14
16-d
13

565.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
41 II
14

14-15.2.13

V B 67 b iv

INDEX
LIBRORVM OMNIVM,

qui in hoc Ariſtotelis, & Auerrois Opere in decem voluminibus diſtincto, continentur.

BIBLIOTECA N.C. ROMA VITTORIO EMANUELE

In quo compendioſe traditur, quid noui additum ſit, qui librorum fuerit ordo; quæ ue ſint Interpretum nomina.

IN PRIMO VOLVMINE IN TRES PARTES DIVISO HÆC HABENTVR.

PORPHYRII Phœnicei Introductio, Seuerino Boetho interprete. fol. 1

ARISTOTELIS Stagiritæ Prædicamenta, eodem Seuerino interprete. 22

GILBERTI Porretani Sex Principiorum Liber. 62

Ariſtotelis de Interpretatione, eodem Boetho interprete. 68

PRIORVM Reſolutoriorum Libri Duo. 1

Auerrois Cordubenſis in Porphyrium, in Prædicamẽta, & in Librum de Interpretatione Cõmentaria, a Iacob Mantino in Latinum conuerſa. 1.22.68

Media expoſitio in Libros Priorum Reſolutoriorum, a Io. Franciſco Burana Veronenſi, latinitate donata. 1

LEVI Gerſonidis in Porphyrium in Prędicamenta Ariſt. in Lib. de Interpretatione, & in Auer. Annotat. 1.22.68

In Secunda Primi Voluminis parte, hæc habentur.

Poſteriorum Reſolutoriorum Libri Duo. 11

Expoſitio Magna, ſiue Magna commentaria Auerrois, in

✠ ij eoſdem

eoſdem Libros,ab Abramo de Balmes,a Io.Frãciſco Burana Veronenſi, & à Iacob Mantino Hebræo Philoſopho in Latinum conuerſa. Quas interpretationes, in ſtudioſorum gratiam ita ſimul coniunximus, ac diuiſimus, vt ſi quis eas ad inuicẽ conſerat,quàm diligentiſſimè verbum verbo reſpondere videbit. ibidem

Expoſitio media in eoſdem Poſteriorũ Reſolutoriorum Libros,a Io.Franciſco Burana in latinum conuerſa. fol.1

Epitome in Libros Logicę Ariſtotelis,Abramo de Balmes verſore. 36

Quęſita varia in Logica, iuxta ordinem Librorum Logicæ, eodem interprete. 75

Epiſtola vna,eodem interprete. 120

Arabum nonnullorum Quæſita, ac Epiſtolæ, Abramo de Balmes interprete. 120

In Tertia Primi Voluminis parte, hæc continentur.

Topicorum Libri Octo. fol.3

Elenchorum Libri Duo. 139

Expoſitio in octo Libros Topicorum, Abramo de Balmes interprete, cui annexa eſt illa ſuper Quatuor primos Libros, a Mantino tranſlata, quam ſuper reliquos morte correptus explere non valuit. 3

Expoſitio in Libros Elenchorum, eodem Abramo verſore. 139

Ad hæc,in Volumine ſeorſum edito quaſdam Animaduerſiones,& Solutionum Cõtradictiones in Poſteriora Analytica,Bernardini Tomitani imprimendas curauimus,ne quid deeſſet,quod ſtudioſorum vtilitati conferret.

IN II. VOLVMINE.

Aristotelis Artis Rhetoricæ libri Tres, Marco Antonio Maioragio interprete. fol.1

Rhetorica ad Alexandrũ,Frãciſco Philelpho interprete. 158

De Poetica, Petro Victorio, patritio Florẽtino iterprete. 209
AVERROIS Paraphraſes in libros Tres Rhetoricorum, Abramo de Balmes interprete. 169
Paraphraſis in librum Poeticæ, a Iacob Mantino latinitate donata. 217
De Rhetorica demonſtratiua tractatus. 203
De Rhetorica perſuaſiua tractatus. 192

IN III. VOLVMINE.

ARISTOTELIS Moralium Nicomachiorũ libri Decem, Ioanne Bernardo Feliciano interprete. fol. 1
Magnorum Moralium libri Duo, Georgio Valla Placentino interprete. 162
Moralium Eudemiorum libri Quatuor: Primus, Secundus, Tertius, & Septimus, incerto interprete. Quartum vero, Quintum, & Sextum in Quinto, Sexto, & Septimo Nicomachiorum reperies, cum idem ad verbum hi cum illis ſint. 194
De virtutib9 libellus, Alexãdro chamaillardo iterprete. 223
Politicorum libri Octo, Leonardo Aretino interprete. 226
Oeconomicorum libri Duo, ſeu vnus in duas diuiſus partes Aretino interprete. 309
Eorundem Oeconomicorum libri Duo, Bernardino Donato Veronenſi interprete. Primi quidẽ dimidium è Græco ab ipſo translatum, reliquum vero, cum Græcum codicem non haberet, paraphraſi expreſſum. 322
Secundus vero, qui in Latinis aliis codicibus non niſi paucis legebatur, è Græco translatus. 327
AVERROIS in libros Decẽ Moralium Nicomachiorum Expoſitio, diligentiſſime caſtigata, ac ſingulis ipſius textus capitibus aptiſſimé ſubordinata: cum prius tranſpoſitè multis in locis legeretur. fol. 1
Paraphraſis in libros Platonis de Republica, Iacob Mantino interprete. 335
LEONARDI Aretini in Libros Oeconomicorum explanatio. 311

Ante ſingula vero opera appoſitæ ſunt ipſorum translato-rum præfationes,& in Moralia Eudemia ipſius Aretini: doctiſſime quidem,ac non parum ad eorum,quæ in ipſis tractantur, intelligentiam conferentes.

IN IIII. VOLVMINE.

ARISTOTELIS de Phyſico auditu libri Octo, ex optimis codicibus caſtigati: ac in ſummas,& capita diuiſi. fol. 1
Quibus addita fuit Simplicij lectio in libro Septimo, a textu decimo, vſque ad vigeſimumprimum, diuerſa ab ea, quæ paſſim legitur. 313
AVERROIS in eos Procemium, antea quidem difficillimũ, ita vt maximam publice legentibus & ſcolaribus anguſtiam afferret, nunc autem ad maximam redactum facilitatem, tum ex Iacob Mantini noua translatione, tum ex antiqua caſtigatiſſima. fol. 1
Commentaria in eoſdem magna, ſimul cum ipſius textu, ex plurium antiquorum, doctiſsimorumq; virorũ collatione exemplarium emendata, ac non parum claritatis adepta. fol 5
Expoſitio media ſuper tres primos libros, Iacob Mantino interprete: ſuper reliquos vero Quinque morte præreptus eam intactam reliquit. 434
Quamplurimæ figuræ, proprijs inſertæ locis, mirabili confectæ artificio.

IN V. VOLVMINE.

ARISTOTELIS de Cœlo libri Quatuor. fol. 1
De Generatione,& Corruptione libri Duo. 345
Meteorologicorum libri Quatuor. 400
De Plantis libri Duo. 488
Omnes ex optimis exemplaribus recogniti, ac in ſummas & capita diuiſi.
AVERROIS in libros de Cœlo cum eius textu Commentarij. fol. 1

Para-

Paraphraſis in eoſdem, ſeorſum quidem poſita, iuxta tamen ipſius cõmentarios diuiſa, [redacted] interprete. 272
In lib. de Gñatione, & Corruptione media Expoſitio. 345
In eoſdem Paraphraſis, Vitale Niſſo interprete. 389
In libros Meteorologicorum Expoſitio media, ſuis collocata locis. 400

IN VI. VOLVMINE in duas partes diſtincto.

Aristotelis de Hiſtoria animalium libri Nouem, Theodoro Gaza interprete. fol. 1
Decimus vero à Ioanne Bernardo Feliciano tranſlatus. 111
De Partibus animalium libri Quatuor, Theodoro interprete. 117
De animalium Inceſſu, Nicolao Leonico Thomæo interprete. 204
De ordine librorum naturalium Ariſtotelis diſputatio ex lectionibus M. A. Paſſari Ianuæ excerpta. 135
De Anima libri Tres, Michaele Sophiano interprete. 136
Averrois Paraphraſis in libros Quatuor de Partibus animalium, in ſingulis eorum partibus inſerta Iacob Mantino interprete. 120
Commentarij in Tres libros de Anima. fol. 1
Commentum Quintum libri Tertij de Anima, vltra antiquam tranſlationem a Mantino latinitate donatũ, quod antea difficillimum erat. 138
Trigeſimum ſextum etiam cõmentum eiuſdem libri, ab eodem tranſlatum, quod prius vix intelligi poterat. 174

Sexti Voluminis Pars Secunda.

De Senſu, & Senſilibus. fol. 4
De Memoria, & Reminiſcentia. 17
De Somno & Vigilia. 23
De Somnijs. 27

De Diuinatione per ſomnum. 30
De animalium Motu. 38
De Generatione animalium libri Quinque, Gaza interprete. 43
De Longitudine & Breuitate vitæ. 144
De Iuuentute & Senectute, Vita & Morte, & Reſpiratione. 149
De Sanitate, & Morbo libri initium. 159
Paraphraſis in librum de Senſu, & Senſilibus. 13
In Librum de Memoria, & Reminiſcentia. 21
In librum de Somno, & Vigilia, de Somnijs, de Diuinatione per ſomnum. 31
In libros Quinque de Generatione animalium, ſuis quibuſque in locis collocata, Mantino interprete. 67
In librum de Longitudine, & Breuitate vitæ. 147

IN VII. VOLVMINE.

ARISTOTELIS problematum Sectiones duæ de quadraginta, Theodoro Gaza interprete, pleriſq; in locis ex collatione græcorum codicum emendatæ, quæ quidem problemata, cum prius eſſent confuſa, in ordinem redacta ſunt. fol.1
Quæſtiones Mechanicæ Nicolao Leonico Thomæo interprete, nuper recognitæ, ac variis figuris illuſtratæ. 98
De Mundo ad Alexandrum Liber, Gulielmo Budæo interprete. 110
De Admirandis Auditionibus Commentariolus, nuper a Dominico Monteſauro Veronenſi in latinum conuerſus. 121
Phyſiognomicorum liber, plurimis in locis diligẽter caſtigatus, atq; in capita diuiſus. 132
De Coloribus libellus, a Simone Portio Neapolitano latinitate donatus. 140
De Spiritu libellus, in capita diſtinctus. 148

De Xenophane, Zenone, & Gorgia, noua nuper Ioãnis Bernardi Feliciani translatione ad integritatem & cãdorem maximum reſtitutus. 151
De lineis inſecabilibus Liber, nunq̃ antea nec græce, nec latine impreſſus, vnà cum Georgii Pachymerii ea de re compendio, hactenus falſò Ariſtoteli aſcripto, fideliſsime in latinum conuerſo, Iulio Martiano Rota medico interprete. 153
Alexandri problematum libri duo, Theodoro Gaza interprete, nonnullis in locis ad exemplarium græcorum veritatem emendati. 169
De Cauſis proprietatum elementorum Libellus Ariſtoteli aſcriptus, nunq̃ antea impreſſus. 204
De Cauſis Libellus ex hebræo in latinum conuerſus, Ariſtoteli, ſeu Auempace, vel Alpharabio, aut Proclo aſcriptus. 211

IN VIII. VOLVMINE.

Aristotelis Metaphyſicorum libri Quatuordecim, a Beſſarione Cardinale Niceno latinitate donati: denuo vero caſtigati, ac in Summas & Capita diuiſi. fol.1
Averrois in eoſdem cum ipſius textu Commentarij, ex Antiquis, doctiſſimorumq; virorum exemplaribus caſtigati. fol.6
Procemium in Duodecimum librum, antea quidem à Paulo Iſraelita, nunc vero etiam à Iacob Mantino in Latinum conuerſum. 286
Epitome in eoſdem Metaphyſicorum libros, Mantino interprete: Ariſtotelis textibus, vt eis reſpondet, in margine citatis. 356
Theophrasti Metaphyſicorum liber. 396

IN IX. VOLVMINE.

Averrois Sermo de Subſtãtia orbis, caſtigatus, ac Duobus Capitulis auctus, ab Abramo de Balmes Hebræo latinitate

tinitate donatis. fol. 3
Deſtructio deſtructionum Philoſophiæ Algazelis, Calo Calonymos Hebræo interprete: in Metaphyſicis quidem in Sexdecim nunc diuiſa Diſputationes, duabus additis; cum prius ante hanc translationem non niſi Quatuordecim eſſent, præterquam, q; in earum quãplurimis plęraq; interiecta ſunt dubia, quæ prius non extabant: in Phyſicis autem in Quatuor, quas idem Latinis donauit. 15
Tractatus de Animæ beatitudine. 148
Cui addita eſt Epiſtola de intellectu, quæ idem eſt cum dicti libelli parte, eodem Calo Calonymos interprete. 155

IN X. VOLVMINE.

AVERROIS COLLIGET libri ſeptem, nuper diligentiſſime caſtigati. fol 1
Libri Quinti Colliget, Capita lvij. lviij, & lviiij. à Iacob Mantino ob rei difficultatem olim translata, cum antiqua translatione in lucem ſunt ædita. 120
Collectaneorum item ſectiones tres, tribus Colliget libris, Secundo ſcilicet, Sexto, & Septimo reſpondentes, à Ioanne Bruyerino Campegio elegantiſſime latinitatę donatę, poſt antiquam translationem ob ſtudioſorum commodum appoſitæ ſunt. 177
Commentaria in AVICENNÆ Cãtica diligentiſſime emendata, vnà cum eiuſdem Auicennæ textu in partes, tractatus, ac capita diſtincto, atq; caſtigationibus Andreæ Bellunenſis exornato. 220
Auerrois tractatus de Theriaca nunq; antea apud latinos viſus, nunc primum ex ſcriptis Andręæ à cruce Chyrurgi repertus. 305

Ariſtotelis

ARISTOTELIS VITA EX DIOGENE LAERTIO, LIBRO QVINTO DE VITA PHILOSOPHORVM.

ARiſtoteles Nicomachi Phæſtiadisq; filius Stagirites fuit. Porrò Nicomacus à Nicomacho Machaonis filio Aeſculapiiq; nepote originem duxit, vt Hermippus eo libro, quem de Ariſtotele ſcripſit tradit. Conuixit autem Amintæ Macedonum regi medicinæ, & amicitiæ gratia. Hic inter omnes Platonis diſcipulos maxime excelluit, voceq; gracili, vt Timotheus Athenienſis in libro de Vitis refert, & exilibus cruribus paruisq; oculis fuit, veſte inſigni, & annulis, ac tonſura utens. Natus eſt autem illi, & filius Nicomachus ex Herpylide concubina, ut Timotheus ait. Receſsit à Platone dū adhuc ſuperuiueret. Vnde dixiſſe illum tradunt, Ariſtoteles in nos recalcitrauit, non ſecus atq; in matrem pulli geniti. Refert Hermippus in uitis, cum Athenienſium legatus ad Philippum profectus eſſet Ariſtoteles, Academicæ ſcholæ præfectum fuiſſe Xenocratem. Cum uero reuerſus eſſet, ſcholamq; ſub alio uidiſſet, elegiſſe in Lyceo περὶπατον, illicq; uſq; ad vnctionem deambulando cum diſcipulis philoſophari ſolitum, atq; inde peripateticum appellatum eſſe. Alij idcirco ſic vocatum aſſerunt, quòd ex ægritudine conualeſcenti, ac deambulanti Alexandro aſsiſtens quædam diſſerere ſoleret. Vbi vero iā plures eſſe cœperāt, ſedens docebat, dicēs.

Silere turpe me, & Xenocratem loqui.

Ad propoſitam quæſtionem diſcipulos vnà exercebat ſimul & oratoriam docens. Deinde ad Hermiam eunuchum profectus eſt, Atarnenſium tyrannum, quem alij quidem delicias, ac luſus ipſius fuiſſe tradunt. alij vero ſibi affinitate iunctum tradita ei filia ſiue nepte, vt refert Demetrius Magneſius in libris de poetis, ac ſcriptoribus æquiuocis, qui & Eubuli ſeruum Hermiam fuiſſe ait, Bithynium genere, quem & dominum ſuum enecaſſe. Porrò Ariſtippus in primo de antiquis delicijs libro, Ariſtotelem ait Hermiæ concubinam adamaſſe, quam ille cum ſibi permiſiſſet, duxiſſe eam, & gaudio elatum im-

molaſſe mulieri, ut Athenięſes Eleuſinæ cereri, Hermiæq; pæana ſcripſiſſe, qui ἔνδον, hoc eſt, intus ſcriptus eſt. Hinc in Macedonia apud Philippum uixiſſe, atq; ab eo Alexandum filium erudiendū accepiſſe, petiſſeq; inſtaurari ſolum patrium à Pphilippo euerſum. Id ubi impetraſſet, dediſſe illis leges. In ſchola quoq; leges tulit imitando Xenocratem, ut decendialem principem facerent. Vbi uero Alexandro inſtituendo ſatis uiſus eſt nauaſſe operam, eumq; ſibi deuinxiſſe, commendato illi cognato Calliſthene Olynthio, Athenas conceſſit. Eum audacius quàm par erat alloquentem regem, & minime illi obſequentem, ab ipſo increpitum aſſerunt uerſu, admonente, ni talia loqui deſiſteret, mature periturum, quod & factum eſt: uerſus autem ſic habet,

Qualia mi loqueris, uereor ſis nate ſuperſtes.

Namq; Hermolao in Alexandrum inſidiarum ſocius fuiſſe deprehenſus, cauea ferrea circumduci, pædore atque ſqualore oblitus, leoni poſtremo obiectus eſt, ſicq; exceſſit è uita. Enimuero Ariſtoteles Athenas profectus, cum illic tredecim annis docuiſſet, clàm in Chalcidem conceſſit, quòd ab Eurymedonte hierophanta impietatis accuſatus eſſet, ſiue, ut Phauorinus ait, in omnimoda hiſtoria, à Demophilo, quòd hymnum in eum, quem prædiximus Hermia ſcripſerit, quodq; hoc epigramma ſtatuæ, quæ in Delphis eſt, incidi curauerit.

Impius hunc quondam Perſarum morte tyrannus
Mulctauit uiolans iusq; nefasq; uirum.
Nam neque collato oppreſſit certamine, uerum
Inſidioſe hominis uſus amicitia.

Hic uero, ut ait Eumolus in quinto hiſtoriarum, aconitum bibens, mortuus eſt ſeptuageſimo ætatis anno. In quem eſt noſtrum hoc epigramma,

Nuper Ariſtotelem, læſa ut pietate nocentem
Detulit Eurimedon ſacrificus Cereris.
Ille aconita bibens ſubterfugit. certe aconiti
Hoc erat iniuſtum uincere ſacrificum.

Idem uero refert ipſum Platoni trigenarium ſe in diſciplinam dediſſe, ſed profecto fallitur. Namq; ſeptimo decimo ætatis anno Platonem audire cœpit. Eſt autem hymnus huiuſmodi.

Virtus laborioſa generi mortalium, honeſtiſſimum uitæ humanæ incitamen-

citamentum. Pro tuo ſiquidem forma ò uirgo, expetenda eſt in Græcia mortis conditio, & grauium aſsiduorumq́ laborum tolerantia. Talem nimirum inſeris hominum animis fructum plane immortalem, & auro præſtantiorem, parentibusq́ ipſis, ſomnoq́ dulciſsimo. Nam in gratiam tuam Iouis Hercules, & Ledæ filij multa perpesſi ſunt, qui quid poſſent, opere declararunt. Quin & tui deſiderio Achilles, & Aiax ad inferos penetrarunt, tuæq́ formæ luculentisſimæ gratia Atarneæ ciuem Solis priuauit lumine. Quo enim clarus ſpectatusq́ rebus geſtis? Hunc immortales meæ auctiorem red dent muſæ, quæ Iouis hoſpitalis decus augere ſolent,

Primam hunc orationem iudicialem pro ſeipſo ſcripſiſſe, cum huius criminis argueretur, Phauorinus in omnimoda hiſtoria author eſt, ac dixiſſe Athenis,

Et pyra nata pyris, ficusq́ in ficubus extant.

Ait autem Apollodorus in chronicis, natum illũ anno primo, nonageſima nonæ olympiadis, perrexiſſeq́ ad Platonem decimoſeptimo ætatis anno, annosq́ viginti apud eum fuiſſe commoratum. Tum vero veniſſe Mitylenem principe Eubulo, quarto anno centeſimæ octauæ olympiadis. Verum Platone primo anno functo uita, ſub Theophilo profectum eſſe ad Hermiam, manſiſſeq́ annos tres. ſub Pythodoto autem ſe contuliſſe ad Philippum ſecundo anno centeſimæ nonæ olympiadis, Alexandrum quintumdecimum iam annum ætatis agente. Athenas vero conceſsiſſe ſecundo anno centeſimæ vndecimæ olympiadis, atq́ in Lyceo tredecim annos docuiſſe, ac demum perrexiſſe Chalcidem, ter tio anno centeſimæ quartædecimæ olympiadis, morboq́ periſſe, cùm eſſet annorum ferme ſexaginta trium. Quo etiam tempore Demoſthenes in Calabris defunctus ſit ſub Philocle. Fertur autem ob Caliſthenis inſidias in Alexandrum, infenſum fuiſſe regi, illumq́ ad eum con triſtandum Anaximenem extuliſſe, ac miſiſſe Xenocrati dona. Luſit in eum epigrammate Theocritus Chius, ut ait Ambryon in libro de Theocriti uita, in hunc ſenſum,

Hermiæ eunuchi ſimul Eubuliq́ ſepulchrum
Mente uacans, uacuum ſtruxit Ariſtoteles:

Timum quoque ſic illum agit,

Sed neque Ariſtotelis leuitas miſeranda loquacis,

Hæc uita philoſophi fuit. Cæterum nos ipſius quoque teſtamenta legimus

imus in hunc ferme modum. Bene quidem ac rite erit. Quod ſi quid contigerit ita legauit Ariſtoteles. Curatorem quidem omnium, & per omnia iuſſit eſſe Antipatrum. Quoad uero Nicanor adoleſcat, curatores ac tutores inſtituit Ariſtomenem, Timarchum, Hipparchum, Cliotelem, & Theophraſtum ſi uoluerit, ac ſi curam ſuſcipere uelit filiorum & Herpylidis, rerumq́ omnium. Cumq́ puella fuerit matura uiro tradi illam Nicanori. Sin uero puellæ quippiam contigerit, quod abſit, uitaq́ prius quàm connubio iungatur, ſiue etiam poſtquam nupſerit antequam filios procreet, exceſſerit, Nicanor dominus eſto, ut & de puero & de cæteris digna nobis ac ſeſe diſponat. Curet autem Nicanor & de puella, & de puero Nicomacho, nihil ut illis deſit, patris ac fratris una implens munus. Quod ſi Nicanori quidpiam contigerit, quod abſit, ſiue priuſquam puellam duxerit, ſiue poſtquam duxerit, nondum filiis natis, quæ quidem ille inſtituerit, ea rata ſunto. Sin autem uoluerit, & Theophraſtus puellæ curam habeat. Sin aliàs, curatores habito cum Antipatro conſilio, & de puella, & de puero diſponant, ut eis uidebitur optimum. Curam autem habeant tutores, & Nicanoris mei, & Herpylidis memores. Namque erga me ſtudioſa plurimum fuit, cæterorumq́ omnium: & ſi uirum accipere uoluerit, curent, ne indigne nobis locetur. Dentq́ illi præter ea quæ antea acceperat, de noſtra ſubſtantia, talentum argenti, tresq́, ſi uoluerit, famulas, & ancillam quam habet, & Pyrrhæum puerum. At ſiquidem in Chalcide habitare uoluerit, hoſpitium quod ad ortum eſt: ſin autem in Stagyris, paternam domum. Vtrum uero horum maluerit, ſtudeant procuratores domum ita neceſſaria ſupellectile inſtruere, ut & ſibi honeſte, & Herpylidi ſufficienter inſtructa uideatur. Curæ ſit autem Nicanori & Myrmecem puerum non indigne nobis ad ſuos referri, cùm eius, quas cepimus, facultatibus. Si autem & Ambracis libera, cumq́ puella uiro tradetur, quingentas illi drachmas, ancillamq́ quam habeat, dari iubeo. Sed & Thaleti præter ancillam quam habet emptam, drachmas mille, et ancillulam. Simo quoque abſque priore pecunia, in puerum alium, ſiue puerum emi, ſiue pecuniam dari. Tychonem eſſe liberum cum puella nupſerit, Philonemq́ & Olympium eiuſq́ filiorum. Porrò eorum qui mihi famulantur puerorum nullum uendi uolo, ſed hæredes eis uti. Cum uero adulti erunt, pro merito dimitti liberos uolo. Curent

rent

rent item, ut conſummentur, quæ Gryllioni ſunt traditæ exculpendæ imagines. Vbi uero perfecta erunt, ſuis imponantur locis. Nicanoris quoque ac Proxeni quàm ſculpendam cogitabam, matriſq; Nicanoris. Arimneſti uero quæ perfecta eſt, ſuo ſtatuatur loco, ut ſit ipſius monumentum, quia ſine liberis defunctus eſt. Matris quoque noſtræ Cererem in Nemea locet, aut ubicunque uidebitur. Vbi uero tumulum fecerit, ibi & Pythiadis ſublata oſſa condat, ſicut ipſa præcepit, ſiſtat, & ſeruari Nicanoris uotum, quod pro illo uouimus. Animalia lapidea cubitorum quatuor Ioui ſeruatori, ac Mineruæ ſeruatrici in Stagyris. Hæ teſtamentorum ipſius ſeries fuit. Fertur autem ollas plurimas repertas eſſe, Lyconemq; dicere, illum in pelui calentis olei lauari ſolitum, oleumq; uenundare. Quidam utrem calentis olei ſtomacho illum imponere conſueuiſſe tradunt, & cum ſe ad quieſcendum componeret, æream ſphæram tenere in manu pelui ſubiecta, eo conſilio, ut cum dormientis manu excuſſa ſphæra in ſubditum æreum uas incidiſſet, ſono illius excitus exurgeret. Eius eſſe præclaras iſtas ſententias legimus. Interrogatus quidnam mendaces lucrarentur, ut cum uera, inquit, dixerint, non illis credatur. Cum ſibi probro daretur, quòd flagitioſo homini miſericorditer tuliſſet opem, non, inquit, mores miſeratus ſum, ſed hominem. Amicis ac diſcipulis iſta conſueuerat dicere, ubicunque moraretur, Aſpectus quidem a circunfuſo aere lumen accipit, animus autem à diſciplinis liberalibus, Sæpe numero cum in Athenienſes inueheretur, aiebat illos frumenta & leges inueniſſe, uerũ frumentis quidem uti, non autem legibus. Studiorum liberalium amaras radices, fructus autem dulces eſſe aſſerebat. Rogatus quidnam cito cõſeneſceret, gratia, inquit. Quid ſit ſpes, uigilantis, ait, inſomnium. Diogene caricam porrigente, cogitans niſi acciperet, uſum eſſe, meditatus ſumens, Diogenem ait, caricam ſimul cum uſu perdidiſſe. Rurſus ab eo porrectam accipiens, atque puerili more in ſublime eleuans cum dixiſſet, magnus Diogenes, eam illi reddidit. Tria dicebat pueris eſſe neceſſaria, ingenium: exercitationem, diſciplinam. Audierat aliquando ſe à quodam maledictis eſſe laceſſitum. Tum ille, abſentem, inquit, etiam uerberet: Dicebat pulchritudinem plus, quàm epiſtolas omnes ualere ad commendationem. Plerique Diogenem ita ſtatuiſſe aſſerũt, ipſum autem donum formæ dixiſſe: Socratem uero modici temporis tyrannidem, Platonem naturæ priuilegium, Theophraſtum tacitam

deceptio-

deceptionem, Theocritum vero eburneum detrimentum, Carneadem regnum ſolitarium. Rogatus quo differrent docti ab indoctis, quo, inquit, viuentes à mortuis. Eruditionem dicebat inter proſpera eſſe ornamentum, inter aduerſa refugium. Parentes qui liberos erudiendos curaſſent, longe honorabiliores eſſe his, qui ſolum genuiſſent. Eos enim viuendi tantum, illos etiā bene beateq́ viuendi authores eſſe. Glorianti cuidam quòd magnæ eſſet vrbis ciuis, noli, inquit, hoc attendere, ſed an dignus ſis magna et illuſtri patria. Rogatus quid ſit amicus, vna, inquit, anima in duobus corporibus habitans. Homines pleroſq́ dicebat ita eſſe parcos, ac ſi ſemper victuri eſſent: alios tam prodigos, ac ſi continuo morituri. Percontanti cur honeſta forma præſtantibus diutius congredimur, cæci, inquit, huiuſce interrogatio eſt. Rogatus quid ex philoſophia lucratus fuiſſet, hoc, inquit, vt iniuſſus ea faciam, quæ pleriq́ per legum metum faciant. Interrogatus quo pacto diſcipuli egregie proficerent: Si excellentiores, ait, proſequentes tardiores nō morentur. Loquaci homini cum illum improbe probris multis obtudiſſet, dicenti, num te ſatis obtudi? Hercle, inquit, non tibi animum aduerti. Cauſanti cur ſtipem non bono homini dediſſet, nam & ita contigiſſe ferunt: Non, inquit, homini dedi, ſed humanitati. Rogatus erga amicos quales eſſe debeamus, quales, inquit, eos erga nos eſſe optamus. Iuſtitiam dicebat virtutem animi vnicuiq́ ſecundum dignitatem diſtribuentem. Diſciplinam optimum eſſe dicebat viaticū ad ſenectutem. Refert Phauorinus in ſecundo cōmentariorum illum crebro dicere ſolitum: O amici, amicus nemo. Et iſta quidem ad illum referuntur. Conſcripſit aūt et complura uolumina, quæ ut ſumma ingenij illius uis, ac præcipua circa omne orationis genus exercitatio clarius eluceat, ſubnectenda neceſſario exiſtimaui. De iuſtitia libros quatuor, de poetis tres, de philoſophia tres, de republica duo, de rhetorica Gryllus vnū, Nerinthus vnū, Sophiſta vnum, Menexenus vnum, Amatorius vnū, Conuiuium vnum, de diuitiis vnum, Exhortationum vnum, de anima vnum, de præcatione vnum, de nobilitate vnum, de voluptate unum, Alexander ſeu de colonis unum, de regno unum, de doctrina unum, de bono tres, de Platonis legibus tres, de eiuſdem reip. duos, Oeconomicus unum, de amicitia unum, Quid ſit tolerare ſiue tolerantia unum, de diſciplinis unum, de his, quæ in contentionem cadunt duos, Solutiones eorū quæ in contentionem ueniunt, quatuor, Diuiſiones ſophiſticæ quatuor,

tuor, de contrariis vnum, de ſpeciebus & generibus unum, de propriis unum. Commentaria, ἐπιχειρηματικοῦ tres. Propoſitiones de uirtute tres, Obiectiones unum, de his quæ quot modis dicuntur, ſiue ſecundum propoſitum, unum, de elementis tres, de ſcientia unum, de perturbationibus iræ unum, Moralium quatuor, de principio unum, Diuiſiones. xvij. Diuiſibilium unum, de interrogatione & reſponſione duo, de motu unum, Propoſitiones unum, Propoſitiones cōtentioſæ quatuor, Syllogiſmi unum, Priorum analyticorum nouem, Poſteriorum analyticorum maiorum duo, de quæſtionibus ad diſciplinam pertinentibus octo, de meliore unum, de idea unum, Termini Topicorum ſeptem, Syllogiſmorum duo, συλλογιςικὸν & diffinitiones unum, de eligibili & accidenti unum, de iis, quæ ante locos ſunt, unum, Topicorum ad diffinitiones duo, Perturbationum unum, Diuiſibiliū unum, Mathematicus unum, Diffinitiones. xiij. Epicherematum duo, de uoluptate unū, Propoſitionum unum, de uoluntario unum, de pulchro unum. Quæſtiones epicherematicæ. xxv. Quæſtiones de amicitia duo, Quæſtiones de anima unum, Politicorū duo, Politicæ auditionis, ſicut Theophraſti, octo, de iuſtis duo, Artiū introductio duo, Artis rhetoricæ duo, Ars unū, alia ars duo, Methodicū unum, Artis Theodecti introductionis unum, Artis poeticæ libros duos, Enthymemata rhetorica, de magnitudine unum, Enthymematum diuiſiones unum, de dictione duo, de conſilio unum, Collectionis duo, de natura tres, Phyſicon unum, de Architæ philoſophia tres, de Speuſippi Xenocratiſq; philoſophia unum, ex Timæi Archytæq; diſciplinis ſumpta unum, Aduerſus Meliſſi dicta unum, Aduerſus Alcmæonis dicta unum, Aduerſus Pythagoricos unum, Aduerſus Gorgiam unum, Aduerſus Xenocratem unum, Aduerſus Zenonis ſcita unum, de Pythagoricis unum, de animalibus nouem, Anatomorum octo, Electio anatomorum unum, de compoſitis animalibus unum, de fabuloſis animalibus unum, de non gignendo unum, de plantis duo, Phyſiognomicon unū, Medicinalia duos, de monade unum, Signa tempeſtatum unum, aſtronomicon ſpeculatiuus unum, de motu unum, de muſica unum, Memoriale unum, Homericarum ambiguitatum ſex, Poetica unum, Naturalium ſecundū elementa triginta octo, Inſpectorum problematum duos, Liberalium diſciplinarum duos, Mechanicus unum, Problematum ex Democrito ſex, de lapide unum, Parabolæ unum, Inordinata. xij. Expoſita generatim. xiiij. Iura unum,

Olympionicæ unum, Pythionicæ muſices unum, Pythicus unum, Pythio nicorum argumenta unum, Dionyſiacæ uictoriæ unum, de tragœdiis unum, Doctrinæ unum, Prouerbia unum, Lex commendatitia unum, Legum, quatuor, Prædicamentorum unum, de interpretatione unum. Reſpublicæ urbium. clviij. Scorſumq; ad Philippum de populari, paucorumq; & optimatum & tyrannorum rep. epiſtolæ. Selymbriorum epiſtolæ, ad Alexandrum quatuor, ad Antipatrum nouem, ad Mentorem unam, ad Ariſtonem unam, ad Olympiadem unā, ad Hephæſtionem unam, ad Themiſtagoram unam, ad Philoxenum unam, ad Democritum uerſus, quorum initiū eſt, Sancte deum, Elegiæ, quarum eſt initium, Formoſæ matris filia: Sunt in ſumma uerſus omnes plus minus quadrageſies quinquies mille, trecenti & triginta. Hæc librorum illius ſeries, hic numerus, in quibus quid agat ſummatim exponendum eſt, Duplicem eſſe philoſophiæ rationem, alteram uerſari circa actus, appellariq; πρακτικὴν, alteram in intelligentia & ſpeculatione conſiſtere, & θεωρητικὴν dici. Ad actionem pertinere ethicen & politicen, qua in parte tum de publica, tum de familiari re agi. Ad intelligentiam Phyſicen logicenq; referri. Porro logicen inſtrumentum eſſe exactiſſimum. Eius cùm geminam deſtinationem ac ſcopum ſubieciſſet, uериſimile ac uerum, ad utranq; duarum maxime rerum uiribus nititur. Nanq; ad uериſimile ſeu probabile, oratoria & dialectica, ad uerum autem analytica & philoſophia uſus eſt, nihil omnino omittens eorum, quæ uel ad inuētionem, uel ad iudicium, uel etiam ad uſum pertinerent. Enimuero ad inuentionis adminicula, atq; ad eas res, quæ ſpeculationi & arti inſeruiunt, propoſitionū multitudinem tradidit, ex quibus quæſtiones probabilium epicherematum elicere affatim licet. Porrò ad iudicandum analytica priora, & poſteriora conſcripſiſſe, prioribus aſſumptionum iudicia permittens, poſterioribus collectionis examen tradens. Cæterum ad iudicandum ea quæ ſub certamen cadunt, quæq; in interrogatione uerſantur, & contentione ſophiſticorum argumentorum, atq; ſyllogiſmis atque his ſimilibus. Veritatis uero iudicium earum quidem, quæ ſecundum imaginationem ſunt actionum, ſenſum definiuit. Moralium uero, ubi de re publica, ac domeſtica, ubi de legibus agitur mentem, finem autem unum expoſuit, uirtutis uſum in uita perfecta. Felicitatem ait plenitudinem ex tribus maxime bonis conſtantem, iis nimirū quæ in animo ſunt, quæ et priora

viribus

uiribus appellat, ijs quæ ad corpus attinent, ut ſunt bona ualetudo, fortitudo, pulchritudo, cæteraq; his ſimilia, atque ijs quæ extrinſecus ueniunt, diuitiis, nobilitate, & claritudine, atque in hunc modum cæteris, quibus tertium locum aſsignauit. Virtutem ad beatam uitam ſibi minime ſufficere dixit, quippe corporis bonis, exterioribusq; indigere. Miſerum atque infelicem fore ſapientem, ſiue doloribus afficiatur, ſiue inopia, & cæteris huiuſmodi incommodis prematur. Vitiū autem ad miſeriam atq; infelicem uitam ſufficere, quantumlibet corporis aſfluat bonis. Virtutes ait non ſe inuicem ſequi. Fieri enim poſſe, ut prudens quiſpiam, ac iuſtus, idemq; intemperans atque incontinens ſit. Sapientem quidem non omnino perturbationibus uacare, uerum perturbari modice dixit. Amicitiam æquitatem eſſe definiuit reciprocæ beneuolentiæ. Eius tres ſpecies eſſe tradidit. Eſſe quippe aliam cognationis, aliam amatoriam, tertiam hoſpitalem. Amorem non modo congreſsionis, uerum & philoſophiæ eſſe. Amaturum quoque ſapientem, atque acceſſurum ad rempublicam, ducturumq; uxorem, & cum rege unà uicturum. Tribus autem generibus uitæ conſtitutis, primo quod in ſpeculatione, ſequenti quod in actu, & tertio quod in uoluptate conſiſtit: ſpeculatiuum genus ſemper prætulit. Liberales diſciplinas ad apprehenſionem uirtutis multum conferre ſenſit. In deſcriptione rerum naturalium præter cæteros rationem maxime ſecutus eſt, adeo ut minimarum quarumq; rerum reddiderit cauſas. Vnde, et naturalium commentariorum complura ſcripſit uolumina. Deum ſicut & Plato incorporalem diffiniuit, eiuſq; prouidentiam ad cœleſtia uſq; pertingere, ipſum uero immobilem eſſe. Porro terrena omnia ad cœleſtium congruentiam, ordinemq; diſponit. Præter elementa iſta quatuor eſſe & quintum aliud, ex quo cœleſtia conſiſtant, eiuſq; motum orbicularem eſſe uarium. Animam item incorporeā, primamq; eſſe ἐντελέχειαν, corporis nempe naturalis & organici potentia uitam habentis. Eſt autem ea iuxta illum duplex. Entelechiam uero appellat, cuius ſit ſpecies quædam incorporea. Altera ex his quidem ſecundum potentiam, ut eſt Mercurius in cera, informis quidem, ſed idoneus ad percipienda lineamenta, ſicut item in ære ſtatua. Secundum uero habitum entelechia dicitur ea quæ eſt conſummata ac perfectæ Mercurii ſtatuæ. Naturalis autem corporis dixit, nam ſunt corpora alia quidem manu & arte elaborata, ut ſunt quæ ab artificibus fiunt, puta turris atq;

 nauis.

nauis. Alia uerò ſic à natura prodeunt ut arbores, & animaliũ corpora. Porro organici dixit, hoc eſt, ad aliquid parati & conditi, ut eſt ad uidendum oculus, aurisq́ ad audiendum. Virtute autem uitam habentis, utputa in ſeipſo. Virtute autem uel potentia minus eſt ſecundum efficaciam. Secundum actionem autem, ut uigilans habere animam dicitur. Secundum habitum autem, ut dormiens. Vt igitur & hic intelligatur, adiecit potentia. Multa igitur eiuſmodi & alia, & de aliis multis in hunc modum philoſophatus eſt, quæ perlongum eſſet numerare. Cunctis enim in rebus ſummo ſtudio atque induſtria fuit, inuentionisq́ incredibili copia uiguit, ut ex his quæ ſuprà annotauimus uoluminibus conſtat, quæ ad quadringentorum numerum fere perueniunt, de quibus nihil ambigitur. Nam ſunt & alia complura, quæ ipſi aſcribuntur uolumina atque ſententiæ. Verumenimuerò octo fuere Ariſtoteles. Primus hic ipſe. Secundus, qui Athenis rempub. adminiſtrauit, cuius etiam iudiciales leguntur orationes ſanè quam elegantes. Tertius, qui Iliadem Homeri ſcripſit. Quartus Siculus orator, qui ad Panegyricum Iſocratis reſcripſit. Quintus, qui cognominatus eſt Mythus, Aeſchinis Socratici neceſſarius. Sextus Cyrenaicus, qui de poetica ſcripſit. Septimus pædotriba cuius meminit Ariſtoxenus in Platonis uita. Octauus grammaticus obſcurus & ignobilis, cuius de pleonaſmo ars legitur. Huius autem Stagyritæ philoſophi complures quidem fuere diſcipuli, ſed omnibus maxime præcelluit Theophraſtus, de quo modo dicendum eſt.

Ariſtotelis

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ARISTOTELIS VITA EX MONIMENTIS IOANNIS GRAMMATICI PHILOPONI ALEXANDRINI.

FVIT Ariſtoteles genere Macedo, Stageiris, filius Nicomachi, qui Amyntæ Macedoniæ Regi medicam præſtitit operam, ob eamq; rem filium, quem ſuſcepit, ut patris memoriam renouaret, Nicomachũ appellauit, ad quem item Nicomacheia ſcripſit. Matre Phæſtide, qui ambo genus ab Aeſculapio trahebant: cuius quidem rei fidem facit epigramma in Ariſtotelem his uerbis factum.

Matre creatur Phæſtide, Nichomachoq; parente,
Stirpe Aſclepiadon Diuus Ariſtoteles.

Poſt parentũ obitum à quodam, qui publico Aternenſium nomine peregrinos hoſpitio excipiebat, educatur: cuius dein officii memor nõ modo filium eius Nicanora enutriuit, et omni liberali inſtituit doctrina, ſed etiam ut uerum, & germanum tractauit. Quinetiã, ante mortem teſtamento cauit, ut filia Pythais in matrimonium eidem Nicanori locaretur. Cùm adhuc adoleſcens eſſet, omni ingenuarum artium ſcientia excultus fuit, quod ſatis declarant commentarii, quibus res poeticas complexus eſt, & ſcripta, quæ in poetas edidit. Homericæ item quæſtiones, et libri artis Rhetoricæ. Annos. xvij. natus uoce Pythiæ, qua philoſophari iubebatur, Athenas mittitur, ubi cum Socrate treis annos coniunctiſſime uixit, quo extincto, ad amicitiam Platonis ſe contulit, qui cum. xx. annos magno familiaritatis uſu coniunctus fuit, eamq; diligentiam, & induſtriã ad diſciplinas percipiendas adhibuit, ut Plato illius ædeis non aliter appellarit, atq; ædeis lectoris. Neq; uero fides habenda iis, qui exiſtimant Ariſtotelem aperuiſſe Lyceũ contra Platonem adhuc ſuperſtitem. Qui enim hoc potuiſſet? cùm Chabrias, & Timotheus Atticarum copiarum duces opibus magnaq; potentia Athenis florerent, & Platoni arcta neceſsitudine coniuncti eſſent. Sed non deſunt, qui tradant ab Ariſtotele Lyceum conſtitutum in humanis adhuc agente Platone, ut multas hominis ſentẽtias conuelleret.

Ad

Ad quos reſpondere ſatis habemus, non ſimpliciter quicquam contra Platonem ſtatui, ſed contra eos, qui Platonica decreta minus perſpecta haberent. attamen ſi quid contra eum profertur, non abſurdum iudicari debet, cũ in hac ipſa philoſophandi ratione nihil diſcrepet ab iis, quæ Plato ſenſerit. illius enim uox eſt, magis conuenire nos de ueritate ſolicitos eſſe, quàm de quauis alia re. Quinetiam ad uerbum ita ſcribit. Amicus quidem Socrates, ſed ueritas amiciſsima. Et alibi. Socratis, inquit, parua cura agenda eſt, ueritatis autẽ magna.

Hoc idem inſtitutum Ariſtoteles tenuit, monimentaq; Platonica immutanda cenſuit, cum et in huiuſmodi conſilio ab illo non diſcrepet, quippe qui ueritatis decus non contempſerit, cum tamen mirifico ſtudio, egregiaq; uoluntate Ariſtotelem fuiſſe erga Platonem conſtet ex Ara, quam ei conſecrauit hac inſcriptione.

Ponit Ariſtoteles pius hoc altare Platoni.
Quem laudare nefas ora profana foret.

Cum Platone multis officiis, & magna familiaritate. xx. annos coniunctus fuit, poſt cuius obitum ita euenit, ut Speuſippus ſororis Potones filius ſcholam teneret, docendiq; munus ſuſciperet, Ariſtoteles autẽ in Macedoniæ Vrbem ſecederet, quo loci alumnum diſciplinæ ſuæ Alexandrum conditorem habuit, magnaq; authoritate in eius regno præſtitit. Nam apud Regem opibus, & gratia florentiſsimus fuit, plurimaq; opportune impetrauit. nam multa ſtudia, & officia in ſingulos priuatim, & in uniuerſos publice contulit. Declarant epiſtolæ commẽdatitiæ, quæ ad regem ſcriptæ ſub illius nomine feruntur, & patria Stageritæ, quæ cum euerſa eſſet, author fuit, ut ab eodem ipſo inſtauraretur. Quapropter Stageiritæ Ariſtoteli feſtũ celebrant, quod Ariſtoteleum nominant, & menſem, in quo dies feſto dicatus eſt, Stageiritem appellant. Ereſſus quoq; Theophraſti patria, quam cum Alexander grauiter uindicare cogitaret, periculo liberata eſt. Dein cum Speuſippus è uita exceſsiſſet, Athenienſes Ariſtotelem ad ſe inuitant, ac unà cum Xenocrate ſcholæ Platonis præficitur. Xenocrates igitur in Academia docebat: Ariſtoteles in Lyceo. Ac non longo interuallo cũ Athenæ defeciſſent, Ariſtoteles in Chalcida nauigauit, illud uſurpans. Non patiar Athenienſes in philoſophiam ſemel, ac iterum uos peccare. Iam enim Socratem è medio ſuſtulerant. Nec diſsimulauit iudicium ſuũ apud Antipatrũ, quàm difficile, & multi operis eſſet,

Athe-

Athenis agere, carmen illud Homeri referens.

Inq; piris pira, ficis fici molle ſeneſcunt.

Ita peruerſitatem morum Athenienſium indicabat. Macedoniam repetiit, ubi gratia, & authoritate apud Reges, qui prouinciam illam tenebant, plurimum ualuit, apud Alexandrum, & matrem Olympiada, apud Antipatrum, apud Philippum. Ad Alexandrum de regno librum ſcripſit, in quo præcepta de regno adminiſtrando ei dat. Quinetiam ſe comitem Regi adiunxit in intimos Brachmanas proficiſcenti, ubi etiam opus confecit, in quo memoriam CCLV. rerumpu. colligauit. Illum quoq; ſecutus eſt contra Perſas mouentem. ubi cum bellum exortum eſſet, & Alexander mortem obiiſſet, in patriam reuertitur. Morum ſummam coluit moderationem, in Philoſophia captũ exceſſit humanum, cum nullam partem eius diſciplinæ imperfectam explicatione reliquerit ſua. immo propria fretus ſolertià, cum pleraq; adieciſſet, uniuerſam philoſophiam caſtigauit, optimisq; inſtruxit præceptis. Magnam item acceſſionem fecit ad artem diſſerendi, quandoquidem ab ipſis rebus normas, præceptaq; ſecreuit, & demonſtrandi rationem cum uia inſtituit, nam ſuperioris memoriæ Philoſophi demõſtrare quidem, ac euidentibus probationibus uti ſciebant, ſed demonſtrare, ac euidentes probationes conficere ignorabãt, atq; idem illis uſu ueniebat, quod Sutoribus, qui coria ſecare nõ queunt, calceis autem uti probe queunt. Rerum naturalium indagationi quintam addidit naturam. Diuinarum contemplationi, quamuis nihil eiuſmodi adiecerit, attamen ita docuit, ut nihil, quatenus cauſa ferret, prætermiſerit. Siquidem tantum abeſt, ut duntaxat, quæ intra orbem continentur, quẽadmodum nonnulli exiſtimant, comperta habuerit, Vt etiam quæ ſupra orbem habentur, probe tenuiſſe affirmemus. quod quidem idem ipſe Ariſtoteles probat VIII. naturalis auſcultationis libro. Princeps, inquit, cauſa neq; per ſe, neq; ex accidenti motu cietur. Atq; ex hoc nimirum planum facit Deum neq; corpus, neq; patibilem eſſe. Vniuerſum uitæ tempus, quod uixit. lxiij. annorum numero deſcribitur. cum enim. xvij. ageret annum Socrati operam dare cœpit, quo præceptore uſus eſt triennio. in intimis, & neceſſariis Platonis. xx. annos fuit, à cuius obitu. xxiij. annos uixit.

DE

DE VITA AVERROIS EX LIBRIS CHRONICORVM A MVNDI ORIGINE EXCERPTA.

AVerrois quoque medicus cognomento Commentator, philoſophus quidem & ipſe apud Cordubam Hiſpaniæ vrbem hoc tempore floruit, vt ex Secundo libro eius, qui de Cœlo tractat, Commento 110. & 111. habetur. Fuit enim à natiuitate Chriſti anno MCL. vt aſſerit Conciliator, & Aegidius Romanus in ſuis quolibetis Libro Secundo, quæſtione de vnitate intellectus. Vbi verba hæc habentur. Nam Commentator ſummus Auerroes, non eſt diu, quòd fuit. Nam dicitur filios ſuos in curia Federici primi cognomento Barbaroſſa Imperatoris fuiſſe, qui temporibus noſtris obijt. Fuit ergo dictus Auerrois tempore, quo fides chriſtiana erat valde dilatata. Conſtat autẽ ꝙ apud chriſtianos erat ſolennis mentio de ſtatu animarum ſeparatarum. Et ideo Auerrois, qui fuit iſto tempore, potiſſimum debuit videre hoc inconueniens. Multa autem compoſuit, & adeo excellenter in omnes Ariſtotelis libros ſcripſit, vt Commentatoris cognomentum promeruerit: deinde de Subſtantia orbis, de Theriaca, librum quoq; pulchrum de medicina Colliget appellatum, ac alia multa edidit. Auicennæ tamen ac medicorum æmulus dictus fuit, vt palàm in eius libris manifeſtum eſt.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

MARCIANTONII ZIMARAE

PHILOSOPHI CONSVMMATISSIMI

Tabula dilucidationum, in dictis Ariſtotelis, & Auerrois.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

VENETIIS APVD IVNCTAS

M. D. LXII.

TABVLA CVM DILVCIDATIONIBVS IN DICTIS ARIST. ET AVER.

A D. M. ANTONIO ZIMARA COMPILATA.

Qua, digreſſionibus paſſim ab eo inſertis, via Peripateticæ veritatis, edocetur.

De litera A.

AB, præpoſitio ĩ idiomate Arabico notat, tã cãm agentẽ, q̃ ſubiectũ, & oppoſitũ. primo phyſic. com. 58. Vide quõ importet ſubiectũ. primo cęli. cõ. 20. vbi litera trãſlationis Arabicę habet in tex. ꝙ corpus glorioſum nõ eſt gñatũ ab aliquo. Qđ Cõm. põderans in cõ. dicit. Et dixit: neq; gñabile ab aliquo. & nõ dixit: neq; gñabile ſimplr̃. qm̃ hæc ẽ dña inter dicẽtes, ꝙ hoc corpus ẽ creatũ à prima cã: & opinãtes ipſũ primã cã; .ſ. ꝙ dicẽtes ipſũ eẽ primã cã; opinanť ipſum nõ eẽ gñabile ſimplr̃. Et dicẽtes, ꝙ ẽ cãtum à prima cã, opinanť, ꝙ nõ ẽ gñabile ab alio .i. ex alio. Et ꝙ ſi diceretť eſſe gñabile à nullo, & ĩ nullo tpe, poſſet hoc inſtitui ſm vocẽ, & ſm trãſumptionẽ. Gñabile vere, eſt terſatũ tpe, & gñabile ab aliquo. Et hoc nomen gñonis eſt vulgariter, qđ Ariſt. intẽdit remouere à cęlo. Vbi patet, ꝙ ly ab aliquo, dicit cã; mãlem. Ari. .n. ibi demõſtrat, ꝙ cęlũ nõ ẽ gñabile, qa nõ habet ſubiectũ, neq; cõtrariũ. Et ex illo loco patet quãtũ deuiauerũt à veritate Io. de Bac. & Greg. Arim. in. 2. ſnĩarũ. di. 1. q. 1. q tenẽt ex mẽte Ariſ. & Auer. cęlũ & ſubſtãtias ęternas nõ hr̃e cã; ęternã effectricẽ. Et licet iſta qõ in via Peripateticorũ ardua ſit, & ambigua. Eudemius. n. & Alex. (vt recitat Simpl. ĩ principio phyſicæ auſcultationis) tenuerũt Deũ ſm mẽtẽ Ariſt. nõ eſſe cãm efficiẽtem, ſed finalẽ; tñ & formalẽ ęternorum.

Digreſſio de cã efficiẽte ĩ ſubiectis æternis contra Ioã. de Bacco, & Greg. Ari.

Opi. Eudemi & Alex. ꝓ vna politione.

Ammo. tñ, Simp. & Io. Gram. oppoſitũ tenuerũt, & multi ſapiẽtes. Verũtñ quidquid ſit de Ari. vnum ſcio indubitãter, Auer. tenuiſſe de mẽte Philoſophi, ęterna eẽ cãta in triplici gñe cãę. etenim hic aperte teſtatť cęlũ eſſe cãtum à prima cã. Et ꝙ Ari. in. 1. cęli demſat cęlũ nõ eẽ gñabile, illo mõ gñonis quo generanť iſta tpalia: quia hoc ſonat nomẽ gñõnis, vere & non trãſumptiue ſumptũ. Ariſ. n. abhorret metaphoras & trãſumptiones ĩ doctrina demõſtratiua: vt ipſe pcepit in 2. poſter. analit. Et iõ Ariſt. nomẽ gñonis vere & ĩ ꝓpria ſignatione intẽdit remouere à corporib' cęleſtib'. Et hoc apparet manifeſte ex ſnĩa eiuſdẽ Auer. ĩ lib. deſtr. deſtr. in diſp. 3. in ſol. 18. dubij, vbi dicit, ꝙ Philoſophi aſcẽderũt gradatim inueſtigare de ſupcęleſtibus corporibus, & apparuit eis ꝙ ſunt ingñabilia, & nõ ſunt ſicut inferiora corpora. Gñabile. n. inquantũ gñabile, eſt pars hui' mũdi ſenſibilis: cuius gño non ſequereť niſi ꝓut eſt eius pars, eo qđ oẽ gñabile gñatur ſine dubio de re, ex re, & pro re, & in loco, & ĩ tpe. Et inuenerũt ꝙ orbiũ corpa ſunt neceſſaria ĩ gñone inferiorũ corporũ, prout ſunt agẽ-

Pro opin. contraria fuerunt Amm. Simplic. Philoponus, & alij.

Quæ ad mentem Auer.

Tex. c. 22.

BIBLIOTECA NAZ. VITT. EMANUELE ROMA

ꝫia remota. Vñ ſi corpa cęleſtia generabilia eſſēt mō iſtius gñonis: īdigerēt aliis corpibus ꝓcedētib' ea: q̄ ſiſt eſſēt ptes alteri' mūdi. & ita eſſēt alia corpa supcęleſtia. Et talia ēt īdigerēt aliis: & ſic ī infinitū. Ecce igit̃, ꝙ vult demr̄onē intelligi de vera gñone ī ꝓpria ſignatione ſūpta: q̄ indiget cā agēte mãli, & finali, tpe, & loco. Cōfirmat̃ authoritate eiuſdē in. 1. cęli. cō. 105. vbi habet. Defendētes aūt Platonē dicūt, ꝙ aſſimilatio gñonis mūdi ex ſuis eſñtis, gñoni figuratū ex lineis, & ſupficieb' à Platone, ſignat ꝙ mūdus ſemp fuit apud Platonē, & ꝙ ipſe nō intēdebat p hūc ſermonē, niſi ꝙ ptes ei' ſunt priores nã toto: nō ꝙ ipſe fuit gñat' vere. Et ſi hoc intēdebat nihil differt ab Ariſ. Sed tñ male fecit in hoc qđ dixit mundū eē gñatum, & nō corruptibilē. Hoc. n. nō intelligit̃ ex gñone, niſi cū difficultate. Et maxīe cū dixit, ꝙ efficit̃ ex nō ordine in ordinē. Nã Plato dixit deū, eſñta q̄ ante mūdi gñonē mouebant̃ motu inordinato, deduxiſſe ex nō ordine in ordinē. Mō talis gño q̄ fit ex priuatiōe ad habitū, vr̄ eſſe vera gño, q̄ eſt tēporalis: & ita cū difficultate pt intelligi gño illa apud Platonē fuiſſe ęternā. Aut igit̃ male ſēſit: aut male docuit: quia abutebat̃ vocabulo gñonis (vt dicit ꝓfatus Cōm. ēt. 1. cęli. cō. 106.) Tenet igit̃ Cōm. cœlū & intelligētias eē cãtas ab æterno à prima intelligētia: ſed non p gñonem verã, q̄ fit cū trãſmutatione & tpe. ſed nobiliori mō. Sciētia. n. Dei glorioſi eſt cã entitatis & veritatis oīum entiū: vt ſcribit Cōm. in. 2. primę philoſophię. cō. 4. Et ī 12. primę philoſophię. cō. 51. De hoc vide notabilē authoritatē in lib. deſtruc. diſp. 3. in ſol. 18. dubij. vbi ſcribit. Amplius declaratū eſt à Philoſophis, ꝙ illud qđ dat entib' ſeparatis à materia finē, ē illud qđ dat eis eſſe. Forma. n. & finis ſunt vnū & idē in hac ſpecie entiū. Ergo illud qđ dat finē entibus, illudmet dat formam, & illud qđ dat formã eſt agēs. ergo qđ dat finē huic etiam eſt agens. Apparet igitur ꝙ primum principiū eſt oīum iſtorum principium. ſ. forma, & agēs, & finis. Quid clarius? In fine.

Ab antiquo nō prouenit nouū abſolute, ſm Philoſophos. ex diſputatione. 12. in ſol. tertij dubij.

Ab oībus excellētib' Philoſophis hodie exiſtimat̃, ꝙ ab vno primo ꝓcedūt pricipalr̄ oīa entia mutabilia. Ex lib. deſtr. diſp. 3. ī ſol. 12. dubij. In medio.

Ab vno verū multitudo ꝓuenir̄ poſſit. vide diffuſe in lib. deſtruc. in diſput. 3 in ſol. 12. dubij.

Ab vno agēte nō ꝓuenire niſi vnū effectū tm̄, propō falſiſſima ē, qua vtebat̃ Auic. & Alpharab. Ex diſp. 3. in lib. deſtr. in ſol. 23. dubij.

Ab vno ſimplici numero non poſſe ꝓuenir̄ niſi vnū ſimplex numero, nō quodammō vnū in numero & quodãmō plā. Et q̄ illi' vnitas ſit cã eē pluralitatis: ſi iſto mō intelligāt nō pōt hō euadere à dubijs Algazelis. Ibidē in ſol. 26. dubij.

Ab vno eſſentialiter nō inuenit̃ niſi vnum motum: ſed intrant plura ipſum per accidens. 8. phyſic. com. 51. & elicitur ex textu.

Abſtinētes, appetētes, & cōcupiſcentes, nō operant̃ ea quorū habēt appetitum: ſed ſequunt̃ intellectum. 3 de aīa. tex. cōm. 48.

Abſtrahētium nō eſt mendaciū. 2. phy.

phy. tex. cõ. 18. idẽ. 3. de aĩa. 35. Abſtractione mathematica plerũq; vtiẽ ſcĩa nãlis. Alex. ſnĩa eſt in pleriſq; locis: & ſignãter in principio libri prior. anal. Eſtq; dcm notabile & aureũ. Ex cuiꝰ ignorãtia doctores nři Latini ĩ pleriſq; qõnibꝰ ĩ philoſophia allucinati ſunt. Sciæ .n. ſibiĩuicẽ ſubſeruiũt, ſicut ẽ in artibꝰ. Certũ ẽ, ꝙ nãlis Phs qñq; ꝯcipit for㋐ naturalẽ ſine materia. nã & Cõm. dicit in 12. primę philoſophię ĩ cõ. 39. Intellẽ ĩnatꝰ ẽ diuidere ꝯiũcta ĩ eẽ, ſicut diuidit materiã à for㋐, & for㋐ à cõgregato ex mã & for㋐. Hoc ẽt. d. lucidiſſ. Themiſ.

Tu. 6. in 4. phy. ĩ digreſſione ꝯtra Gal. de ſpatio ſeparato: vbi mouet qõnem

„ cõtra ſe dicẽs. Sed dices, vñ nã ſpa-
„ ciũ illud ſi nõ eſt ſeparatũ à corpe:
„ intelligiẽ tñ quoquo mõ ſeorſum
„ à corpore? Et ſoluẽs inqt. Tu vero
„ (inq̃) vñ albedinẽ? vñ nigritiẽ? ea
„ tñ & ſi in cõtẽplatione veniũt ſine
„ corpore: nec tñ p ſe ſunt, nec à cor
„ poribꝰ redẽpta, abſoluta, pciſa: ſed
„ ſola eſt cogitatio q̃ id cõminiſciẽ.
„ Nõ. n. idẽ eſt huic aquę eſſentia, &
„ ipſius aquę dimẽſiones. pariter in
„ hoc vino, & ĩ hoc aere. ſed qualita
„ tes tñ aĩo ſequeſtratæ, atq; adeo
„ abiũctę corporibus, nõ quidẽ ſeor-
„ ſum hñtur, ſed ſeorſũ intelligunẽ à

nobis. Sed tñ in tali cõſiderõne naturalis nõ vtiẽ abſtractione ſibi ꝓpria, qa ipſe à materia ſenſibili nõ abſtrahit vt patet in. 6. meta. tex. c.

Te. c. 12. 2. & 1. de aĩa. tex. cõ. 16. Et tñ Ari. ĩ. 2. phy. definiẽs naturã q̃ eſt for㋐. inqt. Alio aũt mõ natura vtriq; erit habẽnũ in ſeipſis principiũ motꝰ.

„ For㋐ & ſpẽs ñ ſepabilis ens: ſed aut
„ ſm rõne㋐. Hoc aũt. vt Alex. d. eſt,

qa naturalis vtiẽ metaphyſica abſtractione. Ex hoc, aũt nõ ſequiturꝰ ꝙ ſcĩa mathematica qdditatiue cõſideret qdditates particulares rerũ naturaliũ, quatenꝰ nãles ſunt. Siſr naturalis pt iſta abſtractione abſtrahere: vt inqt pfatus Alex. accñtia noué generũ à ſubſtãtia ſm rõnẽ. Sed hoc ſm mathematicã cõſiderõnẽ. Et ſiſr naturalis pt cõſiderare entia qdditatiue cõſiderata à ſcĩa diuina ſm abſtractionẽ ſibi ꝓpriã: p viã ſiſitudinis: ſicut qñ imaginaẽ intelligẽtiã in rõne qua eſt aĩa cęli: vt talis aſſimilaẽ forę mãli, ſicut imaginaẽ eã Cõm: ĩ 2. cęli. ĩ cõ. 3. vbi. d. ꝙ ĩtelligẽtia quodãmõ aſſimilaẽ forę mãli, ĩquãtũ dat orbi motũ circularẽ, & eſt in eo. Ex hoc ãt nõ ſequiẽ nãlẽ quidditatiue cõſiderare ĩtelligẽtias: ſicut quidã fatui ꝯfeſſi ſunt, ĩtelligẽtias abſtractas qdditatiue nõ ſolũ ĩ ſcĩa diuina cõſiderari: verũetiã in ſcĩa nãli. Nullibi n. Ari. poſuit, nec aliqs pipateticꝰ, ĩtelligẽtias qdditatiue ꝯſiderari: q̃ ſunt aĩę æternorũ aĩaliũ, niſi ĩ ſcĩa diuina. Nã licet nãlis cõſideẽt ĩtelligẽtiã, vt ẽ aĩa cęli, & motor, & id genꝰ: clarũ ẽ ĩtelligẽtibꝰ, iſta eſſe aduẽtitia & extranea ſibi, nec ſpectãt ad eiꝰ qdditatẽ: & ĩmorari ĩ hoc, ẽ ſupfluũ nimis. Stultas .n. opiones inſectari ſtultiſſimũ ẽ, vt. d. Ari. 3. de ptib. aĩal. cap. 4. & 1. top. ca. 9. Sed dices, ſi forę & qualitates nãles pñt abſtrahi p rõnẽ: & nãlis ĩ hoc vtiẽ mathemat. abſtractiõe: qũo igr nãlis ꝯſiderõ diſtinguiẽ à mathematica? Rñdeẽ ꝙ alid ẽ abſtraheẽ, & alid diffiniẽ: ſcię ſpeculatiuę diſtiguũẽ abiuicẽ ex diuerſis modis diffinĩedi: vt p㋐ 6. meta. Diffõ ãt ẽ pfecta & ꝯpleta qditatis cognõ. vñ l㋐ nãlis poſſit mathema

Quod naturalis nõ cõſiderat quidditatiue intelligẽtias abſtractas, cõtra opinionem aliquorũ.

Dubitatio

Solutio.

Tex. cõ. 2.

 tica

tica abſtractiõe formas nãles intelligeř ſine mã: nõ pt tñ eas diffinire: qa nãlis diffinit p mãm.1 đ aĩa.16

Abſtracta entia ɔphendũt nobilitatẽ pfectã ſine opatione: & diuerſantur ſm magis & minus. 2.cęli. cõ. 66. Idem ibidem cõ.62.& 65.

Abſtrahere, nihil aliud ẽ, q̃ facere ĩtẽtiones imaginatas ĩ actu ĩtelľas, poſtq̃ erãt in põa. Intelligere ãt, nihil ẽ aliud, q̃ recipe has ĩtẽtiões. 3. de aĩa. cõ.18. Primũ dictũ locũ hẽt de abſtractione q̃ eſt opus intelľs agẽtis. Ille.n.ẽ qui trãsfert res đ ordine ĩ ordinẽ. Sed ẽ alia abſtractio q̃ eſt op⁹ intelľs poťis: & ẽ qñ intelligit prius, nõ intellecto poſteriori: vt qñ intelligit ſupi⁹ ſine ĩferiori: vel ſubiectũ nõ ĩtellecta paſſione. De tali dr̃.2.phy. abſtrahentiũ nõ eſt mẽdaciũ. Scdm vero dictũ Cõm intelligẽdũ eſt in pdicatione cãli, qa formalr̃ loquẽdo, receptio intẽtionis nõ eſt intellectio. Sic.n.ſe hʒ intelligibile apud intellectũ: ſicut ſenſibile apud ſenſũ. 3. de aĩa.tex. c.2. Nõ receptio ſenſatæ intẽtionis ĩ ſenſu, nõ eſt ſenſatio: qd rõne oſtẽdiť, & authoritate cõprobať. Rõne quidẽ, nã q̃ inuicẽ ſeparãtur in eſſe, illa nõ ſunt foraliter eadẽ, neq; realr̃: ſed ſtat, ꝙ ſit receptio ſpẽi in ſenſu abſq; hoc, ꝙ cõſequať ſenſatio. Ad alia.n. fortiter intẽti, delata ſub oculis non videmus: vt dicit Ariſ. in lib. de ſenſu & ſenſato. Authoritas ẽt exp̃ſſa de hoc ẽ Cõm.& in.2.de aĩa.cõ.149. vbi dicit, ꝙ recipere aliqd eſt aliud à iudicare illud. Et ex hoc patet quãtum errauerit Io. de Gand. qui voluit ſenſationẽ realr̃ nõ differre à ſpecie ſẽſibili, & ſequaces moderni ẽt ſunt in hoc errore. Et forte litera eſt corrupta: & debet dicere, ꝙ intelligere nihil aliud eſt, q̃ reſpicere iſtas intẽtiones. hoc aũt idem eſt qd cognoſcere. Et ita credo, ꝙ meli⁹ eſt corrigere lrãm. Si aũt dicit recipere, hoc intelligiť in pdicatione cãli, quia ad hoc vt fiat intellectio prequiriť receptio intẽtionũ in intelľu mãli: qa ſcribit Cõm. in cõ.19. Intelľs materialis ẽ paſſio & actio: & prius ẽ paſſio, q̃ actio: qa prius recipit intẽtiones vľes, poſtea fit actiuus producendo intellectionẽ. Nõ.n. intellectio quã cõiter experimur ĩ nobis produciťab ĩtelľu agẽte: ſed ab intelľu poſſibili; quia p intelľm agentẽ ſm Auer. & antiquos Peripateticos, hõ non intelligit in principio, ſed in poſtremo, vt, fingũt. Vnde Cõm. accuſat Auẽp. in.3.de aĩa. cõ.19. aſſerẽtem p intelľm agẽtem nos cognoſcere infinita iu propõne vľi. Dicit.n.ꝙ iudiciũ & diſtinctio attribuiť in nobis intelľui materiali, & nõ intellectui agẽti. vñ Ariſt. in.3. de aĩa in principio dicit. De parte aũt aĩæ p quã aĩa intelligit & ſapit, ibi Themi. & Cõm. exponũt. i.p quã nos ſapim⁹ & intelligimus, & patet ꝙ ille ẽ intelľs materialis, & nõ agẽs de quo loquiť in principio tertij de aĩa.

Digreſſio de intellectiõe qũo eſt intelľs agentis, & qũo intel lect⁹ poťis & mãlis.

Tex. c. 18.

Ca. deodo ribus verſus finẽ.

Aduerſus Io. de gãd.

Lře Auer. correctio.

3. de aĩa.

Abſtractum non poteſt moueri. 3. meta.tex.com.7.& 9.

Abſtractę res ſunt priores in eẽ entibus nõ abſtractis.6.meta. cõ.2.

Abſtractę ĩtelligẽtię attribuunť corporibus cęleſtibus ſicut aĩa corpori.8.meta.cõ.vlt. Expono, quo ad mouere, nõ quo ad foĩalẽ inherentiã. Sic exponit Cõm.in.2. cęli.cõ. 3.& in 2.cap.libri de ſubſt.orbis.

Abſtractorũ entiũ illud qd diligitur pp ſe, & deſiderať pp ſe, eſt in fine ſim-

ſimplicitatis, vnitatis, & nobilitatis: 12. met. cõ. 37. & tex. Vbi Cõm. notat Ariſ. ponere dñiam inter primũ principiũ, & alia entia abſtracta: quia alia videntur eſſe electa, & deſiderata propter alia, ſed primũ principiũ eſt electũ per ſe, & amatũ ab oĩbus, & tale eſt ens pfectũ in fine.

Abſtractũ & cõcretũ (q̃ Cõm. appellat principale & ſumptũ: nã cõcretũ, ſeu denoĩatiuũ ſummitã principali) dĩunt, qa ſumptũ ſignat illud qđ ſignat principale & magis. vita .n. ſignat aliqd nõ ĩ ſubiecto: viuũ aũt ſignat aliqd ĩ ſubiecto. ſignat .n. forã in materia, & hitu ĩ ſubiecto. 12. met. c. 39. Nota tñ ꝙ nomẽ tale denoĩatiuũ prĩo ſignat accidẽs, & ſcđo ſubtũ: vt ſcribit Cõm. 5. met. c. 14. ꝯtra Auic. Et iõ dixerũt ſapiẽtes, ꝙ ꝯcretũ prĩcipalr ſignat forã, ſed ꝯnotatiue dicit ſubiectũ.

Abſtractę forę à mã ita ſe hñt, ꝙ diſpõ & diſpoſitũ in eis ſunt vnũ ĩ eẽ. & duo in cõſiderõne. 12. met. c. 39.

Abſtractũ eẽ, impoſſe ẽ demrãri, niſi via mot' 12. me. c. 5. idẽ 1. ph. c. vlt. & 8. phy. c. 3. idẽ. 2. phy. c. 22. & 26.

Abſtractarũ ſubſtãtiarũ nulla eſt q̃ non moueat: quia tunc inueniretur in diſpoſitione diminuta. 12. meta. cõ. 48. & elicitur ex tex.

Abſtracta aĩę opatio ẽ, q̃ fit ſine inſtrõ corpali, & nõ eſt in rebus exñtibus ĩ corpe. Si aũt opatio aĩę fuerit in rebus exñtibus in corpore, illa nõ erit abſtracta. 1. de aĩa. c. 13.

Digreſſio qualr aĩæ opatio fit abſtracta.

Vbi aduerte ſm mentẽ Auer. duas cõditiones requiri ad qualitatẽ abſtractionis opationis aĩę, prima vt non fiat p organũ corpoiale, ita ꝙ nõ depẽdeat à corpe, vt à ſubiecto. Et ſcđa vt nõ ſit in rebus exñtibus in corpore. i. ꝙ nõ depẽdeat ab aliquo exñte in corpe, vt ab obiecto. Et iſta eſt operatio ſempiterna, & abſtracta intellꝰs agẽtis intelligentis Deũ & ęternas ſubſtãtias. Sed illa operatio aĩæ, quæ nõ fit p organum corporeũ, & tñ eſt ĩ rebus exiſtẽtibus in corpore, ita ꝙ dependet obiectiue à corpore: illa inq̃ nõ eſt abſtracta: ſicut ẽ opatio intellꝰs poſſibilis: licet intellꝰs talis nõ ſit depẽdens, ſed ſit abſtract' à corpore. Vñ Auer. ſnĩa ex mẽte Ariſt. tenet intellꝰm materialẽ quo ad ſubſtantiã eẽ abſtractũ à corpore: ſed quo ad opationẽ eius nõ eſſe abſtractum: quare intellectio eius fit cũ imaginatiõe. Et hoc ẽ qđ notauit Cõm. in. 1. de aĩa. cõ. 12. vbi dicit. ꝙ hæc eſt ſnĩa eius in intellectu materiali, ꝙ ipſe eſt abſtract' à corpore: & ꝙ nihil intelligit ſine imaginatione. Et ſi iſta eſt opin. Ariſt. vr̃, ꝙ ſit fundata ſuper iſta rõne: quia natura (vt dicit Ariſt.) eſt cã oĩs ordinationis. ex. 8. phy. tex. cõ. 15. & in. 8. de natura aĩalium. cap. 1. natura p media trãſit ad extrema. Cum aũt ſit duplex gen' formarũ extremarũ, ſeu virtutũ: quædã .n. ſunt ĩmerſę materię vtroq; modo, & quo ad ſubſtãtiã, & quo ad opationẽ, q̃dã vero vtroq, mõ ſeiũctę: ĩ prĩo gradu ſunt oẽs formæ eductæ de põa materiæ: ĩ qbus tñ eſt latitudo. qa diſtãtiæ entiũ ſunt valde diuerſæ. in ſcđo vero gradu ſũt Deus & ſeparatę intelligẽtiæ, q̃ ẽt inter ſe diſtãt. vt patet. 12. primę philoſophię cõ. 44. Et iõ fuit neceſſariũ vt inter iſta duo extrema caderent media. Talia aũt (vt oñdit natura diuiſionis) ſunt, vel eſſe pñt, aut imaginari eẽ: vel quia aliquid ſit abſtractũ quo ad operõnẽ, & nõ quo ad ſubſtan-

Ad qualitatem abſtractiõis opationis aĩæ duæ condõnes reqrunť.

Genus formarũ duplex.

ſtãtiã: vel eⱥtra, ꝙ ſit abſtractũ quo ad ſubã, & depẽdẽs quo ad opatione. Primũ dari nõ pt, qa opatio emanat à põa, & põa ab eſſẽtia: & iõ ſi opatio erit abſtracta, & ſubſtã tia ĩmerſa: tũc opatio eẽt ſine põa, aut eſſentia opante, qd eſt impoſſe: quia nõ pt opatio trãſcẽdere eſſen tiã, aut põam operantẽ. Relinquit̃ ergo vt ſolũ in re poſſit eẽ aliud qd ſm ſuã ſubãm ẽ abſtractũ à corpe & ĩ operatione depẽdet à corpe. & hoc ẽ natura intellꝯ m̃ alis. Vñ ex hoc ſcire poteris quãtũ deuiauerit à via Peripateticoꝝ Pet. ille Pomp. in ſuo libello de mortalitate aĩæ, q ſuã intẽtionẽ fundauit in hoc fundamẽto, ꝙ oĩs ſuba abſtracta à corpore hẽt opationẽ abſtractã à corpore. Nã æquiuocatio decepit eũ: qa hęc natura media ipſũ latuit. ſicut in ſi ̃i. d. Ariſ. cõtra antiquos, qui negabãt gñonem, quia latuit eos nã media ĩter nõ ens ſimpl̃r, & inter ens ſĩpl̃r: & paralogizabãt ex ęquocatiõe. Sed hęc viã nã ſoluit oẽm eoꝝ ignorantiã. ita ĩ ꝓpõ, abſtractũ ęquiuoce dr̃ de intellꝰ m̃ ali, & de aliis ſeparatis intelligẽtijs, (vt. d. Auer. ĩ lib. deſtr. diſp. 5. ĩ ſol. 3. dubii.) Et hoc rõnabil̃r. nã ſcĩa ęquiuoce dr̃ de ſcĩa nr̃i intellꝰ & d ſcĩa intelligẽtiarũ. 12. met. cõ. 51. & ĩ lib. deſtr. diſp. 6. Et iõ licet vere abſtracta, q p eſſẽtiã intelligũt habeãt opationẽ vere abſtractã, q nullo mõ à corpe, neq; ſubiectiue, neque obiectiue depẽdet: tñ de ĩfimo abſtractoꝝ qd mediat ĩter vere materialia & vere abſtracta; fallit hoc. vñ ẽt multa verificant̃ de illis, q de intellꝰ m̃ ali nõ verificãt̃: qa iſte ẽ cãtꝰ ab obiecto, illi ſunt cã. & ſcĩa ĩ hoc ẽ q̃litas, ĩ illis ẽ ſuba. & ſcĩa in hoc hẽt ignorãtiã oppoſitã, illis vo nullũ ẽ oppoſitũ & m̃lta id genus.

Aduerſus Pet. Põpo. de mortalitate aĩæ.

Abſtractę ſubę nõ pñt eẽ cãę neque ſm ſorãs, neq; agẽtes iſtorũ gñabiliũ & corruptibiliũ. 1. meta. cõ. 31. qd ſic ĩtelligo. Arguit. n. Phs ibi cõtra Platonẽ, q ponebat ideas eẽ cãs ſorãles & agẽtes reſpectu corruptibiliũ & gñabiliũ: ſorãs qdẽ dãtes eẽ ſorãl̃r, qa aſſerebat ꝙ ſortes & idea ſortis erant idẽ ſorãl̃r, & dicebat ꝙ erãt cauſæ effectrices immediate. Caueant igit̃ qui ponũt aĩam intellectiuã eſſe formã formaliter in herentẽ homini in via Auerrois.

Cõtra ponẽtes aĩmã intellectiuã ſm Auer. eſſe formã dãtẽ eſſe formal̃r hoi.

Abſurdũ eſt ſimul quęrere ſcĩam & ſciẽdi modũ. 2. met. tex. c. 15. Vbi aduerte, ꝙ p modũ ſciẽdi Cõm. exponit logicã, etenĩ ſm Alex. & antiquos Peripateticos, logica ꝓprie ñ eſt ſcĩa, ſed modꝰ ſciẽdi, ſeu organũ vtriuſq; philoſophię. Nã ĩ ſpeculatiua ſcĩa docet diſcernere verũ à falſo: ĩ practicis vero bonũ à malo. vñ caueãt, qui dicũt logicã eſſe ſcĩam proprie dictã, & vltra hoc ꝙ ſit ſpeculatiua. Nõ. n. vñr ſcire qd noĩs theorici. Nã (vt inquit Alex.) theoricũ dr̃ παρα το θεορειν qd ẽ τα θεια ὁρᾶν, hoc ẽ à cõtẽplãdis diuinis rebus. ĩ entibꝰ ãt rõnis & ſcdo ĩtellectis nihil diuinitatis ẽ videre. Vñ Ariſt. in 6. primæ philoſophiæ abiicit à cõſiderõne ſcĩæ diuinę ens ĩ aĩa: quia ẽ ens diminutũ. licet igr̃ ĩ logica fiãt rõnes neceſſarię, non tñ ſunt demr̃atiuę. Stat n. aliquam rõnẽ eẽ ex veris, ſemp, & tñ nõ erit rõ demr̃atiua, ſicut. d. Cõm. in. 4. phy. in cõ. 20. ſed appellant̃ dialecticę demr̃ationes. De hoc tñ vide in qõnibus miſcellaneis diffuſe. Vñ ſi aliqñ inuenitur logicam dici ſcĩam, illud eſt ſm cõitatem noĩs.

Quod logica non ſit ſcĩa, nec ſpeculatiua.

A cari

Acari aïal noĩe, oĩum aĩalium minimum eẽ videt, & eſt candidũ, & naſcitur in cera vetuſta. Ariſt. in 5. de natura animalium. cap. 32.

Accidẽtia, & vĩter oĩa q̃ ſunt in ſubiecto, ſicut foĩa in ſubiecto, impoſſe ẽ vt p ſe moueri poſſint. 4. phyſi. t.c. 32. idem 5. phyſi. tex. cõ. 1.

Accñtis ſunt duo modi. v3. attribuere accñti rei illud qđ attribuit rei: & attribuere toti illud qđ attribuit parti. 4. phyſi. com. 45.

Accñtalitas inuẽta in motorib⁹, qui ſunt hic, aliqd operat in eſſe eorũ. Sed accidẽtalitas in motoribus planetaꝝ nihil operat. 8. phy. cõ. 52.

Accidẽtia nõ poſſe pmanere p duo tẽpora, dixerunt loquentes in lege Mauroꝝ. 8. phy. com. 74.

Accñtia ĩſepabilia diffiniũtur p ſubiecta, ſed nõ ſubm p illa. 1. ph. cõ. 29. & 7. met. t.c. 17. 19. & 40. Vide in contradictionibus nuper ędítis.

Accñtale ſũit duob⁹ modis, vĩ vt opponitur naturali vel vt opponitur eẽntiali. 2. cęli. com. 14.

Accidentiũ eſſentialiũ conditio ẽ, vt cognitio eoꝝ ſequat cognitionem ſubſtantię. 2. cœli. cõ. 40. idẽ 1. de aĩa tex. cõ. 11. & 4. phy. com. 33.

Accñtia de quibus artifex cõſiderat ſunt duobus modis, q̃dã exiſtũt in ſuo ſubto eẽntialr & 1. & quędam exiſtũt ſĩlitudine ad accñia exñtia ĩ ſubto, alterius ſciẽ. 3. cęli. cõ. 7.

Accidẽtia ſunt diuiſibilia duob⁹ modis. 3. cæli. tex. com. 7.

Accidentia exiſtẽtia in re gñata exiſtũt a gñante: tñ mediante forma generati. & ita eſt de motu. 3. cæli. cõm. 18. idẽ 8. phy. tex. cõ. 32.

Accñtia, magnã partẽ ꝯferunt ad cognoſcẽdũ qđ quid ẽ. 1. đ aĩa. t.c. 11. Vide cõditiões requiſitas poſitas p lucidiſſimũ Themi. & etiã p Auer.

Accidẽs alicui, accidit nõ ſm qđ ẽ, & qđ accidit alicui nõ ſm qđ ẽ, neceſſe ẽ vt ſeparet ab eo. 3. de aĩa. cõ. 28. Vide 1. cæli. cõm. 14. & 4 phy. cõ. 31. & 43. 67. & 2. de aĩa. c. 133.

Accñtiũ q̃dã ſunt exiſtẽtia ĩ indiuiduis ſubarũ ſimpliciũ: & quędã in indiuiduis ſubaꝝ cõpoſitaꝝ: vel in habẽtib⁹ aĩam, vel in carẽtib⁹ aĩa. Ex cõ. libri de diuina. ſm quietẽ.

Accidẽtia, quæ nõ trãſmutãt ſubſtãtiam differẽtis, ſunt cõia vtriq; corpori. ſcđo cap. de ſubſtãtia orbis.

Accñtiũ gñatio nõ ẽ neceſſe vt fiat a ſibi ſĩlib⁹, nec ĩ gñe, nec in ſpẽ, vt dicit Ariſt. in met. 2. cap. de ſubſtãtia orbis. 2. cæli. cõm. 42. 7. metacõm. 31. 12. metaphy. tex. cõmen. 13. & cõmen. 18.

Accñtiũ pdicatio de ſubſtãtiis, & accidẽtiũ de ſeinuicẽ ẽ p accñs 1. meta. cõm. 30. idẽ 1. poſteriorũ.

Accñia attribuũt ſubę nõ qa eſt agẽs aut finis eoꝝ: ſed qa ꝯſtituũt p illã, & ẽ ſubm eorũ. 4. meta. cõ. 2.

Accñtiũ entis, q̃dã ſunt opinabilia, & q̃dã ſũt entia 4. met. t.c. 6. Inde Col. ꝙ diuiſiões ẽtis ſũt multiplẽs & diuerſaꝝ rõnũ, qa q̃dã ſũt pẽtia rõis, vt p, ſe, & p accñs, p cõplexũ & ĩcõplexũ, & id genus: & q̃dã ſũt ex nã rei, vt diuiſio entis p ſuba3 & accñs, p põam & actũ, p vnũ & multa. Tales. n. diuiſiones ſũt entis extra aĩam, qđ ẽ ſubm ſciẽ diuinę. Et ſm iſtas tres diuiſiones ſcĩa diuina ẽ diuiſa ĩ tres partes, vt biñ no. Cõ. ĩ ꝓhemio ſup 7. prĩę philoſophię. Et ex hoc p3 error illoꝝ, q ponũt ens ĩ ſua maxĩa cõitate ſm q̃ dr de entib⁹ realibus & rõnis, eẽ ſubm adequatũ ĩ ſcĩa diuina, co mõ quo de ente vř loq Ari. ĩ 4. me. t. c. 2 vbi loqr de ente in ſua maxĩa cõitate, ſm q̃ dr de oĩb⁹ & đ affirmatiõib⁹, &

Digreſſio de diuiſione entis.

Error aliquorũ in aſſignãdo ſubm ſciẽ diuinę.

priuationib⁹,& negationib⁹,vbi ēt vt notat Cōm.dr̄ de ſcdis ītell'is,& vl̄iter ſunt res logicę: Intātū ꝙ Frā ciſc⁹ille de Mayrone voluit ens iſto mō trāſcēdenti⁹ ſe ſumptū,eē vniuocū enti reali & entib⁹ rōnis. Sed iſti multū deuiāt a doctrina Ariſt. nā Ariſt.poſita diuiſione entis per ens in aīa & extra aīam, & p ens p ſe & p accn̄s,in 6. meta .excludit a ꝯſideratiōe ſcīę diuinę ens p accn̄s, qa nō ē terīatū,neq; h₃ cās terminatas ex qb⁹ ſciri poſſit.& excludit ens in aīa,qa eſt ens diminutū. Et p cōſequēs oēs libri ꝑcedētes ſeptimū meta. ſunt tanq̄ ꝑparatorij:ſicut bn̄ notauit Cōmē. vbi.ſ. Ampli⁹ ens qd̄ dr̄ de affirmatiōe & negatione.ē pure equocū,ſicut exꝑſſe no. Cō. 7.met.cō.15. Pure autē equiuocū nō pōt eē ſub̄m ī aliqua ſcīa:l₃.n.vt notat Cō. in 4.meta. ī pure equocis reperiat̄ ꝑdicatū vez, vt iſta,oīs canis ē pulcher:nō tn̄ in talib⁹ reperiūt̄ ꝑdicata eēntialia.i. ꝑdicata p ſe 1.aut.2. tmodi dicēdi p ſe,q̄ ingrediunt̄ in ſimpl'r ſcibilibus:vt docuit Ari.in 1.poſte.anal.

Lapſ⁹ Frā ciſci mayro. circa vniuocationē entis.

In ꝓhe. 7. meta.

Te. cō.11. Accn̄s accn̄ti nō accidit,niſi qa ambo eidē accidūt.4.meta.t.c.14.

Accn̄tiū attributio ad ſub̄am ē eēntialis.v.g.muſica ī ſorte:ſ₃ attributio accn̄tis ad accn̄s ē p accn̄s.4.meta.t.c.14. Vbi aduerte ꝙ Com. declarās qūo accn̄tia de ſub̄a dicant̄ eſſential'r,dicit, qa iſta ꝑdicatio cōuenit cū ꝑdicatione ſub̄ali in hoc qd̄ ē ſm curſū nālem. Accn̄tia.n. exiſtūt in ſub̄iis p ſe, & attribuunt̄ eis eſſētial'r:& ſm ꝙ ſub̄ę diſponūt̄ p illa ſunt accn̄tia ſub̄arū. Attributio aūt accn̄tis ad accn̄s nō ē eſſentialis. Vbi aīaduerte ꝙ ſm Peripateticos duplex ē ꝑdicatio,nālis.v₃.

Digreſſio de duplici ꝑdicatiōe naturali, & ꝑter naturalem.

& ꝑter nām,ſicut bn̄ no. Cō. in.7. pīīę philoſophię,ī cō.59. Vbi ſcire debes ꝙ (vt dn̄t logici) ꝑdicatū h₃ modū formę, & ſub̄m hēt modū māę:ideo ꝑpōnes ſpecificātur a ꝑdicatis & nō a ſub̄tis. Et quia reſpectus ſupioris ad inferiorē reſpect⁹, ꝯtinētis ad ꝯtētū,& toti⁹ ad partes: talis aūt reſpect⁹ ē ſicut reſpectus formę ad mām,de ꝯtinēte ad ꝯtentū p₃ 4.cęli & mūdi.t.c.23. De toto & ptib⁹ p₃ ex 7. meta cō.35. Simil'r qa diſpō accn̄tis ad ſub̄am ē reſpect⁹ formę ſm qd̄ ꝑficiētis ad ſub̄tum tanq̄ ad mām. Sub̄a.n.vt ſcribit Cō.4.met.cō.2.nō ē cā accidētiū,neq; ſm agēs,neq; ſm finē: ſ₃ qa ē ſub̄m eoꝝ & ꝯſtituunt̄ p illā.Inde ſequit̄ ꝙ quotiēſcūq; ſupiora ꝑdicant̄ de īferiorib⁹,aut accn̄ia de ſub̄ijs,ſiue ſint ꝓpria,ſiue cōīa, oēs iſtę ꝑdicationes ſunt nāles,qa ī talib⁹ ꝑdicat̄ id qd̄ debet ꝑdicari, & ſubijcit̄ id ꝙ deb₃ ſubiici ſm naturā.nā ſm nām illud aptū ē ꝑdicari qd̄ h₃ reſpectū formę, & illud ē aptū natū ſubiici,qd̄ h₃ reſpectū māę. Ex quo ſequit̄ ꝙ quotiēs ꝑdicant̄ inferiora de ſupiorib⁹, aut ſub̄ta de accn̄tibus,aut accn̄tia de accn̄tibus,aut idē de ſeipſo,oēs iſtę ꝑdicationes ſunt nō nāles:nā ī talibus ꝑdicat̄ id qd̄ nō h₃ habitudinē formę & ſubiicit̄ id qd̄ non h₃ habitudinē māę. De primis duob⁹ modis clarū ē.nā qn̄ ꝑdicat̄ īferius de ſupiori,aut ſub̄m de accidente, nō ē habitudo ꝑdicati ad ſub̄tum habitudo formę ad materiā. De 3. ēt vbi ꝑdicat̄ accn̄s de accidēte, nō eſt habitudo ſubiecti ad ꝑdicatū, habitudo māę ad formā: qdlibet .n.accn̄s eſt forma in ſe,& ideo ſi vnū ſit mā alteri⁹, hoc eſt p accn̄s.

Prediocatio duplex

v₃.

⁊ 3. reſpectu ſubti tertii, cui ambo accidūt. Similr̄ ꝑdicatio ī qua idē ꝑdicaẜ de ſeipſo, ē ꝑter curſū naturalē. Cū.n.mā ſit 1. diuerſa a forma: impoſſe eſt vt idē reſpectu ſuimet habeat reſpectū mā̄ę ad formā: & ideo iſta ꝑdicatio ē in fine ꝑdicatiōis exeūtis a nālī ꝑdicatiōe. Vnde Cōm. I 1. prioꝝ. in digreſſiōe de quarta figura ꝯtra Gale. infert. ꝙ data quarta figura, ſequiẜ ꝙ idē ſit ꝑdicatū de ſeipſo, qđ eſt in fine abhominationis. Et in 4. meta. cō. 3. d. ꝙ ꝑdicatio ī qua idē ꝑdicatur de ſeipſo ē nugatoria. Licet.n. Porphy. dixerit indiuiduū de vno ſolo ꝑdicari: illud tñ nō eſt ſm curſum naturalē. Vñ Ariſt. aīaduertēs ad iſtud, dixit ī ꝑdicamentis, a prima ſuƀa nullā eē ꝑdicationē. ſcȝ naturalē & ꝓprie dictā de qua ē ſcīa. Et aīaduerte, ꝙ lȝ triplex dicaẜ eē ꝑdicatio ꝑ accn̄s: vna ē, qn̄ accn̄s ꝑdicaẜ de ſubiecto. ſecūda qn̄ de accidēte: ꝑdicaẜ ſubm. 3. qn̄ accn̄s ꝑdicaẜ de accidēte prima ſola dr̄ prędicatio nālis, duę reliquę ſunt ꝑter naturā. Et prima ex hoc ꝙ eſt ſm curſū naturalē, cōparata ad alias duas, q̄ ſunt ꝑter nā̄ę ordinē, quodāmō eſſētialis dici pōt, qa aſſimilaẜ ꝑdicationib⁹ ſubſtātialibus & ꝑ ſe. q̄ ſunt ſm curſum nālem. Ex quo pȝ ſm Peripatheticos, ꝑdicationes ꝑ ſe & eſſētiales nō couerti in ꝑ ſe. quia impoſſe ē ambas eē prędicationes ſm curſum naturalē. Et ꝑdicationes ꝑ ſe. q̄ ingrediunẜ demōſtrationē ſimpl̄r, debēt eſſe ſm curſū naturalē: ſicut eliciẜ ex Ari. 1. poſterioꝝ. vbi ꝓbat ꝙ in ꝑdicatis ꝑ ſe, nō eſt ꝓceſſus in infinitū, nec in ſurſum, nec in deorſum. Et ibi pulchre eliciẜ diſtinctio ꝑallegata de duplici ꝑdicatione ſm naturā & ꝑter naturā, ſicut bene ibi notauit Ioānes grāmaticus. Et hoc ēt pulchre elicit ex doctrina Cōm. in ꝑſenti loco, ſicut poteris bñ perpēdere. Hic tñ conſiderā, q̄ ſit ꝑdicatio magis præter naturā, an qn̄ ſubtm prędicaẜ de accidēte, an qn̄ accidens de accidēte ꝑdicatur.

Cōm. 11.

»

»

In. c. de ſpē.

Ca. de ſubſtantia.

Nota de triplici ꝑdicatione accn̄tus.

Teſt. c. 35.

Accidēs, impoſſe ē vt ſit ſine ſuo ſubiecto. 4. meta. cō. 25. Idem 1. phyſi. tex. cō. 14. 39. & 7. meta. tex. cō. 2.

Accn̄s ſm rōnē ē toto pri⁹, vt muſicum cum hoīe muſico. non.n. cōtingit muſicū eē, non exn̄te aliquo muſico. 5. me. t. c. 16. & ē ī cap. de priori.

Accn̄tium diffinitiones ſignant plures intētiones vna intētiōe, qa in diffinitionibus accidentiū ſummū turī ſua ſubiecta: & ideo dn̄r habere aliquā diffinitionē. 5. meta. c. 34. vide 7. meta. 12. 17. 18. & 19.

Accn̄tiū quędā ſūt ſeparabilia, quędā vero īſeparabilia. 5. met. t. c. vlt.

Accidēs multis modis dicitur. 5. metaphy. tex. com. vltimi.

Accidētaliter euenitia nō hn̄t cām terminatā. ibi. & 2. ph. t. c. 49. & 50

Accn̄tis prim⁹ mod⁹ poſit⁹ in 5. meta. & 2. differunt, quia 1. eſt de caſu, 2. eſt de ꝑdicabilibus ꝑ accn̄s. Itē 1. modus eſt cā, ſed ꝑ accn̄s, ſed ſcd̄s modus nō eſt cā. 5. meta. cō. vltimo. Vide clare de hoc ī 2. phy. cō. 49. vbi aīaduerte ꝙ iſta differētia fuit notata ꝑ lucidiſſimū Themiſtium, in 2. phyſi. loco ꝑallegato. vide illum ſi placet.

Accn̄s videẜ ꝓpinquū nō enti. 6. meta. tex. cō. 4. & rō: vt inqt Cōm. eſt, qa tale qđ eſt ꝑ accn̄s raro fit.

Accn̄s illud eē dicim⁹ qđ neq; ſemp neq; frequēter euenit. 6. met. t. c. 5.

Accn̄taliter factorū cauſæ ſunt ſm acci-

accidens.ibidem.

Accñtia non dñr entia niſi qa ſunt diſpoſitiões entis,&multi hoïes negãt ea eẽ. albedo.n. nõ eſt album. 4. metaphy. cõm.2 idem.7.meta. tex.com.2. & 12.meta.tex.cõ.3.

Accñtia dñr entia eo qa taſt entis.7 priæ pħç. t.c.2. Nota ꝙ ly qa, eſt redditio cãç mãlis,ſicut expõit iſtã

» authoritatẽ Auer.ĩ 4. meta. t. c.2.
» vbi.d.ꝙ lȝ hoc nomẽ ens dicatur
» multis modis,tñ ĩ oĩbus dr̃ ens: qa
» attribuit̃ prĩo enti ſubẽç,& iſtç attri
» butiões ĩ vnoquoq; ſunt diuerſæ.
» Predicaméta.n.attribuũtur ſubieç, nõ quia ẽ agẽs aut finis eorũ,ſȝ qa ꝯſtituunt̃ p illã,& ſubm ẽ eorũ. & vl̃iter nõ dñr entia,niſi qa ſunt diſpõnes entis,& multi hoẽs negant ea eẽ. Albedo n.nõ eſt,ſed album. Vide ꝗ ſcripſi ĩ ꝓprio Theoremate de hoc, in Theorematib' meis.

Accñs nullũ ſeparabile ẽ a ſubſtãtia 7.meta.tex.cõ.4. & 12. meta.tex. cõ.3.idẽ 1.phyſi.tex.com.14.

Accñtia nõ ſunt ꝗſita p ſe, ſȝ ſm qđ ſunt diſpoſitiones ſubſtãtiç demõſtratç.7.meta.tex.com.4.

Accñtia ꝗlibet ſunt poſteriora tp̃e ſuba. Nã ſi fuerint ſeparabilia,clarũ ẽ. Si vero fuerint inſeparabilia, illud veritatẽ hȝ rõne ſubti: quia ſubm ex quo gñatur ignis ẽ prius igne & calore eius. Cõm. 7. meta. cõ.4. Michael epheſi' locũ illũ aliter interp̃tat̃. Vide ẽt,ſi placet,expõnem nr̃am ĩ theorematib' nr̃is.

Accñtium ſubiecta ſunt alia a naturis eoꝝ,& ideo ſubiecta nõ ſũt gña eoꝝ.7.meta cõmen.13.

Accñtia nõ hñt diffõnem ſimpl'r,ſȝ hñt ſermonẽ,qui ẽ maioris declarõnis ꝗ nomen.7.met.tex. cõ. 14.

Accñtia lȝ nõ habeãt quiditatẽ ſimpl'r,habẽt tamẽ aliquã quiditatẽ. 7.meta. tex. com.14. & 15.

Accñtia,ſi qs dixerit hr̃e diffõnes, dicet ipſa hr̃e magis ꝗ hñt, & qui negat ea hr̃e diffõnes,d. ea nõ hr̃e illud qđ hr̃e debẽt. Cõ.7.met.cõm. 15.vbi Cõ. documẽtũ apponit dicẽs,il'ud ẽt dictũ fuiſſe pp ãtiquos q de hoc duas habuerũt opĩones: ſȝ ipſe ĩduxit 3.ꝗ eſt vera,& ẽ ꝙ cũ diffõnes ſint duob' modis. vȝ.ſimpl'r,& mod' ꝯueniẽs naturç rei cui' ẽ diffõ,& iõ lȝ accñtia nõ hẽant diffõnẽ ſĩpl'r,hñt tñ aliꝗ diffõem.

Accñtia ſunt ĩ ſubiectis duob' modis.7.met.c.18.& 17. & 1. phy.29.

Accñtia p accñs nõ hñt diffõnẽ oĩno, ſed bñ accñtia eẽntialia,qa diffinitio ſignificat res terminatas in diffinito.7.meta.com.18.

Accñtia p accñs ĩherẽtia ſuis ſubtis, qñ accipiunt̃ ĩ ſuis ſubtis eẽntialibus,hñt noĩa,ꝗ ſignãt vtrũq;, vt ſymitas 7.met.c.18. Inde collige de intẽtione Auer. accñtia p accñs poſſe cõparari ad duplex ſubȝ. vȝ. ꝓpriũ,& ſic reſpcũ ei' ſũt eẽtialia & diffiniũt̃ p illud, vt ſymitas p naſuȝ.Et ad ſubm extraneũ,& ſic ſũt p accñs reſpectu illi',& ſic nõ hñt diffõnẽ datã p illud. Vñ iſta ꝓpõ ẽ ſatis vulgata ĩ doctrina ei',vt pȝ. 1.cçli.c.14.vbi ſcribit,ꝙ nãle ĩ aliꝗ ſp̃e neceſſariũ ẽ vt ſit pri' accñte, & ĩpoſſe ẽ vt poſteri' ſit ſine priori, & ꝙ aliqd ſit accñtal'r & nũꝗ nãliter. Coĩſſe hr̃ in eodẽ lib. 1.de cçlo,in c.62.& in 4.phyſi. 43. & 67. idẽ 2.de aĩa.cõ.133.3.de aĩa.c.28. Et ẽ ſnĩa Ari. in 2,phy.in trac. đ caſu & fortũa.ĩ.t.c.66. vbi exp̃ſſe hr̃, ꝙ nihil p accñs ẽ nã pri' eo, qđ ẽ p ſe:& ita,cũ poſteri' nõ poſſit eẽ ſine priori, impoſſe eſt ſimpl'r, ꝙ aliquid

quid ſit accñtalr & nũq̃ eẽntialr.
Accñtia quodámõ hñt diffõnẽ, & quodámõ nõ hñt. Nã ſi p diffõnẽ ĩtellr illd qd dat q̃ditatẽ rei ꝓpriã ſibi:& ꝯuenit noĩ ſine additiõe & reiteratione: tũc diffõ non erit niſi ſubſtantiarũ Et cũ fuerint accepta alia q̃ ſunt ꝑter ſubã,ſm ꝙ ſũt entia,ꝯtĩget vt hẽãt diffões.7.me.c.19
Accñtia ſm ꝙ ſunt paſſiones ſubſtã tiarũ ꝑdicãť de ſubſtãtijs, ſm noĩa ſed ſm diffões nõ poſſunt ꝑdicari. 7.meta.c.21.idẽ in pñtis.
Accñtia magis dñr pati q̃ gñari, qa gñatio ꝓprie ẽ ſubẽ.7.met.cõ.22. Credo cãm eẽ qa ex 1.de gñatione cap. de facere & pati,& ẽ in t.c.50. paſſio ẽ merito ꝯtrarietatis Et gña tio nõ ẽ de ꝯtrario ĩ cõtrariũ,ſʒ de ꝯtradictorio ĩ cõtradictoriũ:vt p3. 5.ph t.c.7.iõ accñia magis dñr pa ti q̃ gñari. (ſubaꝶ.7.me.c.31.
Accñtiũ gñatio qũo ẽ ſĩlis gñationi
Accidẽtia poſſũut accipi loco dñaꝶ ſubaliũ pp latẽtiã dñarũ ſubaliũ. 8.meta.cõ.5.& 7.meta.cõ.41.
Accñs nullũ prius ẽ iis,quę ſunt ſm ſe.11.met.cap.7.& ĩ 2.phy.t.c.66.
Accidẽtiũ radix ẽ,ꝙ ab alijs ſuſten tanť & quiditatẽ hñt. Ex lib.deſtr. diſputa. 6.in ſolut. 6. dubii ĩ fine.
Accñtia nõ denominanť a receptio ne:neq; formæ,q̃ ſunt ſupficies,li neæ neq; puncta Ex diſpu.7. in ſo lutione. 3. dubii. & eſt authoritas Phi 4. meta. t. c 14. Accñs accñti nõ accidit,niſi qa ambo eidẽ accĩ.
Accidẽtia aĩæ faciũt dilatãdo & cõ ſtringendo ſpũs,exalare ſupflue,vt excedẽs gaudiũ & triſtitia & inde ĩ ſuba mẽbroꝶ anhelitus ſpũs malã requirit cõplexionẽ.7. Col.cap 16.
Accñs nemo poſuit eẽ partẽ ſubẽ in q̃tũ accñs,ſʒ inq̃tũ exiſtimať ipm notificare eẽntiã ĩdiuidui ſubẽ, vt q poſuit corpĩetatẽ,q̃ cõſtat lõgitu dine, latitudine, & profunditate, notificare eſſenntiam ĩdiuidui ſub ſtantiæ,opinatus ẽ iſtas dimẽſio nes eſſe ſubas.Cõm. in paraphraſi met.trac.1.ca.de ſuba.De hac opi niõe meminit Cõ.ẽt.4.cęli.cõ.40.
Accñtiũ nouẽ ꝑdicamẽtoꝶ,q̃dã hñt relationẽ ad ſubam, ita ꝙ ſuba ap paret manifeſte ĩ eoꝶ diffõnib⁹, q̃ dã ꝟo nõ,ut ſũt q̃tuor ꝑdicamẽta v3.q̃titas,q̃litas,relatio,& qñ,& ꝑ cipue qñ ſumũť p ĩtellũ abſtracta & ſignanť p noĩa ĩ abſtracto.v.g. albedo dũ diffiniť,& dr ꝙ eſt color diſgregatiu⁹ viſ⁹,& magis adhuc ĩ magñiue & figura,ex par.me.tra.2
Accidẽtia habẽt ꝙ in ſui diffõne re periť diffõ ſubſtãtię, vel potẽtia ꝓ pinqua,vel actu. ibidem.
Accidẽtia & affectiones,q̃uis nõ ſint a ſubiectis abiuncta,tñ eadẽ ſubtis nõ ſunt.Themi. 4.phy.ſuper. 99.
Accñtiũ ſeparabiliũ & inſepabiliũ cõditio hęc ẽ,vt inueniant in qua libet ſpe q̃nq; & q̃nq; nõ. 5.phyſi. com.45. & eliciť ex tex. de regula ritate & irregularitate motus.
Accidit in quibuſdã artificialib⁹ vt principium ſit in ipſo ſubiecto. 2. phy.com.3.& 5.phyſi.com.2.
Acetũ eſt in vltimitate ſubtilitatis & ĩciſionis.& tñ eſt frigidũ:qa calor, qui ẽ in eo ſuſtentať frigiditate, q̃ eſt in eo.qa frigiditas ſua cõpun git ipm & cõprimit ipm ad partes intrinſecas mẽbri.5.Colli.cõ.30.
Acetũ a tota ſuba ſua aſſimilať ſple ni,eo ꝙ ſuũ nutrimẽtũ cõplexioni aceti aſſĩlať,& hęc ẽ melãcholia.Et iõ potiões,q̃ in purgatione ſplenis danť,nõ,debẽt ab aceto priuari,qa ipm ẽ ei cib⁹ & medici.7.Col.ca.31
Acetũ ĩq̃tũ acetũ os ſtomachi lędit. 6.Col.ca.11. Gal. ẽt ĩ 6.li.d cauſis

ſimptomatũ.d.ꝙ meſia gñatur ex ſanguine aſſato.& frigida quidẽ ẽ, quia terreſtris, ſed non eſt caloris expers ſicut cinis & acetum.

Acetoſitas gñat̃a frigiditate.3.Col. ca.6.Et nota ꝙ Auer.in 3. Col.ca. 16.qđ ẽ de accñtibus ſupueniẽtib⁹ virtuti nutritiuę in gñali,tenet ean dẽ ſuſam.v3.ꝙ acetoſitas ĩ ſtomaco accidit ex mala digeſtione,merito frigiditatis. Et ibi dicit ꝙ Alex. d. ꝙ ꝓuenit a calore.vbi Cõm. volens ſaluare dictũ Alex.inqt. Et debes ſcire ꝙ hoc accñs ꝓuenit ſicut
„ accñs, qđ fit ex vino ꝙ aceſcat, pp
„ aerẽ calidũ, & apparet vt ſit vna a-
„ ctio accñtalis, ꝗ ſubal̃r fit a ſubſtã
„ tiali,&accñtal̃r a ꝯtrario:ſicut ĩ plurib⁹ ꝑſcrutari põt & inueniri, vult dicere ꝙ acetoſitas ſubaliter fit a frigido,& accñtaliter a calido.

Acetoſitas vini.d. Alexã.fit p calidũ ſicut p frigidũ.3.Colli. c.40.

Acetoſitas ĩ eo ꝙ acetoſitas ĩcidit: & maxĩe qñ ẽ ꝯiũcta calori.5. Col.c. 42. vbi loqt̃ de bachal.i.de aceto.

A ꝯtĩgẽte equal̃r nulla actio ꝓuenit ſ3 ꝙ ẽ ꝯtingẽs ęqual̃r.2.phy.c.48.

Actio agẽtis & patiẽtis ẽ vna ĩ ſubto, & duo ſ3 diffõnẽ,& ſil̃r ẽ ĩ motore & mobili.3.phyſi.cõ 18.& hr̃ ĩ tex. Idẽ.n.eſt actus motiui & mobilis.

Actio eadẽ pt eẽ duorũ,qñ illa actio nõ facit illa habere eandẽ quidditatẽ.3.phy.com.20.

Actio qnq; ſummit̃ p quodã cõi actioni agẽtis,ſiue illud fuerit agẽs verũ motũ,aut aliquã tranſmutationũ,quę non ſunt motus. Et ita eſt etiã de paſſione.5.phyſi.cõ.10.

Actio cuiuslibet entis pficit̃ p q̃titatem & qualitatẽ terminatã: ſicut ẽ diſpõ in entib⁹ artificialib⁹.6.phy. cõm.91.& 32.idẽ 2. de aĩa.t.c.41.

Actionẽ nouã poſſe immediate prouenire ab agẽte antiquo,abſq; hoc ꝙ illic ſit cã ꝗ fecit illud agere ĩ aliqua hora magis q̃ in alia, eſt ſmo ſophyſticus. 8,phy.cõ.4.& 15 .

Actio noua nõ põt a voluntate antiqua ꝓuenire,niſi ſit actio ãtiqua media.8.phy.cõm.15.

Actiones ĩfinitę eẽntial̃r, ĩpoſ'e,ẽ vt ſint neceſſarię ĩ eſſendo p nouã actionẽ, ſed p accñs poſ'e eſt vt ſint infinitę, nõ quia quędã ſint neceſſarię in eſſe quorundã.8.phy.com. 15.cõtra loquentes ſuę legis.

Actio prĩcipij, ſi ęterna fuerit, non op3 ei⁹ q̃rere cãm: ſi aũt illa actio fuerit noua a prĩcipio ęterno, illi⁹ op3 aſſignare cãm. 8. phy.t.c.15. cõtra Democritũ & antiquos.

Actiones naturę neceſſe ẽ vt habeãt cõtinuationẽ & ęternitatẽ, aut ĩ agẽdo alterũ cõtrariorũ tm̃,vt ẽ motus ignis ad ſupius ſemp,& terrę ad ĩferius,aut ĩ agẽdo duo ꝯtraria ſucceſſiue,ſicut ẽ de gñatione & corr. cõſequẽtib⁹ motũ ſolis,& alijs cõntrarijs ꝯñtib⁹ iſtũ motũ.8.ph.c.15.

Actiões principiox ęternox ſi nouæ fuerĩt ſicut actiões nõ ęternox digniores ſũt vt hẽant cãs.8.ph.c.15.

Actio virtutis nutritiuę nũq̃ ceſſat, qa ceſſatio ei⁹ ẽ mors.8.ph.cõ.20. & 2.đ aĩa c.5.& ĩ lib.đ morte & vi.

Actio qlibet h3 qualitatẽ ꝓpriã & &q̃titatẽ:ſicut.n.actio hoĩs nõ põt ꝓuenire niſi a forma hoĩs,ita etiã nõ põt ꝓuenire niſi a ſua magnitudine:& iõ magnitudo hoĩs ẽ terminata nal̃r, & ſimil̃r ſua forma, & ẽ ita ĩ vnaquaq; rex nãliũ.8.ph. cõ.62.ꝯtra negãtes minĩa nãlia.

Actionẽ hñs in ſe h3 actionẽ ĩ alio : & qđ h3 actionẽ in ſe eſt ſpũale & nõ corporeũ.2.cęli.cõ.17. conſiſ'e

ibidē.com.21.& 2.phy.com.88.

Actio entis ęterni ē ſuū eē, ibi. c.17.

Actio rei nō æternæ nō ē ſ. niſi pp eē aliorū entium. ibidē.

Actio ē manifeſtior habitu, cū sēſu apphēdaṫ,& habit⁹ ītellēu, mediāte actiōe 4.cęli. c.2.idē. 12.me.c.14. Vr̄ fauere opinioni Doc. ſubtilis tenētis, formā ſubalē, nō intelligi p ꝓpriā ſpē3, ſ3 argumētatiue ſ3 oppoſitū hr̄ 3.đ aīa.c.4.& 5.vide ī ꝯc.

Actio ē finis forę, & fořa ē finis gn̄a tiōis.4.cę c.22.idē 2.ph.c.24.& 70

Actiōes ponūṫ loco differentiaꝝ,vbi differētiæ rerū latuerint. 4. cęli in paraphraſi sūma tertia. cap. 1. idē 4.cæli.cō.26.& 8.phy.cō.32.

Actio ē merito ꝯtrarietatis, & paſſio eſt merito ſiſitudinis. 1. de generatione & corrup. tex.cō.48.& 49.

Actionis cā eſt cōtrarietas, & cauſa receptionis eſt genus cōmune. 1. de generatione.tex.cō.50.

Actiones aīę ſunt quinq; in gn̄e. 1. đ aīa,t, c.89. vide tu in ꝯcordātijs.

Actio attributa alicui pp aliq̄ duo, neceſſe ē vt vnū eoꝝ ſit mā,& aliđ forma. Forma aūt ē illud pp qđ actio primit⁹ attribuiṫ enti, 2.đ aīa. cō. 24. Nota tn̄ deficit vna alia pars quā exp̄ſſit Cō, 3, de aīa. cō. 36. quia pōt aliqua actio attribui alicui ꝓpter duo,quorū vnum eſt agēs,& aliud eſt inſtrumentū.

Actio primit⁹ attribuiṫ enti pp formā. Et iſta ꝯuertiṫ. 2.de aīa.cō.24.

Actio & paſſio in patiēte ſunt,& nō in agēte. 2.de aīa. tex.cō. 140.

Actio intellēus ē duplex, formatio & fides. 3.de anima.tex.com.21.idē. 5.metaphy. com. 34.

Actio intellēs, quę eſt formatio ſemp ē vera: nō autē actio quæ eſt fides. 3.de anima.tex.com.26.

Actio iſta, q̄ ē creare intellēu & facere, ea eſt prior in nobis q̄ ītelligere ea, ſicut dixit Alex. 3.de aīa.c.36.

Actio aīę ſenſibilis ē cōis aīę & corpori, qa nō fit niſi p inſtrumenta. Ex cōmē. ſup lib. de ſomno & vigi.

Actio alicui⁹ agētis, aut mot⁹ in aliquo patiēte, in reſpectu agentis dr̄ actio, & in reſpectu patiētis dr̄ paſſio. 5.meta.cō.25.idem 3. phy.20.

Actionis malitia demōſtraṫ in idiomate greco, p priuationē, tā in animatis q̄ ī inaīatis. 5.meta.cō.17.

Actio cū paſſiōe ꝓprie nō ē idē: ſed cui hęc inſunt mot⁹. 3.phy.t.c.22. Vbi aīaduerte de mēte Philoſophi actionē & paſſionē fūdari ī motu, tāq̄ in ſubto: & qa vn⁹ & idē ē mot⁹ q p reſpectū ad motorē vt agit ī mobile, qđ nihil aliud ē q̄ mouere, vt.d. Philoſoph⁹ 3. phy. t.c.16. ſic dr̄ actio. Per reſpectū aūt ad mobile, vt recipiṫ in eo a motore, dr̄ paſſio. Nā vt.d.cō.ibi, mouere ē actio motoris ī rem motā. & moueri eſt actio moti a motore: ideo actio & paſſio dn̄r eadem ſubto: ſed nō ſunt ſimpl̄r & ꝓprie eadē. Identitas.n. ꝓprie & ſimpl̄r eſt a forma, non a mā, & qa alia ē fořa & rō actionis, & alia ē forma & rō paſſionis, ideo nō ſunt eadē ſimpl̄r & ꝓprie. Vn̄ l3 Ariſt.in tex.21.ibidē dixerit. At
„ ṽo neq, ſi doctio & diſciplina idē,
„ & addiſcere cū docere idē: illđ (vt no. Alex.& Themi.)đ3 legi & ītelligi ex ſupabūdāti. ita ꝙ grā diſputationis ſi ꝯcedaṫ actionē & paſſionē & doctrinā & diſciplinā eſſe eadē, nō tn̄ ſequereṫ agere & pati, ꝙ docere & adiſcere eē eadē: qa aliqđ cōnotant cōcreta, qđ nō cōnotant abſtracta. Tn̄ fm̄ rei veritatē actio & paſſio nō ſunt ꝓprie eadē. ita ꝙ iſta

iſta authoritas ē de mēte Philoſophi abſolute adducta & nō ex ſup abūdāti & diſputatiōis gr̄a. Et ē in ſiſi, quia l; albū & dulce ſint eadē ſubto, nō tn̄ ſimplr & ꝓprie ſunt eadē: qa alia ē forma albi inquātū albū, & alia ē forma dulcis ĩquātū dulce. Et ĩde bn̄ colligiť hoc. Collige ēt ex pn̄ti loco qūo ĩ ĩtelligētijs abſtractis, & ĩ reb⁹ neceſſarijs non reperiť verū agēs: qa vera actio & vera paſſio fundāť ĩ motu vero, q ē actus entis ĩ pōa, ĩquantū in pōa. Et qa in ſempiternis nō ē vera pōa nec verus mot⁹, ſed ſolū ē mot⁹ equocus & ſm ſimilitudinē: iō ēt ibi ē actio ſm ſiſitudinem. Intelſio.n. dei ē mot⁹ equoce dictus, vt notat Cō. in 8. phy. in cō. 40. Et qa illa ē cā efficiēs toti⁹ entis, ſic intelſus diuinus eſt actiuus ſm ſiſitudinē. Sic ĩtellige dictū Cō. 12. meta. cō. 44. vbi. d. ꝙ ĩ abſtractis nō ē agēs niſi ſm ſiſitudinē, qa vera actio fundātur ĩ motu: & ibi nō eſt mot⁹ vere ſed equoce, & ſic actio ibi, ſi q̄ ē, eſt ſm ſiſitudinē, quia fundať ĩ motu equoco, pro quanto ſcīa dei eſt cā oīum entium. 12. meta. t. c. 51.

Actiōes ꝓprię rex̄ ſūt il'a ex qb⁹ ꝑueniť ad notitiā eēntię rex̄ occulte 7. me. c. 9, idē 4. cęli cō 2. & ĩ lib. deſtructionū. diſp. 6. ĩ ſolone. 6. dub.

Actio agētis nihil aliud ē q̄ extrahere illud qđ eſt in potētia ad actum. 7. meta. cō. 28. & 8. meta. cō. 15. 12. meta. cōmen. 18. & 44. & deſtruc. diſp. 2. in ſolutione. 5. dubij.

Actio agētis nō pendet a ſubto ſine forma, neq; a forma ſine ſubiecto 7 meta. cōmen. 31.

Actio agētis depēdet a ſubto ſm ꝙ ſubtū depēdet a forma: qa ſubtū nō h; eē niſi ꝑ formā ibidem.

Actiōes nō diuerſanť niſi ꝑ diuerſas eſſentias: & ideo cū entia non habuerint actiones ꝓprias, nō habebūt eſſentias ꝓprias. 9. meta. t. c. 7.

Actio alia immanens, alia trāſiens. 9. meta. tex. com. 16.

Actio agētis nō depēdet ab eē in tpe priuationis qđ ē eē in pōa: neq; depēdet ab eſſe in actu inquantū in actu, neq; de priuatione inq̄tū priuatio, ĩmo de eē defectibili cui coniūcta ē priuatio, vn̄ actio agētis nō depēdet a priuatiōe, qa priuatio n̄ ē actio, neq; depēdet de eſſe incoiūcto priuationi: id nāq; qđ habet eſſe ĩ vltīa ꝑfectione, nō indiget aliquo dāte eſſe. Ex lib. deſtru. diſpu. 3. in ſolutione. 8. dubij. Vide in cōtradictionibus nuꝑ ędítis. (38.

Actio qn̄q; ſūmiť ꝓ paſſiōe. 5 ph. c.

Actio animę vť in capitulo qualis & nō quāti. 1. de aīa. com. 68.

Actionē & paſſionē ab vna & eadē nā ꝓcedere impoſ'e eſt: iō Philoſophi ſūpſerūt ſignū ſubti ex paſſionib⁹, & ſignū forme ex opatiōib⁹. Ex lib. deſtru. diſp. 6. ĩ ſolu. 6. dub.

Actiōes ꝑ organa, paſſiones ꝑ ſimilaria. & iō uis ſentiēdi ĩ ſimilarib⁹ ſita eſt ex ſcđo de partibus animalium. cap. 1. & Cōmen. in cōmen.

Actio & motus differūt, quia actio conſeruat naturā agentis, motus autem abiicit a ſubſtātia. Itē actio momēto ꝑficitur, vt viſio, auditio, motus vero fit in tempore. Themiſtius 1. de anima. cap. 19. vide in cōcordantiis nuper ędítis.

Actio tāto fuſius & paſſio quā motus eſt, quāto gen⁹ a ſpecie. Them. 2. de aīa. cap. 19. ſuper. tex. 53. & habeť in tex. vbi Ari. d. motum eē q̄ndam actū: et. n. actus duplex eſt ĩcoat⁹ ſeu ĩ abſolut⁹: alter ṽo ꝑfec.

Actiones vnius agétis nõ eſt extraneũ diuerſificari diſpõnibus ſubiecti diuerſificatis. 5. Colli. ca. 23. vide in concordant.

Actiua ſicut diuerſificantˀ adinuicẽ p̱ diuerſitaté materierũ & formarũ eorum. ita ẽt actiua differunt à paſſiuis in potentia & actu, per diuerſitatem materierum & formarum eorum. 12. Meta. cõ. 26.

Actiuarũ ſciarũ principiũ eſt ĩ agẽte pro hereſis. 6. Met. tex. c. primi.

Actiui & motiui actus in patiente fit. 2. de Anima. te. cõ. 139.

Actus alius primus, alius ſecundus. 2. de Anima. tex. c. ſecundi.

Nota ſm Alex. in paraphraſi. ca. 3. vbi ꝓbat aĩam eſſe formã corporis: actũ primũ eẽ habitũ ſeu poteſtaté, actũ ſm eẽ actũ à poteſtate ꝓfectũ. Idẽ Simp. Amm. & Albe. ĩ q. de hoĩe: & oẽs latini. Cõmétator aũt actũ ſm dicit formã operátem, actũ primũ formá circũſcripta operatione. Et Themiſt. videtur etiam in hac opinione eſſe.

Actu & potẽtia cõpoſita ita ſe hñt, ꝙ in eis aliud ſit ipſa res, aliđ eẽntia. Them. 3. de Aĩa. ca. 27. Ex hoc ſcire potes quare ĩ ſola prĩa intelligẽtia eſſentia & ꝗditas ſunt idẽ oĩbus modis: in cęteris vero eſſentia quodãmõ differt à quiditate, vt tenet. cõ. ĩ. 3. de Aĩa. cõ. 5. ĩ ſolu. q. 3. qa ĩ oĩbus citra primã eſt potẽtia & ĩperfectio aliqua. vñ & ſcriptura. d. ĩ angelis ſuis repit prauitaté.

Actꝰ ſcđs ĩ his, q̃ nã cõſtãt, nõ ſepatˀ ab actu. ibi. Them. 2. de Aĩa. ca. 3.

Actus ẽ ꝯñs ipſius & formæ & vmbra eius, licet dicatˀ ſm prius & poſterius. Et potẽtia ẽ ꝯñs ipſiꝰ materię & eiꝰ vmbra, lꝫ dicatˀ ſm prius & poſterius. Ex Paraph. primę philoſophię, tract. 3. col. 4. Inde patet error illorũ, q ſumpſerunt rei vmbrã ꝓ rei ſuba, & ñ diſtĩxerũt ĩter abſolutã rõné mãæ & reſpectiuã.

Actus oĩs cũ motu. 3. Met. te. cõ. 3.

Actus & potentia ſunt contraria. 3. Met. cõ. 19. ĩtelligitˀ ꝓ oppoſitis relatiue. 9. Met. te. cõ. 13. vide etiam 1. de Anima. com. 6.

Actus vnus numero eiuſdem eſt. 5. Phyſi. tex. com. 38.

Actus leuis eſt alicubi eſſe, & ſurſum. 8. Phy. tex. com. 32.

Actu quicquid exiſtit eſt in tẽpore ſ. demonſtrato. 8. Phy. tex. cõ. 63.

Actꝰ vniuſcuiuſq; determinatũ minimũ tp̃s hẽt ad non excedere. 2. Cœ. t. c. 39. & ẽ: vt ĩqt Simpl. ibid. dignitas q̃ inductione probatur.

Actꝰ vniuſcuiuſq; vr̃ ĩ patiẽte, & diſpoſito ĩ eẽ. 2. de Ani. t. c. 24. & 26.

Actu exiſtente vno, vnꝰ erit habitꝰ. 5. Phy. t. cõ. 38. & vide Them. ibi.

Actus & generationes omnes circa ſingulare ſunt: ex prohemio Met.

Actus & potẽtia ſunt dñę valde oppoſitę, & accidũt oĩbus p̃dicamẽtis. 1. de Ani. cõ. 6. Nota ꝙ qñq; cõmentator potẽtiã & actũ nũcupat genera, ſicut, 3. Phy. cõ. 3. vbi d. ꝙ Ariſt. volẽs inueſtigare diffinitioné motus, ĩcepit diuidere ens p̱ potẽtiã & actũ, q̃ sũt duo gña extra q̃ nõ põt motus eſſe, aut nõ eẽ mediũ inter illa. Cõſimilẽ modũ dicẽdi hẽt in. 2. de Aĩa. cõ. 30. vbi d. ꝙ genera in diffinitiõibus accepta, aut ſunt ſm vniuocationẽ, vt aĩal in diffinitione hoĩs, aut dicta multiplr̃, vt ens & potẽtia, & actꝰ. Qñq; appellat accñtia, vt patet in 2. Phy. cõ. 32. vbi. d. ꝙ diuiſio per modos cãrũ eſt diuiſio p̱ accñtia. vbi ĩter illas diuiſiões datas p̱ mo-

dos cadit diuiſio cauſarũ per potẽtiã & actũ, vt patet ibid. in te.c.34. Imo illa eſt cõis tribus pcedẽtibus diuiſionibus modalibus. ſ. diuiſioni p prius & poſteri⁹, & p ſe & p accidẽs, vl'e & particulare, ſicut ibidẽ hr, & ẽt i.5. Meta. te. c.3. vbi notat dñs Alber. ꝙ hoc iõ cõtingit, qa talis diuiſio p potentiã & actũ nõ ſu peraddit illis diuiſionibus pcedẽtibus aliquã naturã: & ſilr eſt de cã ppinqua: & eodẽ mõ eſt de cã per ſe, & de cã p accñs: & de cã vl'i & de cã pticulari. & iõ ẽt tales diuiſiões dicunt̃ datę p modos, & accidẽtia, quia nõ diuerſificãt genera cauſalitatũ, quia vnũqdq; genus cauſę pt habere hmõi diuiſiões datas p modos. Et ẽt quia cã diuiſa p tales modos nõ diuerſificat̃ niſi accidẽtali dña. Et ſic ẽ de potẽtia & actu. dicit.n. Cõmen. 8. Meta. cõ.15. ꝙ agẽs extrahẽs aliqd de potẽtia ad actũ non largit̃ multitudinẽ ſed pfectionẽ. idẽ.n. numero eſt ſortes in actu cũ ſeipſo dũ erat ĩ potẽtia: & nõ differt niſi ſm accñtalẽ alietatẽ, qa nũc habet eẽ magis perfectũ q̃ dũ erat ĩ potẽtia. Vnde Auic. in. 5. ſuæ Meta. d. ꝙ equinitas eſt tm̃ equinitas, & nõ eſt in actu nec in potẽtia, nec ſingularis, nec vl'is, qa iſta ſunt accñtia & nõ ſunt de rei qditate. Nõ ĩcõuenit ergo ſm diuerſas cõſideratiões, actũ & potentiã nũcupare genera, & nuncupare dñas, & nũcupare modos ſeu accñtia: nã nõ ẽ cura Philoſophis de nõibus. I. Phy. cõ. I. ſi.n. cõſiderãtur vt ſunt cõceptus cões & trãſcẽdentes, ſic dñr genera, nõ vniuoce dicta ſed multiplr. i. ſm prius & poſteri⁹. ſicut ẽt plerũq; Cõmẽta. d. d ente, vt patet. 5. Met. c. 4. vbi d. Philoſoph⁹ ĩ. te. ꝙ oẽ qđ hẽt dñãm hẽt genus, ſed nõ oẽ qđ hẽt genus hẽt dñã. vbi Cõmẽta. d. ꝙ hoc fuit dictũ pp genera gñaliſſima q̃ hñt genus multiplr dictũ ſ. ens & vnũ, & nõ hẽt dñas. Vñ dictũ Porphy. aſſerẽtis ens non eſſe genus decẽ pdicamẽtis, intelligit̃ de genere vniuoco, ſicut logicus loquit̃ de genere. Si vero cõſiderantur potẽtia & actus, vt p illas tanq̃ p dñas analogas ens diuidit̃: ſic appellant̃ dñę. Si vero cõſiderant̃ vt nõ faciũt diuerſitatẽ eſſentialẽ, ſic dicunt̃ modi, ſiue accñtia. Ex quo patet contra formalizãtes q appellãt hmõi diuiſiões entis datas p modos ĩtrĩſecos, & volũt modũ intrinſecũ nõ dicere aliã formalitatẽ aut ꝯceptũ niſi cuius ẽ modus, & volũt qđ nõ egredit̃ nec ingredit̃ p̃imũ modũ dicendi p ſe: ſed eſt ſicut hõ q ſtat cũ vno pede ĩ limine dom⁹ ĩtra, & cũ alio extra. Patet.n. ꝙ imaginatio iſtorũ eſt phãtaſtica, & nõ hẽt robur ex fundamẽtis veris, qa idẽ eſt iudiciũ de iſtis & de cęteris accñtibus: ſed nõ eſt dña, niſi qa iſta ſunt trãſcẽdentia, & alia ſunt limitata. Et aduerte ꝙ oppoſitio inter potẽtiã & actũ ẽ relatiua, & iſta eſt pria ĩter oppõnes relatiuas, ſicut diuiſio p vnũ & multa ẽ pria ĩter diuiſionẽ, q̃ dant̃ p priuationẽ & habitũ, vt alias declaraui. Et aduerte ꝙ accidũt oĩb⁹ decẽ prẽtis. vnũqdq;.n. decẽ pdicamẽtorũ diuidit̃ p potentiã & actũ: qa vt habet̃. 12. Met. t. cõ. 26. res vniuſcuiuſq; pdicamẽti, qñq; eſt ĩ potẽtia, qnq, eſt ĩ actu, ſicut ẽt. d. Cõm. 3. Ph. cõ. 6. Ex quo patet ex mẽte Ariſt. & Cõmẽ. Cœlũ & ſempiternas ſubas ñ eẽ ĩ pdicamẽto. nullũ.n. ſempiternũ

Qũo ens dicat̃ gen ad. 10. pdicamẽta.

Taxat Scotiſtas de modis intrinſecis.

Notãdũ.

nū ē in potētia, vt dr̄.9.Met.t.c.17. ita notat Cōmē.in.2.Cœ.cō.49.& ſuper Porphyrio. in cap. de ſpecie.

Actus duplex. perfectus & imꝑfect' 3.Phy.te.cō.15. Vbi lucidiſſimus Them. ponit pulchrā dr̄iā. inqt n.
» Duplex eſt in vnaquaq; re ſpēs ꝑ-
» fectiōis & actus: vna q̄ adeſt cum
» abſoluta perfectaq; res eſt, cūq; na
» turā ſuā eſt pleniſſime cō ſecuta. v.
» g. oculus poſtq̄ eſt ꝑfect' actū ſuū
» & ꝑfectionē ſeu functionē ſuā hēt.
» q̄ viſio eſt. ipſe aūt actus à forma
» nihil differt. Hoc n. eſt oculū eſſe,
» qđ eſt actu ipſo videre. atq; hunc
» ego actū ꝑfectionemq;, motū ēt
» nō dico: vtpote q̄ ſit forma & ſpēs,
» & ad quietis potius q̄ ad motus na
» turā accedēs. Altera ſpecies ꝑfectio
» nis & actus eſt q̄ adeſt rei vna cum
» poteſtate, qualis eſt ipſa formatio
» & fabricatio pupillarum. Et talis
» actus motus eſt &c.

Actus ſeparat.7.Meta.te.c.49. Vide in Theoremate proprio de hoc.

Actus nomen venit, qui ad endelechiam cōpoſitus. 9. Meta. te. cō. 3.

Actus eſt forma. tex. com. 17.

Actus eſt prior potētia rōne, ſubſtātia, & tpe. 9. Met. te. c. 13. Et declarans quō ſit prior tpe. inqt. Tpe ē quidē vt ſic: eſt aūt vt non. nā ſpe qdē pri' eſt agēs, numero vero n̄.

Actu ens fit ex poteſtate ente, ab aliquo actu ente. 9. Meta. tex. cō. 13.

Act' eſt melior & honorabilior potētia: & hoc ī bōis, nā ī malis actū eē deteriorē potētia. 9. Met. t. c. 19.

Act' mal' ē peior potētia ad illū. ibi.

Actus eſt rō intelligendi. 9. Meta. t. c. 20. vide in Theorematibus.

Actus vltimus eſt cauſa in vnoquoque ente, vt in ipſo inueniant' plures actus q̄ vnus. Et ſub vltimū ſubiectū qđ eſt in pura potētia, eſt cā vt alia ſubiecta acquirāt potentiā. Et iō illud qđ eſt inter hęc duo extrema nō dicitur eſſe purus actus, neq; pura potentia. ex Paraphraſi Metaphy tracta 3.

Act' deſcriptio ē vt res nō ſit in illa diſpōne ſm quā ē ī potētia. 9. Met. t.c.11. vbi Cōm. d. ꝙ qa act' & potētia ſunt oppoſita relatiue, nullū malū ſequit' ex hoc ꝙ vnū ponit' ī deſcriptione alterius. vnde ēt illud dr̄ eſſe in potentia, qđ nō eſt in illa diſpōne in qua eſt dū eſt in actu.

Acumen angulorū in corꝑibus cōburētibus, forte ſm Ariſt. eſt cā cōbuſtionis ꝑ accidens. 3. Cœ. cō. 72.

Acutū ęquiuoce dicitur de ſtilo, vino, & ſono. 7. Phy. te. cō. 24.

Acutū mouet ſenſum in pauco tpe multū, graue vero in multo paucum. 2. de Ani. tex. com. 86.

Acute videre, audire, & olfacere, bifariā dr̄. Ariſt. in. 5. de Gener. Aīaliū. ca. 2. & in fine. 1. ca. eadē diſtō ī ſpāli đ viſu ponit'. Inde colligere potes ſēſus hoīs oēs ꝑatiores eē, ſēſib' alioꝝ brutoꝝ ꝯtra vulgares.

AD aliqd neceſſario ē oē qđ intelligit' in reſpectu alteri'. 7. Ph. c. 17.

Ad aliquid tres ſunt modi. 5. Meta. tex. comm. 20.

Ad aliquid alia ſm ſe, alia ſm accidens ſunt. 5. Meta. te. cō. 20.

Ad aliquid quędā dicunt' ſm genera eorū, vt medicina ad aliqd eſt, qa ſcīa eſt eorū q̄ ſunt ad aliqd. ī.

Ad aliqd q̄cūq; nō ſunt ꝯtraria, nō hn̄t mediū, vt ſcibilis & ſcīę nullū eſt mediū. 10. Meta. te. com. 22.

Additio caliditatis agentis in caliditatē corporis nō eſt ſm additionē ꝑtis ī toto, & vl̄r ſm additionē agētis ī paſſionē patiētis. 4. Ph. cō. 84.

& hr in tex. Facit cōtra ponētes in tēſionē formarū fieri p additionē partis gradualis ad ptē gradualē.
Adeps & ſeuū ſunt finis bonę cōco ctionis ſanguineę. ex. 3. de ptibus Aīalium, vbi de renibus agitur.
Adeps & ſeuū moderata conferunt 2. de partibus Animalium. cap. 5.
Adeps & ſeuū differūt, q͂a ſeuū ē ter reſtrioris ſanguinis excremētū. ſ.
Adipe & ſeuo animalia exāguia ca rent, ſupra.
Adipis exuberantia inducit ſeuum, & pręparat interitum. ſ.
Adipis exuberantia inducit ſterili tatem ſupra.
Adipe pingueſcentia cōſtat eſſe mi nus fecunda, tam mares q̄ fœmi nas. 3. de natura aīalium. cō. 18.
Admiratio & dubitatio, ex ignoran tia prouenire vn͂r. ex prohem. Me.
Aduſta fere oīa hn͂t aliqd caliditatis, vt cinis, cal x, ſedimen, excremē ta, ex. 2. de partibus Aīaliū. ca. 20.
Adunatum eſt poſteri⁹ naturaliter reſpectu continui. 5. Phy. t. cō. 27.
AER in motu proiectorū poſtq̄ ſe parat ab expellēte, mouetur à ſua forma n͂ali, & an̄ ſeparationē mo uet ab vtroq; 4. Phy. cō. 68. Vide ēt ī. 8. Phy. cō. 82. & 3. Cœ. cō. 28.
Aer ſm tactū ſentit eſſe corpus, & ſi ſm viſum exiſtimet eē nihil cū n̄ habeat colorem. 4. Phyſi. cō. 78.
Aer & aqua talē hn͂t n͂am, ꝙ cū ac ceperūt prīcipiū mouēdi ab alio mouent p ſe. 8. Phy. cō. 82. & 85, idē. 3. Cœ. cō. 28. & 4. Cœ. cō. 39.
Aer & aqua nō habent aptitudinē ad diuiſionē & paſſionē ęqualr in oībus ſuis ptibus. 8. Phy. t. cō. 85.
Aer minīe aliorū hēt dr͂ias ſenſibi les, ꝯr͂ter v͂o aqua. 1. Ph. t. cō. 54. & 1. de Gen. 19. & 2. de Aīa. 113.
Aere, n͂a vtitur tanq̄ organo in vtrō que motu, natus eſt. n. hic grauis & leuis eſſe. 3. Cœ. tex. com. 28.
Aer adiuuat graue grauitate, & leue leuitate. 3. Cœ. cō. 28.
Aer & aqua ī motu proiectoꝶ poſtq̄ accepit prīcipiū mot⁹ à motore ex trīſeco, remāebit mot⁹ p ſe p prīci piū n͂ale qd̄ eſt ī eo. ſ. p grauitatē, aut leuitatē, poſtq̄ motor extrīnſe cus fuerit ſepat⁹ à re motā. 3. Cœ. cō. 28. & 4. Cœ. cō. 39. & 8. Phyſi. com. 82. & 85.
Aeris n͂a eſt ſimilis medio inter ex trema, & nō eſt cōpoſita ex extre mis. 3. Cœ. cō. 28. & 4. Cœ. cō. 26.
Aer ī loco ſuo hēt grauitatē & n̄ le uitatē. & iſta ē opīo Ariſt. 3. Cœ. c. 57. vide hoc diffuſe. 4. Cœ. t. c. 30.
Aer & aqua facile terminantur ab alienis. 3. Cœ. cō. 67. & 8. Phy. cō. 82. & 4. Phyſi. com. 68.
Aer cū grauibus grauitat, & cū leui bus leuitat. 4. Cœli. cō. 30. vide. 3. Cœ. com. 28.
Aer eſt magis grauis quàm leuis. 4. Cœ. com. 39.
Aer eſt magis humidus q̄ calidus, & in hoc oēs conueniunt. ſ. Vide. 2. de Gene. te. com. 23. & 4. Metheo. cō. 10. Ex quo p3 veriorē eē ſn͂iam illorū, qui tenēt, ꝙ vna qualitas ē in ſummo in elemētis, illa q̄ tenet oppoſitū. & Alex. l. 1. Methe. ca. 4. manifeſte t3 illd, & ſine dubio fuit mens Ariſt. in. 2. de Gener. Hanc ēt opinionē imitatur Auer. in cō. 15. ſuper. 1. Canticę canticorū. Et ſi qn͂q; inuenit oppoſitum in do ctrina eius, vt. 3. Cœ. cō. 67. aut ali bi. dic. ꝙ loquit ſm opinionē Aui. & aliorū, nō ſm mētē propriam. Solū cōc. in dictis Auer.
Aer iō ē magis grauis q̄ leuis, quia cā grauitatis ei⁹ eſt humiditas, & leuitatis

leuitatis caliditas,& humiditas ei᷒
ē maior caliditate.4. Cœ.com.39.

Aer eſt humidior oībus elementis,
ex definitiōe humidi. Cōmenta.4.
Cœ.cō. 39. idē tenet Ioā. Grām.pp
eandē rōnē ī.2.de Gene.licet aqua
plus humectare videat.in.2.Colli.
ca.2.d. Auer. Aer eſt humidior aq̄,
vt ē declaratū ī Nāli philoſophia.

Aer,licet ſit humidior aqua,vt dcm̄
eſt, tn̄ non humectat corpus ſicut
aqua, eo ꝙ nō applicat corpori ſi-
cut aqua,īmo deſiccat corpa,& ſꝫ
ꝙ calidior ē magis deſiccat.6.colli
get.ca.3.de iuuamento balnei.In-
de collige agens debile pp meliorē
applicationē reſpectu paſſi forti᷒
agere,quàm agens fortius.

Aer impoſſe eſt vt moueat à ſuo lo-
co,niſi corpus qđ tangit ſequat ip-
ſum,& iō cū corp᷒ impoſſe eſt vt at
trahat ab eo, iō ventoſa poſita ſu-
pra corpus ſiccum,ſi ſugatur forti-
ter,finditur.4.Cœ.tex.com.39.

Aer ē magis diuiſibilis q̄ aq̄,& aq̄ q̄
terra.4.Cœ.cō.44.&.tex.com.45.

Aer alio mō intelligit eſſe grauis in
loco ꝓprio,q̄ in loco ignis. Cōmē.
in Paraph.4.de Cœ. ſumma.3.ca.
2.&.4.cœ.cō.29.contra Themiſt.

Aer ſm intellectū eſt perfectioris eē
q̄ terra, & terra pfectioris eſſe ſm
ſenſum. Et iō nō cōuenit vt illud
qđ eſt magis ſenſibile ſit pfectius,
perfectius.n.ī rei veritate eſt illud
qđ eſt perfectius apud ītellectū.1.
de Generat.tex.com.19.

Aer qui eſt in aure ſemp mouet mo
tu proprio,& ille motus non impe
dit motum ſoni, quia ille ē extra-
neus.2.de Ani.com.84.

Aere natura vtit ī duo opa,ſicut lin
gua in guſtū & locutionem .2. de
Ani.te.cō.88. Ex quo patet nām
plerunq; vnico inſtrō cōſequi plu
res vtilitates, & non facere aliquid
p plura, qđ poteſt per pauciora cō
ſequi. Deus.n.& natura nihil fru-
ſtra faciunt.1.Cœ.tex.com.32.

Aer qñ eſt cōtrarius morbo,eſt bo-
num īfirmo, & gaudiū medico.7.
Colliget. cap.2.

Aer minime aliorū habet dñas ſen
ſibiles, conſequenter autem aqua.
1. Ph.te.cō.54. Super hoc loco dū
eſſem iunior tenui in cōcordātijs,
ambas qualitates in elemētis eſſe
in ſummū, licet quantū ad agere
vna qualitas in vno elemēto potē-
tior ſit ad agendū q̄ conſimilis in
alio elemēto. Nunc aūt dico, quē- Qđ vnū-
admodū & in Theorematibus me qđq; ele-
mini me dixiſſe,ꝙ vnumqđq; ele- mētū,vnā
mētū primo vnā qualitatē ſibi vē- tm̄ quali
dicat ī ſummo. Et rō q̄ me mouet tatē hēt in
eſt,quia Philoſophus.7.Phy.t.cō. ſummo ñ
29.d. ꝙ ſuſceptiuū cuiuſlibet acci- » duas.
dētis nō eſt cōtingēs, ſed vnū vni᷒ »
primū. Et ideo cū hoc fundamēto »
ꝓceſſit in.2. de Gener.te.c.23. vbi
d. Sed tunc ſimplr quatuor entia »
vnius vnūqđq; eſt, terra quidē ma »
gis ſicci q̄ frigidi.aqua aūt in ma- »
gis frigidi q̄ humidi,aer aūt humi »
di magis q̄ calidi. ignis aūt calidi »
magis q̄ ſicci.& cōmēta.in.4.Cœ. »
cō.39.expreſſe.d.ꝙ oēs cōueniunt
in hoc,ꝙ humiditas in aere ē ma-
ior q̄ caliditas.& Alex.& Ioā.Grā.
in.2.de Gene.tenent aerē eē humi
diorē aqua,ex definitione humidi
poſita in.2. de Gener.t.3.ꝙ humi- Tex.c.9.
dū eſt male terminabile termino
proprio,hoc aūt verius verificatur
de humido aereo, q̄ de humido
aqueo, & eſt rō cōmentatoris quā
tangit.4.cœli com.39.& in.1.lib.
cātica cāticorū.com.15.& iſta eſt

ſnīa ēt Alex.in.1. Metheor.cap.4. ꝙ vnumqdq; elementū hēt vnam qualitatē in ſummo. Bene verum eſt ꝙ alia & ſi ſit remiſſa, nō tñ eſt remiſſa ꝑ qualitatē contrariā, ſicut .n.d.Commenta.in.2.Cœ.cō.15. nō ſequitur vt remiſſio ſit ſemper ex admixtiōe cōtrarij, ſicut.d.Ale. in multis locis. vnde loco pręallegato ſcribit Ale. ꝙ terra eſt magis
» ſicca q̄ frigida, ſed nō permixtiōe
» alicuius caliditatis eſt minus frigi
» da q̄ aqua, & magis qdē terra ſic-
» ca ē q̄ ignis, ſed nō mixtura alicu-
» ius humidi eſt ignis minus ſiccus
» q̄ terra, & aer eſt minus calidus q̄
» ignis, ſed non mixtura alicuius fri
» giditatis eſt aer min⁹ calidus q̄ ſit
» ignis, & aer magis humidus eſt q̄
» aqua, ſed nō mixtura alicuius ſoli
» di aqua ē minus humida q̄ ſi aer.
» Non.n. vtiq; aliqd ſimpliciū corporū eſſet. Hęc ille. Ex quo patet

Error modernorū.

error modernorū tenentiū alterā qualitatē in elemētis eſſe remiſſā ex cōtrario, quia tūc elementum: vt aſſerit Ale. nō eſſet ſimplex corpus Ariſt.n.in.2.de Gener. venat⁹ eſt numerū elementorū ex combinationibus quatuor qualitatū primarum, & vnicuiq; tm̄ duas attribuit. Si igit̄ eſſet tertia in qualitate remiſſa, tūc rō eius fuiſſet diminuta.

Dubitatio

Sed tunc eſt difficultas, quia ſi Ariſt. tenet alterā ſolū qualitatem eſſe in ſummo, aliā vero remiſſā, dicā ſibi ꝙ adhuc nō habet intentū ſuū, quia ſi caliditas ſummā, & ſiccitas vt ſex facit ignē. v g. dicam ſibi ꝙ caliditas ſumma, & ſiccitas vt ſeptē facit aliud elementū.

Solutio.

Soluitur, quia oīum natura cōſtātiū

T.c.41.

determinat⁹ eſt numerus, ex.2.de aīa. & iō ſiccitas aſſociata caliditati non ſm̄ quēlibet gradū conſtituit elementū, ſed ſm̄ determinatū. Nā & Alex. tenet in lib.1. naturaliū qōnū, ꝙ ſiccitas terrę & ſiccitas ignis nō ſunt eiuſdē ſpeciei, ꝑp hoc aūt nullus eſt vt dicat ꝙ caliditas cum vna ſiccitate cōſtituat vnū elementū, & cū alia aliud, qa Ariſt. venatur iſtas primas qualitates cōtrarias, vt ꝓcedunt formā in materia: & vt ſic, ſunt eiuſdē generis, & quia non pn̄t cōbinari niſi quatuor modis, inde ꝓuenit, ꝙ nō conſtituunt niſi quatuor corpora. Bene verū eſt ꝙ illę qualitates, vt ſunt terminatę ꝑ diuerſas formas ſpecie, ſic poſtea ſpecie diſtinguūtur. Nō.n. oportet qualitatem ſm̄ quēlibet gradū cōſtituere determinatū corp⁹ ſm̄ ſpēm, alioqn oporteret ꝙ qñ fit tranſitus in contrarijs de vno extremo ad aliđ extremū, vt fieret per oīa media, qđ eſt falſum, vt bene ſcribit Cōmenta.ī »
2.đ aīa.cō.105.vbi.d. Nō ē neceſ- »
ſariū vt trāſlatio in extremis ſit ſu »
per oīa media, vnde in colorib⁹ ſi »
tranſlatio fiat ab albedine ī nigredinē, qñq; fit mediante chiano, & qñq; mediāte charoppo. Iſta igit̄ ē via Ariſt. ꝙ vnaquęq; forma elemēti vnā qualitatē ſibi prīo determinet. & ſi Cōmē.3.Cœ. videat̄ dicere ignē eſſe calidū & ſiccū ī fine, loquit̄ ſm̄ Auic. cōtra quē inuehit ibi, ſed iſta eſt via ei⁹ in locis adductis, & in 4. Methe.cō.10. & hoc teneo, & ſic volo dicta mea teneri & corrigi. Ad authoritatē āt Ariſt. ex qua colligit Burle⁹ terrā eē magis frigidā q̄ aqua, quia Ariſt. d. ꝙ aeris qualitates ſūt minīe ſenſibiles, ꝑnter aūt aqua. hoc nō dr̄ rationę qua frigiditas aq̄ ſit minor, ſed eſt

rōne

rõne corpulẽtię,quia terra eſt magis corpulẽta q̃ aqua, quia ex vno pugillo terrę fiunt decẽ pugilli aq̃. Aut iõ poſt aerẽ ſuccedit aqua, q̃a aer inter oĩa elementa maxĩe ẽ varietati ſubiectus, quia de facili caleſit,infrigidat̃,humectatur,& exſiccat̃.poſt ipſum aũt ẽ aqua, quia aqua licet frigida ſit & humida,tñ facile caleſit & facile exſiccat̃ p cõgelationẽ,vt nullã qualitatẽ ſibi ĩſeparabilẽ determinare videat̃ ad ſenſum:vnde in cryſtallũ conuertit̃ & ammittit humiditatẽ, frigiditatẽ ẽt manifeſte deperdit. Nõ ſic aũt ſunt elementa extrema ad ſenſum.& ẽ expõ Them.Simp.& magni Alber.ibi. Vnde animaduerte ꝙ elemẽta extrema vt ignis & terra habẽt qualitates ſibi appropriatas,valde pmanẽtes & ſenſatas, caliditas n.ignis eſt maxime actiuitatis, & iõ igni non põt cõpetere rõ ſubiecti & materię,quia eſt formaliſſimũ oĩum. Vnde in.4.

T. cõ.5. Metheo.ſolus ignis nõ putreſcit, & iõ poti⁹ ſibi competit rõ agẽdi, & eſt maioris actiuitatis q̃ frigiditas aq̃, & ſiccitas terrę eſt maximę reſiſtiua, & nõ eſt tantę reſiſtentię humiditas aeris.Vnde medici experimẽto cõprobant morbos à ſiccitate prouenientes eſſe difficilioris curę, q̃ qui ꝓueniũt ab humiditate.

Aer propinquus corporibus cœleſtibus eſt inflãmatus & ignitus. Cõ-

Cap.3. menta.1.Metheo. in digreſſiõe de via lactea in media ſua expõne.

Aer frigidus putrefactionem diminuit.4.Colli.ca. 14.

Aer peſtilentialis fit ex corruptione ſuæ ſubſtãtię, & hoc accidit ſæpe, pp multã pluuiã in ęſtate.4.Colli. ca.14.& ibi etiã ponit aliã cãm,ex permiſtione malorum vaporum.

Aer temperatus eſt inter multam & paucam pluuiam.ſ.

Aer patitur à colore & capit eum, & hoc apparet de coloratione eiuſdẽrei ſm illud p q̃d tranſeunt nubes lucidę.v.g.q̃n nubes pertranſeunt per planetas virides,multotiens colorant̃ parietes p colorẽ illorũ planetarum. Commen.in com lib.de Senſu & Sẽſato. & in.2.de Anima. com.67.authoritate Alexan.

Aeris ſunt duo loca, vnus eſt ſupior in quo generant̃ cometę & flãmę, ali⁹ ẽ inferior ĩ quo generant̃ pluuia,nix,& pruina,& grando,& hic locus in quo iſta fiunt habet gradus.1.Metheor. cap.4.

Aeris loc⁹ ad quẽ ñ pueĩt reflexio radiorũ ẽ frigidior oĩb⁹ locis aeris.ſ.

Aer licet ſit humidior aqua. vt alibi declaratũ eſt,tñ nõ humectat corpus ſicut aqua,eo ꝙ nõ applicatur corpori ſicut aqua, immo deſiccat corpora: & ſm ꝙ calidior eſt magis deſiccat.6.Coll.ca.3.đ iuuamẽto balnei. Inde collige agẽs debilẽ pp meliorẽ applicationẽ reſpectu paſſi fortius agere q̃ agẽs fortius.

Aer perlucẽs albedinem facit, quẽadmodum ſpumã effici certũ eſt. Ariſt.in.5.de Gene. Aĩaliũ. cap.6.

Affectvs & ĩtellectus patibilis idẽ ſũt.Them.3.de aĩa.ca.38. Idẽ Cõmẽ.3.de Ani.com.20. vbi recitat opinionẽ Them. Hic aduerte appetitũ nõ diſtĩgui à virtute diſtĩguẽte niſi rõne tm, ſʒ Peripatetic.

Affectus hoĩs ſubditi ſunt rõni, nõ aũt affectus brutoꝝ. Et vide cãm in Them 3.đ Ani.38.ca Inde ſciť poteris ſẽſus & virtutes ĩteriores hoĩs hr̃e aliq̃d ſibi ꝓpriũ. Vide đ hoc ĩ fine libri đ Senſu & Senſa. Et Auer

ibid.&.2. de Anima.cō.63. &.65.
Affirmatio magis eſt digna vt attribuatur compoſitiōi,& negatio diuiſioni.3.de Ani.22. &.6.Meta.8.
Affirmatio notior eſt negatione.4. Met.t.c.16.vbi cōmēta.d.in cōm.
T.c. 10. reddens cām, ꝙ nō ens nō intelligit̃ niſi p cōparationē ad ens. Idē hr̃.3.de Ani. te.cō.25.&.1.Phyſi. com.69.&.1. Elench.dicitur,ꝙ in non facere intelligitur facere.
Affirmatio & repręſentatio,ſeu (vt habet alia litera) dictio, non ſunt idem.9.Meta.tex.com.22.
Africa ſemp aliquid noui affert, vnde prouerbium emerſit. vide in.8. de Natura animalium.cap.28.
AGENTIA equalia in patientibus equalibus, agunt in eis in oībus partibus in equali tp̃e.Et agēs maius ī equali tēpore in patientia equalia agit magis q̃ agens min⁹. 1.cœli.tex.com.64.
Agentia & patiētia in tp̄ibus equalibus ſunt proportionalia. cōmēta. 1.cœ.64. & elicitur ex textu.
Agentia duo diuerſa agūt in idem patiēs, eadē actione cōtingit vt ſit in tēporibus diuerſis,& vt ſit ꝓportio agētis ad agens,ſicut proportio tēporis ad tēpus.Et ideo ſi ponam⁹ duo agētia, quorū vnū eſt finitum & aliud infinitū,cōtinget vt infinitum agat in nullo tēpore,qa nullā proportionē habebūt in actiōe,ex hoc ꝙ nullā habēt proportionē in quātitate.Cōmenta.1.cęli.cō.64.
Agens ęternū in ſe hēt,ꝙ actū ex eo eſt neceſſariū, ī generabilib⁹ vero ex agente ſequitur actū in maiori parte.2.phy.cō.74.idē ſecūdo cap. de ſubſtātia orbis. vide ī cōcordā.
Agens maius in minori tempore in patiens minus, ne dum ꝙ alterum ſit finitum, & alterum infinitū.& hoc eſt propriū.primo cęli.cō.66.
Agens bipartium eſt ſicut mouens. primo de generatione.tex.cap.53.
Agens & patiens nō debēt eſſe adunata, ſed debent ſe contangere:& ſi non ſe coutangant,neceſſe eſt ꝙ actio fiat mediante aliquo corpore recipiente paſſionem. primo de generatione. tex. commen. 78.
Hinc ſcire potes cauſam propter quā ethicus nō ſentit febrē ſuam.
Agēte exiſtēte codē,& materia eadē nō neceſſario ſequit̃ effectum eſſe eundē.2.de genera.tex.cō. vltimi. vide cauſam.12. meta. tex.cō. 11.
Agens non eſt neceſſariū vt ab omni patiente patiatur eo modo quo patiēs patit̃ ab eo.2.de aīa.te.c.45. &.2.cęli.cō.42. authoritate Alex.
Agentium quodam eſt prius tēpore acto,quodam vero eſt pri⁹ naturaliter, & non tempore. 2. cap. de ſubſtantia orbis.Conſimile primo Cœ⁊ commen.105.&.106.
Agens debile non eſt impoſſibile vt agat actionē maiorē actiōe agētis fortis,& hoc ꝓpter diuerſitatē ſubiecti, in diſpoſitione ſeu pręparatiōe. Commen.2. Metheororum. cap.2.vbi agit de ventis.
Agens vel differt ſpecie vel ſm magis & minus:& ſimiliter patiēs vel differt ſpecie, vel ſm magis & minus Commentator ſupra.
Agēs per intellectum ſemper alicuius gratia facit. 2. meta. tex.cō.9.
Agens & materia non ſunt niſi propter finem,& ſimiliter formę non ſunt in rei veritate niſi propter vltimum finē.ſecūdo phy. cōm.31.
Agens malum ſponte, peius agit q̃ qui agit malum. in.5.meta.te. cō. 34.vide de hoc.3.ethico.diffuſe.

Agibile &eligibile idem 6.metaph. tex.commen.primi.& 6.Ethi.cap. 3.dicitur: Rei agēdæ principium eſt electio vnde motus:ſed non cu ius gratia.Idem tertio ethi. cap.5. vbi dicitur. Omnino autē electio videtur circa illa verſari quæ in no ſtra ſunt poteſtate.

Agens facit ex alio aliud,& non facit aliud in alio.facit.n ex materia formatum,& non facit in materia formam 7.Metaph.commen.27. & 28.Cōſimile habetur in 12.Metaph.commen.18.vbi dicit,Imaginatio ſuper creationes formarum induxit homines dicere formas eſſe,& datorem eſſe formarum.

Agens ſi formam ageret per ſe,tunc faciet formam ex forma & materia,& illam formam etiam ex materia & forma,& ſic in infinitum 7.Metaph.tex.commen. 27.& 28. Vide pro deductione huius 12.Metaph.commen.12.

Agens, ſi generaret formam vſem, tunc generatio eſſet ex nihilo 7. Metaph.commen.27. vide etiam in 1.de Generatione,& corruptione tex.commen.40.

Agens vnum, eſt quod agit omnia ſine medio, ſm loquentes in lege Maurorum.Et iſtud agens non eſt corpus 7.Metaphy.commen.31.& 9.Metaph.commen.7.& 12.Metaphy.commen 18.

Agens incorporeum impoſſibile eſt trāſmutare materiam, niſi mediāte aliquo corpore non tranſmutabili ſ.corporibus cœleſtibus: & iō impoſſibile eſt vt intelligētię dent aliquam formarum miſtarum cū materia 7.Metaph.commē.31.& 8.Phyſi.commen.15.

Agens extrahens aliquid de potētia ad actum,non largitur multitudinē,ſed perfectionem 8.Meta.com. 15.idem 12.Meta.com. 18. idem etiam 8.Meta.tex.com.vltimi.

Agere in ſeipſam nulla res poteſt 9. Meta.com.2.& 3.de Anima com. 4.& 3.Phyſi.com.8.&8.Phy.com. 40.Et in libro Deſtru. deſtruct.diſput.prima,in ſolutione primi dubij dicitur, principium conceſſum ab omnib'eſt ꝙ nulla res ſeipſam permutare poteſt.

Agente naturali approximato paſſo & non impedito, neceſſario prouenit actio 9.Meta.tex.com.10.

Agens & actum ſunt idem in forma 9.Metaph.tex.commen.13.& 14. & 7.Metaphy.28.

Agente exiſtente vno & materia vna, neceſſe eſt vt nō ſit multitudo 12.Met.tex.com.11.cōtra Anaxa.

Agente exiſtēte vno & materia vna, & potentia vna, nulla prorſus erit multitudo,ſupra.

Agens apud Ariſto. non eſt congregās inter duo in rei veritate:ſed eſt extrahens illud quod eſt in potentia ad actum 12.Metaph.cōm.18. iuxta medium commenti. Conſimilem ſentētiam require in 8. Metaph.commen.15.vbi dicit,Agens extrahens aliquid de potentia ad actum nō largitur multitudinem, ſed perfectionem.

Agens extrahēs aliquid de potentia ad actum:neceſſe eſt vt in eo ſit illud quod extrahit aliquo mō, ſed nō ꝙ ſit ipſum ſm omnes modos 12.meta.commen.18.

Agens facit priuationes ſicut facit īuenire,& eſt extrahere illud de potentia ad actum: quia gn̄atum in actu eſt corruptum in potētia 12 Met.c.18.I calce cō. vid I ꝯcordāt.

Agēs

Agẽs eſt mouẽs & faciẽs paſſionẽ,& iõ oẽ agẽs ẽ mouẽs. Mouẽs aũt nul lã facit paſſionẽ: iõ nõ oẽ mouẽs ẽ agẽs 12. Meta. com. 23. & hr̃ 1. de Gñatio. te. c. 45. & 3. Phy. tex. cõ. 3.

Agẽtis pоſitas apd̃ Philoſophos nõ ẽ aliqd ĩtellectuale, ĩmo ẽ aliquid reale: extra aĩa 3. ex l. Deſtr. deſtru. diſpu. prima. in ſol. vltimi dubij.

Agentia ſunt duobus modis, quorũ vnũ agit tm̃ vnã actionẽ p ſe, vt ca lor agit calorem, & frigus frigorẽ, & talia agentia naturalia nũcupã tur. Secũdus mod' agẽtiũ eſt eorũ quæ agũt interdũ quãdã actionẽ, & interdũ eius contrariũ: & a philoſophis vocant volentia & eligen tia. ex diſputatione 3. in ſol. primi

Agẽs inuenitur duobus modis, vn' ẽ a quo depẽdet effect' quo ad fieri tm̃, & talis efficiẽs nõ ĩdiget agẽte tali poſtq̃ eſt pduct' in actu, ſed ĩn diget alio agẽte cõſeruãte ip ſum: ſicut eſt domus reſpectu artificis. Aliud vero agẽs ẽ a quo depẽdet actio, ſine qua effectus ille non põt conſiſtere, & tale eſt agẽs & conſer uans. & tale eſt nobilius priori. ex diſputa. 4. in ſol. primi dubij.

Agẽtis pfectio & virtus ẽ vt dñet paſſo dñio pfecto, abſq; hoc ꝙ alteret a paſſo alteratiõe ſenſibili: & ĩperfectio agẽtis eiuſq; debilitas eſt vt agẽs alteretur a paſſo donec reducat ipm ad ſuam formã, q̃ quidem malitia & debilitas hẽt grad'. Auer. in 4. de Gñatio. aĩal. cap. 1. & eſt ex mẽte philoſophi ibi aſſignã tis cauſas maris & fœminæ veras.

Agẽs & mouẽs arbitrari põt ꝙ dñã ſñt, quia mouẽs nõ dat mobili ni ſi motũ tm̃, agẽs vero dat ſibi formã pp quã fit motus. Auer. in Epitho. Meta. tract. 1. ca. 1. Inde colige mentẽ Auer. expreſſe fuiſſe res æternas quo ad ſui ſubiam depen dere & eẽ cãtas a Deo glioſo, & nõ ſolũ vt a forma & fine, quia in hoc loco ĩtẽdit declarare quo mõ ſcia diuina cõſiderat quatuor cauſas & declarando quomodo conſiderat efficiens dicit, quòd intelligẽtia vt dat motum cœlo, ſic dicitur motor: & ſic a naturali conſideratur. Et hoc teſtatur etiam in 2. Cœli. cõ. 3. quia motor nõ dat mobili, niſi motũ tm̃: ſed inquantũ dat cœlo formã. i. eſſentiã, quã formã ap pellat, pp quã fit mot' tãq̃ pp finẽ, quia motus cœli eſt pp cœli ſubiã & nõ ecõtra 12. Meta. com. 36. & 2. Cœ. com. 17. & 21. Iſta. n. ẽ diſpõ entis neceſſarij (vt d. Commẽ. in 2. Phyſi. cõ. 88.) vt nõ ſit pp ſuã actionẽ: ſed actio ei' eſt pp ipm. Et iſto mõ inquãtũ ĩtelligẽtia efficit ab æterno cœli ſubiam ſic dr̃ dare ſibi formã. nõ. n. in orbe ẽ alia for ma, ex qua cõponat: quia ẽ ſubia ſimplex: ſed formã intelligit eſſen tiã orbis. Et p hoc vid expreſſe Auer. ĩ eadẽ paraph. tract. 4. in col. 7 vbi ſcribit. Ex his ergo dictis appet qd̃ nã eſſe habeant iſti motores, & qũo ſit motio ipſorũ. Ex quo ẽt oñ dit ꝙ nõ ſunt tm̃ motores corporũ cœleſtiũ, ĩmo dant eis formas ſuas quib' ſunt id qd̃ ſunt. nã ſi ipſæ tol lant nequaq̃ ĩuenient forma corporũ circulariũ: queãdmodũ ſi tollat intellectus qui ẽ in actu, nequaq̃ ĩuenient ĩ nobis vltima pfectio. & ideo ſunt eorũ agẽtia quoquo mõ, cum ipm agẽs pſtet eẽntiã rei. Ecce qũo ipſemet ſe declarat ꝙ forma ſumit p eẽntia rei. Et forte fuit error trãſlatoris. nã in 2. ca. epith. d. cœlũ ĩ ſui ſubia ĩdiget largiẽte virtute permanentiã

Quare æterna dpẽdeãt a Deo tanq̃ a cã agente.

manentiã ſempiternã, ſicut largitꝰ motũ ſempiternũ,&vt dat ſibi ſub ſtãtiã appellatꝰ agẽs,& a diuino cõ ſideratꝰ, vt vero largitꝰ motũ cõſide ratꝰa nãli. Et hoc manifeſtat verũ fuiſſe noſtrũ iudiciũ ĩ iuuẽtute no ſtra,vbi diſputauimꝰin ſpãli qõne de triplici cãlitate intelligẽtiæ,con tra Gregoriũ Ariminẽ.& Io.de Bac cone. Aſſeuerãtes in via Auer. Cor pa ſempiterna nõ eẽ cãta ab æter no quo ad ſubſtãtiam, ſed quo ad motũ tm̃ ab ipſa ĩtelligẽtia. Et tũc iã nõ erat ĩpreſſus tract. iſte. Iʒ ma nifeſte ẽt pateat hoc idẽ ex 2.ca.de Subſt.orb. vbi Cõmẽ.expreſſe d. ſe feciſſe illã digreſſionẽ pp amorem veritatis.quia multi ẽt ſuo tpe aſſe rebãt cœlũ nõ habere niſi cãm mo uẽtẽ,& nõ agẽtẽ. Et eſt via iſta Gre go.& Io.de Bacco.quã ĩponũt ipſi Auer. pertinaciter. Et mirũ eſt p vitã meã qũo pclara ĩgenia allucinan tur in re luce meridiana clariori,& Deus ſit dator auxilij in tanta per plexitate & varietate doctorum.

Contra Grego. arimi. & Io. de Bacco.

Agẽs trãſmutatiõis ſm Ariſt. eſt idẽ cũ agẽte ipſiꝰfinis trãſmutatiõis,& trãſmutãs& gñans,aut ẽ corpꝰaut virtꝰin corpe. Auer. in paraph. Me taph. tract. 2. col. 7. idẽ 7. Meta. cõ. 31. ĩ quibꝰlocis vide diffuſe de Ge neratiõe aĩal.& plantarũ ſpõte na ſcentiũ. Et de Gñatiõe ignis a mo tu,quia clariſſime loquitur.

Agẽs & paſſum ſeu cã & cãſatũ de neceſſitate ita ſe hñt,cũ agẽs pſtet paſſo quid ſimile ſibi,vlꝰ q diuerſũ ſit ab ipſo in materia,& hoc eſt ne ceſſariũ qñ agẽs ẽ eiuſdẽ ſpẽi cum paſſo,abſqʒ hoc q ſit exceſſus di gnitatis inter ipſa in forma, vlꝰilla diuerſitas inter ipſa ſit ĩ exceſſu di gnitatis ĩ eadẽ ſpecie:& hoc qñ a-gẽs ĩ illa ſpecie ſit nobiliꝰ ipſo paſ ſo,& ẽ in pricipijs ĩ materialibꝰ. Ex paraph. Metaph. tract. 4.

Agẽs nõ poſſe agere aliqdꝰ impoſſ, nõ dꝛ eẽ diminutio:ſed dicere ipm poſſe facerꝰ aliqd ĩpoſſe, & facerꝰ ali qd impoſſe,ẽ deceptio 8. Phy. cõ. 4.

Agẽs cuiꝰ ꝓportio,ad agẽdũ duo cõ traria,fuerit eadẽ, nõ aget vnũ cõ trariorũ potiꝰq̃ reliquum,niſi aliũ delimitetꝰ 8. Phyſi. commen. 8.

Agẽs qdlibet q d põt agere qñqʒ, & qñqʒ nõ:inuenitꝰ qñqʒ ĩ potẽtia,& qñqʒ in actu 8. Phyſi. commen. 4.

Agẽs cuius eẽ nõ hẽt initium, neceſ ſe eſt vt actiones eius nõ habeant initium 8. Phyſi. commen. 15.

Agẽs & mouẽs vlr ẽ illd ex quo ꝓue nit mouere,& actio ꝓueniẽs ex eo dꝛ motus 8. phy. commen. 15.

Agẽs ẽ duobꝰ modis, quodã qd mo uet,abſqʒ eo q pcedat in eo appeti tus,aut volũtas, aut deſiderium, & hoc dꝛ mouere naturale: & agens ſeu mouẽs,ĩ quo pcedit appetitꝰ& voluntas ad mouendũ,& dꝛ actio voluntaria 8. Phyſi. cõ. 15. vide in concordantijs.

Agẽs vnũ nõ hʒ naturã largiẽdi eſ ſentialr niſi vnũ tm̃ 8. Ph. t. c. 31. & 51. idem 1. de Gñatio. t. cõ. 56.

Agẽs nõ ẽ agẽs niſi pp aliquid.& iõ q cõcedit cãm agẽtẽ, dẽt cõcedere cãm finalem 1. Met. commẽ. 50.

Agẽs debile qñ agit in mãm magis paſſibilẽ,vr eẽ maiꝰ& manifeſtiꝰ,q̃ agẽs fortiꝰ qd agit ĩ mãm difficilis paſſibilitatis. Au. 2. d Gña. aĩa. ca. 1

ALBEDO ẽ forma cũ qua nõ cõ iũgitur priuatio oĩno: nigredo ve ro eſt forma cũ qua cõiungitꝰ pri uatio albedinis. Et ſilr vꝛ in oĩbus contrarijs. Auer. 2. Phy. cõmẽ. 15. vide in contradictionibus.

Al-

Albedo non transfert ad nigredinē, niſi mediante aliquo medio. In aliquo igiť trãsfertur mediante chiano,& in aliquo mediante charoppo. non.n.eſt neceſſe vt tranſlatio in extremis ſit ſuper oīa media 2. de Aīa tex.commen.105.

Albū ſignat albedinē,& recipiēs albedinē 1.phy.comm.25. Et vide qūo hoc ſit intelligendū in 5.Metaph.com.14.contra Aui. Et vide conſimile in 12.Meta.com.29.

Album fit ex nigro p ſe, ſed ex non albo per accñs 5.Phy.com.8.& 51

Albū aut nō albū dicimus,non quo oēs,ſed quo plēs, aut magis prĩcipales ptes h3.6.Phy.t.commē.83.

Alchimiſtæ imaginanť idē poſſe fieri ab arte & a nã, & hoc eſſe nō poteſt.quia cāæ artis & naturę, ſunt cāæ diuerſæ.Auer.in 1.de Gñatio. aīaliū.cap.1. Vbi aduerte q̃ vř negare artē alchimię, de qua tñ ſub dubio loquut⁹ fuit ĩ 3.de aīa. c.36

Alchimia eſt ars in qua eſt dubium an repiatur:& ſi repitur impoſſe eſt vt ipſius eſſe ſit nãle: nã ars diminuiť in aſſimilãdo aliqd nãę. Ex diſpu.Phyſi.in 1.diſputatio.

Alchimię artē poſſe eſſe pōt elici ex his verbis Ariſt.7.Met.tex.c.29 & Auer.3.de Aīa.cō.18, vbi inqt.
» Artificialiū quarūdā mãę hñt prĩ
» cipiū nãle, quo pñt moueri per ſe
» ad finē,quē intēdit ars,ſicut eſt ars
» medicinę & agriculturæ, in quib⁹
» ars iuuat nãm: quorūdā vero ma-
» terię non hñt tale principiū nãle,
» quo poſſint moueri ad finem intē-
» tum ab arte, neq; perfectum,neq;
» diminutū,niſi p artē tñ:& talia ſo
» lū ab arte fiūt,vt dom⁹: ſed prima
ab vtroq;.v3.a nã & ab arte,vt ſanitas. Ex quo eliciť alchimię artē poſſe eē, qa ē de artib⁹ iuuātibus nãm ad talē trãſmutationē faciendã:ſicut ē de medicĩa & agricultura.Vid.p hoc diffuſę q̃ ſcripſi ĩ ſpeciali tra.quē feci d̃ dñijs nãę &artis

Alcyonū vidi ĩ aquis,tutiſſimi ab aquis,maximã nō ſolū admirationē hñt,ſed ēt ſignationē ſolertis & ĩgenioſæ naturę.Thē.2. Ph.80.vide p hoc 9.de Hiſt.aīalium ca.14

Alcyōe excepta,auiū gen⁹ pte plima vere,ac ineūte æſtate coit & parit: ipſa v̄o circa brumã parere ſolita eſt.quapropter quoties bruma extiſtit, dies alcyoneę appellãtur 3. de Natura aīalium.cap.9.

Alēs ē duplex 2.de Aīa.te.cōmē.50.

Alexã.opinat⁹ ē q̃ ſphęra ſtellarū fixarū nō ē ĩ loco.4.Phyſi.com.43.

Alex.dixit,q̃ nō oē corp⁹ ē ĩ loco eēntialr 1.Cœ.cō.91.idē 4.Ph.cō.45.

Alexã.dixit, q̃ motus circularis nō eſt in loco:&q̃ nō eſt tranſlatio ſ̃.

Alexã. opinatus eſt q̃ prima ſimplicia ſunt contraria ſm formas, & non ſm materiam 5.Phyſi.cō.10.

Alexander inquit. Nō fuimus ſuſtētati ſuper ſententiam Ariſtote.niſi quia inuenim⁹ ipſam minoris ambiguitatis inter alias, & remotiorē a contradictione 2.Cœ.com.1.idē 12.Meta.commen.18.

Alexãder prorſus arbitratus eſt omnia in tempore commutari. Themiſt.6.Phyſi.commen.56.contra quem Themiſt.ibi aſſerit dari momentaneas mutationes. Et idē vide a Themi.6.Phy.32. idem & habet Commen.ibidem.

Alexander & Auicenna concedunt q̃ corpora cœleſtia habent finitã potentiam,& non acquirunt operationem æternam,niſi a potentia infinita, quæ mouet illa, ſecundo Cœ.

Cœ.com.71.Idem 8.Ph. com.79. & in paraphr. 1.de Cœ.iuxta finē.

Alexander vt credimus & vere ſcimus fuit vnus de bonis expoſitoribus Ariſt.& pp famoſitatē iſtius viri apd modernos, nullus eſt ſciens & perfectus apd eos, niſi qui eſt Alexandreus 3.de Aīa.commen.14.

Alexander aperte vř dicere φ naturalis conſiderat de ſubſtantia mobili, quærendo principia eius a primo philoſopho, & φ ſubſtātia immobilis eſt propria primæ philoſophiæ. ſed iam declarauimus φ iſte ſermo non eſt verus. 12.Met.cō.6.

Alexandri opō de intellectu fuit φ nullus intellectus remanet niſi intellectus adeptus 12.Met com.17. & in 3.de Aīa cō.5.in prima parte digreſſionis. Alia tñ eſt opō Theophraſti & Them.& aliorum Peripateticorum de hoc: vt d. Commē. in prædictis locis.

Alices vñ cau ſent. vid.3.Coll.ca.30

Alietas eſt aliqua relatio: & relatiua ſimul exiſtunt, in actu 2.de Aīa tex.commen.146.

Alijs quidem cōicatum eſt eſſe & viuere: ijs quidem clarius, ijs vero obſcurius 1.Cœli tex.commen.100. idem in 2.Cœli commen.64.

Alimentum contrarium dř eſſe 8. Phy.tex.commen.55.

Alimento nihil confert ſonus, neq; color, neq; odor, ſapor autē vnum tangibilium eſt 2.de Aīa t. cō.28.

Alimentum omne eſſe extrinſecus, hoc vere non dř, ſed protinus vt in plantarum ſeminibus ineſt aliqd tale primum quod lacteum vocaitur: ſic ī aīalium materia extremū conſtitutionis alimentū eſt. Ariſt. in 2.de Gñatio.aīalium cap.4.

Alimentū vtile duplex, & duplex ēt excremētum, primū & nouiſſimū: ita excrementū aliud eſt primi alimenti aliud nouiſſimi. Vide in 1. de Gñatio.aīalium cap.18.

Aliquid eſſe non corpus dř quatuor modis diuerſis, ſ. de intellectu materiali, de præparatiōe exñte in materijs, de prima materia, & de formis abſtractis 3.de Anima com.5

Aliqñ, eſt tempus determinatum p inſtans præcedens & inſtans poſterius terminantia tem factam: & ēt eſt terminum per ſuam diſtantiā ab inſtanti præſenti.4. Phyſi. tex. com.123. & 124.& nota φ ita eſt etiam reſpectu futuri.

Aliud ex alio fieri multifariam dř 1.de Gñat.aīalium cap. 18.iuxta dimidium capři.vbi dř. Aut.n.aliqd dř fieri ex alio vt ex nocte diē: quia hoc poſt hoc: aut ex alio qđ ſit, vt ex ligno ſcamnum: aliud vt ex cōtrario, vt ſanum ex ęgro: aut vt ex efficiente, vt ex maledictis pugna. Vbi no.φ ſunt quatuor modi vt bene pōderauit Auer.ī illo loco.

Allatio facit gñationē actualr, quia adducit & abducit gñans.2. de Generatione tex.commen.55.

Allatio prima non eſt cā gñationis & corruptionis: ſed quæ circa obliquum circulum ī.tex.com.56.

Almeon crotoniates a Pithagoricis aut ipſi ab eo hunc ſermonem ſuſceperunt, φ decem ſunt principia ſm correlationē dicta.v3. finitum & infinitum, par & impar, dextrū & ſiniſtrum, vnum & multitudo, mas & fœmina, quieſcens & motum, rectum, curuum, lux, tenebrę, bonum, malum, altera parte longius & quadrangulare 1.Met.ca.2

Aloes, non niſi a ſtomacho trahit 7 Colliget.cap.18.

Alpharab. Auicẽ.& Auẽp. Hiſpan⁹ crediderũt Ariſt. in principio octa ui loqui de motu ſm gen⁹ vtrũ ſit æternus vł nouus. Sed Auer. tenet eũ loqui de motu cœli 8.Ph.cõ. 1.

Alpharab. lȝ ſit maximus in iſtis, tñ ſequit̃ opõnẽ Alexan. de intellectu materiali: & addit vnũ inopinabile. in lib. n. de Nicomachia vr̃ negare cõtinuationẽ eẽ cũ intelligentijs abſtractis 3. de aĩa commen. 14.

Alpharab. aſſeruit ꝙ ex definitione motus in vr̃i apparet cõtinuatio ĩ motu, & ſermo ei⁹ nõ ẽ verus, quia non apparet principalr̃ niſi in motu locali. 8.Ph. c. 23. in calce com. Vbi aduerte ꝙ Auer. in 3. Phy. cõ. 6. illud idem dixit qđ nũc aſſerit eſſe falſum. Vide in concordantijs.

Alpharab. contradixit ponẽtib⁹ continuationẽ intell'us abſtracti cum hoĩe. Nã cũ peruẽniſſet ad ętatem ſenectutis, & reputaſſet ſe eẽ pfectũ, & non cõſequut⁹ ſit eã: adduxit in cõueniẽtia ex reb⁹ p ſe notis: & iõ dixit ꝙ ſunt vanitates ſenectutis. Ex libello de cõtinuatione ĩtell'us abſtracti cũ hoĩe. Id. ĩ 3. đ aĩa. c. 36

Alpharab. in duobus deuiauit a via Ari. primo quia credidit ꝙ via qua inceſſit in ſuo libro de entib⁹ tranſmutabilibus de ęternitate motus, eſt via Ariſto. 2. in arte demõſtatiua 8. phyſi. commen. 78.

Alteratio large ſũmit̃ tã p trãſmutatione in ſubſtã q̃ p trãſmutatiõe ĩ qualitate 2.Ph. c. 1. vide ẽt 5.Phyſi. com. 15. & 6.Ph. com. 32.

Alterãs qđlibet ẽ ſil' cum alterato, in qualibet alteratione 7. Phyſi. tex. com. 11. & 12.

Alteratio alia ſpiritualis, alia corporalis 7.Ph. cõ. 11. & 2. de aĩa t. cõ. 57. & 58. & 3. de aĩa t. com. 28.

Alteratiõis duæ ſunt ſpẽs, altera q̃ ĩ qualitate paſſiua conſiſtit, & iſta p prie dr̃ alteratio, alia q̃ pertinet ad ſubſtantiam, & iſta pprie dr̃ tranſmutatio. Themi. 1. Ph. ſuper t. cõ. 63. idem Commen. 2. Ph. cõ. 1.

Alteratio eſt in prima cõtrarietate, q̃ ẽ in tactu, ſ. ĩ qualitatib⁹ primis, q̃ ſunt caliditas, frigiditas, humiditas & ſiccitas, Et ſilr̃ vr̃ eſſe in contrarijs ſequentibus iſta, ſ. duritie & mollitie: ſed tñ primo eſt ĩ primis qualitatibus, ĩ iſtis aũt eſt ſecũdo, & mediantibus primis 7.Ph. com. 14. idem commen. 11.

Alteratio q̃ eſt in ſonis vr̃ eẽ mõ equoco cũ alteratione, quę ẽ ĩ primis qualitatibus 7.Ph. cõmen. 14.

Alteratio reperit̃ in re diuiſibili ſm magis & minus 7.Ph. com. 18. Idẽ 5.Ph. t. commen. 10

Alterationis comparatio ſi fuerit in æqualitate ſm ſubiectũ tñ, erit p accñs: & ſi fuerit ſm ſolam paſſionẽ nõ erit æqualitas pfecta, ſed ſolũmõ ſimilitudo. iõ in cõſideratione æqualitatis pfectæ hæc duo exigunt̃. ſ. ſimilitudo paſſiõis & æqualitas ſubiecti 7.Ph. com. 35.

Alterans primum vr̃ꝙ illud p quod alterat in pluribus alterationibus nõ alterari 8.Ph. commẽ. 37. & 2. Cœ. commen. 42.

Alterationes q̃dã carent p̃ncipio tẽporali, vt ſunt ſubitę alteratiões 1. Ph. t. cõ. 23. & 4.Ph. com. 32.

Alteratio quædam eſt paſſiua, & eſt quã ſequitur gñatio & corruptio: quædam vero non vt illuminatio 1. Cœli com. 20.

Alteratio paſſiua eſt quæ fit a qualitatibus actiuis, vt eſt caliditas frigiditas, humiditas & ſiccitas 1. Cęli commen. 21

Alte

Alteratio cõtrariorũ coegit oẽs credere ꝙ oĩa corpa ſunt cõpoſita 1. Ph. cõ. 5 1. & 83. aduerſus Auicen. Vid cõſiſe 1. cœ. t. cõ. 20. & 8. Met. cõ. 12. Caueãt ergo ponẽtes formã corporeitatis perpetuã in materia.

Alteratio dr̃ cõiter & ꝓprie 4. Cœli commen. 24.

Alteratio & gñatio differunt 1. de Gñatio. tex. commen. 23.

Alteratio ſm quã trãſmutat̃ ſubſtã tia alterati, vt̃ eẽ ꝓpria corpib⁹ quo rũ ſubæ admiſcent̃ potẽtiæ: & ſũt corpa gñabilia & corruptibilia 2. c. d Sub. orb. idẽ 1. Cœ. t. c. 20. & 21

Alteratiõis paſſiuæ cã ẽ materia q̃ ẽ in potẽtia 8. Me. c. 12. & 1. Cę. tex. com. 20. & 21.

Alunt̃ oĩa viuentia ſiccis & hũidis, calidis, & frigidis 2. de aĩa te, c 28.

AMARITVDO ſequitur comple xionem calidam & ſiccam, & com pl'onem frigidam, & ſiccam contra Gal. 5. Colli. cap. 27. Et in 2. de aĩa cõ. 105. vbi ponit drĩam, nã ſa por amar⁹ qui ꝑcedit dulcẽ fit a fri giditate, vt in glandib⁹ & xilocara chis: ſed ſapor amarus, qui ſequit̃ dulcem fit a calore.

Amaritudo eſt in vltimitate contra rietatis nutrimẽto aĩalium, & ẽ cõ traria dulcedini pp ſiccitatẽ, & iõ in aqua maris maioris, quia ẽ nimis ſalſa & multũ amara, nõ põt viue re aliqd aĩal 5. Coll. ca. 27.

ANALOGVM, non dicit naturam vnam & eandem, communem analogatis. Et vide cauſam in 7. diſputat. in ſol. vlti. dubij. Iſta etiã ẽ ſententia lucidiſſimi Them̃. in pa raph. 2. de aĩa ſ. tex. commen. 30.

Analogũ mediat inter vniuocum & æquiuocũ. ibid. Et 4. Met. com. 2.

Analoga quæ dñr ſm prius & poſterius, neceſſe eſt vt illud qđ eſt prius ſit cauſa poſterioris. Ex paraphraſi Metaph. tracta. 4. columna 16.

Analogum apud Peripateticos non dicit vnam naturam communem analogatis, vt aſſerit Themiſt. ex intentione Ariſtote. in ſecundo de anima tex. commen. 30. Idem elicit idem Themiſt. in tertio Phyſi. in tex. commen. 70. vbi Ariſtote. dicit, infinitum non idem eſſe in motu, in magnitudine, & tempore, tanquam vna quædam natura, ſed poſterius dicitur & prius. Vbi Themiſt. dicit. Sed ſcire licet, cum infinitum dicimus in magnitudine, tempore, motu, conſtare, non ita loquimur vt putemus ĩfinitum eſſe genus quoddam & communẽ ad naturam illorũ, ſed ita vt eo ordinẽ quem res illę gerunt inter ſe, eodemq; ſint infinitudinem aſſequutæ. Hoc ẽt elicitur ex intẽtiõe Auer. 4. Ph. com. 2. vbi reddẽs cã3 difficultatis inueſtigandi definitionem loci. d. quia locus non inuenitur in omnibus corporib⁹ naturalibus dici vniuoce, ſed dr̃ mõ dubitatiuo. i. multipl'r: & ſcire quiditatiue hmõi entia eſt difficile, quia ap propinquat ei quod non hẽt naturam cõem. Vide ẽt de ente & vno Auer. 10. Meta. com. 8. & in 12. Meta. cõmen. 20. in calce commenti. vbi expreſſe dicit ꝙ hoc nomẽ ens nõ ſignat aliquam naturã cõem decem prædicamentis. Et ens apđ Ariſt. eſt analogũ, vt p3. 4. Meta. commen. 2. dr̃. ſ. de entibus ſicut ſanum de ſanis.

Analogũ ñ dicit vnã nãm cõem analogum.

Anguium magnitudo in Africa mira, ita vt triremes euertãt, & boues abſumere credantur. 8. de Natura animalium. c. 28.

Angues

Angues Ethiopię volare narrantur. Ariſto.in 1. de Hiſt.animaliũ c.5.
Anguilla in gñe piſciũ,&mugillum quoddã gen⁹ qđ requirit̃ ĩ fluuijs lutulentis.nõ eſt,neq; mas,neq; fę mina.Ariſt.in 2.de Gña.aĩal. c.4. iuxta dimidiũ. Vid̃ ẽt clare in 4.de Nã aĩaliũ ca.vlt.vbi d. ꝙ anguilla neq; mas,neq; fœmina eſt,neq; ꝓlem aliquã ex ſe gignere põt. Idẽ in 6.de Natu.aĩal.c.14.vbi d.ꝙ anguilla neq; ouum neq; ſemen ſortita eſt. Vide ẽt in 8.de Natura aĩalium c.vlti.vbi d. Ariſt.ꝙ anguilla fruſtra nomen fœminę accepit.
Anguillarũ gñatio inter ſanguineorũ genus ſola neq; ex coitu, neque ex ouo fit 6.de Natu.aĩal.c.16.
Anguillæ mortuæ nõ ſupfluitant: nec ſurſum,vt cęteri piſces efferũt̃. Vita earũ ad ſeptẽ vel octo annos ꝓtrahit̃ 8.de Natu.aĩalium c.2.
Angulus in quo gñe cõtineat̃ dubitauerunt quidã,adeo ꝙ poſuerunt quartum gen⁹ magnitudinis.v3.lineã,ſupficiem,corpus,& ſolidum.
Anhelitus in aĩalib⁹ dat qualitatẽ 8. Phy.commen.51.quia non eſt datus niſi ad infrigidãdũ calorẽ naturalem,& temperandum ipſum.
Anhelit⁹ prima neceſſitas eſt ad immittendũ 2.ad extrahẽdũ. prima eſt pp cor, ſecũda aũt ẽ pp pulmonem 2.de Aĩa commen.89.
Anhelans eſt aĩal ambulãs hñs ſanguinẽ vt dictũ eſt ĩ lib.de Aĩalib⁹. 1.de Aĩa commen.84.
Aĩa in quieſcendo & ſedendo maxime fit prudens 7.Phyſi.tex.cõ.19.
Aĩa mouet corpus per ſuam naturã & corpus mouet̃ per ſuam naturã ab ea 8.Phy.t. & commen.27.
Aĩa dum mouet corpus ad illã partem ad quam mouetur corpus per motũ eſſnti dñantis,mot⁹ illẽ ẽ naͣlis ex parte aĩæ & ex pte corpis: ſi vero ſit ecõtrario tũc mot⁹ corpis ab aĩa erit non naturalis 8. Phyſi. comm.27.& 2.cap.de ſubſt.orbis.
Aĩa non põt eſſe ſine corpore niſi ęquiuoce 8.Ph.commẽ.30. Rõ eſt quia aĩa diffinitur per corp⁹: vnde Aui.d.in 6.naturaliũ.cap.1.ꝙ hoc nomen aĩa, nõ eſt ex eius eſſentia, nec ex pręedicamẽto in quo cõtinetur.Nam omne qđ eſt principium emanãdi a ſe actiones,q̃ non ſunt vnius modi,& ſunt voluntarię,imponimus ei hoc nomen aĩa.Et Ariſto.2. de aĩa,te.c.26.inquit. Et pp hoc bene opinant̃ quib⁹ vr̃ neq; ſine corpore eſſe,neq, corp⁹ aliquod aĩa.Dixit aũt Commẽ. niſi æquiuoce,pp argm̃ Alexan.qui credidit definitionẽ aĩæ vniuoce dici de oĩ aĩa & de intellectu.Commẽ.aũt tenet oppoſitũ.nã 2.de Aĩa tex. cõ. 21.vr̃ intell'us aliud genus aĩæ eẽ; & hoc ſolum contingere ſeparari ſicut perpetuum a corruptibili.vbi Commen. inquit,ꝙ dignius eſt vt ſit non aĩa. Vnde Ariſto.in erroribus primi de Aĩa taxat antiquos, q̃ nullam poſuerunt dr̃am inter animam & intellectum.
Aĩa q̃ eſt primus motor in aĩalib⁹ licet ſit indiuiſibilis,mouetur accñtalr̃, quia conſtituitur per corpus 8.Phy.com.51.& 83.
Aĩa nõ eſt ex eẽ̃tis,quia non poſſet̃ reddi cã actionũ aut paſſionũ aĩæ 2.de Gñatio.tex.commen.45.
Animę paſſiones quædam ſunt propriæ,& quædam ſunt communes. & quod eſt magis deſideratum de animę paſſionibus,eſt ſcire, vtrum aliqua de eis poſſit eẽ abſtracta vel non 1.de Aĩa commen.3.

Anima eſt fons & origo oı̄um motuum. Themiſt. 1. de aı̄a. tex. 2. Idē Auer. 2. de anima. cō. 37.

Anima ſi ſeipſam primo cognouerit bene ac plane vtiq; erit digniſſima, cui de rebus alijs diſputāti diffinientiq; fides habeatur. Them. 1. de anima. tex. 2.

Animam nōnulli multarū eſſe potētiarū rentur, ſub vna tn̄ vniuerſitate ſubiectoq; collocatam. alij partibus & membris multiplicibus dirimunt, quā & loco diſcludūt & diſparant, quēadmodūm Stoici fortaſſe & Plato. Themi. 1. de anima tex. commen. 7.

Anima a tribus ſectis fuit diffinita, quidam n. diffinierunt eā p motū, quidā pcognitionē, quidā vero p vtrunq;. 1. de anima. tex. com. 28.

Anima in quibuſdā partibus nō mouet, neq; eſſentialiter neq; accn̄taliter, ut in intelľu, ī q̄buſdā aūt mouetᷓ accn̄taľr nō eſſentiaľr. 1. de aı̄a. cō. 66. Ex hoc collige de mente eius, animā intellectiuā non dare eſſe formaľr hoı̄. quia vȝ. impoſſe eſſet eam nō moueri accn̄taliter.

Quod aı̄a intellectiua nō det eſſe.

Anima aliquid melius eſſe aut antiquius impoſſe eſt, impoſſibilius autem adhuc intelľu: rōnabiliſſimū enim hunc eſſe nobiliſſimum & diuinū ſm naturā. 1. de aı̄a. tex. 82.

Intell9 nō eſt mortalis aduerſus Pomponaciū.

Videat ergo Pōponacius q̄ō intellectus in via Ari. mortalis eē poſſit, cū lōga ſit dr̄ia inter aı̄am & intelľm in via eius, vnde. 1. de aı̄a reprehendit antiquos, qui nō diſtinxerunt inter animā & intellectum. Vnde bene verum eſt in via eiu⁹, ꝙ aı̄a non pōt eſſe ſine corpore, & ex conſequenti eſt generabilis & corruptibilis, ſicut & cęteræ formæ naturales. Dicit. n. Philoſophus. 3. cœli tex com. primi. omnes ſubſtātiæ naturales, aut corpora ſunt, aut cū corporibus gn̄antur & corrūpunt. vnde. 2. de aı̄a. tex. cō. 26. inquit. Et propter hoc bene opinanť quibus vr̄ neq; ſine corpore, eſſe, neq; corpus aliqđ aı̄a: ſed intellus quatenus intelľus in via Peripateticorū dicit virtutē abſtractam a corpore, vere ı̄materialem & vere incorruptibilē. vn̄. 2. de aı̄a. tex. c. 21. poſtq̄ pręmiſit diuiſionē illā in tex. cō. 18: videlicet. ꝙ aı̄a ijs vr̄ eſſe determinata vegetatiuo & ſenſitiuo, intellectiuo & motiuo: ſubdit. in te. cō. 19. vtrū aūt vnumquodq; ſit aı̄a, aut pars aı̄æ. & ſi pars, vtrum ſit ſeparabile rōne ſolū, aut & loco, dubiū eſt. de quibuſdam aūt non eſt difficile videre. Et poſtq̄ in. 20. tex. iam declarauit in quibus non erat difficile videre, an tales virtutes eſſent eedem ſubiecto, & plures in intentione: ſtatim in tex. 21. inquit, continuando intentionem ſuā ad præcedentia. De intellectu aūt & pſpectiua potentia nihil adhuc manifeſtum eſt: ſed vr̄ genus alterum eſſe animæ: & hoc ſolum contingere ſeparari ſicut perpetuū a corruptibili. vbi expreſſe colligitur intellectū eſſe virtutē abſtractā, & incorruptibilem, & eſſe aliud genus animæ, à prædictis, quia eſt longe diuerſum, ſicut natura ı̄mortalis à natura corruptibili, qđ Cōmen. bene pondetauit dicens, ꝙ ſi dicatur aı̄a, erit ſm æquiuocationem. Cōſimile ſcribit Cō. in. 2. de aı̄a. cō. 32. Vbi Ariſ. d. in lr̄a. de intelľu aūt ſpeculatiuo altera rō ē. d. Auer. ꝙ ſermo de eo eſt, ita ꝙ ſit extra illā naturā. Exiſtimatur. n. ꝙ nō eſt aı̄a, neq; pars aı̄ę, & ı̄uuit nobilitatē & diuer-

uerſitatẽ illius ad alias partes. Opinãdũ ẽ.n. ꝙ ẽ de natura ſuperiori naturæ aĩe. Et iſta eſt expõ Them. Simplicij, Io. grãmatici: Auerrois, & oĩum expoſitorũ: & nullus vſq; ad iſta tẽpora legit illũ textũ p viã ĩterrogationis, ſicut finxit iſte bonus hõ, ꝙ Ariſt. mouet ibi q̃õnem de intelligẽtijs, non aĩaduertit, ꝙ illa particula [aũt] eſt nota cõtinuationis cũ pręcedẽtibus: quia ſermo Ariſ. eſt ꝯtinuus, & depẽdet ex diuiſione facta in tex. c. 18. &. 19. &. 20. vñ Ioã. grãma. ĩ principio libri de Gñatione, qui incipit. De Gñatione aũt & Corruptione, notat, ꝙ ly aũt, dicit cõtinuationem cũ fine. 4 libri de Cœlo & Mundo. De graui quidem & leui, & circa ipſa accñtia determinatũ ſit hoc mõ. Et deinde ſequitur principiũ libri ſequentis, de Gñatione aũt & Corruptiõe. Vbi igr̃ ſermo ẽ cõtinuus cũ pcedẽtibus, dicit cõtinuationẽ & nuſq̃ legit̃ in ijs caſibus eſſe notã dubõnis, ſicut finxit iſte ſomniator. Vñ lucidiſſimus græcorũ interpres The.
» inquit. De Intellẽu vero & ea vi, q̃
» cogitat & cõmentatur nihil adhuc
» liquet, quid ꝓbandũ ſit aut ſentiẽdũ. Vbi refert hoc ad intellẽum, de quo. 3. de Aĩa. inquit. De intellẽu vero per quem aĩa intelligit & ſapit. Amplius Ariſt. 3. de aĩa. tex. cõ. 4. talẽ intellẽum dicit eſſe ĩmixtũ, & laudat Anaxagorã de hoc: & dicit ipm ẽẽ ſimplicẽ, impaſſibilẽ & immortalẽ: vt patet 3 de Aĩa. iſta aũt verba nõ pñt intelligi niſi de virtute, quę vere eſt ĩmaterialis. Nec valet gloſa eius ꝙ talia debẽt intelligi ſm quid primo, quãto vꝫ intellectus nõ eſt paſſibilis, neq; corruptibilis, ſicut ſunt cæteræ virtutes aĩe q̃ ſunt organicæ. Nã tunc verba Ari. ĩ grauiſſima q̃õne & oĩum deſideratiſſima, aliud ꝑtenderẽt, & aliud ſignificarent: qđ non decet virũ ingenuũ ac Philoſophum. in
quit. n. lucidiſſimus Them. in. 1. de »
Aĩa. cap. 20. non eſt equũ in altiſſi »
mis philoſophię q̃õnibus aliud ſentire aliud dicere. Cum. n. ſemp digna hoĩe res eſt, ne a mente verba diſſentiant: tũ id maxime in rebus obſcuris & creperis obſeruandum. cũ ea q̃ ſuapte ingenio remota & cõdita videntur, verbis illuſtribus & q̃ maxime põt declarantibus vẽ dicẽtur a tenebris. Amplius autẽ Ariſt. plerunq; dãnat antiquos, & ꝑcipue Pla. q. metaphoris vtebat̃, & abutebat̃ terminis philoſophicis. Tex. c. 22. Vñ ipſe ꝑcipit in 2. poſt. nõ eẽ diffiniẽdũ p metaphoras, neq; diſputãdũ. Et Cõm plerunq; dicit ꝙ Ariſ. reprehendit Plat. aut quia male ſenſit, aut quia male docuit, vt eſt uidere 1. cœli. cõ. 105. &. 106. de Gñatione mundi. & tertio cœli. tex. cõ.
68. inquit. Quare ſi quis certe lo- »
qui voluerit, & nõ ex tranſumptio »
ne rationes ſuſcipere elemẽti: ipſos »
auferentes videbit gñationem ex entibus. Sed ĩmorari in hoc amplius eſt ſuperfluum. nam in libro noſtro de intellectu plura ad hoc adduximus.

Anima præcedit elementa cauſalitate, & nobilitate: elementa aũt tẽpore. 1. de anima. cõmen. 82.

Anima & intellectus ſunt principia entium ſm finem & formam: elementa aũt ſm materiam, ſupra.

Anima videtur magis continere corpus, quàm corpꝰ aĩam, 1. de anima tex. cõ. 90. Vbi Auer. ſcribit in cõ. ꝙ aĩa eſt magis digna vt ſit cauſa copula-

copulationis corporis: & ſiuæ vnitatis in numero, q̃ vt ſit corpus cauſa copulationis aię. Oē.n. quod eſt vnũ & cõtinuum, nõ eſt p ſuam materiã, ſed p ſuam formã: quod intellige principaliter, per alias authoritates, quæ dicunt materiã eſſe etiã cãm vnitatis numeralis, dr̃.n.5. meta.tex.cõmẽ.12. vnũ numero ſunt quorũ materia eſt vna. Ex pñti loco collige aperte ex mente Auer. eſſe, vnitatem numeralem intimius depẽdere a forma q̃ a materia. Cuius oppoſitum tenuit Diuus Tho. & Egid. Romanus. Cõſimilẽ ſententiam habet Cõmenta. 4. Phy. cõ.38.&.1. de Aia. cõ.7.&.8.&. 60. &. 3. Phy.c.60.& alibi frequenter.

Aduerſus Diuũ Th. & Egidiũ.

Aĩa eſt vna ſm ſubiectum, & plures ſm virtutes.

Aĩa in aĩalib⁹ anuloſis, & in plãtis ẽ vna in actu, & plures poteſtate, & ſunt plures numero in potẽtia, licet ſint eiuſdẽ ſpẽi. primo de Aĩa. cõm. 93.&.94. idem.1. de Aĩa.19.&.20.

Animã ponere eſſe accñs eſt impoſſe ſm φ dat nobis prĩa cognitio naturalis.2. de aĩa. cõ.1. Reddit aũt cauſam. opinamur.n. φ ſuba eſt nobilior accñte, aĩa aũt eſt nobilior oĩbus accñtibus exiſtentibus hic.

Aĩa nutritiua nunq̃ inuenit̃ in aĩalibus, niſi ſm poſtremã perfectionẽ. 2. de Anima. tex. cõ.5. idem.8. Phy. 10.&.3. de anima.44.&.59.

Animã ex motu diffinierunt Dem. Anaxa. forſitã ẽt Plat. hi.n. arbitrabant̃ φ id quod non mouetur, alia mouere non poſſet.1. de Anima Themiſt. cap. 10.

Anima eſt actus corporis phyſici, habentis vitam in potentia.2. de Aĩa. tex. cõmen.4.&.6.&.7.

Aĩa eſt perfectio corporis, ſm qđ per ſectiones cõſtituunt̃ p materiã.ex. 2. de aĩa.c.21. Drĩa.n. magna eſt inter aĩam & intellectũ apud Peripateticos, vt notaui ſuperius.

Animæ definitio comprehendit oẽs aĩas, nõ φ eiuſdẽ ſpẽi ſint, ſed quia ordinẽ quẽpiã inuicẽ habeãt Alex. in paraph. de anima cap. 3.

Aĩa eſt fons & origo oĩum motuum ſm Anax. Themi.1. de aĩa cui non contradicit Ariſt. Nã Themi. ẽt in » principio libri de aĩa, hoc idem aſ- » ſerit. inquit.n. Naturę vero & mũ- » di cõtemplatores, qui eſſe poterimus, ſi nobis ignorabitur ea natura, q̃ fons & initiũ ẽ oĩum motuũ. »

Anima eſt quo viuimus, & ſentim⁹, & intelligimus.1.2 de aĩa.t.cõ.24.

Animę potentię ſunt vegetatiuũ, ſẽſitiuũ, appetitiuum, motiuum ſm locũ, & intelľiuũ.2. de aĩa.t. cõ.27.

Anima eſt cã corporis aĩati in triplici gñe cauſæ.2. de aĩa. tex. cõm.36.

Anima & corpus, vtrũq; nõ ſũt niſi propter animatum.2. de anima. « commen. 37. «

Animæ nutritiuæ actiones ſũt tres, nutrire. augumentare, & gñare.2. de aĩa. cõ.41.& tex. cõmen.47.

Animas plures in quolibet hoĩe cõtineri deridiculũ eſt, vt ĩquit Plato, tanq̃ troianũ equũ ĩſideant: ſed ſingulas in ſingulis contineri, quę partibus tñ differẽtibus cõſtẽt. Them. 1. de aĩa ſup tex. 9. Ex quo patet falſo imponi Plat. plures aĩas eſſe ĩ vno hoĩe, ſed eſt vna aĩa habẽs plures partes in diſtinctis membris ſm Plat. Et quia Plato & ſequaces non fecerunt differentiam in modo loquendi inter partes aĩæ & animã: inde emerſit iſte error. Vnde Gale. Plat. ĩ hoc & in alijs plerisq; ſequutus: vt inquit in lib. de ſequela virtutum

Vnam tñ animã in uno hoĩe ſm Plat.

tutum aīe ad corporis cōplexionē. Vide ēt Themi. 1. đ Aīa. ca. 35. vbi recitat opinionē Plat. ī Timeo. Et Auer. in. 1. de Aīa. ſuper tex. com. 90. & .j. vbi Ariſt. impugnat in hoc ſenſu Plato. ꝙ poſuit aīam habere plures partes in diuerſis membris.

Anima eſt cā efficiens oēs motus tā veros q̄ exiſtimatos. 2. de Aīa. cō. 37. Ex quo patet ſenſationē, cū ſit vnus ex motibus imaginatis, & intellectionē, effectiue eſſe ab aīa. & intelſu. de intelſu: patet. 3. de Aīa. cō. 19. Vbi Auer. vult ꝙ intellectus materialis ſit paſſio & actio. licet. n. intelſus materialis vt moueť a phā taſmatibus & intelſu agēte ſit paſſiuus, quia recipit ſpeciem intelligibilē, tñ poſtea ſit actiuus & productiuus intellectionis. De ſenſatione ēt tenendū eſt ꝙ ſenſatio, actio eſt ex parte aīæ, & paſſio ex parte corporis: & vř eſſe ſnīa Ariſt. in 7. Phy. tex. cō. 12. vbi loquēs de ſenſibus. inquit. Actio. n. ipſorū motus eſt, patiente aliquid per corpus ſenſu. Nā cū obiectū moueat organū tunc virtus aīæ ſenſitiua ſit productiua ſenſationis. licet igř ſenſus ponanť de virtutibus paſſiuis, hoc eſt quo ad receptionē ſpēi, q̄ recipitur in organo in quo eſt virtus ſenſitiua. Sed ſenſus eſt qui informatus ſpe recepta in organo: in quo ſēſus exiſtit, ſit productiuus ſenſationis. Vñ non eſt credendū in virtutibus aīæ ſenſitiuæ nullā eſſe actionem, quia iudicare de obiecto ſenſibili pertinet ad formā, & ex pſequēti dicit agere, & nō pati. Vñ Cōmen. in 2. de Aīa. cō. 149. vbi loquitur de ſenſu cōi. inqt. ꝙ ſenſus cōis vt mouetur a ſenſibus exterioribus, hēt rōnem ſubīi & recipiētis: ſed vt iudicat de illis ponendo cōuenientiā aut drīam, ſic habet rōnem act° & formæ. Vnde dicit, ꝙ iudiciū iſtius virtutis, magis eſt ſm ꝙ eſt act°, q̄ ſm ꝙ eſt potentia: queadmodum motio eius paſſiua a ſenſibus, dignior eſt attribui ſibi ſm ꝙ eſt ſubiectū ſcipiēs. Eſt. n. vt vř, recipiēs ſm ſenſus, & agēs ſm iudicium. recipere. n. eſt aliud a iudicare illud. ſicut aūt ſe habet ſenſus cōis ad ſēſus exteriores, ſic ſenſus exterior ſe hēt ad ſenſibile extra. Sicut igitur ſenſus cōis eſt patiens vt moueť a ſenſibus & eſt agēs vt iudicat. ſic pariformiter ſenſus exterior vt moueť mediāte organo a ſen ſibili, eſt patiens, vt vero elicit iudicium ſic eſt agēs: nō. n. eſt idem receptio cum iudicio, qa ſtat ꝙ ſit receptio in organo & ꝙ nō ſubſequať iudicium. Dicit. n. Philoſoph° ī lib. đ Sēſu & Sēſato ꝙ ad alia fortiter intēti dela ta ſub oculis nō videm°. Vñ nō eſt credēdū ꝙ ſēſus ſint ſolū patiētes: & nullo mō agētes. Nā Comē. 2. de aīa. c. 140. d. ꝙ ſēſibilia ſūt virtutes agētes, ſēſus aūt agētes & patiētes. Cōſiſe hř ibidē. cō. 143. vbi pōderat dictū Philoſophi ī textu, aſſerētis ſēſū auditus eſſe aliquā ꝓportionē. inquit. n. & . d. ꝙ neceſſe eſt vt auditus ſit aliqua proportio, & nō: d. ꝓportio ſimpř, qa exiſtimať ꝙ iſta ꝓportio, q̄uis ſit in ca. reſonis, tñ eſt proportio agēs: & ꝓportiōes in eo ꝙ ꝓportiones nō ſūt agētes. ſed ī eo ꝙ qualitates. Senſus igř ſūt vř numeranť ī rōne vno mō, & ī qualitate alio mo. Et nota bñ hoc: quia pauci potuerūt intelligere.

Cap. de odoribus vertus tinera.

Animæ virtutes quædam ſunt actiuę & quædā paſſiuæ, & iſta eſt prima drīatū ea⁊. 2. de Anima. cō. 52.

Anima

Anima plurimũ tẽpus pręſuit in deceptione & ignorãtia. 2. de aĩa. te. cõ. 150. Vbi lucidiſſim⁹ Them. ait. ꝙ ea q̃ nouimus portione minima cõtinentur : ſi collata cõparataquè ijs fuerint, quæ ignoramus.

Anima eſt locus ſpẽrum, nõ tota, ſed ĩtellectiua. 3. de Aĩa. t. cõ. 6. Them. ẽt. d. de sẽſitiua . & vide qũo aĩa dr̃ locus, nõ ſicut ille qui nos ambit : ſed pro quanto anima qudãmodo fit illa quæ intelligit & ſentit.

Anima ſenſibilis eſt qualitas exiſtẽs in cõplexione addita complexioni 3. de Aĩa. cõmen. 6. vbi per qualitatem intelligas formam.

Anima eſt vnũ entiũ naturalium: & conſideratio de anima eſt cõſideratio naturalis. 3. de anima. cõ. 17.

Anima concupiſcibilis, per eandem virtutẽ proſequitur & fugit. 3. de anima. tex. cõ. 29.

Aĩa nequaq̃ ſine phãtaſmate intelligit. 3. de aĩa. tex. cõmen. 30.

Anima eſt quodãmõ oĩa ea, q̃ ſunt. 3. de Aĩa. tex. cõ. 37. Vide pro hoc pulchre Alex. in paraphraſi de Aĩa in cap. vbi declarat qũo aĩa eſt oẽs
" res, & inquit. ponderans ly quodã
" modo, ꝙ aĩa nõ ſimplr̃ idẽ eſt, ſed ſolũ quatenus excipit rerum ſpẽs : quæ res ipſæ quodãmõ ſunt, quum per eaſdem ſpẽs aĩa id ſortiatur vt ſit. Neq; vero coaceruatas ſil' res aĩam ob id eſſe cõceſſeris: ſed quia ſingulatim cuicunq; rei aĩa ſe ſe ſimilẽ præſtarẽ põt: ea ratione res oẽs quadãtenus & eſt & fit. Et intelligitur nõ de oĩ aĩa, ſed de perfecta & abſoluta (vt inquit) quæ præter sẽſum, intellectum etiam obtinet.

Animæ partes qudãmõ infinitæ eẽ videntur, 3. de Aĩa tex. cõ. 41.

Anima concupiſcibilis mouet ad rẽ, quæ eſt in actu voluptuoſa: anima aũt rõnalis multoties prohibet, & hoc quia reſpicit nouiſſimum futurũ, ſed anima concupiſcibilis nõ inſpicit contriſtationem contingentem in futuro. 3. de anima. cõ. 53. & habetur ex tex.

Anima ſenſibilis impedit in maiori parte ĩtellectum. 3. de aĩa. cõ. 61. & 2. de anima. cõmen. 151.

Anima recipit formas contrariorũ in ſimul: & hoc nõ ſolũ inuenitur in anima, verumetiam in medio. Apparet. n. ꝙ per eandem partẽ aeris videns, recipit cõtraria. ſ. albũ & nigrum. 6. Meta. cõmen. vltimo.

Anima eſt vna in ſubo & multa fm̃ virtutes, & iõ qñ vtit̃ vna virtute debilitat̃ in vſu alterius virtutis. v. g. qñ vtetur cõprehenſione extrinſeca, debilitatur in cõprehẽſione intrinſeca. Cõmen. in. cõ. libri de diuinatione ſecundum quietem.

Anima brutalis qñ deſiderauerit aliquã rẽ, ĩnata eſt facere ſilitudinem forę illi⁹ rei deſideratæ in illa diſpõne deſiderata, & pñtare idolũ illius rei: & iõ q, deſiderat mulieres vr̃ coire, & hñs ſitĩ vr̃ biber̃. s̃. iuxta finẽ.

Animę corporũ cœleſtiũ nõ ſunt formæ in materijs . ſ. quæ in materia acquirãt æternitatẽ ex formis ĩmaterialibus, vt dicunt incipiẽtes philoſophari. Contingeret. n. vt illud qd̃ nõ hẽt naturã eſſendi æternum acquirat ęternitatem ab alio, quod eſt impoſe. 1. c. de Subſtan. orbis.

Anima cœli nõ eſt abſtracta a corpore ſuo: & cũ hoc ſeparata eſt ab ipſo inquantũ ipſum non indiget ipſa, quia eſt permanens per ſe, ſicut eſt diſpoſitio in aĩalibus cũ virtutibus naturalibus, & oportet vt illa anima ſit in eo. nã oẽ motũ ex

Cõtra ponẽtes itelligẽtiã eſſe formã perficiens orbẽ formaliter.

ſe, moueť per virtutẽ exiſtẽtem in eo. de Subſtan. orbis, cap.4. Et ex hoc loco patet, qm̃ intelligentia nõ eſt forma, formaľr perficiens orbẽ: vt dixerũt nõnulli: ſed eſt ſoŕa ſeparata dans ſibi motũ & appetitũ. & iõ Alex. ĩ Paraphraſi de aĩa. d. ꝙ intelligẽtia ęquiuoce dŕ eſſe forma reſpectu cœli, & aĩa ꝛ̃ſpectu corpis.

Anima ſm veritatẽ nõ attribuiť corporibus cœleſtibus, niſi æquiuocę. Ex lib. deſtru. diſp. 13. in ſolutione primi dub

Animã additã eſſe formis cõplexionalibus manifeſtũ eſt. 7. meta. cõ. 31. Cõſiř. 3. de aĩa. cõ. 5. ꝯtra. Ale. vbi. d. Et magis inopinabile de opinione Alex. eſt hoc qđ dixit, ꝙ primæ ꝑparationes ad intellecta & ad alias poſtremas ꝑfectiones de aĩa, ſunt res ꝑfecte a cõplexiõne, nõ virtutes factę a motore extrinſeco, vt eſt famoſũ ex opinione Ariſ. & oĩum Peripatet. Iſta. n. opinio, ſi eſt ſm quod nos intelleximus eſt falſa. a ſub̃a. n. elemẽtoꝝ & a natura eorũ nõ põt fieri virtus diſtinguẽs aut cõprehẽſiua, qm̃ ſi eſſet poſſe vt a natura eorum, & ſine extrinſeco motore fierent tales virtutes, tũc eſſet poſſe vt extrema perfectio q̃ eſt intellã, eſſet aliquod factũ a ſub̃a eoꝝ, vt color & ſapor fiunt. Et iſta opĩo eſt ſĩlis opĩoni negãtiũ cauſas agentes, & nõ concedentiũ niſi cãs materiales tm̃. Et ſunt illi q dicũt caſum. Vbi aduerte ꝙ vt ſcribit Cõmen. in 3. de aĩa. cõ. 6. Oĩs virtꝰ exiſtẽs in corpore cõpoſito, aut attribuitur primis qualitatibus. ſ. formę cõplexionis, aut erit virtus exiſtẽs in forma complexionali. Vbi ꝑ virtutẽ attributã primis qualitatibus, intelligas formas elementarias: q̃ ſm ſnĩam Philoſophi in 2. đ gñatione, reſultãt ex cõbinationibus quatuor qualitatũ primarũ, vt patet. ibi in tex. cõm. 16. Et ſcias ꝙ forma mixti perfecti eſt ſuperaddita formis elementariis, & diſtincta ab eis, alioquĩ nõ eſſet mixtio niſi ad ſenſum: vt patet ex fine primi đ gñatione. Et eſt aperta ſnĩa Auer. 7. met. cõm. 60. Et in 3. cœli. cõ. 67. & 1. de aĩa. cõ. 77. vbi. d. ꝙ eſſentię rerum ſuperadditæ ſunt elemẽtis. Idẽ. 1. Meta. cõ. 12. Et multo magis aĩa eſt forma ſuperaddita, & diſtincta a formis elemẽtorum. ſicut patet in 2. de aĩa contra Emped. & antiquos. tex. cõ 41. & infra.

Animæ ſunt aliæ virtutes pręter formas cõplexionales. Auer. 2. Collig. cap. 7. idẽ. 3. de aĩa. cõm. 5. &. 6.

Animæ eſſe, & anima idẽ, & circulo eſſe, & circulus. 7. Metaphy. t. c. 35.

Animã dicere eſſe aĩal, eſt falſum & ꝙ eſt aĩatũ, eſt verum. 7. Meta tex. cõ. 36. quod quõ ſit intelligẽdum. vide ibidem in cõmen. 21.

Anima eſt quædam ſub̃a prima: corpus vero materia. 7. Met. te. cõ. 39. Vbi nota ꝑ primam ſubſtãtiã intellexiſſe formã, & nõ ſubſtantiam cõpoſitam ſingularẽ, ſicut ſumpſit in ꝑdicamẽtis, quandoq; ẽt prima ſubſtantia accipitur pro ſub̃a abſtracta. vt, 7. Met. tex. cõ 41. vbi dŕ ꝙ in quibuſdã idem eſt quodquid eſt cũ eo cuius eſt quodquideſt, vt in primis ſubſtantiis.

Anima dupliciter dŕ, alij nãq; vt animã. alii uero vt totũ. 7. Met t. c. 39.

Anima quia eſt exiſtens in alio, non habet perfectam diffinitionem. 7. Meta. tex. cõm. 40.

Animã & corpus aſſerentes eſſe duo diuerſa: nõ poſſunt aſſignare cauſam

ſam,quæ ſit cã ligamẽti animæ cũ corpore,ſed qui ponit φ aĩa eſt per ſectio corporis,& φ nõ exiſtit corpus ſine aĩa, non ſunt apud ipſum duo diuerſa. 8. Meta.tex.cõ. 16.

Anima ita ſe hẽt ad corpus ſicut figura ad cuprũ,& albedo ad ſuperficiẽ.oĩa.n. ſunt perfectiones & formę ſubiecti.8 Meta.cõ.16. Ex quo colligitur φ cũ aĩa intellectiua ſm Ariſt.& Auer.2.de aĩa. tex. cõ. 21. ſit aliud genus aĩe, & Auer. in. cõ. dicat φ rectius eſt vt ſit non aĩa,qđ nõ eſt forma formaliter perficiens ꝑ inherentiam ipſum corpus, ſicut multi ex mẽte Auer. dicere voluerunt,vt defenderẽt vnitatem, ĩmo fatuitatem intelľus eius. Aĩa.n.proprie eſt quæ ita ſe habet ad corpus, ſicut albedo ad ſuꝑficiem : &.2. de aĩa tex.cõ.26.bene dixerũt quicunque dixerũt aĩam nõ eẽ corpus, neque ſine corpoř eſſe.Manifeſte aũt in. 3. de aĩa intelľus nullius corpis actus eſſe aſſeritur. licet ſm fidẽ & veritatẽ ego teneã aĩam intellectiuã eſſe formam ſubſtãtialẽ hoĩs & multiplicatã,atq; ĩmortalẽ. Vide ĩ cõtradictionibus nuper editis.

Anima cũ corpore ſunt vnũ,ſicut dicimus φ prima materia cum foř a ſunt vnũ. 8.Meta.tex.cõ. vlt.

Anima non proprie diſponitur per ſcĩam,niſi qñ fuerit ſciens in actu, & maxime qñ fuerit in ſua vltima perfectione.ſ. qñ vtitur ſcientia. 9. Meta.cõmen.16.

Aĩas eſſe ſeparatas a materia:vtrũſit opinio cõceſſa a Pĥis. Vide in lib. deſtr.diſp.ꝑtĩa. in ſoľone. 7. dubij.

Anima vere ẽ ſimilis luci, quia ſicut lux diuidiť diuiſione corporum lucentium, ſic eſt de aĩa cum corporibus. Ex libro Deſtru. Diſpu. prima in ſolutione octaui dubij.

Animæ ĩnouatio eſt relatiua,& nullus ſapiẽtum dixit aliter niſi Auic. ſupra in ſolutione.22.dubij.

Anima inter cæteras foř as materiales purior inuenitur,& maxime intelľus.ſ.aĩa intelľiua, đ qua fuit maximũ dubium apud Philoſophos vtrũ eſſet de materialibus formis. Ex diſpu.10.in ſoľone.2.dubij.

Anima rõnalis qũo intelligiť ex duplici natura eſſe cõpoſita ĩdiuidua & diuidua, vide Themiſt.1. de aĩa. cap.12. ſuꝑ tex. 26. vbi pertractat opinionẽ Thimei, dicẽtis aĩam eẽ cõpoſitã ex eodẽ & diuerſo. d. enĩ hoc eẽ ſiñitudinẽ & nõ vere, ꝓ hoc facit authoritas Auer. đ duplici mẽdio ſm cõpõnẽ, & ſm comparationẽ.4.Cœli.cõ.26.ſic ẽt. d. The. cũ dř aĩam ex duplici natura cõſtare, id ita accipiẽdũ eſt,vt rõnabilis aĩę natura, minoris eſſe q̃ intelľus, & pluris q̃ irrõnabiles potentiæ iudiꝫ centur:cũ vtroq; tñ cognationem quandã hr̃e, qualẽ ferẽ mixta & cõpoſita cũ his ex quibus formãtur.

Animæ ſermo eſt multũ profund⁹: & iõ deus appropriauit eũ hoĩbus ſapientibus,& multũ profundis in ſcĩa. Ex diſputationibus phyſicis. diſpu.2.in ſoľ.7.dubij. Et ẽ authoritas Philoſophi.1.de aĩa. t. cõm.4.

Aĩę cõtẽplatio naturali ſcĩę cõuenit,cũ aĩa ſit vltima foř a aĩaliũ. Ex 1.de partibus aĩaliũ.

Aĩam ignẽ eẽ arbitrari, ſi ſe ẽ ac ſi ſerrã aut aſciã fabrũ, aut artẽ fabrilẽ eẽ idẽ arbitreris:q̃a op⁹ nõ niſi ĩuẽris ijs effici põt.Ex.2.de ꝑtib⁹. ca.7.

Aĩa eſt corpore melior,aĩatum inanimato ꝓſtat ꝑꝑ animam:& eſſe q̃ non eſſe, & viuere quã non viuere melius eſt. Ariſt. in principio ſcđi

de generatione aīalium. Quod ēt diuus Auguſtin. confirmat primo
„ de trini. Viuẽtia nō viuẽtibus, exi-
„ ſtentia nō exiſtẽtibus, beata miſeris przferẽda eſſe iudicamus.

Anima ſenſualis & intellectualis, potentia prius hr̄i q̄ actu neceſſe eſt. Ariſt. 2. de gn̄atione aīaliū. cap. 3.

Animę vegetabilis facultas ſeu virt⁹ in aīalibus & plantis, ex alimẽto efficit incrementū, vtẽdo caliditate & frigiditate quaſi inſtrīs. mot⁹. n. in his, conſiſtit, & rōne aliqua vnūquodq; efficitur. ſupra cap. 4. vide in contradictionibus.

Anima quodāmodo ſunt oīa plena. Ariſt. in. 3. de gene. aīa. cap. 2. Vbi declarat quō calor viuificus eſt in aere, aqua, & terra, oīa aīata gn̄ans, hoc ēt ſentit Auer. in. 12. Met. cō. 18. Vbi ſcribit, calor ſolis & ſtellarū diffuſus in aere & aqua, gn̄at aīalia ex materia putri, & oīa ſine ſemine nata. Vide in contradictionibus.

Animę propriæ dicunẽ, qu a ſunt organicæ, & nō ſunt virtutes naturales: quod ſi medici appellāt eas naturales, largo mō, hoc eſſet veritas ſi, ipſi crederẽt ꝙ ipſa eſt, ſm relationẽ, aut ſm operationẽ: ſed ſi ipſi credūt ꝙ ipſa in ſui eſſentia ſit virtus propria ſolū, iſtud eſt error. 2. Colli. cap. 7. Ex hoc ſcire potes, ꝙ eſt dr̄ia magna valde inter aīam & intellēum. hoc. n. eſt in quo taxat Ariſt. antiquos, vt Democ. & alios, qui nō diſtinxerunt inter intellectū & aīam: & ex hoc fundamento patet ſolutio magni Achillis illius Pōponacij ſuper ratione illa, in primo de anima fundata, in text. cō. 12. vt alibi notaui diffuſius.

Anima nutritiua, quæ eſt in embrione præparata eſt recipeř aīam ſenſibilẽ, & ſtat cū ea loco formæ & finis: & nutritiua eſt ei loco materię. Auer. ſn̄ia in 2. Colliget. c. ij. de iuuamentis mẽbrorū officialium deſeruientium ſenſui in gn̄ali. Et aduerte ꝙ iſta eſt ſn̄ia oīum Perip. Vn̄ luciďiſſimus Them. in 3. de anima. cap. 27. ſcribit. Sane ordo „ nāę & proceſſus hic eſt, vt reſpectu „ īferiorū ſupioribus vtař vice foraṟū: reſpectu ſuperiorū īferioribus loco materię. Et ex hoc bene intelligere poteris frater mi', quō ſemp viu⁹ cōpoſui, vna ſolū mō eſt ſubſtātialis fořa: vt alias notaui tibi in Theorematib⁹. & ex iſto fundamẽto mirabiles qōnes ſoluuntur ī ſcīa naturali. Et pondera & obliuioni nō tradas hoc. Notandū

Animā aſſerentes terreri ꝑ humorẽ melı̄cum nigrū, ſicut terreẽ hō in obſcuro, dicūt in hoc verba cātionū: qa aliqua lęſio nō aduenit aīæ in ob curo niſi priuatio ſenſati ſeu ſui viſibili: quia nō videt aīa ī corpore, vt poſſit dici, quia ſentiat terrorẽ nigredinis. Et magis fedū eſt dicere vt videat extra, quia aīa nō eſt intra, nec extra. 3. Collig. c. 40. quod eſt de accn̄tibus triū virtuū.

Animæ habitus ſequuntur corporis complexionem. ſupra.

Animæ affectiones maiorẽ affinitatẽ hn̄t cū corpore q̄ ſenſationes. Dicit. n. Them. 1. de Aīa. neq;. n. cor- „ pus tāq̄ inſtr̄m machinamentūq; „ affectionū: aſt qualia ſūt ſenſibiliū „ viriū ſua organa, & intermunia ſẽ- „ tiẽdi. ſed maior q̄dā affinitas ē cor- „ pori cū ꝑturbationib⁹ aī, q̄ ſenſib⁹ cū inſtr̄is. Et reddit cām. hęc. n. ſi laceſſita, pauloq; affecta fuerit, minus ſẽtiẽdi legitimū abrūpunt & īpediūt: corpis aūt mala ꝑmixtio

non

non impedit affectiones, ſed promouet potiusatq; exhaurit. Ex hoc nota animam magis eſſe abſtractam in ſentiendo quã in appetendo: & virtutes concupiſcibiles ſunt magis immerſæ materiæ quã virtutes cognitiuæ.

Animæ eſſentiam non cõſtitui per modum. probatur. 1. de Anima. t. cõ. 43. & 44. & vide ibi Themi.

Anima, cœleſti quadam natura particeps eſt. nam ap ud Platonem vehiculum illud rarum ac ſplendidũ nihil aliud quã ingenium e quo animus cõſtet oſtendit. Apud Ari. quoq; naturam quandam aĩæ tributam inuenias, quæ quinto corpori proportione reſpondeat. quã & ad omnes animalium animas ꝑtinere cenſuit. Them. 1. de Ani. ca. 20. Vbi aduerte Platonem triplex animæ vehiculum dediſſe, vt refert Proculus in Thimæo, & etiã Simplicius in. 1. de Aĩa. videlicet ſenſibile, phãtaſticum, & æthereũ. Ariſt. autem opinionem require in. 2. de Gene. Animal. ca. 3. vbi in „ quit. Ineſt enim ĩ ſemine omnium „ quod facit vt fęcunda ſint ſemina. „ videlicet quod calor vocatur, idq; non ignis, non talis facultas aliqua eſt, ſed ſpiritus qui in ſemine, ſpumoſoq; corpore continetur, & natura quæ in eo ſpiritu eſt proportione reſpondens elemento ſtellarum. Et aduerte ꝙ talis natura, quæ eſt in ſpiritu gignitiuo incluſo in ſemine, eſt virtus informatiua, quæ eſt a decidente ſemen & a ſole. ingenitis vero ex materia putri, talis virtus eſt a ſole tantum: vt d. Auer. in. 12. Meta. com. 13. in calce commenti.

Animam magnitudinem aut corp⁹ eẽ, impugnatur. 1. de Anima. tex. com. 47. contra Timæum. & vide ibi lucidiſſimum Themi.

Animam non eſſe armoniam corporis deſtruitur variis rationibus ab Ariſt. & Platone. Themi. 1. de Anima. te. cõ. 54. & infra. Et eſt in Themi. ca. 23. vbi multas rationes adducit, ꝙ non adduntᷣ ibi ab Ari.

Animæ diffinitio data ab Ariſt. nõ fuit data pro anima illa vnica ſingulari, quæ tam longe abeſt a corpore, ſed ad perfectionem iũctam, quæ organicis corporibus, ab illa ſua ſingulis corporibus tribuitur. Them. 1. de Aĩa. ca 24. Vbi tenet dari animam mundi, a qua prouenniunt animæ ſingularium animalium. quã (vt aſſerit) manifeſtant animalia ſponte naſcentia ex materia putri. Vide tñ impugnationem ab Auer. 7. Met. cõ. 31. & 12. Met. commen. 13. & 18.

Anima quæ vitam vegetabilem pręſtat, & quæ iracundiam & cupiditates continet, non põt intelligi qua rõne ſeorſum a corpore maneat, nam ea quæ princeps eſt, & quæ intellectus vocatur, forte poteſt ab iuncta defendi, quæ vim intelligẽdi animæ inijciat & influat. At reliquas naturas inherere, & quodãmodo intexi corporibus neceſſe ẽ, ſi præſtare vires & actiones ſuas debeat. Them. 1. de Aĩa, ca. 24. Nota qñõ poteſt in via Peripateticorum tueri per principium ſeparatum hominem intelligere, qđ tamẽ apud multos latinorum ne dũ difficile: ſed impoſſibile viſum eſt.

Anima non iraſcitur neq; gaudet, ſed animalia. 1. de Anima. tex. cõ. 63. Vbi aduerte ꝙ Themi. inq̃t. ꝙ anima ita ſe habet in hoc, ſicut gladius

quidem conſpicuum incontrouerſumq; eſt: ſed in plantis & elementis obſcurius. Themi. 3. de Anima. cap. 52. hanc authoritatem allegat Commenta. 7. Meta. comm. 31. Et conſidera ꝙ poſitio Auicen. ponẽtis colchodeam, ſeu datricem formarum, hinc ſumpſit originem.

Animæ diuiſio ſecũdum Platonem erat ſecundum partes, locis & inter capedinibus differentes. ſed ſecundum Ariſto. eſt per poteſtates, ſola diffinitione & ratione diſtantes, vt eſt diuiſio pomi in cãdorem, odorem, & dulcorem, Themiſtii ſentẽtia in. 3. de Anima. cap. 56. & idem habet ipſe in. 1. de Anima. cap. 3. idem Commentator. 1. de Anima. commento. 89.

Anima de qua agit Ariſtot. in libris de Anima, eſt quæcunq; verſatur in corpore, quod generatur & interit. Alexan. in principio enarrationis de anima. Hinc patet error eorum qui volunt diffinitionem datam de anima competere intelligentiæ mouenti orbem. Vide etiã contra iſtam opinionem iſtorum Themi. in. 1. de Anima. cap. 20. cõtra illos qui volebant animæ diffinitionem competere animæ mundi. Item nota ex Themiſtio ex. 2. de Anima. ca. 5. vbi vult corpus organicum poſitum in diffinitione animæ eẽ corpus quod generatur & interit, cui ad vitam cibi præſidio ſit opus. Idem notat Simplicius ibi & Ammonius & omnes qui ſapiunt. Idem expreſſe notat Alexã. ibidem in illo capite vbi agit quot & quæ ſint animæ. vbi vult talem animæ diffinitionem ſolis animabus quæ generantur & corrumpũtur competere & ibi expreſſe dicit Alex. ꝙ anima deorũ ſi anima dicenda eſt per rationis cognomen anima nuncupari poteſt.

Anima corpus non eſt: ſed aliquid corporis. Ari. 2. de Anima. t. c. 26. Vbi aduerte ꝙ cum pluribus modis aliquid eẽ in alio dicatur, vt patet ex. 4. Phy. t. cõ. 23. Anima nullo illorum modorum in corpore dicitur niſi eo modo quo forma eſſe dicit' in materia. Et vide ſuper hoc Alex. pulchre ĩ ſua paraph. de Anima. cap. 3. vbi probat animam eẽ formam corporis. Et ibi nota quia Ariſto. ipſam in. 2. de Aĩa enthelechiã appellat eo: quia: vt inquit, ei' cauſa ſit vt ea res cui' eſt in fine ac perfectione conſiſtat.

Anima non eſt actus corporis, ſicut nauta nauis. Alex. in paraphra. de Anima. ca. 5. vbi probat ꝙ nullum ex ſimplicibus corporibus ſit anima. cogita de anima intellectiua ſecundum viam Auer. & Themi.

Animam Stoici ſpũm quendam ex igne & aere compoſitum faciunt. Itẽq; Epicurei, qui ex quibuſdam corporibus inter ſe differentibus animam cõpoſitam faciunt. Alex. in paraphra. de Anima. ca. 7.

Animæ ptãtes plures eſſe & finitas. Vide pro hoc Alex. pulchre in ſua paraph. de Aĩa. c. 8. vbi agit de partibus animæ. Et ibi nota rõnes contra illos qui aſſerunt aĩam ſm quamlibet poteſtatem eſſe in quālibet parte corporis: licet non operetur in qualibet ꝓpter organi defectum. Quam opinionem nititur defendere Ioã. Gadauenſis. q. 7. in 2. de Anima & male. Cõtra opinionẽ Io. de Gandauo.

Anima animalium non eſt ſimiliũ partium, ſicut aĩa ſtirpiũ. Alex. ſupra ca. 10. vbi reddit cãm ꝑ quid partes

partes plantarum deciſæ viuunt: non autem animalium.

Animæ poteſtates diximus vegetatiuum, ſenſitiuum, appetitiuum, motiuum ſm locum, cogitatiuū. Ariſt. in. 2. de Anima tex. com. 27.

Vbi aduerte ꝙ, textus græcus habet dianoiticon, vbi cōiter interpretes tranſtulerunt intellectiuū, ſed vere cogitatiuum dicitur, nam diania eſt in parte ſenſitiua, vt notat Simplicius in. 2. de Anima. in expoſitione tex. 29. vbi Philoſophus dicit quod, quibuſdam autē ineſt cogitatiuū & intellectus. vnde aīaduerte ꝙ inter potentias aīæ quæ ſimul ſunt in eadem eſſentia coniunctæ, intellectus particularis qui dr̄ paſſiuus 3. de Aīa, coniungitur in hoīe cū aliis potentiis mi nus perfectis, quia in mortalibus vbi inuenitur potētia perfecta, ibi etiam inuenitur imperfecta. ſed intellectus per quem homo vr̄ ſiter diſcurrit eſt abſtractus & deforis accedit: & iſte non eſt de potentiis illius aīæ, a qua emanant aliæ potentiæ, quare ille videt eſſe aliud genꝰ aīæ, & hoc ſolum contingere ſeparari ſicut perpetuum a corruptibili. Vnde etiam in. 2. de Anima tex. cō. 18. Anima his videtur eſſe determinata ſeu definita, vegetatiuo ſenſitiuo, dianoitico, & motu, vbi per dianoiticum intelligit cogitationem. inquit enim lucidiſſimus Themi. in commen. ſuper libro de Memoria & Reminiſcentia. lib. 2. ca. 14. dianoea nihil aliud eſt quā cum imaginatione actio intellectꝰ coniuncta. Vnde nota bn̄ hoc: quia multi sūt grauiter decepti in hoc. & Petrus ille Pomponacius eſt vnus de illis, in libro ſuo de animæ mortalitate. Et hoc notat Cōmen. in. 2. de Anima. comm. 20. & 21. qui vult Ariſ. ſoluere illas duas qōnes, quarum vna fuit, vtrum potentiæ aīæ ſint diuiſæ ſm magnitudinem. ſecunda autem erat, vtrum omnes ſint aīa aut partes & potentiæ aīæ. Et ſoluta prima in tex. cō. 20. ſecunda ſoluitur in. 21 & 22. Nam de intellectu & perſpectiua potentia Ariſtot. d. ꝙ nihil adhuc „ manifeſtum eſt, ſed videtur eſſe aliud genus animæ, & illud ſolum „ contingere ſeparari ſicut perpetuū a corruptibili. Et ibi notat Comē. ꝙ intellectus ſm Ariſto. per quem homo ſpeculatur & cogitat, nō eſt anima nec potētia animæ, reliquæ autem virtutes aīæ manifeſtū eſt ꝙ ſunt potentiæ animæ & inſeparabiles. Idem habet infra tex. cōm. 32. vbi Ariſ. d. enumeratis omnibꝰ virtutibus animæ, & dixerat ꝙ vbi ſunt perfectiores, ſunt ēt imperfectiores in mortalibus, & non econtra. Tandem excipit a numero potentiarum animæ intellectum ſpeculatiuum. inquit enim. De intellectu ſpeculatiuo alia ratio eſt. vbi lucidiſſimus Themi. notat, mentem „ qua cogitamus & ſapimus non inire „ cōem rōnem cum aliis virtutibus. „ neq; enim potētia aut pars animæ „ eſſe pōt vt cæteræ, ſed ſubſtātia quædam, intelligitur longe præclarior, melior, pulchrior, quæ tamen in naturam inferiorem ignobilioremq; ſe inſerta receptaq; fit.

Vbi nota contra illos, qui ponunt intellectum eſſe potentiam animę, & de ſecunda ſpecie qualitatis, & non eſſe ſubſtantiam. Vtrunq; n. ſm Peripateticos falſum eſt, quia neq; anima, neq; potentia anime eſt,

eſt,ſed eſt ſuperior natura quã ſit anima,ſicut anima eſt ſupra natu ram,ſic intellectus ſupra animam, & deus ſupra intellectum apud Pe ripateticos. nec etiam qualitas eſt, ſed ſubſtantia. Vnde omnes expoſi tores excepto Alex. & Peripateticis antiquis notant iſtud.

Anima proprie corpus mouere nõ dicitur. Alex. in paraphra. de Aĩa. in cap. de impulſu & virtute im pulſoria. vide in contradictionib.

Animæ principat⁹ ſm omnes ſui po teſtates,in corde eſt, vel in propor tionali cordi. Ariſt.in.3. de Parti tibus Aĩalium.c.de corde & Alex. diffuſe iu paraph.de Aĩa cap. vlti.

Animam hominis in puerili ætate nihil a beluarum aĩa differre pro pe dixerim. Ariſto.in.8.de natura Animalium.cap.1. Facit pro te nentibus animam hoĩs eſſe morta lem. Sed tu dic, ꝙ iſti non faciunt dñam apud Ariſto. inter animam & intellectum.& hoc eſt maximus error vt alibi notaui.

Anima ſenſibilis non eſt niſi ad qua litates.3.Colliget.ca.31.

Aĩmatũ fere equiuoce dr̃ de iſtis q̃ ſunt hic,& de ſuperioribus.2.Cœ li.com.60.&.71.

Animatum nobilius eſt inanimato neceſſario.2.Cœli.cõ.61.& textu.

Animata quædam & ſentientia non mouẽtur localiter, vt ſpongia ma ris.1.de Anima,cõmẽ.83. &. 2.de Anima.com.16.

Animatorum ſemper in eo qđ con ſequens eſt, in potentia eſt id quod prius eſt : vt in figuris trigonũ in tetragono.2. de Anima.t.&.c.31.

Animatum corpus ex aere aut aqua conſtare impoſſibile eſt.2. de Ani ma.tex.com.111.Idem.4.Metheo rorum.tex.cõ.29.&.2.de Genera tione tex.com.50.

Animatorum nobiliſſimum nõ po teſt inanimatum eſſe, neq; æternũ poteſt vilius eſſe corruptibili.au ctoritate Alex. in paraphraſi Me ta. Auer.tract.4.Colli.3.

Animatũ differt ab inanimato ſen ſu & motu.1.de Anima tex.com. 19.idem.2.de Anima.16. quo ad ſenſum,&.2. de Anim.14.quo ad motum.

Animata alterantur alteratione ſpi rituali exiſtente in ſen ſibus:& alte ratione corporali exiſtente in ſen ſibilibus.7.Phy.com.11.

Animalia & vegetabilia ſunt viliо ra corporibus cœleſtibus.2.Phy. cõ.46.2.Cœli.tex.cõ.50.&.61.

Animal eſt paruus mundus.8. Phy. tex.com. 10. idem Galenus.3.de vtili.particu.ca.10.prope finem.

Animal dicim⁹ ipſum ſeipſum mo uere,quia non videmus ipſum mo ueri ab aliquo extrinſeco.ſecus au tem de rebus inanimatis.8. Phyſi. tex.commen.17.

Animalia & inanimata, licet vtrũq; indigeat in rei veritate motore ex trinſeco:tamen eſt latentius in re bus habentibus animas.8. Phyſic. commen.17.

Animalia dicuntur mota ex ſe, ina nimata vero non : quia animalia exiſtimantur poſſe moueri & quie ſcere ex ſe, quod non inuenitur in eis,quæ mouẽt̃ naturaliter ,ſupra.

Animal quod mouetur ex ſe aſſimi latur toti mundo . ſupra tex.c.17.

Animalia ſemper habent motũ na turalem intrinſecum ab anima nu tritiua per calorem naturalem , & etiam alterat̃ a continente.8. Phy ſico.commen. 20.

Animali

Animali non accidit appetitus, niſi ex imaginatione. ſupra. &.2.de Anima.tex.com.20.

Animalis quies in ſomno, eſt perfectiſſima quies quę fit poſt motum & expergefactio ab eo eſt perfectiſſimus motus poſt quietem perfectam.8.Phy.com.20.

Animal cum ſit motũ ex ſe, eſt motum naturaliter, quia mouetur p principium intrinſecum, & tale eſt natura.8.Phyſi.tex.com.27. Ex quo patet ꝙ anima vt eſt prĩcipiũ intrinſecum reſpectu motus exiſtẽtis in animatis, natura dici poteſt. Ita etiam notat Simpli. authoritate Alexan.in.2.Phyſico. de diffinitione naturæ.

Alia & natura dici poteſt.

Animalis proprium eſt & animatorum ipſa a ſeipſis moueri, & facere ſtare poſſe ipſa ſecundũ ſeipſa.8. Phyſi.tex.com.29. Idem ibidem. tex.commen.17.

Animal mouetur motu proceſſiuo cum phantaſia & appetitu.3. de Anima.tex.com.44.

Animalia multa immobilia ſunt.3. de Anima.tex.com.45.

Animalia non indigẽt in principio ſui motus cauſa extrīſeca, ſicut inanimata, ſupra.

Animal corruptibile non continuę mouetur ex ſe, quia corpus ei9 mouetur ab extrinſeco.8. Phyſic.tex. commen.20.&.51.

Animal generabile quandoq; mouetur per partem inſtrumenti, & quandoq; per totum inſtrumentum. verbi gratia, quandoq; mouetur per partem caloris naturalis, & & quandoq; per totum, & dũ mouetur per totum mouet per duas potentias.2.cœli.cõ.36.

Animalium omnes impotentiæ prę ter naturam ſunt: vt ſenectus & decrementum, ſupra tex.cõ.37.

Animalibus quę ſunt hic accidit trāſmutatio & corruptio propter duo, tum quia ſunt cõpoſita ex elementis contrariis: tum quia elementa ex quibus conſtant nõ ſunt in ſuis locis propriis. Vnde pp contrarietatem tranſmutantur adinuicem. & quia non ſunt in ſuis locis appetunt ſeparationẽ, & reuerti ad ſua loca naturalia.2.Cœli cõ.37. & habetur ex tex. Ex quo patet quantum deuiauerit Tho. de Garbo in ſumma ſua a veritate, qui tenet ꝙ ſi humanum ſubſtantificum poſſet eque perfectum reparari, ꝙ poſſent vna homines perpetuari, Paralogizat enim per fallaciā cõſequẽtis: nam ſunt aliæ cauſæ mortis naturalis, vltra illam. Elementa enim exiſtẽtia in aīali naturalr̄ appetũt ſeparationem, & reuerti ad ſua loca naturalia: & ille appetu9 fruſtrari non põt, cum ſit a natura. Deus aũt & natura nihil fruſtra faciũt. Oporteret igiť ꝙ qñq; ad actũ reducatur: diſſolutio autem illa & ſeparatio neceſſatio inferret corruptionẽ ipſi cõpoſito, vt manifeſtũ ẽ.

Cõtra Tho. de garbo.

Aīalium gñabiliũ motus variari poteſt in velocitate & tarditate, ex ſola apprehẽſione, quia moueť ab extrinſecis: aīal aũt cœleſte hoc nõ patitur, quia extra ipſum nihil eſt qđ moueat ipſum.2.Cœli.cõ.37.

Animal cęleſte ſemper habet imaginationem in actu: ſed animal corruptibile quandoq; in potentia, & quandoq; in actu. ſupra.

Animalium progreſſiuus motus in medio intenditur.2.Cœli.35.

Animal ligatum, & animal diuinũ non ligatum non dñr vnum niſi equiuo-

equiuoce, ſicut etiam nō dñr vnū motum niſi equiuoce. 2. Cœli.cō. 71. Conſimile. ſupra cōmen. 60. & ibi moderati us loquitur, quia.d. ꝙ dicuntur fere equiuoce.

Animalia, quæ non inueniuntur in tota habitatiōe terrę niſi in aliquo loco, propria ſunt illis locis. Et cauſa in hoc eſt conuenientia illorum locorum in complexione cōuenienti illis animalibus, & hoc dat vt nō ſint valde remota adinuicem. natura.n. remotorum locorum ſunt diuerſæ. 2. Cœli. tex. com. 111.

Animalia ſunt nobiliſſima corporū generabilium & corruptibilium, & anima ē nobilior omnibus, quæ ſunt in animalibus. 1. de Aīa. cō. 2.

Animal vſē, aut nihil eſt, aut poſterius eſt. 1. de Anima. tex. comm. 8. quomodo ſit intelligendum, vide pulchre Alexand. in libro naturalium quæſtionum.

Animal quodlibet dicit viuere dū nutritur. 2. de Anima. t. c. 14.

Animal nō poteſt eſſe ſine ſenſu 2. de Anima. tex. cōm. 15. idem. 3. de Aīa. tex. cō. 60. & 2. Cœli. 61. & 12 Metaph. 36. intelligitur de animali generabili.

Animal eſt per ſenſum primum. 2. de Anima. tex. c. 16. Intelligitur in mortalibus. huius autem ſignū eſt ſpongia maris quæ dicitur animal, & tamen non hēt niſi ſenſum tactus, & nō mouetur, & multa ex habentibus teſtam dicuntur animalia, & non ſolum viua, quæ tamen non mouentur.

Animalis anuloſi quelibet pars habet naturam ſenſibilem, imaginatiuam, & deſideratiuam & motiuā ſm locū. 2. de Anima. t. com. 20.

Animalia diminuta nō habent imaginatiuam in abſentia ſenſatorū, ſicut animalia perfecta. ſupra commento. 20.

Animalium quædam habent quinque ſenſus, quædam habent quoſdam, vt talpa, & quædam habent vnum. ſ. tactum, vt ſpongia maris. 2. de Anima. com. 23.

Animal inuenitur quod nutritur ex rebus carentibus ſapore, & nutrit a ſuis radicibus ſicut planta: vt eſt ſpongia maris, ſupra cō. 31.

Animal quodlibet habens os, habet aliquem guſtum. ibidem.

Animalium complementum & finis eorum qui intendebatur in generatione, quem cum natura potuit pertingere ſtetit: eſt modus animalium, habens virtutem cogitatiuam, ideſt intelligibilem. Ex. 2. de Anima. commento. 32. ex quo patet hominem finem eſſe omniū generabilium.

Animalia carentia ſanguine non habent vocem, ex habentibus autem ſanguinem, piſces. 2. de Anima. te. commento. 87.

Animalia excedunt nos, non in cōprehendendo differētias odorum, ſed in comprehendendo eas a remoto ſpatio. 2. de Anima. comm. 92. Idem Ariſtot. 5. dę Generatione Animalium. cap. 2. vide etiam pro hoc in fine libri de Senſu & Senſato.

Aīal quodlibet quod eſt innatū eē ī aere aut aqua, non ſentit aliq̄ qualitatem caliditatis aut frigiditatis in eis, ſi fuerit in ſimplicitate quā dicunt habere: quia eſt locus eius naturalis: & locus eſt ſimilis locato & ſenſibile debet eſſe contrarium ante paſſionem. 2. de Anima commento. 115.

Animal

Animal non ſentit calorem aut frigus in aere aut in aqua, niſi quãdo cum eis admiſcentur corpora calida aut frigida, quæ ſunt extranea ab aere & aqua naturali.ibidem.
Aĩalia quæ generant ſibi ſimilia, ꝑfecta ſunt.3.de Aĩa.t.com.45.
Animalis corpus ſimplex eſſe non poteſt.3.de Anima.tex.cõ.66.
Animalia ſolo tactu priuata, neceſſario moriuntur.ibidem.
Animal non eſt neceſſarium habere alium ſenſum a tactu.3.de Anima tex.com.67.
Animal habet alios ſenſus a tactu, nõ ꝑp eſſe, ſed propter bene eſſe.3.de Anima.tex.com.vltimi.
Animal per virtutem quã Auicẽna vocauit exiſtimationẽ fugit naturaliter nociua, licet nunquã ſenſerit ipſa. Ex commento libri de Memoria & reminiſcentia.
Animalia & vegetabilia longe vitæ, hẽnt plus de calore quã de frigore & plus de humido quã de ſicco. & ideo animalia & vegetabilia ĩ quibus dominatur caliditas & humiditas, & ſimiliter virtutes actiuæ, ſunt longę vitę. Ex libro de cauſa longit.& breui.vitæ.
Animalia marina ſunt longioris vitæ quã agreſtia.ibidem.
Animal dictum de animali cœleſti & corruptibili, non dicitur equiuoce, ſed ſm prius & poſterius, & in talibus naturis neceſſe eſt vt prius ſit cauſa poſterioris.2.ca.de Subſtantia orbis.vide in concordantiis.
Animal non fit in ipſa digeſtione, ſicut quidam aiunt, ſed in ſegregatione putrefacta in inferiori vẽtre deinde aſcendit ſurſum.4.Metheororum.tex.com.28.
Animalia ſolum in terra & in aqua ſunt: in aere autem & igne nõ ſunt quia corporum materia hęc ſupra tex.commen.29.
Animalia habẽtia memoriam ſunt prudentia: & ſunt diſciplinabiliora non potentibus memorari. Ex prohemio Meta.
Animalia prudentia, ſine adiſcere ſunt quęcunque ſonos audire non poſſint.ibidem.
Animalia non habentia inuolucra in inteſtinis, ſunt voracia, & inſatiabilia, & omnino cibo dedita, ſicut plantę.Gal.4.de vtili.parti.ca.17.auctoritate Platonis & Ariſt.
Animalis partes qñ anima ſeparatur equiuoce dicuntur.7.Met.tex.com.35.37.&.39.& primo de par. animalium.cap.1.& in fine quarti Metheororum.
Animalia quędam diuiſa viuũt: ſed tamen potentia omnia erunt quãdo fuerit vnum & continuum natura, ſed nõ vi, aut copulatione.7.Meta.tex.cõ.56.& in commento redditur cauſa. vide etiam in.2.de Anima.com.20.& tex.
Animal primo ſignificat formam, & ſecundo congregatum.8.Meta.tex.commen.7.
Animalia non vident vt viſum habeant: ſed vt videant viſum habẽt. 9.Meta.tex.cõ.15. ibi enim dicitur ꝙ potẽtia eſt propter actum & non econtra.
Animalia genita ex putrefactione, generantur ex corporibus orbium & ipſa corpora dant eis vitã, quia viua ſunt.ex diſpu.9.in ſolu.&.2.dub.idem.12.Meta.cõ.13.&.18.
Animal nõ ſanguineum diuiditur in quatuor genera manifeſta, in cruſtata, teſtata, inſecta, & mollia. ex primo de par.aĩaliũ.ca.3.&.4.

Animal

Animal ſecundum totum, & non ſecundum partes animal eſt. Cōmē. in. 2. de Partibus. cap. de carne.

Animalium actiones q̄nq; fiunt per membra ſuperaddita, vel melioris notæ gratia: vel ex neceſſitate contingente ipſis ex aliquo accidente ſuperueniente. ex. 2. de partibus. cap. de carne.

Animalia quæ non ſunt vtrinq; dētata, & cornua habent, ſeuum plurimum habent. 2. de partib. ca. 5.

Animalia vtrinq; dētata & cornua habentia, vice ſeui, adipem habent. ibidem.

Animalia teſtata, teſtā habent propter duas cauſas, ſupra cap. 8.

Animalia inſecta habent naturam corporis mediam inter carnem & neruum, ſupra.

Animalia quædam exanguia, vt apes, & formicæ, prudentiora ſunt quibuſdam ſanguine prædicis. Et vide cauſam in. 2. de parti. ca. 4.

Animalia exanguia tumidiora ſunt ſanguineis, ſupra.

Animalia magni incremēti ſunt minus fœcunda, parua fœcundiſſima ſunt. 1. de Gene. animal. ca. 18.

Animalia ſanguine carentia, neque venam, neq; pulmonem, neq; veſicam, neq; renes, neq; epar habent. & hoc indicat ipſa nutriri corde atque ſentire. Eſt tamen in iſtis animalibus membrum cordi proportionatum, in quo ſenſus fundatur. Auer. in. 4. de parti. cap. de molli, cruſtaceo, teſtato, & genere inſectorum. & elicitur ex ſententia Ariſt. ibidem. cap. 5. in principio.

Animalia quędam ſunt media inter plantas & perfecta animalia, ſcilicet ſanguine prædita ibidem. Et nota quòd iſta a græcis zoophita appellantur. Et nota ſecundū Themi. in. 2. de Anima. in expoſitione tex. 131. quòd iſta animalia zoophita, quædam habent tactum tantum, quædam etiam guſtum: quædam etiam habent olfatū. Sed Simplicius in eodem loco videtur dicere oppoſitum. videlicet ꝙ zoophita nullū habent alium ſenſum præter tactum. Dic ꝙ Themi. largius intellexit, vt comparatio fiat inter plantas & animalia habentia omnes quinq; ſenſus, omnia talia zoophita dicuntur, ſic alia, ſed Simplicius ſtrictius.

Animalia inſecta plures pedes habēt & priores maiores habent poſterioribus. Vide cauſam in. 4. de partibus. cap. 6. de Inſectis.

Animalia omnia ſanguine prædita, excepto homine, formam gerunt pomilionis. eſt autem pomilio cuius pars ſuperior magna eſt, inferior vero parua quæ pondus ſuſtinet, motumq; exercet. ex. 4. de partibus. c. 9. Et ibidem ea de cauſa dicitur animalia dementiora eſſe homine, & inter homines pueri viris, & inter viros, pomiliones mente deficiunt.

Animalia ouipara mammis carent, quia non habent lac. māma enim lactis coniectaculum eſt, & tanquā vas lactis eſt. In ouo autem lacteus ille humor ingenitus continetur. ex. 4. de partib. ca. 10.

Animalia quędam ſunt, vt aquatilia & terreſtria: & quædam cū volucribus & pedeſtribus cōicant. ex. 4. de partib. ca. 11. prope finem.

Aīalia ſanguinea non pōt moueri pluribus pedib⁹ quā quatuor. Iſta enim eſt proprietas aīalis exāguis. ſupra. & Auer. ibid. ca. de piſcibus.

Animalium partes reſpectu toti⁹ vt materia, ſunt partes diſſimilares, diſſimilarium vero ſimilares, ſimilarium vero vocata elementa. ex 2.de Genera.animal.cap.1. Conſimile.in.2.de partib. ca.1.

Animalium quædam ex coitu maris & fœminæ procreantur, quædam vero ex putri materia, atq; ex crementis.ſupra.

Animalia ex putri materia genita, generant quid diuerſum, quod nõ eſt mas neq; fœmina, ſupra.

Animalium ſanguine carentiũ ſunt quatuor genera.ſ.cruſtatum, molle, inſectum, & teſtatum. Auer.1. de Genera.animal.exanguium.

Animalia tanquã plantę diuiſa ſunt & dum coeũt ſicut plantæ euadũt. ſiunt enim vt vnũ animal. in plantis enim mas a fœmina diuiſa non ſunt. Ariſto.in.1.de gene.animal. cap.vltimo in fine.

Animalium, alia perficiunt partum foraſq, mittunt ſibi ſimile: alia vero nondum explanatum ſuamq; formam adeptum pariunt. quorũ ſanguinea ouum pariunt. exãguia vero vermem.ex.2. de generatio. animalium.ca.1.

Animal eſt pars animæ ſenſuali. 2. de genera. animalium. cap. 3.& in 2.de anima tex.com.17.

Animalia quæ non ex coitu generãtur, non generant neq; marem neque fœminam.ex.2.de generatione animalium.cap. 4. contra latinos, in opinione ſua de genitis ex putredine, vbi iniuſte Auer. reprehendũt. Idem etiam habetur. 1. de genera.animal.ca. 1.

Animalia quæ non vnigena coeũt, quod ea faciunt quorum tempus par, & vteri geſtatio proxima, & corporis magno non multo diſcrepans: hæc primos partus ſimiles ſibi edunt communi generis vtriuſque: quales ex vulpe & cane generãtur, aut ex perdice & gallinaceo. ſed tempore procedente diuerſi ex diuerſis proueniunt, demum forma fœminę inſtituti euadunt. Ariſto.in.2 de generatione animaliũ cap.4. Idem repetit & clarius in capi.ſequenti.videlicet.ca.5. vbi reddit cauſam quare in prouerbio eſt. Africã ſem p aliquid noui afferre.

Animalium quartum genus non in iis locis quærendum eſt, quamquã aliquid eſſe exigit ordine ignis, id enim quartum corpus enumerat. Verum ignis ſemper formam nõ propriam habere videtur, ſed in alio corpore. aut enim aer, aut fumus, aut terra eſſe videtur qđ ignitum eſt. ſed genus hoc apud lunã quærendum eſt. hoc enim quartã illam diſtantiam adipiſci videtur. ſed de his aliàs. Ariſto. ſententia in 3.de generatione animal.ca 11.

Vbi animaduerte vt dicit Ioan. Philoponus in iſto loco Ariſto. dicit hoc ex intentione Platonis, qui poſuit in ethere animalia ignea, rationalia, multum diuturna, quæ tãdem morti ſunt obnoxia. ſed Ariſto.nõ aſſentit ei. Illud ẽt genus animalium videtur innuiſſe Ariſt. „ in.2.de anima.tex.com.29. vbi di „ cit quibuſdam autem cogitatiuũ, „ & intellectum, vt hominibus, & ſi quid aliud genus animalium eſt melius & honorabili⁹: vt notat ibi Ammonius & Simplicius in vna expoſitionum, quia tres ponit. Et hoc notat etiam dominus Alber. philoſophum illud dixiſſe ꝑpter opinionem Platonis, non ꝙ illa ſit Ariſt.

Ariſt.opinio. Nam Ariſto.in fine tertij de Anima. demonſtrat non poſſe dari animal ex elemento ſim plici conſtitutum.

Animalia teſtata ſponte naſcuntur. 3.de generatione animalium.cap. vltimo in fine.

Animal nullum in loco ignis exiſtẽtis in cõcauo lunæ generari poteſt, & vide cauſam,in.3.de gener.animalium. cap. de generatione apũ. ab Auer.prope finem. Ariſt.enim illud dicit alibi eſſe declaratum.

Animalia multa teſtibus carentia generant mares & fœminas,veluti ea quæ carent pedibus, vt piſcium genus atque ſerpentum. Ariſto.in.4. de gene.animal ca.1.

Animalium quædam ſuperfetant, quædã vero nequaquã. ſupra. c.5.

Animalibus omnibus partus fit ,ꝑnis in caput conuerſis. Et vide cauſam.4 de genera.anim.ca.9.

Animalium alia vnicolora,alia verſicolora, alia toticolora ſunt. 5. de genera.anim.ca.6.

Animalium diuiſiones diuerſas, require. 1.de hiſto.anima.ca.1.

Animalia inſecta illa appellant quorum corpus inciſuris præcingitur, aut parte tantum ſupina,aut etiam prona. Ariſt.1.de hiſto.aĩal.cap.1. & in.4.lib etiam ca.1.

Animal a vno initu plura concipere poſſunt.Et vide cauſam.in.4.de generatione animalium.ca.4. vbi impugnatur opinio antiquorum aſſerẽtium hoc prouenire ex multitudine locorum & acceptabulorum,& eſt opinio quam multi vulgares philoſophi & medici tenent hodiernis temporibus.

Animalia habentia partem qua excrementum humidum emittitur, habent etiam illam per quã emittitur excrementum ſiccum.ſed nõ omnia quę hoc habent, illud habere dicimus. 1. de hiſt animalium. capi.2. Vnde quæcunq; animalia habentia veſicam habent aluum, ſed non econtra.

Animalia quæcunq; ambulant, pedes pari numero poſſident. 1.de hiſto.anim.cap.5.

Animal effemerũ, quod a vita die vno deſcribenda ita appellatũ eſt, pedibus quatuor penniſque totidẽ mouetur,ſupra. Vide etiam de hoc in.5.de natura animalium ca.19. in fine. Inde forte medici, genus febris effimeram nuncupauerunt.

Animalibus teſta opertis deeſt diſcrimen ſexus. Ariſt.in.4.de natura animalium.cap. vlti.

Animalia cum ſtirpibus commune habent vt alia ex ſemine alia ſponte naſcantur. 5.de natura animal. ca.1. Et.1. de generatione animalium cap.1.

Animalia ſponte nata, ſi ſexus diſcrimẽ maris & fœminæ obtinent, iis coeuntibus gignitur quidem aliquid, ſed ex quo nihil amplius gigni poſſit.ibidem.

Animalibus qui ex vermibus proueniunt, & omnibus vermibus commune eſt vt primordium generationis, aut a ſole, aut a ſpiritu præſtetur. Ariſtote.in. 5. de natura animalium.ca.19. Idem Auer.12.Metaph.com.18.

Animalia quædã naſcuntur in ijs ẽt quæ nullam putredinem recipere poſſe exiſtimantur, vt in niue vetuſtiore & in igne. Ariſtot. ſententia.in.5.de hiſtoria animalium. cap.19. Et conſidera bene quæ notauerim in contradictionibus nu-

per editis.
Animalibus omnibus cõmune eſt, vt cupidine voluptateq; rei venereæ maxime geſtiant inciteturq; 6. de natura animalium. ca. 18.
Animalia imbecilliora vtrauis rõne prius diſcedunt. ſ. vel propter eſtus vel propter frigus, nam ſcombri priuſquam tunni, coturnices antequàm grues. altera enim Auguſto altera Septembri mẽſe incipiunt, 8. de natura animalium. ca. 12.
Animalia habere quandã vim naturalem in quauis animi affectione videntur, hoc eſt prudentia, ſtultitia, fortitudine, ignauia, clemẽtia, acerbitate, & reliquis habitibus generis eiuſdem. 9. de natura animalium. cap. 1.
Animalia alia ab homine, quæ. ſ. auditu non carent, non modo ſtrepẽdi, verumetiam ſignificandi differentias poſſunt dignoſcere, ſupra.
Animalia multa vt ſpongia marina & multa alia bruta, non videntur indigere cerebro & neruo magno deſcendente a cerebro, & propterea talia inciſa viuũt. 2. Coll. c. 11.
Animalium corpora calidiora ſunt terræ naſcentibus: & propterea nõ inuenitur in terræ naſcentibus calor in actu. 5. Colliget. ca. 24. Vide in contradictionibus.
Animalium complexiones diuerſificantur in vna ſpecie propter paſſiua, & propter aquã. ſupra. ca. 30.
Animalia ſanguinea ſunt calida & humida, ſed exanguia ſunt frigida & ſicca. ſupra.
Animalia ouatilia ſunt calida & humida, & q̃ ñ frigida & ſicca. ſupra.
Animalia quæ naſcuntur in aqua, ſunt frigida & humida. ſupra.
Animalia volatilia sũt magis aerea ambulatiuis. ſupra.
Animalia anhelantia ſunt calida, nõ anhelantia frigida, ſupra.
Animal ſi quod ex aere ſolo conſtaret, quamuis viſus ab auditu ab eo non diſtaret, propterea quòd toto ſe & videret & audiret: argumento tamen ſenſilium negari non poſſet duos eſſe ſenſus. Temiſtius. 2. de Anima. cap. 39. Inde elice ex mente Peripateticorum, non eſſe neceſſarium ſemper diuerſorum ſenſuum diuerſa eſſe organa ſecũdum rem, nã, vt ibidem dicit Themiſtius in eadem parte linguæ eſt tactus & guſtus.
Animalia cætera præter hominem delectari & contriſtari vel dolere poſſunt: quod genus non niſi præſentibus & inſtantibus rebus contingit, quæ voluptatis & quæ doloris inuehunt ſenſum: non autem poſſunt confidere, timere, & ſperare. Nam audacia mentis, & ſpes ſtatim oſtendunt ſe rationalis animæ ditioni ſubeſſe: quia futurum & conſequens tempus videntur reſpicere, quod bruta non poſſunt. Themi. 3. de Anima. ca. 38.
Animal depictum, & animal eſt & imago: & licet ſint eadem ſubiecto, differunt tamen cognitione, & ratione. Ex libro de Memoria & reminiſcentia.
Animal in vtero nutritur vt planta non vt animal: nam anima ſenſualis poſterior aduenit. Themiſtius in libro de Somno & Vigilia. cap. 13. Et videtur eſſe ſententia Ariſtotelis, in. 2. de Generatione Animalium. cap. 3. Vide de hoc diffuſe Ammonium ſuper. 2. de Anima, in expoſitione textus tertii. vbi dicit naturam gradatim ab inanimato

nimato tranſire per gradum vegetabilem, qui conſtituit plantam, ad gradum medium, qui conſtituit zoophita, & tandem ad gradũ perfectum, quando vere animalia dicuntur, vnde embriones alligati matricibus cum nutriãtur per vmbilicum & non per os, & moueantur ad motum matricis cum qua ſunt alligati, dicuntur eſſe zoophita. ſed quando in lucem veniunt, & poſſunt propriis inſtrumentis nutriri & ſentire, & præcipue ingredi, tunc vere animalia dicuntur. Vide etiam Alexandrum in paraphraſi de Anima. cap. 10. vbi reddit cauſam quare a ſtirpibus abſciſſæ partes viuunt. vbi dicit quòd animal in vtero non dicitur ſimpliciter animal, neque ſimpliciter viuere: quia nutrimentum ſumit veluti pars, licet per propriam virtutem fiat nutritio in eo. Idem Alexander in eodem libro in cap. de vi impulſoria dicit. In animalibus a primis generationis exordiis vis altrix ineſt. alimento enim vtitur iam effectum animal, & in vtero degens viuit, & hac ſola poteſtate vtitur. Senſualis autem anima mox animalibus dum naſcuntur innaſcitur. Contractio enim & extenſio nonnullarum partium, quibus id quod in vtero eſt ſæpius vtitur, ex peculiari, & addicto ſenſu non eſt: ſed velut animati portio, per has affectiones motu agitatur. Et nota quòd, vt notat Philopon⁹ in commento ſuper libro ſecundo de Generatione Animalium: hoc nõ debet intelligi quòd anima ſenſitiua quo ad actum ſit poſterior in fœtu vegetatiua, immo eſt vna anima ſecundum eſſentiam. ſed prius apparent opera vegetatiuæ quàm ſenſitiuæ. ita etiam tenet ibidem Albertus Magnus.

Animalium, quædam habent tactũ tantum, vt ſpongia marina & vrtica marina, ſed non habet guſtũ: quia ſpongia maris nutritur per radices ex rebus carentibus ſapore, ſicut plantæ. Quædam autem habent vltra tactum guſtum, vt aiunt, vt oſtrea & codeæ, nam videmus talia paſci rebus ſapidis, & in iſtis cernitur membrum ſimile ori, & ventri proportionale. In quibus autem os, aut ori proportionale eſt in animalibus, neceſſe eſt guſtum ineſſe. talia autem olfactu carent. non enim eſca talia venãtur. Purpuræ vero, & murices vltra guſtum, habent olfatus ſenſum: nam videmus talia ſequi eſcam, & venantur piſcatores talia per eſcã. non autem habent auditum, quia nihil a ſonis patiuntur huiuſmodi. Nonnulla vero animalia vltra hos tres ſenſus habent auditus ſenſum, vt talpa quæ caret viſu. Animalia vero perfecta habent vltra iſtos, viſum, qui eſt perfectiſſim⁹ ſenſuum. Vbi cum in potentiis animę, ſemper perfectior, & poſterior inferat priorem, & non econtra: ſic omne habens viſum habet auditum, & omne habens auditum habet olfatum, & omne habens olfatum habet guſtum, & omne habens guſtum habet tactũ, ſed non econtra. Ammonius in. 2. de Anima ſuper expoſitione tex. 31. Et ex hoc ſcire potes ordinem naturæ. quòd quæ diſperſa ſunt in imperfectioribus, vnitiue continentur in ſuperioribus, & nobiliori modo. Et hoc eſt quod ple-

runq; dicit Dionyſius in libro de diuinis nominibus.

Animalia habentia vnam potentiã animæ tantum, non proprie animalia, ſed animata viuentiaq; nuncupantur. Themiſtius in ſecundo de Anima.tex.commento.23. vbi Ariſt.dicit, quòd quædam habent vnam tantum. Et ita notat Ammonius in illo loco, aſſerẽs animal ibi accipi pro animato.

Animalia quædam magis immortalitatem participant, quædam vero minus. Illa enim quorum generatio eſt continua, magis participant ſempiternitate, quæ vero ſtatis temporibus & deſcriptis, modo cõparent, modo vero penitus abolentur minus. Themiſt. 2. de Anima.capi.14. in expoſitione. textu 34.&.35.

Anaxagoras, partes ſimilares, & intellectum diuinum principia ſtatuit. 1.Phyſico.tex.com.32.&.33. & Themiſt.ibidem.

Anaxagoras poſuit intellectum (qui eſt Deus apud ipſum) ſegregare elementa quæ erant in mixto. 8. Phyſicorum, comm.2.&.3.de Anima.tex.commen.4.

Anaxagoras dixit intellectum impaſſibilem affirmans, & immixtũ eſſe. ſic enim mouebit cum ſit immobilis, & imperabit cum ſit immixtus. 8.Phyſicor.tex. commen. 37. Et Commentator in commento dicit, quòd Anaxagoras fuit primus, qui cognouit proprietates primi principii. Idem tertio de Anima.text.commento.4. Ex hoc loco collige quòd ad hoc quòd forma dominetur materiæ requiritur immixtio & ſeparatio: hoc enim requiritur ad imperium, contra rudes, qui non poſſunt imaginari primum motorem mouere orbem, niſi formaliter perficiat orbem, non animaduertunt quòd intellectus diuinus propter ſui puritatem & abſtractionem eſt per ſui ſcientiam cauſa totius entis, vt ſcribit Commentator. 12. Metaphyſi. commen.51. vnde eſt maxime actiuus. nam per intelligere & velle mouet, intellectus autem nullius corporis eſt actus. tertio de Anima tex.commen.4.

Anaxagoras & quicunq; poſuerunt mundum de nouo genitum, poſuerunt motum localem præcedere omnes motus. 8. Phyſicorum. tex.commen.77.

Anaxagoras nominat æthera pro igne, & non bene vtitur nomine. 1.Cœli.tex.com.22.

Anaxagoras poſuit mundum ſemel fuiſſe generatum: ſed Empe.infinities. 1.Phy.tex commen.32. Vide in concordantiis.

Anaxagoras infinita aſſeruit eẽ principia: & generationem & corruptionem congregatione, & ſegregatione fieri aſſeruit. in prohemio Metaphyſicæ.

Anaxagoras recte dicit, intellectum immixtum & impaſſibilem eſſe affirmans, quoniam quidem principium motus ipſum eſſe fecit: ſic.n. vtique ſolus mouebit, cum ſit immobilis: & imperabit cum ſit immixtus. 8.Phyſicorum.tex.comm. 37. conſimile ibidem tex.com.77. &.3.de Anima.tex.com.4.

Anaxagoras artificialiter vtitur ad mundi generationem intellectu. 1.Metaphy.cap 2.

Anaxagoras omnia mixta eſſe dixit, præter intellectum: hunc autẽ dixit

dixit impermixtum ſolum, & purum. 1. Meta. tex. com. 18. idem. 3. de Anima. tex com. 4.

Anaxagoras bonum vt mouens dixit eſſe principium. 12. Metaphy. tex. commen. 55. \ ide. 2. Phyſico. tex. commen 75.

Anaxagoras ſolus intellectum impaſſibilem eſſe dixit, & commune nihil alicui aliorum habere. 1. de Anima. tex. commen. 34. idem. 3. de Anima. textu commen. 4. &. 8. Phyſicorum tex. commen. 37. Et aſſeruit eum eſſe cauſam efficientem in prima mundi generatione, ſed in aliis rebus non vtitur cauſa efficiẽte. Et in hoc mordetur a Platone in Phœdone: & ab Ariſt. in 2. Phyſi tex. com. 75.

Anaximenes, & Diogenes, aerem priorem aqua, & maxime principium ſimplicium corporũ poſuere. Ex erratis primi Metaph.

Anni, aliqui ſunt pluuioſi, aliqui vero ſicci, propter diſpoſitionem materiæ, vel propter illud quod accidit elementis ex corporibus cœleſtib⁹, vel ex ambobus. primo Metheororum. cap. 4.

Anothomia, ars, corporis humani fuit perfectior tempore Galeni quàm tempore Ariſto. Auer. 1. de partibus. & in. 2. de Anima. commento. 108.

Anomiomera augentur cum augentur omiomera. 1. de Generatione. tex. com. 35.

Anterius eſt principium profunditatis, dextrum latitudinis, ſiniſtrum vero longitudinis. 2. Cęli tex. commen. 8.

Anterius eſt principium ſenſationis. ſupra.

Antiqui omnes reducebant neceſſitatẽ in generabilibus. 2. Phyſi. tex. commen. 75. &. 87.

Antiqui opinabantur quòd formæ ſequantur materiam, & diuerſantur per materiam: & Ariſtote. opinatur oppoſitum. 2. Phyſico. commen. 87. Idem primo de Anima. commen. 53 &. 2. de Anima. 36. & 60 Idem. 2. Phyſi. 91.

Antiqui non perceperunt actũ medium inter potentiam, & actum, qui eſt perfectio potentiæ ſecundũ quòd eſt potentia. 3. Phy. commẽ. 14. Conſimile. primo Phyſic. tex. com. 78. &. 1. de Anima com 43.

Antiqui nõ perceperunt motus diffinitionem. 3. Phyſico. tex. comm. 15. propter latentiam ſuæ naturæ.

Antiqui ponentes infinitum, poſuerunt illud pro principio. 3. Phyſic. tex. commen. 25.

Antiqui naturales omnes poſuerũt infinitum accidens principiis. 3. Phyſi. tex. com. 27.

Antiqui omnes cõuenerunt in hoc ꝙ ex nihilo nihil fit. primo Phyſicorum tex. commẽ. 34. & Auer. in prologo tertii Phyſi.

Antiqui omnes negauerunt cauſam agentem, præter Anaxagorã, & Empedoclem. 3. Phyſicor. textu commento. 30.

Antiqui opinabantur locum eſſe neceſſarium in eſſe cuiuslibet entis. 4. Phyſi. tex. com. primi.

Antiqui ponentes vacuum, exiſtimabant ꝙ omne ens eſt corpus. 4. Phyſi. com. 52. & habetur ex tex.

Antiqui, quia aer eſt inſenſibilis, crediderunt ꝙ omnia plena aere ſint vacua, ſupra.

Antiqua videtur opinio eſſe quòd vnum, & ſuperabundantia, & defectus, principia rerũ ſunt. 1. Phy-

ſicorum.tex.comm.55. vbi Auer. dicit eſſe Antiquam, quia non fuit inuenta a Platone.

Antiqui conueniunt in diffiniendo animam per motum localem, & per cognitionem.2. de Anima.te. com.150.&.1.de Anima.19.

Antiqui dubitauerunt, vtrum principia rerum corruptibilium ſint corruptibilia, aut æterna. 8. Phyſicorum.commen.15.

Antiqui omnes dixerunt corpus cœleſte non eſſe patiens: immo omnes dixerũt ipſum eſſe ignem, aut compoſitum, in quo dominatur ignis.& maxime de ſtellis. primo Cœli.commen.68.

Antiquorum quidam dixerunt nihil omnino generari aut corrumpi, vt Parmenides & Meliſſus, quidam vero dixerunt ſermonẽ contrarium quòd omnes res generantúr,& iſti ſunt bipartiti: quidam.n. dicunt quòd quædam ſunt generabilia & corruptibilia, quidam vero quòd quædam ſunt generabilia & non corruptibilia, vt Plato de mundo.3.Cęli.tex.com.2.&.3.

Antiqui de elementis diuerſimode opinati ſunt. quidã enim aſſeruerunt eſſe ſimplicia, & quidã quòd eſſent compoſita.4. Cœli.cõ.20.

Antiqui negauerunt cauſam formalem, & non conceſſerunt niſi cauſam materialem, ſupra. cõ.37.idẽ. 2.Phy.9.&.7.Meta.7.&.8.

Antiquorum quidam opinati ſunt generationem & alterationẽ idem eſſe, quidam vero non.1. de Generatione.tex.com.1.

Antiqui duo quidem facere, vnum vero pati, poſteriorum autem quidam contrarium, vnum quidem facere, duo autem pati dicunt magis.1.Phy.tex.com.55. Vbi notat Simplicius ꝙ Ariſto.ponit differentiam inter antiquos & Platonem: quia licet in numero ternario principiorum conuenerit Plato cũ prioribus, tamen diſcrepauit in modo: quia antiqui poſuerunt duo principia ex parte formæ, quæ contraria erant duo ex quibus eſt actio: ſed poſuerunt vnum ex parte materiæ. Plato autem poſuit ecõtrario duo ex parte materię & vnũ ex parte formæ, dicit autẽ Platonẽ dum aſſeruit vnũ eſſe ex parte formæ agentis, ſi per efficiens ipſe intellexit id quod eſt ꝓprie efficiẽs: tunc nõ poteſt hoc ſaluari de principiis quæ ſunt elementa, quia tale eſt principium extrinſecũ, non intrinſecũ. Si autẽ intellexit hoc de forma, tunc loquuntus eſt ſm morẽ Pithagoreorum, qui per numeros ſignificabãt res: vnde formã appellabãt vnũ,& mãm dualitatẽ, quia forma eſt cã vnitatis,& finitudinis & terminationis, ſicut eſt vnitas in numeris: mã aũt eſt cã diuiſiõis,& infinitudinis, ſicut dualitas in numeris eſt prima alteritas, & ab ea incipit infinitudo: vt.d. Boetius in 2. Arithmeticę, authoritate Nicomachi. Et ſubdit p̃fatus Doctor ꝙ ẽt Ariſt.eſt iſtius ſnĩæ.v3. ꝙ dualitas ſit ex pte materiæ, quia.1. Phy. tex.cõ.66 dicit. ꝙ ſubiectũ; quidẽ eſt numero qdẽ vnũ, ſpecie vero duo. reducit.n. Ariſt. priuationem ad mãm,& ita Ariſt.in hoc non diſcrepat a Platone. Iſta eõpio Simplicii. Nobis autem videtur ꝙ opinio Ariſt. potius faueat opinioni antiquorum ponentiũ duo ex parte formæ, quia infra in tex. cõ. 56. Ariſt.d.ꝙ ad patiendum ſufficit

eſt vnũ:ita ꝙ cum apud ipſum tria ſint principia : duo ſunt contraria & tertium eſt ſubiectum cõe illis contrarijs, ita ꝙ vni contrarietati correſpõdet vnũ ſubiectũ. Et ſi cõtrarietas multiplicaretur, oporteret multiplicari ſubiecta, ſicut eſt vide re ibidem. Vnde vr̃ mihi ꝙ Ariſto. diſcrepauit ab opinione Plat. multũ:quia Plato ponens ideá, aſſerebat formas diuerſificari ex diuerſi tate materiæ. vñ aſſerebat formas dari ſm merita materiæ. Sed Ariſt. vt ſcribit Cõmen. in. 2. Phy. cõ. 85. tenebat oppoſitum, ꝙ potius diuer ſitas materierum ſequatur diuerſitatem formaꝝ q̃ econtra. vñ. 1. de aĩa. cõ. 52. mẽbra cerui non differunt à mẽbris leonis, niſi quia anima differt ab aĩa. &. 2. de aĩa. cõ. 60. melius eſt exiſtimare ꝙ diuerſitas formæ ſit cauſa diuerſitatis materię, q̃ econtra. Et 3. de aĩa. cõ. 5. iux ta principiũ. d. ꝙ diuerſitas naturæ receptæ, facit diuerſitatẽ naturę recipientis. Et. 1. de aĩa. cõ. 90. etiam ſcribit, ꝙ oẽ quod eſt vnũ & continuum, eſt vnũ per ſuam formam, non per ſuam materiam. Licet igitur Philoſophus in tex. cõ. 66. ponat dr̃iam ſm rationem inter materiam & priuationem, quã ignorauit Plato : pp hoc tñ non tenuit ex numero trium principiorũ mo dum Plat. quia vt ipſe. d. 1. Phyſi. tex. cõm. 80. eſt alius modus trinitatis iſte ab illo quem poſuit Pla. Nam Plato poſuit magnũ & paruum ex parte materiæ: ſed non po nebat vnum iſtorum eſſe priuatio nem & aliud materiam. Sed Ariſt. ponit materiã, priuationem, & for mã: q̃ priuatio licet ſit idẽ numero cũ materia, nõ tñ ẽ eadẽ ſm rõnẽ.

Antiqui omnes poſuerunt vnũ quatuor eľntorũ eſſe principiũ materiale oĩum ꝑter terrã, ꝑter ponẽtes leges. 1. Meta. cõ. 1. & 7. Meta. 12. & 14. Idem. 1. de anima. 32.

Antiqui non cognouerunt de cauſis niſi materialem, tm̃ ſupra.

Antiqui poſuerunt materiã eẽ corpus: & errauerunt : quia corpus vr̃ eſſe cõpoſitũ, & iõ cõtingit ei gñatio & corruptio. primũ aũt eľntum non gñatur neq; corrumpitur. 1. Met. tex. cõ. 11. Caueant ergo ponentes formam corporeitatis ſubſtantialem in materia. Cõtra ponentes formá corporeitatis ſubſtantialem.

Antiquis contingit dicere ſermonẽ non conuenientẽ in ſenſibilibꝰ: qa intromiſerunt ſe dare cauſas rerũ mobilium ex Imobilibus. 1. Meta. cõ. 21. idẽ cõ. 19. & 3. cœli. t. cõ. 61. &. 2. cœli. 59. 1. de gñatione. 7. idẽ 1. Meta. 22. & 29.

Antiqui opinabantur vnum dici de vna intentione indiuiduali ſubſtãtiali, ſicut opinabantur de hoc nomine ens, & errauerunt in hoc. 1. Meta. cõmen. 41.

Antiqui tempore Ariſto. cognouerunt quatuor cauſas. vide 1. Meta. cõ. 50. vide in concordantijs.

Antiqui in maiori parte de rebus naturalibus locuti ſunt de materia, & non de forma, propria rebus mobi libus excepto Emped. qui innuit eam, ſed non dixit eam aperte. primo metaph. cõ. vlti. Vide 1. Phy. 6. & 2. Phy. cõm. 9.

Antiquorum quidam poſuerũt tria genera ſubſtantiarum. vꝫ. abſtractas ſubſtantias, & ſubſtantias ſenſi biles, & ſubſtantias medias inter iſtas. 3. meta. tex. c. 7.

Antiqui opinabantur ꝙ naturę elementorum ſint naturæ rerum. & iſta

Iſta fuit opinio eorum, qui negabant formã eſſe. 5. Met. cõ. 5. idẽ 2. Phy. 9 & 8. Met. 8. & 2. de aïa. 36.

Antiqui de corpore quod eſt trina dimẽſio, duas opĩones habuerũt 7. Met. 5. vide. 3. cœli. 60 & 4. cœ. 40.

Antiqui dicebant ꝙ cognitio fit per aĩam & corpus: ſed cauſa veritatis eſt aïa, & falſitatis accidentis in ea, cauſa eſt corpus. 8. Meta. 16.

Antiqui putabant ſubſtantias rerũ eſſe materias earũ, & ꝙ formæ nõ ſunt ſubſtãtiæ. 12. Meta. cõ. 14. auctoritate Alex. idem. 2. Phy. 9.

Antiqui faciũt principia oĩum entiũ contraria tm̃. Et pecant in duobus, quoꝝ alterũ eſt ꝙ principia oĩum nõ ſunt cõtraria, cũ in prĩcipiis corporũ cœleſtiũ nõ eſt cõtrarietas: & ſm eſt ꝙ ſola cõtraria ſunt principia. 12. Met cõ. 53. Hinc patet error quorũdã aſſerẽtiũ Ariſt. in 1. Phyſi. inueſtigaſſe principia oĩum transmutationũ, tã cœleſtiũ, q̃ corruptibiliũ, & tenẽt iſtud ẽt ex mẽte nedũ Ariſ. verũ & ex ſnĩa Cõm. quoꝝ ſnĩæ Ariſt. magis aperte reclamat in 1. cœli. tex. cõ. 20. Aſſerẽs in cœlo nõ eſſe materiã neq; cõtrariũ. & in præſenti loco dãnat antiquos aſſerentes oĩum principia cõtraria eſſe. & 1. Phy. 57. & 68. fateẽ ſe principia gñationis phyſicorum corporũ ibi explorare. Et Auer. expreſſe in. 12. met. cõ. 5. cõtra Alex. fateẽ Ariſt. ĩ. 1. Phi. exploraſſe prĩcipia ſubꝫ ſẽſibilis gñabilis & corruptib. & in. 8. Phy. ĩneſtigaſſet ſubã æternam, q̃ eſt prĩc. ſubæ ſenſibilis æternæ, & diffuſe in paraphraſi primi de cœlo in fine cõtra Aui. aſſerẽtẽ ĩ omni corpore eẽ materiã exp̃ſſe. d. in. 1. Phy. fuiſſe declaratũ talẽ cõpoſitionem ex materia & forma de corpe generabili & corruptibili. Ita. d. ẽt lucidiſſimus The. Alexã. & Simpli. in. 1. Phiſicę auſcultationis. in variis locis vt alias notaui tibi.

Cõtra modernos. de quib⁹ principiis agatur in lib. 1. Phyſi.

Antiquũ opus eſt ab agẽte antiquo, & nouũ opus eſt ab agẽte nouo. ex lib. deſtr. diſp. prĩa in ſol. 11. dubij.

Antiquũ a Philoſophis non cõcediẽ reperiri cõſtitutũ ex partib⁹ nouis, inquãtũ illæ partes ſunt infinitę: vt ſũt partes motus & tẽporis. Et vide. cãm, in 4. diſp. ĩ ſolone. 6. dubij. vbi. d. ꝙ bene cõcedunt Philoſophi ꝙ talia gña & eis ſĩa, prout cõſtituũẽ ex partibus poĩbus particulatib⁹, hñt ſine dubio cãm extrinſecã, a q̃ prædicta gña ęterna procedunt.

Antiquorũ entiũ quędã ſunt q̃ nouitatẽ nõ recipiunt, q̃ trãſmutãt ſubſtãtiã: nouitatẽ tñ quæ ſubſtãtiam ſubiecti non tranſmutat, vt ẽ motus localis, & locus mobilis corporis, & ſplendor recipiunt. Sunt aũt quædã antiqua q̃ nullã prorſus admittũt nouitatẽ, vt ſunt antiqua incorporea. ex diſpu. 12. in ſolutione tertij dubij.

Antiqui ex cauſis quatuor materialẽ & efficiẽtẽ cognouerũt, vt Emp. qui poſuit quatuor elẽta & lucẽ & animam. Et Anaxago. qui poſuit mixtionẽ, infinitũ, & intellꝰum diuidentẽ. Formalis vero & finalis cauſa nõ fuit cognita vſq; ad tempora Socratis: vt. d. Ariſ. Ex cõmẽto ſup primo de partibus animaliũ. Vide de hoc in 1. Meta. tex. cõmen. 5. &. 2. Phy. cõ. 9.

Antiquorũ opĩones de ſemine, aſſerentes illud ex oĩbus partibus prouenire, fuerunt duæ, quatũ vna dixit in ſemine ꝓdire mẽbra ĩ actu: alia vero tenuit ſemen eſſe fluxũ & ſpumã oĩum mẽbrorũ ꝑꝑ motũ, & hæc

& hęc fuit opinio Hippoc. Auer. 1. de gñatione aīalium ī illo cap. vbi ponitur improbatio antiquoꝝ. & habet̃ in tex. ab Ariſ. ibidē. cap. 18.

Antiſthenes fatue opinatus eſt, nihil dici dignatus niſi ꝓpria rõne vnũ in vno: ex quibus accidit non eſſe contradicere neq; mentiri, eſt. n. unũquodq; dicer̃, nõ ſolũ ſua rõne, uerumẽt ea q̃ alteri⁹. 5. met. t. c. 34.

A per piſcis quē achelo⁹ gignit uocalis habitus eſt. 4. de natura aīa. c. 9.

Apri & tauri animoſi & iracundi ſunt, ſanguis. n. eorum fibris refercior eſt, & taurorum ſanguis oĩum celerrime coit & dureſcit. 2. de partibus animalium. cap. 4.

Apria eſt humor quē ſues tpe coitus emittunt: ſicut equę tale quid emittunt, quod Hyppomenes appellat̃. 6. de natura animalium. cap. 18.

Apes & hirũdines agunt actiones artificiales, ſine arte & cognitione. 2. Phyſi. cõm. 80. Et nota ꝙ fuit ſnĩa Hyppocratis, ut recitat Gale. in. 1. lib. de utilitate particulariũ. cap. 3. ubi. d. Naturæ aīaliũ indoctę ſunt: ut ait Hippo. Et uide Gal. etiã ibi hoc idē ſentiētē. uide ī cõcordãtiis.

Apũ generationis uaria eſt opĩo. 5. de natura animalium. c. 21.

Apes generantur ex corporibus uaccaꝝ mortuarũ: & veſpę ex corporibus equorum mortuorum: & ranę ex putrefactione aquæ: & muſcilio nes ex uino corrupto. 12. meta. au thoritate The. in cõme. 18. in principio digreſſio. Vide opinionem illam Them. ī paraphraſi ſuper. 1. de anima. cap. 24.

Apes hñt intra ſe ſexum maris & feminæ, ſicut plantę. Ariſt. in. 3. de generatione animalium. cap. 10.

Apes ſunt vnicolores: crabrones vero & veſpę verſicolores. & vide eam ſam. 5. de generatione aīaliũ. ca. 6

Apũ reges duceſq; aculeum habent: ſed non vtũtur eo. 5. de natura animalium. cap. 21.

Apũ examen, non vnum tm̃ ducem habet ſed plures, quod non tã principis deſiderio q̃ ortus: vt aiunt ad quem illi neceſſarii ſunt incidit. 5. de natura anim. ca. 22. iuxta illud, pluralitas principum mala.

Apis vna ex inſectis, nullis putridis aſſidet, nec vtitur alio cibo q̃ dulci. Aquam ēt libentiſſime inde haurit quã ſinceri clariſſimiq; fontes ſcaturiunt. 8. de natura anim. c. 11.

Apes egrotant maxime, cũ ſylua flores profert eruginoſos, atq; ēt tpib⁹ ſiccis, ex. 8. de natura aīaliũ. c. 27.

Apibus mos eſt ne florum plura genera petãt vno eodemq; profectu, ſed ſingulis ſingula. v. g. a viola ad violã aduolant: nec aliud attingũt donec in ſuam aluum redeãt, 9. de natura animalium cap. 40.

Apes necant duces, qñ plures q̃ ſatis ſit habeantur, & potiſſimũ improbos: ne principum multitudo ſeditiones in examine faciat. ſ.

Apum reges nunq̃ procedunt foras vel vt paſcantur, vel alia cauſa, niſi vniuerſa cũ plebe. Et ſi cũ pergunt rex ipſe forte aberrauerit: oẽs inquirere, odoratuq; ſagaci perſequi, donec inueniant accepimus. Geſtari ēt eũ a plebe, cũ volare non põt, & ſi perierit, omnes diſcedere. ſ.

Ab apibus equus occiſus eſt. ſ.

Apis mundiſſimũ eſt oĩum aīalium & odit non ſolum fœdos odores, ſed etiam vnguentorum delicias. ex quo fit, vt homines ijs delibutos percutiant. ſ.

Apes an audiant, incertum eſt. ſ.

Apes

Apes pręſagiunt hiemẽ & imbres. ſ.

Apoſtema quod non facit ſaniẽ, nõ habet calorem extraneũ: ſicut apoſtemata quæ ſunt cauſa ventoſitatis aut duriciei, 4. Colli. cap 46.

Apoſtemata melancholica raro fiũt intrinſecus: & dũ fiunt incurabilia ſunt: quia non niſi medicinis fortibus indigent: quas mẽbra intrinſeca tollerare non pñt: eo ꝙ horum cura non fit niſi cum ferro: qĩn talia apoſtemata non reſoluuntur niſi poſt longitudinem tẽporis, & tũc virtus infirmi inuenitur defecta. 7. Colliget. cap. 29.

Apoſtemata in emunctorijs mẽbrorum principalium exiſtẽtia, & quæ per viã criſis eueniunt, non ſunt curanda cum medicinis repercuſſiuis & refrigeratiuis. ſ.

Apparentia dicentes omnia vera eſſe: omnia ad aliquid eſſe faciunt. 4. meta. tex. cõmen. 26.

Apparentia refractionis cauſatur ex debilitate viſus, ſicut accidit ex groſſitie medij. Auer. 1. Metheo. in digreſſio. de via lactea, in media ſua expoſitione.

Appetitus eſt principiũ motionis in agẽdis rebus, id. n. quod appeti aut declinari natũ eſt, principiũ eſt in agẽdis reb⁹. Impulſus. n. nihil a'iud eſſe vr̃ q̃ aĩati corporis motus, q a re aliqua q̃ declinari aut expeti nata eſt imaginatione gignit̃. Alex. I paraphraſi de aĩa. cap. de impulſu. vbi vide qũo ad imaginationẽ rei appetibilis conſequitur caliditas, frigiditas, & alteratio in toto.

Appetitio in materia quonã mõ eſt, ꝑfecto veriſſimũ puto ꝙ dr̃ prouidentiã fuiſſe, q̃ & turpi deſiderium honeſtatis, & ęgẽti opulẽtiæ q̃tũ ſit ſatis iniecerit. The. 1. Ph. ſup. t. c. 81.

Appetitus quidẽ ꝯcupiſcẽtia, & ira, & volũtas ſunt. 2. de aĩa. tex. cõm. 27. Vbi aduerte ꝙ appetitus eſt veluti genus, cõcupiſcẽtia aũt in aĩalibus proprie eſt appetitus reſpectu delectabilis & cõtriſtabilis, exiſtentis in parte ſenſitiua, vt eſt reſpectu cibi & ſiꝛium quæ delectare apta ſunt. Ira aũt eſt appetitus vindictæ, vel victorię. Volũtas vero eſt appetit⁹ boni ſm rõnẽ, vel exiſtẽtis vel apparẽtis. ita notat Simpl. 2. de aĩa. [27. & Alex. in paraphraſi de aĩa. in cap. de impulſu & impulſoria vi.

Appetitu plerunq; perciti accidit vt nihil agamus, quoties appetitui, neq̃ ue cõſiliũ, neq; deliberatio ſuffragat̃. Alex. in para. de aĩa. ca. de phãtaſia. Vbi nota ordinẽ poſitum ab eodẽ inter ſenſum, imaginationẽ, aſſenſum, impulſum, qui eſt idem quod appetitus & actionem.

Appetitus eſt in parte practicę, ſine actiua vi, agẽdi. n. & operãdi facultatẽ hr̃e vr̃. eſt. n. cauſa aĩalium motionũ. Senſualis aũt vis in paſſione, & affectione quadã ꝯſiſtit. Alex. in para. de anima. cap. de impulſu & impulſoria vi, & ibi require alias differentias.

Appetitus alius naturalis, alius aĩalis. 1. Phy. cõ. 81.

Appetitus naturalis eſt ſine cognitione, ſupra.

Appetitus animalis eſt cũ ſenſu ſeu cognitione, ſupra.

Appetitus materiæ eſt illud quod habet materia de motu ad recipiendum formam. ſ.

Appetitus eſt ꝑꝑ indigẽtiã. ſ. & tex.

Appetitus & intellect⁹ mouẽtia duo eſſe vident̃: ſi quis poſuerit phãtaſiam & intelligentiã quandã. Alia animalia nõ habent intelligentiã, neq;

neq; rationem, ſed phantaſiam. 3. de anima.tex.cõ.48.
Appetitus oĩs pp aliquid eſt. 3.de aĩa tex.commen.49.
Appetibile mouet.s̄.
Appetitus & intelligẽtia practica mouent hæc duo.s̄.
Appetitus & phantaſia recta & nõ recta.s̄.tex.cõ.51.
Appetitus ſunt contrarij adinuicẽ, cum rõ & cõcupiſcentiæ contrariæ fuerint.s̄.tex.cõmen.53.
Appetitus alius ab intellũ, alius ab imaginatione.9.Met.cõ. 10. Vbi nota ꝙ peripatetici appetitũ intellectiuũ appellãt volũtatẽ,appetitum ab imaginatione appellãt appetitũ ſenſitiuũ.& aduerte ꝙ virtus quælibet apprehẽſiua habet propriã appetitiuã ſibi correſpõdentem.d.n. Cõm.12.primæ philoſophiæ. cõ. 39.ꝙ voluptas ſequit̃ cõpræhẽſionẽ ſicut vmbra corpus.Et ſunt vnũ in ſubiecto,& duo ſm modũ: ſicut deduci põt ex verbis Ariſt.& Auer. in 3.de aĩa.tex.cõ. 49. vbi dr̃ ꝙ intellectus eſt mouẽs, vt eſt deſiderans, nõ vt eſt cõprehẽdẽs, neq; ſm ꝙ deſideriũ ẽ alia virtus ab intellũ.
Appetitus principiũ eſt intelligẽtia. 12.Meta.tex.cõ.36.
Appetitus eſt cauſa motus,& motus eſt incorpore.
Appetitus neceſſario eſt in corpore animato. Ex libro deſtr. diſpu.10. in ſolu. primi dubij.
Appetitus toties cõtrarij attolũtur, quoties rõ cupiditati aduerſa eſt, quorũ alter.qa reſpicit futurũ& cõſequẽs tẽp' obſiſtit & renitit̃ vitio, alter quia pñs letabile attẽdit, nec ſpectat a tergo quod imminet, dat ſceleri mãus & pceps agitur. Eſt.n. hoc ingeniũ voluptatis eius quæ ſenſus titillat, vt quũ pñs eſt ſi de futuro non cogites,ſũmũ bonũ ab ſolutũq, videat̃ Them.aurea ſiia. 3.de anima.cap.64. & eſt Ariſt. ibi in tex.cõmen.53.
Appetitus in hoĩe, & cũ opinione & ſine opinione eſſe põt. itaq; fit vt oĩs voluntas in nobis appetitus ſit, ſed non oĩs appetitus ſit voluntas. Themiſt.s̄.
Appetitus irrationalis in hoĩe, qñq; mouet rõnalẽ, qñq; vero econtrario.mouet tñ ſemper appetitus validior & vehemẽtior debiliorem. Them.s̄.& habetur ex tex.57.
Appetitio ſenſus, concupiſcentia & deſideriũ dr̃, appetitio intellectus dr̃ voluntas.3.de anima 29.& Themiſt. cap. 48.
Appetitio ſenſus,& ſẽſus, ſunt idem ſubiecto:& appetitio intellect', ſeu voluntas,& intellectus ſunt idẽ ſubiecto: ſed cogitatione rõneq; diſcrepant.Them.expreſſe.3. de aĩa. cap.48.Idẽ Cõmen.3.de aĩa. cõm. 49. Collige ſm. Peripateticos virtutem apprehendẽtẽ, non eſſe re, ſed ratione diſtinctã a potentia,ſeu virtute appetẽte. Cuius oppoſitum tenuit. D.Tho.& multi alij. Et potiſſimũ argumentũ eſt, quia in. 3. de anima Ariſt. non fecit capl̃m ſeparatum de voluntate, vbi de intellectu pertractat, & de poteſtatibus animæ intellectiuæ.
Appropinquatio & remotio nõ operantur niſi in motibus,quorũ motor eſt extrinſecus. 1.cœli.cõ.81.vide.7.phy.cõ.10.&.1.cœli.89.
Aqua eſt potẽtia aer:aer aũt eſt act' quidã,& eſt potẽtia aqua alio mõ. 4.Phy. tex.& cõ.49. Vbi Cõmen. aqua eſt creata in potentia primitus, & prima intentione vt ſit aer: aer

Digreſſio de forma mĩxæ: & & duplici naturæ conſilio.

aer vero eſt quaſi in potentia aqua propter formam materiæ. Inde patet ꝙ deterius ſemper eſt nobilioris gratia: vt. d. Philoſophus in 7. Politicę: ſed quia forma materiæ eſt ipſam non habere formam, ſed eſſe in potentia oẽs formæ, ſiue ſint vniuerſales, ſiue particulares, ſiue perfectę, ſiue imperfectæ. Iſta. n. eſt forma materiæ, ipſam, videlicet, eẽ priuatã oĩ forma, & hr̃e oẽm formã in potẽtia. 7. Meta. cõ. 60. Et. 1. cap. de ſuba orbis, mã ſubſtantiaľ ꝑ poſſe, & potẽtia eſt dña ſuſtãtialis eius. 2. Phy. cõ. 15. priuatio in mã nõ eſt priuatio ſimpľr, ſed eſt ſicut ſoſa materiæ. & 12. met. cõ. 18. oẽs formæ ſunt in actu in. 1. motore, & ſunt in potentia in prima materia. Alio mõ igr̃ aqua vt d. Ariſt. in tex. & Auer. in cõm. dr̃ eſſe in potẽtia aer, & lio mõ aer dr̃ eſſe in potẽtia aqua: quia in aqua ẽ potẽtia tã ex parte materię, q̃ ẽt ex parte naturæ agẽtis pp finẽ, quæ nõ errat, cũ rememoreť ab Itelligẽtia nõ errante, & iõ ex eius intẽtione primariã, & ex eius. 1. conſilio fuit vt viliora ordinenť ad nobiliora. Sed in aere non eſt potẽtia aqua niſi pp materiam q̃ indiſcriminatim & confuſe hẽt oẽm formã. in fundamento. n. naturæ nihil diſtinctũ eſt. ſed non eſt ibi potẽtia quæ dirigať ad actũ ab agẽte pp finem ex prima intentione, & ex. 1. cõſilio, ſed ex 2. quia ſm naturæ agẽtis cõſiliũ eſt, vt oẽs formæ quæ ſunt in poteſtate materię, educanť ad actũ, alioquin potentiæ paſſiuæ materiæ nõ correſponderet potẽtia actiua primi motoris adequate, & accideret ꝙ potẽtia illa materiæ eſſet fruſtra: & nõ oẽ qđ eſt poſſe ex parte paſſi, eſſet poſſe ex parte agentis, qđ eſt falſum, & cõtra Ariſt. in. 4. met. in cap. de poteſtate, & in. 9. tex. cõ. 2. vbi diffinit potentiã paſſiuã ꝑ actiuã, & ecõtra Et Cõment. ibi. & in cõ. 1 mo Ariſt. in textu, ꝙ in deffinitione cuiuſlibet potẽtię paſſiuæ, accipitur diffinitio potẽtiæ primæ materiæ: & in diffinitione cuiuſlibet potentiæ actiuæ accipitur diffinitio actionis primæ formæ. Et ne videaľ tibi ſermo extraneus de duplici naturę cõſilio: vide frater mi Auer. in fiñ in. 1. cœli & mundi in cõ. 20. Placuit aũt nobis in hoc digredi, quia locꝰ ille multos in errorem detruſit, ponentes formã corporeitatis de mẽte Auer. ſed videãt quęſo ipſi Auer. ſeipſm declarantem, quæ ſit forma materiæ. 7. meta. cõ. vlt.

Aquæ ſuperficies ſpherica eſt. 2. cœli. tex. cõ. 30. Et ibi demonſtratur.

Aqua ſemper nata eſt fluere in magis cõcauũ: tale aũt eſt quod eſt cẽtro propinquius. 3. tex. cõ. 31. & ibi vide Auer. quõ hoc intelligatur.

Aqua vr̃ magis recipere figurã rotũdã q̃ terra, propterea ꝙ eſt corpus liquidũ, & de facili deſcendit ad cẽtrum. 3. cõmen.

Aqua non naturaliter mouetur ad mediũ totius, niſi terra eſſet extra ſuum locum naturalem. 3.

Aqua, licet non nutriat, tñ eſt vtilis, quia facit nutrimẽtũ penetrare ad anguſtas partes corporis. Galen. in 4. de vtili. particu. cap. 5.

Aquæ vniuerſum. ſ. mare, ſi non ſentiretur tunc ex hoc ꝙ videremus ꝙ oẽs fluuii currũt ad mediũ: ſciremus ꝙ inter aerẽ & terram eſt locus eius, & ꝙ vniuerſum aquæ eſt I illo loco. 4. cœli. cõ. 32.

Aqua facilius mouetur ad locũ ter-

ræ

tæ q̃ ad locũ aeris,& aer facili⁹ mouetur ad locũ aquæ,q̃ ad locũ ignis 4.cœli.cõ.39.

Aquã propterea primũ ſubiectũ eſſe credebatur, ꝙ & informiſſimũ videretur,& lõge carentiſſimũ figura.2.Phy.Them.ſuper tex.7. vide ẽt aliam cauſam poſitam ab Ariſt. in.1.primæ Philoſophiæ.

Aqua eleuatur in vaſe ignito ſuppoſito aquæ, & aer non eleuat' qui eſt ĩeo. Et expoſitores hui⁹ problematis non pñt reddere cauſam:quã tu require ab eo.4.cœli cõ.39.

Aqua ſponte mouet' ad locũ terrę,& violẽter mouet' ad locũ aeris. Aer aũt ſpõte mouetur ad locũ aquę,& violẽter ad locũ ignis,ſed ignis violenter mouet' ad locũ aeris:& terra violenter mouetur ad locum aquę 4.cœli. commen. 39. Vide in concordantiis.

Aqua nõ calefit dũ fuerit aqua pura 2.de aĩa.cõm.115.

Aqua a vulgo conſueuit exiſtimari dũ liquefactio remanet in ea : & iõ exiſtimat' frigiditatẽ nõ eſſe inſepãrabilẽ ab aqua, ſicut eſt caliditas inſeparabilis ab igne:ſed in rei veritate nõ eſt aqua pura,ſed admixta.2. de anima.cõ.115.

Aqua & terra dominantur in gñatione corporum homogeneorum.4. metheo.cõ.1.

Aqua nõ ingroſſatur ſola humidorum.4.metheo.tex.cõ.21.

Aqua propriiſſime ẽ humidi,& terra ſicci.ĩ.tex.cõ.29. idẽ.2. de gñatione.tex.cõ.23.

Aqua mollis nõ eſt,nõ.n.cedit impſſioni ſuperficies in profundũ, ſed ecõtra circũſtat.4.methe.t. cõ. 43.

Aqua & aer sũt media inter materialia & formalia : licet ignis ſit veracius mediũ ĩter materiã & formã: & ſunt media ĩ ſenſu viſus. 3. Colli. cap.38.de viſu & accñtibus ei.

Aqua feruẽs calidior eſt q̃ ignis exiguus:q̃uis citi⁹ refrigeſcat, quippe q ignis q̃uis exigu⁹, nũq̃ frigidus fieri poſſit.ex.2.de.partib⁹aĩaliũ.c. 20. Vide in cõcordãtijs nup editis.

Aqua feruẽs pleni⁹ calefacit q̃ flãma: ſed flãma vrit aut liquat rẽ, vri aut liquari idoneam,quod aqua efficere non poteſt. ĩ.

Aqua feruẽs calidior ſẽtit',ſed celeri⁹ refrigeſcit & cõgelaſcit q̃ oleũ. ĩ.

Aquæ nã viuacior ẽ q̃ natura terrę: & iõ aĩalia aquatilia sũt multiforia & plura q̃ aĩalia terreſtria. Auer.in 3.de gñatione aĩaliũ. ca. de gñatione apũ in fine.& elicit' ex mẽte Phi ibidẽ in ptin.cap.11.vbi agit de generatione & ortu teſtatorum.

Aquę crudę ſterilitatẽ aut partũ femineũ faciũt.4.de gñatione aĩaliũ cap.2. Vide ẽt in.6.de natura aĩaliũ cap.19.vbi agit de coitu fetuque ouium & caprarum.

Aquæ calidæ efficiunt' colorẽ albũ, frigidę vero nigrũ. Ariſto.in.5.de gñatione aĩaliũ.cap.6. & ibi vide in quibus aĩalibus hoc verificet'. vide ẽt hoc clare ĩ.3. de natura aĩaliũ cap.12.de duobus fluuiis in Antandria, quoꝝ alter candorẽ, alter nigritiẽ in pecoribus facit, & de ſcamãdro q flauas reddit oues:ideoq; xanthũ ꝓ ſcamãdro apud Home. nuncupari autumãt Vide ẽt ibi de amne thraciæ, quẽ pſyrũ vocant, qui nigras oues producit, ſi ipſius aquæ ante coitum bibantur.

Aqua ordei qũo fiat. Vide.5.Colliget.cap. 31.

Aqua melior ſm Hippo. ẽ aqua fontiũ orientaliũ,quæ ſcaturit ex terra

quæ

quæ nō habet groſſam ſubſtantiā, nec luteā,ſed eſt mediocris: & propterea eſt ſubtilior & leuior & cito permutaẽ a calido & frigido. Sed Raſis ſentit q̄ melior aqua eſt fluminū magnorū ductuum. Et mihi videtur q̄ Raſis nō laudarit flumina magna groſſa,niſi propterea quia ſol operatur in eis vnam operationem, per quam ſeparantur partes groſſæ a ſubtilibus. Sed opus quod fit in aqua eſt diuerſum ab aqua. Sed quod inſpiciendum eſt in aqua eſt diuerſitas terrarum,quia non poteſt eſſe in eſtate quin fluant ad flumina aquæ multitudo & pluuiæ. Et propterea,quāto plus elongatur flumẽ a ſuo ortu,tanto eſt deterius. Vbi finaliter cōcludit opinionẽ Hippo.eſſe magis verā. 5. Colli.cap. 38.de aquis.

Aqua calida, quæ eſt inter calidā & frigidam tẽperata, corpus refrigerat & humectat,& paucam diſſolutionem operaẽ:& in hac pauca diſſolutione abſtergit ſorditiem quæ in cute retinetur. 6. Colliget.ca. 3. de balnei iuuamento.

Aqua grauis eſt reſpectu aeris, & leuis reſpectu terræ.& ideo ſi eſſet in centro mundi. ſ. in loco naturali terræ,moutereẽ ad cōcauitatẽ aeris. 1.cœ.cō.17.Cōſimile de aere ſi poneretur in loco ignis,vt patet 1. cœli.cōmẽ.8. cōtra Ioan. grāma. ponentem loca mediorū non eſſe ſpecie diſtincta ab extremis.

Aqua quodam modo & aer contineẽtur ſub deſcriptiōe grauis & ſub deſcriptione leuis: ſed in aqua magis abundat grauitas,quia deſcendit in duobus elementis,in aere vero magis abūdat leuitas, quia in duobus elementis aſcendit. 1.cœli.cō. 17.

Aquæ ſunt duæ ſpecies, vna eſt ſub terra,reliqua ſupra terrā, & quælibet iſtarum ſpecierum vel fluit vel ſtat.cap. 5. 1. Metheo.

Aqua etiā ſub terra gñari poteſt, ex aere qui eſt.ĵ.terrā:cum ad.uuabitur per locum cōuenientem huic, ſm diſpoſitionem conuenientem ei ſupra terram. ſ.

Aqua nō eſt exhalabilis,ſed vaporabilis: ecōtrario aūt oleū eſt exhalabile ſed non vaporabile. 4. methe. tex.cōmen.48.

Aquila ſola apud hoīes diuina perhibetur. 9. de natura aīaliū. cap. 32. Et ibi vide vñ locus datus ſit fabulæ de homine cōuerſo in aquilam, qui hoſpiti iniuriam intulit.

Aquila ſuos pullos excludit, quos oſſifraga libenter recipit, tuetur, & alit. ſupra.cap. 33.

Aquila vt plurimum tria oua edit, ſed binos pullos excludit,vt ex verſu quẽ ad Muſeum authorem referunt. Excludit binos,edit terna, educat vnū. 6. de nā aīalium. ca. 6.

Aquilonis flatu mares poti⁹ ꝯcipiūt, auſtri feminæ. Vis tanta eſt aquilonis,vt vel ea q̄ non niſi feminas pariant inuitet ad prolis maſculæ procreationẽ. Ariſt. in. 6. de natura aīalium. ca. 19. vbi agit de coitu & fetu ouium & caprarum.

Aranei ſtatī cū editi ſūt,fila mittūt, nō ītrinſec⁹ tāq̄ excremētū (vt Democ.ait) ſed extrīſec⁹ de ſuo corpe veluti corticẽ, mor eoꝝ q̄ ſuis villis iaculantur,vt hiſtrices. 9. de natura animalium. 39.

Architectores. manu artificibus circa quodlibet honorabiliores.& magis ſcire putamus, & ſapiẽtiores eſſe,quia factorum cās ſciūt. Ex prohæmio metaphy.

Architas

Architas approbauit terminos qui vtriuſque ſunt .i. definitiones datas per materiam & formā 8. Meta.tex.cōmen.6.

Argentū uiuum & oleum ſunt plus aeris 4.Methe.t.c. 43.

Aridum, ſicci eſt 2. de Generatione tex.commen. 12.

Arietes ī africa ſtatim cornigeri generantur, nec ſolum mares (ut Homerus ſcribit) ſed etiam fœminę.8 de natura animal.cap.28

Ariſtippus mathematicus ſcīas deſpexit.3.Meta.t.com.3.

Ariſto.tres ſcientias inuenit, logicā, naturalem, & diuinā. Et nullus error inuentus eſt uſq; ad hoc tēpus quod eſt mille & quingentorum annorum. Et talē diſpōnē eſſe in uno indiuiduo potius eſt miraculoſum q̄ humanum. Auer.in prologo 1.Ph. Conſimile uide in 3.de aīa 14.& in 3.Methe.ultimo, in ex pōne media.& in 2.cœ.cō.1.& 12. Meta.cō.14.& 1. de Gñatio.c.38.

Ariſtot.ea q̄ ſunt manifeſta per ſe, qñq; ponit pro manifeſtis, apud eos qui innati ſunt recipere illud qđ eſt manifeſtū per ſe. Et qñq; utitur in declaratiōe eorū propōnibus famoſioribus eis ad confirmādū eas, & ıō qñq; fit iteratio ſermonis 2.Ph.c.85. Collige ex hoc hāc eſſe unā cām reiterationis in ſcīa. Alia cā, ſ. tāgit ex diuerſitate cōſiderationis, & hoc obſeruauit Ariſto. in prima philoſophia, ubi multas demrātiones philoſophicas reiterauit, ſed altiori mō: ut d. Commēta. 2. Met. c.6. Tertia cā eſt ad rememorandum, & hoc pręcipue obſeruat in logica, ut dicunt expoſitores in lib. Priorū. Idem h3 Cōmē. 2.Ph.c.90. Quarta cā eſt qñ ordo ſcīæ hoc requirit. uide 3.Ph.c.48. de reiteratione trac. de infinito, in lib. de cœlo.

Ariſto. conſuetudo eſt præordinare ſermones logicos ſermonibus demrātiuis, qui hñt cum cognitione rei, diſſolutionē illorum ſermonū contrariorum 4.Ph.cōm.3.&2.de aīa c.136.& 3.Meta. com. 1. quod qūo ueritatem contineat. Vide in concordantijs.

Ariſto. utitur exemplis rhetoris, propter difficultatem imaginandi 4. Ph.commē.84.& 1.Ph.81.& 3.de anima 14.

Ariſt. ut dr̄, compoſuit philoſophiā extraneam 4.Ph.com.87. Et ibi uide quid ſit philoſophia extranea. uide ēt 1.Cœ.te.commen. 100.

Ariſto. in inueniendo definitiones, multotiens utitur uia ablationis, quā uiā dānauit Alpharab. 4. Ph. commen.101.

Ariſt. plerūq; adducit exempla ī lr̄is ut ſermo eius ſit magis manifeſt⁹ 6.Ph.com.16.

Ariſt.& oēs Peripatetici dicunt hic eſſe tranſmutationes q̄ fiunt in nō tempore 6.Ph.commen.32.

Ariſt. in 7.Ph. uerſus finem non loquitur niſi de motoribus mālib⁹. Auer.7.phy.com.35.

Ariſto. prima intentio eſt in 8.Phy. pertractare de primo motore: ideo quæſiuit utrum motus ſit antiqu⁹ uel nouus 8.Ph.com.1.

Ariſto. opinio non eſt ut ante motum continentem totū ſit motus, aut ante trāſmutationem quæ eſt prima tranſmutatio, ſit tranſmutatio 8.Ph.com.1.

Ariſtotelis opinio fuit, ꝙ principia trāſmutationis ſunt quatuor qualitates, caliditas, frigiditas, humiditas

tas,& ſiccitas.Sed opinio antiquorum fuit ꝙ principium tranſmutationis ſunt raritas & dẽſitas 8.Phyſi.commen.55.

Ariſto.opinatus eſt impoſſe eſſe, aliquid eſſe æternum,in quo eſt potẽtia ad corruptionem. & hoc demõſtrauit in fine 1.de Cœlo & mũdo, contra Alexand.Commen.8.Phy. cõ.79.& eſt contra opinionẽ Plat. & Auic.idem 1.ca. de ſubſtã.orbis & 12.Metaph.41.

Ariſt.primo inuenit & ſciuit naturã primæ materiæ principalr 1.Phy. commen.78.

Ariſt.ſcripta atq; commentationes ſunt duarum ſpẽrũ,vna eorũ ꝙ exteriora noĩabat, altera vero ꝙ auſcultatoria. Vide ꝓ hoc Simpliciũ clare, in prologo Phyſi. & vide ẽt Auer.in 1.Cœ.100.

Ariſt.via eſt minoris ambiguitatis in philoſophia,& remotior a contradictione:& iõ ſuſtentati ſumus ſuper ſententia eius. Auer.2.Cœ.c. 1.auctoritate Alex. & 12.Met.18.

Ariſt.intentio eſt in lib.de Cœlo & mundo inquirere de mũdo, eiuſq; primarijs partibus,& de oĩ inſuper qđ mũdũ ipm, parteſq; primarias conſequit. Auer.ſnĩa in paraph.li. de Cœlo in principio & in 3.Cœ.c. 1.& vlti.vbi notat ꝙ aliter cõſiderant eſnta in lib.de Cœlo,& alr in lib.de Gñat.quia in ſcĩa lib. de Cœlo conſiderantur inquantum ſunt partes mũdi:in ſcĩa aũt lib.de Generatione,inquantũ ſunt cãæ corporum compoſitorum. Ex quo p3 Auer.non diſcrepare ab Alexan.in ſubiecto iſtius libri:ſicut quidã ſibi falſo ſpoſuere ꝙ ſit corpus ſimplex vt tenuit Simplicius.

Cõtra Petrũ Põponatiũ.

Ariſt.vtitur diuiſione & inductione in declaratione eorum quę ſunt latentiora primis cognitionibus, & apertiora primis cõnibus 1. Cœli cõ.2.& 6.Ph.41.& 2.Ph.com.3.& 1.Priorum ĩ digreſſ.de ſyllogiſmo hypothetico.

Ariſ.cõſueuit adducere rões famoſas poſt rões certificãtes 1.Cœ.c. 2.idem 1.de aĩa commen.65. vide in concordantijs.

Ariſt.fuit primus ex Græcis qui poſuit cœlum eſſe ingñabile,& incorruptibile: ſed fuit opinio antiqua Caldeorũ 1.Cœ.c.22.& 102.

Ariſt. vtitur ſermonibus ꝓbabilibꝰ duobꝰ modis,aliqñ præinducẽs eos añ demſtratiuos, & ad exercitandũ, & dubitandum, & aliqñ poſt,vt faciat conuenire 1.Cœ.com.85.

Ariſto.ſermo eſt breuis, & ita eſt de quolibet uerbo eius 1. Ph.com.35 idẽ 1.de Gña.cõ.38. & 1.Ph.cõ.6. Auerte tñ ꝙ breuitate vtiẽ pp obſcuritatẽ,iuxta illud Horatij.Cum breuis eſſe laboro obſcurus fio. Et ꝓſertim hoc obſeruat in principijs librorũ(vt notant Græci expoſitores)ut rudiũ ingenia deterreat.Nã nouit Ariſt.non quẽlibet eſſe aptũ ad philoſophandum.

Ariſt.opinat ꝙ ſub polo meridionali ſit habitatio 2.Cœ.c.16.idem 3. de aĩa cõ.5.in ſolõne 2.qõnis.

Ariſt.opinabatur ſolẽ eſſe ſub mercurio, econtrario ꝙ Ptolomęus 2. Cœli com.58.

Ariſt.fecit librum qui dr de regiminibus cœleſtibꝰ 2.Cœ.c.68.

Ariſto.plerunq; ſolet deſtructionẽ conſequentis prætermittere, conſiderando ꝙ audiens intelligit, ſicut dimittit multas propoſitiones manifeſtas per ſe 3.Cœ.c.23.

Ariſt.fuit primus qui dixit modum quo

quo ſit generatio in ſubſtantia, & nullus antiquorum ante ipſum di xitillum. 3.Cœli. commen.68. & 12.Metaphy.com.18.

Ariſt.ſæpe vtitur iſto modo arguendi,ex falſo poſſibili deducendo falſum impſſe. Auer. in paraphraſi. 3.Cœli. in ſumma 3. parte ſecunda,in contradictione prima idem 4.Phyſi.com.72. vbi etiam aſſerit ꝙ etiam Plato ſæpe vtitur iſto modo. vide pro hoc. 6.Phy. cō.15.& 7.Phy.com.2.& 5.Phy. com.45.

Ariſto. reſiſtit Platoni quia forma non eſt cauſa agēs ſimpliciter: ſed quia ſunt cauſæ propinquæ & eſſentiales,ponit enim Ariſt.formas agentes,quamuis eſſe earum apud ipſum ſit aliud ab eſſe earū apud Platonem.differt quidem à Platone in modo eſſendi formas, & in modo actionis earum tantum: nō in eſſe earum ſimpliciter, neq; in actione earū ſimpliciter. 2. de Generatione.cō.52.vide calcem commenti.18.12.Meta.

Ariſto.iſtis verbis,videtur, & exiſtimatur, vtitur loco certitudinis, in locis in quibus certitudo eſt famoſa.1.de anima.c.19.

Ariſtoteles aſſimilat intellectū ſphęræ,quia reuertitur ſupra ſe,& intelligit ſe,ſed anima ſenſibilis & deſideratiua hoc non habet,quia motus earum & actio nō aſſimilatur circulationi 1.de anima. com.46. & habetur in tex. Ex hoc patet quātum a veritate deuiauerit Pet. Pōponatius ī apologia ſua de falſa illa opinione de mortalitate animę intellectiuæ quā impoſuit Ariſto. Expreſſe enim in Thimęū arguens.d. non bene dici animā magnitudinem eſſe, eā enim quæ vniuerſi, manifeſtū ꝙ talem eſſe vult qualis eſt aliquando vocatus intellectus,non enim veluti ſenſitiua ē, neq; vt deſideratiua. Harū enim motus nō circulatio eſt: vbi Commen.notat pręallegatam authoritatem,ꝙ intellˀs apud Ariſt. aſſimilatur ſpheræ, quia intelligit ſe & reuertitˀ ſupra ſe. Sed dicebat ꝙ oculus eſt organicus,& nullus ſani capitis,negare poteſt oculum cognoſcere ſe videre. Et cogitatiua nōne cognoſcit an ſ aliquo cogitet? Negare enim hoc:vt aſſerit:ſimile eſt inſaniæ.Nam Ariſt.Themi.& cęteri interpretes illud manifeſte ponunt in 2.de aīa. Authoritas eſt ēt Themi.in 2. de aīa. ſuper tex.101 vbi.d.Sētire ſe & imaginari,nemo eſt qui nō intelligat. fide ad id vel experimenti ducta, quorū iudicio nullum exquiſitius eſt. Diuus etiā Tho.in quæſtionibus de veritate, quæſito.9. primæ qōnis apertiſſime.d. vnumquęq; ſenſum ſentire ſe ſentire. Decima ēt quæſtione q̄ eſt de mente.d. viſum videre ſe videre:quis aūt neget ſenſum virtutem eſſe organicā? Et ſubdit,ꝙ nō eſt verū ſemper ꝙ organū mediat īter virtutē & obiectū:licet fortaſſis illud veritatē habere pōt de primo obiecto,nō aūt de ſecundario. nam quāuis viſus diſtet à colore viſo, quod eſt eius primariū obiectum,non tñ à ſua operatione quę eſt ſecundarium obiectum.

Dicimus nos ꝙ mirū eſt de iſto viro, qūo talia Ariſtoteli & Themiſtio & alijs expoſitoribus in 2. de anima imponat.Immo Themi.in 2.de aīa. in expoſitione tex. 148. vbi Ariſt.quæſtionem motam,an p viſum cognoſcamus nos videre, Aduerſus Pe. Pōpo.

abſoluit,inquit,Quemadmodum .n.quamuis multi magiſtratibus, libelliones,pragmatici,exceptores aſſideát:unus tñ eſt qui ius habeat ſnīæ proferendę.Ita & his tametſi multa inſtrã machina mẽtaq; ſint in quæ rerum ſimulachra receptẽtur : una tñ uis arbitra eſt quæ de omnibus ſciſcat,pronuntiet, iudicet.Hæc illa uis eſt,qua nos uiſu uidere,& auditu audire ſentimus,eadem .n. potentia percipi actiones ſenſuum neceſſe eſt, qua dñas actionum percipimus. Nõ ergo verum eſt qđ paulo ante uiſi ſumus probare quum djximus, uiſu nos ſentire hoc ꝙ cernamus, & auditu ꝙ audiamus, hoc ſuum eſt ſenſus cõis ingenium,munuſq;: cui notitiam omnium ſenſibilium natura mandauit. Vbi quid clarius?

Iſtius ſententiæ ẽtquam ſequiť Themiſt.eſt Commen.2.de aīa c. 144.qui continuando intẽtionem Ariſt. d.ꝙ l3 Ariſt.illam qõnẽ mouerit & ſoluerit ſupra in tex. com. 136.& interpoſuit quædam in medio:iterum reuertitur ſupra eandẽ q.& probat ꝙ virtus illa ſit una.ut d.in tex.145.

Ita ẽt tenet Alber.in 2.de aīa tra. 3.cap.7.in digreſſio.de uirtutibus interiorib⁹d. n.ꝙ ſenſus cõis utiq; proprium eſt apprehendere operationes ſenſibiles.

Amplius Ari.in li.de ſomno & vigilia expreſſe d. Quoniam aũt exiſtit unicuiq; ſenſuũ aliquid ꝓpriũ illđ uero aliquid cõe: ꝓpriũ quidẽ uelut uiſui uidere, auditui audire, & alijs ſm eũdẽ modũ.Eſt aũt quędã & cõis potentia ꝗ ſequiťoẽs,qa & qđ uidet & qđ audit ſentit.nõ.n. uiſu uidet qm̃ uidet & iudicat.

Vide ẽt Themiſt. in lib. de Sõno & uigil.ca.6.Et Alexã.in 2.de Aīa in cap.de ſenſu cõi.ubi d. Hoc aũt ſenſu cõi,&uidentes nos & audientes,&ſingulis ſenſibus ſentiẽtes ſentimus,qui.n.uidet,audituе audire ſeſe & uidere iam ſentit: nãq; non alia ptãte q̄ ſenſu nos ſentire percipimus: neq; tñ nos uidere uidemus,neq; nos audire audim⁹:quũ nec uidere ipm , aut uiſio uiſibilis ſit,neq; audire,aut auditio audibilis ſit. Sed hoc primi & ꝓprij ſenſus qui cõis dr̃, opus & functio eſt. Siľe in paraph. de aīa. ca.de impulſu,& ui impulſoria.Item in cap.de intellectu in actu.Idem in tract.de intellectu cap. 1.

Quid igitur clarius aut aptius ex mente Ariſt.Themiſt. Alexandri, Alberti,& Auerrois?

Ariſt.n.ibi in 2. de aīa expreſſe t.c. 148.& 149.d.ſenſum cõem ſm ꝙ quodammodo ẽ virtus una & indiuiſibilis exñs:l3 ſ3 aliũ modũ quo dammodo exñs diuiſibilis iudicet de cõtrarijs nã ut iudicat, eſt una: ut recipit quodammodo eſt pl'es. Vnde Commẽ.com.149.d. & quaſi opinatur ꝙ uirtus primi ſentientis meli⁹ eſt ut dicatur una forma & multa inſtrīs copulatis cum ea ꝗ ptrãſeũt motus ſenſibilium,quo uſq; copuleť cũ ea, q̄ dicere ipſam unam eſſe ſubiecto , & multa ſm formas quæ deſcribuntur in ea.Illud.n.eſſe eſt dignius ſm ꝙ eſt iudicans , iſtud autem ſecundum ꝙ eſt recipiens.

Amplius Ariſt.cõtra antiquos 4. Met.t.c.25.expreſſe d. Non.n.ſenſus ſuimet eſt, ſed aliquid alterum præter ſenſum,quod prius eſſe ſenſu neceſſe eſt. Mouens enim moto prius

prius eſt natura:& utiq; ſi hęc ad-inuicem dicantur nihil min⁹.Quē locum exponēs Alex. Iquit.Poſtq̄ ex eorū opinione hoc ſequi docuit v3.q̄ſi ſublat⁹ fuerit ſenſus auferū tur ſenſibilia:ꝓtin⁹addit verū eſſe ſenſationes actiōesq, ſenſuum nō fore,ſi ſenſus non fuerint.at non i-tem ſubiecta non fore in quib⁹ ſen ſuū actiones efficiunť. Falſum eſt .n.dictu ſublatis ſenſibus ſubiecta tolli,a quibus affectiones in ſenſi-bus gignunť. Si.n. ſenſus,non ſui ſenſus & perceptio eſt;,ſed extra-neę ſemp cuiuſpiā rei certæ, quod ſenſationem & ſenſus affectionē efficit id: vt prius ſit q̄ ſenſus perci-piens ipſum neceſſe eſt. Nec valet ſi dicas q̄ hoc eſt verum reſpectu primarij obiecti ſed non reſpectu ſecundarij:nam Alexā.d.q̄ ſenſus ſemp eſt externæ cuiuſpiā rei, alio quin oporteret dicere ſenſum co-gnoſcere ſeipſum,poſt cognitionē aliorū,ſicut eſt de intell'u m̄ali qui nō cognoſcit ſe niſi poſt aliorū co gnitionē 3.de aīa t.c.8.qd dicere ē figmēto ſil'e.Et btūs Tho. ibi ēt in expōne tex.25.expreſſe d. q̄ viſus non videt ſe ſed colorem. Vide tñ comm.39.12.Meta.in fine & cogi ta.Vide in phyſicis diſputationib⁹ contra Algazelem diſp.2.in ſol.6. dubij.Et in lib.de coniunctione in tellect⁹ abſtracti cum hoīe expreſ ſe d.q̄ formæ apprehendentes,ma teriales ſ.virtutes ſenſitiuæ,non ap prehendunt ſeipſas neq; finē ſuæ diſpoſitionis.

Ioannes etiam Gram.in pricipio 1.de aīa vbi ſpālr probat intell'um non eſſe corpus, oñdit quia nullū corpus nec virtus in corpore eſt cō uerſiuū ſupra ſe, nec cognoſcit ſe. vnde neq; viſus cognoſcit, ſe ne-que auditus.

Sed quid cāę fuit q̄ iſte vir dece-ptus eſt?fuit illd qd aſſerit Commē ta.4.Ph.c.95.vbi Ariſt. reprehēdit illos qui aſſerebāt tp̄s eſſe motum vbi Commen.inquit,q̄ multotiēs exiſtimatur q̄ illud qd ſequitur rē ſit ipſa res. ita in caſu nr̄o,quia cū nos oculo videmus aliquam rem, quia coniungiť virtus ſuperior.v3 ſenſus cōis qui eſt apprehendēs o-culi viſionem: & quia per ſenſum cōem oculo applicatum diſcerni-mus & percipimus nos videre,cre-dimus iſtud iudiciū fieri in nobis p oculū,cū reuera ſit ſenſus cōis. Nā qñ aliqua opatio attribuiť duo bus,quorum alterum cōcurrit vt organū,alterū vero vt agēs princi-pale,illa opatio ſimpl'r attribuitur agenti principali & nō inſtr̄o: vt colligiť ex 2.de aīa te.c.41.contra antiquos qui motum augmēti at-tribuebāt igni. Ariſto. aūt vult q̄ augmentatio ſit ab aīa, & non ab igne,quia ignis cōcurrit vt inſtr̄m & vt cōcauſa.Immo 2.de Gñā.t.c. 55.motio ignis ē deterior q̄ motio organi,cuius cām vide ab Au.ibi.

Ad ꝓpoſitum igiť, bñ ſentimus nos ſentire,& percipimus nos vide re,ſed hoc nō eſt per virtutē pticu larē cui⁹ ē talis actus.Vñ nō ꝑcipi-mus nos videre p virtutē viſiuam oculi,ſed per virtutem ſuperiorem illa virtute,puta per ſenſum cōem. Et bene percipimus nos ponere dif ferentiam inter ſenſibilia propria diuerſorum ſenſuum, qd eſt opus ſenſus communis,ſed ſenſus com-munis non eſt qui percipiat ſe illū actū exercere: ſed eſt virtus ſupior & ſpūalior.I homine.n.eſt cogita-

tiua:& in brutis eſt extimatiua. Si aũt inter ſenſitiuas iſtæ ſunt ſupremæ, dicemus hoĩem actum cogitãdi percipere, aut per intellectũ qui eſt virt⁹ abſtracta, aut ſi hoc cõpetit cogitatiuæ hoĩs, ẽ ex ſpãli quodam priuilegio, ex quo eſt multũ vicina intellectui, & aliquid ex ꝓprietatib⁹ intellꝰus participat. Pro hoc aũt facit authoritas Simpl. in 2. de aĩa in expõne tex. 136. vbi auctoritate Iãblici d. ꝙ ſenſitiua æquoce dr̃ de ſenſitiua bruti & ſenſitiua nr̃a. vbi d. ꝙ ſentire ſe ſentire ẽ humanæ vitæ, q̃ rõnalis ẽ ꝓpriũ, & ſoli hoĩ competit. nã rõnalis vitæ opus eſt ſupra ſeipſm conuerti. Et rõ quia virtus organica & corpalis nõ põt cõuerti ſupra ſeipſam talis eſt. nam oẽ corp⁹ & virtus in corpore eſt diuiſibilis, & hꝫ partes extra partes, loco & ſubiecto diſtinctas. conuerſio aũt alicuius in ſeipſum in indiuiſibili conſiſtit, corp⁹ aũt & virtus in corpore in indiuiſibili cõſiſtere non põt. Oẽ. n. corp⁹ eſt diuiſibile in infinitum. Et iõ ſolius virtutis immãlis ẽ ꝓpriũ ſupra ſeipſam conuerti. Tenet aũt Simp. ſenſitiuas virtutes eſſe potẽtias aĩę rõnalis, ſicut & intellꝰus, & iõ tenet illud eẽ ꝓprium ſenſitiuę hoĩs. lꝫ Commen. illud non teneat.

In conſimili tñ hꝫ Di. Tho. in 2. de aĩa lect. 13. in expõne t. 65. vbi inquit. ꝙ differenter ſe hꝫ cogitatiua hoĩs ab æſtimatiua bruti. Nã cogitatiua apprehendit indiuiduũ vt exñs ſub nã cõi: qđ contingit ei inquantum vnitur intellectiuæ, in eodem ſuppoſito: vt cognoſcit hũc hominẽ prout eſt hic homo. Eſtimatiua aũt bruti non apprehẽdit aliquod indiuiduum ſm ꝙ eſt ſub natura communi: ſed ſolum ſm ꝙ eſt terminus, aut principium alicuius actionis aut paſſiõis: ſicut ouis cognoſcit hunc agnum, nõ inquãtum eſt agnus: ſed inquantum eſt lactabilis, & hanc herbam inquantum eſt eius cibus. ita ẽt dico ꝙ lꝫ in brutis virt⁹ ſupior apprehendat actũ inferioris virtutis, quia ſunt differentes in perfectione & gradu altiori, vna ſit reſpectu alterius. vbi tñ deuentum eſt ad actum ſupremæ virtutis, qualis eſt actus æſtimatiuæ aut memoratiuæ: dico ꝙ bruta non pñt illũ actũ apprehendere: quia neq; per inferiorem virtutem hoc fieri põt, vt clarũ ẽ, neq; per uirtutem illam cuius ponitur actus, cũ ſit organica. nulla. n. virtus organica conuerſiua eſt ſupra ſuum actum, quia ſi eſſet conuerſiua ſupra actũ ſuũ, eſſet ẽt conuerſiua ſupra ſuam eſſentiã, & ita ĩ virtute ſenſitiua eẽt mot⁹, & actio circularis, qđ Ariſt. expreſſe negat cõtra Thimæum. Them. ẽt in lib. 1. de memoria & reminiſcentia ca. 5 ponẽs drĩam inter memoriam hominis & brutorũ, ponit duas drĩas quia bruta hoc ſolũ cognoſcunt ꝑſens & ꝑteritum tp̃s, in quibus eſt memoria, non futurum vt homo. ſecũda drĩa ẽ, quia homo percipit ſe recordari, qđ tñ brutis eſt negatum. Ecce igitur ꝙ cum memoria ſit altior uirtus & ſpiritualior, ut d. Commen. 3. de aĩa commen. 6. & tñ nõ pcipit actũ ſuũ in brutis.

Non poſſum aũt non mirari de Di. Tho. in loco prææallegato. nam tꝫ ſenſum non poſſe apprehendere ſuam eſſentiam. Cuius rationẽ (ut inquit) Auicenna talem adduxit, quia ſenſus nihil cognoſcit niſi per (Inſtat aduerſus D. Tho.)

ſi p organũ corporale.non eſt aũt poſſe vt organum corporale mediũ cadat inter potentiam ſenſitiuam & ſeipſum. Sed ſi hoc eſt,qũo ſenſus cognoſcit ſuum actum?ſi.n.p te organum non eſt neceſſariũ potentiæ ſentienti ad percipiendum actum ſuum,uidebitur igitur ſeq actum ſenſitiuæ uirtutis eſſe magis abſtractum a mã,q̃ ſit eſſentia ip ſius uirtutis: ita ꝙ accñtia erunt magis abſtracta q̃ eſſentia, qđ uĩ abſurdum. Confirmatur,quia actus ille magis dependet a potentia iudicante actum & eliciente, q̃ ab obiecto.igitur ſi actus ſine organo põt cognoſci ut depẽdet ab obiecto,multo magis, ut dependet a potentia.

Et confirmatur melius, quia act⁹ iſte uirtutis ſenſitiuæ eſt organic⁹, & dependet a corpore ut ab obiecto,&ut a ſubiecto. ſi igitur anima & potẽtia ſenſitiua non eſt cõuerſiua ſupra ſe,quia eſt uirtus alligata organo : non ẽt erit conuerſiua ſupra ſuum actum.nam ſi inter actum & potentiam non mediat organum: igitur cum deuentum eſt ad actum , quid prohibet quin poſſit progreſſus ab actu fieri ad potẽtiam?non uideo.Implicat igiť manifeſte ſenſum poſſe cõuerti ſupra actum ſuum,& non poſſe conuerti ſupra ſeipm:niſi poneretur actũ illum eſſe abſtractũ ab organo,ſicut eſt de actu intell'us:& potentiã eſſe organicam , quod nullus ſani capitis adhuc ſomniare potuit . Si .n.organũ eſt neceſſarium pp primarium obiectum & non pp ſecũdariũ,cuius eſt actus per uos,ſequitur ergo iſtum actum nõ eſſe organicum,& ita non erit ſentire actus coniuncti,ſed actus aĩę tm̃. Cuius oppoſitum d. Philoſoph⁹ 1.de aĩa t.c.14.ubi d. Vr̃ aũt & aĩæ paſſiões oẽs cũ corpore eẽ,ira, mãſuetudo, timor,miſericordia,confidẽtia:ad huc aũt & amare & odire, ſimul .n.ijs patitur aliquid corpus.unde contra antiquos ibid. tex.com.64 Dicere autem iraſci animam,ſimile eſt,& ſi aliquis dicat eam texere aut ędificare.

Præterea Si potẽtia ſenſitiua pcipit actũ ſuum : quare nõ percipit ſuum organũ? Vñ Aui.d.in 6.naturalium in fine . ꝙ imaginatiua nõ imaginatur ſuum organum:& ita ẽt non imaginatur ſuam imaginationem.Sicut.n. uiſio non eſt uiſibilis,ſic nec imaginatio eſt imaginabilis.Illa.n. rõne Alexand.probat ĩ 2.de aĩa p ſenſum cõem ſentire nos uidere, & nos audire,quia non uidemus ipm uidere,quia uiſio non eſt uiſibilis. Ampli⁹ eſſentia aĩæ potentia & actus ita ſe hñt ſm iſtam uiã,ꝙ potẽtia mediat inter eſſentiam & actum. quia tenet D.Tho.potẽtias aĩæ realr̃ diſtĩgui ab eſſentia animæ. Si igitur potentia ſenſitiua q̃ eſt organica põt cognoſcere actum ſuum: quare non põt eſſentiã aĩæ cognoſcere? Dices quia inter potentiam & eſſentiam non cadit mediũ organum corporeum,quia ſenſus quicquid cognoſcit,cognoſcit p organũ corpale: mõ ſtante eadẽ cã ſequiť eadẽ cõcluſio,qa neq; cognoſcit ſuũ actũ

Vñ Albertus cognomẽto magn⁹ in 3.de aĩa ca.14.in tract.1.expreſſe tenet,ꝙ nulla uirtus organica apprehendit ſe uel inſtrumentum ſuum.quin imaginatio nec ſe, nec inſtrumentum ſuum imaginatur:

& ſic ē de oīb'alijs organicis. vnde ſi viſus cognoſcit ſuum videre, deberet etiam cognoſcere oculū quo fit viſio, & cognoſcere ſeipſum, vt deduximus.

Veruntñ ipſe ēt Di. Tho. in 2. de aīa, vt prætactum eſt: in expōne tex. 65. expreſſe d. φ ſenſu cōi percipimus nos videre, quod non poſſunt facere ſenſus particulares. Idē etiam tenet in comm. ſuper lib. de Somno & vigil.

Tādē cōtra iſtos qui tenēt viſum ſentire ſuum videre, q̄rēdū eſt cur non ſortiat pariformiter ſua orgā na? cur nō ſpēs quibus fit viſio? vñ Ariſt. iſtā q̄onem terminauit in 2. de aīa, & p̄cipue ſm Them. & Alexan. in t c. 57. huius rō ē quia ſentire conſiſtit in quodā moueri: nullus aūt motus a iunctis innexiſq; prouenit, nam talia organa ſenſitiua, licet vim ſentiēdi cōtineāt, non tñ ipſa ſeipſa mouēt, ſed ſēſibilia. ſenſibilia aūt nō mouēt nec impellunt, niſi remotiuſcula ſint. Vñ ſenſibile poſitum ſupra organum ſentiendi non cāt ſenſationem. vnde a iunctis & innexis nulli ictus eueniunt: quia iam ipſi ſe ferirēt ſenſus, qđ fieri poſſe reclamat rō: etenim neq; marculus per ſe excudendo ē, neq; ſera ſecādo, neq; terebra in forando: ſed excuſſor & faber adhibendi extrinſecus ſunt, quorū opa atq; vi & entia illa cōſiſtant, excuſſio, inforatio, ſectio. Themiſt. ibid. Mō actus vidēdi ē īmediate coniūctus potētię per vos, quia non indiget organo, ergo nō mouet potentiā pp eādē rōnē, quia potētia ſenſitiua ad hoc vt exeat in actū ſentiēdi, oportet vt moueatur, & forma exiſtens in ſubiecto non mouet ſubiectum nec alterat ipſum.

Ariſt. cōſuetudo eſt inducere ſermones ſufficientes, aut poſt demonſtratiuos, aut in locis in quibus nō poteſt habere ſermones demonſtratiuos primo de anima commēto. 65.

Ariſt. nō opinat̄ φ aīa faciat actiones diuerſas p virtutes diuerſas, & vnica membra tñ, neq; per vnicas virtutes & mēbra diuerſa tñ. neq; ēt p virtutes diuerſas & mēbra diuerſa tñ. Sed opinat̄ φ faciat p virtutes diuerſas & mēbra vnica, ſ. prīcipalia, & mēbra diuerſa 1. de aīa. c. 89. & 92. Vide lucidiſſimum Themiſt. in 1. de aīa in cap. 3. in expōne tex. 7. Et eūdem ibid. ca. 35. vbi ponit dr̄iam inter opinionē Plato. & Ariſt. quorum alter diuiſit aīam p partes, alter vero per potētias, magna enim eſt dr̄ia inter potentiam & partem.

Ariſt. tenuit φ nō eſt habitatio ſub æquinoctiali, pp dominium calidi tatis 2. Metheo. cap. 2.

Ariſto. fuit regula in natura & exemplar quod natura īuenit ad demōſtrandum vltimam perfectionem humanam in materijs 3. de aīa cōmen. 14. Cōſimile: vt habes ſupra in prologo 1. Ph. & 1. de Gñat. cō. 38. & 3. Metheo. ca. deiride. Auer. inſuper in 1. de Gñat. aīalium ī digreſſio. contra Galenum. ita ſcribit, de Ariſt. laudemus Deum, qui ſeparauit hunc virum ab alijs in perfectione, appropriauitq; ei vltimam dignitatem humanam, quā non omnis homo pōt in quacūq; ætate attingere.

Ariſto. narrauit φ quidā paſſus fuit debilitatem viſus, & videbat ante ipſum ſuam imaginem ſeu figurā

in

in aere. nam aer fuit ſicut ſpeculũ
reſpectu viſus eius. 3. Methe. ca. 1.

Ariſt. ĩ ſcĩa diuina adducit multa q̃
fuerũt declarata ĩ ſcĩa naturali pp
tres cãs, prĩo ad rememorationẽ.
hæc cã tãgit. 1. Met. c. 15. ſcđo qa
vtraq; ſcia cõſiderat de principijs
ſubſtãtię ſenſibilis inquãtũ ſenſi-
bilis eſt, ſed diuin⁹ de prĩcipijs ſub
ſtãtię quaten⁹ ſubſtãtia: & ĩquãtũ
ens, iſtã cã cãm tãgit Cõmẽ. ĩ eodẽ
loco, & in. cõ. 18. &. 7. Met. te. 9. &
39. & 12. Met. 1. 5. 6. &. 29. cõ. Et ĩ
8. Meta. cõ. 4. &. 4. Met. cõ. 1. &. 6.
Met. te. cõ. 1. Et. 2. Phy. cõ. 4. &. 21.
Tertia cã, quia licet eędẽ demr̃o-
nes adducant̃ in naturali Philoſo
phia & ĩ ſcĩa diuina: tñ vl̃iori mo-
do in ſciẽtia diuina adducuntur.
Vide pro hoc. 2. Meta. com. 6.

Ariſt. opinabatur ꝙ intellecta rerũ
notificãt ſubſtãtias rerũ, & nõ sũt
ſubſtantię earũ. 1. Meta. com. 45.

Ariſ. innuit ſe cõprehẽdere veritatẽ
ſimpl̃r, aut in maiori pte, ſm ꝙ eſt
poſ̃e ĩ humana natura. 2. Met. cõ.
1. Idem. 3. de Ani. cõ. 14. & alibi.

Ariſt. ĩ Meta dũ adducit demr̃ones
ſcĩę naturalis, tñ inducit eas vl̃ius.
qm̃ quanto demr̃o fuerit vl̃ior, tã
to magis erit ꝓpria illi ſcĩę. Et Ari
ſto. obſeruat ſe in hac intẽtiõe. ſ. ĩ
inducẽdo demr̃ones vl̃es, alio mõ
q̃ in ſcĩa naturali. Et hęc ẽ cã reite
ratiõis earũ demr̃onũ in ſcĩa diui
na. 2. Meta. cõ. 6. Cõtra fatuos qui
dicũt Ariſt. fuiſſe malũ Metaphy.
quia vtit̃ eiſdẽ rõnibus, quib⁹ vſus
fuit in ſcĩa naturali. Iſti. n. non ani
maduertũt ꝙ vl̃iori & altiori mo-
do inducũtur ibi q̃ in naturalib⁹.

Ariſt. conſuetudo fuit in oĩbus ſciẽ-
tijs in q̃ōnibus difficilibus induce
re ſermones diſputatiuos, q affir-
mãt & deſtruunt idẽ. nullus. n. ſcit
quãtũ ſint difficiles, niſi ſciat illas
ꝑ ſermones diſputatiuos. 3. Meta.
cõ. 1. Idem. 4. Phyſi. com. 3. & 51.

Ariſt. mos eſt inducere res famoſas
poſt demõſtrationes. 4. Ph. c. 133.

Ariſt. ſermo in. 3. Met. eſt ſm proba
bilitatẽ hominũ. 3. Meta com. 11.

Ariſt. in. 5. Met. nõ intẽdit loqui de
ſpeciebus q̃titatis, & qualitatis ſm
ꝙ ſunt ꝑdicamẽta: ſed ſolũmodo
intendit numerare intẽtiões quas
ſignificãt hæ dictiõe quantitas &
qualitas. Snĩa Auer. 5. Met. cõ. 19.

Ariſt. mot⁹ fuit ad ponẽdũ motorẽ
ſeparatũ in virtutũ intelligẽtiũ fa-
ctione, qa virtutes intellectuales
apud ipſum ſunt nõ mixtę cũ ma
teria. Vnde neceſſe eſt vt illud qđ
nõ eſt mixtũ cũ materia fiat à nõ
mixto cũ materia quoquomodo,
quẽadmodũ neceſſe ẽ vt oẽ mixtũ
cũ materia generet̃ à mixto cum
materia. 7. Met. cõ. 31. Ex quo pa
tet ſm mentẽ Auer. ĩtelligẽtias de-
pendere à prima ẽt in gñe cauſæ
efficiẽtis quoquo mõ, cõtra Greg.
& Io. de Baccone in. 2. ſentẽtiarũ.
diſp. 1. q. 1. qui violẽter gloſant ꝑ-
ſentẽ authoritatẽ. Dicũt. n. ꝙ per
virtutes intellectuales intellexit ĩ-
tellectionẽ: pp quã Ariſt. coactus
fuit in. 3. de Ani. ponere intellectũ
agẽtẽ. Sed tũc impropria eẽt Auer.
orõ ac ſermo ſumere habitũ p ip-
ſam potẽtiã, & actũ ſm p actũ pri-
mũ. Virtutes. n. intellectuales ſunt
intelligẽtię ꝓprie loquẽdo, nõ ĩtel
lectiões, ſed tales ſunt habit⁹ taliũ
ṽtutũ, aut ſigñant̃ p modũ habit⁹.

Ariſt. ſnĩa (vt dicit Alex.) ẽ minoris
ambiguitatis oĩum ſnĩarũ: & ma-
gis cõueniẽs vt ſit vera. 12. Met. c.
18. in. 2. coll̃. Idem. 2. Cœ. com. 1.

Ariſt.

Apes pręſagiunt hiemẽ & imbres.ſ.

Apoſtema quod non facit ſaniẽ, nõ habet calorem extraneũ: ſicut apoſtemata quæ ſunt cauſa ventoſitatis aut duriciei,4.Colli.cap 46.

Apoſtemata melancholica raro fiũt intrinſecus:& dũ fiunt incurabilia ſunt:quia non niſi medicinis fortibus indigent:quas mẽbra intrinſeca tollerare non pñt : eo ꝙ horum cura non fit niſi cum ferro:qm̃ talia apoſtemata non reſoluuntur niſi poſt longitudinem tẽporis,& tũc virtus infirmi inuenitur defecta.7. Colliget.cap.29.

Apoſtemata in emunctorijs mẽbrorum principalium exiſtẽtia,& quæ per viã criſis eueniunt,non ſunt curanda cum medicinis repercuſſiuis & refrigeratiuis.ſ.

Apparentia dicentes omnia vera eſſe:omnia ad aliquid eſſe faciunt.4. meta.tex.cõmen.26.

Apparentia refractionis cauſatur ex debilitate viſus,ſicut accidit ex groſſitie medij.Auer.1. Metheo. in digreſſio. de via lactea,in media ſua expoſitione.

Appetitus eſt principiũ motionis in agẽdis rebus,id.n. quod appeti aut declinari natũ eſt, principiũ eſt in agẽdis reb⁹.Impulſus.n.nihil aliud eſſe vr̃ q̃ aĩati corporis motus, q a re aliqua q̃ declinari aut expeti nata eſt imaginatione gignit̃. Alex.1 paraphraſi de aĩa.cap. de impulſu. vbi vide quõ ad imaginationẽ rei appetibilis conſequitur caliditas,frigiditas,& alteratio in toto.

Appetitio in materia quonã mõ eſt, ꝑfecto veriſſimũ puto ꝙ dr̃ prouidentiã fuiſſe,q̃ & turpi deſiderium honeſtatis,& ęgẽti opulẽtiæ q̃tũ ſit ſatis iniecerit.The.1.Ph.ſup.t.c.81.

Appetitus quidẽ ꝯcupiſcẽtia,& ira,& volũtas ſunt.2.de aĩa.tex.cõm.27. Vbi aduerte ꝙ appetitus eſt veluti genus, cõcupiſcẽtia aũt in aĩalibus proprie eſt appetitus reſpectu delectabilis & cõtriſtabilis,exiſtentis in parte ſenſitiua, vt eſt reſpectu cibi & ſiſium quæ delectare apta ſunt. Ira aũt eſt appetitus vindictæ, vel victorię. Volũtas vero eſt appetit⁹ boni ſm rõnẽ,vel exiſtẽtis vel apparẽtis.ita notat Simpl.2. de aĩa.[27. & Alex.in paraphraſi de aĩa.in cap. de impulſu & impulſoria vi.

Appetitu plerunq; perciti accidit vt nihil agamus,quoties appetitui, neq̃ue cõſiliũ,neq; deliberatio ſuffragat̃.Alex.in para.de aĩa.ca.de phãtaſia. Vbi nota ordinẽ poſitum ab eodẽ inter ſenſum, imaginationẽ, aſſenſum,impulſum , qui eſt idem quod appetitus & actionem.

Appetitus eſt in parte practicę, ſine actiua vi, agẽdi.n.& operãdi facultatẽ hr̃e vr̃.eſt.n.cauſa aĩalium motionũ . Senſualis aũt vis in paſſione,& affectione quadã ꝯſiſtit.Alex. in para:de anima.cap. de impulſu & impulſoria vi,& ibi require alias differentias.

Appetitus alius naturalis,alius aĩalis. 1. Phy. cõ. 81.

Appetitus naturalis eſt ſine cognitione,ſupra.

Appetitus animalis eſt cũ ſenſu ſeu cognitione , ſupra.

Appetitus materiæ eſt illud quod habet materia de motu ad recipiendum formam.ſ.

Appetitus eſt pp indigẽtiã.ſ. & tex.

Appetitus & intellect⁹ mouẽtia duo eſſe vident̃: ſi quis poſuerit phãtaſiam & intelligentiã quandã . Aliã animalia nõ habent intelligentiã,

neq;

neq; rationem, ſed phantaſiam. 3. de anima.tex.cõ.48.
Appetitus oĩs pp aliquid eſt. 3.de aĩa tex.commen.49.
Appetibile mouet.s̃.
Appetitus & intelligẽtia practica mouent hæc duo.s̃.
Appetitus & phantaſia recta & nõ re cta.s̃.tex.cõ.51.
Appetitus ſunt contrarij adinuicẽ, cum rõ & cõcupiſcentiæ contrariæ fuerint.s̃.tex.cõmen.53.
Appetitus alius ab intellu, alius ab imaginatione.9.Met.cõ.10. Vbi nota ꝙ peripatetici appetitũ intellectiuũ appellãt volũtatẽ,appetitum ab imaginatione appellãt appetitũ ſenſitiuũ.& aduerte ꝙ virtus quælibet apprehẽſiua habet propriã appetitiuã ſibi correſpõdentem.d.n. Cõm.12.primæ philoſophiæ. cõ. 39.ꝙ voluptas ſequit̃ cõpræhẽſionẽ ſicut vmbra corpus. Et ſunt vnũ in ſubiecto,& duo ſm modũ: ſicut deduci põt ex verbis Ariſt.& Auer. in 3.de aĩa.tex.cõ.49. vbi dr̃ ꝙ intellectus eſt mouẽs, vt eſt deſiderans, nõ vt eſt cõprehẽdẽs, neq; ſm ꝙ deſideriũ ẽ alia virtus ab intellu.
Appetitus principiũ eſt intelligẽtia. 12.Meta.tex.cõ.36.
Appetitus eſt cauſa motus,& motus eſt incorpore.
Appetitus neceſſario eſt in corpore animato. Ex libro deſtr. diſpu.10. in ſolu. primi dubij.
Appetitus toties cõtrarij attolũtur, quoties rõ cupiditati aduerſa eſt, quorũ alter.q̃a reſpicit futurũ& cõſequẽs tẽpꝰ obſiſtit & renitit̃ vitio, alter quia pñs letabile attẽdit, nec ſpectat a tergo quod imminet, dat ſceleri mãus & ꝑceps agitur. Eſt.n. hoc ingeniũ voluptatis eius quæ ſenſus titillat, vt quũ pñs eſt ſi de futuro non cogites,sũmũ bonũ ab ſolutũq, videat̃ Them.aurea ſnĩa. 3.de anima.cap.64. & eſt Ariſt. ibi in tex.cõmen.53.
Appetitus in hoĩe, & cũ opinione & ſine opinione eſſe põt. itaq; ſit vt oĩs voluntas in nobis appetitus ſit, ſed non oĩs appetitus ſit voluntas. Themiſt.s̃.
Appetitus irrationalis in hoĩe, q̃nq; mouet rõnalẽ, q̃nq; vero econtrario.mouet tñ ſemper appetitus validior & vehemẽtior debiliorem. Them.s̃.& habetur ex tex.57.
Appetitio ſenſus, concupiſcentia & deſideriũ dr̃, appetitio intellectus dr̃ voluntas.3.de anima 29.& Themiſt. cap. 48.
Appetitio ſenſus,& sẽſus, ſunt idem ſubiecto:& appetitio intellectꝰ,ſeu voluntas,& intellectus ſunt idẽ ſubiecto: ſed cogitatione rõneq; diſcrepant. Them. expreſſe. 3. de aĩa. cap.48. Idẽ Cõmen.3.de aĩa. cõm. 49. Collige ſm. Peripateticos virtutem apprehendẽtẽ, non eſſe re, ſed ratione diſtinctã a potentia,ſeu virtute appetẽte. Cuius oppoſitum tenuit. D.Tho.& multi alij. Et potiſſimũ argumentũ eſt, quia in. 3. de anima Ariſt. non fecit capl̃m ſeparatum de voluntate, vbi de intellectu pertractat, & de poteſtatibus animæ intellectiuæ.
Appropinquatio & remotio nõ operantur niſi in motibus,quorũ motor eſt extrinſecus.1.cœli.cõ.81.vide.7.phy.cõ.10.&.1.cœli.89.
Aqua eſt potẽtia aer:aer aũt eſt actꝰ quidã,& eſt potẽtia aqua alio mõ. 4.Phy. tex.& cõ.49. Vbi Cõmen. aqua eſt creata in potentia primitus, & prima intentione vt ſit aer: *Digreſſio de forma mĩæ: & de duplici naturæ conſilio.*
aer

aer vero eſt quaſi in potentia aqua propter formam materiæ. Inde patet ꝙ deterius ſemper eſt nobilioris gratia: vt. d. Philoſophus in 7. Politicę: ſed quia forma materiæ eſt ipſam non habere formam, ſed eſſe in potentia oẽs formæ, ſiue ſint vniuerſales, ſiue particulares, ſiue perfectę, ſiue imperfectæ. Iſta. n. eſt forma materiæ, ipſam, videlicet, eẽ priuatã oĩ forma, & hr̃e oẽm formã in potẽtia 7. Meta. cõ. 60. Et. 1. cap. de ſub̃a orbis, mã ſubſtantiaŕ p̱ poſſe, & potẽtia eſt dr̃ia ſuſtãtialis eius. 2. Phy. cõ. 15. priuatio in mã nõ eſt priuatio ſimpl̃r, ſed eſt ſicut ſoſa materiæ. & 12. met. cõ. 18. oẽs formæ ſunt in actu in. 1. motore, & ſunt in potentia in prima materia. Alio mõ igr̃ aqua vt d. Ariſt. in tex. & Auer. in cõm. dr̃ eſſe in potẽtia aer, & lio mõ aer dr̃ eſſe in potẽtia aqua: quia in aqua ẽ potẽtia tã ex parte materię, q̃ ẽt ex parte naturæ agẽtis pp̱ finẽ, quæ nõ errat, cũ rememoreŕ ab ĩtelligẽtia nõ errante, & iõ ex eius intẽtione primariã, & ex eius. 1. conſilio fuit vt viliora ordinenŕ ad nobiliora. Sed in aere non eſt potẽtia aqua niſi pp̱ materiam q̃ indiſcriminatim & confuſe hẽt oẽm formã. in fundamento. n. naturæ nihil diſtinctũ eſt. ſed non eſt ibi potẽtia quæ dirigaŕ ad actũ ab agẽte pp̱ finem ex prima intentione, & ex. 1. cõſilio, ſed ex 2. quia ſm naturæ agẽtis cõſiliũ eſt, vt oẽs formæ quæ ſunt in poteſtate materię, educanŕ ad actũ, alioquin potentiæ paſſiuæ materiæ nõ correſponderet potẽtia actiua primi motoris adequate, & accideret ꝙ potẽtia illa materiæ eſſet fruſtra: & nõ oẽ qđ eſt poſe ex parte paſſi, eſſet poſe ex parte agentis, qđ eſt falſum, & cõtra Ariſt. in. 4. met. in cap. de poteſtate, & in. 9. tex. cõ. 2. vbi diffinit potentiã paſſiuã p̱ actiuã, & ecõtra Et Cõment. ibi. d in cõ. Imo Ariſt. in textu, ꝙ in deffinitione cuiuſlibet potẽtię paſſiuæ, accipitur diffinitio potẽtiæ primæ materiæ: & in diffinitione cuiuſlibet potentiæ actiuæ accipitur diffinitio actionis primæ formæ. Et ne videaŕ tibi ſermo extraneus de duplici naturę cõſilio: vidę frater mi Auer. in fini in. 1. cœli & mundi in cõ. 20. Placuit aũt nobis in hoc digredi, quia loc⁹ ille multos in errorem detruſit, ponentes formã corporeitatis de mẽte Auer. ſed videãt quęſo ipſi Auer. ſeipm̃ declarantem, quæ ſit forma materiæ. 7. meta. cõ. vlt.

A quæ ſuperficies ſpherica eſt. 2. cœli. tex. cõ. 30. Et ibi demonſtratur.

Aqua ſemper nata eſt fluere in magis cõcãuũ: tale aũt eſt quod eſt cẽtro propinquius. s̃. tex. cõ. 31. & ibi vide Auer. qũo hoc intelligatur.

Aqua vr̃ magis recipere figurã rotũdã q̃ terra, propterea ꝙ eſt corpus liquidũ, & de facili deſcendit ad cẽtrum. s̃. cõmen.

Aqua non naturaliter mouetur ad mediũ totius, niſi terra eſſet extra ſuum locum naturalem. s̃.

Aqua, licet non nutriat, tñ eſt vtilis, quia facit nutrimẽtũ penetrare ad anguſtas partes corporis. Galen. in 4. de vtili. particu. cap. 5.

Aquæ vniuerſum. ſ. mare, ſi non ſentiretur tunc ex hoc ꝙ videremus ꝙ oẽs fluuii currũt ad mediũ: ſciremus ꝙ inter aerẽ & terram eſt locus eius, & ꝙ vniuerſum aquæ eſt ĩ illo loco. 4. cœli. cõ. 32.

Aqua facilius mouetur ad locũ terræ

ræ q̃ ad locũ aeris,& aer facili⁹ mouetur ad locũ aquæ,q̃ ad locũ ignis 4.cœli.cõ.39.

Aquã propterea primũ ſubiectũ eſſe credebatur, ꝙ & informiſſimũ videretur,& lõge carentiſſimũ figura.2.Phy.Them.ſuper tex.7. vide ẽt aliam ca uſam poſitam ab Ariſt. in.1.primæ Philoſophiæ.

Aqua eleuatur in vaſe ignito ſuppoſito aquæ, & aer non eleuať qui eſt ĩeo. Et expoſitores hui⁹ problematis non pñt reddere cauſam:quã tu require ab eo.4.cœli cõ.39.

Aqua ſponte moueť ad locũ terrę,& violẽter moueť ad locũ aeris. Aer aũt ſpõte mouetur ad locũ aquę,& violẽter ad locũ ignis,ſed ignis violenter moueťad locũ aeris:& terra violenter mouetur ad locum aquę 4.cœli. commen. 39. Vide in concordantiis.

Aqua nõ calefit dũ fuerit aqua pura 2.de aĩa.cõm.115.

Aqua a vulgo conſueuit exiſtimari dũ liquefactio remanet in ea: & iõ exiſtimať frigiditatẽ nõ eſſe inſepãrabilẽ ab aqua, ſicut eſt caliditas inſeparabilis ab igne:ſed in rei veritate nõ eſt aqua pura,ſed admixta.2. de anima.cõ.115.

Aqua & terra dominantur in gñatione corporum homogeneorum.4. metheo.cõ.1.

Aqua nõ ingroſſatur ſola humidorum.4.metheo.tex.cõ.21.

Aqua propriiſſime ẽ humidi,& terra ſicci.ĩ.tex.cõ.29. idẽ.2. de gñatione.tex.cõ.23.

Aqua mollis nõ eſt,nõ.n.cedit impſſioni ſuperficies in profundũ, ſed ecõtra circũſtat.4.methe.t. cõ. 43.

Aqua & aer sũt media inter materialia & formalia: licet ignis ſit veracius mediũ ĩter materiã & formã: & ſunt media ĩ ſenſu viſus. 3. Colli. cap.38.de viſu & accñtibus ei.

Aqua feruẽs calidior eſt q̃ ignis exiguus:q̃uis citi⁹ refrigeſcat, quippe q ignis q̃uis exigu⁹, nũq̃ frigidus fieri poſſit.ex.2.de partib⁹aĩaliũ.c.10.Vide in cõcordãtijs nup editis.

Aqua ferues pleni⁹ calefacit q̃ flãma: ſed flãma vrit aut liquat rẽ, vri aut liquari idoneam,quod aqua efficere non poteſt. ĩ.

Aqua ferues calidior ſẽtiť,ſed celeri⁹ refrigeſcit & cõgelaſcit q̃ oleũ. ĩ.

Aquæ nã viuacior ẽ q̃ natura terrę: & iõ aĩalia aquatilia sũt multiforia & plura q̃ aĩalia terreſtria. Auer. in 3.de gñatione aĩaliũ. ca. de gñatione apũ in fine.& eliciť ex mẽte Phi ibidẽ in prin.cap.11.vbi agit de generatione & ortu teſtatorum.

Aquę crudę ſterilitatẽ aut partũ femineũ faciũt.4.de gñatione aĩaliũ cap.2. Vide ẽt in.6.de natura aĩaliũ cap.19.vbi agit de coitu fetuque ouium & caprarum.

Aquæ calidæ efficiunt colorẽ albũ, frigidę vero nigrũ. Ariſto.in.5.de gñatione aĩalium.cap.6.& ibi vide in quibus aĩalibus hoc verificeť. vide ẽt hoc clare ĩ.3. de natura aĩaliũ cap.12.de duobus fluuiis in Antandria, quoꝝ alter candorẽ, alter nigritiẽ in pecoribus facit, & de ſcamãdro q flauas reddit oues:ideoq; xanthũ ꝓ ſcamãdro apud Home. nuncupari autumãt Vide ẽt ibi de amne thraciæ,quẽ pſyorũ vocant, qui nigras oues producit, ſi ipſius aquæ ante coitum bibantur.

Aqua ordei qũo fiat. Vide.5. Colliget. cap. 31.

Aqua melior ſm Hippo. ẽ aqua fontiũ orientaliũ,quæ ſcaturit ex terra

quæ

quæ nõ habet groſſam ſubſtantiã, nec luteã, ſed eſt medioc:is: & propterea eſt ſubtilior & leuior & cito permutaſ a calido & frigido. Sed Raſis ſentit ꝙ melior aqua eſt fluminũ magnorũ ductuum. Et mihi videtur ꝙ Raſis nõ laudarit flumina magna groſſã, niſi propterea quia ſol operatur in eis vnam operationem, per quam ſeparantur partes groſſæ a ſubtilibus. Sed opus quod fit in aqua eſt diuerſum ab aqua. Sed quod inſpiciendum eſt in aqua eſt diuerſitas terrarum, quia non poteſt eſſe in eſtate quin fluant ad flumina aquæ multitudo & pluuiæ. Et propterea, quãto plus elongatur flumẽ a ſuo ortu, tanto eſt deterius. Vbi finaliter cõcludit opinionẽ Hippo. eſſe magis verã. 5. Colli. cap. 38. de aquis.

Aqua calida, quæ eſt inter calidã & frigidam tẽperata, corpus refrigerat & humectat, & paucam diſſolutionem operaſ: & in hac pauca diſſolutione abſtergit ſorditiem quæ in cute retinetur. 6. Colliget. ca. 3. de balnei iuuamento.

Aqua grauis eſt reſpectu aeris, & leuis reſpectu terræ. & ideo ſi eſſet in centro mundi. ſ. in loco naturali terræ, moucreſ ad cõcauitatẽ aeris. 1. cœ. cõ. 17. Cõſimile de aere ſi poneretur in loco ignis, vt patet 1. cœli. cõmẽ. 8. cõtra Ioan. grãma. ponentem loca mediorũ non eſſe ſpecie diſtincta ab extremis.

Aqua quodammodo & aer continẽtur ſub deſcriptiõe grauis & ſub deſcriptione leuis: ſed in aqua magis abundat grauitas, quia deſcendit in duobus elementis, in aere vero magis abũdat leuitas, quia in duobus elementis aſcendit. 1. cœli. cõ. 17.

Aquæ ſunt duæ ſpecies, vna eſt ſub terra, reliqua ſupra terrã, & quælibet iſtarum ſpecierum vel fluit vel ſtat. cap. 5. 1. Metheo.

Aqua etiã ſub terra gñari poteſt, ex aere qui eſt. ſ. terrã: cum ad. uuabitur per locum cõuenientem huic, ſm diſpoſitionem conuenientem ei ſupra terram. ſ.

Aqua nõ eſt exhalabilis, ſed vaporabilis: ecõtrario aũt oleũ eſt exhalabile ſed non vaporabile. 4. methe. tex. cõmen. 48.

Aquila ſola apud hoĩes diuina perhibetur. 9. de natura aĩaliũ. cap. 32. Et ibi vide vñ locus datus ſit fabulæ de homine cõuerſo in aquilam, qui hoſpiti iniuriam intulit.

Aquila ſuos pullos excludit, quos oſſifraga libenter recipit, tuetur, & alit. ſupra. cap. 33.

Aquila vt plurimum tria oua edit, ſed binos pullos excludit, vt ex verſu quẽ ad Muſeum authorem referunt. Excludit binos, edit terna, educat vnũ. 6. de nã aĩalium. ca. 6.

Aquilonis flatu mares poti⁹ ↄcipi ũt, auſtri feminæ. Vis tanta eſt aquilonis, vt vel ea q̃ non niſi feminas pariant inuitet ad prolis maſculæ procreationẽ. Ariſt. in. 6. de natura aĩalium. ca. 19. vbi agit de coitu & fetu ouium & caprarum.

Aranei ſtatĩ cũ editi ſũt, fila mittũt, nõ ĩtrinſec⁹ tã q̃ excremẽtũ (vt Democ. ait) ſed extrĩſec⁹ de ſuo corpe veluti corticẽ, moſ eoꝝ q̃ ſuis villiſ iaculantur, vt hiſtrices. 9. de natura animalium. 39.

Architectores. manu artificibus circa quodlibet honorabiliores. & magis ſcire putamus, & ſapiẽtiores eſſe, quia factorum cãs ſciũt. Ex prohœmio metaphy.

Architas

Architas approbauit terminos qui vtriuſque ſunt .i. definitiones datas per materiam & formã 8. Meta.tex.cõmen.6.
Argentũ uiuum & oleum ſunt plus aeris 4.Methe.t.c. 43.
Aridum, ſicci eſt 2. de Generatione tex.commen. 12.
Arietes ĩ africa ſtatim cornigeri generantur,nec ſolum mares(ut Homerus ſcribit)ſed etiam fœminę.8 de natura animal.cap.28
Ariſtippus mathematicus ſcĩas deſpexit.3.Meta.t.com.3.
Ariſto.tres ſcientias inuenit,logicã, naturalem,& diuinã.Et nullus error inuentus eſt uſq; ad hoc tẽpus quod eſt mille & quingentorum annorum. Et talẽ diſpõnẽ eſſe in uno indiuiduo potius eſt miraculoſum q̃ humanum. Auer.in prologo 1.Ph.Conſimile uide in 3.de aĩa 14.& in 3.Methe.ultimo,in ex põne media.& in 2.cœ.cõ.1.& 12. Meta.cõ.14.& 1. de Gñatio.c.38.
Ariſtot.ea q̃ ſunt manifeſta per ſe, qñq; ponit pro manifeſtis, apud eos qui innati ſunt recipere illud qđ eſt manifeſtũ per ſe.Et qñq; utitur in declaratiõe eorũ propõnibus famoſioribus eis ad confirmãdũ eas,&iõ qñq; fit iteratio ſermonis 2.Ph.c.85. Collige ex hoc hãc eſſe unã cãm reiterationis in ſcĩa. Alia cã.cõtĩgit ex diuerſitate cõſiderationis,& hoc obſeruauit Ariſto. in prima philoſophia, ubi multas demõrationes philoſophicas reiterauit,ſed altiori mõ: ut d.Cõmẽta.2.Met.c.6.Tertia cã eſt ad rememorandum,& hoc pręcipue obſeruat in logica, ut dicunt expoſitores in lib.Priorũ. Idem h3 Cõmẽ. 2.Ph.c.90. Quarta cã eſt qñ ordo ſcĩæ hoc requirit.uide 3.Ph.c.48. de reiteratione trac. de infinito,in lib.de cœlo.
Ariſto.conſuetudo eſt præordinare ſermones logicos ſermonibus demõratiuis,qui hñt cum cognitione rei,diſſolutionẽ illorum ſermonũ contrariorum 4.Ph.cõm.3.&2.de aĩa c.136.& 3.Meta. com.1.quod qũo ueritatem contineat. Vide in concordantijs.
Ariſto.utitur exemplis rhetoris,propter difficultatem imaginandi 4. Ph.commẽ.84.& 1.Ph.81.& 3.de anima 14.
Ariſt.ut dr̃,compoſuit philoſophiã extraneam 4.Ph.com.87.Et ibi ui de quid ſit philoſophia extranea. uide ẽt 1.Cœ.te.commen. 100.
Ariſto.in inueniendo definitiones, multotiens utitur uia ablationis, quã uiã dãnauit Alpharab. 4. Ph. commen.101.
Ariſt.plerũq; adducit exempla ĩ ſfis ut ſermo eius ſit magis manifeſt⁹ 6.Ph.com.16.
Ariſt.& oẽs Peripatetici dicunt hic eſſe tranſmutationes q̃ fiunt in nõ tempore 6.Ph.commen.32.
Ariſt.in 7.Ph.uerſus finem non loquitur niſi de motoribus mãlib⁹. Auer.7.phy.com.35.
Ariſto.prima intentio eſt in 8.Phy. pertractare de primo motore:ideo quæſiuit utrum motus ſit antiqu⁹ uel nouus 8.Ph.com.1.
Ariſto. opinio non eſt ut ante motum continentem totũ ſit motus, aut ante trãſmutationem quæ eſt prima tranſmutatio,ſit tranſmutatio 8.Ph.com.1.
Ariſtotelis opinio fuit, ꝙ principia trãſmutationis ſunt quatuor qualitates,caliditas,frigiditas, humiditas

tas,& ſiccitas.Sed opinio antiquorum fuit ꝙ principium tranſmutationis ſunt raritas & dẽſitas 8.Phyſi.commen.55.

Ariſto.opinatus eſt impoſſe eſſe,aliquid eſſe æternum,in quo eſt potẽtia ad corruptionem. & hoc demõſtrauit in fine 1.de Cœlo & mũdo, contra Alexand.Commen.8.Phy. cõ.79.& eſt contra opinionẽ Plat. & Auic.idem 1.ca. de ſubſtã.orbis & 12.Metaph.41.

Ariſt.primo inuenit & ſciuit naturã primæ materiæ principaľr 1.Phy. commen.78.

Ariſt.ſcripta atq; commentationes ſunt duarum ſpẽrũ,vna eorũ q́ exteriora noĩabat, altera vero q́ auſcultatoria. Vide ꝑ hoc Simpliciũ clare, in prologo Phyſi. & vide ẽt Auer.in 1.Cœ.100.

Ariſt.via eſt minoris ambiguitatis in philoſophia,& remotior a contradictione:& iõ ſuſtentati ſumus ſuper ſententia eius. Auer.2.Cœ.c. 1.auctoritate Alex. & 12.Met.18.

Ariſt.intentio eſt in lib.de Cœlo & mundo inquirere de mũdo, eiuſq; primarijs partibus,& de oĩ inſuper qđ mũdũ ipm, parteſq; primarias conſequiť. Auer.ſnĩa in paraph.li. de Cœlo in principio & in 3.Cœ.c. 1.& vlti. vbi notat ꝙ aliter cõſiderantˀeĩnta in lib.de Cœlo,& aľr in lib.de Gñat.quia in ſcĩa lib. de Cę lo conſiderantur inquantum ſunt partes mũdi:in ſcĩa aũt lib.de Generatione,inquantũ ſunt cãæ corporum compoſitorum.Ex quo pꝫ Auer.non diſcrepare ab Alexan.in ſubiecto iſtius libri:ſicut quidã ſibi falſo ĩpoſuere ꝙ ſit corpus ſimplex vt tenuit Simplicius.

Cõtra Petrũ Põponatiũ.

Ariſt.vtitur diuiſione & inductione in declaratione eorum quę ſunt latentiora primis cognitionibus, & apertiora primis q̃nibus 1. Cœli cõ.2.& 6.Ph.41.& 2.Ph.com.3.& 1.Priorum ĩ digreſſ.de ſyllogiſmo hypothetico.

Ariſ.cõſueuit adducere rõnes famoſas poſt rõnes certificãtes 1.Cœ.c. 2.idem 1.de aĩa commen.65. vide in concordantijs.

Ariſt.fuit primus ex Græcis qui poſuit cœlum eſſe ingñabile,& incorruptibile: ſed fuit opinio antiqua Caldeorũ 1.Cœ.c.22.& 102.

Ariſt. vtitur ſermonibus ꝓbabilibꝰ duobꝰ modis,aliqñ præinducẽs eos añ demſatiuos, & ad exercitandũ, & dubitandum, & aliqñ poſt,vt faciat conuenire 1.Cœ.com.85.

Ariſto.ſermo eſt breuis, & ita eſt de quolibet uerbo eius 1. Ph.com.35 idẽ 1.de Gña.cõ.38. & 1.Ph.cõ.6. Auerte tñ ꝙ breuitate vtiť pp obſcuritatẽ,iuxta illud Horatij.Cum breuis eſſe laboro obſcurus fio. Et ꝓſertim hoc obſeruat in principijs librorũ(vt notant Græci expoſitores)ut rudiũ ingenia deterreat.Nã nouit Ariſt.non quẽlibet eſſe aptũ ad philoſophandum.

Ariſt.opinať,ꝙ ſub polo meridionali ſit habitatio 2.Cœ.c.16.idem 3. de aĩa cõ.5.in ſolõne 2.q̃nis.

Ariſt.opinabatur ſolẽ eſſe ſub mercurio, econtrario q̃ Ptolomęus 2. Cœli com.58.

Ariſt.fecit librum qui dŕ de regiminibus cœleſtibꝰ 2.Cœ.c.68.

Ariſto.plerunq; ſolet deſtructionẽ conſequentis prætermittere, conſiderando ꝙ audiens intelligit, ſicut dimittit multas propoſitiones manifeſtas per ſe 3.Cœ.c.23.

Ariſt.fuit primus qui dixit modum quo

quo fit generatio in ſubſtantia, & nullus antiquorum ante ipſum dixit illum. 3. Cœli. commen. 68. & 12. Metaphy. com. 18.

Ariſt. ſæpe vtitur iſto modo arguendi, ex falſo poſſibili deducendo falſum impſſe. Auer. in paraphraſi. 3. Cœli. in ſumma 3. parte ſecunda, in contradictione prima idem 4. Phyſi. com. 72. vbi etiam aſſerit ꝙ etiam Plato ſæpe vtitur iſto modo. vide pro hoc. 6. Phy. cō. 15. & 7. Phy. com. 2. & 5. Phy. com. 45.

Ariſto. reſiſtit Platoni quia forma non eſt cauſa agēs ſimpliciter: ſed quia ſunt cauſæ propinquæ & eſſentiales, ponit enim Ariſt. formas agentes, quamuis eſſe earum apud ipſum ſit aliud ab eſſe earū apud Platonem. differt quidem à Platone in modo eſſendi formas, & in modo actionis earum tantum: nō. in eſſe earum ſimpliciter, neq; in actione earū ſimpliciter. 2. de Generatione. cō. 52. vide calcem commenti. 18. 12. Meta.

Ariſto. iſtis verbis, videtur, & exiſtimatur, vtitur loco certitudinis, in locis in quibus certitudo eſt famoſa. 1. de anima. c. 19.

Ariſtoteles aſſimilat intellectū ſphęræ, quia reuertitur ſupra ſe, & intelligit ſe, ſed anima ſenſibilis & deſideratiua hoc non habet, quia motus eatum & actio nō aſſimilatur circulationi 1. de anima. com. 46. & habetur in tex. Ex hoc patet quātum a veritate deuiauerit Pet. Pōponatius ī apologia ſua de falſa illa opinione de mortalitate animę intellectiuæ quā impoſuit Ariſto. Expreſſe enim in Thimęū arguens. d. non bene dici animā magnitudinem eſſe, eā enim quæ vniuerſi, manifeſtū ꝙ talem eſſe viāt qualis eſt aliquando vocatus intellectus, non enim veluti ſenſitiua ē, neq; vt deſideratiua. Harū enim motus nō circulatio eſt: vbi Commen. notat pręallegatam authoritatem, ꝙ intellēs apud Ariſt. aſſimilatur ſphæræ, quia intelligit ſe & reuertit ſupra ſe. Sed dicebat ꝙ oculus eſt organicus, & nullus ſani capitis, negare poteſt oculum cognoſcere ſe videre. Et cogitatiua nōne cognoſcit an ſe aliquo cogitet? Negare enim hoc: vt aſſerit: ſimile eſt inſaniæ. Nam Ariſt. Themi. & cęteri interpretes illud manifeſte ponunt in 2. de aīa. Authoritas eſt ēt Themi. in 1. de aīa. ſuper tex. 10: vbi. d. Sētire ſe & imaginari, nemo eſt qui nō intelligat. fide ad id vel experimenti ducta, quorū iudicio nullum exquiſitius eſt. Diuus etiā Tho. in quæſtionibus de veritate, quæſito. 9. primæ qōnis apertiſſime. d. vnumquęq; ſenſum ſentire ſe ſentire. Decima ēt quæſtione q̄ eſt de mente. d. viſum videre ſe videre: quis aūt neget ſenſum virtutem eſſe organicā? Et ſubdit, ꝙ nō eſt verū ſemper ꝙ organū mediat īter virtutē & obiectū: licet fortaſſis illud veritatē habere pōt de primo obiecto, nō aūt de ſecundario. nam quāuis viſus diſtet à colore viſo, quod eſt eius primariū obiectum, non tñ à ſua operatione quę eſt ſecundarium obiectum.

Digreſſio an virtutes ſenſiti uæ cognoſcant ſuos actus contra Di. Th. & Pet. Pōponatiū

Dicimus nos ꝙ mirū eſt de iſto viro, qūo talia Ariſtoteli & Themiſtio & alijs expoſitoribus in 2. de anima imponat. Immo Themi. in 2. de aīa. in expoſitione tex. 148. vbi Ariſt. quæſtionem motam, an p viſum cognoſcamus nos videre, Aduerſus Pe. Pōpo.

abſoluit,inquit,Quemadmodum .n.quamuis multi magiſtratibus, libelliones,pragmatici,exceptores aſſideāt:unus tñ eſt qui ius habeat ſnīæ proferendę.Ita & his tametſi multa inſtrā machinamētaq; ſint in quæ rerum ſimulachra receptē tur : una tñ uis arbitra eſt quæ de omnibus ſciſcat,pronuntiet, iudicet.Hæc illa uis eſt,qua nos uiſu ui dere,& auditu audire ſentimus,ea dem .n. potentia percipi actiones ſenſuum neceſſe eſt, qua dñas actionum percipimus. Nō ergo ve rum eſt qđ paulo ante uiſi ſumus probare quum dȷximus, uiſu nos ſentire hoc ꝙ cernamus, & auditu ꝙ audiamus, hoc ſuum eſt ſenſus cōis ingenium,muuuſq;: cui noti tiam omuium ſenſibilium natura mandauit. Vbi quid clarius?

Iſtius ſenteutiæ ēt quam ſequit̃ Themiſt.eſt Commen. 2.de aīa c. 144.qui continuando intētionem Ariſt. d.ꝙ lȝ Ariſt.illam qōnē mo uerit & ſoluerit ſupra in tex. com. 136.& interpoſuit quædam in me dio:iterum reuertitur ſupra eandē q.& probat ꝙ virtus illa ſit una.ut d.in tex.145.

Ita ēt tenet Alber.in 2.de aīa tra. 3.cap.7.in digreſſio.de uirtutibus interiorib9 d. n.ꝙ ſenſus cōis utiq; proprium eſt apprehendere opera tiones ſenſibiles.

Amplius Ari.in li.de ſomno & vi gilia expreſſe d. Quoniam aūt exi ſtit unicuiq; ſenſuū aliquid ꝓpriū illđ uero aliquid cōe: ꝓpriū quidē uelut uiſui uidere, auditui audire, & alijs ſm eūdē modū. Eſt aūt quę dā & cōis potentia q̄ ſequit̃ oēs,qa & qđ uidet & qđ audit ſentit.nō.n. uiſu uidet qm̄ uidet & iudicat.

Vide ēt Themiſt. in lib. de Sōno & uigil̃.ca.6.Et Alexā.in 2.de Aīa in cap.de ſenſu cōi.ubi d. Hoc aūt ſenſu cōi,& uidentes nos & audien tes,& ſingulis ſenſibus ſentiētes ſen timus,qui.n.uidet,auditue audire ſeſe & uidere iam ſentit: nāq; uon alia ptāte q̄ ſenſu nos ſentire percipimus: neq; tñ nos uidere uidemus,neq; nos audire audim9:quū nec uidere ipm, aut uiſio uiſibilis ſit,neq; audire,aut auditio audibi lis ſit. Sed hoc primi & ꝓprij ſenſus qui cōis dr̄, opus & functio eſt. Siľe in paraph. de aīa.ca.de impul ſu,& ui impulſoria.Item in cap.de intellectu in actu.Idem in tract.de intellectu cap. 1.

Quid igitur clarius aut aptius ex mente Ariſt.Themiſt. Alexandri, Alberti,& Auerrois?

Ariſt.n.ibi in 2. de aīa expreſſe t.c. 148.& 149.d.ſenſum cōem ſm ꝙ quodammodo ē virtus una & indi uiſibilis exn̄s:lȝ ſȝ aliū modū quo dammodo exn̄s diuiſibilis iudicet de cōtrarijs nā ut iudicat, eſt una: ut recipit quodammodo eſt plēs. Vnde Commē.com.149.d. & qua ſi opinatur ꝙ uirtus primi ſentien tis meli9 eſt ut dicatur uua forma & multa inſtrīs copulatis cum ea q̄ ptrāſeūt motus ſenſibilium,quo uſq; copulēt̃ cū ea, q̄ dicere ipſam unam eſſe ſubiecto, & multa ſm formas quæ deſcribuntur in ea.Illud.n.eſſe eſt dignius ſm ꝙ eſt iudicans, iſtud autem ſecundum ꝙ eſt recipiens.

Amplius Ariſt.cōtra antiquos 4. Met.t.c.25.expreſſe d. Non.n.ſen ſus ſuimet eſt, ſed aliquid alterum præter ſenſum,quod prius eſſe ſen ſu neceſſe eſt. Mouens enim moto prius

prius eſt natura: & utiq; ſi hęc adinuicem dicantur nihil minꝰ. Quē locum exponēs Alex. ĩquit. Poſtq̃ ex eorũ opinione hoc ſequi docuit v3. ꝙ ſi ſublatꝰ fuerit ſenſus auferũtur ſenſibilia: ꝓtinꝰ addit verũ eſſe ſenſationes actiõesq, ſenſuum nõ fore, ſi ſenſus non fuerint. at non item ſubiecta non fore in quibꝰ ſenſuũ actiones efficiunt. Falſum eſt .n. dictu ſublatis ſenſibus ſubiecta tolli, a quibus affectiones in ſenſibus gignunt. Si.n. ſenſus, non ſui ſenſus & perceptio eſt, ſed extraneę ſemp cuiuſpiã rei certæ, quod ſenſationem & ſenſus affectionē efficit id: vt prius ſit q̃ ſenſus percipiens ipſum neceſſe eſt. Nec valet ſi dicas ꝙ hoc eſt verum reſpectu primarij obiecti ſed non reſpectu ſecundarij: nam Alexã. d. ꝙ ſenſus ſemp eſt externæ cuiuſpiã rei, alioquin oporteret dicere ſenſum cognoſcere ſeipſum, poſt cognitionē aliorũ, ſicut eſt de intellũ mãli qui nõ cognoſcit ſe niſi poſt aliorũ cognitionē 3. de aĩa t.c. 8. qđ dicere ē figmēto ſilē. Et btũs Tho. ibi ēt in expõne tex. 25. expreſſe d. ꝙ viſus non videt ſe ſed colorem. Vide tñ comm. 39. 12. Meta. in fine & cogita. Vide in phyſicis diſputationibꝰ contra Algazelem diſp. 2. in ſol. 6. dubij. Et in lib. de coniunctione intellectꝰ abſtracti cum hoĩe expreſſe d. ꝙ formæ apprehendentes, materiales ſ. virtutes ſenſitiuæ, non apprehendunt ſeipſas neq; finē ſuæ diſpoſitionis.

Ioannes etiam Gram. in prĩcipio 1. de aĩa vbi ſpãlr probat intellũm non eſſe corpus, oñdit quia nullũ corpus nec virtus in corpore eſt cõuerſiuũ ſupra ſe, nec cognoſcit ſe. vnde neq; viſus cognoſcit, ſe neque auditus.

Sed quid cãę fuit ꝙ iſte vir deceptus eſt? fuit illđ qđ aſſerit Commēta. 4. Ph. c. 95. vbi Ariſt. reprehēdit illos qui aſſerebãt tp̃s eſſe motum vbi Commen. inquit, ꝙ multotiēs exiſtimatur ꝙ illud qđ ſequitur rē ſit ipſa res. ita in caſu nr̃o, quia cũ nos oculo videmus aliquam rem, quia coniungit virtus ſuperior. v3 ſenſus cõis qui eſt apprehendēs oculi viſionem: & quia per ſenſum cõem oculo applicatum diſcernimus & percipimus nos videre, credimus iſtud iudiciũ fieri in nobis ꝑ oculũ, cũ reuera ſit ſenſus cõis. Nã qñ aliqua opatio attribuit duobus, quorum alterum cõcurrit vt organũ, alterũ vero vt agēs principale, illa opatio ſimplr attribuitur agenti principali & nõ inſtr̃o: vt colligit ex 2. de aĩa te. c. 41. contra antiquos qui motum augmēti attribuebãt igni. Ariſto. aũt vult ꝙ augmentatio ſit ab aĩa, & non ab igne, quia ignis cõcurrit vt inſtr̃m & vt cõcauſa. Immo 2. de Gña. t. c. 55. motio ignis ē deterior q̃ motio organi, cuius cãm vide ab Au. ibi.

Ad ꝓpoſitum igit, bñ ſentimus nos ſentire, & percipimus nos videre, ſed hoc nõ eſt per virtutē pticularē cuiꝰ ē talis actus. Vñ nõ ꝑcipimus nos videre ꝑ virtutē viſiuam oculi, ſed per virtutem ſuperiorem illa virtute, puta per ſenſum cõem. Et bene percipimus nos ponere differentiam inter ſenſibilia propria diuerſorum ſenſuum, qđ eſt opus ſenſus communis, ſed ſenſus communis non eſt qui percipiat ſe illũ actũ exercere: ſed eſt virtus ſupior & ſpũalior. I homine. n. eſt cogita-

tiua:& in brutis eſt extimatiua. Si aũt inter ſenſitiuas iſtæ ſunt ſupremæ,dicemus hoĩem actum cogitãdi percipere,aut per intellectũ qui eſt virt⁹ abſtracta, aut ſi hoc cõpetit cogitatiuæ hoĩs,ẽ ex ſpãli quodam priuilegio, ex quo eſt multũ vicina intellectui, & aliquid ex ꝓprietatib⁹ intellꝰs participat. Pro hoc aũt facit authoritas Simpl. in 2.de aĩa in expõne tex. 136.vbi au ctoritate Iãblici d.ꝙ ſenſitiua æquoce dr̃ de ſenſitiua bruti & ſenſitiua nr̃a.vbi d.ꝙ ſentire ſe ſentire ẽ humanæ vitæ,ꝗ rõnalis ẽ,ꝓpriũ,& ſoli hoĩ competit. nã rõnalis vitæ opus eſt ſupra ſeip̃m conuerti. Et iõ quia virtus organica & corporalis nõ põt cõuerti ſupra ſeipſam talis eſt.nam oẽ corp⁹ & virtus in corpore eſt diuiſibilis,& hꝫ partes extra partes,loco & ſubiecto diſtinctas.conuerſio aũt alicuius in ſeipſum in indiuiſibili conſiſtit,corp⁹ aũt & virtus in corpore in indiuiſibili cõſiſtere non põt. Oẽ.n. corp⁹ eſt diuiſibile in infinitum. Et iõ ſolius virtutis immãlis ẽ ꝓpriũ ſupra ſeipſam conuerti.Tenet aũt Simp. ſenſitiuas virtutes eſſe potẽtias aĩę rõnalis,ſicut & intellꝰs,& iõ tenet illud eẽ ꝓprium ſenſitiuę hoĩs.lꝫ Commen.illud non teneat.

In conſimili tñ hꝫ Di.Tho. in 2. de aĩa lect. 13.in expõne t.65. vbi inquit.ꝙ differenter ſe hꝫ cogitatiua hoĩs ab æſtimatiua bruti.Nã cogitatiua apprehendit indiuiduũ vt exñs ſub nã cõi:qđ contingit ei inquantum vnitur intellectiuæ,in eodem ſuppoſito:vt cognoſcit hũc hominẽ prout eſt hic homo. Eſtimatiua aũt bruti non apprehẽdit aliquod indiuiduum ſm ꝙ eſt ſub natura communi:ſed ſolum ſm ꝙ eſt terminus,aut principium alicuius actionis aut paſſiõis:ſicut ouis cognoſcit hunc agnum,nõ inquãtum eſt agnus:ſed inquantum eſt lactabilis,& hanc herbam inquantum eſt eius cibus. ita ẽt dico ꝙ lꝫ in brutis virt⁹ ſupior apprehendat actũ inferioris virtutis, quia ſunt differentes in perfectione & gradu altiori,vna ſit reſpectu alterius.vbi tñ deuentum eſt ad actum ſupremæ virtutis, qualis eſt actus æſtimatiuæ aut memoratiuæ: dico ꝙ bruta non pñt illũ actũ apprehendere:quia neq; per inferiorem virtutem hoc fieri põt,vt clarũ ẽ,neq; per uirtutem illam cuius ponitur actus,cũ ſit organica.nulla.n. virtus organica conuerſiua eſt ſupra ſuum actum,quia ſi eſſet conuerſiua ſupra actũ ſuũ,eſſet ẽt conuerſiua ſupra ſuam eſſentiã,& ita ĩ virtute ſenſitiua eẽt mot⁹, & actio circularis,qđ Ariſt.expreſſe negat cõtra Thimæum. Them.ẽt in lib. 1. de memoria & reminiſcentia ca. 5 ponẽs d r̃iam inter memoriam hominis & brutorũ,ponit duas d r̃ias quia bruta hoc ſolũ cognoſcunt p̃ſens & p̃teritum t p̃s,in quibus eſt memoria,non futurum vt homo. ſecũda d r̃ia ẽ, quia homo percipit ſe recordari,qđ tñ brutis eſt negatum. Ecce igitur ꝙ cum memoria ſit altior uirtus & ſpiritualior, ut d.Commen.3.de aĩa commen.6. & tñ nõ pcipit actũ ſuũ in brutis.

Non poſſum aũt non mirari de Di.Tho.in loco prꝗallegato.nam Inſtat aduerſus D. Tho. eꝫ ſenſum non poſſe apprehendere ſuam eſſentiam. Cuius rationẽ (ut inquit)Auicenna talem adduxit,quia ſenſus nihil cognoſcit niſi per

ſi p organũ corporale.non eſt aũt poſſe vt organum corporale mediũ cadat inter potentiam ſenſitiuam & ſeipſum. Sed ſi hoc eſt,qũo ſenſus cognoſcit ſuum actum?ſi.n.p te organum non eſt neceſſariũ potentiæ ſentienti ad percipiendum actum ſuum,uidebitur igitur ſeq actum ſenſitiuæ uirtutis eſſe magis abſtractum a mã,q̃ ſit eſſentia ipſius uirtutis: ita ꝙ accñtia erunt magis abſtracta q̃ eſſentia, qd uꝛ abſurdum. Confirmatur,quia actus ille magis dependet a potentia iudicante actum & eliciente, q̃ ab obiecto.igitur ſi actus ſine organo põt cognoſci ut depẽdet ab obiecto,multo magis, ut dependet a potentia.

Et confirmatur melius, quia act⁹ iſte uirtutis ſenſitiuæ eſt organic⁹, & dependet a corpore ut ab obiecto,& ut a ſubiecto. ſi igitur anima & potẽtia ſenſitiua non eſt cõuerſiua ſupra ſe,quia eſt uirtus alligata organo : non ẽt erit conuerſiua ſupra ſuum actum.nam ſi inter actum & potentiam non mediat organum: igitur cum deuentum eſt ad actum, quid prohibet quin poſſit progreſſus ab actu fieri ad potẽtiam?non uideo.Implicat igiꝛ manifeſte ſenſum poſſe cõuerti ſupra actum ſuum,& non poſſe conuerti ſupra ſeip̃m:niſi poneretur actũ illum eſſe abſtractũ ab organo,ſicut eſt de actu intelſus:& potentiã eſſe organicam, quod nullus ſani capitis adhuc ſomniare potuit. Si .n.organũ eſt neceſſarium pp primarium obiectum & non pp ſecũdariũ,cuius eſt actus per uos,ſequitur ergo iſtum actum nõ eſſe organicum,& ita non erit ſentire actus coñiuncti,ſed actus aĩę tm̃. Cũius oppoſitum d. Philoſoph⁹ 1.de aĩa t.c.14.ubi d.Vꝛ aũt & aĩæ paſſiões oẽs cũ corpore eẽ,ira, mãſuetudo, timor,miſericordia,confidẽtia:ad huc aũt & amare & odire, ſimul .n.ijs patitur aliquid corpus.unde contra antiquos ibid. tex.com.64 Dicere autem iraſci animam,ſimile eſt,& ſi aliquis dicat eam texere aut ędificare.

Præterea Si potẽtia ſenſitiua pcipit actũ ſuum: quare nõ percipit ſuum organũ?Vñ Aui.d.in 6.naturalium in fine. ꝙ imaginatiua nõ imaginatur ſuum organum:& ita ẽt non imaginatur ſuam imaginationem.Sicut.n. uiſio non eſt uiſibilis,ſic nec imaginatio eſt imaginabilis.Illa.n. rõne Alexand.probat ĩ 2.de aĩa p ſenſum cõem ſentire nos uidere, & nos audire,quia non uidemus ip̃m uidere,quia uiſio non eſt uiſibilis. Ampli⁹ eſſentia aĩæ potentia & actus ita ſe hñt ſm iſtam uiã,ꝙ potẽtia mediat inter eſſentiam & actum. quia tenet D.Tho.potẽtias aĩæ realr diſtĩgui ab eſſentia animæ. Si igitur potentia ſenſitiua q̃ eſt organica põt cognoſcere actum ſuum: quare non põt eſſentiã aĩæ cognoſcere?Dices quia inter potentiam & eſſentiam non cadit mediũ organum corporeum,quia ſenſus quicquid cognoſcit,cognoſcit p organũ corpale: mõ ſtante eadẽ cã ſequiꝛ eadẽ cõcluſio,qa neq; cognoſcit ſuũ actũ

Vñ Albertus cognomẽto magn⁹ in 3.de aĩa ca.14.in tract.1.expreſſe tenet⁹,ꝙ nulla uirtus organica apprehendit ſe uel inſtrumentum ſuum.quin imaginatio nec ſe, nec inſtrumentum ſuum imaginatur:

& ſic ē de oīb' alijs organicis. vnde ſi viſus cognoſcit ſuum videre, deberet etiam cognoſcere oculū quo fit viſio, & cognoſcere ſeipſum, vt deduximus.

Veruntñ ipſe ēt Di. Tho. in 2. de aīa, vt prætactum eſt: in expōne tex. 65. expreſſe d. ꝙ ſenſu cōi percipimus nos videre, quod non poſſunt facere ſenſus particulares. Idē etiam tenet in comm. ſuper lib. de Somno & vigil.

Tādē cōtra iſtos qui tenēt viſum ſentire ſuum videre, qrēdū eſt cur non ſortiat pariformiter ſua organa? cur nō ſpēs quibus fit viſio? vñ Ariſt. iſtā qōnem terminauit in 2. de aīa, & ꝑcipue fm Them. & Alexan. in t. c. 57. huius rō ē quia ſentire conſiſtit in quodā moueri: nullus aūt motus a iunctis innexiſq; prouenit, nam talia organa ſenſitiua, licet vim ſentiēdi cōtineāt, non tñ ipſa ſeipſa mouēt, ſed ſēſibilia. ſenſibilia aūt nō mouēt nec impellunt, niſi remotiuſcula ſint. Vñ ſenſibile poſitum ſupra organum ſentiendi non cāt ſenſationem. vnde a iunctis & innexis nulli ictus eueniunt: quia iam ipſi ſe ferirēt ſenſus, qd fieri poſſe reclamat iō: etenim neq; marculus per ſe excudendo ē, neq; ſera ſecādo, neq; terebra in forando: ſed excuſſor & faber adhibendi extrinſecus ſunt, quorū opa atq; vi & entia illa cōſiſtant, excuſſio, inforatio, ſectio. Themiſt. ibid. Mō actus vidēdi ē īmediate coniūctus potētię per vos, quia non indiget organo, ergo nō mouet potentiā pp eādē rōne, quia potētia ſenſitiua ad hoc vt exeat in actū ſentiēdi, oportet vt moueatur, & forma exiſtens in ſubiecto non mouet ſubiectum nec alterat ipſum.

Ariſt. cōſuetudo eſt inducere ſermones ſufficientes, aut poſt demonſtratiuos, aut in locis in quibus nō poteſt habere ſermones demonſtratiuos primo de anima commē to. 65.

Ariſt. nō opinat ꝙ aīa faciat actiones diuerſas p virtutes diuerſas, & vnica membra tñ, neq; per vnicas virtutes & mēbra diuerſa tñ. neq; ēt p virtutes diuerſas & mēbra diuerſa tñ. Sed opinat ꝙ faciat p virtutes diuerſas & mēbra vnica, ſ. pricipalia, & mēbra diuerſa 1. de aīa. c. 89. & 92. Vide lucidiſſimum Themiſt. in 1. de aīa in cap. 3. in expōne tex. 7. Et eūdem ibid. ca. 55. vbi ponit drīam inter opinionē Plato. & Ariſt. quorum alter diuiſit aīam p partes, alter vero per potētias, magna enim eſt drīa inter potentiam & partem.

Ariſt. tenuit ꝙ nō eſt habitatio ſub æquinoctiali, pp dominium caliditatis 2. Metheo. cap. 2.

Ariſto. fuit regula in natura & exemplar quod natura īuenit ad demōſtrandum vltimam perfectionem humanam in materijs 3. de aīa cō men. 14. Cōſimile: vt habes ſupra in prologo 1. Ph. & 1. de Gñat. cō. 38. & 3. Metheo. ca. deinde. Auer. inſuper in 1. de Gñat. aīalium ī digreſſio. contra Galenum. ita ſcribit, de Ariſt. laudemus Deum, qui ſeparauit hunc virum ab alijs in perfectione, appropriauitq; ei vltimam dignitatem humanam, quā non omnis homo pōt in quacūq; ætate attingere.

Ariſto. narrauit ꝙ quidā paſſus fuit debilitatem viſus, & videbat ante ipſum ſuam imaginem ſeu figurā

in

in aere. nam aer fuit ſicut ſpeculũ reſpectu viſus eius. 3. Methe.ca.1.

Ariſt. ĩ ſcĩa diuina adducit multa q̃ fuerũt declarata ĩ ſcĩa naturali pp̱ tres cãs, prĩo ad rememorationẽ. hæc cã tãgit̃. 1. Met.c.15. ſcdo qa vtraq; ſcĩa cõſiderat de principijs ſubſtãtię ſenſibilis inquãtũ ſenſibilis eſt, ſed diuinꝰ de prĩcipijs ſubſtãtię quatenꝰ ſubſtãtia: & ĩquãtũ ens, iſtã ẽt cãm tãgit Cõmẽ. ĩ eodẽ loco, & in. cõ. 18. & 7. Met. te. 9. & 39. & 12. Met. 1. 5. 6. & 29. cõ. Et ĩ 8. Meta. cõ. 4. & 4. Met. cõ. 1. & 6. Met. te. cõ. 1. Et 2. Phy. cõ. 4. & 21. Tertia cã, quia licet eędẽ demr̃ones adducant̃ in naturali Philoſophia & ĩ ſcĩa diuina: tñ vl̃iori modo in ſciẽtia diuina adducuntur. Vide pro hoc. 2. Meta. com. 6.

Ariſt. opinabatur ꝙ intellecta rerũ notificãt ſubſtãtias rerũ, & nõ sũt ſubſtantię earũ. 1. Meta. com. 45.

Ariſ. innuit ſe cõprehẽdere veritatẽ ſimpl̃r, aut in maiori p̱te, ſm ꝙ eſt poſſ̃ ĩ humana natura. 2. Met. cõ. 1. Idem. 3. de Ani. cõ. 14. & alibi.

Ariſt. ĩ Meta dũ adducit demr̃ones ſcĩę naturalis, tñ inducit eas vl̃ius. qm̃ quanto demr̃o fuerit vl̃ior, tãto magis erit ꝓpria illi ſcĩę. Et Ariſto. obſeruat ſe in hac intẽtiõe. ſ. ĩ inducẽdo demr̃ones vl̃es, alio mõ q̃ in ſcĩa naturali. Et hęc ẽ cã reitetatiõis earũ demr̃onũ in ſcĩa diuina. 2. Meta. cõ. 6. Cõtra fatuos qui dicũt Ariſt. fuiſſe malũ Metaphy. quia vtit̃ eiſdẽ rõnibus, quibꝰ vſus fuit in ſcĩa naturali. Iſti. n. non animaduertũt ꝙ vl̃iori & altiori modo inducũtur ibi q̃ in naturalibꝰ.

Ariſt. conſuetudo fuit in oĩbus ſciẽtijs in qõnibus difficilibus inducere ſermones diſputatiuos, q affirmãt & deſtruunt idẽ. nullus. n. ſcit quãtũ ſint difficiles, niſi ſciat illas p̱ ſermones diſputatiuos. 3. Meta. cõ. 1. Idem. 4. Phyſi. com. 3. & 51.

Ariſt. mos eſt inducere res famoſas poſt demõſtrationes. 4. Ph. c. 133.

Ariſt. ſermo in. 3. Met. eſt ſm probabilitatẽ hominũ. 3. Meta com. 11.

Ariſt. in. 5. Met. nõ intẽdit loqui de ſpeciebus q̃titatis, & qualitatis ſm ꝙ ſunt ꝑdicamẽta: ſed ſolũmodo intendit numerare intẽtiões quas ſignificãt hæ dictiões quantitas & qualitas. Snĩa Auer. 5. Met. cõ. 19.

Ariſt. motꝰ fuit ad ponẽdũ motorẽ ſeparatũ in virtutũ intelligẽtiũ factione, qa virtutes intellectuales apud ipſum ſunt nõ mixtę cũ materia. Vnde neceſſe eſt vt illud qđ nõ eſt mixtũ cũ materia fiat à nõ mixto cũ materia quoquomodo, quẽadmodũ neceſſe ẽ vt oẽ mixtũ cũ materia generet̃ à mixto cum materia. 7. Met. cõ. 31. Ex quo patet ſm mentẽ Auer. Itelligẽtias dependere à prima ẽt in gñe cauſæ efficiẽtis quoquo mõ, cõtra Greg. & Io. de Baccone in. 2. ſentẽtiarũ. diſp. 1. q. 1. qui violẽter gloſant ꝑſentẽ authoritatẽ. Dicũt. n. ꝙ per virtutes intellectuales intellexit ĩtellectionẽ: pp̱ quã Ariſt. coactus fuit in. 3. de Ani. ponere intellectũ agẽtẽ. Sed tũc impropria eẽt Auer. oro ac ſermo ſumere habitũ p̱ ipſam potẽtiã, & actũ ſm p̱ actũ primũ. Virtutes. n. intellectuales ſunt intelligẽtię ꝓprie loquẽdo, nõ ĩtellectiões, ſed tales ſunt habitꝰ taliũ ỽtutũ, aut ſignãt̃ p modũ habitꝰ.

Ariſt. ſnĩa (vt dicit Alex.) ẽ minoris ambiguitatis oĩum ſnĩarũ: & magis cõueniẽs vt ſit vera. 12. Met. c. 18. in. 2. coll̃. Idem. 2. Cœ. com. 1.

Ariſt.

Ariſt. opinio de Gener. q̃uo fiat requirat. 12. Met. cō. 18. iuxta dimidiū cōm. ibi. Tertia aūt opīo Ariſ.

Ariſt. concedit φ mundus eſt vnus & ab vno procedit, & φ vnum eſt cā vnitatis quodāmodo, & pluralitatis cauſa alio mō. Ex lib. deſtr. diſpu. 3. in ſolu. 12. dub. in fine.

Ariſt. opinio eſt ſumma veritas, ꝓ ut ſuus intellectus fuit finis humani intellectus, quare pclare de Ari. dr̄ φ ipſe creatus fuit & datus nobis diuina prouiſione, vt non ignorem⁹ poſſibilia ſciendi. Ex lib. deſtru. diſpu. 3. in ſolu. 13. du.

Ariſt. conſueuit in omnibus ſuis libris adducere rōnes ſuorum aduerſariorum. & vide cauſam ex li. deſtru. diſpu. 3. in ſolu. 18. dubij.

Ariſt. fuit princeps quo perficiūtur oēs ſapientes poſt eum, licet differant in intelligendo verba eius: & in eo φ ſequitur ex eis. Ex libello de continuatiōe intellectus abſtracti cū homine. Idem. 3. de anima. 14. & alibi ſæpe.

Ariſt. vtitur via compoſita ex diuiſione & ex ſenſus conuenientia in enumerādis ſubiectis ſcię de aīalibus. Commē. in. 1. de partibus.

Ariſt. in libris nouē de natura animaliū ꝓceſſit ex fide ſenſus, & ex ijs quę reuelata ſibi fuerūt, p indubitatam reuelationē. Auerr. ibidē. Et inde ſcis quare liber ille dr̄ liber de hiſtorijs animalium.

Ariſt. demrōnes ſuaptę ſunt ex propōnibus naturalibus primis & vl̄ibus & eſſentialibus. & ꝓprietas talium demrōnū eſt vt nullus ex quque ſenſibus eis contradicat. Commenta. in. 2. de partibus animaliū cōtra Gal. ī ca. de cerebro. Vide de iſtis d̄mrōnib⁹ cō. 8. Ph. &. 1. cœ. 22

Ariſt. opinatus eſt principium ſanguinis & venarum eē cor: pp duas rationes, quas require in. 3. de partibus animalium. cap. de corde.

Ariſt. in libris de partibus aīalium, vl̄ia iuuamēta ꝓſequutus ē p ſummas, ſed reſtat multa particularia iuuamēta proſequi, q̃ Gale. ſolū de hoīe ꝓſequutus eſt. promittēs idē de omni genere animaliū ſe facturum. Ex Auer. ſuper comm. lib. 4. de partibus aīalium. in fine libri.

Ariſt. d. φ in terra Latinorum ſunt duo flumina, ex quorū vno oues bibentes generant maſculos, & ex alio fœminas. 3. de Animal. cap. 3.

Ariſt. philoſophię pater, nō ſtuduit in maiori parte librorum ſuorū facere diuiſiones in vnaquaq; re, quia illę non inducunt ab authoribus niſi pp debilitatē diſcretiuę ſcholariū. Ex ſnīa Auer. 1. Colli. cap. 1.

Ariſt. nō debet tribui in defectum ſi ei⁹ tempore nō fuit cognitū aliud iuuamentū diaphragmatis, niſi vt diſtinguat mēbra ſuperiora ab inferioribus. uā eius tpe ars anothomiæ nō erat cōpleta ſicut fuit tpe Gale. qui poſuit φ prima operatio iſtius mēbri eſt pp modū anhelitus. 2. Colli. ca. 19. de iuua. mēbro. motus anhelit⁹. Idē. 2. de aīa. 123.

Ariſtotelicus mos eſt generum loco vti vocabulis ſpērū. Them. ſnīa in 4. Phy. in. t. c. 45. vbi. d. p accn̄s ibi ſummi generalius q̃ ſ. vt ē p aliā.

Ariſt. in. 1. de aīa potius cā diſcernēdi diſputādiq; diligētia, q̃ cū ſnīa aut fiducia decernendi diſſeruit. Them. 1. de aīa. ca. 26. & ē ī expo. te. 66. Ex hoc patet ſolo ad Achillē Pet. Pōpon. qui pp rōnē Ariſt. I. 1. de aīa. t. c. 12. tenuit aīam intellectiuā ſm Ariſt. eē mortalē. & nō aīaduertit

Solo ad Achillem Pe. Pōponatij.

aīaduertit ꝙ Ariſt. ibi ꝓponit qōnes difficiles circa animę ſubſtantiā,& circa accidētia eius, & eſt ſermo eius in diſputatione. Nam locus decernendi eſt in.3. de aīa, vt omnes expoſitores fatentur.

Ariſt. mediā quādā rōnē ſequutus, frutices animata non aīalia nuncupauit,q̄ Plato confunderet. Stoici vero neq; aīata,neq; aīalia faterent. Them.2. de aīa.ca.8.in fine.

Ariſto. in more eſt ſubſtātię & ſubiecto accn̄tis appellationē aſciſcere.Them.in.2.de aīa.ca.21.in expōne te.65.Vbi Ariſ.loquēs de ſenſibili p accn̄s dat exēplū de Diarij filio.D.n.ꝙ accidit albo hoc ꝙ ſentit. Et ꝓbat hoc ēt p illud Ariſt. in ꝑdicamētis.in ca. de ad aliqd. vbi īqt. Circūſcriptis ſemotiſq; reliqs rebus q̄ accidūt dn̄o.i.circūſcripto ſemotoq; hoīe,& cęter.q̄ gn̄e hoc.

Ariſto.in multis libris aliud doctrinę principiū fecit à prīcipio qđ eſt principiū ī rei veritate Auer. ſnīa. 5.Meta.cō.1.Et eſt de mēte Philoſophi ibi.d.n.ꝙ īter alias acceptiones principij principiū qn̄q; ſumitur ꝓ principio rei,ſed a quo quis facillime addiſcet. Et p hoc frater mi, pn̄t cōciliari tot altercationes & rixę inter Arabes,Latinos,& antiquos expoſitores de ordīe librorum in ſcīa naturali, ſicut declaraui late in Theorematibus.

Arithmeticus & geometra ī enumerandis ſuis ſubiectis vtunt̄ via diuiſiōis, ſed aſtronomꝰ enumerat ea ex ſenſu. Ex cō.ſup.1. de partibus aīahū. Sed naturali, ſcīę diuiſio n̄ ſemp ſufficit de p ſe, cā autē quare mathematicis ſufficiat ī hoc diuiſio,& nāli ſcīę nō deſeruiat,eſt,qa ibi eadē ſunt nāę nota & nobis, in naturalibus ſecus eſt. Cōmē. ibid.

Ars medicinæ & alię artes p ſe ſunt paratę vt agāt ī alia a ſubito ī quo ſunt.2. Ph.cō.3.&.1.&.5.Ph.c.2.

Artes ſunt duobus modis,aut ars cuius principiū extrinſecū eſt neceſſario, vt edificatoria, aut ars ī qua p accn̄s pōt cōtingere ꝙ principiū ſit ītrīſecū, vt medicina.2.Ph.c.3.

Artiū q̄dā faciūt formas,& q̄dā ꝑparāt materiā.2.Ph.te.cō.24. &.25.

Artes principātes ſunt duobus modis.5.&.1. Ethic.cap.1.

Artes ſunt tribus modis, aut operās ſimplr̄, aut vtens ſimplr̄, aut operans quodammodo & vtens quodāmodo.2.Phy. com.25.

Ars aliqua perficit quę natura non poteſt operari:aliqua vero imitat̄. 2.Phy.tex.&.com.78.&.77.

Ars agit extra & natura ītra.2. Ph. cō.86.3. de aīa.18. 12. Meta.13.

Artes quędam vtuntur cogitatiōe, quędam non.2.Phy.com. 86.

Ars eſt inducēs ad cognitionem cōuenientię & diuerſitatis in ſpeciebus, cum non fuerint manifeſtę p ſe:ſm regulas datas in.7. Topico. de eodē & diuerſo.7.Phy.cō.31.

Artes mechanicę, & ſcīę volūtarię, oēs vtunt̄ motu,& cū motꝰ deſtruitur deſtruūt̄ oīa iſta.8. Ph.t.c.22.

Artes ſpeculatiuę dicunt̄ verę, quia conſiderās in eis vadit a determinatis rebus ad res determinatas,& per media terminata.1.Phy.com. 1.Et ita Alex.expoſuit locum illū. Aduerte tn̄ ꝙ etiam ſcīæ ſpeculatiuę appellant̄ veritates,vt patet.1. de Ani. tex.cō.2. quia a fine vnūquodq; denominare fas eſt. vt patet.2.de Ani.tex.com.49.Finis autem ſcīarū ſpeculatiuarum eſt veritas,& actiuarū opꝰ.2. Met.t.c.3.

Artium.

Artiū ſpeculatiuarū, aut ſuarū partiū ſunt q̄dā cōſiderantes de rebus ſimplicibus carētibus prīcipijs. Et hęc eſt diſpō ſcīę conſiderantis de principijs cuiuſlibet entis. 1. Phy. cō. 1. Vbi aduerte φ iſta ē ſcīa diuina. Ipſa.n.eſt q̄ cōſiderat altiſſimas cāsoīum entiū inquātū entia ſunt, vt patet ex prohemio Meta. Et. 4 Met. te. c. primi. nā in vna ſui parte cōſiderat de principijs entiū ſenſibiliū, inquātū entia ſunt & ī-quātum ſubſtātię ſunt: in alia vero de principijs entiū ſempiternorū, vt teſtat̄ Aue. 12. Met. c. 1. 2. 29. Ex hoc loco aliqui accipiunt entia ęterna nō habere cām efficientē, quia Auer. exponit hic p̄ prīcipiū, cām agentem & mouentem. Vide in contradictionibus.

Artes nō differūt ab inuicē niſi aliquo iſtorū modorū, aut cōfirmatiōe demſonis, aut nobilitate ſub iecti, aut vtroq;. 1. de aīa. com. 1.

Ars imponit formā ī tota materia, abſq; eo φ in materia ſit aliquid exiſtēs de intentione formę anteq̄ artificiū fecerit eā. 3. de aīa. cō. 18. Idē 6. Ethi. ca. 5. & 7. Meta c. 29. & 12. Met. 13. & 2. Ph. 1. 3. & 86. cō.

Artes operatiuę exiſtimatū ē φ p̄nt acquiri in ſomno ſed de ſcientijs ſpeculatiuis remotum eſt, in commento libri de diuinatione.

Ars imitatur naturam inquantum poteſt. 4. Metheo. tex. com. 28.

Ars fit cum ex multis experimentalibus cōceptiōib⁹ vna fit vl̄is, velut de ſilibus acceptio. Ex ꝓhę. Meta.

Ars eſt vniuerſalium cognitio: experientia vero ſingularium. ſ.

Arte ſcire & intelligere, magis q̄ experimento arbitramur. ſ.

Artibus pluribus repertis, alijs quidem ad neceſſaria, alijs vero ad introductionem: tales illis arbitrādum eſt ſapientiores eſſe, p̄p̄ id q̄d ſciētię eorum ad vſum nō ſunt. ſ.

Ars quælibet cōſiderat de cauſis ſui ſubiecti. 1. Meta. cō. 47. vide qūo ī 2. Phy. 22. & 26. & 12. Meta. 5.

Ars nō deliberat. 2. Ph. te. c. 26. Nota φ habet veritatē vt in pluribꝰ: ſed fallit in artibus vtentibus coniectura, vt nautica & medicina. & ita gloſāt gręci & Auer. ī cō. vt p̄3.

Arte & natura cōſtātia hn̄t materiā & agens. 7. Meta. tex. com. 22.

Arte confecta, q̄dā eadē à natura ēt fieri p̄nt, q̄dā vero ſolū à p̄te. 7. Meta. te. cō. 29. Et ibi redditur cauſa.

Artes quędam adiuuant ſe inuicem ſupra, & in principio libri Ethico.

Artiū, quędā materiā exornant, q̄dā vero defectū & inualentiā corrigunt: materiā exornant excuſſores ſignifici ſellularij: inualentiā cōrigit medicina & agricultura. Themiſt. 1. de anima. 16.

Ars eſt ſpecies. 7. Meta. t. cō. 39. Vbi vt bene deducit Cōmē. in cō. iſta ē dr̄ia īter gn̄ata à natura & generata ab arte, quia in generatione rerum naturaliū totū cōgregatū ex materia & forma eſt q̄d generat & q̄d generatur: ſed in generatis ab arte totū nō generat̄ à toto. Artificiū.n. nō eſt niſi forma tm̄ generati & nō congregatū ex materia & forma. Vide. 2. Ph. 13. & 3. de aīa. 18. Et in. 2. de aīa. 8. & 8. Meta. 12.

Artiū quarundā actio cōponit̄ ex natura & arte, quarūdā vero artiū à ſola arte ē. 7. Meta. t. c. 29. & 30.

Artes oēs & factiuę ſcīæ, & potentię ſunt. 9. Met. te. c. 3. Et rō eſt (vt ibi dr̄) quia ſunt principia permutabilia in alio inquantum aliud.

Artes operatiuę quędā acquirunt̃ ꝑ cõſuetudinē, & q̃dā ꝑ rõnē, & q̃dā ꝑ rõnē & aſſuefactionē. 9. Met. c. x.

Ars nihil agit in corpore niſi in extremitatibus tm̃: natura vero in ipſo corpore toto. 12. Metaph. cõ. 18. authoritate Themiſtij. & eſt in prima parte digreſſio.

Ars medicinalis eſt aliqualiter ſanitas. 12. Meta. tex. com. 24.

Artes multæ (vt multi opinati ſunt hominũ) nõ acquirũtur ex humanis cõprehẽſionib⁹: imo dicũt aliqui ꝙ traduntur à demonibus, ali qui vero ꝙ tradunt̃ ab angelis ſ. ꝓphetis. & iõ dixit q̃dā ſapiẽtũ ꝙ hę artes sũt maximũ teſtõniũ ꝓphetię. Ex li. deſtr. diſp. 3. in ſol. 18. du.

Ars q̃libet contemplatiua duos hẽt habitus ſeu modos notitię, vnus ẽ rerũ inquiſitarũ ĩ illa arte, alter vero eſt canonum & ſemitę proprię ſm quā ſpeculat̃ artifex, ſi quid verũ aut falſum dictũ eſt. Ex cõmento ſuper primo de partibus aĩaliũ. Et habetur in principio ab Ariſt.

Ars extra opus ſuum & lucerna extra domus incendiũ. 1. de Genera. animaliũ. ca 18. iuxta dimidium.

Artes practicæ inquantũ ſunt artes tria cõtinẽt. primum eſt ſcire loca ſuorũ ſubiectorũ. ſm eſt ſcire finẽ q̃ſitum ad ducendũ ipſum in locis ſubiecti. tertiũ eſt ſcire inſtrumenta quib⁹ valeamus ducere finẽ illũ ĩ locũ illius ſubiecti. 1. Colli. ca. 1.

Artes oẽs q̃ ſuper materiā dominãtur, aut ipſam ſunt manifeſtantes, tribus ſunt modis, aut erunt ſupſiſtentes abſolute, qui neq; materiā neq; formā faciunt, ſed ꝑcipiunt: aut efficiẽtes abſolute, qui nõ pręcipiunt, ſed faciunt formā in materia ꝑparata: aut ſunt medij vt ſint efficientes in parte, & ſuperſiſtentes in parte. 6. Col lig. cap. 1. Et habetur. 2. Phyſi. te. cõ. 23. & 24.

Artes operatiuæ nonnullæ materiā faciunt, ſed artes ſpeculatiuę materiam cognoſcunt. Them. 2. Phy. ſuper tex. 24.

Artes & ſcientiarũ genera ſunt tria, vel. ſ. artes ſpeculatiuę, & ſunt illæ quarum finis eſt ſcire tm̃, vel artes practicæ, quarũ finis eſt ꝑp opus: aut ſunt artes auxiliantes ijs, & dirigentes, & ſunt. ſ. artes logicales. Auer. ſnĩa ẽ in paraphiaſi ſuę Meta. tract. 1. ca. 1. in principio. Et ex hoc ſcire potes, male ſentire illos qui aſſerũt logicā eẽ vere ſciām: quorũ aliqui dixerunt ipſam eſſe ſpeculatiuam, vt Scot. & Anto. Andreę, nõnulli ṽo practicā. Sed ſnĩa Alexã. in topicis & in lib. Priorũ, & ſnĩa Auer. (vt vides) fuit logicā nõ eẽ ptẽ philoſophię, neq; practicæ, neq; ſpeculatiuę, ſed organum. Et colligit̃ ſatis bñ ex. 2. Topi. vt notauit ibi Alex. & ꝑpea in. 2. Meta. dr̃ ſciẽdi modus. Cõſimilẽ ſnĩam habet Commenta. in. 2. Poſter. in commento magno in principio.

Artes ſpeculatiuę ſunt vlis & particularis, vt dr̃ in li. Poſte. & ars vl̃is eſt q̃ contẽplat̃ de ente abſolute, & de cõcomitãtibus ipſum eſſentialibus: cuius ſpẽs ſunt tres. ſ. ars topico. ars Elencho. & ſcĩa diuina ĩ. Et habetur ẽt. 4. Metaph. te. cõ. 5.

Ars ꝑticularis eſt q̃ de ente quoquo mõ ſpeculatur: & diuidit̃ in duo, ĩ naturalẽ, q̃ de ente tranſmutabili conſiderat: & in mathematicā, quę de quantitate denudata à materia contemplatur, ſupra.

Artes omnes actiuę dicuntur potentię. Auer. in Paraph. Meta. tract. 1. cap.

cap.de potentia & actu.Et ſunt po
tētię actiuę,ita notat Ale.ī.1.Top.
Ars & nā,dū errāt,non longe diuer
ſūt à fine:neq; id qđ euenit diuer-
ſum admodū,aut alienū eſt ab eo
qđ propoſuerant.Them.2.Ph.82.
Ars & natura intendunt actum &
non potentiam.9.Meta.te.cō.16.
Artifex neceſſe ē vt ponat ſubiectū
de quo conſiderat,& diuidat gene
ra ei⁹ quaſi manifeſtà ī eē.Artifex
.n.nō pōt demſare ſubiectū ſuę ar
tis,neq; ſpēs illi⁹ ſubiecti.2.de aīa.
cō.27.Idē.7.Met.cō.1.&.12.Met.
cō.5.&.1.Ph.c.vlti.&.2.Ph.c.22.
Nota tn̄ ꝙ aliquibus ſcientijs ſuffi
cit diuiſio in numerādis ſubiectis:
vt arithmeticę & geometriæ: q̄dā
aūt talē numerū venant̄ex ſenſu:
vt aſtronomia:q̄dā ỽo neutra via
ſibi ſufficit, ſicut ſcīę de aīalibus:
Comm.in.1.de Partibus aīalium.
Artifex demſ̄atiuus diſtinguit no-
mina ęquiuoca in ſcīa.4.Ph.c.24.
Qūo ſit intelligendū, vide.3.Met.
com.1.&.5.Meta.com.1.
Artifex naturalis non ſolū conſide
rat corpa & magnitudīes & paſſio
nes iſtorū:verūetiā & q̄ ſunt extra
iſta:vt vacuū & īfinitū.1.Cœ.c.1.
Artifex primo debet deſcribere ge-
nus de quo cōſiderat.1.Cœ.cō.2.
Artifex qui poteſt ſe aſſimilare na-
turę ſm ſuum poſſe,eſt melior.Cō
menta.in lib.de Senſu & Senſato.
Artifices ſapientiores eſſe exptis opi
namur.Ex prohemio Meta.
Artifex quilibet cum voluerit,nullo
exiſtente impedimēto agit ſuum
actum.Iſta.n.eſt definitio cōis oī-
b⁹ actis ab artificio.9.Meta.t c.12.
Artifex artis inquātū eſt artifex al-
teri⁹ artis nō pōt cognoſcere prin
cipia recepta in illa arte, q̄uis ſciāt
illa. Neſcit.n. ea niſi inquantū eſt
artifex alterius artis.Auer.1.Colli.
cap.1.Idē.2.Phy.22.&.26.&.12.
Metaph. com.5.contra Auic.
Artificiales res non agunt in ſe niſi
per accidens.5.Phy.com.2.idē.2.
Phyſi. com.1.& tex. com.3.
Artificialia nō hn̄t vl̄ia extra aīam:
nullus.n.d.hoc.1.Meta.com.34.
Artificiales res voluntate fiunt: ſed
naturalia fiunt à natura.ex diſpu.
11.in ſolu.primi dubij. Et ex prin
cipio ſecundi Phyſi.
Artificialia & naturalia conueniūt
in iſtis tribus.v3.ꝙ hn̄t materiā,&
ꝙ ſunt ꝑ aliqd, & ꝙ ſunt aliqd.7.
Met. cō.22. Idē.3.de Aīa.te.c.17.
Artificiale īdiuiduū eſt vnū ꝑ violē
tiā.10.Met.c.1.&.11.& elicit̄ex t.
Artificiatū & voluntas idem ſunt
in forma.6.Meta.com.1.
Arterię non dilatantur quia implē-
tur ſicut vtres: ſed econtra,quia di
latantur ideo implentur ſicut fol-
les.Gal.6.de vtilita.particu.ca.vlt.
Asilvm quid ſit vide in.8.de na-
tura aīalium.ca.19.vbi dr̄ eſſe ceu
vermiculum effigie ſcorpiōis, ma-
gnitudine aranei.
Aſina,conceptus incōtinēs eſt.geni
turā.n.iniectam emittit.quamob-
rē verberibus eius ſectantes cogūt
ne id faciat.Ariſt.2.de Gen.aīaliū
ca.6.idē.6.de natura aīaliū.ca.23
Aſinus eſt animal frigidum, ideo ī
locis frigidis gigni non poteſt.5.
Aſinus ſi ſuperuenerit equā quam
equus inierit, puertet initū, ob ſui
ſeminis frigiditatem. Si vero equ⁹
ſuperueniat aſinā quā aſinus in-
ierit, non peruertet initū. Ariſt.2.
de Gener. animaliū.cap.6.&.3.de
Generat.animalium.cap.vlt.&.6.
de natura animalium.Cap.23.

Aſinus eſt aīal maxime frigoris im patiens,quapp ſcytica, & pontica terra aſinis caret. 8. de natura animalium. cap.25.

Aſperitas ſignificat ſiccitatē multā ī ſuperficie rei aſperæ. lenitas vero humiditatē in ſuperficie rei lenis. Et ideo lapides qui generantur in aq̄ ſicci ſunt & duri,& tñ ſūt lenes.

Aſſata habēt exteriora ſicciora interioribus: in elixatis eſt econtrario.4.Metheo.tex.com.28.

Aſſare magis opus eſt manu artificum q̄ elixare.3̄.

Aſſub,& fulmina, deſcendunt p partem aeris humidam permixtam cum eis.4.Cœli.com.39.

Aſtra, ſi non viderentur à nobis,nō minus exiſtimo forēt ſempiterne ſubſtantię,poſt eas quas nos videmus. 7.Metaph. te.com.58.

Aſtra & ſol ſemper agunt, & nō eſt timēdū neq̄nq̄; ſtēt.9.Met.t.c.17.

Aſtrologus cōſiderat de figura ſolis & lunę ſm ꝙ mēs abſtrahit eas à motu.2.Phy.com. 18.& idē habet Them.vide in concordantijs.

Aſtrologus de ordine & ſitu & qualitate motuum cœli vtplurimum dat quia: & naturalis pp quid.2. Cœli. commen.57.

Aſtrologus & naturalis, licet eandē cōnē a priori & p cām abſoluant, differenter tamen. 2. Cœ.com.57.

Aſtrologi omnes diſſentiūt ab opinione tenente ſolem eſſe ſub mercurio & venere. 2. Cœ.com.58.

Aſtronomi non dantur ad iudicandum res futuras, niſi quia exiſtimant ſcire ex corporibus cœleſtibus cauſas proprias generationis cuiuſlibet indiuidui modorū ſpēi. ī com. libri de diuinat.ſm quietē.

Aſtrologiæ ſubiecta licet ſint mota ſ.corpora cœleſtia: non tñ conſiderat de eis aſtrolog⁹ ſm ꝙ ſunt mota: ſed conſiderat de figuris & ſitibus eorum ſm qualitatē motuū, & ſm velocitatem & tarditatem: & conſiderat etiam quantitatē eorū.naturalis vero conſiderat de naturis eorum ſm ꝙ ſunt mobilia:& declarat qualis modus motuū eſt poſſibilis in eis, & qualis nō.1.Meta.com.19.Vide ēt.12.Meta.com. 44.& in.2. Ph.te.c.18.&.19.&.2. Cœ.com.57.Vide de dr̄ia aſtrologi & Phyſici. Themi.&.2. Ph.ſup tex.18.& pōdera bene verba eius.

Aſtronomi dicunt ꝙ quædā ſtellæ ſunt fortunatę & q̄dā īfortunatæ, & hoc nō eſt poſſe, ſed tm̄ eſt poſſe ſcire de eis ꝙ quędam ſunt meliores quibuſdam. hoc.n.inuenit̄ in abſolutis à motu, nedum ī immobilibus.9.Metaph.com. 19.& elicitur ex tex.in quo dicitur ꝙ in ſempiternis non eſt malum, neq; peccatum, neq; corruptio.

Aſtronomi ponūt motū cę.mēſurā oīum motuū, & iſte motus ē motus cę.diurnus:tēpus.n.iſtius motus eſt minimum omnium temporum.10.Metaph.tex.com.4.

Aſtrorū natura eſt ſempiterna.12. Metaphy.tex.commen.43.

Aſtrologia ſola mathematicarū de ſubſtantia ſenſibili ſēpiterna theoriam facit: aliarum vero de nulla ſubſtantia, puta quæ circa numeros, & Geometria.12. Metaph.te. comm.44. Inde ſcire potes quantum deuiauerint qui poſuerūt ſubſtantiam corpoream eſſe ſubiectū mathematicarum: & qui materiā intelligibilē, à qua mathematicus nō abſtrahit̄ dixerūt eē ipſam ſubſtantiam,vt Scotus & Egidius Ro. Cōtra Scotū.6.ſue Me.q.j. & Egid.ro. 2. Phy.

Aſtrologi

Aſtrologi omnes cōueniunt in hoc, ꝙ motus orbium decliuium reuoluuntur in motu diurno, in circuitu ſup polis totius. 12. Meta. c. 47.

ATTRACTIO ĩ rebus nālib⁹ ē attrahere aliquid ad ſe: ſed in rebus volūtarijs eſt vtrūq;. 7. Ph. cō. 10.

Attractio in rei veritate eſt qn̄ attrahens ſimul mouetur cū attracto: ſed attractio in qua attrahēs quieſcit, & attractum mouetur, eſt attractio ęquiuoce, ſupra.

Attractio conſimilis nō operat̃ niſi diuiſionē conſimilē, ex oībus partibus, non vt nō ſit diuiſio oīno: cū potentia attrahentis ſit fortior potentia rei attractę. cōtra Them. Commen. 2. Cœl. 93.

Attractio q̄dā fit prima qualitate, & quędā proprietate: & eſt dria, quia illa q̄ attrahunt per primā qualitatem attrahunt q̄dlibet: ſed q̄ attrahunt proprietate, attrahunt determinatam rem: vt adamas ferrū. 5. Colliget. cap. 18

Attractio generaliter quocūq; modo fiat non fit niſi per calorem. ſ.

Attractio medicinarū q̄ fit per calorem in eo ꝙ calor: eſt duobus modis: q̄dā. n. attrahūt per calorē naturalē exiſtentē in ipſis: & q̄dā per calorem putredinalē, ut ſtercus columborum, & fermentum. ibidē.

Attractio inquantū eſt attractio, licet ſit appropriata calori: nō tamē ꝑpea vt attrahat accidit vt attrahat ferrū: ſ ꝑpea quia attrahit tali attractione ꝓpria: & hoc accidit ꝑp proportionē & cōueniētiā q̄ eſt inter ipſum & ferrū. & hęc ꝓportio & cōueniētia nō eſt niſi in mēſuris mixtiōis elemētorū ĩ eis, hoc ē in trahēte & attracto. Et ꝑpea eſt poſſe ĩueniri ĩ vna re ꝓprietates ĩfinitas: & hoc eſt cōparādo entibus quaſi infinitis. Et hęc operatio eſt quaſi ſicut accidēs in ipſis virtutibus elemētorū, q̄ ſunt infuſę in re q̄ habet hāc proprietatē, & nō inſunt ſubſtātialiter. Et ꝑpea eſt impoſſe ſcire ꝑ arbitriū mēſurā mixtiōis, ꝑp quā fit hęc operatio in ipſo ente: ſicut ſciunt̃ operationes q̄ ꝓueniūt à materia q̄ nō ſciuntur niſi ꝑ arbitriū. Auer. 5. Coll. ca. 21

Attractio humoris à medicina quæ ꝓpriū humorē attrahit differt ab attractiōe ferri à magnete, q̄a calor propri⁹ quo medicina attrahit humorē nō hēt ipſa medicina ipſum in actu, ſed acquirit illū à corpore indeterminata quātitate, ſed adamas habet calorē illū in actu, qm̄ ꝑ ſuā formā ſpecificā attrahit magnetē. 5. Colli. ca. 21. vbi redditur pulchra cā quare medicīa purgatiua adaucta ĩ doſi euacuat aliū humorē ab humore ꝓprio: quia illa opatio debet̃ ei ꝑ calorē acquiſitū à corpore vt ē ĩ tali quātitate & proportiōe determinata & nō alr.

AVCTI quęlibet pars eſt aucta. 1. de Generatione tex. com. 31.

Auctū nō dr̄ augeri in eo ꝙ eſt quātū, ſed in eo ꝙ eſt quantū habens formam. 1. de Generat. com. 38.

Auditus eſt connaturalis aeri. 2. de Anima tex. com. 82.

Auditus eſt aeris: pupilla vero aquę: olfatus horum alteri⁹ eſt. 2. de Anima tex. com. 130.

Auditus dupliciter eſt & ſonus etiā dupliciter. ſ. tex. com. 139.

Auditus dat⁹ eſt animali quatenus aliquid ſibi ſignificetur: lingua autem quatenus ipſum aliquid ſignificet alteri. 3. de Ani. te. cō. vltimi.

Auditum nonnulla animalia in capite

pite hñt. ex. 2. de partib. cõ. 10.
Auditus ſenſotium aeris eſſe fatemur. ibid. & 2. de Ani. 130.
Auditus attribuirũr aeri, viſus aq̃, & olfatus igni. 3. Coll. cap. 36.
Audimus tonitrua poſt viſionẽ corruſcationis: & videt hõ ictũ lotricis vltra aquã anteq̃ audiat ſonũ: q̃uis cã amborũ ſit eadem: & vide cãm. 3. Coll. ca. 37. & in. 2. de Ani. in tract. de ſono & auditu.
Auditus phantaſticus quomõ fiat. vide. 3. Coll. cap. 37.
Auditus incolumis argumentũ eſt cũ aures inſonãt tinniuntq́;, vt ipote vnde cõſtet aeri cõgenito nalẽ vigorẽ & vtilitatẽ ineſſe. Them. 2. de Ani. ca. 28. & eſt te. com. 84.
Auẽpace dixit, ꝙ opĩo eius eſt opĩo oĩum Peripatet. v3. ꝙ cõtinuatio cũ intelligẽtijs eſt poſſis: & ꝙ ẽ forma & firis. 3. de Ani. cõ. 14. & 36.
Auẽpace opinatus ẽ ꝙ diffinitio loci q̃ eſt data ab Ari. ꝙ eſt cõtinens diuiſum à re, intelligit̃ de corporibus rectis ab extrinſeco, & in rotũdis ab intrinſeco. 4. Phy. c. 43.
Auerroes fatet̃ ſe vidiſſe arietẽ abſciſſo capite ambulare huc, atq; illuc, multotiẽs. 7. Ph. cõtra Gal. c. 4
Aues & piſces aures ñ hñt, ſed meatus quoſdã, & vide duas cãs huius 2. de partib. ca. 12. Et ab Auer. ibidem in cap. de olfatu, quia Ariſto. vnam tm̃ expreſſit de duabus.
Aues pro labris & dentibus vtuntur roſtro. 2. de partib. cap. 16.
Aues quæ literas proferre maxime pñt, lingua ſunt latiore q̃ cæteræ 2. de partib. cap. vltimo.
Aues omnes lingua ẽt vtunt̃ ad ſui ſenſus mutuã interpretationẽ. ex 2. de partib cap. vlt. Vide etiam. 9. de Hiſtor. Animal. ca. 10.
Aues q̃ habent vngues aduncas, habent roſtrũ aduncum, & quare. vide in cap. 1. tertij de partib. aĩaliũ.
Aues, & piſces, & ſerpentes, & inſecta, & cortice tecta veſica carent. Vide cãm. 3. de partib. cap. 8.
Auibus roſtrũ oſſeũ vice dentium manuſq; datũ ẽ. 4. de ptib. cap. 11.
Auibus q̃bus lõga ſunt crura, & collũ longũ eſt, & q̃bus breuia collũ breue, exceptis palmipedibus. s̃.
Auis nulla eſt q̃ pariter & calcar & vngues aduncas habeat. natura. n. nihil ſuperuacaneum efficit. s̃.
Auibus oĩbꝰ teſtes adeſſe certũ ẽ, ſed ĩtꝰ, lũbis adhęrẽtes. s̃. ca. 11. ĩ fine.
Auiũ proprium eſt pennas hẽre. s̃.
Auiũ rapaciũ terreſtriũ collũ breue exiſtit: ſed degentiũ in aqua lõgũ eſt, & vide cãm. 4 de partib. ca. 11. Et ibi. Auer. clariſſime. ca de auib.
Aues & aĩalia quæ pedibus vacant, inſtr̃m ad coitum accommodatũ habere nõ poſſunt, & vide cauſam 1. de Generat. Animal. cap. 5.
Aues paruæ ſunt fecundiores. 3. de Generat. Animal. cap. 1.
Aues aduncę ſunt infecundiores ꝑꝑ duas cauſas: & ꝑꝑ ſiccitatẽ complexionis earũ: & ꝑꝑ multitudinẽ pennarũ & magnitudinẽ roſtri & vnguiũ, in quibus abſumit̃ excrementũ ſui corporis Auer. & Ariſt. 3. de Generat. Animal. cap. 1.
Aues nõnullę imꝑfectos & cecos pariunt pullos. v3. q̃ cũ corpore puæ ſint multos ꝓgenerant, vt cornix, pica, paſſer, hyrũdo: & pauciperi generis q̃ copiã alimẽti parere vna cũ prole ñ ſolẽt, vt palũbes, turtur, colũba. q̃obrẽ ſi q̃s hyrundinũ nouellarũ adhuc, oculos ꝓpũgat, rurſum incolumes reddent̃. cũ. n. fiunt, nõ facti iã corrũpunt̃, itaq; de

nuo oriunť ac pullulant. Ariſt.in 4.de Generat.Animal.cap.6.
Aues minores ſunt garrulę,& lĩgua ciores.4. de natura aĩalium.ca.9.
Aues quibus vngues aduncę ſunt, pullos cũ primũ prouolãdi facultas fuerit,nido expellunt, percutiẽtesq; cogunt diſcedere. Et cæteræ quoq; aues maxĩa fere ſui pte id faciũt. cũq; enutrierĩt, nihil ãpli⁹ adhibẽt curę:excepta cornice,quę aliquãdiu ꝓuidet, qppe q̃ volãtes iã ſuos pullos,paſcẽs ipſa cõmitať. Ariſt.in.6.de natura aĩaliũ.ca.18.
Auib⁹,anni pluuij incõmodi ſũt, piſcib⁹ vero ſicci.8.đ nã aĩaliũ.ca.12.
Aues aduncę viuũt ꝓpe dixerim ſine vllo potu,qđ heſiodus neſciuit. Facit.n.in narratione obſeſſionis Nini,aquilã augurij pręſidẽbi bentem.8. de natura aĩaliũ.cap. 18.
Auibus ęgrotantibus, plumę ĩdiciũ proferunt: turbanť.n.nec poſiturã eandẽ ſeruant quã hñt cũ recte valent.8.de natura aĩalium.cap. 18.
Aues cũ coeunt,plurimas tunc maximas voces emittunt.9. de natura animalium.cap.49.
Aues quibus vngues aduncæ ſunt, carniuore ſunt. fruges aũt ẽt ſi in os indideris nequeunt deuorare. Ariſt.8.de natura aĩalium. cap.3.
Aues oẽs vncę breui ſunt collo & lĩgua lata, apte ad imitandũ. nã & indica auis, cui nomẽ pſitacæ quã loqui aiũt, talis ẽ: & loquacior cũ biberit vinum reddiť.8.de natura animalium.cap.12.
Aues & piſces.mammis & lacte carent.3.de natura animal. cap.20.
Auferẽs impedimentũ eſt mouens per accidens.8. Phy.tex.com.32.
Augmẽtatio contingit ingrediente aliquo,aut ex alteratiõe,vt ſi aqua fiat aer.4. Phy.tex. com.63.
Augmentum in rebus inanimatis dr̃ trãſumptiue:ſed augmẽtum verũ ẽ in rebus aĩatis,& p aliqđ extrĩ ſecum.4.Phy.cõ.63.&.1. Cœ.23.
Augeri & diminui ĩpoſe ẽ cõtinue, ſed eſt & mediũ.8.Ph. tex. cõ.23.
Augmẽtũ qđ ẽ digitale ĩ anno,non pt dici q ĩ qualibet pte tpis demõſtrata inueniať ps magnitudinis ĩ actu ſicut ĩ vbi.Et cã ẽ qa q̃libet talis ĩ ĩtelſu ẽ determĩata ĩ actu,& q̃libet eaꝝ fit ĩ ĩſtãti, cũ ſit ĩdiuiſibilis ĩ factiõe. Intelligas quo ad ſcm̃ eſſe.8.Phy.cõ.23.&.3. Phy.cõ.6.
Augmentationẽ eſſe, impoſe eſt alteratione nõ exiſtẽte.8.Ph. t.c.55.
Augmẽtatio quodammõ fit a ſimili,& quodammõ a contrario.s̃.
Augmẽti & diminutiõis termini oppoſiti ſunt,magnitudo aut puitas, aut pfectio magnitudinis aut ĩpfectio.8. Ph.t.c.62. idẽ.4.Ph.t.c.18.
Augmẽtatio tã ĩ cõpoſitis q̃ ĩ ſimplicibus, fit in corpibus nãlibus & partibus eorũ mediante alteratiõe paſſiua. 1.Cœli tex.com.21.
Augmentabile qđlibet eſt alterabile,& non conuertitur. 1. cœ.c.22.
Augmẽtatio ſũmiť large & ꝓprie.s̃
Augmẽtatio large ẽ trib⁹ modis,aut ẽ ſm augmẽtũ veꝝ, & hęc ẽ tm̃ in aĩalib.& plãtis: aut ſm raritatẽ & dẽſitatẽ,vt ɔtĩgit aeri & aq̃: aut ſ3 accumulationẽ & iuxtapoſitionẽ, & hęc ĩueniť ĩ corpibus cõſimiliũ partiũ, vt in mineris. 1.Cœ.c.22.
Augmẽtatio ĩ ĩfiuitũ ẽ ex materia, & nõ ex forma.3.Cœ.cõ.6.idẽ.1. ca.de Subſt. Orb.&.3.Ph.cõ.60.
Augmentabilis finis cõueniens eſt mẽſura terminata ĩ lõgitudine & latitudine & profunditate.4. Cœ. com.24.cõſimile.5.Meta.cõ.1.

Augmētatio ē ꝑexiñtis magnitudīs additamētū: diminutio ṽo minoramētū.1.de Generat te.com.31.
Augmentatio fit adueniēte aliquo ab extrinſeco.ſ.tex.com.32.
Augmētatio tria reqrit, quoꝝ vnū ē, quācūq; ꝑtē maiorē eē ei⁹ qđ auget: & aduēiēte aliquo:& tertiū vt ſaluet qđ auget & māeat.ſ.t.c.33.
Augmētatio fit ſ ꝑtes formales & ñ māles.1.de Gener.t.c.35.& 37.
Augmētatio quodāmodo fit a ſimili & quodāmō à diſſimili.ſ.t.c.38
Augmētū ē ꝑfectio actiōis nutrimēti.2.de Ani.cō. 14.idē.1. de Generat. te. com. 38.&.42.1. Cœli.21.
Augmētatiōis initiū pri⁹ ē ī magnitudīe,ī lōgitudīe,deīde ī latitudīe, deinde in ꝓfundū.5. Meta.cō.1.
Augmētū differt ab additiōe,qa augmētū ꝓprie ē ī viuētibus, & ꝑ aliqđ extrīſecū,& ē ī oīb⁹ ꝑtib.ſ3 additio ē in reb⁹ inanimatis in qbus corpus nō auget in oībus ꝑtibus. ex.4.Phy. cō.63.idem.1.Cœl.22.
Augmētū in magnitudine pōt fieri dupliciter,ex extrinſeco, & ꝑ alterationem.4. Phy.te.cō. 63.&.84.
Augent in profundū ꝑcipue aīalia poſtq̄ ſuæ lōgitudinis & latitudinis modū adepta ſunt. Ariſt.3. de natura aīalium.ca.18. vbi loquit de ijs quæ pingueſcunt. & nota ꝙ illud non eſt verum augmentum.
Augures, diſſidia & cōſidia colligūt ab auib⁹: diſſidio bellū oēmq; diſcordiā ſtatuūt : cōſidio pacē omnēq; cōcordiā.9.de nā aīal.cap.1.
Auic. credidit ꝙ nālis ñ loqt niſi de mā ꝓpiqua:ſ3 prim⁹ Phi^us ꝯſiderat d.j.mā:& peccauit.2.Ph.c.22.
Auic. ſermo ſemper eſt medius īter Peripateticos & loquētes.2.Ph.22
Auic. opinatus eſt ꝙ cœlū nō eſt in loco,neq; per ſe neq; per accñs.4. Phy.cō.45.&.6.Phy.85.
Auic.opinatus eſt ꝙ motus cœli nō eſt in loco,ſed in ſitu, ſupra.
Auic.exiſtimauit ꝙ motus q̄ mutat locū ſm formā & ñ ſm ſubiectū, eſt motus in ſitu, & hoc ē error.ſ.
Auic. nō diſtīxit alietatē ī loco ꝑ ſe, ab alietate ꝑ accidēs.6.Ph.cō.85.
Auic.exiſtimauit & Algaz. ſequut⁹ eſt ipſum,ꝙ diuinus debet demſtrare primū principiū eſſe : & eſt falſum, & eſt via tenuis & nō demſtratiua.8.Ph.cō.3.&.1.Phy.cō.vlti.
Auic.dixit hoīem poſſe generari ex terra, ſed cōueniētius in matrice. 8.Phy.com. 46.&.2. Metaph.15.
Auic.in ijs q̄ trāſtulit ab Ariſt.ī prima facie,talia vident eē demſtratio Ariſt.ſed nō ſunt ī rei veritate.Vnde libri huius hoīs potius faciūt à ſapientia recedere, q̄ ipſam largiātur.8.Phyſi.cō.78.conſimile.3.de Ani.30.&.3.Cœ.67.&.2.Phy.22.
Auic. opinatus ē duplex eē neceſſariū.ſ.ex alio qđ tñ de ſe eſt poſſe:& neceſſariū ex ſeipſo.8. Ph.cō.79. vide pro hoc.1.Cœ.com.124.
Auic.non eſt imitatus Ariſt. niſi in dialectica:ſed ī alijs errauit, & maxime in Meta. & hoc quia incipit quaſi a ſe.3.de Ani.cō.30. vide cō ſimile de Auicē.3.Cœ.com.67.
Auic. credidit ꝙ diſpō triū dimēſionū exiñtiū ī.j. mā ſimplr.ſ.nō terminatarū, ē diſpō dimēſionū terminatarū : quapp.d.neceſſe eē primā formā exiſter ī.j. mā primit⁹, añq̄ dimēſiōes exiſtāt ī ea.Ex quo accidſit ei mlta īpoſſa,q̄ vid.1.ca. de ſuba orb.ꝯtra temerarios tenētes formā corpeitatis ſubſtātialem in via Auerr.quā ex propoſito deſtruit,tā ia hoc loco,q̄ ēt.1.Phyſi.

commē.63. ſicut late diſputatum eſt a nobis ī qōne ſpeciali de hoc.

Auicen. cum tota ſua famoſitate in philoſophia, d. hominem generari ex terra, ſicut murē & alia multa. 2. Metaph. com. 15.

Auic. admiſcuit ſuam ſcīam diuinā cum loquētibus in ſua lege. 4. Meta. cō. 3. conſimile. 2 Phy. 22.

Auic. credidit ꝙ ens & vnū ſignificāt diſpōnes additas eſſentię: & ꝙ vnū qđ dr̄ de oīb' p̄dicamētis, ē illud vnū qđ ē prīcipiū numerorū. 4. Meta. c. 3 & 10. Met. c. 8. vid ibi motiua ei' & īpugnationē ab Aue.

Auicē. credidit oēs formas eē ab intelligētia agēte, quā vocat datorē formarū. 7. Meta. cō. 31. vbi ēt. d. ꝙ exiſtimat ꝙ Them. ēt dicat hoc. Vide clare Them. in. 3. de Ani. ca. 52. & ē ſup te. 38. vbi Philoſoph'. d. aīam eē quodammō oīa. Ibi. n. d. Them. aīam eſſe formā formarū: ñ ſolū qa oēs formas cognitione cōplectit̄, verūetiā qđ materiæ formas exhibet, & vult' imponit. ipſa. n. aīa ē ꝗ materiā rudē ſignatione & impſſione formarum inſignit. Nā & viuacitas oīs & vigor, qui plurimus in mā cernit̄, ab aīa vr̄ ortū habere. Atq; hoc quidē in aīalib' cōſpicuū incōtrouerſumq; ē: ſed ī plātis & elemētis obſcuri'.

Aīa ē fōrā formarū: & quare.

Auic. ignorauit ꝙ vnū qđ eſt principium numeri, eſt aliud ab vno qđ conuertitur cū ente. 10. Meta. cō. 5. & 8 & 4. Meta. com. 3.

Auic. exiſtimauit ꝙ vnū & ens ſignificāt accñs ī reb', & deceptū ipsū duo. vid. x. Meta c. 8 & 4 Meta. 3.

Auic. ignorauit ꝙ hoc nomē ens qđ ſignificat genus differt ab hoc nomine ens ꝙ ſignificat verum. 5.

Auic. abſolute dixit ꝙ primus Philoſophus hēt declarare prīa prīcipia ſenſibilis ſubſtantiæ, ſiue ęternæ, ſiue nō. 12. Meta. com. 5. idē. 2. Phyſi. com. 22. & 26. idem. 2. Phy. de natura. com. 3.

Auic. poſuit ꝙ aīæ hoīum ſunt infinitæ, & infinitas nō ē impoſſibilis niſi in rebus ſituatis, ſed nullus veracium Philoſophorū poſuit hoc. ex diſpu 4 in Solone. 4. dubij.

Auic. viam ad probādū primū principiū per neceſſariū & poſſe, & per cām & cauſatū ſumpſit a loquētibus, & nō ē nota de ſe diuiſio illa. Diſpu. 4. in Solone quinti & ſexti dub. & ad hūc locū remiſit ſe Cōmen. 1. Phy. com. vlt. contra Auic. dū. d ꝙ certior illorū ſermonū nō ptranſit rōnū probabiliū ordinē, & huius cauſam innuimus alibi.

Auic. opinatus eſt ꝙ deus bn̄dictus ſcit oīa mō vl̄i, tēpore nō īgrediēte: & ꝙ ipſe ignorat pticularia qa ſequit̄ ex particulariū ſcīa pmutatio in ſubſtantia. Diſpu. 6. authoritate Algazelis in. 1. dubio.

Auic. ſolus ex Peripateticis dixit, ꝙ hoc nomē ens ſignificat ꝓñs vl̄e in ſubſtātijs rerū, & nullus ali' dixit hoc. Ex diſp. 7. in Solone primi dubij. Et 4. Meta. cō. 3. & 10. Meta. cō. 8. & in libro deſtru. ſæpe.

Auic. negauit iſtā naturā mediā inter naturā ſignificatā per noīa vniuoca, & nām rerū quę tm̄ in noīe conueniunt. ita ꝙ negauit analogū mediate inter vniuocū & equiuocū. Et iſtam viā tenuit Scotus. vide in. 7. diſp. in ſol. vltimi dub.

Auicennæ via ad probandū neceſſe eſſe, eſt inſufficiens. vide cauſam diſp. 8. in ſolu. primi dubij.

Auic. & ſequaces ei' poſuerūt datorē formarū ſepatū. ex diſp. 9. ī ſol. ſcdi

fcđi vid.7.Met.c.51.&.12.Met.18.

Auic. ſolus ex Philoſophis.d. ꝙ corpora cœleſtia hñt imaginationes, quãto magis vt habeant infinitas imaginatiões. Sed Alexã. in lib. de prĩcipijs totius d. ꝙ iſta corpa nõ imaginant̃ ex diſp. 16.ĩ ſol̃.primi.

Auic. ſolus opinat⁹ eſt nõ dari vnũ mẽbrũ in corpore qđ ſit principiũ venarum. Et nullus antiquorum opinatus eſt hoc,ex. 3. de partibus animalium. Auer.ĩ cap.de corde.

Auic. declarationes ad probandum primũ principiũ ſunt topicę & nõ verę. Et tu ſcies hoc ex cõtradictionibus adductis ab Algazele cõtra eas in lib. deſtru. Auer.ĩ epithomate Met. tract. 1.ca. 1. Idẽ. 1.Ph.cõ. vlti. vide in lib. deſtru. diſpu.4.

Aures ſunt in medio capitis, & vide cãm in.2.de partib aĩaliũ.cap.10. Et Cõmen. d. hoc eſſe in hoĩe, ſed ĩ alijs aĩalibus quadrupedib⁹ ſunt in pte ſuperiori, vt patet ab eo ibidem.in cap. de olfatu.

Aurium foramen fuit tortuoſum, ne aer frigidus ingrediẽs intraret tali mõ ꝙ ledat auditum. Sed melius eſt dicere ꝙ fuit tortuoſum ne auditus lederet̃ a fortiſſimis vocibus. 2. Colli.cap.16. de iuuamento inſtrumenti auditus.

Auribus ĩternus aer immobilis dr̃, quia non diffunditur,neq; ali⁹ ad eius vicem corrogatur. Themi.2. de Anima.ca.28.& eſt ſup tex.84.

Aurum & margaritæ a tota ſubſtãtia confortãt cor. 5.coll̃. ca.19.

Auſter eſt humidus & grauis. 8.de natura Animal. cap.12.

Aut, eſt nota diuerſitatis & dubitationis, Commen.1. Phy.cõ.1. vbi d. ꝙ Ariſt. induxit ſermonẽ in forma dubitationis, & d. habentibus principia, aut cauſas, aut elemẽta.

Autem, eſt nota continuationis,pręſertim in principijs librorum qui continuant̃ cum ꝑcedentibus, aut in principijs tractatuũ præſupponentiũ præcedentes. Ita notat Ioã. Philop. in principio ſup lib.de Generat. qui incipit. De generatione aũt & corruptione. Ex illa.n.coniunctione aũt, innuitur continuatio cum vltimis verbis quarti de cœlo, vbi dicit̃, graui quidem igit̃ & leui.& circa ipſa accidẽtibus determinatũ ſit hoc modo. De Generatiõe aũt & corruptiõe &c. Ita etiã apparet in principio tertij de Anima. vbi incipit. De parte autem animæ per quam anima cognoſcit & ſapit. Nam debet continuari cum fine ſecundi, vbi fuit dictum. De Phantaſia quidem igit̃ quid ſit,& propter quid ſit, intãtũ dictũ ſit. De parte aũt animæ per quã anima cognoſcit & c Nam (vt inquit luciditlimus Them. in ca. 44.ſuper.2.de aĩa) erat maxima ſimilitudo ĩter phantaſiã & intellectum,q̃ eſt cã deceptionis, ſm quã multi non diſtinxerunt inter ĩtellectũ & imaginationẽ, & ideo eorum diſtinctio ex ſuis definitionibus erat ꝑquirenda. Et ideo tractatus de intellectu cõtinuatur cum tractatu de phantaſia.

Autem particula ſignificat diuiſionem.1.de Ani. com.84.&.1.Phy. com.1.& 3.de Ani.com.16.

Autumni tempus tempori ſenectutis aſſimilatur. & propterea tunc plurima terræ naſcentia ſeneſcũt. nam virtus generatiua hoc tempore in vegetabilibus & animalibus debilitatur.4. Colli.cap.de tactu.

De Litera B.

BABILONICI & Egyptij habuerunt magnā ſolicitudinē circa ſcientias.2. Cœ.tex.cō.60.

Babilonici cōſiderātes opatiões ſtellarū, aſſerebāt ſtellas hr̄e opatiões ꝓprias, ī ꝓprijs generib⁹ entiū: & opationes cōes in generibus cōibus: & non ſolum in corporibus, verūetiā in animabus.2.cœ.c.68.

Balneū duplicē formā hēt, in aīa & extra animā, & pp illā formā q̄ ē ī aīa, deſideramus illā q̄ ē extra animā. Forma igiť balnei inquātū ē ī aīa, eſt agēs deſideriū & motū: ſm aūt q̄ ē extra animā ē finis mot⁹, & nō ē agēs motū.12.Meta.c.36.

Balnei iuuamēta reqre.6.Coll.ca.3

Barbari & arabes & hn̄tes cō pl̄ones dēſas, a fortibus egritudinib⁹ euadūt ſine medico & medicīa: & illi q̄ ī dſerto habitāt: & hoc fit qa aliqtulū cū brutis aſſimilationē hn̄t. Et ꝓ maiori pte accidit hoc illis q̄ hn̄t cōpl̄onē effrenē.7.coll.ca.31.

BENE n̄ ſp fit qd ſępe fit, nec idē ē bn̄ q̄ ſępe. Them.1.de Ani.ca.20.

Benefaciēté neceſſe eſt facere, ſed ſolū facientē non neceſſe eſt benefacere.9. Meta.tex.com.4.

Beſtiarum nulli īeſt fides.2.de Anima tex.commen.157.

BONITATI q̄ ē ī ītelligētijs ſepatis nullū malū ē oppoſitū. ſ3 bono qd ē in materia, malū opponiť autoritate Pla. Amm. ī ꝑdicamētis.

Bonitas ī ītellu & malitia, ſūt ſicut voluptas & dolor ſunt in ſenſu.3. de Ani.28. vide Them. ibi ca.47.

Bonitas diſcretiōis nō ſeqť niſi bonitatē ſenſus tact⁹, & nō ſeqť bonitatē aliorū ſenſuū. Boni.n.viſus ꝑt eē īdiſcret⁹, & ſilr̄ boni audit⁹: ſed boni tactus ſemp vr̄ eſſe diſcretus 2.de Ani.cō.94. & elicitur ex tex.

Bonitas īueniť tā in potētijs actiuis q̄ ēt in potētjs paſſiuis.5. Meta.te. com.17.in cap.de poteſtate.

Bonitas trāſumptiue dr̄ de malis, vt bon⁹ latro & bonus calūniator. Et ſi bonitas trāſumptiue dr̄ de malis, a fortiori pfectio.5.Meta.t.cō. 21.in cap. de pfecto. Valet aūt argumētū p locū a minori, qa malū opponiť bono, nō aūt opponiť pfecto. ſed impfectū pfecto opponiť.

Boni naturā auferunt infinitum facientes.2.Meta.tex.com.8.

Bonū intētū in reb⁹ naturalib⁹ ē bonū verū, ſ3 bonū ītētū ī reb⁹ voluntarijs ē bonū apparēs.2.Ph.cō.31. Huius(ni fallor)cā eſt, qa opus naturę ē opus ītelligētię nō errātis, vt d.Cōm.ī.12. Met.c.18 vn̄ natura cū agat pp finē dirigiť ī illū(& ſi ipſa nō cognoſcat) ab ītelligētia cognoſcēte, cui n̄ ꝑt ꝯtigere error. Et iō bonū ītētū ī nā ē bonū verū, l3 raro natura p accn̄s ex aliquo īpedimēto fruſtreť ſuo fine: vt dr̄ ī.2. Phy.Sed bonū & finis intēt⁹ a nobis ē a nr̄a rōne propoſitus, cui plerūq; accidit error pp mixtionē aut dependētiā quā habet a corpore. Et ideo bonū iſtud eſt apparens, et raro eſt bonū in rei veritate. pauci.n.dignoſcere pn̄t vera bona: atque illis multum diuerſa remota erroris nebula, vt dixit Poeta.

Bonum ſimplr̄ eſt cui nō accidit in ſua actione fatigatio.2. Cœ.cō.3.

Bonū ī aīalibus ē poſſe: ſed ī eternis eſt neceſſariū, id qd eſt melius ex duobus poſſibilibus.2. Cœ.c.34.

Bonū, aut apparens bonū eſt appetibile qd ſp mouet.3.de Ani.t.c.51.

Bonum, non omne, ſed actuale bonum

nũ ẽ qđ mouet.s. vbi Them. notat q̃ñ oẽ bonũ appetitũ mouet, nã & ſummũ bonũ, aut ſi qđ ſimplr̃ & ppetuo bonũ eſt, quale fortaſſe id oĩbus rebus cõiter cupitum & deſideratũ hr̃, nõ mouet aut pellit, niſi alia rõne q̃ qua nũc agit̃: de quo nobis alia inſtitutione dicet̃. Hoc autẽ ppea puto dictũ fuiſſe a Themiſt. quia motio ſummi boni eſt in rõne finis, vt eſt declaratũ ĩ. 12. Meta. tex. cõ. 36. ſed motio obiecti mouentis appetitum animalium eſt in rõne cauſę efficientis. Et facit iſta Themiſtij ſnĩa pro tenentibus, æterna non habere cauſam efficientem, ſed finẽ, vt tenuit Alexander, cuius ipſe eſt emulus.

Bonum commune omnibus eſt bonum purum. 3. de Anima cõ. 51.

Bonum actuale eſt motor immobilis, appetitus aũt eſt motor motus 3. de Anima tex. commen. 54.

Bonum eſt qđ cuius gratia vna cauſarum eſt. Ex prohemio Met.

Bonum nihil dicitur eẽ niſi pp cauſas finales. 2. Metaphy. 8.

Bonũ qđlibet quod per ſe bonũ eſt & pp ſuam naturam, finis ẽ: & ita cauſa ꝙ illius cauſa & ſunt & fiũt cætera. 3. Meta. tex. com. 3.

Bonũ in rebus immobilibus nõ eſt p ſe ſed per accidens. 3. Meta. cõ. 3. Vide qũo ſit intelligẽdũ infra, vbi de mathematicis feci digreſſionẽ an in eis ſit bonum.

Bonum eſt per qđ diſponitur cauſa finalis: bonum. n. eſt deſiderabile, & cã finalis eſt deſiderabilis. 3. Meta. cõ. 3. idem. 2. Phy. tex. com. 31.

Bonum & malum non ſolum ſunt in rebus diuerſis numeratis, ſed ẽt in partibus eiuſdẽ rei cũ fuerint diuerſarum virtutum. 4. Meta. c. 18.

Bonum & malum multorum & cognitionis & motus principia ſunt 5. Metaphyſi. tex. commen. primi.

Bonum, largitas, & ppquid ſeu finis idẽ ſunt, ſed tñ non ſunt ſynonyma ſimplr̃. 5. Meta. cõ. 1. in calce.

Bonum, cõplementũ, & largitas nõ inueniunt̃ in rebus niſi p cauſam finalem, & iõ qđ caret cã finali caret bono. 5. Meta. c. 3. idẽ. 2. Met. t. c. 8. & 2. Ph. t. c. 31. & 3. Met. t. c. 3.

Bonum & malum maximẽ in animatis, qualitatem ſignificat, & horum maxime in habentibus prohereſim. 5. Meta. 19. ĩ ca. de qualĩ.

Bonum non eſt qđ non habet boni eſſentiam. 7. Metaph. tex. com. 20

Bonum & boni quiditas ſunt idẽ, ſicut ens & entis quiditas, ſupra.

Bonũ eſt natura prius malo. 9. Metaph. tex. commen. 19.

Bonũ & melius reperit̃ in rebus abſolutis à motu, nedũ in rebus mobilibꝰ. 9. Meta. c. 19. vide ĩ cõcord.

Bonum maius neceſſe eſt vt ſit magis, deſideratũ. deſiderium. n. non eſt niſi pp exiſtimationem eius ꝙ aliquid ſit bonum. 12. Meta. c. 36

Bonum vniuerſi conſiſtit in ordine 12. Metaphſi. 52.

Bonum vniuerſi eſt duobus modis ſicut bonum exercitus. v3. in duce & in exercitus ordine, ſupra.

Bonum vniuerſi qđ conſiſtit in primo principio eſt maius bonum q̃ bonum vniuerſi conſiſtentis in ordine: quia ſicut bonum ducis eſt maius bonum q̃ bonum ordinis exercitus, quia dux eſt cauſa illius ordinis, & non ordo eſt cauſa ducis: ita pariformiter eſt de primo principio, cum ordine exiſtente in entibus adinuicẽ comparatis. 12. Metaphy. tex. & com. 52.

Bonũ vniuerſi eſt ſicut bonũ in vna domo in qua ſunt ſerui & liberi.ſ.
Bonũ & malũ ꝙ ſunt forma & materia, ſunt principia oĩum entium ſm quoſdam. 12 Meta. 54.
Bonũ vt mouens ſm Anaxa. poſitũ fuit principiũ oĩum.ſ.te.com.55.
Bonũ valde eſt in quacunq; qõne audire & ſpecu'ari rõnes duarum partium. maxime qñ partes ſunt prudentes & celebres. Ex lib deſtr. diſpu 2.in ſol.ſecundi dubij.
Bonum & malũ ſunt in rebus: verũ & falſum ſunt in mente. 6.Met.t. cõ.8. Intelligitur iſto mõ. nam ex. 2. de Ani. a fine vnumqdq; denominare iuſtum eſt.te.cõ.49. Et qa bonum eſt obiectum in qd tendit appetitus, & obiectũ non habet rationẽ terminãdi appetitũ niſi ſm eſſe reale qd habet extra, & nõ ſm eſſe cognitum qd eſſe ſm quid & diminutum, qd habet in Anima. Nã vt.d. Commen. entia ꝙ ſunt in aĩa cogitatiua, ſunt entia diminuta & in potentia, vt patet. 9.Meta. tex.cõ.7. Vnde auarus appetit aurũ qd eſt in burſa, non aurũ quod ẽ imaginatũ in aĩa. Sic igiť bonũ & malum ſunt ĩ rebus. vnde Auer. 12. Meta. cõ.36.d. ꝙ balneum in aĩa mouet vt efficiẽs, & balneũ extra aĩam mouet vt finis, quia rõ finis ẽ rõ boni amati & deſiderati: & res hẽt bonitatẽ in eſſe extra & non eſſe intra qd eſt eſſe diminutũ & aduenticiũ. Sed veritas & falſitas fundatur in re & terminatur ad animã: quia vt.d. Cõmenta. in 1.diſpu.libri deſtru.in ſolu.22.du. Veritas eſt adequatio rei ad intellectũ. vnde qñ res oſtendit ſe intellectui ſicut eſt, in hoc cõſiſtit eius veritas, & ideo veritas dř in mente conſiſtere. Non ppea aũt Ariſt. intẽtio fuit nõ eẽ bonitatẽ in rebus aĩatis: immo bona animi ſunt diuiniora bonis corporis, vt patet. 5. Metaph.tex.com.19.
Bonũ & diuinũ voco primã formã & primã cãm, quo referunť collimantq; oĩa: & cui quęq; res cupit fieri q̃ ſimillima quãtum poteſt. Themi. 1.Phy. ſuper tex.com.81. Et ita ẽt exponit Auer. locũ illum. Ex quo patet quantũ deuient a veritate, qui per primã formam interpretantur formã corporeitatis.
Bonum & malum pertinent ad intellectum actiuum, veritas & mẽdacium ad intellectũ contemplatiuum. 3.de Ani.tex.com.31.
Bonũ & melius eſt quærendũ ĩ his quæ ſm qd deficiũt a ſummitate, & nõ ĩ his ꝙ oĩno ſine culpa ſunt. Gale. 3.de vtilitate particularium. ca.11. Senſus eſt ꝙ ſummũ ĩ quolibet genere conſiſtit in indiuiſibili: ſed ꝙ circa ſummũ ſunt latitudinẽ hñt. iuxta illud Ariſt. 10.Meta. tex.cõ.5. In oĩ genere eſt vnũ primũ qd eſt metũ & menſura omniũ: menſura aũt inter alias condõnes requirit ꝙ ſit minima. ibi.
Bobus fœminis vox grauior ẽ q̃ marib⁹: ĩ cęteris aũt vox fœminarũ tenuior ẽ & acutior. In.4.de nã aĩal. ca.vlt.&.5.đ natura aĩaliũ.ca.14.
Boues in Phrigia & alibi, cornua veluti auriculas mouent, idq; argumentũ eſt cornua cuti poti⁹ q̃ oſſi adhęrere. 3.de natura aĩaliũ.ca.9.
Bouis ſtruma idem eſt ꝙ ĩ homine febris. 8. de natura aĩal. cap.23.
Bos, niſi aqua ſit limpida, frigida, & clara, non vult bibere, econtrario equus bibit aquas turbidas libentius. 8. de natura animal.cap.24.

Bos ſi a recenti caſtratu ineat, ꝑcreare pôt. Ariſt.9.de natura aĩal. cap. vltimo. Contra medicos ponentes virtutem generatiuam in ſemine acquiri in teſtibus.

Bruta percipiũt ſenſibilia ſicut cortices fructuũ:hõ aũt ſicut medullã de cortice. Auer.in fine lib. de Senſu & ſenſa.

Bruta non mouen͛t a ſenſibilib' ſicut hõ. mouetur etenim hõ ap͛d cantũ:qđ nõ faciũt bruta,&ſilr̃ hõ mouetur a picturis & figuris motu quo bruta non mouentur. Ibidem

Bruta carent actiõe intellect'.i. volũtaria: non tñ carent actione abſolute. Ex diſpu.3.in ſol.4.dub.

Brutorũ cognitio non deſiderat aliquam cognitionem 2. Cœ.cõ.77. Ex quo pʒ error illorum qui aſſerunt cognitiuas potẽtias brutorũ eſſe eiuſdẽ ſpẽi cũ potẽtijs cognitiuis hoĩs,in quib' hõ cõicat cũ brutis. Vñ aſſerũt viſiuam hoĩs eẽ eiuſdẽ ſpẽi cum viſiua aqle,quod ſtare nõ põt,tũ quia aĩæ a quibus fluũt iſtæ potentiæ,ſpecie diſtiguun͛t,tũ ẽt quia ſenſus aĩalibus tm̃ dati ſũt ad ſalutẽ:ſed hoĩ ne dũ ad ſalutẽ, verumetiam pp cognitionem. Oẽs .n.hoĩes nã cognoſcere deſiderãt, vt d. Ariſt.in principio primæ philoſophiæ,qđ probat a ſigno dicẽs. Signũ aũt ẽ ſenſuum dilectio. Præter.n.vtilitatẽ pp ſeipſos diligũt:& maxime aliorum q eſt p ipſos oculos.non n.ſolum vt agamus,ſed & nihil agere debentes,ipm videre p omnibus: vt ita dicam:diligimus. Cã aũt ẽ quia maxime hic ſenſuũ cognoſcere nos facit,&plures drĩas rerum demrãt. Vñ Commẽ.in cõ. ſuper lib. de Senſu & ſenſa. aĩaduertens iſtã drĩam ſcribit. Proprietas cõprehenſiõis iſtorum ſenſuũ in aĩalib' non eſt eadem. hõ.n.cõprehendit drĩas rerũ, & intentiões earum proprias q ſunt in re ſenſata,quaſi medullã de fructu. In aĩali vero bruto comprehẽduntur ea quę ſunt extra,quæ ſunt quaſi cortices fructuum.

Butirum & ſperma ingroſſan͛t a calido pp admixtionem partiũ aerearum cum aqueis 4. Metheo. cõ. 1.

De Litera C.

CALIDVM ſimplr̃ ſi eſt ignis ſimplr̃,& aliquod calidum ẽ aliquis ignis 4. Phyſi. com. 102.

Calido & frigido res attribuuntur duobus modis, ſm nãm & accñtaliter. Cõ.4. Metheo.in ſumma.

Calidũ &frigidum,humidum & ſiccum ſunt cauſę in formis elm̃torũ: & ſunt cãtæ in formis aĩalium 4. Cœ.cõm.40.

Calidum & frigidum ſunt actiua; humidum & ſiccum ſunt paſſiua. Non intelligitur in comparatione actionis & paſſionis in ſe,ſed in cõparatiõe indiuiduorum mixtorũ. Auer.4.Metheo.in paraphr.cõ.1. Vult dicere ꝙ iſte quatuor qualitates primæ, ſi in ſe conſideren͛t oẽs ſunt actiuæ, quia ſicut caliditas calefacit & frigiditas ĩfrigidat,ſic humiditas humectat & ſiccitas exſiccat. Sed ſi dicuntur duæ actiuæ puta caliditas & frigiditas,& duæ reliquæ paſſiuæ.ſ. humiditas & ſiccitas, hoc eſt in comparatione ad generationem mixti. Generãt enim calidũ & frigidum: vt inquit Ariſt. obtinẽtia mãm. Et ita dʒ ſtare lr̃a cõmẽti, qa communiter locus ille inuenitur deprauatus.

Ca-

Calidum & frigidum, humidum & ſiccum quatuor modis dicuntur. ex 2. de part. aīalium cap. 2.

Calidum & frigidum, quæ omniū, quæ ſenſu ſentiuntur manifeſtiſſima ſunt, ſi tantam ambiguitatem recipiunt & controuerſiā: quid de alijs rebus exiſtimare debemus? ex 2. de part. aīal. ca. 2.

Caliditas non eſt motus, ſed calefactio 11. Met. cap. 10. & 5. Phy. tex. commen. 5. non eſt albedo motus ſed albatio.

Calidorum quædam externum calorem retinent, quędā vero ſuū. ſ.

Calefacta omnia quæ ſolida & firmiora ſunt, vehementius q̄ humida calefaciunt. Ex 2. de partibus animaliū cap. 4. Inde dixerunt medici ſiccitatem lunam eſſe caloris.

Caliditas habet diſſoluere res congelatas per frigiditatem, ſi ſunt reſolubiles, vt eſt plumbum & ſtannum 5. Coll. ca. 6.

Calidum decoctionem operatur 2. de anima tex. com. 50.

Intelligitur autem non de calore abſolute, ſed de calido naturali & conuenienti, vt gloſat Commē. in his quę determinata ſunt in 4. Methe. t. com. 14. vñ Auenzoar in prīcipio ſui theyſir. non omne calidū digeſtionem procurat, vt dixerunt vulgares.

Calor in igne eſt propīquior ſubſtātiæ q̄ ſit in alijs compoſitus, & ideo ponitur in definitione eius 5. phy. com. 10. Vide idem 8. Meta. com. 5. & 7. Meta. 41. & 4. Cœ. 6. & 26.

Qualiter autem ſit propinquior ſubſtantiæ in igne quàm in rebus compoſitis, vide clare Auer. 4. Cœli 40.

Calor naturalis eſt motor & motū in aīalibus neceſſario 8. Phy. com. 43. & 37. & 7. Ph. cō. 1.

Calor & lumē gn̄atur a ſtellis attrito aere ab earum latione 2. Cœ. t. com. 42. & 1. Metheo.

Calor naturalis innatus eſt cōſumere humiditatē, quū ſit quaſi mā & nutrimentum illius. ex cō mē. libri de longi. & bre. vitæ.

Calor equiuoce dr̄ de calore ignis & de calore cœleſti, quia calor ignis corrumpit entia, & maxime ignis illuminātis: calor vero corporum cœleſtium largitur vitā vegetabilē ſenſibilem, & animalem 2. cap. de ſubſt. or. Idē 12. Met. c. 18. & ē ſnīa Ariſt. 2. de Gn̄at. aīalium cap. 3.

Per ignem vero illuminātem intellige ignē qui eſt hic apud nos, talis. n. eſt ſupabundantia caliditatis, quemadmodum glacies frigiditatis: vt dr̄ in 2. de gn̄atio. t. cō. 2 t. vñ vt ſcribit ibi Auer. auctoritate Alex. hoc nō inuenitur niſi ī igne qui eſt hic, ignis aūt qui eſt in vltimo continentis, non eſt in fine caliditatis & ebullitionis: quapropter plura elēta ſunt cāæ gn̄ationis.

Calor dr̄ duob⁹ modis, quidā qui ē de qualitatibus paſſiuis quæ tranſmutant ſubſtantiā in qua ſunt: & calor qui non eſt de qualitatibus paſſiuis 2 ca. de ſubſt. or.

Caloris naturalis materia eſt ſanguis 5. Coll. cap. 3.

Calor cum quo fit ſenſus, non eſt idem cum eo cum quo fit motus: & diuerſitas quæ eſt inter eos non eſt niſi menſura temperantiæ quæ eſt in unoquoq; ipſorum 3. Colliget cap. 33.

Calor eſt qui tranſmutat mām ad recipiendū aliquam formam, & ſe parare faciens priorē formā a materia

ꝫria de neceſſitate eſt calor. ſed tñ reſpectu corporis corrupti & putrefacti eſt extraneus, & reſpectu gñati eſt naturalis 4. Methe. com. 1.

Calor duplex, naturalis & extraneꝰ: naturalis operatur gñationem: extraneus corruptionem ſ̄.

Calor extraneus gñatur a duabꝰ cauſis, vna eſt per ſe & eſt calor extrinſecus, cũ nõ fuerit conueniens calori naturali, nam diſſoluit ip̄m & frigefacit ip̄m, & iõ putrefactio multiplicaťin æſtate. Efficiens vero ſecundaria intẽtione eſt frigiditas caloris naturalis, & congelatio eius. Nã cũ ipſe fuerit debilis, nõ potẽs congregare materiam, & dñari ſup ipſam, putrefit materia, ſicut fit in corporibus mortuorum & ſenũ: & in corpibus inaĩatis frigefactis, ſ̄.

Caloris naturalis opatio in rebꝰ poſſibus, de quarũ conſuetudine eſt ꝓcedere ad perfectionẽ, eſt prima decoctio, & poſtea alia decoctio: & ẽ qñ apparet in re quædam corrugatio ſeu maturatio, & poſtea digeſtio 4. Methe. cõ. 1.

Caloris extranei opatio prima & ꝑ ſe in rebꝰ in quibus eſt calor extraneus, eſt cũ dñať ſuper illas indecoctio ſiue combuſtio, ſ̄.

Calor extraneus aliqñ facit indecoctionẽ & corruptionẽ cũ eſt debilis: ſicut accidit in febribus flegmaticis putridis, & multotiẽs in fine febriũ combuſtiuarum: ſed hęc operatio iueſt ei per accidens, ſ̄.

Caloris extranei conſuetudo eſt extiguere naturalem, & reſoluere humiditates ſubiectas ei: & accẽdunť illę res & comburunt: vt in febribꝰ quæ dicuntur combuſtiuæ, ſ̄.

Calor naturalis eſt forma rei. Com. 4. Metheo. in ſumma.

Calor qui tranſmittitur a corde ad epar & cerebrũ ẽ mediãte quo iſta mẽbra opanť artes ſuas: quia calor nõ eſt ꝓprius in eorũ eẽ, niſi calor partium conſimiliũ ex quibꝰ ſunt cõpoſita: & ille ẽ ſicut materia: ſed calor trãſmiſſus eis a corde ẽ ſicut forma 4. Colli. ca. 2.

Calor qui eſt in corpore, aut ẽ ps ſanitatis, aut eſt ſanitas in potentia: quia ſequiť ip̄m pars ſanitatis quę ẽ quaſi vltĩa pfectio 7. Met. t. c. 30

Vbi aduerte ſicut bñ dicit plusq̃ Commẽ. in 2. paruæ artis. Sanitas in complexione non eſt caliditas, aut frigiditas, aut humiditas, aut ſiccitas formaliter loquendo: ſed temperamentum in iſtis qualitatibus exiſtens.

Calor non põt eſſe dĩa ſubſtantialis in igne 8. Meta. cõmẽ. 5. idem 5. Phy. 10.

Caloris ablatio aufert ignẽ, ſed non primo, ſed ꝑ ablationẽ formę ignis ſicut ablatio riſibilitatis aufert hominẽ, ſed non primo, ſed mediante ablatiõe rõnabilitatis 8. Me. c. 5

Calor, ſi in aliquo eẽt ſuba, & ĩ aliquo accñs, tũc diceretť equiuoce, ſicut hoc nomẽ ens dr̃ de ſuba & accñte 8. Me. cõ. 5. Vbi clare eliciť ꝙ in vniuoce dictis impoſſe eſt, quod uni eſt ſubſtantia, alteri ſit accñs. Caueant igitur tenentes vniuocationem entis.

Calor in igne eſt ſicut abſciſſio de acumine gladij: & nõ eſt ſicut ablatio in ablato 8. Met. commen. 5.

Hoc ẽ dictu, ẽ actio ſeu ꝓprietas eius. actio. n. ignis eſt calor maximus & motus ad ſupius. & iõ non eſt ĩ igne calor ſicut ablatio ĩ ablato. i. ſicut differentia ſubſtantialis ſpecifica ignis: ad cuius ablationẽ

primo

primo ſequitur ablatio ſpẽi. Nã lȝ calor auferat ignẽ, hoc nõ eſt primo, ſed mediãte ablatione formæ ignis. vnde eſt a ſigno, nõ a priori.

Calor extraneus ex quo debilitat calorẽ nãlem & facit ipm exhalare, non eſt impoſſe vt ſequant̃ ipm accñtia frigida: & ió nõ opȝ vt oẽm ægritudinẽ factam pp apata calida ſequatur ſitis, & permutatio cibi ad fumoſitatem & accidẽtia calida 3. Colli. cap. 40. de accñtibus euenientibus tribus virtutibus.

Calor cœleſtis gñat animalia: ſed calor ignis deſtruit 12. Meta. cõ. 18. idem 2. cap. de Subſt. or. & 4. Cœ. 32. pro quo vide Ariſt 2. de gñat. animalium cap. 3.

Calor qui eſt in ſemine hȝ formam p quã conſeruat̃ in ſua mẽſura, & iſta forma non eſt aĩa in actu, ſed in potentia: & eſt quam Ariſt. aſſimilat arti & ĩtellectui. Et ió vocat calorẽ iſtũ calorem aĩæ nõ animatum 12. met. cõ. 18.

Calor qui eſt in ſeminib⁹ fit ab hõte ſemẽ & a ſole: & ió d. Ariſto. ꝙ ſol & hõ gñat hoĩem. & factus eſt iſte calor ex terra & aqua, & ex calore ſolis admixto cum calore aliarum ſtellarum. s̃.

Calor intrinſecus dum extinguitur, accẽditur extraneus in materia extranea 3. Colli. ca. 6.

Caloris natura eſt apire & extẽdere ptes, niſi fuerint ſiccæ, eo ꝙ ſiccitas reſiſtit extenſioni 4. Colli. ca. 2.

Calor ſolis & ſtellarum diffuſus in aere & aqua gñat aĩalia ex putrefactiõe generata, & vniuerſaliter omnia, quæ non fiunt ex ſeminibus 12. Meta. com. 18. prope finem. & no. ꝙ eſt authoritas philoſophi in 3. de gñatione aĩal. cap. 11.

Calores gñari ex caloribus ſtellarũ gñantes quamlibet ſpẽm ſpẽrum animalium: habent menſuras pprias illius caloris, ex quantitatib⁹ motuum, & diſpoſitionibus earum adinuicẽ, in propinquitate & remotione, ſupra.

Calorum menſura ꝓuenit in gñatis a virtute diuina intellectuali, quæ eſt ſimilis formæ vnius artis principalis, ſub qua sũt artes plures, s̃.

Calor extraneus non omnis putredinalis eſt 3. Colli. cap. 4.

Calor epatis qñ fuerit augmentat⁹, ita vt exeat a ſua forma naturali: tunc operatio prouenıet ab eo ĩ eo ꝙ calor, nõ in eo ꝙ talis 3. Collig. cap 21. vbi poteris bñ videre quõ calor naturalis & præter naturam diſtinguuntur.

Calor extraneus refrigerat intrinſecum, ſicut ſol refrigerat ignem 3. Colliget ca. 24.

Calor naturalis primo mouet muſculum, muſculus aũt mẽbra ĩ quibus non ſunt oſſa, & non ſunt ramificata, & ſunt parua mouet illa ſine medio. membra autem ramificata mouet mediante corda quæ oritur ab extremitatib⁹ eius 2. Colliget cap. 18.

Calor naturalis differt proprijs dñijs in vnoquoque membro, ſecũdum operationes quibus appropriatur, & maxime in operationibus nutrimenti, & in hoc nullus diſcordat 2 Colli. ca. 18.

Calor naturalis eſt corp⁹, & eſt primum quod mouet̃ ab anima 2. Colli. ca. 18.

Calor cuſtoditur per euentationem & extinguitur per eius priuationẽ 3. de partib⁹ aĩalium. Commen. in cap de pulmone.

Ca-

Caloris certus ꝑfixusq; termin⁹ eſt, vltra quẽ ſi ignem augeas nihilo reddes aquã calidiorẽ, ſed efficies vt magis euaporetur exſiccetq;,ac deleatur. Ariſt.in 4. de Gñat. aĩal. cap.4. Contra ſophyſtas & philoſophaſtros qui non concedunt dari minima in qualitatib⁹ aliquo mõ: ſed ſolum in magnitudinib⁹,cum loc⁹ iſte aperte ſit contra iſtos,& Auer. ſententia in pleriſque locis, vt alibi notauimus.

Cõtra negãtes minima ĩ qualitatibus

Calor ac frigus indurant, nãq; euenit vt ab vtriſq; humor euaporet, ſed a calore per ſe, a frigore per accñs. Ariſto.5. de Generatione animalium cap.3.

Calor naturalis non h3 aliquã viã gñandi frigiditatem, & iõ medici qñ ſpeculant operationes medicinarum in corpus,facile eſt eis dicere qũo calefaciunt:ſed difficile eſt eis dicere qualiter refrigerant. ita ꝙ Gale.d. ꝙ hoc non fit niſi per diuiſionem in paruas partes. 5.collig.cap.3. & ibi vide impugnationem Galeni.

Calor in actu in nullo compoſito reperitur niſi in animalibus ꝑp eorũ perfectionem,& ideo alia compoſita indigent calore extrinſeco ad hoc vt calefaciant & ꝑpea non inuenitur in eis tpantia elementorũ ſicut in animalibus.5.

Calor dñatur in oĩbus aĩalib⁹ & in oĩbus terræ naſcentib⁹: ſed quędã eorũ reperiunt calida reſpectu humani corporis,&quædam frigida: & nõ ſolũ frigida,vetumetiã mortifera ꝑp frigiditatẽ 5.Col.cap.24.

Calor naturalis mouetur a virtute animæ,& ipſe mouet & alterat nutrimentum. ſed vis animæ remanet immota 2.de anima.tex.c.50.

Vbi luculentiſſimus Themi. notat ꝙ ſicut nauta nauim regit manu & clauo,diſſimilis tamen eſt rõ manus & claui in regenda naui, nam manu vt coherente & coalita, clauo vt extrinſecus adiuncto atque applicito vtitur. ita duo ſunt quib⁹ in nutritione aĩa vtitur: primũ, vis animæ ipſa quæ nutrit: deinde calor inſitus innexuſq; corpori. hæc aũt duo illo differũt,ꝙanima vim ſuam ipſa ex ſe confert,& tanq̃ de ſinu ſuo promit: at calorem tanq̃ machinamẽtum quoddam extrinſecus adhibet,eumq; incidens inſtar gubernatoris intemperat. Vbi p3 motũ caloris naturalis ab aĩa vel virtute aĩæ eſſe ab extrinſeco. Inſuper ex Themi.authoritate collige calorẽ naturalẽ nõ eẽ aĩatẽ.

Calor naturalis qui eſt in ipſis animalibus ſtatim conuertit multas res quæ conuerti non poſſunt a calore ignis,ſed hoc nõ ꝓuenit ꝑpea ꝙ calor animalium ſit fortior calore ignis,quia hoc verbum eſſet vanum, ſed hæc res prouenit a tota ſubſtantia,ſicut dr̃ ꝙ cum ſtrucionibus datur ad comedendum aurum & in continenti extrahatur a ſtomacho, inuenitur multum diminutum,& hoc eſt veritas. q̃uis aurũ dure patiatur ab igne 5.Colliget ca.24.

Calor naturalis eſt humidus, & eſt debilioris caloris q̃ ignis. 5.Coll.c.26.Idem ibidem cap.25. vbi d.ꝙ calor ſtrucionum non eſt fortior calore ignis, quia hoc verbum eſt vanum.

Calor naturalis qñ diminuitur, nõ põt regere corp⁹: & omnes operationes frigidiores debito exiſtunt 7.Colli.ca.16.

Calor

Calor naturalis duob'modis ſm Ariſt. extraneus euadit, pp frigiditatẽ, vñ debilitať & nõ põt corporibus humidis dñari, & accidit putrefactio: & pp calorẽ extrinſecum venientem. Auer. 3. collig. ca. 4. contra Gale. de gñatione febris colericæ cefrariæ. vbi vult dari febrem colericam vſtiuam, quę non eſt p viam putrefactionis, ſed aſſationis & uſtionis.

Calor tum liquandi, tũ cogẽdi vim habere videtur 2. de part. ca. 2.

Calor ad miniſtrãda omnia opera animæ maxime oportunũ eſt. 2. de part. cap. 7.

Calor extraneus ramificatur a naturali 7. colli. ca. 2. vbi impugnat medicos aſſerentes frigidiota cõpetere ſeni q̃ iuueni febrientibus equali gradu caloris. Et ex iſta authoritate ſcire poteris calorẽ naturalẽ, & extraneum non eſſe duos calores eſſentiať & realť diſtinctos, vt tenuit Gentilis.

Callias eſt rõ cum materia 10. Met. tex. com. 25.

Caluitium homini in parte anteriori capitis contingit, quia in ea cerebrum continetur 4. de Gñatione animalium cap. 3.

Caluitium non contingit mulieribus, neq; pueris, neq; ſpadonibus, vide cauſam in 5. de Generatione aĩal. cap. 3. Et 9. de natura animalium cap. vlt.

Caluis quare pilus non redeat, cum tñ auibus quæ pennas amiſerint, & plantis fronde priuatis, rurſus ipſę pennas recipiant, & iſtæ denuo frondeſcant. vide cauſam 5. de Generat. animal. ca. 3. in fine.

Calueſcere minus ſolent, qui mento ſunt bipartito 3. đ na. aĩa. ca. 11

Calui non dicuntur diminuti 5. Meta. t. com. 32.

Cameleo ſolus pedeſtrium ouiparorum tenuiſſimus eſt, & multiformis efficitur propter metum: metus enim refrigeratio eſt propter inopiam ſanguinis, atque caloris. ex quarto de Partibus animaliũ, cap. 10.

Cancri ſuperiorem ſui forcipis partem mouent, & non inferiorem, vide cauſam 4. de partibus animalium cap. 10.

Caniciẹs, & ceſitas oculorum ſunt duæ affectiones conſequentes cruditatem humoris, & eius paucam concoctionem. Auer. in 5. de Gña. aĩal. cap. de cauſa varietatis coloris oculorum. & habetur ab Ariſtote. ibidem cap. 1.

Caniciem effici putredine quadam inditium eſt, quod pili pileo, aut alio tegmine intecti celerius caneſcunt: flatus enim putredinem prohibent, operimentum autem flatũ arcet. Ariſtote. in 5. de Generatione animal. cap. 5.

Canities I equis, maxime omnium animalium, quæ nouerimus inno teſcit, ꝙ os in quo cerebrum continetur tenuius habeant. .ſ.

Canities non cãtur a flegmate, q̃a flegma eſt nutrimentũ primũ, & capillus nutriť ex nutrimento vltimo: nutriť aũt flegmate poſtq̃ fuerit tranſmutatũ magna trãſmutatiõe: quia nõ poſſumus dicere hũc eẽ colorẽ flegmatis: Bñ tñ põt dici flegma eẽ vnã ex cauſis caloris putrefactiui dealbãtis caniciẽ. Auer. 5. de Gñat. aĩal. cap. de caluicie.

Caneſcũt imbecilla queq; celerius, quapp ruffi celerius caneſcũt q̃ nigri. ruffitas. n. imbecillitas quædã pili

pili eſt 5.de genera.aīaliū.cap.5.

Canities quibuſdam ob ægritudinē contingit, qui mox vbi valitudini fuerint reſtituti, nigri iterum facti ſunt.& vide cauſam 5.de Gñatio. animalium ca.4.

Canitiei reſiſtit olei aquæ pmixti punctio:aqua.n.refrigerat, oleum vero ne celeriter exſiccetur prohibet:aqua nāq; facile exſiccatur.5. de Gñatio.animal.ca.5.

Canes ſomniare declarant ſuo latratu quē agunt ſm quietem, ex 4.de natu.animal.ca.vlt.

Canum ætas dentibus iudicatur: iuuenibus.n.candidi & acuti: ætate prouectis nigri,obtuſiq; 1.de natura aīal.cap.2.& 6.de natu.animalium cap.20.

Canes laconici pariunt catellos.qui viſum non recipiunt ante duodecim dies 6.de nat.aīaliū.ca.20.

Canum mares ſexto menſe ætatis mingunt crure erecto,fœminę omnes conſidentes mingunt: licet in hoc ſexu nonnullæ crure etiam erecto mingant.ſ.

Canes nonnulli vſq; ad vigeſimum annum protrahunt vitam:quamobrem recte apud Homerū Canē Vlyxis.&c.vigeſimo anno mori aliqui iudicant,ſ.authoritatem Homeri require in 17.Odiſſeæ.

Canes & lupi nō alio tpe herbas guſtāt q̄ dū morbo laborāt:herba.n. ingeſta euomūt, atq; ita purganť. ex 8.de natu.aīal.ca.5.& 9.de natu.animal.cap.6.

Canes cum lumbricis infeſtātur, comedunt herbam tritici 9. de natu. animalium cap.6.

Canis lupi ſemen poteſt recipere,& econtra ad prolem generandam: & vulpes canis, & econtra: ſicut

equus & aſinus.3.de vtilitate particularum Gale. Et ibi reddit cām quare non ſic eſt de hoīe & equa.

Cannæ pulmonis longitudo vtrum ſit pp neceſſitatē vel pp bene eſſe, vide Auer.in cō. ſuper 3.de ptibus animal.ca.de collo.

Canon maior appellať prima philoſophia 1.cœ.com.10.& hoc ſecundum arabicam translationem.

Capillorū criſpitudo ex duob⁹ cauſis exoriť ſm Ariſt. 5.de Gña.aīa. require eas cap.3. & ab Auer.ibid. ca.de varietate pilorum: prima.n. cauſa eſt, fumus ex quo pilus criſpus gñatur eſt compoſitus ex porcione ignea & terrea:ex quo cōtingit vt ps terrea moueat ipm deorſum:& ignea ſurſum:quare cōtingit pilum īflecti propter hos duos motus contrarios. Secunda cā eſſe poteſt propter ſiccitatem & humiditatē,nam ſi ſiccus fuerit pilus & igneus valde, tunc pilo accidit tortuoſitas: ſi vero humidus cōtingit, ipſum extendi.

Capillorum, & pilorum diuerſitas caloris cauſatur in cęteris animalibus ex cute: alborum enim alba eſt cutis,nigrorum nigra,variorū, permixtorumq; partim nigra conſpicitur: at in homine cutis nulla cauſa eſt: qui enim ſunt albi admodum, nigros habent capillos. Ariſtote.5. de Generatio.animal. cap.5.& ibi redditur cauſa.

Aduerte tamen illam ſentētiam Ariſto.veritatem habere in regionibus tpatis: quia certum eſt ꝙ apud Aethiopes,omnes capilli eorū nigri ſunt: & eſt gloſa Gale.in 2. paruæ artis.

Capra gerēs cornu in crure viſa eſt. Ariſto.in 4.de Gña.anima.cap.4. vbi

vbi Auer.d. ꝙ hoc eſt monſtrum extraneum.
Capris paſtores nullum ducem conſtituunt,quia natura earum mobilis eſt 6.de nat.aĩal.cap.19.
Capras ſyluestres in Creta inſula ſagitta tranſfixas, dictamum herbã querere aiunt:hac.n.ſpicula corpe eijciunt 9.de nat.aĩal.cap.6.
Caprificus ficarios culices generat, qui mutata ſede ficus immaturas petunt:quibus ſe inſinuantes efficiunt ne decidant quamobrem agricolæ appendere ficis caprificus, & iuxta eaſdẽ caprificos ſerere aſſolent 5.de natura anima.cap.32.
Capita in principijs librorum, quæ præmitti conſueuerunt,ſm expoſitores octo ſunt,intentio,vtilitas,diuiſio,ordo doctrinę,proportio,via doctrinæ, nomen libri, & nomen authoris. Auer. ſnĩa in prologo 1. phy.& idẽ Simplic. ibid. Aduerte tñ ꝙ latini quatuor capita duntaxat conſueuerunt præmittere,iuxta quatuor gña cãrum.vꝫ materialem,formalem,efficientem,& finalem:hac via ĩceſſit doctor ſubtilis in principio quæſtionum ſuarum metaph.& multi ſequaces.
Capitis natura in animalibus eſt natura radicis in plantis 2.de aĩa,te.& com.38.
Caput carne priuatum eſſe neceſſe eſt.ex 2.de partib⁹aĩal. cap. 10.& ibi redditur cauſa.
Capitis pars, etiam poſterior carne caret. ſ.
Capitis pars poſterior caret cerebro.ſupra.
Caput abſciſſum vocẽ emittere non poteſt, ex tertio de partibus. cap. 10.vbi agitur de ſepto trãſuerſo.
Capite detracto corpus, moueri poſſe non temere credi poteſt: nam q̃ ſanguine carent, abſciſſo capite,viuere diutius poſſũt,ſ.
Caput.i.os quo cerebrum tutatur, vtrum ſit propter cerebrum abſolute, an vt cerebrum ſit in modo nobiliori.vide Auer.in 4. de partibus animalium.cap. de membris animalium ſanguineorum extrinſecis.vbi defendit Ariſto. ab argumentis Galeni, qui non intellexit Ariſt.opinionem.
Caput hominis habet partes: priorem,quæ ſinciput:& poſteriorem, quæ occiput dr̃ 1. de Hiſto.animalium cap.7.
Capitis forma eſt rotũda,ſicut ſphęra ex vtroque latere leuiter compreſſa, primo Colli. cap.de forma capitis.& fuit ſententia Gale.in 2. paruæ artis.
Caput nõ omnibus animalibus cõmune eſt. Alexander in paraph.de anima cap.vlt.
Cardiaca ægritudo, a qua plerunqꝫ redduntur incolumes,non proprie cordis,ſed ſtomachi ægritudo cenſenda eſt:nam cor non poteſt tolerare magnam &diuturnam ęgritudinem. Alexan.in parap.de anima cap.vlt.
Caro ſecundum Alexã. eſt organũ tactus.& vide rationes eius, & impugnationem eiuſdem a Themiſtio in ſecundo de Anima cap.40.
Pro Alexand. autem dici poteſt ipſum de carne cordis locutũ fuiſſe.& vide pro hoc magnum Albertum in 12.lib.de Animalibus,tracta.2.c.8. & vide quæ ample ſcripſi ſuper hoc in contradictionib⁹ nuper editis.iſtam opinionem Alexandri,vide in ſua paraphr.de anima cap.vltimo.

Caro non eſt organũ tactus.

Caro organũ tactus eſſe nõ poteſt, quia qualitates cũ materia recipit, more quo ſolẽt in aĩa. Nemo.n.eſt cui hæc ſæpe nõ incaluerit, humuerit, frixerit: itaque & hęc materia qualitatũ efficiẽ, quod in cæteris inſtris nõ cõtingit: pupilla.n. nõ albeſcit aer, qui ĩ auditorio eſt, nec grauis, nec acutus redditur. Them. 2. de aĩa.c.44. Inde collige cõtra multos aſſerẽtes organũ tactus realiter ĩmutari, nedũ ſpiritualiter in ſentiendo: cũ tñ Ariſt. gñaliter dixerit propriũ eſſe vniuſcuiuſq; ſenſus, receptiuũ eſſe ſpecierũ ſine materia.

Caro hẽt magnitudinem terminatã in paruitate, quã non pertranſit. 1. Phy. tex. cõ. 37. & 38. & 2. de aĩa tex. cõ. 41. & 97. 6. Phy. 91 & 7. Ph. cõ. 1. 8. Phy. cõ. 62. 1. cœ. cõ. 116. & 1. cap de ſubſtantia orbis. cõtra negantes minima.

Caro porci (vt ſentit Auic. ex animalibus ambulantibus) eſt magis hoĩ naturalis: & experientia dictat hoc 5. colliget. cap. 31.

Caro differt ab oſſe in quidditate & diffinitione. 1. de Aĩa. cõm. 77.

Caro eſt mediũ, & nõ eſt organũ in ſenſu tactus. 2. de Aĩa. cõ. 116. contra Alex. vide in concordantiis.

Caro non eſt terra & ignis ex quib' cõponitẽ ſed eſt aliud quoddam additum. 7. meta. tex cõ. 60.

Caro nec pars aliqua eiuſmodi primũ eſt tactus ſenſoriũ: ſed aliquid intimũ. ex 2. de partibus Aĩa. c. 10. vide in concordantiis.

Caro ẽ organum tactus.

Caro eſt primũ & propriũ organũ tactus ſm Ariſt. & vide demonſtrationẽ eius bene declaratam in 2. de partibus Aĩalium. ca. de carne, per Auer. contra Gal. ponentem cerebrum & neruũ eſſe principiũ ſenſus tact': cum tñ (oĩum ſnĩa) tactus cõſiſtat in tẽperamento qualitatũ primarũ: & cerebrũ eſt frigidum & humidum, & neruus frigidus & ſiccus & quõ ex iſtis reſultare põt tẽperamentum? Caro aũt eſt magis tẽperata inter oĩa mẽbra humani corporis. Vide ẽt Auer. in 2. Colli. cap. 8. de iuuamentis mẽbrorũ conſimiliũ. vbi ponit duas ſpecies carnis, ſimplicem, & muſculoſam: & ibi. d. ꝙ neruus ſm Ariſ. eſt inſeruiens carni in ſenſatione, inquantũ cõtemperat calorem tranſmiſſum a corde. & ita. d. ibidẽ de neruo, vbi ponit iuuamenta nerui.

Caro eſt propriũ inſtrũm ſenſus tactus, ppea quia cõicat oĩb' aĩalib'. ſicut ſenſus tactus, qui eſt cõis oĩb' aĩalibus. Et in aĩalibus perfectis, in carnibus ſunt ſparſi multi nerui ad temperandã cõplexionem carnis, quia nerui ſunt ſimiles complexioni cerebri. 2. Colli. cap. 13. quod eſt de proprio inſtrõ ſenſus tactus, vide in contradictionibus nuper editis.

Carnis tẽperãtia ſequitur pro maiori parte tẽperantiã cõplexionis cordis, & proprie caro exiſtẽs in hoc loco. & pp hoc caro hñs tẽperatam cõplexionẽ cordis, non erit macilẽta, neq; pinguis. 4. Colli. cap. 2.

Caro mollis arguit bonitatem ingenij. 2. de aĩa. tex. cõ. 94. dummodo mollicies illa ſit naturalis, non arte cõparata, aut gñe aliquo exercitamenti quæſita. Cauſa forte illa ꝙ in molli corpore primus, ĩnatusq; ſpũs aĩæ facilius funditur, & libentius, expeditiuſq; diſcurrit. Contra, durities, & craſſicies, repagulo ſũt, & meatus obturant, oppilantq; ne purus & liquidus tranſmittatẽ. Themiſtius ibidem.

Carnis, q̄uis in eo ꝙ corpus eſt, in finitam ſectionē poſſis agnoſcere: in eo tamen ꝙ caro eſt non potes. Them.2.Phy.37.
Caro eſt primū membrū ex ſimilaribus quod gñatur,& gñaťex minori ꝯcoctione q̄ venę,& nerui, & mēbranæ:& minori tpe. Auer. in 2.de gñatione anim.c.2. ꝓpe finē.
Carnis duæ ſunt ſpēs.2.Colli.cap. 8.
Caro,quā Gale.vocat muſculoſam, eſt membrum officiale.s̄.
Caro ſpongioſa, vt inguinum & ſubaſſellarum ,eſt propter expulſionem ſuperfluitatum.s̄.
Carnem aliquam eſſe ad replēdum loca vacua non eſt multum lōginquum ad credendum.s̄.
Caro in ſumma eſt mēbrū ſimplex in quo cōicant oīa alia, ſicut cor ē mēbrum officiale in quo cōicant oīa aīalia.2.Coll.ca.8.de iuuamēto mēbroꝝ conſimiliū.intelligetū de carne vel proportionale carni.
Caro eſt tutela æſtus & hiemis: Plato. ſoīa in Timæo citata per Gale. in.1.de vtili.parti.cap.13.
Carnis tres ſunt ſpēs.ſ.mixta cū neruo,& dr̄ lacertus,& caro pura, tertia eſt glandoſa.1.Coll.c.de carne.
Caro feminarū eſt humidior. Ariſt. in 4.de natura Anim.cap. vltimo.
Et iō cum humidę dietæ oībus febricitantibus competant, caro pullarum magis expedit q̄ caro pullorum:ēt caro illa eſt frigidior, ſicut bene notat Gentilis in cap. de cura putridarum in gñali.
Cartilago & oſſa eandem naturam habent:quapropter neutrum præciſum recreſcere pōt ex 2.de partibus Anim.cap.9.
Cartilago rupta nunq̄ reparať, quēadmodum oſſa præciſa nunq̄ recreſcunt.3.de natura aimaliū.c. 7.
Cartilago enumeratur inter partes ſimilares animalium ſiccas ac ſolidas.1.de natura Anim.cap.1.Gal. 7.de vtili.partic.c.3.d. ꝙ eſt pars ſimplex durior oī alia parte ſimilari, excepto oſſe, nā ē mollior oſſe.
Caſtrati plus viuunt q̄ non caſtrati, multum enim coeuntes parum viuunt: vnde pp paucitatem coitus mulus viuit plusq̄ equus.ex cōm. lib.de longi.& bre. vitæ.
Caſu facta ſunt monſtruoſa non naturalia.8.phy.cō.46.
Caſu factum ſemper eſt oppoſitum ei,quod fit a natura:& ideo eadem ſpecies non poteſt inueniri a natura & a caſu.8.phy. cō. 46. idem.7. meta.cō.22. vide in cōcordantiis.
Caſu facta raro fiunt, & cito conſumuntur.1.cœ.tex.cō. 135. & 138. idem.2.phyſi.48.&.77.& 1. cœli. tex.cōmen.15.
Caſus non inuenitur in ſempiternis.2.cœ.tex.cō.35.
Caſus non eſt in corporibus cœleſtibus.2.cœ.cō.44.& 2. phy. tex. cōmen.46.& 48.
Caſus impoſſe eſt vt ſit in vniuerſo alicuius ſpēi, in cuius gñe non cadit caſus:nedū in ſpecie, in qua impoſſe eſt cadere caſū.2 cœli.cō 44.
Caſus reperitur in poſſibilibus, non in neceſſariis.s̄.&.2.phyſico. tex. cōmen.46.&.48.
Caſus non eſt in corporibus cœleſtibus:quia ibi non eſt materia.2. cœli.cō. 45. vide cauſam iſtius deductionis.6.meta.tex.cō.5.&.2.phy. 45.&.48.&.9.meta.19.
Caſu gñata quorumcunq; materia pōt a ſeipſa moueri hoc motu,quo ſperma mouet:pōt ex ſe & aliter generari:quorumcunq; vero non ea
impoſſa

Impoſſibilia ſunt aſr q̃ ex ſeipſis generari.7.met.tex.cõ.31. Facit pro tenentibus genita ex ſemine & ex putri materia eſſe eiuſdem ſpeciei: cuius oppoſitũ ſenſit Auer. 8 phy. cõ.46.vide in litera H, ibi hõ non põt gñari a non ſemine hoīs, ubi Cõmeta.ſubtiliter defenditur.

Caſus eſt inopinatæ rei euentus. 2. Phy.tex.cõ.61.

Caſu facta non hñt ordinem, neque ſunt ſpecies intentæ a natura. 12. met.cõ.13. idē ibidem cõ.18.&.7. met.cõ.31.&.8.phy.46.

Caſus & fortuna hoc eſt, cũ volũtas aut natura alicuius facta eſt p accidens cã. Themi.2.phy.ſup tex. 50. & elicitur ex tex.

Caſu factũ differt ab eo quod reme-re ſeu fruſtra euenire dr̃. vide The. 2.phy.ſuper.tex.62.& 63.

Caſus & fortuna nõ ſunt in hisquæ ſũt vt ī plurib⁹, neq; ſēp: ſed ī his q̃ ſunt raro.2.phy.cõ. 48. ꝯtra Auic.

Caſus rectus vr̃ ſignificare ſubſiſtẽs & permanens: ſed inflexio de recto vr̃ abiẽs quoddam, & recedẽs ſignificare. Themi.1.phy.ſuper tex.61. vbi reddit cãm quare in quibuſdã aliquid fieri ex alio vt de ſubiecto loquimur in recto, in quibuſdam vero in obliquo. & vide ꝓ opinione eius Ariſt.in.7.meta.tex.cõ.25.

Catarri, vrinæ, & ſeceſſiones homa, ſeu cruda dñr, eo ꝙ non ſunt obtẽta a caliditate.4.methe tex. cõ.22.

Cauda quadrupedibus data eſt ad cooperiendũ anũ: ſed hoī nates & ad hoc, & ad ſeſſionẽ accõmodauit natura 4.de partibus anim.cap.9.

Caude lacertoꝝ & ſerpentũ trũcatæ renaſcũtur. 2. de natura ani.c.vlt.

Cã, in propria ſignatione ſumit̃ pro fine, ſed cõiter põt ſumi pro qualibet cã. Auer.1.phy.cõ.1. Huius rõ, ni fallor, eſt quia cauſalitas finis eſt incauſata, finis.n.eſt cã cauſaꝝ. Aduerte tñ apud expoſitores ꝙ differentia eſt inter cãs & cõcauſas, vt notat Simpli. in prologo. nã cãæ apud Ariſtotelicos ſunt efficientes & fines. concauſæ vero materia & forma, & poſtremo eſnta. Veruntamen Plato cauſis addidit exēplarē, quia poſuit ideas, cõcauſas vero officialem ſiue inſtrumentariam.

Cauſæ cões oībus rebus naturalibus inueſtigãtur in libro phyſi. ex prologo Auer. & ēt ibidē cõ. 4.&.5.

Cauſæ priæ.ſ.prima materia, & primus motor ꝯſiderant in ſcīa naturali, ſed prima foꝛa, & prim⁹ finis a diuino.ſ. vide idē 3.met. cõ.3.& 7.met.cõ.5.& 9 & ī ſuo probe.ſup 12.meta. Et ibi patet error modernorũ, q. p primã formã intellexerunt formã corporeitatis: nã tunc, ſi iſta daret̃, ptineret ad naturalē, nõ ad diuinũ. Amplius prima forma apud Auer. & primus motor, & primus finis ſunt idē ſubto, & differunt rõne. 12.met.cõ. 5. & 6.

Cãæ ſimplices exiſtẽtes ī re nõ ſunt cõpoſitę: q̃.n. ſunt ꝑter primã materiã & vltimã formã, ſũt materiæ cõpoſitę & foꝛę cõpoſitę.1.phy.cõ. 1. Nõ ītelligitur (vt expoſuit Ioã. de Baccõe ī quolibetis, quolibet.2. qõne q̃ q̃rit vtꝝ mã ſit pura põa) p vltimã foꝛam primũ motorē. nã licet (teſte Auer.) priã mã, & prim⁹ motor ſīt extrēa latitudinis ſubaꝝ, ex hoc ꝙ oẽs foꝛę ſũt in põa ī priã mã, & ī actu ī prīo motoꝛ. 12.met. cõ.18. tñ nõ de tali foꝛa loquit̃ hic, nã prim⁹ motor nõ ē de cauſis exñtibus in re: Imo eſt extrinſecus. Cõmẽtator aũt loquit̃ de cauſis ſim-

Examinatio pucu-læ primi cõ. primi Phyſi.

Io.de Bac ꝓpugnat.

 plicibus

plicibus exñtibus in re. & mix est p vitá meá qũo iſte vir in re notiſſima adeo allucinatus fuerit. Ampli⁹ mos eſt Auer. & Peripateticorũ dicere, deum eſſe primá formá, non vltimá, vt patet. 12. meta. cõmẽ. 5. & 6. & alibi frequẽter. Egid. Rom. habet pulchrũ modũ dicendi, fundatum ſuper propoſitione Auer. 1. meta. 17. ꝙ in materia sũt gradus, qa prius recipit forã vlẽſſimam, deinde formas minus vles, vſq; ad indiuiduales. ita ꝙ oẽs cãæ mediæ inter primã materiã, & vltimã formã. vcʒ. gñis gñaliſſimi, pñt dici materiæ cõpoſitæ & foræ cõpoſitę. Et licet ille modus ſuſtineri poſſit, nõ tñ credo ꝙ illud intellexerit Cõmenta. hic, quia hic loquit̃ fm eſſe quod hñt cauſæ in re, quia naturalis eſt artifex realis. talis aũt imaginatio fm grad⁹ penes magis abſtractũ & minus abſtractũ potius pertinet ad artificẽ cõem & rõnalem, q̃ ad naturalẽ. Et iõ dico ꝙ ẽt expõ Burlei ſtare nõ põt, qui p vltimam formã intelligit formã non reſolubilẽ in vlteriorem formam, cuiuſmodi eſt foꝛa elnti. Nam tunc propoſitio Auer. nõ eẽt vr̃ vera, cuius cõtrarium patet ex verbis eius. Inquit. n. ꝙ Ariſt. p cauſas ſimplices intellexit cãs exiſtentes in re, & sũt prima materia & vltima forma: q̃ enim sũt ꝑter primã materiã & vltimã formã, ſunt materiæ cõpoſitę & foꝛæ cõpoſitæ cuiuſlibet rerũ naturaliũ. Si igr̃ foꝛa vltima eſt q̃ nõ põt reſolui in aliã formã. accideret ꝙ mixta nõ haberẽt vltimã formã: quia forma mixti per te, eſt reſolubilis in aliã, quæ cõtinet ipſam in virtute. Et iõ dico ꝙ Comentator loquit̃ de cauſis intrinſecis cõponẽtibus, non fm eſſe rõnis, ſed fm eſſe reale. & in via cõpõnis intelligunt̃ verba eius, non in via reſolõnis. vnde debes ſcire ex doctrina eius in lib. de ſuba orbis, ꝙ vnũ cõpoſitum ſubale non hẽt niſi vnã formã ſubſtantialẽ: quia vnius rei eſt vnũ eẽ. & iõ prima materia quæ eſt prima via cõpõnis, & foꝛa vltima, ẽt via cõpoſitionis, & ẽ illa q̃ dat eſſe ĩ actu & perficit rẽ, sũt cãæ ſimplices. Quę aũt ſunt in aliquo ente naturali, vltra formã perficientem & primam materiã, dñr materiæ cõpoſitæ, & formæ cõpoſitæ. Pro quo debes ſcire ꝙ oẽs ſubæ cõpoſitę naturales ſunt aut ſimplices, aut mixtæ: dico mõ ꝙ in ſimplicibus nõ eſt niſi forma elnti: iſta. n. eſt prĩa foꝛa perficiens elntum, & prima materia: & ideo iſtæ ſunt cauſæ ſimplices in elntis inuentæ, prima materia & foꝛa elemẽti: ita ꝙ in elntis nõ eſt reperir̃ materias cõpoſitas neq; formas cõpoſitas, ſed ſolũ cauſas ſimplices. ſ. primã materiã & formam vltimã, quæ eſt eltaria merito ſuæ ſimplicitatis. nã ſi aliquã vlteriorẽ materiã aut formã cõtineret elntum: nõ amplius ſimplex eſſet, ſed mixtũ. In mixto aũt cauſæ ſimplices ſunt prima materia, & forma mixti ęſt vltima foꝛa: quia illa perficit mixtũ: inter aũt primã materiã & formã mixti ſunt elnta, & talia dñr materię cõpoſitæ cũ forma, & forma compoſita cum materia. Sic igr̃ in qualibet re naturali vr̃ eſt reperire cauſas ſimplices exiſtẽtes in re. ſ. primã materiã & vltimã formã in via cõpõnis, quia prima materia eſt quæ concurrit primit⁹ in via cõpoſitionis, quia eſt ſubiectũ pręſuppoſitũ gñationi, & forma

Egidius.

Burleus.

Opinio au tho.

ma perficiens eſt vltima in via cõpoſitionis, quia generatio terminatur ad formã. non tñ in qualibet re naturali ẽ inuenire materias cõpoſitas & formas compoſitas ſed ĩ mixtis tm̃. naturalis. n. vt. d. Cõmẽ. 1. cœli. cõ. 1. habet conſiderare cauſas corporum ſimplicium, quæ sũt prima mã & foꝛa, & partes ſeu cãs corporũ compoſitorũ. Et ne videamur iſta gratis dixiſſe, adduco authoritatẽ Auer. in. 3. cœ. cõ. 31. ubi Ariſt. diffinit elnt̃ũ. Ponit. n. Commẽtator ibi documẽtũ dicẽs. ꝙ hęc elnta ſunt alia ab elntis de quibus perſcrutat̃ in 1. Phy. Illuc. n. declarauit elnta vlia corporũ ſimpliciũ & cõpoſitorũ. ſ. primã mãm & formã: hic aũt declarare intẽdit elnta corporũ cõpoſitorũ tm̃, q̃ equiuoce dñr elnta cũ illis. qm̃ cũ cõpoſitũ diuidit̃, non exiſtũt in actu: forma. n. corrũpitur, & mã induit̃ aliã formã. Manifeſtũ ẽ aũt ꝙ ſi elnta de quibus Ariſt. agit in 1. Phy. ſunt prima mã & foꝛa. In hoc n. omnes expoſitores cõuenerũt. Vñ Simpl. aperte d. in. 1. Phyſi. agi de cauſis. ſ. mã & foꝛa. & de priuatione, in. 2. vero de efficiẽte cã quã nãm eẽ dicit: & ſimlr de ipſo fine. Cauſæ igit̃ ſimplices cões oĩbus rebus tã ſimplicibus q̃ cõpoſitis, exñtes ĩ reb nõ ſunt niſi pr̃ia mã, & foꝛa perficiẽs. Amplius Cõmẽta in. 2. Phy. cõ. 10. ſup illis verbis. Vno quidẽ igr̃ mõ natura ſic dr̃ de materia prima vnicuiq; ſubiecta. Inquit ibi Cõment. ꝙ iõ dixit prima: quia non prima eſt cõpoſita ex forma & materia: qm̃, quia vnumquodque entiũ hẽt ſubiectum propriũ, neceſſe eſt præter cõe ſubiectum ipſum habere ſubiectum proprium, eſt igr̃ nõ materia pura, ſed cõpoſita: eſt igr̃ habẽs naturam, non natura. vide pro hac expoſitione ẽt 1. Phyſi cõ. 82. &. 5. meta. cõ. 29. & 1. cœ. cõ. 1. Sed contra iſtã expõnem eſt vnũ ſatis manifeſtũ, quia Auer. p elnta hic exponit cãs propinquas & eſſentiales. ſi igr̃ per cãs ſimplices intellexit primã materiã, & vltimã formã, intelligẽdo p vltimã formã in via cõpõnis, q̃ eſt foꝛa perficiẽs, tũc idẽ eſſet cã ſimplex, & elntũ: & tũc nõ hẽret Auer. itẽrum ſuũ: quia ipſe pp hoc deductus fuit ad illud ĩ quo cõiter ab expoſitorib⁹ dãnatur: quia mutauit expõnem illorũ triũ terminorũ, principiũ, cãm, & elntum, in pbatione maioris a ſenſu quẽ poſuit in maiori, vt eliceret documẽtum illud, quod ex mõ loquendi Ariſt. in tali propõne innuit nobis ordinẽ doctrinæ: inquit n. Tunc. n. arbitramur cognoſcere vnũquodq;, cũ „ cauſas ſimplices cognouerimus, & „ principia prima, & vſque ad elnta. „ Vbi ĩnuitur quidã motus in ſcĩa inter terminũ a quo, & terminum ad quẽ p mediũ. nam terminus a quo ſunt cauſę ſimplices, medium ſunt principia prima: & terminus ſunt elnta. Oportet igr̃ ꝙ cauſa ſimplex & elntum non coincidant, ſicut terminus a quo, & terminus ad quem nõ debet coincidere. Et per vitam meam hoc argũ demõſtrat apud me in hoc loco contra illam expoſitionem, quam alibi in theorematibus ſuſtinui: quæ etſi in ſe poſſit ſuſtineri: non tñ in hoc loco ſatisfacit menti authoris ſicut vides. Inquit. n. & ĩnuit ꝙ doctrina ordinata eſt incipere a cognitione cauſarum primarum rei cognoſcẽdæ perfectę, deinde intẽdere ad cogni-

tionem aliarum cauſarum remota rum ſm ordinem, donec perueniatur ad cauſas propinquas. Niſi eēt propter diuerſitatem compoſitorū, quorum cās naturalis conſiderat:quædā.n.ſunt ſimplicia:& quædā cōpoſita ex ſimplicibus, vt ſunt mixta: nō incōuenit cās ſimplices, & elnta coincidere ī idē ſm ſubm, licet nō ſm rōnē:in aliquib⁹ aūt diſtingui vtroq; mō. Vnde dico ꝙ in mixtis,aliæ ſunt cauſę ſimplices, & aliæ ſunt elnta: cauſæ ſimplices sūt pria materia,q̄ nō ꝓſupponit priorē materiā:& foꝛa ſimplex eſt foꝛa elnti,q̄ nō ꝓſuppōit priorē formā. Elnta aūt in mixto ſunt cauſæ,propinquæ, ex quib⁹ mixtū īmediate reſultat,&sūt forma mixti & elnta ipſa quatuor,q̄ formalr ſunt ī mixto ſub eſſe tñ refracto ſm Auer. 3. cœli.cō. 67. In ſimplicibus aūt eædē ſunt cauſæ ſimplices & elnta,diſtinctis tñ rōnibus: quia ꝓ quāto materia prima non ꝓſupponit aliā materiā in elnto, & forma elnti nō ꝓſupponit aliā formā,ſic dñr cauſę ſimplices:inqātū aūt elntum immediate ex iſtis duabus ſubſtantiis reſultat,ſic dñr elnta. Vnde nō pōt inueniri eadē rō præciſa in ſimplicibus & in mixtis, pp diuerſitatem naturæ ſimplicis a natura cōpoſitorū ex ſimplicibus. Ordo igr̄ doctrinæ in naturalib⁹eſt,vt ſemp a ſimplicioribus procedat̄ ad cās propinquas cōpoſitiores,ſiue ibi ſit diſtinctio ſm rōnē tm̄, ſiue ſm rē & rōnem ſil̄. Et iō in hoc loco melius ē dicere ꝙ cāæ ſimplices ſunt prima materia & vltima forma : per vltimam formam intelligendo formā elementi,quem licet ſit ēt ipſa prima in compōne reſpectu aliarū formarum, ſicut prima materia reſpectu materierū propinquarū : cōpōtñ magis appropriat̄ materiæ:quia materia vere & proprijſſime eſt ex quo fit aliqd vt inexñte : & ad hoc exprimendū, talē primitatē ꝑ antonomaſiā attribuit materiæ:& vltimitatē ex parte reſolōnis appropriauit foꝛæ. Et ex hoc patet error eoꝝ qui tenent in via Auer.formā mixti eſſe formā realr̄ cōpoſitā ex elntis,& ſpē diſtinctā ab eiſdem. Fuerūt.n.moti ex hac authoritate, qa ꝑter primam materiā,& formā vltimā.ſ. elntariam,oēs aliæ ſunt materiæ cōpoſitæ & foꝛæ compoſitæ.

Amplius aūt Cōment.3.cœli.cō. 67.tenet,ꝙ elnta ſunt in mixto refracta ſicut sūt colores medij ex extremis,ſed forma coloris medij eſt cōpoſita ex extremis.5.phy.cō.52. & ſpē differt ab extremis, vt patet. 10.meta.cō.23. Igitur eodē modo eſt forma mixti. Sed hoc quidem ſtare nō pōt:quia elntum eſt materia formæ mixti:mō materia nō pōt eſſe pars eſſentialis ſuę formæ.

Amplius ſi forma mixti eſſentialiter ē cōpoſita ex formis elntorū : cū formæ illæ nō ſint ſeparabiles: tunc igr̄ erit ēt forma illa cōpoſita ex materia elntorum. & ita forma mixti eſſet eſſentialiter cōpoſita ex corporibus:ſed oē cōpoſitū ex corporibus eſt corpus:igr̄ forma mixtionis eſſet corpus. ſed nullū corp⁹ eſt perfectio neq; forma corporis: vt probatur in 2. de anima.tex.cō. 26.quia corpus non eſt innatū eſſe in ſubiecto, ſicut forma. Amplius ſequeretur ꝙ forma mixti pōt intēdi & remitti: quia ſicut colores medii intendunt̄ & remittuntur:quia extremi ex quibus cōponūtur intenduntur

tenduntur & remittuntur: eodem mō cum eſnta fm Cōment. intendantur & remittan(:ita eſſet de forma mixti. Et præterea Cōment. ex preſſe d.in.7.meta.cōm.60. ꝙ caro nō eſt terra & ignis, ſed eſt aliquid additū.& 1.de aīa.cō.77.idē &.1. de gñatione.tex.cō.84 & 5. meta. cō. 6.& alibi vult, ꝙ in cōpoſitis eſt natura ſuperaddita naturis componentibus. Ad authoritatē igr rñdetur, ꝙ aliæ formæ dñr cōpoſitæ præſuppoſitiue, quia præſupponūt alias priores. Ad illud de extremo, non requiritur verificatio, ſed manifeſtatio: currit ſimilitudo q̃ſi ad permanentiā eorū in medio, ſicut eſnta in mixto: ſed aliud eſt mixtū, aliud eſt forma mixti: & ratio diuerſitatis eſt, quia fořa coloris non hēt materiā ſicut forma eſnti: & iō formæ colorū poſſunt refrangi vt reſultet tertia forma, nec tñ ſic eſt de elementis.

Examinatio parti-cule.j.cō-menti ph.

Cauſę ſunt notiores quo ad naturā: quia natura facit compoſita ex cauſis. Cōment. 1.phy.cō.3. Alii ſubtiles dicūt ꝙ iō cā ē notior naturę, quia res ſicut ſe hēt ad eſſe, ita ſe habet ad cognoſci: & per ꝯñs ſicut fm naturā præcedit in eſſe, ita fm nām prius eſt cognoſcibilis. Aduerte tñ in illo cōm.3. ꝙ Cōment. facit iſtā rōnem. Si nos faceremus res naturales, cauſæ eſſent nobis notiores: ſed quia non poſſumus agere res naturales: ideo cauſæ non ſunt nobis notiores: videtur enim peccare per fallaciam conſequentis. arguit enim penes ſecundum modum ſyllogiſmorum hypotheticorum, deſtruendo aňs, cum ſit cōtra artem. nam vt dicūt Peripatetici, & Auer. in primo priorum, in digreſſ. de ſyllo hypothetico. ſyllorum conditionaliū quidam eſt conſtructiuus cōtinuus: & iſte eſt a pōne ãtis ad pōnem conſequentis. & nō ecōtra. at iſte eſt primus modus. Secundus eſt a deſtructione ꝯñtis ad deſtructionē ãntis, & non econtra, niſi eſſet ꝙ in materia conuertibili licet vtroq; mō arguere. nam ꝓpria ſe inuicē ponūt. & ſe inuicē deſtruunt, vt d. Porphyrius. Sic in ꝓpoſito, ſi res naturales eſſent opera nr̃a: in his q̃ ſunt opera iſta conuertuntur, ꝙ quicquid eſt notius, eſt cauſa: & quicquid eſt cauſa in talibus eſt notius. quia in talibus a cauſis incipimus operari. & apud agentem per cognitionem, oportet cauſam a qua incipit operari eſſe ſibi notiorem. Sed contra in agētibus per cognitionem effectus prius cognoſcitur: quia 2.Phy. finis eſt primus in cognitione, & vltimus in executione. Soluitur. effectus non eſt primus in cognitione in rōne effectus ſecundum eſſe, ſed quo ad cauſalitatem. vnde id quod eſt finis quo ad ſuam cauſalitatem ſecundum quam mouet agentē metaphorice, prius occurrit in cognitione & in intentione agentis. Vnde Philo. in. 1. de gñtione. tex. cō. 55. vbi ponit dñam inter cām efficientem & finalem, inquit. Eſt „ autem efficiens cauſa, vt vnde principium motus: cuius autem gra- „ tia nō actiuum niſi ſecundum metaphoram, nam ſanitas non factiuum eſt niſi ſecundum metaphoram. Igitur quod eſt finis, vt hēt rationem in intentione agentis, & ſic eſt cauſa, & mouet metaphorice in gñe cauſæ finalis: non tñ pro eſſe qd hēt in aīa, quia finis nō mo

uet niſi rõne qua habet bonitatẽ. ſic.n.ratione bonitatis mouet in ratione amati & deſiderati: bonitatẽ hẽt in eſſe reali, quia aurum ſi appetitur, non appetitur ab auaro ꝓ eſſe cognito quod habet in mente, ſed ꝓ eſſe reali quod habet in burſa. Ideo Cõmenta. dixit. 12. meta. Balneũ in anima mouet vt efficiẽs, & balneũ extra aĩam mouet vt finis. nõ ꝙ id quod producitur ſm eſſe in effectu habeat rõnem cauſæ:/imo vt ſic eſt effectus agẽtis realiter productus ab agente: ſed quia bonitas ſm quam mouet in rõne finis eſt ſm eſſe reale. ſic finis in intẽtione agentis, cũ tali tendentia ad talem bonitatem, eſt cauſa finalis, & metaphorice mouet agẽtem: & ſic habet rõnẽ cauſę, & nõ effect⁹. Et hoc valde pauci intellexerunt.

pri cauſſi particulæ 4. & 5. cõ. 1. phi. Ph. Cauſa in hoc ꝙ viæ demonſtrationũ in ſcientia naturali ſunt de compoſitis ad ſimplicia: & in hoc ꝙ principium doctrinæ eſt ab vl̃ibus ad propria: & ꝙ vl̃e eſt notius apud nos ꝓprio, eſt ꝙ vniuerſum demõſtratum eſt notius apud ſenſum q̃ partes. Auer. 1. Phy. cõ. 4. & idẽ repetit cõ. 5. Vbi aduerte quantam vim habeat cognitio ſenſitiua ĩ nobis. Tres n. propoſitiones illius prologi depẽdent ab iſta radice: quia omnis noſtra intellectualis notitia a cognitione ſenſitiua ſumit exordium.

Notula de primo cognito ab intellectu. Nota tñ diligenter ꝙ intellectus ĩmitatur ſenſum ĩ ſua prima cognitione naturali: ſic.n. incipit a cõfuſis, & a toto ſupra partes. in cognitione aũt diſtĩcta ꝓcedit a cognitione partiũ ad cognitionẽ totius. hoc quidẽ obſeruauit 1. cœ. tex. cõ. 5. vbi inquit. De totius aũt natura vtrum finitum ſit aut infinitum magnitudine, poſterius dicendũ. Et ĩmediate ĩ principio ſexti textus infert. nunc aũt de his quę ipſius partibus ſm ſpeciem dicam⁹: non.n. põt haberi diſtĩcta cognitio totius, niſi diſtĩcte cognoſcantur omnes eius partes, & principia & elementa. vt. d. Ariſt. & in principio primi Phy. & ibidẽ tex. cõ. 35.

Cauſæ ſubiecti licet non poſſint demõſtrari in ſcĩa demſtrõne ſimplr̃, & demſtrõne ꝑp quid: põt tñ demonſtrari demſtrõne quia, vbi latuerint. 2. Phy. cõ. 22. & 26. idẽ. 12. meta. cõmen. 5.

Cauſæ ſunt ſibi inuicẽ cauſę. 2. Phy. tex. commen. 30. & 5. metaphyſi. tex. commen. 1.

Cauſa contrariorum eadẽ eſt. ibidẽ.

Cauſæ multæ poſſunt eſſe eiuſdem, nõ ſm accñs. 2. Phy. tex. cõ. 30.

Cauſa per ſe & per accñs qualiter. 2. Phy. tex. cõ. 33.

Cauſa in actu & cauſa in potẽtia. 5. tex. cõmen. 34.

Cauſa ſimplex & cauſa complexa. 5. tex cõmen. 36.

Cauſa in actu ſit/eſt cum effectu. 2. Phy. tex cõ. 37. & 5. meta. te. cõ. 3.

Cauſę vl̃ium ſunt vl̃es, & particulariũ particulares. 2. Phi. tex. cõ. 38.

Cauſata ſunt notiora apud nos cauſis. 2. Phyſi. cõmen. 48. & 1. Phyſi. tex. cõmen. 5.

Cauſæ per accñs non ſunt terminatę 2. Phyſi. tex. cõmen 50. & 6. meta. tex. cõmen. 4.

Cauſæ per accñs remotę, magis ſunt de capitulo accidentis, q̃ cauſæ per accñs propinquæ. 2. Phy. 55.

Cauſa agens aut eſt naturalis aut voluntaria, & non datur tertia cauſa alia ab iſtis duabus cauſis. 2. Phyſi. tex. cõmen. 65.

Cauſæ

Cauſę tres multotiens veniunt in vnum.ſ.efficiens,formalis, & finis. 2.Phy.tex.com.70.

Cauſa ꝙ corpora mouentur ad loca propria,eſt quia vltimum corporis continentis conuenit cum vltimo rei motæ.4.Phy.c.48.

Cauſæ eſſentiales ſunt finitæ neceſſario.8.Phy.com.46.& habetur ꝑ lixe.2.Metaph.

Cauſa fatigationis contingens ex motu,eſt quia motor dum mouet mouetur.& hoc prouenit quia eſt in materia.9.Phy.t.com.83.

Cauſæ quædam ſunt cauſæ ſimplicium,vt materia & forma: quędã vero ſunt cauſæ compoſitorum,vt quatuor elementa reſpectu corporum conſimilium partium.1.cœli com.1.vide in concordantiis.

Cauſa prima aliter attribuitur continenti quàm orbi,quia ibi dicitur eſſe,vbi apparet eius operatio.1.cęli.com.100.vide.8.Phy.t.c.84.

Cauſæ diuiduntur in duas partes,nã quædam ſunt cauſæ per violentiã, quædam vero per naturam 8.Phyſic.tex.com.31.

Cauſa fatigationis ĩ animalibus eſt quia principium motus in eis eſt contrarium motui animæ.2.cœli. com.3.idem.2.ca.de ſubſtan. orb.

Cauſa laboris in animalibus eſt qa potentia moti eſt oppoſita potentiæ motoris.2.cœli. com.71.idem 8.Phyſico.79.

Cauſatorum conſimiliũ,cauſæ ſunt conſimiles 2.cœli.86.

Cauſarum contrariarum contrariæ ſunt operationes.2.cœli.92 &.93.

Cauſa motus & quietis naturalis eſt vna & eadem ſm diuerſas diſpoſitiones.2.cœli commen.92.contra Themiſtium.

Cauſa ſubſtantiæ eſt ſubſtãtia.3.cœli.com.1.&.2 de anima.com.2.

Cauſa ꝙ ſuperficies exiſtat in materia eſt quia prima forma ſubſtantialis exiſtit in ea ſ.grauitas & leuitas.3.cœli.com.17. in calce commenti. Contra illos qui ponunt formam corporeitatis in materiã ſubſtãtialem eſſe primam,formã, & coęternam materiæ.

Cauſas quarum natura eſt eadem, & non differunt niſi ſm magis & minus,non ſequitur natura diuerſa niſi ſm magis & minus. 3.Cœli. commen.72.

Cauſa non eſt cã per quantitatẽ ſuã, niſi accidentaliter:quantitas enim eſt non terminata, & cauſæ agentes, & patientes ſunt terminatæ. 3. cœli.com.72.

Cauſa equiuoce dicitur de cauſa agente & fine. 1.de generatio.c.55.

Cauſa propter quã non potuerunt confeſſa videre,inexperientia fuit. ideo quicunq; magis inſudauerũt naturalibus,magis poſſunt ſupponere talia principia quib⁹ poſſunt multa complicare. Qui autem ex multis ſermonibus indocti exiſtẽtium entis intuentes & ad pauca reſpicientes de facili enuntiant. 1. de generatione,te com.7. Vbi reddit cauſam propter quam errauerit Plato in naturalibus:& eſt paucitas exercitationis & experientiæ in rebus naturalibus. Verſabat̃.n.ĩ mathematicis,& ex intelligibilibus cauſis volebat aſſignare rationes rerum ſenſibilium.vnde 3. de cęlo.tex.com.61. Amor geometriæ & magiſtri duxerunt Plato. in errorem rerum naturalium. Dicit enim philoſophus in.6.Ethico.ca. 9.ꝙ pueri mathematici quidẽ fieri poſ-

Digreſſio ſ de cauſis ꝑ quas cõtigit error in ſcia nãli.

Inexperiẽtia nãliũ.

ri poſſunt,ſapientes autem vel phyſici fieri non poſſunt ·ratio autem eſt quia principia ſcientiarum mathematicalium . experimento nõ indigent , ſicut principia ſcientiarum naturalium: longitudo autem temporis experientiam facit, vt aſſerit. Sic Auer. reprehendit Auic. 3. cœli. cõmẽ. 67. vbi ſcribit. » Paucitas exercitatiõis iſtius viri in » naturalibus,& bona cõfidentia in » proprio ĩgenio, induxerũt ipſum in multos errores. Placet autem nobis adducere alias cauſas ꝓpter quas cõtingit error in ſcientia naturali,& eſt ignorantia logicæ. Nã Ariſt. plerũq; taxat antiquos,& oñdit eos erraſſe, & paralogizaſſe pp logicæ defectũ. Neceſſe.n. erat eos falli qui abiecta ſcĩa diſputandi de rerum varietate perquirerent: vt ait Boetius ſuper Porphyrio.

Ignorãtia logicę.

Propõnũ dubitabilitas.

Alia cauſa erroris eſt, quia propoſitiones naturales ſunt dubitabiles pp duas cauſas: vt teſtatur Auer 1. cœli. com. 90. aut enim hoc euenit pp alias propoſitiones probabiles contrarias eis, aut pp exiſtimationem ꝙ principia iſtius artis debẽt eſſe in fide, ſicut principia geometriæ. Et hanc cãm notauit Ariſt. in 2. Meta. tex. com. 15. Acribologia mathematica non eſt in omnibus expetenda. ideo in. 1. Ethicorum ſcribit. Sermones fieri in ſcientijs ſm mãm ſubiectam . ſimile quippe videt̃ a mathematico expectare perſuaſionem, & ab oratore demonſtrationem requirere. Alia cauſa eſt impedimentum naturæ. vt ſcribit philoſophus. 2. Met. tex. com. 14. & Cõmen. 1. cœli. 22.

Impedimentum naturæ.

Alia cauſa eſt peſſima cõſuetudo , quę radicata eſt in eis, qui accipiũt primo doctrinas falſas: licet ſint apparentes. quam cauſam tangit philoſophus vbi ſupra. & Auer. 1. cœli. 22. & in prologo. 3. Phyſi. & in multis aliis locis. Alia cauſa eſt quia negliguntur textus. Ariſto. & ſolum inſpiciuntur verba expoſitorum. hanc cauſam tangit Commen. 3. de anima. comm. 30. contra Auicen. vbi ſcribit. Sed quod fecit » iſtum hominem errare,& nos etiã » longo tempore, fuit quia moder- » ni conſiderãt libros expoſitorum.

Negligentia tex. Ariſto.

Alia cauſa eſt quia multi nitunt̃ miſcere principia naturalia cum principiis creditis. hanc cauſam tetigit Cõmẽ. aduerſus Auicen. in. 2. Phy. com. 22. Via autem qua proceſſit Auic. in probando primum principium eſt via loquentium: & » vniuerſaliter ſermo eius ſemper re » peritur medi⁹ inter Peripateticos » & loquentes. Et aduerte ꝙ hoc cõtingit noſtris latinis doctoribus, q multas cõcluſiones creditas conantur ſuſtinere, cum principiis naturalibus, & multas naturales cum principiis creditis, ita ꝙ illud quod prouenit non eſt neq; theologia, neq; philoſophia. Animaduertant bene & conſiderent Deum non indigere noſtro mẽdacio, vt aſſerit beatus Auguſtinus, nec fides Chriſti fundatur in principiis Ariſt. ſed a lumine ipſius ſancti habet euidentiam, qui nec fallitur, nec fallere poteſt.

Principiorũ admixtio.

Alia cauſa eſt diuerſitas trãſlationum. hanc cauſam tangit Cõmen. 3. cœli. com. 35. vbi inquit. Et hæc intentio eſt difficilis ad in- » telligendum ex iſta translatione » quam modo habemus: & forte di- » minutio cecidit in hac translatio- » ne a translatore. Nos enim nõ habemus

Trãſlationũ diuerſitas.

bemus niſi translationem Alchiadi, trãslationes vero veriores ſunt Iſaach. Et inde ſcire potes quare Commen. magis erret in expoſitione libri de cœlo, quam in aliis locis. hoc autem maxime contingit latinis noſtris, qui ſtuduerunt noſtris temporibus ſequi translationes Theodori, Argyropoli, & aliorum: qui conati ſunt non reddere verbum verbo, ſed ſolum iuxta ſenſum. Animaduertant autẽ ſententiam peritiſſimi latinorum Seuerini Boetij, ſcribit. n. In principio libri prędicamentorum, ꝙ in his ſcriptis in quibus rerum cognitio quæritur, non luculentę orationis lepos, ſed incorrupta veritas exprimenda eſt. Et in libro de diſciplina ſcholaſtica ſcribit de ſuis trãſlationibus in Ariſt. Ariſtot. quoq; tota ſuccincta breuitas, licet voce tedioſa, non tñ infructuoſa: malui enim potius fideli deſeruire tranſlationi, quã arrogantiæ reprehendi temeritate. Vtinam & iſti hoc ꝑpendiſſent. Legimus apud Alexandrum, & Auer. ſæpenumero in ſciẽtiis demonſtratiuis non vſitari debere verba ſynonima: quia ſicut nihil ocioſum eſt in natura, eodẽ modo nihil ocioſum eſſe debet in ſciẽtiis de natura rerum conſiderantibus. vnde Auer. 1. de generatione. com. 38. Primus magiſter creditur nihil dixiſſe ſine forti probatione. &. 1. Phy. com. 35. inquit. Et vide quõ eſt ſermo hominis huius breuis, & forte ita eſt de quolibet verbo eius. Amplius Ariſt. in. 2. Poſterio. ſcribit non eſſe diffiniendũ per metaphoras. Vnde ſæpe taxat Platonem, & antiquos, qui vtebantur ſermonibus metaphoricis. Et

In principio.

videmus antiquos expoſitores, vt Alexandrum, Themiſtium, Porphyrium, Iamblicum, Sirianum, Ammonium, Io. Grammaticum, Simplicium, Auerroẽ. Ex latinis autem expoſitoribus Albertum cognomento Magnũ, diuũ Thomã, & Egidium romanũ, ſingula verba Ariſt ponderare, vſq; ad minimas particulas, ſicut ſunt coniunctiones, & id genus, tanquã mirabili quadam arte, & ſupra humanũ ingenium doctrina eius in indiuiſibili conſtituta eſſe videatur, vt nihil addi, nihilq; detrahi poſſit. Et quod valde admiratione dignum eſt plerunq; euenit, in auſcultatoriis præcipue ſcriptis eius, ꝙ vna metoratio varios, & ſubtiles, & admirabiles continet ſenſus. Mos n. eſt ſapientum, vt ait Liuconienſis, verba onerare ſententiis. O temerariam & maniacam, ni fallor, confidentiam hoĩum noſtræ tempeſtatis, qui perſuadent ſenſa Ariſt. penetrare, & addunt multa verba, & coloribus rhetoricis ac fucatis, & metaphoricis ſinceritatem & ſeriẽ textus non conuertunt: ſed peruertunt, & funditus deſtruunt. Nõ ſtudio contradicendi iſta ſcribo, ſed ꝑp amorem veritatis, ſicut philoſophũ decet ingenuum. Et conſulo illis, qui ingenue philoſophari deſiderant, vt linguã græcam addiſcant: quia percipiẽt me dixiſſe veritatem, cum vtilitate quam conſequentur. Si vero hoc aliquis conſequi non poterit, conſulo vt translationes Boetij & antiquas immiteſ: quia ſunt magis fideles, & expoſitores græcos præcipue immitentur: poſtea ex arabibus Auerroem, ex latinis Albertum, diuum Thomã,

&

& Egidium Romanum.

Cauſæ generationis ſunt duæ, motor & materia. 1. de genera. c. 14. Vbi animaduertendum, ꝙ eſt differentia inter principium, & cām, vt patet in. 5. primæ philoſophiæ. tex. com. primi. Omnis. n. cā principium, ſed non cōuertit: licet igit̃ principia generatiōis ſunt tria, materia, forma, & priuatio: cauſæ tñ generationis ſunt duę tñ, materia videlicet. & motor. Et hoc volui dicere in concordātiis, quas edidi dū iunior eſſem.

Cauſa æquiuoce dr̃ de cā agente, & fine. 1. de genera. com. 55.

Cauſa agens differt a forma: quia cū agens fuerit fiet aliquid in patiente: ſed cum forma fuerit nihil fiet in patiente. ſupra.

Cauſa materialis recipit contingentia. 2. de genera. com. 51.

Cauſa continuitatis generationis & corruptionis eſt prim⁹ motus: ſed cā generationis & corruptionis eſt motus planetarum in orbe decliui 2. de generatio. tex. com. 56. idem 12. Meta. tex. com. 33.

Cauſa & principium multipliciter dicuntur. 2. de Anima. cō. 36. idē 5. Meta. in principio.

Cauſa ipſius eſſe oībus ſpecies eſt. 2. de Anima. tex. com. 37. idem Cōmen. ibidem. cō. 36. & tex. ex quo patet ꝙ eſſe eſt effectus formæ.

Cauſas corporis generabilis & corruptibilis eaſdem eſſe impoſſe eſt. 1. cap. de ſubſtan. orb. idem. 3. cœli. 61. &. 3. Meta. 15.

Cauſæ remotæ enumerantur in eo, quod eſt per accidens Auer. 3. Metheororum, com. 1.

Cauſæ rerum gñabilium & corruptibilium, & vr̃ tranſmutabilium, ſunt corpora naturalia quæ ſunt principia tranſmutationis in rebus ſenſibilibus. Contra Pla. 1. Meta. tex. com. 31. & in. 7. Meta. a textu comm. 22. vſq; ad. 31. vbi probat quod ydeæ Plato. nihil poſſunt ad generationem.

Cauſa difficultatis ī cognitione eſt duplex, vel ex nobis, vel ex rebus ipſis. 2. Meta. tex. com. primi. quicquid dicat Scotus in hoc.

Cauſæ entium non ſunt infinitæ, neque ſm̃ rectitudinem, neq; ſm̃ ſpeciem. ſupra. tex. com. 5.

Cauſarum quatuor vl̃is conſideratio, inquantum cauſæ ſunt, eſt primæ philoſophiæ. 2. Meta. com. 6.

Cauſæ mouentes ſunt ſm̃ triplicem diſpoſitionem: inueniuntur nāq; in eis principiū, mediū, & poſtremum. 2. Met. tex. com. 6. idem. 8. Phy. tex. com. 37.

Cauſæ mouentes differunt a cauſis materialibus ī hoc, ꝙ in cauſis mouentibus eſt per ſe notum ꝙ hēnt vltimum, & eſt quæſitum vtrum habeant primum a ſuperiori: ſed ī cauſis materialibus eſt econuerſo, quia eſt notum ꝙ habent principium a ſuperiori, ſed eſt quæſitum vtrum habeant vltimum ab inferiori. 2. Meta. com 7.

Cauſæ omnes exiſtentes in re ſunt pp finem, agens, materia, & forma. in habentibus agens, aut materiā, aut formam. 2. Meta. com. 8. vide. 2. Phy. tex. com. 89.

Cauſæ finalis deſcriptio eſt, vt non ſit pp aliā cām. 2. Meta. com. 8.

Cauſæ diuerſorum generū ſunt diuerſę. 3. Meta. com. 2. idem. 1. Meta. com. 19. 22. &. 10. &. 2. cęli. cō. 59. &. 3. cœli. 61.

Cauſa quælibet principium eſt. 5. Meta.

Meta.tex.com.1.non tamen omne principium eſt cā: priuatio .n. principium eſt, ſed non eſt cauſa.
Cauſæ agentes in rebus naturalibus non ſunt extrinſecæ, ſicut in artificialibus. Auer. in. 5. Meta. com. 1.
Pondera tamen quia voluit ſaluare literam, quę erat mendoſa. vide in concordantiis.
Cauſæ omnes nō ſunt principia niſi pp primum principium, quod eſt cauſa finalis omnium entium. ſupra. idem. 2. Meta. tex. com. 4.
Cauſa multis modis dicitur. 5. Meta. tex. com. 2.
Cauſæ ſibi inuicem cauſæ ſunt. ſup.
Cauſæ plures non ſm accidens eiuſdem eſſe poſſunt. ſupra.
Cauſa eadem contrariorum eſſe poteſt diuerſimode ſe habens. ſupra.
Cauſę omnes reducūtur in quatuor genera. 5. Meta. tex. com. 3. idem 2. Phy. tex. com. 31.
Cauſæ aliæ remotæ, aliæ propinquę vbi Cōm. 5. Meta. com. 3. dicit ꝙ iſta diſtinctio non ſolum inuenit in cā efficiente & formali, de quibus Ariſt. ibi exemplum appoſuit: verum etiam in cā finali & māli.
Cauſarum quædam ſunt per ſe, & quædam per accidens. 5. Metaph. tex. commen. 3.
Cauſarum per accidens, quædā propinquæ: & quædā remote. ſupra.
Cauſarum quædam vniuerſales, & quædam propriæ. ſupra.
Cauſarū quædam actu, & quædam potentia. ſupra. &. 2. phy. t. cō. 38.
Cauſarum quędam cum complexione, q̄dam ſine. 5. Meta. tex. com. 3.
Cauſa in actu ſi eſt cum cāto. ibid.
Cauſa alia eſt vltima in eſſe, & eſt cā remota: alia eſt vltima in q̄ōne, & eſt cā propinqua. 2. Phy. com. 38.
ita ēt notatibi lucidiſſim' Them.
Cauſæ per accidens ſunt effectuum per accidens. & ſunt infinitæ. 6. meta. tex. cō. 5. idē. 2. phyſi. 50. &. 53.
Cauſa rerum quæ ſunt per accidens eſt cā rerū quæ ſunt in maiori parte, & nulla alia cā eē poteſt præter iſtam. 6. meta. com. 5. vide. 2. phy. com. 48. contra. Auic.
Cauſa agens maxime quærit in rebus generabilibus & corruptibilibus. 7. meta. com. 59. &. 4. cęli. cō. 1. vide idem contra Auicen. in. 12. meta. com. 44. Et nota ꝙ loquitur de vero agente, actio. n. fit merito contrarietatis, & contrarietas non eſt in rebus æternis. & illo modo Cōmē. negauit agens in ſempiternis ſubſtantiis, bene tamen conceſſit cauſalitatem cauſæ efficientis ab æterno, vt alibi probaui.
Cauſas ꝓximas vniuſcuiuſq; dicere oportet. 8. meta. tex. cō. 12. idem 2. phy. tex. com. 38.
Cauſa pp quam eſt forma. ſ. finis, multum intrat diffinitiones perfectas, quæ dnr tranſmutatæ demonſtrationes in ſitu. 8. meta. com. 13.
Cauſæ apud Ariſtotelicos ſunt efficientes & fines, concauſæ vero ſūt materia & forma. Cauſis Pla. addidit exēplaré, concauſis vero officialem ſeu inſtrumentariam. Simp. in prologo phyſi.
Cauſa diuiditur ſicut & ens. nam ſicut ens aliud ſm ſe, aliud ſecūdum accidens, ſic & cauſa. 11. meta. cap. 7. &. 2. phyſi. tex. com. 50.
Cauſæ per accidens non ſunt priores cauſis per ſe. 2. phyſic. tex. com. 66. &. in. 11. meta. ca. 7. in fine.
Cauſa per accidēs eſt incerta humanę cognitioni. 11. meta. ca. 7. &. 2. phyſi. tex. com. 47.

Cauſa prima omnium quæ fiũt intentio actionis eſt, vt ait Plato. Galen. lib. 6. de vtilita. parti. ca. 12. Et iſtam cauſam. idem Plato diuinã ſpeciem cauſæ nominabat. vt patet ibidem. cap. 13. & eſt cauſa finalis. ita etiam Ariſt. 1. phyſi. & 2.

Cauſa formalis, finalis, & mouens. ſunt idem ſecũdum ſubiectum, & differunt ſecundum modum. 12. meta. com. 6. & 10. meta. cõ. 7.

Cauſa prima formalis & finalis à diuino cõſideratur, ſed materialis & mouens a naturali. 12. meta. cõ. 6.

Duo enim prima genera cauſarũ a diuino, & duo reliqua a naturali conſiderantur, vt alias declaraui. Vnde Cõme. cõ. 6. iſto modo dicit dictum Alex. veritatem habere, dũ dixit ꝙ primus philoſophus habet demonſtrare principia entiũ, & ꝙ talia principia naturalis ponit ea poſitione. videlicet. qđ ſunt intelligenda principia quæ ſunt cã formalis & finalis, ſed prima materia, & primum mouens ſunt naturalia, & a naturali habẽt demonſtrari. pro quo videetiam. 1. phyſi. cõ. vltimo. contra Auic. & 2. phy. cõ. 22. & 26. & tn. 8. phyſi. com. 3.

Cauſa agens & mouens differunt a cauſa formali, quia præcedit cauſatũ, ſed formalis & materialis ſunt ſimul. 12. met. tex. com. 16.

Cauſæ aut ſunt conuenientes in ſpecie & differunt numero, aut conueniunt in genere & differũt ſpecie: aut conuenientes in genere dicto ſm proportionem, & diuerſæ in vero genere, ſicut cauſæ ſubſtantiarũ differunt a cauſis quãtitatis, & qualitatis. 12. meta. com. 27.

Cauſæ rerũ gñe differentium genere differunt, & cauſæ rerũ differentium ſpecie, differunt ſpecie, & cauſæ rerũ differentiũ numero, differunt numero. 12. met. t. com. 28.

Cauſæ in ſubſtantia ęterna inueniũtur ſecundũ ſimilitudinem cũ cauſis inuentis in ſubſtantia gñabili, & corruptibili. 12. meta. cõ. 29.

Cauſa ſequitur cauſatum qñ cauſa eſt modo formæ vel modo finis: ſed non quando eſt cã mõ agẽtis, quia poteſt inueniri cã agens ſine ſuo cauſato. ex lib. deſtr. diſp. 3. in ſolutione. 10. dubii. Vide in concordantiis nuper editis.

Cauſatum quodlibet eſt poſſe eſſe, vera eſt de cauſato compoſito, nõ in cauſato æternali. Impoſſe. n. eſt inuenire compoſitum æternale, & ideo quodlibet poſſe ẽ nouum. ex lib. deſtru. diſp. 3. in ſolut. 19. dub. vbi expreſſe tenet Cõm. æternum aliquid eſſe cauſatũ ſicut vides.

Cauſæ nomen dicitur equiuoce de quatuor cauſis. ex diſpu. 4. in ſolutione. 2. dubii.

Cauſa prima nõ demonſtratur per viam cauſæ & cauſati. vt Algazel & Auic. conantur probare. ex diſp. 4. in ſolutione. 2. dub.

Cauſarum infinitas apud philoſophos quodammodo eſt neceſſaria & quodammodo eſt impoſſibilis. ibidem & in ſolu. 4. dub.

Cauſæ natura & cauſati impoſſe eſt, ꝙ ſit vna & eadem, niſi in particularibus cauſis. diſputa. 7. in ſolutione vltimi dub.

Cauſarum duæ cognitæ fuerunt ab antiquis, materialis & efficiens, ſed efficiens in primis rebus: cã aut formalis & finalis non fuit cognita vſque ad tpa Socratis, vt. d. Ariſt. ex com. ſuper. 1. de part. aĩalium. vide in. 2. phy. c. 9. authoritate Alex. Eſt

etiam

etiam ſnſa Ariſt. in erroribus. primi meta. t. c. 5. &. 1. de parti. ca. 1. ſm translationem Theodori, & eſt in fine cap. vbi d. ꝙ cã quamobrẽ antiquiores illi authores non ad hunc venerunt modum quod qd res eſſet, atq; ſubſtantiæ diffinitionẽ ipſam explicare haud quaquã ſolebant: Socratis vero tpibus vſus quidem diffinięndi increuit, ſed indagatio rerũ naturalium deſiit. nã omne philoſophãdi ſtudiũ ad vtile virtutẽ ciuileq; vſum trãſlatũ ẽ.

Cauſa quæ primo mouet, cui ratio ineſt, & forma ſemper melior eſt, & magis diuina quàm materia. in 2. de genera. aĩalium in principio. idem. 3 de anima. t. cõ. 19.

Cauſa mouens & materia ſunt priores tpe ipſa foꝛa & fine, ſed forma & finis ſunt priores diffinitiõe. Cõmẽ. in. 2. de genera. aĩal. ca. 2. vide etiam in. 2. de genera. &. cor. cõ. 7.

Cauſa eſt ad cuius eſſe ſequit᷑ aliud.

Vulgata ẽ propõ, & vr̃ colligi poſt ſe. &. 5. met. tex. cõ. primo. Omnes cãæ ſunt principia, non tñ oĩa principia ſunt cauſæ: nã priuatio ẽ principium generationis naturalium; ſed cã minime. Sed eſt propõ quæ non habet veritatem vr̃r, quia fallit in genere cãæ materialis. nã prima materia eſt cã, & ad eius eẽ nõ ſequit᷑ aliud, in hoc ſenſu, ꝙ ſit cã eſſendi alterius. quia ſi eſt cã eſſendi, aut eſt reſpectu formę, aut reſpectu compoſiti: nõ reſpectu formę, quia. d. Auic. in. 5. ſuæ meta. mã ẽ mã formæ, ſed non eſt cã formæ, quia forma eſt nã ſimplex, non habẽs materiã ex qua componatur. tunc enim eſſet proceſſus in infinitum, Sicut bene deducit Ariſt. ĩ. 7. meta. te. com. 26. & infra. & te. cõ. 91. forma eſt cã materiæ, ſed non hæc cauſa finis. Vnde iſta fuit opinio antiquorum ponentium oĩa eſſe a caſu, & nihil eſſe pp finẽ, qui aſſerebant formas ſequi materiam ex neceſſitate, ſicut notat Cõm. in 2. phyſi. in cõ. 87. Hæc etiam eſt cã compoſiti quo ad eſſe, quia ens & vnũ cum multipliciter dicãtur, qd᷑ proprie eſt, actus eſt. 2. de aĩa. tex. com. 7. vbi Them. & Alex. notant ꝙ a forma res habent & eẽ, & vnũ eẽ. Et ita notat Cõm. in com. Amplius Themi. 2. de aĩa in princi. d. iſtã eſſe drĩam ĩter materiã & formã, quia a materia res hñt vt fiant, a forma vt ſint. Amplius Cõm. 7. meta. cõ. 37. expreſſe. d. ꝙ materia cũ fuerit, nõ erit res cõpoſita ex materia & forma, ſed foꝛa exiſtẽte res erit. Et iõ ſi ĩtelligat᷑ materiam eſſe cãm ad cuius eſſe ſequit᷑ aliud ita ꝙ ipſa ſit cã eſſendi vel formæ: vel formato, eſt ꝓpoſitio falſa: qa oẽ eſſe eſt a forma, vt. d. Boetius in lib. de vnitate & vno. Quod etiam Peripatetici deſcribentes dixerunt eſſe eſt exiſtentia formæ in materia. Si autem intelligat᷑ arguendo a poſteriori & a ſigno, ſic bene valet. ſi materia eſt, igitur forma eſt, quia materia dicit᷑ relatiue ad formam. 2. phyſic. 26. Et in hoc ſenſu intelligitur dictum Auer. 2. phyſi. com. 70. vbi dicit ꝙ in quo eſt materia ſunt omnes cauſæ, quia non poteſt eſſe materia ſine forma. 2. phyſi. com. 12. & forma nõ eſt in materia niſi agens ſit præſens. vt dicit Commen. 1. phyſic. com. 81. Et omne agens agit pp finẽ ex. 2. phy. & illo modo per viã illationis materia infert omnes cauſas, ſed illud nõ ẽ per viã cãæ, ſed viã ſigni.

Licet

Licet igitur materia ſit cã compoſiti,quia partes ſubſtãtiæ ſunt ſubſtantiæ,tñ eſſe compoſiti,eſt a ſola forma,& vnitas poſitiua eiuſdem. Et iſta eſt via oĩum ſapientum peripateticorum,licet multi latinorũ oppoſitum teneãt. vt formalizantes & ſequaces eorum. vnde Commen.2.de anima.com.8. expreſſe dicit,ꝙ indiuiduum nõ eſt hoc niſi per ſuam formã, nou per ſuam materiam:materia.n. nullum hẽt eſſe in actu in rebus naturalibus,ſecundum quod eſt materia, & eſſe in actu nõ eſt niſi formæ.& ita patet ꝙ eſſe actualis exiſtentiæ eſt effectus formalis formæ tñ, & non materiæ,quia nihil dat quod non habet,ſed materia nullũ eẽ actualis exiſtentiæ habet ex ſe,vt patet ꝑ Cõmẽ.in pñti loco, & etiã.5.phy. com.8. Cum eſſe primæ materiæ non admiſcetur actus oĩno. Dixit aũt Cõmẽ.materiam ſm ꝙ eſt materia nullum habere eſſe in actu in rebus naturalibus, ad ſpecificandũ ipſam vt eſt ſubm:quia drĩa eſt inter materiam & ſubm apud Peripateticos,vt alias declaraui tibi.

Cauſa rei eſt dignior cauſato.2.phyſico.com.4 vide in Theorematib. quõ ſit intelligenda propoſitio.

C æ c v s de coloribus diſputans, de nominibus rõnem habebit, nihil tamen intelliget.2.phy.tex.cõ. 6.idem.1.poſterio.

Cæci & ſurdi a natiuitate ſunt perfectiores ſm virtutes interiores,quia virtutes interiores ſunt perfectiores apud quietem virtutum exteriorum. Et ſignum eſt ꝙ in ꝓfunde cogitantibus virtutes ſenſibiles contrahuntur interius,adeo ꝙ cõſequitur ſomnus magnus.ex commento libri.de diuinatione ſecundum quietem.

Cæcus & non videns, qñ non videt differunt,quia cæcus non hẽt potentiam videndi,& clauſi oculi habent potentiam videndi.9. meta. com.5.& elicitur ex textu iſta differentia ibi cum dr̃. Si igit̃ cæcum eſt quod non habet viſum in tpe ĩ quo debet habere viſum, iidẽ erũt cęci & ſurdi in eadem die.

C e d e n s quodlibet aut non cedẽs diuiſibile eſt.3.cœli.tex. com. 11. & hoc patet ex diffinitionibus eoꝝ vt dicit ibi Commen. in cõmen.

C o e l v m habere locum latet.4. phyſi.com.32.& ibi vide cauſam.

Cœlum eſſe in loco per accidens diſplicet oĩbus expoſitoribus, authoritate Themi.4.phyſi.com.43.

Cœlum eſt fixum ſm totum & iſto modo eſt quieſcens, & quies eius eſt propter quietem centri.4.phyſic.commen.43.

Cœlum mutat locum ſm totũ quãtum ad formam,non ſm materiã, ſupra.&.6.phyſi.com.85.

Cœlum & anima ſunt ĩ loco per accidens 4.phy.te.com.44.

Cœlum non habet qualitatem tangibilem.4.phyſi.com.58.idem.1. cęli.tex.com.20.& infra. & in.1.& 2.cap.de ſubſtan.orbis.

Cœli potentia finita eſt ſm Ariſt.vt elicitur ex 2.de cœlo & mũdo. Cõmenta.8.phy.com.79.

Cœli ſubſtantia eſt præter conſiſtẽtias quæ ſunt hic quædam natura ꝑtior & diuinior.1.cęli.t.com.13.

Cœlum non eſt corruptibile neque cõſumptibile per ſenſum. & eſt ꝓpoſitio de illis de quib⁹ dixit Albumaſar,quæ non ducunt ad primæ certitudinis ordinem, ſed tamen nullus

nullos ſenſus contradicit eis neque ratio. 1. cœli. com. 15.

Cœlum eſt ſegregatum a corporib' quæ ſunt hic, tanto honorabiliorẽ habens naturam, quanto magis elongatum eſt ab his, quæ ſunt hic. 1. cœli tex. com. 16.

Cœlum aliqui opinati ſunt eſſe primam cauſam, & iſti dixerunt ſimpliciter. i. omnibus modis ꝙ ſit ingenerabile. Aliq; vero opinati ſunt ipſum eſſe creatum a prima cauſa, & iſti dixerunt ꝙ non ſit generabile ab aliquo. i. tãquam ex ſubiecto, & iſtum modum generatiõis, qui fit per alterationem paſſiuam, vult Ariſt. remouere a corpore cœleſti. Cõm. in. 1. cœli. cõ. 20. Ex quo patet contra Grego. Ariminen. & contra Ioan. de Baccone, qui tenẽt in ſecundo ſñiarum ad mentẽ Ariſto. & Auer. æterna nõ habere cauſam efficientem. Vide aperte in lib. deſtru. diſp. 3. in ſolutione. 18. dubij verſus finem. vbi expreſſe. d. ꝙ in hoc genere entium illud qđ dat finem entibus dat etiam formam: & illud quod dat formam eſt agẽs, ergo illud quod dat finem huic eẽ eſt agẽs. Apparet icirco ꝙ primũ principium eſt omnium iſtorum principium. ſ. agens, & forma, & finis. Conſimile habet in. 2. ca. libri de ſubſtantia orbis.

Cœlum habet alterationem, quę nõ eſt paſſiua, quia alteratio, quæ eſt illuminatio, non eſt impoſſibilis in eo. 1. cœli. com. 20. idem in. 2. capi. de ſubſtan. orbis.

Cœlum ex primo naturæ conſilio ẽ ingenerabile & incorruptibile: ex ſecundo vero conſilio natura non fecit ei contrarium. 1. cœli. cõ. 20. & elicitur ex textu.

Cœlum nõ eſt compoſitum ex materia & forma ſicut quatuor corpora ſimplicia, ſupra. idem. 2. cap. de ſubſtan. orbis. & 8. meta. com. 12. & 12. meta. com. 10.

Cœlum non eſt graue neq; leue. 1. cęli. tex. com. 17. & infra. Quod non eſt intelligendum vt ſimplex priuatio, ſicut dum dicitur ꝙ lapis non eſt cęcus neq; videns, ſed affirmationis vim ſermo obtinet. Cõmen. in paraphra. ſuper. 1. cœli in ſumma. 5. &. 1. cęli. com. 17.

Cœlum ſimplex eſt, & non compoſitum ex materia & forma, ſed veluti ad formas abſtractas in materia in actu, magiſq; ſiſe materiæ q̃ formæ, licet neutri horũ ſĩſitudinem obtineat: adumbrat. n. materiam, tũ quia ſenſibile, tũ quia potentiam hẽt ad vbi, tũ quia eſt corpus. aſſimilatur autem formę quia exiſtentiam poſſidet actu, eiuſque ſub̃a non in potentia eſt. Auer. ſententia in paraph. 1. de cęlo & mundo, in ſumma. 6. iuxta principium.

Iſta fuit antiqua Peripateticorũ ſñia, & Themi. in. 3. phyſi. qui fuit abbreuiator Alex. ponit eam in expõne. 3. tex. Vbi philoſophus ponit diuiſionẽ entis per actum tm̃. & p actum permixtum potentiæ vt habet litera antiqua. inquit. n. Ex entibus hñt q̃dã tm̃ actu, qualia ſunt prima illa ſummaq;, motus & materiæ prorſus immunia, q̃ nec alterari nec fieri pñt diuerſa qua ſunt: ſed ſem p eodem mõ & ſui paria & ſui ſimilia inueniũtur, generiſq; plane ſui naturæq; tenaciſſima. Quædam cum actu potentiam iunctã ferunt, qualia ſunt ea q̃ ex materia exiſtũt & forma. actu sũt, quia formã intra ſe tenent: ptãte, quia pñt aliam

Digreſſio quaſi materia cęli ſit i actu.

aliam formã p reciprocationem & ſucceſſionẽ induere. Sed æthereũ corpus vi ſuæ naturæ ſolo actu eſt, quia nequit de forma & ſpecie ſua mutari. particeps tñ quodãmodo ẽ potentiæ, quatenus in loco mouet᷑ quia vbiq; ſimul totũ eſſe nõ poſ-ſit. Et hãc ẽt ſniam verboten⁹ imitat᷑ Simpli. ibidem. Ex his verbis ſoluit᷑ Achilles diui Thomæ in. 1. cœli. in lectione. 6. in expõne text. 20. Inquit. n. ꝙ cũ cęlum ſit quodam actu ens, alioquin nõ ageret ĩ hæc inferiora: oẽ aũt qđ eſt actu ens, vel eſt actus, vel eſt habens actum. Non põt aũt dici ꝙ corpus cœleſte ſit actus. quia ſic eſſet ſoꝛa ſubſiſtens, & eſſet aliqđ intellm̃ in actu non aũt ſenſu apprehenſum, & iõ oportet in corpore cęleſti ponere aliqđ ſubm ſuæ actualitati. Dicimus pro Auer. opinione, quã ſine dubio credimus fuiſſe ex mente Ariſto. ꝙ in hac rõne vr̃ duplex eſſe peccatum. primo quidem ex equiuocatione cęli: tum ẽt quia argumentũ eſt ab inſufficienti: vnde cęlum qñq; ſumit᷑ vt eſt quoddã aĩal motũ ex ſe, & illo mõ dr̃ eẽ cõpoſitũ ex duabus naturis: v3. natura mouẽte & natura mota. Et iſto modo ſumpſit Cõmẽ. cęlum in. 1. lib. de ſubſtan. orb. & ſic dr̃ eſſe in actu, & dr̃ agere in hæc inferiora. nam ſm philoſophos cœlum non agit niſi lumine & motu, & in huiuſmodi diſpõnibus eſt conſtitutũ per ipſam intelligentiam, quia primitus intelligitur ſibi aduenire ſm naturæ ordinem, quã dimẽſiones, aut alia accidentia. Alio modo ſumitur cœlum circunſcripta intelligentia, & tunc ſi quæras vtrum ſit ens aliquod actu, reſpondeo ꝙ eſt quoddam ens ſimplex, & eſt materia, quæ materia eſt materia in actũ, pro quanto ſubſtantia eius nõ eſt in potentia ad tranſmutationẽ ſubſtantialem; ſicut eſt prima materia Dicit. n. Commẽ. in vltimo cap. libri de ſubſtan. orb. ꝙ materia habet gradus, ſicut & potentia etiã habet gradus. tñ cœlum circũſcripta intelligentia non eſt ens in actu, quod agere poſſit, aut alterare ipſa inferiora niſi potentia remota: quia circunſcripta intelligẽtia per rõnem, non intelligitur remanere cum diſpõnibus ex quibus prouenit alteratio ab eo ĩ hoc mũdo inferiori: motus enim tunc ſibi non ineſſet, qui eſt tanquam vita omnium natura conſtantium. Cęlum igitur pro orbe, non eſt ſubã compoſita ex materia & forma, qa eſſet corruptibile. nec eſt forma, quia formæ nõ eſt moueri, ſed mouere poti⁹. Vnde ipſe. 9. primæ philoſophiæ. com. 17. nihil prohibet, vt cęlum ſit materia, ſed prohibet, vt ſit forma. nec etiam eſt materia in potentia, quæ. v3. eſt in potẽtia ad generationem & corruptionẽ, quia hoc competit primę materię, quæ eſt in corporib⁹ generabilib; & corruptibilibus. hoc. n. eſt ſibi ꝑprium & inſeparabile, vt teſtatur Commen. 1. cœli. com. 20. ſed eſt materia in actu, in qua ſolum fundatur potentia ad vbi tantum. Vñ de recte. d. Cõ. ꝙ orbis eſt ad ſiſitudinẽ formæ quodãmodo, & quodãmodo eſt ad ſiſitudinẽ materię, & ex conſequenti quodammodo eſt in actu & quodammodo in potentia, vt patet ex verbis eius in ꝑfata authoritate, & tu applica. Et ex hoc patet ſolutio contradictionis

nis in com. 95. & in paraphr. quia ibi dicit ꝙ cęlum pro orbe eſt natura neutra, & non exiſtens per ſe in actu, ſed eſt materia formæ corporis cœleſtis. In paraphraſi autē dicit, ꝙ habet exiſtentiam in actu, patet quia eſt in actu, non quanto ſua ſubſtantia non eſt in potentia ad generationem ſicut prima maria, quia eſt ī altiori gradu, ſed nō eſt in actu ſecundo, niſi per intelligentiam, vt ipſemet ſeipſum ibi declarat. Et ex hoc patet etiam ſolutio ad argumentum Ioan. Grammatici, quia etiam credidit in hoc demonſtraſſe. Inquit enim ꝙ ſi cęlum non habet talem materiam ſicut iſta corpora, ſed ipſum eſt cōpoſitum ex materia alterius rationis, aut ſi ipſum eſt materia alteri⁹ rationis a materia iſtorum inferiorum, tunc talis materia adhuc eſſet compoſita, quia haberet aliqđ cōe in quo conueniret cum prima materia, & aliquod per quod differret ab ea. Diuus autem Thom. volens ſoluere hoc argumentum in pręallegato loco. d. ꝙ iſta dr̄ia inter materiam generabilium & inter materiam cęleſtiū corporum non eſt per aliquam compoſitionem, ſed ſolū per habitudines ad diuerſas formas. Sed in veritate iſta ſolutio non videtur ſatisfacere quia ſub̄a materiæ primæ, & ſub̄a materiæ cęli, natura præcedunt ſuas habitudines, & in illo priori ſunt adhuc duæ naturæ diſtinctæ. conceſſum eſt. n. ſubſtantiam præcedere omne accidens natura tempore & diffinitione. ex. 7. meta. tex. com. 4. Amplius Ariſto. 1. Ethicor. ca. 7. ꝙ per ſe eſt, atq; ſub̄a eſt prius natura quā id qđ ad aliquid eſt, nam id tanquā adiacens quoddā, & accidens ſub̄æ vr eē. Et iō aliter rn̄deo ꝙ non eſt vr̄ verum ꝙ quicquid diſtinguitur ab alio, per formam diſtinguatur: ſed bene hoc eſt in cōpoſitis, fallit aūt in ſimplicibus: ſimplicia. n. ſeipſis diſtinguuntur. Vnde materia prima & orbis, circunſcriptis oībus habitudinibus ad ſuas formas, adhuc diſtincta ſunt.

Amplius aūt ſcire debes non omnem dr̄iam eſſe ſm ſpeciem: illa. n. bene a forma proficiſcitur: ſed eſt etiam dr̄ia ſm magis & minus. Et ſi dico ꝙ materia analogum quoddam eſt, in quo analogantur plures modi materierum. & in ſupremo gradu materiæ corporalis, in extremo intenſiori, & perfectiori eſt orbis, qui dr̄ materia in actu: in extremo aūt inferiori & imperfectiori eſt prima materia, & ī medio ſunt grad⁹ etiam. Vnde Auer. in. 2. ca. de ſubſtan. orbis, inquit. Neceſſe eſt vt corpus cęleſte ſit materia animalium cęleſtium q̄ mouentur circulariter ex ſe, & vt ſit p̄fectius cæteris modis materiæ: & reddit cauſam dicens. Non enim eſt in eo de potentiis niſi potentia ad vbi tantum. & hoc conſonat cū his, quæ dixit in vltimo capitulo, ꝙ materia habet gradus, & potentia ſimiliter. Vnde etiam Alexander in libro naturalium quæſtionum plerunq; dicit ꝙ non omne qđ ab alio diuerſum eſt, per differentiam dicatur eſſe diuerſum. Et ſic patet ſolo ſm peripateticos.

Cęlum eſt ligamentum inter generabilia & corruptibilia & entia incorporea, 1. cęli. commen. 22. idē 8. phyſi. commen. 15. & in prin. libri metheoro.

Cęlum impoſſibile eſt vt ſit ſemper mobile per ſe niſi per principium extrinſecum nõ corporeum, neq; vt ſit virtus in corpore. 1. cęli. cõ. 22. idem. 3. ca. de ſubſtan. orb.

Cęlum non eſt contrarium elementis, quia tunc corrumperet ipſa, ſed apparet contrarium quia cõſeruat ipſa, & continet ipſa & vir eſt in eis quaſi forma. 1. cęli. com. 24.

Cœlum ſi eſſet contrarium elementis, ſtatim totus mundus corrumperetur. 1. cœli. com. 26. idem Ariſt. primo Metheo.

Cęlum non mutat locum ſm ſe totum numero, ſed ſm formam. 1. cęli. com. 31. idem. 4. phy. cõ. 45. & 45. & 6. phy. c. 85. & 8. phy. cõ. 76.

Cœlum ĩ lingua gręcorum dicitur tribus modis, aut de toto mundo, aut de corpore rotundo, aut de orbe ſupremo. 1. cęli. com. 55. idem tex. com. 76. & 96.

Cœlum eſt ſenſibile per materiam, & intelligibile per formã. ſupra. commento. 92.

Cęlum dicit formam, hoc cœlũ vero materiam. ſupra. & com. 95.

Cœlum eſt compoſitum ex materia, ſicut & alia corpora. ſupra tex. com. 95. Vbi aduerte, vt notat Alex. Simpl. & Auer. ꝙ ſumitur cęlum pro toto mundo.

Cęlum qđ eſt corpus neutrum, non eſt compoſitum ex materia ſicut reliqua, & ẽ quaſi forma reſpectu mundi, & quatuor elementa ſunt quaſi materia. 1. cęli. cõ. 95. & 24.

Cœlum eſt natura neutra, non exiſtens per ſe in actu, ſed eſt materia formę corporis cœleſtis, quæ eſt in actu. ſupra. cõ. 95. vide in cõcord.

Cœlum cum ſit materia non compoſita, non habet formam ita vt ſit intellecta, ſed eſt vna numero indiuiduata per ſe, & eſt intellectã per reſpectum ad aliud, vt eſt materia communis. ſupra. com. 95.

Cęlum & eum qui ſurſum eſt locũ antiqui aliis attribuunt, veluti exiſtens ſolum immortale. 2. cęl. tex. cõ. 2. idẽ. 1. cęli. t. c. 22. 96. & 100.

Cęlum ingenerabile eſt & incorruptibile adhuc & impaſſibile omnis mortalis difficultatis eſt. 2. cęl. tex. commento. 3.

Cœlum nõ habet motum naturalem aliũ a motu voluntario. ſupra commento. 3.

Cęlum non eſt graue neq; leue, ſed qui diceret ipſum, eſſe leue melius diceret quam qui dicit ipſum eſſe graue. ſupra com. 4.

Cœli motus non eſt ab anima cogẽte manere ſempiternum. 2. cęl. te. com. 6. Iſte locus fuit cã erroris Ioan Grammatici, qui videns Ariſto. contradicere in hoc: tenuit Ariſt. tenuiſſe cœlum non eſſe aĩatum, vt tentat Simplici. in. 1. cęli. ſed non animaduertit ꝙ antiqui ponebant cœlum habere contrarium, & de ſe eſſe corruptibile, ſed anima erat cauſa ſuæ permanẽtię. & ad hunc ſenſum Ariſt. negat cęlum eſſe ab anima cogente ipſum manere ſempiternum. & hoc etiã habetur ex textu: quia tunc illa aĩa non eſſet beata, quia eſſet cum labore & triſtitia. vnde Cõm. in cõmen. 6. inquit. Et hęc contradictio intrat eos qui ponunt hoc corpus habere contrarium motui animę. ſed qđ Ariſt. tenuerit corpora cęleſtia animata anima intellectuali, q̃ non mouet cum labore & pęna demonſtratum eſt in. 8. phy. & 2. cœli eſt authoritas expreſſa philoſophi.

phi.in tex.com.60.

Cęlum etſi nequaquã incipiat moueri, ſi tñ incepiſſet neceſſario hʒ principium, vnde incepiſſet. 2.cœli.tex.cõ.13.vide in concordantiis propter manifeſtam contradictionem.ex.76.tex 8.phy.& ex tex.cõ.100.primi de cęlo.

Cęlum cũ corpus finitum ſit, neceſſario potentiam finitã habet. quapp Alex.d.ipſum ex ſe corruptibile eſſe, incorruptibile vero eſſe pp infinitam potentiam mouentẽ ipſum. & Auic. ſecutus eſt eũ in hoc. Cõm.in paraph. 1.de cęlo. in vlti.ca.idem.8.phy.cõ.79.& in.12.meta.cõ.41.&.2.cęli.com.71.& in.3.cap.de ſubſtan.orb.

Cęli motus etſi circularis ſit, poteſt tñ excogitari in eo principiũ [illegible]nis ex parte motoris. Cõmenta in paraphraſi ſecũdi de cęlo, ſumma 2.quæſito primo.

Cęli motus primaria intentione fit ſuper orizonta ſuperius.i. ſuper terram habitabilem: & ſecundaria intentione fit ſuper orizontem occidentis, vt iterum redeat. Cõm. vbi ſupra.&.2.cœli.com.14.&.15.

Cęli dextrum & ſiniſtrũ & alię drię reperiũtur in cęlo in ordine ad intentionem virtutis motricis cœli. Auer. pulchre & lucidiſſime vbi.ſ.

Cęlum habere dextrum & ſiniſtrũ conſimili modo eſt intelligẽdum ſicut dictũ philoſophi.in.8.de phyſico auditu, vbi fuit dictum ꝙ mouens orbem eſt in maximo circulo Præter hoc, quia ibi oſtendit circulũ in quo apparet potentia motoris: in ſecundo vero cœli determinauit locum circuli in quo apparet potentia mouendi. Idem in 2.cęli.com.15.& in paraph. vbi.ſ.

vide in concordantiis.

Cęli accidentia magis ſunt remota a cognitione noſtra quã ipſa corpora cęleſtia ſint remota a nobis ſm ſitum.2.cęli tex.com.17.

Cœlum eſt quoddam corpus diuinum.ibidem.

Cęlum habet melius & maius bonũ ex.2.cęli.tex.cõ 34. & ibidem cõ. 15. Vbi infert ꝙ pp hoc non ſequitur vt ſit cõpoſitum ex virtutibus contrariis. ſtellæ enim ſunt nobiliores partes cęli.

Cęlum non recipit motum rectum, neq; naturaliter, neq; violenter: nam ſi reciperet eum violenter, reciperet eum naturaliter 2.cęli. cõ. 46.vide pro hoc.1.cęli.com.14.

Cęlum non recipit diuiſionẽ, quia ſi reciperet diuiſionem, reciperet & corruptionẽ. ſupra cõ.46. & te. cõ. 47. Hinc tollitur ꝙ diuiſio atteſtatur corruptioni, & eſt via ad corruptionem.

Cęlum primum qđ mouetur motu diurno, acquirit ſuam nobilitatẽ vna actione, quia eſt nobilius eorũ quæ mouentur.2.cęli, com.62.

Cęlum totũ ẽ ſicut vnũ animal, ſed non eſt vnũ animal quaſi ligatũ multis ligamentis, ſicut aĩal diſſimilium partiũ, ſed eſt ligatum prima potentia ſpũali diffuſa in ſuo toto, q̃ non diuidiť in aliis orbibꝰ niſi quia primo diuidiť in primo orbe: ſicut potentia mouens aĩal non diuidiť in aliis membris, niſi quia primo diuiditur in corde. & ſic intelligiť ꝙ primꝰ orbis mouet alios orbes. ſ. ſicut dř ꝙ nobiliꝰ mouet totum.2.cęli.cõ.71.idem.12.meta.com 44 &.2.cęli.com.42.

Cęlũ inquantũ moueť per ſe, & inquantum eſt aĩal, neceſſe eſt vt ha

beat figuram. 3. cęli. com. 45.

Cęlum quare melius eſt vt moueatˀ quã quieſcat, & quare circulariter magis quã rectè, ẽ qõ propria primæ philoſophiæ. 2. de Anima. cõ. 51. vide in concordantiis.

Cœlum nũquam inuenitur diaphanum in potentia, quia natura cęleſtis ſemper inuenitur illuminata, 2. de anima. tex. c. 69. & c. 71.

Cœlum non recipit primo dimenſiones ante formã, quia tũc forma eius diuidereťad eius diuiſionem, 1. ca. de ſu̅b̃a orb. & 2. cęl. cõ. 3.

Qđ intelligentia nõ eſt forma formaſr dans eſſe cœlo. ex verbis Auer.

Ex hoc aliqui accipiunt intelligentiam eſſe formã formaſr dantẽ eẽ orbi. quia ſi ſolum aſſiſteret orbi, iſta conſequentia nullius eẽt roboris, quia ſoř a aſſiſtens dato ꝙ vniatur orbi quanto, non ꝑꝑ hoc ſequitur ꝙ diuidereťad orbis diuiſionẽ ſicut patet de nauta & naui. Dicimus nos ꝙ opinio Auer eſt ibi, ꝙ aliter eſt vnio & cõpõ in iſtis gñabilibus, aliter in æternis: in iſtis. n. forma vnitur mediantibus dimenſionibus interminatis, & ideo iſtæ ſunt extenſæ ad extenſionẽ ſubti vnde cunq; forma ſic vniťẽ diuiſibilis & materialis. Et ex hoc ſeqť ꝙ ſi intelligentia vniť mediante dimenſione interminata, ſequeretur ꝙ eſſet de ordine formarũ materialium. Ad obſeruandũ igitur & ſaluandam diuerſitatẽ inter formas abſtractas & materiales, dixerũt ꝙ ibi non ſunt dimenſiones interminatæ præparantes materiã ad receptionẽ formæ; ſed ſolum ſunt dimenſiones terminatæ inſequentes formã, ad hoc ꝙ ſu̅b̃m eius conſtituaťin diſpõnib⁹ neceſſariis: ſic. n. intelligentia conſtituit ſuũ ſu̅b̃m I eẽ, pro q̃to dat ſibi motũ & appetitũ: ſit vnũ. n. appetẽs & intelligẽs, & motũ in loco, non per formalẽ inhęrentiam, quia intellectus nullius corporis eſt actus. Vnde conſeqnẽtia illa ſequitur ex hoc ꝙ immediate quod poniťaliqua forma vniri mediante dimenſione interminata, quæ eſt in potentia, ſequiť talẽ formã eſſe educibilem de potentia materiæ quæ eſt potentia multa. Dicit. n. Cõm. ibidem ꝙ quia prima materia non fuit multa in potentia ideo oportuit ꝙ dimẽſio interminata cõcomitetur eã neceſſario, alioquin non haberet plures formas in actu in eodem tpe. Et ꝙ iſta ſit via eius patet ex verbis ei⁹: nã parũ infra ſcribit. Et q a manifeſtũ ẽ ſenſui ꝙ corpa cęleſtia reciꝑiũt dimẽſiões terminatas ſm̃ ſuas formas, neq; pñt recipe formas mediãtibus dimẽſionib⁹ interminatis ſicut ẽ diſpõ de formis gñabilibus & corruptibilib. neceſſe eſt ea recipere dimẽſiones tali mõ ꝙ ex quo nõ cõtingat formas eẽ gñabiles, & corruptibiles, qđ ẽ q a materia eoꝝ recipit dimẽſiones prima receptione, mediãtib⁹ illis formis ſuis, & nõ recipit formas mediãtibus dimenſionib⁹, q̃ ſunt ĩ prima mã cũ ſoř a iſtius mãæ, ſed dimẽſiones q̃ ſunt in materia cęleſti ſunt ꝓpriũ propriorũ ei⁹. Et ad inſtãtiã de nauta & naui negať nautã vniri naui mediãtibus dimẽſionibus interminatis: immo nauis hẽt dimẽſiones terminatas. hõ ẽt non eſt forma ſimplex ſicut eſt intelligentia, ſed eſt compoſitum ex materia & forma.

Cęli & ſtellarũ ſu̅b̃a eſt eadẽ: & in hoc conueniunt oẽs antiqui, vt dixit Ariſt. in lib. cęli, & in ſũdi. 2. ca. de ſubſtan. orb. & 2. cęl. t. com. 41.

Cęlum

Cœlum non fuit dictũ habere animam niſi pp appetitum exiſtentẽ in eo,& motum localem.1.cap.de ſubſtan.orb.&.8.meta.com.12.& 12.meta.com.36.

Cœlum dicitur eẽ motum per principium ſeparatum quod eſt in eo, non per principium quod eſt pars in eo.1.ca.de ſubãor. Et illo modo etiam dicitur viuũ & ītelligẽs.

Cęlum non aſſimilatur materiæ, niſi in hoc tantum quia eſt materia fixa ad recipiẽdum formã: & ideo dignius dr̃ ſubm quã materia. materia.n.quæ eſt hic dr̃ materia, qa eſt in potentia forma in ea figi, & dr̃ ſubm quia eſt fixa formæ,& eſt pars compoſiti ex materia & foa. Auer.in.2.ca.de ſubſtã.orb. Pro quo aĩaduertẽꝙ apud peripateticos,vt no. Alex.ĩ prin.lib.metheo. & lucidiſſimus Them.in.1.phyſi. in digreſſione de priuatione & potentia materiæ,ꝙ licet hæc nomina materia & ſubm ſint de numero eorũ quæ dñr ad aliud,qa materia alicuius eſt materia,& ſubm alicui,eſt ſubm:ĩ hoc tñ eſt dña,qa nomẽ materiæ eſt cũ priuatione & reſpicit futura. Vñ lignũ aut æs ex quo ſtatua fieri põt,antequã recipiat figurã ſtatuę recte materia dr̃ ſed quãprimũ forma illa introducta eſt,nõ materia dr̃ ſed ſubm. vñ nomẽ ſubti nõ importat priuationẽ,& reſpicit pñtia.& hoc eſt quod dixit Boetius. Materia qualitatib' ſenſibilibus informata nõ ampli' materia remanet, ſed ex materia tranſit in ſubiectũ. Quia ignĩ orbis ſemper ab æterno ſubiectus eſt ſuæ formæ:non.n.eſt ibi potentia abiciens actũ,neq; per conſequens priuatio ſicut eſt in materia illorũ inferiorũ,vbi materia qñq; habet formã in potẽtia,& qñq; ĩ actu: & qñ hʒ eã ĩ potẽtia dr̃ materia,& qñ hʒ eã in actu dr̃ ſubm: ſed hoc ĩ cęleſtibus non eſt vt materia trãſeat de potẽtia ad actũ:& iõ non eſt ibi materia quæ trãſeat in ſubm, ſed ſemp ſubm eſt & ſubm vere & ꝓprie dr̃. Ita ẽt ſcribit Cõm.8.meta. cõ.12.loquit̃.n.vt faciũt veti Peripatetici,qui vtunt̃ verbis in ꝓpria ſignificatione,& non vtunt̃ tranſumptionibus,neq; metaphoricis, vt docuit magiſter.in.2.poſteriorum analiticorum.

Cœli motus nõ hẽt continuitatem motus a forma a qua mouet̃, ſed illud qđ largitur ei cõtinuitatẽ eſt aliqđ appetibile, quia continuatio non prouenit niſi a motore non moto.4.ca.de ſubſtan.orbis.Sic intelliges dictũ eius in.12.met.c.41. ſicut declaraui in theorematibus.

Cœli motus ſi deſtrueret̃, cœlũ etiã deſtrueret̃:cœlum.n.eſt pp motũ ſuum: etſi motus cœli deſtrueretur motus entium inferiorũ deſtrueretur.4.cap.de ſubſtan.orbis. vide in concordantiis.

Cœlum hẽt naturam propriam exiſtentẽ,aliam a natura generabiliũ & corruptibiliũ,cũ cęlum ſemper eſt in pñti,præterito, & futuro, & oĩa gnabilia & corruptibilia ſunt tranſmutabilia.1.meta.cõmẽ.22. vide.2.phyſico. commen.3.&.1. cęli.commen.5. quomodo natura equiuoce,ſeu ſecũdum prius & poſterius dicitur de cœlo & aliis.

Cœlum non habet materiam generabilem & corruptibilem, ſed localem tñ.8.meta.t.c.4 &.12.&.12. meta.tex.com.10.& in lib. de ſubſtan.orb.ſere per totum.

Cęleſtes ſubæ non ſunt compoſitæ ex materia & for̃a: ſed ſunt ex corpore & forma aĩata intelligibili, ñ ita ꝙ aĩa ſit res animata: non ita ꝙ illic eſt aliquid qđ aĩatur per animam, aut quod viuit per vitam. Oẽ.n.quod viuit per vitã eſt gñabile & corruptibile: ſed ſunt aĩata per ſe & viua. 8. meta. com. 12.

Cęlum cũ ſit in potentia ad vbi nõ prohibet vt ſit materia: iſta. n. eſt diſpõ materiæ non denudari a potentia: ſed prohibet vt ſit forma. 9. metaphy. tex. cõ. 17. vide etiam in 2. ca. de ſubſtantia orbis &. 8. met. com. 12. &. 1. cęli. 20.

Cęlum & natura a primo dependẽt principio. 12. meta. te. com. 38.

Cęlum non habet aliam poſſibilitatem, niſi vt quieſcat. 12. met. c. 41. Vnde ibidem. d. Corruptio nõ eſt poſsis in eo ſicut quies: & ideo ĩ motu cęli tñ verũ eſt ꝙ poſſibile ex ſe ab alio quærit neceſſitatem.

Cœlum vnum numero eſt. 12. meta. tex. com. 49.

Cęlum eſt manifeſtum per ſe, ꝙ ſit aut ſphera perfecta, aut medietas ſpheræ. 1. cęli. com 44.

Cęli & aliæ res ĩferiores ſunt de hoc genere entium. v3. quorũ eſſe cõſiſtit in motu, & ideo ſunt in continua innouatione ab ęterno. ex diſputa. 3. in ſolõne. 9. dubii.

Cęlum quodam modo eſt ſimplex & quodam modo etherogeneũ. vide modũ in. 3. diſp. in ſol. 23. dub.

Cęli ſecundum peripateticos id qđ deſiderant in ſuis motibus eſt motus inquantũ motus abſolute: perfectio. n. cuiuslibet viuentis inquantum viuit eſt motus. ex diſpu. 14. in ſolutione. 1. dub.

Cęli in eorum motibus aſſimilãt ſe creatori, inquantum dant vitã inferioribus corporib⁹: licet hoc fiat ſecunda intẽtione ſm philoſophos ſupra. &. 2. cęli. 17. &. 21. &. 12. metaph. commen. 36.

Cęlum loco progenitoris, ac ſolem, cęteraq; aſtra appellant terram vero loco matris ex. 1. de generatio. animalium. ca. 2.

Cęlũ eſt aĩal ſempiternũ, ac forte qdẽ cognoſcẽs ſenſibilia, ſed a lia rõne. i. illa qua cãæ gñantes effecta, ef fecta & euẽtu ſua cognoſcũt. Themi. 3. de aĩa. cap. 73. Hoc autem congruit dicto prophetæ: nũquid qui creauit ignorat?

Cẽtrũ aliud eſt mathematicũ, & eſt punctus: aliud vero eſt naturale, & eſt corpus ſphericũ, circa qđ mouetur corp⁹ circulare. 8. phy c. 76.

Cera quare a medicis fiat mã emplaſtrorũ. vide cãm. 5. colli. ca. 42. vbi d ꝙ cera citrina eſt tpata in quatuor qualitatibus: & q a põt applicari carni: iõ medici poſuerũt ipſã materiam oĩb⁹ cataplaſmatibus, & vnctionibus calidis & frigidis.

Cerebrũ ẽ ſeruiens cordi, & dando eidem virtutes ſenſibiles, per modũ quẽ dat camerarius regi vt faciat volũtatẽ ſuã: q̃uis rex illi det illã virtutẽ p quã agit. 2. colli. ca. 11.

Cerebri iuuamentum fuit vt tẽperaret caliditatẽ & ſiccitatẽ cordis. 2. Colli. ca. 21. de ſomno. item. 2. de partibus. cap. 7.

Cerebrum fuit creatũ ppꝛ iſtos ſenſus. videlicet viſum, auditum, & olfatum. 2. Colli. ca. 11. vide in. 2. de partibus aĩa. ca. 10.

Cerebrũ ptiũ oĩum corporis frigidiſſimũ ẽ. ex. 2. de parti. aĩal. ca. 7.

Cerebrum nullum ſenſum habet, ſicut patet ſenſu tactus, ſupra.

Cerebrũ hñt oĩa aĩalia ſanguinea: reliqua aliquid proportionale. ſ̃.
Cerebrum eſt ſomni cauſa. ſ̃.
Cerebrũ eſt cõe aquæ & terræ & hoc experimẽto demonſtratur. ſ̃.
Cerebrum hoĩs, ſui corporis proportione, maius eſt cæteris. ſ̃.
Cerebrum maris maius eſt cerebro mulieris. ſ̃.
Cerebri propria & familiaris ægritudo eſt catarrus. ſ̃. & Cõmenta. in cap. de cerebro.
Cerebrũ habere aliquẽ particularẽ principatũ ſuper tres ſenſus Ariſt. concedit, ſed nõ ſupra tactũ, & guſtũ inquantũ ſenſus ſunt. Cõment. in. 2. de partib' anima. in cap. de cerebro. in digreſſ. ꝯtra Gal. Vide de hoc Ariſt. in. 2. de partibus anim. c: 10. vbi dicit tria organa, ſenſus, viſus, olfatus, & audit' a cerebro manifeſte oriri.
Cerebrum magis alteratur a frigiditate q̃ a caliditate: & iõ oportet cõſeruare ipm a frigore conſeruatione vltima. 6. Coll. c. 14. idẽ. 7. Coll. ca. 2. Si indiges calefactiõe cerebri, fac hoc ſine timore: ſed ſi indiges infrigidatione fac hoc cũ timore.
Cerebri cameræ q̃uis ſint mẽbra in quibus cõplẽtur operationes virtutũ interiorũ. ſ. imaginatiuæ, cogitatiuæ, cõſeruatiuæ, & reminiſcibilis: tñ inueniuntur radices iſtarum virtutũ in corde: & illa mẽbra non ſunt niſi inſtrã in quibus manifeſtantur operationes illarum virtutum: & non eſt hoc obliuioni tradendum. 2. Coll. cap. 19.
Cerebrum ſincipiti ſubditum eſt: occiput vero inane eſt. primo de natura aĩalium. cap. 7.
Cerebrum primum capitis obtinet ſitum, nõ ſolum in hoĩe, ſed in cæteris animalibus, quib' ea pars data eſt. 1. de natura anim. cap. 16.
Cerebrũ oĩum expers ſanguinis eſt. 3. de natura anim. cap. 3. in fine.
Certitudo mathematica non eſt in omnibus expetenda. 2. meta. tex. cõmen vlti.
Certitudo diuerſatur in eadem ſcĩa. v.g. ſm demſtrõnem ſimpl'r, & ſm demſtrõnem quia. Et cũ diuerſatˀ in eadem ſcĩa, magis diuerſatur in ſcĩis diuerſis ſm gen'. 2. me. cõ. vlt. vide ꝑ hoc Ariſt. 1. poſt. in illo ca.
Certior aũt ſcĩa altera, altera ẽ. &c.
Cerui oẽs continent vermes in capite viuos, qui naſci ſolẽt ſub lingua in concauo circa vertebrã. ex 2. de de natura anim. cap. 15.
Ceruo ſoli cornua oĩbus annis decidua initio a bimatu, oĩbus alijs perpetua. 1. de natura aĩalium. cap. 1.
Ceruus ſolus ex cornigeris hẽt cornua tota ſolida & ſparſa in ramos, & omnibus annis decidua, niſi caſtrentur: cum ex cæteris cornigeris nullum cornua amittat. 3. de natura anim. cap.
Cerua ferarũ prudentiſſima eſſe vr. uide in. 9. de natura anim. cap. 5.
Cerui locis difficilib' amittunt cornua, & qua inueniri nequeant. vñ illud prouerbium ortum, qua cerui amittunt cornua. ibidem.
Ceruus iã captus eſt hederã ſuis enatam cornibus gerens viridem, quæ cornu adhuc tenello forte inſerta, quaſi ligno viridi coaluerit. ſ̃.
Cerui morſi vel a phalangio, vel a quouis gñis eiuſdem, cãcros edũt: qd idẽ hoĩ ẽt prodeſſe putatˀ. ſ̃.
Cibatio ſm quid eſt gñatio, Cõmẽ. 4. metheo. cõ. 15.
Cibus & potus nõ ſunt neceſſarij niſi vt reſtauretur deperditũ: & ideo indigẽs

indigens cibo eſt corrupt. 3. meta. tex.cōm.15.

Cibus eſt illud quod patiť a corpore, medicina vero eſt illud a quo patiť corpus autho. Gale. Auer. 5.Colli. cap. 2. ibi ponitur declaratio iſtius differentiæ.

Cibus qũo dr̃ tẽperatꝰ & medicina. vide. 5.colli.cap.3.

Cibus ex vna parte eſt ſimilis, & ex alia eſt diſſimilis: & ex parte ſilitudinis eſt patiens, & ex parte diſſilitudinis eſt agens. 5.coll.cap.3.

Ciborum duæ res conſiderari dñt: prima eſt res quæ miſcetur eis, quę põt eoꝝ malitiã remouere ſi eſt: & ſecunda eſt delectatio cibi: quia qñ eſt multum delectabilis, lęſio quæ prouenit ex eo non eſt multũ manifeſta. Auer. ſnĩa in. 5. coll. cap. de herbis, & oleribus, & eſt. 41. qñ loquitur de melongijs.

Cicadarũ genus maxime oĩum ieiunum eſt. ex 4. de part. anim. cap. 5.

Ciconiæ, cæteræq; aues cum uulnꝰ per pugnã acceperint, cunilam herbã plagę apponunt. 9. de nã animalium cap. 6.

Ciconias ſenectutem parentum educare inuicem inuulgatum eſt. Sed ſunt qui & meropes hoc idem agere confirment. 9. de natura animalium. cap. 13.

Circa idem & fortuna & intellectus verſatur. 2. phy. tex. cō 52.

Circulũ dicunt eſſe humanas res. 4. phy. tex. cō. 134.

Circulare, alterũ a recto ĩ ſpecie eſt. .5. phy. tex. cō. 33.

Circulus non hẽt in circũferentia locũ q̃ ſit dignior, vt ſit potius principiũ, aut mediũ, aut finis. 8. phyſi. cō. 76. & elicitur ex tex.

Circulus perfectꝰ eſt. 1. cœli. tex. cō. 12. idem. 5. met. tex. cō. 11.

Circuli ſectiones non ſunt circuli, ſicut ſectiones lineæ rectæ ſunt lineę rectę. 1. cœ. tex. cōmen. 29.

Circulus contrariatur recto ſm concauũ & conuexũ. 1. cœli. tex. cō. 25. idẽ Cōmenta. in paraphaſi. vide in concordantiis.

Circulare corpus nullũ ſortiť locũꝰ niſi cõuexũ corporis circa quod reuoluiť vere. ſi aũt dimẽſiones loca dñr', hoc erit in loco trãſumptiue, non vere: hoc eſt dictu ſm imaginationem, & naturalr̃, & præcipue de vltimo intellige. 1. cœ. in paraphraſi, ſumma octaua. cap. 6. indæ collige ex cō. 91. vbi. d. ꝙ locus cœli eſt duplex, ſm imaginationem, & ſm veritatem.

Circulus eſt prior triãgulo, qũo itelligiť, vide pulchra in 2. cœli. cō. 22.

Circulari figurę nõ põt fieri additio 2. cœ. tex. cō. 23.

Circularis corporis ſpacium eſt magnitudo ipſius corporis: magnitudines. n. in corporibus circularibus ſunt ſicut ſpacia in rectis. 2. cœ. cō. 42. Collige ex hoc ꝙ motus circularis non dr̃ fieri in ſpacio circulari, quod ſit extra ipſum vel in ipſo: quia non eſt aliud ſpacium circulationis niſi ipſe circulus: nihil autẽ mouetur in ſpacio quod eſt in ipſo. vnde patet ꝙ circulare ſpacium nõ eſt cã ꝙ motꝰ ſit circularis: ergo a ſili nec ſpaciũ rectũ eſt cã ꝙ motus ſit rectus. Bene igr̃ dixit Cōmẽ. & dñs Alber. in. 1. cœ. ĩ expõne tex. cō. 5. ꝙ ſimplicitas motus attẽditur penes ſimplicitatem magnitudinis mobiliũ, nõ penes ſimplicitatẽ magnitudinũ ſup quibꝰ ſit motꝰ. licet D. Tho: & pariſiẽſes alr̃ ſẽtiãt: vt declaraui diffuſiꝰ in theorẽatibꝰ meis.

Ciui-

Ciuitates in quibus ſunt plures principes facile incurrunt corruptionẽ, cũ hẽant vnitatẽ quodam accñtis mõ. ex paphra. meta. tract. 4. & eſt Ariſt. in. 12. meta. tex. cõ. 52.

Clima qntũ ẽ tẽperatũ (vt dixit Gale.) & nõ quartũ, vt crediderunt multi hoĩes. Cõm. in. 2. methe. c. 2.

Clima magis tẽperatũ hoĩ, & p̃ribus aĩalib⁹, & plãtis ẽ quartũ, & qntũ. & hoc ex parte caliditatis, cui⁹ cã ẽ reflexiõ. Cõmẽ. in. 2 methe. cap. 2.

Clima quartũ tẽperatius eſſe quinto non eſt verum. 2. Coll. cap. vlti. contra Galenum.

Coagulata q̃dã a calido, liq̃fiũt a frigido, ſicut ſal: coagulata vero a frigido, liquefiũt a calido, ſicut ferrum: q̃dã vero a calido coagulatã, nõ liq̃fiunt a frigido, vt fictilia: & q̃dã coagulata a frigido nõ liq̃fiũt a calido, ſicut sũt multi lapides minerales. 4. metheo. cõ. 1.

Coagulatum a calido, & præcipue illud quod a frigido non poteſt diſſolui a prædominio eſt terreũ. s̃.

Coagulantur quæcunq; coagulanť, aut ex mã aquę, aut terræ & aquæ ſiƤ. 4. metheo. tex. cõ. 35.

Coagulata a calido ſicco, ſoluuntur ab aqua, quæ eſt humida. ibidẽ tex. cõmen. 36. & 40.

Coagulũ antiquũ cõfert ad ꝓfluuiũ alui. Ariſt. in. 3. de nã anim. ca. 21.

Coagulũ, cũ ſit calidũ & ſiccũ, q̃uo vẽtrẽ cõſtipat bibitũ, vide cõm. 5. Coll. cap. 47. vbi dr̃. ꝙ hoc aut facit a proprietate, cuius cauſæ sũt ignotæ: aut facit hoc, quia coagulat humores & eoſdem indurat.

Cogitatiua virtus viget in ſomno, & apud quietem aliorum ſenſuum. & ideo homo in ſomno cognoſcit futura, & nõ in vigilia, ex libro de memoria & reminiſcentia.

Cogitatiua hoĩs diſtinguit intentionẽ indiuidualem a forma imaginatiua, & expoliat eam ab eis q̃ ſunt adiuncta cũ ea ex iſtis ſenſibilibus cõmunibus & propriis, & reponit eam in memoratiuam, & hæc eadẽ eſt quam comprehendit imaginatiua, ſed imaginatiua comprehendit eam coniunctam cum iſtis ſenſibilibus 2. de anima cõ. 63.

Cogitatiua uirtus eſt aliqua actio, & eius rõ eſt ponere intẽtionẽ formę imaginatiõis cũ ſuo idolo apud rememoratiõnẽ aut diſtinguere eã apud formationem. 3. de aĩa. cõ. 20 & cõ. 6.

Cogitatiua ſcientia, pro ſpeculatiua ſummitur. 6. met. cõ. 1. & 9. meta. cõmen. vltimo.

Cognitio gñationis nõ perficiť niſi dãdo duas cauſas, primam materiã & primum motorem. 2. phyſi. tex. cõ. 71. idem, 1. de gener. tex. cõ 14.

Cognitio ſimplicis dabit tibi cognitionem compoſiti. 5. Coll. cap. 58.

Cognitio exiſtit in nobis in principio per quietem animæ, & rectitudinem accidentium. 7. phy. cõ. 20. & habetur in textu.

Cognitio perfecta in pluribus rebus nõ eſt niſi ſm ꝙ eſt in poſſe hoĩs, vt veniat ad illam rem per demõſtrationem, non ſm rem in ſe. 2. cœli. cõmen. 80. & 60.

Cognitio rerum non fit niſi per cognitionem principiorũ. 3. cœli cõ. & tex. 30. idem 1. phyſico. tex. cõmen. primi.

Cognitio cuiuſlibet generis, & ſpeciei eius non completur niſi per cognitionem ſubſtantiæ eius, & per cognitionem eorum quæ contingunt illi. primo de Anima. cõmen.

cō.3.& hſ.1.poſt.tex.cō.43.

Cognitio vl̃is ſemper debet præcedere cognitionē propriā. 2.de aĩa. cō.1.idem.1.phy.tex.cō.4.&.57.

Cognitionem creditam & intellectā præcedūt duo modi cognitionis. ſ. agens & præparans, vt eſt declaratum in poſterioribus.ex cō. lib. de diuinatione ſm quietem.

Cognitio nota ſeu extranea ſm Pla. quæ dicatur. Vide Themiſt. 3.de anima.cap.44.

Cognoſcimus oĩa ſm ſpẽm. 4. met. tex.cō. 22. Inde elicitur ꝙ cognitio eſt a forma, nā forma eſt act', & actus eſt rō cognoſcendi: forma etiā eſt ſubiectum vl̃itatis. 1.cœli. cō. 92. vniuerſale autem eſt obiectum intellectus.

Cognoſcimus oĩa inquantum vnū, aliquid, & idem, & inquantum vl̃e aliquid eſt. 3.meta.tex.cō.12.

Coitum frequenter exercentib' minor voluptas accidit, & vide causā 1.de gñatione animalium.cap.18. prope dimidium capituli.

Coitus aĩalium generantium qūo fiat, vide in. 5. de gñatione anim. cap.2. Et ibi nota iuſtum animalium coitum eſſe vt mas superueniat feminam.

Coitus plus omnibus cōplexionib' nocet frigidis & ſiccis: & complexio calida & humida: cæteris ſuperfluū tolerare poteſt leuius. 5.Colliget.cap.12.

Coleræ duæ. ſ. flaua & atra non pñt conuerti in ſanguinem, ſed ſunt in eo in potentia, quia qñ ſanguis corrumpitur multoties cōuertitur ad eas.2.Colli.cap.1.

Colera vtraq; eſt ſanguinis ſuperfluitas, eo quod quodlibet generabile habet aliquā ſuperfluitatē qñ gñatur.2.Colli.cap.1.in fine. Conſidera autem vbi ſm Philoſophos iſtæ ſuperfluitates reſecentur, vtrū in capite, aut in corde: quia in hoc variæ ſunt opiniones.

Colera non naturalis habet quatuor ſpecies.3.Coll.cap.3.

Colera praxina & eruginoſa nō ſūt ſimplices, & non recipiūt digeſtionem a calore naturali, ſicut neque venenum. ibidem.

Colera praxina & eruginoſa vtrum in ſtomacho gñetur. vide ibidem.

Colera abſolute non eſt in homine, ita vt ſit pars mēbri, niſi colera quę ſtat in ſacculo fellis ſm quoſdam, & propterea Auer. tenet ꝙ colera abſoluta non ſit ſubiectum febris, ſed ſanguis, aut humiditas in qua dñatur colera.3.Coll.cap.4.

Colera non eſt poſſibile vt recipiat digeſtionem, quia quod tranſit terminum digeſtionis, vel decoctionis, impoſſe eſt vt redeat ad terminum decoctionis: ſicut aſſum non pōt reuerti vt ſit elixum. ī.

Colericū apſma, quod eriſipilla dr̃, fit duobus modis, vel ex mixtione in qua ſanguis dominatur coleræ: vel qñ colera dominatur. primum dr̃ eriſipilla ruboris. ſecūdū eriſipilla formicularis.3.Col.ca.5.de egritudinibus colericis localibus.

Colliquamentū & excrementū differunt.1.de gener.anim. cap. 18.

Color ſm ſe viſibilis eſt.2. de aĩa. te. cō.66. & ibi Auer. d. ꝙ color eſt p ſe viſibilis in ſecundo modo dicēdi per ſe, & idem repetit in cōmē. 67. contra Auempacem.

Color nihil aliud eſt niſi admixtio corporis lucidi cum corpore diaphano, vt declaratum eſt in lib. de ſenſu & ſenſato.2.de aĩa.cō.67.

Coloris

Coloris ſuſceptiuum eſt ſine colore
2. de aĩa tex. cõ. 71.

Color habet duplex eſſe, vnũ eſt na-
turale, & aliud extraneum. 2. de aĩa
commen. 76. & 97. & 111. Et ita
eſt de odore.

Color ſm ꝙ eſt color eſt viſibilis, nõ
mediante alia forma contingente
ſibi. 2. de anima. cõ. 63. contra Auẽ
pa. qui aſſerebat non eſſe colores
in obſcuro.

Color & lux differũt, quia color eſt
vltimũ diaphani terminati: lux au
tem eſt cõplementũ diaphani non
terminati. 2. de aĩa. cõ. 67.

Color non de neceſſitate mouet nõ
lucidum, ſed non coloratum. ibid.

Coloris eẽ ẽ magis ſpũale q̃ eſſe odo
ris. ſecundo de aĩa. t. cõ. 97. & 101.

Color & ſuperficies differũt, quia ſu
perficies eſt terminus corporis qua
tenus corpus eſt, & color eſt termi-
nus corporis quatenus perſpicuum
eſt. Amplius, vnius corporis nume
ro vna eſt ſuperficies numero: non
tñ ſi vna eſt ſuperficies numero igr̃
& vnus numero color'. Sæpiſſime
enim vnam numero ſuperficiẽ cõ-
trariis coloribus diſtinctam eẽ cõ-
tingit. Amplius, terminabilia ſane
perſpicua, ſiue colluſtrata, ſiue non
colluſtrata ſunt. ſuperficiẽ & termi
nũ hñt: colorem aũt tunc ſolũ hñt
cum illuſtrantur. Alex. in paraphra
ſi de aĩa. cap. 12. verſus finem. vbi
declarat, quæ ſunt per ſe ſenſibilia:
& quæ per accidens. Et vr̃ eſſe ꝯtra
Auer in 2. de aĩa. cõ. 67.

Color & viſibile licet ſint idẽ ſubie-
cto, tñ rõne & diffinitione diſtin-
guuntur: nã viſibile refertur ad vi
ſum, color abſoluta vis eſt. Itẽ, viſi-
bile abiuncto viſu, nõ remanet niſi
potẽtia, at color, ẽt nunq̃ cõſpectus
ſemper eſt color. Themi. 2. de aĩa.
cap. 21. & eſt ſuper tex. 66.

Color fit ex admixtione corporis lu
cidi cũ diaphano. ex lib. de ſenſu &
ſenſa. Et iõ neceſſe eſt vt colores
ſint cõpoſiti ex iſtis duabus natu-
ris. ſ. natura diaphani, & natura lu-
minoſi: & ꝙ diuerſitas iſtarũ dua-
rũ naturaꝝ ſit cã diuerſitatis eorũ.

Color albus fit ex ꝑmixtione ignis
clari cũ elmto valde diaphano qd'
ẽ aer: & color niger fit ex igne tur-
bido cum permixtione elm̃ti mini
me diaphani. ſ. terra: & colores me
dij diuerſantur ſm magis & minus
iſtorum duorum. 3.

Color albus, & color niger ſunt ele-
menta colorum mediorum. ex cõ.
lib. de ſenſu & ſenſato. Ex quo pa-
tet contra Burleum & alios negan
tes ſm viam Auer. colores medios
eſſe compoſitos ex extremis.

Colores non componuntur ex albo
& nigro, qm̃ nigredo eſt priuatio
albi. 10. meta. cõ. 7. vide in concor.

Color eſt perfectio diaphani termi-
nati: lux vero eſt ꝑfectio diaphani
nõ terminati. Ex lib de. ſen. & ſẽſa.

Colores qui fiunt ex albo & nigro,
ſm magis & minus diuerſantur in
hoc diuerſitate infinita ſm mate-
riam. ex libro de ſenſu & ſenſato.

Colores nõ recipiũtur in aĩa ſm ex-
tenſionem corporalẽ, ſed ſpũalem.
& hoc apparet ex hoc, ꝙ viſus ꝑ pu
pillã, licet ſit ita parua, comprehen
dit maxima corpora, adeo ꝙ com
prehendit medietatem ſpheræ mũ
di. Auer. in cõ. lib. de ſenſu & ſenſa.

Colores non ſunt quæ vidẽtur in te
nebris & videntur in luce, nõ. n. in
diffinitione coloris comprehendũ
tur, ſi color actu perſpicui mouen-
di facultatẽ hẽt. Alex. in paraphraſi
de

de aïa.ca.12.vbi oſtendit quæ ſiut ſenſibilia per ſe & quæ per accidẽs.
Colores dñtię ſuſcipiunt magis & minus.10.met tex.cõ.22.
Color, diuerſos habet gradus in nobilitate differentes in ſuo eſſe. Vilior.n.in ſuis gradibus eſt quẽ habet in materia: deinde habet nobiliorem eo in viſu, cũ in viſu ſit cõprehenſio & in materia minime. Amplius habet eſſe in phantaſia q̃ ẽ ſimplicior & nobilior viſu: dehde hẽt eẽ in memoriæ virtute: deinde in intellu. Deinde Philoſophi dixerunt, ꝙ habet aliud eſſe nobili⁹ oĩbus prædictis ſine comparatione ĩ dei ſcientia, eo modo quo nobilius eo conſiderari non poteſt. Ex diſp. 9. in ſol. 18.
Colorum diuerſitas in pilis cauſatur in cęteris aĩalib⁹ ex cute. Alborum enim alba eſt cutis, nigrorũ nigra, variorum permixtorumq; partim nigra conſpicitur. At in hoĩe cutis nulla cauſa eſt, qui.n.ſunt albi, admodum nigros hñt capillos. Ariſt. in.5.de generatione aĩalium.ca.5. & ibi redditur cauſa. Aduerte tñ illam ſententiam Ariſt. veritatem habere in regionibus tẽperatis, q̃a certum eſt ꝙ apud ethiopes oẽs capilli eorum nigri ſunt. Et eſt gloſa Galeni in 2. paruę artis.
Color albus cauſatur ex permixtione portionis aereę cũ portione terrena, aut aquoſa: & iõ butirũ, camphora, & ſpuma alba ſunt. Auer.in. 5.de gner.anim.cap. de caluicie. & elicitur ex ſnĩa Ariſt. ibi.cap.6.vbi. d. aer aũt perlucẽs albedinem facit, quẽadmodũ ſpumã fieri neceſſe ẽ.
Colorũ diuerſitas cauſatur ex aquis in his quæ ſua natura vnicolora: genere autem verſicolora ſunt vt aquæ calidæ pilum album, frigidæ vero nigrum efficiunt. Ariſt. in.5. de gener.anim.cap.6.
Color ẽt diuerſatur ex nutrimento. ibidem. Et datur exemplũ de apibus quæ ſunt vnicolores pp vniformitatem nutrimenti: crabrones vero & veſpæ ſunt verſicolores propter nutrimenti diuerſitatem. Nota etiam, vt.d. Auer. ꝙ mutatio coloris põt ſequi diuerſitatem ventorum. ibidem cap. de caluicie. Et nota etiam ꝙ põt cauſari ex imaginatione coloris diuerſitas, vt legimus in ſacris literis geneſis. 30. cap. de Iacob, qui cuſtodiebat oues ſoceri ſui: & tempore initus ouium ponebat in canalibus aquarũ virgas diuerſi coloris, vt in conſpectu illarum conciperent. Vnde ſcire poteris antiquos illos patres naturaliũ rerum habuiſſe profundiſſimam cognitionem.
Color idem inuenitur in re calida & re frigida, vt albedo quæ eſt in ſale & cãphora.5.coll.cap.29.
Coloris ſignificatio plus verificatur in his quæ ſunt eiuſdẽ ſpeciei, ſicut eſt in gallinis albis & nigris.ĩ.
Coloris ſignificatio in cognoſcẽda complexione medicinarum, eſt debilior, q̃ ſignificatio ex ſapore, & odore. Et vide cauſam.5.coll c.29.
Color niger inuenitur & per calorẽ & per frigus.5.coll.ca.17.&.29. & ibi ponit dñia ex eo quod ꝓcedit.
Colorum mediorum natura eſt cõpoſita ex nã extremorum.5.coll. cap.29.&.5.phyſi.cõ.6.19.& 52.
Color non eſt cauſa ſubſtantialis ad corrumpendas virtutes animæ. 3. coll.cap. 40.
Columbarum gen⁹ eſt mediũ inter multiparum & paucorum ouorũ

Ariſt. & Auer. in. 3. de gneratione Anim. cap. 1.

Columbis peculiare eſt in coitu, vt niſi antea oſculentur, mas non aſcẽdat: ſed iunior ſit an ſenior ſtereſt, ſenior.n.oſculo coitũ exorditur ſequentem, & ſine oſculo agit: at iunior quoties lubet coire toties oſculat' Ariſt. 6. de nã anim. cap. 2.

Columborum calor eſt fortis, & rõ qui volunt purgare margaritas dãt illis ad comedendum, & ſtatim debent occidi, quia diminueret' quantitas margaritarum. Columbi vero caro habet mirabilem proprietatem in epilẽticis & paraliticis. 5. colliget cap. 31.

Combuſtibile oportet prius eſſe q̃ comburi, & combuſtiuum q̃ comburere. 8. phy. tex. cõ. 4.

Combuſtibilia ſunt illa corpora in quibus ſunt vię pertranſitionis, & recipiunt ignem, & humiditas eoꝝ eſt conueniens, & eſt aerea non aquea. 4. metheororum.

Comparatio, qñ accipitur inter cõprehenſibilia ab intellectu & a ſenſu, non verificatur niſi qñ accipitur in reſpectu cõis comprehenſionis. 1. phy. cõ. 48. Ex quo ſummitur ꝙ cognitio quãdoq; ſummitur in gñe, & qñq; in ſpecie.

Comparatio eſt accidens ſeparabile a re, res aũt non ſeparatur a ſe. ſecũdum.n. ꝙ eſt reſpectiuum hẽt diſpoſitiones contrarias & infinitas: & ſm ꝙ eſt eſſentia non habet niſi vnum, & eſt quaſi ſua eſſentia. 3. cœli. cõmen. 9.

Comparatio in oĩbus quę in comparatione conſiſtunt, quod ſimpliciter tale eſt, alicuius rei tale eſt: non aũt oẽ alicuius tale, ſimplr tale eſt. vt aqua quidẽ leuior eſt terra, non tñ aqua leuis eſt: & aer grauior eſt igne, non tñ aer grauis eſt, ſed bene valet, ignis leuior eſt aere, igr leuis eſt: & terra grauior eſt aqua, & tñ terra grauis eſt, 3. cœli. in paraphraſi. ſumma tertia, parte. 2. in cõ tradictione. 1.

Comparatio non accidit inter ea q̃ ſunt diuerſorum gñum. 10. meta. cõ. 14. & 7. phy. tex. cõ. 27.

Comparatio nõ eſt in equiuocis. 7. phy. tex. cõ. 24.

Cõplexio tẽperata quæ eſt ſm extrema tẽperantiæ quã poſuit Gale. eſt impoſſibilis. 2. de gñatione. cõ. 48. vide etiam 1. cœ. cõ. 7. 10. met. cõmen. 23.

Complexiones ſunt ſm magis & minus in eadem ſpecie. 2. de generatione. cõ. 58.

Cõplexio duplex: equalis & inequalis. 2. coll. cap. 1.

Complexio temperata quid ſit. vide in. 2. coll. in cap. de complexionibꝰ membrorum officialium.

Complexionis temperantia non cõſiſtit, neq; dicitur niſi in comparatione oĩum partium, corporis. s̄. Et idem ponit Auic. in prima ſen primi, in cap. de complõnibus.

Cõplexioni accidit permutatio aut corruptio propter multas cauſas: aut propter clima, aut propter yle, aut propter agens, aut propter ætates, aut propter cibos, aut pp exercitia, aut pp ſexum. s̄.

Cõplexio maris eſt calidior & ſiccior cõplõne feminæ, & hoc apparet ex operationibus ipſorum. s̄.

Complexio iuuenis eſt calida & ſicca, pueri calida & humida, ſenis frigida & ſicca. s̄.

Cõplõnes ſunt nouem ſm medicos, vna tẽperata, & octo diſtẽperatæ.

Complexiones quæ ſignificant ſup cõplõnes mẽbroꝝ, ſunt cõplõnes Inatę, q̃ fiũt a prima eſſentia. & hoc dico propterea quia inueni ũtur cõplexiones acquiſitæ calidæ & frigidæ, quæ fiunt a cõſuetudine, & vſr a rebus extrinſecis. 4. colliget. c. 4.

Complexio appropriata vnicuique rei de neceſſitate eſt attributa dominio vnius qualitatis actiuæ, quę ſtat ei loco formę, & dñationi vni⁹ qualitatis paſſiuę, q̃ ſtat ei loco materiæ. Et ſi ita nõ eẽt, cõplexionatũ nõ eſſet vnum in forma, imo duo, & et operatio vna nõ eſſet recepta in ſuo termino, ſi duæ qualitates contrariæ dñantes eſſent ſuper ipſum, ambe in potentia vel in actu ſuper ipſum, quia ex duab⁹ rebus ĩ actu contrariis, nõ põt fieri vnũ in actu, & ẽt de duabus nõ contrariis, ſicut ex duabus lineis in actu nõ fit vna linea in actu. ſecũdo Coll. cap. vlti. quod eſt de cõplõnibus temporũ.

Cõplexio tẽperata, q̃ eſt ſm extremitates, in quatuor qualitatibus inueniri nõ põt. 2. Coll. cap. vlti. ſ.

Cõplexio tẽperata, in vna qualitatũ actiuarũ tm̃ inueniri nõ põt: quia q̃libet actiuaꝝ hẽt ſuã operationẽ propriã pp vnã qualitatẽ paſſiuã, q̃ ſtat ei loco mãæ ꝯtra medicos. ſ.

Cõplexio temperata dr̃ reſpectu extremitatũ ad medias: extremitates aũt ſunt octo cõplexiones, ſed qñ cõparamus ipſam dñio elñtoꝝ ſuperfluitates quę ſunt in ipſa, nos dicimus ꝙ ſit calida & humida, eo ꝙ caliditas & humiditas plus dominantur in ipſa q̃ frigiditas & humiditas. 6. Coll. cap. 11.

Cõplexio mala calida & frigida, aut ex cauſis intrinſecis, aut extrinſecis prouenit. 7. coll. cap. 16. de ſinopi.

Cõplexionatũ eſt corpus conſiſte in partibus, & drię ſuperueniẽtes eis a menſuris mixtionis elñtorum quę dã cõpetunt oĩbus corporibus conſimilibus, & ſunt enumeratæ in 4. metheo. & quędã ſunt q̃ ſunt propriæ quibuſdã corporibus cõſimilibus: ſicut ſunt odores, ſapores, & colores 5. coll. cap. 25. Vbi elicitur aperte ꝙ licet odor, ſapor, & color, vere nõ ſint niſi in corpore mixto, nõ tñ oẽ mixtũ hẽt odorẽ, ſaporẽ, & colorẽ. Vñ Auer. 5. coll. c. 27. dicit. non eſſe neceſſariũ ut vnũqdq; mixtũ ſit ſaporitũ, vt declaratũ eſt in naturali philoſophia. Idẽ habeẽ in. 2. de anima cõmẽ. 31.

Cõplementum hoĩum non completur niſi per congregationes, & congregatio per bonitatem. Eſſe ergo boni eſt neceſſarium. & non eſt neceſſari ſi eos ſcire veritatem. 2. met. cõmen. 14.

Cõpoſita in rebus naturalibus cauſata ex eſſ tis ſunt notiora nobis, & cauſæ eorũ ſunt ignotæ apud nos. cõ. 3. primi phy. idem. 3. cœ. cõ. 61. Idem Themi. 2. de aĩa. cap 8. in expoſitione tex. 12. Exponit, compoſita & concreta maxime ſunt nobis manifeſta, ſimplicia autem, naturę & rationi. Habet hoc veritatem vt in pluribus, quia ſtat quandoque cauſas eſſe notiores quo ad nos, licet raro hoc contingat.

Cõpoſitum eſt motus apud ſenſum.

Exponit Cõmentator totum, ſeu compoſitum pro indiuiduo demõſtrato. ſingularia enim ſenſibilia, dicuntur indiuidua demonſtrata: quia exiſtunt in rerum natura in actu, & demonſtrari pñt ſigno demonſtratiuo, vt hoc lignũ, hic hõ: quia quicquid exiſtit, eſt ſingulare

contra

contra Plato. Indiuidua aũt in abſtractis, in quibus nõ eſt aliud magnitudo a magnitudinis eſſe: dñr indiuidua intellecta, intelligit non ꝙ ſingularia quo ad noſtram cognitionem de qua loquitur Ariſt. ibi, ſint notiora nobis, quia falſum eſt, vt d. Commen. in 1. poſter. cõ. 12. ſenſatum apud nos nõ eſt notius apud nos ipſo conceptu intellecto. 1. q̃ prima intelligibilia, & ibi patet contra Gregorium Arimi. & Io. de Bac. qui tenẽt quo ad nos ſingulare eſſe primũ cognitum. Tñ aduerte hic ꝙ eſt contradictio. qa 2. Poſter. dr, ꝙ ſenſus eſt vl'is. vide in contradictionibus.

Taxat Gre. Ari. et Io. d. Bac.

Compoſitum quodlibet reſoluitur in ſua componentia 1. Ph. t. c. 65. & 3. Met. com. 15. & 3. Cœ. 15.

Compoſitum eſt pp operationem, & materia eſt pp formã. Et hoc ẽ verũ tã in naturalib', q̃ arte cõſtantib'. Auer. 2. Col. cap. 7.

Compoſitũ eſt dignius hñe hoc nomen ſubia, q̃ materia & forma 2. Ph. com. 4. 7. & 8. Meta. cõ. 7. & 2. de aĩa. com. 7.

Compoſitũ ex partib' finitis in numero & magnitudine equalib', neceſſario eſt finitum 6. ph. com. 20. & 21. & 60.

Compoſita q̃dã immediate gñant a ſimplicibus, vt mineralia & plantę ſine ſemine natæ, & aĩalia ex putri materia q̃ ex elñtis gñant. q̃dã vero gñant mediãte aliquo compoſito, vt gñatio ſanguĩs ex cibo, & mẽbrorũ ex ſanguine 1. cœ. c. 20

Compoſitum corpus non intelligit eſſe infinitum, niſi aut quia unum ſimpliciũ, ex quibus componitur eſt infinitum, aut plura vno, aut quia eſt compoſitum ex pluribus infinitis numero, finitis vero ſm magnitudinem 1. Cœ. t. & cõ. 34. vbi Commẽ. d. ꝙ iſta ꝓpõ eſt manifeſta in compoſitis ex elementis in actu: vt eſt compoſitio dictionis ex literis, & ſir eſt in compoſitis ſecundum mixtionem.

Compoſitum non differt ab elñtis niſi quantitate 3. Cœ. com. 51. vide in concordantijs.

Cõpoſita & actiones eorum in nãlibus, ſunt notiora quo ad nos, q̃ cãę cõpoſitorũ. ſecus in mathematicis 3. Cœ. com. 61. idem 2. Phy. te. cõ. 2. & 7. Met. tex. cõ. 10.

Cõpoſitorũ cãæ ꝓpriæ ſunt res additæ cauſis ſimplicibus & vl'ibus: in ſimplicibus vero non inueniũtur niſi cãæ vl'es tm̃. Simplicium ſiqdem cauſę ſimplices ſunt. Auerr. ſententia, aduerſus Them. in ſumma 2. paraphr. 4. de Cœ. Conſimile ſcribit aduerſus eundem 4. Cœli com. 22.

Compoſita in quibus dñat terra, ſicut plumbũ, ſunt grauia in oĩbus locis: cõpoſita vero in quib' dñat aqua, ſunt grauia in trib' locis, qa aqua eſt grauis in tribus locis: ſilr cõpoſita ĩ quibus dñatur aer ſunt grauia in duobus locis tm̃, vt lignũ quod natat ſuper aquam 4. Cœli commen. 29.

Cõpoſitum ex aliquibus neceſſe eſt vt in eo exiſtãt quoquo modo exñtia in cõponentibus 2. de anima c. 158. idem 5. Phy. com. 19. & 51. & 10. Met. 23. & 3. Ph. com. 43.

Compoſitum q̃dlibet ex materia & forma eſt diuiſibile, 1. Met. com. 7. idem 7. Met. t. com. 27.

Cõpoſitum h3 naturã additam naturæ cõponẽtiũ 5. Met. com. 6. idẽ 3. de aĩa. cõ. 5. in ſolo. 2. queſtiõis,

vbi declarat quõ ex intellu & intellecti fit verius vnum, q̃ ex materia & forma. & reddit cām. qđ. n. fit ex eis non eſt aliud ſicut in compoſitis ex materia & forma. idē 7. Met. t.c. 26. & 27. & tex. com. vlt. contra negātes tertiā entitatē in via Auer.

Compoſitum quodlibet eſt p ſe, aut per ſuam materiam, aut p formā, aut per vtrunq; 5. Met. c. 23.

Compoſitum ex duobus diffinitur compoſite ex duabus definitionibus illorum duorum 7. Met. c. 11.

Compoſitum ex ſubiecto, & accñte differt a compoſito ex ſubſtantijs, quia in primo accidit iteratio, ſed non accidit iteratio in compoſito ex ſubſtantijs 7. Met. t. c. 11.

Compoſitæ ſubæ manifeſtū eſt ipſas hre definitiones, & noīa æqualia eis 7. Met. cō. 12. & 8. Met. commen. vltimo.

Compoſitum eſt qđ p ſe gñatur, nō forma, neq; materia. & hoc eſt cōe pdicamento ſubæ, & alijs prædicamentis 7. Met. t. cō. 32. idem te. cō. 23. 26. & 31.

Compoſitū quodammodo eſt priꝰ partibus, & quodammodo poſterius, pquanto. n. partes non pñt conſiſtere ſeparatæ, totum aūt poteſt conſiſtere ſine quibuſdam partibus, ſic totum eſt prius partibus. inquantum autem partes ſunt cōponētes, ſic totum eſt poſterius 7. Met. t. com. 35.

De mō cua cognoſcimꝰ ſubas abſtractas. D. Tho.

Compoſitorum ſunt qōnes per quare aut p quid, ſed non ſimplicium: ſed in ſimplicibus eſt alter qōnis modus 7. Meta. t. commen. 60.

Vbi Diuus Tho. exponens locum illum. d. ꝙ in cognitione habenda de ſubſtantijs ſeparatis pcedimus ex effectibꝰ ſenſibilibꝰ quorū ipſæ ſunt cāæ: tñ de eis non pōt haberi ſcīa per doctrinā, quia doctrina eſt gñatio ſcīæ: ſcīa aūt fit in nobis p hoc ꝙ ſcimus pp quid. Sed iſta expoſitio non eſt cum ſupportatiōe Peripatetica: tunc. n. ſequeretur ꝙ nullam ſcientiam de ſubſtantijs ſeparatis hre poſſemus; niſi quo ad quia eſt, & quia iſta eſt naturalis, ex motu demſamꝰ ipſas eſſe. Tūc igitur dicimus non habere ſciētiā quidditatiuam de talibus ſubſtantijs abſtractis, cuius oppoſitū ſcribit philoſophus 1. Ph. t. c. vlt. & 2. Ph. t. c. 26. & in 6. Met. t. c. 2.

Michael Epheſius.

Michael vero Epheſius: vt mihi datur cernere: rectius interpretatꝰ eſt locū illū. nā cū Ariſto. ipſe late declaret qōnem per quare in rebꝰ cōpoſitis ex materia & forma eius eſſe, qđ aliud in alio ineſt, ſine dubio in ſimplicibꝰ & quæ ſolum formæ ſunt, qōni locus non relinquitur, nec interrogationi per quare. Sed eſt alius inquirendi modus. q aūt ſit inquiſitionis tō in ſimplicibus Ariſtot. declarabit in illo loco vbi de ſimplicibꝰ diſputare aggredief, & lȝ ipſe non declaret locū, vide tñ Ariſt. in 9. Meta. t. c. vlt. late determinātem talem driam inter compoſita & ſimplicia, & quis ſit inquiſitiōis modus in ſimplicibus & qualis, quia eſt per modū ſimplicis attingentiæ & viſionis intuitiuæ, & non per modum affirmationis, & eſt ſicut viſus dū cernit colores nihil de coloribꝰ affirmat, ſed aſpicit tm̄ & intuetur: eodem pacto qn intellectus humanꝰ intueť ſimplices ſubas, tunc ipſarum dictionem habet, ſed non affirmationē. affirmatio enim de compoſito dicitur ex ſubiecto & prædicato, & ideo

ideo qñ intelſus attingit intuitiue abſtracta, tūc dr̄ verum dicere: qñ vero non attingit, neq; intuetur, & cernit, ignorantiam de talibus hr̄e dr̄, nō tñ dr̄ falli. nam & viſus dum noctu colores non aſpicit non dr̄ falli, ſed ipſos ignorare. vñ de talibus ſimplicib' qrīt ipm quid eſt, non vt aliquid de ipſis prædicem', ſed vt intelligamus dūtaxat, & quaſi cernamus. Iſta aūt viſio contigit his qui ad doctrinæ veritatem per uenerunt, ac optime vixerunt. Et hoc ēt bñ ponderauit Com. in eodem loco. d. n. in cō. 10. ſuper 9. Meta. exponens illa verba philoſophi in textu, uerum autem intelligere ipſa, falſum vero non eſt deceptio ſed ignorātia, non qualis cæcitas. Cæcitas. n. eſt vt vtiq; ſi ītellectiuū oīno nō habeat aliquis. Dicit. n. & intēdebat cū d. intelligere eas non eſſe verum. i. cū dicim' qd apd nos nō eſt uerū de ſubiectis ſimplicibus, non intendimus φ accidit nobis error, qui ē ignorātia ſm habitū, ſed accidit priuatio veritatis, q̄ ē ignorantia tm̄, & hoc eſt in virtute rōnali ſicut cæcitas in oculo. Et innuit p hoc φ non intelligere res ſepatas p ītellectū hūanū, eſt in intelſu nr̄o in principio ſimile cæcitati in oculo, anteq̄ pficiatᷣ intellectus. hoc. n. non ſolūmō inuenitᷣ ī hac virtute in ſuo primo eē, ſed in ſuo vltimo eē, & hoc declarauim' in alio loco. & declarauimus φ fortunitas maxima, quæ eſt inſpicere intelſum ſepatū, eſt p potentiam q̄ fit in intelſu ſpeculatiuo apud ſuā vltimam pfectionem, ſimilem potentiæ, quæ fit in viſu apd aſpectū ad colores, non per potentiam de modo potentiarum cogitatiuarū, quæ acquiruntᷣ per cognitionem: quoniam non eſt ſicut exiſtimauit Auēpace φ hoc acquiritur per cognitionem. Et ita etiam d. in 3. de aīa. cō. 36. & in libello de beatitudine animæ.

Compoſita per ſe differūt a compoſitis per contactum, quia in cōpoſitis per ſe fit ex congregato aliqd additum aliud a componentibus, quod non fit in compoſitis per cōtactum 7. Met. tex. commē. vltimi. idem 5. Meta. commen. 6. & 8. Metaphy. commē. 26. & 27. Vide in concordantijs.

Cōpoſitū eſt cuius ſolius eſt gñatio & corruptio, & ē ſeparabile ſimplr̄ 8 Me. t. com. 3. vbi Com. d. compoſitū iō eſſe ſimplr̄ ſeparabile, quia ſeparatur ſm definitionem, & ſm eē, & hoc ad dr̄am formę, q̄ ē ſuā ſeparabilis ſolū ſm rōnem. Iō aūt compoſitū dr̄ ſeparabile ſm definitionem, quia alia eſt definitio eius, & alia partiū cōponentiū. & dr̄ ēt ſeparabile ſm eſſe, quia ſolū cōpoſitū pōt per ſe exiſtere: forma autem, aut materia nō pōt p ſe exiſtere, ſimile hr̄ 2. Phy. t. com. 12. & 1. cœ. 92. & 95. & 12. Meta. com. 39. Hoc poſſet eſſe motiuum ad tenēdum compoſitum eſſe perfectius ipſa forma. cogitet diligenter Auerroiſta. Quō cōpoſitū ſit ſeparabile ſimplr̄

Compoſita ex duobus, debent habere ex altero illorum minus, ex altero maius 10. Meta. c 23. vbi eſt digreſſio de æquali ad pondus, & de complexione tpata, quam poſuit Gale. Vide etiam pro illo 1. cœ. cō. 7. & in 4. Metheo. com. 10. & 2. colliget cap. 1.

Compoſitum eſt vnum in actu per partem dominantem: & ſi non, nō

eſſet vnum in actu 10.Me.cõ.23.

Compoſitũ qdl3 ex duob⁹,quorum alterum inueniť per ſe,poſſe ẽ vt al terũ ẽt inueniatur p ſe: niſi ſit cõ põ ſubiæ & accidentis 12.Metap. com.35.& 8.Ph.com.37.

Compoſitũ qdl3 ex duobus oppoſitis extremis, ſi vnũ eorũ inueniť p ſe,ẽt & reliquũ 12.Meta.com.35. Vbi Com.auctoritate Alex.d.ꝓpõnem iſtam eſſe manifeſtam, & nulla alia cõditiõe ĩdigere, niſi vt alterũ non ſit accñs in reliquo.

Compoſitum eſt omne cui potẽtia admiſceť 12.Met.cõ.37.& 8.Phy. commen.79.

Compoſitæ res hñt præter ſuas formas ẽt cãs agentes,& illæ ſunt cãæ ipſarũ ſm cõpoſitiones & compaginationes ipſarũ,& earũ partium ſed res ſimplices nullas alias habẽt cauſas reſpectu actuum procedentium ab eis,niſi ſuas naturas & formas earum.Ex diſpu.14.in ſolut. vltimi dubij.

Cõpoſitũ ex eñtis,non eſt compoſitum, niſi per modũ tꝑantiæ cõplõnis,& cõplõ fit p modũ decoctionis, & decoctio p modũ caloris 2. Col.ca.9.vbi probat cor eſſe principiũ virtutis nutritiuæ cõtra Ga.

Compoſitum naturale non h3 ptes componẽtes quarum quælibet ſit ĩ actu,ſicut eſt ĩ cõpoſito facto ab arte:immo ipm indiuiduum compoſitum ex materia & forma, ita ſe h3 ꝙ materia inueniť in eo ĩ potentia,&forma in actu.& dicere ꝙ materia inueniť in ĩdiuiduo in potentia,eſt aliud q̃ dicere,ꝙ eſt potẽtiale ad aliquid tale,ſed cum dicimus,quod materia eſt ĩ indiuiduo in potentia,intelligimus ꝙ ſeparabitur forma ab ea per corruptionẽ illius indiuidui, & ſic inuenietur tranſmutari in actu, poſtq̃ fuit in potentia.Ex paraph.Metaphyſicę tractatu 2.

Compoſitum quodlibet eſt nouum 12.Met.com.39.

Compoſitum quodlibet tẽdit ad locum dñantis 1.Cœ.cõm.19.idem ibidem tex.com.7.& 8.& 12.

Cõpoſitio alia ex materia,& forma & alia ex eñtis in actu, cœlum autem neutram compoſitionem iſtarum h3 2.Cœ.com.1.idem 1.Cœli tex.com.20.

Cõpõ ſpẽi,alia eſt ex cauſis ſm imaginationem, alia ex cauſis ſm fidem.Vide in diuiſionibus 1.Phy. commen.5.

Compoſitio,alia ſpẽi ex ſuis cauſis, alia gñis ex ſpẽbus, alia indiuidui demonſtrati.vide ibid.

Compoſitio qualibet neceſſe eſt, vt diſſoluatur in ea ex quibus cõſtat, vel in actu,vel in potentia 3.Cœli commẽ.13.Conſimile primo phyſi.tex.commen.65.

Cõpoſitio quę eſt in corporibus cœleſtib⁹,ex duab⁹naturis fuit cognita,ex motu locali: cõpõ aũt q̃ eſt ĩ gñabilibus & corruptibilibus,fuit cognita per gñationẽ & corruptionem in eis inuentas.Auer. in principio libri de ſubſtantia orbis.

Ex quo p3 ſm viam eius ibi eſſe compoſitionem ex mouẽte & moto,& non ex forma formalr informante.naturalis vero non aſcẽdit ad illum modum quo intelligẽtia dicitur forma, ſed diuinus,ſicut d. Commen.12.Meta. ꝙ diuinus declarat poſtquam accepit pro conſtanti a naturali via motus ſubſtãtiam abſtractam eſſe, declarat, ꝙ ſit forma & finis. Nam ſcribit idẽ Auer.

Auer. 12. Met. com. 37. ꝙ perfectio
num ad quas mouetur perfectum,
quædam ſunt qualitates quibus ꝑ
ficitur illud quod mouetur, vt illd
quod mouetur propter ſanitatem:
& quædam ſunt ſubſtantiæ extrin
ſecæ a re quę mouetur ad eas, vt aſ
ſimilẽt eis: vt inueniũtur oẽs actio
nes eruorum, q̃m ſunt erga gña ĩ-
tentionum dñi ſui: igitur dñr eſſe
pp dñm. & ſilr oĩa entia cum hoc
primo principio. Et hoc idem de-
clarat apte idẽ cõ. 44. ꝑ tria exẽpla,
quorum vnum eſt de principe ſub
quo ſunt multi conſtituti in regẽ-
do ciuitatem. 2. eſt de artibus de-
ſeruientibus vni arti principali, vt
frenifactiua & aliæ id genus, q̃ de-
ſeruiunt arti equeſtri, vt d. Ariſt. in
princ. lib. Aethic. Et. 3. exemplum
eſt de cæteris ſcientijs accipientibꝰ
ſua pricipia a prima philoſophia,
& iſto mõ primũ principium dr̃ eſ
ſe forma cœli & oĩum entium, &
non ſicut ſanitas in corpore viuen
te, quemadmodũ dixerunt rudes,
imponentes Ariſt. & Auer. Deum
glorioſum qui eſt in fine ſimplici
tatis, vnitatis, & nobilitatis, eſſe for
mam formalr̃ inhærentem, & per-
ficientem iꝑm orbem, & dantem ſi
bi ne dum eſſe iſto mõ, verũetiam
& motum, & non vident ꝙ ineuita
bilr̃ ſequeretur Deũ & reliquas in
telligentias moueri ꝑ accñs ad mo
tum orbis. Qũo. n. fieri põt vt for-
matũ moueat, & ꝙ forma ſua ꝑfi-
ciens formalr̃ & inhęrenter, nõ mo
ueat ꝑ accñs? Vtinam ex hoc ma-
nifeſtiſſimo errore excepiſſent De
um glr̃ioſum: quia minus peccauiſ
ſent. De alijs. n. intelligentijs conce
dit Auer. in 8. Ph. com. 52. ꝙ mo-
ueant ꝑ accñs, non quia moueant
ad motũ orbiũ, ſicut formæ q̃ ſunt
in ſuo ſubiecto mouent ad motũ
ſui ſubiecti ꝑ accñs: ſed ꝓ quanto
accidit ꝙ orbes moti ab ipſis, mo-
ueant ad motũ primi orbis. Sed de
nullo intellectu conceſſerunt Peri
patetici moueri ꝑ accñs, ſicut for-
ma mouet ad motũ ſui ſubiecti:
quia repugnat intellectui inquãtũ
intellꝰ eſt, ꝙ ſit actus corporis, vt
p 3. 3. de aĩa tex. cõ. 4. & 5. & ſi hoc
repugnat intellectui poſi, qui eſt in
fimus abſtractorum: quanto ma-
gis repugnabit alijs? & q̃ maxime
primo, qui eſt liberatus ab oĩ potẽ
tia? Sed iſti non poſſunt tranſcen-
dere imaginationem, & iõ ſincerã
non pñt perſpicere formã, ſed ſo-
lum imaginem attingunt.

Cõpõ cõſiſtit in poſitione partium
adinuicem 5. Met. com. 25.

Compõ ex gñe & dña ſilr̃ is eſt cõpõ
ni ex re potẽtiali & actuali. Gñis. n.
natura nunq̃ reperit a natura dñę
vel formali, & qdcunq; iſtorũ duo
rũ compoſitorũ apud philoſophos
gñabile eſt & corruptibile, & h 3 a-
gens. Ex diſpu. 7. in ſol. 3. dubij. Vi
de idem in 2. cœ. cõ. 49. cõtra Aui.
& in ca. de ſpecie ſuper Porphyrio.

Compoſitio non determinat vel in-
fert componens eſſe compoſitum.
Ex lib. Deſtruct. diſput. 8. in ſolu-
tio. primi.

Cõpõ triplex eſt: vna eſt elñtorum,
ſecũda ẽ ſimilariũ ex elñtis, tertia
eſt organicorũ ex ſimilaribus. Ex
principio 2. de part. aĩalium. Et vi
de ꝙ aliter Auer. & alr̃ Albertus di
uiſionem illam intelligit in 12. de
animalibus.

Cõpõ corporis vnius ex pluribꝰ ma
terijs, non eſſe poteſt, niſi altero
duorum modorum: vel ſicut eſt

cōpō mēbro℞ organicorū ex ſimplicib⁹, & cōpō totius ex organis: vel mixtione & tpatura, vt eſt com pō membrorum ſimplicium, ex elr̄tis. Commē.in digreſſio.contra Gal.de virtute actiua ſeminis 1.de Gn̄atione animalium in 1.ca.vbi ponitur improbatio antiquorum.

Compoſitiones exn̄tes in eadē re, q̄dam ſunt primę, & quædā ſunt nō primæ 5. Meta.com.4.Conſimile 1.Ph.com.1.28.82.& 2.Ph.cō.10. & 1.cœ.com.1.

Compō triplex eſt, vna ex partibus corporalibus, quæ ſunt in diſtictis locis, vt cōpoſitio aīalis ex carnib⁹ & oſſibus, & compō dom⁹ ex lapidibus & lignis. Aliud genus cōpōnis eſt quicquid ex confuſione, & permixtione conflatur, vt mulſum ex aqua & melle, & differt a primo quia in hoc quicquid loco ſecerni tur, non venit in mixtionem, quia totum & partes in eodem loco eſſe videntur, re vera aūt partes abolitę ſunt, & ſaluatur integritas. Tertius modus eſt quo ex ære & figura cō ſtare dicimus ſtatuam, vbi partes ſaluantur in toto compoſito quod ex eis reſultat, & non ſunt locis, & ſubiecto diſtinctæ, ſicut in primo gn̄e compōnis. Themi.in 2.de aīa ca.3.Idem 110. Alex. in paraphr.de aīa, in illo ca. vbi oſtendit aīam eē formam.& in 2.de aīa ca.de phan taſia, vbi ponit dn̄am īter mixtionem & compōnem, quia mixtum ex his eſt quibus cum admiſcetur, ſed non illa: compoſitum aūt eſt illa, ex quibus componitur, cum cō poſitione quadam & ordine.

Comprehenſio quædam eſt ex diſciplina, & quædam ſine diſciplina 5. Ph.commen.31.

Comprehenſio intentionum indiuidualium ſubſtantiarum eſt ꝓpria ſenſibus hoīs 2.de aīa com.65.idē 3.de anima com.6.& 20.

Comprehenſio dn̄arum rerum ſenſibilium a ſēnſu, eſt cā comprehenſionis earum ab intellu, & ideo q̄ caret ſenſu, caret ītellectu illius generis ſenſibilis 2. de aīa cōmē.92. idem 1. Poſte.com.33. Conſimile 2.Ph.t.com.6.

Comprehendere per ſenſum fit per duo ſubiecta: p vnum p quod ſenſus eſt verus, per alterum aūt h3 ꝙ ſit vnum entium: & ſilr eſt de comprehenſione intellectus 3.de aīa c. 5.in ſol. 1.quæſtionis.

Comprehendens alietatem inter aliqua duo, neceſſe eſt vt ſit vnum vno modo, & multa alio modo 3.de anima com. 9. idem 2. de anima commen.149.

Comprehenſibilia humana diuidū tur in hæc duo.v3.in comprehenſibile cuius principium eſt ſenſus, & in comprehenſibile cuius principium eſt cogitatio 3.de aīa c.33.

Comprehenſio, aut eſt de p̄nti, aut de futuro, aut de præterito. Ex lib. de memo.& remini. in principio.

Comprehenſiones quæ accidunt in ſomno, quædam ſomnia dn̄r, & q̄dam diuinationes, & quædam prophetiæ. Commen.ex libro de Somno & vigilia.

Comprehenſiones, quæ dicunť ſciētiæ, quæ ſunt in ſenſibilibus, ſunt non generabiles, neq; corruptibiles, niſi accidentaliter, & ſunt intētiones vniuerſales quas intellectus comprehēdit in eis, & ſunt formę. Comprehenſiones vero particularium generabilium & corruptibilium non ſunt ſcientiæ, ſed imagina-

ginationes eorum 1.Meta. cõmẽ. 27.idem ſecundo de Anima tex. com. 60.

Comprehenſio quæ fit vno ſenſu, & vno modo ſenſus,&in eadem diſpoſitione,eſt ſemp vera.Commẽ. 4.Met.com.26.in calce com. Vr̃ alludere ad illas tres cõditiones poſitas a Them.in 2.de aĩa,circa illã ꝓpõnem ꝙ ſenſus non decipitur circa ſenſibile,quas require ab ipſo in cap.21.

Comprehenſio eſt cauſa voluptatis 12.Met.tex.com.39.

Signũ hui⁹ eſt(vt ibi dr̃) quia ſenſus,& vigilia,& intellꝰus ſunt in nobis voluptuoſi.Et hoc ẽt teſtatᷓ Di. Aug.d.n. ꝙ inuiſa diligere poſſumus,ſed incognita nequaq̃.

Comprehenſio non eſt delectabilis niſi reſpectu ei⁹,qđ ẽ in actu,& nõ in potentia: & deſiderium præcedens comprehenſionem magis vr̃ dolor,q̃ voluptas 12.Met.com.39.

Comprehenſio quæ nullum oppoſitum hꝫ & nunq̃ eſt in potẽtia,tũc comprehendenti nunq̃ accidit dolor propter defectum comprehenſionis, ſupra.

Comprehenſiones ſunt duarum entium,in gñe.ſ.ſenſibiliũ,q̃ ſenſu iudicanᷓ,& eorum q̃ comprehendũtur ab intellectu, ſicut ſunt quidditates & naturæ ſenſibiliũ rerũ. Ex diſpu.6 in ſol.6.dubij.

Communia ſunt notiora nobis q̃ ꝓpria.ſunt enim tanquam compoſitiora.Them.1.Phy.in expõne.t.3.

Et concordat in hoc Diuus Thomas. Commenta.autem exponit aliter, per confuſa compoſita ex elementis.

Communiora ſunt ordine doctrinę præponenda in ſciẽtijs 1.Ph.t.c.4.

Propter tres cauſas: vt d.Cõmẽ. in prologo,tum quia ſunt notiora apud nos,tum ẽt ne fiat in ſciẽtia repetitio,tum ẽt vt demr̃ationes ꝓcedant ex primis & ꝓprijs. Prima cã aſſignatᷓ ẽt a philoſopho ĩ 1.ph. t.c.4.& 57.eſt.n.ſm naturam pri⁹ cõia dicere,& ſic circa vnumquodque ꝓpria ſpeculari. Et Commẽ. ibi reperit iſtas tres cauſas. Secũda cauſa ſumitur ab Ariſt.in 1.de partibus animal. in princ.inquit.n.ꝙ ab ipſis communibus eſt incipiendum, ne idem multoties repetere contingat. Et tertia cã ſummitᷓ ex lib.poſteriorum analiticorum, ex ca.de vl̃i.Vide tamẽ quæ ſcripſi in Theorematibus.

Commune nõ eſt ſingulare, ſed eſt exemplar oĩbus ſingularibus hñtibus illam formam 3.Met.com.vlti.idem 12.Met. com.4.& 1. de anima com.8.

Commune omnibus generib⁹ entis eſt de accñtibus entis inquantum ens eſt 4.Met.com.7.

Cõe nullum eſt ſubã. & quia vl̃ia ſunt cõia:iõ vl̃ia non ſunt ſubæ rerum 7.Met.t.com.57. Ideo Commen. 1.Met.c.45.bene dixit.ꝙ intellecta vl̃ia apud Ariſto.non ſunt ſubæ rerum, ſed ſignãt ſubas rerum.In 7.n.Meta.a tex.com. 44. vſq; ad t.cõ.59. oſtendit cõtra Plato.vl̃ia nõ eſſe rerum ſenſibilium ſubſtantias.vide idem 10.met.cõ. 6.& 12.Met. com.21.

Commune pluribus impoſſibilẽ eſt ꝙ fit ſubſtantia,niſi ſm ꝙ eſt ĩ anima tm̃ 10.Meta.t.com.6.vide 12. Met.4.& 14.

Cõitas q̃ intelligitᷓ in formis cõibus eſt extra animam in potentia, & cõitas, quæ intelligitur in prima

indigens cibo eſt corrupt. 3. meta. tex. côm. 15.

Cibus eſt illud quod patiť a corpore, medicina vero eſt illud a quo patiť corpus autho. Gale. Auer. 5. Colli. cap. 2. ibi ponitur declaratio iſtius differentiæ.

Cibus quõ dr̃ tẽperat⁹ & medicina. vide. 5. colli. cap. 3.

Cibus ex vna parte eſt ſimilis, & ex alia eſt diſſiſis: & ex parte ſiſitudinis eſt patiens, & ex parte diſſiſitudinis eſt agens. 5. coll. cap. 3.

Ciborum duæ res conſiderari dñt: prima eſt res quæ miſcetur eis, quę põt eoꝝ malitiã remouere ſi eſt: & ſecunda eſt delectatio cibi: quia qñ eſt multum delectabilis, lęſio quæ prouenit ex eo non eſt multũ manifeſta. Auer. ſnĩa in. 5. coll. cap. de herbis, & oleribus, & eſt. 41. qñ loquitur de melongijs.

Cicadarũ genus maxime oĩum ieiunum eſt. ex 4. de part. anim. cap. 5.

Ciconiæ, cæteræq; aues cum uuln⁹ per pugnã acceperint, cunilam herbã plagę apponunt. 9. de nã animalium cap. 6.

Ciconias ſenectutem parentum educare inuicem in uulgatum eſt. Sed ſunt qui & meropes hoc idem agere confirment. 9. de natura animalium. cap. 13.

Circa idem & fortuna & intellectus verſatur. 2. phy. tex. cõ 52.

Circulũ dicunt eſſe humanas res. 4. phy. tex. cõ. 134.

Circulare, alterũ a recto ĩ ſpecie eſt. 5. phy. tex. cõ. 33.

Circulus non hẽt in circũferentia locũ q̃ ſit dignior, vt ſit potius principiũ, aut mediũ, aut finis. 8. phyſi. cõ. 76. & elicitur ex tex.

Circulus perfect⁹ eſt. 1. cœli. tex. cõ. 12. idem. 5. met. tex. cõ. 11.

Circuli ſectiones non ſunt circuli, ſicut ſectiones lineæ rectæ ſunt lineę rectę. 1. cœ. tex. cõmen. 29.

Circulus contrariatur recto ſm̃ concauũ & conuexũ. 1. cœli. tex. cõ. 25. idẽ Cõmenta. in paraphaſi. vide in concordantiis.

Circulare corpus nullũ ſortiť locũ⁹ niſi cõuexũ corporis circa quod reuoluiť vere. ſi aũt dimẽſiones loca dñr̃, hoc erit in loco trãſumptiue, non vere: hoc eſt dictu ſm̃ imaginationem, & naturalr̃, & præcipue de vltimo intellige. 1. cœ. in paraphraſi, ſumma octaua. cap. 6. inde collige ex cõ. 91. vbi. d. ꝙ locus cœli eſt duplex, ſm̃ imaginationem, & ſm̃ veritatem.

Circulus eſt prior triãgulo, quõ ĩtelligiť, vide pulchra in 2. cœli. cõ. 22.

Circulati figurę nõ põt fieri additio 2. cœ. tex. cõ. 23.

Circularis corporis ſpacium eſt magnitudo ipſius corporis: magnitudines. n. in corporibus circularibus ſunt ſicut ſpacia in rectis. 2. cœ. cõ. 42. Collige ex hoc ꝙ motus circularis non dr̃ fieri in ſpacio circulari, quod ſit extra ipſum vel in ipſo: quia non eſt aliud ſpacium circulationis niſi ipſe circulus: nihil autẽ mouetur in ſpacio quod eſt in ipſo. vnde patet ꝙ circulare ſpacium nõ eſt cã ꝙ mot⁹ ſit circularis: ergo a ſiſi nec ſpaciũ rectũ eſt cã ꝙ motus ſit rectus. Bene igr̃ dixit Cõmẽ. & dñs Alber. in. 1. cœ. ĩ expõne tex. cõ. 5. ꝙ ſimplicitas motus attẽditur penes ſimplicitatem magnitudinis mobiliũ, nõ penes ſimplicitatẽ magnitudinũ ſup quib⁹ ſit mot⁹. licet D. Tho: & pariſiẽſes alr̃ ſẽtiãt: vt declaraui diffuſi⁹ in theoreãtib⁹ meis.

Ciuitates in quibus ſunt plures pri[n]cipes facile incurrunt corruptionẽ, cũ hẽant vnitatẽ quodam accñtis mõ. ex paphra. meta. tract. 4. & eſt Ariſt. in. 12. meta. tex. cõ. 52.

CLIMA quartũ ẽ tẽperatũ (vt dixit Gale.) & nõ quartũ, vt crediderunt multi hoĩes. Cõm. in. 2. methe. c. 2.

Clima magis tẽperatũ hoĩ, & pl'ibus aſalib', & plãtis ẽ quartũ, & qntũ. & hoc ex parte caliditatis, cui' cã ẽ reflexiõ. Cõmẽ. in. 2 methe. cap. 2.

Clima quartũ tẽperatius eſſe quinto non eſt verum. 2. Coll. cap. vlti. contra Galenum.

COAGVLATA qdã a calido, liqfiũt a frigido, ſicut ſal: coagulata vero a frigido, liquefiũt a calido, ſicut ferrum: qdã vero a calido coagulatã, nõ liqfiunt a frigido, vt fictilia: & qdã coagulata a frigido nõ liqfiũt a calido, ſicut ſũt multi lapides minerales. 4. metheo. cõ. 1.

Coagulatum a calido, & præcipue illud quod a frigido non poteſt diſſolui a prædominio eſt terreũ. ſ.

Coagulantur quæcunq; coagulãtᷣ, aut ex mã aquę, aut terræ & aquæ ſiᷓ. 4. metheo. tex. cõ. 35.

Coagulata a calido ſicco, ſoluuntur ab aqua, quæ eſt humida. ibidẽ tex. cõmen. 36. & 40.

Coagulũ a ntiquũ cõfert ad ꝓfluuiũ alui. Ariſt. in. 3. de nã anim. ca. 21.

Coagulũ, cũ ſit calidũ & ſiccũ, qũo vẽtrẽ cõſtipat bibitũ, vide cãm. 5. Coll. cap. 47. vbi dr̃. ꝙ hoc aut facit a proprietate, cuius cauſæ ſũt ignotæ: aut facit hoc, quia coagulat humores & eoſdem indurat.

Cogitatiua virtus viget in ſomno, & apud quietem aliorum ſenſuum. & ideo homo in ſomno cognoſcit futura, & nõ in vigilia, ex libro de memoria & reminiſcentia.

Cogitatiua hoĩs diſtinguit intentionẽ indiuidualem a forma imaginatiua, & expoliat eam ab eis ꝙ ſunt adiuncta cũ ea ex iſtis ſenſibilibus cõmunibus & propriis, & reponit eam in memoratiuam, & hæc eadẽ eſt quam comprehendit imaginatiua, ſed imaginatiua comprehendit eam coniunctam cum iſtis ſenſibilibus. 2. de anima cõ. 63.

Cogitatiua uirtus eſt aliqua actio, & eius rõ eſt ponere intẽtionẽ formę imaginatiõis cũ ſuo idolo apud rememorationẽ aut diſtinguere eã apud formationem. 3. de aĩa. cõ. 20 & cõ, 6.

Cogitatiua ſcientia, pro ſpeculatiua ſummitur. 6. met. cõ. 1. & 9. meta. cõmen. vltimo.

Cognitio gñationis nõ perficiᷓ niſi dãdo duas cauſas, primam materiã & primum motorem. 2. phyſi. tex. cõ. 72. idem. 1. de gener. tex. cõ 14.

Cognitio ſimplicis dabit tibi cognitionem compoſiti. 5. Coll. cap. 58.

Cognitio exiſtit in nobis in principio per quietem animæ, & rectitudinem accidentium. 7. phy. cõ. 20. & habetur in textu.

Cognitio perfecta in plutibus rebus nõ eſt niſi ſm ꝙ eſt in poſſe hoĩs, vt veniat ad illam rem per demõſtrationem, non ſm rem in ſe. 2. cœli. cõmen. 80. & 60.

Cognitio rerum non fit niſi per cognitionem principiorũ. 3. cœli cõ. & tex. 30. idem 1. phyſico. tex. cõmen. primi.

Cognitio cuiuſlibet generis, & ſpeciei eius non completur niſi per cognitionem ſubſtantiæ eius, & per cognitionem eorum quæ contingunt illi. primo de Anima. cõmen.

cō.3.& hſ.1.poſt.tex.cō.43.
Cognitio vl̃is ſemper debet præcedere cognitionē propriā. 2. de aīa. cō.1.idem.1.phy.tex.cō.4. &. 57.
Cognitionem creditam & intellectā præcedūt duo modi cognitionis. ſ. agens & præparans, vt eſt declaratum in poſterioribus.ex cō. lib. de diuinatione ſm quietem.
Cognitio nota ſeu extranea ſm Pla. quæ dicatur. Vide Themiſt. 3.de anima.cap.44.
Cognoſcimus oīa ſm ſpēm. 4. met. tex.cō. 22. Inde elicitur ꝙ cognitio eſt a forma, nā forma eſt act⁹, & actus eſt rō cognoſcendi: forma etiā eſt ſubiectum vl̃itatis. 1. cœli. cō. 92. vniuerſale autem eſt obiectum intellectus.
Cognoſcimus oīa inquantum vnū, aliquid, & idem, & inquantum vl̃e aliquid eſt. 3.meta.tex.cō.12.
Coitum frequenter exercentib⁹ minor voluptas accidit, & vide cauſā 1.de gñatione animalium.cap.18. prope dimidium capituli.
Coitus aīalium generantium qūo fiat, vide in. 5. de gñatione anim. cap.2. Et ibi nota iuſtum animalium coitum eſſe vt mas ſuperueniat feminam.
Coitus plus omnibus cōplexionib⁹ nocet frigidis & ſiccis: & complexio calida & humida: cæteris ſuperfluū tolerare poteſt leuius. 5. Colliger.cap.12.
Coleræ duæ. ſ. flaua & atra non pñt conuerti in ſanguinem, ſed ſunt in eo in potentia, quia qñ ſanguis corrumpitur multoties cōuertitur ad eas.2.Colli.cap.1.
Colera vtraq; eſt ſanguinis ſuperfluitas, eo quod quodlibet generabile habet aliquā ſuperfluitatē qñ gñatur.2.Colli.cap.1.in fine. Conſidera autem vbi ſm Philoſophos iſtæ ſuperfluitates reſecentur, vtrū in capite, aut in corde: quia in hoc variæ ſunt opiniones.
Colera non naturalis habet quatuor ſpecies.3.Coll.cap.3.
Colera praxina & eruginoſa nō ſūt ſimplices, & non recipiūt digeſtionem a calore naturali, ſicut neque venenum. ibidem.
Colera praxina & eruginoſa vtrum in ſtomacho gñetur. vide ibidem.
Colera abſolute non eſt in homine, ita vt ſit pars mēbri, niſi colera quę ſtat in ſacculo fellis ſm quoſdam, & propterea Auer. tenet ꝙ colera abſoluta non ſit ſubiectum febris, ſed ſanguis, aut humiditas in qua dñatur colera.3.Coll.cap.4.
Colera non eſt poſſibile vt recipiat digeſtionem, quia quod tranſit terminum digeſtionis, vel decoctionis, impoſſe eſt vt redeat ad terminum decoctionis: ſicut aſſum non pōt reuerti vt ſit elixum.ī.
Colericū apma, quod eriſipilla dr̃, fit duobus modis, vel ex mixtione in qua ſanguis dominatur coleræ: vel qñ colera dominatur. primum dr̃ eriſipilla ruboris. ſecūdū eriſipilla formicularis.3.Col.ca.5.de egritudinibus colericis localibus.
Colliquamentū & excrementū differunt.1.de gener.anim. cap. 18.
Color ſm ſe viſibilis eſt.2. de aīa. te. cō.66. & ibi Auer.d. ꝙ color eſt ꝑ ſe viſibilis in ſecundo modo dicēdi per ſe, & idem repetit in cōmē. 67. contra Auempacem.
Color nihil aliud eſt niſi admixtio corporis lucidi cum corpore diaphano, vt declaratum eſt in lib. de ſenſu & ſenſato.2.de aīa.cō.67.

Coloris

Coloris ſuſceptiuum eſt ſine colore 2. de aïa tex. cō. 71.

Color habet duplex eſſe, vnū eſt naturale, & aliud extraneum. 2. de aïa commen. 76. & 97. & 111. Et ita eſt de odore.

Color ſm ꝙ eſt color eſt viſibilis, nō mediante alia forma contingente ſibi. 2. de anima. cō. 63. contra Auē pa. qui aſſerebat non eſſe colores in obſcuro.

Color & lux differūt, quia color eſt vltimū diaphani terminati: lux autem eſt cōplementū diaphani non terminati. 2. de aïa. cō. 67.

Color non de neceſſitate mouet nō lucidum, ſed non coloratum. ibid.

Coloris eē ē magis ſpūale q̃ eſſe odoris. ſecundo de aïa. t. cō. 97. & 101.

Color & ſuperficies differūt, quia ſuperficies eſt terminus corporis quatenus corpus eſt, & color eſt terminus corporis quatenus perſpicuum eſt. Amplius, vnius corporis numero vna eſt ſuperficies numero: non tñ ſi vna eſt ſuperficies numero igr̄ & vnus numero color᷑. Sæpiſſime enim vnam numero ſuperficiē cōtrarijs coloribus diſtinctam eē cōtingit. Amplius, terminabilia ſane perſpicua, ſiue colluſtrata, ſiue non colluſtrata ſunt. ſuperficiē & terminū hñt: colorem aūt tunc ſolū hñt cum illuſtrantur. Alex. in paraphraſi de aïa. cap. 12. verſus finem. vbi declarat, quæ ſunt per ſe ſenſibilia: & quæ per accidens. Et vr̄ eſſe ꝯtra Auer. in 2. de aïa. cō. 67.

Color & viſibile licet ſint idē ſubiecto, tñ rōne & diffinitione diſtinguuntur: nā viſibile refertur ad viſum, color abſoluta vis eſt. Itē, viſibile ablūcto viſu, nō remanet niſi potētia, at color, ēt nunꝗ̄ cōſpectus ſemper eſt color. Themi. 2. de aïa. cap. 21. & eſt ſuper tex. 66.

Color fit ex admixtione corporis lucidi cū diaphano. ex lib. de ſenſu & ſenſa. Et iō neceſſe eſt vt colores ſint cōpoſiti ex iſtis duabus naturis. ſ. natura diaphani, & natura luminoſi: & ꝙ diuerſitas iſtarū duarū naturaꝝ ſit cā diuerſitatis eorū.

Color albus fit ex ꝑmixtione ignis clari cū elñto valde diaphano qd᷑ ē aer: & color niger fit ex igne turbido cum permixtione elñti minime diaphani. ſ. terra: & colores medij diuerſantur ſm magis & minus iſtorum duorum. 3̄.

Color albus, & color niger ſunt elementa colorum mediorum. ex cō. lib. de ſenſu & ſenſato. Ex quo patet contra Burleum & alios negantes ſm viam Auer. colores medios eſſe compoſitos ex extremis.

Colores non componuntur ex albo & nigro, qm̄ nigredo eſt priuatio albi. 10. meta. cō. 7. vide in concor.

Color eſt perfectio diaphani terminati: lux vero eſt ꝑfectio diaphani nō terminati. Ex lib de. ſen. & ſēſa.

Colores qui fiunt ex albo & nigro, ſm magis & minus diuerſantur in hoc diuerſitate infinita ſm materiam. ex libro de ſenſu & ſenſato.

Colores nō recipiūtur in aïa ſm extenſionem corporalē, ſed ſpūalem. & hoc apparet ex hoc, ꝙ viſus ꝑ pupillā, licet ſit ita parua, comprehendit maxima corpora, adeo ꝙ comprehendit medietatem ſphæræ mūdi. Auer. in cō. lib. de ſenſu & ſenſa.

Colores non ſunt quæ vidētur in tenebris & videntur in luce, nō. n. in diffinitione coloris comprehendūtur, ſi color actu perſpicui mouendi facultatē hēt. Alex. in paraphraſi

de

de aīa.ca.12.vbi oſtendit quæ ſint ſenſibilia per ſe & quæ per accidēs.
Colo⁊ dīię ſuſcipiunt magis & minus.10.met tex.cō.22.
Color,diuerſos habet gradus in nobilitate differentes in ſuo eſſe. Vilior.n.in ſuis gradibus eſt quē habet in materia: deinde habet nobiliorem eo in viſu, cū in viſu ſit cōprehenſio & in materia minime. Amplius habet eſſe in phantaſia q̄ ē ſimplicior & nobilior viſu: deīde hēt eē in memoriæ virtute: deinde in intellu. Deinde Philoſophi dixerunt,ꝙ habet aliud eſſe nobili' oībus prædictis ſine comparatione ī dei ſcientia,eo modo quo nobilius eo conſiderari non poteſt. Ex diſp. 3.in ſol.18.
Colorum diuerſitas in pilis cauſatur in cęteris aīalib' ex cute. Alborum enim alba eſt cutis,nigrorū nigra, variorum permixtorumq; partim nigra conſpicitur. At in hoīe cutis nulla cauſa eſt,qui.n.ſunt albi, admodum nigros hn̄t capillos. Ariſt. in.5.de generatione aīalium.ca.5. & ibi redditur cauſa. Aduerte tn̄ illam ſententiam Ariſt. veritatem habere in regionibus tēperatis, qa certum eſt ꝙ apud ethiopes oēs capilli eorum nigri ſunt. Et eſt gloſa Galeni in 2. paruę artis.
Color albus cauſatur ex permixtione portionis aereę cū portione terrena,aut aquoſa:& iō butirū,camphora,& ſpuma alba ſunt. Auer.in. 5.de gner.anim.cap. de caluicie. & elicitur ex ſnīa Ariſt.ibi.cap.6.vbi. d. aer aūt perlucēs albedinem facit, quēadmodū ſpumā fieri neceſſe ē.
Colorū diuerſitas cauſatur ex aquis in his quæ ſua natura vnicolora: genere autem verſicolora ſunt vt aquæ calidæ pilum album, frigidæ vero nigrum efficiunt. Ariſt. in.5. de gener.anim.cap.6.
Color ēt diuerſatur ex nutrimento. ibidem. Et datur exemplū de api' bus quæ ſunt vnicolores pp vniformitatem nutrimenti:crabrones vero & veſpæ ſunt verſicolores propter nutrimenti diuerſitatem. Nota etiam,vt.d. Auer.ꝙ mutatio coloris pōt ſequi diuerſitatem ventorum.ibidem cap.de caluicie. Et nota etiam ꝙ pōt cauſari ex imaginatione coloris diuerſitas,vt legimus in ſacris literis geneſis. 30. cap. de Iacob,qui cuſtodiebat oues ſoceri ſui: & tempore initus ouium ponebat in canalibus aquarū virgas diuerſi coloris, vt in conſpectu illarum conciperent. Vnde ſcire poteris antiquos illos patres naturaliū rerum habuiſſe profundiſſimam cognitionem.
Color idem inuenitur in re calida & re frigida, vt albedo quæ eſt in ſale & cāphora.5.coll.cap.29.
Coloris ſignificatio plus verificatur in his quæ ſunt eiuſdē ſpeciei, ſicut eſt in gallinis albis & nigris.ī.
Coloris ſignificatio in cognoſcēda complexione medicinarum, eſt debilior, q̄ ſignificatio ex ſapore, & odore. Et vide cauſam.5.coll c.29.
Color niger inuenitur & per calorē & per frigus.5.coll.ca.27.&.29. & ibi ponit dīa ex eo quod ꝓcedit.
Colorum mediorum natura eſt cōpoſita ex nā extremorum.5.coll. cap.29.&.5.phyſi.cō.6.19.& 52.
Color non eſt cauſa ſubſtantialis ad corrumpendas virtutes animæ. 3. coll.cap.40.
Columbarum gen' eſt mediū inter multiparum & paucorum ouorū Ariſt.

Ariſt. & Auer. in. 3. de gneratione Anim. cap. 1.

Colombis peculiare eſt in coitu, vt niſi antea oſculentur, mas non aſcẽdat: ſed iunior ſit an ſenior ĩtereſt, ſenior.n.oſculo coitũ exorditur ſequentem, & ſine oſculo agit: at iunior quoties lubet coire toties oſculat᷑ Ariſt. 6.de nā anim.cap.2.

Columborum calor eſt fortis, & rõ qui volunt purgare margaritas dãt illis ad comedendum, & ſtatim debent occidi, quia diminueret᷑ quantitas margaritarum. Columbi vero cato habet mirabilem proprietatem in epiléticis & paraliticis. 5. colliget cap. 31.

Combuſtibile oportet prius eſſe q̃ comburi, & combuſtiuum q̃ comburere. 8. phy. tex. cõ. 4.

Combuſtibilia ſunt illa corpora in quibus ſunt vię pertranſitionis, & recipiunt ignem, & humiditas eoꝝ eſt conueniens, & eſt aerea non aquea. 4. metheororum.

Comparatio, qñ accipitur inter cõprehenſibilia ab intellectu & a ſenſu, non verificatur niſi qñ accipitur in reſpectu cõis comprehenſionis. 1. phy. cõ. 48. Ex quo ſummitur ꝙ cognitio quãdoq; ſummitur in gñe, & qñq; in ſpecie.

Comparatio eſt accidens ſeparabile a re, res aũt non ſeparatur a ſe. ſecũdum. n. ꝙ eſt reſpectiuum hẽt diſpoſitiones contrarias & infinitas: & ſm ꝙ eſt eſſentia non habet niſi vnum, & eſt quaſi ſua eſſentia. 3. cœli. cõmen. 9.

Comparatio in oĩbus quę in comparatione conſiſtunt, quod ſimpliciter tale eſt, alicuius rei tale eſt: non aũt oẽ alicuius tale, ſimpľr tale eſt. vt aqua quidẽ leuior eſt terra, non tñ aqua leuis eſt: & aer grauior eſt igne, non tñ aer grauis eſt, ſed bene valet, ign is leuior eſt aere, igr̃ leuis eſt: & terra grauior eſt aqua, & tñ terra grauis eſt, 3. cœli. in paraphraſi. ſumma tertia, parte. 2. in cõtradictione. 1.

Comparatio non accidit inter ea q̃ ſunt diuerſorum gñum. 10. meta. cõ. 14. & 7. phy. tex. cõ. 27.

Comparatio nõ eſt in equiuocis. 7. phy. tex. cõ. 24.

Cõplexio tẽperata quæ eſt ſm extrema tẽperantiæ quã poſuit Gale. eſt impoſſibilis. 2. de gñatione. cõ. 48. vide etiam 1. cœ. cõ. 7. 10. met. cõmen. 23.

Complexiones ſunt ſm magis & minus in eadem ſpecie. 2. de generatione. cõ. 58.

Cõplexio duplex: equalis & inequalis. 2. coll. cap. 1.

Complexio temperata quid ſit. vide in. 2. coll. in cap. de complexionib᷒ membrorum officialium.

Complexionis temperantia non cõſiſtit, neq; dicitur niſi in comparatione oĩum partium, corporis. s̃. Et idem ponit Auic. in prima ſen primi, in cap. de compľonibus.

Cõplexioni accidit permutatio aut corruptio propter multas cauſas: aut propter clima, aut propter yle, aut propter agens, aut propter ætates, aut propter cibos, aut ꝓp exercitia, aut ꝓp ſexum. s̃.

Cõplexio maris eſt calidior & ſiccior cõpľone feminæ, & hoc apparet ex operationibus ipſorum. s̃.

Complexio iuuenis eſt calida & ſicca, pueri calida & humida, ſenis frigida & ſicca. s̃.

Cõpľones ſunt nouem ſm medicos, vna tẽperata, & octo diſtẽperatæ.

Com-

Complexiones quæ ſignificant ſup cõplõnes mẽbroꝝ, ſunt cõplõnes ĩnatę, q̃ fiũt a prima eſſentia. & hoc dico propterea quia inueniũtur cõplexiones acquiſitæ calidæ & frigidæ, quæ fiunt a cõſuetudine, & vl'r a rebus extrinſecis. 4. colliget. c. 4.

Complexio appropriata vnicuique rei de neceſſitate eſt attributa dominio vnius qualitatis actiuæ, quę ſtat ei loco formę, & dñationi vni' qualitatis paſſiuę, q̃ ſtat ei loco materiæ. Et ſi ita nõ eẽt, cõplexionatũ nõ eſſet vnum in forma, ĩmo duo, & operatio vna nõ eſſet recepta in ſuo termino, ſi duæ qualitates contrariæ dñantes eſſent ſuper ipſum, ambe in potentia vel in actu ſuper ipſum, quia ex duab' rebus ĩ actu contrariis, nõ põt fieri vnũ in actu, & ẽt de duabus nõ contrariis, ſicut ex duabus lineis in actu nõ fit vna linea in actu. ſecũdo Coll. cap. vlti. quod eſt de cõplõnibus temporũ.

Cõplexio tẽperata, q̃ eſt ſm extremitates, in quatuor qualitatibus inueniri nõ põt. 2. Coll. cap. vlti. s.

Cõplexio tẽperata, in vna qualitatũ actiuarũ tm̃ inueniri nõ põt: quia q̃libet actiuaꝝ hẽt ſuã operationẽ propriã pp vnã qualitatẽ paſſiuã, q̃ ſtat ei loco mãæ ↄtra medicos. s.

Cõplexio temperata dr̃ reſpectu extremitatũ ad medias: extremitates aũt ſunt octo cõplexiones, ſed qñ cõparamus ipſam dñio elñtoꝝ ſuperfluitates quę ſunt in ipſa, nos dicimus q̃ ſit calida & humida, eo q̃ caliditas & humiditas plus dominantur in ipſa q̃ frigiditas & humiditas. 6. Coll. cap. 11.

Cõplexio mala calida & frigida, aut ex cauſis intrinſecis, aut extrinſecis prouenit. 7. coll. cap. 16. de ſinopi.

Cõplexionatũ eſt corpus cõſiſtẽ in partibus, & dr̃ię ſuperueniẽtes eis a menſuris mixtionis elñtorum quę dã cõpetunt oĩbus corporibus conſimilibus, & ſunt enumeratæ in 4. metheo. & quędã ſunt q̃ ſunt propriæ quibuſdã corporibus cõſimilibus: ſicut ſunt odores, ſapores, & colores 5. coll. cap. 25. Vbi elicitur aperte q̃ licet odor, ſapor, & color, vere nõ ſint niſi in corpore mixto, nõ tñ oẽ mixtũ hẽt odorẽ, ſaporẽ, & colorẽ. Vñ Auer. 5. coll. c. 27. dicit, non eſſe neceſſariũ ut vnũqdq; mixtũ ſit ſaporitũ, vt declaratũ eſt in naturali philoſophia. Idẽ habet in. 2. de anima cõmẽ. 31.

Cõplementum hoĩum non completur niſi per congregationes, & congregatio per bonitatem. Eſſe ergo boni eſt neceſſarium. & non eſt neceſſariũ eos ſcire veritatem. 2. met. cõmen. 14.

Cõpoſita in rebus naturalibus cauſata ex eſſ̃tis ſunt notiora nobis, & cauſæ eorũ ſunt ignotæ apud nos. cõ. 3. primi phy. idem. 3. cœ. cõ. 61. Idem Themi. 2. de aĩa. cap 8. in expoſitione tex. 12. Exponit, compoſita & concreta maxime ſunt nobis manifeſta, ſimplicia autem, naturę & rationi. Habet hoc veritatem vt in pluribus, quia ſtat quandoque cauſas eſſe notiores quo ad nos, licet raro hoc contingat.

Cõpoſitum eſt motus apud ſenſum. Exponit Cõmentator totum, ſeu compoſitum pro indiuiduo demõſtrato. ſingularia enim ſenſibilia, dicuntur indiuidua demonſtrata: quia exiſtunt in rerum natura in actu, & demonſtrari põt ſigno demonſtratiuo, vt hoc lignũ, hic hõ: quia quicquid exiſtit, eſt ſingulare

contra

contra Plato. Indiuidua aũt in abſtractis, in quibus nõ eſt aliud magnitudo a magnitudinis eſſe: dñr indiuidua intellecta, intelligit̃ non φ ſingularia quo ad noſtram cognitionem de qua loquitur Ariſt. ibi, ſint notiora nobis, quia falſum eſt, vt d. Commen. in 1. poſter. cõ. 12. ſenſatum apud nos nõ eſt notius apud nos ipſo conceptu intellecto. 1. q̃ prima intelligibilia, & ibi patet contra Gregorium Arimi. & Io. de Bac. qui tenẽt quo ad nos ſingulare eſſe primũ cognitum. Tñ aduerte hic φ eſt contradictio. qa 2. Poſter. dr̃, φ ſenſus eſt vl'is. vide in contradictionibus.

Taxat Gre. Ari. et Io. & Bac.

Compoſitum quodlibet reſoluitur in ſua componentia 1. Ph. t. c. 65. & 3. Met. com. 15. & 3. Cœ. 15.

Compoſitum eſt pp opationem, & materia eſt pp formã. Et hoc ẽ verũ in naturalib᷒, q̃ arte cõſtantib᷒. Auer. 2. Col. cap. 7.

Compoſitũ eſt dignius hr̃e hoc nomen ſubſta, q̃ materia & forma 2. Ph. com. 4. 7. & 8. Meta. cõ. 7. & 2. de aĩa. com. 7.

Compoſitũ ex partib᷒ finitis in numero & magnitudine equalib᷒, neceſſario eſt finitum 6. ph. com. 20. & 21. & 60.

Compoſita q̃dã immediate gñant̃ a ſimplicibus, vt mineralia & plantę ſine ſemine natæ, & aĩalia ex putri materia q̃ ex elr̃tis gñant̃: q̃dã vero gñant̃ mediãte aliquo compoſito, vt gñatio ſanguĩs ex cibo, & mẽbroꝝ ex ſanguine 1. cœ. c. 20

Compoſitum corpus non intelligit̃ eſſe infinitum, niſi aut quia unum ſimpliciũ, ex quibus componitur eſt infinitum, aut plura vno, aut quia eſt compoſitum ex pluribus infinitis numero, finitis verò ſm magnitudinem 1. Cœ. t. & cõ. 34. vbi Commẽ. d. φ iſta ꝓpõ eſt manifeſta in compoſitis ex elementis in actu: vt eſt compoſitio dictionis ex literis, & ſir̃ eſt in compoſitis ſecundum mixtionem.

Compoſitum non differt ab elr̃tis niſi quantitate 3. Cœ. com. 51. vide in concordantijs.

Cõpoſita & actiones eorum in nãlibus, ſunt notiora quo ad nos, q̃ cãę cõpoſitorũ. ſecus in mathematicis 3. Cœ. com. 61. idem 2. Phy. te. cõ. 2. & 7. Met. tex. cõ. 10.

Cõpoſitorũ cãæ ꝓpriæ ſunt res additæ cauſis ſimplicibus & vl'ibus: in ſimplicibus vero non inueniũtur niſi cãæ vl'es tm̃. Simplicium ſiquidem cauſę ſimplices ſunt. Auerr. ſententia, aduerſus Them. in ſumma 2. paraphr. 4. de Cœ. Conſimile ſcribit aduerſus eundem 4. Cœli com. 22.

Compoſita in quibus dñat̃ terra, ſicut plumbũ, ſunt grauia in oĩbus locis: cõpoſita vero in quib᷒ dñat̃ aqua, ſunt grauia in trib᷒ locis, qa aqua eſt grauis in tribus locis: ſir̃ cõpoſita ĩ quibus dñatur aer ſunt grauia in duobus locis tm̃, vt lignũ quod natat ſuper aquam 4. Cœli commen. 29.

Cõpoſitum ex aliquibus neceſſe eſt vt in eo exiſtãt quoquo modo exñtia in cõponentibus 2. de anima c. 158. idem 5. Phy. com. 19. & 51. & 10. Met. 23. & 3. Ph. com. 43.

Compoſitum q̃dlibet ex materia & forma eſt diuiſibile. 1. Met. com. 7. idem 7. Met. t. com. 27.

Cõpoſitum hꝫ naturã additam naturæ cõponẽtiũ 5. Met. com. 6. idẽ 3. de aĩa. cõ. 5. in ſolũ. 2. queſtiõis,

vbi declarat q̄uo ex intell͡u & intellecti fit verius vnum, q̄ ex materia & forma. & reddit cām. qd. n. fit ex eis non eſt aliud ſicut in compoſitis ex materia & forma. idē 7. Met. t.c. 26. & 27. & tex. com. vlt. contra negātes tertiā entitatē in via Auer.

Compoſitum quodlibet eſt p ſe, aut per ſuam materiam, aut p formā, aut per vtrunq; 5. Met. c. 23.

Compoſitum ex duobus diffinitur compoſite ex duabus definitionibus illorum duorum 7. Met. c. 11.

Compoſitum ex ſubiecto, & accn̄te differt a compoſito ex ſubſtantijs, quia in primo accidit iteratio, ſed non accidit iteratio in compoſito ex ſubſtantijs 7. Met. t.c. 11.

Compoſitæ ſub̄æ manifeſtū eſt ipſas hr̄e definitiones, & noīa æqualia eis 7. Met. cō. 12. & 8. Met. commen. vltimo.

Compoſitum eſt qd̄ p ſe gn̄atur, nō forma, neq; materia. & hoc eſt cōe p̄dicamento ſub̄æ, & alijs prædicamentis 7. Met. t. cō. 32. idem te. cō. 23. 26. & 31.

Compoſitū quodammodo eſt pri᷒ partibus, & quodammodo poſterius, p̄ quanto. n. partes non pn̄t conſiſtere ſeparatæ, totum aūt poteſt conſiſtere ſine quibuſdam partibus, ſic totum eſt prius partibus. inquantum autem partes ſunt cōponētes, ſic totum eſt poſterius 7. Met. t. com. 35.

De mō quo cognoſcim᷒ ſub̄as abſtractas.

Compoſitorum ſunt qōnes per quare aut p quid, ſed non ſimplicium: ſed in ſimplicibus eſt alter qōnis modus 7. Meta. t. commen. 60.

D. Tho.

Vbi Diuus Tho. exponens locum illum. d. q̄ in cognitione habenda de ſubſtantijs ſeparatis p̄cedimus ex effectib᷒ ſenſibilib᷒ quorū ipſæ ſunt cāæ: tn̄ de eis non pōt haberi ſcīa per doctrinā, quia doctrina eſt gn̄atio ſciæ: ſcīa aūt fit in nobis p hoc q̄ ſcimus pp quid. Sed iſta expoſitio non eſt cum ſupportatiōe Peripatetica: tunc. n. ſequeretur q̄ nullam ſcientiam de ſubſtantijs ſeparatis hr̄e poſſemus; niſi quo ad quia eſt, & quia iſta eſt naturalis, ex motu demſtram᷒ ipſas eſſe. Tūc igitur dicimus non habere ſciētiā quidditatiuam de talibus ſubſtantijs abſtractis, cuius oppoſitū ſcribit philoſophus 1. Ph. t.c. vlt. & 2. Ph. t.c. 26. & in 6. Met. t.c. 2.

Michael Epheſius.

Michael vero Epheſius: vt mihi datur cernere: rectius interpretat᷒ eſt locū illū. nā cū Ariſto. ipſe late declaret qōnem per quare in reb᷒ cōpoſitis ex materia & forma eius eſſe, qd̄ aliud in alio ineſt, ſine dubio in ſimplicib᷒ & quæ ſolum formæ ſunt, qōni locus non relinquitur, nec interrogationi per quare. Sed eſt alius inquirendi modus. q̄ aūt ſit inquiſitionis rō in ſimplicibus Ariſtot. declarabit in illo loco vbi de ſimplicib᷒ diſputare aggrediet, & lȝ ipſe non declaret locū, vide tn̄ Ariſt. in 9. Meta. t.c. vlti late determinātem talem drīam inter compoſita & ſimplicia, & quis ſit inquiſitiōis modus in ſimplicibus & qualis, quia eſt per modū ſimplicis attingentiæ & viſionis intuitiuæ, & non per modum affirmationis, & eſt ſicut viſus dū cernit colores nihil de colorib᷒ affirmat, ſed aſpicit tm̄ & ītuetur: eodem pacto qn̄ intellectus human᷒ intuet᷒ ſimplices ſub̄as, tunc ipſarum dictionem habet, ſed non affirmationē. affirmatio enim de compoſito dicitur ex ſubiecto & prædicato, & ideo

ideo qñ intellſus attingit intuitiue
abſtracta, tũc dr̃ verum dicere: qñ
vero non attingit, neq; intuetur, &
cernit, ignorantiam de talibus hr̃e
dr̃, nõ tñ dr̃ falli. nam & viſus dum
noctu colores non aſpicit non dr̃
falli, ſed ipſos ignorare. vñ de tali-
bus ſimplicib' q̃rit ipm quid eſt,
non vt aliquid de ipſis prædicem',
ſed vt intelligamus dũtaxat, & qua
ſi cernamus. Iſta aũt viſio contigit
his qui ad doctrinæ veritatem per
uenerunt, ac optime vixerunt. Et
hoc ẽt bñ ponderauit Com. in eo-
dem loco. d. n. in cõ. 20. ſuper 9. Me
ta. exponens illa verba philoſophi
in textu, uerum autem intelligere
ipſa, falſum vero non eſt deceptio
ſed ignorãtia, non qualis cæcitas.
Cęcitas. n. eſt vt vtiq; ſi ĩtellectiuũ
oĩno nõ habeat aliquis. Dicit. n. &
intẽdebat cũ d. intelligere eas non
eſſe verum. i. cũ dicim' qd apd nos
nõ eſt uerũ de ſubiectis ſimplici-
bus, non intendimus ꝙ accidit no-
bis error, qui ẽ ignorãtia ſm habi
tũ, ſed accidit priuatio veritatis, q̃
ẽ ignorantia tm̃, & hoc eſt in virtu
te rõnali ſicut cæcitas in oculo. Et
innuit ꝑ hoc ꝙ non intelligere res
ſepatas ꝑ ĩtellectũ hũanũ, eſt in in
tellſu nr̃o in principio ſimile cæci-
tati in oculo, anteq̃ ꝑficiat intelle-
ctus. hoc. n. non ſolũmõ inuenit ĩ
hac virtute in ſuo primo eẽ, ſed in
ſuo vltimo eẽ, & hoc declarauim'
in alio loco. & declarauimus ꝙ for
tunitas maxima, quæ eſt inſpicere
intellſum ſepatũ, eſt ꝑ potentiam q̃
fit in intellſu ſpeculatiuo apud ſuã
vltimam ꝑfectionem, ſimilem po-
tentiæ, quæ fit in viſu apd̃ aſpectũ
ad colores, non per potentiam de
modo potentiarum cogitatiuarũ,
quæ acquirunt per cognitionem:
quoniam non eſt ſicut exiſtimauit
Auẽpace ꝙ hoc acquiritur per co-
gnitionem. Et ita etiam d. in 3. de
aĩa. cõ. 36. & in libello de beatitu-
dine animæ.

Compoſita per ſe differũt a compo-
ſitis per contactum, quia in cõpo-
ſitis per ſe fit ex congregato aliqd̃
additum aliud a componentibus,
quod non fit in compoſitis per cõ
tactum 7. Met. tex. commẽ. vltimi.
idem 5. Meta. commen. 6. & 8. Me
taphy. commẽ. 26. & 27. Vide in
concordantijs.

Cõpoſitũ eſt cuius ſolius eſt gñatio
& corruptio, & ẽ ſeparabile ſimplr
8 Me. t. com. 3. vbi Com. d. compo
ſitũ iõ eſſe ſimplr ſeparabile, quia
ſeparatur ſm definitionem, & ſm
eẽ, & hoc ad dr̃iam formę, q̃ ẽ ſuba
ſeparabilis ſolũ ſm rõnem. Iõ aũt — Quõ cõpn ſitũ ſit ſe- pabile ſimplr
compoſitũ dr̃ ſeparabile ſm defi-
nitionem, quia alia eſt definitio e-
ius, & alia partiũ cõponentiũ. & dr̃
ẽt ſeparabile ſm eſſe, quia ſolũ cõ
poſitũ põt per ſe exiſtere: forma au
tem, aut materia nõ põt ꝑ ſe exiſte
re, ſimile hr̃ 2. Phy. t. com. 12. & 1.
cœ. 92. & 95. & 12. Meta. com. 39.
Hoc poſſet eſſe motiuum ad tenẽ-
dum compoſitum eſſe perfectius
ipſa forma. cogitet diligenter A-
uerroiſta.

Compoſita ex duobus, debent habe
re ex altero illorum minus, ex alte
ro maius 10. Meta. c 23. vbi eſt di
greſſio de æquali ad pondus, & de
complexione tpata, quam poſuit
Gale. Vide etiam pro illo 1. cœ. cõ.
7. & in 4. Metheo. com. 10. & 2. col
liget cap. 1.

Compoſitum eſt vnum in actu per
partem dominantem: & ſi non, nõ

eſſet vnum in actu 10.Me.cõ.23.

Compoſitũ qdl; ex duob',quorum alterum inueniť per ſe,poſſe ẽ vt al terũ ẽt inueniatur p ſe: niſi ſit cõpõ ſubiæ & accidentis 12.Metap. com.35.& 8.Ph.com.37.

Compoſitũ qdl; ex duobus oppoſitis extremis, ſi vnũ eorũ inueniť p ſe,ẽt & reliquũ 12.Meta.com.35. Vbi Com.auctoritate Alex.d.ꝓpõnem iſtam eſſe manifeſtam, & nulla alia cõditiõe ĩdigere, niſi vt alterũ non ſit accñs in reliquo.

Compoſitum eſt omne cui potẽtia admiſceť 12.Met.cõ.37.& 8.Phy. commen.79.

Compoſitæ res hñt præter ſuas formas ẽt cãs agentes,& illæ ſunt cãæ ipſarũ ſm cõpoſitiones & compaginationes ipſarũ,& earũ partium ſed res ſimplices nullas alias habẽt cauſas reſpectu actuum procedentium ab eis,niſi ſuas naturas & formas earum.Ex diſpu.14.in ſolut. vltimi dubij.

Cõpoſitũ ex eñtis,non eſt compoſitum, niſi per modũ tẽperantiæ cõplẽxionis,& cõplẽxio fit p modũ decoctionis, & decoctio p modũ caloris 2. Col.ca.9.vbi probat cor eſſe principiũ virtutis nutritiuæ cõtra Ga.

Compoſitum naturale non h; ptes componẽtes quarum quælibet ſit ĩ actu,ſicut eſt ĩ cõpoſito facto ab arte:immo ipm indiuiduum compoſitum ex materia & forma, ita ſe h; ꝙ materia inueniť in eo ĩ potentia,&forma in actu.& dicere ꝙ materia inueniť in ĩdiuiduo in potentia,eſt aliud q̃ dicere,ꝙ eſt potẽtiale ad aliquid tale,ſed cum dicimus,quod materia eſt ĩ indiuiduo in potentia,intelligimus ꝙ ſeparabitur forma ab ea per corruptionẽ illius indiuidui, & ſic inuenietur tranſmutari in actu, poſtq̃ fuit in potentia.Ex paraph.Metaphyſicę tractatu 2.

Compoſitum quodlibet eſt nouum 12.Met.com.39.

Compoſitum quodlibet tẽdit ad locum dñantis 1.Cœ.cõm.19.idem ibidem tex.com.7.& 8.& 12.

Cõpoſitio alia ex materia,& forma & alia ex eñtis in actu, cœlum autem neutram compoſitionem iſtarum h; 2.Cœ.com.1.idem 1.Cœli tex.com.20.

Cõpõ ſpẽi,alia eſt ex cauſis ſm imaginationem, alia ex cauſis ſm fidem. Vide in diuiſionibus 1.Phy. commen.5.

Compoſitio, alia ſpẽi ex ſuis cauſis, alia gñis ex ſpẽbus, alia indiuidui demonſtrati. vide ibid.

Compoſitio quælibet neceſſe eſt, vt diſſoluatur in ea ex quibus cõſtat, vel in actu, vel in potentia 3.Cœli commẽ.15.Conſimile primo phyſi.tex.commen.65.

Cõpoſitio quę eſt in corporibus cœleſtib',ex duab' naturis fuit cognita,ex motu locali: cõpõ aũt q̃ eſt ĩ gñabilibus & corruptibilibus,fuit cognita per gñationẽ & corruptionem in eis inuentas. Auer. in principio libri de ſubſtantia orbis.

Ex quo p; ſm viam eius ibi eſſe compoſitionem ex mouẽte & moto,& non ex forma formalr informante. naturalis vero non aſcẽdit ad illum modum quo intelligẽtia dicitur forma, ſed diuinus,ſicut d. Commen.12.Meta. ꝙ diuinus declarat poſtquam accepit pro conſtanti a naturali via motus ſubſtãtiam abſtractam eſſe, declarat, ꝙ ſit forma & finis. Nam ſcribit idẽ

Auer.

Auer. 12. Met. com. 37. ꝙ perfectio num ad quas mouetur perfectum, quædam ſunt qualitates quibus pficitur illud quod mouetur, vt illd quod mouetur propter ſanitatem: & quædam ſunt ſubſtantiæ extrinſecæ a re quę mouetur ad eas, vt aſſimilet́ eis: vt inueniũtur oẽs actiones eruorum, qm̃ ſunt erga gña ītentionum dñi ſui: igitur dñr eſſe pp dñm. & ſiŕ oĩa entia cum hoc primo principio. Et hoc idem declarat apte idẽ cõ. 44. p tria exẽpla, quorum vnum eſt de principe ſub quo ſunt multi conſtituti in regẽdo ciuitatem. 2. eſt de artibus deſeruientibus vni arti principali, vt frenifactiua & aliæ id genus, q̃ deſeruiunt arti equeſtri, vt d. Ariſt. in princ. lib. Aethic. Et. 3. exemplum eſt de cæteris ſcientijs accipientib⁹ ſua pricipia a prima philoſophia, & iſto mõ primũ principium dr̃ eſſe forma cœli & oĩum entium, & non ſicut ſanitas in corpore viuente, quemadmodũ dixerunt rudes, imponentes Ariſt. & Auer. Deum glorioſum qui eſt in fine ſimplicitatis, vnitatis, & nobilitatis, eſſe formam formaŕ inhærentem, & perficientem ipm orbem, & dantem ſibi ne dum eſſe iſto mõ, verũetiam & motum, & non vident ꝙ ineuitabiŕ ſequeretur Deũ & reliquas intelligentias moueri p accñs ad motum orbis. Qũo. n. fieti põt vt formatũ moueat́, & ꝙ forma ſua pficiens formaŕ & inhęrenter, nõ moueat́ p accñs? Vtinam ex hoc maniſeſtiſſimo errore excepiſſent Deum gl'ioſum: quia minus peccauiſſent. De alijs. n. intelligentijs concedit Auer. in 8. Ph. com. 52. ꝙ moueant́ p accñs, non quia moueant́ ad motũ orbiũ, ſicut formæ q̃ ſunt in ſuo ſubiecto mouent́ ad motũ ſui ſubiecti p accñs: ſed p quanto accidit ꝙ orbes moti ab ipſis, moueant́ ad motũ primi orbis. Sed de nullo intellectu conceſſerunt Peripatetici moueri p accñs, ſicut forma mouet́ ad motũ ſui ſubiecti: quia repugnat intellectui inquãtũ intelľus eſt, ꝙ ſit actus corporis, vt p3. 3. de aĩa tex. cõ. 4. & 5. & ſi hoc repugnat intellectui poſi, qui eſt infimus abſtractorum: quanto magis repugnabit alijs? & q̃maxime primo, qui eſt liberatus ab oĩ potẽtia? Sed iſti non poſſunt tranſcendere imaginationem, & iõ ſincerã non pñt perſpicere formã, ſed ſolum imaginem attingunt.

Cõpõ cõũſtit in poſitione partium adinuicem 5. Met. com. 25.

Compõ ex gñe & dña ſił'is eſt cõpõni ex re potẽtiali & actuali. Gñis. n. natura nunq̃ reperit́ a natura dñię vel formali, & qdcunq; iſtorũ duorũ compoſitorũ apud philoſophos gñabile eſt & corruptibile, & h3 agens. Ex diſpu. 7. in ſoľ. 3. dubij. Vide idem in 2. cœ. cõ. 49. cõtra Aui. & in ca. de ſpecie ſuper Porphyrio.

Compoſitio non determinat vel infert componens eſſe compoſitum. Ex lib. Deſtruct. diſput. 8. in ſolutio. primi.

Cõpõ triplex eſt: vna eſt eľntorum, ſecũda ẽ ſimilariũ ex eľntis, tertia eſt organicorũ ex ſimilaribus. Ex principio 2. de part. aĩalium. Et vide ꝙ aliter Auer. & aľr Albertus diuiſionem illam intelligit in 12. de animalibus.

Cõpõ corporis vñius ex plurib⁹ materijs, non eſſe poteſt, niſi altero duorum modorum: veľ ſicut eſt

cōpō mēbroꝝ organicorū ex ſimplicib⁹, & cōpō totius ex organis: vel mixtione & tpatura, vt eſt compō membrorum ſimplicium, ex elmtis. Commē. in digreſſio. contra Gal. de virtute actiua ſeminis 1. de Gnatione animalium in 1. ca. vbi ponitur improbatio antiquorum.

Compoſitiones exñtes in eadē re, q̄dam ſunt primę, & quædā ſunt nō primæ 5. Meta. com. 4. Conſimile 1. Ph. com. 1. 28. 82. & 2. Ph. cō. 10. & 1. cœ. com. 1.

Compō triplex eſt, vna ex partibus corporalibus, quæ ſunt in diſtīctis locis, vt cōpoſitio aīalis ex carnib⁹ & oſſibus, & compō dom⁹ ex lapidibus & lignis. Aliud genus cōpōnis eſt quicquid ex confuſione, & permixtione conflatur, vt mulſum ex aqua & melle, & differt a primo quia in hoc quicquid loco ſecerni tur, non venit in mixtionem, quia totum & partes in eodem loco eſſe videntur, re vera aūt partes abolitę ſunt, & ſaluatur integritas. Tertius modus eſt quo ex ære & figura cōſtare dicimus ſtatuam, vbi partes ſaluantur in toto compoſito quod ex eis reſultat, & non ſunt locis, & ſubiecto diſtinctæ, ſicut in primo gñe compōnis. Themi. in 2. de aīa ca. 3. Idem no. Alex. in paraphr. de aīa, in illo ca. vbi oſtendit aīam eē formam. & in 2. de aīa ca. de phantaſia, vbi ponit dñam īter mixtionem & compōnem, quia mixtum ex his eſt quibus cum admiſcetur, ſed non illa: compoſitum aūt eſt illa, ex quibus componitur, cum cōpoſitione quadam & ordine.

Comprehenſio quædam eſt ex diſciplina, & quædam ſine diſciplina 5. Ph. commen. 31.

Comprehenſio intentionum indiuidualium ſubſtantiarum eſt ꝓpria ſenſibus hoīs 2. de aīa com. 65. idē 3. de anima com. 6. & 20.

Comprehenſio dñarum rerum ſenſibilium a ſēnſu, eſt cā comprehenſionis earum ab intellū, & ideo q̄ caret ſenſu, caret ītellectu illius generis ſenſibilis 2. de aīa cōmē. 92. idem 1. Poſte. com. 33. Conſimile 2. Ph. t. com. 6.

Comprehendere per ſenſum fit per duo ſubiecta: p vnum p quod ſenſus eſt verus, per alterum aūt hꝫ ꝙ ſit vnum entium: & ſilr eſt de comprehenſione intellectus 3. de aīa c. 5. in ſol. 1. quæſtionis.

Comprehendens alietatem inter aliqua duo, neceſſe eſt vt ſit vnum vno modo, & multa alio modo 3. de anima com. 9. idem 2. de anima commen. 149.

Comprehenſibilia humana diuidūtur in hæc duo. vꝫ. in comprehenſibile cuius principium eſt ſenſus, & in comprehenſibile cuius principium eſt cogitatio 3. de aīa c. 33.

Comprehenſio, aut eſt de pñti, aut de futuro, aut de præterito. Ex lib. de memo. & remini. in principio.

Comprehenſiones quæ accidunt in ſomno, quædam ſomnia dñr, & q̄dam diuinationes, & quædam prophetiæ. Commen. ex libro de Somno & vigilia.

Comprehenſiones, quæ dicunť ſciētiæ, quæ ſunt in ſenſibilibus, ſunt non generabiles, neq; corruptibiles, niſi accidentaliter, & ſunt intētiones vniuerſales quas intellectus comprehēdit in eis, & ſunt formę. Comprehenſiones vero particularium generabilium & corruptibilium non ſunt ſcientiæ, ſed imagina-

ginationes eorum 1.Meta. cōmē. 27.idem ſecundo de Anima tex. com. 60.

Comprehenſio quæ fit vno ſenſu, & vno modo ſenſus,& in eadem diſpoſitione,eſt ſemp vera.Commē. 4.Met.com.26.in calce com. Vr̄ alludere ad illas tres cōditiones poſitas a Them.in 2.de aīa, circa illā ꝓpōnem ꝙ ſenſus non decipitur circa ſenſibile,quas require ab ipſo in cap.21.

Comprehenſio eſt cauſa voluptatis 12.Met.tex.com.39.

Signū hui⁹ eſt(vt ibi dr̄) quia ſenſus,& vigilia,& intellus ſunt in nobis voluptuoſi.Et hoc ēt teſtať Di. Aug.d.n. ꝙ inuiſa diligere poſſumus,ſed incognita nequaq̄.

Comprehenſio non eſt delectabilis niſi reſpectu ei⁹,qđ ē in actu,& nō in potentia: & deſiderium præcedens comprehenſionem magis vr̄ dolor,q̄ voluptas 12.Met.com.39.

Comprehenſio quæ nullum oppoſitum h3 & nunq̄ eſt in potētia,tūc comprehendenti nunq̄ accidit dolor propter defectum comprehenſionis, ſupra.

Comprehenſiones ſunt duarum entium,in gn̄e.ſ.ſenſibiliū,q̄ ſenſu iudicanť,& eorum q̄ comprehendūtur ab intellectu, ſicut ſunt quidditates & naturæ ſenſibiliū rerū. Ex diſpu.6 in ſol.6.dubij.

Communia ſunt notiora nobis q̄ ꝓpria.ſunt enim tanquam compoſitiora.Them.1.Phy.in expōne.t.3. Et concordat in hoc Diuus Thomas. Commenta.autem exponit aliter, per confuſa compoſita ex elementis.

Communiora ſunt ordine doctrinę præponenda in ſciētijs 1.Ph.t.c.4. Propter tres cauſas: vt d. Cōmē in prologo,tum quia ſunt notiora apud nos,tum ēt ne fiat in ſciētia repetitio,tum ēt vt demr̄ationes ꝓcedant ex primis & ꝓprijs. Prima cā aſſignať ēt a philoſopho 1 1.ph. t.c.4.& 57.eſt.n.ſm naturam pri⁹ cōia dicere,& ſic circa vnumquodque ꝓpria ſpeculari. Et Commē. ibi reperit iſtas tres cauſas. Secūda cauſa ſumitur ab Ariſt.in 1.de partibus animal. in princ.inquit.n.ꝙ ab ipſis communibus eſt incipiendum, ne idem multoties repetere contingat. Et tertia cā ſummiť ex lib.poſteriorum analiticorum, ex ca.de vl̄i. Vide tamē quæ ſcripſi in Theorematibus.

Commune nō eſt ſingulare, ſed eſt exemplat oībus ſingularibus hn̄tibus illam formam 3.Met.com.vlti.idem 12.Met. com.4.& 1. de anima com.8.

Commune omnibus generib⁹ entis eſt de accn̄tibus entis inquantum ens eſt 4.Met.com.7.

Cōe nullum eſt ſub̄a. & quia vl̄ia ſunt cōia:iō vl̄ia non ſunt ſub̄æ rerum 7.Met.t.com.57. Ideo Commen.1.Met.c.45.bene dixit.ꝙ intellecta vl̄ia apud Ariſto.non ſunt ſub̄æ rerum, ſed ſign̄ant ſub̄as rerum.In 7.n.Meta.a tex.com. 44. vſq; ad t.cō.59. oſtendit cōtra Plato.vl̄ia nō eſſe rerum ſenſibilium ſubſtantias.vide idem 10.met.cō. 6.& 12.Met. com.21.

Commune pluribus impoſſibilē eſt ꝙ ſit ſubſtantia,niſi ſm ꝙ eſt ī anima tm̄ 10.Meta.t.com.6.vide 12. Met.4.& 14.

Cōitas q̄ intelligiť in formis cōibus eſt extra animam in potentia, & cōitas, quæ intelligitur in prima

materia eſt pura priuatio,& eſt in aĩa tm̃ 12.prĩæ philoſophię c.14.

Cõe eſt prius proprio,aut ſm formã aut ſm genus in oĩ gñe cãæ 2.Ph. t.commen.32.

Cõia ſm naturam op3 dicere,& ſic circa vnnmquodq; ppria ſpeculari 1.Ph.tex.cõmen. 57. idem primo Phy.tex.commen.4.& 3.Phy. t.commen.2.

Cõcurſus ab vl'ibus ad particularia eſt maior via cognitionis in natura 2.de gñat.com.51.& hr̃ ex tex. idem 1.Ph.t.com.4.& 54.&3.Ph. t.commen.2.

Congelatio ſeu coagulatio eſt quædam ſiccitas,& liquefactio eſt quędam humiditas 4.Methe. com.1.

Conceptum appello primam maris & fœminæ mixturam. Ariſto.1.de gñat.aĩal.ca.20. Et hoc in plãtis in quibus mas a fœmina non ſeparatur ſemen dr̃, vt teſtat' Ariſt.ibi. ſed genitura eſt in aĩalibus tm̃. Et no. vt tradit Gal.in lib.de accñu & morbo 4. vbi pertractat de cauſis ſinthomatum, ĩ illa parte vbi agit de cã caninæ appetentiæ, reddens cãm quare in prægnantibus in primis tribus menſibus eſt iſte prau' appetitus,in quarto vero mẽſe qeſcunt.inter alias cauſas inquit, ꝙ primis duobus menſibus fœt' paucum ad ſe ſanguinem attrahit', eo ꝙ parum adhuc auctus ſit, adeo vt tũc ne fœtus nominari debeat,ſed ciema potius,i.conceptus.

Conceptionis indicia require 7. de natu.animal.ca.3.

Conceſſum eſt ab omnibus,ꝙ nulla res eſt ocioſa in fundamento naturæ & creaturæ, ſecũdo Metaph. commen.1.idem 1.Cœli.tex.commen,32.& 2.Cœ.tex.commẽ.50.

& 59.& 3.de anima tex. com.45.

Congruit maxime cognoſcentẽ circa vnumquodq; genus habere,dicere firmiſſima rei principia 4.Meta.tex.com.8.

Coniunctio & vnio ſunt pp humiditatem, ſeparatio autem & diuiſio ſunt pp ſiccitatẽ. Commen.4.Metheo. in commento magno.

Quod intellige de mixtis, ſicut gloſat Aui.in prima Fen primi, in ca.de elementis.

Coniunctio duplex eſt,vera & nodatilis.Coniunctio vera attribuit', & appropriat' membris cõſimilibus, ſed nodatilis officialibus. Auer.in 2.colli.in ca.de complexionib' mẽbrorum officialium.

Coniunctum ex duabus rebus, quæ ſunt vnius virtutis:l3 vna ſit debilior alia,non eſt impoſſe, vt ſit fortius alia re ſingulari.l3 Gale.dixerit ꝙ eam debilitet, ſicut videmus ꝙ acerũ miſcet' medicinis calidis ad iuuandum illarũ aptionẽ,l3 ſit minus calidũ illis. Et iõ dicimus ꝙ medicina debilis mixta cũ forti iuuat fortificationi ipſius fortioris, quia operationes medicinarum in corporibus humanis,non ſunt niſi per viam comparationis & aſſimilationis, & non ſunt niſi ex parte ipſius medicinæ, quia nos videm' multas medicinas, quæ ſunt paucæ caliditatis, & comparatæ hũanis corporib' inueniunt' calidiores illis, quæ vĩr eſſe calidiores illis 5. colli.ca.57.in fine.

Congregatio eſt gñatio, & ſegregatio eſt corruptio 3.cœli comm.74. Vide in concordantijs.

Cõgregatio & ſegregatio faciunt vt res ſint tardioris,aut velocioris corruptionis 1.de Gñat.com.10.

Con-

Conſequētia ſunt illa in qbus ſunt prius & poſterius, aut in ſitu, aut ī ſpecie. 5. Phy. tex. com. 25.

Conſequens eſt poſterius reſpectu prioris. & non ecōtra. quia nullus dicit ꝙ vnum ſequitur duo. ſ̃.

Conſecutio pōt ēt eſſe in rb⁹ carētibus ſitu, vt in numeris & vnitatibus: ſed tactus nequaquā. 4. Phy. 29. Vide Themiſtium ibidem.

Conſequentia non ſolum ſunt quę ſunt eiuſdem ſpeciei, ſed etiā quæ differunt ſpecie, vt certamē eſt cōſequens pompę. Themi. 5. Ph. 27.

Conſequens eſt prius naturaliter q̃ ſit tangens. 5. Phy. tex. cō. 27.

Cōſequēter, ens cōtangēs, cōtinuū, adunatū. quatuor hæc ſe hn̄t ſm ordinē naturaliter. 5. Phy. te c. 27.

Conſideratio aſſerentium oīa fieri a caſu, non eſt naturalis. 2. Phyſi. commen. 46. & 48.

Cōſideratio ſcīę naturalis diuidiť ī duas ptes, prima eſt de cōib⁹ oīb⁹ rebus naturalib⁹. ſcđa ē de ꝓprijs. & Commen. reddit cām ibi iuxta illud, productio ſcīę ſequitur rerū diuiſionem. patet in prologo Phy.

Conſiderare de primo prīcipio formali pertinet ad primum Philoſophū. 1. Ph. t. c. vlumi. Conſiſe. 12. Meta. com. 6. & 5. & 2. Ph. t. c 26.

Cōſideratio de formis eſt duarum ſcīarū, nā conſideratio de formis materialibus eſt ſcīæ naturalis, cōſideratio aūt de formis abſtractis a materia eſt primæ Philoſophiæ 1. Phy. cō. vlti. Vide in concordan.

Conſideratio de ſubſtātia nō eſt ꝓpriū ſcīę naturalis. qđ intellige inquātū ſubſtātia eſt. 2. Ph. cō. 4. 1. Met. c. 15. & 18. 7. Met. 5. & 9. 12 Meta. 1. 5. & 6. 4. Meta. c. 1. 8. Meta. com. 4. & 2. Phy. com. 21.

Conſideratio de magnitudinibus quā hēt naturalis & geometer nō ducit ad idē ī oī loco, immo inducit ad diſpōnes diuerſas. 2. Ph. cō. 18. vide pro hoc in. 1. Cœ. c. 32. & 4. Ph. 72. & 3. Ph. 60. & 1. Cœ. c. 1. & 3. Cœ. commen. 5.

Conſideratio perſpectiui nō eſt naturalis, ſed eſt ꝓpinquior naturali conſiderationi q̃ ſit conſideratio geometrica. 2. Phy. cō. 20. Cōtra tenentes ſciētias medias abſolute magis eſſe nāles q̃ mathematicas.

Conſideratio quiditatiua de primo motore nō eſt naturalis. 2. Ph. t. c. 73. Et nota ꝙ ibi redditur cā quia nō habet ī ſe principiū motus. vnde patet ꝙ natura eſt rō formalis ſubiecti ī ſcīa naturali, vt alias declaraui. idem. 8. Ph. c. 3. & 1. Phy. com. vlti. 1. de Generat. cō. 14. & 12. Meta. com. 5. & 2. Meta. cō. 4.

Conſideratio de ſubſtantia ſenſibili & accidētibus eius eſt prima in cognitiōe, & ſcđa in eſſe, cōſideratio aūt in ſubſtātia abſtracta ē prima in eſſe & poſtrema in cognitione. Et iō ſcīa cōſiderans de illa dr̄ Metaphy. 4. Meta. c. 4. Conſiſe habetur. 7. Metaphy. com. 39.

Conſideratio de rebus naturalibus cōib⁹ eſt de Phyſico auditu. 4. cœ. c. 2. idē in ꝓlogo. 1. Ph. & ibid. c. 4.

Cōſideratio de formis habita in naturali Philoſophia & in ſcīa diuina, ſunt diuerſæ. 7. Metaph. com. 9. & 5. & alibi multotiens.

Conſimiles ſeu omiomeræ partes ſunt quæ hn̄t eandē diffinitionem totius. 5. Metaphy. comm. 4. Vide 1. Cœli tex. com. 19. Vbi Ariſt. de talibus īquit. ꝙ eſt eadē rō totius & partis. Vbi Com. notabiliter ſcribit reddens cām de hoc, dicēs, natura

tura partis corporũ conſimiliũ ea
dẽ eſt cũ natura totius diffinitiõe,
& cũ ſit eadẽ diffinitione eadẽ eſt
forma, & cũ eadẽ eſt forma eſt ea-
dẽ actiõe proueniente ab ipſa for-
ma. Et ideo dr̃ ꝙ vbi fertur totum
ibi & ps, & ecõtra in grauib' & le
uib', puta tota terra, & ptis bolus.

Conſiſtere & ſiſti differunt, qa con
ſiſtere eſt a motu ceſſare, ſiſti vero
eſt ad ceſſationẽ tendere. Colligi-
tur ex 6. Phyſi. tex. com. 67. Et ibi
vide Themiſtium aperte.

Conſolidatio & tactus differunt, qa
contangẽtia nõ congregant̃ p ali-
quod commune per qđ fiant vnũ,
conſolidata vero fiuut vnum per
aliqd cõe cõſolidans 5. Met. t. c. 5.

Conſolidata fiunt vnum ſm aliqđ
cõe per qđ fiunt vnum ſm quan-
titatẽ, & nõ ſm qualitatẽ, & ecõtra
rio miſcibilibus quæ reuertuntur
in vnum ſm qualitatem & conti-
nuationem 5. Meta. commẽ. 5.

Conſtituta per eãdẽ drĩam omnia
ſunt eiuſdem ſpeciei 7. Metaphy.
com. 18.

Cõſuetudo eſt altera natura 1. Ph.
cõ. 71. & 2. Meta. t. c. 14. idẽ in ꝓ-
logo tertij Ph. & hr̃ in li. de memo
ria & reminiſcentia. Vbi aduerte
ꝙ iſta fuit Heracliti antiqua ſnĩa,
vt ſcribit Alex. in li. de fato, qui d.
ἦθος γάρ ἀνῶν δαίμον, τμοτερ
τιν φύσις. Cõſuetudo eſt homi-
num dæmon, ideſt natura.

Conſuetudo eſt maxima cã impe-
diens a pluribus rebus manifeſtis
per ſe. Com. in prologo tertij Phy.
idem 2. Meta. tex. com. 14. & 12.
Meta. te. com. 50. & 1. Phy. cõ. 71.

Cõſuetudinẽ loquendi cõem ꝓba-
re oportet, cui pro rõne vſus eſt.
Them. 2. de Anima tex. 18.

Conſuetudo in ſcĩa naturali eſt vt
ꝓcedamus prĩo a poſteriorib' ad
priora, & dare ex prioribus cauſas
poſteriorum 8. Phy. 53. idem cõ.
50. Vnde ex hoc patet error illorũ
qui aſſerunt ſcĩam naturalẽ eẽ im
perfectam, quia vtplurimum pro-
cedit a poſterioribus ad priora, ac
ſi eſſet vetitum poſtmodum regre
di a prioribus ad poſteriora.

Cõſuetũ notius eſt, et vt ꝯſueuim'
ita dignamur dici 2. Meta. t. c. 14.

Conſuetudo quãtã vim habeat le-
ges oñdũt, in quibus fabularia &
puerilia magis quidẽ valẽt cogni-
tione de eis pp cõſuetudinẽ. ſ. vi-
de Auerr. in prologo 3. Phyſi.

Conſuetudo eſt fortiſſimũ impedi-
mentum ad percipiendam verita-
tem 2. Metaphy. commen. 14.

Cõſuetudo mala ẽ paulatĩ dimittẽ
da ne ſubito facta mutatiõe nã de
terreat̃. Ex 6. coll. c. 14. & 7. col. c. 2.

Conſuetudine dictũ eſt a quibuſdã
aliquos paulatim atq; gradatĩ sũ-
pto veneno, qđ cõuerſum fuit ĩ eis
in cibũ, & in habitu ſine nocumẽ-
to. Et q̃uis ita dicãt, ego dictũ eox
nõ cõcedo, ĩmo argumẽto demſa
tiuo, & in epiſtola tyriacę & vene-
ni quã ad Glauionem trãſmiſi. 7.
Coll. ca. 2. Vide ĩ cõcor. nup editis.

Conſumatio, medium, & principiũ
numerũ hñt eum qui omnis, hic
aũt eũ qui trinitatis 1. Cœ. t. cõ. 2.

Cõtactus eſt rõne alterius, & finitas
rõne ſuijpſius 3. Phy. tex. com. 74.

Contactus mathematicus eſt per li
neam, ſuperficiem, & corpus: ſed
contactus naturalis eſt per corpus
tantum 5. Phyſi. commen. 30.

Continentia, dr̃ de tribus, de fine cõ
tingente: & de fine nõ contingẽte,
& dę forma 4. Phyſic. commẽ. 34.

Continere

Conti nere eſt formę, & cõtineri eſt materię 4.cœ.tex.com.35.

Cõtniens & contentũ differũt a ma teria & forma, quia cõtinẽs & con tentũ vtraq; ſunt in actu, ſed ma- teria & forma nõ ſunt ĩ actu vtra que per ſe.cõmẽta.4. Phy.cõ.49.

Continens eſt nobilius contẽto, & alterum eſt quaſi priuatio, & alte- rum quaſi forma 4.Phy.com.49.

Continens honorabilius eſt & finis cõtento & finito 2 cœ.te.com 74.

Continens eſt ſimile formę, & con- tentum eſt ſimile materiæ 4. cœli com.23. & habetur in te. idem 2. cœ.74. & ſcđo de Generat.50. idẽ 4.cœ. tex.com.35.37.& 39.

Contentum non ſemper mouetur ad cõtinens, ſed ad cõtinens illud in quo fuerit ĩ loco naturali 4. cœ li te.com.22. & cõ.23.in calce cõ.

Contentum ſe habet ad continens ſicut materia ad formam: & quẽ- admodum materia perficitur per formam, ita contentum perficitur per continens 4.Phyſi.com.49. & 4. cœli tex.commen.35.

Contiguatio mathematica dr̃t a cõ tiguatione naturali 5.Phy.cõ.22.

Cõtinuitas eſſentialiter impoſ̃is eſt in omni motore primo, quia non eſt corpus 8.Phyſi.com.44.

Cõtinuatio in naturalibus fit qñ vl tima ſunt vnum, abſq; hoc ꝙ vlti mũ cõe corrũpat: & hoc põt eẽ vel ſm imaginationem vel ſm eſſe, 5. Ph.cõ.39. Sed de hoc vide ĩ cõcor.

Continuatio primo nõ inuenit̃ ni- ſi in magnitudine 2. de Genera.t. cõ.62.idem 6.Phy.tex.com.4.

Continnatio in motu primo eſt ex moto, non ex forma, aut termino, ſupra. Vide in concordantijs.

Continuatio cœli cum principio ſe parato eſt ſemper, ſed cõtinuatio cũ principio, qđ eſt ĩ nobis nõ eſt ſemper. Illud.n qđ cõtinuatur de cœlo eſt ęternum, ſed qđ continua tur de nobis eſt generabile & cor- ruptibile 12. Meta.com.38.

Continuatio, in magnitudine prĩo repitur, & pp magnitudinẽ inueni tur in motu, & pp motũ reperit̃ in tpe 6.Phy.cõ 72.ibid.tex.5.& 39.

Continuatio in motu locali eſt ma nifeſta p ſe, quia impoſ̃e eſt imagi nari aliquã partẽ eius fieri ſubito, ſed in cęteris motibus eſt quæſtio non parua commenta.6.Phy cõ. 74. vide 8.Phy tex.commen.23.

Cõtinuationis cã in indiuiduis eſt forma, & ideo forma dicit̃ magis vnum q̃ continuatio, quia forma eſt cã cõtinuationis 10.Meta.c.1.

Continuum eſt diuiſibile in infini- tum 3.Phyſi.tex.cõ.primi & 31.& 69. idem 1.cœli.tex.com.2.

Continuum eſt in cuius medio eſt aliqs termin' cõis duab' pti.3.Ph. c.1.& ĩ pdicamẽtis ĩ ca. de q̃titate.

Continuum habet aliqua acciden- tia propria continuo, & habet ali- qua propria numero 4.Phy.108.

Cõtinue mouetur qđ nihil aut pau ciſſimum deficit tei, ſed non tem- pori 5.Phyſi.tex.com.23.

Continua ſunt, quorũ vltima ſunt vnum 5.Phyſi.tex.comm.26.& 6. Phyſic. in principio.

Continua in naturalibus ſunt quo- rũ vltima ſunt vnum naturaſ̃r.s̃.

Cõtinua in mathematicis quorũ vl tima ſũt vnũ ſm imaginationẽ.s̃.

Cõtinua in artificialibus ſunt, quo- rum vltima ſunt vnum ſm artifi- cium. Auerr.s̃.com.26.

Cõtinuum eſt poſterius natura tan gente.s̃. tex.com.27.

Continua

Continua neceſſe eſt vt cōtiguētur anteq̄ fiant continua.6. Ph.cō.1.
Continuum componentia diuidun tur in vltimum & in hūc vltimū 6.Phyſic. tex.commen.primi.
Continuum nullū ſm ꝙ continuū eſt ipſum ſeipſum mouere poteſt. 8.Ph.t.c 30.&.1.de Gener.t.c.78
Continuū cum ſit diuiſibile in infi nitū,ita ſe habet, ꝙ facta diuiſiōe in aliquo pūcto primo,ſtatim deſtruitur poteſtas diuiſionis in alio puncto.2.1.de Genera.te.cō.9. vi de cauſam.8 Phyſi. commen.67.
Continuū eſt quaſi genus corporis, quia continet ſub ſe corpus,lineā, ſuperficiē, locū, & tp̄s Cō.1.Cœl. cō.2.Vult dicere ꝙ non eſt verum genus oīum iſtorū vniuocū, quia non vr̄ ꝙ quantitati permanenti, & ſucceſſiuæ ſit aliquid proximū genus vniuocū, quia continuitas iſtis nō eadē rōne competit. nam q̄dam ſunt continua & quanta ex iſtis per ſe,quędā vero per accidēs, vt patet.5. Metaph. in ca.de quāto,& eſt in tex.commen.18.
Cōtinuum eſt diuiſibile in ſemper diuiſibilia.1.Cœ.tex.commen.2.
Continui diffinitio & ſi ſupponat̄a geometra,naturalis,tn̄ nitit̄ ꝓbare.1.Cœ.4.idem.3. Phy com.31.
Continui cōſideratio vt eſt in mate ria,eſt propria naturali,& cōſideratio eiuſdē an ſit cōpoſitū ex īdiuiſibilibus, eſt magis ꝓprie ī ſcīa libri de Cœlo q̄ in ſcīa lib.Phy.3. Cœ.c.5. Vide cōſimile pro primo dicto in.2. Ph.cō.18.19.&.20. & 3.Phyſic 60.& 4.Phy.cō.72. Pro ſecūdo dicto vide conſimile de infinito,cū tractetur in.3. Phy.& in 1.Cœ.tn̄ magis proprie in li. Cœ. ſicut teſtat̄ Cō.1.Cœ.c.33. &.54.
Continuū conſiderat̄ a mathematico, vt ē ſeparatum a materia.3. Cœ.com.6.&.1. Cœ.commen.1.
Cōtinui diuiſio ē demōſtrata duobus modis ī naturali Philoſophia & ſm cām, & ꝑ viā ſimilitudis.3. Cœ.cō.7.Vbi bene pōdera illā doctrinā,quia multum tibi proficiet ꝓ auſcultatiōe.6.de Phy.auditu.
Continuū vnūqdq; eſt vnū ens impaſſibile. Similiter āt & nō appropinquantia ſibijpſis neq; alijs,q̄ facere nata ſunt & pati.1. d̄ Gene.t. c.77. vn̄ elicit̄ ꝙ agēs et paſſū dn̄t eē diſtīcta loco & ſubiecto, & dn̄t eē approximata,ſi dēt actio ꝓuenire.
Contratiū dr̄ cuius motus vnus ſm ſe, & nō poſſe aliter, vnus aūt cui' indiuiſibilis.4.Meta.tex.com.8.
Continua ſunt, nō quę tactu ſunt vnum. ibidem.
Continua ſunt,ēt ſi flexurā habeāt, ſed adhuc magis cōtinua quę flexuram non habent, ſupra.
Continuum & vnum, natura, magis eſt,q̄ id qđ arte conſtat, ſupra.
Continuum naturaliter, eſt magis vnum, q̄ illud qđ ē vnū ꝑ cōtactū aut ligamētū.10.Meta.t.c.primi.
Cōtinuū tortuoſum nō mouet̄ ſm oēs eius ꝑtes motu ęquali,ſicut cōtinuū rectum.10.Meta.t.c.primi.
Continuum & conſequenter differunt.11. Metaph.cap.vlti. & in.5. Phyſi tex.commen.22.
Contingentia prouenit a materia. ex.2. de Gener.tex. com.51.&.7. Metaphy.tex.commen.22.&.53.
Contingentis æqualiter natura eſt natura materiæ, non natura formæ.2.Phyſi.commen.48.
Contingens vt in pluribus differt a neceſſario in hoc, ꝙ in natura ei' eſt vt actio eius impediri poſſit in paucioribus

paucioribus.cõtra Auicen.2.Phyſico. commen.48.
Contingere ab eſſe, nihil differt in perpetuis.3.Phy.tex.com.32.
Contingenti conceſſo nullũ inconueniẽs poterit accidere 6.Ph.t.c.9
Contradictionis nihil eſt medium 5.Phyſi.te.com.26.& 4.Meta.tex.com.27.idem 1. Poſter.
Contradictio aliquando eſt ſm ſermonẽ,aliqñ ſm rẽ.habetur iſta diſtinctio p Auerr.6.Phyſi.cõ.19.de ratione Zenonis quam aliter ſoluit Philoſophus ĩ 6.Phy.& alr ĩ 8.
Contradictio eſt pria oppoſitio 10.Metaphy.tex.com.15.
Cõtradictoriorũ,ſi alterũ eſt ĩpoſſe, reliquũ ẽ neceſſariũ 9.Meta.c.17.
Contrarietas qñq; dr̃ de oppoſitis ſm priuationẽ & habitum 1.Ph.cõ.41.& 43.& 10. Meta.com.9.
Contrarietas vna in vno genere eſt . 1.Ph.t.c.50.& 55.& x.Met.t.c.15
Contrarietas minus eſt in medijs q̃ in extremis 1.Ph.cõ.54.& 5.Phy.cõ.52.& 3.Phy.com.49.
Contrarietas in loco nõ inuenitur in oĩbus tranſmutationibus, & in quibus inueniť non manifeſte inuenitur 6.Ph.cõ.92.idem.5.Ph.c.9.& 8.Ph.c.16.& 62.& 4.cœ.c.33
Contrarietas naturalis in loco non eſt nota per ſe 8.Phy.cõ.16.
Contrarietas exiſtit in locis contrarijs pp diuerſitatem extremorũ in linea recta, & iſta eſt prima cauſa eius 8.Phyſi.com.76.
Contrarietas non inuenitur in motibus circularibus niſi ratione diametri. diameter.n.eſt linea recta, & contrarietas non inuenitur niſi in duobus extremis lineę rectæ 1. Cœ.tex.com.87.& 28.
Cõtrarietas,aut oppoſitio,aut qũocũq; volueris nominare,eſt ĩ motoribus cœleſti bus, q̃ eſt inter motorẽ & rem motam tm̃, & ideo eſt proportio terminata 2. Cœ.com.63.Vide 7.Phy.35.
Contrarietas q̃ eſt in forma & qualitate,equiuoce inueniť & in loco, qa cõtraria in qualitate ſunt duo in forma,& nõ duo ĩ ſubiecto,ſed contraria in loco ſunt duo in forma & duo in ſubiecto 4.Cœ.c.38.
Cõtrarietates ſm tactũ ſolũ elemẽtũ cõſtituunt, hæ aũt ſunt calidũ, frigidũ,humidum,& ſiccũ,graue, & leue 2.de Generat.tex.c.8.& 9.
Cõtrarietas dr̃ duobus modis, actu & potentia.4.Meta.te.c.20.
Contrarietas in rei veritate inuenitur in illis primo q̃ ſunt in loco, & ideo accepta eſt diſtantia in diffinitione eorum cum dr̃, contraria ſunt q̃ ſub eodẽ genere poſita maxime diſtant.8. Meta.cõ.4. & 10. Metaph.com.13.& in prædicamẽtis.in cap. de quantitate.
Contrarietas eſt differentia quædã 10.Meta.tex.com.12.
Contrarietas eſt multiplex 10. Męta.tex.com.13.& 14.& 11.
Contrarietas prima eſt habitus & priuatio.ſ.tex.com.15.
Contrarietas quęlibet habet priuationẽ alterius contrariorũ, ſed nõ ſimiliter omnia.ſ.tex.com.16.
Contrarietas eſt completa diuerſitas,q̃ nõ intelligitur niſi inter duo quæ ſunt eiuſdẽ naturę.ſ.t.cõ.24
Contrarietas quęcunq; in rõne ſpeciei faciunt drĩam, ſed in cõceptis cum materia non.ſ.tex.com.25.
Contrarietas in ſcĩa diuina cõmunius ſummiť q̃ in logica,in diuiſione oppoſitorũ: quia ibi fuit dictũ,contraria eſſe illa quæ ſunt in

eodē genere. Ex Paraphraſi Met. tractatu 1.cap.de oppoſitis.

Contrarium non recipit ſuū cōtrariū 1.Phy.tex.c.51.& 54.57.& 8. Phy.com.4.& 12. Meta.com. 53. & 5.Phy.14.& 1.Cœ.106.

Contrarium non mutatur in ſuum contrarium.1.Phy.c.42 & 51.

Cōtraria ſunt adinuicem corruptiua 1.Phy.tex.com.81.

Contrariorū ſemper vnū eſt priuatio alterius 2.Ph.c.15.idē 10 Met. te.c.15.& 16.& 7 4.Met 27 1.de Generat.18 2.cœ.18.2. de Gener. 32.5.Metaph c.17.12.Meta.c.22 3.de Ani.25.4. Phy 49.& 118.

Contraria debent eſſe equipotentia 3.Phyſi.tex.com.42.

Contraria eſſe in eodem genere eſt propoſitio famoſa, & verificatur ī prima Philoſophia 5.Phy com.8.

Contraria & media in tribus prędicamentis ſunt, in quibus eſt vere motus 5. Phy.com.9.& te.cō.10.

Contrarium ſm locū eſt quod ſm rectitudinem diſtat plurimum 5. Phyſi.tex.commen.24.

Cōtrariorū diffinitio principaliter dr̄ de his quę ſunt in loco: deinde ſm ſimilitudinē dr̄ de his ꝗ ſunt ī q̄litate 5.Ph.c.59.idē.x.Me.t.c.13

Cōtraria impoſſe eſt ſimul eſſe ſm totum, ſed ſm partes non inconuenit 6.Phy.tex.com.83.

Contraria ꝗ inueniunť in alteratione ſunt proprie & principaliter 6. Phy.com.91.vide 4 Cœ.com.38.

Cōtrariū generari ex cōtrario intelligitur dupl̄r, vel ex ſubiecto, vl'ex termino. Colligiť ex 8 Phy cō.4.

Contrarium fieri ex contrario eſt per accidens.ſ̄.8 Phyſi 4.

Cōtrarijs oībus eſt hoc cōmune ꝙ ꝗdā ſunt determinantia,& quędā determinata 1.Phy.te c.49. Ariſt. enim aſſignat ibi qūo antiqui ponentes principia rerū naturalium eſſe cōtraria, conueniebant ſm ꝙ eadem dicebant eſſe principia ſm analogiā. nā quilibet in poſitione propria poſuit principia determinantia & cōtinētia alia. & vt Alex. ibi exponit, principia determinantia & cōtinētia ſunt ꝗ ſunt formaliora, ꝗ autem ſunt materialiora ſunt cōtenta & determinata. ſicut impar, amicitia, rarū, magnū, calidum, ſunt determinantia: oppoſita aūt ijs ſunt determinata. nam formæ eſt cōtinere, vt patet 4.Ph. te.c.49 & materię contineri, & determinatio eſt a forma 1.cap. de ſubſt.oib & 1.Cœ.c.72. vnde iſta propō habeť in textu, ꝙ cōtrariorū alia continent, alia continenť. Verū melius eſt dicere vt Simpl.& Auer.in cō 49. ꝙ hoc refertur ad diuerſas contrariorū oppoſitiōes. nam cōtrariorū quędā ſunt priora, ꝗdam ſunt poſteriora: ſicut qui poſuerūt par & impar eſſe prima contraria oēs alias cōtrariorū oppoſitiones reducebāt ad iſtam. & ſimiliter qui poſuerunt magnum & paruū. Vnde hoc nō debet referri ad alterū membrū alterius contrarietatis, quia nō eſſet ad propoſitū Philoſophi ibi, cum iam dixerit principia nō eſſe ex alterutris, neq; cōtraria prima, ſed hoc refertur ad poſteriora Vnde iſta determinatio eſt reſpectu aliorū, & nō reſpectu ſuimet, cum nullā adinuicem videātur habere cāliatē ex pte qua ſunt cōtraria, vt dr̄ in tex.

Cōtrariari pn̄t plura vni, aut qn̄ cōtrarietas īter ea nō eſt maxima: ſicut ſunt media cum extremis: aut qn̄

qñ idem habet plura contraria diuerſis modis. Auer.eſt limitatio in 8.Phyſi. ſuper tex. commen.62.

Contrariorũ ſi alterũ determinatũ eſt,& alterum determinatũ erit. 1. Cœ te.cõ.44. Vbi animaduerte ꝙ cõmẽtator declarat hoc duplici ratiõe.prima eſt ex deſcriptione cõtrariorũ.& ſecũda eſt ducẽs ad incõueniẽs,quia tũc proportio vni⁹ ad reliquum nõ eſſet ſicut reliqui ad primum,quod eſt impoſſibile: quia notũ eſt per ſe ꝙ qualis ẽ proportio ignis ad aquã ĩ ꝯtrarietate, talis eſt aq̃ ad ignẽ. Vid in cõcord.

Contrariũ,cum adiũctũ fuerit alteri contrario, manifeſtius reddit: & præcipue cũ fuerit auditum vilius contrarium 1. Cœli tex.com. 101.& 2.Cœ tex. com.29.& 40.

Cõtrariorũ,ſi vnum fuerit in natura,& reliquum 2. Cœ.tex. comm. 18. Vide in concordantijs.

Contrariorum, illo exiſtente q̃d eſt ſicut priuatio,dignius ẽ vt ſit illud q̃d ẽ ſicut forma:ſicut ſi graue eſt, dignius ẽ vt ſit leue, & ſi quies eſt, digni⁹ eſt vt ſit mot⁹ 2. Cœ.t.c.18

Contrariorũ aliud eſt vt habitus & forma,aliud vero ſicut priuatio 2.cœ. 18. 1.d Gene. 18.2.Ph.15.10 Meta.7.& 15.4.Met.27.& 12.Me.22

Contraria nõ poſſunt attribui eidẽ agenti eodẽ mõ 2.Cœli cõ.92.idẽ 2 Phy.te com.30 & 5. Meta.2.

Contrario vno exiſtente in aliquo genere,neceſſe eſt inueniri & reliquũ.1.d Gen.t.c.65.idẽ 2.cę.t.c.18

Cõtraria ſunt naturę diuerſę, & cã huius eſt,quia ſubiectum eorũ eſt duo in potentia 1.de Generat. cõ. 74.& elicitur ex textu.

Contraria q̃ cõtrariantur alicui eadem contrarietate, ſunt eiuſdẽ ſpeciei 2.de Generat.com.36.

Contrarię qualitates pręs ſunt quatuor, & ad illas oẽs alię reducũtur ex 2.de Generat. tex.com. 15.

Contraria nõ innata ſunt coniungi 2.de Gen.t.c.16. Facit ꝓ opiõne tenẽtiũ ꝙ ſm nullũ gradũ ꝯiũgi põt. alioquin ex cõbinationib⁹ quatuor qualitatũ primarum nõ ſufficienter Ariſt. venatus eẽt numerũ quatuor elemẽtoꝝ, cuius tñ oppoſitũ tenet Auer.& antiqui Peripatetici.niſi eẽt ꝙ cõtraria refracta ad mediũ non ſunt diſpõ ſimplicis ſed mixti potius, vt elicit ex fine 1.de Gener.& ex 2.de Gener. t.cõ.48.& 3.Cœ.cõ.67.vide ibid.

Contraria tactus non videntˀ habere genus q̃d dicatˀ de eis niſi equiuoce 2.de Anima com.108.

Contraria ſunt alia in ſpecie a medijs 3.de Ani.c.4.Vbi,dicit ꝙ pallidũ nõ differt ab albo ſm magis & minus,ſed ſm formã & qualitatẽ.Sed 10.Meta. c.23. vr̃ dicere oppoſitum.Vide in concordantijs.

Contraria quodammõ ſimilia ſunt adinuicem paſſiua 1. ca.de ſubſt. orb.idem 1.de Gener. te.cõ.50.

Cõtrarij nã & cõſuetudo ẽ fortificari p ſuum cõtrariũ.1. Methe.ca.4.

Cõtrariorum ſi vnum reperitur in rerum natura in fine,oportet ꝙ reperiatur & aliud ẽt in fine.Cõmẽ. 2.Metheo.cap.2. Conſimile habetur 3. Cœ.tex. commen. 18.

Contrariorũ contrarię ſunt cauſæ 4.Metheo.tex.com.40.& 41.& 2. de Generatione.tex.commen.56.

Cõtraria prima ad quæ omnia alia reducuntur, a prima Philoſophia ſunt ſcienda 4. Met. te.comm.6. Vbi animaduerte ex mente Philoſophi ibidẽ ꝙ prima cõtraria ad q̃ omnia

omnia alia reducunt ſunt vnũ & multa. Et hoc credo fuiſſe in cã ꝙ Ariſt. in 1. Phy. inueſtigaturus numerũ principiorũ naturaliũ, prĩo poſuit diuiſionẽ principij p vnum & multa, vt patet in te. c. 6. vñ Ariſto. oẽm cõtrarietatẽ poſitã ab antiquis in principijs, vł reducere ad iſtã. vt patet 4. Met. te. c. 6. vbi Cõmen. d. ꝙ entia aut cõtraria ſunt, aut cõpoſita ex cõtrarijs, & caput huius contrarietatis eſt vnum & multa, licet illa diuiſio, vt ſcribit Cõmen. fit ſm probabilitatem & non ſm neceſſitatem, quia corpus quintum nec eſt contrarium, neque compoſitum ex contrarijs.
Contraria poſſunt eſſe ſimul poteſtate, actu vero non 4. Meta. te. cõ. 20. vide 5. Phy. com. 6. & 52.
Contraria ſimul eſſe, aut eſſe eadẽ nullus intellectus, hoc intelligere põt 4. Meta. cõ. 21. idem ibid. tex. cõ. 9. & 7. Meta. te. cõ. 27.
Contraria ſunt quęcũq; eidẽ ſimul ineſſe non poſſunt, & ſub eodẽ genere maxime diſtant 5. Metaph. ĩ cap. de eodem & diuerſo, & in 10. Metaph. te. cõ. 13. & in poſtprædicamentis cap. de oppoſitis.
Contraria plura vni eſſe non contingit 10. Meta. tex. com. 14.
Contrariorum mã eadem eſt. s̃.
Contrariũ, vnũ habet contrarium, & hoc vtiť tanq̃ ſumpto in 1. cœli te. cõ. 10. Auer. 10. Meta. com. 14.
Contrarium nõ eſt mediũ ĩter duo contraria, ſed cõtraria ſunt illa in ter q̃ eſt medium 10. Meta. cõ. 19.
Contraria poſſunt eſſe mediata 10. Metaphyſi. tex. com. 22.
Contraria nõ prima & media ſunt ex primis cõtrarijs 10. Met. t. c. 23.
Contraria differunt ſpecie, ſupra tex. commen. 26.
Contraria oportet equari, & nõ eſſe vnũ eorũ infinitũ 11. Met. ca. 9.
Contraria adinuicem impaſſibilia ſunt 12. Meta. tex. com. 53.
Cõtraria ſunt tribus modis 10. Metaphy. commen. 26.
Contraria vnius ſcientiæ eſt ſpeculari 11. Metaphy. com. 3.
Contrarium primo, nihil 12. Metaphy. tex. commen. vltimi.
Contraria omnia mãm habent. s̃.
Contraria, aliter diſtare dicunť adinuicẽ, & aliter decẽ prædicamenta. Vide modum in Paraph. Meta. tract. 3. Vbi dicitur ꝙ diſtantia cõtrariorum prouenit a forma, quia vnũ eſt corruptiuũ alterius, & iõ non pñt eſſe in eodẽ ſubiecto & talis diſtantia eſt in eodem genere. Sed diſtantia decẽ pręedicamentorũ eſt ex eo, ꝙ ex ſeinuicem generari mutuo non poſſunt, neq; aggregant in vno & eodẽ genere, & ideo pñt eſſe in eodẽ ſubiecto, qa diſtãtia eorũ nõ ẽ ex cõtrarietate.
Cõtrariorũ qđcũq; ſequitur formã rei eſt de neceſſitate diuerſum ſorma. 1. ſpecie, nã impoſſe eſt inuenire generabile, corruptibile & perpetuũ in eadẽ ſpecie. aliter. n. eſſet poſſibile ĩuenire hoĩes perpetuos. Sed illa contraria q̃ ſunt alicui rei pp materiã, pñt eſſe eiuſdẽ ſpeciei, vt mas & fœmina, & albedo & nigredo q̃ ſunt in eadẽ ſpecie. ibidẽ. Et dicamus ꝙ contrariorum &c.
Cõtraria eidẽ ſimul ineſſe nequeũt Ari. ſnĩa ĩ pręedicamẽtis. & 10. Meta. ex diffinitione contrariorũ te. cõ. 13. & 4. Meta. te. cõ. 9. & 27. vbi ait. ꝙ ſi contraria ponanť in eodẽ, ſequitur cõtradictoria verificari. Aduerſatur tñ experimentũ huic propõni. Digreſſio quõ ĩtelligiť cõtraria ſi poſſe ſiľ eidẽ ineſſe.

proponi. nã Philoſophi & medici,
inſuper & noſtri Theol. inſtãt. Phi
loſophi quidẽ, nã experimento in-
ueniũt eſurientes dũ comedũt ſiľ
& ſemel triſtitiã pati & lętitiã. eſu
ries. n. triſtitiã habet annexã, co-
meſtio vero lętitiam. Inſup ſcabie
ſeu pruritu laborãtes, dũ ſcalpũt, ſi
mul triſtanť & gaudẽt. Medici etiã
aſſerũt in febre emphiala & lipari
ca ſiľ p vniuerſum corpus pcipi fri
gus & calorẽ. Noſtri ẽt diuini aſſe
rũt aperte in aĩa Chri in pte ſupio
ri tpe paſſionis fuiſſe gaudiũ & tri
ſtitiã ſimul: vt diſputãt late ĩ 3. ſen
tẽtiarũ, diſtin. 15. q. 1. Soluit aũt ꝓ
Philoſophis Alex. in 1. li. natura-
liũ qõnũ. q. 12. ꝙ delectatio & tri-
ſtitia ſunt cõtraria ad idẽ cõpara-
ta: ſꝫ ĩrad diuerſa. nõ. n. cuilibet de
lectationi opponiť ɋlibet triſtitia,
ſed determinata. In eſuriẽte ẽ tri-
ſtitia reſpectu indigẽtię nutrimẽ-
ti, ſed lętitia ẽ ex aſſumptione cibi
remouẽtis illã indigẽtiã. Nõ ſunt
igiť cõtraria, quia ſunt reſpectu di
uerſorũ. Siľr in pruritu nõ ẽ ex ip-
ſo ſcalpere triſtitia, ſed ɋa ĩdigeat
eo. nã ſcalpendo euaporat humor
ille ĩter duas cutes ĩcluſus. Ad aliđ
aũt pro medicis ſoluit Gal. in lib.
de malitia cõplexiõis, & 3. de ſim-
plici medicina ca. 3. ĩ diſt. 2. & Aui
cẽ. in 4. canone, in ca. proprio de fe
bre emphiala. Dicũt. n. ꝙ cã eius ẽ
iuxta poſitio humoris actuaľr ca-
lidi & frigidi ſm minimas ptes, vt
non ſit pars aliqua parua corporis
cui aduenit frig⁹, cui ad lat⁹ nõ ſit
ps aliqua parua cui aduenit calor,
ita ꝙ iuxta minimas ptes membri
ſenſibilis ẽ res infrigidãs & calefa-
ciẽs. Vñ ppea accidit vt ſenſus cu-
iuſlibet mẽbri exiſtimet ſe ſentire
vtrũq; in eadẽ pte. Et dat exẽplum
Gal. in 3. de ſimp. medicina, de gu
ſtu, in quo aſſerit ſimile qđ accide
re. nã ſi quis accipiat abſinthiũ &
mel, in æquali portiõe, pmiſcẽs in
lingua, ſiľ inueniet ſaporẽ amarũ
& dulcẽ, ɋa confunditur ſenſus pp
magnã illarũ partiũ permixtionẽ
ĩ partib⁹ minimis, & accidit vt nõ
poſſit diſtinguere ɋ̃ pars ẽ ſentiẽs
dulcedinẽ, & ɋ̃ amaritudinem. Et
ita calor & frigus nõ ſunt pciſe in
eadẽ parte, ſed ſunt in paruiſſimis
partibus inuicẽ iuxta poſitis, vnde
accidit pdictũ accidens. ita aſſerit
ẽt cõciliator ĩ dña ſpeciali de hoc.
& oẽs moderni ſequunť iſtã viã.
Nobis aũt vť ꝙ iſta nõ ſoluũt qõ-
nẽ, ſi verũ eſt Ariſto. dictũ in 2. de
Ani. te. cõ. 146. ꝙ vltimũ ſenſoriũ
nõ eſt caro: ſicq; cõtigit, vt demõ-
ſtrať ibidẽ, vnũ eſſe primũ ſenſiti-
uũ ĩ quo terminenť oẽs ſpẽs & ſen
ſatiões ſenſuũ exteriorũ, & eſt vna
& eadẽ virtus, ɋ̃ ſenſus cõis dř, quę
in eodẽ nũc habet de cõtrarijs iu-
dicare. Et tũc reddiť argumẽtũ dif
ficilius & ſtat ĩ ſuo vigore & robo
re, & ſolutio illa data a viris illu-
ſtrib⁹ nõ ſatiſfacit in hoc, ſicut vi-
des. Themiſt autẽ in 2. de Aĩa. vi-
dens Ariſt. hãc difficultatẽ exami
nantẽ ĩduxiſſe ſolutionẽ quandã,
ꝙ ſenſus cõis eſt diuiſibilis ſm eẽ,
loco aũt & ſubiecto eſt indiuiſibi
lis, p intẽtiones. n. quas recipit ẽ di
uiſibilis, ſed ſm ſubiectũ & mate-
riã eſt ĩdiuiſibilis. ſed hãc ſolutio-
nẽ ĩfringebat Ariſt. quia cõtraria
vt d. in tex. cõ. 148. licet potentia
poſſint eſſe ſiľ in eodẽ, in actu ta-
mẽ impoſſe eſt. Et tranſiuit poſtea
Ariſt. ad aliã ſolutionẽ, per viã ex-
empli diſſoluens qõnẽ de puncto

in circulo, qui quodãmodo eſt diuiſibilis, & quodãmõ non, ſic ſenſus, vt eſt iudex, eſt vnus ſm formã: vt vero copulatur inſtrumentis ſenſuum quib⁹ vtitur ſicut extremis de lineis terminatis p punctũ q eſt centrũ in circulo. Ex hac aũt ſolutione non apparet ſolutio formaliter ad argumentũ de contrarijs, ſed in virtute tm̃, quod declarans Them. inquit. In eodẽ loco dicit ꝙ quinq; ſenſus extrinſeci ſunt apparitores, & mutui, & exploratores, & miniſtri: & ſẽſus cõmunis eſt tanq̃ arbiter & iudex, q eo ſuggeſtu poſitus, non patitur ipſas contrarias qualitates, ſed ante ſe poſitas, ſed ad pedes genuaque aduolutas iacenteſq; contẽplatur: ita demũ iudiciũ ſuum promit, & dulce ab amaro diſcernit, & albũ a dulci diſcriminat. Et queadmodum vnus pluribus vellitantibus litigantibuſq; põt ſimul ius dicere, ita nõ ſit ab vlla rõne remotũ, eſſe aliquem ſenſum in nobis promiſcuum, qui contrarijs ſenſibus ſimul operam det. Illud eẽt abſurdũ putare, ſenſum eũdẽ ſil' cõtraria pati. Sed in hac ſolõne Them. latitat ambiguitas magna, tũ qa vr̃ dicere ſenſum cõem nõ recipere ſpecies ꝯtrariorũ, ſed ſolũ de cõtrarijs iudicare: hoc ãt vr̃ repugnare cõi ſnĩę Peripate. aſſerentiũ oẽs ſpẽs ĩ ſenſorijs exteriorũ ſenſuum deferri ad ſenſum cõem. Amplius nõ euadit difficultatẽ, quin cõtrariorũ ſpecies ſimul ſint ĩ eodẽ ſubiecto in actu: quia ſi euitet ſpẽs albi & nigri nõ eẽ in ſenſu cõi tãq̃ ĩ ſubiecto, ſed tãq̃ in iudicãte, ſaltẽ erũt ĩ oculo, & ſic ſpecies dulcis & amari ĩ lingua, & ita adhuc remanet difficultas. Experimur. n. dũ legimus literas, in eodẽ inſtãti cernere albũ & nigrũ: nec dici pt ꝙ ſpẽs albedinis ſit in alia pte oculi, & in alia ſpẽs nigredinis, nullus. u. ſapiẽ tũ. d. hactenus hoc. Et ita remanet difficultas ſicut vides. Vnde vr̃ nobis Ariſt. in ĩfringẽdo primã ſolõnẽ, nõ efficaciter eã ĩpugnare. Inqt. n. aut ñ poſſe, potẽtia qdẽ. n. idẽ & indiuiſibile & cõtraria, ſm eẽ ãt nõ: ſed ĩ opari diuiſibile, & ĩpoſſe eſt albũ & nigrũ eẽ ſimul, qa neq; ſpẽs pati ipſorũ ſi hmõi eſt ſenſus & ĩtelligẽtia. Sed dicã ſibi ꝙ nõ ſequit', ſi albũ & nigrũ ñ pñt eẽ ſil' ĩ eodẽ ſubiecto, ꝙ ſpẽs albi & nigri nõ pñt eẽ ſil', qa ſpẽs cõtrariorũ ñ ſunt cõtrarię, qa ſunt abſtractæ a mã. propriũ. n. vniuſcuiuſq; ſenſuũ eſt eẽ ſuſceptiuũ ſpecierũ ſenſibiliũ ſine mã: & iõ licet albedo & nigredo ĩ eẽ materiali cõtrariẽtur, in eẽ tñ ſpirituali nõ cõtrariãtur. vñ Cõmẽ. in 6. Meta. cõ. 8. expreſſe d. qđ eſt ĩ aĩa cõtingit vt recipiat duo oppoſita ſil': ſed qđ eſt extra aĩam nõ pt ea ſil' recipe. Sed rõ Ariſt. ſi quis bñ perpẽdat, aliter ibi ꝓcedit: nã pria ſolutio innuebat ꝙ ſenſus vt ẽ vn⁹ ſm ſubiectũ, ſm ꝙ ẽ recipiẽs, eſt ĩdiuiſibilis, ſed ſm eſſe & rõnẽ eſt diuiſibilis, rõne pluriũ formarũ q̃ recipiunt' in eo. innuit ergo ſolõ, ſenſus vnitatẽ & indiuiſionẽ, eſſe ex parte qua recipit, & multitudinẽ & diuiſionẽ eſſe ex parte formarũ quę recipiuntur. Sed ſi ita eſſet, ſenſus haberet vnitatẽ materię, q̃ actuat' per formam: & ita receptio ſenſus eẽt ſicut receptio materię. Et ex datis ſequitur vt ſicut albũ & nigrũ ſunt contraria, & nõ pñt eſſe ſimul, ſic

&

& ſpecies albi, & ſpecies nigri. Nō fuit igitur opinio Ariſt. vt ſpecies contrariorū ſint contrarię: ſed ſermo eius eſt conditionalis. Et iō bene intulit iuxta illam ſolutionem. Et impoſſe eſt albū & nigrū ſimul eſſe, quia neq; ſpecies pati ipſorū, ſi hmōi eſt ſenſus & intelligentia. Ecce φ ſub cōditione concluſit. q. d. ſi ſenſus & ītellectus ſint hmōi qui habeāt vnitatē & indiuiſionē, ex pte qua ſunt ſubiectū recipiens, & habent diuiſionem ex parte formarum receptarū, in hoc, idē erit de receptione materiæ, & de receptione ipſorū. materia. n. vt d. Cōmen. 12. Meta. cō. 14. eſt vna numero priuatiue: & non fit plures numero niſi per multitudinē formarum quas recipit. materię. n. diuerſantur pp diuerſitatē formarū & nō econtra 2. Phyſi. com. 87. & 1. de Ani. com. 52. & 2. de Ani. cō. 60. Et propterea dicit Commēta. animaduertens ad id qđ mō dixi, φ Ariſto. opinatur φ virtus primi ſentientis melius eſt vt dicaē vna forma, & multa inſtrumentis copulatis cum ea: per quę tranſeant motus ſenſibilium quouſq; copulentur cum ea: q̄ dicere ipſam eſſe vnā ſubiecto, & multa ſm formas quę deſcribuntur in ea. Illud. n. eſt dignius ei ſm qđ eſt iudicās, iſtud aūt ſm qđ eſt recipiens. Sed tñ cū nō ponimus illic eandem intētionem pp formam, nō poſſemus inuenire aliquid per quod iudicet diuerſa eſſe diuerſa. Iudicium enim dignius eſt attribui huic potentiæ ſm φ eſt actus, q̄ ſecundum φ eſt potentia. quemadmodum motio eius paſſiua a ſenſibus dignior eſt ei attribui ſecūdū φ ē ſubiectum recipiens, eſt. n. vt videtur, recipiēs ſm ſenſus, & agens ſm iudicium, recipere. n. aliquid eſt aliud a iudicare illud. Et hęc duo debent inueniri in aliquo duobus modis diuerſis. Et ad hoc tēdūt verba Themiſtij aſſerentis ſenſum cōmunē non recipere contraria, ſed iudiciū de contrarijs afferre. quia obiecta contraria relucentia in ſpeciebus offeruntur illi tanq̄ iudici, & ſunt comparata ad ipſum, nō tanq̄ ad materiā, ſed tanq̄ ad formam & iudicem: quia ſunt ſicut cognitum in cognoſcente, & non ſunt in eſſe materiali cum contrarietate, ſicut afficiunt materiā extra animam. Et iſto pacto ſoluitur qō completa introducta per medicos. Ad illud qđ adducunt diuini, Subtilis Doctor poſt longā perſcrutationē hoc argumentū dimiſit inſolutū, videns rei difficultatē. Alij vero dixerūt in anima Chriſti ſm diuerſas portiones habuiſſe cōtraria ſimul: quia triſtitia erat ſm portionem inferiorem ſenſuum, & delectatio erat in portiōe ſuperiori intellectiua. Sed dato qđ in eadē portione fuiſſent, adhuc non procedit argumentum: vt mihi datur cernere, quia triſtitia non erat contraria delectationi, quia ſicut dixit bene Alexan. non quælibet triſtitia cuilibet letitiæ & delectationi eſt contraria, ſed quando ſunt circa idem obiectum. Patet autem φ obiectum contriſtans voluntatem Chriſti tunc, non erat illud quo fruebatur illa voluntas. Et ſic optimæ veritas Philoſophiæ non contradicit fidei noſtræ. Sed hæc altioribus relinquantur, quia ſermones fiunt ſm materiā ſubiectā.

Conueniens dicere a cõuenienti fieri, nõ eſt ꝙ cõueniens agat ꝑ ſe & ꝑ ſuã formã ſibi cõuenientis: ſed eſt dicere ꝙ extrahit formam ſibi cõuenîetis de potẽtia ad actum, & nõ eſt agens, quia addit in illã materiã aliquid extrinſecũ, & ſic eſt ĩ hoc de ſubſtãtia ſicut de alijs accidẽtibus. Calidum. n. nõ inducit in corpus calidũ calorẽ extrinſecũ: ſed facit calidũ in potentia eſſe calidũ in actu. Et ſic eſt de magnitudine cõſequente generationẽ, & ſimiliter eſt de motu locali. motus. n. localis nõ prouenit ab extrinſeco motore 12. Met. cõ. 18. parum poſt mediũ. & eſt ſñia ſumpta ab Ariſt. formaliter in 4. Ph. te. c. 84.

Conueniens ſit a conueniẽti. Propõ iſta verificatur tribus condõnibꝰ. v3. vt ſit in agente & nõ inſtrumẽto: vt ſit in propinquo, & nõ remoto & vt ſit eſſentialiter & nõ accidẽtaliter 12. Meta. c. 42. auct. Ale.

Cor eſt primũ per ſe motũ in aïali, quia nõ mouet ſe, quia pars mouet ſe & mouet totũ 7. Ph. c. 1. & 4

Cor, venarum eſt principium 3. de partibus Animalium cap. 4.

Cor animalium carentiũ pulmone nõ habet vẽtriculum dextrũ: & tñ in illis animalibus inueniť illa vena q̃ eſt inter epar & cor, & iõ Gale. d. iſtam nõ oriri ex dextro vẽtriculo cordis 3. de partib. ca. de corde. Vide ibi ſolutionẽ Auer. dicẽtis illam de neceſſitate oriri a cordis ſubſtantia inquantum cor, nõ inquantum dextrum aut ſiniſtrũ.

Cordis temperãtia principaliter cognoſcitur ex pulſu, & ſecundario ex anhelitu 4. Col. i. cap. 2. vbi vide etiam alia ſigna.

Cor ſm Ariſt. eſt principiũ ſanguinis, ſed ſm Gale. cor nõ eſt principium niſi ſanguinis arterialis, ſed ſanguinis venalis principiũ ẽ epar 3. de partib. Auer. in cap. de corde. Vbi videas tres rõnes Ariſt. ꝓ ſua opinione. Vbi aduerte ꝙ, vt ibi dicit Auer. Ariſt. nõ opinatur cor eẽ pricipiũ ſpecierum ſanguinis, ſed primi qui eſt verum nutrimẽtum & vltimum nutrimentum.

Cor animalium magnorum inuenitur habere os, & vide cauſam in 3. de partibus cap. de corde.

Cor magnorũ aïaliũ ſm Ariſ. inueniť triplicẽ habere vẽtriculũ: paruorũ vero duplicẽ. ibid. vbi d. Gal. negaſſe aliqd aïal habere triplicẽ vẽtriculũ ĩ corde, ſ3 d. aïalia hñtia pulmonẽ habere duos vẽtriculos: carẽtia vero pulmone hře vnũ tñ.

Cordi accidentia ſupueuentia ſunt ſinopis, cardiaca, & tremor 3. Colliget cap. 25.

Cordis ventriculus dexter calidior eſt ſiniſtro ſm Ari. & iõ pars dextra calidior ẽ ſiniſtra. Et iõ oẽ animal ſm Ariſ. habet iſtã duplicem naturã dextri & ſiniſtri vẽtriculi: quia iſta eſt cã diuerſitatis partis dextrę a ſiniſtra: contra Gale. qui voluit animalia carentia pulmone non habere duplicem ventriculum, ſed vnum tantum ibidem.

Cordis ſitus eſt in medio pectore in alijs animalibus: ſed in homine vergit ad ſiniſtrũ. & vide cauſam in 3. de partibus Animal. cap. 4.

Cordis propriũ eſt nõ tollerare apoſtema, & alias ægritudines, ſicut alia membra ibidem. Vide tamẽ Auer. 3. Collig. ca. 25. vbi d. ꝙ medici dicunt ꝙ põt contingere apoſtema in panniculo cordis.

Cor eſt principiũ motus letitię, triſtitiæ,

ſtitiæ,& oīum ſenſuū. ex 3. de ptibus ca. 4. idē in lib. de Sēſu & ſen.

Cor & iecur oībus animalibus neceſſaria ſunt: alterum pp caloris originem, alterum pp concoquendum cibum, ſupra cap. 7.

Cor eſt primū qd in formatiōe fœtus actu ſecernitur, qd nō mō ſenſu ita fieri cōſtat, verūetiā ratione Ariſt. 2. de Gener. Animaliū. ca. 4.

Cor eſt primum quod viuit, & vltimum quod moritur. s. cap. 4.

Corde carens nullum vnq̄ aīal ortum eſt. Ariſt. in 4. de Gener. Animalium cap. 4. Ex hoc poterit cordis principatus oſtendi.

Cor triplicē habet ſinum, dextrum maiorē, ſiniſtrū minorē, et mediū magnitudine inter dextrū & ſiniſtrum 1. de natura Animaliū ca. 17. Et 3. de natura cap. 3.

Cor ſolum ſanguinem extra venas continet ibidem.

Cor in alijs animalibus eſt ī medio pectore, in quibus ſpectus ineſt, ſed in hoīe tn̄ ad partē potius ſiniſtram vergit. ibid. & infra ca. 16.

Cor eſt in medio, quia hic eſt locus regis, ad hoc vt ſit regimen huius proportionatū omnib' mēbris & circunferentijs, & ēt vt melius cuſtodiatur 2. Coll. cap. 9. de iuuamē to membrorum officialium.

Cor poſſe eſt vt ſit bonæ cōplexiōis & bonę cōpoſitionis, & tn̄ cōpoſitio aliorū membrorū erit lęſa: ſed hoc prouenit a materia. Et iō tēpe rātia in cōpōne & cōplexione mē brorū adiacētiū cordi, vt pectoris, & aliorū propinquorū, eſt ſignum certū tēperamēti cordis, quia virt' informatiua nō format alia membra niſi mediāte calore cordis, ſed non conuertitur hæc ſignificatio. Auerr. 4. Collig. cap. 2.

Cor ē vltimū mēbrū qd refrigerat ī morte 2. Coll. ca. 2. & de sōno &c.

Cor eſt calidū de neceſſitate pp ſpiritū, & pp partem carnoſam, & pp ſanguinem. & eſt ſicut clibanus. Auerr. 2. Collig. cap. de complexionibus membrorum officialium.

Cor vr̄ mihi q ſit declinans ad humiditatē propter ſpiritū in eo exiſtētem. s. in ca. proprio de corde.

Cor eſt mēbrū cuius cōplexio cōicat toti corpori, quia qn̄ cōplexio cordis e ſt tēperata, mēbra p maiori parte ſunt temperata in caliditate, quia cor dat complexionem omnibus membris qua agunt & patiuntur 4 Colli cap. 1.

Cor in ſiniſtro vētriculo per paruū foramen cōtinuatur pulmoni, p maius vero oībus arterijs corporis, & iſtū ventriculū medici ſpiritualē appellāt Gal. 6. de vtilita. parti. ca. 7. Et iō eſt magis pīcipalis q̄ dexter vētricul', quē ſāguificū vocāt. ſed nota q Ariſ. oppoſitum ſentit.

Cor & iecur oīb' aīalib' neceſſaria ſunt, alterū pp caloris originē, locū. n. adeſſe aliquē, quaſi lares foruq; oportet: quo naæ fomites & primordia ignis natiui cōtineantur & ſeruentē. eūdeq; tutū eē, velu ti arcā corporis totius neceſſe eſt. Alterū iecur dico, cibi cōcoquēdi grā adeſt. Et quidem nullū ſanguine præditū ijs duobus carere pōt. Ariſt. ſnīa in 3. de partib. Animal. cap. 7. Ex iſta authoritate, aliqui ſummunt de mente Ariſt. ſanguinem qui eſt verus humor & nutrimentū verū in habētibus ſanguinem generari in epate. & q ī corde non accipit niſi quandam ſubtiliationē & diſpoſitionē accidentalem. Digreſſio pulchra d' gñatione ſanguinis apd̄ Ariſt. & Peripa.

talem. Et aſtruūt hoc authoritate Auer. in 2. Colli. in ca. de iuuamēto epatis, vbi d. qđ epar eſt mutatiuum cibi ad cōuertēdū ipſum in ſanguinē: & poſtea mittit ipſū ad oīa mēbra. Et parū infra ī eodē loco d. ꝙ epar habet quinq; virtutes ꝑdictas, hoc ē digeſtiuā ꝗ facit ſāguinē, retētiuā tpe digeſtiōis, attractiuā, qñ trahit chilū ex īteſtinis, diſcretiuā, qñ diuidit & diſcernit tres ſupfluitates, hoc eſt ſupfluitatē aquoſam quā attrahunt renes, cholericā quā trahit burſa fellis, & melā cholica, quā trahit ſplē. Vbi clare patet Auerr. dicere ſanguinē generari in epate. Et cōfirmať, qa ibi ē generatio veri ſanguinis vbi generantur ſuperfluitates & excremēta eius, qa a qualibet digeſtione reſecať aliqua ſuperfluitas. Sed ſm Ari. & Auer. in habentibus ſanguinē, ſanguis ē vltimū nutrimentū, flegma āt & vtraq; cholera ſm Ariſ. ſunt ſuperfluitates, igiť ſi ſm ſuīam Auer. preallegatā, epar per virtutē ſuā diſcretiuam diſcernit iſtas ſuperfluitates & ſanguine: ſequiť ꝙ epar eſt mēbrū ſanguinis veri generatiuū. Et ita quidā indubitanter tenent tpe meo Paduę, dū in circulis diſputarē. Sed iſta opinio ſtare non pōt in via Peripateticorū, licet Gale. dicat illud. Nam Ariſt. exprēſſe in 3. de partib. Animal. cap. 4. & eſt in cap. de corde, determinat cor eſſe principiū omniū virtutū, quia vbi fieri pōt vnū multitudini eſt ꝓferendū. Iſtud eſt maximum fundamētū in via Ariſto. quia natura & deus nihil fruſtra faciunt. 1. Cœ. te. cō. 32. vnde multæ poſitiōes Ariſt. ſunt fundatæ ſuper iſto principio. vnde. 1. Phy. præpoſuit opinionē Empedoclis opinioni Anaxago. qui poſuit principia finita, & in 12. Meta. cōcluſit vnum eſſe principē vniuerſi, quia multitudo pricipatuū mala: vt teſtatur ēt doctus Home. Et ideo Ariſt. vim nutritiuam & ſenſitiuā in corde locauit. Et quia tenuit cor eſſe principiū virtutis talis, & ſm ipſum ſanguis in habentibus ſanguinē eſt vltimum nutrimentū: in non habētibus vero eſt aliquid proportiōale ſanguini. poſuit ſanguinē qui eſt verꝰ humor, & qui vere nutrit, generari in corde. argumēto ꝙ in nulla parte corporis reperiť extra venā, niſi ī corde. Amplꝰ lucidiſſimus Them. in com. ſuper lib. de Som. & Vigi. ca. 13. inquit, deuoratus. n. & īgeſtus per os, cibus, indeq; in locos ſuos i. in inteſtina & vētriculū collatus, euaporať & ſurſum ſpirat per venas, per quas deinde permanat ad iecur: in iecinore mutatur & natura ſanguinis tingitur, a iecinore īfluit & ſubit ad cor, in corde vincitur & cōficiť pleniſſime: inibiq; in ſanguinē ꝑfecte ↄuertiť. & idē ſubdit. Et venę quidē alię cor adeunt: alię a corde prouenīūt. Venę quæ adeūt cor, tanꝗ miniſtrę & gerulę ſunt: vt ꝗ a iecinore ad cor īcoctū & imperfectum ſanguinē conuehāt: quē cor ſuſceptum ſua vi meracum & abſolutū ſanguinē reddit. At venę ꝗ a corde pertinēt, cōparatæ ad alium vſum ſunt. v3. vt ſuccus p eas cōcoctꝰ, iā, ꝑfectuſq;, in totū corpus diſtribuať atq; dedatur. Idē d. Alexan. in Paraph. de Anima ca. vltimo. vbi agit de animæ principatu, in qua parte corporis conſiſtat. Auer. etiā 2. Colli.

cap.

cap. 11. d. ꝙ epar ſeruit cordi, & hoc eſt quia ꝑparat ei ſuum nutrimẽtum. & ideo oportet declarare viam per quã cerebrũ ſeruit cordi. Amplius quia generatio veri humoris non niſi per digeſtionẽ perficitur, & iſta a calore procedit, cũ cor ſit principiũ & fons caloris. ſequiť igiť cor habere hmõi principatũ. Epar vero eſt neceſſariũ in ſanguinis generatione, pro quãto decoquit cibũ. nã licet cibus ĩ ſtomacho conuertať in chilum, & ꝑ venas meſaraicas attrahatur ad epar, non ꝑpea ibi materia eſt ſufficienter preparata, vt forma ſubſtãtialis veri ſanguinis inducatur, & iõ indiget vlteriori decoctiõe, quã decoctione epatis, per quã generatur non verus ſanguis, ſed aliqua ſpecies ſanguinis. i. modus quidã. & in tali decoctione celebrata in epate ſequeſtrať pituita. i. flegma: & ſi quid aliud eiuſmodi eſt, vt dixit Ariſto. in 1. de Gener. Animalium ca. 18. vbi d. ꝙ pituita eſt excrementum primi alimenti. vbi per primũ alimentum intelligit cibum, qui iam in chilum cõuerſus, attractus fuit ad epar. Nam (vt notat Philopo. in illo loco) alimentũ vtile duplex eſt. ſ. primum & vltimum, primũ eſt cibus, puta panis, aut vinũ. ſcd́m aũt ſeu nouiſſimus eſt ſanguis, quia tale vbiq; ab Ariſto. appellať vltimũ alimẽtũ. & ſic duplex eſt excrementũ, primũ qđ ẽ reſpectu primi, & tale eſt pituita, aut aliquid hmõi, ſiquid eſt. qđ d. ꝑp vtraq; colerã, & ꝑp aquoſitatẽ vrinalẽ. Talia. n. ſequeſtranť ab illa decoctione, ꝙ fit in epate, in generatione ſanguinis qui nõ eſt verus humor ſm Ariſt. ſed ẽ aliqua ſpecies eius, i. modus, quia eſt ſanguis in potẽtia propinqua, ſed nõ eſt verus ſanguis qui ẽ humor, de quo Ariſt. dicit ipſum eſſe vltimũ nutrimentũ. Et iſto mõ intelligiť dictũ Auer. in 2. colľ. ſupra allegatũ per iſtos viros oppoſitũ tenẽtes. Et ne videamur dicere iſta gratis adducamus verba Auer. ĩ eodem cap. de iuuamẽto epatis, vbi poſtꝙ multa intulit cõtra Gale. opinantẽ epar habere principatũ ĩ nutritione, tandẽ dicit finaliter concludendo. Et eſt cõfirmat⁹ iſte ſermo vt cor ſit neceſſitate princeps virtutis nutritiuę, quia nec Gale. nec alius ex anathomicis dixerũt nec crediderunt, ꝙ cordi veniret calor ab alio mẽbro, ſed eſt ſufficiens ꝑ ſe ſicut cõueniens eſt principi. Et ego iã probaui tibi virtutẽ à calore ꝑ modũ doctrinę reſolutiuę. Et ſi tu vides ꝙ indiget cor epate propter ꝑparationẽ nutrimenti: non propterea epar indiget vocari princeps, ſicut nõ eſt conueniens ſtomacho propter pręparationem cibi vt vocetur princeps epatis. Nec bubulcus qui pręparat cibum alijs bubulcis vocatur princeps.

Pro hoc faciũt etiam verba Auer. in 2. colľ. in cap. 8. de iuuamentis membrorum conſimilium vbi d. ꝙ flegma eſt ſanguis ĩdigeſtus, & propter hoc debet dici ſuperfluitas ſanguinea, hoc ẽ diminuta ſuperfluitas vt fit ſanguis: non ſupfluitas cuius ſeparatiõe remaneat ſanguis completus, ſicut a colera & melancolia. ergo ſi ita eſt, tũc eẽ flegmatis in corpore eſt de neceſſitate, hoc eſt ꝙ impoſſe eſt cibũ cõuerti, niſi ex eo generenť ſuperfluitates flegmaticæ. Præterea Auerr.

in eodē ca.d.ꝙ Ariſt. vult ꝙ nutrimētū oīum mēbrorū fiat ex duobus ſanguinibus mixtis inſimul: &ꝙ ſanguis, qui eſt in epate & in venis nō pulſatilibus,eſt ſicut mā ſanguinis miſſi in arterijs cordis. & ꝙ ſanguis arteriarū eſt ſicut forma ſanguinis. & hoc ē quia dat ei dē cōplementum,& coctionem,& facit ipſum cibum propinquum actui. Conſimilē ſnīam inuenies in cō.73.ſuper 1.Canticę canticorū ab ipſo,vbi d.iſtā fuiſſe opinionē Hyppocra.Plat. & Gal. ꝙ ſunt tres virtutes & d. ꝙ iſta opinio eſt falſa in duobus. Amplius Auerr. 14.Colli.ca.2.d.ꝙ epar & cerebrū nō habēt calorem propriū in eorū eſſe niſi illū,qui eſt ī membris conſimilibus ex quibus cōponuntur.ſed calor mediāte quo iſta mēbra operanť artes ſuas, ē calor trāſmiſſus eis a corde: & iſte calor a corde tranſmiſſus ē ſicut forma reſpectu caloris ꝓprij ſibi debiti merito partiū conſimiliū.Talis.n.eſt ſicut mā, & ideo epar concurrit vt inſtrm. Alexan.ēt in Paraphr. de Ani.cap.vlti.vbi agit in qua parte corporis cōſiſtat aīę principat' expreſſe d.ꝙ cor eſt maxime ſanguinoſum,& iō maxime ſenſuale. & iō oſſa,capilli,& vngues,quia exāguia ſunt,non ſentiunt. Et ſubdit ꝙ ſanguis in iecinore generať, indigeſtus atq; nō coctus ē,neq; ꝓpria appellatiōe ſanguis nūcupari debet. Amplius adducamus ī cōfirmationē noſtrę declaratiōis v̓ba Auer.in cō.ſup lib.3.de partib. Animal. in ca.de corde. vbi in digreſſione de hoc q̄ſito ſoluēs argumenta Galeni d.Et totū hoc qđ viſum ē ex anathomia ipſi Galeno non contradicit rōne dictorū Ariſto. Ex his.n.propoſitiōibus nihil aliud ſequiť niſi ꝙ illud mēbrum qđ eſt principiū venarū & in quo eſt virtus nutritiua prima, in eodē eſt ſanguis primus ſm naturā. Nā ſanguis exiſtēs in epate eſt prim' in generatiōe,& vltimus ſm naturā. Ariſt.n.non dicit cor eſſe principiū ſpecierū ſanguinis, vel oīum ſpecierū ſanguinis. ſed dicit eē prīcipiū primi ſanguinis,qui eſt vere vltimū nutrimētū, quē ſanguinē dicit exire a corde & tranſire p venas.ſ.pulſatiles ad omnia mēbra: adeo ꝙ ſanguis nō venit ad cor ex alio mēbro. Ipſe igiť nō opinatur cor mittere ſanguinē ad epar, eo mō quo ſtomach' trāſmittit ſuccū chiloſum ad epar,aliter āt epar nō iuuaret. Arbitrari tandē debemus ꝙ proportio ſanguinis generati in corde ad ſanguinē generatū ī epate eſt proportio formę ad materiā. Quid clarius dici potuit in hoc negocio? Et ꝙ iſta fuerit opinio Ariſto. clariſſime patet ex 3.de partib. Animal. in cap.de corde. & eſt cap.4.vbi formaliter ita ſcribit. Iecur aūt oīb' ſanguine ꝑditis ineſt, ſed nemo id cēſuerit eē prīcipiū vel corporis totius, vel ſanguinis: ſitū.n. nequaq̄ obtinet prīcipalē. Lienem vero ſibi habet aduerſum in ijs quę exquiſitius conſtēt. Nec vero ſanguinis cōceptaculū intra ſe cōtinet modo orbis, ſed vt reliquæ partes ſanguinē in venis incluſum habet. Ad hæc vena per iecur tendit, nec vlla ex eo prouenit. venę.n. oēs ex corde ſua initia trahūt. Itaq; cū alterū iſtorum principiū eē neceſſe ſit, iecur aūt n̄ ſit: cor ēt prīcipiū ſanguinis eſſe

eſſe neceſſe eſt. animal. n. ſenſu de
finitur: vis aūt illa ſentiendi illi tri
buitur quod primum ſanguine ꝑ-
ditum eſt. Tale aūt eſt cor, quippe
quod & origo ſanguinis ſit, & pri-
mum quod ſanguinē habet. Hæc
ſunt verba eius. Ex quibus facile
pȝ erroris cā opinantium oppoſi-
tum ſm Ariſt. ꝑp inductam aucto
ritatem in principio iſtius digreſ-
ſionis ex cap. 7. 3. de part. animal.
vbi Ariſt. d. cor & epar eſſe duo mē
bra neceſſaria oībus ſanguine prę
ditis, alterum ꝑp calorem, alterum
ꝑp concoctionem cibi: nam equi-
uocatio decipit eos. Cibus. n. apud
Ariſto. duplex eſt (vt colligitur ex
mente eius aperte in 1. de Gñatio.
animal. cap. 18.) primus & vltim⁹.
Decoctio cibi primi apud Ariſtot.
fit primo in ventre, deinde in epa-
te, ſed decoctio vltimi cibi. i. eius
gñatio fit in corde. nam ſanguis q̃
gñatur in epate (vt d. Auer. in loco
prællegato in 3. de part. aīalium)
comparatur ad ſanguinem gñatū
in corde, ſicut materia ad formā:
quia Ariſt. non opinat̃ cor eſſe prī
cipiū ſpērū ſanguinis, aut omniū
ſpērum ſanguinis, ſed veri ſangui
nis, qui eſt vltimum nutrimentū.
Verus igitur ſanguis, qui eſt verus
humor, & habet nutrire, generatur
ſubaliter in corde, & ibi recipit oīa
accidentia neceſſaria conſequētia
formam ſanguinis, quia nō eſt a-
liud agens, quod largitur formam
ſubſtantialem, & aliud qđ largitur
accidentia neceſſario conſequētia
illā, vt eſt declaratū in naturali phi
loſophia. Epar igitur apud Ariſto.
præparat cibū modo prædicto de-
coquendo & tranſmutando, ſed qđ
per talem tranſmutationem indu
citur non eſt verus ſanguis, ſed ſpe
cies aliqua. i. modus quidam ſan-
guinis, quia eſt ſanguis in potētia,
loquendo de vero ſanguine. Vnde
credo ꝙ ſicut panis & vinum ī ſto
macho ſubſtantialiter tranſmutā-
tur in chilum, ita chilus, ſubſtan-
tialiter tranſmutatur in hepate, in
qua trāſmutatione gñatur illa ſu-
perfluitas. i. pituita, & ſi quid aliud
hmōi eſt, vt teſtat̃ Ariſt. in 1. de ge
nerat. aīal. Vbi no. ꝙ flegma, vt d.
Auer. equiuoce dr̃ ſupfluitas reſpe
ctu choleræ & melancholiæ. nam
flegma eſt ſanguis diminute deco
ctus, & eſt ſuperfluitas ſanguinea,
. i. diminuta ſuperfluitas, vt ſit ſan-
guis. & iſtud generatur ī illa dige-
ſtione, quæ fit in hepate. Sed ſan-
guis ille in epate generatus non eſt
verus ſanguis, qui eſt vltimum nu
trimentum, ſed eſt neceſſarium ꝙ
tranſmittatur ad cor, & cor trāſmu
tat ipſum ad verum ſanguinem, q̃
eſt humor vere nutriens. Sed dices:
Iſtius ſanguinis, qui eſt vltimum
nutrimentum, q̃ eſt ſupfluitas ei⁹?
Ariſt. in 1. de generatio. aīal. d. eſſe
ſemen in adultis. Iſtud aūt ī his, q̃
creſcunt conuertit̃ in ſubam cor-
pis, vnde non dȝ hō mirari de tot
trāſmutationib⁹, quia nā ordina-
te procedit, & non facit ſaltum in
ſuis operationibus (vt teſtatur Ari
ſto. in 9. de natura animalium.)
Nam & medici dicunt etiam vltra
quatuor hūores dari quatuor hu-
miditates ex ſecundis: & nos vide-
mus etiam in tranſmutationi bus
factis beneficio artis, & naturæ, per
diuerſas decoctiones diuerſa fieri,
& diuerſos liquores emanare: vt
patet in ſublimationibus numera
lium & mixtorum, vt patet exerci-
tatis.

tatis. Et immorari in hoc amplius eſt ſuperfluum. Nota tamen ſecundum Ariſto. ꝙ vbiq; locorum inuenitur bilis, aut pituita, ſemper excrementum dici dꝫ: & ita ēt de felle exiſtimandum eſt. nā quædā aīalia hñt fel iuxta iecur: quędam vero hñt fel iuxta inteſtina, vt piſces. Talia autem locis differūt, tñ vbiq; ſint, ſemp excrementa ſunt iudicanda. vñ Ariſt. in 4. de parti. aīal. ca. 2. ſcribit. Abſurdum aūt ſit niſi vbicunq; pituitam aut alui ſedimen videris, excrementum id eē putes, pariq; mō de bile, felle ve cēſeas, ſed locis diſcrimen elicere velis. Et ibi nota apud Ariſt. ꝙ bilis ī qualibet parte corporis gñari pōt, & eſt excrementum. vñ lꝫ Auer. & Ariſt. dicant ꝙ burſa fellis eſt data ad attrahendam choľam in hepate gñatam: hoc eſt intelligendum in animalibus habētibus fel: quia multa animalia felle vacant, vt d. Ariſt. ibi. ſ. equus, mulus, aſinus, & id genus. & Ariſto. ibi reddit cām. Nā in aīalibus quorum iecoris cōſtitutio ſana eſt, & ſanguis qui eſt in eo dulcis eſt, talia fel non hñt, aut ſi hñt, venulis quibuſdam incluſum continent: ſed illa quæ ſanguine minus puro conſiſtunt, tūc iecur talium ſegregat hmōi ſuperfluitatem, quia excrementum eſt contrarium alimento, & amarum dulci, & ſanguis integer dulcis eſt. Auer enim in 2. Colliget cap. 1. d. ꝙ duæ choleræ ſunt potentia in ipſo ſanguine. Et ideo Ariſto. decernit iſtas eſſe ſuperfluitates, in quacunque parte corpis gñentur. Nā non negat Ariſtote. quin ſanguis poſſit in choleram conuerti, vel in melancholiam. Vnde in problematibus de proprietatibus animaliū quæſinit pp quid febres, & acuti morbi potius in æſtate q̄ in alijs tēporibus contingunt. Reſpōdet, qa putredo a calore continentis exoritur, qui calor magis æſtate dominatur. Ex hoc pꝫ error Iſach, qui voluit iſtas ſuperfluitates in corde gñari. argumento quia ſanguis generatur in corde. immo Ariſto. in 4. de part. animal. fel aſſerit hepatis eſſe excrementum, & non cordis: quia cordi nullus hmōi humor appropinquare pōt, qñ illud affectum nullum violentum pati poteſt. Cæterorum vero nullū neceſſarium animalib⁹ eſt niſi iecur. Et iō concludit Ariſt. ibi fel eſſe excrementum ſolius iecoris, & nulli⁹ alterius. nā .n. đ nobiliorib⁹ magis ſolicita eſt. & (vt dixi) in hñtib⁹ fel hoc eſt intelligendum. Vñ no. ꝙ humor ille cholericus quem attrahit chiſtis fellis, ſegregatur ab hepate, in digeſtione ſanguinis illi⁹, qui non eſt verus ſanguis, vt ſupra dixi. & humor melancholicus attrahitur a ſplene, & aquoſitas vrinalis a renibus, pituita .i. flegma ē hñs hoc priuilegium, ꝙ permixta cum cibo puro .i. cum vero ſanguine alere pōt, & laborē abſumere. & iſta eſt ſententia Ariſto. in 1. de generа. animal. cap. 18. Vide pro iſta ſententia Auer. 2. coll. cap. 8. de iuuamentis membrorum conſimilium, vbi loquitur de iuuamento choleræ & melācholię. & d. ꝙ ſunt pp neceſſitatem, quia cibus chiloſus, qui vadit a ſtomacho ad hepar, non poſſet digeri, nec eſſe ſanguis, niſi ſepararentur ab eo illæ duæ ſuperfluitates, vna groſſa terreſtris, & alia ſubtilis. & ideo natura præparauit

parauit illis propria membra, qđ non facit flegmati. & iſtæ duæ ſuperfluitates non hñt aptitudinem, vt poſſint fieri pars membri aliquo mõ, quod in flegmate bene eſſe poteſt. Idem tenet in 3. Coll. cap. 4 de gñatione febris cholericæ ſcſtariç. vbi d. ꝙ chol'a nõ hȝ partẽ ex quo poſſint membra aliquo modo nutriri. & dico hoc de naturali, quanto magis de non nãli, ſi ſic eſt de nãli. Sed dices, quare chol'a non poteſt nutrire? Rñdetur, quia hẽt diſpõnes contrarias nutrimento, quia nutrimẽtum eſt dulce, & cholera eſt amara. Sed quare melãcholia? Quia eſt frigida & ſicca, & non eſt dulcis ſicut ſanguis: & ideo vtraque cholera, ſuperfluitas apud Ariſt. iudicatur. Iſta (ni fallor) fuit ſñia & opĩo Ariſt. & Auer. & ſiqs melius ĩtelligit, melius dicat: quia non eſt obſtruſa poſteris ad philoſophandum via. Vnum ſcio ꝙ opinio illa quæ tenet in via Ariſto. hepar eſſe illud quod largitur formã ſubſtantialem ſanguinis, qui eſt vltimum nutrimentum, eſt impoſſibilis, & rõ demſatiua apud me eſt iſta. Quãdo ſunt duo agentia quorum alterũ concurrit, vt diſponẽs & alterum vt agẽs: effectus ſimpł attribuitur agenti, & non diſponẽti: quia effectus inſequitur agens, & non inſtrumentum. Iſto mõ Ariſt. inuehit contra antiquos in 2. de aĩa t. c. 41 & infra, qui attribuebant nutritionem & augmentum igni. Sed hepar, ſm Ariſt. & Auer. in præallegatis locis, concurrit vt præparans, & cor vt agens: igiť ſequitur ꝙ forma ſubſtantialis ſanguinis eſt a corde, & nõ ab hepate. Sed dices: Contra, idem eſt agens diſponens & inducens formam, vt aſſerit Commen. in 7. Meta. com. 31. contra Auic. ſi igitur hepar eſt præparans, erit etiam inducens formam ſanguinis. Soluiť, intelligiť đ vltimate præparãte. vñ dico ꝙ ſanguis gñatus in hepate eſt diminute ſanguis, & non eſt ver⁹, quia eſt diminute decoctus, ſed decoquitur vltima & perfecta decoctione ĩ corde: & ibi vere tranſmutatur in uerum ſanguinem. vnde nõ quodlȝ præparans eſt inducens formam, ſed vltimate præparãs. Nã ſtomachus etiã apud medicos præparat mãm ad gñationem humorum, & tñ ipſi non dicũt hũores gñari ĩ ſtomacho, ſed ĩ hepate. Ita dicim⁹ nos in uia Peripateticorum.

In circulis autem ille excellẽs doctor tenens illam opinionem ſuã ex mente Auer. in uia Ariſtot. iſto modo gloſabat dictum Ariſtot. in 3. de part. animal. aſſerentis hepar nõ eſſe principium ſanguinis. Nã duplex eſt ſanguis, uenalis, & arterialis, & tunc gloſabat hepar non eſſe principium ſanguinis arterialis, ſed uenalis. Secundo gloſabat, ꝙ illud dictum intelligebať in prima corporis gñatione, quia primũ quod uiuit eſt cor. & cum uita ſanguine conſtet in ſanguineis: ſequitur, ꝙ cor eſt principiũ ſanguinis tunc. Tertio d. ꝙ in aĩali completo ſanguis gñať in hepate quo ad formam ſuƀalem ſm Ariſto. & Auer. ſed uirtute cordis: in corde autẽ recipit quandam diſpoſitionem acc̃ntalem. Et dicit diſcordiam inter medicos & philoſophos cõſiſtere ĩ hoc, quia lȝ ambo conueniant in hoc ꝙ uerus ſanguis gñeť in hepate, tñ diſcordia ẽ penes hoc, qa me

dici dicunt ꝙ hepar facit hoc virtu te propria, ſed philoſophi, & Auer. dicunt hoc fieri virtute cordis. Contra iſtas tres vias, & modos arguitur nullum ex iſtis modis ſtare poſſe. Primus quidē ſtare non pōt quia Gal. ēt confitetur illud, ꝙ ſanguis arterialis gñatur in corde. ſi igitur venalis ēt ſm Ariſt. & Gale. gñatur in hepate, in quo eſt diſcordia? Vñ Auer. contra iſtam primā ſol. directe d. ꝙ in 3. de part. anim. in cap. de corde Ariſt. d. cor eſſe principium ſanguinis, ſed Gal. d. cor eſſe ſolum principium ſanguinis arterialis. Alex. ēt in ſua abbreuiatione de anima in vlti. cap. ſcribit, ꝙ ſanguis qui in iecinore redundat, indigeſtus & non coctus eſt: neq; ꝓpria appellatione ſanguis appellari d3. & ibi per longū proceſſum probat cor eſſe principium ſanguinis & ſenſus ex conſequenti: & ꝙ nihil eſt ſanguinoſius corde. Cōfirmatur auctoritate Ariſto. in lib. de Somno, & vig. vbi d. oīs aūt ſanguinis principium, ſicut dictum ē hic & in alijs, eſt cor. horum autē qui in cordis vtriſq; thalamis, cōmunis qui medius, quorum vterq; ſuſcipit ex vtraq; vena, & ex ea, q̄ vocatur magna, & q̄ adorti. in medio vero fit diſcretio. Et ſubdit, qa vero fit maxime ſanguis poſt nutrimenti oblationem indiſcretus, donec ſecernat ſanguis, ſonus fit quouſq; ſecernatur ſanguis, hoc quidem puriſſimum ſurſum: illud vero turbidū deorſum. vbi patet omnem ſanguinem, & puriſſimum, vt eſt arterialis, & turbidū & groſſum vt eſt venalis, ſm Ariſt. in corde generari. Secunda ēt ſolō minime ſtare pōt, quia tunc Ariſtot. nimis inepte locutus fuiſſet & pueriliꝰ, ꝙ iecur nō eſt principium ſanguinis in prima gñatione: quia ſi iecur in prima gñatione non eſt: non entis nullæ ſunt actiones. operatio. n. eſt operatio entis in actu, vt patet in naturali philoſophia. Imo ſermo Ariſt. eſt in animalibus hñtibꝰ iecur, ſicut ſunt ſanguinea, vbi ꝓbat ꝙ in talibꝰ alterū iſtorum duorum membrorū neceſſe eſt vt ſit principium ſanguinis. v3. vel iecur, vel cor. & ꝓbat ꝙ iecur eſſe nō pōt ꝓp tres cās, tum quia nō h3 ſitum cōuenientem, vt poſſit demādare ſanguinē ad totum corpus, quia non eſt in medio totius ſicut cor: tū ēt quia non habet concauitatem, & receptaculum ſanguinis ſicut cor: quia ſanguis qui inuenitur in hepate, inuenitur intra venas, ſicut ī reliquis membris: ſed in corde ubi ſunt tres ventriculi in animalibus magnis īuenitur extra venas, quia ibi eſt fons & origo ſanguinis. 3. rō eſt, quia hepar non eſt principium venarū q̄ deferūt ſanguinē ad totū corpus, quia ſuba hepatis eſt carnoſa: eſt. n. ſicut ſanguis coagulatus, ſed ſubſtātia cordis eſt venoſa. Mō, nā vbi dat nutrimētū, ibi etiā dat originē vaſis deferētis illd: alr nā eſſet māca in neceſſarijs. Patet aūt ꝙ rōnes iſtæ ꝓcedūt in aīalibꝰ nō ſolum in fieri, ſed in facto eſſe exñtibus. Tertia ſolō ēt ſtare non pōt, quia Auer. in 2. Colliget ca. 9. vbi loquit de inuamētis mēbrorū officialium, qñ loquitur de hepate, expreſſe d. ꝙ Gal. opinatꝰ eſt ꝙ epar ſit princeps virtutis nutritiuę: & ignorauit Gale. ꝙ vltimum nutrimentum fit in corde. Et in eodem cap. verſus finē illius digreſſionis

d. Et ſi tu vides, ꝙ cor in hoc indiget hepate. i. in ſanguinis gñatiõe: igitur hepar eſt prĩceps. Soluit, hoc non ſequi, ſicut nõ ſequitur de hepate, quod in ſua actione indiget ſtomacho, nõ ꝑpea ſequitur, vt ſtomachus ſit princeps in illa actiõe: & ſicut bubulcus, qui præparat cibum alijs bubulcis, non ſequit̃, vt ſit princeps aliorum bubulcorum. Vbi patet manifeſte ſm Auer. ĩ via Ariſt. ſanguinem formam ſubſtãtialem recipere in corde, tanquam ab agente immediato & principali: & ꝙ hepar non concurrit, niſi vt miniſter.

Sed illud qđ ẽ inquirendũ diligẽter apud viam Ariſt. eſt, in qua digõne reſecent̃ illæ ſupfluitates. v3. choľa & melancholia. nam Auer. ĩ prędictis locis lib. Coll. vr̃ dicere ꝙ in hepate, ex aduerſo aũt vr̃ eẽ ipſemet ibid. cap. 8. vbi loquitur đ flegmate. d. n ꝙ flegma alr̃ dr̃ ſupfluitas ſanguinis, & alr̃ cholera, & melãcholia. flegma. n. eſt ſupfluitas ſanguinea . i. diminuta ſuperfluitas, vt fiat ſanguis: ſed choľa & melancholia dñr ſuperfluitates, quia ex ſeparatione earũ remanet complet' ſanguis. Eſt igitur vtraq; cholera ſupfluitas ſanguĩs, quia a ſanguine ſequeſtrata in generatione eius. ſed generatio ſanguinis compleci eſt in corde, igitur ibi ſequeſtrantur & generantur. Pro hoc facit authoritas Iſaach, & ſtat ratio, quia in qualibet dıgõne aliqua ſuperfluitas generatur. Pro hoc facit auctoritas Auer. in tract. de corde, vbi vult ꝙ hepar mundificat cor, & non econtra, & tunc ſecundum iſtam viam dicere poſſumus, ꝙ in veri & completi ſanguinis gñatione duplex ſuperfluitas reſecat̃: vtilis, & eſt ſemen: & inutilis, & eſt, vtraq; choľa. Quia aũt cor nullum hr̃ õi humorẽ pati põt, iõ ordinauit natura hepar, vt mundificaret ipm cor ab iſtis ſupfluitatib', & ita tranſmittit choleram ad chiſtim fellis, & melancholiam ad ſplen. & tunc qñ Ariſt. d. fel eſſe excrementum iecoris, intelligendum eſt im mediate, ſed mediate eſt cordis. & Ariſt. ibi ſumit fel ꝓ mẽbro continente choleram. Tale. n. membrũ bñ põt eẽ vnitũ iecori, & nõ cordi, ꝑp eius excellentiam. Si aũt teneat̃ alia via, op3 dicere ꝙ in hepate generat̃ flegma, qui eſt ſanguis diminute decoctus, & ibi ſequeſtrantur duæ choleræ in hñtib' mẽbra illa, quæ ſunt receptacula earũ: poſtea ſanguis ille indigeſtus digeritur & complet̃ in corde, & ſupfluitas ei' vtilis ſemen eſt. Et iſta via vr̃ magis Ariſt. eſſe. Et illo mõ gloſa auctoritates in oppoſitum.

Cor eſt quaſi animal in animali ob ſeptum, concluſumq;. Alexander in paraphraſi libri de anima, cap. vltimo.

Cor eſt colligatum cum alijs membris principalibus: ideo quia cor ẽ omnibus his membris in potentia quamuis ſit vnum in actu. Auer. 7. Coll. cap. 2.

Cor ꝑp quid non attrahit immediate aerem per guttur, ſed mediante pulmone. vide Gale. 6. de vtili. parti. cap. 2.

Cordis caliditatẽ ſequitur caliditas oĩum membrorum, excepto ꝙ nõ ſit reſiſtentia accñtalis, ex mẽbris hñtibus dominium in toto, vt eſt hepar, & cerebrum 4. Col. ca. 2.

Corda aĩalium calidorum & humidorum

dorum ſunt maiora cæteris, ſicut animalia naſcentia in locis humidis, ſupra.

Cor oīum viſcerum ſanguinem extra venas continet: cæteræ partes ſanguinem hn̄t venis contentum 3.de part.animal.ca.4.

Cor hēt oēm modū attractionis, ſiue a vacuo, ſiue a calido, ſiue a virtute fiat. Gal. 6.de vtili.partic.cap. 1.15.de auriculis cordis.

Cordi nihil eſt familiarius ad refrigerationē ſpū: & ad nutritionem ſanguine. Gale.ibid. Inde p3 aerem maxime cōferre in regimine ſanitatis & ægritudinis.

Cor cum ſit pricipium virtutis ſenſualis & nutricis, iō ex ptib⁹ ſimilarib⁹, & diſſimilarib⁹ ꝯſtat: ſimilares ſenſui, diſſimilares motui ꝯgruūt. Alexā.in paraph.de aīa cap.vlt.

Inde collige alr̄ cor eſſe pricipiū ſenſus, alr̄ motus: quod Themiſt. non videtur intellexiſſe in 2.de anima ca.40. vbi digreditur contra Alexan. ponentem carnem eſſe organum tactus: nam ſi caro nō ſit, quid aliud afferri poteſt? Sed meminerit, inquit Themiſtius, Ariſtotelem ſenſorium tactus cordi mādaſſe: quaſi Alex. neget cor eſſe pricipium tactus. Sed animaduertat virtutes paſſiuas appropriari membris ſimilaribus, virtutes aūt actiuas membris organicis, ſeu diſſimilaribus: vt teſtat̄ Ariſt. in 1.de nat. animal.cap.4. Quia igitur ipſum cor vtriuſq; virtutis princeps eſt, & ſenſualis & motiuę, quarum altera actiua, altera in paſſione quadam conſiſtit, ideo diuerſimode iſtarū virtutum cor princeps eſt. nam ratione ſimplicium eſt princeps ſenſilis, ratione organicorum eſt princeps motus. Et nec hoc Ariſto. contradicit, qn̄ Ariſt. carnem ſenſoriū conſtituit in tactu, in loco præallegato de natura animalium. & intelligitur de carne cordis. quando autem in 2.de anima dicit, carnē eſſe medium, & non organum, loquitur de carne extrinſeca, quæ eſt in reliquo corpe: illa.n. eſt vt medium, ſed caro cordis, quæ eſt int⁹, eſt ſenſoriū. Iſta diffuſe magis inuenies in contradict. noſtris nuper editis, qđ nullus vſq; ad noſtra tpa vidit poſt Alex. vnde Alex. ibid. d. Cor rōne carnis eſſe principiū virtutis ſenſilis, rōne neruorum eſſe principium virtutis motiuæ.

Cordis membrana qua inuoluitur, dura adeo eſt & denſa, vt vix ferro incidi queat. & dr̄ pericardiū, ſiue præcordium. Alex. in paraphr. de anima.cap.vlt. No. tamen ꝙ antiqui præcordium os ſtomachi appellare etiam conſueuerunt, vt notat Gale. in 1. particula ſeparatorū ſermonum.

Corde ablato ab aīali poteſt moueri & viuere, velut teſtudo & cameleo, & pari ratione ablato capite. Alex. 5. in fine. vbi d. argumēta de principatu aīæ vtrū in corde, vl̄ in capite cōſiſtat eſſe cōia. Idē Auer. 7. Phy. com. 4.

Cordis vētriculi omnes participant ſangnine & ſpiritu, ſed non equantur: dexter. n. plus ſanguinis, ſiniſter verò plus ſpiritus particeps eſt. Sunt. n. in omnibus omnia, vt d. Hippocrates. Gale. 6. de vtilit. parti. cap. 16.

Cor habet copiam neruorum 3. de partibus animalium cap. 4. vide in contradict. nuper editis.

Cor ſine oſſe, exceptus qūibuſdā ma

gr:is

gnis animalibus,quib' datum eſt gratia filamenti 3.de partibus animalium cap.4.idem Gale.6.de vtili.parti.ca. 19. vbi approbat dictum Ariſt.

Corduba eſt ciuitas temperatior oĩbus ciuitatibus Andalugiæ,& alijs remotioribus,Et huius ciuitatis tẽperamentum oſtenditur ex virtutibus hominum eius, & bonitate intellectus, hñtq; naturalr optimos mores,præſertim virtutes,quæ paci & bonæ opinioni tribuuntur. Auer.in 4.de Gener.animal. cap.de varietate pilorum.

Cornua adhęrent potius cuti q̃ oſſi. vñ fit, vt in phrigia, & alibi boues ſint qui cornua perinde, vt auriculas moueant 3.de nat. aĩal.cap.9.

Corporeitas quæ conſtat longitudine,latitudine,& profunditate ſm aliquos notificat indiuiduũ ſubſtãtiæ quidditatem.Et ideo iſti appellauerunt dimenſiones ſubſtantias. & ſilr qui credunt eſſentiam indiuidui conſtare ex partibus indiuiſibilibus,appellant illas ſubſtãtias vt audiuimus loquẽtes noſtri æui, appellare athomum ſubſtantiam indiuiſibilẽ. & ſilr qui imaginant̃ mãm & formam eſſe principia in diuidui,exiſtimant conuenientius appellari noĩe ſubæ q̃ ip̄m indiuiduum.Conueniunt aũt oẽs hoc iudicio,quia id quod notificat quidditatem huius indiuidui,d3 magis appellari ſubſtantia, quia propter quod vnumquodq; tale & illđ magis.Et iõ nemo ipſorum poſuit accñs inquantum accñs eſſe partem ſubæ,ſed inquantũ ip̄m exiſtimat̃ notificare eſſentiã indiuidui ſubſtantiæ: vt qui poſuit dimenſiones eſſe ſubſtãtias. Auer.in paraphraſi Meta.tract.1.cap.de ſubſtãtia. De ipſa opĩone ponentium dimenſiones eſſe ſubſtantias meminit Cõ. in 4.Cœ.com. 40.

Corpora cœleſtia non hñt mãm oĩno,quia eſſent gñabilia, & corruptibilia 1.Ph.c.79.63.1. cœ.t. cõ. 20.8.Meta.t.c.12.& 12.Met.t.cõ. 10.& in lib.de ſubſt.or.

Corpus cœleſte caret potentia ad aliquam diſpoſitionem, niſi ĩ vbi 1. phy.com.63.1.cœ.cõ.20.8.meta. com.12.12.meta.tex. cõ.10.& 2. cap de ſubſt.orb.

Corpora cœleſtia nõ mouent̃ab illis,q̃ mouent 3.phy.com. 16.& 1. de Gñat.tex.com.43.

Corpus cœleſte eſt ſenſibile viſu, & non eſt tangibile omnino 3. phy. commen.48.

Corpora cœleſtia non continentur a tpe:tamen habent coexiſtẽtiam cum tempore:coexiſtentia quantitatis cum quantitate 4.Phy.commen.117.

Corpora cœleſtia ſm ꝙ motus illorum eſt voluntarius poſſũt moueri velocius.authoritate Alexan. Licet Auer.dicat de hoc eſſe conſiderandum 6.phyſi.commen.15.

Quod ideo dixit meo iudicio,qa ſi ĩtelligatur de aliqua potẽtia reali,& phyloſophica, illđ veritatẽ habere nõ põt: quia in ęternis nõ differt eẽ a poſſe,vt dĩ ĩ 3.ph. poſe.n. tale in æternis eſt neceſſarium 2. Cœ.com.32. Nam ſi iſta potentia nunq̃ reducitur ad actum,eſſet igitur fruſtra in nã : Deus autẽ & nã nihil fruſtra faciunt 1. Cœ.32.ſic arguit in ſimili Commen.1. Cœli com.20. Si vero potentia illa ſit logica, quæ non ponit aliquid in re, ſed dicit ſolum non repugnãtiam ter-

terminorum, inquantum non repugnãt, ſic illud dictũ ſaluari pōt.

Corpus cœleſte pōt quieſcere inquã tum corpus, nõ aũt inquãtum eſt tale corpus, q̃d.v3. non eſt neque graue, neq; leue 7.ph.com.2.

Ex illo loco elicitur ꝙ aliqđ prædicatum pōt alicui nõ repugnare rõne gñis, qđ tñ ſm rationẽ ſpecialem ipſi repugnat. Conſimile elicitur de velocitate motus in ĩfinitũ ĩquãtũ mot⁹. ex 6.ph.c.15. & de regulrita. & irregulrita. ex 5.ph.c.45. & de gñatione terræ 2.Cœ.c.104

Corporis cœleſtis ꝓpinquitas ad q̃dam qñq;, & remotio ei⁹ a quibuſdam qñq; eſt cã tertiæ diuiſionis. v3. vt quædam moueantur qñq;, & quędã quieſcãt qñq; 8.ph.c.21.

Corporis cœleſtis motus ſimplr eſt naturalis. v3. tam ex parte animæ q̃ ex parte corporis, cum nullũ ſit ibi principium contrarium 8.phy. commen.27.

Corpora cœleſtia ſunt materiæ ſimplices, & formæ eorum ſunt formę abſtractæ a materia 8.Phy.cõ.78.

Contra illos qui aſſerunt in via Auer. orbem eſcluſa intelligentia eſſe ſubſtãtiã quandã, quæ eſt forma ſimplex: immo dr̃ mã ſimplex aut materia in actu, & rectius adhuc dr̃ ſubiectũ in via ei⁹, vt p3 ex 8.met.com.12. & 2.ca.lib.de ſub. orbis. & 9.metaph.com.17. Cõtra Grego. Ariminen. & Burlæum.

Corpus cœleſte caret materia, & forma eius non habet ſubſiſtere per ipſum 8.phy.com 79.1.ph 63.8. meta.4. & 12.1.Cœ.tex.com.20. 12.met.t.com.10. & in lib. de ſubſtan.or. fere per totum.

Corpus cœleſte ſm Ariſto. non pōt ex ſe ſm ſuam naturam recipere trãſmutationem. Et cauſa eſt, quia non eſt compoſitum ex materia, & forma, & eſt neceſſãriũ ex ſe nõ ex alio. vt Auic. dixit: verũ tñ neceſſitas eſt in ipſo mõ recipiẽdi, ĩ motore vero mõ agẽdi 8.ph.com.83. vide in concordantijs.

Corpus cœleſte eſt ingenerabile, & incorruptibile, & ſm partes, & ſecundum totum: alia vero corpora gñabilia & corruptibilia ſunt, aut ſm partes, aut ſm totum 1. Cœli, com.13. idem 2.Cœ.t.c.3.

Corpora cœleſtia ita ſunt ordinata in nobilitate ſicut ſunt ordinata ĩ ſitu, ſeu loco 1.Cœ.t.com.15. idẽ 12.Met.com.44. Ex opõne Ariſt. contra Ptolomęum & aſtrologos.

Corpus cœleſte nulli eſt elementũ, ſicut ex nullo eſt elemento 1. cœ. commen.57. vide in concordãtijs.

Corporis cœleſtis eſſe, neceſſãrio requirit eſſe corporis quieſcentis circa quod reuoluitur 1.cœ.97. idẽ 8. phy.com.84.

Corpus cœleſte ita ſe habet, ꝙ forma & formatũ in eo ſunt idem numero, ſed ſecundum diſpoſitionẽ magis diminutam, quàm ſit adunatio recipientis, & recepti in forma abſtracta 2.Cœ.com.3.

Aduerte tamen ꝙ Petrus Pompona. legit aliter locum iſtum: dicit enim, in forma nõ abſtracta, quia vult ꝙ fiat minus vnum ex intelligentia & orbe, q̃ ex materia & forma. Qui ab ipſa tandem veritate coactus in ſenio mutauit ſententiam. Tenet enim ipſam non dare eſſe formaliter orbi. Sed nos literam iſtam affirmatiue inuenimus in multis antiquis codicib⁹, & quo modo ſaluetur vide in tractatu noſtro de intelligentijs, quæſtione pro- Lapſus Pe. Pompo.

propria de hoc, vtrum ex intelligẽ
tia & orbe fiat verius vnũ q̃ ex ma
teria & forma.

Corporis cęleſtis forma non cohe-
ret ſuæ materiæ mediantibus dimẽ
ſionibus, ſicut formæ materiales 2.
cęli cõ. 3. idẽ in 1. cap. de ſuƀa orb.

Corpora cęleſtia ſunt intelligẽtia &
aĩata ſm vniuerſum 2. cœ. cõ. 3. idẽ
8. met. cõ. 12. & 12. met. cõm. 36. &
cap. 1. & 2. libri de ſubſtan. orbis.

Corporis cęleſtis motus non eſt ab
aĩa cogente manere ſempiternum
2. cę. tex. cõ. 6. Iſte locus fuit cau-
Aduerſus Ioan.Grã. ſa erroris Ioan. Gram. qui videns
Ariſt. cõtradicere antiquis in hoc,
tenuit Ariſt. tenuiſſe cęlũ non eſſe
animatũ. vt recitat Simpli. in 1. cę.
Sed nõ animaduertit ꝙ antiqui po
nebant cęlum habere contrariũ, &
de ſe eſſe corruptibile, ſed aĩa erat
cauſa ſuę permanentiæ. Et ad hũc
ſenſum Ariſto. negat cęlum eſſe ab
aĩa cogente ipm manere ſempiter-
num. Et hoc etiã hr̃ ex textu, quia
tũc illa anima nõ eſſet beata, quia
eſſet cum labore & triſtitia. vñ Cõ
menta in cõmen. 6. inquit. Et hæc
contradictio intrat eos qui ponunt
hoc corpus habere contrarium mo
tui animę. Sed ꝙ Ariſto. tenuerit
corpora cæleſtia animata aĩa intel-
lectuali, quę nõ mouet cum labore
& pena, demonſtratum eſt 8. phy.
& 2. cęli eſt authoritas expreſſa phi
loſophi in tex. cõ. 60.

Corpora cęleſtia oĩa habent figurã
ſphericam eſſentialiter, & elemẽta
accñtaliter 2. cę. cõ. 22. & 26. & 3.
cęli cõmen. 67.

Corp⁹ cęleſte ſupremũ eſt maxime
perfectũ in rotũditate & alia diffe-
rũt ad inuicẽ ĩ participãdo illã, ſm
ꝙ sũt magis illi ꝓpĩqua 2. cę. c, 32.

Corpora cęleſtia nõ hñt loca diuer-
ſa, ſed vnũ locũ numero circa quẽ
reuoluunt̃ oĩa, & ẽ mediũ mundi.
Elñta vero hñt loca diuerſa. vide
cõm in 2. cęli cõ. 35.

Corpora cęleſtia nõ hñt phãtaſiã, vt
putauit Auic. quia haberent inſtru
mẽtũ ſenſus, & tũc ſenſus eis eẽt da
tus ad ſalutẽ: & ſi propter ſalutẽ: tũc
eis poſſent accidere occaſiones, ſeu
impedimenta 2. cęli cõm. 37. vide
idem 12. met. cõ. 36. & 1. & 3. cap.
de ſubſtantia orbis. & 3. de anima
cõ. 60. & 61. idem tenet luciđiſſi-
mus. Themiſt in 2. de aĩa in expoſi
tione tex. 15. vide verba eius.

Corpus cęleſte non eſt ſenſibile, ſed
rõne cõprehenditur. 2. cęli cõ. 41.

Et animaduerte ꝓ complemẽto
eorum quæ ſcripſi in contradictio
nib⁹ in pñti loco dũ eſſem iunior,
ꝙ intentio Cõmenta. eſt ꝙ cęlum
nullo ſenſu sẽtitur, niſi ſenſu viſ⁹:
ſed viſus per ſe terminatur ad ſtel-
las, quæ ſunt partes eius. vnde pro-
prie loquendo ſtellæ ſunt per ſe sẽ
ſibiles ſenſu viſus, ſed eſſe totius cę-
li non eſt ſenſibile, ſed rõne cõpre-
henditur. nã cũ ſtellæ ſint partes cę
li, & videmus ꝙ mouentur motu
circulari, & cum non poſſint per ſe
moueri, rõ demõſtrat ꝙ ſunt ĩ cor-
pore quod circulariter mouetur:
quod nõ eſt neq; graue neq; leue.
Et iſta eſt reſoluta intentio eius; &
ſic volo dicta mea deberi ſuppleri.
vnde Cõmen. 2. cęli. cõm. 43 ſuper
verbis Ariſt. ibi dum dicit Qm̃ au
tem videntur & aſtra tranſlata, &
totũ cęlum: inquit, & debes intelli
gere per hoc quod dicit, videntur,
in ſtellis ꝑ ſenſum, & in cęlo ꝑ exi-
ſtimationẽ. & forte dicit hoc, in cę
lo, ꝑꝑ hoc qđ apparet in Aſtrol. &c.

Corpus cęleſte hẽt eſſe mediũ inter purum actũ, & res quæ partim ſũt in potentia & partim in actu. aſſimilatur.n. rebus exñtibus in actu pp ſempiternitatem quã habet per ſe: & quia nullam habet põam ad corruptionem, ſed aſſimilatur reb⁹ quæ partim ſunt in actu, & partim in potentia pp varietatem ſituum quæ ſibi accidit, & tandem ratione mot⁹ localis. Et animaduerte quo mõ nã diuina colligauit illa duo eſſe, ſcilicet æternũ cum corruptibili, ponẽdo inter actum purum & puram potentiam huiuſmodi potentiam quæ eſt in loco. ex 3. tractatu met. vide idẽ ĩ 8. phy. cõ. 15.

Corpora cęleſtia licet ſint neutra, tñ inq̃tum ſunt corpora hñt conuenientiam in diaphanitate, illuminatione, obſcuritate 2. cęli cõ. 42. idẽ in 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Corpora cęleſtia in veritate non generant frigiditates, ſed calores ſimiles vnicuiq; eľntorum 2. cęli. 42.

Corpora cęleſtia ſunt eiuſdem ſpẽi, non aũt ſunt eadẽ gñe, & ſpẽ dña, vt putauit Auic 2. cęli. cõ. 49. quia tunc eſſent cõpoſita ex mã & foř a.

Vide cauſã iſtius deductionis ex 10. met. tex. cõ. 12. Nota tñ (vt glo ſat Cõmet. cõ. 49. ſecundi de cęlo) ꝙ hmõi conuenientia ſm ſpẽm in corporibus cęleſtibus non eſt ſm vniuocationem, ſed ſecũdum pri⁹ & poſterius.

Corpora cęleſtia non ſunt corpora tñ, imo ſunt participantia actione & vita 2. cęli tex. cõ. 61. Et eſt locus diuulgatus & notabilis, vt notãt græci expoſitores, & Cõmẽ. ꝙ cęlum ſit animatum. Et aduerte ꝙ Cõmen. in cõmen. 61. ibi adducit tres demonſtrationes ad hanc concluſionem. duę ſunt a poſteriori, & tertia eſt demonſtratio ſimpliciter, confecta ex propoſitionibus acceptis ex ſciẽtia naturali & diuina. Et bene conſidera circa hoc quomodo vna demonſtratio põt confici ex propoſitionibus duarum ſciẽtiaꝝ non ſubalternatim ſe hẽntiũ.

Corpora cęleſtia in quibus ſunt pauciores actiones & motus, ſunt nobiliora illis in quibus ſunt plẽs. Secus eſt in gñabilibus, quia quęcũq; hñt plures actiones nobiliora ſunt, & ideo nobiliſſimum eſt hõ, & viliſſimum eľnta 2. cœli cõ. 63.

Corporũ cęleſtium quædam acquirunt nobilitatem vno motu ſimplici, & quædam vno motu cõpoſito 2. cęli. cõ 64. vide. in cõcordãt.

Corpora cęleſtia hñt potentias finitas in qualitate, infinitas in tempore 2. cę cõ 71 idem in 3. cap. de ſubſtantia orbis, & 8. phy. cõ. 79. & in paraphraſi primi de cęlo in fine, idẽ 12. meta. cõ. 41. & 2. cęli cõmẽ. 63. & 38. & 39.

Corpora cęleſtia manifeſte videntur intelligere & moueri, ſed non nutriri, neq; ſentire 2. de Aĩa. cõ. 15. idem 2. cę. cõ. 61. & 37 & 3. de Aĩa 61. & 1. cęli 21. & 12. meta. cõ. 36. & 1. & 3. cap. de ſubſtantia orbis. contra Auicennam.

Corpora cęleſtia de virtutibus animæ non habent niſi concupiſcentiam & intellectum 2. de aĩa cõ. 32. & 12. meta. co 36. & 1. cęli. cõ. 90. & 2. cęli 38. & 61.

Corporum cęleſtium virtutes conſeruant eſſe ſm omnes diſpoſitiones & omnes partes eodem modo. 2. de aĩa. cõ 48. idem 1. cęli 22. & 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Corpora cęleſtia ita ſe hñt, ꝙ vnuſquiſq;

quiſq; orbiũ ſtellarũ erraticarum vr̃ moueri per appetitũ orbis ſtellarum fixarum motu diurno, licet cum ſuo appetitu proprio moueãtur motu proprio 3.de Aĩa.cõ.57. idem 2.cęli cõ.58.& 12. meta. 37. & 44. Et ſic ĩtelligere potes,an motus planetarũ a primo orbe, ſit motus raptus, aut ſit motus deſiderij contra mathematicos.

Corpora cęleſtia non hñt, ſenſum quia non eſſet neq; propter melius animæ,neq; pp melius corporis 3. de aĩa.tex.cõ.6.contra Auic.

Corpora cęleſtia quia non nutriuntur,neq; fatigantur,iõ nõ indigent ſomno. ex libro de ſomno & vig.

Corpora cęleſtia ſm Ariſt.non calefaciunt quia ſint calida, ſed ſm velocitatem motus 2.cap. de ſubſtantia orbis.& 2.cęli 42.& 1.metheor.

Corpus cęleſte eſt indiuiduũ demõſtratũ,& ens demõſtratũ in actu 2. cap.de ſuƀa orbis & 2.cęli cõ.3.

Corpus cęleſte eſt mã aĩalium cęleſtiũ,quę mouent̃ circulariter ex ſe: & eſt perfectius cæteris modis materiæ: non n eſt in eo de potentiis niſi potentia in loco tm̃. 2. cap. de ſubſtantia orbis,& cap. vltimo. & 1.phy.cõ.63.

Corporis cęleſtis,& præcipue corporis vltimi forma quodãmodo eſt, aĩa,& quodãmodo intellẽus 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Corpus cęleſte non indiget in ſuo eſſe forma, ſicut eſt diſpoſitio corporum animaliũ quæ ſunt hic 2.cap. de ſubſtantia orbis.

Corpus cęleſte non indiget anima ſenſibili, neq; imaginatiua,ſed ſolum indiget virtute mouente ipm in loco ſemper, & virtute quæ non ſit corpus, neq; virtus in corpore, ad largiendum ſibi permanẽtiam æternam & motum æternũ. ibidẽ.

Corpori cęleſti non datur ſubiectũ niſi propter motum localem tm̃. corporibus autem generabilib⁹ & corruptibilibus datur materia pp generationem & corruptionẽ. forma autẽ datur eis pp actionem 3. cap.de ſubſtantia orbis.

Corpora cęleſtia ſunt corpora abſoluta a materia.vlt. cap.de ſuƀa or.

Corpus cęleſte eſt vnum p continuationem,& formã totalẽ,& per motum vnum continuũ 5.met.cõ.11. Vide pro hoc 2.cęli cõ. 42. & 12. meta.44.& in 2.cap.de ſuƀa orbis. & in lib.deſtruc.diſpu.tertia in ſolutione.18.dubij.

Corporibus cęleſtibus attributę qualitates quæ poſſunt eſſe & non eẽ, vt illuminatio lunæ & obſcuritas, ſunt aliæ a qualitatibus quibus attribuitur alteratio.9.met.cõm.17. Intelligas de alteratione paſſiua. vide pro hoc 1.cęli cõ.21.& 2.cap. de ſubſtantia orbis.

Corpora cęleſtia nedũ non hñt potentiam ad corruptionem, verum etiam neq; ad fatigationẽ 9. meta. tex.cõmen.17.

Corpus cęleſte nõ hẽt potentiam diuiſibilem ſecundum diuiſionẽ corporis,ſcilicet formam materialem 12.metaphyſi.cõmen. 10.idem 8. phyſi.tex cõmen. 79. & 12. meta. tex.cõmen.41.

Corpora cęleſtia quia ſunt principia animatorum & non animatorum, fuit neceſſe vt eſſent animata : & vt principia eorum eſſent corpus & anima. 12. metaphyſi. cõmen 25.

Corpora cęleſtia idem deſiderant & intelligunt:ſed in nobis deſideratũ

differt ab intellectō.12.met.cō.36. in principio ɔmēti, & ibi redditur cauſa, vide in concordantijs.

Corpora cœleſtia carent ſenſu, quia ſenſus dati ſunt aīalibus ad ſalutē. 12.met.cō.36. idem contra Aui. in 1.&.2.ca. de ſubā orbis. & 3. de aīa. tex.cō.60.61.&.2. de aīa cōmē. vlt.

Corpora cœleſtia de virtutibus aīæ nō hñt niſi intellectū, & virtutē deſideratiuā. 12.met.cō.36. idem. 1. cœli 90. & 2. cœli. 39. & tex.cō.61. & 2. de anima. 15. & 32. & 2. cap. & 4. de ſubſtantia orbis.

Corpora cœleſtia cum ſint nobiliſſima corporum ſenſibilium, & meliora: neceſſe eſt vt illud quod appetunt ſit nobiliſſimum entiū. & maxime quod appetit totum cœlum in motu diurno 12. metap. cō. 36. in calce cōmenti.

Corpus cœleſte non mouetur p potentiam exiſtētem in eo: quia aut eſt finita aut infinita. ſi finita poſſibile eſſet quieſcere, quod improbādum eſt. ſi infinita contingeret moueri in inſtanti. Et ideo mouetur p potentiam non exiſtentē in ſubiecto oīo 12. met. cō. 41. Cōtra Groſſipedales qui dicunt intelligētiam formaliter inhærere orbi.

Corpus cœleſte non habet potentiā vt corrumpatur, quia nō habet cōtrarium. eſt igr̄ remanēs per ſe, & p ſuam ſubſtantiam: ſed motus eius impoſ'e eſt vt ſit remanēs per ſuam ſubſtātiam, quia habet cōtrariū. ſ. quietem 12. metaph. cō. 41.

Corpus cœleſte eſt animatum neceſſario 12. met. cō. 41.

Corporum cœleſtiū materia eſt corpus. Et diſp. 4. in ſol. 2. dubij. idem in 2. ca. de ſubſtā. orbis & 8. meta. cōmen. 12.

Corp' cœleſte quia eſt nobiliſſimū corporū, habuit nobiliſſimū motuum. ſ. localē, qui eſt primus motuum. Et quia motor cœli non recipit motum iſtum qui eſt nobiliſſimus, non recipit viliorem. & quia eſt nobilior corpore cœleſti, ideo cauſa permanentiæ eius fuit in nobiliori diſpoſitione q̄ ſit motus, quia eſt īmobilis 12. meta. cō. 41. in fine. Et hoc vr̄ φ quies ſit natura prior & pfectior motu. vide in concordantiis.

Corpora cœleſtia habent perfectum ordinem, & bonū perfectum: quia non admiſcetur eis aliquid per accidēs. ſed in corporibus quæ ſunt ſub corporib' cœleſtib' inuenit̄ priuatio ordinis per accñs 12. me. cō. 52.

Corpora cœleſtium orbium nō ſūt vnum in ſpecie, & multa in numero, imo ſunt multa ſpecie, ſicut eſt indiuiduum aīalium vñum, q̄uis de illa ſpecie nō inueniat̄ niſi vnū indiuiduum. ex lib. deſtruc. diſpu. prima in ſolone. 11. dubij.

Corpus cœleſte primum, eſt vnum animal per ſe, cuius natura eſt aut ſm neceſſitatem eſſe, aut bene eſſe quod moueatur cū oībus ſuis partibus motu diurno. Et de nā aliorū orbium eſt φ moueatur verſus cōtrariam partem. ibidem.

Corporū cœleſtiū eſſe cōſiſtit ī motu. & iō dans motū eſt ſm veritatē agens. ex diſp. 3. in ſolo. 10. dubii.

Corpora cœleſtia mouetur erga ſua principia ſeparata modo amoris & obediētiæ, quia ſunt animata & viua. ex diſ. 3. in ſolo. 13. dubij. Vbi ēt vide quaſdam pulchras rationes probabiles, per quas oñditur cœlū eſſe animatum & viuum.

Corpus cœleſte ſm veritatem habet vnum

vnum motum vniuerſalem, & eſt ſimile vni animali habenti vnum motum vniuerſalem, & eſt tranſlatio ſui corporis. & hic motus vniuerſalis in corpore cęleſti eſt vnus motus qui in ſuprema ſphera fit: alii aũt orbes habent motus particulares ſimiles motibus particularibus qui ſunt in membris viuis animalis. ex diſpu. 3. in ſoľo. 18. dubii idem. 2. cœli. cõmen. 42. & 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Corpus cœleſte abſit vt ſm opinionẽ Peripateticorũ ſit cõpoſitũ ex mã & forma: eſſet. n. corruptibile. ſed hoc eſt de erroribus Auic. ex diſp. 3. in ſoľo 21. dubij.

Corporis cœleſtis aĩa non ſuſtentać in ipſo corpore: hoc. n. corpus non indiget aĩa in ſuo eſſe, in ſua cõſeruatione perpetua, ſicut indigẽt animalium corpora ex diſputa. 4. in ſoľo. ſecundi dubij.

Corpora cœleſtia etſi non indigeãt aĩa, quia ipſis ſit neceſſaria in ſuo eſſe, uerumtamen indigent anima vt ſit animatum, quia id quod eſt nobilius oportet vt habeat nobiliorem gradum, ſed aĩatum eſt nobilius inanimato. ex diſpu. 4. in ſoľo. 2. dubii. vide in cõcordantiis.

Corpora cœleſtia (autho. Themiſ.) aut ſunt formæ, aut ſunt materię dictæ cum noſtra materia equiuoce, aut ſunt materiæ viuæ de ſe, nõ ab aliqua alia vita ex diſp. 4. in ſoľ. ſecundi dubii. idem. 8. met. cõ. 12.

Corpus cœleſte ſm Philoſophos eſt tanq̃ medium inter antiquum abſolute & nouũ abſolute, quia quodammodo eſt antiquum, & quodãmodo nouum, & iſtud antiquũ eſt motus ſupercœleſtis, qui eſt antiquus in ſpecie, & nouus in ſuis partibus: & ideo inquantum eſt antiquus procedit ab antiquo, & ratione ſuarum partium procedunt ab eo infinitæ nouitates ex diſp. 12. in ſoľ. 3. dubij. idẽ in 8. phy. cõ. 15.

Corpus cœleſte non moueť ab alio corpore, quia neq; a corpore extra ipſum, neq; a corpore infra ipſum. extra cęlum enim demonſtratum eſt ꝙ non eſt corpus neq; locus: intra ipſum aũt ſunt eńta quæ mouenť a cœlo, & cœlum non moueť ab eis ex diſp. in ſoľo ſecũdi dubij.

Corpora cęleſtia caſui & fortunæ attribuentes magis errant, q̃ qui aĩalia corruptibilia attribuunt fortunæ. ex 1. de partibus aĩalium ca. 1. & hr̃ ẽt in 2. phy. tex. cõ. 46.

Corpora cœleſtia non habent phantaſiam, vt eſt imaginatus Auic. Et vide rationes Auerr. in paraphraſi meta. tractatu. 4.

Corpora cęleſtia cum non habeant phantaſiam impoſſibile eſt ꝙ habeant motus particulares, ſed mot⁹ eorum eſt vnus continu⁹ hoc modo, quem dicam. videlicet. qđ cum ipſa comprehendant bonum, quorum perfectio conſiſtit in eius conceptione, deſiderant aſſimilari ſibi ſcđm perfectionẽ, ſic. videlicet. vt proueniant ad nobiliorem gradũ eſſendi ſibi poſſ̃m. Et quia melius eſt vt moueantur q̃ quieſcant, cum motus ſit quædã vita omnibus naturalibus, ideo ſunt in cõtinuo motu, & hoc non eſt quia eorum conceptio ſit gratia motus. nam ſi ita eſſet, tunc nobile eſſet propter minus nobile. Sed quia motus prouenit ex illa perfectione, & ĩſequitur ipſam ſicut combuſtio inſequitur formam ignis, & ſicut quando nos peruenimus ad vltimã perfectio-

nem,eſt melius nobis ꝙ influamus de illa perfectione aliis iuxta poſſe, nõ ꝙ perfectio noſtra ſit pp aliud. Vbi patet quantum moderni rudes defecerint in hoc ꝙ poſuerunt intelligentiam non poſſe mouere cęlum niſi ſibi per informationem inhęreret: cum tñ motus ſequatur ſimplicem perfectionem intelligẽtiæ p viam conſecutionis,& non p viam principalitatis. Et ex hoc ẽt ſoluitur argumentum Auic.ponẽtis animam imaginatiuam, quia imaginatur ꝙ illa virtus quæ mouet cęlum,debet apprehendere ſuã hanc,& hanc reuolutionẽ hodiernam tanq̃ per ſe cõprehenſam, ſed nõ ita ſe habet res per vitam meã: quia intelligentia intelligendo primum intelligibile,in eo pficitur:& ad illam intelligibilis apprehenſionẽ, per viam ſequelæ reſultat motus in orbe. ſicut clare Auerr. verba teſtantur.

Corpora cœleſtia mobilia cõicant cum primo mobili: & vnũquodq; eorum habet comprehenſionem vlem & propriam. Et vide modũ clarum in paraphraſi meta. trac.4. per illud intelliges clarius ea quæ ſcribit Cõmen. 12.meta.cõ.44.

Corpus finitum qñ exit ex corpore finito, neceſſario cõſumetur illud 1.phy.tex.cõ.37.vbi dicitur.Omne corpus finitum ablatione finiti conſumitur.idem.6.phy.cõ. 20.

Corpora eſſe compoſita ex materia & forma,nulla alia via ſciri poteſt, niſi ex tranſmutatione in ſubſtantia 1.phyſi.cõ. vltimo & cõm. 51. & 60.idem 12. meta.cõ.5. & 8. idẽ 8.meta.4.& 12.& 4. phy. 38. & 1. ca.de ſubſtantia orbis.

Corpora naturalia habent ſuperficies,lineas,& puncta, ſicut mathematica.2.phy.tex.cõ.16.

Corpus aliud intelligibile.i.mathematicũ,aliud ſenſibile.3. phy. tex. cõ.40.& 1.cę.35. Ex quo patet nõ dari corpus metaphyſicum contra dominum Albertum.

Corpus quodlibet,aut vna,aut plurib⁹ ſuperficiebus terminatum eſt. 3.phy.tex.cõ.35.

Corpus omne figuratum eſt.ſ.

Corpus rotũdum cõtinetur ab una ſuperficie, ſupra.

Corpus non rotũdũ continetᷓ a plurib⁹ ſuperficiebus.ſ.

Corpus ſenſibile extra eñta eſſe eſt impoſſibile.ſ.tex.cõ.45.

Corpora ſimplicia ſunt contraria.3. phy.cõ.49.vbi Cõmen.d. ꝙ habet locũ in his quę mouentur motu recto.in cęlo.n.nõ eſt ſubiectũ, neq; contrarietas 1.cęli.tex.cõ.20.

Corpus quodlibet ſenſibile, in loco eſt.3.phy.tex.cõ.54.

Corpus oẽ ſuperficie clauditur, iſta enim eſt eius ratio.3. phy. tex. cõ. 40. Et aduerte ꝙ hoc competit oĩ corpori, ſiue ſit naturale, ſiue mathematicum, vt ibi habetur.

Corpus circulare non eſt innatum tangere,quia eſt completum & finitum per ſe: corpus autem rectũ eſt innatum tangere, quia eſt cõpletũ & finitũ p aliud 3.phy.cõ.74.

Corpora mathematica non hñt dextrum & ſiniſtrum,& loci differentias ex natura rei,ſed ſm poſitionẽ ad nos.4.phy.t.cõ.5.& cõ.47.ibid.

Corpora naturalia habent locum & loci dñas diſtinctas in natura. ibid.

Corpora mouentur ad ſua vltima propria vt perficiantur per illa, & vt tangãt illa.4.phy. cõ. 36. idẽ 4. cęli tex.cõ.24.

Cor

Corpora rotunda finiuntur per ſe, quia linea circularis eſt perfecta, & non recipit additionem.

Corpora recta finiuntur per aliud 4.phy.43.idem 3.phy.74.& 1. cęli cōmen.12.

Corpora naturalia apud Ariſt. ſunt tribus modis. quædam ſunt in loco eſſentialiter, vt corpora recta, quædam ſunt in loco per accidens, vt corpora rotunda: quædā vero ſunt ĩloco p partes. ſ. totus mũd⁹. ſ. corpus cōpoſitum ex quinq; corporib⁹ ſimplicibus. Cō.4.phyſi. cō.43.

Corpus quodlibet attribuitur ĩ motu & quiete, aut p ſe, aut p accñs. ſ.

Corpus quodlibet in loco eſt, ibidē contra Alexandrum.

Corpus quoddam eſt in loco actu, quoddā vero potentia. ſ. te cō.44.

Corpus conſimiliū partium, dū nō diuiditur, partes eius ſunt in loco in potentia: & cum diuiditur, partes e ius ſunt in actu. ſ.

Corpus mathematicū eſt in loco ſm imaginationem 4.phy.47.idem 1. de generatione. tex. cōmē.44.& 4. phy. cōmē.76.

Corpus quodlibet naturaliter mouetur ad vltimum alterius corporis donec tãgat illud, & illud aliud corpus eſt vnigeneū cū eo. 4. phy. tex. cō.48.idē tex.cō.36.& 69.

Corpus mathematicum & vacuum nullam habent differentiam, cum vtrinq; ſint tres dimenſiones abſtractæ a materia. Commē.4.phy. cō.51.& tex.cō.76.& 77.

Corporibus duobus ſi in eodem loco poſſibile eſſet exiſtere: & infinita, & totus mundus poſſet eſſe in grano ſinapis 4.ph.t.cō.53.& 76.

Corpora duo ſimul eſſe impoſſibile eſt. 4.phy.55.tex.

Corporum penetrationis impoſſibilitas eſt ex ſuis terminis mathematicis, non ex ſuis accidentibus ſenſibilibus 4.phy.cōmen.76.& elicitur ex textu.

Corpora non eſt neceſſarium habere alias dimenſiones præter dimenſiones ſui 4.phy.cō.77.

Corpora naturalia non diuiduntur in infinitum, inquantum naturalia ſunt 7.phyſi.cōmen.2.idem.6. phyſico. 32.

Corpus quod circulariter mouetur, ſcilicet cęleſte, eſt mediū inter æternum & corruptibile, quia eſt nouum quantum ad vbi: & eſt æternum quantum ad ſubſtantiam 8. phy.cō.15.

Corpora ſimplicia ſunt quę maxime dubitare faciunt vtrum omne motum habeat motorem 9.phyſi. cō.28.& 2.phy.cō.3.& 7. phyſico. cōmen.2.

Corpora ſimplicia a generante habent formam & omnia accidentia conſequentia formam, quorum vnum eſt motus in loco, mediante tamen forma 8.phy.cō.32.& 3. cęli.cōmen.28.

Corpora ſimplicia hñt principiū receptionis motus eſſentialr, nō aūt principiū quo moueant ſe niſi per accidens 8.phy.cō.32. Vbi aduerte ꝙ Ariſt. in fine illius textus in illa ardua qōne de motu grauiū & leuiū, cōcludit finalr, ꝙ nō hñt principium mouendi aut faciēdi, ſed patiendi. Quæ verba multos in errorē detruſerunt, nō pōderantes verba Cōmen. gloſantis mentē philoſophi fuiſſe, ꝙ eſſentialr. i. qñ elnta mouent̃ de potentia eſſentiali, non hñt principium intrinſecū actiuū, ſic n. mouent̃ a gñante, ſed bñ ha-

 beut

bent principiũ intrinſecũ paſſiuũ, quod eſt mã ex qua gñant. Sed p accñs i. dũ mouent de põa accñtali, eſt cõuerſo mõ, quia ſic hñt principiũ intrinſecũ actiuum, & eſt ſua forã, ſed non hñt principiũ intrinſecũ paſſiuũ: quia ſi qd eſſet, illa eſſet mã prima, q cũ ſit ens in pura põa, non põt eſſe ſubm motus, & iõ non hñt reſiſtẽtiã intrinſecam, ſed mediũ eſt illud qd reſiſtit. vnde eſntum de põa accñtali poſtq̃ ĩ initio motus fuit motum p accñs a remouente prohibens: tunc ipſum mouendo per ſe mediũ, mouet ſeipſum p accñs: & iſte motus effectiue eſt a ſua forã. Ariſt. aũt iõ eſnta collocauit in numero eoꝝ quæ mouentur ab extrinſeco, quia talia nõ mouent ex ſe, niſi poſtq̃ fuerit mota ab aliis, vt teſtat Cõmẽta. 8. phy. cõ. 27. & 29. Et pp aliã cãm quã allegat Commenta. in 8. phyſico. cõ. 44. quia Ariſt. in 8. phyſi. motũ ex ſe deſcribit, non ſolũ per habere principiũ mouendi ſe, ſed ẽt quieſcẽdi ſe: & hoc eſt aĩalis & animatorũ proprium. vt patet 8. phy. tex. & cõ. 29. vnde ſtricte ſumitur motũ ex ſe ab Ariſt. & iſta eſt veritas. vide ample cõ. 28. in 3. cœli. de hoc, & alibi ſæpe.

Corpus impoſſe eſt ꝙ moueat in loco, abſq; hoc ꝙ moueatur eſſentialiter 8. phy. cõ. 35.

Cõtra Alexan. achillinum & Pet. Põp. Corpus mutat locum, & ideo quod in corpore eſt etiam mutare locũ neceſſe eſt 8. phy. tex. cõ 51. Caueant igitur ponentes primũ motorem & reliquas intelligentias dare eſſe per informationem orbibꝰ: quia tũc ineuitabiliter ſequitur ꝙ moueantur per accñs ad motũ orbis quia nullus intellectus recte diſpoſitus poteſt ſine implicatione contradictionis intelligere eſſe formam abſtractã informantẽ ſuum ſubm, quæ ad motũ ſui ſubi nullo modo moueatur, neq; per ſe, neq; p accñs. Nec ualet euaſio dum dñt ꝙ hoc fallit in formis non eductis de potentia materiæ, quia tales ex hoc ꝙ non ſunt conſtitutæ in eſſe per ſubm, põt informare materiã, & tñ non mouebuntur aliquo modo. Nã certum eſt ꝙ forma illa aut ibi eſt vbi eſt formatum, aut nõ. ſi non igitur non informat. ſi ſic, igitur dum formatum mutat locum, etiam forma mutat. vnde etiã oẽs Theologi qui fuerunt etiam doctiſſimi in philoſophia concedunt animam intellectiuam moueri per accidens ad motum corporis, cum tamen non ſit educta ex materia, nec extenſa ad corporis extẽſionẽ.

Corpus aut virtus in corpore, actionem infinitam habere non põt 8. phyſi. tex. cõ. 79.

Corpora ſimplicia ab extrinſecis recipiunt raritatem, & denſitatem: & recipiendo denſitatem, quaſi recipiunt quandam penetrationem in ſuis partibus 8. phy. cõ. 82. Et talis penetratio (vt ſubdit) ẽ quaſi quid mediũ inter eẽ ſpũale & corporale.

Corpora ſimplicia caret figura & termino, & multum vicinantur in natura naturæ materiæ. 8. phyſico. cõ. 82. Conſimile 3. cœ. cõ. 67. & 2. cœli cõ. 32.

Corpus naturale ſolũ inter alia corpora eſt completum. Auerro. in prohemio primi libri de cęlo.

Ex quo datur intelligi eſſe plura corpora q̃ mathematicũ, vltra corpus naturale. & forte iſte locus fuit in cã ꝙ Alber. poſuit tertiũ corpus

videlicet

videlicet metaphyſicum, in principio primi phyſi. vide de hoc in cōcordantiis nuper editis a nobis.

Corpus eſt ſubiectū vniuerſale ſciētiæ naturalis. 1. cœl. com. 2. idem 12. meta. cō. 5. &. 3. de Anima. cō. 39. vide in concordan.

Corporum quædam non continentur in alijs, vt totus mūdus. & quędam continentur, vt partes mundi. 1. cęli. tex. com. 4.

Corporis cęleſtis eſſe eſt ſenſibile p ſe. 1. Cœli. cō. 5. vide quo ſenſu in 3. phy. com. 48. vbi. d. ꝙ eſt ſenſibile viſu, & non eſt tangibile oīno.

Corporis ſimplicis diffinitio eſt habere principium motus localis in ſeipſo ſm naturam. ex qua diffinitione apparet etiam diffinitio corporis compoſiti, & eſt illud quod habet in ſe plura principia vno. Auer. 1. cęli. c. 7. & elicitur ex tex.

Corporis ſimplicis ſimplex eſt motus, & compoſiti mixtus. 1. cœ. tex. commen. 7.

Corpora compoſita impoſſibile eſt, vt ſint compoſita æqualiter. ſupra cō. 7. idem. 2. de generatione. 48. & 4. metheo. cō. 10. &. 10. met. 23 & in. 2. Colli. ca. vlti. contra Gal.

Corpora compoſita mouētur ab elemento dominante. 1. cœl. te. c. 7. & 8. & in. 2. de anima. 14. &. 39. &. 2. de generatione. 49. Ex quo patet quantum deuiet a veritate ille Sueſſanus qui tenuit mixtum moueri principaliter a forma mixti: cum tamen Ariſt. hic aperte reclamet, & Auer. in com. cōpoſita moueri ab elemēto domināte. in tex. 7. &. 8. 1. cęli. Vnde Comment. ibi in princ. com. 8. ſcribit formaliter hæc verba. Quia eadem natura eſt principium vnius motus, neceſſe

Digreſſio cōtra Augu. Sueſſ. a quo moueatᷣ mixtum.

eſt vt vnus motus habeat eandem naturam: & quia corp⁹ ſimplex habet eandem naturam, oportet vt corpus ſimplex habeat eūdem motum. Et quia naturæ plures vna, neceſſe eſt vt habeant plus vno motu corpora in quibus ſunt plures vna natura, oportet vt habeant pl⁹ vno motu. & forte ſi habuerint vnum motum, erit ſecundum corp⁹ ſimplex dominans, non ſm ꝙ eſt compoſitum, quoniam ſi ita eſſet, contingeret vt cōpoſitum ſit ſimplex: motus enim vnus prouenit ab vna natura: & habens vnam naturam neceſſario eſt ſimplex. Patet autē cuilibet etiam de nouo incipienti philoſophari ꝙ illa Auerr. conſequētia nulla eſſet, nec dictum philoſophi haberet veritatem. Amplius Commen. 1. cęl. com. 18. expreſſe. d. ꝙ vnus motus ſpecie non eſt niſi vnius corporis ſpecie. vnde impoſſibile eſt ꝙ eque primo vn⁹ motus ſm ſpeciem inſequatur diuerſas formas ſpecie differentes. in hoc enim damnat Commen. Ioā. Gramma. 1. cęli. comm. 8. qui voluit motum ignis & aeris eſſe idē ſpecie, & motum aquæ & terræ.

Vnde ſcire debes ꝙ corpora cōpoſita de quibus Ariſt. loquiᷣ ſunt corpora mixta inanimata, non. n. loquitur de animatis quæ mouentur motu voluntario, vt bene notauit Commen. in ſua paraphraſi in ſumma. 4. & fuit dictum Alexand. & Simpli. Talia enim mouentur illo motu ab anima, & non ab elemento dominante. Corpora autē mixta inanimata ſunt in duplici differentia, quia quædam nō ſunt vere mixta, quia in quadam iuxta poſitione partium cōſiſtit eorum mixtio:

mixtio:& ideo non ſunt vere mixta, vt patet ex.2.de generatione & corrupt. Et talia ſunt vt turbines, & venti, & id genus: vnde talia nõ vno motu ſimplici mouentur, ſed mixto, quia vna natura mouet ſurſum, & alia deorſum: & cum neutra poſſit ſimpliciter vincere aliã, tunc prouenit quidam motus mixtus & inflexus. Sed in mixtis perfectis habentibus veram mixtionẽ & formam ſuperadditã formis elementorum, non eſt niſi vnus motus ſimplex: & ille inſequitur primo elementum dominans in eo. Impoſſibile enim eſt in vere mixto, plura elementa dominari. vnde Commen.in.10.meta.com.23.inquit, ꝙ compoſitum eſt vnum in actu per partem dominantem. & ſi non, non eſſet vnum in actu. Et habetur etiam aperte ex determinatis per philoſophum.2.de generatione.te.com.48.&.4.metheo. comm.10. Ne autem aliquis ſuſpicetur nos ita ſcribere ſtudio contradicendi, videat Auer. in ſua paraphraſi in ſumma.4. Sed quod decepit iſtum hominem & ſequaces eius, fuit, quia cum mixtũ hẽat formam ſubſtantialem per quam mixtum eſt in ſpecie: igitur ſua forma eſt principium mot' per ſe primum in talibus, & non forma elementi, quæ videtur eẽ in mixto in potentia reſpectu formæ mixti. natura enim eſt principium motus. Sed animaduertat dictum Auer. in 1.phy.com.1. vbi dicit, ꝙ quæcunque ſunt præter primam materiã, & vltimam formam, ſunt materiæ compoſitæ & formæ compoſitæ. vnde materia prima & forma elementaris dicũtur cauſæ ſimplices. Diffinitio igitur naturæ (vt inquit Simpli.in.1.cœli) magis coartate ſumitur in.1.cęli. quã in.2.phyſi. quia ſumitur vt ẽ principium motus localis tantum. Vnde Ariſt. pro principio ſuæ diſputationis aſſumpſit in tex.com.5. ꝙ omnia corpora naturalia habent principiũ motus in ſeipſis ſm locum. Et probat hoc per diffinitionem naturæ. natura autem iſta quæ eſt principiũ motus localis, eſt forma corporis ſimplicis, quia illa vere natura dicitur: forma autem mixti potius dicitur forma naturata, quia ex naturis ſimplicium eſt cauſata. Et ideo, falſum eſt ꝙ elementum dominãs ſit in potentia reſpectu motus ſimplicis, qui debeẽ mixto merito ſui: immo vt ſic, eſt in actu ſufficienti ad mouendum: licet reſpectu formæ mixti vna cum alijs ſit quodammodo in potentia, inquãtum mixtum vt eſt quodam naturatũ, reponitur in ſpecie per formã mixti. Sed in motu, elemẽtum, ex quo dominatur cæteris, habet rationẽ formæ & actus. nam forma mixti non eſt de principiis actiuis motus localis ſimplicis: quia motus ſimplex eſt effectus formæ ſimplicis, non formæ compoſitæ. Et immorari in iſtis amplius eſt ſuperfluũ. Nam clarius ẽ apud Peripateticos ꝙ dña (vt.d.Comm.com.7.primi de cœlo.) inter ſimplex & compoſitum eſt, ex ſuis diffinitionibus, penes hoc, quia ĩ ſimplicibus eſt vna natura mouens, in compoſitis ſunt plures vna. & ſi fuerint vna, ẽ ſimplex natura dñans in illo cõpoſito. Corpora in quibus ſunt plures naturæ oportet ꝙ ſint plures motus: & ſi fuerit vn', erit ſm corpus dñans.

1.cœli.com.8.& habetur ex tex.

Corpora ſimplicia oportet ꝙ ſint tot ſm numerum quot ſunt mot' ſimplices, ſupra. Côm. Ex quo patet ꝙ numerus ſimplicium corporum non ſolum ex qualitatibus verum etiam ex motibus localib' comprehendi poteſt. vide tñ quæ via ſit certior.4 cœl.t.com.34.

Corpus ſimplex impoſſibile eſt ꝙ habeat duos motus naturales. 1. cœli.tex.commen.9.

Corpus infinitum non habet complementum, neq; finem. 1. cœli.c. 12.&.3.phy.tex.com.64.

Corpus rectarum dimenſionũ nõ eſt finitum, niſi propter corpus cõtinens ipſum exterius. ſupra.c.12.

Corporum ſimilium eſt eadem natura partis & totius. 1.cœli.t.c.19.

Corpora ſimplicia ſunt quinq;, quia numerus earum eſt ſm numerum motuum. 1.cœli.tex.com.23.

Corpus circulare non habet contrarium, & huius vera demonſtratio eſt: licet eam Ariſt. ſubticuerit: talis eſt: quia ſurſum & deorſum cõtrarietatis cauſa eſt: & ipſius ſurſũ & deorſum cã eſt ipſum corpus circulare, vnde ipſum circulare corp' contrarietatis cã eſt. ei igitur nulla ineſt contrarietas. Auer. in paraphraſi. primi de Cœlo. in ſumma 6. iuxta finem.

Corpus quodlibet aut ſimplex ẽ aut compoſitum. 1.cœli.tex.com.34. Vbi Commen.d. ꝙ hæc diuiſio eſt manifeſta per ſe: & nullus põt dicere ꝙ nullũ corpus ſimplex eſt: plura enim corpora diſſoluuntur in alia: ſed hæc diſſolutio non procedit in infinitum. quapropter neceſſe eſt vt ſint corpora ſimplicia. & etiã declarauit corpora ſimplicia eſſe per motus ſimplices, & ꝙ ſunt quinq;. Et ideo hæc propoſitio aut eſt manifeſta per ſe, aut iã eſt declarata.

Corpus non poteſt imaginari eẽ infinitum, niſi ex parte generis eius. videlicet inquantum magnitudo: non autem ex parte differentiæ. 1. cœli.commen. 39. & ſimiliter eſt de linea & ſuperficie.

Corpus figuratum eſt quod continetur ab vna ſuperficie, aut a pluribus ſuperficiebus. ſupra.

Corpora grauia non pertranſeunt medium: & ex ſuo deſcenſu eundẽ locum intendunt. 1.cœli.t.c.44.

Corporis infiniti grauis, aut leuis, neceſſe eſt grauitatem, aut leuitatem eſſe infinitam. ſupra.46.

Corpora ſunt proportionata in grauitate & leuitate, ſicut ſunt in magnitudine. 1.cœli t.c.47. Vbi habetur in tex. ꝙ proportionanť magnitudines grauitatibus. Com. autem limitat iſtã propõnem in tex. 48. In his quæ ſunt eiuſdem ſpeciei maxime, ꝑꝑ id qđ eſt de plumbo reſpectu terræ, vt no. Com. ibidem com.49 &.3.cœli.com. 8. vbi aduertat diligens lector trãſpoſitionem in commẽ. arabico. quia commentũ.48. correſpondet textui nr̃o.47.

Corpus quodlibet phyſicum ſemꝑ neceſſe eſt motum habere. 1. cœli. tex.com.57.& tex.com.5.

Corpus compoſitum ex graui & leui, aut componitur ſecundum mixtionem, aut ſecundum vicinitatẽ partium. ſupra.

Corpus quodlibet aut eſt agens, aut patiens, aut vtroq; participans. 1. cœli.com.63.& ponitur expreſſe in tex.com.68. Hæc autem propoſitio eſt manifeſta per ſe (vt aſſerit Commen.

Commen.)quia corpora cœleſtia agunt & non patiuntur: corpora autem quæ ſunt hic & agunt & patiuntur. Aduerte tamē ꝙ Commen.in cō.68.ibidem limitat iſtā propōnem de corpore ſenſibili ſenſu tactus.& tacuit, vt ait, corpus cęleſte:quia antiqui omnes dixerunt ipſum eſſe non patiens:immo oēs dixerunt ipſum eſſe ignem,aut cōpoſitum in quo dominatur ignis, & maxime de ſtellis.

Corpus infinitum ſi cōcedatur agere in tempore:neceſſario ſequitur ipſum habere proportionem ad finitum,quod eſt impoſſibile.1.cęli.commen.64.

Corpus nullum poteſt mouere infinito tempore,quia moueret in nullo tempore.& hoc ſequitur in corpore cęleſti ſicut in aliis.1.cęli.cō.65. Ratio autem eſt,quia(vt aſſerit Commē.ibi in cōmen.) hoc eſt motoris incorporei proprium. idem.8.phyſi.tex.com.79. vide ēt 1.cęli.com.100.in fine.

Corpora quæcūq; in loco ſunt,ſunt ſenſibilia.1.cęli.tex.cō.69.

Corpus aliud ſenſibile aliud intelligibile.Colligitur ex.1.cęli.t.c.69. &.3.meta.com.17.

Corporum infinitorum potentiæ ſunt infinitæ.ſupra.cō.71.&.65.

Corpora naturalia aut ſunt mota, aut quieſcentia.ſupra.76.

Corpora naturalia aut mouētur naturaliter,aut violentia.ſupra.

Corpora naturalia quieſcentia, aut quieſcunt naturaliter, aut violenter.ſupra.

Corpus naturale inueniri,cuius motus non ſit naturalis,impoſſibile ē. ſupra com.81.&.57.&.3.cęli. tex. com.18.19.&.26.

Corpora ſimplicia p ſe naturaliter mouentur.i.a principiis intrinſecis,& non a principiis extrinſecis. 1.cęli.c.89.& idem.c.81.& alibi.

Corpora omnia, præter vltimū corporum cęleſtium,ſunt in loco eſſētialiter.1.cęli.cō.91.idem.4.phy. com.43.45.&.71.

Corporis quieſcentis eſſe, requirit eſſe corporis mobilis.ſ. ignem. & de neceſſitate eſſendi extrema, eſt medium.ſ.aerem & aquam.1.cęli com.97.vide pro hoc philoſophū 2.cęli.tex com.18.

Corpus quodlibet ſiue rectum, ſiue circulare ſit,habet virtutem finitā in vigore,ſeu velocitate motus, vt oſtenſum eſt in.1.cęli, in tractatu de infinito.Commen.1.cęli in paraphraſi in fine.

Corpus quodlibet compoſitum eſſe ex materia & forma demonſtratū eſt in primo phyſicæ auſcultationis,ſed iſta non eſt vſis, ſed ſolum de generabilibus, & corruptibilibꝰ quorum rō inuētione materię demonſtratur. Corpora vero æterna nequaquā hoc modo compoſitionis componuntur.Cōm. in para.1.de cęlo in fine,contra Auic.

Corporis potentia duobus modis finita intelligi poteſt.ſupra.

Corpus primum primam figuram habet.2.cęli.c.22.& te.com.26.

Corpora quædam ſunt rotunda ex ſuis naturis,quædam vero ex naturis eorum in quibus exiſtunt.2.cęli.tex.commen.26.

Corporis ſpherici partes ſuccedunt ſuper eodem loco ante & poſt:ſecꝰ eſt de partibus corporis nōn ſpherici.ſupra.com.27.

Corpus ſphericum eſt minus in circumferentia corpore rectarum dimenſio-

menſionum æquali ei in magnitudine, vt eſt oſtēſum in geometria. 2.cęli.tex.com.29.

Corpus ſphericum continēs totum non eſt in loco, cum nihil ſit extra continens ipſum, quia eſt perfectū. alia autem neceſſario ſunt in loco, & neceſſe eſt vt extra ea ſit aliquid. 2.cęli.com.27.

Corporis partes naturaliter ſunt ex natura corporis cuius ſunt partes. 2.cęli.tex.com.41.

Corpora duo tangētia vnum aliud, ſi æqualia fuerint, & fuerit vnum eorum profundius alio, neceſſe eſt vt actio profundioris & ſpiſſioris in corpus quod tangit ſit maior: quamuis ſuperficies quibus ſit cōtactus ex ambobus ſint ęquales. nā potentia diuiditur ſecundum corporis diuiſionem. ſupra.cō.42.

Corpora duo ęqualia, quorum vnū eſt denſius altero, neceſſe eſt ꝙ denſius ſit fortioris actionis. 2.cę.c.42.

Corpus calidum cum fuerit motū, erit in ſua vltima pfectione, quia motus eſt perfectio corporis calidi & hoc eſt manifeſtum in igne, qui dum non mouetur extinguitur. 2. cęli.commen.42.

Corpus quodlibet habere finitā potentiam, intelligitur de potentia finita in vigore. 2.cęli.cō.71.

Corpora naturalia ſunt naturalia eodem modo, & impoſſibile eſt in illo modo vt inueniantur contrarietates. 2.cęli. commen. 83 vide in concordantiis.

Corpus ſphericum ferri, poſitum in centro ſpheræ adamanteæ, neceſſario ſtaret in centro, pp æqualitatē attractionis. 2.cęli.com.90.

Corpora habentia declinationem vigorantur in motu, quanto magis fuerint propinqua loco. ſupra. cō.92.idem te.c.35.&.8.phy.76.

Corpus quod neq; ſit elementum, neq; ex elementis conſtet inueniri impoſſibile eſt. 3.cęli.te. c.13. Sed opponebam de cœlo, qđ nulli eſt elemētū, neq; eſt ex elemētis. 1. cęli.tex.com.57.&tex.com.5. vide in concordantiis.

Corpus quodlibet ſimplex hēt quietem naturalem. 3.cęli.t.c.19.

Corpori accidit elementū eſſe: quia elementum non dicitur niſi reſpectu eius, cuius eſt elementum. 3.cęli.t.cō.31. Hoc idem elicitur. ex 10.meta.t.c.2. vbi dicitur. Nō.n. idem igni & elemento eſſe, ſed vt quidem re & natura ignis: elementum vero nomen ſignificat, eo ꝙ hoc acciderit ipſi, quia eſt aliquid ex quo vt primo inexiſtente, ſic & in cauſa, & vno, & talibus oībus.

Corpus ſemper corpori comparabile eſt ſm quantum. 3.cęli.t.c.47.

Corpus minus maiori eſt facili' corruptibile. tex.cō.52.

Corpus mathematicum immobile eſt, & nullam habens inclinationē. 3.cęli.t.c.55. Vbi aduerte dictū Cōme. & pōdera ꝙ alio modo corpus mathematicum dr̄ nullam habere inclinationem videlicet, neq; grauitatem, aut leuitatem, & alio modo cęlum, quia in corpore mathematico eſt ſm negationē ſimplicem: ſecus aūt eſt de orbe. vide pro hoc. 1.cęli.cō.17.& in paraph. Auer.ibidē in ſumma.5. Quū nō graue aut leue eſſe profero,' circulari motu mobile corpus, non de ſimpliciter priuatione intētio eſt, ſed affirmationis vim ſermo intendit: non vt lapidem dicimus, neq; tacitum eſſe, neq; loquentem.

Corpora

Corpora mathematica non habent eſſe extra intellectum ſm opinionem Ariſt. licet omnes anteceſſores eius oppoſitum tenuerint, vt reputo. 3. cęli. com. 72.
Corpora conſimilium partium, vt caro & os, non habēt diuerſitatem abſolutam, ſed ſm magis & minus. 4. cœli. com. 41.
Corpora diuidentia diuerſificantur in fortitudine & debilitate, & propter figuras, & propter grauitatē. ſupra tex com. 44.
Corpus quodlibet ſenſibile, diuiſibile eſſe ſm quodcunq; ſignum & indiuiſibile, non eſt inconueniens. hoc. n. ptāte, illud autē endelechia exiſtit. 1. de genera. tex. cō 9.
Corpus ſenſibile ſine contrarietate eſſe, impoſſibile eſt. 2. de generat. tex. com. 3. Vbi animaduerte ꝙ ſumitur ſenſibile pro tangibili, ꝓpter corpus cœleſte, de quo demōſtratum eſt non habere contrariū, neque ſubiectum.
Corpus eſt inſtrm animæ, & corpora aīalium conuenientia ſunt aīabus eorū. 1. de aīa. 52. & t. c. 53.
Corpora maximæ ſubæ eſſe vñr, & horū phyſica: hæc. n. aliorum ſunt principia. 2. de aīa. t. c. 3. vbi Cōm. gloſat hoc hēre veritatem ſm ꝙ eſt magis famoſum. Nam ſm veritatē forma eſt magis ens, & perfectius cōpoſito, vt ipſe tenet in. 7 met. t. c. 7. & ēt in. 8. tex. c. 7. & 2. phy c 4.
Corpus nō perficitur per corpus, cū non ſit innatum eſſe in ſubiecto. ex. 2. de anima. tex. com 26.
Corpora omnia phyſica animæ inſtrumēta ſunt. 2. de anima. t. c. 37.
Corpora duo in eodē loco eſſe impoſſibile eſt ſupra. t. com. 69.
Corpora ſonora tres cōditiones habent ſeu requirunt, vt ſint leuia, dura, & lata 2. de anima. com. 85.
Corpora duo dura non poſſunt in aere, aut aqua ſe immediate tangere 2. de aīa tex. com. 113.
Corpus quod eſt vñus genus ſenſibilium, in ſenſibilibus exiſtit. 3. de anima. com. 39.
Corpus nullum eſt ſubm animæ in animali, niſi calor naturalis. Cōm. in libro de ſenſu.
Corporum, quoddam eſt compoſitum, ita ꝙ forma nō cōſtituitur ꝑ materiam: quoddam vero eſt cōpoſitum ex materia quæ eſt in potentia, & forma quæ conſtituitur per materiam. 3 ca. de ſubſtā. orb.
Corpus dicitur equiuoce de æterno & non æterno. ſupra.
Corpus ſphericū, non ſolidū, factū ex cera, ſi ponatᷣ in mari, congregatur in eo aqua dulcis. Et hoc ſignificat ꝙ ſalſedo accidit mari ꝑ mixtionem. 2. metheo. ca. 1.
Corpora ſimplicia vt plurimū a natura inclinantᷣ ad figuram rotundam. 3. metheo. com. 1.
Corpora ſubtilia facile corrumpuntur: groſſa vero econtrario. 4. metheo. com. 1.
Corporum omogeneorū ſunt decē & octo dfiæ. 4. meth. com. 1.
Corpora omogenea non indigēt ex cauſis agentibus niſi elementis, & corporibus cœleſtibus: ſed corpora organica indigēt alio principio. & ideo Ariſt. dicit ꝙ homo generatur ab homine & a ſole. Auerr. 4. metheo. in ſumma prope finem.
Corporū omogeneorū dfiæ latent, quia ſunt ꝓpinqua materiæ, & iō attribuuntᷣ ſem ꝑ ad illud qd ſequitur ex calido & frigido. v3. cōplexioni. ſed corpora organica cōpoſita

ſita ex iſtis,dr̃æ eorũ apparent magis,quia formæ eorũ nõ ſunt complexionales,nec attribuunť cõplexioni ſeu admixtioni, ſicut pes & cętera membra. & ideo cum remouentur formæ eorũ per quas ſunt, organica nõ remanẽt niſi equiuoce. Cõm. ibidẽ. vide etiam de hoc. 4. cœli. com 40.

Corporũ omogeneorũ ſunt duę ſpecies, vna eſt eorũ quæ nõ ſunt mã alteri⁹, vt numeralia: alia eſt eorũ ꝙ ſunt mã cõpoſitionis aliorũ, vt caro & mẽbra cõſimilia,ꝙ ſũt mã organicorũ mẽbrorũ: & cõpõ in eis eſt quaſi forma. & iõ qñ inueniũť ſeparata ab organicis, nõ dñr niſi equiuoce, ſicut caro dr̃ de viua & mortua. Cõm in ſumma, ſuper 4. metheo. prope finem.

Corpora omnia terminata, ꝙ ſunt hic, non ſine terra & aqua ſunt. 4. metheo. tex com. 29.

Corpus nullũ eſt, niſi mathematicũ & ſenſibile. 3. meta. t. c. 15. Contra dñm Albertum, qui poſuit corpus metaphyſicum.

Corpus impoſſibile eſt vt intelligať ſine ſuperficie. ſed ſuperficies põt ĩtelligi ſine corpore 3. met. t. c. 17.

Corpus nõnulli crediderunt ꝙ tres dimenſiones ſunt forma ſubãlis corporis, & iſti dicunt corpus. quidam vero dicunt ꝙ corpus fit per coniunctionem ſuperficierum ad inuicem: & iſti dicunt corporeum 7. meta. cõ. 5. vide. 3. cœli cõ. 60. De prima etiam opinione vide. 4. cœli. cõ. 40. vbi d. ꝙ quidam exiſtimauerũt ꝙ corporeitas eſt ſubãꝙ eſt trina dimẽſio, exiſtẽs in prima materia. Cõtra hanc tñ opinionẽ eſt expreſſa ſñia Ariſt. in. 7. met. t. cõ. 8. vbi ſcribit ꝙ longitudo, & latitudo, & profunditas, quantitates quædam ſunt, ſed non ſubæ, quantitas. n. non eſt ſubã, ſed magis, cui hæc inſunt primũ, illud eſt ſubã. Et Auer. in lib. de ſubã orb ca. 1. & 1. phyſi. com. 63. expreſſe tenet trinam dimenſionem quæ primitus fundatur in prima materia, eſſe accidens, & de diſpõnibus accidentalibus a quibus impoſſibile eſt materiam primam ſeparari.

Corpus qd̃ dr̃ de corruptibili & incorruptibili dr̃ equiuoce. 10. met. com. 26. idem. 1. cœli. cõ. 5.

Corpus neq; ſenſibile neq; intellectuale infinitum eſt. 11. metaph. cap. 9. Ex quo patet non dari tertium corpus.

Corpus omne ſenſibile in loco. s̃.

Corpus & anima proprie ſunt ſubſtantiæ abſtractæ, non materia, neque natura authoritate Alex. Cõ. 12. meta. com. 25.

Corpus ſphericũ neceſſario eſt ambiens mundum: alioquin corpora procederent in infinitum, aut terminarentur ad vanum: & ambo ſunt falſa. ex lib. deſtr. diſputa. 1. in ſolutio. 11. dub.

Corp⁹ illud diffinitiue dicẽdũ ẽ aĩatũ eẽ, qñ terminatũ in quãtitate & qualitate, mobile fuerit ex ſeipſo in loco ab aliqua terminata pte, & nõ a eã aliqua extrinſeca. ex lib. de ſtru. diſp. 1. in ſol. 11. dub. & ẽ ſñia philoſophi. 8. phy. t. c. 29.

Corpus ſm philoſophos nõ ẽ agens vmbrã, quia vmbra nõ cãtur a corpore niſi largo modo, quia agẽs ſe parari debet naturalr̃ ab effectu: & corpus cum vmbra nõ ſic ſe habet. ex diſpu. 3. in ſolu. 2. dub.

Corpus ſecundum peripateticos omnino a ſeparato non procedit: & ſi proce-

ſi procederet,dicunt ꝙ procederet ab eo forma ſuſtãtialis:deinde magnitudo ſequitur formam. ex diſputa.3.in ſolutione.22.dub.idem 7.meta.cõ.51.in calce comen. Oẽ mixtum cum materia fit a mixto cum materia.

Cor pus omne cõpoſitum ex materia & forma,nõ eſt propoſitio vniuerſalis apud philoſophos.diſp.4. in ſolut.2.dub.Vbi.d. ꝙ ſolus Auicen. conceſſit iſtam propoſitionẽ vlt.vide etiam in paraph.ſuper.1. de cęlo & mundo in fine.

Corpus ita eſt verum in eſſe ſicut in ſenſu:hæc radix enim eſt apud philoſophos. vnde ſi corpora nobis ꝑ ſentia non eſſent corruptibilia,diceremus ꝙ eſſent ſimplicia. ex diſput.4.ſolu 2.dub.

Corporibus ſi generatio & corruptio non contingeret, non cogeremur dicere ꝙ ſint cõpoſita ex materia & forma ſupra.Et.1.phy.cõ. 48.vbi.d.Alteratio contrariorum inuicem coegit omnes dicere corpora eſſe compoſita ex pluribus vno.& commen.vlti.ibidẽ.d. contra Auic.Nulla via eſt ad declarandum corpora eſſe compoſita, niſi ex tranſmutatione.idem in principio lib.de ſubſtan.orb.

Corporis nomen dictum de cęleſti & corruptibili potius eſt nomen æquiuocum quàm vniuocum.diſpu.5.in ſolu.3.dub.

Corpora omnia ex duabus naturis componuntur.ſ.agente,& patiente.Nuncupatur autem agens, forma,& quiditas,& ſubſtantia:patiẽs vero nuncupatur ſubiectum, materia,& elementum.diſput.6. in ſolutione.6.dub.

Corpus non generatur niſi ex corpore,neq; corpus animatum , niſi ex corpore animato.diſputat.9. in ſol.ſecundi dubii.

Corpus abſolute non generatꝰ, quia fieret ex priuatione.ſupra.&.1. de generatio. tex.com.40.

Corpus dimidium quinquennio capere videtur fere ĩ homine omnis magnitudinis,quæ in reliquo tempore comparatur.1. de generatio. animal.cap.18.

Corpus ex fęmina eſt,anima autem ex mare. Ariſt.in.2. de generatio. animal.cap.4.

Corporis partes ſuperiores prius tẽpore generantur ſm Ariſt. & partes interiores priuſquã exteriores, & in plantarum genere pars ſuperior prius ſecernitur quã inferior, quod in ſeminibus perſpicuũ eſt, quæ quidem prius extra germinãt quam ſerantur, vt cepę & ſimilia. Auer.in.2.de gener.animal. ca.2. vbi loquitur de ordine membrorum. & habetur ab Ariſt.ibi.ca.4.

Corpora ſimilium partiũ, inquantum ſunt ſimiliũ partiũ,ſunt compoſita ex quatuor elementis:& differentia quæ inuenitur in iſtis corporibus conſimilibus non euenit niſi ſm diuerſam mẽſurã calidi & frigidi,humidi & ſicci,quæ inuenitur in alia forma temperantiæ in eis.2.Colli.ca.1.

Corpora duo cõicare equaliter ĩ calore,quorum vnũ eſt ſiccius altero,vt.d.Gale.de puero & iuuene, impoſſibile eſt,quia menſura duarum qualitatum actiuarum,ſequitur a menſura paſſiuarũ,ideo quia formæ proprię habent materias ꝓprias.2.Colli.ca.1.

Corpus vegetabile & aĩale declinat ꝑ caliditatẽ & humiditatẽ.3.Colli. ca.34.

cap:34. Ex quo patet ꝙ complexio viuentium declinat ab equali ad pondus per calidum, & humidum. vita enim in calido & humido conſiſtit.

Corporibus quibuſdam accidit pp fortitudinem caloris eorum, & pp præparationem corporum ipſorũ vt conuertant omnia quæ eis aduenĭunt ad ſubſtantiam igneam, etiã ſi eſſent minoris caliditatis quàm illa. 5. Coll. cap. 57. Vbi aduerte quomodo poteſt variari actio ex diuerſa diſpoſitione agentis, vltra id quod aptũ eſt recipere paſſum. vnde ibidem. d. ꝙ aqua cucumerũ in cauſone, quæ eſt febris incenſiua valde, conuertitur in colerã in talibus corporibus laborantibus tali febre, licet talis aqua ex ſui natura habeat infrigidare & humectare. Et ſimiliter contingit ex diſpoſitione paſſi, vt agens agat maiorẽ effectum, ſicut habet Auerr. in. 2. metheo. ca. de ventis, vbi. d. Agens debile nõ eſt impoſſibile ꝙ faciat in vno tẽpore et loco actionem maiorẽ actione agentis fortis: & hoc propter diuerſitatẽ ſubiecti in diſpoſitione, ſeu præparatione. vnde propoſitiones calculatorum ſeu iũctatorum ſunt imaginariæ.

Corporibus non accidit nocumentum, niſi ex parte elementi dominantis in ipſis. 7. Collig. ca. 2. iuxta illud, in habentibus ſimbolum facilior eſt tranſitus.

Corpus eſt primũ genus in ipſa ſubſtantia. ex paraph. meta. tract. 2. in fine. Vbi aduerte ꝙ Auer. facit pulchram digreſſionem circa hoc, & recitat duas poſitiones, prima eſt poſitio antiquorũ, quæ (vt aſſerit) vř fuiſſe opinio Porphirii ex intentione Platonis. Iſta. n. opinat̃ tres dimẽſiones primo inherere materiæ, & dixerunt iſti ꝙ iſta trina dimenſio eſt prima forma ſubalis materiæ: & ex ipſa & prima mã cõficitur hoc prædicatũ qđ eſt corpꝰ & eſt genus ſubaliter dictum de indiuiduis prædicamenti ſubæ. Et hanc opinionem recitat & impũgnat late. Secũda opinio fuit Auic. ꝙ iſtæ dimenſiones inſequunť formam ſimplicem, repertã in primã materia, & ꝙ per hãc formã dẽt recipere corpus diuiſionẽ & cõtinuationem. & putant iſtã formam eẽ cõem, & vnã oĩbus rebus ſenſibilibus, ſicut eſt prima materia. Et huius opinionis vř eſſe Auic. & ponit corporeum magis indicare hoc, cũ ſit denominatiuũ ſiue concretum & concretum magis ſignificat accidentia. Et Auer. perſcrutatur circã iſtã opinionem Auic. & inquit. Secunda autem opinio, ſi intendit ꝙ datur forma ſimplex in actu, præter formã corporũ ſimpliciũ, quæ eſt leuitas & grauitas: & tandem ipſa inclinatio, vt ex verbis Auic. poteſt hoc colligi, & ꝙ coniũctio huius formæ cum materia prima eſt illa ſuba cui accidit corporeitas. i. cui accidunt illæ tres dimẽſiones, quod ſignificatur per nomen corporis, ſeu corporei, cũ nomen concretum, vt dixit, prius ſignificet illud, eſt opinio quidẽ falſa. Sequẽtetur nanque ex hoc, ꝙ generatio elementorum eſſet alteratio. Sed ſi intendit per hoc, ipſam naturam inclinationis aduenientis materię primæ, quæ eſt veluti genus ipſis formis elementorum. tunc dictũ eſt verum, ita me dij ament. Et ſm hoc dicemus ꝙ corpus, aut corpo-

rum eſt cōius genus quod reperi tur in indiuiduis ſubſtantiæ. Vbi patet error apertius Io. Gandauenſis modernorum ponētium ex mē te Auer. formam corporeitatis ſub ſtantialem genericam, realiter diſtinctam a formis ſimplicium cor porum, coæternam primæ materiæ, in qua fundantur dimenſiones interminatæ, pro quanto ponunt corpus iſtud compoſitū ex prima materia, & tali forma perpetua generali eſſe primū cōpoſitum. Cum tamen Auer. hic expreſſe deteſtet iſtum ſenſum. Vbi aduerte ꝙ formam inclinationis intelligas formā corporis ſimplicis, quæ eſt grauitas vel leuitas iuxta ſuam conſuetudinem, quia per talem formam inclinantur eſnta in ſua loca, quando ſunt extra, & per eandem conſeruantur in ſuis locis. Vnde patet, ꝙ non eſt de mente Auer. iſtam formam eſſe in actu in materia realiter diſtinctam a formis ſimplicib.

Vnde ſi Auic. illo modo intellexit, vt prætendunt verba eius, errauit, quia tūc ſubiectum gñonis elementorum eſſet corpus illud compoſitum ex prima materia & illa forma ſimplici corporeitatis ſuba lis, & tūc gño eēt alteratio. Et hoc argumento vtiēt contra Auic. 1. phy. cō. 63. & in lib. de ſubſtā. orb. Sed ſi Auicē. per hoc intendit formam inclinationis ſeu naturam aduenientis primæ materiæ, quæ eſt veluti genus ipſis formis elemētorum, dictum eſt verum. Vult dicere ſi Auic. intellexit ꝙ forma elementaris adueniens primæ materiæ, non eſt forma ſimplex diſtincta ſm rem a forma corporeitatis ſubſtātiali, ſed ſm rōnem. ita ꝙ intelligatur primo forma iſta informare materiam ſub ratione grad⁹ generalis, quod eſt corpus, quam ſub ratione gradus ſpecifici, quod eſt ignis vel terra, ſic dictum eius ē verum. Nam vt ſcribit Commen. 1. meta. commen. 17. materia primo recipit formas magis generales: & eis mediantibus recipit formas minus vniuerſales, vſq; ad indiuiduales. Non tamē apud ipſum & Ariſt. eſt realis diſtinctio inter formam generis, & inter formam ſpeciei. vnde (vt aſſerit) corpus illo modo ſignificatū, ſignificat & repreſentat quoddam eſſe medium inter potentiam & actum. quia Genus apud Auer. ſignificat materiā compoſitam ex materia & forma. Tamen hoc eſt ſecūdum ratione, nam corpus ſignificat compoſitū ex materia, & forma ſubſtantiali, vt intelligitur ipſa materia per formam perfici in hoc gradu ſubſtantialitatis corporeitatis: non tamen iſta forma ſecundum rem eſt alia ab illa qua afficitur materia in ratione ſpeciei. immo vna & eadem eſt forma ſubſtantialis in vno compoſito, licet ſm diuerſos gradus abſtractionis intelligatur differētia. Et ſubdit ꝙ corporeitas qua communicat corpora ſimplicia non eſt forma indiuiduationis, ex eo ꝙ acciderunt ſibi dimenſiones. vnde in hoc etiam damnat Auicen. quia credidit vt ſequitur ex verbis eius, dum dixit magis iſtud genus ſignificari in concreto quàm in abſtracto, vt dicatur corporeum, quā corpus in abſtracto, quia concretum plus ſignificat accidentia, ac ſi corpus prædicatum de indiuiduis ſubſtantiæ includat actu dimenſionē quæ

quæ eſt accidens. Et multum decipitur in hoc, quia prædicata quæ I dicant indiuiduum ſubſtantiæ, nõ ſunt accidentia, nec includunt accidẽtia, quia eſt differẽtia magna inter corpus vt eſt pars, & inter corpus quod eſt genus. & ideo hoc nomen corpus quod eſt genus, non ſignificat corporeitatẽ, quæ eſt forma ſimplex ſubſtantialis modo declarato, ratione differens, & nõ re: ex eo ꝙ acciderunt ſibi dimenſiones, quia dimenſiones iſtæ quæ includuntur in conceptu corporis quod eſt vt genus, non ſunt dimenſiones terminatæ, quia corpora ſimplicia in iſtis dimenſionibus terminatis non communicant. neq; etiã poteſt eſſe dimenſio interminata, quia iſta eſt eadẽ numero ex parte qua inſunt primæ materiæ: neque corpus iſto modo poteſt eſſe gen⁹ elementorum, neque ponuntur vice formæ vniuerſalis. Et ita patet ꝙ corpus quod eſt genus omnibus indiuiduis & rebus prædicamenti ſubſtantiæ, ſignificat formam ſub gradu communi in quo communicant, non vt importatur actualis incluſio dimenſionum, ſed ſolum in aptitudine Et iſta eſt via eius.

Corpus neq; ſenſibile neq; intelligibile infinitum eſſe poteſt. 3. phyſi. tex. comm. 40. Vbi luculentiſſimus Themi. d. hoc primo probari rationibus communibus, poſtea vero phyſicis. Vbi collige aliquas eaſdem ratione communes eẽ poſſe tam mathematicis quam ſenſibilibus entibus. Vnde tamen in quibus caſibus hoc contingat diligenter Auer. 8. phy. com. 76.

Corpus quomodo ex materia, quæ corpus non eſt, & ex forma, quæ etiam corpus non eſt, fieri poſſit. Vide pulchre Alex. in principio ab breuiatiõis de anima ca. 1 & vide quomodo ſecundum rationem generatio corporis eſt incorporea, ſicut ſeparatio materiæ ab ipſa forma per rationem & cogitationem ſolam conſiſtit.

Corpus organicum in quo eſt anima, vt organicum ſit, habet ab anima. Elicitur ex primo de partibus animalium. cap. 1. vbi habet: quãprimum enim anima a corpore diſcedit, animal eſſe deſinit, neq; mẽbrum vllum niſi figuræ ſuæ ratione idem relinquitur. Idem habet Alexander expreſſe in paraphraſi de anima, cap. 3. vbi oſtendit animam eſſe formam corporis. vbi formaliter ponit iſtam propoſitionem. idem dicit beatus Thomas in quęſtionibus diſputatis de anima, & in. 2. de anima in expoſitiõe diffinitionis animæ.

Corpus organicum illud appellam⁹ quod habet partes diuerſas, & plures. quæ naturalibus poteſtatibus fungi valeant. Alexander in paraphraſi de anima. capi. 3. Inde patet cœlum non eſſe corpus organicum: quia licet ſtella ſit nobilior pars orbis, tamen eſt eiuſdem naturæ cum orbe.

Corpus omne aut materiam, aut ex materia eẽ, Stoicorũ opinio fuit. Alexander in paraphraſi de anima ca. 1. vbi probat animam eſſe inſeparabilem a corpore.

Corporis non omnes partes corporis, quia materia & forma nõ ſunt eadẽ rõne ptes corporis, ſicut partes integrales in quas diuiditur corp⁹. Alex. cõtra ſtoicos I para. de aĩa cap. 4. Et ibi nota differentiam

M ij inter

inter partes ſecundum quantitatẽ, & ſm qualitatem. Vide etiã Cõm. 1.phyſi.com.5.

Corpus quodcunq; naturale, & generabile, tactile eſt. Alex. in lib. de intellectu.ca.1. Dicit autem, & generabile, ad excipiendum cœlũ quod non eſt ſenſibile, niſi viſu, vt habetur.3.phyſic.com.48. & non eſt tangibile omnino. licet Plato dixerit cœlum eſſe viſibile & tangibile, & ideo poſuit ipſum compoſitum ex quatuor elementis: quia eſt viſibile ratione lucis, q eſt ignis & tangibile ratione terræ. Et vbi ſunt extrema, ibi ſunt media: & iõ poſuit ipſum eſſe compoſitum ex ſinceriſſimis partibus quatuor elementorum. Cuius opinio improbatur late in.1.de cęlo & mundo.

Corruptio alia ab intrinſeco, & alia ab extrinſeco.4.phyſi.tex.cõ.128.

Corruptio quælibet eſt contriſtabilis, ſed quæ eſt violenta eſt magis contriſtabilis.5.phyſi.cõ.58.

Corruptio duobus modis poteſt cõtingere, a contrario, & hoc eſt per ſe, vel à ſimili, & hoc eſt per accidens, vt lucerna in clibano ſeu furno accenſa extinguitur. Auerr. in paraphraſi.3.de cœlo. in ſumma. 6.& elicitur ex textu ibidem. text. commento.52.

Corruptio vnius eſt generatio alterius, & econtra.1.de generatione. tex.cõ.18.& hoc in ſubſtantiis, vt habetur ibidem.t.c.20.

Corruptio contingit indiuiduis modis naturaliter, & eſt quando calor naturalis conſumit humiditatem, aut accidentaliter, & eſt quando in eis adgenerãtur ſuperfluitates per viam indigeſtionis. ex cõmento libri de longitudine & breuit. vitę.

Corruptionis cã in entibus, & factionis eorum eſt contrarietas exiſtẽs in ſuis formis, & cõe ſubiectum.1. ca.de ſubſtan.orb.idem.1. cœli.t.cõ.20. Them. etiam in.4.phyſi. in tex.cõ.128. vbi Ariſt.d. temp9 eſſe cauſam per ſe corruptiõis, magis quã generationis: inquit. ꝙ licet ita videatur qñ latet cã: tñ nec interitum per ſe tempus creat, ſed creari accidit illum in tẽpore. Natura autem & ſubiecta vnicuique materia, corruptionis eſt cã.i.agẽs naturale & materia. Iſte.n.ſũt duę cauſæ per ſe generationis & corruptionis.v3.materia & agens, vt dr̃ 1.de gñone & corrup.t.c.14.

Corruptionis cã apud Philoſophos eſt materia. ex quo ſequitur ꝙ illud qd eſt incorruptibile ſit immateriale. & ſimplex. ex diſpu.4. in ſolutione.2.dub.

Corruptio & interitus non proueniunt ab ipſo nobili prima intentione. Auer. in.4. de generatione. animalium.ca.vlti.

Corruptibile dicitur tripliciter.1.cęli.tex.com.113.

Corruptibile aliud potentia, aliud actu.1.cœli.121.

Corruptile & incorruptibile contraria.10.meta.26.

Corruptibile & incorruptibile ſunt genere diuerſa.10.meta t.c.26.

Ex hoc ſumitur authoritas pro opinione Auer. ſuper Porphirio ĩ ca.de Specie. ꝙ genus generaliſſimum prædicamenti ſubſtantiæ ſit corpus compoſitum ex materia, & forma, & ꝙ nullum ęternum eſt in prædicamento, vt tenuit etiam Commen.2.cęli.cõ.49.

Coruos ore coire, & Ibin, Anaxagoras & quidam alij opinati ſunt.

Contra

Contra quos vide Ariſt. in. 3. de generatio. anima. ca. 6.

Coruus, perdix, paſſer, & vrſa, albo colore viſa ſunt eē colorata. Et vide cauſam in. 5. de generatio. animalium. ca. 6.

Corui, tempore quo apud pharſala hoſpites mediæ periere, corui locis athenarum peloponeſiq; defuerūt quaſi ſenſum haberent aliquē, quo inter ſe rerum cruenta ſignificarēt & mouerētur. 9. de natura animalium. cap. 31.

Crisis ſigna, require in 4. Coll. ca. 38. Et ibi nota vnū pulchrū, ꝙ dicta antiquorum in hac materia non verificantur, niſi in egritudinibus acutis, quæ terminātur in 14 diebus vel infra.

Criſis dies a principio ægritudinis enumerantur: & eſt qñ manifeſte leſio in operationibus apparet: excepto in pariente, quia ab ipſo partu incipere debemus, quāuis ægritudo poſt partum per. 30. dies ſenſibilr̃ extitiſſet. 4. Coll. ca. 40.

Criſium laudabiliū, & illaudabiliū cauſas, require in. 3. Coll. ca. 9.

Criſis bona quinq; cauſis iudicatur vna vt fiat in ſtatu ægritudinis, itē poſt bonam digeſtionem: & vt humor qui euacuat̃ ſit ſimilis humori ægritudinem facienti: & vt fiat ī die laudabili, & vt ſit bonis iudicāte diebus. 4. Colli. ca. 41.

Crocum eſſe calidum in. 2. & vinū, equiuoce dñr. 5. Coll. ca 3. vbi vr̃ dicitur de cibo & medicina, dum dicuntur eſſe talia in caliditate, frigiditate, humiditate, & ſiccitate, iſta equiuoce dñr, & vide ibi cām.

Crocodillus fluuiatilis lingua caret, & ex ouiparis ſolus maxillam ſuperiorem mouet. Et vide cām in. 4. de parti. animal. ca. 10.

Crocodillus fluuiatilis ouū nō maius quam anſeris parit, minimaq; hac origine maximū aīal euadit. Creſcit. n. ad quindecim cubita. Sunt qui eum tandiu augeri: quādiu viuat confirmant. Ariſt. in. 5. de natura animal. ca. 33.

Crurium natura, & penis, neruoſa ē. 1. de genera. animal. ca. 5.

Cruribus carentia animalia, carent etiam pene. ſupra. ca. 5. & 6.

Cvbo poſito in aqua, tantum diſtabit aqua, quantus eſt cubus. 4. phyſi. tex. cōm. 76.

Cuculi prudentia in procreanda ꝓle requiratur. 9. de natura aīal. ca. 29. Vbi dr̃, ſatis prudenter ſe gerere: cum. n. ſe ignauū, minimeq; opitulari potētē nouerit, facit quaſi ſuppoſititios ſuos pullos, quo ſeruari poſſint.

Cuius cauſa, potiſſimum eſt: & finis aliorum voluit eſſe. 2. phyſic. tex. commen. 31.

Cum fuerit aliqđ cōpoſitū ex duobus, neceſſe eſt vt diffinitio illi' cōpoſiti ſit compoſita ex diffinitionibus illorum duorum. 3. phyſi. c. 43 & 2. de anima. cō. 158.

Cum fuerint duo conſequētia ſe cōplete, & poſuerimus aliqđ eē præcedens, aut diſponi, vt diſponeret̃ ꝑcedēs, neceſſario ſequet̃ cōſequēs licet ſit impoſſe illud diſponi ꝑ præcedens: vt ſi quis poneret lapidem volare, neceſſario ſequeret̃ lapidē habere alas. Cō. 4. phy. cō. 93. & 7. phy. cō 2. & 8. phyſi. com. 78.

Cum fuerint duo quorum alterum eſt cā alterius, & habuerint idem nomen, & vnū habet illud nomen ꝓp aliud, illud aliud eſt digni' illo noīe. 8. met. c. 7. Et hr̃ ab Ariſt.

2.meta.t.c.4.vnũquodq; eſt maxime tale pp quod aliis ineſt vniuocatio. Et in.1.Poſter. pp qđ vnunquodq; tale,& illud magis. idẽ hr̃. 8.phy.cõ.77.&.7.meta.com.7.

Cutis videtur eſſe pp defendere, & abſcondere,& ſtat foris ſicut coop turæ.2.Coll.ca.8.in fine.

Cutis ẽ illud quod fit a natura poſt carnis generationẽ, & cutis eſt ſiccior carne.5.Colli.ca.11.de medicinis cicatrizantibus.

De litera D.

De fabuloſe ſophiſticantibus non eſt dignũ cũ ſtudio intendere.3. meta.tex.com.15.

De Deo omnium qõnum nobiliſſima & ab omnibus naturaliter deſiderata.ſ.ſcire quid ĩtelligit.12. meta.tex.com.51.

De Dei ſcientia formatę propoſitiones,& de ſcientia humana ſine dubio dicuntur equiuoce. Ex diſput. 10.in ſolu 3.dub.

De apparentibus dicentibus accidit non conſentanea dicere, pp nõ bñ ſumere principia.3.cœl.t.c.61.

Decem p̃dicamenta ſunt diuerſa ad inuicem.5.met.t.c.33.

Deceptio non accidit in ſubſtantiis ſimplicibus ex ſuis naturis:& ſi ſr ẽ in ſubſtantiis cõpoſitis, cũ quibus non admiſcetur potẽtia,& ſunt in actu.ſed deceptio in hoc eſt ex nobis.9.met.cõ.22. Et elicitur ex tex. Sed conſidera quia verba Cõmẽ. vñr implicare.v3.ꝙ ſint ſubæ cõpoſitæ,cum quibus nõ ſit admixta potentia.vide in concor.

Declaratio propria,eſt magis manifeſta quã vniuerſalis.8.phy.cõ.65. Vide in concordan.

Declaratio circularis,licet per ſe nõ det fidem ſimpliciter,dat tamen aliquam fidem.auctoritate Alex.1. de genera.com.50.

Deinde præpoſitio,& poſt, quandoque dicunt ordinem temporis, & quãdoq; ordinem naturæ, ſeu cauſæ. Colligitur ex mente Cõmẽ. 4. cęli.com.25. vbi philoſophus dicit ꝙ aqua cõuertitur in aerem,& deinde mouetur ſuperius. Vbi notat ꝙ ly deinde,non intelligitur ſm tẽpus,& ſm cauſam & cauſatum. Cõſimile.d.in.1.ca.de ſubſtan.orbis. ꝙ prius vnitur orbi intelligẽtia, & poſtea accidẽtia terminata. vbi notat ꝙ ly poſt,intelligitur ſm eſſe,& non ſecundum tempus.

Delectamur per rememorationem, qnando imaginati fuerimus illud rememoratum, quaſi iã exiſteret ĩ actu. Et ſimiliter eſt de ſperato, Omnia igitur pẽdent a ſenſu.7.phy. tex.comm.19.

Delectabile præſens, vr̃ ſimpliciter delectabile,& bonum ſimpliciter, propterea ꝙ non videtur quid futurum.3.de anima.t.c.53.

Delectatio ſm ꝙ delectatio, non eſt cã permanentiæ alicuius rei.3.meta.tex.comm.15.

Delectationis cauſa eſt comprehenſio.12.meta.t.c.39.

Delectatio quæ eſt in nobis eſt paruo tempore.delectatio vero quæ ẽ in corpore cęleſti eſt ſempiterna. 12.met.t.com.39.

Delectatio quæ eſt in intellectu Dei non eſt paſſio,neq; habet oppoſitã ipſam triſtitiam, quia iſta cõprehenſio nõ opponitur ignorãtię.ſ.

Delectatio,ita conſequitur comprehenſionem,ſicut vmbra conſequitur corpus.ſupra.

Delecta-

Delectatio quæ eſt contraria dolori eſt comprehenſio obiecti tempera ti.3.Colli.ca.31.

Delphinus eſt animal partim com municans cũ aquatilibus, partim cum terreſtribus. Ex.4.de partib. animalium.ca.11.prope finem.

Et ibi vide quõ reſpiret.vide etiã Auer.ibidem.in ca.de piſcibus, & 6.de natura animal.ca.15.&. 8. de natura animal.ca.2.

Delphinus dormire viſus eſt, & roſtro emerſo ſtertere. Viuitq; viginti & etiam triginta annis,& in ortu canis ſideris tricenis diebus latitat. Et adultos fetus diu comitať. Magna.n.eſt in hac aĩali erga gnatos charitas.6.de part.aĩal.ca.13.

Delphini celeritas,atq; edendi facultas mira eſſe videtur. 8. de natura animalium.ca.2.

Delphinus oĩum velociſſimum aĩalium eſſe creditur, tum aquatiliũ, tum terreſtrium.9. de natura aĩal. ca.47.Et ibi vide de miſericordia delphinorum erga defunctos.

Democritus dixit impoſſibile eſſe omnia eſſe generata, quia tempus non poteſt generari.8.phyſic.tex. commen.10.

Democritus non diſtinxit inter mẽtem & animã, prohinc ſenſus veri nuntios eſſe aſſerebat,& omnia q̃ ſenſibus viderentur vera eſſe defendebat.1.de anima.tex.com. 24. & Themiſt.ibidem.

Democritus ait,aut nihil eſſe verũ, aut nobis non eſſe manifeſtum.4. met.tex.com.21.

Democritus opinabatur cauſam ſterilitatis mulorum eſſe,quia meatꝰ mulorum in vteris ſunt corrupti. Cuius impugnationem. vide in.2. de genera.animal.ca.6.

Democritus poſuit tres dñias in partibus indiuiſibilibus,figuram, poſitionem,& ordinem.1.phy.t.c.41. &.8. meta.t.com.5.

Democritus ex antiquis fuit de propinquis ad inſpiciendã nãm materiæ.Com.12.met.c.9.& hř in tex.

Democritus opinabať primũ exteriora aĩalis mẽbra diſcerni, poſtea vero quę ſunt intus.& malę. Ariſt. in.2.de genera.animal.ca.4.

Democritus opinabaťaĩal in vtero manere vt mẽbra eius formentur ſm membra parẽtis,ſed fallitur, & vide quare.2.de gene.aĩal.ca.4.

Democritus abderitanus opinabať nullius ſempiterni, principiũ aut cauſam eſſe quærendã,& male,accideret.n.eorũ quæ ſem p fiũt, aut ſunt,nullam eſſe poſſe demonſtrationẽ:quod totũ falſum eſt.Triangulꝰ.n.ſemp hẽt tres angulos ęquales duobus rectis. Ariſt.in.2. de genera.anima.ca.4.idem.8.phy.tex. com.7.contra eundem.

Democritus opinabatur a corporibus decidi ſimulachra & imagines quaſdam, quæ dormiẽtiũ animos pulſant. Peripatetici vero motiões quaſdam,non ſimulachra,aut deciſiones a corporibus decidi volunt. Vide lib.de diuinatione, & Themiſtium ibi ca.7.

Democriti opinio fuit ꝙ cauſa maris & fœminæ ſit quia ſemen maris & fœminæ ex omnibus membris corporis fluit, & quando ſemẽ maris vice.i.,tũc primo venitꝰmás, quando vero fœminæ, tunc primo venit fœmina.4.de generatio. animalium.cap.1. vbi ponitur impugnatio eiuſdem.

Democritus non bene diſſeruit de dentium generatione.5.de gñone

animalium.ca.vlti.

Democritus vnam eſſe animæ poteſtatem aſſeuerabat, duntaxat: quã immutationes functionesq; ſecus ad alia & per alia diſiunctæ, plures eſſe videri faciat. Et fuit plurimũ aliorum opinio Philoſophorum. Alex. in paraph. de anima. ca. 8. vbi agit quot & quæ ſint partes animę. Et ibi vide impugnationẽ pulchre ab Alexã. Et nota ꝙ iſtius opinionis fuit etiam Gal. in lib. de ſequela potentiarum animæ ad corporis complexionem.

Demonſtrationis cauſæ & eſſe, procedunt ex notioribus naturæ & nobis. 1. phy. com. 2. idem in. 2. cœli. cõ. 55. &. 1. poſter. Eſt tamen in hoc altercatio pp Them. auctoritatem, qui in. 1. poſter. ca. 4. in expoſitione diffinitionis demonſtrationis ſimpliciter (nam demonſtratio ſimpliciter, & demonſtratio dans cauſam & eſſe, ſeu demõſtratio potiſſima, ſunt nomina ſynonima apud Peripateticos, & eſt vt dixi ſæpe, quando per demonſtrationem ſimul & ſemel, vtraq; qõ compoſita abſoluitur, & quia eſt, & ꝓpter quid eſt.) Dicit igitur Them. ꝙ demonſtratio talis, vt etiam teſtatur Ariſt. in tex. procedit ex notiorib⁹ quantum ad naturam, & non quo ad nos, & huius rõnem reddit dicens. Non. n. demonſtratio ad mẽſurã ſe ĩgenij noſtri ſubmittit, ſed rectam tenet ad veritatem viam. Nec quid ipſi poſſimus attẽdit, ſed in ſolam rei naturam i ncumbit, illam veſtigat, illam explorat, etiam ſi nobis ignota inconſpectaq; ſit. Vide igitur in contradictionibus.

Videat inſuper diligens lector differentiam inter demõſtrationem eſſe, & cauſæ. Auer. in. 5. Collig. ca. 24. pulchre & copioſe.

Demõſtratio facta ĩ. 7. fuit iterata ĩ 8. q̃a q̃d maxime facit dubitare, vtrũ oẽ motũ hẽat motorẽ, sũt corpora ſimplicia. & iõ oportuit cõſiderare ſermõe ꝓprio, & voluit iterare a prin. iſtã qõnẽ: q̃a oẽ q̃d fuit declaratũ de eo, fuit deciſum in locis diuerſis, & mõ vult cõgregarĩ illud, & cõplere pſcrutationẽ de eo. Cõ. ĩ. 8. phy. c. 28. vide ẽt ibidẽ. cõ. 27. &. 33. Demõſtratio ẽt illa ſeptimi ẽ ĩpfecta, q̃a nõ fuit ibi declaratũ, vtrũ motũ ex ſe cõponatur ex motore q̃ nõ mouet, aut nõ. & iõ neceſſe fuit eẽ iterare in. 8. vt pficeret, vt. d. Cõ 8. phy. c. 45. Vide etiã 4. cœli & mundi. com. 25.

Demõſtratiões differẽtes, quarũ alteri atteſtat̃ ſenſus & alteri nõ atteſtat̃: vel q̃a nõ ẽ ĩnata ſentiri: vl̃ q̃a nõ eſt poſſis vt ſentiat̃. Fides primę d̃mõſtratiõis ẽ pfectior 1. cęli. cõ. 22. vide ẽt. 8. phy. c. 22. & 3. de anima. c. 7. Vide in concordantiis.

Demõſtratio logica ẽ q̃ ꝓcedit ex ꝓpõnib. veris & vl̃ib⁹, nõ ꝓpriis. 1. cœli. c. 70. &. 8. phy. 70. &. 4. phyſi. 87. vide diſtincte. Commen. in paraphraſi primi de cœlo. in ſumma. 7. prope finem.

Demonſtrationes ducentes ad impoſſibile ſunt generis ſignorum. 1. cœli. commen. 95.

Demonſtratione, plura conuincimus quæ cogitatione, aut imaginatione capere non poſſumus, vt ꝙ extra cęlum nõ ſit vacuum, aut tempus. Auer. in. 1. cœl. in paraph. ſumma. 9.

Demonſtrationes ſunt in q̃bus itur ex notiori, ad latẽtius. Si igit̃ noti⁹ fuerit poſterius demonſtrationes erunt

erunt quia:& ſi notius fuerit prius, erit demonſtratio abſoluta, q̄ dat cām & eſſe,& ſi latentius fuerit cauſa rei q̄ ſuum eſſe: erit demonſtratio pp quid tm̄ 2.cœli.cōmen. 35.

Vbi aduerte ꝙ lr̄a quæ cōiter inuenitur, eſt corrupta, & ſic dēt ſtare ſicut nos caſtigauimus. Et ſcias ꝙ nullibi Auer. ita clare & diſtincte loquutus eſt in philoſophia de hoc triplici gn̄e demſtrōnis, quod via doctrinæ nuncupatur ab ipſo, in ꝓlogo primi phy. ſicut hic. Scias igitur demſtrōnem ſigni, ſeu quia fieri qn̄ procedimus ab effectu qui eſt notior apud nos, q̄ ſit ſua cauſa. Et ad hoc genus reducuntur etiam (licet Auer. de hoc non meminerit in pręſenti loco) demonſtrationes quæ fiunt a ſigno ſupra effectum. vt qn̄ demonſtrať eclipſis lunę, ex priuatione vmbræ. Reducuntur ēt demonſtrationes quæ fiunt per cām remotā. vt. d. Ariſt. in 1. poſteriorꝝ. dū ponit dr̄iam inter demonſtrationes quia, & pp quid. Demōſtrationes ēt ducentes ad impoſſe, ſicut ſcribit Cōmē. in 1. cœli & mūdi. cōmč. 95. ſunt gn̄is ſignoꝝ. Demōſtrationes ēt datæ p cām efficiē tem, ſūt de numero ſignorum ſm viam Auer. 1. poſte. in cō. magno. cō. 34. Qn̄ vero eſſe effectus, & pp quid eiuſdem latuerit, ita ꝙ effect' ſeu paſſio demonſtranda (quæ ſūt natura poſteriora ſubiecto & ſua cauſa) ſunt ignota, tam quo ad quęſtioně quia eſt, q̄ quo ad quæſtionem propter quid, & cauſa fuerit notior, tunc per illam cauſam notiorem ſimul & ſemel demonſtratur vtraq; quæſtio de effectu. videlicet, & quo ad quia eſt, quę quærit de inherentia ſimplici eius in ſubiecto, & quo ad propter quid eſt, quę eſt quæſtio de cauſa illius inherentiæ. Et iſta eſt demſtrō abſoluta, ſeu demonſtratio ſimpl̄r, ſeu demonſtratio dans cauſam & eſſe, & a modernioribus dicitur demr̄atio potiſſima. Et iſta eſt quæ principaliter intenditur in lib. poſt. ſicut. d. Cōmen. in cō. magno, & oēs græci expoſitores. Et lucidiſſim' Themi. „ in 2. poſte. eandem ſententiam ſcribit cap. 2. dicēs. Hoc. n. demſtrōnis „ illius potiſſimę ingeniū eſt, vt cōi „ examine vtranq; abſoluat cognitionem, & vt ſit, & quāobrem ſit. „

Demonſtratio aūt cauſæ tm̄, ſeu demſtrō pp quid, eſt qn̄ pp quid ipſius effectus eſt ignotum: licet quo ad quia eſt, pateat. Tunc quando per cām notiorem demonſtratum fuerit effectus ille, quo ad tale pp quid, iſta eſt demōſtratio pp quid, ſeu cauſę tm̄. Et ideo his noībus nū cupatur, quia p tale genns demonſtrationis non vtraq; quæſtio ex illis qōnibus cōpoſitis abſoluiť, ſed vna tm̄. videlicet quæſtio pp quid tm̄. Nam ex quo effectus, quia eſt, ante demſtrōnem, vt ſupponitur, erat notus quo ad quia eſt: ad nullum notū ad ſenſum quatenus notū eſt, erigi pōt demonſtratio. hoc enim vt ſcribit Ariſt. in 8. phy. tex. cō. 26. eſt hoīs male iudicantis q̄d melius, & quid peius, & q̄d credibile & non credibile, & principiū, & nō principiū. Et cōſimilem ſn̄iam hēt in 2. phyſi. tex. cō. 6. ubi Cōmē. commento d. ꝙ iſtud genus hominum qui non diſtinguunt inter ea quę ſunt per ſe manifeſta, & ea quę ſunt dubia & naturaliter ignota, ſunt cæci corde: & hoc genus hominum nunquā potuit philoſophari,

ri, nec poterit. Et ex hoc ſcire poteris frater mi, quantum hallucinentur moderni aſſerentes non eſſe differentiam inter demõnem p̄p q̄d, & inter demõnem ſimplr̃ niſi accñtalem tm̃: cum hoc repugnet veritati, cũ procedãt variis viis & intentionibus. Et aperte ẽt contradicit opinioni Auerr. in cõmentariis magnis, præſertim in 1. poſt. ca 95. vbi vult ꝙ iſte ſint ſpecie differentes, & vult ꝙ demõnes cauſæ tãtũ, ſint quæ cõponuntur ex cauſis quę inferunt neceſſario cãm eſſe: & nõ inferuntur a cauſatis. Demõnes vero ſimplr̃, quæ dant cauſam & eſſe reciproce ſe hñt: quia inferũt neceſſario ſua cãta, & inferunt ab eis.

Demõnes mathematicæ nõ ſunt innatæ poni in ſcientia naturali 2. cœli cõ. 59. Vide cãm 3. cęli cõ. 61. & 1. meta. 19. 21. 22. 25. & 26. & 1. poſte. a Philoſopho. Sed dum adducuntur, hoc fit ad confirmandũ 2. cęli cõ. 109. & 50.

Demõnes naturales debent eſſe ex cauſis naturalibus 4. cęli. cõ. 20. idem in paraphraſi tertij de cœlo, in ſumma 8. cap. 2. vbi ſcribit ꝙ rerum naturalium principia conuenit eſſe res naturales, & diuinarum rerũ principia eſſe res diuinas, mathematicaliumque principia eſſe mathematica.

Demonſtrationis cuiuſlibet principium eſt quodquideſt. 1. de anima tex. cõmen. 11.

Demõnibus neceſſariis hæc eſt cõditio neceſſaria vt apparentia ſenſui non differant ab eo quod vr̃ p rõnem. 3. de aĩa. cõ. 7. idem 8. phy. cõ. 22. & 26. & 1. cœli cõ 22.

Demões de oĩbus eſſe impoſſe eſt 3. meta. tex. cõ. 4.

Demõſtrationes quædam dãt quia, & quædam propter quid 3. meta. cõ. 5. idem. 1. poſteriorum.

Demõſtrationes quædam ſunt ſimplices, & quædam ſunt compoſitæ ex ſimplicibus. 5. meta. cõm. 4.

Demõnes quæ componũtur ex primis propoſitionibus ſunt reſpectu aliarum propoſitionum, ſicut elementa de compoſitis & reſoluũtur in eas, ſupra.

Demõſtrationes in ſcientia quæ naſcuntur a cauſis remotis vel ſint affirmatiuæ, vel negatiuę, ſunt demõſtrationes eſſe, & non cauſæ demõſtrationis: quia demonſtratio cauſæ eſt per cauſam primã & propinquam. 5. Coll. cap 24.

Demonſtratio non eſt ſubſtantię 6. meta. tex cõ. primi.

Demõſtratio nõ eſt ad genus ipſius artis, neque ad ſpecies eius 6. meta. cõ. 1. idem 2. de anima. cõ. 27. Vide quæ ſcripſi in Theorematibus, in illo Theoremate, ſubiectum in ſcientia eſt notiſſimum.

Demonſtratio non eſt de particularibus, licet particulare ſolum ſit ens in rei veritate 12, meta. cõ. 28.

Demõſtrationes vl̃es ſumptæ a propõnibus nãlib' primis & vl̃ibus atque eſſentialibus, hñt hanc proprietatẽ quod nullus ſenſus eis contradicit. Cõmẽ. in 2. de partibus aĩaliũ cap. de cerebro. vide de hoc 1. cœli & in 8. phy. vtrobiq; cõm. 22.

Demonſtratiua oppoſitio nõ eſt cõtenta vna cõtradictione, ſed duab'. nam debemus contradicere p̃miſſis, & ẽt concl̃onibus. Auer. 1. de generatione aĩalium cap. 1. vbi ponit improbatio antiquorũ de ſemine.

Demonſtrationẽ logicã appello, q̃ a quo vl̃ior eſt, eo remotior a propriis

priis principiis eſt. Ariſt. in 2. de generatione anim. cap. 6.

Demſtrõ qñoꝗ cũ ſit ex neceſſariis, & ſemper veris põt eſſe de rebus quæ quãdoq; ſunt, & qñque non ſunt. Vide pulchre Auer. in paraph. met. tract. 3. ibi. Et dicamus ꝙ oratio vera neceſſario eſt. vbi cõcludit ꝙ actus & perpetuitas in talibus eſt ſm ꝙ ſunt intelligibilia, & non ſm ꝙ ſunt. aliter. n. vĩa eſſent ſeparata. Et inde patet error illorũ qui volũt demſtrões eſſe de rebus cõcernentibus actualem exiſtentiam.

Demõſtrationes naturales quæ adducunt in ſcĩa diuina, inducuntur vꝟiori modo 2. met. c. 6. & 12. met. cõ. 5. Nota ẽt ꝙ qñq; inducunt ad rememorationem 12. meta. cõ. 53.

Demonſtrare manifeſta per ĩmanifeſta, nõ potentis eſt iudicare per ipſum: & non pp ipſum cognitum 2. phy. tex. cõ. 6. idẽ. 8. phy. t. cõ. 22. & 26. 4. met tex. cõ. 9.

Demõſtrationes mathematicę ſunt in primo gradu certitudinis, & naturales ſequũtur eas 2. met. cõ. 16. Vide in concordantiis.

Denominatio fit ab actu 2. phy. tex. cõmẽ. 11. & 12. & 9. metaphy. tex. cõ. 7. vbi dr. Venit aũt actus nomẽ ad endelechiam compoſitus.

Denominatiua noĩa ſignificant ſubſtantiam & accidens 4. meta. cõ. 3. idem 3. meta. cõ. 16.

Denoĩationes q̃ denoĩant ſubꝛa, nõ ẽ neceſſariũ ꝙ oẽs ſignificẽt diſpõnes additas, ſupra rẽ ſubꝛam extra animã exñtes in actu. hoc. n. fallit in priuationibus, & reſonibꝰ. Et ideo quidã opinati ſunt ꝙ prædicamentum reſonis non debet computari cũ entibus. Ex libro deſtruct. diſp. 3. in ſol. 14. Vide pro vltimo dicto ẽt 12. meta. cõ. 19.

Denominationes ſubſtantiales dr̃nt a denominationibus accñtalibus. Ex diſp. 6. in ſol. 6. dubij.

Denominationes ſubſtãtiales ex quibus conſtituitur ſubꝛa, entibus ſeparatis a materia conuenire non poſſunt, quanto magis denominationes additę ſupra ſubſtantiam. Ex diſpu. 5. in ſol. 4. dubii.

Denominationes ſubſtantiales verificant de denominato, dicimus. n. ꝙ homo eſt aĩal. Sed denominationes additæ ſubſtãtiæ, nõ verificant de denominato, niſi denominatiuę, dicimus. n. ꝙ hõ non eſt ſapientia, ſed ſapiens. ſ.

Denominationes quibus aĩa denoĩatur prudẽs, volẽs, & mouẽs, ſm Philoſophos nõ ſunt denoĩationes additæ. ſ. ſubꝛam aĩæ, ſed ſunt denominationes ſubſtantiales. ſ.

Denominationũ ſubſtãtialium nã talis eſt, ꝙ ſubꝛum earum nõ multiplicat in actu, ſed ſolũ illo modo quo multiplicatur diffinitũ ex partibus diffinitionis, ita. ſ. ꝙ eſt multiplicatio mentalis non realis. ſ.

Denominatio inuenta in aliquo ente mõ defectibili, neceſſario & ſine dubio inuenitur in eo rõne alicuius entis illam denominationẽ perfecte poſſidẽtis, vt dicamus ꝙ quicquid habet defectibilem calorem, habet eum talem reſpectu cuiuſdã perfecti calidi. Ex libro deſtruc. diſput. 6. in ſol. primi dubii. Et elicitur ex ſecundo meta. tex. cõ. 4. & erat ꝓpoſitio qua ſæpe vtit Plato.

Denominationũ ſubꝛum eſſe non põt niſi cõpoſitũ ex duabus naturis. ſ. agente & patiente, & ideo prima cauſa cum ſit denudata a ſubiecto, eſt etiam a denominationibus denu-

denudata. Diſpu. 6. in ſol. 6. dubii.
Denominatio magis fit in rebus factis ab arte, a re a qua fit permutatio, q̄ ab illa ad quam terminatur, ſecus in rebus naturalibus. Et vide cauſam 2. phy. cō. 14. & 4. Coll. c. 1.
Dentes nulli eidem & ſerrati & exerti ſunt, quia natura nihil fruſtra facit 3. de partibus anim. cap. 1. Vide ibi de dentium natura & vtilitate.
Dentes maxillares ſunt ad molendū, conficiendumq; cibum accōmodātur, q̄obrē quibus deſunt maxillares dentes, his deeſt motus maxillę in latus, ſed talia ſolū maxillā ſurſum deorſumq; mouēt, vt piſces, & aues, & ouiparę quadrupedes. Ex 4. de partibus anim. cap. 10.
Dentes anteriores ſunt ad incidendum cibum, maxillares vt frangāt, molares vero vt molant 2. Collig. cap. 9. de iuuamentis membrorum officialium.
Dētes ſoli oīum oſſium tota vita accreſcunt. quod patet in ijs dentibus qui mutuum tactum declināt. Cauſa autem incrementi eſt quo ad ptinet ad id cuius gratia vt fungi officio poſſint. Breui. n. tempore attritu conſumerentur, niſi ſubinde repararentur. Ariſt. 2. de generatione anim. cap. 4. prope finem.
Dentes, & ſi vita decies milies, aut decies centies annis ſeruaretur, & prægrandes primos oriri oporteret, & ſępius renaſci. Quamuis. n. aſſidue reciperent incrementum: tñ detriti plusq̄ accreſcerent, inutiles demū ad cibum cōficiendum euaderent, ſupra. Vbi nota ex hoc loco Auic. ſumpſiſſe illam vulgatam & celebrem authoritatem in primo canonis. Fen prima, in cap. de complexionibus ętatum. vbi dicit. Amplius ſi virtus infinita foret.
Dentes ex eo gignunt alimento qd in oſſa adminiſtratur, quapropter eandem quam oſſa hñt naturā. ſ.
Hinc collige contra Gale. quia ſi eadem eſt materia generationis dētium & oſſium, tamen dentes reparari pñt, non aūt oſſa: ſi illa eſt rō, quia materia iſtorū membrorum quæ reſtaurari non poſſunt vbi inciſa fuerint, eſt ipſum ſperma ſm Galenum. Hoc. n. maximū eſt contra opinionem eius argumētum.
Dentes anteriores quare prius oriantur q̄ maxillares. Vide duas cauſas in. 5. de generatione anim. in fine.
Dētes vltimi vigeſimo anno exeūt. Nonnullis etiam ſeneſcentibus oīno prodierūt. ſ. Et in 2. de natura animalium cap. 4. d. quibuſdā mulieribus anno etiam octuageſimo, ac ēt viris non ſine dolore exierūt.
Dentes priores homo mutat, maxillares nullū animal mutat. 2. de natura anim. cap. 1. in fine.
Dentes plures maribus q̄ feminis inſunt, vt in genere hominum, ſuū, caprarum patet. in cęteris nōdum exploratū eſt 2. de natura animalium cap. 3.
Dentes quibus plures, hæc viuaciora: quibus rariores & pauciores hęc magna ex pte breuioris vitæ ſūt. ſ.
Dentes omnium piſcium genera habent ſerratos pectinatimq; coeuntes, excepto ſcaro 2. de natura animalium cap. 13.
Dentes naturam oſſium ſequuntur: quamobrē hominum nigrorū & æthiopum dentes vt oſſa cādent 3. de natura aīalium cap. 9.
Dentes ſunt in vnaquaq; mandibula viginti ſex. Auer. 1. Colli. cap. de anathomia dentium.

Denſum ſpectat vt graue ſit & dux: ratum vero vt leue & molle, non tamen hoc perpetuum eſt; nec vt quicq̃ eſt durius, ſic etiã ſit grauius. nã diſſonat ea ratio in ferro & plũbo. Themiſt. 4. phy. 85. & Cõmen. ibidem. d. ꝙ plumbum eſt grauius ferro, licet ferrum ſit durius.

Denſum non alteratur niſi ſm ꝙ eſt ſenſibile, & ſm ꝙ eſt ĩ capitulo qualitatis, & non poſitionis, & cum eſt ĩn cap. qualitatis, tunc principium motus eius eſt, aut a caliditate, aut á frigiditate 7. phyſico. cõmen. 11.

Digreſſio. quæ den ſum & rarum ſunt principia alteratio nis.

Vbi aduerte ꝙ ponit tres cõditiões ad hoc ꝙ dẽſum & rarum ſint principia alterationis, primo ĩquãtũ ſunt ſenſibilia: quia ſi mathematice cõſiderẽtur tales qualitates, nõ sũt principia alicui⁹ alterationis sẽſibilis. licet. n. vt dicitur in prædicamentis quadratum circumpoſito gnomone creuit, & quodãmodo etiam aliqua alteratio ſit in mathematicis, non tamen ſenſibilis, ſed imaginaria. Secunda conditio eſt ꝙ rarum & denſum quodammodo pertinent ad prædicamentũ poſitionis, & quodãmodo ad prædicamentum qualitatis. Si enim fuerint conſiderata inquantum dicũt partium diſtantiam aut appropinquationem adinuicem, ſic ſunt poſitiones, & non ſunt principia alicuius alterationis ſenſibilis. nõn. n. ſic dicunt aliquam actiuitatem. Si autẽ fuerint qualitates, ſic poſſunt terminare motum, inquantum inſequuntur caliditatem & frigiditatem. Sunt enim rerum qualitates raritas & denſitas in gñabilibus inuentæ, inſequẽtes aut caliditatem, aut frigiditatem. Secus autem de illis quæ ſunt in corpore cœleſti, quę equiuoce dñr cum iſtis quæ ſunt hic, vt recitat Cõmen. in 2. cap. lib. de ſubſtantia orbis. Sed tunc eſt difficultas quia pariformiter videtur ꝙ ad relationem ſit per ſe motus, contra Ariſt. in. 5. phyſi. tex. cõ. 10. & ad ſitum erit per ſe motus contra Auer. in 6. phy. cõ. 85. Nã quẽadmodũ raritas & denſitas non acquiruntur per ſe primo ꝑ motũ alterationis, ſed ratione primarũ qualitatum, quæ ſunt caliditas & frigiditas. inquãtum enim aliquid mouetur per ſe primo ad calorem, ſecundario dicitur moueri ad raritatem, & inquantum mouetur ad frigiditatem primo, dicitur ſecundario moueri ad denſitatem. ſicut expreſſe habetĩn tex. 11. ſeptimi phy. Sic dicam ꝙ pro quãto aliquid mouetur per ſe primo ad albedinẽ, quę eſt fundamẽtum ſimilitudinis, mouetur per ſe non primo ad ſimilitudinem. & pro quanto aliquid ꝑ ſe primo mouetur ad vbi, per ſe non primo mouetur ad ſitum, & eſt ardua difficultas ſicuti vides. niſi eſſet ꝙ eſt ratio diuerſitatis, quia raritas & denſitas vt ſunt qualitates, ſunt ꝑ ſe cauſatæ ex primis. Sunt enim vt inquit Cõmẽ. ibi in cõmen. qualitates attributæ alterationi in dupli ci dña, quædam ſunt primæ, vt caliditas, frigiditas, humiditas, & ſiccitas, quædam ſunt ſecundę, & ſunt cauſatæ ex primis, vt raritas & denſitas. Amplius qualitates iſtæ ſecundæ habent contrarietatem & intenſionem & remiſſionem quæ ſunt de conditionibus requiſitis ad verum motum & veram alterationẽ: ſecus aũt eſt de relatione: quia illa non per ſe cõſequitur fundamẽtũ, quia ſtat eſſe fundamẽtum ſine relatione.

latione. Amplius aūt, rō reſ͠pōnis cō ſiſtit in indiuiſibili, & eſt de entib⁹ diminutis, intātū ꝙ vt.d. Auer. 12. primę philoſophię. quidā reputauerunt prædicamētum reſ͠pōnis eſſe de ſecundis intellectis. Aduenit ēt reſ͠p ſine aliqua mutatione facta in ſubto: quod quidem de raritate & denſitate, vt ſunt qualitates ꝯñtes calidum & frigidū dici non pōt. nihil. n. rarefieri aut condenſari pōt, quin illud calefiat aut infrigideť. Et ita dicēdum eſt de ſitu reſpectu vbi: quia ratio eius conſiſtit in indiuiſibili, & nō habet conditiones requiſitas ad uerum motum.

Dēſitas & raritas ſunt principia omnium paſſionū. 8. phyſi. tex. cō. 55. Et vide ibi Auer. quomodo ſit intelligendum.

Denſitas & raritas ſunt rerum qualitates, inſequentes calidum & frigidū. 7. phy. cō. 15. Vide in cōcor.

Denſitas & raritas ſm antiquos ſunt conſtrictio & expanſio pororum, & ꝙ hæc duo ſunt cauſæ gñationis & corrup. cum gñatio apud eos & corruptio ſint cōgregatio & ſegregatio 7. phy. cō. 15.

Denſitas & raritas non faciunt tranſmutationem in ſuƀa, cū ſint de ſitu 1. met. cō. 15. Vide in concord.

Denſari & rarificari ſunt motus locales 8. phy. tex. cōmen. 77. Vide in concordantiis.

Deſcriptiones in aliquibus locis accidit dari per negationes priuationum, vbi accidit priuationes eſſe notiores nobis q̄ ſint ipſi habitus. Auer. 8. phy. cō. 27.

Deſcriptio primę perfectionis eſt forma, quæ in tempore in quo poteſt agere non agit. Sed deſcriptio ſecūdæ perfectionis eſt forma quæ agit aut patitur, ſeu res habēs formam agit aut patitur in tempore in quo agit aut patitur 2. de anima. cō. 5. Vnde actus primus eſt ipſa forma a qua eſt apta nata prouenire operatio, ſed non prouenit: ſed actus ſecundus eſt forma operans. Latini autem aliter ſentiunt.

Deſideriū dicitur de appetitu, & ira, & volūtate, & vr̄ de pluribus 2. de anima tex. cō. 27.

Deſiderii ſenſibilis propriū eſt, vt nō moueatur niſi cum præſentia ſenſati in actu: ecōtrario de deſiderio intellectuali 3. de aīa. tex. cō. 29.

Deſiderium eſt pp exiſtimationem ꝙ aliquid ſit bonū. 12. met. cō. 36.

Deſiderium præcedens comprehenſionem magis videtur dolor q̄ voluptas 12. meta. cōmen. 39. Vide in concordantiis.

Deſideratum in corporibus cœleſtibus non differt ab intellecto, ſicut differūt in nobis, quia potētia quæ in nobis comprehenditur deſideratū eſt alia a potentia qua comprehenditur intellectū. Deſideratū, n. comprehēditur ſenſu & intellectū comprehēditur intellectu. ſed corpora cœleſtia non ſentiūt. ſenſus. n. dati ſunt aīalibus ad ſaluť 12. meta cō. 36. idem 1. cap. de ſubſtantia orbis & 3 idem 3. de anima cōmē. 60. & 61. & in 2. de anima cōmen. vltimo.

Deſiderabilia quæ mouent nos ſm ſenſitiuam differunt a deſiderabilibus intelligibilibus, quæ mouent nos ſecundum intellectum 12. meta. cōmen. 36.

Deſtructio conſequentis ex deſtructione antecedentis conceſſa eſt in conſecutione conuertibili. 7. phy. cōmen. 16.

Deter-

Determinans & determinatum ſũt idem num.1.meta.cõ.44. Intelligitur ꝙ ſi determinatum ſit vnũ numero & determinans eſt vnum numero, iuxta illud Philoſophi in 2. phy.tex.cõ.38. Vniuerſalium cauſæ ſunt vl'es, & particularium cauſæ ſunt particulares. idem 12. met. tex.cõm.27.

Detruncabile eſt ſm latitudinẽ, ſenſibile aũt ſm longitudinem. 4. metheororũ tex.cõ.47.

Deus hẽt ſolicitudinẽ eoꝝ quæ ſunt hic 2.phy.cõ.75. Vide quõ ſit intelligendum 12.meta.cõ.37.

Deus quõq; ſummit' pro corpore cœleſti, vt erat famoſum apud antiquos 8.phy.tex.cõ.64.

De' & natura nihil fruſtra faciũt. 1.cœli.tex.cõ.32 idem 2. cœli 50. & 59.& 3.de anima 43.

Deum eſſe in loco, & corpus eſſe in loco non eſt ſm vnum & eundem modũ 1.cœ.cõ.22.& 8.phy.cõ.84.

Deus & intelligẽtiæ nõ ſũt in tpe 2. cœ.c.1. vide 4.ph.t.cõ.118.& 120.

Dei operatio ẽ ĩmortalitas: hæc aũt eſt vita ſẽpiterna 2.cœli t cõ. 17.

Deus cõpleuit diminutionẽ contingentem in iſtis ſm ꝙ gñatio facta eſt cõtinua ex 2.de generatione te. cõ.59.idẽ 2.de aĩa cõ.34.& 1. cœli cõmen 98.

Dĩs omnia plena eſſe aſſeruit Thales Mileſius primo de anima tex. cõmen.86.

Deus ſm Zenonem per oẽm ſubam permeat. in intellectuali eſt intellectus. in aĩali eſt aĩa, in naturali natura, in affectu eſt affectio & habitus. Themiſt. 1.de aĩa cap.36. Conſimilem opinionem recitat Cõmen. in lege ſua quorundã loquentiũ 12. meta cõ.18.& 9.meta.cõ.7.

Deus oĩum eſt principium & cauſa. Ex prohemio metaphyſicæ.

Deos duos ponentes quorum vnus agit malũ, alius agit bonũ vilipendendi ſunt 3.meta.tex.co.15.& 12. meta. cõ. 52.

De' vr̃ hr̃e curam circa oĩa entia. 12. meta.cõ.37. Et ibi Cõmenta. ponit modum ſm Peripateticos. de quo vide in concordantiis.

Deum hr̃e ſolicitudinẽ indiuiduorum quodammodo verum eſt, & quodammõ non. ſ.cõ.37.& 52.

Deum dicimus aĩal' optimum ſempiternum, cuius vita & duratio exiſtit deo continua & æterna. hoc.n. Deus, ſupra tex.cõ.39.

Deus eſt viuus & ſapiens. & hoc mõ putauerũt antiqui trinitatem eſſe in deo. ſ.cõ.39.

Deum eſſe vnum & habentem vitã quomodo ſit intelligendum. Vide 12.meta.cõ.39.

Dei multiplicitas attributorum eſt intellu tm̃.non ſm eſſe. ſ. cõ.39.

Dei ſcientia eſt ſicut prima philoſophia, & ſcientiæ aliaꝝ intelligentiarũ ſunt ſiẽs ſcientiis particularibus exiſtẽtibus ſub prima philoſophia. 12.meta.cõ.44. authoritate Nicolai Peripatetici.

Dei ſcĩa nõ eſt ſicut noſtra, ĩmo ſcĩa equiuoce dicit' de noſtra & ſua 12. meta.cõ.51.& in libro deſtru.diſp. 12.in ſolo.2 dubij.

Deus non diſponitur per ſcĩam quæ eſt in nobis, neq; per ignorantiam ei oppoſitam. 12.meta.cõ.51.

Dei ſcĩa nõ eſt vl'is neq; particularis. ibidẽ.& in lib.deſtru diſp.3.in ſol. 18.dubiĩ dicit. Cauemus nobis dicere ꝙ dei ſcĩa eſt vl'is, aut particularis, q̃a amb ę iſtę ſcię cãntur ab entibus, & ſunt gñabiles & corruptib.

Dei ſcientiæ non opponitur ignorātia. 12.meta.cō.39. autho. Alexan. cōmen.51.

Deus non eſt cauſa mali, ſed mala & ea quæ ſunt ſine ſolicitudine proueniunt ex neceſſitate naturæ, & non ex diminutione agentis, ſupra cōmen.52.

Deo impedimentum aliquod attribui impoſſibile eſt ex lib. deſtr. diſp. prima in ſol.2.dubii. & habetur. 12.meta. in fine.

Deus benedictus non poteſt denominari agens neque modo naturę, neq; ſm voluntatem quæ eſt in generabilibus & corruptibilibus. Ex diſputatione 3.in ſol. primi dubij. & ibi vide cauſam.

Dei actio ſm Philoſophos a ſcīa procedit, abſque neceſſitate inducente eum ad agendum, neq; ex ſe, neque ab aliqua re extrinſeca: imo tantū ex ſua bonitate, & ideo neceſſario vult & eligit in nobiliori gradu oībus gradibus volentium & eligentium. Ex diſp. tertia in ſol.2.dubii. Inde patet error Rabbi Moyſi, quē Scotus vbiq; in hoc & ſequaces ei⁹ ſunt imitati, aſſerentes ſm philoſophos deū agere ex neceſſitate nāæ.

Aduerſus rabbi Moiſen & Scotum.

Deus non eſt principium totius ſm Philoſophos, modo formæ ſicut anima reſpectu corporis. Nullus.n. eorum opinatur hoc. Ex diſpu. tertia in ſolo. quinti dubij. Vbi nota frater mi locum apertū contra modernos, aſſerētes Auerr. opinionem fuiſſe Deum glorioſum eſſe formā formaliter perficientem orbē. Nec valet gloſa Sueſſani in illo loco, ꝙ Cōmen. non contradicit ſibi in 4. cęli.cō.1.& alibi, vbi tenet Deū eē formam & finem, quia dicit ꝙ Cōmenta. reprehendit Algazelem, in hoc ꝙ poſuit Deum ſolū eſſe cauſam formalē ſm Philoſophos, ſed Philoſophi non ſolum formalem, verumetiam finalē & vt motricē, vt patet. 12.meta.cō.5. & 6. Sed non bene ponderātur verba Auer. in illa accuſatione Algazelis, quia vltra hoc reprehendit eum in modo, quē impoſuit Philoſophis Deū eſſe cām formalem, quia verba eius prætendebant ꝙ Deus eſſet forma perficiens, ſicut anima perficit corpus, & eſt formalr dando eſſe, quē errorē iſti tenent de mente eius. vñ iſta ſunt verba eius. Dicim⁹ nos ꝙ verba huius hoīs prætendunt cōcedere aduerſarijs ꝙ Deus benedictus nō eſt agens, immo eſt aliqua cauſarum, qua nulla rerum perficitur ſine ea. Vñ dicim⁹ ꝙ iſta rñſio eſt debilis. nāq; ex hoc ſequit̄ apud Philoſophos, ꝙ primum ſit principiū totius modo formę, ſicut aīa ē principiū corporis, & nullus eorū opinatur hoc. Quid clarius, aut apertius dici potuit? Et ideo aliter ſoluimus contradictionē iſtā iuxta fundamentum Auer. & oīum Peripateticorū. Quod forma & perfectio eſt duplex, ſeparata & perficiens de mente Auer. & eſt ad lrām in diſp. prima in ſol. vltimi dubii. & in 12. meta. cō.37. vbi. d. ꝙ perfectionū pp quæ mouetur perfectum, quædā ſūt qualitates quibus perficitur illud quod mouet̄, vt illud qđ mouetur pp ſanitatem: & quædam ſūt ſubſtāæ extrinſecæ, vt quę mouet̄ ad ens vt aſſimiletur eis, vt inueniunt̄ oēs actiones ſeruoꝝ, qm̄ ſunt erga gr̄a intentionū dñi ſui. igitur dnt eſſe pp dominum ſuum, & ſimilr omnia entia cum primo pricipio. Quid.n. potuimus in hoc loco adducere

ducere pro nſa opinione, ꝗ Auer. iudicium ſeipſum declaratis? Hęc igitur eſt alia accuſatio,& grauior contra Algazelem, quia impoſuit philoſophis Deum eſſe formã formalr perficiẽtem totum,& oĩa entia,ſicut iſti dicunt de orbe,eo mõ quo aĩa perficit corpus. Et philoſophi dicunt, Deum non eſſe formã perficientem, ſicut anima perficit corpus,neq; ſicut ſanitas perficit illud quod mouetur ad ſanitatem, ſed dr̃ forma extrinſecus perficiẽs oĩa entia,pro quãto oĩa entia mouent̃ naturali deſiderio,vt aſſimilẽtur illi ſm ꝙ poſſunt. Eſſe.n.eſt cõmunicatum a prima forma oĩbus entib᷒, ſm varios gradus,quia diſtantiæ entium ſunt valde diuerſę, & iſtum gradum inter corpora in altiori gradu participat primũ corpus:& inter intelľus,primus ex motoribus planetarum,& ſic deĩceps. Et hoc eſt quod declarauit Commẽ.etiam in 1.Ph.com.81.vbi Ariſt.d.exñte. n. quodam diuino, & optimo.d.n.Commẽ. in illo loco, ꝙ cum ſit perfectio diuina maxima,cui omnia entia appetunt aſſimilari:quia igit̃ omnia entia participant eſſe ſibi communicatum, quædam clarius, quædam obſcurius,& omne eſt a forma. Pro quãto igitur Deus glorioſus communicat eſſe omnibus ſm ꝙ natura eorum apta ẽ ꝑticipare: ſic eſt forma oĩum,quam oĩa imitant̃.& appetunt ei aſſimilari,ſm ꝙ pñt. ſiľitudo.n.& conuenientia in entib᷒ eſt a forma: vt.d.Commẽ.in 1.diſp.ĩ ſol.7.dubij. Forma,n.eſt rõ cõicabilitatis 1.cœli.com.92. Et ex his frater mi intelligis, qũo cognitio ſubarum,& entium inquãtum entia,ducit ad cognitionẽ primi principij in rõne formæ,quia eſſe iſtud eſt impartitum a prima forma:oẽ .n.eẽ a forma ꝓficiſcitur: vt d.Boe. Et ideo non valet declaratio ſubtiliũ, aſſerentium ſm philoſophos Deum eſſe formã omnium inquãtum communicat eſſe omnibus,ꝗ ſunt hic per motum. Nam philoſophi non ſolum ponunt Deum eſſe veluti formam reſpectu iſtius mũdi inferioris: verumetiam reſpectu omnium,vt p3.12.Meta.com 44. Tum ẽt quia talis declaratio ducit ad rõnem primi motoris,& nõ ad rõnem primæ formæ:& ad hoc aſcendit naturalis via motus. vñ Cõmen.3.diſpu.in ſoľ.10.dubij.declarans qũo mundus habeat cãm agẽtem.d. Et radix huius eſt,ꝙ eſſe corporum cœleſtium conſiſtit in motu,& ideo dans motum de neceſſitate dr̃ agens. Sed diuinus aſcẽdit ad rõnem primæ formę,vt d.Commen.7.Mete.com.9.& hoc ex cognitione entium,& ſubſtãtiarum inquantum entia ſunt, vt alibi declarauimus. Et vt altius iſtam rem intelligamus, ſcias ꝙ ẽt formæ iſtę quæ ſunt hic, habent duplex eſſe ſ.materiale & abſtractum, ſm eſſe materiale ſunt in potẽtia in prima materia:& ſunt in actu uel potẽtia actiua primi motoris. Et ita ex cognitione formarum mobiliũ quatenus mobiles,via motus poſſum᷒ ꝑuenire ĩ naturali philoſophia ad primũ motorẽ,quia motus includitur in re mobili quatenus mobilis, & motus ducit ad motorẽ, ſed formæ ſm eẽ abſtractum conſiderãtur ſub rõne ſubæ & entis:quia iſti ſunt conceptus abſtracti, & qã ſecũdum eſſe abſtractum iſtæ for

mæ eminenter conti nentur in prima forma abſtractarum,q̃ eſt ens per eſſentiam,ſic ex rõnibus iſtarũ inquantũ ſubſtantiæ ſunt, vel inquantum entia, deuenimus ad primam formam. & hoc duplex eſſe qđ h3 forma.v3. actuale & forma le(vt inquit Commen.) eſt illđ qđ fauentes formas voluerunt dicere .i.Platonici ponentes ideas,ſed nõ perueniunt ad hoc 12.Met.cõ.36. Et nota bene iſtam declarationẽ, quia non innotuit mihi,niſi in lõgo tempore, & non ſine magno labore vitæ meæ.

Deus non intelligit entia inquantũ ſunt cãæ ꝙ ipſe intelligit ea, ſicut nr̃ intelľus intelligit ea. Vñ philoſophi hoc intendunt dicere, dum aſſerunt Deum non intelligere entia poſteriora,eo mõ quo nos ea ĩtelligimus, immo mõ quo nullus intelľus põt ea intelligere. Ex lib. deſtruct.diſput.3.in ſoľ.18.dubij. Et nota, ꝙ nr̃i Theologi, quo ad hoc concordant,ꝙ Deus non intelligit creaturas ſicut nos, quorum intellectus mouetur ab obiectis.

Deus eſt cauſa agens finis,& forma, omnium intelligentiarum. Ex diſpu.3.ſolu.18. prope finem.& ibi vide rationem.

Deus eſt cauſa efficiens,forma,& finis omnium entium ſenſibilium. ibidem.

Deus eſt vnus ſimplex ſecũdum Peripateticos,licet pluribus denominationibus denominetur. Ex diſpu.5.in ſolu vlt.dubij.

Deum ſcire ſeipſum, nihil aliud eſt q̃ ipſum ſcire entia. vnde ſi homo ſimilis fuerit alijs entib⁹,& ipſe ipſius propriam quidditatem ſciret, ſcire ipſam quidditatem neceſſario eſſet ſcire alias res. Ex libro deſtruct.diſpu.6.in ſolu.prmi.

Dei ſcientia,qualiter ſit vna, & eadem cum ſeipſo,cum ſcientia eius de rebus extrinſecis ab eo. Vide in diſpu.6.in ſolu.3.

Vbi animaduerte quod inquit.ꝙ de hoc inuenitur quoddam exemplar in humano intellectu,de quo ſupra ibidem,in ſolu.2.dixit quomodo in intellectu humano intelligibile quodammodo eſt idem cũ intelligẽte,quanto magis in Deo. Si enim formæ materiales, q̃ ſunt potentia intellectę,prout abſtrahũtur ab intellectu,ſunt in intellectu ſcientia & intellectus:quanto magis hoc in abſtractis ex natura ſua a materia verum erit?

Dei ſcientia vna exiſtente, non eſt impoſſibile, ꝙ retineat ſcibilium multitudinem, non eſt enim ĩpoſſibile apud philoſophos, ꝙ Deus ſciat ſeipſum,& alia pręter ipſum, multitudo autem eſt impoſſibilis apud eos, ꝙ intellectus perficiatur ab intellecto cauſato a tali intellectu, & perficiatur ab intelligibili. Ex diſpu.6.in ſolu.3.dub. Vbi apte colligitur ꝙ Deus intelligit multa,immo omnia intelligibilia alia ab ipſo,ſed non motiue, vt intellectus noſter. Et hoc concedunt etiã noſtri Theologi.

Dei ſcientia in numeratione ſcibilium non eſt ſicut numeratio ſcibilium in ſcĩa humana. In ſcĩa.n.humana eſt numeratio duplex, vna eſt ratione phantaſmatum. ſecunda vero eſt,prout ſunt in humano intellectu conuenientia in vno genere reſpectu plurium ſpecierum. Et cum remouemus ſciẽtiam Dei ab vniuerſalitate, remouetur talis nu-

numeratio, & remanebit talis numeratio qualem intellectus humanus non poteſt comprehendere, niſi ſcīa noſtra ſimilis eſſet ſcīæ Dei, quod eſt impoſſe. Ex diſpu. 6. in ſolu. 3. dubij.

Dei ſcīa & ſi neq; vniuerſalis, neque particularis eſt, quia tñ ſcire particularia apud nos, eſt in actu ſcīa, ideo ſcīa Dei eſt magis propinqua ſcientiæ particulari, quam vl'i. ibi.

Deus ſcit entia nobiliori modo, quo nos ſcimus ea. ibidem in ſolutio. 4. dubij.

Deus eſt quidditas abſoluta, & omnia alia entia quidditatem habēt, ſ. in ſol. 6. dub.

Deus non eſt ſubiectum denominationum, ſ.

Deus ſunt omnia entia abſolute, entia nanq; hñt eſſe & ſunt intelligibilia primo, vt ipſe ſcit ſeipſum, ſ.

Dei ſcīa non eſt ſimilis ſcīæ humanæ, quia eſt cauſa entium, ſed ſcīa humana eſt cauſata ab entibus, ſ. & 12. met. com. 51.

Deum hře definitionē quoquo mō eſt verum, & quoquo mō non eſt verū. Ex diſp. 7. in ſolu. 1. dub. vbi ponitur diſtō de definitione dupliciter, ſ. data p genus vniuocum & veras differētias, & de definitione data per genus analogum.

Deo philoſophi tria attributa attribuunt, & eſt ꝙ ſit ſciens, excellens & potens, & dicunt ꝙ voluntas ei⁹ prouenit in entibus ſecūdum ſciētiam eius, & poſſe eius non deficit a voluntate eius. Ex diſp. 10. in ſolu. 1. dub.

Deus ſecundum philoſophos operatur per ſciētiam ſuam, & quia ſciētia in eo ꝙ ſcientia, eſt in duobus cōtrarijs, poſſibile eſt vt proueniat ab eo vnumquodq; eorum, & prouenit excellentius cōtrariorum, & non vilius ex ſciente ea. Et ideo appellatur ſciens excellens, ſ.

Dei ſcientia ſecūdum philoſophos non eſt niſi vna in Deo, ſupra.

Idem ſentiunt noſtri Theologi. d. n. Auguſti. in 6. de trinitate. cap. vltimo. Vbi eſt prima, & ſumma vita, non eſt aliud viuere, & aliud eſſe, ſed idem eſſe & viuere primus ac ſummus intellectus cui non eſt aliud viuere, aliud intelligere.

Deo non auſertur voluntas, ſed noua voluntas non eſt in Deo. Ex diſpu. 10. in ſol. 3. dub.

Dei ſcīa non diuidit verum a falſo in oppoſitis, ſicut ſcīa humana, v. g. quia homo aut ſcit alia a ſe, aut non, iſta. n. ſunt contradictoria, & verificata vna, neceſſario alia eſt falſa, ſed de Deo benedicto ambo verificantur, quia ignorat ea modo inferente defectum, ſicut eſt in ſcientia humana, & ſcit ea modo non inferente defectum. Ex diſputatio. 10. in ſolutio. 3. dubij. & in hoc etiam noſtri Theologi conueniunt.

Deum agere mō naturę falſum eſt, immo dicunt Peripatetici ſm veritatem loquentes, ꝙ entia procedūt ab eo modo altiori q̃ ſit natura, & quàm humana voluntas. Probatum enim eſt demonſtratiue, ꝙ impoſſibile eſt aliquem actum pcedere ab eo naturali modo, ſeu voluntario iuxta intentionem voluntatis, quæ eſt in nobis. quapp actus diuinus procedit ab eo modo nobiliori, q̃ voluntario modo, qui clare comprehendi non poteſt niſi ab eo, ex diſpu. 11. in ſolu. primi dubij. contra Algazelem hoc

philoſophis imponētem. Ex hoc ſcire poteris Scotum in hoc errore fuiſſe, ꝗ iuxta Rabbi Moyſen hoc idem opinantē, ſæpe imponit hoc Peripateticis. Idem d. Comment. in diſputationibus phyſicis. diſpu. 1. in ſolutio 4. dubij, vbi d. Quod autem attribuunt philoſophis, ꝙ entia ſeparata agunt naturalr̃, & non electiue, nemo hoc dixit, cui adhereatur, ſed omnis habens ſciē tiam apud eos agit electione, tamē propter dignitatem quæ eſt in eis, non prouenit ex duobus contrarijs niſi dignius eorum, & electio eorū non eſt pp aliquid, quod perficiat ſubſtātiam eorum, cum in eis nulla ſit diminutio: ſed vt perficiatur id ex entibus, quod eſt diuinum in natura ſua.

Deus probatur ꝙ ſit volens, quoniā ipſe ſcit duo contraria, & ſi eſſet agens ex eo, ꝙ eſt ſciens tm̃, operaretur duo contraria ſimul, & hoc eſt falſum, igitur neceſſe eſt ꝙ opereſ vnum contrariorum electione. Ex diſputa. 12. in princ. iuxta nouam tranſlationem.

Deus non eſt natura, quæ eſt principium motus in pluribus rebus, vt definitur in 2. phy. Natura. n. apud philoſophos ſumitur duob9 modis. v3. mō prædicto, & ſecūdo modo proferunt eam de omni potentia a qua prouenit actio ītellectualis ordinate, & iſto modo Deus natura dici poteſt. ibid.

Dei intellectus quodammodo non intelligit aliud præter ſe, inquantum ſcientia eius non eſt paſſiua: & aliquo modo ītelligit aliud pręter ſe, ex hoc ꝙ ipſemet eſt ſcientia actiua. Ex diſputa. 13. in ſolutione primi dubij ſecundum nouam tranſlationem.

Dei ſcientia ſm philoſophos nō eſt vl'is. Multiplicatio. n generum, & ſpecierum, neceſſario infert ſciētiæ multiplicationem. Ex lib. deſtr. di ſpu. 12. in ſol. 2. dubij.

Deum dicere ꝙ induit formas omnium entium, & ꝙ mouet omnia ꝗ ſunt hic ſine medio, eſt auferre cām & cantum, & omnia intelligibilia. Ex diſpu. 13. in ſol. 4. dub.

Deo eſt prima cura de nobis, & ipſe eſt cauſa loci habitabilis ſuper terram, & quicquid inuenitur hic de eo, quod eſt bonum perfectū prouenit quidem a voluntate & intentione eius. Sed proueniunt mala ex neceſſitate materiæ, ſicut corruptio, & debilitas, & tabes, & ſimilia. In paraphraſi Metaphyſi. tracta. 4. in fine, vbi agit de diuina prouidētia, & cura omnium entium, quæ ſunt hic.

Deo attribuentes cognitionem, & curam rerū particulariū, vt dixit Ale. de neceſſitate attribuit ſibi impietatem, vel iniuſtitiam. Auer. in paraphraſi Met. tract. 4 in fi.

Dic pro fide & veritate, ꝙ eſſet verum ſi Deus eēt cauſa mali culpæ.

Dei multiplicitas attributorum eſt intellectu tm̃, non ſm eſſe 12. Meta. com. 39.

Dei actio eſt intenta ab omnibus intelligentijs 12. Metaphyſicæ commen. 44.

Dextrum & ſiniſtrum ſunt differentiæ natura poſteriores, quia omne habens dextrum, & ſiniſtrum, habet ante & retro, & ſurſum & deorſum, ſed non econtra 2. Cœli tex. commen. 7.

Dextrum eſt pricipium latitudinis, 5. t. com. 8.

Dex-

Dextrum eſt principium motus localis in animalibus perfectis ſ.tex. com.8.& 15.

Dexter pes in animalibus eſt mot⁹ eſſentialr: ſiniſter vero accñtalr, quia animal primo mouet pedem dextrum, deinde ſiniſtrum, vt ſup illum ſuſtentetur. Commẽ.2.Cœ. commen.8.

Dextrum & ſiniſtrum, & aliæ dñæ ſm Ariſt.ſentẽtiam, non pñt aſcribi cœlo ſm ſimilitudinem per põnem ad nos, ſicut ſunt in reb⁹ inanimatis. falſum quoque eſt ipſum voluiſſe has, per determinatas ĩ cęlo ptes variari, ſicut in animãtib⁹. Com.in paraphr.2. de cœlo, ſumma 2.quæſito primo. iuxta finem cap.contra dñm Albertum.

Dextra pars nobilior eſt ſiniſtra, & ante nobilius eſt retro, nobiliusq; ſurſum q̃ deorſum 2.Cœ.tex.commen.34.

Dextra pars validior eſt ſiniſtra, & ideo omnia mẽbra, quę ſunt mot⁹ gratia ſuperiora ſunt in parte dextra q̃ ſiniſtra, vt renes, ſupercilia, brachia, & id genus. Ex 3.de part. animal.cap.9.

Dextræ partis natura ſiccior, & mobilior eſt. Ex 3.de part.ſ.

Dialecticæ rationes apud Ariſtote. ſunt ſermones veri, qui componũtur ex accidentibus vniuerſalibus non proprijs 8.phyſi.commen.70. idem 4 phy.87.& 1.cœ.70.

Dialectica duobus modis vſitari poteſt in alijs ſcientijs 8.Ph. commẽ. 70.idem 1. Phyſi. commen. 35. Et 2.Metaphyſi.15.& 7.Metaphy. commen.2.

Dialecticus definit per formam, & phyſicus per materiam, primo de anima tex.commen. 16. Vide in Theorematibus.

Dialectica, priores non participauerunt 1.Meta.t.com.8.

Dialectici tentant de omnibus dicere, ex probabilibus, & eorum theoria eſt de omnibus 3.Meta.tex.cõmen.2.

Dialectici & ſophiſtæ eandem ſubinduunt figuram philoſophi, quia ſophiſtica eſt apparens ſophia, & dialectici de omnibus diſputant, ens autem omnibus commune eſt 4.meta.tex.commen.5.

Dialectica & ſophiſtica, circa idem gen⁹ verſantur cũ philoſophia, ſ.

Dialectica differt a prima philoſophia per modũ poteſtatis, ſeu ſciẽtiæ, quia illud qđ ſcit philoſophus, ſcit demſatiuæ, ſed dialecticus ſcit illud probabiliter 4.Meta.ſ.

Dialectica & ſophiſtica ſunt de accñtibus entium, ſed non inquantum entia ſunt 11. Metaphyſi. cap. 3.

Dianoea nihil aliud eſt, q̃ cum imaginatione actio intellectus iuncta. Them.in 2.lib.de memo.& remi. ca.14.a latinis dr̃, intelligentia, vel cogitatio.

Diaphanum non eſt ſm ſe viſibile, ſed eſt viſibile propter extraneum colorem 2.de anima tex.com.68.

Diaphanũ nõ cõpetit aeri ſm ꝙ aer aut aquæ ſm aqua: ſed qm̃ eſt nã eadẽ ĩ his vtriſq;, & ĩ ppetuo ſupiori corpe 2.de aĩa t.cõ.68. Ex hoc aũt loco elici põt contra Themiſt. in 2.de anima, in expoſitione tex. 30. qui vult ꝙ terminus analogus non importet vnã naturam cõem analogatis, ſicut terminus vniuocus, quæ natura intelligi ſeorſum poſſit a naturis analogatis, ſicut genus reſpectu ſpecierum. Patet autẽ

ꝙ diaphaneitas analogice dr̄ de ſu periori corpore,& de corporibus,q̄ ſunt hic,& tñ philoſophus,d. ꝙ eſt natura communis vtriſq;.Niſi diceres,ꝙ per naturam, philoſophus intellexit conceptum, aut notionē quandam communem,cui notiõi in re, non correſpõdet natura vna communis,diſtincta a naturis analogatis, immo correſpondent plures naturę analogatę,quarum vna habet attributionem ad aliam, ſicut dicunt Peripatetici de ente, ꝙ bene dicit conceptum vnum communem analogum, ſed non dicit nām aliquam diſtinctā a nā ſubſtantiæ,& a natura accñtis,immo illi conceptui iſtæ duæ naturæ correſpondent in re. ſm prius tñ & poſterius,quia prius ſibi ſm naturā correſpondet natura ſubſtantiæ,& per poſterius nā accidētis,quia natura accidentis dependet a natura ſubſtantiæ tanq̄ ab vno & ad vnū. Vñ refert multum dicere,analogo correſpondere conceptum cõem diſtinctum a conceptibus analogatorum,& dicere ſibi correſpondere nām diſtinctam a naturis analogatis.Etenim primum eſt verum, &ſecundū dictū eſt falſum.Et hoc eſt quod dixit lucidiſſ.Themiſt.in 2.de aïa,ca.12.Ea nanq;(inquit)q̄ ita ſe hn̄t inter ſe, vt priora hęc,poſteriora ſint illa,q̄q̄ notionem habent,quæ de his dicatur,fieri tñ nequit vlla, aut genus ſit,aut natura vna,ita vt ſine his intelligi ſeorſum poſſit indicatur diciturve.

Diaphragma ē particula diſtinguēs membra ſpiritualia a mēbris nutritionis, qui etiam apud Græcos dr̄ παρὰ τὸ διαφράζειν,quod eſt diſtinguere,etiam phrenes dr̄,a noſtris vero latinis præcordia. Vide Gal.in 5.de vti.partic.cap.15. vbi hæc duo noïa aſſerit ſibi aſcribi. Vide Ariſt.in 3.de part. anima.ca. 10.vbi ēt inuenies, ꝙ dicitur ſceptum tranſuerſum.

Dicentem aliquid,oportet non ſolū affirmare, ſed cām ipſius dicere,& nihil apponere,neq; velle dignitatem irrationabilem: ſed aut inductionem,aut demſtationem ipſius afferre 8.ph.t.com.15.

Dicere hoïem alteratum eſſe, & domum accipientem finem,ridiculū eſt 7.ph.t.com.16.

Dicere,omnia quieſcere eſt falſum, ſicut falſum eſt dicere,omnia moueri, ſed minus exit a via naturali qui dicit,omnia moueri. Commē. 8.ph.com.23.

Dicta ſm prius & poſterius,neceſſario comparant̃ ad vnum quod eſt cā ꝙ illa res inſit alijs.v.g.nomē caloris,qđ dr̄ de reb'calidis per comparationem ad ignem, qui eſt cā, vt calor ſit in alijs reb'calidis. Ex tract.4. in paraphra.met.idem 2. Meta.tex.commen.4.& in 8. phy. commen.72.

Dies alcioneæ quę ſint,& quare ita appellatæ,vide 5.de natura animalium.cap.8.

Dies cretici, ante vigeſimū, per quaternarium numerātur, ſed poſt vigeſimum per ſeptimanas 4.Colli. cap.40. vbi vide, qui ſint laudabiles,& qui mali.

Dies cretici a principio ægritudinis computant̃,&eſt qn apparet manifeſte læſio in operationibus, excepto in pariēte,vbi a partu numerari debent.Eſto ꝙ ægritudo per triginta dies poſt partū ſenſibilr̃ extitiſſet 4.Colli.ca.40.

Diæ

Differentiæ ſunt cāæ ſpecierum, & ſunt cauſæ accidentium in illis ſpeciebus inuētorum 2.cœ.com.80. idem 3.cœ.77.

Differentiæ quarundam ſubſtantiarum ſunt de alijs prędicamentis.& Ariſto.concedit hoc 4.Cœ.cō.40. qūo aūt ſit intelligēdum, vide, qa (vt inquit) hæc perſcrutatio nō cōuenit ſcientiæ naturali, ſed primæ philoſophiæ conſideranti de ſubſtantijs,& accidentibus vide 7.meta.com.41.& 8.Meta.com.5.

Differentiæ corporū conſimilium partium ſunt propinquę ſenſus 7.ph.com.11. Vide in concordātijs.

Differentię, ſex poſitionis in quibuſdam inueniuntur eſſentialr̄,& vere, in quibuſdam non vere. Et ī his in quibus non vere reperiuntur in quibuſdam reperiuntur ex ſimilitudine non ex reſpectu, ſicut ī imaginibus noſtris, quæ ſunt ſimilitudines noſtri: in quibuſdam ex reſpectu tm̄, vt in reliquis rebus inanimatis. Com.innuit hanc diuiſionem in 2.Cœ.t.com.10.

Dr̄ia eſt inter dicentes corpora componi ex partibus indiuiſibilibus,& inter componentes corpora ex ſuperficiebus: quia illi non pn̄t ſaluare corpus ſimplex eſſe, ſicut illi qui ponunt ꝙ ſunt ex ſuperficiebus cōpoſita 2.cœ.com.24.

Differentia in ſubiecto differunt in eſſe 2.de aīa.t.cō.152.inde collige viſiuam aquilæ, & viſiuam hoīs, ſpecie diſtingui.

Differentiæ rerum licet non poſſint numerari a nobis, tamen non dubitamus eas eſſe finitas apud naturam 3.Met.com.11.

Differentiæ ſubſtantiales ſunt de eſſentia congregati de quo prædicātur,& congregatum ex eis eſt vnū eſſentialiter quinto Metaphyſi.cōmen. 7.

Differentia dicuntur quæcunque diuerſa ſunt alicui eidem entia 5. Met.cap.de eodem & diuerſo.

Differentia ſubſtātialis qualitas dicitur 5.Metaph tex.commen. 19. & eſt capitulum de quali.

Vbi aduerte ꝙ commentum in illo loco communiter inuenitur deprauatum, dicit enim,& in hoc genere concluduntur vniuerſaliter omnes differentiæ ſubſtantiales, vltimæ ſcilicet differentiæ ſpecierum vltimarum, ſed non vltimæ: ſcilicet differentiæ generum ſubſtantiales. Sed hoc quidem ſtare non poteſt, quia Commen.exponens primum modum, quo ſumitur qualitas, dicit, ꝙ dicitur de illo ſecundum ꝙ differunt ſubſtantiæ adinuicem, ſcilicet de generibus & ſpeciebus ſubſtantialibus,& dat exemplum primo de genere. verbi gratia, homo differt a planta per animalitatem,& ſimiliter in equo, quoniam animalitas eſt in eo qualitas. Amplius Ariſto.in prædica. in ca.de ſubā eodē mō loquiť de ſecūdis ſubījs q̄ ſunt gn̄a, ſicut de ſpecieb⁹, ꝙ nō ſignāt hoc aliqd, ſed potius quale aliquid. Et ibi expreſſe d. ꝙ gen⁹ & ſpēs circa ſubāʒ qualitatē determināt, qualē.n.quādā ſubām ſignāt.lʒ (vt aſſerit) maior ſit determinatio in gn̄e q̄ ī ſpē, dicēs.n.aīal plā cōplectiť q̄ hoīem. iō lr̄a commēti dēt caſtigari,& dēt ſtare. Et in hoc gn̄e cōcludunť vlt. oēs dr̄iæ ſubales vltię.ſ. ſpērū vltimarū & non vltimę.ſ.drię gn̄um.

Loc⁹ī Au. deprauat⁹

Differentiæ quibus diuiditur genus ſunt contrariæ 7.met.t.c.42.

Differentiæ, quæ ſunt ante ultimā, ſnnt in definito in potentia 7. Metaph.t.com.42.& 43.

Differentia finalis ſubſtantia erit rei,& definitio 7.Met.tex.com.43 idem Porphirius ca.de differentia. ubi d.Intimius autem perſcrutantes,& ſpeculantes, differentiam,dicunt, non quodlibet quod aptum natum eſt diuidere ea,quæ ſub eodem genere ſunt differentiam eſſe,ſed quod ad eſſe conducit, & ad quodquid erat eē,& quod eſt pars quod eſt eſſe rei.

Differentiæ ſubſtantiales quādo latuerint circūloqui poſſunt per accidentia 8. Meta.com.5.& 7.met. commen.41.

Differentiæ quarūdam rerum ſunt ex priuatione 8.Met.com.5.

Differentię in quibuſdam reb'ſunt ex ſuis materijs 8. Metaphy. commen.6.

Differentia non eſt ad ea, quæ ſunt extra genus 10. Met.tex.com.14. idem t.com.12.

Talia enim diuerſa proprie dr̄.

Differentiæ colorum ſuſcipiunt magis & minus 10.Metaph. tex.commen 22.

Differentia in materia,& conueniētia in forma,ut duo annuli, quorū unus eſt ex auro, alter uero ex argento; per accidens differunt 10. Meta.t.com.24.

Differentia ſecundum ſpeciem non diuerſantur propter diuerſitatem ſuarum materierū,ſed quia in ſuis formis eſt contrarietas 10. Meta. tex.commē.25.idem 1. de anima commen.53.

Taxat Themiſtium. Differentia nulla genere participat 11.Meta.ca.1.

Ex quo uſ genera non prædicari per ſe,& vl'r de drījs, cuius oppoſitum ſentit in 1.poſte.Themiſt.ca. 12.ubi uult genus de drījs ꝓximis eius uniuerſaliter prædicari.

Differentia magna eſt inter ea quę differunt in eſſe,& in intellectu,& inter ea, quæ differunt in intellectu tantum 12. Metaphyſi. commen.39.

Drījs ſubſtantialibus multiplicant res apud philoſophos,ſed nullis accñtibus fit dria ſubſtantialis cuiuſlibet prædicamentorum decem. Ex lib.deſtruct.diſpu.3.in ſol.26.

Dr̄ia entium in dignitate, ſi unum non excedat aliud in ſpecie,ita ꝙ ſint ſpēs plures,quarum una ſit nobilior alia,tūc diuerſitas,quæ ineſt eis fit ex prioritate unius ad aliud in eadem ſpecie in qua communicant.& quæ ita ſe habent de neceſſitate unum eſt cauſatum ab alio, & prius omnibus ī hoc eſt ultima cauſa eorum,& cauſa ob quā oīa hn̄t eſſe. Ex paraph.Meta.tract.4. ibi.& dicimus,ꝙ ſi iſta pricipia cōſiderentur. Et inde collige, ꝙ omnes intelligentiæ ſunt eiuſdem ſpeciei analogæ, & prima eſt cauſa omnium aliarum.

Differentia rerum in eadem ſpecie exiſtentium eſt participatione materiæ.Themiſt.1.de anima ca. 24. & Auer.ſententia eſt in libro Deſtruct.diſputa.1. in ſolō.7. dubij. Et eſt ſententia Ariſt.7. Meta.tex. com.28.Vide in contradictionib' nuper editis.

Differens & diuerſum differunt 10. Meta.t.com.12.

Differentia ſunt alicui eidem entia,ſupra.

Differens omne differt,aut genere, aut ſpecie,ſ.

Diffi-

Cõſſe de tpe vide late d hoc 2 Met.

Difficultas in cognitione qñq; prouenit pp latentiã naturę rei 3. Ph. te.c.15.de motu, & de numero hr̃ 4.Phy c.131.& 3. Phy.cõ.56.De relatione ẽt 12. Meta.cõ.21.t.c.1. Ex quo patet ꝙ aliqua difficultas ẽ ex pte obiecti cogniti. cõtra Sco.

Difficultas in cõprehẽdendo res abſtractas,ẽ ex nobis,quia ſunt actu intellectę: ſed difficultas in comprehendo res naturales, ex ipſis rebus exoritur,quia ſunt intellectę ĩ potentia.Commẽta.2.Meta.cõ.1.

Difficultas accidit per modum ligamenti,& modus quo auferť eſt ſimilis diſſolutioni ligamẽti 3 Meta.te.c.1.vbi dicitur. Solnere autẽ non eſt ignorantis vinculum.

Diffinientes per materiam tm̃,diffiniũt rem quæ eſt ĩ potentia tm̃: & diffinientes per formam tm̃, non perfecte diffiniunt,quia formę nõ ſunt ſine materijs, vt diffinientes domũ,dicẽdo ꝙ eſt cõpoſita ex lignis & lapidibus,diffiniunt domũ quę eſt in potentia,nõ domũ quę eſt in actu,& diffinientes domũ dicendo ꝙ eſt id qđ tegit corpora & cenſus, diffiniunt domũ quæ non eſt in materia 8.Meta.te.c.6.Conſimile 1.de Ani.tex.com.16.

Diffinitũ & diffinitio ſunt vnũ 7. Metaphy.tex.com.21.

Diffinitũ & ſua diffinitio ſunt vnũ ĩactu,& plura ĩ potẽtia ibi.&.c.33

Diffinitum cum ſuis partibus quodammodo eſt idem, & quodãmõ non eſt idem 8.Meta.tex.cõ.8.

Diffinitiuus ſermo & affirmatiuus, idẽ non ſunt 9. Meta.te.cõ.22.

Diffinitiones vl̃es cõponnnť ex forma vl̃i quæ eſt genus, & propria, quæ eſt differentia 2. Phy.cõ.28. & 91.& 7.Metaphy.43.

Diffinitiones rerum naturalium recipiunt materiam, aut manifeſte, aut conſecutiue 2. Phy.te.cõ.vlti. idem 1.de Ani.tex.com.16.

Diffinitiones datæ ſm prius & poſterius intrant in artibus demonſtratiuis 3. Ph.c.4. idẽ 2.de Ani.t.c.30.& 3.de Ani.cõ.5.& 4. Meta. te.cõ.2.& 3.Ph.cõ.3.de diffinitione naturę.& 1.& 2. Poſter.

Diffinitiones naturaliter ignotę declarantur ſyll'o, aut in declarando diffinitionem & diffinitum eẽ qñ vtrunq; fuerit ignotum, aut in declarando ꝙ diffinitio eſt diffiniti, qñ diffinitum ẽ manifeſtũ p ſe, & diffinitio ignorata 3. Phy.cõ.12. idem 2.de Anima com.12.

Diffinitio ſubſtantiarũ conſimiliũ partiũ,eadẽ ẽ reſpectu partiũ & totius 3.Ph.t.c.37.idẽ 1.Cœ.t.c.19.

Diffinitiones entiũ quę multipliciter dicũtur ſunt difficiles,quia appropinquant ei qđ nõ habet naturã cõem, & hmõi diffinitiones difficile inueniuntur per regulas dãtes diffinitionem, ſicut eſt diuiſio, cõpoſitio & demſo 4.Phy.c.2. De hmõi regulis vide in 2.Poſte.&.1. de Ani.cõ.5.& 6.Meta.cõ.1.

Diffinitiones rerũ, q̃ ſunt ignoratę diffinitionis,prius in talibus eſt pſcrutandũ de genere q̃ de differẽtia,qñ vtraq; pars diffinitiõis fuerit ignorati eſſe, ſicut eſt genus & dña 4.Phy.cõ.6. idem 2.Poſter.

Diffinitiones quæ dant quidditatẽ, debent habere tria propria,quorũ vnum eſt vt per illam diſſoluãtur qõnes cõtingentes in re,ſm,vt per illam appareãt accidẽtia eſſentialia,quia diffinitiones cõpletę innatę ſunt reddere cauſas oĩum accidentium,tertiũ eſt vt ex diffinitione

ne appareat difficultas i. motiuū difficultatis, & hoc eſt propriū rerū difficillium diffiniri. Cōmeta. 4 Phy.cō.31.Vide 2.de Aīa te cō. 12.& 26. & 1. de aīa tex.com. 11. & com.21.& 4. Cœli commen.2.

Diffinitio cōpleta, licet reddat cauſas oīum accidētiū eſſentialiū,nō tn̄ conuertiť, vt oē ex quo apparet cā accidentiū ſit vera diffinitio: & iō hęc regula deſtruit diffinitiōes, & nō cōſtruit.Cōmēta.4.Phy.31.

Diffinitiones verę debent cōuenire oīb⁹ ſpēb⁹ rei diffinitę 4.Ph.c.42.

Diffiōnes cōuertunť neceſſario cū diffinitis 8. Phy.c.27.idē 6.Topi.

Diffinitionē eandem habentia,eandē formam habēt,& quęcunq; habent eandem formam, habētetiā eaſdem actiones 1.Cœ.com. 19.

Diffinitionū bonarū proprium eſt ꝙ per eas perfici debent omnia q̄ſita,quæ neceſſaria ſunt ſciri in illa re,apud perſcrutationem 4.Cœli commen.2.Vide 4. Phyſi.31.

Diffinitionū eſt vľe præceptum, vt ea quæ in alicuius diffinitione ponuntur, diffinitū in ſua diffiōne n̄ recipiāt, alioqn totū euaderet ptis pars Them.1. Ph. ſuper 29.tex.

Diffinitionū via qua venantur ſm Hippo.eſt demſo,ſm Plat.diuiſio ſm Ariſto.eſt cōpoſitio 1. de Ani. cō.5.vide pro opinione Ariſt. etiā in 6. Metaphy.com.1.

Diffinitiones ſumuntur ex principijs proprijs q̄ ſunt ĩ re 1. de aīa c. 5.idē 1. Phy.c.5.& 2.Phy.cō.28.

Diffinitiones generum & ſpecierū ſm Ariſt. nō ſunt vľium exiſtētiū extra aīam,ſed ſunt rerum particularium & intellectus eſt qui facit vľitatem in rebus 1. de Ani. cō.8. Vide pulchre Alex. in 1.lib. naturalium qōnum.vbi quærit.an diffinitiōes ſunt rerum particulariū.

Diffinitiones q̄cunq; ſm quas non contingit accidentia cognoſcere, ſed neq; de ipſis imaginari facile dialecticæ dictæ ſunt, & vane oēs 1.de Ani. tex.com.11.vbi Cōmenta. dicit. ꝙ omnis diffinitio ꝑ quā nō cognoſcunť accidētia nō diciť diffinitio niſi ęquiuoce, aut quia ĩ ea collocatur aliqd falſum, aut qa cōponiť ex cauſis remotis,aut accidentalibus,vide pro hoc 4. Phy. com.31.& 4.Cœ. commē.2. & 2. de aīa 12.& 26.& 2. Cœ.com.40.

Diffinitio ſi omittit formam & recipit materiam diminuta eſt,ſi vero ſumat formam & dimittat materiā,vľ dimittere aliqd non neceſſariū,ſed nō eſt ita qn forma debet accipi in diffinitionibus ſm diſpoſitiones in quibus exiſtit.1.de aīa cō.16. Et lucidiſſimus Them.ĩ eo dē loco dicit. diffinitio ea q̄ materiā tn̄ ſectatur,eius eſt qui naturā explorat,ſed ceſſans & māca ē,niſi formæ meminerit. At formā q dē ſemp in diffinitionē collocare debem⁹, q̄ locū principē obtineat, ita tn̄ vt a materia nō recedamus, ēt ſi forma rōne poſſit abiungi. etenim formę nāli ſp mā eſt opus.

Diffinitiōes vľes vniuocę n̄ ſufficiūt in cognitiōe rei perfectæ, nedum cum fuerint vľes multiplices 2. de Anima cō.12. & elicitur ex textu.

Diffinitiones quę componuntur ex propinquis cauſis, cū fuerīt ignotæ,nulla via eſt in cognitione earum, niſi a poſterioribus,ibidem.

Diffinitiones demonſtratiuę innatę ſunt dare cauſas oīum accidentiū exiſtētiū ĩ diffinito 2. de aīa c. 26.idem 4.Phy. cō.31.& 1.de aīa tex.

tex.com 11.& 4. Cœ.2.

Diffinitio numeri nõ eſt numerus: ſicut diffiõ animalis non eſt, animal 1.Metaph.tex.com.36.

Diffinitionũ duplex gen⁹ eſt, perfectũ qđ cõſtituitur ex genere & differẽtijs, & nõ ita perfectũ, & eſt qñ drię vere latent & circũloquimur illas per ſuas actiões, elicitur ex dictis Auer. iſta diſtĩctio ĩ Para. ſup 4.cę.ꝯtra Them.ĩ ſumma 3.ca.1.

Diffinitionum ſcĩa haberi põt ſm diſſolutionẽ, & ẽt ſm compoſitionem, ſed diuerſis modis. vide ſecũdo Metaphy.com.11.

Diffiõ in rei veritate nõ inuenitur niſi in ſubſtãtia 4 Meta t.c 13 idẽ 7.Meta.tex com.17.& 19.

Diffinitio eſt ratio cuius nomẽ eſt ſignum 4.Meta.te.com.28.

Diffinitio nõ dr̃ quæ non ſignificat eſſentiã rei, & diffinitionis cuiuslibet proprium eſt ad minus diuidi in duas partes 5. Meta.com. 11.

Diffiõ eſt finis in cognitiõe, & etiã eſt finis in eſſe 5.Meta.te.c.22.ibi Philoſophus dicit. ꝙ terminus dr̃ de qđquid erat eẽ, qđ eſt cognitionis termin⁹, ſi ãt cognitiõis & rei.

Diffinitiones accidẽtium ſignificãt plures intẽtiões vna intẽtiõe, qa ĩ diffinitiõibus accidẽtiũ ſumũtur ſubiecta in quibus exiſtũt, vñ diffinitiões eorũ componũtur ex pluribus natura vna, ſed diffinitiones ſubſtãtiarũ ſignificãt vnã intẽtionem tñ. Et ideo accidẽtia dicunť hr̃ aliquã diffinitionẽ, ſubſtãtię vero hñt diffinitionẽ ſimplr̃ 5.Meta. cõ.34.Vide 7.Meta.17.18.& 19.

Diffinitiones plures ſubſtãtiarũ ſumunť his tribus vijs ſ via diuiſionis & cõpoſitionis & demrõne ſigni 6.Met.com.1.idem 1.de Anima com.5.& 4.Phy.com.2.

Diffinientium & ipſorum qđquid eſt, quędã ſunt vt ſummũ, & qđã vt cõcauum 6. Met.t.c.2. idem 7. Meta.te.com.54.& 3.de aĩa 35.& 2.Phyſi.19. vbi pondera vnum dictum Cõmen.in 2. Phy.com.18. vbi habet, ꝙ ſunt aliqua de qbus poſſe eſt conſiderare vt ſunt ĩ materia, & ſm ꝙ extrahũť a materia, & talia ſunt illa in quibus conuenit mathematicus cũ naturali, & ſunt aliqua in quibus impoſſibile eſt conſiderare, niſi cum materia, & iſta ſunt propria naturali. Diſtãtię.n.entium ſunt valde diuerſę vt dicit Commẽt.in 2 Cœ.com.64.

Diffinitiones ſunt duobus modis, aut ſicut diffinitio ſummitatis, aut ſicut diffinitio concauitatis 6. Metaph.t.c.2.i. aut ſunt ꝑ mãm ſenſibilẽ, aut abſtrahũt a mã ſenſibili.

Diffinitiões omnium naturalium dantur per materiam ſenſibilem. idem & 1. de Ani.tex.com. 16.

Diffinitionum partes ſunt illę per quas conſtituitur res 7. Meta.c.4. & 1 Phy. com.28.1.de Ani.cõ.5.

Diffinitum eſt vnum ĩ actu & duo in potentia 7. Meta tex. com.12. idem com.33.ibidem.

Diffinitiones quæ declarant quidditatem rei ſunt rerum quæ ſignificant totum & vnum 7. Met.c.12.

Diffinitio non eſt omnis ſermo ſignificans illud quod ſignificat nomen 7.Meta.tex.cõ.13.omnes.n. rõnes eſſent vtique diffinitiones.

Diffinitio ſicut & qđ quid eſt, multipliciter dicitur 7.Metaphyſi.tex. commento 14.

Diffinitio ſimplr̃ nõ ẽ accñtiũ, ſed eſt ſermo maioris declarationis q̃ nomen 7.Metaph.te.com.14.

Diffiõis

Diffinitiõis proportio ad diffinitionẽ eſt ſicut ꝓportio qdditatis ad quidditatem 7. Meta. te. cõ. 14.

Diffinitiones ſunt duobus modis, quorũ vnus eſt primo & ſimpliciter. ſecundus eſt nõ prio neq; ſimpl'r, ſed ſm modũ cõuenientẽ nãę rei, cuius ẽ diffinitio 7. Meta. c. 15.

Diffinitio principaliter eſt ſubſtantiarum, & ſecũdario accidentium. 7. Metaphy. com. 33. & 14. & 15.

Diffinitio nõ debetur eis quæ ſunt vnum per ligamentum & contactũ, neq; ſimpliciter, neq; ſm qd. ſeptimo Metaph. comm. 16.

Diffinitiones accidentiũ eſſentialiũ recipiũt ſubiecta ſua, ſecus de diffinitionibus accidentiũ per accidẽs 7. Meta. com. 17. vbi Cõmentator dicit. ꝙ quia ſymitas eſt de accidẽtibus eſſentialibus naſi. ideo ponitur naſus in diffinitione eius, ſed hõ nõ ponit̃ in diffiõne albedinis.

Diffinitio duobus modis capi põt, vno mõ prout dat quiditatem rei propriã ſibi, & conuenit nomini, ſine additione & reiteratiõe, & ſic non eſt niſi ĩ ſubſtantijs, alio mõ vt in ea accipiunt̃ illa q̃ ſunt ꝑter ſubſtantiã ſm ꝙ ſunt entia, & ſic inuenit̃ in accidẽtib' 7. Met. c. 19.

Diffinitio nõ eſt aggregati per accidens 7. Meta. tex com. 19.

Diffinitum & diffinitio ſunt vnum 7. Metaph. tex. com. 21.

Diffinitũ & ſua diffinitio ſunt vnũ ĩ actu & plra ĩ potẽtia ibid. & c. 33

Diffinitionis partes ita ſe habẽt ad partes rei ſicut tota diffinitio ad totam rẽ 7. Meta. tex cõ. 32. Et nota ꝙ vt bene notat ibi Diuus Thom. non intelligitur iſtud, ita ꝙ partes diffinitionis ſunt partes rei. Nõ. n. animal eſt pars hominis, neq; rationale, ſed partes diffinitionis ſumũtur a partibus rei, & partes diffinitionis ſignificant partes rei, vñ aĩal ſumitur ab vna parte, & rõnale ab alia, aĩal. n. eſt qd habet naturã ſenſitiuã. Aĩal. n. eſt aĩal p ſenſum, vt dr̃ 2. de aĩa. tex. 17. rõnale vocat̃ qd habet rõnẽ, natura autẽ ſenſitiua eſt vt materialis reſpectu rõnis. Et inde eſt ꝙ genus ſumit̃ a mã, & dr̃ia a forma, ſpecies autem à materia & forma ſimul, nã homo eſt qd in natura ſenſitiua habet rationẽ, hęc ẽt ẽ doctrina Aue. in 1. de Ani. ĩ cõ. 5. vbi habetur ꝙ diffinitiones nõ cõponunt̃ niſi ex principijs q̃ ſunt in rẽ quod ſic eſt expoſitũ, nõ ꝙ propria rei ſint partes diffinitionis. alioquin eadẽ eẽt cõpoſitio ex partib' ſm imaginationẽ cũ cõpoſitione ex partibus ſm fidem, cuius oppoſitum ſcribit Cõmen 1. Phy. cõ. 5. ſed 1. cõ. partes ſm imaginationẽ ſumuntur a partibus ſm fidẽ & ſignificãt illas, & hoc expreſſe teſtatur Cõmẽt. in 1. Meta. cõ. 45. vbi dicit Ariſt. opinatur ꝙ intellecta rerũ notificant ſubam rerũ & nõ ſunt ſubę earũ.

Diffinitiões partiũ qualitatis ſunt poſteriores diffiõne totius & toto, ſ3 diffiões ptiũ q̃titatis sũt Prio. diffiõne totiꝰ & toto 7. Met. t. c. 33.

Diffinitiones quorundã. v3. cõpoſitorũ ex materia & forma ita ſe habent ꝙ in talib' apparet materia, ſed in diffinitiõibus ſimpliciũ nõ apparet materia 7. Meta. te. c. 34. Vide etiã 2. Ph. pro primo mẽbro in tex. com. vlt. Et 1. de Ani. te. cõ. 16. idẽ 7. Meta. 37. & 39. & 6. Meta. t. c. 2. & 8. Metaph. tex. com. 6.

Diffinitiones quarundã rerũ nõ recipiũt materiã, vt linea & ſuperficies,

cies, & diffinitiões quarũdã rex re cipiunt materiã, vt hõ qui nũquã inuenitur, niſi cũ carnibus & oſſibus & neruis, & ſunt iterũ aliquæ res quæ cũ accipiuntur quodãmodo ĩuenitur in eis materia, & alio mõ nõ inueniť, vt circulus qui dũ accipitur vt eſt cupreus inuenitur materia ĩ diffinitiõe eius. Et quodãmodo nõ vt qñ ſumitur vt circulus. Cõmenta. 7 Met. cõ. 34. Vide cõſimile in 2. Phy. c. 18. vbi dicit ꝙ ſunt aliqua in quibus poſſibile eſt conſiderare ſm ꝙ ſunt in materia. & ſm ꝙ abſtrahuntur a materia. Et talia ſunt illa, in quib' conueniunt mathematicus & naturalis, & ſunt aliqua de qbus impoſſibile eſt conſiderare, niſi cum materia, & iſta ſunt propria nãlis.

Diffinitiones ſunt duobus modis ſ. mõ cui' altera pars eſt materia, & mõ in cuius diffinitione non apparet materia 7. Metaph. com. 35. & tex commento 34.

Diffinitiones in quibus totũ ſumitur in diffinitiõe partis ſunt de numero illarũ diffinitionũ ĩ quibus apparet materia, & non de illis in quibus non apparet, niſi pars formę 7. Meta. tex. com. 35.

Diffinitio animę q̃ dat eius quidditatẽ vr̃ eſſe ipſum ſuũ eẽ, & in eius diffinitione nõ apparet mã oĩno. Et iſta in quorũ diffinitione apparet aliud, & diffinitio dr̃ ĩ illis principaliter, & in iſtis ſecundario. Cõmẽ. 7. Met. cõ. 35. Vide in cõcord.

Diffinitio eſt formę vl'is & non cõgregati ex materia & forma 7. Meta. te. com. 37. Vide in concordan.

Diffinitio & diffinitum ſunt vnum quoquo mõ, quia ſunt vnũ ꝑdicatione nõ ꝙ diffinitio, q̃ eſt forma ſit diffinitũ qđ eſt cõpoſitũ, ex materia & forma 7. Meta. te. c. 40. Vide pro hoc ibidem in cõ. 21. vbi dicit forma hominis ẽ hõ vno mõ, & forma hoĩs non eſt hõ alio modo. vide ẽt ibid. 34. & 36. cõmẽtis.

Diffinitio cõpetit formis ĩ materia exiſtẽtib' quoquo mõ, qm̃ in diffinitiõe iſti' ſubſtãtię q̃ ẽ fořa apparet aliud, & eſt ſubſtãtia, vera aũt diffinitio eſt illorũ diffinitorũ ĩ quibus nõ apparet aliud 7. Meta. te. c. 40. vbi ẽt dicit, ꝙ aĩa qa ẽ exiſtẽs ĩ alio non habet perfectã diffinitionẽ, vnde collige duo primũ ꝙ vere diffinitiones ſunt cõpoſitorum vl'ium, vt hominis vl'is, ĩ cuius diffinitione poniť mã & forma, quæ ſunt de eſſentia hoĩs, ſed diffinitio formę materialis nõ ẽ perfecta, qa apparet materia q̃ nõ eſt de eſſentia formę ſm ꝙ colligiť ex hoc ꝙ diffinitiões taliũ formarũ ſunt de numero illarũ in quibus apparet alid, & ẽ ſubiectũ vnde quodãmõ ſunt ex additiõe, vt notauit etiam Diuus Thom. in 7. primę Philoſophiæ in lectione nona ſup expõne te. 34. & Egid. Rom. in 2. de Ani. in expõne tex. cõ. 2. mihi tñ vr̃, ꝙ licet diffinitio formę cõparata ad cõpoſiti diffinitionẽ non ſit perfecta, qa eſt de numero illarũ ĩ qbus apparet aliud. ſubiectũ. Nõ tñ ꝓp hoc eſt dicenda eſſe ex additione, quia diffinitiões ex additiõe ſunt accidentiũ. Et eſt dña magna valde, vt dicit Cõment. in 7. Metaph. com. 17. quia ſubiectũ qđ cadit in diffinitiõe accidentis eſt aliud ſm naturã & ſm gen'. Similiter illud qđ fit ex ſubiecto & accidente nõ eſt vnũ mõ, licet materia ſm naturã ſit alia a forma, tñ eſt eiuſdẽ generis

neris cũ forma. Et ſiĺr ex materia & forma fit vnũ p ſe, qđ non fit ex ſubiecto & accidente, vnde vř mihi ſm Peripate. antiquorum diſciplinam, ꝙ diffiõnes formarũ materialium ſunt mediæ quodãmodo inter diffinitiones accidẽtium, q̃ ſimpĺr dicuntur ex additione & ĩter diffiões ſubſtantiarũ cõpoſitarũ vĺium, quę ſunt ſimpĺr & prĩcipaliter diffinitiões, vnde ꝓ quãto diffinitio formæ materialis daŕ per ſubiectũ qđ nõ eſt de eſſentia formę, vř eſſe de numero illarum, q̃ ſunt ex additione, & de numero illarum in quibus apparet aliud, ꝓ quãto vero daŕ p ea q̃ ſunt eiuſdẽ generis, & ex eis fit per ſe vnũ accedit ad aliud extremũ, & cõuenit cum diffinitionibus quæ ſunt ſimpĺr diffinitiones, & hoc teneo.

Diffinitiones in ſe habent qđ in eis nõ eſt remotũ vt illud qđ eſt in ꝑdicamento qualitatis accipiatur ĩ diffinitiõe eius, quod eſt in ꝑdicamento ſubſtãtię, vide idẽ. 8. Meta. cõ. 5. & 4 Cœ. cõ. 6. & 26. & 8. Ph. c. 32. & 5. Ph. c. x. & 1. d aĩa. t. c. 11

Diffinitio rõ quędã eſt vna, & ſubſtantia vna 7. Meta. tex. cõ. 42.

Diffinitionum cõſideratio eſt cõis logico & Philoſopho, ſed duobus modis diuerſis, logicus n. conſiderat de diffinitione ſm ꝙ eſt inſtrumentum ꝙ inducit intellectũ ad intelligẽdũ quidditates rerũ. Philoſophus autẽ ſm ꝙ ſignificat naturas rerũ 7. Metaph. com. 42.

Diffinitio ſignificat vnum & dare cauſam huius magis pertinet ad primam Philoſophiam q̃ ad logicam 7. Metaphy. com. 42.

Diffinitio ideo ſignificat vnũ, quia vltima dña continet formã per q̃ ens eſt in actu, & eſt ens actu. Alię autem dñę quæ ſunt ante vltimã ſunt ĩ diffinito in potẽtia. Et ideo diffinitũ nõ multiplicaŕ p multiplicationẽ partiũ diffiõnis 7. Met. c. 42. & te. c. 43 & 8. Meta. com. 6.

Diffinitio eſt ſermo vnus, qa ſignificat vnã ſubſtantiã, & ideo oĩa q̃ ſunt vnum ſm diffinitionem, ſunt vnũ numero 7. Meta. c. 42. & 43.

Diffinitio nihil aliud in ſe continet quam primũ dictũ genus & differentias, alia vero genera ſunt primum, & cum hoc compræhenſæ differentię 7. Meta. tex. com 43.

Diffinitio eſt ex differẽtijs rõ, ibid. vbi Cõm. ĩ c. 43. notat, qa nõ d. ꝙ eſt ex genere & differentijs, quia genus apud ipſum eſt forma animalis & differentia particularis.

Diffinitio nõ debet eſſe nugatoria 7. Meta. tex. com. 43. vbi Cõmẽta. d. in com. ꝙ hoc eſt præceptũ diffinitionis, vt patet ẽt 6. Topicorum.

Diffinitiones ſunt cõpoſitę, ex duabus naturis. ſ. ex genere & dña, ſiue ĩ ea ſint multæ dñę, ſiue genus & dña tm̃, qm̃ illa quæ ſunt inter primũ gen⁹ & vltimam dñã, ſunt quaſi genus 7. Meta. cõ. & tex. 43. idem Boetius in lib. de diffinitiõibus. Vide in concor. nuper editis.

Diffinitum eſt vnũ per vltimã dñã, & diffinitio ẽt eſt una, quia illud qđ ſignificat diffinitio eſt unum, qm̃ in ea nõ eſt aliquid in actu niſi unum, & multitudo quæ eſt in ea eſt in potentia 7. Meta. tex. cõ. 43 & 8. Metaphy. tex. com. 10.

Diffinitiones quę cõponunŕ ex uniuerſalibus nõ ſunt partes ſubſtantiarũ ſenſibiliũ, qm̃ ſubſtãtię ſenſibiles nõ diuerſanŕ in ſuis ſubſtãtijs, qñ diffiniuntur & qñ nõ diffiniuntur

niuntur 7. Met.cō.46. Conſimile 1. Meta.cō.45. inde collige nō dari prędicationē ex reb⁹ reſultantē.
Diffinitio aut eſt ſolius ſubſtantiæ aut maxime 7. Meta. tex. cō. 50.
Diffinitiōes ſignificant plures ſubſtantias in potentia, & unā in actu 7. Meta. commē. 50.
Diffiō ſcientifica & demſo neceſſariorum eſt 7. Meta. tex. com. 53.
Diffinitio ſignificat ſubſtantiā quę nō habet generationem, neq; corruptionem 7. Meta. tex. com. 53.
Diffiōnes ſunt rerū permanētium ſm q ſunt uſes nō particulares 7. Meta. cō. 53. ubi Philoſophus inuehit cōtra Platonē, q ſi darentur ideæ Plato. extra nām cum ſm q ſunt extra animā ſunt ſingulares, adhuc taliū nulla eſſet diffinitio, dicit. n. in tex. neque ideam ullam eſt diffinire, ſingulariū. n. idea, ut dicūt & ſeparabilis eſt. Ex quo elicitur manifeſte q ſingulare etiam ęternū nō eſt diffinibile, quatenus ſingulare eſt, & eſt authoritas expreſſa Ariſt. et ī eodē 7. primę philoſophię in tex. cō. 55. de ſole. ubi Commē. dicit in cō. q qui laborat ī diffiniēdo ſingularia rerū ęternarū peccat, & eſt unus de erroribus cōtingētib⁹, circa uſe, ut patet ī 1. Poſter. Analiticor. in illo ca. Oportet autem nō latere. Scotus autē in prio ſnīarum, ī prologo, ī qōne de ſubiecto, limitat hāc propōnē in ſciētijs naturaliter inuētis, quia in ſcientia diuina eſſentia diuina, ut hæc eſt ſubiectum.

Scot⁹ ī plogo primi ſnīarum ī qōne de ſubiecto.

Diffiō ratio eſt, rō autem partes habet 8. Meta. tex. com. 2.
Diffinitiōes Architæ q dātur p materiā & formā ſunt approbādę 8. Meta. te. cō. 6. ubi Commē. in cō. dicit. q tales ſunt diffinitiōes perfectę, & ſunt rerū naturalium. Et aduerte q hoc nō ſolum ueritatē habet in rebus naturalibus, uerūetiā & in artificialib⁹, ut bene notauit Ammo ſuper Porph.
Diffinitiōes exiſtētes per ſe ſunt illę in quibus genus eſt quaſi materia & dr̄iæ quaſi forma. Diffiōnes autē cōpoſitorū ex ſubſtātijs & accidētibus, aut diffiōnes rerū, quæ ſunt ī ſubiecto, ſunt ecōtrario, qm̄ illud qđ eſt ī eis quaſi dr̄ia eſt materia. Et illud qđ eſt quaſi genus ē forma 8. Meta. com. 6. & 7. Meta. tex. commē. 17. & infra.
Diffiniētes p mām tm̄ diffiniūt rē, quæ eſt ī potentia tm̄. Et diffiniētes per formā tm̄, nō perfectę diffiniunt, qa formę nō ſunt ſine materijs, ut diffiniētes domū, dicēdo q eſt cōpoſita, ex lignis & lapidibus diffiniūt domū, quæ eſt ī potentia nō domū, quę eſt in actu, & diffiniētes domū dicēdo q eſt id quod tegit corpora & uſum, diffiniunt domū, quę nō eſt ī materia 8. Metaph. tex. cō. 6. Conſimile in 1. de Anima in tex. commē. 16.
Diffinitum cū ſuis partib⁹, quodāmō eſt idem, & quodam mō non eſt idem 8. Meta. tex. com. 8.
Diffiōnes ſunt cōpoſitorū ex materijs & formis & formę ultimę ſunt ſimplices 8. Meta. tex. com. 9. & ultimi. Et 7. prię Philoſophię. t. c. 40
Diffiō numerus quidā eſt 8. Meta. te. cō. 10. ubi Commē. dicit in cō. q diffiō aſſimilat numero, qa diuidit ī res īdiuiſibiles, ſicut numerus, ſed dr̄nt ī hoc, qa illud qđ nō diuiditur ī numero eſt unitas: ſed illud qđ nō diuiditur in diffiōne eſt genus & dr̄ia 8. Meta. cō. 10.

Diffiō

Diffinitio cũ numero in tribus conueniunt 8.Metaphy.tex.com.10. Et ibidem vide etiam differentias.

Diffinitiones perfectę quę dicuntur tranſmutatę demſtationes in ſitu ita ſe habẽt, ꝙ in talibus multum interſit cã pp quã eſt forma.ſ cauſa finalis.Commẽ.8.Meta,cõ.13.

Diffinitiões in oĩbus rebus eodem mõ non ſunt, q̃rendę 9. Meta.cõ. & te.11.vbi Cõmẽt.dicit in cõ. ꝙ Ariſto. ideo dixit hoc vt innueret diffinitiones rerũ nõ relatiuarũ.

Diffinitio vl'is omnibus actis ab artificio ponit̃ 9.Meta.te.cõ.12.in illis verbis terminus ei' qđ ab intellectũ actu fit ex potentia exñte dũ volitũ ſit nullo exteriorũ ꝓhibẽte

Diffinitiuus ſermo & affirmatiuus idẽ nõ ſunt 9. Meta.te. com.22.

Diffinitiones in quibus ſumuntur differentię contrarię ſunt contrariorum 10. Meta. commen. 25.

Diffinitiones datę per genera analoga multotiens ñ ſufficiunt ad pfectã cognitionẽ veritatis, ſed diri gunt valde ad cognitionẽ rerum ignotarũ,eo ꝙ ſunt priores illis ex diſp.7. in Solut.1.dub. Et vide qa dát exẽplũ de diffinitione animę. talis aũt differentia ſumitur a Philoſopho in 2. de Ani.in te.cõ. 30.

Diffinitiones rerũ q̃ ſunt cõpoſitę ex materia & forma perfectiſſimę ſunt q̃ aggregant iſta duo, nã qui diffinit domũ ꝙ eſt ex laterib' & lignis,tunc dicit domũ in potẽtia, & qui diffinit ꝙ ꝓtegit & cõtinet contentũ in ea,& ꝙ eſt in tali figura,tũc affert formã tñ,ſed non eo mõ quo vere eſt cũ nõ habeat eẽ niſi in materia ex Paraphr. Meta. tract.2.idem 1.de Ani.tex.cõ.16.

Diffinitiões entiũ mathematicorũ dñr per aliquid ꝓportiõale materię, & per aliqđ proportionale formę, licet nõ habeant entia mathematica materiã ſenſibilem. ibidẽ in Paraphr. vbi.ſ. tractatu 2.

Diffinitiones ſunt compoſitorũ ex materia & forma,& tandẽ oĩa ſimplicia nõ habẽt diffinitiões, niſi p modum ſimilitudinis ex paraphr. Meta.tract.2. vide idẽ in 7. Meta. tex.cõ.40.& 8. Metaph.te.cõ.16.

Diffinitiones in quibus ponunt̃ genera remota sũt diminutę,ſed cõpletę dant̃ per genera propinqua, quia in genere ꝓpinquo continẽtur actu genera remota, & nõ ecõtra in habentibus plura genera,ex Paraphr.Metaphy.tracta.2.

Diffinitiõis partes q̃ tenẽt ſe ex parte formę vl'is q̃ eſt genus, & ex parte formę proprię quæ eſt dĩia pcedunt diffinitũ,ſed partes rei quę ſe tenent ex parte quãtitatis exiſtẽtis in ĩdiuiduo rõne materię ſunt poſteriores diffinito,ex 2.tra. ĩ Para. Met.& hr̃ 7.Meta t.c 33. & infra.

Diffinitiões materierũ accidẽtaliũ ſunt poſteriores diffinito, qa proportio talium diffinitionũ materierum accidentaliũ eſt ſicut proportio diffinitionũ partiũ quantitatis rei, ſed diffinitiões materierum ſubſtantialium neceſſario pcedunt diffinitum.ibidem.

Diffinitiões oĩum rerũ nõ debem' q̃rere ſm vnũ & eũdẽ modũ, cum non oĩa hñt genera & dĩas, imo quędã diffiniũtur p ſua oppoſita, quędã alia per ſua paſſa: nõnulla vero per ſuã actionem & paſſionẽ, & tãdem per ea q̃ inſequunt̃ ipſa. Auerr.ſnĩa in Para. Meta.tract.3. Et vide ibi pulchre ꝯtra Auic. vtrũ ĩ diffiõne relatiuoꝝ ſit circulatio.

Diffinitio

Diffinitio relatiuorũ nõ eſt circularis, vt d. Aui. quia de nã correlatiuorũ eſt vt de neceſſitate vnũ eoꝝ capiat̃ informatiõe alteri⁹. Nec ex hoc ꝙ vnũ capit̃ ĩformatiõe alteri⁹ vr̃ vnũ eorũ ꝓcedere aliud, eo mõ quo vñr cauſę rei ĩ ſua formatiõe, quia nullũ correlatiuorũ eſt cã alterius. vtraq;.n. ſunt ſimul, & ideo in cõceptu ſeu formatiõe vni⁹ applicat̃ cõceptus ſeu apprehẽſio alterius, ſed bñ ſequeret̃ dictũ Auie. ſi vnũqdq, inueniret̃ ĩ cõceptu alterius inquãtũ eſſet prius ſm eſſe, nouuſq; ſm appræhenſionẽ ſiue formationẽ. & ſic oporteret rẽ ipsã inueniri in ſui ipſius cõceptu: ſed res nõ ẽ ita, ĩmo vtraq; ipſorũ sũt ſimul ſm eẽ, & ſm notitiã. ibidẽ.

Diffiões rerũ in qbus eſt prius & poſterius, potius diminutionẽ quã dã & enumerationẽ cõtinẽt q̃ ſimplicẽ, & generalẽ aliquã rõnẽ oñdant, qualis eſt figuræ diffinitio, qualis ẽ ꝓpõnis. Atq; hoc ĩde manifeſte patet ꝙ nũeri hmõi diffiõ ſpẽbus, aut mẽbris penit⁹ cõgruere, aut accõmodari põt. verũ tñ licet quãplurima hoc genere finiãtur, nõ tñ deterrere id quẽquã debet. ſed qualeſcunq; ſint, ꝗa rerũ nãm ſequunt̃, ꝓbãdę recipiẽdęq; ſunt. Them. 2. de aĩa cap. 12. & eſt ſup tex. 30. huius tñ rõnẽ aſſignauit Alex. in ſua abbreuiatione de aĩa ca. 8. vbi agit đ numero partiũ ſeu poteſtatũ aĩæ. inquit. n. in his quorũ vnũ eſt primũ, aliud ſcdm. itemq; aliud perfectius aliud imperfecti⁹, horũ ſane ſubſtãtiã p cõem definitionẽ ꝯtinẽter & exacte ſtatuere, non eſt ea de cã ꝙ in his quę perfectiora ſunt rerũ nã ꝓcipue ac maxime deſignari ſolet. cõis autẽ diffinitio vim hęc ipſa demõſtrãtẽ cõtinere põt: qñquidẽ hmõi rõ his, q̃ imperfectiora ſunt, aptari nequit. Et nota ſicut inquit Cõmẽta. in 2. de aĩa com. 12. diffinitiones vl̃es vniuoce nõ ſufficiunt, multo magis cum ſint vl̃es multiplices.

Digeſtio hoĩum morãtiũ in terris frigidis eſt melior digeſtiõe hominũ morãtiũ in terris calidis. & fit fortior digeſtio ĩ hyeme q̃ in æſtate 4. Methe. cõ. 1. & ibi vide cãm, & fuit ſnĩa antiqua Hyppoc. in. j. ꝑticula ſeparatoꝝ ſermonũ. vẽtres hyeme & veræ calidiſſimi ſũt nã.

Digeſtio eſt a calido 4. Methe. t. cõ. 14. intellige a calido naturali. non .n. oĩs caliditas digeſtionẽ procurat, vt dixerunt vulgares. vt ĩquit Auẽzoar in ꝑincipio ſui Theiſir.

Digeſtionis tres ſunt ſpecies, pepanſis, eptesis, & obteſis. Indigeſtionis ẽt ſunt tres ſpecies iſtis oppõſitæ. vꝫ omotes, moliaris, & ſtatenſis 4. Metheo. tex. com. 14.

Digeſtio eſt pfectio a naturali & ꝓprio calido ex oppoſitis paſſiuis, hæc autem ſunt propria vnicuiq; materiæ. ibidem.

Digeſta neceſſe eſt groſſiora & calidiora eſſe 4. Metheor. tex cõ. 18.

Digeſtio in pericarpijs alimenti pepanſis eſt. ibidem.

Digeſtiones ſunt tres ſm Gale. aut q̃tuor, ſm dictũ hoĩs quẽ tu ſcis. Sed mihi meli⁹ vr̃ vt ſint tres. & vt ĩ venis nõ ponat̃ tertia digeſtio, ꝗa ſanguis in eis ad aliã formã, ſicut fit ĩ ſtomacho, & epate, & alijs mẽbris, quia ſtomachus conuertit cibũ ad chilũ, epar ad ſanguinem. Mẽbra alia cõuertunt ad ſperma albũ, ſed venę nõ faciũt trãſire ad aliã formã, q̃uis nutriant̃ ex eo ali

quo mō ex neceſſitate 3.colľ.c.24
Digeſtio neceſſario materiā ingroſſare debet, & defectus digeſtionis prouenit aut ex abundātia cibi & potus, aut pp humorū cruditatē, aut pp dfectū virtutū 4. colľ.c.23.
Digeſtione cōpleta ad qdlibet mēbrū duę currūt ſuperfluitates vna ſubtilis,& alia groſſa 7.colľ.ca.32
Digitus mortuus nō eſt digitus,niſi ęquiuoce 7. prīę Philoſophię te.c. 35.conſimile ibidem tex.com.39.
Digitus pollex ab Hyppoc.magnꝰ, quidā vero amichera ipſum.i. vice manū appellāt,quia vice totius manus vtit̄, & idē pollex dr̄, quia quatuor reliquis equipollet. Gale. in 1 de vtilitate particularū.ca.22
Digitus index & medius ſicut ordine ſunt ſecundi a primo,ita & Galen.ibidem cap.23.
Dignius ſemper an primus ī nā ſit poſſibi'e eſſe 8. Phy.tex. com.56.
Dignitates maxime oīum vr̄ ſunt principia 3.Meta.tex. com.4.
Dignitatibus oēs artifices vtuntur in quantū ſufficiens eſt eis 4. Meta.te.c.7.idem 1.Poſter.te. cō.24.
Dimenſio ſm Ariſt.non ſeparatur a materia in magnitudine nedum in eſſe 4. Phy. com.15. & in 1.ca. de Subſtantia orbis.
Dimenſio in potentia fundatur in prima materia. ibidem.
Dimenſiōes qñ abſtrahunt̄ a materia nō hñt potētiā,nedū vt habeāt potentiā nō cōſimilē 4.Ph.cō.65.
Dimēſiones tres in prima materia ſunt primæ formarū exiſtētium ī prima materia ī actu. Et iō innuerunt quidā ꝙ corporeitas eſt ſubſtātia 4.Cœ.cō.40.idē 1.Cœ. cap. de ſubſtantia orbis contraponētes formam corporeitatis ſubſtātialē coęternā & primā in prima mā.
Dimenſiones terminatæ ſunt poſt formā ſubſtantialem in materia 1.cap de Subſtantia orbis.
Dimēſiōes ītermīnatę in qbꝰ cōicāt oēs formę recipiunt̄ ī materia primitus ibidem. & 1. Phy. com.63.
Dimenſiōes,q̄ ſunt in oībus corporibus gñabilibꝰ,& corruptibilibus ſunt eędē numero ī potētia, & nō in actu 1.ca.de ſubſt.orb.& 1.Ph. cō.63.Vbi hr̄ ꝙ dimēſiones ſunt vnū, qa ſubiectū eorū nō hēt vnā formā dantē ſibi nomē & diffinitionē.vñ eſt vnitas numeralis priuatiua & ñ poſitiua, ſicut ē vnitas prīę mãę ſm ſe ꝯſideratæ, q̄ ē vna nūero priuatiuę 12.prīę Phil.c.14
Dimidiū eſt prius toto ſm ptātē,totū aūt ē prius dimidio ſm actū 5. Meta.te.c.16.& eſt ī ca. de priori.
Diminutio eſt ire ad nihil cuius cā eſt materia 3.Phy. com.60.
Diminutū in omni genere eſt p admixtionē contrarij 5.Ph.t.c.45.& 19.qūo ītelligat̄ vide in concord.
Diminutus in natura caret virtute ītellectus naturalis, quare ī poſſe ē ipſum apprehēdere primas ꝓpōnes 2.Ph.c.6. vide ꝓ hoc ēt Auer. & Philoſophū in 2 Meta in c.15. Et ex hoc loco elicit̄ ꝙ nō oīs hō habet aptitudinē ad Philoſophādū,nec quilibet hō ex ꝯſequēti hēt aptitudinē, vt pſici poſſit per ſciētias ſpeculatiuas: ſicut notat Cōmen.in prologo primi Ph. & ego ibi ample declaraui viam eius.
Diſciplina q̄libet fit ex pręcognitis, aut oībus,aut quibuſdā, aut p demſōnē,aut p diffinitiōes 1. Meta. te.cō.48.idem 1.Poſter.vbi aduerte ꝙ iſta propō veritatē habet tā in artibus operatiuis q̄ in ſpeculatiuis,

tuis, vt dicit Commenta. in com. Diſciplina ita fit oĩbus per minus nota naturę ad nota magis 7. Meta. te. cõ. 10. idem 1. Phy. tex. com mẽ. 2. vbi animaduerte, vt gloſat Commẽ. in præſenti loco, ꝙ propõ illa, locũ habet in oĩbus ſciẽtijs preterq̃ in mathematicis, ſimilem ſn̄ıam habet in 2. Meta. in cõ. 16. Diſcere, memorari, & reminiſci differunt: diſcimus qđ protſus ignoramus: memoramur quę iugi memoria nulla interuentiõe obliuionis iuncta tenem⁹: reminiſcimur dũ aliqđ pri⁹ cogniti memoria excidit, & aliquid pmanet, & ex eo ꝙ permãſit deducimur in notitiã ei⁹ qđ excidit. ex lib. de memo. & reminiſ. Et vide exẽplũ a Them. in 2. lib. cap. 1. ſunt etiã alię differentię, qa memoria ẽ ẽt in brutis, ſed reminiſcẽtia in hñtibus rõnẽ tm̃. Diſpoſitio ſciẽ certę ĩ hñtib⁹ quaſdã cãs inuenitur p ſciam illarũ, ſicut in hñtibus oẽs cauſas 1. Phy. cõ. 1. Vbi magna altercatio eſt ĩter expoſitores pcipue de cognitiõe incõplexa, q̃ hr̄ p diffinitionẽ ſi debeat dari per oĩa quatuor genera cauſarũ an p cauſas intrĩſecas tm̃. Linconienſis in 1. Poſte. in cap. de per ſe innuit ꝙ in prĩo mõ dicẽdi p ſe ingrediunť oẽs pdicationes, q̃ pdicãt in obliquo ſiue cãm materialẽ, ſiue formalẽ, ſiue efficiẽtem & finalẽ. Sanctus Tho. ẽt in 2. ſentẽtiarũ dicit, ꝙ licet vnius habẽtis plures cauſas poſſint dari plures diffinitiones imꝑfecte tñ vna perfecta debet dari per oẽs cauſas. vnde diſtin. 27 q. prima arti. 2. ad vltimũ ſic ait. ſi accipiatur diffinitio rei quę complectitur totum eẽ rei ſm ꝙ ex oĩbus cauſis conſtituitur,

Opĩo Lincon. & diui Thomę

quæ eſt perfecta diffinitio vni⁹ rei non eſt niſi vna diffinitio. idem tenet primo ſiñarum diſt. 1. q. vlt. in expoſitione literę. Ex aduerſo autem eſt Scotus, & ſequentes eius, vt Burleus, qui volunt ꝙ ad diffinitionem perfectam ſufficit ponere cauſas intrinſecas, vnde diffinitiones datę per cauſas extrinſecas nõ indicant rei quidditatem. Aduerte tamẽ ꝙ Ariſto. in 8. Metaph. in tex. com. 12. & 13. videtur fauere primę opinioni, ꝙ cauſæ extrinſecæ debent intrare diffinitionem. Et Commẽtator in commen. 13. expręſſe dicit ꝙ cauſa propter quã inuenitur forma multum intrat diffinitiones quæ dicunť tranſmutare demonſtratiões in ſitu. & iuxta illam viam vſq; ad diem hunc determinaui. Nunc autem inueni Auerroem decidentẽ huiuſmodi quęſtionẽ in commentarijs magnis. nam in 1. Poſter. in com. 35. Aduerſus Alpharabium vult ꝙ in demonſtrationibus cum non ingrediant̃ niſi duo modi per ſe tantum. v3. primus & ſecundus. v3. in demonſtrationibus ſimpľr, diffinitiones quę ſunt media, ſunt illa q̃ dantur per cauſas intrinſecas. Nã diffinitiones quæ ſunt extra rem non intrant diffinitiones rerũ niſi per accidens, hoc eſt, quando contingit cãm efficientem eſſe nõ ſeparatam a re, prout eſt ſitus terræ inter ſolem & lunam in eclipſi lunæ. ille enim eſt cauſa efficiens coexiſtens ipſi eclipſi. & ſimiliter finis non ingreditur diffinitionẽ niſi fuerit ignota differentia, & ponatur loco eius, & in veritate iſta ſententia Auer. quadrat ſententię Ariſt. in 8. Meta. in loco pręallega

to, quia ſermo eius ibi eſt de accñ tibus talibus, a qbus cã efficiẽs nõ ẽ ſeparata. Nã poſtq̃ dixerat ibi ꝙ accidẽtia nõ hñt materiã, ex qua, tñ hñt materiã ĩ qua vt ſubiectũ, & dat exẽplũ de eclipſi, & addit ꝙ luna eſt ſubiectũ qd patiť: & addit ꝙ ẽt eclipſis habet cãm efficiẽtẽ, & dicit ꝙ eſt terra: de cã aũt finali vtrũ eclipſis habet talẽ cãm in te. 13. inquit. ꝙ aũt cuius grã eſt, vbi colligiť ꝙ priuatiõis nõ ẽ finis. ita ꝙ tot⁹ ſermo ibi eſt de huius diffinitionibus accidentiũ & nõ ſubſtãtiarũ. & iõ Cõmenta. ibi d. ꝙ in diffinitiõibus accidẽtiũ ſupple poſitiuorũ quę nõ ſunt priuationes, vel eſt ꝙ ſint priuatiões, quia Ariſ. illud ibi dimiſit ſub dubio debent poni cauſę extrinſecę, & finis pręcipuę in diffiõnibus, quę ſolo ſitu differũt a demſone, ſicut eſt ĩ diffinitione irę, dũ dicimus ꝙ ira ẽ accẽſio ſanguinis circa cor pp appetitũ vindictę. vnde ſi quis bñ inſpiciat p vitã meã eſt deciſio Auerr. ex illo loco ſumpta eſt. vnde ẽt ibi dat exẽplum de ſomno. & aduerte & pondera vnũ, qd ſub dubio reliquit, an eclipſis cũ ſit priuatio hẽt cuius gratia .i. finẽ: ac ſomnus ẽt ẽ priuatio & tñ habet finẽ. Vñ Auicẽ. ſeu pria tertij ĩ ca. de ſubeth. & ſomno ĩquit, ꝙ ſomnus naturalis eſt reditus ſpiritus aĩalis ab inſtrumẽtis ſenſuũ & motuũ cũ profundatiõe ſpiritus vitalis ad ĩteriora, vt digerať cibus: & pp quietẽ ei⁹ ẽt vt ſpiritus reſtaureť qui in vigilia fuit reſolutus. vñ ĩ 7. Meta. vbi poſuit dñã inter diffinitionẽ ſubſtãtiarũ & accidẽtiũ, nõ poſuit diffinitiões ſubſtãtiarũ, q̃ ſunt ſimplr dari p cãs extrinſecas, vt patet ĩtuẽti. Et hoc teneo quia vt ĩqt Cõmẽta. p ſe nõ debeat poni, ſed ſi qñq; ponať eſt ad circũloquiũ ad drias occultas. ſed cõtra viã Auer. vř eſſe ſnĩa Ariſt. in 2. Ph. t. c. 91. vbi ponit cõuenientiã inter artẽ & naturã, qa ſunt diffinitiões cõpletę artificialiũ & danť a fine, ex illis apparet neceſſitas cãę materialis, ſic in naturalibus. vnde p cãm finalẽ põt demſari cã materialis. vñ nõ eſt verũ dictũ ſuũ ꝙ ſolũ p accidẽs cã extrinſeca ĩtrat diffinitionẽ, aut qñ poniť circũlocutiue, ĩmo p ſe põt ſumi ad demĩandũ cãm materialẽ, ĩmo illa demſo faciet maxime ſcire. nã ſi ſcire eſt p cãm, ſcire p maxime cãm, eſt maxime ſcire. cõfirmať ex 3. Meta. te. c. 3. vbi Cõmen inquit iuxta textũ. Res vt d. magis notificať multis modis & magis ꝙ notificať eſt p ſuã ſubſtãtiam. Et pp hoc iſta ſcĩa debet dici prima Philoſophia, & nõ naturalis ſcĩa: ſcĩa. n. naturalis cõſiderat de duab⁹ primis cauſis .v3. prima materia, & prĩo motore. Iſta autẽ de duabus vltimis ſ. forma & fine: & quia eæ duæ cãæ ſunt meliores alijs: iõ iſta ſcĩa eſt melior naturalis, finis autẽ eſt melior cauſis: qa aliç cãç ſunt pp illã, cõfirmať, qa 6. Meta. cõ. 2. iuxta textũ dicit primã philoſophiã eẽ nobiliorẽ rõne ſubiecti, quia ſicut in diffinitione naturaliũ poniť natura, ſic in diffinitiõe diuinorũ poniť Deus, & iõ ſm phyſicã rõnẽ via ſcti Thomę eſt planior. Poteſt tñ in iſta cõtrouerſia ſic rñderi, ꝙ ſi diffinitio ſumať vt diffinitio eſt, vt hẽt explicare quidditatẽ, quia vt ſic ptinet ad primã operationẽ intellectus, ſic nõ datur niſi per cauſas intrinſecas:

ſecas: ſi vero ſumat̃ vt mediũ & cã & vt enumeratio, ſic vero eſt mediũ in demſone: & ſic põt dari per cauſas extrinſecas. vñ p demſonẽ q̃ procedũt ex medio qđ eſt diffiõ data p finẽ cõcludit̃ illa q̃ dat̃ per materiã, & hoc teneas. Licet Commen. in commẽtarijs magnis cõ. 35. oppoſitũ tenere videat̃ ꝙ diffinitiões q̃ ſunt medię, ſunt p cauſas intrinſecas. Hoc meo iudicio non põt ſtare pp authoritatẽ Philoſophi in cõ. & tex. 91. quia p diffinitionẽ datã a fine, põt demſari neceſſitas materię, & illud nõ erit qa ſit exiſtẽs, nec circũlocutiue, & cõfirmat̃, quia Ariſt. in 5. de Genera. Ani. cap. 1. reprehẽdit antiquos, q opinabant̃ formas ſequi gñationẽ & materiã. ipſe aũt opinat̃ oppoſitũ, ꝙ generatio ſequat̃ ſubſtãtiã & formã ipſam, qđ notauit ẽt Commẽta. in 2. Phy. com. 87.

Aſſignãs aũt Ariſt cãm erroris antiquorũ ĩquit, Veteres aũt naturæ interptetes cõtra eſſe putarũt, cuiꝰ erroris cã fuit ꝙ cãs plures eẽ nõ putarẽt, ſed materię tñ & motus cãm, eãq; indefinite cognoſcerẽt: rõnis vero cãm finis nõ cõſiderarẽt: ſed. n. alicuius gr̃a vnũqđq; ẽ: gignit̃ ãt iã ob eas cãs & reliquas q̃ in rõne cuiuſq; cõtinet̃, q̃ vl̃ alicuius gr̃a eſt, vel cuius gr̃a aliud ẽ. Ecce maĩfeſte ĩ rõne vniuſcuiuſq; entis generalis ponit finẽ. Ampliꝰ Cõmẽ. ĩ 2. de Ani. cõ. 129. vbi Ariſto. demonſtrat nõ dari ſextũ ſenſum per tres demſones, quarũ duę ſunt ex medijs & inſtrumentis, & tertia eſt ex ſenſibilibus, & dicit ꝙ tertia eſt magis firma duabꝰ prioribus, quia cã accepta ĩ ea eſt finalis, ſed cã in illis duabus eſt quaſi materialis, & ita a veritate coactus ſentit id qđ nos diximus. Sed tunc eſt difficultas in via Auer. quia in diffinitiõe motꝰ deberet poni motor, quia motus in ſuo eſſe & fieri depẽdet a motore 12. Meta. c. 41. Et tñ Cõmẽ. vult in 5. Phy. c. 3. ꝙ motus in ſua ſubſtantia dependet ex tribus cauſis. v3. nõ extrinſecis ſ. ſubiecto, termino a quo, & termino ad quẽ: motor. n. eſt de cãis extrinſecis, & tẽpus eſt de accñtibus eſſentialibus cõſequẽtibus ipſum. vnde ſine dubio ex illo capit̃ mentẽ Auer. fuiſſe cãs extrĩſecas ñ poni in diffinitiõibꝰ quidditatiuarũ, quia ſi tenet hoc de motu multo magis de ſubſtantijs tñ Ariſt. in 3. Phy. te. cõ. 23. poſitis illis duabus primis diffinitiõibus motus, ponit tertiã ꝙ motus eſt actus motiui & mobilis: & d. illã eſſe notiorẽ ꝑdictis vt patet intuẽti: & ita vr̃ ꝙ ad maiorem euidentiã poſſunt capi in diffinitiõibus cãę efficientes ſicut ex illo loco deduci p̃t. licet Cõmẽta. dicat ibi in cõ. ꝙ illa eſt notior propter q̃õnem vtrum motus ſit in motore, aut in mobili.

Diſpõnes oppoſitę in cõpoſitis nõ ſunt nominatę ſicut in ſimplicibꝰ 1. Phy. t. c. 45. vbi aduerte ꝙ Ariſt. volẽs ĩdicatiue ꝓbare ꝙ ĩ oĩ generatione tã ſimpliciũ & eorũ quę alteratione fiunt q̃ in gñone cõpoſitorũ q̃ p cõcretionẽ, ſecretionẽq; generant̃, oẽ qđ fit ex ſuo oppoſito fit: ponit tñ hanc dr̃iã quia in cõpoſitis, oppoſitę diſpõnes ñ ſũt manifeſtę ſicut in ſimplicibus: nã ĩ ſimplicibꝰ bene patet ꝙ muſicũ fit ex immuſico, & albũ ex nigro: ſed in cõpoſitis, vt inquit luciſſimus Them. licet cõia oĩbus com-

poſitis inuenire nomina facile eſt cũ ſunt cõuenientia incõueniẽtia: ex quibus generatio oĩs proficiſci tur, & in quas corruptio oĩs reuertit᷑, particularibus vero ſingulisq; cõpoſitis propria ĩ cõi loquẽdo cõ ſuetudine nõ hñtur. Hui⁹ aũt rei cãm ſolus Alber. cognomẽto magnus adducere conatus eſt dicẽs, quia oporteret illud nomen a ꝓportione imponere. Proportio aũt illa frequenter ignota ẽ & ſupple in dictis eius null⁹ imponit nomẽ rei quã ignorat, vt dicit Cõmẽta. 7. Meta. cõ. 54. Et habetur 4. Met. te. c. 10. Sed pp quid illa proportio eſt ignota ſoluit᷑, qa ẽ relatio. Et ẽ debilis entitatis 12. Meta. cõ. 19. ĩ tñ ꝙ, vt inqt Cõmẽta ibi aliq opinati ſunt ꝑdicamentũ relationis eẽ de ſecũdis intellectis, & iõ ẽ difficilis cognitionis, vt teſtat᷑ ẽt Ariſto. ĩ ꝑdicamẽtis ĩ ca. de ad aliqd. Accedit ad hoc ꝙ iſte proportiões inquantum proportiones nõ ſunt terminatæ, vt ſcribit Commentator in 4. Cœ. commẽ. 40.

Diſpoſitio naturalis, & diſpõ pręter naturã nõ poſſunt eſſe ĩ ęqualitpe 2. Cœ. t. c. 38. & 3. Cœ. te. cõ. 24. Et Auer. in Paraph. 2. de Cœ. in ſumma 2. q̃ſito 5. ſcribit ꝙ tẽpus morbi longe breuius ẽ tpe ſanitatis, & facit pro opiniõe pluſq̃ Commẽ. tenentis ęgritudinẽ non poſſe contrahi a principijs generationis. videlicet ægritudinem vt numerus.

Nota pro opinione Aonachi.

Diſpoſitiones ſm Auic. quędã ſunt intẽtiões, & q̃dam ſunt naturales ſeu eſſentiales 4. Meta. com. 3.

Diſpõ primi principij. ſ. dei talis ẽ, ꝙ nulla eſt in eo impfectio 5. Meta. cõ. 21. Ex quo patet quantum errent Moderni tenentes ſm Ariſ. & Auer. in deo Phyſicę eſſe aliquã imperfectionem, quia poſuerunt ipſum eſſe finiti vigoris, & ꝑ cõſequens ſequit᷑ ip um nõ poſſe mouere in inſtanti, ꝙ vt aſſerunt impfectionis eſt, o, ridiculũ caput, o, de Peripateticis male merite. vide Auer. in 8. Phy. cõ. 4. vbi aſſerit agẽs non poſſe agere aliqđ impoſſe non dr̃ eẽ diminutio, ſed dicere ipſum facere aliqđ ĩpoſſibile, & poſſe facere ẽ deceptio. Dato igitur ꝙ Ariſ. & Commẽ. aſſerant Deũ eſſe finiti vigoris: nõ tñ pp hoc dicũt Phiſicæ in eo aliquam eẽ imperfectionem, ex hoc ꝙ nõ põt mouere in inſtanti, quia motum fieri ĩ inſtãti implicat contradictionẽ in via eorũ, quia motus eſt actus entis in potẽtia inquantum in potẽtia abſcinditur ceſſat motus, vt dicit Cõmen. & Them. in 3. Phy. vnde Cõmenta. in 3. de aĩa cõ. 5. ĩ ſolo. tertie qõnis dicit intelligentiã primã liberatã eſſe prorſus ab omni potẽtia & impfectione. & in 12. primę Philoſophię cõ. 37. dicit expræſſe ꝙ deus glorioſus eſt in fine vnitatis, ſimplicitatis, & nobilitatis: nulla igitur perfectio aut perfectiõis gradus poſſis reperiri in natura entis deficit primo principio, nec aliqua perfectio eſt extrinſeca ab eo, vt exprę ſſe dicit Commentator in præſenti loco.

Diſpoſitio demonſtrationis cũ ſermonibus logicis talis eſt ꝙ diſtingunt partem veram a parte falſa. Commen. 7. Metaph. com. 19. idem 1. Phy. com. 52. & 53.

Diſpoſitio & diſpoſitũ in rebus abſtractis a materia ſunt vnũ in eſſe, & duo in conſideratione 12. Met. com. 39. ſed tum ſubdit Commẽ.

nou

nõ ſunt ſubiectum & prędicatũ in talibus ſicut eſt in propoſitiõibus cathegoricis ſubſtantialibus. vbi vide ſm mentem Com. de attributis diſtinctionẽ eſſe ſolum ſm modum intelligendi noſtrũ, & ꝙ non ſit aliqua diſtractio ex natura rei.

Diſputatio exigit vt concluſioni cõtradicatur & argumentis primo Phyſico. commen. 22.

Diſputatio dẽt eſſe remota ab odio & amicitia. odiũ. n. & amicitia sũt cauſæ maxime diuerſitatis 1. Cœli te. c. 101. vnde 3. Cœ. accuſatur Plato, quia pp magiſtri amoiẽ. i. Socr. & pp amorẽ geometrię ĩ multis deuiauit a veritate, vt p 3. t. c. 60

Diſputatiui ſermones in ſcĩa ex natura ſua requirũt vt pręponanť in ordine ſermõibus demõſtratiuis 3. Meta. cõ. 1. Quod bene verũ eſt qñ inducunť ad exercitandũ intellectũ. ſed dũ inducunť ad cõfirmãdum, inducuntur poſt demonſtratiuos, ſic gloſat Commẽ. in 1. Cœ. & mũdi in com. 85. Sed tũc inſurgit opinio Ioan. Gram. & Auicen. qui voluerunt librũ Topico. ꝑcedere lib. Poſte. quia natura ſermonum probabiliũ requirit vt pręponanť ſermonibus demõſtratiuis, ſicut & Cõmen. in præſenti loco. tum ẽt quia intellectus aſſuefact⁹ in cognitione probabiliũ melius aſſentit neceſſarijs, ſed oppoſitum tenere tutius eſt. Nã Ariſt. in principio libri Priorũ exorditur librũ illũ cũ intẽtiõe ad lib. Poſte. vt patet. Inquit. n. primũ oportet dicere circa quid & de quo eſt intẽtio artis, qm̃ circa demr̃onem & de demonſtratiua diſciplina: poſtea vero in calce ſecundi lib. Poſter. Analitic. epilogat dicẽs de ſyllõ, & demonſtratione quid vnũquodq; & qũo ſit manifeſtum eſt: ſimiliter aũt & de ſcĩa demonſtratiua: idẽ enim eſt nullam mentionem de dialectico ſyllõ faciens. Nõ eſt autem conſuetudo Ariſt. aliqd omittere in epilogis ex his quę ſunt neceſſaria. Argumentũ autẽ & motiuum Ioan. Gram. & Auicẽ. nullum eſt, vt dicit Auer. in commentarijs magnis ſuper lib. Poſte. Analitico. quia non ſequitur ſi inquiſitio per ratiões probabiles in ſcientijs realibus pręordinatur inquiſitioni demonſtratiuę in caſu iam declarato, ꝙ eadem rõne in ſciẽtia rationali pars illa quæ tradit artẽ in dignoſcendis præmiſſis probabilibus dr̃ præordinari arti docenti dignotionem præmiſſarum demonſtratiuarũ, quia non eſt talis ordo artis ad artẽ, nec talis connexio qualis eſt inter inquiſitionẽ in aliqua materia per ſermones dialecticos & demonſtratiuos: qa iſtę artes ſunt diuerſę, & diuerſis innitunť principijs & fundamẽtis. Nã ars cognoſcendi pręmiſſas probabiles ſumit robur ex teſtimonio & opinione, ſed ars cognoſcendi propõnes demonſtratiuas aliũde depẽdet. v3. ex conditionibus de oĩ, per ſe, & primo: & iõ nõ eſt neceſſariũ intellectũ primo modũ: ad artem demonſtratiuã, vt pręexerciteť in arte dialectica, quia ꝑmiſſarũ probabiliũ notitia acquiſita p artẽ eſt diuerſa ab iſta: immo ſi recte cõſideras, ſi cõtingat vnã artẽ ex iſtis deſeruire alteri ſecus ſe habet res, qa potius ars cognoſcẽdi ꝑmiſſas demr̃atiuas deſeruiet arti diſcernẽdi ꝓbabiles, qa probabile videtur eẽ ſicut defectus, &

Digreſſio an li. Top. ꝑcedat li. Poſter.

priuatio reſpectu neceſſarij & demõſtratiui, & priuationes cognoſcunt̃ p habitus,& nõ ecõtra 3.de aĩa cõ.& te.25.vnde Alber.cognomẽto magnus in principio lib. Poſter.ca.1.inquit.id qđ addit ſyll'ſ dialectic⁹ ſupra cõſequẽtię neceſſitatẽ ſubſtãtialẽ ſyll'o poti⁹ diminuit neceſſitatẽ cõſequẽtię q̃ promoueat, quia ꝓbabile nõ hẽt cõſequẽtię verã neceſſitatẽ.& qũocũque res ſe habeat, expedit & vtili⁹ eſt incipere ab ea,q̃ naturaliter eſt magis dilecta,& q̃ magis nãliter ẽ honorãda.ſ.ſcia demrõnis, qđ iõ d. quia in ſciẽtijs non ſemp ſeruat̃ ordo naturę ſm viã generationis, ſed qñ q; variat iſte ordo. vnde plerunq; ſcĩa incipit a priori ſm viã perfectiõis: certũ eſt.n.ꝙ ſenſus tactus eſt prior natura alijs ſenſibus via gñatiõis, ſicut materia ẽ prior forma,vt dicit Cõmẽ in 2 de Genera.& corrup.in c.7.& te. Tactus .n.eſt baſis & fundamentũ oĩum aliorũ ſenſuũ 2. de Aui.17. Aĩal ẽ aĩal p ſenſum.i.tactus. & tñ Ariſt. in 2.de Aĩa tractans de ſenſibus ĩcepit a viſu, qui ẽ prior via formæ & nobilitatis. vt dicit Cõmẽ.in 2. de Aĩa in cõ.77.& in li.cœ.& mũdi prius in duobus primis lib. egit de corporibus cœleſtibus, & ĩ duobus reliquis de quatuor elementis in quantũ ſunt partes mũdi, & tñ corpora cœleſtia ſunt nobiliora illis,& multotiẽs hoc cõtingit: & ĩmorari ĩ hoc ampli⁹ ẽ ſuperfluũ.

Diſputationis modus nõ eſt idẽ ad oẽs,hi nãq; pſuaſione egẽt,alij vero vi 4.Meta.te.c.19.vbi dicit Cõmẽta.in com.ꝙ ars eſt ĩ hoc, vt cogant̃ ad cõcedendũ aliqđ poſitum quouſq; videat̃ ſuus defectus. iſte .n.nõ vult cõcedere p rõnẽ intrĩ ſecã,quapp neceſſe eſt vt faciãt ipſum cõcedere violẽter p verbera. ita ẽt dicit Auic. ꝙ illi qui negant contingẽtia & libertatem arbitrij torquendi ſunt & verberandi, donec concedant an ſit in poteſtate torquẽtis eos verberare, & nõ aut velle & nolle. ita in ſimili ſcribit Philoſophus in 1. Topi ca. 8. qui dubitant vtrum oporteat deos venerari,& parentes honorare indigent pena: qui vero dubitãt vtrũ nix ſit alba indigent viſu. Remediũ cõtra proteruientes in ea q̃ſuĩc p ſe nota.

Diſſimilia ſi paterent̃ ab inuicem tũc qđlibet poneret̃ a quolibet 1. de Gener.& corrup. tex.cõ.49.

Diſſolutio eſt duobus modis 3.Cœli tex.commen. 52.

Diſſolutio fit ĩcipiẽdo a poſteriori, & pueniẽdo ad primũ principiũ ĩ cognitione 7.Meta.cõ.23. vide re tractationem quam feci in theorematibus circa partẽ cõtradicentẽ.

Diſtantia maxima & minima non diffiniuntur niſi per lineam rectã. Cõmenta.5.Ph.com.24.& reddit cauſam, pro quo etiam vide in 1. Cœli in tex. commen.27.

Diſtantię entium ſunt valde diuerſæ 2. Cœli tex. com.64.

Diſtantia vltimorum maxima eſt quare & quæ contrariorum 10. Metaphy.tex.commen.13.

Diſtantia in loco eſt maxima.ſ.centri ad circũferentiã,& iſta diſtãtia eſt cã in cõtrarietate ſubſtãtiarũ corporũ propriorũ iſtis locis.Et iõ dictũ ẽ ĩ diffinitiõe ɔtrariorũ ſimplr̃ ꝙ ſunt illa inter quæ eſt diſtantia in eſſe maxime 10.Metaph.cõmen.13.vide in concordantijs.

Diſtãtię vnius plura nõ ſunt q̃ duo vltima 10.Meta.tex.com.14.

Diſtantia æterni ab innouato maior eſt q̃ diſtantia ſpecierum ab inuicem.ex diſp. 10.in ſol. 1.

Diſtantia decem prædicamentorũ non eſt ſicut diſtantia cõtrariorũ. Nam contraria ſunt vere quæ ſub eodem gñe maxime diſtant, & nõ pñt ſimul eſſe in eodem ſubiecto. ſed decem prædicamenta non diſtãt merito cõtrarietatis, quia pñt eſſe in eodem ſubiecto: ſed dñr diſtare pro quanto non gñant ex ſe inuicem mutuo, neq; aggregant in vno & eodem gñe.ex paraphra. meta.tract.3.

Diſtinctio rerum nõ ſolũ eſt p ſuas formas verumetiam &per ſuas materias: & non ſolum p hæc duo verumetiã p ſuas cauſas efficientes & finales.ex paraph.met.tract.2.

Diſtẽſiones inſunt corpibus pfectis oẽs rõnabilr 2.Cœ.tex.commẽ. 8. Non intellexit philoſophus per diſtenſiones.ſ.tres dimenſiones.ſ.longitudinem,latitudinem, & profunditatem:quia tales ſunt in omnibus corporibus,nedum ĩ perfectis. vt bene notauit bi Simpl.& Com. in commen. ſed intellexit iſtas differẽtias põnis.ſ.dextrum, ſurſum, & anterius:& per conſequens alias his oppoſitas,& per corpora perfecta nõ intellexit corpora aĩata habẽtia virtutem nutritiuam, & augmentatiuam tm̃, vt ſunt plantæ: nec quæcunq; vltra hæc,quæ hñt ſenſum tactus tm̃, vt ſunt animalia quæ Græci Zoophita appellãt. ſed quæ vltra hæc hñt appetitum & motum localem.idem philoſophus 8.ph.t.c.57.& 58. animalia perfecta talia nuncupat: & hoc hẽ etiam ex 2.Cœ.t.com.9.

Diuerſa in forma diuerſantur ĩ materia 2.ph.t.cõ.26. idem 1.de aĩa commen.53.& 2. de anima com. 60.idem 2.ph.com.87.

Diuerſa ſm magis & minus neceſſario communicant in eadem natura 4.ph.com.71.

Diuerſarum rerum diuerſæ ſunt definitiones 4.Met.tex.com.28.

Diuerſa dicuntur quorum aut ſpẽs plures,aut materia, aut ratio ſubſtantiæ 5.Met.in cap. de eodem & diuerſo.

Diuerſa ſpecie & eadem ſpecie quæ ſunt vide 5.metaph.in ca.de eodẽ & diuerſo.

Diuerſa gñe dicuntur quorũcunq; non eſt idem ſubiectum primum: & non reſoluitur alterum in alterum,nec ambo in idem ſpẽs materia 5.meta.tex.com.33. & eſt ĩ ca. de genere.

Diuerſa per materiam ſunt eadem ĩ forma,vt Sortes & Callias 7.met. t.com.28,Inde elicitur q̃ ĩdiuidua eiuſdem ſpeciei intrinſecę diſtinguuntur per materiam,& non per aliquod accñs,& habent conueniẽtiam rõne formæ. idem notauit Commen.in lib.deſtruct.in diſpu. prima,in ſolu.7.dub.Vide quæ ibi notaui in litera M. ibi materia diuerſa ſunt eadem in forma. vide etiam in hanc ſententiam concurrere Themiſtium in primo de anima.cap.24.

Diuerſum & diſſimile multipl'r dñr 10.met.t.com.10.

Diuerſum & idem opponuntur 10. Meta.tex.com.10.

Diuerſum non dr in non entib⁹,ſed non idem 10.met.t.com.10.

Diuerſum differt a differente, quia diuerſum eſt per ſuam eſſentiã,ſed differens eſt per aliquid exiſtẽs in eſſen-

eſſentiam.ex paraphraſi tracta.1. ca.de differente. & habetur ab Ariſto.in 5.Meta. ca. de diuerſo.item differens ſuſcipit magis & minus, ſed diuerſum non. ex paraphraſi tract.3.Et dicamus ꝙ vnum opponitur multitudini multis modis.

Diuerſitas ĩ finibus eſt manifeſtior quam diuerſitas in actionibus 3. phy.com.19.

Diuerſa ſm formam non hñt eãdẽ actionem 3,ph.19.

Diuerſitas ſm appropinquationem & remotionem non eſt diuerſitas in ſubſtantia. primo Cœli commen.81.

Diuerſitas partium motuum nõ facit diuerſitatem formarum ſpecificarum:nam eſt diuerſitas motuũ ĩ animalibus in parte dextra & ſiniſtra:&manifeſtum eſt ꝙ inueniuntur in eadem ſpecie 2. Cœli commen.49.

Diuerſitas formæ partium corporũ conſimilium eſt pp diuerſitatem modorum,v. g. ꝙ os non differt a carne,niſi quia habet plus de terreſtreitate q̃ de aquoſitate, & caro econuerſo.vñ eſt diuerſitas ſm magis & minus, & non eſt diuerſitas abſoluta 4.Cœ.com. 41. Contra ponentes formas partiales ſpecifice diſtingui. Animaduertant enim entia non eſſe multiplicanda ſine neceſſitate.

Cõtra põnẽtes formas ptiales.

Diuerſitas natur recepti,facit diuerſitatem naturæ recipientis 3. de anima com.5.iuxta principium.

Diuerſitas artium fit per diuerſitatẽ modi terminorum vtẽdorum. Cõmen.6.meta.commen. 2. vbi per terminos intelligas definitiones,& per artes ſcientias ſpeculatiuas: nã ſcientiarum ſpeculatiuarum diuerſitas eſt per diuerſum modum definiendi. Nam principia in ſcientijs ſpeculatiuis ſunt ſicut fines in agibilibus. vt dicitur in 2.phy.tex. com.69.

Diuerſitas rerum eſt duplex, quędã eſt cum contrarietate, & quædam ſine contrarietate 10.Metaph.cõmen.24.

Diuerſitas per contrarietatem exiſtens in rebus facit,ꝙ talia nõ ſunt in eodem ſubiecto, ſed diuerſitas ſine contrarietate hoc non efficit. ibidem.

Diuerſitas intelligentiarum prouenit ex diuerſitate naturarum,quas recipiunt in eo ꝙ ĩtelligunt de primo principio.ex diſpu.3.in ſol.vl. dub. vide idẽ 12.metaph.com.44.

Diuerſitas orbiũ procedit ex diuerſitate ſuorum motorum & formarum,& materierum,ſi mãs habẽt: & ipſorum operum in hoc mundo,licet orbes ſm philoſophos nõ ſint pro operibus. ex diſp.3.in ſol. vlt.dub.

Diuerſitas,quæ primo accidit in inferioribus entibus, vt ſunt ſimplicia corpora.ſ. elñta, procedit ſine dubio a diuerſitate materiæ, quæ ſumitur ex ipſius propinquitate & diſtantia a ſupercœleſtibus corporibus,vt diuerſitas ignis a terra. ex lib.deſt.diſp.3.in ſol. vlt.dub. vide in concordantijs nuper editis.

Diuinus accipit prima prĩcipia mouentia a naturali,& nullam habet viam ad demonſtrandum eſſe prĩmum motorẽ, niſi accipiat ipſum pro cõſtantia naturali 1.phyſi.cõmen.vltimo contra Auic. & 2.ph. com.22.& 26.

Diuinus qui verificat ſubiecta ſcientiarum particulariũ dr̃ diſputare contra

contra negantes generationem & corruptionem,& contra illos, qui dicunt ꝙ nihil eſt fixum & permanens:& ſiſt contra negantes ſcientiam 3.cœ.com.4.idem 1. phyſi.t. commen.8.& 12.& 8.Ph.22.& 1. Cœ.commen.78.idem 4.metaph. commen.1.

Diuinum non inuidum eſſe conuenit.ex proœ. primæ philoſophiæ.

Diuinum ſi in aliqua natura exiſtit ĩ tali natura exiſtit.ſ. in natura entium ſeparatorum, & immobiliũ 6.Meta.tex.cõmen.2. vbi animaduerte, ꝙ Ariſto. ibi diſtinguit tres partes philoſophiæ theoricæ.ſ.mathematicam phyſicam, & theologiam, & ait ꝙ ſcientiam honorabiliſſimam oportet circa gen⁹ honorabiliſſimum eſſe: nullum autem genus entium diuinius & honorabilius etiam eſſe.

Et patet ex reb⁹ immobilib⁹ & ſeparatis ꝙ ideo dixit: nam ſcientia theorica, vt notat Alexan.in 2. topicorum, dicitur para tho theorin hoc eſt a contemplandis rebus diuinis,&ideo ſcientia diuina eſt maxime theorica,& maxime honorabilis. Et ex hoc loco frater mi, ſcire & elicere clare poteris,quantum deuiauerit a peripateticorum via Scotus,& Antonius Andreæ, & ſequaces iſtorum, qui non ſolum logicam ſcientiam,verum & theoricã ſcientiam eſſe aſſeuerant: cum tamen ſcientia theorica ſit de entibus in quibus eſt aliquid diuinitatis,vt ethimologia vocabuli denotat: & vt ex prædicta auctoritate clare colligitur ex mẽte magiſtri: ſcientia autem logicalis eſt de ſecũdis intellectis, quæ ſunt entia diminuta. vnde Ariſto.in 6.meta, a

Cõtra Scotũ & Ant. Andreæ 1 Met.

contemplatione ſcientiæ diuinæ, quæ ſpeculatiua eſt, duo entia remouit,ens.ſ.per accñs, quia nõ eſt determinatum:&ens in anima,q̃a eſt ens diminutum: & ideo caueãt iſti talia fingentes.

Diuina natura eluceſcit ĩ gñatione animalium tam perfectorũ q̃ imperfectorum,quia non eluceſcit in quantum aĩal nobile,aut ignobile.ex fine lib. de partibus animal. Commenta.

Diuiſio,& inductio, & ſyllogiſmus hypotheticus per naturam vſitantur ad declarationem eorum, quæ indigent modicula imminutione. Commen.2.ph.commen. 3. & in prologo 1.phy.& 2. Cœ. commẽ. 22.& 1.Priorum in digreſſione de ſyllogiſmis hypotheticis. & in 6. phyſi.commen.41.& 1.Cœli commen.2.

Diuiſibilitas competit rei,vt eſt mẽſura,vel numerus 3.phy. com.35. idem 5.Meta.t.c.18.idem 3. Cœli com.5.

Diuiſio magnitudinis in partes eiuſdem proportionis creſcit in infinitum:ſed non diuiſio in partes eiuſdem quantitatis 3.ph.t.com.59.& 8.ph.com.69.

Diuiſio in numerando eſt certior via inductione 5.ph.com.7.

Diuiſionis via & exempli vſitatur ĩ definitionibus, & deſcriptionibus non ſecundum ꝙ declaratur illud quod eſt naturaliter ignotũ a noto: ſed ſecundum ꝙ declaratur illđ quod eſt minoris latentiæ,eo ꝙ eſt ignotum naturaliter 6.phyſi.commen.41.vide conſimile 2. ph.cõmen.3.1.Cœ. commen.2.& in 1. Priorum in digreſſione de ſyllogiſmo hypothetico.

Diuiſio

Diuiſio in motu ꝙ eſt in loco &quã to eſt eſſentialiter: ſed in qualitate & ſubſtantia eſt per accidẽs 6. ph. com.59.& 37.39.& 49.

Diuiſione Ariſto. non vtitur, niſi ad declarandum ea, quæ ſunt latẽtio ra primis cognitionibus: & aptiora primis quæſtionibus: & ſiſr vtitur inductione. idem in prologo ſuo ſup primo phyſi. & in primo priorum in digreſſione de ſyllo hy pothetico 4. cœ. com. 22. & in 2. phy. commen.3. & in 6. phy. commen.41.

Diuiſio qualitatis eſt ratione quantitatis in eo, ꝙ quantitas 3. Cœ. cõmen.7.

Diuiſio non competit materiæ, niſi per quantitatem 1. cap. de ſubſtan tia orbis.

Diuiſio alia eſt ſm quãtitatem, alia ſecundum qualitatem 5. metaph. t. com.30.

Diuiſiones non ſunt neceſſariæ in ſcientia ex natura ſcĩæ, ſed inducuntur ab authoribus propter debilitatem diſcretiue ſcolarium. ex 1. Coll. cap.1.

Diuiſio alicuius in materiam, & formam eſt alia a diuiſione ſpeciei in formam communem & propriam 5. Metaph. commen.30. & 1. Phy. commen.5.

Diuiſio gñis per drĩas ordinate facta largitur definitiones 7. Meta. tex. commen.43. & in 2. poſter. in illo cap. ad probandum autem terminum per diuiſionẽ oportet con iecturare. &c.

Diuiſio non accidit niſi quanto, propoſitio iſta non eſt vera vniuerſaliter, ſed ſolum de illo quod per ſe diuiditur fallit in eo, quod diuiditur per accidens, vt albedo, & forma ex lib. deſtruct. diſp.1. in ſolo. 8. dubij.

Diuiſio entis per neceſſarium & poſſibile intelligendo per poſſibile illud quod habet cauſam, vt intellexit Auic. non eſt diuiſio nota de ſe, quia id quod diuidit ens ad habentem cauſam, & non habentem cauſam non eſt diuiſio nota de ſe. ex diſp.4. in ſolo.5. dub.

Diuiſio aliquibus ſciẽtijs ſufficit in enumerandis ſuis ſubiectis: aliquibus vero deſeruit via ſenſus ĩ hoc: aliquibus vero neutra ſufficit. ex commento ſuper primo de partibus animalium ca.1. Arithmeticæ enim & Geometricæ diuiſio ſufficit; aſtronomiæ vero via ſenſus deſeruit, ſed ſcientię naturali nõ ſem per deſeruit aliqua iſtarum viarũ de per ſe, vt ſcientiæ de animalib⁹ neutra via deſeruit, vel ſufficit, & ibi vide cauſam.

Diuiſioni quæ fit in ſciẽtia naturali quandoq; accidit equiuoce in gñe diuiſio, quod non accidit in mathe maticis. ibid.

Diuiſio ĩ partes paruas equaliter cõ petit tam medicinæ calidæ, ꝗ̃ frigidæ ad hoc, vt facilius proueniat actio, quia res cõuertibiles quando conuertuntur in partes minimas facilius conuerſionẽ recipiunt 5. Colli. ca.3. contra Galenum. vide etiam in fine primi de Generatio. & corruptio.

Diuiſio in partes paruas difficilius fatigat naturam. vnde iſta eſt vna res ex rebus quæ adiuuant ad velo citatem digeſtionis: quia calor in eis magis dominatur 5. Colliget cap.26.

Diuiſio accidit rei ex eo ꝙ eſt materialis, non ex eo ꝙ habet formam ĩ

forma enim non eſt diuiſibilis niſi per accñs.ex paraphraſi metaphy. 2.tract.

Diuiſibilia in potentia non eſt impoſſibile in eis dari primum: licet ſm ꝙ ſunt in potentia, non ſit in eis primum 8.ph.in tex.commen. 44.vbi expreſſe colligitur dari minimum motum contra negantes minima.immo Commen.d.ꝙ ſuper hoc principio Ariſto. fundauit illam demonſtrationem in principio 7.phyſicorum adductam.&ita d.in commento 2. etiam ſuper 7. Phyſicorum.

Diuiſio continui in partes equales de neceſſitate terminar, continuũ eſt quando illud, quod diuiditur ĩ vnum,quod eſt maius, & aliud eſt minus.Et iſtam diuiſioné moderni noſtri appellant in partes ꝓportionales.Auer.8.Phy.commen.68 idem 3.Ph.t.com.59.

Diuinatio ſm quietem contingens a Deo non eſt:diuinatio ſm quietem potius fatuis,q̃ ſapientib⁹ contingit. & vide cauſam in libro de diuinatione.

Diuinatio ſecundnm quietem data eſt ꝑp magnam ſolicitudinem erga hominem. & dĩ ꝙ eſt pars prophetię.Commen.in commen.lib. de diuinatione ſm quietem. vnde Iſach in ſecundo lib. de elementis d. ſomnum ſecundum Iudæos, Chriſtianos,& omnes,qui prophetizant,eſt una partium prophetię.

DOCTRINA ordinata debet incipere a cognitione cauſarũ primarum rei cognoſcendæ perfectæ: de inde intendere ad cognitioné aliarum cãrũ remotarũ ſm ordiné,do nec perueniat ad cauſas ꝓpinquas 1.ph.cõ.1.vide 2.ph.t.c.72. Non intelligit vt Conciliator in dria 4. & Vgo Seneſis,& pleriq;,de aliquo gñe demſtationis, ſicut eſt demſtatio pp quid. Nam magna eſt dña inter ordinem doctrinæ, & inter viam doctrinæ:via enim doctrinæ eſt triplex genus demonſtrationis ſigni demonſtratio cãæ tm̃, & demõſtratio ſimplr: ſed ordo doctrinę eſt reſpectus ſecundum prius & poſterius inuentus in ſcĩa ex natura ſcibilium:nam cum in ſcĩa rerum naturalium quę haberi debet ex cognitione cauſarum cũ cauſæ aliæ ſunt vľes, & cões oĩbus rebus conſtitutis per naturam: aliæ vero proprie & ſiľr, cum res naturales de quibus ſcĩa haberi põt ſicut in tali diſcrimine:quędam enim ſunt vniuerſales & communes, quædã proprie.Ex hoc inſurgit talis ordo doctrinæ in ſcĩa:nunquid prius debent præponi quęſtiones,& problemata de rebus communibus, & vniuerſalib⁹ per cauſas communes & vniuerſales terminandæ: an de proprijs. Et ſententia Commenta. & Ariſtote.primo phyſi.tex. commen.4.eſt ꝙ ordo doctrinæ eſt ab vniuerſalioribus ad particularia. Et iſtum ordinem innuit etiam ſecundum expoſitionem Auer.in ꝓbatione maioris. Ariſtote. in principio primi phyſi. Tunc,inquit,arbitramur cognoſcere vnumquodque,cum cãs eius ſimplices cognouerimus & principia prima, & vſque ad elementa.dicere autem Auerroem ĩtellexiſſe in prædicta auctoritate de demonſtratione ꝓpter quid,error eſt: nam demonſtratio propter quid non fit per cauſam remotam:immo Ariſtote. in primo Poſteriorum,huiuſmodi demonſtratio-

ſtrationes per cauſas remotas videtur collocare in numero demſtrationum quia, ſeu ſignorum.

Doctrina quæ incipit a communibus eſt naturalis, tum quia propões acceptæ ſunt immediate, tum quia ſunt manifeſtiores, tum quia non accidit iteratio 1. phy. cō. 57. idem in ſuo prologo ibid.

Doctrina eſt actio docentis, & eſt in addiſcente 3. phy. t. c. 20.

Doctrina nominum ſynonimorū vſitatur ad expoſitiones 4. phyſi. commen. 45.

Doctio & diſciplina, & ſi idē eſſent, non propterea docere & addiſcere ſunt idem 3. phy tex. com. 21. vbi colligitur ꝙ licet abſtractum & cōcretum idem ſignificent: differunt tamen ex connotato, quia aliquid connotat concretum, quod nō cōnotat abſtractum: vnde vt ibidem dr̄, tam & ſi diſtātia athenis ad thebas, & thebis ad athenas vna & eadem ſit, non tamen idem eſt diſtare hinc illuc, & illinc huc, quia diſtare cōnotat vnum in ratione termini a quo, & aliud in ratione termini ad quem: & ideo ſunt duo diſtare, licet vna ſit diſtantia Nota tamen auctoritate Alexandri, & lucidiſſimi Themiſt. locum illum in 3. phy. debere legi ex ſuperabundāti. v3. dato ꝙ cōcederetur ꝙ doctio & diſciplina ſint idem, & actio & paſſio ſint eadem: non tamē ſequeretur propterea docere, & addiſcere, aut agere & pati eſſe eadem propter cauſam, quam prædiximus. Nihilomin⁹ reuera doctrina, & diſciplina non ſunt eadem: neque actio & paſſio eſt vnum & idem. & ideo actio & paſſio ſi dicuntur eadem eſt ſecundum ſubiectum, ſed non ſunt ratione formali eadem: negatiua enim in qua vnum gen⁹ generaliſſimū negatur de alio eſt immediata & vera, vt dicitur ī primo poſteriorum. vnde iſta eſt vera. Nulla actio eſt paſſio, quia coordinationes prædicamentales, & impermixtæ: vnde ſicut album, & dulce ſunt eadē ſubiecto: pro quāto enim albedo & dulcedo fundantur ī lacte: ideo verificatur album de dulci & econtra. quia accidens accidēti non accidit, niſi quia ambo eidem accidunt. vt d. philoſophus in 5. meta. in t. commen. 14. Sic quia actio & paſſio fundantur in motu tanq̄ in ſubiecto, ſic dicūtur eſſe eadem ſubiecto, ſed non ſunt eadem ratione formali: & qa denominatio fit a forma potius, q̄ a materia, ideo Ariſto. dixit ꝙ proprie actio cum paſſione non eſt idem potius cui rerum identitas, & diuerſitas eſt venanda a forma, q̄ a materia, præſertim apud Peripateticos, ſicut bene notat Commen. in 2. phy. in commen. 87. vbi d. ꝙ Ariſto. in hoc reſiſtit antiquis aſſerentibus formas diuerſificari propter materias, & ipſe opinatur ecōtrario, ita ſcribit notabiliter etiam ipſe in primo de anima commen. 52. ꝙ membra cerui nō differunt a membris leonis, niſi quia anima differt ab anima. & 2. de anima cōmen. 60. aſſerit ꝙ melius eſt exiſtimare diuerſitatem eſſe per formā q̄ per materiam. Ex præſenti loco etiam elicitur quomodo ſit intelligendum dictum Commentatoris in 12. metaph. commē. 44. vbi ſcribit, ꝙ in abſtractis a materia, non eſt verum agens, niſi ſecundum ſimilitudinem, quia actio vera, & paſſio

paſſiõ fundãtur in motu vero, qui eſt actus vnus in potentia inquantum in potentia, quia ibi non eſt motus verus, ſed motus equiuocus & ſm ſimilitudinem, vt intellectio motus dicatur. vt patet 8. Phyſi. commen.40. ſic ibi eſt actio ſecundum ſimilitudinem: nam ſcientia & intellectio eſt cauſa omnium entium. duo enim ſunt principia efficientia natura & intellectus. in 2. phy. ſicut autem d. Commen. 12. Metaph. commen. 5. ſcīa equiuoce dr̄ de ſciētia Dei, & de ſcīa noſtra: quia ſcientia noſtra cauſatur a rebus, ſed ſcīa Dei eſt cauſa rerum: & ſic ibi non eſt agens, niſi ſecundum ſimilitudinem: quia intellectio Dei eſt cauſa productiua natura non tempore præcedens talia æterna. ex 2. cap. de ſubſt. orbis, & eſt forma, & finis conſeruans illa 4. Cœ. com. 1.

Doloris cauſa non eſt ſolutio continuitatis, vt dixit Gale. ſed eſt mala complexio, quæ ſequitur ſolutionem continuitatis 3. Colli. 31. cap. quod eſt de accn̄tibus ſuperueniētibus virtuti ſenſibili.

Doloris cauſa non ſunt duæ res ſimul. ſ. ſolutio continuitatis, & cruditas & frigiditas. vt dixit errans Auic. ibid.

Dolor eſt cauſa attractionis, aut ꝑter malam complexionem calidam, quę eſt cauſa doloris, aut propter malam complexionem, quæ fit propter ſuperfluitatem motus virtutis expulſiuæ, cum ſuperfluitates expellit, aut propter ambas iſtas 7. colli. ca. 29.

Domus ſine materia facit quodam modo domum materiam habentem 7. Metaphy. tex. com. 23.

Domui eſſe nõ fit ſed huic domui, ſeptimo Metaphyſi. tex. commen. 53. vbi Commentator d. quòd quidditas domus ſimpliciter non habet generationem: generatio enim non eſt niſi huius domus demonſtratæ. idem in proœmio metaphyſi. actus & generationes ſunt ſuppoſitorum. idem in primo de generatione & corruptio. tex. commen. 40.

Dormire eſt ligamentum, & quies ſenſuum, & reuerſio ipſorum ab inſtrumentis eorum ad partem intrinſecam corporis 2. Colliget ca. 21. de ſomno.

Dormientium partes exteriores corporis refrigerantur. ibid.

Dormientium digeſtio fortis eſt. ibidem.

Dormiendi operatio non attribuit niſi virtuti ſenſibili, & proprie ſenſui communi. ibid.

Dualitas in vna re eſt propter materiam primo Metaphyſi. commen 40. idem primo Phyſi. com. 6.

Dubia in ſcientia diuina contingentiã ſiquis ſoluere perpenderit, ex his quæ ſunt in humana ſcientia, ille tranſfert iudicium præſens ad abſens in duobus entibus maxime diſtantibus, in ſpecie, videlicet, & in genere. ex libro deſtruct. diſputat. ſexta in ſolutio. quarta, dubij ſecundi.

Dubitatio eſt quaſi ligamentum, & reſpõſio eſt quaſi diſſolutio 2. Cœli com. 106.

Dubitatio & admiratio atteſtantur ignorantiæ. ex proœmio primæ philoſophiæ.

Duæ definitiones diuerſæ eidem rei conuenire non poſſunt. Auerrois ſentētia eſt in 1. de gn̄atione aīa. cap. 1.

cap.1.contra illos qui tenent animam intellectiuam quidditatiue conſiderari in particulari in duab' ſcientijs.ſ.in ſcia naturali & in ſcia diuina: vnius enim rei non eſt niſi vna quidditas.

Dulcedo attribuitur caliditati & humiditati: amaritudo autem caliditati & ſiccitati.ex li.de ſenſu & ſen. Auerroes.

Dulcedo temperata ſignat caliditatem & humiditatem 5. Coll.cap. 42.de liquiritia.

Durum eſt quod non cedit in ſeipſum ſm ſuperficiem.4 Metheororum tex.commen.30.& in 2.de generatione,& corruptione tex. commen.13.

Durities & mollities cauſæ ſunt facilitatis, & difficultatis receptionis non localis mutationis,ſed alterationis 4.Ph.t.com.86.

Dux eſt cauſa ordinis exiſtentis in exercitu:& ordo non eſt cauſa ducis 12.metaph.t.com.52.

Ducis bonum eſt maius bonum, q̃ bonum,quod eſt in ordine exercitus.ibid.

De Litera E.

EADEM eſt cauſa cõtrariorum ſm diſpoſitiones diuerſas 2. phyſi commen.30. & tex. idem quinto Metaphyſi.commen.2.& ſecundo Cœli 92.

Eadem eſt diſpoſitio de cauſis generationis, & de cauſis actionum.unde qui attribuit generationem neceſſitati,attribuit actiones neceſſitati:& qui attribuit generationem fini,&actiones attribuit fini 2.phyſi.com.75.

Eadem alia per accidens, alia ſecundum ſe 5.meta.in ca. de eodem & diuerſo. & eſt textus. non habens commentum poſt t. commen.15. immediate.

Eadem ſunt quorum ſubſtãtia vna eſt.ſimilia vero quorum qualitas vna:equalia quorum quãtitas eſt una 5.Met.t.com.20.

Eadem omnia non inſunt quolibet modo eiſdem: ſed ſolum quibus idem eſt eſſe 3.phyſi.tex.commen. 21.hoc eſt dictu ſolum, quæ hñt eandem definitionem,&rationem formalem.Illa etiam habent eadẽ accidentia,ſeu proprietates,ſed nõ qualitercunque eiſdem eadem cõpetunt,quia ſtat aliqua eſſe eadem ſubiecto,& album & dulce:& quia talia non habent eandem definitionem,non quicquid competit albo competit dulci:albo enim competit inquantum album eſt diſgregare viſum,quod tamen non competit dulci inquantum dulce. Rõ autem iſtius propoſitionis eſt, vt notat Commentator in 1.Cœ.cõmen. 19.vbi Ariſtote. ibi in litera habet ꝙ in ſimplicibus,& omogeneis eadem eſt ratio totius & partis, vt ſi gleba terræ tendit ad medium: & tota terra etiam ſi eſſet a ſuo loco ſeparata tenderet ad medium:talia enim habent eandem definitionem:& quæ habent eandem definitionem,habent eãdem formam : quia forma eſt ratio : & quicquid erat eſſe rei : & quæ habent eandem formam , habent eaſdem operationes conſequentes formam.

ECCENTRICI quos ponunt mathematici ſunt impoſes 2.Cœ.cõ. 32.& ibi vide cauſam.

Eccentricum, aut epiciclũ dicere eſt

res extra naturam: epicic lum autẽ eſſe impoſſibile eſt oĩno 12. meta. cõ.45. vide etiam in 2.cœli. cõ. 35. & in iſtis duobus locis vide rationes contra Ptolomeum & modernos aſtrologos.

Echinus habet quinq; oua, totidéq; dentes, & quinq; partium ventrẽ. 4.de nã anim.cap. 2. & vide cauſã in 4. de partibus anim.cap. 2.

Echini ſpinis ac pedibus vtuntur: iis enim nitibundi mouentur, ſedéq; permutant. 4. de nã anim.cap. 2.

Echini pelagici vſus ad ſtillicidia vrinæ confert Ariſt. in 4. de generatione anim.cap. 3. idem in 4. de natura anim.cap. 2.

Echo ſemper fit, ſed non manifeſte. 2. de aĩa tex. cõ 80.

Egrotantibus omnia amara videnť, quia habent linguam ſubmerſam huiuſmodi humore. 2. de aĩa text. cõmen. 104.

Egritudo eſt mala diſpoſitio in mẽbro ꝑ quã mẽbrũ agit & patiť contra nãm 2. Coll.cap. 1.

Egritudinis numerus ſpecierum, eſt ſicut numer⁹ ſpẽrum ſanitatis: quãuis opinatũ ſit ꝙ Honores ſunt ſpecies ægritudinũ q̃ ſpecies ſanitatis, quia multę ęgritudines habent nomina, & ſanitates oppoſitæ illis nõ hñt nomina; & tñ impoſſe eſt cognoſcere ægritudines perfecte, niſi per cognitionem ſuorum oppoſitorum: & ideo dictum eſt ꝙ diſciplina cõtrariorũ vna eſt. ibidem.

Egritudinum cõpoſitio: aut eſt cõpoſitio cõplexionis, aut eſt compõ vicinitatis. 3. Coll. cap. 9.

Egritudinum quatuor ſunt tempora; ibidem.

Egritudinibus duplex contingit declinatio, vna eſt ex debilitate virtutis ſicut in mortiferis, alia ex debilitate ęgritudinis ſicut in ſalubribus. ibidem.

Egritudinũ genus quod ẽ continuitatis ſoluo eſt duobus modis: vnus eſt ſoluo continuitatis virtutis: alius eſt ſeparatio contiguitatis termini a termino 3. Coll. cap. 24.

Egritudinum quædam ſunt terminabiles criſi, & quædam ſine criſi. 4. Coll.cap. 38.

Egritudines ſunt colericæ, aut ſanguineæ, ſiue fiant cum apoſtemate membrorum principaliũ ſiue nõ 4. Coll.cap. 38.

Egritudinum quædam ſunt ꝑ eſſentiam in mẽbro, & quędam per colligantiam alterius membri. 4. Colliget.cap. 45.

Egritudines plures vni membro poſſunt contingere, quarum vna ſit ſibi propria, & alia ſit propter colligantiam cum alio mẽbro. ibidem.

Egritudines plures per colligantiã diuerſorum membrorum vni mẽbro poſſunt contingere. ibidem.

Egritudines quæ ſunt acutæ in terris Hippoc. in terris noſtris per acutæ ſunt: & hoc manifeſtatur ꝙ Hippocrates non curabat ægritudines acutas niſi cum aqua ordei, & mellicrato. 7. Colliget. cap. 9. de cura febrium putridarum in generali.

Egri qui a natura euadunt ſolum ex fortibus ægritudinibus in fine remanẽt in ægritudinibus quę temporaneæ dicuntur, ſicut mihi accidit quando ægrotaui febre fortiſſima, & creticaui ex illa per apoſtemata in teſticulis, eo ꝙ mihi neceſſaria adminiſtrata non fuerunt: quia remanſi arteticus: & podagricus 7. Coll. cap. 31.

Egritudines quædam a ſola natura

curari poſſunt: quædam requirũt artis iuuamen, & in hoc oſtenditur potentia medicinę: quędam vero nec arte nec natura poſſunt curari: ſed ſi aliqui euadunt, per accidens euadunt, ſicut in rebus naturalibus monſtra fiunt. 7. Coll. cap. 31.

Electio non ſine mente eſt 2. phyſi. tex. cõmẽ. 52. & 11. primæ philoſophiæ cap. 7.

Electio cuiuſdam boni rei abſolute apud eligentem ſemper debet eligi, & quilibet eligens qui ſic ſe hẽt continue dicitur eligere & deligere ipſum electum, niſi impedimentum contingeret aut ꝙ dimitteret ipſum pro meliori bono, ex libro deſtr. diſpu. prima. in ſolõne ſecundi dubii. idẽ 8. phy. cõ. 15.

Elephantes generantur in his duobus locis. videlicet in vltimo orientis & in vltimo occidentis 2. cœli tex. cõmen. 1. 11.

Elephantus ſenſorium olfatus peculiari quadam proprietate præ cæteris animalibus ſortitus eſt: nam vtitur eo & ad potum & ad cibum. ex 2. de partibus anim. cap. 16.

Elephantus eſt animal terreſtre ſimul & paluſtre. ibidem.

Elephantus nare arbores cõplectẽdo euellit, & vti ſ ea loco manus. ibid.

Elephantus non reperitur in prouincia Andalugiæ, neq; in regionibus meridionalibus: fertur tñ ꝙ inuenitur in extremis regionibus meridionalibus vbi ſunt magna deſerta. Auer. in 2. de partibus anim. in ca. de inſtrumentis olfatus.

Elephas ſolus viuit pluſq̃ hõ Ariſt. in 4. de gene. anim cap. vlti.

Elephantoꝝ vterus diutinus eſt: biẽnio namq; geſtatur ꝑꝑ exuberantiam magnitudinis. ibidem.

Elephantis naris prolixa valida, eiuſque vſus idem qui manus: ea nanque cibos tã humidos q̃ ſiccos colligunt, capiunt, & in os admouent ſoli animalium oĩum 1. de natura animalium. cap. 11. vide etiam de hoc in 2. de natura animalium ca. 1. vbi etiam multa de elephanto inuenies.

Elephantus femina incipit coire anno aut duodecimo cum celerrime, aut quintodecimo cum lentiſſime. Mas quinq; aut ſex annos natus ſuperuenit: ineunte vero coitum triẽnio interpoſito repetit quam grauidam reddidit: eandem præterea tangere nunq̃ patitur. 5. de hyſtoria anim. cap. 14.

Elephantem alij annos ducentos, alij trecentos viuere aiunt 8. de natura anim. cap. 9.

Elephantus ferarum omniũ mitiſſimus eſt & placidiſſimus. 9. de natura anim cap. 46.

Elemẽta Plato primus appellaſſe traditur cauſas intrinſecas componẽtes rem, quæ principia ab antiquioribus dicebãtur, vt tradit Eudemus, vt recitat Simplicius in ꝓlogo primi phyſi. Ad hoc alluſit Ariſtot. in 1. phyſi. in tex. cõ 48. vbi dicit: oẽs enim elẽta & ab ipſis vocata principia, & vere ſine ratione ponentes: tamẽ contraria dicunt tanq̃ ab ipſa veritate coacti. Ad hoc etiam aſpiciens Philoſophus in 11. primę philoſophiæ capĩo primo. quærit dicens. dubitabit aũt vtiq; aliquis ſi oportet quærere quęſitam ſcientiam circa principia vocata ab aliquibus elẽta. & in principio ſecũdi de partibus anim. vbi ponit triplicem eſſe compoſitionem primã vtiq; quis ponit eam, quæ ex voca-

tis

tis ab aliquibus elementis, puta terra, aqua, aere, igne.
Elementum in propria ſignificatione ſumptum ſumitur pro cauſis intrinſecis, ſicut & materia & forma Cõmenta. in prologo primi phyſi. cõm. 1. & facit expoſitio Alex. vide cauſam in 5. meta. cõ. 4.
Elementorum cœlum eſt cauſa agens conſeruans, & veluti forma & finis. tractatu 4. in paraphra. meta.
Elemẽta cauſantur a motu magno: & ideo corpus circulare neceſſario eſt eorum agens & conſeruans. ex paraphr. meta. tract. 4.
Elementa eſſe contraria non eſt propoſitio per ſe manifeſta, ſed declaratur in ſcientia naturali. Cõmentator 3. phyſico. cõmen. 42. vide ibidem cõmen. 44. & 2. de generatione & corrupt. tex. cõmen. 7. & in tex. cõ. 49.
Elementa non habent motorem in actu & motum in actu, quia ſunt compoſita ex materia & forma, & motor eſt in actu & motum in potentia 4. phy. cõmen. 71. 8. phyſic. cõmen. 30. 2. cęli cõmen. 28. 4. cęli. 21. 24. & 25.
Elementa nõ poſſunt moueri in uacuo, quia motus fieret in inſtanti 4. phyſi. cõ. 71. 74. & 8. phy. cõmẽ. 82. 3. cęli 28.
Elementa in ſuis naturis ſuccedunt ſibi in nobilitate, ſicut ſuccedunt ſibi in ſitu: & nõ ſolum hoc eſt in elementis, verum etiam & in corporibus cęleſtibus. Auer 1. cęli cõm. 16. idem in 12 primæ philoſophię cõ. 4. & in 2. cap. de ſubſtantia orbis. & in 2. cœli. 42.
Elementa habent figuram accidentaliter: cœlum vero eſſentialiter. 2. cę. cõ. 22. & 3. cęli cõ. 67.
Elementorum eſſe eſt propinquius materiæ: cœli vero eſt propinquius formis 2. cęli cõ. 22. idem 1. cę. 24.
Elementa ex ſuis ſubſtantiis requirunt dum ſunt in ſuis locis naturalibus, vt figurẽtur ſpherice. qm̃ motus eorum a centro, & ad centrum eſt motus equalis ex omnibus partibus. i. ꝗ intendunt dimenſiones ęquales, & quieſcunt in dimenſionibus æqualibus. 2. cęli. cõ. 26. idẽ ibidem cõ. 30.
Elementa quanto magis appropinquant corpori cęleſti, tanto magis recipiunt leuitatem & connexionẽ 2. cęli cõ 32.
Elementa non habent quantitatem terminatam 1. cęli. cõ. 95. vide in concordantiis.
Elementa non habent figuram naturalem cum recipiant omnem figuram: vnde equiuoce dicuntur habere figuram elementa, animal, & cælum. 2. cœli cõ. 108.
Elementa conſiderantur in ſcĩa libri de cęlo inquantum ſimplicia ſunt 3. cęli cõmen primo. Inde eliciunt aliqui ex mente Auer. corpus ſimplex eſſe ſubiectum, non mundum ſeu vniuerſum, vt requit Alexander imitans in hoc Simplicium, ſed hoc non eſt verum, ſicut late probauimus in quæſtionibus noſtris Miſcellaneis. Quãtum autem ſpectat ad pręſentem authoritatẽ, verba ſequentia declarant mẽtem eius: quia ſubdit ꝙ conſiderare de ſimplicibus eſt in hoc libro, vt daret intelligere quòd ſimplicia conſiderantur in hoc libro, ſed non ſub ratione ſimplicitatis, quia in eodem met commento dicit, ꝙ elementa in ſcientia libri de cœlo cõſiderantur inquantum ſunt partes

 mundi

mundi: ne igitur illa nota reduplicationis eſſet cauſa erroris: iō ſtatim declarauit ſeipſum, ꝙ lý inquantū, nō reduplicabat formale ſed materiale: quia verum eſt ꝙ corpora ſimplicia conſiderantur ibi, ſed nō ratione ſimplicitatis īquantū ſunt partes mundi.

Elementa in ſciētia libri de cœlo cōſiderantur inquantum ſunt partes mundi, & inquantum ſunt ſubiectum: ſed in ſcientia libri de generatione & corruptione conſiderantur inquantum ſunt cauſæ cōpoſitorum ḡnabilium & corruptibiliū 3. cœli cō. 1. & cō vlti.

Elementorum motus quia non eſt a generante, niſi mediante forma generati, & motus primo & eſſentialiter fit a motore & nullo alio mediāte. propter hoc iſte motus primo & eſſentialiter non eſt a motore extrinſeco, ſed a forma moti 3. cœli. cōmen. 28.

Elementorum idem eſt motor & motum ſecundum ſpeciem, ſed differunt ſm modum: lapis. n. mouet ſe inquantū eſt grauis in actu, & mouetur inquantum eſt potentia inferius 3. cœli cōm. 28. idem 4. cœli. cōmen. 22.

Elementum ſeu lapis non eſt motus per ſe, ſed aſſimilaᷓ ei quod eſt motum per ſe: & ideo indiget in ſuo motu motore extrinſeco, neq; etiā numeratur inter ea quę mouentur ab extrinſeco, quia non mouetur ab extrinſeco immediate, ſed a ſua forma. vide in concordantiis.

Elementum mouet ſe mouendo medium, ſicut nauta mouendo nauem mouet ſe per accidens 3. cœli. cōmen. 28.

Elementum corporum eſt ad quod alia corpora reſoluuntur intus exiſtens potentia, aut actu ex 3. cœli tex. cō. 31.

Elementum dicitur in comparatione eius reſpectu cuius eſt elementū: & ideo corpus eſſe elementum eſt ei accidens. Cōmentator 3. cœli cōmento 31.

Elementa de quibus Ariſt. egit in libro phy. ſunt alia ab illis de quibus egit in tertio & quarto cœli. Et elementum equiuoce dr̄ de illis & de iſtis 3. cęli cō 31.

Elementa aut ſunt partes mixti ſm quantitatem ſm dicentes ḡnationē fieri per congregationem, aut ſm qualitatem & quantitatem ſm dicentes ḡnationem eſſe tranſmutationē in ſubſtantia ex pluribus vno corpore 3. cęli cō. 31.

Elementum ſi eſt ex quantitate dēt eſſe pauciorum partium: & ſi eſt ex qualitate debet eſſe ſimplicius 3. cęli cōmen. 42.

Elementorum generatio ex corpore duobus modis intelligi poteſt 3. cœli cō. 56.

Elementum eſt pars elementati. & ideo ꝙ apud generationem alteri⁹ corrumpitur ſm totum, non eſt elementum eius 3. cœli cō. 67.

Elementum non eſt neceſſe vt ſit denudatum a formis oīno. ſed ſolū a formis quas recipit. 3. cœli. cōm. 67. ſecus aūt eſt de prima materia. & vide ibi cauſam: & inde ītelliges ſi forma corporeitatis ſit ex mente Auer. contra Groſſiped.

Elementa cōcurrētia ad ḡnationem mixti corrumpuntur ſm medietatem 3. cęli cō. 67.

Elementorū ſubāles formę ſunt diminutæ a formis ſubālibus perfectis, & eſſe earū eſt medium, inter ſubſtan-

ſubas & accẽtia 3.cœli cõ.67.

Elementorum formæ non recipiũt ſeipſas,nec elementa ſunt ſibi inuicem elementa,quia ſunt eiuſdẽ generis,& ſunt in eodẽ ordine in ſubſtantialitate 3.cęli cõ.67.

Elementũ indiſſolubile & incorruptibile eſt 3.cœli tex.cõ.62.

Elementa mouent ſe accidentaliter, & quod mouent ſe propter ſuũ motionem in medium, ſicut gubernator nauis mouet ſe cũ mouerit nauim 4.cœli cõ.22.& 3.cœli.cõ. 28.

Elementa ablato medio nõ poſſent moueri 4.cęli cõ. 22. & 4.phy. cõ. 71. & 8.phy.cõ.82.& 3.cœ. cõ.28.

Elementa mouentur ad ſua loca ſicut res mouẽtur,& ad ſuas formas. 4.cęli cõ.23.& tex.cõmenti. 22.& 23.ibidem.

Elẽta non mouentur ex ſe in rei veritate,ſed ex extrinſeco.& hoc vult determinare Ariſt.4.cœ.cõ.25. vide in concordantiis.

Elementa remoto impedimẽto mouentur a remouente impedimentũ per accidens, & tunc etiã formæ eorum erunt mouentes per accñs & aſſimilãtur illis quæ mouentur per ſe 4.cęli cõ. 25.

Elementa poſſunt impediri a motu licet non impediantur a forma, ita ꝙ impedimentũ diuidit inter formam & accidens conſequens formam.ver.gra.lapis poteſt impediri a motu ad inferius, licet non impediatur a forma : ſecus eſt in aliis motibus 4.cœli cõ. 25.

Elementa mouentur ad ſua loca tãquam ad fines:nam loca ſunt fines motuum eorum,& ſunt quaſi forma,quia ſunt perfectiua 4.cœli cõmento 25. & habetur ex tex.commenti 24.

Elementa media vt aer, & aqua, licet dicantur grauia & leuia,ſunt tamen naturæ ſimplices, & non dicũtur eſſe compoſita ex duabus naturis ſeu potentiis, niſi ſm comparationem.Cõmen.4.cęli cõ.26.

Elementa omnia grauitatem habẽt præter ignem, & leuitatem præter terram 4.cęli t.cõmen.29.

Elementa media vt aer & aqua habent reſpectu inferentis violẽtiam magis velocem motuum deorſum q̃ ſurſum.vnde vt ſic dicuntur plus eſſe grauia q̃ leuia 4.cęli cõ.29.

Elementorum trium ſ.aeris, aquæ, & terræ, vniuerſum & partes ſentiũtur ſenſu in ſuo loco naturali: partes autem eorum cum ſunt extra ſuum locum naturalem, cõprehenduntur moueri ad totum, ſed de igne nihil comprehenditur niſi partes: vnde notum fuit quòd illæ partes mouentur ad vniuerſum exiſtens in ſuo loco naturali:& hęc eſt demonſtratio quia 4. cę cõ. 32.

Elementum quandoque dicitur de quatuor corporibus, & quandoq; de prima materia.quarto cœli cõmento 37.Vide 3.cęli. tex.cõmen. 31. & quinto meta. tex.cõmen. 4.

Elementa non generantur reciproce, quia habent eãdem materiam : & ſi haberent materias diuerſas nõ poſſent reciproce generari 4.cęli commen.37. & 8. metaphyſi tex. cõmen.11.conſimile in 8.Phyſicorum.cõmen.46.

Elementorum potentiæ ſunt æquales.4.cœli.cõ. 30. vide in concord.

Elementa ſi ita differrent in materia ſicut differunt in forma,tunc fingerent ſe ad inuicẽ in loco,& non mouerentur ad inuicem ſm perfectionem, cum contraria fugiant ſe, & conſi-

conſimilia ſunt ea quæ copulantur adinuicem.4.cęli.cō.39.

Elementum quod dicitur per prius debet eſſe omnino intranſmutabile.2. de generatione & corrupt. cō. 6. vbi aduerte ꝙ hoc nomen elm̄tū dicitur ſm prius & poſterius: & ratio elementi primo competit primæ materiæ. vt eſt videre in 5. primæ philoſophiæ.cō. 4. vide etiam Auer. 10. meta.cō.2.& 3.cę.cō.31.

Elementum a primis contrarietatibus, quæ ſunt ſm tactum, ſolum cōſtituit 2.de gñatione.tex.cō.7.

Elementa non inueniuntur in ſuis locis ſimplicia & pura. Cōment.4. metheororū cō. 10. Vbi nota ꝙ vt dicunt Peripatetici, ſimplicitas elementorum ſola ratione perpenditur: & dicunt inſuper ꝙ non quæli bet impuritas remouet elemētū a ſua ſimplicitate, ita ꝙ fiat mixtum. Vnde Auic.in cap de febre peſtilentiali in 5.canone dicit. Nos nanq; cum aerem dicimus, nolumus dicere aerem ſimplicem. Mundus q̃m ipſe non eſt aer qui nos circundat. & ſi forte inuentus fuerit purus forte eſt alius, & ſubdit. Et nos non dicimus illum aerem, niſi quemadmodum dicimus aquam maris: & t̃n cum illa non ſit pura aqua ſimplex, ſed mixta ex terra, aeř, & igne, ſed ſupertranſiens eſt aqua.

Elementa omnia contrarietatem habent ad inuicem, quia differentiæ cōtrariæ ſunt 2. de gñatione & corrup. tex.cō.24.& 22.& 49.

Elementa ſimboleitatem habētia facilius tranſmutātur 2. de gñatione & corrup.tex.cō.25.

Elementum inquantū elementum innatū eſt manere cum ſit pars rei elm̄tatę 2. de gñatione & corrupt. cō.31.idem 5.meta.cō.& tex.4.idē 3.cęli cō.67.

Elm̄ta ex qualibet parte carnis generari poſſunt, contra Empedoclem 2. de generatione & corruptione tex.cōmen.47.

Elementa digniora ſunt vt corrumpant q̃ vt generēt, quapropter, ſi generent res oportet vt habeāt agēs ꝙ faciat ea per temperamentum & alteratione apta, vt aliquid fiat 2. de gñatione & corrup. tex.cō. 54. Ex quo patet ꝙ aliá ĩmo contrariā diſpoſitionē habere pōt aliquid in ratione agentis principalis, & in ratione inſtri reſpectu primi alterantis & mouentis ea ad mixtionē, ſic ſunt cauſæ gñationis. & nota iſtud quia multas difficultates euades in philoſophia naturali, & in medicina. vnde cōſiſe habetur ex 2.de aīa contra antiquos tex.cō.41. de igne reſpectu augumenti, quia cōcurrit vt concauſa, & non vt agens. Et iō in 2.de generat.tex. cō 55.contra antiquos Ariſt. inquit ꝙ ſiſe aliqd faciunt, vt ſi quis ſerrę & vnicuiq; inſtrorum attribuit cauſam corū quæ generantur. Neceſſe.n.eſt ſerrante diuidi, & diuidente coequari, & in alijs ſimiliter. Quocirca, ſi quidē maxime facit ignis & mouet ſed qūo moueat nō vident, q̃m deterius eſt q̃ organa.

Elementa omnia iudicem accepe runt præter terram. primo de aīa tex.cōmen.59.

Elementa comparantur materiæ 1 de aīa tex.cō.82.

Elementa carent ſapore & odore, q ſapor & odor ſunt mixti ſecundū ꝙ eſt mixtum. ex libro de ſenſu & ſenſato.

Elementa ſunt elemēta per quatuor vir-

virtutes, vt eſt declaratum in libro de generatione & corru. 4. methe. cō. 1. & in 2. de gñatione & corrup. tex. cō. 8.

Elementorum diſpoſitio eſt vt ſint æterna ſm ſpeciem, & ſint generabilia & corruptibilia ſm partem. Comenta. in 2. metheo. cap. 1.

Elementa non habent ambas qualitates ſubſtantiales in fine. 4. methe. cōmen. 10.

Elementa non inueniuntur in ſuis locis ſimplicia & pura, ibidem.

Elementorum conſideratio rerum mobilium eſt propria ſciæ naturali, ſed in ſcientia diuina conſiderantur, vt ſunt principia ſubſtantiæ. 1. meta. cōmē. 18. conſimile ibidem cōmen. 5. & 15.

Elēta rerum diuerſarum in ſpecie eſſe conuenientia in ſpecie improbabile eſt 3. meta. contra Zenonē. tex. cō. 16. in fine.

Elementum nō habet odorem neq; ſaporē, eo ꝙ iſta duo non ſunt niſi in compoſito 3. Colli. cap. 34.

Elementum nō dicitur de cauſis extrinſecis, ſed de cauſis intrinſecis, & dignius de mā 5. meta. cō. 4. intelligedum ſumitur in ſignificatione proprie dicta. vt limitat Cōmenta. 1. phy. cō. 1.

Elementi diffinitio ponitur & explanaꝰ 5. meta. tex. cō. 4.

Elementi conditio non eſt vt nō ſit diuiſibile ſm quantitatē: ſed bene vt ſit diuiſibile ſm formā, ſicut ſūt membra organica, quæ cōponuntur ex membris conſimilibus, quæ non diuiduntur ſecundū formam: quælibet. n. pars membri conſimilis participat nomen & rationē totius: quælibet. n. pars carnis eſt caro, & oſſis os: & tamen bene talia ſunt diuiſibilia ſecundū quantitatē Cōmenta. 5. meta cōm. 4. Nota tamen vt ex eodem cōmento Colligitur, ꝙ hoc non eſt verum ſm opinionem illorū, qui aſſerebāt lineas componi ex punctis, & corpora cōponi ex corporibus indiuiſibilibꝰ: vnde ſm viam iſtorū, elementi conditio non ſolum eſt vt non ſit diuiſibile ſm formā, verum etiā dicitur eſſe indiuiſibile ſm quantitatem dictum igitur illud eſt verum ſm ſententiam Ariſtot. Et aduerte ꝙ licet Ariſt. dicat elementum non de neceſſitate debere eſſe indiuiſibile ſecundum quantitatem, quia multa ſunt elementa quæ ſecundum quātitatem diuidi poſſunt: tñ Ariſtot. non negat, neq; Cōmenta. ꝙ etiam aliquod indiuiſibile ſm quantitatē inexiſtens rei quam componit, ſit indiuiſibile: alioquin vnitates non eſſent elementa numeri.

Elementi diffinitio data in 5. meta. elementū eſt. ex quo primo in exiſtente indiuiſibili ſm ſpeciē in aliā ſpeciem componitur vere competit primæ materię. Cōmen. 5. met. cō. 4. in calce cōmenti.

Elementū eſt in quod diuiditur inexiſtens, vt materia 7. metaphy. tex. cōmen. vlti.

Elementa quæ non corrumpuntur ſm totum, ſed ſm partes aſſimilantur in hoc ꝙ agunt perpetuo: illis q̄ non corrumpuntur neque ſm totū neq; ſm partem. ſ. corporibus cœleſtibus. 9. meta. 20. & in ſecundo de generatione & corruptione tex. cōmento 59.

Elementa quatuor ſunt corporū cōpoſitorū elementa, ſed non primo, quia ſunt compoſita ex prima mā & formis ſimplicibus, ſed elemen-

ti nomen vere habet prima materia in compoſitis. 10. meta. cõ. 2. Inde Collige duo ꝙ videlicet. prima materia vere elementi rationẽ poſſidet. pro quo etiã vide in 5 primæ philoſophiæ in tex. cõ. 4. ſcd'm vero ꝙ elicitur eſt ꝙ forma elnti apud Auer. appellatur forma ſimplex. Et ſic intelligas dictũ eius ꝙ quæcunq; ſunt præter primam materiã & vltimã formã, ſunt materię cõpoſitæ & formę cõpoſitæ: oẽs. n. alias formas a formis elñtariis Cõmen. appellat cõpoſitas formas.

Elementa ſubæ ſunt ſubæ, & elñta relationis ſunt relationes: vnde ſi ſuba eſſet elñtũ relationis & alioꝝ, tunc oĩa eſſent ſubſtantiæ: oẽ. n. cuius elñtum eſt ſubſtantia eſt ſuba. 12. primę philoſophiæ. tex. cõ. 19. vide tñ ꝙ intelligitur de elñtis propinquis: nam elñta ſubſtantię ſunt elementa remota aliorum prædicamentorum. ſicut notat Cõment. & Philoſophus 12. metaph. tex. cõ. 21. & 22. & infra.

Elementum & elementatũ ſunt eiuſdem naturæ, ſed elementum in illa natura eſt ſimplex: & elementatũ eſt compoſitum 12. primæ philoſophię. cõ. 20. authoritate Alex.

Elementum nõ eſt idẽ cum ſuo elementato 12. primæ philoſophiæ tex. cõmen. 21.

Elemẽta nullo alio motu ex ſe mouentur q̃ locali. Themiſt. in principio ſecundi phyſico. & idem tenet Auer. ibidem.

Elñta ſunt ſphericę figurę, quia amb. biuntur a corpore ſpherico. ex lib. deſtr. diſpu. prima in ſol. 11. dubii.

Elñtorum cõparatio ad cęlos eſt, ſicut puncta ad circulũ ex lib. deſtr. diſp. prima in ſol. 3. dubii.

Elñta ſunt mã mẽbroꝝ ſimilariũ: & ſimilaria ſunt mã organicorũ. ex 2. de partibus aĩalium cap. 1.

Elñtum quodlibet inuenitur in cõpoſito in potẽtia, ſed nõ conuertit vt quicquid cõtinetur in aliquo in põa, illud ſit ei elñtum. Cõmenta. cõtra Gale. in 2. Coll. cap. 1. Colera enim vtraq; in põa continet in ſanguine: tñ ſanguis non eſt elñtum eis: ſic acetum in põa continetur in vino: vinum tñ non eſt elñtum aceti, aut fex & ſpuma nõ ſunt vini elñta, ſed ſuperfluitates.

Elñta qñ occurrunt corpori nõ dãt ei niſi qualitatẽ, ſiue intus, ſiue extra adueniant. & iõ mouẽt nr̃a corpora, ſed tñ mouentur ab eiſdem propterea quia qualitates cum quibus operantur elñta ſunt in actu, ſicut eſt calor in igne, & frigus in niue: & qñ elñta mouẽt corpora ipſa non mouentur. i. non conuertuntur 3. Coll. cap. 3.

Elñtum dr̃ tripl'r; vno mõ illud ad qd̃ reſoluit aliquid rõne formę, & iſto mõ ignis, aer, aqua, & terra dicunt elñta cęteroꝝ cõpoſitoꝝ: alio mõ ꝑ eo ꝙ credit eẽ minima pars rei, vt ſumunt ponẽtes Atomos: tertio mõ vl'ia dñr elñta particulariũ apud opinantes vl'ia eſſe principia rerum ex paraphraſi meta. tract. 1. cap. 1. de elemento.

Embrio eſt pars aĩalis: & iõ neceſſe ẽ vt nutriat ex nutrimento illius rei cuius ipſe eſt pars. Auer. in 2. de genera anim. caplo. Qũo fętus in vtero aĩalium augeatur, & habetur ab Ariſt. ibidem in cap. 5.

Empedocles poſuit cãm efficientem in prima gñatione, & Anaxagoras, ſed in aliis dimiſerunt eã 2. phyſic. tex. cõ. 75. vide in concordantiis.

Empe-

Empedocles generat mundum ex quatuor elementis,quæ erant principia materialia apud ipſum:lis vero & amicitia erant cauſæ agentes. 8.phy.tex.com.2.

Empedocles opinabatur mundum generari quando multiplicatio fit per litem,& corrumpitur q̃n aduuatio fit per amicitiam.ibidem.

Empedocles opinabatur cęlum eſſe compoſitum ex quatuor elementis & amicitia tantũ: non enim eſt in eo lis,quia in cęlo ſunt partes diuerſæ.Com.8.phy.cõ.2.

Empedocles poſuit amicitiam & litem in entibus ſm ſimilitudinem amicitiæ & litis in hominibus, vt quemadmodum amicitia congregat homines:lis autẽ ſegregat: ita in entibus ſunt duo entia ſimilia iſtis.v3.odium naturale,& amicitia naturalis.8 phy.te.c.14.

Empedocles opinabatur elementa & ſpherum.i. Deum eẽ principia. Them.1.phyſi.ſuper tex.32.nota tamen ꝙ ſpherum cęlum appellabat,& hoc apud ipſum Deus erat.

Empedocles ponens mundum generari de nouo,poſuit motum localem præcedere omnes motus: & ſimiliter Anaxago. & Democritus 8.phy.te.com.77.

Empedocles poſuit corpora ſimplicia ſm tempus fuiſſe ante motum. 2.cęli.te.com.89.

Empedocles opinabatur orbes eſſe deos,& erant apud ipſum compoſiti ex quinq;.v3. ex quatuor elementis,& ex amicitia:& ideo reputabat Deum eſſe immortalem : lis enim eſt cauſa corruptionis: licet bene narrauerit ꝙ ipſe iam opinabatur mundum corrumpi & generari ſed forte non opinabať hoc niſi in eis quę ſunt ſub ſphera:quáuis ipſe videtur hoc opinari in omnibus partibus mundi.1.de anima com.80.Themiſtius etiam ibidẽ dicit Empedoclem Deũ ſpherum appellaſſe.

Empedocli accidit inſipientiſſimũ eſſe Deum : ſolus enim elementorum vnum non cognoſcit diſcordiam:mortalia aũt omnia,ex omnibus n vnumqnodq; eſt.1.de anima.te.com.80.&.3. meta.te.cõ.5. Conſimile ſcribit Philoſophus in 3.primæ philoſophiæ.t.cõ.15.vbi dicit pp quod & accidit ipſi feliciſſimum Deum minus prudentem eẽ aliis:non enim cognoſcit elementa omnium,nam odium non habet:notitia vero ſimili ſimilis fiat. Ex hoc ſcire poteris de mẽte Ariſt. fuiſſe Deum omnia intelligere:alioquin argumentum quod adducit in ꝑallegatis locis facile poteſt in ipſum retorqueri.& licet in,12. primæ philoſophię excluſerit a diuina cognitione ſingularium ipſorum cognitionem,& quia infinita ſunt,& quia vileſceret,non pp hoc omnem cognitionem de iſtis inferioribus excluſit in intell'u diuino. Cognoſcit enim ea nobiliori modo quã ſit intellectio eorum in ꝓpria forma exiſteret. vnde non vt derogaretur pfectioni intellectus diuini talem cognitionem ſub rõne qua ſingularia ſunt:& cum proprijs eorum ꝓprietatibus ab intellectu diuino remouit, ſed vt attribueret ſimpliciſſimam & perfectiſſimam cognitionẽ:intell's n. diuinus intelligit entia in altiori gradu vnitatis,ſimplicitatis,& nobilitatis,quã aliquis intell's poſſit intelligere,nam intelligendo ſe qui eſt ens

Digreſſio de cognitione Dei benedicti ſm peripateticos.

ens per eſſentiam, nihilo aliorū dī ignorare,quia omnia ſunt entia p participationem reſpectu eius,quę nobiliori modo ſunt in ipſo quā ſint in propria forma, & nobiliori modo intelliguntur in ipſo quā intelligant,aut intelligantur in ꝓpria forma. Et ſic dixerunt peripatetici intellectum diuinum vnum intelligendo ſolummodo omnia cognoſcere & nobiliori mō quàm aliquis intellectus poſſit capere. Et ideo dixerunt ſcientiam Dei benedicti non eē neq; vniuerſalem,neque particularem,neq; in potentia quandoq;,neq; in actu quandoq;: iſtæ enim ſunt diuiſiones & modi ſcientiæ noſtræ, quæ equiuoce dr̄ cum ſcientia Dei: nam ſcientia Dei eſt cauſa totius entis cauſati:& ſciētia noſtra eſt cauſata ab ente: & ſic poſuerunt mundum eſſe ſub diuina prouidentia. & talis dependentia eſt in nobiliori gradu quàm eē poſſit aut intelligi. vnde ſcribit Cōmen. in.2.phyſi.ſuæ auſcultationis in commento.75. & iſta propoſitio. videlicet quæ dicit. Naturam agere propter finem, eſt maxima, & eſt fundamentum in ſcientia naturali,& in ſcientia diuina:& declarans quō ſit maximum fundamentum in ſcientia diuina dicit ꝙ, ſi diuinus non conceſſerit eam non poterit probare ꝙ Deus habet ſolicitudinem circa iſta quæ ſunt hic. & 12.primæ philoſophiæ. com. 37. oſtendens modum quo intellectus diuinus habet ſolicitudinem eorū quæ ſunt hic dicit: dicentes autem ꝙ Deus ſolicitus eſt circa vnumquodq; indiuiduum,aliqualiter eſt verum & aliqualiter non:quia nullum indiuiduum habet diſpoſitionem propriam, niſi illa diſpoſitio inueniatur in aliquo modo illius ſpeciei. Et hoc igitur modo verū eſt Deum ſolicitari circa īdiuidua. ſolicitudo autem circa indiuiduū tali modo ꝙ nullus habeat cōicationem cum eo hoc non eſt fas bonitati diuinæ,quod quō & qualiter ſit intelligendum ample declaraui in concordantiis. Et qui vult diffuſe & reſolute videre peripateticorum viam, videat quæ ſcripſi in proprio theoremate de intellectione primi contra Io. de Bachone,& alios. Nos autē licet iſta ſcripſerimus ex mente eorū: firmiter tamen credimus & nullatenus dubitamus Deum omnia cognoſcere ſub rationibus ſingularibus. verū enim eſt quod diuino afflatus ſpiritu propheta teſtatur: Et humilia reſpicit in cœlo & in terra.

Empedocles quatuor elementa aſſeruit eſſe principiū materiale oīum ex ertatis. primi meta.

Empedoclis mentem ſi quis inſpexerit,& nō ad eaq́ dicit balbutiendo,inueniet concordiam bonorū, litem vero malorum cauſam eſſe. quia ſi quis dixerit Empedoclem bonum & malum quodammodo cauſas ſeu principia dicere benedicet.ex.1.meta.ca.2.

Empedocles primus præter veteres hanc cauſam diuiſam adduxit.ſcilicet efficientem, & non vnū principium motus,ſed diuerſa atq; cōtraria fecit.1.meta.ca.2.

Empedocles primus in materiæ ſpecie quatuor elementa dixit:non tamen vtitur quatuor,ſed vt duobus exiſtentibus ſolum igne ſecundū ſe,oppoſitis vero quaſi vna natura terra,aere,& aqua.

Empedo-

Empedocles ſolus ex antiquis vltra materiam innuit cauſam formalē, ſed non dixit eam aperte. 1. meta. tex. commen. vlti.

Empedocles exiſtimauit cœlū eſſe Deum conſtantem ex quatuor elementis, & amicitia ſine lite: ſed omnia generabilia & corruptibilia ſm ipſum ſunt compoſita ex quatuor elementis, & amicitia & lite. 3. meta. tex. com. 15.

Empedocles dixit permutantes habitum permutare prudentiam: ad pſens enim augetur conſilium in hominibus. 4. met. tex. com. 21. idē 2. de anima. tex. com. 150.

Annotatio ſuper. 2. phy. t. c. 22 contra Alex. & Simpli.

Empedocles licet dixerit mixtiōem eſſe formā rerū, ipſe tñ non poſuit veram mixtionē ſm ꝙ de eo narrauit Ariſt. alibi, ſed per mixtionē intellexit compoſitionem. Cōmē. 5. meta. cō. 5. pro hoc dicto Auer. vide in. 2. de genera. & corrup. tex. com. 37. & etiam in primo eiuſdē. tex. com. 85. Ex quo patet ſolutio ad argumentum & dubitationem Alexan. in. 2. phy. in tex. com. 22. vbi Ariſt. ſoluens quæſtionem ibi propoſitam, an eiuſdem ſcientię ſit vtranq; naturam cognoſcere. ſ. materiam & formam, an alterius ſolū modo dicit. in antiquos quidē aſpicieti videbitur vtiq; eſſe materiei, ex parua. n. parte quadam Empedocles & Democri. ſpeciem & quiequid erat eſſe tetigerunt. Dubitat autem Alex. ꝑp quid non meminit etiam Anaxagoræ: nā quēadmodum Emped. ea ratione formam, & quodquid erat eſſe tetigiſſe viſus eſt, quia vltra quatuor elementa quæ poſuit cōcurrere in rōne materiæ, poſuit etiā litē & amicitiam, quæ concurrebant in rōne efficientis, ſic pariformiter Anaxa. vltra partes ſimilares quæ gerebāt vicem materiæ poſuit intellēm, qui ſupplebat vicem cauſæ efficientis: Soluens aūt Alex. huiuſmodi dubitationem rñdet propterea Anaxa. opinionem a philoſopho fuiſſe neglectam, qui intellectu illo ſeparato non vteretᷣ Anax. in gñone. Sed contra iſtam ſolutionē inſtat Simpli. nam generatio ſm Anaxa. ponentem quodlibet eſſe in quolibet fiebat per ſegregationē: ſegregatio autem fiebat per motū localē, ſed cū motus ſm Anaxa. erat intellēus ſeparatus, vt patet. 8. phy. te. c. 77. & clarius in. 8. phy. in tex. com. 37. ſcribit Ariſt. vnde Anaxa. intellēm impaſſibilem affirmans & immixtum eſſe. qm̄ quidem motus principium eſſe facit: ſic. n. vtiq; ſolum mouebit cū ſit immobilis & imperabit cū ſit immixtus. Simpli. autē aliter ſoluit, inquit. n. ꝙ ideo Ariſt. non meminit Anaxa. quia intellēus ille non erat forma m̄ālis, ſicut eſt forma naturalis, quę eſt in materia ſed in veritate iſta ſolutio Simpli. minus longe ſatisfacit quàm ſolutio Alexan. Nam ea ratione etiam Ariſtote. non debuit meminiſſe opinionis Empedoclis, quia vt habetur, primo phyſic. tex. commen. 48. vbi Ariſtote. ponit differentiā inter opiniones antiquorum inquit: Differunt autem ad inuicem quòd hi quidem priora, & alij poſteriora ſuſcipiunt: & hi quidem notiora ſecundum rationem, illi autem ſecundum ſenſum: hi quidem enim calidum & frigidum, illi autem humidum & ſiccum: alij autem imparem & parem, quidam autem concordiā, & diſcordiā cās ponunt

ponunt generationis: hæc autem differunt ſm prædictum modum. vbi patet ꝙ enumerat opinionem Empedo. ponentis concordiam & diſcordiam in numero eorum, qui poſuerunt principia notiora ſm rationem, vt exponit Themi. Commenta. & ipſemet Simplicius citat carmen Empedocl. in illo loco, loquentis de lite & amicitia. videlicet ἀλλὰ δ' ιέρχευ φησὶ νόῳ μὴ δ' ὄμμασιν ἦσο τε φηπωσ. id eſt, ſed mente inquit inſpice neque oculis conſpicere ſperes. Aliã etiam Simpli. intulit ibi expoſitionem ꝙ ideo Anaxa. non meminit quia intellectus eſt cã efficiens, ſed ſegregans iam inexiſtentes res. ſed ſermo philoſophi eſt de cã vere efficiēte: ſed nec iſta ſolutio ſtare poteſt, quia etiam pariformiter nec opinionis Empedo. debuit meminiſſe, quia lis & amicitia non ſunt cauſa generationis & corruptionis niſi per congregationem & ſegregationem, ex qua vere non reſultabat aliquod mixtum ſm rem, ſed ſolum ſm apparentiam tantum, ſi cut hr̄ in. 1. de genera. & corrupt. tex. commē. 85. & in. 2. de genera. tex. commen. 37. & habetur in præſenti loco. 5. meta. com. 5. Dicam⁹ igitur nos ſermonem conuenientē ꝙ Alexan. & Simpli. expoſitiones in hoc conueniunt, quia credunt Ariſto. ea ratione dixiſſe Empedoclem aliqualiter tetigiſſe formam, & quodquid erat eſſe rerum naturalium, quia poſuit litem & animã vltra elementa, quæ ſunt tanquam materia. ſed in veritate hoc nõ intellexit Ariſto. in præſenti loco, qa ſine dubio tūc meminiſſet opinionis Anaxagoræ, ſi hoc ad cauſam efficientem Ariſto. retuliſſet, cuius argumento eſt, ꝙ in eodem. 2. phyſico. in tex. com. 75. vbi in ſimili dicit, quod in cauſam materialem omnes inducunt, quoniam quia calidum huius eſt & frigidum, vnũquodq; igitur talium hæc ex neceſſitate ſunt, & ſiūt, & apta nata ſunt. Et nanq; ſi aliam cauſam dicunt quantacunque gaudere ſinūt: hic quidem concordiam & diſcordiã, ille vero intellectum. vbi Commēta. in commen. ſcribit. Et quia quidam iſtorum dicunt agens in generatione mundi non in omnib⁹ generationibus. vt Empedoc. amiciam, & litem: & Anaxagoras intelligentiam dixit, quoniam etſi ponam, id eſt dicimus ꝙ iſti homines reducunt omnia in cauſam materialem: quia iſti etſi ponunt aliam cauſam. ſ. agentem. vt Empedo. & Anaxago. modicum perceperunt eam, & conceſſerunt eam in principio generationis mundi, deinde dimiſerunt eam in alhis rebus. Et ꝓpterea vr̄ mihi ꝙ Ariſt. refert hoc ad cauſam formalem, & nõ ad cauſam efficientem, & fundo opinionem meam in præſenti loco. in. 5. meta. tex. com. 5. vbi Ariſto. ponēs ſignificata naturæ, dum ponit naturam quæ eſt forma per quã oſtēditur quid ſit res, dicit. Amplius autem alio modo natura dr̄ exiſtentium ſubſtantia, vt dicentes naturam primam compoſitionem eē, vt Empedoc. dicit, ꝙ natura nulli⁹ eſt exiſtentium, ſed ſolum mixtio & permutatio mixtorum eſt, vbi Commē. in com. ſcribit. Nam tertio modo dr̄ illud quod eſt ſubſtãtia rerum naturalium, quæ datur ad interrogationem factam ꝑ qd, ſcilicet

ſcilicet formam, ſicut quidam dicūt ꝙ natura rerum, natura eſt forma primæ compoſitionis in vnaquaq; rerum naturalium, qui.n. opinabantur elementa non admiſceri, & ꝙ ſunt exiſtentia in actu ī eo, cuius ſunt elementa, non tenent formam rei factæ ex elementis, niſi in compoſitione & figura, ſicut eſt diſpoſitio in domo, quæ fit ex lateribus & lapidibus, & hoc dicit pp Democritum, Commen. & philoſophum vt patet. I. phyſi. tex. cō. 41. vbi. d. ꝙ poſuit principia differre poſitione figura & ordine. Dein de ſequitur d. aut ſicut Empedoc. qui. d. ꝙ mixtio & mutatio mixtorum ſunt in mixtione naturæ rerum generabilium. ſ. ꝙ formæ & ſubſtantiæ rerum gn̄abilium ſunt in mixtione & mutatione partiū, & iſte homo licet expreſſit hoc nomen mixtio, tamen non opinabat̃ veram mixtionem eſſe ſm ꝙ Ariſto. narrauit de eo alibi, ſed ſolum modo per mixtionem intelligebat compoſitionem. Ecce per vitam meam, quantum iſte locus facit ap ae ad iſtam expoſitionem illius loci in. 2. phyſi. quia ibi generaliter omnes antiquos, dicit in qōne quęrente. Vtrum naturalis interſit cognoſcere vtranq; naturam. ſ. materiam & formam, rn̄dere, ꝙ ſolū de materia exceptis duobus. ſ. Democrito qui vltra propria athomalia quæ concurrebant in ratione materiæ poſuit quodammodo etiam formam, quia reddens cauſam diuerſitatis in compoſitis aſſerebat illam diuerſitatem prouenire ex poſitione figura & ordine. Empedo. etiam vltra elementa, quæ erāt materia, & litem & amicit am ꝗ erant non cauſæ formales mixtorū, ſed efficienter] tetigit quodammodo formā, quia dicebat mixtum nihil aliud eſſe niſi talem elementorum compoſitionem, ſed quia illa mixtio non erat vera mixtio, quia ex illa nō reſultabat aliqua forma ſuperaddita miſcibilibus, vt tenet Ariſt. & rei veritas eſt, ideo dr̃ Empedoclem] etiam [tetigiſſe quodammodo formam, pro hoc vide etiā in. 2. de generatio. & corruptio. in tex. com. 41. & 40. vbi Ariſt. reprę hendit Empedo. quia non aſſignauit verā cauſam, quia generata habent magnitudines terminatas. dicit. n. Non. n. amicitia, aut lis ſunt cauſa, quia congregationis hæc, illa vero ſegregationis cauſa eſt, hæc autem eſt ſubſtantia vniuſcuiuſq;, ſed non ſolum & mixtio & ſeparatio mixtorum, quemadmodum ille inquit. Ecce quod non perfecte Empedo. cognouit formam, quæ eſt ſubſtantia, & quodquid erat eē vniuſcuiuſq;, ſed ſolum tetigit aſſignando eſſe mixtionem illam, ꝗ non erat vera ſed compoſitio ſola. Vnde mirum eſt de Alexandro & Simplicio, qui referunt hoc ad cauſam efficientem cum qō phyſic. de forma ſit non de efficiente, licet idē ſubiecto efficiens & forma eſſe poſſit, & eſt ſolutio quietās intellectū ſicut vides, vnde ex hoc elice vnū pulchrum contra cōe dictū ꝙ Empedocles licet cōiter dicat̃ duo principia poſuiſſe, materiam, & efficiēs. Dic tamen ex præſenti loco, & ex 2. phyſico. 22 ꝙ etiam aliqualiter tetigit formam.

Empedocles cauſam ſterilitatis mulorum mixturam ſeminum opinabatur, quæ ex molli vtraque materia

ria generatur, cuius impugnationem vide in.2.de generatione animalium.cap.6.

Empedocles opinabať ꝙ cauſa maris & fœminæ ſit caliditas & frigiditas vteri, cuius impugnationem vide in.4.de generatio.animal.ca.1.ab Ariſt.& Auer.ibidem.

Empedocles non recte putauit, aut non bene vſus verbo translatiuo ē cum dixerit octauo decimo menſis pus extitit albū, putredo enim concoctioni contrariū eſt, pus autem putredo eſt, lac vero eſt res cō cocta prorſus, Ariſt.in.4. de generatio.animalium.ca. 8. Inde ſcire potes qūo in philoſophia naturali, & in demonſtratiuis ſcientiis tranſlaticia verba & metaphorica minime adduci debent: Vide in.2.Poſter.analiticorum . vbi præcipitur nō eē diffiniēdū per metaphoras.

Endelechia & perfectio abſq; eo cuius eſt eſſe non poteſt, quemadmodum neq; terminus abſq; eo, cuius eſt terminus. Alex.1.de anima. ca.1.quo probat animam eſſe inſeparabilē a corpore, tu tñ nota quod endelechia equiuoce dr̄ de anima intellectiua, & de aliis, vt notat Cōmen.2.de anima.cōm.11.& 3.de anima cō.5. Nota etiam ꝙ refert conſiderare animā intellectiuā vt anima eſt, & refert conſiderare ipſam vt intellectiuam, quia differt valde anima ab intellectu, vt patet 1.de anima.cō.& tex. 23. & infra, & per hoc ſolues Achillem Alexā. & ſequacium,

Entis nomen dr̄ de neceſſe eſſe & de aliis analogicæ, ſicut iſtud nomen caliditas dr̄ de igne & de aliis reb⁹ calidis.diſpu.5.in ſolu.3.

Ens eſt genus ſubſtantię & ſumitur in ſua diffinitione illo modo quo ſumuntur rerum genera in diffinitionibus earum, vt hr̄ ab Alpharabio in ſuo libro de demonſtratione.ex diſpu.7.in ſolu.1.dub.cōtra Auic.nota tñ ꝙ loquitur de genere analogo propter dictū Porphirii & Ariſt.in.3.meta.contra Platonem, aſſerentium ens non eſſe genus. Plato.n.opinabatur ꝙ ens eēt verum genus vniuocum, vt notat Alexander in.3. metaphyſicę & diuus Thomas.

Ens nomen eſt quod dr̄ multipliciter de decem prędicamētis.1.phy.com.&.tex.13 idem.5.meta. text.com.2.&.7.meta te.com.10.Non valet gloſa Scotizantium, qui aſſerunt ens eſſe multiplex multiplicitate ſuppoſitorum, quia decē genera generaliſſima, ſiſr Deus & creatura ſunt partes ſubiectiuę entis. Non tamen iſta multiplicitas impedit vniuocationem, alioqnin genus equiuoce diceretur de ſuis ſpeciebus & ſpecies de indiuiduis; ſed multiplicitas ſignificationum eſt quæ impedit vniuocationem ſicut canis, ſed.in veritate iſta gloſa eſt contra Ariſt in.1.phy.in loco prę allegato. vbi diſputatur contra dicentes ens eſſe vnum principium ſuæ diſputationis, fundat ſuper diuiſione ſignificatorum entis, ſicut clare patet intuenti tex.13.& omnes expoſitores græci & Cōm.hoc aſſerunt. Amplius autem, ſi Ariſt. diſputans in illo loco accipit principium ſuæ diſputationis hoc præſuppoſitū, ꝙ ens dr̄ multipliciter; ſi illa per vos eſt multiplicitas ſuppoſitorum cum ibi arguat contra illos qui ponebant vnum eſſe ens, tales.n. non faciebant differētiam

inter

Inter ens & principium. Ineuitabiliter igitur ſequit̃ ꝙ in tali diſputatione Ariſt. peteret, quia aduerſarius ſtatim dicens ens eẽ vnum negat de facto ens habere ſub ſe multitudinem ſuppoſitorum, vt patet intuenti. Amplius Ariſt. in eodem 1. phyſi. te. cõ. 25. vbi ſpecialiter arguit cõtra Parmenidis ſyllogiſmũ in quo arguebat, quicquid eſt, præter ens, eſt non ens. & quicquid ens non eſt eſt nihil. igitur tm̃ vnum eſt ens. d. ꝙ paralogizat per fallaciam equiuocationis, quia rõ ſua falſa eſt & concludens, quia ſimpliciter accipit quod eſt multipliciter dictum. vnde Commẽ. in com. exponens illum locũ dicit, ꝙ propoſitiones eius ſunt falſæ, quia vtit̃ hoc nomine ens: ita ꝙ dicatur de vna intentione, ſed dictum eſt de plurib. Ecce igitur ꝙ iſta multiplicitas importata per nomen entis, & multiplicitas intentionum, quia inquit ꝙ hoc nomen intendimus vnum decem prædicamentorum. v. g. ſubiectum aut quantitatem, tũc non erit verum dicere ꝙ quodquid eſt nõ ens, eſt nihil, qm̃ non ſequitur vt illud quod non eſt ſubſtantia, aut quantũ, vt ſit nihil. ergo propoſitiones eius non ſunt verę, niſi per hoc nomen ens intelligamus omnia decem prædicamenta. Sed tũc non concludit illud quod intendebat ꝙ ens eſt vnũ, & patet ꝙ ratio Ariſt. conſiſtit in hoc ꝙ Parmenides paralogizat, ex hoc præcipue ꝙ multipliciter dicto quantum ad ſignificata vtitur tanquã ſimpliciter dicto, & confirmatur, quia cõſuetudo Ariſtot. in omni diſpu. in qua ẽ terminus multiplex tali multiplicitate ſignificatorũ, quæ ex equocatione eſt diſtinguere illã multiplicitatem, immo dat regulã in hoc libro elencorum. Et eſt etiam expreſſe in. 1. cęli. in tex. com. 110. vbi dicit expreſſe. multipliciter. n. dictis & ſi nulla dr̃ia ad ſermonem neceſſe intellectum confuſum habere, ſi quis diuiſo multipliciter tãquam indiuiſo vtatur: immanifeſtum. n. ſm quam naturam ipſi acciderit quod dictum eſt. Amplius lucidiſſimus Them. in expoſitione illius tex. com. 13 ſic exponit. Initium igitur eorum omnium quæ ſumus dicturi, commodiſſimũ eſt perconctari, quid illis ſignificet id quod ens vocamus, vtrum putent multiplicem eſſe illius ſignificatũ an ſimplicem, ſi multiplicẽ, vt nos in prædicamentis oſtendimus, &c. Ecce bone Deus, quod. d. de mente Ariſt. in prædicamentis fuiſſe ens eſſe multiplex, quo ad ſignificata, quod oſtendit ſermo Ariſt. in prædicamentis. eorum. n. inquit, quæ ſm nullam cõplexionem dicunt̃, ſingulum ſignificat. aut quantitatem, aut ſubſtantiam, aut qualitatẽ rei. Et quinto primæ philoſophiæ. text. com. 14. facta diuiſione inter ens ſm accidens, & ſm ſe, ens ſm ſe ſic diuidit dicens, ſm ſe vero dicuntur eſſe quæcunq; ſignificant figuras prędicationis, quoties enim dr̃, toties eſſe ſignificat. Amplius. 4. meta. text. 2 dicit. ꝙ ens dr̃ multis modis, ſed ad vnum & vnã aliquã naturam, & non equiuoce. vñ Cõmen. bene ponderat illud in commen. Et ita aſſerunt omnes Peripatetici antiqui hoc nomen ens dicit̃ multis modis, & non equiuoce, ſicut canis qui dr̃ de latrabili & marino, neque vniuoce vt animal de

homine

homine & aſino, ſed eſt de noĩbus attributis vni, & ſunt media inter vniuoca & equiuoca, eſt.n. equiuocum analogum non purum equiuocũ, quia tale nullius ſcientiæ põt eẽ ſubiectum & immorari in hoc amplius eſt ſuperfluum, cum alibi ſcripſerim diffuſius. Amplius Ariſto. in. 1. phy expreſſe teſtaẽ in tex. com. 21. Expreſſe dicit hoc nomẽ ens dici de pluribus ſm rõnẽ, quæ tamẽ ſunt vnum ſm ſuppoſitum. vnde Cõm ibi in cõmen. dicit, hoc nomen ens dicitur de pluribus ſm diffinitionem & vno ſm ſubm.

Ens & non ens dicuntur de decem prædicamentis 1. phy com. 25.

Entia eſſe vnum in forma impoſſibile eſt opinari, ſicut poſſibile eſt opinari ꝙ ſint vnum in materia. 1. phy. cõ. 24. vide in concor.

Ens in potentia non eſt priuatio pura, neque eſt actio pura. 1. phyſico. commen. 78.

Ens in potentia eſt aliquid cui accidit priuatio non in ſubſtãtia eius. 1. phy. com. 29. Ex quo patet materiam in ſui prima notione præcedere potentiam & priuationem, vt dicit lucidiſſimus Themi. in aurea digreſſione. 1. phy.

Entia ſeparata eſſe non demonſtratur niſi in ſcientia naturali. 1. phy. com. vlti contra Auic. & 8. phy. c. 3. & 2. phyſi. 26. & in lib. deſtru. in diſputatione. 4.

Ens cum diuiditur ſm diuiſionem demonſtratiuam intrabit vna natura in plures artes. 2. phyſi. cõ. 71. Pondera, quia dixit ſm diuiſionẽ demonſtratiuam, quia aliæ ſunt diuiſiones entis abſolute conſiderati, & aliæ ſunt diuiſiones entis, vt cadit ſub opere animæ, vt alias declaraui tibi in Theorematib⁹. Ex hac authoritate colligitur ꝙ de eadem re poſſunt plures ſcientiæ conſiderari ſm diuerſas rationes formales idem. 2. phy. t. cõ. 18. de lineis mathematicis & naturalibus.

Entia naturalia ſunt in potentia, & in actu tribus modis, aut in duob⁹ temporibus reſpectu eiuſdem, aut in eodem tempore reſpectu duorum, aut in eodem tempore reſpectu eiuſdem ſed duobus modis. 3. phy. 8. & 9. com.

Ens tribus modis. ſ. actu & potentia & ſm compoſitionẽ ex actu & potentia. 3 phy com. 58. vide cõmẽ. 3. tertii phyſi.

Entia ſucceſſiua non habent eſſe cõpletum extra animam. ſed eſſe eorum completur ex opere animæ. 4. phy. com. 88. & 104. & 109.

Entia completa ſunt illa, ĩ quorum eſſe nihil facit anima. 4. phyſic. cõmento. 88. & 131.

Entium quædam ſemper mouenẽ vt cœlum, quædam ſemper quieſcunt, vt terra, quædam quandoq; mouentur, & quandoq; quieſcunt, & ſunt quæcunq; ſunt infra cœlũ, & ſupra terram. 8. phy. com. 19.

Entia naturalia in motu, & quiete diuidũtur quinq;, aut ſeptem modis. 8 phy. t. c. 21.

Entis in actu terminus eſt vt ſit tangibile cum ſit impoſſibile reperire corpus non tangibile. Et oẽ tangibile comprehenditur per ſenſum tactus. 8. phyſi. commen. 23. vide in concordantiis.

Ens quodlibet in actu eſt in tempore, videlicet demonſtrato. 8. phyſi. tex. commen. 62.

Entia quorũ nobilitas eſt in actione ſunt diminuta reſpectu entium quorum

quorum nobilitas eſt in ipſis, quia illa quorum nobilitas eſt in actione, non acquirunt nobilitatem per ſe, ſed oportet ꝙ habeant aliquod exemplum quod dedit eis illud pp quod eſt actio, & etiam quia ſunt pp illud quod facit ipſum, & illud pp quod facit illud quod eſt factũ. 2. cęli com. 63. videtur Auer. ponere exemplaria & ideas quas Ariſt. impugnat vbiq;. vide in concord.

Entia quæcunq;, non intendunt p ſuas operationes niſi vt aſſimilent̃ perfecte nobili, quod eſt Deus ſm ꝙ poſſunt. 2. cœli. c. 64. idem. 2. de aĩa. t. c. 34 & 1. phy. t. cõ. 81. & 12. meta. com. 44.

Ens cui accidit reſpectus ſm qđ eſt reſpectiuũ, habet diſpoſitiones cõtrarias & infinitas. 3. cœli. cõ. 9. cõparatio enim eſt accidens ſeparabile a re.

Ens in potentia non inuenitur, niſi in ente in actu. 3. cęli. com. 29.

Ens eſt comprehenſum: & nõ comprehenſum naturaliter eſt nõ ens. 1. de generatione & corruptio. cõ. 19. idẽ. 2. phy. cõ. 47. & habetur ex 3. de anima. tex. cõ. 4.

Ens rationabilius eſt, vt ſit cã generationis non entis quàm non ens entis. 2. de generatione & corrupt. tex. com. 55.

Ens aliquod ſimpliciter nobile in iſtis rebus inferioribus eſſe impoſſibile eſt, propter remotionẽ a prima cauſa. 2. de gene. & cor. t. c. 59.

Ens & vnum licet dicantur pluribꝰ modis, tamẽ prima perfectio in oĩbus illis. ſ. forma magis digna eſt, vt hẽat hoc nomẽ vnũ & ens, quã illud qđ eſt congregatũ ex mã & forma, cõgregatũ. n. non dr̃ vnum niſi pp vnitatẽ exiſtẽtẽ ĩ forma. 2. de aĩa. c. 7. & eſt ex mente philoſophi. in tex. cõtra ponẽtes cõpoſitũ eẽ magis ens & verius ens ipſa forma. idẽ ſcribit Cõm. 7. & 8. primæ philoſophiæ vtrobiq; in. te. c. 7. & 2. phy. c. 4. licet compoſitũ ſm formoſitatem dicat̃ magis ens, ſed ſm rei veritatem forma eſt magis ens, vt notaui tibi in concordantiis, & hoc tene.

Ens potentia, & actus ſunt genera multipliciter dicta. 2. de anima. cõ. 30. idem. 4. meta. t. c. 2. & 1. phyſic. tex. c. 13 & 5. meta. t. c. 14. 7. meta. 15. & 12. meta. 21. & 22.

Entia nihil aliud ſunt niſi ſcientia Dei, & cauſa entiũ nihil aliud ſunt, niſi ſcientia eius. 3. de anima. com. 36. authoritate Them.

Entia omnia, aut ſunt ſenſibilia, aut intelligibilia. 3. de aĩa. t. c. 37.

Entium ſenſibilium diſpoſitio apud ſenſum eſt, ſicut diſpoſitio intelligibilium apud intellectum. 3. de anima. cõ. 37. & tex. cõ. 3.

Entia in quibus dominatur mixtio ignis & aquæ ſuper mixtionẽ terræ, & aeris ſunt lõgioris vitæ, & exiſtentiæ, in aqua. n. & igne ſunt qualitates actiuæ fortiores, quã in aere & terra, Et in aere & terra ſunt paſſiuæ fortiores. Cõm. in cõm. libri de cauſa longi. & breuit. vitæ. Inde patet de mente Auerr. non eſſe in ſummo ambas qualitates in vnoquoq; elemento, & ſine dubio eſt opinio Ariſt. in. 2. de generatio. & corruptio. tex. com. 23. & Cõm. 4. cęli. com. 39. dicit ꝙ omnes conueniunt in hoc ꝙ humiditas in aere eſt maior quàm caliditas. Et iſta fuit opinio eius in comm. ſuper. 1. cantice canticorum. com. 15. & eſt opinio Alexandri in. 1. Metheo. &

libro naturalium qõn ū.quam ſeq tur etiam Io.Gram.in.2. de gño. & corrup.& Simpl.in.4.cęli.Quic quid ſenſerit Gal.& alii de hoc.

Enti in potentia,& enti in actu non eſt aliqua vna intentio cõis vniuoce.1.meta.com.46.

Entia omnia non acquirunt eſſe & veritatē niſi a prima cauſa: eſt igiť ens p ſe & verum per ſe, & omnia alia ſunt entia & vera per participationem eius.2.met.t.c.4.

Ens ſimpliciter eſt ſubiectum vtriuſq; ſcientiæ, quia cõicat ſcientiæ diſputatiue in vĩtate conſideratio nis.3.meta.c.1.idem in cõ.2.&.4. meta.tex.com.5.

Ens quodlibet cõparatum ad aliqd, aut eſt idē, aut diuerſum, aut ſimile, aut diſſimile, aut contrariū, aut non contrarium. Talia.n.ſunt de conſequentibus eſſentialibus entis inquantum ens. Cõm.3.meta. cõ. 2.idem.4.meta.t.c.5.&.re.com.6. Ex quo patet ens inquantum ens habere paſſiones eſſentialiter conſequente ipſum.

Ens & vnũ quæ dñr de generib' altiſſimis nõ ſunt gña eorū, nõ.n notificant de eis vnã nãm cũ naturæ eorũ ſunt diuerſę, gña.n. altiſſima ita ſe hñt ꝙ neutrũ collocatur ſub altero,& vnũquodq; hēt diiã vnã ꝓpriam abſq; eo ꝙ conueniunt in vnã naturã.3.met.c.10.idem. 10. met.c.8.&.12.meta.c.19.&.20.& 1.phy.cõ.13.&.4 meta.t.c.2. Et in prædicamentis. idem Porphirius. in cap.de ſpecie.

Ens & vnũ ſm aliquos ſignificant ſubſtantias ſm aliquos accidentia. 3.meta.c.16. Vide etiã ꝙ Auicen. fuit de illis qui dixerunt, ꝙ ſignificant diſpões accidentales additas eſſentiæ,quia non diſtinxit inter ens,quod ſignificat verum, & inter ens quod ſignificat eſſentias decē prædicamentorũ.4.meta.cõ. 3.&.10.meta.com.8.

Ens & vnum ſm Platonem & Pitagoricos ſignificant naturas ſimplices,& nõ naturas compoſitas,ſicut nomina denominatiua. Et in hoc conueniunt naturales & Empedo. cum eis,ſed differunt, quia Pithagorici dixerunt, ꝙ ens ꝙ eſt ſubã entium eſt ipſe numerus, Plato autem.d.ꝙ ſunt ipſe formæ numerales,ſed nãles dixerunt ſermonē manifeſtiorē in hoc,quia dixerunt ꝙ ens & vnum ſignificant elementũ rerum ſenſibiliũ, quidam.n. dixerunt illud eſſe ignē, quidam aerē; quidam aquam &c.3.met. cõ. 16.

Ens & vnum ſunt magis vĩa aliis.3. meta.tex.com.16.

Ens multis modis dr, ſed ad vnum, & ad vnã aliquã nãm. Et nõ equiuoce 4.meta.t.c.2.

Ens non eſt equiuocum, ſi.n.eſſet equiuocũ, non conſideraret de eo vnaars.4 meta com.2.

Ens non dr equiuoce,ſicut canis qui dr de latrabili & marino,neq; vniuoce, ſicut animal dicitur de hoīe & aſino,ſed eſt de noibus quę dñr de rebus attributis eidem, & ſunt media inter vniuoca & equiuoca. ibidem com.2. Ex quo patet ꝙ inter vniuoca proprie & pure equiuoca datur medium. Quod detř mediũ īter uniuocũ purum,& purũ equiuocum.

Ens dicitur de affirmatione & negatione,& vniuerſaliter diciť de primis intelligibilibus & ſecundis, & ſunt res logicę.4 meta. com. 2. Et habetur etiam in tex.

Ens & vnum ſe conſequuntur, ſicut principium & cauſa,ſed nõ vt vna

ratione

ratione oſtenſa 4. meta t.co.3.
Entis tot ſunt ſpecies, quot ſunt vnius. 4. meta t.c.3.
Ens & vnum aut ſignificant eandē naturam omnibus modis. ſ. ſubiecto & diffinitione, aut vtrunq; conuertitur ſuper alterum & conſequitur ipſum, quia ſignificat eandem naturā ſubiecto & duas diffinitione. 4. meta. com. 3.
Ens & vnum ſignificant eādem naturam in forma, licet diuerſificentur ſm modum. ibidem.
Entis inquātum ens & vnius inquātum vnum eædem ſunt paſſiones ſm ſe. 4. meta. t.c.5.
Entis inquantum ens ſunt quædam propria de quibus philoſophi eſt pſcrutari veritatē, ſicut numeri inquātū numerus ſunt ꝓpriæ paſſiones, vt Iparitas, & paritas cōmenſuratio equalitas excedentia & defectus. 4. met. t. cō. 5. contra illos qui aſſerunt entis inquātum ens ē nō eſſe veras paſſiones demonſtrabiles de ipſo.

Contra negantes ens non habere paſſiones.

Ens & non ens ſunt duæ differentiæ vniuerſaliores rerum opinabiliū, ſicut vnum & multum ſunt rerū entium. 4. meta. com. 6.
Ens & vnum, licet dicantur multis modis attribuuntur vni primo, ſicut alia contraria attribuſitur vni primo in eis, ſic vnum & multa alicui primo attribuunt̄. 4. met. t.c.6.
Ens in potentia eſt indefinitum. 4. meta. t. com. 15.
Ens non ſequitur exiſtimationem niſi entia habeant eſſe in anima, ſed exiſtimatio ſequitur ens. 4. meta. commen. 15.
Ens qđ non eſt in actu, non eſt ens. 4. met. t.c. 15. vide. 9. met. t.c. 7. & 12. meta. com. 11.
Ens dicitur dupliciter, actu & poteſtate. 4. met. t.c. 20.
Entia ſempiterna non acquirunt eē neceſſarium ab aliquo alio, neque in eis eſt aliquid extra naturam. 5. meta. com 5. vide in concor.
Ens aliud ſm ſe, aliud ſecundum accidens, 5. met. t.c. 13.
Ens ſm ſe diuidit̄ in decem prædicamenta. 5. meta. t. cō. 14. & 6. meta. tex. comm. 4.
Ens ſignificat verum & non ens falſum. 5. meta. t.c. 14.
Ens qđ ſignat eſſentiā rei ē aliud ab ente qđ ſignat veritatē. Cōmē. 5. meta. cō. 14 idem in lib. deſtru. in diſpu. 8. in ſol. 1. dub.
Ens primo diuidit̄ in ens p accñs, & in ens p ſe. 6. met. c. 1. vide I cōcor. vbi declaraui ꝙ ſunt plures diuiſiones entis primæ, & illud eſt bñ dcm̄ quia quęlibet eſt prima in ſuo ordine. Dixi tñ ibi illas diuiſiones eē diuiſiones entis, qđ eſt ſubiectum in metaphyſica, ſed aduerte limitādo & melius digerendo dicta noſtra, quæ aliàs iuxta modū loquēdi cōem diximus, ꝙ entis qđ eſt ſubiectum in ſcientia diuina, ꝙ eſt ens extra aīam, & ens per ſe, nam Ariſtote. in. 6 primæ philoſophiæ excluſit ens in aīa a conſideratione metaphyſici, quia eſt ens dimi̅nutum, & excluſit ens per accñs, qa non eſt terminatum, nec eſt ſcibile. Et ideo entis extra aīam, & per ſe, nō ſunt niſi tres dimēſiones, ſm quas tota ſcīa diuiditur diuina. prima eſt diuiſio I ſubam & accñs, & de iſta diuiſione tractatur in. 7. & 8. metaphyſi. Et ideo illi duo libri appellantur tractatus de ſuba, qa denominatio fit a prīcipaliori differentia. Vnde Com. 2. phyſi. com. 4. dicit.

4.dicit.ꝙ ſubſtantia & accidẽs ſũt. drīæ entis,ſm ꝙ eſt ens,& iſtam diuiſionem appellant moderni formalizantes diuiſionem in partes ſubiectiuas. Secunda diuiſio eſt ꝑ potentiam & actum,& de tali diuiſione egit philoſophus in.9.primę philoſophiæ,qui appellatur tractatus de potentia & actu. Et iſta ſunt oppoſita relatiue vt patet.9.meta. t.cõ.13. Et ſic intelligitur dictum Cõm.1.de anima.cõ.6. vbi dicit. ꝙ potentia & actus ſunt drīæ valde oppoſitę, & contingunt omnibus prædicamentis,quia.12.meta.tex. com.22.& infra in omni prædicamento eſt propria potentia & proprius actus,& inter oppoſitiones relatiuas, iſta eſt prima & ſumma. Tertia diuiſio entis eſt per vnũ & multa,& talem diuiſionẽ moderni appellant diuiſionem per paſſiones entis,& hoc eſt ſm Auic.ſnīam quē ipſi ſequũtur in metaphyſica. Nos autem iuxta Ariſt. & Cõmẽ. ſnīam iſtam diuiſionẽ appellam⁹ eſſe per priuatiue oppoſita. Et de iſta Ariſt.locutus eſt in. 10. meta. Et aduerte ꝙ alię diuiſiões ab iſtis, ſicut eſt diuiſio entis in ens per accidens,& in ens per ſe,& ſicut eſt diuiſio entis in ens ī anima, & in ens extra animam,ſunt diuiſiones logicales, & aliæ quæ ſunt conſimiles illis. Et ſcias frater mi ꝙ alia eſt diuiſio entis in ſubſtantiam & accñs & alia eſt diuiſio entis in ens per ſe & in ens per accidens, cuius argumento eſt ꝙ Ariſt.5. meta.t. com. 14.ens ſm ſe diuidit in.10. prædicamenta.quorum nouẽ ſunt accidẽtia. Et iõ diuiſio entis in ſubãm & accidens eſt de diuiſionibus entis,qđ eſt ſubm in metaph. qđ ſm ſuam abſolutam conſiderationem non euadit quin ſit,aut ſuba, aut accidens,ſed diuiſio entis in ens ꝑ ſe,& in ens per accidens eſt diuiſio penes modum prædicandi per ſe vel per accidens. Et per conſequẽs eſt ſm attributa rõnis. Et ſic diuiſio entis in ens in anima, & in ens extra animam,eſt diuiſio vocis pure equiuoce in ſua equiuocata. Dicit enim Cõm. in.7 met.c.15.ens non dicitur de ſubſtantia & accidẽte pure equiuoce ſicut dicunť nomina de affirmatione & negatione,& vľiter de oppoſitis.i. contradictoriis. Et ideo patet quãtum errant qui tenent ens in ſua maxima cõitate, vt dr̄ de affirmationib⁹ & negationibus,& de entibus in anima & extra animã, eē ſubiectum adequatum in ſcientia diuina. Et patet quantum a veritate deuiauerit ille magiſter abſtractionũ Frãciſcus de Mayrone,qui etiã abſtrahit,vbi nulla penitus poteſt eē abſtractio volens enti in anima & enti extra animam eſſe conceptum communem vniuocum. Cõ ra Frã ci. de Mayro.

Entium cõſideratio eſt duobus modis.ſ.modus cõis & proprius.6. meta.tex.com.1.

Ens prima diuiſione diuiditur in ens per ſe, & in ens per accidens. 6.metaphyſi.commẽ. 4. idem. 5. meta.tex.com.13.

Ens per ſe diuiditur in decem prędicamenta.ibidem.

Ens prima diuiſione diuidiť ꝑ potẽtiã & actũ.6.met.t.cõ.4.idẽ.9. primæ philoſophiæ.t.c.1.

Ens per accñs a nulla ſcīa conſideratur,neq; ſpeculatiua,neq; operatiua.6.meta.t.c 4.

Entia per accñs nullam hñt ſpẽm, neq;

neq; gñonē, neq; corruptionem. 6. met. t. c. 4. vbi Cō. deducit nullam ſpēm p accñs inueniri. vide ꝑ hoc 8. phy. c. 46. &. 7. met. com. 22.

Ens per accñs & ens verū excludun tur à conſideratione ſciæ diuinæ, quia ens per accidens nō habet cau ſam terminatā, & ens verum nōn habet cām niſi aīam. Et ideo vtrū- que numeratur in genere entis di- minuti. 6. primæ philoſophię. tex. com. 8. Ex quo elicitur error illoꝝ qui ponunt ens cōiſſimē ſumptū ad ens reale, & ad ens rationis eſſe vniuocum, & in tali cōtate ponūt illud eſſe ſubiectum adequatū in ſcientia diuina. Primū. n. ſtare nō poteſt, quia ens dictum de affirma tionib⁹ & negationib⁹ eſt pure eq uocum, vt. d. Cōm. 7. meta. cō. 15. ſecundū eſt cōtra philoſophū hic.

Cōtra Frā ci. de Mai ro.

Ens non ſignificat prædicamenta, hec modo vniuoco, nec equiuoco. 7. meta. com. 15. &. 4. meta. t com. 2. &. 1. phyſi. 13. &. 2. de aīa. 30. & 12. meta. 21. &. 22. &. 5. meta. 14.

Ens dicitur de decem prædicamen- tis ſm ꝙ ens deriuatur ab eſſe, ſed eſſe non ſecundum vnam intentio- nem eſt in vnoquoque eorum. 7. metaph. com. 15.

Ens ſi non eſt idem cum ſua quiddi tate, tunc nihil eſt idem cum ſua quidditate. 7. meta. t. c. 20.

Entia inueniuntur duobus modis. videlicet forma ſine materia, & for ma in materia. 7. meta. cō. 34.

Ens & vnum non contingit ſubſtā- tiis rerum eſſe, ſicut neq; elemen- to, aut principio eſſe. 7. primę phi- loſophiæ. t. c. 57.

Entia ſenſibilia ſunt entia, licet non intelligantur, ſicut ſunt entia, licet non ſentiantur. 7. meta. t. c. 58. Ex quo patet eſſe cognitum accidere quidditatibus rerum, &c.

Entia cōpoſita ex materia & formā ſunt entia, & vnū p ſuas cāſas, ſed entia carētia mā ſenſibili & intelle ctuali non hñt alias cauſas a ſeipſis in hoc ꝙ ſunt entia & vnā. 8. met. cō. 16. & habetur ex tex. ibidem.

Ens quod fuit in potentia illud idē eſt in actu, & non ſunt duo diuer- ſa. 8 met. t. c. 15. &. 16. idē. 12. met. com. 18. agens extrahēs aliquid de potentia ad actum non congregat ſed diuerſa, largiē. n. nō multitudi nem ſed perfectionem, vt dicit Cō men. in cōm. 15. in. 8. meta.

Ens diuiditur eſſentialiter in poten- tiam & actum. 9. primæ philoſo- phiæ. tex. com. primi.

Entia cum non habuerint actiones proprias, non habebūt eſſentias ꝓ prias, actiones. n. non diuerſantur, niſi per diuerſas eſſentias. 9. meta. com. 7. vide etiam. 1. cœli, cō. 8.

Entia quæ non ſunt extra aīam, nō dñr eſſe ſimplr, ſed dñr eſſe in aīa cogitatiua, aut appetitiua, ſed non dñr entia, ſicut res mobiles 9. met. t. c. 7. vide etiam. 5. meta cō. 15. & 10. meta. com. 2.

Ens in potētia eſt ſimile rei. 10 me- ta. com. 2. vide. 9. meta. commen. & tex. 7.

Ens & vnum vniuerſaliter prædicā tur maxime de omnibus. 9. meta. tex. commen. 6.

Ens & vnum ſunt vniuerſalia quæ non habent eſſe niſi in anima tan- tum. 10. metaphy. tex. commē. 6. idem 7. metaphy. 57.

Ens dicitur de pluribus quam vnū, & cum dicitur de ſignificato rei. 10. meta. com. 6. Vide in concor.

Ens & vnum dicūtur equaliter. tex.

com.7.in.10.meta.& te.c.8.

Entia ſi coloreseſſent,eſſent vtique numerus quidam entia. 10. meta. tex.comm.8.

Ens & vnũ ſunt ſynonyma & ęqualiter prædicamenta diuiduntur ſm ea.10.meta.t.c.8.

Ens & vnum ſm Auic.ſignificant intentionem additam eſſentiæ rei, non enim opinatur q̃ res eſt ens p ſe,ſed per diſpoſitionem additam, & vt dicimus aliquid eſſe album. 10.meta.com.8.Et ibi vide impugnationem,& in.4.primę philoſophiæ.in com.3.idem in lib.deſtru. diſpu.7.in ſol.1.dub.

Ens & vnum ſm Auic.ſignificant accidens in rebus ibidem.

Ens quod ſignificat verũ differt ab ente quod ſignificat genus, nã ens q̃d ſignificat verum eſt accidens: q̃d autem ſignificat genus ſignificat vnumquodq;.10. prædicamentorum multipliciter. 10. meta con tra Auic.qui ignorauit huius differentiam,vt patet ibi.cõ. 8. & in.5. meta.in com.14.

Ens & vnum ſignificant.10. prædicamenta prima ſignificatione & ſine medio,& non mediante aliquo communi,ſicut gen' ſignificat ſuas ſpecies.10.meta.c.8. Vbi pondera differentiam inter genus vniocũ & inter genus analogum.Nã analogum non ſignificat aliquam naturam communem analogatis, ſicut genus reſpectu ſpecierum, iſtã differentiam vide etiam apud luci diſſimum Themi.in.2. de anima, in ca 12.Et eſt in expoſitione tex. 30.Vide etiam Auer.de hoc in lib. deſtructio.in diſputatio.7. in ſolutione.5.dub.

Ens & vnum ſignificant eandem eſſentiam,ſed differunt ſm modum, 10.meta.t.com.8.vbi per rationes tres.ibi oſtenditur,vt exponit Cõmentator.

Ens & vnum non ſignificant idem omnibus modis,ſed ſignificant idẽ ſecundum ſubiectum,& diuerſa ſecundum modum.10.met.c.8.

Ens & vnum non ſunt genera vera. 10.meta.com.12.vbi per vera genera intelligas genera vniuoca,talia.n.ſunt gña multipliciter dicta.

Ens inquantum ens habet accidentia ꝓpria,quæ prima philoſophia ſpeculatur.11.meta.ca.3.& idem habetur in.4.primæ philoſophiæ. tex.com.5.

Ens eſt aliud ſecũdum ſe,hoc autem ſm accidens,ſic & cauſa.11.primæ philoſophiæ.ca.7.idem in.2. pyh. tex.comm.50.

Ens per accidens non poteſt eẽ prius ente ſm ſe.2.phyſi.t.com.66.& in 11.metaph.com.7.

Entium hoc quidem eſt actu ſolũ, hoc autem potentia & actu.11 primæ philoſophię.ca.8.in prin.& in 3.phy.tex.com.3.

Ens ſiue ſignificet & demonſtret vnum genus & vnam naturam,ſiue demonſtret genera diuerſa & nãs diuerſas quõcũq; ſit,ſemp ſũba eſt prior cæteris.12.met.c.2.

Ens diuiditur in potentiam, & actũ in omnibus prædicamentis,Com. 12.meta.cõ.9.&.1.de anima.cõ.6. &.12.meta.com.26.

Ens in potentia dicitur non ens.ſin actu.12.meta.t.com.11.&.5.phy, tex.comm.8.

Ens & vnum ſunt ex rebus vniuerſalibus,quæ non habent eſſe extra animam.12.meta.com.21.

Ens & vnum nõ ſunt aliqua natura

cõ̃ũ

cõius alia a decem prædicamentis, 12.meta.com.21.& comm.19.& 20.&.10.meta.com.8.idem.3.meta.com.10.& 1.phy.13.&.4.metaphy.comm.2.

Entium quædam ſunt ſeparabilia, & quædam non.12.meta.te.com.25.vbi ꝑ ſeparabilia intelligit ſubſtantias.per inſeparabilia vero accidentia.

Entia ſunt duobus modis modo permanente in numero & modo permanente ſecundum ſpeciem 9.meta.comm.32.

Entia nolunt male diſponi, multitudo principum bona non eſt, vnus ergo ſit princeps.12.primæ philoſophiæ.tex.cõ.vlti. Et aduerte ꝙ fuit ſententia doctiſſimi Homeri in ſecundo Iliados.

Entium omnium principia contraria nõ ſunt,quia corporum cœleſtium propria non ſunt contraria. 12.metaphy.tex.commen.53.contra antiquos.

Entium ſpecies duæ ſunt, quarum altera eſt de natura motus, & non poteſt ſeparari a tempore, alia eſt ab æterno, Et nõ eſt de natura motus,& nequit aliquo modo a tempore denominari. Ex libro deſtr. diſpu.1.in ſolu.14.&.15.dub. Iſta etiam eſt Platonis ſententia in Timæo,vbi inquit, At qui nati erit,& erit quę nati temporis ſpecies ſunt, non recte æternæ ſubſtantiæ aſſignamus.

Entia aliqua ſunt,quorũ ſubales diffinitiones cõſiſtunt in motu, vt vẽtus & aliæ res cõſĩles,& cęli, & aliæ inferiores res ſunt,de hoc gñe.ſ.sũt de entibus,quorũ eẽ cõſiſtit in motu.ex diſpu.3.in ſol.9.dub.

Entis vnitas nihil ſignat,niſi diuiſionis priuationẽ,ſicut neceſſariũ eſt denoĩatio priuatiua.ſ. ꝙ ſuũ eẽ nõ eſt ab alio. Ex lib.deſtru.diſput.3, in ſolu. 14.dub.

Ens non ſignat aliqd additũ extra ſuper rei ſubãm, vt albedo. diſput. 3.in ſol.14 cõtra Auicen.idem.4. meta.c.3.&.10.meta.cõ.8. Vide diffuſe in diſpu.5 in ſol.3.dub.

Entis diuiſio p neceſſariũ & poſſe nõ eſt diuiſio,ſicut diuiſio aĩalis p rõnale & irrõnale,aut p ambulãs volatile & natãs. Ex diſp.3. in ſol.14. dub. Vbi aduerte ꝙ loquit̃ de diuiſione neceſſarii & poſſ,facta ex intentione Auic.& Algazelis, quam diuiſionẽ.d.eẽ ignotã & imaginariã,qa nõ dat̃ in rerũ nã,ſed ſecus eſt de vero poſſ,qa illud eſt aliqd in rebus ex parte mãæ, & aliqd ex parte agẽtis. Dicit.n. Cõm. ꝙ ſi nõ eẽt potẽtia nõ eẽt agẽs.12.met.cõ.18. Et in.1.diſp.in ſol.vlti. dub. d. ꝙ poſſitas agentis eſt ſine dubio aliquid,reale extra animam.

Entis diuiſio,aut eſt in ſubſtantiales differentias,aut ad differentias relatiuas,aut ad accidentia addita ſupra entis ſuſtantiam. diſputa.3.in ſolutio.14.dub.

Entis diuiſio in ſubſtantiales differentias infert neceſſario multiplicationem actionum in eodem ente,ſed entis diuiſiones per relatiuas differẽtias,aut per accidentia addita ſuper ſubſtantiam rei,nullam inferunt pluralitatem,ibidem.vbi aduerte ꝙ hoc dupl'r intelligi põt, vł de diuiſione entis tranſcendenter, & vniuerſaliter ſumpti, & tunc diuiſio entis per ſubſtantiales differẽtias eſt per ſubſtantiam & accidẽs, & talis diuiſio ĩfert neceſſario multitudinem actionũ.i.actuũ,qa ſub

ſtantia & accidens ſunt primo diuerſa,& ſunt de differentiis entis. 2.phy.cõ.4. Alia eſt diuiſio entis p relatiuas differentias,ſicut eſt potẽtia & actus,& talis non largitᷣ multitudinem,ſed perfectionẽ.8. met. tex.com.15 &.12.meta.com.18. Tertia diuiſio entis eſt per differẽtias accidentales,quæ dicunt diſpoſitiones additas eſſentiæ, & iſta nõ variant eſſentiam,nec inferſit multitudinem. Vnde non eſt expoſitũ hoc vt ſomniauit ille expoſitor de diuiſione per vnum & multa,quia ſi intelligat de vno, quod eſt ſynonimũ enti,non dicit diſpõnem additam ſupra rei ſubſtantiam cõtra Auic.poteſt ẽt exponi de diuiſione entis limitati,quia ens qdᷣ eſt animal.v.g.poteſt diuidi per dñas ſubſtantiales,vt per rõnale & irrationale,vel per relatiuas, vel per accidentia,& patet ꝙ prima neceſſario infert pluralitatem actionum, ſed non duæ reliquæ. Nam de diuiſione per relationes ꝙ non inferãt multitudinem in eſſentia rei,patet ex his quæ,d.Cõm.hic,ꝙ priuationes & relationes non ſunt denominationes ſignificantes aliquam diſpoſitionem additam ſupra rei ſubſtantiam in actu,vnde quidam putauerunt,ꝙ prædicamentum relationis,non eſt connumeratum cũ entibus extra animam,vt etiã dicit 12.meta.com.19 Amplius ens ſm ꝙ eſt reſpectiuum habet diſpoſitiones contrarias & infinitas,ſed ſecũdnm ꝙ eſt eſſentia,nõ eſt niſi vnũ tantum. De diuiſione etiam facta per accidentia, quæ dicunt diſpoſitiones additas ſuper rei ſubſtantiã ꝙ non inferant multitudinem patet,quia infinita alicui poſſunt accidere. Nota bene hoc.

Ens quodlibet appetit finem ſuum cum motu.ſ.primũ principiũ,put erga illud mouetur deſiderando finem,ſed homo voluntarie, & alia entia naturaliter.ex diſpu.3.in ſolutio.18.dub.in fine.

Entia procedunt gradatim a.1.principio ſm localẽ ordinẽ ſm peripateticos,& quæ fuerit cã,quæ mouit eos ad opinandum hoc,vide in diſpu.3.in ſolu.18.in fine.Et etiã vide.12.meta.com.44.

Ens duas hẽt entitates,vna eſt nobilis.& alia vilis. Et nobilis eſt cã vilis.ex diſpu.12.in ſol.2.dub.

Entium nobilium ſunt duo genera vnũ ſempiternũ motus ingenitũ, atq; immortale. ſcdm indiuiduũ, vt ſunt cœleſtia corpora; Aliud vero eſt genus rerum, quæ qñq; mouentur,& qñq; quieſcunt, ex.2.de genera.aĩal.Cõm.[illegible]. & habetur ibidem ab Ariſt.in tex.

Ens & vnũ ſignificant decem prædicamenta. prima ſignificatione, & ſine medio. 10.primæ philoſophie cõ.8.Vbi ſcias multiplicẽ eſſe differentiã,vt alias notaui in.12.primę philoſophiæ. in cõ.2. inter genus vniuocum & analogũ,quia genus vniuocum ſignificat ſuas cõpõnes mediante aliquo cõi,quia dicitur, aut vnam naturam, aut vnũ conceptum realem obiectiuum intendere ad omnes ſuas ſpecies, & illæ in ſuis ſpeciebus,licet diuerſetur per differentias diuiſiuas, per quas contrahitur ad ſpecies, vt tamẽ in ſe ſpectatur,& quo ad ſuam rõnẽ non permutatur, nec quo ad ſuas differentias cõſtitutas,quia talis diuiſio ex vna parte non cõpetit. videlicet ex his quæ rõnem eius complent

Annotatio l.12.c. met.li.10

plent, ſed ſolum ex his quæ ſunt ſibi aduenientia, ſicut ſunt diuiſiuæ differentiæ; quæ ſunt extra conceptum diuiſi. Et ideo aïal ꝙ eſt ĩ homine & aſino: licet re diuerſitatem habeat, quia hoc eſt rõnale, illud irrationale differentiæ in actũ, non tñ inquantũ eſt ſubſtantia aïata ſẽſitiua permutaẽ, quia ſic non diuiditur, ſed remanet indiuiſũ, ſed genus analogũ, vt eſt in ſuis analogatis, non ſolũ diuerſitas eſt ex parte analogatorũ, imo ſua cõitas ĩ ipſis inuenta diuerſificatur ſecundũ intenſius & principalius & debilius & remiſſius, ſicut ens quod ẽ cõe ſubſtãtiæ & accidenti, non ſolũ differt ex naturis in quibus ſaluatur, imo ratio eius cõis etiã in ipſis differentiã ſuſcipit, ita ꝙ entitas in ſubſtantia principalior & prior eſt, & in accidentali poſterior, ita ꝙ non remanet ĩn aliqua ratione cõi & ĩdifferenti, ita etiã bonũ quod dicitur de per ſe bono, & per ſe appetibili, & de bono ſecundũ quid appetibili, nõ ſolũ differentiã eſt inuenire ex iſtis analogatis, imo ratio cõis ipſius bonitatis variatur ĩ iſtis, & hoc non eſt propter aliã rationẽ; quia vniuocis generibus eſt aſſignaẽ tertiũ cõe diſtinctũ ab vniuocatis, ſiue illud ſit natura, ſiue realis cõceptus, ſed in analogis hoc non eſt, quia talia non habent aliã rationẽ per quã conſtituantur ab illis ſecũdũ quã diuidũtur. Et hoc eſt quod egregie notauit Cõmen. in præſenti, & ante ipſũ Ariſt. & Themiſ. bñ collegit hoc in 2. de aïa. ex tex. 5. Et ſequitur etiã eos Simplicius in 1. de anima in principio. vbi Ariſt. diuidit ens in ſubſtantiã. & alia prædicamenta. Alias aũt differẽtias require vbi. 5. Et ideo mirũ eſt de formalizantibus, qui ponunt conceptus tranſcendentes eſſe ſimpliciter ſimplices, & cum hoc ponunt vniuocationem in ipſis.

Ens dicitur multis modis, vno modo de decem prædicamentis. & eſt de nominibus, quæ dicuntur ſecundũ merã equiuocationẽ, neq; vniuocationẽ, ex paraphraſi metaphy. tract. 1. cap. 1. idem. 4. meta. cõmẽ. & tex. 2. idem ibidem, in tractatu 2. in principio.

Ens ſecundo modo dicitur de vero quod. ſ. ita ſe habet in intellectu, ſicut extra intellectum, ſicut ſi dicimus, ſi natura eſt, ſi vacuum non eſt ibidem. Ex hoc poteris ſcire contra Bononienſes ꝙ quæſtio ſi eſt in ſecundo poſteriorum analiticorum, eſt quæſtio de ente vero vt alias notaui ibi.

Ens vt dr̃ de decẽ prædicamentis aggregantur in eo duo modi, quia. ſ. dr̃ de eis inquantum hñt eſſe extra animam. Et 2. inquantum ſignãt quidditates illarũ eſſentiarũ. ibid.

Ens eſt de nolbus tranſũptis, quia illud quod ſignãt in philoſophia, eſt aliud ab eo, quod a vulgo ſignãtur per ipſũ, nam Philoſophus indicat aliquid ineſſe alicui rei cum dicit, inuenitur prædicatũ, tandẽ apud eos ſignificat aliquid ineſſe in ſubiecto. ibidem.

Ens ſi ſignificaret accidens in re vt pluries repetit Auic. aũt eſſet de accidentibus, quæ ſunt primæ intentionis, aut ſecũdæ. Et vide pulchrã rationẽ contra Auicẽ. in hoc loco, quã nõ adduxit in 4. meta. cõ. 5. & eſt in paraph. vbi. 5. tract. 1. cap. 5.

Ens quod ſignãt verũ eſt accñs, & eſt de ſecundis intelligibilibus. ibidem expreſſe

expreſſe colligi? ab Auerr. Ex quo ſequitur ꝙ quæſtio ſi eſt in 2. poſteriorum. quærit de eſſe vero, quod eſt accidens non reale, ſed intentionale, & eſt ens diminutum. Et iõ abiicitur in 6. primæ philoſophiæ ab Ariſt. qđ nota cõtra modernos.

Ens eſt ſubiectum eſſentiale ſcientiæ diuinæ, & decẽ prædicamenta ſunt ſpecies eius, & dici? de eis, neq; equiuoce, neq; vniuoce, ſed ſm prius & poſterius, ex tract. 2. in paraphraſi metaphy. in principio.

Entia ſũt duplicia, vnum. videlicet. quod aptum eſt inſeruire alteri, qđ eſt finis eius, aliud vero eſt qđ perficit, aliud non, quia ſit gratia eius, ſed quia eſt princeps, ideo perficit illud ex tract. 4. in paraphraſi met.

Entia oĩa eſſe ſub cura & prouidẽtia Dei glorioſi. Vide pulchre in paraphraſi meta. tract. 4. ab Auer. in fine. Et dicamus ꝙ eſſe harum rerũ inferiorũ & earum perpetuitas.

Ens vere & maxime ens a Plat. dicebatur ens ipſiſſimum, vt ita loquar, Them. 1. phyſico. ſuper tex. 26. Et idem infra ibidem. ſuper tex. 31. inquit ꝙ Plato ipſum vere ens conſtituebat ideam, materiã vero primam atque inferiorem eſſe quidẽ, ſed nihil habere entitatis exiſtimabat, arbitrabatur enim nos entia quodammodo eſſe.

Enuntiare in omni re & prætermittere nihil forſan vtiq; videbitur eſſe ſignum, aut multæ ſtultitiæ, aut multæ promptitudinis 2. cœli. tex. cõmen. 34.

Eorundem eſt permixtio & ſeparatio. 1, meta. tex. cõ. 16.

EPATIS principatus in generatione ſanguinis eſt paruul?. & non principalis contra Galenum. ex 3. de partibus animaliũ. Auer. in cap. de corde.

Epar non eſt ſufficiens in faciendo per ſe ſuam operationem, niſi propter calorem tranſmiſſum a corde temperatum in quantitate & qualitate 2. Collig. cap. 9. de iuuamentis membrorum officialium.

Epar eſt in latere dextro, licet, quidã hominum narrẽt in aliquibus hominib? fuiſſe repertum in ſiniſtro & ſplenẽ in dextro. Auer. 3. de partibus animalium. in cap. de epate.

Epar vt dicit Ariſt. in quibuſdã hominibus inueni? in latere ſiniſtro, & ſplen in latere dextro. 4. Collig. cap. 4. de ſignis epatis.

Epatis caro eſt principium generationis ſanguinis & venarum. Gal. 3. de vtil. parti. cap. 12. 13.

Epar habet panniculum in quo eſt neruus. Vide cauſam a Galen. 4. de vtil. parti. cap 12. & 13. Et ibi redditur cauſa, quare habet arteriam, & quare non habet vnum ventriculum magnũ, ſicut duo ſunt in corde, & alia problemata ĩ illo 13. cap. ſoluit ſm viam ſuam.

Epar eſt rubicundius ſplene, ſed ſplẽ eſt rarius & leuius epate, & vide cauſam in 4 de vtil. parti, a Gal. ca. 15.

Epar a quatuor organis expurgatur a duobus renibus a ſplene, & ciſtifellis. 5. de vtil. parti. cap. 10. Et ibi reddirur cauſa, quia habuit minimum neruum,

Epicurus exiſtimauit mobile poſſe per magnitudinem cõponi ex indiuiſibilibus pũctis, & ꝙ mobile moueretur per totam magnitudinem, licet in nullo punctorum moueri dicatur, cuius errorẽ præuidit Ariſt. tãq̃ præſagiens futuꝝ aliqñ hoĩem qui ad talẽ errorẽ eẽt impetiturus.

Them.

Themiſt.6.phy.ſuper tex.8.
Epicicli quos ponunt aſtrologi ſunt falſi, & ſit eſt de eccentricis & magis 1.cęli cõ.5.idem cõ.10.& 2.cœli cõmen.35.
Equalitas dicitur duobus modis ſm continentiam, & ſm hoc dicitur ꝙ circulus eſt æqualis figuræ rectoꝶ, & dr etiam qñ duo æqualia habẽt menſuram cõem qua menſurantur.4.phy.cõ.43.
Equalitas eſt propria quantitati nõ qualitati.nam qualitati propria eſt ſimilitudo 7.phy.tex.cõ 32.idem. 5.meta.tex.cõ.20.& in pdicamẽtis
Equalitas eſt proprium coniunctionis i.cõparationis.7.phy.cõ.34.
Equiuoca inuicem comparari non põt 7.phy.tex.cõ 24.
Equiuocorum alia ſunt quorũ diffinitiones ſunt diuerſę voce & rõne. Alia vero quorũ diffinitiones ſunt equiuocę, ſicut nomina 7. phy. cõ. 26. Notãdum tñ eſt ꝙ talia nõ ſũt pure equiuoca, ſed ambigua, vt notat Cõmen. ibidem in calce cõmẽ.
Equiuocationum, aliæ ſunt multũ diſtantes, aliæ vero habentes quandam ſimilitudinem, aliæ vero proxime, aut genere, aut ſimilitudine 7.phy.tex.cõ.31.
Equiuocis verbis rectum non eſt vti in doctrina demonſtratiua, niſi in his quę licet ſint diuerſa, tamen cõueniunt in omnibus intentionibus de quibus dici poſſunt 3. de aĩa cõ. 20.con ſiſe. 1.de aĩa. cõ. 30. vide 4. primæ philoſo.cõ.2.
Equiuoca non habent prædicatum eſſentiale, licet in eis poſſit eſſe prædicatum, quod vere dicitur de omnibus ſignificatis eius, vt omnis canis eſt pulcher, ſed in equiuocis analogis poteſt eſſe pręđicatum eſſentiale, ſicut in vniuocis 4. met, cõmẽ.& tex.2. idẽ 2. poſteriorum, vbi dicitur ꝙ ſi ſubiectum ſcientiæ & demõſtrationis fuerit analogũ, & paſſio erit analoga, taliũ.n.ſunt diffinitiones, ſeu deſcriptiones quę poſſunt eſſe media in demonſtrationibus, vt patet 2.phyſi. de natura tex.cõ.3.& de motu 3. phyſi.cõ. 4.& tex.cõ.6. ſicut eſt etiam de animæ diffinitione. vt patet 2. de anima.cõ.7.& 30.& cõ.5.in 3.de anima contra Alex. Aduerte tamen ꝙ licet in pure equiuocis aliquod pdicamentum ſm oẽm ſenſum vere dici poſſit, tñ adhuc propoſitio eſt diſtinguenda, ne remaneat intellectus confuſus. 1. cœli tex. cõ. 110. Etiam vt puto propter aliam cauſam ne videantur ignorare dictam equiuocationem &c.
Equiuoce pure dicitur nomen de affirmatione & negatione, & vſr iter de oppoſitis 7.meta.tex.cõ.15.
Equiuocationis modus multũ apud arabes viſitatus inuenitur, vnde qñ aliquod nomen ſignificat aliquid, & ſuum oppoſitum. ver.gr. ceram quod ſignificat lucem & tenebras, & alum quod ſignificat magnum & paruum. Cõmen.7.meta.cõ.15. ſic ẽt apud nos actio qñque ſignificat actionẽ & qñq; paſſionem equiuoce 5.phy.cõ.38.
Equiuocę interrogationes ſunt diſtinguendę quando datur reſponſio talibus interrogationibus 7. metap. cõmẽ. 36. & eſt regula Philoſophi in 1. cœli.tex.cõmẽ.110 & in libro elenchorum.
Equus maxime omnium cæterorũ animalium diuerſicolor eſt oculis. Alii nanq; ceſij altero oculo naſcitur, quod nulli ex cęteris beſtiis

euenit

euenit, q̃uis hoĩes nonnulli altero oculo diuerſo gignantur. Ariſt. in 5. de gn̄atione anim. cap. 1.

Equus inter cætera aĩalia vnus euidentius albeſcit pilo per ſenectutē. ibidē. Et vide cauſam iſtius etiam in cap. 5. ibidem.

Equis cõtra q̃ in cęteris aĩalibus accidit: cum. n. in cęteris ſenectute dentes nigreſcãt, equo candidiores reddunt 2. de natura anim. cap. 3.

Equus mas viuit circiter annis quinque & triginta, femina plusq̃. 40. iã & quinque & ſexaginta annos vixiſſe equum traditum eſt, quinto de hiſtoria anim. cap. 14.

Equę potiſſimum ex feminis incenduntur libidine, mox vaccæ, equæ itaq; equant, vnde vocabulũ id ad hoc vno aĩali traditur maledicto in mulieres libidinoſas. Ariſt. in 6. de natura anim. cap. 18.

Equę tempore coitus humorem ſuis genitalibus ſiſem geniture emittunt, ſed multo tenuiorem q̃ maresquē hyppomanes nõnulli appellant, non q̄ pullis naſcentibus adhe rent accipientium humorem difficilem aiũt eſſe q̄ paulatim labitur. Ariſt 6. de natura anim. cap. 18. Et ibidem dicit q̄ hic præcipue ad veneficia patitur, quod etiã Theocritus in pharmaceutria ſentire visꝰ eſt, licet Ariſt. aduerſet in hoc, quia ſuſpicatur hyppomanē plantã eſſe.

Equus ſalaciſſimum omnium animaliũ, tũ feminarũ eſt: homine excepto. Ariſt. in. 6. de natura animalium cap. 22.

Equi mares ſunt propter coitũ minus viuaces feminis. ibid.

Equorum vita eſt vt plurimũ longiſſima vſq; ad triginta protrahi põt, licet etiam nonnullis vſq; ad quinquaginta protracta ſit. ibidem.

Equa cum peperit ſtatim ſecundas deuorat, atq; ēt q̄ pulli naſcẽtis frõti adheret hyppomanes dictũ: minus cariſa parua. ibidē. Vbi aduerte q̄ aliter ſumitur hyppomanes ĩ hoc loco, & aliter ſupra in eodē lib. ca. 20. eſt. n. nomē multiplex apud Ariſt. vt elicitur ex cap. 18. Et vt notaui tibi in loco ꝓprio, licet Theocritus in pharmaceutria ab vtraq; ſignificatione diſſentiat & opinetᷣ ēt habere tertiam ſignificationem pro plante genere.

Equ ſeniores profecto tã mares q̃ feminę ſunt fecũdiores 6. de natura anim. cap. 22. quod ea rõne euenire credendũ eſt, quia cũ oĩum animaliũ excepto hoĩe ſalaciſſimũ ſit equus ex coitu in iuuentute in modico vſu ſemen refrigeratur, & eſt ſterile. idem in hominibus pleriſq; euenire cernimus.

Equus nõ peruertit innitũ aſini, ſed aſinꝰ equi 6. de nã cap. 23. vide cauſam in 3. de gn̄atione aĩa cap. vlti.

Equa non aſinũ vt aſina equũ recipit, niſi aſinus ſit qui equã ſuxerit admittunt de induſtria, quod hyppotelas vocãt, ac ſi equi mulgos cõgnomines, qui in paſcuis mõ equorum viribus bonis ſuperantes coaleſcent 6. de natura anim. cap. 23.

Equi, muli, & aſini potu maxime pingueſcunt 8. de natura anim. cap. 8.

Equi & cameli libentius aquam turbulentã & craſſam bibunt, quippe quę nec ex fluuio quidē prius hauriant q̃ pede inturbent. ibidem. & infra cap. 24.

Equum & ouem homines vſuperitᷣ tot morbis infeſtari quot hominē referunt 8. de natura animalium cap. 24.

Equatũ genus miro quodã amore ſuę prolis putatur teneri, cuius rei indicium eſt ꝙ ſepius ſteriles auferant pullos a matribus, quos ipſę amore proſequentes tueantur 9. de natura anim. cõ. 4.

Equam regi ſcitarum ferunt fuiſſe egregiam, ex qua mares generoſi omnes generarẽtur, quorum vnũ qui præſtantior haberetur cum vt ex matre procrearet admiſſum omnino recuſaſſe opertã, deinde laxuiſſe matrem, vt imprudens ſuperueniret. verũ vbi a concubitu faciem matris detectã agnouerat, fugam properaſſe atq, ſeipſum actũ præcipitem interemiſſe, ex 9. de natura anim cõ. 47.

Erinaceus & elephantus teſtes intus habent, & vide cauſam 1. de generatione anim. cap. 12.

Error & peccatum hñt latitudinem, quia minus error eſt maior alio 4. meta. tex. cõ. 18. Et ponitur exẽplũ in tex. ꝙ magis errat qui dicit quatuor eſſe mille, q̃ ille qui dicit quatuor eſſe quinque.

Esse ſm veritatẽ in entibus eſt qd intellꝭuale. videlicet. eſſe res extra intellꝭum, ſicut eſt in intellꝭu, ita ꝙ eẽ & verę nomina ſynonyma ſunt ex lib. deſtru. diſputa. 5. in ſolutione. 3. dubij.

Eſſe eſſentialiter non eſt niſi ex cauſa agente & gñante quæ eſt, aut natura aut aĩa, aut intellectus. Cõmẽ. 4 phyſi. cõ. 128.

Eſſe & non eſſe dicũtur de ſubã ſimpliciter, & de accñtibus nõ ſimpꝉr. 5. phy. cõ. 7. & 1. de gñatione & corruptione tex. cõ. 11. & 1. phyſi. tex. cõmen. 62.

Digreſſio dei & eſ-

Eſſe non prædicatur per accidens de aliquo, dicere. n. aliquid eſſe nõ eſt prędicatio per accidens: Cõmen. 1. phyſi. cõ. 27. Ex hoc aſſumit Alex. Achillinus in libro ſuo de diſtinctionibus in principio. Et in 1. libro de elementis dubio. 23. ꝙ eſſe exiſtentię & eſſe eſſentię ſunt idẽ, & ſunt nomina ſynonyma, vnde ſum & exiſto ſunt verba ſubſtãtiua ſynonyme idem ſignificantia. vnde ponit tria corollaria, primũ, ꝙ exñtia qdditatiue dr̃ de his quæ sũt. ſcdm eſt iam allegatum ꝙ ſum & exiſto ſunt verba ſubſtantiua idem ſignificãtia ſynonyme. tertiũ eſt ꝙ duæ primæ qõnes ſimplices, videlicet. quæſtio ſi eſt, & quid eſt, ambę pertinent ad quidditatem, ſed differũt penes hoc, quia quæſtio prima an eſt, pertinet ad quidditatem vniuerſalem rei, & dicitur prima. quia vniuerſalia ſunt nobis notiora, & particularis cognitio vniuerſalẽ præſupponit, cũ ſcientifica fuerit, aut diſtincta. Ex 1. phyſi. tex. cõ. 4. Et ideo particularis cognitio ſecunda dicitur. Secunda vero quæſtio. ſ. quæſtio quid ſit ad particularẽ rei cognitionem ſpectat. Ideo per proprium genus & per propriã dr̃iam, vt patet ex 7. primę philoſophiæ cõ. 43. Et ſubdit ꝙ ex his intelligiẽ dictum Auerrois in 5. meta. cõmẽ. 14. ponentis diuerſitatem expoſitorũ in quæſito ſimplici, ſcilicet vtrũ aliquid ſit, an ſcilicet collocetẽ hæc quæſtio in quæſtionibus accidentis. Et eſt opinio Auicen. quam ſequitẽ Scotus vt aſſerit, aut in quęſtionibus generis, & eſt opinio Ariſto. quam ſequitur Auerro. quia intelligunt per hoc nomen ens aliquod cõmune decem prædicamẽtis analogicè dictum. Deus enim non eſt in genere vniuoce dicto, ſed

ſentia contra Alexã. Achillinũ

Vidẽ & aduerte hic contra iſtã opinionẽ. ꝟba Auer. in epithomate meta. tra. 1. c. 1. ubi diſtinguit quo modis dr̃ ens quia a potiſſimo loquitur.

ſed bene ē in genere analogo, in libro etiam de elementis loco prælegato dicit. ꝙ ens & eſſe ſola grammaticali differentia diſtinguūtur, qualis eſt inter verbum & participium. Nam ens eſt deriuatum ab eſſe: vt dicit Cōmenta. 7. metaphy. cōmen. 15. Et ſic dicit tria, ꝙ cum ens diſtinguatur in potentiam & actum, & in congregatum dicit, ꝙ forma eſt ipſum eē, quia eſt id quo aliquid eſt, ſed forma eſt, quo aliqd eſt, igiť forma eſt ipſum eſſe 2. dicit, ꝙ materia eſt eſſe potentiale 3. compoſitū eſt ipſum eſſe intranſitiue, & eſt ipſum eſſe cōpoſiti, ſed non eſt eſſe tranſitiue, & eſt eē quo ipſum eſt, quia tale eſt forma.

Sed iſta opinio ſtare non pōt in fundamētis Peripateticorum, quia licet in abſtractis a mā, eſſentia & exiſtētia idē ſunt. tñ ſecus eſt in generabilibus & corruptibilibus, ſcribit.n. Philoſophus ꝙ in conceptis cum materia, aliud eſt quidditas, & aliud eſſentia 7. primę philoſophię tex. cō. 34 & 3. de aīa. tex. cō. 9. vbi ſcribit, ꝙ in quibuſdam aliud eſt caro, & aliud carni eſſe, & magnitudo, & magnitudini eſſe. Nam illud quod diuerſificauit eſſentiā a quidditate in iſtis generabilibus, vt ſcribit Cōmē. 3. de anima. cō. 5. in ſol. 3. quæſtionis. eſt materia. Et inde prouenit maxima diuerſitas inter naturas entiū abſtractorū a materia, & naturas generabilium, vñ vidᵉmus Ariſt. ſępe dicere, ꝙ nihil eſt cōe vniuocū illis & iſtis. Et propter hoc tenendū eſt exiſtētiam in iſtis inferioribus in materia conſiſtentibus, non eſſe de quidditate, quod ſic oſtēditur, illud quod eſt de intrinſeca ratione quidditatis non poteſt, nec re, nec intellectu ſeparari a tali quidditate, ſed quidditas poteſt intelligi ſine exiſtentia, igitur exiſtentia nō eſt de quidditate. Sed ad hoc præfatus Doctor nititur rñdere. inquit.n. ꝙ duplex eſt eſſe, nāle & intentionale. Et ſimiliter ens diuidiť per reale & rōnis, & tunc negat minorem, quia licet eſſentia cōcipiať ſine eſſe nāli, nō tñ cōcipiť ſine eē intētionali, Imo ipſa in cōceptu aīę ē ens rōnis, & oportet ꝓportionabiliter correſpōdere ens reale in eē naturali, & ens rōnis foræ hñti eſſe cognitū p intellm̄, nulli.n dubiū ē ꝙ res pōt eē cōcepta, q̄uis nō exiſtat,

Sed iſta ſoľo ſtare nō pōt, nec eua cuat argm̄, quia certū eſt ꝙ eſſentia aut quidditas rei, vt eſt in aīa quidditatiue intelligi pōt, & tñ in tali eſſe, illud eſſe cognitū eſt ſibi aduētitiū, & nō q̄dditate includiť in cōceptu quidditatis, quia qñ intelľus intelligit hoīs quidditatē, q̄ eſt aīal rationale mortale, non intelligit eſſe cognitū, vt clarū eſt. Vnde Cōmēt. 7. meta. ſenſibilia ſūt entia, licet nō ſentiantur, ſicut ſunt entia, licet nō intelliganť. Arguit.n. Philoſophus ibi contra Plat. aſſerentem ꝙ illud qdᵖ ſignificat diffinitio, ſit pars ſubſtantiæ ſenſibilium, tunc.n. vt aſſerit ſequeretur vt eas eſſe intellectas ſit pars eorū eſſe, adeo ꝙ ſi iſta ſenſibilia nō fuerint, intellecta nō erūt. Arguo igitur ſic, ſicut ſe habet ſenſibile apud ſenſum, ſic ſe habet intelligibile ad intellectum 3. de anima tex cōmen. 2. ſed eſſe ſenſatum accidit ſenſibili in eſſe naturali, nam vt inquit Ariſt. in loco præallegato contra Platonem. ſi aſtra non viderentur a nobis adhuc eſſent, igitur pariformiter eſſe cognitum,

tum, & eſſe intellectum accidit intelligibili, ſed per te ita proportionabiliter eſt eſſe rationis ad ens in aĩa, ſicut eſſe naturale ad ens extra animã, igitur ſicut eſſe cognitum accidit obiecto intellecto, ita eſſe actualis exiſtentiæ accidit eſſentiæ in eſſe naturali, ita.ſ. intelligendo quód non eſt de intrinſeca ratione eius. Et confirmatur, quia tale eſſe cognitũ eſt ens diminutũ, & eſt cõfirmatio quædam, cõparatio autẽ accidit rei, & eſt ſeparabilis a re, ſicut dicit Cõmen ta. 3. cœli cõmẽ. 9. Dicit.n. ꝙ ens reſpectiuum eſt hñs infinitas diſpoſitiones & cõtrarias, res aũt ſm ꝙ eſt eſſentia, non habet niſi vnum, & eſt quodãmodo ſua eſſentia. Et hoc ẽt eſt quod aperte dicit Auic. in 5. ſuæ met. ca. 1. Equinitas eſt tantũ equinitas: non eſt in actu, nec in potentia, non eſt ſingularis, nec vniuerſalis, nec eſt exiſtens in his ſenſibilibus, nec in anima. Ecce igitur ꝙ tam eſſe ſenſibile & naturale, ꝙ̃ eſſe in anima ſeu eſſe cognitũ ſunt aduẽtitia quidditati. Confirmaẽ, quia diuiſio ꝑ põam & actũ eſt diuiſio per modos q̃ ſunt accñtia, ſicut ſcribit Cõmẽ. 2. phy. cõ. 32. vbi per diuiſionem cauſarũ per modos exponit diuiſionẽ per accñtia. videlicet. quia non ſunt de intrinſeca ratione cauſarũ, ſicut ꝑ ſingulare & vniuerſale per ſimplex & cõpoſitũ per põam & actũ. Vnde ſicut ſingularitas & vl̃itas non ſunt de intrinſeca ratione quidditatis, ſic neq; actus, neq; potẽtia. ampli⁹ ſi aliqua eſſentia includeret quidditatiue exiſtentiam actualem, quæ tempore perficitur, maxime eſſet eſſentia motus. Nam tempus, aut eſt idem quod motus, aut eſt paſſio q- dam ipſius. 12. meta. tex. cõmẽ. 29. ſed eſſentia motus abſtrahit ab exiſtentia temporis, ſicut ſcribit Cõm. in 4 phyſicæ auſcultationis authoritate Alexan. cõm. 101. vbi dicit ꝙ quando Ariſt. dicit, tempus eſſe numerũ motus, non eſt intelligendũ ꝙ menſurat eſſentiã motus, & ibidem cõ. 97. dicit, ꝙ motus põt imaginari ſine tempore, quia eſt prior natura, & hoc patet manifeſte, quia in diffinitione motus non apparet tempus. Vnde non aduerterunt iſti qui ponunt exiſtentiã eſſe de quidditate rei, quod auferunt prioritatem naturæ, quia exiſtẽtia non eſt niſi reſpectu ſingularis, & ita non poſſet intelligi genus ſine ſpecibus cum eſſentia generis ſit in ſpecieb⁹, nec poſſet intelligi ſpecies ſine ſingularibus cum exiſtentia ſpeciei ſit in indiuiduis, & multa alia quæ cõtra Ioannem ſuperius annotauimus in conſimili materia. Amplius in exiſtentia per ſe quidditatiue diceretur de natura humana, ſequæretur quód omnia attributa quæ vere competeunt naturæ humanæ, quatenus eſt exiſtens ſibi per ſe competerent, & ita cum naturæ humanæ, quatenus exiſtens eſt competit quód ſit ſingularis, quia nihil exiſtit niſi ſit hoc, & ſingulare, & ſimiliter ſibi vt exiſtens competit quód generet quód ſanetur, ſequeretur igitur quód homo per ſe ſanaretur per ſe generaret & per ſe generaretur, conſequens eſt contra Philoſophum ſeptimo primæ philoſophiæ. tex. cõmen. 28. & in prohemio meta. actus & generationes omnes ſunt circa ſingulare, vnde homo ſanatur, quia Sortes ſanatur. Vnde mirum eſt per vitam meam

meam quomodo nõ aduerterũt ꝙ non eſt maior rõ vt exiſtẽtia ſit de quidditate rei q̃ ſingularitas, vnde Cõmen.2. de anima cõmen. 9 dicit,ꝙ indiuiduum fm ꝙ indiuiduũ eſt per formam, quia non eſt indiuiduum niſi ſecundũ ꝙ eſt in actu, & nõ eſt in actu niſi per formam. Ecce igitur ꝙ exiſtentia eſt,quæ in diuiduo cõpetit fm ꝙ indiuiduũ, non igitur cõpetit naturæ ſub qua indiuiduum eſt collocatum.principium enim per ſe notum eſt, & ab omnibus conceſſum Peripateticis ꝙ nihil exiſtit niſi ſingulare.Vnde 12.metaphy.cõmen.27.verus reſpectus eſt particularis, cũ vniuerſalia non habent eſſe extra animã.

Amplius autem falſum eſt, & ab omni veritate remotum ꝙ quæſtio ſi eſt, & quæſtio quid eſt: ſint ambę queſtiones ſpectãtes ad quidditatem, & ꝙ non differunt,niſi ꝑ particulare & vniuerſale, quia tũc ſequeretur ꝙ de rebus ſimplicibus in quibus non ſunt niſi cauſæ vniuerſales,nõ poſſunt ambæ iſtę quæſtiones formari, ſed ſolũ iſtæ quæſtiones formarentur de rebus compoſitis in quibus aliæ ſunt cauſæ ꝓpinquę a cauſis vniuerſalibus, hoc autem falſum eſt, & contra Philoſophum, & omnes expoſitores, nã de omnibus formari poſſunt, ſcribit enim Cõmen.contra Them.4. cœli cõmen. 22. & in paraphr. ibidem.clarius in ſumma ſecunda, ꝙ eſt differentia inter ſimplicia & cõpoſita:nam ſimplicium cauſę ſunt ſimplices & tales ſunt etiã propriæ cauſæ, nam in ſimplicibus non inueniuntur niſi cauſæ vniuerſales tantum, & hæ ſunt ſibi etiam cauſæ proprię,in compoſitis vero cauſæ ꝓpriæ ſunt res additę cauſis ſimplicib⁹ & vniuerſalibus. Et ideo ad illorum notitiã non ſatis eſt cauſas vniuerſales exponere, & proprias negligere. Amplius ſi demõſtratio non abſtrahit ab actuali ex illa,ſequeretur ꝙ dẽmſtrões mathematicæ oẽs eſſent ſophiſticę paralogizantes,quia omnes ĩnituntur principiis & propoſitionibus quæ non habent eſſe extra aĩam, vt dicit expreſſe Cõm.in 3.phy cõ.60. ꝙ iſtę propões,pũctus motus facit lineã, & linea ſuperficiẽ,& ſuperficies corpus,ſunt propões opinabiles geometricæ, q̃ nõ hñt eſſe extra aĩam. Amplius Ariſ.1.poſterioꝝ dicit. ꝙ arithmeticus ſupponit vnitatẽ eẽ, & quid eſt vnitas. Aliud aũt eſt vnitatis eſſe, & quod quid eſt vnitatis. Alterans autem dicit,diuerſitatem in eſſentia, & non alteritatem quæ hæc eſt inter quidditatem vniuerſalem & particularem. Amplius quæſtio ſi eſt, terminatur ſyllogiſmo hipothetico per naturã, vt docuit Cõmen.in lib.prio. in cap.de ſyllo hypothetico, nec aliqua via quam ꝑ diffinitionẽ, diffõ aũt nõ dicit aliquid eſſe, aut aliquid non eſſe ex primo poſterioꝝ. ſequitur ergo ꝙ iſtę quæſtiones longe aliter differũt inter ſe, q̃ per vniuerſale & particulare. Nec obſtat authoritas Cõmentatoris in 5.meta. cõmen. 14. dũ dicit,ꝙ in quæſito ſimplici ſunt diuerſificati expoſitores,in quo q̃ritur,an aliquid eſt, quia quidã dixerunt in 2.topicorũ, ꝙ reducunt ad problema de accidente: & quidam ad propblema de genere, nã illud nõ fuit dictũ ꝑ Auic. qui reduxit illud ad ꝓblema de genere. Nã nõ eſt cõſuetudinis Auer. Aui. dicere

dicere Ariſt. expoſitorem. Nā ꝑ expoſitores appellare cōſueuit Alex. & Them. ex nouis, ex antiquis vero Theophr. & Eudemū, vt ē videre in doctrina eius. Amplius Ariſt. nō dr̄ Ariſt. expoſitor, nec eſt verū ſm Ariſt. qđ quęſtio ſi eſt, quærit de eſſe quid eſt genus, immo q̄rit de eſſe ꝙ ſignificat veritatē, & ex cōſequenti ꝙ ſpectat ad ꝓblema de accidēte. Et de hoc adduco verba Auer. in ꝓpria forma in diſpu. 8. in Solut. 1. dub. vbi dicit contra. Auic. n. vt recitat Commen. 4. Meta. cō. 3. voluit ꝙ ens & vnum ſunt diſpōnes accidentales, cōſequētes propriam naturam. Hoc autē eſt error, & ideo dicit omnia fundantur ſuper vnum errorem. v3. ꝙ eſſe rei eſt vnum ſuorum conſequētium, & reddit cauſam, id. n. quod præcedit in ſcientia noſtra quidditatem rei, eſt id quod ſignificat verum eſſe. Et ideo q̄n petimus ſi res ē ens, vel ſi habet eſſe, & illa res habet cauſam inferētem ſuum eſſe, tm̄ valet quantum dicere. vtrum habet cauſam vel nō, vt patefecit Ariſt. in principio ſecundi Poſter. ſed ſi illa res non habet cauſam tātum valet quantū dicere. Vtrū res habet conſequens inferens ſuum eſſe, & q̄n ītelligitur de ente id qđ intelligit̄ de re vel ſubſtantia, tunc ſumitur modo generis analogicè dicti. Ecce igitur manifeſtiſſimū ꝙ quæſtio ſi eſt in principio libri Poſterior. quærit de eſſe quod ſignificat veritatem propoſitionis, & non quærit de eſſe quod eſt genus. Et ſic etiam ſm Ariſt. illa quęſtio reducitur ad problema de accidente, & non ad problema de genere, nam eſſe quod ſignificat veritatem propoſitionis ſignificat accidens & eſſe, qđ ſignificat ſubſtantiam rei reducitur ad genus, ſed quid fuit in cauſa ꝙ iſte vir & ille Sueſſanus inciderunt in talem errorem, vt aſſerant ambas illas quęſtiones eſſe de eſſentia & quidditate? quia non potuerunt videre quomodo illa prima qō cū ſit demrātiua poſſit q̄rere d̄ illo eē ꝙ ſignificat accn̄s, quia illa eſt qō topica, ſed ſi vidiſſent Auer. in 2. Poſte. in magnis Cōment. com. 3. vtiq; hoc nō dixiſſent. ibi. n. apertę vult Cōmen. ꝙ quæſitis quę numerantur in lib. Topi. vtitur demrātiuus, ſicut eis vtitur topicus, ſed diuerſo mō, quia demōſtrator q̄rit q̄ſita in ordine ad diſpoſitiones q̄ ſunt extra animā, & per relationē ad primas intentiōes, topicus vero tractat de illis in ordine ad ſecundas intentiōes, ſicut dicit. Et tu videas ibi eū, igit̄ in ꝓpoſito qō, an ſit ꝑt ad vtrunq; ſpectare, & ſemꝑ quærit de eē qđ pertinet ad problema de accidente, q̄n quęrit de eſſe vero & de topico nō eſt dubiū, & de demonſtratore patet ꝑ authoritatē Auer. vbi. ſ. in diſpu. 8. ſic igitur eſſe actualis exiſtentiæ, non eſt de quidditate rei. Non aūt intelligas, qōnē ſi eſt q̄rere, an res actualiter exiſtat, ſed q̄rit vtrum habeat cauſam, vel in eſſendo, vel in inferendo per quā pōt oſtendi ꝙ actualis exiſtentia ſibi pōt cōpetere, nā demrōnes & diffinitiones abſtrahūt ab actuali exiſtētia, ſicut probatū eſt ſupra cōtra Ioan. de Gandauo, qui fuit author iſtius opiniōis manifeſti erroris. nō obſtat authoritas Auer. 1. Phy. com. 27. vbi aſſerit ꝙ dicere aliqd eē non eſt ꝑdica

tio per accñs, quia ſumitur eē nominaliter.i.dicere aliqd eē ens,qa tunc ens ſignificat ſubſtãtiá rei,& ē ꝑdicatio in prĩo mõ,quia ꝑdicatur ſuperius de inferiori, quia ens illo mõ eſt genus analogũ, & hoc declarant verba eius ſequẽtia in illo cõ. ſed ibi eē ſignificat veritatē ꝓpõnis & bene erit ꝑdicatio p accñs, nec obſtat authoritas Cõmē. 2.Ph.cõ.71.ꝙ prima philoſophia cõſiderat de rebus exiſtẽtibus inquãtũ exiſtũt,qa ibi ſenſus ē,ꝙ prima philoſophia cõſiderat de entibus ĩquãtũ ſunt entia,& nõ ſignificat ꝙ ſit d reb' accñtaliter exiſtẽtibus,& ꝙ dicit ꝙ ens eſt deriuatũ ab eſſe: vt aſſerit Cõmẽta.in 7.Meta.cõ.15.Rñdet ꝙ vt exponit Alber.illã authoritatē in tract.1.ca.4. Tale ens qđ dr̃ de ꝑdicamentis accñtiũ eſt deriuatũ ab eē, ſed nõ ens qđ dr̃ de forma ſubſtãtiali, qa talis nõ eſt ens, & eſt deriuatũ ab eē,ĩmo eſt ens,cuius actus eſt eſſe, ſed actus accidẽtiũ nõ ē eē,qa multa nõ dãt eē niſi ẜm quid, & eē ẜm quid nõ eſt eſſe ſimplr̃: ſed deficit ab illo,& nõ eſt deriuata ſimilitudo eius, ꝙ aũt aſſerit ꝙ ſunt tria eē. v3. eſſe qđ eſt forma & eē qđ ē materia,& eē cõpoſiti,dicim' nos ꝙ ſi p eſſe ĩtelligit exiſtentiá, vnũ eſt oĩum iſtarũ triũ ſubſtantiarũ exiſtentia, quia nõ oportet multiplicare entia ſine neceſſitate, ſed exiſtentia eſt a forma prĩcipaliter, compoſito vero & materię cõpetit in participationē, ens.n. & vnum cũ multipliciter dicant, qđ vere ē, actus eſt 2.de Ani. vnde Boet.in li. de vnitate & vno, dicit omne eē ē a forma. Quod ēt Peripatetici deſcribentes dixerunt, eſſe eſt exiſtẽtia formę ĩ materia. Nec ſequit ꝙ ſit dare medium inter actũ primũ & ſcđm, quia forma non dicitur actus primus, niſi pro quanto dat eē ſimplr̃ ipſi cõpoſito, & formaliter tale eē eſt effectus formę, effectiuę vo ē effect' agẽtis ꝙ mediante forma ꝓducit tale eē, & tale eſt in ꝑdicamẽto ſubſtãtię, ſicut effectus reducit in illud genus in quo eſt cã eius. Vnde ēt punctus ꝓpriè loquẽdo nõ ē ſubſtãtia, neq; qualitas, neq; quãtitas &c. ſed ē principiũ quantitatis. nõ oportet.n.oĩa q̃ pertinẽt ad rē alicuius ꝑdicamẽti recipere ꝑdicationē formalē. Et in recto illius vt clarũ eſt,& ſic nõ oportet ꝙ ſi exiſtẽtia differt realiter ab eſſentia, vt ſit dare mediũ ĩter ſubſtãtiã & accñs, qa eē exiſtẽtię eſt reductiue in ꝑdicamẽto ſubſtãtię, licet nõ ſit formaliter, neq; materia, neq; forma, neq; ſubſtantia cõpoſita, eſt tñ effectus formalis formæ & efficientis effectiuè, vt dictũ eſt, põt tñ dici accidẽs nõ ſumẽdo accñs, vt ẜm rē diſtinguitur cõtra ſubſtãtiã, ſed ꝓut diſtinguit cõtra id qđ eſt de quidditate, & ſic exiſtentia accidit quidditati, ſicut dicit Philoſophus in ꝑdicamẽtis. ꝙ hõ accidit animali. Teneo ergo materiã & formã eē partes eẽntiæ cõpoſiti, & ꝙ ipſa eſſentia ſit ipſũ cõpoſitũ in iſtis generabilibus & corruptibilib', & ꝙ eē actualis exiſtẽtię, ē realiter diſtinctũ ab eſſentia, & eſt ẜm rē in ꝑdicamẽto ſubſtantię reductiuè mõ prædicto. Et hoc in via Ariſ.& Cõmē. & in hoc concordes ſunt Thom.& Egi.Roma. in ſpeciali tractatu de ente & eſſentia, ſed diſcordia eſt in duob', inter viã Cõmē.& Latinorũ, quia.

Latini

Latini dixerunt materiā non ſolū eē partē eſſentię, verūetiam partē quidditatis imitati in hoc opinionē Auicen.in 5.ſuę Meta.cap.2. Et Scotus in 7. Metaph.& in 3.ſnīa⁊ idē tenet. Antiqui aūt Peripatetici & Cōmē.diſtinguūt inter quidditatē & eſſentiā in iſtis īferioribus, & volūt materiā eē partē eſſentię, ſed nō partē quidditatis, nam tota quidditas eſt ipſa forma. Materia aūt ē quidditatis vehiculū, & ſub hac ratione apparet in diffinitiōibus: ſcribit.n.Commē. ꝙ quidditas hoīs eſt hō vno mō, & nō eſt hō alio mō, & eſt forma hoīs, & ñ eſt hō qui eſt cōgregatus ex materia & forma. Alia dña eſt, quia iſti tenent in oībus creaturis eē diſtingui ab eſſentia, in ſolo.n. Deo eſſe & eſſentia ſunt idē oīb⁹ modis, ſed ſm Auer.& Ariſt.in oībus abſtractis a materia eē & eēntia ſunt eadē licet nullibi ęque pfectè verificetur hoc niſi de primo principio, ſed in generabilibus & corruptibilibus ſecus eſt, vt iā declarauimus. Placuit.n.nobis digredi in hoc loco, q̄a multi ſunt decepti tēpeſtate nr̄a ī iſtis maīfeſte ſicut vidiſti &c.

Eſſentia non eſt elemētum, neq; ex elemētis, & hoc neceſſe ē in oībus cōpoſitis: nā formę rerum ſunt ſuperadditę elemētis 1.de Ani.com. 77.idem 7. Metaph.tex.com.vlti. & 1.de Generat. & Corruptio. 84.

Eſſe ſenſibile & nutribile eſt ſm eē viuum in eo q̄d viuum, ſed eſſe calidum, vel frigidum, vel graue, aut leue eſt ſm ꝙ eſt corpus naturale 1.de Ani. commē.vltimo.

Eſſe ſenſibile quēadmodum diuiditur in materiam & formam, ſic eē intelligibile diuiditur in conſimilia his duobus. ſ. in aliquid ſimilē materiæ, & in aliquid ſimile formæ 3. de Ani. commē.5. in Solutione quæſtionis tertiæ.

Eſſentialiter tale prius eſt eo, ꝙ eſt per accidens 4. Meta. com.14.idē 3.Phyſi.t.com.66.& 4.Phy. com. 43. idem 1.Cœ. com.14.

Eſſentiæ rerum ignotæ cognoſcuntur ex ſuis actionibus 7.Metaphy. comm.9. Vide in 1. de Ani.in t.c. 11.& in 2.de Ani. in t c.33. & 42.

Eſſentiæ rerum ītelligibilium ſunt exiſtentes, licet non intelligantur 7.Meta.t.c.58. Vide in concordā.

Eſſe eſt nobilius nō eſſe 9.Metaph. 20.& in 2.de Generatio. & corruptione tex.commen.59.

Eſſentiæ prædicamentorū & quidditates non habēt aliquod cōe, ſed ſunt diuerſæ 10. Meta.com.8.

Eſſentia prima nō habet materiam 12. primæ Philoſophiæ com.49. Et elicitur ex tex.

Eſſe rerum ſequitur colligationem earū, & ſi ſic, dans ergo colligationem eſt dans eſſe, & quia quodlibet colligatū vnitur ex aliqua re a qua fit vnū, & vnum ex quo colligatur pcedit ab vno per ſe ſemper exiſtens. ſequitur ergo ꝙ ſit vnum ſolum per ſe exiſtens, & ꝙ illud det vnam rem per ſe, & ex hoc procedunt entium ſpecies ſm naturalem diuiſionem earum. Ex libro deſtru.diſp.3.in Solut. 12.du.

Eſſe ſm Auicē. ſignificat diſpōnem additā ſupra ſubſtātiam rei extra animam & res & ens quaſi accñs rei cui attribuitur. Ex lib. deſtru. diſput.5.in Solut.13.dub. Ita etiā dicit in 4. Metaphyſi.commen.3. & in 10.Metaphyſi.comm.10.de ente & vno, idem inquit Auicen. ſpecia- *Digreſſio cōtra modernos de q̄dditate cōpōne & eē ſm Auic. & ſm Auerr. in quo cōſiſtat eorū dña.*

ſpecialiter autem in lib. deſtru. loco prçallegato, iſto mõ deducit ex verbis Auic. iſtam fuiſſe eius opinionem ꝙ eſſe & ens ſignificat aliquod accidens extra materiã additum ſupra rei ſubſtãtia iſto modo quia Aui. dicebat, ꝙ quidditas rei eſt ante eſſe, hoc aũt iſta rõne oſtẽdebat, quia põt quidditas hoĩs per diffinitionẽ ſciri, ẽt quidditas triãguli & figuræ non conſiderando vtrum habet eſſe in re extra aĩam, vel non, & ideo dixit ꝙ tale eẽ eſt adueniens poſt rei quidditatẽ, & ẽ accidens inherens ei: vnde tale eẽ non eſt pars conſtituens rei quidditatẽ, & inde contingit ꝙ intellectus comprehendit rei quidditatẽ ignorando, vtrum tale ens hẽt eſſe reale extra aĩam, aut non. Ex iſtis Auic. verbis deducit Cõmẽ. hanc fuiſſe ſniam Auic. & aduerte ꝙ litera antiqua ẽ deprauata ibi, & fuit cauſa erroris, ꝙ expoſitor illius loci & Alex. Achillinus & alij ſequaces, nõ intellexerunt mentẽ Auc. ĩ illo loco. tñ potuerũt ĩtellexiſſe ex alijs locis, debet igiť litera ſtare, ſic patet ꝙ illud eſſe quo vtiť non eſt illud qđ ſignificat ſubſtantias rerũ. ſ. illud qđ eſt tanq̃ genus, neq, illud qđ ſignificat rẽ eſſe extra intellectũ &c. Et vis rõnis Auerr. ad probandũ Auic. tenuiſſe eſſe dicere quoddã accidẽs aduenieẽs extra aĩam ſupra rei ſubſtãtiã, & inhærere ei in hoc conſiſtit, cũ apud Peripateticos ens ſumatur duobus modis, Vno mõ ꝓ vero, & alio mõ pro oppoſito priuationi i. pro illo cui opponiť priuatio. i. non ens qđ dicit entis priuationẽ, ſed Auic. dictum aſſerentis rei q̃dditatẽ eẽ ante ipſum eſſe nõ põt verificari nec pro ente vero, nec pro ente qđ opponitur priuationi. igiť ſumiť tertio mõ vt. v3. dicit qđdã accidens adueniẽs extra aĩam, ſicut albedo corpori, vt ſtatim probabiť. Aſſum ptũ probať, nã ens qđ opponitur priuationi, diuidiť in. 10. ꝑdicamẽta: & eſt ſicut gen⁹. v3. analogũ dictũ de eis: quia prius dŕ de ſubſtãtia, & inde procedũt ſtare, iſto mõ debet ſtare alia entia, q̃ ſunt in ſecũdo mõ. Vult dicere ꝙ cũ ens qđ oppo niť priuationi diuidaťin 10. ꝑdicamenta Ariſt. n. in 5. Meta. t. c. 14. & ĩ fine ſexti ens extra aĩam diuiſit in prędicamenta decẽ. Tale. n. eſt qđ opponitur non enti qđ ẽ entitatis priuatio. Ideo quia ens ẽ pri⁹ ꝓ priuatione, res igiť q̃ ſunt in decẽ ꝑdicamẽtis. ꝓcedunt oĩa q̃ ſignificãt priuatiões, q̃ priuatiões cõtineniť in altero mõ. ſ. ſub priuatiõe oppoſita enti. Figmenta. n. & vł ea q̃ formaliter entia nõ ſunt, ſub priuatione & nõ ente cõtinentur, priuatio ãt eſt poſterior habitu, & oſtendit tale ens dici ſm pri⁹ & poſterius, quia abſolute diciť de ſubſtãtia & ſimpliciter, ſed accñs dŕ ens eo ꝙ habet eẽ ĩ eo ꝙ eſt ens ꝑ ſe iuxta ſniam Philoſophi in 7. primę Philoſophię te. c. 2. Alia vero dicunť entia, eo quia taliter entis. Et aduerte ꝙ in litera antiqua ſequiť & ens ꝙ primo genere ĩtelligitur eſt cõe oĩbus ꝑdictis. Et ſi ſic iaceat ſenſus clar⁹ eſt, q̃a iſtud ens qđ ſignificat eſſentias decẽ ꝑdicamentorũ prima ſignificatiõe & ſine medio, vt dicit Cõmẽt. 10. Meta. cõ. 8. & illud qđ eſt ſicut genus, & eſt cõe cõmunitate ꝑdicationis analogæ, vt dictum eſt, ſed alia litera nouiter impreſſa habet,

ſed

ſed ens qđ dicitur pro vero, cõicat in eo oĩa prędicaméta ęqualiter. Et ſi iſto mõ iaceat ſenſus, etiã eſt clarus,& facit nos lucrari iſta ſecũ da tranſlatio vnam differentiã inter ens quod ſumitur pro vero. Et inter ens cui opponit̃ priuatio, qa ens cui opponitur priuatio dr̃ ſm prius & poſterius,& analogice ſm Peripateticos, ſed ens pro vero dr̃ de omnibus ꝑdicamẽtis ęqualiter & quaſi vniuoce. Et rõ ẽ, quia ens pro vero non ſignificat niſi ens diminutũ, qđ eſt reſpectũ ad aĩam, quia tunc aliquid dr̃ habere eẽ in veritate, qñ ita eſt extra animã ſicut eſt ĩ anima. Veritas.n. vt dicit Cõmenta.in diſp. 1. in Solõne 22. dub. Et ẽt hic ẽ adequatio rei ad ĩtellẽum. Et hic dicit ſm nouã trãſlationẽ ꝙ eſſe in rei veritate in entibus eſt quid intellectuale, & eſt eẽ rẽ extra aĩam, ſicut eſt in anima, & id qđ illud ſignificat eſt ſynonymũ veri, & eſt id qđ ſignificatur ꝑ copulã cathegoricã in propõnib⁹ cathegoricis Nã dictio eſt, dr̃ dupliciter. primo id qđ ſignificatur vt cum dicimus, ſi res eſt, aut non eſt, aut ſi hoc erit hoc, aut nõ erit hoc ſcđo mõ id qđ ꝑdicatur de entibus tanq̃ gen⁹,& vbi patet, ꝙ ens qđ eſt ſynonymũ veri ſumitur pro eſſe qđ eſt copula, q̃ in cathegoricis ſemp eſt nota ꝑdicati, ſignificat n. quandã cõparationẽ quam ſine extremis non eſt ĩtelligere, & veritas in tali cõpoſitione & diuiſiõe cõſiſtit, vt dicitur in 3. de aĩa. Et ideo tale ens verũ, quia eſt ĩ anima,& eſt ens dimidiũ Ariſt. excluſit aditũ ſuũ, ſed ens extra aĩam, quia opponitur diuiſiõe retinuit. Et illud diuiſit tribus diuiſionibus penes quas ſcĩas illa diuidit̃, ſicut pulchre notauit Commen. in prologo ſuper 7. Met. Et ideo ſcias frater mi, ꝙ iſto mõ ens ꝑ ſe ſũptũ vniuoce dr̃ de decem prędicamentis, quia veritas ęque bene poteſt adaptari & conſiſtere in cõpoſitione conceptuũ ſignificantium ſubſtantiã, ſicut in cõpoſitione conceptuũ ſignificantium qualitatẽ, ſicut.n. iſta eſt vera & quidditatiua, hõ ẽ animal, ita ſine aliquo diſcrimine, iſta eſt vera. albedo ẽ color, & linea eſt quantitas, non.n. hic ẽ analogia,& ita patet ꝙ tenẽtes vniuocationẽ entis, tenuiſſent hoc de ente, qđ eſt ſynonymũ veri, tunc Peripatetici nõ eẽnt diſcordes ab ipſis, ſed ipſi tenẽt hoc ẽt de ente, qđ ſignificat eſſentias decẽ prędicamentorum,& equiuocatio decepit eos,& opinio Plato. ſic igitur ĩtelligis qũo ſecunda tranſlatio verior eſt, & tunc ſequitur ẽt de tali ente vero, qđ eſt quid intellectuale. i. ens in anima & dimidiũ. Vnde litera antiqua eſt corrupta quę dicit, ſed ens qđ intelligit̃ pro genere eſt quid intellectuale. ſ. res eẽ in anima, ſicut eſt extra aĩam, patet. n. ꝙ falſa eſt, ſed debet ſtare ꝑ vero. Vbi dicit primo genere, iã.n. ꝑdixerat in illo loco ꝙ eſſe in veritate ſignificat eẽ extra aĩam, ſicut in aĩa, & hoc eſt quid intellectuale & ens rõnis & ens diminutũ, vt patet etiã ex cõmẽ. 8. in eadẽ qõne contra Auic. & ita ẽt noua trãſlatio iacet vt poteris videre. Et dicit Cõmẽ. ꝙ hęc ſcĩa. ſ. etiã veram ꝑcedit quidditatẽ rei. Pro quo debes ſcire vt eſt ſnĩa Auerr. in. 8. diſpu. in Solut. 1. dub. contra Auic. id qđ præcedit in ſcientia noſtra

quidditatem rei ē id qđ ſignificat eē verum. Vnde cum in principio ſecundi Poſte. Anali. Philoſophus ponat duo q̃ſita ſimplicia. ſ. ſi eſt, & quid eſt, dicit. ꝙ quęſitum quo quæritur an aliquid ſit, pręcedit q̃ſitum quo quæritur quid ſit. vult Comm. ꝙ quęſtio ſi eſt, quærit de eſſe vero, quod ſignificat ens dimidium importās cōpoſitionē quādam ſine extremis nō poſſibilem intelligi, in qua compoſitione conſiſtit veritas aut falſitas, vnde vt dicit q̄ñ quęritur an res ſit, v' habeat eē ſi illa res eſt habēs cām, vel nō, & ſi non habuerit cauſam, & de illa quęritur: vtrū ſit tantum valet, ac ſi quæratur vtrū habet aliquid cōſequēs, puta effectū vel proprietatem, vel operationē, ex quo poſſit inferri a poſteriori ſuum eē, & hoc eſt qđ dicit etiā in 5. Meta. cō. 14. ꝙ expoſitores in 2. Topi diuerſati fuerunt in q̃ſito ſimplici, quo q̃rit, an res ſit. vtrū coordinetur in problematibus accidentis, vel in problematibus generis, qui. n. intellexerunt ꝑ eē verū coordināt in problematib' accidētis, qa eſt verę ſicut accidens quoddā rōnis, vt ſupra dictū eſt, ſed eſſe qđ eſt ſignificat eſſentias decē prædicamētorū & eſt genus, ita ꝙ q̄ñ quęro, vtrum Deus eſt, iſta quęſtio ē multiplex, quia iſta dictio eſt, duo ſignificat, vt paulo ante dicit Cōmen. vel ſignificat copulā cathegoricā in cathegorica ꝑpōne. Et tunc ſenſus eſt: vtrū iſta cathegorica ſit vera, q̃ ſignificat Deum eē & quærit in hoc caſu, vtrum ſit aliqua cauſa ī inferēdo, quia Deus nō habet cauſam in eſſendo, per quā poſſit oſtēdi veritas iſtius, ſi autē ly eſt, ſignificat eſſentiā, ſenſus eſt, vtrū Deus ſit eſſentia quędā, & tunc primus ſenſus reducitur ad problema de accidente. Et ſecundus ad problema de genere, quia ens qđ ſignificat rei eſſentiā eſt genus analogū. Et ex his locis intelligis quantum errauerit ille Alex. Achillin. & moderni qui voluerunt ꝙ q̄ō ſi eſt in 2. Poſte. eſt q̄ō de eſſentia rei & de ente qđ ſignificat eēntiā: cuius tñ oppoſitū aperte colligit' ab Auer. in oībus iſtis allegatis locis. Et ſequitur Cōmen. & illa quidditas q̄ ꝑcedit in nr̄o intellectu eſſe, nō eſt vera quidditas, immo ex expoſitiōe quadā nominis, iſto mō debet ſtare litera, vt patet ex noua tranſlatione, & ſenſus eſt talis, ꝙ q̄ñ dicimus, qđ quid eſt ꝑcedit, ſi eſt: hoc intelligit' nō de vera rei quidditate, ſed ſolū quid nominis, nā vt patet in 2. Poſte. duplex eſt quid ſeu diffinitio. ſ. quid noīs & quid rei, quid noīs non eſt vera quidditas, quia vt dr̄ ibi & notatur ꝑ expoſitores diffinitio quid nominis indiſcriminatim cōpetit tā entib' q̄ n̄ entibus & cōplexis & incōplexis, ſed quid rei nō niſi entibus & incōplexis tñ hominis entis albi, nō eſt diffinitio. ex 7. Metaphy. ſed licet diffinitio quid nominis ꝑcedat q̄ōnē ſi eſt, & q̃ſtionē quid rei, illa . n. ꝑcedit oēm q̄ōnē & oēm ſciā, nā, vt dr̄ in 4. primę Philoſophiæ oportet ꝑſupponeṙ ſignificata nominum in oī q̄ōne & inquiſitione ſcientifica, tñ quæſtio quid rei ꝑſupponit quęſtionem, ſi eſt, q̄ quęrat de eſſe vero, nā quærit vtrū res habeat eē reale extra animam, ſicut eſt in anima, hoc. n. eſt eſſe veritatis correſpondētia rei extra ad

rei intra. Ex hoc igitur vt colligamus fragmenta ne pereant cõpletur tota Auer. deductio, ex verbis Auic. inferẽdo ipſum poſuiſſe ens & eſſe extra animã ſignificare qdã accidens reale inherens, & adueniens ipſi quidditate, & additũ ſupra rei ſubſtantiam ſic. Nam Auic. dicit, ꝙ quidditas rei eſt ante eſſe reale rei, quia intellectus poteſt ſcire quidditatẽ hominis, aut trianguli in generando, vtrum habeat eſſe reale extra materiam vel non, tunc ſic, aut Auic. intelligitur ſm diuiſionem bimembrem Peripateticorum diuidentium ens in duo. v3. in ens verum, & in ens qd ſignificat ſubſtantiam ſeu eẽntiã rei, aut oportet addere tertiũ membrũ ꝙ eſt ens, ꝓut ſignificat aliqd accidens reale adueniẽs quidditati & inherens ei, ſed nõ poteſt intelligi pro illis duob⁹ membris ex diuiſiõe vulgata Peripateticorum. igitur ipſe poſuit tertium mẽbrũ, antecedens probatur, & primo ꝙ non põt ĩtelligi pro ente vero, qa quidditas vera rei, quę exprimitur per veram diffinitionẽ non pręcedit eſſe veri, quia quando Peripatetici dicunt, ꝙ quidditas præcedit eſſe non intelligunt de vera quidditate, ſed ſolum de quid nominis, quia quid nominis præcedit ſi eſt, ſed quid rei præſupponit, ſed quęſtio ſi eſt vt diximus ex mẽte eius in principio diſputationis octauę, quærit de eſſe vero, igitur dictum eius non eſt verũ de primo membro. Nec etiam eſt verum pro ſecundo membro. v3. ꝙ quidditas præcedit eſſe quod ſignificat eſſentiã rei: quia vera quidditas includit in ſuo intellectu ens qd ſignificat rei quidditatem & eſſentiam, igitur relinquitur qd Auic. voluerit eſſe reale extra animam dicere quoddã accidẽs reale ſuperueniẽs quidditati rei, ſicut ſunt accidentia extra animam, q̃ adueniunt ſupra rei ſubſtantiam, vt albedo & ſapor, & iſta ni fallor eſt indubitata ſnĩa Auerr. in omnibus ꝑdictis locis, quia verum vero cõſonat ex omni parte. Et ex hoc ſcire poteris quæ fuerit mens antiqua Peripateticorum de iſta cõpoſitione qnta, q̃ ẽ ex quidditate & eſſe, ſeu vt loquuntur Latini ex eſſentia & eſſe. Et nos ſi Deo placuerit, faciem⁹ opuſculum propter multos errores qui paſſim circunferuntur, & Deus ſit dator auxilij in hoc &c. In hoc tñ vnum pręcipuũ dubiũ remanet in via Auer. iuxta ſnĩam Peripateticorũ, & eſt, quia etiã ipſe concedit dictum Auic. & fundamentũ. v3. ꝙ quidditas rei diffinitiuę cognoſci põt ſine reali rei exiſtẽtia, alioqn diffinitiões nõ eẽnt, niſi exiſtẽtiũ, quatenus ſunt exiſtẽtes, & ꝑ conſequẽs diffinitio eẽt rerũ ſingulariũ, quaten⁹ ſingulares qd eſt falſum. Vnde ipſe in 4. Cœ. ſumma 3. cap. 1. concedit, diffinitiones abſtrahere ab actuali exiñtia, & tũc reddit dubiũ Auic v3. ꝙ tale ſit aliqd additũ ſupra rei ſubſtãtiã, & per conſequẽs accidẽs. ſoluitur, vt mihi datur cernere, ꝙ eẽ realis exiſtẽtię extra aĩam fundamẽtaliter eſt natura rei q̃ denotatur exiſtere. tñ tale eẽ vt dr̃ verũ ſic ad animã, quia importat talẽ adequationẽ rei ad intellectũ, & tale eẽ reale iſto modo definitio ꝑſupponit, licet tale eſſe definitio non includat. Aliud. n. eſt ꝑſupponere

ſeu prçexigere,aliud eſt ĩcludere; & ſic conciliantur verba eius. vnde Auic. dicebat verũ eſſe quidditatiuum præcedere ipſum eſſe,ſed hoc non eſt verum, quia ꝑſupponitur vere quidditati vt ſit habens veritatem .i.non habens conceptũ qui ſit ratio ĩ ſe falſa, de tali enim non poteſt haberi diffinitio quid rei, ſed quid nominis tantum.

Eſſe in primo principio non eſt ſine quidditate, neq; primũ principiũ habet quidditatẽ ſcire eſſe ſm Philoſophos, immo opinati ſunt ꝙ eẽ cõpoſiti non eſt denominatio addita ſupra ſubſtantiã,& ꝙ hęc denominatio acquiritur ei ab agẽte, & ſic putauit ꝙ id qđ eſt ſimplr & abſq; agente,non habet dictã determinationẽ additam ſupra ſubſtantiã,ſeu quidditatem, & ꝙ qdditas ſua nõ differt a ſuo eẽ.Ex li. deſtru.diſpu. 8.in Solut. 1.du. Vide in concordan. nuper editis.

Eſſentia dicitur abſolute de indiuiduo qđ non eſt in ſubiecto, neq; dicitur de ſubiecto, qđ eſt indiuiduum ſubſtantiæ ex Paraph. Meta.cap.de eſſentia in tracta. 1.

Etas nouella & ſenectus magis q̃ flores fęminas generat, ĩ altera .n.calor nõdũ pfect⁹ eſt, in altera deficit Ariſ.ĩ 4.de Gene.aĩal ca. 2.

Etas quadrupedum quõ dignoſcatur. Vide in 6. de nã Aĩal. cap. 25.

Eterna non continentur a tempore. 3.Phy. 32.& 4.Ph.te.com. 118.

Eternę res non continentur a tempore,& res ęternæ ſeparatę a materia, neque continentur a tempore, neq; habent coexiſtentiam cũ tempore 4. Phyſi.com. 117.

Eternitas in continuo eſt eſſentialiter, & in ſucceſſiuo accidentaliter 8. Phyſi.tex.commen. 56.

Eternũ qđlibet a parte ante eſt ęternum a parte poſt, & econuerſo 1. Cœ.tex.comm. 124 & infra.

Eternũ ſi corruptibile foret,natura neceſſarij cõuertetur in naturam poſſibilem 1.Cœ. commen. 138.

Eterna aut cauſa ſunt, aut cauſam hñtia,& cãm hẽt quicqd illi ineſt, & accidit cãtũ eẽ neceſſario 2. Cœli. Auerr. in Para. ſumma 2. q̃ſi. 4.

Eternę res nõ hñt agẽs niſi ſm ſimilitudinẽ,neq; hñt ex quatuor cauſis niſi formalẽ & finalem,& ſi habuerint aliqđ quaſi agens nõ erit niſi inquantum eſt forma illi, & conſeruans ipſum 4. Cœ. com. 1.

Eternæ & non ęternæ nihil eſt omnino cõmune 3. ca.de Subſt.orb.

Eternũ ñ pt eẽ ps rei gñabilis & corruptibilis 1. Meta.te.c. 35. Caueãt igit̃ q tenẽt ex mẽte Cõmẽ. aĩam intellectiuã eẽ vere ptẽ eſſentialẽ hoĩs in ratione formæ dantis eẽ. (Cõtra ponẽtes aĩa; itellectiuã ſm Cõmẽ.eẽ formã dantẽ eſſe.)

Eternũ & corruptibile ſũt cõtraria ĩmediata,& hoc ẽ manifeſtũ,nulla.n ẽ nã media ĩter eẽ abſtractũ & mãle 1.Met. c. 39. vid ĩ ꝯcordã.

Eterna nõ hñt potentiã 9. Meta.te. com. 17. idem 2 Cœl 32. & 34. & 12. Meta. 30 & 1. Cœ. 20. Et in fine etiam, vbi nota ꝙ ĩtelligitur de potẽtia ad corruptionem, quia in eodem 9. Metaph. in loco allegato dicitur in tex. ꝙ bene poteſt eſſe potentia ad aliquod accidens.

Eternum quodlibet eſt actio pura, & quod eſt actio pura nõ hẽt potẽtiã 12. primę Philoſophię. t.c. 3?. idẽ 9. primę Philoſophię te.c. 17. Eſt autem nihil potẽtia ſempiternum 3. de Ani. com. 5. in Solutiõe quęſtionis tertię. videtur loqui ſolum de primo tm̃. Vide in cõcor.

Eternũ

Eternum eſt duplex, quoddam eſt eā actionis æternæ, quia non facit niſi vnam actionē æternam & hoc eſt primum cœlum, quod mouet motu diurno,& aliud quod agit actiones diuerſas,vt quæ mouentur in orbibus decliuibus, & maxime eorum eſt ſol,remotus.n.& propīquus facit contraria 12.met.t. cō. 33.& in 2.de generatio. & corrup. t com.56.

Eternæ res differunt a rebus creatis in hoc ꝙ qñ ſunt effectæ nō adiungitur eis priuatio propter quam indigeant agente: vt ab eo continuetur earum eſſe,ex lib.deſtr. diſp.3. in ſol.8.dub.

Ethera antiqui appellauerunt ſupremum locum a currere ſemper ſempiterno tempore, ponētes denominationem ipſi, 1.Cœli t.commen. 22.Conſimile legitur apud Plato. in Cratillo, qui aſſerit Deos eſſe,arbitrabatur,ꝙ ſunt in perpetuo curſu,ſeu motu.

Ethiopum vita eſt non naturalis,& complexiones eorum exeunt a cōplexionibus humanis valde,& habitatio eorum in ſuo loco eſt per accñs,ſ. cum ſint illic ſpeluncę in quibus habitant,ſicut reliqua animalia. Auer.in 2. Metheororum, cap. 2.

Ethiopes ſunt vna extremitas latitudinis humanæ, & theutonici, & ſchlaui ſunt alia extremitas. ibid.

Ex,prępoſitio denotat in idiomate arabum qñq; ſubiectum, & qñq; oppoſitum 1.ph. commen.58.vide in 5.primæ philoſophiæ, com. 29. vbi hř ꝙ famoſior ex ſignificationibus iſtius prępoſitionis ex,eſt quando importat genus cauſę materialis; materia enim definitur per eſſe id ex quo fit aliquid,vt in exiſtente.

Ex,prępoſitionis famoſior ſignificatio eſt quando aliquid dř fieri, ex alio tanquam ex materia,5. meta. commen.29.

Ex, præpoſitio tranſumptiue ſumit pro iſta præpoſitione poſt, 5.met. tex.com.29.

Ex aliquo fieri aliquid dř duob⁹modis potentia, & actu, 1. phyſi.tex. commen.78.

Ex calido fit magis calidum, nullo facto calido in materia, quod non eſſet prius calidum 4. phy.t.com. 84. facit contra tenentes intenſionem formarum fieri per additionē partis gradualis ad partē graduałē.

Excellens neceſſe eſt diuidi in excellentiam,& in id quod excellitur 4. ph.t.com.71.

Excrementum aliud vtile aliud inutile eſt,primo de generatione animal.cap.18.

Excrementum,& colliquamentum differunt.ibid.

Ex duobus eſſētis ſumme contrarijs tertium gñari poteſt 2. de gñat.& corrup t.com.27.

Ex duobus actu exiſtentibus impoſſibile eſt vnum actu per ſe fieri 7. Meta.t. com.49. & 8.Metaph.tex. com.15.

Exempla licet non vſitentur in doctrina demonſtratiua,in rebus tñ, quę non intelliguntur, niſi per cōparationem ad aliud vſitari pñt 1. phy.commen. 81. conſimile 3.de anima,com.14.4.phy.com.84. & 2.de anima 149.

Exemplis poſitis de literis ſi poſt adducantur exempla de materijs, demonſtratio erit manifeſtior 4.ph. commen.71.

Exē-

Exemplorum non requiritur verificatio ſed manifeſtatio 2.de anima commen.67.ita & d.Philoſophus in lib.Priorum. exemplis vtimur non ut ita ſint,ſed vt audiant, qui addiſcunt.

Exemplaria dicere eſt propinquum ad dicere formas ſenſibilium eſſe ſeparatas 7.met.com.56.

Exemplum ad faciendum fidem eſt infirmiſſimum argumentum. & propterea illorũ demiror prudentiam, qui arbitrãtur exempla vim probationum habere.Themiſt.1. de aĩa,cap.24.& habetur ab Ariſt. in 2.priorum.

Exercitium largitur naturæ hominis præparationem,quæ in ea non erat ante ſcientiam,& nõ eſt remotum,vt virtus moralis operetur in hoc,& maxime caſtitas, 7. phyſi. commen.20.

Exercitium quid ſit,&quotuplex ſit require 6.Coll.ca.2.

Ex fundamentis quæ ponit natura his eſt ꝙ plures formæ ſunt in materijs 2.phyſi.commẽ.21. idem 1. Phyſi.11.

Exiſtens in alio per ſe,aut exiſtit tãquam ſubſtantia, aut exiſtit tanq̃ accidens: & vtrunq; aut exiſtit cũ medio,aut ſine medio: ſubſtantia cum medio eſt homo vnus:ſubſtãtia ſine medio eſt rationale viuũ: accidens cum medio eſt corpus coloratum: accidens ſine medio eſt ſuperficies colorata. vnde dr̃ in textu, ꝙ anima nanq; pars quædam eſt hominis: in qua primo eſt ipm̃ viuere: & ideo iſta,rõnale viuit eſt immediata,ſed homo viuit eſt mediata. Et ex hoc loco ſcire potens quomodo viuere equiuoce dr̃ ĩ corruptibilibus, & in ſempiternis natura,corruptibilia viuunt mediante anima,ĩ qua primo dr̃ eſſe ipm̃ viuere: & quia anima informat talia per formalem inhęrentiã: ideo, viuere transfunditur ad talia com poſita,ita ꝙ ibi aliquid dr̃ viuere p vitam,&animari per animam:ſed corpora cœleſtia ſunt viua,quia intelligentia eſt vita,& quia ipſa habet ſuam ſubſtantiam,& non formal'r inhęret orbi:ideo ibi nihil dr̃ eſſe animatum per animam, nec dr̃ ibi eſſe aliquid viuum per vitã, ſed dñr viuentia per ſe pro quanto intelligentia ipſa eſt vita. & dicuntur animata per ſe pro quanto intelligentia aſſiſtens in anima. & hoc eſt, quod pulchre dixit Commen.in 8.Metaph.in com.12. & ĩ 1.cap.de ſubſt. orb.habet eandem ſententiam ſicut poteris videre.

Exiſtimatur verbum hoc apud Ariſto.quandoq, d. certitudinem, & ſcientiam certam 4 ph.com.33.vide etiam 1.de anima,com. 19. & 2.de anima 52.

Exiſtimatione Ariſt.quandoq; vti pro certitudine 2.de aĩa,cõ. 52. & 1.de anima com.19.

Expellentis duo ſunt modi,aut ꝙ expellens ſeparatur ab expulſo,& expulſum remaneat in motu, aut ꝙ non ſeparatur ab illo 8.Phyſi.tex. com.85.& habetur etiam 7.phy.t. commen.10.

Experimentum ſermonum verorũ eſt,vt conueniat ſenſatis, non ecõuerſo 8.ph.commen.22. & 1.Cœ. commen.22.& 3. de anima com. 7.Et nota ꝙ eſt authoritas philoſophi in 3.de generatione animalium ca.10.

Experientia artem efficit,vt ait philoſophus, inexperientia vero caſum.

ſom.ex prohœmio metaphyſi.

Experientia id agere nihil ab arte differre videtur ibid.

Expertos magis proficere videmus ſine experieutia rationem habentibus.ibid.

Experientia eſt ſingularium cognitio,ars vero vniuerſalium.

Experimento carens, & vniuerſale cognoſcens,in hoc autem ſingulare ignorans multotiens in curatione peccabit:ſingulare.n. magis curabile eſt.ibid.

Experti ipſum quidem quia ſciunt, ſed propter quid neſciunt. ibid.

Expoſitores Ariſt.dixerunt ꝙ demõſtratio in principio 7.phy.eſt ſuperflua 7.ph.commẽ.1. vide pro hoc 8.ph.commen.27.& 33.& 4.Cœ. commen.25.

Expoſitio nominum eſt pars ſcientiæ diuinæ,ſecus eſt in ſcĩa naturali,& in alijs ſcientijs ſpecialibꝰ.Cõmen.5.met.com.1.vide conſimile 3.Met.com.1.

Expoſitores diuerſificantur in 2. topicorum,in quæſito ſimplici, quo quæritur vtrum ſi aliquid ſit verũ collocetur in quęſtionibus gñis,vl' in quæſtionibus accidentis:qui enim intelligit de ente illud, quod eſt commune decem prædicamentis dicit ꝙ collocatur in quęſtionibus accidentis. Commen. 5. meta. commen.14.Iſte locus præcipites duxit Bononienſes ad aſſerendum ꝙ quæſtio ſi eſt in 2.poſteriorum pertinet ad rei eſſentiam, & ꝙ eſt quæſtio de quidditate:cuius tamẽ oppoſitum ſcribit Commen. in diſpu.8.in lib.deſtr.in ſolo.1. dubij. contra Algazelem, qui fuit in opinione Auicennæ tenentis ens & vnum ſingulare diſpoſitiones accñtales conſequentes eſſentiam rei: ſcribit.enim.ſed omnia iſta fundantur ſuper vnum errorem. vz. quòd eſſe rei eſt vnum ſuorum cõſequentium : id nanq; qđ pręcedit in ſcĩa nr̃a quidditatem rei eſt :id, quod ſigñat eẽ verum. Et ideo qñ petimus ſi res eſt ens vel ſi habet eſſe,& illa res hꝫ cauſam inferẽtem ſuum eſſe,tantum valet quantum dicere,vtrum habet cãm vel non. vt patefecit Ariſt.in principio 2.poſteriorum.ſed ſi illa res non habet cauſam,tm̃ ualet quantum dicere vtrum res habet conſequens inferens ſuum eſſe. Sed quando intelligitur de ente id, quòd intelligitur de re vel ſubſtantia, tunc ſumitur modo generis analogice dicti:ecce igitur ꝙ eẽ quod quæritur in quæſtione ſi eſt,eſt eſſe qđ ſignificat veritatem,quæ in complexione conſiſtit, & non ſignificat eſſentiã rei, quia tũc illa quæſtio pertineret ad quæſtionem generis:ens enĩ quod ſignificat eſſentiam rei eſt genus analogice dictum de decem prædicamentis,vt d.Commen. in prædictis locis:& etiam in 5.meta.cõ.4. & in 2.de anima cõ.30.& 3.ph.cõmen.4.& iſta eſt expreſſa ſentẽtia Auer.ſine dubio.

Vid̃ ĩ epitho. met. Auer. tra. 2. i pri. vbi di ꝙ ens verũ dr̃ ꝗ ita ſe hꝫ ĩ tellꝰ ſicut extra ĩ tellm: vt ſi diceremus ſi nã eſt,ſi vnũ nõ eſt.

Expreſſibilia ſunt illa in quibus profundatur digitus, & poſtea redeũt ſicut eſt cõſuetudo lanæ 4.Methe, commen.1.

Extenſibilia ſunt illa, quæ poſſunt trahi ex vno latere, & elongantur, & non inciduntur,& ſunt aliter res conglutinatiuæ 4.Metheoro.commen.1.

Extra omne & totum nihil eſt 4.ph t.com.45.& 1.Cœ.a tex. com.96. vſq; ad 100.

Extra

Extra & intra notant locum 1.Cœ. t.com.69.
Extrema continentis & contenti in eodem ſunt 4.ph.t.com.35.
Extrema longitudinis ſunt ſurſum & deorſum, latitudinis dextrum & ſiniſtrum, profunditatis ante & retro 8.phyſi.commen.64.idem primo Cœ.tex.13.& 2.Cœ.tex.commen.9.
Extrema non cognoſcũtur, niſi per comparationem eorum ad media 4.Col.ca.1.
Extremorum permutatio nõ eſt neceſſe, vt fiat per omnia media 2.de anima com.105.

De litera F.

FABER adeſt ligno, & figulus limo, 1. de generatione aĩalium cap.20.
Fabuloſæ tradita ab antiquis ſunt multa ad multorum perſuaſionem, & ad opportunitatẽ multorum, & conferens ad leges, 12.met.t.com.50.
Factiones omnes ſunt ab arte, aut a poteſtate, aut a mente 7,meta.tex. commen.22.
Factum eſt de operationibus finientis ſicut finis 2.Cœ.com.17. & elicitur ex tex.ibid.
Factum eſſe, vt dr̃ impoſſe eſt ſi nihil præextiterit,7.Metaphyſi.commen.22.
Falſum poſſibile non infert falſum impoſſibile 8.Phy,7.commen.36. & ex 1.priorum.
Falſum aliud poſſibile, aliud impoſſibile, & falſum poſſibile dr̃ ab impoſſibili, primo Cœ.tex.com.119.
Falſum ſemper in compoſitione eſt 3.de anima com.& tex.22.
Falſitas eſt propria imaginatiõi, ſed ſenſui non competit, niſi per accidens 4.Met.com.24.
Falſum alid ſemper, aliud vero quãdoq;, & ſub alijs reſpectis. Falſum poſſibile, & falſum impoſſibile 5. Metaph.tex.commen.34. & eſt in ca.de falſo.
Falſa ratio nullius eſt ſimpliciter ratio.ibidem.
Falſa eſt omnis ratio alterius, q̃ cuius eſt vera, vt quæ circuli falſa trigoni.ibidem.
Falſum poſſe, & falſum impoſſe ſunt duæ naturæ diuerſæ. Commen.5. meta.com.34.idem 1.Cœ.tex.cõmen.t 19.
Falſitatis primus modus eſt in intelligere, ſecundus in credere 5. met. commen.34.
Falſum eſt duobus modis, eſſentialiter, & per accidens 5.Metaph.cõmen.34.
Falſidicans in potẽtia eſt intelligẽs, & cognoſcens, ſed qui actu fallitur non habet cognitionem 5. meta. ibidem.
Falſum poſſe, & falſum impoſſe differunt, quia alterum poteſt recipere veritatẽ, aliud vero nequaq̃ 9.met. tex.com.8.
Falſum & impoſſibile non idẽ ſunt: nam te nunc ſtare falſum quidem eſt, ſed non impoſſe 9.Metaph.tex. commen.8.
Falſum impoſſibile non ſequitur ex falſo poſſibili 9. Metaphy.tex.cõmen.9.
Falſum eſt quod in intellectu aliter eſt q̃ res extra intellectum, & hoc poteſt conſiderari varijs modis, ex paraphra.met.tract 2.
Fames eſt appetitus calidi & ſicci, ſitis vero frigidi & humidi 2.de anima t.com.28.

Fames

Fames eſt ſenſus reſolutiõis ſubſtãtiæ groſſæ calidæ, & ſiccæ: ſitis eſt ſenſus reſolutionis ſubſtantiæ frigidæ, & humidæ, 2. Colliget ca. 13 quod eſt de inſtrumento tactus.

Fames eſt vna ſpecies euacuationis præſertim in ægritudinibus in qui bus ſtatus, & criſis ſunt propinqua 7. Colliget ca. 1.

Famoſa apud omnes, aut ſunt neceſ ſaria ſm totum, aut ſm partẽ, impoſſe eſt, vt famoſum ſit falſum ſm totum. ex lib. de Somno & vigilia. Commentator.

Fato euenire dr̃ quod naturale eſt, & naturæ inſtitutionem, ordinẽq; ſequitur. Themiſt. ſuper 5. ph. tex. com. 57. vbi Ariſto. inquit aliquas gñationes eſſe violentas, & non fa to deſtinatas, ſeu definitas. & in 4. de gñatione anim. cap. vlt. inquit. Multa principia incidũt, quæ gñãtiones deſtinatas ſm naturam, & corruptiones ſæpe impediant, atq; in cã ſint earum, quæ veniunt præ ter naturam. Inde Alexã. in lib. de fato pulchre & eleganter collegit, ex ſententia peripateticorum fatũ a natura non differre. quod & Ma ro intellexiſſe viſus eſt in 4. Aenei. vbi inquit. Nam quia nec fato me rita, nec morte. vbi de morte Dido nis loquitur.

Fauem in homine partem illam di cimus, quæ calue ſubiecta eſt. nam piſcis, aut bouis fauem dicere non ſolemus. Ariſto. de natura animalium cap. 8.

Febres quæ fiunt a phlegmate groſ ſo, ſunt magis piculoſę, q̃ illę quę fiunt a cholera. & vide cauſam 3. Coll. ca. 6.

Febris ethicę tres ſunt ſpecies 3. Col liget cap. 11.

Febris effimeræ duo ſunt ſigna propria. primnm quòd pulſus in hac febre non eſt diuerſus. ſecundum ſuum naturale ſedimen non mutat, quia ſolum vrina mutat colorem, 4. Coll. ca. 26.

Febrium putridarum duo ſunt ſigna. vnum ꝙ vrina in principio hy poſtaſim non habet, aliud vero qa pulſus eſt varius & diuerſus 4. Col liget ca. 27.

Febris de cholera pura ĩ corpore fie ri, quia talis de neceſſitate mortife ra eſſet, quia cholera non eſt apta recipere aliquam digeſtionem niſi in hoc, ꝙ cum ſanguine eſt admixta, aut cum materia, qua nutriũtur membra radicalia, hoc eſt ſanguis dealbatus 4. Colli. cap. 31. de febre ſanguinea.

Febribus acutis propria eſt alienatio mentis. ibid.

Febris ethicæ ſignum proprium eſt ꝙ pulſus poſt tres horas aſſumpto cibo fit velox, & calor augmentat̃, quod in febribus putridis non eue nit, quia calor extraneus in membris radicalibus non eſt fixus, ſicut in ethica. Membra autem agũt in cibum, & ideo cibus acquirit calorem extraneũ, & iſta eſt vera cauſa. & cãæ aliæ datæ a medicis ſuper hoc ſunt ſicut fabulę cantatorum, quia dicunt ꝙ cibus in talibus eſt ad ſimilitudinem aquæ proiectæ ĩ calce quod eſt impoſſibile: virtus nutribilis enim non poteſt ītm̃ eſſę elongata a nutriente, vt ſpiritus eidem ſit contrarius, ſicut aqua calidum reperit. Quod vnumquodq; iſtorum alterum corripit, 4. Colliget ca. 33.

Febris definitio eſt hæc, eſt calor cõ poſitus ex calore naturali, & extra

neo

neo putredinali miſſo a corde ĩ totum corpus & lædit omnes actiões & paſſiones 3. Colli. ca. 3. facit pro opinione Gentilis.

Felicitas praxis quædam eſt, eupraxis enim eſt 2. ph. 58.

Felicitas eſt quædam vita, & eſt in anima 9. metaph. tex. com. 16. vbi Commen. d. ꝙ eſt æqualitas vitæ nobilis.

Felle quędam animalia omnino carẽt, vt equus, mulus, aſinus, ceruus, dama. ex quarto de partibus animal. cap. 2.

Fel in eodem gñe animalium quædam habent, quędam non habẽt, vt in genere murium, quod homini accidit: quidam. n. fel in iecore habere viſuntur, quidam vero carent. ex 4. de part. anim. ca. 2.

Fel morborum acutorum cauſam Anaxagoras eſt arbitratus, ſed male. ibidem.

Fellis carentia non eſt cauſa longitudinis vitę: nam multa animalia felle prædita diutius viuunt, vt camulus, & delphinus. ibid.

Fellis priuationem, uel in victimis nonnunquam percipi certum eſt. Quippe cum parte quadam agri calcidici Euboye fel minimum pecori ſit 1. de natura animaliũ cap. 18. vide in ſpeciali, quæ animalia felle careant, in 2. de natura animalium. ca. 15.

Fellis paucitas ſequitur temperantiam, & longitudinem vitæ. Colliget cap. 59.

Fel galli veteris eſt illud, quod magis quæritur in medicinis. ibid.

Femina eſt mas occaſionatus 1. ph. commen. 81.

Feminæ viuunt pluſquam maſculi. propter coitus paucitatem. ex lib. de longitudi. & breuitate vitæ.

Femĩę auctoritate Parmenidis ſunt calidiores viris: Empedocles autem cõtrario opinabatur cum quo cõcordat Ariſto. in 2. de part. animalium cap. 3.

Feminæ inter coeuntia, & inter piſces ouiparos, & quadrupedia ouipara magna ex parte ſunt marib⁹ maiores. vide Commen. 1. de gñatio. animal. ca. 16.

Feminæ in ouiparo genere animalium minora corpora obtinent, q̃ mares ob menſtruorum profluuium. primo de generatio. animalium ca. 19.

Feminis eodem tempore, ſeu ætate menſtrua fluere incipiũt quo maribus ſemen, & illa ætate qua mares amittunt generãdi facultatem definit mulieribus menſtruorum profluuium. 1. de generatione animal. ca. 19.

Feminis fluentibus menſtruis non mariſcæ, non varices, non fluxus ſanguinis narium contingere ſolet. ibidem.

Feminæ ſunt minus venoſæ, q̃ mares, & latiores, leuioresq;. vide ibid. Commentato.

Femina non emittit ſemen. ibid.

Feminæ ſæpenumero concipiunt ſine ea, quæ per coitum fit, voluptate. ibidem.

Femina qua femina patiens eſt, & mas qua mas agens 1. de gña. aĩalium ca. 10.

Femina & mas in plantis non ſeparantur, ſicut in animalib⁹ greſſibilibus 1. de gñatione anima. cap. 20.

Femina cum eandem habeat aĩam, & anima feminæ eſt, quia ergo deſiderat & ex ſeipſa gñare non põt. vide cauſam in 2. de generatione ani-

animalium cap.4.prope dimidiũ.

Femina in aĩalibus in quibus eſt di-
ſtinctio ſexus,&ex ſeipſa generare
non poteſt,quia mas eſt, qui perfi
cit gñonem, alioquin mas fruſtra
eſſet, ſed ſi quod genus fuerit ꝙ fe
mina ſit & marem diſtinctum nõ
habeat id ex ſeipſo gñare põt. qđ
& ſi nondum dignum fide explo-
ratum habemus tm̃ femina, & in
gñe piſcium quos belliones vocãt,
nullus adhuc viſus eſt.ſed feminæ
omnes fœtu plenę reperiũtur. Ari.
in 2.de generatione anima.cap.4.
iuxta dimidium cap.

Femina cruditate frigiditateq; ſan-
guinei alimenti deſcribitur. Ariſt.
in 4.de gñat.animal.ca.1.

Feminę magis gñantur nouella, ac
ſeneſcente ætate q̃ in ętate florida.
& vide cauſam in 4. de generatio-
ne.cap.2.

Feminæ gñantur auſtrinis flatib⁹:
mares vero aquilonijs.ibid.

Femineum ſexum, quaſi leſionem
naturalem,& detrimentum putan
dum eſt.ex 4.de gener.ca.6.

Feminarum mulier eſt maxime ſan
guinea 3.de natura anim.ca.19.

Feminæ in pedeſtribus animalibus
ex maiori parte ſunt minores, &
minus viuaces q̃ mares præterquã
in mulorum genere:eius enim fe
mĩæ & maiores, & viuaciores ſunt
maribus. Ariſtote.in quarto de na
tu.animal.ca.vlt.

Feminæ piſcium eſſe viuaciores ma
ribus eo, ꝙ vetuſtiores capiantur
eſſe conſtat.ibid.

Feminarum partes illæ quæ inferio
res,poſterioreſque dici poſſunt,ro-
buſtiores habent, quàm mares.
ibidem.

Feminæ partes illas quas natura ve
lut arma animalibus tribuit, vt dẽ
tes,cornua, calcaria,& cætera id ge
nus, aut non habent,aut imbecil-
liores habent, quàm mares.ibid.

Feminarum caro humidior eſt. i-
bidem.

Feminæ magis q̃ mares pediculum
ſentiunt.quinto de natura anima-
lium cap.31.

Feminæ potiſſimum id temporis cu
ſtodiri dicuntur,cum ſemen ferre
incipiunt 7.de natu.anima.cap.1.

Feminę vt plurimum matri, mares
patri ſimiles procreantur 7. de na-
tu animal.cap.6.

Feminę omnes minus q̃ mares ſunt
animoſæ, excepta panthera & vr-
ſa:feminæ enim in his gñibus vi-
dentur eſſe animoſiores,cum in cę
teris ſint proculdubio molliores 9
de natu.animal.ca.1.

Feminæ ſunt malitioſiores,aſtutio-
res, inſidioſiores, atq; in enutrien
da prole ſollicitatiores maribus.
ibidem.

Ferè eſt nota dubitationis 2. phyſi.
commen.30.

Fermẽtum ponitur in pane ad hoc,
vt faciat ipſum ſpongioſum, & in
eo dominetur aereitas, & ſit facilis
ad digerẽdum: propterea quia cor
pus aereum leuius eſt ad permu-
tandum propter ſuam humidita-
tatem, quia ſubſtantia ſicca eſt du
ra ad permutandum & ad digeren
dum 5.Coll.ca.26.

Ferrum, & cornu mollificantur 4.
metheo.t com.36.

Ferrum quod habet minorem puri
ficationem melius eſt.ibidem.tex.
commen.40.

Fœtus qui forma animalis naſcunť
augentur in vtero per umbilicum
2.de generatione animal.cap.5.in
prin

principio, & idem 4.cap.ibidem.
Fibrarum duo ſunt gña 3. de natu. animalium cap.6.
Fides vulgi eſt fortior fide philoſophorum. in prologo tertij. phyſi. Commentator.
Fides nulli beſtiarum ineſt 2.de aïa tex.commen. 157.
Fidem ſequitur ſenſum eſſe, ſuaſionem autem ſequitur ratio. ibid.
Fieri aliquid ex aliquo dř duob9modis, vel ex oppoſito, vel ex ſubiecto 2.met.t.com.7. idem primo phyſi.58.59.61.
Fieri ſimpliciter eſt ſubſtantiarum fieri ſm ꝙ eſt accidentium 1.phy. tex.com.62.& 1.de generat.& corrup.tex.commē.11.& 18.& 5.ph. tex.commen.7.& 8.phy.tex.commen.46.
Fieri hoc ex hoc duplr contingit 8. meta.tex.com.11.aut quia primi primum erit, aut quia ex reſoluto in principium.
Figura diuiditur in cõtraria ſm eſſe & non eſſe.ſ.in habens angulos & carens angulis 1. ph.com.41.
Figura diuiditur in contrarias differentias ſm famoſitatem.ſ.in rectā & rotundam. ibidem, vide in concordantijs.
Figura eſt qualitas in quantitate in eo ꝙ quātitas 7.ph.com. 15.idem in prędicamentis.
Figuræ in hoc aſſimilantur formis ſubſtantialibus, quia non acquirūtur per veram alterationem 7. ph. com.16.idem in calce com.67.ſuper 3.Cœ.& mundi.
Figuræ diuerſitas non eſt ſm dĩas ſubſtantiales rei: figura enim eſt qualitas 7.ph.com. 19.
Figura ſphęrica eſt ſubſtantia & natura prima 2.Cœ.t.com.22.
Figura rotunda eſt maxime capacitatis, & minime paſſibilis. Gale.4. de vtilita.part.ca.7.
Figuræ ſphæricæ ad alias figuras ꝓportio eſt, ſicut proportio ſubſtantiæ corporis cœleſtis ad alia corpora.Commen.2.Cœli t.com.22.
Figura cœli non eſt in eo accidentaliter ſicut eſt in elemētis 2.Cœ.cõmen.22. vide etiam quomodo elēnta habent figuram accidentalr in 3.Cœ.com.67.
Figuræ rotundæ non poteſt fieri additio 2.cœ.tex.com.23.
Figuræ ſphæricæ prioritas ad alias figuras ſm ſimplicitatem, vnitatē, & definitionem non eſt vere, ſed ſecundum ſimilitudinem 2.Cœli cõmen.22.& 25.
Figura prima eſt primi corporis 2. Cœ.t.com.26.& com.22.
Figura ſphærica differt ab alijs figuris, quia quomodolibet mutetur axis, non ſequitur euacuatio loci, aut repletio: ſecus autem eſt in alijs figuris.
Figura terrę forte ita eſt, ſicut eſt de generatione & corruptione, quia v3.eſt ſeparabilis a parte, ſed non eſt ſeparabilis a toto.2. Cœli.com men.108.
Figuræ omnes componuntur ex pyramidibus, rectilinea quidem ex rectilineis, ſphęra autem, ex octo partibus 3.Cœ.tex.com.40.
Figuræ regulares ſunt finitæ, enormes vero ſunt infinitæ. Commen. authoritate Themiſtij 3.Cœli cõmen.40.
Figuræ ſunt ex qualitatibus aſſociatis formis ſubſtātialibus perfectis in hoc, ꝙ non recipiunt diuiſionē 3.Cœ.commen.67. Non intelligitur, vt expoſuit Albertus Magnus

3.Cœ.tract.2.cap.8.ꝙ figuræ concomitantur formas ſubſtantiales perfectas ſicut ſunt formæ animatorum,& ideo elmta ſm ꝙ ſunt elementa,non habent figuras determinatas. vnde non eſt proprie figura anima in corporibus. Et ſic etiam intellexit preſentem auctoritatē Henrici de Gandauo in quolibet 16.qōne 14. Nam etiam corpora inanimata ſunt figurata:qdlibet enim corpus figuratum eſt 3 phy.tex.comme.35.& quodlibet corpus,aut pluribus, aut una ſuperficie continetur.ibid. Et ideo dicamus,ꝙ ſenſus ſecundum mentem Auer.eſt talis: quęrit enim ſi formæ ſubſtantiales elementorum recipiunt magis& minus pariformiter erit & de figuris eorum.& ſoluē do dicit,ꝙ figuræ ſunt de qualitatibus,quæ aſſociantur i. aſſimilātur formis ſubſtantialibus perfectis,in hoc ꝙnon recipiunt diuiſionē vult dicere, ꝙ ſicut formę ſubſtantiales perfecte nō recipiunt magis,& minus:ſic etiam figura,quæ eſt qualitas fundata in quantitate non recipit neq; magis, neq; minus,& hoc declarāt verba ſequentia eius,ſubdit enim. Et ideo carent motu alterationis,vt declaratum eſt in 7.ph. & iſta eſt rei veritas. vnde ſicut in ſubſtantia non eſt motus,quia nō recipit magis,neq; minus, nec eſt ibi contrarietas, vt demonſtratum eſt in 5.ph.tex.commen.10. ſic ēt in 7.ph.demōſtratum eſt ꝙ ī quarta ſpecie qualitatis quæ eſt forma, vel circa aliquid cōſtans figura,nō eſt nimis alterationis. Et hoc ipſe Commē.expreſſe tenet & ſeipſum declarat.in 7.phy.in commen.16. & ex iſto loco patet, ꝙ aliquid qđ atteſtatur perfectioni poteſt reperiri in accn̄te,quod non inuenitur ī forma ad quam concomitatur illud accidēs, vel quod eſt coniūctū cum illo, ſicut tenentes potentias animæ realiter diſtīgui ab anima intellectiua patiuntur conſimilem difficultatem,ꝙ intellectus eſt plus eleuatus q̄ eſſentia animæ.

Figuræ ad inuicem non admiſcent 3.cœ.com.68.

Figura ſphęrica eſt figura piramidalis facile pertranſiens in re, & facit ad velocitatem motus 3.Cœ.t.cō. 69. licet ex opinione antiquorum ibi loquatur philoſophus.

Figura circularis non debet moueri naturaliter,niſi circulariter 3.Cœ. commen.70.

Figura rotunda eſt magis remota a leſione ſicut faciunt caſtra. Nā tut res rotundas,vt machina nō poſſit eis nocere,eſt etiam figura rotūda plura continens, & eſt magis aptā ad numerum continuum 2.Colli get cap.11.

Figuræ per accidens competit incidere,aut diuidere, tertio Cœ. t.cōmen.73.

Figurę nihil eſt contrarium,3.Cœ. t.com.74.

Figuræ non ſunt cauſæ ꝙ quædam ferantur ſimpl'r aut ſurſum,aut deorſum, ſed eius quod velocius,aut tardius 4.Cœli.tex.com.42.

Figura aerea diuidit corpora continua cito, & ſilr corpus valde graue 4.Cœ.com.44.

Figura eſt magnitudo quædam 2. de anima t.com.133.

Finis duplex 2.phy.t. commen. 24. aut ſicut forma eſt finis materiæ, aut illud cuius eſt res dicitur finis rei.idem 2.de anima tex. commē.

37.finis cuius,& finis cui.

Finis eſt nobilior his quæ ſunt ad finem 2.ph.31.& 2.metaph. tex.commen.8.& 2. ph.23.& 5.Meta.tex. commen.3.

Finis generationis eſt alter a fine rei generatę 2.ph.com.70.&24.idem 8.metaph.commen.12. & quarto Cœli 22.

Finis dicitur equiuoce de forma, & loco.ibidem, ideſt, 4.Phyſi.commen.14.

Finis non inuenitur abſq; eo, cuius eſt finis 4.ph.commen.42.& 107. & 6.ph.commen.32.3. de anima, commen.5. contra Alexādrum 6. etiam ph.com.57.

Finitum continuum vnum finē habere non poteſt, ſed duos ſaltem 4. ph.t.com.91.

Fines ſunt in eo, cuius ſunt fines 4. ph.tex.com.107. & commen. 42. & 120.& 129.

Finis non eſt de natura rei, cuius eſt finis 4.ph.commen.129.& 6.phy. commen.32.

Finis eſt indiuiſibilis,& differt ab illo cuius eſt finis 6.ph.commen.32 idem infra tex.com.46.

Finis rei non eſt res cuius eſt finis 6. ph.com.32.

Finitum ad infinitum nullam rationem habet 8.ph.t.com.15.

Finem deſtruēs deſtruit etiam, quæ ſunt ante finem,8.ph.com.24.

Finita ſemper eiſdem contingentibus magis accipienda ſunt, in his enim quę ſunt natura oportet eſſe finita, & melius ſi contingat eſſe, & magis 8.ph.t.com.48.conſimile 1.ph.t.com.50.

Finitas actionis in demonſtratione eſt a materia 8.ph.commen.78.& 2.Cœ.com.38.

Finitum & infinitum agere equalē actionem in eodem tempore impoſſibile eſt 8.phyſi.tex.com.79.

Finitum,& infinitum ſolum de corporibus dici poſſunt 8. phy. com. 79.idem 1.ph.t. com..15.& 3.ph. t.com.35.& 36.

Finiti cuiuſlibet diſpoſitio eſt habere prīcipium & finem 1. Cœ.commen.36.

Finitatis magnitudinis cauſa eſt forma,& ideo ſi magnitudo eſt īfinita,&forma etiam eſt infinita 1.Cęli commen.61. idem 1.cap.de ſubſtantia orbis,& 3.phyſi.59.& 60. 65.68.67.72.idem 4.ph.t.cō. 35. & 49.idem 3.Cœ.com.72.vide in concordantijs.

Finis duplex ſm primam intentionem,& ſm ſecundam 2.Cœ. commen.17.& 21.idem 12.metaphy. commen.36.

Finis actio & finis paſſio 2.Cœli cōmen.17.

Finitas vigoris competit formis inquantum formæ ſunt, ita ꝙ talis finitas eſt communis formis exiſtentibus in materia, & formis ſeparatis a materia 2.cœ.com.30.& 38.& 71.idem in 3.cap.lib.de ſubſtantia orbis. vide in concordan.

Finis diuerſitas eſt cauſa diuerſitatis actionis 2.Cœ.com.65.

Fines entium ſunt tres, quos poſuit Ariſtote. vide ſecundo Cœli, commen.65.

Finis eſt nobilior finito,& continēs contento 2.Cœ.t.c.74.

Finis, ſeu cuius gratia non actiuum eſt:ſanitas.n. non eſt factiuum niſi ſm metaphoram. vnde elicit̃, ꝙ finis metaphoricè mouet 1.de Generat.& corrup.tex.com.55.

Finis non ſeparatur a finito, neque

perfectio,& complementum a ſuo perfectibili 2. de anima, com.22.

Finis ſeu cuius cauſa duplex eſt,hoc quidem cuius,illđ cui 2. de anima tex.commen 35.& 37.idem 2.ph. tex.commen.24.vide Themiſt.2. de anima cap.14.

Fine omnia appellari, ſeu a fine oĩa appellare iuſtũ eſt 2. de anima t. commen.133.

Finalis cauſa eſt dignior omnibus cauſis,ibid.Commen.

Finis ſignificat agens ſignificatione neceſſaria, ſicut motus ſignificat manens 2.ca.de ſubſt.orbis. quod ideo dixit,quia finis eſt ꝑpter quã agens agit,ex 2.phyſi. vbi aduerte quantum deuiauerit Ioan.de Baccone,& Gregorius de Arimino, in 2.ſententiarum,diſtinct.1.tenentes in via Commentatoris, æterna habere finem,&non habere efficiens,cum apertiſſime totum oppoſitum probet ibi Commentator, vt bene patet inſpicienti, & ponderãti verba eius:dicit enim, ꝙ cũ quidam ignorauerũt ꝙ duplex eſt.v3. agens.v3 præcedens ipſe actum,& quoddam natura tantum, dixerũt Ariſto. non dicere cœlum habere cauſam agentem, ſed mouentem tñ.Et Commen. dicit ꝙ illud fuit valde abſurdum, vnde non eſt dubium in hoc,ꝙ agẽs ipſum eſt mouens ipſum.Et iſti hanc opinionẽ, quam ipſe reprobat, imponunt ip ſi dicentes,cœlum non habere cauſam,niſi reſpectu motus,&videm⁹ o bone Deus, quomodo ingenia ꝑ clara plerunque allucinantur in re clariſſima. Manifeſte enim Auer. in illa digreſſione,quam ex amore dicit ſe feciſſe, quia videbat pleroſque in hoc ſua tempeſtate erra re,vnde aperte dicit,ꝙ tametſi cœlũ non ſit corpus compoſitum,& nõ habeat principium proprium ĩtellectiuũ.v3.materiam per quã poſſit corrumpi, ſic enim formaliter eſt,neceſſe eſſe,quia tamen eſt finitarum dimenſionum, & terminatarum ſuper fine terminante ıꝑm, &omne tale quum intellectus poſuerit ipſum exiſtens per ſe abſque hoc, quod aliud largiatur ſibi permanentiam, & æternitatem neceſſe eſt,vt ita ſit de finitate ſuæ pmanentiæ, ſicut eſt de finitate ſuæ actionis.& ideo neceſſe eſt ĩ intellũ eẽ potentiã largiẽtẽ ſibi permanentiã æternam,quẽadmodũ largitur ſibi motum ęternum. vbi expreſſe Comment.vult,ꝙ ſi intellectus eit cũ ſcriberet ab orbe intelligentiam quid eſſet đ orbe,ſoluit ꝙ erit ſicut ẽ de motu:manifeſtum aũt eſt, ꝙ niſi intelligentia eſſet: motus non eſſet,igitur neq; ſuba orbis eẽt:qa ĩ eodẽ gñe cãæ dependent motus, & orbis ab ipſa,ſicut in iſtis forma & añia communia formam depẽdent ab agente.vnde licet orbis nõ poſſit deſinere eſſe per principium intrĩſecum, qđ eſt cauſa corruptionis,quia caret materia, per quam res poteſt eſſe & non eſſe,poſſet tñ deſinere eſſe per ablationem principij ſeparati, a quo eſſentiã de pẽdet, tanq̃ a cauſa extrinſeca:cœlum.n. & tota natura dependet a Deo glorioſo,& in hoc nõ eſt dubiũ in via Auerrois. Vnde vide ſi placet ipſum in libro deſtruct.in diſputatione tertia, in ſolutione 18. dub.inquit enim. Amplius, quòd datẽntium ſeparatorum a materia finem eſt illđ,quod dat eis eſſe. Forma enim & finis ſunt idem, &

vnum in hac ſpecie entium, ergo quod dat finem entibus illudmet dat formam, & illud quod dat formam eſt agẽs, ergo quod dat finẽ hoc eſſe eſt agens: apparet idcirco qđ primum principium eſt agens, & forma & finis: & ĩmorari in hoc eſt ſuperfluum.

Finis terminus eſt 2. metaphyſi. tex. commen. 9.

Finis ẽ melior alijs cauſis, qa aliæ cãe ſunt propter illam, forma autẽ eſt melior alijs, quia ſcientia rei per illam eſt perfectior q̃ ſcientia rei per alias 3. met. com. 3.

Finis nõ poteſt eſſe priuatio eius cuius eſt finis. Themiſtius 5. ph. 47. ſic enim probatur ibidem, qui cũ interminato ad quod tendit mot⁹ non eſt contrarium motui.

Finalis cauſa eſt magis manifeſta ĩ rebus voluntarijs q̃ in rebus nãlibus 5. metaph. com. 1.

Finita magis q̃ ĩfinita, & vnum magis q̃ multa oportet exiſtimare, eiſdem autem accidentibus ſemper finita magis accipiendum, in his enim quæ ſunt natura oportet finitum, & melius ſi cõtingat 8. ph. tex. commẽ. 48. vbi aduerte ꝙ iſtđ eſt maximum fundamentum in via peripateticorum, & quamplures opiniones Ariſto. ſunt fundatæ ſuper hoc principio. vnde etiam in libro de partib⁹ animalium ca. 4. in libro 3. expreſſe dicit, vbicunq; fieri poteſt vnum q̃ plura eſſe melius eſt, vbi loquitur de prĩcipio venarum. Et in eodem loco dicit, ꝙ principium vnum eſſe oportet vbi fieri poteſt. Et ſuper hoc fundamẽto tenet cor eſſe primum prĩcipiũ omnium motuũ, & ſenſationum contra medicos ponentes pluralitatem principiorum ſuper hoc prĩcipio, concludit in 12. met. vnum eſſe principem vniuerſi, quia pluralitas principantium mala. & fuit ſententia doctiſſimi Homeri in 1. Iliados ſuper hoc principio prætulit in 1. phyſi. opinionem Empedoclis ponentis principia finita opiniõi Anaxagoræ, & Democriti ponentium principia eſſe infinita, vt patet 1. ph. t. com. 50. Et ratio iſti⁹ eſt, quia Deus & natura nihil fruſtra faciunt 1. Cœ. t. commen. 32. natura enim non abundat in ſuperfluis, immo euitat multitudinem quoad eius fieri poteſt: videmus enim plerunq; in plantis & animalibus per vnum inſtrumentum cõſequi varias vtilitates: ita, ꝙ non ſunt multiplicata inſtrumenta, ex actionum diuerſitate, vbi hoc fieri poteſt. vt patet ex 2. de anima de inſtrumento anhelitus, quo natura vtitur ad duas vtilitates, & ad reſpirationem & formationẽ vocis, vt patet in tex. commen. 88. vbi d. Ariſto. iam enim aere reſpirato vtitur natura ad duo opera, ſicut ĩ lingua ad guſtum, & locutionem. Et nota, ꝙ cum ars imitetur naturam hoc etiam veritatem habet in arte ſicut natura. vt gloſat Commẽ. in 1. phyſi. commen. 50. qui enim ſanare poteſt modica actione agit actione artificiali: ſi autem laborauerit maiori actioni aget ocioſe, & ſuperflue. tene igitur in via peripatetica, ꝙ in naturalibus vbicunq; apparentia ſaluari poſſunt, ex vno aut ex finitis principijs vnitas multitudini, & finitas infinitudini eſt præferenda.

Finis quorundam rerum, eſt agere tm̃, & finis quorundam eſt aliqđ

actum,9. metaph.t.commen.16.

Finis penes philoſophum dr̄ tribus modis,vn⁹ ad quem res neceſſario tendit,& hic abſolute dr̄ finis.ſecū dus ſicut forma dr̄ finis eſſe materiæ,&hic apparet finis entis inſeparabilis.tertius,vt eo exñte ſtent res per ipſum ordinate,& hic finis cauſarum appellatur,ſicut dr̄ exemplariter,ꝙ terra eſt finis vaſorū q̄ per eam fiunt.Auer.6.Col.ca.1.

Finis non omnium rerum optimus eſt,alioquin finis vn⁹ omnium rerum eſſet fingēdus, ſed id rei cuiq; melius pręeſſe dicendum eſt,ꝙ maxime ſit cuiq; naturæ congruum, atq; idoneum.Themiſtius 2. phy. ſuper 74.

Fines corporum diuerſantur ſm diuerſitatem naturarum corporum 4.phy.com.36.& 1.ca. de ſubſt.orbis,idem 1.Cœ.com.72.

Finitū eſt quicquid a ſua parte mēſuratur,6.ph.61.

FLAMMA ſpiritus, aut fumus ardens eſt 4.Metheororum,tex.com men.48.

Flamma eſt fumus ardens,fum⁹ autem eſt ex aere,& terra,2. de gñat. & corrup.tex.com. 28.

Fluuij & venti conſtituūtur per motum 1.de anima,com.36.&37.idē 8.phy 40.& 20.

Flexibilia ſunt illa, quæ poſſunt redire a rectitudine ad flexibilitatē, ſeu curuitatem, vt virgæ humidæ, & calami.Commen.in 4.Metheororum.in ſumma.

Flegmaticum corpus ſi ad ætates reſpicias nō eſt dare.v 3.frigidum & humidum,quia ætas ſenum eſt frigida & ſicca.Gale. in 6.de accidenti & morbo prope finem.

Flamma magis vrit,quam aqua feruens.ex ſecundo de partibus aīal. ca.2.licet aqua feruens magis calefaciat,quam flamma.

Flegma eſt materia remota mēbrorum conſimilium,quia non fiunt ex ea niſi conuertatur in ſanguinē ſed cholera, & melancholia, non ſunt aliquo modo materia mēbrorum 2.Collig. ca. 1. nec propīqua nec remota.idem vide ibid.cap.8. de iuuamentis membrorum. vbi reddit cauſam, quare natura flegmati nō ordinauit receptaculum, ſicut fecit choleræ & melancholię.

Flegma eſt ſanguis diminute decoctus,& alr̄ dr̄ eſſe ſuperfluitas ſanguinis,afr ex vtraq; cholera 2.Colli.ca. 8.de iuuamentis membrorū conſimilium.

Flegma nō naturale eſt quatruplex ex 5.Coll.ca.6.

Flegmatica apoſtemata quædā fiūt a flegmate groſſo.quædam vero a flegmate ſubtili 3 Colliget cap.6.

Flumen quanto magis elongatur a ſuo ortu tanto eſt deterius: & propterea noſtrum flumen melius eſt in Corduba q̄ī Sibilia, propter crementum & decrementum,& propter admixtionem aquæ ſalſæ ī eo quamuis non ſentiat 5.Colli.cap. 38.de aquis.

Flumina flumen & flabra,ſeu venti in ſe habent ꝙ in eſſentia eorū eſt motus, flumen niſi fluat non erit amplius flumen, ſed aqua aut colluuies: flabra niſi flentur nō erunt flabra,ſed aer aut vapor: nihil enī aliud ventus eſt niſi fluctus aeris. Themiſtius primo de anima,cap. 19. idem Commentator, primo de anima com.36.& 37.

Flobothomia, vt dicit noſter chariſſimus Auenzoar, non dicitur fieri niſi

niſi poſt corporis mūdificationē. & hoc ē qa qñ venæ ſunt a ſanguine inanitę, ſugunt ſupfluitates malas ad enutriendum ineptas, & ab his malam acquirunt complexionem: & tunc flobothomia erit cauſa maioris conſtipationis ventris: quia membra ſugēdo ſuperfluitates feculentas & magis exſiccant. 7. Colliget. cap. 1.

Flegma non eſt cauſa canitiei, vt quidā putant Auer. in. 5. de generatione animalium. cap. de caluitie. & ibi vide cauſam.

Formæ naturales, licet nō mouean tur, tamē ſunt naturales, quia ſunt in mobili 1. phy. cōm. 11. Ex quo ſequitur quod ſi intelligentia eſſet forma cœli, eſſet naturalis conſiderationis quidditatiue. contra Groſſipedales.

Forma eſt principium generationis per ſe, & priuatio per accidens 1. phyſi. 64. 67. & 71. 75. & 79.

Formarū aliæ ſunt in materijs: aliæ vero non in materijs 1. phy. commen. vlti. idem 12. meta. cōm. 25.

Forma ſubſtantialis non eſt in ſubiecto per quod ipſa ſuſtentetur ſicut accidentia 2. phy. cōm. 4. & 2. de anima 4. & 8. commentis.

Forma comprehenditur per intellectum 2. phyſic. cōmen. 10. idem 1. Cœli. cō. 92. & 12. meta. cō. 14. vide in concordantijs.

Forma non ſeparatur a materia in eſſe, ſed ſecundum diffinitionem tantum 2. phyſic. tex. cōmen. 12. idem primo cœli. cōmen. 92. & 8. metaph. commen. 8.

Forma eſt dignior natura quàm materia 2. phyſic. tex. cōmen. 12. & 1. cœli. cōmen. 5. & 5. metaphyſic. commen. 5. idem 7. & 8. metaphy. vtrobiq; tex. cōmen. 7.

Formæ artificiales licet ſint accidentia in corporibus naturalibus, tamen conſtituunt res artificiales ſecundum quòd ſunt artificiales 2. phyſi. cōmen. 13. vide idem 2. de anima. commen. 8.

Formæ naturales quanquàm a materia animo & cogitatiōe eximuntur: non tamen poſſunt actu aut ſubſtantia eximi. Themiſtius 2. phy. ſuper tex. 26. idem habet ibidem tex. cōmen. 12. & Commentator 12. metaph. cōmen. 39.

Formæ quædam ſunt magis ſeparabiles a materia quàm quædam 2. phyſic. cōmen. 19. vide 6. meta. tex. commen. 2.

Formæ habent duplex eſſe, vt eſt declaratum in ſcientia de anima. ſenſibile & intelligibile. Nam formæ inquantum formæ; non habent tertium eſſe. ex paraphraſi meta. trac. 4.

Forma relatiue dicitur ad materiā. 2. phy. tex. commen. 26.

Forma per ſe conſideratur a naturali & materia propter formam 2. phyſico. commen. 26. & tex. commen. 91.

Forma vltima ad quā peruenit materia eſt forma hominis 2. phyſic. commen. 26.

Formæ naturales ſunt i materijs 2. phyſico. tex. cōmen 26. & 3. cœli. text. cōmen. 1. Nota tamen quòd habet veritatem, vt in pluribus, quia fallit in intellectu. vide in 6. metaphyſic. tex. cōmen. 1. propter Alexan. & ſequaces, qui aliter intellexerunt iſtam propoſitionem verificari. & ſic ſolue infinitas authoritates Petri Pōponatij de mortalitate intellectus.

Formarum abſtractarum conſideratio ſm ꝙ ſunt abſtractæ,& de quiditatibus earum eſt primæ philoſophiæ, non ſciæ nalis 2. Phy.cõ. 26.pondera reduplicationis notã.

Formarum abſtractarum eſſe conſideratur in ſcĩa naturali, non in 1. philoſophia.contra Auic.2.ph.cõ. 26.& 1.ph com.vlt.& in lib.deſtr. diſpu.4.in ſolutione 5. dub.8. ph. commen.5.

Forma triplex compoſitionis,alterationis,& vtriuſq; ſimul 2. ph . tex. commen.31.

Forma exemplar ab Ariſtote. nuncupatur,non eo modo,quo hi, qui ideam poſuere ſeparatas quaſdam ſpecies,atque ipſas per ſe nullo innexu materiæ ſubſiſtentes:ſed ꝓpterea quia definita, præſcriptaq; eſt omnis forma,quæ a natura ꝓuenit.Themiſt.2.ph.28.idem Cõmentator 12.Metaph.com. 18.in illa parte.& hæ ſunt ideæ quas cõminiſcebatur Plato.

Forma eſt actio agentis, & eſt illud, quod exiſtit in recipiente 2. de aĩa t.cõ.24.vbi dr̃,videtur etiam in diſponente, & diſpoſito actiuorum ineſſe actus. vide in contradictio. nuper editis.

Forma non ſequitur neceſſario naturam materiæ,vt opinati ſunt antiqui 2.phyſi. commen.74.& 87. vide Ariſtotelem expreſſe contra antiquos in 5. de gñatio. animal. cap.1.& ibidem require cauſam erroris eorum.

Formis non accidit nobilitas, niſi ſm ꝙ forma eſt finis,2.phyſi.com. 74.vnde Commentator inde colligit in mathematicis non eſſe nobilitatem,quod ſic intellige. nam cũ lineę,& magnitudĩes naturales & mathematicę ſunt eadem, tamẽ forma magnitudinis nõ habet rationem boni,niſi,vt eſt termin⁹,& finis generatiõis naturalis, aut terminus corporis ſenſibilis,non aũt abſolute inquantum magnitudo eſt, abſtrahens a tali motu,& ſenſibili etiam ſicut eſt, dum eſt in ſola imaginatione.ſic.n. prępoſitiones geometriæ,ſunt fundamenta imaginationis 3.phyſi.com.60.& iſto modo intelligitur vulgata propoſitio,ꝙ in mathematicis non eſt ratio boni,neq; finis in reſpectu quo a naturali conſideranť, vt ſunt in imaginatione huiuſmodi, & eſſe tale eſt eſſe in anima, & eẽ in aĩa ẽ eſſe diminutũ 6.met.cõ.& t.vlt.ſic in ſimili dicimus,ꝙ aurum in mẽte nõ mouet in ratione finis:quia aurum non primo illo eſſe apparet,ſed pro eſſe reali, quod habet ĩ burſa: ſic enim mouet,vt finis, ſicut dicit de balneo Commentator 12.metaph. commen. 36.non intelligas autem in ſententijs mathematicis non ineſſe nobilitatem, & bonitatem in via peripateticorũ, quicquid ſit de Platone in hoc, vt aliàs declaraui.vide in concordan.

Forma eſt cauſa terminationis , & continentiæ 3.phyſi.tex. commẽ. 67. idem primo de Anima , commen.90.

Forma ſi ex ea eſſet infinitum,poſſibile eſſet viuere corpus infinitum in actu 3.phy.com.67.

Forma eſt cauſa, quòd omnis res ſit vna , & forma eſt indiuiſibilis per ſe,3.phyſi.commen.68.idem 2.de anima,tex. commen.7. idem 1.de anima,com.90.& 53.idem 3.meta.commen.15.1.Cœ. 92. 8.Met. commen. vltimo 7 . Meta.com.5.

37.& 60.2.de anima 2.7.8.9.60. 8.meta.t.c.3.& c.7. Caueant igit̃ ponentes primum principium indiuiduationis materiam, & vnitatis materialis.

Formæ in rebus generalibus quodã modo ſunt formæ, & quodammo do ſunt fines 4.ph.11.& 2.ph.tex. commen.70.

Forma, totum, & compoſitio ſunt idem ſubiecto, & differẽtes ſm modum. vide Themiſt.2.phyſi.ſuper tex.31.

Forma eſt vltimum rei quam continet 4.ph.com.14.

Forma eſt determinans dimẽſiones & materiam 4.phy.commen.15. & 1. ca.de ſubſt.or.

Formæ ſeparatio a materia eſt eius corruptio, & eſt vnum de poſitis a naturali 4.phy.commen.17.idem 5.phyſi.commen.5.& quarto Cœ. commen.23.

Formę ſeparatio & loci differunt 4. ph.com.17.

Forma aliter dr̃ eſſe terminum, & aliter locus 4.ph.t.com.35.& vide Themiſt.ibi notantem preſſius loquendo formam non nuncupari terminum, ſed rationem & quodquid erat eſſe rei.

Forma non mouet, neq; mouetur, quoniam motor, & motum ſunt compoſita ex materia, & forma 5. phy.commen.& tex.3. & ibidem commen.5.

Formas qui finxerit moueri, nõ eſt loquẽdum cum eo in philoſophia naturali.Commen. 5.phy.com.5.

Forma ſumitur trib⁹ modis, large, proprie, & magis proprie 5. phyſi. commen.5.

Formæ & paſſiones, ſi ſunt in ſubſtãtia corporum neceſſe eſt, vt moueantur & fluant, quia neceſſe eſt ꝙ omne, quod inuenitur in corporibus motis, & fluentibus moueat̃, & fluat. Commen. 5. phyſi. commen. 37. Caueant ergo qui de mẽte eius tenent quamlibet intelligẽtiam dare eſſe cœlo per formalem inhærentiam. Audiret enim per vitam meam ineuitabiliter intelligẽtiam moueri per accidens. Et mirum eſt de iſtis Groſſipedalibus, ꝙ in tali paſſione manifeſti erroris nõ exceperint primam, in qua nulla prorſus eſt potentia 3.de anima commen.5.

Forma eadem poteſt agere diuerſas actiones in temporibus diuerſis 5. ph.com.38.

Forma eſt indiuiſibilis 6.ph.cõ.45. & 3.ph.68.

Forma quęlibet exiſtens in materia eſt diuiſibilis ad diuiſionẽ ſui ſubiecti 8.phyſi.tex.commen.78. aliter demonſtratio illa Ariſtotelis nulla eſt.

Formæ in materia contrariæ ſunt, & ſi eſſet forma in materia, ſine cõtrario tunc natura ocioſe egiſſet 1. Cœ.commen.20.idem 1. cap. de ſubſt.orbis.

Formæ diuerſarum naturarum ĩnatæ ſunt habere materias diuerſæ quantitatis, cum diuerſitas formarum ſit cauſa diuerſitatis quantitatum, 1.Cœli com.72.

Formæ acceptio, vt eſt abſtracta a materia, & vt concernit mãm differens eſt 1. Cœ.t.com.93.

Formæ exiſtentes in materia multiplicari poſſunt ſecũdum numerũ, quando aliquid remanet materiæ extra: ſi vero tota materia comprehenſa fuerit in vno nequaq̃. 1. Cę. tex.com.93.

Forma eſt ſubiectũ vñitatis & is ẽ Intellectus cuiuslibet formæ: & ideo dr̃ in diffinitione vl̃is quod eſt illud quod aptum natum eſt prędicari de pluribus 1. Cœ. com. 92.

Formę ſubſtantia alia eſt a ſubſtantia materię, & hoc manifeſtum eſt 1. Cœ. com. 92. & 2. Phy. com. 12. & 8. Metaph. commen. 8.

Forma eſt aliud ab habente formã 1. Cœ. commen 93 & 7. Metaph. 21. & 26. 27. & 60.

Formę generaliter ĩ oĩbus quę ſunt apud nos, ſunt cauſa permanẽtiæ entium in aliquo tempore 2. Cœ. com. 6. idem 1. de Ani. com. 90.

Fora ẽ añ priuationẽ 2. Cœ. t. c. 18.

Formã inquantũ forma impoſſe eſſe augeri in infinitum 3. Cœ. cõ. 6.

Forma patris prior eſt materia filij tempore & natura 3. Cœ. com. 25 idem 9. Meta. tex. com. 13.

Forma inquantũ forma mouet, & mouetur inquantũ eſt in materia 3. Cœ. com. 28. & 4. Cœ. cõ. 22.

Forma ad materiã eſt ſicut cõtinẽs ad contentũ 4. Cœ. te. cõ. 35. & 1. de Ani. tex. com. 90.

Formę elementorum ſunt diminuti eſſe 4. Cœ. cõ. 40. & 3. Cœ. c. 67.

Forma quãto magis fuerit pfectior tanto magis erit manifeſtius vt ſit accepta in diffinitione accidentiũ informato, & quãto magis fuerit diminuti eſſe, tanto magis erit ecõ uerſo. Et iõ videm⁹ ꝙ calidum & humidũ, & frigidũ & ſiccum ſunt cauſę in formis elemẽtorũ, & ſunt cauſatę in formis Animal. 4. Cœ. cõ. 40. vbi põderabis ipſum ſequi opinionem Alexandri, vt ex prætextu verborum eligi poteſt.

Forma eſt manifeſtior in membris officialibus q̃ in membris cõſimilibus. cuius argumento eſt ꝙ mortu⁹ magis dicitur habere carnem aut os q̃ manum aut brachium 1. de Generat. & corrup. te. cõ. 37.

Forma inuenitur duobus modis ſicut ſcientia & ſicut conſiderare 2. de Ani. tex. com. 2. & 5.

Forma ſubſtantialis ęquiuoce dicit eẽ in ſubiecto & accñs eẽ in ſubiecto, quia ſubiectũ accidẽtis ẽ ens in actu, ſed ſubiectũ formę ſubſtãtialis eſt ens in potentia, & pcipue primũ ſubiectũ qd̃ non denudat a forma oĩno 2. de Ani. cõ. 4. idẽ 1. Ph. cõ. 63. & 1. ca. de ſubſtã. orbis.

Sed quid dicemus de qualitatibus interminatis, & vl'r de accñtib⁹ interminatis, quorũ ſubiectũ ẽ pr̃ia materia, vt vult Cõmen. niſi eſſet ꝙ differũt adhuc talia accidẽtia a forma ſubſtãtiali per aliã drĩã po ſitam p Auer. in eodẽ cõ. 4. ſecũdi de Ani. & eſt quia forma ſubſtantialis eſt pars ſubſtãtialis ſubſtantię cõpoſitę, ſed nullum accidens ſiue terminatum, ſiue interminatum eſt pars ſubſtantiæ.

Formę rerũ naturalium cũ fuerint ablatę auferuntur materię, & nullũ ens remanet niſi ęquiuoce 2. de Ani. t. cõ. 8. ſecus autem eſt de forma artificiali, vt ibidem dicitur.

Forma eſt pp quã attribuitur primitus actio enti, & iſta cõuertitur 2. de Ani. cõ. 24 idem 2. Ph 17. & 2. de Generat. & corrup. te. cõ. 53.

Formę materialis non ſunt ſeparabiles 3. de Ani. cõ. 4. idem 4. Phy. com. 18. & 3. Cœ. com. 31.

Fora nulla ẽ liberata a potẽtia ſimplr̃ niſi prima forma, q̃ nihil intelligit extra ſe, ſed eſſentia ei⁹ ẽ qdditas ei⁹: alię aũt formę diuerſificãtur ĩ eſſentia & qdditate quoquo mõ

mē 3.đ Ani.c.5.ī ſoſ.qōnis tertię.

Forma eſt indiuiſibilis p ſe, ſed eſt diuiſibilis per accidens 3. de Anima tex. commen.24.

Formę extra animā habēt eſſe materiale purū, & in anima ſpirituale purū, & in medio habent eē medium inter ſpirituale & corporale. Auer. in com.lib. de Sen.& Senſa.

Formę habent tres ordines, quorū vnus eſt corporalis, ſecūdus eſt in ſenſu communi & eſt ſpiritualis, tertius eſt in virtute imaginatiua & eſt magis ſpiritualis.ibid. Auer.

Forma in ſenſu cōi ſtatim deſinit ī abſentia ſenſibilis, & tunc virtus imaginatiua imaginabit̄ illā.ibi.

Formę vľes non indiuiduantur niſi per materiā.Commen.in cō.libri de diuinatione ſm quietem.idem 1.Cœ.te.com.92,& 1.Meta.com. 40.& 12.Metaph.com.14

Formam vnam habere niſi vnum ſubiectum impoſſibile eſt.1.capite de ſubſtātia orbis.

Forma compoſiti quāto magis fuerit remota a formis ſimpliciū, tanto magis erit cōtraria illis formis, quapropter actio ſimplicium fortior eſt in ea. Commēta.in com.libri de lōgitudine & breuitate vitę.

Formę omnes cōicant in dimenſionibus non terminatis primo cap. de ſubſtantia orbis.

Formę corporū cœleſtium ſunt abſtractę in eſſe, & non ſunt neq; in toto, neq; in pte, neq; in diuiſibili, neq; ī īdiuiſibili 1.ca.đ ſubſt.orb.

Forā abſtracta differt a formis conſtitutis in eſſe p ſubiectū, quia in ea idē eſt efficiens & finis, ſecus in formis cōſtituti in eē p ſubiectū, quia forma a qua moue͛ dr̄ a forma ad quā mouetur 1.ca.đe ſubſtantia orb.idem 12.Meta.cō.36.

Formas remanere & res quarū ſunt formę deficere īpoſſe eſt, quia tūc nō eſſet generatio neq; corruptio. Cōment.1.Meta c.33. vbi ēt dicit ꝙ impoſſibile eſt exiſtimare formas eē abſtractas a ſubſtātijs quarū ſunt formæ. Caueāt igitur qui ponunt de mēte Auer.animā ītellectiuā eſſe formā dantem eſſe formaliter hoī, quia tunc hō non eēt generabilis & corruptibilis inquātū hō. vnde quęcunq; ſolutio daretur, eadē dabitur a Platone contra quem arguit Philoſophus ibi de idea, vt patet conſideranti. Cōtra aſſerētē aīam intellectiuā ſm Auerr. dare eē formaliter hoī.

Formas ſpecificas eſſe proprias in materijs, licet ſit principiū in Philoſophia: aliqui tñ negauerunt illud vt Auic. qui cū ſua famoſitate dixit hoīe3 generari ex terra ſicut murē 2.Mete.15.vide Ph.cō.46.

Formæ formarū conſiderādæ ſunt in ſcīa diuina 4.Meta.com.2.vbi Auer.in calce com. dicit ꝙ formę quas quidā dicunt conſiderandæ ſunt in hac ſcīa, ſicut, n.apud dicētes eas formas formarū entiū cū hęc ſcīa conſiderat de formis, igit̄ cōſiderat de formis formarū. vbi animaduerte ꝙ hoc dicit̄ ꝑ ideas Plat. qui exiſtimabat eas eē extra animam, & appellabat eas formas formarū: & ſi tales formę eēnt, ptinerēt ad ſcīam diuinā, quia eſſent de numero entiū abſtractorū ſm eē. Et ex hoc loco volo tibi declarare locū adhuc nō intellectū ī doctrina Cōmē.in 2.Ph cō.26, vbi ī calce cō. ſcribit, ꝙ ſcīa nālis de eē formarū cōſiderat quouſq; perueniat ad vltimā formarū maliū, & primū abſtractarū aut ad formas forārū q̄ ſunt medię ī eē īter illas ſicut Nota locū ī Auic. adhuc nō intellectū.

ſicut exiſtimatur forma hoīs vltia: quod cū diſiūctiua detur p mēbra oppoſita, dico quod ſenſus eſt quod naturalis ſcīa quo ad quidditatiuā conſiderationē de eſſe formarū.i.de eſſentijs formarū ſe extendit incluſiue vſq; ad illā formā, q̄ ē vltima inter formas nāles & eſt pria īter abſtractas .ſ. vſq; ad formā hominis vltimā.i. ad animā ītellectiuā, quia aſcēdēdo ex iſtis īferioribus progrediēdo vſq; ad primā formā q̄ eſt Deus glorioſus, anima ē vltima inter formam habentem habitudinem ad materiā & eſt pria inter abſtractas, licet deſcēdēdo a pria ad infima ītellectus hominis ſit poſtremus īter abſtracta, vt patet 3.de Ani.com.19. quia aūt opinio Commentatoris fuit conſiderationē quidditatiuā de intellectu hominis pertinere ad naturalē, vt patet 3.de Ani.cō.17.& alibi. Ideo īcluſiue ſe extēdit vſq; ad formas formarū q̄ ſunt mediꝫ in eſſe īter ipſas ſcilicet vſque ad ideas excluſiue, quia conſideratio de ideis ſi eſſent pertinere ad ſcientiā diuinam, vt dicit Commēt. in commēto præſenti, & ideꝫ a ponentibus illas appellabātur formꝫ formarū, & erūt mediꝫ in eē ſm Platonē īter formas immerſas ī materia, & īter formas ſimpl̄r abſtractas. Ita quod Cōmē. voluit in iſtis verbis obſcuris aſſignare terminū cōſiderationis quidditatiue nālis, & incluſiue terminantē & iſta eſt aīa ītellectiua, & terminū excluſiue terminantē ſi daretur & ſunt Plat. ideꝫ, & non pōt aliter intelligi, quia nil melius eſt q̄ Auer. interpretari. Et hoc cōcordat cū his q̄ dixerat Cōmē. i eodē .c. 26. vbi exponēs illud dictū Philoſophi ibi q̄ ſunt ſpēs ſeparatæ ī materia dicit, & dicit hoc quaſi contradicēdo dicētibus formas ſeparari. Ecce quō verū vero cōſonat ex oī parte: & ideo illa verba ſic p parentheſim debent legi.

V5. quod cōſideratio nālis ſe extendit vſq; ad formā vltimā materialiū & primā abſtractarū, ſicut exiſtimatur de forma vltima hominū, & hoc eſt primū mem̄brū, aut ad formas formarū, quæ ſunt mediæ in eē inter illas.ſ. ad ideas q̄ ſunt mediæ inter ſimpl̄r abſtractas vt eſt deus: & ſimpliciter materiales, vt ſunt iſtæ formæ ſingularium.

Formæ quædam ſunt magis ſeparabiles a materia: & quædam minus 2.Phy.tex.com 18.& 19.

Formꝫ quæ differenter pñt concipi & diffiniri abſq; materia ſenſibili & cū mā ſenſibili ſunt illꝫ, in qb⁹ cōmunicat naturalis cum mathematico. Commēta.2. Phy.cō.18.

Formarū ſunt multi ordines. ſ. abſtractꝫ a materia & non abſtractꝫ 2.Phy.com.26.& 1.Phy.cō.vlti.

Forma ē ſpēs & exēplar, hæc āt ē rō & qd q̄d erat eē rei 2.Ph.t.c.28. vbi pōdera dictū Alex. qd̄ ēt abbreuiator eius Them. ibidem annotauit qd̄ Ariſt. nō appellat formā exemplar eo mō quo, hi q ideas poſuere ſeparatas quaſdā ſpēs atq; ipſas p ſe nullo nexu māꝫ ſubſiſtētes, ſꝫ ppea qa diffinita pſcriptaq; & oīū eorū ſoſa q a nā ꝓueniūt hoīs, eq; bouis, fici, olei, platani, ēt illd̄ prīcipiū vñ hꝫc oriuntur eaten⁹ pgit mouendo & exercēdo materiā, donec ſoſa illa & ſpēs māꝫ coaptetur & cōgruat plene atq; pfecte, vñ vt inqt Ale. forma ē tanq̄ ſcop⁹ & naturæ intētio, forte ēt vt notat Simplici⁹.

forma

forma naturalis q̄ in materia exiſtit, illa.n.ibi diffinit̄, ea rōne exēplar dr̄.v3. reſpectu artis: iam.n. Philoſoph' multotiens dicere cōſueuit artem imitari naturā, & iā. ibidem in tex.21. dixerat.

Forma recepta habet tres grad', corporeum primū ſecundū ſpiritualem & iſte eſt in ſenſu cōi, tertius autē eſt ſpiritualior & iſte ē ī imaginatiua virtute, & ab iſto gradu deuenit ad alios gradus altiores & nobiliores 3.Colliget ca.38.de viſu & videntibus.

Forma eſt ſubſtātia p quā indiciū ſubſtantię fit ſubſtātia 5. Meta.t.cō. 15. idem 2.de Ani.t.cō.2.

Forma eſt finis materię & cōpoſiti ex materia & forma, vt forma hominis eſt finis ſuę materię, & finis hominis qui componitur ex forma & materia 5.Meta.tex.cō.22.

Forma eſt finis, perfectum autē eſt habens finem 5.Meta.t.cō.29.

Forma ſpeciei diuiditur ī genus & dr̄iam 5.Metaph.t.com.30.

Formę vt ſunt genera & ſpecies ſeu differentiæ differunt a ſeipſis: vt ſunt formę tm̄: illas.n.genus eſſe aut differentias accidit illis 5. Meta.c.30.idē 7.Meta.c.46. vbi colligitur ꝙ vl'e pōt ſummi duob' modis, & pro pria intētiōe & ꝑ ſcd'a.

Forma eſt cā ſubſtātię demōſtratę, & ſubſtātię demōſtratę non ſunt ſubſtātię niſi p illā 7. Meta.cō.5. idem in 2.de Ani.cō.2.7. & 8.Metaph.com.7.idem 1.de Ani com. 90.& 2.Phyſi.com.4.

Foŕa ſm illū modū ſm quē ē prior mā eodē mō eſt prior cōpoſito 7. Meta.t.cō.7. vbi aduerte de mēte Cōmēta.ibi, & in 8.Meta.in t.c.7. & in 2.Ph.cō.4.formam eē magis ens & magis ſubſtantia q̄ ſit compoſitū, quia textus iacet ꝙ eadem ratiōe forma eſt prior eo quod ex vtriſq; & ita cōiter inuenitur litera hodiernis tēporibus, & ēt ī quibuſdā gręcis codicibus. Simp'. tamen in 1.Ph. auſcultationis.& Ar. gy. aliter legit locū iſtum ī recto, & ſenſus eſt ꝙ pp eandē rationē illud quod ex vtriſq; compoſitū eſt, eſt magis ens vtriſq; . ſ.materia & forma. vnde tenuit Simp. ſubſtantiā cōpoſitā eſſe magis ens & ſubſtātia q̄ ſit materia & forma, & forma ē magis ens q̄ materia, & iſta fuit ēt opinio Alex. vt recitat Commē.in 12.primę Philoſophię. hāc opinionē ſequunt̄ diuus Tho. & Scot' & ferè omnes latini, ſed Cōmen.eſt alterius opinionis. vide in concordan. de hoc & in q̄onibus Miſcellaneis in proprio quæſito.

Forma non eſt eſſentialiter in materia neque priuatio, qm̄ ſi aliqua forma eēt eſſentialiter in materia, tunc mā nō reciperet oēs formas 7.Meta.com.8.idem 1.Phy.com. 63.& 69.& 79.& 1.cap.de ſubſtātia orbis idem 3.Cœ. com. 67.vide tamē Alexan. pulchre in 1.lib. Natural.q̄onum cap.vel q̄ne vlt. vbi pulchre declarat q̄ō forma licet nō ſit p ſe in mā in primo modo dicēdi p ſe & ſimiliter de priuatione. ſi tamen loquamur de p ſe ſecundo modo, de quo meminit Ariſt. & Theophr. in poſteriorib' Analiticis, & eſt qn̄ aliquid per ſe ineſt alicui qd̄ ponitur in ratione dicente ꝙ eſt ſicut par & impar p ſe inſunt numero, quia numerus ponitur in ratione ipſorum, ſic forma materialis per ſe ineſt materię & priuatio ēt, quia materia ponitur A le. ſb. nāl. q̄onū

tur

tur in rõne iſtorũ & non econtra. Et ita qñ Commẽt dicit ꝙ forma & priuatio nõ ſunt eſſentialiter ĩ materia, intelligitur eẽntialiter primo modo & non ſcdo mõ. nã vt ſcribit Commẽ. in 2. de Ani. com. 67. iuxta doctrinam Ariſ. in 1. Poſter. Analit. duo ſunt modi propoſitionũ eſſentialium. vnus in quo prædicatum eſt cauſa ſubiecti, ſicut dicẽdo ꝙ homo eſt rationalis: alius vbi ſubiectum eſt cauſa prædicati, vt homo eſt viſibilis.

Forma habet intentionẽ magis ſeparabilẽ q̃ materia 7. Met. t. cõ. 8. vbi Commẽ. dicit ꝙ intẽtiones ſeparabiles in intellectu, quæ. ſ. non intelligũtur per ſe, ſunt magis ſubſtantię. Et ideo exiſtimatur ꝙ forma ẽt ſit ſubſtantia cum ſit quidditas quam ſignificat diffinitio & cõgregatũ ex materia & forma ẽt ẽ ſubſtãtia. Et hęc duo ſunt magis ſubſtantia q̃ materia. vbi aduerte ꝙ vt ſcribitur in 9. Primę Philoſophię. t. c. 13. licet potẽtia & act⁹ opponant̃ relatiue: potẽtia tñ ꝑ ſe refertur ad actum: actus autẽ nõ refertur ad potẽtiã niſi pro quanto potẽtia refert̃ ad ipsũ. Et ĩde ꝓuenit alia dña ꝙ potẽtia intelligitur ꝑ aliud: actus autẽ per ſe. vt colligitur ex 9. primę Philoſophię. t. c. 20. & quia potentia ad materiã reducitur, & actus ad formã. vt ſcribit Commẽ. in 12. primę Philoſophię, in com. & t. 26. ſic intellectus formę eſt magis ſeparabilis quam intellectus materiæ. De hoc tamẽ vide latius in contradictionibus.

Formæ ſunt plures & non habent eandẽ actionem cõmunẽ. ideo ex actionibus formarum non potuit in naturali Philoſophia declarari prima forma ſicut ex paſſionibus materierũ potuit declarari prima materia Commẽta. 7. Meta. com. 9. vide in concordantijs.

Formę Plat. ſunt deſtructę ab Ariſ. in ſcĩa diuina, & quia non ꝓſunt ad ſcĩam, & ẽt quia nihil proſunt ad generationẽ 7. Meta. com. 22.

Forma non eſt generabilis & corruptibilis niſi ꝑ accidẽs, & ſilr̃ eſt de materia & generabile & corruptibile in rei veritate eſt indiciũ ſuũ cõpoſitũ ex mã & forma 7. Meta. t. c. 23. & 26. 27. 31. 33. idẽ 8. Met. t. c. 8. & 12. Metaph. com. 18.

Forma ſi per ſe generaretur & faceret, tunc generationes procẽderẽtur in infinitum 7. Meta. t. cõ. 26.

Forma eſt cauſa ipſius eẽ omnibus 2. de Ani. t. c. 37. inde locans in libro de vnitate & vno omne eẽ eſt a forma, quod ẽt Peripatetici deſcribentes dixerunt ꝙ eſſe eſt exiſtentia formæ in materia.

Formæ ſeparatæ non pñt tranſmutare mãm: non. n. tranſmutat materiam niſi illud quod eſt in mã. & ideo contingit dicẽtibus mundũ generari ꝙ trãſmutans ipſum ſit aliquod indiuiduum. ſ. corpus particulare 7. Meta. t. cõ. 28. & 31.

Formæ non generantur per ſe, quia ſi ita eſſet, tunc generatio eẽt non a materia 7. Meta. com. 31.

Forma & materia dñã habẽt, quoniã forma prædicatur ꝑ ſe de habẽte formã ſm ꝙ declarat quidditatem eius ſubſtantialẽ: materia vero nõ prædicatur de habẽte formam vera prædicatione nedũ vt prædicaret per ſe: idolum. n. non dicitur cuprum, nec homo caro 7. Meta. com. 34. vbi aduerte ꝙ notabiliter appoſuit illam conditionẽ

ſpecifi-

ſpecificātē.v3. ſm ꝙ declarat qdditatē eius ſubſtantialē: nā forma & materia pñt comparari ad ſubſtantiā cōpoſitā ex materia & forma dupl̄r, vno mō in eē reali. & ſic appellant̄ partes ſm fidē apud Cōmēta. in 1. Phy. cō. 5. & ſic tā materia q̄ forma ſunt partes eſſentiales ſubſtātię compoſitę ex materia & forma, ſicut fatet̄ idē Commen. in principio iſtiuſmodi cō. 34. vbi dicit ꝙ, materia ſm cōſiderationem ad ſubſtātiā cōpoſitā ex materia & forma, eſt pars ſubſtantię cōpoſitę, alio mō pñt cōparari ī eē qdditatiuo, & ſic ſola forma indicat rei qdditatē & eſt tota rei quidditas & materia, & ſic nō ē pars qdditatis, ſed eſt vehiculū deferēs ipſam quidditatē: & hoc eſt qđ dicit Commē. ꝙ forma in tali cōſideratione vt habet declarare quidditatē rei ꝑdicat̄ ꝑ ſe de formato, vnde forma hoīs eſt hō vno mō. i. in eē quidditatiue ꝯſiderato ipſo hoīe, alio mō nō eſt hō, & eſt dū hō cōſiderat̄ in eē reali, vt teſtat̄ Cōmēta. ēt in eodē 7. Meta. in cō. 21. Ex quo collige iſtā ꝑ ſe in primo mō, hō eſt aīa ei⁹: illo mō cōſiderādo hoīem, ſed materia nō prędicatur vera ꝑdicatiōe de formato ꝑ verā prędicationem. Commen. intelligit prædicationem formalē & in recto, quia iſta eſt falſa, hō eſt caro, aut ſanguis, nedū vt prędicet̄ ꝑ ſe, ſed ſolū materia prædicatur de formato denominatiue, quia dicitur homo carneus, & idolum cupreum, conſimilem ſententiam imitatur Themiſt. in 3. de Anima in cap. 27.

Forma inuenitur ſine materia & in materia 7. Metaph. com. 34.

Forma nō dicitur de forma vniuerſali & de forma particulari, quæ ē forma materię demōſtratæ 7. Metaph. commē. 35. & 36.

Forma differt a materia, quia cum fuerit forma erit res, ſed materia cū fuerit non erit res 7. Meta. c. 37 Et fuit ſentētia luciſſimi Them. ī Paraph. ſuꝑ 2. de Ani. ī principio, vbi dicit hoc eē diſcrimē inter materiā & formā, a materia. n. res habent vt fierent, a forā vero vt eēnt.

Formę q̄ nō niſi in vna materia exiſtunt a qua nunq̄ ſeparant̄ in eē, pñt tñ intellectu ſeparari 7. Meta. t. cō. 37. idem 2. Phy. tex. com. 12. cogita tamen de tali abſtractione ad quem artificem ſpectat.

Formæ mathematicę differūt a formis naturalibus, qa cū inueniant̄ in diuerſis materijs, intellectus facile cōprehendit diuiſionē talium formarum a materia, ſed in naturalibus cum difficultate 7. Meta. commen. 37.

Formę naturales, aut plures, aut oēs nō pñt eē ſine materia Cō. 7. Meta. cō. 39. idem Philoſophus in 6. prīę Philoſophię. t. c. 1. Et ibi Cōmē. declarat quare dixerit aut plures, ad excipiendum intellectum.

Formas quarū actiones apparēt in materia ſeparatas eē, ē ſermo magis exiſtimabilis q̄ ſermo Plat de Ideis. & de hoc perſcrutatus eſt Ariſtot. in libro de Anima. 7. Metaphy. commen. 51.

Forma eſt ratio & hoc aliquid ens ratione ſeparabile 8. Meta. tex. cō. 3. idem 2. Phy. tex. com. 12. vbi dicit Commen. ꝙ forma eſt ſeparata a materia ſm diffinitionē non in eſſe: impoſſibile. n. eſt formam ſeparari a materia: ſeparatio enim

formæ

formæ à materia ē corruptio eius 4 Phy.com.18. & in eodem octauo, inquit Commēta. in com.8. ꝙ formæ cùm diſtinguunt ab intellectu a materijs, inuenit eas aliud a ſubiecto, & aliud a cōpoſito ex eis & ſubiecto: cum aūt intelligit congregatum ex eis.i.ſenſatū inuenit eas, idem in diffinitione & non diuerſa.

Forma nulla artificialis eſt ſubſtantia, nedum vt ſit ſeparata 8. Meta. com.9.& 2. Phyſi. com.13.

Forma nulla ſubſtātialis recipit magis aut minus, nō eſt vnus hō maioris humanitatis q̄ alius hō ſm formā, ſed ſi fuerit, erit ſm ꝙ eſt Ieo forma in materia 8. Metaphy. tex.com.10.& hoc eſt rationabile, quia in 1. Cœ. & mundi in t.c. 92.& 95. ſimiliter in omnibus his quæ natura, & his quæ ab arte cō ſimili alterū eſt ipſa ſm ſe ipſam forma, & q̄ eſt mixta cū materia.

Forma quæ eſt vltimum in Gener. & finis ſunt vnum in ſubiecto & duo ſm modum.8. Meta t.cō.12. idem in 2.Phy. tex.com.70.

Forma non patitur ſm ꝙ eſt forma a primo tranſmutāte eſſentialiter, ſed patitur per accidēs. vnde trāſmutatio eius nō eſt prīa tranſmutatio, ſed ſm ꝙ eſt forma in paſſiuo.ſ. in materia. Commentat. 9. Primæ Philoſophiæ. commen. 2. idem ni 4. Cœ commen. 22.& in 3. Cœli commento 28. vbi habet quòd in motu elementorum,

Forma inquātum forma mouet, ſed vt ē forma in materia mouet.

Formæ q̄ non ſunt in materia non patiuntur neq; eſſentialiter neq; accidentaliter 9. Metaphy.com.2. vide in concordantijs.

Forma eſt continuationis cauſa, & ideo forma eſt dignior modo vna q̄ continuatio, quia forma eſt cauſa continuationis 10. Metaphyſi. com.1. idem 1. de Ani. com.90.

Forma eadem in ſpecie impoſſe eſt vt ſit æterna & nō æterna, quia ſic poſſibile eēt vt quidā homines eſſent æterni, & quidā generabiles & corruptibiles 10. Meta. t. cō. vlt.& elicitur ex te. formas ſeparatas ponentes dicunt ꝙ ta'es formæ ſunt ſubſtātiæ formarum ſenſibilium 10.Metaphy.com.vltimo.

Formas ſeparatas ſiquis poſuerit non vniuoce ſed equiuoce, vt hominem ſeparatum cum homine ſenſibili, non eſt loquendum cum eo. ibidem.

Forma eſt cā p accidens infimis ſm electionem eorum quę gratia huius fiunt. 11. Metaphy.cap.7.& in 2.Phyſi. tex com.52.

Fortuna & mens circa eadem verſantur: electio enim ſine mente eſt 11.Metaphyſi.cap.7. & 2.Phyſico.tex.commen.52.

Forma nō generatur nec materia, ſed compoſitum 12. Metaphyſic. tex. commen.12. idem 7. Primæ Philoſophiæ 23. 26. 27. 31. vide in concordantijs.

Forma poſito ꝙ ſit quarta ſequeretur quòd eſſet compoſita ex materia & forma 12.Metaphy. textu commen.12. idem 7. Metaphyſi. 26.& 27. vbi nota, quòd Commētator ponit pulchrum documentum in iſto commento. 12. limitans dictum Ariſtot. inquit enim, quòd hoc quod dixit, non eſt impoſſibile in materijs compoſitis & in cupro, ſed in prima materia & in formis ſimplicibus.

Forma

Forma non compreheditur ſm ſenſum ſed ſm ſuam actioné, & ideo non compreheditur niſi in intellectu 12. Meta. com. 14.

Forma artis eſt I anima, & eſt aliud ab eo quod eſt extra animam 12. Metaphy. com. 14.

Formę artificiales non habét generationem neq; corruptioné cum ſint accidentia 12. Meta. com. 14. idem in 2. Phyſi. com. 13.

Formæ artificiales non ſunt abſtractę, quia aut ſunt ī aīa aut in mā. ibidé Cōméta. in calce cō. 14. & in 36. cō. & in 7. primę Philoſophiæ de forma ſanitatis te. com 23.

Formas abſtractas eſſe eſt pſcrutatio naturalis, ſed vtrum formę abſtractæ ſint aliæ a formis ſenſibilibus non eſt perſcrutatio naturalis 12. Metaphy. com. 15.

Formarum rerū naturalium quędā ſunt quæ ſunt materia aliarū formarū, vt forma ignis & aliorū elemétorum quæ ſunt materia capitis. Comméta. 12. Meta. com. 15. authoritate Alex. idem 3. Cœ. cō. 67. colligitur ex méte philoſophi in principio ſcdi de partibus Aīal. cap. 1. vbi ponit triplicé compoſitioné. Ex hoc loco poterimus gloſare ſatis ſubtiliter authoritatem Auer. in 1. Phyſi. ſuæ auſcultationis in com. 1. vbi per cauſas ſimplices exponit primam mām & vltimam formā quæ ſunt exiſtétes in re, nam quęcunq; ſunt præter primam materiā & vltimam formā ſunt formæ compoſitę & materię compoſitę. vbi prima materia appellatur materia ſimplex, quia ſolum habet rōnem materię & nulli eſt forma: & forma vltima quæ non ordinatur ad aliam formam eſt ſoſa ſimplex, quia nulli eſt materia, ſed q̄cunq; ſunt inter primā materiā & vltimā formā, ſunt materiæ compoſitæ & formæ compoſitæ, quia habent rōnem formę & habent rationem materiæ reſpectu diuerſorum, ſicut forma ignis in mixto ratione primæ materiæ habet rōnem formæ, ſed rōne formæ mixti habet rationé materiæ, & ſimiliter forma carnis reſpectu formæ elementarię habet rōnem formæ, ſed reſpectu formæ organicæ ſic habet rationé materię: nam ſicut membra conſimilia componūtur ex elemétis, vt ex materia, ſic organica cōponunť ex cōſimilibus, vt dicit Ariſt. in loco pręallegato. & in primo de Genera & corruptio. t. c. 35. mébra anomiomera augentur quia omiomera augentur. Et eſt expoſitio ſatis ſubtilis & bona ſi bene cōſideras, licet aliàs varijs modis locū illū expoſuerim, & ſic illud vulgatum qđ forma ſimplex ſubiectum ſeu materia eſſe nō poteſt, gloſari poteſt, & ſatis philoſophicé iuxta Peripateticorum doctrinam.

Formę omnes ſubſtantiales fiunt a forma abſtracta extrinſeca, quæ a quibuſdā dicitur dator formarū & eſt intelligentia agés 12. primæ Philoſophiæ com. 18. in fine. vbi aduerte ꝙ iſta fuit opinio Auicennæ de qua vide ét in 7. Primę Philoſophiæ commen. 31.

Forma apud Ariſto. non habet generationem neq; corruptioné niſi accidétaliter. ſ. per generationem & corruptionem compoſiti. & cū homo conſeruauerit hoc fundamentū nullus error accidet & 12. primæ Philoſophiæ com. 18.

Formarũ imaginatio ꝙ per ſe gene rentur induxit homines dicere for mas eſſe & datorem formarum: & induxit loquentes trium legum q̃ hodie ſunt dicere, aliquid fieri ex nihilo 12. primæ philoſophiæ cõ. 18. prope finem.

Formæ ſimplicium ſunt aliæ a formis compoſitoꝝ & mãæ eorũ propinquæ ſunt aliæ a materiis eorũ, ſed tñ ſunt eadem proportionalr: in ſimplicibus aũt ſunt prima mã & formæ contrariæ ſubſtantiales, & in cõpoſito ex ſimplicibus virtus quæ eſt in ſimplicibus ad recipiendũ foras compoſitas ex foris finalib' & iſtis formis 12. me. cõ. 21. hinc ſumit formas ſimplicium eſſe alias a formis mixtorũ, pro quo vide ẽt in 7. meta. tex. co. 60. & in 1. meta. cõm. 12. & 1. de generatione 84. & 3. cœli cõ. 67. hinc etiam ſumitur pro expõne Burlei quid ſit forma cõpoſita. Et ex hoc loco poteris exponere cõ. 10. ſecũdi phy. quia dũ ibi Cõmen. dicit vnumquodq; hẽt principium proprium motus præter cõe, intellexit in mixtis & nõ in ſimplicibus, quia in eis non eſt niſi prima mã & forma ſimplex.

Forma primi mouentis eſt quodámodo oẽs formę. 12. meta. tex. cõ. 24. & cõ. 18. in calce cõ.

Forma prima eſt tñ abſtracta apud Alex. 12. meta, cõ. 25. vbi colligitur de mente Alex. aĩam cęli nõ eſſe abſtractam, ſed ſolum primã for mã eſſe abſtractã. vide quod forte hoc voluit dicere Cõmen. 12. met. cõ. 41. cœlum moueri ex duobus motoribus ex intentione forte Alexandri. nam ſm Cõmen. 12. primę philoſophiæ cõ. 36. motor corporis cœleſtis mouetur vt finis & vt efficiens. & idem tenet cõtra Auic. in 1. cap. de ſubſtantia orbis.

Forma mouens corpora cœleſtia in 8. phy. eſt demonſtratum ꝙ ſit abſtracta & ꝙ in ea nulla exiſtit mã. & in libro de anima eſt demonſtratum ꝙ formę abſtractæ ſunt intellectus. 12. meta. cõ. 36. idem 1. de anima cõm. 2. & 3. de aĩa in ſolõne tertię q̃nis cõ. 5. & 2. cœ. cõ. 61. & in vltimo cap. libri de ſubã orbis.

Forma balnei, vt eſt in anima mouet vt agens, & forma balnei vt eſt extra animam mouet vt finis. 12. meta. cõ. 36.

Forma balnei ſi non eſſet in materia moueret ſm agens & ſm finem 12. meta. cõ. 36.

Formę materiales videntur habere duplex eſſe in actu & in potẽtia, in actu .ſ. materiale eſſe, in potẽtia autem ſm quod ſunt in forma abſtracta vt formæ artificiales habẽt eſſe in actu in materia & habent eſſe in potentia in anima artificis. 12. met. cõmen. 36.

Formarum intellecta ſunt in intellectis per ſe, ſed intellecta materier ũ ſunt in intellectis per aſſimilationẽ 12. me. cõ. 37. authoritate Alex. idẽ 7. meta. cõ. 8. in calce cõ. & 12. meta. cõmen. 14.

Formarum quædam ſunt ſubſtãtiales, & quædam non: & ſubſtantialium quædã ſunt materiales, & quędam nõ. 12 meta. cõ. 37.

Forma hominũ in eo quod ſunt homines ſecundum Ariſto. opinionẽ non eſt niſi per continuationẽ cũ intellectu, qui declaratus eſt in libro de anima, quod eſt agens nos & mouens nos: intelligentiæ enim abſtractæ duobus modis ſunt principia in eo ꝙ ſunt abſtractę eorũ,

quorum ſunt principia ſm ꝙ ſunt mouentes, & ſm ꝙ ſunt fines 12. meta.cõ. 38, Ex hoc accipiunt aliqui ex mente Auer. aĩam intellectiuam eſſe formã formalr̃ perficientem hoĩem, ſed iſti multum errant tũ quia ſequeretur ſm mentẽ eorũ intellectum agentẽ, quem aſſerunt ex mente Auerr. eſſe deũ, eſſe formã hominis, quia iſta authoritas eſt de intellectu agente: de illo .n. fuit declaratũ ꝙ eſt agẽs & mouẽs. nos & ita iſti incidunt in maiorem errorem. Amplius non habetur ex iſto loco intellectum eſſe formam formaliter perficientem ꝑ inherentiam, vt ipſi gloſant: quia probatũ eſt ꝙ intelligentiæ abſtractæ in eo ꝙ abſtractæ duobus modis ſunt principia in rõne mouentis & in ratione finis: talis aũt finis non perficit ſicut ſunt qualitates quib' perficitur res perfectibilis, ſed talis finis eſt forma & ſubſtantia extrinſecus perficiens ſicut ſunt actiones ſeruorum erga intẽtiones dñi ſui, ſic eſt diſpoſitio primi principij cũ oĩbus entibus in 2. meta. cõ. 37. vnde iſti Groſſipedales non potuerunt imaginari aliud genus perfectionũ niſi illarũ quæ ſunt qualitates & perfectiones inhęrentes perfectibilib' iuxta rudẽ imaginationẽ antiquorum non valentiũ aſcẽdere ad perfectiones abſtractas & per ſe ſubſiſtentes. vult igitur Cõmen. dicere ꝙ forma & perfectio hoĩum in eo ꝙ homines eſt per continuationẽ ideſt per copulationem cũ intellu abſtracto de quo locutus eſt in. 3. de anima. Homo .n. eſt homo per ſupremum quod eſt in eo, vt dicit Philoſophus in 10. ethi. & tale eſt intellectus, ſed intellectus, apud ipſum non eſt de genere formarum inherentium ſed abſtractarum quæ extrinſecus perficiunt ſicut dominus eſt forma ſerui ſui, vt dicit Cõmen. in cõm. allegato, licet via eius ſit contra fidem & veritatem tamen eſt via eius.

Formæ quæ ſunt abſtractæ a materia ita ſe habent ꝙ diſpõ & diſpoſitum in eis reducuntur in vnum, ſic eſſe & duo in conſideratione. 12. meta.cõ. 39.

Formæ quæ ſunt hic ſm aſtrologos obediũt formis cœleſtibus 12. metaphy. cõmen. 50.

Forma artificialis quę eſt in materia & quæ eſt in anima medici eſt eadem, quanto magis in rebus intelligibilibus quibus non admiſcetur materia 12. meta. cõ. 51. vide in cõtradictionibus nuper editis.

Forma & anima diuiduntur diuiſione ſubtorum. ex lib. deſtru. diſpu. prima in ſolutione octaui dubii.

Forma duplex hẽt eſſe ſeparatũ materia per intellectum & eſſe ſenſibile. ex diſpu. 3. in ſolõ. 18. dubii. ubi dicit lapis ſine dubio habet materialẽ formã in materia & aliam formam quæ eſt intellectio & cõprehenſio facta in anima, prout aĩa rationalis capit eam ſeparatam.

Formę apud peripateticos non ſunt ſcientes prout in materia conſiſtãt, & ſi forte inueniret' aliquid in materia non conſiſtens manifeſtũ eſt ꝙ eſt pura ſcientia. ex lib. deſtruc. diſp. 6. in ſolõne 2. dubij.

Formę naturales aliquo modo a materia ſeparatæ inueniuntur, & ſunt pura ſcĩa & intellectus, & intellect' in eſſentia nihil aliud eſt a forma rerũ a materia ſeparatarũ. vñ poſtꝗ res quæ de ipſarũ naturis non ſeparantur

parantur ſic ſe hñt, quanto magis illæ quæ de natura earum cõtinue ſeparantur, digniores ſunt in hoc ꝙ ſint purus intellectus & pura ſcientia. ibidem.

Formæ ſignum philoſophi ſumpſerunt ex operationibus, & ſignum ſubiecti ſumpſerunt ex paſſionibus: impoſſibile enim eſt quòd actio & paſſio ab vna & eadem natura procedant. ex diſtin. 6. in ſolone. 6. dubij idem 4. cœli. cõmen. 2. & 12. meta. cõmen. 14. & 4. phyſi. cõmen. 38. & in 1. cap. de ſubſtantia orbis.

Forma in rebus compoſitis ex materia & forma, vt ex duabus naturis, eſt ſolum comprehenſa ab intellectu quia formæ ſunt intelligibiles & intellectę, qñ intellectus humanus ſeparauerit eas a ſubiectis eaų. ex diſp. 6. in ſolo. 6. dubij.

Forma eſt per quã ens eſt ens, & ab ea ꝓuenit operatio in quolibet ente. ex diſpu. 10. in ſolo. 2. dubij.

Formarum materialiũ quædã ſunt propinquiores ad actum q̃ aliæ ꝓut magis purificantur a paſſione q̃ eſt ſignum materiæ. ex diſtin. 10. in ſolotione 2. vide de eſſutis exemplum 2. cęli. cõ. 32.

Formę ſignũ apud Philoſophos eſt operatio, & materię ſignum eſt paſſio. ex lib. deſt. diſpu. 6. in ſolutione 6. dubij & ex diſp. 10. in ſol. 2. dub.

Formę ſubſtãtiales ſm Philoſophos non agunt ad inuicem, ſed in accidẽtibus omnes conueniunt ꝙ calidũ auget calidum ſibi ſimile & omnes aliæ qualitates quatuor. ex diſputationibus phyſic. in diſputa. prima in ſolutio. 4. Hoc etiam habetur a Philoſopho in libro de ſenſu & ſenſato. vbi dicit ꝙ ignis non agit inquantum ignis, ſed inquantum calidus.

Forma vna nõ habet niſi vnam materiã. ex cõ. ſuper 2. de partibus aĩalium. in cap. de carne.

Forma eſt, per quã aliquid eſt vnũ, alioquin aliquid eſſet vnum ꝑ aliquid poſterius. Auer. in 3. de partibus anim. cap. de corde. vbi arguit contra Gal Plat. & Hippoc. ponentes plures aĩas in vno & eodem aĩali. aduerte tñ ad vnũ ꝙ licet Auer. & multi ex latinis aſcribant iſtam opinionem Plat. Them. tñ oppoſitum ſentit in ſua paraphraſi ſuper 1. de anima. in cap. 2. inquit enim ſit ridiculum vt diuinus inquit Plato tanq̃ Troianũ equum inſideant plures aĩas in quolibet homine cõtineri, ſed ſingulas in ſingulis quę partibus in differentibus cõſtent.

Forma vna non eſt niſi in vna materia. ex primo de gener. anim. cap. 1. Auerroes.

Formã vnã habere vnam materiam eſt ſuppoſitio in ſcĩa naturali, ſicut nãm eſſe: & multa ꝑ ſe nota. Auer. in 1. de gñone anim. in digreſſiõe ↄtra Gal. vtrũ ſemen mulieris concurrat actiue ad gñonem. idem 8. phyſi. cõ. 46.

Formã habere partes, quarũ quædã ſunt in vna materia, & quædam in alia materia impoſſibile eſt. v. g. corpus aĩalis quod eſt ſubiectũ propinquũ aĩæ. videt ꝙ eius partes nõ poſſunt habere materias diuerſas, quãuis partes ſui corpis quę ſunt ſicut ſubiectũ ꝓpinquũ, reperiant in diuerſis modis, veluti ĩ diſcrepãtia mẽbrorũ ſingulariũ in ſe ĩ duritie & mollitie &c. Auer. in 1. de gñatione animaliũ. cap. 1. vbi ponitur improbatio antiquorũ, ex quo col- Contra ponentes formas naturales.

T ij lige

ſige contra ponentes formas partia les ſpecie ſubaliter differentes.

Formæ agentis cōditio non eſt vt ſit in materia eiuſdem ſpeciei cū mā in quā agit forma ex gratia forma agens ipſius lecti reperitur in anima artificis, quæ differt a materia formæ lecti, quæ eſt lignum. Auer. in 2. de gener. anim. cap. 2. ſemen ſit animatum.

Forma & efficiens proprium & determinatum tempus habet ſibi ad agēdum, & ſimiliter materia ad patiendum habet tempus proprium & determinatū, & quamuis tēpus veraciter formæ non attribuatur ſed materiæ, tñ hoc eſt dictū in formis abſtractis, verumēt in formis relatiuis hoc pōt dici ꝙ dictum eſt 4. Coll. ca. 38. de ſignis criſis quod ſic intelligo: tempus enim hēt ſecū annexam ſucceſſionem, ſed ſucceſſio cauſatur ex reſiſtentia paſſi ſeu mobilis, & reſiſtentia cauſatur ex contrarietate 4. phyſi. cō. 71. materia aūt eſt ſubiectum contrarietatis, & eius eſt proprie pati & reſiſtere non formę, quia illius proprium eſt agere & mouere, hoc autem dictum principaliter veritatem hēt in formis abſtractis, quæ ſunt abſolutæ a ſubiecto pro quanto nō ſūt conſtitutæ in eſſe per ſuum ſubiectum. & ideo tales nullo modo ſūt patientes, neq; per ſe neq; per accidens, ſed ſolum ſunt agentes 9. metaphy. cō. 2. tamen hoc etiam veritatem habet in formis relatiuis, formas autem relatiuas ni fallor, apparet iſtas formas materiales quę ſūt conſtitutæ in eſſe per ſubiectū, quibus competit agere per ſe, & competit pati per accidens, forma enim inquātum forma mouetur, ſed vt eſt forma in materia patitur & mouetur. 4. cœli cō. 24. & 5. cœli. cōm. 28. & ideo etiam in talibus formis relatiuis veraciter & per ſe loquendo, tempus attribuitur materiæ & non formæ. ex hoc inferas vnū pulchrum & vtile valde, ꝗlicet tempus ſit aut motus aut paſſio quædā mouens. vt dicit 12. meta cōm. & tex. 29. & 4. phy. tex. cō. 90. eſſentia tamen motus magis dependet a motore. 12. meta. cōm. 41. licet quo ad denominationem magis attribuitur mobili, quia motus eſt in mobili & non in motore. 3 phy. tamen tempus magis denominatur pati mobilis ꝙ̄ agere motoris, & iō quo ad denominationem eſt differentia, quia motus denominat mobile non motorem, ſed tempus veraciter magis attribuit mobili quàm motori.

Forma dicitur multis modis, nam ꝗ̄nq; ſumitur ꝓ formis corporū ſimplicium non organicorū, quandoque pro formis corporum organicorum & iſtæ ſunt animæ, quandoq; ꝓ foīs corporum cœleſtium quæ ſimilantur partibus ſimplicibus pro quanto ſunt non organica, & partim organica pro quanto ſunt mobilia rōne illarum, & quandoq; pro qualitate & quantitate aduenientibus mixto inquātum mixtum, & per hunc modum differūt formę corporū ſimilariū partium & acquirunt diuerſas proprietates. ex paraphraſi met. tracta. 1. cap. de forma. Ex quo patet diffinitionē aīæ non cōpetere intelligentię ꝯtra modernos, tum quia corpus cœleſte proprie non eſt corpus organicum cōpoſitū ex partibus conſimilaribus, tum quia non eſt habens vitam

vitam in pōa: Et omnes græci expoſitores vt Alex. in princ. ſuæ abbreuiationis de anima. & Themiſtius 1. de anima. cap. & Amonius & Simplicius volunt ſolum illā diffinitionē competere viuentibus generabilibus & corruptibilibus. vnde Simplicius in princi. ſecundi de anima, & alibi plerunq; notat hoc. Amplius ſequeretur ꝙ intelligentia quidditatiue conſideraretur a naturali, quia cognitio per diffinitionem eſt cognitio quidditatiua, nec reſpōſio chimerica valet ꝙ habet duas quidditates, quia vnius rei non eſt niſi vna quidditas præſertim in rebus per ſe ſubſiſtentib', ſicut eſt intelligentia ſeparata.

Forma mixti eſt ſuperaddita formis elementorum, neq; eſt elementum neq; eſt compoſita ex ele̅tis. & vide rationē in paraphraſi metaphy. tracta. 2.

Forma eſt cauſa vt res ſit intelligibilis, & materia eſt cauſa vt res ſit ſenſibilis. ex tract. 2. in paraph. meta. idem primo cœli. cōmen. 95.

Formarum eſſe intelligibile Ariſto. diſtinxit ab eſſe earū ſenſibili: & enim eſſe intelligibile non hn̄t extra intellectum inquantum eſt intelligile: habent tn̄ eſſe extra intellectum inquantū ſunt ſenſibiles in tract. 3. paraph. meta. ibi & dicam' ꝙ iam fuit oſtenſum hic.

Forma & finis ſunt agentia quodāmodo ſimilitudinis. Auer. in paraphraſi mataph. tract. 4.

Forma naturalis non pōt niſi ſola ratione a materia ſeparari, ſeparatio enim talis formæ eſt eius interitus. Alex. in paraphraſi de aīa. in cap. de intellectu agente, & idem habet Cōmenta. in 4. phy. cō. 18.

Formæ quæ ſunt hic cum habeant eſſe in ſubſtantiis ſeparatis nobiliori modo q̄ in materia, quæri poteſt, quia ſi ibi ſunt in eſſe nobiliori, deinde fuit neceſſe vt habeāt eē ignobilitatis. Et vide ſolutionem iſtius dubij ibidē. vbi dicitur ꝙ hoc fuit neceſſarium propter ſuum ſecundum eſſe, quia eſſe eſt nobilius q̄ non eſſe.

Forma eſt a qua res eſt id quod eſt non a ſubiecto. Themiſt. in. 2. phy. in tex. 11. idem habet in 2. de anima. cōmen. 90. Et ideo licet materia & forma ſint partes eſſentiales compoſiti, eſſe tamen & vnitas eſt a forma non a materia, quia materia ſolum eſt vt ſubiectum.

Forma & materia non re ipſa, ſed ratione adiunguntur. 2. phy. tex. cō. 12. idem Them. & Cōment. ibidē. idē Cōmentator in. 12. primæ philoſophiæ. cō. 39.

Forma & finis tunc coniunguntur atq; concurrunt, quia ex rei diffinitione ſtatim apparet melius ac potius rem illo modo q̄ alio quouis ſe hr̄e, ꝙ in rebus naturalib' paſſim aduertere eſt: quum vero non ſtatim apparet tunc eſt forma ſolum & non habet rationem finis, vt in mathematicis cernitur. Themiſti' in 2. phy. ſuper tex. 74. idem etiam tenet Auerr. ſuper verbis obſcuris ibidem, ſed eſt eadem ferme ſententia. gloſat etiam Auerr. de fine generationis ꝙ eſt idem cum forma rei generatæ: falli autem de fine rei generatæ. vt patet. 2. phy. cō. 70. & & 24. & 8. meta. cō. 12.

Forma praeſtius ſi quis de me quærat id terminus non nuncupatur, vt pote quæ non ſit ſuperficies, ſed ratio & id quod ſub hoc verbo, quid ſit

rem eſſe percipitur, niſi quis digna tioni eius hoc tribuat, quaten⁹ materiam fuſam diffluentemq; coher cet finibus ꝙ intra certos limites re uocat, veluti norma quædam men ſuraq; rerum ac numerus. Them. 4.phy.ſuper 35.

Formę nonnullæ mouere dicuntur vt animal anima, & lapidem grauitas, non tñ ab his mouentur illa quatenus procreantur. i. quatenus ad ea genialis trãſmutatio inita ē: hæc. n. grauitas lapideſcentē & con creſcentem vaporem progignit, ipſa aliquid motus in his neceſſario haberet, quod ſtatim conuincit eſſe falſum, quoniam in rebus motis non in mouentibus motum eſſe ē perſuaſum. Them. 5.phy.tex.4. Ex quo habetur ꝙ forma non mouet vt terminus motus, ſed ut agens.

Forma, aut naturalis, aut mathematica, aut artificiaria eſt naturalē & phyſici & dialectici occupant, ſed dialectici materiam negligũt phyſici curant Themiſt. 1 de aĩa. 17. & colligitur ex ſnīa Ariſt. ibi. t. c. 16.

Forma eſt rei cauſa quantum ad eē, materia vero quo ad fieri. Themi. 2. de aĩa. in prin. & ibidē. cap. 6. inquit. ſicut a forma res hēt vt ſit, ita ēt a forma hēt vt ſit vnũ. Alex. etiã in paraphraſi de aĩa. vbi oſtēdit animam eſſe formã. inquit, a ſpecie res habet vt ſit, vide etiam Alex. ibidē in 1. capit. vbi dicit. & forma eſt a qua vnum quodque eſt id quod eſt, & ꝙ differentia rei per formã non per materiam. Et elicitur ex tex. ibidem tex. commen. ſeptimo. ens & vnum quum multis modis dicantur quod vere eſt actus eſt, vbi Themiſt. aſſerit, quod modis autem eſſe quid dicitur totidem vnumquodq; dicitur. Decem autem ſunt, verum intra decem quoque erunt appellationes vnius atq; vtrumq; præſtat forma ea quam nos endelechiam appellamus.

Forma licet in materia producitur, non tñ eſt ipſi materiæ forma, ſed eius ꝙ ex ambabus facultatibus cõ ditum eſt. Them. 2. de anima. cap. 6. Vide pro hoc Auerr. & Philoſophum. 7. primę philoſophiæ. text. cõmen. 26.

Forma minus videtur poſſe per ſe ſubſiſtere q̃ materia, licet materia ſm ſe ſubſiſtere nequeat abſq; forma. Alexander in principio abbreuiationis de anima cap. 1. Vide in concordantiis nuper editis.

Forma eſt principium a quo dr̄ię ꝗ ſm id quod eſt agere & pati corporibus inſunt, omnia. n. quę agũt & quę patiuntur, quatenus corpora ſunt, vt hoc aut illud agant patianturue, a ſpecie poſſidēt, iccirco nõ ab re dr̄ pati & agere corporea per ea quæ in corporea ſunt, Alexã. in paraphraſi de aĩa cap. 2. Vide in concordantiis nuper editis.

Forma dicitur in reſpectu materiæ, & econuerſo. 9. met. cõ. 11. vide in concordantiis nuper editis.

Formicarum quędam ſunt pennatę, quędam vero pennis priuatę 4. de natura anim. cap. 8.

Formicę origani ſulfuriſq; puluiſculo inſperſo ſuas relinquunt cauernas aliasq; migrant Ari. in 4. de natura anim. cap. 8.

Formicæ nihil venãtur, ſed facta ab aliis colligunt. Ariſt. in 9. de natura anim. cap. 40.

Fortuna eſt cauſa per accñs in his ꝗ ſunt in minori. ſm propoſitũ, ꝗ pp hoc ſunt 2. phy. tex. cõ. 52.

Fortuni-

Fortunitas eſt in actionibus, nihil.n. aliud eſt q̃ actiones laudabilium finium ibidem in cõ. 58.

Fortitudo eſt diſpoſitio ſm curſum naturæ eius in potentia, & dr̃ reſpectu debilitatis. 7. phy. cõ. 7.

Fortuna & caſus, hoc eſt cũ voluñtas, aut natura facta eſt alicuius per accidens cauſa. Them. 2. phyſi. ſuper tex. 50. Et elicitur ex textu.

Fortuna differt ab aliis cauſis per accidens, in eo, ꝙ ille ideo cauſæ nuncupantur, quia accidentia ſunt cauſę per ſe, vt aĩalibus, grammaticus, muſicus, deãbulator, quo fit vt nullum talium ſit cauſa editum, at in fortuna actio vna eademq; eſt huius effecti cauſa per ſe illius vero ꝑ accñs. Them. 2. phy. 51.

Fortuitæ rei ſi cauſas per accñs quæ propinquiores ſunt & quæ remotiores ſcire voluerimus, oportet illas actu conſtituere, quandoquidẽ in cauſis per accñs ſimpl̃r liceat in infinitũ procedere. Them. 2. phy. ſup 55. Ex his liquet ſolõ ad qõnẽ quã teſte Simplicio Ariſtot. mouit in 2. phy. Sed non ſoluit, relinquẽs nobis ſolõnem, nam videri poſſet fortuitam non infinitam rẽ eſſe cũ ſit cauſa per accidens, ſed in cauſis per accidens, quædam ſunt propinquę quędam remotę. In infinitis autem non eſt propinquum neque remotum, quia non eſt primũ nec vltimum, ex dictis autem Them. patet ſolõ ſicut vides.

Fortuna conſtare non oĩa dicuntur quæ extra cõſiliũ & voluntatẽ eueniunt. Euenit nanq; nauiganti in hieme naufragiũ facere, hoc neq; ex propoſito cõſilione, neq; fortuito euenire dicimus, quia plurimũ ſolet exitus ille nauigãtibus hieme euenire Them. 2. phy. ſuper. 61.

Frangibilia ſunt illa quę diuiduntur ad partes magnas, & minutim frangibilia ſunt oppoſita iſtorũ: & diuidunť ad partes paruas, cauſa aũtẽ eſt diſtãtia pororum & propinquitas poroꝝ ĩminẽtes frangibilibus. Cõmen. in 4. methe. in ſumma.

Frangi eſt diuidi in partes magnas & cõminui eſt diuidi in partes ſubtiles. 4. metheo. tex. cõ. 44.

Frigidum calefacit conuerſum quodãmodo, & ambiens. quẽadmodũ peccat volũtari⁹ ſciẽs qñ ecõtrario vti ſ ſciã 8. phy. tex. cõ. 8.

Frigus quodãmõ eſt defectus caloris. 1. de gñat. & corrup. tex. cõ. 18. & 2. cęli cõ. 18. & 2. phyſi. 15. & 10. primę philoſophię. tex. cõ. 7.

Frigus congregat omogenea & eterogenea 2. de gener. & corruptione. tex. cõ. 8.

Frigiditatis operatio prima & per ſe eſt priuatio operationis caloris naturalis, & eſt indecoctio & corruptio. 4. metheor. in ſumma.

Frigiditas aliquo mõ adiuuat in generatione, & hoc ſecundaria intentione, inquãtum coequat ipſum calorẽ naturalem, & ẽt frigiditas conſeruat calorem naturalem generati ne exalet, ſeu vaporet, ibidem.

Frigiditas eſt duarũ ſpecierum. videlicet. frigiditas aquea, & frigiditas terrea, frigiditas aquea operať humiditatem, terrea vero ſiccitatem. Auer. ſñia in 4. metheo. Ex quo vr̃ ꝙ qualitates primæ in elementis inuentę tam actiuæ q̃ etiam paſſiuæ ſpecie diſtinguantur de intentione eius, & fuit etiã ſententia Alexã. in 1. lib. nãliũ quõnũ qõne 6. quã ẽt ſequitur Simplicius in 4. de cœlo & mundo, Conſidera tamẽ inſtan-

tiam contra iſtam viam, quia tunc non ſufficienter Ariſtotel. venatus fuiſſet ex coniugationibus qualitatum primarum numerum quaternarium elementorum. in 2. de generatione & corruptione. in text. cõ. 16. Accidit. n. iuxta iſtam viam quatuor qualitates primas eſſe geminatas, & ita erunt octo niſi eſſet ꝙ ſunt quatuor genere vt ſunt interminatę, & vt pręcedunt formas elementarias in materia, ſic enim conſiderantur ibi, vnde Ariſto. dicit, ꝙ primum principium eſt prima materia, ſecundũ vero ſunt primæ cõtrarietates. tertiũ vero ignis & aqua, & talia, ſed huiuſmodi contrarietates, vt sũt terminatę ſic ſpecie diſtinguuntur ſpecialiſſima, vñ quidã dixerunt ꝙ rõ Ariſto. demõſtrat quatuor eẽ elementa in genere, non aũt in ſpecie athoma. Nam ignis tres ſunt ſpecies, ignis, carbo, flamma, & lux, ſimiliter variæ ſunt ſpecies terræ, & aquę. vnde, Cõmẽ. in 3. de cœlo & mũdo cõ. 52. dicit, ꝙ cum ſit declaratum ꝙ elementa non ſunt æterna, oportet quærere numerum elementorum in corporibus ſimplicibus gñabilibus & corruptibilibus, in hoc igitur eſt iuuamen in hac perſcrutatione in ſciendo numerum, & deus ſcit, tñ conſidera ſuper hoc diligenter, requiras. n. ſpecialem qõnem circa hoc.

Frigiditas ſm Alex. facit ſubſtãtiam in corporibus frigidis, & caliditas in corporibus calidis, econtrario in rebus in quibus ſunt accidentia. ſ. ꝙ caliditas & frigiditas non ſunt ſubſtantię in rebus, quarum ſpecies non faciunt caliditas & frigiditas: ſed alię virtutes. ſ. aĩa in animatis. 12. meta. cõ. 22. idem 1. phy. cõ. 52. & 5. phy. cõ. 10. & 8. meta. cõ. 5.

Frigiditas eſt contraria calori naturali & impedit ipſum in omnibus ſuis operationibus pp ſuam qualitatem. 3. Coll. cõmen. 20.

Frigiditas vt eſt declaratum in naturali philoſophia eſt in corpore ſicut inſtrumentum temperans calorem naturalem qui eſt primũ agẽs & ſubſtantiale 3. Coll. cap. 21. de accidentibus ſuperuenientibus virtuti epatis. Et ibi nota vnum pulchrum ꝙ qñ augumentum frigiditatis eſt paruũ, tunc operatio naturalis membri diminuitur. Et ſimiſr quando augumẽtum caloris extranei eſt paruum, tunc operatio naturalis membri diminuitur, & ſimiliter quando augumentum caloris extranei eſt paruum, tunc operatio mẽbri augetur, & fit mala, ſed quando augumentum frigiditatis & caliditatis eſt notabile, vt trahant calorem naturalem extra ſuam formam naturalem, tum mẽbrum faciet operationẽ contrariã ſuę operationi naturali.

Frigiditate natura non vtitur per ſe, & prima intẽtione vt frigiditas eſt in aliqua operatione eius, ſed per accñs, & ex ſecunda intentione, videlicet in tẽperando & cõmẽſurando calorẽ nãlem in 2 de par. aĩaliũ cap. de cere. & in 4. methe. cõ. 1. in digreſſiõe. Et iſto mõ intelligit̃ dictũ Gal. 1. 6. de accñti & morbo ꝑpe fine, vbi hẽt ꝙ frigiditas nulli functioni vtilis eſt. videlicet, ꝑ ſe & eſſentialiter, per accidens iuuat, vt patet in pria particula aphoriſmorum ventres hieme & vere.

Frigiditas ꝗ̃ non eſt terreſtris eſt debilis operationis. 5. Col. cap. 14. vide in cõtradictionibus nup. editis.

Fulmina

Fulmina quæ conſtant ex materia ſubtili aerea non corrumpunt corpora mollia in quæ cadunt, ſicut narratur: fulmina reſoluunt ſiue liquefaciunt æs, & non comburunt pannum, ſeu bombicem qui eſt cũ eis, & occidunt multa animalia abſque hoc ꝙ appareat in eis ſignum combuſtionis 2. Metheor. ca. 2. de fulminibus prope finem.

Fulminibus cadentibus in aliquibus locis inueniuntur in illis corpora ſimilia ferro & æri, vt narrauit Auic. & ꝙ ipſe laborauit in diſſoluẽdo illud, & non potuit, ſed diſſoluebatur & conuertebatur in ignẽ. Et nullus Peripateticorum meminit de hoc, & dixit etiam Auicẽ. ꝙ lapis magnus cecidit in Cordŭba igneus in die ſereno ſeu claro, & ipſe vidit illum lapidem, & habebat odorem ſulphuris, & quaſi naturã ammoniaci, & hoc non eſt remotum. ibidem.

Fulmen ſeu ventus accenſus deſcendit inferius cũ velocitate, quia hæc pars fumoſa eſt compoſita, ſeu cõſtituta ex pte leui & graui, & hoc cum accidit parti graui frigefieri, tunc ab illa parte graui mouetur inferius, & impoſſibile eſt propter fortem mixtionem ſeparari partẽ leuem a graui. ibidem.

Fumus eſt ex aere & terra. 2. de gña tio & corrup. t. com, 28.

Fumus eſt calidus & ſiccus, & quanuis fumus habeat hanc complexionem, tamen ſemper remanet in eo virtus rei ex qua fit fumus, propterea vtimur in medicatione palpebrarum inuerſarum fumo thuris ad generãdam carnem bonam, 5. Colli. ca. 42. in fine capi. dum agit de fumo, hoc eſt contraponentes reſolutionem fieri vſq; ad materiã primam, ibidem etiam paulo ſuperius, idẽ Auerr. d de cinere, ꝙ cineres diuerſificantur ſm diuerſitatẽ rerum, ex quibus fiunt, vnde videmus ꝙ habent diuerſas proprietates iuxta naturam rerum ex quib' generantur. Et Seneca in lib. naturalium qõnum dicit. ꝙ ſapor herbæ remanet iñ uaſis, & experimento hoc patet, ꝙ caro aĩalium retinet ſaporem ciborum & herbarũ, ex quibus nutriuntur, ſicut Paduæ caro vituli tempore hiemis habet ſaporem raparum.

Futurus incedere quis non incedet. Ex. 2. de gener. & corru. t. c. 64. ex quo patet non quæcunq; eueniunt ex neceſſitate euenire.

De litera G.

GALENO ſæpe accidit opinando aliquas eſſe demonſtrationes Ariſto in illis quæ intelliguntur ex verbis Ariſto. in primo aſpectu, & non ſunt in rei veritate, quapropter mox incepit ei contradicere, neſciens ipſimet contradicere in veritate. 8. phy c. 78. idem. 4. phy. in trac de tempore, ſuper tex. com. 97. & 98. vbi etiam lucidiſſimus Them. hoc idem aſſeuerat, inquit enim, verum Gal in plurimis omnibus fere ad hũc modum moleſtus importunuſq; eſt, & domin' Albertus cognomẽto Magnus, ibidem. 4. v 3. phyſi. tracta. 3. cap. 4. inquit. nec Gal nec Augu. ſciuerunt bene naturas rerum.

Galenus errauit circa intellectum demonſtrationis in principio. 7. phy. quia nõ intellexit quid ſit primum motum per ſe. 7. phyſicorũ. com.

commen.1.&.2.

Gal.opinatus eſt ꝙ cor non eſt primum principium motus in animalibus, quia vidit animal extracto corde moueri per duos paſſus, ſed quia animal non mouetur abſciſo capite, opinatus eſt caput eſſe proprium motus.7.phy.com.4.

Galenus exiſtimauit ꝙ nos non percipimus tempus niſi perceperimus nos moueri in materia noſtra, & eſt imaginatio corrupta per ſe.4.phyſi.com.97.

Gal.redarguit temporis diffinitionē datam ab Ariſt.vide.4.phyſic. Themiſt.ſuper tex.102. vbi ponit duas ſolones ad eius argumentū.

Gal.cum exiſtimaret ꝙ nullus pōt ſcire mundum eſſe æternum niſi pp has propoſitiones, quarum origo eſt a ſenſu & teſtimonio vetuſtatis, dixit in ſuo libro, quem compoſuit de his q̄ dubitanir, ꝙ nullā certitudinē habebat de mundo, vtrum eſſet nouus, aut antiquus. Et manifeſtum eſt ex verbis ſuis ꝙ ipſe non vtitur in antiquitate mūdi, niſi talibus propoſitionibus, & in lib. ſuo quem appellauit de demōſtratione.1.cœli.cō.22. vide etiam quæ ratio maxime fecit Gal. dubitare.1.cœli.com.92.

Galen.non ſufficienter determinauit de anhelitu.2.de aīa.com.88.

Gale.exiſtimauit ꝙ virtus cogitatiua eſt rationalis materialis.3.de anima.com.6.

Galenus tantum applicabatur errori ꝙ exiſtimauit aerem eſſe ſentiētem. Auer.in comm.libri de ſenſu & ſenſa prope finem.

Galenus dubitauit vtrum virtus informatiua eſſet creator aut creatura.7.meta.com.3. Et vide ibi cām.

Galenus dubitauit, an virtus dans animam ſit Deus, aut aliud. ibidem diſpu.3.in ſol.18.dub.&.7.meta.commen.31.

Galenus opinatus eſt principiū ſanguinis non pulſatilium eſſe iecur per duas rationes. Ariſto. autem opinatus eſt eſſe cor, ex.3.de partib. animalium.in ca.de corde, etiam duabus demonſtrationibus.

Galenus conceſſit vnam propoſitionem & dixit eam conuerti, ꝙ vbi eſt de virtute aliqua animalis quæcunque ſit illa virtus, ibi etiam eſt principium inſtrumenti illius virtutis, & econuerſo, vbi eſt principium inſtrumenti alicuius virtutis, ibi et eſt principium virtutis illius.ex.3.de part.animalium.in cap. de corde Commentator.

Gal.in lib. de ingenio ſanita. dicit ꝙ in apoſtemate epatis eſt flobotomanda baſilica dextra, & in ſuis ſermonibus vlibus dicit contrarium, ponit Auer.7.Coll.ca.29.& ibi ponit ſolutionem ipſius apparentis contradictionis.

Gal.in his quæ apparent in anathomia vbi diſcordat ab Ariſt. maximam facit difficultatem, quia hac noſtra ætate non poſſumus acquirere veritatem. Cōm.in.3.de part. aīal.in ca.de corde. & eſt authoritas Damaſceni in ſuis afforiſ.

Gal. fuit qui inuenit aliud iuuamentum diaphragmatis a iuuamentis poſitis ab Ariſtot. & aliis antiquis, quod eſt magis nobile, quia huiuſmodi velamē vt ipſe opinatur, eſt lacertus quo animal mouet pect⁹ in reſpiratione, qd gen⁹ mēbrorū, ſ. lacerti p qd fit motus voluntari⁹ vt imaginor, non fuit cognitū tp̄e Ariſt. Et ideo laudem⁹ Gal. de hoc

ſicut

ſicut tenemus laudare ipſum in aliis rebus manifeſtatis ab ipſo in arte anathomica. Auer. in. 3. de partibus animalium. in capi. de ſepto tranuerſo.

Gal. non intellexit Ariſt. opi͂one de capite. i. de oſſe tutante cerebrum, an ſit pp cerebrum, vide Auer. cõtra Gal. in. 4. de part. animal. in ca. de mẽbris animalium ſanguineorum extrinſecis.

Galenus opinatus eſt fœminam habere verum ſemen, & actiue concurrere ad generationẽ, cõtra quẽ vide Auer. in. 1. de generatio. animalium. vbi adducit rationes eius, & impugnationem opinionis eius in illo cap. vbi ponitur impugnatio antiquorum.

Galenus non perſpexit fundamenta naturalia, & ideo non eſt mirum ſi errauerit in mõ generationis corporis ex membris, ſed de ſequentibus ipſum mirandum eſt. ſ. de Auiceu. qui habebat notitiam ſcientiarum ſpeculatiuarum. ibidem.

Gale. dicit ꝙ in epate eſt fons ſpiritualis. 2. Coll. ca. 8.

Galenus poſuit neruos, & membra flegmatica & viſcoſa generari ex ſpermate, & reliqua membra ex ſanguine, contra quem vide Auerroem. ibidem.

Galenus poſuit neruos eſſe inſtrumentum motus voluntarii & ſenſus. Et vide motiuum eius. 2. Coll. capi. 8. de iuuamen. membrorum conſimilium. 6.

Galenus aſſimilat in vno ſuo libro animam lapidi adamanti. 2. Colliget. cap. 7.

Gal. opinatus eſt illa mẽbra reſtaurari non poſſe, q̃ ex ſpermate generã tur, ſed non eſt ita, nã ſi ita eẽt, tũc non videret aliqđ membrum reſtaurari in aliquo aĩali, & in alio non, & in aliqua ętate reſtaurari ĩ alia vero non. dr̃. n. ꝙ ſi oculi pullorum irundinum eruũ patiũtur, mox reuertũtur. oſſa vero ſenſim, aut non reſtaurantur, aut difficile recuperantur: ſed priuatio partis aereæ quæ eſt in ſemine, & primi humidi inutilius reperti eſt in cauſa ꝙ talia membra, quæ incidũtur non coniunguntur, neq; reſtaurãtur. 2. de gene. aĩa. ca. 2. Auer. vide ẽt in eodem cap. in fine ca. vbi apertius Auer. huius problematis explicat cauſam.

Gal. doctrina in libro de complexionibus non incedit per viã per quã inceſſit in lib. de elementis. ſ. p viã demõſtratiuã. Auer. 2. Colli. ca. 1.

Gal. error quem dixit de cõplexione temperata eſt paruus. ibidem.

Gal. dixit ꝙ pil᷒ gñatẽ ex vno vapore fumoſo adulto, ſed hoc ĩdiget ſpeculatione, quia vr̃ ꝙ pilus ſit corp᷒ extenſibile ſiccũ. Auer. in. 2. Colli. ca. 8. de iuuamen. mẽbrorum conſimiliũ. Opinio iſta Gale. eſt in. 2. complexionum. ca. 5. põt tñ dici ꝓ Gal. ꝙ extẽſionẽ illã pilus ſumit ex cute in qua eſt viſcoſitas quædã, vt eſt uidere ad ſenſum, vbi extracto pilo ẽ in extrema radice vnctuoſitas q̃dã, & ſic p cõſumptionẽ eius in nobis contingit caluitium: vt dicit Ariſt. in. 5. de gene. aĩaliũ.

Gal. opinatus eſt locum eſſe ſpatiũ ſeparatum, contra quem vide pulchre Them. in. 4. phy. ſuper tex. 36 vbi pulchre digreditur ibi, ſed ſtatuamus inquies.

Galenus opinabatur ꝙ epar propter dominium quod habet ſuper oĩa membra nutritiua, qđ eẽt penit᷒ in

virtute

virtute nutritiua princeps & ipſe neſciuit ꝙ poſtremum nutrimentum eſt in corde,& ĩ eo eſt primo virtus nutritiua princeps 2. Colliget in cap. 9. de iuuamentis membrorum officialium.

Gale. d. Ariſtot.& ſi vir doctus & ad quancunq; partem rõnem adducere eximius extiterit, nullam tamẽ potuit probabilem rõnem reddere,cur repleto capite vis ſentiendi quieſcat, ſed in corde eſt collocata. Ex fine quarti lib. de cauſis ſim ptomatum.

Gale.dixit ꝙ teſticuli habent virtutem principalem generatiuam:ſed vide impugnationẽ eius in.2.Colli.ca 10.de iuuamẽ. membrorum deſeruientium generatiuæ,vbi tenet virtutem iſtam ſm Ariſto eſſe in corde,& ibi eſt virtus principalis,quia cor trãſmittit eis calorem temperatum in debita quantitate, & qualitate. Et ideo iſta membra inſeruiunt,& cõcurrunt, vt inſtrumentum, & ſi qua eſt virtus in eis illa eſt particularis.

Gale.opinatur ꝙ inſtrm̃ tactus eſt neruus qui venit a cerebro, & Ariſto.opinatur ꝙ organum tactus ẽ caro.2.Colli.ca.11.de iuuamento membro.officialiũ deſeruientium virtuti ſenſitiuæ.

Gale.qñ dicit ꝙ in euacuatione mẽbri maior cadit timor in euacuando quã in alterando,nõ ſane loquitur,ſed errat, quia ſicut timẽda eſt euacuatio ne virtutem ledam⁹,ita ẽ ĩ alteratione & maxĩe ĩ alteratione frigiditatis,ſed dic tu ꝑ Gal ꝙ ſermo eſt cõparatiu⁹& ñ abſolut⁹.

Gale dixit ꝙ ſenſus cõis eſt in cerebro,& Ariſt d.ꝙ primo & principaliter eſt in corde.2.Coll.cap.11.

Opinionẽ Ariſt.require in libr.de ſenſu & ſenſato.& in.3.de partib⁹ animal.ca.4.

Gal.dixit odoratus ſenſum fieri in duabus carunculis, quæ ſunt ſimiles capitibus mãmillarum,ſed Ariſtot.d.ꝙ fit in duobus meatibus q̃ ſunt in naſo.2.Col.ca.17.de iuuamento inſtrumenti odoratus. Et ibi require impugnationem Auerrois contra Gal.

Gale.ſentit ꝙ origo, & ſitus caloris naturalis deſeruientis motui volũtario ſit cerebrum,& ad totum corpus miſceatur per neruos ab eo, ſed Ariſtot. opinatur ꝙ cerebrum ſit ſeruitor cordis in hac opinione ꝑ viam qua ſeruit & in ſenſibus & origo eius eſt in corde.2.Colli.cap.18.de iuuamẽtis membrorum voluntarii motus.

Galenus& omnes medici confitentur quód virtus voluntaria eſt in corde. ibidem.

Gale.opinatus eſt ꝙ motus voluntarius nõ fit niſi per muſculos, & nõ eſt ita:muſculi enim non ſunt niſi in animalibus ſanguineis perfectis, & non eſt impoſſibile eſſe motum volũtarium ſine muſculo, & ſi eſt, eſt ꝑpter calorẽ naturalem, aut propter rem quæ ſtat loco eius in animalibus, quæ ſunt ſanguinea neq; carnoſa.2.Colli.ca.18. de iuuamẽtis membrorum anhelitus, vbi etiam vide impugnationẽ an ſit minus voluntarius.

Gale.opinatus eſt ꝙ virtus voluntaria motiua principaliter ſit in cerebro,& ꝙ immediatũ inſtrm̃ iſtius virtutis ſit neruorum. Ariſto autẽ & Auer. tenẽt virtutem iſtam principaliter eſſe in corde,& ꝙ primũ inſtrm̃ ꝑ ſe mobile ab iſta virtute

fit

ſit muſculus in animalibus perfe-ctis. Et ideo egritudo a qua prouenit leſio in motu, eſt primo & per ſe in muſculo & in neruo & cerebro non eſt niſi per viam & modũ colligantiæ. 2. Coll. ca. 18. & 19.

Gal. non habuit veram radicem in logica. ibidem. ca. 19.

Gal. in maiori parte rerũ in quibus putant hoĩes ꝙ contradicit Ariſto. non eſt vera contradictio, ſed ſunt ſicut concluſiones & complemẽtã. Et ideo nõ eſt dicendũ quòd illud quod dicit Gale. in particularibus rebus contradicit in vĩbus. Ariſt. 2. Coll. ca. 19. de iuuamentis mem brorum motus anhelitus.

Gal. & ſi tempore ſuo ars medicinę eẽt plene completa dixit, nõ eſt im poſſibile ꝙ aliquis veniat poſt me, & inueniat aliquid quod per me non fuit inuentum. 2. Coll. ca. 19.

Galenus dixit ꝙ in motu anhelitus pulmo nullum habet propriũ motum in ſe, ſed ſequitur motum pectoris, ſed Ariſtoteles tenet oppoſitum. ibidem.

Galeni ſententia motus pulmonis eſt violentus vel per violentiam. i. per viam per quam mouentur corpora artificialia. Et melius eſt dicẽdum ꝙ illud principium eſt in eo per motum, ſecundum quem mouentur naturalia. ibidem.

Gale. ſentit ꝙ temperatior regio eſt terra græcorum, & inter alias eſt terra Hippocra. Et dicit ꝙ totum tempus illarum terrarum eſt, ſicut tempus veris. 2. Coll. ca. vlti. quod eſt de complexiõibus temporum. vide tamen tu Gal. in prima particula ſeparatorum ſermonum. cõ. 14. & in lib. de tuenda ſanitate parum poſt principium, quia Auer. nõ bene habuit mentem Gal. quia non dicit Gal. totum tempus illius regionis abſolute eẽ, ſicut veris, ſed reſpectu climatum inter quæ mediatur quartum clima, quia reſpectu tertij eſt, ſicut eſtas, & reſpectu quinti eſt ſicut hiems.

Galen. opinatus eſt ꝙ cholera non naturalis vitellina eſt calidior naturali, & alii medici præter ipſum tenent oppoſitum, & Auer. laudat dictum Gale. 3. Coll ca. 4. de cauſis egritudinum naturalium.

Gale. non cognouit virtutem diſcretiuam, cuius officium eſt vt cognoſcat ſanguinem a ſuperfluitatibus, vt nutriat membrum ex conuenĩẽtiori, & mittat vnicuiq; membro quod eſt ei ſimile, & virtus ſeparatiua non eſt hæc virtus de qua ipſe loquitur, Etenim eſt magna differentia inter virtutem diſcretiuam & ſeparatiuam, & in eſſe & tempore. 3. Colli. cap. 16. de accidentibus ſuperuenientibus virtuti nutritiuę in generali.

Gal. dixit ꝙ ſolutio continuitatis ſit cauſa doloris contra quem vide Auerro. 3. Colliget. cap. 31. de accidentibus ſuperuenientibus virtuti ſenſibili.

Gale. & medicorum cauſæ inductæ ſuper accidentibus viſus, ſunt fundatę ſuper falſa fundamenta, quia non eſt aliquid in oculo, niſi calor naturalis qui aduenit ei a cerebro per duos neruos perforatos, nec calor poteſt ſeparari a corpore ĩ momento, etiam remanente calore intrinſeco, & homine viuente, & impoſſibile eſt vt extendat vſque ad ſtellas, quia antequã veniret illuc eſſet corruptus. Nec etiam in eo ẽ corpus cœleſte, nec igneum habẽs ſplendo-

ſplendorem.3.Coll.cap.38. & fuit contra illos qui tenent viſionem fieri extra mittendo.

Gale.conatur per rationes oſtendere, ꝙ veritas ordinationis in circuitibus febrium ꝓuenit a calore putredinali, ſed rationes eius infringuntur: nam mea ſnīa penitus eſt, ꝙ natura iſtos circuitus cum calore ītrinſeco operatur, quāuis huic calori aduenerit aliquid extrinſecum in quantitate, aut qualitate in eo ꝙ eſt agens in materia non naturali.4.Coll.ca.27.

Galeni verba de febre ſanguinis varia ſunt, quia aliquādo dicit ꝙ eſt cholerica continua, & aliquando ꝙ eſt aliud a continua cholerica, & tu ſententiam meam noſti in hoc. 4.Coll.ca.31.de febre ſanguinis, & & ſanguinis eius.

Gal.ſicut fugitiuus dixit medicinæ frigidæ non refrigerant corpus, niſi propter diuiſionē in paruas partes: cuius impugnationem.vide.5. Colli.cap.3.

Gale.ſaporem amarum non appropriauit niſi calido tantum, ſed amaritudo poteſt eſſe, & a calido, & a frigido, ſicut calor niger inuenitur & per calidum, & per frigus.5.Colli.ca.27.& in.2.de anima.cō.105. & argumentum efficax contra Gale.& medicos eſt de oppio, qđ eſt in fine amaritudinis, & indicat paraliſim ꝓpter ſuam frigiditatem. Et quamuis poſſent dicere ꝙ nō ꝓuenit amaritudo a parte frigida, nos dicemus iā amaritudo eſt dominans in ſuo ſapore, & ſapor fortis eſt in iudicio ſuper natura, ibi. vnde debet iudicari ꝙ ſit magis calidum quàm frigidum, & quomodo non cogitauit hoc.

Gal.fuit verax, & legalis experimētator in arte medicinæ, & nullꝰ pōt ei comparari, niſi is qui cū clamat nō ītelligit id quod clamat.5.Colli.ca.31.Forte dicit hoc ꝑ Raſim qui fuit maximus experimētator, & ille dum Gal.cōtradicit, pleriq; vocem propriam vr̄ ignorare, alij referunt hoc ad Auicē. ſed primus intelľs eſt magis cōſonus veritati.

Gale.opinatus eſt medicinę compoſitę oprationes contrarias prouenire a contrariis qualitatibus, & nō ab vna media reſultante ex cōtrariis, cuius impugnationem requiritur ab Aner.in.5.Coll.cap.57.vbi etiam excluditur reſponſio Gale. aſſimilantis operationem medicinæ compoſitę operationi ſenſus & ſenſibilium, nam ſenſus ſimul a cōtrariis ſenſibilibus immutaī, ſicut viſus ab albo & nigro, vbi ponitur ratio diuerſitatis, & ibi vide pulchra de hoc.

Gal.dixit ꝙ qñ ſunt duæ medicinæ eiuſdem virtutis, & vna eſt debilior alia ſi miſceantur debilis diminuit fortiorem, cuius oppoſitum poteſt prouenire, & vide motiuū. 5.Coll.ca.57.verſus finem.

Gal dixit ī regimine complexionis temperatę, ꝙ qñ naſcuntur ſal tritum ſuper corpus illorum aſpergatur, ſed melius eſt, vt inungatī cum oleo de glandibus, quia mordicationem non inducit & facit conſimilē operationē, qa corpora eorū ꝑ extrinſecas aduenietias indurātur, vt dicit Auēzoar.6.Coll. ca.6.

Gal.d ꝙ qdā medici dicūt ꝙ homo tꝑatus ter dēt exercitari & ter balneari, & hoc eidē placere vr̄, de quo nō modicū admiror, qa ſi hoc fiat ter, & horæ ciborū ternā ſectionē habe-

habebunt. Auer. 6. Coll. cap. 6. vbi recitat opinionẽ aliorum aſſerentium cõplexionibus temperatis in duobus diebus ter comedendi tempora diſtribuantur, & totis virib⁹ exerceantur, & opinio iſtorum ẽ magis veritati propinqua, cui mirabilis Auẽzoar aſſentire videtur.

Gal. præcepit ſi ſanguis ſit coagulatus in pulmone vt ꝓpineẽ acetum cum aqua mixtum, ſed hæc medicina eſt contraria iuuamẽto cauſæ & accidenti, propterea quia aceto ineſt per naturam, vt moueat tuſſim, & tuſſis eſt prauum accidens, & hoc eſt timendum, & acetum cũ ſit pungitiuum vulneri nocet, & ſanguinẽ ſubtiliat & aperit, & propterea acetum eſt dimittẽdum. 7. Colliget. ca. 34. ſolue primo Gale. ꝙ in caſu neceſſitatis minus malũ præfertur maiori, quia ſi ſanguis ẽ coagulatus indiget ſubtiliatione ꝙ fit p acetũ, & tuſſis adiuuat ad expulſionẽ eius, nocumento autem derelicto, poteſt medicus poſtmodum obuiare.

Gale. dixit complexionẽ calidam, & humidam eſſe temperatam, contra quem, vide. 6. Coll. ca. 11.

Gal. in febribus arſiuis ex dominio ſanguinis qñ ſanguis nondum putruit, ꝑcepit euacuationẽ ſanguinis per flobotomiam fieri vſq; ad ſincopim, cuius opinio eſt erronea, & vide rõnes Auer. in. 7. Coll. cap. 8. quia ſunt fortes contra Gal.

Gal. d. ꝙ patientes febres ex humoribus viſcoſis & mucillaginoſis, non ſunt euacuandi niſi per frictionem ſolã. Ego aũt dico ꝙ climata ĩ hoc ſunt multum conſideranda, & propterea in hoc non eſt danda regula generalis. 7. Coll cap. 9. vide etiã de hoc. ibidem. ca. 10.

Gallinas ꝓcurãtes vt gñoſe ꝓcreentur mutatis admiſſariis id efficiũt. Et vide cãm. 1. de gene. aĩal. ca. 20.

Gallinæ cum mares vicerint currũt, & ex tẽplo mariũ tẽtant ſupuentu coire, criſta ẽt ac caudaq; erigit, ita ne facile ꝑterea ſit, an fœminæ etiã cognoſcere nõnunquã etiam calcaria parua iis enaſcunẽ. 9. de natura aĩa ca. 49. Ex illo loco ſcire poteris mores & actiones mutare poſſe complexionem.

Gallinæ paruæ ſunt fœcundiores generoſis. 3. de genera. aĩal. cap. 1.

Gallinæ bis parientes in die cito pereunt. Ariſt. in. 3. de gene. ca. 1.

Gallinæ iuuenis & pinguis caro melior ex omnibus volatilibus, & hẽt mirabilem proprietatẽ in temperando complexionem, & ideo brodium ſuum eſt optima medicina leproſis. 5. Colli. ca. 31.

Gemini ſæpenumero euenit, vt in eadem parte vteri generentur mas & fœmina, idq; ſatis inſpeximus in diſſectionibus animalium ouiparorum, tum pedeſtrium, tum ẽt piſciũ. Ariſt. 4. de genera. aĩalium cap. 1. aduerſum Democritum, & Empedocl.

Geminos pariunt qñq; oues vel capræ vel pabuli beneficio, vel ſi mater, aut pater vim eã geminandi p naturam obtineat. 6. de natura animalium. cap 19. vbi nota ex indiuiduali ꝓprietate poſſe proueni re, vt mas vł fęmina geminos edat.

Gemini in ſolo humano genere ſi alter mas alter fœmina ſit, raro ſeruantur, in reliquis animalibus, ſi alter mas alter fœmina ſit enutriuntur & ſeruantur. 7. de natura animalium. ca. 4.

Gemini vel diſſimiles inter ſe non ſunt,ſed plurimi magna ex parte ſi miles procreantur.7.de natura animalium.ca.6

Generatio alia ſimplex,& eſt in qua vnum fit ex vno, alia vero compoſita,& eſt in qua vnum fit ex pluribus.1.phy.com.44.

Generatum in actu licet ſit vnum numero,ideſt ſecundum ſubiectū, non tamē eſt vnum ſm rōnem ſeu diffinitionem.1.phy.com.60. vbi per generatum intelligit ſubiectū generationis,quia illud dr̄ vere generari,vt ipſe habet in præſenti cō mēto. Ex hoc elicitur apud peripateticos ꝙ aliqua poſſunt eſſe eadē ſubiecto,ſed differūt ſm diffinitionem,qđ etiam colligitur,ex.5.phyſi.com.47.& ex 2.de anima.com. 147.& ex.3 phy.19.&.21. &.3.de anima.com.1.

Generatio ſimpliciter eſt ſubſtantię ſm quid vero accidentium.1.phy. 62.&.1.de genera.& corru. tex.7. &.8.phy.t.c.46.

Generatum in rei veritate eſt compoſitum ex ſubiecto, & forma. 1. phy.com.64.&.7.meta.t.com.23 26.27.31.33.&.8.met.t.c.8.& 12. metaph.com.18.

Generatio eſt via in naturā. 2. phy. tex.commen.14.

Generatum duplex,completum, & incompletum.1.phy.com.64.

Genera ſunt formæ vniuerſales, & differentiæ ſunt formæ propriæ.2. phyſi.commen. 92.&.91. Vide in concordantiis.

Generatio eſt ex contrariis vt declaratum eſt in.1.phy.& inter aerem & aquam non eſt corpus medium in actu.denudat.n.a differentiis aeris & aquæ a contrariis .ſ. a calore & frigore.5.phy.com.49. Ex quo patet quantum errent qui tenent formam corporeitatis ſubſtantialem coeternam primæ materiæ ſecundum Ariſto.& Com. idem .5. phyſi.tex.com.45.

Generabilia quæcunq; & corruptibilia,& omnino quæ aliquando quidem ſunt,aliquando vero non neceſſe eſt in tempore eſſe. 4. phyſic. tex.commen.120.

Generabilia & corruptibilia menſurantur a tempore duabus de cauſis & quia ſunt mota,aut mobilia, & quia tempus excidit ea.4. phyſic. commen 120.

Generatio alia ſimpliciter, alia ſecū dum quid. 5.phy.t.c.7.&.1. de generatio.& corrup.t.c.11. &. 20.1. phyſic.tex.com 62.&.8 phyſi.tex. commen 46.

Generationis cauſa eſſentialis ꝙ nō ſit motus eſt,quia ſubiectum motus eſt ens in actu,ſed generationis ſubiectum eſt ens in potentia.5. phyſi.com.8.

Generationes in prædicamentis accidentium non dicuntur generationes niſi cum determinatione.5. phy.com.8. Et habetur in tex.ibidem.& alibi ſæpe.

Generatio eſt exitus eius, quod eſt in potentia actum. 5.phyſic. commento.16.

Generatio non eſt motus & cauſa, quia forma ē indiuiſibilis, & quia generatio eſt de non eſſe. 5. phyſi. com.21.Ex quo patet in via Auerro.tranſmutationē in formis ſimplicibus quas ipſe ponit.3.cœli eſſe diuiſibiles & recipere magis & minus ꝙ talis non eſt vera generatio, nec etiam eſt verus motus,tum qa ſubiectū motus ē ens in actu,ſed ſubiectum

biectum tranſmutationis talium formarum eſt prima materia. prima enim habilitas in materia eſt ad tales formas ſimplicium. 3. cœli. comm. 67. &. 12. primæ philoſophiæ. commen. 11. Tum etiã quia motus eſt inter contraria, ſed formæ illę non ſunt contrariæ ſecundum ſe, ſed ſm ſui qualitates cõtra Alex. vt patet. 5. phy. com. 10. Sed dic ꝙ ſic Comm. habet conſequenter loqui iuxta ſua fundamenta, ꝙ quemmadmodum ipſe tenet ꝙ formæ elementariæ ſunt mediæ inter ſubſtantias & accidentia, ſic tranſmutatio earum, neq; eſt vere motus, nec vere generatio, ſed eſt medium, quodammodo, idem enim eſt iudicio & termino motus, & de via & termino viæ, quia non differunt niſi ſicut perfectum a diminuto: vt patet in. 5. phy. com. 9.

Genus eſt prius in ratione Cõm. 5. phy. comm. 27.

Generatio & corruptio mutationes ſunt, & non ſunt motus. 5. phy. t. c. 51. & tex. com. 8.

Generatio & corruptio ſequuntur alterationem, & non ſunt motus, ſed ſequuntur motus. 6. phyſi. cõmen. 32. &. 45.

Generatio quodammodo eſt in magnitudine. 6. phy. com. 59.

Generabilia quædam ſunt indiuiſibilia vt ſentire & intelligere. ibid.

Generationis motus eſt compoſitus ex tranſmutatione in qualitate, & ex tranſmutatione in ſubſtantia. 6. phy. com. 59. &. 32.

Generationis finis neceſſario eſt de alia ſpecie motus, cum finis ſit ſubſtantia & tranſmutatio, cuius finis eſt in qualitate. 6. phy. com. 59.

Generatio eſt tribus modis, aut ſimplicium, aut organicorum, aut cõplexionis & mixtionis. 6. phyſico. commen. 59.

Generatio & corruptio non ſunt extra magnitudinem, licet non ſint in ipſa magnitudine. 6. phyſicor. tex. commen. 59.

Generatio primæ partis carnis componitur ex alteratione, & generatione, vt cum generatur caro ex ſãguine, primo amittuntur qualitates & accidentia ſanguini propria, & fient accidẽtia propria carni donec amittatur forma ſanguinis, & fiat forma carnis. ſ in fine mot᷑. ſ. in non tempore. 6. phyſi. com. 59. idem. 1. phy. com. 62.

Generabile quodlibet habet aliquã quantitatem naturaliter in initio generationis & fine, & iſta quantitas habet extrema & medium. Vide conſimile. 6. phy. commen. 32. &. 1. phyſic. 34 &. 2. de anima. text. commen. 41.

Generatio ita ſe habet ꝙ in ea forte eſt magis manifeſtum quã in aliis motibus ꝙ generãs eſt ſimul cum generato. 7. phy. com. 10.

Genus non videtur eſſe ſubiectum propinquum formarum. 7. phyſi. tex. commen. 29.

Genus vnum aliquid non eſt, ſed iuxta hoc latent multa. 7. phyſi. tex. commen. 30.

Generatio impoſſibile eſt vt ſit ex non eſſe puro, vt apparet ex diffinitione motus. 8. phyſi. com. 4. idem 1. phy. com. 71.

Generatio impoſſibile eſt vt ſit ex prima materia ſecũdum ꝙ poteſt intelligi nuda a forma. 8. phy. c. 4. vide in concordantiis.

Generibus licet quandoq; abuti loco ſpecierum, licet enim omnibus

vocabula arbitratu ſuo interpræ-
tari ac fingere. Themiſtius primo
de anima. cap. 19.

Generati contrarium ex contrario poteſt intelligi duobus modis. 8. phyſi. com. 4.

Generatio non eſt primus motus tẽporalis, quia generatio non eſt motus, ſed finis motus. 8. phyſic. com. 7. idem. 6. phy. com. 32.

Generatione exiſtẽte erunt alij motus, quia generatio eſt finis aliorũ motuum, & qui deſtruit finem, deſtruit omnia quæ ſunt ad finem. 8. phyſico. commento. 24. Vide in concordan.

Generans eſt quod dat generato formam ſuam corpori ſimplici & omnia accidentia contingentia formæ, quorum vnum eſt motus in loco. 8. phyſicor. com. 32. & 3. cœli. commen. 28.

Genus aut mera notio eſt ſine euidenti ſoliditate aliqua, ſed ex tenui ſub oſcuraq; ſimilitudine ſingularium collecta, aut penitiſſime nihil antequam ſingularia multo poſterius, at ſpecies natura quædam eſſe amat & forma, nam ratio hominis ſimulatque iugata materiæ eſt, homo fit. Themiſt. primo de anima. tex. 8. idem Boetius in prædicamento ſubſtantiæ. & Commẽ. 12. meta. com. 4 & 27. & 1. de anima. comm. 8.

Generum & ſpecierum nomina, vtrum notiones ſabraque ſint an naturæ aliquando in ſingularibus cõtentę pulcherrima conſideratio eſt Themiſtius. 1. de anima. tex. commen. 8. idem Porphirius. vbi pondera, quia dicit, ꝙ neque animalis notio ſubſtantia eſt animata ſenſibilis multoq; minus notio hominis põt eſſe animal rationale mortale, ſed ſingulares homines propria animalia rationalia & dicuntur & ſunt, idem vide ab Auerr. ibidem commen. 8. & . 1. metaph. comm. 45. tenet Alexan. in. 1. lib. naturalium quæſtionum. quæſtione tertia. vbi quærit quorum ſunt diffinitiones.

Generabilia ex ſemine habent eſſe perpetuum: quia habent in ſeipſis generãs propinquum, ſecus eſt de genitis ex materia putri. Cõmẽ. in 8. phy. com. 46.

Generatio eorum quæ generant ſe nõ completur niſi illic ſit generãs extrinſecus præter generans propinquum ꝙ dedit ſolum generationis principium. 8. phyſi. comm. 46. & habet 2. phyſi. tex. commen. 26. & 12. primæ philoſophie. tex. com. 13. vbi dicitur, ſol & homo generant hominem.

Generans extrinſecum neceſſario ẽ alterans, & ſua alteratio eſt temperata, ita ꝙ neceſſe eſt, vt ſit ſimilis calori naturali per quem completur illud ens. 8 phy. comm. 46. & idem habet in. 12. metaph. com. 18. & in. 2. de gener. animalium.

Generatio Ciceronis a Platone non eſt propter generationem eius ex Socrate, ſed eſt propter voluntatẽ eius, quia voluit proijcere ſemẽ in illam fęminam, Sortem. n. generare Ciceronem eſt per accidens. 8. phy. com. 47. Ex quo patet contra illos qui aſſerũt ꝙ Plato nõ potuit gñari niſi a ſuo pr̃e & nõ ab alio.

Generatio aut eſt alteratio, aut ſeqẽ alterationem. 8. phy. com. 55.

Generatio in animalibus quę ſunt hic præcedit alios motus ſm ꝙ prędicamentum ſubſtantiæ præcedit reli-

reliquã prædicamenta in quibus ẽ motus. 8. phy. tex. com. 57. Et iſta eſt gloſa Auer. in com

Generationem ſi alteratio præcedat hoc eſt per accidens. ibid. cõ. 57.

Generatione poſterius natura prius eſt. 8. phyſi. tex. com. 58. & 9. met. t. c. 15. & 2. de parti. anim. ca. 1.

Generatio & corruptio cũ ſint motus oppoſiti, non tñ habent alteratione per quietem mediam: ſicut cæteri motus. 8. phy. com. 62. & ibi require cauſam: inquit. n. ꝙ hoc eſt, quia ſubiectũ non eſt aliquod demonſtratum in actu, ſed ambobus extremis motuum. Caueãt igitur ponentes corporeitatem de prędicamento ſubſtantiæ coeternam in prima materia, fm viam Ariſto. & Auer. tunc enim iſtud dictũ minime verificari poſſet, vt patet intelligenti. In generatione & corruptione inconueniens penitus eẽ videbitur ſi factũ mox neceſſe eſt corrumpi, & nullo tempore pmanere. 8 phy. te. com. 62.

Generatio quælibet ex contrario fit in cõtrariũ, & ex ſubiecto quoddam & ſiſt corruptio. 1. cœli. tex. com. 20. idẽ. 1. phy. t. c. 43. & 44.

Generatio duplex, vera & tranſumptiua, generatio vera eſt quæ fit p alterationem paſſiuam, quæ requirit ſubiectũ & cõtrarietatem & tẽpus. inquit n. Cõm. 1 cęl. com. 20. generabile vere eſt terminatum tempore, & fit ab aliquo. ſ. tanquã ex ſubiecto ne dum tanquã ab agẽte, ſed generatio tranſumptiua eſt quæ non fit ab aliquo, ſicut ex ſubiecto, & in nullo tempore Auer. eſt diſtributio. 1. cœli. com. 20.

Generabile quodlibet non generatur niſi ex aliquo ente ſibi contrario, & iſta propoſitio eſt vera, tam in generatione ſimplicium, quàm in generatione compoſitorum ex ſimplicib. quã in gñone vnius cõpoſiti ex alio cõpoſito. 1. cœl. c. 20.

Gño triplex, ſimplicis ex ſimplici, cõpoſiti ex ſimplici, & cõpoſiti ex compoſito: & ita eſt triplex corruptio. 1. cęli. com. 20.

Gñatio cõpoſitorũ fit duob' modis, vł fit ex primis cõtrariis nullo aliõ cõpoſito mediãte, vt gñatio mineraliũ, & eorũ q̃ ſine ſemine gñanť ab elħtis, vt plantę, & ſicut gñatiõ aĩaliũ q̃ p putrefactioneť gñanť; & qa ẽẽt alius mod' qñ vnũ cõpoſitũ gñať mediãte alio cõpoſito, vt gñatio ſanguinis ex pane, & gñatio mẽbrorũ a sãguine. 1. cęl. c. 20.

Gñans eſt ſiſt gñato, & eſt cõtrariũ ei, ex quo fit gñatum, nõ. n. agit in materiam generandi niſi in quantum eſt contrarium. 1. cęl. c. 20.

Gñabile quodlibet, & corruptibile eſt terminatũ a tpe; & ideo qđ nõ eſt terminatum a tẽpore, eſt ingenerabile & ĩcorruptibile 1. cęli authoritate Alex. & Them. in. c. 100.

Non gñabile non vere dr̃ duobus modis, aut illud qđ fit ſine cauſis generationis, aut quod eſt difficilis generationis. 1. cęli. com. 3.

Generabile tribus modis ſumitur. 1. cęli. tex. com. 112.

Gñatũ vel illud qđ gñať neceſſario nõ fit ſm viã gñonis. ſ. p alterationẽ. Cõ. 1. cœli c. 112. vbi p3 ex intẽtione Auer. in entib' ęternis & neceſſariis eẽ aliũ modũ gñonis a mõ verę gñonis, q̃ fit p alterationem. contra Grego. Ariminen. & Io. de Baccone, qui dicunt ſm Ariſto. & Com. nullũ aliũ modũ gñonis ipſos intellexiſſe niſi illũ, qui fit per

 alte-

alterationem temporalem, cum tamen Com. etiam. 1. Cœli. cõ. 105. Dicit ꝙ ſi Plato dum dixit, mundũ eſſe generatum, intellexit ꝙ partes eius præcedunt ipſum natura non tpe. Ariſt. nõ diſcrepat ab eo, & in eodem lib. com. 106. inquit. ꝙ innatum eſt inueniri in tpe non habet prius & poſterius, niſi ſm eſſe, qd eſt de lineis cum figuris. Et magis de rebus abſtractis, qm̃ ſi aliqua generatio fuerit ex rebus non temporalibus, tunc illę res non erunt priores niſi in eſſe tantum, ſi igit intendebat dum dicebant eẽ generatum, qa eſt ex cauſis priorib' in eſſe, erit verum, ſed verba eorum non compatiuntur hoc. Ecce igit quõ in via Cõm. & Ariſt. datur aliquis modus generans in rebus ęternis & non temporalibus, in quibus eſt prioritas naturæ nõ temporis. Negauit autem Ariſt ibi eſſe generationem quæ fit ex ſubiecto præſuppoſito & priuatione, quia talis fit per veram alterationem, & cum tẽpore. Et hoc ſequebatur ad verba Platonis, quia poſuit ipſum eſſe generatum ex inordinatione eſſentorum reductorum in ordinem. Inordinatio autem eſt priuatio & talis generatio quæ fit ex priuatione præexiſtente eſt cum nouitate & tempore, & ideo dixit Cõmẽ. ꝙ verba Platonis non patiuntur illã defenſionem. Et confirmatur per Auer. in. 2. ca. de ſubſtan. orbis. vbi poſtquam dixit. ꝙ finis ſignificat agens ſignificatione neceſſaria, intulit ꝙ agens eſt duplex, quoddam eſt prius tempore acto, & hoc eſt ĩ rebus generabilibus, quoddam vero eſt prius ſm eſſe. i. ſm naturam qd ẽt illo modo eſt prius ipſo tẽpore. Et ideo via iſtorũ virorũ multum deuiat a via Cõm. ſicut vides, vnde Cõm. 1. cęli. com. 114. ſcribit & innuit per hoc, vt reputo opinionem Plato. dicentis ꝙ mundus ante hoc non fuit equalis per naturã, & hoc eſt ordinatio quam intendebat cum dixit, ꝙ mund' prius fuit ordinatus. deinde poſt venit ad ordinem. Et voluit hic notificare ꝙ mundus ſi ſemper fuit ordinatus, non eſt in eo potentia ad ordinationem. Et ſi venit ex inordinatione ad ordinationem, potentiam habet ad ordinationem & inordinationem, ſic igitur philoſophus ſm Auer. negat iſtum modum generationis qui fit ex priuatione ad eſſe in rebus non tpalibus, quia talis eſt generabilibus proprius & corruptibilibus, vt patet in. 1. phy.

Generationem rei cuiuslibet prædicamenti diffinimus vel potẽtiam ad generationem per primũ tempus in quo poſſibile eſt generari, & corruptionẽ determinamus ex primo tempore in quo poſſibile ẽ corrumpi. 1. cœli. 118.

Generabile quodlibet eſt corruptibile & econuerſo. 1. cœl. t. cõ. 131.

Generabile eſt quodlibet a ſuo ſimili, & corrumpitur a contrario. 1. cœli. tex. com. vlti.

Generatio cuiuslibet ſpeciei iſtius mundi non perficitur, niſi per aggregationem motuum corporum cœleſtium. 2. cœli. t. c. 2.

Generatur quodlibet a ſuo ſimili in ſubſtantiis, in accidentibus aũt nõ eſt neceſſarium, vt oẽ accñs fiat a ſuo ſiſi ſpecie vel genere. 2. cęl. cõ. 42. Vide in Theorem. noſtris quõ ſit plene intelligendum hoc.

Gñatũ & nõ gñatũ non differũt in neceſſitate

neceſſitate, quæ eſt inter cauſam, & cauſatum. 2. cęli. com. 164.

Generatio & alteratio ſunt in qualitate, ſed hæc in ſubſtantiali, illa vero in accidentali. 3. cęli. c. 38. vide 5. meta. in cap. de quali. & eius forma ſubſtantialis qualitas quodam modo dici poteſt.

Generatio elementorum ex corpore duobus modis poteſt intelligi. 3. cœli. com. 56.

Generatio vera & ſophiſtica. 3. cœli. commen. 56.

Genus quodlibet habet differentias oppoſitas ſm perfectum & imperfectum. 4. cœli. t. c. 35.

Generatorum & corruptorum cauſæ ſunt, quia elementa inueniuntur extra ſuum locum naturalem. 4 cęli. com. 41.

Generatio vnius eſt corruptio alterius, & corruptio vnius alterius eſt generatio. 1. de gene. & corruptio. tex. c. 17. & 18. & hoc in ſubſtantiis, vt habetur ibidem. t. c. 20.

Generatio alia ſimpliciter, alia non ſimpliciter. 1. de gene. te. com. 18. & 5. phy. tex. com. 17. & 1. phyſic. tex. comm. 62.

Generatio eſt trāſmutatio totius in totum, nullo ſenſibili remanēte ut ſubiecto. 1. de gene. & corr. t c. 23.

Generatio eſt in toto & crementum in parte. 1. de gene. & corr. cō. 27.

Generatur quodlibet, aut ab omogeneo, aut ab ethetogeneo. 1. de generatio. & corruptione. text. com. 30. Vide in Theorematibus quomodo ſit intelligendum.

Generatio non eſt vniuerſalis, ſequeretur enim generationem eſſe ex non ente. 1. de generatione. t. com. 40. idem. 7. met. t. c. 27.

Generatio & corruptio omnibus natura ſubſiſtentibus ſubſtantiis non eſt ſine ſenſibilibus corporibus. 2. de generatione & corruptio. tex. commen. 1.

Generantur natura conſtantia, aut ſemper, aut vt multum. Ea autem quæ ſunt præter ſemper, aut vt multum ab euentu proueniunt. 2. de genera. & corrup. tex. com. 39. idem. 2. phy. te. com 48.

Generatio eſt continua & ęterna, q̃a motus localis eſt continuus & ęternus, quoniam motus generat faciē do appropinquare generantē generando. 2. de genera. & corrup. tex. comm. 55. & 56.

Generationis perpetuitatis tres cauſæ ſunt aſſignatę ab Ariſt. materialis, formalis, & cauſa agens. de genera. & corru. com. 60.

Generationes quorundam entium ſunt neceſſariæ, & quorūdam ſunt contingentes. ex. 2. de gener. & corru. t. com. 66.

Genus demōſtrat materiam, & differentia formam. 2. de anima. cōmen. 8. Non eſt intelligendum genus eſſe materiam Alexā. enim in libro naturalium quæſtionum demonſtratiue ſcripſit genus eſſe diuerſum a materia. Et hoc etiā Cōmē. in. 1. primæ philoſophię. com. 17. & in. 12. com. 14. ſed intelligitur quod genus comparatur ad differentiam, ſicut potētia ad actum, & ſicut materia ad formam. Vnde teſte Porphyrio in cap. de differentia, genus eſt proportionale materiæ, & differentia formæ. & 7. primæ philoſophiæ. t. c. 43.

Genus non eſt præter generis ſpecies, & ſi quid eſt illud vt mā eſt.

Genera impoſſibile eſt elementa rerum eſſe. 1. de anima. tex. com. 78.

vbi Them. dicit. ꝙ gña porro ſunt notiones animi noſtri & non elementa rerum.

Gña accepta in diffinitionibus, aut ſunt vniuoca vt animal in diffinitione hominis, aut dicta multipliciter, vt ens & potentia & actus. 2. de anima. cõ. 30. Vbi patet duplex eẽ genus ſm Peripateticos, vniuocũ, videlicet, & analogũ, vide pro hoc etiam 4. met. cõ. 2. & 5. meta. cõ. 4. & 1. de ani. cõ. 7. & 3. de aĩa. cõ. 4. & & 3. phy. cõ. 4.

Generat nihil ipſum ſeipſum, ſed ſaluat 2. de ani. tex. cõ. 47.

Genera rerum ſcitarũ, aut ſunt ſcientiæ ſpeculatiuę, aut artes operatiuę, aut virtutes cogitatiuę particulares Cõmenta. in cõmẽ. libri de diuinatione.

Generatio & corruptio & omnis motus eſt a virtute quæ eſt habitus, & omne quod caret cauſis motus, eſt neceſſe habere quietem, quæ eſt priuatio motus. Cõmẽ. in vlti. cap. de ſubſtan. orbis.

Genus rei cum ignotum fuerit non debemus ſtabilire illud 1. metheo. cap. 2. Cõmenta. in ſua media.

Generatio mixti eſt dũ virtutes actiuę dominantur paſſiuis, corruptio autem fit quando paſſiuę dominãtur actiuis. 4. methe. in principio.

Generatio ſimplex & naturalis eſt permutatio ab his virtutibus, cum habeant rationem ex ſubiecta materia 4. metheororum. tex. cõmen. 2. Vbi ſcire debes ꝙ triplex inuenitur generationis diffinitio tradita ab Ariſto. vna eſt generalis ꝗ principaliter verificatur de communi generatione, in qua vnum generatur ex vno, ſiue ſit ſimplicium, ſiue compoſitorum. Et iſto modo fuit diffinita in ſermonibus vniuerſalibus de generatione & corruptione in tex. cõ. 23. Generatio eſt tranſitio totius in totum, nullo ſenſibili remanente vt ſubiecto. Secunda deſcriptio eſt quæ competit generationi mixtorũ omogeneorum, in qua vnum fit ex pluribus, & eſt deſcriptio aſſignata hic. Tertia eſt quæ competit viuentibus, quæ fuit tradita ab Ariſto. in libro de morte & vita, dum dicit generatio eſt prima participatio animæ in calido naturali, & vita eſt eius permanſio.

Genus eſt diſtractum a materia 1. meta. cõ. 17.

Genus eſt forma vniuerſalis, & eſt vnum in forma media inter potentiam & actum. 1. metaphy. cõmen. 17. & ſecundo methe. cõ. 14.

Generatio ſemper eſt medium inter eſſe & non eſſe, ſecundo metaphy. tex. cõmẽ. 7.

Genera non ſunt in actu, niſi in ſuis ſpeciebus. 3. met. tex. cõ. 11. idem 7. meta. tex. cõ. 43.

Genera generaliſſima non habent genus niſi multipliciter dictum, quia omne quod habet differentiã hẽt genus, & non conuertitur. Cõmenta. 5. meta. cõ. 4.

Genus duplex, vniuocum & multipliciter dictum: elicitur diſtinctio ex 4. quinti metaph. & 4. meta. cõ. 2. & 1. de anima. cõmen. 7. & ſecundo de anima. cõ. 30. & 3. de anima cõmen. 4.

Generatio eſt natura, quia eſt via in naturam 5. met. tex. cõ. 5. & 2. phy. tex. cõmen. 14.

Generatio rerum naturalium non vt contingit, quemadmodum Emped. ſed ratione quadã conſiſtit 2.

de generatione & corru. t. com. 40. Vide in concordan.

Genus eſt ſimile materiæ. 5. meta. tex. com. 10. idem in Porphyrio in cap. de differentia, nota tamen ꝙ non eſt vera materia. 1. metaphy. com. 17. & 12. metaphy. commen. 14 Alexander enim demonſtratiue ſcripſit, quòd materia nō eſt genus in libro naturalium q̄onum ſecundo. cap. vlti.

Genus pars ſpeciei dicitur, aliter autem ſpecies generationis pars dicitur. 5. meta t. com. 30.

Genus multifariam dicitur. 5. metaphyſi. tex. commen. 33. Et eſt in capi. de genere.

Genere diuerſa dñr, quorū diuerſum primū ſubiectum & nō reſoluitur alterum in alterum, nec ambo in idem. quinto metaphy. text. commen. 33.

Genere diuerſa ſunt materia & forma. ibidem.

Genere diuerſa ſunt decem prædicamenta. ibidem.

Generatio hominum potius attribuitur primo patri quàm primæ matri, quia motor eſt nobilior materia. 5. metaph. commē. 33. & habet in textu.

Genus dicitur tribus modis. 5. met. tex com. 33.

Generatio quælibet, aut natura, aut ab arte, aut a caſu eſt. 7. metaphyſi. tex. com. 22.

Generatio propriæ eſt reſpectu ſubſtantiarum, accidentia, aut magis dicuntur pati quā generari. 7. metaph. com. 22.

Generationes quædam dicuntur factiones. 7. metaphyſico. tex. commento. 22.

Generationum & motuum hęc quidem intelligentia vocatur, illa vero factio. 7. met. t. c. 23.

Generabile in rei veritate eſt indiuiduum compoſitum, ex materia & forma, ſed forma non eſt generabilis, neq; corruptibilis niſi per accidens, & ſimiliter eſt de materia. 7. met c. 23. & tex. com. 26. & 27. 31. 33. & 12. meta com. 18.

Genus differt a materia, quia genus prædicatur eſſentialiter etiam in recto de ſpecie & materia prædicatur denominatiue. 7. metaph. tex. commento. 24. & 43. idem primo metaphy. com. 17. & 12. metaphy. com. 14 Vide de hoc pulchre Alexand. in. 2. libro naturalium quæſtionum, quæſtione vltima. vbi oſtendit ꝙ materia non ſit genus demonſtratiue & apponit varias & diuerſas differentias.

Generatio magis attribuitur priuationi quàm ſubiecto priuationis. 7. met. c. 25. vide in concor.

Generatum ex materia & forma eſt aliud ab eis. 7. metaphy. in cōmen. 26. & 27. & 60 idem. 5. meta. cō. 6. & in. 3. de anima. comm. 5. iuxta dimidium, contra tenentes compoſitum non dicere tertiam entitatē in via Auer.

Generatum quodlibet neceſſe eſt, vt ſit diuiſibile in duas partes ratione non actu, in materiam. ſ. & formam. 7. meta. te. com. 27. Et ratio eſt quia in hoc eſt differentia inter per ſe generata a natura, & inter generata ab arte, quorum generatio fit per contactum, quia in talibus compoſitum poteſt diſſolui in duo, vel in partes ipſius componentis in actu, nedum ſecundum rationem, ſed in generatis etiam præſertim ſimplicibus non poteſt

commen.1.&.2.

Gal.opinatus eſt ꝙ cor non eſt primum principium motus in animalibus, quia vidit animal extracto corde moueri per duos paſſus, ſed quia animal non mouetur abſciſo capite, opinatus eſt caput eſſe proprium motus.7.phy.com.4.

Galenus exiſtimauit ꝙ nos non percipimus tempus niſi perceperimus nos moueri in materia noſtra, & eſt imaginatio corrupta per ſe.4.phyſi.com.97.

Gal.redarguit temporis diffinitionē datam ab Ariſt.vide.4.phyſic. Themiſt.ſuper tex.102. vbi ponit duas ſolones ad eius argumentū.

Gal.cum exiſtimaret ꝙ nullus pōt ſcire mundum eſſe æternum niſi pp has propoſitiones, quarum origo eſt a ſenſu & teſtimonio vetuſtatis, dixit in ſuo libro, quem compoſuit de his q̃ dubitauit, ꝙ nullā certitudinē habebat de mundo, vtrum eſſet nouus, aut antiquus. Et manifeſtum eſt ex verbis ſuis ꝙ ipſe non vtitur in antiquitate mūdi, niſi talibus propoſitionibus, & in lib. ſuo quem appellauit de demōſtratione.1.cœli.cō.22. vide etiam quæ ratio maxime fecit Gal. dubitare.1.cœli.com.92.

Galen.non ſufficienter determinauit de anhelitu.2.de aīa.com.88.

Gale.exiſtimauit ꝙ virtus cogitatiua eſt rationalis materialis.3.de anima.com.6.

Galenus tantum applicabatur errori ꝙ exiſtimauit aerem eſſe ſentiētem. Auer.in comm.libri de ſenſu & ſenſa prope finem.

Galenus dubitauit vtrum virtus informatiua eſſet creator aut creatura.7.meta.com.3. Et vide ibi cōm.

Galenus dubitauit, an virtus dans animam ſit Deus, aut aliud. ibidem diſpu.3.in ſol.18.dub.&.7.meta. commen.31.

Galenus opinatus eſt principiū ſanguinis non pulſatilium eſſe iecur per duas rationes. Ariſto.autem opinatus eſt eſſe cor, ex.3.de partib. animalium.in ca.de corde, etiam duabus demonſtrationibus.

Galenus conceſſit vnam propoſitionem & dixit eam conuerti, ꝙ vbi de virtute aliqua animalis quæcunque ſit illa virtus, ibi etiam eſt principium inſtrumenti illius virtutis, & econuerſo, vbi eſt principium inſtrumenti alicuius virtutis, ibi et eſt principium virtutis illius.ex.3. de part.animalium.in cap. de corde Commentator.

Gal.in lib. de ingenio ſanitā. dicit ꝙ in apoſtemate epatis eſt flobotomanda baſilica dextra, & in ſuis ſermonibus vl'ibus dicit contrarium, ponit Auer.7.Coll.ca.29.& ibi ponit ſolutionem ipſius apparentis contradictionis.

Gal.in his quæ apparent in anathomia vbi diſcordat ab Ariſt. maximam facit difficultatem, quia hac noſtra ætate non poſſumus acquirere veritatem. Cōm.in.3.de part. aīal.in ca.de corde. & eſt authoritas Damaſceni in ſuis afforiſ.

Gal.fuit qui inuenit aliud iuuamentum diaphragmatis a iuuamentis poſitis ab Ariſtot. & aliis antiquis, quod eſt magis nobile, quia huiuſmodi velamē vt ipſe opinatur, eſt lacertus quo animal mouet pect⁹ in reſpiratione, qđ gen⁹ mēbrorū, ſ.lacerti p qđ fit motus voluntari⁹ vt imaginor, non fuit cognitū tpe Ariſt. Et ideo laudem⁹ Gal.de hoc

ſicut

ſicut tenemus laudare ipſum in aliis rebus manifeſtatis ab ipſo in arte anathomica. Auer.in.3. de partibus animalium.in capi. de ſepto tranuerſo.

Gal.non intellexit Ariſt.opi͠one de capite.i.de oſſe tutante cerebrum, an ſit pp cerebrum, vide Auer.cõtra Gal.in.4.de part.animal.in ca. de mẽbris animalium ſanguineorum extrinſecis.

Galenus opinatus eſt fœminam habere verum ſemen, & actiue concurrere ad generationẽ, cõtra quẽ vide Auer.in.1.de generatio. animalium.vbi adducit rationes eius, & impugnationem opinionis eius in illo cap.vbi ponitur impugnatio antiquorum.

Galenus non perſpexit fundamenta naturalia,& ideo non eſt mirum ſi errauerit in mõ generationis corporis ex membris,ſed de ſequentibus ipſum mirandum eſt.ſ.de Auicen.qui habebat notitiam ſcientiarum ſpeculatiuarum.ibidem.

Gale.dicit ꝙ in epate eſt fons ſpiritualis.2.Coll.ca.8.

Galenus poſuit neruos, & membra flegmatica & viſcoſa generari ex ſpermate, & reliqua membra ex ſanguine, contra quem vide Auerroem.ibidem.

Galenus poſuit neruos eſſe inſtrumentum motus voluntarii & ſenſus.Et vide motiuum eius. 2. Coll. capi.8.de iuuamen. membrorum conſimilium.6.

Galenus aſſimilat in vno ſuo libro animam lapidi adamanti.2.Colliget.cap.7.

Gal.opinatus eſt illa mẽbra reſtaurari non poſſe,q̃ ex ſpermate generãtur,ſed non eſt ita,nã ſi ita eẽt, tũc non videre aliqđ membrum reſtaurari in aliquo aĩali, & in alio non,& in aliqua ętate reſtaurari ĩ alia vero non.dr.n. ꝙ ſi oculi pullorum irundinum ernia patiũtur, mox reuertũtur.oſſa vero ſenſim, aut non reſtaurantur,aut difficile recuperantur: ſed priuatio partis aereæ quæ eſt in ſemine, & primi humidi inutilius reperti eſt in cauſa ꝙ talia membra, quæ incidũtur non coniunguntur, neq; reſtaurãtur.2.de gene.aĩa.ca.2. Auer. vide ẽt in eodem cap.in fine ca.vbi apertius Auer. huius problematis explicat cauſam.

Gal.doctrina in libro de complexionibus non incedit per viã per quã inceſſit in lib.de elementis.ſ.p viã demõſtratiuã. Auer.2. Colli.ca.1.

Gal.error quem dixit de cõplexione temperata eſt paruus.ibidem.

Gal.dixit ꝙ pil⁹ gñat ex vno vapore fumoſo adulto,ſed hoc ĩdiget ſpeculatione,quia vr̃ ꝙ pilus ſit corp⁹ extenſibile ſiccũ. Auer.in.2. Colli. ca.8.de iuuamen.mẽbrorum conſimiliũ.Opinio iſta Gale.eſt in.2. complexionum.ca.5.põt tñ dici p Gal.ꝙ extẽſionẽ illã pilus ſumit ex cute in qua eſt viſcoſitas quædã,vt eſt uidere ad ſenſum, vbi extracto pilo ẽ in extrema radice vntuoſitas qđã,& ſic p cõſumptionẽ eius in nobis contingit caluitium: vt dicit Ariſt.in.5.de gene. aĩaliũ.

Gal.opinatus eſt locum eſſe ſpatiũ ſeparatum,contra quem vide pulchre Them.in.4.phy.ſuper tex.36 vbi pulchre digreditur ibi, ſed ſtatuamus inquies.

Galenus opinabatur ꝙ epar propter dominium quod habet ſuper oĩa membra nutritiua,qđ eẽt penit⁹ in virtute

virtute nutritiua princeps & ipſe neſciuit ꝙ poſtremum nutrimentum eſt in corde,& ĩ eo eſt primo virtus nutritiua princeps 2. Colliget in cap. 9. de iuuamentis membrorum officialium.

Gale.d.Ariſtot.& ſi vir doctus & ad quancunq; partem rõnem adducere eximius extiterit, nullam tamẽ potuit probabilem rõnem reddere,cur repleto capite vis ſentiendi quieſcat, ſed in corde eſt collocata.Ex fine quarti lib. de cauſis ſimptomatum.

Gale.dixit ꝙ teſticuli habent virtutem principalem generatiuam:ſed vide impugnationẽ eius in.2.Colli.ca 10.de iuuamẽ. membrorum deſeruientium generatiuæ,vbi tenet virtutem iſtam ſm Ariſto eſſe in corde,& ibi eſt virtus principalis,quia cor trãſmittit eis calorem temperatum in debita quantitate, & qualitate. Et ideo iſta membra inſeruiunt,& cõcurrunt, vt inſtrumentum, & ſi qua eſt virtus in eis illa eſt particularis.

Gale.opinatur ꝙ inſtrm̃ tactus eſt neruus qui venit a cerebro,& Ariſto.opinatur ꝙ organum tactus ẽ caro.2.Colli.ca.11.de iuuamento membro.officialiũ deſeruientium virtuti ſenſitiuæ.

Gale.qñ dicit ꝙ in euacuatione mẽbri maior cadit timor in euacuando quã in alterando,nõ ſane loquitur,ſed errat, quia ſicut timẽda eſt euacuatio ne virtutem ledam⁹,ita ẽ ĩ alteratione & maxĩe ĩ alteratione frigiditatis,ſed dic tu ꝓ Gal ꝙ ſermo eſt cõparatiu⁹& ñ abſolut⁹.

Gale dixit ꝙ ſenſus cõis eſt in cerebro,& Ariſt d.ꝙ primo & principaliter eſt in corde.2.Coll.cap.11. Opinionẽ Ariſt.require in libr.de ſenſu & ſenſato.& in.3.de partib⁹ animal.ca.4.

Gal.dixit odoratus ſenſum fieri in duabus carunculis, quæ ſunt ſimiles capitibus mãmillarum,ſed Ariſtot.d.ꝙ fit in duobus meatibus ꝗ ſunt in naſo.2.Col.ca.17.de iuuamento inſtrumenti odoratus. Et ibi require impugnationem Auerrois contra Gal.

Gale.ſentit ꝙ origo, & ſitus caloris naturalis deſeruientis motui volũtario ſit cerebrum,& ad totum corpus miſcetur per neruos ab eo, ſed Ariſtot. opinatur ꝙ cerebrum ſit ſeruitor cordis in hac opinione ꝑ viam qua ſeruit & in ſenſibus & origo eius eſt in corde.2.Colli.cap. 18.de iuuamẽtis membrorum voluntarii motus.

Galenus& omnes medici confitentur quod virtus voluntaria eſt in corde.ibidem.

Gale.opinatus eſt ꝙ motus voluntarius nõ ſit niſi per muſculos, & nõ eſt ita:muſculi enim non ſunt niſi in animalibus ſanguineis perfectis, & non eſt impoſſibile eſſe motum volũtarium ſine muſculo, & ſi eſt, eſt ꝓpter calorem naturalem, aut propter rem quæ ſtat loco eius in animalibus, quæ ſunt ſanguinea neq; carnoſa.2.Colli.ca.18. de iuuamẽtis membrorum anhelitus, vbi etiam vide impugnationẽ an ſit minus voluntarius.

Gale.opinatus eſt ꝙ virtus voluntaria motiua principaliter ſit in cerebro,& ꝙ immediatũ inſtrm̃ iſtius virtutis ſit neruorum. Ariſto autẽ & Auer.tenẽt virtutem iſtam principaliter eſſe in corde,& ꝙ primũ inſtrm̃ ꝑ ſe mobile ab iſta virtute ſit

ſit muſculus in animalibus perfectis. Et ideo egritudo a qua prouenit leſio in motu, eſt primo & per ſe in muſculo & in neruo & cerebro non eſt niſi per viam & modū colligantiæ. 2. Coll. ca. 18. & 19.

Gal. non habuit veram radicem in logica. ibidem. ca. 19.

Gal. in maiori parte rerū in quibus putant hoīes ꝙ contradicit Ariſto. non eſt vera contradictio, ſed ſunt ſicut concluſiones & complemēta. Et ideo nō eſt dicendū quòd illud quod dicit Gale. in particularibus rebus contradicit in vſibus. Ariſt. 2. Coll. ca. 19. de iuuamentis membrorum motus anhelitus.

Gal. & ſi tempore ſuo ars medicinę eēt plene completa dixit, nō eſt impoſſibile ꝙ aliquis veniat poſt me, & inueniat aliquid quod per me non fuit inuentum. 2. Coll. ca. 19.

Galenus dixit ꝙ in motu anhelitus pulmo nullum habet propriū motum in ſe, ſed ſequitur motum pectoris, ſed Ariſtoteles tenet oppoſitum. ibidem.

Galeni ſententia motus pulmonis eſt violentus vel per violentiam. i. per viam per quam mouentur corpora artificialia. Et melius eſt dicē dum ꝙ illud principium eſt in eo per motum, ſecundum quem mouentur naturalia. ibidem.

Gale. ſentit ꝙ temperatior regio eſt terra græcorum, & inter alias eſt terra Hippocra. Et dicit ꝙ totum tempus illarum terrarum eſt, ſicut tempus veris. 2. Coll. ca. vlti. quod eſt de complexiōibus temporum. vide tamen tu Gal. in prima particula ſeparatorum ſermonum. cō. 14. & in lib. de tuenda ſanitate parum poſt principium, quia Auer. nō bene habuit mentem Gal. quia non dicit Gal. totum tempus illius regionis abſolute eē, ſicut veris, ſed reſpectu climatum inter quæ mediatur quartum clima, quia reſpectu tertij eſt, ſicut eſtas, & reſpectu quinti eſt ſicut hiems.

Galen. opinatus eſt ꝙ cholera non naturalis vitellina eſt calidior naturali, & alii medici præter ipſum tenent oppoſitum, & Auer. laudat dictum Gale. 3. Coll ca. 4. de cauſis egritudinum naturalium.

Gale. non cognouit virtutem diſcretiuam, cuius officium eſt vt cognoſcat ſanguinem a ſuperfluitatibus, vt nutriat membrum ex conuenientiori, & mittat vnicuiq; membro quod eſt ei ſimile, & virtus ſeparatiua non eſt hæc virtus de qua ipſe loquitur, Etenim eſt magna differentia inter virtutem diſcretiuam & ſeparatiuam, & in eſſe & tempore. 3. Colli. cap. 16. de accidentibus ſuperuenientibus virtuti nutritiuę in generali.

Gal. dixit ꝙ ſolutio continuitatis ſit cauſa doloris contra quem vide Auerro. 3. Colliget. cap. 31. de accidentibus ſuperuenientibus virtuti ſenſibili.

Gale. & medicorum cauſæ inductæ ſuper accidentibus viſus, ſunt fundatę ſuper falſa fundamenta, quia non eſt aliquid in oculo, niſi calor naturalis qui aduenit ei a cerebro per duos neruos perforatos, nec calor poteſt ſeparari a corpore ī momento, etiam remanente calore intrinſeco, & homine viuente, & impoſſibile eſt vt extendat vſque ad ſtellas, quia antequā veniret illuc eſſet corruptus. Nec etiam in eo ē corpus cœleſte, nec igneum habēs ſplendo-

ſplendorem.5.Coll.cap.38. & fuit contra illos qui tenent viſionem fieri extra mittendo.

Gale.conatur per rationes oſtendere, ꝙ veritas ordinationis in circuitibus febrium ꝓuenit a calore putredinali, ſed rationes eius infringuntur: nam mea ſnīa penitus eſt, ꝙ natura iſtos circuitus cum calore Itrinſeco operatur, quãuis huic calori aduenerit aliquid extrinſecum in quantitate, aut qualitate in eo ꝙ eſt agens in materia non naturali.4.Coll.ca.27.

Galeni verba de febre ſanguinis varia ſunt, quia aliquãdo dicit ꝙ eſt cholerica continua, & aliquando ꝙ eſt aliud a continua cholerica, & tu ſententiam meam noſti in hoc. 4.Coll.ca.31.de febre ſanguinis, & & ſanguinis eius.

Gal.ſicut fugitiuus dixit medicinæ frigidæ non refrigerant corpus, niſi propter diuiſionẽ in paruas partes: cuius impugnationem vide.5. Colli.cap.3.

Gale.ſaporem amarum non appropriauit niſi calido tantum, ſed amaritudo poteſt eſſe, & a calido, & a frigido, ſicut calor niger inuenitur & per calidum, & per frigus.5.Colli.ca.27.& in.2.de anima.cõ.105. & argumentum efficax contra Gale.& medicos eſt de oppio, qđ eſt in fine amaritudinis, & indicat paraliſim ꝑpter ſuam frigiditatem. Et quamuis poſſent dicere ꝙ nõ ꝓuenit amaritudo a parte frigida, nos dicemus iã amaritudo eſt dominans in ſuo ſapore, & ſapor fortis eſt in iudicio ſuper natura, ibi. vnde debet iudicari ꝙ ſit magis calidum quàm frigidum, & quomodo non cogitauit hoc.

Gal.fuit verax, & legalis experimẽtator in arte medicinæ, & null⁹ põt ei comparari, niſi is qui cũ clamat nõ ĩtelligit id quod clamat.5.Colli.ca.31.Forte dicit hoc ꝑ Raſim qui fuit maximus experimẽtator, & ille dum Gal.cõtradicit, pleriq; vocem propriam vr̃ ignorare, alij referunt hoc ad Anicẽ. ſed primus intellc̃s eſt magis cõſonus veritati.

Gale.opinatus eſt medicinę compoſitę oprationes contrarias prouenire a contrariis qualitatibus, & nõ ab vna media reſultante ex cõtrariis, cuius impugnationem requiritur ab Aner.in.5.Coll.cap.57.vbi etiam excluditur reſponſio Gale. aſſimilantis operationem medicinæ compoſitę operationi ſenſus & ſenſibilium, nam ſenſus ſimul a cõtrariis ſenſibilibus immutať, ſicut viſus ab albo & nigro, vbi ponitur ratio diuerſitatis, & ibi vide pulchra de hoc.

Gal.dixit ꝙ qñ ſunt duæ medicinæ eiuſdem virtutis, & vna eſt debilior alia ſi miſceantur debilis diminuit fortiorem, cuius oppoſitum poteſt prouenire, & vide motiuũ. 5.Coll.ca.57.verſus finem.

Gal.dixit ĩ regimine complexionis temperatę, ꝙ qñ naſcuntur ſal tritum ſuper corpus illorum aſpergatur, ſed melius eſt, vt inungať cum oleo de glandibus, quia mordicationem non inducit & facit conſimilẽ operationẽ, qa corpora eorũ ꝑ extrinſecas aduenĩetias indurãtur, vt dicit Auẽzoar.6.Coll.ca.6.

Gal.d ꝙ qdã medici dicũt ꝙ homo tpatus ter dẽt exercitari & ter balneari, & hoc eidẽ placere vr̃, de quo nõ modicũ admiror, qa ſi hoc fiat ter, & horæ ciborũ ternã ſectionẽ habe-

habebunt. Auer. 6. Coll. cap. 6. vbi recitat opinionẽ aliorum aſſerentium cõplexionibus temperatis in duobus diebus ter comedendi tempora diſtribuantur, & totis virib' exerceantur, & opinio iſtorum ẽ magis veritati propinqua, cui mirabilis Auẽzoar aſſentire videtur.

Gal. præcepit ſi ſanguis ſit coagulatus in pulmone vt ꝓpinetᷣ acetum cum aqua mixtum, ſed hæc medicina eſt contraria iuuamẽto cauſæ & accidenti, propterea quia aceto ineſt per naturam, vt moueat tuſſim, & tuſſis eſt prauum accidens, & hoc eſt timendum, & acetum cũ ſit pungitiuum vulneri nocet, & ſanguinẽ ſubtiliat & aperit, & propterea acetum eſt dimittẽdum. 7. Colliget. ca. 34. ſolue primo Gale. ꝙ in caſu neceſſitatis minus malũ præfertur maiori, quia ſi ſanguis ẽ coagulatus indiget ſubtiliatione ꝗ ſit p acetũ, & tuſſis adiuuat ad expulſionẽ eius, nocumento autem derelicto, poteſt medicus poſtmodum obuiare.

Gale. dixit complexionẽ calidam, & humidam eſſe temperatam, contra quem, vide. 6. Coll. ca. 11.

Gal. in febribus arſiuis ex dominio ſanguinis qñ ſanguis nondum putruit, ꝑcepit euacuationẽ ſanguinis per flobotomiam fieri vſq; ad ſincopim, cuius opinio eſt erronea, & vide rõnes Auer. in. 7. Coll. cap. 8. quia ſunt fortes contra Gal.

Gal. d. ꝙ patientes febres ex humoribus viſcoſis & mucillaginoſis, non ſunt euacuandi niſi per frictionem ſolã. Ego aũt dico ꝙ climata ĩ hoc ſunt multum conſideranda, & propterea in hoc non eſt danda regula generalis. 7. Coll cap. 9. vide etiã de hoc. ibidem. ca. 10.

Gallinas ꝓcurãtes vt gñoſc ꝑcreentur mutatis admiſſariis id efficiũt. Et vide cãm. 1. de gene. aĩal. ca. 20.

Gallinæ cum mares vicerint currũt, & ex tẽplo mariũ tẽtant ſupuentu coire, criſta ẽt ac caudaq; erigiᷣ, ita ne facile ꝑterea ſit, an fœminæ etiã cognoſcere nõnunquã etiam calcaria parua iis enaſcunᷣ. 9. de natura aĩa ca. 49. Ex illo loco ſcire poteris mores & actiones mutare poſſe complexionem.

Gallinæ paruæ ſunt fœcundiores generoſis. 3. de genera. aĩal. cap. 1.

Gallinæ bis parientes in die cito pereunt. Ariſt. in. 3. de gene. ca. 1.

Gallinæ iuuenis & pinguis caro melior ex omnibus volatilibus, & hẽt mirabilem proprietatẽ in temperando complexionem, & ideo brodium ſuum eſt optima medicina leproſis. 5. Colli. ca. 31.

Gemini ſæpenumero euenit, vt in eadem parte vteri generentur mas & fœmina, idq; ſatis inſpeximus in diſſectionibus animalium ouiparorum, tum pedeſtrium, tum ẽt piſciũ. Ariſt. 4. de genera. aĩalium cap. 1. aduerſum Democritum, & Empedocl.

Geminos pariunt qñq; oues vel capræ vel pabuli beneficio, vel ſi mater, aut pater vim eã geminandi ꝑ naturam obtineat. 6. de natura animalium. cap 19. vbi nota ex indiuiduali ꝓprietate poſſe prouenire, vt mas vl' fœmina geminos edat.

Gemini in ſolo humano genere ſi alter mas alter fœmina ſit, raro ſeruantur, in reliquis animalibus, ſi alter mas alter fœmina ſit enutriuntur & ſeruantur. 7. de natura animalium. ca. 4.

Gemini

Gemini vel diſſimiles inter ſe non ſunt,ſed plurimi magna ex parte ſimiles procreantur.7.de natura animalium.ca.6

Generatio alia ſimplex,& eſt in qua vnum fit ex vno, alia vero compoſita,& eſt in qua vnum fit ex pluribus.1.phy.com.44.

Generatum in actu licet ſit vnum numero,id eſt ſecundum ſubiectũ, non tamẽ eſt vnum ſm rõnem ſeu diffinitionem.1.phy.com.60. vbi per generatum intelligit ſubiectũ generationis,quia illud dr̃ vere generari, vt ipſe habet in præſenti cõmẽto. Ex hoc elicitur apud peripateticos ꝙ aliqua poſſunt eſſe eadẽ ſubiecto,ſed differũt ſm diffinitionem,qđ etiam colligitur,ex.5.phyſi.com.47.& ex 2.de anima.com. 147.& ex.3.phy.19.&.21. &.3.de anima.com.1.

Generatio ſimpliciter eſt ſubſtantię ſm quid vero accidentium.1.phy. 62.&.1.de genera.& corru. tex.7. &.8.phy.t.c.46.

Generatum in rei veritate eſt compoſitum ex ſubiecto, & forma. 1. phy.com.64.&.7.meta.t. com.23 26.27.31.33.&.8.met.t.c.8.& 12. metaph.com.18.

Generatio eſt via in naturã. 2. phy. tex.commen.14.

Generatum duplex,completum, & incompletum.1.phy.com.64.

Genera ſunt formæ vniuerſales, & differentiæ ſunt formæ propriæ.2. phyſi.commen.92.&.91. Vide in concordantiis.

Generatio eſt ex contrariis vt declaratum eſt in.1.phy.& inter aerem & aquam non eſt corpus medium in actu.denudat̃.n.a differentiis aeris & aquæ a contrariis .ſ. a calore & frigore.5.phy.com.49. Ex quo patet quantum errent qui tenent formam corporeitatis ſubſtantialem coæternam primæ materiæ ſecundum Ariſto.& Com. idem .5. phyſi.tex.com.45.

Generabilia quæcunq; & corruptibilia,& omnino quæ aliquando quidem ſunt,aliquando vero non neceſſe eſt in tempore eſſe. 4. phyſic. tex.commen.120.

Generabilia & corruptibilia menſurantur a tempore duabus de cauſis & quia ſunt mota,aut mobilia, & quia tempus excidit illa.4. phyſic. commen 120.

Generatio alia ſimpliciter, alia ſecũdum quid. 5.phy.t.c.7.&.1. de generatio.& corrup.t.c.11. &. 20.1. phyſic.tex.com 62.&.8 phyſi.tex. commen 46.

Generationis cauſa eſſentialis ꝙ nõ ſit motus eſt,quia ſubiectum motus eſt ens in actu,ſed generationis ſubiectum eſt ens in potentia. 5. phyſi.com.8.

Generationes in prædicamentis accidentium non dicuntur generationes niſi cum determinatione.5. phy.com.8. Et habetur in tex.ibidem.& alibi ſæpe.

Generatio eſt exitus eius, quod eſt in potentia actum. 5.phyſic. commento.16.

Generatio non eſt motus & cauſa, quia forma ẽ indiuiſibilis,& quia generatio eſt de non eſſe. 5. phyſi. com.21. Ex quo patet in via Auerro.tranſmutationẽ in formis ſimplicibus quas ipſe ponit. 3.cœli eſſe diuiſibiles & recipere magis & minus ꝙ talis non eſt vera generatio, nec etiam eſt verus motus,tum q̃a ſubiectũ motus ẽ ens in actu,ſed ſubiectum

biectum tranſmutationis talium formarum eſt prima materia. prima enim habilitas in materia eſt ad tales formas ſimplicium. 3. cœli. comm. 67. & 12. primæ philoſophiæ: commen. 11. Tum etiã quia motus eſt inter contraria, ſed formæ illę non ſunt contrariæ ſecundum ſe, ſed ſm ſui qualitates cõtra Alex. vt patet. 5. phy. com. 10. Sed dic ꝙ ſic Comm. habet conſequenter loqui iuxta ſua fundamenta, ꝙ quemmadmodum ipſe tenet ꝙ formæ elementariæ ſunt mediæ inter ſubſtantias & accidentia, ſic tranſmutatio earum, neq; eſt vere motus, nec vere generatio, ſed eſt medium, quodammodo, idem enim eſt iudicio & termino motus, & de via & termino viæ, quia non differunt niſi ſicut perfectum a diminuto: vt patet in. 5. phy. com. 9.

Genus eſt prius in ratione Cõm. 5. phy. comm. 27.

Generatio & corruptio mutationes ſunt, & non ſunt motus. 5. phy. t. c. 51. & tex. com. 8.

Generatio & corruptio ſequuntur alterationem, & non ſunt motus, ſed ſequuntur motus. 6. phyſi. cõmen. 32. & 45.

Generatio quodammodo eſt in magnitudine. 6. phy. com. 59.

Generabilia quædam ſunt indiuiſibilia vt ſentire & intelligere. ibid.

Generationis motus eſt compoſitus ex tranſmutatione in qualitate, & ex tranſmutatione in ſubſtantia. 6. phy. com. 59. & 32.

Generationis finis neceſſario eſt de alia ſpecie motus, cum finis ſit ſubſtantia & tranſmutatio, cuius finis eſt in qualitate. 6. phy. com. 59.

Generatio eſt tribus modis, aut ſimplicium, aut organicorum, aut cõplexionis & mixtionis. 6. phyſico. commen. 59.

Generatio & corruptio non ſunt extra magnitudinem, licet non ſint in ipſa magnitudine. 6. phyſicor. tex. commen. 59.

Generatio primæ partis carnis componitur ex alteratione, & generatione, vt cum generatur caro ex ſãguine, primo amittuntur qualitates & accidentia ſanguini propria, & fient accidẽtia propria carni donec amittatur forma ſanguinis, & fiat forma carnis. ſ in fine mot᷑. ſ. in non tempore. 6. phyſi. com. 59. idem. 1. phy. com. 62.

Generabile quodlibet habet aliquã quantitatem naturaliter in initio generationis & fine, & iſta quantitas habet extrema & medium. Vide conſimile. 6. phy. commen. 32. & 1. phyſic. 34 & 2. de anima. text. commen. 41.

Generatio ita ſe habet ꝙ in ea forte eſt magis manifeſtum quã in aliis motibus ꝙ generãs eſt ſimul cum generato. 7. phy. com. 10.

Genus non videtur eſſe ſubiectum propinquum formarum. 7. phyſi. tex. commen. 29.

Genus vnum aliquid non eſt, ſed iuxta hoc latent multa. 7. phyſi. tex. commen. 30.

Generatio impoſſibile eſt vt fit ex non eſſe puro, vt apparet ex diffinitione motus. 8. phyſi. com. 4. idem 1. phy. com. 71.

Generatio impoſſibile eſt vt fit ex prima materia ſecũdum ꝙ poteſt intelligi nuda a forma. 8. phy. c. 4. vide in concordantiis.

Generibus licet quandoq; abuti loco ſpecierum, licet enim omnibus

vocabula arbittatu ſuo interpræ-
tari ac fingere. Themiſtius primo de anima. cap. 19.

Generari contrarium ex contrario poteſt intelligi duobus modis. 8. phyſi. com. 4.

Generatio non eſt primus motus tẽporalis, quia generatio non eſt motus, ſed finis motus. 8. phyſic. com. 7. idem. 6. phy. com. 32.

Generatione exiſtẽte erunt alij motus, quia generatio eſt finis aliorũ motuum, & qui deſtruit finem, deſtruit omnia quæ ſunt ad finem. 8. phyſico. commento. 24. Vide in concordan.

Generans eſt quod dat generato formam ſuam corpori ſimplici & omnia accidentia contingentia formæ, quorum vnum eſt motus in loco. 8. phyſicor. com. 32. & 3. cœli. commen. 28.

Genus aut mera notio eſt ſine euidenti ſoliditate aliqua, ſed ex tenui ſub oſcuraq; ſimilitudine ſingularium collecta, aut penitiſſime nihil antequam ſingularia multo poſterius, at ſpecies natura quædam eſſe amat & forma, nam ratio hominis ſimulatque iugata materiæ eſt, homo fit. Themiſt. primo de anima. tex. 8. idem Boetius in prædicamento ſubſtantiæ. & Commẽ. 12. meta. com. 4 & 27. & 1. de anima. comm. 8.

Generum & ſpecierum nomina, vtrum notiones ſabraque ſint an naturæ aliquando in ſingularibus cõtentę pulcherrima conſideratio eſt Themiſtius. 1. de anima. tex. com men. 8. idem Porphirius. vbi pondera, quia dicit, ꝙ neque animalis notio ſubſtantia eſt animata ſenſibilis multoq; minus notio hominis põt eſſe animal rationale mortale, ſed ſingulares homines propria animalia rationalia & dicuntur & ſunt. idem vide ab Auerr. ibidem commen. 8. & . 1. metaph. comm. 45. tenet Alexan. in. 1. lib. naturalium quæſtionum. quæſtione tertia. vbi quærit quorum ſunt diffinitiones.

Generabilia ex ſemine habent eſſe perpetuum: quia habent in ſeipſis generãs propinquum, ſecus eſt de genitis ex materia putri. Cõmẽ. in 8. phy. com. 46.

Generatio eorum quæ generant ſe nõ completur niſi illic ſit generãs extrinſecus præter generans propinquum ꝙ dedit ſolum generationis principium. 8. phyſi. comm. 46. & habet 2. phyſi. tex. commen. 26. & . 12. primæ philoſophie. tex. com. 13. vbi dicitur, ſol & homo generant hominem.

Generans extrinſecum neceſſario ẽ alterans, & ſua alteratio eſt temperata, ita ꝙ neceſſe eſt, vt ſit ſimĩlis calori naturali per quem completur illud ens. 8 phy. comm. 46. & idem habet in. 12. metaph. com. 18. & in. 2. de gener. animalium.

Generatio Ciceronis a Platone non eſt propter generationem eius ex Socrate; ſed eſt propter voluntatẽ eius, quia voluit proijcere ſemẽ in illam fęminam, Sortem. n. generare Ciceronem eſt per accidens. 8. phy. com. 47. Ex quo patet contra illos qui aſſerũt ꝙ Plato nõ potuit gñari niſi a ſuo pr̃e & nõ ab alio.

Generatio aut eſt alteratio, aut ſeqẽ alterationem. 8. phy. com. 55.

Generatio in animalibus quę ſunt hic præcedit alios motus ſm̃ ꝙ prędicamentum ſubſtantiæ præcedit reli-

reliquā prædicamenta in quibus ē motus. 8. phy. tex. com. 57. Et iſta eſt gloſa Auer. in com

Generationem ſi alteratio præcedat hoc eſt per accidens. ibid. cō. 57.

Generatione poſterius natura prius eſt. 8. phyſi. tex. com. 58. & . 9. met. t. c. 15. & . 2. de parti. anim. ca. 1.

Generatio & corruptio cū ſint motus oppoſiti, non tñ habent alterationē per quietem mediam: ſicut cæteri motus. 8. phy. com. 62. & ibi requirit cauſam, inquit. h. ꝙ hoc eſt, quia ſubiectū non eſt aliquod demonſtratum in actu, ſed ambobus extremis motuum. Caueāt igitur ponentes corporeitatem de prædicamento ſubſtantiæ coeternam in prima materia, ſm viam Ariſto. & Auer. tunc enim iſtud dictū minime verificari poſſet, vt patet intelligenti. In generatione & corruptione inconueniens penitus eē videbitur ſi factū mox neceſſe eſt corrumpi, & nullo tempore pmanere. 8 phy. te. com. 62.

Generatio quælibet ex contrario fit in cōtrarium, & ex ſubiecto quoddam & ſiſt corruptio. 1. cœli. tex. com. 20. idē. 1. phy. t. c. 43. & . 44.

Generatio duplex, vera & tranſumptiua, generatio vera eſt quæ fit p alterationem paſſiuam, quæ requirit ſubiectū & cōtrarietatem & tēpus. inquit n. Cōm. 1 cœl. com. 20. generabile vere eſt terminatum tempore, & fit ab aliquo. ſ. tanquā ex ſubiecto ne dum tanquā ab agēte, ſed generatio tranſumptiua eſt quæ non fit ab aliquo, ſicut ex ſubiecto, & in nullo tempore Auer. eſt diſtributio. 1. cœli. com. 20.

Generabile quodlibet non generatur niſi ex aliquo ente ſibi contrario, & iſta propoſitio eſt vera, tam in generatione ſimplicium, quàm in generatione compoſitorum ex ſimplicib. quā in gñone vnius cōpoſiti ex alio cōpoſito. 1. cœl. c. 20.

Gño triplex, ſimplicis ex ſimplici, cōpoſiti ex ſimplici, & cōpoſiti ex compoſito: & ita eſt triplex corruptio. 1. cœli. com. 20.

Gñatio cōpoſitorū fit duob' modis, vł fit ex primis cōtrariis nullo alio cōpoſito mediāte, vt gñatio mineraliū, & eorū q̄ ſine ſemine gñanť ab elħtis, vt plantę, & ſicut gñatio aīaliū q̄ p putrefactionē gñanť; & qa ē et alius mod' q̄ñ vnū cōpoſitū gñať mediāte alio cōpoſito, vt gñatio ſanguinis ex pane, & gñatio mēbrorū a ſāguine. 1. cęl. c. 20.

Gñans eſt ſiſt gñato, & eſt cōtrariū ei, ex quo fit gñatum, nō. n. agit in materiam generandi niſi inquantum eſt contrarium. 1. cęl. c. 20.

Gñabile quodlibet, & corruptibile eſt terminatū a tpe, & ideo qđ nō eſt terminatum a tēpore, eſt ingenerabile & icorruptibile 1. cęli authoritate Alex. & Them. in. c. 100.

Non gñabile non vere dř duobus modis, aut illud qđ fit ſine cauſis generationis, aut quod eſt difficilis generationis. 1. cęli. com. 3.

Generabile tribus modis ſumitur. 1. cęli. tex. com. 112.

Gñatū vel illud qđ gñať neceſſario nō fit ſm viā gñonis. ſ. p alterationē. Cō. 1. cœli c. 112. vbi pȝ ex intētione Auer. in entib' ęternis & neceſſariis eē aliū modū gñonis a mō verę gñonis, q̄ fit p alterationem. contra Grego. Ariminen. & Io. de Baccone, qui dicunt ſm Ariſto. & Com. nullū aliū modū gñonis ipſos intellexiſſe niſi illū, qui fit per

alterationem temporalem, cum tamen Com. etiam. 1. Cœli. cō. 105. Dicit ꝙ ſi Plato dum dixit, mundū eſſe generatum, intellexit ꝙ partes eius præcedunt ipſum natura non tpe. Ariſt. nō diſcrepat ab eo, & in eodem lib. com. 106. inquit, ꝙ innatum eſt inueniri in tpe non habet prius & poſterius, niſi ſm eſſe, qd eſt de lineis cum figuris. Et magis de rebus abſtractis, qm̄ ſi aliqua generatio fuerit ex rebus non temporalibus, tunc illę res non erunt priores niſi in eſſe tantum, ſi igit̃ intendebat dum dicebant eē generatum, qa eſt ex cauſis priorib⁹ in eſſe, erit verum, ſed verba eorum non compatiuntur hoc. Ecce igit̃ quō in via Cōm. & Ariſt. datur aliquis modus generans in rebus eternis & non temporalibus, in quibus eſt prioritas naturæ nō temporis. Negauit autem Ariſt ibi eſſe generationem quæ fit ex ſubiecto præſuppoſito & priuatione, quia talis fit per veram alterationem, & cum tēpore. Et hoc ſequebatur ad verba Platonis, quia poſuit ipſum eſſe generatum ex inordinatione eſſentiorum reductorum in ordinem. Inordinatio autem eſt priuatio & talis generatio quæ fit ex priuatione præexiſtente eſt cum nouitate & tempore, & ideo dixit Cōmē. ꝙ verba Platonis non patiuntur illā defenſionem. Et confirmatur per Auer. in. 2. ca. de ſubſtan. orbis. vbi poſtquam dixit. ꝙ finis ſignificat agens ſignificatione neceſſaria, intulit ꝙ agens eſt duplex, quoddam eſt prius tempore acto, & hoc eſt ĩ rebus generabilibus, quoddam vero eſt prius ſm eſſe. i. ſm naturam qd ēt illo modo eſt prius ipſo tēpore. Et ideo via iſtorū virorū multum deuiat a via Cōm. ſicut vides, vnde Cōm. 1. cęli. com. 114. ſcribit & innuit per hoc, vt reputo opinionem Plato. dicentis ꝙ mundus ante hoc non fuit equalis per naturā, & hoc eſt ordinatio quam intendebat cum dixit, ꝙ mund⁹ prius fuit ordinatus. deinde poſt venit ad ordinem. Et voluit hic notificare ꝙ mundus ſi ſemper fuit ordinatus, non eſt in eo potentia ad ordinationem. Et ſi venit ex inordinatione ad ordinationem, potentiam habet ad ordinationem & inordinationem, ſic igitur philoſophus ſm Auer. negat iſtum modum generationis qui fit ex priuatione ad eſſe in rebus non tpalibus, quia talis eſt generabilibus proprius & corruptibilibus, vt patet in. 1. phy.

Generationem rei cuiuslibet prædicamenti diffinimus vel potētiam ad generationem per primū tempus in quo poſſibile eſt generari, & corruptionē determinamus ex primo tempore in quo poſſibile ē corrumpi. 1. cœli. 118.

Generabile quodlibet eſt corruptibile & econuerſo. 1. cœl. t. cō. 131.

Generabile eſt quodlibet a ſuo ſimili, & corrumpitur a contrario. 1. cœli. tex. com. vlti.

Generatio cuiuslibet ſpeciei iſtius mundi non perficitur, niſi per aggregationem motuum corporum cœleſtium. 2. cœli. t. c. 2.

Generatur quodlibet a ſuo ſimili in ſubſtantiis, in accidentibus aūt nō eſt neceſſarium, vt oē accñs fiat a ſuo ſiſi ſpecie vel genere. 2. cęl. cō. 42. Vide in Theorem. noſtris quō ſit plene intelligendum hoc.

Gñatū & nō gñatū non differūt in neceſſitate

neceſſitate, quæ eſt inter cauſam, & cauſatum. 2. cęli. com. 104.

Generatio & alteratio ſunt in qualitate, ſed hæc in ſubſtantiali, illa vero in accidentali. 3. cęli. c. 38. vide 5. meta. in cap. de quali. & eius forma ſubſtantialis qualitas quodam modo dici poteſt.

Generatio elementorum ex corpore duobus modis poteſt intelligi. 3. cœli. com. 56.

Generatio vera & ſophiſtica. 3. cœli. commen. 56.

Genus quodlibet habet differentias oppoſitas ſm perfectum & imperfectum. 4. cœli. t. c. 35.

Generatorum & corruptorum cauſæ ſunt, quia elementa inueniuntur extra ſuum locum naturalem. 4 cęli. com. 41.

Generatio vnius eſt corruptio alterius, & corruptio vnius alterius eſt generatio. 1. de gene. & corruptio. tex. c. 17. & 18. & hoc in ſubſtantiis, vt habetur ibidem. t. c. 20.

Generatio alia ſimpliciter, alia non ſimpliciter. 1. de gene. te. com. 18. & 5. phy. tex. com. 17. & 1. phyſic. tex. comm. 62.

Generatio eſt trāſmutatio totius in totum, nullo ſenſibili remanēte ut ſubiecto. 1. de gene. & corr. t c. 23.

Generatio eſt in toto & crementum in parte. 1. de gene. & corr. cō. 17.

Generatur quodlibet, aut ab omogeneo, aut ab ethetogeneo. 1. de generatio. & corruptione. text. com. 30. Vide in Theorematibus quomodo ſit intelligendum.

Generatio non eſt vniuerſalis, ſequeretur enim generationem eſſe ex non ente. 1. de generatione. t. com. 40. idem. 7. met. t. c. 27.

Generatio & corruptio omnibus natura ſubſiſtentibus ſubſtantiis non eſt ſine ſenſibilibus corporibus. 2. de generatione & corruptio. tex. commen. 1.

Generantur natura conſtantia, aut ſemper, aut vt multum. Ea autem quæ ſunt præter ſemper, aut vt multum ab euentu proueniunt. 2. de genera. & corrup. tex. com. 39. idem. 2. phy. te. com 48.

Generatio eſt continua & ęterna, quia motus localis eſt continuus & ęternus, quoniam motus generat faciēdo appropinquare generantē generando. 2. de genera. & corrup. tex. comm. 55. & 56.

Generationis perpetuitatis tres cauſæ ſunt aſſignatę ab Ariſt. materialis, formalis, & cauſa agens. de genera. & corru. com. 60.

Generationes quorundam entium ſunt neceſſariæ, & quorūdam ſunt contingentes. ex. 2. de gener. & corru. t. com. 66.

Genus demōſtrat materiam, & differentia formam. 2. de anima. cōmen. 8. Non eſt intelligendum genus eſſe materiam Alexā. enim in libro naturalium quæſtionum demonſtratiue ſcripſit genus eſſe diuerſum a materia. Et hoc etiā Cōmē. in. 1. p̄timæ philoſophię. com. 17. & in. 12. com. 14. ſed intelligitur quòd genus comparatur ad differentiam, ſicut potētia ad actum, & ſicut materia ad formam. Vnde teſte Porphyrio in cap. de differentia, genus eſt proportionale materiæ, & diffierentia formæ. & 7. primæ philoſophiæ. t. c. 43.

Genus non eſt præter generis ſpecies, & ſi quid eſt illud vt mā eſt.

Genera impoſſibile eſt elementa rerum eſſe. 1. de anima. tex. com. 78.

vbi Them. dicit. ꝙ gña porro ſunt notiones animi noſtri & non elementa rerum.

Gña accepta in diffinitionibus, aut ſunt vniuoca vt animal in diffinitione hominis, aut dicta multipliciter, vt ens & potentia & actus. 2. de anima. cõ. 30. Vbi patet duplex eẽ genus ſ.m Peripateticos, vniuocũ, videlicet, & analogũ, vide pro hoc etiam 4. met. cõ. 2. & 5. meta. cõ. 4. & 1. de ani. cõ. 7. & 3. de aïa. cõ. 4. & & 3. phy. cõ. 4.

Generat nihil ipſum ſeipſum, ſed ſaluat 2. de ani. tex. cõ. 47.

Genera rerum ſcitarũ, aut ſunt ſcientiæ ſpeculatiuę, aut artes operatiuę, aut virtutes cogitatiuę particulares Cõmenta. in cõmẽ. libri de diuinatione.

Generatio & corruptio & omnis motus eſt a virtute quæ eſt habitus, & omne quod caret cauſis motus, eſt neceſſe habere quietem, quæ eſt priuatio motus. Cõmẽ. in vlti. cap. de ſubſtan. orbis.

Genus rei cum ignotum fuerit non debemus ſtabilire illud 1. metheo. cap. 2. Cõmenta. in ſua media.

Generatio mixti eſt dũ virtutes actiuę dominantur paſſiuis, corruptio autem fit quando paſſiuę dominãtur actiuis. 4. methe in principio.

Generatio ſimplex & naturalis eſt permutatio ab his virtutibus, cum habeant rationem ex ſubiecta materia 4. metheororum. tex. cõmen. 2. Vbi ſcire debes ꝙ triplex inuenitur generationis diffinitio tradita ab Ariſto. vna eſt generalis ꝗ principaliter verificatur de communi generatione, in qua vnum generatur ex vno, ſiue ſit ſimplicium, ſiue compoſitorum. Et iſto modo fuit diffinita in ſermonibus vniuerſalibus de generatione & corruptione in tex. cõ. 23. Generatio eſt tranſitio totius in totum, nullo ſenſibili remanente vt ſubiecto. Secunda deſcriptio eſt quæ competit generationi mixtorũ omogeneorum, in qua vnum fit ex pluribus, & eſt deſcriptio aſſignata hic. Tertia eſt quæ competit viuentibus, quæ fuit tradita ab Ariſto. in libro de morte & vita, dum dicit generatio eſt prima participatio animæ in calido naturali, & vita eſt eius permanſio.

Genus eſt diſtractum a materia 1. meta. cõ. 17.

Genus eſt forma vniuerſalis, & eſt vnum in forma media inter potentiam & actum. 1. metaphy. cõmen. 17. & ſecundo methe. cõ. 14.

Generatio ſemper eſt medium inter eſſe & non eſſe, ſecundo metaphy. tex. cõmẽ. 7.

Genera non ſunt in actu, niſi in ſuis ſpeciebus. 3. met. tex. cõ. 11. idem 7. meta. tex. cõ. 43.

Genera generaliſſima non habent genus niſi multipliciter dictum, quia omne quod habet differentiã hẽt genus, & non conuertitur. Cõmenta. 5. meta. cõ. 4.

Genus duplex, vniuocum & multipliciter dictum: elicitur diſtinctio ex 4. quinti metaph. & 4. meta. cõ. 2. & 1. de anima. cõmen. 7. & ſecundo de anima. cõ. 30. & 3. de anima cõmen. 4.

Generatio eſt natura, quia eſt via in naturam 5. met. tex. cõ. 5. & 2. phy. tex. cõmen. 14.

Generatio rerum naturalium non vt contingit, quemadmodum Em ped. ſed ratione quadã conſiſtit 2.

de generatione & corru.t.com.40. Vide in concordan.

Genus eſt ſimile materiæ. 5. meta. tex.com. 10. idem in Porphyrio in cap. de differentia, nota tamen ꝙ non eſt vera materia. 1. metaphy. com. 17. & 12. metaphy. commen. 14 Alexander enim demonſtratiue ſcripſit, quòd materia nõ eſt genus in libro naturalium q̃onum ſecundo. cap. vlti.

Genus pars ſpeciei dicitur, aliter autem ſpecies generationis pars dicitur. 5. meta t.com. 30.

Genus multifariam dicitur. 5. metaphyſi. tex. commen. 33. Et eſt in capi. de genere.

Genere diuerſa dñr, quorũ diuerſum primũ ſubiectum & nõ reſoluitur alterum in alterum, nec ambo in idem. quinto metaphy. text. commen. 33.

Genere diuerſa ſunt materia & forma. ibidem.

Genere diuerſa ſunt decem prædicamenta. ibidem.

Generatio hominum potius attribuitur primo patri quàm primæ matri, quia motor eſt nobilior materia. 5. metaph. commẽ. 33. & habet in textu.

Genus dicitur tribus modis. 5. met. tex com. 33.

Generatio quælibet, aut natura, aut ab arte, aut a caſu eſt. 7. metaphyſi. tex. com. 22.

Generatio propriæ eſt reſpectu ſubſtantiarum, accidentia, aut magis dicuntur pati quã generari. 7. metaph. com. 22.

Generationes quædam dicuntur factiones. 7. metaphyſico. tex. commento. 22.

Generationum & motuum hęc quidem intelligentia vocatur, illa vero factio. 7. met. t.c. 23.

Generabile in rei veritate eſt indiuiduum compoſitum, ex materia & forma, ſed forma non eſt generabilis, neq; corruptibilis niſi per accidens, & ſimiliter eſt de materia. 7. met c. 23. & tex. com. 26. &. 27. 31. 33. & 12. meta com. 18.

Genus differt a materia, quia genus prædicatur eſſentialiter etiam in recto de ſpecie & materia prædicatur denominatiue. 7. metaph. tex. commento. 24. & 43. idem primo metaphy. com. 17. & 12. metaphy. com. 14. Vide de hoc pulchre Alexand. in. 2. libro naturalium quæſtionum, quæſtione vltima. vbi oſtendit ꝙ materia non ſit genus demonſtratiue & apponit varias, & diuerſas differentias.

Generatio magis attribuitur priuationi quàm ſubiecto priuationis. 7. met. c. 25. vide in concor.

Generatum ex materia & forma eſt aliud ab eis. 7. metaphy. in cõmen. 26. & . 27. & . 60 idem. 5. meta. cõ. 6. & in. 3. de anima. comm. 5. iuxta dimidium, contra tenentes compoſitum non dicere tertiam entitatẽ in via Auer.

Generatum quodlibet neceſſe eſt, vt ſit diuiſibile in duas partes ratione non actu, in materiam, ſ. & formam. 7. meta. te. com. 27. Et ratio eſt quia in hoc eſt differentia inter per ſe generata a natura, & inter generata ab arte, quorum generatio fit per contactum, quia in talibus compoſitum poteſt diſſolui in duo, vel in partes ipſius componentis in actu, nedum ſecundum rationem, ſed in generatis etiam præſertim ſimplicibus non poteſt

compoſitum diuidi in duo ſ actu, quia ſeparatio formę a materia eſt corruptio ipſius.4.phyſi.com.17. vbi ſcribit ꝙ eſt poſitio naturalis, ꝙ forma non mutatur per ſe,ſcilicet non mutatur de materia in materiam ſecundum ꝙ corpora mutantur de loco ad locum, ſed ſeparatio eius a materia eſt corruptio, ſimiliter etiam ſeparatio materiæ ſecundum actum ab omni forma impoſſibilis eſt,quia quod non eſt in actu eſſet in actu,vt deducit Cómenta.in.2.phyſicorum in commento 12. Dixi autem notabiliter hoc veritatem habere in ſimplicibus,nam vt ſcribit Cómenta.in 3. cęli & mundi.in com. 31. vbi philoſophus pouit elementi diffinitionem aſſerens ſic, igitur elementũ corporum ad quod alia corpora diuiduntur intus exiſtens potentia aut actu,hoc enim vero modo ſe habet indubitabile ē. Dicit Cómē. ibi & debes ſcire ꝙ hæc elementa de quibus perſcrutatum fuit in.1. phy.ſunt alia ab elementis,de quibus perſcrutatur hic. Illic enim declarauit materiam primam,& formam quæ ſunt elementa vniuerſalia corporum,tam ſimplicium quã compoſitorum. Hic autem declarare intendit elementa corporum compoſitorum tantum, quæ equiuoce dicuntur elementa cum illis, quoniam quum compoſitum diuiditur non exiſtunt in actu, forma enim corrumpitur & materia induit aliam formam. Vnde Ariſ. etiam in.2.phy.t.c.12.dicit deſcribēdo naturā,quæ eſt forma, quia alio modo natura dicitur habentium in ſeipſis principium mot⁹, forma & ſpecies non eſt ſeparabilis ens,ſed aut ſm rõnem. Et ſic etiam dicit Cōm.ibi ꝙ eſt ſeparabilis nõ in eſſe, ſed ſecundum diffinitioné tantum.&.12.meta.commen.39. dicit.ꝙ intellectus innatus eſt diuidere adunata in eſſe in ea ex quibus componuntur, quamuis non diuidātur in eſſe,ſicut diuidit materiam a forma,& formam a compoſito ex materia & forma,& Ariſto. in.1.cœli & mundi, hoc idem aſſerit in tex.commen.92. &.95. in omnibus,tam natura quã etiam arte conſtantibus,aliud eſt ipſa ſecundum ſeipſam forma,& quę eſt mixta cum materia, de tali autem abſtractione facta ab intellectu qualis ſit, & ad quem ſpectet artifi cem pulchra difficultas eſt,& tu recurre ad ea quæ notaui tibi in concordantiis.

Genus eſt quod eſt commune & proximum equo, & aſino, & non eſt nominatum.7.metaphyſi.tex.28. Ex quo patet ꝙ non eſt vniuerſaliter verum ꝙ vniuerſalia ſunt notiora minus vniuerſalibus in cognitione confuſa,talia enim genera proxima rerum quandoq; latét & ſunt minus nota quám ſpecies, ex hoc enim prouenit quód ſunt innominata. Nullus enim impo nit nomen rei quam ignorat, vt habetur.7.primæ philoſophiæ.cõ mē.54.&.4.etiam primę philoſo. cō.10. Cuius oppoſitum tenuit diuus Thomas & ſequaces. Cōtra diuum Thomam.

Generās & generatum ſunt duo numero, & vnum in intentione vniuerſali.7.met.t c.28.

Genus aliud verum,aliud rhetoricū 3.de anima.com.6.

Generatio quælibet fit per tranſmutationem materiæ: & materia eſt indiui-

indiuiduum generationis.7. met. tex.com.28.

Generatum quodlibet generatione actuali.i.de generatione non ceſſabili generatur a ſuo ſimili. 7. met. tex.com.28. Vide limitationes huius propoſitionis. 12. primæ philoſophiæ.in commen.24. authoritate Alexandri.

Generatio ſi a formis ſeparatis proueniret non eſſet poſſibile, vt iſtę formæ eſſent cauſæ eius, quod apparet.ſ.ꝙ generans & genitum eſſent duo in numero, & vnum in forma.7.met.com.28. Et ratio eſt quia multiplicatio indiuiduorum in vna ſpecie, prouenit ratione materiæ, vt ibi dicit Côm.& in.1.meta.com.40. Et in libro deſtruct.in diſputa.1.in ſolutione ſeptimi, & octaui dub.

Generabilia ita ſe habent, ſicut mobilia: nam quemadmodum eorũ, quæ mouentur in loco, quædam mouentur ex ſe, & quędam ex alio ita eſt de generabilibus.7.meta.cõmen.29.vide in concord.

Generata ab arte ſunt in duplici differentia, nam in materia quorundam eſt pars potentiæ naturalis ſimilis artificio, & talia indiſcriminatim, & a natura, & ab arte generari poſſunt, & in materia, quorundam non eſt pars potentiæ naturalis, & talia non niſi ab arte generari poſſunt. vt domus.7.meta.text. commen.29.

Generata per accidens non generantur a ſibi ſimili.7.meta.commẽ.& tex.28.&.30.vbi etiam in.12. primæ philoſophiæ. in com. 24. vbi inter illas tres limitationes iſta eſt vna, authoritate Alexan. etiam, vt ibi refert Côm.

Generatis ex ſemine formas exhibet ſemina per formas quas dederunt generantia ſemina, ſed generans non ex ſe.i.caſu quia corpora cœleſtia ſunt illa quæ dant iſtis aliquid loco ſeminum & virtutũ, quæ ſunt in ſeminibus.7.meta.cõ.31.&.12.met.c 13.& 18.

Generatum ẽ formatũ, & generans eſt formans.ſ. illud. quod mouet materiam, donec recipiat formã, ideſt illud, quod extrahit illam de potentia ad actum, & illud quod mouet materiam neceſſario eſt corpus habẽs qualitatem actiuam aut potentiam quæ agit per corpꝰ habens qualitatem actiuam.7.meta.com.31.idem.12.metaphyſicę commen.18.vbi dicit.imaginatio ſuper creationes formarum, induxit homines dicere formas eſſe datorem formarum.

Generans ſubiectum formæ ſi aliud eſſet a generante formã, tũc ſubiectum & ſua forma eſſent duo in actu ꝙ eſt impoſſe.7.meta.com.31. inde colligitur vulgata propoſitio ꝙ idem eſt agens diſponẽs mãm, & introducẽs formã, nota tñ qđ fallit in gñone artificialium rerũ, vt patet in.2.phyſic.in.tex.commen. 24.&.25.

Generatio ſubſtantiæ proprium habet quod requirit aliquam ſubſtantiam actu exiſtentem quæ facit, vt anima, ſi animal naſcitur, generatio autem qualis, aut quanti nõ neceſſarium, niſi poteſtate ſolum.7.meta.t.com.32.vide pro hoc in.2. cœli.com.42.

Generatio eſt ipſius compoſiti non formæ neq; materię, & hoc eſt cõe tã ſubſtantiæ quã aliis prædicamẽtis.7.met.tex.c.32.

Generatio

Generatio qualitatum & accidentiū fit duobus modis, nam quandoq; generan{t}a ſibi ſimili, & quandoq; ſequuntur formam mixtionis primarum qualitatum. 7. meta. cō. 32.

Genus non videtur participare differentias, ſimul. n. contrariis idē participaret, nam differentiæ contrariæ ſunt quibus differt genus 7. meta. tex. cō. 42.

Genus non eſt præter eas quæ ſunt vt generis ſpecies, aut ſi equidem vt materia eſt, vox. n. genus & mā. 7. meta. cō. & tex. 43.

Genus propinquum appellatur primum, quia in diffinitione ponitur primus. 7. meta. cō. 43.

Generis rationem obtinent quæcū que mediant inter primum genus & vltimam differentiam in diffinitionibus. 7. primę philoſophię tex. cō. 43. vbi per primum genus non intelligitur proximum, ſed genera le quod eſt primum ſecundum naturā, & ita vides quomodo in paruo ſpatio equiuocat Philoſophus de primo genere in eodē tex. in habendo modicam ſolicitudinem de noībus ſicut in ſimili notauit Cōmen. in 1. phyſicæ auſcuſcationis 1 cōmen. 1. quod durum videbatur expoſitori.

Genera diuerſantur quia quędā magis aſſimilantur formæ, & quędam magis materiæ. 7. primæ philoſophiæ. cō. 43.

Genus aſſimilatur materiæ. ibidem. & 1. meta. cō. 17. & 12. met. cō. 14. & 5. meta. cō. 33. & 10. met. cō. 24. & 8. meta. 5. & 6.

Genera ſunt repræſentatio & exemplar materierum compoſitarum, quæ ſunt partim actus, partim potentia, vnde huiuſmodi eſſe ꝙ repręſentant genera eſt membrū inter formam quæ eſt in actu & materiam primam, quæ nō habet formam. Et ideo genera habent diffinitiones, ſicut & ſpecies donec perueniatur ad primum genus, quo nihil eſt propinquius materiæ primæ. Et propterea huiuſmodi gen᷒ nō habet diffinitionem, ſicut neq; vltima forma niſi per modum ſimilitudinis. Et vnumquodq; iſtorum genus dicitur vniuoce, quia id quod repræſentatur per iſta genera inuenitur perfectius ꝙ ea quę repræſentātur per genera analoga, vt ens & res, ex paraphraſi metaph. tracta. 2.

Genus per ſe non pr{e}dicatur de dria 3. meta. tex. cō. 10.

Genus gñaliſſimū eſt ſimplex & genera ſubalterna ſunt compoſita 3. meta. cō. t 1.

Genus duplex propinquū & remotum 5. met. cō. 10 & 2. phy. 28.

Genus quodāmodo aſſimilatur materiæ & quodammodo aſſimilatur formę, ſonus. n. quodāmodo aſſimilatur materiæ, quia eſt propinquus materię literarū, et quodammodo aſſimilatur formæ quæ prædicatur de literis in quid. 7. meta. tex. cō. 43.

Genus apud Ariſt. eſt forma vniuerſalis, & differentia particularis 7. meta. cō. 43. 1. meta. cō. 17. 8. metaphyſi. cōmen. 6. & 2. phy. cō. 28. & cō. vltimo, vbi per formā intelli ge formam declarantem quidditatem, ſeu vniuerſalem conceptum ne incidas in errorem Burlei & Ioānis de Gandauo.

Genus primo debet diuidi in primā differentiā & ſibi oppoſitā, & non primo debet diuidi in differētiam

ſuæ

ſuæ differentiæ 7. meta. tex. cõ. 43. & 1. poſteriorũ in illo cap. ad probandum autem terminum per diuiſionem, oportet coniecturare rẽ. Et eſt in tex. cõ. 21. in tranſlatione antiqua.

Genus prædicatur de hoïe ſm materiam, ſed materia non prædicatur 8. primæ philoſophię. cõm. 6. & ibi Cõmenta. reddit cauſam dicęns, & non debes dubitare in hoc, ex hoc quod dictum eſt in nono, ſcilicet quòd materia non prædicatur de aliquo ſecundum numerum, & ſecundum diffinitionem. Et eſt dictum hic ꝙ diffinitiones naturales conſtituunt ex formis & materiis, in diffinitionibus.n. compoſitorum ex ſubſtantiis & accidentibus, & in diffinitionibus rerũ quæ ſunt in ſubiecto eſt materia quaſi differentia & forma quaſi genus, & ſi nõ attribuitur ei niſi ſm aliquã prædicationem, quod ideo dixit; quia. 7. metaphyſi. commen. 41. & 23. materia non prædicatur de habente materiam nomine principali, ideſt in recto, ſed in obliquo, aut denominatiue, & ſequitur. verbi gra. vt dicatur ꝙ ſimitas eſt concauitas in naſo, & idolũ terreſtre idolum ex terra, in diffinitionibus vero rerum exiſtentium per ſe, genus eſt quaſi materia, & differentia quaſi forma, & ſic genus nõ dicitur materia de diffinito niſi ſecundum quòd eſt genus ei. hoc eſt. dictum ꝙ materia induit rationẽ generis, aut quod verius eſt, ꝓ quãto gen⁹ eſt proportionale materię, non ꝙ materia fiat genus. Et hoc declarant verba ſequentia. Nomẽ enim generis ſignificat materiam ſecundũ quod eſt in potentia illud quod habet materiam, & ſic prædicatur de habẽte materiam ſecundũ quod eſt. Nomen autem materiæ ſignificat in materia aliquid ĩ actu, pars.n. eius materia eſt. Et ideo nõ prædicatur de eo cum non prędicetur aliquid in actu de aliquo ĩ actu: niſi per aliquam prædicationẽ importantem habitudinem. Et hoc eſt ꝙ confirmauit etiam dominus Albertus cognomento Magnus ſuper Porphyrio. in ca. de generatione. vbi inquit. ꝙ hæc eſt cauſa vera, ꝙ genus prædicatur, non ideo tantum, quia eſt maris, ſed quia eſt forma, & ſecundũ aliquem modũ totum eſſe dicit, nam eſt totũ eſſe ſpeciei, ſed non eſt perfectum eſſe ſpeciei, totum enim eſſe eſt in potẽtia. Et nihil eſt de eſſe in potentia quod non ſit ante vltimum actum, ad quem terminatur motus potentiæ. Eſſe autem in potentia eſt eſſe in genere, & quòd ſic ſe habet ad ſubiectũ, prædicatur de eo prædicatione eſſentiali, & non per prędicationem ſeu denominationem accidentalem, & hoc eſt quod a multis dicitur, quòd eſt forma partisquæ non prædicatur, & eſt forma totius quæ prædicatur, ſed hoc non ſufficit, ſed oportet addere quòd forma totius ſit, & totum eſſe ſignificet & non ſignificet eſſentiam, cuius eſt actus proprius. Animalitas enim non prædicatur, nec etiam humanitas quamuis animalitatis eſſe ſit animal & humanitatis eſſe ſit homo, talis ergo forma deſignãs formam totius & eſſe prædicatur & non aliter, & aĩa ſenſibilis loco animalis poſita non prædicatur, quia animal non eſt anima ſenſibilis. Et ſimiliter aĩa hominis

minis non prædicatur de homine, hæc.n.dicit formam partis & non totius eſſe. Aīalitas autē & humanitas non prædicantur de his, quorū ſunt formæ, non enim deſignant formas vt eſſe ſubiecti, ſed vt eſſentias, aīal autē & homo prędicātur, quia deſignant formas vt totum eſſe ſubiecti, vel in potentia, vel in actu, ſubiectū dico de quo prædicātur. Et ſic eſt ēt in oībus formis accidentalibus, homo.n. eſt riſibilis & non riſibilitas, & eſt albus & nō albedo, hæc illæ. Et hanc etiam ſententiā ſequitur diffuſe Diuus Thomas in ſpeciali tractatu de ente & eſſentia, ſicut poteris videre, & eſt doctrina etiam Auicennę in ſua logica & in ſua prima philoſophia.

Genus vniuocum qñ o diſtinguatur ab analogo, vide Simpliciū in 2. de anim. in tex. ſecundo.

Genera altiſſima sūt ſimplicia cum non habeant gña, diffinitiones vero ſunt cōpoſitorum. 8. me. cō. 16.

Generatio ex tribus perficitur additione, diminutione, & tranſmutatione. 9. meta. tex. cō. 12. Nam vt inquit Cōmentator in cō. neceſſe eſt quādo aliquid generatur, vt aliquid ſuperfluum quod non conuenit ad recipiendum formam diuidatur a ſua materia, & neceſſe eſt vt aliquid addatur ei .ſ. forma per quam dicitur generari, & additio & diminutio non fiunt ſine tranſmutatione. vbi aduerte vt habetur ibi in textu, hoc tm̄ hēt in his, quorum generatio eſt ab extrinſeco, ſicut eſt generatio domus & rerum factarum ab arte, nam in naturalibus generatio non fit per congregationem, vel additionē aut diminutionem, ſed alterationem vt dicitur primo phy. tex cō. 63. & in 1. de gener. & cor. contra antiquos.

Generabilia ex ſe ſunt quæcunq; sūt in potentia, & ſunt illa in quibus ſicut nō eſt aliquid, quod indiget primo motore extrinſeco, ita q fit in potentia illud, ſicut ſperma, non qñ fuerit in aliquo in quo indiget trāmutatione, vt dum eſt ſanguis in venis, ſed quando fuerit ſperma in in actu. 9. meta. tex. cō. 12.

Generatione poſteriora ſpe & ſubſtantia ſunt priora vt vir puero, & homo ſpermate. 9. met. tex. cō. 15.

Genera non ſunt ſubæ & naturæ ſeparabiles ab alijs in 10. meta. habetur in tex. cō. 6.

Genus quodlibet habet in ſe vnū primū, quod eſt metrū oīum i illo genere. 10. primę philoſophię. t. c. 7.

Genus vniuocum ſignificat ſuas ſpecies mediante aliquo cōi, ſed analogum ſignificat prima ſignificatione, & ſine medio vt ens & vnum ſignificat, 10. prædicamenta prima ſignātione, & ſine medio. 10. met. cō. 8. & in lib. deſtruct. in diſputa. 7. in ſolutione 5. dubij. Vide de hoc lucidiſſimum Themiſt. in 2. de anima in cap 12 & eſt in expoſitione tex. 30. Vide etiam de hoc. 12. primæ philoſophiæ. cō. 19. & 20.

Gña entium naturaliū repræſentant materias ſenſibiles: ſed gña in diffinitionibus entium mathematicorum, repræſentant materias fictas intentionales, quia in diffinitionibus eorū non apparet materia ſenſibilis, ex paraphraſi meta. tracta. 2.

Gñe differunt, quorum non eſt cōmunis materia, nec gñatio ad inuicem. 10. meta. tex. cō. 12.

Genere differentia mutuā ad ſe viā non habent, ſed plurimum diſtant 10. met.

10. meta.tex.cōmen. 13.

Genus ſignificat materiam 10. meta.tex.cōmen. 24. Vide in concor.

Genere diſtantia nō conueniunt in vna natura oĩno. 10. meta. cō. vlti. Ex quo patet ꝙ genus analogũ nō ſignificat vnam naturam cōmunē analogatis ſm Peripateticos, ita ēt ſentit lucidiſſimus Themi. in 2. de anima cap. 12. Et eſt in expoſitione tex. 30. idem tenet Cōm. 10. metaphy. cō. 8. de ente & vno. idem tenet in lib. deſtruct. in diſp. 7. in ſolutione quinti dubij.

Genus verum nō habet ſpecies priores ſe adinuicem, 11. meta. Commenta. ex authoritate Alexan. Et eſt ſententia Ariſto. in prędicamentis, in cap. de ſimul. Et eſt authoritas Porphyrii in cōmunitatibus, licet Auerrois ibi dicat ꝙ prioritas inuenitur, & in eodem genere; & in diuerſis generibus quę dicuntur in reſpectu eiuſdem rei; Themiſt. etiam in 2. de anima in cap. 12. in expoſitione textus. 30. expreſſe dicit, ea namq; quæ ita inter ſe hn̄t, vt priora hæc poſteriora ſint illa, quamq̄ communem aliquam notionem habeāt, quæ de his dicatur fieri, tamen negauit, vt illa, aut genus ſit, aut natura vna, ita vt ſine his intelligi ſeorſum poſſit, de quibus iudicatur dici diciturue, vide quid ſenſerim de hoc in. 12. primæ philoſophiæ. in expoſitione ſecun di cōmentarii.

Genus quandoque dicitur vniuoce, quandoq; ſecundum prius & poſterius 12. meta. cōmen. 2. idem. 1. de anima. cōmen. 7. & in ſecundo de aĩa. cō. 30. Et in. 3. de a a. cōmē. 4. & 4. meta. cō. 2. & 5. metaphyſi. cōmen. 4.

Generationes priuationum nō proprie dicuntur. nec eſt rectũ eas appellari generationes, quia non proueniunt ſm primã intẽtionem, ſed ſunt ex erroribus contingentibus, & hoc eſt tã in natura q̄ in arte. 12. meta. cō. 13.

Genita ex materia putri videntur eſſe ſpecies intentę a natura, & plura eorum generantur in temporibus terminatis, & etiam in locis terminatis. 12. meta. cō. 13. Et lucidiſſimus Themiſt. in primo de anima. in cap. 24. inquit. in ægypto mures ſponte naſci, & in noſtro cœlo vermes & locuſtę.

Genitorum ex materia putri, virtus quæ eſt in materia putri ſimilis arti eſt a ſole tantum, ſed genitorum ex ſemine fit virtus a ſole, & habente ſemen. 12. primæ philoſophiæ cō. 13. & 18. & 7. meta. cō. 31. idem 12. meta. cō. 40.

Generatio qũo fiat require quinque opiniones duas extremas, quarum vna eſt ponentium latitationem, & quodlibet eſſe in quolibet. & fuit opinio Anaxagorę, & ſecunda eſt ponentium creationem ex nihilo, & tres aliæ opiniones ſunt mediæ inter ipſas. 12. meta cō. 18. ab illa parte, dicamus igitur ꝙ omnes dicētes agens & gnationem eſſe ſunt bipartiti & contrarii, & habent medios vſq; ad calcē cōmenti iſtarum autem mediarum. una eſt Auicen. ſecunda eſt The. & tertia eſt Ariſt.

Gnātio aſſimilatur creationi quodammodo inquantum illud quod eſt in potentia fit in actu, ſed differt a creatione inquantum non conuenit per formam ex non forma. Et aliqualiter aſſimilatur latitationi. 12. primæ philoſophiæ cōmē.

cō.18.iuxta dimidium cōmenti.
Generans animam non ponit animam in materia, ſed extrahit illud quod eſt in anima in potētia ad eſſe animam in actu. 12. meta. cō. 18.
Generabile quodlibet & corruptibile, & oē generabile & corruptibile reciprocatur infinities. 12. meta. cōmen. 50.
Generatio nihil aliud eſt niſi res conuerti de potentia ad actum, nulla namq; per mutatio de ſumma priuatione fit, ex libro deſtructionū. diſp. prima, in ſol. 21. dubij.
Generationem fieri in infinitum recte impoſſibile eſt, ſed non circulariter, quia daretur infinitum in actu, ex diſpu. 3. in ſol. 18.
Generabile inquantum generabile pars eſt huius mundi, ſenſibilis. Ex libro deſtruct. diſpu. 3. in ſol. 18. dubij.
Generabile quodlibet vere generatur, ex re, & de re, & pro re, & in loco, & tempore. ibidem diſtin. 3, in ſolutione. 18.
Genera apud hoīum opiniones ita ſe hñt, ꝙ tres ſunt de generibus opiniones, quidam poſuerunt ꝙ genera ſunt omnia generabilia & corruptibilia, prout continent finita indiuidua, ſecūda opinio tenet, ꝙ quodam genus eſt ab æterno. ſ. ſine prīcipio, & ſine fine; vt apparet continere infinita indiuidua. Et hęc opinio eſt bipartita, nam aliqui tenēt ꝙ talia genera acquirunt ęternitatem ab aliqua cauſa extrinſeca neceſſaria, & iſta eſt via Philoſophorum. Alij vero dicunt ꝙ prout continētur infinita indiuidua optime dici pōt ꝙ ſunt ab æterno. Et hæc eſt opinio illoꝝ qui dñr æternales.
Genus vniuocum & differentia vniuoca ponuntur in diffinitionibus rerum compoſitarū ex forma vniverſali & particulari, ex diſpu. 7. in ſol one primi.
Generis compoſitio & differētia eadem eſt compoſitioni ex re potentiali & actuali, generis nanq; natura nunq̄ actu repetitur nuda a natura differētiali ſeu formali & qđcunq; compoſitum, Ex iſtis duab⁹ naturis apud philoſophos eſt generabile & corrup. & habent agens ex diſput 7. in ſolone. 3.
Generis vniuoci cōmunicatio oppoſita eſt cōmunicationi generis analogi, & vide cauſam. in. lib. deſtr. in diſp. 7. in ſolone vltimi dubij.
Genitum membrum. debet eſſe de ſubſtantia illius mēbri ex quo genitum eſt ſm Ariſt. ſed Galeń. negauit hanc propoſitionem Cōmē. in 3 de partibus anim. in ca. de corde, & Auicenna etiam negauit illā propoſitionem. dixit enim ꝙ corallum, quod eſt duriſſimum oritur ex terra molli. Auer. autem dicit propoſitionem iſto modo intelligi ꝙ quoties ortum eſt eiuſdē ſpeciei cum membro a quo oritur, & quoties ramus eſt eiuſdem formæ cū ſua radice, ſemper ſunt eiuſdem ſubſtantiæ. Et ideo non poteſt naſci malum punicum in ramo citri.
Generationis natura eſt ꝙ poſt multa genera ſimilitudo redditur, vt elide quæ cum æthiope concubuerat non filiam forma æthiopis peperit, ſed ex filia erat ęthiops, prīo de generatione anim. cap. 18.
Generatio & compoſitio naturalis non eſt ex ſimplicib⁹ prius tempore & loco. diſtincte generantis generare compoſita, ſicut in generatione

ſtione artificiali contingere poteſt. ibidem.

Generatio aīalibus data eſt ad ſpecierum perpetuitatem quum numero perpetuari, nequeant, Ariſt. ſententia eſt in principio ſecundi de generatione animalium: & eſt ſententia repetita per ipſummet & per Auerroem in 2. de anima. tex. cōmen. 34

Generare tale quale ipſius, hoc eſt cuiuſcunq; perfecti, tum animalis, tum ſtirpis ſecundum naturā effectum eſt in 2. de gene. animalium in cap. 1. in fine. & in 2. de anima. tex. cōmen. 34. & in 4. metheoro.

Generatio animalium quinque modis perficitur, quorum primus eſt animalium gignentium ſibi ſimile, figura & ſimilitudine intra ſe & extra ſe. ſecundus eſt animalium quæ ouum generant intra ſe mox animal edunt foras, & hoc eſt dū ouum intra corpus animalis corrumpitur, & eſt ſpecies animalium cartilaginea nuncupata. tertius eſt animalium generantiū intra ouū imperfectum & extra perficitur vt piſces non habentes ſquamas & pēnulas, quartus eſt animalium quæ vermiculum extra pariunt, & ſunt animalia quæ non gignuntur, ſed ſponte natura gignuntur. Auer. ex 2. de generatione animalium colligit hanc diuiſionem ex Philoſopho. ibidem cap. 1.

Generationum ſecūdum naturam diſtinctarum & corruptionū principia quędam incidunt, quæ illas impediunt, atq; ita cauſæ fuerit eorum quę præter naturam eueniūt. Ariſt. in 4. de gener. anim. cap. vlt. inde patet ꝙ non omnia ex neceſſitate proueniunt.

Generatio ſimilis in ſpecie & quidditate magis videtur apparere in artificialibus q̄ in naturalibus, tamen ita eſt in natura, ſicut in arte. Ex pataph. meta. tract. 2.

Generationis proprium in his quæ gignuntur in paruo conſiſtit, paruum autem facile moueri deprauariq; poteſt. Ariſt. in 5. de generatione anima.

Generatio præcedit motum localē ſingulatium, ſed vniuerſaliter motus localis præcedit omnem motū. Them. 8. phy. 58.

Generatio eſt ꝙ nō a ſua natura degenerauit. Nobile autem eſt quod ex bono prodiit genere. 1. de hiſtoria anim. cap. 1.

Genera multa in ſpecies diuidi poſſunt, ſed nullis noībus nominatas. 1. de hiſtoria anim. cap. 6. Et ibi ēt colligitur ꝙ multa ſunt genera carentia nomine. Et habetur ēt in 7. meta. tex. cō. 28.

Generatio animalium & ſtirpium alia ex ſemine, alia uero ſponte naturæ proficiſcitur. Ariſt. in 5. de natura animalium. cap. 1. & 11. primæ philoſophiæ. tex. cō. 27.

Generatio animalium ſponte naſcētium, aut ex humo, aut ſtirpe putreſcente conſiſtit, aut in animalibus & eoꝝ excremētis fit. 5. de gen. anim. cap. 1.

Generatio piſcium ex ouo differt a generatione auium. ſexto de natura anim. cap. 10.

Gentes diuerſantur duobus modis, quorum vnus eſt naturaliter. ſ. ſm uirtutes eorū, & ſm entia propria ſuis regionibus, ſecundus eſt ſm ſimilitudines & opiniones eorū ſm leges ſuas. Cōmenta. in cō. libri de diuinatione.

Geometer non habet diſputare cōtra negantes principia geometrię. 1.Phy.te.cō.8.Nā redditur ibi ratio, quia hoc pertinet ad ſciētiam cōmunē. idē habetur in 1. Poſterio.ab Ariſt.idem 3. Cœli cō.4.& 8. Phy.com.22.

Geometer habet pro principio ꝙ diuiſio magnitudinis procedit ī infinitum,idē 3.Ph.cō.60.& 1. Phyſico. com. 11.3. Cœ.com.6.& 4. Phyſi.cōmen.72.

Geometer conſiderat ſuperficies lineas & pūcta & corpora, vt abſtrahunt a materia ſenſibili.2.Ph.t.c. 18.1. Cœ.cō.1.3.Cœ.co.5.6. Meta.t.c.2.3. Meta.tex.c.3.7. Meta. t.c.34.&35.1.de aīa.17.1.cœ.92.

Geometer habet pro maximo fundamento ꝙ omnis magnitudo diuiditur ī duo æqualia 3. Ph.c.56.

Geometer dicit magnitudinem augeri in infinitum.3. Ph.cō.60.

Geometer cōuenit cum naturali in hoc ꝙ magnitudo eſt diuiſibilis ī infinitū, ſed non conuenit in hoc ꝙ ſit augumentabilis in infinitū 3.Phy.com.60.& 3.Cœ.com.6.

Geometricę propoſitiones ſunt de capitulo opinabilium propoſitionum, quæ ſunt fundamenta geometrię abſq; eo ꝙ ſunt extra animam 3. Phyſico.commen. 60. & 3.Cœ.cōmen.72. Nota tamen ꝙ ex hoc non ſequit͛, vt ſcientia geometrię ſit ſcientia rationalis, & de ſecūdis intellectis vt alibi notaui.

Geometer dicit ꝙ linea recta ē breuiſſima linea ducta inter duo puncta, ſed hoc eſt large. & ſilr ꝙ figura circularis eſt ęqualis figurę pologoniæ 1.Phy.com.29.

Geometer imaginat͛ ꝙ linea recta incuruetur, & decipitur in hoc 7. Phy.com.29. Vide in concordan.

Geometra licet ponat diffinitionē continui, tñ naturalis experitur probare 1. Cœli commen.4. vide idem 3. Phyſi cō.31.

Geometra & naturalis communicāt in tribus magnitudinibus, ſed diuerſis modis 3. Cœli com. 6. & 3.Phy.com.60.& alibi.

Geometrię certitudo in demonſtrādis rebus & iudicādis maior aſtronomię: nobilitas amplior ē merito eius naturæ, circa quam verſatur, demonſtratiōes vero eius probationesq; eius imbecilliores ſunt ꝗ geometriæ aliquāto, propterea quia agit de rebus agnoſcentibus motum,Themiſt 1.de Ani.& Cō. ibidem tex. cō. primi.

Geometriæ principia non oīa ſunt eadem numero,ſed propria numerorum ſunt eadē numero. 3. Cœli commento 35.

Geometrię principium eſt ꝙ omne corp' eſt diuiſibile, & ꝙ omne corpus diuiditur in quęcunq; pūcta. 3.Cœ com.37.& tex.cō.38.

Geometria erat in magno pretio tēpore Plato. & Plato propter amorem geometriæ, & magiſtri ī multis errauit,opinās res geometricas eſſe principia rerum ſenſibilium, 3.Cœli com.61.

Graue & leue nō habent motus naturales a medio impeditos 4. Phy. com. 71.& 74.

Grauitas qñq; ſeparatur a denſitate 4.Phy.t.c.85. vbi dicitur in tex. diſſonant autem graue & durum, in plumbo & ferro, vbi dicit Cō. ꝙ plumbum eſt grauius ferro, & tamen eſt rarius,vide idē in 3.Cœ. in cō.10.& in 2. de Generatiōe & corruptione in com.15.

Grauitas

Grauitas & leuitas ſunt numeratę in tactu, & ſimiliter mollities & durities 7. phyſic. cōmen. 11. vide in concordantijs.

Grauis & leuis eſſentia efficit vt leue vbi dicitur ſuperius, & graue inferius 8. phyſi. tex. cōm. 32.

Grauitas & leuitas in deſcriptione grauis & leuis ſumuntur pro habitu & forma, quæ eſt principium mouendi, licet vulgariter ſumantur pro qualitate 1 cœli. cōmen. 17. Ex quo patet grauia & leuia habere principium intrinſecum actiuum reſpectu motus, vide etiam in primo Cœli. cōmen. 81.

Graue & leue habent duas deſcriptionas, vnam ex motu, aliam ex quiete. vide primo Cœli. tex. cōm. 17. vide quæ ſit magis declarans ſubſtātiam in 4. cœli. cō. 26. & 31.

Grauitas eſt leuitatis priuatio 2. cœli. tex. cōmen. 19.

Grauium corporum deſcenſus ad medium totius coegit nos dicere ea eſſe rotunda, ita motus leuium a centro ęqualiter ad circūferentiam cogit nos dicere ꝙ circūferentia ſit rotūda 2. cęli. cō. 30. & c. 26.

Grauitas quādoq; ſumitur pro motu ad medium, & quādoq, pro forma corporis grauis 2. cœli. tex. cōmen. 104.

Graue & leue quodlibet quod eſt grauitatem, aut leuitatem habens non per ſe, ſed in comparatione alterius neceſſe eſt vt ſit grauius alio, & leuius alio. 3. cœli. tex. cōm. 9.

Grauitas & leuitas non ſunt eiuſdē naturæ in ſimplicibus, quia terra eſt grauis ſimpliciter: & aqua eſt grauis ſecundum comparationem 3. cœli. cōm. 8. Simplicia enim vt aſſerit non ſunt eiuſdem naturæ inter ſe vbi ponit tres concluſiones. Prima concluſio quę elicitur eſt iſta, ꝙ grauitas & leuitas nō eſt eiuſdem naturæ. In ſimplicibus natura differunt ſpecie, quia grauitas terræ eſt grauitas ſimpliciter, & grauitas aquę eſt grauitas comparatiua. Similiter leuitas ignis eſt leuitas ſimpliciter, & leuitas aeris aeris eſt cōparatiua. Secunda concluſio eſt, ꝙ grauitas & leuitas ſimplicium non ſunt eiuſdem naturæ & ſpeciei, cū illis quæ ſunt in corporibus compoſitis, i. mixtis, quia vt aſſerit parua pars plūbi eſt grauior magna parte terræ. Tertia concluſio eſt, ꝙ grauitas & leuitas mixtorum corporum adinuicem comparatę differunt ſpecie, vt grauitas plūbi & grauitas auri, quia pars parua auri eſt grauior magna parte plumbi.

Graue ſimpliciter non eſt grauius alio ſecundum Ariſt. inquantum eſt terra, aut aqua, ſed inquantum eſt graue 3. cœli. cōmen. 8. Conſimile de ſubtilitate dicit Cōmē. in 4. phyſi. cō. 72. & de velocitate motus 6. phyſi. cōmen. 15. & de regularitate motus 5. phyſi. cōmen. 45.

Graue quodlibet denſum eſſe & omne leue eſſe rarum non eſt vniuerſaliter verum, lapis enim diaphanus eſt grauis, & tamen eſt rarus & nubes ſunt denſæ, & tamen ſunt leues. 3. cœli. cōmen. 8.

Graue eſſe oportet ꝙ graui grauius eſt, quemadmodum albo albius album. 3. cœli. tex comen. 12.

Graue aliquod eſſe compoſitum ſecundum quantitatem ex non grauibus impoſſibile eſt, & ideo additum eſt ſecundum quantitatem ad excipiendum materiam & for-

mam, quę non ſunt graues, aut leues, ex quibus comparantur corpora grauia & leuia, quia compoſitio ex materia & forma, eſt ſecundum qualitatem. 3. cœli. cōmen. 12. Ex quo habes φ ſint partes ſm qualitatem ſecundum viam eius.

Graui quolibet dato grauius aliqd accipi poteſt, quomodo ſit intelligendum hoc dictum Philoſophi. 3. cœ. t. c. 9. vide Auer. ī paraphra. 3. cœli. in ſum parte ſecunda, in contradictione prima.

Graue & leue quandoq; ſignificāt habitum & formam, & quandoq; ſignificāt actionem. 4. cœli. cōm. 2. Vide etiam. 1. cœli. cōmen. 17.

Graue & leue aliud ſimpliciter, aliud ad alterum. 4. cœli, tex. cō. 3.

Graue & leue ſecundum comparationem eſt illud in quo non eſt pura grauitas, neq; pura leuitas 4. cœli. cōm. 3. vide quomodo ſit intelligendum. 4. cœli. in cōm. 26.

Graue & leue ſimplicia fuerunt cognita ex motibus eorum naturalibus, quia cū inuenimus duo corpora, quorum vnū eorum moueť ex eodē loco ex partibus oībus ad partes oppoſitas, & alterum eorū mouetur ad illum eundem locum ex omnibus partibus oppoſitis, neceſſe eſt vt ſint hic duo loca naturaliter oppoſita, medium, ſ. qd̃ vocat inferius & circunferentia quā vocat ſuperius ſimpliciter, & non ſecundum comparationem. 4. cœli. cōm. 3. & habetur in tex.

Grauitas in magnitudinibus quæ ſunt eiuſdem ſpeciei, non differt niſi ſecūdum magnitudinem & paruitatem, ſed in magnitudinibus dictarum ſpecierum ſunt diuerſę in grauitate, quia quemadmodum velocius mouentur ad medium. 4. cœli cō. 6. vide cō. 8. tertij de cœlo & bene intelliges illud.

Grauitas in cōpoſitis magis dominatur, raro enim dominatur leuitas in eis. 4. cœli. commen. 6.

Grauitatem diuerſificari ex diuerſitate corporum intelligibile eſt, ſed non ex diuerſitate ſuperficierum, quia grauitas non dicitur de ſuperficie 4. cœli. tex. cō. 11. vbi prefertur opinio Democriti opinioni Platonis in aſſignanda cauſa grauitatis & leuitatis maioris & minoris in corporibus.

Grauitatis & leuitatis cauſæ traditę ab antiquis diuerſimode ſunt, & vl'iter ſunt quatuor opiniones antiquorū. de hoc vide 4. cœli. cō. 20.

Grauitas in elementis mouet vt eſt forma. & mouetur vt eſt in prima materia. 4. cœli. cōmen. 22.

Graue ſimpliciter eſt illud qd̃ quieſcit ſub omni corpore, & leue ſimpliciter eſt illud quod naturaliter qeſcit ſup oīa corpora. 4. cœ. t. c. 26.

Grauis & leuis diffinitiones datæ ꝑ quietem, magis demonſtrant naturas eorū quàm diffinitiōes datæ per motū, quia motus a medio, vel ad mediū non accidit eis, niſi poſt violentiam. 4. cœli. cōm. 26. & 31.

Grauitas & leuitas, vt tradit Ariſto. in græco idiomate, ſunt duo nomina ſignificātia potētias qbus hæc corpora mouentur, ipſorum vero corporū motus nullum, vt inqt nomen effertur, in arabica vero lingua vſus horū noīum videtur eſſe in cōtrarium. Auer. in paraphraſi. 4. de cœlo. ſumma 1. cap. 1.

Grauis & leuis ſubiectum perfectū eſt & propinquū eſt ſubſtātiæ elemētorū. ſecus eſt de ſubiectis aliorum

rum motuũ, ſubiectũ enim albedinis & nigredinis, & ſubiectum receptiuũ ſanitatis & egritudinis longe diſtant à ſubſtantia,& perfectione rei recipientis ſanitatẽ & ægritudinẽ.4. cœli. in paraphraſi in ſum.ſecũda.idẽ 4.cœli.t.c.24.

Grauis & leuis diffinitiões ſm The. rectius dantur p motũ q̃ p quietẽ: huius tamẽ oppoſitũ ſentit Auer. in para.quarti de cęlo. ſum.3.c.1. Et conſidera ibi auream digreſſionem contra Themiſt. vide etiam ipſum 4.cœli.cõ.26. & 31.vbi habetur ꝙ diffinitiones datæ p quietem demonſtrant magis naturam eorũ,licet deſcriptiones datæ per motũ,magis oſtendunt dñas quæ ſunt inter abſolutũ & cõparatiuũ.

Grauitatis & leuitatis diuerſitas ĩuẽta in compoſitis proficiſcitur ex diuerſitate ſimplicium in multitudine & paucitate 4.cœli.tex.cõ.28.

Grauitas magis aurũ q̃ argentum in eodem loco, qa cõſtat ex pluribus partibus terreſtribus,q̃ ex quibus componitur argentum,& hoc eſt manifeſtum.4.cœli.cõm.28.

Grauitat ex cõpoſitis quoddã magis q̃ alia in eodẽ loco,& quædam in locis diuerſis.4.cœli.ibidem.

Grauitat in aere magis lignũ centũ librarũ q̃ plumbũ vnius libræ, in aqua vero eſt leuius 4.cœli.t.com. 28.vide cauſam ibi contra Them.

Grauitas & leuitas elementorũ mediorũ in proprijs locis eſt alterius rationis & equiuoce cum grauitate & leuitate dictis,quando ſunt extra loca propria: & hoc ignorauit Themiſt.4.cœli.cõmen.29. idem habet in paraphraſi.vide etiam.4. cœli. cõm. 39. contra Themiſtiũ.

Graue & leue vno modo ſunt contraria & alio mõ ſunt relatiua, cũ vnũ ſit pfectio alterius.4.cœ.c.35.

Grauitas in aere magis dñatur q̃ leuitas:vide cauſam & ſigna.4 cœli.tex.cõmen.39.

Grauitatis & leuitatis ſimpľr cauſa eſt terminatio in parte ſuperiori & inferiori ſimpľr,& cauſa qđ ſuperius & inferius ſimpľr ſint eſt finitas extremorum loci,& cauſa finitatis extremorũ in loco eſt ꝙ vnũ extremorũ eſt cẽtrũ & reliquũ eſt circũferẽtia: alioqn nõ ĩueniret̃ finitas ĩ lõgitudine recta, qa lõgitudo recta nõ eſt forma p ſe,& pp aliquod finitũ p ſe,ſed pp lõgitudinẽ rotundã. & ex hoc apparet ꝙ loca ſunt duo tm̃:& impoĩe eſt eſſe plures mundos vno ex 4. cœli.cõ. 40.

Grauis & leuis antiqui cauſas aſſiguauerunt ex quãtitatibus. Ariſt. autem ex formis, & nõ parua dña quia finitas nõ eſt ex quãtitatibus rerum,ſed ex formis.4.cœli. c.40.

Grauitas aeris in ſuo loco proprio non eſt ſicut grauitas quã dicitur habere in loco ignis. Cõmentator cõtra Themiſtium in paraphraſi quarti de cœlo in ſum.3.cap.2.

Grauitas & leuitas non ſunt qualitates actiuæ.2.de genera.& corruptione.tex.com.8. vide in concor.

Graue & leue ſunt in prædicamento ſubſtãtiæ.2. de anima.cõmen. 108.idem 4.cœli.cõmen.20.

Grauitas & leuitas ſunt in prædicamento quantitatis,ſecunda intentione.5.metaphy.cõmen.18.

Grauitas terræ cauſa eſt maxima diſtantia a motu orbium,& per contrariam cauſam ignis eſt in maxima leuitate, ex libro deſtructio. diſpu.prima. in ſolutione.11. dubij.idem in 2.cęli.cõmen.94.

Grauitas ſequitur priuationem motus, & leuitas ſequitur ad calorem qui cauſatur a motu. ex praphraſi metaph. tract. 4.

Granis granatorũ ineſt proprietas reſiſtendi putrefactioni, & vt cibus in fumoſitatibus malis minime cõuerti poſſit 7. colli. cap. 16. Ideo in cura putridarum febrium ſolet a medicis expertis adhiberi in digeſtiuis ſyrupis commiſcendo vinum granatorum.

Gradus virtutum actiuarum eſt ſuper vnam eãdem complexionem ſecũdum comparationem graduũ virtutum paſſiuarũ. ex 2. colliget, cap. de complexionibus membrorum conſimilium, vbi etiam dixit contra Galenum ꝙ menſura duarum qualitatũ actiuarum ſequitꝰ a mẽſura duarum paſſiuarum, quia formæ proprie habent materias proprias ſub eis.

Grando eſt aqua congelata in nube 1. metheo. cap. 4.

Grando magis generatur in autumno & in vere; econtrario diſpoſitioni huius ibidem.

Groſſitudinem habens ex admixtione aeris cum aqua eſt aereũ a predominio, ſicut oleum, & ideo natat ſuper aquam. Commẽtator in 4. metheo. in ſumma.

Grues ſeneſcẽtes cuius effectus cauſa eſſe poteſt ꝙ pennarum natura earum albicet pluſquam humoris his ſeneſcentibus conſtituitur in pennis quàm vt facilius putredini pareat. Ariſtoteles in 5. de generatione animalium. cap. 5.

Grues ex ſcyticis campis ad paludes ægypto ſuperiores, vbi nilus profluit veniunt, quo in loco pugnare cum pigmeis dicuntur: non enim id fabula eſt, ſed certe genus tũ hominum, tum equorum puſillum eſt, vt dicitur, deguntq; in cauernis. vnde nomẽ troglodite a ſubeũdis cauernis accepere Ariſto. in 8. de natura animalium. cap. 12. Credo autem ideo Ariſt. dixiſſe id nõ eſſe fabulam, quia de hac re multiſcius Home. meminit in 3. lib. Iliados. vbi ſcribit. Aduerte tamen ꝙ tametſi & Ariſt. & Homerus aſſerant pigmeos eſſe hominũ genus, non propterea intelligendum eſt ꝙ ſint eiuſdem ſpeciei, non enim habent animam rationalem, ſicut bene notauit Albertus cognomento magnus in libro ſuo de animalibus libro 7. ca. 6. Eſt igitur genus ſimile homini, quia ſunt figuræ rectę ſed non ſunt vere homines. Nota de pigmeis.

Grues volant de vltimis in vltima, vt dictum eſt, & volant flatu ſecundo. Quod de lapide narrãt falſum eſt: lapidem enim eas tenere fulcimento quem vbi deciderit accipi vtilem ad auri probationem. ibid.

Gruum prudentia requiratur in 9. de natura animalium. cap. 10.

Grues inter ſe tam acriter pugnant, vt dimicantes capiantur: hominẽ enim expectant potius quàm pugna deſiſtere patiantur. 9. de natura animalium. cap. 12.

Gummi ſunt ingroſſata & inſpiſſata a calore, quia ſunt ſuperfluitates terræ naſcentium, & in omnibus eſt ſiccitas aliqua per viſcoſitatem exiſtẽtem in ipſis. 5. colliget. ca. 2. vbi loquitur de ammoniaco.

Guſtus & tactus in vnam et parte linguæ ſunt. Themiſt. in 2. de anima cap. 39. vbi collige non eſſe ſemper neceſſarium diuerſorum ſenſuũ eſſe organa diuerſa ſm rẽ.

Gſtus

Guſtus eſt quidam tactus 2.de anima.tex.cōmen.94.

Guſtus cum ſit in homine abſolutior & certior odoratu', cur deguſtatis rebus ſtatim voluptas, ęgritudoue conſequatur, neq; Ariſt. neq; expoſitores attingunt. The. 2.de anima.cap.32.& eſt ſup t.95.

Gutta vltima lapidem cauat,8.phy. tex.comen.23.& vide Themiſtiū in 2.li.de memoria & reminiſcentia ꝙ præcedētes molliunt & ſubigunt lapidem,cap.8.

Gutta quomodo cauet lapidem, vide 8.phy.tex.c.23. & vide Them. in 7.phyſi.verſus finem ſuper tex. 38.vbi dicit neq; ſi lapidem multa ſtillicidia incauant, neceſſe eſt ſingulis ſtillicidijs ſeparatum ſua ramenta reſpondeant: hæc enim ſemper ad diſcretionem potentiarum ſubiectæ magnitudines diſſecantur,& nonnullæ quoque potentiæ ſunt, quæ illas quaſi trans curſu prætereunt non diuidendo, ſecandoue, ſed ita efficiendo & præparando vt ſecari & diuidi aliquando poſſint.

Guttur quod & arteria dicitur corpore cōſtat cartilaginoſo.2.de partibus animalium.cap.3. vide 7.de vtili.particu.Gal.ca.3. vbi agit de trachea arteria, & ibi videbis quid ſit cartilago. Et nota etiam ibi ꝙ anuli qui ſunt ī trachea iuxta ſubſtantiam pulmonis,non ſunt completi cōtra Mondinum & modernos anathomiſtas.

De litera H.

HABITVS nō īdiget ad ſui cognitionē concipi reſpectu priuationis,niſi eēt habitus inquantū eſt perfectus,& priuatio ex parte qua eſt quid imperfectum,& vt vniuerſalius dicam inquantum eſt habitus,hoc eſt,inquātum eſt relatiuū, et commento magno in prologo primi poſteriorum Cōmentator.

Habituum continuas paſſiones facit ſeries & continuatio temporis: Actuum vero vnum eſſe non conceſſerim:niſi iunctus ſit & continuo defluat. Themiſt.5. phyſic. 38.& habetur in tex.

Habitus eſt prior priuatione ī re cętēte habitu.4.phy.cō.67. vbi ſubdit Cōment.ꝙ hæc propoſitio, vt mihi videtur, non conceditur ab Auicen.& eſt fatuitas in illo.

Habitum eſt quod conſequenter eſt cum tangat.4.phy.tex.cō.26.

Habitibus præſentibus nō dum generatur aliquid, ſed iam eſt 1. de generatione & corrup. t. cōm.55.

Habitatio tota impoſſibile eſt vt fugiat a philoſophia,& forte philoſophia inuenitur in maiori parte ſubiecti,3.de aīa.c.5.in ſol.qōnis.2.

Habitatio eſt poſſibilis in quarta meridionali,ibidem.

Habitus diffinitio eſt vt habens ipſum operetur per ipſum quando voluerit,& ex ſe abſq; hoc ꝙ indigeat aliquo' extrinſeco,3. de anima.commento 18.

Habitus mediat inter habentem & habitum 5.metaphy.tex.cōm.25.

Habitū haberi non contingit, alioquin in infinitū erit,habiti fuerit habere habitum.ibidem.

Habitus eſt prædicamentum ſm ꝙ contētum dicitur habere cōtinēs. Cōm.5.meta.cō. 28. ſed quando continēs habet cōtentū, tunc hoc eſt predicamētum vbi vt idē dicit.

Habeo verbū demōſtrat tot reſpe

ctus quot demõſtrantur per hanc propoſitionem in, licet differat qa habere dignius. d. reſpectum continentis ad contentum, ſed, in, præpoſitio, eſt conuerſo modo. Commenta. 5. metaphy. cõm. 28.

Hanelitus inſtrumenta ſunt canna, dyafragma, pulmo, trachea, arteria, epiglottis, & vuula, 2. coll. c. 19.

Hanelitus ſecundum Galenum eſt motus volũtarius, & vide rationẽ. 2. colli. cap. 19.

Hanelitus ſecundum alios eſt motus naturalis. ibidem. ſicut motus pulſus.

Hanelitus ſecũdum aliquos ſapientes eſt compoſitus ex duabus virtutibus. v3 naturali & voluntaria: & iſta opinio eſt verior ſm Auer. ibidem. Comparando autem duas primas opiniones ad inuicem, ſecunda eſt verior prima. ibidem.

Harmonia ẽ poſterior inſtrumẽto.

Harmonia non pugnat cum inſtrumento.

Harmonia intẽditur & remittitur.

Harmonia cõſtante nõ poteſt conſonantiæ accidere offenſio.

Harmonia corporis nihil aliud eſt q̃ firmitas valẽtia & pulchritudo.

Harmonia eſt quædã ratio mixtorum aut compoſitio. primo de anima. tex. cõmen. 53.

Harmonia nõ eſt ſubſtantia. ibidẽ.

Harmonia non mouet inſtrumentum. ibidem.

Heraclitus ignẽ principiũ oĩum eſſe aſſeruit, & orbẽ quandoq; deflagraturũ, vt hæc oĩa redeant, vnde profecta deriuataq; fuerint. 3. phy. tex. cõm. 46. Forte hoc eſt ꝙ Ouidius cecinit ĩ 1. Metamorphoſeos, eſſe quoq; in fatis reminiſcitur affore tempus, Quo mare quo cœlũ, correptaque regia cœli, Ardeat & mundi moles operoſa laboret.

Heraclitus negauit ſcĩam, & exiſtimauit oĩa entia ſenſibilia eſſe, qa ſunt in continua trãſmutatione, ideo nulla de eis poteſt haberi materia. 4. metap. tex. cõmen. 22. ibidem dicitur ꝙ Cratillus increpauit ipſum aſſerentem eundem nõ poſſe bis in idem flumen intrare, immo nec ſemel.

Herinaceus ſolus inter animalia, quæ animal generant, habet teſtes contrario modo adhærentes: cætera aũt hñt, añ, vel intus, vel extra. vide cauſam 1. de gen. ani. c. 2.

Herinacei cõmutant ſua cubilia auſtrorũ & aquilonũ mutatione, qui autẽ intra tecta aluntur ad parietes diſcœdunt, quod ita fieri cũ Bizantij quidam aduertiſſet, cõſecutus exiſtimationẽ eſt, vt tempus futurum poſſet præſagire, 9. de natura animalium. cap. 6.

Heſiodus primum omnium chaos, deinde terra, litẽ & amorẽ fuiſſe tẽ ſtatur, ex erratis primi metaphyſi.

Hirci pingues minus fecundi ſunt, quorum argumento vites quoties per nimiam alimenti copiã luxuriantes fructum non ferunt, hirci ſtare ruſtici dicunt. Ariſto. in 5, de natura animalium. cap. 14. idem in 1. de generatione ani. cap. 18.

Hiems noſtra eſt æſtas in partibus meridionalibus, & cũ fuerit frigiditas in parte ſeptẽtrionali, erit caliditas in parte meridionali, & ecõuerſo. Cõ. in princi. lib. metheoro.

Homo eſt magis aptus ad diſcernẽdum indiuidua odorabiliũ q̃ cætera aĩalia, quãuis quædã aĩalia habeant fortiorem ſenſum odoratus a remotis. 3. colli. cap. 34.

Hominum perfectorum in artibus vna conditio eſt, vt ſit dominus ar tis ex ſe, ita vt hoīs cognoſcat res neceſſarias perfecte cū inſpexerit rerum diuerſitatē ex 7. coll ca.28.

Hominis tactus eſt fortior q̄ in cæte ris animalibus. 3.collig.ca.36.

Homo diuerſificat̄ ī ſenſu olfactus a ceteris animalibus, quia homo non pōt odorare niſi cū olfactione, ſed multa animalia odorant ſine olfactione, vt animalia carentia ſanguine, vt apes & formicæ. 3.collig.cap.36.

Homo pluries cribrat vnū modiū ſabuli, vt inueniat vnam margari tam. Auerroes.4.colliget.cap.9.de ſignis ægritudinis in generali.

Homini ab Apolline pythio iniunctum eſt, vt ſe ipſum noſcat, perinde quaſi oībus ex ſua cuiuſq; cognitione naturalis viuendi ratio ſtatuenda videatur. Alexander in princ.paraphraſis de anima.

Homini ſoli pariendi tempus multiplex datum eſt: cætera autē animalia oīa ſingulari ac ſimplici modo partum ſuum perficiunt: nam & ſeptimo menſe, & octauo, & nono parere poteſt, & quod plurimum decimo: nonnullæ etiā vndecimū attingūt.9.de na.ani. c.4.

Hō cū aīalia alia ſingulos pariāt, alia plures in ancipiti eſt: nā ꝙ plurimū & in locis plurimis agit̄ mulieres ſingulos ſingulæ pariūt, ſed ſæpe & locis pleriſq; geminos etiā, vt in terra ægypti fieri certum eſt: pariunt etiā tres & quatuor, & quidem locis nonnullis valde, ita fit quod dictum eſt: ſed quinq; cum plurimum naſcuntur: iam enim hoc pluribus eueniſſe certū eſt, & quædam partubus quatuor, viginti enixa eſt: quinos enim ſingulis partubus edidit.ibidem.

Hoībus ſolis contingit vt ſi gemini concipiant̄ quorū alter mas alter femina ſit pauco ſeruentur: in cæteris autem aīalibus gemini nati ſi mas & femina ſint, enutriuntur atque ſeruantur. ibidem.

Hoīes octauo mēſe geniti in terra ægypto viuere & adoleſcere poſſunt, & quibuſdā alijs locis vbi mulieres fertiliores ſunt, multoſq; ſimul & ferūt & pariūt, ſed locis grꝺciæ multi intereūt, nec niſi perpauci ſeruant̄. vnde fit, vt ſiquis ſeruet̄ nō octauo menſe natus exiſtimet̄. ibidem. Ex quo patet rationē mathematicorū nullam eſſe, quia natus octimenſis nō poſſit viuere. vide Cōciliat.in drīa ꝓpria de hoc.

Hominis oſſa ſunt numero 348. exceptis paruis quæ replent ſpatia iuncturæ, & oſſe epiglottis, & oſſe cartilaginoſo quod eſt in corde ſecundum aliquos anathomicos. 1. colliget.capit. de anathomia dentium & oſſium.

Homines ætatis ratione inuitantur vt iuuenes inter ſe feminas generent, ſeniores facti mares, & quidā iuuenes nihil procreant ſeniores facti incipiunt procreare.7.de natura animalium cap.6.

Homini in pueritia ſinciput molle eſt ſeroq; duratur: cæteris autem animalibus diſcrimen oſſiū nullum eſt, ſed omnia perfecta iā inde a natiuitate proueniunt, Ariſto.in 7.de natura animaliū.c.11.

Homo eſt id quo coniungitur eſſe ſenſibile cum intelligibili, & propterea perfecit Deus in ipſo eſſe ſenſibile cui euenit imperfectio propter diſtantiam ab ipſo. ex pa-

raphraſi metap.tex.4.
Homo cũ cætera animalia naſcantur cum dentibus in pueritia, ſeptimo menſe dentire incipit.ibidem.
Homo ſicut cætera animalia quæ ſecundum naturam inuerſa in caput naſcuntur,& manus etiam ad coſtas porrectas extenſaſq; habet qui cum extierit ſtatim vocẽ emittit,& manus in os admouet ibidẽ.
Hominis aĩam ĩ pueritia ab anima beluarum nihil differre prope dixerim 8.de natura animalium.capitulo primo.
Hominis ſaliua plurimis morſibus venenoſorum animalium aduerſatur,vel animalibus venenoſis. 8. de natura anima.cap.29.
Homo eſt perfectiſſima natura, & ideo affectus animi in eo conſpectiores cõtinentur,quàm in cæteris 9.de natura animaliũ. cap.1.
Hominis ſtercus panthera quærit cum venenum pardalianches ab angore dictum comederit,quo etiam leones intereunt 9.de natura animalium. cap.6. vnde venenis aduerſatur,vt medicis etiam videt.
Homo ſolus ambidexter naſcitur. Ariſtote.in 2. de natura animalium.cap.1.
Homo pauciſſimis pilis integitur niſi in capite, qua quidem parte irſutiſſimus omnium eſt. ibidem.
Homo maxime oĩum animalium ſuæ magnitudinis ꝓportione plurimũ ſeminis emittit, & inter mares qui humidiores ſunt natura, nec valde carnoſi.7.de natura animalium.cap.1.
Homo ſolus ex animalibus pedes habentibus,pedes carnoſos habere cernitur.ibidem.
Homo cũ ad iuſta incrementa peruenit partem ſuperiorem minorẽ habet quàm inferiorem, contra atque cætera animalia quæ ſanguine conſtant, partem ſuperiorẽ intelligi volo quantum de capite ad eam portendit partem qua exitus patet excrementis: inferiorem vero quantum ab ea ipſa ſubſequitur reliquum corporis.ibidem.
Homo priuſquam adultior ſit,partem corporis ſuperiorẽ habet maiorem quàm inferiorem. ibidem.
Homo dentes priores mutat: maxillares autẽ nullum animal mutat.ibidem.
Hominis ſanguis eſt tenuiſſimus & minutiſſimus.3.de natura animalium.cap.19.
Homines tam mares quàm feminæ a primo ortu infecundi naſci poſſunt.7.de natura ani.cap.1.
Homines mares nimis ſalaces & feminæ quæ frequentius pariunt citius ſeneſcunt ibidem.
Homo corporis proportione plurimum ſemen emittit. Ariſtote in tertio de natura animalium, capitulo vltimo.
Hominis proprium eſt locutio. Ariſtote.in 4.de natura animalium capit.nono.
Homines locutione vtuntur varia cum vocem omnes emittant eandem,quarto de natura animaliũ, capi. nono.
Homines ſurdi a natiuitate ſunt etiam muti & vocem emittere poſſunt, locutionem vero nullam. ibidem.
Homo maxime animalium ſomniat.Ariſtote.in.4.de natura animalium,cap.10.
Homo anno quarto aut qnto ſomniare incipit,ibidem.

Homines

Hoïes quidam nunq̃ ſomniauerũt, & nõnullis accidit in proceſſu ętatis vt viſo ſomnio mutarentur habitu ſui corporis, vel in mortem vel in morbum, ibidem.

Homini maxime temporib' oĩbus coitus opportunitas eſt, atq; etiã plura alia pedeſtris generis 5. de natura Animal.cap.8.

Hominum mas ſtimulatur magis ad venerem hyberno tempore, fœmina ęſtiuo.ibidem.

Hominum in genere & quadrupedũ aĩal gignentium maxime patet vt nouellorum prima emiſſio ſeminis, vt ĩ cęteris generibus animalium, aut infœcunda, aut ſi fœcunda ſit imbecilliora tñ generat. 5.de natura Animaliũ ca.14.& in 7.de natura Animal.cap.1.

Homo in quartodecimo anno, ſemen incipit ferre, ſed vim genitalẽ recipit circa annos ter ſeptẽ.ibidem & in 7.de natura aĩal.cap.1.

Homo mas ad annũ vſq; ſeptuageſimũ.v3. termino vltĩo poteſt generare, fœmina vſq; ad quinquageſimũ, verũ id raro: paucis.n. proles in eo ętatis tẽpore procreata ẽ, ſed magna ex parte maribus qnĩtus & ſexageſimus annus finis, fœminis progenerandi eſt quintus& quadrageſimus. Ariſt.in 5. de hiſtoria Animal.cap.14.vide in contradictionibus nuper editis ſuper 7.lib. de natura Animal. ca.5.vbi oppoſitum habetur.

Hominibus tempore quo ſemen incipiunt ferre qui iam fricari, cõtra ctariq; per libidinem ceperint, accidit vt cũ ſemen emittũt nõ mõ voluptate, verum ẽt dolore afficiãtur 7.de natura aĩal. cap.1. cogita qũo hoc ſit poſ'e, & vide in ſimili de hoc Alexan. in 1.libro naturalium qõnum. qõne.12.

Hominis vox & fœminarũ immutatur dum ſemen ferre incipiunt qđ caprire denominant 7.de natura Animal.cap.1.

Homines nonnulli a natura biuertices nati ſunt, verum non oſſe ſed capillorum equamento. 1.de hiſtoria animalium cap.7.

Homo per ſe tempus ſentit, ſed cętera animalia per accidens vtpote q̃ non ipſius temporis ſenſum proprie habeant, ſed motiones & paſſiones eius q̃ tempore aliquo acceperunt.Them.3. de aĩa. cap.64.

Homo audit, homo guſtat, olfacit, obtuitur quanq̃ propõnes iſtę receptæ ſunt non tñ primariæ ſunt nec primum competunt functiones ille homini ſed ſenſarijs & internuntijs ſuis hoc eſt auribus, lingua, naribus, oculis ſicut dicit' trĩãgulus equilaterus duos rectos habere ſed non primum, quia ea afferre primo deberet triangulo, qcquid.n. in partibus aut in genere primum ineſt nõ põt de integritate aut de ſpecie primũ afferri. Themiſt.6.Ph.ſuper.t.44. vide in concordan. nuper editis.

Homines habentes magnam frontem ſunt ſegnes, quibus autẽ parua ẽ ſunt mobiles, quibus lata mẽte moueri idonei, quibus rotunda iracundi. Ariſtote. in 1.de natura Animal.cap.8.

Hominis ſupercilia ſi in rectũ porrigantur mollem aĩum ſignificãt. Ariſt.in 1.de natura Aĩal.cap.9.ſi iuxta naſum inflexa ſunt auſterũ notant & acerbũ, ſed ſi iuxta tempora inflectantur deriſorem ſimulatoremq; indicant: ſi vero in totum

tum demerſa notã inuidię habēt.

Hominis oculi duos angulos hñt, quorũ, alter iuxta naſum, alter iuxta tēpora eſt, & angulus ille albugo oculi dicitur, qui ſi iuſto longiores fuerint notam maleficorũ & morem præbent. ibidem.

Hõ ſolus aĩaliũ numeroſa oculoꝶ varietate notatur. Ariſt in 1. de natura animalium cap. 10.

Hominis oculi id qđ nigrũ appellatur, & eſt id qđ pupillã ĩ qua fit viſio ambit, in quibuſdã eſt atrũ in quibuſdam valde ceſium, alijs fuluũ alijs caprinũ, quod morũ optimorũ indicium eſt, & ad cernẽdi claritatem primatũ obtinet. Ariſt. in 1. de natura Animal. ca. 10. credo ꝙ iſtud ſit glauci coloris, & iõ Hom. Miner. glaucopiã appellat.

Hominis oculi qui mediocriter cõniuent, notam morum laudabiliũ habent. idem.

Hominis aures tm̃ ſunt ĩmobiles. Ariſt. in 1. de natura aĩal. cap. 11.

Hominis aures magnę arrectęq; vltra modum, ſtultitiæ indices ſunt aut loquacitatis. ibidem.

Hominis ſternutamentum ex naſo eſt vniuerſi flatus eruptio p naſum ſignum augurale & vnũ ex ſpirituum omniũ generibus ſanctum & ſacrum. Ariſto. 1. de natura Animal. cap. 11.

Homines quorũ interior pars plantæ pedum non caua eſt, ſed ita pleniuſcula plena eſt vt ſolum toto attingat veſtigio, hi verſuti ſunt & fraudulenti. Ariſto. in 1. de natura animal. cap. 15.

Hoĩem omniũ maxime aĩaliũ ſuperiora ac inferiora habere rõne locorũ naturaliũ intelligimus 1. de natura animalium cap. 15.

Homines qbus pedes exigui ijs ēt manus paruę habentur, & quibus cubiti breues, ijs etiam femora breuia magna ex parte ſunt. ibidem.

Hominis ſiniſtra omnia ĩbecilliora dextris ſunt. ibidem.

Hoĩes duos eiuſdẽ cõplexionis tẽperatæ equaliter, qui vno vtuntur regimine poſſibile eſt vt alter deueniat ad finem naturalem ſuæ vitę quem põt habere per naturã, alter vero non poterit, & vide cõm. 6. Collig. cap. 1. vbi dicit ꝙ eſt ꝑ indiuidualẽ ꝑparationẽ in materia, & ibidẽ dicitur ꝙ non eſt impoſſe vt homo tẽperatus bono vtens regimine, non viuat diutius alio vtẽte malo regimine, licet hoc rariſſime contingat.

Hominis inferiora ſimilitudinẽ ſuperiorũ præ ſe ferre ea ratiõe dixerim, qua venter intus rñdere dr̃ faciei ĩ gracilitate & corpulẽtia. ibi.

Hõ plurimũ cerebri ꝓportione magnitudinis ac humidũ habet 1. de natura animal. ca. 16. & 2. de partibus animal. cap. 7.

Hoĩs tm̃ cor ad partem potius ſiniſtrã vergit, ſed in cæteris quibus pectus ineſt, eſt in medio pectore 1. de natura Animal. ca. 17.

Hõ cum cętera aĩalium in ſenectute non caneſcant manifeſte maxime omniũ ita afficitur. Ariſt. in 5. de Gener. animal. ca. 1.

Homo ſolus caneſcit, & inter cætera animalia equus ſolus pilo albeſcit, & euidentius per ſenectutẽ: canities. n. debilitas quędã humoris ſita in cerebro & cruditas eſt. Ari. in 5. de Gener. Aĩal. cap. 1.

Hominis oculi diuerſicolores ſunt, ſed cęterorũ aĩalium ĩ ſuo cuiuſq; genere vnicolores potius ſunt, vt boum

boū nigri, ouiū aquilini, aliorum ruffi toto genere aut ceſij ſunt, nōnullorū caprini vt caprarij generis Ariſt. in 5. de Gener. animal. ca. 1.

Hō prę magnitudine minime ferè aīalium omniū procul ſentire pt, cū tñ differentiarū ſenſu maxime oīum valeat, cuius rei cauſa eſt ꝙ ſenſorium ſincerū minimeq́; terrenū corpulentumue obtinet, cutē ēt tenuiſſimā prę cæteris aīalib. hō ſuapte natura pro magnitudine habet Ariſt. in 5. de generatione aīalium cap. 2.

Hoīes calueſcunt parte capitis priore caneſcūt prīo tēporibus, ſed nemo vel tēporibus vel occipite calueſcit. Ariſt. in 5. de generat. aīal. cap. 3. & ibi vide cauſam.

Hoīes ſuis ętatibus hiemē ęſtatēq́; faciunt, quāobrē nemo anteꝗ̃ coire incipiat calueſcit, ſed a venereo potius coitu id euenit. ſ. his q ſunt ſua natura eō propenſiores. Ariſt. in 5. de Generat. aīal. cap. 3.

Hoīs cutis eſt tenuiſſima, & ideo diuerſitas in colore pilorū in homine non ſequitur cutim, ſicut in cęteris animalibus Ariſt. in 5 de generat. aīalium cap. 5.

Hō ſolus animalium vtitur rōne. Ariſt. in 5. de generat. animal. ca. 7. idem in 1. Politicę.

Homo vnus ex numero oīum aīalium vim obtinet cogitandi & cū memorię atq; diſciplinę cōplures animantes eē participes poſſunt: nullus tamen pręter hoīem poteſt reminiſci. Ariſto. in 1. de Hiſtoria animalium cap. 1. in fine.

Hominis naturam ancipitē ſocietatis & ſolitudinis apertum eſt 1. de Hiſtoria animalium cap. 1.

Hominis cōparatione aliqua ſunt calidiora quæ abſolute ſunt minus calida, vt vinum antiquum reſpectu muſti. Auerr. in 2. de generat. aīalium cap. 2. vbi etiā conciliat dicta medicorū cū Ariſt. de albumine oui, quod ſm Ariſt. eſt calidum, & ſm medicos frigidæ cōplexionis. vide etiam in 2. de Anima commen. 105.

Hō aīaliū oīum maxīe notū nobis neceſſario eſt, & ideo primum hominis ptes nobis explicandę ſunt, vt enim nummos ad id quod ſibi quiſq; exploratum certumq; habet probare ſolet: in cæteris etiam rebus agendum eſt. Ariſt. in 1. de genera. animal. cap. 6. Ex hoc collige ꝙ ordo doctrinę qñq; incipit a perfectiori, & hoc vbi illud fuerit notius, & hoc cauſæ fuit ꝙ ēt Ariſto. in 2. de aīa. prius egit de viſu ꝗ̃ de tactu, cuius tñ oppoſitū obſeruauit Auic. in 6. naturaliū. in lib. etiam de partibus animaliū 2. ca. 10. idem inuenies ꝙ primū de homine eſt diſſerendum. Aduerte tamē ꝙ illud hētlocū de ptibus exterioribus, ſed in interioribus ſecus eſt. Et ideo Ariſto. in 1. de natura animaliū. cap. 16. huiuſmodi partes interiores ex alijs animalibus dignoſci præcipit ī quibus homo conuenit cum alijs.

Homo ī obſecto & nudiſſimo omnium animalium corpore eſt, & vngues minimas pro magnitudine habet minimum nanq; eſt in eo excrementum terrenum. Ariſt. in 2. de generatione animalium cap. 4. in fine capituli.

Homines habentes membra gracilia ſunt ſalaciores. Ariſtote. in 3. de Generatione Animalium capite primo.

Homini monſtruoſitates minus accidere ſolent q̄ alijs animalibus q̄ plura pariunt, quia ſingulare perfectumq; parit: quapropter & homini locis quibus mulieres perfœcundæ ſunt magis id euenit, vt in ęgypto. Ariſtote. in 4. de Generatione animalium cap. 4.

Hō ſolus ex aīalibus metuere, cōſiderare, atq; ſperare pōt: nā audacia, metus, & ſpes ſtatim oſtendunt ſe rationalis animæ ditioni ſubeſſe, quia futurum & conſequens tempus videntur reſpicere, quod bruta non poſſunt Themiſtius. 3. de anima capite. 38.

Homo cum oībus generibus ambigit, nam & viuiparum eſt paruiparū, & multiparum intermediū eſt. Ariſt. in 4. de Generatione animalium. cap. 4.

Homini non vnū tēpus pariēdi cōſtitutum eſt ſicut cęteris aīalibus, ſed plura, quippe cum & ſeptimo menſe & decimo naſcatur atq; ēt inter ſeptimum & decimū poſitis, qui. n. menſe octauo naſcuntur & ſi minus viuere tamē poſſunt. Ariſtot. in 4. de Generat. animalium. cap. 4. Contra medicos aſſerentes octimenſes viuere non poſſe. de hoc vide Conciliatorē in dña. 49.

Cōtra medicos.

Homines piloſi libidinoſiores & ſeminis copioſiores ſunt q̄ leues: pili. n. abundātia & hirſuties copiam indicat excremēti. Ariſt. ī 4. de Generatione Animal. cap. 5.

Hominū genus magis in maribus q̄ in fęminis generandis læſionē recipit cum in cæteris animalibus nihilo poti⁹ mares q̄ fœmię ita ꝓueniāt, cuius rei cauſa eſt ꝙ in hominibus longe mas a fęmina ī calore differt naturę quo fit vt mobiliores ſint mares in vtero q̄ fœminæ, motu autem ipſo frangun tur cum recens quodlibet pro ſua imbecillitate facile frangi poſſit. Ariſt. in 4. de Gener. animal. ca. 6.

Hominū ī genere qui gemini mas & fœmina prodeunt minus ſeruātur cum in cæteris animalibus nihilo referat, hoībus. n. hic concurſus pręter naturam eſt, cum nō pari tempore mas & fœmina diſcernantur, Ariſt. in 4. de generatione animalium cap. 6. quod iō dixit, quia mas citius in vtero concipitur & perficitur q̄ fœmina.

Homines in ferendo vtero cum cęteris animalibus diſſident, cum. n. cætera plurimi temporis valeant corpore cum vterum ferūt, mulieres magna ex parte ęgræ degunt. 4. de Genera. animal. cap. 6. & ibi vide cauſam. Nam vt ait Philoſophus cæteris animalibus aut exigua purgatio aut nulla manifeſta fit, mulieri plurima euenit quę cū per vteri geſtationem deſierit infeſtat atq; perturbat.

Homo plus tēporis q̄ quoduis aīal viuit excepto elephante. Ariſto. in 4 de Gener. aīalium cap. vltimo.

Hominis pduratio prouenit ex eiꝰ complexione q̄ ſimilis eſt complexioni aeris ambientis ipſum calidi & humidi Auer. in 4. de Gener. aīalium cap. vltimo. & elicitur ex tex. ibid. vbi Ariſto. dicit cauſa ne quoduis animalium diutius viuat eſt ꝙ pro aere ambiente tēperatꝰ.

Homo quia prudētiſſimus animalium fuit ideo manum obtinuit, ſed non quia manus obtinuit prudentiſſimus fuit, vt male Anaxa. opinabatur. 4. de partibus aīaliū. cap. 9. Eandem ſententiam approbat

batGale. in 1. de vtilitate particularum capi. 3.

Hominis renes bubulis ſimiles ſunt qui ſunt tanq̃ compoſiti ex pluribus renibus neque æquabiles ſunt vt ſunt cęterorum quadrupedum, quo fit eorum morb⁹ difficile curari poſſint etiam ſi nuper ęgrotare inceperint, accidit.n. vt qui multum renibus laborẽt difficilius remedium adhibeatur q̃ ſi vtero infeſtarentur ex. 3. de partib. animalium capi. 9.

Hominibus qui vitio renum laborant licet pingueſcere: iuuat tamẽ ſi pingues admodum efficiãtur letales accidunt dolores. ibidem.

Homo ſolus animaliũ titillat̃ propter cutis tenuitatem, & ꝙ ipſe ſolus rideat ex 3. partib. animal. ca. 10. de ſepto tranſuerſo.

Homo ſolus cùm dormit ſternitur, quia ſolus erectus incedit. ex lib. de ſomno & vigilia. & vide Themiſtium cap. 21.

Homini ſoli accidere ſolet vt quidam fel in iecore habere videantur, quidam vero careant. ex 4. de partib. aĩalium cap. 2.

Hominibus aĩalia bruta demẽtiora ſunt, quia pomilionis figurata habent oĩa, & inter hoĩes pueri q pomiliões ſunt ideo viris ſunt dementiores, & inter viros qui pomiliones ſunt dementiores ſunt. ex libro 4. de partib. aĩal. cap. 9.

Homo animalium prudentiſſimus eſt, ideo manus ei natura tribuit: Anaxag. aũt cõtrariũ opinabatur ꝙ quia hõ manus obtinuit, ideo animalium prudentiſſimus eſt, & male. natura. n. rem minorem maiori portioriq; addere ſolet nõ maiorem nobilioremq; minori. ex 4. de partib. animal. cap. 9.

Hominem non bene a natura ſed deterrime fuiſſe creatum eo ꝙ nudum & inermem natura eũ produxerit, non recte ſentiuut qui ita dicunt. ex 4. partibus aĩal. cap. 9.

Hõ & viuiparæ quadrupedes maxillam ſurſum, deorſum, atq; in latera agitant: piſces vero & aues & ouiparæ quadrupedes ſolum ſurſum atq; deorſum, & nullo modo in latera. vide cauſam in. 4. de partibus aĩalium cap. 10.

Homo quinquẽnio fere capere vr̃ diminutionem omnis magnitudinis quæ reliquo toto tpe cõparat̃. 1. de Gene aĩal. ca. 18. prope finẽ.

Homines quidã in vno tpe non generant & in alio generãt, quia cũ ſemine eorũ admiſcetur aliqđ inutile excrementũ. Auer. 1. de Genera. aĩaliũ ca. 1. vbi ponitur improbatio antiquorũ de ſemine, & eſt ſententia Ariſt. ẽt ibidẽ in ca. 18. & inde etiam euenit quòd ægri minus ſunt prolifici.

Homo oĩum aĩaliũ prudentiſſim⁹ eſt. Ariſt. 2. de Genera. animl. cap. 4. prope finem.

Homo authoritate Hypocra. ſi eẽt ſimplex vel ex vna ſola re cõſtitutus nunq̃ permutaretur neq; aliquam paſſionẽ reciperet, imo eẽt incorruptibilis & impermutabilis neq; generabilis eſſet, ſed eſſet ab ęterno. Simplex. n. non permutatur nec ad aliam naturã conuertitur. ex lib. deſtru diſpu. 2. in Solut. vltimi dubij. Authoritas eſt Hypocra. in lib. de natura humana. hoc etiam tẽſtatur Galen. in principio tertij paruæ artis.

Hominis natura nedum viuẽdi ſed ẽt bene viuendi rationẽ obtinuit, quippe,

quippe qui ex aĩalib⁹ nobis cogni tis,aut vnũ ex oĩbus diuinitatis eſt particeps,aut oĩum maxĩe.ex 2.de partibus aĩal.cap.10. Si cupis mirabiles hoĩs proprietates intelligere,reqre Albertũ cognomẽto magnum in.22.lib.de aĩalib. cap.5.

Hominis caput macilẽtũ omniq; carne exutũ eẽ neceſſe eſt. ex 2. de partibus aĩal.cap.10. Et ibi addit̃ opinio antiquorũ & reprobat̃ tenentium hominis caput ſi carnoſius eſſet,diutius viueret.

Hõ mouet magis palpebras q̃ aliqđ aliud animal, quia habet eas molliores,& quia nã plus de nobilioribus ſollicita eſt. ex 2.de partibus animalium. Commenta. in cap.de membris viſus.

Hõ omnium animaliũ maxime pi loſo capite eſt. vide cauſam in 2. de partibus animalium cap. 14.

Homo eſt finis rerũ creatarũ pp ipſum 2.Ph.com.24 & ibi vide tex. quomodo ſit intelligendum.

Hõ non debet decipi in vita ex hoc ꝙ accidit ſibi de bonitate caſus q eſt res incerta.2.Phy. com.56.

Hõ hoĩem generat ex mã & ſol.2. Phy.tex.com.26.idem 12. primæ Philoſophię tex.com.13.

Hominẽ generari ab hoĩe ĩ infinitũ eſt verũ per accidens & in eius generatione eſt primũ,& eſt ſol & intelligẽtia operãs 5. Ph.c.13.pĩtelligentiã autẽ põt exponi ſubſtãtia abſtracta, q̃ eſt primus motor, in quo ſunt oẽs formę ĩ actu, licet in prima materia ſint in potentia 12.Meta.cõ.18. poteſt ẽt intelligi virtus informatiua exiſtẽs in ſemine hominis,nã ſol & homo generant hominem 2.Phy. tex.cõ.26. & 12.Metaphy.tex.cõ.13. nã virtutes informatiuę docẽtur ab Ariſto.in 2. de generat. animal. ca. 3. & etiam Cõmẽtator teſtatur in 7. Metaph.com.31.aut vtrumq;.idẽ in lib.deſtruct.diſpu.1.in Solutione 5.dub. & 12. & vide clariſſime in diſp.4.in Solu.2. dub.

Homo nõ intelligitur magis q̃ homo,aut equus magis q̃ equ⁹ ſicut intelligitur albedo magis q̃ albedo,Commentator.6. Phy.cõ.45. vbi patet differẽtias accidentium ſuſcipere magis & minus. & idem tenet Auerr. in communitatibus ſuper Porphirio.

Homo & album ſunt idem ſm ſubiectũ,& quę ſunt eadem ſm ſubiectum ſunt eadem per accidens 6. Phyſi.tex.cõmen.85.

Homo quilibet cõuenit nobiſcum in hoc ꝙ illud qđ mouetur ex ſe,ẽ dignius vt ſit primum prĩcipium q̃ illud quod mouetur ex alio 8. Phyſic.cõmen.39.

Hõ non poteſt generari a nõ ſemine hoĩs, quia tunc ille hõ diceretur ęquiuoce,cũ homine generato ex ſemine. Auerr.in 8.Phyſicæ auſcultationis in te. com.46.& eſt locus vbi digreditur aſtruẽdo nullã ſpeciẽ fieri a caſu in natura, & ꝙ genita per putrefactionem non ſunt eiuſdem ſpeciei cũ genitis ex ſemine & propagatione. & eſt iſta opinio damnata ferẽ ab omnibus latinis. vnde & beatus Tho.& Sco. in prĩo ſententiarũ diſtinctiõe ſecũda.q.5.arguit cõtra Auer.deducendo primo ipſum ad contradictionem. Nam in accidentibus eadẽ ſpecies poteſt fieri & ab vniuoco & ab equoco,vt calor a motu generari poteſt, vt patet ſecundo Cœli.commen.42.& tex.& ex primo

Digreſſio de genitis ex putri: mã:vbi defendit̃ via Auerr.cõtra latios.

primo Metheororum: item calor fit a calore, item hoc idem habet concedere in ſubſtantijs, & de facto concedit ipſe Cōmen. de igne qui generatur a motu, ſicut generatur ab igne. 12. Metaphy com. 18. Amplius quæcunque poſſunt oſtendere eandem eſſe naturā ſm ſpeciem, ſunt eadem in genitis ex putri materia & in genitis ex ſemine. Nam habent eoſdē motus, vnitas autem motus arguit vnitatem & identitatem naturæ, vt patet primo Cœli, & Commentator ibidē commento 8. vnus motus nō prouenit niſi ab vna natura. Amplius habent eaſdem operationes eadē organa reſpectu motus progreſſiui ab eiſdem conſeruantur & ab eiſdem corrumpuntur, habent ēt eadem membra, vnde ſequitur vt habeant eaſdem formas, quia mēbra cerui non differunt a mēbris leonis, niſi quia anima differt ab anima, vt ipſemet Commentator teſtatur primo de Anima comm. 52. habent etiam eaſdem operationes, vt dicit Auguſtinus quòd generatum per putrefactionem generat alia, vt videmus de apibus, & veſpis generatis ex putri materia, & etiam apparet de plantis. Amplius contradicit ſibi magiſter eius Ariſtote. in 7. primæ Philoſophiæ. in tex. commen. 23. & 31. vbi habet quòd quemadmodum aliqua ab arte fiunt eadem, & a caſu, ſic etiam in natura poſſunt aliqua fieri eadem a natura, & a caſu, ita quòd vt aſſerunt, ſi opinio eius vniuerſaliter intelligatur eſt opinio falſa. Nos autē credimus doctrinā iſtius viri fundatam eſſe in veris principijs Philoſophiæ. Ariſt. enim in primo Phyſicæ auſcultationis volens probare quomodo ex primis contrarijs fiunt omnia quæcunque fiunt in natura, inquit, quòd hoc oportet in ratione conſiderare, & ideo altius exorditur vbi inducit dignitates: quaſdam: quarum veritas vt dicit Simplicius, ſe extendit nō ſolum ad naturalia, verum etiam & ad generatiōes artificialiū, vt aſtipulatur etiam ipſe Ariſt. in exemplis adductis. & Commentat. etiā idem notat in commento quadrageſimo quinto, quæ tales ſunt ꝙ non quodlibet agit in quodlibet, nec quodlibet patitur a quolibet, nec quodlibet fit ex quolibet, nec quodlibet corrumpitur in quodlibet, ſed determinatum fit ex determinato & corrūpitur in determinatum, & inducit hoc primo in his quæ ſunt ſimplicia, & quæ fiunt per alterationem: deinde inducit illud idem in compoſitis, & in his quæ fiunt per concretionē, vt dicit Themiſtius, & ſecretionē, vnde aſſerit, ſimiliter autē hoc eſt & in alijs, quoniam nō ſolum ſimplicia eorum quæ fiunt, ſed etiam compoſita ſm eandem ſe habent rationem, ſed diſpoſitiones oppoſitæ latent: & ibi concludit ꝙ in generatione compoſitorum tam a natura q̄ ab arte, omne quod fit, fit ex ſuo oppoſito determinato. vnde cum generatio compoſitorum in quadam conſonantia conſiſtat dicit ꝙ omne conſonans fit ex inconſonanti, ſed non ex quolibet. vnde vt inquit Themiſtius, conſonantia domus non fit ex inconſonantia nauis, aut econtra, nec conſonantia hominis ex ea quę aſini, aut

Vid. iſta O vbi iuuenies hoc ſignum ✠

aut ecõtra, ſed ex propria ſibi correſpondente. vide ibid. tex.c.46. domus fit non ex eo ꝙ compoſita ſunt hęc ſ. ex eo ꝙ diuiſa ſunt hæc ſic, vbi Commẽ. vult ꝙ domus fit ex ſua priuatione oppoſita q̃ non cõſiſtit in quibuſlibet rebus, quia non reperitur in lignis ex quibus fit nauis, vel ĩ ęre ex quo fit ſtatua ſed in determinatis rebus, quia vt dicit Them. iſta incõſonãtia domus inuenitur in lapidibus & in cemẽto, & incõſonantia nauis in lignis ex quibus fit nauis, & ẽt qa litera dicit ſic vbi litera arabica habet & in determinata diſpoſitione vult Cõmen. iuxta intentionẽ Philoſophi ꝙ priuatio formæ domus non conſiſtit in lapidibus in quacũq; diſpoſitione exiſtentibus, nã nõ dicimus ꝙ in monte vnde adhuc lapides non ſunt excisi conſiſtat priuatio formę dom᷒, nec priuatio nauis eſt in arboribus quæ ſunt in nemore: priuationes.n. formarum ſm philoſophos ſunt in ſubiectis propinquis nõ in ſubiectis remotis: non enim priuatio hoĩs conſiſtit in elementis aut in cibis, ſed in menſtruo mulieris non in quacũq; diſpoſitione exñte: eſt.n. vt aiunt Phiſici & medici, aliquod menſtruum adeo fetulentũ ꝙ nõ põt eſſe materia conueniẽs ad hominis gñationem, vt teſtatur experimentum de illis quę in primis diebus concipiunt ꝙ fetus leproſi euadũt. ſic igitur Ariſt. iudicio cõpletur ꝙ cuiuſlibet cõpoſiti generatio fit ex priuatione determinata exñte in ſubiecto determinato, & ſic determinato. videlicet. ꝙ ſit ĩ diſpoſitione propinqua. Nam 2. de anima vniuſcuiuſq; act᷒ in potentia exñte & diſpoſito aptus natus eſt fieri, ſic paſſum diſpoſitum patitur ab agente. Mirum eſt igitur per vitam meam de iſtis viris illuſtribus qui vidẽt gñationes rerum artificialium requirere priuationes determinatas & in ſubiectis determinatis & in diſpoſitionibus determinatis exiſtentibus: & tñ in naturalibus hoc non concedunt pręcipue in compoſitis perfectis ſicut ſunt animalia & plãtæ: ſi enim priuatio domus non inuenitur in quacunq; materia indiſcriminatim ſed in determinata, multomagis credendum eſt hoc in rebus naturalibus & præcipue in rebus animatis, q̃ũo igitur fieri põt vt eadẽ priuatio reſpectu eiuſdem formæ ſm ſpeciem inueniat᷑ in materia digeſta & in materia putrefacta: nam materiæ quæ fundant priuationes proprias ſunt materiæ propĩquę reſpectu formę nõ materiæ remotæ Amplius reſpectus formę ad materiam propriam eſt neceſſarius, quia formæ propriæ diffiniuntur per materias proprias, & vnius rei non poſſunt eſſe plures diffinitiones, & inde ſequitur vnã formam non poſſe inueniri niſi in vna materia. Amplius niſi ita eſſet q̃ũo demonſtratio Philoſophi in 1. de gener. anim. deduci poſſit dum probat ꝙ talia quæ ex putri materia genita ſunt generant quidem ſed illud quod genitum eſt: diuerſum eſt a gignentibus ita ꝙ non eſt mas neq; fęmina. Amplius ſi vna & eadem ſpecies poſſet fieri ex putredine & ſemine tunc natura faceret aliquid ocioſum. ſi igitur natura põt generare ſpeciẽ aliquam ſine ſemine, magis igitur & fœminæ

feminę coitus eſt res vacua. Amplius ſi hoc eſſet non eſſet niſi propter ſolicitudinem naturæ in conſeruanda forma, ſed natura rei nobilioris magis ſolicitudinem gerit: videretur igitur naturā iſtum duplicem modum magis applicauiſſe ſpeciebus perfectiorib⁹ quod non videmus. Nam vt inquit, ſi talia genita ex genitis ex putri materia haberent mas & feminā & coire poſſunt & generarent, tunc aut talia genita eſſent eiuſdem ſpeciei cū gignētibus, aut alterius ſpeciei, ſi eiuſdē ſpeciei pariformiter eſſet etiā de animalibus gignentibus ꝙ debuerūt generari ex his quę erāt eiuſdē ſpeciei: nam hoc in cęteris, vt inquit, animalibus videmus. vnde Socrates ex quo genuit aliquē ſibi ſimilē in ſpecie, Sophroniſius eius pater, etiā genit⁹ eſt ab aliquo ſibi ſimili in ſpecie, hoc aūt in caſu non videmus: vnde pulices & pediculi, vt inquit Ioannes Philoponus in illo loco qui ex materia putri geniti ſunt, generāt quoſdā vermiculos albos qui nō ſunt eiuſdem ſpeciei cū ipſis: ſi igit iſti vermiculi generare poſſēt aliquā quę eiuſdē ſpeciei ſunt, pariformiter & tales vermiculi fuiſſent geniti ex his quæ ſunt eiuſdem ſpeciei, quod eſt falſum, & contra ſenſum & experimentum. ſi autem generāt aliqua diuerſarum ſpecierum pariformiter erit etiā de illis genitis ꝙ generabunt alia & non eiuſdem ſpeciei propter prædictā cauſam, ergo alterius ſpeciei: & ita generatio ſpecierum excreſcet in infinitum. natura autē abhorret infinitum, modo ſtante via latinorū aſſerēte in animalibus priuationē eiuſdem formæ ſm ſpeciem ſaluare poſſe in diuerſis materijs videlicet digeſta & putri. Dicam ꝙ ratio Ariſt. nulla eſt, quia dicam ſibi ꝙ iſta animalia genita ex his quæ ex putri materia genita ſunt, ſunt eiuſdē ſpeciei cum genetātibus, & talia etiā generabūt alia quę ſunt eiuſdem ſpeciei cum illis, & ſic nō procedit generatio ſpecierū in infinitum, vnde pulices & pediculi nati ex putri materia ſunt eiuſdē ſpeciei cū illis vermiculis genitis per propagationem ex illis, quia dicā ꝙ eadem priuatio formę repeiitur in materia putri ex qua generata ſunt prima, & in materia digeſta ex qua generata ſunt ſecunda, & ita rueret demonſtratio Philoſophi in loco allegato, & ideo mens Auer. eſt mens Ariſt. vt vides. Ad ratiōes igitur Scoti, primo nego ꝙ Cōmentator ſibi cōtradicat, quia in accidentibus quæ reſpectu ſubſtantiarum habent entitatem diminutam illud non inconuenit vt idem poſſit generari ab vniuoco & ab equiuoco, ſicut ipſe bene gloſat in. 12. metaphy. cōmen. 18. & ſimiliter eſt de elementis quę ſunt ſubſtantię imperfectæ: & ſunt, vt dicit. 3. cęli. cōmē. 67. medię inter ſubſtantias & accidentia, ſed loquendo de generatione ſubſtātiarum perfectarum pręcipue vt ſunt animalia & plantæ ſecus eſt, quia plura requirūtur ad generationes perfectorum q̄ imperfectorum entium: in iſtis enim generabilibus & corruptibilib⁹, vt dicit Cōmen. in. 2. cęli. cōmē. 62. quāto aliquid eſt nobili⁹ & perfectius tāto pluribus motibus cōſequitur finē ſuū, & ideo in talibus eadē ſpecies non

pōt fieri a natura & a caſu. Ad authoritatē Auguſt. reſpondetur ꝙ, vt dicit Albertus Magnus in tract. de tēpore, Auguſt. & Galenus non cognouerunt naturas rerū: tn̄ dato ꝙ dictum Auguſtini habeat locum, ꝙ animalia & plantæ ex materia putri gn̄ant, aliās ſunt illæ ꝗ ſunt genitæ ex ſemine: rn̄detur ꝙ verū eſt, ſed nō ſequitur ꝙ ſint eiuſ dē ſpēi: quia, vt dicit Philoſophus in primo de generatione aīalium, licet genita ex putri mā gn̄ant. vide ēt in 8. de natura aīalium. ca. 1. vbi dicit plantarū numerum aliud munus eſſe in ſe ꝙ gn̄ant alteram ſibi ſīſem in his quę ex ſemine generant, tn̄ illud non eſt mas neque femina, ſed ea ꝗ ſunt ex ſemine nata gn̄ant aliqua quę ſunt eiuſdem ſpēi. Et mirū eſt qūo iſti accuſant Auer. & non aduertūt ꝙ accuſant Ariſt in hoc, quia Ariſt. in illa demonſtrōne allegata ꝓſupponit ꝙ aīalia gn̄antia ſīle in ſpecie differūt ſpecie ab aīalibus gn̄antibus illud, quod nō eſt mas, neq; femina mō aīalia illa ꝗ ex putri mā sūt genita ſunt hmōi, qa nō gn̄ant, neq, mas, neq; femina, igiť ſunt diuerſarū ſpecierū ab aīalibus generantib⁹ marē & feminā: talia aūt ſunt quæcunq; ex ſemine gignūtur. Cōfirmatur ex ſn̄ia Ariſt. in 5. de hyſtoria aīalium. ca. 1. vbi dicit, ꝙ in piſciū gn̄e nōnulla nec mares, nec fęminæ gignunť quæ licet genus idē cū alijs ſortiantur, tn̄ ſpecie differunt, & in eodē cap. poſita diuiſione in qua aīalia cū ſtirpibus cōueniunt, v3, quia quędā ex ſemine, quædā ſponte naturę naſcunť, quę aut humo putreſcēte, aut ſtirpe putreſcēte cōſiſtunt, vt plura inſecta cernimus gn̄ari ī aīalibus ipſis excremētiſq, partiū gn̄antur. de his in fine capituli dicit. Quæ aūt per ſe, aut in aīali, aut in terra, aut in ſtirpe gn̄antur, vel in eorū partib⁹ generantur eadēq; maris & fœminæ ſexu diſtincta ſunt, iis coeuntibus gignitur quidem aliquid, ſed ex quo nihil amplius gigni poſſit. ver g. coitu pediculorū lēdes dictæ procreātur, muſcarū, vermiculi, pulicū, genus vermiculorū in ſpeciē referēs, ex quibus nec ea quæ gn̄arint proueniant, nec aliud vllū animal, ſed id quod ſunt ſordes tn̄ ꝑſiſtunt. Adduco Ariſt. authoritatē in 6. de natura aīalium in hac mā cap. 15. vbi loquitur de piſcibus, ꝗ ſponte naſci poſſunt, vbi habet, ꝙ ex his quæ coitu naſcuntur naſci poſſunt ſponte etiam nonnulla, vt aſſerit de mugilibus, qui naſcuntur in ſtagnis in qbus neq; ouum, neq; ſemen cōtinetur. Ex hoc aūt clare oſtenditur ꝙ iſtud genus mugilaginum taliter procreatum, nō eſt eiuſdē ſpeciei ſpecialiſſimæ cū illo quod ex coitu fit, qa illo ex coitu ē mas, & fęmina, ſed in iſto nequaꝗ ſicut dicit ibidē Ariſ. cap. 14. de anguilla quę neq; ouum, neque ſemē habet, & ideo nō eſt mas, neque femina, vt dicit Ari. in 4. de natura aīalium. cap vlt. & hoc oſtenditur ex ſentētia Philoſophi ibi. d. enim ſunt, qui omne mugilū genus ſponte oriri opinentur, ſed nō recte. Nam & oua eorum fœminæ & mares ſemen genitale hr̄e. mares cernuntur, verum genus quoddam eorum eſt quod nō coitu, ſed ex limo, arena ue enaſcatur. Ecce igiť aperte ꝙ aliud genus ſ3 Ariſt. eſt mugilum ex coitu, & aliud eorum

rum,qui ſpõte prodeunt, ſumit.n. genus pro ſpecie,vt ſui moris eſt ĩ illis libris,plerunq, fallacia igitur cõſequentis decipit eos, quia licet eadem animalia apud Ariſt.ex coi tu & ſponte naſci poſſunt, non ex hoc propterea ſequitur eadem ſpe cie prouenire,quia hoc impoſſe eſt propter allegatas rõnes, & ꝙ gen⁹ pro ſpecie plerunq; in libris de ani malibus ab Ariſt.ſumatur, oſtẽdi- tur ex octauo de natura aĩalium. Ad rõnem negauit aſſumptum ꝙ quęcunq; poſſunt agere,quia non habent eaſdẽ operationes,quia nõ poſſunt generare ſibi ſimile in ſpe cie 2.de anima.tex.c.34. Natura- liſſimum opus viuentium eſt quę- cunq; non orbata ſpontaneã gene rationem habentia generare tale quale ipſum, & ſimiliter non hñt eadem mẽbra,quia tunc in eis eẽt mas,& fęmina,quod Ariſt. negat. de motu aũt patet ꝙ vnitas motus infert vnitatẽ naturæ in ſimp'ici- bus,nã de illis Ariſ.loquitur ibi: ta men dico,ꝙ nec motus ſunt idem ſpecie,quia anima mouens & cor- pus motum differũt ſpecie:vt ego teneo: ſi aũt tu hoc aſſumas tunc petis,in hoc enim eſt qõ,de colore autem,& de aliis accidentibus cõ- munibus non eſt cura, quia talia inueniuntur etiã in rebus ſpecie & genere differentibus. Ad illud ve- ro in quo dicitur,ꝙ cõtradicit ma- giſtro:in ſeptimo metaph.reſpon- detur,ꝙ vt inqt lucidiſſimus The- miſtius in primo de anima miran dum eſt de illorum prudentia, qui volunt extra vim probationũ hr̃e cum ab exemplo ſit argumentum infirmiſſimum.& Comment.2.de anima.com.67.exẽplorum requi- riť manifeſtatio, & nõ verificatio: exemplis enim vtimur non vt ita ſunt, ſed vt audiant,qui addiſcũt. Dico igitur quòd dicit Ariſt.in ſe- ptimo meta.dum dicit,ꝙ quemad modum in artificialibus eadem ſa nitas poteſt fieri à natura,& ab ar- te,ſeu caſu,ſic in natura eadẽ ani- malia poſſunt fieri cum ſpermate, & ſine ſpermate:dico ꝙ ſimilitudo in hoc exẽplo de ſanitate non cur rit quantum ad omnia ꝙ ſicut ea- dem ſanitas ſecundum ſpeciẽ po- teſt fieri à natura & ab arte,ſeu ca- ſu, ſic idem animal ſpecie poteſt fieri a caſu,& a natura, quia tunc contradiceret ſibi Philoſophus in primo de generatione animalium manifeſte,ſed ſimilitudo ſolũ cur- rit penes hoc, ꝙ ſicut ſanitas po- teſt fieri diuerſis modis, ſcilicet ab arte,& a caſu,ſic animalia poſſunt fieri cum ſpermate, & ſine ſper- mate. Amplius iſti peccant per fal laciam conſequentis, quia textus ad eadem, ſed non dicit eadem ſpe cie. ſunt igitur eadem genere, aut ſpecie ſubalterna non ſpecialiſſi- ma. amplius ſunt eadem acciden te, & ſimilitudine, quæ eſt cauſa deceptionis.

Homo in generatione hoĩs non la- gitur aliud niſi illud quod ẽ quaſi inſtrumentum,per quod agũt cor pora cœleſtia,& virtutes informa- tiuę etiam quę ſunt in ſeminibus fiunt a corporibus cęleſtibus, & ideo corpora cęleſtia concurrunt, vt artifex, & homo vt inſtrumen- tum 8.phy.com.47.idem 12. me- taphyſi.com.13.& 18.

Homo eſt paruus mundus, & ani- malia 8 phy.com.17.& 57.

Hõ minimus nãliter ẽ terminatus

in natura & maximus ſimiliter: ſi .n. magnitudines rerum nõ eſſent terminatæ, non haberẽt pfectionẽ qſitam in nã p motũ augumẽti. 8. phy. cõ. 62. & 44. & 6. phy. 32. & 91.

Homines multi putando ſcientiam habere ignorãt. ex diſputatione 3. in ſolutione. 13. dubij.

Hõ proportione ſui corporis prę cęteris aĩalibus plurimũ cerebri hẽt, & inter hoĩes magis mares mulieribus. ex. 2. de part. aĩalium. cap. 7.

Homo ex animalibus ſolus rectus incedit. ibidem.

Hoĩ linguã nãliter q̃ aĩalibus dedit. habet. n. hõ linguã idoneã & ad duplicẽ vtilitatẽ datã, vt nã plerunq; facere ſolet: nã & ad ſaporũ ſenſum, & ad formatiõẽ ſermonis ſibi cõfert, ex. 2. de partib. aĩal. ca. 16. idem in 2. de anima. t. c. 88.

Homini lingua abſoluta molliſſima & lata præ cæteris animalibus eſt. ibidem cap. vltimo.

Hoĩs cor vergit ad ſiniſtrã partẽ, in cęteris vero aĩalibus in medio pectore ẽ, q̃a hõ aĩaliũ maxime hẽt refrigeratã partem ſiniſtrã. in 3. de part. aĩal. ca. 4. vbi agit̃ de corde.

Hominis ſolius aĩalium, vt ità dixerim, cor palpitat, quia ſolus hõ expectatione, aut ſpe rei futurę mouetur. 3. de partibus animalium. cap. 6. vbi de pulmone agitur.

Homini ſoli aĩalium vngues natura tm̃ operimẽti gratia dedit, tegũt .n. extremos digitos: ſed aliis aĩalib' ad aliũ vſum molita eſt. ex. 4. de partib. aĩal. cap. 9. Et aduerte q̃ Gal. & medici accuſant Ari. ĩ hoc.

Homo vnus cauda caret, nates hẽt, quod nulli quadrupedum datum eſt. ex 4. de part. animal. cap. 9.

Homini nates natura tribuit & ad ſedendum, & ad cooperiendum anum. ibidem.

Hominis pedes maximi ſunt proportiõe magnitudinis, ſolus. n. homo animalium rectus incedit. ex 4. de partibus aĩalium. cap. 9.

Homini eſt quid propriũ ſeſſio ſm Gal. ſicut eſt habere ſtaturam rectam. Auer. in 4. de partibus aĩalium in cap. de pectore.

Hominis præcipue cerebrũ ſero ab humore frigoreq; vẽdicatur: nã & ſinciput inter oſſa vltimum cõfirmatur. Ari. in 2. de gene aĩal. ca. 4. prope finẽ. vbi dicit, cerebrũ hoĩs præ cęteris eſſe humidiſſimum & maximũ pportione corporis hẽt.

Homines multi nõ pñt recipere primas propões, aut propter diminutionem in natura, aut pp defectũ exercitationis, aut pp peſſimã cõſuetudinẽ quę radicata ẽ in eis. primo cęli. cõ. 22. vide ẽt in 2. primæ philoſophiæ. cõ. 15. & tex. & primo cœli. cõ. 90. & in 2. phyſ. cõ. 6. & in prologo ſuper 3. phyſic.

Hominis actio prima intentio non eſt propter ſuum eſſe: & ipſe etiã non eſt niſi propter complementũ diminutionis iſtius eſſe, ſecũdum hoc erit actio huius prima intentione propter aliud, ſecunda pp ſe, in rebus aũt diuinis eſt econuerſo .ſ. q̃ actio eorũ prima intentione eſt propter ſe, ſecũda vero propter aliud, & hoc ponẽdũ eſt in ſcĩa naturali, & declãdũ in ſcĩa diuina. 2. cœli. c. 17. & 21. & 11. met. c. 36.

Homo in pluribus rebus enuntiare non põt ſm rei naturã, ſed ſm ſui poſsibilitatem. 2. cęli. com. 60.

Homines tres mouere nauim, & q̃ vnuſquiſq; trium hoĩum non moueat nauim, eſt falſum: iſte. n. ſermo,

mo.ſ.ꝙ impoſſe eſt vt vnuſquiſq; tm̃ hoı̃um non habeat potẽtiam qua moueat nauim per ſe, & vnuſquiſq; eorũ in congregatione habeat potentiã qua moueat nauim per ſe, ita ꝙ vnuſquiſq; non hẽat pñam qua moueat nauim ĩ actu, & cũ eſt in cõgregatione habet potentiam vt moueat ipſam actu eſt ſermo valde impoſſ'is 3.cęli.cõ.8.

Hominis iuuẽtus ſm medicos eſt vſque ad.35.annos,& ſi poſuerimus ꝙ tẽpus iuuentutis eſt equale tẽpori ſenectutis,tũc vita n̄alis hoı̃s eſt vſq; ad 70.annos.ex 2.de generat. & corruptione.com.58.

Hõ praue odorat 2.de aı̃a. t.cõ.92.

Homo habet guſtum certiorem olfatu 2.de anima. tex.cõ.94. idem ex libro de ſenſu & ſenſato.

Hõ eſt prudẽtiſſimus aı̃alium ibid.

Homines ingenioſi & nõ ingenioſi ex ſenſu tactus dignoſcunt. ibidẽ.

Hoı̃es molli carne ſunt bñ apti mẽte,duri aũt carne ſunt inepti. ibid.

Homo & aı̃alia anhelantia impoſſibile eſt vt olfaciant ſine inſpiratione 2.de anima.t.c.98.

Hõ per virtutẽ rõnalem differt ab alijs aı̃alibus,vt dictũ eſt in multis locis 3.de aı̃a.c.1.cõſiſe.12.primæ philoſophiæ c.38.& 10.ethi.ca.9.

Hõ non eſt intelligens in actu niſi propter continuationẽ intellectus cum eo in actu 3.de aı̃a.com.5. in ſolutione ſecundæ quæſtionis.

Homo ponit principium ſuę conſiderationis de rebus poſſibilibus ex præſentibus rebus quas videt:& iõ poſſibile eſt vt homo cogitet in aliqua re,adeo ꝙ inueniet ex eo aliquod indiuiduum quod ante non ſenſit,ſed ſenſit ei ſimile nõ ipſum idem 3.de aı̃a.c.33.idẽ cõ.5.& 20.

Homo non eſt generabilis & corruptibilis niſi per virtutem cogitatiuam 3.de anima. commen.33.

Hõ in ſtatu quo habet intellectum adeptum ſm Themiſt aſſimilatur Deo quoquomodo in hoc,ꝙ eſt omnia entia quoquomodo,& ſciẽs ea quoquomodo 3.de aı̃a. cõ.36.

Homines poſſunt ſe inuicem iuuare ad habendum intellectum adeptum,ſicut iuuant ſe in ſciẽtijs ſpeculatiuis 3.de aı̃a.com.36.

Hõ inter oı̃a aı̃alia eſt melioris tactus,& præcipue caro palmę & maxime caro indicis.ex cõmento lib. de ſen.& ſen.

Homini non ſolum propriũ eſt erectum ſtare,verumetiam & ſedere, cũ ſolus vertebrũ habeat quo vtiliter ſedere põt & hoc multos latet Gal.13.lib.de vtil.part.cap.1.& 3.

Homo ſolus inter aı̃alia pedeſtria bipes eſt,& erectus incedit,quoniã manus habet.ibid.Galenus.

Homini ſoli dorſum eſt ſm rectitudinẽ tibiarũ:& iõ ſolus rectus incedit.Gal in 3.de vtil.part.cap.3.

Homo non iõ erectus incedit vt cęlum poſſit intueri Gal.in 3. de vtilitate part.ca 3.vbi improbat hãc opinionẽ,& oſtẽdit quõ Platonis dictum ſit intelligendum.

Homo melius diſtinguit differentias ſenſibiliũ olfatus,ꝗ̃ cętera aı̃alia,& tamen multa animalia comprehendunt fortius odores a remotis. Auer.in lib.de ſenſu & ſenſato, & eſt ſententia Ariſt.in 5.de generatione animalium.cap.2.

Homo cõprehendit differentias rerum ſenſibilium quaſi medullam de cortice:bruta aũt quaſi cortices fructuũ. Auer.in fi.libri de ſenſu.

Hominis auditus eſt via ad diſcipli-

nam,quia diſciplina non ſit niſi p loquelã,quæ non redditur niſi per auditum,ſed intelligere quid ſignificant verba nõ eſt auditus,ſed intell's. Com.in fi.libri de ſen.& ſen.

Homini propriũ eſt reminiſcentia, memoratio aũt eſt ĩ omnibus animalibus imaginãtibus,& exiſtimatur ꝙ multa aĩalia non imaginantur, vt vermes & habẽtia conchas. ex cõ. libri de memoria & remin.

Homo bonę rememorationis eſt ille,qui eſt tardi motus in cuius aĩa figuntur formæ,& eſt ille cuius cõplexio poſterioris cerebri eſt retinens formam conſiſtẽtem in ipſo, & eſt ille cuius hac parte dominatur ſiccitas magis,q̃ humiditas. ex com. Auer. ſuper lib. de memoria & remin.prope finem.

Homo rememorat multotiens qđ ſenſit in pueritia, quia in pueritia multum amat formas, & miratur multũ in eis,quapropter figitur in aſpectu earũ, quapropter difficile amittit eas.ex lib.de memor.ibid.

Hõ ſentit quandoq; in ſomno qđ ſentit per quinq; ſenſus abſq; hoc, ꝙ ibi ſit aliquod ſenſibile extrinſecũ per contrarium motum ei, qui accidit ĩ vigilia ex lib.de ſo.& vig.

Homini accidere poteſt vt ſomniũ vnum ſibi interpretetur in alio ſomnio,ſicut accidit Herculi.ex lib. de diuinatione ſm quietem.

Homini accidit vt videat ſomniũ, & poſtea obliuiſcatur,& poſtea fortè rememorabitur illud in vigilia. ibidem.

Homines habentes complexiones melancolicas, & frigidas ſunt verioris ſomnij propter virtutẽ imaginatiuam:nam humiditas cooperit virtutes & opilat vias ſpirituum & facit ſomnum ſiſe morti, ita ꝙ ferè nihil imaginatʳ dormiẽs.ibid.

Homo habet nãm comprehendendi ſcĩas ſpeculatiuas per proprias propoſitiones habitus,& ſi habeat cõprehendere eas ſine propoſitionibus,tũc ille propoſitiones eſſent ocioſe.ibidem prope finem.

Hominũ vita ſequitur proportionẽ cordis cõplexionalem, quæ ẽ inter virtutes actiuas,& paſſiuas, & ideo videmus multos hoĩes quorũ mẽbra manifeſte ſunt fortia,& virtutes eorum ſunt magnæ, & contingunt eis ægritudines mortales & moriuntur ante ſenectutem, & videmus alios minoris virtutis, & debilioris venire ad ſenectutem,licet vtantur regimine cõſimili.ex lib. de cã lõgitudinis & bre.vitę. Auer.

Homines habitantes in inſulis marinis ſunt lõgioris vitæ, q̃ habitantibus in agreſtibus.ibidem.

Hominum genus arte, & rationibꝰ viuit.ex proœmio meta.

Hominibus ex memoria fit experimentum.ibidem.

Hominibus ſcientia & ars per experimentum euenit.ibidem.

Homines propter admirari & nũc, e tũc inceperũt philoſophari ibid.

Homo liber eſt,qui ſui cauſa & nõ alterius gratia eſt.ibidem.

Hoĩum nã multipl'r ſerua eſt. ibid.

Homini non eſt impoſe intelligere abſtracta, ſicut impoſe eſt veſpertilioni inſpicere ſolem,licet ſit difficile.Com.in 2. met.c. 1.vide idem, in 9.met.in vlt.tex.vbi dicit,ignorantia.n.talium in nobis nõ eſt talis qualis cecitas.idem in 3. de aĩa. cõ.36.& 12.meta. tex.c.38. & 39.

Hominũ complemẽtum nõ perficitur niſi per cõgregationes, & congre-

gre-

gregatio per bonitatẽ, eſſe ergo boni eſt neceſſariũ, & nõ eſt neceſſariũ eos ſcire veritatẽ 2.met. cõ.14.

Homines quidã non cõcedunt prima intellecta niſi inquãtum ſunt famoſa, & ſi cõtingat ꝙ oppoſita illorũ ſunt negabũt ea 2.met. c.15.

Homines quidam in quibus imaginatiua dominatur ſupra cogitatiuam, non credunt demonſtrationibus niſi concomitetur eas imaginatio, & ideo iſti nõ poſſunt credere extra mundũ non eſſe nõ plenũ, aut vacuũ, aut tẽpus, neq; credere ẽt entia quæ non ſunt corpora, neq, in loco, neq; in tempore 2. meta.commen.15.

Homo, & ens homo, & vnus homo idem & non diuerſum aliqd oñdit ſm dictionẽ repetitã 4.met. t.c.3.

Hoĩes decipiuntur circa ea q̃ ignorãt 4.met.t.c.8. vbi Cõm. in com. ſupplet, dicit enim: hoĩes.n. nõ decipiunt̃ niſi, aut ĩ eo quod neſciũt, aut in eo, cuius cognitio nõ eſt val de manifeſta.

Hõ hic ſingularis cũ fiet terra non eſt iſte homo in actu, neq; potentia propinqua, aut remota ſicut en tia, ſed ſi iſta terra fuerit homo in potentia, erit alius homo numero: non autem erit ille homo corruptus. 4.met.com.20. Ex quo patet ꝙ ad præterita nõ eſt potentia, neque propinqua, neq; remota, vbi ſcire debes ꝙ vt ſcribit Com. in 4. phy.com.120. duplex eſt priuatio, quędam pręcedit eſſe, & cũ iſta pri uatione cõiungitur poſsibilitas eſſendi, quædam vero ſequitur poſt ipſum eſſe, & cum iſta nõ coniun gitur aliqua poſsibilitas eſſendi iẽ ſecundo, & de iſta loquitur. Cõm. ꝙ corruptum non eſt in potentia, neq; ꝓpinqua, neq, remota, vt idẽ numero redire poſſit. vñ 12. meta. com.11. ſi talis potẽtia quę in aduentu formę corrũpitur poſſet eadem numero redire, tũc corruptũ poſſet redire idem numero.

Homo quodammodo eſt finis omnium 2.phy.tex.c.24. nõ intelligit̃ illa propoſitio ſicut intelligũt eam vulgares ꝙ homo ſit finis oĩum entiũ, ſicut patet intuẽti verba, & intentionẽ Ariſt. loquitur.n. ibi de re bus factis ab arte reſpectu talium. hõ quodãmodo eſt finis, vt exponit Themiſt. & Simpl. & Cõment. in cõmento dicit hoĩem quodammodo eſſe finem rerum creatarũ propter ipſum, nõ quia ponat crea tionem, ſed ſm ſuam conſuetudinem appellat oẽm factionẽ & generationem rei creationem, quia aũt hominis natura multifariam ſerua eſt, vt dr̃ in proœmio meta. Artes quædam propter neceſſitatẽ, & quędam propter delectationem, inuentæ oẽs ſunt propter hominẽ, quia aũt finis duplex eſt, cui, & cu ius gratia, vt ĩ philoſophia dicit ſe determinaſſe, aut in morali, vt exponit Themiſtius, & Simpl. aut in prima philoſophia: in 12.n. met. tex.com.37. videtur ponere iſtam duplicem diſtinctionẽ finis. ſ. cui, & ẽ finis præexiſtẽs motui, & finis gratia cuius & ẽ finis motus, ſicut æger eſt finis cui.i. ad cuius cõmo dum acceſſitus eſt medicus, & ſani tas eſt finis grã cuius pp quã medi cus ẽ acceſſitus, aut ꝑ philoſophiã põt intelligi nãlis nã. nam I 2. de aĩa. t.c.35. & 37. ponit̃ iſta diſtinctio, homo igitur eſt quodãmodo finis rerũ artificialiũ, quia eſt finis ad cuius cõmodũ oẽs artes inuen-

tæ ſunt. ſed nunquid ſit aliquis locus in philoſophia in quo elici poſſit hoīem quodāmō eſſe finē oīu ȝ entiū, dico ꝙ Com. in 2. de aīa. cō. 32. dicit: finis aūt & cōplemētum aīalium habentiū virtutē cogitatiuā. i. intelligibilem: idē 2. phyſ. cō. 26. hoīs forma eſt vltima propter quā fuit materia. & Ariſt. in 2. de aīa. in tex. cō. 37. oſtendit qūo aīa eſt finis corporis ī genere cauſæ finalis: oſtendit iſta rōne quia oīa corpora phyſica ſunt aīæ inſtrumēta, & quia aīa hoīs eſt perfectiſſima maxime de illa verificabitur illud. vnde 7. politicæ ſemper deterius nobilioris grā eſſe dr̄, reſpectu igitur rerū corporeatum gn̄abiliū patet qūo ex naturalibus dici pōt hoīem eſſe finē, ſed reſpectu æternorū nunquid hō ſit finis, reſpondeo eſt finis ſecūdaria intentione. nam 12. Meta. cō. 36. & 2. cęli. tex. com. 21. & 17. ęterna primaria intentione agunt propter ſe, & ſecundaria intētione agunt propter iſta inferiora. & ſi Deus, & natura de rebus nobilioribus magis curât, ſequitur ꝙ hō precipuus erit finis ſecundaria intentione intētus à Deo, & ab intelligētiis. vn̄ Com. in. 2. phy. com. 75. ſcribit ꝙ nām agere propter finē eſt maximū fundamentum in ſcīa diuina ad probādum ꝙ Deus habet maximā ſolicitudinem circa ea quæ ſunt hic, nā aūt & Deus de nobilioribus rebus maiorē ſolicitudinem gerūt. vnde 2. phyſic. tex. cō. 46. deridet antiquos aſſerentes caſum, & fortunam eſſe in cęleſtibus animalibus, & non in generabilibus, & in libro de diuinatione ſm̄ quietem, vbi oſtendit quæ ſit cā veri ſomni de futuris, & dicit ꝙ ſunt ab intelligētia pp maximā ſolicitudinē quā habet erga ipſum hoīem: ſm̄ viam ēt Them. homo eſt finis ſecūdaria intētione maxime principaliter q̄ alia quæ ſunt hic propter ſilitudinē. Nā hō felix eſt, quodāmodo ſicut Deus ſ hoc, ꝙ eſt oīa entia quoquomō, vt dicit Cōm. authoritate Themiſtij 3. de aīa. cō. 36. & vt inquit Ariſ. in 10. ethic. ca. 10. ſi dij curā habent humanarū rerū vt creditur & rōnabile eſt maxime gauderet optimo & cognatiſſimo, tale aūt hn̄ti mens eſt. &c. & 12. meta. tex. com. 38. deductio autem qualis optima paruo tempore nobis.

Homo demonſtratus nō diuiditur in partes quæ ſunt homo, cōtra ſophiſtas & Petrū de Mantua. Commentator 5. meta. com. 11.

Hō eſſentialiter diſtat ab animali vno modo, & alio modo eſt idem eſſentialiter 5. meta. com. 13.

Homo conualeſcens eſt, & homo cōualeſcit nihil differt 5. metaph. tex. com. 14.

Homo differt à planta p aīalitatem quę eſt qualitas in eo. Com. in 5. meta. c. 19. & eſt in cap. de qualit. vbi elicitur ꝙ ſpecies diffinita p genus ſuum differt à rebus nō cōtentis in illo genere, per ſpecificas aūt differentias differt à ſpēbus in eodē gn̄e contentis. vult. n. Com. in illo commento ꝙ prima acceptio qualitatis ſm̄ quā differentia ſubſtantialis dicitur qualitas ſe extendit tam ad differentias ſpecierum ſpecialiſſimarum quæ ſunt ſpecies vltimæ quàm ad differentias generum, licet commentum communiter inueniatur ibi deprauatum, ſed iſta eſt rei veritas, ſicut ſupe-

ſuperius notaui cum in litera D de differentia memini.

Hominis multæ ſunt cauſæ animal bipes, attamen homo ſm ſe homo, eſt. 5. meta. tex. cō men. 23.

Homo non omnis bonus, aut malus, aut iuſtus, aut iniuſtus, ſed & medium. 5. metaph. tex. cōm. 27.

Hominum genus denominationē potius aſſumunt a primo patre q̄ a prima matre 5. meta. cōm. 33. & eſt ratio vt dicit Cōmētator quia motor eſt nobilior materia ex quo ſumitur denominationem quandoq; ſumi a nobiliori.

Homo falſus dicitur qui eſt promptus & electiuus talium rationum non pp aliud aliquid, ſed propter ſeipſum. 5. meta. tex. cōmen. 34.

Hominis quiditas eſt homo vno modo, & nō eſt homo alio modo, & eſt forma hominis, & non eſt homo qui eſt congregatus ex materia & forma. 7. primæ philoſophiæ. cōm. 21. & cōm. 33. & 34. & 43. & 12. metap. cōm. 14. Inde collige de mente peripateticorum formam eſſe rei quiditatem, & ꝙ materia nō eſt pars quiditatis, ſed eſt vehiculum differens ipſam quiditatem. licet Auicenna in 5. ſuæ metaphy. cap. 5. teneat ꝙ in cōpoſitis forma eſt pars quiditatis, & nō eſt tota rei quiditas, quem ſequitur beatus Thomas, & Scotus 17. metaphy. & Antonius Andreæ, & iſti non diſtinxerunt inter eſſentiam & quiditatem in rebus compoſitis ex materia & forma, & iſta fuit cauſa erroris. Nam Ariſtote. in 3. de anima expreſſe reclamat huic ſententiæ dicens in conceptis cum materia aliud eſt caro & carni eſſe, & magnitudo & magnitudini eſſe, vnde materia bene eſt pars eſſentiæ, ſed non eſt pars quiditatis, vt declaraui in theorematibus.

Homo hominem generat niſi quid præter naturam fiat. 7. metaphy. tex. cōmen. 28.

Hominem Itelligere ſine carnibus & oſsibus impoſsibile eſt. 7. meta. tex. cō. 37. vide in concordantijs.

Hominis affectus ſunt ſubditi rationi, non autem brutorū, vide Themiſtium. 3. de anima. cap. 38.

Homo albus eſt vnum per accidēs. 7. metaphy. tex. cōmenti 41.

Homo nō dicitur albedo ſed albus, neque ambulatio ſed ambulans. 9. metaphy. tex. cōm. 12.

Homo authoritate Prothagoræ eſt metrum omnium rerum, 10. met. t. commen. 5.

Homo eremita qui non eſt pars ciuitatis non eſt bonus, neq; malus. 10. meta. cōmen. 16. idem 5. met. cōm. 27. quia videlicet ciuitati neque bonum, neq; malum affert.

Hominis ſpecies nō ſunt homines quamuis diuerſę carnes & oſſa ex quibus hic & hic. 10. met. t. cō. 25.

Homo eſt albus quia Callias eſt albus. 10. mete. tex. cō. 25. Inde collige accidentia per accidens ſeu communia prius competere indiuiduis, & ſecundario ſpeciebus, qđ etiam Porphyrius aſſeruit.

Hominis albi & equi nigri eſt diuerſitas ſpecie, ſed non in quantū hic albus & hic niger. 10. metaph. tex. commen. 25.

Hominis facit hoīes rationalitas. Commentator. 10. meta. cōm. 25. & elicitur ex tex.

Homo hominem generat 12. met. tex. cōm. 18. idem in ſecūdo phy. tex. cō. 26. 12. met. tex. com. 40.

Homines

Homines prædicentes futura nihil intelligunt de illo quod loquunt 12.meta. cōmen.18.in prima parte digreſſionis.

Homo ē prior ſpermate & eſt principium & perfectum & non ſperma.12.meta.tex.cōmen. 40. & 9. meta.tex.cōmen.15.

Homo per acquiſitionē ſcientiæ diuinæ inuenitur in ſua perfectione eſſendi.12.meta.cō.44.

Homines quidam de veritate cōprehendunt id quod comprehendit debilis viſus de vmbra rei in loco ipſius rei,ita ꝙ putant vmbram rei eſſe rem ex libro deſtructionū diſputa.2.in ſolutione 5.dubij.

Horror fit ex aſperſione rei calidæ. & vide cauſam in libro de ſomno & vigilia.& ibi Themiſtiū. c.21.

Hoc nomen ens dicitur de pluribus ſecundum diffinitionem,& vno ſecundum ſubiectum,primo phy. tex. cōmen. 21.

Hoc nomen prima cōtraria exiſtentia in vnoquoq; genere nō dicitur vniuoce nec æquoce,ſed ſm prius & poſterius.1.ph.cō.56.Et aduerte ꝙ reddit Cōment. ibi cām,quia ſunt cauſæ aliorum cōtrariorum. vnde elicitur ꝙ prioritas cauſæ ad cauſatū,tollit vniuocationē in cauſis quæ per ſe ſunt cauſæ. vide in 8.phyſi.cōmen.77.

Hoc nomen tranſmutari deriuaſin reb⁹ naturalib⁹ a termino ad quē, nō a termino a quo.2.ph.t.cō.14. idē 5.phy.t.cō.48.& 2.de aīa. tex. cō.49.a fine vnumquodq; denominare licet,ſecus in artificialibus quandoq;, vt patet ibidem.2.phy. 14.ſicut de medicatione.

Homerus ſapere & ſentire idem eſſe aſſeruit. 2. de anima. tex. cōm. 150.& 4.meta.tex.cōmen.21.

Humida oīa ſuapte natura in corpore exiſtentia vaſculis quibuſdā continentur, vt ſanguis in venis. & medulla in oſſibus. 3. de natura animalium.cap.20.

Humana cōprehenſio in propoſitis profundis deficit.ex diſputatione.3.in ſolutione.16.dubij.

Humor viuificans eſt ſiccitas lōge a vita remota eſt.2.de genera.animalium.cap.1.

Humidū eſt indeterminatum proprio termino & bene terminabile alieno.2.de gen.& corru.tex.cō.9.

Humefactio in aqua eſt manifeſta ſenſui, ſed ea quæ eſt in aere latet ſenſum.2 de anima. cōmen.113. idem 1.phy.cō.54.& 1.de gene.& corrupti. cōm.19.& 2.de anima. cōm.115.in calce cōm.de aqua.

Humor melācholicus cōuenit ſomno & actioni vnius imaginatiuæ, quia iſte humor eſt multi vaporis,& aſcēdit ad caput & facit ſomnum,& cōuenit ſomno.ibidem.

Humiditatis proprietas vt ſit facilis retineri ab alio & obediens recipere paſſionē abſq; hoc ꝙ retineat formā quā recipit aut habeat retentionē ex ſe.4.methe.cō.1.idē in 2 de gen. & corrup.tex. cōm.9.

Humiditatis & ſiccitatis diffinitiones differenter verificātur in cōpoſitis & in ſimplicibus.4. metheo. cōm.1.& vide conſimile de graui & leui in 3.cœli. cō.9.& vide vniuerſaliter de omnibus primis qualitatibus in cōm.13. in 1.canticæ.

Humidū ē bene terminabile, ſiccū aūt difficile terminabile, humidū .n.ſicco cauſa terminationis eſt,& vtrūq; vtriq; velut colla ſit.4. metheo.tex.cōm.28.

Hypolep-

Hypolepſis quã nos ſuſceptionẽ dicere poſſumus, aut exiſtimationẽ eſt tanq̃ genus oĩum habituũ exiſtentium in intelſu, vt eſt ſcĩa, opinio, intelſs, & id genus. Themiſ. 2. de aĩa. ſup tex. cõ. 152. Nota tamẽ q̃ ẽt quandoq; ſumit᷑ pro aliqua ſpecie, vt pro opinione, ſicut ibidẽ in tex. cõm. 157. ſicut in 2. phy. eſt in ſimili de caſu, vt noſti.

Hypotheticæ propoſitiones ſyllogiſmorũ ducentium ad inconueniẽs ſunt duobus modis, modus ĩ quo præcedens eſt poſſe aut neceſſariũ & cõſequentia neceſſaria, & in his ſemper ponit᷑ præcedens & cõcluditur conſequẽs, & modus in quo præcedẽs eſt impoſſe & cõſequentia eſt neceſſaria, & in hoc ſemper deſtruit᷑ præcedens. 7. phyſi. cõm. 2. idem in 1. priorum in digreſſione de ſyllogiſmo hypothetico.

Hyppomanes quid ſit, vide Ariſt. in 6. de natura animalium. cap. 18. licet Theocritus ĩ pharmacheutria ſit alterius opinionis. Et aduerte diligenter apud Ariſt. hoc vocabulũ eſſe multiplex, quãndoq;. n. ſumitur pro humore ſimili ſemini quẽ genitale equa tempore coitus emittit, quandoq; vero ſignificat carunculã quandam fronti pulli adhærentem naſcens, vt patet ibidem libro. 6. de natura animaliũ. ca. 22. & hoc etiam veneficijs eſſe idoneum dicunt.

De Hyppomane etiã vide quę ſcribit Ariſt. in 8. de natura aĩaliũ. ca. 24. vbi dicit, quę aũt de hoc fabulant᷑ figmẽta muliercularũ & profeſſorum carminis incantamentorum potius eſſe credendum eſt.

Hypocrates & alij medici dixerũt q̃ cauſa putrefactionis eſt caliditas & humiditas, & hoc quia non diſtinxerunt illud quod eſt per ſe ab illo quod eſt per accidens. 4. metheororum. cõmen primo.

Hypaſus methaponiinus, & Heraclitus epheſius ignem aſſeruerunt eſſe principium omnium, ex erratis primi metaphy.

De litera I.

ID inter eſſe dicit᷑ in qđ prius aptum natum eſt peruenire quod permutatur q̃ in quod vltimũ ſm naturam cõtinue permutans, 11. primæ philoſophiæ. cap. 11. & 5. phyſi. tex. cõmen. 22. & ideo arabes mediũ in motu inter appellãt.

Idem ſm ſubiectũ eſt idem per accidens, ſed vere idem eſt illud quod eſt idem per formã. Cõmentator 6. Phyſi. commento. 85.

Identitas eſt vnitas quædam pluriũ eſſendi vt ipſi vtimur vno vt pluribus, veluti quando dixeris ipſum ipſi idẽ, nã vt duobus vtimur vno. 5. meta. in ca. de eodem & diuerſo.

Idẽ ſeipſum trãſmutare non põt. primo de gene. tex. cõm. 73.

Idẽ & ſimiliter ſe habens ſemp idẽ aptũ ẽ facere. 2. de ge. & cor. t. c. 56

Idẽ ſm idẽ nõ p̄t eſſe ĩ actu & ĩ põa.

Idem eidem non erit per ſe cauſa contrarij. 4. metheo. tex. cõm. 56.

Iecur ad temperiem ſanitatẽq; corporis multum confert, finis nãq; eorũ in ſanguine ſitus eſt potiſſimum. iecur aũt omnium viſcerũ excepto corde ſanguine refertiſſimũ eſt. ex 3. de partibus ani. c. 12. vide in cõtradictiõibus nup editis.

Iecur latere ſiniſtro, lien latere dextro cõtineri viſus eſt. Ariſ. in 4. de ge. an. c. 4. vide ẽt ĩ 1. de na. an. c. 8 vbi dicit hoc viſũ fuiſſe ĩ nõnullis

quadru-

quadrupedibus.vide etiam in 2.de generatione animalium. cap.17. vbi dicit quãdo hoc euenit id prodigioſe euenire putandum eſt.

Iecur hominis rotundum eſt ſimile bubulo. primo de natu. ani. c.18.

Iecur magna ex parte maximoq; animalium numero felle caret, verum in nõnullis id habere ſibi annexum videtur. ibidem.

Ignis generatur ab igne ſicut a motu 12.primæ philoſophiæ. cõ.18. & 7.primæ philoſophiæ.cõ.31.vide 2.cœli & mundi.cõmen.32.

Ignis quia eſt ĩ fine ſubtilitatis, ideo non recipit quantitatem maiorẽ, & terra quia eſt in fine corruptionis & groſſitiei, ideo non recipit quantitatem minorem. 4. methe. cõmen.1.idem 2.de anim. cõ.97.

Igne excepto, omnia reliqua elemẽta putreſcunt: etenim terra, aer, aqua, oĩa hæc ſunt materia igni. 4.metheororum. tex.cõmen.4.

Ignis nullum aĩal generat, neq; conſtitui quicq̃ denſis vel humidis vel ſiccis videtur. 2.de gñatione animalium.cap.3. idem in 2. cap. de ſubſtantia orbis Comment & in 12.meta.cõm.18.

Igni & elemento eſſe non idem eſt, ſed vt quidem re & natura ignis, elemẽtum nomen vero ſignificat eo quod acciderit ipſi, quia eſt aliquid ex hoc vt primo in exiſtẽte, ſic & in cauſa & in vno & in talibus oĩbus. 10.meta. tex.cõm.2.inde colligitur nutrimentum reſpectiuum eſſe de quiditate abſoluti.

Ignis aufertur ablatione caloris nõ primo ſed mediante ablatione formę ignis, ſicut riſibilitas aufert hominem, ſed nõ primo ſed ꝑ ablationem rationabilitatis. 8.me.c.5.

Ignis actio ẽ calor maximus & motus ad ſuperius 8. met.c.5. Ignis calor eſt ĩ eo ſicut abſciſſio ĩ gladio, & actio manus in manu nõ ſicut ablatio in ablato 8.met c.5. hoc dictũ eſt ſicut ꝓprietas eius, & nõ eſt differentia ſubſtantialis per cuius ablatiõnẽ primo aufertur natura ſpeciei conſtitutę per talẽ differẽtiam ſpecificam conſtitutiuã.

Ignis non eſt primũ calefaciẽs quia eſt paſſiuus, ſed neceſſe eſt vt primũ calefaciẽs calefaciat per qualitatẽ nõ paſſiuã.ex. 2.ca.de ſub.or.

Ignis ſolus & maxime ſpeciei eſt. 2. de gene.& corrup.tex.cõ.50.idem 4.metheo.tex. cõ.5. vbi dicitur ꝙ oĩa elẽta putreſcunt excepto igne.

Ignis quilibet eiuſdem ſpeciei eſt cũ alio igne. 1.cœli. tex. cõmen.77.

Ignis non lucet niſi cum adunatur cum alio corpore & differentia in hoc inter ignem & corpora cœleſtia eſt manifeſta. Cõmẽ.in lib. de ſenſu & ſenſato. idẽ 4.cœli. cõ.32.

Ignis generatio amota non eſt immediate a calore cœleſti diffuſo in aere, & motus ꝑdiſponit ſubiectũ. Cõmen.in paraphraſi metaphyſi. tract.2.ibi & dicamus.

Ignis eſt veracius mediũ inter materiam & formam q̃ ſit aqua, & aer. 3.colli.cap.38.de viſu & auditu.

Ignis qui eſt ſuperius nõ dicit ignis cum iſto qui eſt apud nos ſm Alexandrum, niſi æquiuoce 1.cœ.cõ. 91.idem in 2.de gene. & corrupti. cõ.21.& 4.cœli.cõ.32.& in prima parte canticæ canticorũ.cõmẽ.15. vbi clariſſime loquitur de hoc.

Ignis quando non habet euentationem cito extinguitur vel debilitatur, & ideo carbonarij tegũt carbones cum terra, vt ignis nõ tranſeat

per omnes partes carbonum & faciat cinerem. 3.coll.c 3.

Ignis quilibet calefacit, non tamen cõuertitur ꝙ quodlibet calefaciẽs ſit ignis. 2.cœli. tex. cõm. 42.

Ignis quilibet non lucet. Cõment. in paraphraſi. 2. de cœlo. ſum. 3. quæſito 1. & idem in 4. cœli. c. 22.

Ignis corrũpitur duobus modis aut ex ſe, i. propter defectum materiæ, & etiam ex contrario, ſed modo accidentali cum contrarium non poteſt corrumpere ipſum, donec habuerit materiam conuenientem ſibi. 3. cœli. cõmen. 52.

Ignis calidum proprium eſt, terræ vero ſiccũ, ſicut dictum eſt in his, quæ de elementis. Philoſophus in libro de ſenſu & ſenſato, & habetᷓ in 2. de generatione & corruptione. tex. cõmen. 21. & 23.

Ignis exitus a lapide non eſt in ca. translationis, ſed eſt in ca. alterationis, & traſmutationis. 3. cœ. cõ. 56.

Ignis ſemper videtur conſeruare figuram pyramidalẽ. 3. cœ. cõ. 67.

Ignis non eſt ignis in actu niſi in calore & ſiccitate, quæ ſunt in ſummo. 3. cœli. cõm. 67.

Ignis per velocitatem motus ſm antiquos habet figuram pyramidalem, & ſecundum alios habet figuram ſphæricam. 3. cœ t. cõm 69.

Ignis per ſe & prima intẽtione congregat omogenea, ſecundaria autem intentione & per accidens ſegregat etherogenea. 3. cœli tex. cõ. 74. idem in 2. de generatione & corruptione. tex. cõmen 8.

Ignis in aquam conuerti nõ poteſt niſi prius in aerem conuertatur ſecundum Themiſtium. 5 phy. ſup tex. 10. contra quẽ vide Auer. ibi.

Ignis duobus modis corrumpitur, a contrario, & a ſeipſo marceſcens 3. cœli. tex. cõm. 62.

Ignis partes & motus earum ad ſuperius demonſtrant ignem eſſe ſuperius 4. cœli. tex. cõmen 32.

Ignis eſſe ex motu partium demonſtratur demõſtratione quia, & eſt demonſtratio ad ſpeciem ſubiecti in ſcientia, quod raro contingit 4. cœli. cõmen. 32.

Ignis qui eſt apud nos nõ eſt ignis, qui eſt elementum. 4. cœli, cõ. 32.

Igni cum fuerit extra ſuum locum accidit illuminatio, ſicut congelatio aquæ. 4. cœli. cõmento. 32. idẽ in libro de ſenſu & ſenſato.

Ignis qui eſt hic corrumpit corpora, ſed ignis qui eſt in ſuo loco naturali eſt generans. idem in 2. cap. de ſubſtantia orbis, & in 2. de generatione animalium habetur ab Ariſt. cap. 1. & 12. primæ philoſophiæ. cõm. 18. vide in concordan.

Ignis qui eſt apud nos diffinitio, eſt ebullitio corporis calidi & ſicci. idem in 2. de generatione & corruptione. tex. cõmen. 21.

Ignis non mouetur ad locum aeris niſi violenter, & aer etiam ad locum ignis. 4. cœ. cõm. 39.

Ignis cũ ꝑ ſe incenditᷓ eſt gñatio, & qñ apponunᷓ ei ligna eſt augmentatio. 1. de. gene. & corru. t. cõ. 39.

In quibus facere eſt & pati neceſſe eſt vnam horum eſſe naturam ſubiectam. 1. de generatione & corruptio. tex. cõmen. 43.

Ignis eſt ſuperabundantia caliditatis, quemadmodum glacies frigiditatis. 2. de generatione & corruptione. tex. cõm 21.

Ignis nihil generat, neque glacies. ibidem, vide in concordantijs.

Ignis non agit quatenus ignis, nec terra

terra quatenus terra, quatenus autem ineſt contrarietas eatenus in vnoquoq, hæc & faciũt & patiuntur. Philoſophus in libro de ſenſu & ſenſato.

Ignis qui eſt in vltimo continentis non eſt in fine ebullitionis authoritate Alexandri, ſed ignis qui eſt hic eſt huiuſmodi. 2. de ge. & cor. cõmen. 21. idem cõmen. 15. in prima parte canticæ canticorum Auicennæ, & 4. cœli. cõmen. 32. vide in concordantijs.

Igni contrarium eſt aqua, & terræ aer. 2. de generatione & corruptione. tex. cõ. 22. vide in cõcordãtijs.

Ignis & terra magis fincera ſunt, aqua & aer ſunt magis mixta. ex 2. de generatione & corruptio. tex. cõmen. 22. vide 4. cœli. cõmen. 26. quomodo ſit intelligendum.

Ignis eſt magis calidi q̃ ſicci 2. de generatione & corruptione, tex. cõmen. 23. vbi patet vnam ſolam qualitatẽ in ſummo attribui cuilibet elemento, & iſta eſt opinio Alexandri in libro naturaliũ quæſtionum, & in libro metheororũ, & eſt opinio Auer. ſine dubio.

Ignis maxime & ſolus ſpeciei eſt. 2. de generatione & corru. tex. cõ. 50. vbi Cõmen. dicit ꝙ proportio ignis ad alia elementa, eſt ſicut formæ ad materiam.

Ignis mouet deterius q̃ inſtrumentum. 2. de gen. & corru. tex. cõ. 55. vbi Cõmenta. reddit cauſam, inquit enim ꝙ motio ignis eſt vilior motione inſtrumentũ: inſtrumentum enim nõ mouet ſine artifice, & cum mouebit cũ artifice, mouebit ad generationẽ, ignis vero cũ mouebitur per primũ mouẽs, mouebit ad corruptionẽ, vide in concordantijs. Amonius tamen in 2. de natura. in tex. cõm. 41. dicit motionem ignis eſſe deteriorem motione organi: nam organa quãdo ſunt proportionata agẽti attingũt finem propter quẽ agunt, ſed deſtituta ab agente & artifice nullius damni ſunt cauſa, ſed ignis deſtitutus ab anima & non regulatus eſt cauſa corruptiõis, vnde Galenus recte dixit febrem eſſe calorem naturalem mutatũ in igneũ.

Ignis eſt cõcauſa in augmento, nõ tamen ſimpliciter cauſa ſed magis anima. 2. de aĩa. tex. cõm. 41.

Ignis augmentum in infinitum eſt quouſque fuerit cõbuſtibile. 2. de anima. tex. cõmen. 41.

Ignis dominabitur ĩ corporibus nutribilibus. 2. de anima. cõmen. 41. vide in concordantijs.

Ignis in vtriſq; videtur in tenebris & in lumine. 2. de aĩa. tex. cõ. 74.

Ignem qui infrigidatus eſt ꝑꝑ admixtionẽ corporũ frigidorũ. vulgus non appellat ignẽ, & forte vocat ignem corpora calida, licet ſint humefacta per mixtionẽ dũ remanẽt calida calore igneo. 2. d aĩa. c. 115.

Ignis eſt maxima dimẽſio quã materia recipit, & minima eſt dimenſio terræ. 2 de anima. cõm. 97.

Ignis aut nullius ſenſus eſt, aut eſt cõmunis omnibus: nihil enim ſine calore ſenſitiuum eſt, ſecundo de anima. tex. comen 130.

Ignis innatus eſt alterare omne corpus per virtutem exiſtẽtem in eo, ſed tamẽ cũ hoc patiť quoquomodo ab eo qď alterat & aſſimilať cũ eo aliquo mõ ſĩľitudinis. i. acqrit ab eo formã igneã minorẽ forma igneã alterãte. 3. de aĩa. cõ. 20. vbi innuit dari reactionẽ. idem. 1. de genera-

generatione & corruptione. 53. & 3. phy. cõ. 8. & 4. methe. c. 10.

Illud qđ in rei veritate dicit̃ generari eſt illud in quo inuenitur iſte motus. 1. phy. cõ. 60. Ex quo patet ꝙ materia cũ ſit ſubiectũ gñationis & corruptionis, vere generat̃ & vere corrũpit̃. Nã vt inqt Cõmen. hic motus eſt in moto, quia mot⁹ eſt actus mobilis, & ꝑ cõſequens mobile ẽ illud qđ denoĩatur a motu. ex 3. ph. cũ igit̃ gñatio ſit ĩ materia tãquã in ſubto mobili, gñatio. n. eſt actus gñabilis inquantũ gñabile ẽ, ſed ꝑꝑ qđ iſte modus loquẽdi nõ eſt in vſu, ſicut eſt ĩ alijs motibus, dico ꝙ eſt quia ſubtum gñationis & corruptiõis ſubalis eſt ens in pura pña, & latet nos, ſubtũ vero aliorũ motuũ eſt ens in actu, & eſt manifeſtũ, denoĩatio aũt attribuit̃ entibus in actu, vt ꝑ 3. 9. primę philoſophię. tex. cõm. 7. Si aũt dicit̃ ꝙ Ariſt. in fine primi phy. demõſtrat ꝙ materia nõ gñatur, neque corrũpit̃, dico ꝙ illud intelligitur terminatiue, nõ. n. accipit eſſe ꝑ gñationẽ, neq; nõ eſſe ꝑ corruptionẽ, nõ. n. gñat̃ res, neq; corrũpitur, ſed ſphera enea, vt dicit̃ in. 7. meta. & ideo recte dixit Cõm. ꝙ ſubtum generationis vere generatur, licet hoc non ſit famoſum.

Illud quod in rei veritate dicit̃ fieri hoc apud græcos eſt ſubiectũ. primo phyſi. cõm. 61. vide quõ ſit intelligendũ Ariſt. in 7. primæ philoſophiæ. in tex. cõm. 25. Et inde accepit eã lucidiſſimus Them. Nã quãdo priuatio latet ſolemus in obliquo loqui, vt ex ęre dicim⁹ ſtatuã fieri, & ex lignis minimũ, qñ vero mota eſt in recto, vt hominẽ muſicũ fieri dicimus, aut ſanũ, qa priuationes ſunt manifeſtę.

Illud quod eſt ꝑ ſe intelligentia & intellectus non eſt impoſſibile, vt ſit cauſa pluriũ entium ſm quod de eo intelligũtur multi modi. 12. metaphy. cõmen. 44.

Illa quæ ſunt inter primũ genus & vltimam differentiam, ſunt quaſi genus. 7. metap. tex. cõ. 43.

Illuminatio & obſcuritas quæ ſunt in corporibus cœleſtibus, & in iſtis inferioribus vident̃ magis dici equiuoce quã ſm prius & poſterius. 2. c. de ſubſtantia orbis. Et ibi vide cauſam.

Ille eſt primus locus vbi naturalis inſpicit alium modũ eſſendi ab illo de quo conſiderat, patet in 8. phyſi. vbi demõſtrat primũ principium mouens eſſe abſtractũ a magnitudine. 1. phy. cõm. vlti. dixit aũt illũ locũ eſſe primũ reſpectu tertij de anima. vbi etiam demonſtrat eẽ entis abſtracti eẽ intellm.

Illa quę non conueniunt, neq; in genere propinquo, neq; in gñe remoto, vt hõ non corpus qđ dicit̃ de corpore cœleſti & corruptibili: & intellectus nomen quod dicit̃ de intellectu humano & de ſeparatis intelligentiis, & ſicut nomen entis qđ dr̃ de rebus corruptibilibus & eternis, cõuenĩẽtius eſt vt talia vocabula ingrediant̃ noĩa equoca ꝙ̃ vniuoca. Ex lib. deſt. diſp. 5. ĩ ſol. 3

Illud quod eſt propinquũ ad habendum, hẽt tãꝙ̃ habitũ apud ĩtellm.

Illud qđ attribuit̃ alicui ꝑ ſuã partẽ apud Ariſt. eſt aliud ab eo quod attribuitur per accidens. 4. phyſi. cõ. 33. idem. 5. phyſi. tex. cõm. primi.

Illud quod innatum eſt moueri, innatum eſt quieſcere. 5. phy. cõ. 11.

Illud qđ. eſt per accñs admixtũ cũ

eo

eo quod eſt per ſe frequenter decipit.8.phyſi.cōmen.27.
Illud quod eſt accidens totius eſt illo q́d eſt per ſe.8.phyſi.cōm.27.
Illuminatio & ſimilia ex qualitatibus quę fiūt ſine alteratione ſunt in cœlo.1.cœli.cōm.21.& ibidem cōmen.20.& in 2,capitulo de ſubſtantia orbis.
Illius in quo non eſt potentia diffinitio eſt, vt nunquam exeat ad actum.1.cœli.cōmen.137.
Illud quod inuenitur propter ſe prima intentione, neceſſe eſt, vt inueniatur propter aliud ſecūda intentione, niſi illic ſit natura, quæ nō innata ad largiendū.2.cœ.cō.21.
Ex hoc loco male intellecto quidā eliciunt Deū benedictum ſm mētem Cōmen. non mouere effectiue cœlum,quia dicūt ꝙ illa exceptionis nota in prefata propoſitione fuit addita ad excipiēdū primā cām quæ nō eſt innata ad largiendum, ſed iſti errant vehementer, immo quælibet ſubſtantia ſeparata eſt innata ad largiēdum. Et prima cauſa eſt in fine largitatis,ſicut eſt in fine bonitatis, & ideo dic ꝙ illud fuit dictum per Auer. ducendo ad impoſſ.q.d.pp ſe prima intentione,cū oē tale ſit ſpirituale & nō corporeū. 2.intētione agit pp aliud niſi ibi eſſet natura, quæ nō eſt innata largiri ſuā boniatē, qđ impoſſe,quia ibi non eſt malū, neque liuor,& hoc pōt colligi ex verbis eius in fine illius cōmenti, ſic enim in ſimili. Ariſt.arguit & accuſat Simonidē in prooemio primæ philoſophiæ,q aſſerebat ſcientiam diuinā in ſolo Deo eſſe, & illam nulli cōicari: ſemp intelligētiæ adhęret vt comes aſſeclaq; ei⁹.
Imaginationem ita diffiniunt vt eā τωπωσημ.i.figurationem in aīa, & in parte principi faciant, ſed figura hæc imaginatio non eſt, ſed cum eiuſmodi figuram imaginamur poteſtatis functio eſt, naq; ſi figuram & imaginationem idem eſſe cōceſſeris ſtatum efficies vt hi qui figuram illam habuerint, etiā cum nihil imaginentur, nihilominus in imaginatione ſint pariter id abſurdiſſimū ſequiť,vt ſimul atque eodem ī actu tpis in pluribus imaginationibus verſemur, quæ etiam tot numero ſunt quot illa ſunt,quorū in nobis ſimulachra ſeruātur. Alex in paraph.de aīa.in ca.de phātaſia, eādē fermo ſnīam inuenies in Themi.in cōm. ſuper 1.lib.de memo.& remini.cap.11.
Ex hoc nota contra illos qui tenēt ſpēm ſenſibilē nō eſſe realiter diſtinctam a ſenſatione & ſpēm Itelligibilē nō eſſe diſtinctā ab intellectione. Vñ Alex.in pdicto loco expreſſe aſſerit, ſicut ī ſenſu tria ſunt ſenſibile & virtus ſenſibilis & poteſtatis eiuſdem functio, ita in imaginatione & in intellectu,eodē mō tria ſunt,vȝ,imaginabile & virtus imaginatiua & eiuſdē virtutis circa imaginabile functio, ſic ēt eſt intelligibile & virtus intelligēs, & eiuſdem virtutis circa intelligibile functio. Idem aſſerit Themi.abbreuiator Alex. circa hoc, & ppea Alex.relicta illa imaginationis diffinitiōe vera,adducit q̄ ab Ariſ.poſita ſunt.inq̄t.n.imaginatiōis imaginatrix vis & ſenſibilis ſubo una ſunt rōne ac diffōne diſperentur. Alex.ibi.ī ca.de phātaſia.Ergo diffinitio hmōdi aſſerri pōt,vt motio a ſenſu in actu pfecta dicať.Hi.n.
qui

qui imaginationem figurationem quadã in parte aĩæ principi eſſe aſſerunt in relicto veſtigio, non autẽ in actione circa veſtigium imaginationem ponere videntur.

Imaginationes veras & vehementes catalepticas .i. appræhenſorias appellare conſueuimus, ea de cauſa, quia appræhenſio in talibus nihil aliud q̃ aſſenſus eſt, imaginationẽ vero falsã & quæ in vero hebes ac dubia eſt acatalepton .i. vi apprehẽſoria carentem vocamus. idẽ Alex. ibidem.

Imago & animal depictum in tabula ſunt eadẽ ſubro, ſed rõne differũt, ex lib. de Memo. & reminiſcẽtia, vide Themiſt. de hoc ibi, lib. 1. cap. 13.

Imaginatio confert in intelligendis mathematicis impoſito aut viſenti & tractãti diuina, quibus vis hæc magnitudinem & colorem affingit, ita conuenit vt quæ ſtatu eterno ſunt, & quorum ſubſtantia tempora vias vices non ſentit, ſine mole & tẽpore cogitari nõ pñi Them. ſnĩa in 1. lib. de Memo. & Remini. ca. 9. & vide ibi pulchram Plato. in phedone authoritatẽ cap. 7. ubi inquit. ꝙ imaginatio implexa nec puras & dilucidas reddi patitur. Ita ẽt eſt ſnĩa diui Aug in 1. de Trini. Idẽ ſentit Boe. in 1. de Trini. Idem ſentit Alber. cognomento magnus in prin. ſuę primę philoſophiæ. vbi ſcire potes cauſam, quia aliqui ſatis proficiunt in mathematicis diſciplinis & in diuinis non pñt proficere & econtra, &c.

Imaginatio & memoria ſunt eadẽ ſubiecto. Ex lib. de Memo. & reminiſcẽtia, & Them. ibi lib. 1. cap. 10.

Imaginatio ſeu viſio eſt effigies in viſcer primario .i. cordis impręſſio imaginatio non ipſa impręſſio habẽda viſio eſt quippe qñ viſio act⁹ & adminiſtratio ſit ei⁹ virtutis cui imprimitur, & quæ concipiẽdi viſa potentiam obtinet, alioquin nihil viſentibus & imaginantibus nobis imaginatio & viſio haberetur, quia teneretur effigies, immo vere imaginationes plures eſſent ſimul, quia plures effigies & plures impreſſiones ſimul reperirẽtur. Themiſt. in lib. 1. de memoria & reminiſcẽtia cap. 11.

Imaginationes prouenietes ab artifice ſunt mediæ inter cõpræhẽſiones vl'es & particulares, & ſunt mediæ inter diffinitionẽ rei & ſuam imaginationẽ ſibi propriam, & ſimiliter ſunt imaginationes animalium in operationibus artificialibus naturalr operatis, vt ſunt domus apium & hirundinum, ex Philoſophorum ſnĩa, ex lib. deſtructionũ diſpu. 16. in ſolut. ſecũdi dubij.

Immobile tripl'r dicitur. 11. primæ philoſophiæ. ca. 10. in fi. & 5. phy. tex. cõmẽ. 20.

Impoſſibile factum eẽ dicẽs, aut eſſe, aut futurum eſſe. mẽtitur 9. meta. tex. cõmẽ. 6.

Imaginatio ẽ virtus per quam imaginantur præciſæ res quæ vidẽtur impoſſibiles. Et iõ falſitas eſt propria imaginationi & sẽſui non contingit niſi per accidẽs. 4. met. cõ. 24.

Impotẽtia ẽ priuatio potẽtię. 5. metapha. tex. cõ. 17.

Impoſſibile eſt ſcire aliquid eorũ q̃ ſunt poſita in artibus niſi præſciantur ĩtellecta prima ĩ illa artę. 1. metaphy. cõmẽ. 47.

Imaginatio in animalibus perfectis fit ex quinq; ſenſib⁹ 3. de aĩa. c. 56.

Imaginatio eſt in alijs animalibus, ſed cogitatio eſt in rationalibus 3. de anima.tex.cō. 57.

Imaginatiua ſemper eſt in motu & actione continua, & illi attribuitur actio ſecunda: quia virtus rememoratiua & cogitatiua non agunt in ſomno. Cōmen. in lib. de So. vi.

Imaginatio duplex, perfecta & imperfecta, perfecta eſt in aīalibus perfectis, imperfecta & inexplanata ī imperfectis vt ſunt vermes & muſcæ. Themiſt. 3. de anima cap. 68. idem habet Cōmen. in 2. de aīa. cō. 20.

Imaginatiuę virtutes motus intenduntur in ſomno, propterea quia ſoluta eſt a ligamento virtutis cogitatiuę, quia tunc non miniſtrat ei, ibidem Cōmentator.

Imaginatiua virtus propter ſuam diuerſitatem in complexione eſt cauſa quod quidā hoīes ſunt verioris ſomnij q̄ alij, ex cōmento libri de diuinatione.

Imaginatiua virtus ſemp eſt in motu in ſomno & in vigilia. ibidem.

Imaginatio proprie & ſm tranſlatione ſumitur, & qn̄ ſumitur ſm tranſlationē de opinione & ſcīa & aliis habitibus prędicatur. Alex. in paraphraſi de aīa. in cap. de phantaſia. Vnde Auer. in 3. de aīa. intelligere plerunq; appellat imaginari pintellectum, imaginatio autem proprie ſumpta, eſt motio quædam p quam nobis ſecūdaria quædam gignuntur in anima.

Imaginatiuæ malitia actionis eius eſt in velocitate motus de vna imagine ad aliam, & in paucitate cōfor mationis formæ, & bonitas ſuæ actionis eſt in bene imaginando illam rem, quam imaginatus fuerat, & in confirmando, & huic actioni cōuenit complexio frigida & ſicca, quia frigiditas facit tarditatē motus, & ſiccitas confirmationem formæ, ibidem.

Imaginatiua virtus habet maximū dominium in melancholicis, ita q in vigilia comprehendūt illud qd alij compræhēdunt in ſomno. ibi.

Imaginatiuæ motus ſemper eſt in theſauro virtutis rememoratiuæ & cogitatiuæ, & in theſauro ſenſus cōis. ibidem propè finem.

Impedimentum intellꝰus ſemper eſt a falſitate, & nunq̄ a veritate. Cōm. in prologo. 3. phy. & eſt Ariſt. ſnīa. in 1. ethicorum. cap. 8. Verum vero conſonat ex omni parte, falſum autē ſtatim diſſonat a vero, idem 3. de anima. cō. 5.

Impoſe eſt vt aliquid in vno ſit de vno prędicamēto, & in alio de alio 5. phy. cō. 10. & 8. meta. cō. 5. & 1. phy. tex. cōmen. 17. Intelligitur tamen in his quæ vniuoce dicuntur, nam ſciētia in nobis eſt qualitas & in deo eſt ſubſtantia.

Impoſe eſt ire Thebas & ſi ſitum eſſe Thebas 6. phy. te. cō. 7.

Impoſe eſt vt idē motus equalis velocitatis ptrāſeat totū & ptē in eodē tpe, ne dū iņ tpe īfinito 6. ph. c. 20.

Imaginatio eſt gn̄atio, & oīs gn̄atio eſt motus 8. phy. tex. cō. 26.

Impoſe nō ſequitur ex falſo poſſi, ſed ex īmpoſſi 8. ph. t. c. 36. & ex. 1. prio.

Imaginatio in corporibus cœleſtibus eſt eadem oībus modis, & cum ita ſit eſt eadem, ſicut imaginatum eſt idem, & cum imaginatio ſit eadem non inueniēt niſi in vno imaginato. Sententia autē eſt in hoīb' 1. cœli. cō. 90. Et eſt locus a paucis intellectus. Dubitat. n. Commē. ibi in demonſtratione illa quæ vr̄ eſſe ſumpta

sũpta ex prĩa philoſophia. Cur quẽ admodũ in hominibus, vnũ obiectum mouet plures imaginantes & appetentes, vt idem cibus pariformiter ẽt nõ põt fingi ꝙ ſint plures cœli & plures mundi, qui tñ idem primum principiũ appetẽt, cũ motus cœli fiat per deſiderium & intellectum, & ipſe ſoluit p verba prædicta, quæ ſunt valde confuſa, & ni fallor ſolõ eius in hoc conſiſtit ꝙ ĩ intelligẽtiis abſtractis, & corporibus cæleſtibus, cum primo principio eſt ordo & dependentia eſſentialis, in nobis vero ẽ ordo accñtalis, in quibus imaginans & intelligens cum intellecto non ſunt eadẽ oĩbus modis. Et iõ in nobis põt cõtingere ꝙ vnum moueat in ratione amati & deſiderati plura eque primo per diuerſas imaginationes, ſicut videmus ꝙ vnus ĩperator poteſt duos cõſiliarios equaliter diligere & honorare, quia hic eſt ordo p accñs, ſed inter mundũ & primũ principiũ eſt ordo per ſe & eſſentialis, & ibi, quia intellectum intelligẽdo & intelligẽs fit vnum quod eſt motum ab eo eſſentialiter in rõne amantis, oportet ꝙ ſit unum numero. Et hoc eſt vnus mũdus ſeu vnũ cęlũ, iſta eſt ſua ſolõ. Alexã. aũt dixit rõnem illã eſſe probabilẽ. Simplicius aũt dixit ꝙ multitudo non põt ĩmediate coniungi vnitati.

Iminagitiua virt' valde iuuat in hoc ꝙ poſſit eſſe alius mũdus, quia poſſumus imaginari extra mundũ vacuum continentem ipſum in quo poſſe ſit eſſe alium mũdum, primo cœli. cõ. 92. & 93.

Imaginatio vr intellectus eſſe propter duo. primũ quia ſicut imaginatio fallitur qñq;, & qñ; vera eſt, ſic ẽt intellectus quia ſicut intelligimus dum volumus, ita etiã imaginamur qñ volumus, 2. de aĩa Themiſt. ſuper tex. 159.

Impoſſe & falſum differunt. 1. cœli tex. cõ. 119. itelligitur de falſo poſſibili, quia falſum duplex eſt vt dicit Cõmenta. in comen. & habetur in 2. priorum.

Imaginib' in noſtris ſurſum & deorſum non ſunt ex reſpectu ſed ex ſimilitudine. Cõmenta.

Impoſſe dupl'r dr̃ aut ꝙ ſimpl'r nõ verum erit dicere ꝙ fiet vtiq;, aut nõ facile, neq; cito aut bñ 1. cęli te. cõ. 111. 2. cœli. cõ. 10. ita ꝙ Cõmen. vult & innuit iſtam diuiſionem, ꝙ iſtę ſex differentiæ poſitionis ſunt duobus modis verę & non veræ, veræ ſunt in aĩalibus perfectis in quibus eſt principium motus localis, non veræ aũt dupl'r, aut ex ſitu, ſicut in imaginibus nr̃is quę aſſiſtant nobis, aut ex reſpectu tm̃, vt sũt reliqua inaĩata vt colũna, & id gen'.

Imaginatio ſemper intelligentię adheret, vt comes aſſeclaq; eius indiuidua. Them. in 1. lib. de Memor. cap. 8. & habetur in tex. ibi. & ẽt 3. de aĩa. tex. cõ. 30. & 39.

Impotentia quælibet præter naturã eſt, etenim in aĩalibus impotentię omnes præter naturam ſunt, vt ſenectus & decrementũ 2. cœ. t. c. 37.

Imaginatio per intellectum in abſtractis a materia ſem p eſt in actu. 2. cœli. cõ. 37.

Imaginatio vt inquit Plato aſſociata implexaq; aĩo, actiones eius turbidat, neq; puras & dilucidas reddi patitur. Themiſt. refert in libro de memoria. libro. 1. capit. 7. & nota quòd eſt authoritas Platonis in phedone.

Imaginatio diuerſificatur in animalibus quę ſunt hic pp diuerſitatem cōtiētis ea ex extrinſeco, & propter diuerſitatem paſſionis prouenīētis in corporibus eorum ab eo. 2.cœli.cō.40.

Imaginatio quam græci phantaſiā vocant alia eſt a ſenſu & ab intellectu 2.de ani.tex.cō.153.

Imaginamur dum volumus. ibidē.

Imaginatio nō eſt in oībus aīalibus, vt ſunt apes & formicę & vermes. 2.de aīa tex.cō.56.vbi pōdera gloſam Auer.nā apes & formicæ imaginantur, ſed Ariſto. non curat de exemplo. Nota tamen ꝙ Themiſ. melius exponit locum illum, & vide ipſum, intelligitur aūt de imaginatiua perfecta & terminata 2. de aīa.cō.20. Alex. autem in paraph. de anima.cap.de phantaſia dicit.ꝙ oſtreacea & vermes carent imaginatione.

Imaginationes q̄ plures ſunt fallaces 2.de anima tex.cō.156.

Imaginatio eſt in rōne carentibus ēt 2.de aīa.tex.cō.57.

Imaginatiua virtus pōt imaginari formas imaginabiles, quaꝝ indiuidua nūq̄ ſenſim⁹ 2.de aīa.cō. 153.

Imaginatio eſt alia in maiori parte 2.de aīa tex.cō.156.

Imaginatio eſt in confinio ſenſus & intellectus, Themi. in 2. de anima in tex.152.

Impoſſe eſt aliquid tranſmutari ad ſpēm eius quod hēt in actu. 1.phy. Cōmē.76.idē 2.de aīa.67. & 3. de aīa.cōmē.4.

Impoſſe eſt aliquam ſciam, neq; vniuerſalem, neq; particularem declarare ſuum ſubiectum eſſe. 1.phyſi. cōmen.vlti.& 2.phy.22.& 26.3.cœli.cōmen.4.

Impoſſe eſt fieri quod nōn contingit factum eſſe. 1.cœli tex.cō.58.& indicatiue probatur veritas iſtius propoſitionis ibi per omnia decē prædicamenta, vt dicit. Comenta. in cōmen.

Imaginatio ſequitur ens, ſed ens nō ſequitur imaginationem. 3.phyſi. cōmen.vltimo.

Immobile dr̄ tribus modis 5.phyſi. cōmen.& tex.20.

Intellectus agens non recordat poſt mortem eorū, quæ ſimul cum intellectu mortali exercuerunt 3. de anima tex.cō.20. Et vide Themiſ. ibi in cap. 28. & 29. vbi conciliat dicta in primo de anima tex. cōmen.66.

Intellectus agens non eſt propoſitiones primæ, neq; deus. Themiſt. 3. de anima cap.31.

Intellectui peculiare eſt actuum eē, & intellectio eſt ei actio nō paſſio. Alexander in tractatu de intellectu cap. 5. vide in cōtradictionibus nuper editis.

Intellectus agens in prima ſeminis tranſmutatione aſſiſtit nobis, & cum per omnia permeet, & actu ſit vt in quouis alio corpore, poſtq̄ p poteſtatem noſtram operatus fuerit, tūc hic intellect⁹ noſter dicitur, & nos intelligimus ex tractatu de intellectu Alex.cap.vlt.

Intellectus diuinus ſemper operatur & actu eſt, & operatur per inſtrm quando ex compoſitione corporū, & temperamēto factum fuerit huiuſmodi inſtrm, & tunc materiali a noīe agit, ſicut artifex, qñ operatur cū inſtrīs, ſed ſm ſe conſiderat⁹ eſt ſicut artifex q agit ſine inſtrīs. ibidem Alexander.

Intellectus agēs eo modo egreditur

quo ingreditur non.n.alibi exiſtés mutat locum,ſed ſeparabilis dr̃, & nobis extrinſecus nõ vt qui alio ſe transferat, & locũ mutet,ſed ſeparabilis quidem eſt, ceu qui p ſe ſit, & a materia abiunctus. ſeparatur vero a nobis qñ nõ intelligitur nõ quia trãsferatur,nam eo modo etiã nobis aduenerat.ibidem Alexand. Ex quo patet in via Alex ꝙ illa authoritas in 2. de anima. ſeparatur hoc ad hoc ſicut perpetuũ a corporali interpretari debet de intellectu agente ſm Alex.

¶ De intellectu in habitu quõ ſe intelligat.

Intellectus in habitu & operans ſeipſum intelligere poteſt non quatenus intellectus eſt,quia ſimul ſecũdum idem intelligeret & eſſet intelligibilis,ſed quatenus intellectus in actu idem eſt his quæ actu intelliguntur,hęc itaq; intelligens ſeipſum intelligit, ſiquidem hæc quæ intelligit dum intelliguntur intellectus fuerit. Alex.in tract. de intellectu cap.4 idem ſequitur ipſemet Cõmẽ in paraphraſi de aĩa.in cap. de intellectu in actu & etiam in 3. de aĩa.in expoſitione tex.cõ. 8. ubi recitat ẽt aliam expõnem Alpharabij,quę tamen non eſt tenenda,nota ẽt ꝙ alium modũ Alex. in eodẽ loco adducit quo intellectus ſeipſũ intelligit, non quatenus eſt intellectus,ſed quatenus & ipſe intelligibilis eſt. Accidit.n.intellectui, vt ẽt intelligibilis ſit, nam cum ipſe ſit de numero entium,& ſenſibilis nõ ſit, relinquitur vt intelligibilis ſit nã,ſi intellect⁹, quaten⁹ intellꝰus, eſt ſeipſum intelligeret, tunc ſequeretur ꝙ nihil aliud intelligeret ꝙ intellectus nõ eſſet. Hæc illæ.

Intellectus & ſenſus percipiunt receptionem formarũ ſine materia. Vñ ſicut intellectus ſeipſum intelligere dr̃ pro coniuncto, hæc quæ intelligit ſunt actu intellectus, ſic ſenſus ſeipſum ſentire dr̃ qñ hæc ſentit quę actu eadem ſibi fiunt. Alex. in tract. de intellectu in cap.4. Vide in contradictionibus nuper editis.

¶ De intellectu agente, ex alio de intellectu. Cap. 5.

Intellectus agens eſt a quo intellect⁹ materialis acquirit habitum ſimilis,vt inquit Ariſto. lumini,nam vt lumẽ cũ coloribus eſt, vt viſibiles ſint actu cũ poteſtate viſibiles ſint, ita intellectus iſte intellectum poteſtatis, & materialem actu intellectum facit habitum intellectualem in eo afformans.

Intellectus agens eſt ſui nã intelligibile & actu huiuſmodi. ibidem.

Intellectus agens eſt effectiuum intellectionis, & ad actum ducens intellectum materialem. ibidem.

Intellectus agens ab extrinſeco accedere dr̃, qui nõ eſt pars nec poteſtas aliqua animæ noſtræ,ſed ab extrinſeco nobis accedens, qñ ipſum intelligimus, ſiquidem per formæ ſuſceptionem intentio fit. ibidem. Ex quo patet ſm Alex. authoritatem illam philoſophi in 2. de generatione animalium cap. 3. eſſe de intellectu agente interpretandam, & nõ de intellectu materiali.

Intellectus agens forma eſt & ſubſtãtia abſque mã incorruptibili, ideo ab Ariſt. Imortalis merito nuncupatur, ſed vnaquæq; aliarum formarum materialium intelligibiliũ intellectus eſt qñ intelligitur, ſed non eſt intellectus qui deforis accedit,ſed qui fit dum intelligitur, in-

tellectus aūt agens ēt eſt intellectus anteq̄ ītelligat ī re, cū a nobis intelligitur extrinſecus, vt dicit ibidem.
Intelligere diuerſificatur ſm diuerſitatem naturæ 3. de anima. cō. 35.
Intellectum materialem aſſerentes eſſe virtutē gn̄abilē & corruptibilē nullā viā habent quo poſſimus cōtinuari cū intellectibus abſtractis. 3. de anima. cō. 36.
Intellectus agens ſm Alpharabium in nicomachia tenētem opinionē Alex. de intelľu materiali nō eſt cā nr̄i niſi agēs tm̄ 3. de aīa cō. 36. licet oppoſitū ſēſerit in ep̄la ꝯtinuatiōis.
Intelľus & ſenſus oēs ſpēs rerū recipe natæ ſunt illæ ſenſibiles, hæc vero intelligibiles. Alexā. in paraphraſi de anima in 1. ca. vbi declarat, quomodo aīa eſt quodāmodo res oēs cōtra illos qui negant ſpecies intelligibiles, & eſt expreſſa ſn̄ia Ariſt. 3. de aīa tex. cō. 38. vide q̄ōnem noſtram in ſpeciali de hac materia.

¶ De intellectu materiali quare materialis dicatur.

Intellectus materialis dr̄, quia eſt in potentia oīa, quia quod eſt in potētia ſm ꝙ huiuſmodi materiale eſt. Alex. in tractatu de intellectu. ca. 1. Vbi aduerte ꝙ vt Cōmē. etiam dicit. 12. met. cō. 26. potentia reducit̄ ad mām, & 1. ca. de ſuƀa orbis. materia ſubſtantiatur per poſſe, ita ꝙ eſt dr̄ia ſubſtantialis eius, & 7. meta. tex. cō. 22. ſed mā eſt per quam res pōt eſſe & non eſſe, ſic. n. potentia & actus ſunt principia omniū. 10. prædicamentorū, quia in quolibet prædicamēto eſt aliquid proportionale materię, & aliq̄d ꝓportionale formæ, & potentia reducit̄ ad materiam, & actus ad formam, vt dicitur. 12. metap.

¶ De eodem.

Intelľus cum nec per corpus aliquid percipiat, nec corporis facultas ſit, nec patiatur nullum omnino entium actu eſt, nec eſt, hoc aliquid potēs, ſed eſt ſimpilciter poteſtas quædam huius perfectionis & animæ ſpecierum & notionum ſuſceptiua. Alex. in lib. de intellectu. cap. 1. vbi de intellectu materiali agit. Vide in contradictionibus nu per editis.

¶ Dr̄ia inter intelľum māl em & intellectū in habitu ſm Alex. in tractatu de intellectu.

Cap. 2.

Intellectus in habitu eſt ſimilis artificibus qui habitū hn̄t, & pn̄t per ipſum operari q̄ artis ſunt, ſed intellectus materialis eſt ſimilis his q̄ pn̄t artem aſſumere, & artifices euadere. Item intellectus in habitu non ineſt niſi perfectioribus, & illis qui eam intelligunt, ſed intellectus materialis in oībus eſt qui perfecta anima cōmunicant, hoc eſt ipſis hominibus Cōm. aūt in 3. de aīa. iſtā dr̄iam ſecundam ponit inter intellectum ſpeculatiuum & practicū, quia intellectus practicus eſt cōis oībus, ſed ſpeculatiuo non, vt patet in cōmē. 1. vbi per cognitionē interpretatur intellectum ſpeculatiuum, & intellectum operatiuum.

¶ Intelligibile materiale quomodo dicatur intellectus.

Intelligibile materiale fit actu intelligibile & actu intellectus ab intellectu agēte denudante ipſum a materia, & quādo actu intelligitur intellectus fit cum ante ſui natura nō eſſet, intelľus. n. in actu nihil aliud eſt q̄ forma quæ intelligitur, quia vnumquodq; eorum quæ ſimpliciter

enter intelligibilia non ſunt,quum intelligitur intelľus fit. Alex.in tractatu de intellectu. cap. de intelľu. agēte, idem ĩ paraphraſi de anima. in cap. etiam de intellectu agente.

Intellectus ſecus percipit ſpecies rerum ſenſibilium, ſecus ſenſus. ſenſus n. non fit idem cum cū rei ſenſilis ſpē, quis non more materiæ ſpeciē excipiat,nam cum in his ſunt in oīb' paſſim,quæ ex materia & ſpecie,cōſtituuntur,aliud eſt id quod eſt rē eſſe, aliud eſt id quod eſt rei eſſe, neq;.n.eſt idem æs & æri eſſe,quippe æs ſimul vnūquodq; eſt & materia & ſpecies. Æri autem eſſe nō per vtrunq; eſt, ſed per diffinitionem & ſpeciem,quę ſubiectę materiæ ingenua æs ipſam efficit. Alex. in paraphraſi de aīa cap. de intelľu ſm actum,vide in contradictionibus nuper editis.

Intelligibilia alia ptāte,alia actu, poteſtate ſunt materialia,quia ad hoc vt intelligibilia fiant indigent intellectu,qui diſiungit earum formas ab appendiciis materiæ,abſtracta aūt ſuapte natura intelligibilia ſunt,& non indigent cognoſcentis auxilio ad hoc vt intelligibilia fiāt. Alexan. in paraphraſi de anima. in cap.de intelľu,& eſt intelligibile ſecundum actum. idem Cōmen. 3. de aīa.cō.18.idē Alexan.ibidem in cap.de intelľu agente ſcribit, ꝙ res materiales tunc ſunt intellectus dū intelliguntur ꝙ ſi non intelligātur non ſunt intelľus.

Intelligēs & id quod intelligitur idē ſunt ſimpliciter in abſtractis a materia,ſed in materialibus res intellecta non eſt idem ſimpľr intelligenti,quia hoc non euenit,vt fiat idem niſi dum intelligitur,tunc.n.eſt ſolum intellectus, ſed ſpēs abſtracta ēt intelľus eſt, & ſi nō intelligatur. Alex in paraphraſi de anima.in ca. de intellectu in actu & re intelligibili. vide 3.de anima tex. commē. 13.vſq; ad.15.

Intelľus m̄alis & ſubiectus corruptibilis eſt, & ſimul interit cum anima,cuius eſt poteſtas. Alex.in paraphraſi de aīa.in cap.de intellectu agente.contra illos qui aſſerunt intellm̄ poſſm̄ ſm Alex. eſſe incorruptibilē,nā in p̄nti loco ſolū intellm̄ agentem aſſerit eē incorruptibilē.

Intellectus actionis cum intellectu materiali idem efficitur,vbi ipſum conſiderat ob id quod ſingulis rebus intellectis idē fit cum res eædē intelliguntur, & quodcunq; eſt id quod intelligitur tale cum id ipm intelligit fit, Alex.in cap.de intelľu agente in paraphraſi de aīa. vbi cōſidera modū quo ĩtelľus fit ipſum intelligibile.

Intellectus agens de foris nobis genitus eſt & incorruptibilis. Alex.ibi. in cap.de intelľu agente,vbi pōdera.ꝙ authoritas Ariſt.2. de generatione animalium cap.3.exponitur de intellectu agente,& non de intellectu poſſibili:quod non viderunt ſequaces eius.

Intelľus pōæ ſtatim ē in nobis dū generamur & in lucē edimur. Alex. ĩ para.de aīa.in c.de intelľu pōæ.idē Them.in 3.de aīa.cap.39. auctoritate Theoph. licet dr̄ia ſit inter Alexan.& Theophraſtum.

Intellectus in habitu poſterius innaſcitur,& eſt forma & habitus atq; perfectio intellectus materialis. Alexan.in para.ca.de intelľu ĩ habitu.

Intellectus materialis recipit ſpēs ſine materia, ſicut ſenſus, licet ſen-

ſus alteratio non ſit, non tamẽ abſque alteratione quapiam fieri poſſe vr̃, in intellectu vero cum idem modus eſt quod ad intellgibilium rerum ſuſceptionem, intellect⁹ nullius ſenſorii corporalis officio fungitur, ſed ad id quod intelligibile & dignoſcendum ipſe ſibi ſatis eſt. Alex. in paraph. de aĩa in cap. de intellectu practico & ſpeculatiuo, vide etiam in iſto cap. quid ſit ſuſcipeẽ morę materiæ, & quid ſine materia, & vide etiam Them. in 2. de anima in ca. 42. ſuper tex. cõ. 122. pulchre de hac mã & diffuſe.

¶De intellectu in habitu.

Intellectus in habitu ſpecies virtus atq; perfectio eſt intelľus materialis. Alex. in paraph. de aĩa. in cap. de intellectu in habitu.

¶Quare appellatur intellectus in habitu.

Intellectus cum ab aſſidua functione in habitum redigitur, ita vt per ſe deinceps operari poſſit, tunc is intellectus gignitur quem velut habitum appellamus: redacta ad ſcientem ſimilitudinem & proportionem qui in medio conſiſtit eius qui ſecundũ poteſtatẽ ſciens & eius qui ſm poteſtatem agens dicitur, & quantum ab eo qui per ſcientiã actu operatur deficit, tanto ſcientẽ ſm poteſtatem exuberat. ibidem Alexander.

¶De intellectu in actu.

Iam vero agens habitus intellectus in actu dicitur, intellectus nanque in habitu nil aliud eſſe videtur q̃ depoſitę illę coaceruatęq; & quieſcentes conſiderationes. Alex. in paraphraſi de aĩa. cap. de intellectu ĩ actu, vbi etiã dicit, ꝙ intellectus in actu nihil aliud eſt q̃ intelľi ſpẽs.

Intellectus practicus & in aĩalibus diuinis colligitur ex ſententia Ariſt. in ſciã libri de cœlo, vt notat Simplicius & Ammonius in 2. de aĩa. ĩ expoſitione tex. cõ. 32. vbi tex dicit. ꝙ incorruptibilibus in quibus eſt ratiocinatio quam gręci logiſmon appellant in illis reliquæ potentiæ animæ, & hoc fuit dictum propter corpora cœleſtia quæ hñt intellectum practicum & ratiocinationem conuenientem ſuę vitę, non tñ eſt intellectus practicus in eis ſicut in nobis, qui propter indigentiam finis, & cum inquiſitione & dubitatione inquirimus ex fine ad ea quæ ſunt ad finẽ, vt docet Philoſophus in 2. ethicorum de proceſſu conſultatiuo: ſed eſt alterius rõnis: nã intelľus Dei vt intelligit ſe, dicitur cõtemplatiuus, vt autem gubernat ſua prouidentia mundũ ſic practicus dicitur & elicitur ex 2. cœli. tex cõ. 61. vbi dicit tex. Nos aũt de his vt de corporibus ſolis, & vnitatum ordinem habentibus, inanimatis autem oĩno perquirim⁹: oportet autem tãq̃ participantibus exiſtimare praxim & vitã, idẽ apparet 1. cœli tex. cõ. 20. ubi dicitur recte vr̃ natura futurum ingenitũ & incorruptibile exemiſſe a cõtrariis, inter ꝯtraria .n. gñatio & corruptio, vbi Cõmẽ. in cõmẽto ponit duplex naturę conſilium in illo caſu primum & ſecundum, conſimile vide apud Plato. in Thimęo vbi inducit mũdi opificẽ cõſilio vtẽtẽ in cõditura mũdi vt poteris videẽ.

In intelľu tria ſpectãt intelligibile: vis intelligẽdi, & actus qui de ambobus paritur. Themiſtius in 1. de memoria & reminiſcentia. cap. 11. vbi dicit, ꝙ etiam in ſenſu tria ſũt ſenſibile

ſenſibile, vis ſentiendi, & actus qui ex vtriſq; conficitur, habet etiam ſecundo, ex. 3. de anima. t. c. 2.

Intelligentiæ cœleſtes ſeu animal cęleſte, licet forte cognoſcẽs quidem ſit ſenſibilia, ſed alia via quàm ſenſu, ideſt illa qua cauſæ generantes effecta, & euenta ſua cognoſcunt. Themi. in. 3. de anima. ca. penul. & eſt in expoſitione te. com. 66. Simpli. autem in. 2. de anima, in expoſitione tex. com. 29. exponẽs illud, alterius autem cogitatiuum & intellectiuum vt hominibus, & ſi aliquod alterum huiuſmodi ẽ & honorabilius: inter alias expoſitiones dicit, hoc poſſe intelligi de animalibus diuinis, vt ſunt cœleſtia, quia talia habent ſenſum, & appetitum non paſſiua, neq; a ſenſibilibus extrinſecis excitata & mota, ſed ab intrinſeco cognoſcentes & diſtinguẽtes omnia ſenſibilia, & oportet hoc reducere ad iſtum modum Themi. nam ſi velit vltimum intellectum eẽ aliam virtutem ex numero virtutum ſenſitiuarum, non eſt mens iſta Ariſt. vt bene notat Cõmen in. 3. ca. de ſubſtan. orb. contra Auic. & in. 2. Meta. com. 36. & in fine. 3. de anima, hoc etiã Theologi noſtri ſentiunt. vnde Auer. in tract. 4. ſuę paraphr. ſuper ſcientia diuina, allegat auctoritatem Ioannis aſſerẽtis, nunquid ille qui creauit ignorat.

Intellectus quo cogitamus, & ſapimus non vr̃ cum aliis virtutibus communem rationem habere, nec enim potentia, aut pars animæ eſſe poteſt, vt cæteræ, ſed ſubſtantia q̃dam intelligitur longe præclarior, melior, pulchrior, quæ tamen in naturam inferiorẽ ignobilioreq; ſe inſerta recepta ſit, lucidiſſi. Themi. ſententia eſt in. 2. de anima. t. c. 32. vbi Ariſt. dicit. de intellectu autem ſpeculatiuo, alia rõ eſt, idem notat Ariſt. in. 2. de anima. t. c. 21. vbi dicit. de intellectu autem ſpeculatiuo nihil adhuc manifeſtũ ẽ, ſed vr̃ eſſe aliud genus aĩę. Et hoc ſolum contingere ſeparari ſicut ꝑpetuum a corruptibili, vbi ſm Cõmẽ. ſoluit illam q̃onem. vtrum vnaquæq; virtus ex prædictis ſit anima, aut pars animæ, & dicit in quibuſdam patere, in quibuſdam vero eſſe dubium, & dubium erat de intellectu de quo non eſt anima, nec pars animæ, immo eſt de natura ſuperiori ad naturam animę, vt notat Cõm ibi, & hic cõ. 32. Hinc ſcire poteris ꝙ intellectiuũ quod numeratur inter potentias aĩæ, nõ eſt intellectus abſtractus, qui mens alicuius ornate loquentis dr̃, ſed eſt dianoeticum, & eſt intellectus paſſiuus qui corrumpitur, & ẽ in parte ſenſitiua, nam omnes Peripatetici notant ex mente Ariſt. intellm̃ abſtractum qui deforis accedit, nõ eſſe animæ potentiã, ſed eẽ ſubſtãtiam quandã longe pulchriorem, quàm ſit anima. Hinc etiam nota contra illos qui ponunt intellectũ non eſſe ſubſtantiam, ſed potentiã quæ eſt de ſecunda ſpecie qualitatis, vt tenuit beatus Thom. in. 1. de anima. diſputans. q. 12. Et in prima parte ſententia. q. 77. arti. 1. Et vide pro ſententia Them. & Auer. authoritatem Ariſt. in. 1. de aĩa. in tex. c. 65. vbi dicit, intellectus autẽ vr̃ in alio fieri, vel accedere vt habet alia litera, ſubſtantia quædam exiſtens & non corrumpi.

Intellectus non hoc modo intelligit

res,quæ efferunt nobis verba. Nã hoc mirabile in intellectu eſt, audimus in tempore, intelligimus non in tempore, ſed momento. Them. 3. de anima. ca. 42.

Intellectus agens, & eo amplius cauſa rerum princeps, id eſt Deus, & vniuerſaliter intellectus, qui ab omni potentia abſolutus eſt, neque malum, neque priuationes intelligit. 3. de anima. tex. com. 25. Et vide ibi Themi.

Intellectus agens, & ſi priuationes, & mala non intelligit, ſicut intellectus poteſtatis, non propterea imperfectior videri dicitur, nõ enim numero rerum, quæ ſciuntur perfectio, aut præſtantia corrogatur, ſed pondere, nec qui plurima intelligit, idem etiam pluris eſt, ſed qui meliora, nobilioraq; nouerit. Themiſtius. 3. de anima cap. 45. & cap. 51. diuinus ſeparatuſq; illæ anim° qui intellectus agens vocatur nullam intelligit naturalium formarum, propterea ꝙ potentia liber ẽ, & imperfectione, qua priuationes ſolent cognoſci, atq; hoc nõ ignobilitatis, ſed nobilitatis potius, & præſtantiæ argumentum eſt, nam neque mori poteſt, aut occidere, neque tamen eo vilior his eſt, quæ poſſunt occidere.

Intellectus agens differt ab intellectu poteſtatis, quia intellectus, & intelligibile in eo diſtincta non ſunt, quemadmodum ĩ intellectu potentiæ, ſed intelligibilis eſt qua intellectus vtroq; intellectus, quia intelligibilis. Item veritas alio modo in intellectu agente ſpectatur, alio in intellectu potentiæ, Intellectus. n. agens veritas ipſa eſt, quia non eſt eo verus efficitur ꝙ aliq; ſed quòd ſeipſum intelligit, ſed intellectus potentiæ illius præter nũc refert veritatem ſimplicem, non attingit, ſed eam quæ obuerſa, & oppoſita falſitati atque mendacio eſt, quia neceſſe eſt, ſi in affirmatione veritas ſit, in negatione haberi, & contineri mendacium, quo fit, vt veritati noſtrę mixtũ ſemper mẽdacium ſit, vt quotiens de veritate inſtituitur mentio ſimul quoque de mendacio cogitemus, & quaſi admonemur. Themiſti. 3. de anima. ca. 45. Inde collige nullum intellectum præter intellectum potentiæ intelligere componendo, & diuidendo ſecundũ Peripateticos.

Intellectus poteſtatis nihil actu eſſe dicitur. 3. de anima tex. commen. 5. quod ſic intelligendum authoritate Theophraſti, vt omnia hęc ad poteſtatem referãtur, vt ſunt in ſenſu, non tamen vſque eo ad viuum reſecanda res eſt, neque tam nihil actu probandum, vt neq; ipſemet ſit: calumnia hæc eſſet, & oratio cõtentioni cauilloq; proxima, ſed ita intellectum, vt in animo talis quædam ſui generis potentia ſit pro ſubiecto formarũ ac gremio qualis in rebus materialibus facultas illa eſt, quæ conſtitutioni earum, & concretioni ſubſternitur. Themi. 3. de anima. ca. 39.

Intellectus & ſenſus formarum receptiones, ſicut materia quæ ſibi propria ſunt percipiunt. Alex. in trac. de intellectu ca. 4. vbi oſtẽdit qũo intellectus ĩ habitu ſeipſum cognoſcit, ex quo patet contra negantes ſpecies intelligibiles.

Intellectus ſeu mens dicitur extrinſecus accedere. 2. de gene. animal. ca. 3. authoritate Theophraſti referente

rente Them. 3. de ani. cap. 39. non ita ſtatuendum eſt, vt qui vere appoſitus inuectus habeatur, ſed vt qui ſtatim ab ortu quaſi comprehendere nos compleſtiq; ſoleat.

Intellectus agens, & intellectus potẽtiæ, partim duæ naturæ ſunt, partim vna. Nam & id quod ex duabus facultatibus forma, & materia conditur vnum eſſe intelligimus, intellectus enim duplex apud Ariſto. & Theophraſtum eſt, vnus patibilis & corruptibilis, quem communem illi vocant, & corpore nõ abiunctum, alterum autem totum id quod ex intellectu agente, & intellectu potentiæ componi͛, quem & ſeparatum a corpore & incorruptibilem, & ingenitum ſtatuunt. Them. 3. de ani. ca. 39.

Intellectus cum ĩcorporeus ſit quomodo pati a corpore poteſt, aut in niti, vtrũ a corpore, an ab ipſo principium ſit quæſiuit Theophraſtus, & ſolutio eius eſt, qui plane ipſum pati videri poteſt ab illo ortum habere, nihil enim ipſum a ſeipſo patitur. At vero cauſam præſtare omnium actionum, hoc eſt, vt intelligant res, vel non intelligant, quẽadmodum, & in ſenſu perſpicitur vtique ab ipſo intellectu profuſa videtur. Themi. 3. de anima. cap. 39. Vbi innuit tam in ſenſu, quam in intellectu paſſionem cauſari in potentiam ab ipſo obiecto, ſed actionem cauſari a potentia; ſic intelligas dictum Ariſt. in lib. de ſenſu, ꝙ ſenſibile ſenſum agere facit, quia per ſui motionem excitatus ſenſus operatur & ſentit ſic intelligis dictũ Auer. in. 2. de ani. c. 149. quod recipere aliud eſt a iudicare illud.

Intellectus præteriti & futuri temporis agnitionem habet, & illa facultas quæ ſuperior eſt viſis & imaginatione. 3. de aĩa. The. ca. 41. vbi p̃ virtutẽ ſuperiorẽ intellige memoriam ſm̃ The. quia illa ꝑcipit tp̃s p̃teritũ, vt dr̃ in lib. de mem. & rem.

Intellectus vtriuſq; pontificium obtinet, & ꝙ multas notiones in vnã poteſt conducere & cohibiliter nectere, & ꝙ notitiam temporis cum rerum cognitione coniungit, quorum neutrum, neq; imaginationi, neq; ſenſui datum. Them. in. 3. de ani. ca. 41. vbi de mente eius vr̃ ꝙ propoſitio non poteſt fieri niſi ab intellectu ſolo Auer. tamen tenet cogitatiuam etiam poſſe particulr̃ diſcurrere, & Diuus Tho. in. 2. de ani. in lec. 13. in expoſitione text. 65. ꝙ cogitatiua apprehendit indiuiduum, vt exiſtens ſub natura cõi qđ conuenit ei inquantum vnitur intellectiuæ in eodẽ ſubiecto, &c.

Teneo cum Themi. intellectum poſſibilem & agentem eſſe vnum ſubiecto & rõne ſola diſtingui, qa 2. de ani. inquit. t. c. 21. De intellu aũt, & ſpeculatiua potentia, q̃ contemplatur aĩa, & ſapit nihil liquet adhuc, ſed vr̃ genus aliud animę eſſe, & hoc ſolũ contingere ſeparari, ſicut perpetuũ a caduco, & in. 3. de aĩa. t. c. 20. loquens de intellu agẽte, dicit hoc ſolũ eſſe perpetuum & immortale, p3 aũt, ꝙ iſtę duę ſnĩæ coincidũt. Et tunc quero, vtrũ hoc dictũ Ariſt. eſt abſolute & ſimplr̃ ĩtelligẽdũ, qđ videl3 nihil ſit ĩmortale niſi intellect⁹ agẽs, & ſi ſic, male. d. qa ẽt aliæ intelligẽtiæ q̃ mouẽt orbes, quarũ numerũ inueſtigauit in. 12. primę philoſo. ẽt ipſe immortales ſunt, aut intelligitur inter partes aĩę, & ſic habeo intẽtũ,

ſed

ſed quia intellectus etiam poſſibilis immortalis eſt, ſequitur ꝙ ſit idẽ cum agẽte. ſed ſm viam Auer. dic ꝙ litera tranſlationis arabicæ in 3. de ani. 20. vbi etiam ſermo de intellectu agente non habet ly ſolũ, ſed hoc non ſaluat, quia ſaltem ly ſolum, habet in. 2. de ani. in te. 21. Et tunc quæro quid per intellectũ ibi Ariſt. intelligit, aut paſſibilem, & tunc agens non erit ſeparabilis, aut agentem, & tunc non erit poſſibilis, ideo aliter oportet dicere in via Auer. & eſt ꝙ intellectus poſſibilis non eſt ſimpliciter, & quo ad eſſentiam, & quo ad operationem abſtractus & immortalis, quia ſententia Ariſt. eſt vt dicit Comm. in 12. com. 1. de ani. ꝙ eſt abſtractus ſm ſubſtantiam, & ꝙ nihil intelligit ſine imaginatione, & ſic quodammodo intellectio eius, vt depẽdet ab imaginatione eſt corruptibilis, ſed intellectus agens & ſm eſſentiam, & ſm primam eius operationẽ eſt abſtractus, & ſic ipſe hoc modo vtroq; inter partes animæ, ſolus eſt immortalis. Et nota bene hoc, & ſi dicatur, quia. 3. de anima. cõmento. 36. intellectus poſſibilis habet intellectionem ęternam per quam ſemper intelligit intellectum agentem, vt in ſe conſideratur vt videtur elici ex mente Auer. in 3. de anima. in com. 36. & in. 3. de anima. cõ. 5. in ſol. q. 3. vbi expreſſe dicit. ꝙ intellectus materialis ſi ĩtelligit iſta, quæ ſunt potentia intellecta, multo magis intelligit ea, quæ ſunt actu intellecta, & expreſſe dicit ibi, ꝙ hoc quod intelligit, ꝗ ſunt actu ĩtellecta, expedit ipſum ꝙ non poſſit intelligere materialia quia illa propoſitio recipiẽs debet eſſe denudatũ a natura recepti, nõ intelligitur ſimpliciter, ſed cum cõditione. Reſpondetur ꝙ intellectus materialis poteſt conſiderari dupliciter. Vno modo in ſe, & ſic dr̃ intellectus recti' quàm anima, aut aĩæ pars, quia anima non eſt reſpectu eſſentiæ, vt dicit Auic. in principio ſexti naturaliũ, nec ſine corpore eſſe poteſt. 2. de ani. t. cõ. 26. Dico igitur cõſiderando in. 1. de anima. com. 12. conſiderat intellectum materialem, vt eſt pars animæ, & vt eſt in nobis, & ſic eſt abſtractus ſm eſſentiam nõ ſm opus, quia de intellectione, quæ habet ꝑ diſcurſum patet, de alia, quæ eſt in ſtatu adeptionis illam non poteſt habere in nobis niſi in poſtremo poſt complementum, & ad adeptionem intellectus ſpeculatiui qui eſt dependens non ſolum ab agente poſſibili, verumetiam ab intentionibus imaginatis. Ecce quomodo ſemper talis intellectus, vt eſt anima, vel pars aĩæ in ſua operatione, quodammodo eſt ligatus cum phantaſia, ſed intellectus agens ſolus eſt abſtractus, quia non eſt paſſiuus, nec intelligit, vt eſt in nobis per imaginationem, licet in copulatione qua copulatur, vt agens abſtrahit ab imaginatione, ſed vt vnitur, vt forma intelligit per eſſentiam, in hoc eſt diuerſitas in via. Auer. inter abſtractionem intellectus materialis & agentis, aut dic ꝙ intellectus agẽs ſolus eſt immortalis, & abſtractus inter virtutes animæ ĩ ſupremo gradu abſtractionis poſſibilis in virtutibus animæ, ſic ſoli ſibi competit abſtractio, & immortalitas, ſed intellectus materialis, licet ſit abſtractus & immortalis

ralis, non tamen ita perfecte, ſicut ſiquis dicat ſolē eſſe magis abſtractum quàm lucem, & eſt etiam ſententia illa Themi. 3. de ani. ca. 36.

Intellectus agens eſt hominis eſſentia & forma. Themiſtius. 3. de anima. cap. 27.

Intellectus agens eſt forma formarum reſpectu eorum, quæ ſunt hic quàm cum natura attraxit receptui canit in eoq; finem quaſi extremam manum imponit Them. ibidem. quod etiam Cōmē. aſſerit in 2 de aīa. t. c. 32. vbi dicit, complementum autem animalium & finis eorum qui intendebatur in generatione quem cū natura potuit pertingere ſtetit, eſt modus animalium habentium virtutem ſpeculatiuam, cogitatiuā, & intelligibilē.

Intellectus agens indiuiſibiliter intelligit, & quæ ipſe indiuiſibiliter tradit, intellectus potentiæ diuiſibiliter recipit. Nec ex hoc debem' mirari, qn̄ huius rei exploratum exemplum habemus, quia affectiones corporum candor nigror & eius generationis cæteræ, quanquā ꝓpria ratione, & ſuapte natura indiuiſibiles, atq; inſeparabiles ſint, ī materia tñ diuiſibiliter & ſenſibiliter recipiuntur. ibidem.

Intellectus agēs nō intelligit ea poſt mortem, quæ vnà cum intellectu mortali didicit. Them. 3. de aīa. capi. 28. & 29. vbi conciliat dicta in 1. de ani. in tex. com. 66.

Intellectus qui ex poteſtate componitur eadem quæ conſiderat ſcribit & literis mandat, non tamen ſcribit ea quæ poteſtate conſtant, ſed quatenus intellectus agens ē, Themi. 3. de ani. ca. 27. hic oſtenditur de mente eius ꝙ iſti duo intellect' ſunt vnum ſubiecto quod notault etiam Com. 3. de anima. c. 20.

Intellectus agens non eſt primę propoſitionis. ibidem. intellectus agēs non eſt Deus. ibidem. C. 3. de anima. ca. 28. & 29.

Intellectus agens ab Ariſt. comparatur luci. 3. de ani. t. c. 18. vbi Themi. d. ca. 32. ꝙ Plato autē comparauit intellectum agētem ſoli, quia intellectum & animum hoī Deo, quam ſimillimum volebat.

Intellectus impaſſibilis eſt. 3. de ani. t. c. 7. vbi nota ſm Ariſt. de ſenſu & ſenſoriis, tum de intellectu ita exiſtimaſſe, vt ſenſus minus quidem paſſioni obnoxius eſſet, quàm inſtrumenta, non tamen in totū ī mu nis ſeparatusq;, intellectus autem, vt qui citra inſtrumentum corporeū functiones ſuas abſolueret omnino impatibilis abiunctusq; diceretur. Them. 3. de ani. 34. ca.

Intellectus potentiæ differt ab intellectu patibili, vide Themiſt. 3. de anima. cap. 35.

Intellectus agens vnus eſt in omnibus hominibus, & eius æternitas ad ſingulos homines nihil pertinere videt, & illuminat omnes ſicut ſol obtutus omnium animalium ſm Them. 3. de anima. ca. 32.

Intellectus agēs eſt magis ſeparatus quàm intellectus poteſtatis, ſicut ſi quis diceret ſolem eſſe magis ſeparatum quàm lucem. Themi. 3. de anima. cap. 36.

Intellectus agens eſt prior dignitate, natura, & perfectione, intellect' vero poteſtatis eſt prior tempore in nobis. 3. de anima. ca. 36.

Intellectus agens dat actum intellectui poſſibili, per quem poteſt intelligere, & dat actum phantaſmatibus,

tibus, vt fiant actu intellecta, ſicut lumen dat actum eius, & viſui coloribꝰ, & vide pulchre de hoc Themi. 3. de ani. ca. 24. & intelliges ex hoc dictum Auer. in. 3. de anima. comm 5. in ſolutione qõniſ tertiæ. vbi dicit, ꝙ intellectus agens illuminat intellectum poſſibilem.

Intellectus agens eſt effectiuus intelectionis, & ad actum ducens intellectum materialem. Alexan. in tract. de intellectu. in cap. de intellectu agente.

Intellectus non ſicut ars ſeorſum a ſua materia eſt, ſed totus intellectui potētiæ intextus immerſusq; eſt, vt ſi fingamus excuſſorem in ære aut ferro eſſe, & ideo intelligimus dum volumus. Themiſt. 3. de anima. cap. 25. & eſt ſuper tex. 19. & vide in. 1. ca. ex mente Them. ꝙ intellectus agens & poſſibilis ſunt idem re, ſed diſtinguũtur ratione, ſicut bene notauit Com. 3. de anima. com. 20.

Intellectus agens eſt ſicut architectus quidam fabricatorq; notionum. ibidem Them.

Intellectus agens eſt proximus intētione Deo, nam & Deus quodammodo eſt res ipſe, & ad quendam modum creator & opifex rerum. Them. 3. de ani. ca. 25. contra tenẽtes ipſum eſſe vere Deum.

Intellectus agentis ſubſtantia eſt actus non de potentia aliqua erutus ex utruſq;, ſed ſuapte natura. Them. 3. de ani. ca. 26. Ex hoc loco patet ſolutio ad rationes illorum qui tenent ad mentem Ariſto. & Commentato. intellectum agentem eẽ Deum, moti authoritate Ariſtotelis. tertio de anima. tex. commen. 19. vbi videtur dicere ꝙ ſubſtãtia intellectus agentis ſit purus actus, cum quo non eſt admixta potentia, & ideo non quandoq; dr̃ intelligens, & quandoque non, ſed ſolus Deus eſt cui non eſt admixta potentia. 3 de anima. in ſolutione. 3. quæſtione in commen. 5. &. 5. metaphyſi. cap. de perfecto, ipſe enim ſolus eſt perfectio ſimpliciter ſine inperfectione. Amplius intellꝯ agẽs nihil intelligit eorum quę ſunt hic & hæc ẽ conditio Dei. 12. met. t. c. 51. Amplius Comẽ. 3. de ani. dicit ſe eſſe concordem cum Alex. de intellectu agente, ſed Alex. poſuit intellectum agentem Deum eẽ. Amplius. 12. meta. comm. 38. Deduco autem qualis optima: dicit ꝙ nos in ſtatu fœlicitatis dependemus ab illo principio, a quo cęlum dependet, ſed hoc eſt primum principiũ, dicimus nos ex mente Them. intellectum agentem dici actum, vt ipſe exponit, quia non eſt forma educta de potentia materię, ſed non dicitur actus ſimpliciter, cui nulla ſit annexa imperfectio, quia hoc eſt Dei tantum, & ita dico etiã ſm Commẽ. vnde equiuocatio decepit eos in hoc. Ad ſecundum decepit eos locus conſequentis, quia arguunt in ſecunda figura ex ambabus affirmatiuis in materia nõ cõuertibili, nam & aliæ intelligentiæ præter Deum non intelligũt apud Peripateticos aliquod eorum quæ ſunt hic, hoc enim non eſt ſolius intellectus agentis proprium. Ad tertium concordat cum Alexan. in modo ponendi intellectum agentem non in re poſita, quia Alex. poſuit intellectum agentem non ratione tantum, verumetiam re ipſa diſtinctum eſſe a poſſibili, ſed Themiſtius

Digreſſio contra modernos de intellectu agẽte an deus ſit.

miſtius ponit ꝙ eſt diſtinctio ſecundum rationem tantum, & qđ iſta ibi actu, & paſſiu ſunt ſecundũ ſimilitudinem, & in hoc diſcordat à Themi. & tenet quo ad iſtũ modum ponendi cum Alexandro, ſed non concordat omnino opinando ꝙ ſit Deus. Ad vltimum verũ eſt ꝙ homo fœlix depẽdet a Deo, ſed eo modo quo poteſt, videlicet per intellectum agentem, quia diſtantiæ entium ſunt valde diuerſę. Amplius Ariſt. 3. de ani tex com. 17. expreſſe concludit intellectum agentem, & poſſibilem eſſe partẽ animæ; quia in omni natura &c. & hoc non Deo competit. Amplius ibidem. 20. ſolum hoc immortale modo, hoc non poteſt referri ad Deum, quia etiam aliæ intelligentiæ ſunt immortales. Et ideo oportet, vt hoc referatur ad partes ſeu poteſtates animæ, quia ſolus intellectus agens eſt qui eſt idem ſecũdum Themiſtium, licet Commẽ. aliter dicat.

Ordo.

Intelligentia prima, quæ mouet orbem ſtellarum, eſt principium à quo deriuatur ordo in cæteris ſeparatis intelligentiis tractatu. 4. in paraphraſi metaphyſico. Et ibi vide qualis ſit ordo in cęteris, & vide de hoc diffuſe in. 12. metaphyſi. commen. 44. vbi tanguntur duæ viæ. videlicet via mathematicorum, & via Ariſto. ordo in intelligentiis à prima quomodo ſit non habemus propoſitiones ſufficiẽtes circa hoc, ibidem. idem repetit ibidem. vbi tenet vtranq; viam ꝙ motor ſaturni ſit ſecundus in ordine, & etiam ꝙ motor ſolis.

Intellectus agens eſt vltimus in ordine motorum cœleſtium. Et ponamus ipſum eſſe motorem orbis lunæ, ex paraph. meta. tract. 4. vbi loquitur de ordine intelligentiarum & ex hoc patet ipſum non eẽ Deũ, vide in cõtradictionib. nup editis.

Intellectus opus magis ẽ quieti quã motui ſimillimum, vnde abſtemij purgatius, & vibrati' quàm temulenti cognoſcunt, & ſilentio noctis magis quàm interdiu, corpore inoffenſo quàm conturbato, ſenecta ætate quàm iuuenta: quia iuuenũ corpora plurifariò motu intereſtuant. 1. de anima. tex. com. 49. & Themi. ibidem. ca. 21.

Intellectus authoritate Auer. in diſputatione prima, in ſolutione vltimi dubii, eſt forma abſtracta a corpore, ſicut nauta reſpectu nauis, ſcribit enim, dicimus nos quòd non eſt impoſſibile reperiri perfectiones ſimiles diſpoſitionibus, q̃ ſeparantur a ſubiecto, vt nauta à naue, & artifex a ſuo inſtrumento, vnde ſi corpus eſſet tãquam inſtrumentum animæ, eſſet ergo diſpoſitio ſeparata, & Themiſtius. 2. de anima. in expoſitione text. 11. inquit. „nec tamen ratio vlla prohibet haberi aliquam animę partem quæ a corpore abſoluta diſperataque ſit, qualis ea quę neq; corporis totius, neq; partis alicuius ita actus aut perfectio eſt, vt forma & figura ferri, qualis videtur mens intellectuſq; eſſe, nondum enim oſtenſum eſt, an eius vis ita ſit corporis humani perfectio, vt poſſit tamen eſſe abiunctus & ſeparatus a corpore, ſicut vector, & gubernator nauis qui quanquam eſt actus, & perfectio nauis, tamen iunctus, aut adherens naui non dicitur, „ & ex hoc patet

patet in via Peripateticorum eſſe duplex genus formarum, videlicet dantium eſſe per inherentiam, & dantium ſolum operari, qđ multi negauerũt, &c. Et ex hoc te. 11. collige contra illos: qui ex deffinitione vniuerſali data de anima volunt apparere de intentione Ariſt. animam intellectiuam eſſe formã formaliter inherentem, & formaliter dantem eſſe homini, quum tñ Ariſt. poſita illa diffinitione confiteatur non apparere ex illa diffinitione, an ſit aliqua pars animę, quę ſit ſicut nauta nauis perfectio. ſ. abiuncta & ſeparata, nam hoc demõſtratur in. 3. Et ex hoc etiam collige multo fortius contra illos qui dicunt Ariſt. determinaſſe in. 1. de anima per illam rõnem in tex, cõ. 12, nullam animam eſſe a corpore abſtractam, quia ſi qua eſſet maxime eẽt intellecta, quia ſi eſt aliqua abſtracta anima, habet operationẽ ſibi propriam, quum tamen Ariſt. confiteatur in. 2. de aĩa, poſita diffinitione animæ vniuerſali ex illa non apparere hoc, vnde lucidiſſimus Them. in præſenti loco vult illam rationem potius eſſe deſcriptionem quàm diffinitionem, quia perfectę diffinitiones, q̃ dant quidditatem debent eſſe media in demonſtrandis omnibus proprietatibus eſſentialibus, vt patet. 1. de anima. t. c. 11. Et ideo eſt ſicut deſcriptio, quia actus non vniuoce dicit̃ de omni anima, vnde Ariſt. ſic expreſſe dic. t. figuraliter igitur determinetur, & ſic deſcribatur de aĩa.

In omnibus intelligẽtiis corporum cœleſtium eſt verum dicere ꝙ intelligunt omnia, & etiam eſt verũ dicere, ꝙ non intelligunt ea quæ ſunt ſub ipſis, quia nõ eſt defectus illi, qui cognoſcit aliquid ſcientia perfectiori ſi ſciat illud ſcientia imperfectiori, immo imperfectio eſt quid oppoſitum huius. Nam ille qui non poteſt videre aliquid viſione mala, ſed videt ipſum viſione pfecta, nequaquã habet imperfectionem in hoc ex paraphr. meta. tract. 4. Inde patet Ariſt. & Peripateticos tenuiſſe Deum non intelligere ea, quæ ſunt hic, eo modo quo ſunt in ſeipſis, ſicut intelligun tur ab intellectu noſtro, ſed cognoſcuntur nobiliori modo, & eminentiori.

Intelligentias ſeparatas eſſe ſubſtantias nullum habet dubium, quia ſunt principia ſubſtantiæ, item cũ reſpectu ſubſtantiæ ad materialia transferantur, multo magis ad immaterialia, & non ſubſtantia verius dicitur de primo principio cũ eius ſubſtantia ſit cauſa cęterorum in paraph. tract. 4. Subſtãtia.

Subſtãtiæ ſeparatæ vtuntur vita nobili. ibidem. Vita

Subſtantiæ ſeparatæ habent delectionem. ibidem. Delectio enim conſequitur apprehenſionem. idẽ 12. metaph. commen. 39. vbi dicit ꝙ quemadmodum vmbra conſequitur corpus, &c. Delectio.

Intelligentia prima delectatur in eſſentia ſua tantum, & delectatio eius eſt ſupræma omnium, ſed aliæ intelligentiæ delectantur in eſſentia ſua, & etiã in eſſentia prima. ibid.

De pluralitate intelligentiarũ.

Intelligentiis ſeparatis neceſſe eſt eſſe vnum primum, quod præcedat alias ſecũdum naturam, quia omnis pluralitas ab vnitate procedit. ibidem.

Pluralitas

Pluralitas in intelligẽtiis ineſt eis ex hoc ꝙ vnaquęq; intelligit de ſeipſa pluralitatem, ideo oportet ꝙ prima intelligentia ſit vnum indiuiſibile, quod per id intelligit niſi vnam rem ſimplicem, ſcilicet eius eſſentiam. ibidem.

Intelligentia prima non poteſt intelligere aliquam pluralitatem, neque in eius eſſentia, neque extra eius eſſentiam, ipſum enim eſt idẽ ſimplex de ſe. ibid.

Vnitas.

In intelligentiis ſeparatis eſt vnitas ex hoc, quod intelligibile in eis eſt vnum. Et hoc fit eleuando illa intelligibilia plura quibus identificatur vnumquodq; ipſorum ad vnũ intelligibile ſequitur de neceſſitate, ꝙ ipſa vnitas vere, & primo reperitur in ipſo primo, deinde in ſequenti ipſum poſtea in ſequenti illud ſecundum ordinem. ibid.

In intellectu noſtro eſt maior pluralitas intelligibilium, quàm in aliquo alio intellectu. ibid.

In prima intelligentia vnitas & ſimplicitas ęquantur, licet ab ipſa proueniant plura, quorum vnum eſt altero nobilius. ibidem. Et habetur in. 12. metaphyſico. commen. 44. vbi diſcutit quomodo ab vno ſim plici poteſt immediate prouenire multitudo,

Ordo.

In intelligentiis nobilitas attẽditur ex vna quatuor rerũ. videlicet ex velocitate motus, aut ex magnitune corporis mobilis maioriq; ambitu, aut ex magnitudine ſtellarũ, aut ex pluralitate motuum quibus perficitur motus ſtellæ & paucitate. tract. 4.

In intelligentiis ſeparatis iſta duo conuertuntur. v 3. ꝙ quæcunq; cõprehendit aliquid aliud, illud quidem aliud erit eius cauſa, & quòd quodcunq; eſt eius cã concipitur a cauſato, & impoſſibile eſt, vt cauſatum intelligat eſſentiam ſuam prę ter hoc ꝙ concipiat id quo extat ſua eſſentia, ſed iam fuit declaratũ ꝙ quodlibet ipſorum comprehendit eſſentiam ſuam. ergo neceſſe ẽ ꝙ cauſatum ab ipſis concipiat ſuã cauſam, ex tract. 4. in paraphr. metaph. ibi & dicamus ꝙ iam fuit declaratum in lib. de anima. inde patet intelligentiam inferiorem intelligere ſuperiorem, intellectio eſſentiam ſuam, & non per eſſentiã ſuperioris, vt quidam male intellexerunt ex mente Auer.

Intelligibile eſt perfectio intelligentis, & eius forma, vt eſt oſteſum in libro de anima, ex paraphraſi metaphy. tracta. 4. non intelligitur ꝙ ſit forma perficiens. per formalem inherentiam, ſicut tenent illi qui tenent intelligentiam ſuperiorẽ formaliter inherere inferiori, & dare ſibi eſſe formaliter, & ꝙ intelligit inferior per eſſentiam ſuperioris, moti ex authoritate Cõm. 12. metaph. commen. 44. ſolum ibi eſt cã & cauſatum ſm ꝙ intellectum eſt cauſa intelligentis, patet autem intellectum eſſe cauſam intelligentis, ſicut formam, vt declaratũ eſt in lib. de aĩa, ſed in libro de anima. non fuit declaratum intelligibile informare intellectum per inherẽtiam, quia intellectus dicitur locus ſpecierum, & non materia, ex. 3. de aĩa, immo neq; ſenſus eſt materia ſenſibilium vt bene notat lucidiſſimus Them. in. 2. de anima. ponẽs differentiam inter paſſionem ſen-

ſuum & paſſionem corporum inanimatorum, ſicut & Ariſt. ibidem tex.commen.57.&.58.& 3.de anima.tex.commen.38. Idem declaratur de ſenſu communi a Themiſtio.3.de anima.8. capit. vnde eſt obiectum in ſenſu, vt forma in eſſe abſtractionis perficiens, ſicut de his principiis cognitum perficit cognoſcentem, non autem eſt per informationem, & per inherentiam. & ideo concludit ꝙ intellectus habens lapidem in eſſe abſtractionis, nõ demõſtratur lapideus. Et ideo illa authoritas.12.metaph.eſt contra illos, qui vtuntur ea pro ſe, illa authoritas etiã fuit adducta a Gregorio de Arimino, & a Ioanne de Baccone in ſecundo ſententiarum, ad probationem, ꝙ intelligentia non eſt cauſa efficiens orbis, nec ꝙ ipſę habeant efficiens ſempiternũ, quia in illis non eſt cauſa, niſi eo modo quo intelligibile eſt cauſa intelligentis, ſed intelligibile eſt cauſa formalis non efficiens, ſed ęquiuocatio decepit eos, quia ſecus eſt in rebus abſtractis, ſecus in nobis, quorum intellectus eſt paſſiuus: audiant quæſo Auerroem in lib. deſtructionum, diſputa. tertia, in ſolutione.18.dub. iuxta finem ꝙ in hac ſpecie entium ſeparatorũ forma, & finis idem ſunt. igitur illud, quod finem dat eſt forma, & illud quod dat formam eſt agens, igitur idem primum principium, quod eſt omnium iſtorum agens forma, & finis, & hoc ipſi non attingunt, vide etiam Themiſtium.3. de anima ſuper tractatu ſextoꝗ vbi dicit, animam intellectiuam & ſenſitiuam eſſe locum non ſicut locũ, qui ambit nos, ſed pro quãto quodammodo anima fit illud, quod ſentit & intelligit, & ſic intelligentia inferior quodammodo fit ſuperior, & intelligit ipſam.

In intelligentiis ſeparatis impoſſibile eſt, vt cauſa compręhendat cauſatum ſuum, nam aliter poſſet conuerti cauſa in ſuum cauſatum, & ꝑficeretur nobilius per minus nobile, quod eſt impoſſibile. ibid.

Intelligentia prima cum non ſit cauſata ab alia, non intelligit aliud niſi eſſentiam ſuam. & non compręhẽdit cauſatum ſuum. Et hoc non ſolum eſt propriũ primo principio, verumetiam eſt quid commune omnibus corporibus cœleſtibus, quia non videmus ipſa concipere res eo modo quo habent eſſe, quia ſi ita fieret, nobilius perficeretur ꝑ ignobilius, & eorum conceptus eſſent generabiles & corruptibiles, quemadmodum fit in intelligibilibus humanis, vbi pondera illud verbum eo modo quo hñt eẽ. ibi.

In intelligentiis ſeparatis quodcũq; indiget ad intellectionẽ ſuę eſſentiæ pluribus principiis, illud eſt minoris ſimplicitatis. ibid.

In intelligentiis ſeparatis agens, & paſſum ſeu cauſa, & cauſatum diuerſificantur in gradu nobilitatis, & exceſſus in eadem ſpecie, & non in diuerſitate ſpeciei. ibidẽ. ſenſus autem eſt in principiis mãlibus.

Intelligentiarũ oĩum ꝑter primam intellectio eſt comparatiua. ibid.

In intelligentiis ſeparatis ſi id quod intelligit cãtum de his principiis eſſet idẽ cum eo qđ intelligit cã de ſe ipſa, tunc nulla eẽt diuerſitas inter cãm & cãtũ, & nulla eẽt pluralitas in his rebus ſeparatis. ibid. Ex hoc patet contra illos qui tenent inferiorem

riorem intelligere ſuperiorem per eſſentiam ſuperioris, tunc igit nul la eſſet diuerſitas inter inferiorem & ſuperiorem.

Intelligentiæ abſtractæ perficiunt adinuicem, & in eis eſt recipiens, & receptibile. Vide in concor. nuper editis. ibid.

In intelligentiis abſtractis eſt multitudo propter naturam poſſibilitatis intellectus iuuentę in eis, vnde ſolum primum intelligens eſt liberatum ab iſta natura. ibid.

Intelligere & cognoſcere differunt, nam intelligere ē ſimplices terminos comprehendere, cognoſcere vero eſt terminos complexos iungere aut diuidere. Them. 1. de ani. ca. 26. Et ibi vide differentiam quę virtus ſit præſtantior, an quæ ſimplicia apprehendit, an quæ componit & diuidit.

Intellect⁹ poſſibilis efficitur omnia modo ſimilitudinis & receptionis. 3. de ani. cō. 18. idē in. t. c. 6. &. 38.

Intellectus cuius eſt abſtrahere intellectum, neceſſe eſt, vt præcedat in nobis intellectum, cuius eſt recipere intellectum. 3. de anima. com mento. 18.

Intellectus agens transfert intentiones imaginatas de ordine in ordinem, & facit de potentia intellectis actu intellecta. ibid.

Intelligentia agēs nihil intelligit ex eis quæ ſunt hic. 3. de ani. cō. 19.

Intelligentia agens neceſſe eſt, vt ſit abſtracta, & non mixta, neq; paſſibilis ſm quod eſt agens omnes formas intellectas. 3. de anima. commento. 19.

Intellectus quo cogitamus, & ſapimus non eſt potentia, aut pars animæ, vt cæteræ, ſed ſubſtantia quædam intelligitur longe pręclarior, melior, pulchrior, quę tamen in naturam inferiorem ignobilioreq; ſe inſerta recepta ſit. The. 2. de ani. & cap. 12. ſuper tex. 12. inde patet intellectū eſſe potentiam de ſecunda ſpecie qualitatis ſm Peripateti.

Intellectus non intelligit aliquid eſſe indiuiſibile per aliquam rem eius, niſi perceperit ipſum habere aliquid indiuiſibile abſolute, ſicut non intelligit differentiam vnius rei ab alia niſi poſtquā intellexerit differentiam abſolutam, ex tracta. 1. in paraph. meta. cap de vno.

Intelligibiles ex ſui natura ſunt res ſenſibiles in potētia, ita ꝙ poſſunt intelligi, & vide cauſam diuinam ab Auer. in paraph. meta. tracta 2. & eſt quia principia vltima rerum ſenſibilium eſt conceptio per intellectum. In hoc enim eſt ſimilitudo inter artem & naturam, vt dicitur. Et inde ſubtiliter elice cām, qa intelligibilitas eſt a forma, & ſenſibilitas a materia, & quia vſitas eſt a forma, & indiuidualitas a mā, & quia entia vt entia, & vt intelligibilia pertinent ad diuinum, & vt ſenſibilia, & tranſmutabilia ad naturalem, nam primus actus, qui eſt ſine potētia. & materia prima, ſunt duo extrema in latitudine entiū, forma eſt, participatio diuini eē, & iō ex hoc habuit ꝙ ſit intelligibilis a materia qđ ſit ſenſibilis inquātū forma eſt, talis particulatio habuit qđ eſſet ſubiectū vſitatis 1. cœli, vt inclinat ad materiā h3 ꝙ eēt ſingularis, vt forma eſt, hēt ꝙ ſit quidditas, vt in materia hēt ꝙ ſit eſſentia, ſic materia diuerſificat eſſentiā a qdditate, vt eſt diuina partitio ptinet ad diuinum, qui eſt artifex, per

AA ij primas

primas participationes, & ſimpliciſſimas, quo ad ſecundas ad artificem particularem, & licet iſto modo concepta forma, vt forma ſit ſubiectum, vlterius tamen ſi comparetur hæc forma, & hæc materia ad iudicium, compoſitum potius eſt, hoc & vnum numero per hãc formam, quàm per hanc materiam inſecta, vt alibi declaraui ex mente Ariſto. & præſertim ſecundum viã Auer. quia non inconuenit ſm diuerſos reſpectus, vt oppoſita verificentur de eodem, &c.

Intellectus ex hoc ꝙ comprehendit infinita in propoſitione vniuerſali, & iudicat de eis iudicio vniuerſali eſt nõ materialis omnino, & hoc eſt fortiſſimum argumentum. Et ideo Ariſtot. laudat Anaxagoram cum poſuerit primum motorem ſeparatum a materia, & formã ſeparatam. Et ideo non patitur ab aliquo entium, cauſa enim paſſiõis eſt ipſa ex phyſicis diſputationib⁹, in diſputatione tertia in fine, idem vide. 3. de anima, in commen. 19. vide in. 8. phy. t. com. 37. de Anaxagora in. 3. de anima. t. c. 4.

Intellectus ab intelligibilibus non patitur, ſed in ipſa intelligibilia, quaſi tranſit Themiſt. 3. de anima ſuper tex. 14.

Intellectus & intelligibile in nobis, non ſunt idem omnimode, & vide cauſam huius in diſputat. 6. in ſolutione. 2. dub.

Intellectus ſi quis omnino ſine materia fuerit, tunc intelligibile idem omnimode eſſet cum intellectu. ibidem.

Intellectus ſeparatus non dependet ab entibus in ſua intellectione, quilibet nanq; intellectus dependens a rebus intellectis, ſequitur neceſſario ordinem entis, & perficitur ab eo. Et ideo deficit in eo quod intelligit de eo, ſicut intellectus humanus deficit in comprehenſione eorum. ibidem.

Intellectus fit ſimilis rebus, quas cognoſcit, compoſitus, ſi compoſit⁹, ſimplex ſi ſimpliciter. Them. 3. de anima. ſuper tex. 10.

Intellectus in intelligendo eſſentiã aſſimilatur lineæ rectæ ſm Ariſto, ſed in intellecto iudicium aſſimilatur lineæ curuæ, vide eã in The. 3. de anima. ſuper tex. 10.

Intellectus ſeparatus quem naturæ entium ſequũtur eſt ordo, ex quo cauſatur ordo entium, ſed ipſius cõprehenſio non denominatur, nec vniuerſalis, nec particularis, vniuerſalia nanque intelligibiliũ entium ſequuntur entia, & ſeruiunt eis poſteriora. ibidem.

Intellectus ille quem ſequuntur omnia, intelligit neceſſario entia in eo quod intelligit de ſeipſo ordinem cuiuslibet entis, non ꝙ intelligit aliquid extra ſe, tunc enim cauſaret ab illo quod intelligit, & non eſſet cauſa. ibidem.

Intellectus eſt locus ſpecierum. 3. de anima. tex. comm. 6. Et vide Themiſtium ibi.

Intellectus ſeparatus ſecundum Peripateticos non intelligit niſi ſeipſum, & intelligendo ſeipſum intelligit omnia entia, quia intellectio ſua nihil aliud eſt niſi omniũ entium ordo, ibi.

Intellectus & intellectus Dei ſeparatus differunt, quia in noſtro comprehendens, & comprehenſum differunt aliquo modo, ſed in Deo ſunt idem omnimode, veruntamẽ intel-

intellectus noſter habet ſimilitudinem quandam cum intellectu ſeparato, quia noſter intellectus ſumit illam ſimilitudinem adiunctā ſeparatis. Et declaratio huius eſt, quia intelligibilia dicti intellectus ſunt pura, & nuda ab omnibus defectibus, qui noſtrum intellectum conſequūtur. v.g. intellēs ē intelligibilis inquantū eſt intellectus. Hoc enim eſt intellectus qui eſt intelligibilis omnimode, nam quicquid habet denominationem aliquam defectibilem, neceſſario habet eam rōne cuiuſdam entis perfecte rationem illam habentis. ibid.

Intellectus diuinus comprehendit multitudinem intelligibilium alio modo quàm intellectus noſter, ex diſpu. 6. in ſolut. 3. & ibi oſtendit pulchre quomodo philoſophi negauerunt Deum intelligere plura, & eſt modus quem non negant noſtri Theologi.

Intelligibilia humana dupliciter numerātur, ſed intelligibilia Dei neutro illorum modorum, ſed modus ille a nobis non eſt comprehenſibilis. ibidem.

Intelligentiæ terminum habent limitatū quē non pertrāſeunt. ibid.

Intellectus poteſtatis eſt cōiunctior humanæ animę, & additior quàm ſit intellectus agens. Them. 3. de anima. ca. 23. & eſt ſuper. tex. 17.

Intellectus noſtri ſcientia potentialis eſt, ſed ſcientia Dei actualis eſt, & neceſſaria. ibid.

Intellectus humanus non poteſt cōprehēdere infinitum in actu, quia ſcibilia apud nos ſeparabilia ſunt, ſed ſi poneretur aliqua ſcientia in qua omnia ſcibilia vniri poſſent, finitum, & infinitum in ea eſſent ęqualiter. ibidem.

Incorporeum aliqđ qđ ſit recipiens impoſſe eſt, ſiue per ſe, ſiue p accñs, niſi in aliquo, quia dubiū eſt de intellēu in potentia. Ex lib. deſt. diſp. 7 in ſol. 3. dub. hoc aūt ni fallor dixit pp opīonem The. & Theophr. qui voluerunt ꝙ intellēs pośis agēs & ſpeculatiuus ſunt vnū ſubiecto, & ꝙ actio & receptio nō intelligun tur, niſi ſm ſimilitudinē in eis. ipſe autem tenet oppoſitum, ꝙ recipiat intellēs pośis ſpecies intelligibiles, ſed nullus alius intellēs recipit apud ipſum aliquod accidens. 12. metaphy. com. 25.

Intellēs ſimplex, & intelligibile ſunt vnum & idē realr, ſed plura reſpectiuę, & per accñs. v 3. rōne ſubiecti, vbi p ſubtum expone obiectū. ex diſpu. 7. in ſol. 3. dub.

Intellēs nomē apud philoſophos dr̄ analogice de ſeparatis intelligentiis, ita ꝙ primus intellēs eſt cū aliorum. Ex diſputatio. 7. in ſolutione vltimi dubii.

Intellectus humanus an ſit ex materialib⁹ formis, fuit maximum dubium apud philoſophos, Ex diſputa. 10. in ſol. 2. dub.

Intelligentiæ nullo alio modo mouent corpora cœleſtia, niſi per modum imaginationis per intellectū quàm ſequitur deſiderium, ſicut deſideratum mouet ipſum deſiderans, & ideo corpora cœleſtia habent intellectum de neceſſitate cū ſint comprehenſiua, & hęc demonſtratio eſt propter quid, & quia, in paraphraſi meta. trac. 4.

Intellectus diuinus & humanus tantum ęquiuoce communicant. Ex diſpu. 10. in ſol. 3. dub.

Intellectus diuini ſcientia non diuidit

dit verum a falſo in oppoſitis,ſicut reperitur in humana ſcientia.v.g. quia aut ſcit alia,aut nõ,& iſta duo ſunt contradictoria, vnde verificata vna ſpecierum, neceſſario alia ẽ falſa, ſed in Deo benedicto ambo verificantur, ſed duobus reſpectibus.videlicet ꝙ ignorat ea modo inferente defectum, ſicut eſt in humana ſcientia,& ſcit ea modo non inferente defectum.Ex diſput.10. in ſolu.3.dub.

Intellectus natura, vt dicit Ariſtot. princeps philoſophorum dominatur toti,ex diſpu.11.in ſolutio. primi dub.& eſt in.3.de anima. in te. commen.4.& in.8.phyſic. in tex. commen.37.ex ſententia antiqua Anaxagoræ.

Intelligentiæ motum aliquem non patiuntur neque aliquo modo innouantur.Ex diſputatio.12.in ſolutione.3.dub.

Intelligentiæ ſeparatę non ſolum ſunt motor verum etiã agens quo quomodo corporum cœleſtium, in paraphraſi metaph.tracta.4.ibi ex dictis apparet,vbi vt notaui ſuperius,differentia eſt inter agens, & mouẽs,nam motor reſpicit motum tantum, agens vero eſſentiã mobilis,vt notaui ex mente eius ſupra in cap.de agente.

Intelligentiæ ſunt quodãmodo formæ corporum cœleſtium, & vide modum ab Auer. ibidem. vbi dicit,ꝙ ſunt formę aliquo modo,vnde formæ corporum cœleſtium nihil aliud ſunt quàm id quod intelligunt ex ipſis pro quanto.v3.cœlum dicitur intelligens ſic intelligentia dicitur forma cœli quodãmodo, quia non eſt alius modus vitæ niſi gradus vitę intellectualis & ideo dicit quodammodo, quia non eſt forma inherens, vt finxerunt quidam,intellectus enim nullius corporis actus eſt.

Intelligentiæ ſeparatę ſunt fines corporum cœleſtium pro quanto mouentur ab eis per modum deſiderij.ibidem.

Intelligentiæ ſeparatę ſunt iſtius eẽ ſenſibilis cauſæ veluti forma & agens & finis, & ibidem ponitur declaratio.

Intellectus humanus valde deficit ĩ ratione & cauſis naturalium rerũ maxime in illis altioribus & ſublimibus corporibus,quorum neſcimus quantitates,& eſſe ſubſtantia rum illorum totaliter ignoramus, & dicimus ꝙ corpus ſupercęleſte non eſt,neq; graue, neq; leue. Ex diſpu.14.in ſol.vlti.dub.

Intellectum poſſidentia habent producere res, prout proueniunt ab imaginationibus vniuerſalib⁹. Ex diſpu.16.in ſol.2.dub. idem in libro de diuinatione ſm quietem.

Intellectus non alligatur alicui virtutum animæ alligatione formæ in ſubiecto. Ex diſpu. phyſicis, diſputatione.2.in ſol.2.

Intelligentiarum ſeparatarum cauſa pluralitatis earum eſt diuerſitas earum naturarum quas recipiunt in eo ꝙ intelligunt de primo principio,& in eo ꝙ acquirũt ab eo de vnitate,quæ eſt vna actio in ſe recipiens plura ſm earum pluralitatẽ.Ex li.deſt.diſp.3.in ſol.vlt.dub.

Intelligentię ſeparatę quæ materiã non habent,& ſunt per ſe exiſtentes,& non ſunt corpora nõ poſſunt habere ſubſtantiales denominationes,ex quibus conſtituiẽ ſubã,quã to magis denominationes additę

ſupra

ſupra ſubſtantiam eis cõuenire nõ poſſunt. Ex diſpu. 5. in ſol. 4. dub. Vide tamen quomodo de ſeparatis prædicationes ſubſtantiales, vel denominatiue fieri poſſint, vel non poſſint. 12. met. com. 39.

Intellectus nomen propriũ eſt Dei ſubſtantiæ apud Peripateticos excepto Platone. Ex diſpu. 5. in ſolu. vltimi dub. vbi impugnat Algazelem imponentem Peripateticis, qd nomen intellectus dictum de Deo ſignificat relationẽ: facit locus iſte pro opinione ſubtilis Doctoris in prima quæſtione, quolibetorum quæſtione prima, vbi tenet ꝙ intellectualitas nõ hꝫ rõnẽ attributi eo mõ quo de attributis loquuntur Theologi. De⁹.n.ẽ vita intellalis. Ex. 12. primę philoſophiæ. t. c. 39.

Intellectus nihil aliud eſt in eſſentia a forma rerum ſeparatatum a materia, & ſi hoc eſt in rebus, quæ de earum naturis non ſeparantur ꝙ ſunt pura ſcientia, & intellectus, vt ſunt per intellectum ſeparatę, quanto magis illę quæ de earum natura ſunt ſemp ſeparatę digniores ſunt, ꝙ ſint purus intellectus, & pura ſcientia. Ex diſputa. 6. in ſolutione ſecundi dub.

Intelligibilia rerum eadem ſunt, ꝗ rerum veritates. ibid.

Intellectus nihil aliud eſt niſi comprehenſio intelligibilium. ibid.

Intellectus, & intelligibile in nobis ſunt idem inquantum intelligibile. ibidem. vbi dicit quòd nulla eſt differentia, niſi inquantum ſunt rerum intelligibilium, quæ res non ſunt intellectus, immo fiunt intellectus, prout intellectus ſeparat eas a materia.

Prima cõclusio. In intelligentiis ſeparatis declaratũ eſt, ꝙ illud qd ſibi finis eſt: illud qđ dat eſſe, forma enim, & finis idem ſunt in hoc genere entium, igitur illudmet quod dat finem, illudmet dat formam, & illud quod dat formã eſt agens, igitur illud qd dat finem huic eẽ eſt agens, apparet igitur ꝙ primum principium eſt omnium iſtorum principium. ſ agens & forma & finis Ex libro deſtruc. diſput. 3. in ſolutione. 18. dubij cõtra Gregorium Ariminen. & contra Ioannem de Baccone. in. 2. ſententiarum. diſtinctione prima. q. prima, Aſſerentes intelligentias, & vniuerſaliter ſempiternas ſubſtãtias non habere cauſam æternam in genere cauſæ efficientis. Cõtra Gre go. de ar- & Ioã. de Bacco.

Secunda conclusio. Intelligentia prima quæ eſt primũ principium dat entibus ſenſibilibus vnitatem, & eorum vnitas cauſa eſt colligatiue pluralitatis ab illa vnitate, & ideo eſt principiũ horum entium efficiens. ſ forma & finis. ibid. Vbi aduerte in iſtis duabus concluſionibus. Commẽ. velle Deũ glorioſum eſſe cauſam in triplici genere cauſæ omnium entiũ intelligibilium, vt patet ex prima, & ſenſibilium, vt patet ex ſecũda.

Intellectus non eſt in omnibus animalibus, ſicut eſt ſenſus, ſed nec in homine quoque comparet omni. Them. 1. de anima. ca. 11. Vbi aduerte, vt dicit etiam Com. 3. de aĩa cõ. 1. intellectus ſpeculatiuus non eſt in oĩb. idem imponit Greg. Nicenus. Ariſt. in lib. de homine, &c.

Intelligere ſubas ſeparatas in principio pintelſm humanũ eſt ſi ẽ claritati in oculo, hoc.n. non reperiť in hac virtute in ſuo primo eẽ, ſed ſolummodo in ſuo eſſe vltimo. 9. meta. com. 22. Et ita dicitur iacere,

 ſicut

ſicut caſtigaui, quia verba illa communtter male iacent. conſimile. 3. de anima. com. 36.

Inſeparatis ſubſtantiis differentia, quæ eſt inter cauſam, & cauſatum eſt, ꝙ prima cauſa habet eſſe in ſe: & ſecunda cauſa habet eſſe reſpectiue. ſ. reſpectu primæ cauſæ. Ex diſp. 3. in ſol. 20. dub.

In ſubſtantiis ſeparatis cauſatis a prima cauſa, eſſe cauſatum eſt in ſua ſubſtantia ſubiecta, & nō eſt quid additum ſuper eam, ſicut eſt in materialib⁹ cauſis v. g color eſt quid additum per ſe exiſtens in corpore & eſſe ipſius ad viſum eſt quid relatum. Et ideo entia ſeparata ſunt ſubſtantiæ relationis materiæ, ſed formæ ſenſibiles ſunt de natura relationis, vt declaratum eſt in lib. de anima. Ex lib. deſtru. diſput. 3. in ſolu. 20. dub.

Intellectio ſubſtantiarum fit per potentiam, quæ fit in intellectu ſpeculatiuo apud ſuam vltimam perfectionem ſimilem potentiæ, quæ fit apud viſum in aſpectu colorū, non per potentiam de modo potētiarum cogitatiuarum, quæ acquiruntur per cognitionem, vt exiſtimauit Auempace. 9. metaph. commen. 22. &. 3. de ani. com. 36. vbi patet fœlicitatem humani intellectus conſiſtere ſm Peripateticos in præſenti vita, in cognitione intuitiua ſubſtantiarū ſeparatarum, & non in cognitione ſcientifica, q̄ habetur per demonſtrationem, licet hoc non ſit conſonū fidei nr̄ę.

Intellectus noſter licet non ſit infixus materiæ, habet tamē aliquam dependentiam cum materia, & iō ſi in eo intellectus & intellectum ſunt idem, ex eo quod non eſt infixus materiæ, multo magis hoc verum eſt in aliis ſeparatis intelligētiis, quæ nullam habent dependentiam a materia, ex tract. 4. in paraphraſi metaph.

Intellectus adeptus ſm Alex. ſol⁹ remanet, & non eſt pars animæ noſtræ, neq; eſt forma materialis, vt declaratum eſt in libro de anima. Cōm. 12. meta. commt. 17 & idem habetur in. 3. de ani. com. 5. in prima parte digreſſionis, ſed alia eſt opinio Theophra. Themi. & aliorum Peripateticorum.

Intelligentia agens eſt quaſi forma in intellectu materiali, & ipſa agit intellecta, & recipit ea ſecūdum intellectum materialem. 12. meta. com. 17. idem. 3. de anima. cō. 4. 18. &. 19. & com. 5. &. 20. &. 36.

Intellectus in habitu habet partem generabilem & corruptibilem, & illud quod corrumpitur eſt actio eius, in ſe autem non corrumpitur & ex extrinſeco intrat nos. 12. metaph. commen. 17. &. 3. de anima. com. 5. in ſolu. ſecundę q̄nis, & in com. 20. idem habetur.

Intellectus de intelligentia agente, & eius loco, & proſperitate eius ex ipſa quæ eſt potentia, eſt quaſi locus iſtius intellectus non quaſi materia 12. primæ philoſophiæ. commen. 17. Ex quo patet intellectum poſſibilem reſpectu agentis recti⁹ dici locum quam materiam.

Intellectus aliquis æternus poſſibile eſt, vt intelligat aliquod generabile & corruptibile. 12. metaphyſic. commen. 17.

Intelligentiæ non mouent, vt formæ exeant ex potentia in actum, ita ꝙ hoc ſit prima pfectio ipſarū, ſed ē cōſequēs earū perfectionum.

12. primæ

12.primę philoſophię;cõ.36.cõſimile 2.cœli 17.&.21.cõmentis.

Intellectus ab intelligibili mouetur. 12.me.t.cõ. 37.

Intellecta formarum collocantur in intellectis per ſe,ſed intellecta materierum collocantur in intellectis per aſſimilationem. 12. meta. cõ. 37.authoritate Alex.idem 7.meta. cõ.8.in calce.cõmen.

Intelligentiæ abſtractæ in eo ꝙ ſunt abſtractæ dñr eſſe principia eorũ, quorũ ſunt principia duobus modis,ſm ꝙ ſunt mouentes, & ſm ꝙ ſunt finis motus. 12. meta. cõ. 38. & 36.&.44 idem 1.cap.de ſubſtantia orbis.cõtra Auic. & etiam in 2.

Contra ponẽtes intellectũ agẽtẽ eẽ Deũ.

Intelligentia agens inquantum eſt abſtracta & eſt principium in nobis,neceſſe ẽ vt moueat nos ſm qđ amatum amans,& ſi omnis motus neceſſe eſt vt continuetur cum eo a quo fit ſm finẽ, neceſſe eſt vt continuetur in poſtremo cum hoc intellectui abſtracto,ita ꝙ erimus dependentes a tali principio a quo cęlum dependet,q̃uis hoc ſit in nobis paruo tempore, ſicut dicit Ariſto. 12.metaphy.cõ.38. Ex quo videtur de mente Auer. intellectum agentem eſſe Deum, vt aliqui ſibi ex hoc loco imponunt, ſed hoc nõ eſt de intentione eius,vt notaui ſuper expoſitione. 17.cõmen. ſuper 12.huius,& ibi vide quomodo hic locus ſit intelligendus, quantũ autem ſpectat ad præſentem locũ, patet error iſtius opinionis ex tex. cõ. 39.vbi Ariſt.& Cõmẽ.continuando ſermonẽ ſuũ de tali principio ponit differentiam inter talẽ intellectum a quo cœlum dependet, & inter intellectum qui eſt in nobis, quia ille ſemp eſt actus, noſter autẽ quandoq; eſt potentia,quandoque actus,quod nõ eſſet ſi idem eſſet intellectus,agens qui eſt in nobis cum quo cõtinuatur immediate & ipſæ Deus.

Intellectum cum intelligitur fit idẽ cum eo, 12.meta.cõ.39.

Intellectus voluptas qui quãdoque eſt in potentia, & qñq; in actu differt a uoluptate intellectus qui ſemper eſt in actu, & eſt ille qui in nulla exiſtit materia,quia voluptas eiꝰ eſt ſempiterna. 12.meta.tex.cõ.39.

Intellectus & intellectum & intelligens reducuntur in vnum,& non differũt niſi reſpectu diſpoſitionũ, intellectus.n.inquantum intelligit intelligibile dicitur intelligens, & inquantum intelligit per ſe dicitur intellectus per ſe & eſt ipſe intellectus,econtrario illi quod intelligit per aliud, & inquantum quidẽ intellectus eſt illud quod Itellgitur, dicitur quod intelſus eſt res intellecta.12.primæ philoſophiæ.cõ.39.

Intelligere quod eſt in nobis eſt valde delectabile & nobilius omnibus rebus quæ ſunt in nobis. 12. meta. tex.cõ. 39.

Intellectus natus eſt diuidere ea quę ſunt adunata I eſſe,ſicut diuidit materiam a forma,&; formam a congregato ex materia'& forma, 12. meta.cõ.39.

Intellectus in propoſitionibus quaſ format de rebus abſtractis,non intelligit differentiam ex natura rei inter ſubiectum & prędicatum,neć intelligit ꝙ ſint nomina ſynonyma,ſed intelligit eſſe differentiam inter ſubiectum & prædicatum in talibus ſm aſſimilationem tantum,ita ꝙ diſpoſitio & diſpoſitum reducitur ad vnam intentionem

omnibus

oībus modis abſq; aliqua diſtōne I rei eſſentia, ſed in propoſitionibus ſubſtantialibus formatis ab intelľu de rebus compoſitis ex materia & forma, licet ſubiectum & prædicatum reducantur ad vnam intentionem in actu ſunt tñ duo in potentia qñ intellectus diuidit ſubiectū a prædicato, quia intellectus natus eſt diuidere adunata in eſſe 12. meta. cōmē. 39.

Intelligētiarum ordinatio a prima cauſa eſt prima, ſed ordinatio ipſarum adinuicem nō eſt præciſa 12. meta. cō. 44.

Intelligentiæ ſeparatę præcedunt ſe inuicē in nobilitate, & prima quæ mouit motu diurno præcedit oēs I nobilitate, & eſt omnium cauſa in paraph. meta. tract. 4.

Intelligentiarū ordinatio ſm Ariſt. eſt ſm ordinem orbium motorū ab eis. 12. meta. cō. 44.

Intelligentiæ ſm Auic hñt adinuicē conſecutionem, ita ꝙ vna conſequitur aliam, ſicut cauſatum conſequitur ſuā cām: ab vno. n. & ſimplici non prouenit niſi vnum. Et iſtæ ſermo eſt imaginabilis, quia illic non eſt practica eius, nec conſecutio nec actio, ita ꝙ vna actio conſequitur vnū agens, tm̄. n. eſt illic cā & cauſatū, ſicut intelľum eſt cauſa intelligentis. 12. meta. cō. 44.

Intelligentiarum perfectio cōſiſtit in intelligendo cām primā & propriam. 12 met. cō. 44.

Intelligētiæ oēs intēdunt motū diurnum qui eſt primi motoris actio 12. primæ philoſophiæ. co. 44.

Intelligentia prima mouens primū cęlum eſt quaſi finis cōis & vľis habens actionem cōem, diſpō. n. in iuuamento corporum cœleſtium in creando entia quæ ſunt hic, & conſeruando ea eſt, ſicut diſpō regēriſi bonoꝝ qui iuuāt ſe adinuicē in regendo bonam ciuitatem. 12. meta. cō. 44.

Intelligentię mouētes orbes pp iſta aſſimilantur artibus ſibi ſubſeruiētibus, quæ tandem ordinantur ad vnam artem principalem, a qua accipiut ſua pricipia, ſed differūt, qa formæ artis mouentes ſunt in mā, intelligentiæ autem non 12. meta. cōmen. 44.

In intelligentiis non eſt potētia, quare neq; agens, ab agente. n. nihil ꝑuenit niſi extractio eius quod eſt in potentia ad actū. 12. me. cō. 44.

Intelligētiarum dñia in dignitate & nobilitate eſt rerum in eadem ſpecie exiſtentium, & propterea vna eſt cauſa alterius, in paraph. meta. tract. 4.

In intelligentiis tm̄ eſt intellectus & intellectum & perficiens & perfectum, quemadmodum artes perficiuntur adinuicem, & reducuntur omnes ad artem vľem continentē illas a qua omnes ſua principia ſumunt 12. meta. cō. 44.

Intelligentiæ primæ ſcientia comparatur primæ philoſophiæ, & ſciētię aliarum intelligentiarum ſunt ſimiles aliis ſcientiis propriis particularibus quæ ſunt ſub prima philoſophia, ſicut dñs Nicolaus Peripateticus. 12. meta. cō. 44.

Intellectus primus ſeipſum intelligit, etenim non videre quædā melius eſt ꝙ̄ videre ſi optimum ſit intelligentia. 12. meta. tex. cō. 51.

Indiuiſibile oē eſt quod materiam non hēt. 12. meta. tex. cō. 51.

Intellectum eſt perfectio intelligentis. 12. meta cō. 51.

Intel-

Intellectus in nobis non intelligit ſe niſi accñtalr 12.meta cō.51.& habetur ex 3.de anima tex.cō.8.
Intelligentia ſemper vr̄ alterius ſcīa vt ſenſus & opinio & meditatio,ſui vero non ex propoſito 12. meta. tex.cō.51.vbi Cōmenta.d.ꝙ audit nobis intellecto ꝙ ſit forma intellectus & ſenſato ꝙ fuerit ſentire ſenſus & cauſa in hoc eſt, quia intellectus in nobis non eſt intellectum oībus modis & magis remotū eſt hoc quod ſenſatum ſit ipſe ſenſus.
Intellectus & intelligentia hn̄t plus de vnione in aliis intelligētiis q̄ in intellectu nr̄o,nam licet intellect⁹ noſter ſit ipſummet intellectum, aliquam tn̄ habet tranſmutationē, ex hoc ꝙ attribuit̄ materiæ, in paraphraſi tract.4.
Intelligere intellectus & intelligibile idem ſunt in abſtractis a mā,ſecus in nobis.12.meta.tex.c.51.
Intellectorum multitudinis in nobis cauſa eſt alietas in intellectū & rē intellectā 12.meta.cō.51.
Intellectus primus ſemp neceſſe eſt, vt ſit ſimplex & vnum ſimpliciter. 12.primæ philoſophiæ cō.51.intellige ꝙ in qualibet compoſitione eſt deuenire ad vnū ſimplex & indiuiſibile in illo genere, vt colligitur ex verbis eius.
Intellect⁹ primi intelligentis eſt ſimplicior oībus intellectibus,& eſt vnus ſimpliciter ſine aliqua multitudine, neq; ꝑ alietatem intellectus & intellecti, neq; ꝑ multitudinē intellectoꝝ.12.primæ philoſophię cōmen 51.
Intellectus & intellectum cum fuerint adunata perfecta adunatione contingit, vt intellecta multa plura quæ ſunt intellectus vnius adunentur perfecta adunatione & terminēt vnum & ſimplex omnibus modis 12. primæ philoſophiæ. cōmen.51.
Intellectus diuinus ſm Them. intelligit oīa ex hoc ꝙ intelligit ſe principium eoꝝ 12.meta.cō.51. Et ibi vide impugnationem eius.
Intellectus Dei ſcit naturam entis ſimpliciter in eo ꝙ eſt ens tm̄ 12. meta.cō.51.& in libro deſtruct. in diſp.10.in ſol.3.dubij.
Intellectus Dei ſm veritatem ſcit omnia,quia ſcit ſe tm̄ ſcīa in eſſe,qđ eſt cauſa eorum eſſe. ibidem.
Intellectus diuina ſcientia equiuoce dicitur ſcientia cum ſcientia noſtra. ſcientia.n.eius eſt cauſa entis, & ſcientia noſtra eſt cauſata ab ente. ibidem.& in diſput. in ſolutione. 3. dubij.
Intellectus diuini ſcientia nō eſt vniuerſalis neq; particularis. ibidem.
Intellectus diuinus non diſponitur per ſciētiam quę eſt in nobis, neq; per ignorantiam ei oppoſitam 12. meta.cō. 51.
Intelſus Dei ſcit ſe tm̄, & nihil aliud extrinſecū.12.meta.cō.51.
Intelligibilia vera exigunt ſine dubio ens reale extra animam. veritas enim eſt adequare rem ad intellectum,ſcilicet vt ſit ita in anima,ſicut eſt extra animā. Ex libro deſtru. diſputatione prima. in ſolu. 22. dubij.
Intellectus alio genere vnus eſt,alio communis. Themiſt. 1. de anima. cap.20.
Intelligibilia vna ſunt propterea ꝙ conſequuntur ſe vt numerus nō vt magnitudo, quum.n. hoc poteſt, hoc intelligo, tunc diſtincti & diſcreti ſunt act⁹, nec actuant̄, ſed dein

ceps & conſequentes ſunt. Themi. ibidem.

Intelligentiarum & orbium productio a prima ſm Alpharabiũ, Aui. & Algazelem qualis ſit, vide in diſpu.3. in du.13. & in ſol. eius vide q̃ ſit opinio Peripateticorum. Vide etiam ibidem in ſolone.18. prope finẽ. vbi dicit id qđ narrauit Algazel nomine Philoſophorum in intelligentiarum ordine & modo ipſarum influentiarum, & in earum numero nõ eſt demonſtratũ, neq; determinatũ a Philoſophis. Et iõ de hoc nihil in libris antiquorum reperitur, & ibidem in ſol.20 dub. dicit. hoc ꝙ dicit Algazel nomine Philoſophorum in entium proceſſu, vnde ab Auicẽ. reperitur, & nõnullis ſequacibus eius, & ibidem in ſolone. 24. dicit ꝙ Alpharabius & Auic. fuerunt primi qui has ambages poſuerunt.

In intelligentiis cã eſt ſimplicior cauſato, & in prima intelligentia cum ſit ſimpliciſſima nõ eſt cauſa neq; cauſatum, ſed oĩmoda ſimplicitas & vnitas, ſed in poſterioribus intelligentijs bene põt pluralitas intelligi, & ſecundus intellectus vel ſecundum cauſatum eſt. Simplicius 3. & ſic deinceps diſputa.3. in ſolo. 14. dubij. vide etiam pro hoc 3. de aĩa cõ.5. in ſol.3.q. & in cõ.14.

Intelligentia ſecũda ex hoc quod intelligit ſeipſam & ſuum principiũ, ſi ex hoc qđ ſeipſam intelligit ab ea ꝓcedit q̃dam res, & ex eo quod intelligit ſuum principium procedit alia res, quia habet duas formas ſequeretur ꝙ eſſet compoſita cõtra Alga. & Auic. ibidem.

Intelligere quo ſecunda intelligẽtia intelligit primã eſt idem cũ ſeipſa. ex diſpu.3. in ſol.15. dubij. Inde patet ſm Auer. ꝙ intelligentia ſecũda intelligit primã per ſuam propriã eſſentiam contra modernos.

Intellectio ſecundæ intelligentiæ eſt de relationis natura, ſed in hoc deficit a gradu primi principij: primũ enim eſt de natura entis de ſe eſſe habentis. ibidem.

Intellectio, & iudicium, & cõprehenſio non ſunt motus. Themiſt. contra Theophra. 1. de aĩa. cap.17. concordat Auer. 8. phy. cõ.40. vbi tales comprehenſiones dicit eſſe motus equiuoce dictos. vide et Themiſ. 1. de aĩa. ca.25. ſuper tex. cõ.62. & 63. vbi dicit ꝙ iudicium non eſt motus, ſed quies & trãquillitas potius. & in eodem cap. ſup tex.64. inquit, iudicare, ſentire, cõprehendere nullo pacto ſunt motus, aut ſi ſunt nõ ſunt eodem iure cũ cæteris, ſed functiones & actus animæ appellãtur, & hoc probat authoritate Ariſt. 2. de anima. tex. cõ. 57. & 58. & 3. de aĩa. tex. cõ.28.

Intelligentiæ non differunt ex ſimplicitate & pluralitate ad inuicem, ſed ex cauſa & cauſato. diſput 3. in ſolone.16. dubij. vide in concordãtiis nuper editis.

Intellectus primus, vt eſt veritas conceſſa apud Philoſophos, non intelligit niſi ſeipſum non aliud relatiuũ ſcilicet ipſum eſſe principium, ibidem. & 12. meta. cõm. 51. contra Themiſt. qui aſſeruit deum intelligere oĩno relatiue inquantum ſe intelligit inquãtũ eſt cauſa oĩum.

Intellectus primus ſolũ habet verã & ſummã ſimplicitatem inter intelligens & intellectum, aliæ aũt intelligentiæ differũt in hac proprietate ſm magis & minus ibidem.

Intel-

Intellectus perſcrutatorem oportet præſcire quid ſit anima, & ante præſcire quid ſit animatum. ex lib. deſtructio diſp. 3. in ſolone. 16. dubij vide conſimile in principio lib me: theo. vbi ponit ordinem librorum ſcientiæ naturalis.

Intellectus indiuidua comprehendit, quia ipſe indiuiduus eſt, diuidua vero quia vi ſua contrahit & ſe queſtrat, ita vt tanquam indiuidua poſſint intelligi: nam cum hoc verbo quid ſit rē eſſe ſignifico .i. rōnē & & formā ipſe cōicat, ipſe īdiuiduū & ſimplicem facit & primæ finitiōes ipſæ ſunt formæ, quas ille in materia poſitas a materia primum exoluit, demum intelligit. Them. 1. de anima cap. 20.

Intellectus licet imobilis ſit, afferre tñ poſſumus quemadmodum res quæ in motu ſunt intelligit, nec. n. intelligit quatenus mouentur ſed quatenus eandem formā & ſpeciē obtinēt, nec ſm numerū ſed ſm formā intelligit, etiam ſi res innexam materiam habeant & motum etiā intelligit eodem modo quo cætera, quia .ſ. formam ipſam & rationem motus intelligit, vt cum motum talem aut talē actū eſſe declarat. Them. 1. de aïa. cap. 21.

Intellectus nihil aliud eſt niſi cōprehenſio entium formarum prout ī mālesſunt. ex lib. deſtru. diſpu. 3. in ſol. 18. dubij.

Intellectus humanus & alij intelľus cōicant in hoc ꝙ intelligunt entiū formas, & ꝙ forma cuiuſlibet ē id quod comprehendunt de formis entiū & eorum ordine, ſed differūt quia entium formæ cauſæ ſunt humani intellectus, ab eis. n. perficić ſicut quælibet res perficitur a ſua forma, ſed intellectio aliarū intelligentiarū eſt cauſa entium. ex lib. deſtru. diſp. 3. in ſol. 18.

Intellectum eſt perfectio intellectus ſicut forma. ibidem.

Intelligentiæ ſeparatæ ad vnū principium ſeparatum reducunć, quod eſt principium oīum cauſarum, & forma & ordo quæ in hoc principio ſunt nobilior eſt formarum & ordinum, & hic ordo eſt cā & principium oīum ordinū. ex lib. deſtr. diſpu. 3, in ſolone, 18. dubij.

Intellectus primus non intelligit niſi ſeipſum, & intelligendo ſeipſum omnia entia intelligit, ſed ī nobiliori eſſe & ordine qui eſſe pōt. ibid.

Intellectus qui eſt poſteriorum primo intellectu, ita ſe hēt ꝙ ſubſtantia eius eſt hoc ꝙ comprehēdit de formis & ordinibus in primo intellectu exiſtentibus & non intelligit poſteriora, eo quia cauſatus eſt: & ſi intelligeret poſteriora, iterū eſſet cauſatus a cauſa. ibidem.

Intellectus prim⁹ id quod intelligit de ipſo, vt dicūt Philoſophi eſt omnium entium cauſa, & id quod intelligit quilibet poſteriorū de primo eſt quodammodo quod eſt cā propriorum entium, & quod eſt cā ſui ipſius. ibidem.

Intellectus diuinus ſeipſum cognoſcendo nihil dicitur ignorare, & licet non intelligat entia ſicut nos, quorum ſcientia cauſatur ab entibus, intellectus tamen dei intelligit oīa in nobiliori ordine, qui ēt patet ex eodem loco.

Intellectus dei ſcientia non eſt vl̄is neq; particularis, quia ambæ iſtæ ſunt cāte ab entibus, & ſunt gn̄abiles & corrup. ibid.

Intelľus dei ſi intelligeret entia prout

vt ſunt cauſæ ſuæ ſcientiæ eſſet generabilis & corru & nobilius perficereſ a viliori. ibidem.

Intellectus diuini ſcientia eſt omnia entia, ſed ĩ nobiliori eſſe ꝗ̃ ſint in ſe ipſis. ibidem.

Intelligentiarum prouentus poſitus ab Auic. pp hoc ꝙ ab vna non prouenit niſi vnum nullus eſt, non. n. ſequitur ex extenſione vnius virtutis in pluribus rebus ꝙ ſit ĩ ipſa virtute pluralitas ex diſp. 3. in ſol. 18. prope finem, vbi ẽt adducit rationem ex imaginatione ſeu intellectione oĩum intelligentiaꝝ ꝗ ſunt de eadem prima intelligentia: nã, vt inquit, non ẽ impoſſe ꝙ ab eadẽ re ſumantur diuerſæ imaginationes, ſicut non eſt impoſſe ꝙ ex diuerſis rebus ſumatᷣ vna imaginatio: nos. n. in diurno motu opinamur ꝙ oĩa corpora cęleſtia vnã rẽ imaginãtur: quapropter oĩa in tali motu diurno ab vno motore mouentur. ſ a motore ſtellaꝝ fixarum. cõſimile vide contra Auic. 12. meta. cõmen. 44.

Intellectus nomen dictum de ĩtellectu humano & ſeparatis intelligentiis rationabilius eſt vt ingredi debeant tã vocabula equiuoca ꝗ̃ vniuoca. ex lib. deſtru. diſp. 5. in ſolõne 3. dubii.

Intelligibilia ſm opinionem Ariſto. ſunt noua, & ſm opinionem dicentium formas eſſe ſunt æterna 7. meta. cõ. 58. idem 1. meta. cõ 49. & 7. phy. cõ. 20. & in 1. poſteriorũ analiticorum in paraphraſi cõ. 2 & in 3. de aĩa cõ. 20. Ex quo patet quãtum errauerint qui tenent Auer. tenere Ariſt. non diſcrepare a Plat. in hoc ꝙ nr̃m ſcire ſit reminiſci: nam authoritates adductæ in dictis locis non recipiunt gloſam. ſicut vides.

Intelligere quod eſt in põa non venit ad actum niſi per aliud intelligere in actu 9. met. tex. cõ. 10.

Intelligentiæ ſeparatæ impoſſe eſt vt dẽt aliquã formã formarũ mixtaꝝ cũ materia 7. meta. cõ. 31.

Intellectus in mathematicis cõprehendit facile diuiſionẽ formarũ a materiis, quia illæ inueniuntur in diuerſis materiis, ĩ naturalibus vero difficile eſt, quia non poteſt abſtrahere eas in imaginatione a mã.

Intellectus nõ differt a ſenſu ſm Empedoclem, Parmenidem, & Homerũ, & mutatur ſm cõplexionis mutationem. 4 met. tex. cõ. 21. & 2. de anima, tex. cõ. 150.

Intellectus nullus intelligit ꝙ cõtraria ſunt ſil, aut ꝙ ſunt idem. 4. met. cõ. 21. & tex. cõ. 9.

Intellecta rerum ſm Ariſt. notificãt ſubãs rerum, & non ſunt ſubæ eaꝝ 1. meta. cõ. 45.

Intellectus motus nõ eſt motus. ibi.

Intellectus animæ noſtræ ſic ſe hẽt ad ea quę manifeſtiſſima ſunt ĩ natura, ſicut oculi nocticoracũ ſe hñt ad lucem diei 2. meta tex. cõ. 1. vbi conſidera ꝙ ſm Auer. exemplum illud nõ dicit impoſſibilitatem ſed difficultatem. Et licet beatus Tho. & Scot. cum ſequacibus ſtudeant iſtam Auer. impugnare ſententiã, aduertant tñ iſtã fuiſſe Ariſto. opinionẽ: nã in 9. primæ philoſophię Ariſt. loquens de intellectione taliũ rerũ ſimplicium & abſtractarum inquit, ignorantia taliũ nõ eſt ſicut cæcitas: cæcitas. n. ẽ vt vtiq; ſi ĩtellectiuũ nõ habeat aliquis, quem locum exponens D. Tho. ab ipſa tã dẽ veritate coactus dicit. Ex quo patet ꝙ ſm ſententiam Ariſto. hu-

manus

manus intellectus põt pertingere ad intelligendum ſubãs ſimplices, quod videtur ſub dubio reliquiſſe in 3.de anima.cum hoc quod fuit ſnĩa Theo. Alex.& Them.& oĩum antiquorum peripateticorum, vt patet in 3.de aĩa.cõ.36.

Intellectus diſpoſitio de re intelligibili eſt ſicut diſpoſitio ſenſus de ſenſibili.2.met. cõ. 1. idem 3. de anima tex.cõ.2.

Intelligere non ſolum eſt ſubſtantiarum ſed accidentium. 1. meta. tex.cõ.29.

Intellectus praticus differt a ſpeculatiuo fine.3.de aĩa tex.cõ.49.

Intellectus ſpeculatiui finis eſt ſcire tñ, operatiui vero operari 3. de aĩa cõ.49.idem 2.meta. tex. cõ. 3. & 3.de anima.tex cõ.34.

Intellectus eſt mouens ſm ꝙ eſt deſiderans, non ſm ꝙ eſt cõprehẽdẽs 3.de anima.cõ.49.

Intellectus oĩs principioꝝ rectus eſt 3.de aĩa.tex cõ.51.

Intellectus in actu eſt cuius eſſe declaratum eſt in lib. de aĩa. qui dat propria vĩa in rebus ſpeculatiuis, & qui dat vera ſomnia. Cõmenta. in lib.de Somno & vigilia.

Intelligentiæ abſtractæ intelligunt naturas vĩes, vt eſt declaratum in 1.philoſophia.ex lib. de So.& vig.

Intelligentiæ abſtractæ ſi intelligerent indiuiduum neceſſario eſſent materiales. Cõmen.ibidem.

Intelligentia abſtracta non eſt inopinabile vt det naturam vĩem indiuidui facti animæ imaginatiuæ, & anima imaginatiua recipit ipſum particulariter ſm ꝙ eſt in materia quemadmodum dat perfectiones animales vĩes,& mã recipit eas particulares.ibidem.

Intellectus & intellectum ſunt idem in corporibus cœleſtibus 1. cap. de ſubſtantia orbis.

Intelligentiæ credere inconueniens eſt, vbi aduerte ꝙ intelligentia ſumitur pro imaginatione 3. phyſic. tex.cõ.75.

Intellectus tria hẽt quæ pñt quæri de ipſo,quorũ vnũ eſt vtrũ in ſubſtantia intellectus ſit tranſmutatio aut alteratio.ſecundũ ẽ,vtrum ſuũ eſſe in ſe ſequaꝰ alteratione͂ & tranſmutationem eſſentialiter ita ꝙ ſit facta in rei veritate,tertiũ eſt vtrũ ſuum eſſe ſequatur alteratione͂ per accñs.7.phy.cõ.20.

Intellectus qui eſt poſtrema perfectio hoĩs,non eſt admixtus cũ materia 2. met. cõ. vlt.idem 3. de aĩa tex.cõ.4.& in cõ.5.diffuſe.

Intelligibile eſt per formam & ſenſibile per materiam. 1. cœli. cõ. 92.

Intelligentia quę eſt virtus in natura cœleſti quodammodo aſſimilatur formæ naturali, & quodammodo aſſimilatur formæ abſtractę.2.cœli cõ.3.

Intellectus humanus non põt comprehẽdere veritatẽ cõparationis inter partes cœli ꝗ ſit nobilior,an illa ꝗ eſt ſub polo meridionali,an ſub polo ſeptentrionali. 2. cęli. cõ. 16. vide in concordantiis.

Intellectus abſtractꝰ acqrit pfectam nobilitatẽ ſine actione, quia actio eius eſt eius ſubã 2.cę.cõ.62.

Intellectus ex profundaꝝ reꝝ ſcrutinio exercetur & in actũ deduciꝰ & ſummũ inde perfectionis gradum pertingere põt. Auer. in para. 2. de cęlo ſumma 3.quæſito.5.

Intellectio nõ fit in tpe, licet tpe exiſtẽte intelligamus & cõtẽplemur 7.phy.20.& Them. ibi aperte.

Intel-

Intellectus eſt qui facit vniuerſalitatem in rebus. 1. de aïa. cõm. 8. idem 2. de aïa tex. cõ. 60. & 3. de aïa cõ. 18. & 12. meta. cõ. 4.

In intellectu materiali iſta eſt ſententia Ariſt. ſ. ꝙ eſt abſtractus a corpore, & ꝙ impoſſibile eſt vt intelligat aliquid ſine imaginatione. 1. de anima. cõ. 12.

Intellectus ſm prudentiam dict⁹, nõ eodem modo exiſtit in oïbus animalibus, ſed neq; in oïbus hoïbus 1. de anima. tex. cõ. 24.

Intellect⁹ actio aut eſt diffinitio, aut demõſtratio. 1. de aïa tex. cõ. 48. cõ ſimile. 3. de aïa 21. 22. & 36.

Intellectio quælibet ſeu practica ſeu ſpeculatiua eſt terminata. 1. de anima. tex. cõ. 48.

Intelligere melius attribuitur quieti q̃ motui. 1. de anima tex. cõ. 48.

Intellectui melius eſt non cum corpore eſſe, quemadmodum conſuetum eſt dici & melius videtur 1. de aïa tex. cõ. 49. vbi Cõmen. d. ꝙ nã intelleꝰus videtur valde oppoſita eẽ naturæ corporis,

Intelleꝰus materialis comprehendit intentiones omnium entium. 1. de anima. cõ. 65. idem. 3. de aïa. tex. c. 4.

Intelligere & conſiderare marceſcũt quodam interius corrupto, ip̃m aũt impoſſe eſt 1. de aïa tex. cõ. 66.

Intelligere & amare aut odire non ſunt illius paſſiones, ſed huius habentis illum ſm quod illum habet. 1. de aïa. tex. cõ. 66.

Intellectus fortaſſis eſt diuinum aliquod & impaſſibile, ibidem.

Intellectus eſt aliud genus animæ, & ſi dicatur anima erit ſm equiuocationem. 2. de anima cõ. 21. & tex. idem 3. de anima cõ. 5.

Intellectus ſpeculatiuus exiſtimatur ꝙ non eſt anima neq; pars aïæ: opinandum .n. eſt propter nobilitatẽ eius & diuerſitatẽ ad alias partes ꝙ eſt de natura ſuperiori naturæ aïæ 2. de anima. cõm. 32. idem ibidem tex. cõm. 21.

Intelligimus dum volumus, ſed nõ ſentimus dum volumus. 2. de anima tex. cõ 60.

Intellectus eſt cõmunis omnibus, cognitio autem nõ 3. de anima cõ. 1. vbi per intellectũm ĩtelligit cognitionem operatiuam, per cognitionem vero ſpeculatiuam.

Intellectus cum omnia intelligat neceſſario eſt ĩmixtus, 3. de aïa. text. cõme. 4.

Intellectiua virtus, vt intellecta mouent eam, eſt paſſiua, vt vero mouẽtur ab ea eſt actiua, & iõ dicit Ariſt. ꝙ neceſſe eſt ponere in aïa rationali has duas differentias. ſ. virtutem actionis & virtutem paſſionis. & dicit aperte ꝙ vtraq; pars eius eſt neque gñabilis neq; corruptibilis. 3. de aïa cõ. 4. Ex quo patet quãtum deuiauerint moderni Bononiẽſes, & ille Sueſſanus a via Auer. aſſerẽtes ipſum non diſcrepare ab Alex. de intellectu agente. Dicunt. n. ꝙ intellectus agens ex ſnĩa Auer. eſt deus, & tamen in præſenti authoritate citat ſentẽtiam Ariſt. has duas virtutes eſſe in anima rationali & ꝙ ſunt eius differentiæ & partes: nã hoc eſt maximum Themiſt argumentum contra Alex. in 3. de anima cap. 31. ex demõſtratione Ariſto. in 3. de aïa tex cõ. 17. vbi demõſtrat ꝙ cũ in omni natura ſit vnum tanq̃ materia, ꝙ eſt oïa fieri, aliud vero quod ſit omnia facere, concludit in aïa has duas naturas & differentias eſſe oportere,

Amplius Cōmentū. 3. de anima. cōmen. 19. expreſſe dicit ꝙ qui cō cedit demonſtrationem de intellectu agente per quam oſtendit᷑ ipſum eſſe immixtum & ſeparatum de neceſſitate oportet cōcedere cō ſimilē demōſtrationē de intellectu materiali: nam quemadmodum intellectus agēs ex hoc ꝙ creat oēs formas materiales: abſtrahēdo eas a materia & trāsferendo eas de or dine in ordinē, oportet ꝙ nō ſit cor pus, neq; virtus ī corpore, nec vnit᷑ aliqua forma materiali, eodē mō intellꝰ materialis cū recipiat oēs formas materiales debet eſſe denu datus ab oī materialitate, ita ꝙ erit ſimplex & ſeparatus: manifeſte au tem patet quòd dictum ſuum nul lum robur obtineret ſi tenuiſſet in tellectum agentem non eſſe partē aīæ noſtræ, ſed deū: nā tūc hēt ma nifeſtā inſtantiā aduerſarius quia dicam ſibi ꝙ non oportet, ſi cōceſ ſero virtute illius demōſtrationis intellectū agentē eſſe ſeparatū qd᷑ per conſimilē deberet cōcedere de intellectu materiali, quia dicā nō eſſe cōſimilitudinē immo eſt ma xima diuerſitas, nam ſcīa dei eſt cauſa entiū, & ſcīa intellectus ma terialis eſt cauſata ab entibus, ſcīa dei eſt ſubſtantia eius, & intelligi bile, & intellectus in eo ſunt idem oībus modis, ſecus longe eſt de in tellectu materiæ. Amplius. 12. pri mæ philoſophię. cō. 17. recitat o pinionē Alexā. ponētis ſolū intelle ctū adeptū eſſe immortalē. v3. in tellectū agentē & intellectū mate rialem eſſe generabilē & corrupti bilem, & ſimiliter intellectū in ha bitu. v3. ſpeculatiuū, poſtea recitat opinionē Theo. & Themiſ. & alio rum peripateticorū aſſerentiū in tellectū materialē remanere, & ꝙ intellectus agēs eſt abſtractus, & eſt quaſi forma in intellꝰu mate riali & qd᷑ eſt quaſi cōpoſitus ex materia & forma, & ꝙ ipſe creat intellecta vno modo & recipit eā alio modo. poſtea vero ipſe recitat opinionem propriā, vbi dicit ꝙ in lib. de materia perſcrutati ſumus de iſtis duabus opinionibus, & di ximus ꝙ intelligētia agēs eſt quaſi forma in intellectu materiali, & ꝙ ipſa agit intellecta & recipit ea ſm intellectū materialem, & ꝙ intelle ctus materialis eſt ingenerabilis & incorruptibilis: & declaramus illic ꝙ hæc eſt ſnīa Ariſto. & ꝙ intelle ctus in habitu habet partē gnābi lem & corruptibilē: illud aūt qd᷑ corrūpitur eſt actio eius, in ſe aūt non corrupitur & ꝙ ex extrinſeco intrat nos. &c. vbi patet ꝙ refert ſe ad declarationē libri de aīa: mani ſcriptum, eſt aūt ex pnti authorita te in cōmen. 4 & etiam in cōmen. 5. & in cō. 17. 18. 19. & 20. & 36. ꝙ ipſe ponit intellectū agētē & in tellectū materialē eſſe duas dnas ſiue partes eſſentiales aut poteſtati uas aīæ rōnalis, quarū vna eſt tāq̄ forma, & alia eſt tanquā materia, aut tanquā locus reſpectu alterius quia intellectus materialis ſm ali quem reſpectū pōt dici ſicut mate ria, & ſm aliū reſpectū verius di citur locus intellectus agentis quā materia, vt declaraui in 12. primę philoſophiæ. in cō. 17. Nec obſtat authoritas Auer. in 3. de aīa, cōm. 20. vbi dicit, cōſidera igit᷑ qm̄ eſt dfia inter iſtas tres opiones. ſ. Pla tonis, Themiſtij, & nſam opinio nē, & ſm expōnem Themiſtij nō

indiget in iſtis itellectis niſi ad ponendũ itelľm mãlẽ tñ aut intellectũ materialẽ & agẽtem ſm modũ ſiľitudinis, vbi enim nõ ẽ uera generatio nõ eſt agẽs; & nos cõuenimus cũ Alex. in mõ ponendi intellectũ agentẽ, & differim⁹ ab eo in nã intellꝰs materialis, & differimus a Themiſtio ĩ nã intellꝰs qui eſt in habitu, & in mõ ponendi intellꝰm agentẽ. Non. n. intellexit Cõmen. ſe cõuenire in intellectu agẽte cũ Alexã. pro quanto poſuit intelľm agentẽ eſſe deũ; quia de hoc nulla fuit facta mẽtio ab Auer. in illo loco, nec in toto 3. de aĩa, eſt aliquis loc⁹ expreſſus vbi ponat hoc, ſed cõuenit in mõ ponẽdi intelľm agẽtẽ quæcunq; intelligentia ſit, uel de⁹ uel alia de hoc nõ curat, nã in tali modo diſcrepat a Them. & conuenit cũ Alex. Them. enĩ nõ poſuit intelľm agentẽ niſi ſm modũ ſiľitudinis, ſicut ſibi imponit Cõmẽt. ibi. & in 3. de aĩa. cõm. 5. in ſoſone 2. qõnis. voluit. n. Them. & Theophraſtus ꝙ intellectus mãlis, & intellectus agẽs, & intellꝰs ſpeculatiuus ſunt vnus intellꝰs ſm ſubiectũ, & nõ differunt niſi p tres diſpõnes ꝗ accidſit ſibi, vñ ſm The. intellꝰs agẽs non agit uere producẽdo ſpẽs & intentiones in itellectu materiali, nec itellꝰs materialis uere recipit, ſed iſta intelligũtur ſm ſiľitudinẽ & ſm modũ intelligendi nſm. & ideo opinati ſunt intelľm ſpeculatiuũ ſimpľr eſſe æternũ, ſed. Alex. poſuit intellectũ agentẽ uere pducere ſpẽs, & intellectũ materialẽ recipere: in hoc mõ igiť ponẽdi concordat Auer. cũ Alex. in intellectu agente, & diſcrepat a Themi. quia Themiſti⁹ poſuit ſm modũ ſiľitudinis, & Alexã. ſm ueritatẽ, & nõ ẽ cõueniẽtia in ſubſtãtia poſita, quia iã apte dicit intelľm agẽtẽ eſſe partẽ aĩæ, & eius dĩam; nunquã autẽ Ariſt. nec Cõmẽt. alicubi dixit deũ eſſe partẽ, aut dĩam aĩæ nſæ: hoc enim ẽ remotũ ualde ab excellẽtia & ſimplicitate dei. Nõ obſtat authoritas Cõm. in. 12. primę philoſophiæ. in cõm. 38. ubi dicit ſup illis verbis philoſophi, deductio qualis optima paruo tpe nobis. Ex hoc apparet bene ꝙ Ariſt. opinaťꝙ forma hoĩum in eo ꝙ ſũt hoĩes nõ ẽ niſi p cõtinuationẽ eorũ cũ itellꝰu, qui declaraťin lib. de aĩa eſſe principiũ agẽs nos & mouẽs nos: itelligẽtiæ. n. abſtractæ in eo ꝙ ſunt abſtractæ debẽt eſſe principia eorũ, quorũ ſunt pricipia duob⁹ modis, ſm ꝙ ſunt mouẽtes & ſm ꝙ ſunt finis: intelligẽtia n. agẽs in quãtũ ẽ abſtracta & ẽ p̃ incipiũ nobis, neceſſe ẽ ut mou at nos, ſicut amatũ amãs, & ſi oĩs motus neceſſe eſt ut cõtinueťcũ eo a quo fit ſm finẽ; neceſſe eſt ut i poſtremo. cõtinueťcũ hoc itellecto abſtracto, ita ꝙ erim⁹ depẽdẽtes a tali principio a quo cę lũ depẽdet, ꝗuis hoc ſit paruo tpe nobis ſicut dixit Ariſt. Nõ. n. uoluit Cõm. dicere in pñti authoritate intelľm agentẽ eſſe deũ; qui eſt primus motor qui ſit nſa pfectio imediate: nã dicit ꝙ perfectio ſeu forma hoĩs in eo ꝙ homo eſt p cõtinuationẽ eius cũ itellectu abſtracto qui declaratur in lib. de aĩa, ſed intellꝰs qui declaraťin lib. de aĩa ꝗ eſt hoĩs forma ẽ intellꝰs agẽs, qui ẽ pars aĩæ nſæ, & nõ eſt primus motor, quia de primo motore nõ uerificatur ꝙ ſit pars aĩæ nſæ. unde ratio Auer. in hoc cõſiſtit, quęlibet forma

forma abſtracta inquãtũ ẽ abſtracta eſt duobus modis principiũ & cã vt cõparatur ad ſuũ cauſatũ, uidelicet ſm agẽs & ſm formã ſeu finẽ; ſed intelligẽtia agens q̃ eſt abſtracta eſt hominis inquantũ homo perfectio & forma per ſuã continuationem cum eo, ut eſt declaratum in. 3. de anima. in cõm. 5. & 36. Igitur eſt principium hoĩs duobus modis. videl. ſecũdũ agens et ſm finẽ: ſm agẽs cõtinuatur hoĩ in principio: ſm finẽ cõtinuaẗ hoĩ in poſtremo. vñ quẽadmodũ cęlũ depẽdet a primo motore qđ ẽ principiũ abſtractũ duplici modo ſecũdum agens, & ſecundum finem, ſic etiã a ꝓprio abſtracto qđ ẽ intellectus agẽs depẽdet hõ iſto duplici mõ, eſt igiẗ ſimilitudo in gñę principij abſtracti quaten⁹ abſtractũ, ſed nõ ſimilitudo in ſpẽ uel in numero vt illudmet principiũ numero qđ mouet cœlũ in rõne formæ & finis, illudmet moueat nos ĩmediate hoc duplici mõ: hoc .n. falſum ẽ, q̃a tale qđ mouet nos eſt intellꝰ, q ẽ declaratus in lib. de aĩa. & iſte ẽ pars aĩæ noſtrę & nõ ẽ primus motor: bene uerũ eſt ꝙ hõ p intellm̃ agentẽ cõtinuaẗ ẽt primo motori; quia ab illo & cœlũ & tota natura depẽdet. vñ in. 3. de aĩa. com. 36. vbi loquitur de iſta cõtinuatione dicit, ꝙ manifeſtũ eſt ꝙ cũ iſte mot⁹ cõplebitur: ſtatim iſte intellꝰ nobiſcũ copulabitur oĩbus modis, & tũc manifeſtũ eſt ꝙ proportio eius ad nos in illa diſpoſitione, eſt ſicut proportio ĩtellectus in habitu ad nos, & cũ ita ſit, neceſſe eſt vt hõ intelligat p intellectũ ſibi propriũ oĩa entia, & vt agat actionem ſibi propriã in omnibus entibus, ſicut intelligit per intellectum qui eſt in habitu qñ. fuerit continuãs cũ formis imaginabilib⁹ oĩa entia intellectione propria: hõ igitur ſm hũc modũ, ſicut dicit The. aſſimilatur deo in hoc ꝙ eſt oĩa entia quoq̃uo & ſciens ea quoquo modo: patet autẽ The. nõ tenuiſſe intellectũ agentẽ eſſe deum, cuius authoritatẽ adducit Cõmenta. in declarando hoĩs felicitatem p intellectum ſibi propriũ cõſiſtere in intellectione omniũ entium quoquomodo, quia The. 3. de aĩa. 31. cap. expreſſe ĩuehit cõtra Alexan. hoc opinãtem, nõ aduertũt iſti ꝙ ſunt ordines & gradus in perfectione & beatitudine entiũ, & ꝙ diſtãtiæ entiũ ſunt valde diuerſæ ĩ hoc. unde Ariſt. 2. cœli. tex. cõm. 64. & 65. diſtribuit entia in quatuor ordinibus; vt bene colligit Cõment. in cõm. 66. primus enim ordo eſt entium cõſequẽtiũ nobilitatem pfectam ſine operatione: & talia, vt aſſerit, diuerſantur ſecundũ magis & minus. felicitas enim ſubſtantiarum ſeparatarum non conſiſtit in puncto, ſed habet latitudinem: ſcribit enĩ Auer. in lib. deſtruct. diſp. 3. in ſolutione. 17. dubij. quod nõ omnes intellectus ſunt in vno ſimplicitatis gradu: non enim ſunt in vno relationis gradu ad primum principium, neque aliquis eorum ſimplicitatẽ habet, ſimilem ſimplicitati primi principij: primus enĩ habet de ſe eſſe, & alij habent eſſe relatum, & poſt paulo dicit: nõ .n. ſequitur quod quamuis intellect⁹, intelligens & intelligibile in ſeparatis intelligentijs ſit vnum & idem, quod ſint equales in ſimplicitate. Philoſophi enim ponunt ꝙ

intellſs differũt in hac proprietatē
ſm magis & min⁹, & dicta ſimpli-
citas nõ reperit̃ ſm veritatē niſi in
prĩo ĩtellectu,& cã huius ē ꝙ ſuba
primi intellſs eſt quid ꝑ ſe exñs, &
alij intellſs intelligunt de ſeipſis ꝙ
in primo intellectu cõſiſtãt. vnde
ſi intellſs intelligẽs & intelligibile
in quolibet horũ intellectuũ eſſét
in gradu vnitatis ꝙ ſunt in primo
eẽt ipſorũ ſuba ſiĩs ſubæ aliorum
qđ eſt falſum,eandē ſnĩam ſcribit,
12.primæ philoſophiæ.cõ.44.cõ-
tra Auic. ponentē primã intelligẽ-
tiã nõ eẽ cãm immediatã oĩum:
dicit n.ꝙ iſte ſermo ē imaginabi-
lis:nõ enim eſt illic prouẽtus, aut
cõſecutio,neq; actio:ita ꝙ dicam⁹
vna actio cõſequit̃ agentē: tñ enĩ
eſt illic cã & cauſatũ ſm ꝙ dicim⁹
ꝙ intellm̃ eſt cã intelligẽtis, & cũ
ita ſit nõ eſt impoſſe vt illud qđ eſt
ꝑ ſe intelligẽtia & intellſs ſit cã plu
riũ entiũ ſm ꝙ de eo intelligũtur
multi modi:illud igit̃ qđ intelligit
motor corꝑis cœli de prĩo motore,
& eſt cã in aĩa cœli, aliud eſt ab eo
qđ intelligit ex eo motor ſaturni
orbis, & ſilr̃ ē de vnoquoq; eorũ,ſ.
ꝙ ꝑfectio vniuſcuiuſq; eorũ eſt in
ĩtelligẽdo cãm primã & ꝓpriã. Ec
ce igit̃ ꝙ ſi in ordine abſtractorũ ē
dñia in ꝑfectiõe,& cũ ĩ vnoquoq;
orbe alicui⁹ planetę sũt plures mo
tores partiales q̃ ordinant̃ ad mo-
torē principalē illius ſtellæ, & feli-
citas eorũ cõſiſtit in intelligendo
cauſam primã quæ eſt vniuerſa-
lis oĩbus & etiam in intelligendo
cauſam ꝓpriã:nã in talibus intel-
lectibus eſt ꝑficiens, & perfectũ,ſic
hoĩs btĩtudo conſiſtit ĩ intelligen
do cãm primã & ĩ ĩtelligẽdo cãm
propriã. vnde ꝑ propriã cãm intel
ligit cãm primã, qa ꝑ intellm̃ agẽ
tem ĩtelligit deũ & alia abſtracta:
& iſta eſt via Cõmẽ. Nã 3. de aĩa.
cõ.5. in ſolutio.2.qõnis verſus fi-
nē dicit, & ideo opinandũ eſt qđ
iã apparuit nobis ex ſermõe. Anſ.
ꝙ in aĩa ſunt duæ partes ĩtellectus
quarũ vna eſt recipiens cuius eſſe
declaratum eſt: alia aũt eſt agens,
& eſt illud quod facit intentiones
quæ ſunt in virtute imaginatiua
eſſe mouentes intellectũ materia-
lem,& hæ duæ partes ſunt non ge
nerabiles, neq; corruptibiles,quid
clarius dicere potuit: & parũ infra
qua Themiſtius tenuit intelle-
ctum ſpeculatiuũ eſſe cõſtãntem
ex ĩtellectu agẽte & materiali: tan
tum ipſe dicit ꝙ in aĩa ſunt tres
partes intellectus,ſ.agens,recipiẽs,
& factũ,& duæ iſtarũ ſunt æternæ
ſimpl̃r,ſ.agens & intellectus reci-
piẽs,ſed intellectus tertius. v3.ſpe-
culatiuus quodãmodo ē gñabilis
& corruptibilis & quodãmodo eſt
æternus:nã rõne intentionũ ima-
ginatarũ a qua habet qđ ſit ver⁹
intellectus ſpeculatiuus eſt corru-
ptibilis,ſ3 rõne intellectus mate-
rialis a quo hẽt ꝙ ſit vnũ entiũ ſic
eſt ęternus:ſimiliter ē æternus ſm
ſpẽm,ſ3 ſm indiuiduũ eſt corrupti
bilis. Amplius Cõmẽ. in 3. de aĩa.
cõ.20.exponẽs verba tex cõm.19.
vbi litera tranſlationis arabicæ ha
bet & iſte intellectus eſt etiam ab-
ſtractus,dicit ꝙ l3 etiam ſignificat
non ſolum intellectũ agentē eſſe
impoſſibilem & immixtum, verũ
etiam alium intellectum.v3.mate
rialē,& dicit ꝙ ĩ hoc cõuenit The.
cũ eo,& diſcrepat Alexãder, patet
aũt ſi videant̃ verba The.ꝙ ipſe po
ſuit intellm̃ agentē nõ eſſe deum
vt

vt Alexāder, ſed poſuit ipſum pertinere ad aīam rōnalē, ſ3 rōne diſtinguat̄ ab intell'u māli ſm The.

Intellectus materialis nullā hēt in ſui ſubſtantia de formis materialibus. 3. de anima. tex. cōm. 4.

Intellectus materialis non eſt corpus neq; virtus ī corpore. ibidem.

Intellectus quo opinat̄ & intelligit aīa nihil eſt actu eorū q̄ ſunt ante intelligere. 3. de aīa. t. cō. 5. vbi Cōmenta. dicit in principio com. 5. & iſta ē diffinitio intellis materialis. videlicet, ꝙ eſt illud qđ eſt in potētia oēs intētiones formarum materialiū vl'ium, & nō eſt ī actu aliqđ entium anteq̄ intelligat illud.

Intellꝰs agēs eſt principiū ad quaſdā res q̄ sūt ſub orbe lunę, ſed primū principiū eſt principiū oīum rerū. Auer. in paraphraſi meta. tract. 4. Inde patet cōtra Alexā. achillinū, & Sueſſanū, qui tenēt intellm agētem eſſe deū ſm Auer. idē ēt colligē ex Auer. ibidē in tract. 4. vbi dicit ꝙ intellꝰs noſter ſiquid ītelligit de abſtractis eſt ſm ordinem, & id qđ primo cōprehēdit eſt id qđ eſt ꝓpinquus nobis & ē intellꝰs agēs: & ſic gradatim vſq; ad primā intelligentiā, & parū infra dicit, & id qđ diximus eſt via Ariſt. & ſociorū eius. nā ipſi oſtendūt intellm agētē cognoſcere ea q̄ ſunt hic. i. ſub ipſo: & nihil differt ſiue admiſerimus hoc in intellectu agēte ſiue in eo qđ ē ſupra ipm de his pricipijs.

intellꝰs materialis recipit oēs foīas materiales vl'es, ſed materia recipit formas oēs materiales ſenſibiles ñ cognoſcēs neq; cōprehendēs. 3. de aīa. cō. 5. in principio. & ibidē cō. 18. & Cōmentator reddidit cām in cō. 5. quia materia non cognoſcit, & ē quia recipit formas diuerſas & iſtas, & tu conſidera ſup hoc.

Intellectus ſpeculatiuus eſt generabilis & corruptibilis pp ſubiectum p quod eſt verus. i. pp intentiones imaginatas nō pp ſubiectū per qđ eſt vnū entiū. i. pp intellm mālem 3. de aīa. cō. 5. in ſol. primę q̄ōnis.

Intell'u materiali & intētione intellecta in actu fit maxīe vnū: quod enī fit ex eis nō eſt aliquid aliud ſicut eſt in alijs cōpoſitis ex mā & foīa. 3. de aīa. cō. 5. in ſol. 2. q̄ōnis.

Intellꝰs agens nunq̄ ceſſat a creādo intellecta ſimplr & ītellꝰs materialis ī recipiēdo, licet ceſſent ab hac, ſcilicet gn̄one vel ab hac receptione. 3. de aīa. cō. 5. in ſol. q̄ōnis. 2.

Intelligentia quælibet excepta prima habet aliquid ſimile materiæ, & aliquid ſimile formę, & nulla intelligentia eſt liberata a potentia ſimpliciter, niſi prima, quæ nihil intelligit extra ſe. 3. de aīa. com. 5. in ſolutione quæſtionis. 3.

In intelligētia prima eſſentia eiꝰ eſt quiditas eius: in alijs aūt quiditas & eſſentia diuerſant̄ q̄noq̄ūo. ibi.

Intelligentiarū multitudo intelligi nō poſſet niſi eſſet hoc genꝰ entiū, qđ ſciuimꝰ in ſcīa de aīa. ibidem, & commen. 14.

Intellꝰs recipiens neceſſe ē vt intelligat intellm in actu: cū enim intellexerit foīas materiales & dignior eſt vt intelligat foīas abſtractas. 3. de aīa cō. 5. in ſolōne q̄ōnis. 3.

Intellꝰs agentis reſpectus ad intellm materialē eſt reſpectꝰ lucis ad diaphanū, & reſpectus formarū materialium ad ipſum eſt reſpectꝰ coloris ad diaphanum. ibidem.

Intellꝰs materialis pficit̄ per intellm agentē & illuminat̄ p ipſum. ibid.

Intelľus materialis cũ fuerit continuatus nobiſcũ ſm ꝙ ꝑficitur per intellectũ agentẽ, tunc nos ſumus copulati cũ intelľu agente, & iſta dr̃ adeptio & intelľs adeptus. ibid.

Intelľs mãlis ſi eẽt pluꝛificatus ſeq̃retur ut res intelľa ĩ te & in me eſſent vnũ ĩ ſpẽ & plura ĩ indiuiduo, ẽt diſcipul⁹ nõ poſſet addiſcere a magiſtro niſi ſcĩa ſit uirtus gñans & creãs ſciam q̃ eſt in diſcipulo. ſicut ignis generat ignẽ. 3. de aĩa ꝓpe finẽ cõm. 5. vide Them. a quo accepi. 3. de aĩa. cap. 32. & 33.

Intelľs materialis nõ eſt virtus attributa cõplexioni qm̃ cũ aĩa ſenſibilis nõ ſit virtus attributa cõplexioni, quanto magis intelľs. 3. de aĩa. cõm. 6. & etiã cõ. 5. cõtra Alexan.

Intelligentiarũ q̃ditas & quot modis ſunt principia diuinorũ corporum via huius cõſiderationis eſt vt ſupponam⁹ id qđ ĩ ſcĩa de aĩa fuit declaratũ, q̃a plura principia ſcĩæ diuinę ſunt ſũpta ab illa & nulla ẽ alia via ad hoc niſi poſt notitiã illius ſcĩę, & ideo dictũ eſt in legibus diuinis, cognoſce teipſum & cognoſces creatorem tuum. Auer. in tract. 4. in paraphraſi meta.

Intelľs cũ intelligit aliquid ualde intelligibile nõ minus intelligit infima ſed & magis. 3. de aĩa. tex. cõ. 7.

Intelľs ẽ ſeparabilis. 3, de. aĩa. t. c. 7.

Intelľs eſt ĩmixtus. 3. de aĩa. t. c. 4.

Intellectus quodãmodo potẽtia eſt intelligibilia, ſed actu nihil antequam intelligat. 3. de aĩa. t. c. 14.

Intellectus eſt ſicut tabula in qua nihil actu eſt ſcriptũ. ibidem.

Intellectus alio modo eſt in potẽtia alio modo res materiales, quia potentia receptio & perfectio equiuoco mõ dicuntur de intelľu & de rebus materialibus. 3. de aĩa. cõ. 14.

In his quæ ſunt ſine materia idem eſt intelligens & quod intelligitur 3. de anima, cõm. & tex. 15.

In hñtibus materiã potentia ſolũ intelligibile ẽ. 3. de aĩa. t. cõ. 16.

Intellectu materiali iudicamus infinita in ꝓpoſitione uniuerſali. ibi.

Iudicium & diſtinctio nõ attribuitur nobis per intelľm agentem, ſed per intelľm materialem. 3. de aĩa. cõ. 19. cõtra. Auẽ pacẽ aſſerẽtem nos per intelľm agẽtem cognoſcere ĩfinita in ꝓpoſitione uniuerſali

Intellectus agẽs differt a materiali, quia intelľs agens eſt pura actio, & intelľs materialis eſt utrunque. 3. de anima. tex. comment. 19.

Intellectus materialis ſm Ariſto. eſt ultimus in genere intellectuũ abſtractorum 3. de anima; cõm: 19.

Intelľs mãlis diuerſitas ab intelľu agente nõ fuit cognita niſi ꝓpter diuerſitatẽ actionũ, quia actio intelľus materialis ẽ poti⁹ actio quã paſſio, ſed actio intellectus agẽtis ẽ actio pura. ex. 3. de aĩa. cõ. 19.

Intellectuum abſtractorũ multitudo non fuit ſcita niſi propter diuerſitatem actionum. ibidem.

Intelligentiæ ſeparatæ neceſſario faciunt ad unum principiũ qđ non dr̃ de eis neque uniuoce neq; equiuoce, ſed ſm prius & poſterius, & uide cãm ĩ paraphraſi met. tra. 4.

Intelligentiarum prioritas adinuicem non eſt generica, ſed eſt prioritas cauſæ ad cauſatũ. ibid.

Intellectui agẽti ſicut accidit ut qñque agat in res exñtes hic & qñdoque nõ, ita accidit intellectui materiali ut iudicet quandoque res exñtes hic & qñque non, ſed differunt quia iudicium eſt aliquid in

cap.

cap.perfectionis iudicis: actio aūt non eſt ſm illū modū in caplo perfectionis agentis.3. de aīa.cō. 19.

Intellēs paſsiuus corruptibilis eſt, & ſine hoc nihil intelligit anima 3. de anima.tex.cōmen.20.

Intellēs materialis eſt prior in nobis quā intellēs agēs ſm cōtinuationē ſm Them.& Cōmēt.ſed ſm Alex. eſt prior ſm eſſe & gñonē.3.de aīa cōmen.20. contraponentes in via Cōmen.intellectum eſſe formam formaliter inhærentem hoī.

Intellēs materialis cū fuerit acceptus ſimpliciter & non reſpectu indiuidui nō erit prior aliquo mō prioratis ītellectu agēte.3.de aīa.c.20.

Intellēs in habitu eſt alius ab intellēu agēte ſm Alex.& hoc oportet credere,artifex enim aliud eſt ab artificiato,& agens ab acto cōtra Themiſtiū, qui opinabatur oppoſitū 3. de anima.comm. 20.

Intellectui materiali non accidit ut qñque intelligat& qñq; nō,niſi reſpectu īdiuidui,nō in reſpectu ſpeciei.3.đ aīa. cō.20.idē cō.5.19.ib.

Intellēs agens cum nō fuerit accept⁹ reſpectu alicuius indiuidui, nō inuenitur qñq; abſtrahens & quandoq; non,ſed ſemper inuenitur abſtrahere.3.de aīa.cōm.20.&.19.

Intellēs materialis & ītellēs agēs ſunt duo uno mō, & ſunt unū alio modo,ſunt enim duo per diuerſitatē actionis eorum: actionis.n.intellēs agētis eſt gñare, iſtius aūt informari.ſunt aūt unum quia intellēs materialis perficitur per agētē & ītelligit ipſum.3.de aīa cōm.20.

Intellēs ī libro de aīa dr̄ quatuor modis.ſ.de intellectu materiali, & de intellectu agēte,& de intellectu in habitu:& de uirtute imaginatiua.

3. de anima.com.20.

Intellēs agēs & intellēs materialis nō ponūtur in aīa noſtra ſm opīonē Themiſtij niſi ſecūdum modum ſimilitudinis,vbi enim nō eſt vera gñonō ē agēs.3.de aīa.cōm. 20.

Intellectus agens patiens & faciens idem ſunt ſecūdum ſubiectum ſecūdum opinionem Themiſtij.3. de aīa. cōm.20.uide pro hoc Themiſtium.3.de anima.cap.25.

Intellēu quē Ariſt. uocauit paſſiuū. in 3.de aīa diuerſant̄ hoīes ī quatuor uirtutib⁹ dictis intopicis: & p. iſtum ēt ītellectū homo differt ab alijs aīalibus.3. de aīa.cōm.20.

Intellectus materialis eſt qui apprehendit ſimplicia & q̧ cōponit ea. oportet enim ut uirtus comprehēdens ſimplicia & compoſita ſit eadem contra Auem pacem aſſerentem uirtutem compoſitiuam eſſe diuerſā ab imag.3.de aīa.cō. 22.

Intellēs agēs non intelligit priuationem oīno.3.de aīa.cōmen.25.

Intellēs cōprehendit priuationē per habitum.3.de aīa.tex.cōm.25.

Intellēs nō oīs ſed ipſius qđquid erat eſſe uerus eſt.3.de aīa.tex.cō.26.

In intellectu māli non accidit fides niſi q̧a intellectū eius ē materiale, ideſt compoſitum.3.de aīa cō.26.

In intellectibus ſeparatis cōprehenſio eorum eſt formatio tantum & veritas in eis nunquā admiſcetur cum falſitate.3.de aīa.cōm.27.

Intellēs in ꝓpōne negatiua prius diuidit ꝑdicatum a ſubiecto poſtea cōponit ea.3.de aīa.cōm.22.

Intellectuale deſiderium differt a deſiderio ſenſibili,quia ſenſibile non mouetur niſi apud pręſentiā ſenſati in actu,econtrario intellectuali. 3.de anima.cōmen.29.

Intellectiuæ animæ phantaſmata vt ſenſibilia ſunt. 3. ne aïa. t. cõ. 30
Intellecta vniuerſalia colligata ſunt cum intentionibus imaginatis & corrupta p corruptioné earum. 3. de anima. cõmen. 30.
Intelligibilium proportio ad imagines eſt ſicut proportio coloris ad ſenſum viſus, & non eſt ſicut proportio coloris ad corpus coloratũ. ibidem contra Auẽpacem.
Intellecta ſunt intentiones formarum imaginatiõis abſtractæ a materia & indigét neceſſario alia materia ab illa quam habebãt in formis imaginatiõis. 3. de aïa. cõ. 30.
Intellectiuum ſpecie in phantaſmatibus intelligit. 3. de anima. tex. 32
Intellectus actio alia eſt ab actione virtutis cogitatiuæ quã Ariſt. nuncupauit intellectum paſſiuũ. 3. de anima. cõm. 33.
Intellectus materialis nihil intelligit ſine virtute cogitatiua & virtute imaginationis: & ideo ſic dixit Ariſt. nõ rememoramur poſt mortem. 3. de anima. cõm. 33. & cõm. 20. & text.
Intelligere diuerſificat̃ ſm diuerſitaté naturæ rei intellectæ. 3. de anima. cõmen. 35.
Intellectũ materialé aſſeréntes eẽ virtuté generabilé & corruptibilem nullã viã habẽt quõ poſſimus continuari cũ intellectibus abſtractis 3. de anima. cõmen. 36.
Intellectus agẽs ſm Alpharabiũ in nicomachia tenẽtem opinionem Alex. de intellectu materiali non ẽ cauſa nr̃i, niſi agẽs tm̃. 3. de aïa. cõ. 36. licet oppoſitum ſenſerit in epiſtola continuationis.
Intelligere non eſt non ſtatuentem. 2. meta. tex. cõm. 11.
In intelligentijs quæ non ſunt admiſtæ materiæ qcquid cõprehendit imperfectius cõprehendit perfectius, ſed non conuertitur. 3. de anima. cõmen. 36.
Intellecta in nobis ſunt duobus modis naturaliter & ſunt primæ propoſitiones quas neſcimus, vnde & quando extiterunt, aut qũo, aut voluntariæ, 2. ſunt intellecta acquiſita ex primis propoſitionibus. 3. de anima. cõm. 36. idẽ 1. cœli. cõm. 2. & 2. primæ philoſophię cõ. 1.
Intellectus agens in poſtremo copulatur nob: vt forma. 3. de aïa. c. 36.
Intellectio quæ habetur per intellectum adeptum non eſt aliquid ex ſcientijs ſpeculatiuis. 3. de anima. cõm. 36. & 9. primæ philoſophiæ. cõm. vlũmo.
Intellectus ad hominem duplicem habet reſpectum agentis, & formæ. ex calce commenti. 36. tertij de anima.
Intelligibilium diſpoſitio ab intellectu eſt ſicut diſpoſitio ſenſibiliũ apud ſenſum, tertio de anima. commen. 37. & tex. cõm. 3.
Intellectus eſt ſicut ſpecies ſpecierum, & manus organum organorum, tertio de anima. tex. comment. 38.
Intelligentem neceſſe eſt phantaſmata ſpeculari, tertio de anima, tex. cõm. 39.
Intellect⁹ ſpeculatiuus nihil dicit de fugibili & pſequibili, neq; ſpeculat̃ aliqd agibile. 3. de aïa. t. cõ. 40.
In præpoſitio tot reſpectus ĩportat quot demõſtrãt p hoc verbũ hr̃e, ſed differũt qa hęc ꝑpoſitio in, dignius dr̃ de reſpectu cõtẽti ad cõtinens, ſed hoc verbũ hr̃e eſt ecõtra. 5. Meta. com. 28.

Inaïata

Inanimata habent ſurſum, & deorſum, & dextrorsũ, & ſiniſtrorſum ſolum per reſpectum ad nos 2.cœli tex.com.10.

In inanimatis non ſunt quærenda principia ſm loci differentias. 2.cęli.tex.com.9.

Inanimatæ res non alterantur niſi alteratione corporali; animatæ autem alteranť alteratione ſpirituali exiſtente in ſenſibus, & corporali exiſtente in rebus ſenſibilibus. 7. phyſic.com.12.

Inanimata ſemper mouẽt aliquod exteriorũ; aĩal autẽ dicimus ſeipsũ mouere 8.phy.tex.c.17.idẽ Com. ibidem.com.27.& 29.

In conceptis cũ materia non eſt idẽ quod quid eſt: cũ eo cuius eſt qđ quid eſt 7.meta.tex.com.41.idem 3 de aĩa.tex.com.9.& 8.meta.tex.com.8. vide in theorematibus de hoc in proprio theoremate.

Incontinẽs agit ſm concupiſcentiã. 3. de anima.tex.com.47.

Indiuiduum artificiale eſt vnum p violentiam 10.met.tex.c.primi.

Indiuiduum naturale quod eſt vnũ in rei veritate eſt vnum per continuos exiſtentes per ſuam formam 10 metaph.com.1.

Indiuiduum ab alio indiuiduo diſtingui non debet ab aliqua proprietate niſi p accidens, ĩmo indiuidua ab inuicem diſtinguunť materia.ex lib. deſtructionũ diſputatione. 1. in ſolutione 7.dubij.

In dictis ſm eſſe neceſſe eſt idem eẽ ſubiectum & prędicatum 7. meta. tex.com. 19.& 20.

In dictis ſm accidens non eſt idem ſubiectum & prędicatum.ibidem, & in ſeq.tex.c.21. vbi diciť, ꝙ in dictis ſm accidens non eſt idẽ quod quid eſſe, id inquam, cui ipſum accidit, & id quod accidit.

Indiuiduũ cõpoſitum ex mã, & forma eſt gñabile in rei veritate, ſed forma nõ eſt gñabilis, neq, corruptibilis niſi per accidẽs, & ſiſt ẽ de materia 7.meta. cõ.23. idem ibid. tex.com.26.27 31.& 33.idem 12. meta.com.18.

Indiuiduum aĩalis & indiuiduũ hominis.3.meta. com.2. ex quo patet genus habere indiuiduum.

In indiuiduo non eſt ſubſtãtia niſi materia & ſoꝛa particularis ex qb' cõponitur 7.meta.com.44. intellige quo ad partes cõponentes, quia 5.meta.com.6. in cõpoſito eſt natura addita naturæ componentiũ, & in 3.de anima.com.5.in ſolone 2.qõnis iuxta dimidium. idem 7. meta.26.27.& 60.commẽtis.

In indiuiduis eiuſdem ſpeciei nõ eſt hoc prius, & illud poſterius.3.met. tex. commen.11.

Indiuiduũ ſubſtantię, quod ſit prius indiuiduis accidentiũ eſt manifeſtum p ſe. Auer.7.meta.com.2. Ex illo loco clare elicitur in accidẽtibus eſſe propria indiuidua p principia intrinſeca cõſtituta ex proprio genere cõtra illos, qui aſſeruut accidẽtia indiuiduari per ſubiectum, ſed aduertẽt ſubiectũ eſſe cãm extrinſecã reſpectu accidentis, & materialem tñ. ſicut bene notat Cõmẽtator in 4.meta. com.2. ita ẽt tenet expreſſe Simpl.in 4. phyſicæ auſcultationis ĩ expõne tex.c.132. vbi expreſſe dicit, ꝙ albedo exiſtẽs in niue, & in ceruſa etiã ſi a ſubiectis cognitione abſtrahantur differunt propriis drĳs: ſunt.n.albedinis, & dulcedinis proprie ſm ſeipſas differẽtiæ etiã ſi a ſubiectis abſtractæ

Contra diuum Thomam ponentẽ accidẽtia indiuiduari per ſubſtãtiam.

ſtractæ intelligantur accidentia.

Indigeſtio ē a frigiditate. 4. metheororum. tex. com. 14.

Indigeſtionis tres ſunt ſpecies, omotes, moliaris, ſtatenſis, ſupra.

Indigeſtio eſt imperfectio ꝑpter indigētiam propriç caliditatis. 4. metheororum. tex. com. 18.

Indiuidua alia ſunt ſubſtantiarum, alia accidentium. Cōmen. in com. libri de diuinatione ſm quietem.

Indiuidua ſubſtantiarū quędā ſunt ſubſtantiarū ſimpliciū. ſ. partes elementorū, quędā vero ſunt ſubſtantiarum cōpoſitarum. ibidem.

Indiuidua ſubſtātiarum cōpoſitarū quędā habēt aīas, vt aīalia & vegetabilia, quędā ſunt carentia aīa, vt minerę. ibidem.

Indiuidua ſubſtantiarū oīa ſunt terminatarū cārum agētiū; cū nullū indiuiduū ſubæ īueniat̃ caſu. ibid.

Indiuidua aīalium & plantarū ſunt determinata in eē, & ſunt determinatarū cārum ꝑ motus corporū ſupercęleſtiū, vt eſt declaratū in lib. de aīalib. & vegetabilibus. ibid.

Indiuidua accidētium quędā ſunt a cauſis nālibus, quędā vero a naturalibus, & voluntarijs. ibid.

Indiuiduū nullū a nā fit eſſentialr̃ niſi ſm ſciam, ānem inſtr̃m eius artificis, ſicut dicit Ariſt. nō mouet̃ niſi ſm artificem ex cōmen. lib. de diuinatione ſm quietem.

Indiuiduum cōpoſitum, licet nō ſit principium in doctrina demōſtratiua, eſt tñ principium acquiſitionis vl'is, quod eſt principiū doctrinæ demōſtratiuę. 1. phy. com. 1. & eſt ſnīa Ariſ. in calce pꝛimi poſter. in illo cap. de principijs autē. hoc idem habet Com. 12. met. com. 4.

Indiuidua cęterorum prædicamentorum præter ſubſtantiam ſunt in indiuiduis ſubſtantiæ. primō phy. com. 15. & 7. meta. com. 2. vbi dicitur quod manifeſtum eſt, q̄ indiuiduū ſubſtātiæ eſt prius indiuiduis aliorū accidentium. Caueāt igitur ponentes principium indiuiduationis eſſe quantitatē, aut aliquod accidens, ſiue abſolutum, ſiue reſpectiuum.

Cōtra ponētes quātitatē, aut accidēs aliquod eē principiū īdiuiduationis.

Inductio in qua non inducunt̃ oīa particularia eſt rō imperfecta. primo phy. cō. 48. vide. 2. prior. ca. 23.

In deſcriptionibus nō poteſt aliquis facere plus iſto. ſ. Ariſt. i. nullus potuit melius deſcriptiones aſſignare 2. phyſi. com. 1.

Inductio, & diuiſio, & ſyllogiſmi hypothetici. v3. qui ſunt nā hypothetici vſitātur in declaratione eorū, quę indigēt modicula innuitione, & nō adducunt̃ ad declādū nālr̃. ignota 2. phy. com. 3. & in 6. phyſi. com. 41. & in. 1. prior. in digreſſione de ſyllogiſmo hypothetico, & alibi frequēter.

In diffinitione paris & imparis non apparet materia, q̄ eſt cā tranſmutationis. 2. phyſ. com. 19. & 6. met. tex. com. 2. & 7. met. tex. com. 36.

In diffōne ſimi apparet mā, nō aūt in diffinitione cōcaui. idem vbi. ſ.

Indiuiduū ſubę famoſi⁹ dr̃ ſba īter oēs ſignātiōes ſubę, & vide cā3 ī paraph. met. Auer. trac. 1. ca. 2. de ſuba.

Inductio demōſtratiua eſt qñ acquirit̃ certitudo, & vl'itas anteq̄ compleant̃ oīa particularia. 2. phy. cō. 80. vide idem 2. priorum. ca. 23. & 8. phyſic. com. 33.

In diffinitionibus rerum naturaliū apparet materia, aut manifeſte, aut conſecutiue. 2. phy. t. c. vltimi.

Indiuiſibile ſuppoſitum indiuiſibili

ex parte qua eſt indiuiſibile,nõ facit aliquid maius. 6.phyſi. com.2.
Inductio in qua non percipitur, ꝙ prędicatio ſit eſſentialis,nõ dat certitudinẽ naturalẽ,licet ĩ ea oĩa particularia inducunť. 8.phyſ. cõ. 35. vide in 2.priorum. cap.23. vide ẽt in 2.phy.com.80.
Indiuiduum prędicamẽti ſubſtãtiæ eſt prius ineſſe indiuiduis accidentiũ, & hoc eſt manifeſtũ.7.primæ philoſophiæ.com.2. Ex quo eliciť primo indiuiduũ prædicamẽti ſubę nõ eſſe hoc,& vnũ numero ꝓ aliquid de ꝑdicamentis accñtiũ.2. eliciť alia ꝑdicamenta habere propria indiuidua formaliter diſtincta ab indiuiduis ſubſtantiæ, & ꝙ non tantũ accidentia indiuiduentur ex ſubiectis in quibus exiſtunt. & huius opinionis fuit etiam Simplicius in 4.phyſicæ auſcultationis in tractatu de tẽpore,in expoſitione tex.com.132.ꝙ albedo in niue, & albedo in ceruſa ſi cogitatione abſtrahãtur a ſuis ſubiectis adhuc differunt ab inuicem per proprias differentias albedinis: ſunt.n.differentiæ albedinis & dulcedinis,& aliorum accidẽtium ſm ſe ſeorſum a propriis ſubiectis ſumptorũ. ſed pro opinione oppoſita videtur facere tex.com.3.in.7.primæ philoſophiæ, vbi Ariſt. mouet quæſtionem vtrum videre,& ſanare, & ſedere, vnumquodq, eorum ſit ens, cũ nihil ipſorum ſm ſe ſit,nec ſm ſe aptum natum eſt, nec ſeparari poſſibile a ſubſtantia,ſed magis vi dens entium aliquid eſt, & ſedens, & ſanans: vide pro hoc quæ notaui in cõtradictionib' ſeptimi met.

Nota contra d. Thomã, & Egidium Ro. & ſequaces ipſorũ

Indiuiduorũ multitudo in eadẽ ſpecie ex diffinitione prouenit. Cõmẽtator primo cęli.cõ.4. & 98.idẽ 2.de anima.com.34.
Inductio in qua inducuntur omnia particularia eſt primus ordinũ certificationis.primo cęli.com.128.
Indiuidua ſupra quorum cõpoſitionem vincit ignis,perfectiora ſunt ĩ eſſe,q̃ ea in quorum compõne vincit terra. primo de generatione. & corrup.com.18.& elicitur ex tex.
In indiuiduis eſt proceſſus in infinitũ per accidẽs.2.de gñat. & corruptione.cõ.vltimo.& 5.phy.cõ.13. & primo cœli.com.22.
Indiuiſibile eſſe ẽ dubiũ,ſed ignem eſſe eſt manifeſtũ. vide in concordãtijs.1.de anima.com.29.
Indiuiduũ fit hoc per formã. ex. 2. de anima.tex.cõ.2. Forma eſt per quam fit hoc aliquid idem. ibidẽ tex.8.& 60. Non valet autem glo. Thomiſtarum gloſantium hãc, & conſiſes authoritates quo ad actũ exiſtẽdi: dicunt.n.ꝙ Com. & Ari. dum dicunt indiuiduum eſſe hoc per formam intelligunt, ꝙ indiuiduũ exiſtit in actu per formã, ſed dicunt,ꝙ non habet vnitatem numeralem a forma,ſed a materia: & iſto modo nituntur euadere. Sed ꝑ vitam meam iſta ſolutio ſtare nõ poteſt,quia Commen.2.de anima com.9.in principio cõmenti dicit, cũ declarauit,ꝙ ita eſt aĩa de corpore,ſicut forma de materia. Forã.n.in corporib' nãlibus magis habet nomẽ ſubſtãtiæ, q̃ materiæ,& ꝙ indiuiduũ nõ ſit ĩdiuiduũ niſi ꝑ formã,q̃a nõ eſt indiuiduũ niſi ſm ꝙ ẽ ens in actu,& eſt ens in actu ꝑ ſuã formã non per ſuã materiam. vbi patet,ꝙ Commentator probat indiuiduum eſſe indiuiduum per formã,quia eſt in actu per formã. ſi autem

Nota de principio indiuiduationis.

ſi autem Commẽ.intelligit indiui duũ eſſe indiuiduum per formã.i. exiſtens ꝙ formã, tunc accipit idẽ ſm idem in probatione ſuiipſius, & eſſet probatio eius. indiuiduum exiſtit in actu per formã quia exiſtit in actu per formã indiuiduũ, & ita eſſet petitio principij. Et ideo dicimus nos, ꝙ indiuiduũ veritatẽ materialẽ habet a forma, & actualẽ exiſtẽtiam etiã habet a forma: materia autẽ eſt principiũ receptiuum quod ẽ de integritate indiuidui, ſicut pars eſſentialis eius. vnde primo de aĩa, com. 90. forma ẽ cauſa cõtinuationis & vnitatis numeralis: omne.n. quod ẽ vnum & cõtinuum eſt p ſuã formam, & non per ſuã materiam. Et nota qa multi Auerroiſtę in hoc grauiter decepti ſunt.

Indiuiſibile dupliciter dicitur actu, vel potẽtia. 3. de anima. t.c. 25.

Infinitum nõ deſideratur ab aliquo neq; poteſt acquiri ab aliquo: & ideo errauit Auicẽ. dicẽs ex mente philoſophorũ fuiſſe ꝙ cęli in ſuis motibus appetunt infinitos ſitus particulares. ex lib. deſtruc. diſput. 14. in ſolutione primi dubij.

Infinitus ꝓceſſus in cauſis apud philoſophos eſt quodãmodo impoſſibilis, & quodammodo neceſſarius v3, quando infinitum ſumit per ſe & recte, ita ꝙ ꝓcedẽs ſit ſubſequẽtis cauſa, tunc eſt impoſſe: ſed quando ſumitur per accidẽs, & circulariter, ita ꝙ corruptio pręcedẽtis ſit neceſſaria in eſſe ſubſequẽtis, & ꝙ ſit ibi primũ agens, tunc infinitas ẽ poſſibilitas, & dat exẽplum pulchrũ de pluuia, vapore, & nube, & etiam in artificialibus. vide in lib. deſtruct. diſput. 4. in ſolu. ſecundi dubii.

Infinitas ſm Auic. nõ eſt impoſſibilis, niſi in rebus habẽtibus ſitũ, ſed nullus veracium philoſophorũ poſuit hoc, Imo oppoſitũ põt oſtẽdi demonſtratiuẽ. ex diſput. 4. in ſolutione quarti dubij.

Infinitas cauſarum lucidiſſime demõſtratur in omni genere cauſæ ab Auer. in paraphraſi meta. tract. tertiõ verſus finẽ ab illo loco, & dicimus ꝙ ſi ponamus plura cauſata q̃ duo, vſq; ad finẽ illius tractatus, vbi breuiter, & ſuccincte adducit omnes rõnes. Ariſ. 2. met. circa hoc.

Infinitatẽ cauſarũ ſi quis negauerit, non poterit primã cauſam ab ęterno aſſerere. eſſe.n. cãtorum infinitorũ primam cãm æternalẽ infert, ex qua acqrit eſſẽ infinitũ. ex diſp. 4. in ſolu. 6. dubij.

Infinitum corpus nõ erit, neq; ſenſibile, neq; intellectuale. 11. primę philoſophiæ. cap. 9.

Infinitum nõ idẽ in magnitudine, & motu, & tpe, vt vna natura quædam. ſed quod poſterius eſt dr ſm prius, puta motus ſm magnitudinem in qua mouetur, aut alterat, aut augetur: tẽpus autem propter motũ. 11. primæ philoſophię. cap. 9. in fine. idem 3. phyſ. tex. cõmẽti 70. vide in cõcordãtijs nup editis.

Infiniti quędã ſpẽs reperitur, neceſſario ſequẽs eſſe cuiuſdam principij primi ab ęterno, & hoc nõ tantum reperitur in motibus cõtinuis vel ſeparatis, Imo in rebus etiam in quibus putari poteſt, ꝙ præcedẽs ſit cauſa ſequentis, vt dicimus, ꝙ homo gñat hominem ſibi ſimilem. ex lib. deſtruct. diſp. prima in ſolu. 5. dubij. idẽ 5. phy. com. 15.

Infinitum nõ poteſt intelligi in ſuo eſſe ab anima. ex lib. deſtruc. diſp. prima

prima in ſolutione. 6. dubij. & habetur ex 2. primæ philoſophiæ in tex. com. 11. vbi dr̃ intelligere non eſt non ſtatuentem.

Infinitum in actu impoſſe eſt apud Philoſophos, tam in rebus corporeis, q̃ in rebus incorporeis: & nullus ſapiẽtum potuit intelligere talia diſtinguendo inter habẽtia ſitum, & carẽtia ſitu: niſi Auic. ex libro deſtruc. diſp. 1. in ſol. 7. dubij.

Infinitum non ita potẽtia eſt tanq̃ actu futurum ſeparabile, ſed notitia. eo. n. ꝙ non deficiat diuiſio oñ dunt hunc actum eſſe potentia, in ſeparari vero non, 9. met. tex. c. 11.

Infinitum eſſe in potentia quõ intelligitur. vide in 9. met. t. cõ. 11.

Infinitũ non eſt determinatũ. 6. metaph. t. c. 4. idẽ. 2. phy. 40 & 50.

Infinitum nõ eſt pertrãſire in tpe finito 2. met. tex. com. 13.

Infinitam lineã intelligere nõ poſſumus, niſi acceperimus eam finitam, & iterando eam infinities, & hoc nos facit intelligere infinitũ. 2. meta. t. com. 11.

Inflammabilia ſunt quæcunq; non humida exiſtẽtia, exhalabilia ſunt 4. metheororum. t. c. 49.

Inflammabiliũ quędam ſunt liquabilia, vt æs. quædam non ſunt liquabilia, vt lignum. quædam vero vtrunq; habẽt vt thus. 4. metheororũ. t. c. 48. & ibi reddit̃ cauſa.

Infinitum dr̃ duobus modis in tẽpore & in vigore. 3. cap. de ſubſtantia orbis. & 2. cęli. 39. & 71. & 12. metaph. com. 41.

Infinitum eſſe in vigore, cuius cauſa eſt corpus in quãtum corpus impoſſibile eſt in corporibus, ſiue cœleſtibus, ſiue alijs. 3. ca. de ſubſt. or.

Infinita virtus in vigore eſſet in corpore compoſito ex materia, & forma, ſi in eo eſſet virtus infinita in tempore. ibid.

Infinitum & finitum ſunt de differentijs quantitatis. primo phy. tex. com. 15. infiniti. n & finiti rõ congruit quantitati, & non ſubſtantię idem. 8. phy. com. 79. & 3. phy. cõ. 24. idem primo phy. 18.

Infinitum etiam, nec imaginatione poteſt comprehendi, quia deponit quandoq;, tum etiam, quia id qđ adiicit ſemper finitum eſt, idq́; eatenus donec mens labore cogitationis affecta deſtituat faſtidioq́; manus det. Themiſtius in 3. phyſ. in fine. & habetur in tex. ibidem.

Infinitum & finitum non dicuntur niſi de quanto, non de fine quanti. primo phyſic. com. 18.

Infinitum ſm ꝙ infinitum, ẽ ignotum. primo phy. tex. com. 35. & 2. meta. tex. com. 11. & 1. poſter.

Infinitum primo apparet in continuo 3. phy. tex. com. primi. vide in concordantijs.

Infinitum contingit continuo, aut eſt differentia eius. Comment. 3. phyſi. com. 1.

Infinita multiplicari per infinita eſt contra rõnem. 1. phy. com. 38.

Infinitum apparet primum in continuo. 3. phy. tex. com. primi.

Infinitum ponentes, poſuerũt illud primo principio. 3. phy. t. c. 25.

Infinitum, a naturaliter loquẽtibus fuit poſitum tanq̃ accidẽs principijs & elemẽtis rerum mobilium. 3. phy. tex. com. 27.

Duo infinita eẽ nõ pñt, quia alietas exigit diſcretionẽ, & diſcreta ĩquãtũ sũt diſcreta sũt finita 3. ph. c. 30

Infinitum dicitur quinque modis. 3. phyſic. 34.

Infiniti perſcrutatio vtrũ inueniat̃ ĩ intellectis, aut in quantitate ſm q̃ nõ eſt in materia, eſt ſciæ diuinæ. Commenta. 3. phyſi. com. 39. & eſt ſentẽtia Ariſt. in tex. ibidem.
Infinitum impoſſe eſt, vt ſit numeratum in actu, & iſta propoſitio eſt per ſe nota. 3. phy. com. 41.
Infiniti conſideratio perfectius tradita eſt in lib. de cęlo, q̃ in 3. phyſi. Commen. 3. phyſic. com. 48. & 49. idem primo cęli. com. 33.
Infinitum non dicitur æquale neq; maius, neq; minus 3. phyſic. com. 49. idem in lib. deſtruct. in diſput. prima in ſolu. 5. dubij.
Infinitum impoſſe eſt, q̃ diuidatur ĩ duo æqualia. 3. phyſi. com. 53.
Infinitũ corpus dr̃ infinitũ in oĩbus dimẽſionib⁹. 3. phy. cõ. 53. & 43.
Infinitas in re eſt pp materiã, & finitas eſt ex forma. 3. phy. cõ. 59. 65. 60. 3. cęli. 72. 4. phy. 38. 49. primo cęli. 61. 3. cœli. com. 6.
Infinitum eſt cuius ſemper aliquid extra eſt. 3. phyſi. 62.
Infinitum inquãtum infinitũ ignotum eſt. 3. phy. tex. com. 65.
Infinitum potius habet rõnem partis, q̃ totius. 3. phy. tex. com. 66.
Infinitũ nõ eſt in actu propter formam, & infinitum eſt in potentia pp materiam. 3. phy. com. 67.
Infinitũ in motu, & tpe, & magnitudine non eſt vnius naturæ, ſed eſt ſm prius & poſteri⁹ 3. phy. t. c. 70.
Infinitũ in potẽtia dr̃ alio mõ ab eo quo ęs dr̃ in potẽtia ſtatua. 3. phy. tex. com. 57. & vide Themiſt. ibi.
Infiniti quidditas eſt priuatio finis. 3. phyſi. com. 72.
Infinitatis quæ eſt quædã priuatio, ſubiectum eſt continuum corpus ſenſibile, quod eſt compoſitum ex materia & forma ſm q̃ ẽ mãtum, & nõ ſm q̃ eſt formatũ. 3. phy. cõ. 72. vide in concordantijs.
Infinitũ non habet naturam termi natam, neq; eſt pars ſciẽtiæ demõſtratiuæ. 5. phyſi. com. & tex. 6. idẽ 6. meta. tex. com. 6.
Infinitorũ ſi non eſt primũ nõ erit vtiq; vltimũ. 5. phyſi. tex. com. 13.
Infiniti nulla pars eſt mẽſurans ipſum. 6. phy. tex. com. 61.
Infinitum impoſſibile eſt vt componatur ex finitis, ſiue ęqualibus, ſiue inęqualibus. 6. phy. com. 61.
Infinitum impoſſibile eſt mẽſurari a ſua parte. 6. phy. tex. com. 61.
Infinitum nõ poteſt moueri in tpe finito. 6. phy. tex. com. 62.
Infantes neq; poſsũt addiſcere, neq; iudicant ſenſibus ſicut ſenioribus, multa. n. turbatio circa hos, & motus. 7. phy. tex. com. 20.
Infinita eſſentialiter, quod pręcedãt aut ſubſequãtur ẽ impoſſe, ſed accidẽtaliter eſt neceſſariũ. 8. phyſ. cõ. 15. & 5. phy. com. 13.
Infinitorũ nihil eſt primũ. 8. phyſi. tex. com. 34.
Infinitũ habẽs potẽtiam nõ eſt magis determinatũ ad vnum tẽpus, q̃ ad aliud. 8. phy. com 46. & fuit demonſtratũ. primo cęli in fine per lõgum proceſſum.
Infinitum ſicut ſe habet in lõgitudine, & tpe. 8. phy. tex. com. 68.
Infinita media ſunt in cõtinuo non actu, ſed potentia. ibidem.
Infinitum nunq̃ pertranſitur, neq; definit. 8. phy. com. 68.
Infinitũ principij hẽt virtutẽ, & quãti maximã. 1. cęli. tex. com. 33.
Infiniti pſcrutatio firmior ẽ in lib. cęli, q̃ in 3. phy. 1. cœli. com. 33. videt. 3. phyſ. 48. & 49. vide clarius primo

primo cęli tex.c.54. Et ex illo.54 tex.aduertat diligenter peripateticus cōtra nōnullos temerarios imponētes Ariſt.repetitionē & ſuperfluitatē,cum tñ nihil. ſine forti rōne dixerit,vt ſcribit Cōment. 1. de gñatione.cō.38.vnde ibi Ariſt.expreſſe teſtatur ſe alio mō determinaſſe de infinito in phyſicis, quia vlr: hic vero alio modo. hęc etiam in diuerſis ſententijs eaſdē demonſtrationes adducit eodem modo, ſicut dicunt quidam ꝙ fuerit malus metaphyſicus, quia vident eaſdem demōſtrationes adduci in pleriſq; locis,quas adduxit in ſcientia naturali,ſed videant queſo, ꝙ non adducuntur eodem modo, nec ad eundem finem videāt cōmentum 6.in 2.met.& cōmentū.5.ſeptimi.

Cōtra imponētes repetitionē, & ſupfluitatē in dictis Ariſt.

Infinitum aſſerētes mundum eē in quantitate negant ipſum habere principium,ſiue æternum, ſiue nō æternum. & qui ponunt,ꝙ mundi ſunt plures, coguntur ponere plura principia. primo cœli. cō.33.

Infinita potētia eſt maxime potētia oīum potētiarum corporū,cum ſit maioris quātitatis oīum corporū, potētiæ.n.corporum ſequunť magnitudines eorum. 1.cœli.t.cō.33.

Infiniti corporis neceſſe eſt infinitā eſſe grauitatem: & ſimiliter eſt de leui.primo cęli.tex.com.46.

Infiniti ad finitum nulla eſt proportio. primo.cęli. tex. com.52.& 64. & 8.phy.tex.com.15.

Infinitum corpus ſi cōceſſum fuerit agere ī tpe,de neceſſitate ſequiť ipſum hre proportionē ad finitū, qđ eſt impoſe.1.cęli. c.64. in fi.com.

Infinitū in magnitudine ē infinitū in potētia, vbi ꝑ potentiam intelligas virtutē,ſeu vigorē.1.cęli.cō.65 vide cām ibid.ex tex.com.33.& in 3.cap.libri de ſubſt. orb.

Infinitū comprehendit duo tempora neceſſario, niſi infinitum eſſet maius infinito,primo cęli. 128.

Inter infinitum, & finitum non eſt medium,& hæc diuiſio eſt nota ꝑ ſe. primo cęli. 133.

Infinitum in tpe inuenitur accidentaliter.primo cęli.cō.133.vt ſit maius altero,quia de tpe nihil exiſtit actu,ſed infinitū in actu repiri maius alio impoſe eſt.

Infuſum eſt quod habet alienā humiditatē in profundo, humidum vero quod habet alienā humiditatem in ſuperficie 2.de generatione & corruptione.tex.com.14.

Infinitum eſt duobus modis ſm circulum,& ſm rectitudinē.2. de generat.& corrup.tex.cō.67. & 68.

Infinitū nō hēt principiū neq; vltimum.2.de gener.tex.com.68.

Infinitum cū oporteat abſcindi melius eſt vt hoc fiat in principio. 2. de anima.tex.com.136.

Infinitum melius ē, vt abſcindatur in principio.3 de anima. com.36. & 2.de anima.tex.com.136.

Ignorare vilia eſt melius,q̃ ſcire 12. meta.tex.com 51.

Ignarus debet curare de veritate, ſicut infirmus de ſanitate. 4. meta. tex.com.18.Imo magis, quāto.n. intellectus ē nobilior corpore,tanto intellectus perfectio eſt nobilior perfectione corporis: ita enim ſcribit in ſimili Ariſt 1. ethic. cap. 17.de ciuili & medicina.

Ingroſſatio fit a frigidō duobus modis per ſe.v3.& per accidens. 4. metheororum.in ſumma.

Ignotum & indeterminatū incōueniens eſt,& impoſe determinare & conti-

continere. 3.phy.tex.com.66.
Ingenitum dicitur tribus modis.primo cœli.tex.com.111.
Ingenitum dicitur quinq; modis, licet Ariſt.non poſuerit niſi tres propter breuiloquiũ.1.cęli.cõ.111.
In his quæ dicuntur ſm prius, & poſterius,incipiendum eſt a communioribus, & veniendũ ad propriũ, ſicut in diffinitione motus, & loci. Commen.2.phy.cõ.3.contra do. Albertum in hoc aliter ſentiẽtem.
In omni continuo neceſſe eſt, ꝙ inter duo vltima ſit aliquid de genere illorum continuorum. Cõmen. 6.phy.com.26.
In omnibus natura, & ab arte conſtantibus, & generatis alterum eſt ipſa ſm ſeipſam forma,& quæ eſt mixta cũ materia.1.cœli. t.cõ.92.
Inordinatũ & informe duobus modis dicunť,vel ꝙ caret decenti ordine,aut forma,ſicut dr̃ homo inordinatus,vel ꝙ eſt priuatus ordine, & forma, ſicut dicitur materia informis.3.cœli.com.25.
In potentijs agentibus per ſe nõ inuenitur contingẽs æquale,ſed ſ potẽtiis paſſiuis.2.phy.com.48.
In quolibet genere eſt vnum primũ quod eſt metrum oĩum in illo genere.10.primę philoſophiæ.t.c.7.
In quolibet genere ſunt aliqua nota naturaliter, & aliqua ignota. 2. phyſic.com.55.
In quo eſt materia,ſunt omnes cauſæ.2.phy.com.71.
Inſecta coeunt nõ more aĩalium cæterorum. v3.vt mas mẽbrum aliquod genitale ĩmittat in fęminá, ſed fęmina ſurſum in maris receptũ caudę vltimũ ſuæ meatũ quẽdam inducẽs reflectit, qui in nonnullis maior,ꝗ proportione totius corporis eſſe videtur cũ ipſa parua admodũ ſint.5.de nã aĩal.cap. 8.
Inſecta aut ex animalibus eiuſdẽ generis gñantur, aut ſponte naſcuntur.5.de natura aĩal.cap.19.
Inſecta oĩa ſi tangunť oleo intereũt ſed celerrime ſi capite illico exponanť ſoli.8.de natura aĩal.cap.27.
Inſectorũ officioſiſſimũ,& præ ceteris ferè oĩbus aĩalibus genus formicarũ,& apũ eſt.9.de nã aĩal.ca.38.
Inſtrm naturæ,& artis in duab' ꝓprietatibus cõueniũt, & in vna differunt.Nam inſtrm ſiue artis, ſiue naturæ nõ eſt pars rei factę,& vtrũque ſeparatur poſt cõſtituti perfectionẽ, ſed differunt, quia inſtrm naturæ tangit rei factæ partes oẽs intus, & extra eodem mõ. arte aũt nõ tangunť niſi exteriora ab organo. Auerrois ſnĩa in.2.de gñatione aĩalium.cap.2.in quo quæritur vtrum ſemen ſit aĩatum.
Inſtrumenta non inſunt in his quę efficiuntur,neq; ipſum efficiẽs, ex 2 de generatione aĩal.cap.4.
Inſtrm & facultas vtens illo ſimul a natura dantur. Ariſt.in.4.de generatione animalium.cap.1.
Inſtrorum diuerſitas ẽ cauſata a diuerſitate virtutum, & nõ econtra. Auer.4.de gene.animalium.ca.1. & elicitur ex tex.Ariſt. ibid.
Inſecta aĩalia quæ ſint. vide primo de natura aĩalium. cap.1. & 4. de natura animalium.cap.1.
Inſecta diuiſa viuere poſſunt. 4. de natura animalium.cap.7.
Inſectorũ nullũ ſpirat,ſed ſonus his ſpiritu interiore moueť 4.de natura animalium.cap.9.
Inſectorum quædam aculeos intus gerunt, vt apes, & veſpæ, quædam extra, vt ſcorpio.ibidem.

Inſecta omnia tam pennata q̄ non pennata, olfatum habere certū eſt 4. de natura aīalium. cap. 8.

Inſtrumētis oſum ſenſuū proprium eſt ꝙ nihil habēt actu ex illis quæ cōprehendunt niſi inſtrumentum tactus, quod eſt cōpoſitum ex qualitatibus quas cōmprehendit. ex cōmen. libri de ſenſu & ſenſa. idē 3. de anima cōmen. 60.

Inſtrumentū nutrimenti non eſt de ratione eius, vt ſit inſtrumentum motus, quia eſt magis cōueniens vt nutrimentū fiat per inſtrumentum quietis 2. Coll. cap. 18.

Inſtrumenta iudicantur eadem aut diuerſa operationibus 2. de anima tex. cōm. 18. quia opera ſunt fines inſtrumentorum.

Inſciſsibilia ſunt illa q̄ nō diuidunť ſm longitudinē ſed ſm latitudinē, & cā eſt ī hoc cā poſitiones filorū ſeu villorū. 4. metheoro. in sūma.

In ſpermate apud gnationē hoīs nō ceſſant partes fieri hoīs & partes ſpermatis recedeř, donec forma humana pficiatur, & hoc ſi forma hominis recipit partitionē 1. phy. cō. 62. & 6. phyſi. comm. 59.

Inſomnia in ſomno vltimo ſunt veriora. vide cauſam in 2. de ſomnijs & Themiſtium ibi. cap. 17.

Inſtrumenta artium quodāmodo motum artis habent. pri. de generatione aīalium. cap. 20.

In ſitu non eſt motus. 4. phyſi. 45. & 6. phyſi. 85.

Inſtantis natura eadem eſt ſm ſubiectum & diſtracta ſm rationē 4. phyſi. cōm. 104. & tex. cōm. 121.

Inſtans per ſe & per accidens. inſtās per ſe eſt indiuiſibile & eſt in ratione intellectiua, inſtans per accidēs eſt diuiſibile & eſt in ratione exēplaria 2. de anima. cōmen. 146. lz Themiſtius aliter exponat.

Inſtans & prius & poſterius in tpe ſunt, ſicut vnitas, & impar, & ſupfluum in num. 4. phy. t. cō. 115.

Inſtās agit tps, ſicut translatum agit translationē & punctus menſurā, vt geometræ dicunt, ꝙ punctus cū mouetur facit menſuram 4. phiſi. cōmen. 104. & 121.

Inſtans eſt notius tempore 4 phyſi. ibidē vbi dicit Themiſtius. 4. phy. 104. ꝙ momentū notius & manifeſtius eſt tempore. nam de tota intēſitate tpis ſolū momentū attingiť.

Inſtātis ꝑportio ad tempus eſt ſicut moti ad motū. 4. phy. cō. 104.

Inſtans & tempus ſe inuicem conſequuntur, vt alterū ſine altero conſiſtere non poſſet, vt inquit Themiſtius. 4. phyſi. 104. fere de momentis conſlatus conſtitutuſq; numerus, nam momentū quodammodo vnitas eſt tēporis, vide in contradictionibus nuper editus.

Inſtans multiplicationē ſi quis non percipiat, non poteſt tēpus percipere 4. phyſi. tex. cō. 100. & cō. 106. & 8. phyſi. cōm. 11. cōtra Themiſtium opinantē ꝙ tēpus pōt percipi per perceptionē vnius inſtantis.

Inſtans nō poteſt bis demōſtrari in actu ſicut punctus. 4. phy. tex. cō. 121. & 105. & 106. vide Themiſtium. 4. phyſi. in 127.

Inſtans vere & tranſūptiue. 4. phyſi. tex. cō. 122. & 6. phy. cōm. 24.

Inter puncta & inſtantia ſemper aliquod vnigeneum eſt. v3. puncta & inſtantia. 6. phyſi. cōm. 2.

Inſtans eſt indiuiſibile ſecundū ſubiectum, & diuiſibile ſecundū rationem 6. phyſi. tex. cōm. 24. idem 4. phyſico. cōm. 121.

Inſtans eſſe vnum & ẽe indiuiſibile in eodem ordine ſunt.6.phy.cõm. 25. vide cauſam.4,meta.cõm.3.

Inſtans in ſua eſſentia non includit diuiſionẽ niſi per accidens. 6 phy. cõmẽ.27.quomodo ſit intelligendum.vide.4 phyſi.tex.com.121.

Inſtans pro parte tẽporis trãſumpti ue capitur.6.phyſi.cõmen.54.

In inſtanti n õ ẽ motus neq; quies. 6. phyſi. tex..cõm.74.

Inſtans non eſt in actu in tempore. 6. phyſi. comm. 36.

Inſtans facit tempus & non inuenit niſi in tẽpore & eſt finis præteriti, & prĩcipiũ futuri.8.phy.tex.c.11.

Inſtans imaginari non poteſt eſſe finis temporis prçteriti abſq; hoc ꝙ ſit principium futuri,aut ꝙ ſit prĩcipium futuri abſq, hoc ꝙ ſit finis prçtetitu,niſi imaginãdo tẽpus eſſe quaſi lineã rectam.8 phy.cõ.11.

Inſtans ſi demõſtraretur in actu in tẽpore ſicut punctus, natura temporis deſtrueretur,quia neceſſario deſtrueretur motus, & eſſet pũct' non inſtans.. 8. phy.com. 11.

Inſtrumenti diuerſitas facit in tran ſlatione diuerſitatẽ figuræ. 7.phyſico. commen.30.

Inſtrumentum non mouet ſine eo cuius eſt inſtrumentum.

Inſtrumentum in mouendo aut eſt propter melius.i. propter facilius, aut ex neceſſitate. 3.cæli.cõm. 28.

Inſtrumenta dicuntur eadem vel al tera ex operibus, ſecãdo de anima. tex.cõmen, 38.

Inſtans in quo aliquid dicitur, eſt aliud ab inſtanti cõprehenſionis. 2. de anima. cõmen. 146.

Inteſtinorũ eſt bina vtilitas prĩa qa ſunt via per q̃ vadit cibus ab illis ad epar. 2.vero pp ſupfluitatis ſic exexpreſſionẽ. & colligit cap. 9. de iuuamen. membrorum officia.

In inteſtinis eſt virtus digeſtiua, qa illorum ſuſtantialis cõplexio ẽ ſimilis cõplexioni ſtomaci.ibidem.

Inteſtina nõ habent tunicam in lõgitudine,quia attractiua virtus nõ eſt manifeſta in eis. ibidem.

Inteſtina nõ habẽt multã reuolutio nem vt moretur cibus donec epar trahat illũ ab illis . & ideo Ariſto. dicit ꝙ animalia habentia paruã inuolutionẽ in inteſtinis ſunt guloſa.ibidem ſicut eſt in lupo.

Interrogatio facta per vtrũ de duobus per diſiũctionẽ,dicitur eſſe de oppoſitis,quæ ſimul eſſe non poſſunt:aliter.n.ridiculoſa erit interrogatio. 10.meta.tex.cõm.17. Ex quo patet cõtra Sophiſtas,qui aſſerunt iſtam eſſe verã diſiunctiuã, tu curris, vel baculus eſt in angulo .

Interrogatio oĩs ẽ de oppoſitis.ibidẽ & tex. cõ. 18. vbi dr̃ in oppoſitis ſemper eſt interrogatio ipſi' vtrũ.

Intermi natum extra animam non poteſt terminari niſi ab anima.ex 2. primæ philoſophię.tex. cõ. 11.

Interrogationes multiplices ſunt diſtinguendæ, qñ datur reſpõſio. 7. met. cõm. 36. & eſt regula Philoſophi in lib. elenchorum,& in lib. de ĩterp̃tatione,& 1.cęli.t.cõ.110.

Interpretator ſomniorũ eſt homo, qui habet aĩam preparatã nãliter ad diſtinguẽdũ ſimilitudines rerũ & ſomniorũ,& eſt ille cui largitur intellectus intentiones corporales, cui aſſimilãtur ſomno intẽtiones ſpirituales, ibidem.i.ex commen. libri de diuinatione ſm quietem.

Interpres ſomniorũ , vt dicit Ariſt. debet eſſe ſemper cogitans & mundus , non declinans ad mores anime

mę brutalis. ibidem.

Intentio prima Ariſt.non eſt contra dicere opinionib' falſis in hac ſcía ſed declarare ſubſtãtias & quidditates rerum nãlium. Cõmen. 1. phyſi. cõmen. 11. Ex quo patet ꝙ quidditates rerũ nãliũ in ꝓpria forma conſiderant́a naturali non a diuino. idem. 2. phyſic. tex. cõm. 17. & 26. & 27. vbi quærit Ariſto. vſq; ad quẽ terminum ſe extendit cõſideratio naturalis & vt dicit ibi Cõmentator & expoſitores, intelligitur de qõne quid eſt, non ſi eſt. idem. 6. met. tex. cõm. 1. & 2. 4. metaphy. tex. cõmmen. quarti, & 2. de anima de animę diffinitione. & primo deanima cõm. 3. & 11.

Intentiones iſtę de quibus dicit́ hoc nomen ens. ſ. vniuerſale & indiuiduum multũ differunt. 1. phyſic. cõ. 13. de qua oppoſitione vide. 7. met. cõ. 57. & 12. met. cõ. 27.

Inter nõ eſſe purum, & eſſe purũ eſt aliquod mediũ. primo phy. com. 78. idem 12. metaphy. cõm. 11.

Interrogatio per quid nominis præcedit quæſtionẽ ſi eſt. 4. phyſi. cõ. 50. & 57. & in 2. poſteriorum.

Intentio vniuerſalis alia eſt ab intẽtiõe imaginata. 2. de aĩa. cõ. 60. cõtra negãtes ſpẽs intelligibiles.

Inteſtina habent multa inuoluta. & vide cauſam. 4. de vtilitate particularum. cap. 17. a Galeno authoritate Platonis.

Inteſtina habẽt duas tunicas, ſ; nõ habent villos rectos vt plurimũ, exceptis quibuſdã, vt inteſtina recta. & vide cauſam ibidẽ a Galeno. vide etiam de hoc. 5. de vtilitate particularum cap. 11. vbi reddit cauſam quare ſolum habẽt vnum genus villorũ tm̃ per ꝙ fit expulſio.

Intentiones quas recipit ſenſus ſunt particulares, ſed intẽtiones quas recipit intellectus ſunt vniuerſales. 2. de aĩa. cõmen. 121. & 149. & 3. de aĩa. cõm. 4. & 5. 19. 28. & 30. cõtra negantes ſpecies intelligibiles.

Intentio coloris alia eſt a colore. 2. de anima tex. cõm. 121.

Intentio per quã intellectus materialis fit intellectũ in actu, eſt qa eſt intellectum in actu. ſed intentio per quã res extra animã fit intellecta in actu, eſt intentio intellecta in potẽtia. 3. de aĩa. cõm. 16.

Intentiones imaginatæ non ſunt ſolę mouentes intellectum materialem. 3. de anima. cõmen. 18.

Intentiones imaginatæ ſi reciperẽt intellecta tunc res reciperet ſe & motor eſſet motum. ibidem contra Auempacem.

Inueniuntur diagrammata ſeu deſcriptiones geometricæ actu. 9. metaphy. tex. cõm 20. vbi elicitur ꝙ actus eſt ratio intelligendi.

Ioannes grãmmaticus mouet quęſtionem magnam & difficilẽ peripateticis, quod cęlum ſit corruptibile. 12. meta cõmen. 41. idem vide in 8. phyſi. cõmen. 79. & 2. cęli cõm. 71. & in libro de ſubſtantia orbis prope finem.

Ioãnes grãmaticus dedit quęſtionẽ peripateticis a qua plures non potuerũt euadere. vltimo cap. de ſubſtantia orbis. & reqre ẽt eam. in 8. phy. cõm. 79. & in 12. priæ philo. cõm. 41. & in 2. cæli. cõm. 71.

Ioãnes grãmaticus poſuit locũ eſſe & dimẽſiones & vacuũ, & nõ ſeparatum a corporib'. 4. phy. cõ. 43.

Ioannes grammaticus ignorauit ꝙ potentia naturalis ſit in ſubiectio qđ eſt alterius ſpeciei a ſpe ĩ quã ẽ

ipſe motus 8. phyſico. cōm.4. vide 4. cæli. cōmen.25.

Iracundus in hora iræ ſuæ & habēs calorem aſcendentē habet viſionē corruptam,& forte videbit vnū ac ſi eſſent duo,propter motū continentem ſpiritui apud iram. ex cōmen. libri de ſenſu & ſenſato. idē 3. de auima cōm. 66.

Ira eſt appetitio vlciſcendi cuiuſpiā, qui nos ferè contempſerit,quæ nō in oībus ſenſu prædītis, ſed in abſolutis & perfectis animalibus habetur:non.n.oſtreæ & vermes tametſi ſentiunt iraſcunt Alexan.in paraphraſi in cap. de vi īpulſoria.

Ira eſt feruor ſanguinis circa cor. 1. de anima.tex.cō.16.

In ira iudicat animus rem ſucceſſione vēdicationeq; dignam, ſed cor animalis agitatur & ſanguis qui cordi diffuſus eſt inflammat atq; ſuccenditur, in metu vero iudicat anima rem dignā formidine, pars deinde quædam cōtrahitur corporis,mox frigeſcit & conſternitur,& vt poeta inquit. Pallor ſimul occupat ora. Themiſtius primo de anima.cap.25.& eſt ſuper tex.63.

Iſte modus hominū, qui per ſuam naturam non poſſunt diſtinguere inter illud quod eſt manifeſtū per ſe,& illud quod eſt manifeſtū per aliud,nūquam potuit philoſophari nec poterit.2.phyſi.cōm.6. conſimile primo cæli.cōm. 22. vide 2. metaphy.tex. cōmen.15.

Iſta propoſitio eſt maximū fundamentum in ſcientia naturali, & in ſcientia diuina naturam agere pp finē.2.phyſi.cōm.75.

Iudicia hæc exiſtimare opus eſt puta imaginari,aſſentire, apprehendere,ſuſpicari,opinari,ſcire,ratiocinari,conſiderare, intelligere, quæ proculdubio ab vno quopiā fiunt quod cōmune ſit omnibus atq; illud criticum ſiue iudiciale eſt,iudicium vero ab eodē per aliam atq; aliam poteſtatem fit,eadem in ſenſibus perſpecta ratione,nā ſicut in ſenſibus ſingularia & propria ſenſibilia ſingularibus ſenſoriis agnoſcimus,cōmunia cōmuni ſenſu pcipimus,perinde quaſi ſenſus oīs ab eodem quidē fiat, ſed per aliud atq; aliud,ita iudicialis quædā poteſtas eſt & imaginari & aſſenſum pręſtare cōprehendere, ſuſpicari, opinari,deprehendere,quarū functionum differētias cōmuni iudiciali parte dignoſcimus, Alexā. in paraphraſi de anima cap. de impulſu & vi impulſoria. contra illos qui ponunt virtutem ſenſitiuā apprehendere ſuum actū.

Iuuenum cōplexio eſt calida & humida,& ſenū eſt frigida& ſicca.ex li. de lōgitudine & breuitate vitę.

Iuuentutis tēpus equale eſt ſenectutis 2. de generatiōe & corruptiōe. cōmen.57. & elicitur ex tex.cōm. 58.ibidem.vbi dicitur tēpus gn̄onis ęquale eſſe tēpori corruptiōis.

Iuuentus hominis ſm medicos eſt vſq, ad.xxxv. ānos,& ſi poſuerim° ꝙ tempus crementi eſt æquale tēpori ſenectutis,tunc vita hoīs naturalis eſt vſq; ad ſeptuaginta annos, & ideo magiſter dicit ꝙ vita ē media in lxx.& lx.annos. Cōmen. in 2.de gn̄one & corrup. cōm. 58.

Iudicantur res aliæ quidem per intellectum, aliæ vero ſcientia, aliæ autem opinione, aliæ vero ſenſu 1. de anima.tex. cōm.27.

Iudicium attribuitur potentiæ inquantum eſt actus, & forma receptio

ptio autem eſt ſubiectum & potentia, recipere enim aliquid aliud eſt a iudicare illud 2.de aīa.cō. 149.

De litera L.

LAbra data ſunt animalibus pro dentiū tutela, homini autē etiam propter ſermonem ex. 2.de partibus animalium.cap. 16.

Lac eſt cōe terræ & aquę, lignum vero terræ & aeris, oleum vero aquæ & earis. 4. metheororū. t.cō.48.

Lac non reperitur in ouiparis ſed in viuiparis animalib⁹:& ideo aues, ſerpentes,& piſces lacte vacant. ex 4.de partibus animalium.cap. 10.

Lacte carent aues & piſces 3. de natura animalium.cap.20.

De lactę equę. Lac cameli eſt tenuiſsimum, poſt equæ tum aſinæ.ibidem. Ex quo colligi poteſt lac equæ in ethicis non minus immo magis conferre. quam lac aſinæ:nam idem eſt iudiciū de ſanguine & lacte, ſed ſanguis hoīs eſt tenuiſsimus & mundiſſimus. 3.de natura animalium. cap. 19. Et ſic videtur ꝙ lac equæ ſit magis conueniēs cum lacte humano contra medicos. niſi forte diceret ratione frigiditatis lac aſinæ magis conferre.

Lac mulieribus quibuſdā natu maioribus ſuctū, frequentior prodijt. 3. de natura animalium cap.20,

Lac marib⁹ aliquibus interdū gignitur,& vide de capro Lemnio exemplum. ibidem.

Lac cogit ſuccus ficulneus & coagulum. ibidem.

Lac mulierum lactentibus commodum eſt quod liuorem trahit q̄ꝫ quod candidum eſt, & fuſcę ſalubrius habent quam cādidę, eſt porro ad alendū validius in quo plus caſei eſt, ſed infantibus ſalubrius ꝙ minus caſei contrahat. 3.de natura animalium. cap. 21.

Lactis copiam medica herba extinguit, ſed cytiſſus & eruū auget.ibi.

Lactis odor & ſapor permutātur in fluxu ſanguinis menſtrui. ideo nutrix debet abſtinere a coitu, quia coitus pronocat ſanguinem menſtrūum.ex.6.Colli.cap.6.

Lac & caro cameli ſuauiſsima ſunt. 6.de natura animalium. cap.26.

Lactis bonitas & malignitas requiratur 7. de natura animaliū.cap.5.

Lactis aduentus in muliere requiratur 7. de natura animaliū.ca. 11.

Lac ſeruatur quandiu mulier concipit tum deſinit atq; extinguitur tā in homine quàm in quadrupedibus viuiparis. ibidem.

Lac melius eſt feminę, deinde aſinę, poſtremo capræ. Auerroes.5.Col. cap. 34. & cap. 44.

Lac citius recipit immutationē omnibus alijs rebus ab aere. 5. Collig. cap.44.

Lac quia eſt materia ſimilis materiæ primæ humiditatis radicalis, ideo eſt magis iuuatiuum ethicis omnibus alijs rebus.ibidem.

Lac bonum eſt ſenibus habentibus venas largas, ſed neceſſe eſt vt cū melle exhibeatur.6.Colli.cap.9.

Lac fit his feminis quæ animal intra ſe generant. 4. de generatione animalium. cap. 8.

Lac eſt ſanguis concoctus. ibidem.

Lapis non eſt in anima ſed ſpecies. 3.de anima. textu commen.38.

Lapides carent odore, quia ſunt inſipidi, ligna vero contra odorem habentia & ſaporem continent. Alexander in primo de anima.capi. de olfatu.

Lapis pyramachus liqueſcit, vt ſtillet & fluat. 4. metheororum tex. cõmen. 40.
Lapides quanq̃ grandeſcere videnť non tñ viuunt, quia crementũ illud non eſt ex alimento intus molito diſpenſatoq; in penitas partes attollitur, ſed fit ex appoſitiõe materię aut ſi per oẽs partes attollitur erit ĩ his vtiq; aliqua ratio vitalis, ſed ſuboſcura & admodũ tenuis, neq; mirum eſt lapides adoleſcere quando & parere quidã putant, vt Clearchus ẽ author: videtur enim ſepicule natura ſuos fines tanquã tranſgredi, vnde in aliquibus dubium ſit vtrum animalia ſint an radices an lapides. Themiſtius 2. de anima. cõmen. 5.
Lacerti in corpore hominis ſunt ſecundũ Galenum numero 529. 1. Colli. cap. de lacertis.
Latibile quodlibet eſt diminutũ, qa poſsibilis eſt in eo additio. 1. cœli. cõm. 4. & elicitur ex tex. vbi probatur ſolũ corpus ex magnitudinibus eſſe perfectum, quia non poteſt fieri in aliã dimenſionẽ.
Latentia propoſitionũ eſt duplex: q̃dam. n. indiget inductione, & quædam indiget ſyllo. 4. cęli. cõm. 22. idem in primo priorũ in digreſsione de ſyllogiſmo hypotetico.
Latitudines magis faciunt ad diuerſitatem terrarũ quã longitudines. Commentator in 2. metheororũ. capite. 2. vbi tractat de ventis.
Latio eſt prima mutationum hui⁹ autem quæ circulo. 12. primę philoſophiæ. tex. cõm. 38.
Latificabilia ſunt illa quæ fiunt lata per verberationẽ mallei, & mouentur ſecundũ tres dimenſiones ex vna verberatione ſicut eſt conſuetudo plumbi. ipſum enim cum verberatur recipit augumẽtum in longitudine, & latitudine, & diminuitur in profunditate. Cõmenta. in 4. metheororum. cõ. 1. magno.
Lationum cõtrariarũ cui altera in ẽ præter naturam, alia ineſt ſm naturam. 1. cęli. tex. cõm. 18.
Lationes contrariorum ſunt cõtrariæ. 1. cæli. tex. cõm. 20.
Lex & inſtitutio poſitæ ſunt voluntariæ, & res voluntariæ, quæ vere ponuntur aſsimilanť naturalibus, & ſequuntur opus naturæ. 1. cæli. cõm. 2. idẽ in prologo primi phy.
Leges non ponuntur niſi ſm exiſtimationem ponentis legẽ in principijs mundi. 1. cęli. cõmen. 33.
Leges multæ dicunt q̇ hic ſunt cauſæ ſcientes res infinitas & q̇ ab eis ꝓueniũt res infinitę. 2. met. cõ. 14.
Lex maurorũ prohibet diſputare đ ſciẽtia dei tam reſpectu ſui, quam reſpectu aliorũ entium. ex diſpu. 6. in ſolutio 6. dubij.
Lex nõ prohibuit abraſionẽ pilorũ pectoris, neq; illorũ qui iuxta pudenda naſcuntur, ſicut prohibuit abraſionẽ illorũ qui ad aliquã vtilitatem a natura creati ſunt, ſed illi ſolũ ex neceſſitate materiæ ſunt. vide Auerroẽ in 2. de partibus animalium. cap. de membris viſus prope finem.
Legales ſunt inimici philoſophorũ. ex prohemio libri deſtructionũ
Leges quæ ſunt in hoc tempore nõ differunt a lege græcorum, niſi qa iſtæ leges dicunt angelos eſſe corporeos. 1. cæli, cõmẽ. 22. Nota tamen q̇ hoc non eſt verum de lege chriſtianorum.
Leonis oſſa medullam exiguã ac ꝑobſcuram obtinent. ex 2. de partibus

tibus animaliũ. cap. 6.

Leonis oſſa fortiter. attrita inuicem ignem eijciunt. & ex attritione ſolus eſt. ibidem cap. 9.

Leones ſunt liberales, fortes, & nobiles. Ariſto. primo de hyſtorijs animalium. cap. 1.

Leonis ceruix oſſe vno rigida conſtat, nec uertebris vllis iungitur. 2. de natura animaliũ. cap. 1.

Leonis oſſa nullã intra ſe continere videntur medullã ꝙ admodũ exiguam ac tenuem habẽt, eamq; in paruis oſſibus: ſunt enim oſſa eius adeo dura vt ex eis concuſſis ignis, veluti a ſilice, elidatur.

Leones terræ ſyriæ quinquies vita pariũt, primũ quinq;, poſt duo, ſubinde pauciores, deinde ſteriles degunt. 6. de natura aĩaliũ. cap. 31.

Leones in Europa pauci ſunt: ex 8. de natura aĩalium. cap. 28.

Leporũ femina ſępenumero ſuperuenit marẽ. 5. de gñatione animalium. cap. 2. contra vulgares aſſerẽtes in leporũ genere maris & fęminæ non eſſe diſcretum.

Lepra quæ fit a generatione hæreditaria, non recipit curam per medicamina. 3. Collig. cap. 7.

Lepra eſt cancer vniuerſalis. ibidẽ.

Leſio actionum & paſſionũ eſt tribus modis, diminute, corrupte, & ablate. 3. Collig. cap. 16.

Leuis actus ẽ alicubi eſſe & ſurſum. 8. phyſi. tex. cõm. 32.

Leucippus & collega eius Democritus plenum & inane elementa dicunt eſſe. 1. metaphy. cap. 2.

Leucippus & Plato poſuerunt motũ ante mundi generationẽ. 12. met. tex. cõmen. 30. vbi aduerte quòd vt deducit Cõmentator in cõmen. iſtis antiquis accidit vt violentum ſit prius naturali, & præcipue Platoni, qui poſuit motũ æternũ eſſe inordinatũ: inordinatio enim eſt priuatio ordinis, & ita priuatio eſſet etiam natura prior habitu.

Liber Philoſophi diuiditur ĩ libros de principijs, & in libros de motu Adraſti ſententia, referente Simplicio in prologo phy. 9. diſtinct. vt ait Ariſto. ſæpe vtitur. vbi Adraſt⁹ voluit priora quinq; volumĩa eſſe de principijs. reliqua vero tria de motu.

Liber de cælo conſiderat de corporibus mundi primis & ſimplicibus & de omnibus exiſtentibus in mũdo inquantum eſt mundus. Commẽtator in prohemio quarti libri de cælo. Ex quo patet ꝙ male ſenſit Pomponatius ex mente Auerr. corpus ſimplex eſſe potius ſubiectum ĩ libro de cęlo cũ Simplicio, quã mundũ aut vniuerſum cũ Alexãdro. Simpli. opinionem & fundamentum vide in prologo primi phy. in diuiſione philoſophiæ naturalis, licet Themiſti⁹ inſcripſerit Theoph. prologum illũ, ſed ſecũdum veritatem eſt Simplicij.

Liber phy. eſt de principijs & cauſis omnium rerum ſenſibilium. Commenta. in prologo phyſi. & 2. phy. cõmen. 3. idem Simplicius in prologo vbi dicit ꝙ eſt de prĩcipijs vniuerſalibus & annexis principijs. & ibi vide qd per principia qd p annexa principijs ſit intelligendũ.

Liber phyſi. inſcribitur de phyſico auditu ſeu auſcultatione, quia eſt ita exactum & elaboratum op⁹ vt alijs in auditionem perceptionẽq; ſit propoſitum. Simplicius in prologo phyſic. & eſt melius quam expoſitio Auer.

Liber de cælo & mundo præcedit librũ de generatione & corruptiõe. 3. cæli.tex.cõm. 42. com. 56. idē in principio libri metheororũ.

Liber de partibus animalium precedit librum de anima, nãm hæ ſunt materia animæ. Commẽtator in principio libri metheororũ.

Liber primus phyſicorum inquirit principia ſubſtãtiæ gñabilis & corruptibilis. Auer. ſententia in paraphraſi primi de celo in fine. & Themiſtius idem ſentit primo phy. ſuper expoſitione tex. 50. idē notat Simplicius cõtra illos qui volũt ēt ibi inquiri prĩcipia corpis cęleſtis.

Liber de partibus animaliũ ordine doctrinę præcedit librũ de anima. Commentator in principio libri metheo. idem aſſerit Alexander in principio enarrationis de anima, vbi inquit, quia ſi ea quæ cõmode & apte de animæ ſubſtantia profeuntur, contradictionibus implicare non volumus: primo loco ipſe poſsidentis animã corporis apparatus contemplandus eſt, & internarum inuicem & externarũ partium cum ipſo venuſtatis & pulchritudinis conſenſu, lex & diſpoſitio conquirēda: ſimul. n. hæc ipſa ſpeculati fuerimus, haud quaquã vlterius admirabile & noſtra opinione minus eſſe videbit, vt in corpore ſupra quã opinari poſſumus, mirabiliter atq; ambitioſe diſpoſita anima tot in ſe motionum principia poſſidens contineatur.

Librum de mineris & de plantis nõ habemus: niſi duos tractatus. Cõmentator 1. phyſi. cõm. 57.

Literarum quędam lingua producuntur, quædam vero labris cõprimunt. ex 2. de partib⁹ aĩaliũ. c. 16.

Literæ vocales voce & gutture, cõſonãtes aũt lingua & labris ꝓferũtur. 9. de natura animaliũ. cap. 9.

Lien in dextro latere, iecur in ſiniſtro cõſpectus eſt. Ariſt. in 4. de generatione animalium. cap. 4.

Lignum centum librarũ magis põderat quam plumbũ vnius libræ, quia cõſtãt ex tribus grauibus, in aqua vero eſt leuius, quia tũc ſunt in eo duo grauia. 4 cæli. tex. cõ. 30.

Ligna ſupernatant in aqua præter hebanũ. 4. metheo. tex. cõ. 42.

Ligamentũ eſt corpus medium inter corpus oſſis, & corpus muſculi. 1. Colli. cap. de ligamentis.

Linea recta nulla perfecta eſt. 1. cæli. tex. cõm. 12.

Linea ſm ꝙ linea põt diuidi in infinitum, nõ aũt ſm ꝙ eſt terreſtris aut ignea, 4. phy. c. 71. & 3. phy. 60.

Linea recta non ſuperponitur circulari. 7. phyſi cõm. 24.

Linea recta ducta inter duo puncta eſt breuiſsima, & ipſa eſt menſura 5. phyſi cõm. 24.

Linea recta dicitur imperfecta, quia poteſt ei addi & minui ipſa adhuc exiſtente linea, ſed non circularis, ex tracta. pri. in paraphraſi metaphy. cap. de perfecto.

Linea circularis habet extrema adunata, imo in rei veritate nõ habet extremũ 1. cęli. cõ. 35. vide. 8. phy. tex. cõm. 73. & 3. de anima. 55.

Linea recta vna ſolummodo cadere poteſt inter duo puncta, ſed in finitę curuę inter duo puncta cadere non poſſunt. 1. cæli. tex. cõ. 27.

Linea recta cadit in diffinitione cõtrariorum, vide quomodo ſit hoc in paraphraſi ſuper primo cæli in ſum. 6. & 1. cælj. cõm. 29.

Linea non poteſt imaginari eſſe infi-

infinita niſi ex pte longitudinis, q̃ ē in ea quaſi mā &quaſi genus,ſed ex parte drīæ quæ ponitꝰ in deſcriptione eius. videlicet: ipſam eſſe ſine latitudine eſt finita,& ita etiam eſt de ſuperficie & corpore. primo cœli.comm.39.

Linea impoſſe eſt vt tangat ſpherā niſi contactus eius ſit mathematicus non nālis,1.de anima. t.cōm. 13, vide etiam 5. phyſi. cōment. 22.& 30..& primo cœli.32. & tertio mataphyſi.cōm.8.& primo de generatione & corruptione.44. de duplici cōtactu naturali & mathematico.

Linea infinita intelligi non pōt niſi acceperimus eam finitam iterando eam; ſecundo metaphyſi. tex. cōmm.11.

Linea recta eſt magis vna & continua quā flexa. 5.meta.t.cōm.8.

Linea reflexa & angulos habēs vna & nō vna dici poteſt.ibid.

Linea tortuoſa quaſi eſt cōpoſita ex duabus lineis.ibid. Cōmentator.

Lineæ tortuoſe partes nō equæ uelociter mouentur ſicut partes lineę rectę. 5.metaphy.cōm.8.

Linea maxīa ī mūdo cuius vnus finis eſt ſuperius ſimpliciter & alter eſt inferius ſimpliciter, neceſſe eſt vt determinetur per terram; quia hæc eſt via Cōmen.5.phyſi.c.24. idem primo cœli.tex.cōm. 27.

Lineæ arcuales ītet duo puncta ſūt infinitæ.ibidem.

Linea non mouetur,ſed corpus.ibi. idem 6.phyſi.cōm.32.

Linea circularis maxime vna eſt;qā tota & perfecta eſt. 5.meta.tex.cō. 11. idem primo cœli.12.

Linea circularis eſt perfecta;& lineà recta eſt diminuta. 5.met.t.c.11.

Linea diuiditur ſm unū;ſuperficies ſm duo; corpus ſm omnem modum. 5.metap.tex.cōm. 12. idem primo cœli.tex.cōm.2.

Linea arcualis non poteſt equari lineæ rectę,neque nō recta rectę. 10. meta.cōm.10. uide ī cōcordātijs.

Linea recta eſt breuiſſima linea ducta inter duo puncta ſm geometricam conſiderationem, & eſt dictum large 7.phy.cōm.29.

Linguam habet animal quatenus ſignificet aliquid alteri. 3. de anima tex.comm.ultimi.

Lingua non habet aliquem ſaporē in actu,& ideo quando imbibitur aliquis humor in eą corrumpitur guſtus,ex commento libri de ſenſu & ſenſato.

Lingua mollis lata & abſoluta ad literarū explanationē & ad ſermonis expreſſionem maxime accommodata eſt,ex 2.de partibus aīaliū cap.vlt.vbi dicit,ꝙ ea ratione euenit vt aues quæ literas exprimere poſſunt,ſunt latiori lingua q̃ cętę.

Lingua vtuntur aues ad ſui ſenſus mutuā interpretationē.ibi.&.9.de hiſtorijs aīalium cap.10,

Lingua mouet ſenſum ſaporū,eſculentorum aūt omniū voluptas in deſcendendo contingit.dum.n. deglutimus linguā ſentimus;& ſalſa, & dulcia;& reliqua generis eiuſdē ex 4. de partibus animalium.cap. 10.vbi agitur de partibus ouiparorum.idem in 2. de anima. in tractatu de guſtu.

Linguam omnia ouipara habēt excepto vno cocodrillo fluuiatili, & vide cauſam in 4. de partibus aīalium.cap.10.&ibi etiā ꝙ oīa maxillam inferiorem mouēt excepto cocodrillo,qui ſuperiorem mouet; quia

quia vtitur illa locò pedum, quia pedes eius cum ſint breues, ſunt inutiles ad capiendum.

Lingua lacerti inter quadrupedes ouiparas bifida vt ſerpentibus eſt; parteq; extrema piloſa admodum ex 4. de partibus aīalium.cap.10.

Lingua in molli animalium genere nulli data eſt, ſed eſt caro quædam exigua, qua vice linguæ vtuntur 4. de natura animaliū.cap.1.

Linguæ vice aliquibus palatum tributum a natura eſt, vt inter fluuiatiles cyprino, ita vt niſi diligenter inſpexeris lingua id eſſe videat. 4. de natura aīalium.cap.8.

Lis & amicitia proprie non inuenitur niſi in animalibus & præcipue rationabilibus, nō in eis quæ non ſunt aīalia.8.phy.cō.15.

Locus eſt medium aut orizon. primo cœli. tex.cōment.73.

Locus idē numero eſt totius & partis.primo cœli.cō.84.& 80. & habetur ex tex.vide in cōcordātijs.

Locus terræ & aquæ eſt vltimum aeris. primo cœli.cōmen.91. vide in concordantijs.

Locus cœli eſt duplex ſecundū imaginationem,& ſm naturā, colligit ex eodem cōm. ibidem.

Locus cœli eſt vnus, & eſt medium mundi circa quod reuoluitur. primo cœli.tex.cōm.100.

Loca cœli ſunt infinita.primo cœli. cō.10.vide in concordantijs.

Locus idem eſt ante & poſt ſuper quo ſuccedūt partes corporis ſpherici, ſecus autem eſt de non ſphericis 2.cœli.cōm.27.

Locus ſpheræ naturaliter eſt conuexum centri, 2.cœli.cō.27.

Locus aquæ naturalis in quo quieſcit,& vnde violenter mouetur eſt terræ ſuperficies. Comment.in paraphraſi.2.de cœlo.ſumma ſecunda,quęſito tertio. Vide in concordantijs.

Locus infimus locorum qui eſt terræ eſt centrum:non autem qui eſt centro propinquior. Comment. ſecundo cœli.cōmen.31.

Locus ſuperior diuinior eſt loco inferiori.2.cœli.t.com.34.

Locus omnium corporum quæ circulariter mouentur,quod eſt medium mundi debet eſſe vnum,quoniam ſicut locus totius & partis ē vnus in corporibus grauibus & leuibu ,ſic eſt in circ ularibus cōtra ponentes eccentricos, & epiciclos, ſecundo cœli.com.35. vbi aduerte quod ſecundum viam Auer. in ſecundo cœli.in cōm.32.& in.2. ca. de ſubſtantia orbis ex oībus orbibus reſultat vnū totum,& fit vnus actus, & ita etiam primo cœli. cō. 10. ſcribit contra Ptolomęum ꝙ planet , ſunt partes corporis rotundi, nec mouentur motu locali per ſe,ſicut oportet dicere ponentem epiciclum eſſe,vide pro hoc ēt ſecundo cœli.tex.com.48.& 49.

Loca non diuerſantur adiuuicē,niſi inquantū ſunt in dimēſionibus rectis,& in corporibus rectarum dimenſionū,& ideo loca elemētorū ſunt diuerſa, locus vero orbium ē vnus numero.2.cœli.com.35.

Loca in quibus eſt quies naturalis & motus nālis ſunt eadē num. 3. cœli.commen.25.

Locus eſt cōueniens & ſimile ei qđ mouetur.4.cœli.tex.com. 22.

Locus differt a forma,quia licet vterque finis ſit, tñ locus ſeparatur, & forma nō eſt ſepabilis.4. cœli. cō. 23.vide quomodo ſit intelligendū 4. phyſi.

4. phyſi.cōmen. 18.

Loco ſunt fines motuum localiū in grauibus & leuibus, & ſunt quaſi forma, quia ſunt pfectiua. 4. cœli. cō.25.& habetꝰex t.c.24.ibi.&.25.

Loci contrarietas non eſt manifeſta per ſe. 4. cœli.cōmen.33.idem.6. phyſi.comm.92.& 8. phyſi.16. & 62.& 5.phyſi.comm.9.

Locus in corporibus ſimplicibus eſt perfectio &forma.4.cœli.com.34. Vide in concordantijs.

Locus ſuperior eſt ſicut forma reſpe ctu loci inferioris.4.cœli.t.co. 35.

Locus eſt cauſa eſſentialis conſimilitudinis & contrarietatis corporū ſimplicium.4.cœli.com.35.

Loca quæ ſunt inter duo extrema neceſſe eſt quod ſint duo, quia impoſſibile eſt quod contraria admiſceantur, & oportet vt in natura mixtionis inueniatur intentio in medio duorum extremorum. 4. cœli.com.34. contra Themiſtiū.

Loca ſunt tantum duo, ſcilicet circunferentia & centrum.4.cœli.cō. 40. & tex. comm. 5. Vide in concordantijs.

Loca in vltimis elementis ſunt cauſæ locatorum, ſed in alijs corporibus eſt econuerſo, videlicet quod locata ſunt cauſæ locorum, licet hoc inueniatur in oīs ſecundū priꝰ & poſterius,& non equaliter, & ꝙ compoſitorum illud quod eſt vicinius elementis locus eſt magis neceſſarius in ſuo eſſe,& indiget plus loco ſecundum illud eſſe, & quanto remotius tanto minus, ita quod exiſtimatur quod neceſſitas locati ſit neceſſitas eſſe loci, quarto cœli. commen.40.

Locus & tactus eſt in mathematicis, primo de generatione & corruptione.tex.com.44.vide in concordantijs nuper editis.

Loca efficiūt morū diuerſitatē ī aīa libꝰ.Ariſt.ī 8.de nā aīmaliū.c.29.

Locus non debetur corpori niſi pp ſuas dimēſiones nō per accidentia aliorum pdicamētorū,& ideo mathematici non abſtrahunt magnitudines mathematicas a loco.

Locata ī aliquo loco neceſſario, aut ſunt illud corpus cui naturaliter debetur ille locus, aut ſunt aliquid in quo illud corpus dominatur, ſecundo de generatione.cōme.49.& elicitur ex tex. idem primo cœli. tex.cōment.11.& 19.

Loco indiuiſibili exiſtente reſpectu aliquorum neceſſe eſt cū ſupponūtur adinuicem, vt nullum diuiſibile proueniat vt duo puncta, īmo infinita ſi exiſterent in eodē loco, primo de aīa.tex.cōm.70.

Loca frigida & ſicca p accidens ſunt cauſa longitudinis vitæ, quia carēt putrefactione, quæ fit ex calore, ex libro de longitudine & breuitate vitæ,

Locus ſenſibilis circa nos in generatione & corruptione perſeuerat ſoliī ens.4.metaphy.tex.cōm.23.

Locus in quo eſt generatio & corruptio eſt indiuiſibilis reſpectu totius.4.metaphy.tex.cōm.23.

Loca maris littoralia ſunt bene ex calido &frigido temperata. quo fit vt caro piſcium littoralium magis, conſtet, cū pelagorū mollis humida ſolutaq, ſit. Ariſt.in.8.de natura animalium.cap.13.

Locus vtrum ſit ſeparatum ſpatiū, vide quarto phyſi. 36. & ibidem Themiſt.qui præclare digreditur contra Galenum ibid. ſed ſtatuamus inquies.

Locus vtrum augeatur ad aucto corpore locato, vide Them. ibid. & 4. phyſi. t.cõ.47. vbi ſoluuntur rationes antiquorum.
Locus debet omni corpori q́ delatione mouetur, ex 4 phyſi. t. c. 39. q̃d ponderãs Them. ibid. dixit hoc fuiſſe dictum vt diuinſi corpus excipet, differt.n.delatio & circulatio
Locus quõ debeatur cœlo, q̃d localiter mouetur, & quõ debeatur vniuerſo, vide.4.phy.cõm. 43. & vide Them. & euidentẽ ſniãm Themiſtij recitatam in eodẽ loco:
Locus totius & partis idẽ eſt.3. phy: 48.& 52.& primo cœli. t.c.19.58. 73.& 80. vide limitationẽ Them. & Auerrois 3. phyſi.cap°52.
Loci differentiæ ſunt ſurſum & deorſum, ante & retro, dextrũ & ſiniſtrum.3.phyſi.tex.com.54.
Loci differentię ſex, non ſunt naturaliter diſtinctę niſi in corporibus animatis.3. phyſi. cõment. 54. & ſecundo cęli.t.c.9.& 4.phyſi.cõ. 5.
Locum & tempus eſſe eſt manifeſtũ per ſe, ſed cũ perſcrutatur ſm dialecticã de quidditate loci accidunt q̃ſtiones q̃ faciunt dubitare de ſuo eſſe.4.phyſi.cõm.primo.
Locus videtur habere potentiã naturalem conuenientem ei q̃d mouetur ad ipſum.4.phy.tex.cõm.5. vide.4.cęli.tex.cõm. 24.
Loci differẽtiæ ſunt diſtinctę ex natura rei ĩ corporibus aĩatis, ſed in corporibus anima carentibus non ſunt niſi in reſpectu noſtri.4. phy. com.5.& ſecundo cœli. tex. cõ. 9. tertio phyſi.cõm.54.
Locum non eſſe cauſam agentẽ eſt manifeſtũ p ſe.4.phy cõm.11.
Si locus rei eſſet res, tunc aliquid eſſet in re, quod eſt impoſſibile.4. phyſi.commen.9.
Locum eſſe in aliquo eſt ppoſitio equiuoca.com.12.in. 4.phy.
Locus alius cõmunis alius propri°. 4. phyſi.tex.cõm.14.
Locus & mã aſſimulãtur, quia ſicut mã eſt fundamẽtum ſucceſſionis formarum, ſic locus eſt ſubiectum ſucceſſionis corporũ, & ideo exiſtimatur q́ locus eſt materia.
Locus ſecundum opinionẽ Ariſtotelis non ſeparatur a locato, ſed corrumpitur.4 phy.com.17.
Loci ſeparatio a locato, & ſeparatio formæ differunt.4.phyſi.com.17.
De loco notũ eſt q́ eſt illud ad q̃d motus eſt naturalis cũ motum fuerit extra ipſum, & q́ eius differẽtiæ ſunt ſurſum & deorſum.4. phyſi. tex.comment.19.
Locus ſecundum q́ eſt quãtitas non mouetur, ſed ſm q́ eſt locus eſt nõ mobilis per ſe.4.phyſi.comm. 20. contra Alexandrum.
Loco quinq; eſſentialiter cõpetunt. 4. phy.tex.cõm. 30.
Locus nõ q̃reretur niſi eſſet aliquis motus ſm locũ.4.phy.tex.cõ.32.
Locus ita ſe habet in motu trãſlationis: ſicut materia in motu ſm ſubſtantiam & ſubiectum in alteratione, ſed differunt, quia transmutatio quæ induxit nos ad credẽdum materiã eſſe, ẽ trãſmutatio in ſubſtantia, ſed trãſmutatio q̃ induxit nos ad credendum locum eſſe, eſt trãſmutatio in loco.4.phy. t.c.38. De materia vide conſimile primo phy.63.comm. & cõm. vlti. & 2. phy.cõ.22.primo cap. de ſubſtantia orbis, & primo cœli.cõm.20.& 8. metaphy.cõm.4.& 12.& in.12 metaphy.cõ.10. De loco vide ſimile.4.phyſi.cõm 3.& 32.& 61.

Locus

Locus eſt vltimū cōtinētis īmobile primo.4 phy.t.cō.41.
Locus differt a vaſe,quia vas mouetur eſſētialr, & loc⁹ ē imobilis p ſe, & ſi moueť ē p accňs.4.phy t.c.41
Locus nauis potius eſt totū flumen q̄ pars cōtinēs nauim. Cōmēt. ibi.
Locus debetur corpori ratione dimēſionis nō ratione aliorum accidentium.4 phyſi.t.c.76. & 77. & Themiſtius & Cōment.ibidem.
Locus aquæ eſt inferius,ſed nō ſimpliciter,& locus aeris eſt ſuperius, ſed nō ſimpliciter. 4. phyſi. 42. & 4. cœli.26.
Locus & locatum ſunt relatiua. 4. phyſi.com.42.
Loci propria equalitas eſt ſm continentiā,nō ſm mēſuram cōmunē reſpectu locati.4.phy.cōm.43.
Locati collatio ad locū,eſt ſicut continenti ad cōtinens. 4.phy. com.43.
Locum eſſe per ſe,non eſt de neceſſitate vt res ſit mota per ſe, ſed potius eſt vt ſit de neceſſitate eſſendi quietem naturaliter.4.phy.cō.43.
Locus licet non ſit de neceſſitate corporis, tamen eſt de neceſſitate vt res mota ſit in loco,aut per ſe, aut per accidens,locus enim eſt de neceſſitate motus.4 phy.cōmen.43. contra Alexandrum.
Locus eſt prior ſitu, & ideo aliquid non poteſt habere ſitum quod nō habet locum,quia locus accipitur in diffinitione ſitus. 4. phyſi.cōm. 45.vide etiā.6.phy. cōm 85.
Locus ſecundum quod eſt finis accidit ei augumentum per accidens in corporibus quæ ſunt facilis paſſionis ſecundum quod eſt finis eorum, vt eſt aqua & aer. Cōmen.4. phyſi.cōm.47.
Locus ſecundum quod eſt finis eſt in aliquo non ſecundum modum quo aliquid eſt in loco , ſed ſecundum modum quo ſuperficies dicitur eſſe in corpore.4.phy.t.c.47.
In loco proprio vnum quodq; naturaliter manet rationabiliter. 4. phyſi.tex.cōm.48.
Loci equalitas non eſt equalitas dimenſionū,ſed eſt equalitas continentis.4.phyſi.com.77.
Locus & tempus generari non pñt. 8. phyſi.com.15.
Loci mutatio vltimum eſt in his quæ ſunt in generatione. 8. phyſi. tex. cōmen.58.
Loci ſex ſunt differentiæ oppoſitæ ante,retro, ſurſum,deorſum, dextrum & ſiniſtrum,& ratio eſt,quia tres ſunt corporis dimenſiones,lōgitudo,latitudo,& profunditas extrema longitudinis ſunt ſurſum & deorſum, latitudinis dextrū & ſiniſtrum, profunditas vero ante & retro. Cōmen.8.phy. com.64.
Loci differentię in homine ſunt maniſeſtę per ſe,in mundo vero indigēt demoſtratione.8. phy.cō. 64. idem.2.cœli.9.& 12. com.
Loca contraria habent contrarietatem ex diuerſitate extremorum in actu in linea recta,& iſta eſt prima cauſa eius.8.phyſi.cōm.76.
Loci remotio eſt ſicut remotio naturarum in ſubſtantia, & hoc non ſolum eſt in elementis,verum etiā in corporibus cœleſtibus, primo cœli,comm.16.
Locus totius & partis idem eſt. primo cœli.tex.comm.19.quomodo ſit intelligendum:vide in 3.phyſi. Themiſtium & Auer.in expoſitione tex.52 & Themiſtium in tertio phyſi.in tex.48.vbi dicit, nō quod eadē exequataq; moles ſit vtrunq; comple-

» complectens:ſed ꝙ quemadmodū
» ipſi toti,ſupernus aut infernus pe-
» culiaris eſt locus ſit idem peculia-
ris duabus partibus.

Locus in quo mouet̃ terra naturali-
ter eſt,idem cum loco in quo mo-
uetur violenter.1.cœli.cō.62. vide
infra.ibidē.in cō.70.vbi ponit̃ pul
chra differētia inter locum in quo
aliquid mouetur, & inter locū ad
quem aliquid mouet̃, quia locus ī
quo mouetur aliquid naturaliter,
eſt idē cū loco in quo mouet̃ vio-
lenter,ſed locus ad quem mouetur
naturaliter eſt diuerſus a loco ad
quem mouetur violenter. Quod
non eſt in loco,neque per ſe, neq;
per accidens nō poteſt eſſe p ſe mo
tum.4.phy.cōm.45.& 43.

Logica argumētatio eſt cuius ꝓpo-
ſitiones declaratę ſunt in logica.1.
phyſi.com.35.

Logica vſitatur duobus modis.ibid.
& 8.phy.cō.70.& 2.meta.cō.15.
& 7.metaphy.cōmen.2.

Logicę res vſitantur dupl̄r, vel ſicut
inſtra & methodi & regulę dirigē-
tes intell̄m & cuſtodientes ipſum
ab errore, & hoc ē propriū offm̄,
illi⁹,vel ex eo,qa accipiūtur res ibi
declaratę tāq̄ ptes artis demōſtra-
tiuę,& vtuntur eis alię artes demō
ſtratiuę,& vtunt̃ eis alię artes tāq̄
ꝑſuppoſito & radice ſuppoſita eo
mō quo artes demōſtratiuę ſolent
cōmunicare ī hoc ꝙ aliquę vtunt̃
aliquo qđ in alia ſcīa ſcitur p de-
mōſtrationē vt aſtrolog⁹ & mathe
maticus aſſumunt a geometra ꝙ
ſemidiameter ſit equalis coſtę exa
gonę in paraphraſi meta.: tracta.
2. in principio.

Logici ſermones appellantur extra-
nei,& philoſophiā quę cōponitur
ex ipſis Ariſt. appellat extraneā vt
dr̄ ꝙ ipſe cōpoſuit philoſophiā ex
traneā.4.phy.cō.87,vide in.1.cęli.
cō.70.& vide q̄ appellent̃ logicę de
mōſtratiōes.Ariſt.in.2.de gn̄atio-
ne aīalium.cap.6. Et qūo Ariſt.cō
poſuerit philoſophiā extraneā, vi-
de ipm̄ in.1.cęli.in tex.cō.190.

Logica demonſtratio eſt q̄ procedit
ex veris propoſitionibus, ſed nō ꝑ
prijs,ſed gn̄alibus.1.cęli.cōm.70.
idē.8.phy.cōm.70.& 4.phy cō.87.
vide clariſſimę in paraphraſi.1. de
cęlo ī ſum.7.ꝓpe finē. Nota au-
thoritatē Alex.vt refert Simplicius
in.3.phyſi.in expōne tex.19.ꝙ rō
logica dr̄,aut qa ꝓcedit ex proba-
bilibus,aut quia in ſolo ſmōe ſua
fides cōſiſtit,& nō ex reb⁹ ſumit fir
mitudinē,ſicut rōnes Zenonis de-
ſtruentes motū,dicunt̃ logicę, aut
rō logica dr̄,quia ꝓcedit ex cōmu
nibus,& nō ex proprijs, ſicut dicit
Cōmē.in ꝑfatis authoritatibus,&
eſt authoritas Ariſt.in 2.de gn̄atio
ne aīalium.cap.6. vbi dicit logicā
appello demrōnē, qa quo vſior eo
remotior a ꝓprijs principijs ē,& pa
rū.ſ.dicit, rōnes.n. q̄ nō ex ꝓprijs
ducūt̃ pricipijs, inanes ſūt eadē ra
tiōe.2.de aīa.tales diſſōnes logicas
appellat & inanes.tex.11. Mihi āt
vr̄ ꝙ logicę ſeu dialecticę rōnes ēt
dn̄r q̄ cōcludūt & arguūt ad vtrāq;
partē cōtradictiōis,qa hoc op⁹ eſt
dialectici,& ſic ſunt rōnes dialecti
cę adductę in.1.phy.q̄ ꝓbant prin
cipia eē cōtraria,& ꝙ nō ſunt con-
traria,vt notat Cōm.1.phy.cō.52.
Et iſta ēt dubitatio ītroducta in.3
phy.ī tex.19.ē dialectica,qa ꝓbat
ꝙ mouere & moueri non ſūt actus
diuerſi ſm eēntiā neq; ꝙ ſunt vn⁹
actus ſm eēntiam,vt patet ibi.

Logicę ars quædã eſt vi̅ſis oĩbus ſciẽ tijs,& q̃dam ẽ ꝓpria vnicuiq; ſciẽ. 2.metaphy.cõ.15. idẽ in ꝓhemio ſuo ſup.12 metaphy.&ĩ paraphra ſi ſup primo de ptibus aĩaliũ.& ĩ. 3 ethico cõm. 3.&colligit ex tex.ibi. vbi dicit Ariſt. ꝙ quiſq; bene iudi cat q̃ cognoſcit,eorũq; bon⁹ eſt iudex.ſingula igitur is qui ĩ ſingulis, ſimplr aũt is qui ĩ cunctis eruditus eſt, idẽ primo de aĩa. cõ.5. idẽ.1. phy.cõ.8.& 35.& 2.phy.cõ.16. 8. phy.cõ.70.& 7. metaphy.cõm.2.

Logicus & Philoſophus.i.diuin⁹ cõ ueniũt in pſcrutatione de eiſdẽ rebus,quia vterq; conſiderat de ente ſimpliciter. 3.metaph. cõm. 2. idẽ 4. metaphy.tex.com.5.

Logicales rationes magis ap ꝓpriãtur ſcientię diuinę q̃ alijs ſcientijs. Cõment.in.3.metaph.cõm.4.idẽ primo phyſi cõm.35.

Logic⁹ cõſiderat de diffinitione ſm ꝙ eſt inſtrumentũ ducens intell'm ad intelligendũ q̃dditates rerũ,ſed Philoſophus ſm qđ ſignificãt nãs rerum,vbi p Philoſophum intelligas primũ Philoſophũ p antonomaſiã.7.meta.cõm.42.

Logica cõſideratio appellatur illa q̃ nõ fit ex propoſitionibus cõtinentibus, ꝓpoſitiones enim falſæ quędam ſunt conuenientes, & quædã nõ.12.metaphy.cõmen.4.

Logicę ars ponit petitionem ꝙ ſint hic cauſę & cauſata, & ꝙ ſcia illorum cauſatorũ non erit pfecte niſi ex ſcĩa cauſatũ eorum,ex phyſicis diſpu.diſputa.1.in ſolo.3.dubij.

Logica demonſtratio appellatur q̃ quo vlior eſt, eo remotior a ꝓprijs rei principijs eſt, Ariſt. in.2. de generatione animalium.cap.6.

Longitudo eſt latitudine. prior. 2. cœli.tex.cõm.12.

Longitudo cœli eſt ſm polorũ ſubſtantiã.2.cęli.tex.cõm.14.

Longitudo recta non eſt finis, ſed finitur per aliquod, quod eſt finitũ per ſe,& eſt longitudo rotunda.4. cœli. com. 40.idem primo cœli. tex.com.12.

Longitudo & breuitas vitæ dicitur multis modis,aut ſecundum comparationẽ ad genus,aut ſm cõparationem ad ſpẽm,aut ſm cõparationẽ ad indiuiduũ, aut ſm cõparationẽ ad aliquẽ modũ.v.g quod habitantes in regionibus calidis & humidis,ſunt longioris vitę, habitantibus in regionibus frigidis & ſiccis.ibidem.vbi collige duplicem eſſe putrefactionem.

Loquẽtes ſarraceni habent pro poſſibili aliquid generari ex nihilo.8. phyſi. comm.4.

Loquentes opinãtur,ꝙ omnia ſunt poſſibilia:& quod nihil eſt neceſſarium,primo cœli. com. 78. vide quomodo debet intelligi,primo cęli.com.22.& 9. primę phil.cõ.7.

Loquentes propter conſuetudinẽ negant nãm eſſe,&etiam veritatem: & ponunt omnia poſſibilia eſſe. 2. metaph.com.14.vide conſimile.9 meta.com.7.& 12. meta.cõm.18. & 8. phyſi.cõ.4 .& 15.

Loquẽtes ſarraceni dicũt agẽs vnũ eſſe qđ operať oĩa ſine medio. 7. meta.cõ.31.in fine cõmẽti. idẽ.9. meta.cõ.7.& 12.meta.cõ.18.& I 8.phyſi. cõm. 15. Vbi nota vt dicit Cõmẽt.in lib. deſtructionũ,diſpu. 3. in ſolutione. 18. dubij. quod ſunt duę ſectę ſarracenorũ, vna dicitur monãcęla,& alia dicitur aſſaria,& iſta aſſaria expſſe tenet hoc, ꝙ agẽs ſit quoddã oĩa ſine medio.

Loquen-

Loquentes in diuinis dicuntur qui loquuntur ſermone extra intellectum hoīs. 3. metaphy. com. 15.
Locutio eſt hominis propriū. 9. de natura aīalium. cap. 9.
Locutio nō omnibus ineſt quibus & vox. ibidem.
Locutio non ita a natura eſt ſicut vox. ibidem.
Locutio non eſt niſi vocis per linguam explanatio. ibid.
Lubricum eſt humidi, ſecūdo de generatione. tex. cōm. 10. & 11.
Lubricum quodlibet eſt humidum ſed nō omne humidū eſt lubricū. 2. de generatione. cōm. 11.
Lumen per reflexionem calefacit vt apparet in ſpeculis comburentibus. 2. cœli. comm. 42. & in paraphraſi. ibidē. ſumma. 3. quæſito primo, & idem in. 2. cap. de ſubſtātia orbis.
Lumen eſt actus ſm ꝙ eſt diaphanum. 2. de aīa. t. cōm. 69.
Lumen contrarium videtur eſſe tenebris, ſunt autem tenebræ priuatio huius habitus atque ignis vel corporis talis abſētia a diaphano. 2. de anima. tex. com. 70.
Lumen eſt lucentis corporis præſentiā. 2. de anima. tex. cōm. 70. quomodo ſit intelligendum. vide Themiſtium & Cōment. ibid.
Lumen vt color, eſt diaphani. 2. de anima. tex. comm. 69. quod ideo (vt dicit Themiſtius) dicitur quaſi color eſſe, quia lumen non proprie aerem colorat vt cādor niuē, ſed quod aerem viſilem facit ſicut color corpora.
Luminis refractio apud viſum cauſatur etiā ex debilitate viſus ſicut ex groſſitiæ medij. Auer. 1. metheororū. in digreſſione de via lactea, in ſua expōne media.
Luminis lunæ receptio a ſole, nō eſt p refractionē ſeu reflexionē, vt declarauit Auērha. ī tracta. proprio. Cōm. 1. metheo. ī digreſſiōe de via lactea, & in. 2. cœli. in. com. 49.
Luminariū tps coniunctionis ē ſīe hiemi: & tps oppōnis eſt ſīe æſtati. Auer. in. 2. de generatione aīaliū. cap. 2. & elicitur ex ſnīa Ariſt. ibid. cap. 4 vbi habet, ꝙ finis mēſis eſt frigidus & humidus, & ideo vt plurimū fluxū menſtruorū cōtingit decreſcente luna, vt dicit.
Lumbricorū triplex genus eſt, latū, teres, & quod aſcarida appellāt, ex quo nihil aliud procreari pōt. latū autē illud ſolū inteſtino adherens parit ſīe cucumeris ſemini, quo iudicio medici genus id lūbrici eſſe ītelligūt. 5. de nā aīalium. ca. 19.
Lunę facies quid ſit, & vide tres opiniones. 2. cœli. com. 49. & ī. 2. cap. de ſubſtantia orbis.
Lunę nā eſt ſicut natura terrę, vt dicit Ariſt. in lib. de aīalibus. 2. cœli. com. 49. & 32. & 42. idem. 1. cęli. cōm. 16. & in. 2. cap. de ſubſtantia orbis, vnde ſicut terra nō eſt lumi noſa de ſe, ſed ab igne: ſic luna nō eſt luminoſa de ſe, ſed a ſole.
Lunę lux acquiſita a ſole nō eſt ſm reflexionē, vt declarauit Auētha in tracta. ſpāli. 2. cœli. com. 49.
Luna ē īferior oībus planetis, ī hoc cōueniūt oēs aſtrologi. 2. cę. cō. 60
Luna videt̄ eſſe denſa & obſcura recipiēs lumē a ſole, & ī lib. de aīalib' dicit Ariſt. ꝙ nā eius eſt vnigenea naturę terrę pluſquā cęterarū ſtellarū. 2. cap. de ſubſtātia orbis. idē 2. cœli. cō. 49. & 1. cęli. com. 16.
Lunę nā dicit̄ ꝙ ſit frigida & hu. 1. metheo. cō. 4. & ibi vide cauſam.

Luna in eclipſi nō patitur in ſua ſubſtātia vt accidit in qualitatibus paſſiuis, ſed ſolum tranſmutatur in loco tm̄ 8 meta.tex.cō.12.

Luna ſm aliquos eſt cauſa inuentionis criſium, tu debes ſcire ꝙ eſt cauſa remota quæ non eſt neceſſaria medico 3.Coll.ca.9.de cauſis egritudinū cōpoſitarum materialiū.

Luna ꝑ menſem agit hiemē & ęſtatem, ſicut ſol per totū annum. ſed drīa eſt, quia ſol iſta operatur ꝑ ſuā appropinquationē ad zenith noſtrorum capitum, & remotionem, ſed luna per incrementum & decrementum luminis iſta efficit, ex 4. de generatione anim.cap. 2. & idē habet Auer. ibidem.

Luna principium eſt ꝑꝑ ſolis ſocietatē, receptumq; lucis, fit.n.quaſi alter minor ſol, quāobrē conducit ad oēs generationes ꝑfectionesq;, calores.n.& refrigerationes cū moderatione quadam, gñationes ſine moderatione corruptiones efficiūt Ariſt.in 4. de generatione anima. cap. vltimo.

Lunæ natura ſimilis eſt naturæ terræ, vt dicit Ariſt.in lib.de animalibus 1.cœli cō.16.& 2. cap. de ſubā orbis, & 2.cœ.32.& 42.& 49.conſimile.12.meta.cō 44.

Luporum genus habet fęminas multum libidinoſas & ſalaces, ita ꝙ mares ad coitum ipſę frequentes allíciunt, inuitāt, cogunt, puniunt etiā niſi pareant. Ariſto.in 5. de natura anim.ca.2.inde forte Romanæ linguæ inſtitutores, merętrices lupas merito nuncupauerunt.

Lupi cum canibus coeūt in cyrenēſi agro. 8.de natura anim.cap. 28.

Lupi & canes non alio tempore herbas tangunt niſi cum morbo laborant, herba.n.ingeſta euomūt, atq; ita purgantur 8.de nā anim cap.5.

Lutum & terra liqueſcit 4. metheo. tex.cōmen.40.

Lux & color differunt.2. de anima. cōmen.67.

Lux ſm Auempacem largitur coloribus habitum & formam, in obſcuro.n.ſunt colores in potentia. ſed ſm Auerr.lux ſolum eſt neceſſaria ꝑꝑ medij diſpoſitionem, vt poſſit moueri a colore 2.de aīa.cō. 67. & 69.& cō.73.& 74.

Lux eſt illud ī quo fit vmbra ex corpore groſſo 3.Coll.cap.38.

Lux eſt viſibilis per ſe, color aūt mediante lúce 2.de ani.cō.72.

Lux habet duas reflexiones, fortē & debilem 2.de aīa.cō.70.

Lucentia in nocte quare luceant, vide rōnem Soſigenis, qui fuit præceptor Alex. q̄ fidem facit, referente Them.in 2.de anima cap.24 & eſt ſuper tex.72.

Lux non eſt in oculo per naturam oculi, ſed intrat ipſum ab extrinſeco. Ex cō.lib.de Sen.& Senſato.

Lux in eo ꝙ lux, videtur calefacere qñ reflectitur.2.cap. de ſubā orbis. 2.cœli.cō.42.

De littera. M.

MAgiſter primus nūq̄ creditur aliq̄d dixiſſe ſine forti probatione 1. de gña. & corrup.cō.38.

Magis & minus & ęquale eiuſdē generis ſunt.2.de generatione & corrup.tex.cō.37.

Magis & minus in rebus differentibus cōmunicant in eadē natura. 4. phy. cō. 71.

Magis & minus eſt in quo plus aut mi-

minus contrarii eſt 5.ph.t.cō. 19.
Maius eſt manifeſtius minori. 10. meta.tex.cō.9.
Magnetis complexio qñ tranſmutatur non attrahit ferrum,ſicut dum confricatur cum alleis vt dr̃ 8.phy. cō.35.& 7.phy.cō.10.
Magnitudines non eſſe indiuiſibiles declarauit Ariſt.ex natura contiguorum & continuorum,ſecūdo ex natura moti & motus, tertio ex natura velocioris & tardioris.6.ph. cōmē. 22.
Magnitudines in corporibus circularibus ſunt,ſicut ſpatia in corporibus rectis.2.cœli.cō.46.
Magnitudinis expers eſt illud ad cuius conſtitutionem abſolutionēq; nullus eſt vſus magnitudinis, ēt ſi diuidi aut diſtrahi ex accidenti poſſit, non .n. plus album eſt quod bipedale eſt q̃ ꝙ pedale. Themi.1.de anima.cap.20.vide in concordantiis nuper editis.
Magnitudinem & figurã motu ſentimus 2.de anima.tex.cō.33.
Magnitudo eſt de natura continui, & vnum eſt de natura diſcreti 3. meta.tex cō.16.
Magnitudinū diuiſio in infinitū eſt maximū fundamentum inter mathema. 3.phy.c.31.& 39.56.& 60.
Magnitudo nō eſt actu infinita,ſed pōa 3.phy.tex.cō.56.
Magnitudo ut cōſideratur a naturali, & vt cōſideratur a geometra,habet diſpoſitiones oppoſitas, & etiã conuenientes 3. phy. cō. 60. idē 3. cœli cō. 6.
Magnitudo eſt diuiſibilis in infinitum, ſed non eſt augumentabilis ĩ infinitum 3.phy.tex.cōm.68.vide cō. 60.ibidem.
Magnitudo quanta pōt eſſe in potētia tanta pōt eſſe in actu 3.ph. tex. cō.69.& vide cām huius in cō. ibi.
Magnitudinem,motū,& tpſ ex indiuiſibilibus cōponi eiuſdē rōnis eſt 6.phy.tex.cō.4.
Magnitudo ſi fuerit ĩdiuiſibilis,motus erit indiuiſibilis.6. ph.te.cō. 9.
Magnitudinē hñs latius ſe diffundit, q̃ corpus quale. Commen. in paraphraſi primi de cœlo ſumma prĩa. Vide pro hoc etiam 3.cœli cō.6.& Philoſophū in 11.primæ philoſophiæ,cap.3, vbi hēt ꝙ mathematicus circa ea q̃ ex ablatione theoriã facit, circũtollens.n. qĩa ſenſibilia ſpeculatur, puta leuitatem & grauitatē,& duritiem, & contrarium: adhuc aūt caliditatem & frigiditatem & alias ſenſibiles contrarietates,ſolum.n.derelinquit quantum & continuum, horum quidem ad vnum,horum aūt ad duo, horum vero ad tria,& paſſiones horum in quantū quanta conſiderat & continua,& non ſm aliud aliquid ſpeculatur.idem ēt ſcribitur.6.primæ philoſophię.tex.cō.2. vbi habet ꝙ phyſica ſe hñt vt ſymū,& metaph. vt concauum.
Magnitudinem hōtium aliud eſt locus, aliud linea, aliud ſuperficies, aliud corpus. ibidem in paraph. vide in concordantiis.
Magnum non eſt contrarium paruo,neq; equale eſt medium inter illa,magnum.n. & paruum non maxime diſtant.i.perfectæ cum inueniatur maius magno,& minus paruo.10. meta. cō. 19. cogita de illa deductione.
Magnum & paruum vno modo sūt in capl̃o relationis,& alio mō ſunt accñtia quantitatis. 5.meta.cō. 18. Ex quo patet vnum & idem poni poſſe

poſſe in diuerſis prædicamẽtis ſm diuerſas rationes.

Magnũ & paruũ appropriãtur quãtitati continuę multũ vero & paucũ quantitati diſcretę. Auerr. in 2. Colſ. in ca. de complexionibus mẽbrorum officialium.

Magnum & paruum Plato reducebat ad materiam, & vnũ ad formã. videlicet. ad ideam 1. phy. cõ. 80.

Magnum & duplum non diuerſantur: pp diuerſitatem, in ſe, ſed pp diuerſitatem recipientis 7. phyſico. tex. cõ. 27.

Malum de neceſſitate eſt pp priuationem, aut pp alterũ contrariorũ cui accidit priuatio alterius cõtrarij. v. g. ęgritudo cum ſit quoddam eſſe eſt malum pro quanto ineſt ei priuatio ſanitatis, ex 3. tract. paraphra. meta.

Malũ nõ exiſtit in rebus diuinis, ſed in natura mortalium 3. cœ. cõ. 15. idem 9. meta. tex. cõ. 19.

Malum ex priuatione proficiſcitur atq; ex ea contingit interitus The. 1. phy. ſuper 80. tex. & eſt ſententia Ariſt. ibi in textu.

Malũ eſt natura poſterius bono 9. meta. tex. cõ. 19.

Malum & peccatum non eſt in ſempiternis, neq; corruptio 9 metaph. tex. cõ. 19.

Mala & ea q̃ ſunt ſine ſolicitudine, proueniunt ex neceſſitate materię, & non ex diminutione agẽtis 12. meta. cõ. 52.

Malum & bonum quę ſunt materia & fõra a quibuſdã poſita ſunt principia 12. meta. cõ. 54.

Malũ pilare quid ſit requiratur 7. de de natura anim. cap. 11.

Malũ nõ eſt diſtinctum a rebus quę ſunt in potẽtia 9. meta. 19.

Mãmæ in mulieribus ſunt maiores gratia lactationis, in viris aut ſunt pp tutelã cordis. Ex 4. de partibus anim. Auer. in cap. de prætore.

Mãmæ datę ſunt aĩalibus his, q̃ aĩal intra ſe concipiunt & in lucẽ edũt, ſed q̃ oua pariunt, aut ouo intus cõcepto aĩal poſt in lucem excludunt hæc mãmis & lacte carent, vt piſces & aues 3. de natura ani. ca. 20.

Manus eſt organũ organorũ. 3. de aĩa. tex. cõ. 38. idem Gal. in 1. de vtilitate particularum. cap 2. & 4.

Manus eſt ſoli hoĩ propria. 4. de partibus animalium cap. 9.

Manus diuiditur in tres partes magnas. ſ. vlnam, brachiũ, & extremã manũ Gal. 2. de vtili. parti. cap. 1. Notanter aũt dr̃ in tres partes magnas, quia manus diuiſio in partes paruas eſt in tres partes. ſ. in digitos, & quod græci methacarpiõ appellant, & carpon ſicut diuiſio pedis ẽt eſt in digitos, & quod græci tarſon appellãt, & in planum 3. de vtilitate particularum. cap. 6.

Manus non eſt vnũ inſtrm̃, ſed multa: & vt ita loquar, eſt inſtrm̃ ante inſtrumenta. Ex lib. 4. de partibus anim. cap. 9 idem 3. de anima tex. cõmen. 38.

Manus hominis non ſemper eſt hominis pars, ſed potens opus perficere. 7 meta. tex. cõ. 39. idem ibidem tex. cõ. 35. de digito.

Maneries diſciplinæ ſunt diffinitio, diuiſio, inductio, enthimema, & exemplum. Auer. in prologo phyſico adde etiam ſyllogiſmum hypotheticum per naturam, de quo egit in libro primo priorum in digreſſione, talibus enim inſtrumentis vtimur in declaratione eorum q̃ indigent aliqua innuitione aut

conſolatione, in hoc.n. differunt a via doctrinæ vt notaui iu dñjs.

Manifeſtum eſt quod quicquid ſeparatur ſm eſſe, ſeparatur rõne, & non cõuertitur 2.phy.cõ.19.& elicitur ex tex. contra Plato. de ideis. Vide cõſiſſe in 12.me.c.27.& c.39.

Manifeſtum eſt per ſe, quod natura agit propter aliquid.2.phy.cõ. 80.

Manifeſtum eſt quod in ſola mutatione quæ eſt ſm qualitatem cõtingit ĩndiuiſibile eẽ.6.ph.cõ & t.49.

Mare ſui natura calidũ eſt. Ariſt. 3. de gñatione anim.cap.11.

Mare aliquid dulcis humoris continere, argumentum eſt eo experimento, quo ſi ex cera vas tenui late re finxeris, idq; annexa linea ĩ mare demittas inane: die ac nocte vna humoris copiam dulcis intra ſe colliget 8.de nã anim.cap.2.

Mare ſub caniculæ tẽpore euertitur 8.de nã anim.cap.15.

Mare eſt elementũ aquę 2.metheororum cap.1.

Mare eſt ęternum ſm ſpeciem generabile & corruptibile ſm partẽ.ibidem.& in principio.

Mari accidit ſalſedo, nõ ſm ꝙ eſt elementum, nam ſapor accidit mixto & complexionato.ibidem.

Mare fetidum quod eſt in philiſtea, dicitur quod in illo impoſſe eſt animal aliquod viuere propter fortitudinem amaritudinis eius, & etiã putatur ꝙ hoc mare cum aduenit in ipſo aliquod animal magnum, ſeu groſſum non deſcẽdit propter admixtionem partium terreſtriũ cum aquis eius 2.metheo.Cõmen. cõmen. 1.

Mare eſt vbi, quandoq; fuit arida 2. metheo.cap.1.& vide ibidẽ cãm.

Mare ſm partẽ diuiſum cito putreſcit, ſm vero totum non 4.metheo. tex.cõ.13.

Marem dicimus id animal, quod in alio gignit, fęminam vero quod ĩ ſe, ex 1.de gñatione anim.cap.2.vide etiam 1.de hiſto. anim.cap.3.

Maris & fęminæ ſexus vbi diſtinct⁹ non eſt in his ſemen veluti conceptus eſt, conceptum autẽ dico primam ex mare & fęmina mixturã. ibidem.

Mares & fęminæ pollutionem quæ noctu per quietem accidit patiuntur. Ariſt.in 2.de gña. anim. ca. 4.

Marium & fęminarum ortus fit ſeruata ꝓportione terminata in quãtitate & qualitate inter ſemen maris & ſemen fęminę, & ideo aliqui homines reperiuntur non habuiſſe liberos in vna etate, qui tranſlati ad aliam etatem habuerunt.& qui dam viſi ſunt ex vna muliere nõ generare qui cum alia generant. Aliqui etiam in vno anno gñare marem & in alio fęminam, nonnulli etiam ex vna muliere gñant marẽ, & ex alia fęminam. Auer. in. 4. de generatione anim.cap.1. in fine capituli, & eſt ſñia quæ aperte colligitur ab Ariſt.ibid.in cap.2.

Mares magis flatibus aquilonijs, q̃ auſtrinis gignuntur. Ariſt.in 4.de gñatione aĩalium.cap.2.vbi etiam ſubdit ꝙ paſtores aiunt intereſſe ad maris ac fœminæ feturam pecoris non ſolum ſi ita accidit, vt initus aquilonijs flatibus, aut auſtrinis fiat, ſed etiam ſi cum pecus coit ſpectat ad aquilonem, aut auſtrum, ita minimo interdũ momento datur cauſa caliditatis, aut frigiditatis.

Marium ac fęminarum procreationes cauſa & diuerſitas, ex quinq; rebus

rebus prouenire pôt, ex ætate, com plexione, ex flatu ventorum, ex nã loci, & ex aere & aqua. Auer. in 4. de gña.aïa.cap. vbi ponuntur iudicia quibus gñatio a gñatione fœmi næ diſcernatur. & habentur ex tex. Ariſt. ibidem cap. 2.

Mares in vtero celerius conficiũtur & creſcunt q̃ fœminæ, extra vterũ vero fœminæ, & vide cauſã in 4. de gñatione anim. cap. 6. & Auer. ibi.

Marium partes ſuperiores & priores validiores ſunt q̃ in fœminis 4. de natura anim. cap. vlti.

Mares partes illas, quas velut arma natura tribuit, robuſtiores habent q̃ fœminæ vt dentes, cornua, calcaria, vngues, & id genus. 4. de natura anim. cap. vlti.

Mares in genere inſectorum & locuſtarũ ſunt minores fœminis, & minus ſuperuenit in coitu maius, in talibus. 5. de natura ani. cap. 28.

Mares in gñe piſciũ, qui muſtelli appellãtur gñantur in parte leua vteri, fœminę vero in parte dextra, atq; & parte eadẽ mares & fœminæ 6. de natura anim. cap. 10.

Mares ferociunt ex coitu, fœminæ vero ex partu. Ariſt. 6. de natura aïal. cap. 18.

Mares aquilonis flatu potius, auſtri fœminæ concipiuntur. 6. de natura anim. cap. 19.

Mares vel fœminæ gñentur a quarũ natura efficit. ibidem.

Mares canum, quia plus laborant fœminis, minus viuaces ſunt, in laconicis tñ, in cæteris autem & ſi non ad modũ conſtat viuaciores ſunt, vt in reliquis 6. de natura animalium. cap. 20.

Mares vt plurimum ſunt viuaciores fœminis 6. de natura anima. ca. 20.

Vbi aduerte ꝙ pôt contingere oppoſitum, vt in aliquo generẽ aïaliũ, fœminæ ſint viuaciores marib⁹, tradit. n. Ariſt. in 6. de natura aïalium ca. eodem, ꝙ canes Laconici ita ſe habẽt, ꝙ quia mares plus laborant q̃ fœminę, ideo fœminę ſunt viuaciores maribus. Amplius autẽ propter coitum hoc prouenire poteſt, vt in genere equorum fœminę diutius viuunt q̃ mares, vt teſtatur Ariſt. in 6. de natura animalium. cap. 22.

Mares Suũ caſtrati maiores, ferocioreſq; euadũt, vt ſcite Homerus fingit cũ dicat. Nutrijt ex ſectũ ſyluis horrentibus aprũ. Inſtar nõ bruti ſed dorſi montis opaci. 6. de natura animalium. cap. 28.

Mares fœtus magna ex parte circa. 40. diem, dextro potius latere mouent, fœminę ſiniſtro. 7. de natura animalium cap. 3.

Mares plurimi vſq; ad. 60. annũ generãt, quẽ ſi exceſſerint vſq; ad 70. procedunt, & iam quidã annos ſeptuaginta nati genuerunt. 7. de natura animalium. cap. 6.

Mares in pedeſtribus ſanguineis nõ ouiparis, ſunt maiori ex parte maiores & viuaciores fœminis, excepto mulorũ genere, ei⁹ enim fœminę & maiores & viuaciores ſunt. 4. de natura animalium. cap. vltimo.

Maſticatio nulli⁹ cõcoctionis cauſa eſt, ſed facilitatem cõcoquendi potius pręſtat. Ex. 2. de partibus animalium. cap. 3. & videtur eſſe contra Auic. in cap. de humoribus. vbi d. nutriens maſticatione aliquam recipit digeſtionem. & forte ſunt concordes, quia illa pręparatio appetit aliqualis digeſtio, ſicut generatio appetit natura, quia eſt via in naturam, ex. 2. phy. tex. cõmen. 14.

Maſculinũ & fœmininũ ſunt diuidẽtia animal, ſicut ſimum & nõ ſimũ naſũ,& ſicut equale & inæquale diuidunt quantum.7. metaphy. tex. cõmen.17.

Mas nullus in prole elaborare ſolet Ariſt.in. 3. de generatione animalium cap. 10.

Mas & fœmina potentia quadam & in põa diffiniunť,qđ.n.põt concoquere & ſecernere, & conſtituere ſemen atq; principium obtinet formę id mas eſt.quod autem recipit & non põt conſtituere & ſecernere id fœmina eſt. Ariſt in 4.de genera. anim.cap.1.

Mas in ſemen agit tres formas, vna eſt ſpecifica propria huic ſpẽi. alia eſt forma maſculinitatis,quæ eſt veluti dñia illius ſpeciei. tertia aũt eſt forma indiuidualis,qua eſt hoc agens determinatumue. Et iõ qñ agẽs dñabitur perfecto dñio ſupra mãm prǫſtabit ei illas tres formas, & erit ſĩĩtudo perfecta. Auer.in 4. de gener.anim. cap. vbi ponuntur cauſę ſĩĩtudinis inter natos & parẽtes,& eſt ſnĩa Ariſt.ibidem cap. 3.

Mas & fœmina ſunt animalis paſſiones propriæ, ſed non ſm ſubſtantiam veram in materia & in corpore.10.meta.tex.cõ.25.

Mas tribuit formã & motũ ꝓpriũ, ſed fœmina materiã exhibet, ſicut ĩ lactis coagulatione ſuccus aut coagulum eſt quod inſpiſſat.1.de generatione anim.ca.20.

Mas in conſtitutione corporis animati vim creandi præbet ſed fœmina materiam exhibet,corpus.n. ex fœmina eſt,aĩa vero ex mare. Ariſ. in 2.de gener.aĩa.cap.4.& ibidem. parũ ante principiũ capituli, in ſolutione, qõnis, quia fœmina nõ poteſt ex ſe generare aĩal, dicit quod ideo eſt quia mas eſt efficiens animæ,mas.n.ratione diffinitur.

Materia non eſt ſeparabilis in rebus 4.phy.tex.cõ.59.vbi Cõmẽ.exponit ꝙ qñ dicimus ꝙ materia nõ eſt aliquid demonſtratum in actu,nõ debemus intelligere ꝙ poſſit ſeparari a rebus demonſtratis in actu, ſed intendimus ꝙ in ſua eſſentia non eſt aliquid demonſtratũ, neq; eſt in ſe aliquod demonſtratũ, qm̃ ſi ita eſſet non reciperet res demõſtratas. Ex quo patet contra ponentes actum entitatiuum ſiue exiſtentie propriũ in prima materia. Cõtra Hẽ. de Gand. & Sco.

Materia cõtrariorũ vna eſt 4.phyſi. tex.cõ.84.

Materia prima in ſuo eſſe non hẽt actũ admixtũ oĩno.Cõmẽ.5. phy. cõ.8.contra ponentes actũ entitatiuum in via Auerr.

Materiæ quæ recipiũt formas nõ dicuntur formæ 7.phy.cõ.15.idẽ. 7. meta.24.&.34.

Materia prima nõ eſt exñs in actu, ideo nõ poteſt eſſe per ſe motum. 8.phyſico.cõm.30.& 5.phyſi. tex. cõmen. 8.

Materia ex qua aliquid generať eſt illud quod in rei veritate diciť moueri motu qui eſt de potentia eſſentiali.v.g.aer qui eſt in potẽtia ignis ad ſuperius,eſt id quod mouetur ĩ rei veritate & eſſentialiter ad ſuperius qñ fit ignis 8.phy.cõ.32.& cõmen.4.contra Ioan Gram & 3. cę. cõ.28.& 4.cœli cõ.24.& 25.

Materia exiſtente diuerſa diuerſabitur & forma 8.phy. cõ. 46.4.cœli. cõ.37.8.meta tex.cõ.11.

Materia eſt cauſa contingens eius accidentis,quod præterq̃ in pluribus euenit 6.meta.tex.cõ.5.

Materia recipit contraria ſucceſſiue .6.meta.cõ.8.

Materia eſt multiplex,alia n.eſt alterationis tm̄ vt panis reſpectu ſanguinis:alia eſt cõpoſitionis, vt lapides domus, alia eſt compoſitionis & alterationis, vt elemẽta reſpectu mixti:alia eſt ſm quantitatẽ vt pars totius : alia ſm ſimilitudinem, vt præmiſſe reſpectu concluſionis. Ex 2.phy.tex.cõ.31.

Materia ſm ſe nõ eſt quid neq; quãtitas,neq; aliquid eorũ quibus ens eſt determinatum 7.meta. tex.cõ. 8. vide in Theorematibus noſtris quomodò ſit intelligenda iſta propoſitio in proprio Theoremate de hoc.& aduerte vnum annotatione dignum,quod ibidem Philoſoph' ſubdit, quare quod eſt vltimũ ſm ſe,neq; quid, neq; quantitas, neq; aliquid aliud eſt, neq; negationes, etenim hæc erunt ſm accidens. Ex quo loco videtur ſequi ꝙ materia in ſe,neq; eſt formata,neq; non formata, quia tam affirmatio formæ q̃ eiuſdẽ negatio eſt extranea a natura materiæ. & ita videntur duo mala ſequi,primum ꝙ cõtradictoria oppoſita non diuidunt verũ & falſum in omnibus quod eſt cõtra Philoſophum in prędicamentis,in ſermone de oppoſitis, & eſt contra primũ principiũ,quod eſt p ſe notũ & conceſſum ab omnibus. videlicet.de quolibet dicitur eſſe vel nõ eſſe. Amplius eſt contra determinationem antiquorum Peripateticorum. videlicet. Alexandri & Themiſtij in digreſſione de priuatione & potentia materiæ, & Simplicij etiam aſſerentium ꝙ quando Peripatetici aſſerunt materiã eſſe inaffectam,ſeu informem non intelligunt nomine inaffecti priuationẽ qualitatis,ſed prorſus negationem qualia ſunt illa illiteratus, immuſicus : pro eo quod eſt non muſicus, & non literatus. nam ſi inaffectio illa priuationem ſignificaret, quum priuatio qualitas quædam eſſe videatur hoc ipſo materia ipſa qualitatem amplecti prę ſerrique materia videretur,in quibus itaque negatio vera eſt in his priuatio non ſequitur : non enim de quo poteſt dici non iuſtum de eodem dici poteſt iniuſtum ,neq; de quo verum eſt dicere ꝙ comã aut capillitium non habet de eodem verum eſt dicere quod caluet. nulla igitur eſſentia materiæ in eo poteſt conſiſtere quod eſt priuatum eſſe, ſed quemadmodum cera ex qua fingi leo poteſt,non eſt amplius cera quum factus eſt leo, ita & primum illud ſubiectum qđ poteſt formas omnes ſuſcipere , quamuis priuatum omnibus videatur eſſe, non tamen in eo quod ſubiectum eſt priuatum eſſe , dicique poteſt : ſubiectum enim nullo modo eſſe poſſet ſi formam cum priuatione reciperet , ſed priuatum eſſe dicitur ea ratione ſecundum quam ei accidit accommodatio atque habilitas quædam,ad formas omnes ſuſcipiendas dixi accidit, quia priuatiò in ſe abſoluta, quædam res eſt quàm referatur & accõmodetur ad altera.Sed in veritate in hac ſentẽtia eſt maxima difficultas . nam iſti incidunt in eaſdem anguſtias,quas euitare contendunt , nam certum eſt quòd quando Peripatetici aſſerunt materiam eſſe inaffectã ſm ſe,conſiderãt illã ĩ prima illa ſui notione,qua

Digreſſio. vtrũ materia ſm ſe ꝙ nã habeat aliq̃ affirmationẽ uel negationẽ ſibi propriam.

nõ refertur ad alia, ſed eſt abſoluta & prima eius notio. ſi igr̃ in illa cõcedũt materiã eẽ inaffectã nõ qđ in affectio ſit priuatio, ac cogãt materiã dicere aliquã qualẽ ſibi propriã, aut formã eadẽ rõne vr̃ ſequi, ſi ipſi intelligant vocabulo inaffecti puram negationẽ, tũc. n. vr̃ materiã in ſua prima notione includere aliquã negationẽ, & hoc eſt longe deterius q̃ primũ, quia negatio nõ põt cõſtituere intellẽm alicuius entis poſitiui. & cõfirmat, qa vt dicit Philoſoph' in pñti loco, negationes oẽs formarum verificant̃ de materia p accñs & earũ affirmationes: ſicut ẽt bñ declarat Cõm. ĩ pñti loco. d. n. deinde incepit declarar̃ q̃ ſit natura iſti' materiæ &. d. & intelligo p materiã illud quod eſt exñs p ſe, qđ eſt, neq; quale, neq; quãtũ,
» neq; aliqđ pdicamẽtorũ, qm̃ eſt in
» põa oĩa iſta. 10 pdicamẽta vt decla
» ratũ eſt in phyſicis. Declaratũ. n. ẽ eẽ ſubtũ oĩb'. 10. pdicamẽtis, & qđ ſuũ eẽ eſt aliud ab eſſe cuiuſlibet eorũ, & vltimũ ſubtum qđ eſt ſubm p ſe, & primo nõ eſt illud in quo dr̃ quale, nec aliud pdicamẽtorũ. 10. nec priuatio iſtorũ entiũ, qm̃ hoc eſt ei p accñs, & intendit ſubtum. igr̃ vltimũ quod per ſubam ſuã eſt aliud ab vnoquoq; pdicamẽtorũ & a ſuis priuationibus, cũ oĩa iſta ſĩt ei p accñs. Et dicit hoc qm̃ ſi aliqua forma, aut aliqua priuatio eſſet in materia eſſentialr̃, nõ reciperet oẽs formas: & ꝯfirmat̃ p Ariſt. in 2. de interpretatiõe, ubi dicit, ꝙ prius & ſm ſe bonũ eſt bonũ & poſterius, & ſm accñs bonũ nõ eſt malũ, ĩ nõ facer̃. n. intelligit̃ facere, vt dr̃ in 2. elẽcorũ, negatio. n ẽ natura poſterior affirmatione, vñ 3. primæ philoſophiæ t. c. 3. multis. n. modis idẽ ſciẽtib' magis quidẽ ſcire dicim', eũ q nouit ĩ ipo eẽ qđ res ſit, q̃ ĩ nõ eſſe, & horũ eorundẽ magis alterũ altero, ſed maxĩe qđ ẽ & non q̃tũ, aut quale Ex qbus verbis mãifeſte colligit̃ ꝙ prima mã in ſua prĩa notione, ſicut nõ includit priuationẽ aliquã, ita ẽt nõ includit aliquã negationẽ, & ita expoſitores nõ euadũt difficultatẽ iſtã, ſicut vides. ex aduerſo aũt ſequit̃ ꝙ contradictio nõ eſt oppõ cui' nõ ſit dare mediũ ſm ſe, qa materia in prima notiõe, neq; ẽ ſoſata, neq; nõ ſoſata, qđ eſt ꝯtra primũ pricipiũ vt dixim', & ẽ qõ ſatis ardua, ſicut vides. Aui. 1 5. ſuę priæ pħiæ. c. 1. multũ ſubtilr̃ & diffuſẽ ꝓſequit̃ iſtã difficultatẽ, nã poſtq̃ declarauit ꝙ qlibet natura ĩ eẽ qdditatiuo ꝯſiderata eſt tm̃ ipſa, & ſolũ ĩcludit in tali eẽ pdicata qdditatiua quę ĩ prĩo mõ dñr de ea, vt dicit de eqnitate qđ ẽ tm̃ eqnitas, & nõ eſt vna, nec multa, nec exñs ĩ aĩa, nec ĩ iſtis ſẽſibilib', nec in actu, nec in põa, parũ. ĩ. q̃rit, ſi quis aũt interrogauerit nos de equinitate ſm ꝯtradictionẽ. ſ. an equinitas ex hoc qđ eſt eqnitas ſit aliqđ vel nõ non erit rñſio niſi ſm negationẽ q̃cqd illud fuerit: non aũt ſm negationẽ eius qđ ẽ, ſed ei' qđ dr̃ de ea, qm̃ nõ dẽt dici ꝙ eqnitas ex hoc quod eſt eqnitas nõ eſt, ſed ex hoc qđ ẽ eqnitas nõ ẽ eqnitas aliqua, nec aliquid aliorũ, ſi aũt ptes qõnis fuerĩt duæ affirmatiuę ĩmediate, tũc non erit neceſſe rñdere aliquã illarum vllo mõ, qm̃ alterius earũ. ſ. affirmatiuę quæ ꝯcomitat̃ negationẽ intelliſ ẽ ꝙ cũ res ñ fuerit appropriata altera affirmatiua ap ꝓpriabit̃ hac altera affirmatiua. Cũ ãt fuerit appropria-

priuata hac eius eſſentia nõ erit ipſa proprietas: hõ.n.cum eſt vnus, vel albus, tñ eſſentia ipſa humanitatis non erit eſſentia albedinis, aut vnitatis, cum ergo ſubiectum quæſtionis fuerit poſitum ipſa humanitatis veluti aliquod vnum, & interrogauerit nos ſm aliquod contrariorum dicentur, vtrum eſt vnus, aut multa, tunc non erit neceſſe reſpondere aliquod illorum, ipſa.n. humanitas ex hoc quod ẽ ipſa humanitas nõ eſt aliquod illorum in cuius diffinitione non accipitur, niſi ipſa humanitas, &c. Ita pariter dicendum puto de prima materia in ſua prima notione cõſiderata, quo ad prædicata primi modi, ũ quis interrogauerit nos ſm contradictionem, an materia ex hoc ꝙ eſt materia ſit aliquid, vel non. reſpondẽdum eſt per diſtinctionem, nam ſi quæſtio fiat de his, quæ conſtituũt intellectum eius, ſic materia eſt aliquid, eſt enim ſubſtantia & ens, & tale ens quod eſt materia, ſic enim negationes iſtorum de materia dici non poſſunt. Si autem quæſtio ſit de aliis aduentitiis materiæ, quę de materia per accidens prædicantur, ſic reſpondendum eſt per negationem, nam materia ex hoc ꝙ eſt materia non eſt forma ſubſtantialis, nec accidentalis, nec compoſitũ ex materia & forma, nec vł'iter aliquid de his, quæ ſunt aduẽtitia ei. ſic intelligitur dictum iſtud Ariſt. in præſenti loco, ꝙ negationes omnium prædicamentorom per accidens prædicantur de materia intelligendo per ſubſtantiam, ſubſtantiam in actu, quia materia non eſt ſubſtantia in actu, nec aliquod accidens. Et ſimiliter illo modo intelligunt Peripatetici materiam eſſe in affectam.i. non habentem aliquam qualitatem, aut formam, ita ꝙ negatio oĩum formarum adducitur in reſponſionem ad qõnem propoſitam nobis de materia ſm ſe conſiderata, an v3. materia ſm, ꝙ materia ſit forma aliqua, vel negatio cuiuslibet formæ verificetur de ea. & dico ſecundum verum eẽ. non tamen materia in ſuo intellectu includit talem negationẽ, ſed ex intellectu primo eius conſequiẽ verificatio illius negationis, ſicut bonũ ex primo ſuo intellectu bonum eſt, & ſm ſe bonum, bonum. Et ex hoc concomitatur bonũ nõ eſſe malum, Similiter iuxta iſtam ſententiam, ſi proponuntur duæ affirmatiuæ cõtrariæ immediate de materia ſm, ꝙ eſt materia v3. vtrũ materia, vt materia eſt formata, vł materia, vt ſic eſt priuata forma, tunc non eſt neceſſe dare aliquam illarum, quia materia vt ſit neque formata eſt, neq; ẽ priuata forma, licet in eſſe realis exiſtentiæ, non euadat ab vtroq; illorum. Et eſt ac ſi diceremus vtrum corpus viuens vt viuens qualitatiuẽ conſiderandum ſit ſanum aut ęgrum, quum ſanum & ęgrum ſint contraria.

Sed dices, quare de materia non verificatur immediate per viam ſequelę priuatio formæ ſm ꝙ materia eſt materia, ſicut verificatur negatio formæ per viam ſequelæ? Soluitur, quia ex intellectu primo quidditatis rei, primo apparet negatio aliorum, quæcunq; nõ ſunt id quod eſt: & non apparet aliqua affirmatio ex his, quæ res non eſt quidditatiuę, ſicut ſunt proprietates rei, vnde cum intellectus priuationis-

tionis ſit, ſaltem ex connotato aliquam qualitatem ſignificans, vt d. The. & expoſitores, & ſunt quaſi quædam materiæ proprietas, vt dicit Commen. in ſua media expoſitione ſup. 1. phy. & etiam primo cœli. cõ. 20. vbi dicit, ꝙ in materia non eſt alia poſſibilitas, niſi per ſeparationem a forma, & eſt ſicut abſciſſio ex acumine gladij. ſi ita eſſet ſequeretur materiam habere aliquam priuationem, & qualitatẽ inſeparabilem, & ita non eſſet denudata ſm eſſentiã ab omni qualitate & forma, ſicut bene deducit Commen. in præſenti com Conſidera igitur diligẽter quia vidi plures meo tempore qui non potuerunt euadere ab hac inquiſitione. Immediate patet ꝙ neutrum uerũ eſt, & ſcias pro ſolutione difficultatis vnum, quod licet cõtradictoria abſolutione diuidant verum & falſum in quocunq;, & non ſit dare medium inter illa, tñ qñ contradictorijs additur aliquid diſtrahens ab oppoſitione eorũ, non ſunt amplius contradictoria, ſicut inter eſſe & non eſſe nihil mediat, ſed inter non eſſe ſimpliciter & eſſe mediat aliquid, vt dicitur in primo phy. tex. com. 77. quia eſſe in potentia mediat, ſic inter formatum & non formatum nihil mediat, vnde materia aut eſt formata, aut nõ formata, & dicitur ꝙ eſt non formata. Sed qñ dicitur, vtrum materia pet ſe ſit formata, vel per ſe, aut quidditatiue ſit non formata, dico ꝙ vtraq; falſa eſt quidditatiue, & ſic non contradicunt, & ita eſt in ſiſi de materia ſm ꝙ materia, quia illa reduplicationis nota nõ eſt ps ſubti ꝓpõnis. ſed eſt condõ ſpecificatiua ſm q̃ cõſiderat̃ & nota bene hoc. & nota ꝙ iſta ſnĩa concordat cum dictis & determinatis p Alex. in 1. lib. naturalium qõnum. q. vlti. vbi quærit. vtrum forma ſit ſm ſe in materia, vel ſm accñs, & tandem concludit ꝙ forma non eſt p ſe in materia, loquendo de primo mõ pſeitatis, ſicut neq; priuatio, tñ forma & priuatio ſunt in materia p ſe in ſecundo mõ, ſicut par & impar non ſunt p ſe de rõne numeri, ſed ſunt numeri ꝓprietates, in quarum rõne ſumit̃ ſubtum, ſic in ratione formæ materialis ſumit̃ materia, ſicut appet ex rõne in qua ponitur corpus organicũ, & in rõne ẽt priuationis ponitur materia, quia priuatio non eſt niſi carentia formæ in materia apta nata recipere formã. vñ ſicut non oĩs numer⁹ eſt par, nec omnis ĩpar, ſed vel eſt par, aut impar, ſic materia, aut eſt formata, aut eſt priuata forma.

Materia eſt ſubſtantia diminuta, qa eſt in potentia. 7. meta. cõ. 9.

Materia prima in 1. phy declaratur eſſe ſm ꝙ eſt materia nõ ſm ꝙ eſt ſuba. ibidẽ. & in 2. phy. cõm. 21. & cõ. 4. vide in ſimili in 1. meta. cõ. 15. & 18. & 4. meta. cõ. 1.

Materiæ actio eſt tranſmutatio. 7. meta. cõ. 9. idẽ 1. cœli. c. 20 vbi dicit ꝙ in materia non eſt potentia niſi apud ſeparationem eius a forma, & opatio iſtius potentiæ, quæ eſt ex ea quaſi abſciſſio de acumine gladij, eſt gñatio. & corruptio. vide in concordantijs.

Materia in naturali philoſophia cõſideratur, vt eſt principiũ tranſmutationis, ſed in prima philoſophia cõſiderat̃ vt ẽ ſuba in potentia. 7. meta. com 9.

Materia non prædicat̃ de eo cuius eſt mã niſi ſm̃ denoĩatione͂.7 met. c.25.& 34.&43.& 9.met. c. 12.& 1.meta. cõ. 17. & 1.phy. cõ. 15.

Materia non eſt gñabilis & corrupti bilis niſi p accñs.7.me.c.23.idẽ 1. phy.t.c.82.& 12. met.cõ.18 idẽ 7. meta.tex. cõ. 26.27.& 31.& 33.

Materia prædicat̃ denoĩatiue de ma teriato & non formal̃r prædicatio ne dicẽte,hoc eſt hoc, vt ſtatua nõ eſt lapis,ſed lapidea.7.meta.t.c.24 vbi aduerte ꝙ iſta eſt vna dr̃ia inter genus & materiã, ſicut bñ nota uit Cõ.in p̃nti.cõ.& ẽt 7.meta.cõ. 43.& 1.meta.cõ.17 & 12.met. cõ. 14. Et longe vberius ante ipſum Alex.ſcripſit demĩatiue de hoc in 2.lib.naturalium qõnũ. q. vlti. ꝙ materia non ſit genus.

Materia diuerſa ſũt eadẽ ſpẽ,vt Sortes & Callias.7.meta.t.c.cõ.28. idem ſumit̃ diſtõne͂ indiuiduorũ in eadẽ ſpẽ eſſe a materia,conſiſt̃ ſcribit Cõ.in lib.deſtr.in prima diſpu. in ſol.7.dub.vbi inqt.cã pl̃alitatis & nũerabilitatis apud Philoſophos ẽ materia & cã cõueniẽtię in multitudĩe numerali ẽ forma, ſed ꝙ poſ ſint inueniri res plẽs in nũero in vna forma ſm materiã ĩpoſ̃e eſt. nullũ nãq; indiuiduũ ab alio indi uiduo diſtingui debet ab aliqua ꝓ prietate, niſi p accñs. Imo indiuidua abinuice͂ diſtinguunt̃ a materia,idẽ 1.primæ philoſophiæ. cõ. 40. Vbi aduerte vt declaraui ſubtiliter in qõne ſpãli de principio indiuiduationis,ꝙ diſtinguẽdo prin cipiũ aſſiſ̃atiuũ contra principium diſtinctiuũ,ſic forma a ꝓprietate eſt principiũ cõueniẽtię & ſĩſitudi nis, & mã appropriata eſt princi pium diſtõnis. genitũ.n.aſſiſtatur gñanti in forma, tñ principiũ con ſtitutiuũ & diſtinctiuum reſpectu cõpoſiti magis eſt forma q̃ mã:oẽ enim quod eſt vnũ nũero, & cõti nuũ eſt vnũ p ſuã formã,& non p ſuã mãm, vt dicit Cõ.1.de aĩa. cõ. 90. Et hoc intelligit̃ principal̃r. ſi l̃r ẽt Philoſophi videntes multitudinẽ nũeralẽ in eadẽ ſpẽ nõ inueniri, niſi in hñtib⁹ formã in mã, qa in abſtractis a mã nõ eſt talis multitudo apud Peripateticos,vt patet in 1.cœli & mũdi.in t.c.93. vbi dr̃ ꝙ qñ mã tota ẽ comprehenſa ſub vna forma,nõ põt eſſe niſi vnum ſuppoſitũ in vna ſpẽ.iõ appropria uerunt principiũ nũeroſitatis,& di uerſitatis iſtorũ mã; & nõ formã.

Et ex iſta auctoritate Cõ. in lib. deſtr. collige mãifeſte cõtra illos q̃ aſſerũt primũ principiũ diſtõnis indiuiduorũ in eadẽ ſpẽ, eſſe aliq̃ ꝓprietatẽ accñtalẽ,ſicut q̃ dixerũt ꝙ diſtinguat̃ primo p q̃titatẽ.hoc enim licet verũ ſit a poſteriori,ſed nõ a priori,ĩdiuidua.n. diſtinguũ tur abinuice͂ mã, vñ Cõ.7 primę philoſophiæ,cõ.2.exp̃ſſe dicit ꝙ ĩ diuiduũ ſubiectum eſt prius alijs indiuiduis accidentium.

Mã nõ eſt ſepabilis a reb⁹ niſi diſtõne.The.4.phy tex cõ.59.& habet̃ in tex.idem.tex.84.

Mã ĩmediate trãſmutari nõ pt a for mis ſepatis,nõ.n.trãſmutat mãm niſi illud qd̃ ẽ in mã.7.met. t.c.28 & idẽ hr̃ ĩ.ibidẽ.c.31.vbi Cõ.dicit ꝙ oẽ mixtũ cum materia,ſit a mixto cum materia. idẽ in 8. phy. in cõ.15.& in lib.deſtr.ĩ diſp.prima.

Mã ẽ cã multiplicationis gñabiliũ ab vno gñante.7.meta.t.c.28. idẽ 1.met.c.40.& ĩ lib.deſtr.prima.in ſolõne ſeptimi dubij. ĩqt. pl̃aritas nume-

numeralis.ſ.diuiſio, ſequitur cauſam in forma rõne materiæ.

Materia tranſmutatur a corpore habente qualitatem actiuam, aut potentiam, quæ agit per corpus habẽs qualitatem actiuam, 7.meta.com. 31.idem ibidem. cõmẽ.28. &. 12. met.cõ.18.idem, 8.phyſi.com.15.

Materia ſm cõſiderationem ad ſubſtantiam compoſitam ex materia, & forma, eſt pars ſubſtãtię, ſed ſecũdum conſiderationem ad ſubſtantiam declarãtem eſſentiã rei, nõ dr eſſe pars ſubſtantiæ, ſed eſſe apparens deferens formam in ſuam diffinitionem. Auerr. ſententia in 7.primæ philoſophiæ.in com. 34. idem ibidem.com. 21. & 43. Vbi apparet ex mente eius naturam nõ eſſe partem quidditatis rei, licet ſit pars eſſentialis compoſiti, differentia.n.magna valde eſt apud Peripateticos inter eſſentiam & quidditatem in rebus generabilibus cõpoſitis ex materia & forma. 3. de aĩa. tex.com.9.ſicetiam ſentit lucidiſſimus Them.in.3.de ani.ca.27.& eſt opinio Alex.& omnium Peripateticorum. Auic. autem in tracta. 5 ſuæ primæ philoſophiæ. cap. 5. de aſſignanda comparatione diffinitionis & diffiniti, tenet formam totam rei quidditatem, eſſe partẽ. vnde vult materiam eſſe partem quidditatis, ſicut eſt pars eſſentiæ, & non diſtinxit inter eſſentiam, & quidditatem. Et hanc opinionem imitatur etiam Diuus Tho. in .7. metaph.in lec.9.ſuper expoſitione tex.com.34.& in lib.de entitate & & eſſentia, & in prima parte ſummæ.q.75.& in 3.parte.q.50. & in 4.diſtin.44.& Scotus in.7.ſuæ metaph.q.16. & in.3.ſententiarum. diſt.22. Et Antonius And.ſ.7. metaph.q.12.ſed vt dixi cauſa erroris Auic. fuit quem errantem iſti ſunt ſequuti, quia non diſtinxerunt in materialibus eſſentiam a quidditate, neque diſtinxerunt inter partes ſm fidem ipſius ſpeciei, & inter partes ſm imaginationem, & eſt differentia magna valde, nam ut ſcribit Commen. in primo metaphy. in commen.45. Ariſto. opinatur ꝙ intellecta rerũ non ſunt ſubſtantiæ rerum, ſed ſignificatur, & notificant ſubſtantias rerum. Certum eſt enim ꝙ materia eſt pars eſſentiæ, quia ẽ ex partibꝰ ſm fidẽ componentibus in eſſe reali ſubſtãtiam compoſitam, tamen genus non eſt materia, licet ſit. materiæ proportionale per Porphyrium, in cap.de differentia, & per Philoſophũ in 7.primæ philoſophiæ. in tex commen.45. & Alexan. in libro.2.naturalium quæſtionum, quæſtione vltima, demonſtratiue probauit hoc, vt etiam confitetur Commen. 1. metaphy. commen. 17. & 12.meta.commen. 14.& tamẽ genus eſt de quidditate ſpeciei: ſi igitur idem in compoſitis ex materia & forma eſſet eſſentia & quidditas, partes eſſentiæ eſſent partes quidditatis, ſed ſecus res ſe habet, vt dicitur in 7.primæ philoſophiæ in tex. commen. 41. & in 3.de anima tex.cõm. 9. De hoc vide quæ ſcripſerim in Theorematibus, in proprio Theoremate, quod incipit. In conceptis cũ materia, aliud eſt quod quid eſt ab eo, cuius eſt quod quid eſt.

Materia & forma differunt, qm̃ forma prædicatur per ſe de habente formam, ſed ꝙ declarat quidditatem

tem eius ſubſtantialem; materia vero non prædicatur de habente formam uera prædicatione, ne dũ vt prædicetur per ſe. Idolum enim non dicitur cuprum, nec hõ caro. 7. metaphy. cõm. 34 idem ibidem commen. 23. vbi dicitur, ꝙ materia non prædicatur niſi ſm denoīationem. conſimile 7. metaphy. 43 & 45. com. & 9. metahpy. cõm. 12.

Materia, alia ſenſibilis, alia intelligibilis. 7. metha. tex. cõ. 34. & 35. & 39. & 5. metaph. cõ. 3. & 8. metaphy. tex. com. 15. vide in Theorematibus.

Materia ſm ſe ignota eſt. 7. metaph. tex. cõ. 35. conſimile primo phy. tex. cõm. 69. & in 1. cap. de ſubſtãtia orbis.

Materia ſenſibilis eſt, vt æs & lignũ & quælibet mobilis materia. 7. metaph. & tex. commen. 35.

Materia intellectualis eſt, quæ in ſenſibilibus exiſtit, non inquantum ſenſibilia ſunt, vt mathema. ibidẽ.

Materia cum fuerit non erit res, forma aũt cum fuerit erit res. 7. metaphy. cõ. 37. & fuit ſententia iſtius dicti Commentatoris ſumpta a lucidiſſimo Themiſt. in 2. de anima in principio. vbi ſcribit iſtud eſſe diſcrimen inter materiam & formam, nam res a materia habent, vt fierent, a forma vero vt eſſent.

Materia etiam erit quorũdam non ſenſibilium. 7. meta. tex. com. 39.

Materia non ſolum a phyſico ſciri debet, verum etiam ratio ſeu forma & magis. 7. metaphy. tex. cõ. 39. idem 2. phy. 21. & 26. & in 1. de partibus animalium. cap. 1.

Materia eſt propria entibus naturalibus. 7. meta. com. 39. Vide in contradictionibus nuper ęditis.

Materia non prædicatur de re nomine principali. 7. metaph. cõ. 43. & 23. idem 9. metaph. tex. cõm. 12.

Materiæ natura talis eſt, quod per eam poteſt res eſſe & non eſſe. 7. metaph. tex. com. 53.

Materiæ natura talis eſt, ꝙ eius qdditas & forma eſt recipere formã 7. metaph. commen. vlti. idem primo cap. de ſubſtantia orbis, vbi. d. ꝙ natura materiæ ſubſtãtiatur per poſſe, & in 2. phy. com. 15.

Materiam dico, quæ non eſt hoc aliquid ens actu: poteſtate aũt eſt, hoc aliquid. 8. meta. tex. com. 33.

Materiam localem ſi quid habet nõ eſt neceſſe illud habere materiam generabilem & corruptibilem. 8. meta. tex. com. 4. idem infra tex. com. 12. & 12. metaph. text. com. 10. idem primo phyſi. com. 63. & in libro de ſubſtantia orbis per totum ferè, & in primo cœli. commen. 20. & 95.

Materiam eſſe ſubiectum, eſt declarandum in ſcĩetia naturali, ſed materiam eſſe ſubſtantiam eſt declarandum in ſcientia diuina. Commentator in 8. metaphy. com. 4. vide idem in 2. phy. c. 21. & 7. metaphy. com. 9. & 12. metaph. cõ. 5.

Materia quæ eſt ſubiectum trãſmutationis ſubſtabtialis quando recipiet formam, aſſimilatur ei quod eſt in actu, & qñ dimiſerit eam aſſimilatur non eſſe. 8. meta. cõm. 4.

Materia non dicitur de diffinito niſi ſm ꝙ eſt genus eius, genus enim ſignificat materiam ſm ꝙ eſt in potentia illud quod habet materiam & ſic prædicatur de habente materiam. Nomen aũt materiæ ſignificat materiam ſm quod eſt aliquid in actu exiſtẽs, pars illius, cuius eſt

materia

materia, & ideo nō prędicatur de habente materiam. 8. metaphy. cō mē. 6. vbi elicitur dřia inter genus & materiam, quia genus prædicatur formaliter de cōpoſito ex materia & forma, materia vero nequaq̄, ſed ſolum denominatiue nō nomine principali. 7. metaph. tex. com. 23. & 43.

Materia neq; elementum eſt, neq; ex elementis. 8. meta. text. com. 8. Vide in concordantijs nuꝑ ęditis.

Materia, alia cōis, alia propria 8. meta. tex. com. 11.

Materia ea vna exiſtente contingit fieri diuerſa propter mouentem cauſam. ibidem.

Materia ex vna plures fieri materias contingit duobus modis, vel in eodem ordine, & diuerſentur ſm magis & minus: vel in diuerſis ordinibus. 8. meta. com. 11.

Materia exiſtente vna & motore vno de neceſſitate gñatū erit vnū. 8. meta. c. 11. idē in 12 met. cō. 11.

Materia exiſtente diuerſa, & motore diuerſo de neceſſitate gñata erūt diuerſa. 8. met. cō. 11. & t. cō. 12.

Mā exñte vna gñata pñt eſſe diuerſa ꝑꝑ mouentē cām 8. met. t. c. 11. vbi Cō. limitat illā ꝑpōnem hř locum in artificialibus tm̄, fallit aūt in nālibus, vt patet in 8. phy. in t. cō. 46. Eſt. n. in nālibus principiū ꝙ non quodlibet fit ex quolibet, ſed determinatum ex determinato, & in eodem cō. 11. expreſſe dicit, ꝙ quædam materiæ recipiunt formas diuerſas, & quędam formę non recipiunt, niſi vnā mām, verū eſt in entibus artificialibus, in entibus aūt nālibus q̄libet forma habet ꝓpriam materiam.

Materiā forſan quædā non hñt, aut non talem, ſed ſm locū mobilem. 8. metaph. tex. com. 12.

Mā in rei veritate, cuius eſſe eſt in potentia nō inuenit̃, niſi in ſubſtātijs gñabilibus & corruptibilibus: ſubāæ vero æternæ, qa in eis nō eſt potentia ad corruptionē nō eſt in eis mā· ſed materia earū, eſt aliqd exñs in actu. ſ. corpus, indignius habent hoc nomen ſubiectū, q̄ hoc nomen materia. 8. met. c. 12 idem in 2. ca. de ſubā orbis & alibi ſæpe.

Materia quæ eſt in potentia, eſt cā alterationis paſſiuæ. 8. met. t. c. 12. & primo cœli. tex. com. 21.

Materia prima eſt in potentia vtrūque contrariorū eodē termino. 8. met. c. 14. idem 1. phy. cō. 6. & 82. & 2. phyſi. com. 48.

Mām intellectualē, aut ſenſibilē nō hñtes, ſtatim ſunt id quod ſunt. 8. meta. t. c. 16. vbi dicit Cō. in cō. ꝙ illa quæ non hñt materiā, nō hñt cām aliā a ſe in hoc ꝙ ſunt vnum, & in hoc ꝙ ſunt ens: ecōtrario eis quæ ſunt in materijs, per formas enim fiunt compoſita ex materia, & forma vnum & aliquid ens, &c.

Materia eſt principiū paſſionis & cā ꝑꝑ quam patiens patit̃. 9. met. t. c. 2. vide limitationē ab Auer. in 3. de aīa. in cō. 5. in principio digreſſionis, & ibidē in cō. 28. vbi declarat, cuius paſſionis mā ſit cā. inqt. n. ꝙ materia non eſt cā receptionis ſimpliciter, ſed cā receptionis tranſmutabilis. ſ. receptionis hui⁹ entis indiuidualis.

Materiam eſſe in potentia ad infinitas formas, ē ſicut īfinitū eē ī potētia. talis. n. potētia nō dř reſpū act⁹ qa potentia q̄ dř reſpū actus ē finita, ſed hoc intelligit̃ ꝙ potētia ſꝑ aſſociat̃ ei 9. me. c. 11. Et hř ex tex.

Mate-

Materia, remota nõ dr̃ eſſe in potentia, illud, cuius eſt potentia 9. primæ philoſophiæ. tex. cõ. 12. Inde collige dr̃iã, inter mãm remotam, & ꝓpinquam q̃ innuit Cõ. in cõ. dicẽs, & intẽdit declarare ꝙ materia, q̃ põt ſimpl'r nõ indiget, ĩ hoc
„ ꝙ exeat in actũ, niſi vno motore
„ tm̃. Materia aũt q̃ nõ dr̃ poſſe ſim
„ pliciter, ſed p potentiã remotã exit
„ in actũ p pl'es motores vno motore ſm remotionẽ, aut ꝓpinqtatẽ.

Materia propinqua rei non ꝑdicatˀ de re, cuius eſt materia noĩe principali, ſed denoĩatiue, vt non dr̃ idolum cuprũ, ſed cupreũ 9. metaphy. tex. c. 12. Idẽ 7 metaph. t. c. 43. & cõ. 23. Et aduerte ꝙ Cõ. dicit in 9. met. cõ. 12. ꝙ hoc non eſt ꝓpriũ idiomati græcorũ, ſed in nr̃is idiomatibus. i. arabicis, hoc eſt manifeſtum in rebus naturalibus, ſed in artificialibus nõ eſt manifeſtum.

Materia ꝓpinqua dr̃ eſſe in potentia ſimpl'r, & dr̃ materia ſimpl'r nõ remota. 9. metaph. cõ. 12. Vide in concordantijs nuper editis.

Materia & vl'e differunt, quia materia non ꝑdicatˀ de re noĩe principali, ſed noĩe denoĩatiuo. vl'e autem prædicatur de re, vt homo eſt animal 9. metaph. tex. com. 12.

Materia potentia eſt, donec veniat ad ſpẽm, qñ vero actu eſt, tunc in ſpẽ eſt. 9 metaph. tex. com. 16.

Materia dum eſt in potentia, non eſt perfecta per formam, neq; habet eſſe quod habet forma, ſed dũ venit ad actum, tunc perficitur per formam, & habet eſſe quod habet forma. 9. metaph. commen. 16 Ex quo patet ſm Auer. doctrinam, ꝙ licet materia ſit eſſentia diuerſa ab ipſa forma, eſſe tñ habet a forma, & non eſt aliud eſſe materiæ, & aliud formæ. vt dicit. n. diuinus Beotius in lib. de vnitate & vno. oẽ eſſe eſt a forma, quod deſcribentes Peripatetici dixerunt, eſſe eſt exiſtentia formæ in materia.

Materiam cõem habentia adinuicẽ transſmutantur. 10. metaphy. text. cõ. 12. & hr̃ propriæ in primo de generatione & corruptione. in te. com. 43. & 53.

Materia contrariorum eadem eſt. 10. meta. tex. com. 14.

Materia negatione oſtenditˀ. 10. metaph. tex. com. 24. Vide in concordantijs nuper editis.

Materiæ diuerſitas eſt cã differentium rerum per accñs, quia quæ conueniunt in forma, & differunt ſm materiam differunt per accñs, vt duo anuliˀ, quorum vnus eſt ex auro, alter vero ex argento. 10. metaph. tex. com. 24.

Materia non facit dr̃iam. 10. metaph. tex. com. 25.

Materiam primã eſſe probare, eſt ſermo naturalis e contrario. Auic. 12. metaph. cõ. 8. idem 1. phy. cõ. vlti. & 2. phyſi. commen. 22. idem 12. metaphy. com. 6.

Materia aſſimilatur mixtioni, quia res admixtę propinque ſunt, vt ſint in potẽtia 12. metaph. com. 9. vbi declarat, quare Anaxagoras poſuit mixturam.

Materia, ꝓpea q̃ eſt in potẽtia omnia, eſt cã in hoc ꝙ gñatio nõ abſcinditur. Cõ. 12. metaph. cõ. 9. & eſt dictum Ariſto. de quo inquirit in primo de generatione & corruptione. tex com. 15. & infra.

Materiam nullus ſciuit in rei veritate ante Ariſt. Cõ. 12. meta. c. 9. colligitˀ ex 1. phy. tex. com. 79.

Mate-

Materiam habent omnia quæcũq; tranſmutantur, ſempiterna autem mobilia latione non habent materiam generabilem, ſed vñ & quo. 12 primæ phy. tex.com. 10. & 8. meta.tex.com.12.

Materierũ naturæ diuerſantur ſm diuerſitatem naturæ tranſmutationis.12.primæ philoſophiæ. com. 10.& primo phyſic.com. 63.& in 3.de anima.in commen. 5.in principio digreſſionis.

Materia generabilium eſt in potentia, translatorum aũt eſt in actu. 12.metaph. tex. com. 10 idem in 2.cap.de ſubſtantia orbis,& primo cœli.commen. 95.

Materia quæ eſt in potentia, eſt in omnibus corporibus, vt opinatus eſt Auic. ſed errauit in hoc. Ipſam opinionem imitatus eſt etiam Egidius Roma. in tracta. ſpeciali de materia cœli.

Materia quæ eſt in potentia in ſubſtãtijs generabilibus & corruptibilibus eſt cauſa fatigationis & corruptionis in eis.9.meta.tex.cõ.17.

Materia prima eſt vna, tamen multa eſt in potentia,& habilitate, 12. primæ philoſophiæ.com. 11. idem primo de generatione.com.22. & tex.com.24.& 4.phy.tex.cõ.84

Materia prima, primo habet potẽtias, ſeu habilitates ad recipiendũ primas cõtrarietates.ſ.formas omnium quatuor elementorum. Secundo vero habet potentias conſimilium partium mediantibus formis quatuor elementorum, & iſtæ potentiæ diuerſantur ſm diuerſitatem mixtionis quatuor elementorum. 12.meta.com. 11.idem 3.cœli.commen.67.

Materia ſm ꝙ caret differentijs formarum in.diuidualiũ dicitur vna numero, & non quia fiat vna forma numero.12. meta. comm. 14. idem primo phyſi. com 63.

Materia & forma vniuerſalis,& præcipue quæ eſt genus differunt.12. meta.com.14.

Materiæ cõitas eſt pura priuatio, & eſt in anima tantum. Et cõitas quę intelligitur in formis cõibus eſt extra animam in potentia.12.meta. commen.14.

Materia ſm ꝙ intelligitur cõius omnibus rebus generabilibus,non habet eſſe ſm hunc intellectum extra animam, cum non intelligatur ſic, niſi ſm priuationem omnium formarum.12.meta.cõ.14.

Materiæ perfecta imaginatio, quæ ſit, vide 12.meta. com. 14.

Materia non eſt ſenſibilis per ſe, ſed per formam. 12.meta. com.14.

Materia non habet eſſe,niſi per hoc ꝙ ſentitur, & non per ſe 12. meta. commen. 14.vbi ponit ꝙ materia non habet eſſe, niſi a forma, licet alia ſit ſubſtantia & eſſentia materiæ,& alia formæ, contra Scotum, & Henricum de Gandauo.

Materia, quia non formam habet, ideo non habet intentionem intellectam ab ea. 12. meta.cõ.14. pro quo vide primo cœli com.92.vbi dicit Commen. ꝙ forma eſt ſubiectum vĩtatis. Et iſte eſt intellectus cuiuslibet formæ, & ideo materia non habet rationem alicuius cõis prædicabilis de pluribus, quia eſt primo diuerſa ab omni forma.

Materia,quia non habet formam, ideo non habet naturam propriã, ſed ſua natura eſt in comparatione. 12.metaphy. cõmen.14.idem primo phy.tex.com.69.

Materia eſt illud ad quod innuitur ſm ſenſum, forma autem non cõprehenditur ſm ſenſum, niſi ſm ſuam actionem, & ideo non comprehenditur, niſi ſm intellectum. 12. metaph. com. 14.

Materia & natura non ſunt propriè ſubſtantiæ abſtractæ, ſed corpus, & anima. Cõ. 12. metaphy. cõ. 25. authoritate Alex andri. vbi aduerte ꝙ Ariſto. ibi ponit diuiſionem entium, quod. v3. quædam ſunt ſeparabilia & ſunt ſubſtantiæ. quædam inſeparabilia, & talia ſunt accidentia. Et Alexander ſm vnam expoſitionem dicit & ſubſtantiæ vere ſeparabiles ſunt corpus & anima. Materia vero & natura non ſunt propriè ſubſtantiæ ſeparabiles. vbi collige naturam eſſe infra animam, & materiam eſſe infra corpus, & ideo orbis cœleſtis recti⁹ dr̃ corpus aut ſubiectum q̃ materia. Corpus. n. in eo ꝙ corpus ſeparari poteſt a paſſionibus tranſmutantibus ſubſtantiam, ſed nõ mã, qa materiã confeſtim ſequitur cõtrarietas, vt dicit Ariſt. in lib. de lõgitudine & breuitate vitę. Et in 2. de gñatione dicit. in tex. cõ. 6. nos aũt dicimus aliquam materiã vnã ſenſibilium, ſed ſemper eſt cũ contrarietate ex qua gñant vocata elementa. Et ita dicit Cõm. in lib. de ſubã orbis. cap. 1. Ita ẽt natura eſt infra aĩam, qa aĩa eſt principium naturæ & omnis motus: animata enim ſunt principia oĩum corporum naturaliũ. 12. meta. cõ. 25. & Them. idem habet in principio libri de anima. Siſr anima eſt ſeparabilis a contrarietate, quia quæ contrariantur in natura non contrariantur in anima, lapis enim nõ eſt in anima, ſed ſpẽs lapidis, ſed lapis bñ eſt in natura: & ideo ꝓpriæ ſubæ ſeꝑabiles potius ſunt corp⁹ & anima, quã materia & natura, ſemper, n. reſpectus imperfectionis ad perfectius, eſt reſpectus potẽtiæ ad actum, aut inſtrĩ ad agens, vñ materia conſtituit ꝑ potẽtiam, ſed corpus dicit actũ, & ideo orbis rectius dr̃ corpus, aut ſubtũ quàm materia, natura ẽt eſt aĩæ inſtrm, vt patet, 2. de aĩa. tex. c. 41. contra Empedoclem & antiquos aſſerentes ignem eſſe cãm augumẽti, &c. Et ideo Cõm. in cõ. 25. dicit authoritatẽ Alex. ꝙ Ariſt. diuiſit formas naturales & primã materiã, quia non ſunt ſubæ in actu, ſicut anima & corpus, aut quia videntur eſſe cauſatę a ſubſtãtiis ſeꝑatis.

Materia eſt cã potẽtiæ in rebus in q̃bus eſt potentia. 12. primæ philoſophię. com. 30. idem 7. metaph. tex. com. 22. & 53.

Materia non ipſa ſeipſam mouebit. 12. primę philoſopiæ. tex. c. 30. vbi aduerte ꝙ hoc eſt verũ tam in natura quàm in arte.

Materia nõ intelligit ꝑ ſe, ſed ꝑ aſſimilationẽ, forma aũt intelligit ꝑ ſe. 12. primę philoſopiæ. c. 37. idẽ primo phyſi. tex. com. 69.

Materiam non habens eſt ſimplex. & quod eſt ſimplex, nõ habet materiam. 12. meta. com. 49.

Materia q̃ q̃dẽ eſt vna, nulli eſt contraria. 12. meta. tex. com. 53.

Materię eſſentia ĩpoſſe ẽ vt ſit eſſentia motoris 12. prime philoſopiæ. contra Empedoclem. tex. com. 54. idem 2. phy. tex. com. 70.

Materia eſt cã multitudinis & numerabilitatis apud Philoſophos, & cã cõuenientiæ in multitudine ma

teriali eſt forma. Ex lib. deſtru. diſpu. 1. in ſolut. 7. dub.

Materiam voco nõ ens ſimpliciter, non quia omnino ſit nihil, & vſquequaq;, ſed id quod nuda & mera potentia, cuiuſmodi eſt prima. & originalis materia. The. 5. phy. ſuper text. 2. vide in concordantiis nuper æditis.

Materia inquantum materia nõ generatur, oporteret nanq; quod materia haberet materiam in infinitum. ex. 1. diſp. in ſol. 21. dub.

Materia & forma a principio ſeparato, ſm Peripateticos non procedunt, immo agens apud eos in rebus generabilibus, & corruptibilibus non agit, neq; formã, neq; materiam: immo agit ex materia cõpoſita, ex eis, ex diſpu. 3. in ſolutione. 21. dub.

Materia eſt cauſa corruptiõis apud Philoſophos. ex diſp. 4. in ſol. 2. du.

Materia qnælibet habet accidentia propria fixa in ipſa ſine accidentibus, quæ manant a forma, & hæc accidentia, q̃ ſunt in materia, ſunt cauſæ multitudinis varietatũ, quę in naturis indiuiduorum inueniũtur, quemadmodum accidentia ꝓpria formæ ſunt cauſæ multitudinis varietatũ, quæ in moralitatibꝰ indiuiduorum hominum cognoſcuntur, vt eſt declaratum in naturali philoſophia. 6. Coll. ca. 1.

Materiæ ſignum apud Philoſophos eſt paſſio & formæ ſignum eſt operatio. Ex diſpu. 6. in ſol. 6. du. & ex diſpu. 10. in ſol. 2. dub.

Materia ſeminalis ex qua aĩalia conſiſtunt nõ indefinita eſt, nec ĩ plus, nec in minus, vt ex qualibet gñari queant, quẽadmodũ pficiẽdi cuiuſque aĩalis, certa ẽ magnitudo, tum ad maius, tũ vero ad minus, quem terminum non ſupergradiunt̃, vt vel maiora, vel minora euadãt, ſed in medio magnitudinis ſpatio exceſſum defectũue inter ſe capiunt: atq; ita hõ alius alio auctior eſt, & cæterorũ vnũqdq; aĩaliũ. Ariſt. in 4. de gñone aĩa. ca. 4. Conſimile hꝫ in. 2 de anima. in. t. c 42.

Materia quę alit eadẽ eſt illi, ex qua generationem natura conſtituit. Ariſt. in. 4. de gñone aĩa. cap. 8. vbi agit de lacte. idem in. 2. de genera. & corr. t. c. 50. vbi dr̃ ꝙ omnia nutriuntur, ex eiſdem ex quibꝰ ſunt.

Materia crementi & generatiõnis eadem eſt. 8. de natura animalium. cap. 1. & 2.

Materia eſt pp formam, & compoſitum ex materia & forma, eſt pp operationes. Auer. in 2. Coll. in ca. de cõplõnibus membrorum officialium. vbi. d. ꝙ hoc nẽ dũ eſt verum in naturalibus, verumetiam in artificialibus.

Materia duplex, quædam eſt prima quæ eſt impceptibilis, & quædam habens formã. Ex paraphr. meta. tract. 1. ca. quid grauia.

Materia hñs formã eſt duobꝰ modis ỳnus eſt, vt eius forma nõ corrumpat̃ in aduentu alterius formę totali corruptione, immo ineſt ei forma materiæ mediocri quodãmõ, vt ſunt quatuor elñta materia corporum compoſitorum, vt fuit declaratum in lib. de gño. & corrup. Sed ſeſt illud genus materiæ ĩ quo remanet forma mãæ adueniente alia forma, vt eſt diſpõ in quibuſdã corporibus ſimilarium partium ad recipiẽdam aĩam, hoc tñ appropriatur nomine ſubiecti, ibid.

Mã numerat̃ in entibus, lʒ non ſit aliquid

aliquid ĩ actu ſm ꝙ eſt mã.1.phy. cõ.66.vide.4.phyſi.com.59.&.1. cap.de ſubſtan.orb.

Mã & forma pñt diſtingui ſm diffõnem, ſed non in eſſe.1.phyſi.c.65. &.2.phy.te.com.12.

Mã non habet formam propriam, neq; priuationem propriã.1.phy. cõ.66.63.69.&.3.cœl.cõ.67.&.7. meta.t.c.8.1.cap.de ſubſtã.orb.1. etiam phy.com.27.4.phy.c.59.

Mã nõ poteſt intelligi per ſe, ſed ſm comparationem.1.phy.c.69.&.1. ca.de ſubſt.or.&.7.met.cõ.& tex. 35.4.phy.cõ.16.&.2.phy.com.& tex.26.vide in concord.

Mã ad ſuam eſſentiam conſtituendam non indiget ptãte, neq; poteſtas vlla in prima, ac ſimplici notione materiæ includitur. Themi. Alex.Simplic.& Auerr.indubitata ſnia.Them.in.1.phy. in digreſſione.vide in Theorematib.

Materiæ modus eſſendi eſt, ꝙ non eſt in actu, ſed eſt modo medio inter non eſſe ſimplr, & eſſe in actu. 1.phy.c.70.&.5.phy.cõ.7.&.12. meta.11.&.14.com.

Materia in prima ſui & ſimplici notione eſt quędam res in ſe, & exiſtit actu.The.ibid.vide in Theorematibus quomodo ſit intelligendum.

Materia eſt non ens per accidens, & priuatio eſt non ens per ſe.1.phyſi. com.75.& tex.c.79. contra Platonem.vide in concor.

Materia eſt quaſi compoſita, ex eſſe & non eſſe.1.phy.79.

Materia ſubiecta cum forma cauſa, eſt eorum quæ fiunt, ſicut mater. 1 phy.tex.com.80.

Materia in ſecunda ſui notione qua comparatur ad alia includit potentiam.idem ibid.

Materia appetit formam, ſicut turpe bonum, & fœmina marem.1. phy.tex.com.81.

Materiam ſine relatione intelligere perdifficile eſſe ſcio, vt nuda & ſola intelligatur. verũtamen aſſequi poteris, ſi in eadem indaginẽ paulo acrius incubueris, ſtudiumq; cõtuleris.Them.ibidem, idem ſequitur Cõm.in.12.meta.in com.14. & in com.39.

Materia recipit formas alternatim, quando forma agens eſt præſens. 1.phy.com.81.

Materiæ accidit turpitudo, propter mixtionem cum priuatiõe.1.phy. commen.81.

Materia non poteſt declarari eſſe, niſi in ſcientia naturali.1.phyſi.commen.vltimo.

Materia non prima, eſt compoſita ex forma & materia.2.phyſi.com. 10.idem.1.ph.com.1.

Materia ſi ſepararetur a forma, tunc quod non eſt in actu eſſet in actu. 2 phy.com.12.idem.3.phy.c.65.

Materia conſideratur a naturali, vt eſt materia formę.materia conſideratur a diuino, vt eſt vnum entiũ. 2 phyſico.com.21.idem.7.meta. 9.&.39.&.2.metaph.com.vltimo 1.meta.commen.15.&.18.4.meta phy.commen.1.12.meta.com.5. &.6.commen.

Materia alia particularis, alia generalis, & vide differentiam a Them.2. phy.ſuper tex.7.

Materiam eſſe informem qũo ſit intelligendũ.vide Them.ibid.vbi dicit, ꝙ in affectio non ſignificat priuationem, ſed negationem.

Mã & ſubiectũ differunt, vide Themi.1.phy.in digreſſione.idem ſequitur Simpli.ibidem, & ante iſtos

Boetus & Alex. Materia.n.qualitatibus ſenſibilibus informata non amplius materia remanet,nam ſm ſe in formis eſt & ſpẽbus omnibus caret, ſed adhibitis qualitatib⁹ materia abiit in ſubiectum.

Materia non poteſt declarari eſſe,niſi p ſignum naturale,& prim⁹motor.2.phy.c.21.& 1.ph.cõ.vltim.

Materia eſt eorum quæ ſunt ad aliqd 2.phy. tex.com.26.

Materia eſt propter formam , non forma propter materiam.2.phyſi. tex.com. 26.& 91.

Materia conſideratur a naturali propter formam,forma aũt p ſe conſideratur. Vide in concordantiis. 2. phy. com. 26.

Materia eſt cauſa formæ & forma materiæ 2.ph.cõ.30. idem prima phy.com . 70. vide etiam tertio phy.com.65.

Materia diuerſificatur p formam . 2.phy.tex.c. 26. in alia. n.ſpecie, alia eſt materia idem 1. de ani. c. 53.& 2.de ani.c.60.idẽ 2.ph.c. 87

Materia alia ſm cõpõnem , alia ſm alterationem,alia ſm compõnẽ & alterationẽ ſimul.2.phy.com.31.

Materia prima eſt apta recipere duo contraria equaliter.2 ph. c. 48.idẽ 7.meta.tex.com.53.

Materia infert oẽs cauſas 2.ph.c.71

Materiæ eſſentia & infiniti , eſt in potentia. 3.ph.tex.com. 59. idẽ 1. cap.de ſubſtantia orbis.

Materia non eſt totum , neq; finitũ per ſe,ſed per aliud,ſcilicet per formam.3.phy.com. 65.

Materia non habet formam , ideo eſt delata in alio. i.in compoſito. 3.phy.tex.com.65.

Materia formæ & accidentia conueniunt in hoc, ꝙ non inueniuntur niſi in alio,ſed accidentia & formæ differunt a materia in hoc ꝙ ſunt in ſubiecto,aut de ſubiecto. Materia aũt eſt ipſum ſubiectum , & nõ inuenitur per ſe, ſed in alio. ſ.in compoſito & cum aliquo. ſ.cũ forma.3.phy.com. 65.Vide conſimile 2.de anima.com.4.

Materia eſt cauſa diminutionis, q̃ eſt terminata & non terminans. 3. phy.com.67.

Materia a forma habet vt tota finita & perfecta ſit.The.3.ph. in tex. 75. Ex quo patet contra illos qui tenent materiam circunſcripta forma,habere aliquam perfectionẽ.

Materia eſt cauſa infinitatis.3. phy. com.60.& 65.3.cœli. c.72. 4. ph. tex.com. 38.& 49.

Materia eſt cauſa priuationis. 3. ph. tex.com.72.

Materiæ proprium eſt,vt habeat dimenſiones in potentia , & iſtę dimenſiones dum terminantur in ſuperficies , fiunt dimenſiones in actu.ſ.corpus, & cum auferuntur fiunt dimenſiones in potentia . 4. phy.com.15.& in 1.cap.de ſubſtãtia orbis.

Materiam ſcire ſine forma,aut formam ſine materia , impoſſibile eſt 4.phy. com.16.conſimile.2. phy. 26.& 1.ph.t.com.69.

Materia & forma non numerantur in actu,aut ſeparantur,ſed rõne.4. phy.tex.com.17.idem.2.phy.tex. com.12.

Materia & forma ſunt partes rei, ſm qualitatem & non ſm quantitatẽ. 4.ph.com.20.

Materia & forma mouentur p motum rei.4.ph.t.c.20.

Materia neq; diuiſa eſt a re, neq; cõtinet rem 4.ph.tex. com. 38.

Mate-

Materia non cognoſcitur eſſe niſi per tranſmutationem in ſubſtantia 4.ph.tex.c.38.& 1.ph. c.63.& com. vlti.8.metaph.4.& 12.com.

Materia eſt ſuba ſm ꝙ ſubſtat formæ,& forma eſt ſubſtantia ſm ꝙ conſtituit 7.meta.com.7.

Materia ſpecies non eſt:q̄a ſpēs qualitas eſt, in materia aūt eſt ſine qualitate,neq; eſt. Alex.in para.cap.4 vbi probat ꝙ anima eſt inſeparabilis a corpore.

Materiæ more ſuſcipere idem,eſt ac materiam fieri rei quæ ſuſcipietur in paraphraſi de anima in c. de intellectu practico & ſpeculatiuo . Alex.& ibi vide quid ſit ſuſcipere ſpecies ſine materia,idem etiā aſſerit The.in paraphra. de anima . lib.& cap. 42.& eſt ſuper text. cō. 122.vide pulchre.

Materia nulla de forma ſibi inherēte iudicium ferre poteſt,quia materia ſuapte ingenio bruta irrationabiliſq; eſt, ratio vero tū de alijs iudicat,tum ratione & forma,rōnē & formam apprehendit.Them.2. de anima 42.& eſt ſuper text. cō. 121. Inde collige quomodo intelligunt Peripatetici materiā impedire cognitionem, quia ſenſus non eſt vt forma exiſtens in materia ſit cognitione priuata. Alioq̄n animalia & homines carerent cognitione,ſed modus recipiēdi materiæ appropriatus ē cognitioni repugnans,quia materia recipit cum tranſmutatione reali, quæ fit per quatuor qualitates, & recipit formas diuerſas,& iſtas,vt dicit Com. in 3.de ani.c.5.in principio digreſſionis.& quod more materiæ recipit eſt materiam fieri rei, quæ recipitur,ſed ſenſus recipit non more materiæ, quia non fit materia agentis formę,viſus enim non albet neq; nigricat,& forma coloris recipit non mā, q̄a forma coloris agit in ſenſum non compoſitum , vt dicit The.in præſenti loco. Amplius in eodem puncto organi eſt ſpecies albedinis, & ſpecies nigredinis,ſecus eſt de materia.

Materia ipſa infinitum,ſi per ſe ſola ſpectetur.i.in priuatione, infinitas aūt ipſa priuatio eſt. non tamen id circo quia infinitas in materia, & priuatione eſt.materia ipſa per ſe poteſt eſſe diuiſionis ſubiectum , ſed corpus continuum ſenſibile, nam diuidundę res actu ſubſiſtūt, ſed quamobrem dictum eſt infinitatem diuiſionis pertinere ad materiam, nempe quia compoſitum & id quod diuiditur corpus non amittit formam in diuiſione,ſed retinet, ita cum nō poſſit a forma pendere,a materia pendeat neceſſe eſt. The,aurea & notabilis ſentētia in 3.ph.ſuper 72.

Materia & forma hoc diſcrimine diſtant,quia a materia res habuerūt vt fierent, a forma vero vt eſſent. The.in 2.de ani.in principio. Quā ſnīam tranſtulit Auer.in 7.primæ philoſophię.in cō.37.vbi habet ꝙ materia cum fuerit nō erit res, ſed forma cum fuerit erit res. nam recte dicitur a materia res habere, vt fiant,quia materia eſt, ex quo fit aliquid, vt in exiſtente, vt dicitur ī calce primi phy. Eſſe vero eſt a forma,ꝙ vt inquit Boetius in libro de vnitate & vno. Peripatetici deſcribentes dixerunt eſſe, eſt exiſtentia formæ in materia. ens enim & vnum quum multipliciter dicantur quod verè eſt actus eſt,2.de anima

tex.commen.7.

Materia ſm Plato. cognoſcitur cognitiõe nota,& extranea: cognitio aũt adulterina ſeu extranea nũcupatá in ſenſu q̃ i intelľu,ꝑprie illa q̃ non de facie aut vultu rei q̃ cõtẽplamur elicitur,ſed de forma illa qua priuať The.3.de ani. ca.44

Materia corporũ ſimpliciũ eſt ſimplex quædam,& a ſpecie ſequeſtrata natura, quæ ſuapte rõne informis atq; infigurata omni ſpecie carere dignoſcitur, & eſt ſimpľr materia,ſed materia quæ compoſitis corporibus ſubijcitur materia quidem eſt,ſed nõ ſimpľr materia, q̃n quidem non ſine ſpe aliqua ſubijci vř. Alexander in principio ſuæ abbreuiationis de aĩa.idẽ tȝ Com. 4.phy.c.71.& 8.ph.c.30.& 3. cœli.c.67.contra fatuos qui ponunt ex mẽte Auer. forã corporeitatis.

Materia cũ dicať analogice.i.ſȝ priꝰ & poſterius de materia corporum cęleſtium, & de prima materia. & in hijs quæ dicuntur ſm prius, & poſterius,prius eſt cã poſterioris, neceſſe eſt vt materia corporũ cœleſtium ſit cauſa,vt hæc materia ſit ex paraphraſi meta.tract.4.

Materia prima vt ſit,indiget formis elementorum,quæ ſunt cãæ propinquæ per modũ formæ & finis. Nam materia impoſſe eſt vt de cauſis habeat aliam cãm niſi has duas cauſas,quia agẽs ideo efficit aliqd, qa præſtat eſſentiã ſuam, q̃ vř eſſe eius forma,& materia prima non eſt eſſentia formæ quod habeat agens.ex paraphraſi meta.tract.4.

Materia in compoſito indiuiduo eſſe in potentia intelligimus,ita ꝙ ſeparabitur forma ab ea ꝑ corruptionẽ illius indiuidui, & ſic inuenietur trãſmutari in actu poſtquam fuit in potentia.in paraphraſi metap. tract. 2.

Materierũ quędã ſunt ſubāles,& diffinitiones taliũ neceſſario ꝑcedũt diffinitum,& quędã ſunt accidẽtales,vt æs, & lignum reſpectu trianguli:& figuræ, & diffõnes taliũ nõ ꝑcedunt diffinitum.ex paraph.meta.trac.2.& hř in 7.met.de partib. diffinitionis.tex.com.33. & infra.

Materia ꝙ ſit intelligibilis non habet ex hoc quod eſt materia, quia res non eſt intelligibilis niſi per hoc quod eſt in actu, ſed ſi intelligimus ipſam hoc fit continuo illud fit per attributionem, & hoc de materia prima, vel accidit ſibi hř̃e actum,& hoc de materiis pro prius vnicuiq; enti. Auer.ſnĩa in para met.trac.2.idem 1.phy.t.c.69.

Ex hoc patet contra formalizantes, qui volunt intelligibilitatem eſſe paſſionem primo competentem enti inquantum ens.ſed Peripatetici dicunt ꝙ eſt primo competens enti,in actu; licet. n. oẽ ens ſit intelligibile,nõ tñ primo ex parte qua eſt ens.

Materia eſt cauſa vt res ſit ſenſibilis & forma eſt cã vt res ſit intelligibilis.1.cęli.c.95.& in paraphraſi meta.tract.2.

Materierum duo ſunt gña, vnum ẽ ſubiectum tranſmutationis ſubalis,& proprie nominatur materia, aliud eſt ſubiectum aliarum tranſmutationum,& appellatur vt plurimum ſubiectum.ibid. in para.

Materia alia cõis, & alia propria,& differũt inter ſe,quia quæ hñt materiam cõem pñt adinuicẽ tranſmutari,& vnũ eſt in potentia ad ſuũ oppoſitũ,ſicut & reliquum, vt ſunt

ſunt corpora ſimplicia,aqua n.eſt potentia aer; & aer eſt potentia aqua, ſed quæ habent materias proprias & diuerſas non eſt tranſmutatio reciproca,interea nec vnum ē in potentia reliquum, vt materia propria flegmatis eſt vnctuoſitas, & materia coleræ ſunt res amaræ: & licet vnctuoſitas vel pīguedo ſit in potentia flegma, tñ flegma non eſt in potentia pinguedo, & licet viuum ſit potentia mortuū, tamē mortuū non eſt in potentia viuū. & ideo non quodlibet fit ex quolibet,& res non ſolū diſtinguuntur per ſuas formas, verum etiā & p ſuas materias,& per cauſas efficientes & finales.in 2.tract.meta.

Materia non habet potentiam niſi apud ſeparationē eius a forma, & ſi aliqua forma eſſet in materia ꝙ non poſſet ſeparari a materia: tūc natura otioſe egiſſet.1.cœli.c.20.

Materiæ operatio quæ eſt ex ea, ſicut abſciſio de acumine gladii, eſt gñatio & corrup.1.cœli.c.20.

Materia communis eſt in potentia, ſed orbis cœleſtis eſt materia in actu.1.cœli.c.95.idē 2.cap.de ſuba orbis.& 8.met. com.12.

Materiæ plurimorū indiuiduorum ſunt terminatæ quantitatis, & exceſſus inter eas eſt terminatus. 1. cęli.com.95.idem.2. de ani. tex.c. 41.& 6.phy.32.& 91.

Materia eſt cauſa abſciſſionis continuitatis eſſe & eius æternitatis. 2. cœli.c.38.idem 7.primæ philoſophię.tex.c.22.& 53.& 1. cœli. 20.

Materia eſt cauſa ꝙ in rebus generabilibus inuenitur caſus, & ideo corpora cęleſtia carent caſu, quia non eſt ibi materia.2.cœli.c.45.& idem 2.phy.c.48.9.meta. tex. cō. 19.6.metaphy.t c.5.

Materia & forma non habent grauitatem,ſed congregatum habet. 3. cęli.authoritate Alex.com. 8.

Materia & forma ꝓpinqua rei ſunt gñabilia & corruptibilia p accidēs. quia exiſtunt in cōpoſito per ſe generabili & corruptibili, ſed materia remota, vt eſt prima materia, eſt ingñabilis & incorruptibilis. 3 cœli.c.61.idem 1.phy.com. 81.

Materia habens formā eſt receptibilis quarundam formarū. ſed materia prima cum ſit fm ſe ſubm informę, eſt receptibilis omniū formarū.3.cęli. com 67.

Materia prima eſt vlis cū nullā habeat formam omnino. 3. cœli. cō. 67.vide in concordantijs.

Materia prima non eſt ens in actu, ſed eſt ens in ente in actu nō diſtincta ab eo.3.cœl.c.29.idē 2.ph.c.12.

Materia eſt vna fm ſubm, & plura fm habilitates, & hoc eſt declaratū in pluribus locis.4.cęli cōm.35. idem 12.primę philoſopię, cō.11. 1.de gñatione & corrup.tex. c 22. & tex.c.29.& 4.phy.tex. com. 84.

Materia recipit contraria æqualiter, ſecus aūt de corpore cōpoſito, nā corpꝰ ſāitatē recipit eſſētialr,& ęgritudinē accidētaliter.4.cœli.cō.35.

Materiā vnā ſp contrariis ſupponere op3, ſiue tranſmutet fm locum, ſiue fm augmētationē & diminutionē, ſiue fm alterationem. 1. dę gñatione & corrup. tex.cō.primi.

Materia principalr eſt ſub3 gñationis ſeu tranſmutatiōis ſubalis, aliarū vero trāſmutationū eſt ſubm fm poſterius. 1.de gñatione & corruptione. tex.com. 24.

Mā eſt vna numero, & plures potētia & habilitate.1.de gñatione.c.&

tex.29.q̃ō aũt ſit vna nũero. vid 12.primæ.philoſophiæ. com. 14.

Materiam impoſſibile eſt a magnitudine eſſe ſeparabilem. 1.de generatione & corrup.tex.c.32.

Materia eſt in continuo fluxu, forma aũt eſt permanens. 1.de generatione & corrup.c. 35.

Materia authoritate Alexandri nõ diſſoluitur ſm totum; ſed remanet in ea aliqua pars fixa, alioquin poſſibile eſſet formam ſeparari. 1. de generatione & corrup.c.38

Materia eſt cauſa paſſionis, cauſa autem paſſionis conſimilis eſt eadẽ materia, paſſionis aũt diſſimilis cã eſt diſſimilitudo materię. 1. de generatione & corruptione, com. 54 & elicitur ex tex.

Materia ſm ꝙ materia eſt paſſiuũ. 1.de gñatione & corrup. te.c. 55.

Materia non prædicatur de eo cuiꝰ eſt materia, vera nominatione in rebus generatis: ſed in rebus alteratis. 2.de gene.tex. com.4.

Materia in generabilibus eſt cauſa p quam res poteſt eſſe & non eſſe. 2. de generatione & corrup.text. cõ. 51.idem 7. meta. text.c.22. & 53.

Materia eſt principium tranſmutationis inquantum tranſmutatio: forma aũt cum inuenitur quieſcit tranſmutatio. & ideo antiqui, qui aſſignauerunt cãm materialẽ trãſmutationis melius dixerunt, q̃ qui poſuerunt cãm formalem, ſicut fecit Plato. 2.de generatione & corrup. tex com.52.

Materiæ eſt moueri & pati, mouere aũt & facere alterius eſt potentiæ. 2.de gñatione & corrup tex. c.53.

Materia eſt potentia, ſpẽs aũt endelechia 2.de ani.t.c.2.

Materia non differt a forma in cõpoſito niſi potentia 2.de ani.cõ.7. idem 10.met.com.25.

Materia nullũ habet eſſe in actu in rebus naturalibus ſm ꝙ eſt materia, & eſſe in actu nõ eſt niſi ipſius formæ. 2.de aĩa cõ.8.idem 5. phy. cõ.8. vbi dicit ꝙ in materia nõ eſt actus oĩno. Ex quo patet, ꝙ actus exiſtentiæ cõpetit formæ p eſſentiam, & mãæ & cõpoſito competit ratione formæ, & nõ oportet dicere aliũ eſſe actũ exiſtendi materiæ, & alium formæ, & aliũ cõpoſiti ex materia & fořa, nõ.n.oportet multiplicare entia ſine neceſſitate: omne.n. eſſe a forma eſt, vt dicit etiã Boetius in lib. de vnitate & vno. Licet igĩ ſubſtantia materiæ alia ſit a ſuba formæ, & ſimiľr cõpoſitum ex vtroq;, tñ vnũ eſt exiſtere & iſta eſt via peripateticorũ antiqua. conſimilẽ ſnĩam de mã inuenies. 2.phy.c. 12.& 1.phy. c.76. & 3.cœli.c.29.7.primæ philoſophię t c.8.& vide ample quæ ſcripſi in illo theoremate quod incipit. Materia non eſt quid, neq; quantum neq; quale.&c.

Materia prima non eſt cã receptionis ſimpliciter, ſed eſt cã receptionis tranſmutabilis. 3.de ani. c. 14. & com.28 & com.5.

Materia ita a phyſico cõſideratur vt cogitationem ad formam referat vniuerſam. Them.2.ph.ex t.c.26.

Materia ſuſtẽtaĩ p poſſe & potẽtia ẽ dña ſubalis materiæ. 1.ca.de ſuba orbis. Ex hoc ĩualuit opĩo multorũ aſſerẽtiũ mã; nõ dicere aliquã entitatẽ in actu, ſed merã põam. & ꝑ hoc adduxerũt aliã authoritatẽ in 5.phy.com. 8. vbi Com. ſcribit ꝙ ĩ eẽ materię nõ admiſcetur actus oĩno. & adducũt ꝑ hoc ẽt autho-

thoritatē Philoſophi in 7. primæ philoſophiæ.t.c.8.aſſerentis mām non eſſe quid,neq; quantum,neq; quale,neq; vniuerſaliter aliqd eoꝝ quibus ens eſt determinatum, ſed eſt poteſtate omnia hæc. Ex aduerſo autem aliqui aſſeruerunt materiam eſſe actum quendam entitatiuum, ſicut fuit Henricus de Gandauo,& Scotus,& Gregorius Ariminen. ita ꝙ materia non ſolū eſt eſſentia quædam diſtincta ab eſſentia formæ,verum etiam eſt exiſtentia quædam diſtincta ab exiſtentia formę: & ita cum exiſtentia realiter non diſtinguatur ab eſſentia,ſicut materia habet eſſentiam diſtinctam a forma, ſic habet & exiſtentiam:& ſic dicunt Deum per ſui omnipotentiam poſſe facere materiam exiſtere ſine omni forma. ꝓ hac opinione facit authoritas Themiſtij,qui aſſerit materiam in prima ſui notione conſideratam, eſſe aliqnid actu. Et quia iſta auctoritas multos iempore meo philoſophantes in errorem traxit,cogor in hoc digreſſionem adducere ex mēte Alexandri in 1. phyſi. & in 2. libro naturalium quæſtionum,capite ſeu quæſito. 7. & declarabo digreſſionem auream Themiſtij,qui voluit exponere mentem, Alexan. fuit enim (vt inquit Commenta) abbreuiator Alexan. ſententia igitur Themiſt. eſt in illa digreſſione,ꝙ priuatio tametſi nō ſit aliqua res in natura ſubſiſtens,ſed ſola ratione conſiſtens: eſt tamen neceſſaria in transmutatione rerum: alioquin res fieri non poſſet, niſi diceretur rem eſſe anteq̄ fieret.Sed tūc dubitat, ſi enim priuatio conſequitur materiā & eſt de ſubſtātia eius, cum priuatio deſinat eſſe in aduentu formæ,tunc ſequitur materiam corrumpi in aduentu formæ: & cōfirmatur,quia cum materia ſit ens in potentia,potentiam autem concomitatur priuatio, ſequitur ꝙ cū priuatio deſinit in aduentu formę, deſinat etiam poteſtas materiæ, & per conſequens eſſentia eius. Volens autem Themiſt. ſoluere huiuſmodi argumenta altius exorditur, aſſerens ꝙ entium qualitercunque exiſtentium, quædam ſunt ſibi attributa ſecundum ſe, quædam vero vt comparátur ad alia, vt ligno bipedale eſſe competit vt ſecundū ſe conſideratur, ſed bipedale eſſe non competit ligno niſi vt comparatur ad alterum puta ad pedale: eodem modo aſſerit materiam ſecundum ſe conſideratam aliquid eſſe, & hoc ſecundum ſe ſibi competere,ſed poteſtatem eſſe hoc habet vt comparatur ad alterum:non enim penes hoc ꝙ eſt materiam eſſe,habet hoc poteſtate,eſſet enim materia materiæ:ſed manifeſtum eſt ꝙ ipſa exiſtens primo aliquid & ipſa exiſtens actu ſic quorundam eſt & poteſtate ad talia ſe habet. & iſta eſt mens Themiſtij ad verbum,licet illæ Hermolaus modicum curans de verbis, aliter tranſtulerit.

Ex quo elicitur quomodo ſecundum Themiſtium & Alexandrum intelligatur materiam ſecūdum ſe conſideratam eſſe aliquid actu. nō enim intelligitur materiam habere actum entitatiuum, ſumendo actum entitatiuum pro actu exiſtētiæ, ita vt materia habeat alium actum exiſtendi ab actu quem habet a forma in compoſito cuius eſt pars,ſed bene habet actum entitatiuum

tiuum, quia eſt quædam entitas diſtincta ab entitate formæ, & eſt ſubſtantia & natura quędam diſtincta a forma, quia pars ſubſtantiæ eſt ſubſtantia, & materia eſt pars ſubſtantiæ demonſtratæ: & ideo eſt ſubſtantia & alia q̃ forma, vt patet. vnde bene materia eſt entitas, & ſubſtantia quædam diſtincta a ſubſtantia quæ eſt forma, & eſt ſubſtantia quædam quæ actu eſt materia & ſubiectum. Hoc.n. quod eſt eſſe materiam aut ſubiectum non ſibi competit potentia, ſed actu.nam ſi,vt inquit, hoc etiã ſibi competeret potentia, tunc materię eſſet materia: quia dicit Commenta. 12.metaphy. commen. 26. ꝙ potẽtia reducitur ad materiam, & ita primũ potentiale eſſet in potentia alterius materiæ, quod eſt abſurdum: tunc enim primo daretur prius, & eſſet etiam proceſſus in infinitum in materiis, ſicut bene apparet deducenti. Vnde per vitam meam male intellexerunt proterui, aſſerentes materiã nihil actu eſſe, ſed eſſe puram potentiam: tũc enim eſſet pura priuatio ſi nihil omnino actu poſſideret. Dicit enim Commenta. 3. de anima.com men. quinto in ſolutione quæſtionis tertię, ꝙ propoſitio dicens ꝙ recipiẽs debet eſſe denudatum a natura recepti, nõ dicitur ſimpliciter, ſed cũ conditione. f. ꝙ non eſt neceſſe vt recipiens non ſit in actu omnino, ſed vt nõ ſit in actu aliquid eorum quę recipit: & ita etiã materia ſi dicitur eſſe in potentia ad omnes formas ſubſtantiales & accidẽtales, ſm ſe eſt denudata ab omni forma: q̃a de ſe non eſt forma nec habens aliquam formam ſibi propriam, ſed non propter hoc ꝙ materia eſt in potentia ad omnẽ formam dicitur eſſe in potentia ad omnia ſimpliciter: non enim eſt in potentia ad ſeipſam: alioquin eſſet a ſeipſa denudata, & ita materia eſt in potentia materia: quod non capit intellectus. Materia igr̃ ſm ſe eſt actu materia, & ſecundum ſe actu eſt ſubiectum: & ſubſtantia quædam actu ſubſtans. iſta enim non competunt ſibi poteſtate ſed actu: & ſic materia actu exiſtente materia efficitur poſtea potentia ad alia diſtincta ab ea. & ſic patet exemplũ adductum per Themiſtium de ęre, ꝙ ęs cum actu ſubiectum ſit quoddam, efficitur poſtea materia poteſtate reſpectu aliorum. Non eſt igitur mens Alexand. & Themiſtij ꝙ prima materia ſit in actu exiſtẽdi diſtincto ab ipſa forma, ſed ꝙ eſt actus quidam, id eſt entitas quædam actu diſtincta a forma & per ſe: quia ſimplicia ſeipſis diſtinguũtur. & ſi hoc intellexiſſet Henricus, & Scotus cum ſequacibus, peripateticis conſentirent, ſed alius eſt eorum ſenſus. Inſuper addit Themiſt. quòd duobus nominibus aſcriptis materię. videlicet, ſubiecto & materia: alterum quidẽ videtur conuenire ipſi ſecundum ſe conſiderate: hoc autem magis ſecundum reſpectum quem habet ad alia a ſe: ambo enim ad alterum dicuntur: & nanque materia alicuius eſt materia, & ſubiectum alicui eſt ſubiectum. verumtamen quando vt materia capitur tunc eſt cum priuatione & poteſtate: dicitur enim materia reſpectu eius ꝙ nondum factum eſt, ſed quando ſumitur vt ſubiectum non omnino

no cum priuatione dicitur, nihil
enim prohibet ſubiici in exiſtenti
ſpeciei. Materia aũt quomodo eſ
ſe poterit reſpectu illius cum non
habet poteſtatem, vnde æs donec
infiguratum fuerit dicere poteris
materiam ſtatuæ eſſe, ſed dum de-
terminatum & perfectum fuerit
per formam, nullatenus materia
ſed ſubiectum dicitur. Iſta ſunt
verba Themiſtij iuxta literam.
Vbi patet error, qui vſque ad mea
tempora perſeuerauit. nam in
tranſlatione Hermolai dicitur op-
poſitum, videlicet, ꝙ iſtorum duo
rum nominum, videlicet, materia
& ſubiectum: hoc nomen materia
potius competit materiæ ſecundũ
ſe conſideratę, ſubiectum uero cõ
petit ſibi vt comparatur ad alia. Et
per vitam meam eſt totum oppo-
ſitum: nam ratio quam adducit
eſſet contra concluſionem, quia cõ
cluſio eſt ſecundum literam Her-
molai, ꝙ hoc nomen materia re-
ctius competit materiæ in ſua pri-
ma notione q̄ ſubiectum. & ratio
eſt, quia nomen materia concer-
nit priuationem & potentia, quod
nõ concernit ſubiectum. ſed per iã
allegata per Themiſtium in prin-
cipio digreſſionis, potentia & pri-
uatio non competunt materiæ in
ſua prima notione, ſed in ſecun-
da, igitur hoc nomen materia po-
tius competit materiæ dum conſi-
deratur in comparatione ad alia, q̄
dum conſideratur in ſe, & quia ſu-
biectum non includit ex ratione
ſui modi ſignificãdi priuationem
neque potentiam, & materia in
ſua prima notione etiam non in-
cludit potentiam neque priuatio-
nem. rectius igitur in prima notio
ne ſui materia dicitur ſubiectum
q̄ materia. & ſi illę Barbarus ita cu
raſſet de medulla, ſicut curauit de
cortice, non detruſiſſet in errorem
multos ex philoſophantibus tem-
peſtate ſua & mea. Et aduerte ꝙ
abſoluta notio materiæ eſt prior
quo ad naturã q̄ ſecunda eius no-
tio quæ eſt in comparatione. quia
primo ethicorum cap. 5. ens per ſe
eſt prius natura enti ad aliud. ſed
ſecunda notio eius eſt prior quo-
ad nos. videlicet, dum comparatur
ad aliam pręſertim per tranſitionẽ,
ſicut naturalis ſcientia quoad nos
præcedit diuinam. Confirmatur
quia materia in prima ſui notio-
ne, vt eſt res quædam abſoluta, per
tinet illa conſideratio ad diuinum:
vt teſtatur Cõmenta. 7. meta. cõm.
9. & 12. meta. cõmen. 14. Et quia
ſecundũ peripateticos materia nõ
cõparatur ad alia, niſi pro quanto
eſt potentia ad alia, cum reſpectus
potentiæ & priuationis importe-
tur per nomen materiæ, & iſtæ re-
ſpectus potentiæ & priuationis nõ
importetur per hoc nomen ſubie-
ctum. Rectius igitur illud nomen,
videlicet. ſubiectum transfertur ad
mãm in ſe cõſideratã, q̄ hoc nomẽ
materia: licet etiã ſubiectũ ſit de no
minibus importantibus reſpectũ;
quia ſubiectũ dr̃ reſpectu alicuius
ſubiectum. Et ideo ſoluitur con
tradictio inter Themiſti. & Com-
menta. quia Cõmentator octauo
metaphyſi. commen. 4. dicit quòd
ad ſcientiam diuinam pertinet de-
clarare materiam eſſe ſubſtãtiam:
& ad naturalem pertinet declarare
ipſam eſſe ſubiectum: & tunc mate
teria, vt a naturali conſideratur, dr̃
relatiue ad formã 2. phyſi. cõm. &
tex.

tex. 16. Soluitur concedendo totum ꝙ naturalis conſiderat materiam, & reſpectu futuri ex quo aliquid poteſt fieri, & ſic dicitur materia: & reſpectu præſentis, vt dicitur ſubiectum formæ per quam actu perficitur, cum hoc tamen ſtat quòd tametſi vtrunq; iſtorum nominum in reſpectu conſiſtat, quia materia alicuius eſt materia, & ſubiectum alicui eſt ſubiectum: quia tamen materia non dicitur relatiue ad alia quæ eſt ſecunda eius notio, niſi per potentiam & priuationem. ſic enim potentia & priuatio competunt materiæ, vt comparantur ad alia. ideo hoc nomen materia potius competit ſibi in ſecunda notione, & hoc nomen ſubiectum magis in prima: eſt enim nomen ſubiecti magis remotum ab illa ratione contrahente materiam ad ſecundam ſui notionem, q̃ hoc nomen materia, licet vtrunque reſpectum dicat. & iſta ſine dubio eſt mens antiqua Alexan. & Simplici⁹ in primo phyſico. in expoſitione tex. commen. 56. expreſſe recitando ſententiam Alexand. ita aſſerit, ſicut ſcripſi, & notaui. ita etiam notat dominus Albertus cognomento magnus, in quinto metaph. tract. ſecundo, capitolo 4. quòd materia vt ſubſtantia & fundamẽtum eſt prior ad materiam, vt eſt in potentia. quia iſto ſecundo modo eſt ſubiectum mutationis, & motus, priori autem modo eſt ante mutationem & motum. vt non exhibeatis fidem translatoribus modernis, qui curant ornatum verborum, & dimittunt ſenſum: & ſatius putant errare mentem quàm linguam.

Ad authoritates igitur Commẽ. in libro de ſubſtantia orbis reſpondetur, quòd non eſt intentio eius dicere quòd potentia ſit vera differentia ſubſtãtialis materiæ: alioquin contradiceret ſibi ipſi in primo phyſico. commen. 70. vbi habet quòd ſi potẽtia eſſet de eſſentia materiæ, tunc materia corrumperetur in aduentu formæ. ſed voluit dicere quòd vt aſſerit Themiſtius, licet materia in prima ſui notione ſit quædam res abſoluta, eſt enim ſubſtantia, ſic enim non eſt potentia de ratione eius, tum propter rationem adductam, tum quia conceptus potentiæ eſt conceptus entis ad alterum. nono enim primæ philoſophiæ potentia relatiue dicitur ad actum: ſubſtantia autem materiæ eſt conceptus entis ad ſe, id eſt abſolutus: ſed in ſecunda ſui notione competit ſibi tanquã differentia, ſicut albedo, licet non ſit de ratione hominis, eſt tamen de ratione hominis albi: ita licet potentia, licet non ſit de ratione materiæ in ſe & abſolute conſideratæ, in ſecunda tamen notione ſui ſic eſt de ratione eius: quia ſi materia comparatur ad alia oportet ipſam per potentiam comparari, cui de neceſſitate eſt annexa priuatio: dicere enim aliquid eſſe in potentia, eſt dicere aliquem modum priuationis: vere tamen loquendo potius talis potentia eſt materiæ proprietas. ſicut dicit etiam præfatus Commentator in ſua media expoſitione, ſuper primo phyſico. & quia rerum proprietates plerunque circumloquuntur nobis differentias occultas rerum: ſic potentia circumloquitur nobis rationem illam quæcunq; ſit per quam mate-

materia diſtinguitur à forma.

Ad aliam autem Auerr. authoritate in quinto phyſico. commen. octauo. reſpondetur quòd ſenſus talis eſt quòd in eſſentia materię nullus actus omnino includitur: quia, videlicet, in ſua eſſentia conſiderata eſt primo diuerſa ab omni actu & ſubſtantiali & accidentali: quia nec eſt forma, nec formatum, nec habet aliquam formam, neque priuationem: tamen cum hoc ſtat ꝙ ſit actu entitas quædam, quæ eſt ſubiectum in quo fundatur potentia ad omnem formam, & priuationem. vnde Commenta. 7. primæ philoſophiæ. commento vltimo ſcribit de prima materia, quòd natura iſta eſt illa, cuius quidditas & forma eſt recipere omnem formam. Ad authoritatē Philoſophi, in ſeptimo metaphyſi. reſpondetur quòd materia non eſt quid, ideſt ſubſtātia in actu, ſicut eſt forma, & habens formam: & ita etiam non eſt quanta in actu, aut qualis: ſed bene eſt ſubſtantia quæ eſt in potentia omnia hæc, vt ibidem dicitur per Auerroëm in commento. Sic igitur habes quòd licet materia poteſtate ſit reſpectu omniū formarum, tam ſubſtantialium q̃ accidentalium: in ſe tamen ſecundum naturam prius eſt aliquid actu, & poſterius natura efficitur alia poteſtate. nam quod in ſe nullo modo aliquid actus habet, nullo pacto potētia reſpectu aliorum eſſe poteſt. ſic igitur materia in ſe eſt actu materia & actu ſubſtantia quædam, quæ potentia eſt omniā alia quorum capax eſſe poteſt. Recipiēs enim debet eſſe denudatum ab eo quod recipit, non quòd debeat eſſe denudatum ab eſſe ſimpliciter.

Materia non denudatur a corporeitate, quia tunc haberet diſpoſitionem ſubſtantialem, & haberet nomen & diffinitionem, ſentētia iſta eſt Auer. in primo phyſicæ auſcultationis. commen. 63. quam conſequentiam Burleus iſto modo nititur deducere ſtantibus tribus pręſuppoſitis, quorum primum eſt, ꝙ materia prima nunq̃ poteſt denudari ab omni forma ſubſtantiali; ſecundum eſt quòd ad hoc ꝙ materia prima recipiat aliquam formam ſubſtantialem diuiſibilē aut materialem, oportet quòd ſit extenſa, aliter non quantum reciperet quantum. tertium eſt quòd materia non eſt extenſa niſi per dimēſiones quæ dicuntur corpus. ex quibus ſequiť quòd ſi materia prima non eſſet denudata a corporeitate, non eſſet extenſa per tertium ſuppoſitum: & per conſequens non poſſet recipere aliam formam ſubſtātialem materialem diuiſibilem: quia quælibet forma ſubſtantialis materialis eſt diuiſibilis & extenſa, & per conſequens nullam formā ſubſtantialem materia poſſet recipere: & quia non poteſt ſtare ſine omni forma, ſequitur ergo quòd ſi materia denudaretur a corporeitate quòd materia haberet aliquā formam ſubſtantialem dātem nomen & diffinitionem. Sed in veritate primum ſuppoſitum eſt verum per ea quæ ſcribit Commen. ſecundo phyſic. cōmen. 12. ſi enim materia poſſet eſſe ſine omni forma, tunc quod non eſſet in actu, eſſet in actu. & tertium ſuppoſitum eſt verum de facto, quòd omnis forma

ma materialis ſit extenſa in via ei⁹, qui ponit quantitates eſſe coæternas primæ materiæ, & omnem formam aduenire materiæ quantæ: ſed qui ponerent oppoſitum non eſt admittendum illud ſuppoſitũ. & etiam ſecundum ſuppoſitum abſolutè eſt falſum: nam dimenſio fundatur immediate in ſubſtantia materiæ, & tamen materia non eſt quanta de ſe. & ideo non oportet ꝙ recipiens quantum, ſit quantum in actu: ſed ſufficit quòd ſit potentia quantum. Et ideo aliter deduco illam conſequentiã ex mẽte, Auerr. in primo capitulo lib. de ſubſtantia orbis. dicit enim Commentator quòd cauſa propter quã materia primitus recipit dimenſiones recipientes dimenſionem terminatam, eſt quia eſt multa in potentia. & ideo ſi illa potentia debet reduci ad actum oportet ſi in eodem tempore materia debet reduci de potentia ad actum ſed pluribus formis cum formæ iſtæ ſint diuerſæ, & non poſſunt ſimul eſſe in eadem materia. oportet igitur quòd materia habeat diuiſionem in ſuis partibus: & ita cum diuiſionem habere non poſſit niſi per dimenſiones. oportet igitur vt dimenſiones præcedant, aliter in eodem tempore non poſſet habere plures formas in actu, ſed ſolum vnam haberet in vno tempore, & ſi illa corrumperetur ſuccederet alia: & ſic ſemper vnam. ſi autem materia non eſſet in potentia ad multas formas nec ſimul nec ſucceſſiue: & cum materia non poſſit ſtare ſine forma, oporteret illam formam eſſe perpetuam in materia, & eſſet in ſubſtantia eius dans ſibi nomen & diffinitionem, & ab illa ſeparari non poſſet, quia non eſt in potentia ad multa, & cum non poſſit ſtare ſine forma, tunc igitur illa forma quam haberet eſſet incorruptibilis, & nulla alia eſſet generabilis, ex quo non erat potentia ad aliam per ſuppoſitum. nã quod impoſſibile eſt factum eſſe, impoſſibile eſt fieri, & quod impoſſibile eſt fieri, impoſſibile eſt factum eſſe. Bene igitur dictum eſt quòd ſi materia denudaretur a corporeitate, oporteret quòd haberet aliquam formam ſubſtantialẽ dantem ſibi vnitatem numeralem, & eſſe actualis exiſtentiæ, quę corporeitas fuit ſibi ab æterno: propterea quia erat potẽtia multa. & ideo ſi non haberet corporeitatem, ſignum eſt quòd non eſt potentia multa: & ideo cum ſine forma ſtare non poſſit, eſſet igitur ita actu ſub ea quòd non eſt potentia ad aliam: & ita nunquàm a prima poſſet expoliari. vñ deductio ſtat ſuper illa diuiſione quòd materia aut eſt in potentia multa, aut non. ſi primum aut eſt in potentia multa in eodem tempore exiſtẽte poſſibili, illam multitudinem reduci ad actum, aut in diuerſis temporibus. ſi primum, oportet quòd diuidatur, ſed non habet diuiſionem niſi per dimenſiones, igitur illæ præcededunt. ſi vero illa potentia eſſet in diuerſis temporibus, tunc materia ſolum in vno tempore haberet vnam formam: vnum enim ſubiectum habere niſi vnam formam ſubſtantialem eſt impoſſibile. vt dicit Commentator primo capitulo de ſubſtantia orbis. Vnde circumſcripta dimen-

menſione a materia, non negat Cõmenta. multitudinem iſtam formarum cum ſucceſſione, ſed ſemper in vno tempore vna forma eſſet. Si vero detur ſecundum condiuidens principalem, videlicet, quòd materia non eſt in potentia ad plures formas, nec in eodem tempore, nec in diuerſis temporibus: tunc cum ſine forma ſtare non poſſit, haberet de neceſſitate ſemper illam eandem formam: & quia non eſt in potentia ad aliam partē, illa alia generabilis non eſſet, nec iſta quam poſſideret eſſet corruptibilis: quia tunc ſi corrumperetur, materia ſtaret ſine omni forma, & tunc quod non eſt in actu eſſet in actu, quod eſt impoſſibile. vnde nil melius eſt q̃ exponere Auerroem per ipſummet Auerroem.

Materia prima eſt vna numero primo phyſico. commento ſexageſimo tertio. Iſta concluſio declaratur per Auerroem in 12 primę philoſophiæ. in cõm. 14. per illam diſtinctionem, vnū numero biſariā ſumit̄, poſitiue & priuatiue. vnum numero poſitiue eſt ꝙ hẽt vnā formam ſubſtantialem dantem ſibi talem vnitatem: dicitur enim in ſecundo de anima. textu commenti ſecundi quòd forma eſt ſubſtantia per quam eſt hoc aliquid: & primo de anima commen. 90. omne quod eſt vnum numero, & continuū eſt per ſuā formā, & nõ p ſuā mām: alio mō aliqd dr̄ vnū numero priuatiue. quia videlicet non habet in ſe aliquam formam dantem ſibi vnitatem numeralē, quemadmodum Socrates eſt vnus numero per vnam formam. vnde Commentator vult quòd materia differt a forma vniuerſali. multi enim crediderunt quòd quia natura materiæ primæ eſt communis omnibus rebus generabilibus & corruptibilibus, crediderunt materiam eſſe genus, ſed inquit Commentator quòd eſt differentia inter communitatem formæ generalis ſeu communis, & inter communitatem primæ materiæ: quia communitas formę generalis eſt extra animam in potentia. & ideo ſcire aliquid in vniuerſali eſt ſcire in potentia. ſed communitas primæ materiæ eſt pura priuatio, & non eſt extra animam, ſed in anima tantum, & eſt locus ſatis obſcurus. Nam ſi communitas formę communis extra animam eſt in potentia, cum potentię ſit annexa priuatio. nono metaphyſi. commento tertio de neceſſitate, videtur ergo quòd etiam talis communitas formarum ſit priuatiua. ex aduerſo etiam ſi communitas materiæ eſt priuatiua cum priuatio ſit annexa potentiæ, ſequitur etiam talem communitatem eſſe potentialem, & ita non erit ſolum in anima, verumetiam extra animam, ſicut erat de forma communi. Soluitur ex mente Alexan. & Themiſtij, qui fuit abbreuiator eius in digreſſione aurea de priuatione materiæ, ꝙ illa non eſt vera priuatio dum dicitur materiam ſecūdū ſe eſſe inaffectam ſeu informem, ſed eſt negatio pura: dicit. n. negationē formæ & formati, quia materia prima de ſe neque eſt forma, neque formatum: differentia enim

enim magna valde eſt iter negatio nem puram & ipſam priuationem, quia vt habetur in ſecundo libro de interpretatione . negationem puram affirmatio priuatoria non ſequitur, quia non ſi aliquid non videt, cæcum propterea eſſe affirmabitur: de lapide enim verum eſt dicere quòd non videt, tamen lapis cæcus non eſt, neque ſi aliquid capillicium non habuerit caluum propterea eſſe affirmabitur: priuatio enim quodammodo eſt qualitas quædam: & ideo talis inforrmitas vel inaffectio in prima materia non eſt vera priuatio, ſed negatio ſola: alioquin ſequeretur materiam in ſui ſubſtantia habere aliquam qualitatem . vnde Ariſtote. decimo primæ philoſophiæ. text. cōmen. 24. materia negatione oſtē ditur; pro quanto igitur materia in ſe conſiderata nō eſt forma neq; formatum, ſic dicitur vna numero: quia non habet formam dantem ſibi vnitatem numeralem, & ſic etiam dicitur communis pluribus: quia non habet differentias formarum indiuidualium, ex quibus eſt mnltitudo. Et ſic vides quo modo cōmunitas materiæ eſt priuatiua ſummendo priuationē large pro negatione. negatio autem eſt purum ens rationis. & ideo Cōmentator dixit in commento decimoquarto, quòd communitas materiæ iſto modo eſt ſolum in anima tantum. ſed communitas formarum vniuerſalium eſt extra animam in potentia: quia extra animam non ſunt niſi ſingularia in actu, in quibus ſaluatur natura formæ communis: non enim vniuerſalia ſunt extra animam in actu, ſicut poſuit Plato, tunc enim non opus eſſet ponere intellectum agētem ſicut dicit Commenta. tertio de anima commen. 18. ſed ſolum ſunt ſingularia a quibus intellectus abſtrahit vniuerſale: & ideo communitas formæ habet aliquid extra animam potentiale, & ſunt ſingularia in quibus ſaluatur, & iſta eſt ratio diuerſitatis. Licet igitur priuatio propriæ dicta quæ diſtinguitur contra negationem pręſupponat potentiam: tamen priuatio large quæ eſt ipſa negatio nullam potentiam præſupponit, nec aliquem habitum ponit, aut qualitatem, & talis eſt priuatio communitatis materiæ, quia eſt negatio formæ. Sed tunc iterum eſt difficultas, quia videtur quòd materia habet intentionem vniuerſalis prædicabilis de pluribus numero differentibus, quia certum eſt quòd materia prima extra animam per dimenſiones interminatas, eſt diuiſa & multiplicata in varias, & diuerſas partes, quæ ſtant ſub diuerſis formis. eſt enim ſententia Philoſophi in duodecimo primæ philoſophię in tex. commen. 27. quòd ſingularium cauſæ ſunt ſingulares, etenim dicit ſingularium aliud tua materia, ſpecies, & mouens, & mea, vniuerſali autem ratione eadem. & in ſecundo phyſico. tex. cōmento 38. idem habetur: & tunc certum eſt quòd illa portio materiæ primæ quæ ſtat ſub forma Socratis eſt materia, & ſimiliter portio materiæ quę ſtat ſub forma Platonis, & ita cum iſtæ portiones ſint numero differentes, ſicut

cut vult Ariſtote. ſequitur igitur quòd materia prima dicta de illis haber vnitatẽ ſpẽi ampliſſimę. Ad hoc reſpondet Alexã. achillin' in 1. lib. de elementis, in dubio. 8. negando materiã habere intentionem ſpeciei, quia ſpẽs habet partes ſubiectiuas, de q bus ſpecies prædicatur in recto, ſed materia reſpicit plures materias indiuiduis communicatas tãquam partes, integrales, quę non recipiunt totius prædicationem cuius ſunt partes, tamen materia homogeneum eſt habens partes eiuſdem rationis. Sed iſta ſolutio ſeipſam interimit. nam quotiens aliquod totum integrale eſt homogeneum dum diuiditur in ſuas partes ibi eſt duplex diuiſio, vna in partes integrales, alia vero eſt in partes ſubiectiuas; quia iſtæ in homogeneis inſeparabiliter ſe conſequuntur, ſicut aqua eſt quoddam totum integrale homogeneum, & quando diuiditur in plures partes eſt ibi duplex diuiſio, & totius integralis in partes integrales, & totius vniuerſalis ĩ ſuas partes ſubiectiuas, & licet aqua nõ prædicetur in recto ex parte qua eſt totum integrale, prædicatur tamen ex parte qua eſt totum vniuerſale, vt clarum eſt. Amplius ſi materia prima per te eſt totum homogeneum, de neceſſitate ſequitur materiam habere rationem vniuerſalis prędicabilis de pluribus. ſcribit enim Cõmentator primo cœli. commen. 19. vbi Ariſto. probat quòd in elemẽtis cum ſint homogenea quo fertur pars fertur & totum, quia eadem in talibus eſt ratio de parte & toto. dicit Cõmẽ. ſic. Natura partium corporum conſimilium eadem eſt cum natura totius diffinitione, & cum ſit eadem diffinitione ẽ eadem forma, & ſi fuerit eadem forma, erit eadẽ actione prouenięte ab illa forma. ſi igitur prima materia per te eſt homogeneum totum eiuſdem rationis cum ſuis partibus, tunc natura partis cum toto eſt eadem diffinitione, & ſi eſt eadem diffinitione, eſt eadem forma, & ſic materia habet rationem formæ cõmunis prædicabilis de pluribus quod pri' negabas. Dixit autem Sueſſanus ſuper illa authoritate Cõment. 12. meta. com. 14. quod materia poteſt ſumi vt pars, & ſic non prædicatur niſi de ſeipſa: & poteſt ſumi vt totum, & ſic bene poteſt prędicari de pluribus in quale. vnde vult quod Auerroes licet neget primam materiam non habere rationem vniuerſalis pdicabilis in quid ſicut genus, habet tamen rationẽ cõmunis prædicabilis de pluribus in quale ſicut differentia. Iſta ſolutio eſt purus error, quia prima materia, ſi eſt primo diuerſa a forma potentiali qualis eſt forma generica, multo magis erit diuerſa a forma actuali qualis eſt differentia: maior enim eſt conuenientia inter genus & materiam, quam inter materiam & differentiam, vt eſt videre. 7. meta. tex. cõmen. 43. genus non eſt præter generis ſpecies, & ſi quid eſt, illud vt materia eſt. Amplius Porphirius in capitulo de differentia dicit quod genus eſt proportionale materiæ & differentia formę. vnde propter conuenientiam inter materiam & genus, Alexander in libro naturalium quęſtionum demonſtrauuè

ſcripſit materiam non eſſe genus, vt teſtatur etiam Cõmentator. 1. meta. cõm. 17. & 12. meta. cõ. 14. Dicamus igitur ſermonẽ nõ intellectum a modernis ꝙ materia prima ſm mẽtem Auerrois in illo cõmẽto habet duplex eſſe, vnum eſt eſſe quo intelligitur, aliud eſt eſſe ſm ꝙ ſentitur. in primo eſſe conſideratur in ſe, vt dicitur eſſe vna numero priuatiue modo expoſito, & illo modo non prædicatur, nec de ſeipſa, nec de alijs, non de ſeipſa, q̃a prędicatio eiuſdem de ſeipſo eſt innaturalis, & eſt in fine abhominationis. vt dicit Cõmentator in primo priorũ in digreſſione de quarta figura, & eſt nugatoria, vt dicit Cõmentator contra Auicen. vnde prędicatio præter naturã non meretur dici prædicatio, vt dicit lucidiſſimus Themiſtius. 1. poſteriorũm. cap. 38. Materia etiam prima illo modo conſiderata non prędicatur de alijs, quia forma eſt ſubiectum vniuerſalitatis, vt dicit Commenta 1. cœli. cõm. 92. ſed materia prima illo modo nõ habet formam intellectã ab ea, & ideo non habet rationẽ alicuius formę cõis, neq; generalis, neq; ſpecifice, & de tali materia illo modo cõſiderata nulla prorſus trahitur ꝑdicatio neque eſſentialis neque denominatiua, quia eſt pręſſiſſime conſiderata, & habet eſſe vt ſic in anima tantum, habet iterum materia aliud eſſe ſecundum ꝙ ſentitur, & hoc habet extra animam in conpoſito ſenſibili cuius eſt pars, & in tali eſſe materia conſiderata, licet ſit vna ſm ſubiectum, eſt tamẽ plures ſm potẽtias & habilitates, & in primo quidẽ eſſe pertinet ad diuinũ, & in ſecũdo eſſe ptinet ad naturalem, vnde Philoſophus in primo de generatione, & corruptione, in tex. cõ. 22. dicit ꝙ materia ẽ qualiter eadẽ, eſt aſit qualiter altera. vbi Cõmentator ſcribit in cõmento ꝙ mã eſt vna ſm ſubiectũ, & multę ſm potentias & habilitates ad recipiẽdum formas cõtrarias, & ſic recipit diuerſitatẽ & ſm ſpeciẽ & ſm numerum, ſm diuerſitatem formarũ quibus afficitur, & recipit rationẽ prędicabilis de pluribus, q̃a tũc conſideratur vt eſt formata. ſic enĩ rerum ſpecie differẽtium materiæ ſunt ſpecie differentes. vt dicit Cõmentator. 5. phyſi. cõm. 46. & primo de aĩa. cõm. 53. & materię rerum numero differentiũ ſunt numero differẽtes. vt dicit Ariſt. 1. 12. meta. t. c. 27. & 7. metaphy. t. c. 28. Sortes & Callias diuerſa ſũt ꝓpter materiam, & de materia taliter cõſiderata verificatur etiã dictũ Philoſophi in. 7. & in. 8. metaphy. text. cõm. 6. vbi Cõmentator ponit documentũ dicens, & non debes dubitare in hoc ꝙ fuit dictum in. 7. ſ. ꝙ materia non prędicatur de aliquo ſm nomen & ſm diffinitionem. & eſt dictum hic ꝙ diffinitiones naturales conſtituuntur ex formis & materijs. Vbi patet cõſideranti ꝙ loquitur de materia, vt eſt ſub forma & in ſecunda ſui notione, & vt comparatur ad materiatum, tunc enim prędicatur vt denominatiuũ prędicatum. dicimus enim idolũ eſſe ligneum aut ęreum, ſed nõ ęs, aut lignum, & de tali materia formata etiam verificatur ꝙ in diffinitione accidentium cadit vt differentia, pręſertum quando in abſtracto diffiniuntur, ſicut naſus in diffi

diffinitione ſimitatis, ſed patet ꝙ non eſt cōſideratio iſta de illa materia de qua Auer. loquebatur, nec ſm̄ illam conſiderationem ſecuncundum quàm dicitur habere eſſe in anima tm̄. nunquā igitur materia habet rationem prędicabilis niſi ratione formę, ſed nō ratione ſui in ſe ꝓciſe conceptę. & ſic patet ſolutio ad omnia obiecta. Sed tunc eſt vna difficultas, quia non videt̄ ꝙ prima materia poſſit intelligi ꝑ priuationem omniū formarū, qa materia cœli eſt magis actualis q̄ materia prima, & tamen materia cœli quę eſt orbis, non poteſt intelligi ſine forma. quod oſtenditur ꝑ Auerroem in libro de ſubſtātia orbis. cap. 2. vbi dicit ꝙ ſi intellectus poneret illam ſine intelligentia eſſet ſicut de motu. vnde ſicut motus non remanet, ſic nec orbis: igitur orbis nō poteſt abſtrahi a ſua forma Multo igitur magis prima mā q̄ eſt in fine & in vltimo gradu potētialitatis & imperfectionis poterit abſtrahi ab ipſa forma.

Ad hoc reſpondet pręfatus Achillinus vbi ſupra, aſſerendo differentiam eſſe inter materiam cœli & inferiorum, quia materia cęli nullam prioritatem habet ad formā cęli, & ſic nullo modo pręſcindi poteſt a forma ſua, quia hoc eſſet abſtrahere poſterius a ſuo priori qđ implicat, ſed materia iſtorum inferiorum, licet abſolute ſit ſimul natura cum forma, quia eſt correlatiua formæ, & ſit materia poſterius forma in genere cauſę formalis, quia in illo genere eſt cauſata, tamē prioritatem habet ad formam in genere cauſæ materialis, & ſic minus repugnat materię inferiorum abſtrahi a ſua forma quàm materię ſuperiorum: quamuis ipſa ſit magis potentialis quàm materia cęli, quia materiam primam pręſcindere a forma, eſt quodammodo præſcindere prius a poſteriori. Sed iſta ſolutio ſtare non poteſt, quia tunc Auerroes in ſecūdo cap. de ſubſtantia orbis poſuiſſet caſum implicantem contradictionem in eſſe intelligibili, & tunc caſus ille eſſet deriſibilis. Amplius Cōmentator in primo cœli. cōm. 92. & in 2. cap. de ſubſtantia orbis comparat materiam cœli ad materiam primam ponendo differentiam, quia materia cęli eſt in actu, & materia prima eſt in potentia, & tunc quęro vtrum in tali comparatione intellectus Auerrois abſtrahit materiam cœli a ſua forma, quando comparauit ipſam materiam primę aut non, ſi primū habetur propoſitum ꝙ intellectus poteſt abſtrahere materiā cęli a ſua forma, ſi non, igitur eſt mala comparatio, quia cętera nō ſunt paria, quia cōparatur materia cęli vt eſt habens formam ad materiam primam ſine forma: & tunc dicam ſibi quod ſi materia cęli eſt in actu, eſt ratione ſuę formę, & non eſt ex ſua ītrinſeca ratione: dicam enim quòd materia prima etiam vt eſt formata eſt in actu, & ita non habet Commentator intētum ſuum. Amplius ſi cęlū non poſſet intelligi ſine forma, quō igitur diuerſificati fuerunt Philoſophi, cum quidam aſſeruerunt ipſum eſſe primam cauſam. Aliqui vero dixerunt quòd eſt cauſatum a prima cauſa, vt dicit Commentator in primo cœli commento. 20.

Amplius falſum eſt quod cœlum nullo modo prioritatis pręcedit ſuam formam, quia pręcedit ſecundum noſtram cognitionem: cœlum enim eſt ſenſibile ſenſu viſus,& certum eſt ꝙ Philoſophi via motus primo cognouerunt naturas corporales, quàm naturas abſtractas. Amplius ſicut res ſe habet ad eſſe ſic ſe habet ad cognoſci,ſed materia prima eſt magis ꝓpe nihil quam orbis. dicit enim Comment. in vltimo cap. libri de ſubſtantia orbis,quod materia habet gradus,& potentia habet gradus. vnde ex ſecundo capite de ſubſtantia orbis eſt ex perfectiſſimis modis materię,quæ poſſunt inueniri in corporibus: & ita magis videtur dependere tam in eſſe quam ĩ cognoſci materia prima a forma materiali,quàm materia cęli a forma ſpirituali:& hoc teneo ſine dubio. Nec valet,quia tunc poſterius abſtraheretur a ſuo priori. nam vt ſcripſi in Theorematibus,propoſitio illa vulgata quę aſſerit poſterius non poſſe abſtrahi a ſuo priori, locum habet vbi prius eſt de quidditate inferioris ſeu poſterioris,ſed fallit vbi ſecus eſt. Nam certum eſt quod pur mathematice conſiderant numeros & magnitudines nulla habita conſideratione ſubſtãtię: nulla enim mathematicarum de ſubſtãtia conſiderat niſi aſtrologia.2. meta.tex.comm.44. Et ex hoc etiam ſequitur,ſi illa opinio vera eſſet, quod tunc ſi cęlum non poteſt abſtrahi a ſua forma ꝙ cum aſtrologus conſiderat de ſubſtantia cęli ęterna,conſideraret de intelligẽtia, quod nullus vnquam Peripateticus aſſeruit. Et propterea dico quod quæcunque ſunt realiter diſtincta, intellectus poteſt ſeorſum ſeparare,licet in re non ſeparentur: diuidit enim materiam a forma licet natura non diuidat, & hoc tam in corruptibilibus quã in rebus ęternis: maior enim longe eſt diuerſitas inter intelligentiã & orbem, quàm ſit inter materiã iſtorum & formas corporales: & maior eſt diuerſitas cęli ab intelligentia, quam ſit diſtantia & diuerſitas corporum cęleſtium a corporibus quę ſunt hic, quia corpora omnia ſunt in eodem ordine,licet ſit ibi prioritas, & poſterioritas, & natura corporis & natura intellectus ſunt in diuerſis ordinibus: & ideo ſicut intellectus poteſt abſtrahere corpus corruptibile a corpore æterno, ſic poteſt abſtrahere corpus æternum a ſubſtantia ſpirituali. vnde Cõmentator.2.cœli.com.3. dicit ꝙ licet ex intelligentia & orbe fiat vnum numero, tamẽ eſt ſecundum diſpoſitionem magis diminutam quam ſit diſpoſitio recipientis & recepti in forma abſtracta propter cauſam prædictam. Tunc dico quod caſus Auerrois ẽ poſſibilis ſecundum imaginationem,& quærit Cõmentator poſito quod intelligentia non eſſet quid eſſet de orbe:& ipſe reſpondẽt ꝙ eſſet ſicut eſt de motu, vt oſtendat ꝙ tametſi cœlum non habeat compoſitionem neque principium intrinſecum per quod poſſit corrumpi: ſic enim ex ſe formaliter loquẽdo eſt neceſſe eſſe,eſt tamen cauſatum ab intelligẽtia in ratione cauſæ efficientis & finalis ab æterno: & ita ſicut motus cęli non eſſet ſi intelligentia efficiens motum non

eſſet:

eſſet: ſic cęlum non eſſet ſi intelligentia quę dat ſibi permanentiam ęternum non eſſet. Non dicit igitur Comment. ꝙ intellectus non poteſt intelligere cęlum nõ intellecta intelligentia, quia hoc falſum eſt, ſed dicit ꝙ cęlum nõ poteſt remanere in exiſtentia, ſi cauſa eius nõ exiſteret: & iſta eſt via eius, vt patet inſpicienti verba eius. Sed eſt ardua difficultas ad huc, vtrum materia ĩ illa prima notione ſui qua a diuino conſideratur, vltra vnitatem illam priuatiuam qua dicitur vna numero, habeat aliquam vnitatem poſitiuam, cum ens & vnum eandem naturam ſignificent. Ad hoc reſpõdetur ꝙ materia ſicut in ſe conſiderata eſt ſubſtantia & ens, ſic etiam eſt vna vnitate tranſcendenti, quę conuertitur cũ ente, nec Auerroes hoc negare poteſt. vnde Albertus cognomẽto magnus, qui fuit diligens ſpeculator in ſcientia diuina. in tractatu. 2 cap. 4. dicit ꝙ materia poteſt conſiderari duobus modis. vno modo vt eſt ſubſtãtia & fundamentum, & ſic eſt diuerſa ſubſtantia a forma, & forma etiã vt eſt ſubſtantia eſt diuerſa a materia, & illo modo conſideratę non referuntur ad inuicem, nec illo modo vna eſt cauſa alterius. Materia enim non eſt cauſa ſubſtantiæ formę: quia materia eſt potentia, & id quod eſt potẽtia nõ eſt cauſa eius quod eſt in effectu. forma aũt ſecũdum ſuam naturã actus eſt: forma etiam non eſt cauſa, quia materia ſit ſubſtantia, vel quia materia ſit materia: tamẽ forma cauſa eſt qa materia ſit in effectu ſiue in actu, qa forma dat materię eſſe in actu, non inquantum eſt hęc forma vel illa, ſed inquantum forma eſt abſolute: & ideo per ſucceſſionẽ formarum mã ſemper ẽ ĩ actu, & corruptio vnius eſt generatio alterius, & quia forma eſt propter q̃ ẽ actu materia, & mã non poteſt eſſe in rerum natura niſi ſit in actu. ideo forma eſt cauſa quia materia ſit. & ideo ſequitur ꝙ ſi nulla ſit forma, ꝙ materia non erit, & ſi nõ ſit materia, non erit materiatum. Et ex hoc accipitur ꝙ forma aliquo modo eſt prior materia p ioritate cauſę, quia licet non ſit cauſa materiæ vel ſubſtãtiæ eius in eo quod materia, vel in ẽo ꝙ ſubſtantia eſt: tamen eſt ccauſa eſſe materiæ, & non eſt cauſata ab ea, & paucis interpoſitis dicit ꝙ aliud eſt dicere materiam in eſſe ſubſtantiæ eſſe eandẽ numero: & aliud in eſſẽ materię eſſe idẽ numero: & aliud eſt dicere hoc aliquid. i. ſubſtantiã de mõſtratam eſſe idẽ numero: ſicut enim ſupra dictum eſt, indiuiſio cauſa eſt vnius: & inde cõtingit ꝙ materia in eſſe fundantis ſubſtantię indiuiſa eſt & manet, & diuidit in eſſe materię prout materia eſt in potentia, quia ſecundũ eſſe fundamenti videtur eſſe vna materiã in omnibus, quę materiã habẽt, & hoc modo nihil prohibet eſſe vnũ in formis, quę ſibi ſuccedũt, ſed in eſſe materię cui coniuncta eſt potentia non eſt ſic, quia potentia ad vnum non neceſſario eſt potentia ad alterum: materia enim vt ſub. ſtantia & fundamentum prior eſt ad materiam ſm ꝙ materia eſt in potentia, quia iſto ſecũdo modo ẽ ſubiectum motus & mutationis, priori autem modo eſt ante mutationem & motum. Et ſi quęritur

quid ſibi tribuit vnitatē numeri, Dicendum ē ꝙ nihil,niſi indiuiſio ſui eſſe ſm ꝙ ſic vel ſic conſideraƭ, hæc ille,& eſt ſententia conſonãs, ſicut vides, opinioni Alexandri & Themiſtij ī digreſſione primi phy. & oībus Peripateticis,ſicut vides.

Materiam nullam habet formā ſibi propriam & naturam exiſtentē in actu, ſed eius ſubſtantia eſt in poſſe. 1.capite de ſubſtantia orbis. & primo phyſi.cōm.63.&.69.

Materia difficile intelligi aut imaginari poteſt,niſi per comparationē ad alterū,ſicut dicit Ariſtoteles. 1. cap.de ſubſtãtia orbis.& eſt autho ritas Philoſophi in primo.phy.t.c. 69. vide in concordantijs.

Materia non habet diuiſionem niſi per dimenſiones: & ideo primitus recipit tres diuiſiones,quæ dicũtur corpus. 1.cap.de ſubſtantia orbis. & 1. phyſi.cōm.63.

Materia nunquam denudatur a dimenſionibus non terminatis:quia tunc corpus fieret ex non corpore, & dimenſio ex non dimēſione. 1. cap.de ſubſtantia orbis.

Materia ideo primitus recipit dimēſiones recipientes dimēſionem terminatam,quia eſt multa in potētia:quoniam ſi non haberet dimēſiones,non reciperet ſimul formas diuerſas nec numero,nec ſpecie. niſi in temporibus diuerſis: ſed in eodem tempore non inueniretur niſi vna forma, & cum hoc materia eſſet vna numero ibidē. Ex quo patet qualiter deducaƭ cōſequētia in qua tãtum laborauit Burleus. 1. phyſi.cōm.63. vbi Cōmētator habet,ꝙ ſi materia expoliareƭ a corporeitate, tũc materia haberet formam dantem ſibi nomen & diffinitionem.

Materia,vt dicit Ariſt.nõ habet eſſe in actu niſi ſm ꝙ videtur quéadmodum forma non habet eſſe in actu niſi ſm ꝙ intelligitur. Cōmētator in.1. capite de ſubſtantia orbis.idem.12. primę philoſophiæ. tex.cōm.14.vide in concordantijs quō ſit hoc intelligendum.

Materia habet gradus & potentia ſimiliter. vltimo capite de ſubſtãtia orbis. Ex hoc patet ſolutio ad argumentum Ioannis grãmatici:arguebat enim ꝙ ſi materia corporũ cęleſtium nō eſt eiuſdē rationis cum iſtis, tunc talis materia eſſet cōpoſita ex aliquo cōmuni in quo conueniunt, & ex aliquo proprio vtriq; per quod differunt. Diuus Thomas tenens corpora cęleſtia eſſe compoſita ex mã & forma,alterius rationis ab iſtis inferioribus iſto modo nititur ſoluere iſtud argumentũ in. 1.de cęlo & mundo I lectione.6. inquit enim ꝙ,iſtę materiæ ſunt diuerſę,ſed non propter aliquã compoſitionē, vt imaginabatur Ioannes grãmaticus, ſed ꝓ habitudinem ad diuerſas formas: quia vna eſt totalis,& alia eſt partialis,ſic enim potētię diuerſantur ſm diuerſitatem actuum. Sed iſta opinio non videtur eſſe de intétione Ariſt. ꝙ orbis ſecluſa intelligentia ſit cōpoſitus ex materia & forma,immo eſt corpus ſimplex. vt late probatum eſt per Auerroem in libro de ſubſtantia orbis,tum quia licet materię diſtinguantur per habitu dines ad diuerſas formas,hoc ē extrinſece,quia habitudines iſtæ ſunt tres reſpectus, & ponunt ad ꝑdicamētum relationis,ſed iſtę materię cum ſint ſubſtantiæ & ſubſtã

tia à toto genere eſt ens abſolutum ens enim ad ſe ē natura prius, ente ad alterum. Quæro igitur in illo priori ſi ſunt diuerſę, vel idē: & ſi ſunt diuerſæ, quæro igit̄ ꝙ diuerſificantur. & ſic argumentū Ioānis grāmatici ſtat in ſuo robore: ſi vera eſt propoſitio Philoſophi ꝙ oīs diſtinctio ſit ꝑ actum. 7. meta. t.c. 49. & ſic iſtę erunt compoſitæ ex cōmuni vtriq;, & ex aliquo ꝓprio. Et ideo melius eſt dicere iuxta viā Auerrois ꝙ orbis non eſt ſubſtātia compoſita, ſed ſimplex: & eſt materia in actu, & eſt diuerſa a materia in potentia, quæ eſt in iſtis per ſuam rationem intrinſecam: materia enim habet gradus, & potentia gradus. vnde ſecus eſt de ſimplicib' & de principijs, ſecus de cōpoſitis & principiatis: cōpoſita enī diſtinguūtur per ſuas formas principaliter, & principiata differunt ꝑ ſua principia, ſed ſimplicia ipſa & principia non differunt ꝑ alia priora: ſic enim procederetur in infinitum, & illo modo locum habet in cōpoſitis ꝙ diſtinctio eſt ꝑ actum, ſed nō eſt vniuerſaliter vera de ſimplicibus. vnde dico ꝙ orbis eſt in ſupremo & ꝑfectiſſimo gradu materierū corporalium: & prima materia eſt in gradu infimo, & in medio ſunt alia vt elementa & id genus, quę differunt etiā ſm magis, & iſta via tutior eſt ſicut vides.

Materiæ entium oppoſitorum ſeu contrariorum, debent eſſe oppoſitæ ſiue contrariæ, ſecundo metheororum. cap. 2.

Materia non mouetur per ſe. 1. metaphy. cōm. 11. vide etiam. 5. phy. tex. comm. 8.

Materia prima vere recipit diffinitionē elemēti poſitam in. 5. meta. Cōmentator. 5, meta. commen. 4. in calce cōm.

Materia nō eſt genus. 1. meta. cōm. 17. & 12. meta. cōm. 14. vbi Commentator dicit ꝙ Alexāder ſcripſit demonſtratiuè ꝙ mā nō eſt gen', pro quo vide Alexandrū. in. 2. lib. nālium qōnum. qōne vltima.

Materia primo recipit formā magis vniuerſalem, & ea mediāte, formā minus vniuerſalem vſq; ad indiuiduales. 1. metaphy. cōm. 17.

Materia eſt vna numero in multis ſecundum ꝙ eius eſſe eſt in potentia. primo metaph. commen. 17. & 12. metaphy. cōm. 14. & primo phyſi. cōm. 63.

Materia nō poteſt prædicari de ſpeciebus generatis ex ea. 1. metaph, commen. 17. & 12. meta. cō. 14.

Materia eſt vna numero ſecundum ꝙ eſt ſubiectum formarum indiuidualium, & multa ſecundum formas, quia diuiditur per eas. primo metaphy. cōmen. 17. & 12. meta. commen. 11. & 14, primo de generatione & corruptione. cōmen. 22. & tex. comm. 29, & 4. phyſi. tex. com. 84.

Materiale non trāſmutatur niſi ab alio materiali. primo meta. t. cō. 31. & 7. meta. cōm. 31.

Materiam oportet intelligere in re mota. 2. meta. tex. com. 12. vbi Cōmentator gloſat in generatis compoſitis ex materia & forma, aut formis.

Materia alia intelligibilis, alia ſenſibilis: materia ſenſibilis eſt, vt lignum, & ęs: materia autem intelligibilis ſunt, vt ſunt mathematica. 7. meta. tex. comm. 35. idem. 8. metaph. commento, & tex. 15.

Digreſſio contra Tho. Egidium & Scotū.

Sanctus Tho. in 2. phy. in lectione 3. in expoſitione tex. cõm. 18. & in queſtionibus ſuper Boetio de trinitate, queſtione qua quærit vtrum conſideratio mathematica ſit ſine materia, videtur dicere ſubſtantiã circũſcriptis accidentibus eſſe materiam intelligibilem, quia ſic non remanet cõpręhẽſibilis niſi ĩ intellectu, eo ꝙ ſenſibiles potentię non ptingunt vſq; ad ſubſtantiæ cõprehenſionem, & quia ſubſtantię accidunt accidẽtia ordine quodã: quia prius natura accidit ſibi quantitas, deinde qualitas, deinde paſſiones & motus. vnde cum accidentia ſm ſui rationem dependeant a ſubſtã tia, non pñt p intellectũ abſtrahi a ſubſtantia; ſed quantitas poteſt intelligi ſine qualitatibus ſenſibilib' a quib' dicitur materia ſenſibilis, quantitas enim nõ depẽdet a qualitatibus ſenſibilibus. & ideo poteſt abſtrahi ab eis, ſed non poteſt abſtrahi a ſubſtãtia q̃ eſt materia intelligibilis. & ibidẽ dicit ꝙ cũ dicimus ꝙ forma abſtrahit a mã, non intelligitur de forma ſubſtantiali, quia forma ſubſtantialis & mã ſibi correſpondens dependent adinuicem, & vnũ ſine alio nõ poſſit intelligi, eo ꝙ proprius actus ĩ ꝓpria materia fit: ſed intelligit de forma accidentali, quę eſt qualitas & figura: a qua quidẽ materia ſenſibilis abſtrahi nõ poteſt, cum qualitates ſenſibiles nõ poſſunt intelligi non intellecta quãtitate, ſicut patet ĩ ſuꝑficie & colore: nec etiã poteſt intelligi ſubiectum motus, qđ nõ intelligitur eſſe quantũ. Cõſimilẽ ſñiam imitatur Egidius romanus in 2. phy. in loco allegato. Scot' ẽt in. 6. meta. q6 ne prima tenet ſubiectũ ſciẽtiarũ mathematicarũ eẽ ſubſtãtiã corporeã. & Auicẽ. & vniuerſaliter oẽs ponentes formã corporeitatis coęternã in mã, videtur tenere ſubſtãtiã corporeã eẽ ſubiectum & mãm ĩtelligibilẽ, a qua nõ abſtrahunt ſcientię mathematicę. Sed in veritate iſta nõ ẽ mẽs Ariſt. nec antiquorũ expoſitorũ. Ariſt. n. in. 12. primę philoſophiæ. t. c. 44. expreſſe dicit ꝙ ex mathematicis ſola aſtrologia de ſubſtantia ſempiterna ſenſibili mẽtionem facit, aliarũ vero de nulla ſubſtãtia mẽtionem faciunt. Amplius Themi. 1. de aĩa in expoſitione. t. c. 16. expreſſe dicit mathematicũ ſolũ inania ſpacia cõtemplari. & Simplici' in 2, phyſi. in expõne tex. 18. & 19. dicit geometrã ſolũ corpus qđ eſt trina dimenſio, nõ aũt mãm, aut motũ cõſiderare, ita etiã Them. immo Themiſti. dicit ꝙ aſtrolog' quando vnà cum mathematico. i. cũ geometra cęleſtium corporũ accidẽtia ſpeculatur, nõ illorũ ſubſtã tiam quęrit, &c. Ita etiã Cõm. dicit ꝙ nõ cõſiderat de eis vt ſunt cęleſtia mobilia, ſed vt ſunt figurę tm̃. Amplius patet ex diffinitionibus poſitis ĩ geometria & arithmetica, vbi patet nullam dari per ſubſtantiam neque compoſitam, neque ſimplicem. vt patet in libro elementorum Euclidis de diffinitione lineæ, ſuperficiei, corporis, figuræ, circuli, trianguli, & ita eſt de diffinitione numeri & paſſionum eius in arithmetica. Amplius dicit diuus Thomas, & Egidius quod cum accidentia ſint poſteriora ſubſtantia, non poſſunt abſtrahi: & ſic cum qualitates ſenſibiles ſunt poſteriores quantitate

titate, non poſſunt abſtrahi, quia poſterius non poteſt abſtrahi, a ſuo priori. Reſpondetur ꝙ quādo prius eſt de quidditate poſterioris, tunc poſterius non poteſt abſtrahi a ſuo priori, ſicut ſpēs non pñt abſtrahi a gñibus, nec inferiora a ſuperiorib⁹: ſed ſi prius nō eſt de qdditate poſterioris, intelľs bene pōt abſtrahere: intelľs enim, vt dicitur 12. meta. cōm. 39. poteſt multa ſeparare quæ natura nō poteſt, quia aūt ſubiectum non eſt de quidditate accidentis, intelľs pōt abſtrahere accñs a ſubiecto. quia poteſt intelligere accidens intellectione ſimplici nō conſiderādo de ſubſtātia, quæ eſt ſubiectum eius. vnde Ariſt. in p̄dicamentis docuit qūo intellectus poteſt intelligere verū correlatiuū alicui⁹ iſto modo, procedit per viam abſtractionis, circūſcribendo omnia ab illo quæ accidunt, & ſunt extranea illi, ſicut ad non circūſcribendo ab ipſo ꝙ ſit homo & animal, & eadē ratio ſubſtātia ſola remanēte relatione dñi apud intellectū, qa tali remanente adhuc ſeruus dr̄ ad dñm. ideo dñs eſt per ſe correlatiuū ſerui. Ariſto. igitur docuiſſet modū impoſſ̄em ſi intelľs nō poſſet abſtrahere accñs a ſubiecto: immo magis, quia loqtur ibi de accñtibus quę ſunt in capitulo relationis quę hñt eſſe diminutū, intātū ꝙ quidā reputauerūt p̄dicamētū relationis eſſe de ſcdis intellectis, vt.d. Cōmen. 12 meta. com. 19. multo igit̄ fortius intelľs poterit abſtrahere quātitatē & qualitatem a ſubſtātia, quæ ſunt entia abſoluta & maioris entitatis. Amplius ꝙ dicit Thomas ꝙ intelľs formā ſubſtātialem nō poteſt abſtrahere a materia, quia in quadā relatione conſiſtit. Reſpōdetur ꝙ nō ſunt relatiua ſm eſſe, ſed ſm dici. Amplius eſt cōtra Ariſt. in 2. phy. tex. cōm. 12. vbi dicit ꝙ natura dr̄ de forma quæ non eſt ſeparabilis ſm eſſe, ſed ſm rationem. vbi lucidiſsimus Themiſtius dicit, formā porro dicimus non re, ſed ratione a materia abiungi. Amplius hoc ē cōtra Ariſt. 2. phyſi. tex. cōmē. 26. vbi licet dixerit materiā eſſe quodammodo ad aliquid: in eodē tñ textu terminans q̄onem in qua q̄rebatur vſq; ad quē terminū ſe extendit cōſideratio quidditatiua naturalis philoſophi, dicit, ꝙ vſq; ad ſpēs ſeparatas quidē ſed ĩ materia exiſtētes. vbi Themiſt. & græci exponunt ꝙ quanquā formę materiales quādoq; poſſunt cogitatiōe a materia ſeparari: nō tñ pñt actu aut ſubſiſtentia eximi: licet Commētator locū illum aliter interpretetur. & diuus Thomas dicat illud ꝓpter aīas rationales: tñ illud ſm antiquos expoſitores veritatē habet de oībus formis materialibus. & eſt authoritas Philoſophi. 1. de generatione & corruptio. tex. cō. 41. vbi dicit, hęc autē ſpēs ſine materia vt immaterialis potentia in materia exiſtens. &c. Amplius Cōmenta. 12. meta. cōm. 39 expreſſē dicit ꝙ intellectus innatus eſt diuidere cōiuncta in eſſe in ea, ex quibus cōponuntur, q̄uis in eſſe nō diuidantur ſicut diuidit materiam a forma, & formā a cōpoſito ex materia & forma, ita etiā dicit 7. met. cōm. 27. ꝙ generatū eſt diuiſibile in duas partes ratione, non actu .ſ. in materiā & formā. & 2. phy. cō. 12. dicit formā eſſe ſeparatā a materia

teria ſm diffinitionem, quod etiã dicit diuus Thomas. & Egidius de qualitatib' falſum eſt: quia Ariſt. in 12. primæ philoſophię vult, ꝙ in omni prędicaméto eſt propria potẽtia & proprius actus: & ex con ſequenti intellectus põt intelligere qualitaté per ſua ꝓpria principia nihil cõſiderãdo de principijs quã titatis: in omni.n. genere eſt inuenire quid propriũ. vt dicitur in 6. topicorũ. Dicamus igitur vt aperiamus veritaté in hoc quæſito ꝙ vt notat Alexander in principio libri priorum. naturalis in pleriſque locis vtitur mathematica abſtractione: ſcientię.n. ſibi inuicem famulanť. dat auté exemplũ Alexander ſicut qñ intellectus ratione ab ſtrahit formam a materia, & ſicut abſtrahit accidentia a ſuſtantia. vnde licet naturalis per diffinitionem naturalé nou poſſit diffinire formã ſine materia, nec ecõtra. qa ſic vt naturaliter conſiderantur, in relatione quadam conſiſtũt, vt dicitur in 2. phyſi. in tex. cõm. 26 & ſic etiã diffinitiones cõpletæ accidentiũ propria debent dari ꝑ ſubiecta, &c. nihilominus, per cogitationem & abſtractioné ſimplicem poteſt cõſiderare formã non conſiderando materiã aut econtra. & ſimiliter de accidéte & ſubiecto. ſed tunc naturalis in iſtis caſibus vtiť mathematica abſtractione nõ naturali quatenus naturalis, quia diffinitiones naturales ꝯcernunt materiam ſenſibilem: & ꝙ hoc verum ſit oſtenditur Ariſt. authoritate in primo cęli & mundi. tex. com. 92. & 93. Quod in omnibus habẽtibus formã in materia, ſiue ſint arte ſiue natura conſtantia: alterũ ẽ ipſa ſm ſeipſam forma; & ꝗ eſt mixta cum materia. vnde. d. iſtam propoſitionem verã eſſe in ſolutione illius quæſtionis, & confirmatur, qa videmus intellectũ aliquas diſpoſitiones attribuere formę ſm ſe cõceptę, quarum oppoſitas attribuit eidé vt concipitur cum materia. Dicit enim Cõmen. in 3. cæli. cõmẽ. 28, & etiã in 4. cæli. cõmen. 22. ꝙ grauitas in motu elementi, ſm ꝙ eſt forma tantũ eſt motor, ſed ſm ꝙ eſt ĩ prima materia eſt mota. qđ quidem fieri nõ poſſet ſi intellect' nõ eſſet aptus abſtrahere formam a materia ſeu diuidere eam. Animaduerte igitur & bene conſidera ꝙ eſt magna differentia, dicere intellectum poſſe abſtrahere vel diuidere hoc ab hoc, & dicere ĩtellectum poſſe diffinire hoc ſine hoc. Nam abſtrahere hoc ab hoc nihil aliud eſt, quã intelligere hoc, alio nõ intellecto, & hoc intellectus vniuerſaliter facere poteſt in oĩbus iuuicé coniunctis in eſſe, vbi vnũ nõ eſt de quidditate alterius, & quia materia & forma ſunt primo diuerſa, & ſubſtantia & accidés ſunt primo diuerſa, & ſubiectũ non eſt de quidditate ꝓprię paſſionis. dico ꝙ intellectus indiſcriminatim poteſt iſta per abſtractioné & diuiſionem quãdam apprehendere: quia innatus eſt diuidere ea ꝗ ſunt coniuncta in eſſe. tñ intellectus nõ poteſt diffinire formam materialem ſine materia, nec ecõtra: nec poteſt diffinire accidens ſine ſubiecto ꝓprio: quia diffinitio explicat completę rei eſſentiã: & licet forma nõ ſit de quidditate materię, nec econtra: quia tñ in quadam relatione conſiſtit, vt dicitur in 2. phyſi. ideó

non poteſt complete diffiniri, niſi
in eius diffinitione ponatur mate-
ria,vel expreſſe,vel conſecutiue. vt
dr̄.in 2. phyſi. in tex. cõmenti vlti
mi.& ſimiliter completa diffinitio
accidentis debet dari per ſubiectũ,
quod cadit tanq̃ additum. vt dicit'
in 7. metaphy. tex. cõm.17. Non
diſtinxerunt igitur iſti doctores in
ter actum abſtrahendi,& diffinien
di,& tamẽ eſt magna diſtinctio,li
cet vterq; ad primã intellect' ope
rationem pertinere videatur, ſed ẽ
differentia magna,ſicut inter actũ
imperfectum & perfectũ,ſi bñ con
ſideras. Vnde Ariſt.iſto modo do-
cuit in 2.phyſi.in tex. cõ. 19.ad di
ſcernendũ diuerſitatẽ ĩ natura for-
marũ in ſua abſtractione a mate-
ria ſenſibili ex diffinitionibus earũ
ponendo regulã, ꝙ quæcunq; for-
mę diffiniri poſſunt ſine materia
ſenſibili,tales ex ratione ſui ſũt ab
ſtractę a mã & vt ſic ptinẽt ad ma
thematicũ:quęcunq; vero impoſſe
eſt vt ſine materia diffiniantur pti
nent ad naturalẽ: impoſſibile.n. ẽ
q̃dditates naturales diffinire ſine
materia & trãſmutatione , vt dicit
Cõmenta. 7.meta.cõm. 39.vnde
ex diffinitionibus, quę cõplete rei
naturam oſtendunt talem dr̄iam
venatus eſt.& iſto modo ẽt ꝓceſſit
in 6.meta.dum venatus eſt diffini
tionẽ formalẽ in ſcientijs ſpeculati
uis ex diuerſis modis diffiniẽdi,pp
hoc igitur dixit in 2. phy. in loco
pallegato:fiet autẽ hoc vtiq, mani
feſtum ſi aliquis tẽtauerit vtrorũq;
» dicere terminos & ipſorũ accñtiũ:
» impar quidẽ enim & par, & rectũ,
» & curuũ,adhuc aũt & numerus,&
» linea,&figura ſine motu,caro aũt,
» & os,& homo nõ adhuc, ſed hęc ſi

cut naris ſimũ,ſed non ſicut curuũ
dicitur. Vbi notat Com. cométo.
19.ꝙ formarũ quędam ſunt ma-
gis ſeparabiles,&quędam minus.
vnde formę illę quę indifferenter
concipi poſſunt ſine materia ſenſi
bili,& cũ materia ſunt illę in q̃bus
cõuenit naturalis cũ mathemati-
co,ſed mathematicus cõſiderat &
diffinit eas abſq; materia, quę eſt
principiũ tranſmutationis:natura
lis vero cũ materia, ſed illę formæ
quę nullaten' ſine materia diffini-
ri poſſunt,illę ſunt appropriatę na
turali,aut artibus medijs,quæ etiã
ſine materia ſenſibili diffiniri non
poſſunt.vt dr̄ in 2.phy.tex.cõ.20.
licet minus appareat ĩ eis quam ĩ
puris naturalibus: & vt redeamus
ad propoſitum . materia intelli-
gibilis , vt Ariſtoteles dicit ſunt
mathematica i.res mathematicę,
ſicut.v.g. in geometria punctus,&
magnitudo,ſeu continuũ & paſſio
nes eius vt abſtrahũt a qualitatib'
ſenſibilibus dñr materia intelligi-
bilis,ſiue tale continuũ ſit ad vnũ
diuiſibile vt linea,ſiue ſm duo vt
ſupficies,ſiue corp' quod eſt vnde-
quaq; diuiſibile . vñ Cõmmen. in
3. cęli.cõm. 6. inquit ꝙ geometer
cõſiderat corpus inquantũ eſt quã
tum,ſine accidẽtibus aliorũ prędi-
camentorũ:ſed naturalis ꝯſiderat
corp' tunc cũ accñtibus cęterorũ p̃
dicamentorũ.& iſta ẽt eſt expreſſa
ſnĩa Ariſt.in 11.meta. cap.3. inq̃t
enim mathematicus circa ea q̃ ex
ablatione theoriã facit: circũtollẽs
enim oĩa ſenſibilia ſpeculatur,pu-
ta leuitatẽ& grauitatem,& duritiẽ,
& cõtrarium.adhuc autẽ & calidi-
tatem,& frigiditatem,& alias ſenſi
biles q̃litates ſeu ꝯtrarietates . ſolũ
autem

aſit derelinquit quātū & cōtinuū, horum quidē ad vnū, horum vero ad duo, horū autē ad tria, & paſſiones horū inquantū quanta ſunt & continua. & nō ſecundū aliud ſpeculatur, hæc ille. Ita dic conſequēter in arithmetica ꝙ numerus, & vnitas, & paſiones numeri inquātum ſunt q̃titas diſcreta, & abſtrahunt a cæteris prædicamētis ſunt materia Itelligibilis in arithmetica. Sed cōtra iſtā determinationē inſtat, quia Ari. in 4. priæ philoſophiæ. t. c. 4. tot ſunt partes philoſophię, quot sūt partes ſubſtātię & ita nō vr̄ eē aliqua ſcīa ſpeculatiua, q̄ nō ſit de ſuba, & cū ſcīa mathematica ſit ī numero ſcientiaꝝ ſpeculatiuarū. videt ergo ꝙ ſit de ſubſtantia. Amplius tu dixiſti ꝙ naturalis nō poteſt diffinire formā ſine materia, neq, accidēs. ſine ſubiecto ꝓprio: & quæ eſt ratio diuerſitatis ꝙ mathematicus diffinit ſine ſubſtantia, q̄ eſt ſubiectū quantitatis, ſi materia Itelligibilis a qua mathematicē nō eſt abſtracta nō eſt ſubſtantia, ſed eſt quātitas vel continua, vel diſcreta. Ad primū r̄ndetur ſm expoſitionem Auerr. per philoſophiam Ariſt. intellexit primā philoſophiā, quæ per antonomaſiam philoſophia dicitur: & quia ſubſtātiæ quędā ſunt abſtractæ a materia, quædā vero inter ſe in materia. ſic prima philoſophia ſecat in duas partes, quarū altera cōtemplatur ſubſtantias materiales quatenus ſubſtantiæ & entia. ſunt. alia vero cōſiderat de abſtractis, & iſta eſt via Auero ſine dubio ibi. Vel ſm Alexand. ſicut in entibus mathematicis quædā ſunt prima, quædā ſcda. idcirco mathe.

q̄dā eſt 1. quędā 2. quędā. 3. 1. v. g. ē quę circa plana verſat. 2. quæ circa ſolida, deinde aſtrologica quæ ſolida quę in motu ſunt cōſiderat, tum mechanica quæ naſcentia & pereuntia tractat, qui ordo in ſubſtantijs quoq; reperit. nam primę ſunt ingenitę & immortales q̄ corpore vacant nec mouentur, de quibus prima philoſophia edifferit. 2. vero philoſophia de ſempiternis quæ motu cientur. 3. quæ ſubſtantias cōſiderat naſcentes & intereūtes, nam hæ ſubſtantiæ vltiæ ſunt. vbi patet ꝙ duo vltima mēbra per tinent ad naturalē ſub rationibus ſenſibilibus, licet eadē pertineant ad diuinū ſub rationibus tranſcendentib᷒. vt notat Cōmenta. 12. metaph. cōm. 1. 6. & 29. ita ꝙ ſm nullam expoſitionē cogimur dicere mathematicas puras de ſubſtātia theoriā facere. Ad aliud r̄ndetur ꝙ mathematicus, vt dicit Cōmenta. in 1. phyſi. cōm. 1. ſolum cauſam formalē conſiderat. vnde ſolū formā declarātē quidditatē cōtinui, aut diſcreti, vel paſſionū iſtorum vt abſtrahunt a ſuba, & a cæteris ꝑdicamentis, & tales diffinitiones sūt media q̄ ſufficiunt ī demōſtrādis accn̄tibus q̄ emanāt a ſuo ſubiecto in tali eē imaginabili: & ideo nō ingreditur (vt inquit Cōmen.) in diffinitionibus taliū materia, q̄ eſt cauſa tranſmutationis ſed naturalis, quia eſt artifex ſenſatus, verſatur enim circa res ſenſibiles, non poteſt abſtrahere a tali materia ſēſibili nec a ſubſtantia tali a qua fluit eſſe ſenſibilę, & ſi quandoq; diffiniret illę eſſent diffinitiōes dialecticę & vanę, vt dicit Philoſoph᷒ in primo de anima. tex. cōmē. 11.

vnde Cōmentator 1. phyſi.cōmē. vltimo dicit ꝙ formarū quędam ſunt in materijs,& quędā ſunt abſtractę a materia. & ideo conſideratio de formis eſt duarum ſcientiarum,ſ.naturalis & diuinæ:quia quidditatiue naturalis conſiderat formas materiales, & diuinus abſtractas,& patet ꝙ nulla fit mētio de ſciētijs mathematicis:quia opinio eius fuit,mathematicū purum ſolum circa quantitates verſari, & hoc teneo.

Materia dupl'r dicit̄,aut quo ad ipſū prima,aut omnino prima. 5.met. tex. cō. 5. vbi Commen. d.ꝙ materia dr̄ duobus modis, aut cōis oībus entibus,aut ꝓpria vnicuiq; enti. idem. 3.cæli. cōmē. 67.& 1. phyſi. cō. 82.& 2.phyſi.10.

Materia non dr̄ natura, niſi quia recipit naturam ſ.formā quę principaliter ē nā. 5.meta.tex.com.5.

Materiā vnam habent vniuerſaliter quæ adinuicem tranſmutantur,5. meta.tex.cōm.11.idem 1.de generatione & corrup. tex.cōm.43.

Materia eſt prior forma ſm poteſtatē, forma autē eſt prior materia ſecundū actum.5. meta. tex. cōm. 16.& eſt in caplo de priori.

Materia prima eſt tanquā genus altiſſimum: materia aūt propinqua eſt vltimā formā habens in generatione.i.quæ recipit vltimā formam.5.metaphyſi. cōmē.29. Ex quo loco poſſumus declarare authoritatē Auerr. in 1. phyſicæ auſcultationis.in cōm.1 in qua adeo laborauerunt expoſitores vt Egidius rom. in quolibeto.5. q.19.& ſimil'r Ioannes de baccone in quolibeto 2. qōne, qua quęrit vtrum materia ſit pura potentia ſimil'r Burleus in illo loco multū laborat, tū ex preſenti loco Cōm. poteſt declarari per ſeipſum.prima.n materia eſt ſicut genus altiſſimū, per genus altiſſimū intelligo genus generaliſſimū. Vbi aduerte ꝙ nō eſt intētio Auerrois aſſimilare primā materiā generi generaliſſimo quātum ad prædicationē & vniuerſalitatē ꝑdicationis,tunc.n.ſibi manifeſte contradiceret in primo meta. cōm. 17. & in 12. metaphy.cōm. 14. vbi inquit, ꝙ prima materia nō habet intentionē alicuius cōis, vniuerſalis ꝑdicabilis de pluribus ſicut genus. Alexander enim ſcripſit demonſtratiue ꝙ materia nō ſit genus,ſicut dicit.& eſt videre in 2.lib. naturaliū qōnum.qōne vltima, Sed talis ſimilitudo eſt pęnes hoc, nāſicut genus altiſſimū non habet ſuperueniens gen⁹ in quod poſſit reſolui. ſunt enim decē gn̄a gn̄aliſſima, vt dicit Porphirius, tāquam decē rerū prīcipia: principij autem propriū eſt primum eſſe. 5. meta. tex.cōm. 1. Sic prima materia nō habet priorē in qua reſoluatur.& ideo appellatur ſimplex. per vltimā formā autē intellexit formam vltimatā non ordinabilem ad vlteriorē formam,ſicut ī mixtio vltimæ formæ eſt forma mixti:& illa nō ordinatur ad vlteriorē,ſicut formæ elementariæ ordinant̄ ad formā mixti,vt patet ex fine primi de gn̄one. Et ideo quęcunq; mediant inter primā materiā & vltimam formā,appellant̄ materiæ cōpoſitæ & formę cōpoſitę: quia materia taliū reducit̄ ad primā materiā,& forma talium ordinat̄ ad vltimā formā.Sic igit̄ primā præter materiam & vltimā formā,omnia media

media ſunt materiæ compoſitę &
formæ compoſitæ, ſed illa duo tm̃
ſunt cauſę ſimplices. Quod aũt
dixit Egidius illud intelligi ſm di-
uerſum modũ abſtractiónis, quia
forma generis & forma ſpeciei ſm
Impugnatio Egidij orm. Auerroẽ ſunt vnũ realiter, ſed diffe
runt ſm maiorem aut minorẽ ab-
ſtractionẽ: materia enim, vt dicit
Cõmentator 1. meta. cõ. 17. prius
recipit formas magis vniuerſales,
& eis mediãtibus recipit min⁹ vni
uerſales vſq; ad indiuiduales. licet
hoc verũ ſit ꝙ huiuſmodi gradus
dãtur in forma, & etiã in materia.
vt eſt videre in vltimo capitulo li-
bri de ſubſtãtia orbis ab Auerroe,
vbi dicit ꝙ materia habet gradus,
& potẽtia habet gradus: nihilomi-
nus videt̃ mihi ꝙ iſta expoſitio nõ
quadrat expoſitioni Auerrois, qui
vult ꝙ Ariſto. in ꝓbatione illius
maioris, in qua dicit̃. Tunc enim
opinamur cognoſcere vnũquodq;
cum cãs primas cognoſcimus, &
prĩcipia prima, & vſq; ad elemẽta.
Vbi dicit ꝙ per cauſas primas in-
telligit cauſas ſimplices exiſtẽtes ĩ
re primas nõ cõpoſitas, & ſunt pri-
ma materia & vltima forma, & ex
ꝯſequẽti loquit̃ de cauſis realib⁹ &
in eſſe reali cõſideratis, & non ſm
abſtractionẽ rationis. quia Philo-
ſophus naturalis eſt artifex realis,
& ſua intereſt cognoſcere oẽs cau-
ſas reales, & propinquas, & remo-
tas, ſed illa cõſideratio ſm differẽ
tiam rationis inter gradũ minoris
abſtractionis pertinet ad artificẽ
rationalem vł cõmunem. vnde di
cit. Quæ enim ſunt præter primã
materiã & vltimam formam cu-
iuſlibet rerum naturaliũ, ſunt ma
teriæ cõpoſitæ & formę cõpoſitæ.
loquitur. n. ſm eſſe rationalę. Et
ex hoc patet quanto plus ſit accu-
ſationę dignus ille bonus Ioannes Impugnatio Ioãnis de baccone.
de baccone in loco allegato, qui p
vlimã formã expoſuit primũ mo-
torem, motus authoritate Cõmen
tatoris in. 12. meta. cõ. 18. vbi ha-
bet ꝙ omnes formæ naturales sũt
in potentia in prĩa materia, & ſunt
in actu in primo motore. Sed hoc
iterum ſtare non poteſt: quia licet
dictũ Cõmentatoris ſit verum, ibi
tñ non facit ad propoſitum, quia
Cõmentator dicit hic ꝙ per cau-
ſas ſimplices Ariſt intellexit cau-
ſas exiſtentes re primas & nõ com
poſitas, vbi patet ꝙ loquitur de cau
ſis intrinſecis primis. Manifeſtum
eſt autẽ ꝙ primus motor non ẽ de
principijs intrinſecis, ſed extrinſe-
cis. Sed dices tunc iſta expoſitio Obiectio.
non poteſt verificari niſi in mixtis
& in habentibus plures formas, in
elementis autem non videtur ve-
rificari vbi non eſt niſi vna for-
ma tantum. Soluitur quòd, vt di- Solutio.
cit Cõmẽtator primo phyſico. cõ.
primo, propoſitio illa Philoſophi
omnia habẽtia principia cãs & ele
menta non cognoſcunt̃ niſi ex co
gnitione principiorum, aut cauſa-
rum, aut elementorũ ſuorum im-
poſsibile eſt vt hæc cõiunctio, aut,
ſit ſicut copulatiue natura, nã di-
ſpoſitio ſcientiæ certe inuenitur in
rebus habẽtibus cauſas quaſdam
per ſcientiam illarum cauſarum,
ſicut inuenitur in habentibus oẽs
cauſas. Tunc igitur in ſimili in ele
mentis non eſt niſi materia prima
& forma elemẽti, & illa eſt vltima
forma in elemento, quia vlterio
rem non habet neq; priorem ſe-
cundũ rem. & ideo ſcientia de ele
men-

mẽtis perficitur in ſcientia cauſarum ſimplicium præciſe quãtum ad cauſas intrinſecas, ſed ſcientia mixtorũ habentiũ plures formas & plures materias perficitur ex cognitione cauſarũ ſimpliciũ & cõpoſitorum. nõ igitur impedit expoſitionẽ Cõmentatoris aliquid hoc quod obijciebatur, ſicut vides clare. nam quod dr̃, quod enim eſt inter primã materiam & vltimam formã cuiuslibet rerum naturaliũ ſunt materię cõpoſitę & formæ cõpoſitę, intelligit̃ in qbuſcunq; ſũt plures formæ, plures materiæ, ĩ ea rentib⁹. n. multitudine tali impoſſe ẽ vt hoc verificetur maxime ſm naturalẽ conſiderationẽ, quæ conſiderat res in eſſe reali, & non ſm eſſe rõnis, vt dictum eſt.

Materia alia remota, alia propĩqua, 5. meta. tex. com. 29.

Materia dicitur genus. 5. meta. tex. cõm. 33. & eſt in capitulo de gñe. vide in concordantijs.

Materia & forma dicunt̃ diuerſa genere. 5. metaphy tex. com. 33. Vbi aduerte ꝙ litera Arabica ibi ẽ corrupta, quia dicit ꝙ ſunt idẽ gñe & Cõm. exponit qa fit ex mã & forma vnum. vide in concordantijs.

Mathematicę demonſtrationes procedunt a notioribus naturæ & nobis ſimul. 1. phy. cõ. 2. idẽ. 7. meta. tex. cõm. 10. & 3. cæli. com. 61. & 1. de anima. cõm. 10.

Mathematicæ conſiderant de cauſa formali tãtum, quod patet primo phyſi. cõm. 1. vide qũo ſit intelligendũ. 2. phyſi. cõ. 68.

Mathemathici non dicũt magnitudinem augeri in infinitũ in actu, ſed ſolum eſſe quantãcunq; voluerint finitã, tertio phy. tex. c. 71.

Mathematicæ magnitudines habẽt contactũ. 5. phyſi. cõmen. 22. & habetur in primo de generatione & corruptione. in texto cõmẽ. 44. & 4. phyſi. tex. cõmen. 76. idem 5. phyſi. cõm. 30. & 39.

Mathematicus cõtactus aſſimilatur continuo, quia vltima reuertũtur in vnum 5. phyſi. cõm. 22. & 30. & 39. ſecus de contactu naturali, quia duo vltima remanent duo demonſtrata in actu.

Mathematicus aliter cõſiderat magnitudines, & aliter naturalis. primo cæli. cõ. 1. idem 2. phyſi. tex. com. 18. & 3. cęli. com. 6.

Mathematica nõnulli crediderunt eſſe ſubſtantias. 6. meta. tex. cõ. 5.

Mathematic⁹ circa ea quæ ex ablatione theoriam facit, circuntollens enim omnia ſenſibilia ſpeculatur, puta leuitatẽ & grauitatem, & duritiem, & contrariũ, adhuc autem caliditatẽ & frigiditatem, & alias ſenſibiles contrarietas. ſolum autẽ derelinquit quantum & continuũ 11. primæ philoſophię. cap. 11. Ex quo loco manifeſte deduci poteſt materiã intelligibilem eſſe ipſum quantũ vt abſtrahit ſm rationem ab omnibus qualitatibus & contrarietatib⁹ ſenſibilibus, vt declaraui in theorematibus in proprio theoremate de hoc: vbi declaraui qũo ſit intelligendũ mathematicum non abſtrahere a materia intelligibili, cõtra Egidium roma. & alios tenentes materiã intelligibilem eſſe ſubſtantiã.

Mathematicorum quidditates poſſunt ĩtelligi ſine ſenſu, & motu, & ſine mã ſenſibili. 7. met. tex. c. 39. & 37. & 6. metaphy. tex. cõm. 2.

Mathematicus vtit̃ cõmunibus proprie

prię. 11. primę philoſophię. cõ. 3. & in 1. poſteriorũ analiticorũ. tex. cõ. 24. & in 4. primæ philoſophię tex. cõmen. 7.

Mathematici ſolã quãtitatẽ ſpectãt quo opere neq; vſus corporis natu ralis eſt, neq; affectionũ herentiũ corpori in eo ꝙ naturale eſt, quales ſunt caliditas, frigiditas, humiditas, ſiccitas, ſed in cõtẽplationẽ ſola ſpacia ipſa mera, inaniaq; & confinia corporũ adhibentur. Themiſtij ſententia. 3. de aĩa. cap. 50. Inde ſcire potes quid ſit materia intelligibilis cõtra multos latinorũ. vide quę ſcripſi in theorematibus de hoc.

Mathematica ideo abſtractatione & abiunctione conſtare dicuntur, qm̃ ab his quę in naturalibus corporibus vſitantur loco, qualitate, tẽpore, actione, motu, affectiomb⁹, & reliquis generibus eximunť, abiungũturq;. Themiſtius in 3. phy. 71. & habetur ab Ariſtotele in 10. met. cap. 3. & Auer. in 3. cęli. cõ. 6.

Mathematicus vtitur longitudine, latitudine, & puncto indimenſibili ſeparatim atq, ſeorſum: q̃uis mini mum illorũ ſubſiſtat actu per ſe, quia tñ finguntť ſubſiſtere, in conſi deratione per ſe ſine mendacio veniunt. Themiſtius 3. phy. ſup tex. 71. Ex quo ſcire poteris differentiam inter naturalẽ & mathematicum. nã licet Ariſt. in 2. phyſi. tex. cõ. 16. dixerit corpora phyſica habere ſuperficies, & longitudines, & puncta, ſicut mathematica. tñ naturalis nõ conſiderat talia inquantum naturalis eſt, vt ſunt ſeorſum & ſeparatim ſe habẽtia: ſed ſi quãdoq; naturalis cõſiderat ſolam longitudinẽ ſine latitudine tunc vtitur mathematica abſtractione, ſicut etiã in pleriſq. alijs rebus, vt bene notat Alex. vnde nulla eſt phyſica magnitudo niſi corpus. ſicut bene notat Simplicius authoritate eiuſdem Alexãdri in primo cęli & mundi. vnde lineę naturales ſũt corporeæ, & ſuperficies ſiſr: & pũcta naturalia ſunt corporea, quatenus naturalia ſunt, ſicut ſunt minima naturalia, & ſicut ſũt poli mũdi naturales, ſed mathematice ſũt pũcta indiuiſibilia. ſicut notat Cõmentator in 2. cęli. cõm. 14. & in 4. phyſi. in cõm. 118. Et ſic loquũtur Peripatetici de iſtis. Et nota bene hoc, quia latini noſtri de hoc ſunt in maxima altercatiõe. vnde lucidiſſimus Themiſtius expreſſe in præſenti loco dicit ꝙ non oĩs linea naturalis eſt, quæ & naturã requirat & locũ. nam mathematice quædam dicũtur, quarũ veluti locus eſt animus ſpeculantis.

Mathematicorũ entium gña repreſentãt materias fictas intẽtionales: ex paraphraſi meta. tract. 2.

Mathematicæ ſcientię, & ſciẽtia de aĩa conſiderant res partim in materia, partim vero, a materia abiunctas res ſimplices, in prologo primi phyſi. & Amonius (vt Philoponus tradit) in principio libri de anima, de qua opinione vide quæ ſcripſerim in qõnibus miſcellaneis. &c.

Mathematici: oẽs naturales affectiones a contẽplatione ſua reijciunt, ſolas meraſq; magnitudines, & nuda ac inania ſpacia finiunt, finiendis his neq, materiã neq; naturalem qualitatẽ adiungunt. Themi. 1. de aĩa. com. 17. contra illos, qui ponunt ſubſtantiam corporeã eſſe ſubiectum ſcientiarũ mathema.

Mathe-

Mathematica dicuntur ex ablatione,& naturalia ex appoſitione. 3. cæli.tex.com.6.

Mathematicis quęcunq; inconueniētia accidunt, neceſſe eſt naturalibus accidere. 3.cæli. cōm. 6. Vbi vide limitationē Auerrois ꝙ habet veritatē in pluribus, ſed non in oī loco.& vide bene calcem commēti ſexti iam allegati: quia bene intelliges hoc.

Mathematicus & naturalis conueniunt in hoc,ꝙ continuū eſt diuiſibile in infinitum,ſed differunt ꝙ ſit augumentabile in infinitū: qa mathematicus cōcedit hoc, ſed naturalis negat illud,vide cauſam. 3. cæli. cōmen.6.

Mathematicus cōſiderat continuū, vt eſt ſeparatum a materia: ſed naturalis vt eſt cōiunctū materiæ.ibidem cō.6.& 1. cęli.com.1.

Mathematici cōſideratio de corpore eſt,inquantū eſt quantum ſine alijs accidentibus: ſed cōſideratio naturalis eſt de corpore inquantū eſt quantū cū cæteris accidētibus cæterorū prędicamentorū 3.cęli.c. 6. idem habetur ab Ariſto. in 11. primæ philoſophiæ.cap.3.

Mathematici ex diffinitionibus facile in notitiam accidentium deueniunt:naturales vero ecōuerſo procliuius ex accidētibus in diffinitionem accedunt. Themiſtius 1. de anima.tex.cōm.11.conſimile habetur ab Auerroe primo phyſi. cō. 2. & in 7. meta. cōm.10.

Mathematica habent tactum & locū.1.de generaione & corruptio. tex,cō.44.idem.4. phy. 47.& 76.

Mathematicæ artes primum circa ęgyptum conſtiterunt. ibi namq; ſacerdotum gens vacare dimiſſa eſt.ex proemio meta.

Mathematica exiſtentiū ſine motu ſunt extra ea quæ ſunt circa aſtrologiam,diſputāt tñ & tractant omnia de natura. 1.meta. tex.cō.19.

Mathematica non admiſcenť cum materia. 2.meta. tex.cōm.vltimo.

Mathematicæ non demonſtrāt per genus cauſæ finalis. 3. metaphy. tex. cōm. 3.

Mathematicæ nullam de bono aut malo faciunt rationē.ibidem. Ex illo textu colligitur in mathematicis non eſſe bonū. vide tñ & conſidera diligenter ꝙ (vt inquit Auerroes in cōmento.) iſta res indiget conſideratione. vbi ſcire debes ꝙ Ariſt.in 13.metaphy.ī calce primi capitis īquit, quonjam autē bonū & honeſtū alterum, hoc quidem ſemper ī praſi,bonū autē & in immobilibus dicētes nihil dicere mathematicas ſcientias de bono aut optimo,mentiunť: dicunt enim & demonſtrāt maxime, non.n.ſi nō nominatū. opera autē & rationes oſtendunt nō dicunt de ipſis:boni autē maxime ſpecies,ordo,& commenſuratio,& id quod terminatū eſt quę maxime oſtendunt mathemathicæ ſcientiæ, & q̄ro multorū cauſa videnť hoc.&c. Et iſte eſt locus quem innuit Auerroes in commento 3.ſuper 3. primæ philoſophię dum dixit ſuper iſtis verbis & ipſe dixit in tractatu de quo loquitur in principijs mathematicorum ꝙ ordinatio numerorū & magnitudinum inuenitur in eis, & indiget hoc perſcrutatione. Vbi ſcire debes ꝙ vt notat bene Alexander in præſenti,ratio adducta per Philoſophum eſt deceptio quędā: nā hac potiſſimū cā mouetur ad oſtē-

Digreſſio an in mathematicis ſit bonum.

 den-

dendum in immobilibus non eſſe bonum, quia omne bonũ finis ē. finis autē cuiuſdam actus finis eſt: omnis autē actus cum motu eſt. inquit enim: nã non omne bonũ ſuapte natura agendũ eſt, ſed partim agendum, partim contēplandum: non agendum cuiuſmodi ē in mathematicis, veritas enim eorum quæ bonum quoddam eſt vt finis in ipſis expetitur. Et ideo animaduerte bene & conſidera ꝙ etſi Philoſophus iſta adduxit ibi eſt ĩ parte argumentatiua, nõ quia hęc ſit eius intentio ꝙ in ſcientijs mathematicis nulla ſit bonitas, alioquin ſcientię ſpeculatiuę nõ eſſent de numero bonoꝝ & honorabiliũ, contra Philoſophum in principio libri de anima. patet. n. authoritate Philoſophi ſcientias mathematicas enumerari inter ſcientias ſpeculatiuas. 6. metaphy tex. cõmen. 2. Et licet Plato dixerit illas eſſe ꝓpter exercitium, vt alias declaraui, quia tamen quandoq; Ariſto. ex mente ꝓpria videtur etiã aſſerere illud in entibus mathematicis nõ eſſe bonũ neq; finis rationem De bes ſcire ꝙ vt eſt ſententia Philoſophi in 2. phyſi. tex. cõ. 18. eędem ſunt lineę mathematicæ, & naturales, & quia formę iſtę non terminãt motum, nec habent rõnem finis, niſi vt ſunt naturales, quia mathematicus abſtrahit a motu, & ꝑ huiuſmodi fine per motum attingendo, ſic ſub illa ratione non eſt ĩ eis ratio boni neq; finis, ſicut ē in naturalibus. & hoc eſt qđ pulchre declarauit Auerroes ĩ 2. phy. in cõ. 74. formæ quæ ſequitur naturam entis, non eſt dicta nobilior, vt forma mathematica. non enim dicimus ꝙ lineæ exeuntes a centro circuli ad circumferentiã ſunt ęquales, vt circulus ſit nobilior, ſed hoc contigit naturæ circuli: & ideo nobilitas nõ inuenitur in formis mathematicis: hoc enim .ſ. nobilitas nõ accidit formis, niſi ſm qđ ſunt finis. quare intelligas modo quomodo bonitas & nobilitas non eſt in formis mathematicis, quia cum ſint eędem cum formis naturalib᷒, non habent bonitatē, niſi vt ſunt in materia ſenſibili in eſſe naturæ, ſeu reali, qui ſic ſunt finis motus agentes, & non habent bonitatem iſtæ formæ, & ſunt in imaginatione vt cõſiderant̃ a mathematico. dicit enim Commen. ꝙ balneum in anima mouet vt efficiens, & balneum extra animam mouet vt finis: bonum enim & malum ſunt ĩ rebus. & aduerte ꝙ Cõmen. 3. metaphyſi. cõmento. 3 dicit ꝙ poteſt contingere vt ſit in immobilibus bonum, ſed non per ſe, ſed per accidens, quod ideo dicit, pro quanto ſunt eadem ſubiecto cũ rebus mobilibus in quibus per ſe eſt ratio finis, qui attingitur per motum, q̃a ibidē Cõmen. dicit ꝙ mathematica licet ſint in re mota, tñ non mouentur niſi per accidens, & ſic etiã ꝑ accidēs ſunt finis mot᷒, & ſic bonum in eis inuenit̃ per accidens illo modo, ſed non propter hoc tollitur, quia contēplatio entium mathematicorũ quorũ finis eſt veritas nõ ſit de genere bonorũ: & q̃a etiam illarum ſcientiarũ cognitio multis artibus & mechanicis, & ſpeculatiuis poſſit eſſe proficua & vtilis, vt dixi in concordantijs ſuper primo phyſicorum.

Mathematica licet ſint in re mota, ta-

tamen non mouentur niſi per accidens. tertio metaphyſico commento. 3.

Mathematicarũ ſcientiarum quędã ſunt primæ, vt arithmetica & geometria: quędam ſunt non primæ, vt proſpectiua & muſica. ex 4. meta. tex. com. 4: vnde colligitur ſciẽtias medias, magis enumerandas eſſe in genere ſcientiarum mathematicalium, quàm cum naturalibus. vide in concordantijs.

Mathematicorũ ſunt principia elemẽta & cauſę. 6. primę philoſophię tex. cõ. 1. Ex quo patet Auerroẽ. Alexandrumq;, & alios grecos expoſitores etiã aliter potuiſſe exponere authoritatẽ illã ĩ principio phyſicæ auſcultationis. vbi Ariſt. exorditur dicens, in vnaquaq; doctrina cuius ſunt principia vel cauſæ, vel elemẽta, cognitio ex horũ fit perceptione atq; ſcientia: ipſi enim per principia exponunt cauſas agẽtes: & mouentes, & per cauſas fines, & per elementa principia exiſtentia ĩ re, vt ſunt materia & forma. iuxta autẽ iſtam expoſitionẽ mathematicorũ nõ eſſent principia, elẽnta, & cauſæ. cuius tñ oppoſitũ ſcribit Philoſophus in pñti authoritate, immo Ariſto. in hoc loco ſubdit propoſitionẽ vniuerſalẽ dicẽs. & totaliter omnis ſcientia intellectualis participans aliquid intell'is circa cauſas & principia eſt, aut certiora, aut ſimpliciora. & licet non addat & elementa, hoc fecit breuitati indulgens ſm ſuam conſuetudinẽ: ita ꝙ vľr quęlibet ſcientia vel ſpeculatiua, quę ẽ vere intellectualis; vel pratica, quę particeps eſt intellectus: qa agibilia de quibus eſt ſcĩa pratica non ſine intell'u fiunt, vt patet ex 3. de anima. & ex 6. ethicorum. & ex 2. phyſi. Vnde videť mihi oẽm ſcĩam ſm. Ariſt. ſententiam eſſe ex principijs, cauſis, & elementis. Nã principia immediata ĩ qualibet ſcĩa quæ ſunt propoſitiones per ſe notę & conceſſę in illa ſcientia rõne qua nõ habẽt in tali ſcientia priores propoſitiones, per quas demonſtrari poſſunt, ſic talia principia dici poſſunt. ſcribit enim Ariſtoteles in principio 5. meta. ꝙ de ratione principij eſt primũ eſſe. & 1. poſteriorũ dicit. Idẽ autẽ eſt primũ & principium, & eædẽ propoſitiones inquantũ ſunt cauſę cõcluſionis demonſtratę, ſunt cauſæ nõ ſolũ in inferẽdo, ſed in eſſendo. ſiquidẽ demonſtratio faciens ſcire eſt ex cauſis vtroq, modo; & pſertim in demonſtratione ſimpľr dicta, in demõſtratione autẽ quia, dicunť, cauſæ in inferendo tñ, in ordine aũt ad totã demonſtrationẽ, quę formaľr cõponitur ex eis dñr elementa. ſiquidẽ ratio elẽti eſt vt ſit in re quę cõponitur ex eo. vnde 5. meta. tex. com. 4 dicit expreſſe, ꝙ elẽnta etiam dicunť reſpectu demõſtrationũ: & ſic demõſtratiões primę ĩ vnaquaq, ſcĩa, dñr elẽnta reſpectu aliarũ demonſtrationũ. vbi Commentator dicit primę demonſtrationes quę cõponuntur ex primis propoſitionibus ſunt elemẽta omnium demonſtrationum quæ cõponuntur ex eis: demonſtrationes enim compoſitę diſſolnuntur in demonſtrationes ſimplices. iſtę autem non diſſoluuntur in alias, & ita ſaluare poſſumus in omnibus ſcientijs eſſe principia, cauſas, & elementa iuxta iſtam ſententiam, quid enim melius eſſe po

teſt quam Ariſtoteles per Ariſtotelem interpretari.

Mathematica abſtrahit a motu. 6. meta. tex.cõm.2. & 3. metaphyſi. tex.cõm. 3. & 7. metaphy.tex.cõ. 35. & in 2. phyſi.tex.com.18.

Mathematica eſt circa immobilia, ſed inſeparabilia. ſexto metaphy. tex. cõmen.2.

Maturatio melius & plus dr̃ de aĩalibus, quam de vegetabilibus; & de vegetabilibus pluſquã de mineralibus.4.metheororum.cõ.26.

Maumetti lex põit hoĩes ęternos, & hoĩes corruptibiles eiuſdẽ rõnis ĩ nomine & diffinitione. 3.me.c.7.

Maxillam inferiorẽ omnia animalia mouent, excepto crocodillo fluuiali, qui mouet ſuperiorem.3. de natura animalium.cap.11.& vide cauſam huius in 2.de partib9 animalium cap.17.

Maximũ fundamentum eſt ſcĩę naturalis naturam agere propter finem.2.phyſi.cõm 74.& 75.& 84.

Maxima diſtantia non inueniť niſi in linea recta.8.phyſi. cõ.73.

Maximum in vnoquoq; genere perfectum ẽ.10.meta.tex.cõ.13.

Maximũ eſt cuius non eſt exceſſus. ibidem.

Maxima remotio nõ mẽſurať niſi ſm lineam rectam. & ideo diciť in deſcriptione lineæ rectę ꝙ eſt breuiſſima inter duo puncta. 1. cęli. cõm.28.idem 5.phyſi.cõm.23.

Maxima dimenſio quã materia recipit, ẽ dimenſio ignis; & minima eſt dimẽſio terræ.2.de anima.tex. cõm. 97.

Medium determinatum eſt. 1.cęli. tex. cõmen. 44. & ibi ponitur ratio ad hoc.

Medium trifariã ſumitur primo ꝓ loco inferiori, pro medio ſphæræ, & pro medio quod eſt inter duo extrema cõtraria.1 cęli.cõ.45.

Medio non exiſtente totaliter, neq; extremum erit, neq; ſurſum: neq; deorſum.1.cęli.tex.cõm.74.

Medium non eſt niſi per corp9 ſphericum, & corpora ſpherica nõ ſunt niſi ꝓpter corpora quę ſunt in medio 1.cæli.cõm. 78.prima pars patet, quia ſphera diuiditur in medium, quod eſt centrum & circunferentiam.2.pars patet ex his quæ habet Cõmentator.8.phyſi.com. 84.conſiſtentia, inquit mundi huius iſtis duabus virtutibus perficiť, virtute mouẽdi, & virtute quietis.

Medium corporis, quod circulariter moueť, debet eſſe vnũ.2.cęli.c.35.

Medium aliqñ dr̃ de medio magnitudinis, aliquãdo de medio quod eligitur a natura.ſ.nobili, vt in animalibus, aliud eſt mediũ magnitudinis, & aliud eſt mediũ ſm naturam. 2.cęli tex.cõ. 74. gloſat autẽ Cõmen. de animali æterno, quia in animali corruptibili coincidũt.

Mediũ ſm ꝙ medium, non eſt cauſa ꝙ corpus ſit graue, ſed inquãtũ eſt medium corporis quod circulariter moueť, & medium nõ eſt cauſa eſſentialis, quare corpus graue quieſcit in medio, ſed eſt grauitas eius.2.cęli.cõm.102.

Medium ſi fuerit conceſſum ꝙ ſit cauſa quietis terrę, erit cauſa remota, & melius eſt dicere ꝙ ſit cauſa conſeruans quietem, quàm agens. 2. cæli com.102.

Mediũ magnitudinis differt a medio ſm virtutẽ, quia mediũ virtutis ẽ in oĩbus ꝑdicamentis, ſed mediũ magnitudinis eſt in ꝑdicamẽto q̃titatis tm̃. Auer. I paraphraſi; 2.de

2.de cęlo.ſumma 4.cap.1.

Medium aliud ſm qualitatē, aliud ſm quantitatē.3.cęli.cō.42.

Medium mundi eſt diuiſibile habēs latitudinē.4.cęli. cōm. 3. conſimi le 8 phyſi. cōm 78.

Mediū duplex,ſm cōparationem,& tale nō eſt cōpoſitum ex extremis: & ſine comparatione,& hoc eſt cō poſitum ex extremis.4.cęli cō.26.

Mediū eſt terminatum diſtinguēdo ipſum ab extremis, & ſi mediū eēt extremū,poſſibile eſſet in ipſo fieri additionē,& ſi ita eſſet tūc poſſibi le eſſet inuenire corpus deſcendēs ſub terra.4. cæli.com. 32.vide pro iſta cōſequentia 1. cęli.tex. c. 12.

Mediū mūdi & medium terrę ſunt idem ſubiecto,ſed differunt diffini tione.4.cęli.cōmen.33.& 34.

Mediū & illud quod eſt inter,multis modis dicit̄.4.cęli.tex.cōm.38.

Media quæ ſunt inter contraria in forma,ſeu qualitate differūt a me dijs,quæ ſunt inter extrema cōtra ria in loco,ꝯtrarietas enim inueni tur in loco & forma equiuoce, nā contraria in forma ſunt duo in for ma,ſed non duo in ſubiecto,ſed cō traria in loco ſunt duo in forma & duo in ſubiecto, & ideo mediū in cōtrarijs in loco oportet vt habeat aliquā contrarietatem in forma & in ſubiecto,vnde neceſſe eſt vt non diuidatur niſi ꝓpter numerationē ſubiecti,vnde īpoſſibile eſt vt me diū inter contraria in loco ſit vnū in ſubiecto.4.cęli.com.38.

Medij diſpoſitio eſt vt in eo congre gent̄ cōtraria.4.cæli.cō. 40. quod qualiter ſit intelligendū.vide in 4. cęli.com.26.& 38.clarius.

Media extrinſeca nō recipiūt ſēſibi lia cū corpibus in quib⁹ exiſtūt. 2. de aīa.tex.cō.101. & cō.76.& 97.

Mediū eſt ſm duas ſpēs,vnū eorum eſt ſm veritatē & prius, & eſt me diū inter duo contraria, cuius eſſe cōſiſtit in cōplexione duarū extre mitatum, & eſt ſm quidditatē di uerſum ab extremis.2.aūt dicit̄ ſi militudinarie,& ſm poſterius,& ē mediū inter duo cōtraria, ſm quā titatē tm̄.3. metheororū.cō.2.iux ta dimidiū,conſimile 6. phyſi. cō. 32. idem 3. cęli. cōmen.42.

Mediū qdlibet, aut eſt cōpoſitū ex extremis ſīplicib⁹ ſimpl'r,aut ex re b⁹ ſimplicib⁹ ī rſpectu medior,aut ex formis mediorū.1 meta.cō.39.

Mediorum extra quæ eſt aliquid vl timū,& primū neceſſe eſt ꝙ prius eſt,cauſam eſſe aliorum quę ſunt poſt ſe.2. meta.tex,com.6.

Medium & circulus ſunt principia totius.8. phyſi.tex.com.84.

Media quæ ſunt inter contraria nō ſimpliciter ſunt cōtraria extremis. 12.meta. cōm.6.& 5. phyſi.tex.c. 52.& 1. phyſi. 47. 1.cęli,20.1. de generatione & corrup. 50. 10. pri mę philo.tex.c.23.& 2.de aīa.44.

Media inter ꝯtraria fiunt ex mixtio nē cōtrariorū.10.metaphy. tex. c. 23.&5.phyſi. 52.& alibi ſępe.

Mediū eſt vtrunq, extremū non pu ra potētia, ſed aliqua potentia. 1. phy.cō.56.idem 5.phy. 6.& 19.& 52. & 10. metaphy.cōm. 23.Con tra Burleū & alios q negant media ēe cōpoſita,ex extremis cōtrariis. Cōtra Burleum.

Media ſunt quaſi materia extremo rum.3.phyſi.cōm.49. Vide in con cordantijs.

Mediū mundi non diuerſat̄ ſm qd̄ medium in reſpectu totius & ptis, ſed diuerſat̄ ſolū in magnitudine & paruitate,quia videlicet locus to

 tius

tius eſt maior loco partis.3.phyſi. cõm.52. idem Them. ibidẽ vide pro hoc 4. cęli.tex.cõm.22.

Mediorũ diuerſitas in iſtis duabus cauſis.ſ.in difficultate & facultate reſiſtentię,aut motus, aut quietis eorum eſt cauſa in diuerſitate mo tus eiuſdem moti, aut mobilium conſimiliũ.4. phyſi.cõm.71.

Mediũ quod contra fertur magis q̃ mediũ manens.4.phy.tex.co,71.

Mediũ in primis qualitatib' vr ꝙ ſit temperatũ.6.phy.cõ.32.qđ differt ſm magis & mın' ab extremis.

Medium tutiſſimũ eſt,& ideo natura cor conſtituit in medio Ariſto. in 3. de parti.aĩaliũ.cap.4. de corde,& habetur expreſſe ab Alexandro in paraphraſi de anima.cap.vltimo.ideo aſtut' Vliſſes nauim ſuã cõſtituit ĩ medio,vt inqt Homer'.

Mediũ pinguius ſeu ſpiſſius, magis impedit quã ſubtilius.ibidem.

Mediũ eſt quodammodo extrema. 5. phyſi.cõmen.& tex.6.

Mediũ cõponitᶠ ex duabus extremis in media diſpoſitione exñtibus.5. phyſi.cõ.6.& 19.& 52.idẽ 4.cęli. cõ.26.& ibi.vide qũo intelligitᶠ.

Mediũ eſt in qđ aptũ natum eſt primum pungere mutãs qùam in qđ vltimũ.5.phy. tex.cõ.22.

Mediũ ĩ minimis in trib' ẽ. ibidẽ.

Mediũ eſt cõtrariũ extremo p id qđ habet in ſe de alio extremo.5.phy. cõ.52. Ex quo bene dixit Burleus ꝙ non niſi violẽter gloſari põt de mente Cõmen.cõtraria nõ eſſe refracta in medio, nã expreſſe dicit ꝙ viride nõ traſmutatur ad albũ, niſi ſm quod eſt in eo de nigro, & non traſmutatur ad nigrum, niſi niſi ſecũdũ ꝙ eſt in eo de albo,& ſimiliter qñ albũ tranſmutatᶠin viride,tranſmutaᶠ nigrũ in viridi exiſtens,& nigrũ dum traſmutatᶠ ad viride,trãſmutanᶠad albũ qđ eſt ĩ viridi.idẽ 5,phy.6.& 19.& 10.me. cõ.23.& in 2.de aĩa.95.& 105.

Locus expreſſus in Auerr. ꝙ gloſari nõ poteſt ꝙ contraria tini for-

Mediũ quoddã differt ſm magis & minus,& quoddã ſm formam. 6. phyſi.cõm.32. vbi nota ꝙ mediũ ſm formã eſt illud quod vere cum acquiritᶠ terminat motũ, & tale eſt terminatũ,& differt ſpecie ab extremis, ſed medium ſm magis & minus eſt ad quod non terminatᶠ motus,nec ab extremis diſtinguitᶠſpecie,ſed ſm magis & minus,& fit tale neceſſarium ex cõmixtione contrariorũ in ſubiecto,quod trãſmutatur de vno extremo ad aliud, & tale eſt in potentia, & ſunt variabilia in infinitũ.Nota bene hoc.

miſti ĩ medio quodãmodo.

Medietatẽ pertranſire eſt in potẽtia, non in actu.6.phyſi.cõm.52.

Medium relatiue dr̃ reſpectu extremorũ.7.phy.cõ.17.

Mediũ nõ eſt inter virtutem & vitiũ 7.phyſi com.18.

Medium ad vtrunq; extremũ vnũ & idem numero eſt, ratione autẽ duo.8.phyſi.tex.com.65.

Medietates infinitas pertranſire in potentia in tẽpore finito non ẽ impoſibile, ſed neceſſarium.ibidem.

Media omnia ſunt in eodem genere cum extremis. 10.meta. tex.com. 22,& 5.phyſi. tex.com.22.

Media hęc dicim' in quacunq; permutari prius eſt neceſſe ꝙ permutatur.10.meta..tex.com.22.

Media omnia ſunt oppoſitorũ quorundam.ibidem.

Media contrariorum neceſſe eſt cõponi ex ipſis extremis. 10. metaphyſi. tex. com,22. Et vide ibi mẽtem Auerr. claram contra Burleũ oppo-

oppoſitum tenentem.

Media ſi eſſent ſpecie diſtincta ab extremis, non eſſet medium, ſeu inter, ſecundum Arabes, quod eſt neceſſarium in motu. Cõ. 10. me. cõ. 23, vide in cõcordãtijs nup editis.

Media omnia inter contraria eẽ cõpoſita ex contrarijs nõ ſolum verũ eſt, verũetiam & ſua conuerſa ẽ vera. v3. & omnia compoſita ex contrarijs ſunt media. ibidem.

Medicus edificat, nõ inquantũ medicus, ſed inquantum edificator. 1 phyſi. tex. com. 74.

Medicus per ſe nõ ſanat niſi alium. 5. phy. co. 2 & 2. phy. tex. co. 3.

Medicina nõ eſt ramus ſcientię naturalis, vt opinatus eſt Algazel, qa ſcientia naturalis eſt ſpeculatiua, & medicina ẽ ars factiua, ex diſpoſitione phyſicis in ſolutione primi dubij cõtra Conciliatorẽ.

Cõtra Cõciliatorẽ i differen ña 1.

Medicina ſumit prĩcipia ſua a ſcientia naturali. & qñ aliquid cõmune in vtraq; ſciẽtia iſtarũ conſideratur, conſideratur duobus modis diuerſis. Sanitas enim & egritudo cõſiderantur in ſcientia naturali, vt ſũt paſſiones entiũ naturaliũ. Medicina vero cõſiderat de eis vt vnã earũ cõſeruat, & reliquã deſtruit. ibidẽ.

Medicina eſt ars operatiua exiẽs ex principijs veris in qua quęritur cõſeruatio ſanitatis corpis humani, & remotio ſuę ęgritudinis ſm q poſſibile fuerit in quolibet corpe. Auer. ſnĩa in 1. Col. in principio.

Medicinæ artis finis non eſt ad ſanandum omnino, ſed ad faciendũ illud quod poteſt fieri, & in quantitate conuenienti, & tempore conuenienti, & poſtea debet expectari finis, ſicut eſt in arte nautarum: & in regimine exercitus. ibidem. iſta etiam eſt ſententia Ariſt. in pmo „ topicorum. ca. 2. vbi dicit. neq; .n. „ rhetor omnino perſuadebit. neque „ medicus omnino ſanabit, ſed ſi ex contingẽtibus nihil omiſerit, ſufficiẽter eũ dicem' habere diſciplinã.

Medico conueniens eſt ſumere complexiones membrorum a naturali Philoſopho. Auer. in 2. Col. ĩ cap. de complionibus membrorum cõſimilium.

Medicinæ artis aliquid eſt ſpeculatiuũ, & illud eſt ſcientia naturalis, & aliquid practicum. ibidẽ Auerr.

Medicinæ pars ſpeculatiua eſt accepta a cauſis multũ remotis ſanitatis & egritudinis, ſicut ſvt elemẽta & ſimilia; ibidem Auerr. & eſt ſententia Ariſto. in principio libri de ſenſu & ſenſato, vbi dicit', q phyſici intereſt ſanitatis & ęgritudinis prima inueſtigare principia, vbi per prima intelligendum eſt remota, quia proxima ſpectant ad medium pręcipue, vt ſunt intẽta per artẽ, cõtra Diuũ Thomam, qui per prima expoſuit naturalia. Nullibi enim cõſueuit Ariſt. ſumęre in hoc ſenſu primũ, ſed hoc aut ſumitur primo vt primum diſtinguitur cõtra proximum, vt primo phyſi. tex. cõmen. primi. vbi notat Cõm. q doctrina ordinata eſt incipere a cognitione cauſarum primarũ rei cognoſcendę perfecte, deinde intendere ad cognitionẽ aliarum cauſarũ remotarũ ſm ordinẽ, donec perueniatur ad cauſas propinquas q ſanitatis & egritudinis cauſę particulares a medicina cõſiderentur, patet ex ſecundo phy. tex. cõ. 26. ſed de hoc vide q̃ in cõtradictionib' nuper editis ſcripſi, vbi dedi alium modum exponẽdi illam

Simplici' etiã dicit in prologo ſciam naturalẽ largiri prĩcipia medicine & alijs artib' mechanicis.

Ariſt. authoritatē in lib. de ſenſu & ſenſato.
Medicinę praticę pars eſt ars medicinarū experimētalis,& illius ēt ē ars anathomię.ibidē Auerroes.
Medicinę pars experimentalis indiget vitę longitudine, de hac enim ſermo Hippocratis intelligit dum dixit vitam eſſe breuem, & artem longam.ibidem Auer.
Medicus & naturalis differenter cōſiderat ſanitatē & ęgritudinē.ibi.
Medicina ſm Ariſt. appropriat iter artes mecanicas in virtute.ibidē.& primo de anima com.17.
Medicina & cibus quō differant, vide.5.Colliget. cap.3.& vide etiam cap. 24 ibidem.cap.3.
Medicinis recti⁹ attribuit tēperātia & cibo tēperamentū.ibidē.cap.3.
Medicinā eſſe calidā aut frigidam, aut humidam vel ſiccam, & cibū eſt equiuoca intentio.ibidem.
Medicina quomodo temperata dicitur. ibidem.
Medicina quę dicit eſſe appropriata alicui operationi non dicitur habere illā operationem niſi cōparatione ad corpus tēperatum, vel ad propinquū tēperātię. ibidē. cap.4.
Medicinę oppilatiuę diuerſificāt ſʒ complexionē mēbrorum, ſicut dicitur ꝙ dactyli oppilāt epar & aperiūt oppilationes pulmonis. 5.Colliget. cap. 8.
Medicinę quę ſunt aperitiuę vnius mēbri,non ſunt aperitiuę alterius ſicut abſinthiū aperit opilationes epatis, & non pō poros exteriores aperire propter ſtipticitatem, quæ eſt in eo. 5. Colli. cap.9.
Medicinę ſtipticę differunt ab opilatiuis.quia ſtipticę ſunt in materia groſſa terreſtri,ſʒ opilatiue ſūt in materia ſubtili. 5. Col.cap.11.
Medicinę odoriferę ſunt ſupreme omnibus medicinis cōfortantibus prīcipalia membra, & maxime in rebus teſtificatis ab experientia & ꝓpria cordi. Et propterea muſcus plus confortat inter cętera odorifera,nam eius aromatuitas pręualet oībus aromaticis. 5.Col.cap. 19.
Medicinę quę frangunt lapidē,efficiunt hoc per frigiditatem & humiditatem,quia tu ſcis ꝙ res indurateę per caliditatē & ſiccitatē non diſſoluuntur niſi per frigiditatē & humiditatē. Et cum dico frigiditatem ītelligo diminutū calorē a calore qui coagulauit lapidē, & ſic ītelligo cum dico humiditatē,quia non operant iſtę medicinę in lapidibus niſi per operationē ſimilem operationi alicuius decoctionis. 5. Colli.cap.20.
Medicinæ laxatiuæ habent ſuā operationem per attractionē inquantū eſt attractio, & etiam per proprietatem. 5.Colliget. cap. 21.
Medicinæ purgatiuę nō ſolū habēt hanc virtutem.ſ.trahendi humorem proprium & ex proprio membro. 5.Colli. cap.21.
Medicinæ purgatiuæ non operant niſi per vnum calorem proprium eis qui eſt in eis qui habet proprietatē trahendi talē humorē.ibidē.
Medicinæ bezharticæ ſm medicos ſunt mediæ inter venena & medicinas,& nos ſic nō intendimus, quia media & extrema ſunt vnius generis,& quæ ſunt vnius generis ſunt ſimilia,& ſic nō eſt in bezaharticis cum veneno, quia medicatio contrarietatis ſemꝑ debet attribui contrarietati. 5. Colli. cap. 23. vbi dicit,ꝙ tales medicinæ ex vna parte ſunt

ſunt venenum, & ex alia ſunt medicina, non quia ſunt medicina ex parte qua ſunt venenum, quia nõ eſt extraneum vt dicatur ꝙ diuerſificantur actiones vnius agentis, diuerſificatis diſpoſitionib' ſubiecti locorum. Dic tu pro medicis qđ medium eſt duplex, quoddam qđ eſt compoſitum ex extremis vt colores medij reſpectu albi & nigri, & de talibus verum eſt ꝙ ſunt eiuſdẽ generis, & ſunt ſimilia. quoddam vero eſt medium ſm ſimilitudinẽ in participando diſpoſitiones extremorum, & talia non ſunt neceſſaria eiuſdem generis, nec ſimilia, & illo modo intellexerunt medici.

Deſcriſio. medicorum

Medicina lazaattica occidit ſanum, quia non habet prodeſſe niſi quando in corpore eſt diſpoſitio venenoſa. ibidem.

Medicinę habent quatuor operationes primas, ſecundas, tertias, & ꝓprias, ſed cibus nõ hẽt niſi vnã operationem, quia nutrit tantum. 9. colliget. cap. 24.

Medicinę principia ꝓ maiori parte habent inductionem, & experimenta cognita, vide diffuſe de hoc 5. Colliget. cap. 24.

Medicina vt dicit Gale. duobus inſtrumentis fuit inuenta ratione & experimento. 5. Colliget. cap. 25. authoritas iſta eſt in principio primę particulę afforiſmorũ. cõm. 1.

Medicinarum compoſitarum iudicium in complexione perfecta reddi nõ poteſt ex ſapore, quia poteſt eſſe vna medicina compoſita, ex rebus quibuſdam habentibus ſaporem, & ex quibuſdam carentibus, & nõ poteſt fieri indiuiduum de toto ex parte. ſimiliter medicina compoſita diſcerni non poteſt ex odore propter eandem cauſam, quia poteſt eſſe compoſita ex aliq̃bus odoriferis, & non põt ferri in indiuiduum ĩ hac re de toto propter partem, ſicut illæ qui iudicauit roſam calidam, quia eſt aromatica 5. Colliget. cap. 28. & 27.

Medicinarum ſignificatio ex colore eſt multo debilior alijs ſignificationibus ex ſapore & odore ſumptus: propterea quia color non eſt niſi ĩ ſuperficie corporis colorati, & propterea inuenies ſecundũ plurium quod complexio partis ĩ qua eſt color, eſt alia quàm complexio totius colorati. 5. Coll. cap. 29.

Medicinarum purgatiuarum nulla eſt ſine aliquo veneno, excepto reu barbaro, eo quia confortat omnia membra corporis, ideo cum do ipſum cum alijs medicinis refrenat alias medicinas, quia frenum ſuum eſt cum eo. 5. Colliget. cap. 42. vbi loquitur de raueth. i. reubarbaro.

Medicinarum ſimplicium compoſitio neceſſaria eſt propter tres cauſas, quas vide in. 5. Colliget. ca. 67.

Medicinę compoſitę operatio eſt vnum in commixtione artificiali, ſicut eſt vnum in cõmixtione naturali & non plura. 5. Colliget cap. 57. contra Gale. & ibi aduerte expreſſe colligi ex mente Auer. complexionem ex naturalibus qualitatibus reſultantem eſſe vnum & nõ plura, contra opinionẽ multorũ.

Medicina eſt ars operatrix inuenta ratione, & experimento conſeruãs ſanitatem & remouens egritudine & hæc eſt veracior diffinitio, quẽ in aliquo librorum alicuius Auer. fuit inuenta. 6. Colliget. cap. 1.

Medicinę ars aliquãdo deficit in indiui

diuiduis propter materiales præparationes, quæ ſunt in ipſis, quod eſt quia non eſt impoſſibile, vt ſint duo homines vnius eiuſdem complexionis temperatę ęqualiter, & vtantur vno regimimine, & vnus ipſorum perueniet ad meliorem finem quem conſequi potent per ſuam naturam, in alio vero in eodem regimine generabuntur humores, qui mortem inducēt, & cauſa huius, quia in eius complexione eſt mala pręparatio fixa, quę eſt cauſa, vt in ipſo hęc malitia generetur. 6. Colliget. cap. 1.

Medicina eſt pars in qua neceſſaria eſt pręter vniuerſalium rerum cognitionem, experientia propter q̄ particularia principia habentur in eo quod in vno quoq; indiuiduo fieri debet, & ſcias φ iſta principia omnia ſcribi nō poſſunt, quia ſunt infinita, & iſta pars ſcientię medicinalis nobis vetat habere perfectionem in hac arte, eo quia magis appropriata experientię qūam rationi, & propter hoc dicit Hypocrates, ars longa, & vita breuis. 7. Colliget. cap. 6.

Medicina actualiter frigida vniuerſaliter membris principalibus nō eſt apponenda, licet ſit potentialiter frigida. 7. Colliget. cap. 7.

Medicinæ laxatiuæ facilius & citius expellunt humores ſubtiles qùam groſſos. Et quidam medici dixerunt, quod nunquam dederunt aliquam medicinam laxatiuam ad purgandum aliquem humorem, quin prius purgaretur cholera. 7. Colliget. cap. 9.

Medicinæ multum reſolutiuę reſoluunt ſubtile & groſſum purificant, ſeptimo Colliget. cap. 31.

Medicina eſt ars mechanica, & multi mirabantur de hoc, & ignorauerunt quid ipſi quid dixerim de mechanicis artibus, in ſecundo phyſico ſeptimo. Colliget. cap. 31. in fine, & primo de anima, com. 17.

Medicinæ artis finis eſt habendus ſecundum plus, hoc eſt ſecundum plurimas ægritudines, & plurima indiuidua, & plura tempora: ſicut hoc accidit hominibus malis artibus mechanicis, quia artifex quādoque conſequitur intentionem, & aliquando priuatur ea, & cauſa illarum ſunt media quæ in illa arte cadunt, ſicut maris nauigium & agricultura. 7. Colli. cap. 31.

Medulla eſt excrementum ſanguinis in oſſibus concretus ex. 2. de partibus animalium. cap. 6.

Medulla ſpinæ dorſi non eſt, ſicut cęterę. ibidem.

Medulla ſuapte natura calida eſt, ex ſecundo de partibus animalium, cap. 1. cuius tamen oppoſitum ſentiunt medici.

Medulla cerebri non eſt ſicut medulla quę eſt in oſſibus, quia tu vides φ eſt in eo pars pinguoſa, aut vnctuoſa, quando coquitur ad ignem ingroſſatur & exiccatur, ideo quod pars aquoſa quæ eſt in eo reſoluitur per calorem & remanet in eo pars terreſtris. Auerr. 2. Colliget. cap. de cerebro.

Medulla quæ eſt in oſſibus eſt ſuperfluitas cibi eorum. 2. Colliget. cap. 8. de iuuamentis membrorū conſimilium.

Mel terrę, oleum vero aeris. 4. meteor. tex. cō. 41.

Melancholici parum dormiunt, & multū comedunt. vide cauſam in libro de ſonno & vigi. & Them. ibidem

ibidem.cap.18.
Melancholici habent corpora ſimilia lignis infelicibus natis in regione arida & ſicculoſa.ibidem.
Melius fortaſſe eſt non dicere animam miſereri,aut addiſcere, aut intelligere, ſed hominẽ anima. 1. de anima tex,cõm.64.
Melius eſt exiſtimare ꝙ cauſa in diuerſitate materiæ ſit diuerſitas formarum, non quod diuerſitas materiæ ſit cauſa diuerſitatis formarum. 2. de anima cõ.60.cõſimile, 1. de aĩa. cõ.53.& 2.phyſi.cõ.87.
Melius ſemper prius eſt eo, ꝙ meli' eſt.3.meta.tex.com.11.
Melius eſt ſcire ſermones hominũ vbi certitudo haberi non poteſt quam nihil. 12. metaphy. cõ.45.
Melius a deteriori ſeparari melius eſt,ex.2.de generatione animaliũ. cap. primo.
Meliſſus ad euitandum vacuum negauit motum & cecidit in peius vacuo, quia negauit motum eſſe. 4. phyſi. com.54.
Melius copia prouenit in annis temperatis, hymbribus vero fœtus omnino ſuperat,& vide cauſam. 3. de generatione animaliũ.cap.10.
Mel vernale præſtantius eſt autũnali.9.de natura aĩalium.cap.40.
Mel album oculis & vlceribus ẽ magis cõmodum. ibidem.
Mel autumnale melius eſt. 5. de nã animaliũ.cap.22. mel ex rore colligitur ab apibus.ibidem.
Membrum virile habet hoc propriũ piæ cæteris membris ꝙ augetur & minuitur abſq; aliquo morbo, ex 4. de partibus animaliũ.ca.9.
Membra corporis ſunt ĩ eodẽ gñre, ſed cor antecedit ea. 12.meta.cõ.2.
Membra non mouentur niſi per calorem naturalem exiſtentem ĩ eis loco formę,&propter calorem,qui eſt in membro, & ille non moueť niſi per principium animæ.2.Colliget. cap.18.
Membra in animalibus noſtris,quę non ſunt ſphericę figurę differunt in figura & potencia, ſed in animalibus cœleſtibus pori qui ſunt vitæ membrorum differunt in potẽtia ſolum,ex lib.deſtruc.diſpu.prima, in ſolutione.11.dubij.
Membra omnia quæ ſunt motus gratia ſuperiora ſunt in parte dextra q̃ in ſiniſtra,& eius pars dextra calidior & magis valida eſt & motus a parte dextra incipit, ex 3.de partibus animalium. cap.9.
Membra aliqua inciſa nõ reſtaurantur,vide cauſam ab Auer.ĩ 2. de generatione animalium.cap.2.cõtra Galenum & medicos.
Mẽbra aliqua inciſa continuari,aut reſtaurari non poſſunt, aliqua vero poſſunt,& vide de hoc verã cauſam ab Auer. contra Gal. in.2. de generatione aĩalium.cap.2.vbi q̃rit vtrum ſemen eſt animatũ,ꝑpe finẽ capituli,vbi dicit hoc ex duobus prouenire, vnum eſt debilitas caloris in corporibus exiſtẽs,in cõparatione caloris generatiui .i.exiſtentis in ſemine & ſpiritu gignitiuo;ſecundum vero eſt frigiditas loci extrinſeci,quia accidit ꝙ frigiditas noceat eis & congelat ea anq̃ ꝑficiať eorum figura,vt accidit ipſi oroſboth.
Membra conſimilia ſunt, quorum diffinitio & totius & partium vna eſt. Mẽbra vero cõpoſita ſunt quorũ partes non aſſimilanť partibus. Ex primo Colliget . capitulo de anathomia membrorum , & ibi vide

vide exemplum.

Membrorum quædam ſunt compoſita ex elementis prima compoſitione, & quædam ſunt cōpoſita ſecunda compoſitione mediante prima. 2. Colliget. cap. 1. vbi aduerte quòd ſecundum ipſum in præſenti loco membra conſimilia dicuntur generari ex elementis prima compoſitione, ſed membra officialia dicuntur generari ex elementis ſecunda compoſitione, quia mediantibus cōſimilibus prima generantur. Et animaduerte quòd dictum eſt intellgendum ſano modo, nam ſimpliciter nòn eſt verum & abſolute dictum eius. videlicet quod membra conſimilia generantur ex elementis immediate, immo generantur per media, ſed hoc eſt intelligendum in comparatione membrorum organicorum quę per multo plura media generantur, & iſto modo intelligas dicta eius.

Membra conſimilia ſunt materia compoſitorum membrorum. 2. Colliget. cap. 7.

Membra conſimilia, licet non ſint iſcta niſi propter compoſita, tamen quodlibet eorum habet operationem propriam, quia manifeſtatur plus in compoſito. ibidem.

Membra conſimilia non generantur ex cholera, & flegma & melancholia, ſicut ex elementis, ſicut generatur ex ſanguine. 2. Colliget. cap. 1. & ibi vide cauſam contra medicos, quia in vulua non inueniuntur in actu cholera, flegma & melancholia quæ miſceantur inuicem, vt ex ſui mixtione poſſit reſultare vnum tertium.

Membra frigida in corpore non dicuntur, quia ſunt priuata calore, ſed quia ipſa caliditas decoxit, & frigiditas ea cōgelatur, vnde quia complet ea & dominatur eis, ideo frigida nuncupantur ſimpliciter membra ſicca ſunt appropriata ſiccitati, ideo quia ſiccitas eſt illa q̄ complet & dominatur eis non qa ſunt priuata humiditate, quia mixtio & digeſtio ſtant per humiditatē. Auer. ſententia in. 2. Coll. cap. de complexione membrorum conſimilium.

Membrorum officialium ſanitas in quantum officialia ſunt, conſiſtit in debita qualitate quantitatis in quantum quantitas eſt, & in poſitione ſua naturali. &c. Auer. in. 2. Colliget. cap. de complexionibus membrorum officialium. Vbi aduerte intentionem in illo cap. eſſe ꝙ ſicut ſanitas membri conſimilis eſt complexio eius bona, per quam agit ſuas actiones, aut patitur ſuas paſſiones, ita eſt quædam ſanitas membri officialis, alia ab illa quæ eſt conſimilis, & q̄ ſibi merito conſimilium debetur, quę, videlicet ē, officialis inquantum officiale eſt, & iſta dependet ex debita quantitate figura & numero & ſitu, vnde ſanitas eius vt ſic, eſt idem quod bonum plaſma.

Membra non exercent actiones & paſſiones niſi per calorem innatū, infuſum eis vltra calorem cōplexionalem, qui eſt in membris conſimilibus, & hoc eſt demōſtratum per ſcientiam demonſtratiuā & cognitum per experientiam anothomię. 2. Colliget. cap. 7. vbi paulo poſt dicit ꝙ aggregatum ex iſtis duobus caloribus eſt, ſicut forma

per

per quam membrum agit & patitur. & hoc eſt quod moderni dicũt complexionem innatam actuatã per influentem.

Membra inordinata ſunt ad attrahendum ſuperfluitates ſanguinis non trahunt, niſi quia ſunt ſibi cõuenietes in cibo, & ſcias hoc, & ne tradas obliuioni. Auer. 2. Colliget. cap. 9. de iuuamentis membrorũ officialium. Vide in concordantijs nuper editis.

Membra non agunt neq, patiuntur niſi per calorem naturalem cõtemperatum per frigiditatem proportionatum ei, quia declaratum eſt ĩ naturali philoſophia ꝙ frigiditas eſt, ſicut inſtrumentum temperãs calorẽ nãlem qui eſt primũ agens & ſubſtantiale, ideo quodlibet mẽbrum operatur ſuam actionẽ per illum calorẽ correctum cũ illo inſtrumento cõuenienti ei: & quãdo frigiditas aduenit ei nõ multa, ita ꝙ calor nõ egreditur ſuam formã naturalem, tunc diminuitur operatio membri, ſicut in cibis qui aſcẽdunt in ſtomacho, ſicut in ſanguine flegmatico qui generatur ĩ epate, & quãdo calor agens breui augmentatione, ita non trahit calorẽ agẽtem a ſua forma naturali multum, tunc fit mala augmẽtatio in opatione mẽbri, ſicut in ſtomacho generante fumoſitatem ex cibis, & ſicut in epate generãte multã choleram fit magnũ augmẽtũ in calore vel frigiditate, ita ꝙ calor naturalis membri exeat a ſua forma naturali, tunc mẽbrum operabitꝰ operationẽ contrariam operationi naturali, ſicut ſtomachus qui corrumpit cibos. Auerro. aurea ſententia in. 3. Colliget. cap. 21. de accidentibus ſuperuenientibus virtutibus epatis.

Membri operatio non cõpletur niſi p calorem cõparatũ menſuratũ, & nõ eſt differentia ex qua qualitate exeat tẽperantia. 3. Collig. cap. 5 & idem ibidẽ. cap. 32. vbi dicit ꝙ mẽbrum non agit, neq; patitur naturaliter niſi pp complexionem tẽperatam in quatuor qualitatibus.

Membra fortia expellunt ſupfluitates ad membra debilia, & ad hoc adiuuat cõmunicatio membrorũ & habilitatio viarum. 7. Colliget. cap. 28. & 29.

Membrorum vtilitas in ſua cõpoſitione duplici principio dignoſcitꝰ, primo referẽdo illam ad actum. 2. vero ſi ratione & cognitione variãtes membri conſtructionem nullã magis rationabilem & idoneam inueniamus. Gal. in. 3. lib. de vtilitate particu. cap. 13. De prima ſuppoſitione etiam vide ipſum in. 1. lib. cap. 8. vbi authoritate Hippocratis confirmat illam aſſerens omnia membra ſibi eſſe compaſſibilia in miniſterium vnius operationis, &c.

Membra cerui non differunt a mẽbris leonis niſi quia anima differt ab anima, & hoc etiam manifeſtũ eſt in indiuiduis eiuſdem ſpeciei, & ideo diuerſi ſunt mores, primo de anima. cõm. 52. idem Gale. in primo de vtilitate particu. cap. 1. & Hippocrates aſſerebat ludibres animas, ludibria corpora fuiſſe ſortitas vt aſſerit Gale. ibidem. cap. 22. vbi de ſimio loquitur, & ibidem dicit Ariſto. dixiſſe vniuerſalia quælibet ornata eſſe ornatu ſibi competenti, vide etiam a Gale. eãdem ſententiam in tertio de vtilitate particu

particula. in fine vltimi capitu. vbi etiam de ſimio confirmat naturã dediſſe & ad mores animæ & virtutes corporis vtiles particulas. vbi collige cauſam diſtinctionis principalem eſſe a forma, non ſolum ĩ diſtinctione ſpecifica, verumetiam in diſtinctione numerali contra Diuum Thomam & Egidium Romanum.

Memoria brutorum differt a memoria hominum, quia homo nõ ſolũ meminit ſe vidiſſe aliquando audiuiſſeue, ſed etiam futurum tempus a præterito diſcriminat. bruta hoc ſolum cognoſcunt ſe mõ corruere, aut olim corruiſſe: item homo recordari ſe percipit hoc mutis negatum eſt. Themi. in primo lib. de memoria & reminiſcentia. cap. 5. inde patet error ponentium bruta cognoſcere per eandem virtutem ſuam actionem.

Memoriȩ bonitas attribuitur habẽtibus cõplexionem mediã, & ideo iuuenes habent bonã memoriã, & obliuio accidit pueris & ſenibus ꝓpter humiditatem accidentalem, ex libro de memoria & reminiſcẽtia in fine.

Menſura in vnoquoq; genere quod minimum, ſecundo cœli. tex. cõm. 28. & 10. meta. t. c. 3. & 4.

Menſura cuiuslibet generis eſt quo primo vnumquodq; cognoſcim⁹. 5. metaph. tex. cõm. 12. idem. 10. meta. tex. cõm. 3. vbi Cõme. dicit cõmẽ. 12. in loco allegato, ꝙ menſura in omni genere eſt magis manifeſta apud nos.

Mentitus eſt, non ſimiliter q̃ dixit quatuor eſſe qnq; ſicut ille qui dixit quatuor eſſe mille. 4. meta. tex. cõ. 18. Ex quo elicitur ꝙ eſt latitudo in falſitate, ſicut & in veritate. nam ſicut prima principia ſunt notiſſima in veritate, & per acceſſum ad illa mẽſuratur veritas aliarum propoſitionũ, illud enim eſt verius, quod eſt primo vero ꝓpinquius, vt dicit Ariſto. in eodem. 4. metaphy. tex. com. 18. Similiter oppoſita primorum principiorum ſunt notiſſima in falſitate, & ſunt ſumma in illo genere. Et iſta etiã eſt ſententia Augu. in primo de trinitate cap. 1. quod magis fallit qui opinatur deum eius eſſe potentiæ, vt ſeipſum ipſe genuerit: quã qui opinatur deum eſſe cãdidum, aut qui opinatur deum eſſe nunc obliuiſcentem, nunc vero recordãtem, nam illa in corpore, hȩc vero in animo reperiuntur. ſed qui opinatur deum gignere ſeipſum eo plus errat: eo ꝙ non ſolum, qa deus ita eſt, verum etiam nec ſpiritualis, nec corporalis creatura, nulla enĩ res ſeipſam gignit vt ſit.

Menſibus fluentibus mulier poteſt concipere ibidem in. 7. de natura animalium. cap. 2.

Menſibus fluentibus imp̃gnantib⁹ accidit vt pua pariãt, & proles, aut minus vitalis, aut infirma procreetur. ibidem.

Menſtrui & ſeminis eadem natura eſt. ex libro de inſomnijs. Ariſt. vbi aduerte ꝙ Themi. in cõment. ibidem. cap 10. dicit ꝙ viri etiam ſua menſtrua patiuntur. & ego noui quẽdam qui ſingulis menſibus ſanguinem hemorroidalem patiebatur, qui erat iam octuagenarius.

Menſtruis fluentibus macula imprimitur ſpeculis. ibidem. & vide cauſam quia difficilius aſtergitur in ſpeculis nouis q̃ antiquis.

Menſtrua ſunt excrementum ſicut ſemen in maribus, primo de generatione animalium..19.

Menſtrua fluunt in feminis illa ætate, qua ſemen eſt in maribus, & illa ætate qua mares deſinunt habere generandi facultatem menſtruorum ꝓ fluuium, ceſſat in feminis. ibidem.

Menſtruis fluentibus magna ex parte feminis neq; mariſcæ, neq; varices, neq; fluxus ſanguinis narium accidere ſolet. ibidem, Auerroes iſto modo interpretatur ꝙ generatio deficit in feminis, quando mēſtrua deficiunt, ſicut deſinit in maribus gñatio deſinente genitura.

Menſtruorum pro fluuium eſt ſolū animalibus viuiparis datum eſt. ibidem. cap. 19.

Menſtrua non ſunt in mulieribus, quia ſint calidiores viris, vt quidā antiquorum opinati ſunt. immo accidit propter frigiditatem complexionis earum, ex qua accidit indigeſtio. ibidem.

Menſtruū & genitura, licet vtrunq; extremum ſanguinis ſit, differunt tamen quia menſtruum eſt extremum inconcoctum, genitura vero eſt extremum perfectiſſimæ cōcoctionis.

Menſtrua quare non apparent in feminis aliorum animalium, ſicut in mulieribus, vide Auerroim ibi. & Ariſt. ibidem. cap. 20.

Mēſtrua nullo circuitu certo deſcribuntur, tendunt tamen mouen decreſcente menſe, & vide cauſam in ſecundo de generatione animalium. cap. 4.

Menſtrua nulli generi auium contingunt, ſed ſolum animalibus ſanguineis viuiparis, ſed oua in auibus ſunt excrementa, ſicut menſtrua in mulieribus. Auer. in. 3. de partibus animalium. cap. primo elicitur ex tex.

Menſura quęlibet finita eſt. 10. metaphyſi. tex. cōm. 3. & 4. & 3. phy. commen. 59.

Menſura debet eſſe eiuſdem generis cum menſurato. 10. metaphyſi. tex. commen. 4. & 4. phyſi. comm. 119. & 133.

Menſura prima in aliquo genere ē indiuiſibilis. 10. meta. tex. cō. 3. & 4 &. 4. phy. t. cō. 133. & 6. phy. 64.

Menſurantia ſe adinuicem ſunt illa, in quibus eſt equalitas. 7. phyſi. commen. 21.

Menſurantia ſe adinuicem ſuperponuntur, 7. phyſi. cōm. 24.

Menſura quarta non datur, ſecundū quàm diuidi poſſit magnitudo. 1. cęli. commen. 2.

Menſura non eſt differens a menſurato niſi multitudine, quia nō eſt menſuratum niſi plura metra. 4. phyſi. tex. cōmen. 133.

Mens duplex, equiuoca ſeu ſecundū prius & poſterius. & vniuoca. 4. phyſi. commen. 133.

Menſurandi ratio primo inuenitur in quantitate, hinc enim venit ad alia metrum. 10. metaph. tex. cō. 2. & pręcipue habet locum in quātitate diſcreta, quia in illo primo ĩuenitur ratio menſurandi.

Menſuræ rationem habet vnū principium in vnoquoq; genere. ibid.

Menſuræ diffinitio eſt illud ꝑ quod menſuratur quantitas diſcreta. 10. metaphy. tex. cōm. 2.

Menſuræ rationem illud habere dicitur, quo primo vnumquodq; cognoſcimus. 10. metaphyſi. tex. commen. 3.

Menſura

Menſura habet rationem minimi & indiuiſibilis, aut ſimpliciter, aut ſecundum ſenſum, vel inſtitutionem, elicitur, ex. 10. primæ philoſophiæ. tex. com. 3.

Menſura eſt vnigenea menſurato. 10. meta. tex. cõm. 4.

Menſurę non omnes ſunt eodẽ modo indiuiſibiles, ſed quædam ſunt indiuiſibiles ſimpliciter, & quædã ſecundum inſtitutionem. 10. metaphyſi. tex. cõm. 4.

Mens ſola extrinſecus accedit eaq; ſola diuina eſt, nihil enim cum eius actione cõmunicat actio corporalis. Ariſt in 2. de generatione animalium. cap. 3. Dicit Petrus Pompon. in ſuo definitorio. cap. 13. ipſam authoritatem principaliter intelligi de animabus cęleſtiũ corporum nõ de intellectu humano, nam Ariſt in iſtomet loco dicit, animam ſenſitiuam & intellectualem prius eſſe in potentia quã in actu, & iſta eſt conditio generabilium & corruptibilium ꝙ quandoq; ſunt poteſtate, qnãdoq; actu. Sed fallitur per vitam meam, quia Ariſt. ibi nullam quæſtionem mouet de anima corporis æterni vtrũ de foris accidat vel non, ſed ſolum de anima & virtutibus animæ exiſtentibus in animali generabili & corruptibili, nam propoſitis duabꝰ queſtionibus, quarum altera erat de ſemine, ſi non ſit pars conceptꝰ quo natura vertatur eius corpulentia; & altera de anima ipſius animalis, vtrum in ſemine & cõceptu ſit. 3. q̃ſtio eſt de mente ſeu intellectu, quonã tẽpore & q̃uo eam recipiunt q̃ proprium impartiri poſſunt, hoc enim vt aſſerit plurimũ dubitatur, & incipiens a ſoſone. 2a q̃onis, dicit animã vegetabilẽ ſen- ,,
ſibilem pariter & intellectualẽ priꝰ ,,
eſſe in potentia q̃ in actu, ſed tunc ,,
ſubdit ꝙ, aut omnes contingere ,,
cum ante non eſſent neceſſe eſt, ,,
aut omnes cum ante fuerint, aut ,,
partim cum ante non fuerint, & ,,
contingere, aut in materia non ſubeuntes ſemen maris, aut eo quidem inde venientes, ſed in mare aut omnes extrinſecus contingere, aut nullã, aut partim extrinſecus, partim nõ extrinſecus. In q̃bus verbis manifeſte dedit ĩtelligi, ꝙ licet oẽs iſte tres animæ cõueniãt ĩ hoc ꝙ prius dicũtur eſſe in potentia q̃ in actu, eſt tamẽ difficultas an iſte modus poteſtatis ſit vniuocus vel equiuocus, ſaltem analogus. Alioquin iſta diuiſio incaſſum fuiſſet adducta. & ideo Ariſt. determinãs hoc ſubdit, cęterum omnes ante eẽ impoſſibile his rationibus oſtenditur Quorum enim principiorum ,,
actio eſt corporalis, hæc ſine cor- ,,
pore in eſſe non poſſunt: v.g. am- ,,
bulare ſine pedibus, itaq; extrinſe- ,,
cus ea venire impoſſibile eſt, nec ip ,,
ſe per ſe accidere poſſunt, cũ inſepa ,,
bilia ſint, neq, cum corpore, ſemẽ ,,
enim excrementum alimenti eſt, reſtat igitur vt mens ſola extrinſecus accedat, eaq; ſola diuina ſit. nihil enim cum eius actione cõmunicat actio corporalis, vbi patet Ariſt. ſoluere quæſtionẽ de mente hominis, quia de ea quærebatur, quo tempore & q̃uo, & vnde eam recipiãt ea quæ principium participant, & qs eſt a deo rudis, hoc nõ eſſe q̃ſitum niſi de intellectu q̃ ẽ in nobis? non eſt enim dubium apud Peripateticos quo tẽpore accedat intellectus in corporibus cœleſtibus,

bus, & quomodo & vnde corpora cęleſtia recipiant tale principium. Nam apud Ariſt. corpora cœleſtia ab æterno ſunt animata & viua, & intelligentia ab ęterno. Oſtenditur etiam hoc ex ſolutione quæſtionis primæ ibi motæ, in qua quærebatur quid fiat de corpulentia genituræ, formato fętu, nunquid ſit pars conſtitutę magnitudinis, & quia dixerat in ſemine cõtinere calorẽ nõ igneum, ſed cœleſtem, qui eſt radix & proprium vitæ, dicit ſcire ſolummodo iſtã quæſtionem [corpus autem geniturę in quo ſemen animalis principij contentum vna prouenit].i. vt exponit Ioan. Grammaticus, calor qui eſt ſemen & radix animali principij, i. animę [quę habet inanimare corpus partim ſeparabile eſt a corpore].i. iſtud proprium aĩale, ideſt anima ipſa partim inq̃ eſt ſeparabile a corpore. & tale principium animale, & declarat in quibus hoc verificetur, & dicit [in quibus diuina pars comprehenditur quæ mens appellatur].i. in hominibus, in iſtis enim generabilibus mens non eſt niſi in hominibus tantum [partim vero inſeparabile] hoc dicit propter alias virtutes animæ, quæ ſunt inſeparabiles a corpore [hoc inq̃ genituræ ſententiæ diſſoluitur verſumq; in ſpiritu euaneſcit] &c. Vbi clariſſime patet Ariſt. loqui de mente quę eſt in nobis & dicitur aliquo modo in ſemine contineri, extrinſecus. ſ. modo iam declarato, vbi iſta, intelligẽtiæ cœli minime adaptari poſſunt, immo Alexan. in tracta. de intellectu, iam etiam intelligit hæc de intellectu agente, vt terminat generationem hominis, & non vt eſt in intellectus rerum cœli &c. Vide igitur penè ad quid deueneris cũ tua pertinacia qui vis intellectum hominis ſm Ariſt. eſſe mortalẽ, & nõ vides q̃ alia ratione intellectus dicitur eſſe in potẽtia in ſemine, & alia ratione anima negatiua & ſenſitiua, quia intellect⁹ terminat extrinſecus, ſed vegetatiua & ſenſitiua sũt per ſe terminus intrinſece generationis, & quis potuit per vitã meã locum iſtum melius interprætari q̃ Theophraſtus qui viua voce audiuit Ariſt. cuius hæc eſt ſententia referente Themiſt. in 3. de animã in cap. 39. inquit enim de intellectu poteſtatis hęc dicit Theophra. quomodo intellectus poteſtatis hõmini extrinſecus accedat, quomodoque tanq̃ appoſitus inuectuſq; „ ſit, quæritur quemadmodum con- „ genitus vobis dicatur, demum quę „ natura confirmatio naturaq; eius „ ſit. Certe id quod dicitur nihil a- „ ctu eſſe intellectum ad poteſtatem „ omnia recte hactenus dicitur, quẽ „ admodum & in ſenſu, non tamen „ vſque ad viuum reſecanda res eſt; „ neque tamen nihil actu probãdus, „ vt neque ipſemet ſit, calumnia hęc eſſet, & oratio contentioni cauilloque proxima, ſed ita intelligẽdum vt in animo talis quædam ſui generis potentia ſit, pro ſubiecto formarum, ac gremio qualis in rebus materialibus facultas illa eſt, quæ conſtitutioni earum & concretioni ſubſternitur. porro quod dicitur mentem extrinſecus accedere, non ita ſtatuẽdum eſt. vt qui veræ appoſitus inuectuſque habeatur: „ ſed vt qui ſtatim ab ortu quaſi cõ- „ præhendere nos complectique ſo- „ leat &c. Verum de hoc fuit ſer-

mo prolixus, habitus a nobis in ſpetiali tractatu de hoc, quid ſenſerit Ariſt. de Imortalitate intellect⁹ humani, ibi.n. oſtendimus cauſas erroris iſtius viri, qui non diſtinxit apud Ariſt. inter animam & intellectum, & credidit ꝙ ſi hominis intellectus habet operationem nõ dependentem a corpore, vt a ſubiecto ꝙ hoc non ſufficit ad demonſtrantẽ ipſum eſſe vere intellectualem, & tñ hoc eſt falſum. Nã Ariſt. in 8. phyſicæ auſcultationis ex hoc ꝙ primus motor mouet æterno tẽpore, demonſtrauit ipſum eſſe abſtractum a magnitudine, quia virtus in magnitudine exiſtens non poteſt habere operationem æternam, igitur virtus quæ non eſt in magnitudine eſt abſtracta, ſi per te intellectus humauus non eſt virtus in magnitudine, quia nullius corporis eſt actus, igitur eſt virtus abſtracta. Nec valet fictio illa de cõſequentia, quæ habetur primo de anima tex. cõmen. 12. ꝙ ſi intelligere eſt phãtaſia, aut non ſine phãtaſia, quód propterea credis dictũ hoc fuiſſe ꝙ requiratur ad hoc ꝙ intellectus ſit vere abſtractus, oportet ꝙ non dependeat a corpore, nec vt a ſubiecto, nec vt ab obiecto, & ideo Ariſtote. dixit phantaſiam, vt denotet ꝙ eſt in ſubiecto, vel non ſine phantaſia, quia dependet ab obiecto, o Petre quantum erras, nõ eſt intentio Ariſtotel. iſta, alioquin ipſe ſibi contradiceret. Nam primo de anima tex. commenti tertij dicit. inquirimus autem contemplari, & cognoſcere natuarm eius & ſub ſtantiam, & quæ ſunt propriæ paſsionis ipſius, & quæ communes, ſed conſequentia Ariſtote. fuit dicta propter antiquos, qui poſuerunt intellectum eſſe phantaſiam, & ſecundum fuit appoſitum ſecundum mentem propriam, & tunc conſequentia Ariſtote. eſt ibi, ſed oſtendam difficultatem, nam fuit maxima difficultas, an intellectus intelligat abſtracta per eſſentiam, tunc enim operatio illa eſt abſtracta, vtroq; modo & a ſubiecto & ab obiecto. Vnde ſi nullam haberet talem operationem, intellectus iſtæ abſtractus non eſſet, ſed iam hoc ſequitur licet in tertio de anima, iſta quæſtio non fuerit determinata, eſt tamen determinata alibi, vt notat Diuus Thomas in nono primæ philoſophię, in textu commen. vlti. & Cõmentator & etiam græci expoſitores ibi. iſta igitur conſequentia eſt ad oſtendendum difficultatem de qua eſt inquirendum, ſed non eſt aſſertiue tenenda, & Ariſtote. in tertio de anima locut⁹ eſt de iſta intellectione, quam paſſim experimur in nobis, ſed de alia dixit eſſe conſiderandum poſterius. tamen omnes Peripatetici præcipui, vt Theophraſtus, Alexander, & Auerr. ponunt illam, vt patet intuentibus opera ipſorum.

Memnonis ambiguitas tangitur 3. metaphyſi. tex. cõmen. quartidecimi. & in prologo primi poſteriorum analyticorum.

Meridionalis pars velocius recipit frigiditatem q̃ caliditatem, Commentator ſecundo metheororum, cap. ſecundo.

Merularum duo ſunt genera, nigrũ & candidum, nono de natura animalium cap. 19. vbi dicitur candidum ſolum circa Cyllenem Archadię

diẽ & non alibi naſci.

Metaphyſica eſt de rebus nõ admixtis cum materia, & ſi conſiderauerit in rebus admixtis cum materia, conſiderabit in modo ſecundum quem non admiſcentur cum materia. verbi gratia, res naturales diuidi in potẽtiam & actum vnũ, & multitudinem & ſubſtantiam & accidens. ſecundo meta. cõmẽ. vlti. Vbi aduerte ꝙ entis quod eſt ſubiectum in metaphyſica ſunt tres diuiſiones eſſentiales. videlicet, per ſubſtantiam & accidens, de qua diuiſione Ariſtot. egit in tractatibus de ſubſtantia. videlicet in 7. & in 8, metaph. iſti enim libri appellantur tractatus de ſubſtantia. ſecunda diuiſio eſt per potentiam, & actum, de qua agitur in nono metaphyſi. tertia diuiſio eſt per vnum & multa, de qua agitur in 10. meta. ita notabiliter ſcribit Auer. in prohemio ſeptimi primæ philoſophiæ. Aduerte autem ꝙ res nõ admixta materiæ, aut ſeparata a materiã duobus modis, vel ſecundum eſſentiã, quia nunq̃ ſunt in materia, ſed habent exiſtentiam extra materiam, vt deus & intelligentiæ. quædam vero ſunt ſeparata uel non admixta materiæ per indifferẽtiam, quia ratio eorum ſaluari poteſt, & in rebus materialibus, & in rebus ſeparatis a materia ſecundum eſſentiã, ſicut eſt ſubſtantia & actus & potẽtia, & ens & vnum & multa, & id genus & ſcientia diuina dicitur eſſe de abſtractis a materia vtroq; modo, vnde omnes res naturales conſiderarę ſub iſtis rationibus tranſcendentibus, vt ſic a diuino conſiderãtur, ſicut dicit Commentator ſecundo phyſic. commento quarto. & 21. & ſeptimo metaphyſic. commento quinto, & nono. & duodecimo metaphyſic. commento primo. quinto. & 29. & alibi infinities &c.

Metaphyſica diuiditur in duas partes, ſicut enim ſubſtantia eſt duplex, ſenſibilis & abſtracta 5. meta. tex. cõ. 4. vbi dicitur quot ſunt partes ſubſtantiæ, tot & philoſophiæ. i. primæ philoſophiæ, vt exponit ibi Commentator.

Metaphyſica quare ita dicatur, vide 4. meta. cõ. 4.

Metaphyſica ſumit numerum motorum ab aſtronomica ſcientia, ex paraphraſi meta. Auer. tract. primo cap. primo.

Metaphyſica diuiditur in tres partes, in prima agitur de ſubſtantiis, vel rebus ſenſibilibus inquantum ſunt entia. in ſecunda de principiis ſubſtantiæ, quæ ſunt res ſeparatæ, & de attributis earum, & iſtæ duæ partes ſunt neceſſariæ. tertia vero pars diſputat & ſpeculatur de ſubiectis ſcientiarum particularium, & remouet errores eorum in quos inciderunt antiqui, ſcilicet in ſcientia logicali, & in duabus ſententiis particularibus, ſcilicet in naturali philoſophia, & mathematica, & iſta eſt melioris notę gratia, cum modus eſſe plurium ſubiectorum ſcientiarum particulariũ, & modus eſſe ipſorum ſit ex rebus per ſe notis, ſed cecidit in eis error apud antiquos, & eſt de perfectione ſcientiæ ſoluere errores. Aduerte quòd dicit iſtam ſcientiam ſoluere errores circa ſubiectum logicę, propter ſcire quod eſt ſubiectum in ea 3. cœ. cõmẽ. 4. Nam 4. primæ philoſophię diſputatẽ cõtra

antiquos negantes ſcientiā eſſe, & ex hoc patet error illorum, qui aſſe runt Ariſt. in prohemio poſteriorum analiticorum facere hoc ex paraphraſi metaph. Auer. tractatu 1. ca. 1. Vide etiam aliam diuiſionem meta. bimembrem penes tres diuiſiones entis in prohemio ſuper ſeptimo metaphyſicæ.

Metaphyſica habet cōſiderare de ente ſimpliciter, & de generibus & differentiis in quas diuiditur eſſentialiter. 9. meta. cō. 1. idem 4. & 6. meta. in principio.

Metaphyſicus conſiderat principia ſcientiarum cōmuniter, 11. primæ philoſophiæ. cap. 5.

Metaphyſicę vtilitas eſt in nobiliori & altiori gradu, licet ſit de genere vtilitatis ſciarum particulariū, nō eius proportio ad alias eſt proportio finis & perfectionis cum ꝑ eius cognitionē habeatur ſciā cauſarum entium, quod eſt intentum cognitionis humanæ, ex paraphraſi meta. Auer. tract. 1. cap. 1. ſic intelligas dictum eius. 12. meta. cō. 44. vbi dicit. ꝙ per hanc ſcientiam inuenitur homo in ſua vltima perfectione eſſendi, & vide quę ſcripſerim olim in cōtradictionibus prologi Auer. in 1. phyſic.

Metaphyſicæ ordo ē vt locetur poſt ſcientiā naturalem, nam vt dixim⁹ ipſa vtitur pro radice ſuppoſita eo quod illic fuit declaratū de eſſe virtutum, quæ non ſunt in materia. Et veriſimile eſt ꝙ hæc ſcientia vocetur meta. propter ordinem eius in doctrina licet ſit prima ī eſſe, ex paraphraſi Auer. in meta. tract. 1. cap. 1. Ex quo elicitur ordinē doctrinæ in ſcientiis ſpeculatiuis eſſe vt præcedat ſcientia mathematica, poſtea naturalis, & poſtremo ſcientia diuina. cuius oppoſitum tenuerunt Platonici, & Albertus ex latinis, & Auicenna. Idem Simplicius in prologo primi phyſicorum, vbi dicit, ꝙ ideo metaphyſica dicitur, quia poſt naturalium rerū cognitionem ordinata eſſe videtur.

Metaphyſica pro maiori parte vtitur demonſtrationibus ſigni, nam ſemper accipimus ſignum a rebus notioribus nobis ad notiores naturæ, Auer. in paraphraſi meta. tract. 1. in principio.

Metaphyſica vt plurimū vtitur declarationibus logicalibus, & qualiter. vide in paraphraſi metaphyſica tract. 2. in principio.

Metaphyſicæ duodecimus quid conſideret, vide in tract. 4. & paraphra. metaphyſicæ.

Metaphorę non ſunt vſitandæ in doctrina demonſtratiua, colligitur ex ſentētia philoſophi in 2. poſte. tex. cō. 22. vbi habetur ꝙ nō eſt diſputandum, neq; diffiniendū per metaphoras. ita etiam iubet in 2. topicorū. cap. 2. vbi dicit. nam mentientes, & qui quod ineſt alicui in eē dicunt, peccant, & qui nominibus extraneis res appellant, vt plantā hominem tranſgrediētes nominationem, & hoc dicit propter Platonē qui diffiniebat, eſſe plantam inuerſam, & Cōmentator in 1. cœli cō. 106. contra plurimos inquit. ꝙ aut peccant, aut deuiant a veritate, aut male docēt, & luciddiſſimus Them. „ in paraphraſi primi de anima. cap. „ 20. inquit. nam non eſt ęquum in „ altiſſimis philoſophiæ quæſtioni- „ bus, aliud ſentire, aliud dicere, cum „ enim ſemper res digna homine „ eſt ne a mente vera diſſentiant, tū

id

id maxime in rebus obſcuris & crebris obſeruandum, quo ea quæ ſuapte ingenio, & natura remota & condita videantur verbis illuſtribus & q̃ maxime poteſt declarantibus vendicantur a tenebris. Hoc etiam colligitur ex ſententia Philoſophi in ſecundo metheororum. cap. 1. vbi impugnat opinionē Democriti de mari, vbi. d. illam opinionem eius non deficere a fabulis Eſopi, & magis reprehendit ipſum, quia Eſopo licebat more poetarum aliquid in metaphoris tradere, ſed Philoſophis veritate inquirentibus non licet hoc facere. & ex illo loco poteſt etiā Homerus defendi a dictis Ariſto. qui in ſecundo phyſico. dixit poetam deriſoriè appoſuiſſe mortem eſſe finem propter quem nati ſumus Nam dicam ſibi ꝙ licet ſecundum veritatem finis habet rationem boni: & phyſicè mors finis dici nō poteſt, tamen poetis quibus datum eſt in metaphoris poſſe loqui hoc bene licuit. Et confirmatur, quia ipſemet Ariſto. in quinto metaphyſi. cap. de perfecto, & eſt in tex. cōmē. 21. expreſſe dicit, ꝙ mors ſecundū metaphoram dicitur finis, vnde credendum eſt Ariſto. non increpaſſe Homerū ex eo quod poeticè vſus eſt illo ſermone metaphorico, quia tunc contradiceret ſibiipſi in locis allegatis, & in ſua arte poetica, ſed locutus eſt ſecundum rei naturam, Et ex hoc frater mi colligere quantum Ariſt. abhorreat locutiones iſtas metaphoricas in ſententiis ſpeculatiuis, quarum finis eſt veritas, quod pleruinque poetarum ſermones metaphoricos damnant quibus datum eſt ex arte metaphoricæ poſſe loqui. Et ideo caueat Alexand. & ſequaces eius tenentes ex mente Magiſtri intellectum materialem eſſe mortalem, quum Ariſtote. in tertio de anima. & in primo & ſecundo appellet eum ſimplicem, immixtum, incorruptibilem, immortalem atque diuinum, oporteret enim omnia iſta metaphoricè poetarum more interpretari, ſicut bene etiam notauit Commentator in tertio de anima. in cōmento quinto, quòd opinio iſta manifeſte diſcordat, & a verbis Ariſtote. & a demonſtratione eiuſdē. & nota bene hoc. nota tamē quòd vbi eſt indigentia nominū in propria ſignificatione poſſunt vti tranſumptione & metaphoris, vide Themiſtium in libro de Memoria & Reminiſcentia. libro primo cap. vndecimo. & eſt etiam ſententia Alexand. in paraphra. de anima. in capitulo de phantaſtica virtute.

Metaphoræ non ſunt adducendæ in doctrina demonſtratiua, regula eſt Ariſtotel. in ſecundo poſteriorum. vbi docet & præcipit non eſſe diffiniendum, neque diſputandum in metaphoris. Nota tamen ꝙ licet quandoq; vti in rebus quæ non poſſunt intelligi per comparationem ad alterum, vt ſcribit Cōmentator primo phyſi. cōmen. 81. vbi Ariſto. dicit materiam appetere formam, ſicut turpe pulchrum, & fœmina marem, & habetur etiā in tertio de anima cōmen. 14. de intellectu qui comparatur tabulæ non ſcriptæ. item fallit vbi vera vocabula definiunt, tūc enim ars imitatur naturam in hoc, quę ſemper de poſſibilibus facit quod melius eſt, & ideo ex nominum carentia

propriorum poſſumus abuti verbis metaphoricis, ita notat Alex. pulchre in paraphraſi de anima. in ca. de phãtaſia. idem abbreuiator eius Themiſt. annotauit in ſimili in 1. libro de Memoria & Reminiſcentia. cap. 11. vbi loquitur de impreſſione & veſtigio in ſenſu derelicto. inquit enim. illud .n. nemo ignorat cum impreſſionem, aut effigiẽ, aut figuram dicimus abuſionẽ eſſe nominum, nam proprie impreſſio & ſigillum receſſu & eminẽtia parum conſtat. Nota etiam ꝙ licet in doctrina demonſtratiua nõ liceat niſi in iſtis caſibus, licet tamẽ poetis ad libitum iuxta illud. Oratij in arte.

Pictoribus, atque poetis.

Quidlibet audendi ſemper fuit ęqua poteſtas.

Minima pars ignis eſt compoſita ex materia & forma 3. met. cõ. 17.

Minus eſt ante maius in generatione, quia maius reſoluitur in minus 1. metaphy. cõ. 14.

Minimus color eſt terminatus per ſe, ſicut minima forma, & ita eſt in corporibus ſimplicibus, ſicut in cõpoſitis 6. phy. cõmen. 49. idem ibidem. cõmen. 91.

Minus exit a via naturali qui dicit omnia moueri, q̃ qui dicit omnia quieſcere, licet vtrunq; ſit falſum. Cõmẽ. 8. phyſicorum. in principio cõmenti 23. quod ideo dixit, quia natura licet ſit principium motus & quietis, tamen analogicè, vt ſcribit Commenta. in ſecundo phyſic. cõ. 1. & 3.

Minus aliquo non eſt neceſſe paucũ eſſe. 10. meta. t. cõ. 21. quia vt dicit Cõmen. in cõ. non ſequitur ꝙ omne quod minus eſt aliquo, ſit diuiſibile, ſed poteſt eſſe omnino indiuiſibile, & iſta eſt diſpoſitio vnius cũ duobus, & ideo vnũ non eſt paucũ.

Minima pars ignis eſt terminata 6. phyſi. cõmen. 32. & 91. 1. phyſico. 36. 37. 38 & 8. phyſi. 44. & ſecundo de anima 41. & 97. 7. phyſic. cõmẽ. 2. 8. phy. 62. 1. cęli. 116. & 3. cęli cõ. 9. 6. etiam phy. 49. & 57.

Mixtio priuationis cum materia, eſt cauſa in hoc ꝙ deſiderium naturale eſt in materia ad recipiendũ formam. 1. phy. cõ. 81.

Mixtum quodlibet cum materia neceſſe eſt vt fiat a mixto cum materia, & quodlibet non mixtum cum materia, ſit quoquo modo a non mixto cum materia. 7. meta. cõm. 31. põdera ly quoquo modo, quia in abſtractis a materia non eſt propriè factio, aut generatio, ſed ſm ſimilitudinem 4. cœli cõ. 1. & 12. meta. cõ 44.

Mixtum quodlibet vt declaratũ eſt in 4. metheorꝝ, conſiſtit ex dominio partis calidę agẽtis & partis humidæ patientis, cũ quibus ſit mixtio & coctio. Auer. in 2. Colli. cap. 1. vbi impugnat opinionem medicorum de diſtemperantiis complexionum ſimplicibus. Vbi aduerte ꝙ ex mente Ariſt. in 4. metheoro. videtur fuiſſe omne mixtum perfectum cõparatione ad equale ad pondus, eſſe plus calidum q̃ frigidum, & plus humidum q̃ ſiccũ, propter præfatam rationẽ, quã Auer. bene perpendit.

Mixtio & compoſitio differũt, quia id quod ex quibuſdam cõmixtũ, ex his eſt quibus cum admiſcetur, ſed non illa, ſed compoſitum eſt illa, ex quibus conſtat, ſed compoſitione quadam & ordine. Alexã. in para-

paraphraſi de aĩa cap. de phantaſia. hinc ſcire potes mixtum dicere naturam diſtinctam, & ſuperadditã miſcibilibus, aliter mixtio eſſet ad ſenſum, vt dicitur in fine primi de generatione & corruptione. Et inde nota ꝙ ſubſtantia compoſita dicit tertiam entitatem a componentibus diſtinctam, contra vulgares.

Mixto exiſtẽte, neceſſe eſt ſimplicia eſſe 1. cęli. tex cõ. 97.

Miſceri paſſiones & formæ nõ poſſunt. 1. de genera & corruptione. tex. cõmen. 83.

Miſceri quodlibet cum quolibet impoſſibile eſt. ibidem.

Mixtio & generatio differunt. ibid.

Mixtio & augumentum differunt. ibidem.

Mixtio & alteratio differunt. ibidẽ.

Mixtum eſt aliud a miſcibilibus in actu. 1. de generatione. tex. cõ. 84. idem. 7. metaphy. tex. cõ. 60. & 1. de anima. 77.

Mixti quælibet pars mixta eſt 1. de generatione tex. cõ. 86.

Miſceri non poſſunt, quorum non eadem eſt materia. 1. de gñatione. tex. cõmen. 87

Miſcẽtur melius, quæ in parua ſunt diuiſibilia. ibidem. 88. & 89.

Miſcentur bene humida niſi fuerint viſcoſa. ibidem.

Mixtio eſt miſcibilium alteratorũ vitio. 1. de generatione & corruptione. tex. cõ. vltimi.

Miſcibilia ſunt in potentia in mixto ſm Ariſt. vt dicit Auicẽna, quia ſaluatur eſſentia eorum, ſed remittuntur accidentia. 1. de generatione. cõmen. vlt. Vide tamen exquiſite, de hoc 3. cęli cõ. 67.

Miſcibilia quæ miſcentur corrumpunt intentiones adinuicẽ 2. de gener. & corru. tex. cõ. 48.

Mixtio non eſt generatio ſimpliciter, neq; alteratio, ſed cõpoſita fiũt ab elementis ſm mixtionem, & elementa fiunt a compoſitis ſm diſſolutionem 2. de gener. & corruptione cõmen. 48.

Mixtio fit qñ alterum contrariorũ non fuerit ſimpliciter dominans, ſed fuerit dñans dñati, & tunc gñabitur ex eis aliquod medium, ſed tamen illud mediũ declinat ad partem dñantis. ibidem.

Mixta corpora quæcunque circa locum mediũ ſunt, ex oĩbus compoſita ſunt ſimplicibus 2. de genera. & corrup. tex. cõ. 49.

Miſcibiliũ quædã ſunt facile paſſa, ſicut butyrũ & quædã non ſunt velociter paſſibilia nõ liquefiũt, ſicut lana ex 4. met. co. c. 1. in digreſſiõe.

Mixtio vera nõ fit ꝑ paruitatẽ ꝑtiũ, illa. n. eſt mixtio apud ſenſũ, ſed vera mixtio fit, cũ mixta alterant̃ ad inuicẽ, donec fiat ex eis forma media 1. met. cõ. 16. vide ẽt 1. de gen. & cor. tex. cõ. 86. 89. & 90. & in 2. de gen. tex. cõm. 48.

Mixtio non intelligitur niſi poſt ſegregationem 1. met. cõ. 16.

Miſcibilia reuertuntur in vnum ſm qualitatem & ꝯtinuationẽ, & ĩ hoc dñt ꝯſolidatis 5. met. cõ 5. Ex quo patet ꝙ ĩ vera mixtiõe reſultat vna forma mixti ſuꝑaddita & diſtĩcta a formis elñtorũ refractis, & oĩa vna quãtitate terminata terminant̃, ita ꝙ quælibet pars mixti mixta, ſi. n. plura corpora ſimᵗ eſſe nõ pñt eſt ꝑ diuerſas quãtitates terminatas, qbꝰ terminant̃: ſcribit. n. Philoſophꝰ in 4. phy. 76. ſi corpus cubũ ſeparatũ a ſenſibilibus paſſionibus poneret̃ in aqua, cederet ſibi aqua.

Modus generationis eorũ quæ mouent ſe adinuicem eſt per accidens. verbi gratia, ꝙ homo in generatione hominis non largitur niſi illud quod eſt quaſi inſtrumentũ & corpora cœleſtia ſunt quaſi artifex, & virtutes informatiuę fiũt a corporibus cœleſtibus. 8. phy. cõ. 47. idẽ 7. primę philoſophiæ. cõ. 31. & 12. meta cõ. 13. & 18.

Modi mouentiũ deſiderabiliũ mouentium nos, ſunt alij a modis mouentium intelligibilium quæ mouẽt nos 12. meta. cõ. 36.

Modi eſſendi in alio ſunt octo vſiter. 4. phy. tex. cõ. 21.

Moderni ponunt vnum agens omnia entia ſine medio, ſcilicet deum 9. metaphy. cõ. 7. idem in 12. metaphy. 18. verſus finem vbi dicit, & quũ loquentes noſtræ legis opinabãtur ꝙ agens agit creando formam ex nihilo & nullum huiuſmodi agens viderunt hoc, dixerũt vnum agens omnia entia ſine medio, vbi patet iſtam opinionẽ fuiſſe loquentium in lege ſua. Nam lex noſtra chriſtianorum hoc non concedit. Dicit enim A... in libro de libero arbi. Deus ... condidit ſic adminiſtrat, vt eas proprios motus agere ſinat.

Mola mulieribus, aut ſolum, aut maxime accidit, vide cauſam in 4 de gener. anim cap. 7.

Mola gignitur dum ex humore concoctu difficili cõceptus cõſtitit. ibi.

Mola dum emittitur adeo obdureſcit, vt vix ferro transfigi poſſit ibi.

Mollities & durities, & ſubtilitas & ſpiſſitudo non ſignificant niſi ſup virtutes patientes, ſcilicet ſuper humiditatem & ſiccitatem, & non ſuper virtutes agentes 5. Colľ. ca. 26.

Monſtra raro accidunt 2. phyſi. tex. cõmen. 77.

Monſtra accidunt ex errore naturę, ſicut in arte. 2. phy. 82.

Monſtrum quodammodo eſt quĩ ſuis parentibus ſimilis non eſt. Ariſtotel. in 4. de generatione animalium. cap. 3.

Monſtrum obleſio quædam eſt. Ariſto. in 4. de generatione anim. cap. 3. in fine.

Monſtrũ aliquod dari cuius caput ſit arietis aut bouis, & reliquum hominis impoſſibile eſt ibidem, ſed bene põt eſſe ſimilitudo quædam.

Monſtra contingunt in auibus numeroſos conceptus gignẽtibus, vt in gallinis magis q̃ in paucos generantibus conceptus, ex 4. de generatione animaliũ ca. 4. in principio.

Monſtrorũ cauſa ex materia ſumitur, ibidem. vbi Auer. dicit ꝙ etiã 1. veniũt ex debilitate virtutis agentis, aut propter impedimẽtũ receptionis formæ.

Monſtruoſi partus minus hoĩ cõtingunt, quia ſingulare perfectũq; generare ſolet, ex 4. de gen. ani. cap. 4.

Monſtruoſi partus contingere ſolent, vel ſecundum qualitatem vel ſecundum numerum, vel ſm magnitudinem, vel ſm ſitum mẽbrorum. in qualitate, vt aĩal quod non eſt ma... neq; fęmina quod incertũ appellatur: in quantitate, vt ſi habuerit caput maius aut minus. In numero vt ſi habeat duo capita in ſitu, vt ſi habeat iecur in ſiniſtro latere, & lien in dextro. Auer. & Ariſt. ibidem.

Mõſtrorum vnitas & multitudo ex principali mẽbro dignoſcitur, nã ſi cor fuerit vnum, vnũ animal erit, ſi plura, plura ibidem.

Mon-

Monſtruoſitates quandoq; contingunt in ægritudinibus ſicut in rebus naturalibus, ſicut ſanitas ex vlceratione pulmonis, & ſimilia. 7. Coll. cap. 31.
Mori vtrum in tempore contingat. an in temporis confinio, vide Themi. 6. phyſicor. ſuper. 45. vbi ſoluit argutiolam ſophiſtarum probantium aliquem non eſſe mortuum.
Mors eſt ex neceſſitate yle. i. materiæ. Com. in prologo. 1. phy.
Mors eſt vltimum proueniens ex neceſſitate materiæ. 2. phy. com. 23. & in prologo ſuper. 1. phy. idem. 2. phy. tex. com. 88.
Morbus eſt aduentitia ſenectus, ſenectus vero eſt naturalis morbus. Ariſt. in 5. de gene. anima ca. 4.
Mortuus ex gladio nō dicitur ꝙ corruptio eius eſt ex tēpore, ſicut mortuus ex vita humana completa. 4. phy. te. com. 128.
Morum diuerſitatem loca efficiūt. Ariſt. in. 8. de natura animal. cap. 29. Vbi aduerte ꝙ loquitur de animalibus brutis. Gale. autem in lib. qui inſcribitur ꝙ potentiæ animæ ſequuntur corporis complexionē, tenet etiam hoc in hominibus, ſed falſa eſt opinio eius abſolutè intelligenda.
Mos eſt Ariſto. vti abbreuiatione. 1. phy. com. 6. &. c. 35. &. 1. de gener. & corru. com. 38
Mos eſt vt illud quod eſt cōe omnibus artibus dicatur in logica, & ꝓprium vnicuiq; arti dicatur in illa arte. 1. phy. com. 16. eandem ſententiam habet Com. in ſua paraph. in lib. de parti anim. Ex hoc ſoluit Achilles Thomæ in. 1. phy. in prologo ſuper tex. 2. contra Auer. conſidera quia conſimile eſt de prima philoſophia.
Moſeſt in ſermonibus demonſtratiuis innuere ſummam. Comē. 5. phy. com. 5.
Mobilia corruptibilia & mobilia æterna ſunt vnius ſcientiæ. 2. phyſi. com. 71. &. 12. met. com. 29.
Motu ablato, aufertur natura. 1. phy ſi. t. c. 8. idem. 2. phy. 71. &. 1. phy. t. c. 11. &. 8. phy. 22. &. 23.
"Intelligitur per viam ſigni, nam ab
"latio naturæ aufert motum per
"viam cauſæ.
"
Mouentium quędam mota mouēt, quædam vero immobilia manentia mouent. 2. phy. t. c. 71. &. 73.
Mouentium naturaliter quoddam eſt phyſicum, quoddam vero non eſt phyſicum, quia nōn habet in ſe principium motus. 2. phy. t. c. 37. vide etiam in. 1. de gene. & corru. tex. com 14.
Motor primus habet duas proprietates, quia eſt pęnitus immobilis, & quia eſt omnino primus. 2. phy. tex. com. 73. & vide ibi Simpli. pulchre declarantem.
Motus eſt primus actus rei, quæ poteſtate eſt aliquid, quia vltimus actus videtur eſſe forma, quam res quāprimum aſſecuta eſt quieſcit. Themi. 3. phy. ſuper tex. 7.
Motui accidit ꝙ ſit non ens ex eo ꝙ procul eſt ab ente, vnde Pithagorici diffinientes motum per nō ens, accidens potius quoddam motus, quàm naturam videtur ſignificaſſe. 3. phy. The. ſuper. 13.
Mouens & motum ſunt priora quā agens & patiens. 3. phy. com. 3. Vbi animaduerte, ꝙ litera communiter eſt deprauata, & ita legit eam Burleus & cōiter inuenitur, iacet enim ꝙ ſunt perfectiora. ſed in veritate Correctio literæ.

ritate,licet Burleus defendat illam literam videtur mihi ꝙ locus ſit mendoſus propter cauſam, quam immediate ſubnectit. Cõmen.ibi. Nam Ariſt.in tex. enumerans diuiſiones illas quæ ſunt in cap. relationis.d.in tex. Arabico, & quædã ſm agens & patiens, & vl'r ſm mouens & mobile. Cõm. appoſuit documentum ponderans ly vl'r, dicẽs
» & dixit, & vl'r ſm mouẽs & motũ,
» quia mouens & motum ſunt prio-
» ra quàm agens & patiens, cum oẽ
» agens ſit mouens,& non conuertitur, vbi ſi iaceret (perfectiora) documentum non eſſet ad propoſitũ vl'tatis expreſſe in litera, ſicut patet clariſſime intuenti, in re autem perfectiori non reperitur iſta vniuerſalitas ſm ſubſiſtendi conſequẽtiam, non enim dicimus ꝙ homo ſit perfectior animal, quia omne animal ſit homo,& non omnis homo ſit animal,& ita ſine dubio locus ille eſt deprauatus, & ſimilitudo eſt cauſa deceptionis, quia vbi ſcribitur pfectiora, dẽt ſcribit priora, illud enim eſt prius a quo non cõuertiť ſubſiſtendi conſequentia, vt dicitur in prædicamentis, & in .5.meta.in ca.de priori: emendari debet ſine dubio. Conſimilem ſententiam, vide in.1.de genera.te.cõ. 45.&.12.met com.23.

Motu ignorato, neceſſe eſt ignorari naturam.3.phy.t.c.1.

Motus eſt actio motoris in re mota. 3.ph.c.2.5.phy.com.3. &. 8. phy. cõm 4.idem.3.phy.6.18.19.

Motus non habet diffinitionem vniuoce dictam, ſed ſm prius & poſterius.3.phy.com.4.& com.6. idem 8.phy com.4.

Motus nihil aliud eſt quàm generatio partis poſt partem, ad quem intendit motus donec perficitur, & ſit in actu.3.phyſi.com.4.&.5.phyſico.com 48.

Motus tot ſunt ſpecies, quot & entis 3.phy.te.com.5.

Motus eſt actus entis in potentia, in quantum in potentia.3.phyſi.t.6.

Motum quodlibet ſm ꝙ eſt in actu & eſt in potentia, habet duas perfectiones.3.phy.com.6.

Motus diffinitio eſt communis motui nouo & antiquo.3.phyſi.cõ.6. &.8 phy.com.4.

Motus augumẽti & alterationis ſũt plures motus,& non ſunt vnꝰ motus continuus.3.phy.com.6.&.8. phyſi.com.23.

Motus augumenti a principio motus vſq; ad finem eſt compoſitus, ex pluribus motibus, & ex pluribus quietibus.

Motus continuatio magis appatet in motu locali.3.phy.com.6. &.8. phy.com.23.

Mouens phyſicè omne mobile eſt. 3.phy.tex.com 8.&.2.phyſi.t.cõ. 71.&.1.phy. 11. Vbi aduerte ꝙ ibi reperitur duplex litera, vna eſt iſta, quæ communiter inuenitur, & eſt litera quam ſequitur Aſpaſiꝰ & Com.in com. alia eſt litera Alexã.& Them.quę dicit, omne quod mouetur phyſicè mobile,& eſt melior, vt notat ibi Simplicius auctoritate Alexan.

Motus diffinitio non eſt nota per ſe 3.phy.com.12.

Motus diffinitio declaratur triplici via, ibidem.

Motor qui in mouendo mouetur eſt motor in potentia.3. phyſi.tex. com.16. cuius immobilitas quies eſt,& ibi dicitur ꝓpter cauſam ibi allega-

allegatam in com.
Motus habet duas diffinitiones, quarum prima datur ſm formã, & magis demonſtrat ſubſtantiã motus, alia datur ſm materiam, & eſt notior prima. 3 phy. com. 16. vide in concordantiis.
Motus ſecunda diffinitio, quæ dat per mobile, eſt notior prima, quæ datur per potentiam, vide cauſam a Them. in. 3. phy. 16.
Motus fit in moto per contactũ motoris & moti 3. phy. t. c. 17.
Motor non mouet niſi ſm ꝙ eſt in actu, & motum non mouetur, niſi ſm ꝙ eſt in potentia. 3. phy. t. com. 17. &. 2 de ani. 54. & 3. de ani. c. 4. & 2. de gener. & corr. t c 53.
Motor & motum ſunt diuerſa ſecũdum formam. 3. phy. com. 19.
Mouere & moueri nõ ſunt idem ſecundum quidditatem, quia diffinitio eorum eſt diuerſa. 3. phyſi. tex. commen. 22.
Mouere eſt actio motoris in rẽ motam. 3. phy. t. c. 16. & cõ. 22.
Moueri eſt paſſio moti a motore. ibidem.
Motus localis tria ſunt genera, delatio, augumentum, & diminutio. 4. phy. tex. com. 32. Vide in concordan. nuper ęditis.
Motus poſſibilitates & temporis & numeri, non ſunt partes vnius poſſibilitatis. 3. ph. com. 54.
Motus notior eſt quiete, quia motus eſt habitus, & quies eſt priuatio 4. phy. com. 32.
Motus localis fecit homines cognoſcere locum eſſe. 4. phyſi tex. com. 3. 32. 38. & 61.
Motum per accidens eſt duob⁹ modis, mod⁹ qui poteſt fieri ꝑ ſe motum: & modus per impoſſibile eſt vt per ſe moueatur. 4. phyſi cõ. 32. idem. 5. phy. com. 1.
Motus ſi eſſet ad motam rem, eſſet otioſus. 4. phy. cõm. 41.
Motum diuiditur, quia aliud eſt in loco eſſentialiter, & aliud eſt in loco per accidens 4. phy. c 43.
Motum quodlibet eſt in loco. ibid.
Mobilia quæ per ſe mouentur, indigent aliquo quieſcente circa quod mouentur, vt declarauit Ariſto. in lib. de motibus animalium. 4. phy. commen. 43.
Mobilium quædam ſunt in loco vere, quædam ſunt in loco per accidens, vt accidentia, & color. 4. phy. tex. comm 45.
Motus non eſt in ſitu. 5 phy. t. com. 10 & habetur expręſſe per Auerr. 4. phy. com. 45. &. 6. phy. com. 85. contra Auic.
Motum dicere eſſe ſitualẽ, quia mutatur de ſitu in ſitum, eſt aliud quã dicere motum eſſe in ſitu. 4. phyſi. commen 45.
Motus naturalis & quietis eadẽ eſt cauſa, & eſt ſimilitudo in continẽte. 4. phy. cõ. 48. &. 69.
Motus alius violentus, alius naturalis. 4 phy. tex. com. 67.
Motus violentus eſt poſterior naturali. 4 phy. t c. 67. &. 1. cęli. 14 &. 2 cœli. tex. com. 18.
Motus diuerſitas cauſatur a diuerſitate naturarum locorum, & a diuerſitate rerum motarum. 4. phy. com. 67. & com. 36.
Motus proiectorum ſm Platonem fit ab aere ſm ſucceſſionem. 4. phyſico com. 68. vide etiam. 8. phyſic. commen. 82.
Motus proiectorum ſm Ariſ. fit quã in motu lapidis proiecti poſt ſeparationem proijcientis, cauſa non eſt

eſt aeris ſucceſſio,ſed tranſlatio aeris.4.phy.com.68. vide diffuſe de hac materia in.8.phy.c.82.& in 3. de cœlo & mundo.cõ.28.

Magna differẽtia eſt ponere in motu,ꝙ aptatio ſit neceſſaria,& ponere ipſam eſſe cauſam agentem motũ,aptatio.n. eſt de neceſſitate motus,& non eſt cã agẽs motum. Cõmen.4.phy.cõ.70,hinc eligitur aliud eſſe conditionem neceſſario requiſitã reſpectu alicuius effect⁹, & aliud eſſe cãm agentẽ eiuſdem.

Motus velocitas & tarditas variatur aut rõne medij, aut rõne mobilis. 4.phy.tex.cõ.71.

Mobilia ęqualia in grauitate, & leuitate,& magnitudine, & figura mota in vno & eodem medio ſunt ęqualis velocitatis.4.phy.c.71.

Motuum ęqualitatis & diuerſitatis cauſa,eſt diuerſitas,& ęqualitas ꝓportionis motoris ad rem motã. 4.phy.com.71.

Motus violenti differunt a motibus naturalibus, nam in motibus violentis, cum fuerint duo motores æquales in potentia,diuerſitas erit ꝑ impediẽs:ſed in nãlibus erit æqualitas & diuerſitas ꝑ ęqualitatẽ aut diuerſitatem proportionis motoris ad rem motam.4 phy.cõ.71.

Motus velocitas & tarditas nõ ſunt motus additi & diminuti ab eo, vt putauit Auẽpace.4.phy.cõ.71.

Motus naturales nullum habent impedimentum, vnde nota ꝙ differẽtia eſt dicere in motu eſſe impedimentum,& in motu eſſe reſiſtentiam.4.phy.cõ.71.

Motus naturales corporũ ſimpliciũ qui fiunt mediante aere & aqua, non ſunt impediti a medio.4.phy. cõ.74.&.71.&.3.cœl.c.28.

Motum habet aliquam reſiſtentiã cum motore in motibus naturalibus, vt potẽtia motoris excedat potentiã illius,alioquin quilibet motor,moueret quodlibet corpu. 4. phyſi.com.71.

Motus corporum cęleſtium diuerſatur ꝑ diuerſitatem proportionis,quæ eſt inter motorẽ, & rem motã ex reſiſtentia.4.phy. cõ. 71. idem.2.cœli.c.38.39.&.71.

Mobile quodãmõ eſt ſiſte, & quodã mõ contrariũ motori 4.ph.c.71.

Motus reſiſtentia inuenitur inter motorem,& rem motã,qñ res mota fuerit diſtincta per ſe: intellige, ideſt qñ poteſt res mota diſtingui per ſe in duo in actu.ſ. in partẽ per ſe mouentẽ,& partẽ per ſe motã. 71.cõ.in 4.phy.Cõ.

Motus elementorũ impoſſibile eſt, ſine medio fieri.4.phy.c.71. idem 3.cęli.com.28.

Motus reſiſtẽtia,aut eſt ex ipſo moto, vt in animalibus, & corporibus cœleſtibus,aut erit ex ipſo medio, vt in elementis,aut eſt ex vtroque, vt in animalibus quæ mouẽtur in aere & aqua.4.phy.cõ.71.

Mobilia quæ diuiduntur in duo in actu,non neceſſario indigent medio in ſui motu,ſed ſi fuerit,erit ꝑ accidens.4.phy.cõ.71.

Mobilia quæ mouẽtur ex ſe,vt grauia & leuia, quæ non diuidũtur in motorem in actu,& motũ in actu neceſſario indigent medio. 4.phyſi.cõ.71.& 3.cœli.cõ.28.

Mobilia grauia & leuia, ęqualia in magnitudine,figura, & modo, & fuerint maioris declinationis,ſunt velocioris motus, quàm illa, quæ ſunt minoris declinationis:& proportio temporis ad tempus, eſt ſicut

cut

eut proportio potentiæ motiuę ad potentiam motiuam.4. phyſi.t.c. 74.conſimile ibid.in.71.cõ.

Mobile quod eſt acutioris figuræ le uius diuidit plenũ.4.phy.c.74.vide.4 cęli,t.cõ 42.

Motor mouens aliquid p attractionem neceſſe eſt,vt moueatur ad lo cum illum,ad quẽ attrahit.4. phy. cõ.81. quod qñ fit intelligendũ require in.7.phy.cõ,10.

Mot⁹ qualitatis ſunt velocitas & tar ditas,& magnitudo,& paruitas sũt quantitates motus,& vtraq; tempore diffiniuntur,.4.phy.c.96.

Motus qñq; ſumitur large,vt eſt ſynonymũ cũ hoc nomine tranſmu tatio.4 phy.t.cõ.97.

Motus omnis,aut velox,aut tardus. 4.phyſi.te.cõ.84.

Motus imaginatur extra tẽpus, ſed tempus non imaginari poteſt extra motum, ideo motor præcedit naturaliter tẽpus, licet ſint conſequentia ſe complere.4.ph.c.97.

Motus q cũ ſentit̃, ſentit̃ primo & eſſentialiter tẽpus,eſt motus ex quo ſentimus nos eſſe in eſſe tranſmutabili & nos tranſmutari.4.phyſic. commen.98.

Motus accidentium eſt continuatio & continuatio motus eſt,quia magnitudo per quam fit motus eſt cõ tinua,& quia motum etiam eſt tale.4.phy,cõ.99.vide quomodo ſit intelligendum,8.phy.cõ.23.

Motum eſt notius motu, quia eſt demonſtratũ,& motus non eſt de monſtratus. i. congregatus ſimul, ſed mens facit ipſum.4.phy,c.104 idem com.99.ibid.

Motus continuus eſt vnius mobilis & in vno tempore,4.phy.t.c.105. &.5.phy.t.c.34.&.41.

Motus qui poteſt idem iterari poſt alium,eſt idem cum motu circula ri.4.phy.tex.cõ.111.

Motus eſt cum in eſſe tẽporis, quia eſt ſubiectũ eius.4.phy.cõ.113.cõ ſimile com.99.

Motum in tempore eſſe eſt tempore menſurari,& ipſum & eſſe ipſi⁹. 4.phy.cõ.& tex.114.

Motus menſurat ſpatium , non eſſe ipſius.4.phy.t.c.113.

Motus diſtare facit.text.cõ.117.in 4.phyſico.

Motus naturaliter habet, vt res auſeratur a ſua ſubſtantia eſt cauſa cor ruptionis per ſe, & generationis p accidens.4.phy.cõ 117.

Mota ſemper non ſunt in tempore, vt orbis, neq; quieſcentia ſemper vt terra,cum tẽpus non excedat illa.4.phy cõ.118. & habetur etiam in tex.117.&.118.

Motus quilibet in tẽpore eſt 4.phy. tex.com.128.

Motum ſumitur tripliciter, per ſe, ſm partem,& per accidens. 5. phy. tex.com.1.

Motus circularis non dr̃ velocior eẽ motu recto.4.phy.c.129.vide cau ſam.10.meta.t.c.14.&.7.phy.tex. com.21.&.24.

Motum ſm partẽ reducitur ad motum per accidens.5.phy.c.1. & eſt quaſi medium inter illud quod eſt motũ per ſe,& illud quod eſt motum per accidens. Vbi aduerte q eſt ęquiuocatio, quia per accidens qñq; ſumitur cõiter, vt eſt cõ mune ad motum ſm partem,& ad motũ per accidens ſtricte ſumptũ, vt ſumitur ibid in tex.cõ.6. & inter tale per accidẽs motum ſm par tem habet reduci. ſed alio modo ſu mitur ſtricte, vt eſt id quod moue tur

tur ad motũ alterius, & nullo modo per ſe moueri poteſt, & ſic illud quod mouetur ſm partem mediat inter motum per ſe, & motum per accidens iſto modo ſumptũ. Aliud eſt igitur per accidẽs ad quod motum ſm partem reducitur, & aliud inter quod, & id quod eſt per ſe me diare dicitur.

Motum per ſe eſt illud, de quo ẽ ſermo philoſophi naturalis, quia nulla ars conſiderat motum per accidens. 5. phy. cõ. 1. & habetur in te. cõ. 6. & vide cauſam iſtius in. 6. meta. tex. com. 6.

Motor eſt tribus modis, per ſe, p partem, & ſecundũ accidens. 5. phyſi. tex. com. 2.

Motus quilibet quinq; neceſſario requirit, mobile, motorem, terminũ a quo, terminũ ad quem, & tẽpus. 5. phyſi. te. com. 3.

Motus conſtituitur in ſubſtantia eius. ex tribus cauſis, tanquã extrinſecis. ſ. moto, termino a quo, & termino ad quem. 5. phy. cõ. 3.

Motum eſt primũ, & dignius quod diſponitur per motũ, deinde illud ad quod eſt motus, poſtremo vero illud, ex quo eſt motus. 5. phyſi. commen. 3.

Motor eſt de cauſis extrinſecis mot⁹ & tempus eſt de accidentibus conſequentibus motum. ibid.

Motus magis denominat̃ ab eo ad quod eſt, quã abeo, ex quo eſt. 5. phy. t. cõ. 4. & vide cauſam in. 2. de ani. tex. cõ. 49. idem. 5. phyſic. tex. commen. 48.

Motus ſubiectum eſt in actu. 5. phy ſi. tex. com. 8.

Motus eſt inter contraria mediata. 5. phyſic. 9.

Motus eſt in tribus prædicamentis. 5. phy. t. c. 9. & tex. c. 10.

Motus non eſt in ad aliquid. 5. phy. t. c. 10. vide The. 3. ph. ſup tex. 16.

Motus eſt inter contraria medium, & hoc eſt manifeſtũ per ſe. Cõm. 5. phyſi. com. 9.

Motus ſm aliquos eſt in prædicamẽto paſſionis quo ad receptionem motus. 5. phy. cõ. 9. & ibi vide etiã aliã opinionem, quæ fuit Auicẽ. & tandem viam ſuam.

Motus habet duplicem cõſiderationẽ ſm materiam, & ſm formam. 5. phy. com. 9.

Motus deſtruitur ex contrarietate non conſtruitur: quia non ſequit̃ ſi conceſſerimus, ꝙ in illo in quo non eſt contrarietas nõ eſt motus, vt in illo, in quo eſt contrarietas ſit motus. 5. phy. com. 10.

Motus eſſentialiter non ſequit̃ motum, ſicut formæ quieſcẽtes ſequũtur motum, ſed ſi hoc fuerit, erit p accidens 5. phy. com. 12.

Mobile quodlibet quod tranſmutatur de aliquo ad aliquid, dũ mouet̃ ſemper ſeparatur a parte illius, ex quo mouetur, & acquirit partem illius ad quod mouet̃. 5. phy. t. cõ. 12. idem. 3. phy. cõ. 4. idem. 6. phy. tex. cõ. 32. & 8. phy 70.

Motum quodlibet quod habet motum ſm partem poteſt habere motum ſm totum, quia pars cum diuidatur, fit totũ. 5. phy. c. 17. idem com. 1. ibid.

Motus eſt in tribus prædicamentis. 5. phy. tex. com. 18.

Mot⁹ localis & ſm ꝓpriũ, & ſm cõe innoĩatus ẽ, ſit aũt ſm cõe loci mutatio vocata. 5. phy. t. c. 18.

Motũ eſſe in tribus ꝑdicamẽtis inuit Ariſt. ex iſta cã vſr, qa in eis ẽ cõtrarietas, hæc. n neceſſaria cã eſt in

In eſſe eorum. 5.phy. cō. 18. vide in concordantiis.

Motus alterationis nō eſt niſi in genere quali tatis paſſiuę. 5. phyſico. com. 18. & in .7.phyſi. demonſtratur ab Ariſt. a tex. com. 14. vſq; ad tex com. 20.

Motus in quantitate continet duas ſpecies, & ſm ſuā cōitatem non hēt nomen. 5. phy. t. c. 18. vbi patet etiā in accidentali ſpecies quandoq; eē magis notas & noīatas, quā ſint genera. Nullus enim imponit nomē rei quā ignorat, vt. d. Cō. in. 7. meta. com. 54. & habetur in. 4. metaphy. com. & tex. 10.

Motus eſſe non poteſt in contradictoriis, nec in contrariis immediatis. 5. phy. tex. com. 26.

Motus diffinitio poſita in. 3. phyſic. ſimpliciter non competit niſi tribus motibus, qui ſunt in tribus prędicamentis. 5. phy. cō. 21.

Motus in rei veritate nō fuit diſtinctus a generatione in. 3. phyſi. ſed in. 5. Cō. 5. phy. com. 21.

Motus vnus dicitur multipliciter: genere, ſpecie, & numero. 5. phyſi. tex. com. 31.

Motuum conuenientia, aut differētia ſm ſpeciem eſt ex conueniētia termini ad quem eſt motus, aut ex dria. 5. phy. t. c. 31. & 35.

Motus idem ſm ſpeciē requirit vnitatem ſpecificam medii. 5. ph. tex. commen. 33.

Motus circularis ſpecie differt a motu recto, quia circularis fit per lineam circularem, & rectus per rectam. ibidem.

Motus vnus ſimpliciter eſt qui eſt vnus ſm ſubſtantiā & numero eſt. 5. phy. tex. cō. 34.

Motus vnus numero tria requirit, vnitatē numeralē mobilis, vnitatē termini ad quē, & vnitatem temporis. 5. phy. t. c. 34. & 35.

Motus naturæ accidit ꝙ ſit in tempore, quia motus non quidditatur per tp̄s. 5. phy. c. 35. vult dicere, ꝙ non eſt tp̄s de quidditate motus: licet ſit conſequens inſeparabiliter ipſum motum, vide conſimile. 5. phy. cō. 3. & 4. phy. cō. 98.

Motus continuus eſt vnus numero. ſed modo magis diminuto, quā ſit in re quieſcente. 5. phy. cō 36.

Motus quorū vnus reuertitur poſt alium, differunt a partibus eiuſdē motus continui, cuius vna pars generatē, & alia corrūpitē. 5. ph. c. 36.

Motus quilibet eſt cōtinuus. 5. phy. tex. com. 39.

Motus vnus ſimplr̄ eſt continuus, & ſi continuus vnus. ibid.

Motus quilibet non poteſt cū quolibet continuari. ibid.

Motus habiti ſiue ſeſei, vt dicūt Arabes, ſunt, q neq; idē gn̄e, neq; idem ſp̄e cōſequēter ſe hn̄t. 5. ph. t. c. 40.

Motus vnus & continuus in tribus conuenire debent. 5. phy. t. c. 41. & 34. & 4. phy. 105. & 7. phyſic. tex. commen. 5.

Motus vnus genere prior eſt naturaliter motu vno in ſpecie, & motus vnus ſpecie eſt prior nāliter motu vno in numero, & mouts vnus numero eſt prior motu illo, cuius tēpus eſt vnum. 5. phy. cō. 41.

Motus completus in ſpecie eſt cui non poteſt fieri additio, vt motus circularis. 5. phy. cō. 42.

Motus completus in genere eſt qui eſt motus translationis, præcedit enim naturaliter omnes alios, & ē perfectior. 5. phyſic. commen. 42. & in. 8. phyſico. probatur a tex. cō. 55.

35.vſq; ad tex.com.61.
Motus eſt de genere perfectionis ad quam peruenit motus, ſed eſt perfectio diminuta. 5.phyſicor. com. 54.& com.9.
Motus quilibet eſt regularis, aut irregularis. 5.phy.t.c.43.
Motus diuiditur per ęqualem & inęqualem ſm ꝙ genera, & ſpecies diuiduntur per modos, & accidentia. 5.phy.cō.44.& habetur in tex. quia idem eſt quod regulare & irregulare.
Motus diuerſitas ex quatuor cauſis prouenire poteſt, in velocitate, & tarditate. 5.phy.t.c.44.
Motus corporis cęleſtis non poteſt eſſe irregularis, ſeu vt dicunt Arabes inęqualis, inquātū eſt corporis cęleſtis, non tamen inquantū motus hoc tibi repugnat. 5. phyſicor. commen.45.
Motus habiti ſeu ſeſei, non poſſunt adinuicem continuari. 5.phy. tex. commen.45.
Motus denominatio magis eſt a termino ad quem, quàm a termino a quo. 5.phy.t.c.48.
Motui contrariatur quies, quæ eſt ī termino a quo, non quies, quę paulatim generatur per generationē motus, & eſt quę eſt in termino ad quem. 5.phyſi.com.54.& habetur etiam in tex.
Motus primus, & motus vltimus nō datur ſm Ariſt. licet motus ſit principium & finis. Themiſtius ſexto phyſico. ſuper.48.
Motus quilibet diuiditur per differētias contrarias ſm naturā, & pręter naturam. 5.phy.t.c.57.
Motus & quies poſſunt ſimul eſſe in diuerſis partib⁹ eiuſdem moti, ſed duo motus cōtrarii in diuerſis partibus eiuſdem moti, ſimul ineſſe non poſſunt. 5.phy.Cōm cō.62.& ibi vide calcem cō. quomodo hoc ſit intelligendum.
Motui verè contrariatur oppoſitus motus, ſed quies opponit ei priuatiuè. 5 phy.62.
Mobile impoſſibile ē maius eē motu.6.phy com 6.
Motus ſi fuerit indiuiſibilis, motū erit indiuiſibile, ibid.
Motum ſi erit indiuiſibile, motum ſimul eſt motum & mouetur. 6. phy tex.com.9.
Mobile quodlibet quod mouetur contingit velocius & tardius moueri. 6.phy.t c.15.
Motus in quantum motus, poteſt velocitari ī infinitum, nō autē inquātum accidit ſibi ꝙ ſit in corporib⁹ naturalibus. 6 phy.cō.16.
Mota diuerſa abinuicem non poſſunt habere vnū motum cōtinuū. 6.phy.com.35.
Motus diuiſiones, & temporis, & eius quod mouetur, & eius in quo eſt motus, neceſſe eſt eaſdem eſſe. 6.phy tex.cō.37.
Motus habet duas diuiſiones, vna ē ex parte mobilis, alia eſt ex parte tēporis. 6.phy.tex.cō.33. & te.com. 35.& 36.& 4.phy com.102.& ibi vide differentiam.
Motus datur vltimū, ſed nō primū. 6.phy.t.c.40. Vbi The.ſuper.48.dicit. bene motus dari principium, ſed non dari primum motū, & hoc inquit Ariſtot. ſentire authoritate Theophraſti.
Moueri quodlibet præcedit mutatum eſſe. 6.phy.t.c.52.
Motus ſi diuideretur in indiuiſibile, daretur primus motus, prima magnitudo, & primum tempus 6. phyſi.

phy.tex.com.58.

Mobile omne eſt diuiſibile.6.phyſi. 32.& The.intellexit illam demonſtrationẽ procedere de veris motibus,& non de ſubitaneis mutationibus,quia de eis nulla eſt controuerſia.contra quem vide Auer.ibidem.& cogita an Themiſtius poſſit defendi.

Motus generationis & corruptionis eſt compoſitus ex tranſmutatione in qualitate, & ex tranſmutatione in ſubſtantia. & tranſmutatio in ſubſtantia eſt in non tempore.ſ. ꝓuentus formæ ſubſtantialis. 6.phyſi.com.59.&.32.

Motus generati cõpoſiti,eſt ex pluribus motibus partium ingenerabilibus compoſitis ex membris diuerſis,6.phſi.com.59.facit pro ponentibus formas partiales.

Motus eſt in tempore & niſi conceſſum fuerit ꝙ omnis motus eſt in tempore nõ poterit probari quòd motus finitus ſit in tempore finito 6.phy.com.60.

Motus in qualitate, & generatione generati diſſimilium partium ,ita ſe habẽt,ꝙ partes ipſorum motuũ præcedunt alias,ſed in motu locali & in motu augumenti,ſecus eſt qa partes iſtorum motuũ , ſunt in toto moto,ſicut totus motus eſt in toto moto.6.phy.com.61.pro cuius declaratione vide cõ.59.ibid.

Motus habet duplex ſubiectum. 6. phyſi.com.61.

Motus infinitus non eſt in tempore finito.6.phy.t.c.66.

Motum ſi fuerit infinitum , & ſpatium erit infinitum. ſed non conuertitur.6.phy.com.66.

Motum propriè ſumitur pro eo, quod eſt motũ in loco.6.ph.c. 66.

Motum & ceſſans ſunt idem ſm ſubiectum,ſed differunt ſm modum 6.phyſi.com.70.

Motũ & quieſcens propriè dicunt, quæ mouentur,aut quieſcunt vbi, & qñ,& quõ.6.phy.te.cõ. 67. & in 5.ph.20.&.6.phy.72.

Motus non ſit in aliquo indiuiſibili,quia pars accedens & recedens eſſent eadem.6.phy.cõ.71.

Mota æqualia in velocitate, pertranſeunt ęqualia ſpatia in eodem tempore. vera eſt propoſitio qñ illud per quod fit motus fuerit quieſcẽs. 6.phy.tex.com.83.

Motum quodlibet, aut mutat locũ ſm formã,ſicut eſt in ſphæra , aut ſm formã & ſubiectũ, vt in eis, quę mouentur motu recto.6.phyſi.cõ. 85.&.4.phy.43.& 8.phy.76.

Motus non poteſt eſſe in prædicamento ſitus, quia ſitus eſt ad aliquid. 6.phy.com.85.

Motus partium per motum totius non eſt per ſe,neq; eſt ꝑ accidẽs pure,ſicut eſt motus accidentium. 6. phy.c.86.vide conſimile. 5. phyſi. cõ. 1.&.4.phy.cõ. 32.

Motum eſt cauſa cõtinuationis motus & temporis.6.phy.cõ.88.

Motum tunc pertranſit ſpatium , quando menſurat illud per ſe. 6 . phyſico.89.

Mobile indiuiſibile ſi moueretur,ſequeretur motum fieri in inſtanti. 6.phyſi.91.

Motus infinitus eſſe non poteſt,niſi motus circularis.6.phyſi.tex.commen.91.&.94.

Moueri aliquid ex ſe apparet ſenſui, abſq; hoc ꝙ motor diſtinguatur à moto.7.phyſi.com. 1. idem.2.ph. commen.3.

Motum quod totum mouet, quia

pars mouet ſe,& mouet totum,eſt motum per accidens: vt motus totius corporis animalis per motum caloris naturalis,aut muſculorum 7.phyſi.com.1.

Motū m per ſe in animali eſt cor,qđ non mouetur,quia pars eius mouet ſe,& mouet totum.7.ph. com. 1.&.4.idem.6.phy.cō.59.&.3.de aīa.com.55.&.2.cęli.cō.12.

Motum quod a ſeipſo mouetur nō quieſcit ad quietem alterius.7.ph. tex.com.2.

Mota prima per ſe naturalia dari neceſſe eſt,quia corpora naturalia in ḡtūſnālia ſunt,non diuiduntur in infinitum.7.phyſi.com.2. vide in concordantiis.

Motum primum per ſe eſt quod ſm ſe totum mouetur,& non ad motum partis,& eſt idem, quod minimū motū:& hoc ignorauit Gale. colligitur.ex.7.phy.c.1,&.2.

Mota quæ mouenť ab extra manifeſtū eſt,ꝙ mouenť ab alio,& ſunt oīa quæ mouenť ſm gñōnē & corruptionē,& augmentū,& alterationem,& quædā quæ mouenť in translatione.7.phy.cō.3. vide tū pro hoc cōm.1.2.phy.

Motor corporeus non mouet aliud niſi moueṭur in tpe in quo mouet aliud,& hoc eſt neceſſarium in motu non in quiete.7.phy.t.c.3.

Motus vnus numero tria exigit,vt ſit vnius moti numero.,& in vno tempore,& ꝙ ſit ab vno termino numero ad alium numero.7.ph. com.& tex.5.&.5.phyſi.tex.commen.34.&.41.

Mouens primum nō ſicut quod eſt cuius cā,ſed quod eſt vnde principium motus eſt ſimul cum eo,qđ mouetur.7.ph.t.c.9.

Motum quod mouetur,quia eſt in moto,eſt motum per accidens.7. phy.tex.com.10.

Mobilia quæ mouentur ad ſua loca propria mouentur,ſiue locus fuerit propinqu⁹,ſiue remot⁹.ſed mobilia quæ mouentur motu abſtractionis,vt motus ferri ad magnetem,& nutrimenti ad nutriendum eſt mediante aliqua qualitate impreſſa.Com.7.phy.com.10.

Motus non eſt niſi in habentibus medium,7.ph.c.18.& habetur. 5. phy.tex.com.22.

Motus circularis non eſt comparabilis motui recto.7.phyſi. tex. commento.21.

Motus localis non eſt comparabilis motui alterationis.ibid.

Motus quilibet in quo eſt velocius, & tardius poteſt eſſe æquale.7. ph. commen.23.

Motus rectus non habet rectitudinē niſi propter magnitudinem rectā; & circularis propter magnitudinē circularem.7.phy.cō.24.

Motuum equalium diffinitio eſt p-tranſire in tempore ęquali,idem ſpatium in ſpecie.7.phyſico. commento.30.

Motus per hanc viam numerantur, inſpiciendo mota per ſe,& nō mota per accidens.ſ.translata p ſe & alterata p ſe.ſi igitur fuerint diuerſa, & motus eorū erunt diuerſi in ſpecie,& ſi in genere,in genere,& ſi in numero,numero.& iſta via eſt numerandi motum.7.phy.cō.32.

Motum apud nos eſt notius motu. 7.ph.c.32.idē.4.ph.cō.104.&.99. Ex quo patet contra diuum Thomam aſſerentem in 6.ph. demonſtrari corpus mobile eſſe;tunc.n.a fortiori poſſet demonſtrari motū eſſe

eſſe, quod tñ falſum eſſe liquet. ex 1. phy. tex. cõ. 11. & ex. 8. ph. ꝙ mobile aũt ſit notius motu p3, qa ponitur in diffõne motus. 3. phy. 16. vbi lucidiſſimus Them. d. expreſſe ꝙ mobile notius eſt aliquãto quã motus: non enim idem eſt motum eſſe, & quid ſit motus exploratum habere. Nam vt ſit motus, neminẽ latet: quid aũt ſit, quærimus. At vero motum eſſe res motæ nobis oſtendũt: hæc aũt ſunt, quæ nos mobilia nuncupamus: qa is qui in diffiniẽdo mouet ad mouitionẽ mobilis rei mobilis habet, affert rẽ magis planam & notam ad docẽdum id quod erat ignotius. Nota tñ ꝙ licet The. dicat ꝙ res motæ motum nobis oſtendunt, non intelligas ex hoc ipſum demonſtrari demonſtratione ſigni, quia demonſtratio eſt ad quæſitũ qubd ẽ ꝑpoſitio nãliter ignota, ſed loquit̃ de oñſione ſenſata: ex hoc. n. ꝙ inſpicimus mobile in alio loco, aut diſpõne in vna hora, & in alia, ex hoc ſentimus motum eius.

Motor qui quando mouet mouetur, eſt corpus neceſſario. 7. phyſic. commen. 35.

Motus vniuſcuiuſq; velocitas ſequit̃ exceſſum potentiã motoris ſupra rem motam. 7. phy. t. c. 35.

Motio quælibet ſiue naturalis fuerit, ſiue innaturalis neceſſario reqrit reſiſtentiam inter motorẽ & rẽ motã: & iſta reſiſtẽtia cõius eſt ſm quod alterum eſt agens, & alterũ eſt patiens. 7. phy. cõ. 35.

Motus proueniens in corporibus cœleſtibus a virtutibus exiſtẽtibus in materia ꝙ fiat in tpe, eſt ex natura motus. 7. phy. cõ. 35.

Motus exiſtit vt vita, omnibus natura ſubſiſtentibus. 8. phy. tex. cõ. 1. conſimile in principio libri metheororum.

Motum eſſe omnes affirmant de natura aliquid dicentes 8. ph. tex. cõ. 1. conſimile. 1. phy. t. c. 11.

Motus principium de oĩbus mobilibus eſt ſicut aĩa de reb. viuis. 8. ph. cõ. 1. vide. 2. cœli. t. c. 68.

Motus perſcrutatio an ſit antiquus, vel nouus, non ſolum eſt neceſſaria ad eſſe primi motoris: verũ etiã ad cognitionẽ mũdi, vtrũ ſit ęternus vel nouus. 8. phy. t. c. 1.

Motus diffinitio non eſt inducta ab Ariſto. in principio 8. phyſi. ad demonſtrãdum ꝙ ante omnem motũm ſit motus, vt credidit Alpharabius & alii. 8. phyſico. comm. 1. & commen. 4.

Motus primus ſm opinionem Ariſto. non habet alium motum continentem ipſum. ibid.

Motibus particularibus quos continet motus vniuerſalis, non competit continuatio, & æternitas primo & eſſentialiter. 8. phyſic. cõ. 1.

Mobile eſſe prius tempore motu, intelligitur duobus modis. primus eſt vt mobile ſit alterius ſpeciei a ſpecie moti, in qua eſt ipſe motus. ſecundus eſt, vt ſit idem numero mobile in potentia cum moto in actu 8. phy. com. 4.

Motui nouo inquantũ nouus eſt, & nõ inquãtũ mot᷒ eſt cõpetit vt potẽtia tpe ſit ante actũ. 8. ph. cõ. 4.

Motus diffõ in prin. 8. phyſi. fuit inducta ad oñdẽdũ ꝙ mot᷒ ẽ in moto. cõtra Auẽpacẽ, & Alphar. 8. ph. cõ. 4. idẽ etiam ibidem. cõ. 1.

Motor non mouet aliquod mobile in aliquo tempore, & non ante, niſi quia non habebat diſpõnem

ante,per quam poterant mouere, & cum perfecta eſt illa diſpoſitio incipit mouere,& iſta diſpõ aut eſt ĩ motore,aut in moto, aut in vtroque.8.ph.cõ.6.&.15.

Motus ante quem eſt motus,non eſt primus tempore, neq; ſm naturã. 8.phy.com.7.

Motus generationis non eſt prim⁹ motus tpalis : quia generatio non eſt motus,ſed finis mot⁹.8.ph.c.7.

Motus primus dicitur eſſe æternus. 8.phy.com.7.

Mouentium quædam mouent duobus motibus cõtrariis, vt ſunt virtutes comprehenſiuę, quędam vero mouent vno motu tm̃. & ſunt quæcunq; mouẽt per virtutes nãles.8.phy.t.com.8.idem.9. primæ philoſophiæ.te.c.2.

Motor & motum ſunt in cap. ad aliquid.8.phy.tex.cõ.9.

Motus omnes reducuntur ad motũ localem, & hoc apparet ſenſui.8. phy.com.9.

Motus ita ſe hẽt ꝙ oẽ diuidẽs motũ neceſſe eſt, vt ante ipſum ſit motus.& poſt ipm ſit mot⁹.8.ph. c.1.

Mobile & id qđ mouetur nõ ſimul quieſcit, vt quod comburitur ,& qđ combuſtibile eſt. 8. phyſic.tex. commen.11.

Mouens eſt duobus modis,ſine appetitu & deſiderio,& dr̃ hoc moue re naturale:& mouens a quo procedit voluntas,& appetitus ad mouendum,& dicitur motio voluntaria.8.phyſico.commen.15.vide in concordantiis.

Mouere quod ſequitur voluntatem nouam a volente,eſt nouum neceſſario:ſed mouere quod ſequit̃ voluntatem antiquam eſt æternum neceſſario.8.phy.cõ.15.

Motus eſt ex contrario in contrariũ & ſi non,motus eſſet ſuperfluus & otioſus,v 3,ſi illud ex quo eſt motus fuerit idem cũ eo ad quod eſt motus.8.phy.cõ.16.

Mota ab extrinſeco,ꝙ quãdoq; moueantur, & quandoque quieſcant, cauſa eſt,vel abſentia motoris, aut diſtantia eius,aut præſentia impedimenti.8.phy.cõ.19.

Motu poſito ꝙ ſit nouus ſm genus non poteſt reſponderi ad q̃onem quærẽtem,cur aliquid incipit moueri. 8.phy.com.19.

Mobilium quędã ſemper mouent̃ ſine ceſſatione, vt corpora cęleſtia: quædã ſemper quieſcunt, vt terra, ſupra quã mouentur corpora cœleſtia:quædam vero mouent̃ qñque,& quieſcunt qñq;,& ſunt quæ cũq; ſunt infra cęlum,& ſupra terram,8.ph.com.19.

Motus nomen eſt æquiuocũ. 8. ph. com.20.&.3.ph.c.4.

Motum ex ſe,non inuenitur niſi in motu locali,in cęteris aũt motib⁹ motor eſt extrinſecus.8.phy.com. 20.&.6 3.&.2.phy.com. 1. &.2.de ani.com.50.&.4.cœli.cõ.24. vide in concordantiis.

Motus ſcientia non perficitur niſi ſciatur quomodo ẽ curſus de hoc in oĩbus partibus mundi.v 3.de diſpoſitione motus.8.phy.cõ.21.

Motus & quięs in entibus naturalibus poſſunt inueniri ſm quinque, aut ſeptem diſpoſitiones. 8. phyſi. tex.cõ.21.& illarum ſeptem diuiſionum ſemper tres ſunt falſæ manifeſte,& quatuor ignotæ.ibidem Commentator.

Motor primus non dr̃ quieſcere niſi ęquiuoce.8.phy.comm.21.vide conſimile de motu eius. 8. phyſic. com-

commen.40.

Motus ita ſe habet φ qui dubitat de motu, dubitat de principio motus: & qui dubitat de principio, dubitat de omnibus entibus. 8. phy. cō. 22.

Motus & quies cum ponátur in diffinitione naturæ, ideo ponere motum eſſe & quietem eſſe eſt funda mentum naturale, & naturalis non habet propoſitiones per quas poſſit contradicere negantibus alterū iſtorum. 8 phy. cōm 23. & primo phyſi. tex. com. 11.

Motus termini diuiſibiles ſunt, non tamen eadem ratione. 6. phyſi. tex. commen. 37. nam quātum per ſe: quale vero p accidēs diuiſibile eſt.

Motus eſt notior apud nos quiete: quies enim eſt priuatio motus, & motus eſt habitus: ideo dicere omnia moueri eſt ſufficientius q̄ omnia quieſcere 8. phyſi. cōmen. 23.

Motus augumēti & alterationis exiſtimantur φ ſunt continui, ſed continuatio eorum latet ſenſum. 8. phyſi. commen. 23.

Motus diuiſio quæ declarata eſt in 6. phy. eſt in potētia, & eſt infinita. ſed diuiſio de qua Ariſto. loquitur in. 8. phyſi. eſt diuiſio in actu, & talis ē finita neceſſario. Auer. 8. phy. cōm. 23. Pro quo aduerte, φ in 6. phyſi. Ariſt. conſideratuit tranſmutationem & motum viſimt in tēpore ſm vniuerſalem cōſiderationem & ſic ibi dixit φ tranſmutatio diuiditur in infinitum, ſicut & tēpus. ſed in. 8. phy. Ariſt. limitatius loquitur de tranſmutatione & motu, videlicet vt concernūt quale, & quantum, & vbi, & vt ſunt ab agente finitæ virtutis, & in tali conſideratione non itur in infinitum.

Motus diuiditur dupliciter, & ſm tēpus, & ſm mobilis diuiſionem. 6. phy. tex. commen. 33.

Motus continuus in rei veritate nō eſt niſi motus localis, quia eſt veloſciſſimus motuum. 8. phy. cōmen. 23. vide in concordantijs.

Moueri violente ab aliquo loco nō competit alicui, niſi quies ī illo loco fuerit ei nālis. 8. ph. cō. 24.

Moueri quædam apparent in rei veritate, & iudicat ſenſus præciſe eas moueri in rei veritate: pp congregationem quinq; ſenſuum in teſtimonio econtrario ei qđ apparet viſui, φ aliqua apparent moueri, q̄ non mouentur. 8. ph cō. 26.

Motus intentiō per quam proceſſit Ariſt. in declarando motum æternum eſſe, in ſeptimo eſt diminuta. & ideo Ariſto. iterauit ipſam, in. 8. phy. cō. 27. idem ibid. cō. 33. &. 7. phy. com. 2. vide clariſſime de hoc 8. phyſi. com. 28.

Mouens & motum ſunt duob. modis, per ſe, & per accidens. 8. phy. t. com. 27. & in principio. 5. phyſic. idem habetur.

Motor & motum per accidens ſunt duobus modis, principaliter, & ſecundario, & tale eſt quod mouet, aut mouetur per ſuam partem. 8. phy. com. 27.

Motum per accidēs eſt duobus modis, mō quo impoſſibile eſt, vt moueatur per ſe, vt aīa in corpore: & modo quo poſſe eſt, vt per ſe moueatur, vt ſedentes in naui. 8. phyſi. co. com. 27. & 4. phy. com. 32. & 5. phyſi. com. 1.

Motum per accidens vniuerſaliter eſt omne illud quod mouetur, q̄a eſt in moto. ibid.

Mota ex ſe q̄dā mouent ex ſe: i. per principiū intrinſecū exiſtēs in eis,

vt hñtia aīas: q̃dā vero ab aliquo extrinſeco, vt inaīata. 8. ph. t. c. 27. Vbi expreſſe, vī ex illa deciſione, & ex proceſſu philoſophi in. 8. phyſi. corpora ſimplicia numerari inter ea, quæ mouentur ab extrinſeco: cuius oppoſitum tamen Commētator ſcribit in infinitis locis. vide in concordantiis.

Nota de motu grauiū & leuium.

Motū ex ſe mouet̃ nāliter, quia oē tale mouetur per principiū qđ eſt extrinſecū & tale eſt nā, quia dcīn eſt in diffinitione nāæ, q̄ eſt principiū exiſtens in eo q̄ mouet̃. &c. 8. phy. co. & tex. 27. Motū quodlibet qđ mouet̃ in prin. exiſtēte in ipſo mouet̃ naturaliter. 8. phy. cō. 27.

Motus aīalis qñ aīa mouet corpus ad illam partē ad quā mouet̃ corpus p dñium eſnti dñantis in eo, ē nālis ex parte animæ, & ex pte corporis, ſed qñ mouetur econtrario tunc motus corporis ab aīa erit nō nālis. 8. ph. t. c. 27. & in. 2. cap. lib. de ſubſtan. orb.

Mota tā ex ſe quā ab alio, dupl'r moueri pñt, nāliter, & extra nām. 8. phy. t. c. 27. Nota tñ q̄ mota ex ſe corruptibilia poſſunt cadere ſub illa diuiſione, non æterna.

Motus corporis cœleſtis eſt ſimpl'r nālis. v 3. tā ex pte aīæ quā ex parte corporis: 8. ph. cō. 27. motus aūt aīalis quidā eē pōt violētus ex parte corporis, qui tñ aīali eſt nālis, vt ſaluus, vt dicit Them. hic.

Motum habere motorem dubium eſt propter corpora ſimplicia. 8. ph. c. 28. & 2. phy. c. 3. & 7. ph. c. 2.

Mota violenter manifeſte mouent̃ ab alio. 8. phy. t. c. 28.

Mota p declinationē dñr quę mouentur per grauitatē & leuitatem. Cōm. 8. phy. cōm. 28.

Mota p ſe ſunt tribus modis, in motum violēter, & in motū nāliter, & quæ nāliter mouent̃ ſunt duo, aut habentia aīas, aut quæ mouentur per declinationē. 8. phy. cō. 28.

Motorem eſſe diſtinctum a motu prius, hoc eſt, & magis manifeſtū in his quæ mouent̃ violēter, deinde in aīalibus. 8. ph. t. c. 28.

Motor in animalibus eſt anima, & motum eſt corpus, & hoc non latet aliquem. ibid.

Motorem in aīalibus eſſe diſtinctū a moto ſm diffinitionem, eſt manifeſtum per ſe. ibid.

Motoris alietas non apparet in corporibus ſimplicibus a moto, ſicut apparet in habentibus aīas: immo in eis non eſt alietas oīno. 8. phyſi. cō. 28. vide in concordan.

Moueri ipſa a ſeipſis videtur aīalis & animatorum proprium, & facere, ſtare, poſſe ipſa ſm ſeipſa. 8. phy. tex. cō. 29. & t. c. 17.

Mobile quod ex ſe poteſt moueri, ex ſe poteſt quieſcere. 8. ph. 29.

Mobile quod mouetur ex ſe, irrationabile ē, ponere ipſum tñ vno motu moueri. 8. phy. t. c. 29.

Motor debet diſtingui a moto, aut ſm diffinitionem & eſſe, vt inaīata, quæ mouent̃ a motore extrinſeco aut ſm diffinitionē tñ, & non ſm eſſe, vt eſt diſpō in habentibus aīas: aīa. n. quæ mouet corpus eſt diſtincta a corpore ſm diffinitionē, ſed non ſm eſſe: quia impoſſibile eſt animam eſſe ſine corpore, niſi ęquoce. 8. phy. com. 30. Ex quo patet contra Scotum & ſequaces, q̄ non eſt aliud eſſe materiæ, & aliud eſſe formæ. tunc. n dcm Cōmēt. de animatis falſum eſſet, & etiam dictum Ariſt. in. 2. phy. tex. com. 12.

vbi

vbi habet ꝙ forma eſt natura non ſeparabilis ens niſi ſm rõnem. & ẽt præcipuum fundamentum apud Peripateticos eſt, ꝙ nõ debent plurificari entia ſine neceſſitate cum igitur ponendo vnum eſſe ſeu exiſtere eſſe reſpectu formæ, materię, & compoſiti, diuerſimode tamen ſufficiat, vt alibi probandum eſt. non oportet igitur ponere tria eſſe, ſi forma enim haberet eẽ diſtinctionem ab ipſa materia, & ab ipſo compoſito, accideret ipſam per ſe extra materiam poſſe terminare generationem, vt patet intelligẽti.

Motum ex ſe diuiditur in motorẽ in actu, & in rem motam in actu. Cõ.8 phy c. 30.. vide in concord.

Mouentur animalium corpora ſaltando contra naturam: his enim cum glebulenta grauiaq; ſint, ſaltus naturalis eſſe nõ poteſt, tametſi animalium corpora ſaltando contra naturam mouentur, ipſa tamẽ animalia non dñr moueri contra naturam: quia eius quoq; principium intra ſe poſſideret: corpora vero, q a talis mot' neq; ĩ eo ꝙ corpora, neq; in eo, ꝙ grauia cõuenit contra naturam moueri probant. Them.8.phy.27.

Mouere ſe non poteſt aliquod continuum, ſm ꝙ eſt continuũ. 8.phy. tex.c. 30.&.1.de gene.t.c.78.&.4. phy.te.com.48.

Mouentium quædam mouent per naturam, quædã vero per violentiam. 8.phy.t.c.51.

Mouetur multotiẽs aliquid ad qualitatem eſſentialiter, & ſequitur p accidens illud quantitas, ſicut quãdo aqua mouet aerem ad frigus, & forte etiam mouetur aliquid ad quantitatẽ eſſentialr̃, & ſequitur illud qualitas per accidens, ſicut id ex quo nutrit aĩal. 8.ph.cõ.31. con ſimile in.1.cap.de ſubſtan.orb. Rõnem aũt huius aſſignat Cõm: quia vnũ agens per ſe non hẽt naturam, niſi largiendi motum tm̃: & ideo ſi ab aliquo agẽte procedunt duo, op; ꝙ vnum illorũ ſit per ſe ab illlo agẽte, aliud vero p accñs. vide in Theorema. de hoc.

Motus corporum naturalium in loco ẽ ab eo, ꝙ generat ipſa, ſicut ẽ de aliis accidentibus. 8.ph.t.cõ.31. & 32. vide q̃ñ ſit intelligendum, cõmen.28.3.de cœlo & mundo.

Motum ab extrinſeco apparet in primo aſpectu, ꝙ moueatur violente 8.phy.com.31. Non conſiderauerunt hoc ponentes intelligentiã date eſſe formaliter orbi, propter hoc argumentum. quod reputant Achilles: arguunt enim ꝙ motus cœli, aut eſt ab intrinſeco, & ſic habetur intentum ꝙ intelligentia ſit forma dans eſſe: aut ab extrinſeco, & tunc motus ille eſt violentus: quia, vt dicunt, omnis motus ab extrinſeco eſt motus violentus. & eſt aliquis eorum de quibus Ariſtote. egit in.7.phyſi.tex.com.10. & iſtã aſſerunt fuiſſe mentem Auerr. Sed videant quæſo, quòd fundamentum ſuum eſt fragile: nã hoc, vt aſſerit Cõmenta. videtur in primo aſpectu, ſed non eſt vlr̃ verum, ꝙ omne motum ab extrinſeco ſit motum violenter, vnde ad pauca reſpicientes de facili enunciant, vt dicitur in primo de generatio. & corruptione. tex comm.7. Patet enim de intẽtione philoſophi, motum elementorum de potentia eſſentiali & etiã accidẽtali eſſe ab extrinſeco. vt cõcludit p ipſm ibi ĩ tex.

com.32.&in.4.cœli.tex.com.25. Nam,vt ſcribit Cōm.8.phyſi.motus elementorum enumeratur inter motus qui fiunt ab extrinſeco, quia talia nō mouētur ex ſeſe, niſi prius moueantur ab aliis. Itē quia Ariſt.in.8.phy.motum per ſe deſcripſit per habere principiū mouendi & quieſcēdi facere ſeipſum, tale aūt eſt aīalium & aīatorū ꝓprium,vt patet.8.phy.t.c.29.27.& 50. & Plato in phedro inueſtigat dr̄ iam inter aīata & inaīata ꝑ hoc ꝙ aīata in ſeipſis habent principiū motus,ſed inanimata mouētur ab extrinſeco.& in libro de legibus, quod intrinſecus mouetūr hoc viuere dicimus:qđ & Ariſto.in.2.de aīa etiam confirmare vř.in.t.c.13 Iſta ēt eſt ſnīa philoſophi.in.2.cœli.t.c.9.vide quæſo,& nota etiā ꝙ propoſitio illa philoſophi in.7.ph.te.c.10.ꝙ motus ab extrinſeco eſt violentus,& eſt aut pulſio, aut expulſio,aut vertigo, aut attractio, aut vectio,eſt vera de motore qui eſt corpus, vt limitat eam Tho.in 8 phyſi.in expoſitione tex.79. vbi ait,quicquid enim mouet,ſi ſit corpus aut pellendo,aut trahendo, aut vehendo, aut torquendo mouet: immo etiam in motore corporeo vř non eſt vera: vt dicit Cōmē.3. cœli.cō.20. vt notaui ſupra, ſicut bene notaui in contradictionibus 8.phy.in additioni.nuper ędítis.& tñ motus elementorum non dicit violentus illo modo. Amplius aūt nec in motoribus corporeis vř locum habet illa propoſitio ſm viā peripateticorum. Nam certū eſt ꝙ motus ignis a cęlo in propria ſphęra non eſt motus violentus,cum ſit ꝑpetuus,& tñ eſt a motore extrinſeco. vnde Commen.3.cęli.com.20.limitans illam vulgatā propōnem,quæ in primo aſpectu vř eſſe vř vera,inquit: violentia.n.in rei veritate,vt aliquod corp⁹ moueat alterum corpus ab extrinſeco: ita ꝙ in natura illius corporis motoris non ſit vt moueat illud ꝙ ex eo mouetur ſemper,ſed in aliqua hora:vnde motus corporū quæ ſemper mouentur a motu primi corporis,vt eſt motus elementorū circularis a motu cœli, nō poſſumus dicere ꝙ ſit motus violentus cum ſemper ſit.&c.Si igitur in motoribus corporeis ſemper mouentibus motus ab extrinſeco,nō infert violentiā in motu:de neceſſitate multo minus(per vitam meam)ſequitur hoc in motoribus abſtractis ꝑ ſuā naturam ſemp mouentibus. vnde Commen.1.cœli.com.22. loqnēs de motu cœli inquit.vnde apparet ꝙ impoſſibile eſt ꝙ ſit ſemper mobile per ſe,niſi per principium extrinſecum non corporeum,neque vt ſit virtus in corpore. Ad argumentum autem eorum reſpondet formaliter Auer.in.3. capitulo libri de ſubſtan.orb.& mirum eſt quomodo iſti non animaduerterint hoc,inquit enim,neceſſe eſt, vt hæc virtus,quæ non eſt neq; grauis neq; leuis,ſit in corpore ſimplici, & ipſum nō hr̄e ſubm,neq; cōtrariū,& vt ſit aīa ne cio nō admixta mā ę,ſed aīa corporis æterni,ita vt iſta aīa nō ſit abſtracta à corpore ſuo,& cum hoc ſeparata ab ipſo inquantū iſtud corpus nō indiget ipſa,qa eſt pmanens p ſe, ſicut eſt diſpō de aīalibus,quæ ſunt cū virtutibus naturalibus: & vt illa anima ſit in eo:nā omne motū ex ſe moue-

mouetur per uirtutem exiſtentem in eo. Vbi clariſſime patet, intelligẽtiam eſſe animam cęli, inquantum dat ſibi motum. vnde ſic ex intelligẽtia & orbe fit vnum motũ ex ſe, tanq̃ ex motore & moto, vt patet ĩ principio libri de ſubſtantia orbis. principium.n. mouẽs de rebus mobilibus, eſt ſicut aĩa de reb' viuis vt dicit Cõmenta. in principio 8. phy. ſed non fit vnum ſicut ex forma informante per inhærentiam: nam cęlum cum non ſit compoſitum ex cõtrariis, nõ indiget in ſuo eſſe forma informante, & continente ipſum ne fluat, ſicut ſunt corpora animalium corruptibilium: immo, vt aſſerit, cęlum eſt permanẽs per ſe, quia formaliter eſt ens æternum & neceſſarium, licet habeat bene dependentiam ab intelligentia in ratione efficientis & finis, vt ſcribit Cõme. in 2. capitolo de ſubſtantia orbis: intelligentia igitur vt eſt motor orbis, dr̃ motor cõiunct' & intrinſecus, vt autem habet exiſtentiam non dependentem ab orbe nec inhærentem orbi, ſic dicitur principium extrinſecum & ſeparatum: ſeparata enim ſunt de genere entium exiſtentium per ſe, vt dicit Cõmentator. 7. meta. cõmen. 48. & non de genere relatiuorum: ſi autẽ intelligentia haberet eſſentiam informantem orbem, eſſet de numero formarum in relatione eſſẽtiali exiſtentium, ſicut eſt inter formam & formatum.

Motoris latentia in corporibus ſimplicibus eſt propter mixtionẽ potentiæ, quam habent accidentaliter cum potentia, quam habent eſſentialiter 8. phy. cõ. 32.

Motores corporum ſimplicium ſũt duo, motor eſſentialiter, & motor accidentaliter 8. phy. tex. cõ. 32.

Motus de potentia eſſentiali ad hoc vt exeat ad actum, indiget motore eſſentialiter: ſed motus de potentia accidentali ad hoc vt deducatur ad actũ, indiget motore per accñs 8. phyſi. cõmen. 32.

Mouentium vtrunq; mouere dicimus & vltimũ, & primũ, ſed magis primũ: id.n. mouet vltimũ, ſed nõ hoc primo: & ſine primũ. vltimũ ñ mouebit, illud autem ſine hoc. 8. phy. tex. cõm 33. conſimile ibidem tex. cõ. 38. inde ſumpta eſt propoſitio vulgata authoris de cauſis, ꝙ cauſa prima plus influit in effectũ, q̃ cauſa ſecunda.

Motor alter mouet per ſe, alter mouet per medium 8. phy. tex. cõ. 33.

Motor primus eſt prior motore medio, & ſm nãm, & ſm cãm 8. phyſi. cõ. 33. 38. & 39. Prioritatem naturæ in hoc loco innuit Cõme: poſſe ſtare qñque ſine cauſalitate, quod credo ideo dictum fuiſſe propter prioritatem nobilitatis, quæ ab Ariſto. in prædicamentis appellaẽ prioritas naturæ: tamen prioritas naturæ ſtricte ſumpta, ſemper eſt cũ aliqua cauſalitate. An ſit prioritas nãe ſine cauſalitate.

Motum quodlibet neceſſe eſt habere motorem aliũ a ſe in eſſe. 8. phy. cõ. 34. vide in concord.

Motor inſtr̃alis nõ mouet ſine principali. 8. phy. tex. cõ. 35.

Motor corporeus impr̃e eſt vt moueat in loco abſq; hoc, ꝙ moueaẽ eſſentialiter 8. phy. cõ. 35.

Motus venti eſt de numero motuũ illorum quæ mouẽtur animaliter, cum non moueantur niſi a generãte. & ſimilr̃ ẽ de motu ferri ad magnetem. 5. vide etiã 7. phy. cõ. 10.

Mo-

Motum non eſſe impoſſibile eſt. 8. phy tex.cō.36.

Motum poſtremum in mundo nihil mouet : aliter enim procederetur in infinitum 8.phy.cō.37.

Motor totius ſm ꝙ eſt primum mouens non ſolum debet eſſe prius eo ꝙ eſt poſt ſolum ſm diffinitionē, verumetiam ſm eſſe ecōtrario motori, qui exiſtit in motis ex ſe, quæ ſunt generabilia & corruptibilia. & ideo neceſſe eſt vt iſte motor ſit ſeparatus a moto, & non ſit motum omnino, & ſit ſeparatus a moto, Auer. ſententia in 8 phy.cō. 37.

Cōtra Alexan. Achi. & Pet. Pōponaciū.

Ex quo patet q̃tum allucinentur in via eius, qui tenent primum motorem, & reliquas intelligentias dare eſſe formaliter orbibus: patet.n. ꝙ in generabilibus ſm ꝙ ſcribit Cōmentator in 8.phy. nihil dicitur eſſe motum ex ſe niſi animalia: elementa.n. vt ipſe dicit in cōmē. 27. non fuerunt poſita ab Ariſto in illa diuiſione eorum quæ mouentur ex ſe : quia talia non mouentur ex ſe, niſi prius fuerint mota ab aliis: in animalibus autē motor qui eſt anima eſt prior corpore & diſtinguitur a corpore moto ſolum ſm diffinitionem: quia principiū ſemper eſt prius materia, & mouēs moto 3. de anima. tamen non diſtinguitur ſm eſſe. neq; eſt prior ſm eſſe: q̄a impoſſe eſt, vt inquit, aīam eē ſine corpore. vnde Philoſophꝰ etiā in 2. de anima tex.cō.26. laudat antiquos, quicunq; dixerūt animam neq; corpus eſſe, neq; ſine corpore eſſe : eſſe enim in corruptibilibus eſt ſm Peripateticos exiſtentia formæ in materia: & ideo nulla forma naturalis: nec illa quæ verè eſt aīa, poteſt eſſe ſine corpore, ſed ſolum ſm rationem eſt ſeparabilis: vt dixit Ariſto. in 2. de auditu phyſico. tex.cō. 12. vbi Cōment. exponit. i. ſm diffinitionem: alia enim eſt diffinitio formę: & alia materiæ. ſi igitur primus motor eſt prior moto non ſolum ſm diffinitionem, verū etiam ſm eſſe: ſequitur igitur ꝙ habet exiſtentiam ſeparatam ab orbe & non orbi inhærentē : & ideo bene intulit ꝙ neceſſe eſt ꝙ ſit ſeparatus a moto omnino, videlicet, tam ſm diffinitionem q̃ ſm eſſe, & poſtea repetit & vt non ſit motum, & ſit ſeparatum a moto: & ꝙ iſta fuerit clariſſima Auer. ſentētia, & Ariſt. vt ipſe gloſat ibi, patet ex verbis ſequentibus: inquit enim adducendo cauſam illius dicti. Quoniā cū fuerit aliquod compoſitū ex duobus oppoſitis, quorum vtrunq; exiſtit per ſe, & alterum eorum reperitur ſeparatum a reliquo, neceſſe eſt vt reliquum ſit ſeparatū. & dat exēplum. verb. g. ſi terra & aqua ſunt coniuncta in mixto, & vtraq; earū exiſtit per ſe. verb. g. ꝙ neutra eſt neceſſaria in eſſe alterius: & aqua fuerit abſtracta in aliquo loco a terra, neceſſe eſt vt terra etiam ſit abſtracta ab aqua in aliquo loco, ſunt.n. duo extrema & medium: cum igitur alterum extremorum fuerit, neceſſe eſt vt aliud ſit : & ſimiliter eſt de primo motore cum mediis & poſtremo moto : media.n. licet ſint plura eandem habent naturam. ℂ illud per quod fit motus: ſunt igitur in ſecundo ordine ſequente primum motorem, & motum eſt in tertio ordine: & poſtea addit. ſi igitur non fuerit dictum ꝙ primus motor non eſt exiſtens per ſe : non ſequitur ex hoc ꝙ poſtremum mouetur,

uetur, & non mouet hoc ꝙ primũ moueat & non moueatur. & ideo addidit illis duobus propriis ꝙ poſuit: ꝙ primum & principium ſm ꝙ eſt principium, eſt ſeparatum in eſſe, non in diffinitione tñ: quũ igitur fuerit poſitum ipſum eſſe ſeparatum in eſſe cum illis duobus propriis moti. videlicet, & eius per qđ ſit motus: declarabitur tũc tertium proprium quod eſt quæſitũ in primo motore. Ex quibus verbis clariſſime patet ꝙ fundamentum totius demonſtrationis ſm Auerr. ibi ad probandũ ꝙ primus motor mouet & non mouetur, cõſiſtit in hoc puncto, ꝙ primus motor inquantum eſt primus motor non ſolum præcedit mobile ſm diffinitionem, verum etiam ſm eſſe in hoc intellectu. videlicet ꝙ ſit per ſe exiſtens, & habens exiſtentiam ſeparatam ab orbe, & non inherentem orbi, ſicut eſt de anima corruptibili cum corpore. Amplius Cõmenta. 8. phy. in principio cõ. 78. dicit ꝙ in illo capi. Philoſoph⁹ vult declarare ꝙ primus motor non eſt in materia, ſed eſt ſubſiſtens per ſe: igitur non inheret orbi per informationem. & per vitam meã hoc argumentum demonſtrat contra illam imaginariam phantaſiam.

Motuum genera quibus mouẽtur motores ſunt finita 8. phy. te. commento 38.

Motorem moueri illo modo motus, quo mouet eſſentialiter eſt impoſſibile, ſiue cum medio, ſiue ſine medio 8. phyſi. tex cõmen. 38. ſed illud impoſſibile vt ſcribit Cõmen. in cõmento nõ bene apparet in loco. i. in motu locali.

Motor ſi ad hoc ꝙ moueat eſt neceſſarium ꝙ moueatur, tunc motor qui haber iſtam diſpoſitionem in ſe eſt dignior vt ſit motor, ꝙ̃ ille qui habet iſtam diſpoſitionem ab alio 8. phy. cõ. 39.

Motum ex ſe, eſt dignius vt ſit principiũ, ꝙ̃ motũ ex alio: & in hoc quilibet homo conuenit nobiſcum 8. phy. tex. cõ. 39.

Mobile quodlibet per ſe cõtinuum eſt 8. phyſi. tex. cõmen. 40. idem 5. phyſico. tex. cõmen. & 6. phy. tex. cõmen. 32.

Motus eſt actus mobilis imperfectus 8. phy. tex. cõ. 40.

Molle eſt quod in ſcipſum eſt cedens: durum autem id quod non eſt cedens 3 cœli. tex. cõ. 11. & 2. de generatione & corruptione. text. cõmen. 13.

Molle quidem humidum, durũ vero ſiccum. 2. de gene. tex. cõ. 13.

Molle & durum diffiniuntur ſeu terminantur per relationem ad tactum ex 4 metheo. cõmen. 1. indigreſſione.

Molles res ſunt illæ, in quibus profundatur digitus, & ſuperficies earum remanent in diſpoſitione ſecũdum quam non ſeparantur ſeu diſcontinuantur. ibidem. & in 2. de generatione & corrruptione. tex. cõ. 13.

Molle eſt quod cedit non econtra circumſtando. 4. meth. te. cõ. 30. & 2. de generatione & corruptione. tex. cõmen. 13.

Momentum ſeu inſtans per ſe tenet temporis, motus vero per accidens. Themiſtius. 4. phyſico. ſuper. 107.

Montes ſunt loca conuenientia generationi fluuiorum. & vide cauſam iſtius 1. metheororum cap. 5.

Mors eſt contraria vitæ, & cã mortis nihil aliud eſt niſi frigiditas, & ſiccitas: & ideo cauſa vitæ eſt calidi tas, & humiditas. ex lib. de lõgitudi ne & breuitate vitę.

Mors ſm metaphoram dr̃ finis, quia ambo vltima 5. meta. tex. cõmen. 21. in capl̃o de perfecto. Ex quo pa tet ꝙ Ariſtote. iniuſte videtur damnare Homerum in 2. phyſi. tex. cõm. 23. vbi dicit, ridicule Poetam compulſus ad hanc ſententiam aſſerendam extremũ ob quod, quod natus erat, fatumq; petiuit. nam licet Poetis loqui metaphorice, etſi Philoſophis non liceat.

Mortuus magis dr̃ habere carnem, aut os, q̃ manum, aut brachium 1. de gener. & corruptione. tex. c. 37.

Mortuum non dicitur niſi animal, quod caret vita non principio ſenſus & motus 1. de anima. cõ. vlti. & 2. de anima. cõ. 16. & 37.

Motus eſt alienior a natura animæ, q̃ quies. 1. de aĩa. tex cõ. 49. vide in contradictionibus nuper editis.

Motor quilibet qui indiget pluribus motibus ad motionem ſtellæ, proculdubio eſt ſibi quædam imperatio, reſpectu illius qui indiget paucioribus motibus. tractatu. 4. in pa raphraſi metaphyſi.

Motus æternitas demonſtratur ab Auerr. ſuccincte ex rationibus 8. phy. in paraphraſi meta tracta. 4.

Motus cęli non eſt a ſenſu neque a phantaſia, ſed eſt a deſiderio proueniẽte ex conceptu intellectiuo. tractatu, 4. in para. meta.

Motus corporũ cœleſtium ſunt triginta octo, vt eſt famoſum apud mathematicę aſtrologiæ profeſſores, ex tractatu 4. ibidem, & ibidem vide, quia dicit, ꝙ ſi ponamus ꝙ vnuſquiſque iſtorum orbium habeat motum proprium, tũc numerus motorum perueniet ad quadraginta quinq;: & primo aſpectu videtur hęc eſſe opinio Ariſtotelis. ſed Alex. dicit oppoſitum in ſuo libro de principiis vniuerſi, & ibi vide pulchram inquiſitionem circa hoc.

Motor qui mouet motu diurno, eſt nobilior omnibus aliis: cum ipſi moueantur quodammodo per accidens ab ipſo, & ipſe nõ moueatur ab ipſis, in paraphraſi meta. tracta. 4. vide quomodo alii per accidens quodammodo mouentur. 8. phy. cõmen. 52.

Motores vniuſcuiuſq; planetæ ſunt propter motorem planetæ: quia omnes motus eius ſunt propter motum planetæ: & motores ſeptẽ planetarum ſunt cauſati a motore magni orbis. ex paraphraſi meta. tractatu. 4. & 12. meta. cõm. 44. idem habetur.

Motus vnius prouenit ab vna natura, & vna natura eſt principiũ vnius motus. 1. cœli tex. cõ. 7. & 8.

Motus ignis & aeris, ſimiliter motus aquę & terræ differunt ſpecie propter diuerſitatẽ ſuorum locorum ſm ſpeciem. Cõmenta. 1. cęli. cõ. 8. contra Ioan. Gram.

Motus lapidis in molendini, vt dictum eſt in 2. de phyſico auditu, habet duos motus præter naturam. videlicet, motum ſurſum, qui eſt contrarius veraci & motum circularẽ, qui eſt quaſi medium inter duos motus, primo cœli. comen. 10.

Credo ꝙ litera ſit corrupta, quia debet ſtare in 5. de phyſico auditu, quia ibi agitur de cõtrarietate motus: & hoc forte dixit in ſua media expo-

expoſitione, vel in paraphraſi: quia in cōmento magno nullibi in lib. phy. inuenitur iſta authoritas.

Motus circularis ignis, aeris, & aquæ dicitur equiuoce quod ſit circularis. 1. cœli. cō. 10. & ratio eſt, vt inquit Comentator, quia non eſt ſimplex neq; circularis: ideo aūt nō eſt ſimplex: quia in cōmen. 14. eiuſdē primi inquit: motus ignis, & aeris in circuitu eſt compoſitus ex motu recto, & ex motu in circuitu: ideo autem non eſt circularis, quia motus circularis ex diffinitione ſua eſt, quod eſt circa medium mundi, & hoc ſoli motui cęleſti competit, vt patuit commento 5.

Moueri circulariter ſm naturam nihil poteſt, niſi ſphera. ibidem primo cęli. commento. 10.

Motus prior eſt corporis prioris. primo cęli. tex. cōm. 12.

Motus ſimplex quidam eſt ſm naturam, quidam præter naturam. primo cęli. tex. commen. 14.

Motus ſimplex qui alteri ineſt præter naturam, alteri ineſt ſm naturā ibidem. & infra tex. commen. 18.

Motus circularis nulli ineſt accidentaliter. i. pręter naturam, niſi ſumatur accidētaliter, vt eſt oppoſitum eſſentiali. primo cęli. cōmen. 14. idem ſcribit in paraphraſi in ſumma 4. vbi habetur: motus enim circularis iuxta naturæ ordinem non niſi ſpherico corpori ineſſe potuit: accidētaliter autem uel ſecundum rerum euentum nil prohibet huic corpori non ſpherico, vt igni aeriq; competere.

Motus vnus ſpecie non eſt niſi vnius corporis. primo cęli. commen. 18. idem ibidem cōm. 8. cōtra Ioannem Grammaticum.

Motus rectus differt ſpecie a motu circulari: & ideo ſi motus circularis haberet contrarium, dignius eſſet ſibi contrarius motus rectus, quam motus circularis 1. cęli. tex. cō. 24.

Motus recti ſunt contrarij adinuicē propter loca. 1. cœli. tex. commen. 26. & 30.

Motus contrarij ſuper ſemicirculo non ſunt contrarij, inquantū ſunt in circumferentia circuli duo puncta: ſed inquantum ſunt extrema lineæ rectę, ſeu extrēma diametri 1. cęli. tex. cōmen. 28.

Motus vnus eſt, quia id quod fertur vnum eſt non ſimpliciter, ſed in eo quod fertur 4. phy. tex. cō. 105. vide Them. ibi, & Simplicium.

Motus circulares ſi eſſent contrarij eſſent ſuper eoſdē polos, & ſup idē centrum. 1. cęli. cō. 32.

Motus circularis non habet contrarium, non inquantum eſt in corpore mathematico, ſed inquātum eſt in corpore naturali. primo cęli. cōmen. 32.

Motus circularis eſt ab eodē in idē. primo cœli tex. cōmen. 30. & tex. cōmen. 100.

Motum quodlibet ſecundum rectitudinem, non mouetur niſi ad aliquid, ad quod cū peruenerit quieſcit, niſi motus eius eſſet ocioſus, & hoc videtur nobis naturaliter eſſe motum. 1. cę. cō. 58.

Motus aut eſt ſm naturam, aut violentiā. 1. cœli. tex. cōmen. 62. idem ibidem tex. cōmen. 76. vide in concordantiis.

Motus violentus non differt a motu naturali niſi ſecundum modū tm̄: motus enim in aere ſi fuerit ad ſuperius eſt violentus, ſi ad inferius eſt naturalis. 1. cœ. cōmen. 62. vide ibidem

ibidem in cõmen.70.

Motus infiniti vtilitas eſt continuatio & perpetuitas eſſendi. 1. cœli. cõmen. 6. idem 2. de generatione & corruptione. tex. cõmen. 56. & 12. metaphyſi. tex. cõmen. 33. & 8. phy. tex. cõ. 53. & in principio libri metheororum.

Motus qui vni corpori eſt violentus ex ſimplicibus, oportet ꝙ ſibi contrarius ſit eidem naturalis 1. cœli. tex. cõ. 76.

Motuum diuerſitas in corporibus eſt propter diuerſitatem formarũ ſubſtantialium, non propter diuerſitatem in relatione aut quantitate, neq; in alio prædicamento. primo cœli cõmen. 81. idem ibidem cõmen. 5.

Motus elementorum non eſt ſecundum attractionem, neq; expulſionem, neque ſecundum impulſionem, primo cœli. commen. 81. & 89. & 3. cœ. c. 28. & alibi infinities.

Motus eorum quæ ſunt eiuſdem ſpeciei, ad vnum locum numero eſt. 1. cœli tex cõ. 81.

Motu naturali carens, caret etiã motu violento. 1. cœli. commen. 82. idem 3. cœli. tex. cõ. 18. & 19. & cõmen. 25.

Motus termini ſpecie differunt. 1. cœli. tex. cõ. 86.

Motus localis inuenire contrarium eſt magis occultum q̃ in alteratione. 1. cœli cõ. 86. idẽ. 3 phy. cõ. 9. & 8. phy. cõ. 16.

Motus circularis quodammodo habet contrarietatem reſpectu diametri, quapropter ſtella in vno extremo dicitur aſcendens, & in alio deſcendens 1. cęli. tex. com. 87. & 28.

Motus elementorum in ſua actione non variatur ex diſtantia aut propinquitate ad ſua loca naturalia: non ſecus enim mouentur ad propinquum q̃ ad remotum; eo ꝙ cauſa illorum motus nihil eſt penitus q̃ forma eorum naturalis. 1. cę. Cõmenta. in para. in ſumma 8. cap. 3. & habetur ex tex. cõ. 81.

Motus ſine phyſico corpore nõ eſt. 1. cœli. tex. cõ. 99. Ex quo patet ꝙ idẽ eſt ens mobile, & corpus mobile phyſicè loquendo, & non fuit ens mobile poſitum in diffinitione motus, quæ data fuit in 3. phyſicorum tanq̃ aliquid generalius q̃ ſit corpus mobile, ſicut quidam aſſeruerunt: quia materia eſt ens mobile motu generationis: & tamen non eſt corpus mobile. Sed videant quæſo iſti cõmen. 21. 5. phyſicorum. vbi vult Cõmenta. ꝙ intentio Ariſto. in 5. eſt demonſtrare ꝙ diffinitio motus data in 3. phyſicorum verè non competit niſi motui, qui eſt in tribus prędicamentis: & ꝙ generatio & corruptio quæ ſunt in prædicamento ſubſtantię, non ſunt motus niſi equiuoce. in quinto enim phyſic. diſtinxit Ariſtot. inter motum & mutationem, quod non fecit in tertio, nec etiam in quarto phyſicorum, vt patet in tractatu de tempore. vbi aſſerit in tex. cõ. 97. nihil aũt differat nobis in præſentia dicere motum aut mutationem. & Cõmenta. in 6. phyſi. commen. 32. ſcribit quòd omne transmutabile in diuiſibile tranſmutatione, eſt etiam tranſmutabile in tempore: quia traſmutatio eſt finis motus, & finis non poteſt ſeparari a re cuius eſt finis: dicit. n. Ariſtote. in principio libri de generatione & corruptione, ꝙ ſi alteratio eſt impoſſibilis, ꝙ generatio

etiam eſt impoſſibilis.

Motuum æternorum quidam ſunt generantes entia, & quidam conſeruantes 2. cœ. cōmen. 2. vide pro hoc in 2. de generatione & corruptione tex. cōm. 56. & in 12. meta. tex. cōmen. 33.

Motus cœli non eſt naturalis, ſicut motus elementorum. 2. cœli cō. 3. & redditur ratio, quia tunc eſſet generabile & corruptibile.

Mobilia quorum formæ ſunt in materia, non ſunt infinita nec in vigore, nec in duratione. Commentator primo cœli in paraphraſi, in fine.

Mobilia quorum formæ ſunt ſeparatæ a materia, non habent infinitatem vigoris: quia finitas vigoris neceſſario ſequitur naturam mobilis ex parte qua corpus eſt, & habens finitam magnitudinem: hoc enim demonſtratum eſt in primo cœli, in tractatu de infinito, quòd omne corpus ſiue rotundum ſiue rectũ finitum eſt, & finitam habẽs virtutẽ. idem ibidem.

Mobile quodlibet per ſe ex forma, & ſubiecto conficitur. Commentator in paraphraſi primi de cœlo in fine. vnde in via eius cœlum, vt eſt animatum & compoſitum ex duabus naturis, rectius dicitur eſſe compoſitum ex forma & ſubiecto, q̃ ex materia & forma, quia ſecunda compoſitio eſt generabilibus & corruptibilibus propria: de qua Ariſto. egit in primo de phyſico auditu, vt gloſat ipſe in præſenti loco.

Mobilium quædam habẽt formam in materia: quædam vero ita ſe habent, quòd formæ eorum nullam permanentiæ vim ſumunt a ſuo mobili: primo cœli in paraphraſi in fine.

Motuum diuerſitas oſtendit in rebus animatis diuerſitatem principiorum mouentium 1. cęli cō. 13. & in 1. cœli cō. 5. & 81.

Motus ſupra terram eſt nobilior motu ſub terra: & ideo motus cęli ſub terra eſt propter motum, qui fit ſupra terram, ſecundo cęli cōm. 13. idem in paraphraſi ſumma ſecunda, quæſito 1.

Motus cœli licet non habet principium temporale, habet tamen principium ĩ magnitudine: quia aliud eſt principium temporis, & aliud eſt principium magnitudinis 2. cęli. cō. 13. & habetur ex textu.

Motuum multitudo duplici via inueſtigari poteſt. ſecundo cęli. cōmento 17.

Mobile quodlibet mouetur circa aliquod quieſcens 2. cęli. tex. cōm. 17. idem 8. phy. tex. cō. 84. 1. cęli 97. & 3. de anima. 55.

Motus cęli eſt motuũ velociſſimus 2. cęli tex. cōm. 27. & 10. meta. tex. cōmen. 3. & 4.

Motus corporum cęleſtium nō ſunt contrarij, ſicut motus elementorũ: quia iſti motus ſunt cōtrarij, quia formę eorum ſunt contrarię 2. cęli cō. 33. vide in concordantiis.

Motus quilibet irregularis intenſionem habet, & remiſſionem, & virtutem 2. cęli tex. cō. 35.

Motus naturalis intẽditur in fine 2. cęli. tex. c. 35. vide in concordãtiis.

Motus violẽtus maximus eſt in principio. ibidem.

Motus proiectorum in medio intenditur ibidem.

Motus circularis non habent principium, neq; finẽ, neq; medium. ibi.

Motus leulab, eſt, ſm ꝙ repute, quando poli vuius orbis mouentur ſuper polos alterius orbis, ſicut eſt motus ſolis cum motu diurno: accidit.n. in ſuo motu vt moueatur ſuper lineam lonlebię. 2.cę.cõ. 35.

Mobilia quædam vigorantur in fine motus, propter maximum deſiderium ad finem. ibidem.

Motus irregularis prouenit aut ex parte motoris, aut ex parte mobilis, aut ex utroq; 2.cęli.tex.cõ. 36.

Motor in aĩali corruptibili mouet quandoq; per partem inſtrumenti, & quandoq; per totum inſtrumentum. Motor cœlęſtis non mouet per inſtrumentum, vt declaratum eſt 2. cęli cõ. 36. vide pro hoc in 3. cap. de ſubſtantia orbis. & in 12. primę philoſophiæ. cõ. 36. vbi declaratum eſt ꝙ motor cœli mouet per intellectum & volũtatem.

Motor primi eſt primus & non corruptibilis, & ingeniti ingenitus & ĩcorruptibilis, & ſimplicis ſimplex. 2.cœli.tex.cõ.36.

Motus naturales recti ſunt terminati duobus modis, & quia ſunt inter loca terminata, & quia habent velocitatem terminatam, ſed motus circularis eſt terminatus ſolũ, quia habet velocitatem terminatã, quia non eſt ab vno loco terminato ad aliũm 2.cęli.cõm.38. Simplicius autem, & Diuus Thomas referunt etiam primum modum terminationis motui circulari, ratione vniuersalis reuolutionis.

Motus quilibet ſiue naturalis ſiue voluntarius habet velocitatem terminatam, quia omnis motus habet motorem terminatum 2. cœli cõmen.38.

Motores corporum cœleſtium differunt in potentia & in eſſe, & cum omnes moueant infinitum remanet, vt non differant niſi propter diuerſitatem proportionis eorum, & vnumquodq; quod mouetur. 2. cœli cõ. 38.

Motores corporum cœleſtium habent potentias finitas: quia ſi potentiæ eorum eſſent infinitæ in vigore mouendi, non eſſet proportio inter motorem & rem motam, & non eſſet differentia inter eos, neque multitudo; & ſi ita foret, tunc motus proueniret in inſtanti 2.cœli cõ.38. conſiĺe ibidẽ. cõ. 39. & 71.

Et ex iſtis locis, frater mi, ſcire potes, & etiam ex 8.phy. cõ. 79. & ex 3.cap. de ſubĩa orbis. quantũ diſcedãt a via Auerr. qui ad mentẽ eius tenuere deum benedictum eſſe infiniti vigoris. vide in concordãtiis.

Motus natus eſt ignire & ligna, & lapides, & ferrum 2.cę.tex.cõ.42.

Motus corporum cœleſtium eſt ex deſiderio rationali: & ideo motus diurnus nõ prohibet alios motus: prohibitio enim fit violente, & nõ eſt illic motus violentus omnino. 2.cœ.cõmen.58. & 2.cœli. cõm. 3. idem 12.meta.cõmen.36. Contra mathematicos, qui ponunt primũ mobile motu raptus mouere alias ſpheras.

Motus cœleſtes variantur in velocitate ex fortitudine deſiderij. ibidẽ. cõmen.58.

Motum quodlibet in loco habens figuram terminatam eſt animatũ neceſſario 2.cœli.cõ.61.

Motus neceſſarii in orbibus adhuc non ſunt demonſtrati. 2.cœli.com men. 62. eandem ſententiam imitatur Albertus cognomento magnus.

Motus

Motus cęli habet contrarietatem q̃ eſt inter motorem, & rem motam tm̃.2.cæli. cõmen. 63. ſiue oppoſitionem ſiue q̃uocunq; volueris appellare.

Mot⁹ ẽ nobilior quiete. 2.cęli.c. 66.

Motum quodlibet ſiue habuerit formam naturalem, ſiue non habet velocitatem terminatam, ſed ap̄p priatur corporibus habẽtibus formam materialẽ: q̃ motus eorũ eſt abſciſſus.2.cęli.com.71.& 38.

Motus violentus non intelligitur niſi in reſpectu naturalis. 2. cęli. tex. cõ.83.idem 1. cęli.tex.cõ.14.

Motus remotio largit̃ grauitatẽ, frigiditatẽ, & quietẽ,& vicinitas largitur leuitatẽ, caliditatem, & motum. 2.cęli. cõmen. 94. & 102.

Motus naturalis eſt vnus, & motus pręter naturam ſunt plures. 3.cęli. tex. cõmen.18.

Motus circularis el'ntorum, vt motus ignis a cęlo non eſt violẽtus, neq; naturalis. 3.cęli. tex. commẽ. 20. idem in 2.metheororũ.cap.2. vide in concordantiis.

Motuum diuerſitas conſequitur diuerſitatem formarum. 3. celi. cõ. 23. idem 1.cęli.cõm.5.

Motus fortis & motus debilis ſunt eiuſdem ſpeciei, & non differunt niſi ſm magis & min⁹.3.cęli.c.25.

Mutus lapidis p̄iecti ab aliquo deorſum, eſt cõpoſitus aut quaſi cõpoſitus.3.cęli.tex.com.28,

Motus lapidis p̄iecti ab aliquo ſurſum eſt ſimplr violentus. ibidem. Ex quo colligitur q̃ motus violentus eſt duobus modis, vel ſimplex, vel compoſitus.

Motuum alii ſimplices,alij mixti. 3. cęli. tex. cõ.35.& 1.cęli.tex.cõ.7.

Motus quilibet eſt ex contrario terminato ad contrarium terminatũ q̃ eſt perfectio illi. 4.cęli.tex c.22.

Motus in ſimplicibus non habet niſi vnam cauſam ſimplicem. 4.cęli. cõmen.22 contra Themiſtium. ſecus autem eſt de motu in compoſitis. vnde ſanitas in homine fit ex pluribus vna cauſa.

Motus in loco differenter attribuit̃ elementis & animalibus, quia in animalibus attribuit̃ ei q̃ eſt actu, ſed in elemẽtis attribuitur ei quod eſt in potentia illud elemẽtum. 4. cæli.cõmen.22.& 24.& 25.

Motus localis in elementis ſimiliter ſe habet ſicut accidentia inſeparabilia a forma, quæ exiſtũt in re ſtatim cum ipſa forma ab agente. 4. cæli. cõmen.22. & 8.phy.cõmen. 32.& 3. cęli. cõmen.28.

Mouens & motum in elementis nõ ſunt diſtincta in actu. 4. cęli. com. 22.idem 4. phyſico. cõmen.71.& 8. ph.30.& 3.cę.c.28. & 4.celi,24.

Motor & motũ in el'ntis ſunt idẽ ĩ ſubiecto,& differunt ſm modum: grauitas enim eſt motor inquantũ eſt forma, & eſt motum inquantũ eſt in prima materia. 4.cęli cõ,22.

Mobili cuilibet contingit vt primo moueatur a ſuo motore, & ſecũdo a remouente impedimentũ,& hoc commune eſt in omnibus motib⁹ grauium & leuium,& aliorũ mobilium naturaliũ.4.cęli.com.25.

Motuum trium varietatis duæ cauſę ſunt, natura mobilis, & natura eius ad quod eſt motus. 4. cęli. in paraphraſi, ſumma 2. vbi etiam ſubdit diuerſitas naturarum mobiliũ,& diuerſitas naturarũ mouẽtiũ ac diuerſitas ſitus ipſorum motuum cauſę ſunt, quibus varientur ipſi motus in ſe.

Motus qui fit ex neceſſitate vacui, vt quando auffertur aqua & deſcendit aer ad locum eius, eſt violentus. 4. cæli. com. 39.
Mot⁹ aquę ad ſuperius in vaſe ignito, quando ſupponit' aquę habet tres cauſas. 4. cæli. com. 39.
Mouentium duo ſunt modi, quorum alterũ nũquã mouet' ſed ſemper mouet: alterum vero ſemp mouetur ab eo. 1. de generatiõe & corruptione. tex. com. 14.
Motus augumenti differt a motu locali, tam recto q̃ circulari. 1. de generatione & corrup. tex. cõ. 25.
Mouere ampli⁹ q̃ agere eſt. primo de gñatione & cor. tex. cõ. 45.
Mouẽs primũ in motiuis ẽ ĩmobile, & in factiuis primũ efficiẽs ĩpaſſibile. 1. de gñatione & corr. t. c. 54.
Motus ſi in velocitate comparãtur, duę cõditiones requirunt', vt. ſ. fiãt per idem ſpatium, vel rectũ vtriq; vel circulare vtriq;, & vt ſint vniformes eiuſdẽ ſpeciei. Themiſt. 4. phy. in tex. 129. & hẽtur ex 7. phy.
Motus localis eſt continuus & ęternus: & ideo generatio eſt cõtinua & ęterna, ex. 2 de generatiõe & corruptione. tex. com. 55. & 56.
Motum dr̃ dupliciter, vel ſm ſe, vel quia eſt ĩ moto, motum aũt quia eſt in moto eſt ẽt duobus modis, aut modo quo impoſſibile eſt moueri, vt albedo per motũ corporis albi, aut modo quo poſſibile eſt vt moueat' per ſe, vt nautę in naui. 1. de anima. tex. comm. 37. idem 5. phyſi. cõmen. 1. & 4. phy. 32. & 6. phyſi. 86. & 8. phyſi. 27.
Motus attribuitur alterabili et augumentabili, modo accidentali, ſed alterabili propter corpus differens; ſeu augumentabili & diminuibili propter partes corporales augumentabiles & diminuibiles. 1. de anima. cõmen. 39.
Mobile quod mouetur motu recto, ſi mouetur, naturaliter mouebitur & violenter. 1. de anima. tex. cõm. 40. & iſta eſt gloſa Cõmentatoris in com. ibi. videlicet. ꝙ habet locum de motu recto, quia in motu circulari falſa eſt propoſitio. idem 2. cęli. 84.
Motus eſſentia eſt cõpoſita ex eſſe in potentia, & ex eſſe in actu, & ideo plures antiquorũ exiſtimauerunt ipſum non ens. 1. de anima. com. 43. idem 3. phy. 14.
Motus animę quidam habent principium ab anima, quidã vero terminãtur ad aĩam. 1. de aĩa. t. c. 64.
Mouentur & patiuntur omnia ab actiuo & actu ente. 2. de anima. tex. com. 54. idem 3. phyſi. tex cõmen. 17. & 2. de generatione & corruptione. tex. com. 53.
Motor extrinſecus alius a ſenſibilibus ponendus eſt in ſenſibus animalium. 2. de anima com. 60.
Motus, quies, & numerus ſunt ſenſibilia cõia, quę ab oĩbus ſenſib⁹ ſentiunt', ſed figura & quantitas ſolũ a viſu & tactu pcipiuntur. 2. de aĩa com. 64. contra Themiſtium.
Motus duplex, quidam qui eſt act⁹ imperfecti, quidam vero eſt perfecti actus. 3. de anima. tex. commẽ. 28. conſimile in 2. de anima tex. tex. commen. 57.
Motus proceſſiuus aĩalis fit cũ imaginatione & deſiderio: nihil enim mouetur voluntarie niſi aut deſiderando aliquid, aut fugiendo ipſum. 3. de anima. tex. cõ. 44.
Motus proceſſiuus animalis, ſemper eſt proſequentis, aut fugientis. 3.

3. de anima. tex. com. 46.

Mouentia duo eſſe videntur, intellectus & appetitus: ſi quis poſuerit phantaſiam eſſe intelligentiã quandam. 3. de anima. tex. cõ. 48.

Motor quidam immobilis, quidam vero eſt motus & motor. tertio de anima. tex. cõmen. 54. & 8. phyſi. tex. cõmen. 35.

Motus girattuus eſt compoſitus ex attractione, & impulſione. 3. de anima. cõmen. 55.

Motus rectus habet principiũ & finẽ diuerſa in magnitudine & diffinitione: ſed in motu circulari nõ ſunt diſtincta niſi ſm diffinitionẽ tm̃. 3. de anima, cõm. 55. idem 8. phyſi. 73. & 2. cęli. tex cõm. 35.

Motus proceſſiuus animalis cõponitur ex expulſione & attractione. 3. de anima, tex. cõm. 55.

Motum ex ſe componitur ex duab' naturis. 1. recipiente & agente. 1. cap. de ſubſtantia orbis.

Mouens & motum eſſe in eodẽ impoſſibile eſt. ibidem. & 3. de anima com. 4. & 8. phyſi. cõ. 40.

Motus circularis quem habet corpus cęleſte, eſt motus animę. ſecundum ꝙ anima tm̃. Commen. in 2. cap. de ſuſtantia orbis.

Motus animalis ſecundum ꝙ ẽ corpus, poteſt eſſe naturaliter & etiã extra naturam, ſed ſecundum ꝙ ẽ animal ſemper eſt naturalis: quia non mouetur ſecundum ꝙ eſt animal niſi ab anima; & anima mouet corpus naturaliter. 8. phyſico. tex. commen. 27. & in 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Motus corporis cęleſtis cum in eo non ſit principium contrariũ motui animę, ẽ motus ſimpliciter naturalis, videlicet, per animã & per corpus. 8. phyſico. cõmen. 27. vide in concordantijs.

Motus circularis accidit cuilibet elemento pręter terram, & nõ eſt violentus neque naturalis. 2. metheororum. cap. 2. vbi agitur de ventis. idem tertio cæli cõm. 20.

Motum primum ex ſe ſecundum Platonem ita ſe habet, ꝙ motor & motum ſunt idem omnino, ſed ſecundum Ariſtotelem eſt compoſitum ex moto, & ex motore non moto. 2. metaphyſi. commen. 6. idem ottauo phyſico. cõmen. 40. & 7. phyſico. cõmen. 2. & 2. phy. commento. 5.

Motus dicitur ens, quia eſt via ad verum ens. 4. metaphy. tex. commento. 2. idem primo cęli. cõmẽ. primo. vbi dicit commenta. omnia entia aut ſunt ſubſtantiæ, aut accidentia, aut ſunt viæ ad eſſe iſtorum & ſunt vniuerſaliter tranſmutatio. vide in theorematibus de hoc.

Mouens eſt prius natura moto, & ſi hæc ipſa adinuicem dicantur, nihil minus. quarto metaphyſi. tex. cõmen. 25. idem 3. de anima tex. cõmen. 19.

Motus & permutatio non eſt niſi in contraria & media, 4. metaphyſi. texto cõmento. 27. vbi Commentator in commento dicit, quòd eſt primum cognitum, quod trãſmutatio eſt ex oppoſitis aut medijs inter ipſa. idem primo phyſi. a. tex. cõmen. 43. vſque ad 50. idem primo de generatione & corruptione 50. idem. 10. metaphy. tex. cõ. 23.

Motus cõponitur ex eſſe, & non eẽ, & ideo deſcribitur ſic: motus eſt actus entis in potentia ſm ꝙ in potentia. 4. metaphy. commen. 28.

Motus diffinitio eſt ambigua, tum quia motus eſt in pluribus prędicamentis, tum quia vnumquodq́, prędicamentum ex illis in quibus eſt motus; diuiditur per duos modos, quorũ vnus eſt nobilior, & ali⁹ vilior, Cõmen. 3. phyſi. cõmẽ. 5. Oẽs expoſitores conueniunt iſtam fuiſſe Ariſtotelis mentem, motum dici de ſuis ſpeciebus; ſicut ens de entibus: ens autẽ dicitur analogice de ſubſtantia, & accidẽte. Et ideo animaduerte & cõſidera ꝙ ex hoc fundamento ſoluuntur arduę difficultates in philoſophia, contingentes modernis ĩ ſuis quęſtionib⁹: qa credunt omnes cõditiones motus vniuoce reperiri in motu locali, & in cęteris motibus: & per vitã meã iſti ſunt in maximo errore: conditiones attributę motui ſunt quia eſt ſubiecti entis in actu. ſic enim diſtinguitur a generatione & corruptione. vt patet 5. phyſi. tex. cõ. 7. & 8. quod fiat de contrario, in contrarium 5. phyſico. tex. cõm. 6. ꝙ ſit continuus & fiat in tẽpore: modo iſta non vniuoca, & eadem ratione ĩueniuntur in motu locali & in cæteris motibus: ſubiectũ. n. motus localis poteſt ſuam vnitatẽ perfecte poſſidere: nam motus localis non abijcit a ſubſtantia vt dr̃ in 8. phyſi. tex. cõm. 55. ſecus eſt de alijs motibus. Amplius contrarietas equiuoce. i. nõ ſecundũ vnã rationem inuenitur in loco & in qualitate: quia contrarietas in loco eſt in forma & in ſubiecto: ſecus de contrarijs in qualitate: quia talia ſunt duo in forma & vnum in ſubiecto: quia loca non numerantur niſi propter numerationẽ ſubiecti. vt dicit. Commẽtator. 4. cęli. cõmen. 38. Amplius contrarietas in qualitate ſeu in motu alterationis eſt diſponens ad corruptionẽ: eſt enim cum vera actione & paſsione, pręſertim quę eſt inter primas qualitates: ſed quantitatis contrarietas non eſt talis. nõ enim quantitas eſt de principijs actiuis. 4. phyſi. cõmen. 84. Amplius continuatio in motu locali & in alteratione & augumento non ſunt eiuſdem rationis: nã continuatio ĩ motu locali eſt manifeſta per ſe: impoſſibile enim eſt aliquam partem eius fieri ſubito, ſed in alijs motibus eſt qõ non parua, vtrum aliqua pars eorum videatur poſſe fieri ſubito. nam in aliquibus videtur ſubito fieri. vt dicit. Commẽtator. 6. phyſi. cõmen, 74. & ita determinat finaliter. 8. phyſi. cõmẽ. 23. & etiã in 3. phyſi. cõm. 6. ꝙ motus augumenti non eſt vnus & cõtinuus a principio vſq; ad finẽ, ſed eſt compoſitus ex pluribus motibus & ex plurib⁹ quietibus. & rationes Auerrois ſũt, vt mihi videt̃, duę principales: nam cum vera augumentatio quę eſt in ſolis viuentib⁹ fiat per additionem nouę materię, neceſſe eſt ꝙ fiat per minima. & ideo factio & acquiſitio talium minimorũ eſt indiuiſibilis, & fit in inſtanti, ideo impoſſibile eſt partes motus augumenti ſibi inuicem continuari niſi in inſtanti, & ita inſtans eſſet immediatum inſtanti, & tempus componeretur ex inſtantibus: nam minima caro eſt terminata. primo phyſi. 34. ſimiliter ſi continuatio eſſet in motu augumenti, oporteret ꝙ cuilibet parti ſenſibili tẽporis correſponderet aliqua magnitudo ſenſibilis termi

nata

nata, acquiſita ĩ illo tempore, qđ ẽ contra ſenſum. uã videmus in anno aliquid augeri per digitalẽ quãtitatem, & illa nou poteſt diuidi in partes tot actu ſenſibiles, in quot diuiditur annus. nam diffinitio entis ſenſibilis & terminati in actu eſt vt tangi poſſit. ideo non poteſt aliquis fingere tales partes eſſe in actu, & correſpõdere ſingulis partibus temporis. ſed non ſunt a ſenſu comprehenſibiles: quia hoc eſt contra diffinitionem & terminum entis in actu, qui eſt vt ſit ens tãgibile, vt dicit Cõmen. vbi ſupra. & ideo Commen. concludit ꝙ continuatio vere non reperitur niſi in motu locali. vnde motus prius dicitur de motu locali. ſecundo de motu alterationis. poſtremo autẽ ĩter omnes motus eſt motus augmenti & diminutionis. Sed tũc eſt difficultas quomodo motus augumenti fiat in tempore: ſi enim motus iſte augumẽti fit per acquiſitionem quantitatis factã per minima, cum talis acquiſitio fiat in inſtanti, tunc motus augumenti non menſuraretur a tempore. hoc autem videtur eſſe contra Ariſtotelem in 4. phyſi. in tex. cõm. 132. vbi quęrit utrum tẽpus ſit numerus cuiuslibet motus, vel vnius tm̃. & ſoluẽdo dicit, ꝙ eſt numerus cuiuslibet mot⁹: inquit enim, & nãq; quod generatur & corrumpitur in tempore, & augumentatur & alteratur. Amplius in eodem 4. phyſi. tex. com. 129. demonſtratur ꝙ oẽ quod mouetur, mouetur ĩ tẽpore. quia in omni motu reperitur velox, & tardum, talia autem tempore mẽſurantur. & Ariſtoteles dicit hoc eſſe in motu locali. & ſimiliter dicit etiã eſſe in alijs motibus. Et has difficultates euadere volentes Burleus in 3. phyſi. & Ioannes Gãdauenſis in ſpeciali quæſtione de motu augumẽti dicũt, ꝙ loquẽdo de motu augumenti proprie dicti, qui ſolum in viuentibus reperitur, teſte Cõmentatore primo cęli. cõ. 22. ſumitur dupliciter, vno modo pro conuerſione nutrimẽti in ſubſtantiam alimẽti, & alio modo ꝓ extẽſione cõſequente materiã ſic cõuerſam a calore & ab anima ipſius viuentis. & tunc dicunt ꝙ augumentatio proprie non eſt motus primo modo, tum quia ſubiectum motus eſt ens in actu. ſed ſubiectum augumentationis primo modo eſt prima materia quæ eſt ens in pura potentia, tum quia terminus motus eſt accidens. ſed terminus augumentationis primo modo ſumptę ẽ forma ſubſtãtialis: tum quia omnis motus ẽ cõtinuus: nulla autem talis cõuerſio poteſt eſſe continua quantũcunq; modica, quoniã ſic auctũ eſſet infinitum. ſed accipiẽdo motum ſcđo modo, ſic motus augumenti eſt vere motus: quia habet omnes conditiones requiſitas ad motum, vt patet diſcurrenti. Sed contra iſtam opinionem inſtat Petrus Pomponatius in ſpeciali tractatu de motu augumẽti libro 1. cap. 9. inquit. n. ꝙ ſermo iſtorũ eſt corruptus quia impoſsibile ẽ motũ augumenti ſumi ĩ prima ſignificatione, quia impoſsibile eſt ſumere augumentũ ſine quãtitate, quia in intellectu formali augumẽti cadit quantitas: q2 eſt motus ad quantitatẽ: ſed cõuerſio illa nutrimenti intelligit̃ nõ intellecta quantitate, vt dicit. n. Ari.

1.de gñatione.nutritiuo non importat niſi ſolã ſubſtantiã. tex. cõ. 41.& ĩ 2.de anima.tex.cõm.47.ꝙ cibus & augumentatiuũ differunt ratione.nã inquantũ eſt potentia caro ſeu ſubſtãtia nutrit, inquãtũ autem eſt potentia quãta caro auget. Quod ſi dicatᷣ, vt aſſerit, ꝙ illa cõuerſio nõ importat ſimpľr ſubſtantiam, ſed ſubſtantiã plurem q̃ ſit deperdita, hoc nihil proficit: qa ſi importat plurem materiã cum quantitas inſeparabiliter inſequatᷣ materiã: ſequitur (ſm eos ꝓſertim qui tenent viã Commentatoris ꝙ quantitas eſt coęterna materię) ꝙ ibi ſit etiam plus de quantitate: & tũc nunqd acquiſitio illius quãtitatis ſit motus verus augumenti: nec ne? patet ꝙ ſic, quia habet oẽs cõditiones, quia eſt ad quãtitatẽ, & eſt de contrario in contrariũ, & in ſubiecto in actu: quia quantitas terminata fundatᷣ in ente in actu: & tñ non eſt extenſio, vt ipſi fatentur: ꝙ ſi forte dicatur talem acquiſitionem nõ eſſe verũ motum. Qđ quia deficit ſibi ſucceſſio, ſed ẽ ſubita mutatio in quantitate ſicut illuminatio, vel eſt cõpoſitum quoddam ex multis nutritionibus inquantum inſequuntur gñonẽ ſubſtantię: nam ex acquiſitione ſubę acquiritᷣ illa quãtitas: quapropter nõ eſt verus motus. hoc, inquit, nõ ſatis facit: quia Ari. in 1. de gñatione agit de illa augumentatione q̃ eſt motus, & eſt eadẽ ſubiecto cum nutritione & ſola ratione diſtinguitur. vnde illę tres conditiones motus augumenti. videlicet ꝙ fiat aliquo extrinſeco adueniẽte, & ꝙ ſit idem numero ꝙ augetur. & ꝙ quęliber pars aucti augeatur non poſſunt cõuenire extenſioni, quia extẽſio illa nõ fit aliquo extrinſeco adueniente. Et ſi cõcedatur augumẽtationẽ de qua Ariſt. loqtur in 1. de gñatione, nõ eſſe motũ: quę igitur augumentatio erit? Dices, pro extẽſione, ſed hoc eſt falſum: qa illa eſt cõis viuẽtibus & nõ viuentibus, vt patet. Quod ſi dicatᷣ ꝙ extẽſio vt facta ab aĩa eſt ꝓpria viuẽtibus, hoc nihil eſt, quia motus non ſpecificantᷣ a cauſis efficiẽtibus: qa efficiens ẽ de cauſis extrinſecis motus, ut dicit Cõmen. 5. phy. cõmẽ. 3. Amplius cũ Ariſt. de tali extenſione in 1. de generatione nõ meminerit, videtur Ariſt. fuiſſe diminutũ. Amplius ſeqtur ꝙ nõ erunt tres motus: quia ſi motus augumẽti eſt talis extenſio, cũ iſte nõ terminetur ad quantitatẽ, ſed ad qualitatem, erit igitᷣ alteratio: raritas enĩ eſt in qualitate. 7. phy. cõ. 15. & 8. phy. com. 84 & ideo finaľr pręfatꝰ doctor concludit ꝙ augumẽtatio non ẽ formaľr extenſio, loquendo de vera augumentatione, quę eſt ĩ viuente: & de qua Philoſophus loquitur 1. de generatione. vnde illud membrũ non dr̃ augumẽtatio proprie ſed improprie. ſed vt aſſerit, augumẽtatio proprie poteſt ſumi ſtricte, & minus ſtricte. Stricte ſumitᷣ ꝓ acquiſitione maioris quãtitatis, quod fieri non poteſt abſq; aduentu quãtitatis extrinſece, ſm quam fit acquiſitio maioris loci, vt dicit Philoſophus 1. de generatione. tex. cõmẽ. 25. Minus ſtricte autẽ eſt acquiſitio pluris materiæ, quę pluralitas materiæ non dicit proprię quantitatem, q̃ maiorẽ locum occupat, vt manifeſtum eſt. Et ideo ad argumentum eorũ reſpon-

ſpondet,ꝙ illa diuiſio non eſt ſuffi ciens. nam augumentatio proprie nullum illorũ duorũ eſt neq; conuerſio neq; extenſio,ſed eſt acquiſitio quantitatis per aduentũ nouæ materię. Et ſi dicit ꝙ hęc acquſitio non eſt ſucceſſiua,rñdet conceden do totum,quia motus non dicitur vniuoce de omni motu, ſed analogice.& ideo vera ſucceſſio & continuitas reperitur in motu locali.vnde cũ ſit coniuncta augumentatio nutritioni q̃ fit per minima, ideo nõ poteſt eſſe continua etiam per modicum tẽpus.ſed ſi nutritio dicitur continua,eſt quia q̃diu viuimus anima uel generat vel diſponit ad generationẽ:& ſic auctio poteſt dici continua, quia eſt coniuncta nutritioni,ſed nutritio nõ meruit nomen motus, quia ſubiectũ eius eſt in potentia,& termin⁹ eius eſt ſubſtantia, neq; eſt de cõtrario in contrariũ,quæ ſunt conditiones motus:ſed has conditiones habet motus augumenti. iſta ſunt dicta eius. Sed iſte vir in contradicẽdo iſtis non caret reprehenſione,quia etiam ipſe patitur eaſdẽ anguſtias. nam ipſe dicit ꝙ augumentatio ꝓpriè dicta q̃ inuenit in ſolis viuẽtibus ſumit min⁹ ſtricte,acqrit minus ſtricte & magis ſtricte,& min⁹ ſtricte acquirit ꝓciſe p acqſitionẽ pluris materię,& illud pl⁹(ſm ipm qui tenet cõtra Auerroem ꝙ dimẽſio interminata nõ datur) nõ eſt p quantitatẽ.tunc igit reflecto argumentũ eius cõtra ipſum,ĩtellectus augumentationis proprie dictę nõ poteſt abſtrahere a quantitate, ſed in hoc caſu in augumento minus ſtricte intellectus abſtrahit a quãtitate, igitur talis tranſmutatio non eſt augumentatio, ſed nutritio,quia non terminatur per ſe ad quantitatem, ſed ad ſubſtantiam materiæ,quod eſt contra Philoſophum primo de gñatione & corruptione.tex.cõ.41.& 2.de anima tex.cõ.47. vbi ponit differentiam inter motũ augumẽti,& ipſam nutritionem:dicit enim ꝙ ſunt vnus motus ſm ſubiectum, & duo ſm rationem:quia aliquid vt cibus vt eſt potentia caro nutrit, ſed vt eſt potentia caro quanta auget. Dices ꝙ talis modus includit quantitatem in potentia,licet non includat quantitatẽ,in actu. Contra, quia tunc nõ differret nutritio ab augumẽtatione,qa termin⁹ actualis nutritionis qui ẽ caro,eſt in potentia quãtus. Amplius, deinde fit ab eo quod eſt ſm actum,& nõ ab eo qd eſt ſm potentiam. 2. phyſi. tex.cõm.11. Amplius,illud quod actu includitur in diffinitione augumenti,actu intelligit in ea. ſed in diffinitione proprie dicta actu ĩcluditur magnitudo: quia Ariſtoteles in libro 1.de generatione nõ loquitur niſi de augumentatione proprie dicta;ſicut & iſte concedit; & illam diffinit in tex cõm.30.vbi dicit ꝙ augumẽtatio eſt exiſtentis magnitudinis additamentum, diminutio vero minoramentũ. Ecce qũo actu exprimit magnitudo in ĩtellectu ei⁹:& cõfirmat,qa illud qd auget ꝓprie eſt actu quãtũ. & ſub illa ratione eſt ſubiectum augumenti.confirmat per verba Philoſophi in tex.cõ.30. vbi expreſſe dicit,manifeſtũ eſt ꝙ id quod augumentatio nõ eſt ex potentia habẽte magnitudinẽ, actu vero nullã. ſeparatũ enim eſſet quod cõe: qd cla-

clarius? Ampli' ſi ſolutio ſua vera
eſſet ꝙ in ĩtellectu augumenti pro
prie ſumpti, debet apparere magni
tudo in potentia & nõ in actu, tũc
ſoluit argumentũ eius contra Bur-
leum, & Gandauẽſem: quia ipſi di-
cent ꝙ augumẽtatio proprie dicta
in propria ſignificatione, ſecundũ
primũ membrũ, ſumitur pro con-
uerſione nutrimenti, inquantũ eſt
in potentia ad quantitatẽ termina
tam. & ita argumenta eius nõ ma-
gis militant contra iſtos, q̃ contra
authorem, ſicut vides. Et ideo di-
camus ad argumentũ eius, quia ad
ducere inconueniens non eſt ſol-
uere, ꝙ nutritio & augumẽtatio du
pliciter conſiderari poſſunt, vno
modo abſolute, alio mõ comparã
do vnũ ad alterum: & tũc dico ꝙ
nutritio & augumẽtatio ſunt duæ
tranſmutationes, realr & formalr
diſtinctæ. ꝙ ſint formalr diſtinctę
patet ex verbis Ariſto. qui dicit ꝙ
ratione diſtinguũt. ꝙ ſint etiã rea-
liter diſtinctæ, patet, poſſũt. n. adin
uicem ſeparari, quia ſemper nutri-
mur, nõ autẽ ſemper augemur. vt
dicit primo de gñone. tex. cõ. 41. &
in 2. de anima. Amplius nutritio ẽ
nutritio quia fũdatur in ſubiecto
ente in potẽtia, & terminat ad ſub
iectum, ſed augumentatio eſt mo-
tus, quia fundatur in ente in actu,
& eſt de cõtrario in cõtrariũ, quia
a quantitate impfecta ad perfectã.
Quod ſi dicat ꝙ hoc eſt cõtra Ari.
quia dicit ꝙ ſunt unum ſm ſubie-
ctum: igit ſunt idem realiter. Solui
tur, ꝙ dicunt eſſe vnum ſm ſubie-
ctum, ſicut album & dulce, qa lac ẽ
ſubiectum vtriuſq; qualitatis: tñ
albedo & dulcedo formaliter &
realiter diſtinguunt, ſic nutritio &
augumentatio circa idem obiectũ
maliter verſantur, tñ diſtinguũtur
re & rõne inter ſe. cõſiderando igit
ſic rationes formales iſtoꝝ, ſic au-
gumẽtatio proprie dicta nullo mõ
poteſt ſumi ꝓ illa conuerſione nu
trimenti preciſe, immo ſic forma-
liter talis eſt nutritio. alio mõ põt
conſiderari vt nutritio ordinat ad
augumẽtationẽ; quia cũ augumẽ-
tatio inter alias conditiones requi
rit ꝙ fiat ex aliquo adueniente ab
extrinſeco, ſic præſupponit neceſſa
rio nutritionem, & ſic nutritio illa
ſub ratione qua ordinatur ad au-
gumẽtationẽ, poteſt dici augumẽ-
tatio proprie in prima ſignificatio
ne. ſicut Ariſt. dicit in ſimili in 2.
phyſi. tex. cõm. 14. ꝙ generatio dr
natura, quia eſt via in naturã. vn-
de ſicut ſcribit Com. in 3. cęli cõ.
9. ꝙ comparatio eſt accidens ſepa-
rabile a re: res autem non ſemper
ſeparatur a ſe, ſecundum enim, ꝙ
eſt reſpectiuũ habet diſpoſitiones
contrarias & infinitas: & ſecundũ
quód eſt eſſentia non habet niſi
vnum, & eſt quaſi eſſentia eius: &
ita licet conuerſio nutrimenti ab-
ſolute non includat quantitatem
in ſe conſideratã: tamen nutritio,
vt eſt pręparatio ad augumẽtum,
includit quantitatem nõ intrinſe-
ce, ſed terminatiue & extrinſece.
& iſte eſt intellectus Burlei & Ioan
nis. Pro ſolutione aliorum argu
mentorum eius pręſuppono vnũ,
ꝙ duplex eſt extenſio magnitudi-
nis, vna quæ fit ex aliquo ingre-
diente. alia vero quæ nullo ingre-
diente fit, vt poteſt colligi ex quar
to phyſice auſcultationis in textu
commenti. 63. puta illa quæ fit
ex alteratione, & tunc dico ꝙ eſt
magna

magna differentia inter iſtas duas extenſiones,tum quia illa quæ fit ex aliquo ingrediente, dicitur pro prie & vere augmentatio, & eſt in rebus viuentibus. & fit ſecundum omnes partes, ſed illa quæ fit ex ſimplici alteratione, aut per accumulationem eſt in rebus inanimatis: licet nihil prohibeat ꝙ etiam talis inanimatis contingere poſſit: &talis vt ſcribit Cõmentator in.4. phyſicorum in cõmento.63. dicitur additio,non augnmentum; & non fit ſecundum omnes partes corporis.etiam eſt alia differentia, quia augmentum vel extenſio facta aliquo ingrediente terminatur per ſe, & principaliter ad quantitatem,ſed ad qualitatem terminatur per accidens ſeu cõſecutiue;ſed extenſio quæ fit per ſimplicem alteratione, principaliter terminatur ad raritatem quę eſt qualitas, & ſecundario ad quantitatem,ſicut expreſſe dicit Cõmentator ꝙ rarum & denſum ſunt contraria in quantitate.i.conſecutiue,quod oſtenditur ex verbis eius, quæ immędiate ſubnectit,inquit enim cum tráſlatio de raritate in denſitatem fit trãſlatio de maiori magnitudine ad minorem,ꝙ autem detur extenſio aliqua quæ primo terminatur ad magnitudinem & per accidẽs, aut ſecundario ad raritatem, & ꝙ iſta fit in viuentibus tantum, apparet expreſſe ex ſententia Auerrois in primo de generatione & corruptione cõmento.38. vbi expreſſe ponit modum quo fit vera augmentatio in viuentibus. inquit enim,aut dicemus ꝙ in membro naturaliter eſt cauſa extenſionis in omnes dimenſiones, qua propter accidit ei raritas:& illa humiditas cibalis diuidit ſe in omnibus partibus eius, ſcilicet in minimis foraminibus, quando illa foramina extendunt, & quando fuerint impleta illa humiditate, tranſmutatur illa humiditas in partes carneas minimas,& applicabit ſe illis, & iterum contingent in illis partibus carnoſis nouis foramina minima, & cum membra iterum extendentur rarefient omnia illa foramina, & im plebuntur per humiditatem cibalem per virtutem attractiuam,& cũ calor coagulauerit illam reuertetur in carnem & os, deinde tertio rarefiet,& ſic erit cremẽtum membri augumentati. Amplius ꝙ detur extenſio quæ proprie terminatur,& primo ad quantitatem & nõ ad qualitatem patet ex. 8. phyſicorum in tex.cõmen.32. vbi Ariſtoteles loquitur de ſecunda potentia eſſentiali, & accidentali:& dat exẽplum in ſubſtantia:de aqua, quæ dicitur eſſe in potentia leuis & de aere: & ſimiliter dat exemplum de qualitate vt de ſcientia: ſimiliter ponit exemplum in quantitate dicens,& quãtum extenditur niſi aliquid prohibeat vbi ſanctus Thomas dicit ꝙ ſimiliter eſt in motu quantitatis: quia ex quo facta eſt additio ad quantum,ſtatim ſequitur extenſio in corpore augumentabili, vbi patet ꝙ loquitur de vero augumento. Ex quibus verbis elicitur manifeſte ꝙ cauſa extenſionis quę eſt in membris.ſ.anima & virtus animę,principaliter operatur illam extenſionem ſecundum omnes dimenſiones,ſecundum videlicet longitudinem,latitudinẽ,& ꝓfunditatẽ: licet vt dicit Cõm.5. meta-

metaphy. principaliter reſpicit longitudinem, ſecundo latitudinem, & poſtremo profunditatem, vt patet in cōmen. 1. manifeſtum eſt autem ꝙ iſtæ dimenſiones, ad quas terminatur iſta extenſio, ſunt magnitudines, vt patet in principio primi de cœlo. tex. cōmen. 2. & in. 5. metaphy. commen. & tex. 18. in capitulo de quanto, & ad talem extenſionem conſequitur raritas in membro ex generatione nouorum foraminū. Ex quo patet alia differentia adhuc ꝙ iſta extenſio quæ fit ex aliquo extrinſeco, & fit ſecundum omnem dimenſionem. videlicet ſecūdum longitudinem, latitudinem, & profunditatem ſecundum proportionem naturæ cognitam: ſed extenſio illa quæ acquiritur per rarefactionem, non credo ꝙ fiat ſecundum omnem dimenſionem: tum quia videmus ꝙ ſi corrigia rarefiat: fit maior extenſio in longitudine, & tunc diminuitur in latitudine, vt patet ex experimento: tum quia Cōmentator in. 4. metheororū in ſumma, quando loquitur Philoſophus de lanificabili dicit, ꝙ plumbū ex vna verberatione mouetur ſecundum omnem dimenſionem, ſed augetur in longitudine & latitudine, & diminuitur in profunditate: & tu vide frater, Ariſtotelem in. 4. metheororum in tex. commen. 30. vſq; ad finem, vbi loquitur de cōmunibus paſſionibus mixtorum ꝙ inuenies verum eſſe quod diximus, ꝙ talia mixta non poſſunt ſecundum omnem dimēſionem augeri, vel diminui per viam condēſationis, & rarefactionis, vt patet de impreſſibili, deſciſſibili, & truncabili, & de alijs multis, & cum hoc eſt ſententia Commentatoris. 4. phyſi. com. 63. ꝙ additio non fit ſecundum omnes partes corporis: videmus hoc ēt in rarefactione mixti, ꝙ licet augeatur ſm longitudinem, videtur diminui in profunditate. Amplius dato ꝙ aliquod inanimatum ſm omnes tres dimenſiones augeri poſſet: tamen adhuc differt ab augumento animatorum: quia tale eſt ſecundum proportionalitatem naturalem: vt dicit Auicenna in loco præallegato, & ita non eſt in corporibus inanimatis. Sed dato ꝙ iſta extenſio per viam rarefactionis in inanimatis fieri poſſit, ſecundum omnem extenſionem omnium trium diametrorum, adhuc differt ab illa extenſione animatorum, quę principaliter terminatur ad dimenſiones terminatas ſpecie diſtinctas ab illis, ad quas terminatur rarefactio in animatis corporibus. Vnde mirum eſt per vitam meam, quomō iſte bonus vir ita manifeſte errat in hoc ꝙ dicit iſtas extenſiones terminari ad eoſdem terminos, quaſi dimenſio inquātum dimenſio abſolute ſit terminus augumenti naturalis. in quo enim differret, ergo augumentum mathematicum a naturali? cum Ariſtoteles expreſſe reclamat in 2. phyſi. lineas, corpora, & puncta cōſiderari à naturali, vt ſunt termini phyſici corpis. vnde augumentatio eſt ad qōnē ſenſibilem, vt eſt terminus naturalis corporis. & Cōmentator. 1. de generatione. com. 38. non augetur inquantū eſt quantum, ſed inquātum eſt quantum habens formā. vnde accidētia terminata cū inſequantur

quantur formam ſunt diſtincta ex diſtinctione formarum, vt dicit Cōmen. in libro de ſubſtātia orb. & 1. de aīa. cō. 53. mēbra cerui nō diſtinguūtur à mēbris leonis, niſi qa aīa diſtinguitur ab aīa, & hoc nō ſolū eſt in ſpēbus, verūetiam & indiuiduis ſpērū. dicit enī Ariſt 12. metaphy. tex. cō. 27. ꝙ vnumquodque indiuiduum habet ꝓpriā materiā & ꝓpriam formā: & per conſequens habet accñtia indiuidualia propria, quæ ſm Porphiriū impoſſibile ē ꝙ habeat vnus & alter. & Auicenna dicit in caplō de complexionibus ī prīo canone, ꝙ deus glorioſus dat vnicuiq; īdiuiduo cō plexionē ꝓpriam, in qua cōicare aliud eſt impoſſibile. immo iſte vir contradicit ſuę doctrinę: quia in fine primi libri dicit, ꝙ ad vnitatem numeralē cōpoſiti reqritur vnitas formę, & ad vnitatem formę requiritur vnitas agētis. Vnde Socrates ſm ipſum non potuit generari ab alio q̄ a patre ſuo. vbi patet ꝙ vult ex cauſis extrinſecis poſſe eē diſtinctionem in effectibus, & ideo non conſtat ſibi in ſcribendo, ſed fert̃ ſicut nauis agitata ventis. Quod ſi dicat quòd ſecus eſt de efficientibus in ſpecie: quia talia non diuerſificant ſpēm: contra ſicut vniuerſaliū cauſę ſunt vniuerſales, ſic particulariū cauſę ſunt particulares; igitur ſicut efficientia numero diſtincta cauſant diſtinctionē numeralem, ſic & q̄ ſpecie diſtinguūtur. Amplius licet efficiens ī motu quando nō eſt finis non diuerſificat motum: tum qū vnum cōtrariorum eſt efficiens & finis motus, tunc diuerſa efficientia diuerſificant motum & effectum, ſicut qū calidum ex frigido generat calidū & econtra, talia ſunt efficientiā ſpecie diſtincta, & motus, iſti ſunt ſpecie diſtincti. & quia. 3. phyſi. tex. com. 17. ſemper exiſtimabitur aliqua ſpecies mouens, licet quantitas proprie nō ſit de principijs actinis, quia tamen quantum generat quantum ſibi ſimile in ſpecie, & forma quantitatis terminatæ, ſic poteſt dici ꝙ extenſiones animatorum ſpecie diſtinguuntur, vt fiunt ab anima, ab illis, quę fiunt a natura in rebus animatis. Dicamus ergo ꝙ motus augumenti ſi dicitur fieri per minima eſt ratione nutritionis, quæ eſt præuia ad verum motum, qui formaliter eſt illa extenſio ad omnem dimenſionē factam ab anima, ad quam ſequitur raritas, vt dixi, & ille motus fit in tempore: aliter motus augumenti ſi non fieret formaliter in tempore non eſſet verus motus. vnde Commen. 5. phy. com. 21. vult ꝙ diffinitio data de motu in. 3. phy. non verificatur de trāſmutatione, quæ eſt in ſubſtantia: & reddit cauſam, qa forma eſt indiuiſibilis & tranſmutatio eſt de non eſſe. Ecce igitur ꝙ de ratione & conditione motus eſt vt forma ſit diuiſibilis. i. diuiſibiliter acquiſibilis & nō per minima, quia etiā forma ſubſtantialis quæ eſt vere ſubſtantia, per minima acquiritur. Sed dices, quare Cōmentator dicit ꝙ continuatio nō apparet in motu augumēti ſicut in motu locali? Obiectio. Reſpondet̃, ꝙ Cōm. ſeipſum declarat, & mirū eſt per vitam meā, quō viri iſti allucinati ſunt in hac re. Solutio. Nam Commētator inquit, ī motu enim locali id qd mouet̃ a principio mot᷑ vſq; ad fine, nō īter ponitur

ponitur quies: & ideo continuatio eſt manifeſtior in eo: ſed motus augumenti de initio motus vſque ad finem componitur ex pluribus motibus, & ex pluribus quietibus, ꝙ ſi augumentatio vt diſtinguitur formaliter a nutritione, fieret per minima quæ in inſtanti acquirũtur, motus augumenti componeretur non ex motibus, ſed ex mutatis, & ideo dicamus ꝙ Cõment. eſt adeo clarus, ꝙ clarior eſſe nequit. Nam non eſt dubium ꝙ Commentator loquitur de motu augumenti, qui eſt in rebus viuentibus, quia talis fit ꝑ mutationẽ quæ fit ꝑ minima: patet autem ꝙ talis augumentatio eſt a quãtitate imꝑfecta, ad q̃titatẽ ꝑfectam. vnde motus augumẽti cõpletus in homine perficitur vſque ad. 25. annos: patet autem ꝙ cum talis motus neceſſario requirat aduentum nouę materiæ, quę materia transfertur ſubſtantialiter per minima, propter iſtam rationem contingit augumento inquantum augumentum eſt motus, vt non poſſit eſſe vnus numero & continuus a principio motus vſque ad finem. vnde ſi per poſſibile fieri poſſet, vt augumentatio hominis fieret non ꝓſuppoſita nutritione q̃ fit per minima, tunc homo a principio poſtquam natus fuit vſque ad. 25. annum cõtinue augeretur: ſed hoc eſſe non poteſt, ꝓp neceſſariam & eſſentialem connexionẽ cum nutritione, ſed quia motus localis eſt natura prior omni motu, & mutatione, & non neceſſario ꝓſupponit aliquam mutationem ſecum coniunctam, quę fiat in inſtãti propter quam abſcindatur eius continuatio, ideo poteſt eſſe vnus, & continuus a principio vſque ad finem; vnde ſi graue eſſet in ſumma diſtantia a centro, remoto impedimento continue ſine interruptione deſcenderet: non fuit igitur mens Commen. dicere motum augumenti formaliter diſtinctum a nutritione eſſe inſtãtaneum, quia hoc implicat: quia ſucceſſio in motu, licet non ſit de motus quidditate, eſt tamen de proprietatibus per ſe inſequentibus motum, vt patet in tractatu de tempore. Sed intentio eius fuit ꝙ motus augumenti a principio vſq; ad finem nõ poteſt fieri ſine interruptiõe, ſicut poteſt fieri motus localis: & ideo augumẽtatio completa viuentium fit in tẽpore, & talis augumẽtatio eſt compoſita ex pluribus motibus & pluribus quietibus, ſicut optime declarant verba Cõmenta. in commen. 38. ſupra adducta. Amplius quod augumentatio, vt eſt motus formaliter diſtinctus a nutritione fiat in tempore, alia ratione oſtẽditur: dicit enim Philoſophus in primo de generatione & corruptione tex. cõ. 25. vbi ponit differentiam motus augumenti, & motus alterationis, ĩquit enim ꝙ illud quod alteratur, non de neceſſitate mutat locum, ſed illud quod augetur & diminuitur mutat locum, aliter tamẽ quã id quod fertur ꝙ vniuerſum mutat locum, ſed quod augetur eſt ſicut quod deducitur, non quemadmodum quæ ſpherę: hę enim in ſimili loco tranſmutantur manente toto. quæ autem eius ꝙ augetur ſemper in ampliorem locum: in minorem eius quod diminuitur. ſi igitur partes eius q̃d augetur ſemper in ampliorem locom mouentur,

tur,hoc autem non poteſt eſſe niſi in tempore, quia non poteſt aliqd in ampliorem locum mutari ſine tempore,ſed hoc eſt dum augetur. igitur augumentatio eſt in tempore per quàm per ſe primo acquiritur quantitas in eo ꝙ augetur & p accidens amplior locus, & iſta eſt veritas. Nec videlicet ſi aliquis dicat ꝙ augmentatio eſt in inſtanti: ſed ſi id quod augetur dicitur augeri in tempore eſt ratione motus precedentis, ſicut etiam ſimiliter dicim' ꝙ id quod generatur dr̄ generari in tpe,& id quod corrumpit corrumpitur in tempore. Hoc nõ ſoluit,quia licet generatio & corruptio poſſunt dici fieri in tempore ē merito quo ſunt termini immediate cõſequentes alterationem quæ eſt verus motus & ſucceſſiuus, ſed de augumento hoc non poteſt dici:quia motus augumenti immediate ſequitur nutritionem quæ non eſt motus, ſed mutatio. Dices,erit ratione alterationis quę pcedit nutritionem. Sed hoc eſt maius abſurdum, quia pariformiter relatio dici poſſet acquiri per motum in tempore illo modo. vnde Commentator. 8. phyſi.commen. 73. motus ſequitur motum per accidens,ſicut illuminatio motũ candelę,aut quia vnus eſt perfectio alterius:& ſic motus augumẽti ſequitur nutritionem tanquam perfectio eius, licet nutritio non ſit vere motus. Et ex his intelligis differentiam inter motum localem & alios motus in continuatione, qa continuatio,vt dicit Cõmentator. 6. phyſi.commen. 74. eſt manifeſta per ſe,quia impoſſibile eſt aliquam partem eius fieri ſubito: ſed in alijs motibus habet difficultatẽ, vtrum aliqua pars eorum fiat ſubito, videtur enim ꝙ aliqua pars fieri poſſit ſubito,& hoc dicit propter augumentationem: quia cum augumentatio ſit motus ad quantitatem per acquiſitionem nouę materię, acquiſitio nouę materię eſt pars motus augumenti ſaltem ex connotato: & quia illa acquiſitio fit per nutritionem & per minima: & ratio eius eſt ꝙ fiat in inſtanti, ſic quo ad illud dicit fieri ſubito, ſed quo ad ſuũ formale ꝙ eſt extẽſio illius acquiſitæ materię,& iam conuerſę in omnem dimenſionẽ, ſic eſt in tempore, & ita eſt de illis alterationibus,quæ ſunt connexę cum mutationibus ſubditis, ſed quia motus localis non neceſſario requirit aliquam mutationem ſubitam quę ſit pars eius,ideo continuatio eius eſt manifeſtą a principio vſque ad finem. & animaduerte ꝙ vt ſupradixi, augumentatio completa viuentis fit in tempore, licet non continue, ſed cum interruptione modo declarato, ſimiliter poteſt dici ꝙ id quod generat, generatur in tempore, loquendo de generatione completa quæ fit per minima: & ita etiam poteſt dici de corruptione viuentium,ſi eſt verum dictum Ariſto. in 2. de partibus animalium,& in. 3. quod cor eſt primum quod viuit,& eſt vltimum quod moritur,& non ſolum ratione alterationis pręuię, verum quia talis generatio completa fit ex pluribus motibus & ex plurib' quietibus, ſicut de augumentatione completa. Vnde vt bene intelligas,ſcire debes ꝙ quemadmodũ generatio diuerſimode inuenitur diffinita

diffinita ab Ariſt.ſic eſt de augmentatione: nam aliter generatio diffinitur in primo phyſic. & aliter in primo de generatione, & aliter in 4.metheororũ,& aliter in libro de morte & vita: cum.n.ordo doctrinæ ſit ab vniuerſaliorib',& ſermo libri phy.eſt prior in ordine, & eſt ſermo vl'is,ibi diffinit generatio in vl'i,vt reſpicit,tã ſubſtantiam,q̃ accidentia: nam vt dicit Philoſoph' 1.phyſi.tex.cõ.57.intentio eius in illo libro eſt inueſtigare principia oĩs gñonis.vbi Cõmen.exponit, ꝙ per cõem generationem intelligit gñonem quæ eſt in ſubſtãtia & in oĩbus prædicamentis,& de ſubſtãtia generationem,quę eſt cõis quatuor corporibus.ſ.igni,aeri, aquæ, & terræ, & corporib' cõpoſitis, & vniuerſaliter gñationem vnius ex vno,ſed gñonem vnius ex plurib' perſcrutanda eſt in lib.de gñatione,& ſic exponit etiã Them. & iõ ibi diffinitur gño ꝙ eſt trãſitio ex non eſſe ad eſſe.in libro aũt de generatione & corruptione diffinit, gño conueniens elementis,quia liber ille dr̃ de elementis. 2.de anima.tex.cõ.117.& ſic diffinitur in tex.cõ.23.& 24. generatio eſt trãſmutatio totius in totum,nullo ſenſibile remanente,vt ſubiecto, licet ẽt in fine primi de generatione inueſtigetur modus gñonis,quo vnũ fit ex pluribus.ſed iſta rectius dicit mixtio quàm generatio,vt ibidem declaratur.& ſic concorda dictum Commentatoris in pręallegata authoritate primi phyſico.commen. 57. Tertio diffinitur generatio, vt eſt communis corporibus mixtis in animatis & inanimatis ſub ratione generali: & ſic diffinitur in quarto metheororum in tex. commen.2.vbi dicitur, eſt autem ſimplex generatio & naturalis permutatio ab his virtutibus,cũ habeant rationem ex ſubiecta materia vnicuiq; naturæ,generant aũt calidũ, & frigidum obtinentia materiam. Quarto diffinitur gño propria viuentium quatenus viuẽtia ſunt,in libro de morte & vita. vbi dicit,generatio eſt prima participatio aĩæ in calido nali, & vita eſt eius permanſio.ſic ſcire debes,quòd augumentatio diffinita in quinto phyſicor. ſumitur vniuerſaliori modo quàm in libro de generatione, & corruptione, quia ibi ſolum conſideratur, vt eſt motus factus in ſubiecto ente in actu de quantitate imperfecta ad quantitatem perfectam, non cõſiderando aliquam aliam rationem: & ita eſt illa diffinitio cõmunis & vniuerſalis. vnde etiam in primo cęli Ariſtoteles iſto modo loquitur de augumentatione vniuerſaliter in tex.cõ.271 vbi dicitur: ſm paſſionem aũt quęcunq; tranſmutantur phyſicorum corporum habentia omnia,& augumentum & decrementum,puta animalium corporum & partes ipſorum, & plantarum, ſimiliter & elementorum. vnde Commẽtator ibidem cõm.22.diſtinguit ꝙ additio in quantitate, & diminutio ſumitur tribus modis,aut ſm augumentum verum,& diminutionem veram. & hoc tãtum inuenitur in plantis, & animalibus, aut ſecundum alterationem,vt accidit aeri, & aquę cum inſpiſſantur,qđ fiunt minoris quantitatis. aut tertio ſm accumulationem,vt eſt in muro, vel in aceruo lapidum,vel vt habet

alia

alia litera, vt eſt in mineris, ſed augumentatio in libro de generatione & corruptione, diffinitur in propria ſignificatione, & eſt acquiſitio maioris quantitatis per ingreſſum nouæ materiæ. Et quia talis augmentatio connotat in ſuo intellectu, & neceſſario præſupponit talem nouæ materiæ appoſitionẽ, quæ fieri aliter non poteſt niſi per mutationẽ, ideo eſt neceſſario motus augumenti merito eius annexus mutationi. i. nutritioni, licet ratione ſui intellectus formalis, qui eſt extenſio illa, iam additæ, & conuerſæ materiæ in omnem dimenſionem ſit veræ motus, & in tempore fiat. & ita eſt etiam de alterationis terminis ad generationem veram, & corruptionem verã, quæ ſunt inſtantaneę mutationes, ꝙ tales non poſſunt cõmutari cũ ſubſequẽtibus, ſed alteratio ad quam non ſequitur mutatio, nil prohibet vt poſſit eſſe continua a principio vſq; ad finem, vnde Cõm. non dicit vniuerſaliter de omni alteratione eſſe ſimile, ſicut de augumento, ſed dicit de quibuſdam. ſed de augumentatione proprie dicta eſt vniuerſaliter verum, propter cauſam eius aſſignatam. quia talis intellectu eius importat illam acquiſitionem nouæ materiæ, quæ aliter eſſe nõ poteſt, q̃ per veram mutationem, quę per minima fit, & in inſtanti quod non eſt de intellectu alterationis inquantum alteratio eſt, licet illud contingere poſſit. & ſic intelligis verba commẽti 23. octaui phyſicorum, vbi dicit. & ex hoc apparet bene illud, quod dicit Alpharabius in principio ſui libri de entibus tranſmutabilibus, ſcilicet quòd de diffinitione motus apparet continuatio in motu, in vniuerſali eſt ſermo non verus, ſed non apparet hoc niſi in motibus localibus de quib' dicitur hoc nomen principaliter. In alijs autẽ in quibuſdam apparet continuatio, ſcilicet vt partes eorum inueniãtur diſtinctę abinuicem, & in quibuſdam non apparet hoc, quia partes eorum non inueniuntur ſecundum illum modum. Vnde ſic etiam tollitur contradictio in cõ. 23. & in com. 6. tertij phyſic. quia dicit in commen. 6. ibi ꝙ ex diffinitione motus apparet cõtinuatio in motu, & hic commen. 23. dicit, ꝙ Alpharabius dicens hoc, non dicit verum. Sed ſoluitur, quia Alpharabius dicit ex diffinitione motus apparere in vniuerſali continuationem inueniri in omni motu, ſed Comment. dicit, quòd ſolum ex illa diffinitione continuatio eſt manifeſta in motu locali, quod eſt primum analogatum ſub illa diffinitione, q̃a in illo apparet à principio motus vſque ad finem eſſe continuationem, ſed in alijs motibus hoc latet, vtrum à principio vſque ad finem poſſint continuari, nam quando motus quieſcit, tunc motus eſt perfectio eius, quod eſt in actu, & quia motus annexi mutationibus, neceſſario merito mutationis quæ fit in inſtanti quieſcunt, hinc eſt, quòd omnis augumentatio viuentis, & omnis alteratio annexa, neceſſario mutationi non poteſt eſſe continua à principio vſq; ad finem, & iſta eſt mẽs Auer. ni fallor. Qđ aũt dixit Caietanus, augumentationem fieri per cõuerſionem nutrimenti, & ꝙ primum

mum minimũ acquiritur in inſtã ti,ſed ſubſequens conuerſio nutrimenti cum maiori quantitate ſit ſucceſſiua,& ſit verus motus continuus, fruſtra ẽ, quia Cõmen. in. 1. de generatione & corruptione. cõ. 38. vbi ponit modum quõ fiat augumentatio propria viuentis vniformiter loquitur de primo, ſecundo,& tertio minimo, vt poteris videre, & cum hoc contradicit Cõmentatori, quia ſi augumentatio propriæ quę motus eſt illa ſucceſſiua conuerſio,& illa per illum eſt uere motus continuus a principio vſque ad finem,igitur vera augumentatio eſt motus continuus a principio vſque ad finem, & Commentator dicit oppoſitum, quare contradicit Auer. manifeſte in via eius. Nec valet ratio Pomponatij aduerſus iſtam determinationem in primo libro.cap. 14. vbi dicit,ꝙ illa extenſio non poteſt eſſe vere augumẽtatio, quia hoc ſupra dicit ſe improbaſſe, tum etiam qa dicit hanc opinionem menifeſte contradicere Ariſt. in primo de generatione.tex.com.41.vbi dicit:ꝙ nutritio & augumentum ſunt idẽ ſubiecto,ſed differunt ratione,qua enim acquiritur ſubſtantia, eſt nutritio, qua quantitas, eſt auctio. Quid expreſſius? vult igitur Ariſt. ſimul nutriri & augeri, & dum nutritur acquiritur ſubſtantia, dum augetur quantitas. Vnde ſic ſcribitur in tex.41.ſm igitur ꝙ potentia vtrunq;. videlicet quanta caro auget,quid eſt enim quantam oportet generari & carnem, ſecundum id enim ꝙ ſolum ſubſtantia caro nutrit, etenim ſic differunt cibus & augumentatiuum. Sed in veritate iſte homo grauiter fallitur,vnde enim valet, nutritio & augumẽtatio ſunt idem ſubiecto, igitur ſimul aliquid nutritur & augetur? patet enim hoc in pluribus habere inſtantiam,nam album & dulce ſunt idem ſubiecto, quia in eodem lacte eſt vtraque qualitas, igitur ſi album actu videtur in lacte dulce ſimul guſtare, valet ne iſta cõſequẽtia? eo magis ꝙ ipſe in ca. 15, immediate poſt. 14. declarat ꝙ Ariſto. iſtomet modo intellexit nutritionem & augumentum eſſe idem ſubiecto, non ꝙ ſint vnus motus,aut vna traſmutatio realiter,ſed ſunt duæ tranſmutationes & re & ratione diſtinctę,ſed dicuntur vnum ſubiecto pro quanto verſantur, idem materialiter, ſicut inquit dicimus album & dulce eſſe idem ſubiecto,non ꝙ ſint vna realiter albedo & dulcedo,ſed qa ſunt in eodem lacte,modo argumentũ militat. Ampli⁹ quomodo ex hoc habet ꝙ nutritio & augumẽtum ſimul ſunt, cum Ariſt. in eodẽ tex. dicat oppoſitum? quia inquit qđ quandiu ſaluatur aliquid nutrit, ſed non augetur. Vnde non vidit Auicen. in ſumma de virtutibus,in cap. de virtutibus miniſtratis naturalibus, vbi dicit.ꝙ nutritiua virt⁹ creſcitiuę virtuti deſeruit, eo quod nutritiua quandoq, affert nutritiones ei ꝙ diſſoluitur æquale, quandoq; minus,quandoq; plus,ſed creſcitiua non erit niſi quod cum ingreditur plus fuerit eo ꝙ diſſoluit, & oſtendens non quamlibet additionem eſſe verum augumentum, ſed ſecundum tres dimenſiones ꝓportionaliter inquit, non tamẽ totum ꝙ totaliter exiſtit eſt creſcitiua,

ua, impinguari enim poſt macredinē in ætate conſiſtentię eſt iſtius ſectę, non tamen eſt augumētum. Non enim eſt augumentum niſi illud quod ſm naturalem proportionalitatē in omnibus exiſtat dia metris, quatenus ipſum ad creſcentiæ ducat complemētum, deinceps vero poſt hoc nullo modo eſt ibi creſcētia, & poſtea parum infra ponit operationes tres virtutis nutritiuæ, vna quarum eſt permutatio ſubſtantialis quā operatur in nutrimento, & alia eſt adherentia p quā viuit. Et tertia eſt aſſimilatio in accidentibus, vnde iſtæ operationes poſſunt ſeparari abinuicem, ſicut medici ex ſenſatis demonſtrant ex varijs ægritudinibus. Ecce igiť ꝙ prius ſunt opationes virtutis nutritiuę, & poſtea ſequitur operatio creſcitiuæ. Eſt.n. ordo inter iſtas operationes, non igitur fuit mens Ariſt. ꝙ pro illa menſura pro qua aliquid nutritur pro illa augetur, quia nutritio fiat in inſtāti, ēt augmentatio eſſet in inſtanti, & hoc nunq̄ Ariſt. neq; Cōm. dixerūt, licet bene Cōm. dicat augumētum rōne nutritionis quā præſupponit eē in inſtāti, ſed non rōne ſui, & ab Auicēna nō diſcrepat Cōm. in fi. cōm. 38. in primo de gnōne & corruptione, vt ſupra allegaui, & in cō. 91, ſup. 1. lib. cāticę cāticorū Auic.

Motus vnus dr̄ qui non diuidiť ſm tempus. 5. metaph. tex. com. 8.

Motus & tēpus ſunt quāta p accńs. 5. meta. in cap. de quanto, & eſt in tex. cō. 18. vide in concordātijs.

Motus eſt cōtinuus & quātus nō, qa id quod moueť, ſed quia id ſm ꝙ ē cōtinuum & quātum. 5. metaphy. tex. cō. 18. vide in concordātijs.

Motus eſt ab Ariſt in. 5. metaphyſ. enumeratus inter ſpecies quantitatis, quod tamen non fecit in prædicamentis, & vide cauſam huius. 5. metaph. com. 18.

Motus & tēpus ſunt quantitates per ſe & cōtinuę. Cōm. 5. metaph. cō. 18. vide in concordantijs, quia videtur eſſe authoritas contra ſententiam Ariſto. in tex. & forte iſta authoritas duxit Burleum in. 3. & 4. phyſic. ad dicendum motū eſſe per ſe quantitatem. Et aduerte, ꝙ Gregorius Arimin. in ſecundo ſententiarum, diſt. 2. q. prima, in fine primi artic. dicit, locum iſtum in Auer. eſſe deprauatum vitio ſcriptoris, & male ſenſit, vt oſtendi in concordantijs. Et tu vide ſi placet.

Motus nō eſt conſuetum vt mēſuretur p ſuam partem, ſed p ſuum ſpatium, aut per tempus. ibidem.

Motus diffinitio quæ dicit, ꝙ eſt potētia actiui & paſſiui inquantū huiuſmodi notior eſt. 3. phy. tex. cō. 23. vbi notat Cōm in com. ꝙ ſunt tres motus diffinitiones. Prima ē, quæ ponitur in tex. com. 6. motus eſt actus entis in potētia ſecūdum ꝙ in potētia. Secunda eſt, motus ē actus mobilis inquantum mobile, quæ ponitur in tertio phy. tex. cō. 16. Tertia eſt, quæ ponitur in præſenti tex. 23. & differunt quia iſta vltima eſt notior alijs duabus propter qōnem, vt exponit Cōmen. cōtingētem, vtrum motus ſit in motore, aut in moto, ſed ſecūda eſt notior prima, licet prima magis indicat ſubſtantiā motus, vt ēt notauit Cōm. in. 3. phy. in com. 16. & licet multi multa dicant in illo loco, veritas tamē vt mihi videtur eſt iſta, ꝙ ſecunda q̄ datur per mobile in-

 quan-

quantū mobile eſt diffinitio materialis,quia ſubiectū motus formale eſt mobile inquātum mobile,& nō eſt ens in potētia inquātum in potētia,licet mobile ſit ens in potētia,nā ratio illa eſt magis tranſcendens,q̄ nālis,ſi bn̄ conſideras,quia aūt ſubiectū cōparatur ad accns,ſicut materia,vt dicit Cōm.in cō. 2. ſuper.4.metaph.ideo illa ſecūda,q̄ magis explicat proximū,& formale motus ſubiectū eſt nālis, & eſt notior,quo ad nos, nā ſcribit Philoſophus in.4.phyſicę auſcultationis.in tex.cō.104.ꝙ mobile eſt notius motu,quia eſt hoc aliquid, & demōſtratum in actu,& eſt permanēs. Et idē ſcribit Cōm.in.2 phyſ. com.32.vbi dicit, ꝙ motū eſt notius motu,quo ad nos, ſed diffinitio prima magis demōſtrat eſſentiām,ſeu ſubſtātiam motus, quia datur per potētiam inquātum potentia, quia aūt ratio potentiæ eſt de cōſtituentibus motus quidditatem,nā Ariſt.venando motus q̄dditatem à priori per diuiſionē entis ꝑ potentiā,& actū, & alias diuiſiones,vt patuit in tex.c.3.&.4.cōcludit,ꝙ impoſſe eſt motū ī alio genere collocare, q̄ in gn̄e actus imperfecti,qui ē actus permixtus potentiæ,vt patet in tex.cō.12.& 14. vn̄ Cōmen.dicit,ꝙ antiquos latuit iſte actus medius,quia igit̄ quidditas motus in actu imperfecto cōſiſtit,& talis reſultat ex potētia permixta cū actu,ideo potētia,quæ apparet in prima diffōne magis pertinet ad motus ſubſtātiam, & mobile quod apponitur in ſecūda diffinitione magis pertinet ad mām, & ſic potētia dr̄ formalis, & ſecunda nālis ꝑꝑ cām prędictā,& ſcda eſt notior quo ad nos,ſed prima ē notior,quo ad nām,& prima ē potius metaphyſicalis ſic abſolutè cōſiderata,q̄a oēs partes eius ſunt termini trāſcendentes. Et ſecunda eſt naturalis,quia datur per mām ſenſibilē,quia per mobile inquātum mobile. Et iſta fuit cā quę coegit Ariſt.vltra primā ponere ſecundā, quia videbat illā eſſe alnoris ſcientiæ,nā vbi metaphyſicus diffiniēs motū ponit ens in pōa inquātum in potētia,nālis debet loco eius ponere mobile inquātum mobile,nā rō entis in pōa inquantum in pōa, nō eſt rō nālis, ſed trāſcendens, &. iō videmus Ariſt.in 12.primę philoſophię.in ca.8.venari eādem diffinitionē primā motus pręciſe per eaſdē diuiſiones, & vias ſicut fecit hic in.3.ſed ſecundā diffōnem poſitā hic obmiſit, quia videbat iſtā pertinere ad ſpecialē artificem. Et nota bene hoc,quia nullus ex antiquis expoſitoribus, nec ex modernis, neq; arabib⁹, neq; gręcis, neq; latinis aīaduertit ſuꝑ hoc.Sed Deo ſit laus illuſtrāti intellm̄ ad ea quę p̄res nr̄i obmiſerūt.Tertiā aūt diffinitionē datā de motu nō ſolum ꝑꝑ cām allegatam ab Auer.iudico notiorē ſecunda, verūetiam ē alia cā,nam motus cū nō ſit actus abſciſſus à motore in mobili, ſed eſt depēdens in tota ſua ſubſtātia ab ipſo motore,ſicut dicit Cōmē. 12. meta. com.41. propterea ſecunda quę datur per ſolū mobile ē diminuta,quia facit ſuſpicari motū eſſe actū abſciſſum à motore,cū in illa nō appareat niſi mobile,ſed ſecunda quę ponit vtrunq; eſt notior, & magis cōpleta. Vnde mirū eſt per vitam meā quō Cōm. in 5.phyſic. dicat

dicat cõ.3.motũ in ſua ſubſtantia cõſtitui ex tribus cauſis,mobili ter mino à quo,& terminũ ad quem, tanq̃ ex cauſis intrinſecis, qa motor eſt de cauſis extrinſecis,& tp̃s ẽ de accñtibus cõſequentibus motũ, ſed licet ſubiectũ motus ponatur ĩ diffõne motus incõpleta,tñ in diffinitione notiori, & cõpletiori apparet ẽt motor vt dicit philoſoph'. Amplius licet motus formal'r ſit ĩ moto,tñ in eſſe, & conſeruari plus dependet à motore,q̃ à moto,vt ipſe tenet.12.meta.cõ 41.vbi reddit cãm,quare in ſubſtãtijs aliqd poſſibile ex ſe non põt perpetuari ab alio,in accidẽtibus aũt ſicut ẽ motus,ſecus eſt,quia motus ẽ ens poſſibile ex ſe, & nõ habet neceſſitatẽ eſſendi niſi à motore, & nõ à mobili,quia in cęlo,vt inqt nulla alia eſt põa niſi ad quietẽ. Cęlũ.n.inquantũ corpus põt quieſcere,vt ipſe aſſerit in.7.phy. cõ.2.vnde mobile non eſt de qdditate motus,ſed cadit tanq̃ additũ, vt patet cõiter de ſubſtãtia quæ ponit' in diffõne accñtis:vt patet.7.meta. tex. cõm. 17. & ideo nõ eſt incõueniens etiã ꝙ in motus diffõne ponat' motor. Et cõfirmatur,ꝙ ipſe in via ſua habet dicere hoc, quia ipſe tenet in cõm. magno ſuper primo poſte. ꝙ in diffõnibus accñtium in quibus cã efficiẽs coexiſtit, debet poni illa cã,ſicut dicit de eclipſi in cuius diffinitione ponit' interpoſitio terræ, qa eſt coexñs illi, igit' cũ motus ſit actus nõ interciſus, neq; deciſus à motore in mobili,ſed ſit cõtinuus, vř etiã ſm ſua fundamẽta p vitam meã, ꝙ in diffõne cõpleta motus non ſolum mobile, ſed motor debet poni,& hoc teneo.

Motus vř eſſe de numero cõtrariorũ.3.phy.tex.cõ. primi. Accidit in hoc maxima cõtrouerſia apud Peripateticos de motus qdditate. Ariſt.n.in principio.3. phy. continuãs intẽtionem ad pręcedẽtia dicit,ꝙ quia in diffõne naturę poſita in ſecũdo,fuit poſitus motus. Ideo oportet diffinire motũ, & quia in rõne motus cũ ſit de numero cõtinuorũ,ita ẽt dicit Cõm.in ſua metaph.ſuper.3.phy.ꝙ in diffinitiõe motus apparet cõtinuum,vt vř apparet contrariũ,& in rõne cõtinui apparet infinitũ,ideo oportet cõſequẽter pertractare de cõtinuo,& ĩfinito,vbi lucidiſſimus Them. expreſſe dicit.ꝙ in diffõne motus ſtatim cõtinuitatis mẽtio hř,&Cõm. in cõ.6.expreſſe dicit.ꝙ ex diffõne motus apparet cõtinuatio ĩ motu. Motus.n.vt dicit Philoſophus de earũ rerum numero vř eſſe,quæ videtur eſſe cõtinuę. Amplius ex cõi hoĩum cõſenſu,qui Alexãdro teſte non põt eſſe falſus in libro de fato, quia oẽs hoĩes imaginãtur motũ eſſe quãtitatem quãdam ſucceſſiuã,& ex hoc ſequit',ꝙ primũ prędicatũ,ꝙ eſt de motus quidditate, ex his quæ ſunt proxima ſuo intellectui ſit quantitas cõtinua. Et confirmatur, quia nõ eſt maior ratio de motu quã de tempore,ſed tempus eſt per ſe quantitas cõtinua. ergo & motus, antecedẽs ꝓbabitur, quia.12. metaph.tex.com.29.tempus,aut eſt idẽ quod motus,aut eſt motus paſſio quędam,& cõfirmat', quia Cõm.in 5. metaph. com.18. expreſſe dicit, ꝙ motus, & tempus ſunt quãtitates per ſe. Amplius aũt Cõm.in 4.phy.in cõ.99.declarans dictũ Philoſophi,qũo pri' & poſte

rius in motu ſunt idẽ ſubiecto cũ motu, ſed differunt ſm eſſe, inquit, ꝙ prius & poſterius, cũ fuerint accepta ſm ꝙ ſunt in ſubiecto, tunc erunt partes motus, cum aũt fuerint cõſiderata ſm quidditatem, & diffinitionẽ, tunc prius, & poſteriꝰ erunt, aliud à motu, qm̃ motus eſt in quantitate, & prius, & poſterius ſunt ĩ numero, ſi igitur prius & poſterius vt quidditatiue, & ſm diffinitionẽ cõſiderata differunt motu quia motus eſt in quãtitate, & priꝰ & poſterius in numero, igit̃ motus qdditatiue eſt quantitas. Ex aduerſo aũt vr̃ eſſe ſnĩa Ariſt. qui inueſtigans à priori quidditatẽ motus, nõ diffinit ipſum per quantitatẽ. Amplius dubitatur contra motus, diffinitionẽ, quia bona diffinitio debet cõpetere oĩbus contentis ſub diffinito, ſed cum motus diffinitus. in. 3. ſit in quatuor prædicamentis, vt patet. 3. phy. tex. cõ. 4. illa aũt diffinitio nõ cõpetit motui ĩ ſubſtãtia, quia ibi nõ eſt perfectio diminuta. Motus. n. vt dicit Com. 3. phy. com. 4. motus nihil aliud ẽ niſi gñatio partis poſt partem, donec tota forma perficiat̃, & ſit in actu, ſed hoc nõ reperit̃ in forã ſubſtãtiali, quia illa nõ recipit magis, neq; minus, vt patet ex ꝑdicamentis. Amplius illa diffõ dat̃ p ignotiora, quia ens in põa inquãtum ĩ põa ſunt ignotiora motu. Si dicat̃, ſaltẽ ſecũda diffinitio eſt melior q̃ datur p mobile. Sed cõtra, quia datur p ęque ignotũ. forte dices, tertia notior eſt. contra, quia datur per cãm extrinſecam, ſed in diffinitionibus rerũ nõ debẽt poni cauſæ extrinſecæ, vt tenet Cõm. in cõ. magno ſuper primo poſter. com. 35.

Et cõfirmatur p Cõm. 5. phy. cõ. 5. vbi dicit. ꝙ motus in ſua ſubſtãtia ex tribus integrat̃ mobili, termino à quo, & termino ad quem. Motor. n. eſt de cauſis extrinſecis, & tẽpus de cõſequentibus motũ. Amplius fruſtra fit p plura, quod põt fieri p pauciora, ſed prima diffõ ſufficit, q̃ dicit motũ eſſe actũ entis in põa inquãtum in põa. Quare igit̃ poſuit aliã, ꝙ eſt actus mobilis inquãtum mobile, ita ꝙ loco potẽtiæ inquãtum in põa poſuit mobile inquãtum mobile. Vide de hoc Alexãdrum & Them. ſuper tex. 16. Et cõfirmatur, quia vnius rei vna eſt diffõ. Ad oppoſitum eſt Philoſophus. Primo videamus, an motus ſit p ſe quãtitas, vt tãgit primũ argumẽtum. Burleus tenet partẽ affirmatiuã, pp authoritatem Cõm. 5. metaph. tex. c. 18. Vnde dicit, ꝙ motus ſumitur tripliciter, pro forma fluẽte, & ſic nõ eſt per ſe quantitas, quia vt ſic eſt in quatuor prædicamẽtis, pro fluxu formæ, & ſic ẽ ĩ prædicamẽto paſsionis, & pro duratione illius fluxus, & ſic eſt quantitas ſucceſſiua diuiſibilis ſm lõgitudinẽ ad diuiſionem tp̃is, & diuiſibilis ſm oẽm dimenſionem ad diuiſionẽ mobilis, ſed vt dixi, in qõne de tẽporis quidditate. Iſta opinio Burlei contradicit Ariſto. in. 5. meta. qui dicit, motum eſſe quantum per accñs. Amplius tũc Cõm. fuiſſet diminutus ſi iſtã acceptionem motus neglexit. Gregorius Arimin. in ſecũdo ſnĩarum diſt. 2. q. 1. in fine primi art. dicit authoritatem Cõmen. in. 5. metaph. eſſe vitio ſcriptoris deprauatam, & deficit vna negatio, quia debet ſtare, ꝙ motus, & tempus nõ ſunt per ſe quan-

Primus articul.

quantitates,aliter Cōmen.contradiceret Ari.& confirmat hoc,quia vterq; ponit,ꝙ motus eſt diuiſibilis propter ſpatiũ & tēpus propter motũ,& ex cōſequenti ſequitur ꝙ vtrunq; ſit quantũ per accidēs,nec pōt. vt inquit gloſari dictũ Cōm. quod ſumit motũ pro tempore, vt quidā gloſant,quia Cōm.loquitur in numero plurali,quia dicit, ꝙ tēpus & mot⁹ ſunt quātitates per ſe, & cōtinuę. Sed tūc remanet maxima difficultas,quia quicquid ſit de motu cũ tēpus ſit per ſe ſpecies quātitatis cōtinuæ,vt patet in prædicamētis,vr̃ ꝙ Ariſt. ſibi cōtradicat. Amplius quō dicit Gregorius vitium fuiſſe ſcriptoris quā Cōm. ſeipſum ibi declaret. Vnde videt̃ mihi ſentētiam Cōm. iſtam fuiſſe ꝙ aliqua ſunt quātitates p ſe duobus modis. vno mō ſubſtātialiter, & in primo mō dicēdi per ſe, ſicut eſt magnitudo, & numerus. alio mō aliqua dñr quātitates per ſe,ſecundo mō pro quāto accidunt rebus quæ ſunt quātitates per ſe,& p ſuā ſubſtātiam, vnde quia motus cōſequitur magnitudinē, quę magnitudo p ſuā ſubſtātiam eſt quātitas quidditatiue, & in primo mō ſic motus ē quātitas per ſe,ꝓ quanto eſt paſſio veri quāti, & hoc ſtat cũ tex.ꝙ ſit quātum per accñs ipſe motus,vt ly p accidēs,diſtinguitur cōtra per ſe,primo mō, ſed non vt diſtinguit̃ contra p ſe ſecūdo mō.

Sed dices,quid de tpe cum tempus nō poſſit dici quātum p ſe illo mō,quia cōſequitur motũ,& motus nō eſt quātitas p ſuā ſubſtantiā,ſeu qdditatē p ipſum? Et ita vr̃ eſſe cōtradictio ĩ paruo ſpatio. Dico,ꝙ ēt tēpus dr̃ quātum per accñs rōne magnitudinis,quia tp̃s cōſequitur magnitudinē mediāte motu,quia quicquid ē cā cauſę, eſt cā cauſati. Vnde vide frater mi,verba cōmenti, qđ dicit, ꝙ iſta.ſ. motus, & tp̃s ſunt quāta p accñs, quia motus cōſequit̃ p ſe magnitudinem, & diuidit̃ per diuiſionē eius, & tp̃s cōſequitur motũ. Vñ non dicit Cōment.eſſe quātum per ſe,quia cōſequit̃ illud qđ eſt eſſētialiter quātitas ĩmediate,ſed hoc eſt mediāte motu. Et iſta ſine dubio eſt via Cōmēt.vnde ſi motus, & tp̃s ſunt quātitates p ſe,eſt ſecundo mō non primo,& quidditatiue,& illo mō ſunt quātitates per accñs, vt ly p accñs, diſtinguitur cōtra quidditatē,ſicut ēt notaui ĩ cōtradictionibus. Secundũ iſtā viam Cōm.dic ad argumentũ illud de cōi cōſenſu, ꝙ non eſt falſum,quia motus eſt quātitas p ſe. ſcđo modo,& ſic illa imaginatio eſt vera. Sed tūc eſt difficultas, quia vr̃ eſſe in primo,quia eſt ꝑdicatio formalis in abſtracto,q̃ non pōt eſſe vera,niſi in primo mō,vt bene deducit Scotus & formalizantes,& cōfirmat̃;quia eſt prędicatio ſuperioris de ĩferiori,vt p ſe patet. Rñdet̃ primo negando illud dictũ Scoti vñter. Sed cōtra,quia Ariſ.in 4.phy.arguit cōtra antiquos dicentes motũ eſſe formaliter, vt patet in tex.cō.95.& 96. ſi aũt iſta p te motus eſt,ꝑ ſe quātitas eſt formalis,& eſt vera, quia eſt paſſio quātitatis per ſe, ſic iſta abſolute poſſet concedi,tēpus motus eſt per ſe, quia eſt per ſe paſſio motus,& hoc Ariſ.cōcedit.12.meta.com.& tex. 29.vbi dicit. ꝙ tēpus,aut eſt mot⁹, aut eſt motus paſſio quædam,cum aũt diſiunctiua vera detur p mem

bra oppoſita refert dicere tp̄s eſſe ꝑ ſe motū,& dicere,ꝙ ſit motus paſſio quędā,& ita ſi illa pōt cōcedi ꝑ Cōm. ita ſequeret̃,ꝙ & iſta. & ita nulla eſſet prorſus drīa inter iſtam & illā cōtra Philoſophū, & Cōm. vn̄ Cōm.4.phyſi.com.98. dicit, ꝙ accn̄tia motus ſunt multa, quorū vnū eſt tp̄s, vnde bene iſta cōcedit̃, tp̄s eſt paſſio motus: ſed illa abſolute eſt falſa. tēpus eſt motus, quia cū ſit formalis,& in abſtracto ſi eſſet vera nō eſſet niſi in primo mō. Cōfirmatur.quia Ariſt.3.phyſ. ex eadē cā in tex.cō.22.dicit. ꝙ oīno, & propriè, neq, doctio cū diſciplina idē,neq; actio cū paſſione,& rō eſt,quia licet poſſit cōcedi, ꝙ actio & paſſio ſunt idē ſubiecto, qa motus,vt ibi dr̄,cui inſunt hæc eſt vn⁹ & idē,vel melius, licet agere, & pati ſunt idē rōne motus,vel moueri, cui illa inſunt. Actio tñ, & paſſio nō ſunt eadē, quia talia abſtrahūt à ſubiecto,vn̄ identitas ex ſubiecto eſt idētitas ꝑ accidēs, ſicut iſta eſt vera per accn̄s, albū eſt. Sed ſm græcos expoſitores,& melius iudicio meo aliter eſt dicendum. v3.ꝙ ſecus eſt de motu,ſec⁹ de tempore, motus enim ſm grecos nō eſt per ſe in aliquo prædicamento, ſed eſt tanquā via, vnde quidditas motus nihil aliud eſt q̄ actus imperfect⁹, quia in nullo alio genere poteſt ordinari,vt dicit Ari.expreſſe. 3.phy. 13.quia accidens accidenti non accidit,niſi quia ambo eidē accidūt. 5.meta.in ca.de eodem,& eſt tex. poſt.15.& caret cōmento. Et ideo quādo abſtractum de abſtracto verificatur prædicatione formali dicente,hoc eſt hoc,nulla alia veritatis cā eſſe pōt, niſi quia conceptus vnus includit per ſe,& quidditatiue cōceptum alterius extremi. Et ideo ſine dubio oportet pp prædictas cauſas dicere iſtā de virtute ſermonis in via Cōm.eſſe falſam,motus eſt per ſe quantitas, & tp̄s eſt ꝑ ſe quātitas,ſed debēt reduci ad bonū intellectū.v3. ꝙ ſunt paſſiones rei quæ ſubſtātialiter, & quidditatiue & formaliter eſt quantitas, & illa eſt magnitudo vt diximus. Ad aliud negatur ſm Cōm.ꝙ eſt ꝓdicatio ſuperioris de inferiori,quia ſi quātitas eſſet genus propinquum motus inquātum motus Ariſt.poſuiſſet illud in diffōne mot⁹, & tūc quātitas quidditatiue ꝓdicaret̃ de omni ſpecie motus, & tūc q̄ro alteratio eſt per ſe quātitas,ſed eſt ꝓdicatio magis ampli de minus amplo,ſicut quantū eſt magis amplū q̄ quale,& tñ iſta non eſt per ſe in primo mō,quale eſt quātum. Ad illud quod Ariſt. dicit, motū eē de numero cōtinuorum. Reſpondet̃, ꝙ ſecus eſt videri ſecus eſt eſſe. tex. dicit, videtur aūt, ꝙ propterea dixit, ꝙ ſm veritatem quidditatiue motus non eſt quātitas cōtinua, licet videatur propter immediatam concomitātiam quā habet ad ſubſtātiam motus ipſa quātitas continua,& vt ſcribit Cōm. in tract. de tēpore.in cōm.95. multotiens exiſtimatur,ꝙ illud quod ſequitur rē ſit vera res, vnde Cōm.dicit.3.phy. com.2.illa quę ſequuntur motum quæ ſunt propinqua ſubſtātia ei⁹ eſt cōtinuum, vbi patet,ꝙ cōtinuatio eſt de cōſequentibus eſſentiam motus, & nō eſt de cōſtituentibus motus quidditatem. Nā quod eſt ꝓpinquū ſubſtātiæ alicuius nō ē ſubſtātia eius,licet appareat eē, ꝓpinqui-

pinquitas.n.& ſimilitudo ſunt cauſæ deceptionis, vt dicit beat⁹ Aug. Vnde ſcias frater mi, vt dicit Cõm. 4.phy.com.98.accñtia motus ſunt multa, quia habet quantitatem, & habet qualitatẽ, magnitudo.n.& lõgitudo,& breuitas ptinẽt ad quãtitatẽ motus, & velocitas, & tarditas ad ei⁹ qualitatẽ, vt patet.4.phy. cõ.95.& prius natura motus eſt quãtus, q̃ ſit qualis, & prius natura accidit motui quãtitas,& qualitas, q̃ tp̃s, quia tẽpus accidit motui in rõne menſuræ mẽſurantis ipſum, & quo ad quãtitatẽ,& quo ad qualitatẽ,& rõ rei menſurabilis ꝓſupponitur rõni mẽſuræ,& ꝙ cõtinuatio ſit de accidẽtibus motus, apparet ẽt ex.4.phy. in tex.cõm.99.vbi Cõm. expreſſe dicit, cõtinuationẽ eſſe vnũ ex accidẽtib⁹ motui, ideo ex diffinitione motus apparet cõtinuatio, quia vere diffõnes hoc habẽt, vt ex eis appareãt accidẽtia cõſequentia, vñ ex illa diffinitione ꝑt apparere quis motus eſt cõtinuus à principio, vſq; ad finẽ,& quis nõ põt eſſe cõtinuus, nã in motu locali, hoc eſt poſſibile, nõ aũt in motu augumẽti alicuius aucti de principio motus, quo incipit augeri vſq; ad terminũ motus cõpleti,& ſic cõtinuatio apparet in deſcriptione ẽt motus quæ datur per proprietates, non aũt in quidditatiua diffinitione. Ad authoritatem Cõm.in.91. cõ.dico, ꝙ rõ formalis alicuius põt ſumi ex deſcriptione, & à poſteriori, & ſic dicimus, ꝙ motus ſm ꝙ quid erat eſſe ſui, differt à priori, & poſteriori, quia motus pertinet ad quantitatem, ſed prius,& poſterius ad numerum, ſed nõ loquitur de quod quid erat eſſe motus à priori,& quo ad naturam, q̃uia illud nõ conſtituitur per quantitatẽ. Accedit etiam, ꝙ Cõmen. ibi,& Philoſophus cõſiderant motũ, vt eſt mẽſurabilis per tempus,& quia tempus menſurat quantitatẽ accidentem motui,& nõ motus eſſentiam, vt patet in tex. com.119. ſic motus, vt menſurabilis per tẽpus habet ſuum eſſe in quãto, & prius, & poſterius in numero.

Motus quia eſt cõtinuus fuit neceſſe, vt ſubiectum eius eſſet cõtinuũ & nõ de natura diſcreti, cauſa.n.cõtinuitatis motus eſt ſubiectũ eius. 8. phy.commen.40.

Motũ quodlibet eſt corpus, ſiue ponatur mouere ſe, ſiue moueať ab alio.8.phyſic.tex.cõ.40.& fuit demonſtratum.in 6.phy. tex. cõ.32.

Mouere ſe aliquid ſm ꝙ moueť, impoſſe eſt in motis, & mouẽtibus, q̃ dñr vniuoce.8.phyſi.tex. com.40. Scotus in ſecundo ſñíarum.diſt.2. q.9.& Grego. Arimi. iſtum locum perſcrutantes cõuenerunt in hoc; ꝙ apud Philoſophũ ille motus dicitur vniuocus, quãdo principium effectiuũ motus, & terminus motus ſunt eiuſdẽ ſpeciei, & rõnis, vt eſt in motu alterationis, vbi calefaciens ꝑ caliditatẽ tanq̃ per principium productũ inducit conſimilẽ caliditatẽ, vnde talis motus eſt vniuocus,& in tali impoſſibile eſt, ꝙ aliquid idẽ moueat ſe, vt clare deducunt, ſed eſt alter motus æquiuocus, ſicut dum principium efficiẽs nõ eſt eiuſdẽ rõnis cũ termino motus, ſicut eſt in motu locali, vbi patet, ꝙ terminus motus,& principiũ nõ ſunt eiuſdem rationis, & aſſerunt, ꝙ tali motu æquiuoco aliqđ, vt ẽ in actu virtuali,& idẽ eſt in po

Digreſſio cõtra Scotũ & Grego.Arim.

tentia formali pōt localiter moueſe ſeipſū, ſicut aſſerūt in via Auer. 4. cęli. cō. 22. & 3. cęli cō. 28. quod graue exiſtēs ſurſum mouet ſe, vt ē potētia deorſum. Eſt. n. habēs actū virtualē per quē pōt ſeipſum mouere, & eſt in illo loco in pōa formali reſpectu, vbi deorſum, & ſic ĩ motu æquiuoco ſic intellecto non incōuenit, vt idē ſit mouēs ſeipsū.

Mirum eſt qūo viri iſti illo mō allucineń in iſto loco, nā demōſtrō Ariſt. ibi eſt ad probādum, ꝙ primū motū ex ſe nō poteſt ſeipſum mouere, ita ꝙ idē ſit, & motū mouens, & motū, & eſt de motu locali ꝑcipue illa demſo, & ſic Ariſ. adducit demſonem in motu ęquiuoco, in quo ſm nos non inconuenit, vt idem moueat ſeipſum, & ſic eſt extra propoſitū, ĩmo eſt contra propoſitū, ſed cā quare iſti, & ſequaces eorū in pleriſq; cōſimilibus deſiecerunt in via Peripateticorū fuerunt cauſæ quas imponit Auer. Auic. & prima fuit neglectus textuū, vt patet tertio de aīa. cō. 30. inquit. n. & cauſa erroris huius viri, in quo etiā nos fuimus lōgo tpe, fuit quia inſpiciebamus verba expoſitorū, & nō verba Ariſt. Scđa cā fuit quā allegat. 3. cęli. c. 67. paucitas exercitationis ĩ philoſophia, & bona cōfidētia in proprio ingenio. Tertia fuit, quia miſcet credita cū nāliter demōſtratis, hanc cauſam allegat Cōm. contra Auicē. & Philoſophū cōm. 22. vbi ſcribit, ſ rmo eius ſem per inuenitur medius inter Peripateticos & loquētes. Dicam⁹ igiſ cum antiquis expoſitoribus, & cū Auerroe præſertim, ꝙ per motum vniuocum intellexit Philoſophus motū proprie dictum, qui reperiſ in rebus corporeis, qui motus fuit diffinitus in. 3. phyſic. vnde inquit Cōm. Ĩpoſſibile eſt, ꝙ aliquid ſeipſum moueat ſm quod mouetur, & hoc eſt ĩ mouētibus, & motis, quę dñr vniuocē. & dixit hoc, quia hoc nō eſt impoſſe niſi in motoribus, q̄ ſunt corpora, aut virtutes in corporibus, & ſubdit, & ideo exiſtimauit Plato, ꝙ mota ex ſe moueń à motoribus abſtractis, & ꝙ mouens ſe eſt abſtractū, & ꝙ abſtractum eſt mouens ſe, ſed ſi hoc fuit ita, tunc motus, & mouere illic dicetur ęquiuoce cū motu, qui eſt hic, qđ pro tāto dixit, qui ſi dicamus entia abſtracta mouere ſe, hoc eſt inquantum intelligūt ſe, ſed talis intellectio eſt motus ęquiuocus, & alteri⁹ rōnis à motu, qui eſt ĩ corporibus, aut in virtutibus exiſtētibus in corpore, unde in illo cōmen. imponit Platoni, ꝙ ipſe poſuit tria. primū, ꝙ prim⁹ motor nō eſt corpus, & hoc eſt verum. ſecundū fuit, ꝙ oīs motor, ſiue fuerit corpus, ſiue nō, non mouet niſi moueań eodem modo motus vniuoce, ita ꝙ ſi prim⁹ motor localiter mouet cęlū, etiā localiter mouetur. tertium, ꝙ inuulit ex hoc fuit, ꝙ Plato poſuit aīam eſſe extra corpus, & eē ęternā, quia mouet ſeipſam, & Cōm. ſoluit, ꝙ hoc eſſet verū, ſi aīa moueret ſeipſam eſſentialiter, & moueret ſeipsā motu proprio abſtracto, & declarat qs ſit iſte motus abſtractus proprius dicens, ſcilicet, vt intellectus, & intellectum in ea eſſent idem, vt eſt declaratū de primo motore, & de cæteris motoribus abſtractis, ſed iſte motus dicitur ęquiuoce cū motu, qui eſt à motoribus, qui ſunt corpora, aut virtutes ĩ corporibus:

quid

q̃d clarius, aut q̃d manifeſtius dici po tuit contra iſtam opinionẽ iſtorum? Breuiter colligendo fragmẽta ne pereant, dicamus, apud Peripateticos nullũ ſimplex poſſe ſeipſum mouere motu proprie dicto, ſed motu equiuoco, vt eſt motus metaphoricus eſt: neceſſariũ, quia deus intelligit ſeipſum, & ibi, idem eſt intelligens & intellectum, & in tellectio omnibus modis & ſimpliciter & in alijs intelligentijs eodẽ modo, ſed ſecundũ diſpoſitionem magis diminutam q̃ ſit in primo principio, vt declaratũ ẽ alibi &c.

Motus animæ & intelligentiarũ eſt equiuoce dictus: cum motu qui eſt ĩ motoribus qui ſunt corpora, aut virtutes in corporibus. 8. phyſico. commento 40.

Moueri totum a parte eſt per accidens, & magis remotũ eſt totum mouere partem eſſentialiter. 8. phyſi. cõmen. 42.

Motum impoſſibile ẽ vt diuidatur in infinitum in actu. 8. phyſi. tex. com. 44. vbi elicit Com. dari motum primũ ſeu minimũ, & illud ẽ principiũ ſuper quo Ariſt. fundauit demonſtrationẽ ſuã in principio, 7. phyſi. idem 7. phyſi. cõm. 2. & 6. phyſi. 32. & 91.

Motores primi apud Ariſt. ſunt duobus modis vt materialis, & iſte conſtituitur per rem motã & immaterialis. & iſte non dicit̃ continuus niſi per accidens, cõtinuitas enim eſſentialiter nõ ẽ poſſibilis in omni motore, primo quia non eſt corp⁹ 8. phyſi. cõmen. 44. Non cõſtruas autẽ ly hoc, referendo ad propoſitum antecedens, vt ſit ſenſus ꝙ motor primus immaterialis ſit continuus per accidẽs, quia oppoſitum ſcribit in eodẽ com. ipſemet, ſed ad remotũ. videlicet ad motorem primum in generabilibus, ſicut eſt anima in animalibus, quæ eſt diuiſibilis per accidens.

Motor in motis ex ſe nõ ẽ diuiſibilis, neq; per ſe, neq; per accidens, quia non mouet̃, neq; eſſentialiter neq; accidentaliter. 8. phy. cõ. 44.

Motor primus vtrũ ſit vnus aut plures, hoc cõſiderãdũ eſt in alia ſciã q̃ in ſcia naturali. 8. phy. co. 45. & primo phyſi. tex. cõm. vlumi. vide. 12. meta. tex. cõm. 49 idem 8. phyſi. cõmen. 48.

Mota generabilia & corruptibilia niſi eſſent determinata & continuata a motu corporum cæleſtiũ non eſſent, nedum vt continuaret̃ eſſe in eis. 8. phyſi. cõmen. 47. & habetur in principio libri metheororũ. vbi dicitur, oportet mundũ iſtũ inferiorem ſuperioribus lationibus eſſe continuũ vt oĩs eius virtus inde guberne t̃. idẽ. 1. cæli. tex. c. 100.

Motus ſi continuus eſt & vnus eſt 8. phyſi. tex. com. 48.

Motus cõtinuus eſt qui ab uno mo uente, & vnus q̃d moueť. ibidem.

Motus cõſequenter ſe habentes nõ ſunt cõtinui, ibidem.

Motus æternitate demonſtrat̃ eſſe motoris æterni in 8. phyſi. & etiã ex æternitate motoris oſtenditur æternitas motus. 8. phy. cõm. 50. Vbi manifeſte patet dari regreſsũ in ſcientia, vnde ſubdit ꝙ cũ iſtæ duæ viæ fuerint coniunctæ, tunc ẽ firmior ſcientia, conſimilẽ ſententiam de regreſſu inuenies in Auer roi in 6. phyſi. cõm. 12. & 15. & 1. de anima. cõ. 11. idem. 8. phyſi. cõm. 53. Ex quo patet etiam cõtra illos qui aſſerũt regreſſum non poſſe

Digreſſio de regreſſu.

poſſe dari ĩ ſcĩa niſi reſpectu diuerſorũ hoĩũ qa impoſſe ẽ φ reſpectu eiuſdem hoĩs ſit notior cauſa & efficiens, aliqui autẽ volẽtes hoc euitare poſuerunt φ habito primo ꝓceſſu q ex effectu ad cauſam, tunc intellectus negotiatur per cõpoſitionem & diuiſionẽ, aut per aliam viã, & ſic acquirit maiorẽ notitiã de cauſa ita φ notitia cauſę intenditur, & ſic poteſt fieri regreſſus, & non erit petitio principij, ĩmo tũc procedimus a cauſa magis nota.

Nobis autẽ videtur vtraq; opinio falſa eſſe. Nam videmus eundem Ariſt. in eodẽ quęſito argumẽtari utroq; mõ, & quia & propter quid vt clarum eſt, & quilibet in ſe hoc poteſt experiri, ſi autẽ illa negotiatio eſt neceſſaria, quomodo igitur omittitur a Philoſopho qui docuit artem demonſtrandi. vnde in primo poſteriorũ. vbi loquitur de demonſtratione quia, & propter qd, dat exemplũ de planetis φ nõ ſcintillãt, quia ſunt prope, & oſtẽdit ẽt illas prope eſſe ex hoc φ non ſcintillant ex ſola mutatione extremi, ſi autẽ negotiatio illa eſſet neceſſaria, mirum eſt qũo Ariſt. nõ docuerit illã, nec vtatur ea, nam nulla negatione facta: immediate φ oſtenſum fuit per motũ cęli primũ motorem eſſe, regredit̃, & ita inuenimus obſeruatũ vbiq; locorũ. Dicam⁹ igitur nos dari regreſſũ, nec pp hoc erit demonſtratio circularis, nã Ariſt. negat circulũ in demõſtrationibus ſimpľr, in ſenſu, quẽ ponebant antiqui, vnde inqnit. circulo quoq; φ impoſſe ſit demõſtrare ſimpľr maniſeſtũ eſt, ſed Ariſt. vult q primus proceſſus qui eſt ab effectu ad cauſam per demonſtrationem quia, non eſt ſimpliciter ſcientificus, nec ſimpľr demõſtratiuus, quia non generat ſcire ſimpliciter diffinitum in poſterioribꝰ, qđ eſt rẽ per cãm cognoſcere pp q̃ res ẽ, vnde demõſtratio qa, non eſt demõſtratio, lꝫ ſit demõſtratio qa. vnde lucidiſſimus Themi, in 2. poſterio. cap. 30. inquit. Nullũ inconueniẽs ſequit̃ ſi cã cũ ſua cõcluſione retorq̃ri dicatur. Nec. n. eadem rõ vtrinq; reciprocãdi ẽ, ſed cũ ab euentis ad cãm ſubitur ſyllꝰs, tũ vocat̃ cũ econtrario ẽ abſoluta demõſtratio dr̃, vnde Alex. & Io. Grãma. & Simplicius illũ primũ proceſſum p demonſtrationẽ quia, appellant fieri p ſyllm̃ coniecturalẽ. Ampliꝰ aũt ſcire debes φ ſunt tria demonſtrationũ gña, vt ſcribit Cõmen. in prologo 1. phy. & 2. cæli clare cõmen. 35. videlicet, demonſtratio dans cauſam & eſſe quę eſt potiſſima demonſtratio, quæ ſimul vtraq; q̃ſtionem abſoluit. v3. quia ẽ, & pp quid eſt, iſtud. n. eſt illius demõſtrationis ingeniũ, vt dicit lucidiſſimꝰ Themi. Aliud vero eſt ſigni, & eſt qñ ex eſſe effectus q eſt notior quo ad nos demonſtramus eẽ cauſę ignotũ quo ad nos, tertiũ genus ẽ demõſtratio ꝓpter quid tm̃, quæ dr̃ ab antiquis demõſtratio cauſæ tm̃, vnde per talẽ demonſtrationẽ per quã regredimur a cauſa nõ reuertimur ad idẽ præciſe a quo inchoauimus motum, nam in primo proceſſu ab eſſe effectus concludimus eſſe cauſę, in 2. vero proceſſu per cauſam non demonſtratur eſſe effectus qa non erigit̃ demonſtratio ad per ſe nota ad ſenſum, non fit demonſtratio niſi ad quęſtionẽ, quęſtio autẽ eſt pro-

propoſitio naturaliter ignota, eſſe effectus fuit pcognitum a nobis ſine demonſtratione, quia ſupponit ꝙ eſt notum apud nos, & ideo in 2. proceſſu regredimur demonſtrãtes ppter quid illius effectus, quod eſt diuerſum ab eſſe eius. Nã quæſtio quia eſt, & quęſtio propter qd eſt, ſunt quęſtiones diuerſæ, ita. n. aliquem effectum quo ad quia ẽ; eſſe per ſe notũ vt eſſe eclipſis, qui tñ latet quo ad propter quid eſt, & ideo nõ eſt motus iſte circularis, ſicut vides, nec ſequit ꝙ idem reſpectu eiuſdẽ ſit notum & ignotũ eodẽ modo, nec eodẽ proceſſu, & hoc pauci admodum intellexerunt.

Motor quilibet non poteſt euadere ab altera iſtarũ triũ diſputationũ, nam aut mouet & non mouetur; aut mouet & mouet ab altero, aut mouet & mouet ex ſe. octauo phyſic. tex. com. 50.

Motor vnus eſſentialiter nõ mouet niſi vno moto. 8. phy. cõ. 51. & 31.

Mota ex ſe quæ ſunt hic ſi motores eorũ mouẽt pluribus motibus, hoc eſt p accidens. 8. phy. t. co. 51.

Motor primus in animalibus, licet ſit indiuiſibilis, mouetur tñ accidẽtaliter, quia conſtituitur per corp⁹. 8. phy. cõm. 51.

Motor quilibet ĩ ſubiecto mouetur per accñs ad motũ ſui ſubiecti deferẽtis ipm. ſ. in loco. 8. phy. t. c. 51.

Motum quodlibet ex ſe ꝙ qñq; mouetur; & qñdoq; quieſcit mouet ab extrinſeco. 8. phy. tex. com. 51.

Motus animæ ad corporis motum, non eſt ſicut motus partus ad motum totius, ſed eſt ſicut motus albedinis ad motum ſui ſubiecti. 8. phyſi. com. 51.

Mouetur per accidens quodlibet qd mouetur, quia eſt in moto. octauo phyſico. tex. commen. 51. idem quinto phyſi. in principio.

Motus motui poſſunt fieri a moto re non moto mediante motõ æterno 8. phyſi. tex. cõmen. 53. & com. 15. ibidem.

Motus localis eſt cauſa propinquitatis & diſtantiæ. 8. phy. tex. c. 55.

Motus alius eſt prior, & eſt circularis, alius poſterior & eſt rectus. 8. phyſi. tex. com. 55.

Motus continuus eſt dignior motu conſequenter ſe habente. 8. phyſi. tex. comen. 56.

Motus continuus habet æternitatẽ eſſentialiter, ſed in ſucceſſiuo æternitatis eſt accidentaliter. octauo phyſi. tex. com. 56.

Motus localis eſt prim⁹ motuum. 8. phyſico. tex. cõmen. 55. & 12. metaphy. tex. com. 38.

Motus localis poteſt eſſe ſine aliis motibus, ſed alii nõ ſine ipſo, ideo eſt natura prior alijs. 8. phyſi. tex. cõmen. 56.

Motus localis in mundo maiori pcedit alios motus, in minori vero ſequitur. 8. phy. tex. com. 57.

Mutatio loci iam perfectorũ motus eſt. 8. phy. tex. com. 57.

Motus generationis in animalibus præcedit omnes alios motus, ſecundum ꝙ prędicamentum ſubſtantiæ præcedit reliqua prædicamenta, in quibus eſt motus. 8. phyſi. cõmen. 57.

Motus localis vltimus eſt in his quę ſunt in generatione. 8. phy. tex. cõ. 58. Vbi aduerte ꝙ Themi. ſoluit apparentem contradictionẽ ibi, qa ſuperius fuit dictum motũ localẽ eſſe priorem tpe alijs, nũc vero videtur dicere oppoſitũ, ſed ad hoc ait

ait facilē eſſe defenſionē, nā ſingulatim ortus & gñatio prior ē motu locali ſ3 in vniuerſū mot⁹ localis prior ē ortu, neceſſariū.n.ē rei quæ parit, quod ꝓceſſerit aliquod patiens, ꝙ antequam pareret exercuerit motum localem.

Motus localis ſolū nō abijcit a ſubſtantia. 8.phyſi.tex.cō.59.

Motus rei perfectioris perfectior eſt 8.phy.tex.cō.58.

Motus localis per accidens qñ mouet alio motu ſuū mobile. 8. phy. com.60.vide 2.cęli.cōmen.42.vbi dicitur ꝙ motus calefacit.

Motum ex ſe eſt principium rerum motarū.8.phyſi.tex.cōm.60.

Motus circularis ſolus poteſt eē ęternus, vt declaratū eſt in 6. phy. ſed Ariſt. ibi nō compleuit perſcrutationem de hoc, & ideo iterauit illā declarationē in Cōm.8.phy.c.61.

Motus localis nō habet apparētem contrarietatē, ſicut cęteri motus.8. phy.cō.62.& cōm.16. & 5. phyſi. cōmen.9.6.phyſi.cōmen.92. prio cęli.com.86.

Motus oppoſiti nō poſſunt inuicem cōtinuari, quia ſemper inter eos cadit quies media.8. phyſi.t.c.62.

Motus generationis & corruptionis cū ſint oppoſiti, non habent quietem apparētē, quia illud quod mouetur illis motibus nō eſt aliquod ſubiectum demonſtratum in actu ſub ambob⁹ extremis motuum 8. phyſi. cōmen.62.

Motus contrarij habēt quietem mediam, vera eſt propoſitio de motibus exiſtentibus in eodem mobili non in diuerſis habentibus principium & finem, neq; in motibus, quorum vnus eſt perfectio alteri⁹. Cōm.8. phyſi.com,62.

Motus ſm alium modū opponitur motui, & ſm aliū opponitur quieti. 8.phy.tex.com 62.

Motuum cōtrarietas in qua comunicat corpus circulare & rectū, qūo ſit intelligendum. vide 8. phyſico. cōmen. 64. vide clarius primo cęli comen. 32.

Motus ad latus verbi gratia ad dextrum & ſiniſtrū non ſunt contrarij motibus qui ſunt ſecundum longitudinem. videlicet ad ſuperius, vel inferius, quia ex iſtis motibus poteſt cōponi vnus motus, & motus contrarij non componuntur, quia non eſt impoſsibile, vt aliquid moueatur ſuperius & ad dextrum 8. phyſi.tex.comen. 64.

Moueri circulariter, & moueri ſecundum circulum nō ſunt idem. 8.phyſi.tex.com.65.

Mota quę mouentur eūdo & reuertendo habent duas quietes, & hoc ē manifeſtū ſenſui in his quę mouentur motu voluntario, & in his ꝗ mouēt naturaliter.8.phy.cō.65.

Motus cōtinuus non habet mediū vnum numero in actu, ſed in potētia 8. phyſi.tex.cōm.65.

Motus continuus cōtinui eſt 8 phy. tex. cōm.68.

Mobile ꝙ continue mouet per accidens infinita pertrāſit, ſimpliciter vero nequaquā ibidem.

Mobile nunquam pertrāſit aliquod ſpatium in actu, niſi quando deſcribit aliquod punctum in actu, & ſi poſtquam deſcripſit in actu mouetur, vtetur illo puncto pro principio & fine, & ſic neceſſario oportet vt quieſcat inter duos motus. Cōmen. 8. phyſi. cōmen. 68. & habetur in tex. etiam.

Mobile dum deſcribit punctum in

actu

actu quieſcit. 8. phyſi. com. 70.

Mobile quodlibet quod mouetur aliquo motu finito diuerſo ſecundũ ſpeciem, neceſſe eſt vt moueatur a quiete oppoſita illi motui. 8. phyſico. tex. cõmen. 71. & habetur etiã in 5. phyſi.

Mobile quod mouetur motibus oppoſitis, oportet quòd ſingulariter moueatur eis cum impoſſibile ſit ſimul moueri. 8. phyſico. texto commento. 71.

Motus quilibet qui non eſt pars motus, neq; perpetuus, neceſſe eſt vt incipiat poſt quietem. 8. phyſico. cõmen. 71.

Motus non ſequitur motum niſi quando ſecundus fuerit perfectio primi non oppoſitus illi, aut hoc contingit per accidens. ſicut illuminatio domus per candelam quę ſequitur motum candelę. 8. phyſi. cõmen. 71.

Motus circularis habet principium & finem vnum ſubiecto, ſed duo ſm rationẽ, ſed in motu recto ſunt duo ſecundũ rationem, & ſm ſubiectum, 8. phyſi. tex. cõm. 73.

Moueri vno motu cõtinue impoſſibile eſt, excepto motu circulari. 8. phyſi. tex. cõmen. 74. contra antiquos, qui aſſerebant omnia eſſe in cõtinua alteratione & tranſmutatione. Inde Collige ꝙ etiam in animatis non eſt vnus motus numero, aut vna operatio, vna continua a principio vitæ vſq, ad vltimum. Si dicatur de nutritione quia tandiu viuim⁹ quãdiu nutrimur. Dic, ꝙ anima nutritiua non ſemper eũdem actum habet; vt patet exercitatis in Philoſophia. Si dicat̃ de motu cordis, patet etiã ꝙ ibi ẽ qes media inter motũ ſiſtoles & diaſtoles.

Motus augumenti aut diminutionis, cum ſint oppoſiti, habent quietem in medio. 8. phyſi. tex. cõ. 74. vnde patet dari ſtatum, idẽ 8. phy. tex. cõm 23. & 3. de anima. cõmẽ. 59. vide in concordantijs.

Motus quilibet ſm locum, aut circularis, aut rectus, aut mixtus ꝗ illis poſterior eſt cũ ex illis compoſitus ſit. 8. phyſi. tex. com. 75.

Motus ſimplices ſunt duo, videlicet, rectus & circularis, quia dimenſiones ſimplices ſunt duę, motus aũt mixtus eſt qui fit ſuper lineã curuam, aut giratiuam, quę eſt cõpoſita ex linea recta & circulari. 8. phyſico. com. 75. idem primo cęli. tex. cõm. 5. & ibi vide Auer. & Albericũ quomodo hoc ſit intelligendum, an, videlicet, ſimplicitas motus ſumatur prius ex mobili, an ex ſpatio.

Motus circularis eſt perfectus & motus rectus ẽ diminutus. 8. phy. tex. cõm. 75. idem 1. cęli & mũdi. tex. cõm. 12. & 2. cęli. tex. cõm. 23.

Motus finitus eſt diminutus, ꝗa poteſt ſibi additio fieri, quia inueni͛ perfectior eo. 8. phy. tex. com. 75.

Motus circularis eſt prior ratione, ideſt diffinitione, motu recto, quia accipitur in diffinitione eius, quia motus rectus eſt qui fit a medio & ad medium, & medium non inuenitur niſi in circulari. 8. phyſi. cõ. 75. Ex quo Collige quid ſit eſſe prius ratione altero, ſicut & ſubſtãtia propter eandẽ cauſam eſt prius ratione accidente. 7. metaphyſi. tex. commen. 4. Quid ſit pri⁹ rõne aliquo.

Motus circularis non habet principium, medium, & finem determinata, ſicut ſunt in motu recto. 8. phyſi. tex. com. 76.

Mobile

Mobile quod mouetur circulariter ſemper eſt in principio, medio, & fine, ibidem.

Motus circularis eſt menſura aliorum motuum cum ſit prior natura alijs. 8. phyſi. tex. com. 76.

Mobile ꝙ circulariter mouetur quodãmõ eſt quieſcens & quodãmmodo eſt motum. 8. phyſi. tex. com. 76. idem 6. phyſi. 85.

Mobile circulariter ſemper equaliter mouetur circa mediũ, qa ſemper diſtat equaliter, ſed mobilia motu recto, quanto magis appropinquant locis in quibus quieſcũt naturaliter, tanto velocius mouentur. 8. phyſi. tex. com. 76. idem. 2. cæli. tex. com. 35. & 92.

Motus localis eſt prior etiam omnibus motibus ſm ponentes motum fuiſſe factum de nouo. 8. phyſico. tex. cõmen. 77.

Motor qui eſt potentia in corpore poteſt diuidi. 8. phyſi. com. 78. In de elicitur de mẽte Philoſophi omnem formã materialẽ eſſe diuiſibilem per accidens & ſecundũ ſubiecti diuiſionẽ, alioquin demonſtratio illa octaui, qua demonſtratur abſtractio primi motoris, rueret.

Nota omnẽ formã materialẽ eẽ diuiſibilem ſm Peripateticos.

Motiuæ potentię poſſunt dici infinitę duob⁹ modis. 8. phy. cõ. 79.

Motores, ſiue materiales, ſiue immateriales fuerint, conueniunt in hoc ꝙ habent potentiam finitam in vigore. 8. phyſi. cõmen. 79. idem 2. cęli. com. 71. & 38.

Motus lapidis aut corporũ ſimplicium, neq; naturaliter, neq; ſm violentiam fieri poſſet ſine medio. 8. phyſi. com. 82. idem. 3. cæli. cõm. 28. & 4. phyſi. cõm. 71.

Mobilia terminabilia. i. figuram terminatam habentia aliter ſe habẽt in motu quam ſimplicia corpora, quia in ſimplicibus nõ oportet, vt idẽ ſimul ceſſet a mouere & a moueri, ſicut eſt in corporibus terminatis. octauo phyſi. tex. com. 82.

Motus proiectorum eſt multũ ſimilis motui nauis in vndis qui exiſtimatur eſſe vnus, cum tamen ſit ſucceſſiuus per vndationem quę fit in aqua, & talis vndatio fit in aere & motu ſagittę proiectę. 8. phy. cõ. 82. & habetur ex tex.

Motus proiectorum in aere & aqua non eſt continuus, ſed videtur. 8. phyſi. tex. com. 82.

Motus cõtinuus eſt vnius motoris & vnius moti. ibidẽ. & tex. 83.

Motores qui dum mouent mouentẽ fatigantur, & hoc prouenit, quia ſunt in materia. 8. phyſi. cõmen. 83. idem ibidem. tex. com. 78. & 79. & in 2. cæli. cõm. 3. & 71. & in ſecundo cap. de ſubſtantia orbis.

Mouentur citius proxima mouenti 8. phy. tex: com. 84. Ex hoc iterum trahi poteſt argumentũ contra tenẽtes intelligentiam dare eẽ formaliter orbi, quia cum intelligentia vniatur orbi non per dimẽſiones ĩterminatas, haberet igitur eandem rationẽ & reſpectu circũferẽtię, & reſpectu aliarum partiũ: & ita ex illa ratione non deberet motus velocius apparere in circunferentia q̃ in cæteris. Non enim orbis illo modo eſſet magis ꝓximus q̃ reliquę partes. ſed ideo dicẽdum eſt, quia eſt forma dans operari tãtum, & actus agentis fit in paſſo diſpoſito, & ideo circunferentia vel orbis ſecundum illam habet maiorem diſpoſitionem ad recipiendũ motum q̃ partes centrales, & ſic eſt illa ꝓpinquitas, & quod apud me con-

concludit contra iſtam viam eſt hoc, quia ſi ex intelligentia & orbe fieret vnum, ſicut ex forma dante eſſe, oporteret iſtam compoſitionẽ cognoſci per Philoſophum naturalem, quia in hoc damnat Auer. Auicen. opinantem naturalem ſumere a diuino corpora eſſe compoſita, cum quęlibet cõpoſitio in corporibus inuenta non poſſit cognoſci niſi via alicuius transmutationis, patet autem ꝙ ſecundũ Ariſt. viam, vt teſtatur Commentator in principio libri de ſubſtantia orbis compoſitio ex intelligẽtia & orbe tanquam ex duabus naturis fuit inuenta per motum localem, ſed per motum localem naturalis nõ peruenit niſi ad cognitionem primi motoris inquantum eſt primũ mouens, & ſic oſtendit eſſe ipſum in maximo circulo, quia ibi pręcipue apparet eius operatio, vt etiam exponit Cõmenta. in cõmen. Nõ autem naturalis per illam viã aſcẽdit ad cognitionem primi principij, vt eſt forma dans eſſe, vt iſti fingunt. Nam vt ſcribit Commẽ. 12. metaphy. cõm. 5. licet primus motor & prima forma, & prim⁹ finis ſunt eadem ſubiecto, differunt autẽ ratione, vnde prim⁹ motor & prima materia a naturali cõſiderant, ſed prima forma & primus finis a diuino, vt dicit Cõmentator in prologo primi phy. & in 5. meta. cõ. 3. Forte dices ꝙ poſtquã naturalis aſcẽdit ad cognitionem primi motoris demonſtrando illum eſſe abſtractum a materia diuinus eſt, poſtmodum qui declarat quod eſt prima forma, & ſic ꝙ ſit forma dans eſſe orbi declaratur in ſcientia diuina. Sed hoc quidem ſtare non poteſt, quia licet verum eſt vt aſſeuerat Cõmen. in commen. 5. duodecimi primæ philoſophię, ꝙ poſtquam diuinus accepit pro cõſtanti a naturali primum principium eſſe abſtractũ ab omni materia & magnitudine, tunc declarat ꝙ ſit forma & finis omnium entium, tamen nullibi in ſcientia diuina declaratũ eſt primum principium eſſe formam informantem cælum, aut aliquod ens per formalem coniunctionem & inherẽtiam, immo oppoſitum inuenitur determinatum, vt eſt aperta ſententia Auer. duodecimo primæ phyloſophiæ. cõ. 37. vbi Ariſt. ibi erat in tali loco, vt oſtenderet quõ primũ mouet in rõne finis & formæ, & inqt. pfectionẽ ad quas mo„ uetur perfectũ, quædã ſunt in ſub„ iecto quod perficitur vt eſt ſanitas „ in corpore, & quædam ſunt per„ fectiones extrinſecę ad quas mouetur ipſum quod perficitur, ſicut ſunt omnes actiones ſeruorum erga dominum ſuum, & iſtã eſt diſpoſitio primi principij reſpectu omnium entium. Ecce igitur clare ꝙ diuinus dum declarat Deum glorioſũ in ratione qua eſt prima forma, nõ declarat ꝙ ſit forma cõiũcta, aut inherẽs, imo ꝙ ẽ forma ſeparata, & extrinſecus pfectius, qa prima informatio derogat ſimplicitati diuinę, non. n. haberet perfectã ſubſiſtẽtiã p ſe, ſi cęlũ informaret, vt patet intelligẽtibus, & ineuitabiliter ſequeretur ipm per accñs moueri ad motum orbis, & iſta demõſtrant in veritate apud intellm̃ bene diſpoſitũ & habilitatum ad comprehenſionem veritatis. neq; nãlis igitur, neq; diuinus agnouit iſtam

iſtam mirabilem vnionē & extraneam, quam iſti imponunt primo principio qui non poſſunt tranſcēdere ſenſum.

Motor corporeus nō mouet niſi aut expellendo, aut attrahēdo, aut vtrū que agendo. octauo phy. tex. cōm. 85. conſimile 7. phy. tex. com. 10.

Motus quilibet ſm locum quem lationem vocamus, aut eſt rect⁹, aut circularis, aut ex his mixt⁹. primo cęli. tex. cōm. 5.

Motus cęli ē naturalis ex parte ſubiecti ſimplicis ſm primam ſolutionem, vel ex parte formę abſtractæ ſm ſecundam. Vide primo cęli. cō. 5. vbi eſt digreſſio.

Motuum diuerſitatis cauſa ē diuerſitas naturarū agentium tam ſm genus q̄ ſecundū ſpeciem. 1. cæli. com. 5. & 81. & 2. cęli. com. 13.

Motus ſimplex non diuidit̄ in duo, videlicet circularem & rectum pp diuiſionem, ſed propter diuiſionē mobilis, vt quia mobile ſimplex, aliud eſt rotundum, aliud rectum, ideo motus etiam ſimplex ē alter circularis, alter rectus. 1. cęli. cō. 5.

Motus circularis & rectus diffiniuntur in ſcientia naturali, vt ſunt in corporibus naturalibus motis natura, non violentia aūt arte, & vt ſunt ſenſibiles, primo cęli. cō. 5. idē habet in paraphraſi.

Motus circularis eſt terminatus natura propter terminationem medij, ſed alij mot⁹ circulares qui ſentiuntur non ſunt naturales, quia non habēt centrum terminatum, primo cęli. cōm. 5. quod ideo aſſeruit, quia mediū qd ponitur in diffinitione motus circularis eſt mediū mundi, vt ſcribit Alex. referente Simplicio & tale eſt natura terminatum & vnum, vt eſt demonſtratum in 1. cęli & mundi. Et tale etiā ponitur in diffinitione motus ſimplicis recti, vt aſſerit etiam Auer. in pręſenti loco.

Motus mixti eſt ab elemento prędominante. primo cęli. tex. cōm. 7. & 8 & 2. de anima. 14, & 39.

Motus omnes compoſitorū corporum quę mouentur ſm elementū dominans, aut ſunt recti, aut incuruati, vel ad dextrū, vel ad ſiniſtrū, vel ante, vel retro, vel circa mediū, vt motus ventorū: & oēs ſunt compoſiti p̄ter illos q fuerīt ad ſupius, vel ad inferius. 1. cęli cōm. 7.

Motus cū dr̄ eſſe actus entis in potētia ſm ꝙ in potentia: potentia illa qualis ſit. vide 9. meta. tex. cō. 11.

Motor primus eſt actus in quo non eſt potentia oīno. 9. metaph. tex. cō. 17. & 12. metaphy. com. 41.

Motus cęli diurnus ab aſtronomis ſumitur pro menſura per quē mēſurant cęteros motus, quia eſt velociſſimus, & tempus iſtius motus eſt minimū omniū temporū. 10. metaphy. tex. cōm. 4.

Motor primus in phyſicis fuit declaratū de eo ꝙ ſit ęternus & abſolutus ab oī materia, & poſt. i. in ſcīa diuina fuit declaratū ꝙ nō ſolum eſt principiū tanq̄ motor, ſed tanq̄ forma & finis. 10. meta. cōmen. 7. idē. 12. meta. cōm. 5. & 6. 36. 38. 41. & 44. & quarto meta. cōm. 1. & 3. metaphy. cōmen. 3.

Motus nō eſt pręter res in quibus ē. 11. primę philoſophię cap. 8. & in 3. phy. tex. commen. 4.

Mot⁹ & mutationis tot ſunt ſpecies quot entis, ibidem.

Motus eſt actus poſſibilis inquantū poſ'e. 11. metaphy. cap. 8.

Mobilis

Mobilis proportio ad motũ eſt proportio materiæ ad formã. 9. meta. cõmen. 11.
Motor mouet tribus modis, aut ſm accidens, aut ſm partem, aut ſm ſe primum. 11. primæ philoſophiæ. ca. 10. in principio. & in 5. phy. tex. cõ. 1. de motore habetur eadem diſtinctio, ſed diſtinctio iſta triplex de terminis motus ponitur ibi in tex. cõm. 5. Animaduerte tamen ꝙ conſimilis diſtinctio fieri poteſt ẽt de tempore in quo fit motus, vt bene notauit ibi dominus Albertus.
Motus cum perpetuus ſit & perpetua in tempore non ſint quomodo motus æternus in tempore erit. Vide Themiſtium 4. phyſi. ſuper 117. & cogita.
Motui contrarium, aut motus eſt, aut quies. 5. phy. tex. cõmẽ. 8. & 11. primæ philoſophiæ. cap. 10.
Motus eſſe motum dupliciter contingit, vel vt ſubiecti vel vt termini. 5. phy. tex. cõ. 11. & 11. primæ philoſophiæ cap. 10.
Motus eſt motus alicuius, & qualitas eſt qualitas alicuius 12. met. cõ. 3. & elicitur ex textu.
Mobile & ĩmobile non habent idem principium cõmune, iſta eſt cauſa in hoc ꝙ ſcientia de mobilibus eſt alia, a ſcientia de immobilibus 12. meta. tex. cõ. 6. Caueant igitur ponentes vnionem entis ne cogantur dicere ſcientiam naturalem & diuinam eſſe vnam & eandem ſcientiam.
Motus localis non prouenit ab extrinſeco motore. 12. primę philoſophiæ. cõ. 18. parũ poſt dimidiũ. vide in concordantiis nuper editis.
Mouens nullam efficit paſſionem, ſed omne agens facit paſſionem, & ideo omne agens eſt mouens, & non omne mouens eſt agens. 12. metaphy. cõmen. 23 & habetur in primo de generat. & corruptione. tex. cõmen. 45.
Mouentis primi forma eſt quodam modo omnes formę. 12. metaphy. text. cõmen. 24. & cõmen. 18. in calce cõmen.
Motum & tempus impoſſibile eſt fieri, aut corrũpi. 12. meta. tex. cõ. 29. & in principio 8. phyſi.
Motus ſic eſt continuus vt tempus, nã aut motus eſt, aut motus quædam paſſio 12. primæ philoſophiæ tex. cõ. 29. Ex hoc patet contra dominum Albertum in 4. phyſicæ auſcultationis. tract. 3, cap. 6. & eſt in tractatu de tempore, vbi habetur aliter motum eſſe continuum, & aliter tempus authoritatem Auicen. ſequutus. inquit enim ꝙ motus eſt continuus per accidens, & tẽpus eſt continuum eſſentialiter, cũ tamen Ariſt. hic & in 4. phy. tex. cõmen. 99. & 5. metaphy. tex. cõ. 18. & 6. phy. dicat iſta eſſe eodem modo quanta & continua.
Motus non eſt continuus niſi qui ſecundum locum, & huiuſmodi illæ qui eſt circulo 12. meta. tex. cõ. 29.
Motum impoſſibile eſt imaginari ſine tempore. 12. meta. cõ. 29. Vide in concordantiis.
Motor quilibet cuius ſubſtantiæ admiſcetur potentia poſſibile eſt vt in aliqua hora non moueat. 12 primæ philoſophiæ. tex. cõ. 13. idẽ in 8. phyſicę auſcultationis cõmen. 4. 8. & 15.
Mouens primũ ĩmune eſt a potentia, & in nulla exiſtit materia 12. metaphyſicæ cõ. 35. & 41. idem. 8. phyſi. cõmen. 79.

Motor coporis cęleſtis mouet, quia eſt agens, quia eſt finis motus. 12. meta. cõ. 36. idem 1. ca. de ſubſtantia orbis contra Auic.

Motor corporeus neceſſario mouetur eodem motu quo mouet. 1. de anima. tex cõmẽ. 41. vide quomodo ſit intelligendum Themiſtium ibidem capit. 17. vbi defendit Ariſtote ab argumentis Theophraſti. dicit enim hoc intelligi ſecundum genus, quia ſi corpus mouet localiter, oportet ꝙ localiter moueatur, ſed fallit in ſpecie, quia non ſequitur ſi mouet ſecundum rectum ꝙ moueatur ſecundum rectum. Et cogita quia gloſa Themiſtij generaliter non eſt vera niſi in motu locali, quia non ſequitur in motu alterationis, quia primum alterans quod eſt corpus cœleſte alterat, ſed non alteratur alteratione paſſiua: ſed Ariſto. ratio eſt de motu locali ibi, vt patet.

Motor vt finis & motor vt agens differunt in nobis: & habet duplex eſſe in anima & extra animam, quod autem eſt in anima eſt agens motum, ſecundum vero quod eſt extra animam, & mouens ſm finem. 12. meta. cõ. 36. idem 1. cap. de ſubſtantia orbis.

Motor corporis cœleſtis cum ſit magis bonus omnibus bonis eſt neceſſe, vt ſit magis deſideratus omnib' bonis. 12. metaphyſi. cõmen. 36. illud. n. quod eſt maius bonum, neceſſe eſt vt ſit magis deſiderandũ.

Motus cœli principium non eſt ſenſus. neq; phantaſia, ſed imaginatio per intellectum & deſiderium. 12. primę philoſophiæ. tex. cõ. 37. idẽ cõ. 36. ibidem. & 8. meta. cõ. 12. & alibi ſæpe.

Motor primus mouet vt amatum & deſideratum primum cœlum motum ab eo abſq; hoc ꝙ moueatur, & primum cęlum mouetur ſecundum deſiderium vt aſſimiletur ei ſecundum ſuum poſſe, ſicut amans mouetur vt aſſimilatur ſuo amato. Alia autẽ corpora cœleſtia mouentur ſecundum deſiderium ad motum primi corporis. 12. metà. cõmen. 37.

Motus cęli vt declaratum eſt, eſt cõpoſitus ex duobus motoribus, quorũ vnus eſt finitæ motionis, & eſt anima exiſtẽs in eo, alter autem eſt infinitæ motionis, & eſt potentia quæ non eſt in materia. 12. primæ philoſophię. cõ 41. vide in Theorematibus noſtris, quomodo ſit intelligendum.

Motor non mouet niſi quia potentia eius eſt maior potentia moti, & quanto magis fuerit maius, tanto potentia eius erit maior, & cum potentia motoris non ſuper abundauerit, non poterit mouere ipſum. 12. metaphy. cõ. 41.

Motus impoſſibile eſt vt permaneat per ſuam ſubſtantiam, quia habet contrarium. ſ. quietem. 12. meta. cõmen. 41.

Motus cœli eſt poſſibilis ex ſe, & acquirit neceſſitatem eſſendi ab alio, & hoc ſolum in eo verum eſt, ſed in ſubſtantiis, hoc eſt impoſſibile. 12. met. cõmen. 41. & ibi redditur cauſa huius.

Motum quodlibet accidẽtaliter aut eſſentialiter poſſibile eſt vt quieſcat ex ſe, & motum eſt ab alio. 12. meta. cõmen. 41.

Motus vnus eſt ab uno motore. 12. meta. tex. cõ. 43. vbi Cõmen. dicit quòd alioquin motus ille nõ, eſſet conti-

continuus,neq; vnus.vide.8.phyſi. tex.cõmen.82.

Mobile primum quod mouetur ab anima quæ non eſt corpus eſt calor naturalis,& ideo membra quãdo infrigidãtur motus eorum priuatur 2.Colſ.cap.18.

Motores plures incitantes ſe ad mouendum ſtellas erraticas ordinantur ad primũ motorem illius ſtellæ,& omnes intendunt motum illius, ſicut eſt diſpoſitio de motoribus omniũ orbiũ cum motore totius 12.meta.cõ.44.

Motor qui primo mouet animal eſt virtus animæ, quæ eſt in muſculo,& non eſt corpus de neceſſitate, & vide rationem demonſtratiuam ab Auer. 2. Colſ.cap.18.

Motus ſtellarum erraticarum poſitus ab aſtrologis ſunt tribus modis 12.meta.cõ.44.

Motus eiuſdẽ ſtellæ impoſſibile eſt vt ſit velox & tardus niſi ſit compoſitus ex motibus. 12. phimæ philoſophiæ.cõ.47.

Motus voluntarius eſt duplex,communis & proprius 2. Colliget cap. 18.& de iuuamentis membrorum quæ ſunt inſtrumenta motus voluntarij.

Motus contrarij qui ſunt ſuper eoſdem polos,ſunt deſtruentes ſe inuicẽ, ita ꝙ impoſſibile eſt ꝙ ſint duo motus contrarij ſuper eundem polum,ſuper polos autem diuerſos & ſuper centra diuerſa poſſibile eſt. 12.primæ philoſophiæ.cõ. 47. idẽ 1. cœli. cõ. 32.

Motus giratiuus eſt violentus 12.primæ philoſophiæ.cõ.47.& 7 phyſi. tex. cõmen. 10.

Mouens primum immobile ens eſt, vnum, & ratione, & numero. 12. meta. tex. cõmen. 49.

Motus & reuolutiones cęli ſunt infinitę & prior non eſt cauſa per ſe in eſſe ſequentis,ſed per accidẽs & Philoſophi non abhorrent infinitum per accidens. Ex libro deſtructio. diſp. 1. in ſolu. 5.dubij.

Motus nullus poteſt denominari totum, neq; ſumma, videlicet, ꝙ ſit principatus,neq; finitus niſi prout in anima ſumptus fuerit, ſicut de tempore & motu circulari. ſ. ꝙ nõ poſſunt denominari a pari & impari niſi vt ſunt in mente. Ex lib. deſtruct.diſp.1.in ſol. 6. dubij.

Motus reuolutiones pręteriti temporis, aut futuri priuatę a Philoſophis reputantur,quomodo ſit intelligendum. ibidem.

Motus aliquis ex ſupercęleſtibus ſi deſineret ordo totius vniuerſi deſtrueretur, vel ſi eſſet etiã deſtrueretur,aut eſſet alius ordo. Nullus enim iſtorum motuum eſt ſine neceſſe eſſe,aut ſine bene eſſe.ibidem in ſol. 11. dubij.

Motus in quocunque animali ex diuina prouidentia conſiſtit in proprio loco eius, videlicet, in meliori naturaliter,ibidem.

Motus corporum cęleſtium differunt ſpecie. Ex libro deſtructionum, diſputatione prima, in ſolutione. 11. dubij.

Motus corporum cœleſtium omnes ad vnum finem reducuntur,& ad vnum principium, vt vere ſimile reperitur in pluribus artibus erga vnum finem tendentibus omnes, namq; illæ artes ad vnam & eandem reducuntur quæ princeps aliarum artium ſine dubio eſt. Ex libro deſtructionum, diſputatione tertia,in ſolutione.18.dubij.

idem 12.meta.44.& 2.cœli. 42. & in 2.cap.de ſubſtantia orbis.

Motus diuerſi in genere ſm Philoſophos conceduntur eſſe æterni, ne ceſſario qui eſt vnus motus in rerum natura, vnius numero ab ęterno. Et cauſa etiam ꝙ eſſe corporũ generabilium & corruptibiliũ in partibus & æternorum ſm totum eſt, quia eſt vnum corpus, & in partibus, & in toto ęternum, & hoc eſt corpus cęleſte. & infiniti motus sũt ſempiterni in genere, quia eſt vnus motus numero ſempiternus, & eſt motus firmamẽti, & ille motus nõ componitur ex pluribus reuolutionibus in actu, ſed tm̃ in intellectu. Ex diſpu.4.in ſol.6.dubij.

Motus qui generat ignem, agens ipſius non eſt motus, at agẽs vtriuſq; illorum eſt idẽ genere. ſ. calor diffuſus in elementa a calore ſtellarũ, & eſt ipſemet aer, verũtñ ipſe motus præſtat diſpoſitionem qua recipit ſubiectum formã ignis. Ex paraphraſi meta.tracta.2.ibi. & dicamus idem 7.meta.31.12.meta.cõ. 18.'& quæ ſequuntur &c.

Mobile quod mouetur motu circulari non mouetur naturaliter. Ex diſp.13.in ſol. 1. quod intellige ſic capiendo naturam 1.principio, qď mouet de loco incõpetenti ad locũ cõpetentem, qua ſignatione natura ſumebatur ab Algazele ibidem, vt patet ibidem. in ſol. 4. vbi dicit ꝙ principium motus nõ eſt virtus naturalis in cęlo, ſicut eſt in elemẽtis, & vide quæ ſequuntur.

Motus orbium non eſt violentum: quia eſt principium oĩm motuũ. Ex diſpu.13.in ſol.4.& habetur in 1.cęli. & 2.diffuſe.

Motus inſpirationis principium habet a corde & motus volũtarius eſt coniunctus huic motui, & ideo accidit ꝙ pulſus magnificať per motum, & minoratur per quietem. 2. Colľ.cap.18.de iuuamentis membrorum motus voluntarij.

Motus eſt perfectio cuiuſlibet viuẽtis in quantum viuit. & ſi animalia nobis præſentia quãdoq; quieſcũt, eſt per accidens ratione materię necesſitantis & inducentis laborẽ. Ex. 14.diſpu.in ſol.1.dubij.

Motuum cęleſtium diuerſitas ꝙ quidam ſint verſus occidentem, & quidam verſus orientem eſt, quia cœli habent dextrum & ſiniſtrum, quia ſunt animati, & quod eſt dextrum vni eſt ſiniſtrum alteri, & tandem in hoc nulla alia ratio eſt niſi ſimplex natura. Ex diſp.14.in ſolutione vltimi dubii.

Motor naturalis mouet vt motor & agẽs, ſed motor abſtractus qui mouet animas corporum cęleſtiũ mouet, vt forma & finis. Ex libello de continuatione intellectus abſtracti cum homine, vide in concordãtiis nuper ęditis.

Motus leuior a vehementiori expellitur 5.de generatione animalium ca.1. vbi redditur cã propter quid, qui aut ſuum conſpectum a calore validiore tranſtulerint, aut de ſole in opacũ ſe contulerint, nõ cernũt.

Motus anhelitus cõpletur per duos mot⁹ nãlem. ſ.& volũtariũ. Auer. contra Galenum.2.Colľ.cap.19.de iuuamentis membrorum anhelitus. vbi dicit ꝙ sũt duo prima mobilia. ſ. muſculus in motu voluntario. & cor, & pulmo in motu nãli.

Motor planetarum mouetur per accidens, vide quomodo hoc ſit intelligendum. 8.phy.cõ.52.

Motores

Motores eorũ quæ ſunt hic mouentur per accidẽs ratione ſui ſubiecti, quia conſtituuntur per ſua ſubiecta, quia motor in talibus eſt forma & motum materia, ſed motores planetarum dicuntur motores per accidens qui ſubiectum motus ab eis mouetur etiã a motore totius. 8. phy. cõ. 52.

Motor per accidens equiuoce dicitur de illo qui mouetur ad motum ſui ſubiecti, & de illo qui dicitur eſſe motor per accidens, quia ſubiectum eius mouetur ab alio motore 8. phy. cõ. 52.

Motori cui accidit in corporibus cęleſtibus vt ſuum motum moueatur ab alio diminutioni atteſtatur, & ideo perfectior mouentium eſt mouere motu diurno cum nõ accidat ſibi hoc. 8. phy. cõ. 52.

Motus localis eſt primus motuũ triplici primitate, temporis, naturę, & perfectionis. 8. phyſi. a tex. cõ. 55. vſq; ad tex. cõ. 66.

Motum augumenti pręcedit motus alterationis, & motum alterationis præcedit motus localis. 8. phy. tex. cõ. 55.

Multitudo abſoluta eſt communior multitudine numerali, ſicut vnum abſolutum eſt cõmunis vno numerali. Auer. contra Auic. tract. 3. metaphyſi. in paraphra. ibi obiicit aũt Auic. vbi per multitudinem abſolutam, & vnum abſolutum intellige vnum & multa, quæ ſunt entis inquantum ens diuiſiua.

Multitudo ſm aliquos antiquos erat priuatio vnitatis potius q̃ vnitas vt ſit priuatio multitudinis, quia priuatio eſt ignobilior habitu. contra quos vide Auerro. in 3. tract. meta. in paraphraſi & ibi ſoluitur dicta eorum ratio.

Multitudinem entium eſſe ex materia, & non propter formam prima philoſophia docuit Cõmenta. 1. cę. li in paraphraſi ſumma 8. capite 5. vide 7. primæ philoſophiæ. tex. cõ. 28. & 12. primę philoſophiæ. tex. cõmen. 49.

Multo eſt diuiſibile poteſtate in nõ continua, magnitudo autem ꝙ in continua 5. metaphy. tex. cõm. 18. in capit. de quanto.

Multum & magnum differũt, quia multum eſt in diſcretis, magnũ vero in continuis. 5. metaphyſi. text. cõmen. 18.

Multipliciter dictis & ſi nulla differentia ad ſermonem neceſſe eſt intellectum confuſum habere. 1. cęli tex. cõ. 110.

Multoties peruertitur intentio rerũ propter translatores, & ſequitur ex hoc mutatio in ſermone Auerr. 1. metheororum. in digreſſione de via lactea.

Mundum qui ponit eſſe infinitum in quantitate, negare habet ipſum habere principium, ſiue æternum, ſiue non ęternum. & qui ponit mũdos eſſe plures, cogitur ponere plura principia. 1. cęli. cõ. 34. Vide pro ſecũdo dicto Philoſophum in 12. primæ philoſophiæ. in tex. cõ. 49.

Mundum eſſe nouum & antiquum maxima eſt dñia. ibidem cõ. 33.

Mundi corruptio ſecundum Platonem poſſibilis eſt ex parte materię, ſed eſt impoſſibilis ex parte agẽtis. Vide quomodo in primo cęli. cõmen. 124.

Mũdus impoſſibile eſt vt ſit maior, aut minor. 2. cęli. cõmen. 29. & ibi vide cauſam.

Mundi conſiſtẽtia nihil eſt niſi exiſtentia

MM iij

ſtentia partium in propriis locis 3. cœli. text. cõmen. 21. contra Platonem.

Mundi motus qui natura eminentior & nobilior eſt qualis qui extimo cœlo debetur vincit, ſed in homine, qui eſt paruus mundus contingit quandoq;, vt ꝙ natura præſtantius ſit, ab inferiori vincatur. Themiſt. 3. de anima cap. 67. & habetur in tex. cõ. 57.

Mundus eſt vnus per vnum principium, aliter eſſet vnus per accidẽs, aut oporteret ipſum non eſſe. Ex paraphraſi meta. tract. 4.

Mundi quæſtio, vtrum ſit vnus, aut plures eſt nobilior & difficilior q̃ſtione, vtrum ſit finitus vel infinitus. 1. cęli. cõ. 76.

Mundi ſi plures eſſent, non eſſent neque ſuperius, neque inferius naturaliter, ſed in ſola comparatione. 1. cęli cõ. 79. idem in paraphr. ſumma 8. cap. 2.

Muſtum coagulatur & epſeſim patitur 4 metheo. tex. cõ. 40.

Muſtum licet ſit calidius vino, comparatione tamen corporis humani eſt frigidius eo, quia plus vinũ calefacit corpus hominis q̃ muſtũ 5. Coll. cap. 24.

Multotiens exiſtimat̃, ꝙ illud quod ſequitur rem ſit ipſa res 4. phyſic. cõmen. 95.

Multitudo, aut eſt rerum differentiarum ſecundum formam, aut ſm quantitatem. 1. phyſic. cõm. 6. & 1. meta. cõ. 40.

Multitudo eſt magis ſenſibilis vnitate & diuiſibile q̃ indiuiſibile, quapropter rõne prior multitudo indiuiſibili propter ſenſum 10. meta. tex. cõmen. 9.

Multitudo qualibet eſt numerabilis per vnum ſpeciei ſuæ. 10. metaphyſi. tex. cõmen. 20.

Multitudo eſt quaſi genus numeri. 10. meta. tex. cõ. 21.

Multitudo eſt vno menſurabilis. ibidem.

Multitudo entiũ ꝓuenit, aut ex multitudine mãæ, aut ex multitudine formæ agẽtis. 12. meta. cõ. 11. vbi Cõ. notat ꝓ 2. mẽbro, ſi fuerit poſſibile, vt foræ diuerſę habeãt eandẽ materiam, in hoc enim caſu multitudo proueniet ratione agentis, qđ ideo appoſuit Cõmentator, quia in naturalibus hoc eſſe non poteſt, ſed in artificialibus tantum. vide pro hoc 8. primæ philoſophiæ. cõ. 11. in calce cõmen.

Multitudo entium ſecũdum ſequaces Pithagoræ prouenit a materia, ſecundum alios prouenit ab inſtrumentis, ſecundum alios vero prouenit a mediantibus, & primus hoc opinatus fuit Plato. Ex libro deſtructio. diſputatio. 3. in ſolutione 12. dubij.

Multæ rerum in artibus poſitarum quando improuiſo intellectui aduenjunt vt conſuetũ eſt inter vulgares apparẽt illi intellectui rectè ſõnia. Ex lib. deſtr. diſ. 3. in ſol. 18.

Multa compræhenſibilia viſa fiunt ex rebus incompræhenſibilibus viſu, vt dum fit ignis ex aere. 8. phyſi. cõmen. 4.

Mũdus eſt in loco ratione partium. 3. phyſi. cõmen. 54.

Mundi ſecundũ aliquos infiniti sũt. quidam vero vnum eſſe mundum aſſerunt 8. phy. tex. cõ. 1.

Mundum Plato poſuit generatum, ſed non corruptibilem 8 phyſi. cõ. 2. & habetur in 1. cœli.

Mundum ſecundum Empedoclem

corrumpitur quando adunatio fit per amicitiã,& corrumpitur quando multiplicatio fit per litẽ 8.phy. cõ.2.ſecus aũt erat de partibus mũdi, vt videtur Auer.

Mundus intelligibilis, quem per ſe animal vocant Platonici ex numeris primis tãq̃ ex elementis componitur, atq; in illo ideæ & principia mundi ſenſibilis ſpectantur. 1. de anima. tex. cõmen. 26. & Themiſt. vbi clariſſime authoritate Xenocratis in his quæ de natura cõmentatus eſt.

Mundus completur per tria, per motorem æternum, & per motum æternum ab eo, & per motum non motorem. 8. phy. cõ. 48.

Mundi huius exiſtentia his duabus uirtutibus conſiſtit, videlicet, virtute motus, & virtute quietis 8. phy. cõmen. 84. idem primo cœli. 97. & 2. cœli. 102.

Mundus perfectus eſt, tum quia corpus eſt, tum quia nihil cõtinet ipſum, partes vero mundi perfectę ſunt, ſolum quia corpora ſunt, diminutæ vero quia partes Auer. in paraphaſi 1. de cœlo. ſumma. 3. idẽ 2. cœli. cõmen. 4. vbi addit etiam tertiam perfectionem, quia mundus eſt vnus numero, partes vero ſunt plures, & ideo diminutę ſunt etiam partes reſpectu totius ex iſta cauſa, quia multitudo indiuiduorum, vt ait. in eadem ſpecie ex diminutione exoritur, & ideo mundus omnibus modis perfectus eſt. differentia quo ad duo prima membra inter mundum, & partes habetur etiam ibidem in tex.

Mũdus ſi finitus eſt, primum Theorema Euclidis verum eſſe non poſſet vt videtur, & vide ſolutionẽ pulchram a lucidiſſimo Themiſt. in 3. phy. ſuper tex. 71.

Mundus finitus eſt ratione corporis ſpherici quod ex ſua natura finitũ eſt, & terminatum ab vna ſuperficie, ſed corpora recta non ſunt finita p ſe, quin poſſint diminui & augmentari. Ex libro deſtruct. diſput. prima, in ſolut. 11. dubij.

Mundus neceſſario hẽt corpus ſphericum ambiẽs ipſum alioquin corpora procederent in infinitum, aut terminarentur ad vacuum, & ambo iſta ſunt falſa, ibidem.

Mundus ſm Philoſophos non poteſt eſſe maior neq; minor. Ex lib. deſtructionũ, diſputatione 1. in ſolutione 18. dubij.

Mundus ſi eſſet per ſe ens ab æterno, non inquantum mobilis, quia quilibet motus componitur ex partibus nouis, mundus nullum haberet agens. Ex libro deſtruct. diſputatio. 3. in ſolutione 7. dubij.

Facit pro opinione Gregorij Ariminen. & Ioan. de Baccone, in ſecundo ſenten. diſtinct. prima, quęſtione prima. quòd æterna quæ ſunt ſupra motũ non habent cauſam efficientem. Sed hoc non conuincit, quia Commentator hic accipit agens in propria ſua ſignificatione ſumptum, quod vt ipſe Algazel arguebat ſecundum Philoſophos eſt, quod extrahit rem de potentia ad actum, actio enim agẽtis apud Philoſophos nihil aliud eſt niſi extrahere rem de potentiã ad actum, & tale agens eſt verum & præſupponit potentiam, quia ſi non eſſet potentia, non eſſet agens, 12. metaphyſi. commen. 18. & potentia præſupponit materiam aut ſubiectum, quia in priuatione

 nulla

nullla eſt poſſibilitas, vt dicit Commentator in diſput. prima in ſolõ. 15.dubij. Et ideo mundus inquantum mobilis habet agens, quia motus educitur de potẽtia mobilis ad actum, & eſt ſemper cũ aliqua ſui innouatione in ſuis partibus, ſed ſi eſſet ens æternum ſine motu, non haberet tale agens verum, quia tale vt diximus præſupponit materiã aut ſubiectum, & agit in tempore, & actio vere ſumpta fundatur in motu ex 3. phy. & motus in mobili, & motum neceſſario ſequitur tẽpus, & ita ante mundum eſſet materia & motus & tempus, & iſta patẽt intelligentibus. tamen mundus & quodlibet æternum, quo ad ſuam entitatem habet agens ſm ſimilitudinem ſumendo illud quod dat eſſe ſine motu, ſic enim æterna dependent a Deo tanq̃ a cauſa efficiẽte dante eſſe illis ſine motu, quia licet res generabiles a prima cã non ſortiantur eſſe niſi mediante motu, tamen æterna cum ſint ſupra tẽpus & motum Imediate, cauſantur a ſcientia eius, quia ſcientia eius eſt cauſa entium. 12. meta. cõmẽ. 51. Et iſtud eſt agens ſm ſimilitudinẽ dictum, & hoc teſtantur verba eius in præſenti ſolutione, ſubdit enim, Philoſophi dicunt mũdum eſſe ab ęterno, & nominaťab eis antiquus ad differendum ab illo, quod innouatur ex re aliqua, & in tempore, & poſt priuationem, & hunc mundum generationis, vt.d. Cõmenta. intendebat remouere Ariſt. a corpore cęleſti in 1. cęli. vt poteris videre in cõmen. 20. vbi dicit ꝙ generabile vere & non tranſumptiue ſumptum eſt quod generatur in tẽpore, & ab aliquo, & iſtum modũ generationis vult excludere Ariſt. quia talis generatio vt dicit hic fit ex aliqua re tanquam ex ſubiecto ſeu materia, & fit in tẽpore & poſt priuationem.

Mundus eſt innouatus a Deo benedicto ſecundum Philoſophos, & quomodo, vide in libro deſtructionum, diſputatione 3. in ſolutione ſeptimi dubij.

Mundus ſuprẹmus cum Deo glorioſo ſic ſe habet cum rebus inferioribus, quod mundus inferior in ſuo eſſe ſemper eſt adiunctus priuationi in ſuo eſſe, & adhuc adiungitur ei ſicut eſt in eſſe motus. ſ. ꝙ ſemper indiget mouente. & in hoc differunt res æternæ a rebus creatis, quia effectæ, quando ſunt non adiungitur eis priuatio, propter quã agente indigeant, & ab eo cõtinuetur ſuum eſſe. Ex diſputatione 3. in ſolõne 8. dubij. Vide in contradictionibus nuper editis.

Mundus ſi in tali diſpoſitione eſſet ꝙ eius ſubſtantia non eſſet in motu non indigeret poſt in ſuo eſſe Deo benedicto, ſicut domus poſt ſuum eſſe non indiget domificatore. Ex libro deſtructionum, diſpu. 3. in ſol. 9. dubij.

Mundus ſm Auicennam eſt de prędicamento relationis. ibidem.

Mundus vt opinati ſunt Philoſophi habet cauſam agentem ab æterno, qui ſemper produxit eum de priuatione ad eſſe, Ex libro deſtructionum, diſputat. 3. in ſolutio. 10. dubij. Vide in concordantiis nuper editis.

Mundus eſt vnus ſecundum Ariſtote. & ab vno procedit, & vnum quodammodo eſt cauſa vnitatis, & pluralitatis cauſa alio modo.

Ex

Ex lib.deſtru.diſputatio.3.in ſolutione.12.dubii.

Mundus ex quinque conſtat corporibus.ſ.ex corpore ſupercœleſti, & ex quatuor aliis corporibus elemẽtalibus, quorum vnum eſt graue abſolute,& eſt terra, aliud leue abſolute,& eſt ignis, & duo alia media.ſ.aer & aqua,& hoc demõſtratiue a Philoſophis eſt probatum, ex lib.deſtruct.diſputa.1.in ſolut. 12.dubii.

Mundus habet vnam virtutem diffuſam ſpiritualem, ex qua colligãtur omnes virtutes ſpirituales, & corporeæ,& eſt vnigenea extenſa in toto vniuerſo. Alioquin nullus ordo eſſet in eo. Ex diſputa.3.in ſolu.18.prope finem, & eſt philoſophi ſententia. 1.cœl.100.& in principio libri metheo.

Mundus ſecundum philoſophos vere ſimilis eſt vni ciuitati,in qua eſt vnus princeps ſub quo ſunt multi principatus ſubiecti ei. Ex diſputatione.5.in ſolut.18.dub.in fine,& habetur ex fine primę philoſophię & etiam.ibidem.cõ.44.

Mundus apud philoſophos habet cauſam agentem æternam. & ratio eorum eſt,quia mundus eſt opus,aut quid conſequens opus, & quodcunq; ſic ſe habens indiget ſine dubio agẽte eſſendi in ſuo eſſe,quia concluſerunt ex hoc ꝙ mũdus habet agens exiſtens in ſuo eẽ, ex diſputa.4.in lib.deſtruct.in ſolutio.1.dub. Ecce locum apertũ contra Gregorium Ariminenſem & Ioan.de Baccone volentium ſolum motum habere cauſam efficientem æternam ſm Auer.ſed nõ cœlum,aut aliquam ſubſtantiam, patet enim ꝙ ſi cęlũ deponit quantum ad motum, deponit etiã quãtum ad ſuum eſſe per eandem rationem,Nec valet ſi dicatur ꝙ Cõmenta.loquitur de toto mũdo,ſed non de cęlo. Sed contra,quia Commen.in lib.deſtru.in.3.diſputa.in ſolutione.10.dub. facit etiam eandẽrationem de cęlo. inquit enim, ꝙ eſſe corporis cœleſtis conſiſtit in motu,& ideo dans motum dat eſſe de neceſſitate. Amplius in .2. cap.de ſubſtantia orbis.expreſſe dicit quod cęlum & ſi ſimplex ſit, & corrumpi non poſſit, & non indigeat in ſuo eſſe anima ſenſibili; neque imaginatiua ſed tantum indiget anima mouente ipſum in loco ſemper,& virtute quæ non ſit corpus,neq; virtus in corpore ad largiendum ipſi permanentiam æternam & motum æternũ,& qui non habent principium neq; finem. Et debes ſcire ꝙ iſtud corpus cœleſte non indiget virtute mouente, ſemper tantũ,ſed largiẽte virtute in ſe & in ſua ſubſtantia permanẽtiam ſempiternam. Ecce quõ expreſſe ſubſtantia cęli dependet in eodem genere cauſæ,ſicut & motus ab ipſa intelligentia quod continuatur ex caſu quem ponit ſtatim, ſubdit enim quoniam & ſi ſimplex ſit, & non habet potentiam vt corrumpatur,tamen eſt finite actionis neceſſario,quia eſt finitarum dimenſionum & terminatarum ſuperficie continente ipſum, & omne tale cum intellectus poſuerit ipſum exiſtens per ſe neceſſario eſt,vt ita ſit de finitate ſuæ permanentiæ, ſicut de finitate ſuæ actionis,declarauerat enim iam in 8.phy.com.79. & .12.meta.clarius com.41. ꝙ omnis potentia exiſtẽs in corpore eſt finita

Contra Greg. Ari. & Ioã. de Baccone.

finita neceſſario, & licet cœlum nõ habet niſi potentiam ad vbi, illa eſt neceſſaria finita etiã, & propterea non eſt in cœlo potẽtia, niſi ad que tem. cum autem cœlum ſuum eſſe habeat in motu conſiſtens, ſi quis poneret cœlum per ſe, ſine intelligẽtia ita eſſet, ſicut eſt de motu eius, vnde ſicut motus cœli non eſſet. niſi eſſet motor ſeparat?, ita etiã nec eſſe cœli? quid clarius, & apertius dici potuit. immo mirũ eſt de iſtis viris illuſtribus, qui ita allucinati ſunt in præclariſſima, quia Cõmẽ. in eodem loco fatetur ſe feciſſe illã digreſſionem propter amorẽ. quia multi dixerunt ſm Ariſto. cœlum non habere cauſam, niſi mouentẽ tantum, & non efficiẽtem, aut agẽtem. Et eſt opinio iſta quã iſti imponunt Auer. & Ariſt. & tñ Commentator ex ſententia iſtam opinionem reprobat. & immorari in hoc eſt ſuperfluum.

Mundus neceſſe eſt, vt habeat vnũ efficiens ſagaciſſimum & ſapientiſſimũ, a quo entia cuncta ſeriatim miniſtrentur. Ex diſputatio. 9. in ſolu. 3. dub. & habetur ex fine. 12. primæ philoſophiæ.

Mundus ſi innouaretur inquãtum eſt ens naturale magis eſſet conueniens, quod innouaretur ex principiis naturalium rerum, quàm ex principiis artificialium rerum. ſ. a voluntate. Ex diſpu. 10. in ſolutione primi dub.

Mundus non poteſt habere aliam diſpoſitionem naturalem ab iſta in qua eſt modo. octauo phyſico. com. 9. & 21.

Mulier inuenitur a maſculo & magis. 7. Metaphy. commen. 31. & elicitur ex tex. vbi Philoſophus dicit quòd non in omnibus diſpoſitionibus generatum dicitur aſſimilari generanti. Non enim, vt inquit. oportet quòd ex viro ſemper vir fiat, etenim ex viro fœmina etiam fit, & Commenta. addit & magis, vbi collige quòd ſunt plures fœminæ quàm mares, & huius cauſa naturalis eſſe poteſt, quia maior potentia caloris, & virtutis requiritur ad generationem maris, quàm fœminæ. Theologi autem aliam huius cauſam aſſignant, &c.

Mulier ſpecie non differt a mare. 10. Metaphyſi. tex. commen. 25. & ibi vide cauſam.

Mulieres molliores leuiores & minus piloſæ ſunt, quàm viri propter menſtrua. In viris autẽ huiuſmodi excrementum tendit in partes terreſtriores. Auer. primo de generatione animalium. in commen. quod correſpondet capi. 19. in tex. Ariſtotelis, & incipit in Auer. ſcrutemur modo de quidditate ſeminis fœminei.

Mulieres concipere poſſunt ſine delectatione in coitu, Ariſt. 1. de generatione animalium. capitu. 19. vbi Auerro. dicit, quòd vulgus putat, quando ſic impręgnantur parere maſculos, & ipſe interrogauit mulieres, quibus fidem adhibebat, & affirmarunt illud.

Mulieres habent humiditatem, quã emittunt hora coitus, & ex neceſſitate materiæ, & propter delectationem, ſed hoc non arguit illã habere vim ad generandum effectricẽ, nam puero in ſomno accidit delectatio, & tamen ſemen eius non eſt prolificum. ibidem. Vide etiam Ariſtote. primo de generatio. animalium. cap. 20.

Mulier

Mulier & ęqua dum grauida ſunt coitum patiuntur. Ariſtot. in 4. de generatio. anima. cap. 5.

Mulieres quæ ad rem veneream incontinentes ſunt, libidine ceſſant cum ſæpius generarint. Ariſt. in. 4. de gener. anim. cap. 5.

Mulieribus laborare aſſuetis facilis eſt partus, labore enim excrementa conſumit, quæ in mulieribus otioſis augentur, cunq; parturigo laborioſa ſit, labor & exercitatio actę vitæ facit, vt ſpiritum retinere poſſint in qua re partus facilitas conciliatur. Ariſtote. 4. de generatio. animalium. cap. 6.

Mulieribus paucis contingit vt prægnantes felicius degant, & corpore melius valeant. videlicet, his quarum in corpore exigua continentur excrementa, quæ abſumi poſſunt cum alimento quod fętui miniſtratur. Ariſtotel. in. 4. de generatio. anima. cap. 6.

Mulieribus pili in mento non prodeunt, niſi in terminum cum menſtrui curſus ſuſtituerunt. & vt in terra Caria ſacerdotibus mulieribus euenire aiunt quod diuinationis iudicium interpretatur. 3. de natura anima. ca. 11.

Mulieribus quibus profluuium mẽſtruorum deeſt, magna pars ſterilis eſt, verum fieri poteſt, vt aliquę etiam earum ſine eorum profluuio concipiant. 7. de natura anim. capit. primo.

Mulieres candidiores, & minus corpulentæ, plus menſibus abundant fuſcis & carnoſis, ibid.

Mulierem concepiſſe argumentum eſt cum ſtatim a coitu locus ſiccesſit, & ſi ſemen intus ſuſceptum in ſeptimum diem permanſerit concepiſſe iam certum eſt. 7. de natura animalium. cap. 3.

Mulieres in vtero tardius quàm mares perfectionem quaruncunque partium recipiunt, ſed cum in lucem prodierint, fœminæ otius quã mares accreſcunt, & ætate florent, & ſenectute macerantur, & magis quæ pluries pariunt. 7. de natura animal. ca. 3. vide cauſam. 4. de generatione anim. ca. 6.

Mulieribus concipientibus accidũt purgationes effluxiones, & abortiones, & vide iſtorum differentiã, in. 7. de natura animalium. capi. 3. purgationes enim accidunt cum cõceperit, vt plurimum ad temp⁹ quoddam. ſ. triginta dierum, maxime ſi concepta eſt fęmina, quadraginta autem ſi mas a partu etiam purgationes eodem modo conſequi volunt effluxiones vocantur, quæ intra ſeptimum diem corruptiones incidũt, abortiones autem quæ inter quadrageſimum.

Mulieres quæ marem conceperunt minus pallent, & facilius exigunt contra quæ fęminam, ſunt enim pallidiores, & grauius degunt. 7. de natura animalium. capitu. 4. & eſt ſententia Hippocra. in libro ſeparatorum ſermonum.

Mulieribus pluribus deſinunt menſtrua circa quadrageſimum annũ, quod tempus quæ exceſſerint his ad ſexageſimum ſeruantur, etiam nonnullæ eo tempore pepererunt, ſed vltra hoc tempus nulla poteſt protrahere. ſeptimo de natura animalium. cap. 5.

Mulieribus grauidis appetitus varij prouenire ſolent, citoq; commutari, qđ picare quidam a pica aue denominant. 7. de nã anim. ca. 4.

Mulier

Mulier quæ fœminam concepit tardius parit, mas enim ex vtero celerius prodit, fœminæ enim partus tardior eſt, dolor etiam continuus ex fœmina, ſed obtuſior ex mare acer, & longe moleſtior. ibid.
Mulier & ſeptimo menſe, & octauo & nono parere poteſt, & quòd plurimum decimo, nonnullæ etiam vndecimum tangunt. hoc autem homini proprium eſt, cæteris enim animalibus pariendi ſtatutum eſt. ibid.
Mulieres in ægipto, vt plurimũ geminos pariunt. ibid.
Mulier quædam quatuor partibus vigintiedidit: ſingulis enim partubus quinq; enixa eſt. ibid.
Mulieribus & viris multis euenit, vt coniuncti inter ſe nequeant generare, vbi diſſociati ſe aliis im miſcere queant, quod idem in maris aut fœminæ procreatione euenire certum eſt. 7. de natura animal. ca. 6.
Inde collige aliquos ex naturali proprietate eſſe marium generatiuos, aut fœminarũ. ſcribit enim Ariſt. in eodem loco ꝙ ſunt quædam fœminæ, quæ non niſi marẽ, & quidam viri qui non niſi fœminam procreant. vt de Hercule fabulantur, qui inter duos & ſeptuaginta liberos, fœminam vnam tantummodo genuit.
Mulier eſt magis miſericors, & ad lachrimas propenſior quàm vir, inuida item, & magis querula, & maleuolentior & mordacior, & ꝑterea anxia, & magis deſperans, quàm mas atq; impudẽtior, & mẽdacior, quin etiam facilior decipi, meminiſſeq; aptior. ad hæc vigilãtior, ſegnior, immobilior, denique eſt, & minus cibi deſiderans. 9. de natura ani. cap. 1.
Mulier pręgnans a quarto, vſque ad ſeptimum menſem, vtrum farmacari, vel flobotomari debeat exiſtẽte neceſſitate. vide. 7. Coll. ca. 4. vbi tenet contra Hippocratem farmaciam nõ ducere ad bonum finem. & vide rationes eius: & de hoc vide Conciliatorem in differentia.
Mulieribus omnium animalium inter fęminas maxime purgatio mẽſium contingit. 7. de natura animalium. cap. 1.
Muli generatio nunquid fiat a ſimili: & quomodo. vide. 12. Metaph. commen. 13.
Muli ſunt ſteriles a toto genere, & vide cauſas veras ab Ariſt. in. 2. de genera. animal. ca 6. contra Empedoclem & Democri.
Mulam concepiſſe iam conſtat. ex 2. de genęr. aïa. ca. 6.
Muli genitale fęminarum non olfaciunt, vt cætera, ſed excrementum veſicæ tantũ. vide cauſam ab Ariſto. in. 2 de genera. aïal. cap. 6. in fine. Vbi aduerte ꝙ Auerr. forte ex deprauato textu locum illũ male interpretatur. & dicit oppoſitũ. videlicet ꝙ muli non olfaciunt vrinam fœminarũ, ſicut faciunt æqui, & alia animalia.
Mula gemellos peperit, quod pro oſtento accipitur. 6. de natura animalium. cap. 22.
Mulæ in ſyria terra ſuper phenicem & coeunt, & pariunt omnes. 6. de natura animaliũ. cap. 24. Nota tamẽ ꝙ iſtud genus eſt diuerſum ab illo mulorum genere, quod ex coitu equæ & aſini generatur, licet ſit ſimile facie. & ipſemet Ariſt. ſe ipſum declarat infra in eodem lib. cap. 36. vbi ptractat de mulis quos terra

terra ſyria fert.

Mulabus nulli mẽſes mouentur.6. de natura anima.cap.18.

Mulus diu viuit iam quidam ad octuageſimum annum potuit agere, vt athenis.6. de natura animalium.cap.24.

Muſciliones generantur ex vino corrupto.12.primæ philoſophiæ.cõ.18.in prin.digreſſionis.

Muſculus eſt primum mobile a calore naturali.2.Coll.ca.18.

Muſculorum numerus ſecundum Gale.eſt.529.ibid.

Mus genitus ex ſemine,& mus genitus ex putredine propter magnam ſimilitudinem videntur eſſe eiuſdem ſpeciei,ſed nõ ſunt: ſenſus.n. nequit iudicare in quo ſpecies ſit, vna autem plures in omnibus locis.Cõmenta.in.1.de generatione animal.cap.1.

Muſtella dimicatura cum ſerpente rutam comedit:odor.n. eius herbæ ſerpentibus moleſtus eſt. 9. de natura anim.ca 6,

Mutatio omnis a natura remotiua eſt.4.phyſic.tex.com.128. & vide in cõmẽto limitationem.idem .8. phy.tex.com.59.

Mutatio quælibet,aut eſt de ſubiecto in ſubiectum,aut de non ſubiecto in ſubiectũ, aut de ſubiecto in nõ ſubiectum.5.phyſic.tex.commento.7.

Mutationes concretim fieri intelligo,non ſolum illas in quibus partes ſimul omnes mutãtur, ſed etiã illas quomodo indigent tempore, The.6.phyſico.56.vbi taxat Alexan.opinantem omnem mutationem in tempore eſſe.

Mutatio noſtra de exiſtimatione in exiſtimationem eſt tranſmutatio neceſſario.8.phy.tex.cõ.26.

Mutatio ſubita eſt quando omnes partes ſimul toto corpore,aut alterantur,aut augentur.The.6.phy. 32 & hſ.1.phyſi.contra Meliſſum. tex.com.23.

Mutationes momentarias negare, hominis eſt ſane ſenſu carentis.idẽ The.6.phy.32.& Cõm.ibid.

Mutatio loci iam perfectorum motus eſt.8.phy.tex.cõ.57.

Mutatur autem aliquid tripliciter, ſm accidens,ſm partem, & per ſe. 5.phy.t.c.1.& in.11.primæ philoſophiæ.ca.10.in prin.

Mutatur omne qđ mutatur, aut ex ſubiecto in ſubiectũ, aut ex nõ ſubiecto in ſubiectum, aut ex ſubiecto in non ſubiectum, aut ex non ſubiecto in non ſubiectũ.5.phyſi. tex.cõ.6. & in.11.meta.ca.10.

Mutationes paruæ cauſam afferunt magnarum mutationum non ſui rõne,ſed cum euenit, vt principiũ vna cum iſtis mutetur, principia enim quamuis magnitudine parua ſint,tamen facultate ſunt magna. Ariſto.in.5.de genera.anim.cap. 7.ideo Poeta dixit,

Principiis obſta,ſero medicina paratur,
Dum mala per longas conualuere moras.

Mutatur quicquid mutatur in tempore.6.phy.tex.cõ.50.

Mutatum quodlibet præcedit mutari.ſupra.t.cõ.55.&infra.

De litera N.

NAſus diuiditur in ſymũ, & non ſymũ, ſicut aĩal in maſculinum & fœminum, ſicut quantum in æquale,& inæquale.7. Metaphy. com.

commen.17.

Naſus ſymus eſt vnum eſſentialiter, ſed homo albus eſt vnum per accidens.7.meta.tex.cō.41.& vide ibi Auer.declarantem hoc, quia concauitas in naſo eſt īſeparabilis, ſed albedo ab homine non eſt inſeparabilis: albedo enim inuenitur in pluribus ſpeciebus aliis ab hoīe.

Natura nihil agit ſuperfluū.1.phy. com.56.idem.1.cœli.32.

Naturalis non debet cōtradicere ei qui negat ſua principia.1.phyſico. tex.com.11.idem.8.phy.t.cō.22. Vnde Them.hic adducit pulchrā rōnem: nam ſi phyſicus poteſt demonſtrare naturam eſſe, aut hoc erit per principium naturale, & ſi ſic, tunc eſt petitio principii. aut ex aliquo principio extrinſeco, & ſic non erit demonſtratio, aut rō naturalis, ſed alterius artificis, quia demonſtrationes ſpecificantur a mediis tangit Cōm.8.ph.cō.22.

Naturalis non accipit a primo philoſopho corpora componi ex materia & forma.1.ph.contra Auicē. Cōm.com.vlti.

Naturalia differunt ab artificialib⁹, quia habēt principium motus per ſe.2.phy.tex.com.2.

Naturæ diffinitio eſt manifeſta per ſe, & ponitur in ſcientia naturali. 2.phy.com.3.

Naturæ diffinitio non dicitur vniuoce neq; æquiuoce, ſed ſecundū prius & poſterius.2.phy.com.3. & 5.meta.com 5.

Naturam eſſe eſt manifeſtū per ſe. 2.phy.com.3.&.t.c.6.

Natura quæ eſt forma, eſt ſubſtantia, quæ eſt in ſubiecto quod ſubſtentatur per illam.

Natura quæ eſt materia eſt ſubſtantia, quia eſt ſubiecta.2.phyſi.commento.4.

Naturalis accipit a primo philoſopho, quòd natura quæ dicitur de forma eſt ſubſtantia.2.phy.c.4. & 5.meta.com.5.

Naturalis conſiderat de ſuperficie, linea, & pūcto, & corpore, vt in materia, & vt ſunt vltima corporis ſenſibilis, ſeu tranſmutabilis.2.phyſi. tex.cō.16.1.cœli cō.1.3.cœli.cō. 5.6.meta.tex.cō.2.

Naturam agere propter finem eſt propoſitio maxima, & eſt maximum fundamentum in ſciētia naturali, & in ſcientia diuina, quia ſi naturalis non conceſſerit eam, tūc negat principium finale, & negat materiam eē propter formam. Ex quo ſequitur ipſum negare agens, & ſimiliter ſi diuinus negauerit eā, non habet viam ad probandum ꝙ hoc habet ſolicitudinem de rebus, quæ fiunt hic.2.phy.cō.75. Et aduerte ꝙ rōnes illæ adductæ in.2. phy.ad probandum naturam agere propter finem, non ſunt naturales, quia naturam agere propter finem eſt manifeſtum per ſe: & tales rōnes vſitantur cum aduerſariis. ſ. negantibus principia naturalia, ſicut notat Cōm.in eodē.2.phy.cō. 80.& tex.cō.84.& per conſequens ſunt dialecticæ, vel primæ philoſophiæ, vt dicit Cō.ibid cō.84. nam propria per ſe nota nō poſſunt demonſtrari, ſed elēchice poſſunt perſuaderi. vt patet ex.4.primæ philoſophiæ tex.cō.9.

Natura complet multa, quæ ſunt ꝑ artem, & ars multa, quę ſunt per naturam.2.phy.cō.77.& 79.

Naturalis magis debet conſiderare de cauſa finali, quàm de cauſa materiali.

teriali.2.phy.tex.cō.91.
Natura conſtantium nihil inordinatum.8.ph.tex.cō.15.
Natura eſt cauſa omnis ordinationis.ibidem.
Natura conſtantium partes etiam a natura ſunt,non ſic in his quæ arte,aut manu fiunt : domus enim p artem fit,lapides non fiunt.Them. in principio.2.phy.
Naturales res non ſunt extra ordinē niſi raro cauſaliter. Cōm.8. phſic. cōmen.15.
Naturalia videntur habere eūdem ordinem terminatū.ſ.currere eodē modo,aut ſemper,aut frequenter: illa autem quorum principium eſt voluntas videntur diuerſificari,& non ſequi eundem modum actus.ibidem.
Naturæ actiones neceſſe eſt, vt habeant continuationem & æternitatem,aut in agendo alterum contrariorum tantum, vt motus ignis ad ſuperius ſemper,& terræ ad inferius:aut in agendo duo contraria ſucceſſiuę, ſicut de generatione & corruptione conſequentibus motum ſolis,& aliis contrariis conſequentibus iſtum motum.8. phyſicorum.commen. 15. & elicitur ex textu ibid.
Natura partis & totius eſt eadem.8. phyſi.com.15.
Naturalis in diffinitionibus vtetur materia,ſed diffiniet per formam. Themiſtius in.2. phyſicorum. ſuper tex.21.
Naturalium quædam ſunt corpus, & magnitudo, vt corpora ſimplicia:quædam vero habent corpus, & magnitudinem,vt corpora mixta,& præcipue animata,& quędam ſunt principia habentium corpus, & magnitudinē, vt materia & forma.1.cœl.cō.1.
Natura rerum omnium eſt trina.1. cęli.tex cō.2.
Natura non patitur aliquid torpere,aut feriari,ſua in ſingulis ingenia continentur, officia quæque & geſtiones ſuas quęq; agnoſcāt,agitantq;, & quaſi penſa perſoluunt. The.1.de aīa.tex.cō. 13. & ſumit ex.1.cęli.tex.cō.32.& ex.3. de aīa. tex.com.45.
Natura naturata ita fecit. v3. ꝙ poſuit numerū ternarium in rebus,& nos ſequimur opus eius. 1. Cęli commne.2.
Natura de cęlo & aliis corporibus ęquiuoce.1.cœl.cō.5.vide pro hoc 2.phy.com.3.
Natura dicitur de forma abſtracta, quæ eſt in cęlo,ſicut dicitur de aliis formis corporum ſimplicium. Cōm.1.cęli.comm.5. vide in concordantiis.
Naturale in aliqua ſpecie,neceſſe ē, vt ſit prius accidente.1. cœli. com. 14.&.62.idem.4.phyſic. com. 43. & 67.&.2.de anima.133 &. 3. de anima.28.vide conſimile de quiete.2.cœli.14.idem.17.&.tex.com. 83.&.18.idem.3.cœli.te.com.18. &.4.cęli.41.com.
Naturæ rerū dant eis,aut vt ſemper ſint,aut ſemper non ſint,aut vt aliquando ſint,& aliquando nō ſint. 1.cœli.com.138.
Natura conſtantia ex eiſdem corrū puntur ex quibus conſtant. 1. cęli. tex.com.vlti.
Natura facit de poſſibilibus ſemper, quod melius eſt. 2. cęli. text.com. 34.idem.8.phy.tex. com,56.& in 2.de partibus animalium. capitu. 14. Aduerte tamen pulchram differen

differentiam quam notat Cõmẽ. in com.34.2.de cœlo,quia melius ex duobus poſſibilibus in animalibus,quæ ſunt hic,eſt contingẽs,ſed melius de duobus,poſſibilibus in rebus æternis eſt neceſſarium. ſic igitur licet naturam in omnibus efficiat de poſſibilibus quod meli⁹ eſt,non tamen eſt eadem rõ corruptibilium & æternorum: quia nõ ſunt eiuſdem tribus, vt dixit doctiſſimus Homerus in.4.Iliados, & philoſophus. 10. primæ philoſophiæ.t.c.vlti.

Natura nihil,vt contingit operatur neq; de animalibus curaſſe, q̃ ſunt hic,cœleſtia autem quæ ſic prætioſa ſunt deſpexiſſe putandum eſt 2. cœli.tex.cõ.50. Inde elicitur, ꝙ natura de rebus nobilioribus magis ſollicita eſt.conſimile.2. phyſi. contra antiquos.t.c.46.& in.1. de partib.anima.ca.1.

Natura nihil ocioſum operatur.2. cœli.com.& tex.50.&.1.cęli. text. commen.32.

Naturalis& aſtrologus conueniũt in q̃õnibus de ordine & ſitu,& qualitate motuum,ſed in maiori parte aſtrologus dat quia, & naturalis propter quid.2.cœli.com.57.vide etiam.1.meta.cõ.19.&.12. meta. commen.44.

Naturalis & aſtrologus eandem q̃õnem abſoluere poſſunt a priori & per cauſam, ſed modus cauſarum eſt diuerſus,quia aſtrologus demõſtrat per cauſas abſtractas ſm rationem a materia,ſed naturalis per cauſas,quæ ſunt concepręcum materia.2.cęli.com.57.idem.2. phy. tex.com.18.&.19.

Natura nihil irrationabiliter, neq; fruſtra facit.2.cęli.tex.cõmen.59.&.1.cœli 32.

Natura adequat & facit ordinem.2. cœli.tex com.69. Inde tangit Cõmen.in prologo phyſicę auſcultationis.& Græci expoſitores oſtendentes naturam iuſtitiæ eſſe in entibus,quæ eſt iuſtitia diſtributiua, quæ attenditur ſecundũ geometricam proportionem, tribuens vnicuiq; ſm eius dignitatem. Quod & antiquiſſimus Hippoc.etiam aſſeuerauit,inquiens naturam animalium eſſe iuſtam,peritam,præuiſiuã,vt allegat Gal.in.5. de vtilitate parti.cap.9.

Naturales ponunt naturã eſſe,& naturalia quaſi hoc ſit notum per ſe. 2 cœli.com.83.idem.2.ph.cõ.3.& tex.cõ.6.&.1.cęli.commen.5.& 8. phyſicor.23.

Naturalis ſicut ponit ꝙ corpora naturalia habent motum naturalem ſic ponit ꝙ corpora naturalia debẽt habere quietem naturalem in corporibus,quę apta nata ſunt moueri & quieſcere.2.cœli.cõ.84.idẽ 1.phyſi com.11.

Naturalis & geometer cõicant in tribus magnitudinibus, ſed diuerſis modis,quia naturalis conſiderat, vt ſunt in materia: Geometer vero vt ſunt ſeparata a materia.3.cœli. com.6.&.1.cęli.commen. 1. &.2. phyſico.18.&.19.

Naturalibus magnitudinibus inconuenientia contingentia in maiori parte non contingunt mathematicis,& ratio eſt,quia conſiderat de illis, vt ſunt vltima materiæ,ſed mathematicus, vt ſunt abſtracta. 3.cœli.tex.com.6.

Natura ſemper deſiderat quod melius eſt.ex.2 de generatione & corruptio.tex.cõ.59.

Natura-

Naturaliſſimum opus viuentium eſt, quæcunq; perfecta, & non orbata, aut generationem ſpontaneã habeat facere, tale alterũ quale ipſum. 2. de ani. tex. cõ. 34.

Natura conſtantium oīum terminus eſt, & ratio magnitudinis & augumenti. ſuprà. t. c. 41.

Natura nihil fruſtra facit, neq; deficit ĩ neceſſariis, niſi in orbatis, & imperfectis. 3. de ani. tex. cõ. 45. &. 1. cęli. t. c. 32. &. 2. cęli. 50. &. 59.

Natura entia quælibet habent aſcẽſum, & deſcenſum in ſuo eſſe. 3. de ani. com. 45.

Natura quæ ſurſum ſemper principalior eſt. 3. de ani. t. c. 57.

Natura dęmonia eſt nõ diuina. Ariſto. in libro de diuinatione ſecundùm quietem.

Naturalia omnia, aut ſunt propter aliquid, aut ſunt accidentia neceſſario conſequentia materiã. 3 de ani. tex. com. 60. idem. 2. phyſico, text. commen. 88.

Natura ſpecialis nullum habet eſſe, niſi in intellectu. 1. Metaph. cõ. 26. idem. 1. de ani. cõm. 8. &. 3. de ani. cõ. 18. 12. Meta. cõ. 4.

Nulla natura eſt media inter abſtractum, & materiale: hæc. n. duo cõtraria ęternum, & corruptibile manifeſtum eſt, quòd ſunt immediata 1. Metaph. cõ. 39 idem, 1. phyſico. com. vlti. &. 3. de anima in ſolutione tertiæ quęſtionis cõ. 5. &. 12. Metaph cõ. 25.

Natura eſt principium quoddam, & cauſa quęis & motus, eius in quò eſt, primo, per ſe, & non ſecundum accidens. 2. phyſi. tex. cõ. 3. Notanter dicitur eſſe principium: quia notat cauſam efficientem, quia principium proprie ſumitur pro cauſa agente & mouente. vnde Simpl. & omnes græci expoſitores aſſeruerunt principium poſitum in diffinitione naturæ ſtare pro cauſa efficiente: dicitur autem quoddã, quia et intellectus practicus ẽ de principiis efficientibus: non enim omnia quæ fiunt a natura fiunt: fiunt etiã nonnulla ab aliis cauſis, ſicut eſt intellectus & caſus: dicitur autem, & cauſa, quia natura non ſolum dicitur de forma cuius eſt agere & mouere, veruntamen de materia, cuius eſt pati & moueri. 2. de generat. & corrup. tex. cõ. 53. & quia ſicut dicit Cõm in. 2. phy. cõ. 1. aliqua corpora nãlia reſpectu alicuius motus habẽt principium actiuum tantũ, vt elementa in motu locali: nõ. n. habent principium paſſiuum maxime dum mouentur de potentia accidentali, quia non habent reſiſtentiam intrinſecam: non. n. diuiduntur in partem per ſe mouentẽ & in partem per ſe motam, ſicut animalia cum ſint ſolum compoſita ex prima materia & forma; & mã non poteſt eſſe ſubiectum motus. 5. phyſico. tex. cõ. 8. & iſta eſt ſententia eius. 4. phy. cõ. 71. vbi habẽt ꝙ elementa in vacuo non poſſunt moueri. & in. 8. phyſic. cõ. 30. &. 3. cęli cõ. 28, & alibi frequẽter: in motu autem alterationis habent principium paſſiuum, & non actiuum: & ideo principium in deſcriptione naturæ ſumit̃ ęquiuoce pro principio actiuo & paſſiuo. i. analogice, ſicut dicit, quia in deſcriptionib. nõ poteſt aliquis facere plꝰ iſto, & ĩõ cauſa, cum diſtinguatur a principio ſecundũ rõnem ſtat pro materia. Aut aliter dici põt, ꝙ principium dr̃ proprie, & cauſa proprie,

& ſicut principium ſtat pro cauſa efficiente,& ſecundum Cõm. etiã pro materia poſſumus ſumere cauſam pro cauſa finali : quia finis eſt cauſa cauſarum:& tunc poſſet ſubtiliter dici ꝙ cum motus poſitus in diffinitione naturæ ſit motus large ſumptus qui diffinitur I. 3.phyſi. vnde Ariſt.in principio. 3. phyſico. oſtendens rationem ordinis dicit,ꝙ quia in diffinitione naturæ ponitur motus. ideo oportet diffinire motum quid ſit,& patet quòd motus ibi ſe extendit ad generationem ſubſtantialem: & tunc poteſt dici ꝙ natura eſt principium effectiuum aut materiale, vt vult Cõmen. in aliis motibus proprie dictis:in motu vero generationis q rectius dicitur mutatio narura eſt cauſa ſ. finalis. vnde Ariſtote.in.2.phyſi.tex.com.14. dicit generationem eẽ,aut dici naturam : quia eſt via in naruram : denominationes enim in naturalibus fiunt a termino ad quẽ,& a fine.iuxta illud philoſophi in.2.de anima. text. com. 49.a fine vnumquodq; denominare iuſtum eſt. Aut aliter etiam dici poſſet,& eſt alia ratio,quia ſine dubio diffinitio iſta dicitur analogicè de ſuperioribus & inferioribus,& de principio paſſiuo & actiuo:ſicut de diuerſis motibus non dicitur ſecundum vnã rationẽ vniuocam:& ſimiliter neq; ſm vnam & eandem rõnem poteſt eſſe reſpectu motus & quietis. vnde in habẽtibus motum & quietem eſt cauſa vtriuſq;, & in habentibus motum tantum natura dicitur eſſe ꝓpriũ motus,& in habentibus quietẽ tm̃, dr̃ eſſe cã quietis, nam ſi quies ſumatur,vt eſt motus priuatio. ſicut dicit Cõm.in ſua media expoſitione ſuper.2.phy.&.9.Met.com.13. ita exponit Com.in.2.Meta.com. vltim ꝙ natura dr̃ eſſe ptincipium quietis in rebus, quæ qñq; tranſmutãtur,qñq; non:ita etiam dicit Cõm.in.2.cœli & mundi in com. 84.vbi dicit ꝙ, ſicut naturalis ponit naturam eſſe principium motus naturalis:ita ponit ꝙ ſit principium quietis in his quæ nota ſunt moueri. & quieſcere proprie non dicitur habere cauſam, aut principium,aut virtutem agentem,ſicut ſcribit Com.in vlti.cap. de ſubſtã. orbis ꝙ quies eſt priuatio, & non eſt potentia.vnde d. Ariſtot.quòd cum ſtellæ careant cauſis motus, quas habent corpora cœleſtia, de neceſſitate habent quietem infinitam,quæ eſt priuatio motus: & ſimiliter dicit ꝙ terra debet habere quietem infinitam, quæ eſt priuatio motus:quia caret agente motũ in ea infinitum. vnde dicit ꝙ quies non eſt per virtutem,ſed per priuationem virrutis. vnde.2.cœli. commen. 102.. medium non eſt cauſa quietis terræ ſed grauitas eius.& ſi medium eſt cauſa,non eſt inquantum eſt medium, ſed inquantum eſt medium corporis, quod circulariter mouetur, & ſi eſt cauſa, eſt remota;& melius eſt dicere ꝙ ſit cauſa ſeruans quietem,quàm cauſa agens;& ideo ly principium poſitum in diffinitione naturæ reſpicit motũ,& cauſa reſpicit a proprietate quietem. aut ꝑꝑ aliam rationẽ; nã corpora nãlia,quæ nãliter mouent,& nãliter quieſcunt, mouent vt quieſcant. vnde quies in talibus eſt magis nãlis quã mot⁹, quia ꝑꝑ qđ vnũquodq; tale & illud magis.

vnde

vnde elementa dum mouentur ad ſua loca de potentia accidentali, dicuntur moueri de potentia violenta, quia illa potẽtia accidẽtalis nõ inuenitur in eis, niſi paſſa fuerint violentiam: vt dicit Com. 3. cœli. com. 28. & 8. phyſic. com. 32. nam elementum in ſua naturali diſpoſitione debet eſſe in ſuo loco, & quã do eſt in ſuo loco, tunc quieſcit. & ideo ſi eſt extra ſuum locum naturale eſt ſibi moueri ad ſuum locũ: & hoc eſt quia elemento vis illata fuit vt eſſet extra ſuum locum. & ideo Cõment 4. cœli & mundi. in com. 26. & 31. dicit ꝙ diffinitiones grauis & leuis datæ per quietẽ, magis demonſtrant diſpoſitiones naturales & naturam eorum, quàm diffinitiones datæ per motum. tũc igitur principium reſpicit motum & cauſa quæ dicit finẽ reſpicit quietem: impoſſibile enim eſt, vt dicit Porphirius, Auicen. & Auer. iſtam diffinitionem intelligere niſi diuiſim, omnia enim iſta contingunt, quia non eſt vera diffinitio, nec vniuoce dicta ſed deſcriptio, vt inq̃t Albertus, eſt maioris manifeſtationis, quàm ſit nomẽ. Ex quo patet ꝙ principium nõ ponitur propter priuationemq́, vt dicit Albert' qui voluit formæ inchoationem eſſe in materia, & illa cum ſit priuatio eſt principium, ſed non eſt cauſa: nam talis aptitudo & forma in eſſe illo imperfecto non eſt ens in actu: oẽ autẽ quod agit, agit ſm ꝙ eſt in actu: & per conſequens nõ eſt principium alicuius motus talis priuatio: ſed ponitur principiũ, vel pro cauſa efficiente tantum, vt voluit Alexan. & Them. qui dixerunt ꝙ elementa nullius motus habent in ſe principium, niſi motus localis: plantæ vero omnium motuum habent in ſe principium excepto locali. animalia vero oĩum motuum abſolute. vel ſumitur ſm Cõm. pro principio actiuo & paſſiuo. ſed Cõm. non ponderauit: deinde de q̃uo ſumat cauſa, & oportet ſupplere ſicut diximus. & ſic teneo ꝙ diffinitio naturæ competit cęlo, & inferioribus analogicè: ſm enim naturam prius competit cœlo, ſed ſm famoſitatem prius cõpetit iſtis quę ſunt hic. diſtinctio habetur ex Auer. 2. Meta. com. vlti. & ideo vt dicit Porphirius, Auic. & Com. debet intelligi iſta deſcriptio diui ſim vnde ly, et, debet ſumi pro aut: in cœlo enim natura eſt principium ciens ſempiternum motum, in terra ſempiternam quietem, in cæteris motum & quietem. iſta eſt etiã ſententia Cõm. in. 9. Meta. cõ. 13.

Contra formã corporis in materia.

Alii autem, vt Simplicius exponunt etiam in cęlo eſſe quietem reſpectu centri, polorum, & axis, & ẽt quia cœlum quieſcit ſm totũ, quia non mutat locum ſm ſe totum, ſaltem ſm ſubiectum: & terra etiam mouet, quia ſi poneretur extra ſuũ locum moueretur, aut quia mouetur motu alterationis, mouetur ẽt ſm partes: poteſt etiam dici in cœlo eſſe quietem reſpectu partium: quia ſtellæ, quæ ſunt nobiliores partes orbis, non mouentur per ſe, vt demonſtratum eſt in. 2. cęli & mundi, prima tamen via magis placet. Similiter dico, quòd cum motus analogicè dicatur de locali, & aliis motibus natura, principaliori modo dicitur eſſe principiũ motus localis, & ſecundario aliorum motuum. Motus enim loca-

 lis,

lis, vt demonſtrat philoſophus in 8. phyſicor. tex. commento. 55. vſque ad 60. eſt prior aliis motibus natura, tempore, & perfectione. cuius argumento eſt, ꝙ Ariſto. in. 1. cęli & mundi, volens probare omne corpus phyſicum ſm naturam eſſe mobile ſm locū, probat illud ex diffinitione naturę, quę eſt principium motus, quod non procederet, niſi motus principaliter in diffinitione naturæ ſupponeret pro motu locali. & confirmatur: nam tenendo diffinitionem illam eſſe communem analogicè ſuperioribus, & inferioribus, oportet partes quaslibet in illa diffinitione eē cōmunes vtriſq;, aut ſaltem principaliores, ſicut eſt motus. ſed in nullo motu communicant cœleſtia cum inferioribus, niſi in motu locali. vt demonſtratum eſt in. 1. cęli & mūdi. & in lib. de ſubſtant. orbis. quia motus localis apparet principaliter in naturæ diffinitione, & alij motus conſecutiuè: impoſſibile. n. eſt intelligere aliter. dicitur autem eius in quo eſt primo, vt dicit lucidiſſimus Themiſt. quia principiū motus in ſcanno eſt, ſed nō primo, ſed primo eſt in ligno. dicitur autem per ſe, quia licet nauta in naui ſit primo, nam in nullo priori poteſt nauta eſſe quàm in naui, non tñ eſt nauta per ſe de intellectu nauis, neq; nauis de intellectu nautæ: talia enim ſunt prædicata, quæ per ſe alterum de altero dicuntur, vel quando prædicata ſunt accepta in ratione ſubiectorum, & ſunt cauſæ eorum. aut econtra, ſicut ſunt prædicata per ſe primi modi, & ſecundi modi, & ideo ponitur ly per ſe, per non ſm accñs ponit᷑ ad driam medici, qui licet primo, & per ſe habeat artem medicinæ, per quā eſt formaliter medic⁹, & curatiuus aliorum: tñ per accidens agit in ſeipſum inquantum medicus: hoc. n. declaratur ab Ariſto. in litera. Cōmen. autem aliter exponit, ſed melius placet expoſitio iſta græcorū.

Qui autem ad euitandam nugationem ordinant præpoſtero modo: vt ly non ſm accidens præponatur ad ly per ſe, & ly per ſe ad primum nihil eſt, quia, 7. primæ philoſophiæ tex. com. 43. ſiue ſuperi⁹ præponatur ſiue inferius, non propter hoc euitatur negatio. Et ideo oportet dicere iſtas tres particulas referri ad diuerſa, & ꝙ non habet iſtum ordinem, vt vnum ſit contrahens & aliud contractum, ſicut eſt in veris diffinitionibus in quibus totum refertur ad vnam intentionem. hoc etiam eſt in vniuocis, ſed in analogis & ambiguis oportet ad diuerſa compatare, ſicut diximus: ęquiuocatio. n. decepit iſtos.

Quod autem. d. Boeti. naturam hic diffinitam, & Albertus cum eo, non cōuenire ſuperioribus. ſed ſolum corporibus, quæ ſunt hic: qa motus cœli non eſt a natura, ſed a voluntate, & a principio ſeparato, tum etiam, quia natura non mouet motum infinitum. nec nā mouet corpus in ſuo loco cuiuſmodi ſunt in cœlo, quia infinitus eſt, & ſemper circa eundem locū mouetur. Dicimus cū ſupportatione hoc falſum eſſe. nā Ariſt. in. 1. cęli venaturus cęli ſubſtam quid ſit, & qualis ſit naturæ, ſumit illā ꝓpōnē ꝓ maximo fundamēto, vt dicunt oēs expoſitores, ꝙ oē corpus phyſicū eſt mobile ſm locum: vt patet in text.

cō

,cō.5. & probat illud ex naturæ diffinitione. fruſtra autem hoc feciſſet ſi naturæ diffinitiō ſuperiorib⁹ nō competit. & quod dicitur, ꝙ natura non mouet infinitum motum, neq; in ſuo loco. Reſpondet Commen. in diſputa. 13. in ſolu. 4. dub. ꝙ eſt verum de natura inferiorū, & ideo dicit ꝙ motus cœli non eſt naturalis, ſicut motus elementorū: & ita etiam dicit in. 2. cœli. com. 3. patet autem non obſtante, ꝙ motus cœli ſit voluntarius poteſt etiā eſſe naturalis: & ex parte orbis, qui concurrit, vt materia, ſeu melius, vt ſubiectum, & ex parte formæ, q̄ eſt intelligentia ſeparata, ſicut declarauit Cōmē. in. 1. cœli. com. 5. & . 2. cœli. com. 3. ex parte quidem orbis, quia cum ſit corpus ſimplex & cuiuslibet corporis ſimplicis ſit aliquis motus ſm naturā ſimplex, ſicut motus naturalis leuis eſt ſurſum, & motus grauis deorſum, ſic motus orbis cum ſit neutrum, neque graue, neq; leue habet potentiam naturalem, vt moueatur motu naturali circulari ab intelligentia cauſante in eo illum motum, & poteſt dici naturalis ex parte formæ, quia ex quo intelligentia licet ſit principium ſeparatum, non dependens in eſſe ab arte, nec conſtitutū in eſſe per ipſum: quia tamen eſt appropriatum principium in mouendo ipſum, ſicut forma eſt appropriata materiæ: ſic dicitur anima eius inquantum influit ſibi motum, vt dicit Cōmē. in. 2. cœli. cō. 3. & dicitur eſſe in eo, quia intelligentia ibi eſt vbi operatur, & illo modo dicitur eſſe coniuncta ſibi. & ſic cœlum vt eſt quodāmodo animatū iſto modo, dr̄ eſſe notū ex ſe. & iſta eſt ſententia Cō. in. 5. cap. de ſubſtant orbis. vnde etiam dici poteſt motus cœli eſſe naturalis ex parte animæ, & ex parte corporis, vt habet ipſe in. 8. phyſico. comm. 27. vbi dicit, quod motus corporis cœleſtis eſt ſimpliciter naturalis tā ex parte animæ, quàm ex parte corporis, non quòd velit Com. intelligentiam vere eſſe naturā, immo eſt ſupra animam, & anima ſupra naturam, ſed per viam ſimilitudinis & proportionis. quia ſicut forma materialis habet cauſare motum in ſubiecto proprio, ſic proportionabiliter intelligentia in orbe, & motus naturalis in cœlo, non eſt alius a voluntario. vt dicit Commē. 2. cœli. cō. 3. & fuit dictum Alexan. Quod aūt dixit Albertus & Egidius Roma. ly primū poſitum in diffinitione naturæ ſumi pro ꝓximo, ad excludendū vegetabilem & ſenſitiuam, quæ mouet per qualitates tanquā per inſtrumenta, & organa, hoc quidem ſtare non poteſt, quia tunc ſm iſtam rationem animalia, & plantę non dicerentur eſſe a natura. cuius oppoſitum dicit philoſophus in text. nec anima aliquo mō poſſet participare iſtā rōnē naturæ, quod eſt contra expoſitores grecos. Amplius, ſequeretur elementa in motu locali non haberent conterere per formā tanquā per principiū actiuū ꝙ eſt natura, quia motus localis licet cauſetur principaliter a forma ſubſtantiali, cauſatur tñ mediāte grauitate, aut leuitate accidentali. d. n. Cōm. 1. cœli com. 17. ꝙ grauitas & leuitas ſignificant habitus & formas, quæ ſunt principia mouentia principaliter, & ſignificant ēt qualitates. vñ

ſicut agens naturale nõ agit per eſſentiam in motu alterationis tanquam per principium proximum agendi; ſic in motu locali. Ariſt. n. in lib. de ſenſu dixit, ꝙ ignis non agit inquantum ignis, ſed inquantum calidus: ſiſr cũ natura ſit principium etiam alterationis & augumenti, vt. d. Cõm. in plantis & animalibus, & in talibus concurrunt qualitates, vt concauſæ, & vt inſtrumenta. non eſſent igitur iſti mot' naturales, cuius oppoſitum habeť in tex. & a Them. & ab Auer. in cõ. 1. Et ideo melius eſt exponere, vt græci, aut vt Cõmẽ. Et ꝙ quidam reprehendere voluerunt iſtam naturæ diffinitionem: quia natura videtur eſſe aliquid abſolutũ, & iſta datur per reſpectum nihil eſt, quia licet natura ſm rem nõ ſit niſi materia, & forma, quæ ſunt ſubſtantiæ quædam, & entia quædam abſoluta: tamen vt nãli conſiderãtur in reſpectu conſiſtunt. vt patet. 2. phyſico. 26. & ideo conſiderantur vt ſunt principia motus; quorum vnum eſt actiuum, & aliud paſſiuum: ſub rõnibus aũt abſolutis, & tranſcendentibus a diuino conſiderantur. ſed ſuus intellectus perfectus in relatione, ſeu reſpectu conſiſtit, vt a naturali conſiderantur. & quia nomen naturæ. d. reſpectũ principii, ideo in deſcriptione naturæ ponitur principium loco generis. nec obſtat ꝙ ſi principiũ ſumitur pro cauſa efficiente ꝙ cum efficiens, & finis ſint extrinſeca igitur non differunt eſſe in eo in quo ſunt, quia licet cauſa efficiens ſit extrinſeca a ſuo effectu: tamen poteſt eſſe intrinſeca in ratione qua ẽ forma, quæ ẽ pars eſſentialis nãti: forma enim eſt intrinſeca elemento, tamen eſt principium efficiens motum qui eſt effectus diſtinctus a motore: motor enim eſt de cauſis extrinſecis motus. 5. phyſic. commento. 3.

Natura quælibet forſan materiam habet. 2. Meta. tex. comm. vlti. vbi animaduerte, ꝙ vt ſcribit Auer. in com. ideo dixit forſan, ſeu ferę propter intellectum: intellectus enim qui eſt poſtrema perfectio hominis eſt abſtractus a mã. conſimilẽ modum loquendi habet philoſophus in. 6. primæ philoſophiæ. tex. cõmẽ. 1. vbi dicit, phyſica theorica quędam eſt, ſed theorica circa tale ens quod eſt poſſe moueri, & circa ſubſtãm, quæ ſm rõnẽ, vt ſm magis non ſeparabilem ſolum. vbi etiam Auer. ponderans ly ſm magis inqt „ & dixit in maiori parte pp intelle- „ ctum. conſimilem modũ loquẽdi „ habet philoſophus in prin. 1. de cęlo & mundo. vbi inquit, ſcientia de natura fere plurima videtur circa corpora & magnitudines, & horũ exiſtens paſſiones & motus.

Natura ſecũdum famoſitatem magis, ſeu prius dicitur de corporibus generabilibus & corruptibilibus, quam de corporibus cœleſtibus. 2. Metaph. commen. vltimo. Pro quo animaduerte quod natura, & naturæ diffinitio poſita in. 2. phyſi. dicitur ſecundum antiquos peripateticos de vtriſq;, ſcilicet corporibus generabilibus, & etiam de ęternis. quicquid ſenſerit in hoc Boetius, & Albertus. & dicitur ſecundum prius, & poſterius, vt ſcribit Commen. 2. phyſico. comm. 3. tamen animaduerte ꝙ iſta comparatio poteſt fieri duobus modis, vł ſimpli-

ſimpliciter, vel quo ad nos, ſeu ſm famoſitatem, & tunc ſi comparatio fiat ſimpliciter, & quo ad naturam dico, quòd natura per prius dicitur de cœleſtibus: eſt enim regula, ꝙ quando aliquod nomen dicitur de duobus, quorum alterum eſt cã alterius ſimpliciter, & per prius dr̃ de cã, & ꝑ poſterius ſm quid dr̃ de cauſato. ſicut eſt videre in. 8. phyſi. ab Auer. in cõ. 77. & in 7. Meta & in. 8. vtrobiq; in cõ. 7. cum igitur corpora cęleſtia ſint cauſæ generabilium & corruptibilium. vt. d. philoſophus in prin. lib. Metheor. ſic natura per prius inuenitur, & eius ratio ibi, quàm in corruptibilibus. ſed ſm famoſitatem, & quo ad noſtram cognitionem ſecus eſt, quia iſta ſunt nobis ꝓpinquiora, & magis operationes eorum, & proprietates iſtorum innoteſcunt nobis, quàm illorum. & ideo Cõm. dixit ꝙ iſta ſecundũ famoſitatem ſunt magis naturalia.

Natura eſt vlr̃ principium tranſmutationis in rebus tranſmutabilibꝰ per ſe, & eſt principiũ priuationis tranſmutationis in rebꝰ, quę qñq; tranſmutantur, & qñq; nõ. illa aũt quæ ſemper remanent eodẽ modo modorũ tranſmutationis. ſ. in motu locali, ęquiuoce dr̃ de eis nã & de aliis. Com. 2. Meta. cõ. vlti. Vbi clare potes inde colligere qualiter diffinitio naturæ ſm Cõm. non poteſt vniformiter intelligi nec copulatiuè, ſed diuiſiuè. & fuit etiã ſententia Porphirii, & Themi. in paraphraſi ſuper principio. 2. phyſi. vbi dicit, cęleſte & diuinum corpus ex cipio, in quo natura eſt principiũ ciens ſempiternum motum, non etiam cauſa, aut principium quie-

Qualis diffinitio naturæ ſit intelligenda ſm Auer.

tis. eandem ſententiam, vide ab Auer. in ſua media expoſitione, ſup libro. 2. phyſi. & in. 2. cœli. in com: 84. & in. 9. Meta. com. 13. de hoc tamen ſupradixi contra Albertum, & Boetium diffuſe.

Naturaliter inuentum in aliquo nõ inuenitur in quodam eius, & in quodam non, niſi hoc ſit verbis tantũ, non ratione. 4. Metaphy. com. 27. idem. 2. cœli. com. 59. &. 1. poſter. tex. com. 8.

Naturalis non diffinit ſine materia; neque ſecundum materiam. ex. 2. phyſico. tex. com. 21. vbi Ariſt. dicit in tex. ꝙ cum natura dupliciter dicatur, ſicut de ſymo, quid ſit intẽdimus ſic conſiderandum eſt: quare neq; ſm mãm huiuſmodi, neq; ſine materia. Quem locum ſanctus Thomas interpretans aſſerit duas fieri rationes. prima eſt, quia cum duplex ſit natura materia, & forma, & ſcientia naturalis ſit de natura, igitur de vtraq; nã cõſiderat. ſcđa ſcientia nãlis ita ſe hẽt circa nãlem, ſicut eſt de ſymo. ſed volentes ſcire quid ſit ſymum in diffinitione ſymi ponũt mãm, quæ eſt naſus, & concauitatem, quæ eſt forma: ſic etiam nãlis in cognitione nãlium, vtrunq; cognoſcit mãm & formam, & ideo cognitio nãlis non eſt ſine mã, neq; ſm mãm tm̃ quia oportet etiã cognoſcere formam. Themiſt. autem, Simplic. & Auer. volunt ſolum vnam ibi fieri rationem, ſicut prætendit ſeries, & contextus verborum, quod etiam euidentius appatet in græco idiomate, & Simplicius multum ſubtiliter introducit intentionem philoſophi ibi, quia enim in textu. 10. immediate præcedente di-

Annotatio pulchra.

ꝛetat ꝙ ex mathematicis quædam phyſicam lineam accipiunt, ſed nō conſiderant, neq; diffiniunt illam inquantum eſt phyſica, ſed inquantum mathematica, vt geometria: quædam autem aſſumunt mathematicam lineam, ſed non diffiniūt eam inquantum mathematica, ſed inquantum phyſica: cōſequēs fuit oſtendere quō phyſicus diffinit ēt phyſica, & aſſerit ꝙ eſt ſicut qui diffinit ſymum, in quo ponitur dum diffinitur, tam materia quàm forma, & licet diffinitio naturaliū nō ſit ſine materia, tamē naturalis nō per materiam diffinit, & cognoſcit compoſitum ex materia, & forma, ſed per formam. vnde lucidiſſimus Themiſt. in eodem loco dicit quare naturalis in diffinitionibus vtet materia, ſed diffiniet per formam. & Simplicius eandem expoſitionē ſequitur in illo loco, non enim litera græca habet notam excluſionis, vt litera arabica. propter quam Cōm. cogitur exponere ꝙ naturalis non ſm materiam tantum. ideſt ſine forma cognoſcit, & diffinit, quam expoſitionem ēt latini ſunt ſecuti. vnde nālia cognoſcuntur non per mām, ſed per formam: nā mā ēt ſubſtantia ſcibilis eſt ꝑ analogiam ad formam: forma aūt eſt origo cognitionis tam cōpoſiti quā materiæ, & eſt expoſitio multum ſubtilis & vera, ni fallor. Ex quo patet de mente Them. & Simpli. & omnium expoſitorum antiquorum formam eſſe quidditatē, ſed mā non eſt pars quidditatis, licet ſit pars eſſentiæ & mirū eſt de diuo Thoma, & Ioā. Scoto quō in hoc defecerint a vera, & antiqua doctrina peripateticorum: aſſerūt enim materiam & formam eſſe de quidditate, ſecuti in hoc Auicē. 5. Met. ſuæ, ſed ſecus ſe hēt res. Nā in conceptis cum mā differt eſſentia a quidditate, vt dicitur in. 5. de anima. tex. cō. 9. & 7. primæ philoſophiæ. tex. com. 41. forma enim eſt ratio, & quodquid erat eſſe rei, vt vbiq; locorum Ariſt. formam diffinit. ſicut enim ſcribit Cōm. 1. cœli. com. 92. forma autem eſt ſubiectum vniuerſalitatis, & iſte eſt intellectus cuiuslibet formæ, cum autē obiectum intellect⁹ noſtri ſit vle, forma ſola erit quodquid erat eſſe quod eſt intellectus obiectū. materia aūt, vt dicit Cōm. 12. meta. cō. 14. non habet intentionem alicuius cōis, aut vlis prędicabilis de pluribus. & ideo Ariſt. 7 Meta. tex. cō. 35. dixit materiam ſm ſe eſſe ignotam modo nihil dat quod non habet: & ideo materia inquātum ſm ſuam puram naturam conſiderat, non poteſt eſſe cognitionis principium, ſed ſi aliquo modo facit ad cognitionem, hoc eſt vt eſt ſubiecta formæ: & ideo materia, vt dicūt præfati viri, & eſt cum hoc ſententia Auer. in. 7. Metaph. com. 34. ponitur in diffinitionibus rerum naturalium tanquam vehiculum deferens quidditatem, ſed non qa ſit pars quidditatis. Sed tunc cōtra iſtam viam ſunt tres arduæ difficultates. & prima eſt contra Themiſt. quia dicit ꝙ naturalis vtetur in diffinitionibus materia, ſed diffiniet per formam. ſed hoc contradicit Ariſt. in. 1. de ani. tex. cō. 16. vbi ponit differentiam inter phyſicum, & dialecticum, Dialecticus enim (vt aſſerit) diffinit per formā, ſed phyſicus diffinit per materiā.

&

& Themiſtius dicit ꝙ phyſicus nõ diffinit p materiã, ſed per formã, contradicit igitur magro, & tunc perit dña inter dialecticum & phyſicũ, vt patet intuenti. Secunda difficultas eſt, quia ſi forma ẽ tota rei quidditas, & diffinitio nõ explicat niſi quidditatem. igr̃ diffinitio dẽt dari per ſolã formã, & ita mã non eſt neceſſaria in diffinitionib⁹. Tertia difficultas eſt q̃a tũc diffinitiões ſubãtum naturalium vñr eſſe per additamentũ. Nam ſi mã quæ ponitur in diffinitione cõpoſiti nõ eſt pars quidditatis cõpoſiti, igr̃ cadit vt additũ: & ita diffinitiones nãliũ ſubãtum non erunt diffinitiones ſimplr̃, ſed per additamentũ: ſicut ſunt diffinitiones accidentium. cõtra Philoſophũ 7. meta. tex. cõ. 17.

Ad primũ ſoluit̃ ꝙ ideo Themi. d. naturalẽ & ſi vti ẽ materia in diffinitionibus nõ tñ diffiniet p mãm, ſed per formã: pro quanto cõpoſitum & diffinitum cognoſcitur per formam, & non per materiã, quia materia ſm ſe eſt ignota: quicquid enim intelligitur, intelligitur ſm ꝙ eſt in actu 9. meta. tex. cõm. 20. vbi dicitur, inueniuntur aũt diagrãmata actu, forma autem actus eſt: materia autem eſt potentia, & potentia eſt ratio occultationis & ignorantiæ, non cognitionis, ſed Ariſt. vult naturalem diffinire per materiam ſenſibilem, & ideo non eſt cõtradictio inter Ariſ. & Them. quia non ſunt diſcordes in vna & eadem intẽtione materiæ, ſicut patet. Nec eodem modo vtitur ſeu accipit diffinire vterq;. nã Them. dũ dicit naturalẽ non diffinire per materiam intellexit tanq̃ per id quod eſt principium cognitionis, aut tanq̃ per id quod ſit quidditas, aut pars quidditatis, vtitur tñ materia in diffinitione tanq̃ neceſſaria in ratione vehiculi. Quõ aũt dialecticus dicatur per formam diffinire ſatis in theorematibus declaratum eſt. Ad ſecundam difficultatem r̃ndet Cõm. in 1. de anima. cõ 16. inquit. n. ꝙ qui in diffinitionibus rerum accipit materiam & demittit formam diminute accipit. qui vero ponit formam, & dimittit materiã, vr̃ dimittere aliquid quod non eſt neceſſarium in diffinitione verumtñ non eſt ita, quia forma in diffinitione debet ſumi cum diſpoſitionibus in quibus exiſtit. Pro quo ſcire debes ꝙ vt ſcribit Cõmenta. in. 2. phy. cõ. 18. formarum quædã ſunt quæ indiſcreminatim diffiniri poſſunt cum materia & ſine materia: & iſtę ſunt illæ formæ in quibus cõuenit mathematicus & naturalis, ſicut eſt magnitudo & numerus: linea. n. ſuperficies, & corpus, & eorũ propria: ſimiliter numerus, & accidentia propria numeri indifferenter diffiniri poſſunt & cum materia ſenſibili, & ſine. & ideo talia ab vtroq; conſiderantur. verum alia, & alia ratione, vt ibi dr̃. nam naturalis talia diffinit vt ſunt in materia ſenſibili, & vt ſunt termini corporis naturalis. ſed mathematicus diffinit illa abſtrahẽdo a materia ſenſibili. ſunt etiam aliud genus formarum, quod impoſſibile eſt ſine materia ſenſibili nec eſſe, nec diffiniri, & illud eſt appropriatum ſciẽtię naturali, ſicut dr ibi in tex. eſt cato & os. & 7. met. tex. cõ. 37. impoſſibile eſt hoĩem diffinire ſine carnibus & oſſibus. & Cõmen. ibidẽ cõ. 39 impoſſe eſt quidditates naturales

les intelligere ſine tranſmutatione & motu.i.ſine materia, q̃ eſt principium tranſmutationis: in diffinitionibus aũt entium mathematicorum, nõ apparet hmõi materia, quæ eſt principiũ trãſmutationis. vt dicit Cõmen.2.phy.cõ.19. licet bene in illis appareat materia intelligibilis: & ideo diffinitiones cõpoſitorum nãlium indigent mã, nõ qa mã ſit pars quidditatis: ſed quia cõpoſitum conſtituiť p formã talẽ quæ neceſſario habet eſſe in materia, & debet explicari ſicuti eſt. Ad vltimã difficultatem reſpõdetur ꝙ licet mã nõ ſit pars quidditatis, eſt tñ pars eſſentię cõpoſiti ex mã & forma: & ex materia & forã fit p ſe vnũ, ſicut ex põa & actu. 8.met.t.c. 35. ſed ex ſubto & accñte nõ fit p ſe vnũ, ſed fit vnũ p accñs: & iõ diffinitiones accñtiũ datæ per ſubm dicunť eſſe diffinitiones p additamẽtũ, non aũt diffinitiones ſubarum. Accedit ẽt ad hoc ꝙ ſubm eſt in diuerſo gñe ab illo, in quo eſt accñs, ſed materia eſt in illo gñe ſaltẽ reductiue ĩ quo eſt ipſum cõpoſitũ. Solutio igř oĩum rõnum apparet viſa & intellecta dřia inter eſſentiã & quidditatem in iſtis quæ cũ mã concipiuntur: hæc.n. viſa dřia ſoluit oẽm ignorantiam. vñ Cõmen. 7 meta. cõ. 21. ſcribit forma hoĩs eſt hõ vno modo, & forma hoĩs nõ eſt hõ alio modo, & eſt congregatũ ex materia & forma. vult dicere ꝙ ſi homo ſumatur pro hominis quidditate, forma hominis ſolum homo eſt illo modo: ſi vero homo ſumatur ſm eſſentiam, quia eſſentia hominis eſt congregatũ ex materia & forma, & pars illo mõ non eſt totũ, ſic forma hoĩs non eſt hõ.

Natura vniuerſalius vtitur Philoſophus, q̃ naturalis & etiam philoſophus diſputat contra negantes naturam, quod nõ facit naturalis. Cõmenta. contra Auic. 5. meta. cõ. 5. idem 2.phy.cõ.3.

Natura dř 1. de forma. 5. meta. tex. cõ. 5. idem 2.phy.tex.cõ.12. & 1.cęli.cõ.5. & 7.meta.39.

Natura diciť de generatione 5. metaphy.tex cõ.5. & 2.phy.te. cõ. 14.

Naturalis habet diffinire per materiam ſenſibilem. 6.meta.tex. cõ. 2. & 1. de anima tex.cõ.16.

Naturalis habet conſiderare de aliqua forma, videlicet, de illa quæ impoſſibilis eſt reperiri ſine materia. 6. meta.tex.cõ.2. idem 3. cœli.tex. cõ. 1. vbi dicitur oẽs ſubæ naturales aut corpora ſunt, aut cum corporib' gñantur & magnitudinib'.

Naturalis ſententia eſt ſpeculatiua & non operatiua. ibidem.

Naturalis ſcientia conſiderat de reb' mobilibus: mathematica aũt de rebus abſtractis ſm diffinitionẽ, ſed non ſm eſſe.

Naturalia ſunt in quorũ diffinitione apparet nã, & voluntaria sũt in quorum diffinitione apparet volũtas, diuina aũt ſunt, in quorum diffinitione apparet deus. 6. met.cõ.2.

Naturales formæ aut plures, aut omnes non ſunt ſine materia. Commenta. 7. meta.cõm.39. vide quare dixit, aut plures, in 6. meta tex. cõ. 1. vbi Philoſoph' hẽt conſilem modũ loquendi: inquit.n. Phyſica theorica q̃dã eſt, ſed theorica circa „ tale ens qd eſt poſſe moueri, & circa „ ſubam q̃ ſm rõnem vt ſm magis nõ ſeparabilẽ ſolũ. vbi Cõmen. „ ibi põderat ly ſm magis, ad præſeruandum ſed ab intellectu.

Natu-

Naturalis non ſolũ de materia, verũ etiã & de forma conſiderat magis. 7.meta.tex.cõ.39. idem 2.phyſi. tex.cõ.21.& 26.

Naturales quidditates non poſſunt intelligi ſine ſenſu & motu, ſed bene mathematicę.7.meta.tex.cõm. 37.& 39. vbi per intelligi intelligas diffiniri, vt notaui in contradictionibus nuper ęditis.

Naturalis conſiderat de ſubſtantiis ſenſibilibus inquantum ſenſibiles ſunt, ſed primus philoſophus inq̃tum ſubſtantiæ.7.meta.cõ. 39. 5. & 9.12 meta.1.5.6.& 29.

Naturalis ſcientia eſt philoſophia ſecunda ſm naturam, non ſm ordinem doctrinæ.Cõmen.7.meta.cõ. 39.idem 2.meta.cõ.3.

Naturalibus entibus propria eſt materia.7.meta cõ.39.& rõ eſt, quia naturalis eſt de his quæ ſunt in motu:oportet aũt intelligere materiã in re mota, vt dr̃ 2.met.tex.cõ. 12.

Naturæ nomen multiplex eſt 5.meta.tex.cõ.5.& vide etiam Themiſt. 2.phy.ſuper tex.7.

Natura quælibet congregata ex duabus naturis conuenientibus, neceſſe eſt vt ſit de natura componentiũ 7.meta.cõ.48.

Naturales ſubſtãtiæ ſunt ab oĩbus cõfeſſæ.8.meta.tex.cõ.1.& tex.cõm.2.

Contra diuũ Tho. Ex hoc patet ꝙ corpus mobile nõ põt demonſtrari in ſcientia naturali, quia ad per ſe nota & cõfeſſa ab oĩbus non erigitur demonſtratio. vt patet.2.phy.tex.cõ.6. cuius oppoſitum tenuit diuus Thomas.

Naturales ſubſtantiæ generabiles habent omnes cauſas.8.meta.tex.cõ. 12.idem in 2.phy.tex.cõ.70.

Natura in diuino, cęleſtiq; corpore eſt ſciens ſempiternum motũ, non autem eſt cauſa aut principiũ quietis Them.in 2.phy ĩ pricipio.

Natura eſt in gñe potentiæ.9.meta. tex.cõ.13. vbi Cõmen. in cõmẽto dicit probans hoc, quia natura eſt principiũ ratione principii eſt potentia, & potẽtia eſt genus eorum, quia continet naturalia & artificialia, potentia.n. vt d. Cõmen.ibi.dr̃ de naturalibus & artificialibus.

Natura & ars conueniunt in hoc ꝙ intendunt actum & non potentiã. 9 meta.tex.cõ.16.

Naturalis, accidẽtia & principia ſpeculatur entium inquantum mota, & non inquãtum entia. 11. primę philoſophiæ.capite.3.iuxta finem. idem 7 primę philoſophiæ. cõ. 9. & 1.phyſi.Cõmen. in ſuo prologo in principio, vbi intentionem declarat naturalis ſcientiæ. ex 6. primæ philoſophiæ.tex cõ.2.

Naturalis, ſcientia & a practica & a factiua altera eſt. 11.meta.cap.6.

Naturalis ſcientia eſt de habentibus in ſeipſis principium motus. 5̃.

Naturalis ſcientia ſciẽtiarum prima eſſet, ſi quidem naturales ſubſtãtiæ primæ entium forent, 11.meta. ca.6. idem 6.meta.tex.cõ.3. vide in proprio theoremate de hoc.

Naturalis habet dare cauſas mobiles, ſubſtantiæ materiales & mouẽtes, formales aũt & finales nõn põt 12.primæ philoſophiæ.cõ.6. vide in concordantiis.

Natura licet non intelligat aliquid, ĩñ rememorat ipſam de cauſis nobilioribus ea, quæ dñr intelligentiæ.12.meta.cõmẽ.18 authoritate Them.& eſt in p̃ria parte digreſſionis, vbi dicit ꝙ ſm Platonem hoc eſt aĩa mũdi q̃ fit ex dijs ſecũdis:& ſm Ariſt.eſt a ſole & orbe decliui, & ibi-

& ibidem prope finem cõmenti.cõfirmat hoc idem ex propria ſenten tia. vide pro hoc lucidiſſimũ Themiſt. in paraphraſi ſuper 1.phyſicę auſcultationis in expõne tex.81.de appetitu materiæ, vbi lquit: etenim veriſſimum puto q̃ dicitur prouidentiam fuiſſe quæ & turpi deſiderium honeſtatis & egenti opulentiæ quantum ſit ſatis iniecerit.

Natura quandoq; vtitur organo pp melius: quandoq; vero propter neceſſitatẽ eiuſcuius grã factum eſt. Gale.in 4.de vtil. parti cap.17.vbi de inteſtinis loquitur, & in hoc caſu 2.inſtrumentũ participat virtutem principalis agentis. vnde inteſtina hñt vim digerendi cibum virtute ventris, & venæ hñt vim tranſmutãdi ſanguinem virtute epatis, licet inteſtina non ſint organũ digeſtionis neq; venæ ſanguificationis, & hoc ibi Gale. aperte dicit. Et nota bene hoc, in quo caſu inſtrumentum põt attingere formã quę eſt ab agente.

Natura quod poteſt facere vno inſtrumento nõ facit duobus. 12.me ta.cõ.45.conſimile 1.phyſi cõ.59. vide exemplum in 2.de anima tex. cõ. 88. vbi philoſophus dicit q̃ natura vtitur aere reſpiratõ in duo opera, ſicut lingua in guſtu & locutione, idem in ſimili plerunq; inuenies in libris de partibus aĩalium, & a Galeno in libris de vtilitate particularum, & de iuuamentis membrorum.

Natura per multi iugam formarũ ſucceſſionem tendit ad vnum finẽ. Themiſt.2.phy.ſuper 78. idem habetur ab Ariſt. expreſſe in 5.de natura animalium.ca.de inſectis. idẽ habetur in 2. de generatione animalium, cap.5. Them. aũt dat exẽplum de herba, ſtipula, ſpica, & gluma, quæ omnia ad vnum finẽ tendunt, quod eſt triticum ipſum.

Naturam omnẽ & omnem ſubãm impaſſibilem ſm ſe optimũ ſortitã eſſe finẽ exiſtimandum eſt. 12. meta tex.cõ.48.

Natura eſſe, in plus eſt q̃ ſm nãm eſſe: nam ſunt.n. quædam res natura quæ ſm naturã eſſe non pñt, qualia ſunt vitia obleſioneſq́ue ab ipſa natura contractæ. Themiſt.2.phy. ſuper tex.5.

Naturales res in infinitum nõ perſeuerant in ſua natura niſi per accñs. ex lib. deſtruct. diſp. prima in ſolutione. 2. dubij.

Naturæ opus non eſt a ſcientia. ex lib. deſtructionũ diſpu. 3. in ſolutione primi dubij.

Naturæ actio neceſſario ẽ in ſua ſubſtantia, ſed non in volentis ſubſtantia. ibidem.

Natura igitur ſicita ſibi vult, vt ſiderum conuerſionibus & eorum numeris generationis & obitus numeret, ſed exquiſite id facere nequit propter materię indefinitionem & q̃ multa principia incidunt, quę generationes deſtructas ſm naturã & corruptiones impediant. Ariſto. in fine 4. de gene. anim. idem 2. de gener. & corrup tex.cõ.57. Inde patet nõ oĩa ex neceſſitate prouenire.

Naturæ opera ſi eſſent a ſapientia ſeparata ſeu remota, remoueretur cã ab oĩbus naturę effectibus. ex diſp. 9. in ſol. 3. dubij. idẽ 12. me. cõ.18.

Naturæ opera procedunt ſicut opera artis: & ideo concluſerunt Philoſophi q̃ a primo intellectu virtutes naturales procedunt: & ille eſt qui omnibus entibus ordinem dat. ex diſpu.

diſp. 10. in ſolone. 2. dubij.

Naturæ ordo & proceſſus hic eſt vt reſpectu inferiorum ſuperioribus vice formarum vtatur, reſpectu ſuperiorum inferioribus loco mãæ, Themiſt. 3. de aĩa. cap. 27.

Naturalis ſcientiæ octo ſunt partes ſm Ariſt. ex diſpu. 1. in lib. phyſicarum diſputationum. contra Algazelem, vt idem tenetin principio libri metheororum.

Naturalis philoſophiæ nõ eſt ramus medicina, neq; ſcientia de iudiciis ſtellarum, neq; phyſionomia. ibidẽ in phiſicis diſput. vbi ſupra.

Naturali ſcientiæ non ſufficit via diuiſiua per ſe, neque via ſenſus per ſe, ſed via compoſita ex vtraque via, ſcilicet ex diuiſione & ex teſtimonio ſenſus in enumerãdis ſpeciebus ſui ſubiecti in pleriſq; locis, vt in ſcientia de animalibus. Commentator in 1. de partibus animalium prope finem.

Natura quod aliũde dempſerit, vbi hẽt, reddere ad aliã partẽ ſolet. ex 2. de partibus animalium. cap. 14.

Natura plerunq; vtet̃ vnico inſtrumento ad plures actiones 2. de aĩa. tex. cõ. 88. & in 2. de partibus animalium cap. 16.

Natura raro aggregat in eandẽ ſpeciem animalium duo diuerſa adiutoria eiuſdem adiumenti pro conſeruatione. Cõmen. in 3. de partibus animalium cap. de cornibus & eorum iuuamentis,

Natura rem nobiliorem in melioribus locis cõſtituere ſolet, niſi quid maius impediat. ex 3. de partibus anim. cap. 4.

Natura interdum excrementis commode vtitur. ex 4. de partibus animalium. cap. 2.

Natura ab inanimatis continue ad animalia tranſit per ea quæ viuunt quidem, ſed non ſunt animalia ita vt parum admodum alterũ ab altero differre videantur propter ſuã propinquitatem. ex 4. de partibus anim cap. 5. idem Auerr. ibidem in cap. de duro teſtato. vbi dicit ꝙ natura ſemper mouetur ad medium anteq̃ transferatur ad vltimum extremum, aliter natura egiſſet quid inane. ſ. ꝙ eſſet priuata aliquo gñe & nõ perficeret ipſum: laudetur ergo deus ſapiens cognoſcens.

Natura vbi duob⁹. ad duo opera vti poteſt, nec aliud impeditur, nihil iſta le natura facere ſolet quale per inopiam ars excuſſoria obeliſco lichinium ex vera lucernaq; cõponit. attamen ſi id fieri non poteſt, tunc vno ad duo opera vtitur. 4. de partibus anim. cap. 6.

Natura ĩ profundo quod præcipuũ eſt ſemper collocat, quod non præcipuum vero in ſuperficie Gale. 1. de vtili. parti. ca. 17. intelligitur in viuentibus quæ ſunt hic: nã in magno mundo primus motor eſt in circumferentia magni orbis.

Natura rem minorẽ maiori potioriq̀ue addere ſolet: non autem maiorem nobilioremq; minori. ex. 4. de parti. anim. cap. 9. idem. 7. politicæ. vbi ſcribitur ꝙ deterius ſemꝑ eſt nobilioris gratia.

Natura ex his quæ fieri poſſunt, facere ſolet quod melius eſt. ex. 4. de partibus animalium cap. 9. idem 2. cœli tex. cõ. 34.

Natura nihil ſuperuacuum efficit. 4. de partibus anim. cap. 10. & 11.

Natura inſtrumenta ad officium, non officia ad inſtrumenta accommodat. ex 4. de partib⁹. ani. ca. 11.

Natura

Natura quãcunq; rem facit, aut q̃a
eſt neceſſaria, aut propter melius.
Ariſt.in 1.de generatione anima-
lium.cap. 4.

Natura in formatione fœtus quaſi pi
ctoris officio fungitur cum condit
& creat:pictor enim vbi lineis pri-
mum deſcripſerit animãtem mox
vario illinit colore ac perficit. &c.
Ariſto.in 2.de gener.anim. cap.4.
prope finem.

Natura in formatione membrorũ
procedit ſicut paterfamilias pru-
dẽs,qui nihil amittere ſolet ex quo
facere aliquid cõmodi poſſit, diſpẽ
ſatur aũt in cura rei familiaris ita
vt cibus optimus detur liberis,dete
rior ſeruis.&c.Ariſt.in 2.de gener.
anim.cap.4.prope finem.

Natura in maiori parte facit hoc ꝙ
in vno membro ſunt duo iuuamẽ
ta,aut tria, ſicut nares propter odo-
ratum & propter expurgandas ſu-
perfluitates. 2.Coll.cap.19.

Natura attendere videtur vt ſenſum
prouiſum curãq; diligentem erga
prolem parentes habeant,ſed in ge
nere deteriore hoc facit quouſque
pariant, in aliis quibuſdam etiam
quouſq; perficiant,prudentioribus
vero plus curæ mandatur, vt etiam
enutriant,poſtremo his quę prudẽ
tia iam maxime prædita ſunt,con-
ſuetudo,amor, & caritas in prolem
etiam adultam ſeruatur, vt homi-
ni, & quadrupedum nonnullis 3.
de generatione anim. cap. 2. Inde
ſcire potes quomodo natura de re-
bus nobilioribus maiorẽ gerit cu-
ram & ſolicitudinem.

Natura nulli fœminæ arma ad pu-
gnam, vireſq; exercendas tribuit.
Ariſto.in 3. de generatione anima
lium.cap. 10.

Natura & ars in rerum, concoctio-
ne ſemper inutile ab vtili ſecernũt.
Ariſt.3.de gener.anim.cap 11.

Naturæ effectus aut neceſſitate fiũt,
aut iuuamento. 3.Coll.cap. 30.

Natura & facultatem cuius dat & in
ſtrumẽtum:ſic.n.melius eſt. Ariſt.
in 4. de generatione anim. cap. 1.

Natura vnicuiq; excremẽto recepta
culum dat. ibidem.

Natura quodammodo eſt id quod
præter naturam eſt. Ariſto.in 4.de
generatione animalium.cap. 4. &
ideo lucidiſſimus Them.in 2.phy.
in expoſitione tex. 5. dicit ꝙ a na-
tura eſſe in plus eſt q̃ ſm naturam.
nam monſtra & priuationes a na-
tura eſſe dicuntur, licet non ſint ſe-
cundũ naturã: & ideo animaduer-
te ꝙ licet textus dicat ſm naturã:
hic tamen debet iſto modo capi
quo diximus.

Natura non poteſt vti in eadem ho-
ra excremento eodem pro duabus
operationibus diuerſis. Auer.4. de
generatione animalium.cap.de la-
cte:& elicitur ab Ariſt.ibidem.cap.
vltimo. vbi inquit,natura non tam
large profundere poteſt vt anceps
ſit, ſed ſi alterutram in partem ſe-
cernitur in alterã deſit neceſſe eſt,
niſi quid acciderit violentum.

Naturam ita ſubiecimus ex his quæ
cernimus ratione ducta vt neq; de-
ficiat neq; fruſtra agat quicquam
in ſingulis quoad eius fieri poteſt.
Ariſt.in 5.de generatione anima-
lium. cap.vltimo.

Naturæ nullus opus eſt in quo non
aliquid mirandum inditum ſit.pri
mo de partibus animalium. cap.vl
timo.idẽ pulchre declarat Gale. 3.
de vtilitate parti.ca. 10. verſus finẽ,
vbi pulchre probat etiã in iſtis ca-
ducis,

ducis rebus fulgere ſapientiã, prouidentiam, & potẽtiã inuictam dei.

Natura adeo ſenſim paulatimq; de inanimatis ad animata trãſit vt cõtinuatione ipſa lateat eorum confinium & medium vtrius nam ſit extremi. Ariſt. 8. de nã anima. cap. 1.

Et ex hoc collige contemplationem talium mediorum, quæ participant conditiones oppoſitorũ extremorum eſſe valde arduam, ſicut egregie notauit Simpli. in 1. de anima in expõne. 9. tex.

Natura ſępicule ſolet ſuos fines tanq̃ trãſgredi, proinde in aliquibus dubium ſit, animalia ſint an radices, radices an lapides. Them. 2. de anima. cap. 5. vide in 8. de natura animalium. cap. 1.

Natura magis proprie dicit̃ de formis ſimplicioribus q̃ de organicis, organicæ rectius dicuntur animæ. ex paraphraſi metaph. tract. 1. cap. de natura.

Natura apud medicos dicitur de virtute regitiua totius quæ eſt nutritiua, quia eſt ſimplicior inter oẽs virtutes: & ideo non põt transferre nomen naturę ad virtutẽ cordis. ibi.

Nani & pueri multum dormiunt, & habentes capita magna. ex libro de Somno & vigilia.

Neceſſarij entis diſpoſitio eſt vt nõ ſit per ſuam actionẽ, ſed actio eius eſt propter ipſum 2. phy. cõ. 82. vide 2. cœli. cõ. 17. & 21. & 12. meta. cõmen. 36.

Neceſſaria multa ſequuntur per ſe multa poſſibilia. vnde poſſibile eſt in ſignis vt propoſitiones eorũ ſint compoſitæ ex propoſitionibus poſſibilibus; & neceſſariis, ſed tñ neceſſe eſt vt maiores ſint neceſſarię, qm̃ hoc modo contingit ꝙ cõcluſio ſit neceſſaria. 7. phy. cõ. 2.

Neceſſaria multa habent cauſas. 8. phy. tex. cõ. 15.

Neceſſarium ſm̃ Auic. duplex ex ſe & ex alio. Cõmen. in paraph. 1. de cęlo vlti. cap. & 8. phyſi. cõ. 79. & 2. cęli. cõmen. 71.

Neceſſariũ ens nullam habet poſſibilitatẽ. 2. cœ cõ. 33. & 34. & 12. met. cõ. 39. & 9. meta. tex. cõ. 17. vide in concordantiis.

Neceſſarium eſt duobus modis ſm̃ Auicẽ. videlicet, ex ſe & neceſſariũ ex alio, poſſibile tñ ex ſe: & reputatur ꝙ iſta ſit opinio Alex. in quibuſdã ſuis tractatibus. 3. capite de ſubſtantia orbis, & ibi vide impugnationem iſtius dicti, & in 1. capite etiam. & 8. phy. cõ. 79. & in 12. primæ philoſophiæ. cõ. 41.

Neceſſarium non contingit aliter & & aliter ſe habere 4. meta t. cõ. 25.

Neceſſarium pluribus modis dicitur. 5. meta. tex. cõ. 6. & 12. meta. tex cõmen. 38.

Neceſſarium pro violento. ibidem.

Neceſſariũ eſt quod impoſſibile eſt aliter ſe habere. ibidem.

Neceſſarium quoddam eſt in naturalibus, & quoddam eſt in voluntariis. 5. meta. cõ. 6.

Neceſſarium ſimpliciter eſt duobus modis, quorum vnus eſt vt aliquid non poſſit alio modo eſſe per ſe: alter vero quod ſit propter aliud primus modus a modernis appellatur ineuitabile in eſſe, ſecundus vero a modernis appellatur debitum & neceſſarium per aliud. Cõmentator 5. metaphyſi. commen. 6. vbi per modernos intellige Auicennam, & Algazelem, & ſequaces iſtorum.

Neceſſitas dr̃ duobus modis 12. metaphyſi.

taphyſi.tex,cõmen.38.

Neceſſariorum quoddam eſt neceſſarium per ſe,& quoddam ꝑ aliud: iſta diffinitio nõ eſt vera niſi in motu cęli tm̃.non aũt in ſubſtantiis, vi de cõm.12,meta.cõ.41,

Neceſſitas eſſendi non eſt additum quid ſupra eſſe extra aĩam Imo eſt quędam proprietas in ente neceſſario, nullamq; infert additionem ſupra ipſius ſubſtantiam, & nõ aliud dicit niſi cauſæ remotionem, videlicet, ꝙ illud principium nõ eſt cauſatum ex aliquo ex lib. deſtr, diſp. 3.in ſol.14.dubii, vide in contradictionibus nuper editis.

Neceſſe eſſe quomodo fuit a ſaracenis & ab Auicenna probatum,& ꝙ via Auicē,ſit inſufficiens,& quæ ſit via demonſtratiua ad probandum neceſſe eſſe require in diſputa. 8.in lib deſtru.in ſol,1.dubij.

Neceſſarium eſſe non eſt denominatio negatiua,ĩmo affirmatiua conſequens naturam rei non habentis cauſam.ex diſputatione 8.in ſolone vltimi dubij,

Neceſſitas in rebus naturaliter ē duplex, vel ex materia vel ex fine. ex 1.de partibus animaliũ. cap. 1, ſm̃ tranſlationem Theodori, & ex. 2, phy.tex.cõ.87.

Neceſſitas eſt duobus modis, vnus eſt vt eſſentia primi ſit neceſſaria eſſentiæ vltimi,alter vt nõ ſit ex neceſſitate ſed propter melius, vt melius eſt eſſe duo q̃ vnum. Cõment, in 2.Coll.cap.8.de iuuamentis mēbrorum conſimilium,

Neceſſariũ dicitur tripl̃r, primo pro illo quod impoſſibile eſt vt ſit ſine eo ratione materiæ,vt animal ſanguineum impoſſibile eſt vt non reſpiret.2.modo pro violento.3.modo pro eo quod impoſſibile eſt aliter ſe habere,& iſto modo corpora cęleſtia dicuntur neceſſaria. ex paraph. meta,tract.1.cap.de neceſſario. vide etiam Ariſt.5,meta.cap.de neceſſario,

Negans principium negat pluralitatem & motum : quia principiũ eſt cauſa vtriuſq;.1.phy.cõ.8.ꝙ ſic intelligitur,quia principium relatiue ad principiatum:relatiua autē poſita ſe ponunt, & ideo ſi principium eſt principiatum eſt modo principium & principiatum ſunt multa: non .n. capit intellectus vt aliquid ſit ſuimet principium.2.de anima. tex cõ.47.& eſt etiam ſententia diui Auguſt.in 1 de trinitate. cap.1. nulla omnino res eſt quæ ſeipſam gignat vt ſit : quomodo autē principium ſit cauſa motus, patet ex deſcriptionibus principij poſitis in 5.primæ philoſophię. tex. cõmen. 1.in quibus ſemper apparet motus aut vniuocus, aut equiuocus, ſicut eſt cognitio, vt patet diſcurrenti.

Negationem vnam eſſe duorũ impoſſibile eſt quod non eſt in priuatione.10.meta cõ.19.

Negationes non inferunt pluralitatem in ſubſtantia negati,neq; relationes inferunt in ſubſtantia relati. ex libro deſtruct. diſputatione 5. in dubio vltimo, authoritate Algazelis & Auerrois, quia non ſibi contradicit in illo dubio, niſi de intellectu tantum, quod non ſignificat relationem in deo,ſicut ipſe Algazel peripateticis impoſuit,

Negatiiones quæ currunt curſu nominum priuatorum ſ. negationes quę ſumuntur in diſtinctione entium ab inuicem habēt ſine dubio cauſas,quæ inferunt illis entibus

illas

illas negationes. ex diſputatione. 7. in ſolutione. 4 dubii.

Negatio & priuatio differunt, quia negatio eſt ablatio alicuius ſimpliciter: priuatio autē eſt ablatio alicuius in aliqua natura terminata. 4. metaphy. tex. com. 4.

Nenufar authoritate Auenzoar a proprietate habet colericos pręſeruare a febre 6. Colli. cap. 11. vide etiam 7. Colli. cap. 11. de cura febris colericæ, vbi ad corrigendam ſcamoneam iubet exiberi cum ſyrupo de nenufare, & ſyrupo de pomis & maſticę: quia ſyrupꝰ de nenufare frangit qualitates primas ſcamoneæ. ſ. caliditatem & ſiccitatem, & cum hoc cōfortat ſua aromaticitate membra principalia: & idem operatur ſyrupus de pomis, & maſtix confortat & remouet nocumentum membrorū principalium. Et nota bene hoc in actu practico in medicinarū ſolutiuarum exhibitione, contra rudes.

Neotericorū more loqui eſt diſtinctus, & cum maiori indagine rem tractare: priſcorū vero more loq eſt cū paucitate īquiſitionis. Auerroes in paraphraſi 4. de cęlo ſumma prima. cap. 5. & elicitur ex textu com. 11. ibidem: loquens enim de antiquis dicit ꝙ modo magis nouo intellexerunt. vbi Commen. cō. 11. colligit ꝙ ſermo poſteriorꝝ debet eſſe acutior & rectior, & cauſa eſt in promptu, quia poſteriores viderunt dicta priorum & nō ecōtra. Dicit. n. Philoſophus in prīo primę philoſophię ꝙ philoſophia balbutiendo incepit; ars enim quolibet in ſui exordio ē cruda & īmatura, ſed maturaẜ poſtea, & deīde. paulatim decoratur & pficitur, ſicut teſtatur Auicenna in 7. ſuæ primæ philoſophię. cap. 2.

Nerui habent introitū in ſenſum & motum. 2. de anima. com. 116.

Nerui a natura triplici intentione ſunt diſtributi: alij ꝑpter ſenſum, alij propter motum, alij ad percipiendum cōtriſtantia. Galenus. 5. de vtilita. parti. cap. 9.

Nerui inter partes exāgues cauſam ſentiendi præcipuā obtinēt. Themiſtius primo de anima. cap. 14. ſuper tex. 52. cum hoc concordat Commentator. 2. de anima. com. 116. & medici omnes.

Neruus cō nō perueniat ad omnes partes carnis in quibꝰ fit ſenſatio, non poteſt dici ꝙ animal ſentit ꝑ neruum tm̄: patet autē de ſe carnē ſentire per omnes ſuas partes. ex. 2. de partibus animalium. in cap. de carne Cōmen. vbi ſubdit ꝙ nō debet dici ꝙ fiat ſenſatio per neruū ſine alijs membris: nam ſimile huius dicit Galenus de viſu ꝙ fit per duos neruos obticos: quamuis etiā ipſe dicat humiditatem glacialem eſſe membrum proprium viſus, & ſubdit ꝙ hoc erit ſi concedamus neruos inueniri in omnibus animalibus. ſed ſi non inueniantur nihil faciunt ad ſenſum niſi melioris notę gratię.

Neruorum iuuamentum ſm Galenum eſt ad deferendum ſenſum & motum voluntariſi omnibus mēbris. ſed ſm Ariſto. nerui non ſunt facti niſi ad temperandum calorē intrinſecum ad hoc vt det virtutē ſentiendi. 2. Colli. cap. 8. de iuuamentis membrorum cōſimilium, idem dicit ibidem vbi ponit iuuamenta carnis.

Neruus apparęt ꝙ naſcuntur ex cerebro

rebro eo quod non ſunt infixi in ipſo, ſicut dicit Galenus ibidem, vide in concordantijs nuper editis.

Neruus & cerebrum non ſunt principium ſenſus tactus.ſed in animalibus habentibus iſta contéperant organũ tactus,quod eſt caro.in.2. de partibus animalium.in cap. de carne Commentator.

Neruus ex humore mucori ſimili naſcitur & aliter Ariſto.3. de natura animaliũ. cap.5.cogita,quia facit pro opinione medicorum.

Neruus ignẽ non patitur cum vena patiatur,& inciſus ſolidari nõ poteſt. Ariſt 3.de nã aĩaliũ.cap.5.

Neruorum natura nõ ab eodem initio continua procedit,ſicut natura venarum. ibidem.

Nihil debet eſſe ocioſum in natura,nec etiam in arte. 1. phyſi.com. 50.idem 1.cæli. tex. com. 32.& 3. de anima.tex.com.45.

Nihil aliud ẽ cauſa generationis & corruptionis niſi materia propter non eſſe.i.priuationẽ, quæ eſt immixta in ſubſtantia eius. Commentator primo phy. cõmen. 79. & 1.& 3. capitulis de ſubſtantia orbis.& 1. cęli.com.20.

Nihil per accidens prius eſt in his quę ſunt per ſe.2.phy.tex.com.65. primo cęli. com. 14. 4. phyſi. 43. 4. metaphy.com.14.

Nihil quod ẽ de natura incorporea habet quantitatem.4.phy.com.10.

Nihil recipit ſe neque, per ſe neque per accidens.4.phy.tex.com.26.& 27.

Nihil ad numerũ nullam habet rationem.4.phy.tex:com. 71.

Nihil dicit͛ tranſmutatũ niſi qđ ẽ in fine trãſmutationis.6.phy.t.c.57.

Nihil corrumpitur in nihil,& nihil ex nihilo generatur.3.cęli. cõmẽ. 52.idem 1.phyſi.tex.com.34.

Nihili,ſeu non entis nullę ſunt differentię.4. phy.tex com.67.

Nihil ſimpliciter intelligitur duob° modis,aut quod non eſt ſubſtantia & eſt aliquod aliorum pdicamentorum,aut quod non eſt ſubſtantia nec aliquod aliorũ predicamentorũ, 1. de gñatione & corr. tex.co.11.

Nihil eorũ quę a natura & ſm naturam ſunt inordinatum eſt. natura enim eſt cauſa omnis ordinationis.ex.8.phy.tex.com.15. Vbi aduerte quod in plus ẽ aliquid eſſe a natura & eſſe ſm naturam:nam non ſolum habitus & diſpoſitiones cõuenientes & formæ a natura ſunt, verũetiam priuationes & monſtra & corruptiones a natura ſunt.ſicut notat pulchre Themiſt. in 2.phy. & Simplic. in expoſitione tex. cõ. 5. & ideo Philoſophus animaduertens ad hoc dixit, nihil eorum quę ſunt a natura & ſm naturam .i.ſm naturalem & conſuetum ordinem naturę eſt inordinatũ.quia bene aliquid a natura genitum poteſt eſſe inordinatũ.nam quid generat nutrit,& auget monſtra niſi natura? ſed talia & ſi a natura ſint, non tñ ſunt ſm naturã genita impedimento naturę adueniente pp materiam.& ideo Commentator ĩ cõmento dicit illã propoſitionem quę a natura ſunt eſſe ordinata,habere veritatem vt in pluribus: ſed raro illa propoſitio fallit,ſed cũ limitatione Philoſophi ſemp vera eſt. Et ex illo loco,patet quid ſit dicendũ ad q̃onem fieri ſolitã in fine 2.phy.a doctoribus quęrentib° vtrũ mõſtra ſint a natura vl' a caſu: aliqui enim vt Burleus diſtinguũt demõſtro,qđ poteſt bifariã ſumi, vel

vel pro aggregato ex Idiuiduo alicuius ſpeciei & monſtruoſitate, & ſic dicunt talia non eſſe effectus naturæ, alio mõ ꝓ indiuiduo cui accidit illa mõſtruoſitas & ſic ſunt a natura. Nõnulli aũt dixerunt eſſe a natura vſi. alii cõuerſo modo ꝙ ſunt a natura particulari. Nos aũt iuxta peripatheticorũ doctrinã dicimus iſta a natura fieri, nutriri, & augeri, ſed non ſm naturã: etiam monſtra quæ non ſm naturã fieri dñr poſſunt dici a caſu eẽ facta ſed non a fortuna. ſicut docuit nos Philoſophus in 2.phy.tex. cõ. 65. vbi ponit differentiã inter aliquid eſſe a fortuna & a caſu. vbi dicit, maxime aũt a fortuna eſſe eſt ſeparatũ in his quę a natura fiant, cũ.n. aliquid extra naturã tunc nõ a fortuna, ſed magis a caſu factũ eſſe dicimus: ſed tñ eſt hoc alterũ: illius.n. cauſa exterius eſt. iſtius autẽ interius. Vbi animaduerte ꝙ mõſtra & ſi a caſu, dici poſſunt facta fuiſſẽ & nullo modo a fortuna, tñ ꝓprie loquẽdo talia etiã a caſu nõ ſunt, quia effectus caſualis proprie ſumti cã eſt extra, ſed monſtruoſi effectus cã eſt intra, quia materia ẽ ex ſui ſuperabundantia, vel defectu, vel ex ſuis qualitatiuis & quãtitatiuis diſpoſitionibus, cã monſtrorũ & materia eſt ex cauſis intrinſecis. & ideo large dñr a caſu eſſe, ſed ꝓprie ſunt a natura, ſed nõ ſm naturam facta: ita notãt greci, & Commen. in verbis obſcuris ibi dicens ꝙ iſte eſt alius modus naturæ, &c.

Nihil paritur ſm quod eſt vnum. 9. metaphy. tex. com. 2. vbi Commẽ. dicit ꝙ Ariſto. per hoc intendebat declarare ꝙ in re ſimplici non eſt paſſio neq; potẽtia omnino: & ꝙ illud in quo eſt potentia eſt compoſitum: & fuit antiqua ſententia diuini Hippocratis in libro de natura humana. vbi ſcribit quod ſi homo eſſet res vna non vtiq; doleret neq; pateref neq; corrũperef, quia ſicut dicit nõ inueniref aliquid qđ faceret eum dolere, & pati, & conuerti. Hoc etiam conſonat dictis Galeni in principio libri de morbis & accidẽtibus inueſtigantis numerum morborũ. vbi habef ꝙ qa corpus compoſitũ eſt ex contrarijs elementis hñtibus poteſtatẽ cõmiſceri, & mutari, & ad ſeipſa cõuerti, & paſſionib⁹ ſubijci eſt corpus corruptibile, & mutabile, & paſſibile, nõ ſolũ ex natura cõpoſitionis, vt aſſerẽbat Democritus ex atomis indiuiſibilibus faciens cõpoſitionẽ, ſed ẽt ex nã cõponentiũ, & ideo d. ꝙ ſi corpus eẽt ſimplex nõ recipet magis, nec min⁹, nec mel⁹, nec pi⁹ ſ3 ſi ex diuerſis ptib⁹ fuerit cõpoſitũ & ad ſe inuicẽ paſſibilib⁹ multa diuerſa ſibi erũt aliis alia meliora.

Nihil ex non ente fieri, & omne ex ente fere, omniũ eorũ qui de natura eſt cõmune dogma. 11. primæ philoſophiæ. cap. 5. iuxta principium. idem in 1. phy. tex cõ. 34.

Nihil eorũ q̃ natura fiũt fit ab arte, nec econtra. Cõmenta. authoritate Alexandri in 12. primę philoſophiæ. cõm. 13. Ex quo videtur ꝙ ars alchimiæ non ſit poſſibilis.

Niſi in ſcientia naturali demonſtraretur modus entium ſeparabilium non eſſent niſi ſc entia doctrinalis & nãlis. 1. phy. cõ. vlti. Quod quõ ſit intelligẽdũ vide I theorematib.

Niuis & pluuię locus eſt vnus & materia vna, ſed differunt per diuerſitatem agentis, quia frigiditas ge-

nerans niuem eſt intenſior,& frigiditas generans pluuiam eſt remiſſior. 1. metheororũ.cap.4.

Nigrum eſt albi priuatio vt lucis tenebrę. 10. meta.teſt.cõ.7.

Nobile modicum nobilius eſt multo ignobili. 2. cęli. com. 60. & fuit ſententia Ariſt. in primo de partibus animalium.cap. 5. vbi ſcribit.
» Res enim illas ſuperiores tametſi
» leuiter attingere poſſumus, tamen
» ob eius generis excellentiã cogno-
» ſcendi,magis oblectamur, q̃ cum
» hęc omnia iuncta nobis tenemus:
» quẽadmodum quãlibet partẽ minimamq; corporis noſtrarũ puellę delitiarũ vidiſſe gratius & iocundius eſt,q̃ cęterorum hominũ mẽbra tota perſpexiſſe & contrectaſſe. conſimile elicitur ex primo de anima,tex.com.primi.

Nobilitas eſſendi in intellectib' abſtractis non acquiritur per actionẽ 2. cæli. cõmen.62. & habet ibidẽ tex.commen.64.

Nobilitas abſtractorũ conſiſtit in ſeipſis,ſed nobilitas alioiũ entium cõſiſtit ĩ actione eorũ. 2. cęli. c.62.

Nobilius ſemper prius eſt viliori. 3. meta. tex. com 11.

Nobilitas nõ accidit formis niſi ſm ꝙ ſunt finis. 2. phyſi. com. 74. conſimile habetur in 2. primę philoſophiæ,tex.com.8. vbi dicitur, ꝙ facientes infinitũ latẽtes auferũt boni naturam. vbi Commen. in commen. notat ꝙ bonum in entibus non eſt niſi ꝑpter cauſas finales Vbi animaduerte ſm Philoſophũ in eodem loco. v 3. 2 phyſi. 74. ꝙ tunc forma habet rationẽ finis,q̃n res ab ea habet dignitatem & nobilitatem non ſimpliciter ſed ſm naturã vniuſcuiuſq; rei: dignitas. n. ſimpliciter & perfectio & nobilitas ſimpliciter, vt notant ibi expoſitores,& etiam Commen. in 5. primę philoſophiæ in cap. de perfecto, nõ eſt niſi in primo principio quod deus eſt. Et aduerte ꝙ licet in naturalibus forma & finis veniant mul totiens in vnum ſm ſubiectum & dno ſm rationem: alicubi tamen ratio formę,& ratio finis ſeparantꝰ, ſicut eſt in mathematicis, vbi ſolũ eſt ratio formæ & non finis, quia ĩ immobilibus non eſt ratio boni, neq; finis. Sed dices, q̃ũo ſciri poteſt per regulam neceſſariam quã do iſta ſeparantur & quando non? Ad hoc autem Alex. & Themiſti', quos etiam Commẽtator ſub verbis obſcuris ſequitur, dixerunt, ꝙ hoc patet ex diffinitionib' rerum: nã cum diffinitio exprimat formã & rei quidditatem: quotiens propoſita diffinitione ſtatim apparet rem tali modo melius eſſe q̃ quouis alio modo, tunc forma illa non ſolum forma, verum etiã finis rationem obtinet: ſed quoties propo ſita diffinitione rei non ſtatim apparet rem illam melius hoc modo ſe habere q̃ alio, tunc res illa ſolũ forma eſt, & nullo modo finis. Et hoc videre licet in diffinitionibus rerum naturalium, quia poſitis rerum diffinitionibus apparet rei dignitas & nobilitas, ſm quã res totaliter ſe habent quàm aliter, vt ex hominis diffinitione dicente hominem eſſe animal rationale mortale apparet ꝙ melius eſt hominẽ habere cõplexionẽ maxime tẽperatam & remotã ab excellentijs cõ trariorum ſicut eſt de facto, q̃ alio modo: molles enim carne ſũt apti mente & ratiocinio. vt patet ex. 2. de

de anima,tex.com.94. ſimiliter ex
diffinitione auis,videlicet, ꝙ ē ani-
mal a prædominio aereū manife-
ſte apparet ꝙ melius eſt aues habe
re alas quā carere alis. Sed ex diffi-
nitionibus rerum mathematicaꝝ
non ſtatī apparet quare res melius
ſit iſto q̄ alio ſe habere mō, vt poſi
ta circuli diffinitione & quadrati
non ſtatim apparet quare melius
ſit circulū hoc q̄ alio ſe habere mo
do. vnde Themiſtius ibi dicit, non
enim queadmodum ex hominis,
equi, plantarū diffinitione ſtatim
oſtenditur quid ſit in illis ſpeciebꝰ
optimū pręſtantiſſimumq;, ita in
mathematicis euenit: quis.n.non
derideatur ſi pergat probare meliꝰ
circulo eſſe vt lineæ a centro profe
" ctę pares ſint aut quadratę vt illę
" quę quadratum obambulant? Qđ
" etiam animaduertens Cōmenta.
" inquit ibi in cōm. 74. forma in re
" bus naturalibus eſt vt ens ſit in ſua
" diſpoſitiōe nobiliori ſm quod eſt
" illud ens, non nobilius ſimpliciter:
" nobilius.n.in eſſe non eſt nobilius
" ſimpliciter: & dixit hoc vt notifi-
" cet ꝙ forma non ſequitur naturā
" materię neceſſario, vt opinati ſunt
" antiqui naturalium, ſed natura in-
" uenit eam pp hoc ꝙ ens ſit in ſua
" natura nobilius: & ideo forma quę
" ſequitur naturā entis, nō eſt dicta
" nobilior, vt forma mathematica:
" non enim dicimus ꝙ ex hoc ꝙ li-
" neæ exeuntes a centro ad circunfe
" rentiam ſint æquales vt circulus
ſit nobilior, ſed hoc contigit na-
turæ circuli, & ideo nobilitas non
inuenitur in formis mathemati-
cis. hæc enim .ſ. nobilitas non ac-
accidit formis niſi ſecundum qđ
ſunt finis, hæc Commentator.

Sed tunc eſt maxima difficultas,
quia Ariſto. in 13. primæ philo-
ſophię ī fine primi capituli. īquit.
bonū autē & in immobilibus dicē
tes nihil mathematicas ſciētias di-
cere de bono aut optimo mentiun
tur: dicunt enim & demonſtrant
maxime, non enim ſi nō nomina-
tum: opera autē & rationes oſten-
dunt &c. quod animaduertens A-
uer. in 3. primæ philoſophiæ. cō.
3. exponens dictū Philoſophi. ibi-
dē aſſerētis in mathematicis nō eē
rationē finis neq; boni, īquit, ꝙ ip-
ſe dixit ꝙ ordinatio numerorū &
magnitudinū inuenitur in eis, &
indiget hoc perſcrutatione, vbi in
eodē loco dicit Cōment. ꝙ in im-
mobilibus non inuenitur bonum
per ſe. & ponderans hoc Commen
tator dicit & dixit per ſe, quia po-
teſt contingere vt in rebus mobili-
bus ſit bonum, ſed non per ſe. vn-
de ſm ꝙ mihi videtur, tunc in ali-
quo obiecto ſcibili inuenitur ratio
boni per ſe, quando ex ratione &
diffinitione dante rei quidditatem
ſtatī apparet rei bonitas, & ꝙ me-
lius eſt rem illo, quam alio modo
ſe habere, ſicut apparet ex diffini-
tionibus rerum naturaliū, vt dixi-
mus: ſed qñ ex diffinitione talis rei
non ſtatim hoc apparet, tunc ſi
in tali obiecto ſit aliqua bonitas,
hoc non eſt per ſe, ſed accidit: nam
non eſt dubium ꝙ in figuris ma-
thematicis eſt ordo & nobilitas. nā
in 2. cęli. tex. com. 12. demonſtra-
tur circulū eſſe nobiliorē & perfe-
ctiorem omniū figurarū, quia tñ
illa nobilitas non euidenter etiam
immediate apparet ex circuli dif-
finitione, vt dicit Themi. & Cōm.
ideo contingit naturę eius: iſta nō

fallor ē peripateticorū ſnīa in hac re,q̄ non niſi maximo labore,& in non paruo tempore mihi īnotuit. Et aīaduerte etiā vnum quod etiā alias in cōtradictionibus memini me annotaſſe,qđ refert dicere ī entib' mathematicis nō eſſe rōnem boni, & refers dicere ſcīas mathematicas nō habere rōnem boni, qa primū uerū eſt, & ſm eſt falſū: nam entia mathematica & nālia non ſunt diuerſa ſm ſubiectū, ſed ſm rōnem:& ideo eadē forma,vt ī mathematica ſcīa conſideratᷣ, h; ꝓciſe rōnem formæ & non habet rationem finis, & ſic abſtrahit a rōne boni,ſed vt ī naturali ſcīa cōſideratᷣ vtroq; modo cōſideratᷣ, & ideo vt ē finis intētus ab agente ſic habet rōnem boni,ſed ſcīę mathematicę cū ſint ſm peripatheticos de numero ſciarum ſpeculatiuaꝝ, ſic ſunt de numero bonorū, & ī eis ē ordo,& ex earū cognitione ītelł̄s perficitᷣ,& nō ſolū exercetᷣ,vt voluerunt Platonici,vt notauit Amoni' ſuper porphirio. Amplius dant pluribus artib' ſubalternatis multa principa &conferunt ad multa, vt alibi notauimus. Sed tunc eſt difficultas qūo poteſt eſſe nobilitas in habitu ſcientifico ſi nō inuenitur ꝑ ſe nobilitas & pfectio in obiecto. Niſi eſſet ꝙ habitus ſciētificus nō depēdet ab obīto tanq̄ a cā totali,& ideo pōt aliqua participare ex alia rōne q̄ ex rōne obiecti: licet.n.habitus ſciētificus in certitudine & abſtractiōe depēdeat ab obiecto,vt patet in 1. poſterio. in illo cap. certior aūt ſcīa ē altera:altera tū in nobilitate nō ſemp ab obiecto depēdet,licet hoc pleruq; contingat. vt elicitᷣ ex prīcipio libri de aīa,& ex.2.primę philoſophię.text. cō.2.ſed illud ē verū vt frequētius: ſed nō credo illud ſemp verū eſſe, ſicut eſt in caſu. Et tu cōſidera diligentius, quia non eſt poſteris pręcluſa via ad altiores ſpeculationes.

Nobilius nō tendit deſiderio in vilius.12. primę philoſophiæ.tex.c. 30.& habetur in 7.politicę, vbi habetur ꝙ vilius ſemper eſt nobilioris gratia.

Nobilitas rerū compoſitarū ſe inuicem excedentiū non attenditᷣ niſi penes paucitatē cōpoſitionis &propinquitatē ad primū ſimplex ī illo gn̄e.12.primę philoſophię.cō.51. vbi patet perfectiones rerū attendi penes proximationem ad ſummū contra Sophiſtas.

Nobile in omni gn̄e eſt ſimplex.& indiuiſibile,& ſingulare, & per ſe extra cōpoſitū.ſ.ꝙ ſubſtātia entis nō eſt in cōpoſitione: ſicut calidū ſimplr̄ eſt ignis, cui nō eſt admixtum aliud corpus,ꝑ quod fiat modici caloris.12.prīe philoſo. c 51.

Nobile id eſt qđ ex bono ꝓdiit gn̄e, generoſum vero qđ nō a ſua natura degenerauit. primo de hiſtoriis animalium.cap.1.

Noctes plenilunij ſunt tepidiores. ex 4.de parti.anima.cap.5.

Nomen libri phyſicorū eſt auditus nālis,vel ſermo nālis, vt Cōmen. in prologo. ſed allegat extraneam cām:melius gręci vt Simplicius. Nā ſcriptorū Ariſt. duæ ſunt ſpēs, vna earū q̄ exteriora nominabat, & de hoc meminit Ariſt. in 1. cęli & mundi.tex. cō. 100. quales erāt hyſtoricę & rethoricę meditationes,& demū oīa ea q̄ minus tum curę,tum diligentię indigebant.altera eorū q̄ auſcultatoria nūcupabat

bus,in q̄bus philoſophia remotior ſubtilior agitabat̄, ex quoꝝ nūero eſt iſte liber. Aduerte ēt ꝙ ab Ariſto. nuncupat̄ prim⁹ ſermo n̄alis, vt patet in 1.cęli.tex.c.20.dr̄ ēt in ſpeciali lib.de pr̄icipiis et de motu.

Nomina ſynonima nō vſitantur in doctrina demonſtratiua. Aueit.1. phy.cō.1.& 4. phy.com.129. 1.cęli.com.1. huius ratio(ni fallor)eſt, quia nihil debet eſſe ſuperfluū in ſcientia, in hoc enim ita ē de arte, ſicut de natura, prout ſcribit Cōmen.1.phyſi cōmē.50 & ideo dixit Linconienſis ꝙ mos eſt ſapientum verba onerare ſententijs. Nota tñ ꝙ ad exponendū licet quandoq; vti noībus ſynonimis,vide ꝑ hoc Auer. 4.phyſi.com.45. notanter aūt appoſuit in doctrina demōſtratiua,q̄a in arte poetica,aut oratoria hoc non ſolum licet, immo eſt neceſſariū. & Plato aſſeruit nō eſt habēda de noībus cura quibus magnarū rerū cura proponitur, vt recitat Gale.2.de diffe.feb. cap.7.

Nominū nō eſt magna ſolicitudo habenda. 1.phy.com.1.idem Themiſtius 1.de anima.cap.19. Plato nis etiā ſnīa fuit ſi nomina neglexerimus magis diuites prudentia ad ſenectutē perueniemus.Galen⁹ refert in 4. de vtilit. parti. cap.13. vide qūo ſit intelligendū in cōtradictionibus nuper editis.

Nomen dictū de aliquibus ſimpl'r & ſm prius:de alijs vero dicit̄ ſm quid aut per poſteri⁹: illud de quo dr̄ per prius eſt ſemper cauſa poſterioris.8 phy.com.77.

Nomina ſeptimo die pueris imponuntur:plures enim ante ſeptimū diem conuulſione intereunt. 7. de natura animaliū,cap.vltimo.

Nomē cognitionis & ſcīę non ſunt noīa ſynonima, quia ſcīa demonſtratiua nō vtitur noibus ſynonimis.conſimile 1. phy.tex.cō.1.

Nomē priuatiuū tria ſignat, aut.n. mōſtrat priuationē intētionis q̄ demōſtrat nomē habit⁹, vt cū dr de cęco ꝙ eſt non hñs viſus, aut diminutionē viſus vt demōſtrat hoc nomen debilis viſus,aut malū viſum vt videat phātaſmata. 3. cęli.c.25. & ē ſimile diſtinctione medicorū de opatione lęſa q̄ dr̄ tribus modis aut diminute,aut corr. aut ablate.

Nominū quędā dicūtur equiuoce, & quędam ſm prius& poſterius. 1. de gn̄atione. tex.com.44.

Nomē in rebus n̄alibus 1.dr̄ de forma:& ſcd̄ario de cōgregato,in artificialibus vero ecōtrario.quia primo dicit̄ de materia, & ſcd̄ario de cōgregato.2.de aīa.com.8.

Nominū expoſitio in ſcīa diuina ē pars illi⁹ ſcīę,ecōtrario ei qd̄ eſt in alijs ſcīētijs:q̄a in alijs ſcīētiis exponunt̄ noīa apud vnamquāq; cōſiderationē in vnaquaq; q̄ſtione,ſed in ſcīa diuina exponūtur noīa in vno tractatu. v3. in 5. meta. non ad diſtinguendū nomē,ęquiuocū, ſed in nūerando intētiones de quibus cōſiderat iſta ſcīa. Auer. 3.metaphy. com.1. & idē.5.meta.com. 1. cōtra Nicolaū peripateticū.

Nomina denominatiua ſignificant vnum compoſitum. 3.metaphyſi. com,16. vide etiam 1.phyſi. com. 25.vide in concordantijs.

Nomina denominatiua ſignificāt ſubſtantiam & accidens, quarto metaphyſi. com. 3. & 3. metaph. cōmen. 16, vide tamen quid 1. ſignificet Auer. quinto metaphy. cōmen. 14. contra Auicennam.

Nominibus non ſignificantibus au ferretur adinuicem diſputare:ſecũ dum veritatem autem & ad ſeipſum.4.metaphy.tex.com.10.

Nomen quod ſignificat vnam intẽtionem, neceſſe eſt quod ĩponens illud nomen ad ſignificandum illam intentionẽ intelligat illam intentionẽ: qui enim non intelligit vnam intentionem,non poteſt ponere nomen oĩno 4.meta.t.c. 10.

Nomina denominatiua q̃ prędicantur de vno non ſignificant vnã intentionem.4.meta. commẽ.11.& elicitur ex tex. & ſenſus eſt quòd nomen non dicitur ſignificare vnã intentionẽ ex hoc ꝙ prędicatur de vno,alioquin ſequeretur ꝙ album, & muſicum,& homo vnũ & idem ſignificarent,quod tamẽ ẽ falſum: refert enim vnum ſignificare,& de vno,vt dicitur in textu.

Nomina multa quæ ſignificant aliqua quæ ſunt vnã diffinitionẽ habentia, ſunt nomina ſynonima,vt veſtis,& tunica.4 meta.tex.co 11.

Nomen quando ſignificat aliquid in nominato,quod eſt ei neceſſarium,& eſt idem in numero cum eo ſignificat ſubſtantiam, & ſi ſignificauerit in nominato aliquod nõ neceſſarium ei nec eſt cum eo vnum,tunc illud eſt accidens. 4. meta. tex.com 12.

Nominum expoſitio eſt pars ſcientiæ diuinæ, ſecus in ſcientia naturali & in alijs ſcientijs particularibus.5.meta.cõ. 1. Vbi animaduerte vnum pulchrum dictũ Alexandri.5.meta.in expoſitione textus 5.in capitulo de natura in fine, vbi dicit:illud aũt intelligere oportet ſingula q̃ vt plurifariã dicta partitur,nõ accipi vt equiuoca, ſed vt quæ ab vno & ad vnũ referuntur.

Nomina aliqua de quibus Ariſt.diſtinguit ſignificata eorũ in 5. meta.ſunt ꝓpinqua ſynonimis,& cõmunibus apꝓpriatis. 5. meta. cõ. 4.quid per noĩa ſynonima Cõmẽ. intelligat clarum eſt.Nam ſunt diuerſa noĩa eãdem tñ intentionem ſignificantia,ſicut veſtis, tunica,& indumentũ,& de talibus Cõmen. locutus eſt in 1. phy. cõm. 1. & 1. cæli.com.1.dicẽs ꝙ nomina ſynonima nõ vſitanť in doctrina demõſtratiua.& 4.phy.com. 129.dicit. diſplicet expoſitorib' ipſum vti nominibus ſynonimis: vnde in ſimili dicit ꝙ iſta noĩa elementũ, principium,& cauſa, dum cõiter ſumũtur ſunt noĩa ſynonima , ſed dum ſumuntur ꝓprie diſtinguunť: & hoc voluit ſignificare cũ dicit hic in pręfata authoritate,ꝙ ſunt propinqua noĩbus cõibus appropriatis:appellat enim nomẽ cõe quod de multis intentionibus dici põt: ſed qñ appropriate ſumiť,tunc ſumitur ꝓ vna intẽtione tm̃: nam licet elemẽtũ cõiter poteſt de omni cauſa dici,proprie tñ de cauſa materiali: & principium communiter licet de omnibus etiam cauſis dici poteſt, appropriate tamen dicitur de cauſa mouẽte,& agẽte, & cauſa appropriate diciť de fine, licet cõmuniter dicatur de omni cã. ſic igiť intelligis quę nomina ſunt propinqua ſynonimis,& communibus appropriatis.

Noĩa denominatiua primo ſignificãt accñs,ſecundario ſubm̃ , cõtra Auicẽ.Cõmenta.5.meta.com.14.

Noĩa q̃ dñr de affirmatione & negatione,dñr pure equiuoce, & vł̃r de oppoſitis 7.meta. com. 15.

No-

Nomen non imponitur rei, quam homo ignorat. 7. meta. tex. com. 54. idem. 4. met. tex. com. 10.

Nomen vtrum ſignificat cōpoſitū, an formam, quæritur iſta quæſtio à Philoſopho in. 8. metaph. in tex. cōmenti ſeptimi. Et notat ibi Cōmentator, ꝙ iſta qō procedit in nominibus ſignificantibus eſſentias. i. ſubſtātias rerum, & non in accidentali: quod ideo dixit quia, vt ipſe tenet contra Auic. 5. meta. com. 14. noīa denominatiua primo ſignificant formam, & ſecundo ſubiectum.

Nomen ſignificās eſſentiam primo ſignificat formā, & ſecundario cōpoſitū ex materia, & forma. 8. metaph. tex. com. 7.

Nomen nō ſignificat rem niſi ſm, ꝙ eſt in actu. 8. metaph. cō. 7. & eſt authoritas Philoſophi in. 9. primę philoſophiæ in tex. com. 7. & in 2. phy. tex. com. 11.

Nominum propriorū inopia cogit nos qn̄q; metaphoricis vti. Them. primo de memoria. cap. 11. idem Alexāder in paraphraſi de anima. in cap. de phantaſia.

Nominū oportet ſi diſputatio futura eſt vnumquodq; eſſe notū, non facto autē hoc cōicatio ſermonis eſſe non poterit, oportet igitur nominū vnumquodq; eſſe notum, & ſignificare aliquid & nō multa, ſolum aūt vnum, ſi autē plura ſignificet manifeſtum facere ad quod fert nomen eorum. 11. primæ philoſophiæ. cap. 3.

Neceſſarium præceptum in diſputationibus.

Nominū inopia facit nos declinare à principali ad cōitates. Auicen. 5. meta. cap. idem Cōm. 7. metaphy. com. 41. & 8. meta. com. 5. contra Alexandrum.

Nomina analoga dicuntur mō continētiæ rerum attributarū ad vnū, & taliū proprietas eſt, ꝙ aſcendant ad primū illius generis, qđ eſt cauſa aliorū prima appellatorum illo noīe, & ideo talia nō cōicant ī vna natura cōi, & probatio huius eſt, quia iſtorū quoddā eſt cauſa cęterorum, & cā præcedit cauſatum, & impoſſe eſt, vt natura cauſæ, & cāti ſit vna, & eadem in genere, niſi in particularibus cauſis: & ideo hæc ſpecies cōicationis oppoſita eſt cōmunicationi gn̄ali. ex lib. deſtruc. diſput. 7. in ſolu. vltimi dubij.

Nomen fuit impoſitū formis quieſcentibus, & verbū formis mobilibus. Cōm. 5. phy. com. 9.

Nomen famoſius videtur ſignificare aggregatū ex materia & forma, licet quādoq; dicatur de forma, & eſt id cui verius applicatur nomē: ſed ſi fiat cōparatio inter has duas ſignificationes, tūc ſignificatio de compoſito eſt prior tempore, & poſterior ſm eſſe: & eius ſignificatio de forma eſt poſterior tpe, & prior ſm eſſe, quia nō eſt moris plebis diſtinguere inter indiuidua ſubſtantiæ tali differentia. ex paraphraſi meta. tract. 2. vide idem in. 8. met. cō. 7. & in 2. de aīa. com. 8.

Non inuenitur corpus ſimplex qđ alteretur ex ſe, aut quod gn̄etur ex ſe: ſicut inuenitur corpus ſimplex quod trāsfert̄ in loco ex ſe. 2. phyſ. com. 1. 4. phy com. 71. 8. phyſ. 20. & 60. & 2. de aīa. com. 50. & 115.

Nō dubitamus, ꝙ corpora ſimplicia mouent̄ ex ſe. 2. phy. cō. 3. & 1. & 4. phy. 71. 3. cęli 28. 4. 22. 24. & 25.

Non debet aliquis dicere, ꝙ diffinitio naturæ ſit cōcluſio demonſtrationis. 2. phy. com. 3. & com. 6.

Non

Non oĩs homo eſt aptus, vt ſit medicus. 2. phy. com. 3.

Non quodlibet gñatur ex quolibet. 1. phy. tex. cõ. 43. & 2. phy. tex. cõ. 45. & 8. phy. 46. & 2. meta. cõ. 15.

Nõ omne quod eſt à natura eſt pp aliquid. 2. phy. cõ. 77. vide pro intellectione huius Thema. in. 2. phy. in expoſitione tex. 5 vbi dicit, ꝙ a natura etiã eſſe dicuntur priuationes & peccata naturæ, licet talia ſ3 nãm non ſint. & ita dicit Simplic. in eodem loco.

Non ens non tranſmutatur. 3. phy. tex. com. 12. & primo phyſic. com. 71. & tex. com. 75. & 77.

Non omne de quo dicitur hoc nomen vnũ dicitur de eo ſm ꝙ quidditas ſit eadẽ, vt vnũ dicitur de tunica, & veſte. 3. phy. tex. com. 21. facit pro ponentibus cum identitate reali ſtare diſtinctionem formalẽ.

Non entis nulla eſt dña. 4 phyſ. 67.

Non omne ens eſt ĩ loco, ſed mobile corpus. 4 phy. tex. com. 47.

Non eſſe in actu quod eſt eſſe in potentia eſt proprium primæ materiæ. 5. phy. com. 7. & 1. phyſ. 70. & 12. mmetaph. com. 11.

Nõ ens dicitur tribus modis. 5. phy. tex. com. 8.

Nõ quodlibet agit in quodlibet, nec quodlibet patiť à quolibet: ſed determinatum à determinato, & ſiř non quodlibet fit ex quolibet, ſed determinatũ à determinato. 1. phy ſico. tex. cõ. 43. inqt Simplic. ꝙ iſte ſunt dignitates cões omnibus generationibus, & naturalibus, & artificialibus, & idẽ confirmat Comment. ibidem commen. 46. Auer. autem addit, ꝙ iſte dignitates ſunt vere vniuerſalẽ, in omni generatione, quarum actio, & paſſio eſt quaſi genus, quod ideo credo additũ fuiſſe, quia intentio Ariſt. ibi eſt probare, ꝙ omnia quæcunque fiunt, fiunt ex primis contrarijs, qa iſta erat vna ex tribus conditionibus principiorum, quæ non erat ꝑ ſe nota de primis contrarijs, vt dicit Comment. Et ideo Ariſt. altius exorditur ad declarandum illam. ponens iſtas dignitates, ꝙ non qdlibet agit in quodlibet, ſed contrarium in ſuũ cõtrarium, nec quodlibet patitur à quolibet, ſed cõtrarium patitur à ſuo contrario. Et ideo ſcire debes, ꝙ eſt differẽtia inter motũ & actionem. quia in plus eſt mouere, quàm agere. primo de generatione, & corruptione. tex. cõmen. 43. omne enim agens eſt mo uens, ſed non econtra. Nam actio & paſſio ſunt merito contrarietatis, in talibus igitur generationibꝰ quarum actio & paſſio ẽ quaſi genus. i. quæ fiunt merito contrarietatis habent locum illę dignitates. Nam in motu non eſt verum vniuerſaliter propter motum cęli, qui non eſt de contrario in contrariũ, ſed eſt ab eodem in idem, vt patet primo cęli. tex. com. 30. & propter motum æquiuocum repertum in abſtractis, & in intellectu, vt patet 8. phyſi. com. 40. & ſic ceſſat inſtantia Simplicij de anima, quę videtur pati dum illuſtratur a Deo cũ non ſit in ea contrarietas, ſoluit enim ꝙ ipſa inquantum indigens videtur aliquam habere contrarietatem reſpectu Dei, qui eſt perfectus, & plenus omni perfectione, & ſic ex non diuina fit diuina, ſed melius eſt dicere cum Auer. ꝙ hic non quærun tur niſi principia generationis, & corruptionis in quibus eſt actio & paſſio,

paſſio, talia autem ſunt in quibus eſt cõtrarietas, vnde alterationes & motus illi inuẽti in abſtractis ſunt æquoce dicti cũ iſtis, qui inueniuntur in his quæ ſunt corpora, aut virtutes in corporibus, ſicut bene notauit Cõm.in.8 phy, com.4.

Non ens non dicitur quieſcere, neq; transmutari, neq; eſſe contrarium 8.phyſi.com.62.idem 5.phy. tex. com.7.& 8.& 1.phyſi.51.& 8.phy. commen.4.

Non iuſtũ eſt increpare aliquem nõ inſpecta cauſa.2.cęli. tex.cõ. 34.

Nõ ſolũ his dicere gratiã iuſtũ eſt, quorũ opinionibus aliquis communicauerit, ſed & his, qui adhuc ſuperficialius enũciauerũt, etenim hi conferũt aliquid, nam habitum quidẽ noſtrum præexercitatu ſunt 2.meta.tex, com.2.

Non ſimiliter mentitue eſt, qui dixit quatuor eſſe quinque, & q mille.4.metaph.tex.com.18.

Non entium quædã potentia ſunt. 9.metaph.tex.com.7.

Non ens dicitur tripliciter. 12. meta.tex.cõ.11.& 5.phyſi.tex.cõ.8.

Nõ videre quędã melius eſt, q̃ videre.12.meta.tex.com.51.

Nota ſingulis, & prima multotiens debiliter nota & parũ, aut nihil entis habẽt.7. meta. tex. com. 10. vbi dicit Cõmen.ꝙ illa quę ſunt cognita cuilibet ſunt paucę, aut paruę cognitionis ĩ reſpectu eorũ quę ſunt cognita apud naturam.

Nota per ſe, & euidentiſſima demõſtrari non poſſunt. 2.phyſico. tex. com.6.& ibidem com.3.& 4. metaphyſi tex.cõmen.9. Themiſtius etiam.2.de anima ſuper tex. com. 152.inquit ꝙ euidẽtiſſima, & quæ ita ſ nt, vt videbitur attollunt rapiuntq; etiã repugnantem animũ ad acceſſionem, ſiue aſcenſionem.

Notũ eſt per ſe, ꝙ locus rei eſt aliud à re, & quod nihil ſuſtẽtatur ſuper ſe.3.phyſi.com.52.

Notum eſt per ſe, ꝙ in minori tempore pertranſitur pars, q̃ totum. 6. phy.com.21.

Nota naturaliter & ignota naturaliter inueniuntur in quolibet gñe.

Nos ſumus quodammodo finis omnium.2.phyſico.tex.com.24. Aduerte tamen, ꝙ loquitur de manufactis, ſeu artificialibus.

Nos nõ credimus ſcire aliquid niſi ſciuerimus illud cũ oĩbus ſuis cauſis primis, donec perueniamus ad ſuas cãs propinquas.1.phy. cõ.27. idem primo phy.com.1.

Nouitas in rebus nõ procedit à voluntate tantum, imo etiam à natura, & ab euẽtu, vnde ſi innouatum ſolum à volũtate eſſet, ſequeretur, ꝙ volũtas aſſumeretur in diffõne eius, nũc aũt diffõ innouati eſt illud quod fit poſt priuationem. Ex diſput.11.in ſol'.primi dubij.

Nouitates nõ proueniunt niſi in corporibus, & ideo Philoſophi cauent ſibi attribuere nouitates prĩæ cauſæ. Ex diſp.12.in ſolu.5. dubij.

Nulla ſciẽtia ſpeculatiua cõſiderat de ente p accidẽs. Cõm 2.phyſ.cõ. 53.põdera, quia dixit ſpeculatiua, vide in primo priorũ.in. com. 18. in calce commenti.

Nullius diuiſibilis finiti vnius ẽ terminus.4.phy.tex.com.91.

Nulla obliuio maior eſt, q̃ cum qs perſcrutatur de cauſa alicuius rei & dat cauſam deſtruentem intentionẽ illius rei.3.cęli. com.56.

Nullus poteſt per ſe inuenire artes operatiuas, aut conſideratiuas in maiori

maiori parte,quia nõ complentur niſi per iuuamẽtum prioris ad ſequentem. 2. metaphy.com.2.vide cõſimile in fine com.36.3. de aĩa.

Nullus conabitur aliquid facere ad terminum niſi futurus venire. 2. meta.tex.com.8.

Nulla ſpecies inuenitur per accidẽs 6.meta.tex.com.4 idem.8.phyſic. cõ.46.& 7.meta.com.22.

Nulla eſt ſubſtãtia abſtracta q̃ non moueat,quia tunc inueniretur in diſpoſitione diminuta. 12. meta. commen.48.

Numerus quilibet eſt numerabilis, & omne numeratum in potentia cum fuerit in actu poſſibile eſt, vt ſit numeratum in actu.3. phyſico. tex.com.41.

Numerus cauſatur ex diuiſione continui.3.phyſi.tex.com.68. Et nota ꝙ intelligitur de numero ſenſibili, quia continuum eſt diuiſibile in infinitum, & per conſequens talis numerus cauſatur ex vnitatibus q̃ ſunt res diuiſibiles.

Numerus creſcit in infinitum,& eſt vnum de fundamentis, quæ ponit arithmeticus.3.phy.com.56.

Numerus augeť in infinitũ propter materiã,& non diminuitur in infinitum,quia diminutio in[illegible]itad formam vnitatis quæ eſt indiuiſibilis.3.phy.tex.com.68.

Numerus eſt coaceruus vnitatũ cõpoſitus ex indiuiſibilibus.3.phyſi. tex.com.68.

Numerati reſpectus ad numerum ẽ ſicut contenti ad cõtinens. 4.phy. commen.115.

In numero eſſe cõtingit dupliciter, vel ſicut partes, & accidentia, vel ſicut numeratum ibidem.

Numerus ſm Platonem,neq; diminuitur in infinitum, neq; augetur in infinitum, quia vſq; ad decem Plato facit numerum.3.phyſi.tex. commen.61.

Numerus quilibet numerabilis eſt 3.phy. tex.cõ.41.vbi aduerte,ꝙ vt inqt Them.illa ꝓpoſitio ẽ vera,tã de numero, q̃ de numero mathematico,rationes enim ille ſunt cõmunes,vt aſſerit.

Numerus eſt augumẽtabilis in infinitũ non diuiſibilis, ecõtrario aũt in magnitudinibus.3 phy.tex. cõ. 68.vide qũo intelligatur.3. phyſi. com.60. & 3.cęli. com. 6.idem. 4. metaph.com.27.

Numerus nõ habet infinitatem in actu,ſed permixtam poťẽtiæ, ſicut eſt in motu,& tempore.3.phy.tex. com.68.vide etiam in ſimili.9.metaph com.11.

Numerus non differt in ſpecie per res numeratas tanq̃ per differentias ſubſtãtiales.4 phy.tex.cõ.134

Numerus non multiplicatur ad numerationem rerum numeratarũ. 4 phy.com.132.

Numerus duplex numeratus & numerabilis.4.phy. tex.com.131. Vbi aduerte, ꝙ litera tranſlationis Arabicæ eſt deprauata ibi,& nr̃a q̃ cõiter inueniebatur, ſed ſic iacet litera græca,& ita exponit Themiſ. & Simplic. differt.n.numerus numeratus à numero numerabili, vt dicunt,quia vnus dicit actum,& alius aptitudinẽ,& numerus numeratus refertur ad numerantem, numerus vero numerabilis referť ad numeratiuum,vel ad id quod poteſt numerare.

Numerus ẽ notior naturaliter apud nos, & ignotum nãliter apud nos eſt numeratum.4 phyſ.com.112.

Nume-

Numerus numerat numeratum eſſentialiter, ſed per accidens numeratũ numerũ. tex. cõ. 112. 4. phyſi.

Numerus diuiditur per vnitatẽ, ſed non continuatur per vnitatem. 4. phyſi. 105.

Numerus excedit omne quod eſt in eo ex duobus extremis. 4. phyſ. tex. commen. 117.

Numeri eſſe in anima non eſt omnibus modis eẽ in anima, quia tũc eſſet ens fictum, vt chimera, & hyrcoceruus, ſed eſſe eius extra aĩam ẽ in potentia. ſ. propter ſubiectũ proprium, & eſſe eius in anima eſt in actu. Ex quo colligitur, ꝙ entia quibus aliquid non correſpondet extra animam ſunt figmenta. 4. phyſi. com. 134.

Numerus ſimpliciter nõ multiplicatur, ſicut multiplicat̃ numerus nõ ſimpliciter dictus. 4. phy cõ. 134.

Numerare, & menſurare, vt inquit Boetius noſtra ẽ functio noſtrũ eſt opus, nulla. n. mẽſura à natura cõſtituitur, Themiſt. 4. phyſic. com. 132. in digreſſione. Et elicitur ex ſententia Ariſt. in tex. dicẽtis, ſi nõ eſt anima numerus non erit.

Numero ternario tenemur magnificare creatorem in orationibus, & ſacrificijs, qa omnia iſta non fiunt niſi ad magnificãdum creatorem. primo cęli. cõ. 2. & elicitur ex tex.

Numero ternario appellationes aſſignamus. primo cęli. tex. com. 2.

Numerus ternarius eſt perfectus. 1. cœli. tex. com. 2. & 3.

Numerorum principia vtrum ſint eadem numero, aut ſpecie dubiũ eſt. 3. cęli. com. 35.

Numerus denarius perfectus eſt, & oẽm vr̃ comprehendere naturam numerorum. 1. meta. cap. 2.

Numerorum natura ſm aliquos, & idearum eſt vna natura, ſm alios aũt alia eſt natura numerorum & formarum, ſed ẽ natura media inter formas, & ſenſibilia, & iſta fuit opinio Platonis. 1. metaph. cõ 8.

Numerus numerat ſe, aut per vnitatem, aut per numerum. 1. metaph. tex. com. 37.

Numeri mathematici ſunt impaſſibiles. primo meta. tex com. 38.

Numerorum tres ſunt ſpecies, eſt. n. numerus mathematicus, qui non multiplicatur per multiplicationẽ rerum numeratarum, & eſt numerus formalis, qui diuerſatur per diuerſitatem entium, & eſt numerus cuius iſte numerus eſt foȓa, & ſunt ſenſibilia primo metaph. com. 38.

Nota tamẽ, ꝙ illa diuiſio ſequit̃ ſm mẽtem antiquorũ, cõtra quos arguit Philoſophus, & Cõm. ibidẽ, ,, pro illo vide Themiſtiũ primo de ,, aĩa. ca. 12. ſuper. 26. vbi recitat opi ,, nionẽ Thimei. inquit. n. cum Icorporeã nãm à quantitate continua ,, remotiſſimã putarent, vtpote quæ ,, nullã molem, aut diffuſionem haberet, ſed ſub diſcretã cõmode cadere viderent, numerũ illi, & multitudinẽ aſciſcebant, non oẽm, ſed ,, quam vere, & ſimplices vnitates attollerent. Dixi veras, ac ſimplices ,, vnitates, quia numerus, qui ad incorporea pertinet nõ cõſtat ex his ,, vnitatibus, quæ corporali naturæ ,, mortaliq́; tribuuntur, nullum. n. ,, corpus perfecte vnum eſt, quia in ,, infinitũ ſecabile eſt, q̃obrẽ numerũ illũ tanq̃ ex ſpecieb9, & formis ,, collectũ foȓalẽ, ſeu ſpecificũ appellabant cõtraq́; eius gñis numeros, ,, vt rerũ foȓas, & ſpẽs ꝑdicabát, atq́; ,, huic ſententiæ verſus ille congruit. ,,

Quæq́;

Quæq; ſuos retinent numeros numero omnia conſtant.

Numerus eſt ens exiſtens extra animam. primo meta. com. 36. vide quõ ſit intelligendum in.4. phyſi. com.131. Dicit.n.ibi Com. eſſe numeri in anima nõ eſt in oĩbus modis, ſed in anima eſt in actu, & extra animam eſt in potentia per ſubiectum eius proprium, & eſſe eius in anima eſt in actu. ſ. quando anima fecerit illam actionem.

Numerus cognoſcitur & multitudo per priuationem cõtinui. 2. de aĩa tex.com.133. quod qualiter ſit intelligẽdum, vide in digreſſione infraſcripta.

Numerus cognoſcitur à ſenſibus negatione cõtinui Ariſtotelis ſententia eſt in.2. de anima. in tex. com. 133. dicit Simplicius in iſto loco, ꝙ non eſt intelligendũ numerum ſentiri per negationem continui.i. tanq̃ per priuationem ſicut tenebra à viſu, & ſicut abſonum ab auditu. Nam numerus per ſe ſenſibilis eſt ſicut, & vnũ, & eſt mouẽs potentiam ſenſitiuam. Iam.n. Ariſt. in hoc tex. enumerans omnia ſenſibilia cõia, quorũ alterum erat numerus, dixerat ꝙ oĩa motu ſentimus, vnde nõ eſt dictũ Philoſophi intellігẽdum ꝙ tanq̃ priuatio ſentiatur, quę nõ mouet ſenſum, vt tenebra, quę non mouet viſum, ſed q̃m opponitur vnum multitudini cũ multitudo conſiſtat in congregatione vnius ſimul quod eſt continuum ſm vnũquodq; ex quibus multitudo conſtat, & quia in reb⁹ ſenſibilibus vnum, vt continuũ eſt vnum, & cũ in multitudine numerali non appareat tale vnum continuum, quamuis numerus vnus exiſtẽs ſm diuiſam collectionem ſ & vnus ẽ, & cognoſcitur, ſed nõ vt continuus, & hoc manifeſtat negatio continui. v3. non vt ſolum vnũ cognoſcit, hoc.n. cõtinuum eſt in omnibus ſenſibilibus, ſed tanq̃ in collectione multorum talium collectione recuſante cõtinuationem & iſtũ modum dicendi, vel conſimilem imitatur Paulus Venetus in præſenti loco, inquit.n. ꝙ vnum & multa ſumũtur dupliciter, vel abſolute, vel ĩmutatiue, abſolute vnũ eſt priuatio, & multitudo eſt habitus, ſed immutatiue vnum eſt habitus, & multitudo eſt priuatio, vn de dicit, ꝙ nõ ſumitur priuatio hic vt tenebra reſpectu lucis, ſed eo mõ quo vnum contrariorũ eſt priuatio perfectionis. Nam certius & euidẽtius iudicamus de vno, q̃ de multis. Et ideo quãtum ad imitandum ſenſum vnum eſt habitus, & numerus eſt priuatio. Sed Cõm. Albertus, & diuus Thom. videntur dicere ꝙ numerus eſt priuatio vnitatis continui; iſte locus in veritate eſt multũ difficilis, quia ſi numerus eſt ens reale, & eſt forma abſoluta cum ſit in prædicamento abſoluta, neq; habet aliquam vnitatem & entitatem, & per cõſequens põt illo modo eſſe ſenſus obiectũ, cum Ariſt. dicat omnia ſenſibilia motu ſentiri, vnde nõ eſt dubium, ꝙ ſecluſa omni animæ operatione in manu ẽ numerus quinarius digitorum, & in oculis binarius, & iõ difficile eſt videre quõ numerus ſit priuatio vnitatis, & ꝙ auget difficultatẽ, eſt q̃ Them. tenet in.10. meta. ꝙ vnũ & multitudo opponũtur priuatiue, & vnũ eſt priuatio, & multitudo habitus, & nũc dicit oppoſi-

poſitum,& per vitam meam quantũ eſt locus iſte obſcurus poſt longam perſcrutationẽ videtur mihi in hoc eſſe diſtinguendum. Pro quo nota,ꝙ formarũ ſunt diuerſi gradus. quędam.n.ſunt cõiunctæ ſm eſſe, & diffinitionẽ in materia ſenſibili, quædã vtroq; modo abſtractæ,quædam ſunt medio mõ, quia ſm eſſe cõiungunť,& ſm rõnem abſtrahũt,primus gradus eſt appropriatus nãli,ſecũdus diuino, tertius eſt cõis naturali, & mathematico,ſed duobus diuerſis modis, quia ſi diffiniantur cũ materia ſenſibili pertinẽt ad nãlem,ſi abſq; ꝑtinent ad mathematicũ. Et nota, ꝙ iſta ſunt iſta quæ à Philoſopho hic dicuntur ſenſibilia cõia,vt magnitudo,motus,figura, quies,vnũ, numerus,& ꝗ ad iſta reduci pñt,vt tẽpus,locus, ſitus, & id genus. Vbi aduerte,ꝙ entia nãlia & mathematica ſunt eadẽ ſubiecto, ſed diſtinguunť rõne foꝛali,vt linea mathematica, & linea nãlis, & id genus,nã vt ſuut naturales res ſic ſũt in materia ſenſibili,& cũ ea intelliguntur,vt vero ſunt mathematica ſic in abſtractione cõſiſtunt. Et nota, ꝙ in iſta diuerſa cõſideratione de illis poſſunt diuerſa & oppoſita verificari,ſicut alias diffuſe probaui rationibus,& authoritatibus. Dico igitur,ꝙ ẽ duplex numurus,naturalis,& mathematicus,& ẽ multiplex differẽtia inter hęc, quia numerus naturalis cauſatur ex diuiſione continui,& rectius diciť multitudo,ꝙ̃ numerus, & partes ei⁹ sũt vnitates corporales, & diuiſibiles, quia continuum non diuiditur in res indiuiſibiles, & iſte numerus, ſeu multitudo eſt vnum ex ſenſibilibus cõibus, ſed numerus mathematicus componitur ex vnitatib⁹ ĩdiuiſibilibus, nec talis eſt ſenſibile commune,nec talis,vt ſic habet eſſe ſenſibile, ſed habet eſſe in abſtractione conſiſtens,vnde lucidiſſimus Them.in 4.phyſ.in expoſitione tex. 102.expreſſe dicit numerum quendam eſſe quantitatẽ diſcretam,& aliũ eſſe quãtitatem cõtinuã,vt eſt tripedaneũ telũ,& vult numerũ poſitũ in diffinitione tpis eſſe cõtinuũ non diſcretum, quicquid dixerit ibi Cõm. Item alia eſt dña, quia partes numeri mathematici diuidunt numerũ, ſed nõ cõtinuant,nec cõtinuare poſſunt, ſed partes numeri ſenſibilis diuidunt numerũ ſenſibilẽ, & poſſunt ipſum cõtinuare,qa ex decẽ lineis põt fieri vna linea cõtinua, ſed ex decẽ vnitatibus indiuiſibilibus nõ põt fieri vnus numerus ꝙ ſit quantitas vna continua. Iterum eſt alia differentia,quia numerus mathematicus conſtat ex vnitatibus,quę vnitates ſunt indiuiſibiles, & per conſequens talis vnitas. d. formaliter indiuiſionem in quantitate,& eſt priuatio,ſed vnitas numeri ſenſibilis eſt vnitas diuiſibilis, etenim pars continui cõtinuum eſt, & continuum. d. aliquam formã poſitiuam,quia cõtinuum eſt cuius partes copulantur ad aliquem cõem terminum,dico tũc,ꝙ recte Cõm. dicit in cõmento iſto, ꝙ comprehẽſio numeri, & multitudinis, vbi credo ly,& teneri expoſitiue, quia multitudo rectius dicitur,ꝙ̃ numerus iſte, qui eſt ſenſibile cõmunẽ comprehenditur per priuationem cõtinui quod eſt magnitudo,quia ſenſibile quod offertur ſenſui ſemper

per eſt aliquod continuum, & aliquod ſenſibile, & corpus. Et nota, ꝙ numerus, q ex vnitatibus conſtat indiuiſibilibus numerū habet .i. binariū, ſed numerus, qui cōponitur ex rebus, & nō ex vnitatibus abſolute, vtpote ex lineis equis bobus. Nam dicimus tres lineas decē equos, talia .n. numeros dicere ſolemus, ſed in talibus ſi de multitudine quæras eſt inuenire minimum, vt minima multitudo linearū sūt duæ lineæ ſi de magnitudine vera nō eſt minimum, quia quælibet talis res continuæ in infinitum ſecari pōt. Themiſt. 4 phyſi. 108. nullum .n. indiuiſibile eſt per ſe obiectum ſenſus, & ideo vnitas illa indiuiſibilis quę eſt principiū numeri mathematici, & numerus ex illis reſultans nō eſt res extra aīam in actu, & per cōſequens talis non pōt mouere ſenſum in actu, quia ſemper exiſtimabitur aliqua ſpēs mouens. 3. phyſ. tex. com. 17. Et ꝙ hoc ſit verum oñditur authoritate Ariſ. in. 4. phy in tex. com. 130. vbi dicit, ꝙ nihil aliud eſt aptū numerare niſi aīa, aut animæ intellſ, vbi Cōm. dicit, ꝙ eſſe numeri eſt ī anima in actu, & extra aīam in potentia ꝑpter ſubiectū eius proprium, vbi recte diximus nos, ꝙ numerus mathematicus & nālis ſunt vnum ſubiecto, & duo ſm rōnē. Pro quo aīaduerte, ꝙ facta diuiſione continui in plures partes, quarum quęlibet eſt vna in ſe, aīa abſtrahit à qualibet iſtarū partium vnitatem indiuiſibilem, & ex illis indiuiſibilibus vnitatibus cōponit numerū, qui eſt quātitas diſcreta, & iſta vnitas indiuiſibilis, & forma numeri mathematici in actu, nō eſt in abſtractione animæ. Et ideo dicit Auer. in tract. 3. in paraphraſi metaph. ꝙ niſi eſſet aīa non eſſet vnitas, neque numerus in actu, nec ex hoc ſequitur, vt ſcientia mathematica nō ſit ſcientia realis, qa ex hoc ꝙ eſt de entibus abſtractis p intellectum nō ſequitur, vt ſit de ſecundis intellectis, nō .n. omne, ꝙ intellectus intelligit per abſtractionem eſt ex ſecundis intellectis, quia tūc omnis ſcīa illo modo eēt de ſecundis intellectis, quia eſt de realibus, & talia nō habent eſſe niſi in intellectu, vnde cōceptus primo abſtractus à re, eſt ex primis intellectis, & de illis eſt ſciētia realis, ſed conceptus cauſati ex animę cōparatione obiecti congrui ſunt de ſecūdis intellectis, & de talibus ſunt ſcientiæ rōnales, mō conceptus entium mathematicorum ſunt ex primo ordine. Puncta etiā & momenta, ꝙ non dicant formam poſitiuā extra aīam habetur ex tertio de aīa. tex. com. 25. vbi Philoſophus dicit, ꝙ cognoſcunt, vt priuationes. ſ. puncta per priuationē continui, & ita de momētis, quia nullā habēt formā cui intellſ poſſit incumbere, vt notat Themiſ. 3. de aīa. cap. 44. Et ideo vr̄ mihi, ꝙ numerus ſenſibilis ex diuiſione cōtinui cātur extra animā. nihil aliud eſt niſi vnitates ſuæ, ex quibus cōſtat, vt numerus decem equorū realiter nihil eſt in actu niſi decem equi, & ſenſus cognoſcit iſtū numerum negatione continui, inquantum apprehendit iſtos decem equos in diuerſis ſitib⁹ & locis exiſtentes, & nō in vno ſitu continuo, nec vt ſunt vna ſuperficie continua terminati, vt in exemplo clariori de aqua exñte in vno

vaſe,

raſe,apprehēdit eam vt eſt vnū cō-tinuum in vno ſitu & loco,ſed ſi di uidatur in decem vaſa apprehēdet numerū iſtarū decē aquarū ꝑ negationem cōtinui, inquantum ap prehendit illas in diuerſitate conti nuationis,quam prius habuerant, quam etiam poſſunt recipere ſi ite rum vnirentur, De inſtanti eſſe in diuiſibili ꝙ nō habet eſſe extra animam,niſi in potentia tātum,ſed in actu ſit in ſola mēte & cognitione, vide.4.phyſi.tex.cō.121.& ibi vide clare Them.& Auer. de hoc idē & habetur ibidem cō.105.& 106. & vide etiam Them.in 6.phyſi.in expoſitione tex.73.vbi dicit mobi le ſortiri ęqualem ſpatium ſibi,dū mouetur momento & poteſtate,vt ſm fictionem noſtram,& non ſm actum.Cōmen.etiam 2.de anima. 146.inſtās per ſe ꝙ eſt indiuiſibile, & illud quod comprehenditur per rationem intrinſecam non illud in quo dr̄, quia tale eſt per accidēs eo ꝙ eſt diuiſibile.Cōment.etiā 2.cęli.cō.14.d.ꝙ punctus indiuiſibilis & non exiſtens in moto quod mutat locum ſm materiam non mouetur,neq; per ſe,neq; per accn̄s, & ibidem.d.ꝙ quies polorum eſt ſm geometricam imaginationem, & eſt tranſumptiua & nō vera.idem 4.phyſi.cō.118. Et ſic compræhēſio numeri & multitudinis,vt dicit Cōmen. eſt per appræhenſionem priuationis continui quod eſt magnitudo,quia non apprehēdit plura,vt ſunt vnum continuum inter ſe,ſed vt ſunt priuata tali continuatione quā ſunt apta recipere in eo ꝙ magnitudines ſunt, & ꝑ hoc patet ad obiecta ꝙ numerus prædicamentalis qui eſt quantitas diſcreta reſultans ex vno quod eſt principiū eius,dicit vnam formā in actu, quia ſex eſt ſemel ſex non bis tria, neq; ter duo.5.meta.tex.cō.19.ſed illa eſt in eſſe abſtractiōis apud intellectum,ſed numerus ſēſibilis eſt ſubiectū numeri mathematici extra numerum exiſtens,& cauſatur ex diuiſione continui,& ex vnitatibus diuiſibilibus,& in re non correſpondet ſibi extra animā in actu, niſi ſuæ vnitates, quia oē exiſtens extra aīam eſt vnum in actu, & nō poteſt vnū accidens numero realr̄ exiſtere in diuerſis ſubiectis in maxima diſtantia exiſtentibus, vt ſi vnus homo ſit in oriente, & alter in occidēte, iſtæ numerus binarius non dicit vnum accidens numero realiter extra animam in actu exiſtens,in iſtis duobus in tam magna diſtantia exiſtentibus, ſed extra animam, iſtæ binarius non habet eſſe niſi in potentia,pro quanto anima a quolibet iſtorum duorū poteſt abſtrahere vnitatem indiuiſibilē ī actu,& ex illis elicere in actu,& cōponere binarium in actu.& hoc eſt dictum Auer.dum dicit,ꝙ eſſe numeri extra mentem eſt in potentia propter ſubſtum eius,& iſto modo frater mi, intelligas de motu ꝙ ſi conſideretur motus vt cauſatur a mutato per ſui fluxum,ſic eſt imaginatio mathematica,ſed ſi conſideretur vt motus cauſatus a mobili per ſui fluxū ab vno loco ad aliū, ſic eſt ens ſenſibile. Vnde Cōmē.3. phy.cō.60.dicit,ꝙ iſtę propoſitiones,punctus motus facit lineam & linea ſuperficiem,& ſuperficies corpus; ſunt propoſitiones geometricæ opinabiles,& non habēt eſſe extra animam. Diſtingue igitur

conſiderationes iſtas, vt ſunt ſenſibilia naturalia a ſeipſis, vt ſunt in abſtractione mathematica exiſtentia, quia eſt magna diuerſitas, quia motus vt cauſat ab indiuiſibili mutato non eſt ſenſibile, neq; propriũ, neq; cõmune, ſicut numerꝰ vt cauſatur ab vnitate indiuiſibili, neque proprium, neq; cõmune ſenſibile eſt, ſed mathematicum, ſed motus vt eſt in mobili corporeo & magnitudine. ſic eſt ſenſibile cõe, & ſic cõtinuum vt cauſatur a puncto non eſt ſenſibile, neq; proprium, neque cõe, ſed vt eſt cõpoſitum ex continuis partibus, & iunctum propriis ſenſibilibus, & ſentitur motu & ꝓpriis. i. mediãtibus ſenſibilibus propriis. ſic eſt ſenſibile cõmune. Vñ Cõmen. 4. phy. cõ. 102. dicit, ꝙ motus habet duplices partes, quædam ſunt ſimul, & ſunt illę quas habet ex diuiſione mobilis, & ſic cauſat ſpeciem repræſentatiuam ſui habet alias ex fluxu imaginario mutati ſm prius & poſteriꝰ, & ſic motus non eſt congregatus, & mens facit ipſum, vt dicit Cõmen. 4. phyſi. cõ. 104. & vt ſic quo ad iſtas partes mẽſuratur a tempore, nam tẽpus fit ab aĩa, vt dicit Alex. vt recitat Cõmẽ. & Them. 3. de aĩa ĩ expõne tex. ſed licet ego non teneã hoc oĩbus modis, ſed in actu, nam extra aĩam tp̃s habet eſſe propter ſubiectum eius, vt dicit Cõmen. 4. phy. cõ. 131. Et ideo motus bene poteſt regenerare ſpeciem ſui quo ad primas partes ſm quas eſt per ſe ſenſibilis & a naturali conſideratur, ſed quo ad partes illas ſucceſſiuas ex fluxu ipſius mutati cauſatum eſt ens imaginarium, & a mathematico conſideratur, & ſic eſt de tempore vt cauſatur ex fluxu inſtantis, vt dixi in tractatu de tempore, quia tẽpus quodãmõ eſt mathematicæ cõſiderationis & quodãmõ nãlis. Vide igr̃ & conſidera quia ad hoc pauci admodum peruenire potuerunt, quo modo autem omnia ſenſibilia cõmunia motu ſumuntur, ſatis dixi ĩ contradictionibus in præſenti cõ. 133. ſecundi de anima, & ibi vide.

Numerus non habet eſſe niſi in primo numerorum. ſ. in dualitate, deinde ĩ in aliis ſpeciebus numerorũ, & dualitas eſt prima forma formarum numerorum. 5. meta. cõmen. 11. vide 12. meta. tex. cõ. 2.

Numerus eſt coaceruatio vnitatum 5. meta. tex. cõ. 16. ita dicit etiam Boetius in principio ſuæ arithmeticæ. cap. 3. numerus eſt vnitatũ collectio uel quantitatis aceruus ex vnitatibus profuſus.

Numeri inquantum numerus ſunt propriæ paſſiones, vt imparitas & paritas, cõmẽſuratio, equalitas, excedentia, & defectus. 4. metaphyſi. tex. cõmen. 5.

Numerorum compoſitorum quidã aſſimilantur ſuperficiei circulari, & quidam corporali. 5. metaphyſi. tex. cõ. 19. vbi dicitur etiam ꝙ talia, aut ſunt qualitates in quantitatibus, aut ſunt quantitates multiplicatę per qualitates.

Numerus non habet actionem neq; paſſionem, 5. meta. tex. cõmen. 20. vbi Cõmenta elicit hoc ex tex. nã Ariſt. ibi poſtq̃ declarauit primum modum relatiuorum quæ referuntur per modum vnius & numeri, tranſit ad ſecũdum qui eſt eorum quæ dicuntur ſecũdum actionem & paſſionem, & talia ſunt quæ dicũtur ſm potentiam actiuam & paſſiuam,

ſuam, & Ariſto. ibi in tex. dicit. ꝙ eorum quæ ſunt ſm numerum nõ ſunt actiones, vide etiam pro hoc. 4 phyſi. cõ. 84. vbi dr̃, ꝙ quantitas non eſt de principiis actiuis. i. alteratiuis. Ex quo patet error medicorum rudium facientium differentiam in adminiſtrando pillulas in numero pari, vel in numero impari, ac ſi numerus eſſet de principiis actiuis. Nota tamen ꝙ hoc habet locum de actione corruptiua, quia ſenſibilia cõia agunt per ſe in ſenſum imprimendo propriã ſpeciem, vt tenet Themiſt. in 2. de aĩa. & Cõmen. cõ. 133.

Contra rudes medicos.

Numerus eſt Imaterialior quantitate continua, & vide cauſam tract. 3. in paraphraſi meta. ibi, & dicamus vnum materiale, vbi expreſſe ponit cauſam eſſe, quia vnum quod eſt principium numeri, & numer' ipſe dependet ex operatione animæ, quia ſi anima non eſſet, non eſſet neq; entitas numeralis, neque numerus, ſecus eſt de linea, & huius ꝯtrariũ tenuit Aui. & nota hoc.

Numerus reſpectuum qui demonſtrantur per hoc verbum, habere, eſt ſm numerum reſpectuum qui demonſtrantur per hanc propoſitionem, in, ſed differunt, quia hoc verbum, habere, dignius dicitur de reſpectu continentis ad cõtentum & poſſidentis ad poſſeſſum, ſed iſta præpoſitio, in, dignius dicitur de reſpectu contenti ad continens. 5. meta. 28. cõmen.

Numerus non dicitur totus ſed oĩs. 5. meta. tex. cõ. 31.

Numerus non remanet idem parte ſublata. 5. meta. tex. cõ. 32.

Numerus quomodo poteſt eſſe ſpecies multitudinis, & fuit dubium Auicen. vide ſolutionem ab Auer. in tract. 3. meta. ibi, obiſcit tamen Auicenna.

Numerum nonnulli arbitrati ſunt eſſe ſubſtantiam. 7. meta. tex. cõm. 5. vide etiam 1. meta. tex. cõ. 3. vide etiam 1. meta. tex. cõ. 35.

Numerus eſt compoſitio vnitatum vt dicitur a quibuſdam 7. metaph. tex. cõ. 49.

Numerus oĩs vno cognoſcitur. 10. meta. tex cõ. 2.

Numeri principiũ ſm ꝙ numerus vnum eſt ibidem.

Numerus eſt pluralitas vnitatũ. 10. meta. tex. cõ. 4.

Numerus menſuratur per vnitates ſecundum ꝙ eſt compoſitus ex vnitatibus nõ ſm ꝙ eſt numerus, quia numerus inquantum numerus, mẽſuratur per numerũ. 10. meta. tex. cõ. 4. rõ eſt quia mẽſura ſemper eſt vnigenea menſurato.

Numerus & vnum opponuntur aliqualiter, non vt contraria, ſed vt ad aliquid, inquantum enim hoc mẽ trũ eſt, illud vero menſurabile ſic opponunť. 10. primæ philoſophię. tex. cõ. 21. vbi collige aliqua abſoluta poſſe induere reſpectum aliquem ſm ꝙ relatiue opponuntur, ſicut in ſimili notaui tibi aliàs de materia & forma.

Numerabile eſt numerus aut numerum habẽs, 11. primę philoſophiæ cap. 9. & in 3. phyſi.

Numeros inquiunt eſſe ideas aſſerẽtes, & de numeris quãdoq; ſicut de infinitis quãdoq;, vſq; ad denariũ determinatis loquuntur. 12. meta. tex. cõ. 42.

Numerus ſubſtantiaꝶ mouẽtiũ eſt ſm numerum motuum. 12. primę philoſophiæ. tex. cõ. 43. & cõ. 28.

Numerus ternarius perfectus eſt. 1. cœli tex.cõ.3.

Numerum motuum Philoſophi ſũmunt pro conſtanti, ſed aſtrologi ſunt diuerſi in hoc, ſed quocunq; ſit melius eſt ſcire opiniones hoĩum I hoc q̃ nihil. 12.meta.cõ.45.

Numerus orbium deferẽtium & reuoluentium, aut ſunt quinquagintaquinque, aut quadragintaſeptẽ. 12.metaphy.tex.cõ.47.

Numerus motuũ in quo conueniũt moderni aſtrologi in orbibus requiratur. 12.meta.cõ.48.

Numero quæcunq; multa ſunt multam materiam habẽt 12. metaph. tex.cõmen.49.

Numerus manere poteſt abſque eo ꝙ numeret, vt ſenſile ſine eo ꝙ ſentit, vt Boetius putat, ſed fallitur, q̃a ea quæ referũtur ad aliquid ſimul habentur, & quæ poteſtate ſunt ad res eiuſdem habitus referũtur. Themiſt.4.phy. 130. Vide in concordantiis nuper ęditis.

Numerus eſt principium omnium ſenſibilium & ĩtelligibiliũ ſm Plat. 3.phy.25.& Them. ibidẽ expreſſe.

Numerus non facit continuum, nec vt ſpecies, nec vt mouens. 12.meta. tex.cõ.vltimi.

Numerus infinitus nõ eſt par neq; impar, quia eſſe eius eſt in potẽtia, & id cuius eſſe eſt in potentia; de natura priuati reputari poteſt. Ex libro deſtruct. diſputa. 1. in ſolutione 6. dubij.

Numerus alius diſcretus alius cõtinuus. 4.phy.tex.cõ. vltimi, & Themiſt.4.phyſico. ſuper tex. 102. expreſſe.

Numerus qui eſt in prædicamento quantitatis non eſt illemet numerus, qui reperitur in vnoquoq; genere. Auer. tracta. 3. in paraphraſi meta. in principio.

Numerus generatur per hunc modum, nam quando intellectus denudat ab iſtis particularibus iſtam rem indiuiſibilem in duo particularia, vel plura, illud erit illud vnũ quod eſt principium numeri. Et quando iterat ipſum cogitans ipſe generatur numerus, ex 1. tract. ſme taphyc. in paraphraſi cap. de vno, vbi vide diligenter rationes Auicennæ de vno opinantis, ꝙ vnum quod eſt principiũ numeri ſit conuertibile cum ente. Et cauſa erroris fuit, vt dicit Cõmen. quia ipſe admiſcuit accidentia inſequentia rẽ ſm intellectum cum accidentibus inſequentibus ipſam ſm eſſe, & putauit vnum dici vniuoce de omnibus decem prædicamentis, & non ſecundum prius & poſterius, & ꝙ eſt vnum numerale id .ſ. quod eſt ſynonymũ enti, vbi collige Auicẽ. poſuiſſe entis & vnius vnionẽ quã ſecutus eſt Scotus.

Numerus duplex numerans & numeratus. 4.phyſi.tex. cõmen. 102. & 110.

Numerus mot⁹ eſt duplex, alius eſt partium motus ſecundum ꝙ ſunt inſimul, alius eſt partiũ motus ſm ꝙ in eis inuenitur prius & poſterius. 4.phy. 102.

Numeros differentium vnum accidens numero impoſſibile eſt eſſe, impoſſibile.n.eſt vt vna res numero inſit pluribus, alioquin vnũ de hiſceret in plura. Them 4.phyſi. in digreſſione ſuper. 132. contra Heruetum, qui vult numerum eſſe formam abſolutam vnam numero in diuerſis reb⁹ numeratis ſubiectiuè.

Numerus par ſm Pithagoricos eſt priu-

principium infinitudinis.3. phyſi. tex.cõmen.26.

Nutritio primo attribuitur mẽbris conſimilibus vt eſt declaratum in naturali philoſophia, & fit per modum mixtionis & mediante calore naturali qui non eſt primus motor, ſed eſt anima nutritiua, propterea quia operationes caloris non ſunt determinatę nec ordinatę ad vnum finem manifeſtum. 5. Colliget.cap.3.

Nutrimentum in animalibus q̃ sũt apta dormire cum aduenit corpori aſcendet ex eo vapor ad caput & cor & grauabunt inſtrumenta motus & dormiet, & quando fuerit digeſtum alleuiabuntur inſtrumenta motus & expergefiet, 8.phy.tex. cõ.51. De cauſis etiam ſomni & vigilię inquire in libro de Somno & vigilia. Notabiliter autem dixit in animalibus habentibus aptitudinẽ ad dormiẽdum, quia dubiũ eſt de quodam genere piſcium, vt notauit Alex. in cõ. ſuper libro de Senſu & Sẽſato, & videtur eſſe ſententia Ariſtot. in libris de hiſtoriis animalium.

Nutritiuę virtuti membra deſeruiẽtia ſunt os, iſophagus, ſtomachus, epar, chiſtis fellis, ſplen, renes, & veſica.3.Coll. cap.16.

Nutrimentum per quod fit augumentum quodammodo eſt ſimile, & quodammodo contrarium.8. phy.tex.cõ.55.& 1.de generatione & corruptione.tex.cõ. 39.& 2. de anima.tex.cõ.45.& 1.cœ.t.cõ.21.

Nutrimentum debet eſſe omogenũ cum nutriendo & equale in ſpecie, videlicet, vltimum nutrimentum. 1.cœ.tex.cõ.21.idem 2.de anima, tex.cõ.45.

Nutriendum ſi non fuerit præparatum corruptioni augetur per nutrimentum aduenien, ſi vero fuerit præparatum corruptioni diminuitur per ipſa elementa, donec reſoluatur in materiam, vel materias, ex quibus eſt compoſitum. Cõmẽ. 1.cœli.cõm.21. vult dicere ꝙ illud quod nutritur ſi eſt in ſtatu profectus augetur, ſi in ſtatu declinationis & defectus; tũc diminuitur, iuxta Ariſt. ſententiam in 2.de generatione & corruptione.tex.cõ 57.ponentis ſtatum generationis & profectus eſſe equalem ſtatui corruptionis & defectus.

Nutrimentum augumentationi idẽ eſt quidem, eſſe vero alterum eſt. 1.de gener.tex cõ.41.idẽ 2.de anima.tex.cõ.47.

Nutriuntur omnia ex eiſdẽ ex quibus ſunt.2.de gener.tex.cõ. 50.

Nutritiuum poteſt eſſe ſine ſenſitiuo.2.de anima tex.cõm.15.& tex. cõmen. 31.

Nutricibus nõ competũt vina neq; pueris, differt.n.nihil forſan ipſos bibere vel nutrices. Ariſt in lib. de Som.& vigiliæ. Ideo Auicen. dixit, ꝙ cura infantis eſt cura lactis, quod nota in actu practico diligẽter, inde prouenit ꝙ degenerant frequẽter filij, & præſertim nobilium.

Nutrimẽtum eſt duplex indigeſtũ, & tale eſt contrarium, & digeſtum, & hoc eſt ſimile, 2.de aĩa.te.cõ.45.

Nutritionis organa ſunt triplicia. Gal.5.de vtil.particu.cap.14.

Nutritio fit per digeſtionem & cõmotionem in animalibus & plantis medicinæ calore naturali, licet exiſtimetur, ꝙ plantę attrahant nutrimentum a terra, & ibi digeratur. Commentator in 2. de parti-

bus animalium.cap.de carne.

Nutrimenti inſtrumenrum non eſt de tatione vt ſit inſtrumentũ motus, quia eſt magis conueniens vt ſit inſtrumentum quietis. 2. Colliget. Cap. 18.

Nutrimenti materia & materia eſſẽtiæ non differunt, niſi quia nutrimentum eſt eſſentia in parte, & generatio eſt eſſentia in toto, & materia totius & partis eadẽ eſt. 2. Colliget cap. 10. idem 2. de anima. tex. cõmen. 47.

Nutritiua virtus in aĩalibus non eſt data niſi pp ſenſum & virtutẽ ſenſibilem 2. Colľ. cap. 11.

Nutritiua virtus, eſt de virtutibus actiuis. 2. de anima, c. 52.

Nutritiuæ virtutis operatio fortior eſt dum hõ dormit & partes extrinſecæ, tunc ſunt frigidæ, quia calor reuocatur ad cor, & partes intrinſecas 2. Colľ. cap. 11.

Nutritiuæ virtutis operatio & ſenſitiuæ non perficiuntur eodem calore, & hoc apparet in dormiẽte oculis apertis, ille. n. nutritur, ſed non videt. 2. Colľ. cap. 11.

Nutriri compoſitum ex ſimplici impoſſibile eſt, quia tunc animal poſſet conſtare vno elemento. 2. Colliget. cap. 19.

De littera. O.

OBiectio demonſtratiua requirit duas contradictiones, vnam per quã opponimus præmiſſio, aliã, per quã opponimus concluſioni. Auer. in 1. de generatione animalium. cap. 1. vbi ponitur improbatio antiquorum aſſerentium, ſemen ex omnibus partibus corporis prouenire.

Obiectum virtutis nutritiuæ, augumentatiuæ, & generatiuæ, idem eſt 2. de anima. 42. & 1. de generatione & corruptione. tex. cõ. 39. & 41.

Obliquũ, neq; ſui, neq; recti iudex eſt 1. de aĩa. tex. cõ. 85.

Obteſis eſt digeſtio a caliditate ſicca, & aliena. 4. metheororum. tex. cõmen. 28.

Obſtetricis diligentia & cura, requiratur in 7. de natura animalium. capit. 10.

Oculus eſt inſtrumentum virtutis viſibilis, & in ea dominatur elementum aquæ. Ex libro de Senſu & Senſato.

Oculus obſcurat in locis vbi eſt multa nix, aut multa aqua, & ideo apparent ripę maris turbide paucę lucis, & ſimiliter loca niuis. ibidem.

Oculi animalium quadrupedum & volatilium, & natatilium in principio maximi viſuntur, poſtremi vero omnium perficiuntur. Ex 2. de generatione anim. cap. 4. verſus finem, & ibi vide cauſam.

Oculorum ſedes maxime ſeminalis eſt oĩum locorum capitis, quod patet, cũ ſola ipſa per coitum venereũ manifeſte imutetur. Ariſt. in 2. de gener. anim. cap. 5. in fine.

Oculus ſignificat forti ſignificatione ſuper complexione cerebri. 4. Colľ. cap 5.

Oculos nouellarum hyrundinum ſi quis præpũgat, rurſum in columes reddentur, cum. n. fiant non facti iam corrumpuntur, itaque denuo oriuntur ac pullulant. Ariſto. in 4 de generatione animalium. cap. 6. idem dicit conuenire oculis ſerpẽtum. in 2. de natura animalium. cap. vltimo.

Oculorum, alij ceſij, alij flauidi, alij caprini,

caprini,alij nigri,& vide cām iſtius diſcriminis in 5. de gener. animalium.cap.1.

Oculorum ęgritudines ſunt glaucονia & luſciofitas. ibidem.

Oculi cæterorum animaliū in vnoquoq;, vnicolores ſunt, ſed hominis diuerſi colores & equi inter beſtias. ibidem.

Oculorum cęſietas & canities, ſunt duæ affectiones conſequentes cruditatem humoris, & paucam eius concoctionem. Ariſt.in 5.de generatione animalium.cap.1.& Auer. ibidē.cap.de varietate coloris oculorum. Ex hoc patet error illorū, qui aſſeruit ab Homero Palladem glaucopim appellatam, ea ratione ꝙ oculus glaucus ſit viſu pollens, cum glaucedo ſeu cęſietas oculorū inſequatur cruditatem, & per conſequens non confert ad præſtantiā viſus,imo verius puto illam ſic appellatam, quia haberet oculos noctue quę apud græcos glaus appellať, quia haberet oculos noctue ꝙ apud græcos glaus appellatur. Noctua.n.Palladi dicata eſt,tale.n.animal noctu venatur & vigilat. Vnde monetę athenienſiū, noctue ſignabantur quia mineruę auis eſt, iuuat enim mineruam,nocturnis impalleſcere chartis.

Oculi humor ille,quo videmus,pupilla eſt. 1. de natura anim.cap.9.

Oculi partes. ibidem require.

Oculi album, in egritudinibus acutis ſi rubeum fuerit, & ipſius venę nigræ,aut obſcurę fuerint,ſignum mortis ē proculdubio.4.Col.c.43.

Oculi partium iuuamenta aſſignata a Galeno,pro maiori parte ſunt arbitratiua, & ſine dubio quodlibet ipſorum habet iuuamentum proprium in ſe & pars dominās in eo, & ſuus finis non eſt niſi vt colores imprimantur in ipſum.2.Colliget cap.15.de iuuamentis oculi & partium eius.

Oculos omnia animalia quę animal generant habent præter talpā, quā modo quodam habere dixerim,cū tamen omnino habere negē,quippe cum omnino quidē non videat, nec perſpicuos habeat oculos,ex.1. de natura anim.cap.9.

Oculi qui côditi ſunt,clariſſime cernere in genere quoq; brutorū animalium poſſunt, modicus autē ſitus nota eſt morum optimorum. 1.de natura.cap.10.

Oculi qui mediocriter conniuent notam morum laudabilium habent. ibidem.

Oculorum rotunditas eſt ſignū maximum portendens lepram.4.Colliget.cap.37.

Oculos habentia animalia,quędam humidos,quædā duros hńt,& quædam palpebris vtuntur,& quædam palpebris carent. Ex 2. de partibus anim. cap. 3.

Oceanū & thetim antiquiores quidam, proprium gñationis fecerūt; ex erratis primi metaphyſicæ.

Odor ſm opinionem Ariſt. non eſt corpus diſſolutum ab odorabili in aere.2.de aīa.cō.76.& idē.ỹ.cō.97

Odorū differentiæ non ſunt manifeſtæ, ſicut differentiæ ſaporum. 5. Colliget.cap.28.& 2. de anima cōmen.91.

Odor & color habent duplex eſſe naturale, & extraneum. 2. de anima cōmen.76.& 97.

Odores quia non ſunt multum manifeſti acceperunt nomina a ſaporibus.2.de aīa.tex.cō.95.

Odores medij componuntur ex extremis, ſicut ſapores & colores medij componuntur, ex ſaporibus & coloribus extremis 2. de aīa text. cō. 95. & 105.

Odoratus inuenitur fortior in multis animalibus q̄ in homine, vt in aquilis & apibus. 3. Coll. cap. 36.

Odor eſt ſicci ſicut ſapor humidi. 2. de anima tex. cō. 100.

Odor eſt analogus ſapori. Alexā. in paraphraſi de aīa in cap. de olfatu.

Odorem habentia habent etiam ſaporem, & inſipida odore carent, vt lapides, idem Alex. ibidem.

Odoratus ſenſus fit per medium aerem, & reperitur ēt in animalibus carentibus ſanguine, vt in apibus & formicis. 3. Coll. cap. 36.

Odoratus ſenſus attribuitur igni, viſus aquæ, auditus aeri, & vide cām. 3. Coll. cap. 36.

Odoratus fit in primo pari neruorū qđ exit a cerebro in oppoſito duarum caruncularum ſimilium capitibus mām̄illarū. Auer. 1. Coll. cap. de anathomia neruorum.

Odoratus inſtrumentum eſt naſus, & in animalibus olfacientibus fit per attractionem, & in non olfaciētibus ſine attractione, vt in apibus. 2. Coll. cap. 17. de iuuamento inſtrumenti olfatus. olfatus ſenſus ſecundum Ariſt. fit in duobus meatibus qui ſunt in naſo, & ſm̄ Galenū fit in duabus carunculis ſimilibus capitibus mām̄illarum. 2. Coll. ca. 17. De iuuamentis inſtrumenti odoratus. Vide etiā pro hoc Auerroem in 3. Coll. cap. 38. de ſenſu viſus & accidentibus ei, vbi narrat quomodo fiat uiſio, & inquit. Et ſcias ꝙ ſenſus viſus recipit formam rerum in hunc modum, quia aer mediante lumine recipit formas rerum primo & poſtea mouet ad tunicam inferiorem, & illa dat aliis quouſque hic motus perueniat ad poſtremam, poſt quam ſtat ſenſus cōmunis q apprehendit formas rerum, & vide quæ ſequuntur. Alexander etiam in paraphraſi. cap. de impulſu dicit. ꝙ videre ad viſum, audire ad auditum, & reliqua id genus ad proprium ſenſum ſpectant, ſentire tamen in cōmuni ad ſenſū communem perinde quaſi ſenſus omnis ab eodem quidem fiat, ſed per aliud atq; aliud, intellige vltimate iſta verba Alexan. Veritas tamen eſt ꝙ ſenſus particulares ſunt diſtincti a ſenſu cōmuni, ſed habēt colligantiam cum eo. Ariſto. n. in 2. de anima, tex. cō. 144. habet propria organa, quorū origo eſt cor a quo dependent, vult ꝙ vnuſquiſq; ſenſus eſt reſpectu proprij ſubiecti ſenſibilis & in ſenſorio proprio, vnde iſti ſenſus quinque. Vnde Ariſt. in libro de Senſu & Senſato, & in 2. de partibus animalium. cap. 10. expreſe dicit tactum & guſtū a corde manifeſte dependere, & vult viſum & auditum eſſe in capite, & olfatum medium tenere, & reddit ibi cauſam, & nota vt inquit Commētator 2. de anima comen. 140. ſenſibilia mouent tantum ſenſus, mouent & mouentur, primū ſentiens eſt motum tantum. ideſt ſenſus communis, & quia poſt motionem quæ eſt receptio in ſenſu communi ſequitur iudicium quod atteſtatur actui, receptio vero potentiæ. ſecundo de anima. commento. 149. inde prouenit ꝙ vt ſenſus communis eſt iudex, ſic habet modum formæ, & principalis

agentis

geſtis,& ſenſus exteriores, & ſic habent rationem inſtrumenti, & ſic operatio denotat agens, & nõ aſcribitur inſtrumento, & illo modo intelliguntur authoritates Themiſtii & Auer.& ſic primus ordo ſpiritualitatis incipit in ſenſu communi, quia in ſenſibus exterioribus eſt veluti in via, quæ ordinatur ad terminum,& vt ſic via non differt a termino viç,ſicut imperfectum a perfecto, & quia vnumquodque a fine denominare fas eſt, ideo primus gradus ſpiritualitatis formæ eſt eſſe quod habet forma in ſenſu communi, tamen ex hoc non ſequitur, quia iſta forma in ſenſu proprio habeat eſſe ſpirituale, vnde Commenta.in.2.de anima',& Ariſt.dicunt ꝙ nec caro eſt vltimũ ſenſorium tactus, nec vt ampliat Cõm.ibidem.com.146. pupilla in viſu,nec lingua in guſtu, & ſic de aliis,quia vltimum ſenſorium eſt, vbi eſt ſenſus cõmunis, & hoc eſt cor,tamẽ ſenſus iſti proprii habẽt propria inſtrumenta, & operationes actus colligatos tamen, modo prædicto,& hoc etiam dicit Ariſt. in lib.de ſomno & vigilia, ꝙ ſenſus viſus quiſq; habet aliquid proprium,vt viſus videre, & auditus audire,& ſic de aliis, omnes tamen habent virtutem communem, nã non eſt viſus per quem cernimus nos videre,nec audit qui ſentit audire,& ideo actio ſenſus communis eſt magis ſpiritualis, quàm ſenſitiua exteriorum, & in plus, quia poteſt in plura.

Odorem habens habet etiam ſaporem Cõm.in lib. de ſenſu & ſenſa.

Odorabilium natura eſt fumoſa, & teſtatur hoc, quia multa quæ non habent odorem, dum appropinquant igni habebunt odorẽ. ibid.

Odorabilium indiuidua ſunt notiora nobis quàm indiuidua ſaporũ. 3.Coll.ca.36.

Odoratus ſenſus in animalibus,quæ odorant ſine attractione, vt in apibus & formicis eſt clarior quã in illis quæ odorant per attractionẽ. ibidem.vide in contradictionibus nuper ęditis.

Oleum ex vitellis ouorum eſt ſupremum iuuamentum in mitigando dolorem ſupra pinguedinem anſeris & gallinæ.

Oleum dulce & nouum oliuæ temperatum eſt,& eſt conueniens homini ſm totam ſuam ſubſtantiã, licet declinet partim ad caliditatẽ. 5.Coll.ca.36.

Oleum eſt ex rebus in quibus dominatur humiditas & caliditas eo, ꝙ partes aereæ in eo ſunt manifeſtæ multũ.Et ſi aliquis quæreret quomodo poteſt eſſe, vt partes aereæ in eo dominentur cum videamus ꝙ ingroſſatur & congelatur,& inſpiſſatur a frigore,& dicitur quòd non congelantur a frigore, niſi res aquoſç,debemus reſpondere ꝙ nõ congelatur propter frigiditatem, niſi pp conuerſionem multam ſuarum partium ad aquam. 5.Collig. capit.24.

Oleum citiſſime iniectos odores ſuſcipit,vt in vnguentis. Ariſt. in libro de inſomniis. idem etiam patitur vinum.

Oleum natat ſuper aquam,quia a ꝓdominio eſt aereum. Cõm.in.4. Metheo.in ſumma prope finem,& etiam in tex.cõ.40.

Oleum non elixabitur ipſum ſm ſe ipſum.4.Metheo.te.cõ.27.

Oleum

Oleum ab igne & tempore albeſcit, & ingroſſatur, albeſcit quidē euaporante aqua ſi qua inerat, ingroſſatur autem, quia marceſcente calido ex aere fit aqua. 4. Metheo. tex. commen. 40.

Oleum eſt cōe aquæ & aeris, lignū terrę, & aeris, lac vero terrę & aquę quarto Metheororum. text. commento. 48.

Oleum, cera, & pix, magis cum aliis, quàm per ſe inflāmabilia ſunt. 4. Metheo. tex. cō. 48.

Oleum non patitur epſeſim, neq; ingroſſatur, quia exalabile eſt, ſed nō vaporabile, aqua autē non eſt exalabilis, ſed vaporabilis. 4. Metheo. te. cō. 48.

Oleum oliuę inſpiſſatur & congelatur a frigiditate, ꝓpterea quia partes aereæ, quæ ſunt in ipſo conuertuntur ad aquam, & etiam oleum inſpiſſatur a calore, quia reſoluuntur partes aqueæ, & remanent aereæ, cum terreſtribus in eo dominantibus, vnde vr̃iter omnes res, q̄ inſpiſſant a calore & frigore equaliter ſunt aereæ, & aqueæ, & earū partes ſunt conglutinatæ ſimul. 5. Coll. ca. 26.

Olfatus eſt odorabilis & non odorabilis Non odorabile autem eſt triplex, 2. de anima. tex. commen. 96. aliud enim eſt nullum habens odorem, aliud prauum, aliud vero paruum odorem.

Olfactibilia curant ab ægritudinib⁹ capitis, quia caput eſt frigidum & humidum, & olfactibile, in maiori parte eſt calidum & ſiccū. Auer. in fine lib. de ſenſu & ſenſa.

Oliua quia eſt amara in fructificando, ideo ſeneſcit. Auer. in. 3. de generatione animalium. cap. 1. & habetur in tex. ꝙ arbores & plantæ, q̄ nimis fructificant cito pereunt, ſicut & animalia, & datur ibi exemplū de gallinis.

Olorum in more eſt in genere volucrum, vt alter alterum deuoret. 9. de natura ani. ca. 1.

Olores aquilam ſi pugnam cęperit repugnantes vincunt, ipſi autem nunquam niſi prouocati inferunt pugnam, canere etiam ſoliti ſunt, & præcipue iamiam morituri. 9. de natura animalium. capit. 12. Ad hoc alludens Ouidius in epiſtolis. dixit.

Sic vbi fata vocant, vdis abiectus in herbis.

Ad vada menandri concinit albus olor.

Optimum ſemper, aut proportionale quod primum. 12. Metaphſic. tex. com. 37.

Omiomera ſunt veluti quæ metallantur, vt æs, aurum, argentum ferrum, ſtamnum, lapis, & alia huiuſmodi. In animalibus autem & plātis velut neruus, caro, oſſa, pellis, viſcera, pili, crines, venæ, ex quibus conſtant anomiomera, puta facies, manus, pes. & talia. In plantis autē lignum, cortex, radix, folium, & q̄cunq; talia. 4. Metheororum. tex. commen. 48.

Omnia prædicamenta ſunt diuiſibilia, aut per ſe, aut per accidens, per ſe vt quantitas, per accidens, vt reliqua. 1. phyſic. cō. 18. Ex quo patet nullum indiuiſibile, & immateriale eſſe in prædicamēto in via Auerro. vide in concor.

Omne habens materiam eſt generabile & corruptibile. 1. phyſi. cō. 79. 1. cœli. cō. 20. 1. ca. &. 3, de ſubſtā. orb. 1. phyſi. 63.

Omne ens diligit permanere. 1.ph. tex.cõ.81.&.2.de ani.34.

Omne quod loquitur Ariſt. in lib. phyſi.eſt propter principium mouens. 1.phy.cõ.vltim.&.8. phyſic. commen.1.

Omnis artifex debet conſiderare de accidentibus ſui ſubiecti. 2.phyſic. tex.commẽ.17.&. 1.poſteriorum multotiens.

Omne propter quod eſt aliquid cũ illo eſt vnius ſcientiæ. 2. phy. tex. commen.23.

Omne in habentibus finem,& motum continuum,finis eſt vltimũ illius motus.2.phy.tex.cõ.23.

Omne quod eſt ante finem eſt propter finem. 2.ph.tex.cõ.29.

Omnia quæ ſunt ante finem ſunt ꝓpter finem.2.ph.t.c.81.

Omnes antiqui conueniunt in hoc ꝙ ex nihilo nihil fit.Cõm. in prologo.3.phyſi.& habetur. 1. phyſic. tex.cõ.34.omnes qui de naturalo cuti ſunt in hoc conuenerunt, ꝙ ex nihilo nihil fit.

Omne quod eſt,aut eſt principium, aut ex principio,3.phy.t.com.29. vbi Cõm.omne ens,aut eſt cauſa, aut cauſatum.

Omne exiſtens in ſubiecto eſt minꝰ exiſtens per ſe,quàm ſuum ſubiectum.Cõm.3.phyſi.com.36.& eſt etiam in tex.

Omne ſenſibile aptum natũ eſt alicubi eſſe.3.phy.tex.cõ.48. Et vide Cõm.in cõ.quomodo ſit propoſitio iſta,& conſimiles ibi poſitę intelligendę,vult enim ꝙ ſenſibile ſumatur ibi pro tangibili.

Omne quod eſt ęquale alicui eſt finitum.3.phy.cõ.49.

Omne corpus ſimplex eſt finitum. ibidem.

Omnis res eſt vna per ſuam formã. 3.phy.cõ.68.&.1.de ani.cõ.90.

Omne corpus eſt in loco per ſe, vel per accidens,vel ſecundũ partes.4. phyſic.com.43.

Omne quod mouetur naturaliter ad aliquid,eſt vnigeneum cum eo. 4.phy.cõ.48.

Omne excedens aliquid diuiditur ĩ exceſſum,& in id quod exceditur. 4.phy.tex.cõ.71.

Omne quod mouet aliud per actionem neceſſe eſt,vt moueatur ad illum locum ad quem attrahit ipſum, 4.phy.cõ.79.vide.7.com.10.quomodo intelligatur.

Omnis quies eſt in tempore.4.phy. tex.com.118.

Omne quod eſt in aliquo numero numerus excedit ipſum ex duobus extremis.4.phy t.c.17.

Omne quod conſumitur a menſuratione finiti eſt finitum neceſſario.6.phy.cõ.20.

Omne prædicatum in quo inuenit transmutatio,inuenitur in eo diuiſibilitas,vel per ſe,vel ꝑ accidens 6. phyſi.cõ.34.&.37.

Omne quod mutatur in tempore mutatur.6.phy.te.cõ.50.

Omne moueri præcedit mutatum eſſe.6.phy.tex.cõ.52.

Omne mutatum præcedit mutari. 6.phy.te.cõ.55.& infra,

Omne quod factum eſt neceſſe eſt fieri prius,& quod fit factum eſſe prius neceſſe eſt.6.phyſi.tex.commento.59.

Omne de quo vere dicitur ipſum eſſe motum,aut quieſcens eſt illud, quod innatum eſt recipere motũ, & quietem,& eſt in loco in quo innatum eſt recipere motũ,& quietẽ & in diſpoſitione, ſm quam innatum

rum eſt recipere motum & quietem.6.phy.t.cō.67.idem.4.phyſi.tex.cō.118.&.5.phyſi.tex.cō.20.& 6.phy.30.

Omne quod eſt poſtquā non fuit, neceſſe eſt ipſum prius fuiſſe in potentia quā in actu.8.phyſi.tex.cō.4.idem.9.Meta.tex.cō.13.&.3.de ani.tex.cō.20.27.&.12.Metaph.tex.com.32.

Omnia quieſcere & huius rationē quærere dimittentes ſenſum infirmitas quædam eſt intellectus.8 phyſi.tex.cō.22.

Omnis opinio cui contradicit ſenſus eſt opinio bona.8.phyſic,tex.com mento.26.

Omne quod mouetur a principio exiſtente in ipſo mouetur naturaliter.8.phy.cō.27.

Omne quod eſt in potentia aliquid exibit aliquādo in actum, & ſi nō, tunc natura ageret otioſe. Cō.ē. 8.phyſicor.com.64.idem.1.cœli.commen.20.

Omnes leges conueniunt in hoc, q̄ Deus habitat in cœlo.8.phy.com.84.& habetur in propria forma,in 1.de cœlo & mundo, in tex.com.22.&.96.&.100.idem.2.cœli.tex.cōmen.2.&.74.

Omnia entia,aut ſunt ſubſtātiæ,aut accidentia,aut ſunt via ad eſſe iſtorum,& vniuerſaliter ſunt tranſmutatio.1.cœli,comment.1. Vide in Theorematibus.

Omne totum & perfectū non differunt ſm ſpeciem, ſed ſiquidem in materia,& in his de quibus dicuntur.1.cœli.tex.cō.3.quā differentiam Auer.in cō.ita declarat,nam ſi fuerit quantitas continua, tunc eſt totum,in diſcreta eſt oē, in forma vero & quātitatę eſt perfectū, idem habet in paraphraſi.1.cœli, in ſumma.2.

Omnia phyſica corpora ſunt mobilia ſecundum locum.1.cœli.texto commen 5.

Omne in quo eſt poſſibilis additio eſt diminutum.1.cœli.tex.12.idē ibidem.tex.com.4.&.8.phyſi.tex.commen.75.

Omnes homines de diis habent exiſtimationē, & omnes qui ſurſum eſt,locum deo attribuunt, & græci & barbari quicunq; putāt deos, 1.cœl.te.cō.22.&.96.&.100.

Omnia a vim inferente longius facta tardius feruntur. 1. cœli. text. commen.89.

Omne quod non exiſtit in materia impoſſibile ē ex eo inueniri pluſq̄ vnum in ſua ſpē.1.cę.te.cō.90.idē 12.primæ philoſophiæ.tex.commento.49.

Omnia quieſcunt dum veniunt in proprium locum,eius vero q̄ circunfertur idem eſt locus, vnde incępit & in quem conſumat.1.cœli tex.com.100.

Omne habens actionem in ſe,habet actionem in alio, & quod habet actionem in ſe,eſt ſpirituale nō corporeum,2.cœli.cō.17.

Omnes naturales ſubſtantię,aut corpora ſunt,aut cum corporibus generantur & magnitudinibus.3.cęli.tex.com.1.

Omne quod non vere dicitur de ſingulis,non vere dicitur de toto, qa vnaquęq; partium non eſt totū, & congregatio eſt totum.3.cœli.cōmen.8.idem.1.cęli.17.&.4.phyſi.commen.43.

Omne de quo dicitur aliquid ſm comparationem non eſt neceſſariū,vt habeat illud per ſe, niſi ſubſtantiali-

ſentialiter diceretur in reſpectu alterius, ſi enim aliquid dicit de aliquo ſm comparationem, & iſtud exiſtit in eo per ſe neceſſario, iſtud dictum non eſt in eo ſm ꝙ eſt cõparatiuũ, ſed ſm ꝙ cõparatio accidit ei, 3. cœli. cõ. 9.

Omne factum prima intentione eſt eſſentialiter, ſecunda aũt eſt accidentaliter. 3. cœl cõ. 74.

Omnia appetunt eſſe diuinum, & immortale, & illius gratia agunt quæcunque agunt ſm naturam. 2. de ani. t. c. 34. idem. 1. ph. 81. & 2. cœli. tex. cõ. 64.

Omnia duo quorum ſubiectum eſt vnum & alterum eſt perfectius altero, ſemper reſpectus perfectioris ad imperfectius eſt reſpectus formæ ad materiã. 3. de anima. commento. 36.

Omnes homines natura cognoſcere deſiderant. ex prohemio primæ philoſophiæ, ita in veritate dẽt ſtare. Et mirum eſt de tot viris illuſtribus quomodo vſque ad iſta tẽpora tranſtulerint, ſcire, cum litera græca iaceat, πάντες ἄνθρωποι τοῦ εἰδέναι ὀρέγονται. εἴδησις autẽ apud græcos non ſciẽtiam, ſed cognitionem ſignificat quæ eſt tanquã genus reſpectu ſciẽtiæ, ſcientia enim eſt per demõſtrationem, ſed cognitio ſe extendit ẽt ad immediatas propoſitiones, & ẽt ad cognitionem ſenſitiuam, vnde Ariſt. cõſuetudo fuit in principiis librorũ ab vlioribus exordiri iuxta doctrinam traditam in principio libri phyſicæ auſcultationis, hoc oſtendit principium libri ethicorum, & principium libri poſteriorum analiticorum, & principiũ libri phyſicorum, & in plerisq; locis, & confirmatur, nam probatio a ſigno ex dilectione ſenſitiua circa hoc tendit, nam homines omnes amant ſenſus naturaliter propter cognitionem, nedum propter vtilitatem, nam & ſi nihil agere deberemus adhuc illos diligimus, & ꝑcipue viſus ſenſum, quia hic maxime ad cognitionem proficit, manifeſtum eſt autem ꝙ omnes homines non amant naturaliter ſenſus propter ſcientiam proprie, quæ per demonſtrationem habetur, nã vt ſcribit Alexan. in principio libri priorum, ꝙ hominis proprietas eſt cognitio ipſa, & contemplatio veritatis, ſicut enim quodlibet aĩal habet aliquid ſibi peculiare ſic & homo, vnde pueri etiam natura ferũtur ad cognitionem, & delectantur ex auditu fabularum, nullam inde conſequentes vtilitatem præter cognitionem ipſam. Vnde animaduerte ꝙ & ſi cætera animalia nobiſcum communicent in cognitione ſenſitiua, tamen in hoc differimus ab ipſis, quia natura ſenſus animalibus largita eſt propter ſalutem, & vtilitatem eorũ, vt eis mediantibus proſequantur iuuantia, & euitent nocentia, ſed non dedit eis ſenſus propter cognitionem tm̃ citra vtilitatem, vnde non appetũt ſenſus propter cognoſcere, ſed propter vtile, ſed hoc homini propriũ eſt, nam vt teſtatur philoſophus in præſenti loco, non enim ſolum vt agamus, ſed etiam ſi nihil acturi eſſemus, videre præ cæteris ſane expe rimur, vnde Auer. in. 2 cœli. com. 77. ſcribit ꝙ brutorum cognitio non deſiderat aliquam cognitionem intellectus, igitur Ariſt. ſincerus talis eſt ab vlibus exordium ſumens

ſpens. inquit. ꝙ omnes homines
natura cognoſcere appetũt, & hoc
oſtenditur perſuaſione ſumpta a
ſigno, ex ſenſuum dilectione. quia
homines naturaliter appetunt, nõ
ſolum propter actionem, vt leuia,
verum propter ipſam cognitionẽ,
quia cognitio ipſa naturaliter ap-
petitur ab homine. ſi autem ſenſus
eſſet, ꝙ homines natura appetant
ſcire propriè dictum, quod eſt per
demonſtrationem, tunc probatio
ex dilectione ſenſuum non eſſet ad
propoſitum niſi ſentire eſſet per de
monſtrationem intelligere quod
Ariſt. doctrina abhórret, tum ex li
bro Poſterio. analiticorum, tum
etiam ex. 2. de ani. cõtra antiquos
qui non diſtinxerunt inter imagi-
nationem, & intellectum. licet. n.
ſenſus ſit adminiculum ad ſciẽdũ.
Aliud tamen eſt ſcire, & aliud ſen-
tire, nolo tñ propter hoc negare,
quinetiam ſcientia & contempla-
tio veritatis ſit homini propria, ſed
dico intellectum Ariſt. non de ſciẽ
tia, ſed de cognitione, quæ eſt ge-
nus ſcientiæ fuiſſe, & ex hoc patet
ſolutio ad quæſtiones Latinorum
in principio primæ philoſophiæ,
quia omnes procedunt ex malo in
tellectu literæ.

Omne compoſitum ex materia, &
forma eſt diuiſibile. 1. Metaphyſi.
commen. 7.

Omnes principia contraria faciunt.
1. phyſi. tex com. 41. & in. 4. Meta.
tex. commen. 6.

Omnia aut contraria ſunt, aut com
poſita ex contrariis. 4. Metaphyſi.
text. commen. 6. Animaduerte
tamen, ꝙ vt ſcribit Comment. ibi
in commen. illa diuiſio eſt ſecun-
dum probabilitatem, & nõ eſt ſm

neceſſitatem, quia corpus quintũ,
neq; eſt contrarium, neq; eſt com
poſitum ex contrariis. conſimile.
1. cœli. com. 20. & in lib. de ſubſtã.
orb. ferè per totum, vbi oſtenditur
cœlum eſſe æternum, &c.

Omnes homines cõueniunt in hoc
ꝙ indiuidua corporum exiſtentiũ
per ſe ſunt ſubſtantiæ, & ꝙ in eis
eſt principium. Commen. 7. Me-
taph. com. 5.

Omne quod ſit diuiſibile ſemper o-
portet eſſe, & eſſe hoc quidem hoc,
hoc vero hoc. 7. Metaph. comm. &
tex. 28. idem. 1. phyſi. tex. com. 64.
Vbi animaduerte ꝙ Commen. ex-
ponit hoc habere veritatem non
actu, ſed ſecundum rõnem, vide ſu
perius in litera. G. ibi, generatum
omne diuiſibile eſſe oportet, quia
late declaraui ibi hoc.

Omne principium eſſendi eſt prin-
cipium numeri, & omne princi-
pium numeri eſt principium eſſen
di. 10. Meta. tex. cõ. 7.

Omne ad omne, aut idẽ, aut aliud.
10. Meta. tex. cõ. 10.

Omne cuius elementum eſt ſubſtã-
tia eſt ſubſtantia. 12 Meta. tex. cõ.
19. intelligitur de elemento pro-
pinquo, vt gloſat Cõmẽ. 12. Meta.
commen. 22.

Omne cuius cauſa eſt generabilis,
& corruptibilis eſt generabile, &
corruptibile. 12. Metaph. tex. com.
29. ibi enim dicit philoſophus ꝙ ſi
omnes ſubſtantiæ eſſent corrupti-
biles omnia eſſent corruptibilia.

Omnis motor cuius ſubſtantiæ ad-
miſcetur potentia poſſibile eſt, vt
in aliqua hora nõ moueat. 12. Me
taph. tex. com. 30. idem. 8. phyſico.
commen. 4. &. 15.

Oẽ æternum eſt actio pura, & ꝙ eſt
actio

actio pura non habet potentiam. 12.Meta.cõ.30.&.35.&.44.

Omne compoſitum ex duob',quorum alterum poteſt eſſe per ſe,poſſibile eſt alterum eſſe per ſe, niſi ſit compoſitio ſubſtantiæ, & accidentis. v.g. idomel quia componitur ex aqua & melle,& aqua inuenitur per ſe,neceſſe eſt, vt mel inueniatur per ſe. 12.Meta.com.35.idẽ in.8:phy.com.37.

Omne compoſitum ex duobus oppoſitis ſi inuenitur vnum eorum per ſe,& reliquum. 12. Metaphyſi. commen. 35.

Omnino quorumcunq; ſubſtantia eſt in ſubiecta materia horum nihil contingit factum eſſe non exiſtente quædam materia. 1.cœl. tex. commen. 94.

Oppoſitum æquiuocatur in arabico.1.phy.com. 60. quod ideo dixit,quia apud arabes,quandoq; oppoſitũ ſumitur pro termino a quo, & quandoq; pro termino ad quẽ.

Oppoſita quorum potentia eſt potẽtia contrariorum non diuidunt verum & falſum niſi in eo,quod innatum eſt recipere illa. 3.phy.cõ. 24. idem in prædicamentis in ſermone de oppoſitis,idem. 10. Metaph. tex.com. 15.

Oppoſita duo non poſſe ſimul congregari in eodem, eſt propoſitio communis pluribus vna ſcientia. 8.phy com.70.

Oppoſitum intelligitur per ſuũ oppoſitum. 3.de ani. com. 21. idem 1.de ani.tex.cõ.85.1.cœli. tex. cõ. 101.&.2.cœli.te.cõ.40.

Oppoſitio primo,& eſſentialiter inuenitur in eis, quæ opponuntur in loco. 8.Met.cõ.4. conſimile in prædicamentis,in ca. de quantitate, & in. 10. primæ philoſophiæ. in com. 53. vide in concor.

Oppoſita ſola non contingit ſimul exiſtere. 10. Meta.te.com.17.

Oppoſitionis quatuor modi ſunt. 5. Meta in ca. de eodẽ & diuerſo,& in poſt prędicamentis in ſermone de oppoſitis.

Oppoſita & extrema in artibus,& in naturalibus circa idem ſuſceptibile ſemp videnť fieri, ex lib. de ſomno & vigilia,in principio.

Opinio & phantaſia motus quidam videntur eſſe. 8.phy.tex.cõ.26.

Opiniones eaſdem non ſemel, neq; bis,ſed infinities oportet putare peruenifſe ad nos. 1.cœli.text. cõ. 22. idem. 1. metheor.

Opiniones de mundo ſunt quatuor aut ꝙ non ſit generabilis & corruptibilis,& eſt opinio Ariſt. qui fuit prim' inter græcos,qui tenuit hoc, & ante ipſum fuit opinio antiqua Caldeorum. Aut ꝙ ſit gñabilis, ſed nõ corruptibilis,& fuit opinio Platonis, Aut quod ſit generabilis, & corruptibilis,& fuit opinio Empedoclis,& Heracliti, Aut ꝙ non ſit generabilis,ſed bene corruptibilis,vt ſunt loquentes in legẽ maurorum. Commen. 1.cœl.com. 102 vide in concordan.

Opiniones antiquorum hodiernis temporibus imaginari non poſſumus,neque perficere eas, quia non ſunt famoſæ. 2.cœli.cõm.72. idem 1.de ani.com.26.

Opinio differt a phantaſia. 2.de ani. tex.com. 154.

Opinio Hypolepſis eſt, quam ſuſceptionem dicere poſſumus, & circa ea verſať, quæ aliter ſe habere pñt. Alex. in paraph. ca. de phantaſia.

Opinioni inheret fides, 2. de anima, tex.

tex.com.157. Dicit enim Alex.in paraphraſi de ani.cap.de phantaſia ꝙ opinio nihil aliud eſt quam aſſenſus cum ratione & iudicio.

Opinionem Plato dixit eſſe copulationem ſenſus,& imaginationis,cuius improbatio ponitur in.2.de anima.tex.com.157.

Opinio vniuerſalis non mouet, ſed opinio particularis. 3.de anim.tex. commen.58.

Opinio eſt contingentis aliter ſe habere,ſed ſcientia eſt neceſſariorum 7.Meta.tex.cō.53. & in. 6. ethico. ca.4.& in calce. 1. poſteriorū analiticorum.

Opiniones ſtultas admodum ſcrutari fortaſſe ſtultum eſt,ex.3.de partib.animalium.cap.3.idem. 1. topicorum,cap.9.

Opiniones corruptę de prīcipiis ſubſtantiæ ſenſibilis deſtruuntur in ſcientia naturali,& in ſcientia diuina,ſed diuerſimode ſunt. in ſciētia enim naturali tractatur de ſubſtantiis, vt ſunt tranſmutabiles, & de principiis,vt ſunt principia trāſmutationum,& illo modo impugnantur ibi opiniones corruptæ, ſed in ſcientia diuina ſpeculatur de ipſis, vt ſunt principia entium & ſubſtātiæ,& hac ratione deſtruuntur opiniones corruptæ inquantum ſunt principia ſubſtantiæ & entis,ex tractatu.2.in paraphraſi Met. Ex hoc patet contra fatuos ſolere volētes. Ariſ. fuiſſe verboſum & ſuperfluū, cum de eiſdem opinionibus agat in diuerſis ſcientiis.

Opinio ſub exiſtimatione quā græci hypolepſim vocant continetur, vt ſpecies ſub genere. Themi.2. de anima ſuper.7.

Oportet diſquiſitores non inimicos eſſe iudicaturos verum ſufficienter.1.cœli.tex.com 101.

Operationes conſequuntur differētias,quæ ſunt formæ.3.cęli.commento vltimo.

Operatio eſt finis ſubſtantiæ compoſitæ,& forma eſt finis materiæ. 2.Collig.cap.7.

Operationum genera ſunt notiora apud nos,virtutes vero ſunt notiores quo ad naturam.2.Coll.ca.7.

Operationes accipiuntur in diffinitionibus loco formarum, ſeu differentiarum,quando differentiæ rerum lateant.4.cœli.cō.6. &. 26. conſimile.8.phy.32.

Operatio eſt complemētum & perfectio operantis.9.Metaphyſi. tex. commen.16.

Operatio eſt finis potentiæ.Them. 2.de ani.ſuper tex.cō.33.

Operationibus res diſtinguuntur non figura.Auer.in.1.de gene.animalium in illo cap. vbi ponit improbatio antiquorum,contra Gal. & dat inſtantiam de mammis mulierum,& marium,cum in figura conueniant,& tamen in mulierib⁹ ſunt propter lac,vt Gal. fatetur ,& in maribus ſunt ad tutamen cordis,ita collum matricis in muliere, licet ſit ſimile peni in mare, tamen in muliere eſt ad extrahendam humiditatem,quæ cauſat delectationem in coitu,ſed penis in mare eſt propter ſemen,ſimiliter Gal. retulit in oculo talpe eſſe omnes tunicas requiſitas ad oculum, præter telam araneam in qua fit viſio. Et iō licet oculus talpę ſimilis ſit oculis aliorum animalium in figura , nō tñ hēt oculi operationem. Similiter ouo ſubuentaneo nihil deficit, nec in multitudine, nec paucitate, nec

nec in figura cum ouo coitus, & tamen differunt eſſentiali differentia, quia ex ouo coitus poteſt generari pullus, ſed ex ſubuentaneo nequaquam. hæc Auer. & hoc etiam facit contra Scotum in primo ſententiarum, diſtinctione, 2. de genitis ex putrefactione, qui ex figura, & magnitudine, & colore probato eſſe eiuſdem ſpeciei.

✠ Pro Auer. facit authoritas philoſophi in. 2. de anima. tex. comm. 38. vbi habetur ꝙ inſtrumenta eadē, aut diuerſa iudicantur operibus, & eſt ratio in promptu, quia organa ſunt propter opera, ſicut propter finem, & a fine vnumquodq; perpēditur. 2. de anima. 49. ſicut in ſimili potentiæ per actus diſtinguūtur, & innoteſcunt, quia ex his, quæ primo getimus, vt d. Them. & ex his quantæ, & quales ſint vires in nobis perpendimus.

Opera quæ vel non ſunt naturæ cōmunia, vel ſingulorum generum propria, horum nullum alicuius gratia; aut eſt, aut fit, oculus enim alicuius gratia eſt, ſed cæſius non alicuius gratia eſt, niſi hęc ſit affectio generis propria, ſed vt quę neceſſario fiant ad materiam & principium quod mouerit, cauſæ eorū referendę ſunt. Ariſt. in. 5. de gene. animalium, in principio, inde ſcire poteris differentiam inter ea, quæ ſunt ex neceſſitate materiæ, & illa quæ ſunt propter finem, vide etiā in. 2. phy. tex. cō. 85.

Opus antiquum fit ab agente antiquo, & opus nouum ab agente nouo. Ex lib. deſtru. diſpu. 1. in ſolutione. 13. dub.

Opium eſt in fine amaritudinis, & inducit propter frigiditatem ſuam paraliſim, & hoc ſignificat ꝙ amaritudo ſequitur, quandoq; frigiditatem nedum caliditatem. 5. Coll. contra Gal & medicos capi. 27. & ibi tollitur rñſio medicoꝝ ad hoc.

Ordo libri phyſicę auſcultationis eſt primus inter omnes libros ſcientiæ naturalis Auer. in prologo ph. & in principio libri Metheo. idem dicit, idem. 1 phyſi. tex. com. 4.

Ordinata doctrina debet procedere a primis cauſis ſm ordinem ad vltimas cauſas. 1. phy com. 1. & 2. ph. tex. commen. 72.

Ordo in animalibus magis eſt quā in vegetabilibus. 2. phy. cō. 83.

Ordinis cauſa eſt dignior ordine. 8. phyſi. com. 15.

Ordinationis cauſa, natura eſt, nihil enim inordinatum eſt eorum, quę natura conſtant. 8. phyſi. tex. com. 15. vera eſt, vt gloſat Commenta. in commen. vt in pluribus, quia raro cauſauliter res, quædam in natura ſunt extra ordinem.

Ordo completus eſt agere alterum contrariorum continuè. 8. phyſic, commen. 15.

Ordinem impoſſibile eſt recipere illud quod habet naturam carendi ordine. 3 cęli. cō. 22.

Ordo propria natura ſenſibiliū eſt, 3. cœli. tex. com. 24.

Ordo omnium eſt. 2. de gene. & corrup. tex. com. 57.

Ordines formæ ſenſibilis ſunt quinque, vide in commen. libri de ſenſu, vbi dicit, quòd ſunt tres ordines formarum, vnus eſt corporalis, ſecundus eſt ſpiritualis. & eſt in ſenſu communi, tertius eſt magis ſpiritualis, & eſt in virtute imaginatiua. Quorum primus eſt corporalis magni corticis, & eſt forma ſen-

ſibilis extra animam. Secundus eſt
eſſe iſtius formæ in ſenſu commu
ni, & eſt primus ordinum ſpiritua
lium. Tertius eſt in virtute imagi-
natiua, & ē magis ſpiritualis. Quar
tus eſt ī virtute diſtinctiua. Quin-
tus eſt eſſe eius in virtute rememo
ratiua, & eſt magis ſpiritualis, reci
pit enim medullam eius, quód di-
ſtinguunt tres virtutes a cortice.
Auer. in commen. libri de memo-
ria & reminiſcentia, ex quo patet
ſenſationem, & iudicium ſenſuum
exteriorum, non conſtituere ali-
quem ordinem diſtinctum a iudi-
cio ſenſus communis, quia tunc da
retur ſextus ordo, vnde viſio pro-
priè non fit in oculo, licet fiat me-
diante oculo, nec auditio fit in au-
re, licet fiat mediante aure. Et iſta
eſt ſentẽtia etiam lucidiſſimi The
» miſtii. in. 2. de anima, in expoſitio
» ne tex. commẽ. 146. vbi ſcribit hęc
» verba formaliter: ex his quæ dicta
» iam ſunt conſtare arbitror, neque
» viſum in pupilla primum eſſe, ne-
» que auditum in auribus, neque gu
» ſtum in lingua, ſed ſenſus omnes ī
» prima illa ſentiendi vi ſedem habe
» re, & quód ſi quandoque diximus
» quinque nobis eſſe ſenſus omnes
» ex eo accipi volumus, quinque in-
» ſtrumenta haberi, & quinque ca-
» naliculos ſenſibilibus ſpiritibus,
» quos tanquàm a fonte vno per in
» ſtrumenta illa riuatos quinq; ſen-
» ſibus natura diſtribuit, ſenſum ve-
» ro propriè illum primum intelli-
» gimus, qui inſtrumentis his ceu
» famulitio vtitur iam ea quæ ex-
» trinſecus deferuntur quinque ſen-
» ſibus tanquàm diuerſoriis, & do-
» miciliis recipi æquum fuit, at regis
» ac principiis ſedem vnam conſti-
tui oportet, quemadmodum enim »
quamuis multi magiſtratibus li- »
belliones pragmatici exceptores aſ »
ſideant, vnus tamen eſt qui ius ha »
beat ſentẽtiæ ferendæ, ita & hic, ta »
metſi multa inſtrumenta machi- »
namentaquè ſint in quæ rerum ſi- »
mulachra recipientur, vna tamen »
vis arbitra eſt, quæ de omnibus ſci »
ſcat, pronunciet, iudicet, hæc illa vis »
eſt qua nos viſu videre, & auditu »
audire ſentimus, eadem enim potẽ »
tia percipi actiones ſenſuum neceſ
ſe eſt, quia differentias actionum
cognoſcimus. Alexan etiam in pa
raphraſi de anima. in cap. de tactu
iſtam etiam ſententiam videtur te
nere, vbi clariſſime patet Auerr. in
hoc a lucidiſſimo Themiſtio non
diſſentire, licet communis latino-
rum ſententia ſit in oppoſitum, ſed
ſi bene conſiderauerint, inuenient
iſtam fuiſſe magiſtri ſententiam.
Ariſt. enim in libro de ſomno & vi
gilia dixit, ſomnum eſſe ligamen-
tum primi ſenſitiui, vnde Auer. in
com. d. ꝙ in ſomno reuocatur ſen
ſus cõis ab inſtrumẽtis sẽſuũ, & ꝙ
quidditas ſomni eſt introitus ſen-
ſus communis in corpus, & ꝙ vigi
lia eſt motus iſtius virtutis ad ſua
inſtrumẽta extra corpꝰ, vnde hoc
etiam ſignificari poteſt, vt aſſerit
etiam, quia vigilanti accidit, ꝙ dũ
fortiter cognouerit de aliquo, ꝙ
non percipit ſenſibilia tranſeuntia
per ipſum, quia tunc contrahũtur
inſtrumenta animæ ſenſibilis, & in
ducũt cõem ſenſum ad interiꝰ cor-
poris, & ad adiuuandũ virtutem
cogitatiuam, virtus enim cogitati-
ua viget apud quietem aliorũ ſen-
ſuum. Et ideo homo cognoſcit in
ſomno futura, & non in vigilia.

Iſtud

Iſtud igitur eſt potiſſimum ſignũ viſionem non perfici in oculo, ſed per ſenſum communem mediante oculo, ad alia enim fortiter intenti delata ſub oculis non videmus, quod nõ contingeret ſi viſus eſſet ĩ oculo diſtinctus a ſenſu communi ſm rem. Amplius Cõmen. in eodem lib. de ſomno & vigilia dicit, ꝙ ceci & ſurdi non carent ſenſu communi, ſed inſtrumentis per ꝗ ſenſus communis videt & comprehendit ſenſibilia, vnde mens Ariſt. & Themiſt. & Auer. eſt iſta. quòd ſenſus communis mediantibus oculis cauſat viſionem, & dicitur viſus, & mediantibus auribus cauſat auditionem, & dicitur auditus, & ſic de aliis, non ꝙ ſint virtutes iſtæ realiter diſtinctæ a ſenſu communi, vt ſunt imaginati latini. Dicit enim Auer. in. 2. de anima. in commen. 149. ꝙ Ariſt. quaſi opinatur ꝙ virtus primi ſentientis melius é, vt dicatur eſſe vna forma, & multa inſtrumentis copulatis cum ea, per quæ tranſeunt motus ſenſibilium, quouſque copulentur cum ea, quã dicere ipſam eſſe vnam ſubiecto & plura ſecundum formam, quæ de ſcribuntur in ea, illud enim eſſe eſt dignius ei, vt eſt iudicans, iſtud vero ſecundum ꝙ eſt recipiens. Amplius Auerr. in commen. libri de ſomno & vigilia dicit, quòd ſenſus communis vno modo eſt vnus, & alio modo multi. Eſt enim vnus quia comprehendit omnia quinq; ſenſibilia, & eſt multi, quia habet multa inſtrumenta. ſ. oculũ, nares, & aures, &c.

Ordo librorum & partium totius philoſophiæ naturalis requiratur in. 1. Metheoro. ab Auer. in principio primi capitu.

Ordo non eſt niſi, aut reſpectu primi poſiti, aut intellecti. 5. Metaph. commen. 16. in ca. de priori, & dicitur ex tex. vbi patet ꝙ priꝰ & poſterius ſunt etiam ordinis differentiæ. 1. phyſico. commen. 41. Vide etiam in prædicamento quantitatis, vbi probat quantitates non habentes poſitionem habere ordinẽ, quia habent prius & poſterius. Ex quo patet ꝙ ratio formalis ordinis non poteſt conſiſtere ſine priori & poſteriori peripatheticè loquẽdo.

Ordinis carentiæ diffinitio eſt exitus a via naturæ, & rei ordinatę diffinitio eſt, vt inueniatur ſecundũ viam naturæ. Commentator elicit in paraphraſi ſuper. 3 cœli, in ſumma tertia, contradictione tertia, capit. 2. & hoc ex tex. philoſophi ibidem. tex. cõ. 24.

Ordo non eſt in ſubſtãtia. 7. primę philoſophiæ. tex. cõ. 43.

Ordo eſt in omnibus entibus, ſed non eodem modo. 12. Meta. text. commen. 52.

Ordo in corporibus cœleſtibus eſt abſque eo, quòd admiſceatur eis aliquid per accidens, ſed ordo in hisquæ ſunt ſub corporibus cœleſtibus, eſt cum priuatione ordinis quandoque per accidens. 12. Metaphyſico. com 52. idem. 2. phyſi. tex. cõmen. 46. & eſt ſententia Ariſtotelis expreſſa in primo de partibus animaliũ. cap. 1. vide etiam in 8. phyſic in com. 15. & in. 2. phyſi. tex. com. 82.

Ordo vniuerſi deſtrueretur ſi vnus ex cœleſtibus motibus ceſſaret, q͂a nullus iſtorum motuum eſt ſine neceſſe eſſe, aut ſine bene eſſe. Ex libro deſtruction. diſputatione. 1.

in ſolu. 11.dub.

Ordo entium ſequitur ordinem intelligẽtiarum ſeparatarum, ſed ordo noſtri intellectus ſequitur ordinem entium. Ex lib.deſtr.diſpu.3. in ſolu.18.dub.

Ordo entium ſenſibiliũ multos habet gradus, quorum vilior eſt in materia,& nobilior illo eſt in humano intellectu, & nobilior illo ẽ eſſe quod habent in ſeparatis intelligentiis. Deinde in ſeparatis intelligentiis dictæ formæ gradus habẽt differentes adinuicẽ, ex eodẽ loco.

Ordines entium in nobilitate & ꝑfectione ſunt quatuor, vide 2.cęli, tex.cõ.64.&.66.

Ordo & forma quæ in primo principio reperiũtur eſt nobilior ordinum & formarum, & hic ordo eſt principium,& cauſa omnium ordinum & formarum, quæ in hoc mundo inueniuntur. Ex lib.deſtr. diſpu.3.in ſol. 18.dub.

Orbis nõ eſt in loco, quia omne qđ eſt in loco continetur a loco, ſed extra orbem non eſt locus.1.cęli. commen.100.

Orbis non eſt in tempore, quia non continetur a tempore.ibid. vide ĕt 4.phyſi.tex.cõ.118.

Orbis totus eſt quaſi vnum animal, & eſt vnus orbis in veritate, cum motus illius ſit vnus numero ęqualis in veritate,& motus illæ eſt ſicut motus localis in animalibus,& alii motus, qui exiſtunt in orbib⁹ ſunt ſicut motus particulares, qui exiſtunt in membris.2.cœli.commento.42.idem 12.Metaph.com. 44 Et in libro deſtru.diſpu.3.in ſolutione.18.dub.

Orbis nonus ſine ſtellis inueniri apud me eſt remotum, nam orbis eſt ſtellarum gratia, quæ ſunt nobilior pars eius,& propterea quanto plus habet de ſtellis, tanto eſt nobilior cæteris orbibus, vnde dari orbem ſine ſtellis apud me eſt impoſſibile. in paraphraſi Metaphy. tractatu.4.

Orbis octau⁹ eſt prim⁹ orbis authoritate omnium antiquorum. Ptolomeus autem poſuit nonum. 2. cęli.com.67.

Orbis primus excellit in nobilitate,& excellentia omnes alios orbes ꝑpter tria.2.cœli.tex.com.68.

Orbis primus, eſt ligatus cum aliis orbibus ſm motum & conſequentiam.2.cœli.com.70.

Orbis primus mouet alios orbes ſicut nobilius mouet totum.2. cœl. commen.71.

Ordei puſana infrigidat, & humectat,& adiuuat ad expellendum ſuperfluitates per omnes vias.7. Colliget.cap.6.

Oris iuuamentum eſt maſticatio cibi,& in ore eſt aliqualis digeſtio, ſecundo Colliget.cap.9 de iuuamento membrorum officialium.idem Auicen.cap.de humoribus.in prima primi. Nutriens maſticatione aliquam recipit digeſtionem.

Organizatio latet in plantis. 2. de ani.comm.6.vide cauſam in.2.de parti.anima.ca.10.

Organa trium ſenſuum capiti ſunt demãdata, & vide cauſam in.2.de partib.ani.ca.10.

Orizon eſt nobilior centro, quia eſt terminans & centrum eſt terminatum,& proportio terminantis ad terminatum eſt, ſicut proportio formæ ad materiam.ſecundo cęli. tex.commen.74. Conſimile ſecundo de generatione & corruptione.

tex.

tex.commen. 50. & 4. cœli, tex. cõmen. 23. & 35.

Orizonti contrarium eſt medium, ſicut contrarietas eſt duorum extremorum lineæ rectæ, quæ quidem maxime aduerſantur. Auerr. in paraph. 4. de cœlo, in ſumma prima, cap. 2.

Os eſt ſuperius in animalibus, & radices in plantis. ſecundo de anima. tex. commen. 36.

Oſſium magnorum coniunctio requiritur, vt quod ſuſcipit habeat concauitatem, quod ſuſcipitur vero & ingreditur indiget gibboſitate, quibus natura ligamenta apponit. Galenus, ſecundo de vtilita. particulari. cap. 11.

Oſſa digitorum ſunt ſine medulla, & ſunt dura & ſpiſſa. Gal. 11 de vtilitate partic. ca. 15.

Oſſa leonis exiguam & perobſcurã medullam obtinent. ex. 2. de partibus anim. cap. 6. idem. 3. de natura animal. cap. 7.

Oſſa inſtituta ſunt a natura ad ſuſtẽtandum carnem. 2. de partibus animalium. cap. 8.

Oſſium multitudo in corpore eſt ꝓpter multitudinem motuũ. 2. Colliget cap. 8.

Oſſa aliquibus membris data ſunt ad cuſtodiam, vt oſſa pectoris. ibi.

Oſſium & venarum natura ſimilis eſt. vtraque enim ex vno orſa continua eſt. Ex ſecundo de partibus animalium. ca. 9.

Oſſium principium eſt ſpina dorſi. ibidem.

Oſſa leonis ex ſui attritu forti, ignẽ exentiunt. ibid.

Oſſium maius iuuamentum eſt ad fortificandum, & ſtabiliendum corpus, ſunt enim ſicut fundamentum corporis & iuuamentum, ſecundum eſt ad tuendum & abſcõdendum, vt os cranei reſpectu cerebri, & oſſa pectoris reſpectu cordis. 2. Colliget. capit 8. de iuuamentis membrorum conſimilium, vbi põnitur etiam tertium iuuamẽtum, & eſt, vt poſſit fieri reſolutio ſuper fluitatum vaporoſarum, ſicut ſunt commiſſuræ, quæ ſunt in craneo.

Oſſis & cartilaginis natura eadem eſt, quapropter neutrũ præciſum recreſcere poteſt. ibid.

Oſſa hominis ſunt. 348. abſque oſſibus paruis, quæ replent ſpatia iunctturarum, & abſque oſſe epiglottis, & abſque oſſe cartilaginoſo, qđ dicunt aliqui anathomici, quod eſt in corde. 1. Coll. in cap. de anathomia dentium & oſſium.

Oſſa capitis humani ſunt abſq; dentibus viginti tria. Auer. 1. Col. cap. de oſſibus capitis.

Oſſa manus ſunt triginta. ibid.

Oſſa pedis ſunt. 29. ibid.

Oſſa ſpondilium a capite vſq; ad os nominatum agit, ſunt. 24. ſed aliqui ſunt qui habent vnum plus, & aliqui habent vnum minus. ibid.

Oſſium omnium vltimum in homine concreſcit, quod cerebrum obtigit. primó de natura animalium cap. 7.

Os capitis in muliere habet vnam ſuturam in orbẽ, os viri habet tres. ibid. licet vt. d. viſum ſit etiam os viri, ſine ſutura.

Oſſa leonis nullam intra ſe continere videntur medullam, quia valde exiguam, eãq; in paucis continẽt. 3. de natura ani. cap 7. vide tamen clarius. cap. 10. vbi dicit, ꝙ oſſa leonis partim nullam, partim exiguã admodum habent.

Oſſa non ſemper augentur, ſed pili & his cognata augentur, quandiu inſunt, & magis cũ corpora egrotant, aut ſeneſcunt, & vide eãm in 2. de gñatione anialium. cap. 4.
Oſſa præciſa nõ recreſcunt, nec cartilago rupta reparatur. 3. de natura animalium cap. 7.
Oſcitantes aut ſpiritũ reddẽtes accipiente ſue minus audiunt. Ariſtot. in 5. de gñatione animalium. cap. 2. & ibi redditur cauſa.
Oſcitatio quid ſit. vide 3. colliget. capitu. 30.
Ouum ſubuentaneum & ouum coitus non differunt in figura, nec in multitudine & paucitate, ſed differunt eſſentiali dña, quæ eſt forma aīata qua pullus eſt pullus, & ex ouo ſubuentaneo. Ariſt. ſummit argumentum ꝙ mas præſtat fœtui ipſam formam, & femina materiã, quia in ouo ſubuentaneo nihil deficit niſi receptio formæ animatæ, materia. n. in ſe tota reperitur in eo Auer. 1. de gñatione aīaliũ. cap. vbi ponitur ꝑbatio antiquorũ. vide Ariſto. ẽt ibid. cap. 195. in 1. de generatione animalium.
Oui gallinæ albugo eſt magis omni alia re mitigans in mordicationibus, 5. colliget. 48.
Oui vitello ſine albumine medici noui quate in vulneribus vtuntur vide ibidem.
Oua ſubuentanea ferentes aues ex ſubuentaneis ſecunda redduntur. 2. de gñatione aīalium. cap. 10. & 6. de natura aīalium. cap. 2.
Oua piſcium ouiparorũ vbi a femina ędita fuerint mas ſuper ouis ſemen aſpergit. ibidem Ariſt.
Oua & vermis differunt. Alia. n. quędam pariunt ouum quædã vermẽ, ſed ex ouo vna pars eſt materia animalis excogniti, reliqua vero nutrimentum, ſed vermis in animalibus gignẽtibus vermem vt in ſponte naſcentibus eſt materia generationis animalis tm̃, non autem alimentum aliquo mõ. Ariſt. & Auerro. ſententia in principio ſecundi libri de generatione aīaliũ. cap. 1.
Oua ſubuentanea non ſunt reliquię partus, quẽ coitus fecerit 6. de natura animalium. cap. 2.
Oua aquaticarum auiũ & terreſtriũ differunt, quia oua auium aquaticarum plus lutei continent ꝓportione quàm albi, & differunt etiam colore. ibidem.
Oua oblonga & faſtigio cacuminata feminas edunt, ſed oua rotũda & pte ſui acutiore obtuſa edũt mares. ibidem.
Oua gallina incubante ſi tonuit pereunt. ibidem.
Oua omnia auium ſunt bicolora, & ſimiliter omnium pedeſtrium ſeu quadrupedum. i. habent colorem album & citrinũ, albũ vocatur albumen, citrinũ vero vocatur vitellus. Ex 3. de generatione animaliũ cap. 1. in Auerro. & ẽt in text. vide ẽt ſexto de natura aīaliũ. cap. 2.
Oua piſcium ſunt vnicolora. ibidẽ & vide cãm diuerſitatis, quia oua auium ſunt bicolora, & piſciũ vnicolora.
Ouũ eſt excrementũ ſicut mẽſtruũ in femina. ibidem.
Oua ſubuentanea ſunt minora & inſuauia propter inconcoctionem. 3. de gñatione animalium. cap. 1.
Oui albumem eſt initium generationis animalis, ex quo animal generatur, vitellus autem ad nutrimẽtum pertinet. Et inde ẽt colligitur albu-

albume oui eſſe calidius. Contra medicos quam ſit vitellus qui eſt terreſtrior. Ex 3. de generatione animalium cap. primo, & ſecūdo. Vide etiam pro hoc Auer. ibidem cap. 2. vbi adducit rationes euidentiſſimas ad hoc. Et animaduerte bene dicta Auer. cōciliantis dicta Medicorum cū dictis Philoſophorū. Nam medici concedunt inueniri aliquas res calidiores aliis, quum tamē ſint frigidiores in reſpectu corporis humani, & ideo dicta eorum non contradicunt dictis Ariſto. Et nota bene hoc, quia in multis deſeruiet tibi.

Oui pars ſuperior eſt magis dura inferior, vide cauſam in 3. de generatione animalium. cap. 2.

Ouorum partus atq; animalium econtrario modo prouenit, animal enim conuerſum in ſuū caput prin cipiumq; exit, at ouum quaſi conuerſum in pedes naſcitur, & vide cauſam ibidem.

Ouum in vtero quomodo augetur. vide ibidem.

Oua temporibus calidis deprauant ſicut vina fece ſubuerſa temporib⁹ calidis coaceſcunt. 3. de generatione animalium cap. 2.

Ouum a nullo exangui animali generatur. ibidem.

Oui candidum & luteum contrariā naturam habent, luteum enim gelu duratur & coit, calore vero humeſcit, at candidum gelu non concreſcit, ſed humeſcit potius, & cum ignitur ſolideſcit. 3. de generatio. animalium. cap. 2. idē ſexto de natura animalium cap 2.

Oua plura ſi in patellam conquaſſentur bene, & poſtea decoquūtur vſq; ad pepenſim, inuenies ex omnibus luteum in medio, & albumen circūambiens luteum. in ſexto de natura animalium. cap. 2. & vide cauſam ab Auer. in 3. de generati one anima lium. cap. 2.

Oua auium omnia perfecta ędūtur, piſcium vero oua imperfecta ędun tur, quapropter ſemine maris aſperſa fecunda redduntur. Ex tertio de generatione animalium. capitulo quinto.

Oua gallinarum ſunt meliora cęteris, & decocta cū oleo maxime nutritiua ſunt. 5. colliget. cap. 36.

Oua piſcium non ſunt bicolora vt auium, ſed vnicolora. 6. de natura animalium. cap. 10.

Oua in cubitu auium aperiri & fœtum excludi naturę ratio eſt, non tamen ita ſolum oua aperiuntur, ſed etiam ſponte in terra, vt in ęgypto obruta fimo pulliciē, pereant, & ſyracuſis potator quidam ouis ſub ſcoria in terra poſitis tādiu potabat, donec oua ederent fœtum: iam vero & quum in vaſis quibuſdam tepidis eſſent concocta ſpontę oua pullos prompſere. 6. de natura animalium. cap. 2.

Oues potu maxime pingueſcunt, quamobrem æſtate ſalem die qnto dati ſoliti ſūt ſingulis cētenis ſingulos modios: ſic enim pecus incolume atque pinguis redditur. octauo de natura animalium. capitulo decimo.

Oues pręcipue ex ſuperabundanti renum pinguedine intereūt, quod vbertate pabuli fit, vt in ſicilia agro leontino fieri conſtat, quocirca ſero diei agere oues ad paſcua paſtores loci illius ſolent, Ariſto. tertio. de natura animalium. cap. 17.

De litera P.

Palatum nonnullis piſcibus vice linguæ datum eſt velut inter fluuiales cyprino. Ariſto. in. 4. de natura animal. ca. 8.

Pallidum non differt ab albo ſecundum magis, & minus, ſed ſm qualitatem. 6. phy. cõ. 32.

Papilionum generatio ex erucis fit. 5. de natura ani. ca. 19.

Partuum multitudo & vnitas vnde proueniat. vide cauſam. in. 4. de gene. anima. ca. 4.

Partus fęminæ tardior eſt, dolor et ex fęmina continuus obtuſiorque eſt, ex mare acer & lõge moleſtior. 7. de natura ani. ca. 4.

Pariundi tempus huiuſmodi prę cæteris animalibus multiplex eſt: nã & ſeptimo, & octauo, & nono mẽſe parere poteſt. ibid.

Partus difficilis eſt mulieribus in otio degentibus: & quibus non bona latera ſunt, neq; facultas retinendi ſpiritus ſuppetit. 7. de natura animalium. ca. 9.

Panis furfuraceus & fermentatus facile digerit. & vide cauſam. 5. Colliget. cap 31.

Panis azimus eſt groſſus & viſcoſus. ibidem.

Panis nimis fermentatus nõ eſt bonus. vide cauſam. ibid.

Parum & multũ de neceſſitate ſunt ſub eodem genere. 3. Col. ca. 31.

Paruum in magno continetur, magnum in paruo haberi non poteſt ex. 2. de partibus animalium. capitulo vltimo.

Partes animaliũ aliæ ſimilares, aliæ diſſimilares. 1. de hiſtoriis animalium. cap. 1.

Partes animalium diſſimilares, aut ſunt eadem ſpecie, aut genere, aut proportione, aut ſm magis & minus differentes. ibid.

Partes ſimilares alię molles & humidæ, aliæ ſiccæ & ſolidæ. ibid.

Pars ad partem ita ſe habet, vt totũ ad totum. 1. de hiſtoriis animaliũ capitu. primo.

Partes officiales humani corporis ſunt caput, collum, thorax, brachiũ duplex, crus duplex. 1. de hiſtoriis animal. cap. 7.

Partes interiores hominis ſunt incertæ & incognitę: quamobrem ad cęterorũ animalium partes, quarum ſimiles ſunt humanæ referẽtes eas contemplari debemus. Ariſt. 1. de natura anima. cap. 16. Nota tamẽ quòd de partibus exterioribus eſt oppoſitum, vt patet in eodem lib. capitulo. 7.

Partes ſimilares, quæ ſint vide in. 3. de natura animalium. capit. 2. vbi animaduerte ꝙ ſanguinis partes ſimilares ponit & pituita & atrabilis ꝗ bilis atra, & flaua ponũtur inter excrementa ſm Ariſtot. & ſunt etiam ex numero ſimilarium.

Parte aliqua corporis opportuna mutata, tota aĩalis cõſtitutio multo mutat forma, quod in ſpadonibus eſt cernere. Ariſt. 4. de genera. anima. ca. 1.

Partes exangues non ſentiunt. ex. 2. de partib. ani. ca. 10.

Pars ſuperior animaliũ eſt calidior inferiori, & dextra ſiniſtra, & anterior poſteriori, & mas fęmina. ex 2. de partib. anim. ca. 3.

Particulare licet ſit ens in rei veritate: de eo tamen non fit demonſtratio. 12. meta. 28. com. idem. 7. meta. tex. com. 53.

Particu-

Particulare ſolū eſt ens in rei veritate. 12.meta.cō.27.& 28. & in 2. de generatione & corru.tex.cō.59.
Partes compoſiti ſunt in compoſito in potentia non in actu: & ideo cōpoſitum non eſt in actu vnum in actu,& forma per partem dominātem & ſi non eſſet vnū in actu. 10. metaphy.cō.23.vbi patet non dari maximum ęquale ad pondus: ſed oportet in vero mixto dominari vnum elementum.quod habet reſpectu aliorum dñatorum vim formæ,& illud eſt quod largitur mixto motum naturalem.vt d. Philoſoph⁹,& Cōmen.in 1.cę.t.c.7.& 8.
Pars multipliciter dr̄.7.meta.tex.cō. 33.idem 5.tex.cō.30.
Pars dicitur duobus modis ſm̄ qualitatem,& ſm̄ q̄titatem.7.meta. tex. cō.33. & differunt, vt ibi dr̄: quia diffinitiones partiū qualitates ſunt poſteriores diffinitione totius & toto,ſed diffinitiones partium q̄titatis præcedunt diffinitione totius & totum. De iſta duplici diuiſione partiū vide ēt in 1.phy.cō.5.& 36.
Partes animalium qn̄ aīa ſeparatur dr̄e equiuoce.7.meta.tex.cō.35.& 37.& 39.idem in 4.methe. in fine. idem in 1.de partibus animalium. cap.1.habetur.vbi Philoſophus d. ergo ſi aīal vel aīa, vel pars animæ, vel nō aīa eſt q̄primū anima a corpore diſceſſerit animal eſſe deſinit, neq; mēbrum vllū niſi figuræ ſuæ ratione idem relinquitur modo eorum quæ fabulæ tradunt in lapidē tranſiſſe, & ibidem dicit ꝙ homo mortuus;quanq̄ figuræ formā habet,eadē tamen hō non eſt Adhuc fieri non pōt vt manus ſit quocūq; modo conſtans vt ænea, aut lignea niſi equiuocatione nominis.
Partes rei ſm̄ diffinitionē præcedunt rem in eſſe. 1.phyſi.cō.28.2. phyſi. 28.1.de aīa.cō.5.
Partes diffinitionis præcedunt diffinitum. 1.phy.cō.29.
Partium aliæ ſm̄ quantitatem, aliæ ſm̄ qualitatem 1. phy. cō. 36. & 7. meta.cō.33. Partes ſm̄ qualitatem ſunt partes eſſentiales vt materia & forma: quantitatiuæ vero partes ſunt partes integrales, vide Alexā. in paraph.de aīa.cap.4. vbi probat animam eſſe inſeparabilem a corpore.de differentia iſta partium cōtra Stoicos pulchre.vbi ait nō oēs partes corporis eſſe corpora,ſed ſolū partes quæ pertinent ad quantitatem non ad qualitatem.
Pars ſubſtantiæ eſt ſubſtantia. 2. de anima.cō.2.& 1.phy.cō.70.
Pars eſt mā̄ totius. 3.phy.tex.cō.66. & 2.phy.tex.cō.31.
Pars quando ſeparatur a toto, & fit totum pōt p ſe moueri. 4. phy. cō. 32.& 5.phy.cō.1.
Partes mundi mouentur tribus modis,quædam circulariter, quædam ſurſum,quædā vero deorſum. Cōmenta.4.phy.cō.43.& tex. intelligitur de partibus primariis, ſicut ſunt tria corpora ſimplicia .ſ. graue,& leue,& corpus quod neq; graue eſt neq; leue.
Partes conſimilium corporum dum non ſunt diuiſæ in actu a toto, ſunt in loco in potentia.4.phyſi.tex.cō. 44. & 45.
Pars niſi ſurſum ponatur, nō erit in loco,ſed in toto.4.phy.tex. cō. 65.
Pars menſurat totum, quia totum componitur ex partibus 4. phyſic. tex. cōmen.89.
Pars poteſt per ſe moueri quando ſeparatur a toto & fit totum. 5. phy. cōmen.

tom.1.&.4.phy.com.32.&.8.phyſico.47 &.1.de anima.37.& quinto phyſico.17.

Partes magnitudinis ex quibus generatum generatur ſunt diuerſæ in ſpecie.6.phyſi.com.59. vide.4.cœli.comm.41.

Partes non mouentur per ſe ad motum totius,neq; mouentur per accidens pure,ſicut accidentia.6.phyſico.com.86.&.5.phyſi.com.1.4.phy.com.32.1.de ani.cō.37.

Partis natura & totius eadem eſt.8.phyſi com.15.

Partes corporis ſimplicis non ſimul mouentur ſicut mouentur partes corporis figurati, ſicut apparet in circulis qui fiunt in aqua, quando lapis cadit in ea.8.ph.cō.82.

Partes quantitatiuæ potentia dicuntur eſſe in toto,vel potentia pura, & eſt quando ſunt continuę,vel qñ ſunt in actu in ipſa re, ſed ſunt illi alligatæ,vel inuicem coniunctæ,& tunc dicuntur eſſe in potentia ſm poſterius.in paraphr. meta.tex.1. ca.de potentia & actu.

Pars mouetur ad totum non ſm ꝙ eſt totum,ſed ſm ꝙ eſt in ſuo eſſe naturali:locus enim partis & totiꝰ vnus & idem eſt.1.cœli.cō.58.idē Ariſto.in.4.cœli.tex.com.22. vbi ſcribit ꝙ ſi quis tranſponat terram vbi nunc eſt luna, non mouebitur pars terræ ad totam terram.

Partes animalium aliæ communes, aliæ propriæ.1.de hyſto.ca.2.

Partes corporis naturaliter ſunt ex natura corporis cuius ſunt partes. 2.cœli.tex.com.41.

Partium quædam ſunt formales, & quædam materiales.7. Meta. text. comm.35.&.37.

Partes conſimiles quomodo deſcribātur.vide.5.meta. comm.4. &.2. cœli.com.19.

Pars vna non operatur in actu, ſed in potentia,quoniam vnus vir de. triginta non mouet nauim ſolus, & cū motio eius coniungit cū præparatione & potentia prouenientе a vigeſimo, non mouebit nauim: neceſſario.ſeptimo phyſico. commento.37.

Parmenides mulieres calidiores viris opinabatur, argumento copia ſanguinis,qua menſtrua fiunt.Empedocles vero econtrario.ex.2. de partibus ani.ca.3.

Parmenides exiſtimabat, ꝙ entia ſunt duobus modis vera, & exiſtimabilia,& vera ſunt intelligibilia, & ſunt vnum, exiſtimabilia vero ſunt ſenſibilia & ſunt plura.1. phyſic.commen.41.

Parmenides aſſeruit primū deorū, amorem dicens, cunctorum illæ deus primum produxit amorem, ex erratis.1.Meta.cap.2.

Parmenides vnum dixit eſſe principium quo ad rationem, Meliſſus vero quo ad materiam, quia hic quidem finitum,illę vero infinitū id ait eſſe.ibid.

Parmenides nō ſolum vnam ponit eē cauſam,ſed & duas aliqualiter. ex erratis primi metaphyſi. quod quō ſit intelligēdum vide Alex.q adducit verba Theophra.in.1.lib. de rebus nālibus:inquit.n.Parmenides,heleata qui huic.i.xenophani ſucceſſit vtraq; via ingreſſus eſt: ſtatuit.n.vniuerſum eſſe ſempiternum & generationem rerum tueri conatur,non ꝙ ſimilē de vtroq; ſnīam habeat:ſed re vera vniuerſū vnum eſſe ratus, ideq; ingenitū, & globoſum ad tuēdū gñonē ex opinione

tione vulgi rerũ apparẽtium duo principia facit ignem & terram, alterum & m̃ām alterum & cām, & efficiens. conſimilem ſnīam ſcribit Cōm. in. 1. phyſicę auſcultationis.
Parmenides dixit ꝙ ens eſt ſimplex, & ꝙ nulla eſt multitudo oīno. 3. Meta. tex. cō. 16. vide de opinione eius. 1. phy. tex. cō. 25. & cō. 41.
Parmenides dixit ꝙ intellectus appropriatur hominibus ſm complexiones & compoſitiones eorum, quod etiam Empedoc. aſſeruit. 4. Meta. tex. com. 21.
Paſſiones & motus non ſunt ſine ſubſtãtiis. 12. primæ philo. t. c. 25.
Paſſiones nec rōne, nec tpe, nec gnōne poſſibile eſt priores eſſe ſubſtantia: erũt enim ſeparabiles. 7. primæ philoſophiæ. tex. cō. 47. idem ibid. tex. cō. 4. & . 1. phy. 14.
Patiens patitur propter materiam. 9. primæ philoſophiæ. t. cō. 2. vide limitationem ab Auer. in. 3. de anima com. 28. & in com. 5. in principio digreſſionis.
Paſſio aut eſt ad peius: aut ad corruptionem. 9. Met. t. cō. 2.
Paſſio multis modis dicitur. 5. Met. tex. com. 26.
Paſſio quandoque ſumitur pro oī accidente 1. phy. com. 39. quãdoq; pro qualitate eſſentiali. 1. cœli. cō. 1. qñq; pro trãſmutatione in ſuba, vt exponit ibi Them.
Patiens quodammodo eſt contrarium, & quodammodo eſt ſimile. 1. phy. com. 56. idem. 1. de genera. & corru. tex. cō. 50.
Paſſio ſemper rei poſterioris eſt. 8. phy. tex. cō. 69. & eſt ſenſus, ꝙ in pmanẽtibus datur primum in quo aliquid eſt genitum, non datur autẽ vltimũ in quo non, & vide cauſam etiam ibi.
Paſſio dicitur dupliciter, communiter, & propriè. 3. cœli. com. 1.
Paſſiones omnes ſunt diuiſibiles, aut ſm ſpeciem, aut ſm accidens. 3. cœli. tex com. 7.
Patiens & faciens neceſſe eſt genere idem eſſe, ſpecie vero diuerſa. 1. de genera. & corrup. te. cō. 50.
Paſſio eſt merito ſimilitudinis, & actio eſt merito contrarietatis. 1. de gene. & corru. tex. cō. 48. & . 49.
Paſſiua & actiua ſunt contraria, & hoc manifeſtũ eſt ratione & inductione. 1. de gene. com. 50.
Paſſio ſenſuum eſt diuerſa a paſſione inaīatorum. 2. de aīa. te. cō. 121. & vide ibi drias poſitas per lucidiſſimum Them. nam ſenſus non fit materia ſenſibilium, & eius paſſio non terminatur in mutationem, ſed in iudicium.
Paſſio q̃ eſt in aīantibus, & q̃ eſt in ſenſibus, nō tã paſſio quã actus, & abſoſo eſt. The. 2. de aīa. ſuper. t. c. 159. & in The. eſt. 3. de aīa. ca. 14.
Paſſio quælibet facta cum alteratione, & tranſmutatione eſt in corpore neceſſario. 1. de ani. cō. 14. idem 2. de ani. 57. & . 3. de ani. 28.
Paſſiuum & actiuũ quodãmodo ſunt oppoſita. ex. 2. de ani. cō. 53. idē. 1. de gene. & corr. t. c. 50.
Pati quodammodo eſt a ſimili, & quodammodo a diſſimili. 2. de anima. tex. com. 54. idem. 1. de gene. & corr. t. c. 48. & . 49.
Pati contrarium eſt ipſi actui. 1. ca. de ſubſtan. orb.
Paſſio duplex eſt, corruptiua & pfectiua 2. de aīa. t. c. 57. & . 58. & . 3. de aīa t. c. 28. & . 7. phy. tex. cō. 12.
Paſſio equiuoce dicitur de ſenſibus & intellectu. 3. de aīa. cō. 18.

Paſſiua

Paſſiua neceſſaria componuntur ex paſſiuis.1.meta.cõ.38.

Paſſio eſt in patiente 3.phy.t.cõ.19.

Paſſio eſt ſignum mãæ, & operatio eſt ſignũ formæ.ex diſp.6.in ſolone.6.dubij.& ex diſpu.10.in ſolutione.2.dubij.

Patres caſtigare filios veriſimile eſt & iuſtum eſt. Ariſt.in.3.de generatione animalium.cap.10.ita.n. probat reges apum eſſe parentes fucorũ,quia caſtigãtur a regib' fuci.

Pater & mater ſunt tãq̃ cauſæ extrinſecæ remotę:pater tanq̃ agẽs,& mater tanq̃ materia,5.meta.cõ.

Pecuniarum exquiſitum ſtudiũ eſt de deſideriis hominis præter naturam.Auer.in prologo phyſi.maxime;.n. res præter naturam eſt vt.d. Philoſophus vſura,& Apoſtol' eſt idolorum ſeruitus..

Pediculorum generatio requirat.5.de natura anim.cap.31.

Pedicularis morbus hominibus generat͛ præ nimietate humoris,quo morbo nonnullos perijſſe proditũ eſt,vt Alchmanem poetam & Phęrecidem ſiriũ.ibidem.

Perdices & quæ nondum coierint,& quæ coierint,quarum vſus in aucupiis eſt, quum olfaciunt marẽ vocemq; eius audiunt,alteræ implentur ouis,alteræ ſtatim pariunt: eſt enim genus hoc auium libidinoſũ vt leui indigeat motu cũ turget citoq; ſecernat. Ariſt.in 3.de generatione anima.cap.1.& Auerr.in cõ. ibidem. Ex quo ſcire potes quomodo motus realis poteſt ex ſpirituali prouenire. contra illos qui ſunt adeo rudes, qui non poſſunt imaginari intelligẽtiam poſſe mouere cœlum niſi realiter inhereat & informet ipſum cœlum.

Penem ĩmodicum poſſidentes infecundiores ſunt his quibus mediocris eſt.& vide cãm.1.de gener.animalium.cap.6.

Per ſe eſt magis vniuerſale q̃ primũ.2.phy.cõ.3.& in 1.poſte.vbi aduerte ꝙ hoc eſt verum vt ly primũ ſumitur ibi in 1.poſte.ſed ſi ſumatur primum vt eſt idem quod ſine medio,ſic aliquid primo ineſt alicui, quod tamen nõ ineſt ei per ſe nec 1.nec 2.modo.dicit.n. Themiſt.1. phyſi.nauta eſt in naui primo, ſed non per ſe.ſuper tex.3.

Per ſe dicitur multis modis.5.meta. tex.cõ.23.& in paraphraſi tract.1. cap.eſſentia.

Per ſyllogiſmos hypotheticos nullũ omnino ignotum declaratur, ſed ſolummodo ea quæ indigent modicula innuitione.Cõmen.2.phy. cõ.3.quod quomodo ſit intelligendum vide ipſum in 1. priorũ in digreſſione de ſyllõ hypothetico.

Perfectiones ſeparatas dari a ſubiectis vt nauta reſpectu nauis, & artifex reſpectu ſui iſtrũ nõ eſt impoſſ. ex 1.diſpu.in lib.deſtr. in ſolo. vlt. dub. Et ille ẽ locus apertus ꝯtra modernos auerroiſtas, qui de mente Auer. tenent animam intellectiuã eſſe vere formam informantem & non aſſiſtentem,nam de hoc loquitur contra Algazelem & non recipit gloſam locus ille, ſicut vides.

Perfectio eſt in principiis magis q̃ in principiatis.12.meta. tex.c.40.vbi taxantur antiqui oppoſitũ aſſerentes, vt Pythagoras, & Leucippus.

Perfectionum propter quas mouetur perfectum, quædam ſunt qualitates quibus perficitur illud quod mouetur, vt illud quod mouetur ad ſanitatem: & quędam ſunt ſubſtantiæ

ſtantiæ extrinſecæ à re quę mouetur ad eas vt aſſimiletur eis, vt inueniantur omnes actiones ſeruorum, quoniam ſunt erga genera intētionum domini ſui. & iſta eſt diſpoſitio omnium entium cum primo principio. 12. meta. cōmen. 37. Vbi ſcire poteris quomodo deus excelſus eſt perfectio & forma omnium entium. Hinc patet error modernorum aſſerentium omnē formam formaliter perficere per inherentiam ſuum formabile & nullam eſſe formam extrinſecus perficientem, ſicut nauta nauim.

Perfectum eſt maximum in vnoquoque genere. 10. metaphyſi. tex. cōmen. 13.

Perfectum eſt cuius non eſt poſſibile & aliquid extra ſumere, finem enim habet. 10. meta. tex. cō. 13.

Perfectum nō eget aliquo. ibidem.

Perfectius eſt illud per quod acquiritur perfectio. 9. meta. cō. 16.

Perfectum eſt habens finem 5. met. tex. cōmen. 29.

Perfectum vnumquodq; & ſubſtantia omnis tunc perfecta eſt, quando ſecundum ſpeciem proprię virtutis nulla defecerit pars eius, quæ ſecundum naturam magnitudinis. 5. meta. tex. cō. 21. & eſt in cap. de perfecto. Ex quo loco collige dari magnitudinem ſecundum virtutem, & non ſolum ſecundum molem. vide in ſimili. 10. metaphyſi. tex. cōmen. 13.

Perfectio tranſumptiue dr̄ de malis, vt perfectus latro, & perfectus calumniator. ibidem.

Perfectum aliud ſimpliciter, aliud in genere. ibidem.

Perfectum aliud ſm q̄titatem, & eſt primus modus, aliud ſm qualitatem, & eſt ſecundus modus poſitus. ibidem.

Perfectio ſubſtantię prouenit ex perfectione in magnitudine & qualitate. Cōmen. ibidem.

Perfectum eſt cuius finis eſt ſtudioſus, & eſt tertius modus. ibidem.

Perfectum vnumquodq; tunc maxime eſt cum attingit proprie virtuti, & tunc maxime ſm naturam eſt. 7. phy. tex. cō. 18.

Perfectio non eſt diuiſibilis. ibidem cōmen. 18.

Perfecta ſunt quorum nihil inuenitur in eis per quod dicuntur imperfecta in eis aut extrinſecus, & iſta ē diſpoſitio primi principii. ſ. dei. 5. meta. cō. 21. Ex quo patet deum eſſe ſimpliciter perfectum. idem. 3. de anima, in ſolut. 3. quęſtionis in cō. 5. & cō. 14. & 12. met. cō. 32.

Perfectio hoīs eſt per ſcientias ſpeculatiuas. Cōmen. in prologo phyſi. idem Ariſtō. in. 10. ethicoꝝ. ca. 10. vbi nota ꝙ ſm viam eius ponentis intellectum adeptum, ꝓ hoc intelligitur tanq̄ in diſpoſitione præuia neceſſaria & vltimate diſponente ad felicitatem, ſicip ſe tenuit in 3. de anima. cō. 36.

Perfectum redditur quod imperfectum eſt in rebus, in quibus vnū eſt imperfectius, aliud vero perfectius adiectione pfectionis. Alexāder in paraph. de aīa. ca. vltimo.

Perfectio diuina maxima eſt cui oīa entia appetunt aſſimilari ſm ꝙ poſſunt. 1. phy. tex. cō. 81. & 2. de aīa. tex. cō. 34. & 2. cœli tex. 64.

Perfectum autem nullum eſt finem nō hn̄s. 3. phy. tex. cō. 64.

Perfectio eſt indiuiſibilis, quia eſt finis rei nālis, & finis ē īdiuiſibilis. 7. phy. cō. 18. idem 6. phy. cō 46.

Perfe-

Perfectiones ſunt ſimiles perfectioni circuli, quemadmodum enim circulus non eſt circulus ante finē, ſimiliter eſt in alijs perfectionibus 7.phy.c.18.& habetur in textu.

Perfectio quælibet neceſſe eſt in re; quæ perficitur. 8.ph. com.4.

Perfectum eſt natura prius,& tpe,& rōne imperfecto & incorruptibile corrupti bili.8.ph.tex.cō.75.

Perfecti diffinitio eſt cui additio fieri non pōt.8. ph. cō.75.idē 1. cœli. 4.& 12.& 5.met.c.de pfecto.

Perfectum dr̄ de formis & qualitatibus.1.cœli,cō.3.idē in paraphraſi in ſumma ſecunda, vbi dicit ꝙ dr̄ de formis & qualitatibus, & vr̄ de reliquis prædicamentis: totū aūt dr̄ magis accommodate de quantitate continua,& omne de quantitate diſcreta. Nam talia,omne, totum,& perfectum ſunt idē ſm formam,ſed differunt ſm materiā & ſubiectum de quibus dicuntur, vt dicitur in tex.

Perfectum deficere impoſſibile eſt. 1.cœli tex.com.4.

Perfectum eſt quod non recipit additionem, nec fertur in aliud eſſe. Commenta. ibidem. vide idem 8. ph.75.& 7.ph.18.& 2.

Perfectū eſt prius natura impfecto. 1.cęli.text.com. 18.

Perfecti diffinitio eſt cui non poteſt additio fieri.2.cœli.cō.23.idem 1. cœli.com.4 & 12.

Perfectio duplex,alia eſt generationis, alia rei generatæ.4. cœli. cōm. 22.idem 2.ph.cō.24.& 70.& 8.meta.com.12.

Perfectio de anima rationali & aliis virtutibus animæ dr̄ ferè pura equocatione.2.de anima cō. 7.& 30. idē 3.de aīa.contra Alexand.cō.5.

Perfectio eſt finis & cōplementū pfecti,& finis non ſeparatur a finito. ex.2.de ani.com.22.

Perfectū tale eſſe dicimus quod pōt efficere quale ipſum. 4. metheororum.tex.com.19.

Perfectum quanto aliquid magis ſ eſſe fuerit,tanto magis pfectū erit in eſſendo verum.2.meta.t.c.4.

Perfectius eſt natura prius. 8. phyſi. cō.59.& tex.com 75.

Perfectioris rei motus pfectior eſt. 8 ph.t.com.58.

Perſpicuū eſt aer,& aqua,& quæcūque ēt tametſi ſolida ac dura ſunt proprijs coloribus carent Alexan. in paraphraſi de ani.cap.12.vbi oſtendit quę ſint ſenſibilia p ſe, & ꝙ p accidens,inde ſecus non eſſe mixtum coloratum eſſe,ſic neq; omne mixtum ſaporem habet, vt alias notaui.

Perſpicui vberior aut exilior mixtio dſiam colorum efficit.ibidē Alex.

Perſpectiuus de yride,& aliis apparētiis metheorologicis aſſignat: cās remotas,& naturalis cauſas propinquas & ſenſui manifeſtas. Cō.in 3. metheo.cō.2.prope finem.

Pes dexter eſt motus eſſentialiter; pes aūt ſiniſter eſt motus motu accidentali, quia animal primo mouet pedem dextrum, deinde ſiniſtrum vt ſuper illum ſubſtentetur 2.cœli. com. 8. in paraphraſi autē ſuper.2.cœli.ſumma ſecunda quæſito primo dicit,ꝙ aīal prima intētione mouet pedē dextrū: ſiniſtrū verò ac ſi p eius motū repetere velit motū ptis dextræ.

Philoſophia inuenta fuit & deſtructa infinities.12.meta.t.c.50.idem 1.cęli.t.c.22.& 1.metheor.& in 3. de anima.commen.5.

Philo-

Philoſophorum legales repiũtur ini mici. ex ꝓhemio libri deſtructionũ. vnde legitᷣ in vita Ariſt. ꝙ fuit accuſatus eretic̨ prauitatis apud ſacerdotẽ ſummũ athenienſiũ: q̃ vocatus noluit accedere: dixit. n. non ſinã Athenienſes bis in philoſophos peccare: pauloante. n. Socr. morte damnarunt.

Philoſophi non abhorrẽt ꝓcedere Infinitum per accñs, & ꝙ vna reuolutio ſeu mot⁹ in īfinitũ ſit ante aliũ per accidens. ex lib. deſtruc. diſpu. prima in ſolõne quinti dubij.

Philoſophus habet dare cãs formales & finales ſubẽ ſenſibilis. i. diuinitus. 12. primę philoſophię. com. 6. nã prima forma & primus finis à methaphiſico conſideratur 4. primæ philoſophiæ. cõ. 1. & 3. metaphy. com. 3. & hoc ẽt declarat Cõmentator in commen. 6. 12. metaphyſic.

Philoſophus. i. diuin⁹ ponit has duas cauſas mouentẽ & materialẽ principiũ perſcrutationis de duabus aliis cauſis, & primo cãm materialẽ, & declarat illã ꝑ propõnes illas eaſdem, quibus vſus eſt in ſcientia naturali. Et ideo vr̃ ꝙ hæc conſideratio non eſt ꝓpria huic ſcientiæ, ſed eſt pars ſcientiæ naturalis, ſed quia vicinæ ſunt hę duæ ꝯſiderationes, & neceſſe eſt vti vna earũ in altera quaſi principio. ideo fecit rememorationẽ de hoc qđ declarandũ eſt in ſcientia naturali, ſed tñ hoc magis gñalr̃ q̃ in ſcia naturali. Cõmẽ. 12. meta. com. 6. conſilẽ vide in 2. meta. cõ. 6. contra illos qui dicunt Ariſtotelẽ fuiſſe rudẽ in prima philoſophia, quia nõ vr̃ ꝯſideratio ei⁹ alia a ꝯſideratione naturali. Cõ. n. rñdet ad hoc dicens, ꝙ iſtæ duæ ſciẽtię vicinæ ſunt. ſ. ſcia quæ ꝯſiderat de principijs ſubĩæ mobilis in eo ꝙ eſt mobilis, & quæ ꝯſiderat de eiſ eo ꝙ ſubſtãtiæ, & ideo poſſe eſt vti his propoſitionibus magis gñalibus q̃ in ſcientia naturali, nõ in eo ꝙ eſt ſubſtantia mobilis, ſed in eo ꝙ eſt ſubſtantia ſimpliciter.

Philoſophi ſcia eſt entis inquantum ens vr̃ & non ſm partem. 11. primæ philoſophiæ. cap. 3. vbi manifeſte ꝑ totum illud caput oſtendit ſcientiam diuinam eſſe de quidditatibus rerum, ſub rationibus tranſcẽdentibus & vl̃ibus, & ꝙ non conſiderat quidditates rerum in particulari præſertim illarum, quæ ſm eſſe non abſtrahunt a materia ſenſibili & motu.

Philoſophia prima de his duobus cõſiderat. ſ. de ente inquantum ens & de principiis & cauſis entis inquantum ens. Commentator in commen. primo. ſuper 12. metaphyſi. authoritate Alexandri, quod non eſt intelligendum cum pręciſione, vt notaui in expoſitione mea ſuper illo libro.

Philoſophię tres erũt theoricę, mathematica, phyſica, & theologia. 6. metaph. tex. cõ. 2.

Philoſophię diuiſionem ſecundum animi poteſtates, vide a Simplicio primo phyſi. in prologo. & a Ioanne Grammatico in principio de anima.

Philoſophia eſt animæ perfectio, & eſt corporis medicina. Simplicius in prologo. primi phyſic & colligitur ex ſententia Philoſophi primo ethicorum capitul. 17. & ex quarto metaphyſic. tex. commen. 18. vbi inquit, quòd ita homo dicitur curare de veritate, ſicut infirmus

de

de ſanitate.

Philoſophia non conſiderat niſi de reb' exñtib' extra aïam. 1. met. tex. com 44. Nec intelligitur vt intellexit Ioannes de Ianduno, & Bononienſes ꝙ ſcientia conſiderat res & rerum quidditates vt concernunt actualem exiſtentiam. vnde aſſerunt diffinitiones & demonſtrationes eſſe de actualiter exiſtentibus ſm ꝙ exiſtunt. Sed iſta opinio ſtare non põt, quia res exiſtentes ſm ꝙ exiſtẽtes, apud peripateticos ſũt ſingulares: non enim dantur vniuerſalia extra animam exiſtentia, ſicut poſuit Plato. 3. de aïa, cõ. 18. & 1. de anima. cõ. 8. & 12. meta. cõ. 4. Sed de ſingularibus quatenus ſingularia ſunt non eſt diffinitio, neque demonſtratio, vt patet primo poſteriorum, & 7. primæ philoſophiæ. vbi ẽt hẽ ꝙ ſingularibus æternis ſub rõe qua ſunt ſingularia, nõ eſt diffinitio, vt patet ibi in tex. c. 55. & eſt vnus ex erroribus contingentibus circa vſe. Amplius The. expreſſe dicit in 1. poſter. in illo cãpitulo eorum aũt quæ ſæpe fiunt, ꝙ non demonſtratur eclypſis de hac luna quæ cernitur, neq; hæc eclypſis quæ in hoc tp̃e fit: ſingulariũ enim & exiſtẽtium eſt ſenſus & nõ intellectus, quia intellectus & ſcientia eſt vniuerſalium, vt patet 2. de anima. tex. cõ. 60. Amplius iſta opinio manifeſte eſt contra ſñiam Auerro. in ſua paraphraſi ſuper. 4. cęli & mundi, in ſumma 3. cap. 1. contra The. expreſſe. n. ibi ſcribit hæc verba. Nos aũt dicamus pfẽctius diffinitiones conſtitui ex gñe & differentia quarum neutra a diffinito ſeiungi poteſt, quia pars eſt diffiniti, vt in poſterioribus oſtenditur. ꝙ autem propriæ rei actiones conſtituant loco differentiæ in rebus, vbi drĩæ nõ apparent ſm ſe totum, vti in palmæ diffõne dicimus ipſam eſſe arborem dactilum producẽtem, quod & ibidem oſtẽſum eſt, quemadmodũ igitur huiuſmodi diffinitiones fieri ſolent vbi primum perfectũq; diffinitionum genus haberi non poteſt, & quando tunc loco differẽtię actio ſumitur, non eſt intentio, ꝙ hæc ipſa inuenta ſit in actu: ſiquidem interdũ inuẽta eſt actio, quandoq; minime. Differentiæ aũt & ꝙ illarum fungitur officio ſeparari quidem nequeunt: alioquin non eſſet palma niſi dum dactilorum fructũ producit, ſi intentio eius eſſet in ei' diffinitione dactili productio actu, quod falſum ẽt conſtat: ſed ponitur loco naturalis drĩę de cuius more eſt vt talis actio proueniat, ſiue hæc ipſa actio ꝓcedat ab ea ſẽper, ſiue non ſemper. &c. Per ens igiẽ extra animam non intellexit Commen rem exiſtẽtem ſm ꝙ exiſtẽs, ſed rem habentem eſſentiam ſeu quidditatem ad differentiam non entium ſicut ſunt figmenta, & vniuerſaliter quæ ſunt impoſſibilia, & non habent conceptum intelligibilem de eis. & ſic intelligitur dictũ Commen. 2. phy. commen. 71. dũ dixit primam philoſophiã eſſe de rebus exiſtentibus inquantum exiſtunt, id eſt conſiderat entia inquãtum entia ſunt, vt dicit Philoſoph' in principio quarti, & etiã in principio ſexti primæ philoſophiæ: de hoc tamen alibi diffuſe ſcripſi in quæſtione quadam ordinaria de temporis quidditate, vbi late viam iſtam impugnaui.

Philo-

Philoſophia prima cõſiderat maxime de principiis q̃ ſunt prima in eſſe & in cognitione. 1. meta. cõmé. 50. idem in prohemio meta.

Philoſophia prima balbutiens viſa eſt de oībus nouum exiſtens circa principium & primũ. 1. metaphy. tex. com. 51. conſimilem ſentẽtiã inuenies in 7. primæ philoſophiæ. cap. 2. apud Auicen. vbi inquit, ars quælibet in ſui exordio ē cruda & immatura, ſed maturatur poſtea, & deinde paulatim decorat̃ & perficitur: talis fuit antiquitus philoſophia apud græcos, primum quidem perſuaſibilis. ſ. rethorica, deinde quia incidit deceptio ĩ ea fuit dialectica in vna ex partibus eius. ſ. naturali quæ apud plures eorũ fuit vſitata.

Philoſophię natura eſt quærere maximam perſcrutationem. 2. meta. com. 2. tex. 15.

Philoſophia prima proprie conſiderat q̃ prima ſorã & priõ fine. 3. metaphy. com. 3. & com. 4. idem in ꝓlogo ſuo ſuper 1. phyſi. & 4. meta. com. 1. & 7. metaphy. com. 5. & 9. & 12. metaphy. com. 6.

Philoſophus ē ille qui ſcit principia & cãs ſubſtantię. 4. meta. cõ. 2. vbi per Philoſophũ intelligas diuinũ: ſcĩa. n. diuina per anthonomaſiam dr̃ philoſophia prima, via naturæ & nobilitatis, licet via doctrinæ ſit poſtrema.

Philoſophia vera differt a logica ꝑ modũ ſcientię: philoſophia enim conſiderat de ente conſideratione demõſtratiua: logica aũt conſideratiõe probabili, ſophyſta vero diuiditur ab eis ꝑ intentionẽ intẽtã in vita: ſophyſta enim intẽdit ſe videri philoſophũ, vt acquirat gl'iã aut aliud gratiarũ humanarum, philoſophus vero tñ intendit ſcire veritatẽ. 4. meta. tex. com. 5.

Philoſophus debet ↄſiderare de priuatione, quia priuatio ē vna diuiſionum oppoſitoꝝ, & philoſophus debet conſiderare de oppoſitis. 4. metaphy. tex. com. 6.

Phiſicæ & ſcdæ philoſophiæ modo quodã opus eſt circa ſubſtãtias ſenſibiles ſpeculatio. 7. meta. tex. cõm. 39. põdera, quia dixit quodã modo, & pro hoc vide in 7. primæ philoſophię, com. 5. & 9. & 39. & 12. metaphy. 1. 5. & 6. & 29. com. & alibi infinities. Facit pro opinione tenentium ſubſtantiã ſenſibilem, ſeu naturalem eſſe ſubiectũ philoſophiæ naturalis, quæ dr̃ ſecunda philoſophia ſm ordinẽ naturę nõ ſm ordinẽ doctrinæ, vt bene notat Cõm. ibi in com. 39. & etiam in 2. primæ philoſophiæ. in com. 3. & Auicen. in principio ſuæ meta. vnde in 7. metaphy. com. 39. dicit, q̃ Philoſophus naturalis cõſiderat de ſubſtantiis ſenſibilibus inquantum ſenſibiles ſunt ſed prim' philoſophus in quantum ſubſtantiæ ſunt, & ita dicit in oībus ꝑinductis authoritatibus: ad primũ. n. philoſophũ ſpectat oĩa cognoſcere ſub rationibus tranſcendẽtibus & vniuerſalibus, quia ſapientis ē omnia cognoſcere vt contingit, vt dicitur in prohemio primę philoſophię.

Phiſici ē de anima quadã ſpeculari quęcunq; non ſine materia eſt. 6. meta. tex. cõ. 2. vide ample in 1. de partibus aĩaliũ. ca. 1. vbi animaduerte q̃ tametſi Cõmen. in 2. phy. cõ. 26. & in 3. de anima, cõm. 17. teneat conſiderationẽ quidditatiuã naturalis ſe extẽdere vſq; ad intel-

lectiua quæ eſt immaterialis & abſtracta apud Ariſto. ſm eius ſententiam. Ariſto. tamen in illo loco tenet oppoſitnm ſicut videre poteris in cōcordantiis nup̄ ęditis.

Phiſica eſt ſophia quædam, ſed non prima. 4. meta tex.com.7.

Phyſici quidā putanť de tota nā dicere & de ente.4.meta.tex.cō.7.

Phyſici eſt cōſiderare de oī anima, aut tali. primo de anima.t.c.15.

Phyſicus diffinit per mām, & dialecticus per formam.1.đ aīe.tex.cō.16.idem. 2.phyſi.18. 19. & 92. & 7.me.34 35.39.37.55.& 8.ph.52

Phyſicus tenetur conſiderare quęcūque mota mouēt, ꝗcunq; aūt nō, non ſunt amplius phyſicę conſiderationis.2.phyſi. com. 71. vide 1. phyſi.com.11.

Phantaſia eſt motus factus a ſenſu ſm actū.2.de aīa, tex.com.161.

Phantaſma ſeu viſio differt ab inſomnio.ex li.de ſomno. vide Themiſtium in li.de inſomniis.cap. 3.

Phantaſia oīs aut rationabilis aut ſenſibilis eſt.3.de aīa, tex.cō.56.

Phantaſia cū mouet nō mouet ſine appetitu.3.de anima.t.cō. 50.

Phantaſia deliberatiua in ſolis rōnabilibus eſt.3.de anima.tex.cō.56.

Phātaſma ſocratis & notio ſocratis non ſunt idem. Themiſtius. 3. de aīa.cap.55. Inde collige cōtra illos qui tenent ſenſationē realiter non diſtingui a ſpecie ſenſibili.

Phantaſia nō ē idē cū ſenſu. 4.met. t.c.24.idē 2. de aīa.tex. com.153.

Phantaſia eſt diſtincta a ſenſu. 2.de anima tex.com.156.

Phantaſia non eſt in omnibus animalibus. ibidem.

Phantaſia & opinio motus quidā eē videntur.8, phy.tex.com.26.

Phylomites aliqualiter philoſophus eſt: fabula enim ex miris conſtituitur. ex ꝓhemio primę philoſophię.

Philoſophantiū plurimi ſolas eas quæ in materię ſpecie putauerunt eſſe principia. ibidem.

Pica voces plurimas cōmutat: ſingulis.n. ferè diebus diuerſam emittit vocē.9.de nā animaliū.cap.13.

Piſces parui magis laudabiles ſunt, quia in aīalibus quę naſcunť in aqua magnitudo corporis ſignificat multā humiditatem: & propterea multæ ſquamę & ſpinę laudanť in eis, quia ſignificant rē cōtrariā ſuę cōpoſoni.5. Colli. cap. 30. & 33.

Piſces fluuiatiles & lacuſtres optimi ſunt poſt partum & ſeminis genitalis emiſſionē vt plm̄.8.de natura animal.cap. vltimo,

Piſciū gñō ex ouo differt a gñone auium, eo ꝙ altero caret vmbilico q ad mēbranā teſte ſubditam tendat. alterū.n. tm̄, qui auibus ad vitellum fertur, habet meatum.6.de natura aīalium.cap 10. vide ꝓ iſta dria ibidē.cap. 3. vbi oſtendit qūo in prima auium gñatione duo venales meatus a corde exoriunť. Et ex illo loco experimento ſenſato ſcire potes cor eſſe venarum principium contra Galenum.

Piſcium guloſus oīū maxime mugilis ē atq, inſatiabilis, quāobrem ventre diſtēto graue ſcit, & niſi ieiunus ſit heret inhers.8.de natura animalium.cap.2.

Piſcibus cum hoībus annus bene cedit, tunc & piſcibus feliciter degere contingit 8.de nā aīaliū.cap.19.

Piſcib' commodiora ſunt loca quę algarū copia ſcatēt ſupra.

Piſcibus vniuerſis morbus peſtilens nullis incidere vř vt hoībus, & quadru-

drupedū gñi.equis,& bobus,& reliquis tum feris tum vrbanis. ibid.

Piſces habēt olfatum & auditum,& probatur experimentis multis ĩ 4. de natura aĩalium.cap.8.

Piſces dormire multis experimentis oſtendit.4.de nã aĩalium. cap.10.

Piſciū feminę ſunt viuaciores maribus. vt conſtat,eo ꝙ feminę vetuſtiores q̃ mares capiuntur. 4.de natura animaliū.cap.11.

Piſcibus anni ſicci morboſi, auibus vero anni pluuioſi ſunt. 8.de natura aĩalium.cap.18.

Piſces q̃ nõ brãchias ſed fiſtulã hñt vt delphini,balęę, & reliq̃ cete,aĩal gñant & ſpirãt,& aerē recipiūt, habēt enim pulmonē: viſus eſt.n.delphinum dormire ac roſtro emerſo ſtertere.6.de nã aĩaliū.cap.12.

Piſces licet nõ habeãt pulmonē per quē reſpirent,nã tñ loco ei⁹ poſuit nares ĩ genis eoꝝ in quib⁹ sũt parua foramina p q̃ ingredit vapor aquę,& nõ aqua. Auer.in 3.de partibus aĩaliū.in cap.de pulmone.

Piſciū null⁹ teſtes nec ĩtus nec extra habere cõpertū eſt, nec ſerpentes, nec ex his aliq̃d q̃ pedib⁹ carēt, ſed ei⁹ vice meatū excremēto gñoniq; accõmodatū eundē hñt,ex.4.d partibus aĩaliū,cap.11.prope finem.

Piſciū q̃dã genus,nõ ē neq; mas neq; femina,vt anguilla, & gen⁹ mugillū quoddã in fluuijs lutulētis. Ariſto.in 2.de generatione aĩaliū. cap.4. iuxta dimidium capituli.

Piſces littorales pręſtantiores ſunt pelagicis,quippe qui & copioſiore & meliore cibo nutriant. 8. de natura animaliū.cap.13.& ibidē require qui littorales, & qui pelagici ſint,& qui ancipitis naturæ.

Piſces in thorace nõ habēt niſi cor, & ideo carent voce cū pulmonem nõ habeãt.6.de vtilita.par. cap.2.

Piſces odorant ſine anhelitu. 2. de anima. com.76.

Piſces in acheloo fluuio vociferant per branchas.& illa vociferatio eſt equiuoca.2.de anima.tex.cõ.87.

Piſces non habent veram vocē propter tres cauſas.2.de aĩa,t.c.91.

Piſces ouipari vigent vere donec pariant: viuipari aūt autũno. 9. de natura animaliū cap.37.

Piſcis cēupeda cū hamum deuorarit euomit foras ſua interiora donec hamū eiiciat,tum recipit intro & valet eadem qua ante ſalubritate.9.de natura aĩaliū,cap.37.

Pingue omne exangue eſt. 3.de natura animaliū.cap.19.

Pingueſcunt omnia animalia quibus venter calidus eſt quiete & in motione. 8.de nã aĩaliū. cap.6.

Pinguedines ſunt mitigatiuæ dolorū.& pinguedo anſeris ſm Gal.in hoc eſt fortior pinguedine gallinę. 5. Colli. cap.13.

Pingue oē calidum eſt.3. de partib⁹ animalium.cap.9. vide ēt pro hoc Gale. in 4.de vtil.parti.cap. 9. vbi adducit duas rõnes ad ꝓbandū,ꝙ pinguedo ſit calida 1. ex ſenſu,q̃a vtimur illa ꝓ oleo,tum q̃a cito inflãmatur,nullū autem frigidū cito inflãmat.vide etiã Ariſt.2.de partibus animaliū.ca.5.vbi dicit ꝙ pingue inter humida cõe ignis & aeris eſt.& tamen medici dicūt ꝙ generatur cum frigido.cogita.

Pinguia aĩalia minus ſeminis habēt q̃ macilēta,& ſunt magis infecūda 1.de gñone aĩaliū.cap.18.& 19.

Pilorū ſignificatio ex colore ꝓ maiori parte nõ verificatur,niſi in climatibus tēperatis.4. Coll.cap.8.&

eſt ſ͞nia Galeni in 2, parуę artis.

Pili q̄diu inſunt augent̄ & alia, his cognata vt vngues, & magis cū corpora ægrotant, aut ſeneſcunt: oſſa vero non ſemper augentur. & vide cauſam in 2. de generatione animal. cap. 4. prope finem.

Pili in defunctis augentur, ſed naſci nequeunt. ibidem prope finem.

Pilus eſt ſiccius oĩbus membris, & poſt ipſum os, & poſt illud cartilago, & poſt illam ligamentū, & poſt illud panniculus, & poſt venę pulſatiles, poſtea neruus 2. Colli. capitulo de complexionibus membrorum conſimilium.

Pili criſpi duriores ſunt q̄ recti. 5. de generatione animal cap. 3.

Pili ſcitharū & thracū ſunt ꝓlixi & ſimplices, æthiopū vero criſpi. ibi.

Pilorum materia eſt excrementum aereum cutis, cuius iudicium eſt ꝙ ſi cutis incidat̄ nō naſcunt̄ ibi pili. Auer. 5. de generatione aĩaliū. cap. de varietate pilorum, & ibi dicit ꝙ ex cute duo excrementa deciduntur ſicut ex reliquis mēbris, vnum eſt humidum, ſed humidum diſſipatur, ſiccum vero pilorū eſt mā̄.

Pilus ſm̄ Galenū generat̄ ab vno vapore fumoſo aduſto. contra quem vide. 2. Colli. cap. 8.

Pili materia eſt vapor, quem nā̄ attrahit & conuertit in pilum, vt corpus mundificetur a mala materia ex corpore ibidē Auer.

Pili pileo vel alio tegmine intecti celerius caneſcunt. 5. de generatione aĩaliū, cap. 5. & ibi vide cām.

Pili ruffi celerius caneſcunt q̄ nigri: imbecilla. n. quæq; celerius caneſcunt, atqui ruffitas eſt quaſi imbecillitas pili. 5. de generatione animalium cap. 6.

Pilorum craſſitudinis ac tenuitatis cā eſt cutis potiſſimū, aliis. n. craſſa aliis tenuis eſt, & aliis rara, aliis dēſa. eſt. Ariſt. 5. de gn̄atione aĩa. ca. 5. & inde collige ex cutis tenuitate & pilorū & vnguium poſſumus iudicare de ingenii bonitate.

Pilorū longitudinis & breuitatis cā eſt multitudo, aut paucitas humoris. 5. de gn̄atione aĩaliū. cap. 3.

Piloꝝ diuerſus color ĩ cæteris aĩalibus cauſatur a cuti præterq̄ in homine. 5. de gn̄one aĩalium. cap. 5.

Pili inueniūtur ob neceſſitatē excrementi calidi eleuati ad cutim, verū tamen qn̄ nā̄ poteſt hmōi excremēto vti pro aliqua vtilitate id facit, ſin autem ponit ipſum in loco, vbi non noceat operationibus animaliū, vt ſunt pili pectoris, & qui prope pudenda exuberant, & ꝑꝑea lex non prohibet abradere hmōi pilos. Auer. in 2. de partibus aĩalium, caplo de mēbris viſus.

Platonis maior ratio qua fuit mot⁹ ad ponendum ydeas fuit ex gn̄one aĩalium ſine ſemine & plātarum, in quibus videtur ꝙ generatio talium ſit a ſuo ſimili ſm̄ formā. Auer. ſententia in 7. primæ philoſophiæ. cō. 31. & 12. primæ philoſophiæ. cō. 13. & 18. vide pro hoc ēt lucidiſſimum Themi. in ſua paraphraſi ſuper 1. de anima. cap. 24.

Plato duo ꝯſtituit infinita, magnū, & paruū. ſed Pytagoras ſolum numerū parē dicit eſſe infinitum. 3. phyſi. 26. & 27. Et nota ꝙ Porphyrius dixit ꝙ Ariſt. etiam ſequitur opinionē Platonis in hoc, vt dicit Cōme. diſpu. 3. in ſolōne vltimi. ſed ipſe non approbat, ſed dicit ꝙ iſta opinio Platonis eſt magis pro̅pinqua veritati.

Plato poſuit multitudinem in entibus prouenire a mediatoribus, Pithagoras vero a mā̄,alii vero ab instrumentis.ex libro deſtru.diſput. 3. in ſolutione. 12.dubii.

Plato per magnū & paruū mā̄m ſignificabat,p vnū vero cām efficiētē & formā̄. 1.phyſic. tex. 34.vide Themi. 1.de aīa,cap.12.in fine.

Plato poſuit numeros eſſe principia & numeros non eſſe infinitos nec in diuiſione neq; in augumēto ſm Plato.nō in diuiſione.quia terminat̄ ad vnitatē:neque in augumento,quia vſq; ad decem plurificat numerum.3.phy.61.

Platonis dictū q̄,deus creauit angelos,manu deinde pcepit eis creare alia mortalia & ipſe remāſit ī quiete.nō eſt intelligendū ad literam. 12, meta. com. 44. require iſtud Platonis dictum in Thimeo.

Plato poſuit in hoīe intelſm alium mortalē,alium immortalē.& non diſcordat Ariſt. in hoc ab eo,Themiſt.3.de aīa,cap.37.& 38. vbi dicit:neq; enim intellſ ī corpore collocari aſt & habitare poſſet,niſi affectibus mediis necteretur obligareſq;:alioquin vt diuinus Plato inquit(tex.com.61.)impurum cum puro ſociari & cōciliari nō poſſet: dii,inquit,quū animam immortali origine prędità accepérūt,obduxere ei corpus mortale quod vti fieri poſſet vtique immortalis forma in corpore mortali clauderetur,texuerūt genus animę alterum fragile ac mortale.

Plato ab vni⁹ ydea ītelſum,ab ydea dualitatis ſcīam, ab ydea trinitatis opinionē,ab idea quaternitatis ſenſum pberi exiſtimabat. vide 1. de aīa,t.c.27.& vide ibi The.& Auer.

Plato in 10.lib.de legibus diffiniuit aīam eſſe rem ipſam ſeipſam mouentem, cuius impugnatio ponit̄ 1. de anima.tex.cō.36,& infra.

Plato vltra hoc corp⁹, aliud ēē lateri tius aīę coaptauit. Them. 1. de aīa ſup tex.13,idē aſſerit Proculus ſup Thimeum,& Simplicius 1. de anima.volunt n.Platonē triplex corpus ſeu vehiculū aīę poſuiſſe ętereum,elementale,& hoc quod ſub ſenſu cadit.

Plato poſuit motū ęternū ante mūdi gnonē,poſuit enim motū inordinatū quē deus deduxit ad ordinem.12.meta. cō. 30.vide de hoc etiā 3.cæli & mundi.in cō.& t.25.

Plato,Leucippus,& Democritus poſuerunt motum ante mundi generationē.12.meta.tex.cō.30.

Plato poſuit ſubſtātiā immobilem duplicis naturę.ſ. formas & mathematica, q̄ poſuit eſſe media inter formas abſtractas & ſubſtantias ſenſibiles.12.meta. com.5.in fine cōmenti authoritate Alexandri.

Plato duo infinita poſuit magnum & paruū tanquā p enigmā nobis ſignificās infinitū in adiectione,& infinitū in diuiſione.3.phy.t.c.61.

Plato opinabat̄ q̄ vniuerſalia ſunt ſubę,& principia ſubę ſenſibilis:opinabat̄.n.q̄ gnā ſunt nāę abſtractę,& nō ſunt exn̄tia in particularibus ita q̄ cōiūgant̄ ī eis. 12.met. cōm.4. idem 1. de anima, cōm.4. & 3.de anima. com.18.

Plato opinabat̄ vniuerſalia eē ſubas & priora particularibus pp diffinitiones & ſcientias,quę ſunt de vniuerſalibus.12.meta com.4.

Platōi ſępe accidit dicere extranea & remota a natura rei,quia vniuerſaliter inuenitur ſermo eius ſemp in

diſputatione. 12: meta.com.4. Ex
quo loco ſumunt quidam licere ĩ
diſputatione dicere falſum, ſed iſte
non eſt intellectus Ariſt. neq; Cõ.
ibi, vt declaraui in expoſitione 12.
Amplius diſputatio doctrinalis &
ſcĩfica nõ admittit falſũ 1. cę.111.

Plato opinabatur ꝙ quidditates pri-
marũ ſubarum ſunt alię a primis
ſubſtantiis.7.meta.com. 2.

Plato nõ male ſophyſticã circa non
ens ordinauit: ſunt.n. ſophyſtarũ
rõnes circa accidens. vt eſt dicere
maxime oĩum.6.meta.tex.cõ.4.

Plato aſſerebat ſpecies & mathema
tica duas ſubſtãtias, tertiã vero ſen
ſibiliũ corpoꝝ.7.met.tex.com.5.

Plato extra cęlũ neq; corpus neq; ĩ-
corporeũ vllum eẽ exiſtimauit: nã
neq; ydeas ſuas extra cęlũ locauit.
3.phy.25.& Themi.ibidem.

Plato vere & maxime ens.ſ. ydeam
appellabat ens ſpecialiſſimum.
Themi. 1. phy.26.tex.

Plato non diſtinxit inter materiã &
priuationẽ.1.phy.com. 66. & 80.

Plato ſolus fuit ꝓpinquus videre ve
ritatẽ in natura materię, ſed nõ bñ
diſtraxit eam. 1.phy.com.79.

Plato opinabatꝰ ꝙ aliquid moueat
ſe.2.phyſi.com.3. & 7. phy. com.
2. & 8.phyſi. com.40.

Plato opinatus ẽ ꝙ vniuerſalia ſunt
cauſę particulariũ.2.phy.t.c.38.

Plato exiſtimauit aliquod ſimplex
non compoſitũ ex potentia & actu
poſſe moueri.3.phy.com. 8.idem
8.phyſi. com.40. & 7. phyſi.com.
2. & 3. cæli. com.28.

Plato infinitum eſſe principiũ rerũ
ſenſibilium & intelligibilium opi-
natus eſt, quia numerũ eſſe princi-
pium ſenſibiliũ & intelligibilium
poſuit, excogitata ratione vt ydee
numeris continerentur. 3. phy.25.
& Themiſtius.ibidem.

Plato poſuit infinitũ principiũ ſenſi
bilium, quia poſuit infinitũ in cau
ſa materiali q̃ apud ipm ẽ magnũ
& paruũ, & magnũ apud ipm cre-
ſcit in infinitũ, & paruũ diminuitꝰ
in infinitũ. 3.phy.tex.com.25.

Plato poſuit formas i. ydeas nõ eſſe
intra mundũ, nec extra mundum,
quia nõ ſunt in loco. 3.ph.t.c. 35.

Plato fuit primus qui principia ma-
terialia rerum ſenſibilium elemen
ta appellauit, vt author eſt Eude-
mus, & Simpli. in prologo phyſi.
ſic potes ĩtelligere illud 1. phy.tex.
com.48.vbi dr̃, omnes quidem ele-
menta & ab ipſis vocata principia
& vere & ſine rõne ponentes, tñ cõ
traria dicunt tanq̃ ab ipſa veritate
coacti ponentes, & vl̃r numerũ in-
diuiſibile qualitatez habet: qui.n.
punctus qualitatẽ habere poterit
cũ natura affectio neq; figura pũ-
cto poteſt ineſſe. 1. phy. Themiſt.
in tex.18. & inde elicitur.

Plato poſuit duo pati & vnũ agere,
antiqui vero ꝙ duo principia agũt
& vnum patitur. 1.phyſi tex.com.
55. Nam Themiſt. & Cõmenta
per poſteriores intelligit Platonẽ
& ſequaces.

Plato vſque ad decem facit numerũ
3. phyſi. tex. com.61.

Plato poſuit materiam eſſe locũ. 4.
phyſi.com.14.15.& 59.

Plato putauit ĩfinitum eẽ principiũ
ſenſibilium & intelligibilium, q̃a
principinm rerum tam ſenſibiliũ
q̃ intelligibilium numerum puta-
uit 3.phy.tex.com.25.

Plato in Thimeo materiã locum eẽ
dixit. in his vero quę ſine titulo per
numerũ.i. per magnũ & paruum
eam

eam ſignificauit 4 phyſi. tex. cõm. 15. & Themiſtius ibidem.

Plato dixit motum proiectorũ fieri ab aere ſm ſucceſſionem. 4. phyſi. com. 68. idem 8. phy. cõm. 82.

Plato ſolus generat tempus. 8. phy. tex. com. 10. & 4. phyſi. com. 88.

Plato dixit tẽpus eſſe motum totius cœli 4 phy. tex. com. 93.

Plato aſſimilauit puerũ dormienti, ebrio, & infirmo, quia ſcientia in puero non eſt in actu, ſed accidentia & humores impediunt ipſum. 7. phy. tex. com. 20.

Plato poſuit mundum generatum, ſed non corruptibilem. 8. phyſico. com. 2. & tex. com. 10.

Plato inqt cognitio q̃ habet̃ de materia notha & extranea eſt, act⁹ aũt tã in ſenſu q̃ in intellectu nothus eſt extraneus, qui nõ de vultu & facie eius rei quam contẽplamur elicitur. ſed de forma illa qua priuat̃. Themiſt. 3. de aĩa. com. 44.

Platonem dubitari nõ poteſt, ex his dialogis quos ſcriptos reliquit, animam eſſe corpus putaſſe, alioquin nec Ariſt. contra Platonem ſed cõtra Thimeum inuehitur, & Them. 1. de anima. cap. 20.

Plato ſimul poſuit tẽpus factũ fuiſſe cum cœlo, cœlum autem factũ elicit. 8. phy. tex. com. 10. ille eſt loc⁹ apertus Ariſto. imponere Platoni mundũ incepiſſe de nouo, quia factio non eſt niſi cũ nouitate, vt patet in 1. de generatione & corrup. in capit. de facere & pati. & ita tenuit Alexander, quicquid ſenſerit Simplicius, & alii qui dicunt Ariſt. in hoc ſolum in verbis fuiſſe diſcordem à Platone.

Cõtra Simp. & alios cõcordãtes Pla. cũ Ariſt.

Plato dicit q̃ niſi hoĩbus cõia eſſent multa, ſed propriũ quid aut impromiſcuum contineret̃ in ſigulis, nõ eſſet admodum facile oſtendere & ſignificare alteri voluntatem ſuã. Themiſtius 3. de aĩa. cap. 32.

Plato ſm ſuam poſitionem credidit q̃ omnis motor de neceſsitate mouetur 8. phy. com. 39.

Platoni videbat̃ q̃ motum ex ſe cõponitur ex moto & motore q̃ mouet ſe. 8. phy. tex. com. 40.

Platonici dicunt corpora diuidi in indiuiſibilia, quod eſt impoſſibilẽ. 8. phyſi. com. 4.

Plato opinatus eſt q̃ omne mouens ſe eſt æternum. 8. phyſi. com. 46. idem ibidem com. 40. ideo opinabatur animam ęternam eſſe.

Plato opinatus ẽ aĩam eẽ principiũ oĩum motuũ. 8. phy. tex. cõ. 73.

Platonis opinio fuit aliqđ corruptibile ex ſe poſſe ꝑpetuari ab alio, & Alex. in quibuſdã ſuis tractatibus idẽ dicit d corpore celeſti, qđ, inqt̃, ſortitũ fuiſſe ęternitatẽ a ſuo moto, re. Auer. 8. phy. com. 79.

Plato nominabat illud qđ fuit antetẽpus ſeculum, quia tempus eſt factum apud ipſum, & intẽdit per ſeculum eſſe terminãs omnia entia quæ fuit ante tẽpus. 1. cęli. cõ. 100.

Plato poſuit mundũ fuiſſe generatũ ſed nõ corruptibilẽ. 1. cęli. t. c. 102.

Plato dum dixit mundum eſſe gñatum intellexit q̃ non ſit in tẽpore generatus, ſed ſemper fuit, vt dicũt defendẽtes ipſum, ſed quia ſuę partes natura ꝓcedunt ipſum, tũc Ariſto. non diſcrepat ab eo in hoc. tã men male fecit inducendo mũdũ eſſe gñabilem ſed non corruptibilem. hoc enim nõ intelligit̃ ex generatione nec cũ difficultate, & maxime cũ dixit, q̃ efficitur ex nõ ordine ĩ ordinẽ. 1. cęl. cõ. 105. & 106.

Plato in Thimeo aīam pp̄ duas rationes ex numeris armoniacis conſtare opinatus eſt. Themiſtius 1. de anima. cap. 20.

Plato opinatus eſt ꝙ corruptio mūdi poſſibilis eſt ex parte materiæ. ſed impoſſibilis eſt ex parte agētis, aut quia agens aliquod non eſt in natū corrūpere illū, aut quia agēs ſapiens nō eſt innatum corrūpere ſuum factum, aut quia corrūpens eſt contrariū gñato, aut quia non corrūpetur omnino 1. cęli. c. 124.

Plato opinatus eſt ꝙ corpora cōponuntur ex ſuperficiebus & diſſoluuntur in eas. 3. cęli. tex. cō. 3.

Platonis opīo eſt magis remota à veritate q̄ poſuit corpora cōponi ex ſuperficiebus, quam opīo Democriti ponētis corpora indiuiſibilia. & ideo Ariſt. magis laudat ponentes partes indiuiſibiles, licet in veritate vterq; nihil dicat. 3. cęli. c. 17.

Plato nihil ſciuit de prima materia. 3. cęli. com. 17. & 25.

Plato poſuit motum innaturalem eſſe priorē naturali, & in hoc cōuenit cū Leucippo & Democrito, ſed differt ab eis, qa ſ̄ʒ Platonē motus innaturalis fuit in p̄tō, ſed modo nō eſt: ſed ſm iſtos eſt modo, ſicut fuit in p̄terito. 3. cęli. t. c. 20.

Plato tenuit in thimeo ante factum mundū ꝙ elementa mouebantur motu inordinato. 3. cæli. t. c. 21.

Plato exiſtimauit ꝙ primus motor mouet ſe eſſentialiter. 3. cæli. com. 28. idem 8. phyſico. com. 40. & 7. phyſi. com. 2.

Plato peccauit opinando principia rerum ſenſibilium eſſe ſuperficies & res mathematicas pp̄ amorē magiſtri, & propter amorē geometrię nam geometria tempore ſuo magnificabatur. 3. cæli. com: 61.

Plato ſolum diffiniuit graue & leue quod dicitur ſm cōparationem, 4. cæli. com. 1. & tex. com. 8.

Plato exiſtimauit ꝙ cauſa grauitatis & leuitatis eſt multitudo & paucitas triangulorum. 4. cæli. tex. cō. 8. & cōmen. 11.

Plato opinabatur ꝙ quędam entiā mouent ſe. 4. cęli. com. 22. idem 7. phyſi. com. 2. & 8. phy. com, 28.

Plato opinat⁹ eſt corpora ſimplicia eſſe eiuſdem naturæ & ꝙ non diuerſantur niſi ſm magis & min⁹. Commentator in paraphraſi 4. de cælo, ſumma, 3. cap. 4.

Plato ſolus de generatione ſcrutat⁹ eſt & corruptione quō exiſtit in rebus, ſed de generatione non omni, ſed de ea quę elementorū. 1. de generatione & corrup. tex. com. 5.

Plato poſuit materiā priorē elemētis, ſed nō dixit manifeſte an eſſet actu aut non. 2. de generatione & corruptione. tex. com. 4

Plato ī tribus diſſenſit a Leucippo, quorum primū eſt, ꝙ indiuiſibilia apud Platonē ſunt ſuperficies, indiuiſibilia vero apud Leucippū ſunt corpora. 2. eſt ꝙ figuræ apud Plat. ſunt finitę, apud Leucippū vero infinitæ. 3. eſt ꝙ Plato non poſuit vacuum, Leucippus vero poſuit. 1. de gñone & corrup. tex. com. 63.

Plato poſuit tria principia, magnū, & paruum, & vnum. 2. de generatione & corruptione. cōmento. & tex. 18. idem primo phyſi. textu. commenti. 80.

Plato dicebat ꝙ virtus intelligibilis eſt in cerebro, & concupiſcibilis in corde, & naturalis. ſ. nutritiua in epate. ſed Ari. opinabatur eas vnū ſubiecto & plures ſm virtutes. 1. de

de anima. com. 7. idem in com. 73 & 74. ſuper primo canticę canticorum Auicen. de opinione etiā Ari. require in primo de anima. cō. 89. 90. 92. & 93.

Platonis opinio vt cōiter dicitur fuit ꝙ anima ē natura media inter formas abſtractas indiuiſibiles, & inter ſoſas ſenſibiles diuiſibiles ſm materiā. Them. vero dixit, ꝙ Plato intendebat p iſtam naturā mediā intellectum inter oēs partes animæ. 1. de aīa. com. 26.

Plato opinabatur ꝙ diſciplina & rememoratio idē ſunt. 2. de aīa, cō. 58. & 3. de anima, com. 20. idem 7. phy. tex. com. 20. idem. 1. meta. 48. & 49. idem 7. meta. com. 58.

Plato ex hoc ꝙ idē eſt ſcitum in magiſtro & diſcipulo credidit, ꝙ diſciplina eſſet rememoratio. 3. de aīa. com. 5. iuxta finem cōmenti.

Platonis opinio, & Themiſt. & antiquorum expoſitorū fuit ꝙ intellecta exiſtentia in nobis ſunt æterna, & ꝙ addiſcere ſit rememorari. 3. de anima, com. 20. Iſta authoritas fecit multos credere etiam iſtā fuiſſe Auer. opinionem & etiā Ariſtote. verum hoc non eſt de intentione eius. vt eſt videre in ſua media expoſitione in primo poſteriorum in commen. 2. & 7. metaphy. com. 58. & primo meta. cōmē. 48. & 49 & 6. phyſi. cōmen. 59. Amplius ipſe diſcrepat à Themiſt. de intellectu in habitu, quia ſm Themiſtium eſt ęternus abſolute cum ſit conſtans ex intellectu agente et materiali ſm Themiſt. ſed Cōm. tenet ꝙ etiam vltra hæc concurrūt intentiones imaginatæ, & ideo eſt corruptibilis ſm iudiciū, licet ſm ſpeciem ſit æternus.

Platonis negocium poſt Italorum philoſophiam ſucceſſit. 1. metaph. tex. com. 5.

Plato in maiori parte ſequebaꝛ eos qui poſuerunt mathematica eſſe principia rerum ſenſibilium, quia Plato dicebat naturā formarū, & numerorum eſſe eandē naturam. 1. met. cō. 5. & 8. met. tex. c. 10.

Plato conſentiebat Cratilli, & Heracliti opinionibus, aſſerentibus ſenſibilibus omnibus ſemp defluētibus ipſorum ſcīam haberi nō poſſe. primo meta. tex. com. 5.

Plato ydeas appellauit ſoſas & exēplaria, formas quidē, quia ſunt formæ ſenſibilium rerum: exēplaria autē quę aſpicit, ſicut artifex inſpicit formas artificiati. & ſi nē, tunc quodlibet fieret ex quolibet. primo meta. com. 6. Vbi ſcire debes, ꝙ etiam Ariſt. naturam quę eſt forma exemplar etiā alia ratione appellabat, q̃ fecerit Plato, vt notat lucidiſſimus Them. in 2. phyſ. in expoſitione tex. 28. vbi Ariſt. de cauſis loquens inquit, alio vero modo ſpecies & exemplar, inquit, vocó autem exēplar non eodē modo quo hi, q ydeas poſuere, ſeparatas quaſdam ſpecies atq; ipſas per ſe nullo innexu materię ſubſiſtētes, ſed propterea, quia definita pręſcriptaq; ē eorū oīum forma quę à natura ꝓueniunt hoīs, equi, bouis, fici, olei, platani etiam illud principiū, vnde hęc oriūtur eatenus pergit mouendo & exercendo materiā donec forma illa & ſpēs materiæ coaptetur, & cōgruat plene atq; perfecte, huic etiam ſententię aſtipulatur Com. 12. primæ philoſophię. com. 18. in calce cōmenti. vbi inquit. Ergo calores gn̄ati ex caloribus ſtellarum gene-

gn̄anter q̄ălibet ſpēm ſpecierum aīalium habēt mēſuras ꝓprias illius caloris ex quătitatibus motuū ſtellarū, & diſpōnibus earū ad inuicē in propinquitate & remotiōe, & iſta mēſura ꝓuenit ab arte diuina ītellectuali q̄ eſt ſimilis vni formi vnius artis principalis ſub qua ſunt artes plures, ſm hoc igitur eſt intelligēdum ꝙ natura facit aliq̄d perfecte & ordinate: quăuis nō intelligat quaſi eſſet recta ex virtutibus agētibus nobilioribus ea quæ dn̄r intelligentiæ: iſtæ autē ꝓportiones, & virtutes q̄ fiunt in elemētis ex motibus ſolis, & aliaꝝ ſtellarum ſunt hæ, quas reputat Plato eē formas, & eas intendit, ſed lōge inſpiciebat eas, quapropter dicit formas eſſe. &c.

Plato poſuit vnitatem ex parte formæ, & multitudinem ex parte materiæ: ſicut.n. vnus mas īplet multas feminas, ſic ab vna ydea poſſūt induci variæ formæ in materijs. primo meta. tex. com. 9.

Plato diffiniuit ꝙ principia ſunt ſm formam, & ſm agens. ibidem.

Plato ſpēm aſſerebat eſſe rei formā tm̄, ſed non congregatū ex mā, & forā. ibidē. vide in ꝯcordantiis.

Plato opinabaẗ opinionē eſſe copulationē ex ſnīa, & imaginatione, & improbaẗ in 2. de aīa. tex. cō. 157.

Plato magnum, & paruū principiū velut materiam aſſeruit, Italici infinitū, Empedocles ignem, aerem, aquam, & terram, Anaxagoras partes ſimilares infinitas. 1. metaphy. poſt tex. cōmenti. 9. eſt. n. tex. non habens cōmentum.

Plato poſuit numeros quoſdam eē intelligibiles, quoſdam vero ſenſibiles. 1. metaph. tex. com. 24.

Plato opinabatur, ꝙ vnitas eſt principium puncti, & dualitas eſt forā lineæ, & trinitas eſt forma ſuperficiei, & quaternitas eſt forma corporis. & opinabatur cū hoc, ꝙ corpus eſſet compoſitū ex ſuperficiebus, & ſuperficies ex lineis, & lineæ ex punctis. 1. met. tex. cō. 43.

Plato aſſerebat, ꝙ linea eſſet cōpoſita ex lineis indiuiſibilibus. ibidem.

Plato opinatus eſt, ꝙ in primo moto ex ſe, idē eſt motor, & motū oīno. Ariſt. aūt opinaẗ quod eſt compoſitum ex motore, non motor ex ipſo moto. 2. meta. com. 6. idem 7. phy. com. 2. idem 2. phy. com. 3. & 8. phyſ. com. 40.

Plato & Pythagoras dixerunt ens, & vnum ſignificare ſubſtantiam rerum. 3. meta. com. 2.

Plato & Pythagorici opinati ſunt ꝙ ens, & vnū non ſignificāt de entibus nāſ compoſitas, ſed fingunt ꝙ vnumquodq; earū ſignificat vnā intentionē ſimplicem. & naturales & Empedocles cōueniunt in eis in hoc, ꝙ non ſignificant ens, & vnū naturas cōpoſitas, ſed ſimplices, ſed tn̄ differunt naturales ab eis, qa dicunt ſermonem manifeſtiorem in hoc, q̄ Pythagorici, quia ens, & vnū ꝙ ſignificant ſubſtantiam entium eſt ipſe numerus. Plato autem dicit, ꝙ ſunt ipſæ formæ numerales: nāles aūt poſuerunt vnū & ens eē eſſutum rerū ſenſibiliū, vt ignem, aut aerē, aut aquā. 3. met. tex. c. 16

Plato poſuit ens, & vnum ſicut gn̄a vniuoce dicta de oībus. 3. metaph. tex. cō. 15. & fuit notatū per Alex. ibi. & diuū Tho. hoc idē eſt ex mēte Auer. 12. metaph. com. 2. & expoſui late in commētariis meis ſuper illo loco.

Plato

Plato poſuit aīam mundi eſſe illud qđ rememorat naturā ī eius actionibus, dirigendo illā ad finē intentum quę ſit Plato. ſuīa à dijs ſecundis, ſed ſm Ariſ. & à ſole, & ab orbe decliui. Cōm. 12. met. com. 18. authoritate Them. in prima parte digreſſionis, vbi recitat opinionem Themiſtij. Nota tamen, ꝙ Comment. non vult, ꝙ in orbe decliui & à ſole ſit, vt anima inuenta in actu ex ſententia Ariſt.

Plantarum nullū aliud munus eē vř niſi ꝙ ſimilē quęq̃, ſibi faciāt alterā. v3. quę ſemine orianť. ex 8. de natura aīalium. ca. 1. idē. 2. de aīa. tex. cō. 34. Nota ergo ꝙ gn̄o ſimilis eſt proprietas viuentiū ex ſemine genitorū, & non ſponte naſcentiū. Facit ꝓ opinione Auer. q̄ (ni fallor) eſt Ariſ. de genitis ex ma putri, quicquid latini dixerūt in hoc.

Plantarū generatio aut ſemine, aut auulſione, aut ſobole ꝑficitur. Ariſ. 3. de gn̄atione animal. cap. 11.

Plantæ aliquæ, ſeu ſtirpes repiuntur creſcentes ſuper aquam, vt lentigo aquæ & aliæ. Cōmen. 4. de partib. aīal. in cap. de aīali teſtato & duro & colligis ex tex. Ariſt. ibidem cap. 5. vbi dicit etiam, ꝙ aliquæ plantę euulſæ diu poſſunt viuere, vt epipetrum, ꝙ diu ſuſpenſum viuit.

Plātæ terra eiuſq; calore veluti ventre vtunť, indeq; cōfectū alimentū attrahūt, quapropter nullū excrementū cōtrahi ī ſtirpibus ſolet. ex 2. de partib. aīalium. cap. 3. & 10.

Plantarū, ſeu ſtirpiū natura, quia ſtabilis eſt, nō ex multis ac diſſimilaribus partibus cōſtat. 2. de partib⁹ animal. cap. 10. & 2. de anima. tex. com. 6. & pondera in iſto tex. ſeu cap. 10. ſecūdi de partib⁹, ex intentione Phi fuiſſe ſcīam de aīalibus, ordine doctrinæ eſſe ꝓponendam ſcīæ libri de plātis, pp multiformē partiū diſſimilariū ſpēm ſortitam fuiſſe aīalium genus, & in his alia aliis magis, & eo amplius quo non viuendi ſolum, ſed ēt bene viuendi gratia rōnē natura eorū obtinuit, quale hoīum genus, vñ ꝓpter iſtā cām in ſcīa illa de aīalibus principiū de hoīe diſſerēdū eſſe decernit, ꝯtra Arabes expoſitores, & latinos nr̄os oppoſitū ſentiētes, vide q̄ ſcripſi in theorematibus in. 14. theoremate.

Nota contra Arabes expoſitores & contra latinos ꝺ ordine ſciæ de aialib⁹ & plātis.

Plantas ſm Ariſ. qui mediā rōnem ſecutus eſt nō aīalia, ſed aīatas nūcupat, Plato āt iſta cōfundit, Stoici vero neq; aīata, neq; aīalia faterentur. Them. 2. ꝺ aīa. ca. 8. ſup tex. 18.

Piantę non ſentiunt pp non habere medietatem, neq; hmōi principiū poſſibile recipere ſpecies ſenſibiliū 2. de aīa. tex. com. 124. vide Themiſtium in illo loco melius exponentem, q̄ expoſuerit Auer. & vide rōnem Themi. vbi arguit, ꝙ ſi natura dediſſet ſenſum in plantis fruſtra dediſſet: & nota ꝙ (vt refert) in plantis non eſt ſpecies vitalis ꝑpenetrabilis, qui tamen omnibus ſenſibus cōmunis eſt.

Plātarū nutrimentū in pōa eſt ī pluribus rebus, & ideo nō indigēt ſenſu quo diſtinguāt cibū, ſicut aīalia indigēt in diſtinguēdo ꝯueniēs ab inconueniēti. 2. de aia com. 28.

Plantę quę pingues ſunt, fronde ꝑpetua virēt. 5. de gn̄one aīal. cap. 3.

Plātæ nō habēt niſi ſurſum, & deorſum, tamen habent dextrum, & ſiniſtrum, ſed ſola animalia in quibus ē ſurſum, & deorſum hn̄t dextrum, & ſiniſtrum. 2. cęli. com. 12.

Planeta

Planeta quilibet habet plures motus,& eius motores neceſſario ſunt cauſati à motore planetæ, & tandē ipſi motores ſeptem planetarum ſunt cauſati à motore magni orbis.in paraphraſi meta.tract.4.

Pluuia piſcium generi & his quæ in terra naſcuntur maxime confert. ita.n.non modo plus cibi naſcitur verum etiā pluuiæ humore iuuantur vt in his q̃ terra gignuntur olera.n.quamuis rigentur, tamē non tantum proficiunt quantum hymbre,vt harundinibus etiā lacu prognatis euenit, nihil enim fere accreſcit,niſi aquæ pluuiæ accedant 8.de natura animalium.cap.19.

Pluuia ſi cōceſſum ſit, ꝙ non ſit ꝓpter meſſes eſt ꝓpter aliquid, quia eſt propter æqualitatem elemētorum.2.phy.com.77.

Pluuia non fit in intēſo frigore, neque in intenſo calore, & ſiccitate. primo metheororum.com.4.

Pluuiæ & niuis eſt locus vnus,& vna materia eſt vtriuſq;, ſed non diuerſificātur niſi propter diuerſitatem agentis. videlicet, frigiditatis, nam frigiditas quæ generat niuē eſt intenſior frigiditate generante pluuiam. ibidem.

Pluuia opponitur vento, & hoc apparet ex hoc,quia venti quieſcunt dum dominantur pluuiæ, & ſimiliter pluuiæ minorātur quādo venti dominantur.2.metheor.cap.2.

Pluuia multiplicatur in fine menſium propter paucitatē luminis lunæ,& accidit aeri in illa hora intēſior frigiditas,& ideo dicitur,ꝙ luna eſt frigida, & humida. primo metheo.com.4.

Pluuiæ paucitas authoritate Hippocratis eſt ſalubrior corporibus: & huius cauſa eſt,quia calor naturalis ſuperfluis humiditatibus nō bene dominatur.4 Coll.cap.14.& vide ibi quomodo ſit intelligendum propter contradictionem inuentā in dictis cauſis.

Pluris & minoris ratio ad exceſſum defectum pertinet Ariſt. in primo de hiſtoriis animalium. cap.1.vbi patet, ꝙ differentia talis nō eſt ſm̃ ſpeciem,vt ibi colligitur.

Pluralitas ab vno prouenire pōt, nō .n.ſequit̃ ex extēſione vnius virtutis in pluribus rebus ꝙ ſit ĩ ipſa virtute pluralitas, ſicut opinati ſunt multi.vꝫ. ꝙ ab vno primo principio influit vnum, & ab illo influit pluralitas. ex diſput. 3. in ſol.18. dubii in fine,vbi ſoluitur argumētum Algazelis,& Auic.de proceſſu intelligentiarum ad inuicem. vide etiam 12.met.com.44.

Pluralitatis cauſa in intelligentijs q̃ ſit ſm̃ Auer.vide ibidem.

Pluralitatis cauſa in orbibus. ibidē.

Pluralitatis cauſa in elementis.ibid.

Pluralitatis & diuerſitatis motuum generationis & corruptionis. ibid.

Pluralitas intelligit̃ in ſubiectis quinque modis. primus ex diuiſione actuali,ſeu intellectuali,& ſic corpꝰ cum ſit diuiſibile in infinitum nō pōt dici,ꝙ ſit vnum abſolute. ſcđs. eſt,vt res diuidantur ad duas res in intellu non realiter,licet vna iſtarum naturarum non poſſit per ſe ſubſtentari ſine alia. tertius eſt pluralitas denominationum.quartus eſt intellectualis pluralitas ſequēs compoſitionem gn̄is & differētię. quintus eſt ſequens compoſitionē quidditatis cum eſſe. ex libro, deſtruc.diſp.5. in dubio.3.& ſol.19.

Pluralitas intellectualis ſequens cōpoſitio-

poſitionem gñis & differentiæ eſt quaſi pluralitas à materia & forma procedens: diffinitiones nãq; accidũt compoſitis à parte formæ, & materiæ.ibid.in ſol.3.
Pluralitas apud philoſophos ẽ duobus modis.ſ.ſimpliciũ.i. intelligentiarum quæ ſunt cauſę ad inuicem donec ad vnã cauſam ſui gñis reducantur,& pluralitas orbium quę prouenit à multitudine illarũ cauſarum,& pluralitas rerum inferiorum procedit à materia, & forma & corporibus celeſtibus.ex diſput. 3.in ſol.12.dubii.
Pluralitas indiuiduorũ in eadẽ ſpecie ex diminutione exoritur. Auer. 1.cęli.com 4.& 98.conſimile 2.de anima.com.34.
Plumbum eſt grauius ferro, licet ſit rarius illo.4.phyſi.tex.com.85.vide cõſimile quõ iſtę qualitates ſeparentur in.3.cęli.com.10.& in 2. de gñone & corruptione.com.15. dicit etiam Them.in pręſenti loco videlicet.4.phyſ.85. ꝙ denſum ſpectat vt graue,& durum ſit, rarum vero vt leue & molle ſit: non tamẽ hoc perpetuũ eſt,nec vt quicq̃ durius eſt,ita etiã grauius fuerit: diſſonat.n.hęc ratio ĩ ferro & plũbo.
Plumbũ eſt diſſolutiuũ curui groſſi toru dum ſubtiliter laminatũ ſuperponitur,& hoc quod habet virtutem diſſoluere.ſi igitur quod habet virtutem diſſolutiuam reſpectu carnis hoĩs, licet in eius cõplexione dominetur frigiditas.
Plumbum ex vna verberatione per malleum mouetur ſm tres dimenſiones, recipit.n augumẽtum in lõgitudine & latitudine, & diminuitꝰ ſm profunditatem. Cõm.in ſumma quarti metheororum,vbi tractat de latificabili.
Plumbum eſt grauius terra.3. cęli. commen.9.
Plumbum in laminas diuiſum ſupnatat,ſm vero longitudinem ſubmergitur.vide cõm.4.phyſ.tex.cõ. 74 & 4.cęli,tex.cõ.42.vſq; in finẽ.
Potabile eſt cõe guſtui,& tactui. nã ſm humiditatẽ pertinet ad tactũ, ſm ſaporem vero ad guſtum.2.de anima.tex.com.103.
Polipus fatuus quidẽ eſt cũ ad manũ demiſſam hoĩs accedit,ſed prudens rei familiaris cũ oĩa colligat, & in ſuo recõdat domicilio, & ſui mutatione coloris venatur piſces; trahit.n.ſibi colorẽ ſimilem his q̃bus appropinquauerit ſaxis.9. de natura animal. cap.37. hoc etiam Theognidis poeta vidit.
Polipum ſeipſum edere falſum eſt, ſed aliqui brachia corroſa habent à congris. 8.de natura aĩal. cap.2.
Polipus natat obliquus.4.de natura animal.cap.1.
Polipor ũ multa ſunt gña. ibidem.
Poli mundi ſunt ſignati naturaliter ita ꝙ impoſſe eſt ꝙ ſint alibi.ex libro deſtruct.diſput.prima,in ſolutione.11. dubii.
Poli animati ſphericæ figuræ ſunt ſimiles membris noſtrorum corporum,& nulla eſt alia differentia in hoc,niſi quia mẽbra in animalibus noſtris quæ non ſunt ſphericę figuræ,differunt in figura & potentia,ſed in animalibus ſphericis differunt ſolum põa tm̃. ibidem.
Polus dicitur quieſcere geometricè, & non vere: nulla.n ſubſtantia eſt actu in orbe quæ non moueatur. 2.cęli.cõ. 14.idẽ.4.phy. com.118.
Poli dñr quieſcere tranſumptiue. 4. phy.cõ.118.idem 2.cęli,com.14.

Polorum quies quõ intelligatur. vide ibidem.

Ponentes formas.i. ydeas ponunt, ꝙ homo, qui eſt in illis ſubſtãnis abſtractis eſt idẽ in nomine, & diffinitione cum homine, qui eſt hic ſine aliqua differentia, & idẽ ꝯcedit lex Maumethi. 3 meta com. 7. & tex.

Porphyrius, qui cõpilauit introductoriũ logicæ, ſol° dixit id qđ Algazel dixit noĩe phyloſophorũ. ℂ ꝙ pluralitas in entibus ꝓuenit à medijs, ſed nõ inuenit̃ hoc ab aliquo excellẽtiori antiquo, ipſe ãt nõ valde fuit not° inter philoſophię principes. ex diſp. 3. in ſol. vlt. dubij.

Poſſibile eſſe eſt nouũ. ex lib. deſtr. diſput. 3. in ſol. 19.

Poſſe ex ſe & neceſſariũ per aliud ponere ſeq̃tur maxima redargutio: natura.n. poſſibilitatis differt à natura neceſſitatis, quam ſumpſit à neceſſario ente: poſſibilitatis.n. natura non poteſt conuerti in naturam neceſſitatis, vnde in natura neceſſariorũ nulla eſt poſſitas. ex lib. deſtr. diſp. 3. in ſol. 24. dubij.

Poſſibilitas exigit rẽ in qua ſubſtentetur. ℂ ſubiectum recipiens.

Poſſitas recipiẽtis differt à poſſibilitate agẽtis: & ideo nõ põt perfecte retribui poſſibilitas agenti niſi cõueniat cum recipiẽte. ex lib. deſtr. diſp. 1. in ſol. 21. dubii.

Poſſibilitas ſine dubio reali materia indiget: omnia.n. intelligibilia vera exigunt ſine dubio ens reale extra aĩam: veritas nanq; eſt ęquare rem ad intellectum. ſ. ꝙ reperiatur in anima ſicut eſt extra aĩam. ex lib. deſtruct. diſput. prima, in ſolutione. 22. dubii.

Poſſibilitas agentis ſm philoſophos non eſt quid intellectuale, ĩmo eſt quid reale extra animam. ex libro deſtr. diſp. 1. in ſol. vlt. dubii.

Poſſibile ex ſe fieri neceſſarium ab aliis impoſſibile eſt in ſubſtantiis, ſed ſolum in motu cœli veritatem hẽt. & vide cauſam huius. 12. primæ philoſophię. com. 41,

Poſſibile in rebus ęternis eſt neceſſarium. 3. phy. tex. com. 32. & 2. cęli. com. 33. & 34. & 12 meta. cõ, 30.

Poſſe ſanari, & poſſe ęgrotare non ſunt idem, quia ſanitas & ęgritudo eſſet eadem. 3. phy. tex. com. 11.

Poſſibilia à neceſſariis in hoc diſtinguuntur, quia in poſſibilibus eadẽ exiſtimatio erit quandoq; vera & quandoq; falſa: ſecus autem eſt in neceſſariis. 9. met. tex. cõ. 21. & 22.

Poſſe nõ intelligit̃ niſi in reſpectu actus. 9. met. cõ. 11. & ibidẽ dicitur, ꝙ vnaquęq; põa non intelligitur niſi in reſpectu actus. idẽ ibidem. com: 20. & 12: met. cõ. 37.

Poſſe imperfectũ eſt. 3. phy. tex. c. 15

Poſſibilitates in rebus quę augẽtur in infinitum, ſicut numerus, mot°, tẽpus ſunt diuerſarum diſpoſitionum, & non ſunt partes vnius poſſibilitatis, & ideo non ſequitur, ꝙ quantus eſt numerus in potentia, tantus põt eſſe in actu.

Poſſibilitates aũt in rebus quæ non creſcunt in infinitum, ſicut eſt in magnitudinibus, omnes ſunt partes vnius poſſibilitatis. & ideo quãta poteſt eſſe magnitudo in potentia, tanta poteſt eſſe in actu. & huius ratio, quia magnitudo ẽ quantitas continua, non autem numerus. Com. 3. phy. com. 69.

Poſſibile non exit in actum non niſi ab aliquo agente in actu. octauo phyſic. com. 6. & nono metaphyſi. tex. com. 13.

Poſſibile

Poſſibile eſt omne illud ex quo non accidit impoſſibile, 8.phy.cō.73.
Poſsibile poſſibile ex extrinſeco eſt poſſibile ex ſe. primo cęli.commē. 124.vbi dicit Comment. ꝙ etiam conuerſa eſt vera ſecundum Ariſt. ꝙ omne poſſibile poſsibile ex ſe ē poſſibile ab extrinſeco, ſed iſta cō uerſio latet.
Poſſibile non eſt niſi reſpectu agentis & patientis,& impoſſe eſt imaginari poſsibile aliquid ex parte patientis,quum illud etiam ſit poſsibile ex parte agentis: 1. cęli. 124.
Poſſe in ęternis eſt neceſſarium.2.cęli.com.33.& 34.
Poſſe præcedit eſſe in vtroq; modo factionis,quod.n ē impoſſe nō fit. primo cap.de ſubſtan.orbis. idem 9.primæ philoſophiæ. tex. cō.13.
Poſſe quo ſubſtātiatur materia differt à materia, quia poſſe dicit̃ reſpectu formæ : materia autem eſt vnum entium per ſe.primo cap.de ſubſtan.orbis.
Poſsibile ſi poſitū fuerit in eſſe nullum impoſsibile accidet, falſum ēt fortaſsis.8.phy.com.36.
Poſt ꝑpoſitio notat tp̄s pręteritum. 5.phy.com.56.& 8.phy.tex.cō.10.
Poſt,dicitur multis modis. 7.meta. tex.com.36.
Poſt prępoſitio quandoq; dicit ordinem temporis,quandoq; ordinem ſm eſſe, ſeu naturæ . colligitur ex primo cap.de ſubſtan.orbis. vbi dicit Cōm.ꝙ quantitas aduenit orbi poſt ſuam formā, & inquit Cōm. & intelligo poſt, ſm eſſe, & nō ſm tempus.conſimile hr̃ ab eodem de ly,prius,in 2.cap.de ſubſtan.orbis. vbi habetur ꝙ agētium quoddam eſt prius tempore acto,quoddā vero eſt prius natura.
Poſteriora ſemper præcedentia ſequuntur.5.met.tex.com.12. Inde colligitur ꝙ ſemper vnitas maior infert minorem & non conuertit̃.
Poſterius nō eſt poſterius niſi prioris.2.meta.tex.com.10.
Potionibus vteres in ſeptimanis annorum, aut in eorū medietatibus melius faciunt,q̄ illi q oī anno purgationes exercent, qa vt plurimū egritudines hominibus non accidunt niſi circuitibus terminis aut circa ipſos.6.coll.cap.14.
Potentia proprius & remotius idem à ſeipſo eſſe pōt,vt geometra dormiens remotius q̄ vigilans eſt,iſq; remotius , q̄ qui iam contemplatur.2.de generatione animalium, cap.1. iuxta finem.
Potentia à potentia ſolo officio, & actione diſtinguitur,ſed pars à parte diſpeſcitur.Themi.1. de anima ſuper tex.7.& fundatur opinio hęc ſuper. 2.de aīa. tex.cōmen.33.vbi Ariſt.dicit potentias diſtingui per actus,& actus per obiecta.
Potentia expoliatum & purū quodlibet apud peripatheticos intell's ē. ex diſput.6.in ſol.6. dubii.
Potentia in quocunq; exiſtit aut illud eſt corpus,aut eſt virtus in corpore,& ideo in quo nō eſt potētia illud neque corpus eſt, neq; virtus in corpore.12. meta. com.41. authoritate Themiſtij verſus finem commenti.
Potentiæ mouentes exiſtētes in corporibus ſunt duobus modis,quędā ſunt in corporibus generabilibus, & corruptibilibus, & iſtę non poſſunt ſemper mouere potentiæ alię ſunt in corporibus æternis, & iſtas poſsibile eſt dicere quoquomō, ꝙ nō pn̄t ſemper mouere, & alio mō poſ-

poſſibile eſt dicere q̓ ſemper mouent 12.meta.com.41.

Potentia eſſe de natura priuati exiſtimari pőt.ex lib.deſtruc.diſpu.1. in ſol.dub.6.idem.9.primę philoſophię.com.3. vbi licet dicere aliquid In potentia eſt dicere aliquē modum priuationis: potentia.n. (vt inquit Them.) eſt annexa priuationi.in digreſſione de priuatione & potentia materiæ in primo phy.auſcultationis.

Potentiæ corporales ſunt diuiſibiles ſm corporis diuiſionem 12.metaph.tex.com.41.& 8.phyſi.tex.com.78.& 79.

Potentia multipliciter dicitur,eſt.n. potentia in alteratione in ſubſtantia & vbi.12.meta.com.41.idem primo phyſ.com.63.& 8.metaph.4.& 12.metaphyſi.tex.commen.10.& ſecũdo.& vlt.cap.lib.de ſubſtantia orbis.

Potentias oẽs in corpore exiſtentes eẽ finitas eſt verũ, ſed nõ cõſequitur omne corpus habere omnem potentiam, quia corpus cęleſte nõ habet potentiam niſi in vbi tantũ. 12.meta.com.41.

Potentia quęlibet exiſtens in corpore mouetur accidentaliter, & non eſſentialiter.ibidem.

Potẽtia quę eſt in corporibus ad vbi tm̃ poſſibilis eſt ex ſe,ſed eſt neceſſaria ab alio, ſed potentia quæ eſt in corporibus ad eſſe impoſſibile ē vt acquirat neceſſitatem ab alio. 12.meta.com.41.& 8.phy.cõ.79.

Potentiam exiſtentē in corpore finitã eſſe,exiſtimatũ eſt hoc ſolũ veritatē habere in corporibus gñabilibus & corruptibilibus, nõ autem de potẽtia exiſtẽte in corpore ęterno: & in hoc errauerunt Zubii, & ſapientes eorum.vnde ſm peripateticos oĩs potentia exiſtens in corpore vel æterno,vel non æterno eſt finita neceſſario.12.meta.com.41.

Potentia & actus ſunt principia omnium decẽ prædicamentorum,q2 quodlibet quandoque eſt in potẽtia,& quandoq; in actu.12.meta.tex com.26.Inde ſcire poteris nullum æternum reponi in prædicamento,cum nullum ſempiternum ſit in potentia quandoq; & quandoq; in actu.vt dicitur in 9.primæ philoſophiæ,tex.com.17.

Potẽtia reducitur ad materiam.12.meta.tex.com.26.vbi Cõm.dicit, q̓ potentia quæ eſt in materia eſt ſuper indiuiduum compoſitum ex ea,& ex forma.

Potentia exiſtimatur eſſe ante actũ, quia omne agens fuit in potentia, & non omne quod eſt in potentia aget: ideo videtur potẽtia eẽ prior actu.12.metaphy.tex.cõ.30.& ibi ſoluitur.

Potentia per aliud intelligitur,actus autem per ſe.12.meta.com.37.vide in concordantijs nuper ęditis.

Potentiam eſſe non indiget demõſtratione.& ideo Ariſt.in.9.tract.in quo loquitꝰ de potentia & actu vbi oſtẽdit potentiam pręcedere actum, & dixit impoſſibilia contingentia ad negantes potentiam eſſe,& ponentes eam cũ actu illud non faciunt niſi ad confirmandum. Cõm.12.met.com 9.& elicitur, q̓ licet ad ꝑ ſe nota nõ ſit demonſtratio,in ſciã tamen ad hominem negantē poſſunt adduci rationes ad cõfirmandum. conſimile de loco vide in.4.phyſi.com.1.

Potẽtiarum numerus eſt ſm numerum ſpecierum generabilium.12.metaph.

meta.com.11.idem.4.phyſi.com. 120.& 8.phyſi.com.46.

Potentia ſi non eſſet ens non eſſet agens omnino: & ſi agens, non etiam nihil eſſet hic omnino ĩ actu 12. metaph. commen.18. in calce commenti.

Potentia dicitur bona, vel mala ratione actus. ĩ paraphraſi metaph. tractat.3.

Potentia eſt cauſa priuationis quæ eſt ipſum malum, & ideo in rebus in quibus non eſt potentia nõ eſt malum aliquod. ibidem.

Potentia res exiſtentes ſunt ſimiles rebus. 10.meta.com.2. vide nono meta.tex.com.7.

Potentiæ quædã exiſtunt per nãm, quædam conſuetudine, & quædã per diſciplinam.9.meta. tex.c.10.

Potentiæ ſine ratione quando agẽs appropinquat paſſo, & nõ fuerit illic aliquod extraneũ impediẽs neceſſe eſt, vt agens agat, & patiat̃ patiens, ſed potentiæ rõnales ſecus ſe habẽt.9 primę philoſophię. tex.c. 10. & ibi vide cõm. nã quæ agunt ſine rõne, agunt alterũ contrarioꝝ tantum, quæ aũt ſunt cum ratione agunt duo contraria: ſciẽtia .n.eſt ſcientia contrariorum, & quia nõ poſſunt agere vtrunq; contrariorũ per ſe. quia tunc duo contraria ſimul fierent, quod eſt impoſsibile: ideo oportet eſſe aliqđ principium prius potentijs mouentibus, ꝙ ſit cauſa in hoc, ꝙ agat alterum contrariorum quandoque, & alterum quandoque. & hoc eſt verum principium, tale autem eſt appetitus, & voluntas quæ eſt ab intellectu.

Potentia propinqua nõ aduenit ſubiecto quomodocunq; diſpoſito, ſed eo mõ quo poſſit exire in actũ, vt ſi dicamus geniturã eẽ in potentia primo propinqua hominẽ quæ eſt proiecta in vulua tali modo quo non offendat eam aer extrinſecus ita ꝙ alteretur, & ita eſt ĩ rebus artificialibus. in trac.3.met.

Potentia ꝓpinqua differt à potentia remota, quia indiget vno ſolo mouente pręſertim in nãlibus rebus ad hoc vt exeat in actu, ſed remota pluribus. Amplius aũt denominatio fit in forma à ſubiecto ꝓpinquo, vt archa eſt lignea, ſed nõ à remota, quia non dr̃ archa terrea. ex paraphraſi meta. tracta.3. item aliquid ꝓprie dicitur eſſe in potẽtia à potẽtia ꝓpinqua, ſed remota dicitur largo modo ibidem.

Potentia quę dr̃ eſſe in infinito nõ intelligitur de potẽtia q̃ dicitur reſpectu actus, iſta.n.ẽ finita. ſed intelligitur cum dr̃ eſſe infinitum in potentia. i. ꝙ ſemp potentia aſſociatur ei.9.meta.com.11.

Potentia quę dicitur reſpectu actus eſt finita. ibidem.

Potentiæ quæ dicuntur in rei veritate poſſunt quandoq; exire in actũ, ita, ꝙ in eis non remaneat potentia aliquo modo, & tunc erit verũ eas dicere exire in actum ſimpliciter non in actum incompletum.9. meta.tex.com.11.

Potentia accepta in diffinitione motus eſt de genere potentiarum quę non exeunt in actum ſimpliciter, quia ſi talis potentia exiret in actũ ſimpliciter, tunc deſtrueretur motus. nono meta.com.11. Ex quo intelligis dictum Auer. in.3.phyſi. commen.6. vbi dicit, ꝙ ex diffinitione motus apparet continuatio in motu: motus.n. quãdo quieſcit erit perfectio eius quod eſt in actu.

Potentia quæ eſt in infinito, & potentia quæ eſt in materia ad infinitas formas, & potentia quæ ponitur in diffinitione motus ſunt de eodẽ gñe. 13. ſunt de gñe potẽtiarũ quæ non exeunt in actum ſimpl'r, ſed ſunt potẽtię quę nunq̃ ſeparantur ab il o quod pot. 9. meta. com. 2. tex. 11. Ex quo patet potẽtiam eſſe duobus modis. vide, & 3. phyſ. tex. commen. 57. vbi dicitur, ꝙ aliter infinitum dicitur eſſe in potentia, q̃ ęs dicatur eſſe in potentia ſtatua. & vide Themiſt. ibi.

Potentia quæ ponitur in diffinitione motus, & inuenitur in tempore & in diuiſione quantitatum, non poteſt eſſe ſeparata niſi in cognitione, nono metaphyſic. tex. cõ. 11. Inde collige intellectũ aliqua poſſe ſeparare, quę natura ſeparare nõ poteſt. ſicut bene notauit. Cõmen. 12. meta. com. 39.

Potẽtia quæ nunq̃ ſeparatur à re q̃ dicitur in potẽtia non põt ſeparari niſi in cognitione, & non in eſſe, quia illud quod eſt ſeparatum de ea, ẽ illud quod intellectus actu intelligit de ea. 9. meta. tex. cõ. 11.

Potẽtia dicitur de naturalibus & artificialibus. 9. met, tex. com. 13.

Potẽtia eſt pp actũ & nõ econtra: nõ .n. alia vident, vt viſum habeãt, ſed viſum habent vt videant.

Potẽtia nõ inuenitur in aliquo ſempiterno. nono metaphyſ. tex. com. 17. & Cõm. in cõmẽto dicit, ꝙ potentia non eſt niſi in gñabilibus.

Potentia omnis ſimul contradictionis eſt. 9. meta. tex. com. 17.

Potẽtia fatigationis eſt maior, & potentia corruptionis eſt minor. nono meta. com. 17.

Potẽtia pręcedit actum temporę ſm iudicium, nõ autem ſimpliciter. 9. metaph. tex. com. 13. & 12. meta. tex. com. 32. vbi dicitur potentiam exiſtimare priorem actu eſt, quidẽ vt bene, eſt autem vt non bene.

Potentia & actus in plus ſunt horũ quæ dicuntur ſm motum ſolum. nono primę philoſophiæ. tex. commen. primi.

Potentiæ quædam ſunt ſm ſimilitudinem, vt in mathematicis. 9 primæ philoſophiæ. tex. com. 2. quædam ſm rei veritatem vt ſunt potẽtiæ in rebus tranſmutabilibus.

Potentia paſſiua eſt principium trãſmutationis ab alio inquãtũ aliud, potẽtia vero actiua eſt principium tranſmutationis in aliud inquantũ aliud. 9. meta. tex com. 2. Vbi Commẽtator notat, ꝙ ideo in diffinitione paſſiuæ potentiæ ponitur ab alio inquantum aliud, quia eſt manifeſtum, ꝙ nihil patitur à ſeipſo. & ideo in diffinitione actiuæ potentiæ ponitur in aliud inquantum aliud, quia eſt manifeſtum, ꝙ nihil agit in ſeipſum. vide in ſimili Auer. in lib. deſtruct. dicto in diſputatione prima, in ſol. primi dubij, vbi ſcribit principium conceſſum ab omnibus eſt, ꝙ nulla res ſeipſam permutare poteſt. idem 3. de anima. com 4. Ex quo poteris videre quantũ deuiauerit à via peripatheticorum Scotus ille ſubtilis in. 9. primę philoſophię. q. 14. vbi quęrit, an aliquid pt moueri, à ſeipſo, & in 2. ſn̄iarum, diſt. 2. q. 10. & diſt. 25. q. vnica. verũ illi accidit plerunq; dum de ſenſibilibus tractat, quod accidit Platoni. aduerſus quẽ Ariſt. ita ſcribit in. 1. de gñone & corruptione. tex. cõ. 7. Cauſa aũt quare non potuerũt cõfeſſa videre

Inexperientia fuit. ideo quicunq; magis inſudauerūt nālibus, magis pñt ſupponere talia principia quibus multa poſſunt cōplicare, q̄ autem ex multis ſermonibus indocti exiſtentium entis intuentes, & ad plura reſpiciētes de facili enūciāt.

Potentiæ cuiuslibet paſſiuę diffinitio recipit diffinitionē potētiæ primę materię.9.meta.tex.cō.12.

Potentię cuiuslibet actiuę diffinitio recipit diffinitionē actionis primę formę quę eſt abſoluta ab oī materia.ibidem. & hoc rōnabiliter, q̄a dicit Cōmen.12.meta.com.18. in calce cōmenti,ꝙ oēs proportiones & formę ſunt in pōa in prima mā, & in actu in primo motore. & ibidē cō.24.habet quod forma primi mouētis quodāmō eſt oēs formæ.

Potentiæ aliæ irrationales, alię rōnem habentes.ibidem.

Potentię rationales agunt duo contraria ſimul, vt medicatiua ſanitatis & ęgritudinis factiua pōa eſt.9.meta.tex.cō.3.& ibi redditur cauſa, quia ſcīa contrariorum eſt eadem, ratio aūt eadem oſtendit rē, & priuationem, non tñ ſimiliter.

Potētię irrationales ſunt alterius cō trariorum tm̄.ibidē & tex.cō.18.

Potētia exiſtere ſignificat aliquem modum priuationis, & dicere aliquid habere potentiam.ad hoc eſt ſecundum ꝙ caret illo ad quod poteſt.9.meta.com.3,

Potētia qua aliqua tranſmutanť ad inuicem dicitur potētia paſſiua, & iſta eſt mā paſſiui.5.meta. cō.26.

Potētia & actus ſilr ſunt ī ſubſtātia, & in forma: dicimus.n.ꝙ ī lapide eſt forma mercurij, & in potētia & in actu: potētia quia hēt nām reci piendi eā:actu vero, q̄a recipit illā. Cōm.5.met cō.14. Ex quo patet qūo res antequā fiat dicatur eē potentia. contra ponētes pōam obiectiuam diſtinctam à ſubiectiua.

Potētię nōnullę aliquas magnitudinis partes quaſi trāſcurſu ꝑtereūt, nō diuidendo ſecandove, ſed ꝑparando atq; ita afficiēdo, vt ſecari & diuidi aliqñ poſſint, nō.n.ſemp ad diſcretionē potētiarū ſubiectę magnitudines diſſecanť, vt eſt in ſtillicidiis cauātibꝰ lapidē, vbi nō oportet, vt ſingulis ſtillicidiis ſua ramēta reſpondeant. Themi. ſeptimo phyſic.38.

Potentia opponitur actui relatiue, 9.met.tex com.11.& com.5.& 1. de anima.com.6.

Potentiam aliā eſſe ab actu manifeſtum eſt.9.met.cō.& tex.6.

Potentiā negantes deſtruunt motū. tex.cō.6.& Cōm.reddit cām, quia motus eſt perfectio entis in potētia, ſm ꝙ in potētia, & ideo cū potentia non fuerit non erit motus.

Potentia multis modis dicitur 5.meta.cap.de poteſtate.& eſt tex com. 17.vide etiam.2.phyſi.com.15.& 10.meta.tex.com.15.

Potentia ſecundū metaphoram eſt in geometria.ibidem.vbi Cōmen. dicit, ꝙ in rebus mobilibus reperitur potentia verè, ſed in geometricis tranſumptiue.

Potentia non eſt de ſubſtantia materiæ.primo phy. com.70. vide in concordantijs.

Potentia nō eſt corruptibilis per ſe, ſed priuatio eſt per ſe corruptibilis.1.phyſi.com.82.

Potentię paſſiuę ſunt duplices, quędā ſunt paratę recipe duo cōtraria ęqualiter, & q̄dā ſunt paratę dignꝰ recipe alterū, in primis eſt cōtingēs

ęqualiter non in ſecundis.2.phyſi. com.48. vide.4 cęli.com.35.in fi. & 2.cęli.tex.com.38.

Potētię rerũ cōtrariarũ ſunt ↄtrarię. 3.phy.cō.11.& 1.cęli.119.& 121.

Potentia qua aliquid eſt diuiſibile ĩ infinitũ alia eſt potentia qua ęs eſt in potentia ſtatua, quia iſta reducitur ad actum.3.phy.tex.com.57. & 58. Ex quo elicitur non oẽm potentiã eſſe reducibilem ad actũ, ſed vbi potentia pōt ſeparari ab actu,ſunt aũt res quarũ differentiæ ſubſtantiales conſeruant ſuum eẽ in coniunctione potentiæ cum eis, vt in rebus,quarum eſſe eſt in motu,rerum.n.quędam ſunt in actu, vt homo,& quędam ſunt quarum eſſe ita ſe habet ꝙ potentia admiſcetur cum actu,& ſi potentia non fuerit non erit actus,vt dies.

Potētia naturalis & innaturalis ſm Alex.nō eſt qualitas, ſeptimo phyſic.com.20.

Potētia naturalis & innaturalis ſm Auerroem non eſt qualitas alterabilis.ibidem.

Potentię cęleſtes ſm ꝙ mouent tempore infinito non habent proportionem,ſed ſm ꝙ vnaquęque mouet corpus proprium propria velocitate ſecundum hoc habent proportionẽ ad motum,vel cum moto.7.phy.com.35.

Potētiarum cęleſtiũ diuerſitas in velocitate mouẽdi prouenit forte ex diuerſitate nãrum mouentium in nobilitate ſm magis, & minus, & diuerſitate naturarum corporum quæ mouentur ab eis.

Potentia non ſolum tempore præcedit paſſionem exiſtentem in paſſo, veruметiam præcedit ſm tempus virtutem agẽtem in agente, quod enim cōburit innatũ erat ante cōburere.8.phy.tex.com.4.

Potētiam eẽ ante actũ in motu non cōpetit motui inquantũ motus eſt ſed inquantũ nouus 8.phy.cō.4.

Potentia ad motũ eſt duplex, eſſentialis,ſeu naturalis, & potẽtia accñtalis ſiue violẽta.8.phy.tex.cō.32.

Potẽtia eſſentialis nō exit in actum niſi à motore eſſentialiter, potentia autẽ accidentalis exit in actum à motore accidentaliter. 8. phyſic. tex.com.32.

Potẽtia eſſentialis eſt in ſubiecto,ex quo aliquid gñatur,ſed potẽtia accidẽtalis eſt in ipſamet regenerata, 8.phyſi.com.32.

Potẽtia eſt cauſa compoſitionis alicuius, ex duabus ſubſtantiis,ſi illa, vel aliqua ſubſtãtia ſit vna in actu, & potentia illa erit ſimplex.8.phy. 78.com.& idem habetur. 8.meta. tex.com.15. Caueant ergo,qui ponunt in via Ariſt. & Auer. intelligentiam dare eſſe formaliter orbi, & facere per ſe vnũ,ſicut ex potentia & actu,quia tunc in cœlo eſſet alia potentia à potentia, quę eſt in vbi,ſed videant pauperes ꝙ illa cōpoſitio eſt generabilibus & corruptibilibus propria,ſicut patet ex fine octaui primæ philoſophię. Cōtra Alexã. Achillinum, & Pet. Pōp.

Potentia actiua infinita non poteſt eſſe in materia,non aũt veritatem, hẽt de potẽtia paſſiua. Auer. limitatio eſt.8.phy.com.79.Caueãt ergo ponentes inchoationẽ forẽ ab ęterno in mã, q̃ coagit ad gñonẽ. Cōtra ponentes inchoationẽ formarũ.

Potentia materialis actiua ſi minori tempore agit actionẽ maiorem, q̃ ſit actio minoris potentiæ,neceſſe eſt,ꝙ in ęquali tempore agit maiorem actionem,q̃ minor. 8.phyſ. tex.cōmen 79.

Potẽtiæ

Potentiæ nomen conuenientius eſt & manifeſtius apud Philoſophos, præſertim eſt qñ dicitur id quod ē aptum inueniri in actū poſt hoc, & talis eſt potentia quę dicitur de materia ex tract. 1. in paraphraſi meta. ca. de potentia & actu.

Potentia exiſtens in corpore compoſito ex materia, & forma ſi poſſet habere motionem infinitam, tunc infinitum eſſet maius infinito. 8. phy. com. 79

Potentiæ motiuæ poſſunt dici infinitę duobus modis in duratione, videlicet, & in vigore. 8. phyſic. com. 79. idē primo ca. de ſubſtan. orbis, & 12. meta. commen. 41. & ſecūdo cœli com. 71.

Potentia motiua in vigore dari non poteſt niſi motus poſſet fieri in inſtanti. ibidem.

Potētię incorporeæ non habent ꝓportionem, quia ꝓportio eſt ſolius quantitatis ad quātitatem, vel eorum quę inſunt quantitatibus. 8. phyſi. com. 79.

Potentię mouētes cuiuslibet finitæ, neceſſe eſt, & tempus finitum eſſe. 8. phy. tex. cō. 80.

Potētię corporū ſequunť magnitudines eoꝝ. 1. cęli. 33. c. & 46. & 48.

Potētia eſt aliquo mō priuatio, ſed eſt de ſpeciebus priuationis quum id quod priuatur ſolet habere, in paraphraſi metaph. tract. 1. ca. de potentia & actu.

Potentię defectus diffinitur p minimum, licet potētia ipſa ex fine ſui actus terminetur. 1. cęli. 116. idem in paraphraſi primi de cęlo, ſumma. 10. parte. 2.

Potentia actiua terminatur per vltimum finem eius quod agit, ſed potētia paſſiua p minimū eius à quo patitur. 1. cęli. tex. commen. 117.

Potētię oppoſitorū non ſiť congregantur in eadem mā, queādmodū nec ipſa oppoſita. 1. cœli. com. 119. & 121. vbi aduerte, ꝙ Cōmenta. in com. 121. limitat ipſam ad contraria immediata, & ī ſua paraphraſi in ſumma 10. parte. 2. dicit, ꝙ potentiæ ad oppoſita conſiderate in ſubiectis ꝓpinquis ſunt diuerſę, & in diuerſis temporibus.

Potētia ad aliquid eſſe non ē infinita cum fuerit accepta in materia ꝓpinqua, ſed cum fuerit accepta ī prima materia, ſed tunc non eſt illius indiuidui niſi p accidens. Cōmenta. 1. cœli com. 120 idem. 4. phyſi commen. 120. contra Ioannem Gandauenſem, qui poſuit infinitas potentias ſimul in materia ab ęterno.

Potentiam infinitam ad corruptionem impoſſibile eſt inuenire, neq; eſſentialiter, neq; accidētaliter, ſed ad generationem infinitam eē potentiam accidentaliter, non autem eſſentialiter non inconuenit. 1. cœli. com. 120.

Potentię oppoſitę quę ſunt ad duo oppoſita immediata, impoſſe eſt, ꝙ ambę ſimul ſeparatæ inueniantur à ſuis actibus. Cōm. in paraphraſi ſuper. 1. cęli, ſumma decima, parte 3. & 1. cęli. com. 121.

Potētia dīr partes eſſe ī toto, & hoc dupliciter, vel de partibus ſm qualitatem, vel de partibus ſm quātitatem, ex tract. primo meta. in paraphraſi, ca de potentia, & actu.

Potētia nulla eſt media inter finitū & infinitum cū potētia infinita eſt tm̄ vna potentia. 1. cęli. com. 134.

Potentia non intelligitur niſi reſpectu futuri, & ideo, qui dicit, ꝙ eſt

mo cap. de ſubſtantia orbis, &.8. phy.tex.com.78.& 79.

Potētiæ debent diffiniri p ſuos fines, & non p illud quod eſt ante finem, & per eos diſtinguitur quęlibet potentiarum rerū habentiū potētias diuerſas.1. cęli. tex. com.116. vbi dicit Simplicius,ꝙ ſicut minor grauitas eſt in maiori,ſic minor potētia continetur in maiori, & maius eſt maioris principium, & minus minoris.diuus Thomas autem dicit,ꝙ diffinitio debet dari per vltimum quod dat ſpeciē, & complementū,quia illud vnū eſt,& in indiuiſibili conſiſtit, & teſte Porphyrio,ca.de differētia: Vide conſimilē ſententiā in.10.ethic.cap.9.

Poteſtate ens eſt indefinitum.4. metaph.tex com.15.

Prādium differt à cena ſm diuerſitatem tpis tm̄.8.meta.tex.com.5.

Prędicamēta accidētium habent ordinem inter ſe,vt ſunt in ſubſtātia, quia hoc manifeſtū eſt, quantitas .n.eſt in prima inter cætera cum nō reperiatur quātitas niſi in corpore,nec locus niſi in aliquo corpore inquantum eſt corpus,nec ſitus niſi in locato,agere autē & pati non niſi mediante vbi & ſitu, & habere non ineſt niſi mediante ſitu & vbi,non tamen eſt impoſſibile,vt duo prædicamenta habeant in hoc eundem gradum,vt qualitas & vbi,quia non videtur vnum iſtorum præcedere aliud,ſecūdum ſuum eſſe in ſubſtantia. Ex paraphraſi meta. tract.2. in principio.

Prędicatio alia eſt naturalis,alia nō naturalis.7.meta.com.59.

Prędicata eſſentialia ſunt illa q̄ adunantur cum ſubiecto, & adunātur adinuicē,ecōtrario aūt ſunt pdicata accñtalia.7. meta. tex.com.11. Contra Ioannem de Gand. ponentem formam generatam eſſe realr diſtinctam à forma ſpecifica.

Prædicata eſſētialia primi modi ſūt tria,genus,& differentia,& diffinitio.7.meta. com.11.cōtra formalizantes,ponentes quartum membrum,& qn̄ idem prędicatur de ſeipſo,cum tamen illa pdicatio non ſolum non eſt per ſe ſm Peripatheticos in primo modo,īmo neq; eſt naturalis pdicatio,ſed eſt nugatoria,vt dicit Cōm.4.meta.com.3.& nos prolixe probauimus hoc in noſtris Theorematibus, in illo Theoremate,Subſtantia prima de nullo prædicatur.

Prædicabilia accñtalia quędam pdicantur per ſe,& quędam per accn̄s. 7.meta.tex.com.11.

Prædicata accidentalia per ſe prædicata de ſubſtantijs nō indicant rei quidditatem.ibid.

Prædicata per ſe dicuntur trib⁹ modis,primo tractatu.cap. de eſſentia in paraphraſi metaphyſicæ. idem Themiſt. primo poſter. cap.de per ſe, vide in contradictionibus nuper ędītis.

Prędicamenta quę habent compoſitionem cōmuniter exiſtimātur, ꝙ non eſſent,ſi anima non eſſet. Comment.in.6. metaph.com.8.vbi per talia prædicamenta intelligas illa quæ important aliquam comparationem & reſpectum,vnde de prædicamento relationis ſcribit Comment.12.metaph.commen.19.qđ eſt minimę entitatis, & ꝙ quidam exiſtimauerunt illud eſſe de ſecundis intellectis.

Prędicabilia q̄ declarant qdditatem indiuidui ſuſtantiæ,ſunt digniora

hoc nomine ens,q̄ ꝑdicabilia alio-
rũ accñtium.7.met.tex.cõ.2.

Prædicatio hoĩs de homine perfecto
ꝑ ſcientias ſpeculatiuas,& de non
perfecto,aut non habente aptitudi
nem, vt perficiatur eſt ęquiuoca.
Auer. in prologo primi phyſic.vbi
pondera, ꝙ non quilibet habet a-
ptitudinem,vt perfici poſſit, vide
pro hoc in. 2. primę philoſophiæ.
tex.commen 15.de habẽtibus na-
turæ impedimentum, vide etiam
2.phy.cõ.6.& 2.cęli.com.22.

Prędicatum quod dicitur conuerti-
biliter de duobus, oportet, ꝙ illa
duo inuicem conuertuntur,primo
cœli commen.125. & habetur ex
primo priorum analit.

Prędicamentorum diſtantia eſt di-
uerſa à diſtantia contrariorum,et-
enim noneſt merito contrarietatis
ſed ideó dicuntur diſtare adinui-
cem,quia non generantur mutuo
inuicem, neq; aggregantur in eo-
dem ſubiecto. in paraphraſi meta
phyſic. tract.3. ibi, & dicamus, ꝙ
vnum opponitur multitudini mul
tis modis.

Prædicatum quod competit alicui
per ſe ſimul eidem ꝑ accidens com
petere non poteſt. 1.de anima tex.
com.42. & habetur primo poſter.
in ca.de per ſe.

Prædicata eſſentialia inueniũtur in
genere eorum quæ dicuntur mul-
tipliciter, ſicut inueniuntur in ge-
nere eorum quæ dicuntur vniuo-
ce,ſed non inueniuntur in eis quæ
dicuntur ęquiuoce,licet in eis inue
niatur quoddã verum,tamen non
eſt eſſentialiter, poſſibile.n.eſt, vt
aliquod prædicabile ꝑdicetur vere
de aliquo nomine ęquiuoce.verbi
gratia,omnis canis eſt pulcher, ſed
non inuenitur in eis ꝑdicabile eſ-
ſentiale omnino. 4. meta. cõmen.
2. vbi ꝑ prædicata eſſentialiter di-
cta,intelligas ꝑdicata per ſe primi
modi,& ſecundi modi dicendi per
ſe,quia ſola illa ingrediũtur in ſim
pliciter ſcibilibus ſm Ariſto.in.1°
poſterior. nam quæcunq; neutra-
liter inſunt accidentia ſunt, in ana
logis igitur inueniuntur prędicatã
primi modi dicendi per ſe, quia ta
lium ſunt diffinitiones,vt patet de
diffinitione naturæ,vt patet.2.phy
ſic.tex.cõ.3.ſicut eſt diffinitio mo
tus.3.phyſic.com.4.& tex. com.6.
ſicut eſt diffinitio de anima,vt pa-
tet.2.de anima.com.7.& 30. & 3.
de anima com.5. cõtra Alexan in
talibus etiam ꝑdicata ſecundi mo
di per ſe,quia ex ſecundo poſter.ſi
ſubiectum eſt analogum,& paſsio
etiam eſt analog,& econtra, ſed in
pure ęquiuocis bene poteſt contin
gere,vt aliquod ꝑdicatum verifica
tur de omnibus modis,ſeu ſignifi-
catis,ſed non eſſentialiter,ſed acci-
dentaliter,vt iſta,oĩs canis eſt pul-
cher,ſunt.n.tres ꝓpoſitiones & oẽs
ſunt verę,ſed pulchritudo non ve-
rificatur de eis,nec in primo,nec in
ſecundo modo dicendi per ſe, in
plus enim eſt ꝓpoſitio vera, q̄ ſit
prępoſitio per ſe.

Prędicatio eiuſdem de ſeipſo eſt nu-
gatoria,elicitur ex.4.meta. in com
men.3. & ex 10. meta. com. 8. in
calce commenti.

Prędicationes de generibus, & diffe
rentijs in lingua Arabum fiunt ab
abſtracto. Dicunt enim ꝙ homo
eſt aĩalitas, & rationalitas, & apud
eos nõ fit prędicato denominati-
ua de ꝑdicato ſubſtantiali,qa non
dicunt hoĩem eẽ intellectiuum in
para-

paraphraſi metaphyſico. tractatu tertio. ſic intelligas dictum eius in 7. metaphy. com. vbi dicit ꝙ ſortes eſt aīalitas & rationalitas.

Præparationes indiuiduales ſunt infinitę & cognoſci nō poſſunt a nobis per ſigna & reddunt artem medicinæ impeifectam.6:Col.cap.1.

Pręparatio eſt priuatio aliqua & nullam habet naturam niſi pp naturā ſubiecti, & illo mō fuit poſſibile vt pręparationes diuerſentur in vnoquoque ente,3. de aīa.com.14.

Præparatio quælibet in eo ꝙ ꝑparatio vere nihil dicitur eſſe in actu, ex illis quæ recipit.ibidem.

Præcordia traiecta in præliis riſum attuliſſe,ꝓditum eſt,&vide cām in 3. de partibus animalium.cap.10. vbi agitur de ſepto tranſuerſo,græci frenes appellant.

Præcordiū ſiue pericordium eſt mēbrana in qua cor inuoluitur ſm Alexā. in paraphraſi de anima,cap. vltimo,notatur ꝙ vt ait Gal. antiqui ꝑcordium os ſtomachi etiam appellare conſueuerunt, ſed hoc ē large. Vide in lrā de diafragmate.

Præceſſio entis non temporal s non eſt reſpectu temporalis,neq;, cauſalis vt vmbrę reſpectu ipſum corpus,neq; temporalib⁹,vt eſt in natura entium mobilium,ſed eſt pręceſſio eſſe impermutabilis & nō in tempore reſpectu eſſe permutabilis & in tempore. Ex libro deſtructionū diſputa.prima in ſolutione dubii, 14. Vide in contradictionibus nuper editis.

Præmiſſe dicuntur principia concluſionis,vel quia ſunt ſicut efficientes, uel quia ſunt ſicut materia, vnde eſt ſecundum viam ſimilitudinis, ex paraphraſi meta. tract.1. cap. de principio.

Priuatio quanquam nullibi ſubſiſtat,ſed ſola ratione neceſſaria,tñ eſt ceu altera quædam natura,ꝗ alteri naturæ accidat. Themiſtius in digreſſione primi phiſic.

Priuatio efficit vt materia ſit poteſtate non actu. Themiſt. 1.phyſi. ſuper tex. 78.

Priuatio ita ſe habet ꝙ in ea nulla ē poſſibilitas, ſi enim in priuatione eſſet poſſibilitas, poſſibile eſſet ꝙ priuatio reduceret ur ad eſſe. Ex libro deſtruct. diſputa.prima,in ſolutione.15.dub. Vide in contradictionibus nuper editis.

Priuatione exiſtēte oportet etiā eſſentiam rerum corrumpi, ſi vero non fuerit oriri omnia atq; naſci neceſſe eſt, nihil enim omnino fieri poteſt niſi corruptio alicuius diſſoluq, ꝑcederet, alioquin omnia fuiſſent ſempiterna& immortalia malum igitur & interitus ex priuatione ꝓficiſcitur atque contingit. Themi. 1 phyſi. ſuper.80.tex.

Priuatio non intelligitur per ſe, ſed in reſpectu ſui habitus. 12. metaphyſicæ.cōm.37. & 3. de anima. tex.comen.25.

Priuatio eſt contradictio quędam. 10. metaphy.tex.cōmē.15. aut in potentia determinata aut concepta cum ſuſceptiuo. 10. metaphy. tex. cōmen. 15.

Priuationis alicuius mediū ē ibidē.

Priuatio dicitur multis modis. 10. metaphyſi. tex. cōmen. 15. & 5. metaphy. tex.com. 27.

Priuatio & habitus non diuidunt verum & falſum,niſi quando ſubiectum eorum fuerit ens, aut terminatum, ſecus autem eſt de contradictione,10.meta. tex. cōmē. 15.

idem

idem. 5. metaphy. tex. com. 27. & in poſt prædicamentis, & 5. meta. com. 27. & primo cœli. 129. & 3. phyſi. com. 24. & 4. phyſi. cō. 109.

Priuatio forſan non omnis cōtrarietas, 10. meta. tex. com. 16.

Priuatio dicitur multipliciter. 9. meta. tex. com. 3.

Priuatio eſt poſterior habitu 10. metaphyſi. 16.

Priuatio vbi latuerit & fuerit innominabilis, vt in ære figuræ cuiuslibet, aut in lateribus & lignis dom⁹ ex his videtur fieri. 7. metaph. tex. com. 25. vbi collige cauſam, propter quid contingit iſta diuerſitas ĩ ſermone ꝙ qñq; aliqd dr̃ fieri ex aliquo, vt ex materia, ĩterdū loquimur ĩ obliquo, vt ex ære fit ſtatua, interdum in recto, vt homo fit muſicus, & regula eſt ꝙ vbi priuatio fuerit ignota, & ſine nomine, tunc denominatio fit a materia in obliquo, vt ex ære ſtatuam fieri dicimus, & ex lignis nauim, ſed qñ priuatio nota eſt, tunc fit ſermo in recto, vt homo fit muſicus, & non ex homine fit muſicus, hoc etiā pulchre notauit lucidiſſimus Them. in primo phyſi. in expoſitione tex. cō. 61. ſicut poteris clare videre.

Priuatio toties dicitur, quoties a priuatiua particula negationes dicuntur. ibidem, vbi Commentator in comm. dicit, ꝙ numerus modorū priuationis inuenitur ſm numerū intentionum, quæ ſignificantur p noīa priuatiua infinita.

Priuatio aliqua eſt ſecundum genus, vt talpæ cecitas, alia ſm ſe, 5. metaph. tex. com. 27. & eſt in cap. de priuatione.

Priuatio formæ aptę haberi naturaliter dicitur trib⁹ modis, aut enim eſt priuatio pura, vt in eo qui non habet pedes omnino, aut praue ut qui habet pedem claudum, aut debiliter, ſicut qui habet pedem debilem. 5. metaphy. tex. commento 27. & eſt diuiſio conſimilis apud medicos de actione læſa, conſimile habet' in 2. de anima. 103 & 120. & 3. phyſi. 34.

Priuatio & habitus non diuidūt verum & falſum in omnibus rebus, fallit enim in mediis, 5. metaphy. tex. com. 27. idem in ꝑdicamentis in ſermone de oppoſitis.

Priuatio & habitus diuidunt verum & falſum in ſubiecto ꝓprio. 5. metaphy. 27. idem. 10. metaphy. 16. & 3. phyſic. 24. & 4. phyſico. 109. & primo cœli. 129.

Priuatio eſt habitus aliquo modo. 5 metaphy. tex. com. 17.

Priuatio efficit vt materia ſit in potentia Them. 1. phy. ſuper tex. 78.

Priuatio licet ſit generandis rebus principiū per accidens, non tamen illo modo quo album & muſicū, reſpectu eius qui ſanatur, tales. n. cauſæ per accidens nihil conferūt gñationi, ſed priuatio confert, qa materia eſt in potentia per ipſam. Themiſt. 1. phyſi. ſuper. 78.

Priuatio eſt principium generationis per accidens, quia accidit animæ quæ eſt principium generationis per ſe, & ſic ex priuatione omnia generant' per accidens. Them. 1. phyſi ſuper. 66.

Priuationem & formam eſſe contraria, pingui minerua dictum eſt, quum in ſeinuicem, agere non poſſunt, neque pati. Themiſtius primo phyſico. 67.

Priuatio eſt non ens per ſe. 1. phyſi. commen. 79. & 75.

Pri-

Priuatio non eſt ſubſtantia neq; accidens, ibidem.

Priuatio non eſt natura neque forma, ſed formæ velut mera abſentia, Themiſt. 1. phyſi. ſuper. 69.

Priuatio ſemper machinatur ad maleficium. 1. phy. tex. com. 80.

Priuatio accidit materiæ de neceſſitate, primo phyſico. cōmen. 81.

Cōtra Egi. Roma. Caueat Egidius Romanus in cœlo ponens primam materiam eiuſdem rationis cum iſta ſine priuatione, materiam enim confeſtim ſequitur contrarietas. Ex libro ſecundo de morte & vita, & per conſequens priuatio.

Priuatio eſt cauſa ꝙ deſiderium naturale eſt in materia, primo phyſi. cōmen. 81. Vide in cōcordātiis.

Priuatio non eſt potentia, vltimo cap. de ſubſtantia orbis.

Priuatio pluribus modis ſumitur in ſcientia diuina q̄ in logica, in quantum tres modi ſunt poſiti, in paraphraſi. metaphy. Cōmen. tract. 1. cap. de oppoſitis.

Priuatio exiſtens in prima materia non eſt priuatio ſimpliciter, immo eſt ſicut forma materiæ. 1. phy. cō. 15. & habetur etiam in tex. quod quomodo ſit intelligendum, vide in concordantiis contra ponentes inchoationē formarū, qui ſup hoc fundāt præcipue ſuā opinionem.

Priuatio quando non habet nomē, tunc locutio de ſubiecto fit in obliquo, quia in tali denotatur priuatio importari, & non fit in recto, vt dicimus ex ære fit ſtatua, & nō æs fit ſtatua, ſed vbi priuatio habet nomen, fit de ſubiecto in recto, vt homo fit muſic⁹, quia priuatio nomen. ſ. immediata, inflexio enim de recto videtur abiens quoddam & recedens ſignificare, rectius vero caſus ſubſiſtens & remanens.

Priuationes quodammodo habent diffinitiones. 5. phy. com. 15.

Priuatio non habet in ſe diuerſitatem, quia eſt non ens, 4. phyſico. tex. commen. 67.

Priuationes terminantur & menſurantur in reſpectu habituū. 4. phy. com. 118. vide idem 3. de anima. tex. com. 25. & 1. de anima. tex. com. 85. & 4. phyſi. 120.

Priuatio duplex, q̄dam præcedit eſſe & cum ea coniungitur poſſibilitas eſſendi, & q̄dam ſequitur poſt eſſe, & cum ea non eſt poſſibilitas rem eſſendi. 2. phyſi. com 120.

Priuatio formæ quæ pcedit ſuum eſſe terminatur per tempus qñ accipiť in ſubiecto propinquo. v. g. in ſanguine menſtruo, ſed cum accipiť reſpectu poſſibilitatis quę eſt prima materia, inuenietur infinita in præterito. 4. phyſi. com. 120. & 1. cæli. com. 120. contra Ioan. de Gāda. qui tenuit infinitas eſſe potentias particulares in prima materia.

Priuatio non propriè dicitur contraria formę, ſed data quadā rudiuſcula nominis ratione, nam ſi exacte loqui voluerimus priuatio, abſentia quædam eſt formæ. Themiſtius 5. phyſico. 9.

Priuatio qualitas quędam eſſe videtur. Themiſt. in digreſſione primi phyſi. Vide in concordantiis nuper ęditis.

Priuatio non tranſmutatur, ſed ſubiectum priuationis. 1. phyſi. 51. & 5. phy. com. 8. 8. phyſi. 4. & 62.

Priuationes in quibuſdā ſuis nominibus pferuntur, quibuſdam vero nō ipſę priuationes, ſed alioꝝ ſolę negatiōes habentur, nā cōia oībus

com

compoſitis nomina facile eſt inuenire, vt conuenientia inconuenientia, ſed particularibus compoſitis nomina in communi loquendi cõſuetudine non inueniuntur. Themiſt. 1. phyſi. ſuper tex. 45.

Priuatio quandoq; ſignificatur p affirmationẽ, 5. phyſi. tex. com. 9.

Priuationes cognoſcuntur per habitus 3. de anima. tex. com. 25.

Priuationes aliquæ ſunt pfectiores, ſeu nobiliores quibuſdam entibus imperfectis, & ideo nõnũquam melius eſt nõ videre q̃ videre in paraphraſi metaphyſi. tractatu. 3. contra illos qui opinabant̃ potius multitudinem eſſe priuationẽ vnitatis quam ecõtra, quia priuatio ẽ ignobilior habitu, & multitudo ẽ ignobilior vnitate.

Priuationes nonnullæ ſunt differentię, 4 phy. tex. com. 67.

Priuatio & negatio differunt, quia negatio eſt ablatio alicuius negati ſimpliciter, ſed priuatio eſt ablatio alicuius in aliqua natura terminata, 4. meta. tex. com. 4.

Priuatio ad eas res pertinet quæ paratam habent naturã vt poſſint id capere, quod nondum ceperunt atque id agere eoq; modo quod & quo nõ agunt. Them. 5. phy. 22.

Priuationis inquãtum priuatio eſt nulla eſt differentia, ex 1. de partibus animalium cap. 3.

Priuationes non ſunt generationes ſm primam intentionem, ſed ſm errorem ex accidentibus poſitis, & hoc eſt cõmune naturæ & arti. 12. metaphy. com. 13.

Priuationum generationes tam in naturalibus quã in artificialib' nõ eſt verum generationis appellari. ibidem.

Priuatio eſt contradictio quædam, 10. meta. tex. com. 15. aut in potẽtia determinata, aut cõcepta cũ ſuſceptiuo. 10. met. tex. com. 15.

Priuatio eſt ſpecies quodammodo, 2. phyſi. tex. com. 15. idem. 5. metaphy. com. & tex. 17.

Priuatio eſt nõ ens, 4. metaphy. tex. cõ. 6. idẽ 1. phyſi. com. 79.

Princeps inquantum eſt princeps oportet q̃ habeat aliquam operationem propriam. Commen. in lib. de partibus aĩaliũ, 3. cap. de corde.

Primum principium non eſt cõueniens ſm modum quo eſt principium propriũ, ſed debet eſſe conueniens aliquo modo vniuerſali. 12. metaphy. com. 24.

Primus Philoſoph' habet loqui de modis priuationis, & eſt proprium loqui de priuatione vbi fit ſermo de potentia, 9. metaphy. com. 3. Ex quo patet q̃ ſemper potentiæ eſt annexa priuatio, idem lucidiſſim' Themi. in primo phyſi. in digreſſione de põa & priuatione mag.

Primus Philoſophus debet diſputare contra negantes potentiam eſſe, 9. meta. com. 5.

Primus Philoſophus conſiderat de diffinitione vt ſignat naturas rerũ, ſed logicus conſiderat vt eſt inſtrumentum ducẽs intellectum ad intelligendum quidditates rerum, 7. metaphy. com. 42.

Prima philoſophia eſt circa ſeparabilia & immobilia. 6. metaphyſi. tex. cõmen. 2.

Primus modus per ſe eſt quãdo prędicamentum eſt in ſubſtantia ſubiecti, & hoc ſiue ſit genus, ſiue differentia, ſiue tota diffinitio, 5. metaphy. com. 23. idem habet Commentator. 7. metaphy. cõmẽ. 11. vbi

vbi dicit, ꝙ primus modus ꝑdicabilium eſſentialium continet tria .ſ. genus, & differentiam, & diffinitionem, quæ componitur ex eis.

Cōtra formalizantes. Ex quo patet error formalizantiū ponentium quartum modum, & eſt quādo idem ꝑdicatur de ſeipſo, volunt enim habens prædicationē eſſe in 1. modo dicendi per ſe in 4. ordine, ſed hoc quidem ſtare non poteſt, vt dixi in annotationibus cōtra ipſos, tum quia ꝑdicatio primi modi, cum ſit deſeruiens ſimpliciciter ſcibilibus eſt prędicatio quæ eſt ſm naturam, ſed iſta ē pręter naturā, & in fine abhominatio nis, vt dicit Cōmen. in 1. priorum, in digreſſione de 4. figura, tum qa talis propoſitio non pōt ingredi in demonſtratione, quia ſolum ingreditur in ſyllō. Ex oppoſitis qui eſt obliquitas & ꝑdicatum contra ſyllogiſmum, vt patet in 2. priorum, & patet ex diffinitione ſyllī, tū qa ē nugatoria, vt dicit Commentator 4. metaphy. com. 3.

Primum prīcipiū in genere. v3. cauſæ formalis non potuit ſciri in ſciētia naturali. Cōmen. primo phyſi. com. 69. & tex. com. vltimi, & in ꝓlogo ſuper 1. phy. & 3. met. cō. 3.

Primus Philoſophus declarat perfectè ſubſtantiam materiæ quæ ſit per cōparationem eius ad oēs differentias entium inquantum ſunt entia. 1. phyſi. cōm, vltimo. idem 7. meta. cōm. 5. & 9. & 12. meta. cōmen. 1. 5. & 6. Ex quo patet ꝙ 1. & abſoluta notio materię pertinet ad diuinum, vt dixit etiam lucidiſſimus Themiſt. in digreſſione de potentia & priuatione materiæ in primo phyſi.

Primus Philoſophus non poteſt declarare naturā, 2. phyſi. com. 3.

Primus Philoſophus pōt cōtradicere negātibus naturam eē ibidē.

Primus Philoſophus cōtradicit opinionibus inductis de primis principiis. ibidem.

Primi motoris duæ ſunt proprietates, & ꝙ in mouendo non mouet, & ꝙ ſit primum omnium rerum: 2. phyſi. com. & tex. 74. inde patet deum mouere vt efficiens, & nō ſolum vt finis contra multos.

Primum principium materiale potuit declarari ante diffinitionē motus & accidentia motus, ſed nō primus motor. 3. phyſico. cōmen. 1. Vide in concordantijs.

Primum quandoq; ſumit prout eſt ſynonymum ei quod eſt per ſe, & quandoq. ſumitur magis proprie. v3. vt diſtinguitur cōtra per ſe, qa in plus eſt per ſe quam primum, vt dicit Com. in 2. phy. com. 3. diſtinctio habetur 5 phy. com. 3.

Primū in translatione eſt locus qui ſequitur locum, ex quo mouet res mota 6. phyſi. com. 32.

Primum ī gnatione & corruptione eſt minima pars quæ poteſt inueniri de generato. 6. phy. com. 32.

Prima magnitudo rei generatę ex partibus diuerſis bene dat, ſed non datur prima magnitudo, ex generato, ex magnitudine in qua īcepit generatio, nec datur prima magnitudo, quia non datur magnitudo quæ ſit prima a qua incepit generatio 6. phyſi. com. 59.

Primum principium ſophiſtarum eſt aſſimilare ſenſibilia vera ſenſibilibus falſis 8. phyſi. com. 24.

Primum principium non conſtituitur per ſubiectum quod mouetur ab ipſo, ſed econuerſo ſubiectum con-

conſtituitur ꝑ ipſum 8. phy.com. 52.idem 1. & 2.cap. de ſubſtantia orbis,& 1.phyſi. com. 63. 2.cœli. cõ.3. nõ intelligitur corpus celeſte conſtitui per primum principium tanquam formam formaliter perficienté ipſum,vt intellexerunt quidam,quia vt ſcribit Cõmen. in 3. cap. lib. de ſubſtantia orbis, orbis non indiget in ſuo eſſe forma, ſed dr̃ conſtitui in diſpoſitionibus neceſſariis,ſicut in corpore hominis, & in corpore facto propter finem, indiget enim anima mouente ipſum in loco ſemper & largiẽte ſibi permanentiam æternam,ſicut largitur ſibi motum æternum, vnde bene dependet ab ipſo ſicut a fine & ab efficiente natura,non tẽpore præcedente ipſum,vnde in lib. deſtruct. diſpu. 4. in ſol. ſecundi dubii expreſſe dicit,ꝙ corpus cæleſte non indiget in ſuo eſſe anima nec in ſua conſeruatione ꝑpetua. ſicut indigent animalium corpora, ſed indiget vt ſit animatum,quia id ꝙ eſt nobilius,oportet ꝙ habeat nobiliorem gradum, ſed animatum eſt nobilius inanimatis,& fuit iſta etiã ratio Alexã. & ante ipſos fuit rõ Ariſt. in 2. cęli,in tex.cõ.61. inquit,ſed vt nos de corporibus ipſis ſolum & vnitatũ ordinẽ quidẽ habentibus,inanimatis autẽ omnino perquirimus,oportet autẽ tanquã participãtibus exiſtimare actione & vita,vbi clare Ariſt. teſtat̃ corpora cęleſtia animata eſſe, ſed ibi nõ eſt alia anima q̃ illa quæ eſt principium praſis.i.actionis & vitæ,praſis.n.non eſt niſi in hñtibus intellectũ, intell's aũt nullius corporis actus eſt,vnde mirũ eſt,ꝑvitã meã, qõ iſti poſſunt imaginari intelligentiã informare & actuare corpus,cũ hoc repugnat ĩtellectui,quatenus intell's eſt,ſed cã erroris fuit, qa aſſerũt nullã eſſe formam quę formal'r nõ informet,vnde ſic ẽt tenent de ĩtellectu hoĩs in via Auer. & Ariſt.dñt enim nõ inueniri formam ſeparatam q̃ extrinſece perficiat ſolũ dando operationẽ & motum,ſed hoc fundamẽtũ ẽ falſum apud Ariſt. & apud Auer. nã tunc fruſtra Ariſt. inquiſiuit in 2. de anima,vtrũ aliqua aĩa, aut pars aĩę eẽt actus,ſicut nauta nauis. Amplius Com. illam diſtinctionẽ manifeſte ponit in 12. primæ philoſophiæ, in cõ. 37. inquit.n. ꝙ perfectionum ꝑꝑ quas mouet̃ perfectũ q̃dam ſunt qualitates qb' ꝑficitur illud qd̃ mouet̃, vt illud qd̃ mouetur ꝑꝑ ſanitatẽ,& quędã ſunt ſubę extrinſecę a re,q̃ mouetur ad eas, vt aſſimiletur eis vt ſunt oẽs actiones ſeruoꝝ,qm̃ ſunt erga gña intentionum dñi ſui. Amplius Com. in 1. diſputa.ↄtra Algazelẽ in ſol'one vltimi dubii,inquit. dicimus nos ꝙ ad hoc reſpondendũ eſt. vꝫ.ꝙ non eſt impoſ'e reperiri ꝑfectiones ſeparatas ſimiles,diſpõnibus quę ſeparantur a ſubto vt nauta a naui, & artifex cũ ſuo inſtrumento, & loquit̃ ibi apte de intellectu hoĩs, & ĩmorari, amplius in hoc, eſt ſuperfluum,qa late alibi ſcripſimus. Dicamus igitur ꝙ cum intelligentia prius natura vniatur orbi q̃ accidẽtia eius,omnia accidentia ſunt terminata ibi,& ſic intelligentia conſtituit ſuum ſubm in diſpoſitionibus neceſſariis quãtum ad motũ, & indiget orbe, vt ex ipſa fiat vnũ animatum quantum ad appetitũ & motum, vt dicit. Cõm. in fine 1. cap.

cap. de ſuba orbis, neutra autē operatio indiget formali inherētia & actuatione, quia intelligētia appetit per eſſentiam & mouet per ſuū intelligere & velle, & non mouet manu aut pede, nec indiget villis aut ligamētis vt ſuum mobile moueat, ſicut eſt de anima corruptibilium, & hoc iſti non attingunt.

Primus Philoſoph⁹ debet deſtruere verba oīum ſophiſtarum, quorum ſapientia eſt negare prima principia & deſtruere ſapiētiam. primo cęli. cōmē. 78. conſimile 1. phyſi. cō. 8. & 3. cæli. cōm. 4.

Primæ contrarietates quæ ſunt ſm tactum ſolum elementum conſtituunt. 2. de generatione & corrup. tex. cōmen. 7.

Prima cognita a nobis naturaliter ī quolibet gñe entium ſunt, ſicut locus ianuæ in domo quem nullus ignorat. 2. metaphy. com. 1. & tex. Aduerte tñ ꝙ Alex. locum illum aliter interꝓtatur iuxta prouerbiū antiquitus celebratum, in foribus quis delinquet? & tu vide ſi placet, ſat mihi fueris te reddere cautū circa hoc. Cōm. autem exponit hoc de principiis, & etiam ſatis ſuſtentari poteſt expoſitio eius, ſed Alex. de tota ſcientia,

Prīa philoſophia cōſiderat de dignitatibus & ꝓpoſitionibus cōmunibus omnium ſciētiarum. 4. meta. tex. com. 7. & com. 8.

Prima philoſophia ꝯſiderat de prīa ſuba. 4. meta. tex. cō. 7. vbi Com. per primā ſubſtantiā exponit principium ſubſtantiarū, & eſt deus, & ſcientia naturalis nō eſt iſta ſcientia quia nō conſiderat de 1. ente, primum autem hic eſt illud quod eſt prius nobilitate & cauſalitate qđ quomodo ſit intelligendū, vide Auer. in cō. vlti. ſup 1. phyſi. & in cō. 26. & in 2. phy. & in cōmen. 3. octaui phy. hoc enim locum habet quo ad quid eſt, ſed quo ad ſi ē pertinet ad naturalem.

Prīa philoſophia habet poſſe in cognoſcendo principia cognitiōis & ordines eorū inquantū cognitio ē, & non inquantum ſunt principia alicuius cognitionis. 4. met. t c. 8.

Prima principia elenchicè probari poſſunt, non demonſtratiue. 4. metaphy. tex. com. 9.

Primū principiū eſt ꝙ oppoſita nō poſſunt eē ſimul, & ſine hoc principio impoſſe eſt philoſophari, & ita eſt de aliis prīcipiis cognitionis ſimilibus huic, vt ꝙ dictiones habent ſignificationes terminatas, & ꝙ diffinitiones ſunt neceſſariæ. 4. metaphy. tex. com. 9. & ibidē Cō. dicit, ꝙ iſta dignitas eſt prior oīb⁹ dignitatibus & cōis naturał̄r omnib⁹, & impoſſibile eſt vt ratiocinatio, aut diſpoſitio ſit ſine illa.

Prima philoſophia prīo & prīcipaliter cōſiderat de principiis entis in quantum ens. 5. meta. com. 1.

Primo nō exiſtēte poſterius nō erit nec ecōtra. 1. meta. tex. cō. 10.

Primus motor impoſſe eſt vt declaretur niſi per ſignū naturale. 2. phy. cō. 22. & 1. phyſi. com. vlti.

Prius naturaliter eſt quod poteſt eſſe ſine aliis, & alia non ſine eo. 5. metaphyſi. in capi. de priori, & 4. phyſi. cōmen. 7.

Prius ſubſtantia neceſſe eſt ſubſtantiam eſſe. 12. meta. tex. com. 43.

Prius & poſterius non poſſunt eſſe ſi tempus non ſit. 12. metaphyſico. tex. cōmen. 29. & 8. phyſiſico. tex. commen. 10.

Prio-

Prioritas totius ad partes eſt prioritas formæ ad materiam, & prioritas partium reſpectu toti⁹ eſt prioritas materiæ ad formam, & ideo totum magis præcedit partes quã partes totum.7.meta. cõmen. 35.
Collige ex hoc ꝙ licet materia ꝓcedat formam via generationis, & forma materiã via perfectionis, vt patet in 9. primę philoſophiæ, tex.c. 15. ſimpliciter tñ forma magis ꝓcedit mãm q̃ mã formam.
Prioritas qualitatis eſt prioritas formæ, & prioritas partium quantitatis eſt prioritas materiæ, & totum eſt prius parte prioritate formæ. 7. meta. cõmen. 35.
Prioritas poteſt eſſe in eodem genere. 12. metaphy. contra Alexandrum, cõmen. 2.
Prioritas in dignitate in his quę sũt in eadem ſpecie ſemper⁹ eſt cũ cauſalitate vnius ad alterum in paraphraſi metaph. tracta. quarto vbi oſtendit quomodo primus motor qui mouet motu diurno ꝓcedit in nobilitate alios motores.
Prioritas duplex, alia ſm potẽtiam vt dimidium toto, & pars toto, & materia forma, alia ſm actum vt totum dimidio & totum partibus, & forma materia. 5. meta. in cap. de priori, & eſt in tex.com. 16.
Priora ſm naturã atq; ſubſtantiam ſunt quæcunq; ſine alia eſſe cõtingit, & illa non ſine illis. 5. metaph. in cap. de priori. vide in Theorematibus quõo ſit intelligendum.
Prioritas ſm virtutẽ & poteſtatem, vt dominus eſt prior ſeruo. 5. metaphy. ibidem.
Prioritas ordinis eſt in his quęcũq; ad vnum aliquid determinatum diſtant ſm rationem. ibidem.
Priora ſunt priorũ paſſiones. ibidẽ.
Prius tpe aliter ẽ reſpectu ꝑteriti, & aliter reſpectu futuri. 5. meta. tex. com. 16. idẽ 4. phy. tex.com. 126.
Prius cognitum apud intellectũ eſt illud quod eſt magis vniuerſale. 1. phyſic. com. 48. & 49. ſicut prius cognitum apud ſenſum eſt particulare, idem. 1. phy. tex.com. 4.
Prius & poſterius prius ſunt in magnitudine, & ideo ſunt in motu, & quia ſunt prius ĩ motu, iõ reperiũt in tempore. 4 phyſi.com 99.
Prius & poſterius quę ſunt in motu habent aliã quidditatẽ a quidditate motus, licet ſint vnum in ſubiecto 4. phyſi com. 99. & 110.
Prius & poſterius in motu ſi ſumantur vt ſunt vnum ſubiecto cum motu ſic ſunt partes motus, ſi vero ſummant' vt differunt ſm diffinitionem ſic prius & poſterius & erunt aliud a motu, 4. phy. cõ. 99.
Prius & poſterius ſunt accidentia tẽpori ſicut par & impar in numero. Them. 4. phyſico. 115. & habetur ibi tex. 115.
Prius & poſterius in magnitudine ſeu loco differunt a priori & poſteriori in motu, quia in magnitudine habent ſitum & permanent in motu nequaq̃. 4. phyſi.com. 99. & Themiſtius ibidẽ ſuper tex. 102.
Prius & poſterius ſunt in magnitudine & ſpatio q̃ in motu & prius ĩ moto q̃ in tpe quõo intelligat', vide in 4. phy digreſsionẽ Them. ĩ tex. 132. ꝙ intelligit' in motu locali.
Prioris nãliter diſpoſitio ẽ ꝙ cũ fuerit aliud ipm eſſe & nõ econtra. 8. phy.com. 33. & in 5. meta. in cap. de priore, & in prędicamentis.
Priores res in eſſe ſunt ſimul tẽpore, & ſunt ęternę. 1. cęli. cõ. 14. & 16.
idem

idem in 2. cap. de ſubſtantia orbis, & aduerte ꝙ Auer. in cō. iſto. 104. primi de cœlo aſſeruit non dari tertium modum prioritatis. vide in concordantijs.

Prius ſm ſubſtantiam debet eē pri' ſm accidentia quam ſubſtantiā, 2. cœli. com. 22.

Prioritas ſm vnitatem & ſimplicitatem eſt alia a prioritate ſm diffinitionem & numerum, ſecundo cœli. com. 25.

Prioritas perfectionis eſt magis propria omni alia prioritate, 2. cœli. commen. 25.

Prioritas ſm naturam eodem modo reperitur in reb' æternis, ſicut & ī gn̄abilibus præterquam ꝙ in gn̄abilibus quæ ſunt priora naturaſr, vltra in eis reperitur prioritas temporis, 1. cœli, c. 104. idē in 2. cap. de ſubſtantia orbis, & 1. cœli. cō. 105. & 106. contra negantes Deum eſſe cām in triplici gn̄e cauſę, vnde in eodem com. 104. clarius ſubdit, ꝙ cāta eodem mō neceſſitatis ſequūtur ſuas cauſas in rebus gn̄abilibus, & in rebus æternis, præterquam ꝙ in æternis iſta neceſſitas ſemp fuit, & ſemp erit, ſed in gn̄abilibus illa neceſſitas eſt ligata cū tpe eſſentię cauſæ tm̄. ſ. cū cā fuerit vt ſit cauſatum, & hoc ligamentum qđ eſt inter cauſas & cāta eſt manifeſtius in gn̄abilibus apud nos, quàm in reb' æternis. Et ideo forte vtitur in æternis ad inducendum certitudinē neceſſitatis, quæ eſt inter cauſas & cauſata, ſponendo eas gn̄atas, cum hęc neceſſitas ſit manifeſtior inter cauſas, & cāta in gn̄abilibus. Exeat nunc Ioan. ille de Bacco, & Grego. Ariminē. & dicant Ariſto. & Com. non vidiſſe alium modū ꝓductiōnis niſi gn̄e cauſæ efficientis niſi illū qui fit in tēpore, patet. n. quod illa authoritas non recipit gloſam, qa Commen. defendit Ariſt. ab argumēto Themiſtij in hoc caſu, ſicut ſciunt qui intelligunt, vnde in eodem comē. clarius Com. ad confuſionem iſtius opinionis, ſubdit, ꝙ gn̄atum & non gn̄atum non differūt in neceſſitate quæ eſt inter cauſam & cātum. v. g. ꝙ ſi domus eſſet æterna neceſſario cauſę eius eſſent æternæ. v 3. lapides et lateres eſſent æterna, manifeſtū eſt aūt ꝙ ſi cauſæ materiales domus eſſent æternæ multo magis cauſæ efficientes, qa nō poteſt intellectus imaginari domum eſſe ab æterno lateribus exiſtentibus ab æterno ſi cā efficiens domus non fuerit ab æterno, quia vt dicit Ariſto. in 12. primæ philoſophiæ. in tex. cōm. 30. non. n. materia ipſa ſeipſam mouebit, ſed thectonicarum, & in 2. ph. tex. cō. 70. materia non coincidit cū alijs cauſis. Et confirmaſ quia 2. ph. tex. cō. 72. & 1. de gn̄atione & corrup. tex. com. 14. cauſæ gn̄ationis pręcipue ſunt materia & motor, ſi igitur domus gn̄atio ab æterno præſupponeret materiam ęternam, igitur, & agens æternum, immo magis agēs, quia 3. de ani. tex. cō. 17. vbi eſt dare paſſiuum, ibi eſt dare agens, ēt hoc patet, ex 9. meta. tex. cō. 2. vbi potētia actiua diffinit̄ p paſſiuam & ecōtra, vñ Cōmē. contra Aui. & Alex. in 8 phy. 79. & in 2. cœli. cō. 71. & 12. metaph. com. 41. habet ꝙ nihil eſt poſſibile ex parte paſſi, quin ſit poſſibile ex parte agentis & econtra, immo magis videtur domus generatio dependere a cā efficiente q̄ a cā materiali, quia 3. de anim. tex.

com.19.ſcribit Ariſt. ꝙ ſemper honorabilius eſt agens patiente, & principium materia, vbi principiū ſupponit pro cauſa efficiente in ꝓpria ſignificatione, vt gloſant Alexan. & Commen. 1. phy. ſuper tex. primo, ſic igitur habes locum clarum pręcipue ī via Auer. ꝙ æterna ſine implicatione contradictionis poſſunt habere cauſam efficiētem ab ęterno, cuius oppoſitū iſti tenēt, pręterea multas eius alias authoritates in libris deſtructionum contra Algazelem, quæ ad idē faciunt.

Prioritas ſm ſubiectum & materiaꝫ eſt prioritas ſm naturam, 2. de generatione & corruptio. com. 7. Vbi aduerte ꝙ prioritas ē duplex, vna ſm formam ſeu finē, alia ſm ſubiectum ſeu materiam, & vtraque eſt prioritas naturæ in ſuo genere, licet ſimplr loquendo prioritas naturæ quæ eſt ſm formam & finem ſit abſolute prior, vt patet 9. primæ philoſophię tex. commen. 13. vbi probatur ꝙ actus ſimplr eſt natura prior potentia, materia autem eſt radix potentiæ, & forma actualitatis 12. metaph. co. 26. potentia reducitur ad materiam, & actus ad formam.

Prius natura eſt ꝙ cum aufertur, aufertur aliud & non econtra. primo metaph. com. 4. & 5. metaphy. cap. de priori.

Prius ſm diffinitionem non debet eſſe prius natura ſm eſſe, primo metaph. com. 4.

Principium tēporale aliud eſt a principio magnitudinis. 2. cœli. com. 33. idem primo phyſic. tex. commen. 23.

Principium prioris prius eſt, 2. cœli tex. com. 112.

Principia quæuis magnitudine parua ſint, tamē facultate ſunt magna, hoc eſt. n. principiū eſſe, vt ipſum quidem ſit cauſa multorum, ſed ipſius nulla ſit ſuperior cauſa. Ariſt. in 5. generatione animalium. cap. 7. vide Auer. in 3. de ani. cō. 4

Principium in rebus immobilibus, quidditas eſt. Ariſt. in 2. de generatione animalium. cap. 4. vltra dimidium capituli. idem habet Cō. 1. phyſi. commen. 1. vbi dicit, ꝙ ſcientię mathematicę demonſtrant ſolum per genus cauſę formalis.

Principio exiguo immutato multa ex his quæ a principio ſunt immutari ſolent, ex primo de gener. animalium. cap. 2.

Principium habens, habet & finem, & dicere aliquod prīcipiatum ſine fine falſum eſt. Ex libro deſtruc. diſputatione ſecūda, in ſolutione primi dubij.

Principium naturale mouēs duplex eſt, ſed alterum tm̄ naturale eſt, alterum quum non habeat intra ſe principium motus, neqꝫ naturam; hoc autem eſt cauſa rerum inducens immobilis ipſa & prima rerū omnium. Themi. 2. phyſi. 72. & habetur in tex.

Principium quidem & primum entium eſt immobile & ſm ſe & ſm accidens. 12. primę philoſophiæ. tex. com. 43.

Principia omnium entium nō ſunt contraria, quia principia corporū cœleſtium contraria non ſunt. 12. meta tex. c. 53. contra antiquos.

Principale & ſumptum. i. abſtractū & concretum differunt, quia ſumptum ſignificat illud quod ſignificat principale & magis, vita enim ſignificat aliquid non in ſubiecto.

Vnum

Vnum autem ſignificat aliquid in ſubiecto.ſ.formam in materia, & habitum in ſubiecto, 12. metaphy. com.39.

Principium generationis corũ quæ non generantur a ſibi ſimili eſt ſol & orbis decliuis, ſed principium generationis corũ quæ a ſimili gñantur eſt, non tñ principium ſimile in ſpecie, ſed cum ſole & orbe decliui, & ideo Ariſto. dicit, ꝙ ſol & homo generant hominem. 12. meta. com.40. & 13. & 18, idem 7. meta. com.31.

Principium eſt perfectius principiato. 12. metaph. com. & te. 40. Vide in Theorematibus quia fallit ĩ principio materiali, & ſm aliquos etiã fallit in forma, fallit in agente vniuoco.

Principia omnium decem prędicamentorum ſunt eadem ſm proportionem, 12. metaphyſic. tex. commento, 22.

Principium & elementum differũt inter ſe, 12 primæ philoſophiæ. te. com.23. vbi Cõmen. notat in cõ. ꝙ principium dignius eſt vt dicatur de cauſis extrinſecis, elemẽtum autem de cauſis intrinſecis, idem primo phy. com. 1. & 5. metaphyſic. com.4.

Principiũ eſt aliud ab eo cuiꝰ eſt principiũ, & mouens eſt aliud ab eo, qđ mouet ab eo, 12. met. t.c.23.

Principia ſubiecti ſcientiæ non pñt ĩ ſcĩa demõſtrari demſone ꝓpqđ, ſed bñ demſone ſigni, 12. me. cõ. 5. & in 2. ph. c. 22. contra Auicennã.

Principia propinqua decẽ prædicamẽtorum neceſſe eſt eſſe diuerſa, 12. primę philoſophię. t.c.21.

Principia ꝓpinqua in omnibus ſubſtantijs non ſunt eadem, ſed formę ſimplicium ſunt alię a formis compoſitorum, & materiæ eorum propinquæ ſunt aliæ a materijs iſtorũ 12. metaph. com.21.

Principiũ quodlibet eſſendi eſt principium numeri, & principium numeri eſt principium eſſendi, decimo. meta. com 7.

Principium dicitur de exiſtẽti in re, & de exiſtenti extra rẽ, cã vero dr̃ maxime de cã agente & fine, & qñque dicitur de cauſis qatuor, elemẽta vero non dicuntur niſi de cauſis exiſtentibus in re, 8. meta. cõ. 2. Vide in concordantijs nuꝑ ędítis.

Principia ſubſtantiæ naturalis: i. mobilis aliter conſiderant̃ in ſcientia naturali, & aliter in ſcĩa diuina. Cõmen. 7. meta. c. 5. vide ibidem cõ. 9 & 12. meta. com. 1. 5. &. 6.

Principium operationis eſt finis cognitionis & econtra, 7. primæ philoſophiæ, cõ. 23. idem 2. ph. c. 89.

Principium omne terminus eſt, ſed non omnis terminus eſt principiũ 5. metaphy tex. com. 22. in cap. de termino.

Principiũ cã & elemẽtũ ſumunt̃ cõiter & propriæ. 1. ph com. 1.

Principiũ ꝓpriæ ſumitꝰ ꝓ cã agente & mouente. ibidẽ. rõ eſt, quia de ratione principij eſt primũ eſſe, quia to meta. & quia ſm eſſe reale ꝑcedit agẽs formã & finẽ, ſ; agens ſm naturam & perfectionem eſt prius materia, 3. de anĩ. t.c. 19. ideo principium in ꝓpria ſignificatione ſupponit pro cã agente & mouente; ꝗ añt ſit differentia inter agẽs & mouens, requiratur in primo de generatione, & corruptione. in tex. cõmen. 43. Nota tamen vnum ex ſententia Eudemi referente Simplicio, ꝙ oẽs antiqui vſq; ad tempora

Platonis nomine principij intelligebant materialia principia, & hoc teſtatur ante ipſum Ariſt in primo ph. I tex. cõ. 48. omnes. n. elementa & ab ipſis vocata principia. Ná Plato fuit primus qui talia elementa Pnuncupauerit.

Principium aliud tpis, aliud magnitudinis. 1. ph. t. c. 23.

Principiorũ tres ſunt condõnes, primo ph. tex. com. 43.

Principia oportet ſp̃ manere. 1. ph. tex. cõ. 50. & pondera ibi expõnẽ Auerro. contra ponentes formam corporeitatis ſubſtantialem coeternã in mã & inchoationẽ formarũ.

Principium ſubſtantiæ eſt ſubſtãtia, 1. ph. com. 52. idem 12. metaphyſ. com. 22.

Principiũ doctrinę in lib. phyſic. eſt a ſecundo tractatu primo phyſic. com. vltimo.

Principium motus in corporibus cęleſtibus & aliis dr̃ ferè ęquiuoce, ſecundo phy. cõ. 1. & 3. 1. cęli. cõ. 5. & 2. cœli. com. 3.

Principium tranſmutationis in ſimplicibus eſt aliud a principio ĩ cõpoſitis reſpectu alterationis & augumenti, 2. phy. cõ. 1. quia in ſimplicibus reſpectu alterationis & generationis eſt ſm materiam in cõpoſitis ſm formam.

Principium in cogitatione eſt finis ĩ operatione, & finis in cogitatione ẽ principium in operatione, 2 phyſ. com. 89. idem 7. meta. tex. com. 23 Vbi nota ꝙ iſta diſtinctio de duplici principio habet locum in artib' ſeu ſententijs operatiuis, non autẽ in ſpeculatiuis, vt dicit Ariſto. in 2. phy. in tex. com. 89. ibi enim actiones non ſunt.

Principium perſcrutationis naturalis eſt præponere ſermones dialecticos ſermonibus demonſtratiuis, 4. phy. com. 51.

Principia ſcĩarum pticularium probantur a duabus artibus vl'ibus. ſ. a topica & a diuina, ſed topica remouet errores contingentes circa ipſa per dicta famoſa, quare non erim' tuti quin accipiat in eis falſum, diuina vero per dicta vera, & ſi accidat etiam ꝙ illa dicta ſint apparentia ſeu famoſa, ex paraphraſi meta. Auer. tract. 1. cap. 1.

Principium pſcrutationis vtrum aliqd ſimplex ſit, aut nõ ſit, eſt quærere quid ſignificat nomen eius, 4. ph. t. cõ. 57. idem ibidẽ cõ, 50. & in principio ſecundi poſteriorum.

Principia ſcientiæ naturalis ſunt alia cognitionis, alia cognitionis & eẽ, principia cognitionis ſunt, vt plura entia eẽ, & mobilia. principia cognitionis, & eſſe ſunt vt plura entia hr̃e in ſe cauſas motus, & quietis, diſtinctio iſta eſt Auer. in 1. ph. com. 8. & 3. meta. cõ. 2. vnde iſta diuiſio datur p membra oppoſita, & debet intelligi cum pręciſione; vt ſit ſenſus ꝙ principiorum quędam ſunt cognitionis rm̃, quædam aũt ſunt cognitionis & eſſe ſimul. Vnde Io. de Gandauo quem ſequunt moderni, q. 7. ſuper 1. ph. grauiter errauerunt volentes ex mẽte Auerro. in illo loco colligi tria principia v3. cognoſcendi tm̃, & talia ſunt qualitates ſenſibiles quæ ſunt principia cognoſcendi ſubſtantias naturales principium eſſendi tm̃, vt eſt prima materia, vt primus motor ꝗ licet ſint principia eſſendi in ſuo gñe non tñ ſunt principia cognoſcendi, & tertiũ eſt principium cognitiõis & eſſe ſimul, vt eſt forma.

Nam

Nam Auerr. & Ariſto. vt patet ibi non loquuntur de principiis incõplexis, ſed de complexis quales ſunt dignitates & diſtõnes, & ſuppõnes quibus vtuntur ſciæ, vnde de talib' habet locum dictum Ariſ. & Com.

Amplius aũt dicere materiã primam eſſe principium eſſendi rerũ naturalium, falſum eſt apud veros Peripateticos, licet. n. materia prima ſit pars eſſentialis cõpoſiti, qa partes ſubæ ſunt ſubæ, vt dr̃ in 2. de aĩa. Non tñ dicimus ꝙ mã eſt pricipium eſſendi compoſiti, imo forma, quia forma eſt p quã eſt hoc aliquid, vt dr̃ ibidẽ, vnde lucidiſſimus The. in 2. de ani. iuxta principium iſtũ locum diligenter pſcrutatus dixit, ꝙ tã etſi materia & forma ſint ſubſtantiæ & partes cõpoſiti. Illud tñ diſcrimẽ debere intelligi aſſeruit inter materiam & formã, quia res a materia habuerunt vt fierent, a forma vt eſſent, & hoc ſatis rationabilr̃ & Peripathetice dixit, nam materia eſt ex quo fit aliquid vt inexiſtente, 1. phyſic. tex. cõ. 81. Forma aũt eſt per quã eſt hoc aliquid, 2. de aĩa. t. c. 2. & infra ens, & vnum cũ multiplr̃ dicaẽ quod vere eſt actus eſt tex. c. 7. & hoc etiã doctiſſimus Com. aſſeruit 7. primæ philoſophiæ. cõ. 35. inquit. n. materia eſt quę cum fuerit nõ erit res, forma aũt cum fuerit erit res, vnde ſicut non valet in artificialibus eſt materia lectuli, puta lignũ, igitur lectulus eſt, ſed bene valet e contra, eſt forma lectuli, igiẽ eſt lectulus, ita eſt de materia rerũ naturalium & forma, hoc ẽt confirmat præcipuus latinorũ Seuerinus Boetius in lib. de vnitate & vno, vbi dicit, ꝙ oẽ eſſe eſt a forma. Nec valet glosa Scoti & ſequacium ꝙ hoc ſit verum ſolum de eẽ ſpecifico, quia immediate ſubnectit, quod ẽt Peripathetici deſcribentes dixerunt eſſe eſt exiſtentia formæ in cõpoſito, & ideo qui dicunt materiã hr̃e actum exiſtentiæ alium ab illo per quem eſt in effectu. i. in actu ratione formæ multiplicant entia ſine neceſſitate, quod eſt contra præcipuum ex fundamentis poſitis ab Ariſto. nam vbiq; reclamat ꝙ vbi fieri, põt vnitas eſt pręferenda multitudini & finitas infinitudini, vt patet 1. ph. 41. Et in lib. de partib', & de gñatione aĩalium frequẽter. Aliud igitur eſt materiã eſſe ptem eſſentiæ ſeu ſubæ compoſiti, aliud ꝙ ſit eſſendi principium. Si inſteẽ ſi materia eſt ps eẽntiæ, igiẽ materia eſt eſſentia, igiẽ cum eſſentia ſit qua aliquid eſt per beatũ Augu. in lib. de trini. ſicut ſapientiæ ſapere, & iuſtitiæ eſt iuſtũ eſſe, ſic eſſentiæ eſt ipſum eẽ. Dicerent vere Peripathetici ꝙ illud eſt verũ de eẽntia I actu, qualis eſt forma fallit de eſſentia diminuta, & in potentia ſicut ẽ eſſentia materiæ, vnde Cõ. ĩ 2. ph. cõ. 12. ſcribit ꝙ ſi materia eſſet ſecluſa omni forma, tũc qd nõ eſt in actu eſſet ĩ actu, vbi patet ꝙ illa cõſequentia nullo mõ deduci põt, ſi materia de ſe hr̃et ꝓpriũ actũ exiſtendi, ſi igiẽ de ſe nõ exiſtit, nõ pt eſſe principiũ exiſtendi alteri. Paulus ẽt Venetus hallucinaẽ ibidẽ, dicit. n. ꝙ principia cognitionis eẽ dignitates q̃ virtualr̃ ingrediunẽ demõſtrationẽ, ſed pricipia cognitionis, & eſſe ſunt q̃ formalr̃ ingrediũtur, vt motũ eſſe ẽ principiũ cognitionis tm̃, ſed nec hoc verũ, qa pricipia cognitionis pñt ingredi, ſalſ

Contra Sco.

Contra Paulũ Venetum.

demonſtrationem ſigni, ſicut hoc principium ꝙ q̃dã q̃ nã conſtant mouentˀeſt principiũ cognitionis, & tñ ex hoc Philoſophus demonſtrat primũ motorẽ eſſe abſtractũ a magnitudine, vt patet in 8.phyſi.

Dicamus igiˀ nos ꝙ principia cognitionis tñ,& principia cognitionis & eſſe, ambo ſunt complexa, & ſunt ꝓpoſitiones ĩmediatę & ꝑ ſe notę in ſcientia nãli,ſed in hoc eſt drĩa,quia ille ꝓpoſitiones ſunt prĩcipia cognitionis tñ, q̃ ſunt ex effectibus rerum nãlium,& ſunt euidentes ꝑ ſe quo ad noſtram primã cognitionem naturalem vt motũ eſſe vt pluralitatẽ entiũ eſſe & mobilia eſſe. Sed principia cognitionis & eſſe ſunt ꝓpoſitiones ꝑ ſe notę ex cauſis formatæ quæ ſunt euidentes quo ad naturã ſicut eſt iſta de qua Cõmẽ.exẽplũ apponit, plura entia hñe in ſe cãs motus & quietis, nam quid eſt hñe in ſe cauſam motus niſi naturã, q̃ eſt principiũ motus & quietisꝰ natura aũt eſt prĩcipium eſſendi & cognoſcendi rerum naturalium vt clarũ eſt, nam ſicut quidditas artificiati eſt ab arte & forma artis, ſic quidditas naturati eſt a materia,2 ph.c.13. ſimiliter natura eſt principiũ a priori cognoſcendi res naturales,vt patet. Sed plura entia eſſe aut motũ eſſe. Iſte ſunt propoſitiones immediatę & ꝑ ſe notę de effectibus rerũ naturalium,multitudo.n.et motus ſũt effectus principiorũ naturaliũ vt clarum eſt,& iſtę ſunt notę ad ſenſum,& ideo Ariſto. illas inductione declarauit,vt patet in 1.ph. tex. cõ.11.inquit.n ſubijciaˀaũt nobis aut omnia,aut q̃dã moueri eorũ, q̃ natura conſtant,manifeſtũ autẽ ex inductione,quia aũt effectus eſt principium cognoſcendi & inferendi ſuam cãm tm,ideo ꝓpões per ſe notę de effectibus quo ad nos dicuntur principia cognitionis tñ, quia ꝑ illas demonſtratione ſigni poſſumus ſuas cauſas demonſtrare ſi illę latuerint,& iſte eſt verus itellectus, quẽ nullus vſq; ad mea tẽpora vidit,ſit laus Deo. Si inſteˀ cõtra illud ꝙ materia ſit principium eſſendi ꝑ Philoſophum 7.met.22. & 53. quia materia eſt ꝑ quã res poteſt eſſe & non eſſe, dic ꝙ illa authoritas facit pro nobis,quia aliud eſt materiã aliquid eſſe,aliud eſt ꝑ materiã aliquid poſſe eẽ,quia poſſe eẽ ptinet ad fieri,& ideo luciđiſſimus The. in aurea digreſſione de potentia & priuatione materiæ dicit,ꝙ nomen materiæ reſpicit futura,nomẽ ſubiecti reſpicit præſentia nam lignũ ex quo ſtatua fieri ꝑt, recte materia ſtatuæ dici põt, ſed lignum iam figuratum & hñs formam ſtatuæ drˀ ſubtum, materia igitur eſt ſubtum potens recipere eſſe a forma, & eadem eſt potens recipere non eſſe a priuatione, & ſic dicitur cauſa contingentiæ & contradictionis.

Principiorum non eſt altera cã, ſed perpetua ſunt,8.ph. tex. cõ.15.

Principia æterna ſi haberent actiones nouas digniora ſunt, vt habeãt principia quàm actiones principiorum non æternorum,8. phy.c.15.

Principiũ ſi remanſerit vnũ neceſſario remanebit illud cuius eſt principium,8 ph.tex.com. 52.

Principium virtute maius quã magnitudine,quapp quod in principio modicum in fine fit multũ magnum, 1.cœli,tex.com.33.ideo au

ctori-

ctoritate Platonis maximus ſermo haberi debet in principijs, vt refert Cōmen. in 3. de aīa. com. 4. ex eodem tex. allegari ſolet ſub alijs verbis, ꝙ paruus error in prīcipio maximus fit in fine.

Principiorum ſermo eſt ſermo de omnibus in potentia. ſ. 1. cœli. cō. 33. & ideo principiorum maxima ſollicitudo baberi debet.

Principium eſt ꝙ ab eodē agente patitur minus patiens in minori tpe, nedū ꝙ alterū ſit finitum, alterū infinitum, 1. cœli. com. 66.

Principia, quæ ſunt in orbibus ſunt viua, & ſunt principia vitæ, quæ eſt hic, 2. cœli. 68. c. idē. 8. phy tex.. cōmē. primi, & in principio libri metheororum.

Prīcipia ſenſibiliū oportet forte ſenſibilia eſſe & corruptibilium corruptibilia, ſempiternorū aūt ſempiterna, 3. cœli. tex. com. 61. Vbi aduerte limitationem Commen. aſſerentis illam ꝑpōnem habere veritatem de principijs rerum ſenſibilium propinquis & non de remotis, quia remota principia rerum ſenſibilium non ſunt ſenſibilia, ſicut eſt prima materia & prima forma, vbi per primā formam nō intelligas formam corporeitatis de prædicamento ſubſtantiæ, vt expoſuerunt groſſi pedales, quia illa nō eſt prima forma quæ eſt in prima materia, ex formis ſubſtantialibus, ſed eſt forma elementalis, ſicut ſcribit Commentator 12. primæ philoſophiæ. com. 11. vbi habet ꝙ prima habilitas quæ eſt in prima materia eſt reſpectu formarum corporum ſimplicium, & idem tenet 3. cœli. commen. 67. Vnde non animaduerterunt iſti quòd Ariſto. in tertio cœli. tex. commē. 54. arguēſ contra antiquos ponentes ſubiectū generationis eē corpus, deducit ad hoc, quòd tunc duo corpora penetrabunt ſe adinuicem, ita quòd occupant vnum & eūdem locum q̄ ſubiectum ex quo aliquid generatur eſt pars rei generatę, & ex conſequenti in eodem loco, & ibidem tex. commen. 55. Addunt aliud inconueniens quòd ſi ſubiectum generationis eſſet corpus, ſequeretur aliquod corpus prius eſſe elementis Ecce quòd pro impoſſibili reputat Philoſophus dari aliquam formam ſubſtantialem priorem formis elementalibus. Nunc autem ſi Ariſto. & Commentator tenent illam neceſſe eſt, vt eaſdem ponant anguſtias, quas in antiquos deduxerunt. per primam igitur formam intelligas Deū glorioſum, iſta. n. ſunt principia remota ſenſibilium nam omnia ſenſibilia ſunt in potētia in prima materia, & ſunt ī actu in primo motore. Primus autem motor prima forma & primus finis ſunt eadem ſubiecto, & diſtinguuntur ratione formali, vt patet 12. metaphy. commen. 5. & cōm. 6. & iſte eſt mos loquendi Ariſt. & Commen. vt per primam formam Deum glorioſum intelligāt, vnde primo phy. tex. commē. vltimi. De primo autem principio ſm ſpeciē, vtrum vnum aut plura, aut quot, aut quę ſunt p certitudinem primę Philoſophię opus eſt determinare. vnde quia nihil melius eſt quàm exponere Auerroem per Auerroē. Commentator in prologo primi phyſi. declarans quomodo ſcientia naturalis conſiderat quatuor genera cāſū. ſ. mā3 formā, agēs, & finē.

Deinde dicit ꝙ de primis cauſis ſolum conſiderat primam mãm, & primum mouẽs, forma aũt prima, & primus finis a mathematico cõſiderantur, ita dicit in cõ. 3. in 3. cęli, & in ſua media expõne ſup primo phy. de hoc tamen alibi diffuſe dixi.

Principium primũ eſt quod eſt potentia ſenſibile corpus, ſecundũ autem principium ſunt primę contrarietates, tertium vero eſt aqua & ignis, & alia ſimilia, 2. de genera. & corrup. tex. com. 6.

Principia ſempiternorum ſunt eadẽ gñe & numero equalia & gñabilium corporum, 2. de generatione & corruptione. tex. com. 51. Vide in concordantijs.

Principia rerum diuerſarũ ſunt diuerſa, primo de anima. tex. commẽto quinto.

Principia non ſubſtantię ſunt non ſubſtãtię, impoſſibile enim eſt ſubſtantiam elementum eſſe aliorum prædicamentorum, 1. de ani. 78. vide in concordantijs.

Principia oportet ſp manere, 1. phyſicę auſcultationis. tex. cõ. 50. Ponderãs aũt Alex. locũ iſtũ vt recitat Simplicius dixit ꝙ hoc eſt neceſſarium, principia ſp manere, ſi. n. fierent principia corrũperent᷑ vtiq;. demonſtratum eſt. n. in primo cœli, ꝙ omne quod fit corrũpit᷑, quare corruptis principijs corrũperentur ẽt ea quæ ex principijs conſtãt, & ita deſineret generatio, ſi autem hoc eſt inconueniens, oportet igit᷑ principia ſp manere, vnde ẽt ſuper hoc Platonis demõſtrationem adduxit de principijs, ſi. n. principia fierent ex principijs vtiq;, neceſſe eſſet fieri, & ita non erant principia quæ poſita fuere eſſe principia, vnde inquit duplicia ſunt principia, quædam enim ſunt veluti præexiſtẽtia & ſempiterna ſm numerum ſicut efficiens & materia, quædam autem ſm quæ generatio & corruptio fit, quemadmodum ſunt principia contraria, quæ non ſunt ingenerabilia, neq; ſempiterna ſm numerum. Amplius aũt inquit. ꝙ pluribus exiſtentibus principijs nõ omnia principia ſempiterna ſunt, ſed principaliſſima, nam principia proxima non ſunt ſempiterna, quare non eſt, omne principium ſempiternum eſt. Amplius autem ſubdit quòd contrariorum cũ quędam vniuerſalia ſunt, quędam vero particularia, vniuerſalia autem ſunt illa ſub quibus ſunt cœtera, quemadmodum ſunt generaliſſima contraria, vt ſunt habitus, & priuatio, talia autem non corrumpuntur, vniuerſalia enim incorruptibilia ſunt, & hanc opinionem etiam recitat Albertus ex intẽtione Auic & dicit eſſe veriorem prima quam recitauit vide ipſam: Verumtamen iſta opinio habet manifeſtam inſtantiam, quia in hoc primo phyſicorum non quæruntur principia extrinſeca ſicut eſt efficiens, ſed principia materialia, & ideo dicere quòd dictum Philoſophi intelligatur de primo efficiente & de prima materia locum non habet, ſaltem quantum ad efficiẽs.

Amplius autem reſtat dubitatio aduerſus Ariſtote. & aduerſus Alexan. quomodo cum ſuperius dixerit omnia conſtare ex primis contrarijs, quia omnis tranſitio eſt de contrario in contrarium, vel ex medio, vel in medium inter cõtraria

traria, ſequitur neceſſario talia cōtraria permutari, vnde videtur, ꝙ vnum contrarium deſtruatur per reliquum, & ideo hoc continet maximam difficultatem dicere talia ſemper manere, vt dicit Simplic. & etiam dominus Albertus in præſenti loco idem dicit, vnde ſpecialiter contra Alexandrum reſtat dubitatio, quia ipſe tenet, ꝙ cōtraria, quę ſunt particularia non ſunt numero ſempiterna, & tamen Ariſto. de talibus contrariis. ſecundum quæ fit generatio & corruptio propoſuit eſſe oportere ſemper manere. Et quod auget difficultatem eſt, quia adhuc non oſtenſum eſt principium tertium materiale, ſed ſermo philoſophi ſolum eſt de principiis contrariis. Amplius autem ſermo Alexand. non eſt ſufficiens, quia dicit principia contraria eſſe ſempiterna quæ ſunt gñaliſſima, vt ē vniuerſalis priuatio & forma vniuerſalis, quia vniuerſalia ſunt ingenerabilia & ſcorruptibilia, ſed quare etiam eadem ratione album vniuerſale & magnum vniuerſale quod eſt albi priuatio non erunt etiam talia ſempiterna cum & talia vniuerſalia ſint. Lincoñ. dicit. quem etiam ſequitur Albertus in præſenti loco, & fuit opinio antiqua Auicēnæ, ꝙ duo prima principia ſunt prima forma corporis, & eius priuatio, ponit enim formam corporeitatis vniuerſalem inſeparabilem a prima materia, & illa ſemper manet, & priuatio eius etiam ſemper manet. & de iſtis intelligit Philoſophus ꝙ ſemper manent, ſed tunc eſt inſtantia contra ipſum, quia nullum corpus inuenitur vacuum a prima forma. ſ. corporeitatis, & per cōſequens impoſſibile eſt priuationem talis formæ eſſe in aliquo corpore, quia tunc ſimul & ſemel, idem haberet formā & eius priuationem. Reſpondet ad hoc ꝙ bene verum eſt, ꝙ nullum corpus ſimpliciter poteſt habere talem priuationē, ſed bene ſm quid, vnde imaginatur ꝙ forma illa generalis dicit aliquam actualitatem & aliquam priuationem annexam habet. talis autem priuatio eſt ſua impuritas, & defectus ab eē cōpleto, & perfectiſſimo, & inclinatio illius ad ſuam originem. id eſt in nihil, quoniam ex ſe omnis res in nihil tendit, quia igitur talis forma generalis eſt habet actus, & aliquid potentiæ, & ſicut habitus eius eſt prima radix omnium aliorum actuum, ſeu habituum ſequentiū, ſic ſua priuatio eſt prima radix omnium aliarum priuationum ſpecialium, & ita patet quomodo in eodem ſtare poteſt priuatio cum forma. videlicet in eſſe incompleto, & ſm quid, vnde eſt in eſſe actu permixti cum potentia, ſed iſta via non eſt via Ariſt. nec Cōmē. quia ipſi non ponunt aliquam formam ſubſtantialem, neq; vniuerſalem, neq; particularem coeternā in prima materia, vt late demonſtratum fuit a nobis in ſpeciali quæſtione de hoc prolixe. vnde in principio ſecundi de generatione & corruptione reprehendit antiquos ponentes ſubiectum generationis ſubſtantialis aliquod corpus non habens formam determinatam & ſpecificam, & in. 3. cœli & mundi in tex. cōmen. 54. &. 55. contra antiquos arguit, ꝙ ſi elementa fierent ex aliquo corpore, tunc igitur eſſet aliquod

quod corpus prius elementis, vbi manifeſte colligitur ex intentione philoſophi nullam formam realiter diſtinctam a forma elementi pcedere ſecundum rem formas elementarias in materia, & Auer vbique clamat primas formas quæ recipiuntur in prima materia eē formas elementarias, cum hoc ꝙ ipſe ſubſtantialem digreſſionem fecit in. 1. phy. com. 63. contra Auic ponentem huiuſmodi formam. Ammonius vero aliter interpretatus ē iſtum locum, aſſerit enim non eē intentionem philoſophi, dum dixit principia ſemper manere, itaq; velit ea eſſe ſempiterna, ſed intentio eius eſt, ꝙ in vnaquaq; generatione oportet inuenire priuationē, & formā, ſm quæ fit quælibet trāſmutatio. Nam vnumqdq; qd trāſmutatur priuationem habet abſentiam formæ illius ad quam dicitur tranſmutari, nam album corpus habet albedinem. primo formam, priuationem vero nigri, in quod aptum natum eſt tranſmutari, & erit hoc principaliſſime contrarietatis dictæ proprium, ideo philoſophus intulit hoc tanquam cauſam, alias contrarietates non eſſe principia, quoniam non per omnia incedunt, non enim inuenies aliquam ſpecialem contrarietatem per omnia phyſica corpora diffuſam, non enim omnia nigra, neq; alba, neq; dulcia omnia, neq; amara, in omnibus autem eſt forma, & priuatio exceptis ſempiternis, in generabilibus autem & corruptibilibus, vna eſt cōis contrarietas quę eſt ſm priuationem & habitum non eiuſdē formæ, ſed illius, in quā aptū natū eſt tranſmutari, ſic igitur principalis contrarietas permanere dr̄ ſemper. Aliæ aūt iſto modo permanere non dn̄r, dicit ēt ꝙ hoc ſimile ē, ſicut ſi dicamus primā mām ſemp manere in omni gn̄one, materias vero particulares ſicut eſt lignum, aut æs, aut aurum non eſſe in qualibet tranſitione, ita breuiter concludit ꝙ ly ſemper, non importat tpis vFitatem, vt ſit ſenſus, pricipia eſſe ſempiterno tempore, ſed dicit vFitatem rerum. i. in omnibus trāſmutabilibus requiri principia contraria in eorum tranſmutatione. Auer. autem in com. 50. dicit, principia ſemper manere intranſmutabilia in qualibet tranſmutatione. v3. ꝙ non fiunt, neq; tranſmutātur ex aliis, nec ex alterutris, iſtę enim erant conditiones principiorum, & ideo non omnia contraria ſunt principia, quia poſteriora contraria non manent, quia ex prioribus fiunt, & ſic Ariſto. habet intentum ſuum ꝙ principia non ſunt infinita, nam cum ſuperius fuerit demonſtratum contraria eſſe principia, & nunc ſit oſtenſum, non omnia contraria eſſe principia, multo minus igitur eſſe poterunt infinita. contraria enim poſteriorum nō poſſunt eſſe principia, quia principia debent permanere, ſed illa non permanent, igitur non ſunt principia, vbi permanentiam intellexit permanentiam in conditionibus primorum principiorum, & eſt opinio multum ſubtilis, ſicut vides, & ideo vtraq; iſtarum magis eſt de intentione philoſophi, quam præcedentes, ſicut diligens peripatheticus poterit diiudicare.

Principium ſubſtantiæ debet eē ſubſtantia. 1. meta. com. 3. idem. 2. de anima.

anima.com.1.

Principiorum quærendorum conditio eſt, vt ſint conuenientia oib' apparentibus inexiſtentibus, quoniam tunc videntur eſſe vera.

Principia rerum quæ ſemper ſunt, neceſſe eſt, vt ſint ſemp, iſta.n entia, quia non ſunt in vno tpe, ſine alio, ſed ſunt in oībus tpibus, ideo cauſæ eorum non ſunt cauſæ in eis in vno tpe ſine alio, & iſta eſt diſpoſitio principiorum corporũ cœleſtium cum corporibus cæleſtib'. 2.meta.cõm.4. Ex quo patet in via Auer. ſempiterna habere cauſam efficientem ſempiternã cõtra Greg. de Ari. & Io. de Bacco.

Principium non intelligitur niſi in re quæ habet finẽ.2.meta.cõ.7. & quod habet finẽ neceſſario hʒ principium, & idem.1.cœl.verſus finẽ.

Principium & cauſa aliud eſt a reb', quarum eſt principium, aut cã.5. meta.tex.cõ.11.

Principium nõ dr̃ de ſeparatis intelligentiis vniuoce, neq; æquiuocæ, ſed ſm prius & poſterius, & vide eãm in para.meta.tract.4.

Principium firmiſſimum omnium eſt circa quod impoſſibile eſt mentiri, 4.meta.tex.com.8.&.2.meta. commen.1.

Principii demonſtrationis non eſt demonſtratio.4.meta.te.com.26. idem 1.poſte.tex.com.6.

Principium multis modis dicitur 5. meta.tex.com.1.

Principium quandoq; non eſt rei, ſed vnde quis facillime addiſcet. ibidem.

Principiorum omnium commune eſt primum eſſe.ibid.

Principiorũ quædã ſunt intra rem, quædam vero extra rem.ibid.

Principiũ doctrinæ in ſcientiis plerumq; eſt aliud ab eo quod eſt principiũ rei veritate, ſicut Ariſt. fecit in multis libris.5.met.cõ.1.

Principiũ agẽs nõ ẽ extrinſecũ in rebus nãlibus ſicut ẽ in artificialibus 5.meta cõ.1. Vbi aduerte & põdera qũo illud ſit intelligẽdũ, nã lr̃a tranſlationis arabicæ in tex. eſt falſa, & dʒ ſtare negatiuẽ, ꝙ.vʒ.nõ ẽ in re, ſed qui voluit defendere illã lr̃am affirmatiuã, tũc cogit̃ dicere illud pp aĩalia ꝙ ex ſemine gñant̃, in ſeminibus.n.taliũ ſunt virtutes informatiuæ, quæ operantur, & fit taliũ aĩaliũ gñatio hʒ cãm agentẽ intra, ſecus eſt in artificialib', quorum principium eſt ab extra.

Principiorũ qdã ſunt in arte, quædã ſunt in eſſe, & accidit in quibuſdã artibus, vt principiũ eſſendi ſit idẽ cũ principio doctrinæ, & in quibuſdã nõ.5.meta.cõ.1.vide.1.phy.cõ. 8.vide etiam.1.phy.cõ.2.

Principiorum aliorum comparatio ad primum principium eſt modis diuerſis, ſicut eſt ens de entibus. 4. metaph.com.1.

Principiorum quædam ſunt in re, vt materia & forma, quædam extra rem vt agens, & finis.5. meta, tex.com.1.

Principium eſt vniuerſalius cã, quia principium dr̃ de principiis tranſmutationis, & dr̃ de quatuor cauſis.5.meta.cõ.4. inde ſumitur vulgata propoſitio ꝙ oĩs cã principiũ eſt, vt patet.5.meta.tex.cõm.1. ſed nõ oẽ principium eſt cauſa, quia ibidem principium ĩter alias ſignificationes ſumitur pro principio tranſmutationis, & motus, vnde priuatio principium eſt, ſed nõ eſt cã, aſt eẽnt quinq; cãrum genera,

ita

ita etiam Blemideus Niciefor us exorditur in ſua abbreuiatione naturalis abbreuiationis. Omnis cauſa, inquit, principium eſt, ſed non omne principium eſt cauſa. Latini autem noſtri dant aliam rationẽ, quare principium ſit in pluſquam cauſa, quia. 5. Metaph. tex. com. primi, omnis principii commune eẽ videtur primum eſſe, & ideo ratio principii conſiſtit in ordine, ſed de ratione cauſæ eſt, ꝙ ad eius eſſe ſequitur aliud, & quia priuatio aduenicus entibus priuat entia entitate. multotiens enim protendenti ipſius intellectum videtur machinari maleficium, neq; eſſe penitus, vt dicitur in. 1. phyſi. in tex. com. 80. & ibidem tex. com. 68. ſufficiens ẽ, alterum contrarium ſui præſentia & abſentia facere mutationem, priuatio enim nihil aliud eſt niſi abſentia formæ in ſubiecto apto nato, ſed ſi illa ẽ ratio cauſæ vt dicũt, tunc materia non erit cauſa. inquit enim Cõmen. in. 7. primæ philoſophiæ. in comm. 37. Forma eſt pars quæ cum fuerit, erit res, materia vero cum fuerit non erit res, & eſt differentia quam Commenta. accepit a lucidiſſimo Themi in paraphraſi ſuper. 2. de anima. ca. 1. vbi dicit hoc eſſe diſcrimen inter materiam & formam, quia res a materia habent, vt fierent, a forma, vt eſſent, & ratio primi, vt mihi datur cernere eſt, quia materia ẽ ex quo fit aliquid, vt inexiſtente, ratio vero ſecundi eſt, quia forma deſcribitur. 2. de anima. tex. com. 2. forma eſt per quam eſt hoc aliquid. eſſe igitur appropriatur formæ, & fieri materiæ. Them. etiam in. 2. phyſi. ſuper tex. 11. d. quamlibet rem id quod eſt habere ex forma non ex ſubiecto.

Principium doctrinæ in multis artibus non eſt neceſſarium, vt ſit principium ſecundum naturam. Commen. contra Gal. aſſerentẽ ꝙ quia epar apud anathomiſtas ponitur principium doctrinæ ramificationis venarum concluſit, propterea epar eſſe principium venarum, idẽ in. 5. Meta. tex. cõ. 1.

Principiorum vltimo tũ ſcire quidditates difficile eſt 4. phy. com. 16. vbi lucidiſſimus Themiſt. cauſam reddit, quia conatur ſeparatim ea cognoſcere quæ ſeorſum cognoſci non poſſunt, & Com. in commen. idẽ dicit, ꝙ ſcire formam ſine materia, & materiam abſq; forma, impoſſibile eſt.

Proloquium & enunciatio communis & maxima eſſe videtur idem, originem, & progreſſionem non poſſe nihilque eſſe pro principio, & pro eo cuius eſt principiũ. Themi. 6. phy 48.

Principia quæ ponit naturalis, ſunt naturalia plura eſſe, & mobilia, & habentia principia. ſ. compoſita. 1. phyſi. com. 8.

Aliud principium, ex nihilo nihil fieri. 1. phy. te. com. 34. omnes qui de natura locuti ſunt in hoc conuenerunt, ꝙ ex nihilo nihil fit. idẽ commen. in prologo. 3. phy. &. 2. Metaph. com. 15.

Proloquium præclarum & indubitabile ẽ in quo dicitur nihil a natura, ſine vſu aliquo fieri. Themiſt. 1. de ani. 13. & habetur. 1. cœli. 32.

Propter famoſitatem iſtius diuiſionis. ſ. quoniam omnes intentiones diuiduntur in habitus quieſcentes & mobiles conueniunt omnes gen

tor

tes in hoc, ꝙ poſuerunt principia nominationum nomen, & verbũ, & poſuerunt indeclinabile inter il la ad collationem, & poſuerunt no men cuilibet formæ quieſcenti, & verbum cuilibet formæ mobili. 5. phyſi. comm. 9. inde patet dictum grammaticæ ſpeculatiuæ, ꝙ nomẽ ſignificat per modum habitus, & per ſe ſtantis, & verbum per modum actus, & per modum fluxus, & fieri, &c.

Proceſſus in infinitum eſt in poten tia non in actu. ſexto phyſicorum 51. commen.

Proprietas quia ſequitur proportio nem menſurarum entium poſſibi le fuit inueniri in vna re proprie tates quaſi infinitas, & res quæ eſt propinqua infinito, non poteſt ſci ri perfectè per arbitrium. 5. Collig. ca. 24. vbi loquitur de proprietatibus medicinarum.

Prouerbium, ſemper aliquid noui affert Aphrica, vnde emanauerit, vide in. 8. de natura ani. ca. 28.

Prouerbium, qua cerui amittũt cor nua, vnde emanauerit vide l. 9. de natura ani. cap. 5.

Probabilia impoſſibile eſt vt ſint fal ſa ſm totum. 3. de ani. com. 5. in ſo lut. 2. q̃onis, iuxta finem. idem in com. lib. de ſenſu & ſenſa.

Probabilia ſunt magis dilecta communiter quàm demonſtrabilia. Ex libro deſtru. diſpu. 3. in ſolutio ne. 13. dub.

Probabile eſt ꝙ qui cõſiderat de na tura alicuius debet perſcrutari de accidentibus illius, & cum hoc ꝙ ẽ probabile eſt verum. 2. phyſi. text. commen. 17.

Prouidentia proculdubio videtur eſſe de particularibus ex parte ſo mniorum veridicorum, & ſimilium, ex pronoſticis futurorum, quæ quidem in veritate eſt prouidentia in ſpecie, ex diſpu. 16. in ſolutione. 3. conſimile in commen. ſuper libro de diuinatione quæ eſt ſecundum quietem.

Propheta quilibet eſt ſapiẽs, ſed non quilibet ſapiens eſt ꝓpheta, & eſt veriſſima propoſitionum, ex phyſi cis diſputationibus, diſpu. 4.

Prophetia, vt tradunt antiqui fit ab ipſo Deo glorioſo mediãte aliquo ente ſpirituali, quod nõ eſt corpꝰ, & eſt tribuens intellectum humanũ apud eos, & eſt id quod appel lant moderni intellectum agentẽ, & appellatur in lege angelus. Ex diſputationibus phyſicis, in diſputa. 1. in ſolu. 2. dub.

Prophetia venit in diſpoſitiõe ſimili epilepſiæ. Comm. in com. lib. de diuinatione ſecundum quietem, & ibi vide cauſam.

Propoſitiones cathegoricæ ſubſtan tiales quas format intellectus de re bus compoſitus, differunt ab illis quas format intellectꝰ de rebus ab ſtractis, quia diſpoſitio & diſpoſitum in rebus compoſitis, licet ſint vnum in actu, ſunt tamen duo in potentia, quando intellectus diuiſit vnum ab altero, ſed in rebus ab ſtractis reducuntur ad vnam intẽ tionem omnibus modis, & nullus modus erit quo prædicatum diſtin guatur a ſubiecto & diſpoſito ex tra intellectum. ſ. in eſſentia rei, ſed tamen intellectus in talibus non in telligit nomina ſynonima, ſed ea intelligit eſſe differentia ſecundũ aſſimilationem. 12. primæ philo ſophiæ. com. 39. vbi ex mente Cõ mẽ. diſtinctio attributorum in di uinis

ninis non eſt ex natura rei, ſed ſe-
cundum modum intelligẽdi, quã
viam etiam multi ex noſtris Theo
logis ſunt ſecuti.

Propoſitio illa dicens, cõueniens fie-
ri a conueniente, tribus conditio-
nibus verificatur. videlicet in cau-
ſa agẽte, & nõ in inſtrumẽto, & in
propinqua non remota, & in eſſen
tialiter, & non per accidens agenti
bus. 12. Meta. com. 24. authorita-
te Alexandri.

Propoſitio dicens ꝙ omne quod ẽ
in actu prius fuit in potentia, non
eſt vera, nam ſi ita eſſet, poten-
tia ſimpliciter præcederet actum,
& ſi ita eſſet, res mouerentur ex ſe
ſine motore. 12. meta. com. 32. vi-
de. 9. meta. tex. com. 13. &. 3. de a-
ni. tex. com. 26. &. 27.

Propoſitione minori infinita exiſtẽ
te in prima figura, hoc eſt, de præ-
dicato infinito, erit concludens, nõ
autem ſi fuerit negatiua. 1. phyſic.
commen. 10. &. 1. prior. tex. com-
mento. 7.

Propoſitio cuius ſubiectũ eſt ęqui-
uocum nõ habet ſubiectum eſſen-
tiale, ex paraphraſi meta. tracta. 2.
in principio. idem. 4. Metaphſico.
commen. 2.

Propoſitiones aſſimilantur materię
quia ſunt in potentia concluſio; &
concluſio in eis eſt, quaſi forma. 2.
phy. com 31. &. 74.

Propoſitio vniuerſalis mouet quie-
ſcendo, ſed propoſitio particularis
mouet imminendo, inſtandoque
actioni. 3. de ani. tex. cõ. 58.

Propoſitio aliqua ẽ vera per ſe, quæ
tamen eſt falſa per accidens. Com
menta. 6. phyſico. commen. 15. de
motu qui inquantum motus eſt
velocitabilis in infinitum, ſed pro
quãto accidit motui ꝙ ſuit in mo-
tis nãlib. ſic eſt falſa p accidens, cõ-
ſimile de diuiſione lineæ in. 71. 4.
phy. inuenies ab eodem.

Propoſitio dicens, ꝙ duo oppoſita
non poſſunt eſſe ſimul in eodem
eſt cõis pluribus ſcientiis, & propo
ſitio dicens ꝙ illud ex quo aliquid
tranſmutatur, & illud ad quod trã
ſmutatur ſunt oppoſita, eſt propo-
ſitio cõis, & ſm ſubiectum, & ſecun
dum prædicatũ. 8 ph. com. 70. col-
lige ibi cõitatem propoſitionis, ex
quot cauſis colligi poſſit.

Proportiones aliquæ ſunt de quib⁹
dixit Albumazar, quæ non indu-
cunt ad primæ certitudinis ordi-
nem; ſed tamen nullus ſenſus con
tradicit eis, neque ratio, ex. 1. cœli,
commen. 15. &. 22.

Propoſitiones naturales ſunt dubita
biles propter duas cauſas, aut rõne
aliarum propoſitionum probabi-
lium quæ ſunt contrariæ illis, aut
propter exiſtimationem ꝙ princi
pia ſcientiæ naturalis debent eſſe
in fide, ſicut principia geometriæ.
1. cœli. commen. 90. Vide in. 2. me
ta. tex. com. 16.

Propoſitiones eſſentiales logicales,
& diſputabiles differunt. Cõmẽ. in
paraphraſi. 1. de cęlo & mundo, in
ſumma 7. in fine. Vide & pondera
quia multum tibi deſeruiet illa do
ctrina in quamplurimis locis.

Propoſitionibus ambiguis in demõ
ſtrationibus vtimur quãdoq;, prę
ſertim vbi ſecus fieri non poteſt
nulla præmanibus habentes prin-
cipia, niſi id genus. Comm. in para
phraſi ſecundi de cœlo, ſumma. 2.
quæſito primo. Intelligit autem
per ambiguas in quibus prædica-
ta non dicuntur vniuoce, ſed ana-
logicè,

logicè, conſimile in ſecũdo deſtructionum diſputa. prima, in ſolutione tertii dubii.

Propoſitiones quas habem⁹ pręmanibus de corporibus cœleſtib. paucæ ſunt, & dicuntur ferè ęquiuoce, quia extractę ſunt ab animatis, q̃ ſunt hic, & de iſtis & de illis animatum dicitur ferè ęquiuoce. 2. cœli. commento. 60.

Propoſitiones famoſæ alicuius artis ſunt illę in quibus nulla eſt diſceptatio inter eius profeſſores, ex paraphra. Meta tract. 4.

Propoſitiones hypotheticę cõtinuatiue in quibus eſt conſequens poſſibile eſſe cum antecedẽte, neceſſe ẽ ſemper, vt deſtruamus antecedens & concludamus oppoſitum conſequentis. 1. de ani. com. 13. authoritate Themi.

Propoſitiones primi modi dicendi per ſe habent prædicata, quæ ſunt cauſæ ſubiectorum, ſed propoſitionum ſecundi modi dicendi per ſe, ſubiecta ſunt cauſæ prædicatorum. 2. de ani. cõ. 67.

Propoſitiones in eo, ꝙ proportiones non ſunt agentes, ſed in eo ꝙ qualitates. 2. de ani. com. 143. & ratio eſt quia ſunt relationes, & relatio non eſt de principiis actiuis, & ratio ẽ, quia omne quod agit, agit ſm ꝙ eſt in actu, relatio autem extra animam non eſt in actu, ſed in potentia. Vnde quidam reputauerunt prædicatum relationis eſſe de ſecundis intellectis, quia eſt debilis entitatis. 12. Meta. comm. 19. & ſic etiam numerus non eſt de principiis actiuis, quia eſſe eius in actu eſt in anima, & extra animã in potentia. 4. phy. cõ. 131.

Proportiones & virtutes quæ ſunt in elementis à motibus ſolis & aliarum ſtellarum ſunt illę quas reputat Plato eſſe formas & eas intendit, ſed longe inſpiciebat eas, quapropter dixit formas eſſe. 12. Meta phy. com. 18. prope finem.

Proportiones omnes & formæ ſunt in potentia in prima materia, & ſunt in actu in primo motore. 12. primæ philoſophiæ. commen. 18. in calce com. Vide in concordan. nuper æditis.

Proportio quæ eſt in mobili ad motum eſt proportio materiæ ad formam. 9. Meta. com. 11.

Proportio diffinitionis ad diffinitionem eſt ſicut proportio quidditatis ad quidditatem. 7. Metaph. tex. commen. 14. & 15.

Proportio vitæ hominis ad motum continnum eſt ſicut puncti ad lineam, & ſicut finiti ad infinitum. Com. in prologo. 1. phy.

Proportio totius ad totum eſt ſicut proportio partis ad partem, vera ẽ quãdo ambę ſunt finitæ, ſed ſi fuerint infinitæ ambæ, aut altera, vera non eſt propoſitio, quia infinitas nõ eſt magis neq; minus, nec ę qualè. Ex lib. deſtru. diſpu. 1. in ſolutione quinti dub.

Proportiones in eo, ꝙ proportiones non ſunt agentes, ſed in eo ꝙ qualitates. 2. de anima. commẽ. 143. ex quo patet ꝙ relatio nõ eſt de principiis actiuis.

Proportio quæſtionum ad animã ſimilis eſt proportioni ligamenti ad membra, & proportio ſcientiæ acquiſitæ poſt illas quæſtiones eſt ſimilis propoitioni motus quæſiti poſt diſſolutionem ligamẽti. 3. Meta. com. 1.

Proportio impedientis ad impediẽs eſt

eſt ſicut proportio motus ad motũ & hoc in motibus violentis, quando motor fuerit idem, ſiue impedimentum ſit ex medio, ſiue ex ipſo moto. 4. phy. com. 71.

Proportio eius quod congregatur ex duabus potentiis ſupra duo pondera, non eſt ſicut proportio ſolius potentiæ ad vnum pondus. 7. phyſi. com. 38.

Porportio quælibet compoſita ex duabus proportionibus finitis, eſt finita neceſſario. 8. phyſicor. commento 68.

Proportio temporis ad tempus eſt ſicut proportio motoris ad motorem. 8. phyſico. 80. idem. 7. phyſic. tex. com. 35. & 36.

Proportio corporum circulariũ in velocitate & tarditate eſt, non ſicut eſt proportio ſpatii ad ſpatium, ſicut eſt in rectis, ſed eſt ſecundum proportionẽ magnitudinis, & paruitatis ipſorum mobilium. 2. cęli. com. 46. & tex.

Proportio nulla eſt inter magnitudinem corporum cęleſtium, & magnitudinem corporum facientiũ tonitrua, neq; in magnitudine, neque in violentia motus, neq; in velocitate. 2. cęli. cõ. 53.

Proportio ſuperficiei ad corpus, eſt ſicut lineæ ad ſuperficiem, & ſicut puncti ad lineam. 3. cœli. cõ. 5. vide in concord.

Propinquitas eſt neceſſaria ĩ actione tam potentiarum irrationaliũ quàm rationalium. 9. Metaphyſi. commen. 10.

Propinquitas eſt cauſa deceptionis, colligitur ex. 3. phyſi. com. 15. vbi Cõm. ex ſententia philoſophi allegat cauſam erroris antiquorum ꝓpter quam collocauerũt ipſum ſub priuatione, & primam cauſam expreſſit philoſophus in tex. com. 14 nam cum omne ens ſit, aut in actu aut potentia & motus, neq; actus neq; potentia tantum eſt, vnde vt inquit Com. ibi in com. latuit eos actus medius inter actum & potentiam, ſecundam. vero cauſam explicat Cõm. in com. 15. quia motꝰ eſt actus imperfectus, & actus imperfectus eſt propinquus priuationi, ideo iudicauerunt ex propinquitate ipſum priuationem eſſe, & eſt etiam ſententia Auguſtini, ꝙ ꝓpinquitas & ſimilitudo ſunt cauſæ erroris, & deceptionis. Alia etiã eſt cauſa deceptionis inſeparabilis conſecutio vnius rei cum alia re, quam Cõm. expræſſit in. 4. phy. in com. 95. vbi dicit multotiens exiſtimatur ꝙ illud quod ſequitur eſt ipſa res, propter hanc enim cauſam aſſerit philoſophus ibi antiquos fuiſſe deceptos aſſerẽtes tempus formaliter eſſe motum, & propter eãdem cauſam Stoici aſſeruerunt, vt ſcribit Alex. in paraphraſi de anima. quantitatem non eſſe diſtinctam a ſubſtantia in qua ſentẽtentia perſeuerant nominales. Et propter eandem cauſam, Subtilis Doctor tenuit proprietates rerum non diſtingui realiter a ſubiecto, & de multis aliis conſimilibus.

Propinquitas & diſtantia non ſunt niſi per tranſlationem. 8. phy. tex. commen. 55.

Pruinæ & roris locus eſt vnus, & materia vna, & agens vnum, ſed diuerſificantur propter fortitudinem agentis & debilitatem. 1. Metheor. commen. 4.

Pſeuſippus plures ſubſtãtias ab vno inchoauit, & principia cuiuslibet ſubſtantiæ

ſubſtantiæ eſſe dixit, aliud quidem numeratorum, & aliud magnitudinum eſſe. 7. metaphyſico. tex. commento. 5.

Ptolomeus poſuit plures motus lunæ, & aliis ſtellis, quos, nullus ex antiquioribus poſuit. 12. primæ philoſophiæ. com. 45. Vide etiam. 2. cęli. com. 61.

Ptolomeus non poſuit ſoli aliam latitudinem niſi in reſpectu ęquinoctialis, ſed antiqui opinabantur, ꝙ vltra iſtam latitudinem ab ęquinoctiali habet aliam a zodiaco 12. Meta. com. 46.

Ptolomeus poſuit, ꝙ in cœlo ſunt ſpheræ, quarum poli ſunt perforati. 2. cœli. cō. 10.

Ptolomeus poſuit quinq; motus in luna, cum antiquiores non poſuerint niſi tres tantum. 2. cœli. commento. 60.

Ptolomei ſententia ſucceſſio orbiū in nobilitate nō eſt ſecundum ordinem in motibus. 2. cœli. comm. 61. vide in. 12. primæ philoſophię. commen. 44.

Ptolomeus tenuit ꝙ ſub ęquinoctiali ſit habitatio, & ſimiliter Auic. licet Ariſt. oppoſitum ſenſerit. ex. 2. metheo. ca. 2.

Pulmo in habētibus pulmonem bipartitus eſſe expedit. 1. de natura animalium. capi. 16. & ibi vide an ſpiritus per arteriam inſpiratus ingrediatur cor, nec ne. vide etiā de pulmone in. 3. de natura animal. capitulo. 3.

Pulmo ſanguinis plurimum ex mēbris omnibus continet, errantque qui ipſum inanem ſanguinis arbitrantur. 1. de natura animalium. capitulo. 17.

Pulmo ſolus ſecundum Gale. nutritur per cor, cuius tamen oppoſitū ſentit Ariſt. ex. 3. de partub. anim. Auer. in cap. de corde.

Pulmonis motus initium eſt a corde ſecundum Ariſto. contra medicos. 3. de partibus animalium. cap. 6. & Auerro. ibidem in capitulo de pulmone.

Pulmone ablato hæc duo ſimul auferuntur, & dexter ventriculus cordis, qui gratia pulmonis genitus ē: pulmo enim vocis & reſpirationis eſt organum. Gale. 6. de vtilita. particulari. capit. 9 & nota ꝙ contradicit Ariſto. in hoc de numero vētri. cordis. ibi.

Pulmo eſt organum reſpirationis, & vocis 3 de partibus animalium. vide etiam Galenum. 7. de vtilita. particu. cap. 3.

Pulmonis motus eſt a corde. 3. de parti. ani. ca. 6. contra medicos.

Putredo vel putridum excrementū rei concoctæ eſt, quapropter nihil putreſcens gignitur. Ariſt. 3. de genera. anim. ca. 11.

Putrefactio eſt contraria generationi. 4. metheo. te. com. 3.

Putrefacta in principio fiunt humida, in poſtremo vero fiunt ſicca. 4. metheor. tex. com. 4.

Putrefactio eſt corruptio quædam in vnoquoq; humido propriè ſm naturam caliditatis, ab aliena caliditate. 4. metheor. tex commen. 5.

Et pondera cōtra rudes aliquos medicorum, aſſerentium hanc diffinitionem putrefactionis datam ab Ariſto. non conuenire putrefactioni contingenti in humoribus, vnde febris putrida cauſatur, cum tamen Gale. medicorum princeps in. 2. de differentiis febrium. ca. 9. vbi diſputat an ſit febris ex putri-

do ſanguine fundamentum hoc ꝓ mittens quomodo ſanguis poteſt putreſcere, hãc diffinitionẽ ab Ariſto. aſſumit.
Putrefactionis duplex eſt cauſa, vna primaria, & per ſe, alia ſecundaria, & quaſi per accidens. 4 metheo. in ſua ſumma. 5. Col. ca. 43.
Putrefactio eſt communis paſſio, & frigiditatis propriæ, & caliditatis alienæ. 4. metheo. tex. cõ. 5.
Putrefactio minus contingit in frigoribus, q̃ in æſtu. 4. methe. t. c. 6.
Putrefactio duplex quædam eſt per viam congelationis, & iſta contingit in hyeme, quędam per viam cõbuſtionis & diſſolutiõis, & iſta cõtingit in æſtate. 4 metheo. com. 9.
Putreſcit minus qđ mouet̃ & fluit q̃ non motũ. 4. metheo. t. c. 11.
Putreſcit minus multum pauco. ibidem tex com. 12.
Putrefactionis natura ſtat per calorem extraneum cum humiditate ſuperflua, & ſunt ei medicinæ odoriferæ in vltimo contrarietatis. 6. Colli. ca. 12.
Putrefactionis cauſa efficiens eſt frigiditas ſm duos modos vnus eſt ꝑ ſe & eſt a calore extrinſeco, alius ꝑ accidens, & eſt a frigiditate. 3. Coll. caiptulo. 3. de cauſis ægritudinum materialium.
Putrefactio eſt via in corruptionẽ. commũ. & tex. 6. 4. meta. & per cõſequens fit in tempore. hoc ẽt aſſerit Auic. in 4. can. cap. de febre ſanguinis contra Gale. vbi litera quæ cõiter legitur eſt corrupta, quia iacet negatiuè, ſed debet ſtare affirmatiuè. ſic putredo habet tp̃s, & cõuerſio ſanguinis in coleram nõ fit niſi in tempore, & hoc non aduertit Tho. de Garbo & alii ibi.
Putridum non eſt neceſſarium eſſe, quod ex putrido fit. ibid. Auic.
Pueri cum vigilant non rident, cum dormiũt rident, interdũ etiam lachrimant. vide cõm. in. 5. de generat. animal. cap. 1.
Pueri pluſquã cætera animalia ſomno dediti viuunt. ibid.
Pueri interdũ altero oculo cæſij naſcuntur, vt plurimũ aũt ambobus. vide cõm. 5. de gña. ani. ca. 1.
Pueri excitati a ſomno præ metu ſe intra inuolucrum occulunt, & ibi vide cõm in lib. de in ſomniis prope finem. & The. ibi. ca 19.
Puerum eſſe intelligentem in potẽtia poteſt intelligi duob. modis. 3. de aĩa. com. 5. in ſolu. 2. q̃onis.
Pueris accidit epilepſia. vid cauſam in lib. de ſom. & vig.
Pueris non competunt vina, neque nutricibus. ibid.
Pulſuum ſp̃es comprehendi nõ p̃nt niſi in ĩdiuiduo comparato ad pulſum ſani, qui in corpore temperatæ complexionis inuenitur, aut ad aliquam octo cõplexionũ ſm Gale. aut ad quatuor ſm ꝙ apparet a radicibus naturæ. 4. Col. ca. de cauſis pulſuum. Nota aũt ꝙ ideo ſic loquitur, quia ſm ipſum non darentur complexiones diſtemperatæ ſimplices compoſitæ tantum, & iõ ſunt quatuor.
Pulſus dormientis eſt diuerſus a pulſu vigilantis, & pulſus exercitati eſt diuerſus a pulſu quieſcentis. & vide cõm. 3. de parti. anima. ab Auer. in cap, de corde.
Pulſus non ſolum fit ꝓ reſpirationem, verum ẽt ꝓ tranſmutationẽ caloris naturalis, qui eſt inſtrumẽtum aĩæ ad omnia membra. ibid.
Pulſus marium eſt maior & fortior. ſed

ſed mulierum eſt minor, & debilior, ſed eſt velocior, quæ velocitas in eis eſt loco fortitudinis. 4. Colliget. cap. 19.

Pulſus cordis temperati poteſt eſſe velox propter ſtrictuam arteriarum. 4. Col. ca. 2.

Pulſus magnificatur per motum, & minoratur per quietē. & vide cauſam. 2. Col. ca. 18. in fine.

Pulſio eſt motus ab extrinſeco. 7. phy. tex. cō. 10.

Putans diuiſum diuidi & compoſitum componi verus eſt 9. metaph. tex. com. 21. idem in prædicamentis. & in primo de interpretatione, vbi dicitur ex eo ꝙ res eſt vel non eſt, redditur opinio & oratio vera, aut falſa.

Purum diligēter mōſtrat quicquid exceperit, vnde veſtes, quę mundiſſimæ ſunt, citiſſimæ inquinantur. ex lib. de inſomn. Ariſt.

Punctus motus facit lineam, & linea mota ſuperficiē, & ſuperficies corpus, & figuras habere poſitiones ſunt ꝓpoſitiones geometricæ opinabiles abſq; eo ꝙ ſunt extra animam. Cōmen. 3. phy. com. 60.

Puncta & momenta cognoſcuntur per priuationem continui. 3. de anima. tex. cō. 25. vide Themi. ibi.

Puncti ad lineam nulla eſt proportio. 4. phy. tex. com. 71. & ibi redditur cauſa.

Punctus & inſtans differūt, quia iſta actio quę eſt diuidere & diſtingue re eſt puncti principaliter & eſt inſtantis neceſſario. item punctus inuenitur in actu in linea, ſed inſtans inuenitur in potentia in tempore, quia non poteſt bis demonſtrari. 4. phy. com. 105.

Punctus idem poteſt bis demonſtrari; non autem inſtans. 4. phyſi. tex. com. 121. 105. & 106.

Punctus vnus per ſe eſt duo ſm rōnem. 4. ph. tex. com. 121.

Puncti diuiſio eſt relatiua non in eiꝰ ſubſtantia, qm̄ punctus non diuidi tur, ſed ſolummodo diuiditur ſm ꝙ eſt principium in reſpectu, & finis in reſpectu. 4. phy. com. 121.

Punctus dicitur quieſcere per figuram. i. tranſumptiuę. 6. ph. cō. 72. vide conſimile. 4. phy. com. 118.

Punctus dicitur moueri per accidēs ad motum corporis. 6. ph. t. cō. 86.

Punctus nullus actu eſt in continua magnitudine niſi morꝰ dirimatur 8. phy. tex. com. 65. & Them. & Cōmenta. ibid.

Puncta quę ſunt inter principiū magnitudinis & finē, ſunt ī potētia cū magnitudo diuidatꝛ ſm illā, potentia nō actu, pūctus aūt q ē finis magnitudinis eſt actu. 8. phyſico. tex. commen. 67.

Punctus qui eſt centrum ſphæræ eſt principium pro quanto oēs lineæ exeunt ab eo ad circunferentiam, eſt aūt finis, vt omnes lineæ circūferentia ductæ terminantur ad ipſum, eſt aūt medium, vt æqualiter diſtat ab omnibus partibus. 8. phy. ex intentione Them. cō. 76.

Puncta & partes licet moueanꝛ per accidens, differunt tn̄, quia partes poterūt per ſe moueri ſi ſeparētur a toto, qd puncto minime cōpetit. item motus partium eſt difformis motu totius exiſtente vniformi, & partes iuxta polos tardius, quàm quæ circa æquinoctialem mouentur, quod non competit punctis. Them. 6. ph. 84. & 85.

Pūctus qui eſt indiuiſibilis & nō exiſtens in moto, qd mutat locū per

naturam,non dicitur motus,neq; eſſentialiter,neq; accidentaliter.2. cœli.com.14.
Puncta,lineæ,& ſuperficies nõ ſunt in loco,neq; per ſe,neq; per accidẽs 4.de genera.& corrup.com.29. vide in concordan.
Punctus eſt vnitas poſitionem habens.1.de anima.tex.com.68. idẽ 5.metaph.12.
Punctus,vnitas,& inſtans non ſunt diuiſibilia nec actu,nec potentia, nec eſſentialiter, nec accidentaliter.3.de ani.com.25.
Punctus non diuiditur omnino,& habet ſitum.5.meta.t.c.12.
Punctus & vnitas differunt.5.meta. tex.com.12.vide etiam.4.phy.tex. commen.106.
Pulchritudo & fortitudo,& aliæ formæ corporales ſimiles his ſunt diſpoſitiones laudabiles in animalibus,quæ non intelliguntur niſi in reſpectu nobiliſſimæ diſpoſitionis ſ in reſpectu animalis nobiliſſimç diſpoſitionis.7.phy. tex. com.17. Ex quo patet contra ſophyſtas, ꝙ intenſio formarum attenditur penes appropinquationẽ ad ſummum.vide in Theorematibus diffuſe de hoc.
Pulchritudo magis attribuitur compoſitioni,ſicut virtus,& fortitudo magis attribuitur complexioni.4. Collig.ca.2.
Pulchritudo in aliquo animali eſt diſpoſitio in forma creaturæ,conſiderata ſm diſpoſitionem quam habet in creatione conſiderata in forma creaturæ, reſpectu nobiliſſimi animaliũ in illa ſpecie,& vr̃ eſt ꝓportio inter extrema membra, & media.7.phy.cõ.17.
Pulchritudo dicitur reſpectu turpitudinis.ibid.
Pythagoras & Leucippus perfectionem non dixerunt eſſe in principiis.12.meta.te.cõ.40.
Pythagoras poſuit ſolum mathematica eſſe abſtractas ſubſtantias, & non poſuit formas,ideſt ydeas.Cõmen.12.meta.com.5.in calce commen.authoritate Alexan.
Prothagoras hominem eſſe menſuram rerum omnium,nihil aliud dicens quã ꝙ vr̃ vnicuiq; hoc & eẽ firmiter. 11. primæ philoſophiæ. ca 4.idem.10.met.tex.cõ.5.
Prothagoras aſſeruit hominem eẽ metrum omnium rerum.10. meta.tex.com.5.
Pythagorici prius,& Plato poſteri' dixerunt vnũ eſſe ſubſtãm q̃dã per ſe exiſtentem.10. metaphyſi.text. commen.6.
Pythagorici exiſtimant,ꝙ numeri ſunt principia entium,ſed non opinantur omnes ꝙ ſint principia ſm formas,ſed ſm ꝙ ſunt elementa entium.7.meta.com.2.tex.38.
Pythagorici diuidebant principia rerum in duas partes contrarias.3. phyſi.com.13.
Pythagorici poſuerunt motum nõ eſſe ens.& videntur accidens quoddam motus, potius quàm rei naturam ſignificaſſe.Them.3.ph.13.
Pythagoras poſuit infinitum ex natura paris,& finitum ex natura imparis,& ſm aliquos per parem intelligebat materiam, & per imparem formam.3.phyſico.tex.commento.26.
Pythagorici affirmauerunt vacuũ. 4 phy.tex.com.56.
Pythagorici aiunt totum & omnia tribus determinata eſſe.1. cę.t.c.2.
Pythagorici duo hæc ſola principia dicebanţ

dicebant dextrum,& ſiniſtrum.2. cœli. tex.commen.11.

Pythagoras opinatus fuit in medio ignem eſſe, aſſeruit, & terra circa medium circulariter moueri 2. cœli.tex.com.72.

Pythagorici vocati mathematica principia omnium eſſe aſſeruerũt 1.meta.ca.20.

Pythagorici poſuerunt duo principia finitum & infinitum, & talia ſunt ſm materiam & formam,non ſm materiã & agens,vt erant apud antiquos naturales. 1. metaph.tex. commen.3.

Pythagorici poſuerunt numerum eſſe ſubiectum omnium entium. ibid. vide etiã. 3.phy.t.c.25.&.26.

Pythagorici poſuerunt cauſas rerũ naturalium res non conuenientes & non eſſentiales rebus naturalibus.1.meta.te.cõ.19.

Prothagoras redarguit geometras aſſerentes circulum tangere regulam in puncto.

Pythagoras tranſmigrationem animarum fabuloſè tradidit ad ciuilem aliquem vſum.1.de anim.tex. com.53.& Them.& Cõm.ibid.

Pytuita eſt primi alimenti excremẽtum,& ſiquid aliud huiuſmodi eſt 1.de generatione animalium.cap. 18.vbi patet flegma & duas coleras ſecundum Ariſtot. non eſſe humores,ſed ſuperfluitates ſanguinis, quod eſt verus humor, & verum imẽtum.contra medicos.

De litera Q.

QVi poteſt ſaluare apparẽtia ex principiis finitis, melius facit quá qui ex infinitis. 1.ph.t.c.50.& 56.vbi aduerte ꝙ pipathetici paucitatem entium vbi fieri põt ſemp prætulerũt multitudini, & hoc eſt maximum fundamentum in doctrina eorũ,vide cauſam ab Auer. in com.allegatis.

Quicquid recipit aliquid non recipit illud ſm ꝙ eſt in actu,ſed ſm ꝙ eſt in potentia. 1.ph.com.69.&.2. deani.com.67.&.104.1.ca.de ſubſtan.orb.3.cœli.cõ.67.&.3. de anima.com.4.

Qui dicit aliquid generari ex nõ ente dicit,ꝙ vel.tranſmutatio eſt in priuatione,aut ꝙ eſt tranſmutatiõ ſine tranſmutatione.1. phy.com. 71.conſimile.8.phyſi.cõ. 4.&.15.

Quod non attribuitur corruptioni niſi propter rem corruptibilẽ exiſtentem in eo,dicitur corruptibile per accidens.1.phy.t.cõ.82.

Quæ inueniuntur in rebus naturalibus ex neceſſitate, & non ſunt pp aliqd ſunt ex mã,vt mors: & q̃ inueniunẽ pp aliqd ſunt ex forma 2. ph.c.88.idem.3.de ani.cõ.60.

Quod ꝑdicaẽ in quid & conuertiẽ eſt diffõ.3.ph.cõ.1.& 6.topicó.

Quod mouecẽ circa aliqđ quieſcens tm̃,& nõ moueẽ in cõtinẽte,vt cœlũ eſt illud,cuius motus non eſt p accidens extrinſecũ á natura. Cõmen.4.phy.com.43.

Quibuſdam cœleſtibus corporibus quod continetur ab aliis,accidit ſibi ibidem.

Quod eſt in aliquo exiſtente in diſpoſitionibus diuerſis eſt vnum ſecundum ſubiectum, & duo ſm rõnem.4 ph.com.104.

Qui aufert diuiſibilitatem a tempore & a magnitudine,aufert velocitatem & tarditatem.5.phy.cõ. 62.

Quicquid menſuratur a ſua parte finitum eſt.6.ph.61.

Qui quærit rationes vt deſtruat illū quod apparet ſenſui eſt debilis diſcretionis.8.ph.tex.com.22.

Qui negat ſubiectum alicuius artis artifex illius artis non habet viam neq; ſermonem cum eo, cū nō habeat principia ꝑ quæ loquatur cū eo; quia negat principia ex quibus fundantur contradictiones negationis ſubiecti.8 ph.com.22

Quod eſt per accidens non eſt neceſſarium neq; ſemp,& tale pōt non eſſe.8 ph.tex.com.36.

Quæcunq; præter naturam ſunt citiſſime corrūpuntur 1. cœli. text. com.15.

Quod innatum eſt inueniri in tpe non pōt eſſe ſine tpe, & quod non eſt innatum inueniri in tpe nō inuenitur in tpe,& non habet prius, & poſterius niſi in eſſe,ſicut eſt de lineis cum figuris,& magis hoc eſt in rebus abſtractis. 1.cœli.cō.106. vbi patet in rebus æternis eſſe prioritatem ſm naturam. vide in 2. ca. de ſubſtantia orbis.

Quod eſſe poteſt & non eſſe determinatum eſt eſſe plurimū, & eius quod eſt eſſe & eius quod non. 1. cœli.tex.com.118.& habet locū in omnibus prædictis, vt ibi dicitur.

Quicquid eſſentialr̄ cōpetit vni indiuiduo eiuſdē ſpēi cōpetit oībus. 2.cęli.t.c.59.ibi.n.Ariſt.arguit ꝙ ſi luna eſt ſphericæ figuræ omnia aſtra ſunt ſpherica.

Quod impoſſibile eſt vt ſit impaſſibile eſt vt incipiat eſſe.4.cœli. tex. com.33.idem 6. phyſic.tex.commen.92.

Quod dr̄ de aliquo diuiſim non ſequitur vt ſemper dicatur de eo cōiunctim.1.de gene.& cor.t.c.9.

Quæcunq; eandem materiā nō habent faciunt impoſſibilia entia vt medicantia.1.de gene.& corrupt. tex.com.53.& 87.

Quæcunq; non in materia hn̄t formam hæc impaſſibilia ſunt actiuorum:q̄cūq; aūt in mā, paſſiua. 1. de generat.& corruptio.tex. commen.53.

Quorum incorruptibilis eſt ſubſtā tia mota eadē numero redire poſſunt,quorū aūt corruptibilis ſolū ſpecie nō numero ex fine. 2.de gene.& corrup.

Quod inuenitur in aliquo accn̄talr̄ oportet vt inueniatur in alio eēntialr̄.2.de ani.c.133.idē.4. ph. cō. 43.& 1.cęli. com.14.

Quidditas non dr̄ vniuoce neq; equiuoce de abſtractis & de generabilibus.3.de ani.com.36.

Quæ verè poſſunt facere eorū opus, verè ſunt vnumquodq;,puta oculus ſi videt:qui autem non poteſt videre, æquiuocè, puta mortuus aut lapideus.4.metheo.t.c.54.

Qui dubitat & admirat ignorare vr̄ ex prolio.meta.

Quod inuenitur accidētaliter raro inuenitur. 1.meta.com.8.idem 2. phy.com.48.

Quæ præcognoſcimus impoſſibile eſt vt addiſcamus. 1. metaph. tex. com.47.

Quod ante eſt cōmunius eſt eo qđ poſterius eſt.2.metaph.tex. commen.10.

Quidditas in ſubſtantijs eſt ſimpliciter,ſed in accidentib' eſt ſm quid, 7.meta.tex.com.15.

Quidditates rerum non ſunt exiſtētes niſi per eſſe rerum habentium quidditates.7.meta.t.c. 20. Sic intelligas dcm̄ Philoſophi ī p̄dicamētis, vbi aſſerit d̄ſtructis primis ſubſtan-

ſtantijs impoſſibile eſt aliquid aliorum remanere. Nam licet rei quidditas præcedat quoad intellectum ipſum ſingulare quo ad exiſtentiá tñ ſequitur. hoc bene notauit Cō. 12. diuinorum c. 27. authoritate Alex. ſic n. melius dr̃ quàm vt Boetio viſum eſt, qui in prædicamentis iſtá ꝓpōnis difficultaté qūo indiuiduæ ſubſtantiæ primæ ſubſtátiæ eſſe pūt, qūquidem illud eſt natura prius quo ſublato reliqua auferuntur, poſterioribus vero ſublatis priora non auferuntur, ſoluit dicens, nōn oēm naturá in vno ſaluari indiuiduo, ſed in oībus ſingulis. Sed hoc non obſtat, quia tunc iſta rōne non poſſet prima & ſecunda ſubſtantia in rebus æternis reperiri in quibus tota natura in vno ſaluatur ſuppoſito. vt patet 1. cœli & mundi, in com. 4, & 98. vbi ſcribit Com. ꝙ multitudo indiuiduorū contingit pp diminutioné, & ideo natura non fuit contenta eſſe vni' tñ, & ita ẽt ſcribit 2. de ani. tex. cō. 34. & in 2. de gene. & corrupt. tex. com. 59. cōſequens aūt falſum eſt, & contra Philoſophum in 1. cęli. t. com. 92. vbi dr̃ ꝙ alterū eſt hoc cęlum & cœlum ſimplr̃. 2. aūt Boetij ſolo magis vr̃ apparens, inquit enim ꝙ quia in prædicamentis agitur de ſignificatione vocabulorū, & quia q̃ ſenſibus ꝓxima ſunt, ea ẽt ꝓxime vocabulis nūcupanda iudicamus, qui enim primus hominem dixit non illum qui ex ſingulis hominibus conficitur concipit animo, ſed quendam ſingularem atq; indiuiduum cui hominis nomé imponeret, & ideo ſublatis ſingulis hominibus homo non remanet. Sed nec iſta ſecunda eius ſolutio ſatisfacere videtur, tū quia trahit ſecum arduam qōnem de primo cognito. Null' enim imponit nomen rei quam ignorat, vt dicit ſeptimæ primæ philoſophiæ tex. com. 54. & in quarto ẽt in tex. cō. 10. ſi igitur primum cognitum ab intellectu eſſet ſingulare tunc ſine dubio reſponſio illa vera eſſet, ſed illud eſt dubium & forte falſum in via Peripatheticorum apud quos fuit maxima altercatio an ab intellectu cognoſci poſſit, & qs ſit modus quo cognoſcitur nedū vt eſſet primum cognitum, ſicut declarat Commen. 3. de ani. com. 36. authoritate Auépacis, vbi dicit ꝙ quidditas intellecti non eſt quidditas ſingularis, neq; ſpiritualis, neq; corporalis cum ſit declaratum ꝙ indiuiduum non eſt intellectū. Amplius ſi primus impoſitor impoſuit hoc nomen hō alicui homini ſingulari inquantum ſingulare illud, & non ſub rōne aliqua cōi, tunc inæuitabiliter ſequitur quòd illud nomen non eſſet nomen appellatiuū. ſed nomen proprium. Et confirmatur authoritate Auerro. 2. de anima, commen. 65. vbi format in ſimili conſimilem conſequentiam, dicit enim quòd ſi ſenſus pateretur ab aliquo indiuiduo ſecundū quòd eſt illud indiduum, tunc nō pateretur ab alio indiuiduo, & bene dixit. nam vt ſcribit Ariſtote. in calce ſecundi poſterio. analiticoꝝ licet id quod ſentitur ſit ſingulare ſenſus, tamen eſt vniuerſalis. Concludamus igitur cum Alexandro & Auerroe. in loco præallegato quòd licet ſingularia in eſſe præcedant vniuerſalia, tamen vniuerſalia in intellectu præcedunt ſingularia,

tellectum abſolutum non conſiderando reſpectũ. igitur poſſum conſiderare ignem in illo priori ĩ quo eſt ignis, non cõſiderando illũ reſpectũ. Et tunc q̃ro iſta conſideratio a quo artifice hr̃ aut a nãli, ſi ſic igiť naturalis abſtrahit a natura aut a diuino, ſi ſic igiť diuinus cõſiderat qdditates re℞ in particulari. hoc argumentũ eſt ſatis laborioſũ, & Scotus & diſcipul⁹ eius Antoni⁹ Andrea in. q. 9 1. meta. non bñ ſoluunt iſtud argumentũ, quia licet verũ ſit ꝙ ignis cum illo ꝙ appropriat illum ad naturalẽ. tñ tale approprians non eſt niſi natura, quia ſicut qdditas artificiati conſiſtit in arte, ſic qdditas naturati conſiſtit in natura. 2. phy. c. 13. & cõ. 3. & 6. meta. cõ. 2. ſed rõ naturę eſt ratio entis includentis reſpectũ, vt patet. Quare dicendũ puto ad hoc argumentum cũ aureo quodã dicto Alexandri aſrodiſei ſummi Peripathetici qui in principio libri prio℞ d. ꝙ ĩ pleriſq; naturalis vtiť mathematica abſtractione, ſicut qñ ſm rõnem concipit & abſtrahit formã a materia: dicit. n. Ariſt. 2. ph t. c. 12. diffiniens nãm q̃ eſt forma quod ẽ ens non ſepabile niſi ſm rõnẽ patet añt ꝙ hoc non eſt ſm rõnẽ & modũ definiendi naturalis, quia vt dicit Cõ. formæ naturales nõ pñt diffiniri ſm ſe ſine materia. in primo de aĩa, cõ. 16. & eſt ſñia Philoſophi in 2. phy. verſus finẽ, vbi habet ꝙ ĩ diffõnibus naturalium re℞ debet poni materia vel expreſſe, vel conſecutiue. immo in 6. primæ philoſophiæ. t. c. 2. Ariſt. ponens diſtinctionem inter ſcĩas ſpeculatiuas. d. naturalem diffinire ꝑ materiã ſenſibilem. Et ideo ſic dico in caſu ꝙ naturalis vtẽs mathematica abſtractione põt in illo priori abſtrahere hunc ignẽ inquantũ ignis eſt, non conſiderando ipſum vt ſua igneitas eſt motus principiũ, ſed in rõne igneitatis, & licet igneitas includat naturalitatẽ, hoc tn̄ non eſt inquantum igneitas, ſed eſt ꝯñs ipſam, quia prius natura ignis eſt ignis q̃ ſit motus principiũ. Et nota bene hoc, quia nullus ante nos in via latino℞ potuit pertingere ad iſtud. Mathematica igitur abſtractione cõſiderari põt nõ naturali, vnde igneitas naturaliter quiddita tiue includit naturã. i. dũ qdditatiue diffiniť. vnde nõ oĩs abſtractio eſt in naturali philoſophia natura lis ſm Alexan. & viros Peripatheti. antiquos.

Quando maior ꝓpoſitio conuertiť vl'r poſſumus arguere ex duabus affirmatiuis in 2. figura. 2. phy. cõ. 23. 4. ph. 33. & 42. & 2. cœli. cõ. 23.

Qñ aliquid agit aliquam actionem ita agit illam, ſicut aptum natũ eſt agere illam. 2. ph. tex. com. 78.

Quando ſunt duæ partes, qua℞ vna eſt in altera & fuerint partes vnius totius, & totũ nominatur a nomine partis, poſſe eſt vt illud totũ diſponatur per illam diſpoſitionem. 4. ph. com. 24 & 25.

Qñ maior ꝓpõ ꝯuertiť ꝯcluſio põt eſſe vl's in figura tertia, quia tunc põt reduci ad figurã primã. Cõ. 4. phy. cõ. 42. ratio eſt, quia figura tertia deſcendit a prima ꝑ cõuerſionẽ minoris, vt patet in 1. priorũ trac. 1. de gñatione ſyllogiſmorũ. vnde quemadmodũ maiore exiſtẽte vl'i affirmatiua in terminis cõuertibilibus põt ſequi ex duabus affirmatiuis concluſio in 2. figura, quia põt reduci

reduci ad figuram primam per cõuerſionẽ maioris in terminis, quia figura ſecunda deſcendera prima per maioris conuerſionem, ita dic in hoc caſu.

Quando quantitatibus proportionalibus additur eadem quantitas, illę quantitates non remanent proportionales. 4. phyſi. cõ. 71.

Quãdoq; ſignificat id quod eſt raro, & quod eſt per accidens. 4. phy. cõ. 112. Ratio aũt huius eſt, quia quę per ſe ſunt, ſunt de omni, & per conſequens ſunt ſemp, & non qñq; fic, & quandoq; non, vt dr̃ in 1. poſteriorum analiticorum.

Quando vna & eadem res fit a duabus, oportet ꝙ fiat per eãdem cãm cõem, eſt ꝓpoſitio equiuoca, quia poteſt duobus modis intelligi. vno modo ꝙ illa res proueniat a duab' in eodem genere cauſæ ſm ſpeciẽ, vt ſcãnum factũ a Platone & a Socrate habentibus eandem artẽ. alio modo ꝙ illa cauſa ſit cõis ſm gen' inquantum cauſa eſt, ſed differunt in ſpecie, illæ cauſalitates, vt calceus factus ab artifice habente illam artem, & a coriario præſtante materiam calcei, puta corium, ſed vnus concurrit vt agẽs, alter quia mãm præſtat. Auer. cõtra. Gal. in 1. de generatione anim. cap. 1. vbi ponitur improbatio antiquorũ de ſemine.

Quanto magis augumentatur quantitas corporis tanto magis augumẽtatur potentia eius, & eſt propoſitio manifeſta per ſe. 3. phy. cõ. 42.

Quantitas non eſt de potentiis actiuis. 4. phy. cõ. 84.

Quantitas curua eſt contraria quantitati rectæ. quinto phyſico. commento 44. quod quomodo ſit intelligendum. Vide primo phyſic. commen 41.

Quãtitates eiuſdem ſpeciei ſunt ſibi inuicem ęquales, videlicet, rectę tãtum aut curuæ tñ, cum iſtæ ſibi ſuperponantur. 7. phy. cõ. 29.

Quantitas ſubiecti ſi diuerſa fuerit diuerſabitur paſſio neceſſario. 7. phy. com. 53.

Quãtitas ęquiuoce dr̃ de ſuperficie, linea, & numero. 1. meta. cõ. 46. Ex quo vr̃ ꝙ quantitati diſcretæ & cõtinuę non ſit aliquid cõmune vniuocũ. vide idẽ in cõmento magno 1. poſte. cõ. 73. & 83. vide in cõtradictionibus nuper ęditis.

Galenus in primo de differentijs morborum inquit, ꝙ quanti aliud diſcretum quod proprie quantum appellatur, aliud vero continuum, quod Græci pelicon appellãt, & nõ dicit ꝙ ſunt ſpecies, vt cõiter trãſlatores tranſtulerunt locũ iſtum.

Quantum aliud per ſe, aliud per accidens. 5. meta. tex. cõm. 18. & eſt in capitulo de quanto.

Quãta per ſe, alia ſunt paſſiones, alia ſunt ſm ſubſtantiam. ibidem.

Quanta per accidens ſunt duob' modis. ibidem.

Quantitatis deſcriptio ponit̃. 5. metaphy. tex. cõ. 18.

Quantitas diſcreta diuiditur in vnitates quæ ſunt naturaliter indiuiſibiles, ſed quantitas cõtra diuidit̃ in vnitates quæ recipiunt diuiſionem 5. meta. cõ. 18.

Quantitatis ſpecies famoſę ſolũ ſunt enumeratæ ab Ariſtotel. in prædicamentis. Cõmentator. 5. metaph. cõmen. 18.

Quantitas non eſt ſubſtantia, ſed magis cui hæc inſunt ſeptimo metaphyſi text. cõmen 8. Ex quo patet error noĩaliũ, & (vt inquit Alexan Contra nominales.

Alexander) fuit commentum ſtoi corum.

Quantitas in eo ꝙ quantitas cognoſcitur vno aut numero. 10. meta. tex.com.2.

Quantitatis habẽtis ſitum & carẽtis ſitu diuerſum eſt iudicium. ex quãtitate.n.carente ſitu, non eſt impoſſibile imaginari proceſſum in infinitum, ſicut in habente ſitũ. ex lib. deſtr.diſputa.prima, in ſolõne.16. dubij. vide in concordantijs nuper ęditis.

Quantitates corporum ſi pmutarẽtur etiam permutarentur actiones corporum ex lib. deſtruct.diſpu.2. in ſolõ. 5.dubij.

Quantitas dicitur de omni eo quod menſuratur ſua parte, vt notificaui in libro prædicamentorũ. Auer. in paraphraſi metaph.tracta. 1. capi.de accidente.

Quantitatis alia eſt per ſe, alia per accidens.ibidem.

Quantitatis p ſe alia per ſe primo, alia ratione alterius, vt magnitudo menſura, & numerus ſunt quantitates per ſe primo, ſed tẽpus, & motus ſunt quantitates per ſe non primo, ſed ratione alterius, quia tempus eſt quantum ratione motus, & motus ratione magnitudinis. ibidẽ vide ẽt pro hoc in 5.meta.com. 18 & tex. & ſic ſedabis contradictionẽ quando Ariſt.d motum & tẽpus eſſe quanta per accidens, vt ly, per accidens, diſtinguitur contra per ſe primo, & non contra per accidens purum.

Qualitates propriæ quæ ſunt in ſubſtantijs ſimplicibus non ſunt ſubſtantiæ, ſed aſſimilantur ſubſtantijs, quia in ſimplicibus ſunt ppinquiores ſubſtantijs, & in alijs compoſitis ſunt remotiores. 5.ph.c.10. pro quo vide ẽt octauo meta. cõ. 5. quomodo aũt in ſimplicibus ſũt proximiores ſubſtantiæ. vide quarto cœli.com.40.

Qualitatum attributarum alteratio ni, aliæ primæ, aliæ, ſecundæ & ſũt quæ fiunt ex primis.7.phyſic.tex. com.11.

Qualitates ſunt primæ humiditas & ſiccitas & his coniuges, circa corpora quidem diuiduę non vñr, ſed circa materiam. The 1.de aĩa cõ. 12. ſuper tex.26. vide qũo ſit intelligẽdum, primo de generatione & corruptione.tex.com.6.

Qualitates in olfatib' manifeſtę ſũt, ſed tñ contraria exiſtentia in eis latent.7.phy.com.14. & 2.de anima com.92.

Qualitates plures tranſmutabiles videntur non recipere neq; magis, neque minus. 8.phy.com.24. vide in concordantijs.

Qualitatũ prima gña ſunt ſine alterationе; vt genus quod eſt animati inquantum animatum, & genus quod dr̃ potentia naturalis, & gen' quod eſt in quantitate in eo quòd quantitas. 1.cœli.com. 21. Vbi aduerte ꝙ primum genus ſeu ſpecies qualitatis. v ſ. habitus & diſpoſitio dr̃ eſſe animati inquantum animatum, quia pro maiori parte qualitates primæ ſpeciei reperiuntur in animatis, vt ſunt virtutes, & vitia, & ſcientiæ. & ita ẽt dicit Cõ. in prædicamentis. quarta vero ſpẽs qualitatis dr̃ eſſe in quantitate in eo ꝙ quantitas, quia illæ qualitates ſunt fundatæ in quãtitate, vt.d. Sĩplici', ẽt & Boetius ſuper prędicamentis.

Nota quarte prima ſpẽs quãtitatis dr̃ eſſe aĩati inquantũ aĩatum.

Qualitas eſt diuiſibilis per accidens 3.cœli.tex.com,7. idem 5.ph. tex. com.

com.18.& 6.phy.cóm.35.

Qualis eſt habitudo materiæ ad materiam, talis eſt formæ ad formam & compoſiti ad compoſitum. Cómentator in paraphraſi quarti de cœlo, ſumma.3.cap.4.

Quale multimodis dicitur. 5. meta. tex.com.19.

Quale quãdo quod interrogatur p ipſum fuerit de ſpẽbus exiſtimat̃ ſignificare ſubſtantiam, & dum interrogatur de indiuiduis ſignificat prædicamentum ꝙ dicitur quale, quod monſtratur in diuidentibus. 7.meta.tex com.14.

Qualitates fundatæ in quãtitate sũt differentię ſubſtantiales quãtitatũ ſunt, n. de ſuis ſubſtantijs, ſicut formæ ſubſtantiales de ſubſtantijs. 5. meta.com.19.

Qualitates per quas differunt corpora in ſuis ſubſtantijs, & quãtitates non pertinent motui. Com.5.meta.com.19. vide in 7.ph. tex.com. 18.19.& 20.ad quas qualitates eſt per ſe motus & in quibus non eſt. vide etiam quinto ph.tex.com. 10 & 4.phy.84.

Qualitatum quædam pertinẽt motui, & quædam non 5. metaphy.cõmen.19.

Qualitates ſecũdæ ſpeciei conſequũtur qualitates ſubſtãtiales, & inquãtum ſunt potentiæ numerauit eas Ariſt. inter potentias, & inquantũ ſunt præparationes. 5.meta. c. 19.

Qualitates paſſiuę habent plus pati quàm agere, & qualitates actiuæ habent plus agere quàm pati. 3.colli.cap.31.

Qualitas generatur duobus modis, quoniam quandoque generatur a ſibi ſimili, & quandoque ſequitur formam mixtionis primarum qualitatum. Com.7.met.c.31. vbi nota ꝙ ſumpſit mixtionẽ pro cõplexione, quia mixtio proprie nõ eſt qualitatũ, ſed corporum, vt patet ĩ 1.de gene. & corrupt.tex.com 83. non .n.omne omni miſcibile, ſed oportet ſeparabile exiſtere vtrumq; mixtorũ paſſionum aũt nulla ſeparabilis, pp hoc Peripathetici ꝓprie loquentes dicũt mixtionẽ eſſe corporum, cõplexionẽ vero qualitatũ nam de ratione miſcibilis eſt ꝙ ſeparari poſſit, & hoc nulli competit accidenti. Mixtio in corpord.

Qualitatis prioritas eſt prioritas formæ 7.me.cõ.35.

Qualitas qñq; ponit̃ diffõne ad circũloquendũ dr̃iam ſub̃alem. 7.meta. cõ.41.& 5.ph.com.10.& 8.me. cõ.5.contra Alexan.& 8.ph.cõ.32 & 4.cœli.6.& 26.commen.

Qualitates primæ nunquid ſint formæ ſub̃ales in elementis, requirat̃ in 8.primæ philoſophiæ. cõtra Ale.in cõ.5.&in 5.ph.com.10.

Qualitas in ſe in reſpectu alteri9 nõ eſt ſubſtantia.8.me.c. 5. intelligit̃ his q̃ vniuoce dñr, nam fallit in his q̃ dñr æquiuoce: ſcĩa.n.in nobis eſt qualitas, vt patet in 7.ph.tex.c. 20. & in prædicamentis in cap.de qualitate, & tñ ĩn deo eſt ſub̃a, nã ſcientia æquiuoce dicit̃ de ſcientia Dei & de ſciẽtia noſtra.12.me. t.c. 51: quia ſcientia Dei eſt cã rerũ, & ſciẽtia noſtra cauſatur a rebus.

Qualitates q̃ pñt eſſe & non eſſe in corporibus cœleſtibus, ſunt aliæ ab illis qualitatibus, quibus attribuit̃ alteratio, & illuminatio lunæ, & obſcuritas, & ſimilia. 9. me. commen. 17.& 1.cœli.commen.21.& 2.capite de ſubſtantia orbis.

Qualitates primæ ſunt initia elemẽtorum,

torum,& ſunt cauſę mortis & vitæ
iuuentutis,& ſenectutis, ſomni, &
vigiliæ, & omnis tranſmutationis
paſſiue.ex.2.de partibus aĩaliũ.ca.
2. idem in ſecundo de generatione
& corru.tex.com.7.

Qualitates primæ dicuntur abſolutæ &|in reſpectu.2.de partibus ani
malium.cap.2.

Qnalitates primæ abſolutæ ſimplicibus attribuuntur. ibidem.Com-
men.in cap.de carne.

Qualitates primæ in reſpectu duplr
dicuntur.ibid.

Quamuis ſit magis famoſum ire in
nãlibus a poſterioribus ad priora,
tamen aliqñ itur a præcedentibus
ad poſteriora,primo de ani. com.
11.conſimile 6.phyſic. com. 12. &
15. & 8.phy.cõ. 53. vbi patet ma-
nifeſte dari regreſſum.

Quatuor primis qualitatibus attri-
buitur omnis tranſmutatio ſubſtã
tialis,& non quantitati neq; quali-
tati,puta grauitati,aut leuitati, aut
albedini,vel nigredini, vt declara-
tum eſt in lib.de generatio. & cor-
rup.Commen.in com.libri de cau
ſa longitudinis & breuita. vitæ.vi-
de in 2.de gene.& corrup. tex. cõ.
7.& infra.

Quartus metaphyſicę diuiditur in
duas partes.in prima determinant
res logicæ, quæ approprianrur illi
ſciæ,vt determinare quod eſt ſubm
& quæ ſunt accidentia & cãæ eius.
In ſecunda diſputatur contra So-
phiſtas negantes principia prima,
& ipſum ſcire deſtruentes, quia ad
dominum iſtius artis pertinet de-
ſtruere contra iſtos, vide pro pri-
mo mẽbro qũo logica eſt duplex.
2.metaph.com.15.& primo phy.
com.35.& 2.phy.com.16. Quan-
tum autem ad ſm animãduerte de
mente Ariſto.& Commenta. ꝙ ad
diuinum ſpectat diſputare contra
negantes ſcire eſſe.hoc elicitur etiã
ex 3.cœli.commen.4.contra lati-
nos expoſitores volentes Ariſto.in
principio lib. poſteriorum diſpu-
tare cõtra negãtes ſcire eſſe, aut ſci
re fieri de nouo.

Quęſtio facta ꝑ quare quatuor mo-
dis eſſe poteſt.2. phyſic. tex. com-
men. 68.

Quęſtio de mundo vtrum ſit vnus
vel plures eſt nobilior & difficilior
quæſtione vtrum ſit finitus aut in
finitus.1.cœli.c.76.

Quęrere de rebus arduis poteſt con
tingere ꝓpter quatuor cauſas, aut
propter iuerecũdiam; aut propter
errorem contingentem opinando
ꝙ omnia ſint comprehenſibilia &
nota certe,aut ꝑꝑ ignorantiam dif
ficultatum,aut propter ſciendi de-
ſiderium, & iſte modus eſt lauda-
bilis.2.cęli. comment. 34. vide in
concordantijs.

Quæſtionum proportio ad animã
eſt ſimilis proportioni ligamenti
ad membra 3.metaphy.commen-
to primo.

Quęſtiones vniuſcuiuſq; ſcientiæ
primo ſunt inſpiciẽdæ in vnaqua-
que ſcientia, tertio,metaphyſi.tex.
com.primi.

Quæſtio de principijs ĩ naturali phi
loſophia differt a qõne de prĩcipiis
in ſcientia diuina,quia illa in ſciẽ-
tia naturali perducit ad ſciendum
primam materiam & primũ mo-
torem & formas naturales, ſed q̃-
ſtio in ſcientia diuina inducit ad
ſciendum primam formam oĩum
entium & vltimum finẽ.7. metap.
c.5.idem ibidẽ.c. 9.& 3. metaph.
com.

com. 3. & in ꝓlogo primi phy.

Quærere quare ipſum eſt ipſum, nihil eſt quærere. 7. metaph. tex. cō. 59. Inde colligitur ꝙ in qualibet quęſtione eſt aliquid cōceſſum, & aliquid dubium quod quæritur.

Quæſtio, quandoq; quęrit cauſam in fieri, & quādoq; cauſam in eſſe 7. meta. tex. com. 59.

Quęſtio non fit in re ſimplici non composita. ibid. Com. & in t. c. 60.

Quærere in re ſimplici vt quia hō eſt hō, eſt nugatio. 7. meta. com. 59 idem 4. metaph. com. 3. vbi hr̄ ꝙ prædicatio eiuſdem de ſeipſo eſt nugatoria. vide in theorematibus in iſto theoremate, ſubſtantia prima de nullo prædicatur.

Quæſtio non eſt in ſimplicibus, ſed in compoſitis. 7. primæ philoſophię tex. c. 60. vbi dicit Com. ꝙ in ſimplicibus non eſt qō neq; ꝑ quare, neq; per quid, ſed in talibus eſt alter modus qōnis.

Quęſtione qualibet propoſita valde bonum eſt audire rationes vtriuſque partis, præcipue ſi partes sūt prudentes & famoſæ. ex lib. deſtructio. diſpu. 2. in ſolōne. 2. dubij.

Quæſtio ſi eſt quęrit de eſſe vero, ex lib. deſtruc diſputatione 8. in ſolutione primi dubij.

Quærere quare quædam approprientur in eodem genere quibuſdam entibus eſt ſumma fatuitas. vnde non eſt petendum quare terra ſit terra, aut ignis ſit ignis. ex diſputatione. 13. in ſolutione tertij dubij.

Qōnis translatio ad alias qōnes eſt opus Sophyſticum ex diſpu. 14. in ſolutione vlti. dubij.

Quieſcens quieſcit ꝑꝑ ſiītudinē cōtinentis, & mouet̄ ꝑꝑ priuationem ſimilitudinis inter ipſum & continens, & hoc eſt qn̄ mouet̄ in continente, vt ſunt corpora ſimplicia q̄ mouentur motu recto. Cō. 4. phyſi. com. 43.

Quies quælibet in tēpore eſt. 4. ph. tex. com. 118.

Quieſcit non oē immobile, ſed qđ aptum natū moueri priuatur motu. ibidem ex 5. phy tex. com. 20. & 6. phy. tex. cō. 30. & tex. cō. 67.

Quies vere & tranſumptiue ſummi poteſt. 4. ph. com. 118.

Quies non cōtrariat̄ verè motui, ſed priuatiue. 5. ph com. 62.

Quies & motus pn̄t cōiūgi in diuerſis partib⁹ eiuſdē moti, ſed duo motus ꝯtrarij nequaquā. 5. ph. cō. 62.

Quies coniuncta motui in diuerſis partibus eſt in potentia non actu. ibidem.

Quieſcēs nō dr̄ niſi qn̄ ſm ſuā nām, & locū, & tp̄s fuerit innatū moueri & nō mouet̄. 6. ph. c. & t. 30. idem infra. 67. 72. & 75. cō. idē 4. ph. cō. 118. & 5. phy. tex. com. 20.

Quietē tūc intelligit aīa qn̄ intellexerit idē corpus in eodē ſtatu ſaltē in duobus inſtantibus. Cō. 6. ph. c. 73. & 4. phyſi. 100. & 106. conſimile de tempore.

Quies aīalis perfectiſſima q̄ fit poſt motū eſt quies in ſomno & expergefactio ab eo eſt ꝑfectiſſimus mot⁹ qui fit poſt quietem ꝑfectam. 8. phy. com. 20.

Quies polorū eſt geometrice nō vere. 2. cœli. com. 14. & ibi vide qūo & qualiter, &c.

Quieſcens accidētalr̄ non eſt niſi ꝑꝑ quieſcens eſſentialiter. 2. cœli. cō. 14. & 1. cœli. com. 14.

Quies aūt & grauitas dn̄r ꝑ priuatione leuitatis & motus. 2. cęli. t. c. 18.

Quies

Quies alia naturalis, alia violenta. 2. cœli. tex. com. 84.

Quies eſt finis motus & eſt neceſſarium vt cauſa eius quod eſt ante finem, & finis ſit eadem. 2. cœli. contra Themiſtium commen. 92. Additq; Commētaror ꝙ hoc erit duobus modis diuerſis, quia cum motus ſit contrarius quieti eidem agēti duo contraria eodem modo attribui impoſſibile eſt. conſimilem propoſitionem inuenies in 7. metaphy. com. 31. contra Auicen.

Quies aut eſt naturalis aut violenta 3. cœli. tex. com. 19.

Quies comprehenditur ex priuatione motus 2. de ani. tex. com. 133.

Quies eſt priuatio & priuatio nō ē potentia. vlti. cap. de ſuƀa orb.

Quies eſt in cœlo non per virtutem ſed per priuationem virtutis. vꝫ in ſtellis. & ſimiliter quies in terra eſt infinita ꝑ priuationē virtutis. ibi.

Quies attribuit̄ vni, quia oē indiuiſibile eſt immobile, & omne mobile eſt corpus, & omne diuiſibile habet multitudinem. 4. met. com. 6. idem 6. phy. tex. com. 32.

Quietē negans, aſſertio, nimiū moleſta eſt naturali diſciplinæ quàm ea q̄ ſtollit motū. 8. ph. t. com. 22. & Themiſtius ibi clare.

Quieſcere dicitur aliquid qn̄ ſiſr ſe habet nunc vt prius tanquàm non vno tunc quodā iudicantes. 6. ph. tex. com. 73.

Quieſcentia ſp ſicut terra non ſunt in motu, quia tēpus non excedit illa. 4. phy. 118.

De litera. R.

Radix omnis plantę calidior eſt ſuis foliis. 5. colliget. ca. 42. d̄ plātagine. Nota tñ ꝙ hoc eſt verū vt in pluribus, tñ qn̄q; fallit, vt patet de titimalo, vt Auerr. ibi. dū de titimalo loquitur, vbi dicit ꝙ lac titimali eſt in fine caloris, & poſt illud ſemen, poſt quod folia, & poſtremo radix, propoſitiones enim medicorum verificantur vt frequentius.

Radix non eſt neceſſarium, vt ſit q̄d groſſius, neq; ꝯuertitur, vt q̄d eſt groſſius ſit radix. contra Galen. de principatu mēbroꝝ. Cō. in 3. de ꝑtibus aīaliū. cap. de corde. vbi vide rationem ſenſatam de grano ordei de qua gloriatur. &c.

Rami palmę dactilorū ꝑſtant feminę calorē quo ꝑficit̄ concoctio dactilorū, mas quoq; ficus eſt hmōi generis. Auer. ſup. 1. de gener. animalium prope fi.

Ramus debet eſſe de ſubſtantia radicis, qn̄ ramus & radix ſunt eiuſdem ſpeciei. Commenta. in tertio libro de partibus animalium, in cap. de corde.

Rana ex piſcibus foras ſola ouum ꝑfectum parit. 3. de genera. animaliū, cap. 3. & 4.

Ranæ generantur ex putrefactione a quę. 12. meta. com. 18. in principio digreſſionis.

Raro euenientia parum admodū cōſideranda eſſe puto. Ariſto. in 3. de natura aīalium. cap. 15. conſimile hr̄ in 2. phyſi. auſcultationis. tex. com. 56.

Raritas & denſitas ſunt cauſa in hoc quód idem corpus quandoque minoratur, & quandoque fit maius. quarto, phyſic. commento. 79.

Raritas & denſitas ſunt contraria in quantitate, quarto, phyſi. cōmen. 84.

Rari-

Raritas,& denſitas omniũ paſſionũ principiũ eſt,& graue, nanq; & leue,& molle, & durũ, & calidum, & frigidum denſitates vñr, & raritates eſſe quædam. 8. phy. tex. cõ. 55. vide in concordantiis.

Raritas & denſitas quæ ſunt in corporibus cœleſtibus æquiuoce dicũtur cum illis, quæ inueniuntur in elementis 2. cœli. com. 42. idem in 2. cap. de ſubſtan. orbis.

Rarum & denſum ſunt de ſitu. primo meta. com. 15.

Rarũ & denſum ſm Ariſtot. ſunt in ꝓdicamento qualitatis,& nõ quantitatis,licet antiqui oppoſitũ ſenſerint. & ideo diffinitio illa, rarũ eſt cuius nõ ſunt partes cõpactæ: denſum vero cui⁹ partes ſunt cõpactæ, ſunt ex mente antiquorũ. tales deſcriptiones Auer. ſententia in para phraſi tertii de cælo, ſumma. 3. par te. 2. in contradictione. 2. vide etiã 7. phyſi. com. 15. vbi expreſſe dicit, ꝙ raritas & denſitas ſunt rerũ qualitates inſequentes calidum & frigidum, conſimile. 4. phyſic. commen. 84. & 85.

Raritatem, & denſitatẽ ponere ſub ſubſtantia impoſſibile eſt, & cum hoc ponere grauitatem,& leuitatẽ ſub accidente 4. cæli. com. 20.

Rarum graue eſſe põt, vitrum. n. rarum eſt,& graue, ſicut aliquod denſum põt eſſe leue, vt nubes. 2. de generatione & corruptio. cõ. 15. idẽ 3. cæli. com. 10. vide etiam de hoc Themiſt. 4. phy. ſuper. 85.

Raritas & denſitas non ſunt qualitates actiuæ conſequẽtes calorem, & frigus. 2. de generatione. com. 15.

Raritas & dẽſitas ſunt cauſa diaphaneitatis, & non diaphaneitatis, & dicuntur ſecundum prius & poſterius in vtroque corpore. 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Rationes quæ nõ ex propriis ducuntur principijs inanes ſunt, & rerũ eſſe videntur cũ longe aberrent. ex 2. de generatione animalium, cap. 6. idem. 1. de anima. tex. com. 11.

Rationi fides adhibenda eſt ſi quæ demonſtrant̄ conueniunt cũ his ꝗ ſenſu percipiuntur rebus. Ariſt. 3. de generatione aĩal ca. 10. in fine. idem Cõm. 8. phy. com. 22. & 1. cæli. com. 22. & 3. de anima. com. 7.

Ratio aut eſt eorũ quæ ſemper ſunt, aut eorum quæ ſunt frequenter. 2. phyſic. tex. com. 55.

Rationes probantes naturam agere propter aliquid non ſunt naturales, quia naturam agere propter aliquid eſt manifeſtum per ſe. 2. phy. com. 80. Ex quo patet nullum artificẽ ſpecialem poſſe probare ꝗ in ſcientia ſunt per ſe nota.

Rationem quærere eorum quæ dignius habemus, quàm ſi rõnis indigeremus, eſt hominis male iudicantis quid eſt melius, & peius, & credibile,& non credibile,& principium,& non principium. 8. phyſi. tex. com. 26. & cõſimile vide in. 2. phyſi. tex. com. 6.

Rationem quærere eorum quæ ſenſu patent, infirmitas quædã eſt intellectus. 8. phyſi. tex. com. 22. vbi Themiſtius inquit, perridiculum eſt, vbi ſenſus fidem facit rationem quærere, quædam adeo imbecillitas retuſioq; animi eſt, non ſtatim perſpicere quid deſiderent, & quid non deſiderent rationem: habentur enim nõnulla quæ certiora illuſtrioraq; ſunt, quàm rationem vllam expoſtulent.

Ratio falſa nullius eſt ſimpliciter ra

naturam,non dicitur motus,neq; eſſentialiter,neq; accidentaliter.2. cœli.com.14.

Puncta,lineæ,& ſuperficies nō ſunt in loco,neq; per ſe,neq; per accidēs 1.de genera.& corrup.com.29. vide in concordan.

Punctus eſt vnitas poſitionem habens.1.de anima.tex.com.68. idē 5.metaph.t 2.

Punctus,vnitas,& inſtans non ſunt diuiſibilia nec actu,nec potentia, nec eſſentialiter, nec accidentaliter.3.de ani.com.25.

Punctus non diuiditur omnino,& habet ſitum.5.meta.t.c.12.

Punctus & vnitas differunt.5.meta. tex.com.t 2. vide etiam.4.phy.tex. commen.106.

Pulchritudo & fortitudo,& aliæ formæ corporales ſimiles his ſunt diſpoſitiones laudabiles in animalibus,quæ non intelliguntur niſi in reſpectu nobiliſſimæ diſpoſitionis .ſ. in reſpectu animalis nobiliſſimę diſpoſitionis.7.phy.tex.com.t 7. Ex quo patet contra ſophyſtas, ꝙ intenſio formarum attenditur penes appropinquationē ad ſummum.vide in Theorematibus diffuſe de hoc.

Pulchritudo magis attribuitur compoſitioni,ſicut virtus,& fortitudo magis attribuitur complexioni.4. Collig.ca.2.

Pulchritudo in aliquo animali eſt diſpoſitio in forma creaturæ,conſiderata ſm diſpoſitionem quam habet in creatione conſiderata in forma creaturæ, reſpectu nobiliſſimi animaliū in illa ſpecie,& vř eſt ꝓportio inter extrema membra, & media.7.phy.cō.t 7.

Pulchritudo dicitur reſpectu turpitudinis.ibid.

Pythagoras & Leucippus perfectionem non dixerunt eſſe in principiis.t 2.meta.te.cō.40.

Pythagoras poſuit ſolum mathematica eſſe abſtractas ſubſtantias, & non poſuit formas,ideſt ydeas.Cōmen.12.meta.com.5.in calce commen.authoritate Alexan.

Prothagoras hominem eſſe menſuram rerum omnium,nihil aliud dicens quā ꝙ vř vnicuiq; hoc & eē firmiter.11. primæ philoſophiæ. ca 4.idem.10.met.tex.cō.5.

Prothagoras aſſeruit hominem eē metrum omnium rerum.10. meta.tex.com.5.

Pythagorici prius,& Plato poſteri' dixerunt vnū eſſe ſubām q̄dā per ſe exiſtentem.10. metaphyſi.text. commen.6.

Pythagorici exiſtimant, ꝙ numeri ſunt principia entium,ſed non opinantur omnes ꝙ ſint principia ſm formas,ſed ſm ꝙ ſunt elementa entium.7.meta.com.2.tex.38.

Pythagorici diuidebant principia rerum in duas partes contrarias.3. phyſi.com.13.

Pythagorici poſuerunt motum nō eſſe ens.& videntur accidens quodam motus, potius quàm rei naturam ſignificaſſe.Them.3.ph.13.

Pythagoras poſuit infinitum ex natura paris,& finitum ex natura imparis,& ſm aliquos per parem intelligebat materiam, & per imparem formam.3.phyſico.tex.commento.26.

Pythagorici affirmauerunt vacuū. 4 phy.tex.com.56.

Pythagorici aiunt totum & omnia tribus determinata eſſe.1. cę.t.c.2.

Pythagorici duo hæc ſola principia dicebant

dicebant dextrum, & ſiniſtrum. 2. cœli. tex. commen. 11.

Pythagoras opinatus fuit in medio ignem eſſe, aſſeruit, & terra circa medium circulariter moueri 2. cœli. tex. com. 72.

Pythagorici vocati mathematica principia omnium eſſe aſſeruerũt 1. meta. ca. 20.

Pythagorici poſuerunt duo principia finitum & infinitum, & talia ſunt ſm materiam & formam, non ſm materiã & agens, vt erant apud antiquos naturales. 1. metaph. tex. commen. 3.

Pythagorici poſuerunt numerum eſſe ſubiectum omnium entiũm. ibid. vide etiã. 3. phy. t. c. 25. &. 26.

Pythagorici poſuerunt cauſas rerũ naturalium res non conuenientes & non eſſentiales rebus naturalibus. 1. meta. te. cõ. 19.

Prothagoras redarguit geometras aſſerentes circulum tangere regulam in puncto.

Pythagoras tranſmigrationem animarum fabuloſè tradidit ad ciuilem aliquem vſum. 1. de anim. tex. com. 53. & Them. & Cõm. ibid.

Pytuita eſt primi alimenti excrementum, & ſiquid aliud huiuſmodi eſt 1. de generatione animalium. cap. 18. vbi patet flegma & duas coleras ſecundum Ariſtot. non eſſe humores, ſed ſuperfluitates ſanguinis; quod eſt verus humor, & verum imentum. contra medicos.

De litera Q.

QVi poteſt ſaluare apparẽtia ex principiis finitis, melius facit quã qui ex infinitis. 1. ph. t. c. 50. & 56. vbi aduerte ꝙ pipathetici paucitatem entium vbi fieri põt ſemp præpulerũt multitudini, & hoc eſt maximum fundamentum in doctrina eorũ, vide cauſam ab Auer. in com. allegatis.

Quicquid recipit aliquid non recipit illud ſm ꝙ eſt in actu, ſed ſm ꝙ eſt in potentia. 1. ph. com. 69. &. 2. de ani. com. 67. & 104. 1. ca. de ſubſtan. orb. 3. cœli. cõ. 67. &. 5. de anima. com. 4.

Qui dicit aliquid generari ex nõ ente dicit, ꝙ vel. tranſmutatio eſt in priuatione, aut ꝙ eſt tranſmutatũ ſine tranſmutatione. 1. phy. com. 71. conſimile. 8. phyſi. cõ. 4. & 25.

Quod non attribuitur corruptioni niſi propter rem corruptibilẽ exiſtentem in eo, dicitur corruptibile per accidens. 1. phy. t. cõ. 82.

Quæ inueniuntur in rebus naturalibus ex neceſſitate, & non ſunt pp aliqd ſunt ex mã, vt mors: & q̃ inueniunť pp aliqd ſunt ex forma 2. ph. c. 88. idem. 3. de ani. cõ. 60.

Quod ꝑdicať in quid & conuertiť eſt diffõ. 3. ph. cõ. 1. & 6. topico.

Quod moueť circa aliqđ quieſcens tm̃, & nõ moueť in cõtinẽte, vt cœlũ eſt illud, cuius motus non eſt p accidens extrinſecũ a natura. Cõmen. 4. phy. com. 43.

Quibuſdam cœleſtibus corporibus quod continetur ab aliis, accidit ſibi ibidem.

Quod eſt in aliquo exiſtente in diſpoſitionibus diuerſis eſt vnum ſecundum ſubiectum, & duo ſm rõnem. 4 ph. cõm. 104.

Qui aufert diuiſibilitatem a tempore & a magnitudine, aufert velocitatem & tarditatem. 5. phy. cõ. 61.

Quicquid menſuratur a ſua parte finitum eſt. 6. ph. 61.

Qui quærit rationes vt deſtruat illud quod apparet ſenſui eſt debilis diſcretionis. 8. ph. tex. com. 22.

Qui negat ſubiectum alicuius artis artifex illius artis non habet viam neq; ſermonem cum eo, cũ nõ habeat principia ꝑ quæ loquatur cũ eo; quia negat principia ex quibus fundantur contradictiones negationis ſubiecti. 8 ph. com. 22

Quod eſt per accidens non eſt neceſſarium neq; ſemp, & tale põt non eſſe. 8 ph. tex. com. 36.

Quæcunq; præter naturam ſunt citiſſime corrũpuntur 1. cœli. text. com. 15.

Quod innatum eſt inueniri in tpe non põt eſſe ſine tpe, & quod non eſt innatum inueniri in tpe nõ inuenitur in tpe, & non habet prius, & poſterius niſi in eſſe, ſicut eſt de lineis cum figuris, & magis hoc eſt in rebus abſtractis. 1. cœli: cõ. 106. vbi patet in rebus æternis eſſe prioritatem ſm naturam. vide in 2. ca. de ſubſtantia orbis.

Quod eſſe poteſt & non eſſe determinatum eſt eſſe plurimũ, & eius quod eſt eſſe & eius quod non. 1. cœli. tex. com. 118. & habet locũ in omnibus prædictis, vt ibi dicitur.

Quicquid eſſentialr cõpetit vni indiuiduo eiuſdẽ ſpẽi cõpetit oĩbus. 2. cœli. t. c. 59. ibi. n. Ariſt. arguit ꝙ ſi luna eſt ſphericæ figuræ omnia aſtra ſunt ſpherica.

Quod impoſſibile eſt vt ſit impaſſibile eſt vt incipiat eſſe. 4. cœli. tex. com. 33. idem 6. phyſic. tex. commen. 92.

Quod dr̃ de aliquo diuiſim non ſequitur vt ſemper dicatur de eo cõiunctim. 2. de gene. & cor. t. c. 9.

Quæcunq; eandem materiã nõ habent faciunt impoſſibilia entia vt medicantia. 1. de gene. & corrupt. tex. com. 53. & 87.

Quæcunq; non in materia hñt formam hæc impaſſibilia ſunt actiuorum: q̃cũq; aũt in mã, paſſiua. 1. de generat. & corruptio. tex. commen. 53.

Quorum incorruptibilis eſt ſubſtãtia mota eadẽ numero redire poſſunt, quorũ aũt corruptibilis ſolũ ſpecie nõ numero ex fine. 2. de gene. & corrup.

Quod inuenitur in aliquo accñtalr oportet vt inueniatur in alio eẽntialr. 2. de ani. c. 133. idẽ. 4. ph. cõ. 43. & 1. cœli. com. 14.

Quidditas non dr̃ vniuoce neq; equiuoce de abſtractis & de generabilibus. 3. de ani. com. 36.

Quæ verè poſſunt facere eorũ opus, verè ſunt vnumquodq;, puta oculus ſi videt: qui autem non poteſt videre, æquiuocè, puta mortuus aut lapideus. 4. metheo. t. c. 54.

Qui dubitat & admirat ignorare vr̃ ex prohe. meta.

Quod inuenitur accidẽtaliter raro inuenitur. 1. meta. com. 8. idem 2. phy. com. 48.

Quæ præcognoſcimus impoſſibile eſt vt addiſcamus. 1. metaph. tex. com. 47.

Quod ante eſt cõmunius eſt eo qđ poſterius eſt. 2. metaph. tex. commen. 10.

Quidditas in ſubſtantijs eſt ſimpliciter, ſed in accidentib' eſt ſm quid, 7. meta. tex. com. 15.

Quidditates rerum non ſunt exiſtẽtes niſi per eſſe rerum habentium quidditates. 7. meta. t. c. 20. Sic intelligas dcm̃ Philoſophi I ꝑdicamẽtis, vbi aſſerit dſtructis primis ſub-

ſtantijs impoſſibile eſt aliquid alio rum remanere. Nam licet rei quidditas præcedat quo ad intellectum ipſum ſingulare quo ad exiſtentiã tñ ſequitur. hoc bene notauit Cõ. 12. diuinorum c. 27. authoritate Alex. ſic n. melius dr̃ quàm vt Boetio viſum eſt, qui in prædicamentis iſtã ꝓpõnis difficultatẽ qũo in diuiduæ ſubſtantiæ primæ ſubſtãtiæ eſſe pũt, qũquidem illud eſt natura prius quo ſublato reliqua auferuntur, poſterioribus vero ſublatis priora non auferuntur, ſoluit dicens, nõn oẽm naturã in vno ſaluari indiuiduo, ſed in oĩbus ſingulis. Sed hoc non obſtat, quia tunc iſta rõne non poſſet prima & ſecunda ſubſtantia in rebus æternis reperiri in quibus tota natura in vno ſaluatur ſuppoſito. vt patet 1. cœli & mundi, in com. 4. & 98. vbi ſcribit Com. ꝙ multitudo indiuiduorũ contingit pp diminutionẽ, & ideo natura non fuit contenta eſſe vni⁹ tñ, & ita ẽt ſcribit 2. de ani. tex. cõ. 34. & in 2. de gene. & corrupt. tex. com. 59. cõſequens aũt falſum eſt, & contra Philoſophum in 1. cęli. t. com. 92. vbi dr̃ ꝙ alterũ eſt hoc cęlum & cœlum ſimpl'r. 2. aũt Boetij ſol'o magis vr̃ apparens, inquit enim ꝙ quia in prædicamentis agitur de ſignificatione vocabulorũ, & quia q̃ ſenſibus ꝓxima ſunt, ea ẽt ꝓxime vocabulis nũcupanda iudicamus, qui enim primus hominem dixit non illum qui ex ſingulis hominibus conficitur concipit animo, ſed quendam ſingularem atq; indiuiduum cui hominis nomẽ imponeret, & ideo ſublatis ſingulis hominibus homo non remanet. Sed nec iſta ſecunda eius ſolutio ſatisfacere videtur, tũ quia trahit ſecum arduam qõnem deprimo cognito. Null⁹ enim imponit nomen rei quam ignorat, vt dicit ſeptimæ primæ philoſophiæ, tex. com. 54. & in quarto ẽt in tex. cõ. 10. ſi igitur primum cognitum ab intellectu eſſet ſingulare tunc ſine dubio reſponſio illa vera eſſet, ſed illud eſt dubium & forte falſum in via Peripatheticorum apud quos fuit maxima altercatio an ab intellectu cognoſci poſſit, & qs ſit modus quo cognoſcitur nedũ vt eſſet primum cognitum, ſicut declarat Commen. 3. de ani. com. 36. authoritate Auẽpacis, vbi dicit ꝙ quidditas intellecti non eſt quidditas ſingularis, neq; ſpiritualis, neq; corporalis cum ſit declaratum ꝙ indiuiduum non eſt intellectũ. Amplius ſi primus impoſitor impoſuit hoc nomen hõ alicui homini ſingulari inquantum ſingulare illud, & non ſub rõne aliqua cõi, tunc ineuitabiliter ſequitur quòd illud nomen non eſſet nomen appellatiuũ. ſed nomen proprium. Et confirmatur authoritate Auerro. 2. de anima, commen. 65. vbi format in ſimili conſimilem conſequentiam, dicit enim quòd ſi ſenſus pateretur ab aliquo indiuiduo ſecundũ quòd eſt illud indiduum, tunc nõ pateretur ab alio indiuiduo, & bene dixit. nam vt ſcribit Ariſtote. in calce ſecundi poſterio. analiticorum licet id quod ſentitur ſit ſingulare ſenſus, tamen eſt vniuerſalis. Concludamus igitur cum Alexandro & Auerroe. in loco præallegato quòd licet ſingularia in eſſe præcedant vniuerſalia, tamen vniuerſalia in intellectu præcedunt ſingularia,

latis,vt habetur in com. 27. duo-
decimi primæ pbiloſophiæ. & idē
Commen.7.meta.com.20.dicit ꝙ
quidditates rerum non ſunt exiſtē
tes niſi per eſſe rerum habentium
quidditates.i.non exiſtunt niſi ad
exiſtentiam ſingularium, & ſic v-
niuerſalia ſunt poſteriorum:actus
enim & generationes, & motus
omnes ſingulariū primo ſunt. ex
prohemio primæ philoſophiæ vi-
de etiam pulchre Alexandrum in
1.lib naturalium quæſtionum.q.
11.vbi quærit,quō ſit intelligen-
dum dictum philoſophi.1.de aīa.
tex.com.8.animal vniuerſale, aut
nihil eſt,aut poſterius eſt.

Quæcunq; a caſu quorum materia
poteſt a ſeipſa moueri hoc motu
quo ſperma mouet eadē fieri poſ-
ſunt, quoruncunq; vero nō ea im
poſſibilia ſunt aliter fieri quàm ex
ſeipſis.7.meta.t.cō.31.

Quidditates naturalium non poſ-
ſunt intelligi ſine ſenſu & motu; ſi
cut quidditates mathematicorum.
7.meta.tex.com.39.&.37.vbi in-
telligas ꝙ non poſſunt diffiniri ſi-
cut gloſaui ex mente Them.hic,&
6.primæ philoſophiæ.tex.com.2.
&.1.de ani.tex.com.16. in contra
dictionibus nuper æditis.

Quidditates naturales differunt a
quidditatibus mathematicorum.
ibidem tex.com.39. quia poſſunt
intelligi ſine materia ſenſibili.

Quidditas rei deſcriptione logica,
deſcribitr ſic,ꝙ eſt illa quā ſignifi-
cat diffinitio,& ēt alia deſcriptione
logica,& ē,q̄ datr in rńſione ad quę
ſtionem factam per quid,aut qua-
re.7.meta.com.59.

Quidditas & eſſentia ſunt idem in
non habentibus materiam, neque
intellectualem,neque ſenſibilem.
8.Meta.tex.cō.vlti.idem.3. de ani
ma.tex.com.59.

Quod impoſſibile eſt factum eſſe,
impoſſibile eſt aut,eſſe aut futurū
eſſe.9.meta.te cō.6.

Quoruncunq; aliquid alterum eſt,
quod fit pręter vſum horum act⁹
in facto eſt,vt ędificatio in ædifica
to,& vniuerſaliter motus in mobi
li,quoruncunq; vero non eſt ali-
quod aliud opus præter actionem,
in ipſis exiſtit actio,vt viſio in vi-
dente,& ſpeculatio in ſpeculante.
9.Meta.tex. com. 16. Inde elicitur
actionem eſſe duplicem immanen
tem.v3 & tranſeuntem.

Quæcunq; ſunt præter primam ma
teriam, & vltimam formam, ſunt
materiæ compoſitæ & formæ cō-
poſitæ.1.phy.cō.1.licet varijs mo-
dis interpretetr illa authoritas. Mi-
hi tamen occurrit vnus modus ex
ponendi multum ſubtilis, vt per
materiam primam intelligamus
primam in compoſitione,& per vl
timam formam etiam vltimam in
com pōne & non vltimā in reſol'o
ne,ut expoſuit Burle⁹, licet expō il
la bona ſit.& tunc dico ꝙ in cōpo
ſitis ex plurib⁹ cauſis intrinſecis ꝓ
pinquis & remotis ſola prima ma ē
mā ſimplex.quæ.v3.h3.rōnē ma-
teriæ & non formæ, & ſola ultima
forma q̄ eſt in cōpōne, & eſt cauſa
propinqua compoſiti habet ratio-
nem formæ ſubſtantialis dantis eſ
ſe,quia vnum compoſitum ſubſtā
niale habere niſi vnam formā ſub-
ſtantialem eſt impoſſibile.1 ca.de
ſubſtantia orbis,quia vnius rei eſt
vnum eſſe, formæ autem mediæ
dicitur materiæ compoſitæ & for.
mę compoſitæ,qa reſpectu ꝓcedē-
tium

rium comparantur vt formę, reſpe ctu poſtremæ vt materię. & ideo licet in mixto ſint formę elementariæ vltra formam mixtionis, q̃ eſt forma ſupaddita ipſis, tñ illæ gerũt vicem materiæ reſpectu eius, & ſic ſp vnius rei eſt vna forma ſubſtantialis, & vnũ eſſe. & hoc eſt qđ dixit lucidiſſimus Them. in 3. de anima cap. 27. ꝙ ſane ordo & ꝓceſſus hic eſt vt reſpectu inferiorum ſuperioribus vice formaꝝ vtatur, reſpectu ſuperiorum inferioribus loco materiæ. non habẽt igitur ſimplicem rõnem & reſpectum materię, & formę niſi extrema. ſ. prima materia, quę ſm ſe ẽ denudata ab omni forma, & vltima forma quæ non habet vlteriorem reſpectu cuius materia effici queat, ſed illa quæ ſunt in medio habent compõnẽ extremorum vel ſm eſſe, vel ſaltem ſm denominationẽ, ſp. n. reſpectus imperfectionis ad pfectius, eſt reſpectus materiæ ad formã, aut inſtrumentī ad agens, vt dicitur 3. de anima ab Auerroe, cõ. 36.

Quidditates naturales non pñt intelligi ſine motu, & ſenſu, ſicut quidditates entium mathematicorum. Com. 7. meta. cõ. 39. Sed tunc ẽ difficultas ꝙ mot⁹ erit de qdditatiuo conceptu quidditatum naturaliũ, quod vr̃ abſurdum cũ motus ſit accidens, & poſterius ipſa quidditate. ſoluiť, intelligitur vt dixi in theorematibus, quia nõ poſſunt abſtrahi a principio motus quod eſt natura. vnde iſta eſt ratio formalis a priori omnium q̃ in cõſcientia naturali conſiderantur. Ariſt. enim 2. phy. tex. cõ. 73. eijcit a conſideratione quidditatiua primum motorem, quia non habet in ſe principium motus & quietis & in primo de partibus animaliũ. cap. 1. dicit, non oẽm animã quidditatiue conſiderari a naturali, quia non omnis anima eſt natura. Sed tunc inſurgit maxima difficultas, quia cũ quidditates rerum naturaliũ ſint ſubſtantiæ, & per conſequens abſoluta entia, videntur a naturali non conſiderari quidditatiue in ꝓpria forma, quia ſi omnis talis quidditas includit naturam, & apparet natura vel formaliter vel cõſecutiue, ſequitur oẽm conſiderationem q̃ habet naturalis eſſe reſpectiua, & tandem tales quidditates in particulari cognoſcentur a diuino, qđ eſt cõtra Philoſophum. 11. primæ philoſophiæ. cap. 5. & in prohemio metaphyſicę, vbi hr̃ ꝙ ſapientis eſt omnia cognoſcere vt cõtingit, ſoluitur loquendo de cognitione qdditatiua & diſtincta in particulari cognoſcuntur a naturali. & concedo ꝙ in tali conſideratione naturalis non habet vt naturalis cognitionem abſolutam, ſed reſpectiuã. ſed ſi quam habet abſolutam habet a diuino, ſed non inquantũ naturalis eſt. nã ꝙ homo ſit ſubã aut ens a diuino habet, ſed alia prædicata naturalia omnia includunt naturã quæ eſt principium motus. & ſi cõſideras etiam accidentia iſto modo cũ reſpectu, conſiderantur a naturali, quia aut ſunt ĩterminata, aut terminata, & oĩa conſiſtunt in reſpectu quodam ad formam & ad materiam ſenſibilẽ, vt patet intuenti. Sed dices, nonne prior eſt ignis q̃ ſit principiũ motus? quia licet ignis ſit ignis per formã ſuã, q̃ ẽ natura, & talis natura eſt motus principiũ. Tunc q̃ro, cõſiderare poſſum p intelle-

tellectum abſolutum non conſiderando reſpectū. igitur poſſum conſiderare ignem in illo priori ĩ quo eſt ignis, non cōſiderando illū reſpectū. Et tunc q̃ro iſta conſideratio a quo artifice hr̃ aut a nãli, ſi ſic igit̃ naturalis abſtrahit a natura a-uta diuino, ſi ſic igit̃ diuinus cōſiderat q̃dditates reꝝ in particulari. hoc argumentū eſt ſatis laborioſū, & Scotus & diſcipul' eius Antoni' Andrea in. q. 9 1. meta. non bñ ſoluunt iſtud argumentū, quia licet verū ſit ꝙ ignis cum illo ꝙ appropriat illum ad naturalē. tñ tale appropriaus non eſt niſi natura, quia ſicut q̃dditas artificiati conſiſtit in arte, ſic q̃dditas naturati conſiſtit in natura. 2. phy. c. 13. & cō. 3. & 6. meta. cō. 2 ſed rō naturę eſt ratio entis includentis reſpectū, vt patet. Quare dicendū puto ad hoc argumentum cū aureo quodā dicto Alexandri afrodiſei ſummi Peripathetici qui in principio libri prioꝝ d. ꝙ ĩ pleriſq; naturalis vtit̃ mathematica abſtractione, ſicut qñ ſm rōnem concipit & abſtrahit formā a materia: dicit. n Ariſt. 2. ph t. c. 12. diffiniens nām q̃ eſt forma quod ẽ ens non ſeꝑabile niſi ſm rōnē patet aũt ꝙ hoc non eſt ſm rōnẽ & modū definiendi naturalis, quia vt dicit Cō. formæ naturales nō pñt diffiniri ſm ſe ſine materia. in primo de aĩa, cō. 16. & eſt ſñĩa Philoſophi in 2. phy. verſus finẽ, vbi habet ꝙ ĩ diffĩōnibus naturalium reꝝ debet poni materia vel expreſſe, vel conſecutiue. immo in 6. primæ philoſophiæ. t. c. 2. Ariſt. ponens diſtinctionem inter ſcĩas ſpeculatiuas. d. naturalem diffinire ꝑ materiā ſenſibilem. Et ideo ſic dico in caſu ꝙ naturalis vtẽs mathematica abſtractione põt in illo priori abſtrahere hunc ignē inquantū ignis eſt, non conſiderando ipſum vt ſua igneitas eſt motus principiū, ſed in rōne igneitatis, & licet igneitas includat naturalitatē, hoc tñ non eſt inquantum igneitas, ſed eſt ꝯñs ipſam, quia prius natura ignis eſt ignis q̃ ſit motus principiū. Et nota bene hoc, quia nullus ante nos in via latinoꝝ potuit pertingere ad iſtud. Mathematica igitur abſtractione cōſiderari põt nō naturali, vnde igneitas naturaliter quidditatiue includit naturā. i. dū q̃dditatiue diffinit̃. vnde nō oĩs abſtractio eſt in naturali philoſophia naturalis ſm Alexan. & viros Peripatheti. antiquos.

Quando maior ꝓpoſitio conuertit̃ vl'r poſſumus arguere ex duabus affirmatiuis in 2. figura. 2. phy. cō. 23. 4. ph. 33. & 42. & 2. cœli. cō. 23.

Qñ aliquid agit aliquam actionem ita agit illam, ſicut aptum natū eſt agere illam. 2. ph. tex. com. 78.

Quando ſunt duæ partes, quaꝝ vna eſt in altera & fuerint partes vnius totius, & totū nominatur a nomine partis, poſſe eſt vt illud totū diſponatur per illam diſpoſitionem. 4. ph. com. 24 & 25.

Qñ maior ꝓpō ꝯuertit̃ ꝯcluſio põt eſſe vl'is in figura tertia, quia tunc põt reduci ad figurā primā. Cō. 4. phy. cō. 42. ratio eſt, quia figura tertia deſcendit a prima ꝑ cōuerſionē minoris, vt patet in 1. priorū trac. 1. de gñatione ſyllogiſmorū. vnde quemadmodū maiore exiſtēte vl'i affirmatiua in terminis cōuertibilibus põt ſequi ex duabus affirmatiuis concluſio in 2. figura, quia põt

reduci

reduci ad figuram primam per cõuerſionẽ maioris in terminis, quia figura ſecunda deſcendet a prima per maioris conuerſionem, ita dic in hoc caſu.

Quando quantitatibus proportionalibus additur eadem quantitas, illę quantitates non remanent proportionales. 4. phyſi. cõ. 71.

Quãdoq; ſignificat id quod eſt raro, & quod eſt per accidens. 4. phy. cõ. 112. Ratio aũt huius eſt, quia quę per ſe ſunt, ſunt de omni, & per conſequens ſunt ſemp, & non qñq; ſic, & quandoq; non, vt dr̃ in 1. poſteriorum analiticorum.

Quando vna & eadem res fit a duabus, oportet ꝙ fiat per eãdem cãm cõem, eſt ꝓpoſitio equiuoca, quia poteſt duobus modis intelligi. vno modo ꝙ illa res proueniat a duab' in eodem genere cauſæ ſm ſpeciẽ, vt ſcãnum factũ a Platone & a Socrate habentibus eandem artẽ. alio modo ꝙ illa cauſa ſit cõis ſm gen' inquantum cauſa eſt, ſed differunt in ſpecie, illæ cauſalitates, vt calceus factus ab artifice habente illam artem, & a coriario præſtante materiam calcei, puta corium, ſed vnus concurrit vt agẽs, alter quia mãm præſtat. Auer. cõtra. Gal. in 1. de generatione anim. cap. 1. vbi ponitur improbatio antiquorũ de ſemine.

Quanto magis augumentatur quantitas corporis tanto magis augumẽtatur potentia eius, & eſt propoſitio manifeſta per ſe. 3. phy. cõ. 42.

Quantitas non eſt de potentiis actiuis. 4. phy. cõ. 84.

Quantitas curua eſt contraria quantitati rectæ. quinto phyſico. commento 44. quod quomodo ſit intelligendum. Vide primo phyſic. commen 41.

Quãtitates eiuſdem ſpeciei ſunt ſibi inuicem ęquales, videlicet, rectę tãtum aut curuæ tm̃, cum iſtæ ſibi ſuperponantur. 7. phy. cõ. 29.

Quantitas ſubiecti ſi diuerſa fuerit diuerſabitur paſſio neceſſario. 7. phy. com. 53.

Quãtitas ęquiuoce dr̃ de ſuperficie, linea, & numero. 1. meta. cõ. 46. Ex quo vr̃ ꝙ quantitati diſcretæ & cõtinuę non ſit aliquid cõmune vniuocũ. vide idẽ in cõmento magno 1. poſte. cõ. 73. & 83. vide in cõtradictionibus nuper ęditis.

Galenus in primo de differentijs morborum inquit, ꝙ quanti aliud diſcretum quod proprie quantum appellatur, aliud vero continuum, quod Græci pelicon appellãt, & nõ dicit ꝙ ſunt ſpecies, vt cõiter trãſlatores tranſtulerunt locũ iſtum.

Quantum aliud per ſe, aliud per accidens. 5. meta. tex. cõm. 18. & eſt in capitulo de quanto.

Quãta per ſe, alia ſunt paſſiones, alia ſunt ſm ſubſtantiam. ibidem.

Quanta per accidens ſunt duob' modis. ibidem.

Quantitatis deſcriptio ponit̃. 5. metaphy. tex. cõ. 18.

Quantitas diſcreta diuiditur in vnitates quæ ſunt naturaliter indiuiſibiles, ſed quantitas cõtra diuidit̃ in vnitates quæ recipiunt diuiſionem 5. meta. cõ. 18.

Quantitatis ſpecies famoſę ſolũ ſunt enumeratæ ab Ariſtotel. in prædicamentis. Cõmentator. 5. metaph. cõmen. 18.

Quantitas non eſt ſubſtantia, ſed magis cui hæc inſunt ſeptimo metaphyſi text. cõmen 8. Ex quo patet error nõialium, & (vt inquit Contra nominales. Alexan

Alexander) fuit commentum ſtoicorum.

Quantitas in eo ꝙ quantitas cognoſcitur vno aut numero. 10. meta. tex.com 2.

Quantitatis habẽtis ſitum & carẽtis ſitu diuerſum eſt iudicium.ex quãtitate.n.carente ſitu,non eſt impoſſibile imaginari proceſſum in infinitum,ſicut in habente ſitũ.ex lib. deſtr.diſputa.prima,in ſolone.16. dubij.vide in concordantijs nuper editis.

Quantitates corporum ſi ꝑmutarẽtur etiam permutarentur actiones corporum ex lib. deſtruct.diſpu.2. in ſolo. 5.dubij.

Quantitas dicitur de omni eo quod menſuratur ſua parte, vt notificaui in libro prædicamentorũ. Auer. in paraphraſi metaph.tracta. 1. capi.de accidente.

Quantitatis alia eſt per ſe,alia per accidens.ibidem.

Quantitatis ꝑ ſe alia per ſe primo, alia ratione alterius, vt magnitudo menſura,& numerus ſunt quantitates per ſe primo,ſed tẽpus,& motus ſunt quantitates per ſe non primo, ſed ratione alterius,quia tempus eſt quantum ratione motus, & motus ratione magnitudinis. ibidẽ vide ẽt pro hoc in 5.meta.com. 18 & tex.& ſic ſedabis contradictionẽ quando Ariſt.d motum & tẽpus eſſe quanta per accidens, vt ly,per accidens, diſtinguitur contra per ſe primo,& non contra per accidens purum.

Qualitates propriæ quæ ſunt in ſubſtantijs ſimplicibus non ſunt ſubſtantiæ, ſed aſſimilantur ſubſtantijs,quia in ſimplicibus ſunt ꝓpinquiores ſubſtantijs,& in alijs compoſitis ſunt remotiores. 5.ph.c.10. pro quo vide ẽt octauo meta. cõ. 5.quomodo aũt in ſimplicibus ſũt proximiores ſubſtantiæ.vide quarto cœli.com.40.

Qualitatum attributarum alteratio ni,aliæ primæ,aliæ, ſecundæ & ſũt quæ fiunt ex primis.7.phyſic.tex. com.11.

Qualitates ſunt primæ humiditas & ſiccitas & his coniuges,circa corpora quidem diuiduę non vñr,ſed circa materiam. The 1.de aĩa cõ. 12. ſuper tex.26.vide qũo ſit intelligẽdum,primo de generatione & corruptione.tex.com.6.

Qualitates in olfatib' manifeſtę ſũt, ſed tñ contraria exiſtentia in eis latent.7.phy.com.14.& 2.de anima com.92.

Qualitates plures tranſmutabiles videntur non recipere neq; magis,neque minus.8.phy.com.24.vide in concordantijs.

Qualitatũ prima gña ſunt ſine alteratione; vt genus quod eſt animati inquantum animatum,& genus quod dr̃ potentia naturalis, & gen' quod eſt in quantitate in eo quòd quantitas. 1.cœli.com. 21. Vbi aduerte ꝙ primum genus ſeu ſpecies qualitatis.v ʒ.habitus & diſpoſitio dr̃ eſſe animati inquantum animatum,quia pro maiori parte qualitates primæ ſpeciei reperiuntur in animatis,vt ſunt virtutes , & vitia, & ſcientiæ.& ita ẽt dicit Cõ.in prædicamentis.quarta vero ſpẽs qualitatis dr̃ eſſe in quantitate in eo ꝙ quantitas,quia illæ qualitates ſunt fundatæ in quãtitate,vt.d.Sĩplici', ẽt & Boetius ſuper prędicamentis.

Nota quare prima ſpẽs qualitatis dr̃ eſſe aĩati inquantũ aĩatum.

Qualitas eſt diuiſibilis per accidens 3.cœli.tex.com,7.idem 5.ph. tex. com.

com.18.& 6.phy.com.35.

Qualis eſt habitudo materiæ ad materiam, talis eſt formæ ad formam & compoſiti ad compoſitum. Cómentator in paraphraſi quarti de cœlo, ſumma.3.cap.4.

Quale multimodis dicitur. 5. meta. tex.com.19.

Quale quãdo quod interrogatur ꝑ ipſum fuerit de ſpẽbus exiſtimať ſignificare ſubſtantiam, & dum interrogatur de indiuiduis ſignificat prædicamentum ꝙ dicitur quale, quod monſtratur in diuidentibus. 7.meta.tex com.14.

Qualitates fundatæ in quãtitate ſũt differentiæ ſubſtantiales quãtitatũ ſunt, n. de ſuis ſubſtantijs, ſicut formæ ſubſtantiales de ſubſtantijs. 5. meta.com.19.

Qualitates per quas differunt corpora in ſuis ſubſtantijs, & quãtitates non pertinent motui. Com.5.meta.com.19. vide in 7.ph. tex.com. 18.19.& 20. ad quas qualitates eſt per ſe motus & in quibus non eſt. vide etiam quinto ph.tex.com. 10 & 4.phy.84.

Qualitatum quædam pertinẽt motui, & quædam non 5. metaphy.cõmen.19.

Qualitates ſecũdæ ſpeciei conſequũtur qualitates ſubſtãtiales, & inquãtum ſunt potentiæ numerauit eas Ariſt. inter potentias, & inquantũ ſunt præparationes. 5. meta. c. 19.

Qualitates paſſiuæ habent plus pati quàm agere, & qualitates actiuæ habent plus agere quàm pati. 3. colli.cap.31.

Qualitas generatur duobus modis, quoniam quandoque generatur a ſibi ſimili, & quandoque ſequitur formam mixtionis primarum qualitatum. Com.7.met.c.32. vbi nota ꝙ ſumpſit mixtionẽ pro cõplexione, quia mixtio proprie nõ eſt qualitatũ, ſed corporum, vt patet ĩ 1.de gene. & corrupt.tex.com 83. non .n. omne omni miſcibile, ſed oportet ſeparabile exiſtere vtrum mixtorũ paſſionum aũt nulla ſeparabilis, ꝑp hoc Peripathetici ꝓprie loquentes dicũt mixtionẽ eſſe corporum, cõplexionẽ vero qualitatũ nam de ratione miſcibilis eſt ꝙ ſeparari poſſit, & hoc nulli competit accidenti. Mixtio in corpord.

Qualitatis prioritas eſt prioritas formæ 7.me.cõ.35.

Qualitas qñq; poniťĩ diffõne ad circũloquendũ dĩam ſubãlem. 7.meta. cõ.41.& 5.ph.com.10.& 8.me. cõ.5. contra Alexan. & 8.ph.cõ.32 & 4.cœli.6.& 26.commen.

Qualitates primæ nunquid ſint formæ ſubãles in elementis, requirať in 8. primæ philoſophiæ. cõtra Ale.in cõ.5.& in 5.ph.com.10.

Qualitas in ſe in reſpectu alteri' nõ eſt ſubſtantia. 8.me.c. 5. intelligiťĩ his q̃ vniuoce dñr, nam fallit in his q̃ dñr æquiuoce: ſcĩa.n. in nobis eſt qualitas, vt patet in 7.ph.tex.c. 20. & in prædicamentis in cap. de quatia æquiuoce diciť de ſcientia Deilitate, & tñ ĩn deo eſt ſuba, nã ſcien & de ſciẽtia noſtra. 12.me. t.e. 51. quia ſcientia Dei eſt cã reꝝ, & ſciẽtia noſtra cauſatur a rebus.

Qualitates q̃ pñt eſſe & non eſſe in corporibus cœleſtibus, ſunt aliæ ab illis qualitatibus, quibus attribuiť alteratio, & illuminatio lunæ, & obſcuritas, & ſimilia. 9.me.commen. 17.& 1.cœli.commen.21.& 2.capite de ſubſtantia orbis.

Qualitates primæ ſunt initia elemétorum,

torum,& ſunt cauſę mortis & vitæ iuuentutis,& ſenectutis, ſomni, & vigiliæ, & omnis tranſmutationis paſſiue.ex.2.de partibus aĩaliũ.ca. 2. idem in ſecundo de generatione & corru.tex.com.7.

Qualitates primæ dicuntur abſolutæ &ↄ̃in reſpectu.2.de partibus animalium.cap.2.

Qualitates primæ abſolutæ ſimplicibus attribuuntur. ibidem.Commen.in cap.de carne.

Qualitates primæ in reſpectu dupl'r dicuntur.ibid.

Quamuis ſit magis famoſum ire in nãlibus a poſterioribus ad priora, tamen aliqñ itur a præcedentibus ad poſteriora,primo de ani. com. 11.conſimile 6.phyſic. com. 12.& 15.& 8.phy.cõ. 53. vbi patet manifeſte dari regreſſum.

Quatuor primis qualitatibus attribuitur omnis tranſmutatio ſubſtãtialis,& non quantitati neq; qualitati,puta grauitati,aut leuitati, aut albedini,vel nigredini, vt declaratum eſt in lib.de generatio. & corrup.Commen.in com.libri de cauſa longitudinis & breuita. vitæ.vide in 2.de gene.& corrup. tex. cõ. 7.& infra.

Quartus metaphyſicę diuiditur in duas partes.in prima determinant' res logicæ, quæ appropriantur illi ſciæ,vt determinare quod eſt ſubm & quæ ſunt accidentia & cãæ eius. In ſecunda diſputatur contra Sophiſtas negantes principia prima, & ipſum ſcire deſtruentes, quia ad dominum iſtius artis pertinet deſtruere contra iſtos, vide pro primo mẽbro qũo logica eſt duplex. 2.metaph.com.15.& primo phy. com.35.& 2.phy.com.16. Quantum autem ad fm animaduerte de mente Ariſto.& Commenta. ꝙ ad diuinum ſpectat diſputare contra negantes ſcire eſſe.hoc elicitur etiã ex 3.cœli.commen.4.contra latinos expoſitores volentes Ariſto.in principio lib. poſteriorum diſputare cõtra negãtes ſcire eſſe, aut ſcire fieri de nouo.

Quęſtio facta p quare quatuor modis eſſe poteſt.2. phyſic. tex. commen. 68.

Quęſtio de mundo vtrum ſit vnus vel plures eſt nobilior & difficilior quæſtione vtrum ſit finitus aut infinitus.1.cœli.c.76.

Quęrere de rebus arduis poteſt contingere ꝓpter quatuor cauſas, aut propter iuerecũdiam ; aut propter errorem contingentem opinando ꝙ omnia ſint comprehenſibilia & nota certe,aut pp ignorantiam difficultatum,aut propter ſciendi deſiderium, & iſte modus eſt laudabilis.2.cęli. comment. 34. vide in concordantijs.

Quæſtionum proportio ad animã eſt ſimilis proportioni ligamenti ad membra 3.metaphy.commento primo.

Quęſtiones vniuſcuiuſq; ſcientiæ primo ſunt inſpiciẽdæ in vnaquaque ſcientiã, tertio,metaphyſi.tex. com.primi.

Quæſtio de principijs ĩ naturali philoſophia differt a qõne de pricipiis in ſcientia diuina,quia illa in ſciẽtia naturali perducit ad ſciendum primam materiam & primũ motorem & formas naturales, ſed q̃ſtio in ſcientia diuina inducit ad ſciendum primam formam oĩum entium & vltimum finẽ.7. metap. c.5.idem ibidẽ.c. 9.& 3. metaph. com.

com.3.& in ꝓlogo primi phy.
Quærere quare ipſum eſt ipſum, nihil eſt quærere. 7. metaph. tex. cõ. 59. Inde colligitur ꝙ in qualibet quęſtione eſt aliquid cõceſſum, & aliquid dubium quod quæritur.
Quæſtio, quandoq; quęrit cauſam in fieri, & quãdoq; cauſam in eſſe 7.meta.tex.com.59.
Quęſtio non fit in re ſimplici non compoſita. ibid. Com. & in t.c.60.
Quærere in re ſimplici vt quia hõ eſt hõ, eſt nugatio. 7. meta. com. 59 idem 4.metaph. com. 3. vbi hr ꝙ prædicatio eiuſdem de ſeipſo eſt nugatoria. vide in theorematibus in illo theoremate, ſubſtantia prima de nullo prædicatur.
Quæſtio non eſt in ſimplicibus, ſed in compoſitis. 7. primæ philoſophię tex.c.60. vbi dicit Com. ꝙ in ſimplicibus non eſt qõ neq; ꝑ quare, neq; per quid, ſed in talibus eſt alter modus qõnis.
Quęſtione qualibet propoſita valde bonum eſt audire rationes vtriuſque partis, præcipue ſi partes sũt prudentes & famoſæ. ex lib. deſtructio. diſpu. 2. in ſolone. 2. dubij.
Quæſtio ſi eſt quęrit de eſſe vero, ex lib. deſtruc diſputatione 8. in ſolutione primi dubij.
Quærere quare quædam appropriantur in eodem genere quibuſdam entibus eſt ſumma fatuitas. vnde non eſt petendum quare terra ſit terra, aut ignis ſit ignis. ex diſputatione. 13. in ſolutione tertij dubij.
Qõnis translatio ad alias qõnes eſt opus Sophyſticum ex diſpu. 14. in ſolutione vlti. dubij.
Quieſcens quieſcit pp ſĩl'itudinẽ cõtinentis, & mouet̃ pp priuationem ſimilitudinis inter ipſum & continens, & hoc eſt qñ mouet̃ in continente, vt ſunt corpora ſimplicia q̃ mouentur motu recto. Cõ. 4. phyſi.com.43.
Quies quælibet in tẽpore eſt. 4.ph. tex.com.118.
Quieſcit non oẽ immobile, ſed qđ aptum natũ moueri priuatur motu. ibidem ex 5.phy tex.com.20. & 6.phy.tex.cõ. 30. & tex.cõ.67.
Quies vere & tranſumptiue ſummi poteſt. 4.ph.com.118.
Quies non cõtrariat̃ verè motui, ſed priuatiue. 5.ph com.61.
Quies & motus pñt cõiũgi in diuerſis partib⁹ eiuſdẽ motu, ſed duo motus ꝯtrarij nequaquã. 5.ph. cõ. 62.
Quies coniuncta motui in diuerſis partibus eſt in potentia non actu. ibidem.
Quieſcẽs nõ dr̃ niſi qñ ſm ſuã nãm, & locũ, & tp̃s fuerit innatũ moueri & nõ mouet̃. 6.ph.c.& t. 30. idem infra. 67. 72. & 75. cõ. idẽ 4.ph.cõ. 118. & 5.phy.tex.com.20.
Quietẽ tũc intelligit aĩa qñ intellexerit idẽ corpus in eodẽ ſtatu ſaltẽ in duobus inſtantibus. Cõ. 6.ph.c. 73. & 4.phyſi. 100. & 106. conſimile de tempore.
Quies aĩalis perfectiſſima q̃ fit poſt motũ eſt quies in ſomno & experge factio ab eo eſt pfectiſſimus mot⁹ qui fit poſt quietem pfectam. 8. phy.com.20.
Quies polorũ eſt geometrice nõ vere. 2.cœli.com. 14. & ibi vide qũo & qualiter, &c.
Quieſcens accidẽtalr̃ non eſt niſi pp quieſcens eſſentialiter. 2. cœli. cõ. 14. & 1.cœli.com.14.
Quies aũt & grauitas dñr p priuationẽ leuitatis & motus. 2. cęli. t.c.18.

Quies alia naturalis, alia violenta. 2. cœli. tex. com. 84.

Quies eſt finis motus & eſt neceſſarium vt cauſa eius quod eſt ante finem, & finis ſit eadem. 2. cœli. contra Themiſtium commen. 92. Additq; Commētator ꝙ hoc erit duobus modis diuerſis, quia cum motus ſit contrarius quieti eidem agēti duo contraria eodem modo attribui impoſſibile eſt. conſimilem propoſitionem inuenies in 7. metaphy. com. 31. contra Auicen.

Quies aut eſt naturalis aut violenta 3. cœli. tex. com. 19.

Quies comprehenditur ex priuatione motus 2. de ani. tex. com. 133.

Quies eſt priuatio & priuatio nō ē potentia. vlti. cap. de ſuba orb.

Quies eſt in cœlo non per virtutem ſed per priuationem virtutis. vʒ in ſtellis. & ſimiliter quies in terra eſt infinita ꝑ priuationē virtutis. ibi.

Quies attribuit̓ vni, quia oē indiuiſibile eſt immobile, & omne mobile eſt corpus, & omne diuiſibile habet multitudinem. 4. met. com. 6. idem 6. phy. tex. com. 32.

Quietē negans, aſſertio, nimiū moleſta eſt naturali diſciplinæ quàm ea q̄ ſtollit motū. 8. ph. t. com. 22. & Themiſtius ibi clare.

Quieſcere dicitur aliquid qn̄ ſiſt̄ ſe habet nunc vt prius tanquàm non vno tunc quodā iudicantes. 6. ph. tex. com. 73.

Quieſcentia ſp ſicut terra non ſunt in motu, quia tēpus non excedit illa. 4. phy. r 18.

De litera. R.

RAdix omnis plantę calidior eſt ſuis foliis. 5. colliget. ca. 42. d̄ plātagine. Nota tn̄ ꝙ hoc eſt verū vt in pluribus, tn̄ qn̄q; fallit, vt patet de titimalo, vt Auerr. ibi. dū de titimalo loquitur, vbi dicit ꝙ lac titimali eſt in fine caloris, & poſt illud ſemen, poſt quod folia, & poſtremo radix, propoſitiones enim medicorum verificantur vt frequentius.

Radix non eſt neceſſarium, vt ſit q̄d groſſius, neq; ɔuertitur, vt q̄d eſt groſſius ſit radix. contra Galen. de principatu mēbroꝝ. Cō. in 3. de ꝑtibus aīaliū. cap. de corde. vbi vide rationem ſenſatam de grano ordei de qua gloriatur. &c.

Rami palmę dactilorū ꝓſtant feminę calorē quo ꝑficit̓ concoctio dactilorū, mas quoq; ficus eſt hmōi generis. Auer. ſup. 1. de gener. an malium prope fi.

Ramus debet eſſe de ſubſtantia radicis, qn̄ ramus & radix ſunt eiuſdem ſpeciei. Commenta. in tertio libro de partibus animalium, in cap. de corde.

Rana ex piſcibus fotas ſola ouum ꝑfectum parit. 3. de genera. animaliū, cap. 3. & 4.

Ranæ generantur ex putrefactione a quę. 12. meta. com. 18. in principio digreſſionis.

Raro euenientia parum admodū cōſideranda eſſe puto. Ariſto. in 3. de natura aīalium. cap. 15. conſimile hr̄ in 2. phyſi. auſcultationis. tex. com. 56.

Raritas & denſitas ſunt cauſa in hoc quòd idem corpus quandoque minoratur, & quandoque fit maius: quarto, phyſic. commento. 79.

Raritas & denſitas ſunt contraria in quantitate, quarto, phyſi. cōmen. 84.

Raritas,& denſitas omniũ paſſionũ principiũ eſt,& graue, nanq; & leue,& molle, & durũ, & calidum, & frigidum denſitates vñr, & raritates eſſe quædam.8.phy. tex.cõ.55. vide in concordantiis.

Raritas & denſitas quæ ſunt in corporibus cœleſtibus ęquiuoce dicũtur cum illis, quæ inueniuntur in elementis 2.cœli.com.42. idem in 2.cap.de ſubſtan.orbis.

Rarum & denſum ſunt de ſitu. primo meta.com.15.

Rarũ & denſum ſm Ariſtot.ſunt in pdicamento qualitatis,& nõ quantitatis,licet antiqui oppoſitũ ſenſerint.& ideo diffinitio illa, rarũ eſt cuius nõ ſunt partes cõpactæ:denſum vero cui9 partes ſunt cõpactæ, ſunt ex mente antiquorũ.tales deſcriptiones Auer.ſententia in para phraſi tertii de cęlo,ſumma.3. parte.2.in contradictione. 2.vide etiã 7.phyſi.com.15.vbi expreſſe dicit, ꝙ raritas & denſitas ſunt rerũ qualitates inſequentes calidum & frigidum,conſimile. 4. phyſic. commen.84.& 85.

Raritatem, & denſitatẽ ponere ſub ſubſtantia impoſſibile eſt, & cum hoc ponere grauitatem,& leuitatẽ ſub accidente.4.cęli.com.20.

Rarum graue eſſe põt, vitrum.n.rarum eſt,& graue,ſicut aliquod denſum põt eſſe leue,vt nubes.2.de generatione & corruptio. cõ.15. idẽ 3. cęli. com.10.vide etiam de hoc Themiſt.4.phy.ſuper.85.

Raritas & denſitas non ſunt qualitates actiuæ conſequẽtes calorem, & frigus. 2. de generatione.com.15.

Raritas & dẽſitas ſunt cauſa diaphaneitatis, & non diaphaneitatis, & dicuntur ſecundum prius & poſterius in vtroque corpore. 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Rationes quæ nõ ex propriis ducuntur principijs inanes ſunt, & rerũ eſſe videntur cũ longe aberrent.ex 2. de generatione animalium,cap. 6.idem. 1.de anima.tex.com.11.

Rationi fides adhibenda eſt ſi quæ demonſtrant͛ conueniunt cũ his ꝙ ſenſu percipiuntur rebus. Ariſt. 3. de generatione aĩal ca.10.in fine. idem Cõm.8.phy.com.22.& 1. cęli.com.22.& 3.de anima.com.7.

Ratio aut eſt eorũ quę ſemper ſunt, aut eorum quæ ſunt frequenter. 2. phyſic.tex.com.55.

Rationes probantes naturam agere propter aliquid non ſunt naturales,quia naturam agere propter aliquid eſt manifeſtum per ſe.2.phy. com. 80. Ex quo patet nullum artificẽ ſpecialem poſſe probare ꝙ in ſcientia ſunt per ſe nota.

Rationem quærere eorum quæ dignius habemus, quàm ſi rõnis indigeremus,eſt hominis male iudicantis quid eſt melius, & peius, & credibile,& non credibile,& principium,& non principium.8.phyſi. tex.com.26.& cõſimile vide in 2. phyſi.tex.com.6.

Rationem quærere eorum quę ſenſu patent,infirmitas quædã eſt intellectus,8.phyſi. tex. com.22. vbi Themiſtius inquit, petridiculum eſt, vbi ſenſus fidem facit rationem quærere,quædam adeo imbecillitas retuſioq; animi eſt,non ſtatim perſpicere quid deſiderent, & quid non deſiderent rationem: habentur enim nõnulla quæ certiora illuſtrioraq; ſunt, quàm rationem vllam expoſtulent.

Ratio falſa nullius eſt ſimpliciter ra

tio. 5. meta. tex. com. 34 & eſt in cap. de falſo.

Ratio quælibet eſt falſa alterius, q̃ cuius eſt vera, vt quæ circuli falſa trigoni. ibidem.

Ratio cuiuſlibet quæ eſt eius quod quid erat eſſe, eſt quidem, vt vna, eſt autem vt multę. ibidem.

Rationis partes ita ſe habent ad partes rei, ſicut ratio tota ad totam rē. 7. meta. tex. com. 33.

Rationale non diuiditur ab animatis. i. vegetabilibus, niſi per comprehenſiones, & exiſtimationes terminatas. 4. met com. 17.

Raſis dixit ſe experientię multotiés vidiſſe pleureticos, qui fuerunt flobothomati ante pharmatiã mortuos fuiſſe. & vide cauſam. 7. colliget, cap. primo.

Receptio ē in corpore, & ideo omne quod eſt nudũ ab oĩ mã nihil recipit. ex diſp. 12. in ſol. 3. dubii.

Receptio eſt potentia ad rem, & potentia ad aliquam rem eſt de gñe illius rei. Cõm, 5. phy. com. 9.

Recipiens pura potentia eſt ſm virtutem apud Philoſophos, & ſi forte eſſet actus, eſſet per accidens: & receptum eſt actus, & ſi eſſet potentia eſſet per accidens. ex diſputatione. 7. in ſol. 3. dubij.

Recipiẽs neceſſario ē corp⁹: receptio in inueniť in corpore vel in eo qđ ē in corpore: accidẽtia. n. nõ denominantur a receptione, neq; ſuperficies, neq; lineæ, neq; pũcta ibid.

Recipiens debet eſſe denudatum à natura recepti tã in receptione reali, q̃ in receptione ſpirituali. 2. de anima cõ. 67. & 3. de anima. cõ. 4. vide in theorematibus. & iſta propoſitio intelligitur à nã illius ſpēi, nõ à natura ſui gñis & maxime re moti, & maxime eius quod dictũ eſt ſm equocationē 3. de aĩa. cõ. 4.

Recipere alquid eſt aliud à iudicare illud. 2. de aĩa. com. 149. Inde patet error modernorum aſſerentiũ ſpeciem in ſenſu nõ diſtingui realiter à ſenſatione. vide etiam cõtra iſtos lucidiſſimum Themiſt. 3. de anima, ca. 55. vbi dicit in ſimili, ꝙ Socratis phantaſma nõ eſt idem, ꝙ notio Socratis. nam phantaſma Socra. nihil aliud eſt niſi veſtigiũ ſenſus, ſed notiò Socra. eſt animi actio & operatio in ſubito phantaſmate, & ſic a ſimili ſpēs ſenſibilis eſt veſtigiũ ſenſibilis in ſenſu, ſed ſenſatio eſt operatio potentiæ ſenſitiuę in ſubta ſpecie ſenſibili. Nã de ſimilibus idē eſt iudiciũ. idē tenet Themi. in 1. lib. de memoria & reminiſcentia. cap. 11. vbi dicit ꝙ imaginatio nõ eſt ipſa ſpēi impreſſio in viſcere primariò. i in corde, ĩmo eſt actus & adminiſtratio ei⁹ virtutis cui imprimitur, & quę habet vim concipiendi viſa. idem tenet Alexãder in paraphraſi de anima, in capitulo. de phantaſia.

Recipiens formam & recipiens motũ in elementis ſunt duo ſm pręparationē, ſed ſunt vnũ ſm ſubiectũ ſecus autem eſt in animalibus. 4. cœli. commen. 25.

Rectum videtur ſummi in diffõne contrariorũ, q̃a recta linea eſt qua maxima diſtãtia menſurari ſolet, mẽſura aũt ē vnigenea mẽſurato, & iõ diſtãtia q̃ inter duo cõtraria ē maxima eſt recta neceſſario, & huius rõ eſt, quia talis linea recta eſt breuiſſima ĩter duo pũcta extrema ducta. 1. cœli Cõmẽta. in paraphraſi in ſumma. 6. & habetur ab eodē 1. cœli. cõmen. 29.

Re-

Recto & ipſum & obliquum cognoſcimus.1.de anima.tex.com.85.
Reciproca ſunt finita neceſſario. 2. met.tex.com.7.
Redini quid ſint & qbus noībus cō tingunt.vide.5.de nā aīal.cap.31.
Regreſſum dari in ſcīa innuit Cō. clare.6.phy.com.12.& 15. 8.phy. cō.& tex.53.& 1. de aīa. com.11.
Relationis pdicamentum nō habet actum innatum,ſed abſolutū,ideo momēto acqrit,ſed pdicamēta in qbus eſt motus vtrunq; actū retinent. Themiſt.3.phy.16.
Relatiuorū natura nō eſt ꝙ habeat mediū inquantū ſunt relatiua, qa inquantū relatiua ſunt, nō ē neceſſe,vt ſint in vno gn̄e,quia ſtat vnū eorū eſſe in vno gn̄e,& aliud ī alio, vt agens & paſſum,ſed ſi in relōne fuerit cōtrarietas,tūc medium pōt inueniri nō merito relōnis, ſed merito cōtrarietatis, vt mediū qd eſt inter magnū & paruū, & medium quod eſt inter ſurſum & deorſum. trac.3.in paraphraſi Auer.
Relatio per ſe non acquirit per motum.5.phy.tex com.10.
Relō ſequit tranſmutationē.5. phy. tex.com.10.& 8.phy.tex.com.9.
Relatio accidit quantitati, & cęteris pdicamentis.5.meta.com.18.
Relatio eſt duobus modis,aut.n.eſt in ſubā vniuſcuiuſq; relatiui,aut ē in ſubā vnius tm̄ & in altero propter illud.5.metaph.com.2.
Relatiua ſe inuicē diffiniunt, & non accidit inde malum.9. met.cō.11. idē Porphyr.in cap.de ſpecie.
Relatiuum eſt duobus modis. vz. p ſe,& per aliud,quia. vz.aliud refertur ad ipſum.10. meta. com.21. & 5.metaph.tex.cōm.20.vt de ſcibili & intellecto.
Relatiuis per ſe accidit contrarietas, ſed non relatiuis per aliud. 10.metaph.tex.com.21.
Relatiua p ſe ſunt in eodē gn̄e & habent mediū,ſed relatiua per aliud nō ſunt in eodē gn̄e,& iſta eſt cauſa propter quā non habent mediū 10.meta.tex.com.22.
Relatiuorū diffinitiones nō ſunt circulares,vt ex hoc ſequatur idem aſſumi in ſuimet ratione.cōtra Auicennam in paraphraſi metaphyſ. tracta.3.
Relō eſt cōis oībus prędicamētis.in paraphraſi meta. trac.1. cap. de relatione.idem.5.meta.com.18.
Relatio eſt debilioris eſſe cęteris prędicamentis,ita ꝙ quidam putauerunt,ꝙ eſſet ex ſecūdis intellectis. 12. primæ philoſophię.com.19.
Relationis prędicamentum quomodo diſtinguitur à reliquis, vt vbi, quando,agere,pati,ſitu, & habitu; vide differentiam pulchram ibid. tractatu eodem.
Relatio quandoq; eſt de primis intelligibilibus,& quandoque de ſecundis. ibidem.
Relationis elemētum eſt relatio, ſicut elementum ſubſtantię eſt ſubſtantia.12.meta.tex.com.19.
Relationes nō inferūt pluralitatem in ſubſtantia relati.ex lib. deſtruc. diſput.5.authoritate Algazelis, & Cōm. ſibi non contradicit in dubio vltimo,& ſolutione eius, & eſt authoritas Cōm. aperta de hoc in 3.celi cōm.9.idem etiam eſt de negationibus, quia nō inferunt pluralitatem in ſubſtantia negati, qa de vna re ſimplici plures negationes verificari poſſunt.
Relationis pdicamentum cōſequitur res relatas per ſe, non per aliud

prædicamentum,vt pater,& filius.
ibidem.& ideo ſubtiles appellaue-
rũt iſtas relationes eẽ reſpectus in-
trinſecus aduenientes fortaſſe.

Relationis ꝑdicamẽtum eſt cãtum
ab aĩa in ipſis entibus, & ſi nõ eẽt
aĩa nõ eſſet relatio, ſi nõ eſſet aĩa
nõ eſſet ꝓportio,ſiue cõparatio:&
qñ in hmõi cõparatione concipit̃
neceſſe eſt vnum ſubiectorũ eius
concipi per cõceptũ alterius ſubie-
cti cũ habeat exiſtentiã ꝑ illa duo
ſubiecta.in paraphraſi met.trac.3.
vide in cõtradictionib' nuꝑ editus.

Remora piſciculus quidã eſt ſaxis
aſſutus,in cibos non admittendus,
nomen à remorandis nauibus ade
ptus,vtilis ad iudicioꝝ cãs,& à ma
teria venefica,vt aliqui volũt.Ariſ.
in.2.de natura aĩal.cap. de ſerpen-
tibus,& eſt in cap.14. Inde collige
verũ eſſe dictũ Hermetis triſmegi
ſti aſſerẽtis ꝙ ſi rerũ ꝓprietates no
bis innoteſcerent, facere poſſemus
quicqd per magicas ꝯficitur artes,
vt allegat etiam Alber. cognomen
to magnus in.2.mineraliũ, cap.2.
& Conciliator in dr̃ia qua quærit
vtrum piſcis inueniri poſſit : mira-
bile enim in natura hoc eſt piſcicu
lum nauim poſſe remorari.

Remiſſio non ſemper fit per admi-
xtionem cõtrarij, vt Alexander aſ
ſeruit in multis locis.2.cęli. cõ.15.

Remiſſius & intenſius candidũ tem
peratione cõtrariorum permixtio
neq; coaleſcit:in quo.n.plus eſt cã
doris in eo nigritię minus hr̃,& qđ
parcius cãdidum ẽ amplius nigro-
ris eſt particeps.Themiſt.5. phyſi.
ſup tex.19.& eſt ſnĩa Ariſt. ibid.&
Cõm.quicquid dixerit Burleus.

Remotum videtur moueri,cauſa ẽ,
quia locus formæ rei non figitur
apud diuerſitatem motus oculi, &
ideo homo cum videt aliquid con
ſtringendo oculum ſubtus videbit
illud in loco alio ĩ quo prius vide-
bat illud,& ſimiliter etiam propter
remotionem ſpatij. 2.cęli, cõmen.
48. & habetur in textu.

Remotio in ſole nõ eſt cauſa diuer-
ſificationis in ſole,quantum ad vi-
ſum,ſed cauſa eius eſt debilitas vi-
ſus,aut propter fortitudinem lumi
nis ſolis.ex.2.cęli.cõm.48.

Remotio duarum naturarum ab in
uicem in ſudſtãtia eſt ſicut remo-
tio earum in loco,vt in elemẽtis vi
lius eorum eſt terra, & nobilius eſt
ignis,& nõ ſolum el'nta ſuccedunt
ſibi in hoc,verũ etiã,& corpora cę-
leſtia.vnde Ariſt.d.in lib. de aĩali-
bus,ꝙ luna eſt de natura terræ. 1.
cęli.tex.com.16.

Rememoratio fit in nobis ꝑ tres vir
tutes.ſ.imaginatiuã,cogitatiuã, &
rememoratiuã:quarũ eſſe declarã
dũ eſt ĩ lib.de ſen.& ſen.& iſtę tres
virtutes in hoĩe ſunt ad repreſentã
dam formã rei imaginatæ qñ ſen
ſus fuerit abſens.3.de aĩa. cõ. 20.

Rememoratio eſt reuerſio in pñti
intentionis cõprehenſę in ꝑterito,
inueſtigatio aũt iſtius intentionis
per rememorationem eſt inquiſi-
tio iſtius intẽtionis ꝑ voluntatẽ, &
facere eã pręſentari poſt abſentiã.
& ideo viſum eſt, ꝙ inueſtigatio ꝑ
rememorationẽ eſt ꝓpria hoĩ: me
moratio aũt eſt in omnibus aĩali-
bus imaginantibus,ex commento
ſuper lib.de memoria & reminiſ.

Rememoratio differt à cõſeruatio-
ne,quia ꝯſeruatio eſt eius qđ ſemꝑ
fuit in aĩa poſtq̃ fuit cõprehẽſum:
ſed rememoratio ẽ eius quod fuit
oblitum. & ideo rememoratio eſt
conſer-

conſeruatio abſciſſa, & conſeruatio eſt memoratio ꝯtinua. Iſta igitur virtus ẽ vna in ſubiecto & duæ ſm modum. ſi.n.cōprehenſio eius fuerit cōtinua dr̃ conſeruans, ſi diuiſa dr̃ rememoratiua.ex cōmento libri de memoria in princ.

Rememoratio ẽ cognitio eius quod fuit cognitum,poſtq̃ cognitio eius fuit abſciſſa. ibidem.

Rememoratiua virtus eſt de virtutibus animæ comprehendentibus intentiones indiuiduas particulares: vniuerſalis enim natura quantitatis,quã intellectus comprehendit non comprehenditur à virtute rememoratiua. ibidem.

Rememoratiuam virtutem in ſua actione præcedunt duę virtutes ſenſus.v3.& imaginatio. ibid.

Rememoratiua virtus, & imaginatiua ſunt virtutes diuerſæ,quia habent actiones diuerſas.ibid.

Renes pinguedo magis ambit, q̃ reliqua viſcera.& vide cãm in.3. de partibus animalium, cap.9.

Ren dexter eſt minus pinguis ſiniſtro.3.de natura aĩal.cap.17.& vide cauſam.3.de part.aĩal.cap.9.

Renes in nullo aĩali ſquãmato, aut pēnato,aut corticato inueniuntur excepta teſtudine.3.de parti. aĩal. cap.9.vbi aduerte illud locũ habere de teſtudine marina,& terreſtri, vt dixit Ariſt.ibid.cap.8. Sed fallit in teſtudine lutaria nuncupata: talis enim ob mollitudinem tegminis & veſica, & renibus caret, ſed marina & terreſtris, & veſicam, & renes habent.

Renes hominis dum ægritudinibus infeſtantur difficilius curãtur q̃ in ceteris animalibus.& vide cauſam in.3.de partib.animal.cap.9.

Renes aĩalia quęlibet hñtia habent renem dextrum ſupiorem rene ſiniſtro: qa motus ĩcipit à parte dextra.& ideo oĩa membra q̃ ſunt motus gratia,neceſſario vergunt ad ſuperiorẽ partem: pars.n.dextra ualidior eſt ſiniſtra: quapropter ſupercilium dextrũ magis attollitur, q̃ ſiniſtrũ,& arcuatum magis q̃ ſiniſtrũ habet.ex.3.de part. aĩal. ca.9. Vide etiã Galen. in.5. de vtilitate partic.cap.6.vbi aſſignat alias cãs, & ibi ẽt reddit cauſam quare renes nõ ſunt in ęquali ſitu,& quare nõ eſt vnus ſicut ſplen, & chiſtis fellis,& quare non fuit vnus magnus ſupplens vicem duorum.

Repletio quædã eſt quo ad vaſa, & quędã quo ad virtutẽ.4.coll. ca.9. vbi dicitur,ꝙ quando ſanguis peccat,ſola quantitate dicitur repletio quo ad vaſa, quando vero peccat qualitate dicit̃ repletio quo ad virtutem.& ibi vide cauſam.

Repetitio eiuſdẽ in ſcientia fieri debet,vt difficultates appareant & enodentur. Themiſt.3.phyſi.15.& Ariſt. in prędicamentis, in cap. de ad aliquid.

Repetitio ĩ rebus arduis fieri debet: talia.n.(vt docet Ariſt. in prędicamentis,in cap.de ad aliquid iuxta finem.) nõ poſſunt perfecte declarari,niſi ſepius pertractata fuerint. ita ẽt ſcribit lucidiſſimus Themiſ. in.3.phy.in expõne tex. com. 15. vbi Ariſt.repetit motus diffinitionẽ ſub aliis verbis,inquit.n.ſed denuo illa eadem repetamus,nõ modo iterum,ſed ter & quater,& ſi libuerit etiã ſepius,vt difficultates illas ſaltẽ frequẽti tractatu facile aſſequamur Nota tñ ꝙ repetitio in ſcientiis quandoq; fit ad rememo-

randũ,vt melius imprimant̃, quæ docẽtur in artibus,ſicut dicũt expoſitores in lib.priorũ.vbi Ariſt. conſueuit multotiẽs facere epilogũ, & hoc etiam cõtingit in ſcientijs demonſtratiuis. dicit enim Cõm.5. phy.com.5. Mos eſt in ſermonib⁹ demonſtratiuis innuere ſummam etiam. Quandoq; repetitio fit ĩ diuerſis ſciẽtijs ſm diuerſos modos, patet quando in metaphyſica repetuntur demõſtrationes adductę in ſciẽtia nãli,ſed altiori mõ, nã hoc obſeruat Ariſt. Cõm.2. meta.cõ.6.

Res & ens differunt,quia qñq; dicit̃ res de oĩ eo de quo dr̃ ens, & quandoq; dr̃ de cõiori.ſ.de omni re concepta in anima,ſiue extra aĩa ſit, ſiue non,vt hircoceruus, chimera, ita ꝙ nomen rei transfert̃ ad falſas propõnes qđ non facit nomen entis.ex paraphraſi Auer.cap.de re.

Res poſteriores ex quibus nõ ſequitur de neceſſitate eẽ aliquod prius, nõ poſſunt ſummi,vt ratio ſiue ſignum ad probandum eſſe prioris. Auerro.in primo de gñatione animalium ca.primo, vbi ponitur improbatio antiquorum de ſemine. Ex quo patet demõſtrationem ſigni eſſe ex conuertibilibus. &c.

Res multę ſunt in ꝯplexionibus ſui calidiores quas in cõparatione humani corporis inuenimus frigidiores,& multę ſunt in ſuis cõplexionibus frigidiores,ꝗ dum cõparant̃ corpori noſtro ſunt calidiores, vt vinũ vetus,& muſtũ.5.coll.c.24.

Rerũ quędam ſunt in actu, & quædã habent potẽtiam admixtã cum actu.3.phy.tex.cõ.3.& tex.cõ.57.

Rerum quarũ ſubſtantię ſunt ſimiles contrarijs hñt ſubſtantias contrarias aliquo mõ.4.phy.com.5.

Res nãles non ſunt extra ordinem niſi raro ſint extra ordinẽ cãliter. 8.phy.com.15.& 2.phy. tex.c.82.

Res nobiliſſima ꝓpriam ſuam pfectionẽ poſſidere ſolet abſq; actione vlla & opere,quod vtiq; peculiare vr̃ eſſe attributum primę cauſę. Auer.in paraphraſi ſecundi de cęlo,ſumma.3.q̃ſito.5. Ex quo videt̃ ꝙ Deus glorioſus non mouet aliquẽ orbem ſm Auer. vide in concordantijs.

Res diuerſę ſm formã,aut ſũt cõpoſitę ex vna mã,vt corpa ſimplicia, aut ex diuerſis materijs vt corpora cõpoſita ex elẽtis.5.cęli.com.41.

Res ſunt tribus modis,quędam ſemper ſunt,quædam vero nunquam ſunt,quędam vero quãdoq; ſunt, & quandoq; non. 2.de generatione.tex.com.51.

Res quę nõ intelliguntur niſi per ſimilitudinem ad alterum notificari poſſunt per genera rethorica. 3. de anima, com.6. & 14. & primo phy.com.81. & 4.phy. com.81. & 2.de anima,com.149.

Res naturales ſunt manifeſtiores, ꝗ natura.2.phy.com.1.& 3.

Res quarum differẽtiæ ſunt eadem, ipſę ſunt eędem in illo modo, ſm quem habent eaſdem differentias 3.de anima.com.38.

Rex factæ quædam ſunt indiuidua ſubſtantiarũ,& quædam ſunt indiuidua accidentiũ. ex cõmen. libri de diuinatione ſm quietem.

Res ſenſibilis habet duas formas ſpiritualem & corporalem,& eſt forma rei ſenſibilis, ſed ſpiritualis eſt forma ſimilis. ex commento libri de diuinatione.

Res quę ſunt ꝑ apparentiã,ſunt determinatæ ſicut res nãles. 1. metheoro-

theorotũ.cap. 2.de cometis Cõm.

Res quæ generantur ex quatuor elementis differunt ab eľtis,& differunt etiã maxime inter ſe ĩ quidditate & diffinitione. ver. g. caro ab oſſe.1.meta.com.12.idẽ.1.de anima.77.cõ.& 1.de generatione,& corruptione.tex.c.84.& 2.de gñatione & corruptione.tex.cõ.48.

Reſiſtentia neceſſario eſt inter motorem,& rem motam, ſiue motio ſit naturalis,ſiue ĩnaturalis. & iſta reſiſtentia communis eſt ſecundũ ꝙ alterum eſt agens, & alterũ eſt patiens.7.phy.cõm.35.

Reſiſtentia in motu,aut eſt ex medio,aut ex mobili,aut ex vtroque. 4.phy.com.71.

Reſpectuum numerus,qui demonſtrantꝰ per habere, ſunt ſm numerũ reſpectuum, qui demõſtrantur per hanc ꝑpoſitionem,in, ſed hæc ꝑpoſitio,in, dignius dicitꝰ de reſpectu cõtenti ad cõtinens, & recepti ad recipiẽs, ſed hoc verbũ, hr̃e, dignius dicitꝰ de reſpectu continentis ad cõtentum.Cõmen.5.met.c.28.

Reſpectus verus ẽ particulariter, qa vniuerſalia non habent eſſe extra aĩam.12. primæ philoſophiæ. cõ. 27. idem ibidem. com.4.& 21.& 14.primo de anima.com.8.

Reſponſio quę datur interrogationibus quę dñr ęquiuoce debet dari cũ diſtinctione.7. met.com.36. & eſt tex.Philoſophi in primo cœli & mundi in tex.com.110.vbi dicitꝰ multipliciter.n.dictis,& ſi nulla differentia ſit ad ſermonem,neceſſe eſt intellectum cõfuſum habere ſi qs diuiſo multiplr̃ tãquam indiuiſo vtatur,manifeſtum.n.ſm quã nãm ipſi accidit quod dictum eſt.idem primo elench.idẽ. 4 phy. com.24.qui.n.qõnem multiplicẽ, vt vnam interrogat, aut male interrogat,aut captioſe interrogat,vt teſtatur ſeuerinus Boetius in libro de interpretatione.

Rethoricæ rõnes & fides ex illis generata nõ ſunt ꝓpter res in ſe, ſed ꝑp aĩam humanam.2.cœli.cõ.34.

Rethoricus ſermo eſt neceſſarius in iſtis rebꝰ, q̃ ſunt difficiles 3.de aĩa. com.14. idem.1.phyſi.com.81.& 4.phyſic.com.84.

Reubarbarum (vt dicit Gal.& medici) ſtringit ventrẽ. Sed nos videmꝰ ꝙ purgat,& eſt mirabilior alijs medicinis purgatiuis, quia frenum eius eſt cũ eo,quoniam nulla medicina purgatiuarũ eſt ſine veneno in aliqua parte ſui iſta excepta. & ideo quia cõfortat oĩa mẽbra corporis dando ipſum pro purgatiuo poſſumus refrenare ꝑ ipſum medicinas.Auer.5.coll.cap 42.vbi loquitur de Raued.i. de Reubarbaro, & eſt cautela in actu practico,ne medicinæ ſolutiuæ effrenitent, vt adminiſtrentur vna cum reubarbaro,quod diligentes & ſapientes medici obſeruant.

Reuolutiones motus ꝑteriti tpis priuatæ à Philoſophis teputantur. Ex lib. deſtr.diſp.1. in ſoľ.6.dubij.

Ros eſt pluuia ſubtilis deſcẽdens in nocte.1.methor.cap.4.

Ros in cacumine montium altiorũ non deſcendit.ibidem.

Rotundo nihil eſt contrarium. primo phy.com.41.conſimile.1.cœli.tex.com.24.& 32.

Rotunda quęlibet ſunt conuenientia in ſpecie.1. cęli.com.32.

Rotunditas vera nõ reperitur in materia generabili, ſed in mã corporũ cœleſtium tñ.2.cęli.tex.cõ.22.

Rubedo declinans ad nigredinẽ ſignificat ſanguinis dominium, tubedo aũt quę declinat ad igneitatem ſignificat ſup coleram. 4. Colli. cap. 22.

Rutæ herbæ odor ſerpẽtibus maxime moleſtus eſt. 9. de nã aĩal. ca. 6.

De litera S.

SAliua à natura inſtituta eſt in ore hominis & brãchi ad congregandũ humiditatẽ, vt ea mediante guſtẽtur ſicca. 2. de aĩa. com. 102. idẽ. 2. Coll. cap. de iuuamento linguæ. vbi dicit, ꝙ iuuamentum huius ſaliuæ eſt, vt faciat manifeſtare guſtum terũ ſaporẽ habẽtium.

Sanitatis fora eſt in ꝓportione quatuor qualitatũ primarum. 2. de aĩa cõ. 143. & habetur in. 7. phyſ. tex. cõ. 17. nõ intelligitur ꝙ ſanitas eſſentialr̃ ſit tẽperamẽtũ, qa tũc formaliter eẽt teſo, & cũ reſo non ſit ex principijs actiuis, tunc igit̃ ſanitas nõ eẽt principium ꝓductiuum opationis ſane, ſed intelligitur prę executiue & reſultatiue: ſanitas. n. in cõplexione eſt bona diſpõ reſultãs ex qualitatib' primis ꝓportionatis, & ſi variat̃, aut deſtruitur illa ꝓportio, variat̃ vl̃ deſtruit̃ ſanitas.

Sanitatis forma quę ẽ in anima medici nõ eſt in materia, ſicut eſt forma ſanitatis in corpore, quia ſi ita eſſet, tunc faceret ſanitatis actiones, & ita medicus eſſet ſanus. 12. primę philoſophiæ. com. 23.

Sanitas dicitur duobus modis. dicit̃ enim de forma quæ eſt in anima, & de habitu, qui eſt in corpore, & ambo ſunt idem, ſed ſanitas ſecundo modo inuenitur ab ea quæ eſt ſm primum modum. 7. met. com. 23. vide in concordantijs.

Sanitates exiſtimatũ ẽ tot numero eẽt, quot ſunt ęgritudines. 3. cœli. com. 18. idem. 5. phyſi. cõ. 57. & 3. colliget. cap. primo.

Sanitatis tempus maius eſt tempore ęgritudinis. 3. cęli. com. 24. & elicitur ex tex. ibid. & idem inuenies. 2. cęli, tex. com. 38.

Sanitas eſt diſpoſitio proueniens ex compoſitione membrorum & humorum. 5. meta. com. 25. idem. 7. phyſicorum. 17.

Sanitas vna forte habet plures ſanitates ſub ſe oppoſitas ęgritudinib' pluribus quæ non habet nomina. 5. phyſi. com. 57. & 3. colliget. ca. primo, & 3. cœli. com. 18.

Sanitas eſt diſpoſitio bona in membro cum qua ipſum operatur operationem quã habet agere per ſui naturã, aut patitur paſſionem quã habet pati. 2. colliget. cap. 1. Nota de mente Auer. 15. ibidem, in cap. de complexionibus membrorum conſimilium, ꝙ tot ſunt ſpẽs ſanitatis, quot ſunt complexiones cõſimlium, & quia complexiones ſecundum medicos ſunt nouem, ſcilicet vna temperata, & octo diſtemperatæ, ita etiam ſpecies ſanitatis ſunt nouem. & hoc de ſanitate conſimilium intelligendum eſt in via eius. &c.

Sanitas ẽ ad aliquid cum ſit calidorum & frigidorũ ad inuicẽ cõmenſuratio quędam. 7. phy. tex. cõ. 17.

Sanguis carẽs fibris, aut fibris detractis inſpiſſati non põt, & ideo ſanguis cerui, & aliorum quorundam fibris caret. in tertio de natura animalium. ca. 6.

Sanguis in habentibus ſanguinem eſt vltimum nutrimentum, in carẽtibus vero ſanguine id quod eſt propor-

proportionale ſanguini. ex libro de ſomno & vigilia.

Sanguis & genitura communia terræ, aquæ, & aeris. 4. metheororũ. tex. com. 52.

Sãguis in iecinore natura ſanguinis tingitur, a iecinore influit & ſubit ad cor, in corde viuit & conficitur pleniſſime inibiq́; in ſanguinẽ perfecte conuertitur. Them. in com. ſuper libro de ſomno & vigi. cap. 13. & habetur in tex. vbi dr. ſanguinis enim oĩs principium ſicut diximus hic & in aliis eſt cor.

Sanguis eſt materia caloris naturalis. 5. Coll. cap. 3.

Sanguis quando ſupercaleſcit in naturam colerę declinat. 4. Colliget. capitulo. 31.

Sanguine non nutriuntur membra niſi poſtquam eſt dealbatus & eis aſſimilatus, & ideo hypoſtaſis alba eſt laudabilis. 4. Coll. cap. 24.

Sãguis craſſior & calidior ad robur corporis confert, ſanguis vero tenuis & frigidior cõfert ingenio. ex. 2. de partibus aĩalium. cap. 3. & 18.

Sanguis non eſt calidus vt aqua feruens. ex 2. de partibus animalium cap. 2. & 3. vbi dr ꝙ quodammodo eſt p ſe calidus, & quodãmodo nõ. vbi Auer. in cõmento in capitulo de carne dicit, ꝙ loquendo de caliditate extranea vt eſt calor febrilis, ſic non eſt calidus per ſe, quia talis calor non aſſumit͛ in ratione eius, ſed calor naturalis.

Sanguis in animalibus ſanguineis ẽ vltimum alimentum. ex. 2. de partibus aĩalium. cap. 3.

Sãguinis calidioris agitatio ſenſum infringit, & officium eius intercipit. in 2. de partibus animalium. capit. 10.

Sanguis qui eſt in venis non pulſantibus eſt ſicut materia ſanguinis q̃ eſt in arteriis, 2. Coll. cap. 8. de iuuamentis membrorum conſimilium. & ibi vide ſm Ariſto. ꝙ nutrimentum corporis eſt ex duobus ſanguinibus. idem etiam habet in 3. de partibus animalium in cap. de corde.

Sanguis malus (vt dicit Ariſ.) diſcurrit a naſo ab ano. 3. Colliget. cap. 20. idem. 4. Coll. cap. 10.

Sanguis ex ætate mutatur, & multas habet differentias. 3. de natura animalium. cap. 19.

Sanguis aſini & tauri craſſiſſimus & nigerrimus. ibidem.

Sanguis minimũ habet tactum, ſeu ſenſum, ſicut cerebrũ & medulla. 3. de natura aĩalium. cap. 19.

Sanguis qui optimo conſtat habitu nec nimis craſſus, nec nimis tenuis eſt. ibidem.

Sanguineũ ſudorẽ aliqui emiſerunt ibidem.

Sanguis ceruarum & damarum caret fibris & ſpiſſari nõ poteſt. ex. 2. de partibus aĩalium. cap. 4. & 3. de natura animaliũ, cap. 19.

Sanguinis in aliquibus animalibus non frigiditas, ſed munditia & tenuitas efficit, vt prudentiora ſint. ibidem. cap. 4.

Sanguis taurorum citiſſime omniũ coit, atq; dureſcit, quia fibris refertior eſt, ꝙ ſi fibras detraxeris, ſanguis non cogetur. ibidem. & 3. de natura aĩalium. cap. 19.

Sanguinis natura eſt cauſa maxime diuerſitatis in moribus & in his q̃ per ſenſum aĩalibus eueniunt. ex. 2. de partibus aĩalium. cap. 4.

Sanguis in habentibus ſanguinem eſt vltimum nutrimentum, in caren-

rentibus autem ſanguine quod ꝓportionale. ex. 2. de partibus.cap. 3. & 4. 2. de generatione animalium. cap. 4.

Sanguis in nullo membro extra venam reperitur, niſi ĩ ſolo corde. 3. de partibus animalium. cap. 3. & Auerroes ibidem in cap. de corde. & 3. de nã animalium.cap.19.

Sanguis nulla pars animalium eſt. ex libro de partibus animalium. 2. capitulo. 10.

Sanguis quis capiti demandatur eſt tenuiſſimus,& puriſſimus,qui vero partibus inferioribus eſt craſſus.ex lib. de ſomno & vigilia. in fine.

Sanguis a iecinore incoctus & indigeſtus tranſmittitur ad cor. ſupra.

Sanguinis puri a turbido diſcriminatione facta in corde,expergiſcitur animal.ibidem.

Sanies eſt ſanguis incoctus.3.de natura animalium,cap.19.conſidera propter medicos.

Sapienté oportet oĩa ſcire vt contingit.ex ꝓhemio metaphyſicę.

Sapientem dicim⁹ difficilia cognoſcere potentem, nec leuia huiuſmodi. ibidem.

Sapientem ordinare & non ordinari oportet ab altero.ibidem.

Sapientes non potuerũt loqui de aliquo entium tam in naturalibus q̃ in diuinis,niſi aſſummẽdo authoritates a natura quorundã entium cõparabilium ad ipſum ꝓpoſitũ quo ad eius fieri potuit.ex 1.diſputatione lib. deſtruct. in ſolutione primi dubii.

Sapor dulcis ſignificat cõplexioné calidam,ſed calor ipſius eſt temperatus æqualiter ſm Galenum comparatione corporis humani.5.Collig. cap. 27. & ibi vide diffuſe de omnibus ſpeciebus corporum.

Sapores extremi ſunt dulcis, & amarus.cõtra Gal. 2. de aĩa.cõ.105.

Sapor amarus poteſt eſſe a frigiditate,nedum a caliditate.ibidem.

Sapor magis ſequitur humiditatem & ſiccitatem,q̃ caliditatem aut frigiditatem. 2. de aĩa.com.105.

Sapor acutus prouenit ex forti ſiccitate, & ex modico calore. 5. Colliget, cap. 42. quando loquitur de achal.i.de aceto.

Sapores(vt inquit Plato)in corporibus non animatis habent actiones diuerſas ſuperadditas calefactioni & infrigidationi. v.g. exaſperare qđ eſt pontici, & lenificare quod eſt vnctuoſi.2.de anima.cõ.126.

Sapor declinat ad caliditatem & humiditatem. 3. Coll. 34. & ibi ponitur cauſa:

Sapor & odor non ſunt in elemento. ibidem.

Saporum elementa ſunt ſapor dulcis,& amarus,ibidem.

Sapores medii fiunt ex dulci & amaro,ſicut colores medii fiũt ex albo & nigro. Cõ. ĩ li. de ſenſu & ſenſa.

Sapores multi in eodem mixto eſſe poſſunt, patet de Agarico,qui habet ſaporem dulcem, amarum, & acutum authoritate Auerr. in 5. Coll. cap. 42. quia componitur ex diuerſis partibus.

Sapores alii ita ex dulci & amaro fiunt quemadmodum colores ab albi & nigri commixtione ſunt ex lib. de ſenſu & ſen.

Saporum & colorum ſpecies ferè æquales ſunt, ſeptem enim amborũ ſpecies. ibidem.

Sapor eſt vnum tangibilium & eſt vt delectamentũ horum.2.de anima.tex. com.28.

Scien-

Scientia nulla pōt demonſtrare ſua principia demonſtratione propter quid, ſed tñ bene demonſtratione ſigni, loquendo de principiis ſubiecti. 12. metaph. com. 5. & 2. phyſi. com. 22. & 26.

Scientiarum duarum cōmunicatio in conſideratione principiorũ ſubſtantiæ. ſ. ſcientiæ diuinæ & naturalis, quõ eſt intelligenda. vide. 12. meta. com. 5. verſus dimidium com. ibi & dicemus nos ꝙ Philoſophus inquirit principia ſubẽ.

Scientia operantis aliquid ex luto magis debet admirari q̃ ſcientia operantis idem ex auro. 12. meta. com. 18. authoritate Themiſtii, & eſt in prima parte digreſſionis. & ratio eſt vt mihi datur cernere, quia ibi magis relucet ſplendor & vigor artis. vnde Galenus in 3. de vtilitate parti. in ſimili, capit. 10. prope finem inquit, ꝙ idiotam ſapere facit pulchritudo mãẽ, artificem vero pulchritudo artis.

Scientia nulla de ente per accidens negotiatur. 11. primę philoſophię cap. 10. iuxta principium. & 6. metaphy. tex. com. 4.

Scĩa aut eſt ſemper entis, aut in plus, 11. metaphy. cap. 7. & 1. poſteriorum, & 6. meta. tex. com. 4.

Scire rem mutabilem non eſt ſcire, ſed exiſtimare. 9. meta. tex. com. 21. & 1. poſteriorum. & in 6. ethicorum, cap. 4.

Sciētia nobilior eſt generis nobilioris. 9. meta. com. 22. & bene Com. elicit hoc ex tex. ſicut poteris videꝛ

Scire ea quæ ſunt in actu eſt nobiliꝰ q̃ ſcire ea, quæ ſunt in potentia. 9. meta. tex. com. vltimi.

Scientiã menſurã rerum dicimus & ſenſum. 10. meta. tex. cõ. 5.

Scĩa de aĩalibus duplici via tradita ẽ ab Ariſt. ꝑ modũ hyſtorię in lib de hyſtoria aĩaliũ, & per rõnes & cãs, vt ĩ libris de ptibꝰ & de gñone aĩamalium, & in lib. de motibus anilium, & ſõno, & ſiſibus. Et eodẽ pacto de ſtirpibus atq; plãtis duplici via rõne diſſeruit Simplicius in ꝓlogo phy. & ẽ ſnĩa ẽt Ioã. grãmatici in principio libri de gñone aĩalium. & eſt ſententia etiã Auerrois in principio libri metheororũ.

Scĩa ẽ neceſſarioꝝ, ſed opĩo eſt ꝯtingẽris aſt ſe habere. 7. met. t. cõ. 53.

Scire q̃dditates ſubarũ eſt magis difficile q̃ ſcire accñtium cãs, & cauſa in hoc ẽ ſimpl̃tas ſubſtãtiaꝝ & cõpoſitio q̃ ẽ in accñtibus. 7. met. cõ. 59. Inde colligiť ꝙ q̃ſtiões ſĩplices ſũt magis difficiles q̃ qões ꝯpoſitæ.

Scĩa rerũ non hr̃ niſi ꝑ ſuas q̃dditates, & iõ ſi q̃dditates rerũ eẽnt aliæ a rebus hñtibus quidditates. tunc non poſſent ſciri. 7. meta. tex. c. 20.

Scĩę oẽs licet ſint nobiles, ſcĩa tñ de deo ẽ nobilior oĩbꝰ, quia ſubiectũ eius eſt nobilius oĩbus ſubiectis. 6. meta. tex. com. 2.

Scientia ſecatur quemadmodum & res. 3. de anima, tex. com. 38. intelligitur quo ad diuiſionem quæ fit ſm potentiam & actum, ſicut habetur ibi. ſicut eſt de ſenſu cũ ſenſibili, q̃a ſenſus in actu refertur ad ſenſile in actu, & ſenſus in potẽtia refertur ad ſenſile in potentia, ſic etiã de ſcĩa: dicitur enim in 2. phy. tex. com. 38. cauſæ in potentia ſunt effectuũ in potentia, & cã operantes ſunt effectũ in actu. Et ex hoc patet (vt dixi in contradictionibus) ꝙ dictum Ariſtote. in prædicamentis, vbi dicit ꝙ ſcientia non refeꝛť ad ſcibile, intelligitur ad ſcibile

in

ſa actu, non ad ſcibile in potẽtia,
&ꝙ illa opinio eſt contra viam an
tiquorum,& eſt ad hominẽ. vide
ibi diffuſe. non ĩtelligitur etiã præ
ſens ꝓpoſitio ꝙ ſcientiæ diuerſæ
debent eſſe de diuerſis obiectis ma
terialiter ſumptis,quia 2. phy. tex.
com. 18. ædem ſunt lineæ natura-
les & mathematicæ. Nec intelligi
ꝙ ſcientiæ debent diuidi ſm diuer
ſitatem naturarum in gradu eſſen
di vario ſm perfectum & imperfe
ctum,quia vt habetur. 2. phy. t. c.
71. ſcĩa de corpibus corruptibilibꝰ
& ęternis eſt eadẽ. v3. ſcientiã natu
ralis. ſenſus igitur propoſitionis il-
le eſt quem diximus. tñ conuenien
ter gloſari poteſt ꝙ ſcĩæ diſtingũ
ex obiectis formal̃r diſtinctis: nã
obiecta quæ non cadunt ſub vna
cõi formali ratione vel vniuoce,
vel ſaltem analogice dicta, talia
pertinent ad ſcientias diuerſas, ſic
corruptibilia corpora & æterna ꝑ-
tinent ad naturalem ſcientiam, q̃a
natura eſt ratio analogice dicta de
vtriſq; vt patet. 2. phy. com. 3. &
5. meta. cõ. 5. & 1. cæli. com. 5.
Scientia diuina ſm ordinẽ addiſcen
di eſt poſt ſcientias naturales. 6.
meta. com. 3. idem 7. met. cõ. 39.
Scientia nulla eſt de ente per accñs
6. meta. tex. com. 4 & tex. cõ. 6.
Scientia diuina diuidi in tres partes
prima eſt de diuiſione entis in ſub
ſtantiam & accidens. 2. eſt de diui
ſione entis per potentiam & actũ.
3. eſt de diuiſione entis in vnum
& multa. Auer. ſententia in prolo
go ſuper 7. primæ philoſophiæ.
Scire tũc maxime putamus vnum-
quodq;, quando quid eſt cognoſci
mus, magis q̃ cum quale aut quan
tum. 7. meta. tex. com. 4. idem 3.
meta. tex. com. 1. vbi dicitur: mul
tis quidem modis idem ſcientibus
magis quidem ſcire dicimus eum
qui nouit in ipſo eſſe quid ſit res q̃
in non eſſe, & horum eorundem
alium alio magis, ſed maxime q̃d
eſt,& non quantum, aut quale, aut
quid facere, aut pati aptũ natũ eſt.
Scientiarũ factiuarum eſt in facien
te principium, aut intellectus, aut
ars, aut potentia quædam: actiuaꝝ
autem in agẽte proheresim. 6. me-
taphy. tex. com. 1.
Scientia quælibet aut actiua, aut fa-
ctiua, aut theorica eſt, 6. metaph.
tex. commen. 1.
Scientia cogitatiua apud Arabes ſu-
mitur pro ſpeculatiua. vide 6. met.
cõm. 1. & 9. cõm. vltimo. & 3. de
anima. com. primo.
Scientiarum quædam conſiderant
de cauſis reſpectu alicuius,& quæ-
dam de cauſis ſimpliciter. 6. meta-
phyſi. com. 1.
Scientiæ diuerſantur in certitudine
ſm diuerſitatem naturæ, ſubiectę.
1. de anima, tex. com. 1. & 6. me.
cõ. 1. & 2. me. 16. 3. de anima. 35.
& 1. poſteriorũ. in illo cap. Certior
autem ſcientia altera, altera. &c.
Scientia naturalis eſt circa ſubſtan-
tiam quæ ſm rationem vt ſm ma
gis non ſeparabilem ſolum. 6. me-
taphy. tex. com. 1. vbi Cõmenta.
ponderat ly, ſm magis, ꝓpter intel
lectum. vbi non poſſum illotũ nõ
demirari prudentiam, qui ita auda
cter proferunt omnem formam &
omnem animam, aut animæ par-
tem eſſe, a materia inſeparabilem
ex mente Ariſto. quum tñ vbique
locorum Ariſt. præſeruet ſe ab in-
tellectu, ſicut patet in pſenti loco
& 12. prime philoſophiæ tex. cõ.
16.

.16. vbi ponit dñiam inter cauſas formales & mouẽtes ex hoc ꝙ cauſę agentes & mouentes ſunt priores: cauſæ autem formales ſunt ſimul, in tex. 17. ſubdit. ſi autem aliquid manet poſterius perſcrutandum eſt: ĩ quibuſdam enim nihil prohibet, vt ſi anima eſt tale non omnis ſed intellectus, omne nãq; impoſſibile forſan. & in 2. de anima. tex. com. 21. de intellectu inqt & perſpectiua potentia alia ratio ẽ hoc enim ſolum videtur contingere ſeparari ſicut perpetuum a corruptibili.

Scientiã honorabiliſſimam oportet circa honorabiliſſimum genus eſſe. 6. metaphy. tex. com. 2. idem 1. de anima, tex. com. 1.

Scientia nõ eſt genus medicinæ ſm rei veritatem, niſi ſciẽtia diceretur ad ſcientem, & medicina ad medicum: tunc enim ſcientia eſſet genꝰ medicinę & ſciens genus medici. Cõmen. 5. meta. met. com. 20.

Scientiæ omnes circa vnum quid & genus determinatũ circuſcripte de hoc tractant, ſed non de ente ſimpliciter, neque inquantum ens. 6. metaphy. tex. com. 1.

Scientia phyſica circa talem ſubſtãtiam eſt in qua eſt principium motus & ſtatus in ea. 6. meta. t. cõ. 1. Ex quo patet corpus mobile aut naturale eſſe ſubiectũ ſcientiæ naturalis. vnde ibidem parum infra dicit phyſicam ſcientiam theoricam eſſe circa tale ens, quod eſt poſſibile moueri.

Scire deſtruentes ſunt impugnandi a diuino. 4. meta com. 1. & 3. cęli. cõmen. 4.

Scientię mathematicæ ſunt de magnitudinibus & numeris & de accidentibus aſſentialibus eorum, & ſcientia naturalis eſt de ente mobili & de accidentibus eſſentialibus eidem ſm quod eſt mobile. 4. metaphy. cõmen. 1.

Scientia diuina eſt de ente inquantum ens, & de accidentibus eſſentialibus entis inquantum ens. 4. metaphy. tex. com. 1. contra negãtes entis inquantum ens eſſe veras paſſiones demonſtrabiles. vide philoſophũ ibidẽ tex. com. 4. expſſe.

Sciẽtia proprie vbiq; primi eſt, & ex quo alia pendent, & ꝑpter quod dicuntur. 4. meta. tex. com. 2.

Scientia quęlibet vna & ſenſus vnus vnius eſt generis. 4. meta. tex. cõ. 2. & 1. poſteriorum.

Scientiam vnam habentia non ſolum ſunt illa quorum ſubiectum eſt unum genere aut ſpecie vniuoce dictum, verum etiam quorum eſſe attribuitur vni fini, aut vni agenti, aut vni ſubiecto. 4 metaph. tex. commen. 2.

Scientia diuina cõſiderat diſpoſitionem entium quę attribuuntur vni fini, & vni complemẽto: hoc enim eſt quæſitum in illa ſciẽtia. 4. met. com. 2. eandem ſententiam habet Commẽ. ibidem com. 1. vbi dicit, ꝙ prima philoſophia cõſiderat de nobiliſſima cauſarum. ſ. de primo fine & de prima forma. idẽ. 3. met. com. 3. & 12. met. com. 6.

Scientiam diuinam opinantes non eſſe neceſſariam cõſequitur vt nullum ens ſciant in rei veritate. 4. metaphy. com. 5. quod intellige ſimpliciter. nam aliquis in ſciẽtis particularibus poteſt eſſe ſciens in genere. ſed ſimpliciter ſcies nullus eſſe poteſt ſine ſciẽtia diuina: principia enim ſcientiarum aliarum

ſunt

ſunt per ſe nota ex confuſa terminorum notitia, & ex metaphyſi. ſunt ſcita.

Scientia ſophiſtica uidetur eſſe ſciẽtia, ſed non eſt ſic. 4. metaphyſi. tex. cõmen. 5.

Scientiæ diſputatiuæ cõmunicant in vniuerſalitate conſiderationis: ſubiectũ.n. vtriuſq; ſcientię eſt ens ſimpliciter. 1. meta. & dialectice. 3. meta. com. primo. idem ibidẽ cõ. 2. & 4. meta. tex. cõ. 5.

Scire magis dicimꝰ illum qui nouit quid res eſt, quàm quid non eſt, 3. meta. tex. com. 3.

Scientia contrariorũ eſt eadẽ, iſta ꝓpoſitio eſt probabilis, & non ſequitur ex hoc dicere ꝙ ſcientia cõtrariorum eſt eadem ꝙ ſcientia eorum, quę non ſunt contraria non ſit eadem niſi ſuperficietenus, & ſecũdum ꝙ apparet exterius. Auer. 3. meta. com. 3.

Scientia naturalis tñ conſiderat genus entiũ in quo ſunt omnia quatuor genera cauſarum. Comen. 3. meta. com. 3. Idem 1. phy. com. 1. & 2. phyſi. tex. com. 7.

Scientię nãlis diuiſio ponitur ab Auer. in 1. metheoro. cõmen. 1. & ordo, & etiam a Simplicio in prologo phyſico.

Scientia quæ dr̃ philoſophia ſimpliciter eſt illa quæ conſiderat, de cauſa finali vltima omniũm entium, omnes enim cauſę ſunt ꝓpter iſtã cauſam, 3. metaphy. com. 3.

Scientia naturalis conſiderat de duabus primis cauſis materia & motore, ſcientia autem diuina de duabꝰ vltimis. ſ. forma & fine, & quia hę duæ cauſæ ſunt meliores illis, ideo ſcientia iſta eſt melior naturali, 3. meta. com. 3. idem in prologo 1. phyſi. & 4. meta. com. 1. & 7. met. com. 5. & 9. & 12. meta. com. 6.

Scientia ſtellarum eſt de mathematicis ſcientiis. 3. met. tex. com. 7. idẽ 12. metaphy. tex. com. 44. ex quo patet ſcientias medias eſſe magis mathematicas q̃ naturales.

Scientis omnino ſignum eſt poſſe docere, ex prohemio meta.

Scientia maxime principalis eſt dignior ſubſeruiente, ex prohemio primæ philoſophiæ, & ex primo poſteriorum.

Scientiarum certiſſime ſunt q̃ maxime priorum ſunt, & quæ ſunt ex paucioribus his quæ ſunt ex additione, ex prohemio primæ philoſophiæ, & ex primo poſteriorum.

Scire vnumquodq; tunc maxime putamꝰ, dum cognoſcimus primã cauſam. ibidem.

Scientiam naturalem & diuinã multi homines reputauerunt eſſe vnã & eandem ſcientiam. 1. meta. cõ. 18. Pro quo animaduerte ꝙ fuerũt illi qui dicebãt ꝙ ens & ens ſenſibile cõuertuntur, negauerunt n. genus entium abſtractorũ, vnde iſti non conceſſerunt niſi genꝰ entium corporeorũ, & aſſerebant omne ens in loco eſſe, vt dicitur in 4. phyſi. tex. commẽ. primi. De hoc vide etiam Ariſt. hoc expreſſe aſſerentem in 4. primæ philoſophiæ, in tex, com. 7. vbi habet, vnde nullus particulariter intendentium nititur dicere aliquid de eis, ſi vera aut nõ, nec geometer, nec arithmeticus niſi phyſicorum quidam merito facientes hoc, ſoli nãq; putant de tota natura intẽdere, & de ente. de iſtis etiam loquitur Ariſt. in 4. metaphy. tex. com. 22. vbi ſcribit, huius autem opinionis cauſa fuit, quia

quia de entibus quidem veritatem intendebāt, entia autem putauerunt ſenſibilia ſolum.

Scientia operatiua quãuis vtatur rõcinatione, & ſpeculetur, de cauſis tñ non eſt digna vocari ſcientia ſpeculatiua, quia non perſcrutatur de cauſis rerum; & de diffinitionibus earum niſi vt ſcientes eam agant, & nõ vt ſciant, ſicut ẽ in ſciẽtiis ſpeculatiuis, ex com. 3. ſecũdi meta.

Scire impoſsibile eſt antequam ad indiuidua perueniatur, & 2. metaphy. tex. com. 11.

Scire tunc putamus cum cauſas ipſas nouerim⁹, 2. meta. tex. com. 13. & 1. poſteriorum, & 1. phy. t. c. 1.

Digreſsio q̃ ſcia diuina non cõſiderat quiddita-tes rerũ i particulari.

Scientia naturalis declaratur p duas perſcrutationes, quarum vna eſt pſcrutatio de natura quid ſit. & ſecũda eſt perſcrutatio de natura cuiuſlibet entis quid ſit, & hoc eſt manifeſtum per ſe 2. metaphy. com. vltimo, & ex illo loco ſcire poteris q̃ quidditates rerũ in particulari nõ cognoſcũtur a diuino, pro hoc habes etiam authoritatem Auerr. 1. phyſi. com. 11. vbi ſcribit, intentio eius prima non eſt cõtradicere opinionibus falſis in hac ſcientia, ſed declarare ſubſtantias & quidditates rerum naturalium, facit ad hoc authoritas Philoſophi in 4. primę philoſophię. in tex. com. 1. vbi poſt quã dixit, q̃ ſcientia diuina conſiderat & ſpeculatur ens inquãtum ens, & quæ huic inſunt ſm ſe, ſubdit aliarum nulla intẽdit vl'iter de ente inquantum ens, verum partẽ eius abſcindentes aliquã, circa hãc ſpeculanť ipſum accidens, & hoc ẽt expreſſe dicit Com. in com. de mathematicis, quę aſſumunt magnitudines & numeros diſtinctos ab ente, & ſpeculanť de eis & ſuis accñtibus eſſentialibus, & ſi'r ſciẽtiæ naturales conſiderant de ente mobili, & de acñtibus eſſentialib⁹ eidem ſm quod eſt mobile, eandẽ aperte ſententiam ſcribit Philoſophus in prohemio metaphycę, vbi enumerans conditiones ſapientis, inquit. q̃ ſapientis eſt cognoſcere oĩa vt contingit in vniuerſali, & in 11. metaphy. cap. 3. dicit, philoſophia autem de his quæ ſunt in parte inquantum vnicuiq; eorum aliquid accidit non intendit, circa eus autem inquãtum ens talium vnumquodq; eodem mõ, & circa naturalem ſcientiam, naturalis. n. accidentia & principia ſpeculatur entium inquãtum mota & non in quantum entia, hoc etiam conuertitur aperte, quia naturalis diffinit quidditates naturales vt eſt videre in libris naturalis philoſophiæ, & ita etiam eſt de mathematicis. Vnde mirũ eſt qũo aliqui ad tantum errorẽ peruenerint, vt aſſerant ſciẽtiam diuinam nõ ſolum in vniuerſali, verũ etiam in particulari quidditates rerum cõſiderare, ſi hoc. n. eſſet, tunc aliæ ſcientiæ ſupfluerẽt, quęlibet. n. ſcia circa duo principaliter verſatur, circa qdditatẽ ſubiecti & partium, & circa paſſiones demonſtrabiles de ipſis, quorũ alterum habeť per diffinitionem, alterum vero per demõſtrationem, vt habetur in poſterioribus analiticis. qui autẽ conſiderat p ſe ſubiectũm, debet etiam conſiderare accidentia per ſe ſubiectum inſequẽtia, iſta. n. ꝓpoſitio cum hoc q̃ ẽ famoſa etiam eſt vera & neceſſaria, vt ſcribit Cõm. 2. phyſi. tex. cõ. 17. & ita ſcientia diuina oĩa conſideraret

ratet nõ ſolum ꝑ diffinitionẽ, verũ etiam oĩa per ſe accidentia per demonſtrationem de entibus ſub quacunq; rõe, & ita alię ſcientię ſuperfluerent, nec valet fingere ſcĩas particulares demõſtrare accñtia ꝑ accñs & cõmunia, de talibus enim non eſt demonſtratio.

Scientię naturalis intẽtio eſt cognoſcere cauſas ſpecierum ſenſibiliũ, & cauſas viſibiles in eis ſpeciebus accidentiũ in eis, Auer. in prologo 1. phyſi. & eſt etiam ſentẽtia Ariſt. in 2. phy. tex. com. 17. vbi põderat ꝙ per cauſas viſibiles intelligimus cãs naturales, in hoc .n. dãnat Philoſophus antiquos plerunque qui rerum ſenſibilium tradiderunt cãs intelligibiles, ſicut dicit Ariſto. & Com. in pleriſq; locis ꝓſertim. 3. cœli. tex. com. 60. & in 1. de generatione & corruptione. tex. cõm. 7

Nota etiam ꝙ & ſi cauſæ naturales ſint ſenſibiles appropriate, tñ viſibiles dicunt᷑ propter corpora cęleſtia quę non poſſunt ſentiri niſi ſenſu viſus, iſte .n. ſenſus deſeruit nobis in coguitione ſubſtãtiarum ſenſibilium tam æternarum q̃ corruptibilium, ideo .n. ſenſum hunc maxime diligimus, quia plures differentias rerum nobis oſtendit, ex prohemio metaphyſicæ.

Scientiarum ſpeculatiuarum cognitionem ſequitur acquiſitio virtutum moralium. Auer. authoritate Alexand. in prologo primi phy. idem ibidem Simplicius.

Scientiæ ſpeculatiuæ ſunt duobus modis, vnus numerat᷑ propter exercitium vt mathematica, alius ꝑꝑ perfectionem ꝑꝑ quã ipſum exercitium eſt, ſicut ſcientia naturalis & diuina, vide in contradictionibus prologi primi phy. quomodo ſit intelligendum, quia multi hallucinantur in hoc loco.

Scientiarum quędam ſi conſiderant vnum genus cauſę, ſicut mathematicæ genus cauſæ formalis tãtum, q̃dã tria genera cauſarum, vt motorem formam & finem, vt ſcientia diuina, quędam omnia genera cauſarum, vt naturalis, primo phy. com. 1. & fuit expoſitio Alex. qũo autem mathematicus genus cauſę formalis tantum conſideret, vide ĩ Theorematibus meis. qũo autem ſcientia diuina conſideret tria genera & naturalis quatuor, vide quę ſcripſi in contradictionibus primi phyſi. com. 1. vnum tñ placet annotare hic ꝙ Scotus in .q. 1. primi metaphyſi. & ſequaces eius dicunt ſcientiam diuinam cõſiderare omnia quatuor cauſarum gña inquãtum quęlibet dat eſſe in ſuo genere, circũſcribẽdo rationem motus & mutations, ꝑtinet ad metaphyſicum, materia & forma inquãtum ſunt partes eſſentię, efficiens inquãtum dat eſſe circũſcribendo motũ. licet enim non ageret niſi mouendo, tñ ratio dantis eſſe, prior eſt ratione mouentis, finis autem inquãtum res ſm ſuam entitatem ad illud ordinatur, licet .n. illud nõ poſſunt attingere niſi per motum & operationem, prior tñ eſt ratio ordinis ſm eſſe quã ſm operationẽ.

In hoc autem duo ſunt a quibus ni fallor a Peripatheticis ipſe diſſentit, primo quantum ad materiã licet enim materia cauſa ſit & diſtincta cauſa atq; natura a forma, ex ſecundo phyſi. tex. co. 4. & tex. commẽ. 70. non tñ dat eſſe ĩ ſuo genere, vnde lucidiſſimus Themi.

in

in principio ſecũdi de anima, iſtud diſcrimen inter materiam & formam cõſtituit, ꝙ a materia res habuerunt vt fierẽt, a forma vt eẽnt. Et hoc confirmauit Auer. in 7. primę philoſophię comẽ. 35. inquit enim ꝙ forma eſt pars quæ cũ fuerit, erit res, & materia eſt pars quæ cũ fuerit, non erit res, & hoc conſonat, immo reſultat talis differẽtia ex rationibus ſuis, nam ratio materiæ, vt habetur 1. phyſi. tex. cõmẽ. 82. & 2. phyſi. texto. commento. 28. materia eſt ex quo fit aliquid. vt inexiſtente, forma autem vt dr̄ in 2. de anima. tex. com. 2. eſt per quam eſt hoc aliquid, vbi bene patet ꝙ materia deſcribitur per fieri & forma p eſſe. Amplius nihil dat quod non habet, ſic enim Ariſto. ꝓbat in 2. de partibus animaliũ, cerebrum non eſſe principium ſenſationis. cap. 7. quia ſubſtantia cerebri ſenſu caret, pariformiter materia ſm ſe non habet eſſe. igiť materia non dat eſſe ꝙ materia ſm ſe non habeat eſſe, patet 2. de anima tex. comen. 2. & oſtendit pulchre Cõm in 2. phy. cõ. 12. quia aliter qđ nõ eſſet in actu eẽt ĩ actu, & doctiſſimus Boetius in libro de vnitate & vno, expreſſe dicit, ꝙ omne eẽ eſt a forma in rebus creatis. qđ Philoſophi deſcribentes dixerunt ꝙ eſſe eſt exiſtentia formæ in materia, & ibi expreſſe dicit ꝙ materia non habet eſſe niſi per vnionem cũ forma, & p ꝯſequẽs in ſuo genere materia circũſcripta forma, nõ dat eſſe, ſed eſt in potẽtia ad recipiendũ eſſe ex cõiunctione formæ. Aliud autem eſt quãtum ad finem, quia ratio finis non videtur formaliter conſiſtere in hoc ꝙ res ſm ſuã entitatem ad illud ordinantur, licet. n. Deus glorioſus ſit finis omnium entium inquantum entia ſunt, nõ tñ eſt finis entium precise, ſub ratione qua ens, ſed ſub ratione quæ eſt optimum & amabile & deſiderabile naturali deſiderio ab omnibus, ſic enim Ariſt. oſtendit ipſum habere rationem finis inquãtum monet in ratione amati & deſiderati, quia ſic habet rationem optimi & nobiliſſimi, vnde 2. phy. tex. com. 74. id quod eſt dignius non ẽ ſimpliciter, ſ3 ad vnumquodq; ſubſtantiam, vbi Cõm. expreſſe dicit, ꝙ nobilius non inſequitur naturam entis, immo nobilitas accidit formę ſm ꝙ eſt finis, & confirmatur de formis mathematicis. ibidẽ. Et etiã authoritate Ari. in 2. phy. tex. com. 31. vbi dicit, quod autem eſt cuius cauſa potiſſimum & finis aliorum voluit eſſe, & ibidem tex. com. 23. deriſione appoſuit hoc finem dicere, cuius cauſa factus eſt; vult. n. non oẽ vltimum finẽ eẽ, ſed optimum, & ideo dictum eius in hoc loco debet ſuppleri, vt dicať finem cõſiderari ſub ratione optimi amabilis & deſiderabilis inquantũ entia ſm ſuam entitatem ordinantur ad illud. De hoc autem quęſito Cõm. & antiqui Peripathetici dicunt diuinum ẽt conſiderare oẽs cauſas in eo ꝙ ſunt cauſæ, & ſub rationibus vniuerſalibus & tranſcendẽtibus, vñ 2. primę phyloſophiæ. cõ. 6. ſcribit & conſidratio vl'is in oĩbus cauſis in eo ꝙ ſunt cauſæ eſt huius ſcientię, quia ratio cauſę & ratio entis & ſubſtantiæ ſunt rationes vl'es tranſcendentes, & iſta eſt via eoꝝ ſicut vides. Sed aduerſus ea q̃ dicta ſunt ĩſurgit maxima dif

ficultas,ꝓcipue quãtum ad primũ
dictum ꝙ materia ĩ ſuo genere eſt
cũſcripta forma nullũ dat eſſe.hoc
enim videtur falſum propter duo,
tũ quia 2.phy.tex.c.32.cãę & ſunt
ſibi inuicem cauſæ.& 5. meta.tex.
com.2.igitur materia eſt cauſa for
mæ quantum ad eſſe,& forma etiã
eſt cauſa materiæ. Et confirmatur
authoritate Auer. in 1. phyſi. cõ.
70.2. phyſi.com.32. Amplius di-
uus Tho. in expoſitione 5. meta.
expreſſe teſtatur materiam. quan-
tum ad eſſe,eſſe cãm formę & for-
mam materiæ diuerſimode, tum
etiam quia cauſa eſt ad cuius eẽ ſe
quitur aliud, vnde oẽs cauſę ſunt
principia,vt dicitur in 5.primę phi
loſophię.tex.com. 1.non tñ omne
principium eſt cã,priuatio enim ẽ
principiũ generationis rerum na-
turalium, non autẽ eſt cã, vt dr̃ in
1. phy.tex.cõ.80. mã ſubiecta cũ
forma cauſa eſt oĩum eorum quæ
fiunt ſicut mater. Altera vero pars
contrarietatis multotiens imagina
bitur ad maleficium ipſius ꝑtendẽ
ti intellectũ.cum igitur mã ſit cau
ſa,igit̃ ad eius eſſe ſequitur aliud,
& ex conſequenti in ſuo genere ha
bet eſſe,& dat eſſe p ꝯſequens. Am-
plius Cõm.ibi dicit in cõ.80.ꝙ ma
teria eſt in gñato, & forma nõ põt
eſſe ſine ea,igit̃ ſi forma in eſſe nõ
poteſt eſſe ſine mã,ſequitur ꝙ ma
teria dat eſſe in ſuo genere formę,
& eſt locus oſcur⁹ ſicut vides. Ad
hęc igitur ſaluo ſemper meliori iu
dicio dicẽdũ puto, ꝙ ꝓpoſitio illa
Ariſt. non eſt vniuerſaliter ꝓlata,
vnde in 1. phy.tex.com.30.ſic ia-
cet, ſicut autem q̃dam & adinuicẽ
cauſę, vt laborare cauſa ẽ boni ha-
bitus,& hic laborandi, ſed non eo-
dem modo,ſed hic quidem ſicut fi
nis,ille ſicut principiũ motus,vnde
ſolum dat exẽplum in cauſis effi-
cientibus & finalibus, & ita etiam
in 5. meta. vnde oẽs gręci expoſi-
tores, vt Them. & Simplicius etiã
ſic exponunt, & ꝙ hoc non poſſit
habere veritatem in cauſis mate-
rialibus & formalibus oſtenditur,
quia oppoſitum ĩuenitur determi-
natum ab Ariſt. in 2.phyſi.in tex.
cõ.91.vbi ſcribitur, & verę; phy.
dicende ſunt cauſæ, magis autẽ q̃
cuius cauſa.cauſa enim hęc mate-
rię eſt,ſed non hęc finis. Amplius
Com. in 2. phy.com.87.habet, ꝙ
antiqui ponentes cauſam materia
lem tantum, ex illa nituntur ren-
dere cauſas formarum & actionũ
earum.opinabantur.n.ꝙ formę ſe
quuntur de neceſſitate naturã ma-
terię,& ꝙ diuerſitas earũ eſt ex di-
uerſificatione mãę, ipſe vero vult
deſtruere hoc,quia opinat̃ ecõtra-
rio.ſ.ꝙ mã ſequitur formã, & idẽ
tenet in 2.de anima.cõ.60.& 1.de
anima.com. 52. ꝙ melius eſt exi-
ſtimare ꝙ diuerſitas materierũ ſit
pp diuerſitatẽ formarũ q̃ econtra.
Amplius Aui.in primę philoſophię
trac.2.ca.4.mã nõ ẽ cã eſſendi for
mã, vñ mã bene põt dici materia
formę,nõ autem cauſa ſtricte, &
proprie loquendo. Et Albertus co
gnomento magnus in 2.phy.trac.
2. capit. 6.ſuper expoſitione illius
loci tex. 30.expreſſe dicit ꝙ talis
computatio non eſt inter mate-
riam & formam, quoniam mate-
ria non eſt cauſa formæ ſecũdum
aliquem modum,ſed prius eſt cau
ſa compoſiti, ſed forma eſt cauſa
materiæ ꝙ ſit in actu. Ad autho-
ritatem Auer. dico ꝙ largius locu-

tus eſt. Pro quo debẽs ſcire ꝙ eſſe qddã eſt eſſe ſimpliciter, & tale eſt eſſe exiſtentię, & eſt effectus formę & non materię, aliud eſt eſſe receptionis. Vnde ꝙ recipiat habet ex ſui ratione, ſed quod ſignate recipiat, & cum extenſione, & tale eſſe eſt eſſe ſecundum quid, hoc eſſe habet materia apud ipſum merito dimenſionum interminatarum, & ideo omnes formæ educte de potẽtia materiæ apud ipſum dicuntur conſtitute in eſſe per ſubiectum, loquitur de tali eſſe receptionis ſignate, vnde Cõm. 3. de anima. com. 5. & com. 28. materia non eſt cauſa receptiõis ſimpliciter, ſed receptionis ſignatę & tranſmutabilis. Et hoc idẽ confirmat Auicen. in 9. primę philoſophię ca. 4. eſſe materię eſt eſſe receptibile tantum; nec eſt cauſa eſſendi aliquid niſi ſm viam receptionis. Et hoc voluit dicere Cõmen. 1. phy. com. 70. vbi declarans quõ materia eſt cauſa formæ, inquit. quoniã ſubiectum ſuſtentat formam ſecundũ ꝙ forma non poteſt eſſe ſine ſubiecto, & ſic gloſo dictum Diui Thomæ; ꝙ materia non eſt cauſa formæ niſi inquantum recipit formam. recipere autem formam non eſt dare aliquod eſſe formæ, vt patet intelligẽti. Ad aliud dico ꝙ illa propoſitio locum nõ habet in cauſa materiali, pręcipue in prima materia, quia vt allegatum eſt per Thom. & per Auerr. materia cum fuerit non ſequitur rem eſſe. 7. meta. com. 35. Ad aliud, non ſequitur abſq; materia non poteſt eſſe forma, igitur materia eſt cauſa eſſendi formæ, quia ſine aere non poteſt eſſe & viuere homo, & ſine vnione materię cum forma non poteſt eſſe compoſitum, non tamen dicimus aerem dare eſſe homini, nec vnionem dare eſſe compoſito, quia vnio eſt relatio & accidẽs quoddam. Ex hoc igitur nil aliud ſequitur niſi ꝙ forma materialis dependet a materia tanquam a ſubiecto & receptiuo, & quantum ad eſſe extenſum, qd ſibi competit merito dimenſionũ indeterminatarum, cum impoſſibile ſit materiam a magnitudine ſeparari. 1 de gñatione & corrup. tex. com. 32. licet igitur materia ſit cauſa compoſiti & ſit pars eſſentialis eius, totum tñ eſſe compoſitum quod vnum eſt a forma habet.

Sciẽtię certę diſpoſitio inuenitur in rebus habẽtibus quaſdam cauſas, ſicut inuenitur in habentibus oẽs cauſas. 1. phyſi. com. 1. vide in contradictinibus in eodem com. quomodo ſit intelligendum hoc.

Scientia concedit ſuum ſubiectum eſſe, aut quia eſt notum per ſe, aut qa ſummitur ex alia ſcĩa. 1. phyſi. com. vltimo, & 2. phy. 22. & 26. & 12. meta cõ. 5. & 2. de anima. 27. & 29. vbi etiam loquitur de partib⁹ ſubiectiuis. 6. met. cõ. 1. 3. eę. cõ. 4.

Scientia, ſiue vl̃is, ſiue particularis fuerit, nõ poteſt aliquo gñe demõſtrationis demonſtrare ſuum ſubiectum eſſe. 2. phyſi. com. 26. & 1. phyſi. com. vltimo.

Scientia naturalis conſiderat de eſſe formarum quouſq; perueniat ad vltimam formarum materialiũ, & primã abſtractorum, aut ad formas formarũ quę ſunt medię ĩter illas, vt eſt forma hominis vltima. 2. phyſi. com. 26. vbi patet animã intellectiuã eſſe naturalis conſiderationis, idem. 3 de aĩa. cõ. 17.

Scientiæ naturalis intereſt de oĩbus, quę rebus naturalibus inſunt, vel de his quæ videntur in eſſe quáuis non inſint diſſerere. Simplicius in prologo phyſi. quod ideo dicitur propter vacuum & infiñitum.

Scientia diuina quare metaphyſica dicatur, vide Auer. in paraphraſi meta. tractatu. 1. cap. 1. & Simplicium in prologo primi phyſi.

Scientia naturalis res a materia abiunctas conſiderat, & ideo naturalis nuncupatur, quia circa tales res natura conſiſtere videt̃. Simplicius in prologo primi phyſi.

Scientia diuina nõ ſolum cõſiderat de rebus abſtractis tm̃, verum etiã de rebus exiſtentibus ſm ꝙ exiſtunt. 2. phyſi. cõmẽ. 71. Vide in concordantiis.

Scientiarũ modi ſunt tres. ibidem. cõmen. 71.

Scientia naturalis conſiderat de quãtitatibus ſm ꝙ ſunt fines corporis naturalis. 3. phy. com. 24. & 2. phy. 18. & 1. cęli. cõ. 1. & 3. cęli. cõ. 5.

Scientia erit perfectior quando creſcunt cauſæ cum ſcientia. 4. phyſi. cõmen. 119.

Sciens maxime ad aliquid dicit̃. 7. phyſi. tex. com. 20.

Scientia & cognitio dignius videnť eſſe de cap. ad aliquid q̃ de qualitate. 7. phyſi. com. 20.

Scientia quę acquiritur in principio non dicimus ꝙ ſit generata in ſe, ſed gñatio eius in ſciente eſt ſm relationem, ſicut lux generat̃ in ſpeculo ferri terſi. 7. phyſi. cõ. 20.

Scientia cõtrariorum videt̃ eſſe vna. 8. phyſico. tex. com. 8.

Scientiæ voluntariæ & artes mathematicæ omnes vtuntur motu, & cum motus deſtruitur, deſtruunť omnia iſta. 8. phy. tex. cõm. 22.

Sciens quando non vtitur ſua ſcientia. alio modo eſt in potentia ab illo qui nõ habet ſcientiam. 8. phy. tex. comm. 32. idem 2. de anima. tex. com. 10. & 5.

Scire aliquid cum ſua cauſa eſt perfectius q̃ ſcire ſm ſenſum tantum. 8. phy. com. 65. ſenſus eſt qd licet aliquid ante demonſtrationem cognoſcatur per ſenſum quo ad qa eſt, ſi per demonſtrationem fuerit cognitũ quo ad propter quid, tunc illa ſcientia & cognitio erit certior illa priore quæ erat per ſenſum, & illa appellatur ab Arabibus demõſtratio cauſę tantum, & eſt exemplum ſatis accommodatum ibi, vt poteris videre.

Scĩa naturalis vt plurimũ circa corpora & magnitudines & paſſiones eorũ verſat̃. 1. cęl. & mũdi. tex. c. 1.

Scientia libri de cęlo ẽ primus liber philoſophiæ naturalis in quo loquitur de rebus ſenſibilibus in particulari, quia in libro phy. egit de vĺioribus. Cõm. in com. magno. com. 1. & idem aſſeuerat in paraphraſi. cap. 1. in ſumma prima.

Scientia modorum corporum naturalium & cõſequentium eorũ non cõpletur niſi ꝑ cognitionem ſuaꝝ cauſarum. 1. cœli. com. 1. idem 1. phyſi. tex. com. 1. & ex primo poſterio. ex diffinitione ſcire.

Scientia de rebus cęleſtibus eſt valde difficilis propter cauſarum paucitatem, & cauſa huius eſt remotio eaꝝ a nobis, & diuerſitas illarum rerum in nobilitate a cæteris reb⁹. 2. cęli. tex. com. 60.

Scĩa non eſt ſubm logicę, & diuinus debet ꝯtradicere eis q negãt ſcĩam eſſe. 3. cœli. cõ. 4. Ex illo loco patet

quan-

quantũ hallucinent̃ plęriq; ex latinis expoſitoribus, volentibus Ari. in prohemio 1. poſterioꝝ analiticõrum probare ſcire eſſe, & diſputare cõtra antiquos negãtes ſcĩam eſſe, aut ſcientiam fieri de nouo.

Scientia diminuta.i. ſubalternans reſpectu oĩum conſideratorũ in ſcĩa ſubalternãta, quam Ari. nominat ex additione in illis quorum dicit, pp quid ſic ſe habẽt, ꝙ quo ad talia quæcunq; inconuenientia contingant in ſcĩa ſuperiora ſeu ſubalternante, eadem contingunt ſcientiæ ſubalternatę, ſi vero in ſcĩa ſuperiori conſiderantur aliquã quæ non ſunt cauſę quorundam in ſcĩa ſubalternata quo ad talia, nõ oportet ꝙ quęcunq; impoſſibilia contingunt ſcientię ſubalternanti eadem contingant ſciẽtia ſubalternatę, limitatio eſt Auer. 3. cęli. com. 6. ſuper illa ꝓpoſitione textus ꝙ quæcunq; inconuenientia contingunt mathematicis cõtingunt naturalibus, quia mathematica dñr ex ablatione & nãlia ex appoſitione.

Scientia libri de cęlo in duobus primis libris de quinto corpe tractat, ſed in duobus vltimis de aliis corporibus ſimplicibus grauitatem & leuitatem habentibus. 3. cęli Cõm. in paraphraſi, in ſumma prima.

Scientiæ factiuæ finis opus eſt, naturalis autem quod videt̃ ſm̃ ſenſum principaliter. 3. cęli, tex. cõ. 61.

Scĩa de anima ſuperat oẽs alias ſciẽtias ꝑter ſcientiam diuinam in his duobus. v3. in certitudine demonſtrationis, & in nobilitate ſubiecti, 1. de anima com. 1. vbi Themiſt. declarans qũo conſtantia demonſtrandi cæteras ſcientias ꝑcedit. inquit ea ratione, qa aliæ ſcĩę ab hac ſcientia ſuam conſtantiam & certitudinẽ reponunt, licet Alexand. aliter locum iſtum interpretetur vt dixi ibi.

Scientia de anima iuuat alias ſcientias triplici iuuamento, primo de anima. com. 2.

Scientia moralis ſumit vltimnm finem hoĩs in eo ꝙ ẽ homo & ſubã ſui quæ ſit, ex ſcĩa de aĩa. ibidẽ.

Scientia de anima & ſcĩa mathematica conſiderãt res quodãmodo in materia exiſtẽtes, & quodãmõ abſtractas. Simplicius in lib. phyſi. in principio & Philoponus authoritate Ammonii in principio libri de anima, ſed ſm viam Auer. hoc verificari põteſt ſpiritualiter in ſcĩa de anima quo ad illam partem, q̃ agit de intellectu materiali, qui ex ſentẽtia Ariſt. quodãmodo eſt coniunctus materię, & quodãmodo ẽ ſeparatus, nã ſm eſſentiam eſt abſtractus, ſed ſm operationẽ eſt coniunctus, quia nihil intelligit ſine imaginatione, ſicut notat ipſe in primo de anima. cõmen. 12. & 13. expreſſe &c.

Scientia diuina ſumit a ſcientia de anima ſubſtantiam ſui ſubiecti. ibidem. & idem habetur 3. de aĩa. cõm 5. in ſolutione queſtionis. 3. & 12. meta. cõ. 36. & 2. cęli. cõ. 61.

Scĩę in hoc differunt, quia in quibuſdã ea q̃ ſunt magis nota apud nos ſunt cauſę, vt in mathematicis, in quibuſdam vero eſt ecõtrario, vt in his quę cõtinentur in ſciẽtia naturali in quibuſdã. 1. de anima. cõ. 10. & 7. meta. tex. com. 10. & 1. phyſi. tex. com. 2.

Scĩa de anima eſt neceſſaria in ſciẽdo primã philoſophiam. 3. de aĩa. cõ. 5. in ſolutione qõnis 3.

Rubedo declinans ad nigredinē ſignificat ſanguinis dominium, rubedo aūt quę declinat ad igneitatem ſignificat ſup coleram. 4. Colli. cap. 22.

Rutæ herbæ odor ſerpētibus maxime moleſtus eſt. 9. de nā aīal. ca. 6.

De litera S.

SAliua à natura inſtituta eſt in ore hominis & brāchi ad congregandū humiditatē, vt ea mediante guſtētur ſicca. 2. de aīa. com. 102. idē. 2. Coll. cap. de iuuamento linguæ. vbi dicit, ꝙ iuuamentum huius ſaliuæ eſt, vt faciat manifeſtare guſtum rerū ſaporē habētium.

Sanitatis forā eſt in ꝓportione quatuor qualitatū primarum. 2. de aīa cō. 143. & habetur in. 7. phyſ. tex. cō. 17. nō intelligitur ꝙ ſanitas eſſentiaľr ſit tēperamētū, q̄a tūc formaliter eēt reſo, & cū reſo non ſit ex principijs actiuis, tunc igiť ſanitas nō eēt principium ꝓductiuum opationis ſane, ſed intelligitur pręexecutiue & reſultatiue: ſanitas. n. in cōplexione eſt bona diſpō reſultās ex qualitatib⁹ primis ꝓportionatis, & ſi variať, aut deſtruitur illa ꝓportio, variať vľ deſtruiť ſanitas.

Sanitatis forma quę ē in anima me dici nō eſt in materia, ſicut eſt forma ſanitatis in corpore, quia ſi ita eſſet, tunc faceret ſanitatis actiones, & ita medicus eſſet ſanus. 12. primę philoſophiæ. com. 23.

Sanitas dicitur duobus modis. diciť enim de forma quæ eſt in anima, & de habitu, qui eſt in corpore, & ambo ſunt idem, ſed ſanitas ſecundo modo inuenitur ab ea quæ eſt ſm primum modum. 7. met. com. 23. vide in concordantijs.

Sanitates exiſtimatū ē tot numero eēt, quot ſunt ęgritudines. 3. cœli. com. 18. idem. 5. phyſi. cō. 57. & 3. colliget. cap. primo.

Sanitatis tempus maius eſt tempore ęgritudinis. 3. cęli. com. 24. & elicitur ex tex. ibid. & idem inuenies. 2. cęli, tex. com. 38.

Sanitas eſt diſpoſitio proueniens ex compoſitione membrorum & humorum. 5. meta. com. 25. idem. 7. phyſicorum. 17.

Sanitas vna forte habet plures ſanitates ſub ſe oppoſitas ęgritudinib⁹ pluribus quæ non habēt nomina. 5. phyſi. com 57. & 3. colliget. ca. primo, & 3. cœli. com. 18.

Sanitas eſt diſpoſitio bona in membro cum qua ipſum operatur operationem quā habet agere per ſui naturā, aut patitur paſſionem quā habet pati. 2. colliget. cap. 1. Nota de mente Auer. 15. ibidem, in cap. de complexionibus membrorum conſimilium, ꝙ tot ſunt ſpēs ſanitatis, quot ſunt complexiones cōſimlium, & quia complexiones ſecundum medicos ſunt nouem, ſcilicet vna temperata, & octo diſtemperatæ, ita etiam ſpecies ſanitatis ſunt nouem. & hoc de ſanitate conſimilium intelligendum eſt in via eius. &c.

Sanitas ē ad aliquid cum ſit calidorum & frigidorū ad inuicē cōmenſuratio quędam. 7. phy. tex. cō. 17.

Sanguis carēs fibris, aut fibris detractis inſpiſſari non pōt, & ideo ſanguis cerui, & aliorum quorundam fibris caret. in tertio de natura animalium. ca. 6.

Sanguis in habentibus ſanguinem eſt vltimum nutrimentum, in carētibus vero ſanguine id quod eſt propor-

proportionale ſanguini. ex libro de ſomno & vigilia.

Sanguis & genitura communia terræ, aquæ, & aeris. 4. metheororũ. tex. com. 52.

Sãguis in iecinore natura ſanguinis tingitur, a iecinore influit & ſubit ad cor, in corde viuit & conficitur pleniſſime inibiq; in ſanguinẽ perfecte conuertitur. Them. in com. ſuper libro de ſomno & vigi. cap. 13. & habetur in tex. vbi dr̃. ſanguinis enim oĩs principium ſicut diximus hic & in aliis eſt cor.

Sanguis eſt materia caloris naturalis. 5. Coll. cap. 3.

Sanguis quando ſupercaleſcit in naturam colerę declinat. 4. Colliget. capitulo. 31.

Sanguine non nutriuntur membra niſi poſtquam eſt dealbatus & eis aſſimilatus, & ideo hypoſtaſis alba eſt laudabilis. 4. Coll. cap. 24.

Sãguis craſſior & calidior ad robur corporis confert, ſanguis vero tenuis & frigidior cõfert ingenio. ex. 2. de partibus aĩalium. cap. 3. & 18.

Sanguis non eſt calidus vt aqua feruens. ex 2. de partibus animalium cap. 2. & 3. vbi dr̃ ꝙ quodammodo eſt p ſe calidus, & quodãmodo nõ. vbi Auer. in cõmento in capitulo de carne dicit, ꝙ loquendo de caliditate extranea vt eſt calor febrilis, ſic non eſt calidus per ſe, quia talis calor non aſſumit̃ in ratione eius, ſed calor naturalis.

Sanguis in animalibus ſanguineis ẽ vltimum alimentum. ex. 2. de partibus aĩalium. cap. 3.

Sãguinis calidioris agitatio ſenſum infringit, & officium eius intercipit. in 2. de partibus animalium. capit. 10.

Sanguis qui eſt in venis non pulſantibus eſt ſicut materia ſanguinis q eſt in arteriis, 2. Coll. cap. 8. de iuuamentis membrorum conſimilium. & ibi vide ſm Ariſto. ꝙ nutrimentum corporis eſt ex duobus ſanguinibus. idem etiam habet in 3. de partibus animalium in cap. de corde.

Sanguis malus (vt dicit Ariſ.) diſcurrit a naſo ab ano. 3. Colliget. cap. 20. idem. 4. Coll. cap. 10.

Sanguis ex ætate mutatur, & multas habet differentias. 3. de natura animalium. cap. 19.

Sanguis aſini & tauri craſſiſſimus & nigerrimus. ibidem.

Sanguis minimũ habet tactum, ſeu ſenſum, ſicut cerebrũ & medulla. 3. de natura aĩalium. cap. 19.

Sanguis qui optimo conſtat habitu nec nimis craſſus, nec nimis tenuis eſt. ibidem.

Sanguineũ ſudorẽ aliqui emiſerunt ibidem.

Sanguis ceruarum & damarum caret fibris & ſpiſſari nõ poteſt. ex. 2. de partibus aĩalium. cap. 4. & 3. de natura animaliũ, cap. 19.

Sanguinis in aliquibus animalibus non frigiditas, ſed munditia & tenuitas efficit, vt prudentiora ſint. ibidem. cap. 4.

Sanguis taurorum citiſſime omniũ coit, atq; dureſcit, quia fibris refertior eſt, ꝙ ſi fibras detraxeris, ſanguis non cogetur. ibidem. & 3. de natura aĩalium. cap. 19.

Sanguinis natura eſt cauſa maxime diuerſitatis in moribus & in his q̃ per ſenſum aĩalibus eueniunt. ex. 2. de partibus aĩalium. cap. 4.

Sanguis in habentibus ſanguinem eſt vltimum nutrimentum, in caren-

tentibus autem ſanguine quod ꝓportionale. ex. 2. de partibus. cap. 3. & 4. 2. de generatione animalium. cap. 4.

Sanguis in nullo membro extra venam reperitur, niſi ĩ ſolo corde. 3. de partibus animalium. cap. 3. & Auerroes ibidem in cap. de corde. & 3. de nã animalium. cap. 19.

Sanguis nulla pars animalium eſt. ex libro de partibus animalium. 2. capitulo. 10.

Sanguis quis capiti demandatur eſt tenuiſſimus & puriſſimus, qui vero partibus inferioribus eſt craſſus. ex lib. de ſomno & vigilia. in fine.

Sanguis a iecinore incoctus & indigeſtus tranſmittitur ad cor. ſupra.

Sanguinis puri a turbido diſcriminatione facta in corde, expergiſcitur animal. ibidem.

Sanies eſt ſanguis incoctus. 3. de natura animalium, cap. 19. conſidera propter medicos.

Sapienté oportet oĩa ſcire vt contingit. ex ꝓhemio metaphyſicę.

Sapientem dicim᷒ difficilia cognoſcere potentem, nec leuia huiuſmodi. ibidem.

Sapientem ordinare & non ordinari oportet ab altero. ibidem.

Sapientes non potuerũt loqui de aliquo entium tam in naturalibus q̃ in diuinis, niſi aſſummẽdo authoritates a natura quorundã entium cõparabilium ad ipſum ꝓpoſitũ quo ad eius fieri potuit. ex 1. diſputatione lib. deſtruct. in ſolutione primi dubii.

Sapor dulcis ſignificat cõplexioné calidam, ſed calor ipſius eſt temperatus æqualiter ſm Galenum comparatione corporis humani. 5. Collig. cap. 27. & ibi vide diffuſe de omnibus ſpeciebus corporum.

Sapores extremi ſunt dulcis, & amarus. cõtra Gal. 2. de aĩa. cõ. 105.

Sapor amarus poteſt eſſe a frigiditate, nedum a caliditate, ibidem.

Sapor magis ſequitur humiditatem & ſiccitatem, q̃ caliditatem aut frigiditatem. 2. de aĩa. com. 105.

Sapor acutus prouenit ex forti ſiccitate, & ex modico calore. 5. Colliget, cap. 42. quando loquitur de achal, i. de aceto.

Sapores (vt inquit Plato) in corporibus non animatis habent actiones diuerſas ſuperadditas calefactioni & infrigidationi. v. g. exaſperare qđ eſt pontici, & lenificare quod eſt vnctuoſi, 2. de anima. cõ. 126.

Sapor declinat ad caliditatem & humiditatem. 3. Coll. 34. & ibi ponitur cauſa:

Sapor & odor non ſunt in elemento. ibidem.

Saporum elementa ſunt ſapor dulcis, & amarus, ibidem.

Sapores medii fiunt ex dulci & amaro, ſicut colores medii fiũt ex albo & nigro. Cõ. ĩ li. de ſenſu & ſenſa.

Sapores multi in eodem mixto eſſe poſſunt, patet de Agarico, qui habet ſaporem dulcem, amarum, & acutum authoritate Auerr. in 5. Coll. cap. 42. quia componitur ex diuerſis partibus.

Sapores alii ita ex dulci & amaro fiunt quemadmodum colores ab albi & nigri commixtione ſunt ex lib. de ſenſu & ſen.

Saporum & colorum ſpecies ferè æquales ſunt, ſeptem enim amborũ ſpecies. ibidem.

Sapor eſt vnum tangibilium & eſt vt delectamentũ horum. 2. de anima. tex. com. 28.

Scientia nulla pōt demonſtrare ſua principia demonſtratione propter quid, ſed tñ bene demonſtratione ſigni, loquendo de principiis ſubiecti. 12. metaph. com. 5. & 2. phyſi. com. 22. & 26.

Scientiarum duarum cōmunicatio in conſideratione principiorū ſubſtantiæ. ſ. ſcientiæ diuinæ & naturalis, qūo eſt intelligenda. vide. 12. meta. com. 5. verſus dimidium com. ibi & dicemus nos ꝙ Philoſophus inquirit principia ſubē.

Scientia operantis aliquid ex luto magis debet admirari q̄ ſcientia operantis idem ex auro. 12. meta. com. 18. authoritate Themiſtii, & eſt in prima parte digreſſionis. & ratio eſt vt mihi datur cernere, quia ibi magis relucet ſplendor & vigor artis. vnde Galenus in 3. de vtilitate parti. in ſimili, capit. 10. prope finem inquit, ꝙ idiotam ſapere facit pulchritudo māē, artificem vero pulchritudo artis.

Scientia nulla de ente per accidens negotiatur. 11. primę philoſophię cap. 10. iuxta principium. & 6. metaphy. tex. com. 4.

Scīa aut eſt ſemper entis, aut in plus, 11. metaphy. cap. 7. & 1. poſteriorum, & 6. meta. tex. com. 4.

Scire rem mutabilem non eſt ſcire, ſed exiſtimare. 9. meta. tex. com. 21. & 1. poſteriorum. & in 6. ethicorum, cap. 4.

Sciētia nobilior eſt generis nobilioris. 9. meta. com. 22. & bene Com. elicit hoc ex tex. ſicut poteris videre

Scire ea quæ ſunt in actu eſt nobiliꝰ q̄ ſcire ea, quæ ſunt in potentia. 9. meta. tex. com. vltimi.

Scientiā menſurā rerum dicimus & ſenſum. 10. meta, tex. cō. 5.

Scīa de aīalibus duplici via tradita ẽ ab Ariſt. p modū hyſtorię in lib de hyſtoria aīaliū, & per rōnes & cās, vt ī libris de ptibꝰ & de gñone aīamalium, & in lib. de motibus animalium, & ſōno, & ſīībus. Et eodē pacto de ſtirpibus atq; plātis duplici via rōne diſſeruit Simplicius in ꝓlogo phy. & ē ſnīa ēt Ioā. grāmatici in principio libri de gñone aīalium. & eſt ſententia etiā Auerrois in principio libri metheororū.

Scīa ē neceſſarioꝝ, ſed opīo eſt ꝯtingētis aľr ſe habere. 7. met. t. cō. 53.

Scire qdditates ſubarū eſt magis difficile q̄ ſcire accñtium cās, & cauſa in hoc ē ſimplītas ſubſtāntiaꝝ & cōpoſitio q̄ ē in accñtibus. 7. met. cō. 59. Inde colligitꝰ ꝙ q̄ſtiōes ſīplices ſūt magis difficiles q̄ qōes ꝯpoſitæ.

Scīa rerū non hr̄ niſi p ſuas qdditates, & iō ſi qdditates rerū eēnt aliæ a rebus hñtibus quidditates. tunc non poſſent ſciri. 7. meta. tex. c. 20.

Scīę oēs licet ſint nobiles, ſcīa tñ de deo ē nobilior oībꝰ, quia ſubiectū eius eſt nobilius oībus ſubiectis. 6. meta. tex. com. 2.

Scientia ſecatur quemadmodum & res. 3. de anima, tex. com. 38. intelligitur quo ad diuiſionem quæ fit ſm potentiam & actum, ſicut habetur ibi. ſicut eſt de ſenſu cū ſenſili, qa ſenſus in actu refertur ad ſenſile in actu, & ſenſus in potētia refertur ad ſenſile in potentia, ſic etiā de ſcīa: dicitur enim in 2. phy. tex. com. 38. cauſæ in potentia ſunt effectuū in potentia, & cā operantes ſunt effectū in actu. Et ex hoc patet (vt dixi in contradictionibus) ꝙ dictum Ariſtote. in prædicamentis, vbi dicit ꝙ ſcientia non refertꝰ ad ſcibile, intelligitur ad ſcibile

in

in actu, non ad ſcibile in potētia, & ꝙ illa opinio eſt contra viam antiquorum, & eſt ad hominē. vide ibi diffuſe. non ītelligitur etiā præſens ꝓpoſitio ꝙ ſcientiæ diuerſæ debent eſſe de diuerſis obiectis materialiter ſumptis, quia 2. phy. tex. com. 18. ædem ſunt lineæ naturales & mathematicæ. Nec intelligiť ꝙ ſcientiæ debent diuidi ſm diuerſitatem naturarum in gradu eſſendi vario ſm perfectum & imperfectum, quia vt habetur. 2. phy. t. c. 71. ſcīa de corpibus corruptibilib⁹ & ęternis eſt eadē. v3. ſcientiā naturalis. ſenſus igitur propoſitionis ille eſt quem diximus. tñ conuenienter gloſari poteſt ꝙ ſcīæ diſtingũť ex obiectis formalr̃ diſtinctis: nā obiecta quæ non cadunt ſub vna cōi formali ratione vel vniuoce, vel ſaltem analogice dicta, talia pertinent ad ſcientias diuerſas, ſic corruptibilia corpora & æterna ꝑtinent ad naturalem ſcientiam, q̇a natura eſt ratio analogice dicta de vtriſq; vt patet. 2. phy. com. 3. & 5. meta. cō. 5. & 1. cæli. com. 5.

Scientia diuina ſm ordinē addiſcendi eſt poſt ſcientias naturales. 6. meta. com. 3. idem 7. met. cō. 39.

Scientia nulla eſt de ente per accñs 6. meta. tex. com. 4 & tex. cō. 6.

Scientia diuina diuidiť in tres partes prima eſt de diuiſione entis in ſubſtantiam & accidens. 2. eſt de diuiſione entis per potentiam & actũ. 3. eſt de diuiſione entis in vnum & multa. Auer. ſententia in prologo ſuper 7. primæ philoſophiæ.

Scire tũc maxime putamus vnumquodq;, quando quid eſt cognoſcimus, magis q̄ cum quale aut quantum. 7. meta. tex. com. 4. idem 3. meta. tex. com. 1. vbi dicitur: multis quidem modis idem ſcientibus magis quidem ſcire dicimus eum qui nouit in ipſo eſſe quid ſit res q̄ in non eſſe, & horum eorundem alium alio magis, ſed maxime q̄d eſt, & non quantum, aut quale, aut quid facere, aut pati aptũ natũ eſt.

Scientiarũ factiuarum eſt in faciente principium, aut intellectus, aut ars, aut potentia quædam: actiuarũ autem in agēte proheresim. 6. metaphy. tex. com. 1.

Scientia quælibet aut actiua, aut factiua, aut theorica eſt, 6. metaph. tex. commen. 1.

Scientia cogitatiua apud Arabes ſumitur pro ſpeculatiua. vide 6. met. cōm. 1. & 9. cōm. vltimo. & 3. de anima. com. primo.

Scientiarum quædam conſiderant de cauſis reſpectu alicuius, & quædam de cauſis ſimpliciter. 6. metaphyſi. com. 1.

Scientiæ diuerſantur in certitudine ſm diuerſitatem naturæ, ſubiectę. 1. de anima, tex. com. 1. & 6. me. cō. 1. & 2. me. 16. 3. de anima. 35. & 1. poſteriorũ. in illo cap. Certior autem ſcientia altera, altera. &c.

Scientia naturalis eſt circa ſubſtantiam quæ ſm rationem vt ſm magis non ſeparabilem ſolum. 6. metaphy. tex. com. 1. vbi Cōmenta. ponderat ly, ſm magis, ꝓpter intellectum. vbi non poſſum illorũ nō demirari prudentiam, qui ita audacter proferunt omnem formam & omnem animam, aut animæ partem eſſe, a materia inſeparabilem ex mente Ariſto. quum tñ vbique locorum Ariſt. præſeruet ſe ab intellectu, ſicut patet in ꝑſenti loco & 12. prime philoſophiæ tex. cō. 16.

.16. vbi ponit dñam inter cauſas formales & mouẽtes ex hoc ꝙ cauſę agentes & mouentes ſunt priores: cauſæ autem formales ſunt ſimul, in tex. 17. ſubdit. ſi autem aliquid manet poſterius perſcrutandum eſt: ĩ quibuſdam enim nihil prohibet, vt ſi anima eſt tale non omnis ſed intellectus, omne nãq; impoſſibile forſan. & in 2. de anima. tex. com. 21. de intellectu inqt & perſpectiua potentia alia ratio ẽ hoc enim ſolum videtur contingere ſeparari ſicut perpetuum a corruptibili.

Scientiã honorabiliſſimam oportet circa honorabiliſſimum genus eſſe. 6. metaphy. tex. com. 2. idem 1. de anima, tex. com. 1.

Scientia nõ eſt genus medicinæ ſm rei veritatem, niſi ſciẽtia diceretur ad ſcientem, & medicina ad medicum: tunc enim ſcientia eſſet genꝰ medicinę & ſciens genus medici. Cõmen. 5. meta. met. com. 20.

Scientiæ omnes circa vnum quid & genus determinatũ circuſcripte de hoc tractant, ſed non de ente ſimpliciter, neque inquantum ens. 6. metaphy. tex. com. 1.

Scientia phyſica circa talem ſubſtãtiam eſt in qua eſt principium motus & ſtatus in ea. 6. meta. t. cõ. 1. Ex quo patet corpus mobile aut naturale eſſe ſubiectũ ſcientiæ naturalis. vnde ibidem parum infra dicit phyſicam ſcientiam theoricam eſſe circa tale ens, quod eſt poſſibile moueri.

Scire deſtruentes ſunt impugnandi a diuino. 4. meta com. 1. & 3. cęli. cõmen. 4.

Scientię mathematicæ ſunt de magnitudinibus & numeris & de accidentibus aſſentialibus eorum, & ſcientia naturalis eſt de ente mobili & de accidentibus eſſentialibus eidem ſm quod eſt mobile. 4. metaphy. cõmen. 1.

Scientia diuina eſt de ente inquantum ens, & de accidentibus eſſentialibus entis inquantum ens. 4. metaphy. tex. com. 1. contra negãtes entis inquantum ens eſſe veras paſſiones demonſtrabiles. vide philoſophũ ibidẽ tex. com. 4. expſſe.

Sciẽtia proprie vbiq; primi eſt, & ex quo alia pendent, & ꝓpter quod dicuntur. 4. meta. tex. com. 2.

Scientia quęlibet vna & ſenſus vnus vnius eſt generis. 4. meta. tex. cõ. 2. & 1. poſteriorum.

Scientiam vnam habentia non ſolum ſunt illa quorum ſubiectum eſt unum genere aut ſpecie vniuoce dictum, verum etiam quorum eſſe attribuitur vni fini, aut vni agenti, aut vni ſubiecto. 4 metaph. tex. commen. 2.

Scientia diuina cõſiderat diſpoſitionem entium quę attribuuntur vni fini, & vni compleméto: hoc enim eſt quæſitum in illa ſciẽtia. 4. met. com. 2. eandem ſententiam habet Commẽ. ibidem com. 1. vbi dicit, ꝙ prima philoſophia cõſiderat de nobiliſſima cauſarum. ſ. de primo fine & de prima forma. idẽ. 3. met. com. 3. & 12. met. com. 6.

Scientiam diuinam opinantes non eſſe neceſſariam cõſequitur vt nullum ens ſciant in rei veritate. 4. metaphy. com. 5. quod intellige ſimpliciter. nam aliquis in ſciẽtis particularibus poteſt eſſe ſciens in genere. ſed ſimpliciter ſcies nullus eſſe poteſt ſine ſciẽtia diuina: principia enim ſcientiarum aliarum

ſunt per ſe nota ex confuſa termino rum notitia, & ex metaphyſi. ſunt ſcita.

Scientia ſophiſtica videtur eſſe ſciẽtia, ſed non eſt ſic. 4. metaphyſi. tex. cõmen. 5.

Scientiæ diſputatiuæ cõmunicant in vniuerſalitate conſiderationis: ſubiectũ.n. vtriuſq, ſcientię eſt ens ſimpliciter. 4. meta. & dialectice. 3. meta. com. primo. idem ibidẽ cõ. 2. & 4. meta. tex. cõ. 5.

Scire magis dicim' illum qui nouit quid res eſt, quàm quid non eſt, 3. meta. tex. com. 3.

Scientia contrariorũm eſt eadẽ, iſta ꝓpoſitio eſt probabilis, & non ſequitur ex hoc dicere ꝙ ſcientia cõtrariorum eſt eadem ꝙ ſcientia eorum, quę non ſunt contraria non ſit eadem niſi ſuperficietenus, & ſecũdum ꝙ apparet exterius. Auer. 3. meta. com. 3.

Scientia naturalis tm̃ conſiderat genus entiũ in quo ſunt omnia quatuor genera cauſarum. Comen. 3. meta. com. 3. Idem 1. phy. com. 1. & 2. phyſi. tex. com. 7.

Scientię n̄alis diuiſio ponitur ab Auer. in 1. metheoro. cõmen. 1. & ordo, & etiam a Simplicio in prologo phyſico.

Scientia quæ dr̃ philoſophia ſimpliciter eſt illa quæ conſiderat, de cauſa finali vltima omniũm entium, omnes enim cauſę ſunt ꝓpter iſtã cauſam, 3. metaphy. com. 3.

Scientia naturalis conſiderat de duabus primis cauſis materia & motore, ſcientia autem diuina de duab' vltimis. ſ. forma & fine, & quia hę duæ cauſæ ſunt meliores illis, ideo ſcientia iſta eſt melior naturali, 3. meta. com. 3. idem in prologo 1. phyſi. & 4. meta. com. 1. & 7. met. com. 5. & 9. & 12. meta. com. 6.

Scientia ſtellarum eſt de mathematicis ſcientiis. 3. met. tex. com. 7. idẽ 12. metaphy. tex. com. 44. ex quo patet ſcientias medias eſſe magis mathematicas q̃ naturales.

Scientis omnino ſignum eſt poſſe docere, ex prohemio meta.

Scientia maxime principalis eſt dignior ſubſeruiente, ex prohemio primæ philoſophiæ, & ex primo poſteriorum.

Scientiarum certiſſime ſunt q̃ maxime priorum ſunt, & quæ ſunt ex paucioribus his quæ ſunt ex additione, ex prohemio primæ philoſophiæ, & ex primo poſteriorum.

Scire vnumquodq; tunc maxime putam', dum cognoſcimus primã cauſam. ibidem.

Scientiam naturalem & diuinã multi homines reputauerunt eſſe vnã & eandem ſcientiam. 1. meta. cõ. 18. Pro quo animaduerte ꝙ fuerũt illi qui dicebãt ꝙ ens & ens ſenſibile cõuertuntur, negauerunt n. genus entium abſtractorũ, vnde iſti non conceſſerunt niſi gen' entium corporeorũ, & aſſerebant omne ens in loco eſſe, vt dicitur in 4. phyſi. tex. commẽ. primi. De hoc vide etiam Ariſt. hoc expreſſe aſſerentem in 4. primæ philoſophiæ, in tex, com. 7. vbi habet, vnde nullus particulariter intendentium nititur dicere aliquid de eis, ſi vera ſũt nõ, nec geometer, nec arithmeticus niſi phyſicorum quidam merito facientes hoc, ſoli nãq; putanť de tota natura intẽdere, & de ente. de iſtis etiam loquitur Ariſt. in 4. metaphy. tex. com. 22. vbi ſcribit, huius autem opinionis cauſa fuit, quia

quia de entibus quidem veritatem intendebãt, entia autem putauerunt ſenſibilia ſolum.

Scientia operatiua quis vtatur rõcinatione, & ſpeculetur, de cauſis tñ non eſt digna vocari ſcientia ſpeculatiua, quia non perſcrutatur de cauſis rerum, & de diffinitionibus earum niſi vt ſcientes eam agant, & nõ vt ſciant, ſicut ẽ in ſciẽtiis ſpeculatiuis, ex com. 3. ſecũdi meta.

Scire impoſsibile eſt antequam ad indiuidua perueniatur, & 2. metaphy. tex. com. 11.

Scire tunc putamus cum cauſas ipſas nouerim⁹, 2. meta. tex. com. 13. & 1. poſteriorum, & 1. phy. t. c. 1.

Scientia naturalis declaratur p duas perſcrutationes, quarum vna eſt p ſcrutatio de natura quid ſit. & ſecũda eſt perſcrutatio de natura cuiuſlibet entis quid ſit, & hoc eſt manifeſtum per ſe 2. metaphy. com. vltimo, & ex illo loco ſcire poteris q quidditates rerũ in particulari nõ cognoſcũtur a diuino, pro hoc habes etiam authoritatem Auerr. 1. phyſi. com. 11. vbi ſcribit, intentio eius prima non eſt cõtradicere opinionibus falſis in hac ſcientia, ſed declarare ſubſtantias & quidditates rerum naturalium, facit ad hoc authoritas Philoſophi in 4. primę philoſophię. in tex. com. 1. vbi poſt quã dixit, q ſcientia diuina conſiderat & ſpeculatur ens inquãtum ens, & quæ huic inſunt ſm ſe, ſubdit aliarum nulla intẽdit vliter de ente inquantum ens, verum partẽ eius abſcindentes aliquã, circa hãc ſpeculant ipſum accidens, & hoc ẽt expreſſe dicit Com. in com. de mathematicis, quę aſſumunt magnitudines & numeros diſtinctos ab ente, & ſpeculant de eis & ſuis accñtibus eſſentialibus, & ſilr ſciẽtiæ naturales conſiderant de ente mobili, & de acñtibus eſſentialib⁹ eidem ſm quod eſt mobile, eandẽ aperte ſententiam ſcribit Philoſophus in prohemio metaphycę, vbi enumerans conditiones ſapientis. inquit. q ſapientis eſt cognoſcere oĩa vt contingit in vniuerſali, & in 11. metaphy. cap. 3. dicit, philoſophia autem de his quæ ſunt in parte inquantum vnicuiq; eorum aliquid accidit non intendit, circa ens autem inquãtum ens talium vnumquodq; eodem mõ, & circa naturalem ſcientiam, naturalis. n. accidentia & principia ſpeculatur entium inquãtum mota & non inquantum entia, hoc etiam conuertitur aperte, quia naturalis diffinit quidditates naturales vt eſt videre in libris naturalis philoſophiæ, & ita etiam eſt de mathematicis. Vñ de mirũ eſt quõ aliqui ad tantum errorẽ peruenerint, vt aſſerant ſciẽtiam diuinam nõ ſolum in vniuerſali, verũ etiam in particulari quidditates rerum cõſiderare, ſi hoc. n. eſſet, tunc aliæ ſcientiæ ſupfluerẽt, quelibet. n. ſcĩa circa duo principaliter verſatur, circa qdditatẽ ſubiecti & partium, & circa paſſiones demonſtrabiles de ipſis, quorũ alterum habet per diffinitionem, alterum vero per demõſtrationem, vt habetur in poſterioribus analiticis. qui autẽ conſiderat p ſe ſubiectum, debet etiam conſiderare accidentia per ſe ſubiectum inſequẽtia, iſta. n. ppoſitio cum hoc q ẽ famoſa etiam eſt vera & neceſſaria, vt ſcribit Cõm. 2. phyſi. tex. cõ. 17. & ita ſcientia diuina oĩa conſideraret

Digreſsio q ſcĩa diuina non cõſiderat quidditates rerũ i pticulari.

rauet nõ ſolum p diffinitionẽ,verũ etiam oĩa per ſe accidentia per demonſtrationem de entibus ſub quacunq; rõe,& ita aliȩ ſcientiȩ ſuperfluerent, nec valet fingere ſcĩas particulares demõſtrare accñtia p accñs & cõmunia,de talibus enim non eſt demonſtratio.

Scientiȩ naturalis intẽtio eſt cognoſcere cauſas ſpecierum ſenſibiliũ, & cauſas viſibiles in eis ſpeciebus accidentiũ in eis, Auer. in prologo 1. phyſi. & eſt etiam ſentẽtia Ariſt. in 2. phy. tex.com.17. vbi põdera ꝙ per cauſas viſibiles intelligimus cãs naturales,in hoc.n.dãnat Philoſophus antiquos plerunque qui rerum ſenſibilium tradiderunt cãs intelligibiles, ſicut dicit Ariſto. & Com. in pleriſq; locis ꝑſertim. 3. cœli.tex.com.60. & in 1. de generatione & corruptione.tex.cõm.7 Nota etiam ꝙ & ſi cauſæ naturales ſint ſenſibiles appropriate, tñ viſibiles dicunt̃ propter corpora cęleſtia quę non poſſunt ſentiri niſi ſenſu viſus,iſte.n. ſenſus deſeruit nobis in cognitione ſubſtãtiarum ſenſibilium tam æternarum q̃ corruptibilium,ideo.n. ſenſum hunc maxime diligimus,quia plures differentias rerum nobis oſtendit, ex prohemio metaphyſicæ.

Scientiarum ſpeculatiuarum cognitionem ſequitur acquiſitio virtutum moralium. Auer. authoritate Alexand. in prologo primi phy. idem ibidem Simplicius.

Scientiæ ſpeculatiuæ ſunt duobus modis,vnus numerat̃ propter exercitium vt mathematica, alius pp perfectionem pp quã ipſum exercitium eſt,ſicut ſcientia naturalis & diuina, vide in contradictionibus prologi primi phy. quomodo ſit intelligendum, quia multi hallucinantur in hoc loco.

Scientiarum quędam ſi conſiderant vnum genus cauſę,ſicut mathematicæ genus cauſæ formalis tãtum, q̃dã tria genera cauſarum, vt motorem formam & finem, vt ſcientia diuina,quędam omnia genera cauſarum,vt naturalis,primo phy. com. 1. & fuit expoſitio Alex.,q̃uo autem mathematicus genus cauſę formalis tantum conſideret, vide ĩ Theorematibus meis. q̃uo autem ſcientia diuina conſideret tria genera & naturalis quatuor,vide quę ſcripſi in contradictionibus primi phyſi. com. 1. vnum tñ placet annotare hic ꝙ Scotus in.q. 1. primi metaphyſi. & ſequaces eius dicunt ſcientiam diuinam cõſiderare omnia quatuor cauſarum gña inquãtum quęlibet dat eſſe in ſuo genere, circũſcribẽdo rationem motus & mutationis,ptinet ad metaphyſicum, materia & forma inquãtum ſunt partes eſſentię,efficiens inquãtum dat eſſe circũſcribendo motũ. licet enim non ageret niſi mouendo, tñ ratio dantis eſſe,prior eſt ratione mouentis,finis autem inquãtum res ſm ſuam entitatem ad illud ordinatur,licet.n.illud nõ poſſunt attingere niſi per motum & operationem,prior tñ eſt ratio ordinis ſm eſſe quã ſm operationẽ.

In hoc autem duo ſunt a quibus ni fallor a Peripatheticis ipſe diſſentit,primo quantum ad materiã licet enim materia cauſa ſit & diſtincta cauſa atq; natura a forma, ex ſecundo phyſi. tex.co.4. & tex. commẽ. 70. non tñ dat eſſe ĩ ſuo genere,vnde lucidiſſimus Themi.

in

in principio ſecũdi de anima, iſtud diſcrimen inter materiam & formam cõſtituit, ꝙ a materia res habuerunt vt fierẽt, a forma vt eẽnt. Et hoc confirmauit Auer. in 7. primę philoſophię comẽ. 35. inquit enim ꝙ forma eſt pars quæ cũ fuerit, erit res, & materia eſt pars quæ cũ fuerit, non erit res, & hoc conſonat, immo reſultat talis differẽtia ex rationibus ſuis, nam ratio materiæ, vt habetur 1. phyſi. tex. cõmẽ. 82. & 2. phyſi. texto. commento. 28. materia eſt ex quo fit aliquid, vt inexiſtente, forma autem vt dr̃ in 2. de anima. tex. com. 2. eſt per quam eſt hoc aliquid, vbi bene patet ꝙ materia deſcribitur per fieri & forma p eſſe. Amplius nihil dat quod non habet, ſic enim Ariſto. ꝓbat in 2. de partibus animaliũ, cerebrum non eſſe principium ſenſationis. cap. 7. quia ſubſtantia cerebri ſenſu caret, pariformiter materia ſm ſe non habet eſſe: igiẽ materia non dat eſſe ꝙ materia ſm ſe non habeat eſſe, patet 2. de anima tex. comen. 2. & oſtendit pulchre Cõm in 2. phy. cõ. 12. quia aliter qd̃ nõ eſſet in actu eẽt ĩ actu, & doctiſſimus Boetius in libro de vnitate & vno, expreſſe dicit, ꝙ omne eẽ eſt a forma in rebus creatis. qd̃ Philoſophi deſcribentes dixerunt ꝙ eſſe eſt exiſtentia formæ in materia, & ibi expreſſe dicit ꝙ materia non habet eſſe niſi per vnionem cũ forma, & p ꝯſequẽs in ſuo genere materia circũſcripta forma, nõ dat eſſe, ſed eſt in potẽtia ad recipiendũ eſſe ex cõiunctione formæ. Aliud autem eſt quãtum ad finem, quia ratio finis non videtur formaliter conſiſtere in hoc ꝙ res ſm ſuã entitatem ad illud ordinantur, licet. n. Deus glorioſus ſit finis omnium entium inquantum entia ſunt, nõ tñ eſt finis entium pręciſe, ſub ratione qua ens, ſed ſub ratione quæ eſt optimum & amabile & deſiderabile naturali deſiderio ab omnibus, ſic enim Ariſt. oſtendit ipſum habere rationem finis inquãtum monet in ratione amati & deſiderati, quia ſic habet rationem optimi & nobiliſſimi, vnde 2. phy. tex. com. 74. id quod eſt dignius non ẽ ſimpliciter, ſ3 ad vnumquodq; ſubſtantiam, vbi Cõm. expreſſe dicit, ꝙ nobilius non inſequitur naturam entis, immo nobilitas accidit formę ſm ꝙ eſt finis, & confirmatur de formis mathematicis. ibidẽ. Et etiã authoritate Ari. in 2. phy. tex. com. 31. vbi dicit, quod autem eſt cuius cauſa potiſſimum & finis aliorum volunt eſſe, & ibidem tex. com. 23. deriſione appoſuit hoc finem dicere, cuius cauſa factus eſt; vult. n. non oẽ vltimum finẽ eẽ, ſed optimum, & ideo dictum eius in hoc loco debet ſuppleri, vt dicat̃ finem cõſiderari ſub ratione optimi amabilis & deſiderabilis inquantũ entia ſm ſuam entitatem ordinantur ad illud. De hoc autem quęſito Cõm. & antiqui Peripathetici dicunt diuinum ẽt conſiderare oẽs cauſas in eo ꝙ ſunt cauſæ, & ſub rationibus vniuerſalibus & tranſcendẽtibus, vñ 2. primę phyloſophiæ. cõ. 6. ſcribit & conſideratio vl̃is in oĩbus cauſis in eo ꝙ ſunt cauſæ eſt huius ſcientię, quia ratio cauſę & ratio entis & ſubſtantiæ ſunt rationes vl̃es tranſcendentes, & iſta eſt via eoꝶ ſicut vides. Sed aduerſus ea q̃ dicta ſunt ĩſurgit maxima dif

ſicultas,pcipue quãtum ad primũ dictum ꝙ materia ĩ ſuo genere eit cũſcripta forma nullũ dat eſſe. hoc enim videtur falſum propter duo, tũ quia 2.phy.tex.c.32.cãq; & ſunt ſibi inuicem cauſæ.& 5. meta.tex. com.2.igitur materia eſt cauſa formæ quantum ad eſſe,& forma etiã eſt cauſa materiæ. Et confirmatur authoritate Auer. in 2. phyſi. cõ. 70.2. phyſi.com.32. Amplius diuus Tho. in expoſitione 5. meta. expreſſe teſtatur materiam quantum ad eſſe,eſſe cãm formę & formam materiæ diuerſimode, tum etiam quia cauſa eſt ad cuius eẽ ſequitur aliud, vnde oẽs cauſę ſunt principia,vt dicitur in 5.primę philoſophię.tex.com. 1.non tñ omne principium eſt cã,priuatio enim ẽ principiũ generationis rerum naturalium, non autẽ eſt cã, vt dr̃ in 1. phy.tex.cõ.80. mã ſubiecta cũ forma cauſa eſt oĩum eorum quæ fiunt ſicut mater. Altera vero pars contrarietatis multotiens imaginabitur ad maleficium ipſius ptendẽti intellectũ.cum igitur mã ſit cauſa,igit ad eius eſſe ſequitur aliud, & ex conſequenti in ſuo genere habet eſſe,& dat eſſe p ꝯſequens. Amplius Cõm.ibi dicit in cõ.80.ꝙ materia eſt in gñato, & forma nõ põt eſſe ſine ea,igit ſi forma in eſſe nõ poreſt eſſe ſine mã,ſequitur ꝙ materia dat eſſe in ſuo genere formę, & eſt locus oſcus' ſicut vides. Ad hęc igitur ſaluo ſemper meliori iudicio dicẽdũ puto, ꝙ ꝓpoſitio illa Ariſt. non eſt vniuerſaliter plata, vnde in 1. phy.tex.com.30.ſic iacet, ſicut autem ꝗdam & adinuicẽ cauſę, vt laborare cauſa ẽ boni habitus,& hic laborandi, ſed non eodem modo,ſed hic quidem ſicut finis,ille ſicut principiũ motus,vnde ſolum dat exẽplum in cauſis efficientibus & finalibus, & ita etiam in 5. meta. vnde oẽs grçci expoſitores, vt Them. & Simplicius etiã ſic exponunt, & ꝙ hoc non poſſit habere veritatem in cauſis materialibus & formalibus oſtenditur, quia oppoſitum ĩuenitur determinatum ab Ariſt. in 2.phyſi.in tex. cõ.91.vbi ſcribitur, & vtrçq; phy. dicende ſunt cauſæ, magis autẽ ꝙ cuius cauſa.cauſa enim hęc materię eſt,ſed non hęc finis. Amplius Com. in 2. phy.com.87.habet, ꝙ antiqui ponentes cauſam materialem tantum, ex illa nituntur rendere cauſas formarum & actionũ earum.opinabantur.n.ꝙ formę ſequuntur de neceſſitate naturã materię,& ꝙ diuerſitas earũ eſt ex diuerſificatione mãę, ipſe vero vult deſtruere hoc,quia opinatẽcõtrario.ſ.ꝙ mã ſequitur formã, & idẽ tenet in 2.de anima.cõ.60.& 1.de anima.com. 52. ꝙ melius eſt exiſtimare ꝙ diuerſitas materierũ ſit pp diuerſitatẽ formarũ ꝙ econtra. Amplius Aui.in primę philoſophię trac.2.ca.4.mã nõ ẽ cã eſſendi formã, vñ mã bene põt dici materia formę,nõ autem cauſa ſtricte, & propriẽ loquendo. Et Albertus cognomento magnus in 2.phy.trac. 2. capit. 6. ſuper expoſitione illius loci tex. 30. expreſſe dicit ꝙ talis computatio non eſt inter materiam & formam, quoniam materia non eſt cauſa formæ ſecũdum aliquem modum,ſed prius eſt cauſa compoſiti, ſed forma eſt cauſa materiæ ꝙ ſit in actu. Ad authoritatem Auer. dico ꝙ largius locutus

tus eſt. Pro quo debes ſcire ꝙ eſſe qddā eſt eſſe ſimpliciter, & tale eſt eſſe exiſtentię, & eſt effectus formę & non materię, aliud eſt eſſe receptionis. Vnde ꝙ recipiat habet ex ſui ratione, ſed quod ſignate recipiat, & cum extenſione, & tale eſſe eſt eſſe ſecundum quid, hoc eſſe habet materia apud ipſum merito dimenſionum interminatarum, & ideo omnes formæ educte de potētia materiæ apud ipſum dicuntur conſtitutę in eſſe per ſubiectum, loquitur de tali eſſe receptionis ſignate, vnde Cōm. 3. de anima. com. 5. & com. 28. materia non eſt cauſa receptiōis ſimpliciter, ſed receptionis ſignatę & tranſmutabilis. Et hoc idē confirmat Auicen. in 9. primę philoſophię ca. 4. eſſe materię eſt eſſe receptibile tantum; nec eſt cauſa eſſendi aliquid niſi ſm viam receptionis. Et hoc voluit dicere Cōmen. 1. phy. com. 70. vbi declarans qūo materia eſt cauſa formæ, inquit, quoniā ſubiectum ſuſtentat formam ſecundū ꝙ forma non poteſt eſſe ſine ſubiecto, & ſic gloſo dictum Diui Thomæ; ꝙ materia non eſt cauſa formæ niſi inquantum recipit formam. recipere autem formam non eſt dare aliquod eſſe formæ, vt patet intelligēti. Ad aliud dico ꝙ illa propoſitio locum nō habet in cauſa materiali, pręcipue in prima materia, quia vt allegatum eſt per Them. & per Auerr. materia cum fuerit non ſequitur rem eſſe. 7. meta. com. 35. Ad aliud, non ſequitur abſq; materia non poteſt eſſe forma, igitur materia eſt cauſa eſſendi formæ, quia ſine aere non poteſt eſſe & viuere homo, & ſine vnione materię cum forma non poteſt eſſe compoſitum, non tamen dicimus aerem dare eſſe homini, nec vnionem dare eſſe compoſito, quia vnio eſt relatio & accidēs quoddam. Ex hoc igitur nil aliud ſequitur niſi ꝙ forma materialis dependet a materia tanquam a ſubiecto & receptiuo, & quantum ad eſſe extenſum, qđ ſibi competit merito dimenſionū indeterminatarum, cum impoſſibile ſit materiam a magnitudine ſeparari. 1 de gñatione & corrup. tex. com. 32. licet igitur materia ſit cauſa compoſiti & ſit pars eſſentialis eius, totum tñ eſſe compoſitum quod vnum eſt a forma habet.

Sciētię certę diſpoſitio inuenitur in rebus habētibus quaſdam cauſas, ſicut inuenitur in habentibus oēs cauſas. 1. phyſi. com. 1. vide in contradictinibus in eodem com. quomodo ſit intelligendum hoc.

Scientia concedit ſuum ſubiectum eſſe, aut quia eſt notum per ſe, aut qa ſummitur ex alia ſciā. 1. phyſi. com. vltimo, & 2. phy. 22. & 26. & 12. meta. cō. 5. & 2. de anima. 27. & 29. vbi etiam loquitur de partibꝰ ſubiectiuis. 6. met. cō. 1. 3. eę. cō. 4.

Scientia, ſiue vlis, ſiue particularis fuerit, nō poteſt aliquo gñe demōſtrationis demonſtrare ſuum ſubiectum eſſe. 2. phyſi. com. 26. & 1. phyſi. com. vltimo.

Scientia naturalis conſiderat de eſſe formarum quouſq; perueniat ad vltimam formarum materialiū; & primā abſtractorum, aut ad formas formarū quę ſunt medię īter illas, vt eſt forma hominis vltima. 2. phyſi. com. 26. vbi patet animā intellectiuā eſſe naturalis conſiderationis, idem. 3 de aīa. cō. 17.

Scientiæ naturalis intereſt de oībus, quę rebus naturalibus inſunt, vel de his quæ videntur in eſſe quáuis non inſint differere. Simplicius in prologo phyſi. quod ideo dicitur propter vacuum & infinitum.

Scientia diuina quare metaphyſica dicatur, vide Auer. in paraphraſi meta. tractatu. 1. cap. 1. & Simplicium in prologo primi phyſi.

Scientia naturalis res a materia abiunctas conſiderat, & ideo naturalis nuncupatur, quia circa tales res natura conſiſtere videt̃. Simplicius in prologo primi phyſi.

Scientia diuina nõ ſolum cõſiderat de rebus abſtractis tm̃, verum etiã de rebus exiſtentibus ſm ꝙ exiſtunt. 2. phyſi. cõmẽ. 71. Vide in concordantiis.

Scientiarũ modi ſunt tres. ibidem cõmen. 71.

Scientia naturalis conſiderat de quãtitatibus ſm ꝙ ſunt fines corporis naturalis. 3. phy. com. 24. & 2. phy. 18. & 1. cęli. cõ. 1. & 3. cęli. cõ. 5.

Scientia erit perfectior quando creſcunt cauſæ cum ſcientia. 4. phyſi. cõmen. 119.

Sciens maxime ad aliquid dicit̃. 7. phyſi. tex. com. 20.

Scientia & cognitio dignius videnẗ eſſe de cap. ad aliquid q̄ de qualitate. 7. phyſi. com. 20.

Scientia quę acquiritur in principio non dicimus ꝙ ſit generata in ſe, ſed gñatio eius in ſciente eſt ſm relationem, ſicut lux generat̃ in ſpeculo ferri terſi. 7. phyſi. cõ. 20.

Scientia cõtrariorum videt̃ eſſe vna. 8. phyſico. tex. com. 8.

Scientiæ voluntariæ & artes mathematicæ omnes vtuntur motu, & cum motus deſtruitur, deſtruunt̃ omnia iſta. 8. phy. tex. cõm. 22.

Sciens quando non vtitur ſua ſcientia, alio modo eſt in potentia ab illo qui nõ habet ſcientiam. 8. phy. tex. comm. 32. idem 2. de anima. tex. com. 10. & 5.

Scire aliquid cum ſua cauſa eſt perfectius q̄ ſcire ſm ſenſum tantum. 8. phy. com. 65. ſenſus eſt qd̃ licet aliquid ante demonſtrationem cognoſcatur per ſenſum quo ad qa eſt, ſi per demonſtrationem fuerit cognitũ quo ad propter quid, tunc illa ſcientia & cognitio erit certior illa priore quæ erat per ſenſum, & illa appellatur ab Arabibus demõſtratio cauſę tantum, & eſt exemplum ſatis accommodatum ibi, vt poteris videre.

Scĩa naturalis vt plurimũ circa corpora & magnitudines & paſſiones eorũ verſat̃. 1. cęl. & mũdi. tex. c. 1.

Scientia libri de cęlo ẽ primus liber philoſophiæ naturalis in quo loquitur de rebus ſenſibilibus in particulari, quia in libro phy. egit de vñioribus. Cõm. in com. magno. com. 1. & idem aſſeuerat in paraphraſi. cap. 1. in ſumma prima.

Scientia modorum corporum naturalium & cõſequentium eorũ non cõpletur niſi p cognitionem ſuaꝝ cauſarum. 1. cœli. com. 1. idem 1. phyſi. tex. com. 1. & ex primo poſterio. ex diffinitione ſcire.

Scientia de rebus cęleſtibus eſt valde difficilis propter cauſarum paucitatem, & cauſa huius eſt remotio eaꝝ a nobis, & diuerſitas illarum rerum in nobilitate a cæteris reb⁹. 2. cęli. tex. com. 60.

Scĩa non eſt ſubm logicę, & diuinus debet ꝯtradicere eis q negãt ſcĩam eſſe. 3. cœli. cõ. 4. Ex illo loco patet quan-

quantũ hallucinent̃ plęriq; ex latinis expoſitoribus, volentibus Ari. in prohemio 1. poſterio℞ analiticorum probare ſcire eſſe, & diſputare cõtra antiquos negãtes ſciam eſſe, aut ſcientiam fieri de nouo.

Scientia diminuta. i. ſubalternans reſpectu oĩum conſideratorũ in ſcĩa ſubalternãta, quam Ari. nominat ex additiõe in illis quorum dicit, pp quid ſic ſe habẽt, ꝙ quo ad talia quæcunq; inconuenientia contingant in ſcĩa ſuperiora ſeu ſubalternante, eadem contingunt ſcientiæ ſubalternatę, ſi vero in ſcĩa ſuperiori conſiderantur aliqua quæ non ſunt cauſę quorundam in ſcĩa ſubalternata quo ad talia, nõ oportet ꝙ quecunq; impoſſibilia contingunt ſcientię ſubalternanti eadem contingant ſciẽtia ſubalternatę, limitatio eſt Auer. 3. cęli. com. 6. ſuper illa ꝓpoſitione textus ꝙ quæcunq; inconuenientia contingunt mathematicis cõtingunt naturalibus, quia mathematica dñr ex ablatione & nãlia ex appoſitione.

Scientia libri de cęlo in duobus primis libris de quinto corpe tractat, ſed in duobus vltimis de aliis corporibus ſimplicibus grauitatem & leuitatem habentibus. 3. cęli Cõm. in paraphraſi, in ſumma prima.

Scientiæ factiuæ finis opus eſt, naturalis autem quod videt̃ ſm ſenſum principaliter. 3. cęli, tex. cõ. 61.

Scĩa de anima ſuperat oẽs alias ſciẽtias ꝑter ſcientiam diuinam in his duobus. vз. in certitudine demonſtrationis, & in nobilitate ſubiecti, 1. de anima com. 1. vbi Themiſt. declarans qũo conſtantia demonſtrandi cæteras ſcientias ꝓcedit. inquit ea ratione, qa aliæ ſcię ab hac ſcientia ſuam conſtantiam & certitudinẽ reponunt, licet Alexand. aliter locum iſtum interpretetur vt dixi ibi.

Scientia de anima iuuat alias ſcientias triplici iuuamento, primo de anima. com. 2.

Scientia moralis ſumit vltimnm finem hoĩs in eo ꝙ ẽ homo & ſubã ſui quæ ſit, ex ſcĩa de aĩa. ibidẽ.

Scientia de anima & ſcĩa mathematica conſiderãt res quodãmodo in materia exiſtẽtes, & quodã mõ abſtractas. Simplicius in lib. phyſi. in principio & Philoponus authoritate Ammonii in principio libri de anima, ſed ſm viam Auer. hoc verificari põteſt ſpiritualiter in ſcĩa de anima quo ad illam partem, q̃ agit de intellectu materiali, qui ex ſentẽtia Ariſt. quodãmodo eſt coniunctus materię, & quodãmodo ẽ ſeparatus, nã ſm eſſentiam eſt abſtractus, ſed ſm operationẽ eſt coniunctus, quia nihil intelligit ſine imaginatione, ſicut notat ipſe in primo de anima. cõmen. 12. & 13. expreſſe &c.

Scientia diuina ſumit a ſcientia de anima ſubſtantiam ſui ſobiecti. ibidem. & idem habetur 3. de aĩa. cõm 5. in ſolutione quęſtionis. 3. & 12. meta. cõ. 36. & 2. cęli. cõ. 61.

Scię in hoc differunt, quia in quibuſdã ea q̃ ſunt magis nota apud nos ſunt cauſę, vt in mathematicis, in quibuſdam vero eſt ecõtrario, vt in his quę cõtinentur in ſciẽtia naturali in quibuſdã. 1. de anima. cõ. 10. & 7. meta. tex. com. 10. & 1. phyſi. tex. com. 2.

Scĩa de anima eſt neceſſaria in ſciẽdo primã philoſophiam. 3. de aĩa. cõ. 5. in ſolutione q̃õis 3.

Scientia exiſtens in nobis per intelle
ctum adeptum, equiuoce dr̃ cum
ſcientia exiſtente in nobis per natu
ram & diſciplinam. 3. de aĩa. com.
20. idẽ 9. primę philoſophię. cõ. vl.
Scientia ſomnialis eſt modus datio
nis large nobilis & attribuitur pri
cipio nobiliori. ſ. principio volun-
tatis, immo eſt a re diuina, & ex p-
fecta ſollicitudine circa hominem
Ex lib. de ſomno & Vigil. Cõmen.
Sciẽ dei quę ſemper eſt in actu & in
abſtractis ſubſtantiis non opponit
ignorantia, & ideo non accidit ſibi
triſtitia, ꝑpter defectum compꝑhen
ſionis 12. meta. com. 39. authorita
te Alexan. Collige igitur ignoran-
tiam opponi ſcientiæ noſtrę quę ẽ
in potentia, quia intellectus noſter
quandoq; potẽtia intelligit & quã
doq; in actu.
Scientia dei excelſi cõparatur primę
philoſophię & ſciẽ aliarũ intelligẽ-
tiarũ ſunt ſimiles ſcientiis particu-
laribus quę ſunt ſub prima philo-
ſophia, vt dixit Nicolaus pipatheti
cus 12. meta. com. 44.
Scientię, non ſolum ſunt ſubſtantia
rum, ſed etiam aliorum. 1. meta.
tex. com. 29.
Scientia equiuoce dr̃ de ſcientia Dei
& de ſcientia noſtra, quia ſcientia
Dei eſt cauſa entis, & ens eſt cauſa
nrę ſciẽtię 12. meta. commen. 51.
& in libro deſtructio. in diſpu. 10.
in ſolutione tertii dubii.
Scientia dei non eſt vl̃is neq; parti-
cularis 12 meta. com. 51. & in li-
bro deſtru. diſp. 12. in ſolutione ſe
cundi dubii & diſputationę 6. in ſo
lutione ſecundi & tertii dubii.
Scire in vniuerſali eſt in potentia, cũ
vniuerſale non eſt niſi ſcĩa rerum
particularium 12. meta. com. 51.
& 3. de aĩa. com. 19.
Scientia & ſcibile ſm Philoſophos
differunt, quia ſcibile eſt in mate-
ria & ſcientia in anima, vt declara
tum eſt in 3. de aĩa. Ex lib. deſtruc.
diſpu. 3. in ſolutione. 13. dubii.
Scientia diuina non habet ꝓpoſitio-
nes de quibus intellectus cõis poſ-
ſit contentari, & ideo qñ vulgo hu
iuſmodi ꝓpoſitiones ꝓponuntur,
exiſtimãt errores & ſomnia, nam
ſi in mathematicis qñ intellectui
vulgarium ꝓponuntur apparent
ſomnia, vt ẽ ſolis magnitudo, quã-
to magis eſt de rebus diuinis, ex li-
bro deſtructionum diſputatione
3. in ſolutione. 18. dubii.
Scientia diuina Philoſophorum ſm
Algazelem eſt phantaſia, in tãtum
enim hoĩes decipit ꝙ multi opina
ti ſunt ꝙ philoſophia eſt ſclarũ de
biliot. Ex lib. deſtruct. diſpu. 3, in
ſolu. 18. dubii, idẽ ibidẽ ĩ ſolutiõe
24. dicit, vnde dicimꝰ ꝙ merito Al
gazel dixit in pluribus ſuis libris ꝙ
diuina ſcientia Philoſophorũ qua
ſi poteſt phantaſia reputari, & hoc
dicit propter opiniones Auicen. &
Alpharabii & ſequacium.
Sciẽtia dei non habet numerationẽ
ex parte ſcibilium eo mõ quo ſciẽ-
tia humana, in qua duplex inueni
tur numeratio, & ex parte phantaſ
matum, & ex parte vl̃is intẽtionis,
in qua intelligibilia continent vt
ſpecies in vno genere, ſed innume
ratio intelligibilium in ſcientia di
uina comprehenſorum eſt quale
videtur intellectus impoſſibile eſt
comprehendere, ex diſputa. 6. in ſo
lutione. 3 dubii.
Scientia humana non poteſt com-
prehẽdere infinitum in actu, quia
comprehẽſibilia apud nos ſeparãt
abun-

abinuicem; ſed ſi qua eſt ſciētia in qua oīa ſcibilia vniri poſſunt finitum & infinitum in ea, ſunt eiuſdē intētionis. Ex libro deſtruc. diſpu. 6. in ſolutione. 3. dubii.

Scientia dei & ſi neq; vniuerſalis ſit, neq; particularis, quia tñ ſcientia in nobis quæ particularis ē ī actu, ideo ſcientia dei magis eſt propinqua ſcientiæ particulari quàm vniuerſali. ibidem.

Scientia qua ſcit aliquis rem, vtrum ſciatur per denominationem additam ſupra primam, & ſic in infinitum, puta qñ nos ſcimus rem, & poſtea ſcimus nos ſcire illam rem, require in libro deſtruc. in diſpu. 6. in ſolutione quarti dubii, vbi ex ſolutione colligitur ꝙ ſciens aliquā rem ſcit ſe ſcire illam, nam ſi ſciendo rem ignoraret ſe illam ſcire, ſic ꝓceſſus eſſet in infinitū. vnde non eſt alius actus fm rem, & iſta eſt mens ipſius, quicquid alii dixerint ſuper hoc.

Scīa multiplicat̃ ex multiplicatione ſpecierum, & ideo Philoſophi dñt ꝙ ſcientia dei non eſt vniuerſalis, neq; particularis. Ex diſputatione 12. in ſolutione ſecundi dubii.

Scientia nr̃a depēdet ab ente inquātum res adequatur ad intellectum, ſed ſcientiæ dei habitudo ad ens, eſt nobilior iſta. Ex diſpu. 12. in ſolutione ſecundi dubii.

Sciētia de iudiciis ſtellarum circa futura & phyſionomia ſunt ſpecies diuinationis, ſed vna eſt circa futura, alia circa pręſentia. Ex diſputationibus phyſicis in prima diſp. in ſolutione primi dubii.

Scientia interpretationis ſomniorū eſt ſpecies diuinationis, & hoc genus ſciētiarū non eſt ſpeculatiuū, neq; factiuum, licēt exiſtimetur ꝙ ex eo ꝓueniat vtilitas in ope, ibid.

Scientia de imaginibus eſt falſa, q̄m & ſi concederemus ꝙ ſitus ſtellarum faciat impreſſiones in rebus q̄ fiunt hic, impoſſibile eſt vt illa impreſſio, ſit niſi in re facta, non aūt poſſibile eſt vt imp̄ſſio illius rei trāſeat ad aliā rem extra eam. ibidē.

Sciē pręſtigiationis ſunt ſcientiæ q̄ ingrediūtur in capitulum mirabilium, & non habent introitum in artibus ſpeculatiuis. ibidem.

Scientia naturalis plus fere apparet in materia viliori q̄ in aliqua alia viliori, difficilius enim introducitur generatio in materia imperfecta, & hoc etiā in artificialibus apparet, cum nobilitas artificis eiuſq; perſpicacitas plus polleat ī materia impaſſibiliori, q̄ in ea quę facilius & amplius recipit. Cōmen. in fine primi de partibus aīalium, & nota ꝙ iſta fuit ſnīa Them. ex ſentētia Cōmen. 12. meta. cōm. 18. vbi loquitur de genitis ex materia putri. colligitur tamen ex ſententia magiſtri in 1. de partibus, cap. vltimo vbi dicit. Quamobrem viliorum animalium diſputationem perfectionemq; faſtidio puerili quodam ſpræuiſſe, tuliſſeque mole dignum nequaquam eſt, cum nulla res ſit naturæ, in qua non mirandū aliquid iudicium habeatur.

Scientia diuina non largitur de cauſis niſi formam & finem, & aliquo modo agens. videlicet non eo modo quo dicitur agens in rebus tranſmutabilibus, quia conditio agentis in hoc loco, non eſt quòd pręcedat paſſum præceſſione temporali, ſicut fit in rebus naturalibus. Auerrois in paraphraſi

metaphyſi. tractatu primo. cap. 1. vbi patet ꝙ genus agentis negauit Auerr. in rebus ęternis, idem hr̃ in 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Scientia naturalis ſicut in ea reducũtur oẽs cauſę cuiuſcũq; rei ratione naturæ & rerum naturaliũ, ſic in ſcĩa diuina reducũtur entium cauſæ inquantum entia ratione diuinitatis & rerum diuinaꝶ quę ſunt entia non exiſtentia in materia. Auerr. in epithomate metaphyſi. tract. 1. cap. 1. idem 6. primę philoſophiæ. com. 2. inde collige quæ ſit ratio formalis ſubiecti naturalis philoſophiæ, & quę ſcĩę diuinę.

Scientia naturalis conſiderat duas cauſas vltimas tñ. ſ. materiã & mouens, ſed ſcĩa diuina cauſam formalem & finalem & agentẽ, quia differentia eſt inter agens & mouens, quia mouens dat mobili motum tantum, ſed agens dat formã propter quam fit motus. Auerr. in epithomate meta. tract. 1. cap. 1. hinc intelligere poteris quõ intelligiť dictum eius in 1. phyſico. com. 1. vbi habet ꝙ diuina ſcientia conſiderat tria genera cauſarũ. Vbi aduerte ꝙ intelligentia vt dat motum cęlo, & dicitur anima eius, conſideraťa naturali, vt patet 2. cęli. com. 3. ſed vt dat ſibi formã. i. eſſentiam, quia eſſentia orbis quam formam, Cõmen. appellat in hoc epithomate, eſt cauſata ab æterno in genere cauſæ efficientis nõ tempore, ſed natura ſolum orbem pręcedens, & ſic dicitur cauſa agens ipſius, & iſto modo conſideratur a diuino, & iſta eſt ſẽtẽtia eius hic, & etiam infra in tracta. 4. vbi oſtẽdit quõ intelligentia habet triplex genus cauſalitatis. Dicit enim Cõ. in 2. cap. de ſubſtantia orbis, ꝙ licet orbis in ſe contrarium non habeat per quod corrumpi poteſt, habet tñ finitatem a ſuperficie continente ipſum, & omne tale indiget virtute largiente in ſua ſubſtantia permanẽtiam ſempiternam, ſicut indiget virtute largiente ſibi motum ſempiternum vt cęlum, igitur cauſatur ab intelligentia quo ad motum dependet ab ipſa vt a mouente, ſed vt eſt cauſatum quo ad ſui ſubſtantiam depẽdet vt ab agẽte, primo modo a naturali, ſecundo modo a diuino, & iſta eſt via eius ſine dubio.

Sciẽtia & ſenſus menſuranť magis ꝙ menſurent. 10. meta. tex. cõ. 5.

Scientia eſt in qualitate & ſcitum in ſubſtantia. 10 meta. cõmẽ. 22. vbi Cõm. in com. dicit, ꝙ ſtat ꝙ vnũ relatiuum ſit in vno genere & ſuũ correlatiuum erit in alio. Et nota vt ibi dr̃, hoc habet veritatẽ de relatiuis quæ ſunt per aliud, fallit autem in relatiuis quæ ſunt per ſe relatiua.

Scire quidditates entium quæ multipliciter dicuntur eſt multum difficile, quia propinquant ei quod non habet vnã, naturã, & huiuſmodi diffinitiones difficile inueſtigantur per regulas dantes diffinitiones quæ ſunt diuiſio, & compoſitio, & demõſtratio. 4. phy. cõ 2.

Scientiæ omnes duobus modis principium ſumunt, aut a rebus per ſe motis, aut ab alia ſcientia. 7. Colliget. vltimo cap.

Sciſſibilia ſunt illa quæ diuiduntur ſm longitudinem, 4. metheororũ, & cauſa in hoc eſt vt ibi bem dicitur cauſa poſitionis filorum, ſeu villorum, & eſt in tex. cõ. 47.

Scro-

Scropha cū peperit primā māmam porco, qui primus in lucem ꝓdiit præbet. 6. de nã ani nal. cap. 18.

Scrophis ꝓpriū eſt primas mãmas primis porcis genitis tribuere. Ari. 4. de partib. animal. cap. 9. & Auer. ibidem. in cap. de pectore.

Scrotū appellat̃ teſtium conceptaculum. 3. de natura aĩalium cap. 1.

Secundū differt ab eo, ꝙ eſt per accidens, quia ſm eſt terminatum quo quo modo, ſed illud quod eſt per accidens eſt infinitum. primo phyſic. com. 44.

Secundū quod & cauſa pariter exiſtunt. 5. meta. tex. com. 23. vbi colligitur, ꝙ nota reduplicationis poteſt reduplicare quodlibet genus cauſæ contra vulgares aſſerētes, ꝙ nō reduplicat niſi genus cauſę formalis tantum.

Seculum cœli eſt termināſ eſſe vniuſcuiuſq; rei quã continet cęlum, ſicut ſeculum vniuſcuiuſq; rei eſt ſuū eſſe terminans oẽs partes ei⁹, ſeculū vero primæ cauſę eſt ſuum eſſe terminans eſſe oĩum entium, quãuis non ſit in tempore, primo cœli. com. 100. Ex quo patet dari triplex ſeculum, idem etiam notauit Simplicius in eodem loco.

Semen in vegetabilibus, ſperma aũt in vniuerſalibus eſt. 1 phyſi. cō. 62.

Sēper eſt aliquid qđ ſubiicit̃ ex quo fit quod fit, primo phy. tex. cō. 62. & in primo cap. de ſubſtan. orbis.

Semp exiſtimabitur aliqua ſpēs mouens. 3. phy. tex. com. 17.

Sempiterna ſunt priora ſm ſubſtantiã corruptibilib⁹. 9. met. tex. c. 17.

Sēpiternum nullū eſt in pōa. ibidē.

Sēpiterna carent labore, qa cã laboris eſt materia q̃ eſt ſubſtantia in pōa, & nō in actu. 9. met. tex. c. 17.

Ex quo patet, ꝙ nulla ſoſa à materia eſt fatigabilis, & per oppoſitū quęlibet forma exiſtens in materia fatigatur.

Sempiterna nō habent malum, neque peccatum, neq; eſt in eis corruptio, etenim corruptio malorū eſt. 9. metaphy. tex. com. 19.

Sempiterna carent violentia, & diſpoſitione præter naturali. 5. metaph. tex. com. 6.

Senſus accidit dormiētibus animalibus non modo quæ ſomnia vocantur, ſed etiã ꝑter ſomnia vt his qui dormientes reſurgunt, & quidem pleraque agunt ſine ſomnio, ſunt. n. qui dormientes reſurgant & ambulent, ex. 5. de generatione animalium. cap. 1.

Senſibile recedente à ſenſibus nřis ſtatim certitudo ſui omnis mutatur in exiſtimationē abſq; eo, ꝙ in nobis accidit error. 9. metaph. cō. 22. idem. 7. metaph. tex. com. 53.

Senſibilibus recedētibus à ſenſu nō eſt de eis certitudo, ſed opinio. 7. meta. tex. com. 53. vbi Cōm. dicit, ꝙ dum recedunt à ſenſu poſſunt corrumpi, & tunc non remanebit cognitio eorum apud ſentiētes, ſed tantum remanebit exiſtimatio, & ideo ſingularia non habent diffinitionem, neq; demōſtrationem, quia poſtq̃ recedunt à ſenſu non habent niſi exiſtimationem.

Senſibiliū principia ſi acciderint, vt in metaphyſica quærãtur, hoc erit inquantum entia, nō inquantum ſenſibilia. 4. metaphy. com. primo. idem. 6. metaph. tex. com. primi, & in. 12. metaph. com. 1. 5 & 6. & 7. metaph. com 5 & 9.

Senſus non eſt ſuimet, ſed eſt alterū præter ſenſum quod natura prius eſt

eſt ſenſu, mouens enim eſt natura prius moto. 4. meta. tex. com. 25.

Senſibile eſt relatiuum, quia nullam habet naturam niſi relatiuam. Nota tamen, ꝙ hoc eſt ad hominem, loquitur enim ex intentione antiquorum, ibi vt patet.

Senſus eſt in capitulo relationis, & ideo ſi eſſent ſenſus æterni eſſent animalia ęterna. 3. metaph. com. 7. vide 5. meta. com. 20.

Senſibilia dicta ad ſenſum iudicamus. 4. metheor. tex cō. 3.

Senſus pręter vtilitatem propter ſeipſos diliguntur, ex prohemio metaphyſicæ.

Senſus viſus præ omnibus maxime, vt ita dicam, diligitur, quia multas rerum differentias demonſtrat, & maxime hic ſenſuum nos cognoſcere facit. ibidem.

Senſibilia quæ non tranſmutabilia eſſentialiter, ſed permanētia. ſ. forma, & quędam ſemper ſunt tranſmutabilia. ſ. materia, primo meta. com. 6. vide cōſimile primo de generatione & corruptione. tex. cō. 35. & 36. & com. 38.

Senſoriorum oīum meatus tēdit ad cor. Ariſt. in. 5. de generatione animalium. cap. 2. in lib. de ſenſu, & ſenſato.

Senſibilia habēt duos modos comprehenſionis, modum, qui non eſt ſciētia eorū, ſed imaginatio, & modum, qui eſt ſcientia eorū, & ſunt intellecta vniuerſalia. primo metaph. cō. 27. iuxta illud Boetij, ſingulare eſt dum ſentitur, & vniuerſale eſt dum intelligitur.

Senſibilia ſunt in triplici dr̄ia, q̄dam .n. ſunt quę pciſe iudicant̄ eſſe vera, & q̄dā ſunt, quę pciſe iudicant̄ eſſe falſa, licet ſenuant̄, vt apparēt in deceptionibus viſus, & quędam ſunt ignota, donec ſurgat demonſtratio, ſicut apparet de paruitate ſolis. 8. phy. com. 26.

Senſu quotiēs agit in ſenſile. i. quotiens ſenſus in actu eſt, & immanebit in ſenſile, totiens quoq; in idē ſenſile imaginationē moueri, neq; enim digredictibus, aut ſublatis rebus imaginationē tueri, & cuſtodire veſtigia earū poſſet, niſi cognoſceret, & pciperet ea quorū ſibi cuſtodia eſſet cōcedita. Them. in 3. de aīa, ſm eius deciſionem & diuiſionē gręcorū, cap. 15. & ſm Latinos eſt in. 2. de aīa. in expōne tex. 159. Ibi duo collige, vnū ꝙ ſi ſenſus aduertat, & cognoſcit obiectū, & ſenſus interior nō percipit actū illius ſenſus, vt q tenet oculos apertos videt, ſed nō percipit ſe videre, qa eſt diſtractus. Dicendū eſt, ꝙ ſi videt etiā ſenſus percipit illū videre, quia ſi nullo mō perciperet, nec ſenſus exterior percepit vllo mō. ſecundum eſt cōtra Arabes, qui volunt aliam eſſe virtutem reſeruatiuam, & alia cognitiuam.

Senſibile quandoq; ſumit̄ pro tangibili, vt primo cœli. tex. com. 68. ſm expoſitionem Auer. & 2. de generatione & corruptione. tex. cō. 7. quandoq, pro naturali, ſeu mobili, vt in ꝓlogo primi phy. Cōm. inq̄t. ꝙ res ſenſibiles ſunt ſubiecta iſtius artis, quandoq; pro obiecto ſenſus, ſicut intelligibile pro obiecto intellectus, vt. 3. de aīa plerūq;.

Senſibile nullum eſt nō ens in loco, primo cęli. tex. com. 69.

Senſus fortes ſunt illi, qui cōprehendunt minimū eorū, quæ ſunt poſſibilia, vt cōprehendant̄ ex ſpatiis ex q̄bus ſperat̄ viſio. 1. cęli. cō. 117. de tali

de tali ſenſuum fortitudine, vide Ariſt.in 5. de gñone aĩal.cap.2.

Senſu exiſtẽte erit phãtaſia & appetitus,quia vbi eſt ſenſus, erit lętitia & triſtitia.vbi aũt hæc ex neceſſitate deſideriũ erit.2.de aĩa.tex.com. 20.& tex.com.27.

Senſus ẽ de virtutibus paſſiuis.2.de anima.tex.cõ.51.& 52. 59. & 60. idem.3,de anima.com.18. authoritate Alex & 7.phyſi.com.12. Vide in concordantijs.

Senſus cõis cuius eſſe demonſtratũ eſt in libro de anima, eſt primo & principaliter in corde ſm Ariſt. & Galenus dixit,ꝙ eſt in cerebro. 2. Colliget.cap.11.

Senſus eſt duobus modis, in potentia.v3.& in actu.2.de anima. tex. com.53.& 138.& 139.

Senſus prima perfectio fit ab intelligentia agẽte,vt declaratur in libro de aĩalibus.2.de anima.com.59. idem.7.meta. com.31.& 12. met. com.18. vbi per intelligentiam agentem intelligit virtutem informatiuam,quę vt rememoratur ab intelligẽtia non errante producit aĩatum.vide in. 2. de generatione animalium.cap.3.

Senſibile dicitur tripliciter.2.de anima.tex.com.63.

Senſibile proprium eſt quod nõ cõtingit,altero ſenſu ſentiri, & circa quod non cõtingit errare.2.de aĩa tex.com.63.vbi Cõmentator gloſat, hoc habere veritatẽ in maiori parte.Them.aũt apponit tres conditiones quas ẽt vř innuere. Cõm. in.4.met.in cõ.26.in calce cõmẽti.

Senſus nõ ſentiũt ſenes organa ſua, & vide cauſam.2.de aĩa. tex.com. 52.& Alexã in paraphraſi de aĩa. cap.de intellectu ĩ actu dicit,ꝙ ſenſus in actu non ſentit ſeipſum.

Senſoria quedã ſimplicibus elementis conſtat,vt viſus auditus,& olfatus.quędam vero ex oĩbus,vt tact⁹ & guſtus.2.de anima.tex.cõ.130. vide Themiſt. ibi, & Simplicium quomodo ſit intelligendum hoc.

Senſus nõ decipiť circa ſenſibile ꝓprium.4.meta.tex.com.24.

Sẽſus ſinguli cognoſcunt ſuorũ ſenſilium priuationes,vt ocu'us tenebras.Them.2.de aĩa. & habetur in tex.ibidem.71.ſed pręſentium ſenſibilis per ſe,abſentiam vero,& priuationem per accidẽs percipiunt, vt teſtatur idem Themiſtius. 2. de anima.cap.23.

Senſus non comprehendunt eſſentias rerum,ſicut quidam exiſtimauerunt,ſed hoc eſt alterius potentiæ quæ diciť intellectus.2.de anima.com.63.

Senſus hominis comprehendũt intentiones indiuiduales decem prędicamentorum.ibidẽ.& 3. de anima.6.20.& 33.commentis.

Senſibilia cõia ſunt motus,quies,numerus,figura magnitudo. 2.de anima.tex.com.64.

Senſus non decipitur circa ſenſibile propriũ tribus conditionibus concurrẽtibus,ꝙ organũ nõ ſit lęſum, quod nõ ſit perturbatum mẽbrũ, & ꝙ ſit debita diſtantia. Them.in 2. de aĩa. cap.21. & eſt in expõne tex.63.vide tñ Alex. in ſua abbreuiatione de aĩa.cap.12.vbi arguit, ꝗ ſint ſenſibilia per ſe,& quæ ꝑ accidẽs,vbi ſic ſcribit.in propriis aũt ſenſibilibus ſenſus potiſſime veri ſunt,vbi ſenſibus ea ſeruantur illeſa quibus cum ſenſibilia ſenſu innata ſunt,vbi ponit quinque conditiones,& tu vide.

Senſus quilibet ſuſceptiuus ē ſpecierū ſine mā,vt cera anuli ſine ferro,& auro recipit figurā. 2.de aīa. tex.com.121.& tex.com.138.

Sēſus recipit ſpecies ſine materia, ſicut cera nō aurū ab anulo recipit, ſed imaginē, licet differētia ſit, qa ſenſus quum ſpecies recipit nō fit materia earū, neq; corporea adactione ſignatur,vt cera,neq; ſculpitur ſuperficietenus, ſed effigies illas foris illapſa intra ſe totum admittit alte condendas.Them.2. de anima.cap.20.in fine. vide etiam Alexan. in paraphraſi de aīa. cap. de ſenſu cōi.vbi probatur liquido patere ſenſum recipere ſine materia,quia viſus nō albeſcit,neq; nigreſcit. Vide clarius de hoc Them. in lib.1.de memoria & reminiſcētia.cap.11 & Alex.in.2.de anima. in cap.de phantaſia ,à quo verbotenus aſſumpſit,vide etiā Themiſ. 2.de anima.cap.22.in tex. 68. vbi dicit,quemadmodum in cœlatura anuli,& ſigillum in ceram,nam cera non in profundo,ſed in ſuperficie fingitur,aer vero, & oculus intra ſe totum recipit.

Senſitiuę virtutes ordinatę fuerunt ab Ariſt.ſm nobilitatē,& non ſm nām,& ideo prius pertractauit de viſu. deinde de auditu, deinde de odoratu.2.de aīa.com.77.Auicen. autem in.6.naturalium ordinauit iſtas virtutes ſm naturam, vnde prius egit de tactu ,deinde de guſtu,deinde de olfatu,deinde de auditu, & poſtremo de viſu, vbi collige,ꝙ ordo doctrinæ quandoque ſequitur ordinē naturæ, & qnq; ordinē nobilitatis & perfectionis.

Sēſibile poſitū ſupra ſēſoriū nō cāt ſenſationē.2.de aīa. t.c.98.& 75.

Senſuum oīa inſtrumēta,vt eſt declaratum in naturali philoſophia ſunt vacua à ſenſibilitate ſuarum apprehēſionum,quia in rebus naturalibus recipiens non recipit ſuū ſimile.3.colliget.cap.35.

Sēſus quilibet vnius cōtrarietatis eē vr,vt viſus albi & nigri, audit⁹ grauis & acuti,guſtus amari & dulcis, 2.de anima.tex.com.107.

Senſus idem habet inſtrm.2.de anima.com.112.& 107.& 3. de anima.com.50.

Sentire eſt quoddam pati. 2.de aīa. tex.com.118.

Sēſus aliter patitur,quàm inanimata,vide in.2 de anima Themiſtius pulchre.cap.42.& 44.

Senſibilium ſpecies remanet in abſentia ſenſibilis in ſenſu aliquā morā.Them.2.de aīa, cap.44. idē habet præfatus expoſitor ibidem. ſuper tex.com.138.& eſt in 3. de anima. in Themiſtio, cap. 4. vide etiam Themi. in com. libri de inſomnijs.cap.8.& 9.

Sēſibilia in aīa ſunt intētiones & cōprehēſiones,ſed extra animam nō ſunt comprehenſiones, neq; intentiones,ſed res materiales nō comprehenſę omnino,ſecundo de anima.com.12 t.idem. 12.metaphy. com.14.23.& 36.conſimile de intellectu.3.de anima.com.38.

Senſibilium excellētiæ corrumpunt ſenſitiua.2.de anima.tex.cō.123.

Senſuum ſm opinionem Ariſt. quidam ſunt in capit. relationis, quidam vero in capitulo actionis, & paſſionis per ſe , & accidit illis relatio.2.de anima.cō.125.& 126. & 140.& 143.

Si ſenſus aliquis nobis deficeret oporteret aliquod organum nobis de

de eſſe. 2. de anima. tex. com. 28.

Senſus alius pręter quinq; nõ eſt. 2. de aĩa. tex. com. 128. vſq, ad. 136.

Et aduerte φ Ari. adducit tres demõſtrationes, quarũ prima ẽ à medijs, ſecunda eſt ab inſtrumentis & cauſa data in iſtis demõſtrationibus eſt quaſi materialis, tertia vero eſt à ſenſibilibus, & iſta demõſtratio eſt magis firma illis duabus, cũ cauſa accepta in ea ſit finalis, vt notat Cõm. in 2. de aĩa. com 129. vbi collige demonſtrationes datas per cauſas finales eẽ certiores demonſtrationibus datis per materiã, vide etiam in. 3. meta. com. 3.

Senſibile p accidens non mouet ſenſum, neq; formã ſuam imprimit. 2. de anima. tex. com. 134.

Senſibile per accidẽs eſt duobus modis. ibidem.

Senſibilia & appetibilia nõ ſunt loci, aut conceptacula factionũ, ſed potius irritamenta, & incitamenta ſenſuũ. Themiſ. primo de aĩa. cap. 18. & eſt ſup tex. 43. & habetur in lib. de ſenſu & ſen. vbi dr̃, φ ſenſibile ſenſum agere facit.

Senſus oẽs habentur à non imperfectis, & non orbatis. 2. de anima. tex. com. 131.

Senſibilis actus & ſenſus idem eſt & vnus. 2. de anima. tex. com. 138. & tex. com. 141.

Senſibilibus abeuntibus inſunt ſenſus & phantaſiæ quibus ſentiunt. 2. de anima. tex. com. 138.

Senſuum operatio nõ fit cum quali bet menſura caloris, nam fortis calor prohibet eos apprehendere ſenſata extrinſeca, & implet eos, vt videmus in ęgritudinibus acutis aliquos, qui credunt videre, & audire res quæ non ſunt. 2. coll. cap. 11.

Senſibilis actus, & ſenſitiui in ſenſitiuo eſt, ſicut actio & paſſio in patiente, & non in agẽte eſt. 2. de anima, tex. com. 140.

Senſus eſt ratio quędã, & ideo excellens ſenſibile corrũpit ſenſum. 2. de anima. tex. com. 143.

Senſus numerãtur in relatione vno modo; & in qualitate alio modo. 2. de anima. 143.

Sẽſus eſt ꝓportio agens ibidem.

Senſus quilibet eſt ſubiecti ſenſibilis, qui eſt in ſenſitiuo inquantum ſenſitiuũ, & diſcernit ſubiecti ſenſibilis differentias 2. de anima. tex. commen. 144.

Senſus oẽs quos quinque eſſe nouimus ſunt in homine, & in omnib⁹ animalibus terreſtribus, quæ animal generant, necnon & in omnibus aĩalibus habentibus ſanguinẽ quę animal pariunt, niſi quid obleſum cõtigerit, vt in talpa. Ariſ. in 4. de natura aĩalium. cap. 8.

Sentientis primi virtus. i. virtus ſenſus cõmunis melius eſt, vt dicatur eſſe vna forma, & multa inſtrumẽtis copulatis cum ea. 2. de anima, commen. 149.

Senſibilia cõmunia conſimilitudinem ſuam imprimunt in ſenſu, vt magnitudo, figura, & motu. Themiſt. in. 2. de aĩa, in tex. com. 134. & ſm diuiſionẽ gręcorum eſt in 3. de anima. cap. 2. in Them.

Senſus cõis in iudicio tribus ex cauſis errare põt, prima ſi quod iudicauit ſemel fungens officio duorũ ſenſuum, alias vno tantum iudicaret. ſecunda, ſi vno tñ iudicet colore electionis filiũ. tertio circa communia hallucinat̃ ſi vni ſenſui inſtiterit quę ſunt pluribus cõcredita, vt dũ de figura φ viſui, & tactui commu-

cõmunis eſt ſolo viſu iudicet. Themiſt.in.2.de anima.tex.com.134. ſenſilium ſuſceptio non per ſchemata, aut figuras fit, quale.n.ſchema alibi erit, aut in vniuerſum coloris, aut odoris. Alexander in particulari.cap, de phantaſia.

Senſus propriorũ ſemper eſt verus, 2.de anima.tex.com.152.

Senſus exiſtit in omnibus aĩalibus, intellectus vero in paucis. ibidem.

Sentire nõ eſt pati, ſed iudicare, neq; diſcernere. Alex. in paraphraſi de anima.in cap.de intellectu practico & ſpeculatiuo.

Senſus ſemper dicit verum in propriis, & falſum ĩ vniuerſalibus. Intellectus veró econtrario, verum in vniuerſalibus, & falſum in ꝓpriis 2.de anima. cõ.152. vide pro hoc 2.de anima.cõ.63.& 134. & 161.

Sẽtire & intelligere, nec motus ſunt, nec animæ motus, primo de anima.tex com.42.& 43. & vide ibi Themiſtium.

Sẽſibile facit ſentiens in actu poſtq̃ erat in potentia.3. de anima, tex. commẽ.28.idem.2.de anima.tex. commen.60.

Senſus eſt ſpecies ſenſibilium, & intellectus eſt ſpecies ſpecierum. 3. de anima.tex.com.38.

Senſus communis non patitur contrarias qualitates, ſed ante ſe poſitas, & ad pedes genuaq; aduolutas iacentesq; contemplatur. Themiſtius.2.de anima. tex. commenti. 147. vide in contradictionibus nuper ęditis,

Senſu communi ſentimus, ꝙ videmus, & audimus non viſu, aut auditu. Ariſt. in libro de ſomno & vigilia, & Themiſt.in.2.de anima ſuper expoſitione. tex.148. contra Thomam de Garbo, & Pet. Pomponatium, idẽ expreſſe notat Alex. in paraphraſi de anima, cap. de ſenſu cõmuni. inquit enim. hoc autem cõmuni ſenſu, & videntes nos & audiẽtes, & ſingulis ſenſibus ſentiẽtes ſentimus, qui enim videt audiente audire ſe, & videre iam ſentit, nanq; non alia poteſtate, q̃ ſenſu nos ipſos ſentire percipimus, neque tamẽ nos videre videmus, neque nos audire audimus, quũ nec videre ipſum, ſiue viſio viſilis ſit, neque audire, ſiue auditio audibilium ſit, ſed hoc primũ & ꝓpriũ ſenſus qui communis dicitur opus, & functio eſt.

Senſibilia ſeparata in ſpeciebus ſenſibilibus intelligibilia ſunt. 3. de anima tex.com.59

Senſus in maiori parte nõ eſt cauſa longitudinis vitæ & durationis, & ideo ſenſibilia ſunt minoris vitæ, quàm multæ plantæ. 3. de anima.commen.61.

Senſibilis quęlibet ſuperfluitas corrumpit ſenſum. 3. de anima, tex. com.vltimi.

Senſus certiſſimi eſt diſcernere minima quæq, circa vnumquodque genus. ibidem,

Senſus exquiſitiores per partes quæ ſinceriorem ſanguinem habẽt abſolui neceſſe eſt, ex. 2. de partibus animalium. cap.10.

Sentiendi principium ſemper in medio quærendum eſt in ipſis animalibus, ex quarto de partibus animalium.cap.5.

Senſus communis cuius eſſe demõſtratum eſt in libro de anima eſt primo, & principaliter in corde ſecundum Ariſ.& Gal.dixit, ꝙ eſt in cerebro.2.colliget.cap.11.

Senſatorum motus quamuis ſit declaratum ꝙ veniat ad ſenſum ab extra, non eſt impoſſibile, vt fiat etiam ſimile per contrarium. 3. Colliget. cap. 38.

Senſibilia non mouẽt ſenſus, neque impellunt niſi remotiuſcula ſint, proindeq́, extrinſecus habeantur. Adiunctis innexisq́; nulli ictus eueniunt, quia aliquando iam ſe ſentirent ſenſus. Themiſtius. 2. de anima. cap. 19. in expoſitione tex. 52. Inde pãtet error Thomæ de Garbo, & Petri Pomponatij aſſerentiũ ſenſum cognoſcere ſuum actum; hoc enim eſt cõtra Philoſophum, & contra experimẽtum, nam forma exiſtẽs in ſubiecto non alterat ſubiectum, medici enim fatentur calorem in ethico febriente intenſiorem eẽ calore febris effimere, & putride, & tamen nõ ſentitur, quia eſt fixus in membris.

Senſus ſm Ariſt. minus patibilis eſt, q̃ ſenſorium, ſi enim ſenex oculo probo valenteque vteretur, videret ęque, ac iuuenis, non tamen prorſus impatibilis eſt, quia paſſionem ſenſorij obceſionemq́; ad quendã modũ agnoſcit, ſed intellectus potentię ſeparatus & omnino expers huius diſpendij eſt. Vnde impatibilitatem ſenſus diuerſam eſſe ab impaſſibilitate intellectus ſenſoria & internuntia declarãut, quia ſenſus à forti ſenſibili translatus ad imbecillia non poteſt ſentire, ſicut intellectus ab excellenti intelligibili ad inferiora, & humiliora poteſt ea exquiſite intelligere. Themiſt. 3. de anima. cap. 34. vbi concludit ſenſus eſſe minus paſſibiles, quàm inſtrumentum, intellectum vero prorſus impaſſibilem eſſe.

Sẽſus extremis mundi partibus eſt denegatus, extremas aũt mũdi partes cœlum, & plantas accipimus quanq̃ alia ratione cęlo, alia plantis eſt denegatus, plantis, quia præ ignobilitate naturæ, & craſſamento partem hanc, nec ꝓmereri, nec capere potuerunt Cęlo, quia eminẽtiore ordine dignationeq́. habebatur, q̃ vt ad hunc vſum deſcẽderet. Themiſt. 3. de anima. cap. 71. & eſt ex mẽte Ariſ. in 3. de anima. tex. cõ. 71. & 72. Collige aliquid negari in aliquibus propter perfectionẽ, in aliquibus aũt ꝓpter imperfectionẽ, ſicut aliq̄d attribui ꝑt alicui ꝓpter imperfectionẽ, aliquibus vero ꝑꝑ ſummã perfectionem & cõſequi finẽ ſuum ſine actione oĩ cõpetit primo principio, & cõpetit terrę, ſed p̃ĩo princ. ꝑꝑ ſummã ꝑfectionẽ, terræ vero ꝑꝑ oppoſitam cãm, ſicut hr̃ in. 2. cęli. in com. 66.

In ſenſu tria ſunt, ſenſibile, vis ſenſibilis, & actus, qui ex initu admiſſuraq́; illorum tãq̃ fętus excluditur, ita etiam in intellectu tria ſpectantur, intelligibile, vis intelligendi, & actus, qui de ambobus parit̃. Themiſt. in primo libro de memoria. cap. 11. ita etiam diuus Auguſt. in primo de trinitate, ex potentia, & obiecto paritur notitia.

Sẽſus, imaginatio, aſſẽſus, impulſio, actio, in animalibus ordine quodã diſpoſita ſunt, non. n. vbicunq; ſenſum repereris imaginationẽ ſubſequi neceſſe eſt, quandoquidẽ non oĩa aĩantia vim imaginãdi hr̃e cõcedimus, neq; itẽ oẽ3 imaginationẽ aſſenſus cõſequitur, nõ. n. globum ſolis pedali mẽſura ꝯſtare aſſentimur, tametſi id in nobis imaginatio percipit, poſt hæc non oĩs

aſſenſio

aſſenſio impulſum trahit, nã qui cuipiam quod albũ ſit aſſentit nõ continuo in id impulſũ defertur, aſſenſus. n. quo rebus adiicimur non eſt impulſus ille quo in res quę coram ad ſunt velut iam ſelectas agimur, id autẽ appetitus eſt. Accidit etiam, vt impulſione atq; appetitu plerunq; pciti nihil agamus, quoties appetitui, neq; conſilium, neq; deliberatio ſuffragatur. Alex. ſuïa in paraphraſi de anima. in cap. de phantaſia, quod nota propter qõnem illam difficilem de praxi quã noſtri Theologi diſcutiunt in prologo ſententiarum primi.

Senſus quinque ſunt qcunq; ſunt tanquã nuntij, & exploratores ſunt. Themiſt. 2. de aïa. tex. com. 147.

Senſus dati ſunt aïalibus ad ſalutẽ. 12. meta. cõm. 36. & 3. de anima. tex. cõm. 60. & 61.

Sentiẽdi vis in habẽtibus ſanguinẽ nulli parti exangui data eſt, nulla .n. pars exanguis ſentire põt, licet ſanguis nullo ſenſu pditus ſit, quippe q̧ nulla pars aïalis ſanguis eſt, ex. 2. de partib. aïal. ca. 10. Vide in contradictionibus nuper editis.

Senſorij ſinceritas cauſa eſt, vt drię ſenſibilium bene iudicenẽ. Ariſ. in 5. de generat. aïalium cap. 2. idem dicit de oculo ĩ fine primi capitis, vbi inquit, ꝙ quẽadmodum in veſte mũdiſſima, vel minima macula pſpicua eſt, ſic in puro ſinceroq; oculo, vel parua motio patet ſenſumq; efficit. At quod ꝓcul cernaẽ motuſq; à longinquis viſilibus deueniat, cauſa eſt ſitus oculorum. Vbi colligitur, ꝙ iudicium ſenſibilium venatur perfecte ex organi tẽperie, ſed diſtãtia ſentiendi ex ſitu organi.

Semẽ in vegetabilibus, ſperma ãt in aïalibus eſt. 1. phyſi. com. 62.

Semen eſt albũ ꝓpter ſpumã, & iõ errant, qui aſſerunt ſemen ethiopũ nigrũ eſſe. Auer in. 2. de gñone animaliũ. cap. 1. in fi. & vide ibi Ariſt. cap. 2. vbi dicit. Herodotum non vera ſcribere cũ nigram geniturã ethiopũ dicat, quaſi neceſſe ſit omnia nigra eſſe eorum quibus nigra eſt cutis, & qui dentes eorum albos eſſe cernere potuit.

Seminis natura ſpumoſa eſt, hocq; antiquos nõ latuit, quippe qui deã quę rei venereę pręeſt, ab ea ipſa facultate noïauerunt. Ariſt. in 2. de generatione aïal. cap. 2.

Semen ſm Ariſt. non eſt pars fętus, ſeu conceptus, & Gal. contradixit ei in hoc, & Auic. etiam dicit, ꝙ eſt pars fętus virtutum eſt pars formę & non materię. Auer. in. 2. de generatione animalium, cap. vtrum ſemen ſit animatum.

Seminis corpulentia diſſoluitur, & verſum in ſpiritum euaneſcit, cum naturam humidam, & aquoſam habeat. 2. de generat. aïal. cap. 3.

Semen dicitur agere in virtute ipſi⁹ ſeminantis, quod quidem iam eſt ſeparatũ, deſinitq; eẽ, & hoc eſt ſimile rebus admirabilibus i quib⁹ datur mouẽs quod mouet aliqd, & mox quieſcit, & remanet ſm ꝙ de ſe mouetur, & mouet hmõi motu quẽ acquiſiuit à primo motore ſic, & in natura, nã qñ id à quo ſemen efficiẽ pſtauerit virtutẽ nãlẽ ſemẽ q; mouet mãm ad pfectionẽ, & ꝓcreationẽ quo qeſcẽte remanet ſemẽ mouẽs ea virtute, ob quã rẽ nõ ẽ neceſſe, vt primũ mouẽs tãgat id qđ moueẽ ab ipſo vſq; ad finẽ gñatiõis, ſed tñ in principio rei. Auer. ſententia

ſententia in 2. de gener. anim. cap. 1. & eſt ſnia formaliter accepta ab Ariſt. ibidē. 1. capite verſus finem ibi. hæc igr̄ ſoluere conandū̄ eſt.

Ex hoc ſoluitur Achilles Scoti in 2. ſententiarum, diſt. 18. qui nō potuit imaginari quō ſemē agere poſſit in virtute patris.

Semen vt inſtrumentum habet tres proprietates ſm Ariſt. duę ſunt cōmunes rebus naturalibus, & artificialibus, ſed tertia eſt propria rebus naturalibus tantum. Prima eſt, ꝙ inſtrm non eſt pars rei factę. Secunda, ꝙ inſtrm ſeparatur poſt conſtituti perfectionem. Tertia q̄ eſt propria rebus naturalib⁹ eſt, ꝙ tangit omnes partes rei cōfectę intus & extra eodem mō, arte aūt tm̄ exteriora tanguntur. Auer. in 2. de gener. anim. cap. 1. vtrum ſemen ſit animatum.

Semen eſt inſtrumentū virtutis informatiuę p partem aereā ipſius. Auer. in 2. de genera. anim. cap. 2. vbi quærit, vtrum ſemen ſit animatum, & vide ibi pulchram digreſſionem contra Gale. & Auic.

Seminis profuſio nō intus fit vt quidam volunt, os. n. vteri anguſtum, ſed ante quo fęmina vaporem mittit & aut ibidē manet ſemen emiſſum, aut intus ab vtero trahitur ſi caliduseſt & modicæ temperatus, cuius rei indicium eſt ꝙ locus qui mō madebat reſiccatus mox ſentiatur, Ariſt. in 2. de gene. anim. ca. 4.

Semen a mulieribus emitti aſſerentibus accidit dicere ꝙ vbi foras emiſerint retrahāt intus, ſiquidē quod emiſſum eſt miſceri debet cū maris genitura, quod ita fieri ſuperuacaneum eſt, at natura nullam rem ſuperuacaneam facit. Ariſt. in 2. de gener. anim. cap. 4.

Semen tardius ex auibus emittitur q̄ ex piſcibus, vide cauſam in 1. de gener. anim. cap. 4.

Semen genitale piſcium lac appellari conſueuit, 8 de nā anim. ca. 15.

Seminis natura humida eſt. iō meatus ſeminis idem cōis cum excremento humidi alimenti habetur in aliquibus animalibus, 1. de gen. anim. cap. 13.

Semē verū ex vnaquaq; parte corporis proueniat, vide opinionem antiquorum, 1. de generatione animalium & quatuor eorum rationes ſuper hoc cap. 17. & vide improbationē iſtius opinionis in capitulo ſequenti, videlicet. 18.

Semen in emiſſione ſui cauſat vehementem voluptatem, propter pruriginem multam quæ accidit, quapropter ſiquis frequenter ea re vtitur minus afficitur voluptate, 1. de gener. anim. cap. 18.

Semen vtrum concurrat vt forma, & agēs an vt materia, vide 1. de generatione anim. cap. 18. & 20.

Semen & genitura differūt. ibidem.

Semen & fructus differunt. ibidem.

Semen nec in pueris, aut ſenibus, neque in egris eſt, vide cauſam ibidē, vide etiam Auicen. in 3. canone, tract. 1. in 21. Fen, in capitulo de Sterilitate & Difficultate imprægnationis.

Semen eſt excrementum alimenti vtilis atque vltimi. ibi. in fine capi.

Semen ſi proueniret ex membris organicis proueniret ex ſimplicibus, quibus ſunt ſimplicia mēbra. Ariſtotel. ratio contra antiquos, 1. de generatione animalium cap. 18. vbi patet elementa eſſe formaliter in mixto.

Semen ſanguinis excremētū eſſe ſignum efficax eſt, ꝙ qui re venerea immodice vtuntur, ſanguinē emittunt. Auer. 1. de generatione animalium, in 1. cap. vbi ponitur improbatio antiquorum de ſemine, & habetur ab Ariſt. ibidē cap. 19.

Semen in vita præditis in quibus ſexus maris & feminæ diſtinctus nō eſt, conceptus eſt, conceptum autē appello primam ex mare & femina mixturam. Ariſt. in 1. de gener. anim. cap. 20.

Semen confert ad generationē ſui qualitate ſm Ariſt. & non quantitate vt opinatus eſt Galenus 1. de generatione anim. Cōmen. in fine.

Semen apud Ariſt. eſt ſicut inſtrumentum, & mas eſt ſicut faber, & ſanguis menſtruus eſt veluti materia. Auer. ſententia in fine primi de generatione animalium, & habetur ab Ariſt. ibid. cap. vltimo.

Semen ſiue genitura ſe habet ad mēſtruum, ſicut coagulū ad lac, 2. de generatione animalium. Et nota ꝙ Auic. deceptus fuit ex hoc exemplo, vt refert Auer. in 2. de generatione animaliū in 1. ca. vbi quęrit: vtrum ſemen ſit animatum, deuenit n. Auic. ad hoc, vt aſſerat ſemē eſſe partem conceptus, non tamen ꝙ ſit pars materiæ, ſed eſt pars formæ, imaginatur. n. ipſum eſſe proprium calorem naturalem, aut ꝙ tranſmutatur ad calorem naturalē modica tranſmutatione.

Semen viri eſſe fecundū experimento in aqua, probatur certa ratione, quod enim tenue & frigidum eſt, cito diffuſum per ſumma innatat, quod fecundū eſt in imum deſcendit. Ariſt. in 2. de generatione animalium. cap. 5. in fine, idem in 3. de natura animalium. cap. vltimo.

Vbi aduerte ꝙ eadem in ratione, dicunt aliqui dum periculum facere volunt, an mulier grauida marē conceperit ꝙ̄ lacte extracto a mamilla & in aqua proiecto, ſi in imū deſcenderit marem concepiſſe, ſi ſupernatauerit feminam.

Semina fecunda ſunt quæ grandinis ſpeciem referunt eademq; potius marem fetificant, tenuia autē nec globulenta feminam gignunt, 7. de natura anim. cap. 1.

Semen in potentia continet omnes ſimilitudines, & patris & aui, & pro aui, & ataui, vſq; ad ſpeciem, ex. 4. de gener. anim. cap. 3.

Seminum virtutes aſſimilantur arti & intellectui, & differunt a virtutibus naturalibus, 7. meta. cō. 31. vide etiam. 12. meta. cō. 13. & 18.

Senes acutæ videre non poſſunt, nā cutis quæ pupillæ vocate obtendit vt cæterarum partium cutes obrugat & craſſior redditur. Ariſt. in 5. de gener. anim. cap. 1.

Senectus eſt naturalis morbus, morbus aūt eſt aduentitia ſenectus. Ariſtote. in 5. de gener. anima. cap. 4. ideo recte dixerūt medici, ſenes debere regi regimine cōualeſcentiū.

Septimus metaphyſicæ eſt tractatus primus eorum in quibus agitur de ſubſtantia. Cōmen. in prologo ſeptimi meta. Et aduerte ꝙ dicitur primus reſpectu octaui meta. quia iſti duo libri appellantur tractatus de ſubſtātia. Et nota ꝙ in iſtis duobus libris agitur de ſubſtantiis inſeparabilibus a materia, in quantum ſubſtantiæ ſunt & in quantum entia, ſed de ſubſtantiis ſeparabilibus agitur in 11. primę philoſophiæ, vt notat in eodem loco. Cōmen. qui eſt

eſt duodecimus ſecundum diuiſionem Latinorum.

Septimus phyſicorũ habet quatuor quæſtiones, quarũ prima eſt, vtrũ omne motũ habeat motorem. 2. ꝙ omnia mota in loco reducũtur ad vnum motum, ex ſe primũ qđ mouetur a motore in ipſo. tertia eſt, ꝙ omnis motor in loco eſt ſimul cum eo quod mouetur ab eo in loco!. quarta eſt, vtrum omnis motus habet proportionem cũ oĩ motu, 7. phy. cõ. 21.

Septenarius maximam vim habet in generatione inſectorum & ouiparorum, vt in morbis dies decretorius, 5. de gener. anim. cap. 20.

Separabilia ſermone .i. diffinitione exiſtimantur ſeparari ſm eſſe, ſed illud quod nõ ſeparatur ſermone, quanto magis non ſeparatur in eſſe, 7. primæ philoſophiæ. tex. cõm. 39. contra Plato. vide etiam Auer. in. 2. phyſicæ auſcultationis, in cõ. 19. ꝙ quicquid ſeparatur in eſſe, ſeparatur ratione, ſed non conuertitur, & 12. primæ phyloſophiæ. cõmen. 39. dicit, quòd intellectus innatus eſt. diuidere adunata in eſſe, ſicut diuidit materiam a forma, & formam a cõgregato ex materia & forma, vnde intellect⁹ multa poteſt diuidere, quæ natura non poteſt, & multa ſimiliter componit intellectus, quæ natura nõ põt.

Separatio & congregatio ſunt motus locales, 8. phy. tex. cõ. 77.

Separatis iudicare ſeparata non poſſibile eſt, neq; in ſeparato tẽpore, 2 de anima. tex. cõ. 146.

Serpentes longum ſibilum edũt. 4. de natura anim. cap. 9.

Serpentes qui ſunt multæ humiditatis & caloris, ſunt lõgioris vitę q̃ ſerpẽtes qui ſunt in locis calidis & ſiccis, aut frigidis & ſiccis, aut frigidis & humidis, ex commento ſuper libro de longitudine & breuitate vitæ.

Serpentis ſenectus vna fere die & nocte exuitur, 8. de natura ani. c. 17.

Serpentes vino incontinentes ſunt, proinde viperas aliqui vino cũ fictilibus ad ſepes diſpoſito venantur, ebriæ. n. capiuntur, 8. de natura animalium. cap. 4.

Serpentes & phalangia viuere poſſunt ſine cibo, qđ ex his quę pharmacoporę, id eſt pigmentarij alunt perpendi poteſt. ibidem.

Serpentibus proprium eſt inter animalia eiuſdem generis, vt reliquo quieſcente corpore caput vertere in auerſum poſſit, & vide cauſam in 4. de parti. anim. cap. 10.

Serpentes, ſtelliones, lacerti, crocodili fluuiales, menſibus quatuor frigidiſſimis latent hæc, nec per id tẽpus quicq̃ comedunt, lib. 8. de natura animalium. cap. 5.

Serpentes carent pene & teſtibus, & vide cauſam 1. de generatione animalium. cap. 6.

Sepia eſt oĩum molliũ aſtutiſſima, ſola. n. hęc ſuo vtitur atramẽto nõ modo cũ metuit, verum ẽt abſcondendi cã, 9. de natura aĩa. cap. 37.

Sepia plus ſeu copioſius atramentũ habet q̃ polipus & loligo, vide cauſam in 4. de partibus anim. cap. 5.

Sermo iſtæ põt exiſtimari magis ꝙ formæ quarum actiones apparent, in materiis ſunt ſeparatę q̃ ſermo Plat. de ideis, 7. meta cõ. 51.

Sermones compoſiti ex accidentib⁹, compoſitione ligata, quidam ſunt coniuncti per accidens, & quidam ſunt per ſe. ſ. per ſm modum prędi-

cabilium eſſentialium quę enume rata ſunt in poſterioribus in quib⁹ ſubiectum accipitur iu ſuba prędi cati,7.meta.cō.11.
Sermo qui eſt genus veri & falſi eſt ex compoſitione,& cum compoſitio non fuerit nō erit, neq; verum, neq; falſum,5.meta.co. 34.
Sermo vanus eſt qui eſt ex falſis pro poſitionibus & mala forma,1.phy. cō.10.& 22.
Sermones ſophiſtici facilius contra dicūtur q̄ diſputatiui,1. ph.cō.22.
Sermo per ſe dr̄ concludere in omni materia,1.phy cō.25.
Sermo demonſtratiuus inuatus eſt ſoluere oēs qōnes accn̄tes in re, 1. phy.cō.71.conſiſe 4.phy.cō. 31.
Sermo irrationabilis eſt vt ſit cauſa naturaliter ignota, 2. phy. cō. 47. conſimile 1.de gener.& corru. cō. 19.& 3.de anima.cō.4.
Sermones diſputatiui ſunt falſi ſm partem, & non ſm totum 3. phyſi. cō.56.idem 1.phy.cō.52.
Sermones dialectici apud Ariſt.ſunt ſermones veri, qui componuntur ex accidentibus vniuerſalibus non propriis,8.phy cō.& tex.70. idem 1.cœli & mundi.cōmen. 70. &. 4. phyſi. 87.
Sermo de principiis eſt ſermo de oībus in potentia,1.cęli.cō.33.
Sermo poſteriorū debet eſſe rectior q̄ ſermo priorū,4.cęli cō.11.
Sermo quidditatiuus debet ſoluere quæſtiones circa res ſenſibiliter contingentes, 1. de anima. cō. 21. idem.4.phyſic.cō.31. & 8 phy.cō. 22.idem 1.cœli.cō.22.1.de anima cō.11.& textū.
Sermo de nutrimento & augumen to non perficitur niſi in pluribus li bris,2.de aīa.cō.50.vñ in li. de aīa non eſt declaratus niſi primus mo tor & inſtrumentum talium motuum,vt dicit Cōm in cō.
Sermo maximus authoritate Platonis debet eſſe in principio , quia paruus error in principio eſt cauſa maximi erroris in fine, ſicut dixit Ariſt. 3.de aīa cō.4.
Sermo dicens ꝙ omnia ſunt neceſſaria, nullus eſt,& in meta. contradicitur,2.phy.cō.48.
Sermo de motu in. lib phy. non eſt ſm ꝙ eſt motus alicuius corporis, 5.phy. cō.45.
Sermo de anima eſt multum profundus,ſed deus appropriauit eum ſapientibus profundis ſcientia, & ideo dixit Iob.Simplex homo ſum ego,& ignoro animam meam. Ex phyſicis diſputationibus, diſpu. in ſolone.7.dubij.
Seſea differunt a contiguis, qm̄ ſeſe & contiguum,& ſequens. 5.ph.26.
Seſea poſſunt eſſe corpora & nō corpora,ſed contigua neceſſario ſunt magnitudines. 5.phy. 22.
Seuum eſt excrementum terreſtrioris ſanguinis, q̄ ſit adeps, ex 2. de partibus animalium.cap.5.
Seuum īmoderatum non confert ſanitati, & inducit ſenium & mortem. ibidem.
Sex differentiæ poſitionis ſunt manifeſtę in homine per ſe, ſed in mundo indigent demōſtratione.Cōm. 8.phy. cō. 64.
Sextus phyſicorū appellatur de motu,aut quia finis eius eſt perſcrutari de motu,aut quia plura quæ cōtinētur in eo ſunt de motu, aut qa finis eius ſūnt iſta duo,1.cę.cō.37.
Si ſenex accipiat oculum iuuenis videbit vtiq; ſicut iuuenis, primo de anima.tex.cō.65.

Si eſt, & quod quid eſt eiuſdem rationis eſt manifeſtum facere, 6. metaphy tex. cõ. 1. intelligitur quãdo ſi eſt inueſtigatur a priori, vt dicič etiam in 2. poſteriorum.

Si non eſſet aliqua ſubſtantia præter natura cõſiſtentes, phyſica vtiq; eſſet prima ſcia, ſed ſi eſt aliqua ſubſtã Imobilis hæc prior, & philoſophia, prĩa 6. met. te. cõ. 3. vide q̃ ſcripſi in proprio Theoremate de hoc, & cõſidera q̃ ſciẽ de ſubſtãtia conſiderantes ſunt naturalis & ſcia diuina, nã nulla mathematicarum de ſubſtantia conſiderat excepta aſtrologia, quæ quodãmodo etiam naturali ſubalternatur, & ideo ſi non eſſent ſubſtãtiæ aliæ niſi naturales, ſequitur primã philoſophiam eſſe naturalem, quia prima philoſophia eſt primi entis ſimpliciter, tale autem eſt ſubſtantia non accidẽs, & ita ex parte obiecti ſimpliciter nãlis philoſophia eſſet prima philoſophia.

Si ſimile a ſimili pateretur, tunc idẽ a ſeipſo pati poſſet, 1. de genera. & corru. tex. cõ. 48.

Si aliquod eſſet ſeparatum calidũ, hoc nihil pateretur, primo de generatione & corru. tex. cõ. 55.

Siccitas difficilior eſt ad humectandum q̃ humiditas ad exiccandum, ſicut frigiditas difficilius eſt ad calefaciendũ q̃ caliditas ad infrigidandum, 7. Colľ cap. 25. & eſt ſnia. Gal. in 9. de ingenio ſanitatis.

Siccitatis proprietas eſt quod difficulter retinetur ab alio, & retinetur ex ſe, 4. metheorotum. tex. cõ. 1. & 2. de generatione & corruptione. tex. cõmen. 9.

Siccitas etiam fit a frigiditate quę eſt in materia ſicca, nã frigiditas quæ eſt in materia humida, vt eſt frigiditas aquea operatur humiditatẽ, 4. metheororum. cõ. 1.

Siccitas producitur a calore, 1. & per ſe. ibidem.

Siccitas innata eſt retinere formã lõgo tpe, licet ſit difficilis receptiõis. Ex lib. de Memo & Remini.

Siccitas longe a vita remota eſt, humor vero viuificus eſt. Ex 2. de generatione anim. cap. 1.

Siccum eſt bene terminabile termino proprio, difficile vero terminabile alieno, 2. de gener. & corrupt. tex. cõmen. 9.

Sicco opponitur humidum & vdũ, 2. de gener. tex cõmen. 14.

Siccum & humidum dicuntur multifariam. ibidem.

Signa demonſtratiua ſunt illa quæ conuertuntur cum ſuis cauſis, ſ. cũ ponatur cauſa ſequitur ſignum & econuerſo, 6. phyſi. cõ. 15.

Signa confici poſſunt ex propoſitionibus poſſibilib' & neceſſarijs, ſed neceſſe eſt ut maiores ſint neceſſariæ, ſi cõcluſio debet eſſe neceſſaria 7. phy. cõ. 2.

Signa membrorum intrinſecorum vniuerſaliter dare difficile eſt, & iõ medici iſtam partem dimiſerunt, 4. Colľ. cap. 2.

Signa vera ſunt poſteriora, & cum fuerint poſita conſequuntur præcedentia, & cum præcedentia fuerint poſita conſequuntur poſteriora. 3. cœli. cõ. 69. *(vid an pri ma ps ꝓpõnis con tradicatdi ctis in 26.)*

Simitas eſt in naſo de accñtibus eſſẽtialibus, ſed albedo in homine eſt de accñtibus non eſſentialibus, 7. meta, cõ. 17. ſed obuiabã, quia cũ propoſitio per ſe ſit de omni, ſi iſta eſt per ſe, naſus eſt ſymus, ſequitur omnem naſum eſſe ſymum, quod eſt falſum, vide ſolutionem huius

a Themiſt 1.poſterio.cap.10.

Simia quia eſt forma ambigua inter bipedia & quadrupedia animalia, vt bipes cauda caret, & quadrupes caret natibus, ex 4. de partibus anim.cap.9.

Simia inter quadrupedes ſola cilia habet in inferiori palpebra Ariſto. in 2.de natura animalium.ca.8.

Simul & ſeorſum diffiniuntur. 11. primæ philoſophiæ. cap. 11. & in 5.phy.tex.cõ.22.generalius aũt diffinitur ſimul in prædicamentis.

Simul ſunt ſm locum, q̃cũq; in vno loco ſunt primo. 5.ph.tex.cõ. 22.

Simul eſſe opponitur ad eſſe ſolum, & tangere opponitur ad eſſe ſeparatum, 5.phy.cõ.30.

Simul in ſua diffinitione recipit locum. ibidem.

Simul quandoq; importat priuationem prioritatis & poſterioritatis, & in tempore, & quandoq; priuationem prioritatis & poſterioritatis in cauſa, 2. de anima. cõm. 115.

Nota etiam ꝙ quandoq; importat priuationem diuerſitatis ex parte locorum, vt 5.phyſi.tex. cõ. 21. ſimul quidem igitur dicuntur eſſe ſecundum locum, quæcunque vno loco ſunt primo.

Simbolum habentia facile tranſmutantur, 2.de gener. & corruptione. tex.cõmen.25.

Similia dicuntur multifariam, vide. 10.meta.tex.cõ.10.

Similitudo parentum poſt plura genera redditur. Ariſt.in 1.de gener. anim.cap. 18. vbi dat exemplũ de elide, quæ cum ęthiope concubuerat, & non filiam forma æthiopis peperit, ſed erat ex filia ęthiopis.

Similia ſunt quorum qualitas vna eſt, 5.meta. iu ꝑap. de eodem & diuerſo, & in tex.cõmen.20.

Simile fieri a ſimili, iſta propoſitio verificatur tribus ꝯditionibus, vt ſit in agente & non inſtrumẽto, vt ſit in propinquo & nõ remoto, & vt ſit eſſentialiter & non accidentalr, 12.meta.cõ.24.authoritate Alexã.

Similiter calidũ & frigidũ, aut durũ & molle non ſentimus, ſed excellẽtius tãq̃ ſenſu, velut medietate exiſtente eius, quæ inſenſibilibus contrarietatis, 2.de aĩa.tex.cõ.118.

Similitudo adeo incrementum procedit, vt ſolum cõe relinquatur, 4. de gener.anim.cap.3.

Similes fiunt filij parentibus non ſolum in mẽbris naturalibus, verum ẽt in nõ naturalibus, tandẽ in maiori parte reꝝ accñtaliũ, vt narrauit Ariſt. de cicatrice, quã habuit quidam pr̃ in vno mẽbro, quam filius reportauit in eodem mẽbro. Ego quoq; vidi in filio meo maiori qui habebat veſtigium in mãmis ſuis, quod ſignum habuit auus ſuus ex matre in mãma, verum in eo erat paruum, ſed neſcio vtrũ efficietur maius vel ne. Auer.in primo de generatione anim.cap. de improbatione antiquorum.

Simplicia ita ſe habent ꝙ veritas & falſitas in eis non eſt, ſicut in compoſitis, quia verum in talibus eſt attingere, non attingere autem eſt ignorare, tale aũt nõ eſt falli. 9. metaphyſi.tex.cõ.22. & inde ſumitur ꝙ ſimpliciter ſimplicia, aut ſimpl̃r ſciuntur, aut ſimpl̃r ignorantur, & intelligitur de ſimplicibus quæ sũt abſtracta a materia, ſicut eſt Deus & intelligentiæ.

Simplicium ſubarũ ignorãtia non eſt, ſicut cęcitas. cæcitas.n.ẽ vt vtiq; ſi intellectum oĩno non habeat aliquis,

quis,9.meta. text.cō.vltimi. Inde elicitur ex mente Ariſtotel. intellectum noſtrum poſſe intelligere intuitiue ſubſtantias abſtractas pro ſtatu iſto,& Beatus Thomas in præſenti loco ab ipſa tandem veritate coactus,hoc idem fatetur, inquit enim ex hoc patere ꝙ ſm ſententiā Ariſt. humanus intellectus poteſt pertingere ad intelligendum ſubſtātias ſimplices; quod videtur ſub dubio reliquiſſe in 3. de anima,& tamen in principio ſecundi ipſe & Scotus grauiter inſurrexerunt cōtra mentem Cōmenta.hoc aſſerētes dum dicebat illud exemplū de veſpertilione,non oſtēdere impoſſibilitatem,ſed difficultatem, & iā tu videre poteris ꝙ illa Cōmenta. expoſitio eſt ſumpta,ex præſenti loco,quia Philoſophus dicit expreſſe ignorantiam talium in nobis non eſſe,qualis eſt cæcitas in oculo.

Simplicia carent potentia omnino, & illud in quo eſt potentia eſt compoſitum,9.meta.cō.2.

Simplicium non eſt quæſtio nec doctrina,ſed alter modus quæſtionis talium,7.meta.tex.cō. 60. vbi dicit Cōmenta.ꝙ eſt manifeſtum ꝙ in rebus ſimplicibus non compoſitis nō quæritur,neq; ꝑ quare,neq; ꝑ quid,ſed q̄ſtio in iſtis ē alio mō.

Simpliciter quandoq; dicit cōmunitatem & vniuerſalitatem, 2.phyſi. cōmen.61.

Simpliciter poteſt ſumi pro communi ad id quod eſt eſſentialiter & accidentaliter,& illo modo dicit Ariſt. in 8. phy. tex. cōmen.46. ꝙ primus motor non mouetur ſimpliciter,quia neq; per ſe,neque per accidens. Poteſt etiam ſumi ſimpliciter ut diſtinguitur contra ſm quid, & iſto mō dr̄ id quod ſubſtāntialiter transmutatur ꝙ trāſmutatᵉ ſimpl̄r, quia tranſmutatio in ſubſtantia eſt vera tranſmutatio,trāſmutatio vero in accidentibus eſt tranſmutatio ſm quid, vt patet 1. phy.tex.cō.62.& 1. de generatione & corruptione tex. cōmen. 17. Diſtinctio iſta colligitur ex cōmē. 46. octaui phyſi.placuit etiam nobis hic adducere alias ſignificationes. Quandoq; ſummitur ſimpliciter, idеſt ruditer & inconſiderate,vt tertio de generatione animalium.cap.6.vbi dicit, hæc enim & Anaxagoras & alij quidam naturales ſimpliciter valde & inconſiderate,qui in auium ratiocinatione ita falluntur. Vnde ſimpliciter etiam apud philoſophos diſtinguitur cōtra multipliciter,& ſic ſumpſit Philoſophus ſecundo de anima. text. cōmen. 61. vt exponit ibi Commenta. & Porphyrius dum dixit, videtur autem neque genus, neq; ſpecies ſimpliciter dici.i. vno modo, ſed multipliciter, vt patet. Quandoque ſumitur ſimpliciter. idеſt quo ad naturam, vt primo phyſic. non eadem ſunt nobis nota,& ſimpliciter. Quandoq; ſumitur ſimpliciter pro vniuerſaliter,& in hoc ſenſu plerunque ſumitur apud Ariſtotel. Commen. ſecundo phyſic.commen.61. ſimpliciter quandoque dicit communitatem & vniuerſalitatem. Quandoque ſumitur pro proprie vt dicimus hominis generationem eſſe ſimpliciter.i. proprie. Quandoque ſummitur vt diſtinguitur contra per accidens,& ita ſummitur primo phyſico. text commen. 75. vbi dicit Philoſophus, nos au-

tem & ipſi dicimus nihil fieri ſim-
pliciter ex eo ꝙ non eſt, ſed ſm ac-
cidens, & in 2. phyſi. tex cõ. 54. vbi
dicitur. eſt autem ſicut accidẽs for-
tuna cauſa, ſimpl'r autem nullius.
Quandoque ſumitur pro manife-
ſte vt 1. de aĩa. t. c. 23. vbi. d. ꝙ De-
mocri. ſimpl'r dicit aĩam & intelle-
ctũ idẽ eſſe. i. manifeſte, quia ponit
ibi drĩam inter opinionem eius, &
Anaxa. de quo. ĩ t. c. 24. d. Anaxa.
aũt minus certificat de ipſis, vbi lr̃a
Arabica dicit; latentius aũt Anaxa.
loquebat' de illis. Sũmit' qñq; ſim-
pliciter ꝓ principaliter, & ſic ſum-
pſit Philoſophus in 2. de aĩa. te. cõ.
40 & 41. contra antiquos qui aſſe-
rebant nutritionem & augmenta
tionẽ ſimpl'r eſſe ab igne. i. princi-
paliter. Ariſto. autem vult ꝙ ignis
concurrit vt concauſa ſeu inſtr̃m.
ſed aĩa, ſicut cauſa principalis. Quã
doq; ſũmitur ſimpl't. i. neceſſario,
& ſic Ariſt. ſumpſit in 2. phyſi. tex.
cõm. 57. vbi ponit conuenientiam
inter caſum, & fortunam dicens,
ꝙ non ſunt in his quæ ſimpl'r, neq;
frequenter fiunt. vbi expoſitores &
Cõmen. per ly ſimpl'r, exponunt ea
quæ fiunt neceſſaria, quandoque
ſumitur ſimpliciter. i. ſine diſtin-
ctione, & ſic ſummitur 2. de ani-
ma. tex. cõ. 55. vbi dicitur, diuiden
dum autem eſt de potentia & actu,
nunc enim vtimur ipſis ſim plici-
ter. i. vſi ſumus hactenus iſtis ſine
diſtinctione & determinatione.

Simplex quodlibet caret potentia,
& quod caret potentia eſt ſimplex,
8. phyſico. cõmen. 78. Vide in con-
cordantiis.

Simplex & vnum non idem ſunt.
12. metaph. tex. cõ. 37. vbi Cõmen.
dicit, ꝙ vnumquodq; dicitur duo-
bus modis, vel abſolute, vel in com
paratione. Abſolutum, vtriuſq; eſt
illud quod caret materia, & omni-
no non eſt indiuiſibile, ſimplicitas
famoſior ſignificatio eſt ſimplex
abſolutum, per ſimplex autẽ abſo-
lutum intelligas id, quod caret ma
teria, & eſt omnino indiuiſibile,
in hoc enim etiam eſt differentia
inter ſimplex & vnum, quia famo
ſior ſignificatio vnius eſt illud qđ
dicitur de continuo, & tale differt
a ſimplici, quia ſimplex non eſt di
uiſibile potentia nec actu, ſed vnũ
dictum de continuo eſt diuiſibile
potentia nec actu, in potentia, li-
cet ſit vnum in actu.

Simplex non permutatur, neq; ad
aliam ſubſtantiam conuertitur. Ex
libro deſtru. diſput. 2. in ſolutione
vlti. dubij, vbi adducitur authori-
tas Hippocratis. in libr. de natura
humana ſatis pulchra & ad pro-
poſitum.

Simplex pluribus modis dicitur, vel
quia non componitur ex pluribus
partibus, & tamen componitur ex
materia & forma, & ſic appellãtur
corpora ſimplicia, Vel quia non cõ
ponitur ex materia & forma, vt cor
pora cœleſtia, Vel tertio, quia diffi
nitio totius & partis eſt vna, licet ta
lia ſint compoſita, ex quatuor ele-
mentis. Ex lib. deſtru. diſp. 3. in ſo-
lutione. 23. dubij.

Simplices res non habent cauſam a-
ctuum procedentium ab eiſdẽ niſi
naturas & formas earum. verbi g.
terra non habet cauſam deſcenſus
niſi ſuam ſimplicem naturam ter-
reſtreitatem, & ſic de aliis ſimplici-
bus, ſed compoſitæ res habent agẽ
tes cauſas præter ſuas formas, &
illæ ſunt cauſæ illarum ſecundum
compoſi-

compoſitiones & cõpaginationes illarum & earum partium adinuicem. Ex diſp. 14. in ſolõne vlti. du.

Simplicia corpora ſunt quęcunque motus principium hñt ſm naturã 1. cęli tex. com. 7. Et intelligitur de motu ſm locum, vt exponit Com. in com. & in paraphraſi. in ſumma quarta, idem dicit, vnde illa eſt diſfinitio ſimplicis corporis, ex qua vt aſſerit Commẽ. intelligitur diſfinitio corporis compoſiti, & eſt illud quod in ſe habet principia plura vno.

Simplicis cognitio dabit tibi cognitionem cõpoſiti, quinto colliget. capitulo 58.

Simpliciũ corporũ ſimplices ſunt motus, & mixti ſunt compoſitorũ, 1. cœli. tex. com. 7.

Simplicia cum compoſitis & compoſita adinuicem non ſunt eiuſdẽ naturę, 3. cęli. c 8. vbi collig. ꝙ grauitas & leuitas in elemẽtis nõ ſunt eiuſdem rõnis inter ſe, nec cũ compoſitis cõparata, quia grauitas terræ nõ ẽ eiuſdem naturæ cũ grauitate aquæ, quia pars parua terræ ẽ grauior aliqua pte maiori aquæ. nec grauitas ſimplicium eſt eiuſdem naturæ cum grauitate cõpoſitorum, quia pars parua plumbi ẽ grauior parte maiori terræ. Conſimilem ſẽtam tenet Alex. in 1. libro naturalium qõnũ. De alijs ẽt qualitatibus elementorum qõ eſt, vbi tenet ꝙ ſiccitas terræ & ignis, non ſunt eiuſdem ſpeciei, nec humiditas aquæ & aeris, & iſtam opinionem & ſequitur Simplicius in ſecundo cœli.

Singularibus recedentibus a ſenſib⁹ neſcimus vtrum ſint aut non ſint, 7. meta. t. cõ. 35. vbi Com. in com. dicit, ꝙ non habemus certitudinẽ, ſed exiſtimationem.

Singularium non eſt diffinitio, 7. meta. tex. com. 35. & primo poſteriorum analiticorum.

Singularia, aut intelligentia, aut ſenſu cognoſcuntur. ibidem.

Singularia ſunt notioria apud nos, quàm magis vl̃ia, 7. meta. cõ 10. & tex. & primo poſteriorũ. Vide in concordantijs ſuper primo phyſic. nuper æditis.

Singulum non videtur aliud eſſe a ſumer ſubſtantia, 7. meta. t. c. 20.

Singularium ſm actum ſenſus eſt, ſcientia vero eſt vl̃ium, 2. de ani. tex commen. 60.

Singularia pręcedunt vl̃ia in eſſe, ſꝫ vniuerſalia præcedunt ſingularia in intellectu, 12. primæ philoſophiæ c. 27. authoritate Alexãdri.

Singularium hominũ dr̃ia a materia proficiſcitur, formæ. n. p quas ſunt homines nullam inter ſe dr̃iã hſe cernuntur. Alex. in paraphraſi de ani. Ita. de intellectu in habitu, idem ſentit The. in 1. de ani c. 24. vbi habet, ꝙ omnia quæ eadẽ ſpecie ſunt participatione materiæ diſtinguuntur, idem tenet Cõ. in libro deſtruc. in diſputa.

Singularium ſubſtantiarum ſenſibilium, nec diffõ, nec demõſtatio ẽ, quia habent materiam, cuius natura talis eſt, vt cõtingat & eſſe, & nõ eſſe, 7. meta. tex. com. 53.

Situs qui eſt prædicamentum dicit ordinem partium in loco, ſ d ſit⁹ qui eſt dr̃ia quanti, dicit ordinem partium adinuicem, 5. metaphyſi. commen. 24.

Situs eſt ad aliquid, & ideo in prædicamento ſitus impoſſibile eſt motum eſſe, 6. phy. com. 85.

Sitis

Sitis eſt appetitus frigidi, & humidi
fames vero calidi & ſicci, 2. de ani
ma textu commen. 28.

Socratis iunioris parabola de aĩali
non bene ſe habet, abducit enim a
veritate & facit ſuſpicari quaſi con
tingens ſit hoĩem eſſe ſine partib',
ſicut ſine ære circulum, 7. meta. te.
com. 39. vbi p iuniorẽ Socratẽ ex-
ponit Com. Platonem qui fuit So
cratis diſcipulus, quia Socrates fuit
primus qui de ideis diſputare cepit
vt recitat Euſebius in libro 10. de
euangelica præparatione, & quia il
lam opin. Plato excoluit, licet mul
tum ſit Platonis opinio diuerſa ab
opinione Socratis, vt teſtatur Ariſ.
in 13. primæ philoſophiæ, nã So-
crates non poſuit vniuerſalia ſepa-
ta ſicut Plato, vnde Ariſt. in primo
de partibus aĩalium. cap. 1. dicit, ꝙ
Socrates temporibus vſus quidem
diffiniendi increuit, ſed indagatio
rerum nãlium deſijt, nam oẽ phi-
loſophandi ſtudium ad vtilem vir
tutem ciuilemq; vſum cõuerſum
eſt, idẽ primo primæ philoſophiæ
tex. com. 5. Socrates circa moralia
philoſophante, & de tota natura ni
hil. Plato aũt vbiq; locorũ dum de
ideis diſſerit introducit Socratem
diſputantem, quod notauit Philo-
ſophus ẽt in ſecundo de generatio.
& corruptione, in tex. com. 52. vbi
ſcribit, ſed hi ſufficientem exiſtima
uerunt ad generationem cauſam
ſpecierum naturam quemadmo-
dum in phedone Socrates.

Socrates circa moralia negociatus ẽ
& de tota natura nihil, primo me-
taph. tex. com. 5. idem Commen.
in prologo 1. phy.

Socratis temporibus homines perce
perunt cauſam finalem, & ideo in-
ceperunt regere ciuitates, 1. meta.
com. 50.

Socrates apud Athenienſes dubitans
ne a perfectione humana expolia-
retur, elegit mortem præ vita, nam
pp virtutem mortuus fuit Auerr.
in prologo phy. de hoc Diuus Pla-
to fecit elegantem apologiam.

Socrati non fuerunt declarate viæ
diſciplinæ cões, & propriè per vias
intellige ſcientias ſpeculatiuas, vt
declarat Commẽtator primo phy
ſi. commen. primo, idem Philoſo-
phus in primo metap. tex. com. 5.
Socrate circa moralia philoſophã
te, & de tota natura nihil, idem aſſe
rit de Socrate Galenus in libro de
hiſtoria Philoſophorum.

Socrates concionans apud Athenien
ſes dixit, o homines ego non dico
ꝙ veſtra ſcientia ſomnialis diuina
ſit falſa, ſed dico ꝙ ego ſum ſciens
ſciam humanam. ibidem Auerro.

Sol aut ſpiritus primordium gene-
rationis præſtat vermibus & omni
bus animalibus quæ ex vermibus
proueniunt.

Sol & aliæ ſtellæ ſunt principium cu
iuſlibet viui in natura. 12. meta. cõ
men. 18.

Solis calor & ſtellarum diffuſus in
aqua & terra gñat aĩalia ex putre-
factione generata, & vlt omnia q̃
non fiunt ex ſeminibus. 12. primæ
philoſophiæ. com. 18

Sol & aſtra ſemper agunt, & non eſt
timendum ne quandoque ſtent. 9.
met. tex. com. 17.

Sol & orbis decliuus ſunt principiũ
generationis eorum quæ fiũt a nõ
ſimili, ſed eorum quæ a ſiſi nõ tm̃
eſt in principium. ſimile in ſpecie,
ſed vnà cũ ſole & orbe decliui. 12.
meta. com. 40. & 13. & 18.

Sol,

Sol, & Luna, & aliȩ ſtellæ (vt dixit Themiſtius) aut ſunt formæ non ĩ materia i. corpora ſpiritualia, aut habent materiam æquiuocè cum iſtis, vltimo cap. de ſubſtantia orb. idē 8 primæ philoſophiæ. cō. 12

Sol & ſtellæ calefaciunt duobus modis, vnus eſt motus, alius eſt reflexio luminis. Commen. primo metheo. com. 1. & 2. cœli. com. 42. idē 2. capite de ſubſtan. orbis.

Sol cum calefacit terram aſcendunt duo genera exhalationum, vnum eſt exhalatio calida, & ſicca fumoſa, aliud vero eſt frigida & humida aut calida & humida vaporoſa. 1. metheo. commen. 1.

Sol & aliæ ſtellæ cum aſcendunt in aere groſſo videtur rubeȩ & ignis in fumo. primo metheor. cō. 1.

Solis maxima diſtātia & tarditas partium motus cœli vltima faciunt eſſe frigoris, econtrario de velocitate & propinquitate. 2 metheororū cap. 2. idem 2. cœli. cō. 94.

Sol per totum annum æſtatē & hiemem facit, at vero luna per menſem id agit non acceſſū diſceſſūq; lunæ, ſed alterum in creſcēte luce, alterum in decreſcente. Ariſtot. in 4. de genera anima. cap. 2.

Sol eſt maximus ſtellarū & denſior & magis luminoſus. 2. cœli. cō. 42.

Sol magis calefacit in æſtate quàm in hieme. vide cām 2. cȩli. cō. 42.

Sol vnus quum ſit non tñ lumē, ſuū æqualiter omnibus exhibet, aliter aerem, aliter aquam, aliter lapidē, aliter lignum, aliter argentum collustrat, item aliter color purpureus aliter viridis participant lumen. Themiſtius primo de ani. cap. 24.

Sol ſm Ariſto. eſt ſub mercurio, & venere, ſed Ptolome⁹ & oēs Aſtrologi in hoc aduerſantur Ariſto. 2. cœli. com. 58.

Solis motus non incōuenit vt ſit velocior motu mercurij & veneris, quãuis ſit ſupra propter abundantiam ſuæ potentiæ ſupra potentias earum 2. cœli. com. 58.

Solem nullus mathemathicorum aſſeruit eſſe pauciorum motuum, q̄ reliqua ſydera, ſicut nullus recuſat inferiorem eſſe alijs ſyderibus lunam 2 cœli. in paraphraſi ſumma tertia, quæſito 5.

Solem lunamque admittendo paucioribus motibus moueri & inferiora eſſe alijs ſyderibus pp duorū alterum euenit, aut quia nequeūt attingere eam dignitatum multitudinem quam corpora media inter hæc & ſupremum orbem poſſidere valent, qualis eſt diſpoſitio reliquorum animantium cū homine. aut quia nequeunt poſſidere niſi dignitates inferiores dignitatib⁹ quas poſſidēt corpora intermedia, qualis eſt diſpoſitio planetarū cū animalibus. Commē. in paraphraſi ſecundi de cœlo, ſumma tertia, quæſito 5. Et nota hoc, quia in cōmento magno hoc non aſſeruit, & eſt dictum ſubtile valde, propterea quia diſtantiæ entium ſunt valde diuerſæ.

Sol propinquis & remotus facit cōtraria 12. metaphy. tex. com. 33. & 34. & in 2. de ge. & cor. r. cō. 56.

Sol ab antiquis vocabatur dominus vitæ. 12. meta. com. 34 & ibi vide cām, & ēt in cō. 53. Vbi aduerte φ hoc eſt in cā cur Homerus ſolē magnū Iouē appellat. Iliados ſecūdo ἐννέα δὴ βεβάσι διὸς μεγάλου ἐνιαυτοὶ, ζεὺς enim apd græcos dī παρὰ τὸ ζῆν qa ē dator vitæ.

Solem & ſtellas dicere eſſe finitas & hr̃e potentias infinitas non eſt rectū. 12. me. c. 41. authoritate The.

Solis & ſtellarum potentia infinita in eis, non eſt naturalis in eis neq; ſm ꝙ ſunt corpora, ſed aut pendet ex prima cauſa, aut ex alia exiſtēte in eis ab illa potentia, q̃ non eſt corpus. 12. metaph. cō. 41. authoritate Themiſtij.

Soli antiqui dant vitam & Saturno res fixas. 12. me. com. 44.

Sol pp magnitudinem eius & actionis eius in entibus, & pp hoc ꝙ apparet ꝙ motus aliarum erraticarū ordinantur ſm motum ſolis, & cōſequuntur ipſum videntur hr̃e motorem priorem oībus erraticis ibi.

Sol & Luna (vt apparet) nō hn̄t retrogaditionem & ꝓgreſſionem, ſed velocitatem & tarditatem. 12. meta. com. 47.

Sola hæc ponenda ſunt rōnabiliter quæcunque in multis aut in oībus ſunt exiſtentia primo cœli. cōtra Platonem tex. c. 101. vbi Auerr. in cōmento ſcribit, non debemus credere aliquam diſpōnē eſſe in aliqua re, donec inueniamus illam diſpoſitionē in omnibus, aut in maiori parte illius rei.

Sollicitudo diuina cum non potuit facere iſta eſſe æterna ſm indiuiduum miſerta eſt, & dedit virtutē per quam poſſint perpetuari ſm ſpeciem. 2. de anī. c. 34. & tex. c. 35. idem primo cœli. com. 92. & 2. de gener. & corrup. com. 59.

Somniauit quidam ſe in balneo ſanguineo balneari, cui Galenus præcepit vt flobothomaret, & alij medici ſequentes viam Eraſiſtratis ꝓhibuerunt minutionem, & iniunxerunt abſtinentiam & exercitiū, & abſtinendo facta fuit diſſolutio humorum, & inde duplicatus fuit calor & extinctus fuit, ſicut extinguitur lampas ex multitudine olei, qn̄ ſuperabundat. ex 7 colľ. cap. 1. vnde pcipitur in repletione quo ad vaſa fieri flobothomiam, aut pharmaciam propinari, quia abſtinētia & exercitium in hoc caſu nō ſufficiunt.

Somni tempore, humiditates abundantes in cerebro mouentur, vt declarat Auer. authoritate Auēzoar. 4. colľ. c. 45. de illo cuiꝰ fluxꝰ multiplicabatur in ſomno, cui adhibita cura ad ſolū cerebrū ſanatꝰ fuit.

Somnus & quies in animalibus ſunt pp laborē, labor aūt in eis nō ē, niſi quia in eis eſt principium cōtrarium motui animæ. 2. cœli. cō. 3.

Somnolenti ſunt habentes venas cōditas & exiles. ex libr. de ſomno & vigi. & vide Themi. cap. 17.

Somnolenti ſunt nani & pueri. ibi.

Somnus accidit contēplantibus. vide cauſam in libro de ſomno & vigilia. & The. ibi. cap. 19.

Somno exiſtente ſuꝑiora & extrema corpora frigent, inferiora vero & intrinſeca membra calent. vide cauſam in libro de ſomno & vigilia. The. ibi cap. 20. & 21.

Somni operationes in corporibus ſunt digeſtio & humectatio. 6. colliget. cap. 4.

Somnus ſuperfluus extinguit calorem naturalem, & corpus inducit ad humidam diſpōnē. ibid.

Somnus eſt profundatio ſenſus cōis a cerebro ad cor. vigilia aūt eſt aſcenſus iſtius ſenſus a corde ad cerebrū. 3. colľ. cap. 41. de accidentibꝰ ſomni & vigiliæ.

Somnus non eſt omnis interceptio

aut

aut in potentia ſentiendi, ſed ſolū ea quam euaporatio alimenti cōmittit. ex libro de ſomno & vigil. vide etiam The. ibid. cap. 14.

Somnus eſt priuatio vigiliæ. ex lib. de ſomno & vig. in principio.

Somnus eſt ligamentum virtutum & confirmatio earū: & vigilia eſt diſſolutio virtutum & debilitas earum ibidem.

Somnus perfectus & gaudium non inueniuntur niſi in habētibus cōmunē ſenſum perfectum. ibid.

Somni deſcriptio, eſt priuatio mot⁹ & vigiliæ deſcriptio eſt continuatio iſtius motus, & pōt dici ꝙ hic motus huius ſenſus eſt formalis cā ſomni & vigiliæ & ſenſus cōis ē ſubiectum ſomni & vigiliæ, & cor eſt radix, & cerebrum eſt ipſius primum inſtr̃m cum quo operatur. 3 colliget. capitu. 41. de accidentibus ſomni & vigiliæ.

Somnia ſignificant ſup dominium humorum. 4 colli. cap. 13.

Somnia apud medicos ſignificant dñium humorū in corpore. v. g. videre ignem ſignificat dñium coleræ, & ſomniare aquam ſignificat dñium flegmatis, in commento libri de diuinatione in fine.

Somnus talis ſua natura eſſe videt̃ vt viuendi & non viuendi interliminium ſit, & neq; omnino ſit qui dormit neque non ſit. Ariſto. in 5. de gene. ani. cap. 1.

Somnium multis animalibus ineſſe præter hominem oſtenditur. 4. de natura ani. cap. 10.

Somnus quid ſit, & iuuamenta eius, & cui virtuti animæ attribuatur, & quæ ſunt cauſæ eius, requiratur in 2. colli. cap. 21. & in lib. de ſomno & vigilia ab Ariſto.

Sonus, vox, locutio differunt. vide quarto de natura anim. cap. 9.

Soni excellentes deſtruunt ēt inanimatorum corporum moles. 2. cœli. tex. com. 53.

Soni corporum cęleſtium authoritate The. nihil operantur in iſtis īferioribus pp eorum remotionē, ſed hoc nihil eſt, quia nulla ꝓportio eſt inter magnitudinem illorū corporum & remotionem illorū. 2. cœli. com. 53.

Soni ꝓueniunt ex ſpatijs longe maioribus, quàm ſint corpora facientia illos. 2. cęli. com. 53.

Sonum ex corpore cęleſti, ſi ibi ſonus eſſet, impoſſibile eſſet non peruenire ad nos, & calorē qui ex motu eorum cauſatur ꝑuenire. ibidē.

Sonus cauſari non poteſt ex corpore ligato cum alio vt partes nauis in naui 2. cœli. tex com. 54. & 56.

Sonus quodāmodo aſſimilatur materiæ, quia eſt propinquius materiæ literarum, & quodāmodo aſſimilatur formæ, quæ prædicatur de literis in quid. 7. me. c. 43. vbi Ariſto. dicit ꝙ genus nō eſt præter generis ſpecies: & ſiquidem eſt vt materia, eſt vt vox genus & materia literarum eſt.

Sonus duplex potentia & actu. 2. de ani. tex. com. 77.

Sonus multiplicatur ſm ſphericā figuram in aere, & ita eſt de colore, & odore 2. de ani. c. 78. & 97.

Sonus eſt motus factus a percutiente & percuſſo in aere. 2. de ani. tex. com. 78. & com, 87.

Sonus quaſi eſt in cap. de ad aliquid non in qualitate, ſed tangibilia, & ſapores magis ſunt in cap de agere & pati, ꝗ in relatione. 2. de ani. com. 126.

Sophiſtica ſola circa accidens verſatur propter quod Plato non male dixit dicens circa nõ ens verſari ſophiſticum. 11. meta. cap 7 & 6. primæ philoſophiæ. tex. com. 4.

Sortes nihil aliud eſt quàm animalitas & rationalitas quæ ſunt quidditates eius. 7. metaph. com. 20.

Sortes nõ in multis dicitur, quia nõ dicitur omnis ſortes muſicus, ſicut dicitur omnis homo. 5. meta. tex. com. vacantis, in cap. de eodem & diuerſo immediate poſt tex. c. 15. vide in concordan.

Speculatiuarum ſcīarum optimum genus. 11. primæ philoſophiæ. c. 6.

Speculatiuarum ſcīarum theologia eſt optima, circa honorabiliſſimũ enim eſt entium, melior aũt & deterior vnaqueq; dr̃ ſm̃ proprium ſcibile. 11. primę philoſophiæ. co. 6. idem in 6. primæ philoſophiæ. tex. com. 2. Ex quo patet iniuſte aliquos taxare Auer. in primo de anima. com. 1. aſſerentem artes nõ differre adinuicem niſi altero modo, uel aut certitudiue demonſtrationis, aut nobilitate ſubiecti. Dicunt enim non eſſe dr̃iam ſcientiarum penes nobilitatem ſubiecti: o pauperes in quanto errore perſeuerant, non animaduertentes ex ſtudio contradicendi ꝙ dum Auerroem auertere conantur, Ariſt. ipſum euertunt, nam quid aliud Auer. eſt niſi Ariſto. tranſpoſitus?

Speculatio de propriis poſterior ea quæ de cõibus eſt. 3. phyſi. com. & tex. primo. idem primo phy. textu com. 4. & 57.

Species ſenſibilis diſtinguitur realiter a ſenſatione, quod vide in litera R. vbi notaui ꝙ recipere eſt aliud a iudicio.

Species vna & eadem differens in æternitate & non æternitate inueniri impoſſibile eſt, nulla. n. nã magis diſtat a natura gñabili & corruptibili, quàm natura æterna, æterni. n a nouo diſtantia maior eſt q̃ diſtantia ſpecierum adinuicẽ ex diſpu. 10. in ſolutione primi dubij.

Species prędicatur de pluribus differentibus numero in quid 1. meta. com. 28. idem Porphirius in capit. de ſpecie.

Specie differunt quorũ idem eſt genus. 10. meta. tex. com. 12.

Species neque mouet neq; mouet. 5. phyſic. tex. com. 3.

Species & paſſiones ſunt immobiles 5. phy. tex. com. 5.

Species eadem non põt inueniri a nã & a caſu, quia illud quod fit caſu, eſt oppoſitum ei qđ fit a natura 8. phy. com. 45.

Species nulla a caſu eſt. 12. me. c. 13. & 18. & 7. meta. com. 31.

Species nulla inuenitur a caſu. 7. meta. com. 22. idem 6. metap. cõ. 4. & 6. idem 8. phy. com. 46.

Species eſt perfectio generis. 3. metaphyſ. tex. com. 11.

Species eadem non põt gñari ex ꝓpagatione & ex putredine. 1. de generatione anim. Auer cap. 1. & hr̃ in textu ab Ariſto quicquid latini ſenſerint in hoc. vide ẽt 8. ph. c. 46.

Sperma non eſt principium nec ꝑfectũ, ſed hõ. 12. meta. t. cõ. 40.

Sperma aſini eſt frigidũ, & ſperma equi eſt calidũ, vt dixit Ariſt. in libro. de aĩalibus, & tẽperantur apud mixtionem, & fit illi nã media inter equũ & aſinũ. 7. me. cõ. 28. vidẽ Ariſto. in 2. lib. de generatione animaliũ. ca. 6. contra Democritũ, & Empedoclẽ de ſterilitate muloꝝ.

Sperma facit ſicut quæ ab arte, hʒ enim ptãtem ſpẽm & a quo ſpma eſt aliqualiter vniuocum.7.meta. tex.c.31.vbi in 4.de gñatione animaliũ.ca.3.ſm trãslationẽ Theo .

Sperma viri attrahiť a vulua mulieris p quãdam virtutẽ,quã habet a forma ſpecifica,vel a tota ſpecie. 2.colľ.authoritate Auencladis ĩ libro de ſpermate.cap.10.

Sperma mulieris non habet effectũ in gñatione, & hoc probať p ſenſum,quia multæ impregnanť ſine ſpmatizatione,& ẽt p argumentũ quia tunc vir eſſet ſupfluus in gñatione.2.Colľ.cap.10.de iuuamẽtis mẽbrorũ miniſtrantiũ gñatiuę.

Sperma in maiori pte aĩaliũ emittitur p eandẽ ptẽ p quã emittiť humidum excrementũ.4.de ptibus aĩaliũ.capit.9.& Auerro. ibidẽ in cap.de pectore,& ibi vide cauſam.

Sperma mulieris eſt ſimile ſupfluitati aquoſæ,& non ſolũ hoc,ſed ẽt pro certo eſt ſuperfluitas,& impoſſibile ẽ vt ex eo poſſint nutriri mẽbra,eſt igiť ſupfluitas diſcurrẽs ,ꝑpter delectationẽ,ſicut diſcurrit ſaliua alicuius famelici,cũ viderit aliquem comedere.2.colľ.capi.10.

Sperma non eſt ex rebus, quæ ſunt pars membri, aut ſimplex, aut aliquod aliud.2.colľ.cap.1.

Sperma eſt prius naturaliter anima li.2.ph.com.81.

Sphera ænea fit,ſed non ſphera nec æs.7.meta.tex.cõ.32.Inde colligiť compoſitum per ſe gñari non formam neq; mãm, & hoc hʒ veritatem tam in ſubſtãtijs q̃ in alijs cathegorijs,vt dicitur in textu, non fit enim lignũ neq; quale,ſed quale lignum,neq; quantum,ſed quãtum lignum .

Sphera ſenſibilis non tangit ſuperficiem ſenſibilem niſi in ſuperficie, licet geometer dicat ꝙ tangit eam in puncto.3.me.tex.cõm.7.& 1.de ani.tex.com.13.

Sphera ſm ꝙ eſt ſphera non eſt in loco ſimplr̃,niſi accidat ei hoc ſm ꝙ accidit ſpheris celeſtibus , quas cõtinet alia ſphera.4.ph. com.43.

Sphera in eo ꝙ ſphera non eſt nata moueri in ſphera,& vr̃ in continẽte,ſicut mobilia motu recto.4. ph. commen.45.

Sphera non mutat locũ ſm ſubm , ſed ſm formam.4 phy.cõ.45.& 6. phy.tex.com.85.

Spheræ partes q̃ ſunt iuxta centrũ tardius mouẽtur partib⁹ quæ ſunt iuxta circunferentiam. 6.phy.tex. commen.86.

Sphera quodammodo eſt quieſcẽs, & quodammodo eſt mota.8.phy. tex.com.76.

Sphera ſm totum mutat locum ſm formam tñ,& non ſm ſubiectum ſed ſm partes mutat locũ & ſm formam,& ſm ſubiectum.6.phyſ. cõ. 85.idem 8.phy.com.76.

Sphera non moueť ſm partes,& q̃eſcit ſm totum.8.phy.cõ.76.idem 4.phy.contra Themi.cõ.43.idem 6.ph.com.85.

Sphera naturaliter diuiditur ĩ duas partes, in centrum,& circunferentiam.8.phy.com.76.

Sphera q̃ mouetur ſup vno centro, non eſt contraria ſpheræ quæ mouetur ſuper alio centro.primo cœli.com.32.

Spheræ quæ mouenrur ſuper idem centrum,& ſup polos diuerſos nõ ſunt contrariæ,quia non prohibẽt ſe.ibidem.

Sphera & ſupficies ſm geometricã conſi-

conſiderationem poſſunt tangere ſe ĩ puncto, ſed ĩ corpore naturali non poteſt eſſe contactus niſi in parte diuiſibili. Com. 1. cœli com. 32. idem Ariſto. 1. de ani. tex. com men. 13. & 5. ph. 30.
Spherica figura eſt ſubſtantia & natura prima. 2. cœli. tex. com. 22.
Sphera ſic ſe habet ĩ ſolidis, ſicut circulus in planis. 2. cœli. tex. cō. 23.
Sphera ſola vna ſupficie ꝯtineť ibi.
Spheræ locus naturaliter eſt connexum centri circa quod reuoluitur. 2. cęli. com. 27.
Spherici corpiſ circunferẽtia minor ẽ circũferẽtia corpis rectarũ dimẽſionũ æqualis ei ĩ magnitudine, vt eſt oſtenſum in geometria. 2. cœli cō. 29. idẽ in paraphraſi ibidẽ ſumma, 2. quæſito. 3.
Spherico contiguum aut circa ſphericum motum ſphericum eſſe neceſſe eſt. 2. cęli. tex. com. 30.
Spherici corporis duo motus ſunt, volutatio, & circungiratio. 2. cęli. t. com 48.
Sphera habet naturam talem, vt nō moueatur ſm totum, ſed ſm partes 2. cęli. com. 51.
Sphericũ corpus in rei veritate non eſt in loco. 2. cœli. cōm. 51. vide 4. phy. com. 43.
Sphericum corpus ferri poſitum in centro ſpheræ adamanteæ, neceſſario ſtaret in centro propter æqualitatem attractionis 2. cœli. com. 90
Spherarum numerus aut ſunt quinquagintaquinq;, aut quadraginta ſeptem. 12. meta. tex. com. 47.
Sphericum corpus eſt finitũ ex ſua natura ab vna ſuperficie terminante ipſum, ſecus eſt de corporibus rectarum dimenſionum, quæ non ſunt finita per ſe. ex lib. deſtruc. diſputa. prima in ſolutione 11. dub. idem 3, cęli. tex. com. 67, & 1. cœli. tex. com. 12.
Spherarum celeſtium quælibet vna eſt. & vide eãm ex libro deſtru. diſpu. 1. in ſol'one. 11. dub.
Sphera inquantum ſphera oportet, ꝙ habeat terminatos polos, & centrum terminatum. ex diſp. 3. in ſolutione. 23 dub. vbi dicit ꝙ ſphera cœleſtis eſt ſimplex pro quanto non componitur ex materia potẽtiali & forma, & quodãmodo eſt etherogenea prout partes polorũ non ſunt ab euentu, immo naturaliter ſunt terminatæ.
Spheræ artificiales poſſunt indifferenter habere quælibet duo pũcta pro polis, ſecus de naturalibus, & cœleſtibus. ibidem.
Spheræ ſitus inuenitur duobus modis. ſcđm ꝙ continetur ab alia ſi fuerit huiuſmodi, & ſm ſpheram quã ipſa continet 2. cœli. com. 57
Spheræ duæ dum ſe ſecant, ſectio earum eſt actualis 2. cęli. com 59.
Spherica figura non contingit niſi ĩ puncto. 3. cęli 69.
Spinalis medulla non eſt in cęteris membris ſeu oſſibus inuenta medulla. ex. 2. de partibus aĩa. cap. 6.
Spiritus & exhalatio differunt. require 4. metheo. t. cō. 48.
Spiritus in aĩalibus nō mouetur ſuperius, quia pars grauis magis dominatur in eo quàm leuis, & pars leuis ſimpliciter quę eſt in eo non fit grauis niſi pp mixtionem aeris. & ideo cum iſtæ duę partes ſegregabuntur, tunc moritur animal. 4. cęli. com. 39.
Spiritus nomen æquiuocè dr̃ de ſpiritu exiſtente in ſemine, & de ſpiritu exiſtente in corde. Auerr. 2. de genera-

generatione animalium.capi.2.in digreſſione contra Gal.& Auicēn.
Spiritu retento vires augent̃ ex.2. de gene.anim.cap 4
Spirituale magis læditur p leſionē minus ſpũalis,& non econtra.ex libro de memoria & remini.vbi Cō men.dicit ꝙ ex leſione ſenſus cōis, læditur imaginatiua & nō ecōtra.
Spiritus eſt principium aĩæ inſtr̃m intellectus,quod multi antiquorũ opinati ſunt ipſum eſſe aĩam. Cō. 2.de partibus aĩa.in ca.de cerebro, & eſt dcm̃ Philoſophi ibidē.cap.7.
Spiritus natura alia eſt, alia animæ, non.n ſpiritus animæ genus eē poteſt,quum habeat p ſe ſubſiſtentiā nullum aũt genus eſt tale vt poſſit per ſe ſubſiſtere. Alex. in paraphraſi de anima,c.4.vbi probat animā eſſe inſeparabilis a corpore.
Spiritus eſt vapor perceptus in corde & cerebro. Auerr. primo colliget, capitulo de anathomia mēbr.
Spiritus duo ſunt.ſ.apparens in corde,& apparens in cerebro,in epate aũt non apparet per viam ſenſus. 1.collig. cap.de ſpiritibus.
Spiritus viſibilis poſtquàm oculus recepit colores comprehendit eos. 2.colliget,cap.15.quod eſt de iuuamentis oculorum & partiũ eorum. Ex quo videtur ſm Auer. ſpiritum eſſe animatum. Auicēna etiam in tractatu de viribus cordis videtur idem tenere.
Spiritus eſt calidior res in corpore poſt quam eſt ſanguis poſtea caro.2.colliget,capitulo de complexionibus membro. conſimilium.
Spiritus eſt mundior ſanguine, qa attribuitur aeri, & aer eſt mũdior aqua, & eſt declaratum in naturali philoſophia ibidem. Et nota ꝙ etiam inter alias rationes iſta eſt vna,propter quam Auerroes tenet cordis complexionem declinare ad humiditatem ratione ſpiritus exiſtentis in eo.cōtra medicos qui ponunt declinare per ſiccitatem. Cōtra medicos.
Spiritus ſunt inſtrumenta propinqua regimini corporis.2. colliget, cap.8.in fine.
Splenis caro rarior & leuior eſt epate,& tñ cũ nutriatur ſanguine groſſo melancolico deberet eſſe oppoſitum.& vide cauſam in quarto de vtili.particu.capit.15.& ibi vide ſi ſplen eſt neceſſarium.contra Eraſiſtratum,& multa ibi de hoc. &c.
Splę quare habet multas & magnas arterias vide tres cauſas a Galeno 1 4.de vtili.partic.cap 15.
Splen in febribus melancholicis ardet ſicut ignis, & epar in febribus cholericis,& ſtomachus in flegmaticis,ideo in iſtis tribus generibus febrium conueniens eſt dicta mēbra confortare. 7.collig.cap.16.
Spongia an ſenſum habeat ambigit̃ 5.de natura ani. cap.16.
Spongiarum triplex genus eſt.ibid.
Spōgia marina ſimilis omnino plātis exiſtit.ex 4.de partibus animalium.cap.5.
Spongia oĩno plantis ſimilis eſt. 8. de natura animalium.cap.1.
Spongiam ſenſum aliquem hr̃e creditur argumento ꝙ multo difficilius abſtrahuntur,niſi clanculum agatur vt referunt auulſores. Ariſ. in lib.1.de hyſtorijs anima. cap.1.
Stellę ſm aſtronomos quędam ſunt fortunatæ,& quædam nō ſunt fortunatæ,& hoc non eſt verum : ſed tm̃ poſſibile eſt intelligere de eis, ꝙ quædam ſunt meliores quibuſdam, hoc enim inuenitur in abſo-

lutis a motu nedum in rebus mo‑bilibus.com.9.meta.com.19.& e‑licitur ex intentione Ariſto.in tex tu,vbi habet ꝙ in ſempiternis non eſt malum, neq; peccatum, neque corruptio.

Stellæ diſcurrētes fiunt duobus mo‑dis,primo metheororum. commē to primo.

Stella ex habentibus caudam tempo re hyemis aſcendit in terra roma‑norum,vt dicit Ariſto.& fuit terre motus magnus & tempeſtas maris propter fortitudinem vēti. primo metheororum com.1.

Stellæ in eo ꝙ ſtellæ de conſuetudi‑ne ſua naturali eſt accendere illud quod eſt ſub eis ex exhalatione fu‑moſa,& attrahere hoc ad ipſas, & cum ſtellę fuerint plures uel maio‑res,operatio earum erit maior, & eſt propoſitio vera per uitam meā, Commentator primo metheoro‑rum capit.3.in digreſſione de uia lactea.

Stellę cadentes non ſunt cęli, primo cęli,com.19 & 1.metheo.

Stellæ a conſiderantibus antiquo tē‑pore inuentæ ſunt nō eſſe diminu‑tæ in quantitate.1.cæli.text.cō.22.

Stellarum & cæli ſubſtantia eadem eſt,& in hoc conueniūt omnes an tiqui,ut dicit Ariſtot.in lib. cœli & mundi.2.cap.de ſubſtantia orbis, idem 2.cœli,tex.com.41.

Stellæ quæ dicuntur aſſub, ſignifi‑cant abundantiam ſiccitatis.2.cœ‑li,commen.42.

Stellæ ſi per ſe mouerentur, motu re cto mouerentur.2.cœli, commen. 43.quam conſequentiam hac ra‑tione valere autumo, nam cū ſtel‑la ſit pars rotundi non poteſt per‑fecto motu circulari moueri, & cū ibi non ſit niſi motus ſimplex, quia corporis ſimplicis mot' eſt ſimplex cū mot' ſimplicis ali' ſit circularis, alter uero rectus, ſequitur ergo ꝙ motu recto mouerentur cum cir‑culariter moueri non poſſint: & ea dem ratione ſequitur de epiciclo.

Stellæ apparent uiſui in circulatio‑ne moueri ſeu ſcintillare ſicut nau ſeam patientibus res quieſcentes vi dentur omnia circum giro ferri.2. cœli,in paraphraſi ſumma tertia quæſito.2.

Stellarū motus uidetur per ſenſum, ſed motus totius cœli videtur per exiſtimationem.2.cœli, com.43. conſimile com.41.

Stellæ fixæ vidētur ſcintillare, & pla netæ non,& ratio eſt propinquitas & diſtantia.vide.2.cęli.tex.cō.48.

Stellæ omnes ſunt eiuſdem ſpeciei in corporibus cæleſtibus.2.cœli. com.48.

Stellæ omnes ſunt eiuſdem ſpeciei. 2.cœli.tex.com.59.vide quomo‑do ſit intelligendum in 2.cœli. cō‑men.49.

Stellæ ſi non eſſent ligatæ cum orbe cauſarent ſonum,quia iſta conuer tuntur.v3.eſſe ligatum & non cau ſare ſonum, & non eſſe ligatum & cauſare ſonum.2.cęli.com.56.

Stellarum erraticarum motores ſe iuuantes ad motum ſtellæ errati‑cæ omnes reducuntur ad primum motorem illius ſtellæ, & intendūt motum illius primi motoris, ſicut diximus de motoribus omniū or‑bium cum primo motore totius. 12 meta.com.44.

Stellarum erraticarum motus,poſiti ab aſtrologis ſunt tribus modis.12 meta.com.44.

Stellæ inter diu ex foueis puteiſque conſpi‑

cōſpiciūtur qñdoq;. Ariſ. 5. de gñatione aīaliū. cap. 1. & ibi vide cām.
Stellarum natura ſempiterna eſt. 12 meta. tex. com. 43.
Sterilitas mulierum dignoſcitur & probatur ſuffitu ut odores ſubeuntes uterum efferantur ad locum ſpirandi & efficiant alitum, atq; ēt illitu, vt colores oculis impoſiti ſaliuam inficiant oris. Ariſto. 2. de generatione animaliū, cap. 5. in fine.
Steriles maxime perſeuerant, cū primo naturæ ortu tales cōſtiterunt, gignuntur enim & mulieres uiragines, & uiri feminares, alteris mēſtrua deſunt, aliis vero ſemē tenue & frigidū eſt. Ariſt. in 2. de generatione animalium, cap. 5.
Sterilitatem faciunt, aut femineum partum aquæ crudæ & frigidæ. Ariſto. 4. de generatione anim. cap. 2.
Sterilitatis multæ ſunt cauſæ tam in maribus quàm in mulieribus, vide in 2. de generatione animaliū. c. 5.
Stillare quid ſit, vide. 6. de natura aīalium, cap. 18.
Stomachi tunica quæ procedit ſecūdum latitudinem habet duas operationes contrarias, nam completa digeſtione expellit inferius vel ſuperius per vomitum. 2. colliget. c. 9. de iuuamento membrorum oſſicialium.
Stomachus nutritur ex chilo ex modica re, quæ potius attinet qualitati quam quantitati, & non eſt impoſſibile vt ſit aliqua pars ſubtilis ex chilo quæ nutriat propter aliq̄ humiditatem, quia tu vides multa animalia nutriri, licet non habeant ſanguinem. ibidem.
Stomachi attractio ꝑ modū ſenſus & appetitus ſeu motus eſt cōtrarius motui attractionis eius ꝑ modum nutrimēti ſolum. 3. collig. cap. 33.
Stomachus ſolus ſentit euacuationē nutrimēti & diſſolutionem, & nō alia mēbra niſi ꝑ ipm, & vide cauſas pulchras ab Auerroe ibidē, vbi inter alias cauſas dicit ꝙ hoc membrū eſt tāquā ſpēs oīum mēbrorū, quæ debēt ſentire hāc reſolutionē, ſicut nos videmus ꝙ mēbra ſentiūt per neruum etiam in locis quæ nō ſunt neruoſa, & ſicut diſcernit lingua cibos conuenientes ab incōuenientibus toti corpori.
Stomachus habet operationem toti corpori cōicantem, & ideo appellatur princeps cōicās. 7. collig. c. 26. vbi reddit cām quare in paſſionib⁹ calidis ſtomachi nō debet frigidiſſimis vti remedijs, & dicit experimētatores multū errare ī talicura.
Stomachus ſolus habet ſenſum ex indigētia nutrimēti, non aūt alia mēbra, vide cām in 4. de vtilit. particu. cap. 7. a Galeno.
Sternutamētū eſt ſignū augurale, vnū ex oīum ſpirituū gñibus ſāctū & ſacrū. Ariſt. 1. de nā aīaliū. c. 11.
Stercus ſignificat ſuper bonitatē virtutis nutritiuę. 4. colliget. cap. 42.
Strutio partim auē partim quadrupedē refert, ex fine quarti libri de partibus animalium.
Subſtātia nō āñcedit alia ꝑdicamenta niſi altero iſtorū modorum, aut ſicut ea q̄ ſunt in eodē gñe antecedūt ſe adinuicē, ſicut apud reputātes ꝙ hoc nomē ens dr̄ de decē ꝑdicamētis, ſicut nūerus de duobus & tribus, aut ſicut res antecedit res, q̄ attribuūtur ei; & nō ſūt ī eod. gñe, ut ſanitas antecedit ſanabilia. 12. meta. com 2.
Subſtātia dr̄ ens ſimpl̄r, & alia dñr entia ſm cōparationē, 12. me. t. cō. 3.

Subſtantia ſola eſt ſeparabilis & abſtracta, alia autem ſunt in ſubſtantia. 12. meta. tex. com. 3. & primo phy. tex. com. 14.

Subſtantiæ tres ſunt, ſenſibilis corruptibilis, ſenſibilis æterna, & tertia immobilis, 12. metaphyſi. tex. cõmen. 5.

Subſtantia immobilis ſm aliquos diuiditur, quidã enim poſuerunt ſpecies & mathematica in vna natura, quidã vero mathematica tm̃. ibi.

Subſtantia immobilis eſt principiũ & cauſa rerum naturalium, 12. metaph, com. 5.

Subſtantia æterna declarata eſt in fine 8. phyſicor. ſicut declarata ſunt principia ſubſtantiæ generabilis & corruptibilis in primo iſtius libri. Com 12. meta. com. 5. eandẽ ſententiam Commentator repetit in eodem commento aſſertiue iuxta dimidium ibi. Et nos dicem⁹ quidem ꝙ Philoſophus inquirit q̃ ſunt principia ſubſtãtiæ ſm ꝙ ſubſtantiæ. &c. vbi aperte dicit in primo phy. inueſtigata eſſe principia corporis compoſiti ex materia: & forma, ſed in octauo fuit declaratum ꝙ mouens æternam ſubſtantiam eſt abſtractum a materia.

Ex quo patet grauiter errare illos qui autumant in primo phy. inueſtigari principia omnium naturalium gñabilium & æternorum, cũ hoc aperte non ſolum ſit cõtra Auerroem hic, & in fine primi libri ſuæ parapraſis ſuper primo cęli, verum etiam eſt contra intentionem Philoſophi ibidem. nã primo phy. tex. com. 57. præmittit ſuam intẽtionem loqui de principiis cuiuslibet generationis in vniuerſali, & oſtendit illa eſſe contraria & ſunt forma & priuatio, & quod etiam eſt vltra illa eſt materia. in cęlo autem non eſt contrarium neq; ſubiectum. 1. cœli, te. com. 20. & eſt etiam contra lucidiſſimum Themiſtium expreſſe in expoſitione tex. 50. & contra Simplicium in 1. phyſico. in expoſitione textus eiuſdem, vbi expreſſe notat vniuerſaliter in omnibus natura conſtantibus inueniri iſtam oppoſitionem ſecundum priuationem & habitũ exceptis rebus ſempiternis. idẽ notauit Commentator in primo phyſic. tex. commen. 43. vbi dicit illas dignitates quas poſuit ibi Ariſtot. habere locum in omni generatione & tranſmutatione, quarũ actio & paſſio eſt quaſi genus, quia actio & paſſio ſunt merito contrarietatis, & proprie non ſunt niſi in generatione rerum, & tranſmutatione corruptibilium.

Subſtantia ĩmobilis eſt propria primę philoſophiæ. Commenta. 12. metaphy. commen. 6. authoritate Alexandri.

Subſtantia quælibet ſenſibilis tranſmutabilis eſt. 12. meta. tex. comm. 6. & ibi declaratur ab Auerro. in commento.

Subſtãtia cõpoſita eſt dignior ſub̃a & magis ſub̃a. Cõ. authoritate Alexandri. 12. meta. com. 15. iſtam ẽt ſententiam ſequitur Simplicius in primo phy. in expoſitione tex. 70. & in 2. phy. licet Auer. teneat formam eſſe magis dignam, vt notaui in cõtradictionibus nup æditis.

Subſtantiæ generabilis & corruptibilis principia non inquirunt prĩcipali intentione in prima philoſophia, ſed intentio eius principaliter verſatur circa principia ſubſtantiæ æternæ.

æternæ. Commentator, 12. primę
philoſophiæ, com. 1. & eſt ſenten-
tia Ariſto. in 7. primæ philoſophię
tex. com. 39. iuxta finem.

Subſtantiæ gñabilis & corruptibilis
principia pertractantur in tracta-
tu ſecundo & tertio primæ philo-
ſophiæ. i. in 7. & 8. & etiam in natu
ralibus. Cõ. 12. met. com. 1.

Subſtantiæ gñabilis & corruptibilis
alio modo inquiruntur in ſcientia
naturali, & alio modo in ſcientia
diuina. Com. 12 metaph. cõmen.
primo, 5. & 29. & in 7. primæ phi-
loſophiæ commen. 9. & 5. Dicit
ſubtilis doctor in primo ſuę meta
phy. qõne prima, & Antonius An-
dreas ꝙ quatuor cauſę inquantũ,
quælibet dat eſſe, circunſcribendo
rationem motus & mutationis p-
tinet ad metaphyſicum, materia &
forma inquantum ſunt partes eẽn
tiæ efficiens inquantum dant eſſe
circunſcribendo motum, licet. n.
non ageret niſi mouendo, tamen
ratio dantis eſſe, prior eſt ratione
mouentis. finis autem inquantu ȝ
res ſm ſui entitatem ad illum ordi
nantur, licet illum non poſſunt at-
tingere niſi per motũ & operatio-
nem: prior tamen eſt ratio ordi-
nis ſm eſſe q̃ ſm operationẽ. Dici
mus nos cum peripatheticis ꝙ illđ
de materia veritatem non habet,
quia materia non dat eſſe, licet. n.
peripathetici concedant materiam
eſſe partem eſſentiæ, non tamẽ cõ
cedunt ipſam eſſe partem quiddi-
tatis, differunt. n. in conceptis cum
materia eſſentia, & quidditas, quia
illud quod talem diuerſitatem cau
ſauit in compoſitis inter eſſentiam
& quidditatem fuit materia quæ ẽ
primo diuerſa a quidditate. ſola. n.

Contra Scotũ & ſequaces.

forma eſt rei quidditas. & Auicen.
in quinto ſuæ primæ philoſophiæ
hoc non vidit, quẽ ſecuti ſunt Tho
mas & Scotus. & dicunt Peripathe-
tici ꝙ eſſe eſt effectus formalis ip-
ſius formæ, ſicut teſtatur diuinus
Boetius in libro de vnitate & vno,
licet igitur materia ſit pars eſſentia
lis compoſiti, non tamen dat eſſe,
ſed eſſe eſt a forma. vnde materia
recipit eſſe a forma in compoſito
in quo exiſtit, dicit. n. Cõ. 3. ph cõ.
65. ꝙ materia inuenitur in alio ſi-
cut accidentia & formæ, ſed differt
ab illis, quia accidentia & formæ
ſunt in ſubiecto, aut dicũtur de ſu-
biecto, ſed materia eſt ipſum ſubie
ctum, & non inuenitur per ſe, ſed ĩ
aliquo. ſ. in compoſito, & cum ali-
quo. ſ. cum forma, ſed materia in-
uenitur per formam ſm ꝙ eſt per-
fectio eius, & forma inuenitur per
materiam ſm ꝙ eſt ſubiectum eiꝰ,
vbi patet ꝙ materia nullam aliam
cauſalitatem habet, niſi quia eſt ſu-
biectum, ex quo fit aliquid. & hoc
dixit lucidiſſimus Themiſtius in
principio ſecundi de anima ꝙ hoc
eſt diſcrimen inter materiã & for-
mam, quia res a materia habuerũt
vt fierẽt, ſed a forma vt eſſent, quã
ſnĩam imitatus eſt Commen. in ſe
primo primæ philoſophiæ. cõ. 35.
dicens ꝙ cum materia fuerit non
erit res, ſed cum forma fuerit ſta-
tim eſt res. Et ſic intelligas frater
mi ꝙ vulgata propoſitio non eſt
vniuerſaliter vera, ꝙ omnis cauſa
dat eſſe, immo quædam eſt cã reci
piẽs ipſum eſſe, ſicut materia. ideo
vt deducit Com. 2. ph. cõ. 12. matę
ria nõ poteſt exiſtere ſine forma,
alioquin quod non eſt in actu eẽt
in actu. qũo aũt de quatuor cauſis

agat diuin'; & qũo cõſideratio ſua differat a conſideratione naturalis philoſophi; alibi a nobis oñſum ẽ.

Subſtantiæ naturales ſi primę entiũ ſunt, & vtiq; ſciẽtia naturalis prima ſciẽtiarũ erit. 11. primę philoſophię. cap. 6. Inde colligitur ſcientiam primam eſſe primi generis.

Subſtantiæ generabiles hñt oĩa quatuor genera cauſarũ, & per oĩa cognoſcunt̃, vt ſi velim' ſcire hoĩem vere, oportet ſcire p oẽs cauſas eius 8. metaphy. tex. com. 12. aliter cogniti o eius eſſet diminuta.

Subſtantiæ æternæ quia non hñt potentiã ad corruptionẽ, carent materia, ſed materia earũ eſt aliquod demõſtratũ in actu. ſ. corpus. ideo dignius habent hoc nomen ſubiectũ q̃ hoc nomen materia. 8. meta. cõ. 12. & in. 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Subſtantia & ſubiectum apud Ariſt. qñq; appellatione accidentis dñr. Themiſti'. 2. ð aĩa, ĩ expõne. te. 65.

Subſtantia eſt primum ens ad quod oĩa alia ꝓdicamẽta referunt̃: nã ſm ſubſtantię rõnẽ dñr alia entia quãtitas, qualitas & alia ſic dicta oĩa, nãq; habebũt rõnem ſubſtantiæ. 9. primæ philoſophiæ, tex. cõ. 9. vbi Cõ. exponit ꝙ multa dñr entia ſm ꝙ hñt diffinitionẽ ſubſtantiæ, pro quanto in diffinitione apparet ſubſtantia. vbi patet qualiter intelligẽda ſit allegata philoſophi propoſitio & ſatis vulgata in. 7. primæ philoſophiæ, tex. cõ. 2. vbi habet̃. Alia vero dñr entia eo ꝙ talr̃ entis, hæc quidem quãtitates, illa vero qualitates, alia vero paſsiones, quia Ari. dicit vt diximus in primis ſermonibus, vbi Com. exponit ſm antiquã diuiſionẽ. i. in. 6. & 7. i. in. 7. 8. libro ſm diuiſionẽ noſtram. Male igit̃ quidam intellexerunt locũ illũ, aſſerentes ens eſſentiali predicatione non prædicari formaliter de accidentibus, ſed de ſola ſubſtantia, immo de vtriſq; prędicatur ſed ſm prius & poſterius. ꝓ tãto. n. alia dicuntur entia pro quãto in diffinitione eorũ apparet ſubſtantia: iſta enim eſt magiſtri interpretatio. Patet aũt ꝙ ſubſtantia nõ cadit in diffinitione accidẽtiũ niſi pro quãto, quia ſubiectũ & cauſa eorũ ĩ generatione cauſæ materialis ſunt. ſcribit Cõ. in. 4. meta. cõ. 2. cadit. n. tanquã additũ. 7. meta. tex. cõ. 17. & infra. & ideo ſi accidentia dicũtur entia propter ſubſtantiam, hoc eſt quia ĩ diffinitione eorum ſumitur ſubſtãtia, quæ eſt ſubiectũ eorum, & materia, ſicut dicimus ꝙ homo eſt homo propter deum, tanquam propter cauſam efficiẽtẽ & finalẽ, tñ homo ſm ſe homo eſt, vt dicit̃ in. 5. primæ philoſophiæ. tex. c. 22. hominis multæ ſunt cauſæ: attamẽ homo ſm ſe homo eſt, vnde non quia deus eſt deus, ideo homo eſt homo, licet a deo ſit homo, vt bene notauerũt ſubtiles, vide in theorematib' in illo theoremate, Accidẽtia ſunt entia eo quia taliter entis.

Subſtantia dicitur quatuor modis. 7. meta. tex. cõ. 44. & 8. met. cõ. 2. vbi pondera ꝙ Commentator dicit ſubſtantiam famoſe diuidi in quatuor modos.

Subſtãtię ſenſibiles non diuerſantur in ſuis ſubſtantijs quãdo diffiniuntur & quando non diffiniuntur. ſ. qñ ſunt ſubſtantiæ, licet non diffiniantur etiam minus q̃ quando diffiniuntur, ſicut eſt diſpoſitio in viſibilibus, qñ ipſa non ſunt minus viſibilia, quando non videntur, q̃

qñ videntur.7.metaph.cõm.46.& eſt expreſſa authoritas Ari. & Cõ. etiã ibidẽ in tex.c.58. vbi dicit Philoſophus quãuis vtiq; ſi nõ videremus aſtra,nõ minus exiſtimatio forent ſubſtãtiæ ſempiternę poſt eas, quas nos videm^9. vbi Commenta. ſcribit ꝙ ſenſibilia ſunt entia,licet nõ intelligantur,ſicut ſunt entia licet non ſentiantur. Ex quibus locis manifeſte colligitur ꝙ,eſſe cognitum eſt aduentitium eſſentiæ rerum & ꝙ non eſt de ratione intrinſeca rei cognitæ.

Eſſe cognitũ eſt aduentitiũ quiditati.

Subſtantiæ ſeparatæ ſunt de genere rerũ per ſeexiſtẽtiũ.7. met cõ.48. &.57.ↄtra modernos aſſerẽtes ſubſtãtias ſeparatas eſſe formas inherẽtes orbibus per informationem.

Subſtantia vna actu impoſsibile eſt vt ſit ex duabus ſubſtãtijs in actu. 7.metaphy.tex.commen.49.

Subſtantiæ ſolum eſt diffinitio aut maxime.7.metaphy.tex.cõm.50.

Subſtantia vna numero impoſsibile eſt vt de pluribus prædicetur.7. metaphy.tex.cõmen.52.

Subſtantia quã ſignificat diffinitio non habet generationem,neq; corruptionem.7.meta.tex.cõ.53.

Subſtantiæ omnis perſcrutatio in ſcientia diuina de ſuis ſpeciebus, non eſt niſi per ſubſtãtiã, quæ dicitur forma.7.meta.com. 1.

Subſtantiarũ quædam ſunt cõceſſę ab omnibus,quædam vero a quibuſdam.8. metaphyſi. textu commen.primo.

Subſtantiæ naturales ſunt conceſſæ ab omnibus.ibidem .

Subſtantiæ ſenſibiles oẽs materiam hñt.8.met.tex.c.3. vbi dicit Cõ. in cõ.ꝙ hoc eſt declaratũ in ſciã nãli. vide.1. cœli. tex.cõ.92. vbi dicit ꝙ omne ſenſibile in materia exiſtit.

Subſtantiarum ſm rationem hæ quidem ſeparabiles,illę vero nõ.ibidẽ.

Subſtantia compoſita eſt cuius ſoli^9 eſt generatio & corruptio.8. met. tex.cõ.3.&.7.meta.26.&.27.

Subſtantia compoſita eſt ſeparabilis ſimplr.8.meta.tex.c.3. vbi Cõm. exponens hoc dicit,quia eſt ſeparabilis & ſm diffinitionẽ & ſm eſſe, ad differentiam formę materialis, quæ ſolum ſm diffinitionem eſt ſeparabilis a materia & non ſm eſſe, & etiam ad differentiam materiæ quę etiã ſm diffinitionem eſt ſeparabilis a forma.12.meta.cõ.39. intellectus innatus eſt diuidere adunata in eſſe,ſicut diuidit materiam a forma,& formã a congregato ex materia & forma, ſed non eſt ſeparabilis ſm eſſe materia a forma, quia tunc quod nõ eſt in actu,eſſet in actu.2.phyſi.cõm.12. Beatus Thomas aũt in pñti loco in.8.metaphy. ſuper expõne tex.3. dicit ꝙ materia non eſt ſeparabilis per intellectum ab ipſa forma, quia non intelligitur niſi vt eſt in potentia ad formã, ſed forma põt p intellm ſeparari a materia ſenſibili indiuiduante.Sed iſta opinio non eſt peripatetica ſi abſolute & oĩbus modis hoc aſſerat diuus Thomas. nã licet ĩ ſecũda ſui notione materia non poſſit intelligi niſi vt eſt in potẽtia ad formã,tñ in prima ſui notione bene põt ſine tali potentia intelligi,ſicut pulchre declarauit lucidiſsimus Themiſ.in.1.phy.in digreſsione de potentia & priuatione materiæ.& Commẽ.1.phy.cõ. 71.&in.1. capitulo de ſuba orbis.

Contra diuũ Thomam.

Subſtantiæ proprium eſt ꝑexiſtere aliquam ſubſtantiam in actu quæ

facit vt animal ſi animal naſcitur, quale vero aut quantum non neceſſarium niſi poteſtate ſolum .7. meta.tex.comm.32. vide pro hoc cõ.42.in 2.cœli, & mundi.

Subſtãtia ſimpliciter dicitur de materia ſubſtantiæ compoſitæ, & de forma,& de compoſito ex materia & forma.7 meta.tex.com.7.& 34 idem 2.de ani.tex.com.2.& 8. metaph.tex.com.7.

Subſtantia maxime & primũ & ſolum vt eſt dicere in ſcĩa diuina eſt conſideranda.7.meta.tex.com.5. conſimile hr̃ quarto primæ philoſophiæ,tex.comm.2.vbi ſcribitur. vbiq; vero primi proprie eſt ſcientia & ex quo alia pendent & pp qđ dicuntur,ergo ſi hoc eſt ſubſtantia ſubſtantiarum, oporret principia, & cauſas habere Philoſophum cõſimile habetur in principio.12.metaph.tex com.1.vbi dicitur de ſubſtantia theoria eſt,quia ſubſtantiarum principia & cauſæ quærũtur. Ex quibus locis clariſſime colligiť ꝙ tametſi ens inquantũ ens eſt ſubiectum adęquatum primæ philoſophiæ,ſubſtantia tamen eſt ſubiectum principale in quo ſaluať principaliter natura entis.

Subſtantia prima eſt quæ non prædicatur de aliquo & alia prædicantur de ipſa.7.meta.tex.com. 7. & ĩ prædicamentis idem habetur. vide in theorematibus meis in proprio theoremate de hoc.

Subſtantia compoſita eſt poſterior duabus ſubſtantijs.ex quibus componitur & ipſam eſſe ſubſtantiam eſt manifeſtum per ſe.7. meta.cõ. 9.& habetur ex textu.

Subſtantia alia eſt ſeparabilis,alia inſeparabilis.ibid.& 1.phy.cõ.vlt.

Subſtantiarum diffõnes ſignificant vnam intentionem, accidentium vero plures 5.metaph.com.34. vide.7.meta tex.com. 17.& infra.

Subſtantiam cuiuslibet quod ſemel vt ſex ſemel ſex, non autem eſt bis tria aut ter duo 5.meta.tex.cõ.19. & eſt in cap.de quali.

Subſtantiam q̃ maxime ſignificare vñr ſunt aqua, ignis, aer, & terra, ex quibus compoſita cõponuntur horum aũt calores & frigiditates, & ſiſes paſſiones non ſunt ſubſtantię.3.meta.t.c.17. Et ex illo loco p3 caliditatem & frigiditatem nõ eſſe formas ſubſtantiales in elemẽtis.contra Alex. ſed ꝓ Alex. ſunt rationes,quia Ariſto.inueſtigans prĩcipia corporis ſenſibilis. i.tãgibilis in ſecundo de gene.& corru.te.cõ. 7.& infra dicit, ꝙ eſt prima materia & primæ contrarietates, ex his enim conſtant vocata elemẽta, igitur qualitates primę cũ prima materia conſtituunt elemẽta. Ampli⁹. Ariſt.2.de gen.& corru.dicit ignẽ eſſe contrariũ aquæ,quod non eẽt niſi forma ignis eſſet caliditas, & forma aq̃ eſſet frigiditas. nam licet Ariſt.in ꝑdicamẽtis dixerit ſubſtantiam non eſſe ꝯtrari ã ſubſtantiæ illud h3 locũ de ſubſtãtia cõpoſita,& nõ de ſubſtãtia ſimplici, ſicut eſt forma. Amplius diffinitio ſubſtãtiæ nõ dať per accidentia 7. met.tex.cõ.17.ſed in diffõne ignis poniť caliditas & ſiccitas, vt p3 2. de gen.tex.c.16.& in pirncipio 4. metheo.igiť ſunt ſubſtãtiæ. Amplius illud ꝑ cuius ablationem auffertur ſubſtantia eſt ſubſtantia rei, quia ſicut qđ eo poſito poniť rei ſubſtãtia,ẽ ſubã.ita ẽt qđ ita ſe h3, ꝙ eo ablato auferť ſubã eſt ſubã, cadem

Digreſſio an qualitates primæ ſint ſubſtãtię ꝯ elemẽta.

eadem enim ſunt principia in quæ aliquid reſoluitur, & ex quibus cõponitur: ſed ad ablationem caliditatis aufertur ſubſtantia ignis. Inquit. n. Cõmen. in cõ. 67. ſuper 3. cœli, ignis non inuenitur in actu niſi in fine caliditatis & ſiccitatis. Ex aduerſo aũt contra Alexan. arguitur. nam in his quæ vniuoce dicuntur impoſſe eſt vnum & idem reſpectu vnius eſſe ſubſtantiam, & reſpectu alterius eſſe accidens. dixi notabiliter de vniuoce dictis, quia in his quæ dicuntur equiuoce, aut ſm prius & poſterius ſecus eſt, ſicut ſcientia in deo eſt ſubſtãtia: in nobis aũt eſt qualitas: equiuoce. n. dicitur ſcientia de ſcientia dei, & de ſcientia noſtra, vt dicit Cõmẽ. 12. metaphy. cõ. 51. ex libro deſtruct. diſp. 6. in ſoſone, 5. & 6. dubij. ſed caliditas in elementis & mixtis eſt eiuſdem rationis vniuoce, conueniunt enim in nomine & ratione, ſimiliter rectus iudex de ſenſibilibus ſenſus eſt & tactus nullam differentiam ponit inter caliditatem elementi & mixti. Igitur cum ſm Philoſophum quod vere eſt nulli accidit. 1. phyſi. tex. cõ. 27. & caliditas in elemento eſt ſubſtantia, in mixto non erit accidens. Dicimus igitur ꝙ ſubſtantia non componitur ex nõ ſubſtantiis. 2. de anima. tex. cõ. 2. & ideo elementa ſunt cõpoſita ex materia & forma ſubſtãtiali: caliditas aũt & id genus ſunt qualitates per quas elementa ſunt actiua, & paſſiua, quia actio eſt merito contrarietatis. 1. de generatione & corrup. Et quia ignis vt ignis eſt ſubſtã & ſubſtã nõ habet cõtrariũ ideo Ariſto. dicit ꝙ ignis non agit vt ignis, ſed vt calidus. & quia de ratione elementi videtur eſſe ꝙ ſit actiuum & paſſiuũ, vt videtur colligi de mente Philoſophi in. 2. de gener. & corrup. & in principio 4. metheoro℞. ſic Ariſt. ibi naturaliter conſiderans elemẽta dicit ea cõſtitui ex materia prima & ex primis contrarietatibus: quia ad naturalem non ſpectat ſquantum naturalis eſt cõſiderare ipſa vt ſunt ſubſtantiæ, quia ſubſtã & accidens ſunt de primis differentiis entis inquantum ens, ſicut dicit Cõmen. 2. phy. cõ. 4. vnde etiam Cõmẽ. 4. methe. cõ. 1. expreſſe dicit ꝙ virtutes per quas elementa ſunt elementa. ſunt hæ virtutes quatuor, videlicet, caliditas, frigiditas, humiditas, & ſiccitas. elementum enim dicitur relatiue ad elementatum, & quia elẽnta non ſunt partes mixti niſi alterentur. alteratio autẽ eſt merito qualitatum: mixtio. n. eſt miſcibilium alteratorum vnio. & forte hoc voluit Alex. nam ſi caliditas eſſet ſubſtantia, transmutatio in caliditate eſſet gñatio ſubſtantialis & non alteratio: nã vniuoce dr̃ in ſimplicibus & mixtis, per hoc patet ad primum. Ad ſecundum. Ariſt. 2. de generatione & corrup. tex. cõ. 49. dicit ignem eſſe contrarium aquę, & aerem terræ, vt contingit ſubſtãtiam ſubſtantiæ contrariam eſſe, quod ideo dixit, quia contrarietas in ſubſtantiis non eſt ſm eſſe ſubſtantiæ, ſed ſm qualitates & paſſiones inuentas in eis. Ad aliud dico ꝙ qñ drĩæ ſubſtantiales rerum latẽt, tunc poſſumus circũloqui per paſſiones & proprietates inſeparabiliter conſequentes tales formas, vt dicit Cõmen. 7. meta. cõ. 41. & 8. meta. cõ. 5. Ad vltimum reſpondeẽ ꝙ illud

illud ad cuius ablationem primo, & per ſe aufertur ſubſtantia rei, eſt ſubſtantia: ſed nego minorem. q̃a licet ad ablationem caliditatis aufertur ſubſtantia ignis, hoc non eſt primo & per ſe, ſed eſt mediãte forma ignis, quia ablata forma primo aufertur ignis, ſicut ad ablationem trianguli primo aufertur hæ tres, ſed ab ablationem aufertur, ſed nõ primo, ſed mediante triangulo. ſimiliter hoc eſt per accñs, pro q̃to forma non põt conſeruari in materia ſine qualitatibus.

Subſtantias eſſe contrarias ſm formas nihil prohibet. primo phyſic. com. 52. idem dicit in primo capi. de ſubſtantia orbis. vide in concordantijs.

Subſtantia & accidens ſunt drīæ entis ſm q̃ ens. 2. phy. com. 4. pondera reduplicationem illam. Nã vt dicit Auicenna in principio ſuæ logicæ, & in principio ſuæ primæ philoſophię, ens abſolute diuiditur in ſubſtantiam & accidens, ſed ens vt cadit ſub opere aīæ diuiditur ī res quæ ſunt noſtra opera & ī res quæ non ſunt noſtra opera, & talem diuiſionem appellat Com. ſm diuiſionem demonſtratiuam: 2. phy. cõ. 71. Aut dic q̃ dixit illud propter diuiſionem limitatam, quia ens ſenſibile diuiditur in ſubſtantiam ſenſibilem, & accidens ſenſibile. vt innuit Com. 3. de anima, com. 5. in ſolutione quęſtionis tertiæ.

Subſtantiæ ſimplices ſunt contrariæ ſm ſuas qualitates, & qualitates earum ſunt accidentia in eis. 5. phyſi. com. 10. idem 8. meta. com. 5. contra Alexandrum.

Subſtantias, quarũ propria ſunt cõtraria, dicere contrarias eſſe aut diuerſas, conſiderandũ eſt, ſed nõ in ſcĩa naturali. Com. 5. ph. com. 10. vide cãm dicti eius in 4. primæ philoſophiæ. tex. com. 6.

Si ſubſtãtiæ eſſent contrariæ ſm formas & ſm ſubiectum, in eis nõ ſolũ non eſſet motus, verũetiam neque mutatio. Com. 5. phy. com. 10. vide cauſam huius conſequentiæ in primo de gene. & corru. tex. com. 43. & in 8. primæ philoſophiæ. tex. commen. 14.

Subſtantia dr̄ de tribus. ſ. de materia, forma, & compoſito. 2. de ani. text. com. 2. Nota q̃ iſta diuiſio primitus fuit Architæ tarentini, vt dicit Smplicius in prædicamentis, & in 1. phy. in expoſitione tex. 70. & ab Archita Ariſto. ſumpſit iſtã, ꝑpria aũt Ariſt. dimiſſo fuit illa, quã poſuit in prædicamentis in primam & ſecundam.

Subſtantia eſt illud ad cuius ablatione aufertur ſubſtantia 2. de ani. com. 2. & 8. quod q̃uo ſit intelligẽdum vide in 8. primæ philoſophię com. 5. contra Alexãdrum, qui ſuper hoc fundauit intentionem ſuã ad probãdum qualitates primas eẽ formas ſubſtantiales elementorũ.

Subſtantiarum quædã ſunt ſine accidentibus, quædam vero ſine accidentibus eſſe non poſſunt. 12. met. com. 25. Inde collige in abſtractis ſubſtantijs nullum eſſe accidens, niſi forte in intellectu materiali.

Subſtantiarum quædam ſunt naturales, & quædam animatæ. 12. metaph. tex. com. 25.

Subſtantiarum cauſæ vt cauſæ omnium, quia deſtructa deſtruuntur. 12. meta. tex. com. 27.

Subſtantiam æternam immobilem eſſe Ariſtoteles declarauit propoſitioni-

tionibus cōibus vtriq; ſcientiæ. 12. meta. commen. 29. vide in contradictionibus.

Subſtantia neceſſe eſt illud quod eſt prius ſubſtantia. 12. metaphyſ. tex. commen. 43.

Subſtantiæ primæ qñq; dicuntur diuinę ſubſtantiæ. vt 12. metaph. tex. commen. 50.

Subſtantia dicitur multis modis, ſed famoſior ſignificatio eius eſt illa, q̄ dr̄ de indiuiduo ſubſtantiæ. & vide eām in paraphraſi meta. Auer. tracta. 1. c. de ſubſtantia.

Subſtantia manifeſte ponitur in diffinitionibus trium prædicamentorum v 3. vbi, ſitus, & habitus, ꝙ patet ex eorū diffinitionibus, ex paraphraſi meta. tracta. 1. in principio.

Subſtātia in diffinitionib⁹ quatuor prædicamentorum. ſ. quantitatis, qualitatis, relationis, & qñ, non apparet, & præſertim qñ ſumuntur vt abſtracta per intellectum, & ſignificantur per nomina in abſtracto, vt albedo dum diffinitur quod eſt color diſgregatiuus viſus, & magis adhuc de magnitudine & figura. Nihilominus iam fuit oſtēſum ipſam pro eſſe ſuo indigere ſubſtantia ex eodem loco.

Subſtantia recipitur in diffinitione omnium accidentium, vel potentia propinqua vt eſt in illis prædicamentis accidentium, in quorum diffinitione non apparet relatio ad ſubſtantiam, vt ſunt quantitas, qualitas relatione & quando. Aut recipitur actu vt in cęteris. ibidem.

Subſtantia reſpectu nullius poteſt eſſe accidens, Propoſitio eſt quæ ex Philoſopho ſumitur 1. phyſi. quod vere eſt nulli accidit, ſm Alexand. & Ioan. Grā. & ſequaces, ꝓpō locū habet de ſubſtantia perfecta quæ ē compoſita ex materia & forma. vñ ipſi tenent ꝙ ſit perfectior forma, quod ēt latini noſtri ſequuntur in hoc aduerſantes Com. ꝙ aſſerit formam eſſe perfectiorem ſubſtantiā quàm cōpoſitum. vñ fallit ſm iſtos græcos expōſitores, ꝓpō in ſubſtātia ſimplici, ſicut eſt forma, pp formas elementarias, q̄ ſunt ſubſtātiæ in elementis, ſed in mixtis ſubſtantijs pfectis ſunt accnā: ſic ēt gloſant Ariſt dcm̄ in prædicamentis, vbi aſſerit ſubſtantiæ nihil eſſe cōtrariū, verum eſt in cōpoſitis, ſed fallit in ſimplicibus, quia formæ ſubales elementariæ ſunt cōtrariæ. Auerroes aūt & latini vl'r dicunt propoſitionem iſtam veram eſſe tam in ſimplicibus quàm in compoſitis: in his tn̄ quæ vniuoce dñr. fallit aūt in ęquiuocè dictis, aut ſm prius & poſterius: quia ſcientia in deo eſt ſubſtantia, & in homine eſt qualitas. gloſa Com. in 8. meta. com, 5.

Subſtātia ſola eſt ſepabilis. 7. primæ philoſophię. t. c. 4. idē. 12. met. t. c. 3. & 1. ph. tex. cō. 14. & 39.

Subſtantia eſt prior omni accidēte tribus modis, diffōne, cognitione, & tpe. 7. metaph. tex. cō. 4.

Subſtantia vniuſcuiuſq; rei eſt vna eſſentialr. 4. meta. cō 3. Contra illos, qui dicunt vnū nō prædicari in primo modo dicendi per ſe de omnibus ſicut ens.

Subſtantia dicitur multis modis. 5. metaph. tex. com. 15.

Subſtantię animatæ vñr eſſe principia ſubſtantiarum naturalium. 12 metaph. tex. com. 25.

Subæ tres ſūt, duæ phyſicæ, & tertia immobilis. 12. met. tex. cō. 5. & 19. Nam ſubſtātia alia mobilis, & hęc duplex,

duplex,quædã generabilis, & quę-
dam ſempiterna, de vtraq; conſide
rat naturalis. tertia aũt eſt immo-
bilis, & de iſta conſiderat diuinus.
Subiecto exiſtente vno, & potentia
vna,& agente vno,nulla prorſus e-
rit multitudo. 12.me.com.11.
Subijci oportet ſemꝑ aliquid in om
nibus oppoſitis mutationibus. 8.
primæ philoſophię.tex.cõ. 4. vide
&t primo phyſi.tex.com. 60. & 63.
& in 1.cap.de ſubſtantia orbis.
Subiectum qđ eſt in tranſmutatio-
ne ſubſtantiali eſt ens in potentia,
& ſuum eſſe eſt quaſi mediũ inter
eſſe in actu & non eſſe: ſed ſubie-
ctum in alijs tranſmutationibus
eſt in actu.8.me.com.4.& 1.phyſi.
com.63.& in 1.cap lib.de ſubſtan-
tia orbis. 1.de gene.& corrupt.tex.
com.23.& 24 2.de ani. com. 4.
Subiectum tranſmutationis ſubſtan
tialis qñ recipit formam aſſimila-
tur enti in actu,& qñ dimittit for-
mam,aſſimilatur non enti.8.meta.
com.4.
Subiectum & vniuerſale differunt.9
meta.tex.com.12.
Subiectum dupł'r ſubijcitur, aut vt
hoc aliquid vt animal paſſionibus,
aut vt materia actui.7.metap. tex.
com.44.
Subiectum formæ non habet eſſe ni
ſi per formam,& ideo actio agen-
tis dependet a ſubiecto ſm ꝙ ſubie
ctum dependet a forma, cum actio
agentis non depẽdet a forma neq;
a ſubiecto ſine forma. 7.metaphy.
com.31.
Si ſubiectum formæ generaretur ab
aliquo agente & forma ab alio, tũc
ſubiectum & ſua forma eſſent duo
in actu, & vnum actum ſm ꝙ eſt
vnum actum eſſet a duobus agen-
tibus,quod eſt impoſſibile. Com-
men.7.meta.com.31.in digreſſio-
ne contra Auicennam,Themiſt.&
Platonem, aſſerẽtes aliud eſſe agẽs
diſponens materiam, & aliud eſſe
generans, quod inducit formam
in materia.
Subiectum primum maxime vide-
tur eſſe ſubſtantia,tale vero modo
quodam materia dicitur. 7. meta.
tex.com.7.
Subiectum aliarum rerum concedi-
tur magis eſſe ſubſtantia quàm a-
liud.7.metaph.com. 7. & 8. idem
2.phyſi.8.9.
Subiecta quæ ponũtur in diffinitio
nibus accidentium eſſentialiũ non
ſunt ſicut genera dñarũ, quia ſunt
diuerſa ſm genus & ſm naturã qđ
non contingit in gñe & dña, neq;
illud quod congregatur ex acciden
tibus & ſubiecto eſt vnum in actu,
ſicut illud quod congregatur ex ge
nere & dña. 7.metap.com. 17.vbi
patet genus & dñam quæ ponun-
tur in diffinitionibus ſpecierũ eſſe
eiuſdem generis,& ſignificare ean-
dem naturam ſm rem. Contra Ioã
nem de Gandauo ponentẽ tot for-
mas reales quot ſũt prædicata quid
ditatiua.
Subiectum eſt prius propria paſſio-
ne, Commen.5.meta.com.16.vbi
dicit ꝙ paſſiua paſſionibus ꝓprijs
ſunt ante paſſiones & accidentia, li
cet textus aliter iaceat in litera ve-
ra,quæ habet ꝙ alio modo priora
dicuntur paſſiones priorum, ſicut
rectitudo quæ eſt paſſio lineæ eſt
prior lenitate quæ eſt paſſio ſuper-
ficiei,quia linea eſt prior ſuꝑficie.
Subiectum eſt terminus multiplex,
& obmiſſis ſignificationibus quib⁹
conſueuit ſumi in logica. 73. pro
ſubie-

ſubiecto de quo aliquid dr̃, & ꝓ ſubiecto ſciæ de quo præcognoſcitur quid, & quia eſt, apud Philoſophos aũt habet ẽt multiplex ſignificatũ: nam ſubiectum qñq; diſtinguitur contra materiam, quia nomen materiæ refertur ad futura nomẽ ſubiecti ad pñtia. mã. n. ſenſibilib⁹ qualitatibus informata ex materia trãſit in ſubiectũ. vnde æs ex quo fieri poteſt mercurius ante ſuſceptionem formæ, materia mercurij dici põt, introducta aũt forma dr̃ ſubiectum, ita notat Alexan. in principio libri metheororũ. vbi Philoſophus dicit ꝙ accidentium circa ipſum ignem & terram, & ſuigenea his vt in materiæ ſpecie eorũ quæ fiũt oportet putare: vult enim quatuor elementa reſpectu mixtorum eſſe vt in materiæ ſpecie. ideo aũt dicit, vt in materiæ ſpecie, quia rectius dicuntur ſubiectum quã materia reſpectu mixti. & hanc, etiam dñiam notauit lucidiſſimus Themiſtius in lib. 1. phy authoritate Boeti, in digreſſione de potentia & priuatione materiæ. Sumitur iterum ſubiectum apud Philoſophos ꝓ ſubiecto formæ. & ſic æquiuocè forma ſubſtantialis dr̃ eſſe in ſubiecto & forma accidentalis, tum quia ſubiectum formę ſubſtãtialis ſm ꝙ ẽ ſubiectũ eſt ens in potentia, vt dicit Com. 2. de ani. com. 4. ſubiectũ vero accidentis eſt ens in actu præcipue accidentium terminatorũ: tũ quia ſubiectum formæ ſubſtãtialis ſuſtentantur in eſſe per formã; ſed accñа ſuſtentantur in eſſe per ſuum ſubiectũ. 2. phy. com. 4. & 4. meta. cõ. 2. tum ẽt quia ex ſubiecto & forma ſubſtantiali fit vnum per ſe; ex ſubiecto vero & accidente quodcunq; accidens fuerit, non fit vnum per ſe, ſed vnum per accidẽs, 7. meta. tex. com. 17.

Subiectum ẽt in philoſophia qñque ſumitur pro quocũq; termino poſitiuo, & forma motus ſiue ſit terminus a quo, ſiue ſit terminus ad quẽ. & ſic ſumitur. 5. ph. tex. cõ. 7. vbi dr̃ ꝙ omnis motus eſt de ſubiecto in ſubiectum. dico aũt ſubiectum ex affirmatione monſtratũ.

Sumitur iterũ ſubiectũ præciſe pro termino ad quem intendit motus, & iſto modo ſumitur in 4. phy. te. com. 129. vbi dr̃. Dico aũt veloci⁹ mutari prius tranſmutans in ſubiectum ſm idem ſpacium & regulatem motum. vbi The. exponens inquit, voco ſubiectum id quo tẽdit motus locum formã & qualitatẽ.

Ex hoc poteris ſcire quantum errauerunt illi qui tenuerunt ſanitatem eſſe ſubiectũ in medicina, ſumentes ſubiectũ eo mõ, quo ſumũt logici ꝓ ſubiecto ſciæ, de quo demonſtrant̃ ꝓprietates & paſſiones, & ad quod omnia in ſciã habent attributionem ꝑꝑ authoritatem Galeni, male intellectam. in principio lib. de ſectis. vbi hꝫ ꝙ medicinę artis intentio ſanitas eſt: finis vero ei⁹ adeptio: dicunt intentionem ſumi ꝓ ſubiecto, ſed non aĩaduerterunt ꝙ ſubiectum ꝓ intentione eſt terminus in quem tendit intẽtio artis, ſicut Philoſophi terminũ ad quem tendit motus dicunt ſubiectũ, illud enim quod primo obijcitur, intentioni artis medicinæ eſt ſanitas, q̃ eſt finis principal'r intentus ab arte quia aũt ars illa eſt factiua, & non conſiderat ſanitatem tanq̃ rẽ ſpeculabilem, ſicut facit naturalis, ſed vt eſt inducibilis ꝑ artẽ, ſic finis vltimatus

Digreſſio de ſubiecto medicinæ.

vltimat' illius artis eſt ſanitatis ade
ptio: hoc.n.eſt quando quis artem
ad actum ducere voluerit, vbi op'
eſt duplici incedere inſtrumento,
ratione, & experiméto, vt dicit Ga-
lenus in cõ. 1. primæ particulæ ſe-
paratorum ſermonum: artis igitur
in ſe intentio eſt ſanitas. i. finis prin
cipaliter intentus, ſed ſanitatis ade
ptio eſt finis artis vt habet deduci
ad actum per rationem & experi-
mentum. vnde ipſe Gal. dicit cor-
pus humanum eſſe ſubm medici-
næ, ſic.n. in diffinitione medicinæ
dicit medicinam eſſe ſanorũ, ægro
rum, & neutrorum, & ſanitas eſt fi-
nis medicinæ. vt dicit Ariſt. in prin
cipio libri ethicorum. vnde Auic.
in prima Fen primi diffiniuit me-
dicinam complete per ſubm & fi-
nem dũ dixit medicinã eſſe ſciam
qua humani corporis diſpõnes no
ſcuntur ex parte qua ſanatur. & ita
dicit Amonius ſuper Porphirio, &
Cõmenta. Alexan. in illo lib. vnde
equiuocatio decepit eos, quia quan
doq; finis & ſubm pro eodem acci-
piuntur, & intẽtio vt patuit, ſed nõ
ſummit ſubm ꝓ ſubiecto de quo
demonſtrantur paſſiones, ad quod
oĩa conſiderata in ſcientia habent
attributionem. Subiectum ẽt apud
philoſophos qñq; ſumitur ꝓ obie
cto, vt patet. 2. de gen. & corru. tex.
cõ. 7. vbi dicitur ꝙ viſus eſt prior
tactu, quapropter & ſubiectũ prius
eodem modo ſumitur in. 2. de aĩa.
tex. cõ. 144. & 136. & in 3. de aĩa.
cõ. 5. in ſolutione primę qõnis. vbi
dicit ꝙ comprehendere per ſenſũ
fit per duo ſubiecta, quorum vnus
eſt per quod ſenſus eſt verus & eſt
ſenſatum extra animam: aliud au-
tem eſt ſubiectum per quod ſenſus
eſt forma exiſtens, & eſt prima per
fectio ſentientis, vbi in primo mẽ-
bro ſumitur ſubiectum pro obie-
cto. in 2. vero pro ſubiecto quod ſu
biicitur ſenſationi & eſt recipiens.
Subiecta quidem natura ſcibilis eſt
ſm analogiam. 1. phyſi. tex. cõ. 69.
fuit dictum Thimei Pythagorici,
vt inquit Simplicius. vnde ſcire de-
bes ꝙ cũ prima mã nõ habet quid
ditatem in actu, ideo non eſt intel-
ligibilis ſm ſe ab intellectu: vt no-
tabiliter ſcribit Cõmen. in cõmen-
to: non.n. habet intentionem intel
lectam ab ea. 12. meta. cõ. 14. ete-
nim cum obiectum intellectus ſit
vniuerſale, & forma ſit ſubiectum
vniuerſalitatis. 1. cœli. cõ. 92. cum
prima materia ſit primo diuerſa a
forma, quia neq; eſt forma neque
formatũ. ideo ſm ſe eſt ignota. 7a
primæ phyloſophiæ. tex. cõ. 35. Co
gnoſcitur aũt duplici cognitione.
prima eſt quã dat nobis prima co-
gnitio naturalis dũ procedimus a
notioribus nobis ad nota naturæ:
& ſic cognoſcimus eam ex trãſmu-
tatione ſubſtantiali. Nã vt ſcribit
Cõmen. 1. phy. cõ. 63. cũ videmus
idem corpus permanens in eodem
loco trasferri de carneitate in terre
ſtreitatem, & de terreſtreitate in vé
getabilitatem, videmus ꝙ amittit
nomen & diffinitionem, & ſic co-
gnoſcimus illud ſubiectum nõ hre
formã & diſpoſitionem dantem ſi-
bi nomen & diffinitionẽ, & tunc aſ
ſimilamus talem nãm ſubiectã ad
aliquod ens in actu quod eſt in for-
me. Dicimus.n. mãm ita ſe habere
ad oẽm formã ſicut ſe habet æs ad
ſtatuam, & ſicut lignũ ad lectulũ, &
ſicut aurũ ad anulũ. & iſta cõſidera
tio pertinet ad naturalem & eſt prí
ma

ma quo ad nos:tranſmutatio.n.fecit cognoſcere nãm & motus localis locũ.4.phyſico. 38. cõ. ſecunda cognitio de materia quo ad nos eſt illa quam habemus in prima philoſophia quæ eſt vltima via doctrinę quo ad nos, vt dicit Cõmen.7.meta cõ.39. & tunc prim' philoſoph' habito & accepto eſſe primæ mãę quod fuit demonſtratũ p ſignũ naturale,vi.ſ.trãſmutationis ſubalis conſiderat ipſam vt eſt ſuba quæ pars ſubſtãtiæ eſt ſuba, & ipſam negatione cognoſcit.Dicit.n Philoſophus.10 primæ philoſophię. t. cõ. 24.materia negatione oñditur.vñ conſiderat ipſam in ſua prima notione vt eſt quædã ſuba q̃ non eſt forma neq; formatũ.& iſta cognitio(vt dicit Cõmen.)cũ ſit p priuationẽ oĩum formarũ ſeu negationũ ſm hoc materia nõ hẽt eẽ extra animã, ſed in aĩa tñ. natura.n.nõ põt expoliare materiã ab oĩ foꝛa, ſicut facit intellectus.12.primę philoſophię.cõ.39. & iſta cõſideratio (vt inquit Cõmẽ.) nõ eſt de ſcĩa naturali,ſed pertinet ad diuinũ. & iõ dixit Cõ.7.primæ philoſophiæ.cõ. vlti. loquẽdo de pria materia quid ſit iſta natura eſt illa cuius quidditas & forma eſt recipere formã , ac ſi dicat licet materia nõ ſit neq; q̃d, neq; quãtũ ,neq; vliter aliq̃d eorũ quibus ens eſt determinatũ:tñ ẽ natura q̃dã q̃.eſt in põa ad oĩa hæc:& hoc (vt dicit The. in digreſſione) cõpetit materiæ in ſecunda ſui notione q̃n cõparatur ad alia, ſed ĩ prima ſui notione ſm naturam non includit potentiam ſed negatione cognoſcitur:& hoc eſt quod Plato dicit ꝙ intellectus primã materiã ratiocinio quodam illegitimo ſeu ambiguo quodãmõ cognoſcit, vt tranſtulit Marſilius. ſed rectius iacet ad verbũ ſpuria ſeu illegitima cogitatione, quia p negationẽ cognoſcitur & potius ẽ ignorãtia ille modus q̃ cognitio. Hoc bñ expreſſit Anre. Aug.12 lib. ↄfeſſionũ.dicit.n.cognitio humana niti ẽã noſcere ignorando vel ignorare noſcẽdo.nõ.n.hẽt(vt ſcribit Cõmẽt.) intentione intellecta ab ea, & nota bñ & diſtingue de hoc mõ duplici, alias nihil prorſus intelliges.

Subiectũ non facit tranſmutare ſeipſum. ex erratis primi metaphyſicę.

Subiectum iſtius artis.i.ſciæ naturalis ſunt res ſenſibiles inquantũ trãſmutãtur.i.inquantũ hñt principiũ tranſmutationis & quietis in prologo primi phy. Cõmen.ex hoc loco põdera rõnem formalẽ ſubiecti ſciæ nãlis eſſe naturã. idẽ 6. meta. cõ.1.cogita, quia alibi dicit corpus mobile eſſe ſubiectum. vide in concordantiis meis.

Subiectum principium eſt, & prius vr eſſe prędicato.1.phy.tex.cõ. 52.

Subiectum in rei veritate eſt materia cuius eſſe eſt in potentia primo phyſic.cõmen.54. & 1. capitulo de ſubſtantia orbis.

Subiectum eſt vtrunq; extremum potentia pura 1.phy.cõ.56.vide in concordantiis.

Subiectum generationis ſubſtantialis, ſcilicet prima materia eſt vnum,quia non habet formam dantem ſibi nomen & diffinitionem. primo phyſic.cõmen.63.& 12.metaph.cõ.14.

Subiectum quandoque ſumitur pro termino motus, vt quarto phyſic. text. commen. 29. vt ibi Themiſtius quandoq; pro obiecto potentiæ,

tię, vt. 2. de generatione. text. com. 7. &. 2. de anima tex cō. 144. vnuſquiſq; ſenſus ſubiecti ſenſibilis eſt, quandoq; pro recipiēte vt ſæpe in philoſophia, quādoq; pro termino poſitiuo, vt 5. phyſi. text. cō. 7. dico aūt ſubiectū affirmōne mōſtratū.

Subiectū generationis eſt vnum numero, nō habens formā aliquā ſubſtātialē ſibi propriā, ſed eſt in potētia oēs diſpoſitiones ſubſtātiales & accidētales. 1. phy. cō. 63. & 7. met. tex. cō. 8. & 1. c. de ſubſtātia orbis.

Subiectū ſubſtentat formam ſm ꝙ forma non poteſt inueniri ſine ſubiecto, forma autem ſubſtentat ſubiectum ſm ꝙ eſt cōplemētū eius, primo phy. com. 70. & 2 phy. commen. 30. & 3. phyſi. 65. & 2. de anima. com. 4.

Subiectū primum & ſubiectū ſecundum conueniunt, quia quod inuenitur generatum ex eis p ſe, ſed differūt quia ſubiectū ſm eſt in actu, ſed primū eſt modo medio inter potentiam & actum. 1. phy. cō. 82. idem 2. phy. cō. 10. & 3. cœli. com. 67. & 2. de anima, com. 4.

Subiectū corporis artificialis eſt corpus naturale. 2. phyſic. com. 2. & 2. de anima commen. 3. & 8.

Subiectum huius libri. i. phyſicorū eſt natura & principia naturalia cū ſint communia omnibus rebus naturalibus. 2. phy. com. 3.

Subiectum vltimum cōmune oībus rebus naturalibus eſt illud quod dicimus eſſe non formatum per ſe. 2. phyſi. com. 8.

Subiectum non formatum in reſpectu vniuſcuiuſq; ſunt materiæ propriæ vtraq; propoſitio eſt. 2. phyſi. cō. 8. vide cōſimile 3. cœli, cō. 67. & 8. met. 11. 12. &. 14. idē 12. met. com. 11. idem 1. phyſi. cō. 1. & 82.

Subiectū caſus & volūtatis eſt, idem 2. phy. cō. 52. vbi aduerte ꝙ per caſum ſm Arabes intelligitur fortuna, nā illud quod nos appellamus caſum, illi appellant ex te, & ſubiectū intelligas obiectum. 2. phy. 48.

Subiectum generationis ſubſtantialis eſt in potentia, ſed ſubiectū tráſmutationis accidētalis eſt in actu. 5. phyſ tex. cō. 8. & 2. de anima cō. 4. & primo capitulo de ſubſtantia orbis, & primo phyſi. commen. 63.

Subiectum motus ſummitur dupliciter, vno modo ꝓ mobili in quo eſt motus, alio modo pro termino motus. 5. phy. com. 15.

Subiectum accidentis, nō exit a ſua ſubſtantia exiſtente accidēte ſicut eſt reſpectu formæ, & iſta eſt differentia inter formam & accidens. 7. phy. com. 15. idem. 1. phyſic. com. 63. & 1. capitulo đ ſubſtātia orbis.

Subiectum alterationis eſt qnātum neceſſario. 7. phy. com. 32.

Subiectum alicuius artis ſi negatum fuerit, artifex nullum habet ſermonem cum eo, cū non habeat, principia per quæ loquatur cum eo. 8. phyſi. com. 22.

Subiectū in alteratione non eſt aliud a ſubiecto in ſubſtantia, alioquin quō contingeret vt ſubiecto in ſubſtantia ablato auferatur ſubiectum in alteratione? ſubiectū enim alterationis non eſt ei ſubiectum niſi etiā inquantum eſt ſubiectum in ſubſtātia. primo de gnatiōe & corrup. com. 1. quod qualiter ſit intelligendum, vide ibidem com. 24.

Subiectū alterationis ē in actu, gnationis uero in potentia, primo de generatione & corruptione, commen. 10. & tex. commen. 23. & 24.

&

& 5. phyſi. tex. com. 8. & 1. phyſi. com. 63. & 1. cap. de ſub͂a orbis. Subiici oportet ſemper aliquod qđ fit & hoc & ſi numero vnum ē, ſpecie tñ non vnum eſt. dico aũt ſpecie & ratione. idem primo phyſicę auſcultationis. tex. com. 60. Ex quo colliguntur duo, primum ꝙ in omni tráſmutatiõe oportet ponere aliquod quod ſubiiciat͛, quod dr̃ fieri & tranſmutari: & ita gn̄o ſubſtantialis etiam, vt inquit Cõ. in commento, inquantum eſt motus indiget aliquo ſubiecto qđ vere generat͛, quia motus eſt in moto, & denominat motum. vnde elicitur ꝙ cum ſubiectum gn̄onis ſubſtantialis ſm ꝙ eſt ſubiectum vere generatur, & tale cum ſit ens in potẽtia, & eſt ipſa prima materia, tunc iſta eſt cõcedenda ꝙ mã prima vere generat͛, quia generatio eſt act' gn̄abilis inquantum generabile, & debet denominare ſuum ſubiectũ, cum autem hoc ſit prima materia & non compoſitum ex materia & forma. materia igitur ē illa ꝙ̃ vere gn̄atur, ſed quia entitas eius ē ignota ꝑꝑ ipſam non eſſe aliquam ſubſtantiam demonſtratam in actu, ſicut eſt ſubiectum motus. 5. enim phyſi. tex. com. 8. quod generatur non eſt, ſed quod mouetur ē. Ideo iſta videt͛ nobis extranea, materia prima vere gn̄atur, & illam paſſim concedimus ꝙ ſubiectum motus ē id quod mouet͛, & tñ ſm rei veritatem ꝓpter eandem rationem vtraq; vera eſt. licet enim Ariſto. in fine primi phy. oſtenderit materiã nõ eẽ terminũ gn̄onis neq; corruptionis, & in illo ſenſu negauit materiã eẽ gn̄abilẽ aut corruptibilẽ, ñ tñ negauit mãm gn̄ari, ſicut ſubiectũ motus dr̃ moueri, quia quilibet motus & quęlibet tranſitio indiget ſubiecto cuius eſt act'. Aliud autem quod elicitur eſt ꝙ in pñti authoritate per id quod oportet ſubiici in oĩ tranſmutatione Ariſt. nõ intellexit ſolam materiam, circũſcripta priuatione, ſed materiã vnã cum priuatione, quia aliter id quod ſequitur in tex. non eſſet ad ꝓpoſitum. Sequit͛ enim & hoc. v 3. ꝙ oportet ſubiici & ſi numero vnũ ſit i. vnum ſubiecto. vt exponit Cõmen. in com. ſpecie tñ non vnũ. vbi Ariſt. ponit dr̃iam inter materiam & priuationem annexam illi ſm ſpeciem. & hoc bñ fuit notatũ ꝑ Simplicium in illo loco. & Com. in cõmento etiam bene põderauit illud. Dicit. n. iſtud quod eſt generatũ in actu, licet ſit vnum numero. i. ſubiecto, tñ non eſt vnum ſm rationem. i. ſm diffinitionem. Apparẽt. n. in eo duo, quorum vnum eſt oppoſitum rei quod eſt principium generationis. i. priuatio quę opponitur formę; & aliud eſt recipiens illam rem. i. materia. Sed tunc inſurgit maxima difficultas qũo hoc verum eſſe poteſt, ꝙ materia & priuatio ſunt vnũ numero, & tñ ſint duo ſm ſpeciem, ꝑ ſe notũ ē enim & ab omnibus cõceſſum, ꝙ ſemper maior vnitas infert minorem: maxima autem vnitatum eſt vnitas materialis & veriſſima vnitas. vnde ex 2. de gn̄one & corruptione. tex. com. 59. ens eſt melius q̃ non ens, & ens verum q̃ non verum, & verum ſm indiuiduum q̃ ſm ſpeciem. & 12. primæ philoſophiæ. com. 27. verus reſpectus eſt reſpectus entis particularis, cũ vniuerſalia non habent eſſe extra am

mam. Confirmatur ex ſententia
Philoſophi 5. primæ philoſophię.
tex. com. 12. vbi enumerans multi
plicem vnitatem materialē, ſpecifi
cam, gñicā, & vnitatē ſm ꝓportio
nē ponit regulā gñalem ꝙ ſemper
poſteriora ꝑcedētia ſequunt̃, vt q̃-
cūq; ſunt vnum numero ſunt vnū
ſpecie, ſed nō econtra, & ita dicit ꝯ-
ſequenter de vnitate ſpecifica ꝙ in
fert genericā, & non econtra: & ita
de vnitate generica quod infert eā
quę eſt ſm ꝓportionē, & non econ
tra. Implicat igitur in fundamētis
eius dicere māꝫ eſſe vnum nume
ro cum priuatione & non eſſe vnū
ſpecie. Amplius autem q̃uo cum
materia inferius ſit ſm ſui naturā
& careat omni ſpecie: priuatio etiā
ſpecies aut forma non ſit ſed ſit ſo
la ſpeciei ſeu formæ abſentia: q̃uo
igitur materia a priuatione ſpecie
differre dicitur. nā ſpecie proprie
differre dicuntur, quæ in ſe rōnem
ſpeciei poſſidēt, & ſunt aliquid for
mę aut actus ꝑticipantia qđ de neu
tro iſtorū dicit poteſt. Materia. n.
prima, vt dicit Cō. in lib. de ſubſtā-
tia orbis, ſubſtentatur ꝑ poſſe, ita
ꝙ potentia eſt differentia ſubſtan-
tialis eius. Actus etiā eſt primo di-
uerſus a priuatione: quia (vt inq̃t
Commen. 1. phyſi. com. 79.) priua
tio non eſt accidens nedum vt ſit
ſubſtātia. Niſi eſſet ꝙ vt dicit Sim
plicius in expoſitione iſtius dicti.
1. phy. tex. com. 60. Quod Ariſt.
animaduertens hoc proprie dictū
nō eſſe materiam ſpecie diſtingui
a priuatione, ideo Ariſt. ſtatim ad-
didit. dico autem ſpecie, & ratione
idem ac ſi ſpecies ſumat̃ pro rōne
& non in ꝓpria ſignificatione, &
tūc ſenſus erit ꝙ mā & priuatio ſūt
vnū numero, & differūt rōne. i. diſ-
finititione. ſicut. Cōmen. exponit
in cōmen. Sed tunc inſurgit Ploti-
nus aduerſus Peripatheticos in 4.
lib. cap. 14. vbi de materia pertra-
ctat, Nam ſi peripatheticus aſſerit
materiā & priuationem eſſe vnū
ſubiecto & duo ratiōe, debuit priꝰ
vtriuſq; rationē adducere & vide-
re ꝑ ſufficientem diuiſionem vtrū
neutrum ponat̃ in ratione & diffi-
nitione alterius vel vtrunq; ponat̃
in ratione vtriuſq; vel vnū in ratio
ne alterius & non econtra, quod-
cunq; duorū fuerit, non. n. poteſt
(etiam ſi fingendi daretur licentia
alius modus) quod ſi neutrum aſ-
ſumitur in ratione alterius. ſequit̃
ergo ꝙ non erunt vnum ſed duo
erūt ambo, atq; materia erit aliud
rum q̃ priuatio, licet priuatio acci-
dat materiæ. ſi autē ita ſe habeant
vt vnū viciſſim ponat̃ in diffinitio
ne alterius, ſicut eſt naſus ſimus cū
ſimo, ſic etiā duo erunt & nō vnū,
ſicut etiam eſt de relatiuis, licet ip-
ſe non dicat: relatiua. n. viciſſim ſe
diffiniunt, & tñ nō vnum ſunt ſed
duo: ſi vero ita ſe habeāt vt vnum
ſumatur in diffinitione alterius, &
non econtra, ſicut ſe habet ignis
& calor: calor. n. ponitur in diffini
tione ignis, vt patet 2. de gñone &
corruptione. & in 4. metheoro-
rum. non autem ignis ponit̃ in diſ
finitione caloris. Eodem modo ſi
priuatio ponit̃ in ratione materiæ
& materia non ponitur in ratione
priuationis, tunc igit̃ priuatio erit
qualitas materię, & ita adhuc ſeq̃t̃
ꝙ erunt duo & non vnū. Amplius
quæ diffinitione vacant diffinitio-
ne differre nequeunt, ſed materia
prima cū ſit ſimplex diffinitione
vacat

vacat: diffinitiones.n. ſunt compoſitorum. 8. primę philoſophię. tex. cõ. 16. & 7. meta. com. vltimo. in ſimplicibus non quæratᷣ neq; per quare, neq; per quid. & ſic valde arduum videtur Ariſt. poſſe defendi in hoc. Pro ſolutione igitᷣ iſtarũ rationum oportet ꝑnotare aliqua. nam vbi ē multiplicitas ibi eſt cõfuſio intellectus. 1. cęli, tex. cõ. 110 Dico ꝙ vnum numero apud peripatheticos eſt terminus multiplex. nam 5. cap. primi topicorum Ariſ. dicit ꝙ vnum numero dicitur tribus modis, ꝓpriiſſime quidē quod eſt idem numero noīe aut diffinitione. 2. quod eſt idem numero ꝓprio 3. vnum numero accidente. Secunda diſtinctio ꝙ vnum numero poteſt intelligi dupľr, poſitiue, & priuatiue, illud dr̃ vnum numero poſitiue quod ē vnum per vnã formam dantem ſibi vnitatem numeralem: illud vero dicitur vnum numero priuatiue quod de ſe non habet aliquam talem formam p q̃ ſit hoc & vnũ numero, ſed ē bene ī pōa ad oēm talem formã: ſtãtibus iſtis dico primã materiã eē vnum numero nõ ſm eſſentiã & diffōnē cũ priuatione, qa q̃cunq; ſunt vnũ nũero illo mō ſũt ēt vnũ ſpē & vnũ gñe. ſic. n. ītelligitᷣ dictũ Ariſ. 5. primę phię. cō. 12. ꝙ vnitas nũeralis infert vnitatē ſpecificã. ſm dictũ ē ꝙ materia & priuatio ſunt vnũ numero accidēte, qa priuatio accidit mãę. & iſto mō dicimus ꝙ homo & ĩmuſicũ ſunt vnũ numero: & talem vnitatē peripathetici appellãt vnũ ſubto. & ſic Cōm. expoſuit in cõm. & lucidiſſimus Them. & Alc. & Simplicius. nam ꝓ quãto priuatio ſeorſum a mã cõſiſtere nequit ꝓ tanto mã & priuatio ſunt vnũ numero vel vnũ ſubto. vnde vľiter qđlibet accidēs cum ſuo ſubto dᷣ vnũ numero illo mō pro quãto a ſuo ſubto cõſiſtere aut ſeparari nõ põt, imo addo etiã ꝙ duo accñtia fundata in eodē ſubiecto põt dici vnũ ſubto, accñs. n. accidenti non accidit niſi ꝓ quãto eidē accidũt. vt dr̃. 4. primę philoſophię. tex. cõ. 14. accñs accñti nõ accidit, niſi pro quãto eidē accidunt, vt album & dulce ſunt eadē ſubiecto, ſunt vnũ numero ex ſubto illo modo: etenim vt dr̃ in poſteriorib⁹ analiticis in cap. illo in quo q̃ritᷣ ſtatus ī prædicatis, ꝑdicatio p accñs ē trib⁹ modis, vel qñ ꝑdicatᷣ accñs de ſubto, vel qñ ſubm̃ de accñte, vel qñ accidēs ꝑdicatᷣ de accidēte, licet nullus modus ſit ſm curſum nãlē niſi primus vbi ꝑdicatᷣ accñs de ſubto. vt notauit. bñ Cō. in cõ. 14. 4. met. & iō talia q̄ ſũt vnũ nũero ex ſubto, vel vno modo, vľ altero poſſunt diſtingui ſpe & etiã diffõne. vñ Cō. 5. phyſi. com. 47. dicit ꝙ illa quæ ſunt vnum ſubiecto & differunt ſm diffõnem non ſunt cõtraria.

Per hęc igitur patet ſolutio ad inſtãtias, quia ex ęquiuocatione ꝓcedunt Dico ēt ꝙ materia eſt vna numero priuatiue non poſitiue, quia ſi eſſet vna numero poſitiue tunc eſſet aliquod indiuiduum demonſtratum in actu cõpoſitum ex materia & forma, & non eſſet ſubſtantia ſimplex. Ad aliam difficultatē, Rñdetur ꝙ mã & priuatio dñr vnũ ſubto & ſpe. i. rõne diſtīcta, qa priuatio nõ poteſt ſeparari a materia & iō ſemp eſt in mã vt in ſubto: tñ rõ ſeparat ea quę nã non poteſt ſeparare, vt dicit Commentator. 12.

primæ philoſophiæ.com.39.& ſic exponit lucidiſſimus Themi. nam intellectus apprehendit rationem materiæ ſeorſum a ratione priuationis,quia ratio materię eſt ratio entis permanentis in tráſmutatione,recipiens tranſmutationem & terminum,ſed ratio priuationis neque tráſmutationem recipit, neq; terminum tranſmutationis. Amplius materia eſt pars gñati priuatio non eſt pars. amplius mã ē ſubſtantia,quia pars ſubſtátię eſt ſubſtantia,priuatio autem non eſt accidens nedum vt ſit ſubſtantia. 1. phyſi.com.79. Ad rationem Plotini. vnde nota ꝙ qñ duo comparãť adinuicem,& aliud habet quid rei aliud quid nominis,ſicut eſt materia &priuatio:materia.n.habet qd rei 1. phy.8.eſt,enim ex quo fit aliquid vt inexiſtente,priuatio habet quid nominis,ē.n.abſentia formæ in ſubiecto apto nato, talia ſunt duo in ratione & non ſunt duo in eē. vnde.4.primæ philoſophię.tex. com.2.ens tráſcendentiſſime ſumptum dr̃ de priuationibꝰ & vniuerſaliter tam de primis q̃ de ſecũdis intellectis,& de affirmationibus & negationibus,licet pure equiuoce dicatur.7.meta.com.15.

Subiectum tranſmutationis ſubſtátialis non eſt ens in actu.1.cap.de ſubſtantia orbis.1.phy.com.63.2. de anima,com.4.

Subiectum vnum habere niſi vnam formam ſubſtantialem eſt impoſſibile.ibidem.

Subiecti recipientis formas ſubſtantiales nã.i.primę mãę eſt natura potentiæ.ſ.ꝙ potentia eſt dria ſubſtantialis eius.ibidem.

Si ſubm̃ aliqd fuerit qd non recipit niſi vnam formã ſemp eſt vnũ numero ſimpl̃r, ita ꝙ ĩ eo nõ eſt multitudo aliqna oĩno,nec in actu,nec in potentia, & ꝙ ſubiectum illud non diuiditur ſm formã, neq; forma per eius diuiſionem. 1.cap.de ſubſtantia orbis.

Subiecti ſignũ Philoſophi ſumpſerunt ex paſſionibꝰ,& ſignũ formæ ſumpſerunt ex operationibus:impoſſe.n.eſt ꝙ actio & paſſio ab vna & eadem natura procedat. ex lib. deſtru. diſpu.6.in ſolone.6.dubii.

Subtile eſt repletiuum & ē humidi, groſſum vero ſicci. 2. de gñone & corrup. tex. com.9.

Sudore cruento nonnulli exſudarũt 3.de nã animaliũ.cap.19.

Sufficientia quando non fuerit ſubſtentata p aliquid eſt de modis propinquis veritati certæ,ſed qñ fuerit ſubſtentata per demonſtrationem tunc erit complementum illarum rationum.2.cęli.com.22.

Sufficientia appellatur ratio q̃ compoſita eſt ex ſenſus teſtimonio, & talis inquantum eſt compoſita ex ſenſus teſtimonio eſt ſufficientior ſermonibus ꝓbabilibus,& inquãtum ipſam intrat teſtimonium deſcendit a ſermonibus demõſtratiuis. Cõmẽ.1.cæli. com.22.vide in contradictionibus.

Summa in ſermonibus demõſtratiuis ē ſicut cõcluſio in orõnibus ſupple rhetoricis.8.phy. com.77.

Sumptum & principale differũt, q̃a ſumptum ſignificat illud quod ſignificat principale & magis, vita .n.ſignificat aliquid non in ſubiecto, vnum autẽ ſignificat aliquid in ſubiecto.ſ. formã in mã & habitum in ſubto.12.primę phię.cõ.39.

Supficies & figura ſunt termini dimen-

mēſionis ĩterminatę.4.phy.cō.15.

Vltima,vt ſuperficies,linea,& punctus non transferuntur in vbi, niſi per accidens.4.phy.com.9.

Superficies eſt colorata,eſt iſta ꝓpoſitio per ſe.5.meta.tex.com.23. & eſt in cap. de per ſe.vbi dr̄ ꝙ quando aliquid attribuitur alicui ſine medio,attribuitur illi per ſe.Et nota ꝙ iſtum modum Ariſt.non poſuit in prędicationibus p ſe eſſentialibus,quæ deſeruiunt demonſtrationi ſimpliciter dictę. vt notauit ibi lucidiſſimus Themiſt.

Supficies non circularis quę cōtinet æquale ei quod continet circularis neceſſario maior eſt circulari. 2. cæli. com. vltimo.

Supficies eſt viſibilis per ſe nō 1. nec 2. modo. Themi. 2. de aīa, in expoſitione tex.66.vbi nota dari. tertium motum nō poſitum ab Ari. in poſterio.analiticis.

Superius nō eſt idē in oībus rebus & in mundo.2.de aīa. tex. cō.38.

Supius in plātis ſunt radices. ibidē.

Superius eſt principiū motus augumenti in plantis & animalibus. 1. cęli.tex. com. 8.

Superius ſimpl'r & nāliter eſt ꝙ nunquam ſm eius ſitū variatur reſpectu noſtri,ſecus eſt de ſuperiori ſm comparationem.4.cęli.tex.cō.4.

Superius ad id quod ē ſub ipſo,ſemper ſe habet ſicut ſpecies ad materiam.tex.com,23.

Surſum & deorſum cōtraria ſunt in longitudine,dextrum & ſiniſtrum in latitudine,ante & retro in altitudine.5. phy.tex.com.50.

Surſum eſt principiū longitudinis. 1. cęli.tex.com.8,

Surſum & deorſum non in oī corpe ſunt.2.cęlī.tex.com.9.

Supcilia p ſenectutē nōnullis adeò hirſuta reddunť vt tondendum ſit, qd ꝓpterea euenit ꝙ coheſioni appoſita ſunt oſſium, q̄ ſeneſcēte ętate laxantur,& tn̄ plus humoris trāſmitti patiuntur.3. de natura animalium,cap.11.

Supercilium dextrū magis attolliť q̄ ſiniſtrū,& magis arcuatū ē. vide cām.in 3. de ptibus aīaliū, cap. 9.

Surdi a natiuitate etiam muti ſunt, hiq; vocem emittere poſſunt, ſed locutionem nullam. Ariſt. in 4.de natura aīalium.cap.9.

Sus ſola inter multipara pfectos generat fœtus,alia vero inarticulatos vt leena,canis,lupa,lupus ceruari⁹. ex.4.de gnatione aīalium.cap.6.

Sus maxime radicum appetens eſt, & qūo Sues pingueſcant vide 8.de natura aīalium.cap.6.

Sus ex oībus quę nouimus animalibus grandiores cōcipit.8. de natura animalium,cap.21.& ibi reqre morbos & remedia eorum.

Syllogiſmus nō fit ex ſubſtantia indiuiduali ſed vniuerſali. 1.met.tex. com.27.vide 1.phyſi.com.5.

Syllogiſmi hypothetici vſitantur ad declarandū ea quæ indigent modicula innuitione.2.phyſi. cō. 5. 4. phyſi. com.39.& 1.priorū in digreſſione de ſyllō hypothetico.

Syllogiſmi ducentes ad inconueniēs ꝓpoſitiones alię ſunt cathegoricę, aliæ hypotheticę.7.phyſi. com. 2. vide in 1. priorum in digreſſione de ſyllō hypothetico.

De litera T.

TAlpa videtur ſub pelle oculos habere.2.de anima.tex.com. 131.idem 1.de natura animaliū. capitulo. 9.

Talpa,vt narrauit Galenus,in ocu
lis ſuis habet oēs tunicas ꝑter telā
araneam in qua fit viſio. Auerr. 1.
de gñone animaliū,cap: 1. in quo
ponitur improbatio antiquorum,

Talpam quodāmodo oculos habe-
re dixerim,cum tñ oīno habere ne
gem:quippe cum oīno quidē non
videat nec perſpicuos habeat ocu-
los.verum ſi quis ꝑtentā membra-
nam detrahit locus oculorum ap-
paret,& pars nigra eorūdem ſitus
deniq; & deſcriptio eadem quā le-
gitimam conſpicui oculi obtinēt,
vt pote cum obducta cute oculi ꝑſ
ſi,confuſi,obleſiq; eſſent dum crea
rentur,Ari.in 1.de natura anima-
lium,cap.9. vide etiam ibidem in
4. libro,cap.8. Ex hac authorita
te patet contra Simplicium in 2.de
anima,in expoſitione tex.cō.131.
vbi videt́ tenere talpam habere vi
ſum debilem & ſubobſcurum.

DIGRESSIO DE TALPA an aliquo modo habeat viſum.

Ariſtoteles in 2.de aīa,in tex.cō.
130. vbi adducit rationem ſcđam
ad ꝓbandum ꝙ non detur ſextus
ſenſus ex parte organi,dicit ꝙ oēs
ſenſus habentur a nō imperfectis
& non orbatis.videtur.n.talpa ha-
bere oculos ſub pelle. vbi Simplici⁹
in illo loco notat ꝙ non eſt creden
dum talpam oīno priuatam eſſe vi
ſione ſed manifeſta & clara: fru-
ſtra enim natura oculos dediſſet
pelle ſeu tunica tectos ſi ſub tunica
operari non poſſent. videt igit́ tal-
pa ꝑ tunicam ſicut in nobis contin
git ꝑ limen palpebrarū vel ꝑ ocula
ria & habet viſum debilē,ſicut ani
malia quę noctu vagant́ & paſcun
tur. Vnde ꝓ hac opinione poſſunt
adduci rationes,& prima eſt quam
īnuit,quia deus & natura nihil fru
ſtra faciunt, ſi igitur natura dedit
ſibi oculos,igitur dedit ſibi virtutē
viſiuam,quia fruſtra eſt calciamē-
tum cuius nō eſt calciatio, vt dicit
Cōmen. 1.cęli.com. 32. & confir-
matur,quia Ariſto.in 2.cęli & mū
di tex.cō.50. vbi loquit́ de aſtris,
īquit ꝙ ſi natura dediſſet aſtris vir
tutem motiuam per quā poſſent
eſſentialiter transferre de loco ad
locum vtiq, dediſſet ſibi organa,
quia natura nihil fruſtra & temere
facit,igitur a pari natura animali
cui dedit organum illi etiā dedit &
virtutem:alioquin fruſtra organū
fuit datum,& ꝑterea natura nō de
ficit ī neceſſariis. ſed talpa cum ſit
aīal quod nutrit́ rebus habentib⁹
ſaporem,eſt.n.mobilis de loco ad
locum,& licet ſub terra maneat tñ
nō terra nutritur. ſed vt refert Al-
bertus ī 22.lib.de aīalibus. cap.de
talpa,dicit ꝙ ipſe expertus eſt talpā
nutriri libenter ex bufonibus &
ranis,& ſe inueniſſe talpam ꝑ pe-
dem tenere fortiter magnū bufo-
nem,& bufo fugiens iam de terra
tenebat totum corpus extra terrā,
& clamabat fortiter ꝑꝑ morſum
talpæ,& comedit etiam vermes q
lūbrici terrę nuncupantur,& ſi fa-
meſcit comedit radices plantarum
& ꝑcipue frugum & verum eſt. vn-
de in patria noſtra comedit crocū,
mō viſus huic aīali ad venādū hu-
iuſmodi aīalia ſub terra videt́ eſſe
ſibi neceſſarius. Ad oppoſitū aūt
eſt ſnīa Ari. 1.de nā aīalium. cap.
9. & in lib. 4 ibidē. cap. 8. vbi exꝑſ
ſe habetur ꝙ talpa oīno nō videt.
Albertus in pñti loco videt́ dicere,
vt

vt notat nr Gaetanus, ꝙ talpa, licet non videat ſenſibilia cō iter occurrentia, & quia vt plurimū moratur ſub terra nō indiget oculis, & raro eſt ſupra terram, & pp conſuetam operationem terræ & tenebram ſuſtinere lumen non poſſet niſi oculos tectos pelle haberet, ob quod ĩ loco oculorū exterius pilos nō habet pellis ei⁹ vt magis ſit ſpiſſa. Vñ ex his verbis colligitᶜ ex intentione Alber. ꝙ qñ talpa eſt ſupra terram ꝑcipit ſe eē ſuper terram ꝑ lumen reflexum a pelle eius. Sed mihi videtur ꝙ iſta nō ſit Alber. opĩo, quia Albert. in 22. lib. de aĩalibus. cap. de talpa dicit, ꝙ eſt aĩal paruū de gñe muris, quod & mus terren⁹. & cęcus dr̃, & eſt breuium crurium & acuti vnguis, quinq; añ & quatuor poſteriores hñs digitos coloris nigri pili mollis & breuis ſed ſpiſſi loca oculorum hñs nō oculos, vnde pellem in loco oculorū non habet piloſam. Vnde ex hoc elicitᶜ clare Alber. tenuiſſe talpam eē cęcā & nō videre, cum dicat ſolū loca oculorum hẽre & non oculos. Nec verba illa Alber. aſſerunt exꝑſſe illam ſnĩam quam ſibi ĩponit Gaetanus, quia Alber. dicit ꝙ pellis eius non eſt piloſa vt ſit magis ſpiſſa, & ſi veretur ea, deberet eē oppoſitū vt eēt rarior & ꝑſpicua, & iō ne altereťa lumine non alteratione ſpirituali ſed reali natura dedit ſibi ſpiſſam pellem, quia lumē ꝑ ſui reflexionē calefacit. Sed eſt in Alberto contradictio & Ariſt. quia Ariſt. in 4. lib. de natura aĩalium. cap. 8. exꝑſſe dicit de talpa ꝙ omnia aĩalia, ꝑfecta habent oẽs ſenſus niſi quid læſum. laceſſitumq; ſit, quale genus talparum cui viſus deeſt. non enim oculos in aperto id habetᶜ cū te tñ detracta quę craſſiuſcula obtenta ſedem luminum opacatᶜ, oculi intus laceſſiti impeditiq; videnᶜ, ſed ita vt partes eaſdē habeant oẽs quibus oculi integri conſtant: hñt enim nigricantem illum oculi orbiculum & ꝙ intra eum continetᶜ quam vocant pupillam atq; etiam portionis albidę ambitionem, ſe non tā liquido q̄ oculi conſpecti & eminentes nec in partem exteriorē apparere hęc pñt pp cutis obductę corpulentiam, vtpote cum natura inter gñandum lędatᶜ atq; ita opus inchoatum relinquatᶜ, & Auerr. in paraphraſi ſuper. 1. de gñone animalium. cap 1. authoritate Galeni dicit talpam habere oẽs tunicas oculorū excepta tela aranea in qua ſit viſio, & expertum eſt hoc. Et dico ꝙ Alber. in hoc non eſt ſuſtinēdus, ſed magis Ariſt. & Galeno eſt adhærendum aſſerentibus talpam habere oculos ſub pelle licet lęſos & laceſſitos vt diximus. vnde Gaetanus nr ſolebat dicere ĩ lingua latina duos viros illuſtres fuiſſe mendaces in rebus particularibus: quorum alter fuit nobilis, alter ruſtic⁹, nobilem aſſerebat Plinium quia ĩ multis mentitur, ſed ſolet tunc dicere vt aiunt: alter vero ruſticus eſt Alber. qui dicit ſe expertum, & in multis talibus non verū dicit. Dico igitur Talpam nullo modo videre contra Simplicium & Gaetanum, qui hoc male imponit Alberto propter authoritates Ariſto. Et tunc ad rationes in oppoſitū reſpõdetᶜ. Ad primum rñdetur ex ſententia Philoſophi 2. phy. tex. com. 81. ꝙ licet ea q̄ a natura ordinata ſiīt, & ſint ꝑpter finē, tamē raro caſua

ſaliter exeunt ordinem,& eſt gloſa
etiam Com. in 8.phy. in com.15.
ꝓpter impetum quod prouenit a
materia.Et ad hoc animaduertens
Cōmen. dixit in p̄nti loco.ſ. com.
131.ꝙ talpa non habet viſum, qa
non indiget cum maneat ſub ter-
ra,& etiam cum hoc materia eius
non potuit hoc recipere. quia mā
illa cum ſit multum terreſtris non
eſt perſpicua,ſicut requirit inſtru-
mentum viſionis, & ſic reſpondeť
etiam de organo,quia eſt verū niſi
aliquid impediat,vnde natura vo-
lens ſibi dare inſtrumentum viſus
cum ſit aīal perfectū,ex hoc ꝙ mo
uetur de loco ad locum fuit in gn̄a
tione lęſa,ex impedimento mate-
rię,vt dicit Ariſt. in ꝑallegatis locis
ꝑſertim 4.de natura aīalium. cap.
8,Et qn̄ dicitur,igitur ſunt fruſtra
Reſpondeť ꝙ ſunt ad aliquā vtili-
tatem,& ēſt ad replendum vacuū,
& ideo non ſunt omnino fruſtra.
Diuus Thomas aſſerit naturā de-
diſſe oculos talpę ad hoc vt aſſimi-
leť ſuo generi,ſed quia nō indiguit
viſu, ideo non dedit,quia non abū
dat in ſupfluis, nam eſt de genere
aīalium perfectorum, & ideo Ari.
dicit in tex.iſto,ꝙ hęc.ſ.organum,
viſus,& auditus, hn̄t aīalia ꝗdam .
.ſ.ꝑfecta,ad differētiam imꝑfecto-
rum,& ſunt illa quę ſunt immobi
lia,& addidit & in non orbatis ꝓ-
pter talpā, quę licet ſit īter ꝑfecta
cum localiter per ſe moueatur, tn̄
eſt lęſa,quia non habet materiam
idoneam quę poſſet recipere vltra
hoc ꝙ nō indiget. Ad illud quod
indiget cibo concedo,ſed cibū quę
rit per auditum,vt inqt Albert. &
etiam poteſt dici p olfatū,& ſic nā
non fuit ſibi auara in neceſſariis.

Talum vtrum oīa aīalia habeant in
pedibus,& de hoc vide differentiā
inter talos,veneres, canes, & anten
nas,ſunt enim oſſa in pedibus ſic
dicta in 2. de natura aīalium.capi
te primo vltra dimidium capituli.

Tangens quodlibet finitum eſt, &
non omne finitum eſt tāgens. 3.
phyſi.tex.com.74.

Tangentia ſunt quorum vltia ſunt
ſimul. 5.phyſi.tex.com.22.

Tangens eſt poſterius naturaľr con
ſequēter ſe hn̄te, & ē prius nālīter
reſpectu continui. 5.phy.t.c.27.

Tangentium alia ſolo nomine nun
cupātur vt ꝑteritum dr̄ attiguum
futuro,alia re ipſa tangunt vt cor-
pora.Themi.5.phyſi. com.28.

Tactus eſt in habētibus ſitum & po
ſitionem,conſecutio etiam in ſitu
carentibus 5.phy. 292. vide The-
miſtium.ibidem.

Tactus & locus eſt in mathematicis
corporib⁹.1.de generatione & cor
ruptione.tex.com.44.

Tactus in mathematicis dicitur ſm
poſterius a vero tactu qui eſt in na
turalibus.ibidem.

Tactus vere eſt in habentibus poſi-
tionem.ibidem.

Tactus dicitur in rebus nālibus cōi-
ter & proprie. 1. de generatione &
corruptione.tex.com.45.

Tactus poteſt ſeparari a reliquis ſen
ſibus,ſicut nutritiuum poteſt ſepa
rari a reliquis virtutibus animę.2.
de anima.tex.com.17.

Tactus ſm opinionē Ariſt.eſt pluſq̄
vnus ſenſus, & caro eſt quaſi me-
dium.2. de aīa. cōmen. 108. vide
etiam pro hoc lucidiſſimum The-
miſtiū.ibidem.cap.39.

Tangibile agit in ſenſum ſimul cū
medio.2.de anima.cō.115.ſecus ē
de

de viſibilibus & ſanatiuis, vbi per ſimultatem nõ intelligas ſimultatem temporis,ſed vt notat Cõm. illud referrur ad cauſam, ita ꝙ importat priuationem prioritatis, & poſterioritatis in cauſa non in tpe.

Tactus impoſſibile eſt carere ſimpliciter calido & frigido, & ſicco & humido,ſicut viſus calore,& auditus ſono, & ideo iſti ſenſus cõprehendunt ſua ſenſibilia ſm totum, ſed tactus non compreheudit niſi extrema.2.de anima. com.118.& habetur in tex. & etiam infra in tex. com.119. & 3. de anima. tex. commen.66.

Tactus eſt de virtutibus paſſiuis. 3. coll.com.31.

Tactus dolor & delectatio.ſ.contraria dolori vnde cauſentur contra Gal.& Auicen.vide ibidem.

Tactus eſt tãgibilis & imaginabilis, 2.de anima.tex.commen.120.

Tangibilis cuiuslibet paſſiones tactu nobis ſenſibiles ſunt. 2.de anima. tex.com.128. & ſimiliter eſt, vt dicit Cõment.de alijs qualitatibus viſibilibus,& audibilibus, & olfactiuis, ꝙ omnes ſunt comprehenſę à nobis.

Tactus non indiget medio extrinſeco, vt alij ſenſus,& vide cauſam in paraphraſi de anima ab Alexãdro cap.de tactu,vbi tres cãs aſſignat.

Tactus differenter dicitur medietas & alij ſenſus. 2.de aĩa.tex.cõ.119.

Tactus organum ſm Ariſ.eſt in corde.Them.2.de anima. cap.42. vide pro hoc Ariſt.in lib.de ſenſu, & ſenſato,& in. 2. de partib. animalium.cap.10.

Tactus organum eſt caro. 2. colliget.cap.3.

Tactus oĩum tangibilium ſicut medietas eſt.2.de aĩa. tex. cõ. 118. vbi vide Themiſtium, ꝙ non eſt medietas ſicut virtus inter vitia. 3. de anima.tex.com.66.

Tactus ſolus ex ſenſib' per ſeipſum, alii vero per medium ſentiunt. 3. de anima.tex.com.66.

Tangibilium excellẽtia corrumpit animal. 3.de anima. tex.com.67.

Tactus quidam eſt cõmunis omnibus membris,& eſt ille,qui eſt perceptiuus caliditatis,frigiditatis, humiditatis, & ſiccitatis, & quidã eſt proprius vni membro,vt eſt os ſtomachi,quod ſentit reſolutionẽ factam in eo, & iſte ſenſus appellatur fames & ſitis,ſed fames eſt ſenſus reſolutionis ſubſtantiæ calidæ & ſiccæ,& ſitis eſt ſenſus reſolutionis ſubſtãtiæ frigidæ,& humidæ, & ſic ſenſus iſte ꝓprius eſt duplex, & etiam eſt ſenſus tactus in capite virgę propter titillationem contingẽtem in hora coitus. 2. collig. cap.13.de inſtrõ ſenſus tactus.

Tactui & guſtui appropriatur ꝙ nõ indigent medio. Cõm. in libro de ſenſu & ſen. vide in cõcordantijs.

Tactus & conſolidatio differunt. 5. metaph. tex.com.5.

Tangere diffinitur in. 11.primę philoſophiæ.cap.vltimo. & 5. phyſic. tex.com.22.

Tactus primum ſenſorium non caro non pars aliqua eiuſmodi eſt, ſed aliquod intimũ. Ex.2.de partibus animalium.cap.10. idem.2. de anima.com.108.

Tactus ſenſorium vtrum geminũ ſit,aut vnum latet.ibidem.

Tactus in parte corporis ſimilari cõſiſtit, vt in carne, aut aliqua gñiſ eiuſdem. Ariſt.in.1.de hiſtorijs animalium. cap.4. Et nota ibi differen-

tentiam pulchram quę elicitur ibi inter potentias actiuas & paſſiuas, quia actiuæ attribuuntur diſſimilaribus, paſſiuæ vero ſimilaribus.

Tempus eē infinitū latet, quia ſubſtantia tēporis latet.3.phyſ.cō.56.

Tempus nullus antiquorum generat.ibidem.quod quomodo ſit intelligendum,vide.8.phyſi.com. & tex.10.idem 3.phy.com.31.

Tempus quodlibet habet ꝓportionem ad aliud tēpus, dummō ſint finita.4.phy.tex.com.73.

Tempus eſſe eſt manifeſtum ꝑ ſe. 4.phy.com.87.

Temporis nihil eſt in actu niſi inſtans.4 phy.89.

Tēporis pars in rei veritate eſt tempus & non inſtans.4.phyſic. commen.90.& 89.

Tempus impoſſibile eſt vt imaginetur ſine motu.4.phy. com 95.

Tempus non diffinitur per tempus. 4.phy.tex.com.96.

Tempus eſt quantum & nō quale. 4.phy.com.96.

Tempus non percipitur à nobis cū nihil ipſi mutamur ſm intelligentiam.4.phy.tex.cō.97.vbi Them. dicit,nos ex motus cogitatione deuenimus in cognitionem tēporis, & ibi vide quomodo īpugnat Galenum male interpretātem verba Ariſt.vt ſæpe facere conſueuit.

Tempus non poteſt imaginari extra motum, ſed bene econtra.4. phyſi.com.97.

Tempus dormientibus & opus delectabile agentibus fit breue.4. phy. 97.tex.29. & ibi Commen.reddit rationem.

Tempus non eſt motus,ſed eſt accidens per ſe cōſequens motum. 4. phy.cō.97.conſimile.8.phy.com. 10.& 12. meta. com.29. 5. phyſi. commentis.3.& 35.

Temporis quantitas ſequitur quātitatem motus.4.phy.com.99.

Tēpus non percipitur ab illo,qui ꝑcipit vnū inſtans.4.phy. tex. com. 100. Nota tamen,ꝙ Themiſ.4. phy.ſuper tex.101. tenet ex perceptione vnius inſtantis poſſe tēpus percipi,verū nō abſolute, ſed quotiens illud pro initio,& fine ſumitur,vide tamen in oppoſitū Auer. 4.phyſic.com.106.& pondera bene in hoc.

Tēpus eſt numerus motus ſm prius & poſterius.4.phyſ.tex. com.101.

Tēpori eſſentiale ē numerare & mēſurare motū,ſed eſt ei accītali numerari & mēſurari.4.phy.t.c.102.

Tēpus eſſe numerū motus quomodo ſit intelligendū,vide ibidem.

Tempus continuatur per inſtans, & diuiditur per inſtans,ſed numerus diuiditur per vnitatem,ſed nō continuatur per vnitatem.4.phyſicor. commen.105.

Tempus habet aliqua propria continui & aliqua propria numeri. 4. phyſi. tex.com.108.

Tempus habet tria propria non eſt velox,neq; tardum. ſecundū,quia poteſt dici multum & paucum. tertium,quoniam eſt longum & breue.4.phy.tex.com.109.

Tempus & motus non fit niſi quando mens diuidit prius & poſterius. 4.phy.com.109.& 104.& 88.

Temporis ſubā ſicut forma eſt numerus & ſicut materia eſt motus continuus.4.phy.com.109.

Tēpus eſt ꝯpoſitum ex duabus menſuris,continua.ſ.& diſcreta, & iſta compoſitio accidit menſuris q̄n diuiduntur.4. phyſi. com.109. Iſta

autem

autem cõpoſitio temporis, ex duabus quantitatibus non eſt ſicut cõpoſitio mediorum colorum ex extremis, ſed eſt ſm participationem proprietatum,& eſt ſm ſimilitudinem, ſicut eſt de elementis mediis quæ dicuntur eſſe compoſita ex extremis, vide modum in.4.cęli & mundi, in com.26.

Tẽpus eſt numerus numeratus non numerus quo numeramus.4.phy. tex.com.110.

Tempus ſequitur motum circularem non motum rectum.4.phyſi. commen.111.

Tempus etiam motu menſurari poteſt.4.phy.tex.com.112.

Tempus per ſe menſurat motũ, ſed per accidens meſuratur a motu.4. phyſi.com.112.

Tempus menſurat motum quo ad quãtitatem & eſſe.4.phy. cõ.114.

In tempore aliquid eſſe cõtingit dupliciter, vel eſſe quãdo tempus eſt, vel à tempore menſurari. 4.phyſi. tex.com.115.& 116.

Tẽpus licet non ſit numerus numerãs, habet tñ proprietates numeri numerãtis, vbiq; enim tempus eſt vnum. Themiſt.4.phyſ.107.

Tempore continentur quęcunq; in tempore eſſe dicuntur. 4.phy. tex. com.117. vide ibi Themiſt. quomodo ſit intelligẽdum, dicit.n. generationis cauſa efficiens nota eſt, vt generatio domus eſt ab opifice & in tẽpore eſt, ſed lapſus domus, & in tempore eſt, & iniuria temporis accidere dicitur, ita ꝙ vtrunque tempori aſcribitur.

Tęmpus eſt cauſa corruptionis ſenij & obliuionis, quarto phyſi. tex. commen.117.

Tęmpus eſt cauſa per accidens generationis & corruptionis, ſed reſpectu generationis eſt cauſa per accidens accidentis.4.phy.com.117.& tex.com.128.& vide Themiſt. ibi bene declarantem.

Tempus eſt menſura quietis per accidens. 4.phy.118.

Tempus menſurat motum primo, quietem vero ſecundo,& per accidens.4.phy.cõ.118.& 130.& 119.

In tẽpore eſſe eſt tẽpore menſurari. 4.phy.tex.cõ.119.& tex. cõ.114.

Tẽpora priuationum rerum terminãtur ꝑ tẽpora ſubiectorum ſuoꝝ propinquorum.4.phyſi. cõ.120.

Tẽpus eſt mẽſura motus & quietis, ſed motus per ſe, quietis ꝑ accidẽs. 4.phy.118.vide Themiſtium ibi, vbi dicit, ꝙ nõ ſi aliquid eſt in accidente, erit propterea in eo cuius eſt accidens, vnde quies eſt in tempore,& ex hoc non ſequitur vt ſit in motu, quia tempus motus nõ eſt, ſed numerus & accidens motus.

Tẽpus non põt auferri niſi ponatur tempus.4.phy. tex.com.124. idem 8.phy.tex.com.10.& 11.

Tempus ſemper in principio eſt. 4. phy.tex.com.125.

Tempus ꝑ accidens menſurat quietẽ, quia eo tẽpore quo res quieſcit alibi peragitur motus quẽ tempus per ſe mẽſurat. Them. 4.phy.118. Et vide etiam Themiſt.4.phyſi. in tex.130. vbi declarat quomõ tempus eſt in mari cęlo & terra, vbi dicit, ꝙ ſicut quæq; ſe habent ad motum ita ſe habent ad tempus, vnde res potentia mobiles potentia intelliguntur eſſe in tpe cuius ſunt res quæ quieſcunt, quæ vero iá actu mouentur actu ſunt tempore..

Tẽpus motus & quietis mẽſura dici põt, ſed nõ eſt tẽpus numerus niſi

motus

motus tantũ,prius.n. & poſterius, quorum numerus tẽpus eſt in motu ſpectantur non in quiete,vtpote cuius eſſentia nõ conſiſtat in prioris alicuius ad aliqđ poſterius tranſitu. Themiſt.4.phyſi.118.& ẽ ſententia Alex. licet Simpl. oppoſitum teneat,& Paulus Venetus ibi.

Tempus nõ eſt animo dempto,ĩmo neque motus ipſe quoq; conſtabit cum circularis motus finis, & origo ſit omnis motus,ſed motus circircularis ab intelligẽtia cauſatur. Themiſt.4.phy.tex.com.130.

Tempus & motus ſimul ſunt,& ſm potẽtiam & actum. 4. phyſic. tex. com.130.

Tempus non eodem ordine inuenit̃ in quibus eſt, ſed quoniam primo inuenitur in cęlo,& inuenit̃ in aliis motis,ſecundo propter hoc, ꝙ inuenitur in cœlo,& inuenit̃ in quieſcẽte,quia inuenit̃ in moto.4.phy. com.130. & 132. & cõſimile.128.

Tẽporis latentia eſt,quia eſt ens diminutum.4.phy.com.131.conſimile de motu.3.phy.com.15.

Tẽpus licet ſit numerus cuiuslibet motus,tñ nõ eodem modo,ſed ſm pri⁹ & poſterius.4.phy. com.131.

Tẽporis diſpoſitio cum primo motu eſt ſicut diſpoſitio conſequentis cũ ſubiecto, & cum alijs motibus eſt ſicut diſpoſitio cũ rebus numeratis reſpectu nũeri.4.phy.cõ.132.

Tẽpus ſequitur motum diurnũ, & iſte motus ponitur in diffinitione eius.4 phy.com.132.

Tẽpus eſt continuum continuitate motus.ibidem.

Tẽpus Ariſt.vocat affectionẽ & accidens motus.Themiſt.4.phy.in digreſſione ĩ tex.132.vbi vide Ari.4. phy.tex.com.130.vbi vocat tẽpus paſſionẽ & habitum motum, paſſionem quidem, quia eſt accidens motus,habitũ vero, quia habetur à motu,vt notat ibi Simplicius.

Tempus præſens in rei veritate eſt cõpoſitum,ex duob⁹ tpibus.v3. ꝑterito & futuro.6.phy.cum.24.

Tempus minimũ datur in quo aliquid tranſmutat̃.6.phy. tex. c.50.

Tp̃s primum eſt, in cuius oĩbus partibus ẽ motus.6.phy.com.51.

Tẽpus & longa eius aptiſſima & efficaciſſima eſt ad veritatis indagniẽ ratio.Themiſt.in.2.phy.ſup.43.

Tẽpus eſt extrinſecum à re,& nõ ſequitur ex ęqualitate eius ęqualitas motuum,ſi equalitas non fuerit in ſubſtãtia motuum.7.phyſ.cõ.31.

Tempus facit prius & poſterius in rebus quæ non mouentur,in reb⁹ autem quę mouẽtur prius & poſterius exiſtit per ſe. 8.phyſ.com.10.

Tempus aut eſt motus, aut ſequitur motum, & hoc eſt manifeſtũ per ſe.8.phy.com.10.idẽ.4. phy.com. 98.& 12.meta.com.29.

Tẽpus eſt in prædicamento quantitatis per ſe non primo,ſed ratione motus,& motus ratione magnitudinis. Auer.in paraphraſi metaph. tract.1. cap.de accidenti.

Temporis nihil eſt accipere præter nunc.8.phy.tex.com.11.

Tẽpus primo & eſſentialiter non ſequitur niſi motũ diurnum. 8.phy. cõ.11.idẽ.4.phy.tex.cõm.132.

In tẽpore eẽ conuenit dupliciter, vel quando tẽpus eſt, vel ſicut in numero.4.phy.tex.com.115.

In tp̃e prius & poſterius,& nunc ita ſe habent,ſicut vnitas & impar, & ſuperfluus in numero ibidem.

Tẽpus veraciter formæ non attribuitur,ſed materiæ. 4.collig. cap.38.

qũo

quomodo ſit intelligendum decla rarui tibi in litera F.

Tépus motus violenti impoſſibile ẽ maius eſſe tépore motus naturalis. 8.phy.cõ.15.idẽ. 1.cœli. tex.c.15.

Tépus & locum nullus generare po teſt.8.phy.com.15.

Tépus apud Platonẽ ſequitur motũ cœli,ſicut apud Ariſt. primo cœli. com.104.Vide in cõcordantijs.

Tépus infinitum eſt terminatũ quo quo modo, primo cœli. com.133. & tex.vbi Cõmen.dicit, quod hoc eſt accidẽtaliter.idẽ cõ.134. ibidẽ.

Tépus infinitum dr̃ ęquale aliquo modo tépori infinito cum vnum infinitum non ſit maius alio infi nito.2.cœli. com.38. vbi pondera ly aliquo modo.

Tépus diſpoſitionis naturalis ęquale eẽ tépori diſpoſitionis pręter naturam impoſſibile eſt. & eſt cõtrarium ſenſui. 2.cęli. com. & tex.38.

Tépus diſpoſitionis nãlis eſt maius tépore diſpoſitionis pręter nãm,ſicut tépus ſanitatis eſt maius tépore diſpoſitionis præter nãm, ſicut tépus ſanitatis eſt maius tempore ęgritudinis.3.cęli.tex.com.24. idẽ ſecundo cœli. tex.cõ.38. facit pro opinione pluſquã Cõmentatoris.

Tépus infinitũ inueniri extra aliud tépus infinitum,ex parte qua ẽ infinitum, impoſſibile eſt,tertio cœli.tex.com.52.

Tépus ab homine per ſe percipitur, ab alijs autem ex accidenti. Themiſtius.3.de anima cap.64.

Tempus & vita vniuſcuiuſq; habet periodum.2.de generatione & corruptione.tex.com.57.

Tempus iuuẽtutis eſt æquale tépori ſenectutis.2.de gñatione & corruptione.com.57.& habetur ex tex. com 58.vbi habetur tempus gñationis æquale eſſe tempori corruptionis.

Tépus aut motus eſt,aut eſt motus quędam paſſio. 12. metaph. com. & tex.29.notanter autẽ dixit quędam paſſio.quia plura ſunt motus accidentia & paſſiones, ſicut notat Cõm.in.4.phyſicæ auſcultationis, in tract.de tépore in tex. com.98. in numero quorum eſt ipſum tem pus, vide etiã infra in tex.cõ.101. & in.8.phy.tex.com.10.

Tépus & motus circularis non poſſunt denominari à pari, vel ĩpari, niſi vt ſunt in anima, extra aĩam .n.eſſe eorum eſt infinitum, & in potẽtia,& non terminantur, niſi ꝑ animam.Ex lib.deſtruc. diſp.1. in ſol.dubij.6.

Tempus ꝑteritum non põt concipi ab anima niſi finitũ,& iõ opinanť homines ꝙ quodlibet ꝑteritum tẽ pus extra animam ſit huiuſmodi, quia quando quędam res fuerit in aĩa cum quadam denoĩatione, cre dunt ipſi ꝙ eodem mõ extra aĩam inueniri poſſit. ibidem.Et conſimi le.d.Cõm.de Platone in poſitione idearũ in.2.phy. com.19. quia vidit vl̃ia per opus aĩæ poſſe ſeparatim intelligi,ſiue ſingularibus credidit,quod ita eẽt in re ipſa extra aĩam,ſed Cõm.dicit.12.meta cõ. 39.ꝙ intellectus põt multa cõtangere quę natura nõ poteſt, & multa ſeparat intellectus q̃ natura non poteſt. Alia cauſa erroris fuit apud hoĩes,ꝙ eadem quę ſunt cõiuncta in eſſe credunt,ꝙ ſint eadem ſm eſſentiã, & rõnem formalem, vt dicit Cõm.in.4.phy.in com 95.mul totiẽs illud quod ſequitur res exiſtimatur,ꝙ ſit res,ideo Stoici errarunt

runt credentes quantitatem nõ eſſe rem realiter diſtinctã à ſubſtantia & nominales cum eis.

Tẽpus ſi imaginetur ad inſtar lineæ rectæ intellectus errare poſſet circa eius æternitatem, nam cum linea habeat poſitionẽ,& ſit in actu neceſſe eſt ipſam eſſe finitã. Auer. in paraphraſi meta.tract 4.

Tempus & motus ſe conſequuntur & tẽpus eſt quid actum ab anima cum motu,non tamen motus, neque tempus ceſſant. Ex lib. deſtr. diſput.prima,in ſol. 15.

Tempus non ſequit᷑ motus,ſicut finis ſequitur magnitudinem, finis .n.ſequitur magnitudinẽ inquantũ in ea ſemper actualiter inuenit᷑ ſicut accñs in ſubiecto,ſed tp̃s cum motu non ſic ſe habet,qa ſequitur ipſũ,ſicut numerus ſequit᷑ numeratũ,ſicut n.numerus non permutatur permutatione ſubiectoꝝ numerabiliũ neq; multiplicatur eorum multiplicatione,ita nec tẽpus. Ex lib.deſtr.diſp.1.in ſol.16. dub. vide in ꝯtradictionibus nup editis.

Tẽpus non eſt aliud niſi id quod cõprehenditur ab intellectu de prædicta prolongatione, vel duratione motũ menſurante. Ex libro deſtr. diſput.prima,in ſol. 8.

Tẽpus coniunctionis luminariũ diuerſum eſt à tpe oppoſitionis eoꝝ, quia coniunctionis tẽpus frigidũ exiſtit ſimilaturq; tẽpori hiemis, oppoſitionis vero tp̃s eſt calidum ſimile ęſtati. Auer.in 2.de gñone animal.cap.1.vtrum ſemen ſit animatũ,& eſt mens Ariſ.ibid. cap.4.

Tẽpora oĩum & grauiditatũ & gñonum & vitarũ dimenſionẽ circuitibus obtinẽt optima rõne. Ariſ.in 4.de gñone aĩal.cap.vlt.idem in 2. de gñone & corruptione.tex.com. 57.vbi ſcribit tẽpus & vitã vniuſcuiuſq; cõſtare periodo,ſtat.n.ſua cuiq; dies,vt poeta teſtatur.

Tẽporum & regionum complexio, & an clima quartũ ſit temperatius quinto, & vtrum ſub ęquinoctiali ſit temperatum requiratur in. 2. colliget.cap.vltimo.

Tempora quatuor ſunt cũ quatuor humoribus,cum quatuor elementis,quia ſi tẽpora reſiſtunt, vt vnũ elementum aliud nõ vincat,vel ſuperet,ſic reſiſtunt, vt vnus humor alium non vincat.4.coll.cap.14.

Tempus ſm Alexand. Ariſt. interpretem ab homine creatur, quaſi nihil aliud tẽpus ſit quã hominis nuda cogitatio & mera expunctio ſupputatioq;, & cui nulla in re cõfirmatio,& ſoliditas aut euidentia reſponderet,quæ tamen neq; vera ſunt,neq; cõſentanea ijs quæ Ariſ. volumine.4.auſcultatoriæ inſtitutionis ꝓdidit. Them.3.de anima. cap.64. concordat cum Themiſt. Cõmen.in.4.phy. in com.97. vbi notat ex textu ſignificari tempus ſm Ariſt.habere eſſe extra animã, & vide ibidem.in tex.com.130.

Tp̃is longitudo eſt neceſſaria in cõprehenſione veritatis 2.met.cõ.1.

Tp̃amentũ eſt magis dignũ vt ſit ꝓportio,q̃ extrema.2 de aĩa.t.c.145

Termini ſolũ illius ſunt cuius ſunt termini.4.phyſi.tex.com.107.ibidem etiam com. 42. & com.120. & tex.com 129.

Termini duo oppoſiti diuidentes verum & falſum comparati ad duos alios oppoſitos diuidẽtes verum & falſum ſi vnus vnius ordinis conuertatur cum reliquo alterius ordinis etiam reliquus conuertitur

cum

cum reliquo, & eſt locus generalis, primo cęli.com.126.& habetur in 2.priorũ.cap.22. idem.1.cęli. tex. com.129.& 131.vide iſtius regulę duæ ſunt cõditiones,vt dicit Cõmentator primo cęli. com.129. vt poteris videre.

Terminantis proportio ad terminatum eſt ſicut proportio formæ ad materiam.2.cęli.tex.com.74. idẽ. 2 de generatione, & corruptione. tex.c.50.& 4.cęli. tex.cõ.23.& 35.

Terminus non eſt niſi eius quod eſt in actu.4.meta.tex.com.15.vbi dicitur q ens in potentia eſt indefinitum, & ſine termino, idem primo cap.de ſubſtantia orbis, & primo cęli com.72.

Terminus refertur ad terminum.1. phy.18 & Themiſt.ibi clare.

Terminus eſt quod eſt cuiuſq; vltimum,& cuius extra nihil eſt.5.metaph.tex.com.22.

Terminus tot modis dicit quot principium,& adhuc amplius,quia oẽ principium terminus eſt, ſed non omnis terminus eſt principium.5. metaph.tex.com.22.

Terminum vniuſcuiuſq; rei non oportet quærere, ſed proportionale conſpicere.9.meta.tex.com.10.

Terminus eius quod ab ĩtellectu fit actu ex potentia ente quando volitum fit nullo exteriorũ prohibente,vt in eo quod ſanatur,ex.9.metaph. tex. com.12.vbi dicit Commentator,q licet iſta diffinitio ſit inducta de ſanitate,eſt tamen vniuerſalis omnibus actis ab arte, qa quilibet artifex cũ voluerit & non fuerit impeditus aget ſuum actũ.

Ternarius numerus pfectus eſt, primo cęli.tex.com.tertij.& com.6.

Terra quieſcit in medio,quia natura eius exigit,hoc.3.phy. com.51. & 8.phyſic.32.

Terra nõ mouetur ad cõcauũ aquę niſi ſm q illud eſt medium totius. 4.phy. com.42.vide clare cauſam in.4.cęli.in tex.com.22. & infra.

Terra eſt in vltimo aquæ,aqua in vltimo aeris,aer ĩ vltimo ignis,ignis ĩ vltimo orbis tanq̃ in loco.4.phy. tex.com.46.

Terra ſm ſe totũ eſt quieſcẽs, & ſm partes eſt mobilis.1.cęli. com.57.

Terræ ſi infinitæ numero inueniri poſſent poſſe eſſet q ex oĩbus fieret vna terra per ꝯtactũ.1.cęli.cõ.57.

Terræ partes nõ feruntur ad totã terram vbicunq; fuerit,nã ſi ita foret tunc motus eius eſſet ſicut motus ferri ad magnetem,& tunc poſſibile eſſet q terra moueretur naturaliter ſuperius,primo cœli.com.81. vide pro hoc.4.cęli.tex.com.22.

Tota terra fert quo vnus bolus, & totus ignis quo vna eius ſcintilla. primo cęli.tex.com.73.

Terram & alia elementa non moueri, neq; attractione, neq; expulſione ſcire hoc eſt propinquũ principijs naturalibus.1.cęli. com.81. vide pro hoc in.2.phyſ. com.3. de diffinitione naturæ.

Terra quanto magis appropinquat medio tãto citius deſcẽdit, & ignis quanto magis appropinquat loco, qui eſt ſurſum velocius aſcẽdit, primo cœli.tex.com.88.

Terræ ſuperficies eſt tanq̃ naturalis locus aquæ in quo quieſcit & mouetur inde violẽter Cõm. in paraphraſi ſecundi de cęlo, ſumma. 2. quæſito.3.vide in concordantijs.

Terra comprehendit ſine operatione.i.p quietem ſuã nobilitatẽ ꝓpter ſui vtilitatẽ.2.cœli.tex.cõ.66.

Terra

Terra mouẽtur ad mediũ ex ſua potẽtia naturali, & medium non eſt cauſa motus eius ad medium. 2. cę li. tex. commen. 92.

Terra mouetur ad medium inquantum eſt mediũ totius, non inquantum eſt medium terræ. 2. cęli. tex. commen. 99.

Terræ medium, ſiue cẽtrum idẽ eſt cum cẽtro totius, & hoc accidit ita eſſe. 2. cęli. tex. com 100.

Terra ẽ ſpherica, vt declaratum eſt à geometricis, qm̃ lapides cadẽtes ex diuerſis partibus cadunt ſuper angulos rectos, & hoc ſignificat, ꝙ omnes intẽdunt idem pũctum terrę. ſ. cẽtrum, & ꝙ terra eſt ſpherica. 2. cęli. tex. c. 100. & 30. & 1. cęli. 44.

Terra quieſcit in medio à ſua forma, & non ab extrinſeco. 2. cœli. tex. com. 102.

Terra quieſcit in medio, ſed cã quietis eius nõ eſt mediũ niſi accidentaliter. grauitas. n. eſt cauſa ꝙ terra quieſcat in medio, & medium nõ cauſa eſſendi graue ſm̃, ꝙ eſt medium, ſed ſm̃ ꝙ eſt medium corporis quod circulariter mouetur, & ſi conceſſerimus ꝙ medium ſit cauſa, erit cauſa remota. Et melius eſt dicere, ꝙ ſit cauſa conſeruans quietem, q̃ agens. 2. cœli. com. 102. cõtrà Them. pro quo vide quantum ad vltimũ dictum, cõmentum primum quarti de cęlo & mundo, colligitur. n. hic, ꝙ æterna potius dñr hẽe cauſam cõſeruantem, q̃ cauſam agẽtem, quod ſic intelligẽdum ẽ, vt agẽs eſt in rebus generabilibus, ĩ quibus agens tẽpore pręcedit actũ, ſed natura eſt cauſa conſeruans, & vt contra diſtinguitur cõtra tale agens, inuenitur in rebus æternis, & non cã agens, ſed ſumendo agens, quod natura pręcedit actum, tunc idẽ in ęternis eſt cauſa agẽs, & cauſa cõſeruans, limitatio eſt Auer. ex 2. cap. de ſubſtan orbis.

Terra eſt grauiſſimum elemẽtorũ, quia locus eius ẽ remotiſſimus ab orbe, & ignis eſt leuiſſimus, quia ẽ locus eius propinquiſſimus orbi. 2. cęli. 102. & 94. & primo cęli. 97.

Terra vno modo dici poteſt habere grauitatem in actu dum fuerit extra medium, & in potẽtia dum fuerit in medio, alio modo põt dici, ꝙ habet grauitatẽ in actu tam in medio, q̃ extra medium, vide quomodo. 2. cęli. com. 104.

Terra inquantũ corpus non eſt impoſſibile ꝙ gñetur ſm̃ totũ quẽad modum, & ſm̃ partes, ſed ẽ impoſſibile, vt eſt vnum quatuor elemẽtorum conſtituentium mundum, 2. cęli. com. 104.

Terra reſpectu cęli eſt tanq̃ pũctum in ſphera. 2. cęli. com. 110.

Terræ quietis ęqualitas diſtãtię medij non eſt cauſa neq; propinqua, neque remota, & eſt cauſa mathematica formalis non efficiens, ſed cauſa efficiens quietis terræ naturalis eſt grauitas eius. Commẽtator in paraphraſi ſecundi de cęlo, ſumma. 4. cap. 5.

Terra non facile figuratur, quia nõ facile patitur niſi ſit pulueroſa. v3. cuius partes non retinentur. 3. cœli. com. 67.

Terra eſt magis ſicci, q̃ frigidi. 2. de gñatione & corrupt. tex. com. 23.

Terra quidẽ aeri, igni vero cõtraria eſt aqua, vt cõtingit ſu bam ſubſtantiæ cõtrariam eẽ, ex. 2. de gñatione & corruptione. tex. com. 43.

Terra eſt in cõcauitate aquæ, aqua in concauitate aeris, aer in cõcauitate

tate ignis,& ignis in cõcauitate cœli,vt declaratũ eſt in lib. de cœlo. Cõm.in princ.libri metheororũ.

Terra ęgypti,vt dicit Ariſt.nũc procedit ad corruptionem, ipſa.n.fuit mare,vt narrauit Homerus,& alii, & poſtea arida, ſeu terra, & ipſa nũc procedit ad ſiccitatem donec corrumpatur,& ideo non deſcendunt in ea pluuiæ. ex. 1.metheor. ca.1. Cõmentator.

Terræ ex quatuor quartis eius non videt̃ eſſe habitabilis niſi hęc pars, vt ſit locus rerum generabilium & corruptibilium, de quorũ natura ẽ,vt ſit ſuper terrã iſte locus, & cauſa ſiccitatis iſtius partis nõ eſt tantum ſol,verum etiã multitudo ſtellarum in hac parte,nã maior pars ſtellarum videtur eſſe in hac parte quam videmus. Cõmen. in.2.metheororum.cap.2.

Terremotus & ventorum eadem eſt materia,& huius ſignum eſt, ꝙ terremotus non contingit niſi in temporibus,in quibus inueniũtur venti,vt ĩ autumno,& vere.2.metheororum,cap.2.de terremotu.

Terremotus in Corduba fortes tpe Auer. durauerunt ꝑ annum, & non ceſſauerunt niſi poſt tres annos. 2. metheororum. cap. 2.ꝓpe finem, vbi agit de terremotu.

Terra & ignis ſemper agũt,quia in ipſis habent motum. 9.meta. tex. commen.18.

Terræ ꝓpria omnia ſicca ſunt,ex.2. de partib.animal.ca.3.

Terræ naſcentia quædam ſunt diminuta, & quædam perfecta. 5. colliget.cap.30.

Terræ naſcẽtia quędã quę ſunt calidæ cõplexionis naſcuntur in terris frigidis,vt pineæ q̃ naſcunt̃ in Sclauonia,quędã vero frigidę complexionis naſcũtur in regionibus calidis,vt tamarindi q naſcunt̃ in Arabia,& vide huius ꝓblematis duas cauſas. 5. colliget. ca.30.

Terræ naſcẽtia ꝑfecta ſunt illa,quæ naſcuntur in montibus,quia apparet ab eminentia montium,vt debeat generare plura terrę naſcẽtia, q̃ alia loca,dummodo montes ſint tẽperati cũ bona euaporatione, & cũ bona mixtione caloris cũ humiditate,et debet eẽ hoc in eis, qa hñt aſcẽſum in aere,& ſunt ꝓpinquiores influentię corporũ ſupiorũ, & illa terrę naſcẽtia hñt ꝯplexionẽ florum,folioꝝ, & fructuum. ibidẽ.

Teſtes in muliere nõ hñt effectum in gñone, neq; ſemen mulieris, ſicut mãmillæ in viris.2 coll. ca.10.

Teſtes ſm Ariſt.non ſunt neceſſarij propter ſperma inquãtum ſpermã eſt,& vide rationes eius ĩ primo de genera.aĩal.ca.4.& ab Auer.ibidẽ, cap.1.vbi adducit etiã Gal.ſententiam oppoſitam Ariſtoteli.

Teſtes in piſcibus & ſerpẽtibus non ſunt,nec in aĩalibus quæ pedes nõ habent,niſi in his q̃æ animal intra ſe formare poſſunt. 3.de natura animalium.cap.1.

Teſtibus exectis immutatur vox, & quare,vide. 5.de generatione animalium.ca.17.

Teſtium ſitus & penis vnus eſt ĩ habentibus vtrunq;, primo de generatione animalium. ca.5.

Teſtiũ nã ita meatibus ſeminalib⁹ depẽdet, quẽadmodũ textrices faciunt,q̃ cum ſtamina diſtenderint annectũt quas lenas vocãt.5.de gener.aĩal.ca.7. vbi p lenas,vt ex loq̃ Græ. vel lapides,vel ſiniſtras man⁹ mulierũ intelligas,nã vnius literæ

mutatio hēt in lingua gręca vtrunque ſenſum recipit lagas & lecas.
Teſtes omnia animalia quę animal generant habent ante, vel intus vel extra excepto herinaceo,qui ſolus habet teſtes lumbis adherētes, & vide cauſam.1. de generatione animalium.ca.6.
Teſtes & penis non ſunt in ſerpētibus.vide cauſam.ibid.
Teſtata omnia ſponte naturæ in limo diuerſa pro differentia limi oriuntur,nā in cenoſo oſtrea,in are noſo ꝯchę &c.5.de nā aīal. ca.15.
Teſtudines marinæ habēt os oīum robuſtiſſimum,quod quid.n.in os cęperint, ſiue lapidē, ſiue quoduis aliud perfringunt ac deuorant.8. de natura animalium.cap.2.
Teſtudo inter cortice intecta enumerāda eſt,& mus fluuiatilis.8.de natura animal.ca.17.
Teſtudo cum viperā ederit mox cunilā edit, quod cū quidam ſæpius factū animaduertiſſet, vt guſtata cunila viperam teſtudo repeteret herbam euulſit,quo facto teſtudo interijt 9.de natura aīal.ca.6.
Thales Mileſius opinatus eſt oīa eſſe plena dijs,primo de aīa. tex.cō. 86.vbi Themiſt. cui illud de proximo congruebat Iouis omnia plena compita & omne forum, fortaſſe vero hoc ſit quod & Zenoni videtur,qui Deum meare per omnē ſubſtantiam cenſuit, atq; in intellectuali Deum eſſe intelſm,in aīali aīam, in nāli naturā,in affecta affectionē & habitū. De hac Thaletis opinione,licet Ariſt. eum impugnat, hic tñ quodāmodo veritate participat,nā Ariſt. in.3.de gener. animal.ca.11. affirmat quodāmodo omnia eſſe plena animæ.
Thales philoſophiæ princeps aquā aſſeruit omnium eſſe principium, ex erratis primi metaphyſicæ.
Thales Mileſius, & Anaximander fuerūt primi,qui poſt diluuiū philoſophiæ ſtudiū in græcia excitarunt,Simplicius in prologo phy. & eſt ſententia etiam Galeni in libro de hiſtoria Philoſophorum.
Tauri & apri ſunt animoſi, & taurorū ſanguis citiſſime coagulatur, & vide cām in 2.de part aīal.ca.4.
Taurus quidā cum ſtatim à caſtratione iniiſſet impleuit. Ariſt. in.1. de generat.aīal.ca.4.idem 3.de natura animal. cap.1.vbi aduerte, ꝙ eſt mirabile hoc de illo tauro, ꝙ ſtatim poſt caſtrationē habuerit appetitū coeundi, & videtur tamē minus eſſe remotum ab illo. Auer. figmento de puella impregnata in balneo,in quo mali homines ſperma proiecerunt.Taceo mirandam Petri Pomponatij ſpeculationē credentem Plinio gallinaceū fuiſſe loquutum,& Valerio Maximo aſſerentē bouem loquutū fuiſſe latinè, Roma caue tibi,vbi nāles cās inueſtigat, in re chimerica naturaliter loquēdo, vbi tamē fuit indagator ſolertiſſimus naturæ,vt ita temere mortalē animam eſſe pronunciet.
Themiſtius dixit cœlum nō eſſe in loco ſm totum,ſed ſecundū partes 4.phyſi.com.43.vide etiā.6.phyſi. cō.85.& 8.phyſi.com.67.
Themiſtius exiſtimauit ꝙ ignis nō tranſmutatur in aqua niſi per medium,& eſt contra Ariſto. in.2. de generatione & corruptione.5.phy. commen.10.
Themiſtius peccauit in hoc ꝙ credidit demonſtrationem factam in principio ſeptimi eſſe ſuperfluam, 7.phy.

7.phyſic.cõ.9.pro quo vide.4. cœli.com.25.

Themiſtij defenſio pro Platone de cauſa quietis terræ ab argumentis Ariſ. & eiuſdem confutatio requiratur.2.cęli.com.91.

Themiſtius in.6.ſuę abbreuiationis de aĩa dixit,ꝙ anima nõ eſt illud ĩ quo ſunt oẽs formæ tantum.ſ. ſenſibile & ĩtelligibile,ſed eſt illud qđ ponit omnes formas in materia & credit eas.7.metaph.cõmen.31.& Cõment.vere dicit,nam hæc ſunt verba Themiſtij in 3.de anima. in cap.52. eodem modo aĩam dicere formam formarũ par eſt, quia reliquæ formæ per aĩam cognoſcuntur, nõ ſolum autem recte dicitur nãm eſſe omnia, ꝓpterea quia formas oĩum cognitione cõplectitur, ſed etiam propterea ꝙ materiæ formas exhibet,& vultus imponit,ipſa.n.anima eſt quæ materiam rudem ſignificatione & impreſſione formarum inſignit,nam viuacitas oĩs & vigor,qui plurimus in materia cernit̃,ab aĩa videtur ortum habere,atq; hoc, in aĩalibus quidem vr̃ conſpicuum, incõtrouerſumq́; eſt,ſed in plantis & elemẽtis obſcurius, & nota ꝙ vt dicit Cõm. Auicenna etiam fuit iſtius opinionis.

Themiſti⁹ dixit ꝙ ſol,& luna,& ſtellæ,aut ſunt ſoſæ ſine materiis, aut hñt materias p æquiuocationem, ſicut eſt diſpoſitio in materia intellectus.8.metaph.com.12.

Themiſtii expoſitio ſuper tex. 2. in 12.primæ philoſophiæ impugnatur per Auer.ibi,cõm.2.

Themiſtius nõ abbreuiauit niſi expoſitionem Alex. Cõm.12. metaphyſi.com.2.

Themiſtius nõ vr̃ intellexiſſe qũo fiat gñatio,& qũo generatum dicitur fieri à cõuenienti in noĩe, & in diffinitiõe.12.primæ philoſophię. cõ.18.in prima parte digreſſionis vbi impugnat opinionem Alex.

Theoricæ finis eſt veritas, practicæ vero opus.2.meta.tex.com.3.

Thoracẽ appello partẽ eam q̃ à collo ad pudenda vſq; trunca pertendit.1.de natura aĩalium. ca.7.

Thoracem medici appellant quod à coſtis determinatur in alterutris partibus, ante quidẽ verſus pectus & præcordia peruenientibus,retro vero verſus dorſum flexis. Galen. 6.de vtil.part. ca.2.

Timeus aſſeruit animam rationalẽ compoſitam eſſe ex duobus elemẽtis. v3. ex eodem,& diuerſo. quod quomodo ſit intelligendum, vide Themiſtium.1.de anima. tex.cõmen.26.in cap.12.

Torpedo piſces quos appetit afficit ea ipſa,quam continet in ſuo corpore facultate torpendi,atq; ita retardos præ ſtupore capit, & veſcit̃. abdit ſe in arena,& limo, tum piſces, qui adnatantes obtorpuerint corripit,quã rem pleriq; ↄſpectam à ſe retulerunt,Paſtinaca etiã ſeipſam occultat,ſed nõ ſimili mõ.argumentũ hoc piſces ſic viuere adduci pt̃, ꝙ ſæpe habentes in ventre mugilẽ capiunt, velociſſimum piſcẽ,cũ tardiſſimi ipſi ſint.9.de natura aĩal.ca.37. Ex quo elicitur, ꝙ Ariſ.teſtimonio licet oĩs alteratio paſſiua ſm quam rei ſubſtãtia tranſmutat̃ fiat p quatuor primas qualitates,ſunt tamen etiam aliæ qualitates mirabiles effectus inducẽtes, ſicut eſt in hoc caſu, & ſicut eſt de magnete q̃ attrahit ferrũ nõ per caliditatẽ, neq; p frigiditatem,

neq; per humiditatem,aut ſiccitatẽ,ſicut etiam eſt de piſciculo quodam,qui ſua ꝓprietate retinet nauigia,vnde remora dictus eſt à remorandis nauibus,vt ſcribit Ariſt. in 2.de natura aĩal.ca.14.

Totũ nihil aliud eſt quã congregatio partium.1.phyſi.com.17.idem 4.phy.com.43.& 3.cęli.com.8. ꝙ quomodo ſit intelligẽdum,vide in concordantijs.

Totum eſt vnũ in actu & plura ĩ potentia,queadmodum eſt poſſibile, vt plura in actu ſint vnum in potẽtia.1.phyſi.com.21.

Totum poteſt moueri ſm ſuas partes ipſo remanente in eodem loco, vt aer. primo phy.com.24.Vide in contradictionibus.

Totum conſequitur partes quo ad magnitudinem,& quo ad paruitatem.1.phyſic.tex.com.36.

Totum eſt cui nihil abeſt.3.phyſi. tex.com.63.

Totum & pfectum, aut idem penitus ſunt, aut ſm naturã proxima ſunt.3.phy.tex.com.64. & primo cęli.tex.com.ternj.

Totũ & perfectum duo hęc vocabula ſane, aut eandem oĩno, aut cognatiſſimã ſignificationẽ habere videntur,nam totũ vocamus facta ad partes relõne,quarũ nulla deſit abſitve,perfectum vero facta relatione ad finẽ & terminum, de eodem quoq; prædicantur totum,& pfectum.3 phyſ.Them.in tex.64.

Totum ſignificat ꝙ extra ipſum nihil eſt.4.phy.45,idem.5. metaph. tex.com.31.

Totum omne & pfectum idẽ ſignificant ſed differunt ſm materiam, nã in quantitate continua eſt totũ,in diſcreta ẽ omne, in forma & qualitate eſt perfectum.1. cęli,cõ. 3.& elicitur ex tex.idẽ habet Commen.in paraphraſi.1.cęli,ſũma.2.

Totum omnibus modis eſt perfectum.i.vniuerſum, nam & inquãtũ corpus pfectũ eſt, & pro quanto non continetur ab alio corpore, & pro quanto eſt vnum numero, ſed partes totius ſunt perfectę ex partẽ qua ſunt corpora, ſed pro quantó continẽtur, & ſunt plures ſic ſunt diminutę,primo cęli.com.4. & elicitur, ex textu talis differentia.

Totum & pars idẽ ferunt ſm naturam,primo cęli.tex com.19.

Totum eſt forma, & partes ſunt materia.5.metaphy.tex.com.3.&.2. phy.tex.com.31.idẽ. 7. metaphy. tex.cõm.35.& 4.phyſic. com.49.

Totum & vniuerſale ſunt ſimilia, quia ſicut totum continet partes, ita etiam vniuerſale continet particularia.5.metaph. tex. com.31. & eſt in capitulo de toto, idem primo phyſi.tex.com.4.

Totum dicitur multis modis. ibid.

Totum verius in cõtinuis, & omne verius indiſcretis dicitur,ibidem.

Totum magis pręcedit partes,ꝙ partes totum,quia prioritas totius ad partes eſt prioritas formæ ad materiã,& prioritas partiũ reſpectu totius eſt prioritas materiæ ad formam.7.meta.tex.com.35.& 39.& 4.phyſi.com.49.

Totum in compoſito & forma differunt ratione,licet ſint eadem ſubiecto,vide Themiſt. 2.phyſic.31. & ibi etiam inuenies differentiam inter totum & vniuerſum.

Tranſitio de non eſſe ad eẽ per mediũ fieri ſolet. Ariſt. in.5.de generatione animalium,ca.primo.vidẽ in cõtradictionibus nuper editis.

Trachea arteria eſt cauſa ſpiritus. 2. de partibus aīalium. ca. 3. ſeptimo de vtil. part, ca. 3. vbi etiam dicit Gal. ꝙ in animalibus naturaliter diſpoſitis ē ſine ſanguine, & ibi no ta ꝙ habent anulos completos in parte ſuperiori. ſed in partibus inferioribus ſemicompleto contra Mundinum.

Tractatus præcedētes ſeptimum pri mæ phiæ ſunt quaſi præparatorij. Cōm. in ꝓlogo ſeptimi metaph.

Tráſmutatio ſubſtātialis facit amit tere nomen & diffinitionem, primo ca. de ſubſtantia orbis. primo phyſi. com. 63. & 7. phyſi. com. 15. & 2. de anima. com. 8.

Tranſmutatio duplex in ſubſtantia & in accidētibus. 1. phyſi. com. 63. & primo cap. de ſubſtantia orbis.

Tranſmutatio ſubſtantialis & accidētalis habēt aliqua communia in quibus ꝯueniunt, & ſunt quatuor, & habent aliqua propria quibus differunt, ex primo cap. de ſubſtan tia orbis.

Tranſmutatio in artificialibus magis ē de genere eius ex quo eſt, q̄ de genere eius ad quod eſt, aut ſaltem eſt magis famoſum q̄ ſit de eo, ex ſecundo phy. tex. com. 14.

Tranſmutatio in ſubſtantia fecit co gnoſcere materiam. 4. phy. tex. cō. 38. & primo phyſic. com. 63. & cō. vltimo. & 2. phyſi. com. 12. & 8. me taph. 4. & 12. commētis. & 12. metaphyſic. com. 10.

Tráſmutatio in loco fecit credere lo cū eē. 4. phy. tex. cō. 28. & 32 & 61

Tranſmutatio quælibet aufert ſubſtantiam tranſmutati in quacūq; ſpecie fuerit tranſmutatio, præter tráſitionem q̄ eſt ī loco. 4. phy. tex. cō. 128. & idē in 8. phy. tex. cō. 59.

Tranſmutatio non eſt cauſa eſſe & generationis niſi per accidens, eſſe enim eſſentialiter nō eſt in aliquo ente niſi a generante & agente, qđ eſt, aut natura, aut aīa, aut intellectus. 4. phyſi. com. 128. Ex iſto poteſt fieri argumētum ſatis efficax, ꝙ Deus glorioſus totius entis cauſati non ſolum ſit vera cauſa per modum finis (vt voluit Eudemus & Alexander, & Henricus de Gandauo, Grego. Arimin. & Io. de Bacone) verūetiam per modum cauſæ efficientis & producentis, nam ſi vere efficere perfectionis ē, & talia attribuuntur naturæ animæ, & intellectui, multo magis etiam ipſi Deo, qui intellectus puriſſimus ē, aut ꝓprie loquendo etiā eſt ſupra intellectū, ſic n. conſueuit Ariſt. in pluribus locis argumētari de corporibus cœleſtibus, aſſerēs illa eſſe, aīata, & ſub ꝓuidentia, & ꝙ ibi ſit magis ratus, & certus ordo, q̄ ī iſtis inferioribus, q̄a ſunt nobiliora corporibus animatis, quę ſunt hic, ſicut patet in 2. phy. in tex. com. 45. vbi dicit, ꝙ eſt magna admiratione dignum ꝙ antiqui poſuerunt aīalia, & plantas quę ſunt hic, non eſſe à fortuna & caſu, ſed bene corpora cęleſtia, & cōſilem ſnīam de vita & aīatione cęlorum, aſſerit in 2. cęli, & mundi in tex. cō. 60. vbi dicit, nos autem vt de corporibus ſolum & vnitatū ordinem habentibus inanimatis oīno ꝑquirimus, oportet autem tāq̄ participātibus exiſtimare à nomine & vita. Et idē ſolertiſſimus naturæ rimator, animaduertens ad id quod modo dixi in primo de partibus aīalium, inquit. quāobrem, veriſſius dixerim cęlū & factū eſſe ab eiuſmodi

cauſa ſi factũ eſt,& eſſe ob eã cãm, q̃ animalia caduca atq; mortalia, & reddit cauſam ſubdens, ordo.n. & ritus, certusq; ſtatus longe magis in rebus patet cœleſtibus, q̃ in nobis,incerta aũt & incõſtans fortuitaq; conditio in genere mortali potius eſt, at illi genus aĩalium quodq; natura conſtare extitiſſeq; cenſent.Cœlũ autẽ ſorte ſponteq; tale eſſe volunt,in quo nihil fortunæ,nihil temeritatis deprehẽdi poteſt, vbi patet ꝙ loquutus ſuper illo fundamẽto noſtro contra antiquos,cõtra quos ẽt loquit̃.2 phyſi. loco ꝑallegato.valeant igit̃ qui aſſerũt.Ariſ.nõ eſſe cãm totius entis efficientẽ,ſed finaliter tm̃, nam in ꝓhemio metaph.expreſſe teſtatur Deũ eſſe oĩbus principiũ & cãm.& in primo de cœlo & mũdo. in tex. com.32. Dicit Deum & naturam nihil fruſtra agere, & fuit authoritas quam ponderauit Simplicius, & ante ipſum dux eius Ammoni⁹ dicere etiam Deũ eſſe finẽ, & non efficiens nihil eſt dicere,nã vt ſcribit Cõm.in 2.cap.de ſubſtan.orb. finis ſignificat agens ſignificatione neceſſaria, & immorari in hoc amplius eſt ſuperfluum.

Tranſmutatio dr̃ ęquiuoce de tranſmutatione ꝑ ſe,quę eſt in tẽpore, & de tranſmutatione,quæ eſt finis tranſmutationis.4.phy.com.129. & 6.phy.com.32.

Tranſmutatũ eſt tribus modis, aut ꝑ ſe,aut ſecundum partem,aut per accidens 5.phy.tex.com.primi.

Tranſmutatũ ſecundum partẽ reducitur ad tranſmutatũ per accidens, & eſt quaſi mediũ inter tranſmutatũ per ſe, & trãſmutatũ qđ eſt vere per accñs,ſic intellige.5.phy.cõ.1.

Tranſmutatio eſt ante trãſmatationem non eſſentialiter,ſed per accidens.5.phyſic. com.13.&.1.cęli. 22.& 8.phyſi.47.

Tranſmutatio ſimpliciter eſt inter contraria ſimpliciter, & tranſitio quodammodo eſt inter contraria quodammodo.5.phy.tex.cõ.19.

Tranſmutationes q̃ non ſunt mot⁹ reperiunt̃ in ſubſtantia, & in aliis ꝑdicamẽtis,ꝑter tria.4.phy.cõ.21.

Trãſmutatum eẽ diuiſibile,aut indiuiſibile in eodẽ ordine eſt cũ tranſmutatione,an ſit diuiſibilis,vel indiuiſibilis,ſed dignius eſt,vt ſit latentius tranſmutatũ eſſe diuiſibile per trãſpoſitionem indiuiſibilem, quia exiſtimatur ꝙ tranſmutatio indiuiſibilis ſit,aut eſſe debet in diuiſibili. Cõm.6.phyſi com.32.

Tranſmutationes ſunt duobus modis.vȝ.exiſtens per ſe, & non exñs per ſe,ſed conſequens aliam tranſmutationem.6.phy.com.32.

Tranſmutabile quodlibet non in tẽpore eſt tranſmutabile in tempore.6.phyſi.com.32.

Tranſmutationis finis non eſt trãſmutatio.6.phy.com.32.

Tranſmutatio ęquiuoce dicitur de illa quæ fit in tempore, & non in tempore.6.phy.com.32.& 5.phy. com.21.& 4.phy.com.129.

Tranſmutatio quę eſt in vbi,numeratur in quantitate.6.phyſ.cõ.39. vide in concordantiis.

Tranſmutatio in ſub̃a dr̃ principaliter tranſmutatio.6.phyſ.cõ.41.

Tranſmutatio quæ eſt in ſubſtãtia fit in non tempore,ſcilicet prouentus formæ ſubſtantialis.

Trãſmutari ad nihilum aliquid eſt impoſſibile,quia tunc motus eſſet ocioſus.6.phy.com.93.

Tranſmutatum quodlibet tranſmutatur in tempore non in extremo temporis.8.phy com.25.

Tranſmutationũ quędã diſponuntur ſimpliciter, & quædam ſm ad aliquid.8.phy.cõ.24.quod ꝑ tanto dixit,quia ſubiectũ alicuius trãſitionis ſimpliciter denoĩatur à termino,vt quod tranſmutatur ad nigredinẽ denominatur nigrũ, quãdoque vero non,quia in motu locali quod tranſmutatur in vbi, nõ dicitur vbi,ſed in vbi.

Tranſmutatio ſimpliciter eſt tranſmutatio in ſubſtantia,quia illa eſt vera trãſmutatio,ſed in accĩtibus eſt ſm quid.8.phy. com.46.

Tranſmutatũ in tpe tranſmutationis non dr̃ eſſe illud,ad quod trãſmutatur.8.phy.tex.com.69. idem 5.phy.13.& 16.idem.6,phy.39.

Nota quõ trãſmutatio inſtãtanea intrat capitulũ relationis. Tranſmutatio quędã fit in tpe, & ẽ quæ fit p alteratione͂, quædã ſine tempore,& iſta intrat capitulũ relationis vt illuminatio primo cęli, cõ.21.quod ideo credo dictũ fuiſſe tales inſtãtaneas mutationes intrare capitulũ relationis,quia acquiruntur modo quo acquiritur relatio in qua nõ eſt p̃ ſe motus, vt habetur in.5.phyſic.tex.com.10.vnde tales ſemper ſunt conſequentes motus pręuios, & ſunt fines aliorũ motuum,vt ſcribit in digreſſione pulchra ab Auer.com.32.

Tranſmutatio non accidit niſi propter corporeitatem,& ideo entibus ſpiritualibus non accidit tranſmutatio.1.cęli.com.100.

Trãſmutatio quę fit in ſenſibus indiget tribus,ſicut tranſmutatio in loco,vʒ.motore nõ moto, motore moto, & poſtremo moto, differũt tamen quia medium in tranſmutatione ſenſuum quieſcit in eodẽ loco,ſecus in motu locali. 3.de anima.tex.com.65.

Trãſmutans quãdo trãſmutat habet aliquam veram rationem non exiſtimari eſſe.4.meta. tex. cõ.22. inde elicitur authoritate Philoſophi quod de rebus in tranſmutatione & varietate exiſtentibus, poſſunt formari ꝓpoſitiones per ſe,& neceſſariæ,ex quibus ſcientia haberi poteſt de talibus rebus contra antiquos.

Tranſmutatio eſt media inter eſſe, & non eſſe.4.meta.com.28.

Trãſmutatio in ſubã fecit nos ſcire mãm primã eſſe,ſed tranſmutatio in loco fecit nos ſcire ꝙ corpora cęleſtia ſunt habẽtia potẽtias in vbi. 8.meta.tex.commen.12.idem in principio libri de ſubſtãtia orbis, &.4.phyſi.com.38.

Tranſmutatio eſt in re diuiſibili neceſſario,vt eſt oſtenſum in ſermonibus vniuerſalibus de natura. 2. tracta.metaph.& habetur.6.phyſ. tex.commen.32.

Trãſmutabiliũ ĩ ſubſtantia,quædã habent cõem materiam, & iſtorũ proprium eſt,vt vnumquodq; ſit ĩ potentia ſuum contrarium, qͣdam vero habent materias diuerſas, & talia ſecus ſe habent, nam viuum licet ſit in potentia mortuum, tñ mortuum non eſt in potentia viuum.ibid.in paraphraſi, tract.2.

Tranſmutabilia adinuicem habent materiam communem. 10. meta. tex.commen. 12.

Tranſmutationes ſunt quatuor. 12. meta.tex.cõ.7.& 3.phy. tex.cõ.4.

Tranſmutatio quęlibet eſt ex ente in potentia in ens in actu.12. primæ philoſophiæ.tex.com.8.

Trãslatio in corpore molli ẽ facilis, vt in aere,in duro autem eſt diffici lis,aut impoſſis. 4.phy.tex.cõ.86.

Trãslatio alia à nã,alia ex aĩa, & alia recta,alia circularis.6.phy c.92.

Trãslatio animalium nõ eſt de contrario in contrarium.ibidem.

Translationis differentia debet eſſe de natura generis in quo eſt trãslatio.ſ.de nã vbi.7.phy.com,30.

Translatio,alia prior,alia poſterior 8.phy.tex.cõ.51.

Trãslatio eſt primus motuũ,& de illis circularis. 12.met.tex.cõ.38.

Trãslaticia verba in ſcĩa demõſtratiua vſitari nõ debet.Ari.documẽto in.2.poſter.analit.aſſerẽtis non eſſe diffiniẽdũ p metaphorica verba,iõ Auer.1.cęli.cõ.105. d.Ariſt. accuſare plerunq; Platonẽ, aut qa male opinabat,aut quia male docuit,conſueuit.n.Plato loqui metaphorice,ideo videmus Ariſt. etiã in.4.de generatione animal. ca.8. vbi de lacte diſſerit reprehẽdere Empedoclẽ, qui trãslatitio verbo vſus eſt,appellans lac pus albũ,& id genus maxime vitandũ eſt in rebus arduis.ſcribit.n. lucidiſſ.Themiſt. in.1.de anima.ca.20.vbi Ariſt. inuehit contra Timeũ, ſeu Platonẽ, inquit n.nõ eſt equũ in altiſſimis philoſophię qõnibus aliud ſentire,aliud dicere,cũ.n.ſemper res digna hoĩe eſt ne à mẽte vera diſſentiant,tũ id maxime in rebus obſcuris & crepeis obſeruandũ,quo ea, quę ſuopte ingenio remota & cõdita videant,verbis illuſtribus,& q̃ maxime põt declarãtibus vedicentur à tenebris.

Tremor qui accidit in hora mortis aſſimilat motui,qui nõ habet principiũ,neq; finẽ,neq; cauſam.3.colliget.ca.30.& ibi vide diſiã ĩter tremorẽ, & rigorẽ, & horripilationẽ.

Triorcha genus accipitrum Butheo eſt,ſic dictũ à numero teſtium. 9. de natura aĩal. cap.36. inde patet animal duri habẽs tres teſtes.

Trinitas principium quã poſuit Plato, eſt alia ab illa quã poſuit Ariſt. videlicet vnũ,magnum, & paruũ. primo phy.com.80.

Trinitatis forma in eſt rebus p naturam,ideo inſtitutũ fuit,nobis magnificare Deũ glorioſum numero trino,quã quidem ſtatuimus legẽ, opera ſequẽdo naturæ. Auer. 1.cęli,in ſumma.2.ſuæ. paraphra. idẽ habet in cõ.2.primo cęli.& eſt ſententia Philoſophi in tex. authoritatẽ Pythagorę. Cõcordant Theologi noſtri in.1.ſentẽtiarum ponentes veſtigiũ trinitatis in creaturis.

Trigonũ ſemper habet duobus rectis angulos æquales,ſed tamẽ eſt aliqua ppetuitas huius altera cauſa.cõtra Democritum.8.phy. tex. cõ. 15. Hinc patet error illorum qui aſſerunt neceſſaria non habere cauſam.

Turturẽ nemo p hiemem vidiſſe dicitur,latet.n.& præpinguis latere incipit, & quanq̃ pennas in latebra dimittat,tamen pinguedinem retinet.8.de natura aĩal.cap.16.

Thus liqueſcit & inflãmatur.4.metheororum.tex.cõ.48.

Typus proprie eſt id, quod ex eminentia & depreſſione redditur, aut ſchema figurave quæ à re figurante in rem figuratam inducitur, ſicut ex ſigillis expreſſa ſimulachra ſe habere conſpicimus. Alexander in paraphraſi de anima. in cap. de phantaſia.

De

De litera V.

Vacuum eſt locus corpore priuatus 4. phyſico. tex.com.6.

Vacuum eſt neceſſariũ apud eos qui generant mundum ſm totum. ibidem.

In vacuo non eſt ſuperius, neq; inferius naturaliter. 4.phyſi.com. 30. 36. & 42. 64. & 65. & 66.

Vacuum ponentes ſunt bipartiti, quidam enim ponunt vacuum ſeparatum a corporibus, quidã non, 4.phyſi.com.43.

In vacuo nõ eſt natura eadem, neq; diuerſa. 4.phy com.48.

Vacuum eſt ſimilis nãę.4.phyſi.cõ. 64. Vide in concordantiis.

Vacuũ aut ẽ priuatio omniũ decem prædicamentorum, aut eſt dimenſio ſeparata, 4. phy.com,65.

Vacuo dato, mobile quod poneret in eo vbicunq; poſitum quieſceret 4. phyſi.tex.com.66.

Vacuum eſt infinitum, & ideo non habet ſuperius, neque inferius. 4. phyſi.tex.com.67.

In vacuo non eſt diuerſitas, quia vacuum eſt non ens,& non ens ẽ priuatio, & in priuatione nõ eſt diuerſitas.4.phy.tex.com.67.

Vacuo dato mobile, aut ſemp quieſceret, aut ſemper moueretur. 4. phyſi, tex.com.69.

Vacuo dato, comparatio ĩter ipſum & rem motã eſſet vna & ſimplex. quia vacuũ eſt vnum & ſimplex. 4.phyſi. com, 69.

Vacuum oportet ponere illos, qui aſſerunt corpus generari ex non corpore ſimpliciter. 3.cęli.cõm.29.idẽ 4.phyſi.tex.com.6.

Vacuum dato ꝙ eſſet, non eſſet cauſa naturalis, cauſæ enim naturales ſunt quatuor famoſæ.4.cæ. cõ.20.

Vanum eſt cum non fiat illud, cuius cauſa factum eſt.2.phyſi.t.c 62.

Vapor quid ſit, require 4. metheororum.tex. com.48.

Vaporatio eſt duplex. 5. Colliget. capitulo. 26.

Vaporabiles res ſunt aereę, & ſunt calidæ & humidæ.ibidem.

Vas plenum cinere tãtum recipit de aqua quantum recipit qñ eſt vacuum,4.phyſi.com.56. & vide ibi cãm iſtius ꝓblematis ab Auerroe.

Vas cupreum nõ deſcẽdit in aqua, licet cuprum deſcendat, & cauſa ẽ figura vaſis, quia aer penetrat in ipſo 2. cęli.com.79.

Vbicatio aut ponitur in diffinitionę grauis & leuis, aut eſt actio intẽtionis, quæ collocatur in diffinitione eorũ, leue enim & graue deſcribuntur ꝑ hanc actionẽ. 8.phy. cõ.32.

Vbi fuerit aliquod magis verum q̃ aliud, neceſſe eſt ibi eſſe aliqđ verum ſimplr.4.meta.com.18.

Vbi eſt principium alicuius virtutis, ibi etiam eſt principiũ organi ſeu inſtrumenti illius virtutis, ex 3. de partibus aĩalium.in cap. 4. & etiã Com. ibidem.in cap. de corde, & Gale.conceſſit illam propoſitionẽ, vt dicit ibi Auerr. & dixit ꝙ conuertitur ꝙ vbi eſt principiũ inſtrumenti, ibi etiá eſt principium virtutis. Et nota ꝙ Auer.ibi limitat illam propoſitionem de primo organo, nam organum per quod virtus operatur, aliud eſt principium & primum aliud remotum & ſecundum.

Vegetabilium potẽtiam neceſſe eſt ineſſe in omnibus viuentibus generabilibus & corruptibilib⁹.3. de anima. tex.cõm.59.

Velocitas & tarditas, non ſunt motus additi, aut diminuti ab eo vt putauit Auempace. Cõmen.4. phyſi. cõmen. 71.
Velox et tardũ tẽpore determinatur. 4. phyſi.tex.com.96.
Velocitas & tarditas, neque ſpecies motus, neq; differẽtiæ ſunt.5.phy. tex.com.44.
Velocius in ęquali tpe ptranſit maius ſpatium.6.phy.tex.com.11.
Velocitatis diuerſitas inuenitur tribus modis.6.phy.61.
Velocitas in ſphera eius qd vicinatur centro,& eius qd eſt extra nõ eſt eadem velocitas.6.phy.tex.cõ.86.
Velocitas equoce dr de motu recto & circulari,& multo magis de motu locali,& alterationis.7.phyſico. cõmen.24.
Velocitas proprie vniuſcuiuſq; motus ſequitur exceſſum potentiæ motoris ſupra rem motam. 7. phyſi. tex. cõmen.35.
Velocitas & tarditas motus nõ ſunt niſi pp diuerſitatem proportionis motoris ad rem motam.2.cęli.cõ. 36. & habetur in tex.
Venter ieiunus & inanis calidus eſt, ſaturatus vero frigidus, Ex libro de ſomno & vigilia, vide cauſam ibi in Themiſtio.cap.21.
Venenum duplex quoddam a qualitate prima, quoddã a tota ſubſtantia.5. Col.cap.18.
Venena ſunt res relatiuę, qa aliqua ſunt venena alicui animali, alicui vero ſunt cibi, Ex 6.diſpu.ĩ ſolõne 6.& in 3. phyſi.in prologo ſuo.
Venenũ operatur in corpore quatuor operationibus virtutũ, qualitatibus primis vt oppiũ, qd ſua frigiditate interficit: a tota ſubſtãtia, vt aurũ qd eſt cõuerſum in calcẽ, qdã fortitudine attractionis interimunt, vt elſus niger, & qdam remouẽdo calorẽ naturalẽ, & hęc ſunt q purgant ſanguinẽ.5.Col.cap.22.
Venarum origo requiratur.3.de natura animalium.cap.23.& 4. vbi ponuntur opiniones Sinelis cyprij,& Diogenis appoblematæ,& Polibi. ſententiæ,& improbantur,& ponitur vera Ariſt. opinio.
Venarũ nã ſimilis ẽ naturę oſſium, neq; vena vna ſeorſum inueniri poteſt, ſed oẽs pars ſunt vnius, ex. 2.de partibus animalium.cap.9.
Venarum non pulſatiliũ principiũ & ſanguinis ſm Gal.eſt iecur, ſm Ariſt. autem eſt cor. ppter duas rationes quas vide in 3. de partibus aĩalium.in cap.de corde.
Venarũ pulſatiliũ & ſpiritus principium ſm Gal. eſt cor. ibidem.
Venę meſeraicę oẽs ad portã in epate terminantur q ſunt in inteſtinis, ſed venę quę ſunt in inteſtino qd meſenterium dicitur, non terminãtur ibi,& vide cauſam 4 de vtilitate pticularum.cap.19.quia illa defert ſanguinem pro nutritione inteſtinorum omnium, ſed meſeraicę deferunt nutrimẽtum ad epar, vbi digeratur.
Vena perueniens ad pulmonẽ eſt arterialis, & arteria eſt venalis, vide cãm.6.de vtili. particu.cap.10.
Venę ſunt eiuſdẽ ſubẽ, cuius eſt cor,& venę ſm Ariſt.non trãſeunt p ſubſtantiã cordis,& Gal. vr idẽ fateri (vt imaginor) pterq de arteria venali, quę inter cor & epar exiſtit 3. de ptibus aĩalium.in cap.de corde.
Venę cõditę & exiles arguunt ſomnolentiã, venę latę & cõſpicuę arguũt oppoſitũ, ex lib. de ſomno & vigilia, vide Them.ibi ca.17.&18.

Venæ q̃dam cor adeunt,q̃dam vero a corde proueniunt, quę cor adeũt ſunt miniſtrę, vt q̃ a iecinore ſanguinem incoctũ,& imperfectum cõ uehant,ſed quę a corde ꝓueniunt ſanguinẽ iam pfectum in corde generatũ diſtribuant p totum corp⁹. Them. in commen.ſuper libro de ſomno & vigilia. capi. 13. ex hoc multa medicorũ argumenta ſolues. Iſtã diſtõnem Them. dicit eẽ in lib. de nutrimento,licet apd nos liber ille nõ extet. conſimilẽ diſtinctionem ſcribit Alex.cuius Them. fuit abbreuiator,in paraphraſi de anima.in vlti.cap. vbi agit in qua pte corporis cõſiſtat aĩę principat⁹ & ibi reddit cauſam,quia venę circa cor inueniuntur latiores, & quãto magis diffunduntur, tanto magis ramificantur, & redduntur anguſtiores.

Venarum principium eſt vnum, & eſt cor,quod etiã eſt principiũ caloris naturalis & ſanguinis, & demonſtratio datur ſm cauſam,& eſſe de hoc a b Ariſt. vide. 3.de parti. aĩalium. Auer. in cap. de corde,& Ariſt. ibidem.in cap de corde.

Venę duę oriuntur a corde, quia natura ſanguinis ẽ duplex venalis & arterialis,ex 3. de partibus aĩalium Cõmen. in cap. de corde.

Vena magna quæ exit a dextro ventriculo cordis eſt pſtãtior venaꝝ ab orta quę exit a ſiniſtro, & ideo vena magna ꝓcedit ad anteriora, vena autem aborta ad poſteriora,qa anteriora ſunt præſtantiora poſterioribus, ex 3. de partibus animalium . ibidem.

Venæ ſunt multę ꝓpter membroꝝ nutrimentum. ibidem.

Vena chilis ab Hippocrate vocatur vehiculum nutrimenti. Galenus 4. de vtili.parti.cap.5.

Venę non pulſatiles cõponuntur ex vna tunica, pter vnã,& inuẽtę ſunt p ſenſum tactus q̃ ramificãtur ab epate,vide in concordantiis nuper editis 1. Coll. cap. de anathomia venarum non pulſantium.

Venæ atię pulſatiles,alię non pulſatiles,& venę pulſatiles oẽs cõponũtur ex duabus tunicis,excepta vna. primo Colli. cap.de anathomia venarum pulſatilium.

Venę,nerui,oſſa,vngues, & mẽbranę,& id genus ingroſſantur & fortificantur a calido, & congelantur a frigido.

Vento ſeptẽtrionali Hippo. adaptat ſiccitatem,& meridionali humiditatem,eo q̃ natura iſtorum ventorum eſt has duas facere diſpoſitiones. 4.Colli.cap. 14.

Ventus ſeptentrionalis aerem refrigerat,licet ſit ſiccus,& ſimiliter pluuia . ibidem.

Ventus eſt de numero corũ quę mouentur nãliter,cum nõ moueatur niſi a gñante.8.phy.com.35.

Ventoſitas gñatur a calore debili, calor.n.fortis diſſoluit mãm diſſolutione nõ manifeſta,nec ẽt fortis frigiditas generat vẽtoſitatẽ, quia non eſt eo q̃ nõ habet a ſua natura vt generet ventoſitatẽ. 3. Colli. cap.16.de accñtibus ſuperuenientibus virtuti nutritiuę in gñali.

Vẽti & fluuii conſtituũtur p motũ. 1. de aĩa.cõ.36.idẽ habet Themi. 1. de aĩa.cap.19.& eſt ſup tex 44.

Venti fumoſi ſunt quatuor,orientalis,occidentalis,ſeptentrionalis, & auſtralis,ſeu meridionalis,ex 2.me theoro.cap. 2.

Ventus eſt exhalatio fumoſa mota. cir cu-

circulariter, vel ſm circircuitũ circa terram, ibidem.
Venti vt plurimum non fiunt in tẽpore caliditatis intẽſę, nec in tempore frigiditatis intenſæ. ibidem.
Ventus auſtralis & ſeptentrionalis magis inueniunť quã orientalis & & occidẽtalis. ibidẽ. & ibi vide cã 3.
Ventus auſtralis eſt calidus & humidus, ventus autem ſeptẽtrionalis ẽ frigidus & ſiccus, orientalis aũt & occidentalis ſunt medii inter iſtos ibidem.
Venti orientales putantur de eis ꝙ ſunt calidiores q̃ occidẽtales. ibidẽ.
Venti aſſimilãtur fluminibus ĩ hoc, ꝙ quanto magis diſtant a ſui origine & principio, tanto maiores ſiunt. ibidem.
Venti meridionalis ꝓprietas eſt cõgregare nubes, & commouere eas, ſeptẽtriõnalis vero proprietas eſt deſtruere nubes, & ſeparare partes earum 2. metheororũ. cap. 2.
Ventorum diuerſitas eſt per diuerſitatem locorum 8. meta. tex. cõ. 5.
Ventus eſt de numero illorũ entiũ, quorum ſubſtantialis diffinitio cõſiſtit in motu. Ex lib. deſtru. diſpu. 3. in ſolutione octaui dubii.
Ver eſt tẽpus in quo operationes nutritiuę ſunt pfectiores 2. Coll. cap. vltimo. de cõplexionibus tẽporũ.
Veris temperamentum attenditur penes corpus humanum ſm medicos. ibidem.
Verę concluſiones non declarantur niſi a ꝓpoſitionibus, & ꝓpoſitiones a ſenſu 8. phy. tex com. 22.
Verum duplex, neceſſarium, & poſſibile, verum neceſſarium opponiť falſo ĩpoſſibili, & verum impoſſibile opponitur falſo poſſibili. Cõ. in paraphraſi primi de cęlo ſũma. 10. parte 3. & colligitur ex tex. cõ. 119. primi de cęlo & mundo.
Veritas ſicut dicit Ariſt. conuenit, & teſtatur ſibi oĩ modo 3. de anima. com. 5. iuxta dimidium, & eſt authoritas Ariſt. primo ethicorũ. cap. 10. verum vero conſonat ex omni parte, falſum autem ſtatim diſſonat vero.
Verum & falſum ſunt in eodem genere cnm bono & malo 3. de anima. tex. com 34.
Veritas & falſitas quę ſunt in intellectu ſpeculatiuo ſunt aliæ ab his q̃ ſunt in intellectu operatiuo 3. de anima. tex. com, 34.
Veritas quæ ẽ in intellũ ſpeculatiuo eſt bonũ ſimpl̃r, & falſitas eiuſdẽ eſt malum ſimpliciter, ſed veritas, quę eſt in intellectu operatiuo eſt bonũ in reſpectu, & falſitas in eodem eſt malum in reſpectu. 3. de anima. com. 34.
Veritatis comprehẽſio nõ eſt impoſſibilis in multis rebus, & hoc eſt manifeſtum apud oẽs 2. metaphy. com. 1. & textu.
Veritatis comprẹhẽſio quodammodo eſt facilis, & quodammodo difficilis. ibidem.
Veritatis comprẹhenſio indiget longitudine tẽporis. ibidem,
Veriſſimum eſt quod poſterioribus cauſa eſt, vt ſint vera 2. metaphyſi. tex. cõmen. 4.
Vero primo quod affinius eſt illud, eſt magis verum. 4. metaphy. tex. cõm. 18. conſimile 2. meta. t. c. 4.
Verum aut nihil eſt vt Democritus ait, aut non eſt nobis manifeſtũ. 4. meta. tex com. 21.
Veritatem expectare a dicentibus ſermones falſos eſt volantia perſequi, 4. meta. tex. cõ. 21.

Veri & falſi diffinitio requiratur. 4. meta.tex.com,27.

Verum affirmationem habet in cõpoſito,negationem vero in diſiunctio.6.meta.tex.com.8.

Verũ & falſum ſunt in mente,& bonum & malum in rebus, 6. meta. tex.cõmen.8.

Vera affirmatiua ſignificat compoſitionem, & vera negatiua ſignificat diuiſionem.

Veritas eſt adęquatio rei ad intellectũ,colligitur ex 9.primæ philoſo.

Veritas vt declaratum eſt in ſua declaratione eſt adęquatio rei ad intellectum.ſ.q ita ſit in aĩa,ſicut eſt extra animam. Ex libro deſtruct. diſputatione prima, in ſolutione. 22. dubij. in tex.com. 21. vbi dr putans diuiſum diuidi,& compoſitum componi verus eſt, mentitur autem contrario ſe habens, atque res ipſę ſe habent, & parum infra, dicitur nõ propter nos exiſtimare te album eſſe tu albus es, ſed propter te eſſe album nos hoc dicẽtes, verum dicimus.

Verus reſpectus eſt particulariter, quia vniuerſalia non habent eſſe extra animam.12.meta cõ.27.idẽ ibidẽ.cõmentis.4.& 14.& alibi.

Veritas eſt cunctis rebus magis naturaliter deſiderata a virtute intellectuali. Ex lib. deſtruct. diſputa. prima in ꝓhemio.

Veritas quæ eſt in intellectu potentiæ eſt oppoſita falſitati, ſed veritas quæ eſt in intellectu agente & ſeparatis intelligentiis, eſt veritas ſimplex, cui minimum opponit̃ mendacium. Them.3. de aĩa cap. 45.& habet̃ ex tex.ibidẽ.tex.com. 35. Vbi collige non omni veritati opponi falſitatẽ,ſicut & de bonita te diximus in ꝓprio loco.

Veritas nequit vt plurimum oſtẽdi, niſi illis qui per ſuam viam recte ambulauerint,& ideo multæ, quæ ſapientibus patefiunt demonſtratiue,apparent vulgo ſomnia,& dat exẽplum de ſole q̃ ẽ maior tota terra centũ ſexaginta ſex vicib⁹.Ex libro deſtruct.diſpu.3. in ſolutione. 18. dubij.

Veſica preciſa coire non poteſt niſi ad ipſum exordium ſuæ ceruicis, quanq̃ non ignoro ita aliquando contigiſſe vt vulnerata veſica ſolideſceret,ſed quod ad modum raro contingit parum id admodũ conſiderandum cenſeo. Ariſt.in 3.de natura animalium.cap.15. facit pro opinione Auerr. aſſerentis in 3. Col. in egritudinibus monſtra cõtingere quandoq;.

Veſica non eſt data niſi animalib⁹ habẽtibus pulmonem, & vide cauſam 3. de partibus aĩalium.cap 8.

Veſica inter aĩalia corticata omnia carẽt, excepta teſtudine marina, q̃ pulmonẽ habent carnoſum & ſanguineum,& terreſtres, quæ proportione maiorem habẽnt pulmonẽ, ibidem, fallit tñ in teſtudine lutaria nũcupata,quia talis & renes & veſicã habet vt dr ibi cap.9.

Veſica carent aĩalia pẽnatã & corticata,exceptis teſtudinib⁹ ibidem.

Veſica quare aĩalibus data ſit, vide Gale.4.de vtilitate particu.cap.18. autoritate Platonis.

Veſpertilio videt̃ ancipitis naturę inter volucres & terreſtria aĩalia, ex 4.de ptib⁹ aĩaliũ.cap.11.ꝓpe finẽ.

Veſpę videnť generari ex corporib⁹ equorum mortuorum, & apes ex corporibus vaccarũ mortuarum, & ranę ex putrefactione aquę, & muſci-

muſciliones ex vino corrupto. 12. meta.cõ.18.in principio digreſſionis, vbi ponit᷑ opinio Them. vide de veſparũ gñatione Ariſt in 5. de natura aĩaliũ.cap.20. Vide in cõtradictionibus nuper editis.

Veſtes quæ mundiſſimæ ſunt citiſſime inquinant᷑, nam purum diligẽter monſtrat qcquid exceperit ex libro de inſomniis Ariſt. & dicit, ꝙ ita ẽt cõuenit in animo. Vñ poeta.

Omne animi vitium tanto conſpectius in ſe
Crimen habet, quanto maior qui peccat habetur.

Via doctrinæ eſt triplex genus demonſtrationis .ſ. demonſtratio ſigni, & demonſtratio cauſæ, & demonſtratio ſimpliciter. Auerr. in prologo 1. phy. Vbi aduerte ꝙ demonſtratio ſigni eſt ab effectu ad cauſam, & dr̃ demonſtratio, quia ẽ vel a ſigno ſuper effectum, vel etiã per cauſam remotã vt colligit᷑, ex ꝓceſſu Ariſt. in 1. poſteriorum. Demonſtratio cauſę tantum, ſeu ꝑ quid eſt, qñ eſſe effectus ſeu inherẽtia paſſionis in ſubiecto eſt per ſe nota ante demõſtration᷑, ſed ignorat᷑ ꝓpter quid illius. huius exẽplũ accõmodatũ exhibetur in 8. phy. tex.com.65. vbi demõſtrat᷑ ꝓpter quid eſt ꝙ ſi duo mobilia æqualis velocitatis per idem ſpatium in eodem tẽpore moueantur, ſi vnũ moueatur directe motu continuo per tranſeundo totum ſpatium, alterũ vero reflectat replicando medietatem bis, cuius ꝑtranſit primum totum ſpatium q̃ ſm medietatem replicatam, & ẽ quia inter duos motus ꝯtrarios cadit quies media, patet. n. ꝙ per talem demonſtrationẽ nõ acquiratur de nouo ipſius quia ẽ aliqua cognitio, ſed ꝑ quid tñ, & ideo dr̃ demonſtratio ꝑ quid ſeu cauſæ tñ, Demonſtratio vero ſimpliciter ſeu demõſtratio dans cãm, & eſſe, ſeu demonſtratio potiſſima eſt qñ, vt d. Themi. in 2. poſteriorum. cap. 2. vt communi examine vtrãq, abſoluat cognitionem, & vt ſit, & quãobrẽ ſit, & ideo ab Auerr. dr̃ plerunq, demõſtratio dans cauſam & eſſe, quia ſimul & ſemel facit cognoſcere inherentiam paſſionis, & cauſam inherentiæ, & iſta ẽ notabilis via Cõm. clare in 2. cæli & mundi. in com. 35. Et Latini expoſitores in lib. poſteriorũ non vident᷑ intellexiſſe huiuſmodi differentiã. Conſidera ẽt vt ſcribit Cõ. in 1. cęli. com. 95. ꝙ demonſtrationes ducentes ad impoſſe ſunt de numero ſignorũ, quia cũ oẽs ferè demonſtrationes, quæ fiunt in ſcientijs mathematicis ſint ducentes ad impoſſibile, tunc ibi erunt demõſtrationes ſigni, quod cõmuniter non eſt conceſſum.

Via in rebus gñabilibus ꝑ naturam ẽ de ſpecie eius ad quem terminat᷑, ſed differunt ſm magis & minus. 2. phy. com. 14. idem 5. phy. com. 9. & 3. phy. com. 4.

Via ad rem eſt aliud ab ipſa re. 3. phyſi. com. 4.

Via q̃ eſt inter põam & actũ eſt de illo genere de quo eſt actus, & eſt idem cũ actu, ſed nõ differunt niſi ſm magis & minus. 5. phy. com. 9.

Via legis differt a via Philoſophorũ, quia via legis ſimplex & narrata ponitur, ex diſputatione 6. in ſolutione. 6.

Vinũ aromaticũ eſt melius qđ reperiri poteſt in ſincopi, & hoc eſt qđ ſua caliditate penetrare põt ꝑ totũ cor-

corpus, quod eſt ſine amaritudine & ſtipticitate, & ē illud vinū ꝙ eſt vinoſum, qđ eſt pungitiuū in principio, & poſt eſt delectabile ſine amaritudine & ponticitate, & ſarracenis in hoc caſu licet vinum bibere, quamuis eis prohibitum ſit. 7.Coll.cap.16.de cura ſincopis.

Vinum digeſtioni citi⁹ præparatur omnibus aliis cibis & medicinis, ita ꝙ dicitur ꝙ in ſtomacho non moratur ad digerēdum, ſed in epate ſolum. ibidem.

Vinum dulce exhalat, pingue enim eſt & non coagulatur a frigore & vritur. ibidem.

Vinum quodcunq; paruam habet exhalationem, ideo emittit flammam. ibidem.

Vinum nouū habet plus terrę quā antiquum, 4. metheororum. tex. cōmen. 48.

Vinum vnum dicit̃ & aqua vna inquātum indiuiſibile ſm ſpeciem. 5.meta. tex.com.9.

Vinum natationem cibi in ſtomacho vetat, ventoſitatem reſoluit, vrinam prouocat & ſudorem, animā letificat, & adiuuat nām ad expellendū ſuperfluitates. 7. Col.ca.6.

Vina tēporibus calidis fece ſubuerſa deprauātur. 3. de generatione animalium. cap. 2.

Vinum & ceruiſia ducibus reſiſtunt choleris & eas a corpore expellunt, melancolię vero a tota ſpecie reſiſtunt. 6.Col.cap. 6.

Vinum nouum abſolute eſt calidius antiquo, ſed in cōparatione corporis humani vinum antiquū eſt calidius nouo. Auer. in 2. de generatione aīalium cap.2. vbi in ſimili cōciliat dicta medicorū cū dictis Ariſto, aſſerentium albumen oui eſſe frigidi⁹ vitello, cuius tñ oppoſitum ſentit Ariſto. inquit.n. ꝙ multę res abſolute ſunt calidiores alijs q̄ in cōparatione corporis humani ſunt frigidiores. Et nota ꝙ ꝑ hoc fundamentum multę apparētes ꝯtradictiones īter Philoſophos & Medicos conciliari poſſunt in ſimilibus, nam medici ſimpliciū & cōpoſitorum cōplexiones graduāt in reſpectu corporis humani, medicina.n. eſt ſciētia qua humani corporis diſpoſitiones noſcūtur, vt inquit princeps, ex parte qua ſanatur aut ab ea remouet̃, vt habita ſanitas conſeruetur, & amiſſa recuperetur. vide ēt in 2. de aīa. com. 105.

Vini & olei natura maxime alienos odores ſuſcipit. Ariſto. in libro de inſomniis.

Violentia non intelligitur niſi in reſpectu naturæ. 1. cœli cōm. 62. & 14. & elicitur ex textu.

Vis ſenſibilis eſt in corde. Ariſt. 3. de partibus animalium. cap. de corde, & vide etiam pulchre Alexandrum ī paraphraſi de anima. cap. vltimo, vbi arguit in quo loco, aut in qua corporis parte ſit animæ principatus.

Violentū & id quod eſt ꝑter naturā nō eſt in rebus ſempiternis 5. met. tex.com.6. idē. 2. tex.com. 18.

Violentū nō eſt manſiuū. 12. meta. com. 54. & 1. cęli. tex. cō. 18.

Vires retēto ſpiritu augent̃, ex. ſcđo de gñatione aīalium cap. 4.

Violentum præter naturā eſt Ariſt. in 5. de generatione animalium. cap vltimo.

Violentię intentio non eſt niſi vt res moueat̃ contrario modo ſuę naturę. 3. cęli. cō. 18. & elicit̃ ex textu.

Violēte motū mouet̃ ex alio 3. cę. 20

Vio-

Violentia in rei veritate eſt, vt aliqđ corpus moueat alterum corpus ab extrinſeco, ita ꝙ in natura illi⁹ corporis motoris non ſit vt moueat illud quod ex eo mouetur ſemper, ſed in aliqua hora. Cōmen. 3. cęli. com. 20. Ex quo patet ꝙ propoſitio Pomponatii non eſt vniuerſaliter vera, ꝙ omne quod mouetur ab extrinſeco, moueatur violēter, et in motoribus corporeis.

Vipera ſola animal edit, poſtquam intra ſe oua edidit, cum cætera ſerpentum omnia genera oua edant in lucē, quo fit vt viperę vni vulua ſimilis vt chartilagineis ſit. 3. de natura aīalium. cap. 1.

Vipera ſola ex ſerpentibus animal gignit. primo de hiſtoria aīalium. cap. 6. & 5. lib. cap. vltimo.

Viperę vino venantur. 8. de natura animalium. cap. 4.

Viriditas eſt principium nigredinis, & ideo cauſæ quæ faciunt nigredinem ſunt eędem cum cauſis faciētibus viredinē, excepto ꝙ in viriditate ſunt debiliores. 4. Col. cap. 22. Et aduerte ibi ꝙ nigredo a calido & frigido cauſari poteſt.

Viri & mulieres pingues ſunt min⁹ fecūdi, vide cauſam. 1. de generatione aīalium. cap. 18.

Virtus quæ ſimplices terminationes apphendit pluris eſt atq; pręſtantior virtute quæ componit & diuidit, nam in complexione modo veritas, modo falſitas continetur, intelligentia vero ſemper vera eſt. Amplius intelligentia attingimus rem & amplectimur, ſed per cognitionem quę in cōplexione cōſiſtit circuimus rem atq; luſtram⁹, & circunſpicimus non accedēdo. The. 3. de aīa. cap. 26. vbi ponit dīam inter intelligere & cognoſcere.

Virtus ſenſibilis princeps cōis, & ꝗuis ſit in corde, tñ non completur cum operatio manifeſta niſi in cerebro nucha & nerui. 3. Col. cap. 31

Virtus augumētatiua nō habet alia mēbra a mēbris virtutis nutritiuę, ſed eadē mēbra ſūt vtriuſq; 2. Col. cap. 10. de iuuamentis mēbroꝝ officialiū miniſtrātiū ꝟtuti gñatiuę.

Virtutes iſtę quatuor vel qnque. ſ. attractiua, retētiua, digeſtiua, & expulſiua, & diſcretiua, ſūt ī vnoquoque mēbro deſeruiētes virtuti nutritiuę principali exñti ī illo membro, & nō ſunt ſepatę, ſed ſunt ſicut multi opatii ſup vnū opus 2. Coll. ca. 9. de iuuamēto mēbroꝝ officialiū. Nota tñ ꝙ iſtud eſt verū vt in pl'ib⁹; ſunt. n. aliqua mēbra in qb⁹ nō apparēt eē oēs illę qnque virtutes, ſicut dicit idē Auer. de inteſtinis in qbus nō ē manifeſta virt⁹ attractiua, & ideo nō hñt tunicā lōgitudinalē, neq; villos lōgitudinales qbus fit attractio, quia cibus digeſt⁹ ī in ſtomacho per virtutē expulſiuā ſtomachi per portanarium tranſmittitᷣ ad inteſtina.

Virtutes digeſtiuę opatio nō cōpletᷣ niſi p qetē, & virtutis expulſiuę opatio pficitᷣ p motū 6. Col. cap. 2. ideo Hyppo. dixit, ſi vis ellebo ꝝ ducere, moue corp⁹. motus. n. corpora turbat, declarat autē nauigatio.

Virtus & malitia ad aliquid ſunt. 7. phyſi. tex. com. 17.

Virtus eſt indiuiſibilis 7. phyſi. tex. cōmen. 18.

Virt⁹ cognitiua quemadmodū alia primatum obtinet. alia vero famulatᷣ, ita ē in pte practicę, ſiue actiua comperies, vis enim qua īpellimur & appetim⁹ ꝗ̄ īpulſus, atq; appetitᷣ dicitur

dicitur, principatu fungitur, vis aũt quæ neruis inſita eſt, qua corpus rationibus quæ ab impulſu & appetitu proueniunt mouetur, ſamulaẽ, ſuo ac miniſterio obſequiẽ. Alexã. in paraphraſi de anima. cap. de impulſu & virtute impulſiua.

Virtutis & vitij nullum eſt medium, 7. phy. tex. cõ. 18.

Virtus & vitiũ ſunt duo habitus qui acquiruntur conſuetudine paſſionum laudabiliũ, aut illaudabiliũ, 7 phy. tex. cõme. 19.

Virtus & vitium ſequuntur paſſionem. ibidem.

Virtus vegetalis eſt propter ſenſilẽ, ſenſilis pp appetitum, appetitus pp intellectum eſt. Alex. in paraphraſi de aĩa. in ca. de impulſu & vi impulſoria, nam ſemper vilius eſt nobilioris gratia.

Virtus moralis maxime operatur in hoc, videlicet, ad ſcĩam, & maxime caſtitas, 7. & phy. cõ. 20.

Virtus rationalis eſt magis ſpiritualis q̃ imaginatiua, quia apprehendit vniuerſalia, 2. Colĺ. cap. 7.

Virtutes quæ apprehendunt particularia habitudinib' imaginatis ſunt tres. ſ. extimatiua & imaginatiua, & reminiſcibilis, 2. Colĺ. cap. 7.

Virtus motiua voluntatis non eſt alia a virtute motiua in loco, vt dicunt medici, 2. Colĺ. cap. 7.

Virtutes naturales agunt vnum cõtrariorum per ſe, & aliud per accñs, ſed virtutes rationales agũt vtrũq; contrariorũ p ſe octauo phyſi. tex. cõ. 8. & 9. primæ philoſophię t. c. 2.

Virtutes rõnales non quieſcũt qñq; & mouenẽ qñq; niſi ꝓpter aliquã innouationem factam in anima, aut in corpore, aut in extrinſecis, 8. phy. cõ. 8. & 15.

Virtutes quinque sũt nutritiuę animæ. ſ. attractiua, retentiua, digeſtiua, expulſiua, & diſcretiua, 2. Colliget cap. 7.

Virtus autem excellentia eſt. 1. cœli tex. cõ. 116. vbi accipitur ꝙ definitio potentiarũ eſt per ſumũ in qđ pñt. Et aduerte ꝙ vt dicit dñs Albertus, propõ locũ habet in omnibus potentiis & virtutibus quę hñt rõnem totius poteſtatiui, tã in naturalibus q̃ in moralibus, habet ẽt locum in virtutibus animę ſm Diuum Thomã, vide in 2. de aĩa. 49.

Virtus creſcitiua eſt quaſi finis nutritiuę, & generatiua ẽ quaſi finis creſcitiuę. 2. Colĺ cap. 7.

Virtutes quæ ſunt in hoĩe, vt dicunt phyſici & medici sũt tres, videlicet, naturalis, vitalis, & aĩalis. 2. Co. c. 7.

Virtutes actiuæ & paſſiuæ corporeæ diuiduntur ad diuiſionem corporis, & ideo omnes ſunt finitæ. Cõ. in paraphraſi primi de cœ. ad finẽ.

Virtus pulſatilis eſt virtus cibatiua, ſicut aliæ quinque virtutes ei attributę. videlicet, attractiua, retentiua, digeſtiva, expulſiua, & diſcretiua, 2. Colĺ. cap. 7.

Virtutes actiuæ & paſſiuæ differũt, quia virtutes actiuæ nõ indigẽt motore extrinſeco vt exeãt ad actum, ſed virtutibus paſſiuis motor extrĩſecus eſt neceſſarius, 4. cęli. cõ. 2.

Virtus qua iudicamus iſtum eſſe Socratẽ aut filiũ Socra. eſt ſuperior ad virtutẽ ſenſus, 2. de anima. cõ. 134.

Virtus quælibet exiſtens in corpore cõpoſito, aut attribuiẽ primis qualitatibus. ſ. formæ complexionis, aut erit virtus exiſtens in forma complexionali, 3. de aĩa cõ. 6.

Virtus imaginatiua eſt in anteriori cerebri, & cogitatiua in medio, &

rememoratiua ĩ poſteriori, & hoc non tantum dictum eſt a medicis, ſed dictũ eſt in ſenſu & ſenſato, vbi per illud intellige librũ de memoria & reminiſcentia, vbi vide ipsũ, ſententia Cõmẽ. eſt 3. de aĩa. cõ. 6.

Virtus cogitatiua apud Ariſt. eſt virtus diſtinctiua indiuidualis, quæ diſtinguit intentionem rei ſenſibilis a ſuo idolo imaginato 3. de anima. cõ. 6. & cõ. 20. & 33. & 2. de anima cõmen. 63.

Virtus cogitatiua eſt de genere virtutum exiſtentium in corpore. cõ. 6. 3. de aĩa & cõ. 7.

Virtutes indiuiduales ſm Ariſt ſunt diſtribuę in quatuor ordinib⁹, in primo eſt ſenſus cõmunis, deinde eſt virtus imaginatiua, deinde cogitatiua, poſtremo eſt rememoratiua, 3. de anima cõ. 6.

Virtus rememoratiua eſt magis ſpiritualis, deinde cogitatiua, deinde imaginatiua, poſtremo ſenſus cõmunis. ibidem.

Virtus imaginatiua & cogitatiua & rememoratiua non ſunt niſi in loco virtutis ſenſibilis, & ideo non indigetur eis niſi in abſentia ſenſibilis. 3. de anima. cõ. 7.

Virtutes animę mixtę non indicant niſi finitas intentiones & ſm conuerſionem oppoſiti, illud quod nõ indicat intentiones finitas neceſſe eſt vt non ſit virtus animę mixta, 3. de anima. cõ. 19.

Virtus apprehẽdens ſimplicia & cõponens ea eſt vna & eadem virtus, contra Auempacem, qui tenuit virtutem cõpoſitiuam eſſe aliam ab imaginatiua, 3. de anima. cõ. 21.

Virtus cogitatiua qñ iuuatur p virtutem informatiuam & rememoratiuam, innata eſt præſentare ex imaginibus reꝝ aliquã, quã nunq̃ ſenſit, 3. de aĩa cõ. 33. idem. cõ. 20. & cõmen. 5.

Virtutis cogitatiuę intẽtio nulla eſt niſi vt ponat rem abſentem a ſenſu quaſi rem ſenſatã, & ideo comprehenſibilia humana diuiduntur in hæc duo, videlicet, in comprehenſibile cuius principium eſt ſenſus, & in compræhenſibile, cuius principiũ eſt cogitatio. 3. de aĩa. cõ. 33.

Virtus cogitatiua non eſt intellect⁹ materialis neque eſt intellectus in actu, ſed virtus particularis materialis, 3. de anima. cõ. 33.

Virtus cogitatiua non componit intelligibilia ſimplicia, ſed intellect⁹ materialis. ibidem.

Virtus cogitatiua hoĩs habet inſtrũm terminatum, & eſt medius ventriculus cerebri, 3. de aĩa. cõ. 33.

Virtutes ſenſibiles quædam ſunt neceſſariæ aĩalibus, quædam vero ſũt pp melius, & oẽs diuerſant ſm fortitudinem & remiſſionem ex principio cõ lib. de ſenſu & ſenſato, vide in concordantiis.

Virtus conſeruatiua & rememoratiua ſunt vnum in ſubiecto, & duo ſm modum, ex cõ. lib. de Memoria & Reminiſcentia.

Virtus imaginatiua eſt in orizonte anteriori cerebri, & virtus diſtinguẽs eſt in medio, in poſteriori vero cerebri eſt virtus memoratiua & conſeruatiua. ibidẽ. & in 2. Coll. cap 20. de iuuamẽtis cerebri & partium eius.

Virtutes non mouentur niſi ſm ſuũ ſubiectũ, ex cõ. lib. de Som. & vigi.

Virtus rememoratiua & cogitatiua non agũt in ſomno, ſed virtus imaginatiua eſt quæ ſemper eſt in motu & actione cõtinua, & ideo actio

ſomniandi

ſomniandi ipſi attribuitur, ex lib. de Som.& vig. Cõmen.

Virtutes interiores ſunt perfectiones apud quietem virtutum exteriorũ. Cõmen in cõ. lib. de diuinatione ſm quietem.

Virtutes ſenſibiles in profunde cogitantibus contrahuntur interius, adeo ꝙ accidit ſomn⁹ magnus. ibi.

Virtutes interiores in hisq nati sũt ſine auditu & viſu ſunt perfectiores. ibidem.

Virtutes interiores qñ mouebũtur forti motu, ꝯtrahent virtutes exteriores, adeo ꝙ forte accidet ex hoc epilēſia aut ſincopis, & iõ accidit in diſpõne ſiñ epilepſię. ibidem.

Virtus quælibet in materia exiſtēs ē finitæ motionis, 3. capite de ſubſtã orbis, & 8. ph. tex. cõ. 79. 12. primæ philoſophię. tex. cõ. 41.

Virtutes actiuæ ſunt caliditas & frigiditas, paſſiuę autem ſunt humiditas & ſiccitas, 4. metheo. tex. cõ. 1. & 2. de gener. & corru. tex. cõ. 8.

Virtutum rõnalium alia opinatrix, alia ſcientifica. 6. ethico. cap. 1. vide pulchre Alex. in paraph. de aïa capite de virtute rationali.

Virtus altrix eſt in corde, vide Ariſt. in 3. de partibus anim. ca. 4. de corde, & Alex. pulchre ī paraph. de aïa. cap. vlt. vbi agit in qua parte cordis ſit principatus animæ.

Virtus regitiua corporum eſt virtus nutritiua, & dr̃ natura a medicis, & uide cãm in paraph. metaph. tract. 1 cap. vltimo.

Virtus informatiua nõ format alia membra niſi mediante calore cordis, ſicut virtus nutritiua non facit ſuas operationes niſi mediante cõplexione ſua, 4. Coll. cap 2.

Virtutes informatiuę in ſeminibus exiſtentes, ſunt, ex habente ſemen & ſole, illa autem quæ eſt ex putrefactione eſt a ſole tm̃. 12. metaph. cõmen. 13.

Virtutes naturales generatiuę ſimiles ſunt virtutibus artificialibus, 7. meta. cõ. 23. vide 2. phy. cõ. 79. & 7. meta. cõ. 31.

Virtutes informatiuæ exiſtentes in ſeminibus ſunt virtutes diuinæ & ſm Ariſt. in lib. de animalibus aſſimilantur intellectui in hoc, ꝙ non agunt per inſtrm corporale, & in hoc differunt a virtutibus naturalibus quæ ſunt in corporibus animalium, iſtæ. n. non agunt actione intellectus operatiui, ſed agunt p imprimentia terminata & mẽbra propria, 7. meta. cõ. 31. vide Ariſt. authoritatem in 2. de gen. ani. cap. 3.

Virtus informatiua non agit p mẽbrum proprium, & ideo dubitauit Galenus, & dixit. neſcio vtrum virtus ſit creator aut nõ, 7. met. cõ. 31.

Virtus informatiua agit per calorē qui eſt in ſemine, non ita ꝙ ſit in ſeminibus, ſicut anima in calore naturali, ſed ita ꝙ ſit incluſa in eis ſicut anima in corporibus cęleſtibus. & ideo Ariſt. magnificat hanc virtutem, & attribuit illam principijs diuinis non naturalibus. 7. meta. cõ. 31. Inde collige intelligentiã non eſſe in corporibus cœleſtibus ſicut anima eſt in calido naturali. contra rudes.

Virtus ſēſualis ab altrice differt, quia ſeparantur in eſſe vt in ſtirpibus. item altrix eſt in omnibus partib⁹ corporis ſitus ſēſualis, quia capillis, vnguibus, oſſibuſq; nullus eſt ſenſus. amplius ſenſualis vtitur cogitatione & iudicio, altrix vero actione ſola. amplius non ſemp vtimur

 ſenſuali

ſenſuali,& vacatio eius eſt ſomnus, ſemper vero vtimur altrice,& vacatio eius mors eſt, vnde altrix etiam in ſomno operatur & viget magis, ſenſualis vero tunc feriatur & quieſcit Alex. in paraphr. de aĩa in cap. de impulſu & vi impulſoria.

Virtutes quædam animæ, vt cibabilis, ſenſitiua, & imaginariua, & deſideratiua non habent eſſe niſi cum materia. 12. meta. cõmen. 17. authoritate Alexandri.

Virtutes quæ ſunt in ſeminibus quæ faciunt aĩata, non eſt neceſſe ꝙ ſint animatæ in actu, ſed in potẽtia sũt, domus quæ eſt in anima domificatoris eſt domus in potentia & non eſt domus in actu. 12. meta. co. 18.

Virtutes exiſtentes in ſeminibus, aſſimilantur virtutibus artificialibus, & ſm Ariſto. in lib. de animalibus ſunt virtutes diuinæ quæ habẽt potentiam dandi vitam & ſimiles virtutibus quæ dicuntur intelligẽtiæ, quia perducunt ad finem. 12. primæ philoſophiæ. cõm. 18. idem 7. meta. cõmen. 31.

Virtus quæ dat animã a Galeno vocatur formatiua, & quidam ſapientum dicunt ꝙ iſta virtus eſt ſeparatum principium. quidam vero iſtorum dicunt ꝙ eſt intellectus, & quidam ꝙ eſt anima, & quidam ꝙ eſt corpus cœleſte, quidam dicunt ꝙ non eſt aliud niſi deus, & ideo Galenus dubitauit vtrum agens iſtam actionẽ ſit ipſemet deus, aut aliud. ex lib. deſtr. diſp. 3. in ſol. 18. dubij. idem in 7. metaphy.

Virtus quælibet corporea finita eſt prout diuiditur diuiſione ſui ſubiecti. ex lib. deſtr. diſp. 5. in ſolutione 18. dubij.

Virtus voluntaria motiua duplex, cõmunis, & eſt in corde. i. in muſculo mouẽte cor, & particularis, & ẽ in muſculo proprio vniuſcuiuſq; mẽbri. 2. Coll. cap. 18. de iuuamentis membrorum motus volũtarij. contra Petrum Pompon.

Virtutis animalis principium ibi eſt vbi eſt principium animæ inſtrũm quod eſt ſpiritus, tale aũt eſt cor. contra Gal. in. 2. de partibus anim. cap. de cerebro Auer.

Virtus vitalis eſt in corde ſm Gale. & eſt diuerſa a virtute animali ſenſitiua & motiua quæ eſt ĩ cerebro, & a virtute nutritiua quę eſt in epate: & dicit iſtam fuiſſe quęſtionem Platonis & Hippocra. Cõmenta. 3. de partibus anim. in cap. de corde, in digreſ. de principatu mẽbroꝶ.

Virtus tertia dari non poteſt, alia videlicet, a nutritiua & ab animali, vt poſuit Gale. quia tũc daretur tertia actio diſtincta a nutritione, ſenſatione, & motu. 3. de partibus in capitulo de corde.

Virtus augumentatiua aĩalium eſt maioris ramificationis q̃ virtus augumẽtatiua plantaꝶ. Auer. in. 3. de part. anim. in cap. de corde.

Virtus informatiua exiſtens in ſemine, non eſt anima nutritiua, vt imaginatus eſt Auic. Auer. in 2. de generatione anim. cap. quo querit vtrũ ſemen ſit animatum.

Virtus informatiua non eſt ſuba ſeparata, vt imaginatus eſt Abubac. ſm ſnĩam Ariſt. ibidem.

Virtus informatiua eſt ſimilis arti & intellectui. ibidem. & in 7. primæ philoſophię. cõ. 31.

Virtutes quædam partiales aĩæ nutritiuæ inſunt corporib' plures exiſtentes, quarum quædam eſt attractiua cibi, quædam expulſiua excrementi

crementi cibi, alia retentiua ipſius alimenti donec fiat concoctio, alia eſt diſcretiua excrementi ab ipſo alimento. Auer. in 2. de gener. animalium. cap. 2.

Virtus quęlibet actiua aut paſſiua requirit in operatione ſua quantitatem terminatam & qualitatem terminatam ex 2. de gener. animaliũ. Auer. in cap. 3. vbi declarat quomõ fœtus in vtero aĩaliũ augeat.

Virtutis bonitas & malitia ſequuntur bonitatem & malitiam complexionis, & propterea a medicis ponuntur in eodem genere. 7. Coll. ca. 9. de cura putridarum febrium in generali.

Virtutum actiuarum gradus ſuper vnam eandem complexionẽ ſunt ſm comparationem graduum virtutum paſſiuarum. Auer. in 2. Col. cap de complexionibus membrorum conſimilium.

Virtus diſcretiua & ſeparatiua differũt in eſſe & tempore. 3. Col. c. 16.

Virtutum diuerſitas eſt cauſa diuerſitatis inſtrumentorum, & nõ ecõtra. Auer. in 4. de gener. anim. cap. 1. & elicitur ex textu.

Virtutes apprehẽdẽtes materiales. s. ſenſitiuæ non apprehendunt ſeipſas neq; finem ſuæ diſpoſitionis. ex libro de continuatione intellectus abſtracti cum homine.

Virtus extimatiua eſt quæ apprehẽdit eſſentiam particularium exiſtẽtiũ ſub vniuerſalib⁹, & virtus reminiſcibilis eſt recordatiua illorum particularium quę ſunt comprehẽſa ab illa virtute propria & virtus imaginatiua eſt illa a qua extimatiua apprehendit ſuam impreſſionem. Auer. 2. Colliget. capit. 7. Ex illo loco intelligis dictum eius in. 3. de aĩa, cõ. 6. vbi Cõmenta. poſuit virtutem memoratiuã magis ſpiritualem alijs virtutibus interioribus. nam ſententia eius eſt ꝙ imaginatiua apprehendit confuſe ipſũ particulare, ſed extimatiua ſeu cogitatiua eſt, quę diſtincte elicit ſpeciẽ particularis & cognoſcit eſſentiam particularis, ſed virtus reminiſcibilis verſatur circa facere reminiſci illius particularis comprehenſi cognitionem: ita ꝙ obiectum reminiſcibilis eſt in altiori gradu ſpiritualitatis, quia obiectum extimatiuę eſt eſſentia rei particularis, ſed obiectum reminiſcibilis eſt illius particularis cognitio reuocata auxilio eius.

Virtus attractiua non eſt in granis quando ſeminantur & naſcuntur, niſi quando ſeminantur integra, & ſi ſeminarentur fracta nõ naſcerentur: quia hæc virtus attractiua eſt in eis quaſi forma ſpecifica in totalitate totius grani fixa, hoc eſt, quando partes ſunt continue coniunctæ ſimul, & hoc eſt ſimile calori ſmeraldi vel alterius lapidis prætioſi, quia quando partes ſunt coniunctæ in eis, & quando ſeparatæ ſunt priuantur ab eis, & Auenzoar reprehẽdit medicos facientes aquã ordei ex ordeo prius fracto, deinde infuſo in aqua. 5. Coll. cap. 31.

Vis ſenſualis differt ab appetitu, quia illa vti iudicio, hęc vero actu. appetitus. n. ad actiuam partem ſpectat, quippe quidem animalium motionum cauſam habet: appetitus etiã a ſenſuali differt ordine functionum & ipſe: priores enim animæ appetitũ omnino ſenſus eſt: non autem ſemper poſt ſenſum appetitus eſt: & iõ non vbi eſt ſenſus, ibi appetitus eſt.

Amplius vis ſenſualis ĩ paſſione, quadam ſine affectione eſt: appetitus vero agendi & operandi facultatẽ habere videtur. Alexander in paraphraſi de anima cap. de impulſu & vi impulſoria.

Viſus comprehendit album per ſe & nigrum per accidens, vt eſt priuatio albi, & hoc eſt vniuerſaliter in comprehenſione habituũ & priuationum. 4. phy. cõ. 118.

Viſibilia mouẽt media quouſq; motus eorum perueniat ad virtutem corporalem. 2. cœli. cõ. 12. & 7. phyſico. cõ. 12. & 2. de aĩa cõ. 115.

Viſio aliquibus contingit a remotis melius aliquibus a propinquis. & vide cauſam. 3. Coll. cap. 38. Vbi reprobatur quæſtio illorum qui aſſerunt cauſam illorum, qui melius vident a remotis eſſe propter ſpiritus groſſitiem.

Viſus vniuerſaliter non dicitur ꝙ ſit fortis niſi quando videt res remotas, ſicut dicitᷣ ꝙ turtur habet oculos ſimiles colori rubini, & videt multum longe, & dicit ꝙ habet fortem viſum, & hoc accidit ei ꝑp claritatem inſtrumenti & bonitatem ſenſus. 3. Coll. cap. 38.

Viſus proprietas eſt ꝙ non recipit colores denudatos a materia. 3. Coll. cap. 38 de ſenſu viſus & de accidentibus. & vide in concor. nup ęditis.

Viſus media ſunt duo elementa, videlicet, aer, & aqua: hæc. n. media ſunt inter mãlia & foſalia, quãuis ignis ſit veracius mediũ inter materiam & formam. 3. Coll. cap. 38.

Viſus accidentia habent cauſas naturales veras, in naturali philoſophia declaratas, ſed cauſæ datæ a medicis ſunt fundatæ ſuper falſa fundamenta. ibidem.

Viſus eſt prior tactu, quapropter & ſubiectũ eſt natura prius. 2. de generatione & corr. tex. cõ 7. vbi adverte ꝙ ſubiectum ſumitur pro obiecto, ſic etiam ſumitur 2. de aĩa, cõmen. 144. 136. & 3 de anima, in commento. 5. in ſolutione primæ quæſtionis.

Viſibile quoddam in lumine, & quoddam in tenebris. 2. de anima. tex. cõmen. 72.

Viſibilia in obſcuro non videntur ſm colorem proprium. 2. de anima. cõm. 73. & 72. vbi nota ꝙ talia colores non ſunt, quę in tenebris videntur & non in luce, & non comprehenduntur in diffinitione coloris: ſiquidẽ color eſt qui actu perſpicui mouendi facultatem habet vt notat Alexan. in paraph cap. 12. vbi agit quæ ſint ſenſibilia per ſe & quæ per accidens.

Viſio non poteſt fieri per vacuum contra Democritum. 2. de anima. tex. cõmen. 74.

Viſu non ſentimus nos videre nec auditu quoniam audimur, ex lib. de ſomno & vigilia. Contra Thomã de garbo & Petrum Pomponatium, qui ponunt ſenſus apprehendere ſuas actiones proprias. vide Themiſt. ibidem cap. 6. & in 2. de anima, in expoſitione tex. cõ. 148. & ſm diuiſionem gręcorũ & Themiſtij eſt in 3. de anima ca. 8. vide Alex. in paraphra. de anima, capite de ſenſu communi.

Viſus eſt dignior tactu. Ariſtote. in libro de inſomniis. vbi Themi. ibi, cap. 12. dicit ꝙ viſus eſt acrior & certior tactu. vide in concordantiis nuper editis.

Viſibile magis in ſe non ſequitur vt ſit magis viſibile apud nos: ſol n. eſt

eſt magis viſibilis q̃ color, ſed non eſt magis viſibilis a viſu noſtro pp mixtionem viſus noſtri cum materia. 3. de anima, cō. 36.

Viſus, olfatus, & auditus indigẽt medio extrinſeco. proprium tamen viſus eſt quod indiget cum medio luce: non. n. videt in obſcuro. ex lib. de ſenſu & ſenſato.

Viſum qui argumentantur a lineis radioſis exeuntibus ab oculo ad rẽ viſam. Dico ꝙ inuentio talium linearum non habet intentionem ſecundum ſenſum, ſed ſm intellectũ, vt intelligatur quaſi vt exeant ab oculo. 3. Colliget. cap. 38. vbi vide quomodo viſio fiat. & ibi pulchra inuenies.

Viſio fit per lineas & piramidem & hoc eſt verum, ſed huiuſmodi mẽſuræ nullum habẽt ſubiectũm niſi medium diaphanum. Cōment. in lib. de ſenſu & ſenſato.

Viſus p' pupillam ita paruam comprehendit maxima corpora, ita ꝙ comprehendit medietatem ſpherę mundi, & hoc oſtendit ꝙ colores non recipiuntur in eo ſm extenſionem corporalem, ſed ſpiritualem. Cōmentator in lib. de ſenſu & ſenſato: & pondera bene hoc.

Viſus non igni ſed aquæ in omnib' tribuendum eſt. Ariſt. contra Empedoclem in. 5. de generatione animalium cap. 1.

Videre acute dicitur duobus modis aut ꝙ procul poteſt cernere, aut ꝙ differentias rerũ quæ cernuntur q̃ maxime cernat. 5. de gener. anim. cap. 1. & 2. & vide differentiam.

Viſibilia non ſunt minus viſibilia quando videntur q̃ quando non videntur. 7. metaphy. cō. 46. & eſt authoritas expreſſa Ariſto. ibidem in tex. cōmen. 58.

Viſibilis virtus videt ſe in ſpeculo ſine alteratione, & ſi hoc poſſe eſt de uiſu, quanto magis illud erit de intellectu. 12. meta. cō. 39. authoritate Alexandri.

Videre quamuis nobilius ſit q̃ non videre. tamen hoc non eſt ſimpliciter, ſed in nobilioribus præſtat nō videre vilia q̃ videre. 12. metaph. tex. cōmen. 51.

Viſus ſedes ſeu organum eſt in cerebro, & quare. vide in 2. de partibus animalium cap. 10.

Viſus aquæ naturam obtinet. ibidẽ. & in 2. de anima. tex. cō. 130.

Viſus optimus inter multum & parum humoris moderatus conſtat. Ariſt. in 5. de gen. anim. cap. 1.

Viſum videre ſeipſum eſt ſermo in vltimo ſophiſticationis & inuolutionis. ex diſputationibus phyſicis, in ſecunda diſputatione, in ſolutione. 6. dubij.

Viſcera multiplicantur & ventres in aīalibus pp quatuor cauſas, aut oēs aut alteram ipſarũ. 3. de partibus animaliũ in ca. de ventre ab Auer. & habet' ab Ariſt. ibidẽ. in cap. 14.

Vitulus marinus & delphin' & cetarium genus, medium videtur eſſe inter aquatilia aīalia & terreſtria. 4. de part. anim. ca. 11. prope finẽ.

Vitulus marinus animal generat, & habet lac, parit ſingulos aut geminos, & vt plurimum tres. mammis quas geminas habet, educat fœtum ritu quadrupedũ. 6. de natura animalium, cap. 12. Ex quo patet non veram eſſe Galeni ſententiam in libro de interioribus, quód natura tot mammas animalibus tribuit, quot proles; vt plurimum concipere poteſt.

Vitulus marinus ſolus inter animalia quadrupedia viuipara auribus caret. & vide cauſam in. 5. de generatione anim. cap. 2.

Vites quæ nimio alimento luxuriāt parum ſunt fœcundę, & tunc hirci re dicuntur. & vide cauſam in 1. de gener. anim cap. 18. idem in 5. de hiſtoria aīaliū. cap. 14.

Vitis quædam eſt quam aliqui com punum vocant, quæ cum vuam albam ſoleat ferre, ſi nigrā tulit monſtrum id eſſe non putant, cum ſępiſſime id facere ſolea, & cauſa ē, ꝙ ſua natura inter albam & nigram eſt. Ariſt. in 4 de gener. anim. cap. 4.

Vitrum rarum eſt & eſt durum, & vitrum leue eſt, ſed nō humidum: & ſimiliter vitrum graue eſt & rarum. cōtra Alex. 2. de gener. cō. 15.

Viuum omne organicū eſt inſtrumētumq; eſt, de mortalibus & genitis loquor, quibus ad vitam pręſidio cibi ſit opus. Themi. 2. de anima, cap. 5. in expoſitione diffinitionis animæ. Vbi ſcire poteris quantum deuient a via peripatheticorū illi, qui aſſerunt diffinitionem animæ competere intelligentiæ: cum (vt inquit Themi.) anima non ſit actus cuiuſcunq; corporis, ſed naturalis, neq; cuiuſlibet, ſed viui. Viuū aūt oē organicum eſt ex corruptibilibus: vnde in cœlo quod eſt viuum & animatum non eſt organizatio, quia illa non indiget, licet. n. ſtella ſit nobilior pars orbis, tamen ea non eſt organum ex ſimplicib⁹ compoſitum, ſed eſt eiuſdem ſimplicitatis ſicut & orbis. idem habetur a Them. 1. de anima, cap. 24.

Viuentia & inanimata in rei veritate indigent motore extrinſeco, ſed eſt latentius in rebus habentibus aīas. 8. phyſi. cō. 17. & tex. cō. 10.

Vita & tempus vniuſcuiuſq; menſuratur periodo. 2. de gen. & corrup. tex. cōm. 57. iuxta illud poetę, Stat ſua cuiq; dies. & ſcriptura dicit. Numerus dierum ſuorū apud te eſt. hic tñ conſidera de quæſtione medicorum, an vita naturalis beneficio artis medicinæ poſſit prolatari, naturaliter.

Vitæ actionis ſunt quatuor gn̄a, quorū vnū eſt intelligere, ſecūdū ſentire, tertium moueri, & quieſcere in loco, quartum nutriri, augeri, & diminui. 2. de aīa tex. cō. 13.

Viuere in lingua græca dr̄ de oī habente virtutē nutrimenti. 2. de aīa. cō. 17. & habetur ex tex. ibidem.

Viuentia quælibet ſiccis, humidis, calidis, & frig. alunt̄. 2. de. aīa. t. c. 28.

Viuere viuentibus eſt eſſe. 2. de anima. tex. cō. 37.

Vitę naturalis menſura eſt ſm̄ menſurā humiditatis radicalis in quolibet indiuiduo ꝓportionato proportione duplici, vt eſt declaratum in lib. de cauſa breuitatis & longitudinis vitę. 3. Coll. cap. 11.

Vita diffinit̄ nutritione, & auctione 2. de aīa. tex. cō. 3. idem Alex. in paraphraſi. cap. 8. & in fine vbi etiam agit de ordine potētiaꝝ animæ.

Vita equiuoce dr̄ de ſuperioribus & de iſtis. 3. de aīa. commen. 60. & 2. cœli. 60. & 71.

Vitę hominū ſequunt̄ cordis ꝓportionē cōplexionalē. ex cō. lib. de lōgitudine & breuita. vitæ.

Vita eſt in anima & ſimiliter felicitas, quia qualis quædā vita felicitas. eſt. 9. meta. tex. cō. 16.

Vita equiuoce dicitur de rebus æternis & corruptibilibus. ex. diſpu. 11. in ſolutione. 1. dubij.

Vita procedere non poteſt ab eo q̃d vitam non habet. ſi enim hoc eſſet poſsibile, ſequeretur ꝙ entitas procederet ab eo quod non eſt ens. ex diſp. 11. in ſolutione primi dubij.
Vltimum exigit id cuius eſt vltimũ 2. phyſi. com 18.
Vltimum vult nõ omne eſſe finem, ſed optimum. 2. phyſi. cõm. & tex. 23. & 31. & 2. metaphy. te. cõ. 8. & 5. metaphy. tex. com. 3.
Vltimum nobile conuertitur cum fine. 2. phyſi. com. 23.
Vltimum intentum in rebus voluntarijs videtur bonum, ſed non eſt in rei veritate: ſed vltimum intentum in rebus naturalibus eſt ſemper bonum. 2. phy. cõmen. 31. vide cauſam. 12. primæ philoſophiæ. commen. 18.
Vltimum duplex, nobile, & vltimũ proueniens ex neceſſitate materię. primum eſt finis motus. ſecundũ eſt ſicut mors. 2. phy. cõm. 23. vide etiam 2. phy. tex. cõ. 87. vide differentiam inter iſta ibi commẽ. 23. in calce commenti.
Vltima ſunt in loco per accidens. Commen. 5. phy. cõ. 22.
Vltimum & cuius eſt vltimum alterum eſt. 6. phy. com. 1.
Vltima ſunt in habentibus vltima. 6. phy. cõ. 26.
Vltimum in intentione eſt principium in actione. 3. de anima. tex. cõ. 49. idem. 2. phyſi. tex. cõ. 89.
Vltimo non eſt vlterius. 10. metaphyſi. tex. com. 14.
Vltima vnius diſtantia, plura q̃ duo eſſe non poſſunt. ibidem.
Vltimum non eſt niſi vnum, quemadmodum & primum. 10. meta. commen. 14.
Vltimũ cõcaui lunę eſt locus ignis, & iſtud vocat̃ ab Ariſt. vltimũ, vltimũ concaui ignis eſt locus aeris, & aeris aquæ, & aquæ terræ, & hoc vltimũ concaui aquæ Ariſt. vocauit medium. 4. cęli. cõmẽ. 23. Idem. 4. phy. commen. 46.
Vltima vt ſuperficies, linea, & punctus non transferuntur in vbi, niſi per accidens. 4. phy. com. 9.
Vmbilicum habentia omnia, per vmbilicum augentur. 7. de natura animalium. cap. 8.
Vmbra ſm Philoſophos non ꝓprie ſed largo modo dicitur cauſari à corpore, & vide cauſam libro de ſtru diſp. 3. in ſolutio. 2. dubij.
Vngues ſunt propter duo iuuamenta, vnum quod eſt commune & eſt propter conſeruationem extremitatum digitorum, ſicut ponitur ferrum in extremitate haſtæ. 2. eſt propter ſuſtentamentum extremæ carnis digiti, quando capit aliquid, & iſtud eſt magis proprium vnguibus manus q̃ vnguibus exiſtentibus in pede. 2. Colliget. cap. 8. ex quo patet ſolutio ad motiua Galeni contra Ariſtotelẽ.
Vnum numero quandoq; in ſcia diuina dicitur de ſubſtantijs ſeparatis, quibus plus cõuenit dici ꝙ ſint vnum numero q̃ alijs, quia ſunt indiuiſibiles ſm qualitatem, quia nõ componuntur ex materia & forma, & etiã ſm quantitatem: & iſte mod⁹ videtur ꝙ ſimilatur partim vni indiuiduali, & partim vno ſpecifico indiuiduali, quia non prædicatur de multis, neque dicitur vllo pacto de ſubiecto: aſsimilatur aũt vni ſpecifico inquantũ eſt vna res per ſe intelligibilis. Auer. in tractatu. 1. in paraphraſi metaphyſicę. Ex quo ſcire poteris vtrum vnitas nume-

numeralis & numerus in intelligẽtijs ſeparatis ſit accidens, & in prædicamẽto quantitatis. de quo multi Theologi noſtri dubitauerunt. Et nota ꝙ iſtius rationis eſt vnitas numeralis, quæ demonſtratur de mundo in. 1. cęli ab Ariſtotele.

Vnum opponitur multitudini pluribus modis, videlicet. primo ſm diuiſibile & indiuiſibile, quæ eſt oppoſitio ſm priuationem & habitum: & alio modo inquantum proprietates vnius opponuntur proprietatibus multitudinis: vnum. n. habet quaſdam proprietates, vt eſſe idem in ſubſtantia, & ęquale in quantitate, & ſimile in qualitate, multitudinis vero ꝓprietates ſunt oppoſitæ illis. ex paraphraſi metaphyſicæ, tracta. 3. ibi. & dicamus ꝙ vnum opponitur multitudini multis modis.

Vnum quod eſt principium numeri impoſſibile eſt ꝙ opponatᷣ multitudini per motum cõtrarij, quia eſt ſibi contrarium paucum. tractatu tertio, paraphraſi ibid. & dicamus ꝙ impoſſibile eſt ꝙ vnũ opponatur multo per modum cõtrarij. & vide ibi etiam alias rationes ad hoc.

Vnũ opponitur multitudini & priuatiue & relatiue, ſed duobus modis varijs. ibidem.

Vnum menſurat multitudinem, ſed iſta menſuratio non eſt de eſſentia vni⁹, ſed accidit ei, ſicut ignis eſt cauſa rerum ꝙ ignearum, & tñ eſt ignis abſq; hoc ꝙ ſit cauſa. ex eo igitur ꝙ ignis, eſt in prædicamento ſubſtantiæ, ſed ex eo, ꝙ eſt cauſa eſt in ꝑdicamẽto relationis. ibidẽ.

Vni cũ vnũ dicatᷣ eſſe cõtrariũ qũo equale opponitᷣ paruo & magno? ſoluitᷣ hoc dubium, quia opponitᷣ eis per inęquale. ibidem.

Vnũ nõ ordinatᷣ niſi ab vno, habet veritatẽ de agẽte inquãtũ eſt agẽs, nõ inquantũ eſt forma & finis, q a forma & finis dñr agẽtia quodam modo ſimilitudinis. tracta. 4. in paraphraſi meta.

Vnum reperitur in omnib⁹ prędicamentis, & ſiſt numerus, veruntñ vnũ, qđ eſt principiũ quãtitatis diſcretæ non eſt illud vnũ qđ dicitur ſm pri⁹ & poſterius de oĩb⁹ generibus, neq; etiã ille numerus qui eſt in quãtitate eſt ille numer⁹, qui reperitur in vnoquoq; gñe. Auerro. in paraphraſi. 3. meta. tract. 3. vide etiã pro hoc contra Auicẽ. 4. meta. com. 3.

Vnum numero dicitur multis modis Auer. 1 para. met. tract. 3.

Vnũ qđ eſt ſynonimũ enti, differt a noĩe entis in modo tñ, nã qñ capitᷣ quidditas eius ex eo ꝙ eſt indiuiſibilis eſt vnum, ſed ſi ſumitur vt eſt quidditas tñ, tunc nuncupatur eſſentia & ens. ibidem. tracta. 3.

Vnum numero in quãtitate & multa conſiderantur a mathematico, & etiam a diuino. Sed duobus modis diuerſis ibidem.

Vnũ numero cũ cõcipiatur per priuationem multitudinis, & ipſum ſumitur in diffinitione multitudinis, quæ eſt numerus videtur ꝙ ſit diffinitio circularis, Et fuit dubium Auic. Ad quod Com. rñdet, ꝙ hoc eſt ſicut de diffinitione relatiuorum, quia talia licet ſeipſa diffiniant, tñ vnum eſt cauſa alterius, & ideo non eſt circulus. Sed tunc cogita replica contra Auerroem, quia nõ videtur ſimile, quia vnum videtur eſſe cauſa numeri, cogita.

.cogita. & forte diceret Cõmentator ꝙ cauſa eſt anima ipſa,quia numerus eſt opus animæ ex iteratione vnitatis cauſatum.

Vnum quod eſt ſynonimum enti non eſt accidens,neq; eſt illud qđ eſt principium numeri.cõtra Auicennam.& vide fundamenta Auicennæ & impugnationem eius. ibidem.

Vnum abſolutum,& multitudo abſoluta differunt ab vno numerali, & multitudine numerali. ibidem.

Vnum numerale & ipſa vnitas numeralis,& quid fabricatum ab anima in ipſis indiuiduis a motu, & ſi non eſſet ipſa anima, neque etiam vnitas numeralis inueniretur,neq; numer⁹ pęnitus.ibidẽ. Vbi aduerte inter alias dr̃ias, quę ſunt inter Auicẽ.& Auerroem de vno & numero eſt iſta, quia opinatur Auer. talia eſſe ab opere animæ, & ideo vult ꝙ quantitas continua eſt materialior quàm numerus,q̃a quantitas continua, vt linea, & ſuperficies,& corp⁹ habent aliquam nãm extra animam. non aũt eſt ſic de vno qđ eſt indiuiſibile quantitate, qualitate, & ſitu, quia tale non eſt niſi intellectu abſtrahente,& ſimiliter numerus reſultans ex reiteratione talis indiuiſibilitatis eſt ab intellectu.& ideo Ariſto. dicit ꝙ nihil pōt numerare niſi anima, aut animæ intellectus.4.phy.tex.cõm. 132.& ſi non eſſet anima,neq; numerus eſſet. Sed Auicenna voluit (cuius opinionem multi latinorum ſequuntur) ꝙ iſta ſignificat naturam aliquam extra animam, ſicut linea ſuo modo Et nota bene hoc vltra alias differentias notas, quia Auicen. non diſtinxit inter vnum abſolute, & tale quod eſt in prædicamento quantitatis,quod dicit reſpectum indiuiſionis.

Vnumquodque entium nãlium habet in ſe principium motus,quod non eſt in artificialibus. 2. phyſic. tex. commen. 1.&. 3.& commen. 23. & 5. phyſico. 2. &. 3. de anima commen.18.

Vnum eſt indiuiſibile, & cauſa in hoc eſt,quia omne quod eſt vnũ, eſt per ſuam formam, & forma eſt per ſe indiuiſibilis. 3. phy.com.68.

Vnum eſt indiuiſibile ſi vere vnum eſt. 3. phyſi.tex.cõ.68.&. 4. metaphy.tex.com.3.

Vnigeneę res cum fuerint continuę ad inuicem non agunt,ſed cũ fuerint contiguę.4 phyſi. cõmen.48. vide in primo de generatione, & corruptione.tex.cõ.78.

Vnum eſſentia & quiditas idem ſignificant.5. phyſi. cõmen.34. idẽ 4. metaphyſic. commen.3.contra Auicennam.

Vnumquodque diuiditur in ea ex quibus eſt.6.phyſi.tex.com.3.

Vniuoca ſunt quorum diffinitiones ſunt eędem voce & ratione.7. phyſi. tex. cõ. 26. idem in prædicamentis.

Vniuocorũ alia comparabilia ſunt, alia vero non.7.phy. tex.com.27.

Vnus homo de triginta non mouet nauem ſolus,ſed extrahit in actu illud de præparatione & potentia, quod largiuntur viginti nouem. 7.phy.tex.com.37.

Vnum vni contrarium eſt. primo cęli.tex. commen. 10. & habetur in.10 primæ philoſophiæ.tex.com. 14.&.17.quod quomodo ſit intelligendum vide duas limitationes poſitas ab Auer.in.8.phy.cõ.62.

Vnumquodq; quorum eſt opus, eſt gratia operis. 2. cęli. tex. cõ. 17. Et aduerte ꝙ (vt inquit Simplicius in commento ibidem.) iſta propoſitio eſt tanquam dignitas. Nota tamen ꝙ ſecus eſt in entibus neceſſarijs & ſempiternis, ſecus in corruptibilibus. nam diſpoſitio entis neceſſarij non eſt vt ſit propter ſuam actionẽ, ſed vt actio ſit propter ipſum. 2. phy. cõ. 74. & eſt etiam notatum per Auer. in. 2. cęli. cõ. 17. & 21. & in. 12. primæ philoſophiæ. com. 36. ſecus autem eſt in corruptibilibus, intelligitur etiã vt gloſat Cõmentator ibi, dum finis fuerit paſsio non actio.

Vnum in quolibet genere eſt prius multitudine, & ſimplex compoſito. 2. cęli. tex. cõ. 22.

Vnum habet tres modos prioritatis, ſcilicet, quia eſt vnum ſimplex, & quia eſt prius diffinitione, & quia eſt prius numero .i. in ordine numeri. 2. cęli com. 25.

Vnumquodque aptum eſt ferri in ſuijpſius regionem. ex. 2. de generatione, & corruptione. tex. cõ. 50.

Vnum, & eſſe cum multipliciter dicuntur, quod vere eſt actus eſt. 2. de anima. tex. cõ. 7.

Vnũ ſubiectũ habet niſi vnã formã ſubſtantialem eſt impoſsibile. 2. cap. de ſubſtantia orbis. Vbi conſidera ꝙ ſm viam peripatheticorũ, locũ habet ꝓpoſitio de formis iunctis, ſeu perfectibilibus, propter animam intellectiuam, quę ſm Auer. & Themiſtium. non eſt forma dãs eſſe, ſed extrinſecus perficiens. hoc etiã eſt verum in via Themiſtij. 1. de anima. cap. 24. ponentis animam mundi. vbi inquit: vt enim nihil vetat duas habere perfectio ner perſpicui corporis, quarũ perfectior vna ſit ſol, altera imperfectior lumen, ita dici de anima poteſt nihil obſtare duas eſſe animaliũ formas, qua vna perfectior ſit, vt anima ea quæ foris eſt, altera imperfectior, vt ea quę intꝰ ad ſingulas pertinet. Simplicius etiam in libro cęli, & in libro de anima plerunq; idem affirmat, apud peripatheticos eſſe duplex genus formarum. ſ. intrinſece, & extrinſece perficiens.

Vnum numero non prædicatur de pluribus. 1. metaphyſi. tex. cõ. 28. idem in prędicamentis in capitulo de ſubſtantia; & Porphirius in capitulo de genere.

Vnum in numero non inuenitur in pluribus. 1. metaphy. tex cõ. 31. cõtra Platonem ponentem ydeam. cogita, quia videtur procedere etiã contra vnitatem intellectus.

Vnum quod eſt immateriale nõ iteratur ſm indiuiduum. 1. meta. cõ. 40. idem. 1. cęli. cõ. 4.

Vnumquodque maxime aliorum dicitur ſecundum ꝙ alijs ineſt vniuocatio. 2. meta. tex. cõ. 4. idem. 1. poſteriorum, propter quod vnumquodque tale & illud magis.

Vnumquodque ſicut ſe habet vt ſit, ita & ad veritatem. ibidem.

Vnũ ſm formam ſunt illa, quæ ſunt vnum ſm diffinitionẽ: vnum ſm numerum ſunt illa, quæ ſunt numerata ſm locũ. 5. metaphy. cõ. 2.

Vnum numero ſynonimum eſt cũ particulari. 3. meta. cõ. 14.

Vnum eſt cauſa vnitatis eſſentialiter & primo. 3. meta cõ. 16.

Vnum & ens ſunt magis vniuerſalia alijs 3. meta. tex. cõ. 16.

Vnum apud antiquos non ſignificat

eat niſi vnam intentionem dictam vniuoce,& ideo tot quæſtiones eis contigerunt. 3.meta. cō. 16.& iſtę quæſtiones ſoluũtur per hoc, quia hęc nomina ens & vnum dicuntur multipliciter ſm ꝙ Ariſt. contradixit Parmenidi in 1.phyſic. vide. 1. phy.tex.cō.14.& infra. Contra ponentes vniuocationem entis apud Ariſtotelem.

Vnius quot ſunt ſpecies, tot & entis. 4. meta.tex.com.3.

Vnitas de perfectis rebus iuſtius q̃ de imperfectis habetur. Themiſti'. 5.phyſi.42.

Vnum ſignificat negationem & eſt priuatio diuiſibilitatis 4.meta.cō. 3.& decimo metaphy.cō.8.

Vnum & ens ſm Auicen.ſignificant diſpoſitiones additas eſſentiæ. ibi.

Vnius eſt oppoſita ſpeculari. 4. meta.tex.cōmen.4.

Vnum aut ſignificat negationem multitudinis, aut priuationem abſolutam.4.metaphy.cō.4.

Vnum opponitur multo,& idem diuerſo,& ſimile diſsimili, & ęquale inęquali.4.meta.tex.cō.4.

Vnius inquantum vnum,& entis inquantũ ens eædem ſunt ſm ſe paſſiones.4.meta.te.cō.5.

Principia contrariorum ſunt vnum & pluralitas.4.meta.tex.cōm.6.& ideo ibidem dicitur ꝙ omnia alia contraria videntur reduci ad vnũ, & pluralitatem.

Vniuoca habent multitudinem ratione materiæ, ex paraphraſi metaphyſi. tracta.4. vbi colligitur ex mente Auer. expreſſe in abſtractis a materia, nihil d. multis poſſe vniuoce dici. ſic enim ibi probat principium de ſeparatis intelligentijs non dici vniuoce, & ſic genus vniuocum appellat ipſum, quod eſt genus prædicamentale non comprehendit niſi materialia. vt patet. 1. cęli.cōm.49 & ſuper Porphirio in cap. de ſpecie.

Vnum non ſignificat vnam intentionem vniuoce in omnibus reb', neque eſt intentio diuerſa in omnibus rebus, iſti enim duo modi ſunt impoſsibiles, ſed dicitur ſm prius & poſterius.4.meta. te.cō.6.

Vnum non intelligentem nihil contingit intelligere.4.met.te. cō.10.

Vnum ſignificare non idem ſignificat, ꝙ de vno, alioquin muſicum, & album, & homo idem ſignificarent.4.meta.tex com.11.

Vnum dicũtur quorũ genus vnũ eſt, & prope hunc modũm quorũ materia vna eſt. 5.meta.te. cō.10.

Vnum vniuerſaliter eſſe dicuntur quæcũque non habẽt diuiſionem inquantum non habent. 5. meta. tex.cō.11. Ex illo loco patet vnum ſupra ens non addere niſi indiuiſionem, vt tenet Commentator.4. metaphy.com.3.contra Auicẽnã.

Vnam materiam habent quæ inuicẽ tranſmutantur. 5.met.tex.c.11. idem primo de generatione. tex. commento. 43.

Vnum ſm continuitatem, & vnum ſm perfectionem, ſeu formam differunt. 5.meta tex.com.11.

Vnum aut quantitate, aut ſpecie indiuiſibile. 5.meta.tex.com.12.

Vnitas & punctus nullatenus diuiſibilia ſunt.ibidem.

Vnum ſunt alia numero, alia ſpecie, alia genere, alia analogia, ſupra.

Vnum numero ſunt quorum materia vna.ibidem.

Vnum ſpecie quorum eadem ratio. ibidem.

Vnũ

Vnum ſpecie quorum eadem ratio.ibidem.

Vnum genere quorum eadem eſt figura prædicationis.ibidem.

Vnum proportione quæcunq; ſe habent vt aliud ad aliud ibidem.

Vnitas maior ſemper infert minorem.ibidem.

Vnum quod eſt metrum in omni genere non eſt vnum.ibidem.

Vnum quod eſt principium numeri,& vnũ numero differunt. ibidẽ.

Vnum ſm formam,aliud eſt ſm formam generalem, aliud ſm formã ſpecialem.5.metaphy.cõ.12.

Vnum opponitur multitudini, & quot modis dicitur vnum,tot modis dicitur multitudo. 5. metaphy. tex. commen.12.

Vnũ aliud per ſe,aliud per accidens. 5.meta.com.15.

Vnum numero non habet diffinitionem, ſed cognoſcitur ſenſu. 7. metaphyſi.tex.cõ.39.vide in concordantijs.

Vnitas hominis ſi eadem eſſet cum vnitate equi,forma hominis & forma equi eſſet eadẽ.7. met.te.c.38.

Vnitas in rebus non eſt quia omnia ſint in vno: ſi enim omnia eſſent vnum,quia continentur in vno,totus mundus eſſet vnum eſſentialiter,quia omnia ſunt in cęlo, quod eſt vnum.7.meta.com.42.& elicitur ex textu. vbi dicitur, ꝙ partes diffinitionis, quæ ſunt plures,non ſignificãt vnum,quia ſunt in vno.

Vnum ſm diffinitionem infert vnitatẽ materialem,quia omnia, quæ ſunt vnum ſm diffinitionem,ſunt vnum numero,quia diffinitio eſt ſermo vnus qui ſignificat vnã naturã,ſeu ſubſtãtiã.7.met.te.c.42.

Vna ſm diffinitionem ſunt vnum ſpecie.7. meta.cõ.45. vide in concordantijs.

Vnum quod eſt principium numeri ſignificat rẽ,quæ eſt extra eſſentiam & vniuerſaliter accidens qđ conſequitur rem in imaginatione. vide diligenter in paraphraſi. tractatu primo. cap.de vno,in metaphyſica contra Auic. vide etiam tract.2.ibidem.

Vnum numero non prędicatur de pluribus.7.meta.tex.cõ.55.

Vnum & ens non contingit ſubſtantias rerũ eſſe, ſicut neq; elemento, aut principio eſſe.7.met.tex.c.57.

Vnum apud multa ſimul non erit, quod autẽ commune ſimul apud multa exiſtit.7.meta.com.&.tex. 57.Vnde elicitur ratio ardua contra vnitatem intellectus perfidi Auerrois.Ariſto.enim arguit contra ydeas Platonis,& eſt valde difficile euadere ab huiuſmodi ratione:& qui tenent in via eius animã intellectiuam, & formam dantem eſſe formaliter homini,nullo pacto habe it aliquam apparentẽ reſponſionem ad hoc, ſicut patet intelligẽti.

Vnum numero in quantitate eſt illud,quod ſm intellectum eſt indiuiſibile quantitate, qualitate,& poſitione.trac.3.metaphy.

Vnum dicitur ſicut ens. .7. meta. tex.com.57.

Vnitas in compoſitis ex materia & forma eſt per ſuas formas, ſed res carentes materia non habent aliã cauſam a ſeipſis,in hoc ꝙ ſunt ens & vnum.8.meta.tex cõ. vltimi.

Vnum licet multis modis dicatur: capitales tamen modi ſunt quatuor. 10 meta.tex.com.1.

Vni eſſe indiuiſibili eſt eſſe. 10.met. tex.

tex.cõ.1.&.3.phy.tex.cõ.68. vnũ eſt indiuiſibile vere, cũ vere vnũ ſit, vt vnus homo.

Vno aut numero cognoſcitur quantitas in eo ꝙ quãtitas. 10. metaph. tex.com.2.

Vnum primum eſt metrum & menſura in vnoquoq; genere. ibidem.

Vnum non eſt numerus, ſed principium numeri 10. meta. tex.cõ.2.

Vnum eſt indiuiſibile, aut ſimpliciter, aut inquantum vnum. 10. metaphy.tex cõ.5.

Vnitatis eſſentia ſimpliciter & principaliter eſt i vno quod eſt in quãtitate, deinde in qualitate. 10. metaphy.tex cõ.5.

Vnitatis neglecta diſtinctio fuit cauſa erroris illorum, qui opinati ſunt ꝙ vnum, quod eſt in quantitate diſcreta, eſt ſubſtãtia, & qđ eſt principium entiũ, & quod propter hoc numeri ſunt ſubſtantię: & iſta etiã fuit cauſa, erroris Auicennæ, opinãtis ꝙ vnũ, quod eſt principiũ numerorum eſt genus decẽ prædicamentorum, ita ꝙ eſt accidens commune eis. 10.metaphy.cõ.5. &. 8. 4 metaphy.com.3.

Vnum ſm Pythagoricos & Plato, eſt ſubſtantia quædã. 10. met. tex. com 6. vt Commenta. dicit ꝙ poſuerunt vnum eſſe ſubſtantiã aliã ſeparatam a ſenſibili parte exiſtẽtẽ.

Vnus homo nõ ꝑdicat alteꝝ ab hoĩe aliquid 10.meta.tex.cõ.8.

Vni eſſe quod vnicuiq; eſſe. ibidẽ.

Vnũ & ens ſunt ſynonima Cõ. 10. meta.cõ.8 nã ꝑdicamẽta ęqualiter diuiduntᷣ ſm ea, & habetᷣ in textu.

Vnum & ens ſignificant accidens in rebus ſm Auic. cuius. impugnationẽ vide 10.met.c.8. & 4.met.c.3.

Vnum opponitur pluri, magis q̃ ſm vnum modũ oppoſitoꝝ quatuor. 10.primæ philoſophiæ.tex.cõ.9

Vnũ & multa ſunt oppoſita ſm priuationem & habitum. 10. meta. tex.com.9.

Vnius ſunt idem & ſimile & ęquale, multitudinis vero diuerſum diſsimile & inęquale. 10.meta. tex. cõ. 10. vbi Cõmẽ. dicit ꝙ ſunt ꝓpria.

Vnum per artificiũ eſt multa: quia vnum per artem eſt vnum per accidens, & vnũ per accidens eſt multa, 10.meta.cõ.11.

Vni non contingit plura eſſe contraria. 10.meta.tex.cõ.14.

Vnum & multa ſunt principia & genera contrariorum, alia nãque ad hæc reducũtur. 10.meta.te.cõ.17.

Vnum numero dupliciter, priuatiue, & poſitiue. 12. primæ philoſopiæ.cõ.14. vbi declarat qũo materia eſt vna numero per priuationẽ cuiuslibet formæ indiuidualis dantis vnitatem numeralem. idem. 1. phy.com.63.

Vnum & ſimplex non idem ſunt. 12.meta.tex.com.37.

Vnum quod dicitur de continuo differt a ſimplici, quia continuum eſt vnum in actu & plura in potentia: omne enim continuum eſt diuiſibile ĩ plura, ſed ſimplr̃ eſt diuiſibile actu & potẽtia. 12.met cõ.37.

Vnũ & ſimplex aut dñr ſimplr̃, aut in cõparatione. ibidẽ.cõ.37. vbi dicit Cõ. ꝙ abſolutum vtriuſq; eſt illud, cui non admiſcetur materia, neq; eſt omnino diuiſibile.

Vni⁹ famoſior ſignificatio eſt, dũ dẽ de continuo. ibidem.com.37.

Vnum ſm Ariſt. quodammodo eſt cauſa vnitatis: & alio modo eſt cauſa multitudinis ex diſpu. 3. in ſolutione. 12. dubij.

Vnitas

Vnitas entis nullam aliam ſignificationem habet niſi priuatiuã. ſ. priuationem diuiſionis.ex lib. deſtru. diſpu. 3. in ſolutio. 14. dubij.

Vnum ens eſt a quo vna ſimplex influitur virtus, a qua oĩa entia eſſe habent,& quia multa ſunt entia ꝓcedẽtia ab illo vno inquantũ vnũ, ſequitur multitudo neceſſario. Ex diſput. 3. in ſolutio. 12. prope finẽ. & adde dictum eius in hoc ex ſolutione. 18. dubij, in eadem diſputatione prope finem. Vbi dicit ꝙ nõ ſequitur ꝙ ex extenſione vnius virtutis in pluribus rebus,ꝙ ſit in ipſa virtute pluralitas, ſicut quidã opinati ſunt, ꝙ ab vno principio influitur vnum, & ab illo influitur pluralitas:iã.n. ab vno poteſt prouenirẽ pluralitas. vbi aĩaduerte mẽtem Auer. fuiſſe ſine dubio deum glorioſum eſſe illum,qui dat entitatem & vnitatem cuilibet enti, ſecundum capacitatem naturę cuiuslibet. & ad iſtarum vnitatũ productionem in latitudine tali reſultat multitudo,colligata per vnitatẽ virtutis diffuſę in omnib', per quã conſiſtit vniuerſum & ordo eius. & iſto modo intelligas quomodo eſſe ſit effectus dei creatoris

Vnum agẽs ſolum vnum effectum eſt propoſitio qua vtitur Auicen. Alpharabius, & Algazel,& eſt falſiſſima. nam ſequeretur ꝙ omne generabile debeat procedere a decem agentibus,quod eſt abſurdũ cogitare:quilibet enim effectus in rebus nobis pręſentibus ab vno efficiente fit, licet participent cũ eo decem pręedicamenta.ex lib. deſtr. diſpu. 3. in ſolutio 23. dubij.

Vnum eſſe quàm plura vbicunq; fieri poteſt melius eſt. 3. de partib' animalium cap. 4. & eſt capitulum de corde. vide etiam in paraphraſi metaphy. ex. Auer. tracta. 4.

Vnumquodq; eſt vnum per ſuam & vnicam formam, alioquin aliquid eſſet vnum per aliqnid poſterius ad ſuum eſſe. ex. 3. de partibus animalium. cap. de corde.

Vnum ex his fieri non poteſt, quorũ alterum agens, alterum vero patiens eſt, vt agens in eo ꝙ inſit, aut motor in eo quod mouetur. Ariſt. 1. de gener. animaliũ. ca. 20.

Vniuerſalia quodammodo ſunt in ipſa anima. 2. de anima. tex. c. 60. Auer. perſcrutans locum ipſum aſſeruit ponderando ipſum modum loquendi cũ illa clauſula. & dixit. ꝙ ideo hoc fuit dictũ, quia poſtea declarabitur in. 3. de anima in tex. c. 30. ꝙ. phantaſmata ita ſe habent ad virtutem intellectiuã,ſicut ſenſibilia ad ſenſum: etenim vt mouetur ſenſus a ſenſibilibus,ita intellectus a phantaſmatibus,& quia phãtaſmata ſunt intellecta in potentia non actu, & ſunt in phantaſia non in intellectu. ideo dixit ꝙ vniuerſalia iſta ſ. in potentia ſunt quodam modo in anima,quia intentio imaginata,quæ mouet intellectum eſt alia ab intentione vniuerſali, quæ mouet immediate. Simplicius autem aliter interpretatur locum iſtum. nam vniuerſalia non ſunt ſecundum prædicationem in anima,ſed in ſingularibus,ſed in anima ſolum ſunt ſm conſiderationẽ. Et ita etiam Amoni' interpretatur locum iſtũ ꝙ vniuerſalia ſm ſubſiſtentiam ſunt in ſingularibus,ſed ſm cogitationem merito ſuæ communitatis ſolũ in anima ſunt. Dat etiam Simplicius aliam expoſitionem,

nem, quo vn̄a quodammodo ſunt in anima: vult.n. vn̄a, hic ſumi eo modo quo in.6.primæ philoſophiæ ſumpſit Ariſt. ipſum vl'e. vbi aſſeruit ꝙ ſi fuerit aliqua ſubſtantia immobilis hæc prior & philoſophia prima,& vl'is,ſic nam, quæ ſunt ſeparata a materia & impartibilia:talia enim ſunt cauſæ ſenſibilium & diuiſibilium. Vnde tales ſpecies ſeipſis, & vndiq; indiuiſibiles ſunt ſubſtantiæ,quæ aūt in aīa ſubſtentantur ſolum ſm rōnalem redditionem,& non ſunt indiuiſibiliter vnita,& non ſunt principaliter cauſæ,ſed ſecūdario, propterea vl'r ea quę ſunt ol'um primę cauſę ſunt intelligibilia in quæ, per intell'm ſcientia colligitur: intell'u enim terminos cognoſcim': termini autem ſunt ſpecies,ſeu ydeæ ipſæ:hæ aūt non primo ſunt in anima, ſed ſecundario: & ſunt quodāmodo counite intelligibilibus:& ideo dicūtur quodāmodo eē in aīa, q̄m ſm colligantiā, vel coniunctionē ad intell'm: tenuit.n. Simplici' ſm Ariſt. ſpecies ydeales eſſe primitus in mente diuina,& ſcd'ario in anima rōnali. Aliter expoſuit Amoni' ꝙ vl'ia ſunt in aīa quodāmodo ſicut in loco, quia Ariſt. laudat antiquos.3.de aīa, dicentes aīam quodāmodo eſſe locū ſpērum,non totam,ſed ītellectiuā. Aut dic ꝙ ſunt in anima,quodāmodo qui ſunt ſicut cognitum in cognoſcente,& non ſunt ſicut forma in materia,& ideo non denominatur lapideus intellectus, licet,lapis in eſſe abſtractionis ſit ī eo: lapis enim non eſt in anima,ſed ſpecies lapidis.3.de anima.38.

Vniuerſalia ordine doctrinæ ſunt præponenda particularibus.i. minus vl'ibus exiſtentibus ſub eis ꝑ tres cauſas,tum quia ſunt notiora, tum vt tractatus, & demonſtratio ſit vl'is & ſm ꝙ ipſum, tum et vt nō fiat vt petitio in ſcīa, Auerr. ſnīa in prologo.1.phyſi.& in prologo ſu per commento magno ſuper.1.poſterio.&.1.phy.cō.57.

Vniuerſum quodāmodo ī loco nō eſſe dr̄,& quodāmodo dr̄ eſſe. Eudemii ſnīa in.3.vol. nāliū rerū. nā pro quanto non habet ambiēs extra ſe corpus ſic in loco eſſe non dr̄, pro quanto vero in extimo.ſ. cœlo aſtra & reliqua hn̄t, locabuntur proculdubio in illi' extremis, ea parte qua continet ipſam, ſed q̄ ita,& in aliquo ſunt in loco eſſe dicuntur.The.4 phy.43.

Vniuerſum & totum differunt, nā vniuerſum eſt aggregatum ex oībus ſuis partibus,ſed totum eſt ipſa rei abſolutio atq; perfectio,quæ partibus ſuperueniens ſpectat' rōibus,quæ cōparatio māæ formā dr̄.Them.2.phy.31.

Vniuerſum.i.totum aliud eſt ſpēs, quæ componitur ex ſuis cauſis, aliud quod eſt vl'e quod componitur ex ſuis ſpēbus: aliud vero eſt vniuerſum in rei veritatē,quod eſt indiuiduum demonſtratum, quod componitur ex ſuis partibus ſm qualitatem.i.ex partibus eſſentialibus.i.ex mā & forma.1 phyſi.cō.5.Vbi aduerte ꝙ iō indiuiduū dr̄ totum,ſeu vniuerſum in rei veritate,quia vera & maxima vnitas eſt vnitas nālis. vnde Cōmen.in.2.de gn̄one & corru.t.cō.59.& eſt melius,quàm non ens, & ens verum, quàm non verum,& verum ſm indiuiduum, quàm ſecundum ſpeciem

diem.idem.12.meta.com.27.verus reſpectus eſt particularis, cum vniuerſalia non habeant eſſe extra animam.

Vniuerſale notum eſt ſecundum rationem, ſingulare autem ſecundū ſenſum.1.phyſi.text.com.49.&.1.phy.tex.com.4.

Vniuerſalium cauſæ ſunt vniuerſales.2.phyſi.tex.comm.38.idem.5.meta.tex.com.3.

Vniuerſaliter omnia duo, quæ non communicāt in eadem natura nō habent comparationem, neq; proportionem; diuerſa enim ſecundū magis & minus neceſſario cōmunicant in eadem natura.4.phyſic.commen.71.

Vniuerſaliter manifeſtum eſt ꝙ cū diuerſitatis & ęqualitatis motuum, eſt diuerſitas & ęqualitas proportionis motoris ad rem motā.ibi.

Vniuerſaliter omne quod impoſſibile eſt trāſmutari, impoſſibile eſt ipſum incipere in tranſmutatione, 6.phy.com.92.idem.1.cęli.te.cō.58.&.3.cęli.tex.com.19.&.4.cęli.tex.com.53.

Vniuerſalis cognitio fit in nobis per conſiderationem particularium. 7.phyſi.tex.com.20. idem in fine 2.poſterior.&.12.meta.com 4.

Vniuerſale eſt ab intellectu. 1.de anima.com.8.&.12.meta.com.4.&.3.de ani.com.18.

Vniuerſale eſt magis notum apud nos quàm proprium.2.de anima.com.34.idem.1.phy.t.commen.4.&.57.

Vniuerſalitas & indiuidualitas cōprehenduntur ab intellectu.ſ.diffinitio vniuerſalis & diffinitio indiuidui.2.de ani.cō.65.

Vniuerſalia ſm Platonem non ſunt generabilia neq; corruptibilia, & ſunt exiſtentia extra mentem.3.de anima, in ſolutione quæſtionis ſecundæ.iuxta finem.&.3.de anima.commen.18.

Vniuerſalia non habent eſſe extra animam quod intendit Plato, nā ſi ita eſſet, non opus eſſet ponere intellectum agentem.3.de anima.commen.18.idem.12.meta com.4.&.14.27.28.1.de ani.com.8.2.de anima.commen.&.text.60.7.metaphyſi.57.

Vniuerſalia fere ſunt hominibus difficillima ad cognoſcendum, nam a ſenſibus ſunt remotiſſima, ex prohemio primæ philoſophiæ, vide in concordantiis.

Vniuerſale ſic deſcribitur, quod eſt prædicatum de pluribus.1.meta.commento.27. idem primo perihermenias.

Vniuerſale non habet eſſe, niſi ſecūdum quod eſt ſcientia.i.ſecūdum quod eſt in anima.& ſimiliter affirmatiuum & negatiuum.1.metaphyſi.com.27.

Vniuerſalia non ſunt generabilia, & corruptibilia niſi per accidens.1.meta.com.27.

Vniuerſale intellectum eſt prius ſecundum cauſam & ſecundum tempus, illo quod eſt ſub eo.1.meta.commen.28.

Vniuerſalis intentionis ſubſtantialis mixtio cum particularibus, eſt fortior mixtione accidentium cū ſuis ſubiectis.1.metaph.tex.com.31. Ex hoc ſequitur ꝙ inherentia accidentis ad ſubiectum, ſiue aptitudinalis, ſiue actualis, non eſt de intrinſeca ratione accidentis cōtra Ioan.de Gandauo.& cōtra modernos, vide quæ ſcripſi in theoremati-

matibus,& vltra rõnes quas ibi adduxi addo hic. Sicut non eſſe in ſubiecto non conſtituit ſubſtãtiam, ſed eſt ſubſtantiæ proprietas quædam, quod oſtẽditur ratione, & authoritate. ratione quidem, quia effectus poſitiuus debet habere cauſam poſitiuam, nõ exiſtere autem in ſubiecto non eſt aliquid poſitiuum formaliter loquendo. authoritate autem hoc patet ex prædicamentis, vbi Ariſt. inueſtigans proprietates ſubſtantiæ inter alias aſſignat iſtam. inquit. n. cõe eſt autem omni ſubſtantiæ in ſubiecto non eſſe, igitur pariformiter eſſe in ſubiecto erit proprietas accidentis, diuerſorum enim entiũ diuerſę ſunt proprietates & fuit etiam ſententia Auic. in. 2. ſuę primæ philoſophię. Amplius Alex. (de quo Cõm. in. 3. de ani. c. 14. aſſeruit ꝙ nullus olim Peripateticus reputabatur qui nõ eſſet Alexandreus) in principio libri priorum, vbi declarat quomodo modus abſtrahendi, mathematicus inquam, pluribus locis deſeruit naturali Philoſopho. d. ſicut eſt de forma q̃ eſt ſeparabilis a materia ſm rõnem, vt patet in. 2. phy. tex. com. 12. & ſicut eſt de accidentibus, quæ licet ſint in ſubiecto ſm eſſe, ſunt tamen ſeparabilia a ſubiecto ſm rõnem, quod non eſſet verum ſi inherentia eſſet de quidditate accidentis, quia abſtrahentium non eſt mendacium, ex 2. phyſico. tex. commen. 18 Amplius Commen in. 5. metaphy. in comm. 14. dicit, ꝙ hoc nomẽ ens quod ſignificat eſſentiam rei, eſt aliud ab ente quod ſignificat verum, & ideo expoſitores diuerſantur in. 2. topicorum, in quæſito ſimplici. ſ. dicere aliquid eſſe verum collocetur in quæſtionibus generis, aut collocetur in quæſtionibus accidentis. qui intelligit de ente id quod eſt commune decẽ generibus dicit, ꝙ collocatur in quæſtionibus generis. & qui intelligit de ente id, quod dicitur de vero, dicit ꝙ collocatur in quæſtionibus accidẽtis, & idem habet Commen. in lib. deſtru. deſtr. in diſpu. 8. in ſolu. 1. dub. vbi determinat quid quærit quæſtio, ſi eſt, quæ eſt quæſtio ſimplex. inquit. n. Vid nanque quod præcedit in nobis quidditatem rei eſt id quod ſignificat eſſe, verum, & ideo quando quærimus ſi res eſt ens, vel ſi habet eſſe, & illa res habet cauſam inferẽtem ſuũm eſſe, tantum valet quantum dicere, vtrum habet cauſam, vel non, vt patefecit Ariſto. in principio ſecundi poſteriorum. ſed ſi illa res non habet cauſam, tãtum valet quantum dicere, vtrum res habet conſequens ſuum eſſe, ſed qñ intelligitur de ente id quod intelligitur de re vel ſubſtantia, tunc ſumitur modo generis analogicę dicti, ecce quomodo ex mente propria vult ꝙ ens vt ſignificat ſubſtãtiam, vel eſſentiam rei eſt genus analogicè dictum de decem prædicamentis, & dicitur in primo modo dicendi per ſe, vnde accidentia ſunt entia formaliter in primo modo, Et confirmatur, quia Commen. 1. ph. com. 27. dicit. ꝙ dicere aliquid eſſe, id eſt quòd ſit ens non, eſt prædicatio per accidens, ſicut prædicatio albedinis. Amplius primo phyſico. comm. 25. vbi Ariſt. declarat rationem Parmenidis eſſe malam de materia dicit, quòd quãdo Parmenides aſſumit illã ꝑ

 poſ-

poſitionẽ,quicquid eſt præter ens eſt non ens dicit,ꝙ iſta eſt falſa,qa vtitur eo quod eſt multipliciter dictum,ac ſi eſſet ſimpliciter dictũ, ſi enim ens ſignificat ſubſtantiam tantum,aut quantitatem tantum, non ſequitur quód quicquid eſt ꝑter ensꝙ eſt ſubſtantia, aut qoantitas ſit non ens. vbi colligitur ꝙ ens formaliter dicitur de omnib⁹ prædicamentis,& non ſolũ de ſubſtantia vt iſti aſſerunt.

Vniuerſalia Platonica ſi darentur, daretur quarta ars,ſeu ſcientia ſpeculatiua. 1.meta.te.cõ.47.

Vniuerſalia non ſunt innata iterari, intellectum enim animalis non inuenitur magis vno. 1.metaphyſic. commen.40.

Vniuerſalia Platonica ſi darẽtur ad quæ intellectus aſpicit, ſicut ſenſus aſpicit ad ſenſibilia, & comprehenſio ſenſibilium eſt naturalis in nobis,cum non acquiritur ex præexiſtenti cognitione, neceſſe eſſet, vt intellecta eſſent naturalia in nobis & non vt quędam ſint naturalia,& quædam accepta per doctrinam. 1.meta.com. 49. Ex quo patet quantum deuiant à veritate illi, ꝗ tenent ex mente Ariſtote. & Commen. Auer. noſtrum ſcire eſſe reminiſci,ſicut poſuit Plato. Vide cõtra opinionem iſtorũ,etiam Auer. in paraphraſi ſuper. 1.poſteriorũ. in commen.2.in.7. metaphyſi.cõmen.58.&.6.phyſi.com.59. & eſt contra Ariſto.etiam. in fine ſecundi poſteriorum,in illo capitulo.de principiis autem,vbi habet pro inconueniẽti ꝙ habitus primorum principiorum,qui eſt adeo nobilis,& certior ſcientia, ſit nóbiſcum congenitus,& lateat nos, & idem habetur hic in tex. com.49. ſuper 1.metaphy.

Vniuerſalia Platonica ſi darẽtur ad quæ intellectus aſpicit, ſicut ſenſus ad ſenſibilia, ſequeretur quod cæcus a natiuitate haberet ſcientiam de coloribus,& ſurdus a natiuitate poſſet habere ſcientiam de ſonis. 1.Metaph commen.49. Ex quo patet contra illos qui dicunt oppoſitum ꝙ cæcus a natiuitate poteſt habere ſcientiam naturaliter de coloribus, vide etiam Philoſophum 1.poſteriorum.in illo capitu. Manifeſtum eſt quod diſtincte ſenſu, & in.2.phy.tex.com.6.

Vniuerſale comprehendit res infinitas in potentia non in actu.2. Metaphyſico.commen.13.idem 3.de anima.com.19.&.12.meta. commen.14.&.51.

Vniuerſale & indiuiduum ſunt duę naturæ,hoc enim eſt intellectum, illud vero ſenſibile. 3.metaphyſic. commẽ.10.idem Boetius. vniuerſale eſt dum intelligitur,& ſingulare eſt quod ſentitur.

Vniuerſale eſſe non eſt dubium,ſed dubium eſt quid ſit natura eius. 3. meta.tex.com.12.

Vniuerſalia ſeparata in rebus artificialibus,& accidentibus nullus poteſt ponere.3.metaphyſi.tex.commento.12.

Vniuerſalia ſunt communia, quia ſunt in pluribus.3. metaphyſicæ. commen.vlti.

Vniuerſalia ſunt priora ſecundum rationem,ſingularia autem ſecũdum ſenſum. quinto Metaphyſic. in tex.commen.16. in capitulo de priori. vniuerſale eſt ſimile toti, quia continet particularia, ſicut totum continet partes.5. Metaph. tex.

tex.commen.31.&.1.phyſic. tex. commen.4.

Vniuerſale commune eſt quod aptum natum eſt in pluribus ineſſe. 7.Meta 45.

Vniuerſalium diffinitiones habent aliquam diſpoſitionem ſubſtantiarum exiſtentium extra animam, & qualitatem accidentem eis. 7. Metaphy.commen.46.inde colligitur vniuerſale ſumi dupliciter, pro prima & p ſecunda intẽtione.

Vniuerſaliter exiſtentium nihil vtique ſubſtantia eſt. 7. Metaphyſic. tex.commen.48. vbi expreſſe colligitur, quòd vniuerſalia apud Ariſtotel.non ſunt ſubſtantiæ rerum, ſed ſunt notiones, ſeu conceptus declarantes ſubſtantias rerum, ſicut notauit Commentator etiam primo Metaphyſico.commen.45.vnde Ariſtote.iſtam quæſtionem late examinat contra Platonem in 7.Metaphy.a tex.com. 44. vſq; ad tex.comm.50.

Vniuerſale eſt in capitu. ad aliquid, & ſubſtantiæ Socraticæ ſunt de genere rerum per ſe exiſtentium, & ideo vniuerſale non eſt ſubſtantia ſeparata.com.48. Vide etiam ibidem.com.57.

Vniuerſale quod prędicatur in quid de re non ſignificat eam, vt eſt in diuidua, ſed vt eſt in ea natura ſimilis naturæ, quæ eſt in quolibet indiuiduorum.7.Metaphyſicorũ. commen.48. Vide etiam.12.metaphy.com.4.

Vniuerſaliter omnis natura congregata ex duabus naturis conuenientibus, neceſſe eſt, vt ſit de natura cõponentium.7. metaphyſic. commento.48.

Vniuerſale nullum eſt ſeparatum a ſingularibus.7.Metaphy.tex.commento.57.

Vniuerſalia impoſſibile eſt, vt ſint ſubſtantiæ rerum, quia vniuerſalia rerum ſunt communia, & nullum commune eſt ſubſtantia.7. Metaphyſico.tex. commen. 57.& tex.commen.58. & hoc eſt quod notauit pulchre Commentator in 1.Meta.com.45.idem.9.meta.tex. commen.6.

Vniuerſale & particulare ſunt ad aliquid.7.Meta.com.57.

Vniuerſale & ſubiectum ſeu materia differunt, quia vniuerſale prædicatur eſſentialiter de re, materia autem ſeu ſubiectum, non prædicatur niſi denominatiuè.9. metaph. tex.com.12.

Vniuerſale nullum ſubſtantiam eſſe poſſibile eſt.9. metaphyſico.tex. commen.6.& habetur in ſermonibus de ſubſtantia & ente, id eſt in ſeptimo Metaphyſi.tex. commen. 44.& infra.

Vniuerſalia apud Platonẽ ſunt ſubſtantiæ abſtractæ, & ſunt principia ſubſtantiæ ſenſibilis. 12. Metaph. commen.4.

Vniuerſalia apud Ariſtotelem ſunt collecta ex particularibus in intellectu, qui accipit inter ea conſimilitudinem, & facit ea intentionem vnam. Plato autem ponebat vniuerſalia extra animam exiſtentia per ſe.12.Metaphy. commen.4 & 3.de anima. commen. 18. &.1.de anima.com.8.

Vniuerſalia ſunt priora in intellectu particularibus, quæ cum auferuntur, auferuntur particularia. 12.primæ philoſophiæ. authoritate Alexandri.commento. 27. vide in contradictionibus nuper editis.

Vniuerſum differens de omnibus dicat neceſſe eſt. Ariſtotel. in quinto de generatione animalium. capitulo vltimo.

Vniuerſalia cum ſint abſtrahibilia a ſingularibus, & ſint accidentia, quomodo poterũt notificare ſubſtantias rerum ſingularium, vide in ſolutionibus, in paraphraſi meta phyſi. tracta. 2. ibi, ſed hoc dubium facile ſoluitur.

Voluntas eſt appetitus rationi & deliberationi coniunctus. Alexander in paraphaſi de anima. capitulo vltimo.

Voluntas non eſt extra cognitionẽ conſimile. in. 12. primæ philoſophiæ. com. 39.

Voluntas non poſtponit facere, qđ intendit, niſi propter eſſentiam alicuius in te intenta, quæ ante non erat. 8 phy. commen. 15. & nullus hoc fundamentum negare poteſt per rationem ſuam intrinſecam, ſed extrinſecam. ibi.

Voluntatis nouæ, mouere quod ſequitur a volente eſt nouum neceſſario, ſed mouere quod ſequitur voluntatem antiquam, eſt æternũ neceſſario. octauo phyſicor. commento. 15.

Voluntas appetitus eſt. 3. de anima. tex. comm. 50.

Voluntaria operatio non fit niſi cogitatione & volũtate. ſecundo colliget. capitu. 19. de iuuamen. membrorum anhelitus.

Voluntas eſt propter intellectum. 12. primæ philoſophiæ. commento. 36.

Voluntas eſt quoddam deſiderium de duobus oppoſitis æqualiter dependens, & deſiderium illud ceſſat quando deſideratum, deductum eſt ad actum. Ex libro deſtructionum, diſputatione. 1. in ſolutione. 2. dub.

Voluntas infinita de natura neceſſarium reputari poteſt. ibi.

Voluntas ſi eſſet in antiquo, nouũ ab antiquo prouenire poſſet. Ex libro deſtru. diſputatio. 1. in ſolutione. 10. dub.

Voluntas quum fuerit ad inueniendum aliquid in aliqua hora, neceſſe eſt, vt in ea fiat in illa hora in agente concupiſcentia, quæ ante non erat octauo phyſicorum commento. 8.

Voluntarius motus non eſt impoſſibile, vt ſit ſine muſculo contra Gal. 2. colli. ca. 18.

Voluntas æquiuoce reperitur in corruptibili, & in Deo, & abſtractis. Ex diſputation. 3. in ſolutione primi dub.

Volũtas eſt paſſio & mutatio in corruptibili. ibid.

Voluptates non ſunt de diſpoſitionibus neceſſariis in eſſe hominũ, neque de perfectionibus eorum, ſed ſunt conſequentia ex neceſſitate materiæ. Auerroes in prologo phyſic. quod ideo dixit quia, ex ſecundo phyſicorum, quædam ſunt ex fine, & quædam ex materia, vt mors & corruptio, ſimiliter homo non eſt propter voluntatem tanquam finem. ſequitur igitur, vt ſint ex materiæ neceſſitate, vide Commentator, ſecundo phyſicorum. commento. 88. Illa enim inueniuntur in rebus naturalibus de neceſſitate, non propter aliquid, vt mors animalis, ſunt propter materiam, & illa quæ inueniuntur in eis propter aliquid ſunt propter formam, & diffõnem. cũ igitur

igitur voluptates corporis nō ſint hominis finis, neque perfectio, vt demonſtratum eſt in ſcientia morali, non ſunt igitur propter formam, relinquitur igitur, vt ſint propter materiam, & illum locum pauci intellexerunt, vt poteris videre.

Voluptas alia eſt reſpectu præteriti, alia reſpectu præſentis, alia reſpectu futuri. ſeptimo phyſicor. commento. 19.

Voluptas præteriti eſt per rememorationem futuri, per ſpeciem præſentis, per ſenſum in actu. ibid.

Voluptatis cauſa eſt comprehenſio. 12. metaphy. tex. commen. 39. vbi ponitur probatio a ſigno, quia ſenſus & vigilia, & intellectus ſunt nobis delectabiles & voluptatem afferentes.

Voluptas intellectus noſtri qui quādoque eſt in potētia, & quandoq; in actu, differt a voluptate aliarum intelligentiarum, quæ ſemper actu intelligunt, quia noſtra eſt ad tempus, & illarum eſt ſempiterna. 12. meta. tex. com. 39.

Voluptati quę eſt in deo nulla opponitur triſtitia. Commentator authoritate Alexandri, quia non conſequitur paſſionem, cum compræhenſioni eius non opponatur ignorantia. 12. metaphyſicorum. commento. 39.

Volentem ſi poneremus aliquem vnum oppoſitorum ab æterno retinentem, remoueremus voluntatis diſpoſitionem. ibid.

Volenti ſi duo ſimilia ęqualia proponantur, nō magis unum, quàm aliud eligeret, niſi aliquo modo diſſimilia ſint, & fuerit aliqua denominatio in vno, & non in alio, ſi enim omnimode ſimilia forent, & non eſſet ibi cauſa inclinans, tunc voluntas reſpiceret ambo æqualiter, ex libro deſtructionum. diſputatione prima. in ſolutione decimi dubij.

Volucrum alia penitus volant, vt aquila, alia membrana ſicca, vt apes & ſcarabei, alia cute, vt veſpertilio. 1. de hiſto. ca. 5.

Vox & locutio differunt, quælibet enim locutio data, eſt iis etiam & vox, ſed non quibus vox, illis etiā locutio ineſt. Ariſt in. 4. de natura animalium. capit. 9. locutio etiam nō perinde a natura eſt, ſicut vox, vt ibidem habetur.

Vox eſt ſonus animalis. 2. de anima. tex. com. 88.

Vox & ſonus ſi indirectum ſemper progrederetur nemo ſeipſum loquentem audiret, nec etiam qui eſſet a tergo loquentis. Themi. 2. de anima capitu. 27. & eſt ſuper text. commen. 80.

Vox elementorum, genus eſt & materia. 7. metaph. tex. com. 43.

Vox tum marium, tum fœminarū immutatur, cum ſemen ferre incipiunt. 7. de natura animalium. capitu. primo. Vide cauſam in quarto de generatione animalium. capi. 8. vbi de lacte diſſerit.

Vox eſt exercitium pulmonis. 6. colliget. cap. 2.

Vox non eſt neceſſaria in eſſe noſtro, ſed eſt ad bene eſſe. 2. Colliget. cap. 19.

Vox eſt materia orationis. Ariſtoteles in quinto de generatione animalium. cap. 7.

Vox alia acuta, alia grauis. ibid.

Vox fœminarum, ſenum, ægrorum, eſt acutior vtplurimum vo-

te marium, iuuenum, & ſanorum. ibidem. & vide ibi cauſam, vide etiam de voce fœminarum, quód ſit acutior, vt plurimum, quinto de natura animalium. capitulo quarto.

Vox ex ſectibus teſtibus immutatur in animalibus. vide cauſam. quinto de generatione animaliū. capitulo.7.

Voces propriç ſingulis animalibus ad initum, & venereum coitum accommodatę. Ariſt. in.4 de natura animalium.ca.9.

Vocalis arteria eſt organum reſpirationis. ex ſecundo de anima tex. commen.89.

Vocis eſſentia non eſt aliud niſi percuſſio aeris anhelati ad membrū quod canna dicitur ab expulſione animæ imaginatiuæ voluntariæ, quæ eſt in iſtis membris. ſecundo de anima. commento.90. & elicitur ex tex.

Voci figuram ineſſe putari poteſt propter aerem qui in voce elidenda percutitur. Themiſti.2. de anima in expoſitione. tex. com.108. & in cap.37.

Vocis inſtrumentum appropriatū eſſe epiglotum oſtenditur ſigno, quia cum inſufflamus epiglotum formatur vox ſimilis illius animalis.2.colliget.ca.19.

Vocis grauitas videtur eſſe naturæ generoſioris. Ariſt.in.5.de generatione animalium.capitulo ſeptimo Et nota quód hoc eſt ex opinione antiquorum, contra quos inuehit, vt notat ibi Ioannes Grāmaticus.

Vrinæ & ſeceſſiones & catarri, oma, ſeu cruda dicuntur, eo quód non ſunt obtenta a caliditate.4. methe. tex.comm.21.

Vrinæ diſpoſitio ſignificat principaliter ſuper epate & venis, ſecundario vero ſuper renibus & veſica.capitulo.21.

Vrſus animal omorum eſt, & cum tauro congreditur, & vide modū. octauo de natura animalium.capitulo quinto.

Vrſus hieme conditur, ſed vtrum propter frigus, an alia de cauſa, ambigitur. 8. de natura animalium. capitulo.17.

Vrſa fętu grauida, vel a nemine, vel a pauciſſimis capta eſt, & tempore ſui latibuli hoc animal nihil edere certum eſt. octauo de natura. capitulo.17.

Vrſum latebra egreſſum aiunt Arum herbam dictam deguſtare, vt inteſtinum laxetur, & hier. ibidē.

Vrticarum duo ſunt genera.4.de natura anima.ca.6.

Vrtica nulla excrementum habet: in hocq; eſt ſimilis ſtirpibus. ibid.

Vſus quo vtitur rhetorica & dialectica enthymemate & exemplo, alius eſt ab vſu, quo vtitur illis ars demonſtratiua. Auer. in prologo phyſi. vide quomodo hoc ſit intelligendum in ſecundo priorum. capit 23.& in 8.phyſico.commen. 33.& in. 2.phyſico. commen.80. Et animaduerte ꝙ conſimilis differentia contingit de locis topicis, quia aliter vſitantur apud rhetores & aliter apud dialecticos, ſicut bene notauit Seuerinus Boetius in fine quarti libri de drñtiis topicis.

Vſtibilia & inuſtibilia quæ ſint, require. quarto metheororum. text. commen.48.

Vſtibilium quædam ſunt inflammabilia, quædam vero non. ibid.

Vtentes

Vtentes hoc nomine ens pro principio, non perceperunt, niſi principium materiale tantum, & nõ formale. primo phy. com. 7. & ſecundo phyſic. commen. 9. Vide etiam 4. phyſ. com. primo, & tex. com. 7. in quarto meta. & ſeptimo meta. com. 8. & ſecundo de anima.

Vtrũ in corporibus ſimplicibus motor & res mota ſint idem, hoc indiget declaratione, non autem vtrũ ab intelligẽtia moueantur. 2. phy. commen. 3. & ſeptimo phyſ. com. 2. & quarto phyſi. com. 71. & octauo phyſ. 32. & tertio cœli. 28. & 4. cęli. 22, 24. & 25. & primo cęli. 81. & 89. & 17. & quinto phy. 18.

Vter inflatus plus trahit vacuo. 4. cęli. tex. com. 30.

Vtrum, particula, quando eſt interrogationis nota non quęritur, niſi de oppoſitis quæ ſimul eſſe nõ poſſunt. decimo metaphy. tex. cõ. 17. Dixi quando eſt interrogationis nota, quia aliquando eſt nota ſolutionis apud Ariſt. pręſertim, & iſta eſt ſententia Ariſt. in. 10. metaph. tex. cõmen. 18. vbi dicit. ſemper in oppoſitis eſt interrogatio ipſius vtrum &c.

Vteri, ſeu vuluæ mulieris ſitus ẽ inter inteſtina & veſicã. 1. de natura animalium. cap. vltimo.

Vuam albam cum ſoleat ferre vitis quam capnium vocant, ſi nigram tulit monſtrum id eſſe non putãt, quoniã ſæpiſſime id facere ſoleat, cauſa eſt ꝙ ſua natura inter albã, & nigram eſt. Ariſt. in. 4. de generatione animalium. cap. 4.

Vulpes quũ partum ediderit, lingua lambendo refouet, & concoquit. 6. de natura animalium. cap. 34.

Vuluę pars ĩterior loci, & vteras appellatur, vnde fratres vterinos dicimus, oſtium vero & ceruix matrix dr̃. 3. de natura aĩalium. cap. 1.

Vuluas aut vteros omnia aĩalia intus habent, teſtes vero quædam intus, quædam vero extra. vide cãm in 1. de gener. anim. cap. 12.

Vulua attrahit ſemẽ, vel pp̃ virtutẽ attractiuam exiſtẽtem in villo, vel pp̃ caliditatem, vel pp̃ vtranq; iſtarum ſimul. Auer. in 2. de generati. anim. cap. 2.

Vulua an habeat virtutem immutatiuam, hoc indiget ſpeculatione, tamen virtus informatiua nõ põt dici ꝙ ſit in vulua, quia non eſt ipſa, quæ creat membra embrionis, ſed verius forma quæ eſt in ſemine, in vulua aũt non eſt virtus immutatiua, niſi loco conſeruãtis cũ attingit aer ſperma, corrũpit eius complexionem. 2. Col. cap. 10.

Vultures nidificant in altiſſimis rupibus propterea, & ex ignoto orbe, aduenire Herodot⁹ Bryſſonis rhetoris pater opinatus eſt, & ꝙ multi exercitum ſequentes repente apparent. 6. de natura anim. capit. 5. idẽ in 9. de natura animalium.

Vultures habent fortem viſum, ita ꝙ dr̃ de eis ꝙ ipſis exiſtentibus in damaſco, videbant morticina babyloniæ. 3. Col. cap. 38.

Vulgus non intelligit de non eſſe, niſi illud quod non comprehenditur viſu, octauo phyſicorum commento. 4.

Vulgo non ſunt propalanda diuina. vnde laudanda eſt ſententia illius qui dixit, ꝙ communicans vulgo ſecreta ſcientiæ, eſt ſicut tradens venenum quibuſdam corporibus. ex diſputatione ſexta, in ſolutione, ſexta.

De litera. X.

Xiloptoros eſt vermiculus a corrodendis lignis dictus, quem (vt Theodorus gaza) ligniperdi appelles. vide de eius generatione 5. de natura anim. cap. 32.

De littera. Y.

Ydeę Platonis nuſquam ſunt 3. ph. tex. cō. 25. Ydeæ nō proſunt nec ad ſcientiam, nec ad gnonē. 7. met. t. c. 20. vſq; ad tex. cō. 22. probatur ꝙ non proſunt ad ſcientiam, ſed a tex. cō. 22. vſq; ad tex. cōm. 33. oſtenditur ꝙ nō proſunt ad gn̄ationē. vide ꝓ hoc Cō. in c. 20. 22, & in c. 33. alleg.

Ydeas aſſerentes numeros illas eſſe inquiunt. 12 meta. tex. cō. 42.

Ydeam non contingit diffinire, ſingularium enim eſt idea, vt dicunt & ſeparabilis eſt. 7. metaphyſi. text. cōmen. 53.

Ydeas eſſe rationes ſeparatas in intellectu creatoris opinatus eſt Plato, vt teſtatur Ammonius in 1. de anima. in expoſitione tex. 8. & Simplicius 1. cœli, & pro hoc vide primo cęli ipſum tex. cōmē. 19. & eſt opinio Ioannis grāmatici, & multi viri illuſtres, vt Beſſario Cardinalis, & Boetius. ex latinis, in ſecūda editione libri de interpretatione ait, non eſſe differētiam in hoc, nec in aliis inter Ariſt. & Platonem niſi in verbis ſolum, vnde quod Ariſto. viderit etiam tales rationes ideales eſſe in mente diuina. iſto modo aſtruunt, quia Ariſtote. 12. metaphyſi. tex. cōmen. 52. ꝙ duplex eſt ordo, vnus qui eſt in duce, alter qui eſt in exercitu, & ille qui eſt in exercitu eſt cauſatus ab illo qui eſt in duce. ſic duplex eſt bonū vniuerſi, vnum inuentum in ipſo, & ordo duplex, aliud eſt in conditore. vbi aūt eſt ordo ibi eſt iudiciū. Amplius 7. primæ philoſophiæ, te. commen. 23. dicit Ariſto. ꝙ forma domus in materia fit a forma domus, ſine materia, & ſanitas in corpore infirmi fit a ſanitate, quæ eſt in anima medici. Amplius Ariſto. 3 de anima. tex. cō. 6. laudat antiquos qui poſuerunt intellectum eſſe locum ſpecierum, multo magis intellectus diuinus. Et confirmatur, quia Ariſt. 3. metaph, habet ꝓ inconuenienti contra Empedoclē deum non cognoſcere omnia, ſed hoc non eſſet niſi haberet in ſe rationes ydeales omnium, & confirmatur authoritate Cōmen. in. 12. metaphy. cō. 37. vbi dicit. ꝙ opinio dicentium deum omnia intelligere, quodammodo eſt vera, & quodammodo non, nam ſub rationibus ſingularibus quæ infinitæ ſunt non eſt vera, ſed bene ſub rationibus ſpecialibus. ita ergo cōcluditur, ꝙ quælibet ſpecies habet propriam ydeam in diuino intellectu. Et confirmatur authoritate Commentatoris. 12. metaphyſic. cōmen. 36. ubi habet, ꝙ forma habet duplex eſſe, materiale & abſtractum. & hoc eſt ꝙ voluīt dicere ponentes ydeas. Amplius Ariſto. in 2. phyſi. de ſcribēs genus cauſæ formalis, aſſerit ipſam eſſe rationem & exemplar, ſed cauſa exemplaris non eſt, niſi cauſa ydealis. Propter has & conſimiles rationes voluerunt ſupradicti viri non eſſe diſcor

diam

diam inter magiſtrum. ſcilicet Platonem & diſcipulum Ariſtotelem, niſi in verbis tantum, quia Ariſtoteles voluit vt ydea hominis homo diceretur, quia homines ex nominibus facile cũ eorum phantaſia concurrunt ad id, quod per nomen importatur, & conſuetudo eſt vt homo ſignificet hominem qui eſt in materia ſenſibili, vnde Aug. in lib. 83. quæſtionum. q. 46. inquit. non eſt veriſimile, aut nullos ſapientes ante Platonem extitiſſe, aut formas quas Plato ideas nominauit non intellexiſſe, ſiquidem tanta vis in eis ſita eſt, vt eis non intellectis ſapiens quis eſſe non poſſit.

Dicimus nos eſſe hoc maxima admiratione dignum, ſi Ariſt. non diſcrepat niſi in verbis tantum, in poſitione ydearum, ſed in ſolis vocibus, cur igitur in ipſa logica eas inſectatur. dicit enim in lib. primo poſteriorum ualeant ydeæ Platonis. Monſtra enim ſunt. cur in philoſophia naturali, vt in 2. phyſico. tex. cõmen. 26. & primo cœli text. cõmen. 92. cur in ſcientia morali primo ethicorum. cap. 7. facit illam proteſtationem in illa queſtione de per ſe bono, quum dicit eſſe per difficilem ob amicos qui ydeas introduxerunt, & dicit ꝙ duobus amicis exiſtentibus magis piũ eſt veritatem in honore præferre, cur in primo & in 7. primæ Philoſophiæ oſtendit ydeas, neque propter ſcientiam, neque propter generationem eſſe neceſſarias? nunquid illa eſt diſpoſitio de vocibus & non de rebus? o per uitã meam quomodo præclara ingenia allucinãtur in re clariſſima, eſt enim pro ceſſus illę de vocibus, an de rebus diſcurrant quæſo. & parumper conſideret ſi diſpoſitio illa de vocibus vel de rebus, luciduiſſimus Themiſtius in primo de anima. capit. 20. ſcribit in altiſſimis præſertim philoſophiæ quæſtionibus, non ęquum eſt aliud dicere, aliud ſentire. Manifeſtum autem eſt inter altiſſimas philoſophiæ quæſtiones eſſe illam de ydeis. altiſſimum enim inquit Porphyrius eſt huiuſmodi negocium, & maioris indigens inquiſitionis. Quapropter teneo Ariſto. nedum vocibus, verumetiã intellectu diſſentire. alioquin oportuiſſet ipſum ſoluere rationes, quæ de rebus ipſis procedunt. Et ideo pro ſolutione omnium authoritatum quas ipſi adducunt, ſcias formam habere duplex eſſe, materiale & abſtractum, vt forma coloris in corpore materiali habet eſſe materiale, ſed in ſenſu ſpirituale, quia in ſenſu eſt comprehenſio, & in hoc eſt latitudo, quia nobilius eſſe habet in virtute imaginatiua, ꝗ in ſenſu communi, & in cogitatiua ꝗ in imaginatiua & in memoratiua ꝗ in cogitatiua, tertio de anima commen. 6. & in intellectu noſtro adhuc eſt in altiori gradu, & in intelligentia lunæ adhuc altius, & ita gradatim aſcendunt formarum perfectiones vſque ad formam formarum quæ eſt prima, & eſt diuina eſſẽtia ĩ qua omnia vnitiue continentur & eminenter. 12. metaphyſi. comm. 37. Eſt enim in ſupremo gradu vnitatis ſimplicitatis & nobilitatis, vnde deus eſt omnia entia nobiliori & diuiniori modo qui eſſe poteſt, & iſto modo Philoſophi dixerunt in diuina eſſentia vniri & contineri

Cap. 2.

ri modo q̃ ſint in propria forma, vnde ens per participationem continetur eminenter.i.nobiliori modo ſimpliciter quã ſit in ſeipſo, & quia licuit ſemper Philoſophis in rebus arduis exemplis vti, vt teſtatur Cõmentator in fine primi phyſico. commen 81. & in 3. de anima.in cõmento.14.propterea imaginati ꝙ ſicut habens aureum dicitur habere marcellum & ſoldũ, & ereum bolum,& nobiliori modo præcium & valor talium poſſideturin forma aurei q̃ ſi poſſiderétur in forma propria. ſic diuinus intellectus ſolam diuinam eſſentiã intuitiue intelligendo, dicitur omnia entia intelligere diuiniori modo, q̃ ſi eadem in formalibus & propriis earum rationibus attingeret,& eſt modus qui non poteſt attingi ab aliquo alio intellectu, vt bene dicit Cõmen. in libro deſtructionum, & iſta eſt Ariſtotel. ſententia, & hoc eſt quod dicit Commentator quód omnes formæ ſunt in potentia in prima materia, & ſunt in actu in primo motore, quia ſunt in virtute actiua eius in qua continetur in ſupræmo gradu vnitatis, ſimplicitatis, & nobilitatis, & iſtæ ſunt ideæ quas cominiſcebatur Plato & 12. metaph. commento 36. Forma habet duplex eſſe, materiale & abſtractum. & hoc eſt ꝙ volunt dicere ponentes ydeas, ſed non perueniunt ad hoc. Vide igitur magnam eſſe differentiam inter Ariſtot. & Platonem, dato ꝙ Plato poſuiſſet iſtas ydeas ĩ intellectu diuino,quia Plato poſuit ydeas ſub formalibus & diſtinctis rationibus in diuino intellectu, & Theologi noſtri hoc aſ ſeuerant, vnde Diuus Auguſtinus dicit alia ratione conditus eſt equus, & alia ratione conditus eſt homo, in libro. 83. quæſtionum, quæſtione, 46. Sed hoc non vidit Ariſtot. nec eius ſequaces, ſed voluerunt nullum aliud eſſe intellectum a diuino intellectu, niſi ſuam eſſentiam modo prædicto, quia ibi non eſt aliqua multitudo, nec ſecũdum rem, nec ſecũdum rationem, & ꝙ iſta fuerit opinio Ariſtotel. ex intentione Auerro. oſtenditur manifeſte ex verbis eius in paraphraſi metaphyſicę tractat. 2. vbi dicit, ꝙ licet in artificialibus eſt magis manifeſtum, omne quod generatur, generatur a ſibi ſimili, quia forma ſanitatis in corpore fit a forma ſanitatis in anima medici, & domus forma in materia fit a forma domus ſine materia, quæ eſt in anima ædificatoris, vt dicitur in 7. primæ philoſophiæ. ſubdit ꝙ in naturalibus etiam rebus, res, ita ſe videtur habere, ꝙ earum principia vltima ſit conceptio per intellectum. Aliter enim vnde euenit eis ꝙ ſunt ex ſui natura aptę vt intelligantur a nobis, nam hoc eſt ſibi quid eſſentiale & inherens naturæ earum, id autem ꝙ eſt eſſentiale alicui, peruenit quidem ipſi enti a cauſa efficiente de neceſſitate, nihil autem datur quo ſenſibile euadat intelligibile in potentia & quod de ſui natura eſt vt intelligatur niſi eius generatio fiat ex intellectuali apprehenſione, licet ſuum eſſe ſenſibile ſit conceptum a ſuis principiis ſenſibilibus, quemadmodum in artificialibus contingit, nam accidit rebus per artem confectis ꝙ intelligantur ab illo, qui non operatur

eas, propterea quia ſunt ordinatę ab intellectu qui eſt ipſa forma exiſtens in anima artificis. aliter.n. eſſent intellectæ per accidens, & ſimiliter res ſe habet in natura & in rebus naturalibus. Hinc apparet generatim ꝙ dantur formæ ſeparatę, quæ ſunt cauſa ob quam ipſa ſubſtantia ſenſibilis eſt intelligibilis, præſtant autem ipſi ſenſibili formam ſubſtantialem qua fit intelligibile potentia per ipſam naturam, & per corpora cœleſtia, & tales formæ ſunt formæ corporum cœleſtium, & hoc eſt ꝙ quærebāt ponentes ydeas, ſed non peruenerunt ad illud & conſimilem ſententiam vt dixi habetur.12. metaphyſicæ.commen.18. prope finem.

Amplius Commentator in eodem. ſecundo tracta. in paraphraſi ibi Themiſtius reddit rationem pro Platone, vbi recitat quòd ideæ ſunt neceſſariæ propter generationem animalium & plantarum, ſpōte naſcentium, quibuſdam interpoſitis, ſcribit, in quibuſdam tamen entibus exiſtimari poteſt, ꝙ neceſſitas cogit ponere formas ſeparatas in generatione indiuidui, vt in animali non gignitiuo, in quibuſdā tamen non videtur hoc neceſſarium, neque videtur ꝙ indigeant ipſo inquantum ſunt generabilia. veruntamen ſi conſiderentur formæ generatę inquantū accidit eis ꝙ ſint intelligibiles, & tandem habentes ordinem, apparebit neceſſarium ponere vel intromittere hanc formam cunctis rebus, vt prius diximus: ſed huiuſmodi principium alio modo ſe habet quàm ponit a ponentibus ydeas, dicebant enim quòd intelligibile ipſius equi, & eius quidditas, vt eſt in materia, eſt idem extra materiam, & ſic ſequitur neceſſario, vt ſit & detur equus hinnibilis ſine materia & ignis comburens, & ſi ſic intelligunt, errant omnino. & ſi ipſi velint de eſſe rerum ſeparatarum id quod Ariſtote. intendit vt exiſtimauit eorum fautor, ſcilicet Themiſtius, errauerunt, tandem quia tranſtulerunt dicta ſcientifica in dicta poetica, quæ non ſunt vera, & ſunt ad docendum populum. vbi clàre patet ſecundum mētem Auerr. Ariſto. res generabiles ratione qua ſunt generabiles & ſenſibiles non indigere, vt ſic agente ſeparato, quia generans apud Ariſtote. neceſſario eſt corpus aut virtus in corpore, vt dicit hic Cōmentator & in 7. metaphyſi.commen.31. & idem eſt agens ꝙ tranſmutat materiam, & ꝙ in inducit formam, Sed ſi conſiderentur res generabiles & ſenſibiles, pro quanto ſunt intelligibiles in potentia, quia ex ſui natura habent aptitudinem vt intelligantur, & tandem vt habent ordinem, quia ordo iſte in ſenſibilibus generabilibus eſſe non poteſt a principio, ex quo ſortiuntur ſenſibilitatem, & eſt materia, quia illla eſt cauſa inordinationis, oportet ex hoc ꝙ iſte ordo dependeat tanquàm a primordiali principio ab agente ſeparato, & eſt primum principium a quo cœlū & tota natura dependet. 12. metaphyſicæ.text.commen.38. & 52. vbi oſtenditur quòd ordo vniuerſi eſt ſicut ordo in exercitu, qui cauſatur, & dependet ab ordine in duce, & bonum eius eſt a bonitate ducis, & ſub iſta ratione bene generabilia

bilia omnia, & cum ſemine & ſine ſemine, immo omnia quæ ſunt indigent iſto agente ſeparato, quod ſui virtute continet & influit eſſe intelligibilitatem & ordinem omnibus, Sed platonici, quia ipſi videntur, aut hoc intellexiſſe quod intellexit Ariſtote. vt dicit Themi. & omnes fere poſteriores expoſitores, vt Antonius, Philoponus. Simplicius, & id genus, & tunc plato peccat, quia in ſcientia demonſtratiua & ſpeculatiua non debemus vti metaphoris, vnde ex hoc quód equus eſt in virtute actiua dei, modo prædicto, non propterea illa virtus debet equ' appellari, aut aſinus, Si autem ipſi intelligunt ꝙ quidditas equi in materia eſt eadẽ cum quidditate equi intelligibili ſeparata, tunc eſt error clarus, quia daretur equus ſine materia, & ideo q̃uocunque intelligant Platonici & defenſores Platonis, non poſſunt euadere ab inconuenientibus, ſed vt dixi videtur mihi ꝙ Ariſto. impugnet ipſos in re, & non in ſermone tantum.

Ad illud autem ſecundi phyſico. tex. commen. 28. reſpondetur ꝙ vt notat luciſſimus Themiſtius ibi forma appellatur exemplar apud Ariſtote. non eo modo quo hi qui ydeas poſuere ſeparatas quaſdam ſpecies atque ipſas per ſe nullo innexu materiæ ſubſiſtentes, ſed propterea quia definita præſcriptaque eſt eorum omnium forma, quæ a natura proueniunt hominis, equi, bouis, fici, oleæ, platani, etiam illud principium, vnde hæc oriuntur eatenus pergit mouẽdo, & exercendo materiam, donec forma ipſa & ſpecies coaptetur & congruat plene atque perfectę, vbi patet clare authoritate Themiſtij Ariſtotelem non poſuiſſe formam exemplarem, ſicut poſuit Plato. & mirum eſt de Simplicio quomodo audet dicere Ariſtote. in hoc non diſſentire a Platone, quum ipſe in prologo primi phyſicæ auſcultationis expreſſe dicat, cauſas apud Ariſtot. eſſe efficientes & fines, cõcauſas vero materiã & formã, verũ tñ Plato cauſis addidit exemplarem, & concauſis inſtrumenta, ſiue officialem, & ex illo loco patet ipſum non ſecũdum Ariſtotelicos loqui, dum confitetur etiam cauſam exemplarem more Platonicorum.

Amplius Ariſto. in ſecundo phyſico. tex. comen. 19. arguit contra Platonem, & ponentes ydeas quod ad eorum poſitionem ſequitur, vt quæ non ſunt ſeparabilia ſecundum rationem a materia, ſint ſeparata ſecundum rationem, & tamen latet eos hoc contingẽs, quia cum formæ naturales ſint ſeparatę ſecundum eſſe a materia ſecundũ ponentes ydeas. igitur ſunt etiam ſeparabiles ſecundum rationem & diffinitionem, quia vt inquit Commentator in commen. quicquid ſeparatur ſecundum eſſe, ſeparatur ratione, ſed non conuertitur, modo ſi per iſtam opinionem Ariſto. concordat cum Platone in poſitione ydearum, ipſe eaſdem in hoc pateretur anguſtias, & ideo hoc argumentum debuit ſolui ab ipſo, quia ęque procedit contra opinionem eius, ſicut procedit contra Platonem. vnde iſti qui non poſſunt capere Ariſto. vere cõtradicere Platoni audiant Themiſtium primo de anima. cap. 20. vbi ſcribit certe

ſupi-

ſupinas illas opiniones quę animã, aut ignem, aut aquam faciunt, aut ſanguinem, aut athomos rotũdas, & leues inceſſere, aut impellere nul la laus eſt, quia in id qui vis ingenio vtcunq; pingui atque tardo, nedum Ariſto. vir tantus diligentia & doctrina ſuffecerit, proinde ſi Ariſto. qui ſententiam vetuſtiſſimam, & proxime accedentẽ ad verum reprehenſurus taxaturuſque erat illuſtrem in philoſophia perſonam citauit, cui & Plato dialogos ſuos aſcripſerit, nemo ei tamq̃ male animato in Timeum, aut in Platonem iure ſuccenſuerit, ferè enim eius tota oratio non in hominum, ſed in confutatione opinionũ verſatur, & ſi ex his quæ ſcripſerint ſuſpicari licebat in ſe quod ſcriberent & ſentire &c. In eadem ſententia Themiſt. in ſimili taxat Porphyrium, & Andronium aſſerentes Ariſtotel. in primo de anima non taxare mentem Xenocratis, ſed verba, dum dixit, animam eſſe numerum ſeipſum mouentem, vt eſt videre in cap. 27. in Themiſtio, & in primo de anima ſuper tex. commenti 67.

Finis Tabulæ dilucidationum. M. Antonij Zimaræ in dictis Ariſt. & Auer.

TABVLA OMNIVM diuiſionum totius Philoſophię Ariſtotelis ab eodem authore collecta.

Appetitus alius naturalis, alius animalis primo phy. com. 81.

Alteratio quãdoq; ſumitur large, & tunc ſupponitur tam pro tranſmutatione in ſubſtantia, q̃ pro trãſmutatione in qualitate: quandoq; vero ſumitur proprie, & tunc eſt tranſmutatio in qualitate, & in tertia ſpecie qualitatis, & ſic diſtinguitur contra alias tranſmutationes, colligitur ex. 2. phyſi. cõ. 1. & ex. 2. phyſi. commen. 32.

Artes ſunt duobus modis, quædam ſunt in quibus principium eſt extrinſecum a ſubiecto, in quod agit ars neceſſario, vt ars edificandi, quædam vero ſunt in quibus per accidens poteſt contingere ꝓprincipium efficiens ſit in ſubiecto, in quod agit vt medicina, quia aliquis poteſt ſeipſum ſanare per artẽ medicinæ. 2. phy. cõ. 3.

Artes ſunt duobus modis, quędam ſunt a quibus proueniunt actiones tantum, quædam a quibus proueniunt acta. 2. phy. cõ. 3.

Artium quædam faciunt formam, quædam præparant materiam. 2. phy. tex. cõ. 24. & 25.

Artes ſunt tribus modis. 2. ph cõ 25.

Agens æternum producit effectũ neceſſario, in generabilibus vero agẽs producit in maiori parte. 2. phyſici commen. 74.

Artium quędam vtunt cognitione, quædã vero nequaq̃. 2. phy. cõ. 86.

Alia eſt potentia quã ęseſt in potentia ſtatua, alia quã magnitudo eſt diuiſibilis in infinitum. 3. phyſico. 57. & 58.
Aliqua competunt primo, aliqua uero ſecũdo 4. phy. tex. cõ. 14.
Alia ſunt ĩ loco ſm actum, & aliqua ſm potentiam. 4. phy. tex. cõ. 44.
Accidentis ſunt duo modi. 4. phyſi. cõmen. 45.
Augumẽtatio cõtingit, aut ingrediẽte aliquo, aut ex alteratione, vt ſi ex aqua fiat aer 4. phyſi. tex. cõ. 63. & tex. cõmen. 84.
Alteratio ſumitur dupliciter, pro tranſmutatione in qualitate, & pro tranſmutatione in ſubſtantia. 5. phyſi. cõmen. 15.
Alteratio alia ſpiritualis, alia corporalis. 7. phyſico. tex. cõmen. 11. & 2. de anima tex. cõ. 57. & 58. & 3. de anima tex. cõ. 28.
Actionem cõcurrere ad aliquod nouum contingit dupliciter, vel per ſe, vel per accidens, per ſe ſunt finitæ, per accidens vero actiones poſſunt eſſe infinitæ. 8. phy. cõ. 15.
Agens & mouens eſt duobus modis, naturale & voluntarium. 8. ph. cõmen. 15.
Accidentale quandoque opponitur naturali, quandoque ſumitur, vt opponitur eſſentiali. primo cœli. cõmen. 14.
Alteratio duplex, paſſiua, & eſt quã ſequitur generatio & corruptio, & talis requirit ſubiectum, & veram contrarietatem, & fit in tempore, quadam vero non requirit contrarietatem, neque fit in tempore vt illuminatio. 1. cœli cõ. 20.
Augmentatio large & impropriè. 1. cœ. cõmen. 22.
Augmentatio ſumitur tribus modis. ibidem.
Agens bipartitum eſt ſicut mouens, videlicet, agens impaſſibile, & agens quod patitur. 1. de generatione tex. cõ. 53.
Animæ paſſiones, aliæ ſunt proprię, & aliæ communes. primo de anima. cõmen. 3.
Auditus & ſonus ſunt duobus modis. 2. de anima. 139.
Aliquid eſſe non corpus dicitur quatuor modis, vel virtus in corpore 3. de anima cõmen. 5. contra Alexandrum.
Actio intellectus duplex, formatio, fides. 3. de anima. 21.
Antiqui ſunt bipartiti, quia quidam dixerunt nihil generari, quidam verò omnia generari, & iſti ſunt bipartiti etiam. vide 3. cœli cõ. 3.
Accidentia de quibus artifex conſiderat, quædam primo inſunt ſuo ſubiecto, & quædam per viam ſimilitudinis. 3. cœ. cõ. 7.
Agens prius tempore & agens prius natura. 2. cap. in libro de ſubſtantia orbis. & primo cœli. commen. 105. & 106.
Aquæ duę ſpecies, vna ſub terra, alia ſupra terram, & quęlibet iſtarum ſpecierum, vel fluit, vel ſtat. 1. meteororum. cap. 5.
Accidentium conſequentium ens in quantum ens, quædam ſunt opinabilia, & quædam entia. 4. metaphy. commen. 6.
Ad aliquid alia ſunt per ſe, alia per accidens. 5. meta. 20.
Accidentia ſunt in ſubiectis duobus modis. 7. meta. cõ. 18.
Artes opperatiuæ, quædam ratione, quædam conſuetudine, quædam vtroque modo acquiruntur. 9. metaphy. cõ. 10.

Appe-

Appetitũs alius ab intellectu,ali' ab imaginatione.ibidem. cõ.10.

Actio alia immanens, alia tranſiẽs. 9.meta.tex.com.16.

Agentia ſunt duobus modis.v3. agentia ſemper vnum tãtum, & talia ſunt nãlia,& agentia vnum, & quãdoq; eius contrariũ,& talia agunt cũ electione & meditatione. ex 3.diſput. 1.in lib.deſtru. in ſol. primi dub.

Animalium alia gignunt aĩal perfectum,alia ouum,alia vermẽ.primo de hiſt.animal.cap.5.

Cauſa alia per ſe,alia per accidẽs. 2. phyſi.tex.com.33.

Cauſa alia in potentia,alia in actu. 2.phyſi.34.

Cauſa alia ſimplex,alia compoſita. 2.phyſi.tex.com.36

Contingentia dicitur de cauſa agẽte & recipiente.2.phy.com.48.

Cauſa agẽs aut eſt naturalis, aut voluntaria,& nõ datur tertia. 2.phy. com.& tex.65.

Continuatio alia naturalis, alia artificialis,alia mathematica.5. phyſ. commen.26.

Comprehenſio quędam eſt ex diſciplina, & quædam ſine diſciplina. 5phy com.31.

Continuum quodlibet dupliciter, dicitur finitum aut infinitum, vel ſm diuiſionem,vel ſecundum vltima.6.phy.tex.com.19.

Contradictio aliqua in ſcientiis eſt ſecũdum ſermonem,& aliqua eſt ſm rem.6.phyſi.com.19.

Contrarium generari ex contrario dupliciter, vel ex ſubiecto, vel ex termino.8.phy.com.4.

Cauſa propter quã quæ mouentur ab extrinſeco, qñq; mouentur, & qñq; quieſcunt triplex eſt,vel abſentia motoris,vel diſtãntia eius, vel pñtia ĩpedimenti.8.phy.cõ.19.

Contrariorum alia continent, alia vero ꝯtinentur.1.phy. tex.cõ.49.

Cẽtrum aliud eſt mathematicum, & eſt punctus, aliud naturale, & ẽ corpus circa quod reuoluitur corpus ſphericũ 8.phy.cõ.& tex.76.

Cauſæ quædam ſunt ſimplicium,& quædam ſunt cauſæ compoſitoꝝ. primo cęli.com.1.

Corporum quædam non continentur in alijs, vt totus mundus, & quadã continentur,vt partes mundi.primo cęli.tex.com.4.

Cęlum aliqui opinati ſunt eſſe primam cauſam, aliqui vero quod ẽ cauſatum à prima cauſa.primo cęli.commen 20.

Corpus quodlibet aut ẽ ſimplex,aut compoſitum.1.cęli.34.

Corpus infinitum non intelligitur niſi quia aut vnum,aut plura ſimplicia,ex quibus componitur ſunt infinita,vel quia ſunt infinita numero,licet ſint finita magnitudine.primo cęli.34.

Cęlum ſumitur tripliciter.primo cęli.cõ.55.& tex.com.96.

Corpus omne aut finitũ,aut infinitum,aut anomiomerum totũ,aut omiomerum.1. cęli. tex.com.56.

Corpus compoſitum ex graui & leui,aut eſt compoſitum per mixtionem,aut per partium vicinitatem, ſeu iuxta poſitionem. primo cęli. commen.57.

Corpus omne aut eſt actiuum, aut paſſiuum,aut vtroque participans. primo cœli.commento.63. & tex. commen.68.

Corpus aliud ſenſibile, aliud intellectuale. 1. cęli. tex.cõ.69. & Cõm. 3.metaph.com.17.

Corruptio alicuius eſt duobus modis, vel ex ſe ꝓpter defectum naturæ, aut à ſuo contrario, vt corruptio ignis. 3. cęli. 52.

Compoſitorum differẽtium in grauitate & leuitate, quædam magis grauirant, q̄ quædam in eodem loco, & quædam in locis diuerſis. 4. cęli. com. 28.

Compiehẽſibilia humana diuiduntur in duo 3. de anima. com. 33.

Corruptibile tripliciter. 1. cęli. tex. com. 113.

Corporis potentia dupliciter poteſt dici, finita, aut in duratione, aut in velocitate motus. Cõment in paraphraſi. in fine primi de cęlo.

Corpora quædam ſunt rotunda ex ſui natura, quædam ex continente 2. cęli. commen. & tex. 26.

Comprehenſiones contingentes in ſomno, quędam dicuntur ſomnia, quædam diuinationes, & quædam prophetiæ. in libro de ſomno & vigilia.

Cognitio præcedens cognitionem creditam & intellectam ẽ duplex, agens & præparans, ex libro de diuinatione.

Corruptio dupliciter aut natura, aut accidente. ex libro de longitudine & breuitate vitæ.

Corporum quoddam eſt compoſitum, quoddam vero minime. 3. cap de ſubſtantia orbis.

Calor duplex, naturalis & extrane⁹. 4. metheororum. com. 1.

Cauſa difficultatis eſt duplex. 2. metaphy. tex. com. primi.

Contrarietas dupliciter, potentia & actu. 4. meta, tex. com. 20.

Compoſitio exiſtens in eadem re, quædam eſt prima, & quædam nõ prima. 5. meta. com. 4

Contraria ſunt tribus modis. 10. meta. tex. com. vltimi.

Cauſæ aut conueniunt ſpecie & differunt numero, aut conueniunt in genere vero, & differunt ſpecie, aut conueniunt in genere ſecundum proportionem & differunt in vero genere. 12. meta. com. 27.

Cauſæ ſunt tres, duæ phyſicę, & alia immobilis. 12. meta. tex. com. 5. & tex. com. 29.

Compoſitio triplex ex. 2. de partib. animalium cap. 1.

Calidum, frigidũ, humidum & ſiccum quatrupliciter. cap. 3. in. 2. de partibus animalium.

Diuiſibilitas mobilis duplex, ſecundum vltima, & ſecundum accidentia contraria. 6. phy. com. 32

Duplex eſt motus inſeparabilis ab animalibus intrinſecis, qui fit ab anima nutritiua per calorem naturalem & extrinſecus, qui fit à continente. 8. phy. tex. com. 20.

Diuiſio motus alia eſt in potentia, & eſt infinita, quia non eſt accipere primum, alia eſt in actu, & finita, & in ea eſt accipere primum de prima Ariſtò. egit in ſexto phyſicorum, de ſecunda in octauo. tex. commen. 23.

Dialectica vtitur in aliis ſcientiis dupliciter. Auer. com. 70. & primo phy. com. 35.

Diſſolutio fit dupliciter. 3. cęli. tex. commen. 52.

Differentiæ ſex poſitionis inueniuntur veræ & non veræ. & non verę, aut ex ſimilitudine, aut ex reſpectu tantum. Commen. 2. cęli. tex. commen. 10.

Diffinitionum ſcĩa poteſt haberi dupliciter, per diſſolutionem, & per compoſitionem. 2. meta. 11.

Diſpoſi-

Diſpoſitionum ſecundum Auicen. quædam ſunt intentiones, quædam naturales ſeu eſſentiales. 4. metaph. com. 3.
Demonſtratio alia ſimplex, alia cõpoſita. 5. meta. com. 4.
Diuiſio alia ſecundum quantitatẽ, alia ſm qualitatem. 5. meta. 30.
Diffinitiões ſunt duobus modis, aut ſicut ſymi, aut ſicut concaui. 6. metaph. tex. com. 1.
Diffinitiones ſunt duobus modis, quorum vnus eſt primo & ſimpliciter, & iſte eſt ſubſtantiarum, alter eſt nõ primo, & ſimpliciter, ſed modo cõtingenti naturæ, cuius eſt diffinitio. 7. meta. cõ. 15. & tex.
Diffinitio poteſt ſumi dupliciter. 7. meta. com. 19.
Diuerſitas duplex, quædam eſt per contrarietatem, & tales res diuerſę non poſſunt eſſe in eodem ſubiecto, & quædam ſine, & tales res eſſe poſſunt in eodem decimo metaphy. com. 24.
Dicentes generationem eſſe & agẽs aliquod ſunt bipartiti & valde cõtrarij, & habent medios. 12. meta. commen. 18.
Diffinitio duplex ex genere vniuoco, & ex genere analogo, ex diſput. 7. in ſol. primi.
Elementum autem pro principijs exiſtentibus in re, vt ſunt materia, & forma, cauſa autem pro fine. Commen. primo phyſic. com. primo Vide cauſam in contradictionibus meis.
Entium quędam fiunt ex natura, & quædam ex aliis cauſis, puta ab intellectu & caſu. 2. phyſic. commen. primo. & tex.
Entia naturalia inueniuntur in potentia, & actu altero trium modorum. 3. phyſi. com. 8 & 9.
Ens dicitur tribus modis, potẽtia & actu, & ſecũdum compoſitionem ex potentia & actu. tertio phyſico. commen. 58.
Equalitas dupliciter, ſecundum continentiam, & ſm cõmunem mẽſuram, qua æqualia menſurantur. 4. phyſi. com. 43.
Equalitas duplex, ſm dimenſiones, & ſecundum continentiam. 4. phyſic. commen. 77.
Ens & non ens ſunt duobus modis, ſemper & non ſemper. 4. phyſicor. tex. com. 120.
Eſſe quod eſt in re eſſentiale eſt ab agente, & generante quod eſt, aut natura, aut anima, aut intellectus. 4. phyſic. com. 128.
Equiuocorũ alia ſunt quorum diffinitiões ſunt diuerſę verę & ratione, alia vero quorum diffinitiones ſunt æquiuocè ſicut nomina. 7. phyſico. com. 26.
Equiuocationes, aliæ ſunt multum diſtantes, aliæ vero habẽtes quandam ſimilitudinem, alię vero proximæ, aut genere, aut ſimilitudine. 7. phyſi. tex. com. 31.
Entium quædam ſemper mouẽtur, vt cęlum, quædã ſemper quieſcũt, vt terra, quædam qñq; mouentur, & qñq; quieſcũt, & ſunt quæ ſunt Iſra cęlũ & ſupra terrã. 8. phy. c. 19.
Entia naturalia ſm motum & quietem diuidi poſſunt quinq, aut ſeptem diuiſionibus. 8. phy. 21.
Expellẽtis duo ſunt modi, aut. n. ſeparantur ab expulſo, & expulſio remanet in motu, aut non ſeparatur ab eo. 8. phyſico. tex. com. 85. idem. 7. phy. tex. com. 10.
Elementa alia ſunt reſpectu ſimplicium & compoſitorum, alia verọ reſpe-

reſpectu compoſitorum tantum. 3. cœli.com.31.
Exhalationum duo genera, fumoſa & vaporoſa. commen. primo. primi metheororum.
Eorum quæ ſunt quędam ſunt actu tantum, quædam vero potentia & actu. 3. phy. tex. com 3.
Ens dicitur dupliciter, potentia & actu. 4. meta tex. com. 20.
Ens aliud ſm ſe, aliud ſecũdum accidens. 5. meta. tex. com. 13.
Exiſtẽs in aliquo, aut exiſtit vt ſubſtantia, aut vt accidẽs, & vltimum iſtorum, aut cum medio, aut ſine medio. 5. metaph. tex. com. 23.
Ex vna materia fieri plures contingit dupliciter, vel in eodẽ ordine ſm magis & minus, vel in diuerſis. 8. meta. tex. com. 11.
Entium quædam ſunt ſeparabilia, quædam inſeparabilia. 12. meta. tex. com. 25.
Eternorum quoddam ſemper facit vnam annotationem, quoddã annotationes diuerſas. 12. metaphy. tex. com. 33. & 2. de generatione & corruptione. tex. com. 56.
Extremum aliud humidum, aliud ſiccum. primo de hiſtor. animalium. commen. 2.
Fieri aliud ſimpliciter, aliud ſm q̃d fieri ſimpliciter eſt ſubſtãtiarum, ſecundum quid vero accidẽtium. primo phyſic. tex. com. 62. & primo de generatione & corruptione tex. com. 18.
Formarũ aliæ ſunt in materijs, aliæ non in materijs. primo phyſico. commen. vltimo. & 12. metaphy. commen. 25.
Finis alius eſt cuius gratia, vt forma eſt finis materię, aliter vero eſt cui, vt homo eſt finis rerum creatarum propter ipſum, vt dicitur in ſecundo phyſic. tex. commen. 24. vide idem ſecundo de anima. tex. commen. 37.
Forma quandoque ſumitur large, quandoque propriè, quandoque magis propriè. quinto phyſicor. commen. 5.
Falſum duplex, poſſibile & impoſſibile.
Finis duplex, prima intentio, & ſecunda. 2. cęli. 17. & 21. & 12. metaphyſicæ. commen. 36.
Finis ſeu cuius cauſa, duplex eſt. 2. de anima. 35.
Fieri aliquid ex aliquo dicitur dupliciter. 2. metaphyſic. tex. commen. 7. idem primo phyſico. tex. commen. 58.
Finis generationis & finis rei generatæ. 2. phy. 70. & 24.
Formarum ſunt multi ordines, abſtractę à materia, & non abſtractę. 2. phy. com. 16. & primo phy. com. vltimo.
Falſum duplex, ſemper, & falſum quandoque. 5. meta. tex. com. 34.
Falſum duplex, eſſentialiter, & per accidens. Comment. commẽ. 34. quinto metaph.
Fieri hoc ex hoc, eſt duobus modis. 8. meta. tex. com. 11.
Formarum quædam ſubſtantiales, quædam non. & ſubſtantialium, quædam materiales, quædam nõ. 12. meta. com. 37.
Generabile & corruptibile dupliciter, per ſe, & per accidens. primo phyſi. com. 82. & tex.
Generatio eſt tribus modis, aut ſimpliciũ, aut organicorum, aut complexionis & mixtionis. ſexto phyſi. commen. 59.
Generatio, alia ſimplex, & eſt quando

do vnum fit ex vno, alia compoſita,& eſt quando vnum fit ex pluribus.primo phyſi.com. & elicitur ex textu.45.

Grauitas & leuitas ſumuntur, quandoq; pro forma & habitu, qui eſt principium motus, & quandoque pro accidente, vt vulgariter ſumitur. primo cęli.com.17.

Generatio triplex,& ſimiliter corruptio,ſimplicis ex ſimplici compoſito, ex ſimplicibus compoſiti,ex cõpoſito.1.cęli.com.20.

Graue aliud ſimpliciter,aliud in relatione.primo cęli.in paraphraſi. ſumma quinta. & inde ex. 4. cęli. tex.com.26.

Generabile tripliciter.1.cęli.112.

Generatio vera & ſophiſtica.3. cęli. commen.56.

Graue & leue, aliud ſimpliciter, aliud ad alterum. quarto cœli. tex. commen.3.

Genera in diffinitionibus, aut vniuoca,aut analogica. 2. de anima. commen.30.

Gẽtes diuerſantur dupliciter,ſecundum naturam, & ſecundum opiniones legum quas ſequuntur, ex commen.lib.de diuinatione.

Genera rerum ſitarum,aut ſunt ſpeculatiuę,aut artes opatiuę, aut virtutes cogitatę particulares.

Genus aliud propinquum, aliud remotum.5.meta.tex.com.10.

Gñatio quælibet, aut à natura, aut ab arte, aut à caſu.7. metaphyſic. commen.22.& tex.

Generabilia ab arte ſunt in duplici differentia,quia quædam ab arte, & à natura generari poſſunt,quædam vero ab arte tñ.7.meta.29.

Generatio alia ſimpliciter, alia ſecundum quid.primo de genera. & corruptione.tex.com.18.& 1.phy. tex.com.62.

Generationes quædam neceſſariæ, quædam contingentes. 2.de generatione.tex com.66.

Habitus diuidũtur in habitus quieſcentes,& in habitus mobiles.5. phyſi.commen.9.

Homines multi non poſſunt recipere primas propoſitiones propter tres cauſas.1.cęli.com.22.

Inſtans quandoque ſumitur tranſumptiue,quandoq; vere.4.phyſi. commen.& tex.122.& ſexto phy. commen.24.

Indiuiſibile duplex.v3. illud cuius genus innatum eſt diuidi, vt corpus cęleſte,& illud cuius genus nõ eſt innatum diuidi, vt vox. ſexto phyſic.92.

Illud quod eſt per accidens eſt duobus modis, principaliter, & ſecundario in motis & mouentibus per accidens,& tale ſecundario eſt illud quod mouetur, aut mouetur per ſuã partem.8.phy.com.27.

Illud quod eſt per accidens eſt duobus modis,ſemper.v3.& rarum. 4. phyſic.com.20.

Ingenitum tripliciter dicitur.1.cęli. tex.com.111.

Impoſſibile dupliciter.ibidem.

Inordinatum & in forme dupliciter.3 cęli.tex.com.25.

Inſtrumentũ in modo vſitatur propter duo.3.cęli tex.com 28.

Infinitum duplex. ſm circulum & recte.2.de genera.tex.com.67.

Iuuamentum ſcientiæ,de anima eſt tribus modis.

Id quod alit eſt duplex.2.de aĩa.50

Inſtãs duplex.v3.in quo aliquid dicitur,& inſtans in quo aliquid cõprehenditur.2.de anima. cõ.146.

Intellect⁹ dicitur quadrupliciter. de intellectu materiali, agente, in habitu, & virtute imaginatiua. 3. de anima com. 20.
Indiuiſibile dupliciter. actu & potẽtia. 3. de anima. 23.
Intellectus, qui eſt in nobis habet duas actiones, vna ẽ de genere paſſionis, alia de genere actionis. 3. de anima. 36.
Intelligentia in nobis ſunt duobus modis, naturaliter & voluntariè. 3. de anima. 36.
Indiuidua ſubſtantiæ, quędam ſunt ſubſtantiarum ſimplicium, quędã compoſitarum, & indiuidua ſubſtantiarum compoſitarum, quędã ſunt animata, quædã ſunt carẽtia aĩa. ex commento libri de diuinatione ſecundum quietem.
Indiuidua accidentium, quædã à cãſnãli, quędã à volũtaria & nãli. ibi.
Infinitum dicitur dupliciter. 3. cap. de ſubſtantia orbis.
In aere ſunt duo loca, ſupior in quo generantur cometæ & flammæ, & inferior in quo generatur pluuia, nix, & grando. 1. metheor. cap. 4.
Ingroſſatio fit à frigido duobus modis, per ſe, & per accidẽs. 4. metheorum. com. 1.
Inſolubilium quædam ſunt liquabilia velut ęs, & inflabilia ſunt q̃dam, & non liquabilia, vt liguum, quędã vero vtrunq;, ſicut thus. 4. metheororum. tex. com. 48.
In tẽpore eſſe dupliciter dicitur, vno modo vt aliquid ſit dum tempus eſt, alio modo vt ſit tanq̃ in numero. 4. phy. tex. com. 115.
In numero eſſe dupl'r dicit̃. ibidem.
In cauſis mouentibus inuenitur. primum, medium, & poſtremum. 2. metaph. tex. com. 6.
Indiuiſibile, aut ſm quantitatẽ, aut ſm ſpeciem. 3. meta. tex. com. 11.
Logica vſitat̃ duobus modis, in ſciẽtijs, aut ſm q eſt inſtrumentũ diſtinguens verum à falſo, & hic eſt modus proprius, aut ſecundum q ea quæ declarata ſunt in ea, accipiuntur pro maximis in deſtruendo & conſtruendo aliquid. Et iſta conſideratio cum vſitatur in artibus particularibus eſt nõ propria. in arte aũt vniuerſali eſt propria. 1. phy. cõ. 35. & 8. phy. com. 70. & 2. meta. cõ. 15. Aduerte q vt tradit Alex. in. 1. topicorum. & Ioan. Gram. in princ. primi poſter. logica eſt organũ tam ſcientiæ theoricæ q̃ practicæ, in theoricis diſtinguere docet verum à falſo, in practicis malum, a bono. quando autem logica ſumitur in vſu aliarũ ſcientiarũ ſumendo maximas declaratas in logica & propoſitiones, talis vſus ſi fuerit in ſcientia vniuerſali eſt proprius. Et rõ eſt propter conuenientiam in vniuerſalitate conſideratorum, quia. 4. met. tex. cõ. 3. circa idẽ verſantur dialecticus, metaphyſicus, & ſophiſta, licet diuerſis modis & intẽtionibus.
Locus alius cõmunis, alius proprius 4. phyſi. tex. com. 14.
Locus alius maior, alius æqualis. 4. phyſicor. 32.
Locus cęli duplex, ſm imaginationem, & ſm naturam, colligitur, ex cõmen. 91. primi de cęlo.
Latentia propoſitionis eſt duplex. 4. cœli. com. 22.
Longitudo & breuitas vitæ dicũtur multifariam, aut ſm genus, aut ſm ſpeciem, aut ſm iudicium, aut ſm aliquem modum. ex libro de longitudine & breuitate vitæ.

Logi

Logica dupliciter. 2. metaphyſicæ. commen. 15.
Mouentia naturaliter, quędam ſunt phyſica, quędam vero nequaq̃. 2. phyſicorum. 73.
Motus pro pſecutione & motus pro via. 3. phyſi. com. 4.
Motus in vnoquoque prædicamento eſt duobus modis. vȝ. ſecũdum eſſe & nobilius & vilius. 3. phyſic. tex. com. 5.
Motus habet duas diffinitiones, vnã ſm formam, aliam ſecundum materiam. 3. phy. com. 16.
Mutatio aut de ſubiecto in ſubiectum, aut de non ſubiecto in ſubiectum, aut de ſubiecto in nõ ſubiectum. 5. phy. tex. com. 7.
Motus habet duplicem cõſiderationem ſm materiam & formam. 5. phyſi. com. 9.
Medium quoddam eſt ſm magis & minus, & quoddam ſm formam. 6. phyſi. com. 32.
Motus eſt diuiſibilis, dupliciter. vȝ. ad diuiſionem mobilis, & ad diuiſionem temporis. ſexto phyſicor. commen. 32.
Mobilia alia mutant locum ſecundum formam, alia ſecundum formam & ſubiectum ſimul. 6. phyſ. commen. 85. & quarto phyſicor. commen. 43.
Motum eẽ prius tempore motu intelligitur dupliciter, vno modo ꝙ mobile in quo eſt potentia ad motum ſit alterius ſpeciei à ſpecie motu in qua eſt ipſe motus, alter vero vt ſit idem numero motũ in potẽtia, cum moto in actu. 8. phy. cõ. 4.
Mouentiũ vel agẽtium, quædam agunt vnum duorum motuum cõtrariorum tantum, vt ſunt mouentia quæ mouent per virtutes naturales, quædam vero habent potentiam ad vtrunque contrarium, & ſunt virtutes comprehenſiuę. octauo phy. tex. com. 8.
Motor & motũ, aliud per ſe, aliud ꝑ accidens. 8. phy. tex. com. 27.
Mota ex ſe, quædam mouentur ex ſe. i. per principium intrinſecũ exiſtens in eis, & quædam mouentur ab alio. 8. phyſi. tex. cõ. 27.
Mota ex ſe & ab alio, dupliciter moueri poſſunt, naturaliter, & pręter naturam. 8. phy. tex com. 27.
Motor dicitur eſſe diſtinctus à moto, aut ſm diffinitionem & eſſe ſimul vt inanimata, quę mouentur à motore extrinſeco, aut diſtinguũtur ſolum ſm diffinitionem, & nõ ſm eſſe, ſicut eſt in habentibus animas. anima. n. quę eſt motor ĩ eis diſtinguitur à corpore ſm diffinitionem, & non ſecundum eſſe, quia impoſſe eſt aĩam eſſe ſine corpore niſi ęquiuoce. 8. phy. cõ. 30.
Motores primi ſm Ariſto. ſunt duo, materialis & immaterialis. 8. phy. commen. 44.
Motor quilibet aut mouet, & non mouetur, aut mouet, & mouetur ex ſe, aut mouet & mouetur ab alio. 8. phy. cõ. 50.
Motor per accidens eſt duplex, quidam, qui mouetur motu ſui ſubiecti. quidam vero, quia ſubiectum eius mouetur ab alio motore vltra motum quo mouetur à motore proprio. 8. phy. com. 52.
Motus poteſt ſequi motũ, vel quia ſecundus eſt perfectio prioris, vel per accidens, ſicut illuminatio domus ſequitur motum candelę. 8. phyſi. com. 71.
Medium tripliciter capitur pro terra, pro medio quod eſt centrum ſphe-

ſpherę,& pro medio, quod eſt inter duo extrema contraria. 1. cęli. cōmen. 45.

Motus & quies, aut eſt ſecūdum naturam, aut violentia. 1. cęli. tex. cō. 62. & 76. & 2. cęli. tex. cō. 83. & 84,

Motuum ęternorum, quidam cōſeruant entia, & quidam generant entia. 2. cęli. cōmen. 2.

Mobilium quædam habent formā in materia, quędam ſeparatam. Cōmentator in paraphraſi in fine primi de cœlo.

Mobilia quædam intendunt momentum in finem propter debilitatem, & quædam propter calefactionem, vel expanſionem motus 2. cęli cōmen. 35.

Motus irregularitas, aut eſt ex motore, aut ex moto, aut ex vtroq;. 2. cęli. tex. cōmen. 36.

Motus ſpherici corporis, aut eſt circūgiratio, aut volutatio. 2. cęli. tex. cōmeo. 48.

Mediū duplex magnitudinis & naturæ. 2. cęli, tex. com. 74.

Motus violentus eſt dupliciter. ſ. ſimplex, vt quando lapis ſurſum proijcitur, & compoſitus, vt quando proiicitur deorſum, tertio cęli. tex. cōmen. 28.

Motuum, alii ſimplices, alij mixti. tertio cęli. tex. cōmen. 35. & primo cęli. tex. com. 7.

Medium aliud ſecundum qualitatem, aliud ſecundum quantitatem 3. cęli. cōmen. 42. idem. 3. metheororum. in cap. de iride.

Mouetur aliquid dupliciter. 1. de anima. tex. com. 27.

Motum quod dicitur motui quia ē in alio, eſt dupliciter. ibidem.

Motus attributi animę, quidam habent principium ab anima ut rememoratio, & quidam terminantur ad animam, vt ſenſus primo de anima. tex. com. 64.

Motus duplex, vnus quòd eſt actus imperfecti, alter vero actio perfecta. 3. de anima. 28.

Motor duplex, immobilis, & motor motus. 3. de anima tex. cō. 54.

Menſura duplex equiuoca, ſeu ſecūdum prius & poſterius, & vniuoca 4. phyſi. com. 133.

Medium poteſt eſſe compoſitū tripliciter. 1. meta. com. 39.

Materia duplex, omnino prima, aut ad ipſum prima. 5. metaphyſi. tex. cōmento. 5.

Materia alia propinqua, alia remota. 5. meta. tex. com. 29.

Menſurarum quędam eſt indiuiſibilis ſimpliciter, & quędam ſecundum inſtitutionem. 10. metaphy. tex. cōmen. 4.

Motum mouetur tripliciter. 5. phy. tex. cōmen. primi. & in 11. meta. cap. 10.

Motor tripliciter. ibidem. 5. phyſic. tex. com. 2. & in 11. meta. cap. 10.

Nō ens dicitur tribus modis 5. phy. tex com. 8.

Numerus & tempus differunt, quia numerus diuiditur per vnitatem, ſed non cōtinuatur, per vnitatem, ſed tempus diuiditur per inſtans, & continuatur per inſtans, 4. phy. commento. 105.

Naturalium quædam ſunt corpus & magnitudo, vt corpora ſimplicia, quædam habent corpus, & magnitudinem, vt mixta, vt pręcipue animata, quędam ſunt principia habentium corpus & magnitudinem, & ipſorum corporum, vt materia & forma. 1. cęli. com. 1.

Non generabile vere, & non vere. 1.

cęli.

cęli.cõmen.111.
Non generabile non vere dupliciter. ibidem.
Non generabile quinq; modis,licet philoſophus poſuerit tres. primo cęli.111.
Naturalia ſunt tribus modis.1.cæli cõmento. 138.
Nihil ſimpliciter intelligitur duob⁹ modis.1.pe generatione & corruptione.cõmen.11.
Non odorabile tripliciter.2. de anima.tex.com.96.
Non viſibile multiplex.2.de anima.103.
Neceſſarium ſecundum Auicen.duplex, ex ſe & ex alio.3. cap. de ſubſtantia orbis.
Nnmerorum tres ſunt ſpecies.1,metaphy. cõm.38. nota quod ſequit fm viam antiquornm.
Neceſſarium quędam eſt in naturalibus,& quędam in voluntarijs. 5. metaphy.cõmen.6.
Non ens tripliciter.12.tex.com.11. & 5.metaphy.tex.cõm.8.
Nutrimentum duplex.2.de anima.tex.com.45.
Omne ens aut eſt cauſa, aut cauſatum.3.phyſi.com.30. & tex.
Omne corpus aut eſt intelligibile, aut ſenſibile.3.phy.tex.com.40.
Omne corpus,aut ſimplex,aut compoſitum.3.phyſi.tex.com.42.& 1. cęli.tex.cõmen.6.
Principium,cauſa,& elemẽtum,dupliciter ſumi poſſunt,communiter & ꝓprie,cõmuniter ſunt nomina ſynonyma, ſed proprie diſtinguũtur, nã principium proprie ſumit 1. cauſa agente & mouente.primo phyſi.cõmen.1.
Partium aliæ ſecundum quantitatem,aliæ ſecundum qualitatem. primo phyſi.36.cõmen.& 7.meta phy. tex.com.33.
Per accidens,aliud neceſſariũ,aliud rariſſimum.1.phyſi.com.66.
Potentia paſſiua duplex,alia eſt reſpectu cõtrariorum ęqualiter, alia vero eſt magis reſpectu vnius. 2. phyſi. cõmen. 48.
Principium in operatiuis,aliud cognitionis,aliud operationis.2.phy tex.cõmen. 89.
Poſſibilitates quædam ſunt partes vnius totalis poſſibilitatis, quędã vero nequaquã.3.phyſi. cõm.69.
Ponentes vacuũ ſunt bipartiti, quidam ponunt ipſum ſeparatũ a corporibus,quidam vero non.4. phyſico. com.43.
Punctus & inſtans differunt, quia iſta actio quæ eſt diſtinguere & diuidere eſt puncti principaliter, & eſt inſtantis ſecundario.item punctum reperitur actu in linea, quia poteſt bis in ea demõſtrari.4.phy. tex. com.105.
Potentia alia eſt naturalis, alia violentia.8.phyſi.cõmen.4.
Phantaſia omnis,aut rationalis,aut ſenſibilis.3.anima.tex.cõ.56.
Perfectum duplex.in genere & ſimpliciter.5.meta.21.
Potentia ad motũ eſt duplex,eſſentialis & accidentalis. 8. phyſi. tex. cõmen. 32.
Propoſitio aliqua poteſt eſſe cõmunis,vel quia plures ſcientię q̃ vna vtuntur ea,vel ratione extremorũ, videlicet,ſubiecti & ꝑdicati colligitur ex Auer.8.phy.com.70.
Potentiæ motiuę poſſunt dici infinitę dupliciter.8.phyſi.com.79.
Principium aliud partis, aliud magnitudinis.2.cęli.tex.com.13.
Paſſio dicitur cõmuniter & proprię 3.cęli

3.cęli,cōmen.1.

Paſſiones omnes ſunt diuiſibiles dupliciter, aut ſm ſpeciem, aut ſm ſubiectum. 3 cęli com.7.

Prioritas duplex ſm materiam, & ſm formam & finem. 2. de generatione. cōm.7.

Paſſio duplex 2.de anima.57.& 58.

Potentia duplex. remota & propinqua.2.de anima.tex.com.61.

Puerum eſſe in potentia intelligentem dupliciter. 3. de anima. com. 5. in ſolutione.2.q.

Potentia remota & propinqua.3.de anima.com. 14.

Putrefactionis cauſa duplex per ſe. ſeu primaria,& ſecundaria, ſeu p accidens.4.metheo.com.1.

Putrefactionis eſt duplex cauſa,vna per ſe,alia per accidens.Cōmen.in ſumma quarti metheororum.

Putrefactio duplex per viam congelationis& per viam combuſtionis. 4. metheororum.com.9.

Principiorum quædam ſunt in eſſe, quædam ſunt in arte.5. metaphy. cōm. 1. 1. phyſi.com.8.

Principiorum quædam intrinſeca, quædam extrinſeca. 5.metaphyſi. tex.com.1.

Prioritas alia ſm potentiam, alia ſecundum actum. 5. meta.tex.com, 16. in cap. de priori.

Perfectum duplex,in genere & ſimpliciter.5.metaphy.21.

Priuatio alia ſm ſe, alia ſm genus. 5. metaphy.27.

Priuatio formę aptę naturaliter haberi eſt tripliciter. 5.meta.27.

Pars quantitatiua,alia menſurat totúm alia non.5.met. tex.com.30.

Prędicatio alia naturalis,alia nō naturalis 7.meta.com.59.

Potentia dupliciter, vere & tranſumptiue.9.met.tex,com.1.

Paſſio aut eſt ad peius,aut ad corruptionem.9.met. tex.cō.2.

Potentiarum aliæ rationales,aliæ irrationales.9,meta.tex.com.3.

Potentiæ aliæ natura,aliæ conſuetudine,aliæ diſciplina. 9. metaphy. tex. cōmen.9.

Potentia duplex, quædam quæ dicitur reſpectu actus, & iſta eſt finita, & quędam quæ nunquam ſeparatur ab eo quod poteſt, & iſta nō dicitur reſpectu actus, & de hoc genere eſt potentia.qua infinitum dicitur eſſe in potentia, & materia dicitur eſſe in potentia ad infinitas formas,& de hoc genere etiam eſt potentia,quæ ponitur in diffinitione motus.9.meta.tex.com.11.

Permutatio q̄libet altero quatuor modorum eſt.5.phyſi.tex.com.7. & in 11.meta.cap.10.aut ex ſubiecto in ſubiectum eſt.

Pluralitas eſt duobus modis, ſimplicium & corporum ſuperiorum.& pluralitas inferiorum, ex diſputatione.3.in ſolutione.12.

Partes animalium, aliæ ſimilares, aliæ diſſimilares. primo de hiſto. animal. cap. 1.

Partes ſimilares, aliæ molles & humidę,aliæ ſolidę & ſiccę.ibidem.

Partes diſſimilares, aut ſunt eędem ſpecię, aut genere, aut proportione. ibidem.

Partes animalium, aliæ communes, aliæ propriæ ſunt. primo de hiſto. cap. 2.

Quæ per accidens mouentur, quædam per ſe moueri poſſunt, quædam vero nequaquam.4.phyſicorum.tex. cōmen, 32. idem.5.phyſico. cōmen. 1.

Quies, alia vera, alia tranſumpti-

uè

ue dicta; quarto phyſicorum cõmento. 118.

Qualitatum attributarũ alterationi, quædam ſunt primæ. quædam ſecundæ, & ſunt illæ quę fiunt ex primis. ſeptimo phyſi. tex. commento. 11.

Quærere de rebus difficilibus eſt, aut propter inuerecundiam, aut propter philoſophiæ ſtudium. 2. cę.cõ.& tex.34.aut propter errorẽ aut quia ignorat difficultates.

Quies, aut eſt naturalis, aut violenta. 3.cęli.tex.com.19.

Quantum, aliud ſecundum ſe, aliud ſecundum accidens. 5. metaphyſi. in cap.de quanto.tex.com. 18.

Quanta per ſe, alia ſecundum ſubſtantiam ſunt, vt linea, alia ſunt paſſiones & habitus, ibidem.

Qualitates quædam pertinent motui, & quædam non, 5. metaphyſi. cõmento. 19.

Qualitas generari poteſt dupliciter, vel a ſibi ſimili, vel per viam ſequelę. inquantum ſequitur mixtionem quatuor qualitatum primarum. 7. meta.cõmen. 32.

Raro cõtingentia ſunt duobus modis, quædam proueniunt ex aliquo quod agit propter finem, quędam vero nequaquam. 2. phyſico. tex. cõmen. 42.

Rerum quędam ſunt in actu, & quędam habent potentiam ad mixtam cum actu. 3. phyſi. com. 57.

Reſiſtentia motus, aut eſt ex moto, aut ex medio, aut ex vtroque. 4. phyſi.cõmen. 71.

Res motę ſunt tribus modis, modus eorum quæ mouentur violenter, & modus eorum quæ mouentur naturaliter. & talia aut ſunt animata, aut mouentur per declinationem. ſ. per grauitatem, & leuitatem. 8. phyſi.cõmen. 28.

Res ſunt tribus modis, ſemper, nunquam, & quandoq;. ſecundo de generatione.tex.cõm. 51.

Res ſenſibilis habet duas formas, ſpiritualem & corporalem. ex lib. de diuiſione.

Reſolutio eſt duobus modis. ſ. aut in ſubſtãtia vtriuſque relatiui, aut in ſubſtantia vnius. 5. metaphyſi. cõmento. 20.

Relatiuum eſt duobus modis. ſ. per ſe & relatiuum per aliud, quia videlicet, aliud refertur ad ipſum. 10 metaphy.cõmento. 21. & 5. meta. tex. commen. 20.

Scientiæ ſpeculatiuæ ſunt duorum modorum, quædam ſunt propter perfectionem, quemadmodum eſt ſcientia diuina & naturalis, quædam propter exercitium, vt mathematica. Commentator in prologo phyſico.

Scientia alia perfecta, & eſt per cauſam, & alia imperfecta, & eſt ſine cauſa. primo phyſi.c. 1.

Subiectum aliud commune, & eſt illud quod dicimus eſſe non formatum per ſe, aliud vero eſt non formatũ in reſpectu, & iſtud ſunt materiæ propriæ. 2. phy.cõmen. 8.

Superius & inferius, alia ſunt in reſpectu ad nos, alia ſunt ex natura rei. 4 phyſi. tex.com. 5.

Subiectum motus dupliciter, vno modo pro moto, alio modo pro termino motus, quinto phyſicorum cõmento. 15.

Senſibilia ſunt in triplici differentia, quædam præciſe iudicantur eſſe vera, quædam præciſe falſa, & quædam ſunt ignota, donec ſurgat demonſtratio. 8. phyſicorum com-

cõmento. 26.
Simpliciter poteſt ſumi pro communi ad id quod eſt eſſentialiter & accidentaliter, & poteſt ſumi, vt diſtinguitur contra accidentaliter tantum. octauo phyſicorum commento. 46.
Septuplum ſumitur triplex. primo cęli. cõmen. 100.
Siccum & humidum dicuntur multifariam. 2. de generatione & corruptione. com. 14.
Scientia pręcedit ſcientiam, aut certitudine demonſtrationis, aut nobilitate ſubiecti, aut vtroq; 1. de anima. cõmen. 1.
Senſus dupliciter, in potẽtia & actu. 2. de anima. 53.
Senſibile tripliciter, ſecundo de anima. 63.
Sonus duplex, actu & potentia. 2. de anima. 77.
Scientia omnis aut actiua, aut factiua, aut theorica eſt. 6. metaphyſi. tex. cõmen. 1.
Scientiarum quædam conſiderant de cauſis reſpectu alicuius, & quędam de cauſis ſimpliciter. 6. meta. tex. com. primo.
Sermones compoſiti ex accidentibus compoſitione ligata, aliqui ſunt per ſe, aliqui per accidens. 7. metaphy. cõmen. 11.
Sanitas dicitur duobus modis, de ſanitate quæ eſt in anima. & de ſanitate quæ eſt habitus in corpore. 7. metaphy. cõmen. 23.
Subſtantiarum quædam ſunt confeſſę ab omnibus, quædam vero a quibuſdam. 8. metaphyſi. commen. primo. & tex.
Subſtantiæ tres ſunt. 12. metaphy. tex cõmento. 5.
Subſtantiarum quædam ſunt ſine accidentibus, quædam nequaquã 12. metaphy. cõmen, 25.
Subſtantiarum quædam animatę 12. metaphy tex. com, 25.
Species entium ſunt duæ cum motu & fine, ex libro deſtructionũ diſputationũ prima, in ſolutio. 14. & 15. dubii.
Simplex tripliciter ſumitur, ex libro deſtructione diſputatione. 3. in ſolutione. 23.
Situs in ſphera inuenitur duob⁹ modis. 2, cęli. cõmen. 57.
Tranſmutatio duplex, in ſubſtantia, & in accidentibus. primo phyſico. cõmen. 63. & primo cap. de ſubſtantia orbis, & habetur a Philoſopho primo phyſicorũ. 62. primo de generatione & corruptione tex. commen. 11.
Trãſmutatum eſt tribus modis, per ſe, per accidens, & ſecundum accidens, primum quandoq; ſumitur, vt eſt ſynonymum ei quod eſt per ſe, & quandoque ſumitur magis proprie quinto phyſico. commento. 3.
Tranſmutatio ſimpliciter & quodammodo ſimpliciter, eſt inter extrema contraria, quodammodo eſt inter contraria quodammodo. 5 phyſi. commen. 19.
Translatio alia a naturali, alia ab anima, & alia recta, alia.
Translatio alia prior, alia poſterior. 8. phyſico. tex. cõmen. 55. circularis. 6. phyſi. cõmen. 92.
Tranſmutationes ſunt duobus modis, per ſe, videlicet, & non per ſe, ſed ſapiẽs pręcedentem tranſmutationem. 6. phyſi. 32.
Tranſmutationes principales ſunt duobus modis, aut quando finis eſt eiuſdem generis, aut quando eſt

eſt de alio genere, ſexto phyſico. cómen. 32.

Tranſmutatio alia in compoſitis & organicis, alia in corporibus ſimplicibus. 6. phyſi. 59.

Tranſmutationum quædam diſponuntur ſimpliciter, & quædam ſecundum aliquid. 8. phyſico. commento 24.

Tranſmutatio alia ſimpliciter, & eſt in ſubſtantia, alia per accidens, & eſt in accidentibus 8. phyſicorũ. cómento. 46.

Tria ſunt, motor primus, motor medius, & poſtremũ motum. octauo phyſico. 33.

Tres ſunt compoſitiones, compoſitio ſpeciei ex ſuis cauſis, cõpoſitio generis ex ſuis ſpeciebus, & cõpoſitio indiuidui ex ſuis partibus, quæ ſunt ſecundum ſui qualitatem. Nota tamen ꝙ prima diuiſio, & ſecunda idem ſunt, ſed aduerte q̃d compoſitio ſpeciei ex ſuis cauſis eſt duplex per Auerr. ibidem in cõmento. 5. primo phyſi. quia quædam eſt ex cauſis ſecundum imaginationem, & quædam ſunt cauſæ ſecundum fidem, cauſæ ſecundum imaginationem ſpeciei ſunt genus & differentia, ex quibus ſpecies diffinitur, & ideo dicuntur cauſæ ſecundum imagionationem, quia genera & ſpecies ſunt vniuerſalia, quæ apud Ariſto. non habẽt eſſe extra animam, vt poſuit Plato. 3. de anima. cõmen. 18. & 12. metaphyſi. commento 4. vnde 1. metaphyſi. cõmento 45. Ariſto. opinabatur ꝙ intellecta vniuerſalia notificant ſubſtantias rerum, & non ſunt ſubſtantiæ earum, cauſæ autem ſecundũ fidem ſunt materia & forma, quæ habent eſſe extra animam; per partes indiuidui ſecũdum qualitatem intelligas in via eius partes eſſentiales, ex quibus conſtituitur indiuiduum, videlicet materiam & formam.

Vniuerſum triplex, videlicet, vniuerſale quod continet ſpecies, & vniuerſum quod continet cauſas; ex quibus conſtituitur ſpecies, & vniuerſum in rei veritate, quod eſt indiuiduum demonſtratum. primo phyſi. cõmen. 5. vbi per vniuerſum intellige totum, iuxta modum Arabum.

Vniuocorum alia cõparabilia ſunt, alia vero non. 7. phyſicorum. tex. commen. 26.

Voluptas alia reſpectu pręſentis, alia reſpectu futuri, alia reſpectu præteriti. 7. phyſi. tex. com. 19.

Vltimum duplex, nobile, & tale eſt finis motus, aliud eſt contingens ex neceſſitate naturę, & tale non eſt finis, nec habet rationem boni, vel nobilis, vt mors. colligitur ex 2. phyſi. tex. cõmen. 23. vide etiam. 2. phyſi. tex. com. 87.

Vnum numero, ſpecie, genere, analogia. 5. metaphyſicæ. tex. commento. 12.

Vnum ſecundum formam duplex, videlicet, ſecundum formam generalem, & ſpecialem.

Volucrum alia penna volant, alia membrana ſicca, aliæ eute. primo de hiſto. cap. 5.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Explicit Tabula dilucidationum in dictis Ariſtotelis, & Auerrois, Marciantonij Zimaræ Philoſophi conſummatiſſimi.

Regiſtrum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z
AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM
NN OO PP QQ RR SS TT VV XX YY ZZ
AAA BBB CCC DDD EEE FFF

Omnes ſunt Quaterniones.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Venetijs Impreſſa in officina hæredum
Luceantonij Iunctę. Anno Dñi.
M. D. LXII.